

Iktatószám: klik028376001/00392-1/2021.

Ügyintéző: Havancsák Piroska - intézményvezető

A

**MEZŐKOVÁCSHÁZI HUNYADI JÁNOS GIMNÁZIUM,
ÁLTALÁNOS ISKOLA, ÉS KOLLÉGIUM**

**PEDAGÓGIAI PROGRAM
ELNEVEZÉSŰ DOKUMENTUMA**

2021.

Tartalom

NEVELÉSI PROGRAM.....	10
Jogszabályi háttér	11
Az intézmény jövőképe	14
Az intézmény jelképei	14
A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei és eljárásai	17
1. A köznevelési törvény intézményt érintő általános alapelvei	17
2. Intézményünk nevelési-oktatási céljai	20
3. Az intézmény tevékenysége.....	21
1) A gimnáziumi képzés	21
2) Általános iskola képzés.....	22
3) ECDL vizsgaközpont.....	22
4) EUROEXAM nyelvvizsgahely	22
5) Vöröskeresztes tevékenység	23
6) Kollégiumi nevelés	24
7) Bázisintézményi tevékenység - Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye	25
8) DUMA'Színház	25
4. A célok által meghatározott feladatok	26
1) Általános feladataink:	26
2) Fő feladataink:	27
5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	40
Az egészségneveléssel összefüggő feladatok	43
1. Célok és feladatok	43
2. Elméleti háttér	44
1) Az egészségfejlesztő iskola ismérvei:.....	44
2) Az egészség fogalma	46
3) Egészségfejlesztés fogalma	46
4) Egészségnevelés fogalma	47
5) Jogszabályi háttér:	47
6) Helyzetelemzés, helyzetkép.....	48
3. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:.....	51
4. A tanórai közösségfejlesztés során megvalósítandó feladatok.....	52
5. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai.....	53
6. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:	54

7.	Személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák	54
8.	A pedagógusok feladatai	60
1)	A pedagógusok helyi feladatai.....	60
2)	Az osztályfőnök feladatai és hatásköre.....	61
9.	Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	62
1)	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	62
2)	A tehetség kibontakoztatása, fejlődése:	62
3)	Elméleti háttér:	63
4)	A tehetségfejlesztés kritikus pontjai:	64
5)	Gyakorlati tevékenység	64
6)	A tehetségfejlesztő programok célkitűzései	65
7)	A tehetségfejlesztés iskolai és iskolán kívüli szervezeti formái	65
8)	Gazdagítás, dúsítás	66
9)	Tantestületi munkamegosztás, speciális funkciók.....	66
10)	Együttműködés a családdal	67
11)	Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek	68
12)	A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.....	69
13)	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése a következő tevékenységek során történik	71
10.	Komplex Alapprogram	73
1)	ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK.....	73
2)	FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK	75
11.	A tanulónak az intézményi döntési folyamatban való részvétele.....	90
1)	Diákönkormányzat.....	90
2)	Közösségi szolgálat	91
12.	A szülő, tanuló, iskolai, kollégiumi pedagógus együtt-működésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.....	100
13.	Az iskola kapcsolatrendszere, együttműködési formái	103
14.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	106
1)	A felvételi eljárás különös szabályai.....	106
	HELYI TANTERV.....	108
1.	A választott kerettanterv megnevezése	109
	Az óraszámok, és a választott kerettanterv feletti óraszám	109
	Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának.....	113
	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi.....	115
	A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja.....	119

A választható tantárgyak, foglalkozások, a pedagógusválasztás szabályai	120
A választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése	121
A középszintű érettségi vizsga témakörei	122
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő	136
A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételeit	141
A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	141
Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	145
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	152
A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	155
A 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítés és követelményei tantárgyi programok	158
Pedagógiai Program Kollégiumra vonatkozó része	160
1. Preambulum	161
1.1. Az intézmény adatai	161
1.2. Szervezeti felépítés	161
2. Kollégium küldetése, jövőképe	162
2.1. Küldetése	162
2.2. Jövőképe	162
3. A működés belső feltételrendszere	163
3.1. Tárgyi környezet	163
4. A működés külső feltételrendszere	164
4.1. Az iskolával való kapcsolattartás és együttműködés formái	164
4.2. Szülőkkel való kapcsolattartás és együttműködés formái	165
4.3. Kollégiumunk speciális szolgáltatásai	166
4.4. A működés belső feltételrendszere	166
5. A kollégiumi nevelés alapelvei, célja, feladatai	167
5.1. A kollégiumi nevelés alapelvei	168
5.2. Tanulás, munka	170
5.3. A tanulási motívumok, értelmi képességek fejlesztése	170
5.4. Szocializáció, szociális értékrend, képességrendszer fejlesztése	170
5.5. Egészséges és kulturált életmódra nevelés	171
5.6. Sajátos nevelési módszerek alkalmazása	172

5.7. Szabadidő	172
5.8. Közösségi élet.....	172
6. A kollégium nevelés feladatai	173
6.1. A tanulás tanítása.....	174
6.2. Az erkölcsi nevelés	175
6.3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	175
6.4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés	175
6.5. Az önismeret és társas kultúra fejlesztése.....	176
6.6. A családi életre nevelés.....	176
6.7. A testi és a lelki egészségre nevelés	177
6.8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.....	177
6.9. Fenntarthatóság, környezettudatosság	177
6.10. Pályaorientáció	178
6.11. Gazdasági és pénzügyi nevelés	178
6.12. Médiatudatosságra nevelés.....	178
7. Feladatok, tevékenységkategóriák.....	178
7.1. A tanulási kultúra fejlesztése	178
7.2. A hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztató, tehetséggondozó és társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozásainak terve	179
7.3. Felzárkóztatás, tehetségek gondozása, pályaorientáció segítése	180
7.4. Továbbtanulás segítése, pályaorientáció.....	180
7.5. Tehetséggondozás	180
7.6. Közösségi értékrend és normarendszer fejlesztése	181
7.7. Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	181
7.8. Gyermek- és ifjúságvédelemi tevékenységgel összefüggő feladatok	182
7.9. Önismeret fejlesztése, korszerű világkép kialakításának segítése	183
8. A kollégiumi pedagógiai tevékenység szervezésének elvei	184
8.1. A tanulók életrendjének pedagógiai elvei	184
8.2. A tanulók tanulásának pedagógiai elvei.....	184
8.3. A tanulók szabadideje szervezésének pedagógiai elvei	185
8.4. A tanulók fejlődését elősegítő tevékenység elvei	185
8.5. A tanulók tehetséggondozását elősegítő tevékenység elvei.....	185
8.6. A tanulók felzárkóztatását elősegítő tevékenység elvei.....	185

8.7. A tanulók pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei	185
8.8. A tanulók önálló életkezdését elősegítő tevékenység elvei	186
8.9. A művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei	186
8.10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek.....	186
8.11. A kollégiumi pedagógiai tevékenység szerkezete	186
8.11.1. Feladatok.....	188
8.12. A kollégium hagyományai és a hagyományok továbbfejlesztésének terve	197
8.12.1. Ünnepek, rendezvények	198
9. Az ellenőrzési és értékelési rendszerünk.....	199
9.1. Dicséret és elmarasztalás	199
9.2. Értékelés, jutalmazás	200
9.2.1. II. sz. függelék Csoportfoglalkozási munkaterv	233
MELLÉKLETEK	249
1. A tanulmányok alatti vizsgák szabályzata	250
2. A tanulmányok alatti vizsgák évfolyamonkénti követelményei és az értékelés részletei	253
Tantárgyi programok	390
1. Híd I. program.....	1543
1.1. A Híd I. program szükségessége	1544
1.1.1. A Híd I. program célcsoportja, a csoportszervezés elvei	1544
1.1.2. Híd program tanulási környezete	1545
1.2. A Híd I. program sajátosságai, jellemzői.....	1546
1.2.1. Személyekhez igazodó pedagógiai gyakorlat.....	1546
1.2.2. Életpálya-építés	1548
1.2.3. Kompetencia alapú program	1549
1.3. A MEGVALÓSÍTHATÓSÁGHOZ SZÜKSÉGES FELTÉTELEK	1550
1.4. Tanulási folyamat a Híd I. programban.....	1552
1.4.1. A tanulás szervezési keretei	1552
1.4.2. A Híd I. program tartalmi keretei.....	1553
1.4.3. A Híd I. programban előtérbe állított kompetenciák és a NAT kiemelt fejlesztési területeinek kapcsolata	1553
1.4.4. Értékelés a Híd I. programban.....	1555
1.5. A kerettanterv szerkezete, műveltségterületei.....	1557
1.5.1. A tanév javasolt beosztása	1557

1.5.2.	Műveltségterületek és ajánlott óraszámok a Híd I. programban	1558
1.5.3.	Az egyes műveltségterületek rövid bemutatása	1558
1.5.4.	A modulok szerkezete	1560
1.6.	A személyre szabott, diákközpontú pedagógiai gyakorlat	1562
1.6.1.	A személyközpontú diáktámogatás rendszere.....	1562
1.7.	A Híd programot megvalósító pedagógusok és vezetők felkészítése és szakmai támogatása 1566	
1.8.	Híd I. program kerettanterve	1568
1.8.1.	A Híd I. program kerettantervének célja, tantárgyi rendszere, általános jellemzői.....	1570
1.8.2.	A Híd 1. programban kiemelten fejlesztendő kompetenciák	1570
1.8.3.	A Híd 1. program kerettantervének általános jellemzői.....	1573
1.8.4.	A tanév javasolt beosztása a Híd 1. programban	1574
1.8.5.	Műveltségterületek és ajánlott óraszámok a Híd I. programban	1575
1.8.6.	A Híd 1. program heti és napi időbeosztása.....	1575
1.9.	A Híd 1. program tantárgyi rendszere, tartalma	1577
1.9.1.	Kommunikáció és anyanyelv (5 modul – kerettanterv szerint tanévi 180 óra).....	1577
1.9.2.	Élő idegen nyelv (angol, német – kerettanterv szerint tanévi 50 óra).....	1598
1.9.3.	Matematika (2 modul – kerettanterv szerint tanévi 60 óra)	1612
1.9.4.	Társadalom- és jelenkorismeret (2 modul – kerettanterv szerint tanévi 50 óra)	1618
1.9.5.	Természetismeret (4 modul – kerettanterv szerint tanévi 100 óra)	1624
1.9.6.	2.6 Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok (8 modul – kerettanterv szerint tanévi 200 óra).....	1640
1.9.7.	2.7 Szakmaismeret (22 modul – kerettanterv szerint tanévi 200 óra)	1668
1.9.8.	Testnevelés és sport (tanévi 180 óra)	1750
1.10.	Értékelés a Híd I. programban.....	1751
1.10.1.	A tanulók értékelése	1751
1.10.2.	A HÍD I. programot megvalósító intézmények értékelése	1753
1.11.	A Híd program kipróbálásának támogatási rendszere.....	1757
	Melléklet: A Híd I. programban fejlesztendő kompetenciák.....	1759
	A MEZŐKOVÁCSHÁZI HUNYADI JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK tagintézményre vonatkozó tartalmi rész, kiegészítése	1787
	Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–12. évfolyamon a 2020/2021 tanévtől kezdődően az 1., 5., és a 9. évfolyamon felmenő rendszerben	1995

1. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai 3602
2. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai 3972

Bevezetés és mottó helyett...

Az alábbiak Bajcsy-Zsilinszky Endre kivégzése előtti perceket idézik. Gyóntató papjával, Bárdosi Jenővel, Sopronkőhidán, a siralomházban 1944 karácsonyán töltötte az utolsó óráit. Aggodalmát érdemes lenne ma is komolyan megfontolni...

Részlet Gerencsér Miklós: Hajnali úrvacsora c. írásából (Bakony-Balaton kalendárium 1999).

„Még sötét volt, de már hajnalodott. A harmadik emeleti cella ugyanolyan volt, mint a földszinti. Két szál gyertya égett a kopár asztalon, közöttük feszület. Bajcsy-Zsilinszky nyugodtan vette magához az úrvacsorát, és utána is nyugodt maradt. Kiegyensúlyozottan, tűnődve beszélt hozzám: “Noha nálunk, evangélikusoknál nem szokás a fülbe gyónás, azért tekintse úgy a tiszteletes úr, mintha gyónnék önnek.”

Hosszan fejtegette a becsületes nemzeti nevelés fontosságát. Az volt a véleménye, hogy a rossz iskolarendszer, a népoktatás hiányosságai sokban felelősek azért, hogy háborúba rángathatták a félrevezetett, történelmi ügyekben hibásan tájékoztatott magyarságot. Ahhoz a rettenetes tragédiához képest, amelyet a nemzetre omlasztott a háború, és amelynek a háború utáni következményei még beláthatatlanok, az ő egyéni sorsa úgyszólván szóra sem érdemes. Olyan nemzeti és történelmi köztudatot remélt, amely reálisan számol az ország, a nép tényleges helyzetével, és amely biztosítékul szolgál arra értelemben és lelkiekben, hogy romboló erők soha többé ne bujtogathassák széthúzásra a társadalom különböző csoportjait. Ehhez kíván okos, tisztességes, gyakorlatias, önbizalomra bátorító népoktatást a jövőtől, a jövőért felelős szellemi emberektől.

Azáltal, hogy ennyire belemélyedt jövőt féltő gondolataiba, talán meg is feledkezett ezekben a percekben saját közeli végzetéről. Csendes szavait puskaropogás szakította félbe. Ekkor végezték ki Pataki Istvánt, Kreutz Róbertet, Pesti Barnabást. Ő, a negyedik, a szemembe nézett, erősen a karomba kapaszkodott, így mondta: “*Lassan rám kerül a sor...*”

NEVELÉSI PROGRAM

Jogszályi háttér

Törvények

- 1.1. 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1.2. 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 1.3. 2012. évi CXXV. törvény a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. törvény módosításáról
- 1.4. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról rendelkező 2013. évi LV. törvény
- 1.5. Az oktatás szabályozására vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi CXXIX. törvény, amely többek között a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényt módosította
- 1.6. 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 1.7. 2013. évi CCXXXII. törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- 1.8. 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
- 1.9. 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról II. fejezet
- 1.10. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
 - 1.11. 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról Kormányrendeletek
 - 1.12. 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
 - 1.13. 138/1992. (X. 8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
 - 1.14. 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról
 - 1.15. 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
 - 1.16. 202/2012. (VII.27.) Kormányrendelet a Klebensberg Intézmény fenntartó Központtól
 - 1.17. 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

- 1.18. 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 1.19. 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a felsőoktatási felvételi eljárásról
- 1.20. 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet az Oktatási Hivatalról
- 1.21. 362/2011. (XII. 30.) Kormányrendelet az oktatási igazolványokról
- 1.22. 288/2009. (XII. 15.) Kormányrendelet az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatgyűjtéseiről és adatátvételeiről
- 1.23. 235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- 1.24. 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről

Miniszteri rendeletek

- 1.25. 11/2012. (VII. 30.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról
- 1.26. 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 1.27. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról és módosításai: 22/2015.(IV.21), 32/2015.(VI.19.)
- 1.28. 40/2002. (V. 24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről
- 1.29. 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 1.30. 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 1.31. 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről
- 1.32. 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai- szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 1.33. 31/2004. (XI. 13.) OM rendelet az Országos szakértői, az Országos vizsgáztatási, az Országos szakmai szakértői és az Országos szakmai vizsgaelnöki névjegyzékről, valamint a szakértői tevékenységről

- 1.34. 15/2015. (III. 13.) EMMI rendelet a köznevelési szakértői tevékenység, valamint az érettségi vizsgaelnöki megbízás feltételeiről
- 1.35. 10/2006. (IX. 25.) OKM rendelet a szakirányú továbbképzés szervezésének általános feltételeiről
- 1.36. 10/2006. (IX. 25.) OKM rendelet a szakirányú továbbképzés szervezésének általános feltételeiről
- 1.37. 46/1999. (XII. 13.) OM rendelet a Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Testületről

Az intézmény jövőképe

Iskolánk, a Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium, és Kollégium évtizedek óta meghatározó szerepet tölt be a középfokú oktatásban Békés megye déli részén. Az elmúlt évtizedekben a több szakmai és szerkezeti átalakítás mellett az itt oktató-nevelő pedagógusok mindig hangsúlyt fektettek a tehetségek megtalálására, kibontakoztatására, fejlesztésére a humán- reál -művészeti tárgyak területén egyaránt.

A jövőben is ezt a feladatot vállalja fel a gimnázium, megtartja vezető és meghatározó szerepét a középfokú oktatásban, a tehetséggondozásban, valamint a művészeti nevelésben egyaránt.

Az intézmény jelképei

A hagyományápolás külsőségeiben is megnyilvánul. Ennek megfelelően az intézmény szimbólumai:

Az intézmény jelvénye: Hunyadi címerben található, csőrében arany gyűrűt tartó fekete holló az

írás jelképével, egy tollszárral és egy nyitott könyvvel. Emblémánk kör alakú, világoskék alapszínű, körvonalán az intézmény nevének felirata található.

Az intézmény zászlója: Világoskék mezőben az iskola jelvényével. Minden évben az intézmény végzős diákjai a ballagási ünnepségen szalagjukkal díszítik az iskola zászlaját, amely éke minden ünnepélyes rendezvényünknek.

Hunyadi János szobra: Herczeg Klára Munkácsy-díjas szobrász-művész munkája. A ballagási ünnepségen az intézmény végzős diákjai tiszteletadásként megkoszorúzzák az iskola szobrát.

Hunyadi Krónika: Boros Béla karikaturista és grafikus művész munkája, a Hunyadi kor szellemiségét idéző díszveretes könyv, mely hivatalosan 2005. december 16-án a Dél-békési Oktatási Centrum átadási ünnepségére készült. A könyv folyamatosan örökíti meg az intézmény életének főbb eseményeit, emléket állítva ezzel az utókor számára. A ballagási ünnepségen az intézmény végzős diákjai aláírásukkal zárják középiskolai tanulmányaikat.

Hertay rézkarc: Hertay Mária grafikus művész alkotása a Mezőkovácsházi Hunyadi János Gimnázium címmel. A rézkarc megjelenik az iskola szimbólumaként az írásos dokumentációkban ill. az elektronikus megjelenítésekben (pl.: home page).

Hunyadi kalap:

Sötétkék Bocskai kalap az iskola címerével. A kalapot a ballagási ünnepségen a végzős diákok kapják az érettségiválás jelképeként.

Hunyadi induló:

Diákpályázatra írt, szegzenésített zenei mű: Pintér Vilmos-Mihály Katalin: Alma Mater c. dala középiskolánk hivatalos dala, mely minden hivatalos iskolai rendezvényen felcsendül.

A székhely épületszárnyai:

A Dél-békési Oktatási Centrum 2005. december 16-án rendezett átadási ünnepségén az iskola épületszárnyait a Hunyadi család történetének tisztelettel adózva nevezte el az alábbiak szerint:

- Vajdahunyd,
- Buda,
- Visegrád,
- Nándorfehérvár.

Triptichon:

Boros Béla alkotása, 2006. március 27-én került leleplezésre a megyei fenntartó adományaként.

Az első kép Hunyadi János törökök felett aratott 1456-os nándorfehérvári győzelmét ábrázolja, valamint megörökíti a pápai bulla által elrendelt déli harangszót.

A második kép a Mátyás kódexek emlékeként a tudomány, az írás, a dicső múlt és a történelem méltóságára emlékeztetnek. A kódexek lapjai a Hunyadi család történetének főbb állomásait, valamint középiskolánk történetének főbb momentumait őrzik.

A harmadik kép azt a történelmi eseményt ábrázolja, amikor Mátyás király trónján ülve átnyújtja Mezőkovácsháza városalapító oklevelét Szentdemeteri Bessenyei Benedek földbirtokosnak, valamint a település papjának a templom kulcsát 1489-ben. Hagyomány, hogy a ballagás napján a végzős diákok a Triptichon előtt írják alá az iskolai kódexet, a Hunyadi- krónikát.

A DUMA'Színház logója: Művészetoktatásunk gyakorlati színteréül szolgáló, ma már "Mezőkovácsháza Városért", "Békés Megyééért" és Magyar Színház és filmművészet kategóriában "PRIMA díjjal" elismert, több, mint negyed évszázados DUMA'Színházunk logóját Boros Béla grafikus művész, egykori hunyadis diák tervezte, a tervezett logóban (címerben) követve a hunyadis hagyományokat.

Az intézmény tanulóinak ünnepi viselete:

A mezőkovácsházi székhelyen:

- lányoknak: matrózblúz, iskolai jelvény, sötét alj,
- fiúknak: sötét nadrág, fehér ing, iskolai jelvény, nyakkendő, zakó

Az iskola pedagógusainak ünnepi viselete:

- férfiaknak: sötét öltöny
- hölgyeknek: sötét kosztüm

Az iskola hagyományos sport öltözete:

- lányok: iskolai póló, nadrág/tornanadrág
- fiúk: iskolai póló, tornanadrág

A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei és eljárásai

1. A köznevelési törvény intézményt érintő általános alapelvei

• Az iskola felelőssége

Az iskola felelős a gyermekek, tanulók testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermek- és tanulói közösség kialakulásáért és fejlődéséért. Ennek érdekében:

- a tanuló személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködik a szülővel
- a tanulóközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő- oktató munkáját
- felkészíti a tanulót a családi életre, családtervezésre.

• Az iskola világnézeti elkötelezettsége

- Az intézmény nem elkötelezett egyetlen vallás, világnézet mellett sem. Biztosítja az ismeretek, a vallási, illetve világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közvetítését. *Semleges* marad vallási és világnézeti kérdésekben, nem foglal állást azok tanításairól.
- Az iskola gondoskodik az alapvető erkölcsi ismeretek elsajátításáról. Tárgyszerűen ismerteti tananyagában a vallások erkölcsi és művelődéstörténeti vonatkozásait.

- Az intézmény lehetővé teszi tanulói egyházi jogi személy által szervezett fakultatív hit- és vallásoktatását, a tanulók és a szülők igénye szerint. Biztosítja a hit- és vallásoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket.
- **A közoktatásban tilos a hátrányos megkülönböztetés**, de nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a nevelő-oktató munka jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő különbségtétel, ha az a törvényes célok érdekében, a szükséges eszközök alkalmazásával történik.
- Az iskolai oktató-nevelő munka szervezésében, irányításában, működtetésében, feladataink végrehajtásában, döntéseink, intézkedéseink meghozatalakor **a gyermek mindenképp felett álló érdekét** vesszük figyelembe.

Az oktatás nyelve

Iskolánkban az oktató-nevelő munka nyelve a magyar.

• **Emberképünk:**

- Olyan testileg és lelkileg egészséges, pozitív beállítottságú, nyitott, harmonikus személyiség, aki elfogadja, sőt természetesnek tartja világa kulturális, etnikai sokszínűségét, az eltérő nyelvi, nemzeti hagyományokat és vallási különbözőségeket. Öntudatos, munkája és környezete iránt igényes, őszinte, tisztességes ember, aki képes a múlt értékeinek megőrzésével építeni a jelent, és alapozni a jövőt.
- Képes a megújulásra, tudása innovációjára, és arra az alkalmazkodási képességre, mely lehetővé teszi számára nemcsak a jelen, hanem a holnap társadalmába való beilleszkedést.
- Programunk olyan, a kompetencia alapú tanulási folyamatot irányító, segítő, támogató és innovatív pedagógus személyiséget kíván, aki oktató-nevelő tevékenysége során az értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kezeli a tanulói személyiség egészének fejlődését.

• **Alapelveink:**

- Iskolánk *pedagógiai tevékenységének középpontjában* a személyiség harmonikus fejlesztése áll. Hiszünk abban, hogy az ember egyedi megismételhetetlen, így központi törekvésünk a személyiség szabadságának megőrzésével és tiszteletben tartásával az

- individuum egészséges fejlődésének segítése.
- Feladatunk az általános emberi értékek, társadalmi normák megismertetése, elsajátíttatása, az értékek interiorizációja, a döntési képesség, demokrácia gyakorlása.
 - **Törekednünk kell** a diákok esélyegyenlőségének legoptimálisabb megvalósítására, a szegregációmentes, az együttnevelést biztosító környezet kialakítására, az EGYMI standardokban megfogalmazott értékek érvényesülésének biztosítására.
 - **Gondot fordítunk**, hogy diákjaink rendelkezzenek megfelelő általános műveltséggel, képessé váljanak tudásuk folyamatos megújítására.
 - Mindezek megvalósítására **olyan iskolai közösségi légkör megteremtésére vállalkozunk**, ahol jól érzi magát a tanár és diák egyaránt, ahol természetes elvárás egymás személyiségének tiszteletben tartása, a tanulók és pedagógusok jogainak gyakorlása, a kölcsönös együttműködés a feladatok megvalósítása során.
 - Az iskola életében **szertetetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk**.
 - *A tanulókat bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.*
 - Az oktatás során **figyelembe vesszük a tanuló egyéni képességeit**, az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében. Fontos alapelveként határozzuk meg a tehetséggondozás mellett a hátránykompenzáció biztosítását.
 - Gyógypedagógiai tevékenységeink során képessé tesszük tanulóinkat a másság elfogadására, a mássággal való együttélés erősítésére a szocializációs folyamatban. Feladatunk az eredményes társadalmi beilleszkedés elősegítése, feltételeinek megteremtése a nyitottság, felvilágosítás által is.
 - A tanulóink számára biztosítjuk az önálló életvezetési technikák elsajátításának lehetőségét, segítve a pozitív életperspektíva kialakulását.
 - Programunk olyan pedagógiai munkát feltételez, amelynek középpontjában, a *tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll*, figyelembe véve, hogy **az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.**
 - A pedagógiai munkánkban lényegesnek tartjuk a **képességfejlesztő** és a **produkcióközpontú** művészeti nevelést, elősegítve ezzel a siker élményt nyújtó produkciók létrehozását.

- Művészeti képzésünkben a választott területen felül speciális művészeti ismereteket biztosítunk, és az alkotó munkával együtt járó pozitív élmények segítségével hozzájárulunk a harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakításához.
- Oktatási, képzési rendszerünknek *alkalmasnak kell lennie* arra, hogy a XXI. század gazdasági, társadalmi követelményinek megfeleljen anélkül, hogy legkevésbé is korlátozná, vagy háttérbe szorítaná egy adott nemzet kulturális identitását.

2. *Intézményünk nevelési-oktatási céljai*

- Diákjaink megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat (tudásokat és képességeket), amelyekre minden egyénnek szüksége van a személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.
 - Anyanyelvi kommunikáció (halott és olvasott szövegértése, szövegalkotás),
 - Idegen nyelvi kommunikáció (halott és olvasott szövegértése, szövegalkotás, beszédkészség, más kultúrák megértése),
 - Matematikai kompetenciák (matematikai modellek – képletek, struktúrák, grafikonok, táblázatok - alkalmazása),
 - Természettudományos kompetencia (fenntartható fejlődés formálása, egyéni és közösségi felelősség),
 - Digitális kompetencia (információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje),
 - Hatékony, önálló tanulás (új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését jelenti),
 - Az élethosszig tartó tanulás igénye,
 - Használható, eszközszintű tudás elsajátítása,
 - Szociális és állampolgári kompetencia (a harmonikus életvitel kialakítása, közösségi beilleszkedés feltételeinek ismerete, hatékony társadalmi és szakmai élet megalapozása, a demokrácia megismerése),
 - Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia (a kreativitás, az innováció képességeinek kialakítása és fejlesztése),
 - Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség (az esztétikai megismerés,

élmények és érzések kreatív kifejezése, megismerése modern művészeti kifejező eszközökkel).

- *Tanulóink az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz utolsó évfolyamára felkészüljenek az érettségi vizsgára, annak általános vagy emelt szintű követelményeinek megfeleljenek.*
- Művészeti oktatásunk alakítsa ki a kultúra iránt nyitott magatartást, az esztétikai érzékenységet, neveljen a művészetek befogadására, értésére és amatőr művészeti tevékenységek művelésére. Sajátos eszközeivel ösztönözzön a társadalmi kapcsolatteremtésre, együttműködésre és a toleráns magatartásra.
- A kollégiumi diáklakók *elsajátítsák a közösségi együttélés alapvető szabályait, miközben önálló, öntevékeny, felelősségtudattal rendelkező személyiséggé válnak.*

3. Az intézmény tevékenysége

1) A gimnáziumi képzés

A gimnázium általános műveltséget megalapozó, érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés és oktatás, valamint előkészít a munkába állásra. A fenti célok elérését szolgálják a választható elméleti és gyakorlati tárgyak oktatása, nem kötelező tanórai foglalkozás keretében.

A gimnáziumi oktatás a 9. évfolyamon kezdődik és a 12. évfolyamon fejeződik be.

A középiskolai követelmények teljesítését követően 12. évfolyam illetve után, illetve ha az adott tantárgy(ak) tanítása a helyi tanterv szerint a végzős év előtti évek valamelyikében lezárul, a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző második tanév május–júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban tehet közép vagy emelt szintű érettségi vizsgát a tanuló a vizsgaszabályzatnak megfelelően.

A gimnáziumi bizonyítvány középiskolai végzettséget tanúsít, az érettségi bizonyítvány felsőoktatási intézménybe való jelentkezésre ill. továbbtanulásra, valamint a szakképzésbe történő bekapcsolódásra jogosít.

A gimnázium speciális oktatást biztosít:

- humán specializáció
- reál specializáció
- testnevelés specializáció

- idegen nyelvi (angol) specializáció
- művészeti specializáció
- honvédelmi specializáció

2) *Általános iskola képzés*

Az intézmény 2019. szeptember hónap 1. napjától , a helyi általános iskola az intézménybe történő beolvasással 1-8. évfolyamon általános iskolai képzéssel bővült.

3) *ECDL vizsgaközpont*

ECDL vizsgaközpontunk 2005 óta működik az intézményünkben, két vizsgáztató tanárral, két vizsgateremmel. Diákjaink között sokan leteszik a négy vagy a hét modulos ECDL vizsgát. A vizsgákra informatika órák keretében készülnek fel a nálunk tanuló diákok, illetve igény szerint szakkör indítását is biztosítjuk. Vizsgaközpontunkban nem csak a saját diákjaink vizsgáznak nagy szeretettel, hanem a környező településen tanuló általános iskolai diákok illetve a településünkön dolgozó felnőttek is.

A vizsgaterminkben 16-18 db modern számítógép található. Vizsgálóink mindig a legújabb operációs rendszerrel és irodai programcsomaggal tehetik le vizsgáikat ezzel is biztosítva az informatika folyamatos fejlődésének követését.

4) *EUROEXAM nyelvvizsgahely*

Az intézmény Hunyadi János Középiskola az Euroexam vizsgapartner iskolák közé tartozik.

Intézményünk az önálló vizsgahely működtetéséhez szükséges technikai és személyi feltételekkel rendelkezik, 2015. márciusától akkreditált nyelvvizsgahelyként működik.

Az Euroexam Budapesti Nyelvvizsgaközpont által biztosított lehetőségek a következők:

- Az Euroexam vizsgapartner logó és megnevezés használati joga honlapon, tájékoztató és hivatalos kiadványokon;
- Szakmai támogatás az iskola és tanárai részére;
- Naprakész tájékoztatás a nyelvvizsgáztatást, nyelvtanítást és iskolamenedzsmentet érintő kérdésekben;
- Ingyenes részvétel a Vizsgaközpont által szervezett szakmai találkozókön és továbbképzéseken;
- Vizsgafelkészítő tankönyvek és gyakorlótesztek kedvezményes beszerzése;

- Kedvezményes részvétel a Vizsgaközpont akkreditált vizsgáztató és tanárképző tréningjein;
- Euroexam tájékoztató és reklámanyagok biztosítása;
- Vizsgaszervezés más vizsgahellyel, illetve a Vizsgaközponttal együttműködve;

A vizsga iránt érdeklődő tanulókat magas színvonalon tájékoztatjuk, és felkészítjük a sikeres nyelvvizsgára. Ennek érdekében az intézmény támogatja tanáraik részvételét az Euroexam vizsgáztató és módszertani képzéseken. Nyitottak vagyunk a szakmai együttműködésre, biztosítjuk a nyelvtanulók és vizsgára készülők véleményének, visszajelzéseinek továbbítását.

5) *Vöröskeresztes tevékenység*

Iskolánk 2008. óta a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt Bázisiskolája, melynek keretében fontos feladatunk a rendszeres véradás szervezése.

Célunk, hogy elsősegélynyújtóink minden osztállyal megismertessék az alapvető segítségnyújtást, valamint felvilágosító órát tartsanak az AIDS-ről – osztályfőnöki óra keretében.

Éves feladataink:

- **Neves napokról megemlékezés:**
 - Elsősegélynyújtó világnap /szeptember/
 - Véradók napja /november/
 - AIDS világnap /december 1./
 - Vöröskeresztes világnap /május/
- **Programok szervezése:**
 - decemberi szeretet akció – adománygyűjtés
 - versenyek: elsősegélynyújtó, AIDS, csecsemőgondozó
 - világnapi ünnepség – megyei: kitüntetések felterjesztése, a rendezvényen műsor
 - Egészségköztársaság - elsősegélynyújtás elméletben és gyakorlatban, valamint a Vöröskereszt népszerűsítése – 7 alapelv
 - Balatoni Elsősegélynyújtó Szolgálat /BESZ/
 - 7 csoda élmény tábor – kortárssegítők
 - OVIT – Országos Vöröskeresztes Ifjúsági Találkozó
 - falunapokon, egészségnapokon a vöröskereszt népszerűsítése, elsősegély szolgálat biztosítása
- **Cél:** diákjaink minél magasabb létszámban vegyenek részt szervezőként, segítőként a vöröskereszt helyi és megyei szervezeténél.

6) Kollégiumi nevelés

A kollégium megteremti a feltételt a vidéki növendékek iskolai tanulmányaihoz, ill. azoknak, akik intézményünket választották továbbtanulási céllal. Az intézmény 2019. szeptember hónap 1. napjától, a helyi általános iskola az intézménybe történő beolvadásával 1-12. évfolyamig bővült a kollégiumunkat választó tanulók köre.

Kollégiumunk a hagyományoknak megfelelően az értéktisztelet, a gyermekszeretet, a tanulói személyiség tiszteletben tartása jegyében neveli és oktatja a bentlakásos nevelésben résztvevő tanulókat.

Célunk az erkölcsi értékeket tisztelő és elfogadó, tájékozott, széles ismeretekkel rendelkező, egyénileg sikeres, közösségi szempontból értékes, társadalmi szerepeit ismerő és vállaló állampolgár nevelése.

- A diákok harmonikus és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása,
- a személyiség minél teljesebb kibontakoztatása,
- a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési képességeinek a kibontakoztatása, fejlesztése,
- az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó ismeretek gyarapítása,
- a műveltség, a világszemlélet, a világkép formálása,
- a tanulásnak, a játéknak, a munkának beépítése a színes sokoldalú iskolai életbe,
- az önismeret, az együttműködési készség fejlesztése,
- az akarat edzése,
- az életmód, a motívumok, a szokások, az értékekkel történő azonosulás fokozatos kialakítása, meggyökereztetése.

Alapelveink közül kiemelkedő a személyiség tisztelete. A gyermek fejlődő személyiség, sajátos életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Nekünk, pedagógusoknak úgy kell segítenünk ezeknek a szükségleteknek, igényeknek a kielégítését, hogy az mindenképpen egy pozitív, előremutató személyiség fejlődését eredményezze. Teret kell biztosítani az egyéniségeknek, a kreativitásnak.

7) Bázisintézményi tevékenység - Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye

Az Oktatási Hivatal által kiírt az „**Oktatási Hivatal Bázisintézménye**” felhívására benyújtott rendkívül magas színvonalú pályaművek közül a Pedagógiai Oktatási Központ és a bíráló bizottság javaslatai alapján az Oktatási Hivatala köznevelési elnökhelyettese a mezőkovácsházi Hunyadi János Középiskolát érdemesnek ítélte az Oktatási Hivatal Bázisintézménye cím viselésére, az alapfokú művészetoktatás területén kifejtett kiváló szakmai munkájáért.

A bázisintézmény olyan megyei, járási, esetleg országos szinten magas presztízsű hagyományokkal rendelkező, infrastruktúrában a feladatellátáshoz megfelelő módon felszerelt, egyedi, más intézmények számára is példaértékű, működésében koherens, befogadó, gyermekközpontú pedagógiai gyakorlattal, szakmai módszertani, szervezeti kultúrával és innovációval rendelkező, és ezt publikálni, valamint szakmai szolgáltatásként átadni képes intézmény, mely alkalmas adott területen magas színvonalú, hatékony tudásmegosztásra. Olyan intézmény, melyben az adott szolgáltatási területhez kapcsolódó jó gyakorlat eredményesen működik mesterpedagógus vagy mesterpedagógus szaktanácsadó, illetve az intézményvezető által kijelölt pedagógus közreműködésével.

Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye cím viselése megtisztelő mind az intézmény vezetése, mind a pedagógusok számára, hiszen a jó gyakorlatok átadásával tovább fejleszthetjük szakmai tudásunkat, művészeti tehetséggondozó munkánkat, melynek színtere a „Magyar Színház és Filmművészet” kategóriában PRIMA díjjal elismert és Békés Megyéért díjjal kitüntetett DUMA'Színház (a békés megyei Értéktár tagja). A színház kiváló művészeti innovációkkal és „jó gyakorlatokkal” rendelkezik, melynek bemutatását vállalta az intézmény.

A bázisintézmény jógyakorlatai:

- "Olvasópróbától a bemutatóig" - zenés színházi előadások születése a középiskolában
- Önismereti, kommunikációs és drámapedagógiai, komplex személyiségfejlesztő zenés színházi tréning

8) DUMA'Színház

Közel három évtized a zenés színház szolgálatában, a vidéki színházi élet felvirágoztatásáért... Dél-Békés országosan elismert s egyben legsikeresebb színháza, a Dél-Békés Színház és Tehetséggondozó Alapítvány Magyar Színház és Filmművészet kategóriában PRIMA díjjal elismert, valamint Békés Megyéért díjjal kitüntetett DUMA'színházának társulata. A Mezőkovácsháza települési Értéktár, valamint a Békés megyei Értéktár tagja.

A DUMA'Színház lehetőségeket nyújt a művészeti iránt érdeklődő tanulók részére, melybe bármely tanszakon tanuló diák eredményesen és sikerorientáltan bekapcsolódhat. A társulat munkájában való részvétel kiemelt teret ad a tehetséggondozásnak és a felzárkóztatásnak is. Az országsszerte ismert színház Mezőkovácsháza Városért, Békés Megyéért díjjal elismert, majd 2014-ben "Magyar Színház- és Filmművészet " kategóriában PRIMA díjjal elismert, mely 2015-ben ünnepélyes keretek között „Együttműködési megállapodást” írtak alá Békés Megye Képviselőtestületével. 2017-ben a DUMA'Színház a Magyar Vöröskereszt által adományozott „Az év támogatója” díjat vehette át.

4. A célok által meghatározott feladatok

1) Általános feladataink:

- Tág teret biztosítani a *színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának, a csapatszellemnek.*
- *Fejleszteni a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, erősíteni akaratukat álmaik megvalósításához.*
- *Segíteni életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakítását.*
- *Ismeretszerzési, a kommunikációs és a cselekvési képességek fejlesztése változatos, hatékony tanórai és tanórán kívüli tevékenységek keretei között.*
- *A tanulók érdeklődési köréhez igazodó, korszerű gyakorlati, elméleti képzés megvalósítása.*
- *Helyi tantervünkben biztosítani tanulóink életkorához és az oktatott tantárgyak sajátosságaihoz igazodva, hogy elsajátíthassák az egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel, a közlekedésre neveléssel, a társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására az infokommunikációs technológiák alkalmazásával.*
- *Olyan humánus, emberközpontú személyiség fejlesztése, mely az információs társadalom kialakulásának folyamatában képes megőrizni emberi értékeit.*

2) *Fő feladataink:*

• *Tehetséggondozás*

Intézményünk Akkreditált Kiváló Tehetségpontként különös hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra. Igény szerint, érdeklődési körnek megfelelően biztosított legyen a többletismeretek megszerzése az érettségi vizsgaszabályzatban adott tantárgy emelt szintű követelményrendszeréhez igazodva. Motiváltan tudjuk tanulóinkat elképzeléseikben segíteni.

A tehetség- és a képességek kibontakoztatása szempontjából elsődleges, hogy tanulóink versenyképes, használható, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Mindehhez szükséges az egyéniség, személyiség erőteljesebb fejlesztése. Tehetségen azt a velünk született, adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagosat túlhaladó teljesítményt tud létrehozni. A tehetség jellemzői: átlagosnál magasabb intelligencia, magas fokú kreativitás, a következtetés képessége, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció.

A tehetség kibontakoztatását serkenti:

- a megfelelő légkör megteremtése,
- a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje,
- a bizalom,
- a megfelelő szervezeti strukturáltság,
- a játékosság.

A tehetség kibontakoztatását gátolja:

- a kreativitás lebecsülése,
- a túlzott fegyelem,
- a teljesítménykényszer.

A tehetségfejlesztés iskolánkban alkalmazott módjai:

- Gazdagítás és elmélyítés (differenciálás, nyitott feladatok, különböző munkatempó, egyéni fejlesztés, különféle csoportosítás osztályon, évfolyamon belül, a tehetséges tanulók minél

nagyobb önállóságot, alkotó jellegű feladatot kapnak)

- Gyorsítás (több évfolyam anyagát rövidebb idő alatt teljesítheti a tanuló)

A tehetségfejlesztés feladatai, eszközei:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- Tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások (neves szakemberek bevonásával szervezett tréningek, kurzusok, táborok az önismeret, az önértékelés, a művészi kifejezőkészség, a problémamegoldó készség fejlesztésére, az ismeretek bővítésére)
- Felkészítés versenyekre, fesztiválokra
- Versenyek, fesztiválok szervezése
- Felkészítés szakirányú továbbtanulásra

Iskolánk alapvető feladatai közé tartozik a tehetségek feltárása, gondozása, kibontakoztatásuk elősegítése. Éppen ezért az iskola egész nevelési-oktatási programja a tehetséggondozás célját szolgálja. A különösen tehetséges tanulók az egyes csoportok produkcióiban központi szerepet kapnak, ezzel a csoport számára is erős motiváció alakulhat ki tehetségük még jobb alkalmazására.

A tehetséges tanulónak meg kell adni a lehetőséget, hogy szakirányú iskolába felvételizhessenek. Ahhoz, hogy a tanuló az adott területen minél magasabb tudást birtokoljon, szükséges a rendszeres részvétel különböző rendezvényeken, bemutatókon, kiállításokon. Ösztönözni kell a tanulókat a rendezvényeken való részvételre, és lehetőséget kell nyújtani számukra a megyei és országos szintű versenyeken, bemutatókon történő megjelenésre. Nem veszítünk el egyetlen tanulót sem, mivel differenciáltan foglalkozunk a kevésbé tehetséges gyerekekkel is. Az erősen motivált, de kevésbé tehetséges gyerekeknek igyekszünk megtalálni feladatát, különböző részfeladatok segítségével. A tanórán kívüli programok meghatározásakor is a képességek

kibontakoztatását és a felzárkóztatást segítő programok kapják a fő hangsúlyt. A nemzeti etnikai kisebbséghez tartozót a művészeti nevelés segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja magát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Tudjuk, hogy idejekorán, a szükséges valószínűséggel bármely társadalmi rétegben született gyermekről megállapíthatjuk a vele született vagy tanult tehetséget. Az esélyegyenlőség csak abban az esetben valósulhat meg, ha a kedvezőtlen helyzetben élő, jó adottságokkal rendelkező gyermekek minél hamarabb hozzájuthatnak adottságaik, képességeik kifejlesztésének a

lehetőségeihez.

- ***Általános műveltség***

Célunk, hogy tanulóink készség, jártasság szintjén tudjanak ismereteket elsajátítani. Humán műveltségi területhez kapcsolódva középiskolás szinten tudjanak tájékozódni könyvtárainkban katalógushasználat mellett. A diákok többsége otthonosan mozogjon valamennyi műveltségi terület szintjén.

Ezért törekszünk az általános műveltség horizontjának kiszélesítésére, olyan kiegészítő ismeretek átadásával, amelyek az "*élethossziglan tanulás*" (*life long learning*) folyamatában időtállóak, a tudás innovációját segítik. (Informatikai ismeretek, idegen nyelvi képzés, környezetvédelmi nevelés, egészségnevelés-életvezetési szabályok, személyiségfejlesztő programok, drámapedagógiai- pályaeorientációs programok).

- ***Felzárkóztatás***

Biztosítani szeretnénk, hogy az érettségi vizsgaszabályzat általános követelményrendszeréhez igazodó minimális teljesítményszint minden diák számára elérhető legyen. (felzárkóztató programok lehetőségei)

- ***Felnőttoktatás***

Feladatunknak tekintjük a megfelelő korosztály iskolai rendszerű oktatását, melynek célja a középfokú végzettség, érettségi vizsgabizonyítvány megszerzése, melyet a 2011. évi CXC. törvény szabályoz törvényi szinten.

- ***Felkészítés érettségi vizsgára:***

Iskolánk feladata a tanulók rendszeres nevelése- oktatása, érettségi vizsgára történő felkészítése kötelező tanórai foglalkozások keretében. Az intézmény a vizsgára készülést nem kötelező tanórai foglalkozások keretében is segíti.

- ***Felzárkóztatás, fejlesztés, tehetséggondozás, speciális és kiegészítő ismeretek átadása***

Az iskola a tanulók érdeklődése, igénye szerint nem kötelező tanórai foglalkozásokat felzárkóztatás, fejlesztés, tehetséggondozás, konzultáció, speciális, illetve kiegészítő ismeretek átadása céljából.

- **Csoportbontások és egyéb és az egyéb foglalkozások szervezési elvei:**

A nevelő-oktató munka szervezése során alkalmazott fontos rendező elv az osztályoknál kisebb létszámú csoportbontások szervezése.

Alcéljaink és feladataink

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Hon és népismeret: Minden tanuló ismerje meg népünk, kultúránk nagy múltú értékeit. Legyenek jól tájékozottak hazánk földrajzában, irodalmában, történelmében, a mindennapi életben.</p>	<p>A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy megismertesse tanulóival az egyéni és közösségi tevékenységek lehetőségeit, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza megismeréséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. A nevelő-oktató munka alapozza meg a nemzettudatot, mélyítse a nemzeti önismeretet.</p>	<p>Magyar nyelv- és irodalom Történelem Ének-zene Rajz Osztályfőnöki Földrajz Tánc-és dráma Idegen nyelv Művészetek Mozgókép- és médiaismeret</p>	<p>Emeltszintű képzések: Magyar nyelv és irodalom Történelem Idegen nyelv Alapfokú Művészet- oktatási Intézmény</p>	<p>Duma'Színház Drámapedagógiai foglalkozások Tanulmányi kirándulások Nyelvi tábor, Szavaló verseny (járási-megyei), Helyesírási verseny (járási-megyei), Népmesemondó verseny (járási-megyei), Csanád vezértől Hunyadiig (történelmi vetélkedő)</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra: A tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Ismerjék és becsüljék meg az európai fejlődés során létrehozott eredményeket. Legyenek nyitottak az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok iránt. Ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Határtalanul pályázat keretében a határon túli magyar kultúra megismerése</p>	<p>Kialakítani a tanulóknál pozitív hozzáállást a közös európai értékekhez. Segíteni kell abban, hogy információhoz jussanak az emberiség közös – főleg Magyarországot közelebbről érintő problémáiról. Európai Uniós ismeretek átadása. Globális problémák megbeszélése, nemzetközi együttműködések lehetőségeinek feltárása. Nemzetközi kapcsolatok ápolása.</p>	<p><i>Idegen nyelv Magyar nyelv- és irodalom Történelem Ének-zene Rajz Osztályfőnöki Földrajz Tánc-és dráma Informatika Művészetek Mozgóképmédiaismeret</i></p>	<p><i>Emeltszintű képzések: Magyar nyelv és irodalom Történelem Idegen nyelv Alapfokú Művészet- oktatási Intézmény</i></p>	<p>EU szakkör Erdélyi kirándulás Sítábor Európa-túrák Nyelvvizsga előkészítők Nyelvi tábor Informatikai tábor EU programok (vetélkedők, rendezvények, kiállítások), Idegen nyelvi vetélkedő általános iskolásoknak, Halloween és Martinstag vetélkedő szervezése az általános iskolák tanulói számára</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés</p> <p>Olyan aktív állampolgárok oktatása-nevelése, akik a megfelelő tudás birtokában képesek a társadalmi együttélés szabályainak betartására, az emberi jogok és a demokrácia értékeinek tiszteletére.</p>	<p>Kialakítani a tanulóknban az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részkapességeket: a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének és az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képességét, a konfliktuskezelés a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képességét.</p> <p>Segíteni kell abban, hogy diákjaink az iskolai élet demokratikus gyakorlása közben megismerjék a felelősség, az autonóm cselekvés, a megbízhatóság, a tolerancia és a társadalmilag elfogadott viselkedésformák jelentőségét.</p>	<p><i>Magyar nyelv- és irodalom</i></p> <p><i>Történelem</i></p> <p>Emberismeret</p> <p>Filozófia</p> <p><i>Osztályfőnöki</i></p> <p><i>Élet- és pályatervezés</i></p> <p><i>Idegen nyelv</i></p> <p><i>Földrajz</i> <i>Dráma</i></p> <p>Művészetek</p> <p>Mozgókép- és médiaismeret</p>	<p><i>Emeltszintű képzések:</i></p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Történelem</p> <p>Idegen nyelv</p> <p>Alapfokú Művészet- oktatási</p> <p>Intézmény</p>	<p>Tanulmányi kirándulások</p> <p>Történelmi vetélkedők</p> <p>Dráma-színjászó foglalkozások</p> <p>Önfejlesztő tréningek</p> <p>Nyári táborok</p> <p>Projekt napok, Rendkívüli történelem óra (Szabadság Háza)</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Gazdasági nevelés</p> <p>A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal gazdálkodni képes tanulók oktatása, képzése.</p> <p>Diákjaink megértésük a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.</p>	<p>Ki kell alakítani a diákokban az okos gazdálkodás képességét.</p> <p>Tanulóink ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és egyéni érdekeik kapcsolatát.</p> <p>A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy diákjai tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket.</p> <p>Elő kell segíteni, hogy a tanulók képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.</p>	<p><i>Gazdasági ismeretek</i></p> <p><i>Gazdasági környezet</i></p> <p><i>Történelem</i></p> <p><i>Osztályfőnöki</i></p> <p><i>Élet- és pályatervezés</i></p> <p><i>Földrajz</i></p>	<p><i>Emeltszintű képzések:</i></p> <p>Történelem</p>	<p>Tanulmányi kirándulások</p> <p>Gazdasági versenyek</p> <p>Önfejlesztő tréningek</p> <p>Fogyasztóvédelmi előadás</p> <p>Nyári táborok, Pályaorientációs nap (Iskolai nyílt nap)</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Környezet-tudatosságra nevelés:</p> <p>A tanulóknak érzékenyvé kell válniuk környezetük állapota iránt. Legyenek képesek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére. Alakuljon ki bennük bátorító, vonzó jövőkép, amely elősegíti a környezeti harmónia létrejöttéhez szükséges életvitel, szokások kialakulását.</p>	<p>A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlatának megvalósítása.</p> <p>Elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását.</p> <p>Konkrét hazai példákon ismertetni a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív következményeit.</p> <p>Segíteni abban, hogy életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés váljon meghatározóvá.</p>	<p><i>Biológia</i></p> <p><i>Földrajz</i></p> <p><i>Osztályfőnöki</i></p> <p><i>Kémia</i></p> <p><i>Történelem</i></p> <p><i>Idegen nyelv)</i></p>	<p><i>Emeltszintű képzések:</i></p> <p>Biológia,</p> <p>Kémia</p>	<p>Erdélyi kirándulás</p> <p>Sítábor</p> <p>Európa-túrák</p> <p>Tanulmányi kirándulások</p> <p>Terepgyakorlatok: Rajta-erdő, Tompapuszta</p> <p>Témanap: Egészségköztársaság, egyéb környezetvédelemmel kapcsolatos Világnapok, Madarak és Fák Napja vetélkedő általános iskolásoknak</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Információs és kommunikációs kultúra:</p> <p>Alakuljon ki a tanulók információs és kommunikációs kultúrája, amely képessé teszi őket a szocializációra, az egyéni és közösségi érdekek érvényesítésére, egymás megértésére, elfogadására, megbecsülésére.</p> <p>Tanulóink váljanak az új audiovizuális környezetet értő, szelektíven használó fiatalokká.</p>	<p>Fejleszteni kell a tanulóknál a megismerést, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat kialakítását.</p> <p>A tanítási órák kommunikációs helyeiben nagy figyelmet kell fordítani a beszédbeli kifejezésekre, a szabatos nyelvhasználatra.</p> <p>A kommunikációs kultúra középpontjában kell állnia az önálló ismeretszerzésnek, véleményformálásnak.</p> <p>Az anyanyelv minél teljesebb értékű elsajátítása</p> <p>Idegen nyelv tanítása.</p>	<p><i>Idegen nyelv</i></p> <p><i>Magyar nyelv- és irodalom</i></p> <p><i>Történelem</i></p> <p><i>Osztályfőnöki</i></p> <p><i>Tánc-és dráma</i></p> <p><i>Informatika</i></p> <p><i>Élet- és pályatervezés</i></p>	<p><i>Emelt szintű</i></p> <p><i>képzés:</i></p> <p>Magyar, informatika, idegen nyelv</p>	<p>Duma'Színház</p> <p>Dráma-színjátész foglalkozások,</p> <p>"Mezőkovácsházi gyerekek és fiatalok képzőművészeti tárlata",</p> <p>Összművészeti Gála - Művészetek éjszakája, "Hello Summer" Vidám megyei tanévzáró szösszenet, "A Tánc Világnapja" - workshop, általános iskolákkal, közös táncoktatás,</p> <p>Önfejlesztő tréningek</p> <p>Nyári táborok: nyelvi tábor, informatikai tábor,</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p><i>Testi és lelki egészség:</i> Alakuljon ki legtöbb tanulóban pozitív beállítódás, magatartás, szokás az egészségi állapot megőrzésére, fenntartására, javítására.</p>	<p>Minden tevékenységnek szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki fejlődését. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére is. A pedagógusoknak fel kell készíteni a gyermekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni. Az iskolai környezet, mint élettér is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. A középiskola nevelési filozófiájában fontos szerepet tölt be az alapvető illemszabályok elsajátíttatása, a megfelelő társasági magatartási formák kialakítása. /A társastánc alapjainak elsajátítása./</p>	<p><i>Testnevelés</i> <i>Osztályfőnöki</i> <i>Tánc-és dráma</i> <i>Biológia</i> <i>Élet- és pályatervezés</i></p>	<p>Tömegsport</p>	<p>Sportversenyek Tanulmányi kirándulások Kortárs segítő képzés Mentálhigiénés tréningek Fogyasztóvédelem Szakelőadások</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Pályaorientáció – Felkészülés a felnőtt szerepeire:</p> <p>Rendelkezzenek a tanulók a következő kulcs-kompetenciákkal: rugalmasság, együttműködés, a bizonytalanság kezelésének képessége.</p> <p>A 21. század fogyasztói társadalmának alapvető szabályait ismerjék meg a tanulók</p>	<p>Segíteni a tanulók pályaválasztását.</p> <p>Szociális és társadalmi, cselekvési kompetenciák tudatos fejlesztése.</p> <p>Énkép, önismeret fejlesztése.</p> <p>Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy életük során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.</p> <p>Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket.</p> <p>A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során lehet eredményes, ezért a pedagógusnak időben kell a tanulókat motiválni céljaik elérésében.</p> <p>A mindennapi élethez tartozó fogyasztóvédelmi szabályok megismertetése és gyakorlati alkalmazása.</p>	<p><i>Osztályfőnöki Élet- és pályatervezés</i></p>	<p>Beiskolázási programok</p>	<p>Pályaválasztási-, önfejlesztő- és munkahelykereső tréningek</p>

Cél	Feladat	Kötelezően választható	Szabadon választható	Választható
<p>Tanulás tanítása, Énkép, önismeret: Valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlesztése. Az alapkészségek kialakítása: értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése. Egyénre szabott tanulási módszerek kiépítése: csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében, megvalósításában, az ismeret-szerzésben. Az egész életen át tartó tanulás eszközeinek, módszereinek megismertetése</p>	<p>Felkelteni az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt. Megtanítani tanulni a fiatalokat. A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak elsajátíttatása. Az emlékezet erősítésére, gondolkodás fejlesztésére speciális gyakorlatokkal lehet készülni. A pedagógusok ismerjék meg a tanulók sajátos tanulási stílusát, stratégiáit Gondolkodási képesség fejlesztése. Törekedni kell a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására. Ki kell alakítani az alapvető erkölcsi és etikai normákat. A tanulókat képessé kell tenni arra, hogy érezzék saját felelősségüket fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.</p>	<p><i>Osztályfőnöki Élet- és pályatervezés Dráma-pedagógiai foglalkozások</i></p>	<p>Duma'Színház</p>	<p>Önismereti-, önfejlesztő tréningek Dráma tábor</p>

Eszközök és eljárások

Az intézmény a **differenciált képességek** kibontakoztatását *csoporbontással*, hatékony tanuló megismerési technikákkal, szakkörök szervezésével igyekszik megvalósítani. A tanórákon a *multimédiás eszközök, digitális tananyagok használata*, igénybe vétele emeli az oktatás színvonalát, segíti az IKT módszerek elterjedését.

Differenciált, egyénre szabott oktatási nevelési formákban valósítjuk meg a pedagógiai feladatokat, az esélyegyenlőség megteremtésének igényével. (csoporbontás, *felzárkóztatás, önfejlesztő tréningek*).

- Kooperatív tanulásszervezés – kooperatív módszerek, egyéni – páros csoportmunka szervezése
- Differenciált rétegmunka - egyénre szóló differenciált képességfejlesztés heterogén csoportban
- Hatékony tanuló megismerési technikák, pedagógiai diagnosztizálás alkalmazása
- Tanulói tevékenységre épülő ismeretszerzés, képességfejlesztés
- Életkornak megfelelő drámapedagógiai eszközök alkalmazása
- Informatikai ismeretek tanítása, alkalmazása; Internet-használat
- A verbális és a vizuális információhordozók együttes alkalmazása különösen a HH/HHH tanulók esetén
- A tanulók önálló felfedező, kutató tevékenységét támogató módszerek alkalmazása
- Az ön-és csoportértékelés alkalmazása a személyes és társas kompetenciák fejlesztése érdekében

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók különleges gondozási igénye sajátos fejlesztő, valamint korrekciós célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Az egyéniesített nevelés differenciált tartalmakban, módszerekben – a tanórákon kiscsoportos egyéni fejlesztő és rehabilitációs órákon valósul meg.

Alkalmazzuk pedagógiai munkánk során azokat a közvetlen és közvetett nevelési eljárásokat, amelyek segítik növendékeink személyiségének minél teljesebb kibontakozását. Nevelő munkánkban elsősorban a közvetett hatásokat, tekintjük előrevivőnek, mind a *szokások kialakítása*, mind a *magatartási modellek* bemutatása, közvetítése során, és ezt a módszert alkalmazzuk a *tudatosítás, a meggyőződés* kialakítására is.

Nevelésünk eredményességének mutatói

Az oktató nevelő munka eredményességének mutatóit a nevelési program és a helyi tanterv céljainak figyelembevételével, tanulmányi versenyeken és művészeti fesztiválokon való eredményes részvétel, művészeti bemutatkozások száma, országos mérések eredményei, a felsőfokú intézménybe való bejutás, a közép és emeltszintű érettségi vizsgák eredményei, valamint a sikeres nyelvvizsgák, ECDL vizsgák számai adják.

A kompetenciamérések eredményeit figyelembe véve kell szervezni felzárkóztatást a magyar nyelv és irodalom, valamint matematika tantárgyakból.

A kötelező érettségi vizsgatárgyakból 9. évfolyam elején (szeptember) kötelező a bemeneti mérés.

5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- **Az iskola együttműködése a szülővel a tanuló személyiségének fejlesztésében**

Az intézmény a tanuló személyiségének fejlesztésének, képességeinek kibontakoztatásában együttműködik a szülővel.

- **A pedagógus személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai a tanuló nevelése, tanítása keretében**

Az iskola pedagógusainak alapvető feladata a rájuk bízott tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelességük, hogy nevelő és oktató tevékenységük keretében gondoskodjanak a tanulók testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelmükről, személyiségük fejlődéséről továbbá az ismeretek tárgyilagos és többoldalú közvetítéséről.

Az új oktatásszervezési eljárások alkalmazásával megvalósul a tanulók személyiségének komplex fejlesztése.

A személyiségfejlesztés komplex tevékenység, mely a tanulásukban akadályozottaknál az értelem kiművelésére, a segítő életmódra, az egészséges és kultúrált életmódra, valamint a szakmai képzés alapozására irányul.

A személyiségfejlesztés célja, hogy a különböző szintű adottságokkal, az eltérő fejlettséggel rendelkező, tanulásukban akadályozott növendékeknél személyre szabott, sérülés specifikus módszerekkel, egyéni bánásmóddal, önismereti-személyiségfejlesztő tréningekkel elérjük a harmonikus, reális, pozitív én-képpel rendelkező személyiség kialakulását.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- **A tanulók erkölcsi nevelése**
 - *Az etikus viselkedéshez szükséges ismeretek átadása*
 - *Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése és tudatosítása (bűnmegelőzés)*
- **A tanulók értelmi nevelése**
 - *Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése*
 - *Hazánk, az Európai Unió és a világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása*
 - *A tanulási kötelességtudat kialakítása:*
 - *kognitív rutinok kialakítása, gyakoroltatása*
 - *gondolkodási stratégiák és taktikák kialakítása és gyakoroltatása, alkalmassá tétele arra, hogy az iskoláskort követő életszakaszban segítse biztonságos eligazodásukat*
 - *Az értelmi fejlesztés, a tanulásra motiváltság kialakítása, az érdeklődés felkeltése és fenntartása*
 - *A játék-szeretet kialakítása, „alkotóvágy” fejlesztése:*
 - *sikerélmények biztosítása,*
 - *kudarcfélelem oldása*
- **A tanulók önismeretének kialakítása**
 - *A testi - lelki tulajdonságok megismerése- elfogadása*
 - *Pozitív adottságok kibontakoztatása – megerősítése tudatosítása – vonzóvá tétele*
 - *Kommunikációs, metakommunikációs szokások gyakoroltatása.*
 - *Játékban, feladatokban való együttműködés képességének fejlesztése*
 - *Szolidaritás, segítőkészség fejlesztése – kudarctűrő képesség növelése – gyakorlása*
- **A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése**
 - *Az emberi együttélés szabályainak megismertetése*
 - *A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátíttatása*
 - *Együttműködési készség kialakítása*

- **A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése**
 - A tanulókat képessé kell tenni arra, hogy *tudjanak környezetükkel, közösségükkel harmonikusan élni* valamint az őket és környezetüket érintő *változásokra pozitívan reagálni*
- **A tanulók akaratni nevelése**
 - A tanulóknál az *önismeret, az önfejlesztés igényének felébresztése*
 - *Az öntevékeny, kreatív életre való nevelés, a rugalmasság, eredetiség, ötletgazdagság kialakítása*
 - *A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása*
- **A tanulók nemzeti nevelése**
 - *A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése*
 - *A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismerése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése*
 - *A hazaszeretet érzésének felébresztése*
- **A tanulók állampolgári nevelése**
 - *Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése*
 - *Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és helyi közéletben való részvételre*
- **A tanulók szociális készségeinek fejlesztése**
 - *A felelősségvállalás maglapolozása*
- **A tanulók munkára nevelése**
 - *Az önálló munkavégzés igényének kialakítása*
 - *Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása*
 - *A tanulók önállóságára és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységeinek gyakoroltatása*
 - *A szakmai előkészítő és alapozó ismeretek tananyag tartalmainak tudatos és körültekintő megválasztásával, a szakmatanulás megalapozásának biztosítása.*

- **A tanulók egészséges életmódra történő nevelése**
 - A tanulók testi képességeinek fejlesztése, *a testmozgás iránti igény felkeltése*
 - *Egészséges, edzett személyiség kialakítása*
 - *Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása (drogprevenció)*
 - A kondicionálási és koordinálási képességek fejlesztése
 - A kézügyesség fejlesztése különböző tevékenységek során
 - Önellátó képesség tevékenység- formáinak megismertetése gyakoroltatása, tudatosítása
 - Igényes esztétikus környezet biztosítása az intézményben, amely fejleszti a tanulók ízlését és emeli igény szintjüket.
- **A tanulók önálló életvitelre, integrációra való felkészítése**
 - A szociális viselkedés alapvető szabályainak megismertetése és elsajátíttatása
 - A pozitív szociális szokások kialakítása, egyértelmű átlátható szabályok kialakítása és következetes betartatása
 - A pozitív minták felkínálása személyes példamutatás, történelmi személyiségek, irodalmi hősök tetteinek, magatartásának átélési lehetőségeivel.
 - A szociális készségek folyamatos gyakoroltatása, fejlesztése
 - Segítő légkör kialakítása, amelyben a segítség elvárt és elismert tevékenység
 - Megfelelés a növekvő partneri elvárásoknak, törekvés a család és a társadalmi csoportok szocializációs hiányainak kiegyenlítésére, hibáinak korrigálására
 - A fogyasztóvédelmi nevelés közben a fogyasztói magatartás, a javakkal való gazdálkodás, a gazdasági ésszerűség megismertetése
 - A személyiségfejlődés zavarainak megelőzése, illetve a meglévő zavarok korrekciója, a negatív attitűdök leépítése.

Az egészségneveléssel összefüggő feladatok

1. Célok és feladatok

Az egészséges iskolák célja, hogy az „egészség” mint *életvezetési érték* a tanórán belül és azon kívüli szabadidős programok középpontjában álljon. Az egészségnevelés, egészségfejlesztés célja,

hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel azt, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.

Ösztönözze a diákokat arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Tudatosítsa, hogy miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák. Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy egészségük megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyi kapcsolataik minőségén múlik.

Ismertesse meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket. Adjon támpontokat, értelmezési kereteket az életmódbeli döntések meghozatalához, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok alternatívaként jelenjenek meg a mindennapi életükben.

Nyújtson segítséget a tanulóknak abban, hogy készség szintjén alkalmazzák azokat a megküzdési stratégiákat, amelyek alkalmazásával megőrizhetik, illetve újratermelhetik életük egyensúlyát.

2. Elméleti háttér

A jelen egészségnevelése, egészségfejlesztése nem lehet más, mint *tudatosan létrehozott készségfejlesztő lehetőségek összessége, amellyel az egyén viselkedése az előre meghatározott cél irányába elmozdítható.* A felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelésében óriási felelősség és számos feladat hárul az iskolára, s különösen a pedagógusokra. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) megfogalmazása szerint az egészségfejlesztő iskola folyamatosan fejleszti környezetét, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.

1) Az egészségfejlesztő iskola ismérvei:

- 1.38. Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
- 1.39. Együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
- 1.40. Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi

szolgáltatásokat biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal. Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, egészségbarát iskolai büfé, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.

1.41. Olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jó-létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.

1.42. Törekszik arra, hogy segítse diákjainak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését; együttműködik a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértsék: a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését és a tanulást.

Az egészségi állapotot az alábbi négy alapvető tényező határozza meg:

1.43. Adottságok

1.44. Környezeti tényezők

1.45. Életmód

1.46. Az egészségügyi ellátó rendszer

ADOTTSÁGOK	KÖRNYEZET	ÉLETMÓD	AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÓ RENDSZER MŰKÖDÉSE
genetikai tényezők nem kor	levegő minősége lakáshelyzet víz minősége szociális környezet gazdasági környezet	dohányzás alkohol táplálkozás fizikai aktivitás drogok szexuális magatartás stressz	oktatás egészségügyi ellátás szociális szolgáltatások

Mivel az iskola a szocializáció kitüntetett színtere, így a fenti tényezők közül érdemi hatást – az iskola fizikai-tárgyi és pszichoszociális környezetének alakításával – az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra tudunk gyakorolni. Az iskolai egészségfejlesztő munka

alapvetően befolyásolja az iskola egészének mindennapjait. Annak értelmében, hogy ezt a megállapítást helyesen tudjuk értelmezni, az alábbi fogalmak tartalmát érdemes kibontani és megvizsgálni:

2) Az egészség fogalma

A Nemzeti Egészségfejlesztési Stratégia szerint az egészség a nemzetgazdaság fejlődésének szükséges feltétele, ezért nem kizárólag az emberek egyéni tulajdonának tekinthető, hanem nemzeti kincsnek, tehát erőforrásnak. A NAT hangsúlyozza, hogy az *egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmónikus élet értékékként való tiszteletére is nevel. Az egészség legfontosabb értékünk*, mely nem csupán a betegség, rokkantság hiányát jelenti, hanem a teljes fizikai, mentális, szociális jóllétet. Az egészség a WHO mai meghatározása szerint nem statikus állapot, hanem állandó mozgásban, változásban lévő kiegyenlítődésre törekvő folyamat, amely a szervezeten belüli összhangban, illetve az egyén és természeti-, társadalmi környezete közötti dinamikus egyensúlyban nyilvánul meg. Ez az egyensúlyra törekvő folyamat az egyén aktív, cselekvő tevékenységének eredménye.

3) Egészségfejlesztés fogalma

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy megértsék és növeljék befolyásukat a saját egészségük meghatározói felett, annak érdekében, hogy egészségük jobb legyen. Az egészségfejlesztés az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, tehát magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéne, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önségítés feladatait, módszereit.

A WHO meghatározása szerint az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák. *Az egészségfejlesztés átfogó társadalmi és politikai folyamat, mely nemcsak az egyének képességeinek és jártasságának erősítésére irányuló cselekvéseket foglal magába, hanem olyan tevékenységeket is, amelyek a társadalmi, környezeti és gazdasági feltételek megváltoztatására irányulnak azért, hogy azoknak a köz és az egyén egészségére gyakorolt hatása kedvező legyen.* Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal egészségük javítására. A részvétel nélkülözhetetlen az egészségfejlesztő tevékenység fenntartásához.

Az egészségfejlesztés fő feladata egy általánosan érvényes egészségfejlesztő politika kifejlesztése, egészségfejlesztő környezet megteremtése, az egészségfejlesztő közösségi

tevékenység, az egyéni képességek fejlesztése, és szemléletválttatás az egészségügyi szolgáltatásokban.

Az egészségfejlesztés sarokpontjai:

1.46.1. az egész lakosságra irányul, és együttműködésére épít

1.46.2. az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben (oktatás, egészségügy, környezetvédelem, kultúra, gazdaság)

1.46.3. az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben, aktivitásban.

4) Egészségnevelés fogalma

A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan változatos kommunikációs formákat használó, *tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkézséget bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében.* A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvésorientált tevékenység, melyet az alábbi címszavakban foglalunk össze:

1.47. a prevenció

1.48. az iskola az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere

1.49. az egészséget támogató társadalompolitika

1.50. hagyományos egészségnevelés, felvilágosítás

1.51. rizikócsoportos megközelítés

1.52. érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó beavatkozások

1.53. kortárshatások az egészségfejlesztésben

1.54. színtér programok (egészséges iskolák, óvodák stb.)

1.55. közösségi alapú komplex egészségfejlesztés

5) Jogszabályi háttér:

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

2. 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

3. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. Rendelet
4. A 96/2000. (XII.11.) Országgyűlési határozattal kiadott „Nemzeti stratégia a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására”
5. A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. tv.
6. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. tv., 38 § (1) és (2) bek.
7. A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM. rendelet
8. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.

6) Helyzetelemzés, helyzetkép

Az előélet:

Iskolánkban az egészségnevelés és egészségfejlesztés eddig az osztályfőnöki, testnevelés, biológia, kémia órák keretein belül, valamint a tömegsport foglalkozások, az iskolai és a kollégiumi szabadidős programok keretein belül valósultak meg. Ezekre meghívott előadók, a védőnői szolgálat, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, a testnevelők valamint a kortárssegítők munkáját vettük igénybe.

Az iskola működése egészségnevelési, egészségfejlesztési szempontból:

Az iskolában a tantestületnek kisebb hányada foglalkozik kimondottan egészségvédelemmel. Minden pedagógus valamilyen szinten a saját tantárgya által közrefogottan egészségnevelési- és fejlesztési ismereteit átadja a tanulók számára. Ezeket a diákok nem mindig tudják összefüggéseiben látni és az egészségtudatos magatartást ezáltal kialakítani. A segítő kapcsolatok intézményen belüli lehetőségét az iskola vezetése, az iskolaorvos, a védőnő, a gyermek és ifjúságvédelmi felelős, az osztályfőnökök, a szaktanárok és nem utolsósorban a diákok együttműködése jelenti.

Erőforrások:

Elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki.

Nem anyagi erőforrások Iskolán belüli együttműködés

1. **Tanárok.** Az iskola minden tanárának feladata, hogy egészségtudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai egészségnevelés, egészségfejlesztés ill. oktatás közös szemléletben valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. Ezt a következőképpen valósíthatjuk meg.

Egészségfejlesztő team létrehozása:

Jól bevált gyakorlat olyan csoport létrehozása, amely a belső innováció és a pedagógiai programalkotás során az iskolai egészségnevelési feladatokban közreműködik. Az alábbi szereplők alkossák az egészségfejlesztő csoportot:

- az intézményvezető vagy megbízottja
 - az egészségnevelő, aki célirányos továbbképzésen részt vett pedagógus (pl. MAP program)
 - az iskolaorvos, védőnő
 - a testnevelő
 - a diákönkormányzatot segítő pedagógus
2. *Diákok.* Az iskola minden diákjának feladata, hogy egészségtudatos magatartását kialakítsa. Ebben kiemelkedő feladat hárul az iskolai diákönkormányzat tagjaira, az osztályközösségre, valamint a kortárssegítőkre az értékek közvetítése szempontjából.
 3. *A szülők.* A család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett munkában. A szülők megfelelő tájékoztatás és információ-átadás után aktív részvételükkel tudják támogatni az iskola egészségfejlesztési programjait.
 4. *Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak.* Az iskola adminisztratív és technikai dolgozóinak munkája is nagyon fontos. Példamutató magatartásukkal nagymértékben hozzájárulhatnak a tanulók egészségtudatos magatartásának kialakulásában. (osztályterem takarítása, szellőztetés stb.)

Iskolán kívüli együttműködés

1. *Fenntartó.* Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés is fontos. Az iskola

igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje.

2. *Iskolaorvos, házi orvos, védőnő.* Az iskolaegészségügyi feladatokat az orvos és a védőnő közösen látja el.
 - A tanulók életkorhoz kötött vizsgálata
 - Adott esetben a tanulók elsősegélyben való részesítése
 - Közreműködés: közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás-egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve
 - Felkérésre közreműködés egészségügyi szakértői feladatokban.

Az iskolai egészségügyi ellátás különösen a következő területeken tud hasznos ismereteket nyújtani:

- Életmód és betegségek összefüggései
 - Az iskola tanulói egészségi állapota, ennek alapján az „iskola diagnózis” kiegészítése, megoldási javaslatok
 - A serdülőkorú változások ismerete, segítségnyújtás az érzelmi, magatartás, életmód és szexuális problémák, valamint krízisek megoldásában
 - Környezet egészségügyi, közegészségügyi és táplálkozás egészségügyi kérdésekben
3. *Gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, családsegítő.* A gyermekvédelmi munkában valamint a konkrét államigazgatási ügyekben tudnak segítséget nyújtani a gyermekjóléti szolgálatok és a települési önkormányzatok más intézményeiben dolgozó segítő foglalkozású szakemberek.
 4. *ÁNTSZ.-Egészségfejlesztési szakemberei* szakmai előadásokkal segítik az iskolai egészségnevelési munkát és szakmai ill. hatósági kontrollt jelentenek az intézmény egészségnevelő munkájában.
 5. *Rendvédelmi szervek.* A rendőrkapitányságok ifjúságvédelmi munkatársai a bűnmegelőzési programok közös kimunkálásában, a tanári továbbképzéseken jogi, gyermek és ifjúságvédelmi, rendészeti, közlekedési témájú előadások tartásával tudnak segítséget nyújtani az iskolának.

3. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

- **A pedagógus feladatai a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátításával és betartásával összefüggésben**

A pedagógus kötelessége, hogy a tanulók életkorának, fejlettségének figyelembe vételével elsajátítsa a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekedjék azok betartására.

- **Az osztály közösségi programjai az iskolában, valamint ezek időkerete a választható foglalkozások időkeretén belül**

Az intézmény biztosítja a meghatározott időkeretből az iskolában igénybe vehető osztályonként heti egy órát az osztály közösségi programjaihoz és a tanulókkal való egyéni törődés feladatainak megoldásához.

- **Az iskola feladatai a tanulók közösségei által létrehozott diákkörök (szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör, művészeti csoport) szervezésével kapcsolatban és a diákkörök időkerete**

Az iskola, a kollégium tanulói közös tevékenységük megszervezésére diákköröket hozhatnak létre. *A tanulóközösségek döntési jogkört gyakorolnak saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.*

Az intézmény biztosítja tanórán kívüli foglalkozások keretében a tanulók érdeklődése, igénye szerint szakkör, érdeklődési kör, önképző kör létesítését.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

- **A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása**
 - Biztosítani az iskolai élet egyes területeihez kapcsolódó tanulói közösségek kialakítását (jelentkezés, érdeklődési körök, előzetesen tanult idegen nyelvek)
 - Tanulói csoportok bontásánál a diagnosztikus mérések eredményei alapján kerülnek a

tanulók besorolásra

- Tudatosan és tervszerűen fejleszteni a csoport életét
- **A tanulók életkori fejlettségek figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében**
 - Közösségi együttműködés szabályainak megismertetése, azok betartásának ellenőrzése, az életkorral változó közösségi magatartáshoz alkalmazkodva
- **Az önkormányzás képességének kialakítása**
 - Tanulói közösségek fejlesztése során a tanulóknál kialakítani a célmeghatározás képességét, az összehangolt tevékenység formáit és az értékelés képességét
- **A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése**
 - A közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése a tanulók bevonásával
 - A közösségi életben való aktív közreműködés igényének kialakítása
 - A közösségi együttéléshez szükséges tapasztalatok, viselkedési normák elsajátíttatása
- **A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása**
 - A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi viselkedési normák, formai keretek kialakítása és ápolása
 - Összekötő, összetartó erő kialakítása a hagyományok ápolásában, megőrzésében és átörökítésében

Az osztályközösség a tanulók tanulmányi munkájának összefogó kerete, „véletlenszerű” gyülekezete, így legfontosabb célunk ebből az összetömörült csoportból valódi közösséget formálni, amely képes a közös cél érdekében a közös értékrend elfogadására, és az iskola szervezett keretein belül ennek megfelelően viselkedni, munkálkodni.

4. A tanórai közösségfejlesztés során megvalósítandó feladatok

- A tanulás folyamatában kölcsönös, önzetlen segítségnyújtás egymás képességeinek tiszteletben tartásával. A felelősi rendszer kiépítése, működtetése az életkori sajátosságok figyelembe vételével. A tanulmányi munka fontosságának felismertetése, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása, megerősítése osztályközösségi és osztályközösségi szinten.
- A tanulásukban akadályozottaknál nevelői segítséggel érjük el, hogy legyenek képesek kezdeményezésre, amit minden esetben, ha az arra érdemes, meg kell erősíteni.

- A helyes közösségi magatartás kialakításához ragadjuk meg a példa-értékű cselekedeteket, fejlesszük bíráló, önbíráló képességüket.
- Kiemelt szerepet tulajdonítunk a tanulói önállóságnak, öntevékenységnek, az önismeret képesség fejlesztésének.
- Az együvé tartozás az egymásért való felelősség érzésének erősítése.
- A közösségért való cselekvőképesség kialakítása, fejlesztése
- Azoknak az ismereteknek az elsajátítása és gyakorlása, amelyek a közvetlen környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására irányulnak.
- Olyan nevelőkollektívát kell kialakítani (megtartani), amely módszertanilag átgondolt, egységes nevelői eljárásával az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni képes.
- Mindezeket hasssa át az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

A tanórán kívüli foglalkozások kötetlenebb tevékenységi formái és a közösen átélt szabadfoglalkozások élményei a közösségfejlesztés kiváló területei.

5. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- A tanulók igényei alapján összeállított és a tanév elején kidolgozott tervek alapján pedagógiai irányítással biztosítsa, hogy a különféle tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- A foglalkozások keretén belül a tanulók ismerkedjenek meg a társas együttélés alapvető szabályaival, melyek a harmonikus közösséghez való tartozás alapjai.
- Ismertesse meg a környezet leggyakoribb egészségét, testi épséget veszélyeztető tényezőit, és ezek elkerülésének módjait.
- Biztosítson személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet és a környezet iránti felelősség érzését.

- A fogyatékos tanulók jellemzője az önirányítás gyengesége, az önszervező képesség kialakulatlansága. Erre jó fejlesztési teret nyújt a DIÁKÖNKORMÁNYZAT MUNKÁJA. Ennek keretében a tanulásában akadályozott gyermek és fiatal gyakorolhatja a társadalomban megjelenő demokratikus szerveződési és döntési modelleket.

Különösen fontos hangsúly kap a tanulásukban akadályozottaknál a szilárd erkölcsi normákon alapuló jól szervezett közösség, aktív, élmény-dús programjaival, mely megelőzheti a deviáns elcsúszásokat.

6. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

- Élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő tevékenységek szervezése.
- A közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem elmélyítése, az együttműködés megalapozása.
- Olyan érzelmi, értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, melyek kapcsán erősödik a közösséghez való tartozás élménye.
- Jó kapcsolat kiépítése a tanulókkal, szüleikkel, a tevékenységet segítő külső partnerekkel.
- A csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, önfegyelem fejlesztése.
- Csoporton belüli kapcsolatok erősítése.
- Olyan csoportok kialakításának segítése, melyek hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.
- Biztosítson teret a kulturált kommunikáció gyakorlására
- Fejlessze ki a tanulóknál az új információs rendszerben való eligazodás képességét
- Fejlessze az elfogadó, segítőkész magatartást

7. Személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

A *tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere* a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő *tanítási óra*.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A *motiválás* célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó *aktivitását* biztosítják.
- Célunk, hogy intézményünk diákjai megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat (tudásokat és képességeket), amelyekre minden egyénnek szüksége van a személyes boldoguláshoz és fejlődéshez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a *differenciálás*, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az *egyéni képességekhez igazodó munkaformákat*, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.
- Míg a tanórákon az oktató munka aránya van túlsúlyban, (új ismeretanyag közvetítése), addig a tanórán kívüli foglalkozásokon szélesebb lehetőség nyílik a nevelőmunka kiterjesztésére. *Tágabb teret kap a diák önképének realizálódása.*

A tanár - diák kapcsolatban a *diák kezdeményező-készsége dominál*:

- javaslatot tesz, öntevékenyen dolgozik, saját elképzeléseit valósíthatja meg... stb

Hagyományőrző tevékenységek

Iskolánk nagy hangsúlyt fektet a diákok közösségi emberré formálására. Az iskolai közösség központi magja a tanárok és a diákok közössége.

Az összekötő, összetartó erő a hagyományok ápolásában, megőrzésében és átörökítésében rejlik.

- Fontos feladat az iskola névadójának, *Hunyadi János emlékének ápolása*. Ezt szolgálják a minden évben megrendezésre kerülő, a diákönkormányzat által szervezett Hunyadi-napok, az iskola ünnepei alkalmával a Hunyadi mellszobor megkoszorúzása és

lehetőség szerint, Vajdahunyad várának megtekintése.

- Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk nagy *nemzeti ünnepeink és az emléknapok* alkalmából.

Hagyományos rendezvényeink:

- A kezdő évfolyamosok ünnepélyes közösségbe fogadására, Gólyatábor szervezése, "Hunyadis"-sá avatására a *Gólyabál*, illetve a kollégiumban a *KOPAJ* (Kollégiumi Pajkosságok) kerül megrendezésre.
- Kitartás Napja – 24 órás rendezvény.
- Dél Békés Színház és Tehetséggondozó Alapítvány által szervezett gála
- Karácsonyi ünnepség sorozat, Advent.
- 9. évfolyam Táncvizsgájával egybekötött *Karácsonyi bál*.
- *Farsangi mulatság*.
- *Szavalóversenyek, Ki mit tud?* – játékos vetélkedő
- Végzős diákjainkat köszönti a *Szalagavató Bál és a Ballagás*.
- Projekt napok, témahét – *Egészségnap*, *Vöröskeresztes Világnap*, szakmai programok.
Gyermeknap.
- *Művészeti Gála*
- *Madarak és fák napja* – környezetvédelmi vetélkedő.
- Hagományos összejöveteleink a *tanévnyitó*, *tanévzáró* ünnepélyek és értekezletek.
- Hangversenyek, művészeti rendezvények, DUMA'Színház premier, előadások.
- Egy-egy kisebb közösség összekovácsolódását segítik elő az *osztálykirándulások*.

Kiemelt rendezvények

Az esemény, rendezvény megnevezése
Szavaló verseny (járási - megyei)*
Pályaorientációs nap (Iskolai nyílt nap)*
1956- os történelem verseny (helyi)*
Csillagvizsgálati bemutató általános iskolásoknak*
Helyesírási verseny (járási - megyei)*
Idegen nyelvi vetélkedő általános iskolásoknak*
DÖK nap*
Halloween és Martinstag vetélkedő szervezése az általános iskolák tanulói számára *
Népmesemondó verseny (járási - megyei)*
Idegen nyelvi klubdélután az általános iskolásoknak *
DUMA'Színház premier*
Zenés Színházi előadások születése a középiskolában – Oktatási Hivatal Bázisintézmény 1. projektnap*
Adventi vásár /CsabaPark/ kollégiumi tanulók részére*
Képzőművészeti karácsonyi kiállítása és workshop általános iskolákkal*
ADVENT 2017" Karácsonyi hangverseny, táncgála és színjátékos bemutató*
Csanád vezértől Hunyadiig (történelmi vetélkedő általános iskolásoknak)*
Területi, megyei, országos elsősegélynyújtó, katasztrófavédelmi, csecsemőgondozó versenyek *
Mozi délután kollégista tanulók részére (Békéscsaba)*

Népdaléneklési Verseny (járási - megyei)*

"Zenés Színházi előadások születése a középiskolában" Oktatási Hivatal Bázisintézmény 2. projekt nap*

"A színház világnapja" - DUMA'Színház előadás általános iskoláknak*

Hunyadi - Táncsics sportnap*

"Viva la musical" - könnyűzenei és musical tehetségkutató énekverseny*

Ádámok és Évák Ünnepe - versenyszereplés a Jókai Színházban*

Föld Napja rajz/modell/makett pályázat*

"A Tánc Világnapja" - workshop, általános iskolákkal, közös tánctanulás*

Madarak és Fák Napja vetélkedő az általános iskolásoknak*

Lego Robot verseny*

"Hello Summer" Vidám megyei tanévzáró szösszenet*

Összművészeti Gála - Művészetek éjszakája 2018*

"Mezőkovácsházi gyerekek és fiatalok képzőművészeti tárlata"*

Egészség - Köztársaság*

Idegen nyelvi "téma napok" általános iskolásoknak*

Informatikai "téma napok" általános iskolásoknak*

Tanulmányi kirándulások

Tanulmányi kirándulás helye

Kutatók Éjszakája programon való részvétel (Szeged)*

Rendkívüli történelemóra (Hódmezővásárhely, Emlékpont és a Zsinagóga) 12. évfolyam*
Szakmai színházlátogatás, Békéscsabai Jókai Színház
Rendkívüli történelem óra (Békéssámszon, Szabadság Háza) 11. évfolyam*
Múzeumlátogatás és helytörténeti séta (Békéscsaba) 10. évfolyam*
Kollégiumi tanulmányi kirándulás*
Szakmai színház/koncertlátogatás (Budapest) *
Múzeumlátogatás (Mezőkovácsháza Tájház)* 9. évfolyam

A fenntartóra többletkötelezettség hárul*

Boldog Iskola

Intézményünk fontosnak tartja tanulóink személyiségének, önismeretének és társas kapcsolatainak fejlődését, valamint azt, hogy a felnőtt élethez vezető utat bátran, jövőbe vetett hittel, önbizalommalelve járják végig.

„A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.” (Boldogságprogram)

Az órákon diákjaink gyakorlatok, feladatok segítségével megismerkednek a pozitív pszichológiával és annak áldásos hatásaival.

A program tíz egymásra épülő témából áll, amelyek lépésről lépésre ismertetik meg a boldogság összetevőit, feltételeit.

A témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

8. A pedagógusok feladatai

1) A pedagógusok helyi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. **A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.**

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- érettségi, különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,

- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása

2) Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

Az osztályközösség vezetője: az osztályfőnök. Az osztályközösség élén, mint pedagógusvezető az osztályfőnök áll. Az osztályfőnököt a szakmai igazgatóhelyettes és az osztályfőnöki munkaközösség vezető javaslatát figyelembe véve az igazgató bízza meg.

Az osztályfőnök feladatai:

- alaposan ismernie kell tanítványai személyiségét, az intézmény pedagógiai elvei szerint neveli osztályának tanulóit a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe véve
- együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását
- segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, látogatja óráikat, heti 1 órában látogatja a kollégiumot (korrepetálás, tanítványok kollégiumi látogatása)
- aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői közösségével, a tanítványaival foglalkozó nevelő tanárokkal, kollégiumi nevelőkkel
- figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, a kollégiumi munkát
- különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére, regisztrálja azokat és kötelező jelzéssel él a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős felé
- minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti
- szülői értekezletet tart, szükség esetén családot látogat, az ellenőrző könyv útján rendszeresen tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről
- ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat. (Az osztálynapló és a törzslap, bizonyítvány precíz vezetését, a félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatását, a továbbtanulással kapcsolatos adminisztrációt stb.)
- a dokumentumok év végi összeolvasásának illetve egyeztetésének személyeit a szakmai igazgatóhelyettes, ill. intézményegység-vezető jelöli ki
- saját hatáskörében - indokolt esetben - évi 3 nap távollétet engedélyezhet osztálya tanulóinak,

igazolja a gyermekek hiányzását

- az érdemjegyeket havonta ellenőrzi
- tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, valamint közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében
- az érdekeltekkel egyetértésben javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, büntetésére
- részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, javaslataival és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét
- a nevelő-oktató munkájához tanmenetet készít.

9. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1) A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Iskolánk 2013 őszén felvételt nyert a Nemzeti Tehetségfejlesztő Tanács által létrehozott Országos Tehetségpontok hálózatába, ezáltal új alapokra kívántuk helyezni az iskolai tehetséggondozás programját. 2015-ben elnyertük az Akkreditált Tehetségpont címet, valamint 2018-ban az „Akkreditált Kiváló Tehetségpont” címmel gazdagodtunk.

Akkreditált kiváló tehetségterületek:

- színjátszás (DUMA'Színház)
- képzőművészet
- matematika

2) A tehetség kibontakoztatása, fejlődése:

A tehetség fejlesztésének folyamata soktényezős, s a képességeken kívül nem kevés elemnek kell megélnie, fejlődnie ahhoz, hogy a szunnyadó tehetségből teljesítményképes, kibontakozott tehetség alakuljon ki. Az iskolának, a pedagógusnak kiemelt szerepe és felelőssége van a tehetségek felkutatásában és kibontakoztatásában.

A fejlesztő munkának egyik kritikus pontja, hogy milyen életkorban kezdjük el a speciális tehetségfejlesztést. Az is gondot okozhat, ha túl korán kezdjük ezt a munkát, de az is, ha elszalasztjuk a szenzitív korszakot a speciális képességterületeken. A tehetség hosszas fejlesztő munka eredményeként formálódhat.

A gimnáziumi osztályokban már színtere lehet a hatékony speciális tehetségfejlesztésnek. Ez az

a kor, amelyben a kutatások és tapasztalat szerint már többnyire megjelenik a speciális tehetség. Kettős itt az iskola funkciója: egyrészt a tehetséges gyerekek felderítéséhez kell folyamatosan működő, változatos, nemcsak az intellektuális szférában működő programokat biztosítani, másrészt – ha megtaláltuk a tehetséget – speciális szervezeti formákban kell azt továbbfejleszteni.

Rugalmas, sokféle képességterületet átfogó programokra van tehát szükség, a lényeg azonban, hogy a középiskolás korszak végére találjuk meg a gyerek igazi értékeit, s készítsük elő a felsőoktatásban a számára legadekvátabb területen való sikeres tanulmányokra

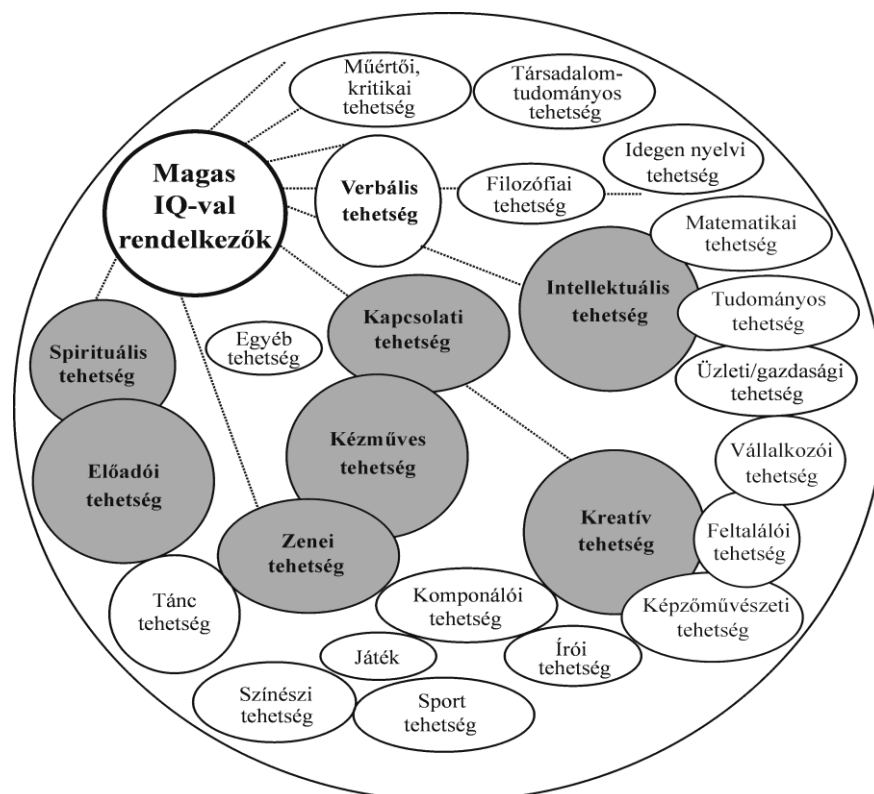
3) *Elméleti háttér:*

A tehetség fogalma, fajtái

A tehetséget leíró teóriákból ma legáltalánosabban a Renzulli-féle az elfogadott. Ez a modell négy összetevőjét emeli ki a tehetségnek:

- átlag feletti általános képességek,
- átlagot meghaladó speciális képességek,
- kreativitás,
- feladat iránti elkötelezettség.
- Az átlag feletti **általános képességek** közé tartozik például a magas szintű elvont gondolkodás, fejlett anyanyelvi képességek, jó memória, hatékony információfeldolgozási stratégiák stb. Ezek szerepe természetesen más és más az egyes speciális tehetség-területeken.
- A **speciális képességek** adják meg a jellegzetességét a tehetségnek. Ezekből sokféle van, a Gardner-féle csoportosítás általánosan elfogadott. E szerint hétféle speciális képességcsoport különíthető el: nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi- mozgásos, szociális-interperszonális, intraperszonális. Ezek a speciális tehetségfejlesztéshez kiindulási alapként szolgálnak.
- A **kreativitás** is több elemből épül fel: originalitás, flexibilitás, problémaérzékenység stb. Ez az összetevő is meghatározó a tehetség funkcionálásában, hiszen a tehetségre egyebek között éppen az jellemző, hogy problémahelyzetekben új megoldásokat talál, s ez kreatív képességek nélkül elképzelhetetlen.
- A **feladat iránti elkötelezettség** olyan személyiség-tényezőket foglal magába, amelyek a magas szintű teljesítményhez az energiát biztosítják: érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás stb. A képességek bármilyen magas szintre is fejlődnek, e háttértényezők fejlettsége nélkül nincs magas szintű teljesítmény.

Tehetségesnek tehát azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik – a négy fenti összetevő ötvözeteként - alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.

4) A tehetségfejlesztés kritikus pontjai:

Amint a tehetség-összetevők és a fejlődési folyamat előző bemutatása már jelezte, sok buktatója van a tehetséggondozásnak:

- a tehetség azonosítása, felismerése,
- a programok célkitűzései,
- szervezeti formák,
- gazdagítás, dúsítás,
- tantestületi munkamegosztás, speciális funkciók,
- együttműködés a családdal.

5) Gyakorlati tevékenység

A tehetség azonosítása, felismerése

A pedagógus vagy más fejlesztő szakember és a gyerek folyamatos együttes tevékenysége adja a legtöbb kapaszkodót a tehetség felismeréséhez. Minél több forrásból szerzünk a gyerekre

vonatkozó információkat a gyerek teljesítményéről, képességeiről, annál megbízhatóbb az azonosítás.

Iskolai szinten **azonosítjuk** az intellektuális tehetségeket.

Azonosítjuk az alulteljesítés okát. (pl. szülői háttér, iskola, társak szerepe, önértékelési problémák, tanulás módszertani problémák, motiváció hiánya)

Megkíséreljük megszüntetni az alulteljesítés okát. (pl. Mező F.-Miléné: Az alulteljesítés tanulás módszertani aspektusból c. könyv alapján)

6) A tehetségfejlesztő programok célkitűzései

A fejlesztés során a korábban felsorolt négy tehetség-összetevőre egyaránt kell figyelniünk, tehát a **képességek** mellett a **személyiségtényezők** formálásának is nagyon fontos szerepet kell kapnia a programokban. E két főirányon belül további négy általánosan elfogadott alapelv fogalmazható meg a célkitűzésekre vonatkozóan. Fontos a programok tervezésekor a következőkre is figyelni:

- a tehetséges gyerek erős oldalának fejlesztése,
- a tehetséges gyerek gyenge oldalának fejlesztése (Csaknem minden tehetséges gyereknél van ilyen, s ez akadályozhatja az erős oldal kibontakozását, például alacsony önértékelés, biztonságérzet hiánya, stb.)
- megfelelő „légkör” megteremtése (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel és a társakkal),
- szabadidős, lazító programok, amelyek biztosítják a feltöltődést, pihenést.

7) A tehetségfejlesztés iskolai és iskolán kívüli szervezeti formái

Gazdag rendszer áll rendelkezésre a szervezeti formák megválasztásához.

Ezek mindegyike értékes lehet: természetesen a célkitűzésekkel, a programmal, a tanulók jellemzőivel összhangban kell ezek közül választani. Fontos, hogy a tanórai és tanórán (iskolán) kívüli formákat kapcsoljuk össze a hatékonyság érdekében. A leggyakrabban alkalmazott keretek:

- tanórai differenciálás különféle formái (kiscsoport, egyénre szabott munka stb.)
- speciális osztály,
- délutáni foglalkozások (Duma'Színház, szakkör, önképzőkör stb.)

- hétféle programok,
- nyári kurzusok,
- mentor-program.

8) Gazdagítás, dúsitás

Tartalmi szempontból a legfőbb alapelve az iskolai tehetségnevelésnek a gazdagítás.

Célja alapvetően az ismeretek és az elsajátítási folyamat kötelező tananyagot túllépő kiszélesítése. Ennek fajtái:

- Mélységben történő gazdagítás: ennek során több lehetőséget kínálunk a tehetséges gyerekeknek tudásuk és képességeik alkalmazására, mint általában a tanulóknak.
- Tempóban történő „gazdagítás”: a tehetséges gyerekek ugyanannyi idő alatt társaiknál többet képesek megtanulni, így gazdagításuk újszerű tartalmak bevonásával is megoldható.
- A „tartalmi” gazdagítás azt jelenti, hogy a tananyagot a tanulóknak érzékenyen kell megszervezni: ki kell használni a tanulóknak egyedi természetét és szükségleteit, érdeklődését, illetve ezeket fejleszteni is kell.
- A feldolgozási képességek gazdagítása elsősorban a kreatív és kritikus gondolkodás fejlesztését jelenti felfedező, illetve interdiszciplináris tevékenység közben.

9) Tantestületi munkamegosztás, speciális funkciók

A tantestület tagjainak egész sor speciális feladatot kell megvalósítaniuk a kiemelt tehetségnevelésben. Ennek sikeres megvalósításához jól elkülöníthetők bizonyos funkciók és tevékenységkörök. A következő munkamegosztás megfelelő kereteket biztosít:

- *Programvezető* (igazgató, igazgatóhelyettes): általános áttekintés, bátorítás, segítség, ellenőrzés, a téma napirenden tartása.
- *Munkaközösség vezetői*: átfogó programok készítése, tanórai és tanórán kívüli gondozás, folytonosság és előrehaladás, forrásanyagok biztosítása, hatékonyság ellenőrzése.
- *Tehetségnevelés koordinátor*: iskolai azonosító és ellenőrző programok készítése, órán (iskolán) kívüli tevékenységek koordinálása, mentor-programok és versenyek irányítása.
- *Tehetség-tanácsadó szakember* (erre képzett pedagógus vagy pszichológus): problémás helyzetekben – elsősorban egyéni és kiscsoportos formákban – konzultációs kereteket

között segíti a tehetség-program megvalósulását. Három fő iránya van: tanácsadás a gyerekeknek, a közreműködő pedagógusoknak és a szülőknek.

- *Mentor*: olyan szakember, aki közvetlenül és folyamatosan irányítja egy-egy tehetséges diák fejlesztő tevékenységét.
- *Tanárok*: közreműködnek a programok kidolgozásában, tehetséges tanulók azonosításában, felméri és fejlesztik a tanulók egyéni szükségleteit és érdeklődését.

10) Együttműködés a családdal

A tehetséggondozást sem tudja a szülő hatékony közreműködése nélkül megoldani az iskola.

Fontos tehát a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, információcsere. Az együttműködés főbb tartalmi szempontjai:

- célok tisztázása, egyeztetése, azonos követelményrendszer kialakítása,
- a fejlődés közös értékelése,
- pedagógus, más fejlesztő szakember tanácsa, módszertani segítségnyújtása,
- a tanuló megismerése,
- tehetség, képesség felismerése,
- a gyerek érzelmi támogatása, elfogadás, odafigyelés,
- közös programok szervezése,
- pályaválasztás irányítása.

A következő évekre vonatkozó iskolai tehetségstratégia megalkotásával iskolánkban új elméleti és gyakorlati alapokra kívánjuk helyezni a tehetséggondozást, hogy megvalósulhasson az az oktatási törvényben is megfogalmazott célkitűzés, miszerint minden tanulónak a képességei szerinti oktatásban kell részesülnie. Célunk az, hogy a támogató iskola és az elfogadó, valódi teljesítményre ösztönző kortárs csoport biztosításával, az iskola és a család közötti szoros és együttműködő kapcsolat kialakításával a szakmaiságra nagy hangsúlyt fektető programunk minden lehetőséget megteremtson a tehetség kibontakoztatásához.

További célunk, hogy felismerjük és segítsük alulteljesítő tehetséges diákjainkat, megteremtjük a lehetőségét annak, hogy a szunnyadó tehetségek is kiváló teljesítményre legyenek képesek.

Munkánk akkor eredményes, ha a bevont diákok mérhető képességei fejlődnek, és az iskola versenyeredményei javulnak, számuk növekszik.

11) Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek

- ***A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzdő*** tanulókkal és a sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos feladatok:
 - *sajátos nevelési igényű tanulók oktatása, nevelése a többi tanulóval együtt, azonos iskolai osztályban történik*
 - *iskolai szűrés a tanulók belépésekor (osztályfőnök, szakemberek)*
 - *a kiszűrt tanulók útjának megtervezése (fejlesztési terv készítése)*
 - *együttműködés a szülővel – családlátogatások, szülői értekezletek és fogadóórák szervezése*
 - *kapcsolat az illetékes hatóságokkal, szervezetekkel*
 - *a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai*
 - *a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése*
- ***Prevenációs célú tevékenységek:***
 - *a tanuló helyzetének megismertetése a közösségben*
 - *tolerancia kialakítása a tanulóknál*
 - *mentálhigiénés tájékoztatás és – programok megszervezése*
 - *személyiségfejlesztő foglalkozások tervezése*
- ***Személyes megsegítés tevékenységei:***
 - *fejlesztési terv elkészítése*
 - *együttműködés a pedagógiai tevékenységben résztvevőkkel*
 - *az érintett tanuló (k) motiválása nehézségei(k) legyőzésére*
 - *az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése*
 - *felzárkóztató órák szervezése*
 - *a tanulószobai foglalkozások a kollégiumban*
- ***A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai***

feladataink:

- érzelmi biztonság kialakítása,
- pozitív önértékelés elősegítése,
- pozitív minták felkínálása, példamutatás,
- akaraterő, önkontroll fejlesztése,
- szolidaritás, segítőkészség fejlesztése,
- alkalmazkodó képesség fejlesztése,
- a családból hozott szocializációs hiányok kiegyenlítése,
- negatív attitűdök leépítése, a változtatási igény felkeltése,
- társas kapcsolatok megalapozása, kapcsolatfejlesztés,
- kultúrált társas érintkezés alapvető szokásrendszerének kialakítása,
- társakkal való együttműködés képességének fejlesztése,
- szociális készségek folyamatos gyakoroltatása.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendjét a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló jogszabály 7.§ (1) af) pontja határozza meg.

12) A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

• Az iskola feladata

A gyermekek, tanulók veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében, *együttműködése* a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Az iskola a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében *egészségnevelési tevékenységet* is folytat, melyben kiemelt figyelmet fordít a szenvedélybetegségek *megelőzése*, illetve a gyógyult szenvedélybeteg tanulók beilleszkedésének elősegítésére.

Az intézmény ellátja a *gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat*, felderíti a tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások

megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.

Szükség esetén a tanuló érdekében intézkedést kezdeményez. Az iskolát ezen feladataiban a gyermek jóléti szolgálat segíti.

Az **iskola pedagógusainak** gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos **feladata** a tanuló veszélyeztetettségének megelőzése (testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátló vagy akadályozó állapot), feltárása és megszüntetése.

- **Az intézmény vezetője**

- Felelős a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtéséért, a balesetek megelőzéséért. Évente egyszer a tanulók fogászati, szemészeti, belgyógyászati vizsgálata, évente kétszer a fizikai állapot mérése szükséges.
- Gondoskodik a tanulói felügyelet megszervezéséről, a balesetet előidéző okok feltárásáról, megszüntetéséről. a gyermekbalesetek kivizsgálásáról, jegyzőkönyv vezetéséről, nyilvántartásáról.
- Eleget tesz jelentéstételi kötelezettségének (a gyermekbalesetek jegyzőkönyveit megküldi a jegyzőnek).
- Tájékoztatja a tanulókat, illetve a szülőt - vétség vagy sérelem esetén - az eljárási szabályokról.
- Kiemelt figyelmet fordít a káros szenvedélyek terjedésének megelőzésére.
- Együttműködik, illetve kapcsolatot tart a település gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat ellátó szerveivel, szervezeteivel.
- Ellenőrzi, hogy a pedagógusok eleget tesznek-e a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő kötelezettségeiknek az alábbiak szerint:
 - a tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, ezek elsajátításáról meggyőződjön, baleset vagy balesetveszély esetén a szükséges intézkedéseket megtegye.
 - közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.
 - a szülőket figyelmeztesse, ha a gyermek jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.

- Úgy szervezi és irányítja az iskolát, hogy abban a gyermekek jogai maradéktalanul érvényre jussanak.

13) A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése a következő tevékenységek során történik

A pedagógus feladata nevelő és oktató feladata során figyelembe venni a tanuló egyéni képességét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékoságát, segíteni a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő tanuló felzárkózását.

- **Kudarc megelőző tevékenység:**
 - a tanulók motivációs vizsgálata
 - pedagógus továbbképzés szervezése a témával kapcsolatosan.
- **Kudarckezelő tevékenység:**
 - a tanulók kiszűrése
 - tanulási kudarcok okainak feltárása
 - egyéni fejlesztés
 - felmentés egyes tantárgyak tanulása alól
 - időszakos kontroll vizsgálat
 - együttműködés a szülőkkel, szakszolgálatokkal.
- **Személyes megsegítés tevékenységei:**
 - az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
 - kooperatív csoportmunka alkalmazása heterogén csoportban – az egymástól való tanulás biztosítása
 - a verbális és vizuális információhordozók együttes alkalmazása a tanítás folyamán
 - tevékenységközpontú pedagógiai módszerek, eljárások alkalmazása
 - az önértékelés és csoportértékelés alkalmazása
 - hatékony tanuló megismerési technikák alkalmazása.
 - egyéni fejlesztési tervek alkalmazása, egyéni foglalkozások
 - a tanulószobai foglalkozások a kollégiumban
 - a felzárkóztató foglalkozások

- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
 - a továbbtanulás irányítása, segítése.
- A szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják

A területileg illetékes gyermekjóléti Szolgálatok, a családsegítő központok, az intézményünk gyermekvédelmi felelőse és a gyermeket körülvevő nevelői közösség az első és legfontosabb észlelője és jelzője a családi problémáknak. Így együttműködésük szakmai szempontból rendkívül fontos.

Az ifjúság szociális válsághordozó. A kedvezőtlen szociális, gazdasági, családi és iskolai hatások, az érték- és normaválság, az egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt növekszik a feszültség szintje és csökken a feszültségtűrő képesség, ami otthon leggyakrabban a gyerekeken vezetődik le.

Ennek a káros hatása megjelenik a gyerek viselkedésében-, teljesítmény-, és kapcsolatzavarainak formájában.

Célunk, hogy az iskolai gyermekvédelem munkáján keresztül a gyermek problémáit minél korábban felismerjük, és minél hatékonyabban kezeljük, megelőzve súlyosabbá válásukat.

A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek részére biztosítsa:

 - a fejlődéséhez szükséges feltételeket,
 - lehetőségeket adjon a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához,
 - segítséget nyújtson, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.
 - **Szociálisan hátrányos helyzetű tanulók felmérése:**
 - beiratkozásnál a tanuló szociális helyzetére vonatkozó kérdőív kitöltése
 - tanév eleji osztályfőnöki felmérések
 - **Szociális segélynyújtás formái:**
 - közösségbe való beilleszkedés elősegítése

- tanulás támogatása.
- ***Személyes megsegítés tevékenységei:***
 - az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
 - a felzárkóztató órák
 - a tanulók napközis ellátásának biztosítása
 - a tanulószoba a kollégiumban
 - a diákétkeztetés
 - a felzárkóztató foglalkozások
 - az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
 - a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai
 - a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése
 - a családlátogatások
 - a továbbtanulás, pályaválasztás irányítása, segítése
 - az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége
 - a tankönyvvásárláshoz nyújtott támogatás
 - az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott támogatás
 - szoros kapcsolat a polgármesteri hivatalokkal, a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

10. Komplex Alaprogram

1) ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK

1.Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevencióc célú beavatkozásainak megalapozása;

- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkézség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

2. Alapelvek:

A Komplex Alaprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybeváogó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

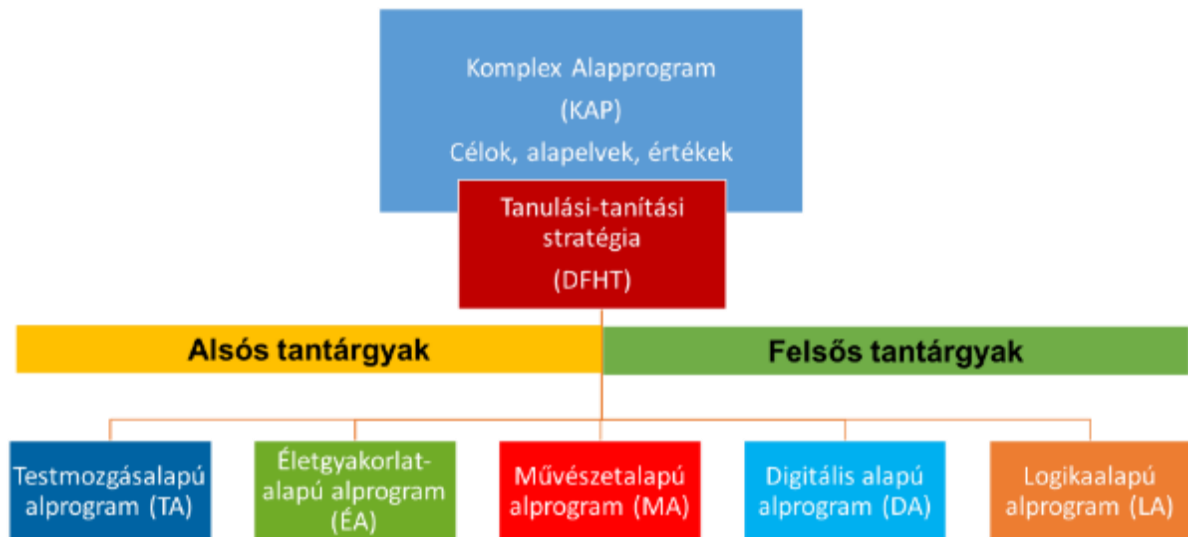
A program legfontosabb alapelvei:

1) adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

-

Komplex Alaprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, **státuszát** megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: **Tanulni élmény!**, amely magával hozza az élményalapú tanulást, ami nem valósulhat meg máshol, mint az Élménysuliban. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

2) **FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK**

1. **Fejlesztési feladatok:**

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.

- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építsük a pozitív énképét, erősítsük, a belső kontrollos beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- Az szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése

2. Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret,
- európai azonosságtudat
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak

3. További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT módszert.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.
-

4. Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési- oktatási program – KAP
- Tanítási stratégia – DFHT
- Alprogrami koncepciók
- Alprogrami eszköztár és feladatbank
- Tanítói- tanári kézikönyvek
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

5. További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia és kreativitás – fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszközrendszere.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban

célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

6. Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek

6.1. Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

6.2. Alkalmazott módszerek:

- A tanítás – tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A kötelező tanítási órák 20%-ban a DFHT (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanulópárok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- KIP

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

- **Alapmódszerek:**

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

- **Motiváló módszerek:**

- páros munka
- csoportmunka
- játék

- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok
- **A Komplex Alapprogram sajátosságai:**

1. A Komplex Alapprogram alprogramjai:

A Komplex Alapprogramban legalább 2 alprogram megjelenik, hetenként javasoltan, minimum egy órában. Az alprogramok aránya az iskola profiljához igazítható (pl. művészeti iskolák, sportiskolák stb.)

A testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, sajátélményszerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- **testnevelés óra**
- **mozgásos tanulás osztálytermi környezetben**
- **szabadidős mozgástevékenységek**

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló **minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel** vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben.

Az **aktív, kreatív, felelősségteljes** magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

Cél még az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató **módszerek és kereshittantervi** tartalmak implementációjának támogatása **testnevelés órai környezetben**, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő **integrálása osztálytermi környezetben.**

Önkéntességre és befogadásra épülő **informális és nonformális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben**

Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az Életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül **alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.**

Az alprogram célja, hogy az **életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértelzi fel.

Cél továbbá, hogy **megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.**

Célunk még az **életformák sokszínűségének** tisztelete, a **családi közösségek** megbecsülése, az **egészséges énkép** kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten – a rendszerszemléletnek megfelelően – kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)
- életút-támogató pályaaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

A művészetalapú alprogram (MA)

- Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó **osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek** terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.
- **A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására.**

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
tanulásfejlesztés a művészetek révén
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központú gyakorlatokon keresztül
- Pályaaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaaorientáció művészetek révén.

- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló **egyéni sajátjaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására**, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereszttantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.

Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

A logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja, a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékoságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető.

Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
- Térszemlélet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések:
- Kártyajátékok – lapot kérünk!, logiccards, set, stb.
- Logikai játékok, logisztorik
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztntantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű

fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségét is igénybe veszi.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

2. **Komplex óra**

-

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tudástartalom (a tananyag keresztantervi része) kb. 20%-át hordozzák. A „Komplex órák” tekintetében a tudástartalmak keresztantervi kapcsolatai mellett a DFHT tanítási-tanulási stratégia, valamint az alprogrami kapcsolódások jelennek meg. Ez utóbbi órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek fejlesztése is megvalósítható.

Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám)

3. **Ráhangolódás**

A ráhangolódás biztosítja, hogy **a tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben.** Heti **1-3 alkalommal** javasolja a Komplex Alaprogram **20-45 perces** foglalkozás keretén belül.

A **tanulási környezetet** célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikáció feltételeit.

A **foglalkozás felépítése** ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv.

4. „Te órád”

„Te órád” foglalkozás – a diák érdeklődéséhez, igényéhez, saját választásához igazítható, amely foglalkozásokon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. A foglalkozás kiválasztását a pedagógus segíti.

5. Házi feladat

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak a komplex órákon, valamint a DFHT-val megvalósuló tanórákon. Arra kell törekednünk, hogy a többi tanórát is házi feladat mentessé tegyük!

Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra.

6. Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik.

Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alaprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

1. a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
2. a minősítő (szummatív értékelés)
3. a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a **helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek**. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak **a tanév elején** végezzük, ajánlott **a tanév közben** is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A

tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A **tanév végi** diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A **minősítő (szummatív) értékelés** egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot.

A **Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek.** Ennek célja **nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása.** A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segített a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a **gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe.** Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része legyen

- az önértékelés
- a társak értékelése.

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges.

Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

1. **Az iskolában folyó munka időkeretének**
2. A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól. Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik:

a délelőtti időkeretben megvalósuló tanórák során

- kötelező és szabadon tervezhető, nagyobb részben délelőtt szervezett foglalkozásokra, amelynek 80%-át a Komplex Alaprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát tekintve nem szabályozza. A tanítási órák 20%-ában ellenben kívánatos a Komplex Alaprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a DFHT tanítási-tanulási stratégiának az alkalmazása (differenciált egyéni munka, a rétegmunka, a pármunka, a kooperatív módszerek, a csoportmunka, a drámajáték és a projektmunka).
- A kötelező és szabadon választható időkeret része a „Komplex órák”, a kereszttantervi tartalmak kb. 20%-ának feldolgozása történik ilyen módon.

1. a délutáni időkeretben megvalósuló tanórák során

- a Komplex Alaprogram által innovált alprogrami foglalkozások a délutáni időszakra húzódnak, kivéve a Testmozgásalapú alprogrami foglalkozásokat, amelyek beépülnek a tanítási órák sorába.
- zajlik a „Te órád”

11. A tanulónak az intézményi döntési folyamatban való részvétele

1) Diákönkormányzat

Az iskola feladatai a diákönkormányzat működésével, munkájának segítségével, a diákközgyűlés szervezésével kapcsolatban

Az intézményben a tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök a tanulók érdekeinek képviselőire *diákönkormányzatot hozhatnak létre*. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

Az iskolában, kollégiumban évente legalább egy alkalommal *diákközgyűlést* szervez a diákönkormányzat, működésének és a tanulói jogok érvényesülésének áttekintésének a céljából.

- A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőire, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában **diákönkormányzat** működik az SZMSZ-ben lefektetett alapelvek szerint. Az intézményegységekben a diákönkormányzat munkáját az osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. Az iskolai és a kollégiumi diákönkormányzatok tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelők segítik. Évente egy

alkalommal kerül összehívásra a *Diákparlament*. A Diákparlamentet az igazgató hívja össze a diákönkormányzattal egyeztetett időpontban.

2) *Közösségi szolgálat*

Jogszabályi háttér

Kötelezően alkalmazandó jogszabályok

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 04.) Kormányrendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

Ajánlott jogszabályok

- A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény
- A Nemzeti Önkéntes Stratégia 2012–2020 elfogadásáról és a végrehajtásához szükséges középtávú feladatokról szóló 1068/2012. (III.20.) Korm. határozat
- Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény

Az iskolai közösségi szolgálat célja

A tanulók számára

Az iskolai közösségi szolgálat, mint az érettségi kiállításának előfeltételeként teljesítendő tevékenység. A tanulók különböző készségeit és kompetenciáit fejlesztő pedagógiai eszköz, mely hozzájárul ahhoz, hogy a középiskolás tanulók megismerjék a közösségben való tevékenykedés erejét, az ily módon szerzett tudásukat életük során jól hasznosíthatják.

Fejleszti a tanulók következő kompetenciáit:

- kritikus gondolkodás,
- érzelmi intelligencia,
- önbizalom,
- felelősségvállalás,
- állampolgári kompetencia,
- felelős döntéshozatal,

- hiteles vezetői készségek,
- szociális érzékenység, társadalmi felelősségvállalás,
- kommunikációs készség,
- együttműködés,
- empátia,
- konfliktuskezelés,
- problémamegoldás.

A kompetenciák fejlesztése mellett a pályaeorientációban is fontos szerepet tölt be az 50 órás iskolai közösségi szolgálat. Az iskolai közösségi szolgálati program tanórán kívüli tevékenységgel, informális és nem formális eszközök felhasználásával erősíti a tanulók szociális érzékenységét. A pedagógiai célokon túl, lényeges, hogy a végzett tevékenység legyen hasznos minden érintett számára. Érezhesse a tanuló, hogy olyan feladatot lát el, amellyel javítja a helyi közösség és a fogadó intézményekben élők, vagy dolgozók életminőségét, a tevékenysége, jelenléte hasznos a fogadó intézményekben élőknek, tevékenykedőknek, továbbá jelentsen segítséget a fogadó intézmények munkavállalói számára is, továbbá a személyes emberi kapcsolatok új színnel gazdagíthatják a tanulók életét.

Az iskolák számára

A program célja, hogy a kölcsönösség elve alapján a pedagógia újfajta kultúráját, a tanár-diák viszony új módozatait honosítsa meg az élménypedagógián keresztül. Fontos, hogy minden intézmény megtalálja Az iskola által szervezett közösségi szolgálati programlehetőségek és az intézmény pedagógiai programja közti összhangot kiemelt szerepet tölt be.

A fogadó szervezetek számára

Új erőforrást jelent a tanulók bevonása a hétköznapi feladataik elvégzésébe, miközben a közösségi szolgálat nem veszélyeztetheti az ott dolgozók munkahelyét és nem helyettesítheti a szervezet munkatársainak szakértelmét. Az együttműködés, a kölcsönösség fontos alapérték, aminek meg kell jelennie a program minden fázisában és elemében - a részt vevő szervezetek és intézmények közt egyaránt. Kiemelt feladat a fogadó intézmények számára, hogy meghatározzák a közösségi szolgálat célját, illetve az intézmény programjába való integrálhatóságát. Különösen szem előtt kell tartani a program pedagógiai céljait, és azt, hogy a segítő és a segített között – lehetőleg hosszú távú – közvetlen kapcsolat jöjjön létre.

A közösségi szolgálat tevékenységi területei

- egészségügyi,
- szociális és jótékonyági,
- oktatási,
- kulturális és közösségi,
- környezet- és természetvédelmi,
- katasztrófavédelmi,
- óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős

A tanulót fogadó intézménynek az egészségügyi tevékenységi területen minden esetben, a szociális és jótékonyági területen meghatározott esetekben szükség szerint mentort kell biztosítania. Az egyes tevékenységi területek a szülő és/vagy a tanuló (az utóbbi esetben a szülő jóváhagyásával) írásbeli kérelmére változtathatók, cserélhetők, bővíthetők. (amennyiben ez nem jár jelentős szervezési munkával, továbbá a tevékenység helyszínén sem okoz problémát) A kialakult program az intézményvezető hozzájárulásával és jóváhagyásával kezdődhet meg.

A fogadó szervezetek és intézmények

Fogadó szervezet lehet minden, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényben foglalt szervezet, amely teljesíti regisztrációs kötelezettségét (magánszemély esetén az intézmény, küldő-fogadó intézményként működik)

Fogadó szervezet lehet

- a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzatok társulása és a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulása az általa biztosított közszolgáltatások és katasztrófavédelmi feladatai körében;
- a nemzetiségi önkormányzat a jogszabályban meghatározott közfeladatai körében;
- a költségvetési szerv az alaptevékenysége körében;
- a magyarországi székhelyű civil szervezet, közhasznú szervezet a közhasznú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
- a magyarországi székhelyű egyházi jogi személy a hitéleti, a közcélú és a működésével összefüggő tevékenysége körében

Fogadó intézmény lehet

- szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, illetve intézmény,
- egészségügyi szolgáltató,
- közoktatási intézmény,
- felsőoktatási intézmény,
- muzeális intézmény,
- nyilvános könyvtár,
- közlevéltár,
- nyilvános magánlevéltár,
- közművelődési intézmény

Fogadó szervezet nem lehet érdekvédelmi, képviseleti vagy politikai szervezet. Üzleti jellegű tevékenység, haszonszerzés nem lehet része a közösségi szolgálati tevékenységnek.

A fogadó szervezet és az iskola együttműködése

A fogadó szervezet és az iskola között az együttműködés írásban kerül rögzítésre. Az együttműködésről szóló dokumentum minimum egy évre, maximum öt évre köthető. Az iskola csak olyan szervezettel köt megállapodást, amely az intézmény pedagógiai programjában megfogalmazott nevelési elvekkkel, pedagógiai célokkal azonosulni tud, másrészt olyan munkatársakkal kapcsolódik a program megvalósításához, akik alkalmasak a diákokkal való foglalkozásokban való közreműködésre. A fogadó szervezet vezetője által kijelölésre kerülő, szakmai koordinátor személyére vonatkozóan, az iskola vezetője egyetértési jogot gyakorol.

A feladatra olyan szakember jelölhető, aki:

- pedagógiai szempontból is alkalmas tanulókkal való közös tevékenykedésre,
- a közösségi szolgálatban résztvevő tanulók munkáját a tevékenység során irányítja,
- esetlegesen részt vesz a felkészítésben és a feldolgozásban,
- az adott tevékenységeket folyamatosan figyelemmel tudja kísérni.

Külső fogadó szervezet, közreműködő szakmai szervezet vagy szakmai koordinátor bevonásakor a felek együttműködéséről megállapodás kötésére kerül sor, melyben rögzítik a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl:

- a közösségi szolgálatban részt vevő tanuló(k) maximális számát,
- az adminisztráció és a teljesítésigazolás módját és rendjét,
- a foglalkoztatás időtartamát,
- a szakmai koordinátor nevét, feladatkörét, elérhetőségeit,
- az esetleges eszközök, juttatások, más felmerülő költségek biztosításának rendszerét (étkezés, utazás),
- a szereplők felelősségét (például baleset esetén).

A fogadó szervezet és a közösségi szolgálatot végző önkéntes kötelessége

A fogadó szervezet köteles biztosítani

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit,
- a szükséges pihenőidőt,
- a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, az ismeretek megszerzését,
- tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén a közérdekű önkéntes tevékenység folyamatos, szakszerű felügyeletét.
- ha az önkéntes szerződés másként nem rendelkezik, a fogadó szervezet gondoskodik a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállásról és étkezésről.

Az önkéntes köteles

- a közösségi szolgálat során köteles naplót vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott,
- a közérdekű önkéntes tevékenységet a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai előírások, valamint a fogadó szervezet utasításai szerint személyesen végezni,
- a közérdekű önkéntes tevékenység során tudomására jutott személyes adatot, üzleti és egyéb titkot megőrizni.
- az önkéntes köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása más személy

életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetné.

Az önkéntes nem köteles a fogadó szervezet utasításait teljesíteni, ha annak végrehajtása

- az önkéntes életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetné,
- jogszabályba vagy az önkéntes szerződésbe ütközik.

Ha az utasítás végrehajtása kárt idézhet elő, az önkéntes köteles erre az utasítást adó figyelmét felhívni. Az önkéntes nem felel az általa okozott kárért, amennyiben figyelem felhívási kötelezettségének eleget tett.

Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, - az önkéntes szerződés eltérő rendelkezése hiányában - a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését.

Amennyiben az önkéntes bizonyítja, hogy

- a testi sérüléséből, illetve egészségkárosodásából eredő kára,
- a tulajdonában vagy használatában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges dologban a közérdekű önkéntes tevékenység végzésének helyén keletkező kára az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben következett be, a fogadó szervezet akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy kizárólag az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta. A fogadó szervezetnek nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, amely az önkéntes felróható magatartásából származott.

Az önkéntestől elvárt magatartás a közösségi szolgálat alatt

- pontos megjelenés, megfelelő ruházatban (iskola póló vagy kitűző viselete)
- munkavégzés – legjobb tudásnak megfelelően
- a kijelölt szakember irányításának elfogadása
- közösségi szolgálati napló naprakész vezetése
- kifogástalan magatartás tanúsítása
- amennyiben a közösségi szolgálaton történő megjelenés akadályba ütközik az iskola és a fogadó szervezet azonnali értesítése

- az előre tervezett tevékenység nem minősül teljesítettnek szülői, vagy orvos által igazolt hiányzás esetén.

A közösségi szolgálat teljesítésére vonatkozó időkeret

Az iskola 9–11. évfolyamos tanulói számára három tanévre, arányosan elosztva szervezi meg vagy biztosít időkeretet a legalább ötven órás közösségi szolgálat teljesítésére, amelytől azonban indokolt esetben a szülő kérésére el lehet térni. A szülő írásbeli kérelmét a részletes indokokkal megjelölve az intézmény vezetőjéhez juttatja el. Az intézményvezető döntéséről a szülőt az iskola levélben értesíti.

Az ötven órás közösségi szolgálat elosztása az évfolyamokra lebontva

- 9. évfolyam – 15 óra *(ebből 5 óra bevezető-felkészítő foglalkozás)*
- 10. évfolyam – 20 óra
- 11. évfolyam – 15 óra *(ebből 5 óra értékelő-záró foglalkozás)*

A közösségi szolgálatot koordináló pedagógus az ötven órán belül a szükség szerint a fogadó szervezetek képviselőivel közösen, öt órás felkészítő, majd öt órás záró foglalkozást tartanak. A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás időkeretben végezhető.

A tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú személy olyan közérdekű önkéntes tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek, valamint amely nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését. A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön nem végezhet. A tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet 20 óra és 6 óra között nem végezhet.

A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg

- tanítási szünet ideje alatt a napi három órát és a heti tizenkét órát
- tanítási időben a heti hat órát és
- tanítási napon a napi két órát
- tanítási napon kívül a napi három órát

A tizenhatodik életévét betöltött, de tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg

- a napi négy és fél órát és a heti tizennyolc órát

A tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes részére a közérdekű önkéntes tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább tizennégy óra pihenőidőt kell biztosítani.

A közösségi szolgálat teljesítése körében egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő azzal, hogy a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe.

Abban az esetben, ha a tanuló egyéb okok miatt ettől eltérő módon vesz részt a közösségi szolgálat teljesítésében (adott tanévben nyelvvizsgára készül, aktív sportoló, hosszabb betegség is előfordulhat, stb.) a szülőnek írásban kell kérnie, illetve jeleznie az iskola felé, hogy gyermeke mikor tud eleget tenni kötelezettségének. Mérlegelnie kell, hogy mi a tanuló és az iskola szempontjából a legjobb megoldás. A kialakult javaslat egyeztetése a tanulóval és a szülővel. Ezt követően a kialakult álláspont alapján az intézményvezető jóváhagyásával írásban kerül rögzítésre a kérelemmel kapcsolatos határozat.

A közösségi szolgálat teljesítésének rögzítése a tanuló tanulmányi előmenetelére szolgáló iskolai dokumentumokban

Az intézmény vezetője felelős a közösségi szolgálat megszervezéséért és gondoskodnia kell arról, hogy az intézményben a tanuló előmenetelét rögzítő dokumentumaiban megfelelő módon – az adatvédelmi szabályok megtartását szem előtt tartva – nyilvántartsák, és folyamatosan vezessék a tanulók iskolai közösségi szolgálatának végzését a törzslapon, a bizonyítványban és a naplóban. A közösségi szolgálat teljesítését folyamatosan vezetni kell a tanuló tanulmányi előmenetelének rögzítésére szolgáló iskolai dokumentumokban (napló, bizonyítvány, törzslap megjegyzés rovatában)

A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemei:

- az osztálynaplóban és a törzslapon az érintett osztályfőnököknek dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését, amelyben segíti a minden tanulónál lévő közösségi szolgálati napló, ahol megjelenik a nap, az óraszám, tevékenység és a tevékenységet felügyelő szakmai koordinátor aláírása.
- az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzíti,

Amennyiben a tanuló bizonyítványában nem szerepel az 50 órás közösségi szolgálat igazolása, a tanuló az érettségi vizsgát nem kezdheti meg.

A közösségi szolgálat elvégzéséről szóló dokumentumot addig kell megőriznie a tanulónak, míg nappali iskolarendszerű oktatásban részesülhet, illetve érettségi vizsgát tehet. A szolgálat elvégzése a bizonyítványban rögzítésre kerül.

A közösségi szolgálat teljesítésének dokumentumai

A tanulónak közösségi szolgálati jelentkezési lapot kell kitöltenie, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a szülő egyetértő nyilatkozatát. A jelentkezést a szülő jóváhagyó aláírásával kell beadni, illetve lehet befogadni. A tevékenység követésére a tanuló közösségi szolgálati naplóját naprakészen kell vezetni, melyben a dátum, a helyszín, a teljesített órák száma, a fogadó fél/intézmény képviselőjének aláírása, majd a koordináló pedagógus aláírása szerepel. A tanuló szabad választása alapján a közösségi szolgálatról készíthet hangfelvételt, fényképes, filmes beszámolót is a feldolgozás elősegítésére (nem kötelező) A közösségi szolgálat dokumentálása a közösségi szolgálati naplóba történik. A tanév folyamán máshol nem kerülnek rögzítésre a teljesített órák. Minden tanév végén az iskolai naplóban bejegyzésre kerül, hogy a tanévben mennyi, ill. összesen mennyi órát teljesített a tanuló. Ha a tanév lezárása előtt a naplót a tanuló elveszti, akkor a tanévben teljesített szolgálatait újra kell teljesítenie. Az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad. Igazolást abban az esetben állít ki az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről, ha a tanuló valamilyen okból intézményt vált, vagy másik intézményben érettségizik. Az igazolás arról szól, hogy az intézményváltásig a tanuló hány órát teljesített.

Az iskolai közösségi szolgálat irányítása

Az intézmény vezetője felelős a közösségi szolgálat megszervezéséért. Kijelöli a közösségi szolgálat iskolai koordinátorát.

Az iskolai koordinátor, aki felelős:

- a tanulók felkészítéséért,
- pedagógiai feldolgozásért (mentorálás),
- a fogadó helyekkel való kapcsolattartásért,
- adminisztrálásért, dokumentálásért, igazolásért,

- a tanulók bevonásáért a folyamat egészébe,
- a tevékenységek elismeréséért,
- az együttműködés és kölcsönösség elvének érvényesítéséért
- a nyilvánosság tájékoztatásának megszervezéséért (újság, rádió, televízió, iskolai honlap)

A közösségi szolgálatra vonatkozó külön rendelkezések

A közösségi szolgálatot kezdő évfolyamok a 10 órás tevékenységüket az iskolában vagy helyben (Mezőkovácsháza) végezhetik. Így szervezett keretben lehetséges tevékenységük hatékony és eredményes támogatása és ellenőrzése, továbbá az adminisztrációs kötelezettségeik teljesítésének segítése. A közösségi szolgálatban résztvevő (havi közösségi szolgálatának helyéről és időpontjáról) a tevékenység megkezdése előtt egy héttel köteles az iskolai koordinátort tájékoztatni, amely a szolgálat beosztásához és nyomon követéséhez szükséges. A 10-11. évfolyamon (nyelvi előkészítő évfolyam esetében a 11-12. évfolyamon) a közösségi szolgálat lakhelyen, más településen (30 km-es körzetben) is teljesíthető, amennyiben a fogadó szervezettel, ahol a feltételek rendelkezésre állnak az intézmény együttműködési megállapodást kötött. Amennyiben a közösségi szolgálat ellenőrzésekor kiderül, hogy a tanuló nem jelent meg a szolgálati helyén (erről sem a diák, sem a fogadó szervezet nem értesített az iskolai koordinátort) ebben az esetben a fogadó szervezetnél teljesített addigi tevékenység „nem teljesített” óraszámnak minősül illetve a fogadó szervezettel az együttműködési megállapodás megszüntetésre kerül. Az iskola a közösségi szolgálat idejére a tanulókra vonatkozóan balesetbiztosítást nem köt.

12. A szülő, tanuló, iskolai, kollégiumi pedagógus együtt-működésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az intézmény a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő- oktató munkáját a tanulóközösség kialakítása, fejlesztése során

A szülők feladata, hogy elősegítsék gyermekeik közösségbe történő beilleszkedését, valamint az iskola, a kollégium rendjének, közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását

Az intézmény pedagógusai a tanulók személyiségének fejlesztésében, képességeik kibontakoztatásában együttműködnek a szülőkkel, a tanulóközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzik nevelő- oktató munkájukat.

- A szülők kötelessége a rendszeres kapcsolattartás a gyermekükkel foglalkozó pedagógusokkal. A kapcsolattartás formái:
 - elektronikus napló használatával a szülők folyamatos tájékoztatást kapnak

gyermekük haladásáról és értékeléséről

- fogadóórák
- szülői értekezlet (összevont szülői értekezlet évelejen. Tanévenként min. három osztály szülői értekezlet, interaktív szülői értekezletek)
- szülői Közösségi értekezletek tanévenként min. három alkalommal
- írásbeli tájékoztatás, értesítés
- A kollégium feladata kapcsolatot tartani a tanulók szüleivel és iskolájával:
 - írásbeli tájékoztatás – havonta
 - szóbeli konzultáció fogadó órákon

Gyógypedagógiai tevékenységünk eredményességének elengedhetetlen feltétele az abban érdekelték széleskörű, koordinált, aktív együttműködése.

A kapcsolattartásra és együttműködésre a következő lehetőségeket biztosítjuk intézményünkben:

- nyílt órák/napok szervezése
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- pályaválasztással kapcsolatos tanácsadás
- az intézmény rendezvényeire, ünnepségeire meghívásuk
- kéréseiket, véleményeiket, javaslataikat közvetlenül vagy a választott ISZMK elnök vagy az osztályfőnökök közvetítésével eljuttathatják az iskolavezetéshez. Az érdekképviseleti fórum színtere négy **pólusú**:

1. Az iskola szülői közösségének az alapsejtjei az osztály szülői közösségek.

Ebből a közösségből 5 főt delegálnak az iskolai szülői közösségbe. A közvetlen kapcsolattartást az igazgató a szülői közösséggel kapcsolatot tartó pedagógus révén gyakorolja. A kapcsolattartás fórumai: a szülői értekezletek (osztály, illetve iskola szintű), és a fogadóórák.

2. A diákok érdekképviseletének alapsejtjei az osztály-diákbizottságok, melyek tagokat delegálnak az iskolai Diákönkormányzatba.

Külön szervezeti egységet alkot a kollégium diákbizottsága, mely szintén része az iskolai diákönkormányzat vezetőségének.

A Diákönkormányzat munkáját telephelyenként 1 fő pedagógus támogatja. Kapcsolattartás

fórumai: diákönkormányzati ülések, az iskolavezetéssel rendszeres konzultációk, Diákszékhely, iskolarádió, Suliújság.

3. A munkavállalók érdekeit szervezeten fogja össze és képviseli a **Közalkalmazotti Tanács**.

A Közalkalmazotti Tanács tagjait a törvény által előírt órakedvezmények megilletik.

A közalkalmazotti tanács elnöke és tagjai a törvényi előírásoknak megfelelően részesülnek órakedvezményben.

Kapcsolattartás fórumai: havonkénti konzultációk az iskolavezetéssel, közalkalmazotti értekezletek.

4. Intézményi Tanács

Az iskolában a helyi közösségek érdekeinek képviselőire a szülők, a tanulók, a nevelőtestület, az intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat, egyházi jogi személyek, a helyi gazdasági kamarák azonos számú képviselőjéből és a fenntartó delegáltjából álló intézményi tanács hozható létre. Az intézményi Tanács jogi személy, ügyrendjét maga hozza létre. Az intézményi tanács az iskola működésének támogatására alapítványt hozhat létre.

Az intézmény vezetője félévenként egy alkalommal beszámol az intézmény működéséről az intézményi tanácsnak, amely az intézmény működésével kapcsolatos álláspontját megfogalmazza és eljuttatja a fenntartó számára.

Az együttműködés formáinak továbbfejlesztése

Célunk iskolánk pedagógusainak és szülői közösség kapcsolatában a partneri viszony további erősítése. Közös programokat szervezünk az alábbi témakörökben:

- Az iskolában a helyi közösségek érdekeinek képviselőire a szülők, a tanulók, a nevelőtestület, az intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat, egyházi jogi személyek, a helyi gazdasági kamarák azonos számú képviselőjéből és a fenntartó delegáltjából álló intézményi tanács hozható létre.
- Prevenció a gyermeknevelésben
- Rekreáció, a szabadidő hasznos eltöltése
- Projektek, témahetek megvalósításában való közös szerepvállalás erősítése
- Nevelési attitűdök. Szülői magatartásformák a serdülőkorú problémák kezelésében

- Kulturális és sport programok, rendezvények
- Kirándulások, túrák
- Tréningek–konfliktuskezelés, személyiségfejlesztés, pozitív gondolkodás, önismeret és önfejlesztés...
- Tanfolyamok – idegen nyelv, informatika

13. Az iskola kapcsolatrendszere, együttműködési formái

Az iskola kapcsolatrendszere igen kiterjedt, sokrétű. Az iskola kapcsolatteremtésének **belső színterei** az érdekképviselői fórumokkal való kapcsolattartásban realizálódnak. Az érdekképviselői fórumok intézményegységeként szerveződnek.

- A **Közalkalmazotti Tanács** a munkáltatói és a munkavállalói közötti közvetítő egyben érdekképviselői funkcióját aktív módon látja el.
 - *Színtere:* értekezletek, valamint az iskolavezetéssel konzultációk.
- A **Diákönkormányzat** és az iskolavezetés az elképzelések harmonizálását megbeszélések formájában végzi.
- Az iskolai **Szülői Közösség** aktívan funkcionál, a tanulókat és a szülőket érintő kérdésekben konzultatív partner.
 - *Kapcsolattartás fórumai:* osztály szülői, és iskolai összevont szülői értekezletek, fogadó órák.
- **Intézményi Tanács**
 - Kapcsolattartás fóruma: évi rendszerességgel megtartott értekelet

A **Fenntartóval** jó kapcsolat kiépítésére, összehangolt együttműködésre, rendszeres, nyílt tájékoztatásra törekszünk.

- *Fórumai:* Vezetői konzultációk, intézményvezetői értekezletek
- **Külső kapcsolatrendszer**

Külső kapcsolatrendszerünkben központi szerepet tölt be a helyi és környező általános iskolákkal, oktatási intézményekkel való együttműködés. Regionális iskolaszövetség keretében törekszünk beiskolázási körzetünk általános iskoláival és a környező oktatási intézményekkel koordinálni az iskolánkban folyó oktató- nevelő

munkát.

- az intézménnyel kapcsolatban álló iskolákkal térségi iskolaszövetség keretében
 - *tanulmányi*
 - *szakmai*
 - *kulturális és sport együttműködés*
- az általános iskolák számára szervezett
 - *Nyílt napok*
 - *beiskolázási programok*
 - *tanulmányi versenyek*
 - *szakkörök*
- Kormányhivatal
- Járási Hivatal
- Tankerület, megyeközponti tankerület
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyámhivatalok
- TEGYESZ
- Gyermekjogi képviselő
- Művészeti iskolák
- a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége
- MATEHETSZ
- a felügyeleti szervek (szakminisztériumok, Oktatási Hivatal)
- Békéscsabai Pedagógiai Oktatási Központ (Bázisintézmény)
- a helyi és környező oktatási, kulturális intézmények
- a helyi és környező vállalkozók és gazdálkodási egységek
 - *szakmai konzultációk*
 - *gyakorlati képzés szervezés*

- *beszámoló a szakképzési hozzájárulás felhasználásáról*
- civil egyesületek
- Alapítványok a Mezőkovácsházi Hunyadi János Gimnáziumért és Szakközépiskoláért közhasznú alapítvány, Dél-Békés Színház és Tehetséggondozó Alapítvány, Tehetségügyért Alapítvány
- Személyek egyéb közössége: Mezőkovácsházi Tehetőségesítő Tanács, Dél-békési Tehetőségesítő Tanács
- a megyei társintézmények
- az iskola-egészségügyi ellátást biztosító egészségügyi szolgáltató (iskolaorvos, iskolafogászat)
- a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- patronáló intézmények és más jogi személyek (pl. civil szervezetek, Cigány Kisebbségi Önkormányzat, stb.)
- Vöröskereszt - Bázisiskola
- szakhatóságok
- helyi és környező önkormányzati hivatalok és jegyzők
- Egyházak
 - *rendszeres hitoktatásban részesülnek az érdeklődők,*
 - *tanulóink részt vesznek az imaházi vallásgyakorlatokon,*
 - *szabadidős tevékenységeket szerveznek tanulóinknak,*
 - *nyári táborokat biztosítanak számukra,*
 - *részt vesznek ünnepségeinken, rendezvényeinken.*

A pedagógiai szakszolgálat kapcsolatot tart az együttműködési szerződést kötött települések intézményeivel:

- A megkötött szerződéseknek megfelelően az intézmény vezetője tartja a szakmai szempontú kapcsolatot.

Egyéb intézményekkel:

- Az óvodák, iskolák vezetőivel az intézmény vezetője tartja a kapcsolatot az

óvodavezetői és igazgatói értekezletekre való meghívások alapján, illetve közvetlen, személyes megkeresés alapján az egyéni esetek, problémák szerint.

- A más fogyatékos és a felzárkóztató oktatás ellátásával kapcsolatos szakmai kapcsolattartás az óvodákkal és az iskolákkal a gyermekkel foglalkozó pedagógusok útján történik mindkét intézmény részéről.
- A gyámhatósággal és a családsegítő szolgálattal is a Nevelési Tanácsadó vezetője tartja a kapcsolatot a szükség szerinti esetekben.
- A városi ideggondozóval, a megyei gyermek pszichiátriai osztállyal is az intézmény vezetője tartja a kapcsolatot.
- A tanulási képességet vizsgáló bizottsággal a gyógypedagógus folyamatos kapcsolatot tart.

Intézményünk kapcsolatrendszere az Európai Unió felé is terjeszkedik. A számítástechnika és az idegen nyelvek mélyebb elsajátítása alapvető feltétele ennek hatékony kiépítésére, valamint az intézményünk Eu-s stratégiája is e kapcsolatteremtés eredményességét szolgálja.

14. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Más iskolából jelentkezett tanuló ugyanazon szakon csak eredményesen lezárt félév vagy év esetén folytathatja tanulmányait iskolánkban.

1) A felvételi eljárás különös szabályai

- Tanulói jogviszony megszűnése Az iskolai tanulmányok befejezése előtt
 - Lakóhely változás esetén a szülő kérésére, amennyiben befogadó nyilatkozatot hoz az új iskolából
 - A köznevelési (2011. évi CXCV.) törvénynek eleget téve a szülő nyilatkozat alapján.
 - Szakértői javaslat alapján áthelyezés miatt
 - Gyerekvédelmi szakellátásban történő változás esetén.
 - Az iskolai tanulmányok befejezésekor
 - A tankötelezettségi korhatár elérésevel a tankötelezettségi törvénynek eleget téve. Az iskolai képzés a szülő kérésére, s a nevelőtestület javaslatára a törvénynek megfelelően meghosszabbítható.
 - Tankötelesekor befejezése után, fegyelmi eljárás esetén nevelőtestületi döntés alapján.
 - Szünetel a tanulói jogviszonya, akinek engedélyezték, hogy tanulmányait megszakítsa.

- Sikeres érettségi vizsga befejeztével.

- **Tanulói jogviszony létrehozása**

Gimnázium

- 9-12 (kifutó jelleggel 13. évfolyamra) osztály - az érvényes rendeletben meghatározott időpontok betartásával, a Köznevelési törvényben részletesen leírt módon.

Kollégium

- iskolába történő beiratkozáskor valamint tanév végén írásban a megfelelő jelentkezési lap kitöltésével.

- **Magántanulói jogviszony**

A tanulói jogviszony orvosi, szakértői javaslatra vagy szülői kérelemre magántanulóként teljesíthető, ha a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából ez nem hátrányos.

Magántanulói státuszban azok a tanulók kerülhetnek, akiknek nevelése, oktatása egészségügyi mentális problémák miatt szükségessé válik. A mindennapi iskolába járás alól felmentett tanulók a törvényben meghatározott órakeret szerint felkészítésben részesülnek, ahol egyéni foglalkozások keretében a közismereti tantárgyakból készülnek az osztályozó vizsgára. A tanév végén osztályozó vizsgát kötelesek tenni, bizonyítványuk egyenértékű az osztályközösségben neveltekével.

- **Gimnáziumi osztályba**

- ha a tanuló szakközépiskolából iratkozik át, akkora második idegen nyelvből csupán egy tanév tananyagából tehet osztályozó vizsgát

- ha a tanuló a pedagógiai programban nem szereplő idegen nyelvet tanult, akkor az előbbieken meghatározottak szerint kell eljárni, kivéve azt az esetet, amikor a tanuló más intézményben vendégtanulóként folytatja az általunk nem oktatott idegen nyelv tanulását.

- A tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl a tanulók nem kaphatnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot.
- Mind a hétvégére, mind a tanítási szünetekre szorgalmi feladat adható.

HELYI TANTERV

1. A választott kerettanterv megnevezése

Az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 3. melléklete, módosítva a 34/2014. (IV. 29.)

EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

TANTÁRGY	VÁLTOZAT
Angol nyelv	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Biológia – egészségtan	<i>B változat</i>
Dráma és tánc	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Etika	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Ének-zene	<i>B változat</i>
Fizika	<i>B változat</i>
Földrajz	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Informatika	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Kémia	<i>B változat</i>
Magyar nyelv és irodalom	<i>A változat</i>
Matematika	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Mozgóképkultúra és médiaismeret	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Német nyelv	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Technika, életvitel és gyakorlat	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Testnevelés és sport	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>
Vizuális kultúra	<i>Az adott egy választási lehetőség</i>

Az óraszámok, és a választott kerettanterv feletti óraszám

A köznevelési törvény alapján négy és öt évfolyamos (nyelvi előkészítő) oktatás folyik az intézményben. A négy évfolyamos képzésben az alábbi „specializációk” indulnak: humán, informatika, nyelvi (angol, német), művészeti. A nyelvi előkészítő osztályban angol és német nyelven folyik az oktatás.

A 2013. szeptember 1-jétől érvényes, választott kerettanterv tantárgyait és a kötelező, valamint a szabadon tervezhető órák felhasználását az alábbi táblázatok tartalmazzák. A kerettantervi órákat kék színnel, az általunk tervezett, szabadon felhasználható órákkal együtt kialakított órákat

piros színnel jelöltük.

Óraterv Gimnázium - Humán specializáció				
<i>Tantárgyak</i>	<i>9. évf.</i>	<i>10. évf.</i>	<i>11. évf.</i>	<i>12. évf.</i>
Magyar nyelv és irodalom	5 (4+1)	5 (4+1)	5 (4+1)	6 (4+2)
I. idegen nyelv	3	3	4 (3+1)	4 (3+1)
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	3 (2+1)	3 (2+1)	4 (3+1)	5 (3+2)
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc	1			
Dráma és tánc (<i>Művészetek**</i>)			1	1
Vizuális kultúra (<i>Művészetek**</i>)			1	
Mozgóképkultúra és médiaismeret (<i>Művészetek**</i>)				1
Informatika	2 (1+1)	2 (1+1)		
Technika, életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
<i>ESZÉ</i>			2	2
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

Csoportbontások: idegen nyelv, matematika, informatika.

Humán-informatika osztályoknál: történelem-informatika, magyar – informatika

Óraterv Gimnázium – Informatika (reál) specializáció				
<i>Tantárgyak</i>	<i>9. évf.</i>	<i>10. évf.</i>	<i>11. évf.</i>	<i>12. évf.</i>
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	5 (4+1)
I. idegen nyelv	3	3	3	4 (3+1)
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	4 (3+1)
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	3 (2+1)	

Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc	1			
Dráma és tánc (<i>Művészetek**</i>)			1	1
Vizuális kultúra (<i>Művészetek**</i>)			1	
Mozgóképkultúra és médiaismeret (<i>Művészetek**</i>)				1
Informatika	4 (1+3)	4 (1+3)	2 (0+2)	2 (0+2)
Technika, életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
<i>ESZÉ</i>			2	2
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

Csoportbontások: idegen nyelv, matematika, informatika.

Humán-informatika osztályoknál: történelem-informatika, magyar - informatika

Óraterv				
Gimnázium - Nyelvi specializáció (angol, német, román)				
<i>Tantárgyak</i>	<i>9. évf.</i>	<i>10. évf.</i>	<i>11. évf.</i>	<i>12. évf.</i>
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	5 (4+1)
I. idegen nyelv	6 (3+3)	6 (3+3)	6 (3+3)	6 (3+3)
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	4 (3+1)
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc	1			
Dráma és tánc (<i>Művészetek**</i>)			1	1
Vizuális kultúra (<i>Művészetek**</i>)			1	
Mozgóképkultúra és médiaismeret (<i>Művészetek**</i>)				1
Informatika	1	1		
Technika, életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
<i>ESZÉ</i>			2	2
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

Csoportbontások: idegen nyelv, matematika, informatika.

Óraterv Gimnázium - Művészeti specializáció				
<i>Tantárgyak</i>	<i>9. évf.</i>	<i>10. évf.</i>	<i>11. évf.</i>	<i>12. évf.</i>
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	5 (4+1)
I. idegen nyelv	3	3	3	3
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	4 (3+1)
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Mozgóképkultúra és médiaismeret				
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc	1			
Dráma és tánc	2 (0+2)	2 (0+2)	2 (0+2)	2 (0+2)
Tánc és mozgás	1 (0+1)	1 (0+1)		
Dráma és tánc (<i>Művészetek**</i>)			1	1
Vizuális kultúra (<i>Művészetek**</i>)			1	
Mozgóképkultúra és médiaismeret (<i>Művészetek**</i>)				1
Informatika	1	1		
Technika, életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
<i>ESZÉ (kötelező 1 művészeti tárgy)</i>			1	1
<i>ESZÉ (1 szabadon választott tárgy)</i>			2	2
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

Csoportbontások: idegen nyelv, matematika, informatika.

Nyelvi-művészeti osztályoknál: dráma és tánc – idegen nyelv, tánc és mozgás, ének-zene

Óraterv Gimnázium - Honvédelmi specializáció				
<i>Tantárgyak</i>	<i>9. évf.</i>	<i>10. évf.</i>	<i>11. évf.</i>	<i>12. évf.</i>
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	5 (4+1)
I. idegen nyelv	4 (3+1)	4 (3+1)	3	3
II. idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	3	3	3	4 (3+1)
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	3 (2+1)	3 (2+1)	4 (3+1)	4 (3+1)

Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	2
Fizika	2	2	2	
Kémia	2	2		
Földrajz	2	2		
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Dráma és tánc	1			
Honvédelmi katonai alapismeretek (<i>elmélet</i>)	2 (0+2)	2 (0+2)	1 (0+1)	1 (0+1)
Dráma és tánc (<i>Művészetek**</i>)			1	1
Vizuális kultúra (<i>Művészetek**</i>)			1	
Mozgóképkultúra és médiaismeret (<i>Művészetek**</i>)				1
Informatika	1	1		
Technika, életvitel és gyakorlat				1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
<i>ESZÉ (kötelező a katonai ismeretek tárgya)</i>			2	2
<i>ESZÉ (szabadon választott, vagy belügi ismeretek tárgya)</i>			2	2
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	6	8
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

Kapcsolódó tanórán kívüli foglalkozások/szakkörök 9-10. évfolyamon az alábbiak szerint:

- 9-10. évfolyamon kötelező választható szakkör a katasztrófavédelem 1 óra/hét
- 9-10. évfolyamon kötelező választható szakkör Vöröskereszt 1 óra/hét

Az **önvédelmi mozgás** a heti 5 kötelező testnevelés óra terhére, heti 1 órában karate vagy birkózás, testépítés.

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

A kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszám **a pedagógiai program mellékletében (Tantárgyi programok) megtalálható.**

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei
A 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé

n lamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről meghatározza a tankönyvvé nyilvánítás, a
y tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjét. Az Oktatási Hivatal
i évente összeállítja a tankönyvek hivatalos jegyzékét. Az új kerettantervek alapján új
l tankönyvek készülnek.

v A taneszközök megválasztása az adott tantárgyi programhoz igazodóan a
á munkaközösségekben összehangoltan történik. A tankönyvek bevezetésének és
n változtatásának kezdeményezése, évfolyami szinten felmenő rendszerben történhet az
í adott munkaközösség egyetértésével és a szülői közösség támogatásával.

t *A tanulók által rendszeresen használt taneszközök*

á Nyomtatott taneszközök:

- s
- Az intézmény pedagógiai céljainak megfelelő, főként a tankönyvkiadó által kiadott tankönyv családok alkalmazása,
 - Alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz,
 - Segítsék az önálló ismeretszerzést és kellően motiváljanak,
 - Tartósságuk tegye lehetővé újra felhasználhatóságukat.

ö Egyéb eszközök:

- n
- A meglévő taneszközök kiegészítésére, szemléletesebbé és változatosabbá tételére szolgáljon,
 - A munkaközösség véleményének figyelembe vételével a szaktanár állítja össze,
 - Ne jelentsen túlzott kiadást,
 - Legyen tartósan használható.

y *A taneszközök beszerzésének elvei*

- v
- Kiválasztásakor figyelembe kell venni, az iskola pedagógiai programjának célkitűzéseit.
 - Elsődlegesek a kötelező taneszköz-jegyzékben szereplő eszközök.
 - Könyvtár állományának és az informatikai eszközök folyamatos fejlesztése.
 - Munkaközösségek véleménye alapján a tartós tankönyvek felhasználási körének szélesítése.
 - Problémaközpontú, a tanulói felfedezést biztosító feladatok jellemzik
- a

ott képességfejlesztésre alkalmas

- D
i
f
f
e
r
e
- Az intézmény fejlesztési céljainak megfelel
- **A tankönyvek, taneszközök térítésmentes hozzáféréseinek lehetőségét az iskolai könyvtár tartós tankönyvi állományában szereplő dokumentumai biztosítják.**

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályait

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

A 9-10. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- e
s
z
t
é
s
t
b
i
z
t
o
s
í
t
- Kulcskompetenciák, és a tanulói tudás megalapozása
- A tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítása, fejlesztése
- Azoknak a módszereknek az alkalmazása, amelyekben a tanulók cselekvő módon vegyenek részt a tanulásban előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket (pl. digitális tábla alkalmazása)
- A tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárása, ennek segítségével az esetleges tévedéseik kiigazítása és tudásuk átrendezése
- Az együttműködő, kooperatív tanulás technikáinak és formáinak alkalmazása
- I
s
m
e
r
e
t
e
k
b
e
á
g
y
- A differenciálás alkalmazása a feladatok kijelölésében, megoldásában, az ellenőrzésben, az értékelésben
- A tanulók egyéni képességeinek felmérése, fejlesztése
- Egyéni módszerek kidolgozása a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű tanulók esetében, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátására
- A tehetségek felkutatása, tehetségük kibontakoztatása
- együttműködést és a tanulási esélyek egyenlőségét szolgáló szervezeti formák kialakítása.

A 11-12. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

en életszakaszban kiemelt jelentőségű, de ebben az életszakaszban szeretnénk elérni az itt megfogalmazott céljainkat az itt megjelölt végső formájukban. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van a személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik. Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: pl. a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

- *Anyanyelvi kommunikáció:* magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználat a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben. A munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben. *Célunk:* elérni azt, hogy tanulóinknál megfelelő szókinccs kialakításával el tudjuk érni, hogy szóban és írásban tudjon jól kommunikálni, képes legyen megkülönböztetni és felhasználni különböző típusú szövegeket. Tudjon megkeresni, összegyűjteni és feldolgozni mindenféle információt, képes legyen különböző segédeszközöket használni. Tudjon szóbeli és írásbeli érveket a helyzetnek megfelelő módon meggyőzően megfogalmazni és kifejezni.
- *Idegen nyelvi kommunikáció:* az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető, de emellett olyan képességeket is igényel, mint pl. a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának a szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint. *Célunk:* olyan képességek kialakítása, melynek segítségével tanulóink megértik a szóbeli üzeneteket, beszélgetéseket kezdeményeznek, folytatnak és lezárnak. Tudjanak szöveget olvasni, érteni és alkotni. Legyenek képesek a segédeszközök megfelelő használatára, és az egész

é lv nem formális keretekben történő elsajátítására is.

- l
e
t
e
n
á
t
t
a
r
t
ó
t
a
n
u
l
á
s
r
é
s
z
e
k
é
n
t
a
n
y
- *Matematikai kompetencia:* a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának a képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben- felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok, táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására. *Célunk:* kialakítani a tanulóban azt a képességet, hogy alkalmazni tudja az alapvető matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. Tudja követni és értékelni az érvek láncolatát, képes legyen indokolni az eredményeket. Értse a matematikai bizonyítást, tudjon a matematika nyelvén kommunikálni. Tudja alkalmazni a megfelelő segédeszközöket.
 - *Természettudományos kompetencia:* készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazása a műszaki kompetencia. Magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget. *Célunk:* A tanulóknak olyan képességeket kialakítani, hogy képes legyen természettudományos és műszaki műveltségét felhasználni a munkájában és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során. Gyakorlatias módon tudja a tudását alkalmazni új technológiák, berendezések megismerésében és működtetésében. Legyen kritikus az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokkal szemben. Legyen képes és akarjon cselekedni a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása érdekében lokálisan és globálisan.
 - *Digitális kompetencia:* felöleli az információs társadalom technológiáinak

munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. *Célunk:* kialakítani tanulóinkban azokat a képességeket és tevékenységeket, melynek segítségével tudjanak információkat felismerni, visszakeresni, értékelni. Tudják azokat tárolni, előállítani, bemutatni. Tudjanak információkat cserélni, kommunikálni. Legyenek képesek hálózati együttműködésre az interneten keresztül

i

- *A hatékony, önálló tanulás:* azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. *Célunk:* tanulóink rendelkezzenek olyan képességekkel, hogy ismerje és értse saját tanulási stratégiáit. Tudja felismerni szükségleteit és lehetőségeit, ismerje a tanulás folyamatát. Ismerje fel szükségleteit és lehetőségeit. Tudjon új ismereteket szerezni, feldolgozni és beépíteni.

r

- *Szociális és állampolgári kompetencia:* a személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben.

u

Célunk: olyan képességek kialakítása a tanulóban, amelyek segítségével megérti és elfogadja az általánosan elfogadott magatartási szabályokat. Tudjon hatékonyan kommunikálni, legyen fogékony a változásokra. Tudja kezelni a stresszt, tudjon konfliktusokat megoldani. Legyen együttműködő, magabiztos, felelősségteljes. A demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

z

- *Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia:* segíti az egyént a mindennapi életben – a munkahelyén is – abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálgató lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást. Az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében terveket készít és hajt végre. *Célunk:* olyan készségek, képességek kialakítása, amelyek segítségével tudjon tervezni, szervezni, irányítani. Tudjon elemezni, a tapasztalatokat értékelni. Ismerje a kockázatfelmérést és vállalást, tudjon egyénileg és csapatban munkát végezni.

a

- *Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség:* magában foglalja az esztétikai megismerést, az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezésének

e észetek nyelvein, illetve a média segítségével. *Célunk:* olyan képességek
l kialakítása, melynek segítségével ismerje az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát,
i a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti
s kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet. Tudja elemezni a műalkotásokat, az
m előadásokat. Tudja összevetni nézőpontját mások véleményével. Ismerje fel a
e kulturális tevékenységekben rejlő gazdasági lehetőségeket.

Kiemelt fejlesztési feladatok

é A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek.

s Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

- t • Énkép, önismeret
- ' • Hon-és népismeret
- m • Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- i • Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- n • Gazdasági nevelés
- d • Környezettudatosságra nevelés
- a • A tanulás tanítása
- t • Testi és lelki egészség
- r • Felkészülés a felnőtt lét szerepeire
- a •
- d •
- i •

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

i A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdése értelmében az
iskola megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében. A
mindennapos testnevelés 5 órájából legfeljebb 2 óra a jogszabályok szerinti feltételek
megléte esetén kiváltható.

A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok

i A 2011. évi CXC. nemzeti köznevelésről szóló törvény 80.§ (1) bekezdése alapján az
s országos mérési feladatok keretében gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának és
m edzettségének vizsgálatáról. A vizsgálatot a tanév rendjében meghatározott
ű időintervallumban szervezzük meg iskolánkban. A NETFIT (Nemzeti Egységes Tanulói
v Fittségi Teszt) program a 21. század követelményeihez igazodó, diagnosztikus és oktatási

c entő eszköz, nem az osztályozás alapja és nem a pedagógusok munkájának minősítésére
é szolgál. Küldetése, hogy népszerűsítse és tudatosítsa az élethosszig tartó fizikai aktivitás
l jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és
ú a köznevelés szereplői körében.

p
e
d
a
g
ó
g
i
a
i
é
r
t
é
k
e
l
ő
é
s
v
i
s
s
z
a
j
e
l

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 81. § nevesíti a NETFIT-et, mint a tanulók fittségi mérésének rendszerét, valamint szabályozza annak tartalmi kereteit.

A NETFIT fittség mérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

I. Testösszetétel és tápláltsági profil:

- Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
- Testmagasság mérése
- Testzsír százalék mérése – testzsír százalék

II. Aerob fittségi (állóképességi) profil:

- Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

III. Vázizomzat fittségi profil:

- Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
- Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
- Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
- Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje
- Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

IV. Hajlékonysági profil:

- Hajlékonysági teszt – térdhajlítói izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem.

A választható tantárgyak, foglalkozások, a pedagógusválasztás szabályai

- A lének célja: felkészülés közép- és emelt szintű érettségi vizsgára
- Választható tantárgyak közzététele (jelezve a felkészítés szintjét, a tantárgyi óraszámokat és a tantárgyat előreláthatólag tanító tanár nevét). Határidő: minden év április 15.
- A tanuló döntése előtt minden esetben ki kell kérni szaktanára véleményét!
- Az emelt szintű érettségi felkészítőn való tanulói részvételt a legalább közepes félévi és tanév végi osztályzattal rendelkező tanulóknak ajánljuk
- A tanuló döntését írásos nyilatkozattal, szülői aláírással megerősítve kérjük. Határidő: minden év május 20.
- A választott emelt szintű tantárgyak teljesítési kötelezettsége egy tanévre szól, mely választott kötelezettség módosítása csak az adott tanév követelményeinek eredményes teljesítését követően lehetséges
- A szabadon választott tantárgy módosítása csak intézményvezetői engedéllyel, a szülő által beadott írásbeli kérvény alapján, tanév végén lehetséges
- A tantárgyválasztás módosítása a tanév végén, legkésőbb az adott év július 1-ig, az igazgatónak címzett indoklással, a szülő és a tanuló aláírásával ellátott írásbeli kérelem benyújtásával történhet. Az igazgató a hozzá benyújtott kérelmeket 30 napon belül elbírálja és döntéséről írásban értesíti a kérelmezőt
- A tanár személye a tantárgyfelosztás függvénye, amely csak a tanév elején válik véglegessé
- Abban az esetben, ha ugyanabból a tantárgyból két, azonos felkészültségű csoport is indul, két pedagógus vezetésével, a diák dönthet, hogy kinek a csoportjában szeretne tanulni
- A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne, hiszen a kötelező óraszámukat csak így tudják teljesíteni

A választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése

omán nyelv) – (emelt szint, középszint)

- Biológia - (emelt szint, középszint)
- Fizika - (emelt szint, középszint)
- Földrajz - (emelt szint, középszint)
- Informatika - (emelt szint, középszint)
- Kémia - (emelt szint, középszint)

- Nem kötelező jelleggel vállalja az iskola, de érdeklődés esetén felkészíti a tanulókat az alábbi tantárgyakból is (középszinten), amelynek feltétele, hogy 11-12. évfolyamon a heti két órai foglalkozáson a tanuló részt vegyen és az előírt követelményeket teljesítse:

- Ének-zene (középszint)
- Dráma (középszint)
- Gazdasági ismeretek (középszint)
- Református hittan (középszint)
- Testnevelés (középszint)
- Vizuális kultúra (középszint)

A középszintű érettségi vizsga témakörei

A középszintű vizsga témaköreit az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló rendeletnek /40/2002. (V. 24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről/ megfelelően közöljük a 2017. január 01-től hatályos változatot. A frissítése a jogszabályváltozásokat követve folyamatosan történik. Ezen információkat a tanulók számára az iskolai honlapon történő folyamatos megjelenítéssel elérhetővé tesszük.

Angol nyelv

- Személyes vonatkozások, család
- Ember és társadalom
- Környezetünk
- Az iskola
- A munka világa
- Életmód
- Szabadidő, művelődés, szórakozás
- Utazás, turizmus

- T u d o m á n y a
 - Az élet jellemzői
 - Fizikai, kémiai alapismeretek

á n y

Egyed alatti szerveződési szint

s t e c h n i k

- Szervetlen és szerves alkotóelemek
- Az anyagcsere folyamatai
- Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)

Az egyed szerveződési szintje

- G a z d a s á g
 - Nem sejtes rendszerek
 - Önálló sejtek
 - Többsejtűség
 - Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak

Az emberi szervezet

- Homeosztázis
- Kültakaró
- A mozgás
- A táplálkozás
- A légzés
- Az anyagszállítás
- A kiválasztás
- A szabályozás
- Szaporodás és egyedfejlődés

**Bi
ol
óg
ia**

**Be
ve
zet
és
a
bi
ol
óg
iá
ba**

- A *Egyed feletti szerveződési szintek*

i o l

- Populáció

- É téma
 - l
 - e • Környezet- és természetvédelem
 - t
 - Öröklődés, változékonyság, evolúció
 - ö
 - z • Molekuláris genetika
 - ö
 - s • Mendeli genetika
 - s
 - é • Populációgenetika és evolúciós folyamatok
 - g
 - e • A bioszféra evolúciója
 - k
 - Dráma**
 - Színház- és drámatörténet*
 - l
 - ö • Az ókori színház és dráma
 - h • Az angol reneszánsz színház és dráma
 - e
 - l • A francia klasszicista dráma
 - y
 - t • A XIX-XX. századi magyar színház és dráma
 - í • Csehov és Sztanyiszlavszkij
 - p
 - u • Brecht színháza és drámái
 - s
 - o • Napjaink legfontosabb színházi irányzatai és a kortárs drámairodalom
 - k
 - Színház- és drámaelmélet*
 -)
 - A drámai műnem sajátosságai
 - A dráma szerkezeti felépítése
 - Dramaturgiai és színházelméleti alapfogalmak
 - A színházművészet mint összművészet sajátosságai
 - Színházi szakmák
 - é
 - Színházi műfajok*
 - l
 - a • A tragédia
 - A komédia
 - A realista színjáték
 - Zenés, tánc- és mozgásszínház
 - z
 - Drámajáték*
 - s
 - z • Helyzetgyakorlatok

• **Tánc, tánc- és mozgásszínházi ismeretek**

- Szituáció megfogalmazása állóképben, mozdulatsorral
- Improvizáció zenére vagy témára
- Összetett improvizáció létrehozása és bemutatása

Bábjáték

- A tanulók által a képzés során készített bábozások illetve maszkok alkalmazása drámamunkában

Beszéd, vers- és prózamondás, egyéni vagy közös daléneklés

- A beszédtechnika alapjai
- Lírai, epikai és drámai alkotások tolmácsolása

Ének-zene

Reprodukálás:

- Éneklés
- Műelemzés

Befogadás:

- Zenetörténet
- Zenefelismerés, Műzene
- Zeneelmélet
- Dallamírás

• **Fizika**

m

Mechanika

r

- Newton törvényei
- Pontszerű és merev test egyensúlya
- Mozgásfajták
- Munka, energia
- Folyadékok és gázok mechanikája

Hőtan, termodinamika

M
oz

- Ápotegyenletek (összefüggés a gázok állapotjelzői között)
 - l • Az ideális gáz kinetikus modellje
 - a • Energiamegmaradás hőtani folyamatokban
 - p • Kalorimetria
 - o • Halmazállapot-változások
 - t • A termodinamika II. főtétele
 - j
 - e

Elektromágnesség

- z • Elektromos mező
- k • Egyenáram
- ,
- t • Az időben állandó mágneses mező
- e • Az időben változó mágneses mező
- r • Elektromágneses hullámok
- m
- o

Optika

- i • A fény, mint elektromágneses hullám
- n

Atomfizika, magfizika

- m • Az anyag szerkezete
- i • Az atom szerkezete
- k • Az atommagban lejátszódó jelenségek
- a • Sugárvédelem
- i • Elemi részek
- e •
- g
- y
- e

Gravitáció, csillagászat

- s • A gravitációs mező
- ú • Csillagászat
- l
- y

- ~~Fizika-~~ és kultúrtörténeti ismeretek

- ő • A fizikatörténet fontosabb személyiségei
- t • Felfedezések, találmányok, elméletek
- á
- g

Földrajz

Általános természetföldrajz, a kontinensek, illetve Magyarország természetföldrajza

- s • Térképi ismeretek, térképi ábrázolás
- Á • A távérzékelés, a műholdfelvételek
- l
- l

- A Föld szerkezeti egységei
 - A Föld gömbhéjas szerkezete, a geoszférák jellemzői és fejlődése
- A földtörténet fő eseményei
 - A Föld nagyszerkezeti egységei
 - A kőzetlemez-mozgások következményei. A hegységképződés, hegységrendszerek
 - A felszínformák jellemzői
 - A külső erők felszínformáló tevékenysége
 - Kőzetek. Üledékes ásványkincsek. Ércképződés
 - A légkör felépítése, a légkörben lejátszódó folyamatok, jelenségek
 - A vízburok tagolódása, az óceánok és a szárazföld vizeinek jellemzői
 - A karsztosodás
 - Talajképződés, főbb talajtípusok
 - A földrajzi övezetesség rendszere
 - A Európa, Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália szerkezeti felépítése és természetföldrajzi jellemzői
 - A Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői
 - Magyarország természetföldrajzi adottságai (domborzat, földtörténeti fejlődés, éghajlat, felszíni és felszín alatti vizek, talajtakaró, természetes növénytakaró, ásványkincsek és egyéb természeti erőforrások)
 - Magyarország nagytájainak természetföldrajzi jellemzői
- Általános társadalomföldrajz, regionális társadalmi-gazdasági földrajz
 - A Föld népességföldrajzi jellemzői
 - A településtípusok, a városok szerkezete, a nagyvárosok élete
- A világgazdaság jellemző folyamatai:
 - az integrációk fejlődése,
 - eladósodás, adósságválság
 - globalizáció
 - nemzetközi tőkeáramlás,
 - tőzsde, értékpapírok
 - a gazdasági szektorok és szerepük átalakulása
 - az ipar telepítő tényezői, jelentőségük változása
 - A mezőgazdasági termelés típusai

- A z e n e r g i a h o r d o z ó k , a v i l á g e n r g i a z d a s k a k j e l
- A közlekedés szerepe napjaink gazdaságában, környezeti hatásai
- Az idegenforgalom szerepe
- A világgazdaság erőterei – centrum és periféria területek.
- A fejlődő világ
- Főbb politikai, gazdasági és pénzügyi nemzetközi szervezetek
- Az Európai Unió
- Észak-Európa, Dél-Európa
- Németország, Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország, Ausztria, Szlovénia, Románia, Szlovákia, Oroszország
- Afrika, Latin-Amerika és Ausztrália társadalmi-gazdasági, környezeti jellemzői
- DK-Ázsia iparosodott és iparosodó országainak gazdasági fejlődése
- Ny-Ázsia (arab országok, Izrael) társadalmi és gazdasági sajátosságai, világgazdasági szerepe
- Japán, Kína, India
- Az Amerikai Egyesült Államok
- A világgazdaságban sajátos szerepet betöltő, egyedi szerepkörű ország csoportok, országok
- A Kárpát-medence és benne Magyarország társadalom földrajzi jellemzői
- Hazánk népesség- és település földrajzi sajátosságai
- A rendszerváltozás hatása Magyarország társadalmi-gazdasági életére
- A társadalmi-gazdasági fejlettség területi különbségei hazánkban, a nagyrégiók eltérő társadalmi-gazdasági jellemzői és fejlettsége
- Magyarország nagytájainak társadalmi-gazdasági, környezeti sajátosságai
- Magyarország gazdasági ágazatainak jellemzői, a közlekedés és a kereskedelem sajátosságai
- Globális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák: élelmezési válság, vízellátás, energiaválság, a gazdaság okozta környezeti problémák, az egyes geoszférák szennyeződéséből adódó környezeti problémák
- Az egyes földrajzi övezetek, övek sajátos környezeti problémái

Gazdasági ismeretek

Írásbeli vizsga: Projektmunka

A 2020. évi december 1-jéig nyilvánosságra kell hozni.

Pr
o
j
e
k
t
t
é
m
á
i
t
a
t
a
v
a
s
z
i
é
s
a
z
ö
s
z
i
v
i
z
s
g
a
i
d
ő
s
z
a
k
o
r
a
n
a
t
k
o
z
ó
a
n
e
l
ő
z

A projektmunka értékelése:

A projektkészítés folyamata (15 pont), értékelési szempontok:

- Határidők betartása.
- A vizsgaleírásban megadott terjedem.
- Folyamatos kapcsolattartás a konzulenssel.
- Munkanapló vezetése, a munkavégzés során szerzett tapasztalatok rögzítése.
- Forrásmunkák ötvözése a saját kutatás eredményeivel.

Az elkészült projektmunka tartalma (25 pont), értékelési szempontok:

- A cím és tartalom összhangja.
- A hangsúlyos részek kiemelése.
- A fejezetek egymáshoz viszonyított aránya.
- Tartalomjegyzék, oldalszámozás, helyesírás.
- Formai követelmények betartása.
- Stílus.
- Szaknyelv alkalmazása.
- A tanult elemek összekapcsolása a gyakorlati tapasztalatokkal.
- Ábrák, grafikonok, képek, mellékletek megfelelő alkalmazása.
- Általános tájékozottság a kiválasztott témában.
- Források pontos feltüntetése.
- Logikai összefüggés az egyes fejezetek között.
- Kritikai észrevételek javaslatok megfogalmazása.

Szóbeli vizsga

A vizsgán kerül sor - tételhúzás mellett - a projektmunka megvédésére.

A tételsor témakörei:

- A közgazdaságtan alapfogalmai, főbb kérdései, vizsgálódási módszerei
- A piaci mechanizmus alapvető elemei, működése, a piacgazdaság jellemzői
- A pénz kialakulása és funkciói
- A fogyasztó, mint a gazdaság egyik kulcsszereplője, döntési mechanizmusai, illetve a fogyasztói magatartás elemzése

- A gazdaság fogalma, célrendszere, vállalkozási formák
 - A termelés erőforrásai és felhasználási lehetőségeik
 - Piaci formák és jellemzőik. A racionális vállalkozói magatartás, különböző piaci viszonyok között.
 - A vállalat finanszírozása, a vállalkozás működését és vagyoni helyzetét befolyásoló tényezők
 - A piaci mechanizmus működési zavarai
 - A munka, mint termelési tényező a gazdálkodás folyamatában
 - A makrogazdaság szereplői és a makrojövedelem keletkezése.
 - A modern pénz teremtése és a pénzpiac
 - A munkaerőpiac és a munkanélküliség problémájának elemzése
 - Az államgazdasági szerepvállalásának megjelenése, oka, fejlődési szakaszai, a gazdasági válságok
 - Költségvetés politika jellemzői
 - Az infláció és a monetáris gazdaságpolitika jellemzői
 - A nemzetgazdaság külgazdasági kapcsolatai
 - Aktuális gazdasági problémák és megoldási alternatívák
 - A globalizáció.

Informatika

- Informatió társadalom
 - Informatikai alapismeretek - hardver
 - Informatikai alapismeretek - szoftver
 - Kommunikáció az interneten (gyakorlati kivitelezéssel)
- Könyvtárhasználat

Kémia

Általános kémia

- Atomszerkezet
- Kémiai kötések

- M akulások

Szervetlen kémia

- e • Hidrogén
- k • Nemesgázok
- l • Halogénelemek és vegyületeik
- á • Az oxigéncsoport elemei és vegyületeik
- k • A nitrogéncsoport elemei és vegyületeik
- ' • A széncsoport elemei és vegyületeik
- ö • Fémek
- s
- s
- z

Szerves kémia

- t • A szerves vegyületek általános jellemzői
- e • Szénhidrogének
- t • Halogéntartalmú szerves vegyületek
- i • Oxigéntartalmú szerves vegyületek
- o • Nitrogéntartalmú szerves vegyületek
- n • Szénhidrátok
- o • Fehérjék
- k • Nukleinsavak
- A • Műanyagok
- n • Energiagazdálkodás
- y
- a
- g
- i
- h

Kémiai számítások

- l • Az anyagmennyiség
- m • Gázok
- a • Oldatok, elegyek, keverékek
- z • Számítások a képlettel és a kémiai egyenlettel kapcsolatban
- o • Termokémia
- k • Kémiai egyensúly
- K • Kémhatás
- é • Elektrokémia
- m
- i
- a
- i
- á
- t
- a

Magyar nyelv és irodalom

M
a
g
y
a
r
n
y
e
l
v

nyelv története

- A nyelvi szintek
- A szöveg
- A retorika alapjai
- Stílus és jelentés

• K
o
m
m
Magyar irodalom

- Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők
- Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők
- Művek magyar irodalomból III. Kortárs szerzők
- Művek a világirodalomból
- Színház és dráma

• E
m
b
Az irodalom határterületei
Regionális kultúra és a határon túli irodalom

Matematika

r
Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok

- Halmazok
- Matematikai logika
- Kombinatorika
- Gráfok

Számelmélet, algebra

- Alapműveletek
- A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek
- Racionális és irracionális számok
- Valós számok

• A
m
a
g
y
a
r
Hatvány, gyök, logaritmus
Betűkifejezések
Arányosság
Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek
Középértékek, egyenlőtlenségek

Függvények, az analízis elemei

gyváltozós valós függvények analízisének elemei

• **A**
Geometria, koordinátageometria, trigonometria

- Elemi geometria
- Geometriai transzformációk
- Síkbeli és térbeli alakzatok
- Vektorok síkban és térben
- Trigonometria

• **E**
Koordinátageometria

- Kerület, terület
- Felszín, térfogat

Valószínűség-számítás, statisztika

- Leíró statisztika
- A valószínűség-számítás elemei

Német nyelv

- Személyes vonatkozások, család
- Ember és társadalom
- Környezetünk
- Az iskola
- A munka világa
- Életmód
- Szabadidő, művelődés, szórakozás
- Utazás, turizmus
- Tudomány és technika

• **S**
Gazdaság

r
o

Református hittan

1. Ószövetség

o
k. Alapvető Ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek

• **A** Újszövetség

z
e. Alapvető Újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek

5. K Egyetemes egyháztörténet
o
r
t
ö
r
t
é
n
e
t
i
i
s
m
e
r
e
t
e
k
7. Saját felekezeti története, magyar egyháztörténet
8. Az Egyház tanítása:
9. Ünnepek
10. A keresztyénség erkölcsi tanítása
11. A nagy világvallások alapvető gondolatai
12. Szövegértelmezés
13. Esetelemzés

Román nyelv

- Személyes vonatkozások, család
 - Ember és társadalom
 - Környezetünk
 - Az iskola
6. K
r
i
s
z
t
u
s
e
g
y
h
á
z
á
n
a
k
t
ö
r
t
é
n
e
t
e
,
- A munka világa
 - Életmód
 - Szabadidő, művelődés, szórakozás
 - Utazás, turizmus
 - Tudomány és technika
 - Gazdaság

Testnevelés

Elméleti ismeretek:

- Az olimpiai mozgalom létrejötte, célja, feladatai; magyar sportsikerek
- A harmonikus testi fejlődés
- A testmozgás, a sport szerepe az egészséges életmód kialakításában, és a személyiség fejlesztésében
- A motoros képességek szerepe a teljesítményben
- Gimnasztikai ismeretek
- Atlétika
- Torna
- Zenés-táncos mozgásformák

- K tékok
- Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek

Gyakorlati ismeretek:

- Gimnasztika
- Atlétika
- Torna
- Küzdősportok, önvédelem
- Úszás
- Testnevelési és sportjátékok

Történelem

Témakörök

- Az ókor és kultúrája
- A középkor
- A középkori magyar állam megteremtése és virágkora
- Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492-1789)
- Magyarország a kora újkorban (1490-1790)
- A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789-1914)
- A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon (1790-1914)
- A világháborúk kora (1914-1945)
- Magyarország a világháborúk korában (1914-1945)
- A jelenkor (1945-től napjainkig)
- Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig
- Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek

Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői

Az írásbeli feladatsort kb. 60%-ban a magyar, kb. 40%-ban pedig az egyetemes történelemhez kapcsolódó feladatok alkotják. Az összes feladat kb. 50 %-a az 1849-től napjainkig terjedő időszakra vonatkozik. A feladatsor egészében az alábbi arányok érvényesülnek:

- Politika-, esemény-, állam, jog- és intézménytörténet kb. 40 %
- Társadalom-, életmód-, mentalitás- és művelődéstörténet, munkaügyi alapismeretek kb. 25 %

- G története, pénzügyi és gazdasági ismeretek kb. 25 %
- a • Eszme- és vallástörténet kb. 10 %.
- z
- d

A szóbeli tételsor tartalmi jellemzői

- á • Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra, pénzügyi és gazdasági ismeretek
- g • Népeség, település, életmód
-
- , • Egyén, közösség, társadalom, munkaügyi ismeretek
- t • Politikai berendezkedések a modern korban
- e • Politikai intézmények, eszmék, ideológiák
- c • Nemzetközi konfliktusok és együttműködés
- h • Szabad témakör
- n
- i

k A vizsgabizottságot működtető intézményeknek lehetőségük van a hat kötelező
a témakörön felül szabad témakör kijelölésére. Ennek követelményeit és tartalmát az egyes

Vizsgabizottságot A tételsor témakörönként kettő-négy, összesen 20-22 tételt tartalmaz.

r

Vizuális kultúra

é

Alkotás:

- e • Vizuális nyelv
- t • Technikák
- é • Ábrázolás, látványértelmezés
- s • Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás
- a
- k

Befogadás:

r

- n • Megjelenítés sajátosságai
- y • Technikák
- e • Vizuális kommunikáció
- z • Tárgy- és környezetkultúra
- e • Kifejezés és képzőművészet
- t
- i

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja

l Az értékelés, a tanulók munkájának minősítése a pedagógiai folyamat legkényesebb
t pontja. Ez a tevékenység rendkívül összetett. A tanári munka elengedhetetlen része.

Vigyáznunk kell értékelési rendszerünk kialakításával, hisz tudjuk, hogy nemcsak

a

é yiségeket egy rosszul kialakított értékelési móddal. Az értékelés legfőbb célja, hogy a
p pedagógus és a tanuló is képet kapjon az elvégzett, illetve elsajátított tudásról, a
í kulcskompetenciák megfelelő alkalmazásáról.

t Az értékelés legyen:

- h • igazságos, tárgyilagos, mentes minden elfogultságtól, egyoldalúságtól, előítélettől,
- e • jóindulatú, segítőszándékú, az emberek iránti bizalomra épülő, akár méltányló,
- t • akár bíráló jellegű,
- ü • az értékelés az iskolában folyó oktató-nevelő munka megvalósításának az eszköze.

n *Az érdemjegyek és az osztályzatok*

k A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél:

- , • jeles (5),
- d • jó (4),
- e • közepes (3),
- r • elégséges (2),
- o • elégtelen (1).

m Folyamatos verbális
b értékelés

o • Célja: elősegíti a kommunikatív készség fejlesztését, a személyiség-
l fejlesztést Folyamatos vizuális értékelés

- h • Célja: az esztétikai igény fejlesztése, az íráskészség kialakításának fejlesztése, a
a tömörítés, lényeglátó gondolkodás kialakítása

- t • Szituációs játékok, beszédgyakorlatok a kommunikációs tanítási órákon

u Diagnosztikus (előzetes helyzetfeltáró) mérés - tájékozódás egy-egy nagyobb tematikai
n egység előtt. A tanulási szakasz kezdetén segíti a célok, feladatok kidolgozását.
i Diagnosztikus értékelést megalapozó mérések pl.: szövegértés mérése, számolási készség
s mérése, ok-okozati összefüggések, eseményeket alakító tényezők feltárása. Elsősorban az
z iskolába újonnan belépő tanulók hozott tudását mérjük fel százalékos formában.

- e • Cél: a tanulók előzetes tudásának, képességeinek feltárása.

m Formatív mérés a tudáselemekre és nem a komplex tudásra irányuló, állandóan jelenlevő
é értékelés.

- l • Cél: az eredményes tanulás elősegítése, az oktatási folyamat optimalizálását

matív (összegző) mérés a nagyobb témák és a tanév végén.

- Z
o
- Cél: a tanuló milyen mértékben tudta elsajátítani globálisan a tananyagot és szelektív készsége mennyire fejlődött ki.

l
Az értékelés formája

- g
á
l
ó
- írásbeli,
 - szóbeli,
 - gépi

A különböző tantárgyak esetén alkalmazott értékelési formák

- f
o
l
y
a
m
a
t
o
s
v
i
s
- témazáró feladatlapok,
 - tesztek megoldása,
 - házi dolgozatok,
 - tanulói kiselőadások (könyv- és lexikonhasználat, vázlatkészítés)
 - írásbeli és szóbeli beszámolók,
 - gyűjtőmunkák,
 - gépi programok,
 - tanulói kísérletek, mérések,
 - tanulói önértékelések, társak értékelése,
 - iskolai rendezvények szervezése és azokon való szereplés, részvétel,
 - tanulmányi versenyek szervezése, azokon való részvétel,
 - csoportmunka.

A tanulók írásbeli beszámoltatásának formái

- z
a
j
e
l
e
n
t
- röpdolgozat
 - dolgozat
 - témazáró dolgozat
 - kisérettségi dolgozat
 - gyakorlati (informatika)
 - projektmunka

Az ellenőrzés

Az ellenőrzés legyen:

- Sz
u
- diagnosztikus

- é zt
- r • megfigyelés
- t

Tájékoztatás az értékelésről

k

e A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen, érdemjeggyel értékeli, félévkor és tanítási év végén osztályzattal minősíti. A tanulónak

- teljesítményéről, érdemjegyeiről, eredményeiről, magatartásáról, szorgalmáról közvetlenül rendszeres, korrekt tájékoztatást kell kapnia. /ellenőrző, kollégiumban tájékoztató füzet, digitális napló/ Az osztályzatról a tanuló szülőjét/gondviselőjét az elektronikus naplón keresztül és egyéb fórumokon tájékoztatni kell.

f

A szülők tájékoztatásának formái:

g

l • a szülői értekezleteken,

a

l • a tanári fogadóórákon,

ó

- a tanuló értékelésére összehívott megbeszéléseken,

- a digitális naplóban és szükség szerint írásban az ellenőrző könyvben.

Az ellenőrzés módja szerint:

A gimnázium értékelési rendszerét az osztályfőnökök az első osztályfőnöki órán ismertetik a tanulókkal, illetve a szülőkkal a szülői értekezleteken. A szaktanárok egyéni értékelési

rendszerükről az első tanórán adnak tájékoztatást, amelyet írásban is rögzítenek (tanulói füzetben).

- n
 - Egy tanítási napon csak két témazáró dolgozat iratható
- y
 - A témazáró dolgozat időpontját a tanulókkal egyeztetni kell legalább egy héttel a megíratás előtt
- i
 - A tervezett időpont rögzítendő az elektronikus naplóban
- t
 - A dolgozatok (témazárók, röpdolgozatok) eredményeiről, érdemjegyeiről a tanulókat a számonkérést követő két héten (10 tanítási nap) belül a pedagógusnak értesítenie kell
- t
 - Az időn túl kijavított dolgozatok érdemjegyét csak a diák kérésére kell érvényesnek tekinteni.
- e
 - A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében minden olyan
- s

t t alapján történő beszámoltatás is, mely tantárgynak érettségi
a vizsgaszabályzatban foglalt követelményrendszerében rögzített a szóbeli
n számonkérés formája

t • „Kisérettségi” dolgozatot a 10. évfolyam végén írnak a tanulók

á
r Az iskolai írásbeli beszámoltatásoknak a tanulók tudásának értékelésében betöltött
szerepe, súlya

y • röpdolgozat, dolgozat értéke: 1 érdemjegy,

n • témazáró dolgozat értéke: 2 érdemjegy,

á • kisérettségi vizsgajegy értéke: 3 érdemjegy.

l
A témazáró és a kisérettségi vizsga érdemjegyét a digitális naplóban szöveges
kiegészítéssel is jelöljük.

Az érdemjegyek, osztályzatok megállapításának szabályai

e • A rendszeres visszajelzés szükségessége miatt a heti 1 órás tantárgy esetén
l félévente minimum 3; 2 órás tantárgyból vagy annál több órás tantárgyknál
e havonta legalább 1 érdemjegy alapján osztályozható a tanuló.

Z
A moduláris oktatás értékelése, minősítése és beszámítása az iskolai évfolyamok sikeres
ő befejezésébe

a
s a tantervi modulok értékelése, minősítése az alábbiak szerint történik:

z • megfelelt (mf),

ó • jól megfelelt (jmf),

b • kiválóan megfelelt (kmf),

e
† az iskolai évfolyamok sikeres befejezéséhez a tanulóknak teljesíteniük kell az adott
i modul minimális követelményi szintjét.

f
Az *óthoni felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása*

e
l Intézményünkben a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi
szabályok érvényesülnek:

e
l • A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz
e kapcsolódó gyakorlás (készség és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz
kapcsolódó ismeretek megszilárdítása.

- A i feladat adható.
- h
- é • A tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes)
- t feladatokon túl a tanulók nem kaphatnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot.
- v
- é Mind a hétvégére, mind a tanítási szünetekre szorgalmi feladat adható.

A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételeit.

A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha a tantárgyi követelményeket minden kötelező és választott tárgy esetén, a tanév végén legalább elégséges (2) szinten – a szorgalmi időszakban, osztályozóvizsgán vagy különbözeti vizsgán teljesítette. Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozóértekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az adott osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület jelzi az érintett pedagógusnak, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi jegyek alapján a tanuló javára módosítja. A tanév végi elégtelen osztályzat legfeljebb három tantárgyból javítóvizsgán módosítható. A javítóvizsga elégtelen eredménye évfolyamismétlést von maga után. Háromnál több elégtelen osztályzat esetén az évfolyamot meg kell ismételni. Amennyiben a tanuló hiányzása az adott tanévben meghaladja a 250 órát, és emiatt a teljesítménye év közben nem volt a pedagógiai programban rögzített érdemjeggyel értékelhető, a tanév végén nem osztályozható. Számára a tantestület osztályozóvizsgát engedélyezhet. A sikertelen osztályozóvizsga vagy a vizsgaengedély meg nem adása évfolyamismétlést von maga után. A magántanulói státuszt kérelmezni, a kérést indokolni kell. A magántanuló minden, az adott évfolyamon oktatott kötelező tárgyból vizsgát tesz, az iskolai házirendben meghatározott vizsgaidőszakokban és értékelés-minősítés alapján. A magántanuló felkészítéséről a szülő gondoskodik. Nem léphet tovább az a tanuló, aki valamelyik tantárgy követelményrendszerét nem teljesítette.

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontás célja, hogy a kisebb létszám előnyeit kihasználva az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására. Az iskolába felvett tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, annak hiányában a nevelőtestület véleményének

k ály- és csoportlétszámok meghatározásánál a jogszabályi kereteket vesszük figyelembe.
i Egyéb foglalkozást, azaz a tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, pedagógiai tartalmú
k foglalkozást, amely a tanulók fejlődését szolgálja, a mindenkori igényeknek megfelelően
é és a jogszabályi keretek között indítunk.

r *Csoportbontások az alábbi tantárgyak esetén lehetségesek*

é Idegen nyelv

- Egy adott osztály tanulóiból az angol, német, illetve román nyelvet tanulók csoportjainak megszervezése. Egy osztályt lehetőleg két csoportra bontunk. (I. II. idegen nyelv, kezdő, haladó)

1 Informatika

- Minden osztályt két csoportra bontunk

a Matematika

- Minden osztályt két csoportra

i bontunk Humán-reál

g

- Az érintett osztályt két csoportra

a

z

bontjuk Művészeti

g

a

t

- Az osztályon belül egy csoportot jelent Emelt szintű érettségire felkészítő

t

(ESZÉ- fakultáció)

ó

d

ö

n

t

Egyéb tanórán kívüli foglalkozások

Egyéb foglalkozás a tantárgyfelosztásban tervezhető, rendszeres nem tanórai foglalkozás, amely

.

A

z

o

s

z

t

- szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör,
- sportkör, tömegsport foglalkozás,
- egyéni vagy csoportos felzárkóztató, fejlesztő foglalkozás,
- egyéni vagy csoportos tehetségfejlesztő foglalkozás,
- tanulószoba,
- tanulást, iskolai felkészülést segítő foglalkozás,
- pályaválasztást segítő foglalkozás,

- k nkormányzat foglalkozása,
- ö • felzárkóztató, tehetség-kibontakoztató, speciális ismereteket adó egyéni vagy
- z csoportos, közösségi fejlesztést megvalósító csoportos, a szabadidő eltöltését
- ö szolgáló csoportos, a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító
- s egyéni, a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos
- s kollégiumi, valamint szakkollégiumi foglalkozás,
- g • tanulmányi szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti
- i verseny, bajnokság, valamint
- s
- z
- o
- l
- g
- a

Korrepetálások (igény szerint heti egy órában – 9-10. illetve 11-12. évfolyam szinten egy csoport)

- l • Angol nyelv
- a • Biológia
- t • Fizika
- t • Földrajz
- a • Informatika
- l • Kémia
- k • Magyar nyelv és irodalom
- a • Matematika
- p • Német nyelv
- c • Román nyelv
- s • Történelem
- o
- l
- a
- t
- o
- s
- f
- o
- g
- l

Szakkörök (igény szerint heti két órában – 9-12. évfolyam)

- Tömegsport (heti két órában – tanítási órák után - évfolyami szinten)
- Rajz-művészetek (heti két órában – tanítási órák után – iskolai szinten)
- Kémia (heti két órában – tanítási órák után – iskolai szinten)
- Fizika (heti két órában – tanítási órák után – iskolai szinten)
- Matematika (heti két órában – tanítási órák után – iskolai szinten)
- Biológia (heti két órában – tanítási órák után – iskolai szinten)

- E (iskolai szinten)
- l
- s
 - Katasztrófavédelmi (heti két órában – tanítási órák után – iskolai szinten)
 - Gitár (heti két órában – tanítási órák után – iskolai szinten)
- ő
- s
- e
- Felzárkóztató/fejlesztő foglalkozások
- é
- l
 - Matematika felzárkóztatás (SNI-BTM) – 1 óra
 - Angol felzárkóztatás (SNI-BTM) – 1 óra
 - Magyar felzárkóztatás (SNI-BTM)
- y
- n
- y
- ú
- j
- 1 óra Tanulószoba
- t
 - igény szerint: napi két órában /hétfőtől csütörtökig) – tanítási órák után – iskolai szinten)
 - szülői igény vagy osztályfőnöki, illetve szaktanári javaslatra szerveződik.
 - lehet időszakos vagy teljes tanévre szóló is.
- ó
- (
- h
- e
- t
- i
- k Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási magatartási problémákkal küzdő
- é
- tanulók fejlesztése
- ó
- r
- á
 - 9-10. évfolyamon - heti 2 x 45 perc
 - 11-12. évfolyamon - heti 2,5 x 45 perc
 - csoportlétszám maximuma a jogszabályban rögzített előírások szerint
- b
- a
- n
- Emelt szintű érettségire felkészítő (ESZÉ- fakultáció) (11-12. évfolyamon-heti két
- t
- órában a tanulók választása alapján)
- a
- n
- í
 - Angol nyelv
 - Biológia
 - Fizika
 - Földrajz
 - Informatika
 - Kémia
 - Magyar nyelv és irodalom
 - Matematika
- t
- á
- n
-
- i

- N é m e
- Állás kultúra
- Ének-zene

Nyelvvizsga felkészítő (11-12. évfolyamon-heti két órában a tanulók választása alapján)

- n y e l v
- Angol nyelv
- Német nyelv
- Román nyelv
- Román nyelv
- Egyéni foglalkozás

foglalkozás

A köznevelési törvény által szabályozott időkeretben szerveződik a tehetségek kibontakoztatása, a hátrányos helyzetű, tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása és korrepetálás céljából.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

- Az egészséges iskolák célja, hogy az „egészség” mint életvezetési érték a tanórán belül és azon kívüli szabadidős programok középpontjában álljon. Az egészségnevelés, egészségfejlesztés célja, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel azt, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.

- Ösztönözze a diákokat arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Tudatosítsa, hogy miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák. Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy egészségük megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyi kapcsolataik minőségén múlik.

- Ismertesse meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket. Adjon támpontokat, értelmezési kereteket az életmódbeli döntések

- megközelítéséhez, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok alternatívaként jelenjenek meg a mindennapi életükben.

- Nyújtson segítséget a tanulóknak abban, hogy készség szintjén alkalmazzák azokat

a alkalmazásával megőrizhetik, illetve újratermelhetik életük egyensúlyát.

m Az egészségnevelés iskolai területei

e Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő
g ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt
k ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez
ü arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel
z kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s konkrét tevékenységekben
d alapozódjanak meg.
é

s Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges
i területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni.
s Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- t
- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
 - r
 - a
 - t
 - é
 - g
 - i
 - á
 - k
 - a
 - t
 - ,
 - a
 - m
 - e
 - l
 - y
 - e
 - k
- az értékek ismerete
 - az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
 - a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat
 - a barátság, a párkapcsolatok, a sexualitás szerepe az egészség-megőrzésben
 - a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
 - a tanulás és a tanulás technikái
 - az idővel való gazdálkodás szerepe
 - a rizikóvállalás és határai
 - a szenvedélybetegségek elkerülése
 - a tanulási környezet alakítása
 - a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége
- Az életkori sajátosságokhoz is illeszthető lényeges

a témák:

- l
- az egészséges táplálkozás témái
- k

- a s felvilágosítás-nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció
- z • a betegség és a gyógyulást segítő magatartás (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat)
- e • a testi higiénia
- n • a környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés)
- v • a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás)
- e • a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás
- d • a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás)
- é • a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás
- l • a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás
- y • a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás
- b • a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás
- e • a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás

Az iskolai egészségnevelés összefügg a tanári magatartással, gondossággal, az intézmény szervezettségével. Például:

- rendszeres szellőztetés
- a tanulók egészségi állapotára vonatkozóan
- osztálytermek berendezése az egészségügyi szempontoknak megfelelően
- a tanórán belüli mozgásigény kielégítése

Környezeti nevelés

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink a felnőtt életre megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egészségének fennmaradása érdekében cselekedjenek.

- A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelniük. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:

- a fenntartható fejlődés;
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések, rendszerszemlélet;
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
- alapvető emberi szükségletek;
- elővigyázatosság;
- biológiai és társadalmi sokféleség;
- a környezettudatos magatartás és életvitel

- é yezeti nevelés;
- r
- z • az állampolgári – és egyéb közösségi – felelősség felébresztése;
- e
- l • az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése;
- m
- i • az egészség és a környezet összefüggései;
- é
- s • problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség;
- é

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink.

Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- az egyetemes Természetnek, mint létező értéknek tiszteletét és megőrzését, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt;
- hozzájárulását a Föld egészséges (természetes ökológiai) folyamatainak megtartásához, visszaállításához, - kialakítani a környezettel való harmóniára törekvést;
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzésének igényét
- a környezettudatos magatartást és életvitelt annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát (NAT);
- a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé;
- aktív cselekvési, együttműködési készséget közvetlen – és tágabb - környezeti értékeink megőrzésére, gyarapítására;
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
- a rendszerszemléletet, tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

mamegoldó gondolkodás;

- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
 - szintetizálás és analizálás;
 - problémaérzékenység, integrált megközelítés;
 - kreativitás;
 - együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
 - vitakészség, kritikus véleményalkotás;
 - kommunikáció, média használat;
 - konfliktuskezelés és megoldás;
 - állampolgári részvétel és cselekvés;
 - értékelés és mérlegelés készsége.
- *Az iskola környezeti nevelési szemlélete*

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolánknak biztosítania, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok

- hagyománnyá válását.

Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk, de az összhangnak ki kell terjednie a humán területekre is. Tanórán, a nomád táborokban, az erdei iskolában megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

He
ly
ért
ék
ek

özén, a Csanádi-, és részben a Békési-háton fekszik. Ez az ország egyik legmelegebb, legnaposabb, és legszárazabb területe, ezzel összefüggésben vidékünk felszíni vizekben kifejezetten szegény. A kiváló minőségű fekete földek miatt az országban itt találjuk a legnagyobb arányban a szántókat, és a legkisebb arányban az erdőket,

T gyepterületeket.

é
r
s
é
g
ü
n
k
a

Rajta-erdő:

Bár telepített, 185 hektárnyi területén idős tölgyek, az Alföld őshonos cserjéi, fái csaknem félszáz gomba, száz madár 300 lepkefaj, sok más rovar, és gerinces található meg, közöttük sok védett és „vörös Könyves” faj is. Kiváló lehetőséget találunk itt az erdei iskolai programok megvalósításához. Távolsága mindössze 5 km iskolánktól

Problémák: az erdei utak csak időnként gondozottak, sok a tájidegen faj (akác, zöld juhar, ostorfa...)

z
A
l
f
ö
l
d
K
ö
r
ö
s
-

Vizes élőhelyek:

Szárazér: (a Maros levágott fattyúága) nevének megfelelően gyakran kiszáradt, Phare- rekonstrukcióval korszerűsítették (hidak, átereszek), ezért az ökológiai minimum biztosított. Keresztül folyik a Rajta-erdőn, ami komplex megismerést tesz lehetővé rövid időn belül.

Víztározók: a Rajta erdőben, illetve vele érintkezve a 67-es major mellett létesült.

A vizes élőhelyek a vízi, és vízhez kötődő társulások, fajok megismerését, illetve vízminőség-vizsgálatok elvégzését teszi lehetővé.

Problémák: a Szárazér vízbiztosítása esetleges, gyors a feltöltődés, nem a legjobb a víz minősége sem

Löszgyepek:

M
a
r
o
s
k

Térségünkben valaha nagy kiterjedésben fordultak elő, mint zonális társulások. Fajgazdagságuk a gyepek között a legnagyobb.

Tompapuszta: a Körös-Maros Nemzeti Park 20 hektáros, fokozottan védett löszgyepe, mintegy 200 növényfaj fordul itt elő. Engedéllyel látogatható.

Védett gyepsáv a battonyai úton: az útszéli gyepsáv iskolánk kezdeményezésére lett védett, és mi vagyunk a védnökei a területnek. Több védett növénynek, és a

f z élőhelye. Lössgyepsáv a Szárazér partján, az egykori „Terra- fürdőnél”: A terület
o tudományos feltárása iskolánkhoz kapcsolódik, több védett, illetve
k „Vörös Könyves növényfaj található itt. Lössgyepsáv a Katalin-major és a
o kunágotai kereszteződés között: Sok védett löszgyepfaj, és több száz fokozottan
z védett atracélcincér található itt. Rajta-erdő szélé: Védett növények és a „Vörös
o Könyves” délvidéki poszméh élőhelye.

t Problémák: a gyepsávok kicsiny kiterjedésük, a pufferzóna hiánya miatt
t fokozottan érzékenyek az emberi hatásokra (vegyszerezés, hulladék elhelyezése,
a útjavító munkák) ezen kívül a kaszálások elmaradása miatt a szukcesszió
n veszélyezteti őket.

v é *Horgásztó:*

d Az egykori Homokbánya-tó. Falában néhány pár fokozottan védett
e gyurgyalag, valamint parti fecskék fészkelnek, és más vízi madarak is
t előfordulnak.

t Problémák: A horgásztársadalom nagyobb létszáma, a közelben húzódó út
a miatt az itt élő fajok zavarásnak vannak kitéve.

t r *Gyógyvíz:*

a Egy meddő szénhidrogén kutató fúrás eredményeként kerül a felszínre, vizét a
c Parkfürdő hasznosítja. A „Borostyán” fantázianevű termálvíz gyógyvízzé
é minősített, reumatológiai és nőgyógyászati problémák megoldására javasolt.
l (összetétele a gyulaihoz hasonló).

Érvíz:

i Településünk a Maros-hordalékkúpon fekszik, alattunk kiváló minőségű, nagy mennyiségű
n ártézi víz található 50-250 m mélységben. A vizet a Dél-Békési Vízművek szolgáltatja,
c településünk központjában víztorony található.

é t *Hulladék elhelyezés:*

n A kommunális hulladék rendszeres elszállítása megoldott és általánosnak tekinthető.

e Probléma: a szelektív gyűjtésnek még nincsenek hagyományai, és a
k veszélyes hulladékok gyűjtése sem került megfelelően megoldásra.

a *Neolit, és árpád-kori településmaradványok:*

nok.

A
Mészkovács háza:

Z
á Városunk kis lélekszámú (7-8.000 fő), alapvetően falusias, környezete agrártáj.

r
a A város kellően parkosított, sok a zöldfelület, díszfák (50 faj és fajta), virágok.

Z
é Akik megismerik térségünk természeti és környezeti értékeit, problémáit, tenni
r akarnak és tudnak a maguk képességei szerint az értékek megőrzésében, a
m problémák megoldásában, környezet-tudatos állampolgárrá válva.
e
n

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

É
n Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő
oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolánk (az iskolafenntartókkal, a
családdal, a gondviselőkkel, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő
l elvek szerint biztosítja a nevelő-oktató munka feltételeit:

l
h a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az
a iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;

ó
k a tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a
, tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek
g alkalmazása;

y
a a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek,
k tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon
o és e tevékenység támogatása az iskolán kívül;

l
a egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-
t értékelési eljárások alkalmazása.
i

l
a Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

g
f különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

e
l sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

t
á beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

r
a kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

t
l a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint
a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

Be
ill
es
zk
ed
ési
,
ta
nu
lás
i,
m
ag
ata
rtá
si
ne
hé
zs
ég
ge
l
kü
zd
ő
gy
er
m
ek
,
ta
nu
ló:

es bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd
- *Pedagógiai feladataink:*
 - érzelmi biztonság kialakítása,
 - pozitív önértékelés elősegítése,
 - pozitív minták felkínálása, példamutatás,
 - akaraterő, önkontroll fejlesztése,
 - szolidaritás, segítőkészség fejlesztése,
 - alkalmazkodó képesség fejlesztése,
 - a családból hozott szocializációs hiányok kiegyenlítése,
 - negatív attitűdök leépítése, a változtatási igény felkeltése,
 - társas kapcsolatok megalapozása, kapcsolatfejlesztés,
 - kulturált társas érintkezés alapvető szokásrendszerének kialakítása,
 - társakkal való együttműködés képességének fejlesztése,
 - szociális készségek folyamatos gyakoroltatása.
- a
- z
- a
- k
- ü
- l

• *A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek*

n
Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

l
e
g

- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

- ~~tanuló~~, Kiemelten tehetséges gyermek,

tanuló:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése

- A tehetséggondozó foglalkozások - szakkörök
- Drámapedagógiai-, önismereti fejlesztés színterei a tréningek és iskolánk színjátszó csoportja, a DUMA'Színház foglalkozásai
- Az iskolai sportkör
- Versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.)
- A szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások)
- Az öntevékeny, kreatív életre való nevelést szolgálja iskolánkban az iskolarádió, valamint a nem rendszeresen megjelenő iskolaújság. Mindkettőt a diákok szerkesztik és készítik, így jut kifejezésre kreativitásuk és alkotóerejük
- Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
- A továbbtanulás segítése.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják ezzel kapcsolatos céljainak megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások
- a tehetséggondozó foglalkozások
- az indulási hátrányok csökkentése
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés
- a pályaválasztás segítése
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek)
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése

- a közösségi tevékenységek
- az egészségügyi szűrővizsgálatok
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok)
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás)
- a szülőkkel való együttműködés
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanulók jutalmazása

Azt a tanulót, aki képességéhez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy az iskolai, illetve az iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön, vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesíti.

Az iskolában - a tanév közben – kiemelkedő tanulmányi munkáért, közösségi tevékenységéért elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- szaktanári dicséret írásban,
- osztályfőnöki dicséret írásban,
- igazgatói dicséret írásban,
- igazgatói dicséret az iskola közössége előtt (iskolarádióban, iskolagyűlésen illetve ünnepeken).

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő tanulmányi és közösségi munkát végzett tanulók a tanév végén:

- bizonyítványba írt szaktanári dicséret,

- b o m k ö n y v ,
i
z • igazgatói dicséret az iskola ifjúsága előtt,
o
n • az iskola alapítványinak jutalmazásai: a kuratóriumok szabályozása, döntése
y
alapján Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon
t
eredményesen

szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek. A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Magatartás, szorgalomjegyek értékelése

A tanuló magatartásának értékelési szempontjai

- a az iskola értékrendje szerinti viselkedés
- l az iskola szabályzatainak betartása
- á a tanuló önmagához mért fejlődése
- n az iskolai és az iskolán kívüli viselkedés
- s a közösségi feladatok teljesítése, eredményessége
- i a nevelőtestület egyedi véleménye (osztályozó értekezleten)
- c

Magatartás elbírálása

Példás:

- e
- t A tanuló magaviselete legyen kifogástalan és példaértékű az iskolában és iskolán kívül. Az iskolaközösség szervező munkájában aktívan vegyen részt. Védje és
- o ápolja környezetét.
- k Segítse a gyengébb tanulókat, képességeit kamatoztassa az iskolai közösség érdekében.
- l Ne legyen igazolatlan mulasztása, ne késsen indokolatlanul a tanítási órákról, ügyeletről.
- v
- e Hetesi teendőit hiánytalanul végezze el. Az iskola és a kollégium házi- és napirendjét pontosan tartsa be.
- l Felszerelését rendben tartja.
- j
- Jó: u
- t
- Órái munkája és magatartása nem kifogástalan, de írásos nyoma nincs a tanári figyelmeztetésnek. Iskolai munkában nem kezdeményező, de aktív résztvevő.

- Igazolatlan mulasztása ne legyen, az iskola és a kollégium házi- és napirendjét pontosan be kell tartania.

Változó:

- Kötelességeit megbízhatatlanul teljesíti.
- Nevelőtanári, szaktanári, osztályfőnöki figyelmeztetés van.
- Órai munkája és magatartása erősen kifogásolható.
- Igazolatlan hiányzása is van.

Rossz:

- Igazgatói figyelmeztetésben részesült.
- A közösségi munkából semmit nem vállal.
- Abszolút negatív hatást gyakorol az osztályközösségre.
- Igazolatlan hiányzása is van.

Indokolt, egyedi esetekben az osztályfőnök eltérhet a pedagógiai programban meghatározott értékelési szempontoktól. Ehhez tanári magyarázat, indoklás feltétlenül szükséges.

A tanuló szorgalmának értékelési szempontjai

- képességeinek megfelelő tanulmányi munka
- munkához való hozzáállás
- tanórai aktivitás
- önként vállalt feladatok teljesítése, azok eredményessége
- a tanulmányi és sportversenyeken való részvétel

Szorgalom jegyek elbírálása

Példás:

- Minden tantárgyból képességeinek megfelelően tanul, kimagasló eredményt ér el.
- Munkája megbízható, pontos, esztétikus.
- A kötelező tananyag példás elsajátításán túl kiegészítő, feladatokat is vállal. Tanulmányi munkája egyenletes, példaértékű.
- Órákon aktív

Jó:

- Órai munkáját tekintve kissé rendszertelen. Nem mindig a képességeinek megfelelően teljesít.
- A tanítási órákon lehetne aktívabb is.
- Rendszeresen, példásan tanul.

Változó:

- Nem tanul rendszeresen, ezért teljesítménye hullámzó eredményt mutat.
- Házi feladatait nem mindig készíti el.
- Eredményei sokkal gyengébbek, mint képességei szerint lehetne.
- Írásos munkája kívánni valót hagy maga után.

Hanyag:

- Kizárólag az órán elhangzott ismeretekből él. Házi feladata rendszeresen nem készül el.
- Valamelyik tantárgyból megbukott.
- A felzárkóztató foglalkozásokat nem veszi igénybe.
- Írásbeli munkája minősíthetetlen.
- Tanulmányi munkája szinte

minősíthetetlen. Az értékelés

szempontjai

- az ismeretek mennyisége és minősége,
- a tanuló szorgalma, a tanulásba fektetett munka,
- a tanuló képességeinek figyelembe vételével a teljesítményben mutatkozó fejlődés vagy visszaesés,
- az elkövetett hibák minősége,
- a tanuló kifejezőmódja.

A 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítés és követelményei tantárgyi programok

- Iskolánk az alábbi vizsgatárgyakból vállalja a diákok emelt szintű érettségire (ESZÉ - emelt szintű érettségi előkészítő foglalkozás) való felkészítését: A tanuló döntése előtt minden esetben ki kell kérni szaktanára

véleményét! Az emelt szintű érettségi felkészítőn való tanulói részvételt a legalább közepes félévi és tanév végi osztályzattal rendelkező tanulóknak ajánljuk

- Magyar nyelv és irodalom
- Matematika
- Történelem
- Angol
- Német
- Fizika
- Kémia
- Biológia
- Informatika

Az előkészítő anyag az emelt szintű érettségi követelményrendszeréhez igazodik és tartalma megtalálható a pedagógiai program mellékleteként a „Tantárgyi programok” részben

Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium
5800 Mezőkovácsháza, Sármezey E. u. 63.
t: 106-68/550-170

OM: 028376

Email: hjg.iskola@gmail.com

BÉKÉSCSABAI TANKERÜLETI KÖZPONT

Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium, és
Kollégium

Pedagógiai Program Kollégiumra vonatkozó része

2020

1. Preambulum

1.1. Az intézmény adatai

Neve: Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium, és Kollégium

Székhelye: Mezőkovácsháza, Sármezey E. u. 63. sz.

telephelye: Mezőkovácsháza, Hősök tere 1-4. sz. /Kollégium/

Tel, Fax: 68/550-200

OM száma: 028376

Web: www.hunyadi-mkov.sulinet.hu

E-mail: hjg.iskola@gmail.com

1.2. Szervezeti felépítés

A szervezet felépítésének ábráját az SZMSZ tartalmazza.

A kollégium az iskola intézményegysége, annak, pedagógiai programjának figyelembevételével, készíti el pedagógiai programját.

A nevelési program összeállításánál alapul vett dokumentumok, szempontok:

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

a kollégium hagyományai

szülői és tanulói elvárások

tapasztalatok elemzése

2. Kollégium küldetése, jövőképe

2.1. Küldetése

A kollégium térségi, területi feladatot lát el beiskolázási körzetében.

A tanulási feltételek és lehetőségek folyamatos fejlesztésével arra törekszünk, hogy minden nálunk tanuló gyerek korszerű ismereteket szerezzen, amelyeknek birtokában versenyképessé váljon a társadalmi munkaerőpiacon. A kollégium a megfelelő pedagógiai környezet biztosításával elősegíti – a diákok önszerveződése során kialakuló „mikrotársadalomban” – a társadalmi együttélés, az önkormányzó képesség, a döntés és felelősség, a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak elsajátítását, gyakorlását. Ezzel a kollégium sajátos segítséget ad a sikeres társadalmi beilleszkedéshez. A kollégium fontos társadalmi funkciója, hogy a diákok számára – területi és szociális helyzetüktől függetlenül – biztosítja a valós társadalmi élet elsajátításához szükséges szerepek megtanulását (tanulói szerep, dolgozói szerep, értelmiségi szerep) esélyét, így részt vesz a társadalmi mobilitás elősegítésében. Kollégiumunk a hagyományoknak megfelelően az értéktisztelet, a gyermekszeretet, a tanulói személyiség tiszteletben tartása jegyében neveli és oktatja a bentlakásos elhelyezésben résztvevő tanulókat.

Alapvető célunk, hogy diákjaink az itt töltött évek alatt megtanulják a társadalmi együttélés és konfliktusmegoldás szabályait, felkeltik az életre szóló tanulási vágyat.

Esélyegyenlőség, lakhatási feltételek biztosítása, otthonos körülmények létrehozása. Kiegészítjük, szükség szerint pótoljuk a családi nevelést. Biztosítjuk az érzelmi védettséget.

Munkánk során alkalmazzuk a specifikus nevelési-oktatási módszereket.

A normalizációs elvekre építve tegyünk meg mindent a fogyatékosok társadalmi esélyegyenlőségéért.

2.2. Jövőképe

Egy olyan kollégium, ahol továbbra is megőrizzük a kialakított otthonos, családi légkört, optimális tárgyi feltételek között, egységes nevelési hatásrendszerben, a fiatalok aktív, alkotó részvételével készülhetnek felnőtt életükre.

Az eddigi eredményeinket és tapasztalatainkat felhasználva, a tanulói igényeket és szülői elvárásokat figyelembe véve gazdag szabadidős tevékenységrendszert alakítunk

A kollégiumban a jövő olyan lakótér kialakítása, amely körülményeiben, feltételrendszerében megpróbálja az otthoni környezeti hátrányokat kompenzálni. Ezt egyrészt az emberi léptékű, intimitást is biztosító

lakószobák kialakításával lehet elérni, melyekben 3 – 4 fő diák elszállásolása nyújt optimális környezetet.

Másrészt olyan nevelési tartalommal kell a diákotthont megtölteni, ami a lakók testi, szellemi nevelését szolgálja, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

A nálunk elhelyezett gyermekeket, fiatalokat meg kell tanítani olyan kulturált szabadidő eltöltésre, amire az otthoni környezetben nem kap mintákat, valamint önmagával és környezetével kapcsolatban egy mai kornak megfelelő igényszintet is ki kell alakítanunk növendékeinkben.

3. A működés belső feltételrendszere

3.1. Tárgyi környezet

Mezőkovácsháza

A kollégium 1985-ben nyitotta meg kapuit 21 lakóval. A Hősök terén található, volt járási hivatal épületét alakították át leánykollégiummá. Az iskolától távol helyezkedik el, ez egy önálló régi épület.

Kollégiumunk pedagógiai tevékenysége során kiegészíti a családi és az iskolai nevelést, egyben szociális ellátást, biztonságot és érzelmi védeltséget nyújt lakóinak.

1997. július 1-től 50-ről 70-re nőtt a férőhelyek száma, amelyet nagyarányú bővítéssel sikerült elérni.

1995-ben az iskola profilja megváltozott a szakképző évfolyam indításával és lényeges változáson ment keresztül tanulóink összetétele, s így koedukált kollégium lettünk. A korosztály szerinti megoszlás is átalakult: 14-22 évesek a diákok. Kollégistáink 2-6 fős szobában kerülnek elhelyezésre. Nyertes pályázatok révén valósulhatott meg, hogy otthonos környezetben lakhatnak a tanulók.

1999-ben a megyei fenntartó segítségével felújítottuk a vizesblokkot, amely tovább erősítette a komfortosságot. A világítás korszerűsítése még megoldásra vár.

A 2000-ben létrehozott számítástechnikai teremnek nagy szerepe van az iskolai informatika órán tanultak elmélyítésében. A számítógépeken 2003-tól internet hozzáférés biztosított, amellyel tovább bővíthetik diáklakóink ismereteiket és a szabadidő hasznos eltöltését is segíti. A rekreációs tevékenységek színtere továbbá a 2001-ben pályázati úton megvalósított sportudvar.

2006-ban a kollégium férőhelyeinek száma 80-ra nőtt.

2008-tól a kollégium korosztály szerinti változása átalakuláson ment keresztül, alkalmazkodva a kismagnumi osztályok indításához, 12-22 éves diákok elszállásolását látja el. 2015. szeptemberétől az intézmény szervezeti változásainak következtében a kollégium 9- 13. évfolyamos diákok elszállásolását látja el. A 13. évfolyam utolsó tanéve a 2016/2017-es tanév.

Jelenleg is a középiskolával közös igazgatásban működik.

2018-ban a kollégiumi bútorok kerültek beszerzésre, a fűtés két modern kondenzációs gázkazán biztosítja, így igényesen berendezett szobáink vannak, amelyben minden tanuló saját tanulástartalal rendelkezik. A szilencium idején biztosított a nevelőtanári ellenőrzés.

A kor követelményeit követve kollégiumunk is rendelkezik számítógépekkel, amelyek segítséget nyújtanak a másnapi felkészülésben, a tananyag elmélyítésben. Az internet elérhetőség szintén biztosított számunkra. (vezetékes és wifi kiépítettség)

A kollégium épületének

helyiségei:

22 lakószoba

1 tanulószoba

1 informatikai szoba

2 nevelőszoba

1 konyha

1 technikai eszközök raktárszobája

vizesblokk (mosdók – 8 db, illemhelyiségek - 8)

1 zsigongó (lány-fiú közös helyiség, összejövetelek színhelye)

sportudvar

1 db konyha

4. A működés külső feltételrendszere

Az iskola a kollégiumtól távol helyezkedik el, gyalogosan vagy autóbusszal közelíthető meg.

4.1. Az iskolával való kapcsolattartás és együttműködés formái

A kollégium nem önálló intézmény, a tanuláshoz, a szabadidős tevékenységhez használja az iskola létesítményeit. A csoportnevelő(k) napi kapcsolatot tartanak a csoport tanulóinak osztályfőnökével, szaktanárokkal. A kollégiumi közösség egy fővel képviselteti magát az iskolai DÖK-ben. Az iskola tanárai rendszeresen korrepetálást vállalnak a kollégiumban.

A csoportvezető nevelőtanárok konzultálnak a tanulók osztályfőnökeivel, szaktanáraival, különösen akkor, ha problémás esetekről van szó. Rendszeresen figyelemmel kísérik a tanulmányi eredményeiket. Hozzáféréssel rendelkeznek az elektronikus naplóhoz. Kölcsonösen tájékoztatják egymást a kétes hiányzásokról, illetve fegyelmi problémákról. Az iskola tanárai, oktatói részt vesznek a kollégiumi rendezvényeken. Az iskolai rendezvények, ünnepek szervezésébe bekapcsolódnak a kollégisták is. A kollégiumvezető félévi és év végi tantestületi értekezleten beszámol a kollégiumi munkáról.

4.2. Szülőkkel való kapcsolattartás és együttműködés formái

A gyermek fejlődése szempontjából meghatározó a családi környezet. A nevelőmunka eredményessége összefügg a szülői nevelési feltételekkel, ezért fontos annak ismerete. A gyermek személyiségfejlődése szempontjából a családdal való együttműködés vezethet eredményhez. Célunk és feladatunk tájékozódni a szülők véleményéről, elvárásairól, javaslatairól.

A szülők tájékoztatásának fórumai:

Személyes kapcsolatok

Nyílt napon, beiratkozáskor: A nyílt napon a szülő és a gyermek tájékozódhat a kollégiumról, megnézhetik a szobákat, közös helyiségeket. Megismerkedhetnek a beköltözés rendjével, a házi- és napirenddel. Beiratkozáskor részletes írásos tájékoztatást kapnak a 9. évfolyamosok a beköltözésre vonatkozóan.

Beköltözéskor: A tanulót elkísérő szülő megismerkedhet gyermeke nevelőtanárával. Tájékozódhat a tanulói jogokról és kötelezettségekről. Lehetőségük van a felkínált foglalkozások közül közösen választani.

Szülői értekezleten: A kollégium vezetője, vagy képviselője a beköltözés napján összevont szülői értekezletet tart, amelyre elsősorban az új tanulók szüleit várjuk. Évközben - igazodva az iskolai szülői értekezletekhez és fogadóórákhoz - nevelőtanáraink a szülők megkeresése alapján tájékoztatják őket gyermekük magatartásáról, tanulási szokásairól, szorgalmáról, közösségben vállalt tevékenységéről, beilleszkedéséről.

Személyes megjelenés: Kollégium

Szülőkkel való kapcsolattartás egyéb formái

telefonon történő megbeszélés

elektronikus levelezés /pl.:Kréta/

levélváltás

önkormányzaton keresztüli kapcsolatfelvétel

A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbiakra támaszkodunk:

őszinte véleménynyilvánítás

együttműködő magatartás

nevelési problémák megbeszélése, közös megoldáskeresés
érdeklődő, segítő hozzáállás
Szülői közösség működtetése

4.3. Kollégiumunk speciális szolgáltatásai

A kollégium ingyenes mosatási lehetőséget biztosít azok számára, akik ezt igénylik.

Szükség esetén orvosi ellátásban részesíti a rászorulókat kollégiumunk,
esetenként felvállalja a betegápolási teendőket.

4.4. A működés belső feltételrendszere

DÖK

A kollégiumban önálló DÖK nem működik. A DÖK irányításával és szervezésében valósítjuk meg a hagyományos eseményeket, ünnepeket, amelyek évről, évre segítik a közösségé formálódást illetve megteremti a szórakozás, a szabadidő kulturált eltöltésének lehetőségét.

A napirendet, házirendet minden tanév elején a diákok javaslatait
figyelembe véve felülvizsgáljuk és a szükséges változtatásokat elvégezzük.

Külső

A kollégiumi nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében a szülőkkel, az iskolával és egyéb közvetlen partnereinkkel rendszeres kapcsolattartást alakítottunk ki és tartunk fenn.

Közvetlen partnereink:

Fenntartónk és működtetőnk a Békéscsabai Tankerületi Központ

Mezőkovácsháza Város Önkormányzati Hivatala

Mezőkovácsházai Járási Hivatala

Városi Könyvtár

Békéscsabai Jókai Színház

Vöröskereszt helyi szervezete

Környező települések Polgármesteri hivatalai

Társintézmények

Református Egyház
Katolikus Egyház
Rendőrség, Katasztrófavédelem
Művelődési Központ
Hagyományok Nyomában Egyesület
Nyugdíjas klubok
Népdalkörök
magánszemélyek, civil egyesületek, cégek

A fenntartóval való kapcsolat jó, melyre a kétoldalú együttműködés, a gyakorlatiasság jellemző.

A szakmai és pénzügyi feltételek biztosítása érdekében az intézményvezetője rész vesz:
vezetői értekezleteken, megbeszéléseken,

A zavartalan működés érdekében folyamatos és rendszeres kapcsolattartás formái:

személyes látogatás,
megbeszélések telefonon,

levelezés (postai levél, fax, e-mail).

5. A kollégiumi nevelés alapelvei, célja, feladatai

A kollégium a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye. Alapfeladata, hogy biztosítsa a megfelelő lakhatási és tanulási feltételeket azon tanulók számára, akiknek lakóhelyén nincs lehetőség a tanuláshoz, a szabad iskolaválasztáshoz való jog érvényesítésére, a nemzetiségi oktatásra, illetve akiknek a családja nem tudja biztosítani a tanuláshoz szükséges körülményeket. Olyan intézményt szeretnénk működtetni, ahová „hazajön” a tanuló az iskola után, amely egy „nagy család”. Nevelési alapelvünk diákjaink személyiségének, nemzeti tudatának tiszteletben tartása, fejlesztése, tanulásának segítése, az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével, a szülőkkel együttműködve.

Célunk: az erkölcsi normákat fenntartó, udvarias, kötelességtudó, egyénileg sikeres, közösségi ember nevelése. Igény kialakítása a folyamatos önképzésre, az élethosszig tartó tanulás igényének megalapozására, művelődésre, egészséges életmódra.

Másság elfogadása, toleranciára nevelés, embertársaink tisztelete, nemzeti etnikai kisebbség egyenlő megítélése.

Konstruktív életforma kialakítása, destruktivitás elkerülésére irányuló törekvés.

A hasznosság érzetének kialakítása a társadalmi beilleszkedés folyamatában.

Pozitív én-kép, önértékelés kialakítása.

Konfliktuskezelő stratégiák kiépítése.

A szociális értékek megismerése, pozitív értékrendek elfogadása és ez szerinti viselkedés elősegítése.

Alapvető etikai és illemtani ismeretek elsajátítása.

Az együttműködéshez szükséges szociális készségek fejlesztése.

Családi életre nevelés segítése.

Segítse a kollégisták szocializációját, kiegyensúlyozott és egészséges mentális fejlődését,

Megteremtse az iskolai tanulás, a sikeres életpályára való felkészülés feltételeit,

Hozzájáruljon személyiségük fejlesztéséhez, adottságaik, képességeik kibontakoztatásához, erkölcsi értékrendjük, konstruktív életvezetésük kialakításához,

Megszilárdítsa ismereteiket,

Műveltségüket gyarapítsa,

Önművelésre, önnevelésre, harmonikus társas és közösségi kapcsolatokra való igényüket kialakítsa, annak megvalósításához a maximális segítséget nyújtsa.

E cél elérése érdekében kollégiumunk legyen olyan alkotó pedagógiai, emberi és szellemi környezet:

magatartási normákat elfogadó,

amely alkalmas a folyamatos megújulásra,

amelyben valamilyen fokon mindenki nevel mindenkit,

ahol a közösség fejlődése előidézi az egyén fejlődését, s az egyén fejlődése visszahat, így az egész közösség jobbra alakulását eredményezi.

BIZALOM – TUDÁS – TISZTELET,

amit elvárunk a tanulótól és a kollégium alkalmazotti körétől.

5.1. A kollégiumi nevelés alapelvei

Kollégiumi nevelés alapelvei

az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok

érvényesítése;

demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;

a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;

szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;

az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;

az egyéni és életkori sajátosságok, figyelembevétel;

építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;

az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;

*a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való
konstruktív együttműködés;*

a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;

a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

Szakmai munkánkban a következő alapelveket érvényesítjük:

Rendszeresség és fokozatosság elve

Együttműködés a családdal,

A kollégium családpótló jellegének erősítése

Tudatosság és szakszerűség elve

Életkori sajátosságok figyelembevételének elve

Személyes tapasztalatszerzés és tanulói öntevékenység elve

Azonos életkorú gyermekek különbözőségének elve

Konkrétumok és absztrakciók egységének elve

Az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása.

A kollégium légköre bátorítást adó, inger-gazdag, ösztönző és **csak a feltétlenül**
szükséges korlátokat alkalmazó legyen.

A nevelői módszerek **differenciáltak** legyenek, alkalmazkodjanak a
tanulók **individuális fejlődéséhez**, vegyék figyelembe a jelen és a
következő fejlődési zónát.

Szükség esetén a kollégium **direkt módon** is befolyásolja a

krízishelyzetbe került gyerekek környezetét, **szakember** segítségét kérve.

A közösségi életrend és normarendszer fejlesztése

Az esélyegyenlőség legoptimálisabb megvalósítása, a szegregációmentes, együttnevelést biztosító környezet kialakítása

5.2. Tanulás, munka

mindenki számára nyugodt tanulási körülmények megteremtése

mindenki számára szükséges tanári segítség biztosítása

a működés, az ismeretszerzés, az önművelés feltételeinek minél

szélesebb körű megteremtése

változatos munkaformák alkalmazása (projekt, témahét, kutató munka)

tevékenységközpontú pedagógia alkalmazása

IKT-technikák, digitális tananyagok alkalmazása, használatuk elsajátíttatása

a teljesítmény rendszeres értékelése

ön- és csoportértékelés gyakorlati alkalmazása

5.3. A tanulási motívumok, értelmi képességek fejlesztése

A heterogén diákösszetételből fakadóan igen különböző motiváltság jellemzi kollégistáinkat. A gimnazisták számára biztosítani kell, hogy a 3 és fél óra napi szilenciumon kívül is legyen számukra nyugodt hely a tanulásra, mert igénylik. Fontos a könyvtárhasználat, mert így helyben, tanulás közben hozzájuthatnak minden fontos lexikonhoz. Tehetséggondozási feladatok ellátásában elsősorban az iskolai szaktanárok munkájára támaszkodunk.

Kisebb településről érkezett tanulóink közül többen küzdenek tanulási nehézségekkel. Az ő esetükben elsősorban fontos feladatunk a felzárkóztatás. Hibás tanulási módszereik és a szorgalmuk nagyfokú hiánya komoly feladatokat ró a csoportvezető nevelőtanárookra. Rendszeresen ellenőrizni kell őket és kikérdezni, korrepetálni. Meg kell küzdeni az ellenállásukkal, mert a tanári segítséget inkább zaklatásként értékelik. Be kell láttatni velük, hogy napjaink versenyhelyzetében csak a jól képzett szakembereknek van esélye a piacgazdaság igényeihez igazodó gazdasági termelés részeseivé válni. Hátrányos helyzetű tanulóinkkal a csoportfoglalkozások keretében kiemelt figyelemmel foglalkozunk a tematikus csoportfoglalkozások terve alapján.

5.4. Szocializáció, szociális értékrend, képességrendszer fejlesztése

A kollégium a szocializációs folyamat aktív színtere. Fontos társadalmi értékeket és normákat közvetít. Éppen ezért a kollégiumnak is szilárd értékrenddel kell rendelkeznie. Olyan kollégiumi

életrendet kell kialakítani, ahol a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvárhatóak.

El kell sajátítani a tanulókkal a szociális viselkedés alapvető szabályait. A pedagógusok példaértékű viselkedése a leghitelesebb alap a követelmények betartásában. A másokhoz való alkalmazkodás, egymás elfogadása, vagy éppen hibáinak tapintatos bírálata, kijavítása mind fontos követelmény a felnőtt életben. Ezeket a szocializációs lépéseket remekül el lehet sajátítani és gyakorolni a kollégiumban.

Ebben az életkorban lehet elkezdni a vezetéskéesség fejlesztését. A kollégiumban a diákönkormányzaton keresztül lehet gyakoroltatni a demokratikus vezetés elsajátítását.

Ugyanakkor a diákönkormányzaton keresztül gyakorolhatják a tanulók demokratikus jogait.

A segítő életmódra neveléshez is jó közeget biztosít a kollégium. A segítés részben tanulótanuló, részben pedagógus-tanuló vagy tanuló-pedagógus relációban valósulhat meg.

Az együtt-cselekvés, a közös feladatmegoldás közben komoly eredményeket érhetünk el ezeknek a feladatoknak a megoldása terén. (Pl. tanulmányi segítségadás, segítség a közös programok, rendezvények lebonyolításában, segítség a kollégium rendben tartásában.)

5.5. Egészséges és kulturált életmódra nevelés

Meg kell követelnünk tanulóinktól az alapvető higiéniai szabályok betartását. Meg kell ismertetnünk az egészséges életmód lényegét, fel kell tárunk a káros szenvedélyek romboló hatását. Házi rendünkben is egyértelműen megfogalmazzuk a káros szenvedélyek kollégiumban való gyakorlásának tiltását. A sportolás fontossága sokaknak életforma, de be kell láttatni a fiatalokkal, hogy nem csak az élsport, de a tömegsport, a rekreációs tevékenységek is mind-mind hozzájárulnak egy egészséges személyiség kialakulásához. egy sikeres, aktív életvitelű, pozitívan gondolkodó állampolgárok neveléséhez, akik örömet lelnek a rendszeres mozgásban, elviselik a stresszt, a terheléseket, a fizikai igénybevételeket.

A mozgás révén képesek együttműködni egy csapattal, követni a szabályokat, kialakul bennük a megmérettetés és az értékelés elfogadása, igényének kialakítása.

Az iskolai védőnő kollégánk segítő beszélgetésekkel, tanácsadással állnak kollégistáink rendelkezésére. A problémás esetekre a nevelőtanárok segítségével igyekszünk fényt deríteni és az említett szakemberrel törekszünk tanulóinkat megtanítani azok orvosolására, kezelésére. A szabadidős programok megszervezése hozzájárul a kulturált életmódra neveléshez. A sport, a zene, az olvasás, színház- és mozi látogatás, mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulók

megismerkedjenek az igényesebb szórakozási, ismeretszerzési formákkal. Rendszeres résztvevői vagyunk a városi könyvtár rendezvényeinek, valamint az intézmény AMI művészeti gáláin fellépésein.

5.6. Sajátos nevelési módszerek alkalmazása

Megfelelő és differenciált pedagógiai módszerek segítségével külön kell foglalkoznunk a tehetséges és a hátrányos helyzetű tanulókkal. A kollégium egyik alapfeladatából adódik, hogy a tanulók közötti különbségeket kezelni tudja. A lassúbb, tanulási problémákkal küszködő tanulók sokszor szorgalmi téren is elmaradnak a kívánatostól. Ezért náluk következetes, egy-egy emberre szabott, egyéni törődésre van szükség. Kiemelkedő eredményű tanulóink számára feloldjuk a Házirendben rögzített napirendet, számukra engedélyezzük a szabadszilenciumot, hiszen ők saját maguk számára a kötelező szilencium időnél több felkészülési időt rónak ki. A mi kollégiumunkban külön gyermekvédelmi felelős nincsen, ez minden nevelőnek pedagógushivatásából adódó feladata. Mentális problémákkal sok tanuló küzd, melynek okai az életkori sajátosságokon túl sokszor családi gyökerekre is visszavezethetők.

5.7. Szabadidő

a szabadidő kulturális eltöltése feltételeinek megteremtése

a szabadidő programok többféle igényt kielégítő kínálata

a szabad programválasztás lehetőségének biztosítása

a kedvező tárgyi feltételek hozzáférhetősége

5.8. Közösségi élet

a diákok kezdeményező szerepének támogatása

szokás- és hagyományrendszer szerepének erősítése a közösségi tevékenységbe

önkiszolgálás megszervezésének segítése

együtműködés a nevelőtestület és diákság között

a kollégiumi nagy- és kisközösségi együttes tevékenységek segítése

a közösségi együttlétben, a személyközi kapcsolatokban rejlő nevelő

hatások kihasználása

egyéni kötelesség- és felelősségvállalás jelentőségének

hangsúlyozása jogok és kötelességek egyensúlya

A kollégiumban a tanulók életrendjét a napirend, házirend, a nevelőtanári munkaterv, a tanulók értékelési rendszere, valamint a kollégium íratlan szabályai, a szokásrend határozzák meg. A kollégisták értékrendjét kötelező, kötelezően választható, szabadon választható foglalkozások

határozzák meg.

6. A kollégium nevelés feladatai

A kollégium a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye. Alapfeladata, hogy biztosítsa a megfelelő lakhatási és tanulási feltételeket azon tanulók számára, akiknek lakóhelyén nincs elegendő lehetőség a tanuláshoz, a szabad iskolaválasztáshoz való joguk érvényesítésére, illetve akiknek a család nem tudja biztosítani a tanuláshoz szükséges körülményeket. Kollégiumunk nevelőtestülete a társadalmi és a fenntartói szervek elvárásait figyelembe véve végzi munkáját. A kollégiumunknak kiemelt társadalompolitikai szerepe és feladata, hogy segítse a tanulókat a hátrányok leküzdésében és biztosítsa a hozzáférést a jó minőségű tudáshoz, ezáltal elősegítve az esélyegyenlőséget, a társadalmi mobilitást. A kollégiumnak fontos szerepe van, a tanuláshoz szükséges készségek és képességek, a

kulcskompetenciák erősítésében, a tehetséggondozásban és a felzárkóztatás segítésében. A kollégista diákok személyiségének, egyéni tulajdonságainak, családi körülményeinek megismerése, az elfogadó, bizalmi viszony kialakítása a kollégiumi jogviszony létrejöttétől kezdődően tervezetten történik. A hatékony és eredményes kollégiumi nevelő munka egyik alapfeltétele, hogy a pedagógusok tartalmas és rendszeres együttműködés során segítsék a tanulók személyiségfejlődését. Kollégiumunk megteremti a feltételeket az iskolai tanulmányok sikeres folytatásához, kiegészíti a családi és iskolai nevelést és oktatást, egyúttal szociális ellátást, biztonságot, valamint érzelmi védettséget is nyújt. Kollégiumunk – megfelelő pedagógiai környezet biztosításával – elősegíti a társadalmi szerepek, ezen belül kifejezetten a rendészeti munkával összefüggő szerepek tanulását, ezzel hatékony támogatást nyújt a társadalomba való sikeres beilleszkedéshez. A kollégium, a bentlakásos intézmény sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával, képes speciális pedagógiai feladatok megoldására, ifjúságvédelmi feladatok ellátására, felsőoktatási tanulmányokra való felkészítésre, az együttműködési, a tanulási és a motivációs zavarok korrekációjára.

6.1. A tanulás tanítása

A kollégiumi tevékenységrendszer központjában a tanulás, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése, valamint a szakműveltség elsajátítása áll. Általános problémák közé tartozik, hogy a tanulók tekintélyes része motiválatlan, eltérő szociokulturális háttérrel, változó tanulási hatékonysággal és alapvető matematika, magyar nyelv, ezen belül szövegértés, és íráskészségbeli hiányosságokkal érkezik a kollégiumba. Ezzel összefüggésben kollégiumunk a rendelkezésre álló minden eszközzel (személyi és tárgyi) megpróbálja, motiválni a tanulókat és segít a tanulási kudarcok feldolgozásában, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát erősítve, segít a helyes tanulási módszerek elsajátításában. A kollégiumunk tanulmányi felzárkóztatási tevékenységének (korrepetálás) kiemelt célja a hozott hátrányok csökkentése, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készségek erősítése (gyakoroltatás, folyamatos önképzésre készítés, önművelés). Tanulóinkat fokozott önállóságra, a tanulás hatékonyságának növelésére készítjük. A kollégium hozzájárul – az iskolával együtt – a tanulók továbbtanulásához. Meg kell tanítani tanulóinkat az optimális kötelességteljesítésre, önálló tanulásra, a tanórán és azon kívüli műveltségforrások használatára, a permanens önképzésre és mindezen tevékenységekben az élethivatásra való felkészülés folyamatát kell láttatnunk tanulóinkkal.

Nevelőtestületünk az alábbi értékeket vallja magáénak (az értékek sorrendje nem hierarchia!): •
személyiség, annak fejlesztése,

egészségvédelem,

tudás (ide értve a kultúrát is),

hivatástudat,

felelősségvállalás,

tolerancia és empátia

pedagógiai és szakmai igényesség.

6.2. Az erkölcsi nevelés

Kollégiumunk feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása elősegíti a tanulók életében az olyan, nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység, a rászorulóknak (idősek, betegek, periférián élők, stb.) segítése. Valamennyi tanulónknál el kell érni, hogy viselkedéskultúrája fejlődjön – a rend és a fegyelem elfogadott legyen a kollégiumban.

6.3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégium teljesíti a nemzetünk, nemzeti és etnikai kisebbségeink kultúrájának értékeit, nemzeti, történelmi és vallási hagyományainkat, jellegzetességeinket megismertető iskolai tanulmányokat, ezzel is erősíti a tanulók hazaszeretét. A Nemzeti Köznevelési törvény szerint, mint állami intézmény nem vagyunk elkötelezettek egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem, de biztosítjuk a vallási és erkölcsi nevelés feltételeit azoknak a diákoknak, akik azt igénylik. A kollégium változatos, sokrétű kulturális tevékenységével hozzájárul a magyar, az európai és az egyetemes kultúra értékeinek megismeréséhez, elsajátításához és értékeléséhez. A világról kialakított képben kiemelt helyet kap a magyar nemzet, a nemzeti és népi kultúránk értékeihez, hagyományainkhoz és Európához való kötődésünk, a magyar és az európai kultúrkör. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Elsajátítják azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A kollégiumi nevelés bővíti a diákok ismereteit az egyetemes emberi civilizációról, annak eredményeiről. Felkelti az érdeklődést a kultúra, a tudományok, a művészetek iránt, továbbá az emberiség globális problémáival kapcsolatban. Természeti és társadalmi ismeretek átadásával, művészeti élményekkel segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését. Elősegíti az esztétikai-művészeti tudatosság megjelenését, az érzélemvilág gazdagodását. A kollégiumi nevelés során bemutatjuk az Európai Unió tagság révén megnövekedett lehetőségeket, kihívásokat, de erősítjük tanulóinkban a hazaszeretet érzését. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját.

6.4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségét. Ezzel is erősíti a diákokban a nemzeti

öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közös között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet, hogy a diákok kéréseit figyelembe vesszük. A kollégium a diákönkormányzati tevékenység által is segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.

6.5. Az önismeret és társas kultúra fejlesztése

A kollégiumi nevelés segíti a mindenkori szociális környezetbe történő sikeres beilleszkedést. Alkalmat és közeget teremt a közösségi értékrend és normarendszer fejlesztéséhez, segíti az egyensúly megteremtését a közösségi és az egyéni érdekek között. A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladatunk a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása; elősegítve ezzel a tanulók kedvező szellemi fejlődését, készségeik optimális alakulását, tudásuk és kompetenciáik kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. A kollégium hozzásegíti tanulóit, hogy képessé váljanak érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához. A kollégium a nevelési folyamatban figyelmet fordít a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek – empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőképesség – fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai, kisebbségi és vallási sajátosságokra. E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap az intézményi diákönkormányzati rendszer.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg:

szociális kompetencia

kommunikációs kompetencia

állampolgári kompetencia

6.6. A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Emiatt a kollégiumunk kitüntetett feladata a harmonikus családi életre, a családi közösségek, értékek megbecsülésére, a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra és az öngondoskodásra

nevelés. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. A szeretetteljes, bizalmi viszonyra alapozva segít a harmonikus nemi szerep kialakulásában, támaszt nyújt a szexuális életben való tájékozódáshoz.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg:

természettudományos kompetencia

szociális és állampolgári kompetencia

6.7. A testi és a lelki egészségre nevelés

A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében. Kollégiumunk a diákok számára otthonos, kulturált, esztétikus közeget biztosít, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti is ízlésüket, igényességüket. Környezeti adottságai révén hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmód iránti igény kialakulásához. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítik a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A foglalkozások nem előadás jellegűek, inkább a tanulók véleménynyilvánításáról, tapasztalatcseréjéről, a helyes és követendő életutak felvázolásáról szól. Módszerekben gazdag: egyéni és csoportos feladatok, szituációs játékok.

6.8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóknál úgy, hogy önálló, tapasztalati úton ismerjék meg a hátránnyal élők sajátos igényeit, élethelyzetét. A tanulóknak a kollégiumi élet mindennapjaiban számos esetben van lehetőségük arra, hogy megtapasztalják milyen eltérő szociális és anyagi háttérű családokból érkeztek társaik. Ez a segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

6.9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóknak meg kell tanulniuk, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képesséjükre tekintettel használják. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedve arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő. A kollégiumunk környezettudatos magatartásra neveli a tanulókat, hogy érzékennyé váljanak a környezetük állapota iránt, és hogy értsék a fenntartható fejlődés fogalmát, továbbá, hogy életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

6.10. Pályaorientáció

Kollégiumunk – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet nyújt a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) biztosít, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken.

6.11. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégiumi nevelés segíti az önálló életvitel kialakítását, a majdani családi háztartás és gazdálkodás tervezését, a tudatos fogyasztóvá válást és az eligazodást a mindennapi életben, a gazdaság és a pénzgazdálkodás világában. Kollégiumunk – a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan – segíti, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát.

6.12. Médiatudatosságra nevelés

Kollégiumunk kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés során hangsúlyos szerepet kap: az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása. A kollégium hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megismerjék a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját. Kollégiumunkban internet elérést biztosítunk. A hagyományos médiumokhoz való hozzáférést az iskolai könyvtár, illetve a kollégiumi TV-szoba, közösségi szoba biztosítja. Így a kollégium elősegíti, hogy a tanulók az írott sajtón kívül a televízió keresztül is tájékozódjanak a hazai közélet és a nagyvilág történéseiről.

7. Feladatok, tevékenységkategóriák

7.1. A tanulási kultúra fejlesztése

Tanulási motívumok fejlesztése

Helyes tanulási módszerek elsajátítása

A tanulóknak igényként fogalmazódjék meg a tanulás, s az életprogramjuk részévé váljon.

A tanulás a diákság kötelessége, fontos feladat a változatos módszerek alkalmazása a tanulás-tanítás folyamatában, a **gyenge motivációs bázis** fejlesztése érdekében.

A tanulás feltételeinek biztosítása a kollégium feladata.

A tanulás feltételeinek biztosítása magában foglalja:

A tanulás tárgyi feltételeit (**inger-gazdag, érdeklődést felkeltő**, a tananyag elsajátítását megkönnyítő) **környezet biztosítása**.

Tanulástechnikai ismeretek elsajátításának segítését.

Az önismeret elősegítését, a **pozitív önértékelés, a reális én-kép** kialakítását.

Az **önálló ismeretszerzés** igényének elősegítését.

A kollégiumi tanulmányi munka megszervezésekor figyelembe kell venni az intézményi pedagógiai programban részletesen kifejtett tanulásban akadályozott gyermekek fejlesztésének módszertanát.

A sajátos nevelési igénnyel (SNI), a beilleszkedési, tanulás, magatartási nehézségekkel (BTMN) összefüggő fejlesztési elvek a kollégiumban:

A kollégiumi intézményegység vezetője, a kollégiumi nevelőtanárok a tanév folyamán szoros munkakapcsolatban állnak a gimnázium vezetőségével, osztályfőnökökkel, az iskolai védőnővel. Közösén végzik a sajátos ellátást igénylő kollégista diákok számának felmérését, illetve konzultálnak a korrekció lehetőségéről.

Az SNI-s, BTMN-es diákokról folyamatosan konzultálnak a szaktanárok és a nevelőtanárok. Az esetlegesen felmerülő problémákat, kirívó eseteket nevelési értekezleten, nevelőtestületi szinten vitatjuk meg.

7.2. A hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztató, tehetséggondozó és társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozásainak terve

A kollégium nevelőtestülete a csoportban kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi munkájára. Számukra egyéni és csoportos felzárkóztató, tehetséggondozó és társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozásokat szervez. Az intézmény könyvtára megfelelő tárgyi feltételeket biztosít a felzárkóztatáshoz. A nevelőtestület szakmai végzettsége egyéni foglalkozások keretében is hatékonyan segíti a hátrányos helyzetű tanulók felzárkózását. A társadalmi elvárások között szerepel a társadalmi esélyegyenlőtlenségek felszámolása is. Ide kapcsolódik a tehetséggondozás felvállalása. A társadalom a tanulóktól a gyakorlatban alkalmazható tudást vár. Ezen kívül felértékelődnek az iskolai jegyekben nem mérhető emberi

tényezők, tulajdonságok: mint a jó kommunikációs képesség, az önálló tanulás képessége, az át- és tovább-képezhetőség, problémamegoldó képesség és a kreativitás.

Ebből következik, hogy a kollégium tudásközvetítő szerepe egyre jobban a NAT tantárgyközi területeire - kommunikáció, tanulás tanítása, egészséges életmód, természet- és környezet védelem, hon- és népismeret, Európa-ismeret – koncentrálódik

7.3. Felzárkóztatás, tehetségek gondozása, pályaorientáció segítése

Feladatunk a tanulók képességeinek felismerése, kibontakoztatása. A diákok esélyegyenlőségének legoptimálisabb megvalósítása. Kollégiumunk olyan változatos szervezeti és módszertani megoldásokat alkalmaz, amelyek segítségével az egyes tanulók közötti műveltségi, képességbeli, felkészültségbeli különbségeket, a tanulók egyéni szükségleteit kezelni képes. Feladatunk a tanulók képességeinek megismerése. A tanulásban elmaradt és a sajátos nevelési igényű tanulók támogatása. Annak biztosítása, hogy a diákok az iskolában eredményesen végezzék tanulmányaikat. Segítjük a tehetséges tanulókat képességeik kibontakoztatásában, tudásuk bővítésében. A kollégiumi élet színes, tevékenységközpontú szervezésével alkalmakat teremtünk a diákok alkotóképességének megnyilvánulására, a tehetségek kibontakoztatására, a diákok helyes önértékelését erősítő sikerélményekre.

- A társadalmi egyenlőtlenségek káros hatásainak enyhítése.

Szocializáció.

A tanulók személyiségének és képességeinek sokoldalú, komplex fejlesztése.

7.4. Továbbtanulás segítése, pályaorientáció

A kollégium segít a pályaismeretek elsajátításában.

Jövőkép, reális életperspektíva hiányainak pótlására vonatkozó tevékenységet folytat.

Alkalmazkodóképesség, élethosszig tartó tanulás, a piacgazdaság körülményeihez való alkalmazkodásra tevékenységeket szervez.

7.5. Tehetséggondozás

Széleskörű tevékenység biztosításával minden tanuló találja meg az adottságainak legmegfelelőbb tevékenységeket.

A kollégium biztosítja az adott tevékenység folyamatos elvégzésének lehetőségét.

7.6. Közösségi értékrend és normarendszer fejlesztése

Pozitív közösségi szokások, minták közvetítése, fejlesztése (szimpátia, tolerancia, konfliktuskezelés)

A hasznosság érzetének kialakítása a társadalmi beilleszkedés folyamatában.

Pozitív én-kép, önértékelés kialakítása.

Alapvető etikai és illemtani ismeretek elsajátítása.

Az együttműködéshez szükséges **szociális készségek** fejlesztése.

A társadalmi integráció segítése.

A negatív diszkrimináció és a hátrányos helyzet felszámolásának elősegítése.

A csoportkohézió kialakítása, a hagyomány és a közös jövőkép által.

7.7. Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Célunk, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten rendelkezzenek ismeretekkel és jártasságokkal egészségük megőrzése érdekében az alábbi területeken:

Egészséges táplálkozás

Mindennapos testmozgás

Az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás káros hatásai a szervezetre

A családi és párkapcsolatok

Bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

A személyes higiéné

Baleset megelőzés és elsősegély-nyújtás

Az egészségfejlesztés megvalósításának szinterei:

A kollégisták számára a védőnő mentálhigiénés foglalkozásokat tart a csoportfoglalkozások keretén belül.

A csoportvezető a tanév első csoportfoglalkozásán balesetvédelmi oktatásban részesíti a tanulókat.

A testi-és lelki egészségre nevelés; tematikus foglalkozásokon kötelező jelleggel kell foglalkozni a

megadott témakörökkel.

Az étkezés, és személyi higiénia területén rendszeres nevelőtanári kontrollt kell gyakorolni, melyben a számonkérés helyett a mintaadásra kell helyezni a hangsúlyt.

A tanulói környezet tisztántartásában ki kell használni a közösségi tevékenységben rejlő pedagógiai lehetőségeket.

7.8. Gyermek- és ifjúságvédelemi tevékenységgel összefüggő feladatok

A kollégium a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, *együttműködik* a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

A kollégium a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében *egészségnevelési tevékenységet* folytat, melyben kiemelt figyelmet fordít a szenvedélybetegségek *megelőzésére*.

Az intézmény ellátja a **gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat**, felderíti a tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.

Szükség esetén a tanuló érdekében intézkedést kezdeményez. A kollégiumot ezen feladataiban a gyermekjóléti szolgálat segíti.

Az ifjúságvédő munkánkat körültekintéssel, nagy empátiakészséggel, humánusan végezzük. Tevékenységeink: felzárkóztatás, hátránykompenzáció, családi életre nevelés, egészségügyi szűrővizsgálat /iskolai keretben/ Együttműködünk az érintett családokkal, a családsegítő szolgálattal, a nevelési tanácsadóval, a polgármesteri hivatalokkal és iskolánk védőnőjével.

Kollégistáink között is egyre több olyan gyermek található, aki hátrányos helyzetű és/vagy veszélyeztetett. Fontos számunkra, hogy akikben az értékrendünk iránti nyitottság és azonosulás igénye megvan, azokat támogassuk. Kötelességünk az is, hogy a lemaradókat, az elkallódókat is felkaroljuk, támogassuk a további életesély megmaradása érdekében. Támogatási lehetőségeink: étkezési kedvezmény, támogatás az intézményi Alapítványtól, Útravaló ösztöndíj, tanulmányi segítség (korrepetálás), tanácsadás. Kollégiumunkban többnyire hátrányos helyzetű diákokkal kell foglalkoznunk. A hátrányos helyzetűek közül a szociális-anyagi, kulturális, műveltségi, földrajzi-lakókörnyezeti hátrányokat és ezek együttes formáit kell figyelembe venni. Kollégiumunkban elenyésző számban vannak azok a tanulók, akiket a jegyző vett védelembe. Nagy veszélyt jelent a diákok számára a szabados életforma, a csavargás, a dohányzás és az italozás, a drogfogyasztás veszélye, a szélsőséges politikai és vallási nézet. Fontos feladatunk ezek megelőzése, feltárása, megszüntetése.

Lelki egészségfejlesztés a 20/2012. évi EMMI rendelet alapján a testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzése

131. § (1) A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Az iskolának és a kollégiumnak kiemelt figyelmet fordít a magatartási függőség és a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának, valamint a nevelési-oktatási intézményben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzésére, továbbá a gyógyult szenvedélybeteg és bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítésére, ennek során indokolt esetben együttműködik az iskola-egészségügyi szolgálattal.

Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoport nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. A konfliktusban érintett gyermekek, tanulók az iskolapszichológus kiemelt segítségével részesülnek.

Amennyiben az érintett gyermek, tanuló vagy a tanulók csoportja vonatkozásában a viselkedési problémák ismétlődő jellegűek.

7.9. Önismeret fejlesztése, korszerű világkép kialakításának segítése

Nemzeti, történelmi értékeink, vallási hagyományaink megismerése

Tanulóink hazaszeretetének erősítése

A természeti és társadalmi ismeretek bővítésével, művészeti

élményekkel segíti a tájékozottságot a világban

A nevelési folyamat eredményeként az önfogadás kialakítása, a kiegyensúlyozottságra való törekvés.

Az autonóm felnőtt személyiség kialakítása.

Módszerek, foglalkozások:

Az önismeret fejlesztése a kezdeti ismeretközlő szakaszban csoportos foglalkozásokon, majd egyéni és kiscsoportos foglalkozásokon és beszélgetések keretében történik.

A korszerű világkép kialakítása állandóan jelen lévő feladat a kollégiumi pályafutás időtartama alatt. Ezen a téren jelentős egyéni eltérések vannak a tanulók fejlettsége között, ezért a fejlesztő foglalkozásokat egyéni fakultatív formában tervezzük megtartani.

8. A kollégiumi pedagógiai tevékenység szervezésének elvei

8.1. A tanulók életrendjének pedagógiai elvei

A közösségi együttéléshez szükséges napirend elfogadtatása

A családi házból hozott szokásrend figyelembe vétele

Egyéni és a közösségi érdekek összehangolása

A tanulás és a pihenés egyensúlyának biztosítása

Társadalmilag elfogadott életmódminta közvetítése

8.2. A tanulók tanulásának pedagógiai elvei

A tanulás a kollégista alapvető kötelessége

A hatékony tanuláshoz szükséges környezeti feltételek biztosítása

Egyéni adottságok és igények figyelembe vétele

Az iskola elvárás-rendszerének figyelembe vétele

A tudástöbblettel rendelkező tanuló segítse az adott tárgyból lemaradó társait

Eredményesen tanulni csak megfelelő belső motivációval lehet

A kötelező foglalkozások alól - egyéni elbírálás alapján - felmentés kapható

8.3. A tanulók szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

A kötelezően választott szabadidős foglalkozás alól felmentés nem adható

Törekedni kell szabadidős lehetőségek minél szélesebb körű biztosítására

Szabadidős programokat a tanulók igényeinek figyelembevételével kell szervezni

A szabadidejével a tanuló – az előírások betartása mellett – önállóan rendelkezik

8.4. A tanulók fejlődését elősegítő tevékenység elvei

vezérelv az egész életen át tartó tanulás

a fejlődés alapfeltétele a megfelelő önismeret

a bemeneti és kimeneti pont közötti hozzáadott érték a fő mérőszám

mindenkit a saját egyéni képességeihez kell viszonyítani

8.5. A tanulók tehetség gondozását elősegítő tevékenység elvei

Adottság csak akarattal párosulva teljesebben ki tud alakulni tehetséggé

Minden tanuló tehetséges lehet valamiben

A sokszínű és ingergazdag környezet elősegíti a tehetség kibontakozását

A tehetség nem mindig tör a felszínre, fontos a pedagógus-segítő szerepvállalása

8.6. A tanulók felzárkóztatását elősegítő tevékenység elvei

A tanulási technikák megtanulhatóak

A felzárkózás belső igényből fakadjon

Lemaradó tanuló kötelezhető a felzárkózásra

Felzárkóztatást lehetőleg egyénileg vagy kis csoportban kell végezni

A lemaradás mértékének megállapításául az egyén képességei adnak alapot

8.7. A tanulók pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei

Saját képességek maximális kihasználásával mindenki sikeres lehet

Önismeret nélkül nincs sikeres pályaválasztás

A pályaválasztás stratégiai döntés

Az életpályák akár többször is módosíthatók

Egyéni életpálya kialakításához egyénre szabott tanácsadás szükséges

8.8. A tanulók önálló életkezdését elősegítő tevékenység elvei

Valós élethelyzetek a legjobb tanulási terepek

Az önkiszolgáló tevékenység nem kényszerű, hanem szükséges elfoglaltság

A munkahelyi beilleszkedés előzetes ismeretekkel megkönnyíthető

Az én szerep teljes körű felelősséget jelent

8.9. A művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei

Biztosítani kell a befogadó és a cselekvő részvételi lehetőséget egyaránt

Egyéni és csoportos kezdeményezések felkarolása és támogatása

Programok szervezésénél a csoportfoglalkozások témaköreinek figyelembevétele

A mindennapi testedzés, mozgás feltételeinek biztosítása

A kollégiumon kívüli lehetőségek maximális kihasználása

8.10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Egészséges táplálkozás jelentőségének tudatosítása, feltételeinek biztosítása

Az alkohol- és kábítószer-fogyasztás, dohányzás prevenciója

A családi és párkapcsolatok humánus kezelése

Erőszakos megnyilvánulások megelőzése

A személyes higiéné szükségletté válásának elősegítése

Baleset-megelőzési és elsősegély-nyújtási ismeretek átadása

Közvetlen tárgyi környezet rendben tartása

Alkalmazkodás a fenntartható fejlődés környezeti elvárásaihoz

8.11. A kollégiumi pedagógiai tevékenység szerkezete

A tanulás minden kollégista alapvető kötelessége. A zavartalan tanulás feltételeit a kollégium biztosítja.

A tanulószobai foglalkozások szervezésénél figyelembe kell venni: iskolatípust, tanulók egyéni szokásait, a tanulók elért eredményeit. A tanulóval szembeni elvárás meghatározásakor hangsúlyt kell kapnia: a képességnek, a szorgalomnak, az elért eredménynek. A tanulószobai foglalkozások szervezésénél lehetőséget kell biztosítani a zavartalan egyéni tanulásra is, amennyiben az pedagógiai szempontok alapján indokolható, és nem ellenkezik a házirend előírásaival. Szilenciumi időn túli

tanulásra is legyen lehetőség a napirend adta kereteken belül. A nevelőtanár által biztosított kedvezmények legyenek ösztönzőek, biztosítsák a fejlődést és előrehaladást. Az eredményen túl a befektetett munka is legyen mérvadó.

A kollégium a nevelési folyamat során a tanulói tevékenységeket csoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezi.

A kollégium – belső életének szabályozása során - biztosítja a gyermekek optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit figyelembe véve a tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi szokásokat is.

A tanulók napi életének kereteit úgy szervezi, hogy az egyes tevékenységek belső arányai – a jogszabályi keretek között – a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak.

A belső szabályozás kiemelt eszköze a pedagógiai ösztönző rendszer működtetése.

A kollégiumi foglalkozások szerkezete

Foglalkozás tartalma szerint:

Tanulást segítő foglalkozások.

Tanulókkal való törődést biztosító foglalkozások.

Szabadidős foglalkozások.

Foglalkozások a résztvevők száma alapján:

Egész kollégiumi közösséget érintő foglalkozások.

Csoportos foglalkozások.

Kiscsoportos és egyéni foglalkozások.

Foglalkozásokon való részvétel szabadsága alapján:

Felkészítő, kötelező foglalkozás.

Fakultatív, szabadon választható foglalkozások.

Intézményi szervezésű szakkörök.

Kötelező foglalkozás

Tehetségfejlesztő foglalkozás (szakkörök, diákkörök)

Felzárkóztatást segítő foglalkozás (korrepetálás, segítő foglalkozás)

Szilencium

Egyéni törődést biztosító foglalkozás (egyéni problémák feltárása – személyes törődés)

Csoportfoglalkozás

Speciális ismereteket adó felkészítő foglalkozások

A foglalkozásokon a diákoknak el kell sajátítani az ismereteken kívül a

közösségi együttélés normáit
szociális viselkedés szabályait
konfliktuskezelő képességet

Foglalkozások, tevékenységek szervezése:

A szilenciumokon és a kijelölt szervezett foglalkozáson tanulóknak kötelező a részvétel.

Az önismeret és az egyéni tanulási módszerek kialakítását segítő foglalkozások egyéni és kiscsoportosak legyenek.

A tanórán kívüli ismeretszerzési lehetőségek (könyvtár, Internet, foglalkozások, kirándulások, túrázások) csoportos vagy kiscsoportos formában szervezendők.

A vetélkedők egyéni vagy kiscsoportos foglalkozások keretében kötelező vagy fakultatív alapon legyenek megszervezve.

A havi, a féléves és az évi tanulmányi munka eredményeinek értékelése kötelező otthongyűléseken történik.

8.11.1. Feladatok

Kötelezően választható

Kollégiumi csoportfoglalkozások éves óraszámja

Témakörök	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
A tanulás tanítása	3	2	2	2
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2	2	2	1

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	2	2	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2
Felelősség vállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1
Összesen	22	22	22	20
Közösségi, egyéni feladatok szervezése	15	15	15	13
Összes órák	37	37	37	33

A kollégiumokban évi 37 nevelési héttel (a 12. évfolyamon 33 nevelési héttel), ezen belül minden héten egy kötelező csoportfoglalkozással kell számolni. Ennek 60%-ára, azaz 22, illetve 20 csoportfoglalkozásra (órára) e rendelet kötelezővé teszi, hogy az itt megjelölt témákkal foglalkozzanak a kollégiumokban. A további idő a csoport és a kollégium, valamint a csoport tagjainak ügyeivel, szervezéssel, közösségi

feladatok megszervezésével telik. A tematikus csoportfoglalkozások kerettervét az 1. sz. melléklet tartalmazza.

Kötelező foglalkozások (9-12. évfolyam)			
Nap	Idő	Részletezve	Foglalkozás
		15 ¹⁵ -17 ⁰⁰	Szilencium
		17 ³⁵ -19 ¹⁵	Szilencium
		20 ⁰⁰ -20 ⁴⁵	Felzárkóztatást segítő foglalkozás
		15 ¹⁵ -17 ⁰⁰	Szilencium
		17 ³⁵ -19 ¹⁵	Szilencium
		20 ⁰⁰ -20 ⁴⁵	Kötelező foglalkozás, szakkör
		15 ¹⁵ -17 ⁰⁰	Szilencium
		17 ³⁵ -19 ¹⁵	Szilencium
		20 ⁰⁰ -20 ⁴⁵	Csoportfoglalkozás
		15 ¹⁵ -17 ⁰⁰	Szilencium

		17 ³⁵ -19 ¹⁵	Szilencium
		20 ⁰⁰ -20 ⁴⁵	Tanulást segítő foglalkozás
Összesen	20		

Szabadon választható foglalkozások

E foglalkozásnál jelentős szerepet foglal el a sport, az egészséges és kulturált életmódra nevelést megvalósító tevékenységek. A szabadidős tevékenységek fő szervezője a diákok közössége.

A foglalkozások meghirdetése a tanulók érdeklődésének és a szakos ellátottságnak a függvénye. A nevelési terv összeállításához ismernünk kell a hozzánk kerülő növendékek tudás, illetve műveltségi szintjét. Ez képezi egész munkatervünk alapját. A kor, nem és neveltség szintbeli különbségeket differenciált neveléssel tudjuk megoldani.

Külön gondot fordítunk a lányok-fiúk kulturált egymás mellett élésére, egymás tiszteletére, megbecsülésére.

Egészséges és kulturált életmódra nevelés

kollégiumi rendezvények, vetélkedők, meghívott előadók

Sport

Helyi lehetőségek: kispályás foci, röplabda, tenisz, asztalitenisz, sakk, testépítés, erőemelés, kerékpározás, tollaslabda

Városi lehetőségek: kézilabda, teremfoci, nagypályás futball, karate, természetjárás

Természeti környezet megóvása, ápolása

Művészeti

Irodalom

Képzőművészet

Informatikai nevelés

Zenei

Vizuális képességfejlesztés

Filmvetítések, fotózás, képszerkesztés, filmkészítés

Kirándulás

Történelmi

Kulturális

Természeti értékeink megismerése

Rendezvények

o Kollégiumi közösségek erősítése

Szabadon választott foglalkozás			
Nap	Idő	Részletezés	Foglalkozás
		14:30-15:15	Iskolában:
		15:15-18:00	Sport: testépítés, tenisz
			Biológia-környezetvédelmi szakkör (tehetségfejlesztő foglalkozás)

Hétfő	4	19:00-20:00	AMI órái Kollégiumban: házi versenyek: tisztasági, legjobb ügyeletes informatika Társasjátékok
Kedd	3	14:30-15:15 19:30-21:30	Kollégiumban: Sport: labdajátékok: kosárlabda, röplabda, asztalitenisz, tollaslabda Informatika Értékelés: Tanulmányi verseny Közösségi munka Séta Filmnézés: DVD, video
		14:30-15:15	Környezetvédelem (term.-i körny. megóvása, ápolása)

Szerda	4	15:15-18:00	AMI órái
		16:55-18:00 20:00-21:00	Életmód, életvitel, háztartási ismeret
		14:30-15:15	Sport: kézilabda, labdarúgás /időpont változhat a tornaterem kihasználtságának függvényében/
			Informatika
			Könyvtár
Csütörtök	2	20:00-21:00	Játékos vetélkedő

Szabadidős kulturális tevékenységek területe:

Önálló ismeretszerzés és kulturális igény kialakítása (színház, mozi, múzeum, kiállítás, vetélkedők, pályázatok)

Alkotótevékenységi lehetőségek biztosítása (zene, vizuális kultúra, technikai tevékenységek esztétikai vonatkozásai)

Médiakultúra fejlesztése (könyvtár látogatása, előadások látogatása – Művelődési Ház, Városi Könyvtár)

Alapvető elektrotechnikai ismeretek és jártasságok kialakítása (Kollégiumi eszközök rendeltetésszerű használata.)

Szabadidős sporttevékenységek

Mindennapos testmozgás biztosítása.

Kollégiumon belüli versenyek (futball, asztalitenisz, sakk, egyéb játékok)

Turisztikai alapismeretek, túrák szervezése. Szabadidős technikai

tevékenységek

Bőr, textil, üvegdíszítési munkák megismerése.

Házkörüli mezőgazdasági tevékenységek alapjainak megismerése

(kollégium környezetének gondozása.)

Életvezetéshez szükséges ismertetek megszerzése (ételkészítés, mosás, vasalás stb.)

Az év végi értékeléskor a nevelőtanár részletesen értékeli az éves munkát, ebben kiemelve, hogy a kitűzött nevelési feladatokból mennyi valósult meg, elérte-e a csoport a kívánt szintet, vagy maradt-e pótolnivaló, melyet a következő évben figyelembe kell venni. Ehhez feltétlenül szükséges a tanulók megismerése.

Konkrét lépések a tanulók megismerésében

Előzetes információk begyűjtése: Előzetes információk kapunk a gyerekről a tanévnyitó napján a szokásos szülői értekezleten. Itt a szülőket arra biztatjuk, hogy mondjanak el minden lényegesnek vélt dolgot gyermekükről.

A tanuló megfigyelése: Már az első perctől kezdve sok időt töltünk az első évesek között, természetesen nyitott szemmel járunk, a tanulók minden megnyilvánulását megfigyeljük. A viselkedésük sok mindent elárul.

Hamarosan kiderül, mennyire fegyelmezettek, mi érdekli őket, társaságkedvelők, vagy befelé fordulók. A megfigyelőkészség és emlékező képesség is tetten érhető. Minden egyes tanulóról ezen szokásokat, jellemzőket összegyűjtjük.

Személyes elbeszélgetés: Mielőbb sort kerítünk a négy szemközti elbeszélgetésre és a csoport – beszélgetésre is.

Ilyenkor tudunk meg nagyon sokat a tanulókról. A négy szemközti beszélgetés azért fontos, mert bizalmasabb légkörben, közvetlenebb, úgymond emberközeli kapcsolat alakul ki. Fény derül családi háttere, tanuláshoz való viszonyára, érdeklődési körére, szabadidős tevékenységére, igényeire, elvárásaira.

A *csoportos beszélgetések* is fontosak, mivel így jobban megismerik egymást a csoport tagjai.

Személyiség építés

Empátia, tolerancia

Mások megismerésének lehetősége

Kooperáció

Verbális kulturális fejlesztése

Kérdőívek kitöltése: Igyekszünk olyan kérdőíveket összeállítani, melyek alapján minél jobban megismerjük a tanulókat.

Önéletrajz, családrajz készítése: A szakember szeme sok mindent kiolvashat a sorok közül is. A tanuló leírja mindazt, amit az eddigi élete során fontosnak tart.

Év elején tanulmányi gondokkal és szociális hátrányokkal küszködő tanulókat meg kell ismerni. Ennek módja, a gyermekek iratanyagainak, családi körülményeinek tanulmányozása az osztályfőnökök, az intézmény gyermek és ifjúságvédelmi felelőse tájékoztatása alapján történik. A szociálisan hátrányos tanulók esetén egyéni és kiscsoportos foglalkozások keretében pótolni kell a hiányosságokat. Alapvető követelmény ezekben, az esetekben a nagyon jó, és bizalmon, diszkréció alapuló nevelő-diák kapcsolat.

Fontosnak tartjuk a pedagógiai prognózis realitásainak elfogadását, elfogadtatását az iskoláztatásunkban érintettek körében. Nem prognosztizálható biztonsággal, hogy a sajátos nevelési szükségletű ellátottak a szociális kompetenciák elsajátítási folyamatában milyen készség – képességszintre, milyen mennyiségű és minőségű ismeret birtokába juttathatók.

Csoportos foglalkozás keretében dolgozzuk fel a különböző témaköröket, amelyek a tanulók személyiségfejlődésének nélkülözhetetlen részei.

Prevenációs tevékenységünk ismeretnyújtásra és a kollégium élet- és értékrendjére épül.

Az egyértelmű világos, ugyanakkor barátságos kollégiumi légkört a nevelők az aktív tanulókkal együtt alakítják ki, építve hagyományainkra, továbbfejlesztve azokat.

A foglalkozások kötelező jellegét - figyelembe véve a szituációt, a gyerek fejlettségét, az elérendő hatás fontosságát- elsősorban a csoportvezető nevelő határozza meg.

A gyermekek és fiatalok fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek, szükségleteknek megfelelően kell módosulnia az ismeretek tartalmának és mélységének, a tevékenység formáknak, az alkalmazott módszereknek, a folyamat korrekciós, kompenzációs jellegének, valamint az elvárható fejlettségi szint-meghatározásoknak.

8.12. A kollégium hagyományai és a hagyományok továbbfejlesztésének terve

A hagyományok ápolásában és az ünnepek megrendezése során messzemenően törekszünk a nevelési célkitűzéseink megvalósítására. A kollégiumi hagyományok és

ünnepek megfelelő közösségi élményt teremtenek, lehetőséget biztosítanak a tehetséges tanulók bemutatkozására, a közös szereplésre, a keresztény értékrendre és a hazaszeretet nevelésére. A kollégiumi rendezvények az éves eseményterv alapján kerülnek megrendezésre. Az éves eseményterv a kollégiumi diákok véleményének kikérésével kerül elfogadásra a tanév elején. A hagyományok továbbfejlesztési tervében a tanulók kulturált magatartásának kialakítása, az egészséges

életmódra való nevelésének elősegítése, a családi életre nevelés fontossága és az önálló életkezdés képességének erősítése szerepel.

Kollégiumunk bekapcsolódik az anyaiskolai hagyományok ápolásába, emellett önálló, több évtizedes hagyományokkal is rendelkezik:

8.12.1. Ünnepek, rendezvények

Hagyományos rendezvények:

Gólyaavatás: KOPAJ-hét (Kollégiumi Pajkosságok)

kirándulás, mozi-és színházelőadás szervezése

Télapó-est

Adventi hetek

Karácsony-est

Valentin - nap

Farsang

Szalagavató

Március 15.

Nőnap

Ballagás

Év végi értékelés: SZÖSSZENET

Disco, karaoke

9. Az ellenőrzési és értékelési rendszerünk

9.1. Dicséret és elmarasztalás

A közösségfejlesztés folyamatában, a tanulók viselkedésének irányítása, értékelése szempontjából egységes jutalmazási, értékelési és büntetési, fegyelmezési módokat alkalmazunk:

Dicséretek módjai:

szóbeli nevelőtanári dicséret

írásbeli nevelőtanári dicséret

kollégium intézményegység-vezetői szóbeli dicséret

kollégium intézményegység-vezetői írásbeli dicséret

Büntetések módjai:

kimenő megvonás,

nevelőtanári figyelmeztetés,

nevelőtanári intés,

nevelőtanári megrovás

kollégium intézményegység-vezetői figyelmeztetés,

kollégium intézményegység-vezetői intés.

megrovás, szigorú megrovás, kizárás (fegyelmi eljárás alapján, a fegyelmi bizottság által).

A legsúlyosabb büntetés (kizárás) végrehajtását a fegyelmi bizottság a tanév végéig felfüggesztheti. A dicséretekről, elismerésekről, elmarasztalásokról tanulóinkat a kollégiumi gyűléseken tájékoztatjuk.

elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben, a hivatás gyakorlásában, az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket.

Havonta tartunk csoportértékelést a csoportnevelő a foglalkozáson, ahol értékeljük az addig elért tanulmányi eredményt, közösségi munkát, fegyelmi helyzetet. Ekkor lesz eldöntve, hogy ki kap szabad szilenciumot. Hetente 1 alkalommal ellenőrizzük a tanulók közvetlen környezetét, a szekrényeket, ágyneműtartót, higiénés eszközök meglétét.

9.2. Értékelés, jutalmazás

KOLLDOLLÁR értékelési rendszer:

Tisztasági verseny (havonta adjuk)

helyezett:	40 kolldollár
helyezett:	25 kolldollár
helyezett:	15 kolldollár

Tisztasági verseny- napi ellenőrzés, értékelés, jutalmazás kollégiumi gyűlés alkalmával.

Tanulmányi verseny (havonta adjuk)

Évfolyamonként 1. helyezett:	30 kolldollár
Évfolyamonként 2. helyezett:	20 kolldollár
Sokat javító kollégista:	10 kolldollár
Egyéb versenyeken, vetélkedőkön való részvétel:	10-20 kolldollár

A tanulmányi munkát ellenőrizzük, figyelemmel kísérvük és regisztráljuk (tanulmányi füzet).

Tanulmányi verseny – havi értékelés, három havonta a tartósan kimagaslóan teljesítőket kirándulással, illetve tárgyjutalomban részesítjük.

kollégiumi gyűlésen, havi értékeléssel.

Ügyeleti munka (hetente adjuk):	10
kolldollár	Ügyeleti munka, portai ügyelet – kollégiumi gyűlés, havi értékelés

Értékelés időpontjai

Hétfőnként: tisztasági verseny, ügyelet

Keddenként: tanulmányi munka, közösségi munka

Kolldollárok

Rendkívüli kimenő félévente egy alkalommal:	50 kolldollár	
Rövidített rendkívüli kimenő (max. 30 perc):	20 kolldollár	
TV nézés		
	nincs kimenője, egyszeri alkalommal:	25 kolldollár
	van kimenője, 21 ³⁰ -22 ⁰⁰ :	15 kolldollár
	TV, videó, DVD stb. foglalása:	5 kolldollár
Internet használata:	5 kolldollár	
	hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 19 ³⁰ -20 ³⁰	

A pénzek megvonása

Házirend kismértékű megsértése

csúnya beszéd

hangoskodás

eszközök vissza nem hozása

későn jövés

2-20 kolldollár

váltócipő át nem váltása

élelmiszer nem megfelelő tárolása

mosatlan edény tárolása

A kialakított értékelési rendszer interaktív módon ösztönzi a diáklakókat abban, hogy a kollégium oktató-nevelő stratégiai céljai megvalósuljanak, mind a tanuló, mint egyén, mind a kollégiumi közösség pozitív fejlődését szolgálva.

sz. függelék Csoportfoglalkozások terve (9-12. évfolyam)

Témakör: <i>A tanulás tanítása</i>	
Célok és feladatok	<p>Az egyénre szabott tanulási technikák kialakítása és elsajátítása lehetővé teszi a diákjaink számára, hogy eredményesen zárják gimnáziumi tanulmányaikat. Ezen túl mutatva a napi felkészülésben és a tanórákra történő strukturált felkészülésben valósul meg a diákok felzárkóztatása és tehetség gondozása. Olyan beállítódások realizálódnak, amelyek segítik az életben és a munka világában való helyállásukat.</p>
Témák	<p>A különböző tanulási technikák és módszerek alkalmazása.</p> <p>A megszerzett és elsajátított ismeretek értelmezése, rendezése.</p> <p>A könyvtárhasználat rendje és módszerei</p>

Fejlesztési követelmények	<p>Sajátítsa el és legyen képes alkalmazni a hatékony tanulási technikákat.</p> <p>A tanuló – pedagógus segítségével – legyen képes a számára legalkalmasabb módszereket kiválasztani.</p> <p>Tudjon szelektálni a megszerzett ismeretek, információk között.</p> <p>Alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket, használja a könyvtárat, és a feladatai megoldásához megfelelően tudja kiválasztani a szükséges szakirodalmakat.</p> <p>Legyen képes elemezni, értelmezni, rendszerezni a megszerzett ismereteket.</p>
--------------------------------------	---

Feldolgozandó tartalmak	<p>Saját tanulási stílus feltárása a tanulási stílus kérdőív kitöltése és elemzése.</p> <p>A tanulási motiváció feltérképezése. A nyelvtanulás sajátosságai.</p> <p>Az általánosan elfogadott tanulási módszerek Az eredményes és hatékony tanulás technikák megismerése.</p> <p>Az iskolai követelmények teljesítéséhez a saját tanulási technika kialakítása és gyakorlása. az érettségire történő felkészülés folyamata. Az érettségi vizsgák főbb szabályai, követelményei, a felkészülés módszerei. A felsőoktatás felvételi eljárásrendjének szabályai és követelményei.</p> <p>Az adott tantárgyhoz kapcsolódó ismeretek, tartalmi elemek szabatos szóbeli és írásbeli megfogalmazása. A megszerzett ismeretek értelmezése, elemzése, rendszerezése. A különböző tanulási módszerek tantárgy és helyzet specifikus alkalmazása. A megfelelő időbeosztás kialakítása: időterv és időmérleg készítése.</p> <p>Beiratkozás az iskolai és a városi könyvtárba. Könyvtárhasználat kialakítása. A feladatok megoldásához megfelelően kiválasztott szakirodalom használat.</p>
------------------------------------	--

Témakör: Az *erkölcsi nevelés*

<p>A témakör célja,</p>	<p>Az erkölcsi nevelés alapelveinek és normáinak megismerése a diákjaink számára történő beépítése személyiségükbe, s mindennapi életükbe, sarkalatos tevékenység a kollégiumi nevelés folyamatában. A kamaszkorú diákok napi problémák példáián át választ adva alakítani, formálni az elsajátítandó erkölcsi normákat.</p>
<p>Témák</p>	<p>Az erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe</p> <p>A felelősség- és kötelességtudat</p> <p>A munka megbecsülése</p> <p>Mértéktartás, együttérzés, segítőkészség</p>

Fejlesztési követelmények	<p>Lássa be az erkölcsi felelősség fontosságát.</p> <p>Gyakorlati és iskolai tapasztalatai, ismeretei révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.</p> <p>Képes legyen megfelelő erkölcsi választásokra.</p>
Feldolgozandó Tartalmak	<p>Az embert, mint értékelő és erkölcsi lény.</p> <p>A drámapedagógia eszközeit használva kapcsolatteremtés a lelkiismeret szabadsága és a személy erkölcsi felelőssége között.</p> <p>Az erkölcsi értékek és az erkölcsi érzék kialakításának jelentősége az emberi kapcsolatokban.</p> <p>Választások előtt álló irodalmi, történelmi személyiségek erkölcsi választásai.</p> <p>A morális helytállás jelentősége, az egyéni döntések meghozatalában betöltött szerepe.</p> <p>Az erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek.</p>
Témakör: <i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</i>	

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">A témakör célja,</p>	<p>Iskolánk a XV. század magyar történelmének legnagyobb hadvezér alakjának – Hunyadi Jánosnak - a nevét viseli. S mint olyan megjelenik az intézmény jelképeiben, épületében és hagyományaiban már a gimnázium 1952 – es megnyitása óta. Kiemelt feladat tehát történelmi hagyományaink ápolása, tovább adása s az ezeknek való megfelelés. A gimnázium nyelvi tagozatai angol és német specializáción az idegen nyelvi ismeretek elsajátítása mellett az angol nyelvi lektor segíti az élő idegen nyelv és kultúra megismerését. A kollégiumunkban az angol nyelvi lektorok segítségével tehetséggondozó foglalkozás folyik az élő idegen nyelvi kompetencia fejlesztésére.</p> <p>A csoportfoglalkozások lehetőséget nyújtsanak arra, hogy a diákok elsajátítsák és gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket megalapozzák a szülőföld, a haza és népeinek megismerését és megbecsülését. Ezáltal kialakul bennük a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzése.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Témák</p>	<ul style="list-style-type: none"> A közösséghez tartozás, hazaszeretet A nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai A hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene A nemzetünk kapcsolódása Európához

Fejlesztési követelmények	<p>Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás, fegyveres testületek, stb.).</p> <p>Legyen tisztában a jog szerepével a társadalmi életben.</p> <p>Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.</p> <p>Képes legyen belátni a kollégiumi diák-önkormányzat jelentőségét a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.</p>
----------------------------------	--

A haza, hazaszeretet fogalma.

A nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai.

Történeti előadásokon keresztül pozitív attitűd kialakítása a településhez, az országhoz, a nemzethez.

Az Európához és az Európai Unióhoz való tartozásunk jelentőségének történeti alapjai.

A közösségi összetartozást megalapozó közös értékek.

A nemzeti és az európai identitás kapcsolata.

A hazai nemzetiségek kulturális és nyelvi sokfélesége (kiselőadás)

Mit jelent európainak lenni? Az Európai Unió kialakulása. Az EU tagállamai, szerkezete, alkotmánya. Hazánk csatlakozása az EU-hoz, s hazánk szerepe az Európai Unióban. A csatlakozás hatásai.

Témakör: *Állampolgárságra, demokráciára nevelés*

A témakör célja,	<p>A csoportfoglalkozások alkalmával a foglalkozások új oktatásszervezési módszerek eszközeivel segítik annak megértését, hogy a demokratikus jogállam a jog uralmára épül. Szűkebb értelemben a közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak a jelentőségét, hogy mit is jelent felelős állampolgárnak lenni. Tágabb értelemben véve a nemzeti öntudat erősítésében.</p>
Témák	<p>A demokratikus jogállam felépítése</p> <p>A felelős állampolgári magatartás jelentősége</p> <p>A demokrácia elvei és gyakorlati</p>
Fejlesztési követelmények	<p>Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás, fegyveres testületek, stb.).</p> <p>Legyen tisztában a jog szerepével a társadalmi életben.</p> <p>Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.</p> <p>Képes legyen belátni a kollégiumi diák-önkormányzat jelentőségét a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.</p>

Feldolgozandó tartalmak	<p>A demokratikus jogállam működésének alapelvei, az állampolgárság fogalma és az alapvető állampolgári jogok.</p> <p>Szerepjátékokon keresztül a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet jelentőségének megértése.</p> <p>A diák-önkormányzati munka révén a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés jelentősége, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés fontossága.</p> <p>A kollégiumi diákönkormányzat munkájában való tevékeny részvétel, így a demokratikus elvek megvalósításában, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításában.</p>
Témakör: Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	

A témakör célja, feladatai	<p>A középiskolai korosztály érzékeny minden őt érő érzelmi és mentális hatásra. e hatások feldolgozásában a kollégistáknak a család helyett vagy mellett a kollégium közössége nyújt segítséget. az önismereti foglalkozások elsősorban e hatások feldolgozását segítik elő. Így támogatják az identitás megerősítését és a mentálhigiéné ápolását és fejlesztését. Az önismereti foglalkozások célja a kollégista személyiségének, jellemének, aktuális pszichés állapotának megismerése és fejlesztése egyénileg és csoportban.</p> <p>A pszichés történések tudatosítása, önmaguk mélyebb ismerete elősegíti az alkalmazkodást, saját helyük felismerését szűkebb és tágabb környezetükben, felkészít a konfliktusok megoldására, az önbizalom, az önértékelés, a pályakép felépítésére, az önmenedzselés megalapozására.</p> <p>Az önismeret és egyéni fejlesztés mellett fontos az egyéni és közösségi motívumok, a célrendszer és értékrend megismerése, alakítása, a kollégista társadalmi orientálódásában való segítése, az egyéni törekvések és közösségi érdekek, lehetőségek egyeztetése, az érdekvédelmi és érdekegyeztetési technikák gyakorlása.</p> <p>Ahhoz, hogy diákjaink képesek legyenek énképükbe integrálni az elsajátított tudást, készségeket, a tanulást segítő attitűdjüket a nevelés egész folyamatában gondoskodni kell arról is, hogy kompetensen érezzék magukat saját fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.</p>
-----------------------------------	---

Témák	<p>Ki vagyok én?</p> <p>Az önismeret és társas kapcsolati kultúra.</p> <p>Az empátia és mások elfogadása</p> <p>A tudás és tapasztalat jelentősége</p> <p>Társas kommunikáció</p>
Fejlesztési követelmények	<p>Ismerje meg az emberi kapcsolatok létrejöttét elősegítő, illetve gátló személyiségvonásokat.</p> <p>Legyen tudatában, hogy a gondosan kiválasztott és mély emberi kapcsolatok mennyire értékesek az emberi együttélésben.</p> <p>Életkorának megfelelő választékossággal legyen képes a társas kommunikációra.</p> <p>Alakuljon ki a tanulóban a választási lehetőségek felismerésének képessége, és döntési helyzetekben legyen képes e lehetőségeket mérlegelni.</p> <p>Váljék természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete és megértése, a helyes önismeret kialakítása, önmaga felvállalása.</p>

Az önismeret jelentése, és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőit.

Önismereti készségek, képességek fejlesztése.

A megalapozott önismeret kialakítása a csoport és a drámapedagógia eszközeivel.

Ismerjük fel saját képességeinket, próbáljuk ki a valóságban: mire vagyok képesek? Pozitív énkép. Reális önértékelés.

Tudatosan kiválasztott mély kapcsolatok értéke (barátság, szerelem).

Személyiségjellemzők. Jellem.

Sztereotípiák, előítéletek.

A kulturált társas kapcsolatok, a helyes egyéni és közösségi élet szabályainak bemutatása.

Szerepjátékok segítségével a mások megértéséhez és tiszteletéhez szükséges képességek kialakítása és fejlesztése.

Csoporton belül énkép kialakítása az eddig elsajátított készségekre és tudásra alapozva.

Hol a helyem a csoportban? Saját életpálya és jövőkép kialakítása.

Témakör: <i>A családi életre nevelés</i>	
A témakör célja,	<p>A család szerepe a társadalom építőköveként meghatározó a diákjaink személyiségformálása és személyiségfejlődése szempontjából. A kollégium feladata éppen ezért a harmónikus és a társadalmilag elfogadott normák közvetítése és mintaadás, a helyes családi minták, családi közösségek, értékek közvetítése. Ebben az időszakban kiépülő párkapcsolatoknak fontos szerepe van és a későbbiek során hatást gyakorol a diákjaink életére. Napjainkban kiemelten fontos, hogy a tanulók példa értékű és a társadalmi normáknak megfelelő mintát kapjanak, ami segítse őket a későbbi családi közösség kialakításában. Ennek fontos, szinte nélkülözhetetlen eleme az egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség és felelősségvállalás, mely kialakításában fontos szerepe van a kollégiumnak.</p>
Témák	<p style="text-align: center;">A család szerepe, jelentősége az egyén életében</p> <p style="text-align: center;">Együttműködés és felelősségvállalás a családban</p> <p style="text-align: center;">Szexuális kultúra</p> <p style="text-align: center;">Családtervezés</p> <p style="text-align: center;">Konfliktusok a családban</p>

Fejlesztési követelmények	<p>Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.</p> <p>Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontossága.</p> <p>Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párkapcsolatokban.</p>
Feldolgozandó Tartalmak	<p>Példákon keresztül a családi élet színtereinek a családi otthonnak a fogalma.</p> <p>A család szerepe, jelentősége az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. Az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és támogatásuk fontossága- az idősek helye a társadalmunkban.</p> <p>A család és az otthon szerepe a diákjaink életében.</p> <p>Munkamegosztás a családban.</p> <p>A helyes, felelősségteljes párkapcsolat jelentősége és kialakításának folyamata.</p> <p>A helyes szexuális kultúra jellemzői és jelentősége a férfi nő kapcsolatban.</p> <p>Konfliktusok a családban és a kezelésük- szerepjátékok.</p>

Témakör: <i>Testi és lelki egészségre nevelés</i>	
A témakör célja, feladatai	<p>Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó a fiatalok számára.</p> <p>A tanulók a kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.</p> <p>A kollégium sportélete hozzájárul az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.</p>
Témák	<p>Egészséges életmód és életvitel</p> <p>A sport hatása a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</p>

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Fejlesztési követelmények</p>	<p>Legyen tisztában a helyes életritmus és életvitel személyiségre, testi fejlődésére kifejtett pozitív jelentőségével.</p> <p>Ismerje fel az egészséget fenyegető tényezőket, a szenvedélybetegségeket, és ismerje ezek megelőzésének módjait.</p> <p>Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás, az egészségtudatos életmód.</p> <p>Legyen tisztában az egészség, a sport és a lelki élet egymásra gyakorolt hatásával.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Feldolgozandó tartalmak</p>	<p>A rendszeres testmozgás és az egészségtudatosság kapcsolata, az elhízás és a korszerű táplálkozás, egészséges életmód és életvitel összefüggései – preventív előadások.</p> <p>A káros szenvedélyek, szokások, a teljesítménynövelő szerek használatának veszélyei.</p> <p>A rendszeres fizikai aktivitás és sport jótékony hatása a szervezetre.</p> <p>Az érzelem-, feszültség szabályozás és agresszió megelőzése a sport, a mozgással járó tevékenységek folyamatában.</p> <p>Diákköri tevékenységek révén az egyéni felelősség és döntés jelentősége az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában.</p>

Témakör: <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i>	
A témakör célja, feladatai	<p>A kollégium feladata nem csupán a társadalmilag elfogadott normák közvetítése a diákok felé, hanem az érzékenyítés is a társadalomban önhibáján kívül hátránnyal élők iránt. Az értük végzett önkéntes feladatvállalással s ennek hangsúlyozásával a kollégium érzékenyíti a gyermekeket a másság elfogadására, s ezzel megerősíti a diákokban a szociális érzékenység kialakulását.</p> <p>Az önkéntesség, az önkéntes feladatvállalás a szűkebb és tágabb környezetünkben történő elsajátítása a diákjaink számára, fontos személyiségfejlesztő hatással bír.</p>
Témák	<p>Társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás</p> <p>Önkéntes feladatvállalás másokért</p> <p>Összetartás és együttérzés</p>
Fejlesztési követelmények	<p>Alakuljon ki segítő magatartás a fogyatékkal élők iránt.</p> <p>Tudatosuljon az együttműködés és az egymásra figyelés fontossága.</p> <p>Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű társak iránt.</p>

Feldolgozandó tartalmak	<p>A hátrányos helyzet fogalma.</p> <p>A társadalmi felelősségvállalás fontossága, a másokért érzett szolidaritás jelentősége.</p> <p>Fogyatékkal élők a társadalomban.</p> <p>Karitatív gyűjtések a hátrányos helyzetűek megsegítésére. (A tanév során több alkalommal)</p> <p>Az együttműködés, egymásra figyelés képességének kialakítása érdekében élethelyzeteken keresztül mutassuk be az egyéni felelősség és a közös felelősségvállalás egymásra hatását.</p> <p>A kollégium és a településen végzett önkéntes munka jelentősége.</p>
Témakör: <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	

<p>A témakör célja, Feladatai</p>	<p>A kollégiumokban folyó környezeti nevelés célja, hogy felkészítsen a fenntartható fejlődés fontosságának a felismerésére, a környezettel kapcsolatos harmonikus életvezetésre. Mutassuk be a kollégium a természet és az emberi környezet értékeit, esztétikumát, az ember és környezete harmonikus kapcsolatának lehetőségeit, és törekedjünk arra, hogy a tanulók mindezt örömforrásként élhessék át. Képesé kell tennünk a kollégistákat a környezetet terhelő tevékenységek felismerésére, ezek csökkentésére, a környezeti problémák és konfliktusok kezelésére, lehetőség szerinti megoldására. Ehhez ökológiai alapokon nyugvó, tényszerű és alkalmazható ismeretekre van szükség. Ösztönöznünk kell a kollégistákat a környezetünk védelmére, arra, hogy tartózkodjanak környezetük káros terhelésétől, utasítsuk el mindazt, ami a környezetünk állapotát rontja. Egyértelművé kell tennünk, hogy környezetünk használata életvezetésünk része s a környezetünkkel való kapcsolatunk jelentősen befolyásolja életünk minőségét. A kollégium feladata, hogy elősegítse a diákok környezetért felelős, környezettudatos szemléletének kialakulását, ezzel elősegítve a természet fennmaradását és a fenntartható fejlődést. Mivel a kollégiumunk saját kidolgozott Környezeti nevelési innovációval rendelkezik, ezért nagy hangsúlyt fektetünk diákjaink környezettudatos nevelésére.</p>
--	--

Témák	<p>A természet és az emberi környezet egymásra hatása</p> <p>Természeti erőforrásaink védelme</p> <p>Ipari termelés és a környezet védelme</p> <p>Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan</p>
Fejlesztési követelmények	<p>Ismerje fel a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket, és kerülje is el ezeket.</p> <p>Legyen képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani a kollégium belső és külső környezetét. Ne hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat.</p> <p>Részesítse előnyben a természetes, újrahasznosítható anyagokat.</p> <p>Legyen felkészülve a környezettudatos döntések meghozatalára, melyekben hasznosítsa a különböző tantárgyakban tanultakat.</p> <p>Legyen felkészülve arra, hogy érvelni tudjon a környezetvédő megoldások mellett.</p> <p>Váljék erkölcsi alapulvévé a természet tisztelete, környezete megbecsülése.</p>

Feldolgozandó tartalmak	<p>A környezetre káros anyagok és tevékenységek megismerése.</p> <p style="padding-left: 40px;">Az ember és természet egészséges együttélése. (Környezeti nevelés innováció, Múzeumpedagógia innováció)</p> <p>A természeti környezetet védő tevékenységeket (Környezeti nevelés innováció)</p> <p>Mutassuk be az újra hasznosítható anyagok sokszínű felhasználhatóságát (Szelektív hulladékgyűjtés)</p> <p>A tanulók adjanak számot az iskolában tanultak felhasználásával arról, hogy miként tudnának segíteni környezetük megóvásában.</p> <p>A környezetkímélő életmód előnyei egyéni és közösségre gyakorolt hatása.</p>
Témakör: <i>Pályaorientáció</i>	

<p>A témakör célja, feladatai</p>	<p>A középiskolai korosztály érzékeny minden őt érintő érzelmi és mentális hatásra. Az önismereti foglalkozások elsősorban e hatások feldolgozását segítik elő azért, hogy támogassák az identitás megerősítését és a mentálhigiéné ápolását, fejlesztését. A pszichés történések tudatosítása, önmaguk mélyebb ismerete elősegíti az alkalmazkodást, beilleszkedést, saját helyük felismerését szűkebb és tágabb környezetükben, felkészít a konfliktusok megoldására, az önbizalom, az önértékelés, a pályakép felépítésére, az önmenedzselés megalapozására.</p> <p>A pályaaorientáció a felnőtt lét szerepeire való felkészítés egyik fontos eleme. Célja, hogy segítse a tanulók lehetséges iskola és pályaválasztását az önismeret, a pályaismeret és a társadalmi kihívások a gazdasági helyzet tükrében. tudatosítani kell a tanulóinkban, hogy életük során többször kényszerülhetnek pályamódosításra. A kollégiumnak lehetőségeihez képest átfogó képet kell nyújtania a munka világáról, és olyan tevékenységeket kell felkínálnia, amelyek lehetőséget adnak a diákok képességeinek kipróbálására.</p>
<p>Témák</p>	<p>Tevékenységek és szakmák jellemzői Különbéféle életpályák bemutatása Munka világa és jellemzői Továbbtanulási lehetőségek</p>

Fejlesztési követelmények	<p>Legyen képes felismerni az önismeret szerepét a helyes pályaválasztásban, ismerje saját képességeit.</p> <p>Legyen képes mérlegelni saját pályaválasztási lehetőségeit.</p> <p>Tudjon önállóan tájékozódni a pályaválasztási dokumentumokban.</p> <p>Legyen képes megérteni a munkahelyi feladatokat és elvárásokat</p> <p>Tudja alkalmazni az álláskeresés különböző technikáit, alakítsa ki a megfelelő kommunikációs stílust.</p> <p>Tudatosuljon benne, hogy élete során többször pályamódosításra kényszerülhet, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek.</p> <p>Rendelkezzen megfelelő ismeretekkel választott szakmájával, hivatásával kapcsolatban, munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről.</p>
----------------------------------	---

Feldolgozandó Tartalmak	<p>A különféle szakmák és a betöltésükhöz szükséges képességek, adottságok, ergonómiai elvárások megismerése.</p> <p>Önismereti teszt segítségével mérjük fel a tanulók személyiségjellemzőit, érdeklődési körét és ehhez kapcsolódóan a pályaválasztási lehetőségeit.</p> <p>A pályaválasztási dokumentumok és azok használatának bemutatása, megismerése.</p> <p>Az álláskeresés (bemutatkozás, interjú, pályázat írás stb.) különböző technikáinak megismerése, gyakorlása.</p> <p>A folyamatos tanulás, az újabb képzettség megszerzése mennyiben segíti a pályamódosítást, és munkanélkülivé válás esetén az újbóli elhelyezkedést.</p>
--	--

Témakör: *Gazdasági és pénzügyi nevelés*

<p>A témakör célja, feladatai</p>	<p>A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára. Működése egyben megfelelő példát mutat arra, hogy miként kell és szabad a javakkal ésszerűen gazdálkodni, a fogyasztás szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani.</p> <p>Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diákönkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.</p>
<p>Témák</p>	<p>A gazdaság működésének alapjai</p> <p>A családi gazdálkodás</p> <p>Munka, fogyasztás és gazdálkodás</p> <p>Pénzkezelés technikái</p> <p>Vállalkozás és kockázat</p>
<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Ismerje a társadalmi, gazdasági problémák kialakulásának okait.</p> <p>Tanulja meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.</p> <p>Tudja alkalmazni a pénzkezelés különböző technikáit.</p> <p>Tudatosuljon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, illetve megszerzésének eszköze.</p> <p>Legyen tisztában a vállalkozások szerepével, a kockázatvállalás fontosságával és veszélyeivel.</p>

Feldolgozandó Tartalmak	<p>A helyes családi gazdálkodás bemutatása különféle családszerkezetben.</p> <p>Milyen problémák adódhatnak a társadalomban a helytelen gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak.</p> <p>A banki műveletek (csekk kitöltése, bankkártya használata, pénzáttétel, stb.) folyamata.</p> <p>A munkával szerzett jövedelem és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások összefüggései.</p> <p>A vállalkozás lényege, alapvető formái, és a működési módjuk.</p> <p>Példákon keresztül mutassuk be, mit jelent a kockázatelemzés, a kockázatvállalás, miért van ennek jelentősége, és melyek a veszélyei.</p>
------------------------------------	--

Témakör: *Médiatudatosságra nevelés*

A témakör célja, feladatai	<p>A társadalmi élet szinte minden mozzanatát áthatják a különféle médiumok.</p> <p>A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát.</p> <p>A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmezés, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.</p>
Témák	<p>A média társadalmi szerepe</p> <p>A reklám és a fogyasztás összefüggése</p> <p>A médiatartalmak és a valóság összefüggése</p> <p>Az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség</p> <p>A számítógép, az internetfüggőség veszélyei</p>

Fejlesztési követelmények	<p>Alakuljon ki kritikai érzéke a médiatartalmak megválasztásához.</p> <p>Képes legyen az online kommunikáció hatékony felhasználására.</p> <p>Ismerje a reklám hatását a fogyasztásra.</p> <p>Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.</p> <p>Ismerje meg a közösségi tartalmak etikus, jogszabályok szerinti használatának és felhasználásának szabályait.</p> <p>Tudatosuljanak az adatbiztonsággal, jogtudatossággal, a függőséggel (internet, számítógépes játékok) és egyéb veszéllyel és azok elkerülésével kapcsolatos ismeretek.</p>
----------------------------------	---

Feldolgozandó	Tartalmak	<p>Ismerkedés a hagyományos médiával a különféle folyóiratokon, kiadványokon keresztül.</p> <p>Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak, e-book stb.) használatának gyakorlása.</p> <p>Reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különféle (pozitív és negatív) példákon keresztül.</p> <p>Jogszabályok, etikai előírások ismertetése a hagyományos média és az internet használat esetében.</p> <p>Gyakoroltassuk különféle ismeretek hozzájutásának módjait az internetes keresők segítségével.</p> <p>Az adatbiztonság szabályainak, megteremtési lehetőségeinek ismertetése.</p> <p>Az internet és játékfüggőség káros hatásainak bemutatása.</p>
----------------------	------------------	--

9.2.1. II. sz. függelék Csoportfoglalkozási munkaterv

Óra	A foglalkozás témaköre	Téma	Fejlesztési területek, nevelési célok, feladatok	Évfolyamok	Megjegyzés
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A Házirend megismerése és elfogadása Tűz-, baleset- és munkavédelmi oktatás	Morális helytállás, közösségi összetartás erősítése	9.-12.	

1.	A tanulás tanítása	Tanulási stílus kérdőív	Saját tanulási stílus feltárása a tanulási stílus kérdőív kitöltése által, önismeret fejlesztése	9.-13.	
2.	A tanulás tanítása	Tanulási technikák, módszerek és alkalmazásuk	Eredményes és hatékony tanulási technikák megismerése és elsajátítása	9.-12.	
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A megszerzett ismeretek értelmezése, rendezése	A megszerzett ismeretek értelmezése, elemzése, rendszerezése. Lényegkiemelő és szelektáló képesség fejlesztése	12.	
3.	A tanulás tanítása	Hatékony tanulási technikák	Figyelem, emlékezet, koncentráció képességek fejlesztése	9.	
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Időterv és időmérleg készítése	A megfelelő időbeosztás kialakítása. A tanulandó tananyag sorrendjének logikus meghatározása	10.-12.	

4.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A KOPAJ- Kollégiumi Pajkosságok előkészítése	Csoportépítés, teamben történő feladatok elvégzése. Összetartás, önkéntesség, önzetlenség és együttműködő képesség fejlesztése.	10.-12.	
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Lényegkiemelés, rövid vázlatkészítés technikájának alkalmazása, gyors szótárzás technikája	Figyelem, emlékezet, koncentráció képességek fejlesztése. ABC-s sorrend pontos ismerete.	9.	
5.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A könyvtárhasználat rendje és módszerei	Könyvtárhasználat kialakítása, az információkeresés különböző formáinak elsajátítása. A katalógusrendszer ismerete.	9. -12.	
6.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A KOPAJ- Kollégiumi Pajkosságok megszervezése	Csoportépítés, teamben történő feladatok elvégzése. Összetartás, önkéntesség, önzetlenség és együttműködő képesség fejlesztése. A feladatok konkretizálása, egyéni feladatvállalás.	10.-12.	

	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A megszerzett és elsajátított ismeretek értelmezése, rendezése	Emlékezet, koncentráció, figyelem fejlesztése	9.	
7.	Az erkölcsi nevelés	Az erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe. Mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	Erkölcsei morál megismerése, az önismeret, mások és másság elfogadása. Segítőkészség, tisztelet, türelem, megértés és elfogadás, empátia és szociális érzékenység fejlesztése.	9.-12.	
8.	Az erkölcsi nevelés	Felelősség- és kötelességtudat	Felelősség egymás és önmagunk iránt, kötelességvállalás.	9.-11.	
			Tetteinkért, döntéseinkért felelősség vállalása.		

	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A munka megbecsülése	"A munka nemesít " - Munkaterületek tisztelete, mások munkájának elismerése. A tisztességes munka értéke. A korrupció elutasítása.	12.	
9.	Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	A közösséghez tartozás, hazaszeretet. A nemzetünk kapcsolódása Európához.	A haza és nemzet fogalmának ismerete. A nemzeti és az európai identitás kapcsolata. Az Európai Unió felépítése, tagállama.	9.-12.	
10.	Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	A nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai	Nemzeti jelképeink ismerete. Iskolánk névadójának történelmi szerepének megismerése. Hagyományörző népszokások Magyarországon. A szülőföld megbecsülése, szűkebb és	9.-11.	

			tágabb közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzésének erősítése.		
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene	Mások elfogadása, azok kultúrájának megismerése. Empátia, tolerancia fejlesztése.	12.	
11.	Állampolgárságra, demokráciára nevelés	A demokratikus jogállam felépítése. A demokrácia elvei és gyakorlati jelentősége	A demokratikus állam működésének főbb elemei: választási rendszer, törvényhozás és kormány.	9.-12.	

12.	Állampolgárságra, demokráciára nevelés	A felelős állampolgári magatartás jelentősége	Összhang teremtése az egyéni célok és közjó között. Cselekvő állampolgári magatartás és törvénytisztelet, együttélés szabályai. Emberi méltóság, emberi jog tisztelete. Erőszakmentesség és méltányosság. Állampolgári jogok és kötelességek megismerése. Önálló kritikai gondolkodás, elemzőképesség, vitakultúra fejlesztése.	9.-11. és 12.	
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Az egyén jogai, e jogok történelmi előzményei, információk gyűjtése (média, internet vagy könyvtár), feldolgozása és elemzése	A Diákönkormányzat szerepe, jogai és lehetőségei: jogok és lehetőségek megismerése a kollégiumi közösségben. A helyi és tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés fontossága. Demokratikus elvek	12.	

			<p>megvalósítása.</p> <p>Megbízhatóság, kölcsönös elfogadás képességének elsajátítása.</p>		
13.	<p>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</p>	<p>Az önismeret és társas kapcsolati kultúra</p>	<p>Reális énkép, önfegyelem fejlesztése. Emberi megnyilvánulások és ezek hatásai a személyiség fejlődésére.</p>	9.-12.	
14.	<p>Közösségi, egyéni feladatok szervezése</p>	<p>Az empátia és mások elfogadása</p>	<p>Értékek és értékrendek megismerése, elfogadása. A másik nem elfogadása, tisztelete sztereotípiák, előítéletek nélkül.</p>	9.-12.	
15.	<p>A családi életre nevelés</p>	<p>A család szerepe, jelentősége az egyén életében</p>	<p>A család fogalma, családtípusok, családi szerepek. Családi közösség és érték megbecsülése.</p>	9.-12.	

16.	A családi életre nevelés	Együttműködés és felelősségvállalás a családban	Munkamegosztás a családban, feladatok önkéntes vállalása. Idős családtagokkal kapcsolattartás, együttműködés és támogatás. Önfeláldozás és felelősségvállalás családtagjaink iránt.	10.
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Konfliktusok és megoldásaik a családban	Konfliktuskezelési technikák elsajátítása. Megváltozott szerepkörök a családban. Egymás iránti szeretet és tisztelet.	9.
17.	A családi életre nevelés	Felkészülés a családi életre, tudatos és természetes családtervezés	Kompromisszumkészség fejlesztése, a másik fél tisztelete, elfogadása. Szülői felelősségvállalás, szerepek és feladatok a családban.	12.

	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A család szerepe a múltban és jelenben irodalmi példák és saját tapasztalatok feldolgozásával	Pozitív és negatív családmodellek keresése gyűjtőmunka során. A követendő minták kihangsúlyozása a személyiségfejlődésben.	9.-11.	
18.	Testi és lelki egészségre nevelés	Egészséges életmód és életvitel	Az egészség- betegség fogalma. Egészséges életmód és életvitel pozitív jelentősége a testi, lelki fejlődésre. Reális testkép, önmagunk elfogadása.	9.-12.	
19.	Testi és lelki egészségre nevelés	A sport hatása a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében	A rendszeres testmozgás fontossága. Korszerű táplálkozás, egészséges életmód iránti igény fejlesztése. Az agresszió megelőzése, levezetése a sportban, a mozgásban.	9.-12.	

20.	Felelősség vállalás másokért, önkéntesség	Társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás	Az önkéntesség és önkéntes felelősségvállalás pozitív személyiségfejlesztő hatása. Felelősségvállalás és szolidaritás másokért. Segítő magatartás a fogyatékkal élők iránt. Elfogadás fejlesztése. Együttműködés és egymásra figyelés fontosságának hangsúlyozása. A segítő magatartás fejlesztése.	9.-12.
21.	Felelősség vállalás másokért, önkéntesség	Önkéntes feladatvállalás másokért. Összetartás és együttérzés	A társadalmi felelősségvállalás fontossága, a másokért érzett szolidaritás fontossága. Együttműködés, egymásra figyelés fontosságának kialakítása.	9.-11.
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Önkéntes szervezetek- Hogyan csatlakozhatok?	Érzékenység mások helyzete iránt. Empatikus képesség fejlesztése. Az önkéntesség értéke, jelentősége, formái.	12.

			(Vöröskereszt, Magyar Máltai Szeretet Szolgálat)		
22.	Fenntarthatóság, környezettudatosság	A természet és az emberi környezet egymásra hatása. Az ipari termelés és a környezet védelme	Tudatos, takarékos és felelősségteljes életvitel kialakítása. Az emberi és természeti környezet értékeinek tisztelete. Környezettudatos szemlélet és magatartás kialakítása.	9.-12.	
23.	Fenntarthatóság, környezettudatosság	Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan	Környezetünk változása. Hogyan keletkeznek a globális környezeti problémák? Külső előadó felkérése a témában.	9.-12.	
24.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Környezettudatos vásárlás, fogyasztás	A természet tisztelete, környezetvédő megoldások. Szelektív hulladékgyűjtés fontossága. Újrahasznosítható anyagok sokszínű	9.-12.	

			felhasználása a mindennapi életünkben.		
25.	Pályaorientáció	A munka világa, tevékenységek és szakmák jellemzői.	Az önismeret és pályaválasztás kapcsolata. A pályaorientáció, mint felnőtt lét szerepeire való felkészítés fontos eleme. Az élethosszig tartó tanulás elfogadása. Tudjon önállóan tájékozódni a pályaválasztási dokumentumokban.	9.-12.	
26.	Pályaorientáció	Továbbtanulási lehetőségek	Saját képességek és érdeklődési kör felismerése, reális iskolaválasztás.	9.-12.	
27.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Az álláskeresés formái	Álláskeresési technikák ismerete, megfelelő kommunikációs stílus elsajátítása. Önálló önéletrajz készítése. Megfelelő	9.-12.	

			ismeretekkel rendelkezzen a munkaerőpiaci lehetőségekről.	
28.	Gazdasági és pénzügyi nevelés	A gazdaság működésének alapjai. Munka, fogyasztás és gazdálkodás	A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapelveinek, szabályainak megismerése. Szociális és társadalmi kompetencia fejlesztése a gazdasággal, a tudatos fogyasztói magatartással a versenyképesség erősítésével kapcsolatos fontos területek megismerése.	9.-12.
29.	Gazdasági és pénzügyi nevelés	A családi gazdálkodás	Háztartási bevételek és kiadások. A megtakarítások lehetséges formái. Háztartási költségvetés készítése.	9.-12.

30.	Gazdasági és pénzügyi nevelés	A pénzkezelés technikái	A különböző pénzkezelési technikák (bankkártya, készpénz) A banki szolgáltatások szerepe. Európai és egyéb országok fizető eszközei.	12.-12.	
	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A takarékoság fontossága, a zsebpénz ésszerű felhasználása	Tudatos vásárlás, fontossági sorrendek a vásárlás során.	9.-11.	
31.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A kollégiumi ballagás előkészítése	A műsorterv összeállítása, véglegesítése.	9.-11.	
32.	Médiatudatosságra nevelés	Az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség	A társadalom és a média kapcsolatának megismerése. A kritikai érzék fejlesztése, az online kommunikáció hatékony felhasználása.	9.-12.	

33.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A közösségi oldalak, a számítógép, az internetfüggőség veszélyei	A számítógépet hatékony módon és megfelelő mértékben tanulja meg használni, az internet használatának szabályai, veszélyei. Helyes etikai magatartás és felelősség kialakítása.	9.-11.	
34.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	Internetes keresőoldalak	Az elektronikus médiák használatának gyakorlása.	9.-11.	
35.	Közösségi, egyéni feladatok szervezése	A reklám jelentősége, előnyei, veszélyei	Reklámok céljainak, hatásainak bemutatása, hiteles információ szelektálása.	9.-11.	
36.		Év végi értékelés			

MELLÉKLETEK

1. A tanulmányok alatti vizsgák szabályzata

Osztályozó vizsga: a tanulónak a felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges osztályzatainak megállapításához, vagy egy adott tantárgyból az osztályzat megszerzéséhez osztályozóvizsgát kell tennie, ha:

Előrehozott érettségire kíván jelentkezni, de még nem teljesítette az adott tantárgy tanulmányi vizsgakövetelményeit; nem szerezte meg a helyi tantervben előírt osztályzatot

Valamely tantárgy óráinak több mint 30%-áról hiányzó tanuló, ha a tantestület a vizsgát engedélyezi

A 250 órát vagy annál többet mulasztó tanuló, ha a tantestület a vizsgát javasolja

Külföldi tartózkodás, magántanulói státusz illetve egyéb ok miatt az igazgató engedélyezte számára az osztályozóvizsga letételét

Tanulmányi idejének megrövidítését engedélyezték (egy vagy több tantárgyból, illetve valamennyi tantárgyból)

Más iskolából lépett át, és az előzőekben nem tanult tantárgyakból (pl. idegen nyelv) vizsga letételére kötelezték

A tanórákon nem tanult tantárgyból osztályozóvizsga letételére engedélyt kapott

Az osztályozó vizsgával kapcsolatban a következők szerint kell eljárni:

Osztályozó vizsga évente két vizsgaidőszakban tehető: áprilisban és augusztusban. Az intézményvezető ettől eltérő időpontot is kijelölhet.

Magántanuló és hiányzás miatt nem osztályozható tanuló osztályozóvizsgát a félév illetve évvizsgát megelőző héten tehet.

A vizsga várható időpontjait az intézményvezető jelöli ki. A vizsga pontos napjáról a vizsgázó, illetőleg a szülő minimum a vizsga előtt egy hónappal korábban értesítést kap.

Egy vizsgaidőszakban legfeljebb 2 évfolyam tananyagából tehető osztályozó vizsga.

Három évfolyam anyagából csak rendkívül indokolt esetben intézményvezetői engedéllyel lehet vizsgázni.

Az osztályozó vizsga letételét az intézményvezető engedélyezi. Az osztályozóvizsgára való jelentkezés kérelmét az áprilisi vizsgaidőszakra február 15-ig az augusztusi időszakra pedig május 30-ig kell beadni az intézményvezetőnek címezve (Nyomtatvány az intézményvezető helyetteseknél igényelhető)

Az osztályozóvizsga tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményeit az iskola nevelőtestülete határozza meg. A vizsga részletes követelményeiről a tanuló minimum

a vizsga előtt 6 héttel írásbeli tájékoztatást kap. A tantervi követelmények az iskola honlapján folyamatosan megtekinthető jelen házirend mellékleteként

Az osztályozóvizsga helye az iskola, amellyel a tanulónak tanulói jogviszonya van.

Az osztályozóvizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól

A közismereti tárgyak mindegyikéből írásbeli és szóbeli vizsgát kell tenni.

Különbözeti vizsgára akkor kerül sor, ha más iskolatípusból érkezik a diák.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.

Javító vizsgák: augusztus 15-31. között beosztás szerint zajlanak.

A vizsgák mindig bizottságok előtt zajlanak.

A szaktanárok kötelesek tanév végén témakörjegyzéket biztosítani a felkészüléshez.

Évfolyamvizsgák („kis érettségi” és „próba érettségi”)

Minden hozzánk járó tanuló számára kötelezőek! A pontos időpontokat az aktuális év munkaterve tartalmazza, amit a tanév elején a vizsga témaköreivel együtt a diákok tudomására hozunk.

Sikeres előrehozott érettségi vizsga után is biztosítjuk a tanórák látogatását. Az iskolai házirend szabályainak be nem tartása az engedély visszavonását eredményezi.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné, és ezt igazolja.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint kell megszervezni.

A tanulónak jogában áll független vizsgabizottság előtt beszámolni tudásáról. A minősítés megállapítását kérő eljárás elindításának kérelmével az iskola intézményvezetőjéhez kell fordulni a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig. Más iskolával fennálló *vendégtanulói jogviszony* kérelmezhető megfelelő indoklással (pl. iskolánkban nem tanított tárgy) az iskola intézményvezetőjétől. Ezután az intézményvezető felveszi a kapcsolatot azzal az intézménnyel, ahová a diák szeretne járni.

2. A tanulmányok alatti vizsgák évfolyamonkénti követelményei és az értékelés részletei

Angol nyelv

Biológia – egészségtan

Dráma és tánc

Ének-zene

Etika

Fizika

Földrajz

Gazdasági alapismeretek

Informatika

Kémia

Magyar nyelv és irodalom

Matematika

Mozgóképkultúra és médiaismeret

Német nyelv

Technika, életvitel és gyakorlat

Testnevelés és sport

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

Vizuális kultúra

ANGOL NYELV
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, írás (irányított fogalmazás)

Az osztályozó vizsgán hallott szöveg értése (10. , 11 és 12. évfolyam, nyelvi előkészítő,

11. és 12. évfolyam nyelvi specializáció, 11. és 12. évfolyam Humán, Reál, Művészeti specializáció)

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,

beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

évfolyam - Humán, Reál, Művészeti specializáció - Channel your English Elementary

9. évfolyam - Nyelvi előkészítő - Channel your English Pre-Intermediate

9. évfolyam - Nyelvi specializáció - Channel your English Pre-Intermediate

évfolyam - Második idegen nyelv - Channel your English Elementary

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Humán, informatika, művészeti specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Család

Napirend

Munka

Szabadidő

Ház

Irányok, útbaigazítás

Ételek

Ruha

Vásárlás

Nyelvi előkészítő

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Vásárlás

Szórakozás

Sport

Munka

Egészség

Környezetünk

Nyaralás **Nyelvi**

specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Emberek, országok

Ételek

Hobby, szabadidő

Internet

Város

Utazás

Környezet

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Család

Napirend

Munka

Szabadidő

Ház

Irányok, útbaigazítás

Ételek

Ruha

Vásárlás

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, írás (irányított fogalmazás)

Az osztályozó vizsgán hallott szöveg értése (10. , 11 és 12. évfolyam, nyelvi előkészítő, és 12. évfolyam nyelvi specializáció, 11. és 12. évfolyam Humán, Reál, Művészeti specializáció)

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján, beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

évfolyam - Humán, Reál, Művészeti specializáció - Channel your English Elementary

10. évfolyam - Nyelvi előkészítő - Channel your English Intermediate

10. évfolyam - Nyelvi specializáció - Channel your English Pre-Intermediate

10. évfolyam - Második idegen nyelv - Channel your English Elementary

10. évfolyam – Felnőttek iskolája - Channel your English Elementary

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Humán, informatika, művészeti specializáció

Írásbeli

- szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Iskola

Sport

Évszakok

Barátság

Állatok

Nyaralás

Egészség

Technika

Nyelvi előkészítő

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Nyelvi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Vásárlás

Szórakozás

Sport

Munka

Egészség

Környezetünk

Nyaralás

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Iskola

Sport

Évszakok

Barátság

Állatok

Nyaralás

Egészség

Technika

Felnőttek középiskolája

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Család

Napirend

Munka

Szabadidő

Ház

Irányok, útbaigazítás

Ételek

Ruha

Vásárlás

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, írás (irányított fogalmazás)

Az osztályozó vizsgán hallott szöveg értéke (10. , 11. és 12. évfolyam, nyelvi előkészítő,

11. és 12. évfolyam nyelvi specializáció, 11. és 12. évfolyam Humán, Reál, Művészeti specializáció)

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,

beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

11. évfolyam - Humán, Reál, Művészeti spec. - Channel your English Pre-Intermediate

11. évfolyam - Nyelvi előkészítő - Channel your English Intermediate

11. évfolyam - Nyelvi specializáció - Channel your English Intermediate

11. évfolyam - Második idegen nyelv - Channel your English Pre-Intermediate

11. évfolyam – Felnőttek iskolája - Channel your English Elementary

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

A vizgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Humán, informatika, művészeti specializáció

Írásbeli

- szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Nyelvi előkészítő

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Nyelvi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Emberek, országok

Ételek

Hobby, szabadidő

Internet

Város

Utazás

Környezet

Felnőttek középiskolája

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Iskola

Sport

Évszakok

Barátság

Állatok

Nyaralás

Egészség

Technika

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, írás (irányított fogalmazás)

Az osztályozó vizsgán hallott szöveg értése (10. , 11. és 12. évfolyam, nyelvi előkészítő,

11. és 12. évfolyam nyelvi specializáció, 11. és 12. évfolyam Humán, Reál, Művészeti specializáció)

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,

beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése***Sikerés a vizsga***

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok***Osztályozó vizsga***

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

12. évfolyam - Humán, Reál, Művészeti spec. - Channel your English Pre-Intermediate

12. évfolyam - Nyelvi előkészítő - Channel your English Intermediate

12. évfolyam - Nyelvi specializáció - Channel your English Intermediate

12. évfolyam - Második idegen nyelv - Channel your English Pre-Intermediate

12. évfolyam – Felnőttek iskolája - Channel your English Pre-Intermediate

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Elementary Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

A vizgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Humán, informatika, művészeti specializáció

Írásbeli

- szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Nyelvi előkészítő

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Nyelvi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Felnőttek középiskolája

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, írás (irányított fogalmazás)

Az osztályozó vizsgán hallott szöveg értése

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,

beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

13. évfolyam - Nyelvi előkészítő - Channel your English Upper-Intermediate

13. évfolyam - Második idegen nyelv - Channel your English Pre-Intermediate

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Upper-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2012), MM Publications - ELT Hungary, 2004

H.Q. Mitchell- J. Scott: Channel Your English Upper-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2012). MM Publications - ELT Hungary, 2004

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Nyelvi előkészítő

Írásbeli

- szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család

Ember és társadalom

Környezetünk

Az iskola

A munka világa

Életmód

Szabadidő, művelődés, szórakozás

Utazás, turizmus

Tudomány és technika

BIOLÓGIA

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK (2016)

Biológia tantárgyból mindhárom évfolyamon (10.-11.-12.) írásbeli és szóbeli vizsga van.

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész teszt, ábrás, és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (10%) – 5 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) - 3 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 10%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégseges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%

elégletes (2)	32-43	40%-54%
elégletes (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyvek: az adott évfolyamon ismertette

A vizsgán nem használható segédeszköz!

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Gál Béla: Biológia 10. Az élőlények változatossága, Mozaik Kiadó, 2015.

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A rendszerezés alapjai

A szerveződési szintek

Az élőlények vizsgálata és csoportosításuk

A vírusok

A prokarióták

A gombák teste és életműködése (az ehető és mérgező gombák közötti különbségek, ismertető jegyek) és a zuzmók

A szivacsok és a csalánozók

A férgek törzsei

A puhatestűek

Az ízeltlábúak

Az Újszájúak, a halak

A kételtűek

A hüllők

A madarak

Az emlősök

Az állatok viselkedése, öröklött és tanult magatartás

A növények és anyagcseréjük, a növényi test szerveződése, a növényi szövetek

A növények szervei – a gyökér, a szár, a levél és a hajtás

A növényi hormonok

A növények szaporodása és egyedfejlődése

A növények egyedfejlődése

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A növények élete - MOZAIK 10. /MS-2641T/

- A növények és anyagcseréjük
- A növényi test szerveződése
- A növény szervei: a gyökér
- A növény szervei: a szár és a levél
- A hajtás működése
- A növény egyéb működései
- A növényi hormonok
- A növények szaporodása
- A növények egyedfejlődése

Ökológia. Az élőlények környezete, rendszerbiológia - MOZAIK 12. /MS-2643/

- Élőhelyi tényezők
- Az élettelen ökológiai tényezők
- A bioszféra jelene és jövője
- Környezetvédelem
- Természetvédelem Magyarországon
- Hazánk nemzeti parkjai
- A természetvédelem nemzetközi szinten

Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje

- MOZAIK 11. /MS-2642T/

- A sejtek felépítése
- A víz biológiai szempontból fontos tulajdonságai
- A szénhidrátok
- A lipidek
- A fehérjék
- Nukleotid típusú vegyületek
- Nukleinsavak
- A sejt
- A sejt membránja
- A színtest és a mitokondrium

A sejtek anyagcsere-folyamatai
A sejtek anyagfelvétele és leadása
Az anyagcsere-folyamatok áttekintése
A felépítő folyamatok
A lebontó folyamatok

Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai - MOZAIK 11. /MS-2642T/

Az öröklődő információ megjelenésének kémiai alapjai
A génműködés
A fehérjeszintézis (transzláció)
A sejtciklus és a DNS bioszintézise
A sejtosztódás típusai és biológiai jelentőségük
A mutációk típusai és következményei

Genetika: az öröklődés - MOZAIK 12. /MS-2643/

Alapfogalmak
Egy gén által meghatározott tulajdonság öröklődése
Néhány emberi tulajdonság és betegség öröklődése
Többgénes öröklődés
Kapcsoltság
A nemhez kapcsolt tulajdonságok öröklődés
A mennyiségi jellegek öröklődése
A gének és a környezet viszonya
A genetikai ismeretek, kutatások jelentősége

12. ÉVFOLYAM

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A szaporodás és az egyedfejlődés. Egészségügyi ismeretek - MOZAIK 11. /MS-2642T/

Az ember szaporodása

Az emberi szexualitás és a fogamzásgátlás - Nemi betegségek vagy szexuális úton terjedő betegségek.

A megtermékenyítés és az embrionális fejlődés

A terhesség, a szülés és a posztembrionális fejlődés

A mindennapok egészségügyi ismeretei, elsősegélynyújtás, az orvosi ellátás igénybevétele

Rizikófaktorok, civilizációs ártalmak

Az öröklődés - MOZAIK 12. /MS-2643 /

Alapfogalmak

Egy gén által meghatározott tulajdonság öröklődése

Néhány emberi tulajdonság és betegség öröklődése

Többgénes öröklődés

Kapcsoltság

A nemhez kapcsolt tulajdonságok öröklődése

A mennyiségi jellegek öröklődése

A gének és a környezet viszonya

A genetikai ismeretek, kutatások jelentősége

Populációk és az életközösségek

Ökológia

Élőhelyi tényezők

Az élettelen ökológiai tényezők

Az élő ökológiai tényezők

Az életközösségek

Termelők, fogyasztók, lebontók, táplálkozási hálózatok

Az anyag-, és energiaforgalom

A létfontosságú anyagok körforgása a természetben

A társulás, mint életközösség

Természetes-, és mesterséges életközösségek

Az evolúció és a bioszféra

Az evolúció lényege

Az evolúció tényezői

Adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok. A fajok kialakulása.

Az evolúció bizonyítékai

Változások bolygónk kialakulásáig

A többsejtűek evolúciójának legfontosabb lépései a tengerekben

Az ember evolúciója

A bioszféra jelene és jövője I.-IV.

Környezetvédelem.

Természetvédelem Magyarországon

A természet védelme nemzetközi szinten

A biomok mint életközösségek

A forró övezet élővilága

A mérsékelt övezet élővilága

Sarkvidéki övezet élővilága – hegyvidékek

A tenger élővilága

Hazai társulások

Társulások Magyarországon I.-III.

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK (2017)

11.ÉVFOLYAM

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Ökológia - MOZAIK 12. /MS-2643 /

Populációk és az életközösségek

Ökológia

Élőhelyi tényezők

Az élettelen ökológiai tényezők

Az élő ökológiai tényezők

Az életközösségek

Termelők, fogyasztók, lebontók, táplálkozási hálózatok

Az anyag-, és energiaforgalom

A létfontosságú anyagok körforgása a természetben

A társulás, mint életközösség

Természetes-, és mesterséges életközösségek

Hazai társulások

Társulások Magyarországon I.-III.

Természetvédelem Magyarországon – Nemzeti parkok

A bioszféra jelene és jövője I. –IV.

Környezetvédelem.

A természet védelme nemzetközi szinten

Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje

- MOZAIK 11. /MS-2642T/

A sejtek felépítése

A víz biológiai szempontból fontos tulajdonságai

A szénhidrátok

A lipidek

A fehérjék I.

A fehérjék II.

Nukleotid típusú vegyületek

Nukleinsavak

A sejt

A sejt membránja

A színtest és a mitokondrium
A sejtek anyagcsere-folyamatai
A sejtek anyagfelvétele és leadása
Az anyagcsere-folyamatok áttekintése
A felépítő folyamatok
A lebontó folyamatok

Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai

Az öröklődő információ megjelenésének kémiai alapjai

A génműködés

A fehérjeszintézis (transzláció)

A sejtciklus és a DNS bioszintézise

A sejtosztódás típusai és biológiai jelentőségük

A mutációk típusai és következményei

Genetika: az öröklődés - MOZAIK 12. /MS-2643 /

Alapfogalmak

Egy gén által meghatározott tulajdonság öröklődése

Néhány emberi tulajdonság és betegség öröklődése

Többgénes öröklődés

Kapcsoltság

A nemhez kapcsolt tulajdonságok öröklődés

A mennyiségi jellegek öröklődése

A gének és a környezet viszonya

A genetikai ismeretek, kutatások jelentősége

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK 2017.

12.ÉVFOLYAM

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Az emberi szervezet szabályozó működése. - MOZAIK 11. /MS-2642T/

A szervezet belső környezete

A szabályozás alapjai, a nyugalmi és az akciós potenciál

Az ingerület terjedése és a szinapszis

A reflexív elve

A gerincvelő

Az agyvelő részei

A környéki (perifériás) idegrendszer

A szem felépítése

A hallószerv felépítése és működése, az egyensúly érzékelése

Az ízlelés és a szaglás - A bőr érzőműködése

Az érzékszervek védelme és betegségei

A mozgatóműködés

Az idegrendszer vegetatív működése

Az emberi magatartást kialakító tényezők

Az idegrendszer működésével kapcsolatos egészségügyi ismeretek

A hormonális szabályozás alapelvei - A hipotalamusz-agyalapi mirigy rendszer

A pajzsmirigy, a mellékvese és a hasnyálmirigy legfontosabb hormonjai és ezek hatása

Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása.

Az ember táplálkozása - Az előbél felépítése és működése

A középbél - A vékonybél és a vastagbél

A légzőrendszer felépítése és működése

A légzőmozgások

A légzőszervekkel kapcsolatos egészségügyi ismeretek

A bőr felépítése - A bőr egészsége

A csontok szerkezete és kapcsolódása

A vázizomzat

A mozgási szervrendszer működése - A mozgásszervi betegségekkel és sérülésekkel kapcsolatos egészségügyi ismeretek

A kiválasztó szervrendszer felépítése és működése
A kiválasztás szabályozása és egészségügyi ismeretek
A vér összetétele, alkotói - A vérlemezkék és a fehérvérsejtek
Az értípusok összehasonlítása, a hajszálerek működése
A szív szerkezete és működése
A kis és a nagy vérkör funkciója

Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai

A nyirokrendszer és az immunitás - Az immunrendszer működése
Az immunrendszerrel összefüggő tényezők
Az immunitással összefüggő betegségek és a rák

Szaporodás, egyedfejlődés, egészségügyi ismeretek

Az ember szaporodása
Az emberi szexualitás és a fogamzásgátlás - Nemi betegségek vagy szexuális úton terjedő betegségek.
A megtermékenyítés és az embrionális fejlődés
A terhesség, a szülés és a posztembrionális fejlődés
A mindennapok egészségügyi ismeretei, elsősegélynyújtás, az orvosi ellátás igénybevétele
Rizikófaktorok, civilizációs ártalmak

Rendszerbiológia és evolúció - MOZAIK 12. /MS-2643 /

Az evolúció lényege
Az evolúció tényezői
Adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok. A fajok kialakulása.
Az evolúció bizonyítékai
Változások bolygónk kialakulásáig
A többsejtűek evolúciójának legfontosabb lépései a tengerekben
Az ember evolúciója.

DRÁMA ÉS TÁNC ÉS MŰVÉSZETEK (DRÁMA ÉS TÁNC) TANTÁRGYAK
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész projektmunkából vagy tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

projektmunka vagy egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Gabnai Katalin: Drámajátékok

Kiss Gabriella: Bevezetés a színházi előadások világába

Peter Simhandl: Színháztörténet

Gajdó Tamás: Magyar színháztörténet I-II-III.

további ajánlás: (hivatásos vagy amatőr színházi társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínjátszó csoportok előadásainak) megtekintése.

A vizsgán használható segédeszköz

projektmunka (amennyiben van)

A tanár által biztosított források, alkotások (drámairódalom, drámaelméleti tanulmányok, színházi előadások élőben és felvételtől, színikritikák).

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

9-10. ÉVFOLYAM

(Dráma és tánc)

Projektmunka elkészítése, bemutatása és megvédése digitális prezentációval

Különböző színházi irányzatokat képviselő előadások (hivatásos vagy amatőr színházi társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínjátszó csoportok előadásainak) megtekintése.

Előadások elemzése (az élmények befogadását elősegítő dramatikus tevékenységformákkal).

A színészi, rendezői, dramaturgiai és egyéb tervezői munka alapszintű elemzése.

Színház- és drámaelméleti ismeretek megalapozása a látott előadásokhoz kapcsolódóan (pl. a drámai műnem jellegzetességei, dramaturgiai alapfogalmak, a színházművészet összművészeti sajátosságai).

Egyszerűbb tánc- és mozgásszínházi műfajok felismerése.

11. ÉVFOLYAM

(Művészetek - Dráma és tánc)

Színház- és drámaelmélet

A drámai műnem sajátosságai

A dráma szerkezeti felépítése

Dramaturgiai és színházelméleti alapfogalmak

A színházművészet mint összművészet sajátosságai

Színházi szakmák

Színházi műfajok

A tragédia

A komédia

A realista színjáték

Zenés, tánc- és mozgásszínház

12. ÉVFOLYAM

(Művészetek - Dráma és tánc)

Színház- és drámatörténet

Az ókori színház és dráma

Az angol reneszánsz színház és dráma

A francia klasszicista dráma

A XIX-XX. századi magyar színház és dráma

Csehov és Sztanyiszlavszkij

Brecht színháza és drámái

Napjaink legfontosabb színházi irányzatai és a kortárs drámairodalom

ÉNEK-ZENE OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

9. ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	<i>60 perc</i>	<i>15 perc</i>
<i>Elérhető pontszám</i>	<i>60 pont</i>	<i>30 pont</i>

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész teszt típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (15%) – 9 pont

Szóbeli vizsga:

egy népdal bemutatása, és egy zenetörténeti feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 15% - (kerekítve) 5 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 15%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	77-90	85%-100%
jó (4)	63-76	70%-84%
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Király Katalin: Ének - Zene 9. (Mozaik Kiadó Szeged, 2013)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nincs

Írásbeli és szóbeli tematika

MAGYAR NÉPZENE

NÉPDALGYŰJTŐINK

A MAGYAR NÉPZENE RÉTEGEI

A NÉPDALELEMZÉS SZEMPONTJAI

NÉPI HANGSZEREINK

MEGRAKJÁK A TÜZET

KOLOZSVÁROS OLYAN VÁROS

LEMENT A NAP

REPÜLJ MADÁR, REPÜLJ

HEJ, ROZMARING

TÚLSÓ SORON

SZIVÁRVÁNY HAVASÁN

KÖRÖSFŐI KERTEK ALATT

AJ, SIRASS ÉDESANYÁM

SZÁNKÓN VISZIK

A ZENE TÖRTÉNETE

A ZENE KEZDETEI, AZ ŐSKOR ZENÉJE

AZ ÓKOR ZENÉJE, ÓKORI KULTÚRÁK

A KÖZÉPKOR EGYHÁZI ZENÉJE: A GREGORIÁN

A KÖZÉPKOR VILÁGI ZENÉJE: A TRUBADÚR

A RENESZÁNSZ ZENÉJE, KORSZAKAI

PALESTRINA ÉS LASSUS MUNKÁSSÁGA

A MAGYAR RENESZÁNSZ, TINÓDI MUNKÁSSÁGA

A BAROKK KOR HANGSZERES ÉS ÉNEKES ZENÉJE

VIVALDI, BACH ÉS HANDEL MUNKÁSSÁGA

10. ÉVFOLYAM**A vizsga részei**

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	<i>60 perc</i>	<i>15 perc</i>
<i>Elérhető pontszám</i>	<i>60 pont</i>	<i>30 pont</i>

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli rész teszt típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (15%) – 9 pont

Szóbeli vizsga:

Egy népdal, és egy zenetörténeti feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 15% - (kerekítve) 5 pont

A vizsga értékelése**Sikeres a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 15%-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	77-90	85%-100%
jó (4)	63-76	70%-84%
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégéséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Király Katalin: Ének - Zene 10. (Mozaik Kiadó Szeged, 2013)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nincs

Írásbeli és szóbeli tematika

MAGYAR NÉPZENE

NÉPZENEKUTATÓK, NÉPDALGYŰJTŐK

NÉPDALELEMZÉS

JELES NAPOK

A MAGYAR NÉPDALOK RENDSZEREZÉSE

ELMEGYEK, ELMEGYEK

A DUDARI UTCÁN

HOL JÁRTÁL AZ ÉJJEL

LEMENT A NAP

NEM MESSZE VAN IDE KISMARGITA

KICSI MADÁR

TANAKAJDI TEMPLOM

A GYULAI KERT ALATT

MEGKÖTTÉK MÁR

A ZENE TÖRTÉNETE

A XVIII. SZ. MAGYAR ZENÉJE: KURUC DALOK, PÁLÓCZI HORVÁTH ÁDÁM MUNKÁSSÁGA

A ROMANTIKA KORA:

A MAGYAR ROMANTIKA: VERBUNKOS, ERKEL FERENC, LISZT FERENC

ROMANTIKUS OPERA: VERDI ÉS R. WAGNER MUNKÁSSÁGA

ROMANTIKUS DAL: SCHUBERT, SCHUMANN MUNKÁSSÁGA

ROMANTIKA HANGSZERES ZENÉJE: CHOPIN, MENDELSSOHN, BRAHMS MUNKÁSSÁGA

OROSZ ROMANTIKA: CSAJKOVSKIJ, MUSZORGSZKIJ

CSEH ROMANTIKA: SMETANA, DVORAK

A VERISTA OPERA: PUCCINI MŰVEI

A SZÁZADFORDULÓ ZENÉJE: DEBUSSY, RAVEL

A XX.SZ. ZENÉJE: SCHÖNBERG, SZTRAVINSZKIJ, HONEGGER, ORFF

A XX. SZ. MAGYAR ZENÉJE: BARTÓK BÉLA, KODÁLY ZOLTÁN

ETIKA OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	<i>60 perc</i>	<i>15 perc</i>
<i>Elérhető pontszám</i>	<i>60 pont</i>	<i>30 pont</i>

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli rész teszt típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (15%) – 9 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel kifejtése a megadott témakörökből

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 15% - (kerekítve) 5 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 15%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	77-90	85%-100%
jó (4)	63-76	70%-84%
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Témaköröknél mellékelve

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nincs

Írásbeli és szóbeli tematika

Az erkölcsi gondolkodás alapjai (Hammurapi törvényei, Ószövetség /Mózes Tízparancsolata/, Újszövetség /Máté evangéliuma, A hegyi beszéd/)

Erkölcsi érzék, felelősség utódainkért (László Ervin: Az erkölcsös cselekedet kritériumai, Popper Péter: A belső utak könyve, Jelenits István: Erkölcs és iskola. Magyar Szemle internetes változata, www.magjarszemle.hu)

Jó és rossz. A rossz eredete – különféle megközelítések (A szeretet /agapé/ az Újszövetségben, Alfred Adler: Emberismeret, Erich Fromm: A szeretet művészete)

Szeretetkapcsolatok: barátság (Alfred Adler: Emberismeret, Erich Fromm: A szeretet művészete)

Család (Dr. Makói Zita: A gyermek és a szülők kapcsolata, Alfred Adler: Emberismeret)

Szeretetnyelv (Erich Fromm: A szeretet művészete)

Szerelem (Hamvas Béla: Scientia Sacra II., Erich Fromm: A szeretet művészete, Alfred Adler: Emberismeret)

Hazaszeretet (Az aradi vértanú, Leiningen-Westerburg Károly búcsúlevele, Petőfi Sándor: A magyar ifjakhoz, Megemlékezés Mansfeld Péter 1956-os Hazafiról. Magyar Hősök, www.magyarhosok.hu)

Társadalmi szolidaritás (Michael J. Sandel: Mi igazságos... és mi nem?, Varga Adrienn: Kalkuttai Boldog Teréz anyára emlékezik a világ, Gergely Jenő: A kereszténydemokrácia Magyarországon /boldog báró altorjai dr. Apor Vilmos gyulai római katolikus plébános, győri püspök vértanúhalála/)

A munka mint az önkitaljesítés alapvető eszköze (Friedrich Engels: A munka szerepe a majom emberré válásában, Bod Péter Ákos: Erkölcs és gazdaság. www.magjarszemle.hu)

Többség és kisebbség (Tőkés László: Temesvár szellemében: Ökumenia és megbékélés, Krivánszky Miklós: Az EU nem kényszeríti ki a kisebbségi jogokat (interjú Gál Kinga európai néppárti európai parlamenti képviselővel). Erdélyi Napló internetes változata, www.erdelyinaplo.ro, Rostás-Farkas György: Cigányságom vállalom)

Világszegénység – a szegények világa (Gunnar Myrdal: Korunk kihívása: a világszegénység, Ferge Zsuzsa: Fejezetek a magyar szegénypolitika történetéből)

FIZIKA OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

évfolyam

A vizsga két részből áll:

írásbeli

szóbeli

Az írásbeli vizsga 60 perces.

Maximális, elérhető pontszáma: 50 pont.

Minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (12.5%): 6 pont

A szóbeli vizsga maximum 40 perces.

Egy tétel részletes bemutatása a feladat.

Felkészülési idő: 30 perc

Felelési idő: 10 perc

Elérhető maximális pontszám: 30 pont

Minimális pontszám (hogy értékelhető legyen az osztályozó vizsga (12.5%): 4 pont

Sikeres a vizsga:

ha a két vizsgarészből összesen 40 %-ot elért a vizsgázó

illetve, az egyes vizsgarészekben a minimális követelményt teljesítette

Sikertelen a vizsga:

amennyiben a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40 %-ot a vizsgázó

illetve, ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 12.5 %-ot

Ponthatárok: (írásbeli és szóbeli összesen)

68 - 80=5 (85% - 100%)

56 - 67=4 (70% - 84%)

44 - 55=3 (55% - 69%)

32 - 43=2 (40% - 54%)

0 - 31 = 1 (0% - 39%)

Felkészüléshez ajánlott tankönyv: Fizika 9. Nemzedékek tudása kiadó

Témakörök:

A mechanikai mozgás

Egyenes vonalú egyenletes mozgás

Változó mozgások: átlagsebesség, pillanatnyi sebesség

Szabadesés

Hajítások

A bolygók mozgása, Kepler-törvények
Newton törvényei
Lendület, lendületmegmaradás
Erők fajtái
Egyenletes körmozgás
Forgatónyomaték
Merev testek egyensúlya
Munka
Mechanikai energiák
Teljesítmény, hatásfok
Gázok és folyadékok mechanikája

évfolyam

A vizsga két részből áll:

írásbeli

szóbeli

Az írásbeli vizsga 60 perces.

Maximális, elérhető pontszáma: 50 pont.

Minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (12.5%): 6 pont

A szóbeli vizsga maximum 40 perces.

Egy tétel részletes bemutatása a feladat.

Felkészülési idő: 30 perc

Felelési idő: 10 perc

Elérhető maximális pontszám: 30 pont

Minimális pontszám (hogyan értékelhető legyen az osztályozó vizsga (12.5%): 4 pont

Sikeres a vizsga:

ha a két vizsgarészből összesen 40 %-ot elért a vizsgázó

illetve, az egyes vizsgarészekben a minimális követelményt teljesítette

Sikertelen a vizsga:

amennyiben a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40 %-ot a vizsgázó

illetve, ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 12.5 %-ot

Ponthatárok: (írásbeli és szóbeli összesen)

68 - 80=5 (85% - 100%)

56 - 67=4 (70% - 84%)

44 - 55=3 (55% - 69%)

32 - 43=2 (40% - 54%)

0 - 31 = 1 (0% - 39%)

Felkészüléshez ajánlott tankönyv: Fizika 10. Nemzedékek tudása kiadó

Témakörök:

Elektromos alapjenségek

Coulomb törvénye

Az elektromos erővonalak

Az elektromos mező munkája, a feszültség

Kondenzátorok

Az elektromos áram, áramerősség, az egyenáram

Az elektromos ellenállás, Ohm törvénye

Az áram hő- és élettani hatása

Fogyasztók kapcsolása

Áramforrások

A mágneses mező

A Lorentz-erő

Kinetikus gázelmélet

A hőtán I. főtétele

Ideális gázok hőkapacitása és fajhője

A hőtán II. főtétele

Olvadás, fagyás

Párolgás, forrás, lecsapódás

Halmazállapot-változások a természetben

Hőtán az otthonunkban

A vizsga két részből áll:

írásbeli

szóbeli

Az írásbeli vizsga 60 perces.

Maximális, elérhető pontszáma: 50 pont.

Minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (12.5%): 6 pont

A szóbeli vizsga maximum 40 perces.

Egy tétel részletes bemutatása a feladat.

Felkészülési idő: 30 perc

Felelési idő: 10 perc

Elérhető maximális pontszám: 30 pont

Minimális pontszám (hogy értékelhető legyen az osztályozó vizsga (12.5%): 4 pont

Sikeres a vizsga:

ha a két vizsgarészből összesen 40 %-ot elért a vizsgázó

illetve, az egyes vizsgarészekben a minimális követelményt teljesítette

Sikertelen a vizsga:

amennyiben a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40 %-ot a vizsgázó

illetve, ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 12.5 %-ot

Ponthatárok: (írásbeli és szóbeli összesen)

68 - 80=5 (85% - 100%)

56 - 67=4 (70% - 84%)

44 - 55=3 (55% - 69%)

32 - 43=2 (40% - 54%)

0 - 31 = 1 (0% - 39%)

Felkészüléshez ajánlott tankönyv: Fizika 10. Nemzedékek tudása kiadó

Témakörök:

A harmonikus rezgés

Az inga

Kényszerrezgés, rezonancia

A hullámmozgás

Hangtan

Elektromágneses rezgések

Az elektromágneses hullámok

A fénytörés.

Fénytörés prizmán

A tükrök és a lencsék képalkotása

A fény kettős természete. A foton

A gázok vonalas színe

A természetes radioaktivitás

Mesterséges elemátalakítások. Mesterséges radioaktivitás

Atombomba. Atomerőmű

Magfúzió. A hidrogénbomba

A Naprendszer szerkezete

Az Univerzum fejlődése

FÖLDRAJZ
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Nagy Balázs – Nemerkenyi Antal – Sárfalvi Béla – Ütőné Visi Judit: Földrajz 9. (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2013
 Probáld Ferenc – Ütőné Visi Judit: Földrajz 10. (NAT, Kerettanterv 2012) OFI

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Földrajzi atlasz középiskolásoknak (az érettségi vizsgaleírásnak megfelelő középiskolai földrajzi atlasz)

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

9. ÉVFOLYAM

A térképi ábrázolás és gyakorlatok

A Nap és kísérei

A Föld és mozgásai

A Föld szerkezete

A kőzetlemez-mozgások okai és következményei

A hegységképződés és a kőzetburok építőkövei

A Föld nagyszerkezeti egységei

A légkör kialakulása, szerkezete

A légkör felmelegedése

A légkör és a szél

Az általános légkörzés

Víz a légkörben

A világtengerek felosztása és jellemzői

A felszíni vizek

A felszín alatti vizek

A jég munkája

A forró övezet

A mérsékelt övezet

A hideg övezet

A népesség földrajzi jellemzői

A települések földrajzi jellemzői

10. ÉVFOLYAM

1.A világgazdaság általános jellemzése

Termelés, fogyasztás és kereskedelem kapcsolata

A világ élelmiszergazdasága

A világ energiagazdasága és ipara

A szolgáltatások

A világgazdasági pólusok és peremterületek

Magyarország természeti adottságai

Magyarország gazdasági, társadalmi jellemzői

Magyarország nagy tájai

Magyarország régiói

Európa természetföldrajza

Az EU földrajzi vonatkozásai

Észak-Európa

Nyugat-Európa

Dél-Európa

Közép és Kelet-Európa

Ázsia

Amerika

Ausztrália

Afrika

A globális problémák

INFORMATIKA
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

gyakorlati

szóbeli

	Gyakorlati	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	120 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

a gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Dr. Dancsó Tünde – Korom Pál Informatika Gimnázium 9-10 Nemzedékek tudása
tankönyvkiadó (1-2 fejezet)

Holczer József - Informatika szóbeli érettségi - Közép- és emelt szinten

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Nyelvi és művészeti specializáció:

A számítógép működése

Háttértárak

Perifériák

Operációs rendszer használata

Állományokkal kapcsolatos műveletek

Számítógép hálózatok

A számítógép és a biztonság

Szövegszerkesztés alapjai (karakter-, bekezdés-, oldalformázás, táblázat készítése, körlevél készítése, dokumentum kiegészítése képekkel)

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, SUM, MIN, MAX)

Adatbázis kezelés alapjai (egy táblás adatbázis létrehozása, választó lekérdezések készítése)

Paint program használata

Egyszerű bemutató készítése

Humán specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, matematika-, statisztikai-, függvények használata pl. SZUM, MIN, MAX, ÁTLAG, DARAB, DARABTELI)

Informatikai specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Szövegszerkesztés további funkciói (keres és csere, nyelvi segédeszközök, hasábkézelés, élőfej, élőláb, szegélyezés, végjegyzet, lábjegyzet)

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, matematika-, statisztikai-, függvények használata pl. SZUM, MIN, MAX, ÁTLAG, DARAB, DARABTELI, importálás, exportálás, számformátumok használata, adatok rendezése, szűrése, összetett képletek készítése, dátum és idő-, kereső-, szövegkezelő-, mátrix-, és logikai függvények használata, diagramok készítése.)

Prezentáció és grafika (áttünések, effektusok, diaminta használata, elemi alakzatok megrajzolása, módosítása)

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

gyakorlati

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	120perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel részletes bemutatása a feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégseges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégseges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Dr. Dancsó Tünde – Korom Pál Informatika Gimnázium 9-10 Nemzedékek tudása
tankönyvkiadó (1-2 fejezet)

Holczer József - Informatika szóbeli érettségi - Közép- és emelt szinten

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Nyelvi és művészeti specializáció:

Programozás jelölésrendszerei

Egyszerű algoritmusok készítése, értelmezése

Egy tetszőlegesen választott internetes oktató program bemutatás

Kommunikáció

Az informatika története

Munkavédelem és ergonómia

Etika, jogi ismeretek

Kommunikáció az interneten

Információ keresés, információközlési rendszerek

Közösségi oldalak használata előnyei, hátrányai

Vásárlás az interneten

Könyvtár informatika

Humán specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Prezentáció és grafika (áttünések, effektusok, diaminta használata, elemi alakzatok megrajzolása, módosítása)

Informatikai specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Jelátalakítás és kódolás,

Szövegszerkesztés (Stílusok használata, Tartalomjegyzék készítése, Nyomon követés, Szakaszformázások, Nyelvtani segédeszközök, Egyenletszerkesztés)

Táblázatkezelés(Függvények egymásba ágyazása, Kimutatások készítése. Diagramok formázása, összetett diagram készítése, Irányított szűrés, Pénzügyi függvények használata, Feltételes formázás)

Adatbázis kezelés (adatok importálása, kulcsok, kapcsolatok, törlő-, frissítő-, paraméteres-, táblakészítő lekérdezés, rendezés, számított mező, aggregáló függvények használata, űrlap-, jelentés készítése)

Weblap készítés (formázások, objektum beszúrása, hivatkozások)

Grafikai ismeretek (vektorgrafikus és pixelgrafikus képek készítése, módosítása)

Prezentáció készítés (akciógomok használata, vetítési beállítások, diagtammok beszúrása, módosítása, vetítési beállítások, jegyzetoldal használata)

ÉVFOLYAM**A vizsga részei**

gyakorlati

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	120 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel részletes bemutatása a feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikeres a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Holczer József - Informatika szóbeli érettségi - Közép- és emelt szinten

Bíró Zsolt - Csúri Péter - Fodor Zsolt: 10 próbaérettségi informatikából

Holczer József: Informatika gyakorlati érettségi közép- és emelt szinten

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Informatikai specializáció esetén:

Informatikai alapismeretek- hardver (2,10, 16 számrendszer átváltása, Logikai műveletek, ASCII kódtábla)

Weblap készítés (HTML, CSS, Microsoft Share Point,)

Könyvtárhasználat (típusai, szolgáltatások, Információ keresés, Forráshasználat

Gimp program használata pixelgrafika szerkesztése.

Fakultáció esetén:

Információs társadalom (A jelek és kódok világa; telekommunikációs eszközök, rendszerek, információs társadalom; információ szerezés, informatika fejlődéstörténetének

főbb állomásai; informatikai eszközhasználat veszélyei; informatika etikai és jogi vonatkozásai)

Informatikai alapok – hardver (a jelátalakítás és kódolás jelentősége és módszerei a korszerű informatikában; számítógép és perifériái; a helyi és a távhálózatok alapvető szolgáltatásai; számítógépes munkakörnyezet munkavédelmi és ergonómiai kérdései)

Informatikai alapok – szoftver (egy operációs rendszer felhasználói felülete operációs rendszer felépítése; operációs rendszer könyvtárszerkezete; állománykezelés, adatkezelés lehetőségei; számítógépes hálózat(ok), alapvető kommunikációs szolgáltatások)

Szövegszerkesztés (karakter-, bekezdés-, oldalformázás, táblázat készítése, körlevél készítése, dokumentum kiegészítése képekkel, keres és csere, nyelvi segédeszközök, hasábkézelés, élőfej, élőláb, szegélyezés, végjegyzet, lábjegyzet, stílusok használata, tartalomjegyzék készítése)

Adatbázis kezelés (több táblás adatbázis létrehozása, választó lekérdezések készítése adatok importálása, kulcsok, kapcsolatok, törlő-, frissítő-, paraméteres-, táblakészítő lekérdezés, rendezés, számított mező, aggregáló függvények használata, űrlap-, jelentés készítése)

Táblázatkezelés (táblázat formázása, importálás, exportálás, számformátumok használata, adatok rendezése, szűrése, összetett képletek készítése, dátum és idő-, kereső-, szövegkezelő-, mátrix-, és logikai- matematika-, statisztikai-, függvények használata, függvények egymásba ágyazása, diagramok készítése)

Felnőttek középiskolája:

A számítógép működése

Háttértárak

Perifériák

Operációs rendszer használata

Állományokkal kapcsolatos műveletek

Számítógép hálózatok

A számítógép és a biztonság

Szövegszerkesztés alapjai (karakter-, bekezdés-, oldalformázás, táblázat készítése, körlevél készítése, dokumentum kiegészítése képekkel)

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, SUM, MIN, MAX)

Adatbázis kezelés alapjai (egy táblás adatbázis létrehozása, választó lekérdezések készítése)

Paint program használata

A vizsga részei

gyakorlati

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel részletes bemutatása a feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikeres a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Holczer József - Informatika szóbeli érettségi - Közép- és emelt szinten
Bíró Zsolt - Csúri Péter - Fodor Zsolt: 10 próbaérettségi informatikából
Holczer József: Informatika gyakorlati érettségi közép- és emelt szinten
java2.uw.hu

A vizgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Informatikai specializáció esetén:

1. Algoritmizálás, adatmodellezés (elemi és összetett adatok állományszervezése, relációs adatstruktúrák, algoritmus leíró eszközök, elemi algoritmusok, rekurzió, egy programozási nyelv ismerete, programfejlesztő környezet használata.)

Fakultáció esetén:

Weblap készítés (HTML, CSS, Microsoft Share Point,)

Prezentáció és grafika

Felnőttek középiskolája:

Programozás jelölésrendszerei

Egyszerű algoritmusok készítése, értelmezése

Egy tetszőlegesen választott internetes oktató program bemutatás

Kommunikáció

Az informatika története

Munkavédelem és ergonómia

Etika, jogi ismeretek

Kommunikáció az interneten Információ keresés, információközlési rendszerek

Közösségi oldalak használata előnyei, hátrányai

Vásárlás az interneten

Könyvtár informatika

KÉMIA
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli feladatsor általános, szerves és szervetlen kémiai kérdéseket tartalmaz

az írásbeli feladatsor a következő típusú feladatokból állhat:

feleletválasztásos kérdések (ezen belül egyszerű, akár fejben is megoldható számítási feladat is lehetséges);

táblázat kiegészítés;

reakcióegyenletek kiegészítése;

elemző feladatok (kísérletelemzés, táblázatok, illetve diagramok elemzése, anyagok összehasonlítása, a jelenségek magyarázata stb. rövid szövegalkotási feladat formájában);

esettanulmány típusú problémafeladat (egy kémiai tárgyú szöveg (pl. újságcikk) értelmezése, és a hozzá kapcsolódó kérdések megválaszolása);

számítási feladatok (szöveges feladatok és feleletválasztásos kérdések egyaránt)

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Horváth Balázs, Péntek Lászlóné, Siposné Dr. Kedves Éva: A Természetről Tizenéveseknek. Kémia 9. Általános és Szervetlen kémia (2015.) Mozaik kiadó
Horváth Balázs, Péntek Lászlóné, Siposné Dr. Kedves Éva: A Természetről Tizenéveseknek. Kémia 10. Szervetlen és Szerves kémia (2015.) Mozaik kiadó

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Négyjegyű függvénytáblázat

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

ÉVFOLYAM

Az atomszerkezet és az elem: az atom alkotórészei; legfontosabb elemi részecskék, azok jelölése, relatív töltésük, relatív tömegük; a rendszám és tömegszám; az atomok mérete az atommaghoz képest. Az elem fogalma, jelölése (vegyjel); izotóp fogalma; radioaktív izotópok és alkalmazásuk; relatív atomtömeg.

Az elektronszerkezet: elektronhéj jellemzése; maximális elektronszám; energiaminimum elve; alapállapotú atom és gerjesztett atom értelmezése; telített és telítetlen héj értelmezése; vegyértékelektron fogalma; atomtörzs fogalma; nemesgázszerkezet értelmezése.

A periódusos rendszer: az elemek csoportosítása; periódus és csoport értelmezése; főcsoport és mellékcsoport bemutatása.

Az ionok: kation fogalma és képződése; anion fogalma és képződése; elnevezésük; jelölésük; atomokból való képződésük egyenlete; méretváltozásuk az alapállapotú atomhoz képest.

Elsőrendű kémiai kötések: elektronegativitás fogalma és változása a periódusos rendszerben; az ion- és kovalens kötés kialakulása (egy példán keresztül bemutatva); fémes kötés kialakulása; a tanult ionokból megszerkeszteni ionvegyületek tapasztalati képletét.

Másodrendű kémiai kötések: diszperziós kölcsönhatás, dipólus – dipólus kölcsönhatás és a hidrogén kötés kialakulása; a hidrogén kötés kialakulásának feltételei; a másodrendű kötések kialakulása közötti különbségek.

Molekulák: molekula fogalma, jelölése; kötő és nemkötő elektronpár; egyszeres és többszörös kötés fogalma és jellemzői; a datív és delokalizált kötés fogalma; kötési energia fogalma és mértékegysége; kötéspolaritás fogalma; az aromás vegyületek és a grafit delokalizált elektronszerkezetének értelmezése.

A molekulák térszerkezete és az összetett ionok: elektronpár taszítási elmélet, központi atom, ligandum, molekula polaritása; egyszerű molekulák téralkatának értelmezése; molekulák polaritását befolyásoló tényezők; összetett ion fogalma és képződésének lehetőségei példákkal szemléltetve.

Anyagi halmazok: anyagi halmaz fogalma; elem, vegyület, keverék, komponens, fázis fogalma; anyagi rendszerek besorolása, anyagi rendszerek csoportosítása a komponensek száma és anyagi minősége (elem, vegyület) szerint; állapotjelzők jele és SI mértékegysége.

Halmazállapotok, halmazállapot változások: gáz halmazállapot általános jellemzői ideális gázokra vonatkozóan; Avogadro törvénye; folyékony halmazállapot jellemzői; szilárd halmazállapot jellemzői; az amorf és kristályos állapot jellemzői.

Kristályrácsok: amorf és kristályos állapot fogalma; példák alapján besorolni az elemeket és vegyületeket a megfelelő rács típusba; ionrácsos anyagok jellemzői; atomrácsos anyagok jellemzői – a grafit és a gyémánt szerkezete és fizikai tulajdonságai; fémrácsos anyagok jellemzői, molekularácsos anyagok jellemzői.

Többkomponensű anyagi rendszerek: homogén, heterogén, kolloid rendszer fogalma; többkomponensű rendszerek jellemzői; diszperz rendszerek fajtái a komponensek halmazállapota szerint (pl. köd, füst, hab, emulzió, szuszpenzió); vizes alapú kolloidok fajtái, csoportosítása (szolok, gélek, adszorpció, deszorpció, fajlagos felület, ozmózis); homogén rendszerek (oldatok, keverékek) jellemzői.

Kémiai átalakulások, kémiai reakció: kémiai reakció fogalma, létrejöttének feltételei; aktiválási energia fogalma és értelmezése/ ábrázolása energiadiagramon; összegképlet és szerkezeti képlet értelmezése; sztöchiometriai egyenlet fogalma, szemléltetése egyenlettel; tömegmegmaradás törvénye; kémiai reakciók fajtáinak felsorolása.

Termokémia: endoterm és exoterm folyamat fogalma, szemléltetése energiadiagramon; reakcióhő és képződéshő fogalma, jelölése, mértékegysége; Hess tétele; reakcióhő kiszámításának módja; reakcióhő ábrázolása energiadiagramon; reakciósebesség fogalma; reakciók csoportosítása sebességük szerint; a koncentrációváltozás hatása a reakciósebességre; hőmérsékletváltozás hatása a reakciósebességre.

Katalizátor és egyensúly: katalizátor fogalma és hatása; a reakció energiaviszonyait ábrázolni katalizátorral és anélkül; megfordítható reakciók értelmezése; dinamikus egyensúly fogalma; kiindulási és egyensúlyi koncentráció fogalma; Le Chatelier – elv; dinamikus egyensúly kialakulása és az egyensúly megzavarásának lehetőségei (c, p, T); legkisebb kényszer elve az ammónia képződésének egyensúlyi reakcióján keresztül; katalizátor és az egyensúlyi folyamatok kapcsolata.

Sav – bázis reakciók: sav és bázis fogalma Arrhenius és Bronsted szerint; értékűség, amfotéria fogalma; sav- és báziserősség fogalma; Bronsted- féle sav – bázis párok, példákon keresztül szemléltesse; víz amfotériája; sav – báziserősség.

Vizes oldatok kémhatása: a víz autoprotolízisének fogalma, szemléltetése egyenlettel; pH definíciója; vízionszorzat fogalma, értéke; savas, lúgos és semleges kémhatás meghatározása; pH értelmezése kerek egész számokon keresztül; oxóniumion és hidroxidion; indikátorok fogalma és fajtái; közömbösítés lényege ioneqnyenlettel; sók hidrolízisének értelmezése példákon keresztül.

Elektronátmenettel járó reakciók és egyéb reakciók: oxidáció, redukció, oxidálószer és redukálószer fogalma és értelmezésük konkrét példa alapján; csapadék és gázfejlődés fogalma; csapadékképződési és gázfejlődési reakciók szemléltetése reakcióegyenlettel; egyesülés, bomlás és disszociáció fogalma és szemléltetése példaegyenleten keresztül.

Elektrokémia I.: galvánelem fogalma; elektród, anód, katód fogalma; elektromotoros erő, standardpotenciál fogalma, jele, mértékegysége; standard hidrogénelektrod jelölése; Daniel-elem és jelölése; anódon és katódon lejátszódó folyamatok a Daniel- elemen; egyszerű galvánelemek felépítését tudja jelölni és azon bejelölni az egyes pólusokat és felírni hozzájuk az egyes elektródfolyamatok egyenleteit; tudja megbecsülni redoxireakciók irányát a standardpotenciálok összehasonlítása alapján.

Elektrokémia II.: elektrolízis fogalma; pólusok az elektrolizáló cellában; olvadékelektrolízis és vizes oldatok elektrolízisének fogalma; mutassa be az elektrolizáló cella felépítését konkrét példán keresztül, jelölje az anód és katód folyamatot a cellában és írja fel a megfelelő egyenleteket.

Hidrogén: izotópok; hidrogén atom elektronszerkezete, hidrogén molekulaszervezete, polaritása, rács típusa; fizikai tulajdonságai; hidrogén gáz levegőhöz viszonyított sűrűsége; reakciókészsége, reakcióit fémekkel és fém-oxidokkal; durranógáz végrehajtásának módja; előállítása; előfordulása, felhasználása.

Nemesgázok: vegyérték-elektronszerkezete; fizikai tulajdonságai; alacsony reakciókészségük oka; előfordulása, ipari előállítása, felhasználása.

Halogénelemek: klór vegyérték-elektronszerkezete; molekulaszervezete; rács típusa; polaritása; fizikai tulajdonságai; reakciója vízzel (Simmelweis Ignác) és oxidáló hatása; klór reakcióit fémekkel, hidrogénnel. Halogének reakciója más halogenidekkel a standardpotenciálok alapján. Klór sokoldalú felhasználása; előfordulását; klór élettani hatásai, keletkezésének lehetőségei; veszélyei a háztartásban.

Halogén vegyületek: hidrogén-halogenidek felsorolása. Hidrogén-klorid molekulaszervezete, polaritása, fizikai tulajdonságai, reakciója vízzel, kémiai reakciói (egyenletekkel), előfordulása, előállítása, felhasználása, környezet és egészségkárosító hatása. Kősó fizikai tulajdonságai, rács típusa, előfordulása, előállítása, felhasználása. Hypo összetétele, kémhatása, oxidáló hatása, háztartási alkalmazásának veszélyei.

Oxigén csoport: oxigén csoport elemei; Müller Ferenc. Oxigén elektronszerkezete; molekulaszervezete; allotrópia fogalma; fizikai tulajdonságai. Reakciói fémekkel, nemfémes elemekkel; előfordulása elemi állapotban és vegyületeiben; jelentősége. Ózon képződése; hatása a felső és az alsó légrétegekben. Oxigén ipari és laboratóriumi előállításának módjai; természetbeni keletkezését.

Oxigén vegyületek: csoportosítása (oxidok, hidroxidok, oxosavak és sóik). Vízmolekula szerkezete; alakja; polaritása; fizikai tulajdonságai; olvadás és forráspontjának anyagszerkezeti magyarázata; amfotéria fogalma; víz autoprotolízise; reakciói savakkal és bázisokkal. Természetes vizek csoportosítása; vízkeménység (állandó és változó). Kalcium-oxid és magnézium-oxid képlete, színe, halmazállapota, rácstípusa, víz oldékonysága, reakciója vízzel, fontosabb felhasználása. Nátrium-hidroxid és a kalcium-hidroxid képlete, fizikai tulajdonságai, rácstípusa, előállítása, felhasználása, kölcsönhatásukat vízzel, reakciójuk savakkal.

Kén: molekulaszerekezete, kénatom elektronszerkezete; fizikai tulajdonságai; kémiai tulajdonságai (reakciója oxigénnel, cinkkel, vassal); előfordulása; előállítása; felhasználását.

A kén vegyületei: dihidrogén-szulfid molekulaszerekezete; polaritása; fizikai tulajdonságai; reakciója vízzel; előfordulása; felhasználása; mérgező hatása. Kén-dioxid és kén-tiroxid molekulaszerekezete; fizikai tulajdonságai; a kén-dioxid vízzel való reakciója; környezetszennyező hatása; előállítása; felhasználása. Kénsav molekulaszerekezete; polaritása; fizikai tulajdonságai; sav-bázis jellege; roncsoló hatása; vízelvonó hatása; reakciója vízzel; híg oldatának reakciója fémekkel; bázisokkal; fémekre gyakorolt passzíváló hatása; szerves vegyületekre gyakorolt elszenesítő hatása; felhasználása. Gipsz, rézgálic és keserűsó képlete; színük; vízdékonyságuk; felhasználásuk.

Nitrogén: elektronszerkezete; molekulaszerekezete; polaritása; rácstípusa; fizikai tulajdonságai; reakciókészsége; vízdékonysága; hidrogénnel és oxigénnel való reakciója; előfordulása, előállítása; felhasználása.

Nitrogén vegyületek: ammónia molekulaszerekezete; polaritása; rácstípusa; fizikai tulajdonságai; oldhatósága; szökőkút kísérlet; reakciója vízzel és savakkal; adja meg előfordulása; előállítása; felhasználása. Nitrogén – dioxid fizikai tulajdonságai; vízdékonysága; környezetszennyező hatása. Salétromsav fizikai tulajdonságai; reakciója vízzel, bázisokkal, híg oldatának reakciója fémekkel; felhasználása. Ammónium-nitrát jellemzése.

Foszfor: allotróp módosulatai és azok jellemezése; gyúlékonysága; reakciója oxigénnel; a módosulatok eltérő élettani hatása. Irinyi János. Foszforsav fizikai tulajdonságai; reakciója vízzel; előfordulása; élettani hatása; előállítása; felhasználása. Trisó és foszforit legfontosabb tulajdonságai.

ÉVFOLYAM

Szén: gyakorisága, allotróp módosulatai; természetes és mesterséges szenek; grafit és gyémánt halmazszerkezete és tulajdonságaik. Szén reakciója oxigénnel, vízgőzzel és szén-dioxiddal. Felhasználása.

A szén-vegyületei: szén-monoxid fizikai tulajdonságai; égése; képződése; mérgező hatása; előállítása. Szén-dioxid molekulaszervezete és polaritása; fizikai tulajdonságai; levegőhöz viszonyított sűrűsége; reakciója vízzel, lúgokkal; kimutatása; előfordulása, felhasználása, előállítása, élettani és ökológiai hatása. Szénsav molekulaszervezete, savbázis jellege; bomlékonysága; reakciója vízzel. Szóda/ sziksó, mészkő és szódabikarbóna legfontosabb tulajdonságai.

Szilícium: rácstípusa; előfordulása; felhasználása és legfontosabb tulajdonságai. Szilícium-dioxid jellemzése.

Fémek: általános tulajdonságai; ötvözet fogalma; előállítása; korrózió fogalma; korrózióvédelem fajtái; rozsdaképződés folyamata.

Az s-mező fémek: alkálifémek és alkáliföldfémek anyagszerkezete; lángfestés fogalma; vegyértékelektron-szerkezetük; sűrűségük; megmunkálhatóságuk; halmazállapotuk; olvadáspontjuk; redoxi sajátságai; viselkedésük levegőn; kémiai tulajdonságaik (nemfémekkel, oxigénnel, vízzel); előfordulásuk; felhasználásuk; élettani hatásuk.

A p-mező fémek: alumínium általános tulajdonságai; redoxi sajátsága; reakciója sósav oldattal és nemfémekkel; termit reakció; passzíválódás; viselkedése levegőn; előfordulása; előállítása; felhasználása. Ón és ólom általános tulajdonságai; viselkedésük levegőn; felhasználásuk.

A d-mező fémek/ vascsoport: vas mechanikai tulajdonságai; a vas redoxi sajátságai; passzíválódása; viselkedése levegőn; reakciója nemfémekkel és savakkal; a vasionok színe és élettani jelentősége; előfordulása; előállítása; felhasználása.

A d-mező fémek/ rézcsoport és a cink: általános tulajdonságaik, redoxi sajátságai; viselkedésük levegőn; reakciókészségük oxidáló és nem oxidáló savakkal; reakciójuk oxigénnel; ionjaik töltése és színe; élettani hatásuk; felhasználásuk. Cink vegyértékelektron—szerkezete és ionjának töltése; sűrűsége; redoxi sajátsága; viselkedése levegőn; reakciója savakkal és nemfémekkel; előfordulása; előállítása; felhasználása; élettani hatása.

A szerves vegyületek általános jellemzői: vis vitalis elmélet; organogén elemek fogalma; szénatom molekulaképző sajátsága; konstitúció, konformáció, konfiguráció fogalma. Tudjon megszerkeszteni szerves molekulák konstitúciós képletét; izoméria

fogalma; konstitúciós izoméria, térizoméria és geometriai izoméria fogalma; cisz-transz izoméria értelmezése a but-2-én példáján keresztül; homológ sor fogalma; funkciós csoport fogalma; funkciós csoportok neve és képlete; csoportosítsa a szerves vegyületeket funkciós csoport szerint és szénlánc szerint. Értelmezze a többszörös kötés szerepét; a funkciós csoportok szerepét. Szubsztitúció, addíció, polimerizáció és elimináció fogalma.

Szénhidrogének/ alkánok és cikloalkánok: alkán és cikloalkán fogalma; sorolja fel 1-től 8-ig a normállancú alkánok neveit és 1-től 4-ig a cikloalkánok neveit; sorolja fel az alkilcsoportok neveit és értelmezze a szénatom rendűségét. Értse az elágazó alkánok és cikloalkánok elnevezésének szabályait. Tetraéderez szerkezet a szénatom körül; olvadás és forráspontváltozás a homológ sorban. Kémiai reakciók (égés, alkán-levegő elegyek robbanékonysága, szubsztitúció halogénnel, hőbontás, reakciókészség, metán klórozása). Reakciókészségük a telítetlen vegyületekéhez képest. Tökéletes égésük egyenlete. Előfordulásuk. Kőolaj feldolgozás fontosabb frakciói és azok jellemzése; ólommentes benzin; oktánszám. Felhasználásuk.

Szénhidrogének/ alkének: alkén fogalma; általános összegképletük; nevezéktan szabályai (példával). Geometriai izoméria fogalma; izoméria lehetőségei a butén példáján. Etén térbeli alakja; polaritása. Alkének általános tulajdonságai; olvadás és forráspontjuk változása a homológ sorban; kémiai reakcióik (égés, addíciós reakciók, polimerizáció, reakciókészség).

Diének és természetes poliének: dién fogalma; buta-1,3-dién és izoprén bemutatása; polimerizációjuk. A kaucsuk, gumi és karotinoidok bemutatása.

Alkinok – az etin: alkin fogalma; téralkata; kötés és molekulapolaritás; fizikai tulajdonságai; kémiai tulajdonságai (robbanékonyság, égés, addíciós reakciók, reakciókészség, tökéletes égés); felhasználása.

Aromás szénhidrogének / benzol: aromás vegyület fogalma; delokalizált elektron fogalma; térszerkezete; polaritása; fizikai tulajdonságai; égése; szubsztitúciós reakciói; reakciókészsége; élettani hatása.

Halogéntartalmú szerves vegyületek: elnevezésük; a tanult szénhidrogénekből származtatott vegyületek halmazállapota; oldékonysága; polimerizációjuk (vinil-klorid, tetrafluor-étén). Felhasználásuk és élettani hatásuk.

Oxigéntartalmú szerves vegyületek / alkoholok, fenolok: hidroxil-, oxo-, éter-, karboxil- és észter csoport fogalma; alkohol, fenol, aldehid, éter, keton, észter, karbonsav fogalma. Alkoholok elnevezésének szabályai; triviális nevek; polaritásuk; hidrogén kötésre való hajlamuk; fizikai tulajdonságaik; kémiai reakcióik (reakció szerves és

szervetlen savakkal (észterképzés), égése, primer és szekunder alkoholok oxidációja, kémhatása). Előfordulás, élettani hatás, előállítás és felhasználás. Fenol fogalma, polaritás, hidrogén kötésre való hajlama, fizikai tulajdonsága, élettani hatása és felhasználása.

Oxigéntartalmú szerves vegyületek/ éterek és oxo vegyületek: éterek nevezéktana, fizikai tulajdonságuk, olvadás és forráspontja és oldhatósága a dietil-éter példáján. A dietil-éter gyúlékonysága és felhasználása. Aldehidek és ketonok szabályos és triviális elnevezése; oxo csoport polaritása; halmazállapot és oldhatóság a tanult vegyületek esetén; kémiai reakcióik (ezüstitükör próba, Fehling-próba; formaldehid, acetaldehid és az acetone oxidálhatósága közötti különbség; az acetaldehid és az acetone redoxi sajátosságai). Felhasználás; élettani hatás.

Oxigéntartalmú szerves vegyületek / karbonsavak és sóik: Karbonsavak csoportosítása értékűség és szénlánc szerint; telített és nyílt láncú monokarbonsavak általános képlete; szabályos és triviális elnevezések; karboxilcsoport polaritása; fizikai tulajdonságaik; hidrogénkötés és szénlánc szerepe az olvadás és forráspontban; sav-bázis sajátosságok; észter képződés; kémiai reakciók (nátriummal, nátrium-hidroxiddal, nátrium-hidrogén-karbonáttal); ecetsav előállítása; előfordulás; felhasználás. Szent-Györgyi Albert. Karbonsavak sóinak elnevezése. Szappan tisztító hatása.

Oxigéntartalmú szerves vegyületek / észterek és karbonsav-észterek: csoportosításuk. Karbonsav – észterek nevezéktana (etil-acetát példáján bemutatva); etil-acetát szerkezete; fizikai tulajdonságaik; viaszok; gyümölcsészterek; kémiai reakciók (etil-acetát hidrolízise); előállítása; felhasználása. Zsír és olaj fogalma; általános szerkezete; fizikai tulajdonsága; hidrolízisük (elszappanosodás).

Nitrogéntartalmú szerves vegyületek / aminok, aminosavak és savamidok: funkciócsoportok; elnevezésük szabályai; kémiai reakciók (sav-bázis sajátosság; metil-amin reakciója vízzel és hidrogén-kloriddal, a keletkezett sók nevei). Aminosav fogalma; csoportosításuk az oldallánc alapján; az alfa-aminosav általános szerkezete; tulajdonságai (ikerionos szerkezet a glicin példáján keresztül; olvadáspont magyarázat; halmazállapot; amfoter jelleg; a glicin sósavval és nátrium-hidroxiddal való reakciója); előfordulás. Savamidok funkciócsoportja; elnevezés szabályai; polaritásuk, halmazállapotuk.

Nitrogéntartalmú heterociklusos vegyületek: Piridin konstitúciója; aromás elektronrendszere; polaritása; fizikai tulajdonságai. Pirimidin konstitúciója, aromás elektronrendszere; polaritása; jelentősége. Pirrol konstitúciója, aromás

elektronrendszere; jelentősége. Imidazol konstitúciója, aromás elektronrendszere. Purin konstitúciója és aromás elektronrendszere.

Szénhidrátok: mono-, di- és poliszacharidok fogalma. Monoszacharidok általános összegképlete; csoportosítása; molekulaszervezete; gyűrűvé záródás; fizikai tulajdonságok; aldózok redukáló hatása; karamellizálódás és elszenesedés fogalma. Ribóz és 2-dezoxi-ribóz összegképlete; nyílt láncú és gyűrűs konstitúció. Glükóz összegképlete; nyílt láncú és gyűrűs konstitúció; fizikai tulajdonságai; ezüsttükör és Fehling-próba; előfordulás; jelentőség. Fruktóz összegképlete, előfordulása, nyílt láncú és gyűrűs konstitúció.

Szénhidrátok / diszacharidok és poliszacharidok: diszacharidok származtatása; összegképlete; fizikai tulajdonságaik; halmazállapotuk és vízdoldékonyságuk magyarázata; redukáló sajátságai. Maltóz, cellobióz és szacharóz tulajdonságai. Poliszacharidok általános képlete; származtatásuk; tulajdonságaik. Cellulóz és keményítő tulajdonságai.

Fehérjék: építőelem; peptid kötés fogalma; primer struktúra (aminosav szekvencia) fogalma; dipeptid származtatása; polipeptid lánc általános szerkezetének jelölése; szekunder struktúra (béta redő, alfa-hélix); terciér struktúra; fibrilláris és globuláris fehérjék; kimutatása; reakcióik; jelentőségük.

Nukleinsavak: építő elemek; nukleotid szervezete; polinukleotid lánc kialakulása; alkotórészek kapcsolódása egy nukleotidban; polinukleotid lánc sematikus jelölése; RNS és DNS jellemzése; DNS térszerkezete.

Műanyagok és energiagazdálkodás: műanyagok csoportosítása; természetes alapú műanyag (gumi) fogalma; szintetikus előállított műanyagok csoportosítása; polimerizációs műanyagok felsorolása és néhány jellemzői. Környezetvédelmi szempontok. Hagyományos energiaforrások fogalma (kőszén, kőolaj, földgáz), használatuk előnyei és hátrányai; megújuló energiaforrások előnyei és hátrányai; alternatív energiaforrások előnyei és hátrányai.

Kémiai számításokhoz szükséges elméleti tudás

Fontos: jelek, mértékegységek, összefüggések az alábbiak között

anyagmennyiség: relatív atomtömeg, relatív molekulatömeg, moláris tömeg, Avogadro-állandó, sűrűség

gázok: Avogadro-törvénye; gázok moláris térfogata; moláris gáztérfogat (standard légköri nyomáson); gázok sűrűsége; gázok relatív sűrűsége

oldatok, elegyek, keverékek: tömegszázalék; térfogatszázalék; anyagmennyiség- százalék;
anyagmennyiség-koncentráció; oldhatóság megadása tömegszázalékban és 100 g
oldószerre vonatkoztatva

hogyan kell oldatot készíteni: vízmentes anyagból és oldószerből; hígítással; töményítéssel;
keveréssel

összegképlet

sztoichiometriai egyenlet

termokémia: reakcióhő, képződéshő, Hess-tétele

kémhatás: pH, vízionszorzat

elektrokémia: standardpotenciál, elektromotoros erő, elektrolízis

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

Vizsgaleírás

9 – 12. évfolyam

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész tesztyszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből
magyar nyelvből és irodalomból egyaránt

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele 7 pont (14%)

Szóbeli vizsga:

egy irodalom és egy magyar nyelv tétel részletes bemutatása a feladat

kötelező memoriter/ek felidézése, teljes terjedelemben vagy részletben történő előadása

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 4 pont (14%)

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	57-67	71%-84%
közepes (3)	48-56	60%-70%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-56	60%-70%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Pethőné Nagy Csilla: Irodalom 9., 10., 11., 12. (bármely kiadás használható)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

nincs

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgahely biztosít)

Szöveggyűjtemény, kötetek

Vizgakovetelmények

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizgakovetelmény és a kerettanterv alapján készült)

ÉVFOLYAM

Irodalom:

A görög epika – Homéroszi eposzok

A görög líra – Alkaios, Anakreon, Szappho

Görög dráma kialakulása, színház, színjátszás – Szophoklész: Antigóné

A római irodalom – Vergilius, Horatius

A Biblia ószövetségi része és történetei

A Biblia újszövetségi része és történetei

A középkor irodalma – Dante, Villon

Középkori nyelvemlékek: Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom

Az itáliai reneszánsz – Boccaccio, Petrarca

A magyar reneszánsz: Janus Pannonius

Balassi Bálint munkássága

Az angol reneszánsz színház és színjátszás – Shakespeare: Rómeó és Júlia

Szerzők, művek:

Homérosz: Íliász és Odüsszeia (szöveggyűjteményből)

Alkaios: A hajó, Anakreon: Gyűlölöm, Szappho: Aphroditéhoz

Szophoklész: Antigoné

Vergilius: IX. ecloga, Horatius: Licinius Murenához, Leuconoénak

Szemelvények Bibliából - szöveggyűjtemény

Dante: Isteni színjáték, Villon: Nagytestamentum – szöveggyűjtemény

Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom- szöveggyűjtemény

Boccaccio: Dekameron, Petrarca: Daloskönyv - szöveggyűjtemény

Janus Pannonius: Pannonia dicsérete, Búcsú Váradtól, Egy dunántúli mandulafáról - szöveggyűjtemény

Balassi Bálint: Egy katonaének, Kiben bűne bocsánatáért könyörgett..., Hogy Júliára talál, így köszöne neki - szöveggyűjtemény

Shakespeare: Rómeó és Júlia - kötet

Memoriterek:

Homérosz: Íliász és Odüsszeia – részletek: expozíciók

Horatius: Melpomenéhez - részlet

Janus Pannonius: Pannónia dicsérete

Balassi Bálint: Egy katonaének (1-5. vsz.)

Halotti beszéd és könyörgés (első 11 sor)

Shakespeare: Rómeó és Júlia – részletek

Magyar nyelv:

Kommunikáció, tömegkommunikáció

Hangtörvények

Szóelemek

Szófajok

Szóalkotási módok

Helyesírás

Mondattan

Az egyszerű mondat szintagmatikus szerkezete

Szövegalkotás

ÉVFOLYAM

Irodalom:

A magyar barokk és Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem

A francia klasszicista dráma: Moliere

Az angol felvilágosodás - Daniel Defoe, Jonathan Swift

A francia felvilágosodás – Rousseau, Voltaire: Candide

A német felvilágosodás - Goethe: Faust

A magyar felvilágosodás - Bessenyei György, Kazinczy Ferenc, Kármán József,

Batsányi János munkássága

Stílusszintézis Csokonai Vitéz Mihály költészetében

Berzsenyi Dániel költészete

A német romantika jellemzői

Az angol romantika – Byron, Shelley, Keats

Az orosz romantika – Puskin: Jevgenyij Anyegin

A francia realista regény: Balzac, Stendhal

Katona József: Bánk bán

Kölcsey Ferenc munkássága

Vörösmarty Mihály költészete, a Csongor és Tünde

Jókai Mór: Az arany ember

Petőfi Sándor életműve

Szerzők, művek:

Daniel Defoe, Jonathan Swift - szöveggyűjtemény
Rousseau - szöveggyűjtemény, Voltaire: Candide - részletek
Goethe: Faust I. rész
Bessenyei György, Kazinczy Ferenc, Kármán József, Batsányi János -
szöveggyűjtemény
Csokonai Vitéz Mihály: Az estve, A Reményhez, Dorottya, Tartózkodó kérelem
Bercsenyi Dániel: A magyarokhoz I., Osztályrészem, Levéltöredék barátémhoz
A német romantika jellemzői - szöveggyűjtemény
Byron, Shelley, Keats - szöveggyűjtemény
Puskin: Jevgenyij Anyegin
Katona József: Bánk bán
Kölcsey Ferenc: Himnusz, Huszt, Zrínyi - versek, Parainesis – szöveggyűjtemény
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde - kötet
Vörösmarty Mihály: Szózat, Gondolatok a könyvtárban, Előszó– szöveggyűjtemény
Petőfi Sándor: A virágnak megtiltani nem lehet...Kiskunság, Szeptember végén,
Reszket a bokor, mert..., Minek nevezzelek..., Nemzeti dal, A XIX. század költői, Egy
gondolat bánt engemet...
Balzac: Goriot apó, Stendhal: Vörös és fekete
Jókai Mór: Az arany ember

Memoriterek

Batsányi János: A franciaországi változásokra
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz
Vörösmarty Mihály: Szózat
Vörösmarty Mihály : Csongor és Tünde (részletek: Csongor monológjából, az Éj
monológjából, a mű zárlata)
Petőfi Sándor: Szeptember végén

Magyar nyelv:

Szövegtan
Jelek és jeltípusok
A szavak jelentése
Stilisztikai alapfogalmak
A zeneiség stíluseszközei
Az alakzatok
A szóképek
A képszerűség egyéb stíluseszközei
A stílusrétegek
A stílusárnyalatok

ÉVFOLYAM**Irodalom:**

Arany János életműve
Madách Imre: Az ember tragédiája
Az orosz realizmus - Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés
A francia szimbolista költészet: Baudelaire, Verlaine, Rimbaud
A dráma megújítása – drámaiatlan dráma: Csehov: Sirály
Analitikus dráma - Ibsen :Nóra
Mikszáth Kálmán dzsenti – és parasztábrázolása
A Nyugat első nemzedéke: Ady Endre költészete
Móricz Zsigmond dzsenti –és parasztábrázolása
Az avantgárd irányzatok
Látásmódok: Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes
Babits Mihály életműve
Kosztolányi Dezső munkássága, Édes Anna
Juhász Gyula, Tóth Árpád költészete

Szerzők, művek:

Arany János: Ágnes asszony, Letésem a lantot, Mindvégig, Kertben, Őszikék
versciklus versei, Toldi és Toldi estéje - szöveggyűjtemény

Madách: Az ember tragédiája - kötet

Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés- szöveggyűjtemény

Csehov: A sirály, Ibsen: Nóra - kötet

Mikszáth Kálmán: Tót atyafiak, A jó palócok: Szegény Gélyi János lovai, Bági csoda-
szöveggyűjtemény

Ady Endre: Góg és Magóg ..., A magyar Ugaron, Harc a nagyúrral, Lédával a bálban,
Héja – nász az avaron, Elbocsátó, szép üzenet, Őrizem a szemed, Az eltévedt lovas,
Emlékezés egy nyár – éjszakára, Párizsban járt az Ősz, A Sion – hegy alatt -
szöveggyűjtemény

Móricz Zsigmond: Tragédia, Barbárok - szöveggyűjtemény, Rokonok - kötet

Babits Mihály: A lírikus epilógja, Húsvét előtt, Cigány a siralomházban, Jónás könyve
- szöveggyűjtemény

Kosztolányi Dezső : Boldog, szomorú dal, Hajnali részegség- szöveggyűjtemény, Édes
Anna - kötet

Juhász Gyula: A tápai lagzi, Milyen volt...- szöveggyűjtemény

Tóth Árpád: Elégia egy rekettyebokorhoz, Körúti hajnal- szöveggyűjtemény

Memoriterek:

Paul Verlaine: Őszi chanson

Ady Endre: Elbocsátó, szép üzenet; ..., Őrizem a szemed

Arany János: Ágnes asszony – részletek

Kosztolányi Dezső: Édes Anna – részletek

Babits Mihály: Jónás könyve - részletek

Magyar nyelv:

Az érvelő szöveg
Retorika
Az érvelő szöveg felépítése
Az érvek típusai
A hozzászólás, felszólalás
Esszé, az előadás, értekezés
Általános nyelvészeti ismeretek
A magyar nyelv területi nyelvváltozatai
A magyar nyelv társadalmi nyelvváltozatai
Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra

ÉVFOLYAM

Irodalom:

A világirodalom epikai és lírai törekvései a 20. században
Bertold Brecht epikus színház
József Attila életműve
Radnóti Miklós költészete
Szabó Lőrinc költészete
Weöres Sándor pályaképe
Pilinszky János költészete
A költő Márai Sándor
Illyés Gyula lírája
A drámaíró Örkény István – groteszk látásmód, abszurd
Kortárs irodalom: Szabó Magda
Regionális kultúra: Závada Pál
Az irodalom határterületei: Szórakoztató irodalom

Szerzők, művek:

Franz Kafka: Az átváltozás - szöveggyűjtemény

Bertold Brecht: Kurázi mama - kötet

József Attila: Tiszta szívvel, Óda, Reménytelenül, Téli éjszaka, A Dunánál, (Talán eltűnök hirtelen), (Karóval jöttél...)Íme, hát megleltem hazámat, Mama, Anyám, Kései sirató-szöveggyűjtemény

Weöres Sándor: Rongyszőnyeg- szöveggyűjtemény

Márai Sándor: Halotti beszéd- szöveggyűjtemény

Örkény István: Egyperces novellák- szöveggyűjtemény, Tóték - kötet

Szabó Magda: Abigél/ Für Elise - kötet

Závada Pál: Jadviga párnája- kötet

Helen Fielding: Bridget Jones naplója- kötet

Memoriterek:

József Attila: Óda (részletek), Íme, hát megleltem hazámat...(részlet)

Radnóti Miklós: Tétova óda (részlet), Nem bírta hát...(részlet)

Örkény István: Tóték (részletek)

Szabó Magda: Für Elise - részletek

Magyar nyelv:

Ismeretek a nyelvről

Nyelv és társadalom

A nyelvek eredete és típusai

A magyar nyelv finnugor rokonságának bizonyítékai

A magyar nyelv történetének főbb korszakai a nyelvemlékek tükrében

Nyelvtani rendszer, és a hangrendszer változásai

A nyelvújítás

MATEMATIKA
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 9. a gimnáziumok számára,
Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 9. (NAT,
Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 9., Nemzeti
Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti
tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és
megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Halmaz, üreshalmaz, véges és végtelen halmazok, halmazmegadási módok, halmaz
számossága, valódi és nem valódi részhalmaz fogalma.

Halmazműveletek: metszet, unió, különbség, alaphalmaz, komplementer. Ábrázolás Venn-
diagramon, intervallumok ábrázolása.

Számtan, algebra

Hatványozás azonosságainak alkalmazása egész kitevőre, számok normálalakja.

Nevezetes szorzatok és használatuk: $(a+b)^2$, $(a-b)^2$, $(a+b)(a-b)$, szorzattá alakítás módszerei:
kiemelés, azonosság, teljes négyzetté alakítás.

Műveletek algebrai törtekkel és egyszerűsítésük

Oszthatóság fogalma, tulajdonságai, oszthatósági szabályok

Prímszám, összetett szám, a számelmélet alaptétele, prímtényezős felbontás. Osztó,
többszörös, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.

Átváltás 10-es számrendszerből 2-esbe és 2-esből 10-es számrendszerbe.

Egyenes és fordított arányosság, százalékszámítás.

Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásának módszerei, szöveges feladatok.

Abszolútértékes egyenletek.

Az elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldási módszerei, egyszerű egyenlőtlenség-rendszerek.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Egyváltozós valós függvények: egyenes, abszolútérték, másodfokú, négyzetgyök, tört, összetett függvények grafikonjainak rajzolása, függvénytranszformációk.

Függvények jellemzése.

Geometria

Pont, egyenes, sík és kölcsönös helyzetük, a szög fogalma, szögfajták, szögpárok

Háromszögek fajtái oldalak, szögek szerint, háromszög nevezetes vonalai, háromszögekre vonatkozó tételek: Pitagorasz-tétel és megfordítása. Összefüggések a háromszög oldalai és szögei között.

Négyszögek fajtái. Speciális négyszögek, sokszögek fajtái, átlók száma, külső és belső szögek összege.

Nevezetes ponthalmazok. A kör és részei, a háromszögek nevezetes vonalai, körei. Körív hossza, körcikk területe. A Thalész tétele, megfordítása és alkalmazásai.

Kerület, terület: háromszög területképletei, nevezetes négyszögek, szabályos sokszögek, kör, körív hossza, körcikk területe, körszelet kerülete és területe.

Egybevágósági transzformációk: eltolás, tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, háromszög egybevágósági alapesetei.

Alapszerkesztések.

Valószínűség, statisztika

A statisztikai adatok rendszerezése, rendezése, szemléltetése oszlop és kördiagramon jellemzése, módusz, medián, átlag, terjedelem.

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 10. a gimnáziumok számára, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 10. (NAT, Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 10., Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Matematikai logika, állítás tagadása, megfordítása. Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában.

Sorba rendezési problémák és alkalmazásuk feladatokban, skatulya-elv

Gráfelméleti alapfogalmak: pont, él, fokszám.

Számтан, algebra

Másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek, diszkrimináns. Megoldóképlet, gyöktényezős alak, paraméteres másodfokú egyenlet. Másodfokú egyenletre visszavezethető magasabb fokú egyenletek.

Másodfokú egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek.

Négyzetgyökös egyenletek.

Számтani és mértani közép.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Trigonometrikus függvények ábrázolása és jellemzése: szinusz, koszinusz, tangens, kotangens.

Trigonometrikus függvények transzformációi.

Geometria

Párhuzamos szelők és szelőszakaszok tétele és alkalmazás, szögfelezőtétel és alkalmazása.

A középpontos hasonlósági transzformáció, a hasonlósági transzformáció, a háromszögek hasonlóságának alapesetei. Hasonló síkidomok területének aránya, hasonló testek térfogatának aránya.

Arányossági tételek a derékszögű háromszögben és alkalmazásuk: magasságtétel, befogótétel.

Körív hossza, körcikk területe.

Hegyesszögek szögfüggvényei: szinusz, koszinusz, tangens, kotangens, nevezetes szögek szögfüggvényei. Összefüggések a hegyesszögek szögfüggvényei között és alkalmazásaik.

A háromszögek különböző adatainak meghatározása szögfüggvényekkel

Műveletek vektorokkal, vektorok felbontása összetevőkre.

A szögfüggvények általánosítása, a forgásszög szögfüggvényeinek értelmezése.

Valószínűség, statisztika

A valószínűség-számítás alapjai: események, kísérlet, gyakoriság, relatív gyakoriság.

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 11. a gimnáziumok számára, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 11. (NAT, Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 11., Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Vegyes kombinatorikai feladatok, kiválasztási feladatok. A kombinatorika alkalmazása egyszerű geometriai feladatokban. Mintavétel visszatevés nélkül és visszatevéssel.

Gráfok: fokszám, teljes gráf, fokszám tétel.

Számтан, algebra

Hatványozás: azonosságok, hatványozás egész és törtkitevőre. Gyökvonás: azonosságok, n -edik gyökre.

Exponenciális egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek megoldási módszerei

A logaritmus fogalma, azonosságai és alkalmazása feladatokban, áttérés másik alapra.

Logaritmikus egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek megoldási módszerei

Trigonometrikus egyenletek megoldási módszerei.

Geometria

Színusztétel, koszinusztétel és alkalmazásaik

Vektorműveletek a koordináta-rendszerben: összeadás, kivonás, szorzás számmal, két vektor skaláris szorzata, tulajdonságai, vektor hossza, két vektor hajlásszöge.

Szakasz felezőpontja, adott arányú osztópontja, szakasz hossza, háromszög súlypontja.

Egyenest meghatározó adatok, két egyenes párhuzamosságának és merőlegességének feltételei.

Egyenes egyenletének felírása különböző adatokból.

Kör egyenletének felírása, a kör egyenletéből a kör középpontjának és sugarának meghatározása. A kör egy adott pontjába az érintő egyenletének felírása.

Pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága. Egyenesek, kör és pont, kör és egyenes kölcsönös helyzete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Exponenciális, logaritmusos függvények ábrázolása, jellemzése, transzformációi.

Trigonometrikus függvények ábrázolása, jellemzése, transzformációi.

Számтani és mértani sorozatok: n -edik tag, első n tag összege, alkalmazása feladatokban.

Kamatос kamat, járadékszámítás: a képletből bármely ismeretlen adat kiszámítása.

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 12. a gimnáziumok számára, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 12. (NAT, Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 12., Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Összeszámlálás, sorbarendezési feladatok: permutáció, kombináció, variáció.

Geometria

Kocka felszíne és térfogata.

Hasáb felszíne és térfogata.

Forgáshenger felszíne és térfogata.

Gúla felszíne és térfogata.

Forgáskúp felszíne és térfogata.

Csonkagúla és csonkakúp felszíne és térfogata.

Gömb felszíne és térfogata.

Testek összetevése és darabolása.

Valószínűség, statisztika

Esemény és az eseménytér fogalmát konkrét példák esetén. Kapcsolatot a relatív gyakoriság és a valószínűség között.

A klasszikus valószínűségi modell. Kedvező és összes eset meghatározása. Esemény komplementerének a valószínűsége. Valószínűség számítás visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén. A binomiális eloszlás képlet alkalmazása.

Rendszerező összefoglalás

Halmazok, halmazműveletek, logika.

Kombinatorika, valószínűségszámítás.

Számelmélet, algebrai kifejezések.

Hatvány, gyök, logaritmus.

Egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek.

Függvények ábrázolása, jellemzése.

Egybevágósági, hasonlósági transzformációk.

Síkgeometria.

Térgeometria.

Vektorok, szögfüggvények, szinusztétel, koszinusztétel.

Koordinátageometria, alakzatok egyenletei: egyenes, kör.

Statisztika.

MOZGÓKÉP ÉS MÉDIAISMERET OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	<i>60 perc</i>	<i>15 perc</i>
<i>Elérhető pontszám</i>	<i>60 pont</i>	<i>30 pont</i>

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli rész teszt típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (15%) – 9 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel kifejtése a megadott témakörökből

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 15% - (kerekítve) 5 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 15%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	77-90	85%-100%
jó (4)	63-76	70%-84%
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Témaköröknél mellékelve

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nincs

A média és a kommunikáció fogalma, eszközei (órai tananyag)

Tömegkultúra, tömegkommunikáció (Hauser Arnold: A művészet szociológiája)

Tömegkommunikáció és a modern polgári média (Hauser Arnold: A művészet szociológiája)

Médiaforradalmak (Luther Márton, Gutenberg János, modern polgári sajtó /napóleoni korszak, Joseph Pulitzer – USA/, rádió, film, televízió, internet, mobiltelefon)

Magyar médiatörténet (reformkor, Osztrák-Magyar Monarchia, kommunista diktatúrák – Buzinkay Géza: Kis magyar sajtótörténet)

Példák a médiatípusokra (írott, elektronikus médiumok, írott sajtó online változatai, hírportálok, közösségi internetes oldalak – órai tananyag)

Műfajcsaládok, alapvető műfajok az írott sajtóban (Dr. Lovas Dániel: A helyi sajtó ABC-je)

A média-tulajdonviszonyok (közszolgálati és kereskedelmi média), a reklám szerepe, hatása (Koltay András: A közszolgálati média fogalma. www.mediakutato.hu, Jenei Ágnes: Kereskedelmi televízió és demokrácia. www.mediakutato.hu)

Magyarország Alaptörvénye a sajtószabadságról (2011), sajtó- és médiatörvények (1986, 1996, 2010)

A helyi média Magyarországon (Dr. Lovas Dániel: A helyi sajtó ABC-je, Cserhalmi Imre: Megkerülhetetlen forrásmunka - Dányi László: A Munkácsy utcai fiúk – Hogyan állt feje tetejére a Békés Megyei Népújság szerkesztősége a rendszerváltozás idején? Magyar Újságírók Országos Szövetségének médiaszakmai portálja, www.emasa.hu)

Műfaji jegyek felismerése rövid filmrészletek alapján, néhány klasszikus filmműfaj (például western, melodráma, sci-fi) tipikus eszköztárának feltérképezése

A mindennapi kommunikáció formái (chat, SMS, e-mail, fórum) és nyelvi sajátosságai (például szókincs, szavak alakváltozatai, mondat szerkesztés, az érzelm kifejezés eszközei) tudatosítása saját szövegalkotási gyakorlat révén (például adott téma megjelenítése több formában)

Aktuális témáról online publikálható szöveg (cikk, blogbejegyzés, fórumhozzászólás stb.) megalkotása az iskolai (vagy egyéb lokális közösségi) honlap számára. A befogadók reakcióinak követése, értelmezése (pl. rövid beszámolóban vagy statisztika segítségével)

Valós vagy fiktív esemény mozgóképi (például kisfilm) szöveggel történő megjelenítésének megtervezése storyboard, képes forgatókönyv készítésével, majd kivitelezése egyszerű eszközökkel (például mobiltelefonnal)

Valóságábrázolás a 20. és 21. századi magyarországi dokumentarista filmművészetben (Bacsó Péter: A tanú, Dézsy Zoltán: Az ügynökök a paradicsomba mennek)

NÉMET NYELV
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,
beszélgetés formájában, a második téma: önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
9.	Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti)	KON-TAKT 1 (Lekt. 1-5)
9.	Nyelvi előkészítő	KON-TAKT 2 (Lekt. 5-8)
9.	Nyelvi specializáció	KON-TAKT 2 (Lekt: 1-4)
9.	Második idegen nyelv	KON-TAKT 1 (Lekt. 1-4)

Maros Judit: KON-TAKT 1 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013.

Maros Judit: KON-TAKT 1 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013.

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti)	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <ul style="list-style-type: none">KérdőszavakFelszólítás: Schreiben Sie!Határozott névelőIgeragozásSzórendBirtokos névmásokA sein létigeAz –in képzőBirtoklás: vonFőnevek többes számaFelszólító módalles/alleEldöntendő kérdésTagadásHatározatlan névelőAz es névmásSzórend aber és und utánFőnevek tárgyeseteGyenge főnevekÖsszetett szavakes gibtSzórend kiemelt mondatrész utánBirtoklás: habenTagadás: keinTőhangváltós igékihn/sieKötőszó: oderDieser/welcher

	<p>Möchte</p> <p>Brauchen</p> <p>mehr/mehrere</p> <p>Können</p> <p>Elváló igeekötők</p> <p>Tőhangváltós igék: schlafen</p> <p>man</p> <p>für</p> <p>Részes eset</p> <p>ihm/ihr</p> <p>in + Dativ</p> <p>mit</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Származás, életkor, hobbi</p> <p>Foglakozások</p> <p>Család</p> <p>Lakóhely</p> <p>Hónapok, évszakok, időjárás</p> <p>Németország, Berlin nevezetességei</p> <p>Vásárlás</p> <p>Ruhadarabok</p> <p>Kempingezés, szolgáltatások</p>
Nyelvi előkészítő	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <p>Visszaható igék</p> <p>Feltételes mód jelen idő</p> <p>Módbeli segédigék feltételes mód jelen ideje</p> <p>Vonzatos igék</p> <p>Vonatkozó mellékmondat</p> <p>Vonatkozó névmások birtokos esete</p> <p>Szenvedő szerkezet jelen és múlt ideje</p>

	<p>Lassen</p> <p>Szenvedő szerkezet befejezett múlt ideje</p> <p>Zu + Infinitiv</p> <p>Kötőszók: als, wenn</p> <p>Sollte</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Iskola, iskolatípusok</p> <p>Foglalkozások, állásinterjú</p> <p>Álláshirdetések, diákmunka</p> <p>Testrészek, betegségek, tünetek</p> <p>Orvosi vizsgálat, kórház</p> <p>Egészséges életmód</p> <p>Sportágak, sporteszközök</p> <p>Extrém sportok és sportolók</p>
Nyelvi specializáció	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <p>Zu + Dativ</p> <p>Seit/vor + Dativ</p> <p>Gehören/gehören zu + Dativ</p> <p>Előljárók (helyhatározós)</p> <p>Igepárok: legen/liegen, stellen/stehen</p> <p>Kötőszó: dass</p> <p>Kötőszó: weil</p> <p>dürfen</p> <p>Módbeli segédigék Präteritum alakja</p> <p>Birtokos eset</p> <p>Évszámok, dátum</p> <p>Elbeszélő múlt</p> <p>Melléknév fokozása</p> <p>Hasonlítás</p> <p>Melléknévragozás</p>

	<p>Páros kötőszavak</p> <p>Kötőszó: ob</p> <p>Függő kérdés</p> <p>Előljárók: über, durch, entlang</p> <p>Határozatlan névmás: einer, welche</p> <p>Tagadó névmás: keiner</p> <p>Főnevesült melléknevek</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Lakás, lakókörnyezet</p> <p>Háztartási munkák</p> <p>Internet, számítógépes tevékenységek</p> <p>Családtagok, családi állapot</p> <p>Németország</p> <p>Nyelvtanulás, nyelviskolák</p> <p>Tömegközlekedés, járművek</p> <p>Útbaigazítás</p>
Második idegen nyelv	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <p>Kérdőszavak</p> <p>Felszólítás: Schreiben Sie!</p> <p>Határozott névelő</p> <p>Igeragozás</p> <p>Szórend</p> <p>Birtokos névmások</p> <p>A sein létige</p> <p>Az –in képző</p> <p>Birtoklás: von</p> <p>Főnevek többes száma</p> <p>Felszólító mód</p> <p>alles/alle</p> <p>Eldöntendő kérdés</p> <p>Tagadás</p>

	<p>Határozatlan névelő</p> <p>Az es névmás</p> <p>Szórend aber és und után</p> <p>Főnevek tárgyesete</p> <p>Gyenge főnevek</p> <p>Összetett szavak</p> <p>es gibt</p> <p>Szórend kiemelt mondatrész után</p> <p>Birtoklás: haben</p> <p>Tagadás: kein</p> <p>Tőhangváltós igék</p> <p>ihn/sie</p> <p>Kötőszó: oder</p> <p>Dieser/welcher</p> <p>Möchte</p> <p>Brauchen</p> <p>mehr/mehrere</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Származás, életkor, hobbi</p> <p>Foglakozások</p> <p>Család</p> <p>Lakóhely</p> <p>Hónapok, évszakok, időjárás</p> <p>Németország, Berlin nevezetességei</p> <p>Vásárlás</p> <p>Ruhadarabok</p>

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,
beszélgetés formájában, a második téma: önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikeres a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
10.	Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti, felnőttek középiskolája)	KON-TAKT 1 (L 6-8) KON-TAKT 2 (L1)
10.	Nyelvi előkészítő	KON-TAKT 3 (L1-4)
10.	Nyelvi specializáció	KON-TAKT 2 (L 5-8)
10.	Második idegen nyelv	KON-TAKT 1 (L 5-8)

Maros Judit: KON-TAKT 1 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013.

Maros Judit: KON-TAKT 1 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013.

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 3 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 3 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti, felnőttek középiskolája)	
Írásbeli	Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap Nyelvtan: - Mögen

	<p>Tőhangváltós igék: essen noch/erst/nicht mehr/schon doch</p> <p>Wollen</p> <p>einmal, zweimal</p> <p>A jövő idő: werden</p> <p>Birtokos névmás</p> <p>Tőhangváltós igék: treffen, lesen fahren, laufen</p> <p>Müssen</p> <p>Okhatározó: denn</p> <p>in + Akkusativ/Dativ</p> <p>Időhatározók: am Nachmittag</p> <p>Felszólító mód</p> <p>Elbeszélő múlt: war, hatte</p> <p>Gyenge igék befejezett múltja</p> <p>Erős igék befejezett múltja</p> <p>Személyes névmás tárgyesete</p> <p>Helyhatározók földrajzi nevekkal</p> <p>Zu + Dativ</p> <p>Seit/vor + Dativ</p> <p>Gehören/gehören zu + Dativ</p> <p>Előljárók (helyhatározós)</p> <p>Igepárok: legen/liegen, stellen/stehen</p> <p>Kötőszó: dass</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Élelmiszerek, ételek, étkezések</p> <p>Hobbik, szabadidős programok</p> <p>Napirend</p> <p>Nyarlás, vakációs tervek</p> <p>Menetjegyvásárlás</p> <p>Információkérés</p> <p>Lakás, lakókörnyezet</p> <p>Háztartási munkák</p>

Nyelvi előkészítő	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <p>Kötőszók: obwohl, trotzdem</p> <p>Célhatározói mellékmondatok</p> <p>Zustandspassiv</p> <p>Kötőszó: während</p> <p>Összehasonlítás: je ..., desto ...</p> <p>Szenvedő szerkezet módbeli segédigével</p> <p>sein zu + Infinitiv</p> <p>Vonatkozó névmás: wer, wen, wem, wessen</p> <p>Szórend:tárgy- és részes eset</p> <p>Kölcsönös névmás: einander, miteinander</p> <p>Óhajtó mondat</p> <p>Feltételes mondat wenn nélkül</p> <p>haben zu + Infinitiv</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Nyarálás</p> <p>Egyéni ill. társasutazás</p> <p>Időjárás, évszakok</p> <p>Városi és falusi élet</p> <p>Állattartás</p> <p>Családi ünnepek</p> <p>Nemzeti ünnepek</p> <p>Pénz, folyószámla, bank</p> <p>Szolgáltatások, háztartási gépek</p>
Nyelvi specializáció	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p>

	<p>Nyelvtan:</p> <p>Visszaható igék</p> <p>Feltételes mód jelen idő</p> <p>Módbeli segédigék feltételes mód jelen ideje</p> <p>Vonzatos igék</p> <p>Vonatkozó mellékmondat</p> <p>Vonatkozó névmások birtokos esete</p> <p>Sollen</p> <p>Szenvedő szerkezet jelen és múlt ideje</p> <p>Lassen</p> <p>Szenvedő szerkezet befejezett múlt ideje</p> <p>Zu + Infinitiv</p> <p>Kötőszók: als, wenn</p> <p>Sollte</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Iskola, iskolatípusok</p> <p>Foglalkozások, állásinterjú</p> <p>Álláshirdetések, diákmunka</p> <p>Testrészek, betegségek, tünetek</p> <p>Orvosi vizsgálat, kórház</p> <p>Egészséges életmód</p> <p>Sportágak, sporteszközök</p> <p>Extrém sportok és sportolók</p>
Második idegen nyelv	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan</p> <p>Können</p> <p>Elváló igekötők</p> <p>Tőhangváltós igék: schlafen</p>

	<p>man</p> <p>für</p> <p>Részes eset</p> <p>ihm/ihr</p> <p>in + Dativ</p> <p>mit</p> <p>Mögen</p> <p>Tőhangváltós igék: essen noch/erst/nicht mehr/schon</p> <p>doch</p> <p>Wollen</p> <p>einmal, zweimal</p> <p>A jövő idő: werden</p> <p>Birtokos névmás</p> <p>Tőhangváltós igék: treffen, lesen fahren, laufen</p> <p>Müssen</p> <p>Okhatározó: denn</p> <p>in + Akkusativ/Dativ</p> <p>Időhatározók: am Nachmittag</p> <p>Felszólító mód</p> <p>Elbeszélő múlt: war, hatte</p> <p>Gyenge igék befejezett múltja</p> <p>Erős igék befejezett múltja</p> <p>Személyes névmás tárgyesete</p> <p>Helyhatározók földrajzi nevekkal</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Kempingezés, szolgáltatások</p> <p>Élelmiszerek, ételek, étkezések</p> <p>Hobbik, szabadidős programok</p> <p>Napirend</p> <p>Nyarlás, vakációs tervek</p> <p>Menetjegyvásárlás</p> <p>Információkérés</p>

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, írás
(irányított fogalmazás)

Második idegen nyelvnél: Az írásbeli összetevői: lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,
beszélgetés formájában, a második téma: önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
11.	Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti, felnőttek középiskolája)	KON-TAKT 2 (L 2-5)
11.	Nyelvi előkészítő	KON-TAKT 3 (L 5-8)
11.	Nyelvi specializáció	KON-TAKT 3 (L 1-4)
11.	Második idegen nyelv	KON-TAKT 2 (L 1-4)

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 3 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 3 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Német-magyar, Magyar-német, az írásbeli összetevőhöz, az irányított fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti, felnőttek középiskolája)	
Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)
Szóbeli	Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika
Nyelvi előkészítő	
Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)
Szóbeli	Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa

	<p>Életmód</p> <p>Szabadidő, művelődés, szórakozás</p> <p>Utazás, turizmus</p> <p>Tudomány és technika</p>
Nyelvi specializáció	
Írásbeli	<p>Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>(olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Személyes vonatkozások, család</p> <p>Ember és társadalom</p> <p>Környezet</p> <p>Az iskola</p> <p>A munka világa</p> <p>Életmód</p> <p>Szabadidő, művelődés, szórakozás</p> <p>Utazás, turizmus</p> <p>Tudomány és technika</p>
Második idegen nyelv	
Írásbeli	<p>Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <p>Zu + Dativ</p> <p>Seit/vor + Dativ</p> <p>Gehören/gehören zu + Dativ</p> <p>Előljárók (helyhatározós)</p> <p>Igepárok: legen/liegen, stellen/stehe</p> <p>Kötőszó: dass</p> <p>Kötőszó: weil</p> <p>dürfen</p> <p>Módbeli segédigék Präteritum alakja</p> <p>Birtokos eset</p> <p>Évszámok, dátum</p> <p>Elbeszélő múlt</p>

	<p>Melléknév fokozása</p> <p>Hasonlítás</p> <p>Melléknévragozás</p> <p>Páros kötőszavak</p> <p>Kötőszó: ob</p> <p>Függő kérdés</p> <p>Előjárók: über, durch, entlang</p> <p>Határozatlan névmás: einer, welche</p> <p>Tagadó névmás: keiner</p> <p>Főnevesült melléknevek</p>
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <p>Lakás, lakókönyezet</p> <p>Háztartási munkák</p> <p>Internet, számítógépes tevékenységek</p> <p>Családtagok, családi állapot</p> <p>Németország</p> <p>Nyelvtanulás, nyelviskolák</p> <p>Tömegközlekedés, járművek</p> <p>Útbaigazítás</p>

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, írás (irányított fogalmazás)

Második idegen nyelvnél: Az írásbeli összetevői: lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján, beszélgetés formájában, a második téma: önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) (14%) - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikeres a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
12.	Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti, felnőttek középiskolája)	KON-TAKT 2 (L 6-8)
12.	Nyelvi előkészítő	KON-TAKT 4 (L 1-4)
12.	Nyelvi specializáció	KON-TAKT 3 (L 5-8)
12.	Második idegen nyelv	KON-TAKT 2 (L 5-8)

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Szitnyainé Gottlieb Éva - Maros Judit: KON-TAKT 2 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 3 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 3 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 4 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 4 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

A vizgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Német-magyar, Magyar-német, az írásbeli összetevőhöz, az irányított fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Humán, informatikai, művészeti, felnőttek középiskolája)	
Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)
Szóbeli	Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika
Nyelvi előkészítő	
Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)
Szóbeli	Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus

	- Tudomány és technika
Nyelvi specializáció	
Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)
Szóbeli	Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika
Második idegen nyelv	
Írásbeli	Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap Nyelvtan: Visszaható igék Feltételes mód jelen idő Módbeli segédigék feltételes mód jelen ideje Vonzatos igék Vonatkozó mellékmondat Vonatkozó névmások birtokos esete Sollen Szenvedő szerkezet jelen és múlt ideje Lassen Szenvedő szerkezet befejezett múlt ideje Zu + Infinitiv Kötőszók: als, wenn Sollte
Szóbeli	Társalgás:

	Iskola, iskolatípusok Foglalkozások, állásinterjú Álláshirdetések, diákmunka Testrészek, betegségek, tünetek Orvosi vizsgálat, kórház Egészséges életmód Sportágak, sporteszközök Extrém sportok és sportolók
--	--

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, írás
(irányított fogalmazás)

Második idegen nyelvnél: Az írásbeli összetevői: lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,
beszélgetés formájában, a második téma: önálló témakifejtés

felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikerés a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
13.	Nyelvi előkészítő	KON-TAKT 4 (L 5-8)
13.	Második idegen nyelv	KON-TAKT 3 (L 1-4)

Maros Judit: KON-TAKT 3 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 3 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 4 Lehrbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

Maros Judit: KON-TAKT 4 Arbeitsbuch (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2014.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Német-magyar, Magyar-német, az írásbelinél az irányított fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Nyelvi előkészítő	
-------------------	--

Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)
Szóbeli	Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika
Második idegen nyelv	
Írásbeli	Lexikai és nyelvtani feladatokat tartalmazó feladatlap Nyelvtan: Kötőszók: obwohl, trotzdem Célhatározói mellékmondatok Zustandspassiv Kötőszó: während Összehasonlítás: je ..., desto ... Szenvedő szerkezet módbeli segédigével sein zu + Infinitiv Vonatkozó névmás: wer, wen, wem, wessen Szórend:tárgy- és részes eset Kölcsönös névmás: einander, miteinander Óhajtó mondat Feltételes mondat wenn nélkül haben zu + Infinitiv
Szóbeli	Társalgás: Nyaralás Egyéni ill. társasutazás Időjárás, évszakok

	Városi és falusi élet Állattartás Családi ünnepek Nemzeti ünnepek Pénz, folyószámla, bank Szolgáltatások, háztartási gépek
--	---

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Írásbeli és szóbeli tematika

(A kerettanterv alapján készült)

ÉVFOLYAM

A család, mint az egyén elsődleges társadalmi környezete. A házasság, családtípusok és családmodellek.

Gyermekvállalás, jogok és gyermeknevelés.

Gyermekjogok és kötelezettségek. A család lelki egészsége.

A család és háztartás működtetésének ismertető jegyei. A háztartási jövedelmek összetétele, eredete.

Állandó, alkalmi és változó bevételek és kiadások. Közüzemi számlák, a háztartás energiafogyasztása.

Takarékossági formák, tervek. Az energiafogyasztás mérséklésének lehetőségei.

Pénzbeosztás különböző életszakaszokban. Hitelek.

A média és a reklámok befolyásoló szerepe a termékválasztásban. Környezet- és egészségtudatos fogyasztói magatartás.

Tudatos vásárlás. Védjegyek, eredetvédelem. A termékhamisítás veszélyei, társadalmi kockázata.

Fogyasztóvédelem. Szavatosság, jótállás és az ezzel kapcsolatos fogyasztói jogok és lehetőségek.

Egészségvédelem, higiénia, öltözködéskultúra.

Egészséges táplálkozás, a rendszeres testmozgás jelentősége, egészséges környezet.

Életminőség, fogyatékkal élők, önkéntesség.

Öngondoskodás. Kockázatok és ezek kezelése, a valódi, saját akaratból történő öngondoskodás céljai, formái, lehetőségei, ezzel kapcsolatos számítások.

Korszerű pénzkezelés, bankhasználati ismeretek.

A hivatali ügyintézés színterei és lehetőségei.

Közlekedési rendszerek. A közlekedési viszonyok társadalmi hatásai.

A közlekedés környezeti hatásai. Közlekedéskultúra.

Személyes adottságok és az objektív lehetőségek.

Továbbtanulás. A szakképzés és a felsőoktatás rendszere.

Álláskeresés, munkavállalás, munkaviszony.

A munkaviszony nélküli állapot lehetőségei és veszélyei, a munkanélküliséggel járó lehetőségek, jogok és kötelezettségek.

TESTNEVELÉSÉ S SPORT OSZTÁLYOZÓ VIZSGA

Gimnázium 9-12. évfolyam

A vizsga szerkezete: Testnevelés tantárgyból csak gyakorlati vizsga van.

Gyakorlati vizsga

Időtartama: 90 perc

Elérhető pontszám: 100 pont

A gyakorlati feladatok jellemzői: Az évfolyam számára felállított követelményszint teljesítése minden sportágban, illetve próbához.

Gyakorlati feladatok értékelési módja: A testnevelők által összeállított feladatsor pontozással történő mérése.

A gyakorlati vizsga alapján kialakított minősítés:

0%-50% - elégtelen

50%- 60% - elégséges

60%- 70% - közepes

70%- 85% - jó

85%- jeles

ÉVFOLYAM

Sportági felmérés

Atlétika: (30 pont)

magasugrás átlépő vagy flopp technikával

távolugrás guggoló technikával

kislabda hajítás nekifutással

térdelő rajt bemutatása

60m síkfutás vagy 800m síkfutás (kötelezően választható)

Torna: (20 pont)

szekrényugrás: 5részes (lányok 4részes) szekrényen keresztben, guggoló átugrás, lebegő támasszal.

talajtorna: - guruló átfordulás előre, gurulóátfordulás hátra, zsugor fejállás.

Kosárlabda: (15 pont)

ritmikus labdavezetés

kétkezes mellső átadás

büntető dobás

Röplabda: (15 pont)

kosárárintás

alkarárintás

Érdemjegy szerezhető (kizárólag jeles)

függeszkedés kötélén álló helyzetből (fiuk)

kötélmászás lábkulcsolással (lányok)

büntető dobás kosárlabdával. (6:3)

800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

ritmikus hasizom teszt

ritmikus fekvőtámasz teszt

ingafutó teszt

helyből távolugrás

törzsemelés teszt

ÉVFOLYAM

Sportági felmérés

Atlétika: (30 pont)

magasugrás „flopp” technikával

súlylökés vagy kislabdahajítás

távolugrás guggoló technikával, kimért nekifutással

60m síkfutás vagy 400m síkfutás (kötelezően választható)

Torna: (20 pont)

szekrényugrás: 5részes (lányok 4részes) szekrényen keresztben, guggoló átugrás,
lebegő támasszal

talajtorna: fejállás, kézállás, „tigrisbukfenc”, mérlegállás, gyertya, „cigánykerék”

Kosárlabda: (15 pont)

ritmikus labdavezetés, kétütemű megállás, sarkazás.

Röplabda: (15 pont)

alsó egyenes nyitás

játék kosár ill. alkar érintéssel

Érdemjegy szerezhető (kizárólag jeles)

függeszkedés kötélén álló helyzetből (fiuk)

kötélmászás lábkulcsolással (lányok)

büntető dobás kosárlabdával. (6:3)

800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

ritmikus hasizom teszt

ritmikus fekvőtámasz teszt

ingafutó teszt

helyből távolugrás

törzsemelés teszt

ÉVFOLYAM

Sportági felmérés

Atlétika: (30 pont)

magasugrás „flopp” technikával

súlylökés

távolugrás guggoló technikával, kimért nekifutással

60m síkfutás vagy 400m síkfutás (kötelezően választható)

Torna: (20 pont)

talaj: - guruló átfordulás hátra futolagos kézálláson keresztül, fejen átfordulás.

9-10. évfolyamon tanult elemekből összeállított gyakorlat bemutatása

szekrény: (lányok) guggoló átugrás /4 rész/ keresztbe állított szekrényen.

(fiúk) terpeszátugrás 5részes hosszába állított szekrényen

Kosárlabda: (15 pont)

ritmikus labdavezetésből kétütemű megállás, labdaátadás, visszakapás, fektetett dobás

Röplabda: (15 pont)

alsó egyenes nyitásból játékindítás, feladás, játék.

Érdemjegy szerezhető: (kizárólag jeles)

függeszkedés kötélén álló helyzetből (fiúk)

kötélmászás lábkulcsolással (lányok)

büntető dobás kosárlabdával. (6:3)

alsó egyenes nyitás röplabdával (5:4)

800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

ritmusos hasizom teszt

ritmusos fekvőtámasz teszt

ingafutó teszt

helyből távolugrás

törzsemelés teszt

ÉVFOLYAM**Atlétika: (30 pont)**

magasugrás „flopp” technikával

súlylökés

távolugrás guggoló technikával, kimért nekifutással

60m síkfutás vagy 400m síkfutás (kötelezően választható)

Torna: (20 pont)

talaj: 9-11. évfolyamon tanult elemekből összeállított gyakorlat bemutatása

szekrényugrás: (lányok) guggoló átugrás /4 rész/ keresztbe állított szekrényen.

(fiúk) tereszátugrás 5 részes hosszába állított szekrényen

Kosárlabda: (15 pont)

ritmusos labdavezetésből kétütemű megállás, labdaátadás, visszakupás, fektetett dobás

kosárlabda

Röplabda: (15 pont)

alsó egyenes nyitásból játékindítás, feladás, játék.

Érdemjegy szereszhető: (kizárólag jeles)

függeszkedés kötélén ülő helyzetből (fiúk)

kötélmászás lábkulcsolással (lányok)

büntető dobás kosárlabdával. (6:3)

felső egyenes nyitás röplabdával

800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

ritmusos hasizom teszt

ritmusos fekvőtámasz teszt

ingafutó teszt

helyből távolugrás

törzsemelés teszt

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

- Száray Miklós: Történelem 9. (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2013
- Száray Miklós: Történelem 10. (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2013
- Száray Miklós: Történelem 11. (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2014
- Száray Miklós: Történelem 12. (NAT, Kerettanterv 2012) Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2016

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

- Történelmi atlasz középiskolásoknak *(az érettségi vizsgaleírásnak megfelelő középiskolai történelmi atlasz)*

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

ÉVFOLYAM

Az ókori keleti civilizációk vallási és kulturális jellemzői (Egyiptom, Mezopotámia,

India, Kína)

A zsidó vallás fő jellemzői

A görög-római hitvilág (olümpiai játékok, görög vallás, római istenek)

Az athéni demokrácia működése a Kr.e. 5. században

Julius Caesar egyeduralkodó kísérlete

A kereszténység kialakulása és főbb tanításai

A hűbériség és a jobbágyság jellemzői.

Az uradalom és a mezőgazdasági technika

A nyugati és a keleti kereszténység főbb jellemzői

Hitélet és vallások (pl. keresztény, zsidó) – együttműködés és konfliktusok

A középkori város és a céhes ipar

Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanításai

A román és gótikus építészet, a reneszánsz kultúra

A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás

Géza fejedelemsége és I. (Szent) István államszervező tevékenysége

Az Aranybulla

A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején

A középkori magyar állam megerősödése I. Károly idején

(Nagy) Lajos törvényei

Hunyadi János törökellenes harcai

Hunyadi Mátyás reformjai és külpolitikája

ÉVFOLYAM

A földrajzi felfedezések és a kapitalista gazdaság jellemzői. A 16-17. századi gyarmatosítás és a világgazdaság kialakulása

A lutheri és kálvini reformáció. A katolikus megújulás. A barokk stílus jellemzői.

Az alkotmányos monarchia jellemzői Angliában

A francia abszolutizmus XIV. Lajos korában

A mohácsi vész és az ország három részre szakadása

A három országrész berendezkedése. A várháborúk (1541-1568)

Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete. Bethlen Gábor fejedelemsége

Zrínyi Miklós tevékenysége és a török kiűzése Magyarországról
A Rákóczi-szabadságharc okai, főbb eseményei és eredményei
A felvilágosodás eszmerendszere és főbb képviselői források alapján
Az Egyesült Államok létrejötte és alkotmánya
Nagyhatalmi konfliktusok a 17-18. században (harmincéves háború, spanyol örökösödési háború, osztrák örökösödési háború, hétéves háború)
Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának alapkérdései
Napóleon birodalma és bukása
Az ipari forradalom és következményei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés, demográfia, életmód)
A korszak főbb eszmeáramlatainak (liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus és szocializmus) jellemzői
Demográfiai és etnikai változások a 18. században. Mária Terézia és II. József reformjai
A reformkor fő kérdései, Széchenyi és Kossuth reformprogramja
A nemzeti eszme a reformkorban. A rendi országgyűlés és a megerendszer működése
A pesti forradalom eseményei, az áprilisi törvények
A szabadságharc főbb katonai és politikai eseményei

ÉVFOLYAM

Gyarmati függés és harc a világ újrafelosztásáért
Az ipari forradalom hullámai és hatásai
Az olasz nemzeti állam megalapítása
A német egység kialakulása
Az USA második forradalma
A kiegyezéshez vezető út
A kiegyezés
A dualizmus gazdasága és társadalma
A városiasodás. Budapest világvárossá válása
Etnikai viszonyok és a nemzetiségi kérdés a dualizmus korában.
Az első világháború (hadviselő, frontok, a háború jellege).
Az első világháborút lezáró békerendszer.
A gazdaság és társadalom új jelenségei a fejlett világban.
A náci Németország legfőbb jellemzői.
Az olasz fasizmus
A bolsevik hatalomátvétel és a sztálini diktatúra főbb jellemzői

Az első világháború és következményei Magyarországon
A Horthy-korszak
A II. világháború előzményei, kitörése és jellemzői. A holokauszt.
Magyarország részvétele a második világháborúban
A német megszállás és a holokauszt Magyarországon

ÉVFOLYAM

A szóbeli vizsgán az „A” és „B” témakörökből „A” és hozzákapcsolódó „B” tételek kijelölésére kerül sor

„A” témakörök:

A hidegháború és az európai integráció története
Az ENSZ létrejötte és működése
A kétpólusú világrend felbomlása
Az Európai Unió alapelvei, intézményei, működése
A Rákosi-korszak
Az 1956-os forradalom és szabadságharc okai, eseményei
A Kádár-korszak jellemzői
A rendszerváltozás
A piacgazdaságra való áttérés és következményei

„B” témakörök:

A határon túli magyarság 1945-től
A magyarországi romák története, helyzete napjainkban
A szociális ellátórendszer fő elemei
Az emberi jogok ismerete, állampolgári jogok és kötelességek
A politikai intézményrendszer fő elemei (országgyűlés, kormány, köztársasági elnök, alkotmánybíróság, ombudsman, helyi önkormányzatok, az Alaptörvény)
A magyar választási rendszer
A háztartás pénzügyei (adók és járulékok, pénzkezelés, banki ügyletek)
A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek, a munkaviszony megszűnése

**RAJZ-ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA ÉS MŰVÉSZETEK TANTÁRGYAK
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA**

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész képfelismerésekből, tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Szabó Attila: Művészettörténet vázlatokban (Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2013)

Szabó Attila: Művészettörténet képekben (Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2013)

Herendi Miklós: Művészettörténet I. (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2004)

Herendi Miklós: Művészettörténet II. (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2004)

Beke László: Műalkotások elemzése (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2005)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Alkotáshoz szükséges eszközök (rajzeszköz, ragasztó, olló)

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

ÉVFOLYAM

(Vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Énkép készítése

Őszi hangulat

Színátmenetek

Térbeliség érzékeltetése

Kollázs-montázs természetes anyagokkal

Gótikus ablakok

Népi motívumok

Őskori fosszíliaák

Kontrasztok

Totem

Ókori tanulmány (rajz)

Mona Lisa

(Vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Kép és szöveg kapcsolata
Kontrasztos színtanulmányok
Textúra-faktúra
Barokk-rokokó viselet
Kollázs-montázs
Térbeli alkotás (interiőr)
A vonal
Victor Vasarely
Színátmenetek
Modigliani - portré
Szimbolista szobor
Modernizmus – clair-obscur
Hiperrealizmus – miniatúra

(Rajz és vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Őskori fosszília

Barlangképek- vegyes technika
Egyiptom - táj
Fáraó – portré
Kartus tervezése
Fantázialény tervezése
Bábel tornya
Társasjáték készítése
Görög maszkok
Mozaik
Freskó – minta
Ikon készítése
Bizánci mintakincs
Hajfonatkorong tervezése
Gótikus miniatúrák (kódex)
Gótika – üvegek
A Mona Lisa átirata

Az 1 iránypontos perspektivikus ábrázolás – szerkesztés –

Az 1 iránypontos perspektivikus ábrázolás – rajzolás –

Az 1 iránypontos perspektivikus ábrázolás – térfestés –

ÉVFOLYAM

(Művészetek, elméleti vizsga)

Őskor (építészet, szobrászat, festészet)

Egyiptom (építészet, szobrászat, festészet)

Mezopotámia (építészet, szobrászat, festészet)

Görög kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Római kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Ókeresztény kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Bizánci kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Román művészet – Romanika - (építészet, szobrászat, festészet)

Gótika (építészet, szobrászat, festészet)

Reneszánsz (építészet, szobrászat, festészet)

ÉVFOLYAM

(Rajz és vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Barokk viselet tervezése

Rokokó frizura tervezése

A Magyar Nemzeti Múzeum látképe

Tájképfestés

Gyertyatartó festése

Üvegmodell utáni rajz

Az akvarell technika – festés kijelölt témában

Karikatúra készítése

Impresszionista kép festése

Alkotás Vincent van Gogh stílusában

Formaredukció

Ékszertervezés

Monokróm alkotás készítése

Kubista kollázs-plakát készítése

Futurista mozgástanulmányok

Edvard Munch: A sikoly című kép továbbgondolása

Expresszionista kép alkotása
Fametszet, papírmetszet, linómetszet
Lakás tervezése (2 iránypontos perspektivikus ábrázolás)
A papír, mint szobrászati alapanyag
Alkotás Kernstok Károly stílusában
Fotómontázs

12. ÉVFOLYAM

(Művészetek, elméleti vizsga)

Barokk művészet (építészet, szobrászat, festészet)
Klasszicizmus (építészet, szobrászat, festészet)
Romantika (építészet, szobrászat, festészet)
Realizmus, realizmus Magyarországon
Impresszionizmus
Neo- és posztimpresszionizmus
Szecesszió
Monokróm festészet
Fauvizmus
Kubizmus
Futurizmus
Expresszionizmus
A 20. századi művésze

Tantárgyi programok

(Helyi tantervek)

Angol nyelv

Biológia – egészségtan

Dráma és tánc

Ének-zene

Etika

Fizika

Földrajz

Gazdasági alapismeretek

Informatika

Kémia

Magyar nyelv és irodalom

Matematika

Mozgóképkultúra és médiaismeret

Német nyelv

Osztályfőnöki

Református hittan

Technika, életvitel és gyakorlat

Testnevelés és sport

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

Vizuális kultúra

ANGOL NYELV

ELSŐ IDEGEN NYELV

(Humán, informatika, nyelvi, művészeti, felnőttek középiskolája)

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően.

A kerettanterv évfolyamok szerinti megbontása:

Tantárgyi óraszámok

Első idegen nyelv a humán tagozaton:

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	3	3	4	4
Éves órakeret	108	108	144	128

Első idegen nyelv a reál és művészeti tagozaton:

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	3	3	3	4
Éves órakeret	108	108	108	128

Első idegen nyelv az esti tagozaton:

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	4	4	4	4
Éves órakeret	144	144	144	128

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan fejlesztjük.

A mindennapi nyelvhasználatban, így a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forogatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Tisztában kell lenniük az egész nyelvi érintkezést átszövő szabályokkal, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az

adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a Nat hangsúlyozza a tantárgyközi integráció fontosságát. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelv tanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el.

A Nat bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a Nat-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A Nat által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők.

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. (Ez alól csak az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.)

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Natban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek

hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról szóló beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 4–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva. A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára azonban közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény

helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

9–10. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 9. és 10. évfolyamon

HT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

MT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

ET – Esti tagozat órakerete (helyi tanterve)

	9. évf.				10. évf.			
	HT	RT	MT	ET	HT	RT	MT	ET
	3 ó	3 ó	3 ó	4 ó	3 ó	3 ó	3 ó	4 ó
	108	108	108	144	108	108	108	144
	15	15	15	20	12	12	12	20
	5	5	5	7	4	4	4	6
	5	5	5	7	4	4	4	6
	5	5	5	6	4	4	4	8
	12	12	12	20	15	15	15	20
	3	3	3	5	3	3	3	4
	2	2	2	3	3	3	3	4
	3	3	3	4	3	3	3	4
	2	2	2	4	3	3	3	4
	2	2	2	4	3	3	3	4

3. Környezetünk	12	12	12	16	12	12	12	18
Az otthon, a lakóhely és környéke	3	3	3	4	4	4	4	5
A lakóhely nevezetességei	3	3	3	4	4	4	4	4
Növények és állatok a környezetünkben	3	3	3	4	2	2	2	4
Időjárás	3	3	3	4	2	2	2	5
	12	12	12	16	10	10	10	14
	3	3	3	5	3	3	3	4
	3	3	3	4	3	3	3	4
	3	3	3	3	2	2	2	3
	3	3	3	4	2	2	2	3
	6	6	6	8	8	8	8	8
	3	3	3	4	4	4	4	4
	3	3	3	4	4	4	4	4
	14	14	14	18	14	14	14	18
	3	3	3	4	3	3	3	3
	3	3	3	4	2	2	2	3
	3	3	3	4	3	3	3	3
	2	2	2	2	2	2	2	3

Gyakori betegségek	2	2	2	2	2	2	2	3
Gyógykezelés	1	1	1	2	2	2	2	3

7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	14	14	14	16	12	12	12	14
Szabadidős elfoglaltságok	4	4	4	4	3	3	3	4
Színház, mozi	3	3	3	4	3	3	3	3
Sportolás	4	4	4	4	3	3	3	4
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	3	3	3	4	3	3	3	3
	12	12	12	16	12	12	12	16
	3	3	3	4	3	3	3	4
	3	3	3	4	3	3	3	4
	3	3	3	4	3	3	3	4
	3	3	3	4	3	3	3	4
	5	5	5	7	7	7	7	8
	2	2	2	3	4	4	4	4
	3	3	3	4	3	3	3	4
	6	6	6	7	6	6	6	8
	2	2	2	2	2	2	2	2
	2	2	2	2	2	2	2	3

Vásárlás, szolgáltatások	2	2	2	3	2	2	2	3
--------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---

Az idegen nyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10. évfolyam végére a tanulók idegen nyelvi tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel már tudatosan éljenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok.

Ebben a képzési szakaszban a Nat *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az idegen nyelv *kulcskompetencia*, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, a későbbi szakmai pályafutás során az eligazodásban és a boldogulásban.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála második és harmadik szintjei közé, azaz egy A2-B1 közötti tudásszintre. Ez lehetőséget ad az intenzív készségfejlesztésre, a felzárkózásra és a nyelvi csoportok közös, de szükség szerint differenciált haladására és az egyéni szükségletek figyelembevételére is. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a továbbiakban minden tanuló eljusson a gimnáziumi tanulmányok végén minimumként előírt B1 szintre.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló már megérti a leggyakrabban előforduló szókincset és bizonyos nyelvi fordulatokat, ha közvetlen, személyes témákról van szó.</p> <p>Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek és közlések lényegét.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban rendszeresen előforduló ismerős témákról. Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése két beszélő esetén.</p> <p>A legfontosabb információk megértése képekkel támogatott hangzó anyagokban, amelyek az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.</p>

A fejlesztés tartalma
<p>Az egyszerű, mindennapi társalgásban elhangzó álláspontok lényegének megértése.</p> <p>Az ismerős témájú, egyszerűen és világosan megfogalmazott, rövid köznyelvi stílusú beszéd vagy előadás főbb pontjainak megértése.</p> <p>Egyszerű műszaki információk megértése.</p> <p>Részletes, összetett útbaigazítás követése.</p> <p>Telefonbeszélgetésekben elhangzó alapvető információk megértése.</p> <p>Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése.</p> <p>A hangzó szövegben az okot, magyarázatot, következményt vagy ellentétet előrejelző szavak felismerése.</p> <p>Szövegértési stratégiák alkalmazása, például ismerős beszédtema esetén az ismeretlen szavak kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből, a várható vagy megjósolt információk keresése, szükség esetén összefoglalás, visszakérdezés, ismétlés, magyarázat kérése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p>

Információk, instrukciók, üzenetek, útbaigazítás, hírek a televízióban és a rádióban, rövid interjúk, reklámok, dalok, videók.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló egyszerű és begyakorolt feladatok során kommunikál az iskolával, otthonnal és szabadidővel kapcsolatos témákról.</p> <p>Rövid beszélgetésekben vesz részt.</p> <p>Kérdez és válaszol kiszámítható, mindennapi helyzetekben.</p> <p>Egyszerű gondolatokat és információkat cserél ismerős témákról.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Boldogulás a mindennapi élet legtöbb nyelvi helyzetében spontán módon.</p> <p>Gondolatok cseréje, véleménynyilvánítás, érzelmek kifejezése az érdeklődési körbe tartozó témákkal kapcsolatban. A leggyakoribb kommunikációs forgatókönyvek ismerete, egyre kevesebb zökkenővel történő alkalmazásuk.</p> <p>Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén – időnként szavak, fordulatok ismétlését vagy magyarázatát kérve.</p> <p>Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség).</p> <p>Mindennapi problémák felvetése, megvitatása, választási lehetőségek összevetése (pl. mit csináljanak, hova menjenek, melyiket válasszam).</p> <p>Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere.</p> <p>Történetek követése, véleménynyilvánítás és érdeklődés további részletekről.</p> <p>Úti előkészületek és utazás során felmerülő feladatok megoldása (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése).</p>	

Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése kevésbé begyakorolt helyzetekben is (pl. boltban, postán, bankban).

Egyszerű utasítások adása, követése és kérése, udvarias kérés.

Egyszerű, tényyszerű információ megszerzése és továbbadása.

Felkészülésen alapuló interjú, az információk ellenőrzése, megerősítése időnként segítség igénybevételével.

Előre elkészített kérdőív alapján strukturált interjú készítése.

Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel a célnyelven.

Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása.

A beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, a félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének rugalmas alkalmazása és reagálás azokra.

A fontosabb udvariassági szabályok, szokások ismerete és alkalmazása.

A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megbeszéléséhez elegendő szókinccs rugalmas alkalmazása, körülírás.

Az elemi szókinccs viszonylag magabiztos és általában helyes alkalmazása.

Az idegen nyelvi normának megfelelő, az anyanyelvi hatások kiküszöbölésére törekvő nyelvhasználat ismerős kontextusokban.

A szövegszervezés eszközeinek egyre tudatosabb használata.

A gondolatok, problémák viszonylag pontos kifejezése.

Érthető, egyre kevesebb félreértésre okot adó kiejtés, intonáció.

Részvétel a szóbeliség jegyeit viselő digitális kommunikációban: fórum, chat, Skype.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés; tranzakciós és informális párbeszéd, utasítások, interjúk, viták.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerűen beszél önmagáról, a családjáról, más emberekről, lakóhelyéről, tanulmányairól, iskolájáról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Önkifejezés begyakorolt szerkezetekkel a szintnek megfelelő témakörökben.</p> <p>A folyamatoshoz közelítő, érthető beszéd, a mondanivaló nyelvtani és szókincsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása.</p> <p>Egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtése megközelítő pontossággal.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Elbeszélések vagy leírások lényegének folyamatoshoz közelítő összefoglalása a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Egyszerű élménybeszámoló az érzések és reakciók vázlatos bemutatásával.</p> <p>Valóságos vagy elképzelt események részleteinek egyszerű bemutatása.</p> <p>Könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása.</p> <p>Történet elmondása.</p> <p>Vélemény, tervek és cselekedetek rövid és egyszerű magyarázata.</p> <p>Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témáról.</p> <p>Részvétel előre megírt, ismerős témájú csoportos előadásban.</p> <p>A begyakorolt nyelvi eszközök megbízható használata, ezek átrendezése, bővítése ismerős helyzetekben a mondanivaló kifejezésére.</p> <p>A közlés bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközeinek használata.</p>	

Önellenőrzés és önkorrekción, például a kommunikáció megszakadása esetén más stratégia alkalmazásával a mondanivaló újrakezdése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, mondókák, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló képes többféle szövegfajtát olvasni, tudja, hogy a szövegfajták sajátosságainak ismerete segít a szöveg megértésében.</p> <p>Megtalálja az adott helyzetben fontos konkrét információkat egyszerű, ismerős témákról szóló mindennapi szövegekben.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Hétköznapi nyelven írt, érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegek megértése.</p> <p>Az érvelés gondolatmenetének felismerése.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Az adott helyzetben fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, esetleg kismértékben szerkesztett, világos tartalmú és szerkezetű, hétköznapi nyelven írott szövegekben.</p> <p>Az adott feladat megoldásához szükséges információk kiszűrése hosszabb szövegekből is.</p> <p>Az érvelés gondolatmenetének felismerése, a lényeges következtetések felismerése világosan írt érvelő szövegekben.</p> <p>Érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése a köznyelven írt szövegekben.</p> <p>Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése.</p> <p>Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták szövegfelépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p>	

A mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése.

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menürend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, egyszerű irodalmi szövegek, dalszövegek.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	<p>A2, azaz a tanuló összefüggő mondatokat ír olyan témákról, amelyek közvetlen szükségletekre, élményekre, eseményekre és konkrét információkra vonatkoznak.</p> <p>Ismerős témákról gondolatait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban fejezi ki írásban.</p> <p>Néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír minta alapján az őt érdeklő, ismert témákról.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű, rövid, összefüggő szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi témákról.</p> <p>Írásbeli beszámoló eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről. Írásbeli interakció elkezdése, fenntartása és befejezése.</p> <p>Jegyzet készítése olvasott és hallott köznyelvi szövegből, illetve saját ötletéről.</p> <p>Minták alapján több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és alapvető stílusjegyeinek követésével.</p>

A fejlesztés tartalma

Egyszerű szöveg írása a tanuló érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témákról, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával.

Beszámoló írása élményekről, eseményekről (pl. utazás).

Egyszerűbb cselekvéssor, történet leírása összefüggő szövegben.

Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással.

Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).

Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban).

Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése; online ügyintézés.

Életrajz írása.

Lényegre koncentráló leírás készítése.

Tényszerű információk összefoglalása.

Egyszerű, világos köznyelvet használó előadás fő pontjainak lejegyzése; saját ötlethez jegyzet készítése.

Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése.

Egyszerű, tagolt írásmű létrehozása: bevezetés, kifejtés, lezárás.

Egyszerű írásbeli műfajok alapvető szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula); a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság alkalmazása.

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rapszöveg, rigmus, dalszöveg, rövid jelent, paródia írása, illetve átírása).

Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltése.

Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése és alkalmazása.

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmainak megjelenítése a fogalmazásban.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyílazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képalírások; üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internetes profilok. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek; személyes információt, tényt, illetve tetszést/nemetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók. Egyszerű ügyintéző levelek/e-mail-ek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás); egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések. Rövid leírások; jegyzetek, versek; raper; rigmusok; dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.

Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra

Témák	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás. <i>Etika:</i> generációk kapcsolata, családi élet.
<i>Ember és társadalom</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők,

<p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p> <p>Felelősségvállalás másokért, rászorulók segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p>szegények és gazdagok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>tudatos vásárlás.</p> <p><i>Földrajz; biológia-egészségtan:</i></p> <p>biotermékek.</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p>

<p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan – Mít tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>lakóhely és környék hagyományai.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat).</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p>

<p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága.</p> <p>Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p> <p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p> <p>Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás.</p> <p>Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p> <p>Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p> <p>Ételrendelés telefonon és interneten.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p> <p>Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok).</p> <p>Életmód nálunk és más országokban.</p> <p>Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p>

	<p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>A művészetek szerepe a mindennapokban.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p>

	<p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p>a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyaralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok.</p> <p>Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű</p>

	<p>felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.</p> <p>Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Matematika:</i> alapműveletek, grafikonok értelmezése.</p>

	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezi, zsebpénz.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>B1 mínusz.</p> <p>A tanuló képes főbb vonalaiban megérteni a köznyelvi beszédet, ha az számára rendszeresen előforduló, ismerős témákról folyik.</p> <p>A mindennapi élet legtöbb helyzetében boldogul, gondolatokat cserél, véleményt mond, érzelmeit kifejezi és stílusában a kommunikációs helyzethez alkalmazkodik.</p> <p>A tanuló képes begyakorolt szerkezetekkel érthetően, folyamatoshoz közelítően beszélni. Az átadott információ lényegét megközelítő tartalmi pontossággal fejt ki.</p> <p>Megérti a hétköznapi nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törő, autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegekben az általános vagy részinformációkat.</p> <p>A tanuló több műfajban is képes egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban már kezdenek megjelenni műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.</p>

11–12. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

HT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

MT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

ET – Esti tagozat órakerete (helyi tanterve)

	11. évf.				12. évf.			
	HT	RT	MT	ET	HT	RT	MT	ET
	4 ó	3 ó	3 ó	4 ó	4 ó	4 ó	4 ó	4 ó
	144	108	108	144	128	128	128	128
	20	15	15	20	18	18	18	18
	7	5	5	7	6	6	6	6
	7	5	5	7	6	6	6	6
	6	5	5	6	6	6	6	6
	20	12	12	20	18	18	18	18
	5	3	3	5	4	4	4	4
	3	2	2	3	3	3	3	3
	4	3	3	4	4	4	4	4
	4	2	2	4	3	3	3	3
	4	2	2	4	4	4	4	4
	16	12	12	16	14	14	14	14
	4	3	3	4	4	4	4	4
	4	3	3	4	4	4	4	4

Növények és állatok a környezetünkben	4	3	3	4	2	2	2	2
Időjárás	4	3	3	4	4	4	4	4

4. Az iskola	16	12	12	16	14	14	14	14
Saját iskola bemutatása	5	3	3	5	3	3	3	3
Tantárgyak órarend	4	3	3	4	3	3	3	3
A nyelvtanulás	3	3	3	3	4	4	4	4
Az iskolai élet	4	3	3	4	4	4	4	4
	8	6	6	8	6	6	6	6
	4	3	3	4	3	3	3	3
	4	3	3	4	3	3	3	3
	18	14	14	18	16	16	16	16
	4	3	3	4	3	3	3	3
	4	3	3	4	3	3	3	3
	4	3	3	4	3	3	3	3
	2	2	2	2	3	3	3	3
	2	2	2	2	2	2	2	2
	2	1	1	2	2	2	2	2
	16	14	14	16	15	15	15	15

Szabadidős elfoglaltságok	4	4	4	4	4	4	4	4
Színház, mozi	4	3	3	4	3	3	3	3
Sportolás	4	4	4	4	4	4	4	4
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	4	3	3	4	4	4	4	4

8. Utazás, turizmus	16	12	12	16	15	15	15	15
A közlekedés	4	3	3	4	5	5	5	5
Nyaralás itthon és külföldön	4	3	3	4	4	4	4	4
Utazási előkészületek, utazás	4	3	3	4	3	3	3	3
Egyéni és társasutazás	4	3	3	4	3	3	3	3
	7	5	5	7	6	6	6	6
	3	2	2	3	3	3	3	3
	4	3	3	4	3	3	3	3
	7	6	6	7	6	6	6	6
	2	2	2	2	2	2	2	2
	2	2	2	2	2	2	2	2
	3	2	2	3	2	2	2	2

Az idegen nyelv jellegéből adódóan a nyelvoktatásba tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A gimnáziumi

tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően pedig, széleskörű információszerezésre és viszonyításra képesek. A gimnáziumi évekre egységesen meghatározott témakörökhöz megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogyan valósíthatók meg az idegen nyelvek oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során, egész életükön át.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) harmadik szintjére, azaz a B1 szintre. A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár sokat segíthet, például a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával, az ok-okozati viszonyokat, következményeket feltáró feladatokkal.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	<p>B1 mínusz, azaz a tanuló főbb vonalaiban megérti a köznyelvi beszédet a számára rendszeresen előforduló ismerős témákról.</p> <p>Megérti a legfontosabb információkat az aktuális eseményekről szóló vagy az érdeklődési köréhez kapcsolódó rádió- és tévéműsorokban, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.</p>

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Ismerős témákról szóló köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is.</p> <p>Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése több beszélő esetén is.</p> <p>Fontos információk megértése azokban a rádió- és tévéműsorokban, filmjelenetekben, amelyek aktuális eseményekről, illetve az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>A köznyelvi beszéd főbb fordulatainak megértése rendszeresen előforduló, ismerős témák esetén.</p> <p>A hallott szöveg gondolatmenetének nagy vonalakban való követése, egyes tényszerű részinformációk megértése, amennyiben a beszéd világos, és ismerős kiejtéssel folyik.</p> <p>Mindennapi társalgásban a világos beszéd követése szükség esetén visszakérdezések segítségével.</p> <p>Ismerős témájú, lényegre törő előadás vagy beszéd követése.</p> <p>Egyszerű műszaki információ megértése, részletes útbaigazítások követése.</p> <p>Telefonbeszélgetésekben a főbb információk megértése.</p> <p>Ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerűbb hangfelvételek lényegének megértése.</p> <p>Egyszerű nyelvezetű film követése, amelyben a cselekményt nagyrészt a vizuális eszközök és az események közvetítik.</p> <p>A köznyelvi szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.</p> <p>A szövegértési stratégiák alkalmazása, például ismerős beszédtema esetén az időnként előforduló ismeretlen szavak jelentésének kitalálása a szövegösszefüggésből és a mondat jelentésének kikövetkeztetése.</p> <p>Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.</p>	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hosszabb használati utasítások, információk, instrukciók, előadások, beszédek, viták, interjúk, dalok, visszaemlékezések, rögzített telefonos szövegek, reklámok, viccek, tévé- és rádióműsorok, filmelőzetesek, filmek.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	<p>B1 mínusz, azaz a tanuló felkészülés nélkül megbirkózik a mindennapi élet legtöbb helyzetével.</p> <p>Gondolatokat cserél, véleményt mond az érdeklődési körébe tartozó témákról.</p> <p>Boldogul a leggyakoribb kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Stílusában, regiszterhasználatában legtöbbször alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is.</p> <p>Gondolatokat cseréje, véleménynyilvánítás és érvelés az érdeklődési körbe tartozó és általános témákról is.</p> <p>A leggyakoribb kommunikációs forgatókönyvek ismerete és biztonsággal történő alkalmazása.</p> <p>Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p>

A fejlesztés tartalma

Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén, felkészülés nélkül.

Érzelmek kifejezése és reagálás mások érzelmeire, mint például reménykedés, csalódottság, aggodalom, öröm.

Problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, választási lehetőségek összehasonlítása.

A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire.

Gondolatok, vélemény kifejezése kulturális témákkal kapcsolatban, például zene, film, könyvek.

Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Nézetek világos kifejtése, érvek egyszerű cáfolata.

Választási lehetőségek összehasonlítása, előnyök és hátrányok mérlegelése.

Utazások során felmerülő feladatok, például közlekedés, szállás intézése vagy ügyintézés a hatóságokkal külföldi látogatás során.

Váratlan nehézségek kezelése (pl. elveszett poggyász, lekéssett vonat).

Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése akár váratlan nehézségek esetén is, panasz, reklamáció.

Részletes utasítások adása, követése és kérése (pl. hogyan kell valamit csinálni).

Interjúban, konzultáción való részvétel kezdeményezése és információ megadás (pl. tünetek megadása orvosnál).

Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel.

Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, szó átvétele, átadása, mások bevonása, beszélgetés lezárása.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása és reagálás azokra közismert nyelvi megfelelőik semleges stílusban való használatával.

Az udvariassági szokások ismerete és alkalmazása.

A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megtárgyalásához elegendő szókinccs és annak általában helyes alkalmazása.

Ismerős kontextusokban elfogadhatóan helyes nyelvhasználat.

A szövegszervezés alapvető eszközeinek megbízható használata.

Általában tisztán érthető kiejtés és intonáció.

A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciók, utasítások, interjúk, viták.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	B1 mínusz, azaz a tanuló már változatosabban és részletesebben tudja bemutatni a családját, más embereket, lakóhelyét, tanulmányait, iskoláját stb.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyamatos önkifejezés a szintnek megfelelő szókinccs és szerkezetek segítségével ismerős témakörökben. Érthető és folyamatos beszéd, a mondanivaló tudatos nyelvtani és szókinccsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása. Egy gondolat vagy probléma lényegének tartalmilag pontos kifejtése.
A fejlesztési tartalma	
Folyamatos megnyilatkozás az érdeklődési körnek megfelelő témákról a gondolatok lineáris összekapcsolásával. Elbeszélések vagy leírások lényegének összefoglalása folyamatos beszédben, a gondolatok lineáris összekapcsolásával.	

Részletes élménybeszámoló az érzések és reakciók bemutatásával.

Valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatása.

Könyv vagy film cselekményének összefoglalása és az ehhez kapcsolódó reakciók megfogalmazása.

Álmok, remények és ambíciók, történetek elmondása.

Vélemények, tervek és cselekedetek rövid magyarázata.

Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témákról.

Előre megírt, lényegre törő, követhető előadás ismerős témáról.

Az összefüggő beszéd tervezése során új kombinációk, kifejezések begyakorlása, alkalmazása.

Az összefüggő beszédben kompenzáció alkalmazása, például körülírás elfelejtett szó esetén.

Ismerős kontextusokban a nyelvi norma követésére törekvő nyelvhasználat.

A nyelvi eszközök rugalmas használata a mondanivaló kifejezésére, ezek adaptálása kevésbé begyakorolt helyzetekben.

A közlés magabiztos bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközökkel.

Önellenőrzés és önkorrekción, például a félreértéshez vezető hibák felismerése és javítása.

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírások, képleírások, témakifejtés (például vizuális segédanyag alapján), elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B1 mínusz, azaz a tanuló megérti a hétköznapi nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törő szövegek fő gondolatait.

	Tudja, hogy a szövegek olvasásakor a helyzetnek megfelelő stratégiákat kell alkalmaznia, és képes az ismeretlen elemek jelentését a szöveggörnyezet segítségével kikövetkeztetni.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek megértése. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése.
A fejlesztés tartalma	
<p>A fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, hétköznapi nyelven íródott szövegekben, például levelekben, brosúrákban és rövid, hivatalos dokumentumokban.</p> <p>A feladat megoldásához szükséges információk megtalálása hosszabb szövegekben is.</p> <p>A fontos gondolatok felismerése ismerős témákról szóló, lényegre törő újságcikkekben.</p> <p>A gondolatmenet és a következtetések felismerése világosan írt érvelésekben.</p> <p>A köznyelven írt szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.</p> <p>A mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek megértése annyira, hogy sikeres írásbeli kommunikációt tudjon folytatni.</p> <p>Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése.</p> <p>Ismert témájú hivatalos levélben az elintézéshez szükséges információk megértése.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p> <p>A feladat elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtése a szöveg különböző részeiből, illetve több szövegből.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p> <p>Az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján.</p> <p>Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.</p>	

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menürend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, viccek egyszerű irodalmi szövegek.

Fejlesztési egység	Írás
Előzetes tudás	<p>B1 mínusz, azaz a tanuló egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket fogalmaz ismert, hétköznapi témákról.</p> <p>Írásban beszámol eseményekről, élményeiről, érzéseiről, benyomásairól és véleményéről; írásbeli interakciót kezdeményez, fenntartja és befejezi.</p> <p>Jegyzetet készít olvasott vagy hallott köznyelvi szövegből, illetve saját ötleteiről.</p> <p>Minták alapján rövid, lényegre törő szövegeket alkot az ismert műfajok főbb jellegzetességeinek és alapvető stílusjegyeinek követésével.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Részletesebb, összefüggő és tagolt szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi és elvontabb témákról.</p> <p>Eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásaokról és véleményről írásbeli beszámolás, valamint vélemény alátámasztása.</p> <p>Hatékony írásbeli interakció folytatása.</p> <p>Jegyzetkészítés olvasott vagy hallott, érdeklődési körhöz tartozó szövegről, illetve saját ötletekről.</p> <p>Több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és stílusjegyeinek alkalmazásával.</p>
A fejlesztés tartalma	

Egyszerű, összefüggő, lényegre törő szöveg írása számos, érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témában, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával.

Hírek, gondolatok, vélemények és érzések közlése olyan elvontabb és kulturális témákkal kapcsolatban is, mint például a zene vagy a művészet.

Információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak.

Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban).

Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése, online ügyintézés.

Életrajz, lényegre koncentráló leírás, elbeszélés készítése.

Riport, cikk, esszé írása.

Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése.

Saját ötletekről jegyzet készítése.

Interaktív írás esetén megerősítés, vélemény kérése, az információ ellenőrzése, problémákra való rákérdezés, illetve problémák elmagyarázása.

Az írás egyszerű tagolása: bevezetés, kifejtés, lezárás; bekezdések szerkesztése.

Néhány egyszerű szövegkohéziós és figyelemvezető eszköz használata.

Az alapvető írásbeli műfajok fő szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula; a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság).

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rap, rígmus, dalszöveg, rövid jelenet, paródia írása, illetve átírása).

Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltésük.

Kész szövegekből számára hasznos fordulatok kiemelése és saját írásában való alkalmazása.

Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmainak a fogalmazásban való megjelenítése.

Írásának tudatos ellenőrzése, javítása; félreértést okozó hibáinak korrigálása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyilazás, kiemelés, központosítás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képaláírások. Üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internetes profilok. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek; személyes információt, tényt, illetve tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók. Egyszerű ügyintéző levelek/e-mail-ek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás); egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések. Rövid leírások; jegyzetek; riportok, cikkek, esszék, felhívások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.

Ajánlott témakörök

A 9–12. évfolyamokra az egységes ajánlott témakör lista a 10 évfolyam végén található.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>B1 nyelvi szint.</p> <p>A tanuló képes főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérteni a köznyelvi beszédet a számára ismerős témákról.</p> <p>Képes önállóan boldogulni, véleményt mondani és érvelni a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.</p> <p>Ki tudja magát fejezni a szintnek megfelelő szókinccs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.</p> <p>Több műfajban képes részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.</p> <p>Képes megérteni a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.</p>
--	---

ANGOL NYELV

NYELVI TAGOZAT

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forráskönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Tisztában kell lenniük az egész nyelvi érintkezést átszövő szabályokkal, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást.

A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősítetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a Nat hangsúlyozza a tantárgyközi integráció fontosságát. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A Nat bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a Nat-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A Nat által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1

Második idegen nyelv	–	–	A2
-----------------------------	---	---	----

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	–	–	–	A1	A2

A Nat lehetővé teszi az élő idegen nyelv magasabb szintű oktatását is a helyi tantervben meghatározott, a kerettantervben előírt minimum 3 óránál magasabb óraszámában (ez a kerettanterv heti 4 órában elvégezhető), hogy a tanulók igényeik szerint emelt szintű érettségi vizsgát is tehessenek. Ebben az esetben a Nat által az egyes képzési szakaszokra meghatározott nyelvi szintek a következők:

	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	B1	B2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Nat-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és

elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

9–10. évfolyam

Az idegen nyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10. évfolyam végére a tanulók idegen nyelvi tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel már tudatosan éljenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a Nat *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az idegen nyelv *kulcskompetencia*, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később a szakmai pályafutás során is az eligazodásban és a boldogulásban.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála harmadik szintjére, azaz a B1 tudásszintre, ami az önálló nyelvhasználat első szintje.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot

szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Tantárgyi óraszámok

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	6	6	6	6
Éves órakeret	216	216	216	192

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

Az óraszámok megoszlása 9. és 10. évfolyamon

Témakör	Óraszám 9. évf. 6 óra/hét (216 óra)	Óraszám 10. évf. 6 óra/hét (216 óra)
1.Személyes vonatkozások, család	24	22
A tanuló személye, életrajza	6	5
Személyes tervek	6	5
Családi élet, családi kapcsolatok	6	6
A családi élet mindennapjai	6	6
2. Ember és társadalom	26	24
Emberek külső és belső jellemzése	3	3
Baráti kör	3	3
A tizenévesek világa	3	3
Női és férfi szerepek, házasság	3	3

Ünnepek, családi ünnepek	3	2
Öltözködés, divat	3	3
Hasonlóságok és különbségek	3	3
Konfliktusok és kezelésük	3	3
Társadalmi szokások	3	3
	3	2
	2	2
3. Környezetünk	26	26
Az otthon, a lakóhely és környéke	6	5
A lakóhely nevezetességei	6	5
Növények és állatok a környezetünkben	4	4
Környezetvédelem	5	6
Időjárás, éghajlat	5	6
4. Az iskola	24	22
Saját iskolájának bemutatása	4	3
Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör	4	4
Az ismeretszerzés módjai	3	3
A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe	4	4
Az internet szerepe az iskolában	4	3
Az iskolai élet tanuláson kívül	3	3
Iskolai hagyományok	2	2
5. A munka világa	18	20
Diákmunka, nyári munkavállalás	5	5

Foglalkozások	5	5
Pályaválasztás, továbbtanulás	4	5
Önéletrajz, állásinterjú	4	5
6. Életmód	26	26
Napirend	4	3
Az egészséges életmód	4	3
Életünk és a stressz	3	3
Étkezési szokások	3	3
Ételek, kedvenc ételek	3	4
Gyakori betegségek	3	4
Gyógykezelés	3	3
Függőség	3	3
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	24	24
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik	4	4
Színház, mozi, koncert, kiállítás	4	4
Sportolás, kedvenc sport	4	4
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	4	4
Infokommunikáció szerepe	4	4
Kulturális és sport élet	4	4
8. Utazás, turizmus	20	20
A közlekedés, tömegközlekedés	4	4
Nyaralás itthon és külföldön	4	4
Utazási előkészületek, utazás	3	3

Egyéni és társasutazás	3	3
Szálláslehetőségek	3	3
Turisztikai célpontok	3	3
9. Tudomány és technika	14	16
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés	4 5	6 5
Technikai eszközök szerepe	5	5
Az internet szerepe a tanulásban		
10. Gazdaság és pénzügyek	14	16
Családi gazdálkodás	3	4
Zsebpénz	3	3
A pénz szerepe a mindennapokban	3	3
Vásárlás, szolgáltatások	3	3
Fogyasztás, reklámok	2	3

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló már megérti a leggyakrabban előforduló szókinccset és bizonyos nyelvi fordulatokat, ha közvetlen, személyes témákról van szó. Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek és közlések lényegét.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról folyó köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is. Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése több beszélő esetén is.

	<p>A fontos információk megértése azokban a rádió- és tévéműsorokban, filmjelenetekben, amelyek aktuális eseményekről, illetve az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.</p>
--	--

A fejlesztés tartalma
<p>A köznyelvi beszéd főbb fordulatainak megértése rendszeresen előforduló, ismerős témák esetén.</p>
<p>A hallott szöveg gondolatmenetének nagy vonalakban való követése, egyes tényszerű részinformációk megértése, amennyiben a beszéd világos és ismerős kiejtéssel folyik.</p>
<p>Mindennapi társalgásban a világos beszéd követése szükség esetén visszakérdezések segítségével.</p>
<p>Ismerős témájú lényegre törő előadás vagy beszéd követése.</p>
<p>Egyszerű műszaki információ megértése, részletes útbaigazítások követése.</p>
<p>Telefonbeszélgetésekben a főbb információk megértése.</p>
<p>Ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerűbb hangfelvételek lényegének megértése.</p>
<p>Egyszerű nyelvezetű film követése, amelyben a cselekményt nagyrészt a vizuális eszközök és az események közvetítik.</p>
<p>A köznyelvi szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.</p>
<p>A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. ismerős beszédtema esetén az időnként előforduló ismeretlen szavak jelentésének kitalálása a szövegösszefüggésből, és a mondat jelentésének kikövetkeztetése.</p>
<p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p>
<p>Hosszabb használati utasítások, közlemények, párbeszéd, instrukciók, előadások, beszédek, viták, interjúk, dalok, visszaemlékezések, rögzített telefonos szövegek, reklámok, viccek, tévé- és rádióműsorok, filmelőzetesek, filmek.</p>

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló egyszerű és begyakorolt feladatok során kommunikál az iskolával, otthonnal és szabadidővel kapcsolatos témákról.</p> <p>Részt vesz rövid beszélgetésekben.</p> <p>Kérdez és válaszol kiszámítható, mindennapi helyzetekben.</p> <p>Egyszerű gondolatokat és információkat cserél ismerős témákról.</p>

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is.</p> <p>Gondolatokat cseréje, vélemény kifejtése és érvelés érdeklődési körbe tartozó és általános témákról is.</p> <p>A leggyakoribb kommunikációs forráskönyvek ismerete és alkalmazása.</p> <p>Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p>
--	---

A fejlesztés tartalma

Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén, felkészülés nélkül.

Érzelmek kifejezése és reagálás mások érzelmeire, mint pl. reménykedés, csalódottság, aggodalom, öröm.

Problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, választási lehetőségek összehasonlítása.

A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire.

Gondolatok, vélemény kifejezése kulturális témákkal kapcsolatban, pl. zene, film, könyvek.

Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Nézetek világos kifejtése, érvek egyszerű cáfolata.

Választási lehetőségek összehasonlítása, előnyök és hátrányok mérlegelése.

Utazások során felmerülő feladatok, pl. közlekedés, szállás intézése vagy ügyintézés a hatóságokkal külföldi látogatás során.

Váratlan nehézségek kezelése (pl. elveszett poggyász, lekésett vonat).

Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése akár váratlan nehézségek esetén is, panasz, reklamáció.

Részletes utasítások adása, követése és kérése (pl. hogyan kell valamit csinálni).

Interjúban, konzultáción való részvétel kezdeményezése és információmegadás (pl. tünetek megadása orvosnál).

Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel.

Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, szó átvétele, átadása, mások bevonása, beszélgetés lezárása.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása és reagálás azokra közismert nyelvi megfelelőik semleges stílusban való használatával.

Az udvariassági szokások ismerete és alkalmazása.

A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megtárgyalásához elegendő szókinccs és annak általában helyes alkalmazása.

Ismerős kontextusokban elfogadhatóan helyes nyelvhasználat.

A szövegszervezés alapvető eszközeinek megbízható használata.

Általában tisztán érthető kiejtés és intonáció.

A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciók, utasítások, interjúk, viták.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerűen beszél önmagáról, a családjáról, más emberekről, lakóhelyéről, tanulmányairól, iskolájáról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben folyamatos önkifejezés.</p> <p>Érthető, folyamatos beszéd, a mondanivaló szókincsének és tartalmának megtervezése, és szükség esetén annak tudatos módosítása.</p> <p>Egy gondolat vagy probléma főbb pontjainak tartalmilag pontos kifejtése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Folyamatos megnyilatkozás az érdeklődési körnek megfelelő témákról a gondolatok lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Elbeszélések vagy leírások lényegének összefoglalása folyamatos beszédben, a gondolatok lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Részletes élménybeszámoló az érzések és reakciók bemutatásával.</p> <p>Valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatása.</p> <p>Könyv vagy film cselekményének összefoglalása és az ehhez kapcsolódó reakciók megfogalmazása.</p> <p>Álmok, remények és ambíciók, történetek elmondása.</p> <p>Vélemények, tervek és cselekedetek rövid magyarázata.</p> <p>Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témákról.</p> <p>Előre megírt, lényegre törő, követhető előadás ismerős témáról.</p> <p>Az összefüggő beszéd tervezése során új kombinációk, kifejezések begyakorlása, alkalmazása.</p>	

Az összefüggő beszédben kompenzáció alkalmazása, pl. körülírás elfelejtett szó esetén.

Ismerős kontextusokban a nyelvi norma követésére törekvő nyelvhasználat.

A nyelvi eszközök rugalmas használata a mondanivaló kifejezésére, ezek adaptálása kevésbé begyakorolt helyzetekben.

A közlés magabiztos bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközökkel.

Önellenőrzés és az önkorrekción, pl. a félreértéshez vezető hibák felismerése és javítása.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírások, képleírások, témakifejtés (pl. vizuális segédanyag alapján), elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló képes többféle szövegfajtát olvasni, tudja, hogy a szövegfajták sajátosságainak ismerete segít a szöveg megértésében. Megtalálja az adott helyzetben fontos konkrét információkat egyszerű, ismerős témákról szóló mindennapi szövegekben.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nagyrészt közérthető nyelven írt, az érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek megértése. Az érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek gondolatmenete lényegének megértése. Vélemények, érvelések követése nagy vonalakban, és a részinformációk kiszűrése.
A fejlesztés tartalma	
A fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, hétköznapi nyelven íródott szövegekben, pl. levelekben, brosúrákban és rövid, hivatalos dokumentumokban. A feladat megoldásához szükséges információk megtalálása hosszabb szövegekben is.	

A fontos gondolatok felismerése ismerős témákról szóló, lényegre törő újságcikkekben.

A gondolatmenet és a következtetések felismerése világosan írt érvelésekben.

A köznyelven írt szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.

A mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek megértése annyira, hogy sikeres írásbeli kommunikációt tudjon folytatni.

Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése.

Ismert témájú hivatalos levélben az elintézéshez szükséges információk megértése.

Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.

A feladat elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtése a szöveg különböző részeiből, illetve több szövegből.

Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.

Az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján.

Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menürend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, viccek, egyszerű irodalmi szövegek.

Fejlesztési egység	Íráskészség
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló összefüggő mondatokat ír olyan témákról, amelyek közvetlen szükségletekre, élményekre, eseményekre és konkrét információkra vonatkoznak.</p> <p>Ismerős témákról gondolatait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban fejezi ki írásban.</p> <p>Néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír minta alapján az őt érdeklő, ismert témákról.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Részletesebb, összefüggő és tagolt szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi és elvontabb témákról.</p> <p>Írásban beszámolás eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről, a vélemény alátámasztása.</p> <p>Hatékony írásbeli interakció folytatása.</p> <p>Jegyzetkészítés olvasott vagy hallott, érdeklődési körhöz tartozó szövegről, illetve saját ötletekről.</p> <p>Több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és stílusjegyeinek alkalmazásával.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Egyszerű, összefüggő, lényegre törő szöveg írása számos, érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témában, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Hírek, gondolatok, vélemények és érzések közlése olyan elvontabb és kulturális témákkal kapcsolatban is, mint pl. a zene vagy a művészet.</p> <p>Információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).</p> <p>Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban).</p> <p>Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése, online ügyintézés.</p> <p>Életrajz, lényegre koncentráló leírás, elbeszélés készítése.</p>	

Riport, cikk, esszé írása.

Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése.

Saját ötletekről jegyzet készítése.

Interaktív írás esetén megerősítés, vélemény kérése, az információ ellenőrzése, problémákra való rákérdezés, illetve problémák elmagyarázása.

Az írás egyszerű tagolása: bevezetés, kifejtés, lezárás; bekezdések szerkesztése.

Néhány egyszerű szövegkohéziós és figyelemvezető eszköz használata.

Az alapvető írásbeli műfajok fő szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula; a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság).

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rap, rigmus, dalszöveg, rövid jelent, paródia írása, illetve átírása).

Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltésük.

Kész szövegekből számára hasznos fordulatok kiemelése, és saját írásában való alkalmazása.

Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmainak a fogalmazásban való megjelenítése.

Írásának tudatos ellenőrzése, javítása; félreértést okozó hibáinak korrigálása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyilazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép, diasor).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, kérdőívek; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képaláírások; üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok; tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mailek; személyes információt, tény, illetve tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók; egyszerű ügyintéző levelek/e-mailek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás); diasor; egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések; rövid leírások; jegyzetek; riportok, cikkek, esszék, felhívások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.

Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p> <p>Egyén és család nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p> <p>Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Etika:</i></p> <p>társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz.</p>

	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>tudatos vásárlás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>biotermékek.</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan – Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték,</p>

	<p>változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai.</p>
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. tagozatok, fakultációk).</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága.</p> <p>Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p> <p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p> <p>Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p>

<p>Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p> <p>Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p>pályaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p> <p>Ételrendelés telefonon és interneten.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p> <p>Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok).</p> <p>Életmód nálunk és más országokban.</p> <p>Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>a rendszeres testedzés.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>A művészetek szerepe a mindennapokban.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>

<p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p>rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p>
--	---

	<p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyarlás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok.</p> <p>Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyres meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás,</p>

	<p>információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjai, előszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.</p> <p>Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>alpműveletek, grafikonok értelmezése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p>

	<p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz.</p>
--	--

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>B1 nyelvi szint.</p> <p>A tanuló főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérti a köznyelvi beszédet, ha az számára ismerős témákról folyik.</p> <p>A tanuló önállóan boldogul, véleményt mond és érvel a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.</p> <p>A tanuló kifejezi magát a szintnek megfelelő szókinész és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.</p> <p>A tanuló megérti a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.</p> <p>A tanuló több műfajban részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmaz ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.</p> <p>A tanuló nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga középszintű követelményeinek.</p>
--	---

11–12. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

Témakör	Óraszám 11. évf. 6 óra/hét (216 óra)	Óraszám 12. évf. 6 óra/hét (192 óra)
1.Személyes vonatkozások, család	22	20
A tanuló személye, életrajza	6	5
Személyes tervek	6	5
Családi élet, családi kapcsolatok	5	5
A családi élet mindennapjai	5	5
2. Ember és társadalom	26	22
Emberek külső és belső jellemzése	4	3
Baráti kör	3	3
A tizenévesek világa	3	3
Női és férfi szerepek, házasság	3	3
Ünnepek, családi ünnepek	3	2
Öltözködés, divat	3	3
Hasonlóságok és különbségek	3	2
Konfliktusok és kezelésük	3	2
Társadalmi szokások	3	2
	2	2
	2	2
3. Környezetünk	26	24
Az otthon, a lakóhely és környéke	6	5
A lakóhely nevezetességei	5	5
	5	4

Növények és állatok a környezetünkben	5	5
Környezetvédelem	5	5
Időjárás, éghajlat		
4. Az iskola	22	20
Saját iskolájának bemutatása	4	3
Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör	4	3
Az ismeretszerzés módjai	3	3
A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe	3	3
Az internet szerepe az iskolában	3	3
Az iskolai élet tanuláson kívül	3	3
Iskolai hagyományok	2	2
5. A munka világa	18	14
Diákmunka, nyári munkavállalás	4	3
Foglalkozások	5	3
Pályaválasztás, továbbtanulás	4	4
Önéletrajz, állásinterjú	5	4
6. Életmód	26	24
Napirend	4	4
Az egészséges életmód	4	4
Életünk és a stressz	3	2
Étkezési szokások	4	3
Ételek, kedvenc ételek	4	3

Gyakori betegségek	3	3
Gyógykezelés	2	3
Függőség	2	2
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	24	22
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik	5	4
Színház, mozi, koncert, kiállítás	4	4
Sportolás, kedvenc sport	4	4
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	4	4
Infokommunikáció szerepe	3	3
Kulturális és sport élet	4	3
8. Utazás, turizmus	20	18
A közlekedés, tömegközlekedés	5	4
Nyaralás itthon és külföldön	5	4
Utazási előkészületek, utazás	3	2
Egyéni és társasutazás	2	3
Szálláslehetőségek	2	2
Turisztikai célpontok	3	3
9. Tudomány és technika	16	14
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés	5 5	4 5
Technikai eszközök szerepe	6	5
Az internet szerepe a tanulásban		

10. Gazdaság és pénzügyek	16	14
Családi gazdálkodás	3	4
Zsebpénz	3	3
A pénz szerepe a mindennapokban	3	2
Vásárlás, szolgáltatások	4	3
Fogyasztás, reklámok	3	2

Az idegen nyelv jellegéből adódóan a nyelvoktatás tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A gimnáziumi tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően pedig széles körű információszerzésre és viszonyításra képesek. A gimnáziumi évekre egységesen meghatározott témakörökhöz megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogy hogyan valósíthatók meg az idegen nyelvek oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során egész életükön át.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) negyedik szintjére, azaz a B2 szintre. A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók felkészülhessenek igényeik szerint a középszintű vagy emelt szintű érettségi vizsgára. Megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatok megoldásában is.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos

döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, pl. a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és ok-okozati viszonyokat, következményeket feltáró feladatokkal.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló már megért lényeges információkat, amelyek olyan ismert témákhoz kapcsolódnak, mint pl. a munka, az iskola, a szabadidő.</p> <p>Ki tudja szűrni a fontos információkat azokból a rádió- és tévéadásokból, amelyek aktuális eseményekről vagy érdeklődési körének megfelelő témáról szólnak.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A köznapi és tanulmányi életben elhangzó hosszú beszédek megértése, ha normális beszédtempóban erős akcentus nélkül beszélnek.</p> <p>Konkrét és elvont témájú üzenetek megértése, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak.</p> <p>Az összetettebb érvelés követése, amennyiben a téma viszonylag ismerős, és a beszéd menete jól követhető.</p> <p>Az anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.</p> <p>Az érettségi vizsga követelményeiben meghatározott szövegek általános és részinformációinak megértése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>A mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértése.</p> <p>A normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése.</p> <p>Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése.</p> <p>Rádiós dokumentumműsor és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagok megértése standard dialektus esetén.</p>	

Konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok, beszélgetőműsorok megértése.

Részletes, összetett érvelés megértése ismerős téma esetén.

Anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.

A beszélő hangulatának, hangszínének, nézeteinek és attitűdjeinek megértése.

A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése.

A megértés ellenőrzése kontextuális jelek segítségével.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Közlemények, párbeszéd, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgetőműsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.

Fejlesztési cél	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely külföldi utazás során adódik. Előkészület nélkül részt tud venni a személyes jellegű vagy érdeklődési körének megfelelő, ismert vagy mindennapi témáról folytatott társalgásban (pl. család, szabadidő, munka, utazás, aktuális események).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyékony, helyes és hatékony nyelvhasználat általános és tanulmányokkal kapcsolatos témák széles körében. Gondolatok, vélemény és érvek, valamint az érzelmek különböző fokozatainak pontos kifejezése.

	<p>Hatékony részvétel a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p> <p>Az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben zökkenőmentes kommunikáció kezdeményezése, fenntartása és lezárása vizuális és verbális segédanyagok alapján.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Társalgásban való részvétel mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében.</p> <p>Érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezése, események, élmények személyes jelentőségének kifejezése.</p> <p>Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén.</p> <p>A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvétel, információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra.</p> <p>Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.</p> <p>Vitákban saját érvek pontos, meggyőző indoklása, bizonyítása példákkal.</p> <p>A partner érveinek felismerése, elfogadása vagy meggyőző cáfolata, ellenérvek pontos megfogalmazása, indoklása és példákkal való bizonyítása.</p> <p>Közös munka során a részletes utasítások megbízható megértése, megbeszélése, a partner véleményének kikérése.</p> <p>Szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltérések megvitatása és hatékony megoldása.</p> <p>Összetett információ és tanács megértése és cseréje.</p> <p>Több forrásból származó információk és érvek összegzése, bemutatása, megvitatása.</p>	

Hatékony részvétel interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása.

Anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecsere megértése és bekapcsolódás a beszélgetésbe.

Ismerős és általános témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása, egymás kölcsönös megértésének elősegítése.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazások javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása.

A kommunikációs távolság felmérése, az általános udvariassági szabályok ismerete és alkalmazása.

Állítások és közbeszólások kommentálása, ezáltal az eszmecsere kibontakozásának elősegítése.

Ismerős témában a beszélgetés menetének terelése, a megértés megerősítése, mások bevonása a beszélgetésbe.

Természetes, jó nyelvhelyességgel való kommunikáció a körülményeknek megfelelő stílusban.

Mondanivaló helyzethez és körülményekhez igazítása, gondolatok közötti viszonyok pontos, hatékony jelzése.

A legtöbb általános témában jó szókinccs, rugalmas használat, lexikai pontosság.

Állandósult szókapcsolatok használata azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját.

Viszonylag magas szintű grammatikai biztonság, értelemzavaró hibák nélkül.

Meglehetősen egyenletes beszédtempó, időnkénti habozással.

Tiszta, természetes kiejtés és hanglejtés.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások.

Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciós és informális párbeszéd, utasítás, interjú, vita, szerep eljátszása.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló már el tudja mesélni egyszerű mondatokkal élményeit, álmait, reményeit, céljait.</p> <p>Röviden meg tudja magyarázni és indokolni a véleményét.</p> <p>El tud mondani eseményeket, történeteket, tartalmat, és véleményt tud nyilvánítani ezekről.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Világos, szisztematikusan kifejtett leírás és bemutatás, előadás tartása az érdeklődési körhöz és a tanulmányokhoz kapcsolódó témák széles skálájában.</p> <p>A fontos gondolatok megfelelő kiemelése, és a mondanivaló alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Annak megtervezése, hogy mit és milyen eszközökkel mondjon, valamint a hallgatóságra tett hatás figyelembe vétele.</p> <p>Képesség természetes módon eltérni egy előre elkészített szövegtől.</p> <p>Az érettségi vizsga részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben önálló megnyilatkozás, témakifejtés (gondolatok, vélemény) vizuális és verbális segédanyagok alapján.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Szisztematikusan kifejtett előadás bemutatása, a fontos gondolatok kiemelése.</p> <p>Érvek sorba rendezése, főbb pontok megfelelő kiemelése és a gondolatok alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Tényszerű és irodalmi szövegek összefoglalása, megjegyzések hozzáfűzése.</p>	

Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése a legtöbb általános témában.

A különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.

Ellentétes nézetek és a főbb gondolatok megvitatása.

Egy film vagy színdarab cselekményének és az események sorozatának összefoglalása.

Kivonatok készítése olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmeccserét tartalmaznak.

Mondanivaló megtervezése, beszéd eszközeinek kiválasztása.

Ismerős szituációkban folyékony és könnyed nyelvhasználat.

Hallgatóságra tett hatás figyelembevétele.

Aktuális témával kapcsolatos nézőpontok elmagyarázása.

Szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok, valamint botlások és hibák kompenzálása és kijavítása körülírással és átfogalmazással.

Jellegzetes hibák feljegyzése, és a beszéd tudatos ellenőrzése a hibák alapján.

Természetes eltérés az előre elkészített szövegtől, reagálás a hallgatóság által felvetett szempontokra, a prezentációt követő kérdések megválaszolása.

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmeccserék, telefonbeszélgetés, szerep eljátszása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló képes a főként standard nyelven megírt, tevékenységéhez, tanulásához kapcsolódó szövegek megértésére.

	Magánlevélben megérti az események, érzelmek és kívánságok leírását.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az érdeklődési körhöz kapcsolódó szövegek elolvasása és megértése.</p> <p>Hosszú és összetett szövegeket gyorsan átolvasása, a lényeges részletek megtalálása.</p> <p>Önálló olvasás, az olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően.</p> <p>Bonyolultabb és hosszabb szövegekben is az író álláspontjának, nézőpontjának megértése.</p> <p>Az érettségi vizsga követelményeiben leírt szövegek fontos általános és részinformációinak megértése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezés, hírek, cikkek elolvasása és a lényeg megértése.</p> <p>Érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértése.</p> <p>Különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértése esetenként szótár használatával.</p> <p>Az önálló olvasás fejlesztése, olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően.</p> <p>A megfelelő források szelektív használata.</p> <p>Témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása és annak eldöntése, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni.</p> <p>Az író álláspontjának, nézőpontjának megértése napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolókból.</p> <p>Széles körű szókincs kialakítása.</p> <p>Ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelése, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével.</p>	

Online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárak használata.

Kortárs irodalmi prózai szövegek megértése.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Utasítások, instrukciók (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos szövegek, cikkek, publicisztikai írások, tantárgyakkal kapcsolatos forrásirodalom, beszámolók, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek.

Fejlesztési egység	Írás
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló tud egyszerű, folyamatos szöveget alkotni ismerős, érdeklődési köréhez kapcsolódó témákról. Be tud számolni élményeiről és benyomásairól.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Világos, részletes szövegek írása érdeklődési körrel és tanulmányokkal kapcsolatos számos témakörben és műfajban. Érveik gondolatok és vélemény kifejtése elvont témákról is. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek feljegyzése. Az adott műfaj hagyományainak követése. Jártasság az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldásában és az értékelésükre használt kritériumok alkalmazásában.
A fejlesztés tartalma	
Világos, részletes szövegek írása számos témakörben.	

Több forrásból származó adatok és érvek összegzése és értékelése, a fontos gondolatok érthető közlése.

Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek.

Hírek, nézetek hatékony kifejtése, reagálás mások nézeteire.

Esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írása.

A különböző érzelmi fokozatok kifejezése, továbbá az események és élmények személyes jelentőségének kiemelése levelezésben.

Megjegyzések megfogalmazása a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban.

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés, pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása.

Gondolatokról és problémamegoldásokról értékelés készítése.

Részletes leírás készítése valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről.

Érvelés rendezett kifejtése egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.

A lényeges pontok és alátámasztó gondolatok hangsúlyozása, a több forrásból származó információk és érvek szintetizálása.

A gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölése, az adott műfaj hagyományainak követése.

Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.

Kötőszavak, kifejezések hatékony használata a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására.

Saját írásmű tudatos ellenőrzése, javítása; a félreértést okozó hibák helyesbítése.

A szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok kompenzálása körülírással és átfogalmazással.

A mondanivaló alátámasztása vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).

Az írásmű stílusának magabiztos megválasztása, a formális, neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazása.

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

Felkészülés az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására, és az értékelésükre használt kritériumok megismerése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, képaláírások, emlékeztetők írása, jegyzetek készítése, diktált üzenetek leírása, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézésrel kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás), tetszést/nem tetszést kifejező üzenetek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon, megállapodások, szerződések, közlemények szövegének egyeztetése, cikkek írása magazinok, újságok és hírlevelek számára, cselekvéssort tartalmazó instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, posztterek készítése.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>B2 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznapi vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét.</p> <p>Aktívan részt vesz az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő.</p> <p>Világos, részletes leírást ad az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait.</p> <p>Elolvas a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.</p>
--	---

	<p>Több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.</p> <p>Nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga emelt szintjének és követelményeinek.</p>
--	--

ANGOL NYELV

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ

11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

Tantárgyi óraszámok

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	5	5
Éves órakeret	180	160

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

Témakör	Óraszám 11. évf.	Óraszám 12. évf.

	5 óra/hét (180 óra)	5 óra/hét (160 óra)
1.Személyes vonatkozások, család	20	14
A tanuló személye, életrajza	5	3
Személyes tervek	5	3
Családi élet, családi kapcsolatok	5	4
A családi élet mindennapjai	5	4
2. Ember és társadalom	20	18
Emberek külső és belső jellemzése	3	2
Baráti kör	2	2
A tizenévesek világa	3	2
Női és férfi szerepek, házasság	2	2
Ünnepek, családi ünnepek	2	2
Öltözködés, divat	2	2
Hasonlóságok és különbségek	2	2
Konfliktusok és kezelésük	2	2
Társadalmi szokások	2	2
	2	2
	2	2

3. Környezetünk	20	16
Az otthon, a lakóhely és környéke	4	3
A lakóhely nevezetességei	4	3
Növények és állatok a környezetünkben	4	2
	4	4
Környezetvédelem	4	4

Időjárás, éghajlat		
4. Az iskola	20	16
Saját iskolájának bemutatása	3	2
Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör	3	2
Az ismeretszerzés módjai	3	2
A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe	3	2
Az internet szerepe az iskolában	3	3
Az iskolai élet tanuláson kívül	3	3
Iskolai hagyományok	2	2
5. A munka világa	16	16
Diákmunka, nyári munkavállalás	4	4
Foglalkozások	4	4
Pályaválasztás, továbbtanulás	4	4
Önéletrajz, állásinterjú	4	4
6. Életmód	20	16
Napirend	3	2
Az egészséges életmód	3	3
Életünk és a stressz	2	2
Étkezési szokások	3	3
Ételek, kedvenc ételek	3	2
Gyakori betegségek	2	2
Gyógykezelés	2	1
Függőség	2	1

7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	18	16
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik	3	3
Színház, mozi, koncert, kiállítás	3	3
Sportolás, kedvenc sport	3	3
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	3	3
Infokommunikáció szerepe	3	2
Kulturális és sport élet	3	2
8. Utazás, turizmus	18	16
A közlekedés, tömegközlekedés	4	3
Nyaralás itthon és külföldön	4	3
Utazási előkészületek, utazás	3	2
Egyéni és társasutazás	2	3
Szálláslehetőségek	2	2
Turisztikai célpontok	3	3
9. Tudomány és technika	14	16
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés	4	6
Technikai eszközök szerepe	5	5
Az internet szerepe a tanulásban	5	5
10. Gazdaság és pénzügyek	14	16
Családi gazdálkodás	3	4
Zsebpénz	3	3
A pénz szerepe a mindennapokban	3	3

Vásárlás, szolgáltatások	3	3
Fogyasztás, reklámok	2	3

A Nat lehetővé teszi az élő idegen nyelv magasabb szintű oktatását is a helyi tantervben meghatározott, a kerettantervben előírt minimum 3 óránál magasabb óraszámában, hogy a tanulók igényeik szerint emelt szintű érettségi vizsgát is tehessenek. Ebben az esetben a Nat által az egyes képzési szakaszokra meghatározott nyelvi szintek a következők:

	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	B1	B2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Nat-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthban más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló már megért lényeges információkat, amelyek olyan ismert témákhoz kapcsolódnak, mint pl. a munka, az iskola, a szabadidő.</p> <p>Ki tudja szűrni a fontos információkat azokból a rádió- és tévéadásokból, amelyek aktuális eseményekről vagy érdeklődési körének megfelelő témáról szólnak.</p>

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A köznapi és tanulmányi életben elhangzó hosszú beszédek megértése, ha normális beszédtempóban erős akcentus nélkül beszélnek.</p> <p>Konkrét és elvont témájú üzenetek megértése, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak.</p> <p>Az összetettebb érvelés követése, amennyiben a téma viszonylag ismerős, és a beszéd menete jól követhető.</p> <p>Az anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.</p> <p>Az érettségi vizsga követelményeiben meghatározott szövegek általános és részinformációinak megértése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>A mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértése.</p> <p>A normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése.</p> <p>Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése.</p> <p>Rádiós dokumentumműsor és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagok megértése standard dialektus esetén.</p>	

Konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok, beszélgetőműsorok megértése.

Részletes, összetett érvelés megértése ismerős téma esetén.

Anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.

A beszélő hangulatának, hangszínének, nézeteinek és attitűdjeinek megértése.

A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése.

A megértés ellenőrzése kontextuális jelek segítségével.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Közlemények, párbeszéddek, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgetőműsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.

Fejlesztési cél	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely külföldi utazás során adódik. Előkészület nélkül részt tud venni a személyes jellegű vagy érdeklődési körének megfelelő, ismert vagy mindennapi témáról folytatott társalgásban (pl. család, szabadidő, munka, utazás, aktuális események).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyékony, helyes és hatékony nyelvhasználat általános és tanulmányokkal kapcsolatos témák széles körében. Gondolatok, vélemény és érvek, valamint az érzelmek különböző fokozatainak pontos kifejezése. Hatékony részvétel a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben. Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.

	Az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben zökkenőmentes kommunikáció kezdeményezése, fenntartása és lezárása vizuális és verbális segédanyagok alapján.
A fejlesztés tartalma	
<p>Társalgásban való részvétel mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében.</p> <p>Érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezése, események, élmények személyes jelentőségének kifejezése.</p> <p>Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén.</p> <p>A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvétel, információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra.</p> <p>Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.</p> <p>Vitákban saját érvek pontos, meggyőző indoklása, bizonyítása példákkal.</p> <p>A partner érveinek felismerése, elfogadása vagy meggyőző cáfolata, ellenérvek pontos megfogalmazása, indoklása és példákkal való bizonyítása.</p> <p>Közös munka során a részletes utasítások megbízható megértése, megbeszélése, a partner véleményének kikérése.</p> <p>Szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltérések megvitatása és hatékony megoldása.</p> <p>Összetett információ és tanács megértése és cseréje.</p> <p>Több forrásból származó információk és érvek összegzése, bemutatása, megvitatása.</p> <p>Hatékony részvétel interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása.</p> <p>Anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecsere megértése és bekapcsolódás a beszélgetésbe.</p>	

Ismerős és általános témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása, egymás kölcsönös megértésének elősegítése.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazások javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása.

A kommunikációs távolság felmérése, az általános udvariassági szabályok ismerete és alkalmazása.

Állítások és közbeszólások kommentálása, ezáltal az eszmecsere kibontakozásának elősegítése.

Ismerős témában a beszélgetés menetének terelése, a megértés megerősítése, mások bevonása a beszélgetésbe.

Természetes, jó nyelvhelyességgel való kommunikáció a körülményeknek megfelelő stílusban.

Mondanivaló helyzethez és körülményekhez igazítása, gondolatok közötti viszonyok pontos, hatékony jelzése.

A legtöbb általános témában jó szókincs, rugalmas használat, lexikai pontosság.

Állandósult szókapcsolatok használata azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját.

Viszonylag magas szintű grammatikai biztonság, értelemzavaró hibák nélkül.

Meglehetősen egyenletes beszédtempó, időnkénti habozással.

Tiszta, természetes kiejtés és hanglejtés.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A szóbeli interaktív vizsgához szükséges kommunikációs stratégiák.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások.

Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciós és informális párbeszéd, utasítás, interjú, vita, szerep eljátszása.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
<p>Előzetes tudás</p>	<p>B1, azaz a tanuló már el tudja mesélni egyszerű mondatokkal élményeit, álmait, reményeit, céljait.</p> <p>Röviden meg tudja magyarázni és indokolni a véleményét.</p> <p>El tud mondani eseményeket, történeteket, tartalmat, és véleményt tud nyilvánítani ezekről.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Világos, szisztematikusan kifejtett leírás és bemutatás, előadás tartása az érdeklődési körhöz és a tanulmányokhoz kapcsolódó témák széles skálájában.</p> <p>A fontos gondolatok megfelelő kiemelése, és a mondanivaló alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Annak megtervezése, hogy mit és milyen eszközökkel mondjon, valamint a hallgatóságra tett hatás figyelembe vétele.</p> <p>Képesség természetes módon eltérni egy előre elkészített szövegtől.</p> <p>Az érettségi vizsga részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben önálló megnyilatkozás, témakifejtés (gondolatok, vélemény) vizuális és verbális segédanyagok alapján.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Szisztematikusan kifejtett előadás bemutatása, a fontos gondolatok kiemelése.</p> <p>Érvek sorba rendezése, főbb pontok megfelelő kiemelése és a gondolatok alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Tényszerű és irodalmi szövegek összefoglalása, megjegyzések hozzáfűzése.</p> <p>Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése a legtöbb általános témában.</p> <p>A különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.</p> <p>Ellentétes nézetek és a főbb gondolatok megvitatása.</p>	

Egy film vagy színdarab cselekményének és az események sorozatának összefoglalása.

Kivonatok készítése olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak.

Mondanivaló megtervezése, beszéd eszközeinek kiválasztása.

Ismerős szituációkban folyékony és könnyed nyelvhasználat.

Hallgatóságra tett hatás figyelembevétele.

Aktuális témával kapcsolatos nézőpontok elmagyarázása.

Szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok, valamint botlások és hibák kompenzálása és kijavítása körülírással és átfogalmazással.

Jellegzetes hibák feljegyzése, és a beszéd tudatos ellenőrzése a hibák alapján.

Természetes eltérés az előre elkészített szövegtől, reagálás a hallgatóság által felvetett szempontokra, a prezentációt követő kérdések megválaszolása.

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmecserék, telefonbeszélgetés, szerep eljátszása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló képes a főként standard nyelven megírt, tevékenységéhez, tanuláshoz kapcsolódó szövegek megértésére. Magánlevélben megérti az események, érzelmek és kívánságok leírását.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődési körhöz kapcsolódó szövegek elolvasása és megértése. Hosszú és összetett szövegeket gyorsan átolvassza, a lényeges részletek megtalálása.

	<p>Önálló olvasás, az olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően.</p> <p>Bonyolultabb és hosszabb szövegekben is az író álláspontjának, nézőpontjának megértése.</p> <p>Az érettségi vizsga követelményeiben leírt szövegek fontos általános és részinformációinak megértése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezés, hírek, cikkek elolvasása és a lényeg megértése.</p> <p>Érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértése.</p> <p>Különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértése esetenként szótár használatával.</p> <p>Az önálló olvasás fejlesztése, olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően.</p> <p>A megfelelő források szelektív használata.</p> <p>Témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása és annak eldöntése, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni.</p> <p>Az író álláspontjának, nézőpontjának megértése napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolókbán.</p> <p>Széles körű szókincs kialakítása.</p> <p>Ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelése, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével.</p> <p>Online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárak használata.</p> <p>Kortárs irodalmi prózai szövegek megértése.</p> <p>Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:</i></p>	

Utasítások, instrukciók (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos szövegek, cikkek, publicisztikai írások, tantárgyakkal kapcsolatos forrásirodalom, beszámolók, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek.

Fejlesztési egység	Írás
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló tud egyszerű, folyamatos szöveget alkotni ismerős, érdeklődési köréhez kapcsolódó témákról.</p> <p>Be tud számolni élményeiről és benyomásairól.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Világos, részletes szövegek írása érdeklődési körrel és tanulmányokkal kapcsolatos számos témakörben és műfajban.</p> <p>Érveik gondolatok és vélemény kifejtése elvont témákról is.</p> <p>Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek feljegyzése.</p> <p>Az adott műfaj hagyományainak követése.</p> <p>Jártasság az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldásában és az értékelésükre használt kritériumok alkalmazásában.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Világos, részletes szövegek írása számos témakörben.</p> <p>Több forrásból származó adatok és érvek összegzése és értékelése, a fontos gondolatok érthető közlése.</p> <p>Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek.</p> <p>Hírek, nézetek hatékony kifejtése, reagálás mások nézeteire.</p> <p>Esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írása.</p>	

A különböző érzelmi fokozatok kifejezése, továbbá az események és élmények személyes jelentőségének kiemelése levelezésben.

Megjegyzések megfogalmazása a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban.

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés, pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása.

Gondolatokról és problémamegoldásokról értékelés készítése.

Részletes leírás készítése valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről.

Érvelés rendezett kifejtése egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.

A lényeges pontok és alátámasztó gondolatok hangsúlyozása, a több forrásból származó információk és érvek szintetizálása.

A gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölése, az adott műfaj hagyományainak követése.

Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.

Kötőszavak, kifejezések hatékony használata a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására.

Saját írásmű tudatos ellenőrzése, javítása; a félreértést okozó hibák helyesbítése.

A szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok kompenzálása körülírással és átfogalmazással.

A mondanivaló alátámasztása vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).

Az írásmű stílusának magabiztos megválasztása, a formális, neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazása.

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

Felkészülés az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására, és az értékelésükre használt kritériumok megismerése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, képalírások, emlékeztetők írása, jegyzetek készítése, diktált üzenetek leírása, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézésrel kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás), tetszést/nem tetszést kifejező üzenetek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon, megállapodások, szerződések, közlemények szövegének egyeztetése, cikkek írása magazinok, újságok és hírlevelek számára, cselekvéssort tartalmazó instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, posztterek készítése.

Ajánlott témakörök a 11–12. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p> <p>Egyén és család nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p> <p>Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése.</p>	<p><i>Etika:</i></p> <p>társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p>

<p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevételek, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz.</p> <p><i>Technika, életvitel és</i> <i>gyakorlat:</i></p> <p>tudatos vásárlás.</p> <p><i>Biológia-</i> <i>egészségtan:</i> biotermékek.</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan – Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p><i>Technika, életvitel és</i> <i>gyakorlat:</i></p> <p>fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia- takarékoság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> lakóhely</p>

	<p>és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia- egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai.</p>
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. tagozatok, fakultációk).</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága.</p> <p>Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p>

<p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p> <p>Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Informatika:</i></p> <p>digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás.</p> <p>Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p> <p>Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>pályaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p> <p>Ételrendelés telefonon és interneten.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p> <p>Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógy módok).</p> <p>Életmód nálunk és más országokban.</p> <p>Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p>

	<p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>A művészetek szerepe a mindennapokban.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p>

	<p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p>a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyarlás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok.</p> <p>Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyres meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>

<p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjai, élfőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.</p> <p>Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p>

	<p><i>Matematika:</i> alapműveletek, grafikonok értelmezése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz.</p>
--	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>B2 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznapi vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét.</p> <p>Aktívan részt vesz az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő.</p> <p>Világos, részletes leírást ad az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait.</p> <p>Elolvass a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.</p> <p>Több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról</p>
--	--

	<p>úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.</p> <p>Nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga emelt szintjének és követelményeinek.</p>
--	---

ANGOL NYELV

MÁSODIK IDEGEN NYELV (Humán, Reál, Nyelvi, Művészeti tagozat)

Jelen helyi tanterv készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 3. sz. melléklet: Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára 3.2.03. alapján.

Alapelvek, célok

Az élő idegen nyelv oktatásának alapvető célja – a Közös európai referenciakerettel (KER) összhangban – a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most, vagy a későbbiek során, várhatóan fontos szerepet játszanak az életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forogatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el.

A második idegen nyelv tanulásának megkezdésekor a tanuló az első idegen nyelvből már alapfokú nyelvtudással rendelkezik, vannak tapasztalatai az idegennyelv-tanulás módszereiről, és lehetnek pozitív tapasztalatai arról, hogy a nyelvtudás örömforrás. Minderre érdemes építeni, ezzel ugyanis gyorsabbá és eredményesebbé lehet tenni a második nyelv elsajátításának folyamatát. A második idegen nyelv megkezdése ugyanakkor újabb esélyt is jelenthet az első idegen nyelv tanulásában nem elég eredményes tanulóknak arra, hogy használható nyelvtudást szerezzenek.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam minimumszint	8. évfolyam minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az

évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1

Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2
-----------------------------	---	---	---	----	----

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a

tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A *fejlesztés tartalma* elnevezésű táblázatrész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz más kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a tanulók a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A kerettanterv a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg *a fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez.

Tantárgyi óraszámok

(második idegen nyelv a humán, a reál, a nyelvi és a művészeti tagozaton:)

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	3	3	3	3
Kerettantervi óraszám	3	3	3	3
Éves órakeret	108	108	108	96
KER szint	-	A1	-	A2

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

Tananyag

Channel your English tankönyv sorozat - H.Q. Mitchell – J.Scott

évfolyam: Channel Your Elementary: 1-8. unit

évfolyam: Channel Your Elementary: 9-16. unit

évfolyam: Channel Your English Pre-Intermediate: 1-8. unit

évfolyam: Channel your English Pre-Intermediate 9-16. unit

A tananyag választás szempontjai:

témái megegyeznek az érvényben lévő NAT témaelőírásaival

témakörei és feladattípusai korosztály relevánsak

minden szempontból megfelelnek a kommunikatív nyelvoktatás elvárásainak

egyenletesen és fokozatosan fejlesztik az idegen nyelvi kulcskompetencia komponenseit

alkalmasak az idegen nyelvi kompetencia mellett a többi kulcskompetencia fejlesztésére is

tartalmazzak az „e-learning”-hez is tananyagot

9–10. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 9. és 10. évfolyamon

Javasolt tananyag a 9. évfolyam számára:

Channel Your English Elementary, 1-8. unit - H.Q.Mitchell; MMPublications

Témakörök a 9. évfolyam számára			
Témakör	Érettségi témakör	Kapcsolódási pont	Az éves órakeret felhasználása 3 óra / hét (108 óra)

<p>személyes vonatkozások</p> <p>bemutatkozás, bemutatás</p> <p>személyes adatok közlése</p> <p>színek</p> <p>kedvenc tárgyak</p>	<p>Személyes vonatkozások, család</p> <p>1. témakör</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p>	12
<p>2. Foglalkozások</p> <p>-napirend</p> <p>-idő, időbeosztás</p> <p>-munka leírása</p>	<p>A munka világa</p> <p>5. témakör</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok</p>	14
<p>Szabadidő</p> <p>szórakozás: film, zene</p> <p>szabadidős tevékenységek</p> <p>kedvelt időtöltések</p>	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás</p> <p>7. témakör</p>	<p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Mozgóképek és média</i></p>	12
<p>Család</p> <p>család, családi viszonyok</p> <p>házasság</p> <p>emberek külső leírása</p>	<p>Személyes vonatkozások, család</p> <p>1. témakör</p>	<p><i>Etika:</i> generációk kapcsolata, családi élet.</p>	14

Otthon házimunka ház, lakás: helységek, berendezési tárgyak	Környezetünk 3.témakör	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</i>	12
Városban útbaigazítás, térkép épületek a városban	Környezetünk 3.témakör	<i>Földrajz.</i>	14
Étkezés ételek, italok étkezési szokások főzés, receptek rendelés étteremben	Életmód 6. témakör	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: ételek</i>	12
Öltözködés öltözködés, divat, ruhák vásárlás	Ember és társadalom 2.témakör	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás</i>	14
Év végi ismétlés			4

Javasolt tananyag a 10. évfolyam számára:

Channel Your English Elementary, 9-16. unit- H.Q.Mitchell; MMPublications

Témakörök a 10. évfolyam számára			
---	--	--	--

Témakör	Érettségi témakör	Kapcsolódási pont	Az éves órakeret felhasználása 3 óra / hét (108 óra)
Iskola tantárgyak, oktatás képzési területek csereprogram	Iskola 4. témakör	<i>Technika és életvitel</i>	12
Sport sportok képessegek	Szabadidő, művelődés, szórakozás 7. témakör	<i>Biológia- egészségtan:</i> egészséges életmód <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.	14
Ünnepek hónapok, évszakok ünnepek, fesztiválok	Ember és társadalom 2. témakör	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ünnepek, néphagyományok	12
Barátság belső tulajdonságok szabadidős tevékenységek baráti szívésségek	Ember és társadalom 2. témakör	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés	14
5.Környezetünk	Környezetünk 3. témakör	<i>Földrajz:</i> országok, domborzat	12

<p>állatok, házikedvencek</p> <p>földrajzi fogalmak, tájak</p> <p>mértékegységek</p>			
<p>Turizmus</p> <p>nyaralás, nyári tevékenységek</p> <p>közlekedési eszközök, utazás</p> <p>kaland, utazás külföldre</p>	<p>Utazás és turizmus</p> <p>8. témakör</p>	<p><i>Földrajz: országok</i></p>	<p>14</p>
<p>Egészség, betegség</p> <p>betegségek, sérülések</p> <p>orvosi ellátás</p> <p>balesetek</p>	<p>Életmód</p> <p>6. témakör</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése.</i></p> <p><i>Biológia- egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, betegségmegelőzés.</i></p>	<p>12</p>
<p>8. Technika</p> <p>- informatika, kommunikációs eszközök</p>	<p>Tudomány és technika</p> <p>9. témakör</p>	<p><i>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai</i></p>	<p>14</p>

- modern technikai készülékek		eszközöket alkalmazó média.	
Év végi ismétlés			4

A 9. évfolyamon kezdődő második idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása az új nyelven. Az élő idegen nyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10. évfolyam végére a tanulók tudása a második nyelvből is lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is információt szerezzenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a NAT *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell, hogy a nyelvtudás kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a boldoguláshoz a magánéletben és a tanulásban csakúgy, mint később a szakmai pályafutás során.

A második idegen nyelv tanulásának megkezdésekor a tanulók már rendelkeznek nyelvtanulási tapasztalattal, és az újonnan kezdett nyelv egyes elemeit könnyebben megérthetik az első idegen nyelv segítségével. Érdemes már a kezdeti időszakban is építeni az első idegen nyelvből szerzett ismeretekre, készségekre, stratégiákra, és fontos a nyelvtanulási motiváció ébren tartása is.

A második idegen nyelvből a gimnázium 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála első szintjére, az A1 tudásszintre, amely megfelelő alapul szolgál ahhoz, hogy a gimnáziumi tanulmányok végére a második nyelvből is elérjék a minimumként előírt A2 szintet.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít az őket érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében

meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések és a konstruktív támogatás. Ugyancsak hathatós segítséget jelent a tanulók számára, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Általános fejlesztési feladatok a 9. és a 10. évfolyamon

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. A tanuló már megért bizonyos célnyelvi fordulatokat, amelyek az anyanyelvében vagy első tanult idegen nyelvében is használatosak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eleinte nonverbális eszközökkel is támogatott célnyelvi óravezetés követése, a rövid, egyszerű tanári utasítások megértése; az ismerős témákhoz kapcsolódó egyszerű közlések és kérdések megértése; az egyszerű, konkrét, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó közlésekből az alapvető fordulatok kiszűrése.

A fejlesztés tartalma

A rövid és egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekre, a közös munka megszervezésére vonatkozó tanári utasítások megértése.

Egyszerű, konkrét mindennapi szükségletekre vonatkozó kifejezések megértése világos beszédben, az ismert témakörökhöz kapcsolódó, egyszerű szövegekben.

Egyszerű instrukciók, útbaigazítások követése, egyszerű, személyes kérdések megértése világos beszéd esetén.

A korosztálynak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan.

A számok, árák, alapvető mennyiségek, az idő kifejezésének megértése.

Alapvető stratégiák alkalmazása, például rövid hallott szövegben ismeretlen elemek jelentésének kikövetkeztetése; az ismert szavak, a beszédhelyzetre, a szereplőkre vonatkozó információk, a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemek (például képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) felhasználása a szöveg megértéséhez.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Közlemények, párbeszéd, instrukciók, figyelmeztetések, útbaigazítások, kisfilmek, rajz- és animációs filmek, rövid részletek a médiából, egyszerű dalok, versek, találós kérdések, viccek.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; személyes adatokra vonatkozó kérdésfeltevés, és egyszerű nyelvi eszközökkel válaszadás a hozzá intézett kérdésekre;

	<p>kommunikáció nagyon egyszerű, begyakorolt nyelvi panelekkel; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél.</p> <p>A gondosan megfogalmazott, lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése, rövid, egyszerű útbaigazítások adása és követése.</p> <p>Részvétel egyszerű beszélgetésben szükség szerinti lassú ismétléssel, körülírással vagy módosítással.</p> <p>Egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekhez kapcsolódó kommunikáció.</p> <p>Beszédszándék kifejezése verbális és nonverbális eszközökkel (például bemutatkozás, bemutatás, valamint az üdvözlés és elköszönés alapvető formáinak használata, kérés, kínálás, érdeklődés mások foglalata felől, reagálás hírekre).</p> <p>Egyszerű kérdések és állítások megfogalmazása, válaszadás, reagálás.</p> <p>Betanult beszédfordulatok alkalmazása, elemi információk kérésére és nyújtására például a tanulóról, beszélgetőpartneréről, lakóhelyről, a családtagok foglalkozásáról.</p> <p>A számok, árak, alapvető mennyiségek, idő kezelése.</p> <p>Érdeklődés árucikkek áráról, egyszerű vásárlási párbeszéd, néhány mondatos telefonbeszélgetések lebonyolítása.</p> <p>A beszélgetés strukturálásának néhány egyszerű eleme, például beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás.</p> <p>Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták betanult készletének szűk körű alkalmazása; szavak, illetve szócsoporthoz összekapcsolása nagyon alapvető lineáris kötőszavakkal.</p> <p>Nagyon rövid, különálló, többnyire előre betanult megnyilatkozások.</p> <p>Egyszerű jelenetek közös előadása.</p>	

Magyarázat, segítség, ismétlés kérése metakommunikációs eszközökkel.

Metakommunikációs és vizuális eszközök használata a mondanivaló támogatására.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid társalgás, rövid tranzakciós és informális párbeszéd, szerepjátékok, betanult jelenetek, információ hiányán illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját magához és közvetlen környezetéhez kötődő, ismert témákról egyszerű, begyakorolt fordulatokkal rövid megnyilatkozások; munkájának egyszerű nyelvi eszközökkel történő bemutatása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Ismerős, személyes témák (saját maga, család, iskola, ismerős helyek, emberek és tárgyak) leírása szóban.	
Rövid, egyszerű szövegek felolvasása és emlékezetből történő elmondása.	
Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.	
Konkrét szituációkra vonatkozó, különálló szavakból és fordulatokból álló szókinés alkalmazása, ezek összekapcsolása az alapvető lineáris kötőszavakkal.	
A helyes kiejtés gyakorlása autentikus hangzóanyag segítségével.	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid történetek, témakifejtés, dalok, versek, mondókák, rapszövegek, rövid prezentációk és projektek csoportos bemutatása.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	<p>Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.</p> <p>Különböző szövegfajták olvasásában való jártasság a tanuló anyanyelvén és az első idegen nyelven.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az ismert nevek, szavak és mondatok megértése egyszerű szövegekben;</p> <p>az egyszerű leírások, üzenetek, útleírások fő gondolatainak megértése az ismerős szavak, esetleg képek segítségével;</p> <p>a korosztálynak megfelelő témájú, egyszerű autentikus szöveg lényegének megértése, a szövegből néhány alapvető információ kiszűrése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Egyszerű, mindennapi szövegekben (például feliratokon) az ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok, a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak felismerése.</p> <p>Egyszerű információkat tartalmazó, rövid leíró szövegek fő gondolatának megértése, például hirdetésekben, plakátokon vagy katalógusokban.</p> <p>Egyszerű, írott, képekkel támogatott instrukciók követése.</p> <p>Egyszerű üzenetek, például képeslapok szövegének megértése.</p> <p>Nyomtatványok, űrlapok személyes adatokra vonatkozó kérdéseinek megértése.</p> <p>Egyszerű, írásos útbaigazítások, útleírások követése.</p>	

Az alapvető olvasási stratégiák alkalmazása, például az ismerős nevek, szavak és alapvető fordulatok összekapcsolása, szükség esetén a szöveg különböző részeinek újraolvasása, a szövegekhez kapcsolódó képek, képaláírások, címek, a vizuális információk felhasználása a szöveg megértéséhez.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hirdetések, reklámok, plakátok, névjegykártyák, feliratok, versek, dalszövegek, újságfőcímek, könyv- és filmcímek, szöveges karikatúrák, képregények, viccek, nagyon egyszerű katalógusok, nyomtatványok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. Bizonyos írásbeli műfajok és jellegzetességeik ismerete. Az írást illetően esetleg már kialakult attitűdök.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; írásban személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre válaszadás; minta alapján néhány közismert műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegek írása őt érdeklő, ismert témáról.

A fejlesztés tartalma
<p>Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása.</p> <p>Lista írása.</p> <p>Egyszerű fordulatok és mondatok írása a legegyszerűbb nyelvi szerkezetek használatával (például hol lakik, mit csinál a tanuló vagy mások).</p>

Adatok kérése és megadása írásban (például számok, dátumok, időpont, név, nemzetiség, cím, életkor); formanyomtatványok kitöltése.

Rövid, egyszerű üdvözlő szöveg, üzenet írása.

Személyes információt, tényt, tetszést vagy nem tetszést kifejező rövid üzenet, komment írása (például internetes fórumon, blogban).

Egyszerű levél, e-mail írása a legfontosabb formai elemek betartásával (például címzés, a kommunikáció tárgyának megjelölése, a címzett megszólítása, búcsúzás).

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (például listavers, rapszöveg, rigmus, dalszöveg, rövid jelenet) írása, illetve átírása.

Egyszerű írásos minták követése, aktuális, konkrét és egyszerű tartalmakkal való megtöltése.

Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése, alkalmazása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (például nyilazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, űrlapok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képaláírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, versek; rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, jelenetek.

Ajánlott témakörök a 9-12. évfolyamokra

Témák	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</i> <i>Etika: önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság,</i>

<p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p>	<p>felnőttkor, öregkor, családi élet.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</i></p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia- takarékoság, újrahasznosítás.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</i></p>

	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, az időjárás tényezői.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok.</p>
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, például. szakmai képzés, tagozat).</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága.</p> <p>Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p> <p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p> <p>Iskolai hagyományok.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás.</p> <p>Foglalkozások és a szükséges kompetenciák.</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p> <p>Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p>

<p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés családban, iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p> <p>Gyógykezelés (orvosnál).</p> <p>Életmód nálunk és a célországokban.</p> <p>Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p>

	<p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop- zene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyaralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Szálláslehetőségek (camping, ifjúsági szállás, szálloda, bérelt lakás vagy ház, lakáscsere stb.).</p> <p>Turisztikai célpontok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> <i>fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p>

<p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, előszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</i></p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>Zsebpénz.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (például posta, bank).</p> <p>Fogyasztás, reklámok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.</i></p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A1 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló követi a célnyelvi óravezetést, megérti az ismerős szavakat és alapvető fordulatokat, amelyek a személyére, családjára vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.</p>
--	---

	<p>Képes egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikálni, személyes adatokra vonatkozó kérdéseket feltenni, és ezeket megválaszolni.</p> <p>Képes saját magához és közvetlen környezetéhez kötődő, ismert témákról röviden, önállóan beszélni egyszerű, begyakorolt fordulatokkal, szerkezetekkel.</p> <p>Megérti az ismert neveket, szavakat, és az egyszerű szövegek egyszerű mondatait. Megérti az egyszerű leírások, üzenetek, útleírások gondolatmenetét az ismerős szavak, esetleg képek segítségével.</p> <p>Képes minta alapján néhány közismert műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket írni őt érdeklő, ismert témákról.</p>
--	---

11–12. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

Javasolt tananyag a 11. évfolyam számára:

Channel Your English Pre-Intermediate, 1-8. unit- H.Q.Mitchell; MMPublications

Témakörök a 11. évfolyam számára			
Témakör	Érettségi témakör	Kapcsolódási pont	Az éves órakeret felhasználása 3 óra / hét (108 óra)
Kultúrák országok, szokások kultúrák közti különbségek	Szabadidő, művelődés, szórakozás 7. témakör	<i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok	12

	Utazás és turizmus 8. témakör		
2.Különleges események - különös élmények - hihetetlen történetek	Tudomány és technika 9. témakör	<i>Informatika</i>	14
Étkezés ételek, éttermek vegetarianizmus étkezési szokások	Életmód 6. témakör	<i>Földrajz: más népek kultúrái. Technika, életvitel és gyakorlat: testi és lelki egészség, egészséges ételek. Biológia-egészségtan: egészséges életmód</i>	12

Életmód hétköznapi élet, hobbik szabadidős tevékenységek önkéntes munka egy állatmenhelyen	Szabadidő, művelődés, szórakozás 7. témakör	<i>Etika: tolerancia, bizalom, együttérzés</i>	14
5.Informatika - kommunikáció, nyelvek	Tudomány és technika 9. témakör	<i>Informatika: számítógépen keresztül való</i>	12

<p>mobiltelefonok</p> <p>internet</p>		<p>kapcsolattartás, információ keresése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> nyelvek, nyelvhasználat.</p>	
<p>Városi élet</p> <p>élet a városban</p> <p>városi létesítmények</p> <p>városok</p>	<p>Környezetünk</p> <p>3. témakör</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai.</p>	14
<p>Utazás</p> <p>utazási előkészületek, utazás</p> <p>közlekedés</p> <p>repülés</p>	<p>Utazás és turizmus</p> <p>8. témakör</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek.</p>	12
<p>Környezetünk</p> <p>problémák a környezetben</p> <p>környezetvédelem - a jövő és technológia kérdései</p>	<p>Környezetünk</p> <p>3. témakör</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett</p>	14

		természeti érték, változatos élővilág.	
Év végi ismétlés			4

Javasolt tananyag a 12. évfolyam számára:

Channel Your English Pre-Intermediate, 9-16. unit- H.Q.Mitchell; MMPublications

Témakörök a 12. évfolyam számára			
Témakör	Érettségi témakör	Kapcsolódási pont	Az éves órakeret felhasználása 3 óra / hét (96 óra)
Vásárlás pénz kezelése, szolgáltatások bevásárlóközpont, vásárlás	Gazdaság és pénzügyek 10. témakör Ember és társadalom 2. témakör	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos vásárlás.	11
Szabadidő, szórakozás autók zene, filmek híres emberek	Szabadidő, művelődés. szórakozás 7. témakör	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Történelem</i>	12
Sportolás sportok, játékok különleges vízi sportok kedvenc sport sportesemények	Szabadidő, művelődés. szórakozás 7. témakör	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség. <i>Biológia- egészségtan:</i> egészséges életmód.	11
4.A munka világa	A munka világa	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i>	12

<p>tanulmányok</p> <p>foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek</p> <p>pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás</p> <p>önéletrajz, állásinterjú</p>	5. témakör	pályaorientáció és munka.	
<p>Életmód</p> <p>egészségmegőrzés</p> <p>betegségek, gyógykezelés</p> <p>- tanácsadás</p>	<p>Életmód</p> <p>6. témakör</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése.</i></p> <p><i>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, betegségmegelőzés</i></p>	11
<p>Ember és társadalom</p> <p>emberek belső jellemzése</p> <p>tulajdonságok, személyiségjegyek</p>	<p>Ember és társadalom</p> <p>2. témakör</p>	<p><i>Etika: társas kapcsolatok</i></p>	12

7.Természeti katasztrófák - balesetek - természeti katasztrófák és hatásaik	Környezetünk 3. témakör	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: balesetek megelőzése.</i>	11
Utazás, turizmus nyaralás utazási előkészületek - szállások, szállásfoglalás	Utazás és turizmus 8. témakör	<i>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok.</i>	12
Év végi ismétlés			4

A 11-12. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának további fejlesztése. Az élő idegen nyelv jellegéből adódóan a nyelvoktatásba tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A középiskolai tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően széleskörű információszerzésre és viszonyításra is képesek. A középiskolai évekre egységesen meghatározott témakörökhöz a megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogyan valósíthatók meg az idegen nyelvek oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során, valamint egész életükön át.

A második idegen nyelvből a középiskola 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) második szintjére, az A2 szintre. A 12. évfolyamon – különösen emelt szintű képzés vagy egyéni ambíciók, tehetséges tanulók esetén – lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékelésük során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

Növeli a motivációt, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, például a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és az ok-okozati viszonyokat, követelményeket feltáró feladatokkal.

Általános fejlesztési feladatok a 11. és a 12. évfolyamon

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló már megért ismerős szavakat és alapvető fordulatokat, amelyek a személyére, családjára vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az ismert szavak, a leggyakoribb fordulatok megértése, ha közvetlen, személyes dolgokról van szó;</p> <p>a rövid, világos, egyszerű megnyilatkozások, szóbeli közlések lényegének megértése;</p> <p>néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.</p>

A fejlesztés tartalma

Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (például osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése.

A legfontosabb témákkal kapcsolatos fordulatok és kifejezések megértése (például alapvető személyes és családi adatok, vásárlás, közvetlen környezet, foglalkozás).

A lényeges információ megértése és kiszűrése kiszámítható, hétköznapi témákról szóló rövid hangfelvételekből, ha a megszólalók lassan és világosan beszélnek.

Az egyszerű, begyakorolt beszélgetésekbe való bekapcsolódáshoz szükséges alapvető információk megértése.

Lassú és világos, köznapi beszélgetés témájának megértése.

Ismerős témákról folyó, világos, köznyelvi beszéd megértése, szükség esetén visszakérdezés segítségével.

Egyszerű útbaigazítás megértése például gyalogos közlekedés vagy tömegközlekedés használata esetén.

Telefonbeszélgetésben az alapvető információk megértése (hívás tárgya, kit kell keresni stb.).

A tényközlő televíziós és rádiós hírműsorok témaváltásainak követése, a tartalom lényegének megértése.

Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.

Alapvető stratégiák használata, például az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből, a nemzetközi vagy más nyelven tanult szavak felhasználása a hangzó szöveg megértéséhez, a várható vagy a megjósolható információk keresése.

A vizuális elemek (képek, gesztusok, mimika, testbeszéd) felhasználása a szövegértés támogatására.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Üzenetek, útbaigazítás, rövid részletek a médiából (például időjárás-jelentés, interjúk, riportok), dalok, kisfilmek, rajz- és animációs filmek, történetek, versek, párbeszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció. Személyes adatokra vonatkozó kérdések és válaszok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikáció egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban számára ismert témákról egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; részvétel rövid beszélgetésekben; kérdésfeltevés és válaszadás kiszámítható, mindennapi helyzetekben; gondolatok és információk cserélje ismerős témákról; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása, hogy megértse magát, illetve megértse beszédpartnerét; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
A fejlesztés tartalma	
Kapcsolatok létesítése: üdvözlés, elköszönés, bemutatkozás, mások bemutatása. Beszélgetés kezdeményezése, fenntartása és befejezése egyszerű módon. A mindennapi élet gyakran előforduló feladatainak megoldása (például utazás, útbaigazítás, szállás, étkezés, vásárlás, bank). Mindennapos gyakorlati kérdések megvitatása (például barátok meghívása, programok szervezése, megvitatása), egyszerű, mindennapi információk megszerzése és továbbadása.	

Érzések egyszerű kifejezése, köszönetnyilvánítás, egyszerű tanácsok kérése és adása.

Vélemény egyszerű kifejezése (tetszés és nemtetszés, érdeklődés mások véleménye iránt, egyetértés és egyet nem értés)

Az alapvető kommunikációs szükségletekhez, egyszerű, begyakorolt tranzakciók lebonyolításához elegendő szókinccs és néhány egyszerű szerkezet helyes használata.

A leggyakrabban előforduló kötőszavak alkalmazása szócsoportok és egyszerű mondatok összekapcsolására.

A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során a tanárral és a társakkal.

Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel célnyelvi beszélőkkel.

Rákérdezés a meg nem értett kulcsszavakra vagy fordulatokra, ismétlés kérése megértés hiányában.

Metakommunikációs és vizuális eszközök használata a mondanivaló támogatására.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Szerepjátékok, társasjátékok, dramatizált jelenetek, rövid társalgás, véleménycsere, információcsere, tranzakciós és informális párbeszéd.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló bemutatja magát és környezetét egyszerű fordulatokkal és mondatokkal.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, összefüggő beszéd egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatokkal magáról és közvetlen környezetéről; megértetés a szintnek megfelelő témakörökben; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	

Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után.

Történetmesélés, élménybeszámoló egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.

A mindennapi környezet (emberek, helyek, család, iskola, állatok), továbbá tervek, szokások, napirend és személyes tapasztalatok bemutatása.

Egyszerű állítások, összehasonlítások, magyarázatok, indoklások megfogalmazása.

Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.

Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (például közös plakát).

Az összefüggő beszéd létrehozásakor a begyakorolt nyelvi eszközök használata, ismerős helyzetekben ezek egyszerű átrendezése, kibővítése.

A helyes kiejtés gyakorlása autentikus hangzóanyag segítségével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid történetek, témakifejtés, képleírás, élménybeszámoló, véleménynyilvánítás, bejelentés, csoportos előadás vagy prezentáció, projekt bemutatása.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló megérti egyszerű leírások, üzenetek, útleírások fő gondolatait, alapvető információkat keres nagyon egyszerű szövegekben. Tudja, hogy a szövegek címe, megformálása, a hozzá tartozó képek segítenek a szöveg megértésében.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adott helyzetben fontos konkrét információk megtalálása egyszerű, ismerős témákról írt autentikus szövegekben; egyszerű instrukciók megértése, a fontos információk kiszűrése egyszerű magánlevelekből, e-mailekből és rövid eseményeket tartalmazó szövegekből.

A fejlesztés tartalma

Konkrét információk megértése rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, mindennapi szövegekben (például hirdetések, prospektusok, étlap, menetrend).

Lényeges információk megtalálása egyszerű, ismerős témákkal kapcsolatos magánlevelekben, e-mailekben, brosúrákban és rövid, eseményeket tartalmazó újságcikkekben.

A közhasználatú táblák és feliratok megértése utcán, nyilvános helyeken és iskolában.

A mindennapi életben előforduló egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése.

Közismert témákhoz kapcsolódó konkrét információk keresése honlapokon.

Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása.

Alapvető szövegértési stratégiák használata, például a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak, a várható vagy megjósolható információk keresése, továbbá a logikai, illetve időrendi kapcsolatokra utaló szavak felismerése.

Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hirdetések, plakátok, nyomtatványok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, étlapok, menetrendek, egyszerű biztonsági előírások, eseményeket leíró újságcikkek, hagyományos és elektronikus magánlevelek, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, történetek, versek, dalszövegek.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló minta alapján néhány közismert műfajban nagyon egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír őt érdeklő, ismert témákról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Összefüggő mondatokat írása a közvetlen környezetével kapcsolatos témákról;</p> <p>az írás kommunikációs eszközeként történő használata egyszerű interakciókban;</p> <p>ismerős témákhoz kapcsolódó gondolatok egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban, írásban történő kifejezése;</p> <p>minta alapján néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegek írása őt érdeklő, ismert témákról.</p>

A fejlesztés tartalma
<p>Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása és diktálás utáni leírása.</p> <p>Egyszerű, rövid szövegből vázlat készítése.</p> <p>Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (például leírás, élménybeszámoló, párbeszéd).</p> <p>Egyszerű írásos minták követése; aktuális, konkrét és egyszerű tartalmakkal való megtöltésük.</p> <p>Formanyomtatvány kitöltése a tanuló és mások alapvető személyes adataival.</p> <p>Az írás egyszerű tagolása: rövid bevezetés és lezárás.</p> <p>Közvetlen szükségletekhez kapcsolódó témákról rövid, egyszerű feljegyzés, üzenet készítése állandósult kifejezések használatával.</p> <p>Személyes információt, tény, véleményt kifejező rövid üzenet, komment írása (például internetes fórumon, blogban).</p> <p>Egyszerű levél, e-mail írása (például köszönetnyilvánítás, elnézésekérés, információközlés, vagy programegyeztetés) a legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyek követésével (például megszólítás, elköszönés).</p>

Rövid, egyszerű önéletrajz írása.

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (például vers, rap, rímus, dalszöveg, rövid jelenet írása, illetve átírása).

Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése és saját írásában való alkalmazása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (például nyílazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képalírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, leírások, versek, rapszövegek, rímusok, dalszövegek, jelenetek.

Ajánlott témakörök

A 9-12. évfolyamokra az egységes ajánlott témakörlista a 10. évfolyam végén található.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A2 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló képes egyszerű hangzó szövegekből kiszűrni a lényegét és néhány konkrét információt.</p> <p>Részt tud venni nagyon rövid beszélgetésekben, képes feltenni és megválaszolni kérdéseket kiszámítható, mindennapi helyzetekben, képes gondolatokat és információt cserélni ismerős témákról.</p> <p>Képes ismerős témakörökben rövid összefüggő szóbeli megnyilatkozásra egyszerű, begyakorolt mondatszerkezetek, betanult fordulatok, alapvető szókincs segítségével.</p> <p>Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, megtalálja a szükséges információkat egyszerű szövegekben, különböző szövegtípusokban.</p> <p>Összefüggő mondatokat, rövid tényközlő szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról minta alapján.</p>
---	--

FÜGGELÉK

Az alábbi táblázatok az egyes KER-szintekhez rendelt tartalmazzák azokat a kommunikációs eszközöket és fogalomköröket (nyelvi eszköztár), valamint a hozzájuk tartozó *angol* nyelvi példákat, amelyeknek megvalósítására az adott szinten lehetőség van. Mivel a kommunikációs eszközök és a fogalomkörök szintről szintre bővülnek, az újonnan belépő, a korábbi szinteken még nem megvalósuló elemekhez tartozó példák *dőlt betűvel* szerepelnek.

A kommunikációs eszközök csoportosítása a következő:

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök

Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök

A fogalomkörök az alábbi viszonylatok kifejezésére szolgálnak:

Cselekvés, történés, létezés

Birtoklás

Térbeli viszonyok

Időbeli viszonyok

Mennyiségi viszonyok

Minőségi viszonyok

Logikai viszonyok

Angol nyelv

Kommunikációs eszközök A1		
1. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	<i>XVI. Kezdeményezés és válasz</i>	
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
<i>Köszönés</i>	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Tom.</i> <i>Hello, how are you?</i> <i>Hi!</i>	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Mary.</i> <i>Very well, thank you. And how about you?</i> <i>Hi!</i>
<i>Elköszönés</i>	<i>Goodbye.</i> <i>Bye-bye!</i> <i>Good night.</i> <i>Take care.</i>	<i>Goodbye.</i> <i>Bye!</i> <i>Good night.</i> <i>Thanks. Bye!</i>

<i>Köszönet és arra reagálás</i>	<i>Thanks.</i> <i>Thank you very much.</i> <i>Thanks a lot.</i> <i>It's very kind of you.</i>	<i>Not at all.</i> <i>You are welcome.</i> <i>No problem.</i> <i>Don't mention it.</i>
<i>Bemutakozás, bemutatás</i>	<i>My name is...</i> <i>May I/Can I/ Let me introduce myself.</i> <i>May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?</i>	<i>Hello.</i> <i>Hi!</i> <i>Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you feeling today?</i> <i>What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right.</i> <i>Much better, thanks. Not very well, I am afraid.</i>
<i>Bocsánatkérés és arra reagálás</i>	<i>I am sorry. I am very sorry.</i> <i>I beg your pardon.</i>	<i>That's all right.</i> <i>It doesn't matter. Never mind.</i>
<i>Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás</i>	<i>Happy Christmas/New year/Birthday!</i> <i>Many happy returns (of the day)</i> <i>Congratulations!</i>	<i>Happy Christmas /New Year/ Birthday!</i> <i>Thank you.</i> <i>Thank you, the same to you.</i>
<i>Telefon felvétele</i>	<i>Oxford, five oh two double one.</i>	<i>Hello, this is Ms Brown speaking.</i>
<i>Telefonon bemutatkozás</i>	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	

2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	<i>What do you think? How do you like it?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it.</i>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	<i>You are right. You are wrong.</i>	
Egyetértés, egyet nem értés	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?</i>	<i>OK. All right. I think he's wrong/right.</i>
Tetszés, nem tetszés	<i>Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it. He looks nice.</i>
Akarat, kívánság	<i>Would you like a biscuit?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.</i>
Információ kérés, adás	<i>Are you all right? When are the guests coming?</i>	<i>Yes, I am. At 6 p.m.</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>

4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
<i>Kérés és arra reagálás</i>	<i>Can you give me a pen?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course.</i> <i>I'm afraid I can't.</i>
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight.</i>	<i>Good idea.</i>
<i>Meghívás és arra reagálás</i>	<i>Are you free on Tuesday?</i> <i>Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am.</i> <i>Good idea.</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange.</i> <i>Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you.</i> <i>Thank you.</i>
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
<i>Megértés biztosítása</i>	<i>Did you say the castle?</i>	
<i>Visszakérdezés, ismétléskérés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>	
<i>Nem értés, betűzés kérése, betűzés</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i> <i>Could you understand?</i> <i>Sorry, what does that mean?</i>	

Fogalomkörök A1	
<i>Fogalomkörök</i>	<i>Fogalomkörök nyelvi kifejezései</i>

Cselekvés, törtézés, létezés kifejezése			
	<i>Jelenidejűség</i>	<i>Present Simple</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk.</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.</i>
	<i>Múltidejűség</i>	<i>Past Simple</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?</i>
	<i>Jövıidejűség</i>	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday?</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Present forms of have</i>	<i>I have five friends at school.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother Whose?</i>

Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
Időbeli viszonyok			
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	<i>Időpont</i>	<i>When? What time? What's the time?</i>	<i>Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>

		<p><i>Countable nouns</i></p> <p><i>Uncountable nouns</i></p>	<p><i>How many CDs have you got?</i></p> <p><i>I've got a lot of/few CDs.</i></p> <p><i>How much money have you got?</i></p> <p><i>I've got a lot of/little money.</i></p>
<i>Minőségi viszonyok</i>		<p><i>Comparative and superlative of short adjectives</i></p> <p><i>Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i></p>	<p><i>Tom's younger than Sue.</i></p> <p><i>Mary is the prettiest girl.</i></p> <p><i>Good/bad (better, worse)</i></p> <p><i>What's it like? What colour is it?</i></p>
<i>Modalitás</i>		<i>Can (ability)</i>	<i>I can swim.</i>
<i>Logikai viszonyok</i>		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because</i>

Szövegösszetartó eszközök	<p><i>Articles</i></p> <p><i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i></p> <p><i>Some +singular noun</i></p> <p><i>Any +singular noun</i></p>	<p><i>A, an, the</i></p> <p><i>There are some pencils in the bag.</i></p> <p><i>Have you got any sisters?</i></p> <p><i>I haven't got any matchboxes.</i></p> <p><i>There's some water in the vase.</i></p>
	<p><i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i></p> <p><i>Demonstrative pronouns</i></p> <p><i>Indefinite pronouns</i></p>	<p><i>There isn't any juice in my glass.</i></p> <p><i>I, he, they...</i></p> <p><i>Me, him, them...</i></p> <p><i>This, that, these, those</i></p> <p><i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i></p>

Kommunikációs eszközök A2		
1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
XVII. Kezdeményezés és válasz		
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?

Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.
Bemutakozás, bemutatás	My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogyanlét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon	That's all right. It doesn't matter. Never mind.

Gratulációk, jókívánások és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!	Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.
Telefon felvétele	Chichester, five oh two double one eight.	Hello, this is Mary Brown speaking.
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking	
<i>Megszólítás személyes levélben</i>	<i>Dear John,</i>	
<i>Elbúcsúzás személyes levélben</i>	<i>Best wishes,</i> <i>Love (from),</i>	

2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

<p><i>Öröm, sajnálkozás, bánat</i></p>	<p><i>Are you happy about that?</i></p> <p><i>What do you think of that?</i></p> <p><i>How do you feel about that?</i></p>	<p><i>Great!</i></p> <p><i>I'm so glad /very happy.</i></p> <p><i>I'm glad to hear that.</i></p> <p><i>I'm so pleased that...</i></p> <p><i>Good for you.</i></p> <p><i>Congratulations.</i></p> <p><i>I feel so happy for...</i></p> <p><i>I'm sorry to hear that.</i></p> <p><i>What a pity.</i></p> <p><i>Oh, no!</i></p> <p><i>Oh, dear!</i></p> <p><i>I feel so sorry for...</i></p>
<p><i>Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság</i></p>	<p><i>What do you think of...?</i></p> <p><i>Are you pleased with...?</i></p> <p><i>Are you happy with...?</i></p> <p><i>Are you satisfied with...?</i></p>	<p><i>That's fine/nice/not bad.</i></p> <p><i>That was fine/good/ nice</i></p> <p><i>I'm quite satisfied with...</i></p> <p><i>I'm quite happy with...</i></p> <p><i>I'm quite pleased with...</i></p> <p><i>It's not good enough.</i></p> <p><i>That wasn't very good.</i></p>

<i>Csodálkozás</i>	<i>Jane has lost her money.</i> <i>Tom is twenty.</i> <i>This is a book for you.</i>	<i>How come?</i> <i>Is he?</i> <i>What a surprise!</i>
<i>Remény</i>	<i>What are you hoping for?</i> <i>What are you looking forward to?</i>	<i>I am looking forward to...</i> <i>I hope you'll have time to join me for dinner.</i>
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong.	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK All right. I think he's wrong/right.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. He looks nice.
Akarat, kívánság:	Would you like a bisquit?	I'd like an ice-cream, please.
<i>Képesség</i>	<i>Can you speak French?</i> <i>Are you able to ride a horse?</i>	<i>I can understand French.</i> <i>I am unable to ride a horse.</i>

<i>Szükségesség</i>	<i>Is that necessarily so? Do I have to...? Is it a must? For sure?</i>	<i>People must sleep sometimes.</i>
<i>Lehetőség</i>	<i>It may rain. She might be late.</i>	
<i>Ígéret</i>	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will. I promise to be there at five.</i>
<i>Szándék, kívánság</i>	<i>What would you like to do? Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.</i>
<i>Dicséret, kritika</i>	<i>It's great. It's a good idea.</i>	<i>It's boring.</i>

4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök

<i>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</i>	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.</i>
<i>Információkérés, -adás</i>	<i>Are you all right? When are the guests coming?</i>	<i>Yes, I am. At 6 p.m.</i>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>
<i>Egymást követő események leírása</i>	<i>What happened?</i>	<i>First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.</i>

<i>Bizonyosság, bizonytalanság</i>	<i>Do you think they will come? How old do you think she is?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25.</i>
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Visszakérdezés, ismétléskérés	Did you say the castle? Sorry, where does she live? Sorry, what did you say his name was?

	Nem értés, magyarázatkerés, magyarázat értés ellenőrzése	Sorry, I don't understand. Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean?
	Betűzés kérése, betűzés	Can you spell it for me? It spells...
	<i>Felkérés hangosabb, lassúbb beszédre</i>	<i>Could you speak a little more slowly, please?</i> <i>Sorry, that was a bit too fast.</i>

Fogalomkörök A2			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, törtézés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple	When do you get up? I don't drink milk.

		Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.
		<i>Present Perfect Simple</i>	<i>Have you done your room?</i> <i>I haven't finished it yet.</i>
	Múltidejűség	Past Simple	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?
	Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday?
		<i>Future with Will</i>	<i>When will you be fourteen?</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Past forms of have</i>	<i>I didn't have many friends at school.</i>
		<i>Have with will</i>	<i>At the age of 25 I will have a car.</i>
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
		<i>Possessive pronouns</i>	<i>Mine, yours, his</i>

Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározások	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often?	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.
	<i>Időtartam</i>	<i>How long? (Past simple)</i>	<i>How long were you in Spain? For one month.</i>
		<i>Already, yet, just</i>	<i>I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the room.</i>
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women ...
		Cardinal numbers 1-100-	
		Ordinal numbers	first, second...

		Countable nouns	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.
		Uncountable nouns	How much money have you got? I've got a lot of/little money. <i>A cup of tea, a piece of chocolate</i>
			<i>all, both, none, neither, every, each</i> <i>There were 3 apples on the plate. Each tasted good.</i>
Minőségi viszonyok	Hasonlítás	Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. <i>She is the most intelligent of all.</i> <i>I'm as tall as you.</i> Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it? <i>What does it look/sound/taste/feel like?</i>
Modalitás	Képesség <i>Engedélykérés</i>	Can (ability) <i>Can/could/may expressing permission</i>	I can swim. <i>Can/could/may I join you,</i>
	<i>Tanácsadás</i>	<i>Should/shouldn't</i>	<i>You should ask her.</i>
	Kötelezettség	Have to (Past)	Did you have to be there?

	<i>Tiltás</i>	<i>Mustn't</i>	<i>You mustn't smoke here.</i>
Logikai viszonyok		Linking words	And/or/but/because
	<i>Feltételesség</i>	<i>conditional</i>	<i>We'll stay at home if it rains.</i>
Szövegösszetartó eszközök		<p>Articles</p> <p>Some+plural noun</p> <p>any+plural noun</p> <p>Some +singular noun</p> <p>Any +singular noun</p> <p>Nominative and Accusative of personal pronouns</p> <p>Demonstrative pronouns</p> <p>Indefinite pronouns</p>	<p>A, an, the</p> <p>There are some pencils in the bag.</p> <p>Have you got any sisters?</p> <p>I haven't got any matchboxes.</p> <p>There's some water in the vase.</p> <p>There isn't any juice in my glass.</p> <p>I, he, they...</p> <p>Me, him, them...</p> <p>This, that, these, those</p> <p>Somebody, anybody, nobody, everybody</p>
Függő beszéd	<i>Jelen időben</i>	<i>Reported speech with present reporting verb</i>	<p><i>He says he is tired.</i></p> <p><i>I don't know where he lives.</i></p> <p><i>Tell him to stop it.</i></p>

HELYI TANTERV

BIOLÓGIA - EGÉSZSÉGTAN

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

„B” VÁLTOZAT

ALAPÓRÁS		
10. évfolyam		
	Kerettanterv órakerete	Helyi tanterv órakerete
Bevezetés a biológiába. A biológia tárgya és módszerei	2 óra	2 óra
Az egyed szerveződési szintje. Nem sejtes rendszerek: vírusok, szubvirális rendszerek	2 óra	2 óra
Önálló sejtek. Szerkezet és működés a prokarióták világában	4 óra	4 óra
Az alacsonyabb rendű eukarióták általános jellemzői	4 óra	4 óra
Többsejtűség. Sejtfonalak, teleptest és álszövet: gombák, szivacsok	4 óra	6 óra
Az állati sejt és a főbb szövettípusok jellemzői	5 óra	6 óra

Szerkezet és működés az állatok világában. Csalánozók, férgek, puhatestűek, ízeltlábúak	6 óra	7 óra
Tüskésbőrűek, elő- és fejgerinchúrosok, gerincesek testfelépítése és működése. A gerincesek nagy csoportjai	7 óra	9 óra
Az állatok viselkedése	6 óra	6 óra
A növényi sejt. Szerveződési formák	4 óra	4 óra
A növények országa. Valódi növények	12 óra	14 óra
A növények élete	6 óra	8 óra
Óraszám összesen	62	72
11. évfolyam		
	Kerettanterv órakerete	Helyi tanterv órakerete
	8 óra	
	5 óra	
	7 óra	
Bioszféra- környezetvédelem	-	6 óra
Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcsereje	20 óra	19 óra
Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai	10 óra	8 óra
Genetika: az öröklődés	16 óra	13 óra
Rendszerezés-ismétlés	-	5 óra
Óraszám összesen	66	72

12. évfolyam		
	Kerettanterv órakerete	Helyi tanterv órakerete
	5 óra	
	15 óra	
Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása. Kültakaró és mozgás	5 óra	
Az ember táplálkozása, légzése és kiválasztása, a vér és a vérkeringés	12 óra	
Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai	4 óra	
Szaporodás, egyedfejlődés és növekedés	6 óra	4 óra
Evolúció. Biológiai evolúció	6 óra	
Rendszerbiológia és evolúció	3 óra	
Óraszám összesen	56	60

BIOLÓGIA
EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ
11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
A biológia tárgya és módszerei - Az egyed szerveződési szintjei: nem sejtes – pro-, és eukarióta egysejtűek – többsejtűek	10
Az állati sejt és a főbb szövettípusok jellemzői. Szerkezet és működés az állatok világában	10
Ökológia: Az élőlények környezete – ökoszisztéma	8
Életközösségek – bioszféra – környezetvédelem	8
Az állatok viselkedése	6
Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje	14
A növényi sejt, szerveződési formák. A növények országa. Valódi növények	8
A növények élete	8

Óraszám összesen	72
12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai	6
Genetika: az öröklődés	10
Az emberi szervezet szabályozó működése: jelátvitel szinapszisok révén, az idegrendszer felépítése és működése	8
Jelátvitel testfolyadék révén	4
Az ember önfenntartó működése és ennek szabályozása: a táplálkozás, légzés, kültakaró, mozgás és a kiválasztás	8
Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai. A vér és a keringési rendszer	6
A szaporodás és az egyedfejlődés. Egészségügyi ismeretek.	4
Evolúció	8
Felkészülés az érettségire (próba érettségi feladatsorok)	6
Óraszám összesen	60

A gimnáziumban megvalósuló biológiatanítás célja, hogy az általános iskola 7–8. évfolyamán megszerzett ismeretekre, készségekre és képességekre építve a tanulókkal megismertesse az élő természet működését, annak legfontosabb törvényszerűségeit, tudatosítsa az ember és környezetének és egészségének elválaszthatatlan kapcsolatát, valamint – a többi tantárggyal együtt – kialakítsa az új ismeretek önálló megszerzésének igényét.

Az egyik legfontosabb nevelési cél, hogy a tanulók érzékenyek legyenek környezetük, szervezetük változásaira, lássák sérülékenységét és az emberi felelőtlenség, egészségtelen életvitel következményeit. Alakuljon ki bennük környezetük és egészségük védelmének igénye.

A tanulók az élővilág rendkívüli változatosságát és a természeti törvényeket megismerve megérthetik, hogy az ember mint a természet része csak a törvények betartásával, a természettel egységben maradhat fenn. A fennmaradásához meg kell tanulnia a természeti erőforrások takarékos, felelősségteljes használatát, azok megújulási képességére való tekintettel. Egy olyan viselkedésforma elsajátítása válik elengedhetetlenné, amely környezet- és értékvédő.

A biológia-egészségtan tanításának célja, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok alkalmazásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek testi és lelki egészségük védelme érdekében. Feladata, hogy segítse a tanulót a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében, a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A gimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel a tanulókat arra, hogy a tudás – az állandó értékek mellett – mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknál az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet.

A tanulókkal meg kell ismertetni a tantárgy tanulási módszereit, hogy a számukra legcélravezetőbbet ki tudják választani. A megfigyelési szempontok, a megfigyelések rögzítési lehetőségeinek megadása, a logikai lépések mintája, a jegyzetelés és lényegkiemelés gyakoroltatása, a csoportmunka előnyeinek megtapasztaltatása, a folyamatos tanári visszajelzés, értékelés mind azt segítik elő, hogy a tanulók egyre önállóbban, saját adottságaiknak megfelelően sajátíthassák el a tananyagot, és alkalmazni is tudják az ismereteket. A biológia tanulásában fontosak a vizuális információk, és a motiváció érdekében sikerrel lehet alkalmazni korunk ismerethordozóit (DVD, internet).

A tantárgy a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott több fejlesztési terület-nevelési cél megvalósulásához is hozzájárul. Természetéből adódóan lehetőség nyílik az egyén és az őt körülvevő világ megismerésére, egymásra hatásuk és egymásrataltságuk megértésére. Azáltal, hogy segíti olyan alapvető emberi készségek fejlesztését, mint az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a türelem, a megértés, az elfogadás, hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez.

A természettudományos kutatásban, a gyógyításban kimagasló magyar tudósok, pl. Balogh János, Békésy György, Hevesy György, Juhász Nagy Pál, Semmelweis Ignác, Szent-Györgyi Albert munkásságának megismerésével erősíti a tanulók nemzettudatát, a közösséghez tartozás érzését, miközben az emberi civilizáció kiemelkedő eredményeinek megismerésével a nemzetközi együttműködés, összefogás jelentősége is tudatosulhat bennük.

A környezethez való viszonyunk megismerése, az életközösségekben létező bonyolult hálózatok észlelése, az emberi szervezet és a benne zajló folyamatok egységes és mégis egyénenként változó megismerése lehetővé teszi az önismeret fejlesztését, ami pedig segíti a kulturált közösségi viselkedés kialakítását. Az élőlények kapcsolatrendszerének megismerése során világossá válik, hogy az emberi kapcsolatok hálózatának alapszövege a család.

A tantárgy tanulása során alkalmazott sokszínű tevékenységek (kísérletek, megfigyelések, terepen történő vizsgálódások, a megfigyelések rajzos és digitális feldolgozása, értékelése, felmérések készítése, az alapvető elsősegélynyújtás elsajátítása, gyakorlása, tudósok életének megismerése, kutatása) során a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat.

A tanulói teljesítmények ellenőrzésének módszerei illeszkedjenek az ismeretszerzés és a képességfejlesztés sokszínű eljárásaihoz. A hagyományos értékelési eljárások (tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése, szóbeli feleltetés, elbeszélgetés és írásbeli ellenőrzés) mellett fontos pl. a gyakorlati feladatok megoldásának, az önálló kutatómunkának, a versenyeken és a pályázatokon való részvételnek az értékelése is.

évfolyam

A biológia tantárgy tanításának a 10. évfolyamon az a célja, hogy a tanulók felismerjék az élőlények (mikroorganizmusok, állatok, gombák, növények) testfelépítésének és életműködéseinek az evolúció során kialakult közös vonásait. Az életműködések alapján megértsék az élőlények egymásrataltságát, megbizonyosodjanak arról, hogy az élővilágban minden faj egyenértékű. Az állati viselkedés tanulmányozása során vonjanak párhuzamot az emberi viselkedéssel. Ahhoz, hogy elegendő ismerethez jussanak az élővilág evolúciójának feldolgozásához, végezzenek kísérleteket, vizsgálódásokat iskolai keretek között és használják ki az internet adta lehetőségeket ismereteik bővítéséhez, ismereteik továbbadásához. Fajismeretük bővítésével alapozzák meg ökológiai tanulmányaikat. Ismerjék, szeressék és védjék a természetet!

Tematikai egység	Bevezetés a biológiába. A biológia tárgya és módszerei		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Fénymikroszkóp használata. Kísérletek tervezése, elemzése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti kutatásokra készítés. A legfontosabb biológiai vizsgálati módszerek megismerése, alkalmazása – az iskola lehetőségeihez mérten. A mai kutatási eszközök használati területekhez rendelése, jelentőségük megértése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mivel foglalkozik a növénytan (botanika), az állattan (zoológia), az embertan (antropológia) tudománya?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>5) <i>Tudományágak, társtudományok (pl. anatómia, élettan, lélektan, etológia, ökológia, genetika, rendszertan, őslénytán; orvostudomány).</i></p>	<p>Az ismert tudományágak és néhány biológiához tartozó társtudomány vizsgálati területeinek ismerete.</p> <p>A biológiai kutatási módszerek alkalmazása iskolai keretek között.</p> <p>A fénymikroszkóp használata.</p> <p>Elektronmikroszkópi és különböző kromatográfiai vizsgálatok menete, jelentősége, alkalmazási területei.</p> <p>Az élővilággal kapcsolatos méret- és időskála elemzése.</p> <p>Természeti jelenségek, folyamatok időbeli lefolyásának leírása</p>	<p><i>Fizika:</i> fénytán, mértékegységek.</p> <p><i>Matematika:</i> mértékegységek, számítások.</p> <p><i>Kémia:</i> kísérletezés, kísérleti eszközök.</p>	

<p>A biológiai kutatás főbb módszerei: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, kísérlet, modellkészítés, szimuláció és ezek feldolgozására szolgáló értelmezés, elemzés, kiértékelés.</p> <p>Az orvostudományban és a biológia más társtudományában ma is használatos vizsgálati eszközök, módszerek.</p> <p>A fénymikroszkóp szerkezete.</p>	<p>függvényekkel; grafikonok elemzése, értelmezése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Botanika, zoológia, antropológia, etológia, pszichológia, szisztematika, paleontológia in vivo, in vitro, röntgensugár, ultrahang, komputertomográf (CT).</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az egyed szerveződési szintje.</p> <p>Nem sejtes rendszerek: vírusok, szubvirális rendszerek</p>	<p>Órakeret</p> <p>2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Vírusok általános jellemzése, az általuk okozott emberi betegségek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatoknak, valamint az önvizsgálatoknak a betegségek megelőzésében játszott szerepének felismerése.</p> <p>Az élő szervezetek működő rendszerként való értelmezése.</p> <p>Informatikai és a biológiai vírusok összehasonlítása. A vírusok élő és élettelen határán álló helyzetének felismerése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az egyed szerveződési szintjei: nem sejtes rendszerek, önálló sejtek, többsejtű rendszerek.</p> <p>6) <i>Az élő rendszerek általános tulajdonságai: anyagcsere, homeosztázis, ingerlékenység, mozgás, növekedés, szaporodás, öröklődés.</i></p> <p>A vírusok jellemzése, csoportosítása, a bakteriofágok és jelentőségük. <i>Csoportosítás a fertőzött élőlények szerint:</i></p> <p>A növényeket, illetve az állatokat fertőző legismertebb vírusok.</p> <p>Az embereket fertőző vírusok. <i>A nukleinsav alapján: DNS-, RNS-vírusok. Alak szerinti csoportosítás: helikális, kubikális, binális.</i></p> <p>A vírusok és szubvirális</p>	<p>Önálló internetes vizsgálódás: a legfontosabb magyarországi előfordulású ismertebb emberi vírusbetegségek neve, jellemző adatai.</p> <p>Alapvető járványtani fogalmak ismerete. A helyi és világjárvány fogalma, a megelőzés és elhárítás lehetőségei.</p> <p>A háziállatok és növények vírusbetegségeinek azonnali jelentése a közegészségügyi szerveknél.</p>	<p><i>Matematika:</i> geometria, poliéderek, mennyiségi összehasonlítás, mértékegységek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a járványok történeti jelentősége.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> járványok irodalmi ábrázolása.</p>

kórokozók (prion, viroid) felépítése, kórokozása. Fertőzés, higiénia (személyi és környezeti), járvány. Védőoltások, megelőzés.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homeosztázis, helikális, kubikális, binális vírus, prion, viroid. Bakteriofág. Sejtes és nem sejtes szerveződés.	

Tematikai egység	Önálló sejtek. Szerkezet és működés a prokarióták világában	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A baktériumok általános jellemzése, a fénymikroszkóp használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A baktériumok környezeti jelentőségének felismerése. A baktériumsejt felépítése és működése közötti ok-okozati összefüggés felismerése. A földi élet kezdete és a földön kívüli lét tudományos felvetése, internetes kutatás során a kritikai gondolkodás fejlesztése. Az energiatípusok (kémiai, nap, elektromos) egymásba alakítását jelentő folyamatok megismerése. Az energiával kapcsolatos mennyiségi szemlélet fejlesztése. A természeti körfolyamatok felismerése, megfigyelése. A fontosabb biogeokémiai körforgalmak (szén, oxigén, nitrogén) elemzése egy szabályozott rendszer részeként.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Ismeretek</i> Kitekintés az ősbaktériumokra, a 3,5 milliárd évvel ezelőtti megjelenésükre. A valódi baktériumsejt (mérete,	A baktériumok anyagcseretípusok szerinti csoportosítása. A prokarióta sejt felépítésének mikroszkópos	<i>Fizika:</i> mértékegységek, energia, a fénymikroszkóp optikai rendszere.

<p>alakja, sejtfelepítése). Állandó és járulékos sejtalkotók. Aktív és passzív mozgásuk.</p> <p><i>Csoportosításuk</i> anyagcseréjük és energiahasznosításuk szerint: autotróf, foto- és kemoszintetizáló (aerob és anaerob), heterotróf - paraziták, szimbionták, szaprofiták, szaporodásuk.</p> <p>Az emberi és állati szervezetben élő szimbionták gyakorlati haszna. Az emberi szervezet parazita baktériumai, kórokozásuk. Baktériumok által okozott betegségek. Védekezés, megelőzés. Ajánlott és kötelező védőoltások.</p>	<p>vizsgálata, megfigyelése, rajza.</p> <p>– Kutatás az interneten (tanári irányítással, otthoni feladat): A prokarióták jelentősége: a földi anyagforgalomban betöltött szerepük, hasznosításuk az élelmiszeriparban, gyógyszeriparban, mezőgazdaságban.</p>	<p><i>Kémia:</i> oxidáció-redukció, ionok, levegő, szén-dioxid, oxigén, szerves, szervesetlen, fertőtlenítőszer.</p> <p><i>Földrajz:</i> a földi légkör kialakulása, összetétele.</p>
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Prokariota, autotróf, heterotróf, bakteriospóra, antibiotikum, kozmopolita faj, plankton, coccus, bacillus, spirillum, vibrió, reprodukció.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az alacsonyabb rendű eukarióták általános jellemzői</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egysejtű eukarióták néhány képviselőjének felismerése, jellemzése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az eukarióta sejt kialakulásáról szóló elméletek, feltevések megismerése, összevetése.</p> <p>A körülhatárolt sejtmag és a belső membránok megjelenése jelentőségének megértése.</p> <p>Szerkezet és működés kapcsolata az egysejtű eukarióták világában –</p>	

	<p>táplálkozás, kiválasztás, szaporodás.</p> <p>A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása az alacsonyabb rendű eukarióták testszerveződésének példáján.</p> <p>Az anyagi világ egymásba épülő szerveződési szintjeinek tudatos kezelése.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek</i> Az élőlények kialakulásának vázlata, törzsfaelemzés, kihangsúlyozva az ősi ostorosok szerepét.</p> <p>Endoszimbionta elmélet.</p> <p><i>Növények, vagy állatok?</i> Az aktív helyváltoztató egysejtűek mozgástípusai: ostoros, csillós, amőboid (állás) mozgás. Az óriás amőba, a papucsállatka, a zöld szemesostoros példáján keresztül az élőlények változatos testszerveződésének és a felépítő anyagcseréjüknek a megismerése. Önálló mozgásra képtelenek: (kovamoszatok, barnamoszatok, vörösmoszatok) megismerése, csoportosítása.</p> <p><i>Az alacsonyabb rendű</i></p>	<p>A színanyagok, szintestek szerepének megértése a fotoautotróf folyamatokban.</p> <p>Fonalas zöldmoszatok vizsgálata fénymikroszkópban, természetes vizekből vett vízminták elemzésével.</p> <p>A mikroszkópi megfigyelések rajza és magyarázó szöveggel való ellátása.</p> <p>Határozókönyvek használata növényi és állati alacsonyabb rendű eukarióta élőlények felismerésére.</p> <p>A prokarióta és egysejtű eukarióta élőlények összehasonlítása (sejtfelépítés és életműködések, azonos és eltérő tulajdonságok).</p>	<p><i>Kémia:</i> a mészkő, a szilícium-dioxid szerkezete.</p> <p><i>Földrajz:</i> üledékes ásványkincsek keletkezése; kőolaj, földgáz.</p>

<p><i>eukarióták jelentősége:</i> vizek öntisztulása, a moszaterdők búvóhelyet biztosítanak, a learatott algamezők takarmányt adnak az állatoknak. A ragadozók fontos szerepet töltenek be a táplálékláncban, az élősködők járványokat okozhatnak. A szilárd vázzal rendelkező fajok szerepe a kőzetképződésben.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szilícium- és mészváz, sejtcső, sejtgarat, lüktető és emésztő üröcske, sejtközpont, ostor, csilló, álláb, szől-gél állapot, mixotróf táplálkozás, kopuláció, konjugáció, spóra, ivarsejt.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Többsejtűség. Sejtfonalak, teleptest és állomány: gombák, szivacsok</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A biológiai szerveződés szintjei. Ehető és mérgező gombák.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A többsejtűség felé vezető út egyes állomásainak megismerése az élőlények világában. Energiatípusok egymásba alakítását jelentő folyamatok megismerése során az energiával kapcsolatos mennyiségi szemlélet fejlesztése. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése. Növényi és állati sajátságok felismerése a gombák testfelépítésében és életműködésében. Egészségtudatosságra nevelés.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek</i></p> <p>A gombák sajátos testfelépítése és életműködése. A heterotróf gombák életmód szerinti megkülönböztetése, biológiai jelentősége: szaprofiták – az anyagok körforgása; paraziták – növény, állat, ember – gombás fertőzései; szimbionták – mindkét élőlény számára előnyös együttélés, pl. zuzmók. Az együtt élő két egyed előnye a zuzmó telepben.</p> <p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért nehéz a szivacsok helyét az élőlények rendszerében megtalálni?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Szivacsok álszövetes szerveződése. A szivacsok különböző formái, a külső és belső sejtréteg jellemző sejtjei, azok működése. Ivartalan szaporodási formájuk: kettéosztódás, bimbózás</p>	<p>A fonalas testfelépítésű gombák nagyobb csoportjainak megismerése határozókönyvek segítségével:[Rajzospórás gombák (pl. a burgonyarák kórokozója), járomspórás gombák (pl. fejespenész), tömlősgombák (pl. ehető kucsmagomba, redős papsapkagomba {mérgező}, nyári szarvasgomba), egysejtű tömlősgombák (a sarjadzással szaporodó élesztők, anyarozs, kenyérpenész, lisztharmat), bazidiumos gombák (pl. korallgomba, rókagomba, laskagomba, ízletes vargánya, farkastinórú {mérgező}, pereszke, csiperke, tintagomba, gyilkos galóca {mérgező}, nagy özlábgomba, susulyka {mérgező})].</p> <p>A gombák táplálkozás-élettani szerepének, a gombaszedés és tárolás szabályainak megismerése.</p>	<p><i>Kémia:</i> mész, cellulóz.</p> <p><i>Fizika:</i> energia.</p> <p><i>Földrajz:</i> a humuszképződés.</p>

(gyöngysarjképzés). Ivaros szaporodásuk.	A zuzmótelep testfelépítése és életfolyamatai közötti összefüggés felismerése.	
Sir Alexander Fleming munkássága.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hifa (gombafonal), micélium, teleptest, tenyésztet, termőtest, alkaloid, antibiotikum, rajzospóra, járomspóra, tömlős és bazidiumos spóra, bimbózás, gyöngysarjképzés, himnős.	

Tematikai egység	Az állati sejt és a főbb szövettípusok jellemzői	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Állati és növényi egysejtűek, moszatok mohák mikroszkópi vizsgálata. Fonalas, telepes, álszövetes szerveződés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövetmetszetek fénymikroszkópos vizsgálata, megfigyelése során a felépítés és a működés összekapcsolása. A különböző sejtípusok méretkülönbségeinek megítélése. Összehasonlítás: az állati egysejtű és a többsejtű egyetlen sejtje. Az álszövet és a szövet definiálása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Ismeretek</i> Az állati sejt sejtalkotói: sejtmag (maghártya, örökítőanyag), Golgi-készülék, endoplazmatikus hálózat, mitokondrium, sejt központ, lizoszóma, sejt plazma, sejthártya. A sejtszervecskék	Az állati sejtalkotók felismerése, megnevezése elektronmikroszkópos felvételen és modellen. Mikroszkópi metszetek és ábrák, mikroszkópos felvételek vizsgálata. Összehasonlítás: a	<i>Fizika:</i> az elektronmikroszkóp. <i>Vizuális kultúra:</i> arányok megállapítása az ábrakészítéshez.

<p>feladata.</p> <p>A főbb szövettípusok: hámshövetek, kötő- és támasztószövetek, izomszövetek, az idegszövet felépítése, jellemzése, előfordulása, működési sajátosságai a szervekben, szervrendszerekben.</p> <p>Az idegsejtek típusai, a sejt alakja, a nyúlványok elrendeződése a sejt működése alapján. A gliasejt.</p> <p>Szövet- és szervátültetés (transzplantáció); beültetés (implantáció).</p>	<p>simaizom, vázizom és szívizom szerkezeti és funkcionális összefüggéseinek elemzése, előfordulása és működési jellemzői a szervekben.</p> <p>Rajzos ábra készítése a soknyúlványú idegsejtről. Az idegsejt (neuron) részeinek megnevezése.</p>	<p><i>Informatika:</i> szöveg- és képszerkesztés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Organellum, transzplantáció, implantáció, inger, ingerület, sejttest, dendrit, axon, gliasejt, végfácska, velőshüvely.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Szerkezet és működés az állatok világában.</p> <p>Csalánozók, férgek, puhatestűek, ízeltlábúak</p>	<p>Órakeret</p> <p>6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Álszövet, szövet, medúzák, hidrák, férgek, kagylók, csigák, fejlábúak és ízeltlábúak főbb jellemzői.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az „állat” fogalom értelmezése. Az álszövetes és szövetes szerveződés összehasonlítása. A törzsfajlás során kialakult állatcsoportok jellemző képviselőinek tanulmányozása. A testfelépítés, testalkat és az életmód kapcsolatának megértése. Az</p>	

	állatcsoportok szervezeti differenciálódásának megismerése. A mindenkori környezet változásaihoz való alkalmazkodás szerepének megértése az állatcsoportok jellemző tulajdonságainak kialakulásában.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Csalánozók testfelépítése. A testfal jellemző sejtjei: csalánsejtek, a diffúz idegrendszer alkotó idegsejtek, a hámizomsejtek, valamint a belső réteg emésztőnedveket termelő mirigysejtjei.</p> <p>Önfenntartás, önreprodukció, önszabályozás.</p> <p>A férgek nagyobb csoportjai (fonálférgek, laposférgek, gyűrűsférgek), testszerveződése, önfenntartó, önreprodukáló és önszabályozó működése, életmódja.</p> <p>A puhatestűek nagyobb csoportjai (kagylók, csigák, fejlábúak) testszerveződése, külső, belső szimmetriája, önfenntartó, önreprodukáló, önszabályozó működése. Az</p>	<p>A sejtek működésbeli elkülönülésének, a szövetetek kialakulásának eredménye a különböző állatcsoportoknál.</p> <p>Ábraelemzés: a csalánozók testfalának felépítése, a sejtcsoportok funkciói.</p> <p>A csalánozók megismerése határozókönyvek és internetes böngészés segítségével.</p> <p>A szaprofita férgek biogeográfiai, gazdasági hasznának, a parazita férgek egészségügyi szerepének tanulmányozása állatok és az ember vonatkozásában.</p> <p>Tanulói vizsgálódás: a gyűrűsférgek mozgása és belső szervei.</p> <p>Tablókészítés elhalt állatok külső vázaiból. A fajok beazonosítása</p>	<p><i>Kémia:</i> felületi feszültség, a mészváz összetétele, a kitin, diffúzió, ozmózis.</p> <p><i>Fizika:</i> rakétaelv, emelőelv, a lebegés feltétele.</p> <p><i>Földrajz:</i> Korallzátonyok (atollok), a mézskő, a kőolaj és a földgáz képződése; földtörténeti korok.</p> <p>A tenger mint táplálékforrás.</p>

<p>élőhely, életmód és az életfolyamatok összefüggései. Főbb képviselők az egyes csoportokban: éti-, kerti és ligeti csiga; tavi és folyami kagyló; tintahalak, nyolclábú polip.</p> <p>Az ízeltlábúak csoportjaira jellemző testfelépítés, önfenntartó, önreprodukciós és önszabályozó működés. Származási bizonyíték a szelvényezett test. A törzsfejlődés során kialakult evolúciós „újdonságok”(valódi külső váz kitinből, ízelt lábak kiegyénült harántcsíktal izmokkal).</p> <p>Emberi, állati, növényi kórokozó férgek, ízeltlábúak és az általuk okozott betegségek, tünetek ismerete.</p>	<p>határozók segítségével. Kiállítás a gyűjteményekből.</p> <p>A tengeri/édesvízi puhatestűek és ízeltlábúak szerepe az egészséges táplálkozásban.</p> <p>Receptverseny és önálló kiselőadások.</p> <p>A csáprágósok, ill. pókszabásúak fontosabb csoportjai: skorpiók, atkák és pókok.</p> <p>A rovarok legfontosabb – hazánkban is nagy fajszámmal előforduló – rendjei. A rendekben élő példafajok keresése a természetben, állatkertben, múzeumokban stb.</p> <p>Védekezés/megelőzés a kórokozókat terjesztő ízeltlábúak ellen.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sugaras és kétoldali szimmetria; béledényrendszer és háromszakaszos bélcsatorna; sejten belüli, sejten és testen kívüli emésztés; diffúz légzés, kültakaró eredetű légzőszerv, zárt és nyílt keringés, kiválasztás sejtenként, vesécske típusú kiválasztószerv; diffúz és központosult dúccidegrendszer; hámizomsejt, bőrízomtömlő, átváltozás, kifejlés, teljes átalakulás, vedlés, hormonális/kémiai szabályozás.</p>	

Tematikai egység	Tüskésbőrűek, elő- és fejgerinchúrosok, gerincesek testfelépítése és működése. A gerincesek nagy csoportjai	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A gerincesek nagyobb csoportjai, a háziállatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állatok törzsfája oldalági képviselőjének (tüskésbőrűek) összehasonlítása a gerincesek „egyenesági” elődeivel és a gerincesek nagyobb csoportjaival. Az állatvédelmi törvény megismerése. Önálló kísérletezés, megfigyelés során a természettudományi megismerési módszerek gyakorlása. A gerincesek evolúciós újításai, azon belül a belső váz jelentőségének megértése az életterek tartós meghódításában.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Ismeretek</i> <i>A tüskésbőrűek testfelépítése és életmódja. A gerinchúr, a csőidegrendszer és kopolyúbél megjelenésének evolúciós jelentősége.</i> <i>Az előgerinchúrosok testfelépítése, evolúciós jelentősége. Fő</i>	A tüskésbőrűeknek a gerinchúrosokkal és gerincesekkel való összehasonlítása szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, segítségével. Gyakorlati feladat: az evolúció során kialakult gerinces szervek, szervrendszerek életfolyamatbeli (kültakaró, mozgás, táplálkozás, légzés, keringés, kiválasztás, szaporodás, hormonális és idegrendszeri szabályozás) eltéréseinek leírása a gerincesek alábbi nagyobb csoportjaiban:	<i>Fizika:</i> nyomás, hőmérséklet, hidraulika, optika, hang, ultrahang. <i>Informatika:</i> szövegszerkesztés, adattárolás, előhívás. <i>Kémia:</i> hemoglobin, tengerek és édesvizek sókoncentrációja. <i>Földrajz:</i> a

<p><i>képviselőik: a tengerben élő, átalakulással fejlődő zsákállatok.</i></p> <p>9) A <i>fejgerinchúrosok testfelépítése és életmódja, evolúciós jelentősége (pl. a lándzsahal).</i></p> <p>A gerincesek általános jellemzői, evolúciós újításai (porcos, majd csontos belső váz). A kültakaró többrétegű hám, amely bőrré alakul, csoportonként elkülöníthető függelékekkel. A tápcsatorna tagozódásai és az emésztést elősegítő mirigyek. A légzőszerv előbél eredetű kopolytú vagy tüdő. A keringési rendszer zárt központja a szív. Az erekben vér (plazma és alakos elemek) kering. Kiválasztó szervük a vese, a vérből szűr és kiválaszt. Ivarszervei a váltivarúságnak megfelelőek. Többnyire jellemző az ivari kétalakúság és a közvetlen fejlődés.</p>	<p>Halak: pl. tükörponty, csuka. Kétéltűek: pl. zöld levelibéka, kecskebéka. Hüllők: pl. zöld gyík, erdei sikló. Madarak: pl. házi galamb, házi tyúk. Emlősök: pl. házi nyúl.</p> <p>Fajismeret bővítése – különös tekintettel a védett gerincesekre – határozókönyvek, falitáblák, internet segítségével.</p> <p>Beszámoló: az otthoni terrárium, akvárium lakóiról. Tapasztalatcsere a házi kisállat tartásról/tenyésztésről.</p> <p>A gerincesek szerepe az egészséges emberi táplálkozásban.</p>	<p>kontinensek élővilága, övezetesség.</p>
--	--	--

A neuroendokrin rendszer szabályozza a működéseket (melynek idegrendszeri központja az agy).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Újszájú, gerinchúr, csőidegrendszer, kopoltyúbél, hüllő- és madártojás, magzatburok, porcos és csontos hal, kopoltyú, ikra, haltej, ötujjú végtag, toló láb, ugróláb, járóláb, madár- és denevérszárny; kettős légzés, változó és állandó testhőmérséklet, fészeklakó, fészekhagyó.	

Tematikai egység	Az állatok viselkedése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Állattismeret, az állatok idegrendszere és érzékszerveik, szaporodásuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját megfigyelések, tapasztalatok felhasználásával az állati viselkedés alapjainak megismerése. Az állati viselkedés mint alkalmazkodási folyamat bemutatása. Azonosságok és különbségek keresése az állati és emberi viselkedés között. Az érvelés, a vitakultúra fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i> Miben különböznek az öröklött és tanult viselkedési elemek? Melyek a legfontosabb magatartásforma-csoportok? Melyek az állatok kommunikációjának fajtái?	Különböző magatartásformák megfigyelése, azonosítása és elemzése filmekben (pl. Az élet erőpróbái; A magatartáskutatás története). Kiselőadások tartása, viták során saját vélemény megvédése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális kommunikáció. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>A magatartáskutatás története: Darwin, Pavlov, Watson, Lorenz, Tinbergen, von Frisch, Csányi (a kutatók módszerei, tapasztalatai, magyarázatai).</p> <p>Öröklött magatartásformák (feltétlen reflex, irányított mozgás, mozgásmintázatok).</p> <p>Tanult magatartásformák (bevésődés, érzékenyítés, megszokás, feltételes reflex, operáns tanulás, belátásos tanulás).</p> <p>Önfenntartással kapcsolatos viselkedések (tájékozódás, komfortmozgások, táplálkozási magatartás, zsákmányszerzés).</p> <p>Fajfenntartással kapcsolatos viselkedések (udvarlás, párzás, ivadékgondozás).</p> <p>A társas viselkedés; a társas kapcsolatok típusai (időleges tömörülés, család, kolónia).</p> <p>A háziállatok viselkedése.</p>		<p><i>ismeretek:</i> a csoportos agresszió példái.</p> <p><i>Fizika:</i> hang, ultrahang.</p>
--	--	---

<p>Az emberi természet. A tanulás és a gének szerepe az emberi viselkedésben. Az emberi viselkedési komplexum, az ember és a legfejlettebb állatok viselkedése közötti különbségek, személyes és csoportos agresszió, az emberi közösség, rangsor, szabálykövetés, az emberi nyelv kialakulása, az emberi hiedelmek, az ember konstrukciós és szinkronizációs képességének megnyilvánulása a társadalomban. A gyermek fejlődése és szocializációja a családi közösségben.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Viselkedés (magatartás), kulcsinger, motiváció, ösztön, reflex, társítás, tanulás és memória, agresszió, altruizmus, szocializáció, kommunikáció, tanulás, adaptáció, magatartáselem, magatartásegység.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A növényi sejt. Szerveződési formák</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szerveződési szintek, az élővilág méretskálája, az élőlények csoportosításának elvei (Linné és Darwin), eukarióta sejt, növényismeret. Az állati sejt, állati szövetek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A fénymikroszkóp használatának fejlesztése. A látómezőben lévő kép leírása, értelmezése. Szerveződési formák bemutatása, feladatmegosztás és térbeli elrendeződés alapján.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Milyen jellemzők alapján különítjük el az állatokat és a növényeket? A moszatok testszerveződésének milyen típusait tudjuk megkülönböztetni? Merre mutat a fejlődés? Mi a moszatok biológiai jelentősége?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A fénymikroszkóp részei és szakszerű használata.</p> <p>A növényi sejtalkotók (sejtplazma, sejthártya, sejtmag, mitokondrium, belső membránrendszer, sejtfal, színtest, zárvány, sejtüreg [vakuólum]).</p> <p>Prokarióta és eukarióta sejt, állati és növényi sejt összehasonlítása.</p> <p>Anyagcseretípusok.</p> <p>Differenciálódás, sejtársulás (harmonikamoszatok,</p>	<p>A testszerveződés és az anyagcsere folyamatok alapján annak magyarázata, hogy az élőlények természetes rendszerében miért alkotnak külön országot a növények, a gombák és az állatok.</p> <p>A sejtek működésbeli különbségei és a differenciálódás kapcsolatának megértése.</p> <p>Az egysejtű szerveződés és a többsejtű szerveződés típusainak bemutatása a zöldmoszat példáján (sejttársulás, sejtfonal, teleptest).</p> <p>Anyagcseretípusok összehasonlítása.</p> <p>Kísérletek az ozmózis kimutatására (plazmolízis).</p> <p>A mikroszkópban látott kép nagyításának kiszámolása.</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>lencserendszerek, mikroszkóp.</p>

fogaskerékmosságok, gömbmosságok), telepes (álszövetes), szövet, egyirányú osztódás: fonalas testfelépítés (békanyálmoszatok), két irányban: lemez (tengeri saláta), több irány: teleptest (csillárkamoszat).		
Kulcsfogalmak / fogalmak	Növényi sejt, szövet és szerv, alkalmazkodás, telep, spóra, differenciálódás, féligáteresztő hártya, ozmózis, plazmolízis, autotróf anyagcsere, heterotróf anyagcsere, fotoszintézis.	

Tematikai egység	A növények országa. Valódi növények		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, felépítés és működés kapcsolata az állatvilágban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szerkezet és működés közötti kapcsolat bemutatása. Az élőlény és környezete közötti kapcsolat bemutatása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i> Milyen szempontok alapján csoportosíthatóak a növények? Miért nem nőhetnek embermagasságúra a mohák?	A fényért, vízért való verseny, a szárazabb élőhelyeken való szaporodás lehetőségének összefüggésbe hozása a növényi szervek megjelenésével, felépítésével.	<i>Filozófia:</i> logika és kategóriák. <i>Matematika:</i> halmazba rendezés, csoportosítás.	

<p>Hogyan alkalmazkodott a harasztok testfelépítése a szárazföldi életmódhoz? Miben különböznek a nyitvatermők és a zárvatermők?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A fényért, vízért való verseny, a szárazabb élőhelyeken való szaporodás lehetőségének kapcsolata a növényvilág fejlődésével.</p> <p>A mohák, a harasztok, a nyitvatermők és a zárvatermők kialakulása, testfelépítése, életmódja (alkalmazkodás a szárazföldi életmódhoz).</p> <p>Fajismeret: májmoha, tőzegmoha, háztetőmoha, lucfenyő, jegenyefenyő, erdei fenyő, feketefenyő, vörösfenyő, páfrányfenyő, boróka, tiszafa.</p> <p>A növényi szövetek csoportosítása és jellemzése.</p>	<p>Szerkezet és működés kapcsolatának bemutatása a növényi szövetek példáján.</p> <p>A különböző törzseknél megjelenő evolúciós „újítások” összefüggésbe hozása a szárazföldi élethez való hatékony alkalmazkodással.</p> <p>Növényi szövetpreparátum vizsgálata fénymikroszkóppal, a látottak értelmezése.</p>	
---	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Moha, spóra, ivarsejt, kétszakaszos egyedfejlődés, haraszt, kemotaxis, hajtásos növény, nyitvatermő, zárvatermő, hajtás, virág, termés, kettős megtermékenyítés, osztódó szövet, állandósult szövet, kambium.
------------------------------------	---

Tematikai egység	A növények élete	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, a növények szervei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életműködések közös vonásainak felismerése. A növényi szervezet felépítésének és működésének összefüggése, megértése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a víz jelentősége a növények életében? Mi a fotoszintézis jelentősége? Milyen formában választanak ki anyagokat a növények? Milyen tendenciák valósultak meg a növényvilág szaporodásának evolúciója során? Hogyan mozognak, hogyan növekednek a növények?</p> <p><i>Ismeretek</i></p>	<p>A folyadékszállítás hajtóerőinek összefüggésbe hozása a szervek felépítésével.</p> <p>A gyökér hossz- és keresztmetszetének, a fás szár és a kétszikű levél keresztmetszetének ismertetése sematikus rajz alapján, a látottak magyarázata.</p> <p>A fás szár kialakulásának és az évgyűrűk keletkezésének magyarázata.</p>	<p><i>Fizika:</i> adhézió, kohézió, diffúzió.</p> <p><i>Földrajz:</i> a földrajzi övezetesség.</p> <p><i>Kémia:</i> etén, ozmózis.</p>

<p>A növényi létfenntartó szervek (gyökér, szár levél) felépítése, működése, módosulásai.</p> <p>A gyökér, a szár és a levél felépítése, szövettani szerkezetük, típusaik, módosulásaik.</p> <p>A felsorolt szervek működése és szerepük a növény életében.</p> <p>A Liebig-féle minimumtörvény.</p> <p>A virág részei és biológiai szerepe. Kapcsolat a virág és a termés között.</p> <p>A virágos növények reprodukzív működései, az ivaros és az ivartalan szaporodás/szaporítás.</p> <p>A termés és a mag. A csírázás folyamata.</p> <p>A hormonok (auxin, citokinin, gibberellin, etilén, abszcizinsav) szerepe a növények életében.</p> <p>A növények mozgása.</p>	<p>A víz útjának megfigyelése festett vízbe állított fehér virágú növényeken.</p> <p>Az ivaros és az ivartalan szaporodás/szaporítás összehasonlítása, előnyeik és hátrányaik összevetése.</p> <p>Példák a virágzás és a nappalok-éjszakák hosszának összefüggésére.</p> <p>Filmelemzés (Attenborough: A növények magánélete).</p>	
--	--	--

Kulcsfogalmak / fogalmak	Gyökérszőr, diffúzió, ozmózis, passzív és aktív transzport, gyökérszórás, egylaki növény, kétlaki növény, ivartalan szaporodás, regeneráció, kétszakaszos egyedfejlődés, növényi hormon, vízszállítás, párologtatás, csírázás, ivartalan szaporodás és szaporítás, taxis, nastia, tropizmus.
---	--

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>A tanuló tudja használni a fénymikroszkóp különböző fajtáit, ahhoz előkészíteni a vizsgálati anyagokat. Vizsgálatainak eredményeit rajzban/fényképekkel és írásban rögzíti.</p> <p>Ismeri a vírusok, baktériumok biológiai egészségügyi jelentőségét, az általuk okozott emberi betegségek megelőzésének lehetőségeit, a védekezés formáit. Ismeri a főregfertőzéseket és azok megelőzési feltételeit, a kullancscsípés megelőzését, a csípés esetleges következményeit.</p> <p>Képes a biológiai szerveződési szinteknek megfelelő sorrendben tanult nagyobb élőlénycsoportok (mikroba, növény, állat, gomba) elhelyezésére a törzsfán. Képes ok-okozati összefüggések felismerésére az élőlények testfelépítése, életműködése, életmódja között. Ismeri az életmód és a környezet kölcsönhatásait.</p> <p>Ismeri, illetve példákból felismeri az állatok különböző magatartásformáit.</p>
---	--

–12. évfolyam

A középiskolai tanulmányok utolsó két évfolyamán feldolgozásra kerülő témakörök középpontjában az ökológiai szemlélet kialakítása, az emberi szervezet felépítésének és működésének megismerése, az ember testi és lelki egészsége közötti kapcsolat megértése szerepel. Kiemelt szerepet kap a mindennapi élet biológiai problémáinak megismerése, a családtervezés és a tudatosan vállalt egészséges életmód biológiai alapjainak elsajátítása.

Tematikai egység	Ökológia. Az élőlények környezete	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Biomok, éghajlat, csapadék, talaj. Életközösségek. Indikátorok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet fogalmának, időbeli és térbeli változásának megismerése. Annak megértése, hogy az egyénnek felelőssége van a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Annak felismerése, hogy környezetünk is hatással van egészségünkre. Annak megértése, hogy hogyan vezet(ett) az ember tevékenysége környezeti problémák kialakulásához.	
	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>		
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a környezet? Milyen módon hathat egymásra két populáció?</p> <p>Mi az összefüggés a testtömeg, a testhossz és a testfelület között?</p> <p>Miért nem nő korlátlanul a populációk létszáma az idő függvényében?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Egyed feletti szerveződési szintek.</p> <p>Élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz; generalista, specialista, indikátor fajok.</p> <p>Az élőlények tűrőképessége.</p> <p>A populációk szerkezete, jellemzői.</p> <p>A populációk változása (populációdinamika): szaporodóképesség, termékenység, korlátolt és korlátlan növekedés.</p> <p>Az élő ökológiai tényezők – populációs kölcsönhatások.</p> <p>Környezetszennyezés, környezetvédelem.</p>	<p>Tűrőképességi görbék értelmezése (minimum, maximum, optimum, szűk és tág tűrés), összefüggés felismerése az indikátor-szervezetekkel.</p> <p>Víz, talaj és levegő vizsgálata.</p> <p>A testtömeg, a testfelület és az élőhely átlaghőmérséklete közötti összefüggések elemzése.</p> <p>Esettanulmány alapján összefüggések felismerése a környezet és az élőlény tűrőképessége között.</p> <p>Projektmunka a környezeti tényezők, az életfeltételek és az élőlények életmódja, elterjedése közötti összefüggésről.</p> <p>Egyszerű ökológiai grafikonok készítése.</p> <p>A populációk ökológiai (és genetikai) értelmezése.</p> <p>Az egyes élőlény-populációk közti kölcsönhatások sokrétűségének példákkal történő igazolása.</p>	<p><i>Matematika:</i> normál eloszlás, grafikonos ábrázolás.</p> <p><i>Informatika:</i> prezentációkészítés, internethasználat.</p> <p><i>Földrajz:</i> korfa, demográfiai mutatók.</p> <p><i>Kémia:</i> indikátor.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Populáció, környezet, milió, környezet, tűrőképesség, rövidnappalos és hosszúnappalos növény, indikátorfaj, Gauze-elv, szimbiózis, kompetíció, kommenzalizmus, antibiózis, parazitizmus, predáció.
------------------------------------	--

Tematikai egység	Ökoszisztéma	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tápláléklánc, termelők és fogyasztók, szénhidrogén- és kőszenképződés, lebontó szervezetek, foszfátüledék, populációs kölcsönhatások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ökológiai egyensúly értelmezése. Egyes globális problémák és a lokális cselekvések közötti kapcsolat fokozatos megértése és értelmezése. A lokális és globális megközelítési módok megismerése és összekapcsolása, a környezettudatosság fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Milyenek az ökoszisztéma energiaviszonyai? Mi hajtja az anyag körforgását az ökoszisztémában? Ökológiai alapon magyarázzuk meg, miért drágább a hús, mint a liszt?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az ökoszisztéma fogalma, az életközösség ökoszisztémaként való értelmezése.</p> <p>Anyagforgalom: termelők, fogyasztók és lebontók</p>	<p>A biomassa, a produkció és egyedszám fogalmának összehasonlító értelmezése.</p> <p>„Ökológiai produkció és energia piramis”értelmezése.</p> <p>Táplálékhalózatok értelmezése. Az életközösségek mennyiségi jellemzőinek vázlatos ábrázolása.</p> <p>A biomassa és a produkció globális éghajlati tényezőktől való függésének értelmezése.</p> <p>A globális éghajlat-változások lehetséges okainak és következményeinek elemzése.</p> <p>Globális környezeti problémák (fokozódó üvegházhatás, savas eső, „ózonlyuk”) következményeinek</p>	<p><i>Kémia:</i> műtrágyák, növényvédőszer.</p> <p><i>Matematika:</i> mérés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a Kárpát-medence történeti ökológiája (pl. fokos gazdálkodás, lecsapolás, vízrendezés, szikesek, erdőirtás és -telepítés, bányászat, nagyüzemi gazdálkodás).</p>

<p>szerepe, táplálkozási lánc és hálózat különbsége.</p> <p>A szén, az oxigén, a víz és a nitrogén körforgása – az élőlények szerepe e folyamatokban.</p> <p>Az anyagforgalom és az energiaáramlás összefüggése, mennyiségi viszonyai az életközösségekben.</p> <p>Biológiai sokféleség a faj (faj/egyed diverzitás) és az ökoszisztéma szintjén (pl. élőhelyek sokfélesége, a tápláléklánc szintjeinek száma).</p>	<p>megismerésén keresztül az emberi tevékenység hatásának vizsgálata.</p> <p>Helyi problémák elemzése: a vizes élőhelyek lecsapolásának következményei, a tarvágás és az erdészeti mélyszántás hátrányai, a rovarölő permetezőszerek hatása a táplálékhálózatra, a külszíni bányászat hatása, zöldmezős beruházások, fényszennyezés stb.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tápláléklánc, termelő (producens), fogyasztó (konzumens), lebontó (reducens), csúcsragadozó, táplálékhálózat, biogeokémiai ciklus, biológiai produkció, biomassza.</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>Életközösségek</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Életközösségek. Biomok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A mintázat és színteztettség kialakulásának és az életközösségek időbeli változásának értelmezése. Magyarország gazdag élővilágának, természeti csodáinak tudatosítása (nagyvadak, madárvilág, ritka növények, Gemenci erdő, Őrség, Kis-Balaton, Hortobágy, Tiszahát, Tisza-tó).</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért és hogyan változtak a Kárpát-medence jellegzetes</p>	<p>A társulások életében bekövetkező változások természetes és ember által befolyásolt folyamatának értelmezése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> hazánk nagy tájai, talajtípusok.</p>

<p>életközösségei a magyarság 1000 éves történelme során?</p> <p>Milyen fás és fátlan társulások jellemzőek Magyarországon? Milyen ezeknek a növény- és állatvilága?</p> <p>Hol találunk természeteshez közeli társulásokat? Milyen következményekkel jár az emberi tevékenység?</p> <p>Mi jellemzi a közvetlen környezetem élővilágát?</p> <p>Mit védjünk?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A társulások színtezettsége és mintázata, kialakulásának okai.</p> <p>A legfontosabb hazai klímazonális és intrazonális fás társulások (tatárjuharos-lösz-tölgyes, cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, bükkös; ligeterdők, karsztbokorerdő).</p> <p>A legfontosabb hazai fátlan társulások (sziklagyepek, szikes puszták, gyomtársulások).</p> <p>A homoki és a sziklai szukcesszió folyamata.</p> <p>Magyarország nemzeti parkjai.</p>	<p>Egy tó feltöltődésének folyamatán keresztül az életközösségek előrehaladó változásainak bemutatása.</p> <p>A Kárpát-medence egykori és mai élővilágának összehasonlítása.</p> <p>Terepgyakorlat: egynapos kirándulások a lakóhelyi környezet tipikus társulásainak megismerésére és a fajismeret bővítésére (növényhatározás és TWR-értékek használata).</p> <p>Terepen vagy épített környezetben végzett ökológiai vizsgálat során az életközösségek állapotának leírására szolgáló adatok gyűjtése, rögzítése, a fajismeret bővítése.</p> <p>Egy helyi környezeti probléma felismerése és tanulmányozása: okok feltárása, megoldási lehetőségek keresése.</p> <p>A lokális és globális megközelítési módok alkalmazása egy hazai ökológiai rendszer tanulmányozása során.</p>	<p><i>Fizika:</i> hossz-, terület-, felszín-, térfogatszámítás; mértékegységek, átváltások; nagyságrendek; halmazok használata, osztályokba sorolás, rendezés.</p> <p><i>Kémia:</i> műtrágyák, eutrofizáció.</p>
--	--	--

<p>Néhány jellemző hazai társulás (táj, életközösség) és állapotuk.</p> <p>A Kárpát-medence természeti képének, tájainak néhány fontos átalakulása az emberi gazdálkodás következtében. Tartósan fenntartható gazdálkodás és pusztító beavatkozások hazai példái.</p> <p>A természetvédelem hazai lehetőségei, a biodiverzitás fenntartásának módjai. Az emberi tevékenység életközösségekre gyakorolt hatása, a veszélyeztetettség formái és a védelem lehetőségei.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Biotóp, társulás, mintázat, színteztettség, diverzitás, aspektus, szukcesszió, pionír társulás, zárótársulás, degradáció, klímazonális társulás, intrazonális társulás, invazív faj.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje</p>		<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ozmózis. Az állati és növényi a sejt fénymikroszkópos szerkezete.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szerves kémiában tanultak alkalmazása és kiterjesztése a molekulák biológiai szerepére. A molekulák szerkezete, kölcsönhatásaik és a biológiai funkcióik közötti kapcsolat megértése. A pro- és eukarióta sejt összehasonlítása. A növény, és az állati sejt szerkezete közötti különbségek megértése.</p>		

	<p>Annak belátása, hogy az élő rendszer egy kémiai folyamatok sorát felhasználó „gép”, melynek „motorja” és „hajtóanyaga” is ugyanazon molekulákból épül fel.</p> <p>Szent-Györgyi Albert munkásságának megismerése által a nemzettudat erősítése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért mondható el, hogy az élet és a víz elválaszthatatlan?</p> <p>Miért nem pusztulnak el a halak a befagyott Balatonban?</p> <p>Milyen változások történnek a zselatin tartalmú puding főzésekor?</p> <p>Mi tartalmaz több koleszterint: egységnyi vaj, disznózsír vagy margarin?</p> <p>Milyen változáson mennek át a tej fehérjéi forraláskor és a tej megalvasításakor?</p> <p>Miért nem helyes a fontos-kevésbé fontos megjelölés használata az élő szervezetben előforduló elemeknél?</p> <p>Mennyivel mutat összetettebb szerkezetet az elektronmikroszkópos kép a fénymikroszkóposénál?</p>	<p>A szerkezet és a biológiai funkció kapcsolatának bemutatása az élő szervezet szerves molekuláinak példáján.</p> <p>A sejtalkotók felismerése vázlatrajzon és elektronmikroszkópos képen.</p> <p>A sejtről és a sejtalkotókról készült mikroszkópos képek, modellek keresése a neten, a képek szerkesztése és bemutatása digitális előadásokon.</p> <p>A felépítő és lebontó folyamatok összehasonlítása (kiindulási anyagok, végtermékek, a kémiai reakció típusa, energiaviszonyok).</p>	<p><i>Kémia:</i> Fémek, nemfémek, kötéstípusok, szervesetlen és szerves anyagok, oldatok, kolloid rendszerek, delokalizált elektronrendszer, kondenzáció, hidrolízis, zsírok és olajok, szénhidrátok, fehérjék és nukleinsavak.</p> <p>Oxidáció, redukció, standardpotenciál, aktiválási energia, katalizátor.</p> <p><i>Fizika:</i> Hőmozgás, hidrosztatikai nyomás. Fénymikroszkóp és elektronmikroszkóp hullámhossz, színek és energia.</p>

<p>A szilikózis nevű tüdőbetegség kialakulásában milyen szerepük van a sejtek „utcaseprőinek”, a lizoszómáknak?</p> <p>Az erjedés az energianyerés szempontjából kevésbé hatékony folyamat, mint a biológiai oxidáció. Miért él vele mégis az emberi szervezet?</p> <p>Miért érzed édesnek a kenyeret, ha sokáig rágod?</p> <p>Melyek a fotoszintézis és a biológiai oxidáció közös jellemzői?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az élő szervezetben előforduló legfontosabb biogén elemek, szerves és szervetlen szerves molekulák (a lipidek, a szénhidrátok, a fehérjék és a nukleinsavak).</p> <p>A sejt szerkezete és alkotói, az egyes sejtalkotók szerepe a sejt életében.</p> <p>Anyagszállítás a membránon keresztül.</p> <p>A sejtosztódás típusai és folyamatai, programozott és nem programozott sejthalál.</p> <p>A sejtek osztódó képessége, őssejt kutatás.</p>		<p><i>Informatika:</i> táblázat készítése, képszerkesztés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek, hossz- és keresztmetszeti ábrák.</p>
---	--	--

<p>Az anyagcsere sajátosságai és típusai energiaforrás és szénforrás alapján.</p> <p>Az enzimek felépítése és működése. szénhidrátok lebontása a sejtben.</p> <p>A szénhidrátok felépítő folyamata, a fotoszintézis.</p> <p>Szent-Györgyi Albert munkássága.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Biogén elem, kolloid rendszer, lipid, mono-, di- és poliszaharid, aminosav, peptidkötés, egyszerű fehérje, összetett fehérje, ATP, NAD⁺, NADP⁺, koenzim-A, DNS, RNS.</p> <p>Citoplazma, sejtíváz, membrán, endoplazmatikus hálózat, riboszóma, Golgi-készülék, lizoszóma, mitokondrium, színtest, sejtmag, kromoszóma, mitózis, meiózis.</p> <p>Enzim, glikolízis, citrátkör, terminális oxidáció, erjedés, biológiai oxidáció, fotoszintézis, fotolízis, elektronszállító rendszer.</p>	

Tematikai egység	Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A sejtek felépítése és működése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A molekuláris genetika alapjaival, szemléletmódjával kapcsolatos ismeretek alapján a molekuláris genetika eredményeinek alkalmazása, szerepének megértése a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek formálódásában.</p> <p>A molekuláris genetika hatásának belátása az élelmiszer- és gyógyszeriparra, a mezőgazdaságra és az emberre.</p> <p>A bioetika, a biotechnológia, a géntechnológia szerepének és jelentőségének belátása.</p> <p>A gén és a környezet, az emberi tevékenység, a hajlam és a kockázati tényezők kölcsönhatásának („sors vagy valószínűség”) megértése.</p> <p>Az emberi civilizáció fejlődésével létrejött önpusztítás veszélyének felismerése.</p>	

	<p>Megalapozott szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése.</p> <p>Annak megértése, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához; melyek az ezzel kapcsolatos kockázatok, az egyén felelősségének felismerése.</p>
--	---

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mit jelent a „félíg megmaradó” lemintázódás a DNS megkettőződésében?</p> <p>Miért bonyolult a DNS információtartalmának a megfejtése?</p> <p>Hogyan reagál egy működő lac-operon arra, hogy a táptalajból elfogy a tejcukor?</p> <p>Melyek a legismertebb génátviteli eljárások?</p> <p>Miért használható a bűnüldözésben a DNS-chip?</p> <p>Hogyan „készült” a Dolly nevű bárány?</p> <p>Mit jelent a génterápia?</p> <p>Gondold végig, milyen mutagén források találhatóak a lakásokban?</p> <p><i>Ismeretek</i></p>	<p>A DNS örökítő szerepének értelmezése.</p> <p>A kodonszótár használata a pontmutációk következményeinek levezetéséhez.</p> <p>Érvelés a géntechnológia alkalmazása mellett és ellen.</p> <p>A hétköznapi életben is elterjedten használt fogalmak (GMO, klón, gén stb.) jelentésének ismerete, szakszerű használata.</p> <p>A biotechnológia gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek bemutatása példákon keresztül.</p> <p>A molekuláris genetika korlátainak és az ezzel kapcsolatos etikai megfontolásoknak a bemutatása.</p>	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Informatika:</i> az információátvitel és -előhívás módjai.</p> <p><i>Etika:</i> a tudományos eredmények alkalmazásával kapcsolatos kérdések.</p>

<p>A DNS örökítőanyag-szerepe.</p> <p>RNS-szintézis és -érés.</p> <p>A genetikai kód és tulajdonságai.</p> <p>A fehérjeszintézis folyamata.</p> <p>A génműködés szabályozásának alapjai.</p> <p>A mutáció és típusai, valamint következményei (Down-kór, Klinefelter- és a Turner-szindróma, rák).</p> <p>A genetikai információ tárolása, megváltozása, kifejeződése, átadása, mesterséges megváltoztatása.</p> <p>Nukleotid szekvencia leolvasása.</p> <p>Plazmidok és az antibiotikum-rezisztencia, transzgenikus élőlény.</p> <p>DNS-chip, reprodukzív klónozás (Dolly), GMO-növények és állatok, mitokondriális DNS.</p> <p>Humán genomprogramok, génterápia.</p> <p>A környezet és az epigenetikai hatások.</p> <p>Mutagén hatások.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szemikonzervatív megkettőződés, triplet, a genetikai kód, kodon, antikodon genom, genomika, gén, allél, lac-operon, mobilis genetikai</p>	

	elem, mutáció, mutagén, rekombináns DNS-technológia, restriktív enzim, transzgenikus élőlény, GMO-élőlény, genomprogram.
--	--

Tematikai egység	Genetika: az öröklődés		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az öröklődés molekuláris alapjai. Sejtbiológia.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mendeli genetika szemléletmódja és kibontakozása fő lépéseinek (tudománytörténeti vonatkozások is) megismerése.</p> <p>Az ember megismerése és egészségének fejlesztése az emberi öröklődés példáin.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése genetikai feladatok megoldásával.</p> <p>A genetikai tanácsadás gyakorlati hasznának belátása.</p> <p>Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése, a matematika eszköztárának használata a biológiában.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Hogyan érvényesülnek a Mendel-szabályok az AB0 és Rh vércsoport öröklődésében?</p> <p>Miért nevezzük a nemhez kapcsolt gének öröklődését „cikk-cakk” öröklődésnek?</p> <p>Miért tiltott a világ legtöbb országában a vérrokonok házassága?</p> <p>Mi a valószínűsége a fiú, illetve a lány utódok születésének?</p> <p>Hogyan örökölhette egy férfi a vörös-zöld színtévesztés betegségét, ha szülei egészségesek voltak?</p>	<p>Az öröklődés folyamatainak leírása és magyarázata, az összefüggések felismerése.</p> <p>A genetikai tanácsadás szerepének belátása az utódvállalásban.</p> <p>Családfaelemzés.</p> <p>A környezeti hatások öröklődésben betöltött szerepének magyarázata.</p> <p>Mendel és Morgan kutatási módszerének és eredményeinek értelmezése.</p> <p>A mendeli következtetések korlátainak értelmezése.</p> <p>Genetikai feladatok megoldása.</p>	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Matematika:</i> a valószínűség-számítás és a statisztika alapjai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A vérzékenység öröklődése az európai királyi családokban. Rokonházasság a fáraók dinasztiáiban.</p>	

<p>Miért kell a hibrid kukorica vetőmagját évente újra előállítani?</p> <p>Miért gyakoribbak az öröklődő betegségek zárt közösségekben?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Domináns-recesszív, intermedier és kodomináns öröklődés.</p> <p>A három Mendel-törvény.</p> <p>Egygénes, kétgénes és poligénes öröklődés.</p> <p>Génkölcsönhatások, random keresztezés, letális hatások.</p> <p>A nemi kromoszómához kötött öröklődés.</p> <p>A humán genetika vizsgálati módszerei (családfelemzés, ikerkutatás).</p> <p>A Drosophila (ecetmuslica) mint a genetika modellszervezete.</p> <p>A mennyiségi jellegek öröklődése.</p> <p>Környezeti hatások, örökölhetőség, hajlamosító gének, küszöbmodell, heterózishatás (pl. hibridkukorica, brojlersirke), anyai öröklődés.</p> <p>Genetikai eredetű betegségek (albinizmus, színtévesztés, vérzékenység, sarlósejtes vérszegénység, Down-kór,</p>	<p>Családfa alapján következtetés egy jelleg öröklődés menetére.</p>	<p>A kommunista diktatúra ideológiai alapú tudományirányítása (Micsurin).</p>
--	--	---

csípőficam, magas vérnyomás stb.). A genetikai tanácsadás alapelvei.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Genotípus, fenotípus, homozigóta, heterozigóta, ivari és testi kromoszóma, hemizigóta, minőségi jelleg, mennyiségi jelleg, gamétatisztaság elve, tesztelő keresztezés, reciprok keresztezés.	

Tematikai egység	Az emberi szervezet szabályozó működése. Jelátvitel testfolyadék révén	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme, sejtbiológia: fehérjék, szteroidok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A belső elválasztású mirigyek szerepének megértése a homeosztázis, a belső környezet dinamikus állandóságának kialakításában. Hálózatok bemutatása a hormonális szabályozás rendszerében. Testképzavarok, az izomfejlődést elősegítő doppinghatású anyagok káros hatásainak hangsúlyozása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a különbség a belső- és a külső elválasztású mirigyek között?</p> <p>Miért van szükség a szervezetben a sejtek kommunikációjára?</p> <p>Milyen kapcsolat van az idegi és a hormonális szabályozás között?</p> <p>Miért nagyobb a pajzsmirigyünk télen, mint nyáron?</p> <p>Miért nő meg egyes fogságban tartott emlősök mellékveséje?</p> <p>Milyen veszélyekkel jár a hormontartalmú doppingszerek alkalmazása?</p> <p>Mely betegségek vezethetők vissza a hormonrendszer zavarára?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A belső elválasztású mirigyek hormonjai és azok hatásai. A szövetekben termelődő hormonok és hatásuk.</p>	<p>A hormonok kémiai összetétele és hatásmechanizmusa közötti kapcsolat megértése.</p> <p>Annak elemzése, hogyan befolyásolják a belső elválasztású mirigyek hormonjai a homeosztázist.</p> <p>A vezéreltség és a szabályozottság, a negatív és a pozitív visszacsatolás általános mechanizmusának a megértése.</p>	<p><i>Kémia:</i> szerves kémia, alkálifémek és alkáliföldfémek.</p> <p><i>Informatika:</i> a szabályozás alapjai.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a teljesítményfokozó szerek veszélyei.</p>

<p>A hormonok hatásmechanizmusa.</p> <p>A vércukorszint hormonális szabályozása.</p> <p>A hormontartalmú doppingszerek hatásai és veszélyei. A hormonrendszer betegséget jelző kórképek felismerése és kezelésük megismertetése.</p> <p>Cukorbetegség és a pajzsmirigy-rendellenességek. A hormonok hatása a viselkedésre.</p> <p>Az anabolikus szteroidok veszélyei.</p> <p>Az egészséget befolyásoló rizikófaktorok.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Neuroendokrin rendszer, vezérlés, szabályozás, negatív visszacsatolás, hírvivő, receptor, célsejt, az agyalapi mirigy, a pajzsmirigy, a mellékpajzsmirigy, a hasnyálmirigy, a mellékvese, az ivarmirigyek és ezek hormonjai.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az emberi szervezet szabályozó működése. Jelátvitel szinapszisok révén, az idegrendszer felépítése és működése</p>	<p>Órakeret 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme. A sejt felépítése és működése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az idegi kapcsolatok térbeli és időbeli hálózatként való értelmezése.</p> <p>A tudatos cselekvés és az érzelmek biológiájának megismerése.</p> <p>Az idegrendszer működéséhez kapcsolódó leggyakoribb betegségek, a kialakulásukban leggyakoribb kockázati tényezők megismerése és gyógyításuk lehetséges módjai.</p>	

	<p>Megfelelő kommunikációs stratégiák fejlesztése a nemkívánatos médiatartalmak elhárítására.</p> <p>A narkotikumhasználat kockázatainak megismerése és tudatos kerülése.</p> <p>Nemzeti öntudat fejlesztése Szentágothai János, Somogyi Péter, Freund Tamás, Hámori József és Buzsáki György munkásságának megismerése által.</p>
--	--

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Hogyan fogják fel, és hogyan továbbítják az idegsejtek a külvilág jeleit?</p> <p>Hogyan okoz bénulást és halált a nyílbéka mérge?</p> <p>Mi a gerincvelő és az agy szerepe az idegi szabályozásban?</p> <p>Melyek az agykéreg legfontosabb szerkezeti és működési jellemzői?</p> <p>Milyen közös és egyedi jellemzői vannak érzékszerveinknek?</p> <p>Miért egészségtelen evés közben olvasással lekötni a figyelmünket?</p> <p>Hogyan érik el a borkóstolók, hogy az egymás után vizsgált borok zamatát azonos eséllyel tudják minősíteni?</p>	<p>A nyugalmi, az akciós és a posztszinaptikus potenciálok kialakulásának magyarázata.</p> <p>Annak megértése, hogy az idegsejten belül a jelterjedés elektromos, az idegsejtek között pedig döntően kémiai jellegű.</p> <p>Az idegrendszer felépítése és működése közötti összefüggés elemzése.</p> <p>Az agykéreg működésének és az alvás biológiai szerepének értelmezése.</p> <p>A civilizációs életmód és az idegrendszeri betegségek kapcsolatának felismerése.</p>	<p><i>Kémia:</i> elektrokémiai alapismeretek, Daniell-elem, elektródpotenciál.</p> <p><i>Fizika:</i> Az áramvezetés feltételei. Optika, lencsék, fénytörés, képalkotás, hullámtan, hangtan.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Hangtan. Karinthy Frigyes: Utazás a koponyám körül.</p> <p><i>Informatika:</i> a szabályozás alapjai, jelátvitel.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek metszetei.</p>

<p>Milyen közegek vesznek részt a hang terjedésében és érzékelésében? Miért nem látunk színeket gyenge fényben?</p> <p>Hol érte az agyvérzés azt a beteget, aki nem tudja mozgatni a bal karját?</p> <p>Mit jelent a bal félteke dominanciája?</p> <p>Mit tehetünk az idegrendszerünket érintő rendellenességek megelőzése érdekében?</p> <p>Hogyan alkalmazkodik szervezetünk a testi- és lelki terheléshez?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az idegsejt felépítése és működése (nyugalmi potenciál, akciós potenciál).</p> <p>Ingerületvezetés csupasz és velőshüvelyes axonon.</p> <p>A szinaptikus jelátvitel mechanizmusa és típusai (serkentő, gátló).</p> <p>A szinapszisok összegződése és időzítése, a visszaterjedő akciós potenciál és szabályozó szerepe. Függőségek: narkotikumok, opiátok, stimulánsok.</p>		
--	--	--

<p>A gerincvelő felépítése és működése.</p> <p>A reflexív felépítése (izom és bőr eredetű, szomatikus és vegetatív reflexek).</p> <p>Az agy felépítése, működése és vérellátása.</p> <p>Az érzékszervek felépítése és működése, hibáik és a korrigálás lehetőségei.</p> <p>Az idegrendszer érző működése (idegek, pályák, központok). Az idegrendszer mozgató működése (központok, extrapiramidális és piramis-pályarendszer, gerincvelő, végrehajtó szervek).</p> <p>A vegetatív idegrendszer (Cannon-féle vészreakció, stressz).</p> <p>Az idegrendszer betegségei (Parkinson-kór, Alzheimer-kór, depresszió).</p> <p>Selye János és Békésy György munkássága.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Inger, ingerküszöb, neuron, dendrit, axon, axondomb, velőshüvely, glia, nyugalmi potenciál, akciós potenciál, Na⁺/K⁺ pumpa, depolarizáció, repolarizáció, refrakter szakasz, szinapszis.</p> <p>Reflexív, mag, dúc, pálya, ideg, idegrost, szomatikus, vegetatív, gerincvelői reflex, agytörzs, agytörzsi hálózatos állomány, köztiagy, kisagy, nagyagy, agykérgi sejtoszlop, limbikus rendszer, érzékszerv, receptor, extrapiramidális és piramis-pályarendszer, szimpatikus, paraszimpatikus hatás.</p>	

Tematikai egység	Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása. Kültakaró és mozgás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az ember kültakarója, mozgása és egészségvédelme. Szövetteni alapismeretek. A sejt felépítése és működése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korosztályos személyi higiénia problémáinak és kezelésük lehetséges módjainak megismerése. A reális és az idealizált énkép közötti különbségek felismerésének és elfogadásának elősegítése. A természettudományos ismereteknek a hétköznapi élet problémáinak megoldásában való alkalmazása. Egészségügyi ismeretek bővítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a jelentősége a bőrben levő verejték- és faggyúmirigyeknek?</p> <p>Milyen előnyökkel és milyen hátrányokkal járhat a napozás?</p> <p>Hogyan alakulnak ki az emberi fajra jellemző bőrszínváltozatok?</p> <p>Hogyan használhatók a biológiai ismeretek a helyes bőrápolásban?</p> <p>Hogyan alakul ki és előzhető meg a csontritkulás?</p>	<p>Az izomláz kialakulásának és megszűnésének értelmezése a sejtek és szervek anyagcseréjének összekapcsolásával.</p> <p>A láz lehetséges okainak magyarázata.</p> <p>A testépítés során alkalmazott táplálékkiegészítők káros hatásainak elemzése.</p> <p>A női és férfi váz- és izomrendszer összehasonlítása.</p> <p>A vázizmok reflexes és akaratlagos szabályozásának összehasonlítása.</p> <p>A médiában megjelenő áltudományos és kereskedelmi célú közlemények, hírek kritikai elemzése.</p> <p>Az elsősegélynyújtás gyakorlása.</p>	<p><i>Fizika:</i> gravitáció, munkavégzés, forgatónyomaték.</p> <p><i>Kémia:</i> Ca-vegyületek.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> az edzettség növelése, a megfelelő testalkat kialakítása.</p>

<p>Mi az oka annak, hogy a láb nagyujja nem fordítható szembe a többivel?</p> <p>Milyen összefüggés van a csigolyák felépítése és sokrétű funkciója között?</p> <p>Milyen anyagok és folyamatok szolgáltatják az izom működéséhez szükséges energiát?</p> <p>Hogyan előzhetők meg a mozgásszervi betegségek?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az emberi bőr felépítése, biológiai szerepe és működése.</p> <p>A bőr rétegei, szöveti szerkezete, mirigyei (emlő is), a benne található receptorok. A neuroendokrin hőszabályozás.</p> <p>A bőr betegségei.</p> <p>A mozgásszervrendszer felépítése és működése: a csont- és izomrendszer</p> <p style="padding-left: 40px;">anatómiai felépítése, szöveti szerkezete, kémiai összetétele,</p> <p>a mozgás idegi</p> <p style="padding-left: 40px;">szabályozása.</p> <p>Az izomműködés molekuláris mechanizmusa.</p>		
--	--	--

A mozgásszegény és a sportos életmód következményei, a váz- és izomrendszer betegségei.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hipotermia, ergoszterin, csonthártya, csöves csont, lapos csont, ízület, miofibrillum, izompólya, izomnyaláb, rágás, tartós izom-összehúzódás, izomtónus, miozin, aktin, ionpumpa, fehér izom, vörösisom, kreatin-foszfát, mioglobin, Cori-kör.	

Tematikai egység	Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása. Az ember táplálkozása, légzése és kiválasztása, a vér és a vérkeringés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az anyagcsere főbb folyamatai és egészségvédelme, szövettani ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szervrendszerek összehangolt működésének megértése a sejt, a szerv és a szervezet szintjén. A tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezők megismerése. Az egészséges életmód és a tudatos táplálkozás fontosságának felismerése, az egészségkárosító szokások egyéni és társadalmi hátrányainak belátása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i> Hogyan emésztődik meg a szalonnás tojásrántotta a szervezetünkben? Mi a bélbaktériumok élettani működése? Hogyan függ össze a testsúly megőrzése a helyes táplálkozással?	A tápcsatorna reflexes folyamatainak és az éhségérzet kialakulásának magyarázata. A szervrendszerek egészséges állapotát jelző adatok elemzése. A szén-monoxid és a szén-dioxid okozta mérgezés tüneteinek felismerése és a tennivalók ismerete. Érvek gyűjtése a szűrővizsgálatok fontosságáról.	<i>Fizika:</i> nyomás, gáztörvények. <i>Ének-zene:</i> hangképzés. <i>Kémia:</i> kémiai számítások, pH, szerves kémia, sav-bázis reakciók,

<p>Változik-e a be- és kilégzés az űrkabinban, ha a levegő összetétele és nyomása megegyezik a tengerszinti légkörével?</p> <p>Miért alkalmas a kilélegzett levegő mesterséges lélegeztetésre?</p> <p>Milyen környezeti hatások és káros szokások veszélyeztetik légzőszervrendszerünk egészségét?</p> <p>Miért lehet a cukorbetegek vizeletében jelentős mennyiségű cukor és leheletükben aceton?</p> <p>Hogyan változik a vizelet mennyisége és összetétele, ha sok vizet iszunk, vagy erősen sós ételt fogyasztunk?</p> <p>Mi a vérdopping?</p> <p>Milyen káros következményekkel jár a vér albumin tartalmának a csökkenése, és ez mikor fordulhat elő?</p> <p>Hogyan hat a vérnyomásra az erek összkeresztmetszetének szűkülése, illetve tágulása?</p> <p>Hogyan változik a keringési perctérfogat az edzetlen és a rendszeresen sportoló ember szervezetében?</p>	<p>A szervrendszerekhez kapcsolódó civilizációs betegségek kockázati tényezőinek elemzése.</p> <p>Pulzus- és vérnyomásmérés.</p> <p>Az IKT lehetőségeinek felhasználása gyakorlati problémák megoldásában.</p>	<p>makromolekulák hidrolízise, karbamid.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> metszetek.</p>
---	--	---

<p>Hogyan módosulhat a légzés és a vérkeringés feleléskor? Melyek a leggyakoribb szív- és érrendszeri betegségek, és ezek hogyan előzhetőek meg?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a vérkeringés szervrendszerének felépítése, működése, különös tekintettel az anyagcserében és a homeosztázis kialakításában betöltött szerepükre.</p> <p>A táplálkozás, a légzés, a vérkeringés és a kiválasztás szabályozása.</p> <p>A szív ingerületkeltő és -vezető rendszere.</p> <p>A vér fizikai, kémiai és biológiai jellemzői és szerepe az élő szervezet belső egyensúlyának kialakításában.</p> <p>A véralvadás folyamata.</p> <p>A táplálkozáshoz, a kiválasztáshoz, a légzéshez és a vérkeringéshez kapcsolódó civilizációs betegségek.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alapanyagcsere, perisztaltikus mozgás, emésztőmirigyek, emésztőnedvek, emésztőenzimek, minőségi és mennyiségi éhezés, sejtlégzés, belső gázcsere, külső gázcsere, légcsere, léghólyagok, hasi légzés, mellkasi légzés, vitálkapacitás, légzési perctérfogat, légmell,</p>	

nefron, szűrés, visszaszívás, kiválasztás, szűrlet, vizelet, vérplazma, limfocita, granulocita, monocita, pulzustérfogat, keringési perctérfogat, nyugalmi perctérfogat.

Tematikai egység	Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása. Szaporodás, egyedfejlődés és növekedés		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az ember szaporodása, egyedfejlődése és egészségvédelme. Sejtosztódás: mitózis, meiózis. Hormonrendszer.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi szexualitás biológiai és társadalmi-etikai megismerése. A felelősségteljes nemi magatartásra való törekvés kialakítása. A tudatos családtervezés, a várandós anya egészséges életmódja melletti érvek megismerése és elfogadtatása. Az alkalmazott technikák előnyei mellett azok korlátainak és kockázatainak a felismerése, ehhez kapcsolódóan a mérlegelésen alapuló véleményalkotás fejlesztése. Különböző szexuális kultúrájú társadalmi csoportok, közösségek etikai elveinek megismerése, összevetése. Az egyén, a család és a társadalom felelősségének megértése az utódvállalásban.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért van a férfiak kilövellt ondójában 300–400 millió spermium?</p> <p>Hogyan szabályozza a hormonrendszer a méh és a petefészek ciklusos működését?</p>	<p>A női nemi ciklus során a petefészekben, a méh nyálkahártyában, a testhőmérsékletben és a hormonrendszerben végbemenő változások összefüggéseinek magyarázata.</p> <p>A meddőséget korrigáló lehetséges orvosi beavatkozások megismerése és a kapcsolódó etikai problémák elemzése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> a nőideál változása a festészetben és szobrászatban a civilizáció kezdetétől napjainkig.</p>	

<p>Hogyan képződnek a hímivarsejtek és a petesejtek?</p> <p>Hogyan mutatható ki a vizeletből a korai terhesség?</p> <p>Miért veszélyes a művi terhesség-megszakítás?</p> <p>Hogyan történik a magzat táplálása?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az ember neme meghatározásának különböző szintjei (kromoszomális, ivarszervi és pszichoszexuális nem).</p> <p>A férfi és női nemi szervek felépítése, működése, és a működés szabályozása.</p> <p>A spermium és a petesejt érése. A meddőség okai.</p> <p>A hormonális fogamzásgátlás alapjai.</p> <p>A megtermékenyítés sejtbiológiai alapjai.</p> <p>A terhesség és a szülés.</p> <p>Az ember egyedfejlődése, a méhen belüli és a posztembrionális fejlődés fő szakaszai.</p>	<p>Az anyai és a magzati vérkeringés kapcsolatának bemutatása, összefüggésének igazolása az egészséges életmóddal.</p> <p>A családtervezés lehetőségei, a fogamzásgátlás egyes módszereinek előnyei és hátrányai.</p> <p>A szexuális úton terjedő betegségek és elkerülésük módjainak megismertetése.</p> <p>A szexuális tartalmú adathalászat lehetséges veszélyeinek elemzése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kromoszómális, ivarszervi és pszichoszexuális nem, erekció és ejakuláció, tesztoszteron, ovuláció, sárgatest, ösztrogén, progeszteron, menstruáció, megtermékenyítés, beágyazódás, lombikbébi,</p>	

	koriongonadotropinok, vetélés, abortusz, magzatburok, embriópajzs, embrió, méhlepény, köldökzsinór, akceleráció.
--	--

Tematikai egység	Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A sejt felépítése és működése, molekuláris genetikai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az immunválasz alapjainak, szemléletmódjának, az egészségügyre, a betegségek gyors felismerésére, a megelőzésére és a társadalom higiéniai kultúrájára való hatásának a megismerése.</p> <p>A védőoltás és az egészségügyi politika kapcsolatának megértése.</p> <p>Az immunrendszer és a gyógyszerhasználat (pl. antibiotikumok) kapcsolatának megértése.</p> <p>Szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése.</p> <p>Annak felismerése, hogy az immunológia eredményeinek, alkalmazásának milyen szerepe van a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek formálódásában.</p> <p>Annak megértése, hogy hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák (pl. fertőzések, járványok, higiéniai problémák) kialakulásához, ezek kockázatának és az ezzel kapcsolatos felelősség belátása.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért duzzadnak meg fertőzések hatására a nyirokcsomók?</p> <p>Milyen kapcsolat van az immunrendszer sejtjei között?</p>	<p>Az immunrendszer azon képességének bemutatása, amely nemcsak a „saját – nem saját”, hanem a „veszélyes – nem veszélyes” között is különbséget tud tenni,</p> <p>A veleszületett és az egyedi élet során szerzett immunválasz kapcsolatának elemzése.</p>	<p><i>Kémia:</i> szénhidrátok, nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Informatika:</i> információtárolás és -előhívás.</p>

<p>Miért kapnak védőoltásokat a távoli földrészekre utazók?</p> <p>Miért nincs RH-összeférhetetlenség annál a házaspárnál, ahol a feleség RH+?</p> <p>Miért alakulhat ki pollenallergia?</p> <p>Hogyan győzi le szervezetünk a vírus- és baktériumfertőzéseket?</p> <p>Hogyan védekezik szervezetünk a daganatsejtek ellen?</p>	<p>Példák gyűjtése a higiénia, a gyógyszer- és táplálkozási allergiák első tüneteiről.</p> <p>A fertőzések és az életmód szerepének magyarázata az immunválaszban.</p> <p>Az elmúlt időben jelentkezett influenzajárványok tapasztalatainak elemzése.</p> <p>A vérátömlesztés és a szervátültetés során fellépő immunproblémák elemzése.</p> <p>A hétköznapi nyelvhasználatban elterjedt idegen szavak (pl. AIDS) helyes használata.</p>	
<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az immunrendszer résztvevői, sejtes és oldékony komponensei, főbb feladatai.</p> <p>Veleszületett és az egyedi élet során szerzett immunválasz.</p> <p>A vércsoportok, vérátömlesztés, szervátültetés.</p> <p>Az allergia, autoimmun betegségek, a szerzett (pl. AIDS) és örökölt immunhiányok, valamint a rák és a fertőzések elleni immunválasz főbb mechanizmusai.</p>		

<p>A védőoltások szerepe a betegségek megelőzésében.</p> <p>Védekezés a vírus- és baktériumfertőzések és a daganatsejtek ellen.</p> <p>Egyéni és etnikai genetikai eltérések az immunválaszban.</p> <p>Biológiai (immun-) terápiák és perspektívájuk.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Immunrendszer-hálózat, antigén, antigénreceptor, T és B nyiroksejtek, falósejtek, nyúlványos sejtek, antitest, antigén felismerés, a veleszületett (természetes) immunválasz, szerzett immunválasz, immunmemória, allergia, szerzett és örökölt immunhiány, autoimmunhiány, védőoltás.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Evolúció. Biológiai evolúció</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Állattan és növénytan, genetika, sejtbiológia</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A biológiai evolúciónak mint a világegyetem legbonyolultabb folyamatgyűjtésének az értelmezése.</p> <p>Az összetett rendszerek elemzése, a nehézségek felismerése.</p> <p>Tudománytörténeti folyamatok értelmezése.</p> <p>A természet egységére vonatkozó elképzelések formálása.</p> <p>A faj fogalma és a fajok rendszerezése nehézségeinek felismerése.</p> <p>Az élő szervezetek felépítésében és működésében megfigyelhető közös sajátosságok összegzése.</p> <p>Az evolúciós gondolkodás alkalmazása a növény- és állatfajok földrajzi elterjedésével kapcsolatos következtetésekből.</p> <p>A biológiai evolúció időskálájának megismerése és értelmezése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Melyek az ideális populáció jellemzői?</p> <p>Mi az oka annak, hogy az emberiség génállományában fokozódik a hibás allélek száma?</p> <p>Milyen evolúciós jelenség a Darwin-pintyek megjelenése és változataik kialakulása a Galapagos-szigeteken?</p> <p>Miben különbözik a természetes és a mesterséges szelekció?</p> <p>Mi lehet az oka annak, hogy az észak-amerikai indiánok körében a B vércsoport nem fordul elő?</p> <p>Milyen kísérletekkel próbálták a tudósok igazolni a szerves biomolekulák abiogén keletkezését?</p> <p>Milyen érvek szólnak az endoszimbionta elmélet mellett?</p> <p>Milyen jelentősége van a kb. 50 m² felületű belső membránrendszer kialakulásának az eukarióta sejtekben?</p> <p>Milyen magyarországi emberleleteket ismerünk?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A mikro- és makroevolúció fogalmának értelmezése.</p> <p>Az ideális populáció modellje.</p> <p>A Hardy–Weinberg-egyensúly.</p>	<p>Példák gyűjtése a legfontosabb hungarikumok ismeretében a házasításra és a mesterséges szelekcióra.</p> <p>A sarlósejtes vérszegénység és a malária közötti összefüggés elemzése.</p> <p>Különböző kormeghatározási módszerek összehasonlítása.</p> <p>A mikro- és makroevolúció összehasonlítása.</p> <p>Érvek gyűjtése az eukarióta sejt kialakulásának evolúciós jelentőségéről.</p> <p>Az evolúciós szemlélet formálása.</p>	<p><i>Földrajz:</i> kozmológia, földtörténeti korok, állat- és növényföldrajzi ismeretek.</p> <p><i>Fizika:</i> az univerzum kialakulása, csillagfejlődés.</p> <p><i>Kémia:</i> izotópok, radioaktivitás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ősközösség.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> barlangrajzok.</p> <p><i>Etika:</i> genetikával kapcsolatos kérdések.</p>
--	---	---

<p>A mutációk, a szelekció és a génáramlás szerepe a populációk genetikai átalakulásában.</p> <p>Darwin munkássága. Mesterséges szelekció, házasítás, nemesítés (a legfontosabb kiindulási fajok és hungarikumok ismerete).</p> <p>A földrajzi, ökológiai és genetikai izoláció szerepe a populációk átalakulásában.</p> <p>A koevolúció, a kooperációs evolúció alapjai.</p> <p>A kémiai evolúció (Miller-kísérlet).</p> <p>Az élet kialakulásának elméletei.</p> <p>Prokariótából eukriótává válás.</p> <p>A bioszféra evolúciójának néhány feltételezett kulcslépése.</p> <p>Az ember evolúciója.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Evolúció, biológiai evolúció, evolúciós egység, mikro- és makroevolúció, ideális populáció, reális populáció, szelekció, fitness, génáramlás, genetikai sodródás, alapító elv, házasítás, nemesítés, speciáció, hibridizáció, izoláció, horizontális géntranszfer, relatív és abszolút kormeghatározás, „élő kövület”, lenyomat, kövület, koevolúció, kémiai evolúció, emberi rassz, atavizmus.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Rendszerbiológia és evolúció</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Sejtbiológia, genetika, immunológia, ökológia.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A környezet és az ember, az emberi közösség komplex kapcsolatának megértése. A rendszerelvű biológiai gondolkodás hatásának megértése az emberi együttélésre, a környezet megóvására és az egészségügyre.</p> <p>A modern biológia és a bioinformatika egyre szorosabb kapcsolatának felismerése.</p>	

	<p>A biológiai és környezettudományok rohamos fejlődése által felvetődő új kérdések, konfliktusok és lehetséges megoldások bemutatása, azok (bio)etikai, jogi és világnézeti vonatkozásaival. Az evolúció bemutatása mint a biológiai rendszerek változásainak alaptörvénye. A felvetődő ideológiai viták hátterének feltárása és feloldhatósága.</p> <p>A megalapozott szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Milyen gazdálkodási, gondolkodási és életmódbeli formák lehetnek az emberiség fennmaradásának feltételei? Melyek az élet biológiai jellegzetességei? Milyen általános és sajátos törvényszerűségek jellemzik az egyes biológiai rendszereket? Melyek azok a biológiában megismert új technikák, amelyek elősegíthetik az emberiség fejlődését?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A biológiai rendszerekben működő általános (hasonló és eltérő) törvényszerűségek. Az élet alapvető (biológiai) jellegzetességei. A bioszféra hierarchikus rendszerei. Bioinformatikai alapfogalmak.</p>	<p>Érvelés a bioetika fő kihívásainak a joggal és a világnézettel való kapcsolatáról.</p> <p>Az élő rendszerek minőségi és mennyiségi összefüggéseinek elemzése a rendszerelvű biológiai gondolkodás alapján.</p> <p>Betegségi térképek keresése az interneten, értelmezésük.</p> <p>A nemzetközileg elfogadott bioetikai alapelvek és törvények értékelése.</p>	<p><i>Informatika:</i> információtárolás és előhívás, a biológiai jelenségek informatikai megközelítése.</p> <p><i>Etika:</i> környezetetika.</p>

<p>A biológiai hálózatok.</p> <p>A jövő kilátásai és új kihívásai a biológia várható fejlődésének tükrében.</p> <p>Az evolúcióelmélet és az evolúciós modell mai bizonyítékai.</p> <p>A bioetika alapjai.</p> <p>Az ökológia és az evolúcióbiológia kapcsolata.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Biológiai hálózat, betegségtérképek, bioetika, személyiségi jog, bioszociális háló, hálózatos evolúciós kép.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók megértik a környezet- és természetvédelem alapjait, elsajátítják az ökológiai szemléletet, és nyitottá válnak a környezetkímélő gazdasági- és társadalmi stratégiák befogadására. Megszerzett ismereteiket a gyakorlatban, mindennapi életükben is alkalmazzák.</p> <p>A tanulók felismerik a molekulák és a sejtalkotó részek kooperativitását, képesek a kémia, illetve a biológia tantárgyban tanult ismeretek összekapcsolására. Megértik az anyag-, az energia- és az információforgalom összefüggéseit az élő rendszerekben.</p> <p>Rendszerben látják a hormonális, az idegi és az immunológiai szabályozást, és képesek összekapcsolni a szervrendszerek működését, kémiai, fizikai, műszaki és sejtbiológiai ismeretekkel. Felismerik a biológiai, a technikai és a társadalmi szabályozás analógiáit.</p> <p>Biológiai ismereteik alapján az ember egészségi állapotára jellemző következtetéseket képesek levonni. Tudatosul bennük, hogy az ember szexuális életében alapvetőek a biológiai folyamatok, de a szerelemre épülő tartós párkapcsolat, az utódok tudatos vállalása, felelősségteljes felnevelése biztosít csak emberhez méltó életet.</p> <p>Helyesen értelmezik az evolúciós modellt. A rendszerelvű gondolkodás alapján megértik az emberi és egyéb élő rendszerek minőségi és</p>
--	---

	<p>mennyiségi összefüggéseit. Felismerik a biológia és a társadalmi gondolkodás közötti kapcsolatot.</p> <p>Képesé és nyitottá válnak az interdiszciplináris gondolkodásra.</p> <p>A saját életükben felismerik a biológiai eredetű problémákat, életmódjuk helyes megválasztásával, megbízható szakmai ismereteik alapján felelős egyéni és társadalmi döntéseket képesek hozni.</p>
--	---

HELYI TANTERV FELNÖTTEK KÖZÉPISKOLÁJA

BIOLOGIA - EGÉSZSÉGTAN

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

„B” VÁLTOZAT

ALAPÓRÁS		
10. évfolyam		
	Kerettanterv órakerete	Esti oktatás helyi tanterv órakerete
Bevezetés a biológiába. A biológia tárgya és módszerei	2 óra	2 óra
Az egyed szerveződési szintje. Nem sejtes rendszerek: vírusok, szubvirális rendszerek	2 óra	2 óra
Önálló sejtek. Szerkezet és működés a prokarióták világában	4 óra	2 óra
Az alacsonyabb rendű eukarióták általános jellemzői	4 óra	2 óra
Többsejtűség.	4 óra	3 óra

Sejtfonalak, teleptest és álszövet: gombák, szivacsok		
Az állati sejt és a főbb szövettípusok jellemzői	5 óra	2 óra
Szerkezet és működés az állatok világában. Csalánozók, férgek, puhatestűek, ízeltlábúak	6 óra	3 óra
Tüskésbőrűek, elő- és fejgerinchúrosok, gerincesek testfelépítése és működése. A gerincesek nagy csoportjai	7 óra	5 óra
Az állatok viselkedése	6 óra	2 óra
A növényi sejt. Szerveződési formák	4 óra	2 óra
A növények országa. Valódi növények	12 óra	7 óra
A növények élete	6 óra	4 óra
Óraszám összesen	62	36
11. évfolyam		
	Kerettanterv órakerete	Esti oktatás helyi tanterv órakerete
	8 óra	
	5 óra	
	7 óra	
Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje	20 óra	10 óra

Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai	10 óra	6 óra
Genetika: az öröklődés	16 óra	8 óra
Óraszám összesen	66	36
12. évfolyam		
	Kerettanterv órakerete	Esti oktatás helyi tanterv órakerete
	5 óra	
	15 óra	
Az ember önfenntartó működése és ennek szabályozása. Kültakaró és mozgás	5 óra	
Az ember táplálkozása, légzése és kiválasztása, a vér és a vérkeringés	12 óra	
Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai	4 óra	
Szaporodás, egyedfejlődés és növekedés	6 óra	3 óra
Evolúció. Biológiai evolúció	6 óra	
Rendszerbiológia és evolúció	3 óra	
Óraszám összesen	56	30

BIOLÓGIA ESTI HELYI TANTERV ÉRETTSÉGIZŐK SZÁMÁRA

A biológiát érettségi tárgyként választó esti oktatásban részt vevő hallgatók számára heti egy órában tartott felkészítés, melynek célja alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés és az alap órák során megszerzett ismeretek elmélyítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése, az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

BIOLÓGIA ÉRETTSÉGI FELKÉSZÍTŐ (ESTI)	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Esti helyi tanterv órakerete
A biológia tárgya és módszerei - Az egyed szerveződési szintjei: nem sejtes – pro-, és eukarióta egysejtűek – többsejtűek	5
Az állati sejt és a főbb szövettípusok jellemzői. Szerkezet és működés az állatok világában	5
Ökológia: Az élőlények környezete – ökoszisztéma	4
Életközösségek – bioszféra – környezetvédelem	4
Az állatok viselkedése	3
Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje	7
A növényi sejt, szerveződési formák. A növények országa. Valódi növények	4
A növények élete	4
Óraszám összesen	36

12. évfolyam	
Tematikai egység	Esti helyi tanterv órakerete
Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai	3
Genetika: az öröklődés	5
Az emberi szervezet szabályozó működése: jelátvitel szinapszisok révén, az idegrendszer felépítése és működése	4
Jelátvitel testfolyadék révén	2
Az ember önfenntartó működése és ennek szabályozása: a táplálkozás, légzés, kültakaró, mozgás és a kiválasztás	4
Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai. A vér és a keringési rendszer	3
A szaporodás és az egyedfejlődés. Egészségügyi ismeretek.	2
Evolúció	4
Felkészülés az érettségire (próba érettségi feladatsorok)	3
Óraszám összesen	30

A gimnáziumban megvalósuló biológiatanítás célja, hogy az általános iskola 7–8. évfolyamán megszerzett ismeretekre, készségekre és képességekre építve a tanulókkal megismertesse az élő természet működését, annak legfontosabb törvényszerűségeit, tudatosítsa az ember és környezetének és egészségének elválaszthatatlan kapcsolatát, valamint – a többi tantárggyal együtt – kialakítsa az új ismeretek önálló megszerzésének igényét.

Az egyik legfontosabb nevelési cél, hogy a tanulók érzékenyek legyenek környezetük, szervezetük változásaira, lássák sérülékenységét és az emberi felelőtlenség, egészségtelen életvitel következményeit. Alakuljon ki bennük környezetük és egészségük védelmének igénye.

A tanulók az élővilág rendkívüli változatosságát és a természeti törvényeket megismerve megérthetik, hogy az ember mint a természet része csak a törvények betartásával, a természettel egységben maradhat fenn. A fennmaradásához meg kell tanulnia a természeti erőforrások takarékos, felelősségteljes használatát, azok megújulási képességére való

tekintettel. Egy olyan viselkedésforma elsajátítása válik elengedhetetlenné, amely környezet- és értékvédő.

A biológia-egészségtan tanításának célja, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok alkalmazásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek testi és lelki egészségük védelme érdekében. Feladata, hogy segítse a tanulót a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében, a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A gimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel a tanulókat arra, hogy a tudás – az állandó értékek mellett – mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknál az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet.

A tanulókkal meg kell ismertetni a tantárgy tanulási módszereit, hogy a számukra legcélravezetőbbet ki tudják választani. A megfigyelési szempontok, a megfigyelések rögzítési lehetőségeinek megadása, a logikai lépések mintája, a jegyzetelés és lényegkiemelés gyakoroltatása, a csoportmunka előnyeinek megtapasztaltatása, a folyamatos tanári visszajelzés, értékelés mind azt segítik elő, hogy a tanulók egyre önállóbban, saját adottságaiknak megfelelően sajátíthassák el a tananyagot, és alkalmazni is tudják az ismereteket. A biológia tanulásában fontosak a vizuális információk, és a motiváció érdekében sikerrel lehet alkalmazni korunk ismerethordozóit (DVD, internet).

A tantárgy a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott több fejlesztési terület-nevelési cél megvalósulásához is hozzájárul. Természetéből adódóan lehetőség nyílik az egyén és az őt körülvevő világ megismerésére, egymásra hatásuk és egymásrataltságuk megértésére. Azáltal, hogy segíti olyan alapvető emberi készségek fejlesztését, mint az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a türelem, a megértés, az elfogadás, hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez.

A természettudományos kutatásban, a gyógyításban kimagasló magyar tudósok, pl. Balogh János, Békésy György, Hevesy György, Juhász Nagy Pál, Semmelweis Ignác, Szent-Györgyi Albert munkásságának megismerésével erősíti a tanulók nemzettudatát, a közösséghez tartozás érzését, miközben az emberi civilizáció kiemelkedő eredményeinek megismerésével a nemzetközi együttműködés, összefogás jelentősége is tudatosulhat bennük.

A környezethez való viszonyunk megismerése, az életközösségekben létező bonyolult hálózatok észlelése, az emberi szervezet és a benne zajló folyamatok egységes és mégis egyéneként változó megismerése lehetővé teszi az önismeret fejlesztését, ami pedig segíti a

kulturált közösségi viselkedés kialakítását. Az élőlények kapcsolatrendszerének megismerése során világossá válik, hogy az emberi kapcsolatok hálózatának alapszövege a család.

A tantárgy tanulása során alkalmazott sokszínű tevékenységek (kísérletek, megfigyelések, terepen történő vizsgálódások, a megfigyelések rajzos és digitális feldolgozása, értékelése, felmérések készítése, az alapvető elsősegélynyújtás elsajátítása, gyakorlása, tudósok életének megismerése, kutatása) során a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat.

A tanulói teljesítmények ellenőrzésének módszerei illeszkedjenek az ismeretszerzés és a képességfejlesztés sokszínű eljárásaihoz. A hagyományos értékelési eljárások (tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése, szóbeli feleltetés, elbeszélgetés és írásbeli ellenőrzés) mellett fontos pl. a gyakorlati feladatok megoldásának, az önálló kutatómunkának, a versenyeken és a pályázatokon való részvételnek az értékelése is.

évfolyam

A biológia tantárgy tanításának a 10. évfolyamon az a célja, hogy a tanulók felismerjék az élőlények (mikroorganizmusok, állatok, gombák, növények) testfelépítésének és életműködéseinek az evolúció során kialakult közös vonásait. Az életműködések alapján megértsék az élőlények egymásra utaltságát, megbizonyosodjanak arról, hogy az élővilágban minden faj egyenértékű. Az állati viselkedés tanulmányozása során vonjanak párhuzamot az emberi viselkedéssel. Ahhoz, hogy elegendő ismerethez jussanak az élővilág evolúciójának feldolgozásához, végezzenek kísérleteket, vizsgálódásokat iskolai keretek között és használják ki az internet adta lehetőségeket ismereteik bővítéséhez, ismereteik továbbadásához. Fajismeretük bővítésével alapozzák meg ökológiai tanulmányaikat. Ismerjék, szeressék és védjék a természetet!

Tematikai egység	Bevezetés a biológiába. A biológia tárgya és módszerei	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Fénymikroszkóp használata. Kísérletek tervezése, elemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti kutatásokra késztetés. A legfontosabb biológiai vizsgálati módszerek megismerése, alkalmazása – az iskola lehetőségeihez mérten. A mai kutatási	

	eszközök használati területekhez rendelése, jelentőségük megértése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mivel foglalkozik a növénytan (botanika), az állattan (zoológia), az embertan (antropológia) tudománya?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>10) Tudományágak, társtudományok (pl. anatómia, élettan, lélektan, etológia, ökológia, genetika, rendszertan, őslénytán; orvostudomány).</i></p> <p>A biológiai kutatás főbb módszerei: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, kísérlet, modellkészítés, szimuláció és ezek feldolgozására szolgáló értelmezés, elemzés, kiértékelés.</p> <p>Az orvostudományban és a biológia más társtudományában</p>	<p>Az ismert tudományágak és néhány biológiához tartozó társtudomány vizsgálati területeinek ismerete.</p> <p>A biológiai kutatási módszerek alkalmazása iskolai keretek között.</p> <p>A fénymikroszkóp használata.</p> <p>Elektronmikroszkópi és különböző kromatográfiai vizsgálatok menete, jelentősége, alkalmazási területei.</p> <p>Az élővilággal kapcsolatos méret- és időskála elemzése.</p> <p>Természeti jelenségek, folyamatok időbeli lefolyásának leírása függvényekkel; grafikonok elemzése, értelmezése.</p>	<p><i>Fizika:</i> fénytan, mértékegységek.</p> <p><i>Matematika:</i> mértékegységek, számítások.</p> <p><i>Kémia:</i> kísérletezés, kísérleti eszközök.</p>

ma is használatos vizsgálati eszközök, módszerek. A fénymikroszkóp szerkezete.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Botanika, zoológia, antropológia, etológia, pszichológia, szisztematika, paleontológia in vivo, in vitro, röntgensugár, ultrahang, komputertomográf (CT).	

Tematikai egység	Az egyed szerveződési szintje.		Órakeret
	Nem sejtes rendszerek: vírusok, szubvirális rendszerek		2 óra
Előzetes tudás	Vírusok általános jellemzése, az általuk okozott emberi betegségek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatoknak, valamint az önvizsgálatoknak a betegségek megelőzésében játszott szerepének felismerése.</p> <p>Az élő szervezetek működő rendszerként való értelmezése.</p> <p>Informatikai és a biológiai vírusok összehasonlítása. A vírusok élő és élettelen határán álló helyzetének felismerése.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az egyed szerveződési szintjei: nem sejtes rendszerek, önálló sejtek, többsejtű rendszerek.</p> <p><i>11) Az élő rendszerek általános</i></p>	<p>Önálló internetes vizsgáldás: a legfontosabb magyarországi előfordulású ismertebb emberi vírusbetegségek neve, jellemző adatai.</p> <p>Alapvető járványtani fogalmak ismerete. A helyi és világjárvány</p>	<p><i>Matematika:</i> geometria, poliéderek, mennyiségi összehasonlítás, mértékegységek.</p> <p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i></p>	

<p><i>tulajdonságai:</i> <i>anyagcsere,</i> <i>homeosztázis,</i> <i>ingerlékenység,</i> <i>mozgás,</i> <i>növekedés,</i> <i>szaporodás,</i> <i>öröklődés.</i></p> <p>A vírusok jellemzése, csoportosítása, a bakteriofágok és jelentőségük. <i>Csoportosítás a fertőzött élőlények szerint:</i></p> <p>A növényeket, illetve az állatokat fertőző legismertebb vírusok.</p> <p>Az embereket fertőző vírusok. <i>A nukleinsav alapján: DNS-, RNS-vírusok. Alak szerinti csoportosítás: helikális, kubikális, binális.</i></p> <p>A vírusok és szubvirális kórokozók (prion, viroid) felépítése, kórokozása. Fertőzés, higiénia (személyi és környezeti), járvány. Védőoltások, megelőzés.</p>	<p>fogalma, a megelőzés és elhárítás lehetőségei.</p> <p>A háziállatok és növények vírusbetegségeinek azonnali jelentése a közegészségügyi szerveknél.</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> a járványok történeti jelentősége.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> járványok irodalmi ábrázolása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Homeosztázis, helikális, kubikális, binális vírus, prion, viroid. Bakteriofág. Sejtes és nem sejtes szerveződés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Önálló sejtek. Szerkezet és működés a prokarióták világában</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
--------------------------------	--	---

Előzetes tudás	A baktériumok általános jellemzése, a fénymikroszkóp használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A baktériumok környezeti jelentőségének felismerése. A baktériumsejt felépítése és működése közötti ok-okozati összefüggés felismerése. A földi élet kezdete és a földön kívüli lét tudományos felvetése, internetes kutatás során a kritikai gondolkodás fejlesztése. Az energiatípusok (kémiai, nap, elektromos) egymásba alakítását jelentő folyamatok megismerése. Az energiával kapcsolatos mennyiségi szemlélet fejlesztése. A természeti körfolyamatok felismerése, megfigyelése. A fontosabb biogeokémiai körforgalmak (szén, oxigén, nitrogén) elemzése egy szabályozott rendszer részeként.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Kitekintés az ősbaktériumokra, a 3,5 milliárd évvel ezelőtti megjelenésükre.</p> <p>A valódi baktériumsejt (mérete, alakja, sejt felépítése). Állandó és járulékos sejtalkotók. Aktív és passzív mozgásuk.</p> <p><i>Csoportosításuk</i> anyagcseréjük és energiahasznosításuk szerint: autotróf, foto- és kemoszintetizáló (aerob és anaerob), heterotróf - paraziták, szimbionták, szaprofiták, szaporodásuk.</p> <p>Az emberi és állati szervezetben</p>	<p>A baktériumok anyagcseretípusok szerinti csoportosítása.</p> <p>A prokarióta sejt felépítésének mikroszkópos vizsgálata, megfigyelése, rajza.</p> <p>Kutatás az interneten (tanári irányítással, otthoni feladat): A prokarióták jelentősége: a földi anyagforgalomban betöltött szerepük, hasznosításuk az élelmiszeriparban, gyógyszeriparban,</p>	<p><i>Fizika:</i> mértékegységek, energia, a fénymikroszkóp optikai rendszere.</p> <p><i>Kémia:</i> oxidáció-redukció, ionok, levegő, szén-dioxid, oxigén, szerves, szervesetlen, fertőtlenítőszer.</p> <p><i>Földrajz:</i> a földi légkör kialakulása,</p>

élő szimbionták gyakorlati haszna. Az emberi szervezet parazita baktériumai, kórokozásuk. Baktériumok által okozott betegségek. Védekezés, megelőzés. Ajánlott és kötelező védőoltások.	mezőgazdaságban.	összetétele.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Prokariota, autotróf, heterotróf, bakteriospóra, antibiotikum, kozmopolita faj, plankton, coccus, bacillus, spirillum, vibrió, reprodukció.	

Tematikai egység	Az alacsonyabb rendű eukarióták általános jellemzői	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egysejtű eukarióták néhány képviselőjének felismerése, jellemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az eukarióta sejt kialakulásáról szóló elméletek, feltevések megismerése, összevetése.</p> <p>A körülhatárolt sejtmag és a belső membránok megjelenése jelentőségének megértése.</p> <p>Szerkezet és működés kapcsolata az egysejtű eukarióták világában – táplálkozás, kiválasztás, szaporodás.</p> <p>A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása az alacsonyabb rendű eukarióták testszerveződésének példáján.</p> <p>Az anyagi világ egymásba épülő szerveződési szintjeinek tudatos kezelése.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p><i>Ismeretek</i> Az élőlények kialakulásának vázlata, törzsfaelemzés, kihangsúlyozva az ősi ostorosok szerepét.</p> <p>Endoszimbionta elmélet.</p> <p><i>Növények, vagy állatok?</i> Az aktív helyváltoztató egysejtűek mozgástípusai: ostoros, csillós, amőboid (állábas) mozgás. Az óriás amőba, a papucsállatka, a zöld szemesostoros példáján keresztül az élőlények változatos testszerveződésének és a felépítő anyagcseréjüknek a megismerése. Önálló mozgásra képtelenek: (kovamoszatok, barnamoszatok, vörösmoszatok) megismerése, csoportosítása.</p> <p><i>Az alacsonyabb rendű eukarióták jelentősége:</i> vizek öntisztulása, a moszaterdők búvóhelyet biztosítanak, a learatott algamezők takarmányt adnak az állatoknak. A ragadozók fontos szerepet töltenek be a táplálékláncban, az élősködők járványokat okozhatnak. A szilárd vázzal</p>	<p>A színanyagok, szintestek szerepének megértése a fotoautotróf folyamatokban.</p> <p>Fonals zöldmoszatok vizsgálata fénymikroszkópban, természetes vizekből vett vízminták elemzésével.</p> <p>A mikroszkópi megfigyelések rajza és magyarázó szöveggel való ellátása.</p> <p>Határozókönyvek használata növényi és állati alacsonyabb rendű eukarióta élőlények felismerésére.</p> <p>A prokarióta és egysejtű eukarióta élőlények összehasonlítása (sejtfelépítés és életműködések, azonos és eltérő tulajdonságok).</p>	<p><i>Kémia:</i> a mészkő, a szilícium-dioxid szerkezete.</p> <p><i>Földrajz:</i> üledékes ásványkincsek keletkezése; kőolaj, földgáz.</p>
---	--	--

rendelkező fajok szerepe a kőzetképződésben.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szilícium- és mészváz, sejtszáj, sejtgarat, lüktető és emésztő üröcske, sejtközpont, ostor, csilló, álláb, szől-gél állapot, mixotróf táplálkozás, kopuláció, konjugáció, spóra, ivarsejt.	

Tematikai egység	Többsejtűség. Sejtfonalak, teleptest és álszövet: gombák, szivacsok		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A biológiai szerveződés szintjei. Ehető és mérgező gombák.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A többsejtűség felé vezető út egyes állomásainak megismerése az élőlények világában. Energiatípusok egymásba alakítását jelentő folyamatok megismerése során az energiával kapcsolatos mennyiségi szemlélet fejlesztése. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése. Növényi és állati sajátságok felismerése a gombák testfelépítésében és életműködésében. Egészségtudatosságra nevelés.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Ismeretek</i> A gombák sajátos testfelépítése és életműködése. A heterotróf gombák életmód szerinti megkülönböztetése, biológiai jelentősége: szaprofiták – az anyagok körforgása; paraziták – növény, állat, ember – gombás fertőzései; szimbionták –	A fonalas testfelépítésű gombák nagyobb csoportjainak megismerése határozókönyvek segítségével:[Rajzospórás gombák (pl. a burgonyarák kórokozója), járomspórás gombák (pl. fejespenész), tömlősgombák (pl. ehető kucsmagomba, redős papsapmagomba {mérgező},	<i>Kémia:</i> mész, cellulóz. <i>Fizika:</i> energia. <i>Földrajz:</i> a humuszképződés.	

<p>mindkét élőlény számára előnyös együttélés, pl. zuzmók. Az együtt élő két egyed előnye a zuzmó telepben.</p> <p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért nehéz a szivacsok helyét az élőlények rendszerében megtalálni?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Szivacsok álszövetes szerveződése. A szivacsok különböző formái, a külső és belső sejtréteg jellemző sejtjei, azok működése. Ivartalan szaporodási formájuk: kettéosztódás, bimbózás (gyöngysarjképzés). Ivaros szaporodásuk.</p> <p>Sir Alexander Fleming munkássága.</p>	<p>nyári szarvasgomba), egysejtű tömlősgombák (a sarjadzással szaporodó élesztők, anyarozs, kenyérpenész, lisztharmat), bazidiumos gombák (pl. korallgomba, róka gomba, laskagomba, ízletes vargánya, farkastinórú {mérgező}, pereszke, csiperke, tintagomba, gyilkos galóca {mérgező}, nagy őzlábgomba, susulyka {mérgező}).</p> <p>A gombák táplálkozás-élettani szerepének, a gombaszedés és tárolás szabályainak megismerése.</p> <p>A zuzmótelep testfelépítése és életfolyamatai közötti összefüggés felismerése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hifa (gombafonal), micélium, teleptest, tenyésztet, termőtest, alkaloid, antibiotikum, rajzospóra, járomspóra, tömlős és bazidiumos spóra, bimbózás, gyöngysarjképzés, himnős.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az állati sejt és a főbb szövettípusok jellemzői</p>	<p>Órakeret</p>
--------------------------------	--	------------------------

		5 óra
Előzetes tudás	Állati és növényi egysejtűek, moszatok mohák mikroszkópi vizsgálata. Fonalas, telepes, álszövetes szerveződés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövetmetszetek fénymikroszkópos vizsgálata, megfigyelése során a felépítés és a működés összekapcsolása. A különböző sejtípusok méretkülönbségeinek megítélése. Összehasonlítás: az állati egysejtű és a többsejtű egyetlen sejtje. Az álszövet és a szövet definiálása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az állati sejt sejtalkotói: sejtmag (maghártya, örökítőanyag), Golgi-készülék, endoplazmatikus hálózat, mitokondrium, sejtközpont, lizoszóma, sejtplazma, sejthártya. A sejtszervecskék feladata.</p> <p>A főbb szövettípusok: hámszövetek, kötő- és támasztószövetek, izomszövetek, az idegszövet felépítése, jellemzése, előfordulása, működési sajátosságai a szervezetben, szervrendszerekben.</p> <p>Az idegsejtek típusai, a sejt alakja, a nyúlványok elrendeződése a sejt működése</p>	<p>Az állati sejtalkotók felismerése, megnevezése elektronmikroszkópos felvételen és modellen.</p> <p>Mikroszkópi metszetek és ábrák, mikroszkópos felvételek vizsgálata. Összehasonlítás: a simaizom, vázizom és szívizom szerkezeti és funkcionális összefüggéseinek elemzése, előfordulása és működési jellemzői a szervezetben.</p> <p>Rajzos ábra készítése a soknyúlványú idegsejtről. Az idegsejt (neuron) részeinek megnevezése.</p>	<p><i>Fizika:</i> az elektronmikroszkóp.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> arányok megállapítása az ábrakészítéshez.</p> <p><i>Informatika:</i> szöveg- és képszerkesztés.</p>

alapján. A gliasejt.		
Szövet- és szervátültetés (transzplantáció); beültetés (implantáció).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Organellum, transzplantáció, implantáció, inger, ingerület, sejttest, dendrit, axon, gliasejt, végfácska, velőshüvely.	

Tematikai egység	Szerkezet és működés az állatok világában. Csalánozók, férgek, puhatestűek, ízeltlábúak	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Álszövet, szövet, medúzák, hidrák, férgek, kagylók, csigák, fejlábúak és ízeltlábúak főbb jellemzői.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az „állat” fogalom értelmezése. Az álszövetes és szövetes szerveződés összehasonlítása. A törzsfejlődés során kialakult állatcsoportok jellemző képviselőinek tanulmányozása. A testfelépítés, testalkat és az életmód kapcsolatának megértése. Az állatcsoportok szerkezeti differenciálódásának megismerése. A mindenkori környezet változásaihoz való alkalmazkodás szerepének megértése az állatcsoportok jellemző tulajdonságainak kialakulásában.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Ismeretek</i> Csalánozók testfelépítése. A testfal jellemző sejtjei: csalánsejtek, a diffúz idegrendszer alkotó idegsejtek,	A sejtek működésbeli elkülönülésének, a szövetetek kialakulásának eredménye a különböző állatcsoportoknál.	<i>Kémia:</i> felületi feszültség, a mészváz összetétele, a kitin, diffúzió, ozmózis.

<p>a hámizomsejtek, valamint a belső réteg emésztőnedveket termelő mirigysejtjei. Önfenntartás, önreprodukció, önszabályozás.</p> <p>A férgek nagyobb csoportjai (fonálférgek, laposférgek, gyűrűsférgek), testszerveződése, önfenntartó, önreprodukáló és önszabályozó működése, életmódja.</p> <p>A puhatestűek nagyobb csoportjai (kagylók, csigák, fejlábúak) testszerveződése, külső, belső szimmetriája, önfenntartó, önreprodukáló, önszabályozó működése. Az élőhely, életmód és az életfolyamatok összefüggései. Főbb képviselők az egyes csoportokban: éti-, kerti és ligeti csiga; tavi és folyami kagyló; tintahalak, nyolclábú polip.</p> <p>Az ízeltlábúak csoportjaira jellemző testfelépítés, önfenntartó, önreprodukációs és önszabályozó működés. Szarmazási bizonyíték a</p>	<p>Ábraelemzés: a csalánozók testfalának felépítése, a sejtcsoportok funkciói.</p> <p>A csalánozók megismerése határozókönyvek és internetes böngészés segítségével.</p> <p>A szaprofita férgek biogeográfiai, gazdasági hasznának, a parazita férgek egészségügyi szerepének tanulmányozása állatok és az ember vonatkozásában.</p> <p>Tanulói vizsgáldás: a gyűrűsférgek mozgása és belső szervei.</p> <p>Tablókészítés elhalt állatok külső vázaiból. A fajok beazonosítása határozók segítségével. Kiállítás a gyűjteményekből.</p> <p>A tengeri/édesvízi puhatestűek és ízeltlábúak szerepe az egészséges táplálkozásban.</p> <p>Receptverseny és önálló kiselőadások.</p> <p>A csáprágósok, ill. pókszabásúak</p>	<p><i>Fizika:</i> rakétaelv, emelőelv, a lebegés feltétele.</p> <p><i>Földrajz:</i> Korallzátonyok (atollok), a mészkő, a kőolaj és a földgáz képződése; földtörténeti korok.</p> <p>A tenger mint táplálékforrás.</p>
---	---	--

<p>szelvényezett test. A törzsfejlődés során kialakult evolúciós „újdonosságok”(valódi külső váz kitinből, ízelt lábak kiegyénült harántcsíktal izmokkal).</p> <p>Emberi, állati, növényi kórokozó férgek, ízeltlábúak és az általuk okozott betegségek, tünetek ismerete.</p>	<p>fontosabb csoportjai: skorpiók, atkák és pókok.</p> <p>A rovarok legfontosabb – hazánkban is nagy fajszámmal előforduló – rendjei. A rendekben élő példafajok keresése a természetben, állatkertben, múzeumokban stb.</p> <p>Védekezés/megelőzés a kórokozókat terjesztő ízeltlábúak ellen.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sugaras és kétoldali szimmetria; béledényrendszer és háromszakaszos bélcsatorna; sejten belüli, sejten és testen kívüli emésztés; diffúz légzés, kültakaró eredetű légzőszerv, zárt és nyílt keringés, kiválasztás sejtenként, vesécske típusú kiválasztószerv; diffúz és központosult dúcidegrendszer; hámizomsejt, bőrízomtömlő, átváltozás, kifejlés, teljes átalakulás, vedlés, hormonális/kémiai szabályozás.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Tüskésbőrűek, elő- és fejgerinchúrosok, gerincesek testfelépítése és működése.</p> <p>A gerincesek nagy csoportjai</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A gerincesek nagyobb csoportjai, a háziállatok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az állatok törzsfája oldalági képviselőjének (tüskésbőrűek) összehasonlítása a gerincesek „egyenesági” elődeivel és a gerincesek nagyobb csoportjaival. Az állatvédelmi törvény megismerése. Önálló kísérletezés, megfigyelés során a természettudományi megismerési módszerek gyakorlása. A gerincesek evolúciós újításai, azon belül a belső váz jelentőségének megértése az életterek tartós</p>	

	meghódításában.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek</i></p> <p><i>A tüskésbőrűek testfelépítése és életmódja. A gerinchúr, a csőidegrendszer és kopolyúbél megjelenésének evolúciós jelentősége.</i></p> <p><i>Az előgerinchúrosok testfelépítése, evolúciós jelentősége. Fő képviselőik: a tengerben élő, átalakulással fejlődő zsákállatok.</i></p> <p><i>14)A fejgerinchúrosok testfelépítése és életmódja, evolúciós</i></p>	<p>A tüskésbőrűeknek a gerinchúrosokkal és gerincesekkel való összehasonlítása szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, segítségével.</p> <p>Gyakorlati feladat: az evolúció során kialakult gerinces szervek, szervrendszerek életfolyamatbeli (kültakaró, mozgás, táplálkozás, légzés, keringés, kiválasztás, szaporodás, hormonális és idegrendszeri szabályozás) eltéréseinek leírása a gerincesek alábbi nagyobb csoportjaiban:</p> <p>Halak: pl. tükörponty, csuka. Kétéltűek: pl. zöld levelibéka, kecskebéka. Hüllők: pl. zöld gyík, erdei sikló. Madarak: pl. házi galamb, házi tyúk. Emlősök: pl. házi nyúl.</p> <p>Fajismeret bővítése – különös tekintettel a védett gerincesekre</p>	<p><i>Fizika:</i> nyomás, hőmérséklet, hidraulika, optika, hang, ultrahang.</p> <p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztés, adattárolás, előhívás.</p> <p><i>Kémia:</i> hemoglobin, tengerek és édesvizek sókoncentrációja.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kontinensek élővilága, övezetesség.</p>

<p><i>jelentősége (pl. a lándzsahal).</i></p> <p>A gerincesek általános jellemzői, evolúciós újtásai (porcos, majd csontos belső váz). A kültakaró többretegű hám, amely bőrré alakul, csoportonként elkülöníthető függelékekkel. A tápcsatorna tagozódásai és az emésztést elősegítő mirigyek. A légzőszerv előbél eredetű kopoltyú vagy tüdő. A keringési rendszer zárt központja a szív. Az erekben vér (plazma és alakos elemek) kering. Kiválasztó szervük a vese, a vérből szűr és kiválaszt. Ivarszervei a váltivarúságnak megfelelőek. Többnyire jellemző az ivari kétalakúság és a közvetlen fejlődés.</p> <p>A neuroendokrin rendszer szabályozza a működéseket (melynek idegrendszeri központja az agy).</p>	<p>– határozókönyvek, falitáblák, internet segítségével.</p> <p>Beszámolók: az otthoni terrárium, akvárium lakóiról. Tapasztalatcsere a házi kisállat tartásról/tenyésztésről.</p> <p>A gerincesek szerepe az egészséges emberi táplálkozásban.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Újszájú, gerinchúr, csőidegrendszer, kopoltyúbél, hüllő- és madártojás, magzatburok, porcos és csontos hal, kopoltyú, ikra, haltej, ötujjú végtag, tololáb, ugróláb, járóláb, madár- és denevérszárny; kettős légzés, változó és állandó testhőmérséklet, fészeklakó, fészekhagyó.</p>	

Tematikai egység	Az állatok viselkedése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Állattismeret, az állatok idegrendszere és érzékszerveik, szaporodásuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját megfigyelések, tapasztalatok felhasználásával az állati viselkedés alapjainak megismerése. Az állati viselkedés mint alkalmazkodási folyamat bemutatása. Azonosságok és különbségek keresése az állati és emberi viselkedés között. Az érvelés, a vitakultúra fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miben különböznek az öröklött és tanult viselkedési elemek? Melyek a legfontosabb magatartásforma-csoportok? Melyek az állatok kommunikációjának fajtái?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A magatartáskutatás története: Darwin, Pavlov, Watson, Lorenz, Tinbergen, von Frisch, Csányi (a kutatók módszerei, tapasztalatai, magyarázatai).</p>	<p>Különböző magatartásformák megfigyelése, azonosítása és elemzése filmekben (pl. Az élet erőpróbái; A magatartáskutatás története).</p> <p>Kiselőadások tartása, viták során saját vélemény megvédése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális kommunikáció.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a csoportos agresszió példái.</p> <p><i>Fizika:</i> hang, ultrahang.</p>

<p>Öröklött magatartásformák (feltétlen reflex, irányított mozgás, mozgásmintázatok).</p> <p>Tanult magatartásformák (bevésődés, érzékenyítés, megszokás, feltételes reflex, operáns tanulás, belátásos tanulás).</p> <p>Önfenntartással kapcsolatos viselkedések (tájékozódás, komfortmozgások, táplálkozási magatartás, zsákmányszerzés).</p> <p>Fajfenntartással kapcsolatos viselkedések (udvarlás, párzás, ivadékgondozás).</p> <p>A társas viselkedés; a társas kapcsolatok típusai (időleges tömörülés, család, kolónia).</p> <p>A háziállatok viselkedése.</p> <p>Az emberi természet. A tanulás és a gének szerepe az emberi viselkedésben. Az emberi viselkedési komplexum, az ember és a legfejlettebb állatok viselkedése közötti különbségek, személyes és csoportos agresszió, az emberi közösség, rangsor, szabálykövetés, az emberi nyelv kialakulása, az</p>		
---	--	--

emberi hiedelmek, az ember konstrukciós és szinkronizációs képességének megnyilvánulása a társadalomban. A gyermek fejlődése és szocializációja a családi közösségben.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viselkedés (magatartás), kulcsinger, motiváció, ösztön, reflex, társítás, tanulás és memória, agresszió, altruizmus, szocializáció, kommunikáció, tanulás, adaptáció, magatartáselem, magatartásegység.	

Tematikai egység	A növényi sejt. Szerveződési formák		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Szerveződési szintek, az élővilág méretskálája, az élőlények csoportosításának elvei (Linné és Darwin), eukarióta sejt, növényismeret. Az állati sejt, állati szövetek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A fénymikroszkóp használatának fejlesztése. A látómezőben lévő kép leírása, értelmezése. Szerveződési formák bemutatása, feladatmegosztás és térbeli elrendeződés alapján.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i> Milyen jellemzők alapján különítjük el az állatokat és a növényeket? A moszatok testszerveződésének milyen	A testszerveződés és az anyagcsere folyamatok alapján annak magyarázata, hogy az élőlények természetes rendszerében miért alkotnak külön	<i>Fizika:</i> lencserendszerek, mikroszkóp.	

<p>típusait tudjuk megkülönböztetni? Merre mutat a fejlődés? Mi a moszatok biológiai jelentősége?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A fénymikroszkóp részei és szakszerű használata.</p> <p>A növényi sejtalkotók (sejtplazma, sejthártya, sejtmag, mitokondrium, belső membránrendszer, sejtfal, színtest, zárvány, sejtüreg [vakuólum]).</p> <p>Prokarióta és eukarióta sejt, állati és növényi sejt összehasonlítása.</p> <p>Anyagcseretípusok.</p> <p>Differenciálódás, sejtársulás (harmonikamoszatok, fogaskerémoszatok, gömbmoszatok), telepes (álszövetes), szövet, egyirányú osztódás: fonalas testfelépítés (békanyálmoszatok), két irányban: lemez (tengeri saláta), több irány: teleptest (csillárkamoszat).</p>	<p>országot a növények, a gombák és az állatok.</p> <p>A sejtek működésbeli különbségei és a differenciálódás kapcsolatának megértése.</p> <p>Az egysejtű szerveződés és a többsejtű szerveződés típusainak bemutatása a zöldmoszat példáján (sejttársulás, sejtfonal, teleptest).</p> <p>Anyagcseretípusok összehasonlítása.</p> <p>Kísérletek az ozmózis kimutatására (plazmolízis).</p> <p>A mikroszkópban látott kép nagyításának kiszámolása.</p>	
---	--	--

Kulcsfogalmak / fogalmak	Növényi sejt, szövet és szerv, alkalmazkodás, telep, spóra, differenciálódás, féligáteresztő hártya, ozmózis, plazmolízis, autotróf anyagcsere, heterotróf anyagcsere, fotoszintézis.
---------------------------------	---

Tematikai egység	A növények országa. Valódi növények	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Növényismeret, felépítés és működés kapcsolata az állatvilágban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szerkezet és működés közötti kapcsolat bemutatása. Az élőlény és környezete közötti kapcsolat bemutatása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Milyen szempontok alapján csoportosíthatóak a növények? Miért nem nőhetnek embermagasságúra a mohák?</p> <p>Hogyan alkalmazkodott a harasztok testfelépítése a szárazföldi életmódhoz?</p> <p>Miben különböznek a nyitvatermők és a zárvatermők?</p>	<p>A fényért, vízért való verseny, a szárazabb élőhelyeken való szaporodás lehetőségének összefüggésbe hozása a növényi szervek megjelenésével, felépítésével.</p> <p>Szerkezet és működés kapcsolatának bemutatása a növényi szövetek példáján.</p> <p>A különböző törzseknél megjelenő evolúciós „újítások” összefüggésbe</p>	<p><i>Filozófia:</i> logika és kategóriák.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazba rendezés, csoportosítás.</p>

<p><i>Ismeretek</i></p> <p>A fényért, vízért való verseny, a szárazabb élőhelyeken való szaporodás lehetőségének kapcsolata a növényvilág fejlődésével.</p> <p>A mohák, a harasztok, a nyitvatermők és a zárvatermők kialakulása, testfelépítése, életmódja (alkalmazkodás a szárazföldi életmódhoz).</p> <p>Fajismeret: májmoha, tőzegmoha, háztetőmoha, lucfenyő, jegenyefenyő, erdei fenyő, feketefenyő, vörösfenyő, páfrányfenyő, boróka, tiszafa.</p> <p>A növényi szövetek csoportosítása és jellemzése.</p>	<p>hozása a szárazföldi élethez való hatékony alkalmazkodással.</p> <p>Növényi szövetpreparátum vizsgálata fénymikroszkóppal, a látottak értelmezése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Moha, spóra, ivarsejt, kétszakaszos egyedfejlődés, haraszt, kemotaxis, hajtásos növény, nyitvatermő, zárvatermő, hajtás, virág, termés, kettős megtermékenyítés, osztódó szövet, állandósult szövet, kambium.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A növények élete</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Növényismeret, a növények szervei.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az életműködések közös vonásainak felismerése.</p> <p>A növényi szervezet felépítésének és működésének összefüggése, megértése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a víz jelentősége a növények életében? Mi a fotoszintézis jelentősége? Milyen formában választanak ki anyagokat a növények? Milyen tendenciák valósultak meg a növényvilág szaporodásának evolúciója során? Hogyan mozognak, hogyan növekednek a növények?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A növényi létfenntartó szervek (gyökér, szár levél) felépítése, működése, módosulásai.</p> <p>A gyökér, a szár és a levél felépítése, szövettani szerkezetük, típusaik, módosulásaik.</p>	<p>A folyadékszállítás hajtóerőinek összefüggésbe hozása a szervek felépítésével.</p> <p>A gyökér hossz- és keresztmetszetének, a fás szár és a kétszikű levél keresztmetszetének ismertetése sematikus rajz alapján, a látottak magyarázata.</p> <p>A fás szár kialakulásának és az évgyűrűk keletkezésének magyarázata.</p> <p>A víz útjának megfigyelése festett vízbe állított fehér virágú növényeken.</p> <p>Az ivaros és az ivartalan szaporodás/szaporítás összehasonlítása, előnyök és hátrányaik összevetése.</p>	<p><i>Fizika:</i> adhézió, kohézió, diffúzió.</p> <p><i>Földrajz:</i> a földrajzi övezetesség.</p> <p><i>Kémia:</i> etén, ozmózis.</p>

<p>A felsorolt szervek működése és szerepük a növény életében.</p> <p>A Liebig-féle minimumtörvény.</p> <p>A virág részei és biológiai szerepe. Kapcsolat a virág és a termés között.</p> <p>A virágos növények reprodukzív működései, az ivaros és az ivartalan szaporodás/szaporítás.</p> <p>A termés és a mag. A csírázás folyamata.</p> <p>A hormonok (auxin, citokinin, gibberellin, etilén, abszcizinsav) szerepe a növények életében.</p> <p>A növények mozgása.</p>	<p>Példák a virágzás és a nappalok-éjszakák hosszának összefüggésére.</p> <p>Filmelemzés (Attenborough: A növények magánélete).</p>	
---	---	--

<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Gyökérszőr, diffúzió, ozmózis, passzív és aktív transzport, gyökérszórás, egylaki növény, kétlaki növény, ivartalan szaporodás, regeneráció, kétszakaszos egyedfejlődés, növényi hormon, vízszállítás, párologtatás, csírázás, ivartalan szaporodás és szaporítás, taxis, nasztia, tropizmus.</p>
--	--

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló tudja használni a fénymikroszkóp különböző fajtáit, ahhoz előkészíteni a vizsgálati anyagokat. Vizsgálatainak eredményeit rajzban/fényképekkel és írásban rögzíti.</p>
--	--

	<p>Ismeri a vírusok, baktériumok biológiai egészségügyi jelentőségét, az általuk okozott emberi betegségek megelőzésének lehetőségeit, a védekezés formáit. Ismeri a fégfertőzéseket és azok megelőzési feltételeit, a kullancscsípés megelőzését, a csípés esetleges következményeit.</p> <p>Képes a biológiai szerveződési szinteknek megfelelő sorrendben tanult nagyobb élőlénycsoportok (mikroba, növény, állat, gomba) elhelyezésére a törzsfán. Képes ok-okozati összefüggések felismerésére az élőlények testfelépítése, életműködése, életmódja között. Ismeri az életmód és a környezet kölcsönhatásait.</p> <p>Ismeri, illetve példákból felismeri az állatok különböző magatartásformáit.</p>
--	--

–12. évfolyam

A középiskolai tanulmányok utolsó két évfolyamán feldolgozásra kerülő témakörök középpontjában az ökológiai szemlélet kialakítása, az emberi szervezet felépítésének és működésének megismerése, az ember testi és lelki egészsége közötti kapcsolat megértése szerepel. Kiemelt szerepet kap a mindennapi élet biológiai problémáinak megismerése, a családtervezés és a tudatosan vállalt egészséges életmód biológiai alapjainak elsajátítása.

Tematikai egység	Ökológia.		Órakeret
	Az élőlények környezete		8 óra
Előzetes tudás	Biomok, éghajlat, csapadék, talaj. Életközösségek. Indikátorok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet fogalmának, időbeli és térbeli változásának megismerése. Annak megértése, hogy az egyénnek felelőssége van a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Annak felismerése, hogy környezetünk is hatással van egészségünkre. Annak megértése, hogy hogyan vezet(ett) az ember tevékenysége környezeti problémák kialakulásához.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a környezet? Milyen módon hathat egymásra két populáció? Mi az összefüggés a testtömeg, a testhossz és a testfelület között? Miért nem nő korlátlanul a populációk létszáma az idő függvényében?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Egyed feletti szerveződési szintek. Élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz; generalista, specialista, indikátor fajok. Az élőlények tűrőképessége. A populációk szerkezete, jellemzői. A populációk változása (populációdinamika): szaporodóképesség, termékenység, korlátolt és korlátlan növekedés. Az élő ökológiai tényezők – populációs kölcsönhatások. Környezetszennyezés, környezetvédelem.</p>	<p>Tűrőképességi görbék értelmezése (minimum, maximum, optimum, szűk és tág tűrés), összefüggés felismerése az indikátor-szervezetekkel.</p> <p>Víz, talaj és levegő vizsgálata.</p> <p>A testtömeg, a testfelület és az élőhely átlaghőmérséklete közötti összefüggések elemzése.</p> <p>Esettanulmány alapján összefüggések felismerése a környezet és az élőlény tűrőképessége között.</p> <p>Projektmunka a környezeti tényezők, az életfeltételek és az élőlények életmódja, elterjedése közötti összefüggésről.</p> <p>Egyszerű ökológiai grafikonok készítése.</p> <p>A populációk ökológiai (és genetikai) értelmezése.</p> <p>Az egyes élőlény-populációk közti kölcsönhatások sokrétűségének példákkal történő igazolása.</p>	<p><i>Matematika:</i> normál eloszlás, grafikonos ábrázolás.</p> <p><i>Informatika:</i> prezentációkészítés, internethasználat.</p> <p><i>Földrajz:</i> korfa, demográfiai mutatók.</p> <p><i>Kémia:</i> indikátor.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Populáció, környezet, milió, környezet, tűrőképesség, rövidnappalos és hosszúnappalos növény, indikátorfaj, Gauze-elv, szimbiózis, kompetíció, kommenzalizmus, antibiózis, parazitizmus, predáció.</p>	

Tematikai egység	Ökoszisztéma	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tápláléklánc, termelők és fogyasztók, szénhidrogén- és kőszenképződés, lebontó szervezetek, foszfátüledék, populációs kölcsönhatások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ökológiai egyensúly értelmezése. Egyes globális problémák és a lokális cselekvések közötti kapcsolat fokozatos megértése és értelmezése. A lokális és globális megközelítési módok megismerése és összekapcsolása, a környezettudatosság fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Milyenek az ökoszisztéma energiaviszonyai? Mi hajtja az anyag körforgását az ökoszisztémában? Ökológiai alapon magyarázzuk meg, miért drágább a hús, mint a liszt?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az ökoszisztéma fogalma, az életközösség ökoszisztémaként való értelmezése.</p> <p>Anyagforgalom: termelők, fogyasztók és lebontók szerepe, táplálkozási lánc és hálózat különbsége.</p> <p>A szén, az oxigén, a víz és a nitrogén körforgása – az</p>	<p>A biomassa, a produkció és egyedszám fogalmának összehasonlító értelmezése.</p> <p>„Ökológiai produkció és energia piramis”értelmezése.</p> <p>Táplálékhálózatok értelmezése. Az életközösségek mennyiségi jellemzőinek vázlatos ábrázolása.</p> <p>A biomassa és a produkció globális éghajlati tényezőktől való függésének értelmezése.</p> <p>A globális éghajlat-változások lehetséges okainak és következményeinek elemzése.</p> <p>Globális környezeti problémák (fokozódó üvegházhatás, savas eső, „ózonlyuk”) következményeinek megismerésén keresztül az emberi tevékenység hatásának vizsgálata.</p> <p>Helyi problémák elemzése: a vizes élőhelyek lecsapolásának következményei, a tarvágás és az</p>	<p><i>Kémia:</i> műtrágyák, növényvédőszer.</p> <p><i>Matematika:</i> mérés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a Kárpát-medence történeti ökológiája (pl. fokos gazdálkodás, lecsapolás, vízrendezés, szikesek, erdőirtás és -telepítés, bányászat, nagyüzemi gazdálkodás).</p>

<p>élőlények szerepe e folyamatokban.</p> <p>Az anyagforgalom és az energiaáramlás összefüggése, mennyiségi viszonyai az életközösségekben.</p> <p>Biológiai sokféleség a faj (faj/egyed diverzitás) és az ökoszisztéma szintjén (pl. élőhelyek sokfélesége, a tápláléklánc szintjeinek száma).</p>	<p>erdészeti mélyszántás hátrányai, a rovarölő permetezőszerek hatása a táplálékhálózatra, a külszíni bányászat hatása, zöldmezős beruházások, fényszennyezés stb.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tápláléklánc, termelő (producens), fogyasztó (konzumens), lebontó (reducens), csúcsragadozó, táplálékhálózat, biogeokémiai ciklus, biológiai produkció, biomassza.</p>	

Tematikai egység	Életközösségek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Életközösségek. Biomok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mintázat és színteztettség kialakulásának és az életközösségek időbeli változásának értelmezése. Magyarország gazdag élővilágának, természeti csodáinak tudatosítása (nagyvadak, madárvilág, ritka növények, Gemenci erdő, Őrség, Kis-Balaton, Hortobágy, Tiszahát, Tisza-tó).	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért és hogyan változtak a Kárpát-medence jellegzetes életközösségei a magyarság 1000 éves történelme során? Milyen fás és fátlan társulások jellemzőek Magyarországon? Milyen ezeknek a növény- és állatvilága? Hol találunk természeteshez közeli társulásokat? Milyen következményekkel jár az emberi tevékenység? Mi jellemzi a közvetlen környezetem élővilágát? Mit védjünk?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A társulások szintezettsége és mintázata, kialakulásának okai.</p> <p>A legfontosabb hazai klímazonális és intrazonális fás társulások (tatárjuharos-lösz-tölgyes, cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, bükkös; ligeterdők, karsztbokorerdő).</p> <p>A legfontosabb hazai fátlan társulások (sziklagyepek,</p>	<p>A társulások életében bekövetkező változások természetes és ember által befolyásolt folyamatának értelmezése.</p> <p>Egy tó feltöltődésének folyamatán keresztül az életközösségek előrehaladó változásainak bemutatása.</p> <p>A Kárpát-medence egykori és mai élővilágának összehasonlítása.</p> <p>Terepgyakorlat: egynapos kirándulások a lakóhelyi környezet tipikus társulásainak megismerésére és a fajismeret bővítésére (növényhatározás és TWR-értékek használata).</p> <p>Terepen vagy épített környezetben végzett ökológiai vizsgálat során az életközösségek állapotának leírására szolgáló adatok gyűjtése, rögzítése, a fajismeret bővítése.</p> <p>Egy helyi környezeti probléma felismerése és tanulmányozása: okok feltárása, megoldási lehetőségek keresése.</p> <p>A lokális és globális megközelítési módok alkalmazása egy hazai</p>	<p><i>Földrajz:</i> hazánk nagy tájai, talajtípusok.</p> <p><i>Fizika:</i> hossz-, terület-, felszín-, térfogatszámítás; mértékegységek, átváltások; nagyságrendek; halmazok használata, osztályokba sorolás, rendezés.</p> <p><i>Kémia:</i> műtrágyák, eutrofizáció.</p>

<p>szikés puszták, gyomtársulások).</p> <p>A homoki és a sziklai szukcesszió folyamata.</p> <p>Magyarország nemzeti parkjai.</p> <p>Néhány jellemző hazai társulás (táj, életközösség) és állapotuk.</p> <p>A Kárpát-medence természeti képének, tájainak néhány fontos átalakulása az emberi gazdálkodás következtében. Tartósan fenntartható gazdálkodás és pusztító beavatkozások hazai példái.</p> <p>A természetvédelem hazai lehetőségei, a biodiverzitás fenntartásának módjai. Az emberi tevékenység életközösségekre gyakorolt hatása, a veszélyeztetettség formái és a védelem lehetőségei.</p>	<p>ökológiai rendszer tanulmányozása során.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Biotóp, társulás, mintázat, színteztettség, diverzitás, aszpektus, szukcesszió, pionír társulás, zárótársulás, degradáció, klímazonális társulás, intrazonális társulás, invazív faj.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje</p>	<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ozmózis. Az állati és növényi a sejt fénymikroszkópos szerkezete.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szerves kémiában tanultak alkalmazása és kiterjesztése a molekulák biológiai szerepére.</p> <p>A molekulák szerkezete, kölcsönhatásaik és a biológiai funkcióik közötti kapcsolat megértése.</p> <p>A pro- és eukarióta sejt összehasonlítása.</p> <p>A növény, és az állati sejt szerkezete közötti különbségek megértése.</p> <p>Annak belátása, hogy az élő rendszer egy kémiai folyamatok sorát felhasználó „gép”, melynek „motorja” és „hajtóanyaga” is ugyanazon molekulákból épül fel.</p> <p>Szent-Györgyi Albert munkásságának megismerése által a nemzettudat erősítése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért mondható el, hogy az élet és a víz elválaszthatatlan?</p> <p>Miért nem pusztulnak el a halak a befagyott Balatonban?</p> <p>Milyen változások történnek a zselatin tartalmú puding főzésekor?</p> <p>Mi tartalmaz több koleszterint: egységnyi vaj, disznósír vagy margarin?</p> <p>Milyen változáson mennek át a tej fehérjéi forraláskor és a tej megalvadásakor?</p> <p>Miért nem helyes a fontos-kevésbé fontos megjelölés használata az élő</p>	<p>A szerkezet és a biológiai funkció kapcsolatának bemutatása az élő szervezet szerves molekuláinak példáján.</p> <p>A sejtalkotók felismerése vázlatrajzon és elektronmikroszkópos képen.</p> <p>A sejtről és a sejtalkotókról készült mikroszkópos képek, modellek keresése a neten, a képek szerkesztése és bemutatása digitális előadásokon.</p> <p>A felépítő és lebontó folyamatok összehasonlítása (kiindulási anyagok, végtermékek, a kémiai reakció típusa, energiaviszonyok).</p>	<p><i>Kémia:</i> Fémek, nemfémek, kötéstípusok, szervetlen és szerves anyagok, oldatok, kolloid rendszerek, delokalizált elektronrendszer, kondenzáció, hidrolízis, zsírok és olajok, szénhidrátok, fehérjék és nukleinsavak.</p> <p>Oxidáció, redukció, standardpotenciál, aktiválási energia, katalizátor.</p> <p><i>Fizika:</i> Hőmozgás, hidrosztatikai nyomás.</p>

<p>szervezetben előforduló elemeknél? Mennyivel mutat összetettebb szerkezetet az elektronmikroszkópos kép a fénymikroszkóposénál? A szilikózis nevű tüdőbetegség kialakulásában milyen szerepük van a sejtek „utcaseprőinek”, a lizoszómáknak? Az erjedés az energianyerés szempontjából kevésbé hatékony folyamat, mint a biológiai oxidáció. Miért él vele mégis az emberi szervezet? Miért érzed édesnek a kenyeret, ha sokáig rágod? Melyek a fotoszintézis és a biológiai oxidáció közös jellemzői?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az élő szervezetben előforduló legfontosabb biogén elemek, szerves és szervetlen szerves molekulák (a lipidek, a szénhidrátok, a fehérjék és a nukleinsavak). A sejt szerkezete és alkotói, az egyes sejtalkotók szerepe a sejt életében. Anyagszállítás a membránon keresztül.</p>		<p>Fénymikroszkóp és elektronmikroszkóp hullámhossz, színek és energia.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázat készítése, képszerkesztés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek, hossz- és keresztmetszeti ábrák.</p>
--	--	--

<p>A sejtosztódás típusai és folyamatai, programozott és nem programozott sejthalál.</p> <p>A sejtek osztódó képessége, őssejt kutatás.</p> <p>Az anyagcsere sajátosságai és típusai energiaforrás és szénforrás alapján.</p> <p>Az enzimek felépítése és működése. szénhidrátok lebontása a sejtben.</p> <p>A szénhidrátok felépítő folyamata, a fotoszintézis.</p> <p>Szent-Györgyi Albert munkássága.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Biogén elem, kolloid rendszer, lipid, mono-, di- és poliszaharid, aminosav, peptidkötés, egyszerű fehérje, összetett fehérje, ATP, NAD⁺, NADP⁺, koenzim-A, DNS, RNS.</p> <p>Citoplazma, sejtiváz, membrán, endoplazmatikus hálózat, riboszóma, Golgi-készülék, lizoszóma, mitokondrium, színtest, sejtmag, kromoszóma, mitózis, meiózis.</p> <p>Enzim, glikolízis, citrátkör, terminális oxidáció, erjedés, biológiai oxidáció, fotoszintézis, fotolízis, elektronszállító rendszer.</p>	

Tematikai egység	Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A sejtek felépítése és működése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A molekuláris genetika alapjaival, szemléletmódjával kapcsolatos ismeretek alapján a molekuláris genetika eredményeinek alkalmazása, szerepének megértése a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek formálódásában.</p> <p>A molekuláris genetika hatásának belátása az élelmiszer- és gyógyszeriparra, a mezőgazdaságra és az emberre.</p> <p>A bioetika, a biotechnológia, a géntechnológia szerepének és jelentőségének belátása.</p>	

	<p>A gén és a környezet, az emberi tevékenység, a hajlam és a kockázati tényezők kölcsönhatásának („sors vagy valószínűség”) megértése.</p> <p>Az emberi civilizáció fejlődésével létrejött önpusztítás veszélyének felismerése.</p> <p>Megalapozott szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése.</p> <p>Annak megértése, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához; melyek az ezzel kapcsolatos kockázatok, az egyén felelősségének felismerése.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mit jelent a „félíg megmaradó” lemintázódás a DNS megkettőződésében?</p> <p>Miért bonyolult a DNS információtartalmának a megfejtése?</p> <p>Hogyan reagál egy működő lac-operon arra, hogy a táptalajból elfogy a tejcukor?</p> <p>Melyek a legismertebb génátviteli eljárások?</p> <p>Miért használható a bűnüldözésben a DNS-chip?</p> <p>Hogyan „készült” a Dolly nevű bárány?</p> <p>Mit jelent a génterápia?</p>	<p>A DNS örökítő szerepének értelmezése.</p> <p>A kodonszótár használata a pontmutációk következményeinek levezetéséhez.</p> <p>Érvelés a géntechnológia alkalmazása mellett és ellen.</p> <p>A hétköznapi életben is elterjedten használt fogalmak (GMO, klón, gén stb.) jelentésének ismerete, szakszerű használata.</p> <p>A biotechnológia gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek bemutatása példákon keresztül.</p> <p>A molekuláris genetika korlátainak és az ezzel kapcsolatos etikai megfontolásoknak a bemutatása.</p>	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Informatika:</i> az információtárolás és -előhívás módjai.</p> <p><i>Etika:</i> a tudományos eredmények alkalmazásával kapcsolatos kérdések.</p>

Gondold végig, milyen mutagén források találhatóak a lakásokban?

Ismeretek

A DNS örökítőanyag-szerepe.

RNS-szintézis és -érés.

A genetikai kód és tulajdonságai.

A fehérjeszintézis folyamata.

A génműködés szabályozásának alapjai.

A mutáció és típusai, valamint következményei (Down-kór, Klinefelter- és a Turner-szindróma, rák).

A genetikai információ tárolása, megváltozása, kifejeződése, átadása, mesterséges megváltoztatása.

Nukleotid szekvencia leolvasása.

Plazmidok és az antibiotikum-rezisztencia, transzgenikus élőlény.

DNS-chip, reprodukív klónozás (Dolly), GMO-növények és állatok, mitokondriális DNS.

Humán genomogramok, génterápia.

A környezet és az epigenetikai hatások. Mutagén hatások.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szemikonzervatív megkettőződés, triplet, a genetikai kód, kodon, antikodon genom, genomika, gén, allél, lac-operon, mobilis genetikai elem, mutáció, mutagén, rekombináns DNS-technológia, restriktív enzim, transzgenikus élőlény, GMO-élőlény, genomprogram.	

Tematikai egység	Genetika: az öröklődés		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az öröklődés molekuláris alapjai. Sejtbiológia.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mendeli genetika szemléletmódja és kibontakozása fő lépéseinek (tudománytörténeti vonatkozások is) megismerése.</p> <p>Az ember megismerése és egészségének fejlesztése az emberi öröklődés példáin.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése genetikai feladatok megoldásával.</p> <p>A genetikai tanácsadás gyakorlati hasznának belátása.</p> <p>Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése, a matematika eszköztárának használata a biológiában.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Hogyan érvényesülnek a Mendel-szabályok az AB0 és Rh vércsoport öröklődésében? Miért nevezzük a nemhez kapcsolt gének öröklődését „cikk-cakk” öröklődésnek? Miért tiltott a világ legtöbb országában a vérkonok házassága?</p>	<p>Az öröklődés folyamatainak leírása és magyarázata, az összefüggések felismerése.</p> <p>A genetikai tanácsadás szerepének belátása az utódvállalásban. Családfaelemzés.</p> <p>A környezeti hatások öröklődésben betöltött szerepének magyarázata.</p>	<p><i>Kémia:</i> nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Matematika:</i> a valószínűség-számítás és a statisztika alapjai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A vérzékenység</p>	

<p>Mi a valószínűsége a fiú, illetve a lány utódok születésének? Hogyan örökölhette egy férfi a vörös-zöld szintézis betegségét, ha szülei egészségesek voltak? Miért kell a hibrid kukorica vetőmagját évente újra előállítani? Miért gyakoribbak az öröklődő betegségek zárt közösségekben?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Domináns-recesszív, intermedier és kodomináns öröklődés.</p> <p>A három Mendel-törvény.</p> <p>Egygénes, kétgénes és poligénes öröklődés.</p> <p>Génkölcsönhatások, random keresztezés, letális hatások.</p> <p>A nemi kromoszómához kötött öröklődés.</p> <p>A humángenetika vizsgálati módszerei (családfelemzés, ikerkutatás).</p> <p>A Drosophila (ecetmuslica) mint a genetika modellszervezete.</p> <p>A mennyiségi jellegek öröklődése.</p> <p>Környezeti hatások, örökölhetőség, hajlamosító gének, küszöbmodell, heterózishatás (pl.</p>	<p>Mendel és Morgan kutatási módszerének és eredményeinek értelmezése.</p> <p>A mendeli következtetések korlátainak értelmezése.</p> <p>Genetikai feladatok megoldása.</p> <p>Családfa alapján következtetés egy jelleg öröklődés menetére.</p>	<p>öröklődése az európai királyi családokban.</p> <p>Rokonházasság a fáraók dinasztiáiban.</p> <p>A kommunista diktatúra ideológiai alapú tudományirányítása (Micsurin).</p>
---	---	--

<p>hibridkukorica, brojlercsirke), anyai öröklődés.</p> <p>Genetikai eredetű betegségek (albinizmus, szintévesztés, vérzékenység, sarlósejtes vérszegénység, Down-kór, csípőficam, magas vérnyomás stb.).</p> <p>A genetikai tanácsadás alapelvei.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Genotípus, fenotípus, homozigóta, heterozigóta, ivari és testi kromoszóma, hemizigóta, minőségi jelleg, mennyiségi jelleg, gamétatisztaság elve, tesztelő keresztezés, reciprok keresztezés.	

Tematikai egység	Az emberi szervezet szabályozó működése. Jelátvitel testfolyadék révén	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme, sejtbiológia: fehérjék, szteroidok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A belső elválasztású mirigyek szerepének megértése a homeosztázis, a belső környezet dinamikus állandóságának kialakításában.</p> <p>Hálózatok bemutatása a hormonális szabályozás rendszerében.</p> <p>Testképzavarok, az izomfejlődést elősegítő doppinghatású anyagok káros hatásainak hangsúlyozása.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a különbség a belső- és a külső elválasztású mirigyek között?</p> <p>Miért van szükség a szervezetben a sejtek kommunikációjára?</p>	<p>A hormonok kémiai összetétele és hatásmechanizmusa közötti kapcsolat megértése.</p> <p>Annak elemzése, hogyan befolyásolják a belső elválasztású mirigyek hormonjai a homeosztázist.</p> <p>A vezéreltség és a szabályozottság, a negatív és a pozitív visszacsatolás</p>	<p><i>Kémia:</i> szerves kémia, alkálifémek és alkáliföldfémek.</p> <p><i>Informatika:</i> a szabályozás alapjai.</p>

<p>Milyen kapcsolat van az idegi és a hormonális szabályozás között?</p> <p>Miért nagyobb a pajzsmirigyünk télen, mint nyáron?</p> <p>Miért nő meg egyes fogságban tartott emlősök mellékveséje?</p> <p>Milyen veszélyekkel jár a hormontartalmú doppingszerek alkalmazása?</p> <p>Mely betegségek vezethetők vissza a hormonrendszer zavarára?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A belső elválasztású mirigyek hormonjai és azok hatásai. A szövetekben termelődő hormonok és hatásuk.</p> <p>A hormonok hatásmechanizmusa.</p> <p>A vércukorszint hormonális szabályozása.</p> <p>A hormontartalmú doppingszerek hatásai és veszélyei. A hormonrendszer betegséget jelző kórképek felismerése és kezelésük megismertetése.</p> <p>Cukorbetegség és a</p>	<p>általános mechanizmusának a megértése.</p>	<p><i>Testnevelés és sport: a teljesítményfokozó szerek veszélyei.</i></p>
---	---	--

<p>pajzsmirigy-rendellenességek. A hormonok hatása a viselkedésre.</p> <p>Az anabolikus szteroidok veszélyei.</p> <p>Az egészséget befolyásoló rizikófaktorok.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Neuroendokrin rendszer, vezérlés, szabályozás, negatív visszacsatolás, hírvivő, receptor, célsejt, az agyalapi mirigy, a pajzsmirigy, a mellékpajzsmirigy, a hasnyálmirigy, a mellékvese, az ivarmirigyek és ezek hormonjai.</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>Az emberi szervezet szabályozó működése.</p> <p>Jelátvitel szinapszisok révén, az idegrendszer felépítése és működése</p>	<p>Órakeret</p> <p>15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az életfolyamatok szabályozása és egészségvédelme. A sejt felépítése és működése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az idegi kapcsolatok térbeli és időbeli hálózatként való értelmezése.</p> <p>A tudatos cselekvés és az érzelmek biológiájának megismerése.</p> <p>Az idegrendszer működéséhez kapcsolódó leggyakoribb betegségek, a kialakulásukban leggyakoribb kockázati tényezők megismerése és gyógyításuk lehetséges módjai.</p> <p>Megfelelő kommunikációs stratégiák fejlesztése a nemkívánatos médiatartalmak elhárítására.</p> <p>A narkotikumhasználat kockázatainak megismerése és tudatos kerülése.</p> <p>Nemzeti öntudat fejlesztése Szentágothai János, Somogyi Péter, Freund Tamás, Hámori József és Buzsáki György munkásságának megismerése által.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p>	<p>A nyugalmi, az akciós és a posztzinaptikus potenciálok kialakulásának magyarázata.</p>	<p><i>Kémia:</i> elektrokémiai alapismeretek,</p>

<p>Hogyan fogják fel, és hogyan továbbítják az idegsejtek a külvilág jeleit?</p> <p>Hogyan okoz bénulást és halált a nyílbéka mérge?</p> <p>Mi a gerincvelő és az agy szerepe az idegi szabályozásban?</p> <p>Melyek az agykéreg legfontosabb szerkezeti és működési jellemzői?</p> <p>Milyen közös és egyedi jellemzői vannak érzékszerveinknek?</p> <p>Miért egészségtelen evés közben olvasással lekötni a figyelmünket?</p> <p>Hogyan érik el a borkóstolók, hogy az egymás után vizsgált borok zamatát azonos eséllyel tudják minősíteni?</p> <p>Milyen közegek vesznek részt a hang terjedésében és érzékelésében? Miért nem látunk színeket gyenge fényben?</p> <p>Hol érte az agyvérzés azt a beteget, aki nem tudja mozgatni a bal karját?</p> <p>Mit jelent a bal félteke dominanciája?</p> <p>Mit tehetünk az idegrendszerünket érintő</p>	<p>Annak megértése, hogy az idegsejten belül a jelterjedés elektromos, az idegsejtek között pedig döntően kémiai jellegű.</p> <p>Az idegrendszer felépítése és működése közötti összefüggés elemzése.</p> <p>Az agykéreg működésének és az alvás biológiai szerepének értelmezése.</p> <p>A civilizációs életmód és az idegrendszeri betegségek kapcsolatának felismerése.</p>	<p>Daniell-elem, elektródpotenciál.</p> <p><i>Fizika:</i> Az áramvezetés feltételei. Optika, lencsék, fénytörés, képalkotás, hullámtan, hangtan.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Hangtan. Karinthy Frigyes: Utazás a koponyám körül.</p> <p><i>Informatika:</i> a szabályozás alapjai, jelátvitel.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli szerkezetek metszetei.</p>
---	--	---

<p>rendellenességek megelőzése érdekében? Hogyan alkalmazkodik szervezetünk a testi- és lelki terheléshez?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az idegsejt felépítése és működése (nyugalmi potenciál, akciós potenciál). Ingerületvezetés csupasz és velőshüvelyes axonon.</p> <p>A szinaptikus jelátvitel mechanizmusa és típusai (serkentő, gátló).</p> <p>A szinapszisok összegződése és időzítése, a visszaterjedő akciós potenciál és szabályozó szerepe. Függőségek: narkotikumok, ópiátok, stimulánsok.</p> <p>A gerincevelő felépítése és működése.</p> <p>A reflexív felépítése (izom és bőr eredetű, szomatikus és vegetatív reflexek).</p> <p>Az agy felépítése, működése és vérellátása.</p> <p>Az érzékszervek felépítése és működése, hibáik és a korrigálás lehetőségei.</p> <p>Az idegrendszer érző működése (idegek, pályák, központok). Az</p>		
--	--	--

<p>idegrendszer mozgató működése (központok, extrapiramidális és piramis-pályarendszer, gerincvelő, végrehajtó szervek).</p> <p>A vegetatív idegrendszer (Cannon-féle vészreakció, stressz).</p> <p>Az idegrendszer betegségei (Parkinson-kór, Alzheimer-kór, depresszió).</p> <p>Selye János és Békésy György munkássága.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Inger, ingerküszöb, neuron, dendrit, axon, axondomb, velőshüvely, glia, nyugalmi potenciál, akciós potenciál, Na⁺/K⁺ pumpa, depolarizáció, repolarizáció, refrakter szakasz, szinapszis.</p> <p>Reflexív, mag, dúc, pálya, ideg, idegrost, szomatikus, vegetatív, gerincvelői reflex, agytörzs, agytörzsi hálózatos állomány, köztiagy, kisagy, nagyagy, agykérgi sejtoszlop, limbikus rendszer, érzékszerv, receptor, extrapiramidális és piramis-pályarendszer, szimpatikus, paraszimpatikus hatás.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása.</p> <p>Kültakaró és mozgás</p>	<p>Órakeret</p> <p>5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az ember kültakarója, mozgása és egészségvédelme.</p> <p>Szövetani alapismeretek. A sejt felépítése és működése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A korosztályos személyi higiénia problémáinak és kezelésük lehetséges módjainak megismerése.</p> <p>A reális és az idealizált énkép közötti különbségek felismerésének és elfogadásának elősegítése.</p> <p>A természettudományos ismereteknek a hétköznapi élet problémáinak megoldásában való alkalmazása.</p> <p>Egészségügyi ismeretek bővítése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Mi a jelentősége a bőrben levő verejték- és faggyúmirigyeknek?</p> <p>Milyen előnyökkel és milyen hátrányokkal járhat a napozás?</p> <p>Hogyan alakulnak ki az emberi fajra jellemző bőrszínváltozatok?</p> <p>Hogyan használhatók a biológiai ismeretek a helyes bőrápolásban?</p> <p>Hogyan alakul ki és előzhető meg a csontritkulás?</p> <p>Mi az oka annak, hogy a láb nagyujja nem fordítható szembe a többivel?</p> <p>Milyen összefüggés van a csigolyák felépítése és sokrétű funkciója között?</p> <p>Milyen anyagok és folyamatok szolgáltatják az izom működéséhez szükséges energiát?</p> <p>Hogyan előzhető meg a mozgásszervi betegségek?</p> <p><i>Ismeretek</i></p>	<p>Az izomláz kialakulásának és megszűnésének értelmezése a sejtek és szervek anyagcseréjének összekapcsolásával.</p> <p>A láz lehetséges okainak magyarázata.</p> <p>A testépítés során alkalmazott táplálékkiegészítők káros hatásainak elemzése.</p> <p>A női és férfi váz- és izomrendszer összehasonlítása.</p> <p>A vázizmok reflexes és akaratlagos szabályozásának összehasonlítása.</p> <p>A médiában megjelenő áltudományos és kereskedelmi célú közlemények, hírek kritikai elemzése.</p> <p>Az elsősegélynyújtás gyakorlása.</p>	<p><i>Fizika:</i> gravitáció, munkavégzés, forgatónyomaték.</p> <p><i>Kémia:</i> Ca-vegyületek.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> az edzettség növelése, a megfelelő testalkat kialakítása.</p>

<p>Az emberi bőr felépítése, biológiai szerepe és működése.</p> <p>A bőr rétegei, szöveti szerkezete, mirigyei (emlő is), a benne található receptorok. A neuroendokrin hőszabályozás.</p> <p>A bőr betegségei.</p> <p>A mozgásszervrendszer felépítése és működése: a csont- és izomrendszer anatómiai felépítése, szöveti szerkezete, kémiai összetétele, a mozgás idegi szabályozása.</p> <p>Az izomműködés molekuláris mechanizmusa.</p> <p>A mozgásszegény és a sportos életmód következményei, a váz- és izomrendszer betegségei.</p>		
---	--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hipotermia, ergoszterin, csonthártya, csöves csont, lapos csont, ízület, miofibrillum, izompólya, izomnyaláb, rángás, tartós izom-összehúzódás, izomtónus, miozin, aktin, ionpumpa, fehér izom, vörösisom, kreatin-foszfát, mioglobin, Cori-kör.</p>
---	---

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása. Az ember táplálkozása, légzése és kiválasztása, a vér és a vérkeringés</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az anyagcsere főbb folyamatai és egészségvédelme, szövettani ismeretek.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szervrendszerek összehangolt működésének megértése a sejt, a szerv és a szervezet szintjén.</p> <p>A tematikai egységhez kapcsolódó civilizációs betegségek és kockázati tényezőik megismerése.</p> <p>Az egészséges életmód és a tudatos táplálkozás fontosságának felismerése, az egészségkárosító szokások egyéni és társadalmi hátrányainak belátása.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Hogyan emésztődik meg a szalonnás tojásrántotta a szervezetünkben?</p> <p>Mi a bélbaktériumok élettani működése?</p> <p>Hogyan függ össze a testsúly megőrzése a helyes táplálkozással?</p> <p>Változik-e a be- és kilégzés az űrkabinban, ha a levegő összetétele és nyomása megegyezik a tengerszinti légkörével?</p> <p>Miért alkalmas a kilélegzett levegő mesterséges lélegeztetésre?</p> <p>Milyen környezeti hatások és káros szokások veszélyeztetik légzőszervrendszerünk egészségét?</p> <p>Miért lehet a cukorbetegek vizeletében jelentős</p>	<p>A tápcsatorna reflexes folyamatainak és az éhségérzet kialakulásának magyarázata.</p> <p>A szervrendszerek egészséges állapotát jelző adatok elemzése.</p> <p>A szén-monoxid és a szén-dioxid okozta mérgezés tüneteinek felismerése és a tennivalók ismerete.</p> <p>Érvek gyűjtése a szűrővizsgálatok fontosságáról.</p> <p>A szervrendszerekhez kapcsolódó civilizációs betegségek kockázati tényezőinek elemzése.</p> <p>Pulzus- és vérnyomásmérés.</p> <p>Az IKT lehetőségeinek felhasználása gyakorlati problémák megoldásában.</p>	<p><i>Fizika:</i> nyomás, gáztörvények.</p> <p><i>Ének-zene:</i> hangképzés.</p> <p><i>Kémia:</i> kémiai számítások, pH, szerves kémia, sav-bázis reakciók, makromolekulák hidrolízise, karbamid.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> metszetek.</p>

<p>mennyiségű cukor és leheletükben aceton? Hogyan változik a vizelet mennyisége és összetétele, ha sok vizet iszunk, vagy erősen sós ételt fogyasztunk? Mi a vérdopping? Milyen káros következményekkel jár a vér albumin tartalmának a csökkenése, és ez mikor fordulhat elő? Hogyan hat a vérnyomásra az erek összkeresztmetszetének szűkülése, illetve tágulása? Hogyan változik a keringési perctérfogat az edzetlen és a rendszeresen sportoló ember szervezetében? Hogyan módosulhat a légzés és a vérkeringés feleléskor? Melyek a leggyakoribb szív- és érrendszeri betegségek, és ezek hogyan előzhetőek meg?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a vérkeringés szervrendszerének felépítése, működése, különös tekintettel az anyagcserében és a homeosztázis kialakításában betöltött szerepükre.</p>		
--	--	--

<p>A táplálkozás, a légzés, a vérkeringés és a kiválasztás szabályozása.</p> <p>A szív ingerületkeltő és -vezető rendszere.</p> <p>A vér fizikai, kémiai és biológiai jellemzői és szerepe az élő szervezet belső egyensúlyának kialakításában.</p> <p>A véralvadás folyamata.</p> <p>A táplálkozáshoz, a kiválasztáshoz, a légzéshez és a vérkeringéshez kapcsolódó civilizációs betegségek.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alapanyagcsere, perisztaltikus mozgás, emésztőmirigyek, emésztőnedvek, emésztőenzimek, minőségi és mennyiségi éhezés, sejtlégzés, belső gázcsere, külső gázcsere, légsere, léghólyagok, hasi légzés, mellkasi légzés, vitálkapacitás, légzési perctérfogat, légmell, nefron, szűrés, visszaszívás, kiválasztás, szűrlet, vizelet, vérplazma, limfocita, granulocita, monocita, pulzustérfogat, keringési perctérfogat, nyugalmi perctérfogat.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása.</p> <p>Szaporodás, egyedfejlődés és növekedés</p>	<p>Órakeret</p> <p>6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az ember szaporodása, egyedfejlődése és egészségvédelme.</p> <p>Sejtosztódás: mitózis, meiózis.</p> <p>Hormonrendszer.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az emberi szexualitás biológiai és társadalmi-etikai megismerése.</p> <p>A felelősségteljes nemi magatartásra való törekvés kialakítása.</p> <p>A tudatos családtervezés, a várandós anya egészséges életmódja melletti érvek megismerése és elfogadtatása.</p>	

	<p>Az alkalmazott technikák előnyei mellett azok korlátainak és kockázatainak a felismerése, ehhez kapcsolódóan a mérlegelésen alapuló véleményalkotás fejlesztése.</p> <p>Különböző szexuális kultúrájú társadalmi csoportok, közösségek etikai elveinek megismerése, összevetése.</p> <p>Az egyén, a család és a társadalom felelősségének megértése az utódvállalásban.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért van a férfiak kilövellt ondójában 300–400 millió spermium?</p> <p>Hogyan szabályozza a hormonrendszer a méh és a petefészek ciklusos működését?</p> <p>Hogyan képződnek a hímivarsejtek és a petesejtek?</p> <p>Hogyan mutatható ki a vizeletből a korai terhesség?</p> <p>Miért veszélyes a művi terhesség-megszakítás?</p> <p>Hogyan történik a magzat táplálása?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>Az ember neme meghatározásának különböző szintjei</p>	<p>A női nemi ciklus során a petefészekben, a méh nyálkahártyában, a testhőmérsékletben és a hormonrendszerben végbemenő változások összefüggéseinek magyarázata.</p> <p>A meddőséget korrigáló lehetséges orvosi beavatkozások megismerése és a kapcsolódó etikai problémák elemzése.</p> <p>Az anyai és a magzati vérkeringés kapcsolatának bemutatása, összefüggésének igazolása az egészséges életmóddal.</p> <p>A családtervezés lehetőségei, a fogamzásgátlás egyes módszereinek előnyei és hátrányai.</p> <p>A szexuális úton terjedő betegségek és elkerülésük módjainak megismertetése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> a nőideál változása a festészetben és szobrászatban a civilizáció kezdeteitől napjainkig.</p>

<p>(kromoszomális, ivarszervi és pszichoszexuális nem). A férfi és női nemi szervek felépítése, működése, és a működés szabályozása. A spermium és a petesejt érése. A meddőség okai. A hormonális fogamzásgátlás alapjai. A megtermékenyítés sejtbiológiai alapjai. A terhesség és a szülés. Az ember egyedfejlődése, a méhen belüli és a posztembrionális fejlődés fő szakaszai.</p>	<p>A szexuális tartalmú adathalászat lehetséges veszélyeinek elemzése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kromoszómális, ivarszervi és pszichoszexuális nem, erekció és ejakuláció, tesztoszteron, ovuláció, sárgatest, ösztrogén, progeszteron, menstruáció, megtermékenyítés, beágyazódás, lombikbébi, koriongonadotropinok, vetélés, abortusz, magzatburok, embriópajzs, embrió, méhlepény, köldökzsinór, akceleráció.</p>	

Tematikai egység	Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai	Órakeret 4 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sejt felépítése és működése, molekuláris genetikai ismeretek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az immunválasz alapjainak, szemléletmódjának, az egészségügyre, a betegségek gyors felismerésére, a megelőzésére és a társadalom higiéniai kultúrájára való hatásának a megismerése. A védőoltás és az egészségügyi politika kapcsolatának megértése. Az immunrendszer és a gyógyszerhasználat (pl. antibiotikumok) kapcsolatának megértése. Szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése. Annak felismerése, hogy az immunológia eredményeinek, alkalmazásának milyen szerepe van a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek formálódásában.</p>	

	<p>Annak megértése, hogy hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák (pl. fertőzések, járványok, higiéniai problémák) kialakulásához, ezek kockázatának és az ezzel kapcsolatos felelősség belátása.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Miért duzzadnak meg fertőzések hatására a nyirokcsomók?</p> <p>Milyen kapcsolat van az immunrendszer sejtjei között?</p> <p>Miért kapnak védőoltásokat a távoli földrészekre utazók?</p> <p>Miért nincs RH-összeférhetetlenség annál a házaspárnál, ahol a feleség RH+?</p> <p>Miért alakulhat ki pollenallergia?</p> <p>Hogyan győzi le szervezetünk a vírus- és baktériumfertőzéseket?</p> <p>Hogyan védekezik szervezetünk a daganatsejtek ellen?</p> <p><i>Ismeretek</i></p>	<p>Az immunrendszer azon képességének bemutatása, amely nemcsak a „saját – nem saját”, hanem a „veszélyes – nem veszélyes” között is különbséget tud tenni,</p> <p>A veleszületett és az egyedi élet során szerzett immunválasz kapcsolatának elemzése.</p> <p>Példák gyűjtése a higiénia, a gyógyszer- és táplálkozási allergiák első tüneteiről.</p> <p>A fertőzések és az életmód szerepének magyarázata az immunválaszban.</p> <p>Az elmúlt időben jelentkezett influenzajárványok tapasztalatainak elemzése.</p> <p>A vérátömlesztés és a szervátültetés során fellépő immunproblémák elemzése.</p> <p>A hétköznapi nyelvhasználatban elterjedt idegen szavak (pl. AIDS) helyes használata.</p>	<p><i>Kémia:</i> szénhidrátok, nukleinsavak, fehérjék.</p> <p><i>Informatika:</i> információtárolás és -előhívás.</p>

<p>Az immunrendszer résztvevői, sejtes és oldékony komponensei, főbb feladatai.</p> <p>Veleszületett és az egyedi élet során szerzett immunválasz.</p> <p>A vércsoportok, vérátömlesztés, szervátültetés.</p> <p>Az allergia, autoimmun betegségek, a szerzett (pl. AIDS) és örökölt immunhiányok, valamint a rák és a fertőzések elleni immunválasz főbb mechanizmusai.</p> <p>A védőoltások szerepe a betegségek megelőzésében.</p> <p>Védekezés a vírus- és baktériumfertőzések és a daganatsejtek ellen.</p> <p>Egyéni és etnikai genetikai eltérések az immunválaszban.</p> <p>Biológiai (immun-) terápia és perspektívájuk.</p>		
---	--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Immunrendszer-hálózat, antigén, antigénreceptor, T és B nyiroksejtek, falósejtek, nyúlványos sejtek, antitest, antigén felismerés, a veleszületett (természetes) immunválasz, szerzett immunválasz, immunmemória, allergia, szerzett és örökölt immunhiány, autoimmunhiány, védőoltás.</p>
---------------------------------------	---

<p>Tematikai egység</p>	<p>Evolúció. Biológiai evolúció</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Állattan és növénytan, genetika, sejtbiológia</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A biológiai evolúciónak mint a világegyetem legbonyolultabb folyamatgyűjtésének az értelmezése.</p> <p>Az összetett rendszerek elemzése, a nehézségek felismerése.</p> <p>Tudománytörténeti folyamatok értelmezése.</p> <p>A természet egységére vonatkozó elképzelések formálása.</p> <p>A faj fogalma és a fajok rendszerezése nehézségeinek felismerése.</p> <p>Az élő szervezetek felépítésében és működésében megfigyelhető közös sajátosságok összegzése.</p> <p>Az evolúciós gondolkodás alkalmazása a növény- és állatfajok földrajzi elterjedésével kapcsolatos következtetéseknél.</p> <p>A biológiai evolúció időskálájának megismerése és értelmezése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Melyek az ideális populáció jellemzői?</p> <p>Mi az oka annak, hogy az emberiség génállományában fokozódik a hibás allélek száma?</p> <p>Milyen evolúciós jelenség a Darwin-pintyek megjelenése és változataik kialakulása a Galapagos-szigeteken?</p> <p>Miben különbözik a természetes és a mesterséges szelekció?</p> <p>Mi lehet az oka annak, hogy az észak-amerikai indiánok körében a B vércsoport nem fordul elő?</p> <p>Milyen kísérletekkel próbálták a tudósok igazolni a szerves biomolekulák abiogén keletkezését?</p> <p>Milyen érvek szólnak az endoszimbionta elmélet mellett?</p>	<p>Példák gyűjtése a legfontosabb hungarikumok ismeretében a házasításra és a mesterséges szelekcióra.</p> <p>A sarlósejtes vérszegénység és a malária közötti összefüggés elemzése.</p> <p>Különböző kormeghatározási módszerek összehasonlítása.</p>	<p><i>Földrajz:</i> kozmológia, földtörténeti korok, állat- és növényföldrajzi ismeretek.</p> <p><i>Fizika:</i> az univerzum kialakulása, csillagfejlődés.</p> <p><i>Kémia:</i> izotópok, radioaktivitás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ősközösség.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> barlangrajzok.</p> <p><i>Etika:</i> genetikával kapcsolatos kérdések.</p>

<p>Milyen jelentősége van a kb. 50 m² felületű belső membránrendszer kialakulásának az eukarióta sejtekben?</p> <p>Milyen magyarországi emberleleteket ismerünk?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A mikro- és makroevolúció fogalmának értelmezése.</p> <p>Az ideális populáció modellje.</p> <p>A Hardy–Weinberg-egyensúly.</p> <p>A mutációk, a szelekció és a génáramlás szerepe a populációk genetikai átalakulásában.</p> <p>Darwin munkássága. Mesterséges szelekció, házasítás, nemesítés (a legfontosabb kiindulási fajok és hungarikumok ismerete).</p> <p>A földrajzi, ökológiai és genetikai izoláció szerepe a populációk átalakulásában.</p> <p>A koevolúció, a kooperációs evolúció alapjai.</p> <p>A kémiai evolúció (Miller-kísérlet).</p> <p>Az élet kialakulásának elméletei.</p> <p>Prokariótából eukriótává válás.</p> <p>A bioszféra evolúciójának néhány feltételezett kulcslépése.</p> <p>Az ember evolúciója.</p>	<p>A mikro- és makroevolúció összehasonlítása.</p> <p>Érvek gyűjtése az eukarióta sejt kialakulásának evolúciós jelentőségéről.</p> <p>Az evolúciós szemlélet formálása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Evolúció, biológiai evolúció, evolúciós egység, mikro- és makroevolúció, ideális populáció, reális populáció, szelekció, fitness, génáramlás, genetikai sodródás, alapító elv, házasítás, nemesítés, speciáció, hibridizáció, izoláció, horizontális géntranszfer, relatív és abszolút</p>	

	kormeghatározás, „élő kővület”, lenyomat, kővület, koevolúció, kémiai evolúció, emberi rassz, atavizmus.
--	--

Tematikai egység	Rendszerbiológia és evolúció	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Sejtbiológia, genetika, immunológia, ökológia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A környezet és az ember, az emberi közösség komplex kapcsolatának megértése. A rendszerelvű biológiai gondolkodás hatásának megértése az emberi együttélésre, a környezet megóvására és az egészségügyre.</p> <p>A modern biológia és a bioinformatika egyre szorosabb kapcsolatának felismerése.</p> <p>A biológiai és környezettudományok rohamos fejlődése által felvetődő új kérdések, konfliktusok és lehetséges megoldások bemutatása, azok (bio)etikai, jogi és világnézeti vonatkozásaival. Az evolúció bemutatása mint a biológiai rendszerek változásainak alaptörvénye. A felvetődő ideológiai viták hátterének feltárása és feloldhatósága.</p> <p>A megalapozott szakmai ismereteken alapuló véleményalkotás és vitakészség fejlesztése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások</i></p> <p>Milyen gazdálkodási, gondolkodási és életmódbeli formák lehetnek az emberiség fennmaradásának feltételei? Melyek az élet biológiai jellegzetességei? Milyen általános és sajátos törvényszerűségek jellemzik az egyres biológiai rendszereket? Melyek azok a biológiában megismert új technikák, amelyek elősegíthetik az emberiség fejlődését?</p> <p><i>Ismeretek</i></p> <p>A biológiai rendszerekben működő általános (hasonló és eltérő) törvényszerűségek. Az élet alapvető (biológiai) jellegzetességei. A bioszféra hierarchikus rendszerei. Bioinformatikai alapfogalmak. A biológiai hálózatok.</p> <p>A jövő kilátásai és új kihívásai a biológia várható fejlődésének tükrében.</p>	<p>Érvelés a bioetika fő kihívásainak a joggal és a világnézettel való kapcsolatáról.</p> <p>Az élő rendszerek minőségi és mennyiségi összefüggéseinek elemzése a rendszerelvű biológiai gondolkodás alapján.</p> <p>Betegségterképek keresése az interneten, értelmezésük.</p> <p>A nemzetközileg elfogadott bioetikai alapelvek és törvények értékelése.</p>	<p><i>Informatika:</i> információtárolás és előhívás, a biológiai jelenségek informatikai megközelítése.</p> <p><i>Etika:</i> környezetetika.</p>

<p>Az evolúcióelmélet és az evolúciós modell mai bizonyítékai.</p> <p>A bioetika alapjai.</p> <p>Az ökológia és az evolúcióbiológia kapcsolata.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Biológiai hálózat, betegségtérképek, bioetika, személyiségi jog, bioszociális háló, hálózatos evolúciós kép.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók megértik a környezet- és természetvédelem alapjait, elsajátítják az ökológiai szemléletet, és nyitottá válnak a környezetkímélő gazdasági- és társadalmi stratégiák befogadására. Megszerzett ismereteiket a gyakorlatban, mindennapi életükben is alkalmazzák.</p> <p>A tanulók felismerik a molekulák és a sejtalkotó részek kooperativitását, képesek a kémia, illetve a biológia tantárgyban tanult ismeretek összekapcsolására. Megértik az anyag-, az energia- és az információforgalom összefüggéseit az élő rendszerekben.</p> <p>Rendszerben látják a hormonális, az idegi és az immunológiai szabályozást, és képesek összekapcsolni a szervrendszerek működését, kémiai, fizikai, műszaki és sejtbiológiai ismeretekkel. Felismerik a biológiai, a technikai és a társadalmi szabályozás analógiáit.</p> <p>Biológiai ismereteik alapján az ember egészségi állapotára jellemző következtetéseket képesek levonni. Tudatosul bennük, hogy az ember szexuális életében alapvetőek a biológiai folyamatok, de a szerelemre épülő tartós párkapcsolat, az utódok tudatos vállalása, felelősségteljes felnevelése biztosít csak emberhez méltó életet.</p> <p>Helyesen értelmezik az evolúciós modellt. A rendszerelvű gondolkodás alapján megértik az emberi és egyéb élő rendszerek minőségi és mennyiségi összefüggéseit. Felismerik a biológia és a társadalmi gondolkodás közötti kapcsolatot.</p> <p>Képesé és nyitottá válnak az interdiszciplináris gondolkodásra.</p> <p>A saját életükben felismerik a biológiai eredetű problémákat, életmódjuk helyes megválasztásával, megbízható szakmai ismereteik alapján felelős egyéni és társadalmi döntéseket képesek hozni.</p>	

HELYI TANTERV

DRÁMA ÉS TÁNC

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

KT- Kerettantervi órakeret

HT - Helyi tanterv órakerete

HHT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RHT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

NYHT – Nyelvi tagozat órakerete (helyi tanterve)

MHT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

EHT – Esti tagozat órakerete (helyi tanterve)

9. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Csoportos játék és megjelenítés	6 +12	6 +24	6	6	6	6+24	0	
Rögtönzés és együttműködés	7 +14	7 +28	7	7	7	7+28	0	
A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	6 +6/12	6 +20	6	6	6	6+20	0	
Történetek feldolgozása	7	11	11	11	11	11	0	
Megismerő- és befogadóképesség	6	6	6	6	6	6	0	

Óraszám összesen	32 +32	36 +72	36	36	36	36 +72	0	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>
10. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	+6/12	+20	0	0	0	+20	0	
Történetek feldolgozása	+14	+28	0	0	0	+28	0	
Megismerő- és befogadóképesség	+12	+24	0	0	0	+24	0	
Óraszám összesen	+32	+72	0	0	0	+72	0	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>
11. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Színház- és drámaelmélet	20 (10)	10	10	10	10	10	0	
Színházi alkotómunka	40 (20)	26	26	26	26	26	0	
Csoportos játék és megjelenítés	+12	+24	0	0	0	+24	0	
Rögtönzés és együttműködés	+12	+24	0	0	0	+24	0	

A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	+12	+24	0	0	0	+24	0	
Óraszám összesen	60 (30) +36	36 +72	36	36	36	36 +72	0	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>
12. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Színház- és drámatörténet	30 (15)	15	15	15	15	15	0	
Drámajáték és improvizáció	30 (15)	15	15	15	15	15	0	
Történetek feldolgozása	+12	36	0	0	0	+36	0	
Megismerő- és befogadóképesség	+12	24	0	0	0	+24	0	
Óraszám összesen	60 (30) +24	30 +60	30	30	30	30 +60	0	<i>*Kerettanterv szerint 30 óra</i>

Az egyes témakörök óraszámait között szétosztottuk az iskola által szabadon felhasználható 10%-os órakeretet, amelyet tananyag elmélyítésére, forráselemzésre és az önálló tanulói munka bemutatására és értékelésére fordíthatnak a szaktanárok.

A helyi tanterv alapóraszámain felüli többletórákhoz nem rendeltünk részletezett tartalmakat, az alapóraszámokon felüli órakeretet forráselemzésre és a tanultak elmélyítésére használhatja fel a szaktanár.

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja.)

DRÁMA ÉS TÁNC
ÉRETTSÉGIRE FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ
11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

A fakultációs képzés célja a tanulók érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

DRÁMA ÉS TÁNC FAKULTÁCIÓ	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Színház- és drámaelmélet	32
Színházi alkotómunka	40
Óraszám összesen	72
12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Színház- és drámatörténet	30
Drámajáték és improvizáció	30
Óraszám összesen	60

DRÁMA ÉS TÁNC

(9. évfolyam alap)

A dráma és tánc tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.

A dráma és tánc kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és -ápolást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják.

A mozgásos-táncos tevékenységek többek között fejlesztik a ritmusérzékenységet, a térérzékelést, a testtartást, a mozgáskoordinációt, az állóképességet. E tevékenységek során a tanulók megismerik a mozgásos-táncos kommunikáció és önkifejezés sajátosságait, eszköztárát.

A dramatikus és a mozgásos-táncos tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul a nemzeti, helyi vagy a nemzetiségi hagyomány megismeréséhez, az önazonosság erősítéséhez, fontos szerepe lehet a közösségi tudat kialakításában.

A művészeti tevékenységformákkal való személyes találkozás révén a művészeti ágak nyelve a tanulók sajátjává válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.

A tárgy közműveltségi tartalmi, fejlesztési feladatai elsősorban tevékenységközpontú, gyakorlati képzés során sajátíthatók el. A tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg, mivel a témák feldolgozása komplex gyakorlati tevékenységek keretében valósul meg. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszám ajánlások az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A tematikai egységek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak megfelelően, a szaktanár döntése alapján dolgozhatók fel.

A dráma és tánc metodikájának, tematikájának felépítése a korosztálytól, a csoport adottságától és képzettségétől, valamint a helyi nevelési-oktatási céloktól függően különböző lehet.

A dráma és tánc 9–12. évfolyamra olyan kerettanterv, amelyhez 9. évfolyamon rendel óraszámot, míg a további évfolyamokon a tantárgy oktatása a szabadon felhasználható órakeret terhére valósítható meg. A dráma érettségire felkészítő anyagát a művészetek dráma fejezete tartalmazza a 11–12. évfolyamon, amelyhez a kerettanterv évfolyamonként heti 2-2 órát rendel.

A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek elsajátításában, készségek kialakításában és képességek fejlesztésében.

Az *erkölcsi nevelés* területén a tanuló a dráma és tánc tanulása során olyan kérdésekkel és problémákkal találkozik, amelyek segítenek számára eligazodni az őt körülvevő világban. A tevékenységek során megtapasztalja, hogy cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősséggel tartozik, fejlődik igazságérzete. Ezzel a dráma és tánc hozzájárul a tanulók társadalmi beilleszkedésének elősegítéséhez.

A *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén megismer több különböző népcsoporthoz kötődő szokásrendszert vagy ünnepkörökhöz köthető hagyományt, így felkelhető érdeklődése szűkebb és tágabb környezete kultúrája iránt, megtapasztalhatja ezek helyét Európa és a világ szokásvilágában, fontossá válhat számára a hagyományok megismerése és megőrzése.

Az *állampolgárságra, demokráciára nevelés* területén nyitottá válhat a társadalmi jelenségek iránt, ezek ábrázolására törekszik dramatikus tevékenységeiben is. Foglalkozik a kisebb és nagyobb közösségek sajátosságaiból eredő lehetőségekkel és korlátokkal. Fejlődik önálló kritikai gondolkodása, elemzőképessége és vitakultúrája.

Az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése*, valamint a *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén képes az alkalmazkodásra és az érdekérvényesítésre. Életkorának megfelelően megnyilvánul különböző társas helyzetekben. Képes több szempontból is értékelni és drámajátékos tevékenységekben megmutatni egy-egy helyzetet. A megbeszéléseken önálló véleményt fogalmaz meg, tapasztalatot szerez önmaga és társai tevékenységének elemző értékelésében, ugyanakkor képes mások munkájának elismerésére, tiszteletére is.

A *családi életre nevelés* területén a feldolgozott történetek szereplőinek kapcsolatait, valamint életeseményeik elemzése a nevelő munka segítségével lehet.

A *testi és lelki egészségre nevelés* területén megismeri a figyelem összpontosítására szolgáló különféle koncentrációs és lazító játékokat és tevékenységeket.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság területén* fejlődik közvetlen és tágabb környezetének természeti és társadalmi értékei, annak sokszínűsége iránti szenzibilitása.

A kompetenciafejlesztés területén az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésében az aktív tevékenységek folytán a dráma és tánc tantárgy jelentős szerepet játszik. A tanuló részt vesz verbális és nem verbális kommunikációs játékokban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képes érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is. Fejlődik a tiszta, érthető, artikulált beszéd, a világos, adekvát nyelvhasználat területén.

A *pályaorientáció* területén dramatikus tevékenységek során különféle ismereteket szerez a különböző szakmák, hivatások, életpályák lehetőségeiről.

A *médiatudatosságra nevelés* területén dramatikus tevékenységek során megismeri és képes alkalmazni a tömegkommunikációs médiumok különböző műfajait, a média eszköztárát. Emellett képes saját produkciós munkájának szcenikai, hangtechnikai, filmes stb. kivitelezésére, illetve képi, hangtechnikai rögzítésére.

A *tanulás tanulása* területén képes saját tanulási stílusának, stratégiáinak kialakítására, fejleszti memóriáját, szóbeli, írásbeli, mozgásos, képi stb. kifejezésmódjait.

A *szociális és állampolgári kompetencia* területén a tanuló lehetőséget kap más kultúrák sokszínűségének megismerésére. A dramatikus tevékenységek során gyakorolja a társainak való segítségnyújtást különféle megjeleníthető élethelyzetekben. A közös munka folyamatában megtapasztalja, hogy kisebb és nagyobb közösségnek működése az ő felelőssége is, a dramatikus tevékenység során, a mintha-helyzetek „gyakorlóterepén” felelősséget érez és vállal társaiért. Képes megfogalmazni véleményét és elfogadni mások érvelését.

A *kezdeményszerzőképesség és vállalkozói kultúra* területén a tanuló életkorának megfelelő helyzetekben képes a mérlegelésre, döntéshozatalra és arra, hogy felmérje döntései következményeit – mindezt a dramatikus tevékenységek során a gyakorlatban, védett környezetben meg is tapasztalja.

Ugyanakkor az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* területén fejlődik emocionális érzékenysége is, megismerkedik a befogadást és a kifejezést segítő játékokkal, dramatikus tevékenységekkel, a megjelenítés többféle (pl. verbális, mozgásos-táncos, vizuális) formájával. Képes színházi, táncszínházi, zenészházi alkotások értelmező-elemző befogadására. Érdeklődése felkelthető a kortárs kulturális élet, rendezvények iránt.

Emellett a *hatékony, önálló tanulás* megalapozásaként részt vesz egész csoportos, kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.

9. évfolyam (heti egy óras kötelező alaptantárgy)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Csoportos játék és megjelenítés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Tiszta, érthető, artikulált beszéd jellemzőinek ismerete. Szövegkontextusnak és/vagy a szituációnak megfelelő nyelvhasználat. Alkotó, cselekvő részvétel többféle dramatikus tevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók önkifejezési készségének fejlesztése, megnyilatkozásaik bátorítása, együttműködésük erősítése. A kommunikáció különböző típusainak ismerete és a szituációhoz illő használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Koncentrációs és lazítógyakorlatok (szöveges és szövegmentes légzőgyakorlatok, relaxációs játékok, koncentrációs gyakorlatok az érzékelésfejlesztés, a figyelemtartás és -megosztás, a memóriakapacitás fejlesztésére).</p> <p>Ön- és társismereti gyakorlatok (pl.: ismerkedő és megismerő játékok, interakciós gyakorlatok).</p> <p>Páros, kiscsoportos és csoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok.</p> <p>Fejlesztő és szinten tartó verbális és nem verbális kommunikációs gyakorlatok.</p> <p>Szándékos és tudatos nyelvi választások, kifejezésmódok: felismerése és használata dramatikus tevékenységekben.</p> <p>Egyéni stílus, karakter, státusz, érzelem ábrázolása nyelvi és gesztusnyelvi eszközökkel.</p> <p>A különféle beszédműfajok és a hatáskeltés eszközeinek alkalmazása a gyakorlatok során.</p> <p>A média jellemző kifejezésmódjainak megjelenítése dramatikus tevékenységekben.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Kommunikációs, stilisztikai játékok, stílusgyakorlatok. A szünet, a hangsúly-, a beszédtempó-, a hangmagasság-váltás és a hanglejtés modulációjának használatában rejlő kommunikációs lehetőségek megfigyelése és alkalmazása.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Megjelenő konfliktusok, viselkedési módok és megoldások tudatos kritikai elemzésén, illetve a valóságismereten alapuló szövegalkotási gyakorlatok. A korosztály sajátosságainak</p>	

<p>A tánc- és mozgásszínházi technikák alapjai (fizikai koncentrációt, testtudatot fejlesztő gyakorlatok, kiscsoportos és csoportos együttműködést igénylő mozgásgyakorlatok).</p> <p>A konkrét és absztrahált mozgás közötti különbség tudatosítása.</p> <p>Hangulatok kifejezése mozgással/tánccal.</p> <p>Stílus, jellem ábrázolása mozgással/tánccal.</p>	<p>megfelelő, rövid, árnyalt és pontos fogalmazásra törekvő médiaszövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A zenei mondanivaló verbális kifejtése vagy más művészeti ág kifejezési eszközeibe való átkódolása.</p> <p><i>Ember és társadalom:</i></p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>Véleményalkotás a saját és a társak tevékenységéről, reális értékítélet megfogalmazása. Közreműködés a közösségi normák kialakításában. A társak munkájának segítőkész, együttműködő értékelése, a másoktól kapott értékelés megértése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Koncentráció, ritmus, tempó, térérzékelés, stílus, testérzékelés, hangulat, érzelem.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Rögtönzés és együttműködés</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alapszintű improvizációs képesség. Az improvizációs munkaformák ismerete.</p> <p>Figurák mozgásos-táncos rögtönzésekben történő ábrázolása.</p> <p>Improvizációk elemző értékelése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az aktív, tudatos és tevékeny részvétel csoportos tevékenységekben.</p> <p>Növekvő intenzitású és mélységű részvétel szerepjátékokban, csoportos improvizációkban. A megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazása. A dramatikus tevékenységek elemző megbeszélése, önálló véleményalkotás.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Improvizáció a tanár által megadott téma vagy fogalom, a tanulók által közösen kidolgozott cselekményváz (jelenetváz) alapján.</p> <p>Némajátékos és szöveges improvizációk (pl. mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal), hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel, szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, fotóra, filmre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával).</p> <p>Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével, illetve alkotó jellegű alkalmazásával.</p> <p>Különbféle konkrét és metaforikus kifejezőeszközök tudatos alkalmazása (pl. szituációs játékok hangeffektusokra, vázlat megadásával, a valódi érzelmek kimondásának tiltásával).</p> <p>Hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése; látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése kiscsoportos improvizációkban.</p> <p>Spontán és előkészített mozgásos improvizáció adott zene, téma vagy fogalom alapján.</p> <p>Rövid, mozgásos etűdépités és különféle feltételekre alapozó improvizációk (pl. versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk, szimbolikus mozgásokból építkező</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Szövegtan (szövegalkotás, szövegszerkesztés, a szöveg szerkezete), korstílusok, stílusirányzatok.</p> <p><i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Átélt, elképzelt, hallott esemény mozgóképi vagy más médiaszöveggel történő megjelenítésének megtervezése, kivitelezése egyszerű eszközökkel.</p> <p><i>Ember és társadalom:</i></p> <p>Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétel. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése.</p>

improvizációk, zenés etűdök indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával).	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> Feladatvállalás, a helyzetnek megfelelő aktivitás, tudatosan kialakított együttműködés, kompromisszumkészség és felelősség a közös munkában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílus, karakter, viszonyok, feszültség, státusz, kontraszt, harmónia-diszharmónia, fokozás, variáció, arányosság, hatás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Alapvető dramaturgiai, drámaszerkezeti, műfaji fogalmak ismerete és használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző színházi korszakok, stílusok és műfajok felismerése és jellegzetességeik megfogalmazása. A színház és dráma jellemző műfaji jegyeinek azonosítása. Alapszintű dramaturgiai fogalomkészlet használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Dramatikus formanyelvi elemek összefűzése, egymásra építése a kívánt tartalom kifejezése érdekében.</p> <p>A színpadi hatáselemek, egyes színházi stílusok, színházi műfajok jellemző jegyeinek azonosítása és alkalmazása saját játékokban.</p> <p>Különböző dramatikus és színházi tevékenységek alkalmazása az improvizációkban és jelenetekben, a figurateremtés folyamatában.</p> <p>A játékok megbeszélése során a dramatikus eszközök és a színházi formanyelv elemeinek értelmezése a tanult szakkifejezések alkalmazásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Műalkotások elemzésének, megközelítésének lehetőségei, módszerei.</p> <p><i>Rajz és vizuális kultúra:</i> A vizuális nyelv eszközeinek komplex értelmezése. Saját és mások munkájának elemzése, értékelése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p>

<p>A feszültségteremtés eszközeinek felismerése és alkalmazása dramatikus tevékenységek során.</p> <p>Alkotó jellegű részvétel a közösség és a szaktanár közös igénye szerint a nyilvánosság (elsősorban saját közönség) számára készített egyéni vagy közös produkcióban (megismerkedés a felkészülés lépéseivel, a próbafolyamattal, produkció lebonyolításával).</p>	<p>Nem lineáris szövegformák elemzése.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Adott tárgy, elrendezés más nézőpontból történő elképzelése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sűrítés, feszültség, tét, fókusz, keret, kontraszt, szimbólum.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történetek feldolgozása	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<p>Dramatikus kifejezésformák.</p> <p>Élmények feldolgozása tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés felkeltése a kultúrtörténet, történelem iránt.</p> <p>Dramatikus eszközök tudatos alkalmazása események, művészeti alkotások feldolgozásában, megjelenítésében.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Jeles alakokhoz, eseményekhez, korszakokhoz tartozó élethelyzetek feldolgozása dramatikus tevékenységekkel.</p> <p>Irodalmi művek részleteinek vagy egészének feldolgozása drámás eszköztár/dramatikus tevékenységek alkalmazásával.</p> <p>Különböző művészeti ágakhoz tartozó műalkotások irodalmi és/vagy filmes és/vagy dramatikus és/vagy mozgásos adaptációja.</p> <p>Mindennapi történetek, érzések, élmények feldolgozása drámajátékos tevékenységformákkal.</p> <p>A célirányos helyzetértékelési és döntési képesség fejlesztése a történetek feldolgozása során.</p>		<p>Tudomány- és művészettörténeti korszakok jeles alakjai, kiemelkedő eseményei (irodalom, művészetek, matematika, természettudományok).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A művészet kultúraalkotó szerepének megfigyelése. Más kultúrák megismerésének igénye.</p>

	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban. Az életkori sajátosságoknak és az elvárható tájékozottságnak megfelelő érvkészlettel és példákkal alátámasztott vita.</p> <p><i>Ember és társadalom:</i></p> <p>Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból. Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek felismerése, bemutatása. Különböző értékrendek összehasonlítása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sűrités, dramatizálás, szituáció, motiváció, történet, cselekmény, adaptáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Megismerő- és befogadóképesség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Színház- és drámatörténeti alapismeretek. (Nép)hagyományok alapfokú ismerete. Színházi előadások alapszintű befogadása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színházi előadások elemzése színházi fogalmak alkalmazásával. Előadások drámás eszközökkel történő feldolgozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Különböző színházi irányzatokat képviselő előadások (hivatásos vagy amatőr színházi társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínjátszó csoportok előadásainak) megtekintése.</p> <p>Előadások elemzése az élmények befogadását elősegítő dramatikus tevékenységformákkal.</p> <p>A színészi, rendezői, dramaturgiai és egyéb tervezői munka alapszintű elemzése.</p> <p>Színház- és drámaelméleti ismeretek megalapozása a látott előadásokhoz kapcsolódóan (pl. a drámai műnem jellegzetességei, dramaturgiai alapfogalmak, a színházművészet összművészeti sajátosságai).</p> <p>Egyszerűbb tánc- és mozgásszínházi műfajok felismerése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Drámafeldolgozások; drámaírói életművek ismerete.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A zene különféle funkcióinak, megjelenésének megfigyeltetése.</p> <p><i>Rajz- és vizuális kultúra:</i> Párhuzamok keresése az irodalom, a zene, a dráma, a film és a vizuális művészetek egyes alkotásai között; jelmez, kellék, térábrázolás, színkezelés.</p> <p><i>Média és mozgóképkultúra:</i> Színházi közvetítések formai megoldásai.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dramaturgiára, szcenikára, színészi játékra vonatkozó legfontosabb alapfogalmak.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanulók képessé válnak a pontos önkifejezésre, a mások előtti megnyilatkozásra és együttműködésre.</p> <p>Növekvő intenzitással és mélységgel vesznek részt szerepjátékokban, csoportos improvizációkban.</p> <p>Tudatosan és kreatívan alkalmazzák a megismert munkaformákat.</p> <p>Képessé válnak a megismert dramaturgiai fogalomkészlet használatára.</p> <p>Képesek színházi előadások drámás eszközökkel történő feldolgozására.</p>
---	--

DRÁMA ÉS TÁNC

(9-12. évfolyam, művészeti specializáció)

A dráma és tánc tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.

A dráma és tánc kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és -ápolást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják.

A mozgásos-táncos tevékenységek többek között fejlesztik a ritmusérzéklet, a térérzékelést, a testtartást, a mozgáskoordinációt, az állóképességet. E tevékenységek során a tanulók megismerik a mozgásos-táncos kommunikáció és önkifejezés sajátosságait, eszköztárát.

A dramatikus és a mozgásos-táncos tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul a nemzeti, helyi vagy a nemzetiségi hagyomány megismeréséhez, az önazonosság erősítéséhez, fontos szerepe lehet a közösségi tudat kialakításában.

A művészeti tevékenységformákkal való személyes találkozás révén a művészeti ágak nyelve a tanulók sajátjává válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.

A tárgy közműveltségi tartalmai, fejlesztési feladatai elsősorban tevékenységközpontú, gyakorlati képzés során sajátíthatók el. A tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg, mivel a témák feldolgozása komplex gyakorlati tevékenységek keretében valósul meg. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszám ajánlások az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A tematikai egységek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak megfelelően, a szaktanár döntése alapján dolgozhatók fel.

A dráma és tánc metodikájának, tematikájának felépítése a korosztálytól, a csoport adottságától és képzettségétől, valamint a helyi nevelési-oktatási céloktól függően különböző lehet.

A dráma és tánc 9–12. évfolyamra olyan kerettanterv, amelyhez 9. évfolyamon rendel óraszámot, míg a további évfolyamokon a tantárgy oktatása a szabadon felhasználható órakeret terhére valósítható meg. A dráma érettségire felkészítő anyagát a művészetek dráma fejezete tartalmazza a 11–12. évfolyamon, amelyhez a kerettanterv évfolyamonként heti 2-2 órát rendel.

A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek elsajátításában, készségek kialakításában és képességek fejlesztésében.

Az *erkölcsi nevelés* területén a tanuló a dráma és tánc tanulása során olyan kérdésekkel és problémákkal találkozik, amelyek segítenek számára eligazodni az őt körülvevő világban. A tevékenységek során megtapasztalja, hogy cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősséggel tartozik, fejlődik igazságérzete. Ezzel a dráma és tánc hozzájárul a tanulók társadalmi beilleszkedésének elősegítéséhez.

A *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén megismer több különböző népcsoporthoz kötődő szokásrendszert vagy ünnepkörökhöz köthető hagyományt, így felkelhető érdeklődése szűkebb és tágabb környezete kultúrája iránt, megtapasztalhatja ezek helyét Európa és a világ szokásvilágában, fontossá válhat számára a hagyományok megismerése és megőrzése.

Az *állampolgárságra, demokráciára nevelés* területén nyitottá válhat a társadalmi jelenségek iránt, ezek ábrázolására törekszik dramatikus tevékenységeiben is. Foglalkozik a kisebb és nagyobb közösségek sajátosságaiból eredő lehetőségekkel és korlátokkal. Fejlődik önálló kritikai gondolkodása, elemzőképessége és vitakultúrája.

Az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése*, valamint a *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén képes az alkalmazkodásra és az érdekérvényesítésre. Életkorának megfelelően megnyilvánul különböző társas helyzetekben. Képes több szempontból is értékelni és drámajátékos tevékenységekben megmutatni egy-egy helyzetet. A megbeszéléseken önálló véleményt fogalmaz meg, tapasztalatot szerez önmaga és társai tevékenységének elemző értékelésében, ugyanakkor képes mások munkájának elismerésére, tiszteletére is.

A *családi életre nevelés* területén a feldolgozott történetek szereplőinek kapcsolatai, valamint életeseményeik elemzése a nevelő munka segítségére lehet.

A *testi és lelki egészségre nevelés* területén megismeri a figyelem összpontosítására szolgáló különféle koncentrációs és lazító játékokat és tevékenységeket.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság területén* fejlődik közvetlen és tágabb környezetének természeti és társadalmi értékei, annak sokszínűsége iránti szenzibilitása.

A kompetenciafejlesztés területén az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésében az aktív tevékenységek folytán a dráma és tánc tantárgy jelentős szerepet játszik. A tanuló részt vesz verbális és nem verbális kommunikációs játékokban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képes érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is. Fejlődik a tiszta, érthető, artikulált beszéd, a világos, adekvát nyelvhasználat területén.

A *pályaorientáció* területén dramatikus tevékenységek során különféle ismereteket szerez a különböző szakmák, hivatások, életpályák lehetőségeiről.

A *médiatudatosságra nevelés* területén dramatikus tevékenységek során megismeri és képes alkalmazni a tömegkommunikációs médiumok különböző műfajait, a média eszköztárát. Emellett képes saját produkciós munkájának szcenikai, hangtechnikai, filmes stb. kivitelezésére, illetve képi, hangtechnikai rögzítésére.

A *tanulás tanulása* területén képes saját tanulási stílusának, stratégiáinak kialakítására, fejleszti memóriáját, szóbeli, írásbeli, mozgásos, képi stb. kifejezésmódjait.

A *szociális és állampolgári kompetencia* területén a tanuló lehetőséget kap más kultúrák sokszínűségének megismerésére. A dramatikus tevékenységek során gyakorolja a társainak való segítségnyújtást különféle megjeleníthető élethelyzetekben. A közös munka folyamatában megtapasztalja, hogy kisebb és nagyobb közösségnek működése az ő felelőssége is, a dramatikus tevékenység során, a mintha-helyzetek „gyakorlóterepén” felelősséget érez és vállal társaiért. Képes megfogalmazni véleményét és elfogadni mások érvelését.

A *kezdeményszerzőképesség és vállalkozói kultúra* területén a tanuló életkorának megfelelő helyzetekben képes a mérlegelésre, döntéshozatalra és arra, hogy felmérje döntései következményeit – mindezt a dramatikus tevékenységek során a gyakorlatban, védett környezetben meg is tapasztalja.

Ugyanakkor az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* területén fejlődik emocionális érzékenysége is, megismerkedik a befogadást és a kifejezést segítő játékokkal, dramatikus tevékenységekkel, a megjelenítés többféle (pl. verbális, mozgásos-táncos, vizuális) formájával. Képes színházi, táncszínházi, zenészházi alkotások értelmező-elemző befogadására. Érdeklődése felkelthető a kortárs kulturális élet, rendezvények iránt.

Emellett a *hatékony, önálló tanulás* megalapozásaként részt vesz egész csoportos, kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.

9–10. évfolyam (művészeti specializáció, heti 2 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Csoportos játék és megjelenítés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Tiszta, érthető, artikulált beszéd jellemzőinek ismerete. Szövegkontextusnak és/vagy a szituációnak megfelelő nyelvhasználat. Alkotó, cselekvő részvétel többféle dramatikus tevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók önkifejezési készségének fejlesztése, megnyilatkozásaik bátorítása, együttműködésük erősítése. A kommunikáció különböző típusainak ismerete és a szituációhoz illő használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Koncentrációs és lazítógyakorlatok (szöveges és szövegmentes légzőgyakorlatok, relaxációs játékok, koncentrációs gyakorlatok az érzékelésfejlesztés, a figyelemtartás és -megosztás, a memóriakapacitás fejlesztésére).</p> <p>Ön- és társismereti gyakorlatok (pl.: ismerkedő és megismerő játékok, interakciós gyakorlatok).</p> <p>Páros, kiscsoportos és csoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok.</p> <p>Fejlesztő és szinten tartó verbális és nem verbális kommunikációs gyakorlatok.</p> <p>Szándékos és tudatos nyelvi választások, kifejezésmódok: felismerése és használata dramatikus tevékenységekben.</p> <p>Egyéni stílus, karakter, státusz, érzelem ábrázolása nyelvi és gesztusnyelvi eszközökkel.</p> <p>A különféle beszédműfajok és a hatáskeltés eszközeinek alkalmazása a gyakorlatok során.</p> <p>A média jellemző kifejezésmódjainak megjelenítése dramatikus tevékenységekben.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Kommunikációs, stilisztikai játékok, stílusgyakorlatok. A szünet, a hangsúly-, a beszédtempó-, a hangmagasság-váltás és a hanglejtés modulációjának használatában rejlő kommunikációs lehetőségek megfigyelése és alkalmazása.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Megjelenő konfliktusok, viselkedési módok és megoldások tudatos kritikai elemzésén, illetve a valóságismereten alapuló szövegalkotási gyakorlatok. A</p>

<p>A tánc- és mozgásszínházi technikák alapjai (fizikai koncentrációt, testtudatot fejlesztő gyakorlatok, kiscsoportos és csoportos együttműködést igénylő mozgásgyakorlatok).</p> <p>A konkrét és absztrahált mozgás közötti különbség tudatosítása.</p> <p>Hangulatok kifejezése mozgással/táncsal.</p> <p>Stílus, jellem ábrázolása mozgással/táncsal.</p>	<p>korosztály sajátosságainak megfelelő, rövid, árnyalt és pontos fogalmazásra törekvő médiaszövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A zenei mondanivaló verbális kifejtése vagy más művészeti ág kifejezési eszközeibe való átkódolása.</p> <p><i>Ember és társadalom:</i></p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>Véleményalkotás a saját és a társak tevékenységéről, reális értékítélet megfogalmazása.</p> <p>Közreműködés a közösségi normák kialakításában. A társak munkájának segítőkész, együttműködő értékelése, a másoktól kapott értékelés megértése.</p>
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Koncentráció, ritmus, tempó, térérzékelés, stílus, testérzékelés, hangulat, érzelem.</p>
---------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rögtönzés és együttműködés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<p>Alapszintű improvizációs képesség. Az improvizációs munkaformák ismerete.</p> <p>Figurák mozgásos-táncos rögtönzésekben történő ábrázolása.</p> <p>Improvizációk elemző értékelése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az aktív, tudatos és tevékeny részvétel csoportos tevékenységekben.</p> <p>Növekvő intenzitású és mélységű részvétel szerepjátékokban, csoportos improvizációkban. A megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazása. A dramatikus tevékenységek elemző megbeszélése, önálló véleményalkotás.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Improvizáció a tanár által megadott téma vagy fogalom, a tanulók által közösen kidolgozott cselekményváz (jelenetváz) alapján.</p> <p>Némajátékos és szöveges improvizációk (pl. mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal), hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel, szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, fotóra, filmre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával).</p> <p>Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével, illetve alkotó jellegű alkalmazásával.</p> <p>Különbféle konkrét és metaforikus kifejezőeszközök tudatos alkalmazása (pl. szituációs játékok hangeffektusokra, vázlat megadásával, a valódi érzelmek kimondásának tiltásával).</p> <p>Hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése; látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése kiscsoportos improvizációkban.</p> <p>Spontán és előkészített mozgásos improvizáció adott zene, téma vagy fogalom alapján.</p> <p>Rövid, mozgásos etűdépités és különféle feltételekre alapozó</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegtan (szövegalkotás, szövegszerkesztés, a szöveg szerkezete), korstílusok, stílusirányzatok.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Átélt, elképzelt, hallott esemény mozgóképi vagy más médiaszöveggel történő megjelenítésének megtervezése, kivitelezése egyszerű eszközökkel.</p> <p><i>Ember és társadalom:</i> Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétel. A véleménykülönbségek</p>

<p>improvizációk (pl. versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk, szimbolikus mozgásokból építkező improvizációk, zenés etűdök indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával).</p>	<p>tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> Feladatvállalás, a helyzetnek megfelelő aktivitás, tudatosan kialakított együttműködés, kompromisszumkészség és felelősség a közös munkában.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Stílus, karakter, viszonyok, feszültség, státusz, kontraszt, harmónia-diszharmonia, fokozás, variáció, arányosság, hatás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alapvető dramaturgiai, drámaszerkezeti, műfaji fogalmak ismerete és használata.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Különböző színházi korszakok, stílusok és műfajok felismerése és jellegzetességeik megfogalmazása. A színház és dráma jellemző műfaji jegyeinek azonosítása. Alapszintű dramaturgiai fogalomkészlet használata.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Dramatikus formanyelvi elemek összefűzése, egymásra építése a kívánt tartalom kifejezése érdekében. A színpadi hatáselemek, egyes színházi stílusok, színházi műfajok jellemző jegyeinek azonosítása és alkalmazása saját játékokban. Különböző dramatikus és színházi tevékenységek alkalmazása az improvizációkban és jelenetekben, a figurateremtés folyamatában. A játékok megbeszélése során a dramatikus eszközök és a színházi formanyelv elemeinek értelmezése a tanult</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Műalkotások elemzésének, megközelítésének lehetőségei, módszerei. <i>Rajz és vizuális kultúra:</i> A vizuális nyelv eszközeinek komplex értelmezése. Saját és mások munkájának elemzése, értékelése.</p>

<p>szakkifejezések alkalmazásával.</p> <p>A feszültségteremtés eszközeinek felismerése és alkalmazása dramatikus tevékenységek során.</p> <p>Alkotó jellegű részvétel a közösség és a szaktanár közös igénye szerint a nyilvánosság (elsősorban saját közönség) számára készített egyéni vagy közös produkcióban (megismerkedés a felkészülés lépéseivel, a próbafolyamattal, produkció lebonyolításával).</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Nem lineáris szövegformák elemzése.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Adott tárgy, elrendezés más nézőpontból történő elképzelése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sűrítés, feszültség, tét, fókusz, keret, kontraszt, szimbólum.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Történetek feldolgozása</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Dramatikus kifejezésformák.</p> <p>Élmények feldolgozása tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Érdeklődés felkeltése a kultúrtörténet, történelem iránt.</p> <p>Dramatikus eszközök tudatos alkalmazása események, művészeti alkotások feldolgozásában, megjelenítésében.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Jeles alakokhoz, eseményekhez, korszakokhoz tartozó élethelyzetek feldolgozása dramatikus tevékenységekkel.</p> <p>Irodalmi művek részleteinek vagy egészének feldolgozása drámás eszköztár/dramatikus tevékenységek alkalmazásával.</p> <p>Különböző művészeti ágakhoz tartozó műalkotások irodalmi és/vagy filmes és/vagy dramatikus és/vagy mozgásos adaptációja.</p>	<p>Tudomány- és művészettörténeti korszakok jeles alakjai, kiemelkedő eseményei (irodalom, művészetek, matematika, természettudományok).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A művészet kultúraalkotó szerepének megfigyelése. Más kultúrák megismerésének igénye.</p>	

<p>Mindennapi történetek, érzések, élmények feldolgozása drámajátékos tevékenységformákkal.</p> <p>A célirányos helyzetértékelési és döntési képesség fejlesztése a történetek feldolgozása során.</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.</p> <p>Az életkori sajátosságoknak és az elvárható tájékozottságnak megfelelő érvkészlettel és példákkal alátámasztott vita.</p> <p><i>Ember és társadalom:</i></p> <p>Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból. Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek felismerése, bemutatása.</p> <p>Különböző értékre összehasonlítása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sűrités, dramatizálás, szituáció, motiváció, történet, cselekmény, adaptáció.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Megismerő- és befogadóképesség</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Színház- és drámatörténeti alapismeretek. (Nép)hagyományok alapfokú ismerete. Színházi előadások alapszintű befogadása, értelmezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Színházi előadások elemzése színházi fogalmak alkalmazásával. Előadások drámás eszközökkel történő feldolgozása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	

<p>Különböző színházi irányzatokat képviselő előadások (hivatásos vagy amatőr színházi társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínjászó csoportok előadásainak) megtekintése.</p> <p>Előadások elemzése az élmények befogadását elősegítő dramatikus tevékenységformákkal.</p> <p>A színészi, rendezői, dramaturgiai és egyéb tervezői munka alapszintű elemzése.</p> <p>Színház- és drámaelméleti ismeretek megalapozása a látott előadásokhoz kapcsolódóan (pl. a drámai műnem jellegzetességei, dramaturgiai alapfogalmak, a színházművészet összművészeti sajátosságai).</p> <p>Egyszerűbb tánc- és mozgásszínházi műfajok felismerése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Drámafeldolgozások; drámaírói életművek ismerete.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A zene különféle funkcióinak, megjelenésének megfigyeltetése.</p> <p><i>Rajz- és vizuális kultúra:</i> Párhuzamok keresése az irodalom, a zene, a dráma, a film és a vizuális művészetek egyes alkotásai között; jelmez, kellék, térábrázolás, színkezelés.</p> <p><i>Média és mozgóképkultúra:</i> Színházi közvetítések formai megoldásai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Dramaturgiára, szcenikára, színészi játékra vonatkozó legfontosabb alapfogalmak.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók képessé válnak a pontos önkifejezésre, a mások előtti megnyilatkozásra és együttműködésre.</p> <p>Növekvő intenzitással és mélységgel vesznek részt szerepjátékokban, csoportos improvizációkban.</p> <p>Tudatosan és kreatívan alkalmazzák a megismert munkaformákat.</p> <p>Képessé válnak a megismert dramaturgiai fogalomkészlet használatára.</p> <p>Képesek színházi előadások drámás eszközökkel történő feldolgozására.</p>
--	--

11–12. évfolyam (művészeti specializáció, heti 2 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Csoportos játék és megjelenítés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>A különféle beszédműfajok ismerete, a verbális, vokális és nem verbális elemek célhoz és tartalomhoz illő használata.</p> <p>Alkotó, cselekvő részvétel többféle dramatikus tevékenységben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A figyelemtartás idejének növelése, figyelemmegosztás fejlesztésére.</p> <p>Ön- és társismeret érzékenyítése.</p> <p>Stílusok jellemzőinek megismerése, beszédstílusok alkalmazása.</p> <p>Mozgásstílusok felismerése, ábrázolása.</p> <p>Az ismert dramatikus tevékenységek körének bővítése, a tanulók egyéni fejlődésének elősegítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Koncentrációs és lazítógyakorlatok. A figyelemmegosztás fejlesztésére irányuló gyakorlatok.</p> <p>A figyelemtartás idejének növelésére irányuló gyakorlatok.</p> <p>Összetett memóriagyakorlatok.</p> <p>Ön- és társismeret fejlesztése, a megismerő, felismerő képesség fejlesztése.</p> <p>Összetett kommunikációs és beszédfejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok.</p> <p>A tánc- és mozgásszínházi technikák alapjai.</p> <p>Hangulatok kifejezése mozgással.</p> <p>Stílus, jellem ábrázolása mozgással.</p> <p>Fizikai koncentrációt, testtudatot fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Csoportos együttműködést igénylő mozgásgyakorlatok.</p> <p>Gyakorlatok, rögtönzések mozgásstílusok megismerésére, ábrázolására.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Különféle beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése hétköznapi kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Különböző stílusok és stílusrétegek felismerésének gyakorlása különböző rendeltetésű szövegekben.</p> <p>Különféle beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése hétköznapi kommunikációs helyzetekben.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p>

	A médiatudatosságra nevelés alapjai, az információ forrása, jellege. <i>Rajz és vizuális kultúra:</i> Esztétikai alapfogalmak.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílus, karakter, státusz, kontraszt, sűrítés, hangulat, harmónia-diszharmonia, fokozás, mozgásstílusok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rögtönzés és együttműködés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Aktív, tudatos és tevékeny részvétel csoportos tevékenységekben. Részvétel szerepjátékokban, csoportos improvizációkban. A megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazása. A dramatikus tevékenységek elemző megbeszélése, önálló véleményalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző konkrét és metaforikus kifejezésformák alkalmazása improvizációkban. Játékstílusok alkalmazása saját játékok során. Történetek megjelenítése mozgásokkal, mozgásos improvizációval.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével, illetve alkotó jellegű alkalmazásával.</p> <p>Különböző konkrét és metaforikus kifejezőeszközök tudatos alkalmazása dramatikus tevékenységek során.</p> <p>Hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése, látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése egész csoportos és kiscsoportos improvizációkban.</p> <p>Improvizáció a megismert színházi stílusok elemeinek alkalmazásával.</p> <p>Szituációs gyakorlatok a realista, a jelzéses és a túlzó</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A nyelv több szempontú megközelítése (a nyelv mint jelrendszer, nyelv és gondolkodás, nyelv és cselekvés, nyelv és kreativitás).</p> <p>A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés mód eszközeinek biztonságos alkalmazása.</p>	

<p>játékstílus eszközeinek alkalmazásával.</p> <p>Mozgássor tervezése, mozgásos improvizáció; mozgásos etűdök készítése a mozdulatok ritmusának, tempójának, intenzitásának váltakoztatásával.</p> <p>A belső történések és a mozdulat kapcsolatának gyakorlata.</p> <p>Gyakorlatok a konkrét és stilizált mozdulatok közötti különbség érzékeltetésére.</p> <p>Produkciós tevékenység (pl.: egyéni vagy közös daléneklés, versek, drámai művek vagy epikai művek egyéni vagy csoportos előadása, szerkesztett játékok színrevitele).</p> <p>Közreműködés egyéb produkciós munkában (pl.: scenika, zene, hangtechnika, dramaturgia, képi rögzítés).</p>	<p>A kommunikációs folyamat összetevőinek azonosítása, értelmezése.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>Elkötelezettség fejlesztése a feladatok, tevékenységek elvégzésében, feladatvállalás mások és a közösség érdekében is.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Realista, a jelzések és a túlzó játékstílus, metaforikus kifejezőeszközök, mozdulat, mozdulat intenzitása, belső történet, konkrét és stilizált mozgás, feszültség.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Különböző színházi korszakok, stílusok és műfajok jellegzetességeinek ismerete.</p> <p>A színház és dráma jellemző műfaji jegyeinek azonosítása.</p> <p>Alapszintű dramaturgiai fogalomkészlet használata.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Színházi műfajok és stílusok jellemzőinek ismerete.</p> <p>Különböző színházi stílusok jellemző jegyeinek alkalmazása saját improvizációs játékokban.</p> <p>Színházi tér, a térhasználat lehetőségeinek megismerése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Színházi műfajok és stílusok tanulmányozása: a történeti műfajok és napjaink színházi műfajai; az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek, kifejezőeszközeinek felismerése a látott előadásokban.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Műalkotások elemzésének, megközelítésének lehetőségei, módszerei.</p>

<p>Ezek alkalmazása saját részvétellel zajló színjátékokban és/vagy drámamunkában.</p> <p>Ismerkedés napjaink világszínházi törekvéseivel (pl. posztmodern, historizáció stb. a szaktanár döntése szerint).</p> <p>Ismerkedés a különböző színházi irányzatokat képviselő előadások sajátosságaival.</p> <p>A színpadi tér, a tér használatának lehetőségei, ismerkedés a színpadi térformákkal és használatuk következményeivel.</p> <p>A különböző befogadói szerepek megismerése.</p>	<p>Dramatizált formák, dialógusok, drámai művek.</p> <p><i>Rajz és vizuális kultúra:</i> Belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezése.</p> <p><i>Matematika:</i> Adott tárgy, elrendezés más nézőpontból történő elképzelése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Színházi műfajok (pl. komédia, tragédia, bohózat), zenés, mozgás- és táncszínházi műfajok, posztmodern.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történetek feldolgozása	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Dramatikus eszközök tudatos alkalmazása események, művészeti alkotások feldolgozásában, megjelenítésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színházi stílusok alkalmazása improvizációkban. Történetek megjelenítése különféle színházi formanyelveken.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Improvizációk különféle színházi stílusok elemeinek alkalmazásával. Jelenetek, performance tervezése, kivitelezése a különböző színházi, bábszínházi, tánc- és mozgásszínházi formák alkalmazásával.</p> <p>Történetek megjelenítése a megismert színházi eszközökkel.</p> <p>Mozgásos improvizációk zene, szituáció, téma, szöveg vagy vizuális elemek felhasználásával (pl. a mozdulat tempója, ritmusa, intenzitása; belső történet).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom;</i> <i>éneke-zene; vizuális kultúra:</i> Improvizáció a zenében, a képzőművészetben, az irodalomban stb.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>	

	<p>Az epikus és a drámai történetmondás sajátosságai.</p> <p><i>Rajz és vizuális kultúra:</i> Műalkotások elemzése során saját vélemény árnyalt megfogalmazása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történetmesélés módjai, narratív technikák, bábtechnikák.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Megismerő- és befogadóképesség	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Színházi előadások elemzése színházi fogalmak alkalmazásával. Előadások dramatikus eszközökkel történő feldolgozására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozottság kialakítása egyes kortárszínházi irányzatok területén. A színház összművészeti jellegének megismerése. A társművészetek szerepe a kortárs színházi előadásokban. Egyes tánc- és mozgásszínházi formák ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ismerkedés napjaink világszínházi törekvéseivel. Színház- és drámatörténeti, színház- és drámaelméleti ismeretek. A műnemek keveredése, újragondolása a kortárszínházi előadásokban (pl. lírai, epikai elemek, posztdramatikus jegyek). Összművészeti sajátosságok; a művészeti ágak viszonya, hierarchiája a látott előadásban. Különböző kortárszínházi irányzatokat képviselő előadások (hivatásos vagy amatőr színházi társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínjátész csoportok előadásainak) megtekintése.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Különböző korstílusokat, stílusirányzatokat, stílusrétegeket reprezentáló szövegek megismerése, sajátosságaik felismerése, értelmezése. Törekvés a műnemek és a műfajok közötti kapcsolatok megértésére. A műfaji konvenció jelentéshordozó szerepének bemutatása.</p>

<p>Előadások elemzése.</p> <p>Tánc- és mozgásszínházi előadások megtekintése, feldolgozása.</p>	<p><i>Rajz és vizuális kultúra:</i></p> <p>Tájékozódás valamely Európán kívüli kultúra művészetéről a történelmi, kultúrtörténeti összefüggések figyelembevételével.</p> <p>Szakkifejezések alkalmazása.</p> <p>Kortárs művészeti alkotások elemző feldolgozása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Intertextualitás, térszervezés, nézői szerepek.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Fejlett ön- és társismeret kialakítása.</p> <p>Különböző kifejezésformák ismerete és alkalmazása improvizációkban.</p> <p>Történetek megjelenítése mozgásokkal.</p> <p>Történetek különféle színházi formanyelveken.</p> <p>Színházi műfajok, és stílusok jellemzőinek ismerete.</p> <p>Egyes tánc- és mozgásszínházi formák ismerete.</p> <p>Különböző színházi stílusok, mozgásstílusok felismerése, alkalmazása improvizációkban.</p> <p>Színházi térre és a térhasználatra vonatkozó ismeretek.</p> <p>Tájékozottság egyes kortársszínházi irányzatok területén.</p> <p>Aktív részvétel alkotói tevékenységben, az elsajátított képességek és ismeretek alkalmazása az iskolai életben és a mindennapokban.</p>
--	--

MŰVÉSZETEK – DRÁMA ÉS TÁNC

(11-12. évfolyam, alap + érettségi felkészítő)

A szabályozás szerint a gimnázium 9–10. évfolyamán kötelezően választható tantárgy a dráma és tánc, míg 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület tantárgyai közül (ének-zene, dráma és tánc, vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret) az iskola döntheti el, hogy az adott órakeretből mely tantárgyakat és milyen arányban fogja tanítani. 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület kötelező óraszámkerete heti 2 óra/évfolyam. Ennek megfelelően az iskola a 11–12. évfolyamon a számára megfelelő jellemzőkkel ruházhatja fel a művészeti oktatását azáltal, hogy a számára megfelelő művészeti tantárgyak kiválasztásával, vagy akár komplex művészeti oktatásban gondolkodva alakítja ki a művészeti tantárgyak struktúráját a helyi tantervében. Ebből következik, hogy minden művészeti tantárgy, így a dráma és tánc is heti 2 óra/évfolyamra készítette el a kerettantervét, ám annak felhasználása az iskola igényeinek függvényében értelmezendő. A drámát és táncot drámatagozatos tantárgycsoportban (pl. drámai és színházi ismeretek, kreatív színházi gyakorlat, kreatív mozgás és tánc, kreatív ének-zene, beszédtechnika) tanító iskolák a helyi tantervük alapján a szabad sáv óraszámait is felhasználva a jövőben is tantárgyi felbontásban folytathatják tevékenységüket.

A dráma és tánc tanítása komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amely interakciókon keresztül játék, cselekvés és tapasztalat útján valósítja meg célját, amelynek középpontjában maga a dramatikus tevékenységben megvalósuló tanulás áll. A dramatikus tevékenységeknek nagyon sok formája ismert. A játék, a cselekvő részvétel, a problémaközpontú tematikus foglalkozások következtében megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül, az aktív tevékenységeknek köszönhetően fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei, képességei. A dráma és tánc tanítása olyan komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek elsődleges célja az önkifejezés, a kommunikáció, a kooperáció fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése a különböző művészeti tevékenységek által, közvetetten pedig az iskolában elsajátított tudás és képességek – felnőtt társadalomban a munkaerőpiacon történő – alkalmazására készít fel.

A dramatikus formák (drámajáték, kreatív gyakorlatok, improvizáció, tanítási dráma, stb.) alkalmazásával a tanulók önmagukkal és a társadalommal harmonikus kapcsolatban élő állampolgárrá válnak, az emberi kapcsolatokban, a családi életben sikeresen együttműködő emberként boldogulnak. A művészeti tevékenységformákkal való személyes találkozás révén a

művészeti ágak nyelve sajátjukká válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.

A tárgy közműveltségi tartalmai, fejlesztési feladatai elsősorban tevékenységközpontú, gyakorlati képzés során sajátíthatók el. A tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg, mivel a témák feldolgozása komplex gyakorlati tevékenységek keretében valósul meg. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszámajánlások az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A tematikai egységek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak megfelelően, a szaktanár döntése alapján dolgozhatók fel.

A dráma és tánc metodikájának, tematikájának felépítése a korosztálytól, a csoport adottságától és képzettségétől, valamint a helyi nevelési-oktatási céloktól függően különböző lehet.

A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

11–12. évfolyam (heti egy órás kötelező alaptantárgy + érettségire felkészítő)

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek, készségek és képességek fejlesztésében.

Az *erkölcsi nevelés* területén a tanuló érti és a dramatikus tevékenységek során gyakorlatban is alkalmazza a kisebb és nagyobb közösségekre vonatkozó egyezségeket, társadalmi normákat.

A *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén ismeri a néphagyományok, szokások, a folklór jellegzetességeit és néhány elemét, értékeli a kulturális hagyományokat.

Az *Állampolgárságra, demokráciára nevelés, a családi életre nevelés*, valamint az *önismeret és kapcsolati kultúra* fejlesztésének területén ismeri az egyén felelősségét a közösség fenntartásában, fejlett ön- és társismerettel rendelkezik, képes harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és fenntartására. Dramatikus tevékenységek során megismeri és feldolgozza a történelemben, a különböző kultúrákban és a művészetekben ábrázolt emberi viszonyrendszereket, képes meglátni a kapcsolatok motiváló tényezőit és buktatóit egyaránt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén képes közösségben végzett, összehangolt együttes tevékenységre a dramatikus játékok vagy a színházi munka során, képes a közösségen belüli, belső irányítású feladatelosztás kialakítására és végrehajtására.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területén képes átlátni a fenntarthatóság fontosságát, a környezeti problémák kialakulásában meglévő egyéni felelősséget. A dramatikus tevékenységek által megismeri a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartásformákat.

A pályaorientáció területén dramatikus tevékenységek során különféle ismereteket szerez a különböző szakmák, hivatások, életpályák lehetőségeiről, a munkavállalói szerepről. Megérti, hogy az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen.

A médiatudatosságra nevelés területén dramatikus tevékenységek során megismeri és képes alkalmazni a tömegkommunikációs médiumok különböző műfajait, a média eszköztárát, és átlátja működési mechanizmusukat is. Emellett képes saját produkciós munkájának szcenikai, hangtechnikai, filmes stb. kivitelezésére, illetve képi, hangtechnikai rögzítésére.

A tanulás tanulása területén képes saját tanulási stílusának, stratégiáinak kialakítására, tudatosan fejleszti memóriáját, szóbeli, írásbeli, mozgásos, képi stb. kifejezőmódjait.

A kompetenciafejlesztés során az *anyanyelvi kommunikáció* területén a tanuló képes szándékos és tudatos nyelvi választásra a kifejezés különféle szándékai szerint. Ismer és alkalmaz különféle vizuális, nyelvi kommunikációs, metaforikus kifejezőmódokat a dramatikus és színházi jellegű tevékenységekben, és képes ezek felhasználására a mindennapi életben is. Felismeri, értelmezi és közvetíteni tudja a szépirodalmi, a drámai, a színpadi és a mindennapi szövegekben megfogalmazott üzenettrétegeket. Képes adekvát módon kifejezni magát mind verbális, mind nonverbális téren.

A szociális és állampolgári kompetencia területén nyitott és képes a különféle kultúrák megismerésére és megértésére. Képes önálló vélemény kialakítására és megfogalmazására, mások véleményének tiszteletben tartására.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia területén képes összehangolt, együttes tevékenységre, melyben képes a munka elvégzésére és irányítására egyaránt. Rendelkezik önálló ötletekkel, megoldásokkal, de ezeket képes alárendelni a közösségi szándékoknak.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség területén képes a különféle műalkotások értelmező-elemző befogadására, kialakul benne a művészettel élés igénye. Részt vesz a kortárs kulturális életben, részt vesz különféle közösségi kulturális alkalmakon, rendezvényeken. Tevékenyen rész vesz vagy közreműködik korosztálya produkciós

tevékenységében, az ezzel kapcsolatos szervezőmunkában. Képes az együttes tevékenység élményének örömteli átélésére, tartalmi szintjeinek tudatosítására. Képes a közösen vállalt, megosztani kívánt gondolatok közvetítésére és közlésére színházas munkában, kialakul benne a közös alkotótevékenység belső igénye.

A hatékony, önálló tanulás területén önállóan képes figyelmének és motivációjának fenntartására, ismeri az egyéni és közösségi tanulás örömét. Képes a hatékony tananyag- és időbeosztásra, a tanulást megfelelő módon kezeli életében.

A tantárgy tanításának legfontosabb célja a színház- és drámatörténeti, a színház- és drámaelméleti ismeretek elsajátítása aktív, dramatikus tevékenységek alkalmazásával, a már meglévő formanyelvi, dramaturgiai, drámajátékos ismeretek rendszerezése, értelmezése, valamint a biztos kifejezőképesség kialakítása bármely egyéni vagy csoportos alkotótevékenység során. Fontos a megfelelő értelmezői eszköztár elsajátítása, és annak tudatos és adekvát használata, illetve az eligazodás képességének megteremtése a kortárs kultúrában. A szaktanár döntése szerint meg kell teremteni a részvétel vagy közreműködés feltételét a produkciós munkában, illetve fel kell készülni az érettségi vizsgára.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámaelmélet	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	<p>A színházművészet és a dráma alapfogalmainak, alapvető dramaturgiai, drámaszerkezeti, műfaji fogalmaknak, egy-egy színház- és drámatörténeti korszak jelentős alkotóinak, alkotásainak ismerete és az ismeret alkalmazása különféle helyzetekben.</p> <p>Drámai művek és színházi előadások értő befogadása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A színházművészet és a dráma szaknyelvének (esztétikai, dramaturgiai, illetve irodalom- és színházelméleti fogalmak) szakszerű, értő alkalmazása.</p> <p>Források, alkotások (drámairodalom, drámaelméleti tanulmányok, színházi előadások élőben és felvételtől, színikritikák) használata és elemzése.</p> <p>A műnemek, a műfajok általános jellemzői alapján történő összehasonlítási képesség kialakítása.</p> <p>Az értékes és az értektelen alkotás megkülönböztetésének képessége.</p> <p>A dráma és a színházművészet kapcsolatrendszerének ismerete.</p>	

A különböző művészeti ágak integrálási képessége.	
15) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Színház- és drámaelméleti ismeretek</p> <p>A drámai műnem sajátosságai.</p> <p>A dráma/színháték mint kommunikáció.</p> <p>A dráma szerkezeti felépítése.</p> <p>Dramaturgiai és színházelméleti alapfogalmak.</p> <p>A színházművészet mint összművészet sajátosságai (a különböző művészeti ágak eszközeinek komplex használata, az előadás vizuális és akusztikus eszközei).</p> <p>Színházi műfajok.</p> <p>Színházi szakmák (a színész, a rendező, a dramaturg, a scenikus, a koreográfus és alkotótársaik művészete, az előadás létrehozásához szükséges színházi mesterségek).</p> <p>Színházi műfajok és stílusok tanulmányozása: a történeti műfajok és napjaink színházi műfajai; az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése látott, és alkalmazása saját részvétellel zajló színhátékokban, drámamunkában.</p> <p>Különböző színházi irányzatokat képviselő előadások megtekintése. A látott előadások értelmező elemzése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Irodalomelméleti alapfogalmak, műfajelmélet, a műalkotások elemzésének lehetőségei és módszerei.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>Társadalmi normakövetés, érték, kötelesség, érdekütközés, áldozat, kritika.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A vizuális közlés színpadi eszközei.</p>

	<p>Dialógus, monológ, konfliktus, feszültség, fordulat, késleltetés, jelenet, kép, szín, felvonás, szerkezet, történet, cselekmény, akció-dikció, szituáció, szerep, színpadi tér és színpadi idő, katarzis, tragédia, komédia, realista színjáték, zenés színház, tánc- és mozgásszínház.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Színház- és drámatörténeti alapismeretek, egyes korszakteremtő alkotók és műveik drámajátékos tevékenységekkel történő megközelítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A színházművészet és a dráma szaknyelvének, a különböző korszakok speciális szakkifejezéseinek (esztétikai, dramaturgiai, illetve irodalom- és színházelméleti fogalmak) szakszerű, értő alkalmazása.	

	<p>Források, alkotások (drámairodalom, drámaelméleti tanulmányok, színházi kritikák, színházi előadások élőben, felvételről, képről) használata és elemzése.</p> <p>A dráma- és színháztörténeti korszakok jelentős alkotóinak, alkotásainak megismertetése, befogadásuk támogatása.</p> <p>A különböző korszakok általános jellemzői alapján történő összehasonlítási képesség kialakítása.</p> <p>A dráma és a színjáték műfaji sajátosságainak vizsgálata és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.</p>
16) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Színház- és drámatörténeti események, korszakok, alkotók, alkotások feltáró feldolgozása. Színház- és drámatörténeti ismeretek.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az ókor színháza és drámája: rituális gyökerek, az előadások jellemzői, a színház felépítése; a dráma kialakulása, jellemzői, műfajai, szerkezeti felépítése; a korszak nagy alkotói és kiemelkedő művei (javasolt: pl. <i>Szophoklész, Plautus</i>). – Shakespeare színháza és néhány drámája (javasolt pl. <i>Rómeó és Júlia, Szentivánéji álom, Hamlet</i>), az angol reneszánsz színház és dráma jellemzői; a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet. – A francia klasszicista dráma, Molière egy-két komédiájának jellemzői, a jellem- és a helyzetkomikum (javasolt pl. <i>A fősvény, Tartuffe</i>). – A XIX–XX. századi magyar színház és dráma: egy-egy korszakalkotó színházi műhely (javasolt pl. Nemzeti Színház), néhány kiemelkedő drámaíró és műveik (javasolt: pl. Katona József, Vörösmarty Mihály, Madách Imre, Molnár Ferenc, Örkény István), néhány jelentős színész, rendező (javasolt pl. Hevesi Sándor). <p>Realizmus és naturalizmus, Ibsen és az analitikus dráma.</p> <p>Csehov és Sztanyiszlavszkij: a lélektani realizmus, a csehovi dramaturgia.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás, szerzők és művek: az ókor, a reneszánsz, a klasszicizmus, a romantika és a realizmus alkotói és alkotásai, a XX. századi, illetve a kortárs magyar és világirodalom.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A vizuális nyelv eszközeinek színpadi értelmezése; művészettörténeti korszakok, korstílusok, stílusirányzatok.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Brecht színháza és drámái: az epikus szerkezet, elidegenítési effektusok. – A XX. század meghatározó színházi irányzatai, jelentős drámaírói: egy-egy meghatározó színházi irányzat és korszakalkotó színházi műhely, néhány jelentős színész, rendező és kiemelkedő drámaíró és művei. Napjaink legfontosabb színházi irányzatai és a kortárs drámairodalom. 	<p><i>Etika:</i></p> <p>Az irodalmi és a hétköznapi hősök párhuzamai, magatartásminták, érzelmi tartalmak, erkölcsi dilemmák és választások.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Hagyományos társadalmi/közösségi szerepek, a családi viszonyok ábrázolása a műalkotásokban.</p>	
	<p>Szcenika, tragikum, helyzet- és jellemkomikum, a hármas egység, nemzeti romantika, realizmus és naturalizmus, lélektani realizmus, elidegenítési effektus, abszurd, groteszk.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Drámajáték és improvizáció</p>	<p>Órakeret 30 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A drámajátékos tevékenységek tudatos használata, céljuk, fejlesztési feladataik ismerete.</p>	

	<p>Aktív, tudatos és cselekvő részvétel csoportos tevékenységekben, irányító és irányított helyzetben.</p> <p>Részvétel a dramatikus tevékenységek elemző megbeszélésében, önálló vélemény kialakítása és megfogalmazása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Koncentrált csapatmunkára alkalmasság kialakítása.</p> <p>A kommunikációs képesség, a hétköznapi és a művészi önkifejezés fejlesztése.</p> <p>A kreativitás, az alkotói gondolkodás, a problémaérzékenység fejlesztése.</p> <p>Fantáziafejlesztés.</p> <p>Helyzetfelismerő, alkalmazkodó és rögtönző képesség fejlesztése.</p> <p>Színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazása gyakorlati tevékenységben.</p> <p>A karakter- és stílussteremtési képesség, a térérzékelés, mozgásos ügyesség és ritmusérzék fejlesztése.</p>
17) Ismeretek/fejlesztési követelmények	
	Kapcsolódási pontok
<p>Az ismeretek feldolgozását és az alkotó tevékenységet segítő drámajátékok haladó szintű alkalmazása, tervezése, vezetése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az alkalmazott dramatikus tevékenységek (drámajáték, kreatív gyakorlatok, improvizáció, tanítási dráma, stb.) különböző fajtáinak, eszközeinek, alkalmazási céljainak megismerése. <p>Fejlesztő és szinten tartó beszédgyakorlatok.</p> <p>Koncentrációs, bemelegítő és lazítógyakorlatok.</p> <p>Helyzetgyakorlatok.</p> <p>Ritmusgyakorlatok.</p> <p>Ön- és társismereti gyakorlatok.</p> <p>A tanulók által készített bábok és/vagy maszkok alkalmazása drámajátékban.</p> <p>Improvizáció</p> <ul style="list-style-type: none"> – Improvizáció a tanár által megadott téma vagy fogalom, a tanulók által közösen kidolgozott cselekményváz (jelenetváz) alapján. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Kommunikációs és stilisztikai gyakorlatok.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>A tanulók testi, motoros, lelki, érzelmi és szociális fejlesztése, a játék- és sportkultúrában való jártasság, relaxáció.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p>

<p>Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével, valamint színházi stílusok elemeinek alkotó jellegű alkalmazásával.</p> <p>Improvizáció zenére.</p> <p>Mozgásos improvizáció tánc- illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával.</p> <p>A tánc- és mozgásszínházi technikák haladó szintű alkalmazása</p> <p>Szituáció megfogalmazása állóképben és mozdulatsorral.</p> <p>Történet szerkesztése és megjelenítése mozdulatsorral.</p>	<p>A ritmus szervező ereje, a zene és a mozgás élményt erősítő összekapcsolása, az önkifejezés és az egymásra figyelés harmóniája.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A kreativitás működtetése, illetve fejlesztése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A kritikai képesség fejlesztése, a médiatartalmak tudatos megválasztása.</p>
	<p>Stílus, karakter, státusz, hangulat, fókusz, kontraszt, párhuzam, sűrítés, harmónia-diszharmónia, fokozás, tér, improvizáció.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színházi alkotómunka	Órakeret 40 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Részvétel különböző dramatikus tevékenységformákban a kívánt tartalom kifejezése érdekében, az elsajátított dramatikus eszköztár önálló, tudatos és célszerű felhasználása dramatikus és színházi jellegű tevékenységek során.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A koncentrált csapatmunkára való alkalmasság, az együttműködés fejlesztése.</p> <p>Tudatos és irányított kifejezőkészség.</p> <p>A kreativitás, a komplex alkotói gondolkodás fejlesztése, támogatása.</p> <p>Fantáziafejlesztés, tehetséggondozás.</p> <p>Alkotó tevékenységben a színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazásának elősegítése.</p> <p>A karakter- és stílussteremtési képesség, a térérzékelés, a mozgásos ügyesség és ritmusérzék. A beszédkészség, hallás és hangképzés fejlesztése.</p> <p>Lírai, epikai, drámai művek előadásához szükséges elemzési ismeretek közvetítése.</p>
<p>18) Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Vers-, próza- és monológmondás</p> <p>A színpadi beszéd alapvető kritériumainak ismerete és alkalmazása (helyes beszédlejtés, beszédtempó, ritmus, artikuláció, hangerő, stílus, nonverbalitás).</p> <p>Egy-egy vers, próza vagy drámai monológ értelmezése, memorizálása, bemutatása.</p> <p>Egyéni vagy közös daléneklés</p> <p>Egy-egy dal értelmezése, memorizálása, bemutatása.</p> <p>Szerkesztett játék</p> <p>Szerkesztett játék létrehozása, bemutatása.</p> <p>Jelenet, jelenetsor, előadás tervezése, kivitelezése a különböző színházi, bábszínházi, zenés, illetve tánc- és mozgásszínházi formák alkalmazásával.</p> <p>Alkotó közreműködés színházi előadás létrehozásában, bemutatásában.</p> <p>Közreműködés a színházi előadás egyéb produkciós munkáiban (szcenika, zene, hangtechnika, dramaturgia, koreográfia, képi rögzítés, stb.).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Irodalmi alkotások értelmezése és értő tolmácsolása.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A különböző korok dalainak értő tolmácsolása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A látható világ jelenségeinek értelmezése, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások</p>

	<p>mélyebb átélése, értelmezése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A vizuális hatáskeltés eszközeinek ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Rendszeres fizikai aktivitás, a mozgáskészség fejlesztése, igény az egészséges és esztétikus test iránt, biomechanikailag helyes testtartás.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Művészi beszéd, előadóművészet, vers- és monológmondás, szerkesztett játék, ünnepi műsor, diákszínházi előadás.</p>

	<p>A tanuló reális önismerettel rendelkezik.</p> <p>Kommunikációs tevékenysége tudatos mind a hétköznapi, mind a művészi önkifejezés során.</p> <p>Képes a koncentrált, önálló tevékenységre és csapatmunkára.</p> <p>Gondolkodásmódja kreatív, alkalmas az alkotásra.</p> <p>Ismeri a színházi és drámai formanyelv és dramaturgia alapjait, a korszakalkotó drámaírókat, illetve műveiket, és képes azok értő befogadására.</p> <p>Ismeri a színháztörténet jelentős alkotásait és alkotóit, képes azok értő befogadására.</p> <p>Nyitott a társadalom problémáira, a különböző művészetekre, a természeti és az ember által alkotott környezet szépségére.</p> <p>Aktívan részt vesz az alkotói tevékenységben, alkalmazza az elsajátított képességeket és ismereteket az érettségi vizsgán és a mindennapokban.</p>
--	---

HELYI TANTEV

ÉNEK-ZENE

B változat

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, az igényes zene bemutatása és megszerettetése, kulcsot adva a tanulóknak az éneklésen, zenélésen keresztül történő megismeréshez, megértéshez.

A közös éneklés, muzsikálás élményének megteremtésén túl, melynek révén megvalósul a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája, hangsúlyt kap a közvetlen cselekvés, alkotás, önkifejezés folyamata, mely színesíti a fantáziát, formálja az ízlést.

A zenei jelrendszerek megismerése és alkalmazása a zene megértését, befogadását segíti. A magyar népzene, a nemzeti hagyományok, a zenetörténeti korszakok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül önálló zenei világkép alakul ki, fejlődik a kritikai képesség, a nemzeti identitástudat.

Az 1–4. évfolyamok feladata, hogy megalapozzák a zenei nevelést, a zene megszerettetéséhez és az egyes zeneművek élményt nyújtó megismeréséhez vezető út kialakítását segítsék. A mozgással, táncsal, játékkal egybekötött csoportos éneklés, a közös

muzsikálás az egymásra figyelés és a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja. Ebben az oktatási szakaszban történik az éneklési kultúra megalapozása, a helyes testtartás és légzés, a jó fizikai állóképesség kialakítása, illetve erősítése. A ritmusjátékok, az énekléshez kapcsolódó különféle mozgások gyorsan és látványosan segítik az esztétikus, jól koordinált mozgást. A zenei emlékezet, a belső hallás fejlesztése, a zenei ismeretek elsajátítása megteremti a játékos alkotás, a zenei improvizáció feltételét. A testhangszerek, ritmushangszerek/hangszerek használata fejleszti a hangszínhallást, figyelemre, koncentrációra nevel. A zenehallgatás az auditív befogadás fejlesztésének eszköze, és a gyermeki élményvilág fontos része. A néphagyományok, népszokások a zenei anyanyelv megismerésében, a nemzeti azonosságtudat megalapozásában töltenek be fontos szerepet.

A gyermekek csoport előtti éneklése, hangszeres előadása módot ad az egyéni készségek kibontakoztatására, a helyes önértékelés kialakítására és a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére.

A heti 2 óra lehetőséget biztosít arra, hogy a zenei írás-olvasás ebben a képzési szakaszban azonos súllyal szerepeljen.

Az 5–8. évfolyamok feladata, hogy megszilárdítsák a zenei alapműveltséget. A heti 1 órában megváltozik a fejlesztési feladatok szerkezete. Az éneklésre fordítható időkeret csökken, a befogadói kompetenciák fejlesztésére és a zenehallgatásra, zeneművek megismerésére fordítható idő növekszik. Az elméleti ismeretanyag a 7–8. osztályok felé haladva folyamatosan csökken, a kottaolvasás gyakorlata fokozatosan eltolódik a felismerő kottaolvasás felé.

A 9–10. és 11–12. osztályokban, bár énekes és generatív tevékenységekhez kapcsolódóan, de tovább folytatódik a hangsúly áthelyeződése a befogadói kompetenciák irányába.

A zenei nevelés célja is átalakul, előtérbe kerül a zene önálló értelmezésének segítése. Cél, hogy a tanulók a zenei műalkotások megismerése révén helyesen tájékozódjanak korunk kulturális sokszínűségében, értelmezni tudják a zene különféle funkcióit, valamint a médiában és a filmművészetben betöltött szerepét. Elvárás, hogy zenei dokumentumok gyűjtésével fejlődjön rendszerezési és feldolgozási készségük, képesek legyenek önálló vélemény, értékelés megfogalmazására.

A zenehallgatás feladata elsősorban a tájékozódás, az összefüggések, a zenei fejlődés láttatása, az önálló gyűjtőmunkára és véleményalkotásra készítés. Szerepe a művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése.

Általánosságban véve: a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott fejlesztési követelmények alapján minden órának része az *éneklés*, megfelelő egyensúlyban a zenei írás és *kottaolvasás*, a zenei *generatív készségek* fejlesztése és fenntartása, valamint a *zenehallgatás* kapcsán nyert zenei ismeretek, kompetenciák, az esztétikai fogékonyság bővítése.

A zenepedagógiai tevékenység részben a tanulók iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve, adott esetben, zenei gyakorlatára épül. A személyi és szervezeti adottságok feltételei szerint ösztönzi a tanulókat énekkar(ok)ban és más önszerveződő zenei együttesekben való részvételre. Támogatja a közös zenei élményeken, hangversenyeken, táncházakban való részvételt.

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti két (évi 72) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát évi 7 óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően, a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

A táblázatokban *két évre* vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát is jelzik.

A tematikai egységek és a közműveltségi tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást. A tagolás a Nemzeti alaptanterv fejlesztési feladatai alapján készült, a jobb áttekinthetőséget szolgálja. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Az ének-zene tantárgy a Nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül az alábbiak megvalósításához járul hozzá hatékonyan:

- erkölcsi nevelés (az emberi kapcsolatok normáinak és szabályainak elfogadása és a cselekvés mércéjévé tétele);
- nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);
- állampolgárságra és demokráciára nevelés (önmaguk elhelyezése a közösségben, a szabályok fontosságának megértése, a tanulótársak, a szűkebb-tágabb közösség önkéntes aktivitással történő segítése);
- az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességek, a társakkal való együttműködés képessége, a mások iránt érzett felelősség és empátia);
- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia);
- médiatudatosságra nevelés (választékosság, fejlett ízlésvilághoz tartozó szelekciós képesség, motiváció az értékes médiatartalmak befogadására).

A kulcskompetenciák fejlesztésében az ének-zene tárgy az alábbiakhoz járul hozzá a maga eszközeivel:

- esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség;
- anyanyelvi kommunikáció;
- idegen nyelvi kommunikáció (5–12. osztály);
- matematikai kompetencia;
- digitális kompetencia (9–12. osztály);
- szociális és állampolgári kompetencia;
- kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia;
- hatékony, önálló tanulás (11–12. osztály).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	Korábbi években megszerzett kompetenciák, ismeretek, zenei élmények, népzenei és műzenei szemelvények elsajátítása során kialakult éneklési készségek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az éneklési készség fejlesztése a tanult dalanyagon keresztül. Dalkincsbővítés, hangképzés. Stílusos, kifejező éneklés helyes énektechnikával.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Éneklési készség fejlesztése: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, az anyag nehézségétől függően szolmizálva is, g-f’ hangterjedelemben. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás.</p> <p>Többszólamú éneklési készség fejlesztése: Egyszerű két-, esetleg háromszólamú művek/műrészletek/kánonok, népdalfeldolgozások megszólaltatása.</p> <p>A daltanítás módszerei: Hallás utáni daltanítás. Daltanulás kottaképről előkészítve.</p> <p>Zenei anyag: <i>Tanévenként 8-10 népdal, népzenei anyag:</i> A magyar népzene történeti rétegei Paksa Katalin felosztása szerint (Paksa Katalin: Magyar népzene-történet, Balassi Kiadó, 2008.) Jeles napok, ünnepi szokásdalok (Magyar Népzene Tára II.) Táncházas dalai</p> <p><i>Tanévenként 8-10 mű, műrészlet a zenetörténeti stíluskorszakok szemelvényeiből válogatva.</i></p> <p>További művek az aktuális tevékenységhez kapcsolódóan: ballagás, szerenád, táncházas, koncert, névnapköszöntő, nemzeti ünnepek, iskolai ünnepélyek,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemzés, költői képek, szimbólumok.</p> <p><i>Idegen nyelv:</i> énekes anyag eredeti nyelven.</p> <p><i>Etika:</i> dalanyag tartalmának üzenete.</p>

	– évfordulók.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jeles napok, ünnepi szokásdalok. Táncházak dalai. Ballagás, szerenád, táncház, koncert, névnapköszöntő, nemzeti ünnepek, iskolai ünnepélyek, évfordulók.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. A befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	Korábbi évek során megszerzett kompetenciák, nyitott hozzáállás, zenei emlékek, tapasztalatok, koncertélmények. Fejlett formaérzék, hangszínhallás. A tanulók ismerik a hangszerek és énekhangok, a zenei együttesek hangszínét, alapvető jellegzetességeit.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zene különféle funkcióinak, valamint a médiában és a filmművészetben betöltött szerepének, megjelenésének értelmezése. Énekstílusok megkülönböztetése, énekes és hangszeres előadásmódok egyező és eltérő vonásainak feltárása, vélemény, értékelés megfogalmazása. Zenei dokumentumok gyűjtése, a rendszerezés és feldolgozás készségének fejlesztése, valamint önálló beszámoló készítése IKT-eszközökkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Intellektuális munka: Partitúrakövetés. A zene stiláris és formai elemzése. Jellem- és karakterábrázolás. Zeneszerzők életpályája, alkotói tevékenysége. A zene szerepének (kommunikatív, szórakoztató, közvetítő, relaxáló, preventív, terápiás stb.) meghatározása. Énekstílusok megkülönböztetése, énekes és hangszeres előadásmódok egyező és eltérő vonásainak feltárása, önálló vélemény, értékelés megfogalmazása.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a zene irodalmi kapcsolódásai. Jellem- és karakterábrázolás. Önálló véleménynyilvánítás, értéktétele. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi

<p>Ismeretszerző tevékenység önálló vagy csoportos gyűjtőmunka keretében, az infokommunikációs technológia (IKT) alkalmazásával.</p> <p>Témakörök:</p> <p><i>Zene és történelem:</i></p> <p>Biblia és zene; görög és római mitológiai történetek a zenében; magyar és világtörténelmi események; történelmi portrék.</p> <p><i>Zene és irodalom:</i></p> <p>bibliai, mitológiai történetek; mese; költészet; elbeszélés, regény; dráma.</p> <p><i>Zene és nyelv:</i></p> <p>prozódia; vokális művek eredeti nyelven és magyar fordításban, magyar szöveggel.</p> <p><i>Zene és környezetünk:</i></p> <p>állatok; növények; természeti környezet.</p> <p><i>Zene és matematika:</i></p> <p>arányok; szimmetria, aszimmetria, párhuzam, tükrözés; számsorok.</p> <p><i>Zene és vizuális kultúra:</i></p> <p>képek, tárgyak, építmények.</p> <p><i>Zene és mozgás:</i></p> <p>tánc, balett, musical.</p> <p><i>Zene és előadóművészet:</i></p>	<p>alkotások történelmi összefüggései.</p> <p><i>Idegen nyelv:</i> eredeti nyelvű zenei példák megértése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zeneirodalmi alkotások művészettörténeti összefüggései.</p> <p><i>Informatika:</i> információgyűjtés az internet segítségével. Prezentáció készítése.</p>
---	---

	előadóművészi életpályák; énekstílusok összehasonlítása; énekes és hangszeres előadásmódok összevetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elemzés, jellem- és karakterábrázolás, zeneszerző-portré, alkotói tevékenység. A zene kommunikatív, szórakoztató, közvetítő, relaxáló, preventív, terápiás stb. funkciója. Énekstílus, előadásmód.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Órakeret 51 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése, az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenében való tájékozottság, értékalkotás. Elemzés, szintetizálás véleményalkotás folyamán. Érvelés és vitakultúra fejlesztése. A zenehallgatás célja elsősorban a tájékozódás, az összefüggések, a zenei fejlődés láttatása, az önálló gyűjtőmunkára és véleményalkotásra készítés. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
ZENEHALLGATÁSI ANYAG Az osztály énekes tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan, <i>többféle előadásban is:</i> <i>Népzene:</i> Források: Kallós Archívum, Bartók Archívum, Pátria CD-rom, Magyar Népzenei Antológia DVD-rom, Magyar Népzene 1-2. (szerk.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a zene irodalmi kapcsolódásai. Jellem- és karakterábrázolás. Önálló véleménynyilvánítás, értékítélet.

<p>Rajeczky Benjamin), Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje – CD melléklet 1-10. stb.</p> <p><i>Klasszikus zeneirodalmi szemelvények a középkor, a reneszánsz, a barokk korból, a XX. század és napjaink zenéjéből:</i></p> <p>Lassus, O.: Matona mia cara (Zsoldos szerenád)</p> <p>Monteverdi, C.: Arianna – Lamento d'Arianna (Arianna lamentója)</p> <p>Monteverdi, C.: Lasciatemi morire – madrigál</p> <p>Bach, J. S.: h-moll szvit</p> <p>Corelli, A.: La Folia</p> <p>Purcell, H.: Dido és Aeneas – Dido búcsúja</p> <p>Beethoven, L. van: VII. szimfónia, A-dúr II. tétel</p> <p>Haydn, J.: Teremtés (Die Schöpfung) – részletek</p> <p>Mozart, W. A.: Requiem – részletek</p> <p>Mozart, W. A.: Varázsfuvola – részletek</p> <p>Berlioz, H.: Fantasztikus szimfónia – részletek</p> <p>Brahms, J.: Akadémiai ünnepi nyitány</p> <p>Brahms, J.: Ein deutsches Requiem (Német requiem) – részletek</p> <p>Erkel F.: Hunyadi László – részletek</p> <p>Liszt F.: Transzcendens etűdök: La Campanella</p> <p>Liszt F.: Két hangversenyetűd: Erdősongás, Manók tánca</p> <p>Schumann, R.: Frauenliebe und -leben (Asszonyszeretem, asszonysors)</p> <p>– dalok a ciklusból</p> <p>Schumann, R.: Karnevál – tételek</p> <p>Verdi, G.: Requiem – részletek</p> <p>Verdi, G.: Rigoletto – részletek</p> <p>Wagner, R.: A nürnbergi mesterdalnokok – nyitány és más részletek</p> <p>Puccini, G.: Turandot – részletek</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi összefüggései.</p> <p><i>Idegen nyelv:</i> eredeti nyelvű zenei példák megértése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zeneirodalmi alkotások művészettörténeti összefüggései.</p> <p><i>Informatika:</i> információgyűjtés az internet segítségével. Prezentáció készítése.</p>
---	---

Debussy, C.: 3 Nocturne (Felhők, Ünnepek, Szirének) –
részletek
Orff, C.: Carmina Burana
Stravinsky, I.: A katona története – részletek
Gershwin, G.: Rhapsody in Blue
Bartók B.: A fából faragott királyfi – részletek
Kodály Z.: Felszállott a páva – variációk egy magyar népdalra
Lajtha L.: VII. Szimfónia („Forradalom”, 1957). Eredetileg
„Mártírok siratója” – részlet
Balassa, S.: A harmadik bolygó – részletek

Populáris zenei szemelvények:

A tanárok munkáját ezen a területen segíti Gonda János: *A populáris zene antológiája* című munkája és további írásai.

A zenehallgatási anyag feldolgozásának szempontjai:

- történelmi háttér, adott stíluskorszak jellemzői,
- a zeneszerző jelentősége az adott műfaj
fejlődéstörténetében,
- a kiválasztott mű zenei jellemzői,
- a libretto, a szereplők és ábrázolásuk,
- a drámai kifejezés zenei eszközeinek megfigyelése,
különböző interpretációk.

A zenehallgatás történhet élő zenei bemutatással, vagy felvételtől (audio, video).

A felsorolás a minimális követelményeket határozza meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása alapján bővíthető. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

**Kulcsfogalmak/
fogalmak**

Zeneszerzők, műfajok, formák, ismeretek a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódva.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók képesek tanévenként 8-10 népzenei, valamint 8-10 műzenei idézetet részben kottából, részben emlékezetből, csoportosan előadni.</p> <p>Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően, hallás után megtanulni.</p> <p>Képesek egyszerű két- és háromszólamú kórusműveket vagy azok részleteit, kánonokat, népdalfeldolgozásokat megszólaltatni.</p> <p>Felismerik a műfajok, a formák, a zenei kifejezések és a zenei eszközök közötti összefüggéseket.</p> <p>Ismerik és értelmezik a kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket.</p> <p>A zenei korszakokból kiválasztott zeneművek közül 35-40 alkotást/műrészletet ismernek és felismernek.</p> <p>A zenei műalkotások megismerése révén helyesen tájékozódnak korunk kulturális sokszínűségében.</p> <p>Alapvető ismeretekkel rendelkeznek a zenetörténet (kronológia), a társzművészetek és az ének-zene kapcsolódásáról.</p> <p>Zenei ízlésük kifinomul, különbséget tudnak tenni a különféle énekstílusok, énekes és hangszeres előadásmódok között. Képesek véleményformálásra.</p>
--	---

Populáris zene

Az alábbi válogatás *ajánlás* a rendkívül gazdag magyar anyagból. A felhasználható dalok köre bővíthető, alakítható. A dalokat a tanár vagy a növendékek kísérik gitárral és/vagy zongorán.

CÍM	SZERZŐ	ELŐADÓ
A hetedik	Póka–József Attila	Hobo Blues Band
Apám hitte	Presser, Zorán–Dusán, Presser	Zorán
Az utcán	Szörényi–Bródy	Illés együttes
Azért vannak a jó barátok	Máté Péter–S. Nagy István	Máté Péter
Európa	Varga Miklós–Varga Mihály	Varga Miklós
Ezüst eső	Omega–Várszegi Gábor	Omega
Felkelt a napunk...	Szörényi–Bródy	Illés együttes
Gyöngyhajú lány	Presser–Adamis	Omega

Ha én rózsza volnék	Szörényi–Bródy	Koncz Zsuzsa
Ha itt lennél velem	Republic együttes	Republic
Ilyenek voltunk	Kovács Ákos	Ákos
Iskolatáska	Hajdú–Demjén	Bergendy együttes
Könnyű álmot hozzon az éj	Várkonyi–Miklós	Charlie
Levél a távolból	Szörényi–Bródy	Fonográf
Mama kérlek	Bródy János	Koncz Zsuzsa
Miénk itt a tér	Presser–Adamis	LGT
Miért hagytuk, hogy így legyen	Szörényi–Bródy	Illés együttes
Mondd, hogy nem haragszol	Szörényi–Bródy	Fonográf
Ne várd a májust	Bródy János	Zorán
Nemzeti dal	Tolcsvay László–Petőfi Sándor	Tolcsvay László
Nézz az ég felé	Lerch István–Horváth Attila	Charlie
Requiem	Karthago–Szigeti	Karthago
Sárga rózsza	Szörényi Levente–Szörényi Szabolcs	Illés
Szállj fel magasra	Gallai Péter–Köves Miklós	Piramis
Szólj rám, ha hangosan énekelek	Presser	LGT
Te majd kézenfogsz és hazavezetsz	Presser	Presser Gábor
Ugye, mi jó barátok vagyunk	Presser–Dusán	LGT, Zorán, Demjén
Valaki mondja meg	Presser–Adamis	Presser Gábor
Várj, míg felkel majd a nap	Lerch–Demjén	V'Moto-Rock
Volt egy tánc	Leonard N. Cohen-Dusán	Zorán
Zene nélkül mit érek én	Máté Péter	Máté Péter

Tárgyi feltételek:

Szaktanterem pianínóval vagy zongorával

Ötvonalas tábla

Ritmushangszerek

Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók

Számítógép internetkapcsolattal, projektorral

Hangtár
Kottatár

HELYI TANTEV

EMBERISMERET ÉS ETIKA

Évi 30 óra (heti 1 óra)

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozása, különösképpen az Európát előzőnlő iszlám migráció óta felértékelődtek azok a készségek, képességek, amelyek az államszövetségben való eligazodáshoz, a tudatos, aktív állampolgári létezéshez szükségesek. A világnézeti tartalmakat hordozó tantárgyaknak fontos szerepük van ezen kompetenciák kialakításában. Az emberismeret és etika tantárgy az ember és társadalom műveltségi terület céljaival azonosulva fejleszti sajátos eszközeinek használatával a felelősségtudatot, az etikus gazdasági és társadalmi viselkedés normáinak kialakítását. A tantárgy célkitűzései a Nemzeti Alaptanterv elvárásainak megfelelően a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a szolidaritás és tolerancia értékeinek alapján szervezett tanítási tanulási folyamatok révén valósulnak meg. A tantárgy áttekinti az emberi együttélés alapelveit, a társadalom intézményeit, a politika, a jog és a gazdaság rendszerének működését. Bevezet az etika fogalomkörébe, az ember kilétéről, a jó és a rossz mibenlétéről, az erényekről és a helyes cselekedetek alapelveiről folyó diskurzus évezredes történetébe.

Az emberismeret és erkölcsstan alapvető feladatai

4 óra

Magyarország Alaptörvénye a keresztény erkölcsiségről, az egyéni és közösségi jogokról.

Az Ó- és Újszövetség legismertebb részletei, erkölcsi fejlődés

7 óra

Bibliai erkölcsi értékek a világi etikában (ókor, középkor, újkor, legújabb kor, szocializmus, rendszerváltozás). A migráció erkölcsi vonatkozásai.

Erkölc a családban és az iskolában

7 óra

Erkölczi érzék, tanult viselkedés, az erkölcsi szabályok természete, az egyén erkölcsi méltósága. Felelősség a tetteinkért, felelősség másokért.

Erkölc, gazdaság és korrupció Magyarországon

6 óra

Jó és rossz. A rossz eredete, különféle megközelítések. Magánérdek és közjó. A munka, mint az önkitaljesítés alapvető eszköze.

Ember és társadalom

6 óra

A szeretet erkölcsi jelentősége. A lelkiismeret szabadsága és a személyes felelősség elháríthatatlansága. Az erkölcsi cselekedet. A jóakarát. Az erények és a jó élet céljai. Önmegvalósítás, önkorlátozás, önismeret, önértékelés. A jólét és a jó élet fogalmának megkülönböztetése. A boldogság, mint etikai kérdés. Az erények és a jellem. Kovalcsik Pál mezőkovácsházi mártír (1949). 1956-os emlékév: Fülöp Dezső, a mezőkovácsházi és Horváth Lajos, a csanádapácai forradalmi tanács mártír elnöke.

HELYI TANTEV

FIZIKA

A változat

A természettudományos műveltség nemcsak a leendő mérnökök és szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A természettudományok iránti érdeklődés fokozása érdekében a fizika tanítása nem az alapfogalmak definiálásával, az alaptörvények bemutatásával kezdődik. Minden témakörben mindenki számára fontos témákkal, gyakorlati tapasztalatokkal, praktikus, hasznos ismeretekkel indul a tananyag feldolgozása. Senki ne érezhesse úgy, hogy a fizika tanulása haszontalan, értelmetlen ismeretanyag mechanikus elsajátítása. Rá kell vezetni a tanítványokat arra, hogy a fizika hasznos, az élet minden fontos területén megjelenik, ismerete gyakorlati előnyökkel jár. Mindez nem azt jelenti, hogy a tanítási-tanulási folyamatból kikerülnének az absztrakt ismeretek, illetve az ezekhez rendelhető készség- és képességelemek. A célja problémaközpontúság, a gyakorlatiasság és az ismeretek egyensúlyának megteremtése a motiváció folyamatos fenntartásának és minden diák eredményes tanulásának érdekében, mely megteremti a lehetőségét annak, hogy a tanulók logikusan gondolkodó, a világ belső összefüggéseit megértő, felelős döntésekre kész felnőttekké váljanak.

Az elvárható alapszint az, hogy a tanulók a tantervben lévő témaköröket megismerjék, értelmezzék a jelenségeket, ismerjék a technikai alkalmazásokat, és így legyenek képesek a

körülöttünk lévő természeti-technikai környezetben eligazodni. A tanterv ezzel egy időben lehetővé teszi a mélyebb összefüggések felismerését is, ami a differenciálás, a tehetséggondozás, az önálló ismeretszerzés révén a mérnöki és a természettudományos pályára készülőkhöz számára megfelelő motivációt és orientációt nyújthat.

A fizika tanterv szakít a hagyományos, sokszor öncélú, „begyakoroltató” számítási feladatokkal. A tanterv számításokat csak olyan esetekben követel meg, amikor a számítás elvégzése a tananyag mélyebb megértését szolgálja vagy a számértékek önmagukban érdekesek.

A tantervben a fentebb megfogalmazott elveknek megfelelően olyan modern tananyagok is helyet kapnak, melyek korábban nem szerepeltek a tantervekben. Egyes témák ismétlődhetnek is, annak megfelelően, ahogy különböző kontextusban megjelennek. Ezek az ismétlődések tehát természetes módon adódnak abból, hogy a tanterv nem teljesen a fizika tudományának hagyományos feldolgozási sorrendjét követi, hanem a mindenki számára fontos, a mindennapokban használható ismeretek bemutatására törekszik.

A megváltozott szemlélet és a megújuló tartalom a tantárgy belső összefüggéseinek rendszerét is módosítja. Az értelmezés és a megértés szempontjából kiemelkedő jelentőségű a megfelelő szövegértés. Mindez felöleli a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének értelmezését, a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony áttekintését, az idegen vagy nem szokványos kifejezések jelentésének felismerését, az áttételesen megfogalmazott információk azonosítását.

Az információs források között kiemelkedő szerepet tölt be a média, mely hatékonyan kelti fel az érdeklődést a tudomány eredményei iránt. A média hatása egyszerre hasznos és ugyanakkor igen káros is lehet. A természettudományos képzés célja ezért az is, hogy a diákokat médiatudatosságra nevelje, ösztönözze a világ média által való leképezésének kritikus elemzését, értelmezését. Fontos megértetni a diákokkal, hogy a világ ábrázolása a médiában nem azonos a valósággal. Az eseményeknek, jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatjuk. A dokumentum és ismeretterjesztő filmek esetében is fontos a gyártási mechanizmusokban vagy az ábrázolási szándékban rejlő érdekek vagy kényszerek felfejtése. Valódi tudományos ismeretet csak hiteles forrásból, a témákat több oldalról, tárgyilagosan megvilágítva, megfelelő tudományos alapokkal rendelkezve szerezhetnek.

A természettudományos képzés során jól használhatóak az informatikai eszközök. A fizika szempontjából ezek elsősorban a mérések értékelését segítő szoftverek, illetve a megfelelően megválasztott oktató programok, interneten elérhető filmek, animációk. Azonban

hangsúlyosan fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az internet révén rendkívül sok szakmailag hibás anyag is elérhető, ami megnöveli a tanár felelősségét.

A fizika tantárgy keretében eszközként használandó a matematika. A tanterv alkalmazása során az életkornak megfelelően megjelennek az adatgyűjtés, tapasztalat, értelmezés, megértés folyamatait segítő matematikai modellek, eszközök, például matematikai műveletek, függvények, táblázatok, egyenletek, grafikonok, vektorok.

A tanterv kereszthivatkozásai a fenti képességterületekre csak a hangsúlyosabb esetekben tér ki külön.

A tanulók értékelésének módszerei nem korlátozódnak a hagyományos definíciók, törvények kimondásán és számítási feladatok elvégzésén alapuló számonkérésre. Az értékelés során megjelenhet a szóbeli felelet, a teszt, az esszé, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelése is. A cél az, hogy a tanulók képesek legyenek megérteni a megismert jelenségek lényegét, az alapvető technikai eszközök működésének elvét, a fizikát érintő nyitott társadalmi-gazdasági kérdések, problémák jelentőségét, és felelős módon tudjanak állást foglalni ezekben a kérdésekben.

A tanterv lehetővé teszi a tananyag feldolgozását az aktív tanulás módszereivel, támogatja a csoportmunkát, a projektfeladatok elvégzését, a kompetencia-alapú oktatást, a számítógépes animációk és szimulációk bemutatását, az interaktivitást, az aktív táblák és digitális palatáblák használatát. A tanterv sikeres megvalósításának alapvető feltétele a tananyag feldolgozásának módszertani sokfélesége.

9–10. évfolyam

E szakasz legfőbb pedagógiai üzenete az, hogy mindennapjaink világa megérthető, mennyiségileg megközelíthető, sajátos összefüggésekkel leírható, és ez a tudás a mindennapi életben hasznosítható, tehát közvetlenül értékévé válik. Ebben az életkori szakaszban a klasszikus fizika témaköreit tárgyalására kerül sor. A felvetett problémák, gyakorlati alkalmazások egyebek mellett a közlekedéshez, közlekedésbiztonsághoz, a modern tájékozódás eszközeihez, a világűr meghódításához, a természeti katasztrófák fizikai hátteréhez, a szűkebb és tágabb környezetünk energiaviszonyaihoz, az emberi szervezet működésének fizikájához, az időjárás fizikai sajátosságaihoz, a háztartásunk elektromos ellátásához, a hangok világához, környezetünk állapotához, a környezetvédelemhez kötődnek. Az elsajátítandó ismeretek, a fejlesztett készségek és képességek gyakorlatiasak, a mindennapi életben jól használhatók, elemei jól illeszthetők a tanulók igényeihez, életkori sajátosságaihoz. A tananyag kialakítása

során tekintettel kellett lenni a tanulók képességeinek és gondolkodásmódjának sokféleségére. A tananyag feldolgozása során törekedni kell a természettudományokban tehetséges, kiemelkedni képes tanulók folyamatos motivációjának fenntartására ugyanúgy, mint a természettudományos pályát nem választók általános műveltségének, tájékozottságának kialakítására. Különös gondot kell fordítani a tehetséggondozásra, az érdeklődő tanulók műszaki és természettudományos pályákra való irányítására.

A tanult anyag megalapozza a jelenségek mögött rejlő absztrakt általános törvények felismerését, az alkalmazások megértését segítő egyszerű számítások elvégzését is. Képessé tesz a mindennapi életben is előforduló fizikai fogalmak és mennyiségek használatára, ezek értelmezésére más természettudományos tárgyak területén is. A cél a természet és a környezet belső összefüggéseinek mind mélyebb megértetése révén megnövelni a tanulóknak a lokális és a globális környezet problémái iránti érzékenységét, kialakítani a cselekvő attitűdöt. Ennek része a környezettudatos fogyasztói szemlélet, az állampolgári felelősség fejlesztése, a fizika fontosságának, gyakorlati hasznának felismertetése. Az alkalmazandó pedagógiai módszerek a természettudományos kompetencia fejlesztése mellett különösen az anyanyelvi és digitális kompetenciát, a matematikai kompetenciát, valamint az együttműködést erősítik.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás égen-földön		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az idő mérése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett rendszerek felismerése, a téridő nagyságrendjeinek, a természet méretviszonyainak azonosítása. Az énkép fejlesztése a világban elfoglalt helyünk, a távolságok és nagyságrendek értelmezésén keresztül.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A földrajzi helymeghatározás módszerei a múltban és ma.	A térrel és idővel kapcsolatos elképzelések fejlődéstörténetének vizsgálata. A természetre jellemző hatalmas és rendkívül kicsiny tér- és idő-méreték összehasonlítása	<i>Földrajz:</i> a hosszúsági és szélességi körök rendszere, térképismeret.	

<p>Az aktuálisan rendelkezésre álló, helymeghatározást segítő eszközök, szoftverek.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Tájékozódás a földgömbön: Európa, hazánk, lakóhelyünk.</p>	<p>(atommag, élőlények, Naprendszer, Univerzum). A Google Earth és a Google Sky használata.</p> <p>A távolságmérés és helyzetmeghatározás elvégzése (például: háromszögelés, helymeghatározás a Nap segítségével, radar, GPS).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>tudománytörténet.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>GPS, műholdak alkalmazása, az űrhajózás céljai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tér, idő, földrajzi koordináta, vonatkoztatási rendszer.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A közlekedés kinematikai problémái</p>		<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az általános iskolából és a mindennapi tapasztalatokból szerzett ismeretek, melyek a közlekedésre, a mozgásra, illetve a mozgásállapot-változásra vonatkoznak.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A közlekedés mint rendszer értelmezése, az állandóság és változás megjelenítése a mozgások leírásában. Az egyéni felelősségtudat formálása.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Járművek sebessége, gyorsítása, fékezése.</p> <p>A biztonságos (és kényelmes) közlekedés eszközei, például: tempomat, távolságtartó radar, tolató radar.</p>	<p>Út-idő és sebesség-idő grafikonok készítése, elemzése.</p> <p>Számítások elvégzése az egyenes vonalú egyenletes mozgás esetében.</p> <p>A sebesség és a gyorsulás fogalma közötti különbség felismerése.</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>függvény fogalma, grafikus ábrázolás, egyenletrendezés.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p>	

<p>Szabadesés, a jellemző út-idő összefüggés. A szabadesés és a gravitáció kapcsolata.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Kinematikai alapfogalmak: út, hely, sebesség, átlagsebesség.</p> <p>A sebesség különböző mértékegységei.</p> <p>A gyorsulás fogalma, mértékegysége.</p> <p>Az egyenletes körmozgást leíró kinematikai jellemzők (pályasugár, kerületi sebesség, fordulatszám, keringési idő, szögsebesség, centripetális gyorsulás).</p>	<p>A közlekedés kinematikai problémáinak gyakorlati, számításokkal kísért elemzése (a gyorsuló mozgás elemzése), pl.: adott sebesség eléréséhez szükséges idő, a fékút nagysága, a reakcióidő és a féktávolság kapcsolata.</p> <p>Mélységmérés időméréssel, a szabadesésre vonatkozó összefüggések segítségével.</p> <p>Annak felismerése, hogy a szabadesés gyorsulása más égitesteken más.</p> <p>A gyorsulás fogalmának megértése állandó nagyságú, de változó irányú pillanatnyi sebesség esetében.</p> <p>A periodikus mozgás sajátosságainak áttekintése.</p>	<p>járművek legnagyobb sebességei, közlekedésbiztonsági eszközök, közlekedési szabályok.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> érdekes sebességadatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőlények mozgása, sebességei, reakcióidő.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sebesség, átlagsebesség, gyorsulás, közlekedésbiztonság.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A közlekedés dinamikai problémái</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sebesség és a gyorsulás fogalma. A mozgásállapot változásra vonatkozó ismeretek. Közlekedési előismeretek.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az állandóság és változás ok-okozati kapcsolatainak felismertetése a közlekedés rendszerében. A környezettudatos gondolkodás formálása. A közlekedésbiztonság, a kockázatok és következmények felmérésén és az egyéni, valamint társas felelősség kérdésein keresztül a felelős gondolkodás fejlesztése és a családi életre nevelés.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Az utasok terhelése egyenes vonalú egyenletes és egyenletesen gyorsuló mozgás esetén.</p> <p>A súrlódás szerepe a közlekedésben, például: megcsúszásgátló (ABS), kipörgésgátló, fékerőszabályozó, tapadás (a gumi vastagsága, felülete).</p> <p>Az utasok védelme a gépjárműben:</p> <p>gyűrődési zóna, biztonsági öv, légzsák.</p> <p>A gépjárművek fogyasztását befolyásoló tényezők.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az erő fogalma, mérése, mértékegysége.</p> <p>Newton törvényeinek megfogalmazása.</p>	<p>Egyszerű számítások elvégzése a gépjárművek fogyasztásának témakörében.</p> <p>Az eredő erő szerkesztése, kiszámolása egyszerű esetekben.</p> <p>A súrlódás szerepének megértése a gépjármű mozgása, irányítása szempontjából.</p> <p>Az energiatakarékos közlekedés, a környezettudatos, a természet épségét óvó közlekedési magatartás kialakítása.</p> <p>A közlekedésbiztonsági eszközök jelentőségének és hatásmechanizmusának megértése, azok tudatos és következetes alkalmazása a közlekedés során.</p> <p>A gépjármű és a környezet kölcsönhatásának megértése.</p> <p>Az erőhatások irányának, mértékének elemzése,</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>vektorok, művelek vektorokkal, egyenletrendezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>takarékosság, légszennyezés, zajszennyezés, közlekedésbiztonsági eszközök.</p>

Galilei, Newton munkássága. A mechanikai kölcsönhatásokban fellépő erők, az erők vektorjellege. Speciális erőhatások (nehézségi erő, nyomóerő, fonálerő, súlyerő, súrlódási erők, rugóerő). A rugók erőtvénye. A kanyarodás dinamikai leírása. Az egyenletes körmozgás dinamikai feltétele.	értelmezése konkrét gyakorlati példákon. A kanyarodás fizikai alapjaiból eredő következtetések levonása a vezetéstechnikára nézve. Egyszerű számítási feladatok elvégzése az eredő erő és a gyorsulás közötti kapcsolat mélyebb megértése érdekében. A test súlya és a tömege közötti különbség megértése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tömeg, gyorsulás, erő, eredő erő, tehetetlenség, súly, súrlódás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tömegvonzás		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A kinematika és a dinamika alapfogalmai, a súly értelmezése. A Naprendszerrel, a bolygók mozgásáról tanult általános iskolai ismeretek. Térképismeret.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A gravitációs kölcsönhatás értelmezése az anyagot jellemző kölcsönhatások rendszerében. A Naprendszer mint összetett struktúra értelmezése a felépítés és működés kapcsolatában. Az absztrakt gondolkodás fejlesztése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A közegellenállási erő természete.	Ejtési kísérletek elvégzése (például: kisméretű és nagyméretű labdák esési idejének mérése különböző magasságokból).	<i>Fizika:</i> az egyenletes körmozgás leírása.	

<p>A nehézségi gyorsulás földrajzi helytől való függése. Rakéták működése. Űrhajózás, súlytalanság. Mozgások a Naprendszerben: a Hold és a bolygók keringése, üstökösök, meteorok mozgása.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Newton tömegvonzási törvénye. Eötvös Loránd munkássága. A lendület fogalma, a lendület-megmaradás törvénye. Kozmikus sebességek: körsebesség, szökési sebesség. A bolygómozgás Kepler-féle törvényei.</p>	<p>Egyszerű számítások elvégzése szabadesésre. A rakétaelv kísérleti vizsgálata. A súlytalanság állapotának megértése, a súlytalanság fogalmának elkülönítése a gravitációs vonzás hiányától. Az általános tömegvonzás törvénye, illetve a Kepler-törvények egyetemes természetének felismerése. Tudománytörténeti információk gyűjtése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> tudománytörténet.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> GPS, rakéták, műholdak alkalmazása, az űrhajózás céljai.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> reakcióidő, állatok mozgásának elemzése (pl. medúza).</p> <p><i>Matematika:</i> egyenletrendezés.</p> <p><i>Földrajz:</i> a Naprendszer szerkezete, égitestek mozgása, csillagképek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tömegvonzás, lendület, lendület-megmaradás, Naprendszer, bolygómozgás.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Munka, energia, teljesítmény</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A kinematika és a dinamika alapfogalmai. Vektorok felbontása összetevőkre.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A mechanikai energia fogalmának fejlesztése, a munka és energia kapcsolatának, az energia fajtáinak értelmezése. A munka, energia és teljesítmény értelmezésén keresztül a tudományos és köznapi szóhasználat különbözőségének bemutatása.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Gépek, járművek motorjának teljesítménye, nyomatéka.</p> <p>Az emberi teljesítmény fizikai határai.</p> <p>A súrlódás és a közegellenállás hatása a mechanikai energiákra.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Munkavégzés, a mechanikai munka fogalma, mértékegysége.</p> <p>A helyzeti energia, mozgási energia, rugalmas energia.</p> <p>A munkavégzés és az energiaváltozás kapcsolata.</p>	<p>A mechanikai energia tárolási lehetőségeinek felismerése, kísérletek elvégzése alapján.</p> <p>A mechanikai energiák átalakítási folyamatainak felismerése kísérletek elvégzése alapján.</p> <p>A mechanikai energia-megmaradás tételének használata számítási feladatokban.</p> <p>A teljesítmény fogalma, régi és új mértékegységeinek megismerése (lóerő, kilowatt), számítási, átszámítási feladatok elvégzése.</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>alapműveletek, egyenletrendezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i></p> <p><i>informatika:</i></p> <p>adatgyűjtés.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>technikai eszközök (autók, motorok).</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>élőlények mozgása, teljesítménye.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>sportolók teljesítménye.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Munka, mechanikai energia (helyzeti energia, mozgási energia, rugalmas energia), energia-megmaradás, teljesítmény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egyszerű gépek a mindennapokban	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az erő fogalma. Vektorok összeadása, felbontása összetevőkre.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az állandóság és változás fogalmának értelmezése, feltételeinek megjelenése a mechanikai egyensúlyi állapotok kapcsán. A fizikai ismeretek alkalmazása a helyes testtartás fontosságának megértésében és a mozgásszervek egészségének megőrzésében, az önismeret (testkép, szokások) fejlesztése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Egyensúlyi állapotok megjelenése mindennapi életünkben.</p> <p>Egyszerű gépek alkalmazása - mindennapi eszközeink.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az egyensúlyi állapotok fajtái:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biztos, bizonytalan, közömbös, metastabil. <p>Az egyszerű gépek főbb típusai:</p> <ul style="list-style-type: none"> egyoldalú és kétoldalú emelő, álló és mozgócsiga, hengerkerék, lejtő, csavar, ék. <p>Testek egyensúlyi állapota, az egyensúly feltétele.</p>	<p>Az egyensúly és a nyugalom közötti különbség felismerése konkrét példák alapján.</p> <p>A súlyvonal és a súlypont meghatározása méréssel, illetve számítással, szerkesztéssel.</p> <p>Számos példa felismerése a hétköznapiakból az egyszerű gépek használatára (háztartási gépek, építkezés a történelem folyamán, sport stb.).</p> <p>A különböző egyszerű gépek működésének értelmezése.</p> <p>Annak tudatosulása, hogy az egyszerű gépek használatával kedvezőbbé tehető a munkavégzés, azonban munkát, energiát így sem takaríthatunk meg.</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>alpműveletek, egyenletrendezés, műveletek vektorokkal.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>kondicionáló gépek, a test egyensúlyának szerepe az egyes sportágakban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>erőátviteli eszközök, technikai eszközök.</p>

A forgatónyomaték fogalma. Arkhimédész munkássága.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyensúlyi állapot, forgatónyomaték, egyszerű gép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rezgések, hullámok		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az egyenletes körmozgás kinematikájának és dinamikájának alapfogalmai. Vektorok. Rugóerő, rugalmas energia. Mechanikai energia-megmaradás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rezgések és hullámok a Földön a felépítés és működés viszonyrendszerében. A jelenségkör dinamikai hátterének értelmezése. A társadalmi felelősség kérdéseinek hangsúlyozása a természeti katasztrófák bemutatásán keresztül. Az időmérés technikai és kultúrtörténeti vonatkozásainak bemutatása. Kezdeményezőkézség, együttműködés fejlesztése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Periodikus jelenségek (rugóhoz erősített test rezgése, fonálinga mozgása). Csillapodó rezgések. Kényszerrezgések. Rezonancia, rezonancia-katasztrófa. Mechanikai hullámok kialakulása. Földrengések kialakulása, előrejelzése, tengerrengések, cunamik.	Rezgő rendszerek kísérleti vizsgálata. A rezonancia feltételeinek tanulmányozása gyakorlati példákon a technikában és a természetben. A rezgések általános voltának, létrejöttének megértése, a csillapodás jelenségének felismerése konkrét példákon. A rezgések gerjesztésének felismerése néhány gyakorlati példán.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> időmérő szerkezetek, hidak, mozgó alkatrészek. <i>Matematika:</i> alapműveletek, egyenletrendezés, táblázat és grafikon készítése. <i>Földrajz:</i> földrengések,	

<p>Az árapály-jelenség. A Hold és a Nap szerepe a jelenség létrejöttében.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A harmonikus rezgőmozgás jellemzői:</p> <ul style="list-style-type: none"> rezgésidő (periódusidő), amplitúdó, frekvencia. <p>A harmonikus rezgőmozgás és a fonálinga mozgásának energiaviszonyai, a csillapítás leírása.</p> <p>Hosszanti (longitudinális), keresztirányú (transzverzális) hullám.</p> <p>A mechanikai hullámok jellemzői: hullámhossz, terjedési sebesség.</p> <p>A hullámhosszúság, a frekvencia és a terjedési sebesség közötti kapcsolat ismerete.</p> <p>Huygens munkássága.</p>	<p>A hullámok mint térben terjedő rezgések értelmezése gyakorlati példákon.</p> <p>A földrengések létrejöttének elemzése a Föld szerkezete alapján.</p> <p>A földrengésekre, tengerrengésekre vonatkozó fizikai alapismeretek elsajátítása, a természeti katasztrófák idején követendő helyes magatartás, a földrengésbiztos épületek sajátosságainak megismerése.</p> <p>Árapály-táblázatok elemzése.</p>	<p>lemeztektonika, árapály-jelenség.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Harmonikus rezgőmozgás, frekvencia, rezonancia, mechanikai hullám, hullámhosszúság, hullám terjedési sebessége.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Energia nélkül nem megy</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mechanikai energiafajták. Mechanikai energia-megmaradás.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az energia fogalmának kiterjesztése a hőtanra a környezet és fenntarthatóság, a környezeti rendszerek állapotának, valamint az ember egészsége vonatkozásában. A tudatos és egészséges táplálkozás iránti igény erősítése. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az innováció és a kutatások jelentőségének felismerése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A helyes táplálkozás energetikai vonatkozásai.</p> <p>Joule-kísérlet: a hő mechanikai egyenértéke.</p> <p>Gépjárművek energiaforrásai, a különböző üzemanyagok tulajdonságai.</p> <p>Különleges meghajtású járművek, például hibridautó, hidrogénnel hajtott motor, üzemanyagcella (tüzelőanyagcella), elektromos autó.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A legfontosabb élelmiszerek energiatartalmának ismerete.</p> <p>A hőközlés és az égéshő fogalma.</p> <p>A hő régi és új mértékegységei: kalória, joule.</p> <p>Joule munkássága.</p> <p>A fajhő fogalma.</p> <p>A hatásfok fogalma, motorok hatásfoka.</p>	<p>Egyes táplálékok energiatartalmának összehasonlítása egyszerű számításokkal.</p> <p>A hő fogalmának megértése, a hő és hőmérséklet fogalmának elkülönítése.</p> <p>A gépjárművek energetikai jellemzőinek felismerése, a környezetre gyakorolt hatás mérlegelése.</p> <p>Új járműmeghajtási megoldások nyomon követése gyűjtőmunka alapján, előnyök, hátrányok mérlegelése, összehasonlítás.</p>	<p><i>Kémia:</i></p> <p>az üzemanyagok kémiai energiája, a táplálék megemésztésének kémiai folyamatai, elektrolízis.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>a táplálkozás alapvető biológiai folyamatai.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>folyamatos technológiai fejlesztések, innováció.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hő, fajhő, kalória, égéshő, hatásfok.
--------------------------------	---------------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Nap	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Hőátadás. Energiák átalakítása. Energia-megmaradás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hőterjedés különböző mechanizmusainak (hővezetés, hőáramlás, hősugárzás) áttekintése a környezet és fenntarthatóság, a környezeti rendszerek állapotának vonatkozásában. A hőtani ismeretek alkalmazása adott hétköznapi témában gyűjtött adatok kritikus értelmezésére, az alkalmazási lehetőségek megítélésére.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A Napból a Föld felé áramló energia.</p> <p>A napenergia felhasználási lehetőségei, például: napkollektor, napelem, napkohó, napkémény, naptó.</p> <p>A hőfénnyelvezés gyakorlati hasznosítása.</p> <p>A hővezetés, a hőáramlás és a hősugárzás megjelenése egy lakóház működésében, lehetőségek energiatakarékos lakóházak építésekor.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Hővezetés: hővezető anyagok, hőszigetelő anyagok.</p>	<p>A napsugárzás jelenségének, a napsugárzás és a környezet kölcsönhatásainak megismerése.</p> <p>A napállandó értelmezése.</p> <p>A napenergia felhasználási lehetőségeinek környezettudatos felismerése.</p> <p>A hőkisugárzás és a hőelnyelődés arányosságának kvalitatív értelmezése.</p> <p>A hővezetés, a hőáramlás és a hősugárzás alapvető jellemzőinek felismerése, alkalmazása gyakorlati problémák elemzésekor.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>az „éltető Nap”, hőháztartás, öltözködés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra:</i></p> <p>a Nap kitüntetett szerepe a mitológiában és a művészetekben.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>anyagismeret, takarékoság.</p>

Hőáramlás: természetes és mesterséges hőáramlás. Hősugárzás: kisugárzás, elnyelődés. Abszolút hőmérséklet, Kelvin-skála.		<i>Földrajz:</i> csillagászat; a napsugárzás és az éghajlat kapcsolata.
Kulcsfogalmak /fogalmak	Hővezetés, hőáramlás, hősugárzás.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	Energiaátalakító gépek		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Hőtani alapismeretek. Energiák átalakítása. Energia-megmaradás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Termikus rendszerek működésére vonatkozó általános elvek elsajátítása. Technikai rendszerek szerepének megismerése a háztartás energiaellátásában. A környezet és fenntarthatóság vonatkozásainak áttekintése. Az egyéni felelősség erősítése, a felelős döntés képességének természettudományos megalapozása a háztartással kapcsolatos döntésekben.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Fűtő és hűtő rendszerek: napkollektor, hőszivattyú, klímaberendezések. Megújuló energiák hasznosítása: vízi erőművek, szélkerekek, víz alatti „szélkerekek”, biodízel, biomassza, biogáz. <i>Ismeretek:</i> Az energia-munka átalakítás alapvető törvényszerűségeinek	A hőtan első főtételének értelmezése, egyszerű esetekben történő alkalmazása. Hőerőgépek felismerése a gyakorlatban, például: gőzgép, gőzturbina, belső égésű motorok, Stirling-gép. Sütő- és főzőkészülékek a múltban, a jelenben és a közeljövőben, használatuk megismerése, kipróbálása.	<i>Kémia:</i> gyors és lassú égés, élelmiszerkémia. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> beruházás megtérülése, megtérülési idő.	

és lehetőségeinek, a hasznosítható energia fogalmának ismerete.		<i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás, ökológiai problémák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megújuló energia, hasznosítható energia.	
Tematikai egység /Fejlesztési cél	Hasznosítható energia	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A hőtan első főtétele. Energiák átalakítása. Energia-megmaradás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Termikus rendszerek működésére vonatkozó általános elvek elsajátítása. A fenntarthatóságának kérdéseinek felismerése a környezeti rendszerekben. Technikai rendszerek szabályozásának bemutatása az atomenergia felhasználása kapcsán. Az absztrakt gondolkodás fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Az emberiség energiaszükséglete.</p> <p>Az energia felhasználása az egyes földrészekben, a különböző országokban.</p> <p>A hasznosítható energia előállításának lehetőségei.</p> <p>Az atomfegyverek típusai, kipróbálásuk, az atomcsönd-egyezmény.</p> <p>Az atomreaktorok típusai.</p> <p>A radioaktív hulladékok elhelyezésének problémái.</p> <p>A közeljövőben Magyarországon épülő erőművek típusai.</p>	<p>A hasznosítható energia fogalmának értelmezése.</p> <p>A tömeghiány fogalmának ismerete, felhasználása egyszerűbb számítási feladatokban, az atommag-átalakulások során felszabaduló energia nagyságának kiszámítása.</p> <p>A tömeg-energia egyenértékűség értelmezése.</p> <p>Az atomenergia felhasználási lehetőségeinek megismerése.</p> <p>Megújuló és nem megújuló energiaforrások összehasonlítása.</p> <p>A hőtan második főtételének értelmezése néhány gyakorlati</p>	<p><i>Kémia:</i></p> <p>az atommag, reverzibilis és nem reverzibilis folyamatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>sugárzások biológiai hatásai, ökológiai problémák, az élet mint speciális folyamat, ahol a rend növekszik.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p>

<p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Megfordítható és nem-megfordítható folyamatok.</p> <p>Megújuló és a nem-megújuló energiaforrások.</p> <p>Szilárd Leó, Wigner Jenő, Teller Ede munkássága.</p>	<p>példán keresztül. (pl. hőterjedés iránya, energia disszipáció részecske szintű értelmezése)</p> <p>Rend és rendezetlenség fogalmi tisztázása, spontán és rendeződési folyamatok értelmezése egyszerű esetekben.</p>	<p>a Hirosimára és Nagaszakira ledobott két atombomba története, politikai háttere, későbbi következményei.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>energiaforrások.</p>
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Megfordítható, nem-megfordítható folyamat, rend és rendezetlenség, atomenergia, hasznosítható energia.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vízkörnyezetünk fizikája		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Fajhő, hőmennyiség, energia.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és fenntarthatóság kérdéseinek értelmezése a vízkörnyezet kapcsán, a környezettudatosság fejlesztése. Halmazállapot-változások sajátságainak azonosítása termikus rendszerekben, a fizikai modellezés képességének fejlesztése. Képi és verbális információ feldolgozásának erősítése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A víz különleges tulajdonságai (rendhagyó hőtágulás, nagy olvadáshő, forráshő, fajhő), ezek hatása a természetben, illetve mesterséges környezetünkben.</p> <p>Halmazállapot-változások (párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció).</p>	<p>A különböző halmazállapotok meghatározó tulajdonságainak rendszerezése, ezek értelmezése részecskemoddellel és kölcsönhatás-típusokkal.</p> <p>A jég rendhagyó hőtágulásából adódó teendők, szabályok összegyűjtése (pl. a mélységi fagyhatár szerepe az épületeknél, vízellátásnál stb.).</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>a függvény fogalma, grafikus ábrázolás, egyenletrendezés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>hajszálcsovesség szerepe növényeknél, a levegő páratartalmának a</p>	

<p>A nyomás és a halmazállapot-változás kapcsolata.</p> <p>Kölcsönhatások határfelületeken (felületi feszültség, hajszálcsövesesség).</p> <p>Lakóházak vizesedése.</p> <p>Vérnyomás, véráramlás.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A szilárd anyagok, folyadékok és gázok tulajdonságai.</p> <p>A halmazállapot-változások energetikai viszonyai: olvadáshő, forráshő, párolgáshő.</p>	<p>Hőmérséklet-hőmennyiség grafikonok készítése, elemzése halmazállapot-változásoknál.</p> <p>A végső hőmérséklet meghatározása különböző halmazállapotú, illetve különböző hőmérsékletű anyagok keverésénél.</p> <p>A felületi jelenségek önálló kísérleti vizsgálata.</p> <p>A vérnyomásmérés elvének átlátása.</p>	<p>hatása az élőlényekre, fagykár a gyümölcsösökben, a vérnyomásra ható tényezők.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>autók hűtési rendszerének téli védelme.</p> <p><i>Kémia:</i></p> <p>a különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságai, kapcsolatuk a szerkezettel, a halmazállapot-változások anyagszerkezeti értelmezése, adszorpció.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Olvadáshő, forráshő, párolgáshő, termikus egyensúly, felületi feszültség.</p>	

<p>Tematikai egység /Fejlesztési cél</p>	<p>Hidro- és aerodinamikai jelenségek, a repülés fizikája</p>		<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A nyomás.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A környezet és fenntarthatóság kérdéseinek tudatosítása az időjárást befolyásoló fizikai folyamatok vizsgálatával kapcsolatban.</p>		

	Együtműködés, kezdeményezőkézség fejlesztése csoportmunkában folytatott vizsgálódás során.
--	--

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A légnyomás változásai. A légnyomás függése a tengerszint feletti magasságtól és annak élettani hatásai. A légnyomás és az időjárás kapcsolata.</p> <p>Hidro- és aerodinamikai jelenségek.</p> <p>Az áramlások nyomásviszonyai.</p> <p>A repülőgépek szárnyának sajátosságai (a szárnyra ható emelőerő). A légsavár kialakításának sajátosságai.</p> <p>A légkör áramlásainak és a tenger áramlásának fizikai jellemzői, a mozgató fizikai hatások.</p> <p>Az időjárás elemei, csapadékformák, a csapadékok kialakulásának fizikai leírása.</p> <p>A víz körforgása, befagyó tavak, jéghegyek.</p> <p>A szél energiája.</p> <p>Termik (például: vitorlázó repülő, sárkányrepülő, vitorlázóernyő), repülő szárnykialakítása.</p> <p>Hangrobbanás.</p> <p>Légzés.</p>	<p>A felhajtóerő mint hidrosztatikai nyomáskülönbség értelmezése.</p> <p>A szél épületekre gyakorolt hatásának értelmezése példákon.</p> <p>Természeti és technikai példák gyűjtése és a fizikai elvek értelmezése a repülés kapcsán (termékek, állatok, repülő szerkezetek stb.).</p> <p>Az időjárás elemeinek önálló vizsgálata.</p> <p>A jég rendhagyó viselkedése következményeinek bemutatása konkrét gyakorlati példákon.</p> <p>A szélben rejlő energia lehetőségeinek átlátása.</p> <p>A szélerőművek előnyeinek és hátrányainak demonstrálása.</p> <p>Egyszerű repülőeszközök készítése.</p> <p>Önálló kísérletezés: felfelé áramló levegő bemutatása, a tüdő modellezése stb.</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>exponenciális függvény.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>sport nagy magasságokban, sportolás a mélyben.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>keszonbetegség, hegyibetegség, madarak repülése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>közlekedési szabályok.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>térképek, atlaszok használata, csapadékok, csapadékeloszlás, légköri nyomás, a nagy földi légkörzés,</p>

<p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Nyomás, hőmérséklet, páratartalom. A levegő mint ideális gáz jellemzése.</p> <p>A hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő.</p> <p>A páratartalom fogalma, a telített gőz.</p> <p>A repülés elve. A légellenállás.</p> <p>Röppálya.</p> <p>Kármán Tódor munkássága.</p>	<p>tengeráramlatok, a víz körforgása.</p>
<p>Kulcsfogalmak /fogalmak</p>	<p>Légnyomás, hidrosztatikai nyomás és felhajtóerő, aerodinamikai felhajtóerő.</p>

Tematikai egység /Fejlesztési cél	Globális környezeti problémák fizikai vonatkozásai	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A hó terjedésével kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezettudatos magatartás fejlesztése, a globális szemlélet erősítése. A környezeti rendszerek állapotának, védelmének és fenntarthatóságának megismertetése gyakorlati példákon keresztül. Médiatudatosságra nevelés a szerzett információk tényeken alapuló, kritikus mérlegelésén keresztül.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hatásunk a környezetünkre, az ökológiai lábnyomot meghatározó tényezők: táplálkozás, lakhatás, közlekedés</p>	<p>Megfelelő segédletek felhasználásával a saját ökológiai lábnyom megbecsülése. A csökkentés módzatainak végiggondolása, környezettudatos fogyasztói szemlélet fejlődése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ökológia fogalma.</p> <p><i>Földrajz:</i> környezetvédelem, megújuló és nem</p>

<p>stb. A hatások elemzése a fizika szempontjából.</p> <p>A Föld véges eltartóképessége.</p> <p>Környezetszennyezési, légszennyezési problémák, azok fizikai hatása.</p> <p>Az ózonpajzs szerepe.</p> <p>Ipari létesítmények biztonsága.</p> <p>A globális felmelegedés kérdése.</p> <p>Üvegházhatás a természetben, az üvegházhatás szerepe.</p> <p>A globális felmelegedéssel kapcsolatos tudományos, politikai és áltudományos viták.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A hőszugárzás (elektromágneses hullám) kölcsönhatása egy kiterjedt testtel.</p> <p>Az üvegházgázok fogalma, az emberi tevékenység szerepe az üvegházhatás erősítésében.</p> <p>A széndioxid-kvóta.</p>	<p>A környezeti ártalmak megismerése, súlyozása (például: újságcikkek értelmezése, a környezettel kapcsolatos politikai viták pro- és kontra érvrendszerének megértése).</p> <p>A globális felmelegedés objektív tényeinek és a lehetséges okokkal kapcsolatos feltevéseknek az elkülönítése.</p> <p>A környezet állapota és a gazdasági érdekek lehetséges összefüggéseinek megértése.</p>	<p>megújuló energiaforrások.</p>
<p>Kulcsfogalma /fogalmak</p>	<p>Ökológiai lábnyom, üvegházhatás, globális felmelegedés, ózonpajzs.</p>	

<p>Tematikai egység /Fejlesztési cél</p>	<p>A hang és a hangszerek világa</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Rezgések fizikai leírása. A sebesség fogalma.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hang szerepének megértése az emberi szervezet megismerésében, az ember érzékelésében, egészségében. A hang szerepének megismerése a kommunikációs rendszerekben.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A hangsebesség mérése, a hangsebesség függése a közegtől.</p> <p>Doppler-hatás.</p> <p>Az emberi hangérzékelés fizikai alapjai.</p> <p>A hangok keltésének eljárásai, hangszerek.</p> <p>Húros hangszerek, a húrok rezgései.</p> <p>Sípok fajtái.</p> <p>A zajszennyezés.</p> <p>Ultrahang a természetben és gyógyászatban.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A hang fizikai jellemzői.</p> <p>A hang terjedésének mechanizmusa.</p> <p>Hangintenzitás, a decibel fogalma.</p> <p>Felharmonikusok.</p>	<p>A hangmagasság és frekvencia összekapcsolása kísérleti tapasztalat alapján.</p> <p>Hangsebességmérés elvégzése.</p> <p>Közeledő, illetve távolodó autók hangjának vizsgálata.</p> <p>Gyűjtőmunka: néhány jellegzetes hang elhelyezése a decibelskálán.</p> <p>Kísérlet: felhang megszólaltatása húros hangszeren, kvalitatív vizsgálatok:</p> <p>feszítőerő - hangmagasság.</p> <p>Vizet tartalmazó kémcsövek hangmagasságának vizsgálata.</p> <p>Gyűjtőmunka: a fokozott hangerő egészségkárosító hatása, a hatást csökkentő biztonsági intézkedések.</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>periodikus függvények.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>járművek és egyéb eszközök zajkibocsátása, zajvédelem és az egészséges környezethez való jog (élet az autópályák szomszédságában).</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>a hallás, a denevérek és az ultrahang kapcsolata, az ultrahang szerepe a diagnosztikában, „gyógyító hangok”, fájdalomküszöb.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>a hangszerek típusai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Frekvencia, terjedési sebesség, hullámhossz, alaphang, felharmonikus.</p>	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	Szikrák és villámok		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Erő-ellenerő, munkavégzés, elektromos töltés fogalma.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektromos alapjelenségek értelmezése az anyagot jellemző egyik alapvető kölcsönhatásként. A sztatikus elektromosságra épülő technikai rendszerek felismerése. Az elektromos rendszerek használata során a felelős magatartás kialakítása. A veszélyhelyzetek felismerése, megelőzése, felkészülés a segítségnyújtásra.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Elektrosztatikus alapjelenségek: dörzselektromosság, töltött testek közötti kölcsönhatás, földelés.</p> <p>A fénymásoló és a lézernyomtató működése.</p> <p>A villámok keletkezése, fajtái, veszélye, a villámhárítók működése.</p> <p>Az elektromos töltések tárolása: kondenzátorok, szuper-kondenzátorok.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Ponttöltések közötti erőhatás, az elektromos töltés egysége.</p> <p>Elektromosan szigetelő és vezető anyagok.</p> <p>Az elektromosság fizikai leírásában használatos fogalmak:</p>	<p>Az elektromos töltés fogalma, az elektrosztatikai alapfogalmak, alapjelenségek értelmezése, gyakorlati tapasztalatok, kísérletek alapján.</p> <p>Ponttöltések közötti erő kiszámítása.</p> <p>Különböző anyagok kísérleti vizsgálata vezetőképesség szempontjából, jó szigetelő és jó vezető anyagok felsorolása.</p> <p>Egyszerű elektrosztatikai jelenségek felismerése a fénymásoló és nyomtató működésében szematikus ábra alapján.</p> <p>A villámok veszélyének, a villámhárítók működésének megismerése, a helyes magatartás elsajátítása zivataros, villámcsapás-veszélyes időben.</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>erő, kölcsönhatás törvénye.</p> <p><i>Kémia:</i></p> <p>az atom összetétele, az elektronfelhő.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>fénymásolók, nyomtatók, balesetvédelem.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>alapműveletek, egyenletrendezés, számok normálalakja.</p>	

elektromos térerősség, feszültség, kapacitás. Az elektromos kapacitás fogalma, mértékegysége. Benjamin Franklin munkássága.	Az elektromos térerősség és az elektromos feszültség jelentésének megismerése, használatuk a jelenségek leírásában, értelmezésében. A kondenzátorok szerepének felismerése az elektrotechnikában konkrét példák alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos töltés, szigetelő anyag, vezető anyag, elektromos térerősség, elektromos feszültség, kondenzátor.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az elektromos áram		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Elektrosztatikai alapfogalmak, vezető és szigetelő anyagok, elektromos feszültség fogalma.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenáramú elektromos hálózatok mint technikai rendszerek azonosítása, az áramok szerepének felismerése a szervezetben, az orvosi diagnosztikában. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az elektromos áram élettani hatása: az emberi test áramvezetési tulajdonságai, idegi áramvezetés. Az elektromos áram élettani szerepe, diagnosztikai és terápiás orvosi alkalmazások. Az emberi test ellenállása és annak változásai (pl.: áramütés	Az elektromos áram létrejöttének megismerése, egyszerű áramkörök összeállítása. Az elektromos áram hő-, fény-, kémiai és mágneses hatásának megismerése kísérletekkel, demonstrációkkal. Orvosi alkalmazások: EKG, EEG felhasználási területeinek, diagnosztikai szerepének	<i>Biológia-egészségtan:</i> idegrendszer, a szív működése, az agy működése, orvosi diagnosztika, terápia. <i>Matematika:</i> grafikon készítése.	

<p>hatása, hazugságvizsgáló működése).</p> <p>Vezetők elektromos ellenállásának hőmérsékletfüggése.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az elektromos áram fogalma, az áramerősség mértékegysége.</p> <p>Az elektromos ellenállás fogalma, mértékegysége.</p> <p>Ohm törvénye.</p>	<p>átlátása, az akupunktúras pontok kimérése ellenállásmérővel.</p> <p>Az elektromos ellenállás kiszámítása, mérése, az értékek összehasonlítása.</p> <p>Az emberi test (bőr) ellenállásának mérése különböző körülmények között, következtetések levonása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>érintésvédelem.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Áramkör, elektromos áram, elektromos ellenállás.</p>	

<p>Tematikai egység /Fejlesztési cél</p>	<p>Lakások, házak elektromos hálózata</p>		<p>Órakeret</p> <p>8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyenáramok alapfogalmai, az elektromos feszültség és ellenállás fogalma.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A háztartás elektromos hálózatának mint technikai rendszernek azonosítása, az érintésvédelmi szabályok elsajátítása. A környezettudatosság és energiahatékonyság szempontjainak elsajátítása az elektromos energia felhasználásában.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Elektromos hálózatok kialakítása lakásokban, épületekben, elektromos kapcsolási rajzok.</p> <p>Az elektromos áram veszélyei, konnektorok lezárása</p>	<p>Az egyszerűbb kapcsolási rajzok értelmezése.</p> <p>A soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőinek megismerése kísérleti vizsgálatok alapján.</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>egyenletrendezés, műveletek törtekkel.</p> <p><i>Történelem,</i></p> <p><i>társadalmi és állampolgári</i></p>	

<p>kisgyermek védelme érdekében.</p> <p>A biztosíték (kismegszakító) működése, használata, olvadó- és automatabiztosítók.</p> <p>Háromeres vezeték használata, a földvezeték szerepe.</p> <p>Az energiatakarékosság kérdései, vezérelt (éjszakai) áram.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az elektromos munka, a Joule-hő, valamint az elektromos teljesítmény fogalma.</p> <p>Soros és párhuzamos kapcsolás.</p>	<p>Az elektromosság veszélyeinek megismerése.</p> <p>A biztosítékok szerepének megismerése a lakásokban.</p> <p>Az elektromos munkavégzés, a Joule-hő, valamint az elektromos teljesítmény kiszámítása, fogyasztók teljesítményének összehasonlítása.</p> <p>Az energiatakarékosság kérdéseinek ismerete, a villanyszámla értelmezése.</p> <p>Egyszerűbb számítási feladatok, gazdaságossági számítások elvégzése.</p> <p>Régi és mai elektromos világítási eszközök összehasonlítása.</p> <p>Hagyományos izzólámpa és azonos fényerejű, fehér LED-eket tartalmazó lámpa elektromos teljesítményének mérése és összehasonlítása.</p>	<p><i>ismeretek; technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>takarékosság, energiagazdálkodás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Soros és párhuzamos kapcsolás, Joule-hő, földelés.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Elemek, telepek</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyenáramok alapfogalmai, az elektromos feszültség és ellenállás fogalma.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A környezettudatosság és fenntarthatóság szempontjainak tudatosítása a háztartás elektromos energiaforrásainak felhasználásában. A tudatos felhasználói, fogyasztói magatartás erősítése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Gépkocsi-akkumulátorok adatai: feszültség, amperóra (Ah). Mobiltelefonok akkumulátorai, tölthető ceruzaelemek adatai: feszültség, milliamperóra (mAh), wattóra (Wh). Akkumulátorok energiatartalma, a feltöltés költségei.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Elemek és telepek működése, fizikai leírása egyszerűsített modell alapján.</p> <p>Elektrokémiai alapfogalmak.</p>	<p>Az elemek, telepek, újratölthető akkumulátorok alapvető fizikai tulajdonságainak, paramétereinek megismerése, mérése.</p> <p>Egyszerű számítások elvégzése az akkumulátorokban tárolt energiával, töltéssel kapcsolatban.</p>	<p><i>Kémia:</i></p> <p>elektrokémia.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>takarékosság.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Telep, akkumulátor, újratölthető elem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az elektromos energia előállítása	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenáramok alapfogalmai, az elektromos teljesítmény fogalma, az energiamegmaradás törvénye, energiák átalakításának ismerete, vonzó- és taszítóerő, forgatónyomaték.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektromágneses indukció segítségével előállított villamos energia termelésének mint technikai rendszernek felismerése, azonosítása az energiaellátás rendszerében. Környezettudatos szemlélet erősítése. A nemzeti öntudat és európai azonosságtudat erősítése feltalálónk munkásságának (Jedlik, Bláthy, Zipernowsky, Déri) megismerésén keresztül.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mágnesek, mágneses alapjelenségek felismerése a mindennapokban.</p> <p>A Föld mágneses terének vizsgálata, az iránytű használata.</p> <p>Az elektromos energia előállításának gyakorlati példái: dinamó, generátor.</p> <p>Az elektromágneses indukció jelenségének megjelenése mindennapi eszközeinkben.</p> <p>Elektromos hálózatok felépítésének sajátosságai.</p> <p>A távvezetékek feszültségének nagy értékekre történő feltranszformálásának oka.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A mágneses mező fogalma, a mágneses tér nagyságának mérése.</p> <p>Az elektromágneses indukció Faraday-törvénye.</p> <p>A dinamó, a generátor, a transzformátor működése.</p> <p>Jedlik Ányos, Michael Faraday munkássága.</p>	<p>Az alapvető mágneses jelenségek, a mágneses mező mérésének megismerése, alapkísérletek során.</p> <p>A Föld mágneses tere szerkezetének, az iránytű működésének megismerése.</p> <p>Eligazodás az elektromágneses indukció jelenségeinek értelmezésében egyes alapesetekben.</p> <p>A dinamó és a generátor működési alapelveinek megismerése, értelmezése, szemléltetése kísérleti tapasztalat alapján.</p> <p>A nagy elektromos hálózatok felépítésének megértése, alapelveinek áttekintése.</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>a Föld mágneses tere, elektromos energiát termelő erőművek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>az elektromossággal kapcsolatos felfedezések szerepe az ipari fejlődésben; magyar találmányok szerepe az iparosodásban (Ganz); a Széchenyi-család szerepe az innováció támogatásában és a modernizációban.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mágnes, mágneses mező, iránytű, dinamó, generátor, elektromágneses indukció, transzformátor, energia-megmaradás.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A 9–10. évfolyam végére a tanulók legyenek képesek eligazodni közvetlen természeti és technikai környezetükben, tudják a tanultakat összekapcsolni mindennapi eszközeik működési elvével, biztonságos használatával. Legyenek tisztában saját szervezetük működésének fizikai aspektusaival, valamint a mozgás, tájékozódás, közlekedés, a háztartás energetikai ellátása (világítása, fűtése, elektromos rendszere, hőháztartása) legalapvetőbb fizikai vonatkozásaival, ezek gyakorlati alkalmazásaival. Ismerjék az ember és környezetének kölcsönhatásából fakadó előnyöket és problémákat, tudatosítsák az emberiség felelősségét a környezet megóvásában.</p> <p>Legyenek képesek fizikai jelenségek megfigyelésére és az ennek során szerzett tapasztalatok elmondására. Tudják feltárni a megfigyelt jelenségek ok-okozati hátterét. Tudják helyesen használni a tanult fizikai alapfogalmakat. Ismerjék és használják a tanult fizikai mennyiségek mértékegységeit. Tudják a tanult mértékegységeket a mindennapi életben is használt mennyiségek esetében használni. Legyenek képesek a tanult összefüggéseket, fizikai állandókat a képlet- és táblázatgyűjteményből kiválasztani, a formulákat értelmezni. Legyenek képesek a világhálón a témához kapcsolódó érdekes és hasznos adatokat, információkat gyűjteni.</p> <p>Legyenek tisztában azzal, hogy a fizika átfogó törvényeket ismer fel, melyek alkalmazhatók jelenségek értelmezésére, egyes események minőségi és mennyiségi előrejelzésére. Legyenek képesek egyszerű fizikai rendszerek esetén a lényeges elemeket a lényegtelenektől elválasztani, tudjanak egyszerűbb számításokat elvégezni és helyes logikai következtetéseket levonni.</p>
--	---

11–12. évfolyam

E képzési szakasz legfőbb pedagógiai üzenete, hogy leírásaink, világról alkotott képünk, természettudományos modelljeink nem azonosak a valósággal, hanem annak lehetőségeinkhez mérten a lehető legjobb megközelítései; hogy természettudományos tudásunk az osztatlan emberi műveltség része, és ezer szálon kapcsolódik a humán kultúrához, a lét nagy kérdéseibe. A természettudományos világnézet fejlődik, átalakul, és ez a fejlődés a technikai fejlődést alapozza meg. A másik fontos üzenet az, hogy a tudomány társadalmi jelenség. Működése, szabályozása, háttérintézményei, témaválasztása, következtetéseinek következményei

megjelennek mindennapi döntéseinkben, értékítéletünkben. Tudatosítanunk kell, hogy a tudomány és gazdaság szoros kapcsolatban van, és kapcsolatrendszerük legfőbb sajátosságainak megismerése elengedhetetlen a felelős állampolgári viselkedés elsajátításához. A tudomány egyben olyan működési forma, szabályrendszer, mely viszonylag pontosan definiálja önmagát. Így könnyen elkülöníthető az áltudományoktól és jól elkülönül a hit kérdéseitől.

Az ebben az életkori szakaszban tárgyalt témakörök komplexek, fejlesztik a szintézis létrehozásának képességét, és mindinkább filozófiai, ismeretelméleti, irodalmi, művészettörténeti aspektusokat hordoznak magukban. Ilyen az atom- és magfizika, valamint a csillagászat, melyek az anyagról, térről, időről kialakult átfogó képzeleteinket, az emberiség és kozmikus környezetünk létrejöttét és sorsát, lehetőségeinket, felelősségünket és a jövő útjait veszik górcső alá.

Ebben az életkorban tárgyaljuk a tudomány és technika legdinamikusabban fejlődő fejezetét, a kommunikáció, információ, vizualitás témaköreit, azokat a területeket, ahol a naprakészségre való törekvés leginkább elengedhetetlen mind a helyi tantervek írói, mind a tankönyvek szerzői, mind a tanárok részéről. Mindez átírhatja a hagyományos tanár-diák szereposztást is, hiszen elképzelhető, hogy egyes újdonságok kapcsán a diákok tájékozottabbak tanáruknál. A tanár nem feltétlenül az információ birtoklásában, hanem az információk kezelésében, összefüggésrendszerben való értelmezésében, a tudás megszerzésének menedzselésében múlhatja felül tanítványait, és szerephet előttük valódi tekintélyt. A mindenkiben élő kíváncsiságra építünk. Hogyan, milyen elven működnek, mire használhatóak mindennapjaink informatikai eszközei, azok az eszközök, melyekkel naponta találkozunk?

A fejlesztési célok fókuszában az erkölcsi nevelés, az állampolgárságra, demokráciára való nevelés, az egészség és fenntarthatóság kérdései állnak, a kompetenciák közül az állampolgári és esztétikai-művészeti kompetenciák hangsúlyosabb megjelenése jelent új szint.

Fontos üzenet: a világ leírhatatlanul bonyolult, izgalmas, elmélyedésre, gondolkodásra készített. A megértés, a gondolkodás nyújtotta öröm egyik legfontosabb emberi értékünk.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A fény természete		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Elektromos mező, a Nap sugárzása, hősugárzás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektromágneses hullámok rendszerének, kölcsönhatásainak, az információ terjedésében játszott szerepének megértése. Az absztrakt gondolkodás fejlesztése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Elsődleges és másodlagos fényforrások a környezetünkben, a fénynyaláb, árnyékjelenségek, teljes árnyék, félarányék.</p> <p>Az elektromágneses spektrum egyes tartományainak használata a gyakorlatban:</p> <p>a részecske-hullám kettős természete.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az elektromágneses hullám fogalma, tartományai:</p> <p>rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös hullámok, a látható fény, az ultraibolya hullámok, röntgensugárzás, gamma-sugárzás.</p>	<p>Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése.</p> <p>Az árnyékjelenségek felismerése, értelmezése, megfigyelése.</p> <p>Egy fénysebesség mérésére (becslésre) alkalmas eljárás megismerése.</p> <p>Az elektromágneses spektrum egyes elemeinek azonosítása a természetben, eszközeink működésében.</p> <p>Az érzékszervekkel észlelhető és nem észlelhető elektromágneses sugárzás megkülönböztetése.</p> <p>Egyszerű kísérletek elvégzése a háztartásban és környezetünkben előforduló elektromágneses hullámok és az anyag kölcsönhatására. Példák gyűjtése és elemzése az elektromágneses sugárzás és az élő szervezet kölcsönhatásairól.</p>	<p><i>Kémia:</i></p> <p>üvegházhatás, a „nano” prefixum jelentése, lángfestés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>az energiaátadás szerepe a gyógyászati alkalmazásoknál.</p>	

<p>A fény sebessége légtüres térben.</p> <p>A fény sebessége különböző anyagokban.</p> <p>A sugárzás energiája, kölcsönhatása az anyaggal: elnyelődés, visszaverődés.</p> <p>Planck hipotézise, fotonok.</p> <p>Max Planck munkássága.</p>	<p>A hullám jellemzőinek (frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség) kapcsolatára vonatkozó egyszerű számítások.</p> <p>A fotonelmélet értelmezése, a frekvencia (hullámhossz) és a foton energiája kapcsolatának átlátása.</p> <p>Az energia kvantáltságának értelmezése. A folytonos energiaterjedés érzetének megértése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hullámhossz, frekvencia, fénysebesség, elektromágneses hullám, foton, spektrum.</p>	

<p>Tematikai egység /Fejlesztési cél</p>	<p>Hogyan látunk, hogyan javítjuk a látásunk?</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A fény természete, mindennapi ismereteink a színekről, a fény viselkedésére vonatkozó geometriai-optikai alapismeretek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A látás mint alapvető érzékelés biofizikai rendszerének az emberi megismerésben játszott szerepének azonosítása. A látás javításával, hatótávolságának kiterjesztésével kapcsolatos eszközök kiválasztásának, használatának egészségügyi szempontjaira vonatkozó ismeretek tudatosítása. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az innovációk (például a holográfia, a lézer) szerepének felismerése. A magyar kutatók, felfedezőik (Gábor Dénes) szerepének megismerése a lézeres alkalmazások fejlesztésében.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p>	<p>A látást veszélyeztető tényezők áttekintése, a látás-kiegészítők és</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a szem és a látás, a szem egészsége.</p>

<p>A szemünk és más képalkotó eszközök. A látás mechanizmusa. Gyakori látáshibák. A szemüveg és a kontaktlencse jellemzői.</p> <p>A kicsi és nagy dolgok észlelése.</p> <p>A távcső és a mikroszkóp működésének elve.</p> <p>Színes világ: vörös, zöld és kék alapszínek, kevert színek.</p> <p>A színes monitorok, kijelzők működése.</p> <p>Szintévesztés és színvakság.</p> <p>Fényszóródás durva és sima felületen. Szóródás apró részecskéken (például a köd fényszórása).</p> <p>Lézerfény létrehozása.</p> <p>Hologramok. A háromdimenziós képalkotás aktuális eredményei.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A fénytörés és visszaverődés törvényei.</p> <p>Valódi és látszólagos kép.</p> <p>A domború és homorú tükrök és lencsék tulajdonságai, legfőbb jellemzői, a dioptria fogalma.</p> <p>A fény felbontása, a tiszta spektrumszínek.</p> <p>Interferencia.</p> <p>A fényszórás tulajdonságai.</p> <p>Gábor Dénes munkássága.</p> <p>Az aktuálisan érvényes 3D-s</p>	<p>optikai eszközök kiválasztásának szempontjai.</p> <p>Optikai illúziók gyűjtése.</p> <p>Egyszerű sugármenetek készítése, a leképezés értelmezése.</p> <p>A távcső és mikroszkóp felfedezése tudománytörténeti szerepének megismerése, hatása az emberi gondolkodásra.</p> <p>A színek értelmezése, a színkeverés szabályainak megértése, megvalósulásának felismerése a gyakorlatban, egyszerű kísérletek elvégzése.</p> <p>A fény és a láthatóság kölcsönös viszonyának megértése.</p> <p>A lézerfényvel kapcsolatos biztonsági előírások tudatos alkalmazása.</p> <p>A fehér fény interferenciaalapú felbontásának kísérleti vizsgálata.</p> <p>Az aktuálisan érvényes 3D-s technika biztonságos használatának elsajátítása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>a színek szerepe.</p>
--	--	--

technika elvének ismerete.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tükör, lencse, fókusz, látszólagos kép, valódi kép, képalkotás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, kommunikációs eszközök, képalkotás, képrögzítés a 21. században	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Mechanikai rezgések, elektromágneses hullámok. Az elektromágneses hullámok természete.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Információs, kommunikációs rendszerek mint technikai rendszerek értelmezése. Szerepük megértése az adatrögzítésben, adatok továbbításában. Képalkotási eljárások, adattárolás és továbbítás, orvosi, diagnosztikai eljárások előfordulásának, céljainak, legfőbb sajátosságainak felismerése a mindennapokban. Az innovációk szerepének felismerése a tudományban, technikában és kultúrában.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A korszerű kamerák, antennák, vevőkészülékek működésének legfontosabb elemei.</p> <p>Az elektromágneses hullámok elhajlása, szóródása, visszaverődése az ionoszférából.</p> <p>A mobiltelefon felépítése és működése.</p> <p>A teljes visszaverődés jelensége.</p> <p>Üvegszálak optikai kábelekben, endoszkópokban. Diagnosztikai módszerek alkalmazásának célja és fizikai alapelvei a gyógyászatban (a testben</p>	<p>Az elektromágneses hullámok szerepének felismerése az információ- (hang, kép) átvitelben.</p> <p>A mobiltelefon legfontosabb tartozékainak (SIM kártya, akkumulátor stb.) kezelése, funkciójuk megértése.</p> <p>Az aktuálisan legmodernebb mobilkészülékekhez rendelt néhány funkció, szolgáltatás értelmezése fizikai szempontból, azok alkalmazása.</p> <p>A kábelen történő adatátvitel elvének megértése.</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>a kommunikáció alapjai, a képalkotó eljárások alkalmazása a digitális művészetekben.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>kommunikációs eszközök, információ-továbbítás üvegszálak kábelen, az információ</p>

<p>keletkező áramok kimutatása, röntgen, képalkotó eljárások, endoszkóp használata).</p> <p>Terápiás módszerek alkalmazásának célja és fizikai alapelvei a gyógyászatban.</p> <p>Elektronikus memóriák.</p> <p>Mágneses memóriák.</p> <p>CD, DVD lemezek.</p> <p>A képek és hangok kódolása.</p> <p>A fényelektromos hatás jelensége, gyakorlati alkalmazása (digitális kamera, fénymásoló, lézernyomtató működése).</p> <p>A digitális fényképezés alapjai.</p> <p>Integrált áramkörök és felhasználásuk.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Elektromágneses rezgések nyílt és zárt rezgőkörben.</p> <p>A rádió működésének elve.</p> <p>A moduláció.</p> <p>A bináris kód, digitális jelek, impulzusok.</p> <p>A fényelektromos hatás fizikai leírása, magyarázata.</p> <p>Albert Einstein munkássága.</p>	<p>Az endoszkópos operáció és néhány diagnosztikai eljárás elvének, gyakorlatának, szervezetre gyakorolt hatásának megismerése, az egészségtudatosság fejlesztése.</p> <p>A digitális technika leglényegesebb elveinek, a legelterjedtebb alkalmazások fizikai alapjainak áttekintése konkrét gyakorlati példák alapján.</p> <p>Kísérletek DVD- (CD-) lemezzel.</p> <p>A legelterjedtebb adattárolók legfontosabb sajátosságainak, a legújabb kommunikációs lehetőségeknek és technikáknak nyomon követése. A digitális képrögzítés elvi lényegének, illetve a CCD felépítésének átlátása.</p> <p>A fényképezőgép jellemző paramétereinek értelmezése: felbontás, optikai- és digitális zoom.</p> <p>Gyűjtőmunka: A „jó” fényképek készítésének titkai.</p> <p>A röntgensugarak gyógyászati szerepének és veszélyeinek összegyűjtése.</p>	<p>tárolásának lehetőségei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> betegségek és a képalkotó diagnosztikai eljárások, a megelőzés szerepe.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; technika, életvitel és gyakorlat:</i> betegjogok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a fényképezés mint művészet, digitális művészet.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elektromágneses rezgés, hullám, teljes visszaverődés, adattávitel, adattárolás, információ, fényelektromos hatás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atomfizika a hétköznapokban		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Ütközések, a fény jellemzői.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag modellezésében rejlő filozófiai, tudománytörténeti vonatkozások felismerése. A modellalkotás ismeretelméleti szerepének értelmezése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Az atom fogalmának átalakulásai, az egyes atommodellek mellett és ellen szóló érvek, tapasztalatok.</p> <p>Az atommag felfedezése: Rutherford szórási kísérlete.</p> <p>Atomok, molekulák és egyéb összetett rendszerek (kristályok, folyadékkristályok, kolloidok).</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Vonalas és folytonos kibocsátási színeképek.</p> <p>Rutherford-modell, Bohr-modell, az atomok kvantummechanikai leírásának alapelvei.</p> <p>Az anyag kettős természete. Ernest Rutherford, Niels Bohr munkássága.</p>	<p>A Thomson-féle atommodell cáfolatához vezető kísérleti tények összegyűjtése.</p> <p>A Rutherford-kísérlet következményeinek átlátása.</p> <p>A különféle anyagok színeképek vizsgálata fényképfelvételek alapján.</p> <p>Vonalas és folytonos kibocsátási színeképek jellemzése, létrejöttük magyarázata.</p> <p>A gázok vonalas színeképek az atomi elektronállapotok energiájának ismeretén alapuló értelmezése.</p> <p>Különböző fénykibocsátó eszközök spektrumának gyűjtése a gyártók adatai alapján (például akvárium-fénycsövek fajtáinak spektruma).</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>folytonos és diszkrét változó.</p> <p><i>Kémia:</i></p> <p>Lángfestés, az atom szerkezete; kristályok és kolloidok. Elemek tulajdonságainak periodicitása.</p> <p><i>Filozófia:</i></p> <p>az anyag mélyebb megismerésének hatása a gondolkodásra, a tudomány felelősségének kérdései, a megismerhetőség határai és korlátai.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonalas színekép, az anyag kettős természete.		

Tematikai egység /Fejlesztési cél	Az atommag szerkezete, radioaktivitás		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az atom felépítése, egyszerűbb modelljei.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A radioaktivitás és anyagszerkezet kapcsolatának megismerése, a radioaktív sugárzások mindennapi megjelenésének, az élő és élettelen környezetre gyakorolt hatásainak bemutatása. A nukleáris energia energiatermelésben játszott szerepének áttekintése során a kritikai gondolkodás, érvelés képességének fejlesztése. Az állampolgári felelősségvállalás erősítése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Stabil és bomló atommagok.</p> <p>A radioaktív sugárzás felfedezése. A radioaktív bomlás jelensége. A bomlás véletlenszerűsége.</p> <p>Mesterséges radioaktivitás.</p> <p>A nukleáris energia felhasználásának kérdései.</p> <p>Az energiatermelés kockázati tényezői. Atomerőművek működése, szabályozása.</p> <p>Kockázatok és rendszerbiztonság (sugárvédelem).</p> <p>A természetes háttérsugárzás.</p> <p>Az atomfegyverek típusai, kipróbálásuk, az atomcsönd-egyezmény.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p>	<p>Az atommag-átalakulásoknál felszabaduló energia nagyságának kiszámítása.</p> <p>Kutatómunka: például a radioaktív jód vizsgálati jelentősége (vese, pajzsmirigy), vagy egy atomerőmű-baleset elemzése.</p> <p>Néhány anyagvizsgálati módszer megismerése, a módszer fizikai háttere (radiokarbon módszer, tömegspektroszkópia).</p> <p>Radioaktív izotópok a szervezetben. A radioaktív nyomjelzés jelentőségének megismerése.</p> <p>A radioaktivitás egészségügyi hatásainak felismerése:</p> <p>sugárbetegség, sugárterápia.</p>	<p><i>Matematika:</i> az exponenciális függvény.</p> <p><i>Kémia:</i> az atommag.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a sugárzások biológiai hatásai, a sugárzás szerepe az evolúcióban, a fajtanemesítésben a mutációk előidézése révén, a radioaktív sugárzások hatása.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p>	

<p>Építőkövek: proton, neutron, kvark. A tömeghiány fogalma.</p> <p>Az atommagon belüli kölcsönhatások.</p> <p>Alfa-, béta- és gammasugárzások tulajdonságai: töltés, áthatolóképesség, ionizáció.</p> <p>A tömeg-energia egyenértékűség.</p> <p>Radioaktív izotópok.</p> <p>Felezési idő, aktivitás fogalma.</p> <p>A Curie-család munkássága.</p>	<p>A radioaktív hulladékok elhelyezési problémáinak felismerése, az ésszerű kockázatvállalás felmérése.</p> <p>Az atom-, neutron-, hidrogénbomba pusztító erejének, hosszú távú hatásainak felismerése.</p>	<p>a Hirosimára és Nagaszakira ledobott két atombomba története, politikai háttere, későbbi következményei, az atomenergia felhasználása békés és katonai célokra.</p> <p><i>Földrajz:</i> energiaforrások.</p> <p><i>Filozófia; etika:</i> a tudomány felelősségének kérdései; véletlen, törvényszerűség, szükségszerűség.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tömeg-energia egyenértékűség, radioaktivitás, felezési idő.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Naprendszer fizikai viszonyai	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az általános tömegvonzás törvénye, Kepler-törvények, halmazállapot-változások, üvegházhatás, sűrűlódás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Naprendszer mint összefüggő fizikai rendszer megismerése, keletkezésének és jelenlegi állapotának összekapcsolása, értelmezése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A Naprendszer keletkezése, a perdületmegmaradás érvényesülése.</p> <p>A Föld és a Hold kora.</p> <p>A hold- és a napfogyatkozás.</p> <p>A Merkúr, a Vénusz és a Mars jellegzetességei.</p> <p>Érdekességek a bolygókon:</p> <p>hőmérsékleti viszonyok, a Merkúr elnyúlt pályája, a Vénusz különlegesen sűrű légköre, a Mars jégsapkái. A kisbolygók övének elhelyezkedése, egyes objektumai.</p> <p>A Jupiter, a Szaturnusz, az Uránusz és a Neptunusz jellegzetességei.</p> <p>Az óriásbolygók anyaga.</p> <p>Gyűrűk és holdak az óriásbolygók körül.</p> <p>A Vörös-folt a Jupiteren.</p> <p>Meteorok, meteoritek.</p> <p>Üstökösök és szerkezetük.</p> <p>A Földet fenyegető kozmikus katasztrófa esélye, az esetleges</p>	<p>A Föld, a Naprendszer és a Kozmosz fejlődéséről alkotott csillagászati elképzelések áttekintése.</p> <p>Az Föld mozgásaihoz kötött időszámítás logikájának megértése.</p> <p>Egyszerű kísérletek végzése, értelmezése a perdületmegmaradásra.</p> <p>A Földön uralkodó fizikai viszonyoknak és a Föld Naprendszeren belüli helyzetének összekapcsolása.</p> <p>A holdfázisok és a Hold égbolton való helyzetének megfigyelése, az összefüggés értelmezése.</p> <p>Annak felismerése, hogy a Hold miért mutatja mindig ugyanazt az oldalát a Föld felé.</p> <p>Holdfogyatkozás megfigyelése, a holdfázis és holdfogyatkozás megkülönböztetése.</p> <p>A bolygók fizikai viszonyainak és felszínük állapotának összekapcsolása.</p> <p>A légkör hiányának és a légkör jelenlétének, valamint a bolygófelszín jellegzetességeinek</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a napfogyatkozások szerepe az emberi kultúrában, a Hold „képének” értelmezése a múltban.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>a tananyag csillagászati fejezetei, a Föld forgása és keringése, a Föld forgásának következményei (nyugati szelek öve), a Föld belső szerkezete, földtörténeti katasztrófák.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>a Hold és az ember biológiai ciklusai, az élet fizikai feltételei.</p>

<p>fenyegetettség felismerése, elhárítása.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A Naprendszer szerkezete, legfontosabb objektumai.</p> <p>A bolygók pályája, keringésük és forgásuk sajátosságai.</p> <p>A Föld forgása, keringése, befolyása a Föld alakjára.</p> <p>A Föld felszínét formáló erők.</p> <p>A Hold jellemző adatai (távolság, keringési idő, forgási periódus, hőmérséklet), a légkör hiánya, a holdfelszín, a Hold formakincse.</p> <p>A Hold fázisai, holdfogyatkozás.</p> <p>Kopernikusz és Kepler munkássága.</p>	<p>kapcsolatára vonatkozó felismerések megtétele.</p> <p>Táblázati adatok segítségével két égitest sajátosságainak, felszíni viszonyainak összehasonlítása, az eltérések okainak és azok következményeinek az értelmezése.</p> <p>A bolygók sajátosságainak, a bolygókutatás legfontosabb eredményeinek bemutatása internetes adatgyűjtést követően az osztálytársak számára.</p> <p>A Naprendszer óriásbolygóinak felismerése képekről jellegzetességeik alapján.</p> <p>Az űrben játszódó fantasztikus filmek kritikai elemzése a fizikai tartalom szempontjából.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Pálya, keringés, forgás, csillag, bolygó, hold, üstökös, meteor, meteorit.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A csillagok világa</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Méretek, mértékegységek, magfúzió, a Nap sugárzása, energiatermelése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A felépítés és működés kapcsolatának értelmezése a csillagokban mint természeti rendszerekben. Az Univerzum (általunk ismert része) anyagi egységének beláttatása.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>A csillagok lehetséges fejlődési folyamatai, fejlődésük sajátosságai.</p> <p>A Nap várható jövője.</p> <p>A csillagtevékenység formái, ezek észlelése.</p> <p>Néhány különleges égi objektum (kettős csillag, fekete lyuk, szupernóva stb.).</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A csillagok definíciója, jellemzői, gyakorisága, mérete, szerepük az elemek kialakulásában.</p> <p>A Nap és a Föld kölcsönhatása.</p> <p>A galaxisok alakja, szerkezete, galaxisunk, a Tejút.</p>	<p>A csillagok méretviszonyainak (nagyságrendeknek) áttekintése.</p> <p>A csillagok energiatermelésének megértése.</p> <p>A világunkban zajló folyamatos változás gondolatának elfogadása a csillagok fejlődése kapcsán.</p> <p>A csillagokra vonatkozó általános ismeretek alkalmazása a Napra.</p> <p>A földi anyag és a csillagkeletkezési folyamat közötti kapcsolat átélése: „csillagok porából vagyunk valamennyien”.</p> <p>Önálló projektmunkák, képek gyűjtése, egyszerű megfigyelések végzése (pl. a Tejút megfigyelése).</p>	<p><i>Filozófia:</i></p> <p>állandóság és változás; a világ, a létezés keletkezéséről, természetéről alkotott elméletek.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>az ember helye és szerepe a világban.</p> <p><i>Kémia:</i></p> <p>a periódusos rendszer, elemek keletkezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Madách Imre: Az ember tragédiája.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Csillag, galaxis, Tejút.</p>	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	Az űrkutatás hatása mindennapjainkra	Órakeret 5 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Kepler törvényei, a rakétaelv, egyenletes körmozgás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az űrkutatás mint társadalmilag hasznos tevékenység megértetése. Az űrkutatás tudománytörténeti vonatkozásainak megismerése, szerepének áttekintése a környezet és fenntarthatóság szempontjából.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Az űrkutatás állomásai: első ember az űrben, a Hold meghódítása, magyarok az űrben.</p> <p>A modern űrkutatás célpontjai, a jövő tervei.</p> <p>Emberi objektumok az űrben: hordozórakéták, szállító eszközök. Az emberi élet lehetősége az űrben.</p> <p>A Nemzetközi Űrállomás.</p> <p>A világűr megfigyelése: távcsövek, parabolaantennák, űrtávcső.</p> <p>A Föld szolgálata az űrből.</p> <p>A fizika tudományának hatása az űrkutatás kapcsán az ipari-technikai civilizációra, a legfontosabb technikai alkalmazások, új anyagok.</p> <p>Az exobolygók kutatása.</p> <p>Az élet feltételeinek térbeli és időbeli korlátai.</p> <p>Az értelmes élet kutatása.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az űrkutatás irányai, hasznosítása, társadalmi szerepe (példák).</p>	<p>Az űrkutatás fejlődésének legfontosabb állomásaira vonatkozó adatok gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>A magyar űrkutatás eredményeinek, űrhajósainknak, a magyarok által fejlesztett, űrbe juttatott eszközöknek a megismerése.</p> <p>Az űrbe jutás alapvető technikáinak (rakéta, űrrepülő) megértése.</p> <p>A világűr megismerésének mint hajtóerőnek szerepe az emberiség történetében.</p> <p>Az ember (a magasabb rendű értelem) egyedi volta mellett és ellene szóló érvek ütköztetése.</p> <p>A Föld elhagyása nehézségeinek és lehetőségeinek mérlegelése, az ide vezető kényszerek és az emberi felelősség átlátása.</p> <p>Az űrkutatás jelenkori programjának, fő törekvéseinek áttekintése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom;</i> <i>mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> találkozás más értelmes lényekkel.</p> <p><i>Filozófia; etika:</i> az ember helyével és szerepével kapcsolatos kérdések (pl. „Egyedül vagyunk a világban?” „Van jogunk bányát nyitni a Holdon?”).</p> <p><i>Matematika:</i> valószínűség-számítás.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Exobolygó, űrkutatás, mesterséges égitest.
------------------------------------	--

Tematikai egység /Fejlesztési cél	Az Univerzum szerkezete és keletkezése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A fény terjedése, a fény természete.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A világmindenség mint fizikai rendszer fejlődésének, a fejlődés kereteinek, következményinek, időbeli lefutásának megértése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Az Univerzum tágulására utaló tapasztalatok, a galaxishalmazok távolodása.</p> <p>A fizikai-matematikai világleírások hatása az európai kultúrára.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A vákuumbeli fénysebesség véges volta és átléphetetlensége.</p> <p>Az Univerzum fejlődése, az ősrobbanás-elmélet.</p> <p>Az Univerzum kora, létrejöttének, jövőjének néhány modellje.</p> <p>A téridő néhány sajátossága.</p> <p>Albert Einstein munkássága.</p>	<p>Az Univerzum tágulásának összekapcsolása a kezdet fogalmával. Az önmagában nem létező idő gondolatának összevetése mindennapi időfogalmunkkal.</p> <p>Érvelés és vita az Univerzumról kialakított képzetekkel kapcsolatban.</p> <p>A tér tágulásának és a térbeli dolgok távolodásának megkülönböztetése.</p> <p>A térre és időre vonatkozó filozófiai gondolatok áttekintése néhány jeles szerző műrészelei alapján.</p> <p>A tér és az idő szétválaszthatatlanságának megértése a fény véges sebességének következményeként.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>irodalmi, mitológiai, történelmi vonatkozások.</p> <p><i>Filozófia:</i></p> <p>állandóság és változás; a világ, a létezés keletkezéséről, természetéről alkotott elméletek.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>az ember helyének és szerepének értelmezése a világegyetemben.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ősrobbanás, a tér tágulása, téridő.
------------------------------------	-------------------------------------

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A 11–12. évfolyam végére a tanulók ismerjék az infokommunikációs technológia legfontosabb eszközeit, alkalmazásukat, működésük fizikai hátterét. Ismerjék saját érzékszerveik működésének fizikai vonatkozásait, törekedjenek ezek állapotának tudatos védelmére, ismerjék a gyógyításukat, kiterjesztésüket szolgáló legfontosabb fizikai eljárásokat. Legyenek képesek Univerzumunkat és az embert kölcsönhatásukban szemlélni, az emberiség létrejöttét, sorsát, jövőjét és az Univerzum történetét összekapcsolni. Ismerjék fel, hogy a fizika modelleken keresztül ragadja meg a valóságot, eljárásai, módszerei kijelölik a tudomány határait. Tudatosítsák magukban, hogy a tudomány alapvetően társadalmi jelenség.</p> <p>A gimnáziumi tanulási folyamat végére a korábbi évek tananyagának és a modern fizika elemeinek szintetizálásával körvonalazódnia kell a diákokban egy korszerű természettudományos világképnek. Tudatosodnia kell a tanulóknak, hogy a természet egységes egész, szétválasztását rész tudományokra csak a jobb kezelhetőség, áttekinthetőség indokolja. A fizika törvényei általánosak, a kémia, a biológia, a földtudományok és az alkalmazott műszaki tudományok területén is érvényesek.</p>
---	---

FIZIKA

A természettudományos műveltség minden ember számára fontos. A fizika tanítását nem az alapfogalmak definiálásával, az alaptörvények bemutatásával kezdjük: minden témakörben mindenki számára fontos témákkal, gyakorlati tapasztalatokkal, praktikus, hasznos ismeretekkel indítjuk a tananyag feldolgozását. Senki ne érezhesse úgy, hogy a fizika tanulása haszontalan, értelmetlen ismeretanyag mechanikus elsajátítása. Rá kell vezetnünk tanítványainkat arra, hogy a fizika hasznos, az élet minden fontos területén megjelenik, ismerete gyakorlati előnyökkel jár. Mindez nem azt jelenti, hogy a tanítási-tanulási folyamatból száműzni szeretnénk az absztrakt ismereteket, illetve az ezekhez rendelhető készség- és képességelemeket. Célunk a problémaközpontúság, a gyakorlatiasság és az ismeretek egyensúlyának megteremtése a motiváció folyamatos fenntartásának és minden diák eredményes tanulásának érdekében, mely megteremti a lehetőségét annak, hogy tanítványaink

logikusan gondolkodó, a világ belső összefüggéseit megértő, felelős döntésekre kész felnőttekké váljanak.

Az elvárható alapszint az, hogy a tanulók a tantervben lévő témaköröket megismerjék, értelmezzék a jelenségeket, ismerjék a technikai alkalmazásokat, és így legyenek képesek a körülöttünk lévő természeti-technikai környezetben eligazodni. A tanterv ezzel egy időben lehetővé teszi a mélyebb összefüggések felismerését is, ami a differenciálás, a tehetséggondozás, az önálló ismeretszerzés révén a mérnöki és a természettudományos pályára készülőkhöz számára megfelelő motivációt és orientációt nyújthat.

A tantervben a fentebb megfogalmazott elveknek megfelelően olyan modern tananyagok is helyet kapnak, melyek korábban nem szerepeltek a tantervekben. Egyes témák különböző kontextusban ismétlődhetnek is. Ezek az ismétlődések természetes módon adódnak abból, hogy a tantervben nem teljesen a fizika tudományának hagyományos feldolgozási sorrendjét követjük, hanem a mindenki számára fontos, a mindennapokban használható ismeretek bemutatására törekszünk.

A megváltozott szemlélet és a megújuló tartalom a tantárgy belső összefüggéseinek rendszerét is módosítja. Az értelmezés és a megértés szempontjából kiemelkedő jelentőségű a megfelelő szövegértés.

Az önálló tanuláshoz nélkülözhetetlen az információs források helyes alkalmazása. Fontos megértetni a diákokkal, hogy az, ahogyan a világot a médiában ábrázolják, nem azonos a valósággal. Az eseményeknek, jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatjuk. A dokumentum- és ismeretterjesztő filmek esetében is fontos a gyártási mechanizmusokban vagy az ábrázolási szándékban rejlő érdekek vagy kényszerek felfejtése. Valódi tudományos ismeret csak hiteles forrásból, a témákat több oldalról, tárgyilagosan megvilágítva, megfelelő tudományos alapokkal rendelkezve szerezhethetünk.

A fizika tantárgy keretében eszközként használjuk a matematikát. A tapasztalat, az értelmezés, a megértés folyamatait segítő matematikai modellek, eszközök, például matematikai műveletek, függvények, táblázatok, egyenletek, grafikonok, vektorok jelen képzésben kizárólag a megértést segítő eszközök.

A felnőttek középiskolája 9–12. osztályos fizikaoktatásának feladata a 7-8. évfolyamra építve olyan ismeretek és képességek nyújtása, amelyek átfogják az általános műveltség középiskolai körét, tekintetbe véve a tanulók élettapasztalatait és korábbi (általános iskolai, illetve megszakított középiskolai) tanulmányait, rendezve és kiegészítve ezek eredményeit. A felnőttek szakközépiskolái ezzel együtt meghatározott szakmai tudást adnak. Ebből kiindulva a felnőttek középiskolája megteremti az érettségi, a középfokra alapozott szakképzés, a

felsőfokú továbbtanulás, a munkaerő-piacon történő előnyösebb elhelyezkedés, illetve a szakmai végzettség megszerzésének lehetőségét. A tananyag tantárgyi és tantárgyközi tartalmi, tevékenységformái közvetítik és továbbfejlesztik a kommunikációs és a tanulási képességeket, az élethosszig tartó tanulás igényeinek és az erre való képességek kifejlődésének érdekében. Alkalmat adnak a tanulók életvitelének, társadalmi létformáiknak és a világban való tájékozottságuk továbbfejlesztésére. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcaik kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulók személyiségének minél átfogóbb fejlesztésére, szocializálására.

A kerettantervek hangsúlyt helyeznek arra, hogy a középfokú tananyag nemcsak ismeretek rendszerei, hanem ezzel együtt bevált megismerési-tanulási és cselekvési módszerek elsajátítási eszközei is, az ismeretelsajátítástól elválaszthatatlan gondolkodási és cselekvési műveleteket tartalmaznak. Ily módon törekszenek a műveltség elvontabb elméleti és konkrétabb gyakorlati szintjeinek egyensúlyára, az elméleti és a gyakorlati gondolkodás közti átmenetek létrehozására. Hangsúly került arra, hogy a reprodukív gondolkodást továbbfejlesszük, a problémamegoldó és a kreatív szemlélet kialakítására. Mindezek a felnőttek középiskolái kiemelt feladataihoz kapcsolódnak.

Lényeges, hogy a fizika egyes témaköreinek feldolgozása mindenki számára fontos témákkal, praktikus, a hétköznapi életben is alkalmazható ismeretekkel kezdődjön. Így a tanulók felfedezik az ismeretek hasznát, érezni fogják, hogy a fizika az élet szinte minden területén megjelenik.

A célok megvalósítása érdekében az iskolai oktatás és nevelés során figyelembe kell venni a fizikai megismerés módszereit, fejlődésének jellemzőit. A jelenségek közös megfigyeléséből, kísérleti tapasztalatokból kiindulva juttatjuk el a tanulókat az átfogó összefüggések, törvényszerűségek felismeréséhez. Ezek eredményeit grafikus megjelenítéssel, a sejtett összefüggések matematikai formába öntésével, szabatos megfogalmazással kell rögzíteni. Az ellenőrzések elvégzése is fontos része a fizikai megismerésnek, mely adott esetben a téves eredmények cáfolatát vagy a modellalkotást is magában foglalja.

<i>Fizika</i>	<i>9. évfolyam (36 hét)</i>			<i>10. évfolyam (36 hét)</i>			<i>11. évfolyam (36 hét)</i>			<i>12. évfolyam (31 hét)</i>		
	<i>N</i>	<i>E</i>	<i>L</i>	<i>N</i>	<i>E</i>	<i>L</i>	<i>N</i>	<i>E</i>	<i>L</i>	<i>N</i>	<i>E</i>	<i>L</i>
<i>heti óraszám</i>	2	1	0,5	2	1	0,5	2	1	0,5	2	1	0,5
<i>éves óraszám</i>	72	36	18	72	36	18	72	36	18	62	31	15

évfolyam

<i>Tematikai egység</i>	<i>A mozgás leírása</i>	<i>Órakeret N: 20 óra E: 10 óra L: 5 óra</i>
<i>Előzetes tudás</i>	<i>Sebesség, vektorok, függvények.</i>	
<i>A tematikai egység fejlesztési céljai</i>	<i>A közlekedés mint rendszer értelmezése, az állandóság és a változás megjelenítése a mozgások leírásában. Az egyéni felelősségtudat formálása.</i>	
<i>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)</i>	<i>Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások</i>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>Járművek sebessége, gyorsítása, fékezése.</i></p> <p><i>Milyen a biztonságos (és kényelmes) közlekedés? (Pl. tempomat, távolságtartó radar, tolató radar.)</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>Kinematikai alapfogalmak: út, elmozdulás, sebesség, átlagsebesség.</i></p> <p><i>A sebesség különböző mértékegységei.</i></p> <p><i>A gyorsulás fogalma, mértékegysége.</i></p> <p><i>A szabadesés út-idő összefüggése. A szabadesés és a gravitáció kapcsolata.</i></p> <p><i>Az egyenletes körmozgást leíró kinematikai jellemzők (pályasugár, kerületi sebesség,</i></p>	<p><i>Út-idő és sebesség-idő grafikonok készítése, elemzése.</i></p> <p><i>Számítások elvégzése az egyenes vonalú egyenletes mozgás esetében.</i></p> <p><i>A sebesség és a gyorsulás fogalma közötti különbség felismerése.</i></p> <p><i>A közlekedés kinematikai problémáinak gyakorlati, számításokkal kísért elemzése, pl. adott sebesség eléréséhez szükséges idő; a fékút nagysága; a reakcióidő és a féktávolság kapcsolata.</i></p> <p><i>Hétköznapi körmozgásokhoz kapcsolódó számítások, pl. autó, kerékpár vagy görkorcsolya kerekeinek fordulatszáma, ill. kerületi pontjának centripetális gyorsulása</i></p>	

<i>fordulatszám, keringési idő, szögsebesség, centripetális gyorsulás).</i>	<i>adott sebességnél.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Sebesség, átlagsebesség, gyorsulás, szabadesés, egyenletes körmozgás.</i>

Tematikai egység	<i>A mozgás változásának oka</i>	Órakeret <i>N: 20 óra</i> <i>E: 10 óra</i> <i>L: 5 óra</i>
<i>Előzetes tudás</i>	<i>A sebesség és a gyorsulás fogalma.</i>	
<i>A tematikai egység fejlesztési céljai</i>	<i>Az oksági gondolkodás fejlesztése az állandóság és változás ok-okozati kapcsolatán keresztül a közlekedés rendszerében. Környezettudatos gondolkodás formálása. A közlekedésbiztonság, a kockázatok és következmények felmérésén keresztül az egyéni, valamint a társas felelősségérzet, az önismeret fejlesztése és a családi életre nevelés.</i>	
<i>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)</i>	<i>Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások</i>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>Az utasok terhelése egyenes vonalú egyenletes és egyenletesen gyorsuló mozgás esetén.</i></p> <p><i>A súrlódás szerepe a közlekedésben, például: ABS, fékerő szabályozó, a kerekek tapadása (az autógumi szerepe).</i></p> <p><i>A gépjárművek fogyasztását befolyásoló tényezők.</i></p> <p><i>Az utasok védelme a gépjárműben:</i></p> <p>gyűrődési zóna;</p> <p>biztonsági öv;</p> <p>légzsák.</p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>Az erő fogalma, mérése, mértékegysége.</i></p> <p><i>Newton törvényeinek megfogalmazása.</i></p>	<p><i>Az eredő erő szerkesztése, kiszámolása egyszerű esetekben.</i></p> <p><i>A súrlódás szerepe a gépjármű mozgása és irányítása szempontjából.</i></p> <p><i>Az energiatakarékos közlekedés, a környezettudatos, a természet épségét óvó közlekedési magatartás lehetőségeinek feltárása.</i></p> <p><i>A közlekedésbiztonsági eszközök működésének összekapcsolása az alapul szolgáló fizikai elvekkel, a tudatos és következetes használat iránti igény.</i></p> <p><i>A kanyarodás vezetéstechnikai elemeinek összekapcsolása ezek fizikai alapjaival.</i></p> <p><i>A test súlya és a tömege közötti különbségtétel.</i></p>	

<p><i>Speciális erőhatások (nehézségi erő, nyomóerő, fonálerő, súlyerő, súrlódási erők, rugóerő).</i></p> <p><i>A rugók erőtvénye.</i></p> <p><i>A lendület fogalma. Lendület-megmaradás. Az ütközések típusai.</i></p> <p><i>Az egyenletes körmozgás dinamikai feltétele.</i></p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tömeg, erő, eredő erő, tehetetlenség, súly, lendület, lendületmegmaradás.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Mechanikai munka, energia, teljesítmény</p> <p>Egyszerű gépek a mindennapokban</p>	<p>Órakeret</p> <p>N: 24 óra</p> <p>E: 12 óra</p> <p>L: 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p><i>A kinematika és a dinamika alapfogalmai. Vektorok felbontása összetevőkre.</i></p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<p><i>Az energiafogalom mélyítése, kiterjesztése. A munka, az energia és a teljesítmény értelmezésén keresztül a tudományos és a köznapi szóhasználat különbözőségének bemutatása.</i></p>	
<p>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)</p>	<p>Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>Gépek, járművek motorjának teljesítménye.</i></p> <p><i>Az emberi teljesítmény fizikai határai.</i></p> <p><i>A súrlódás és a közegellenállás hatása a mechanikai energiákra.</i></p> <p><i>Egyensúlyi állapotok:</i></p> <p>biztos,</p> <p>bizonytalan,</p> <p>közömbös,</p> <p>metastabil.</p>	<p><i>A mechanikai energia tárolási lehetőségeinek felismerése.</i></p> <p><i>A mechanikai energiák átalakítási folyamatainak ismerete.</i></p> <p><i>A mechanikai energia-megmaradás tételének bemutatása szabadesésnél.</i></p> <p><i>Számítási feladatok a teljesítménnyel kapcsolatban.</i></p> <p><i>Az egyensúly és a nyugalom közötti különbség felismerése konkrét példák alapján.</i></p>	

<p><i>Miért használunk egyszerű gépeket? Egyszerű gépek a gyakorlatban:</i></p> <p>egyoldalú és kétoldalú emelő; álló- és mozgócsiga; hengerkerék; lejtő; csavar; ék.</p> <p>Csontok, ízületek, izmok.</p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>Munkavégzés, a mechanikai munka fogalma, mértékegysége.</i></p> <p><i>A helyzeti energia, mozgási energia, rugalmas energia.</i></p> <p><i>Energia-megmaradás.</i></p> <p><i>A munkavégzés és az energiaváltozás kapcsolata.</i></p> <p><i>A teljesítmény fogalma, régi és új mértékegységei (lóerő, kilowatt).</i></p> <p><i>Testek egyensúlyi állapota, az egyensúly feltétele.</i></p> <p><i>A forgatónyomaték fogalma.</i></p>	<p><i>Számos hétköznapi példa az egyszerű gépek használatára (pl. háztartási gépek, építkezés a történelem folyamán, sport).</i></p> <p><i>A különféle egyszerű gépek működésének értelmezése a vizsgált példák és mérések alapján.</i></p> <p><i>A helyes testtartás megértése nagy teher emelésénél.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Munka, mechanikai energia (helyzeti energia, mozgási energia, rugalmas energia), energiamegmaradás, teljesítmény, egyensúlyi állapot, forgatónyomaték, egyszerű gép.</i></p>

évfolyam

<p>Tematikai egység</p>	<p>Energia nélkül nem megy</p>	<p>Órakeret N: 14 óra E: 7 óra L: 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p><i>Mechanikai energiafajták. Mechanikai energia-megmaradás.</i></p>	

A tematikai egység fejlesztési céljai	Az energia fogalmának kiterjesztése a hőtanra, a környezet és fenntarthatóság, a környezeti rendszerek állapota, valamint az ember egészsége vonatkozásában. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az innováció és a kutatások jelentőségének felismerése.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>A helyes táplálkozás energetikai vonatkozásai.</i></p> <p><i>A legfontosabb élelmiszerek energiatartalmának ismerete.</i></p> <p><i>Joule-kísérlet: a hő mechanikai egyenértéke.</i></p> <p><i>Gépjárművek energiaforrásai, a különböző üzemanyagok tulajdonságai.</i></p> <p><i>Különleges meghajtású járművek: például hibridautó, hidrogénnel hajtott motor, elektromos autó.</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>A hő régi és új mértékegységei: kalória, joule.</i></p> <p><i>A hőközlés és az égéshő fogalma.</i></p> <p><i>A fajhő fogalma.</i></p> <p><i>A hatásfok fogalma, motorok hatásfoka.</i></p>	<p><i>Egyes táplálékok energiatartalmának összehasonlítása.</i></p> <p><i>Az egészséges táplálkozás jellemzői.</i></p> <p><i>A hőmennyiség és hőmérséklet fogalmának elkülönítése.</i></p> <p><i>A gépjárművek energetikai jellemzői és a környezetre gyakorolt hatás mérlegelése.</i></p> <p><i>Új járműmeghajtási megoldások nyomon követése gyűjtőmunka alapján.</i></p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hő, fajhő, kalória, égéshő, hatásfok.	
Tematikai egység	Hidro- és aerodinamikai jelenségek, a repülés fizikája	Órakeret N: 14 óra E: 7 óra L: 3 óra
Előzetes tudás	A nyomás.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A környezet és fenntarthatóság kérdéseinek tudatosítása az időjárást befolyásoló fizikai folyamatok vizsgálatával kapcsolatban. Az	

	<i>együtműködés, a kezdeményezőkézség fejlesztése csoportmunkában folytatott vizsgálódás során.</i>
<i>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)</i>	<i>Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások</i>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>A légnyomás változásai. A légnyomás függése a tengerszint feletti magasságtól és annak élettani hatásai. A légnyomás és az időjárás kapcsolata.</i></p> <p><i>Hidro- és aerodinamikai elvek, jelenségek.</i></p> <p><i>Az áramlások nyomásviszonyai.</i></p> <p><i>A légkör áramlásainak fizikai jellemzői, a mozgató fizikai hatások.</i></p> <p><i>A tengeráramlások jellemzői, a mozgató fizikai hatások.</i></p> <p><i>A víz körforgása. A befagyó tavak. A jéghegyek.</i></p> <p><i>A szél energiája.</i></p> <p><i>Az időjárás elemei, csapadékok, a csapadékok kialakulásának fizikai leírása.</i></p> <p><i>A termik szerepe. (Pl. a sárkányrepülőnél, vitorlázó ernyőnél.) Repülőк szárnykialakítása.</i></p> <p><i>Hangrobbanás.</i></p> <p><i>Légzés.</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>Nyomás, hőmérséklet, páratartalom. A levegő mint ideális gáz.</i></p> <p><i>A hidrosztatikai nyomás és a felhajtóerő.</i></p> <p><i>A páratartalom fogalma, a telített gőz.</i></p> <p><i>A repülés elve. A légellenállás. A repülőgépek szárnyának sajátosságai (a szárnyra ható emelőerő).</i></p>	<p><i>A felhajtóerő mint hidrosztatikai nyomáskülönbség értelmezése.</i></p> <p><i>Az aerodinamikai paradoxon bemutatása.</i></p> <p><i>A szél épületekre gyakorolt hatásának bemutatása példákon.</i></p> <p><i>Természeti és technikai példák gyűjtése és a fizikai elvek értelmezése a repülés kapcsán (termések, állatok, repülő szerkezetek stb.).</i></p> <p><i>A jég rendhagyó viselkedése következményeinek bemutatása konkrét gyakorlati példákon.</i></p> <p><i>A szélben rejlő energia lehetőségeinek átlátása. A szélerőművek előnyeinek és hátrányainak összegyűjtése.</i></p> <p><i>Repülésbiztonsági statisztikák elemzése.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légnyomás, hidrosztatikai nyomás, hidrosztatikai felhajtóerő, aerodinamikai felhajtóerő.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rezgések, hullámok		Órakeret N: 12 óra E: 6 óra L: 3 óra
Előzetes tudás	Az egyenletes körmozgás kinematikájának és dinamikájának alapfogalmai. Vektorok. Rugóerő, rugalmas energia. Mechanikai energiamegmaradás.		
A tematikai egység fejlesztési céljai	Rezgések és hullámok a Földön a felépítés és működés viszonyrendszerében. A jelenségkör dinamikai hátterének értelmezése. A társadalmi felelősség kérdéseinek hangsúlyozása a természeti katasztrófák bemutatásán keresztül. A tudomány, a technika, a kultúra szempontjából az időmérés és az építmények szerkezeti elemeinek bemutatása. A kezdeményezőképeség és az együttműködés fejlesztése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Periodikus jelenségek (rugóhoz erősített test rezgése, fonálinga mozgása). Csillapodó rezgések. Kényszerrezgések. Rezonancia, rezonancia-katasztrófa. Mechanikai hullámok kialakulása. Földrengések kialakulása, előrejelzése, tengerrengések, cunamik. Az árapály-jelenség. A Hold és a Nap szerepe a jelenség létrejöttében. Ismeretek: A harmonikus rezgőmozgás jellemzői: – rezgésidő (periódusidő),	A rezonancia feltételeinek bemutatása gyakorlati példákon a technikában és a természetben. A rezgések általános voltának, létrejöttének megértése, a csillapodás jelenségének felismerése konkrét példákon keresztül. A rezgések gerjesztésének felismerése néhány gyakorlati példán keresztül. A hullámok mint térben terjedő rezgések értelmezése gyakorlati példákon keresztül. A földrengések létrejöttének elemzése a Föld szerkezete alapján. A földrengésekre, tengerrengésekre vonatkozó fizikai alapismeretek elsajátítása, a természeti katasztrófák idején követendő		

<p>amplitúdó, frekvencia.</p> <p><i>A harmonikus rezgőmozgás és a fonálinga mozgásának energiaviszonyai, a csillapítás leírása.</i></p> <p><i>Hosszanti (longitudinális), keresztirányú (transzverzális) hullám.</i></p> <p><i>A mechanikai hullámok jellemzői: hullámhossz, terjedési sebesség.</i></p> <p><i>A hullámhosszúság, a frekvencia és a terjedési sebesség közötti kapcsolat ismerete.</i></p> <p><i>Huygens munkássága.</i></p>	<p><i>helyes magatartás, a földrengésbiztos épületek sajátosságainak megismerése.</i></p> <p><i>Árapály-táblázatok elemzése.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Harmonikus rezgőmozgás, frekvencia, rezonancia, mechanikai hullám, hullámhosszúság, a hullám terjedési sebessége.</i></p>

Tematikai egység	Szikrák és villámok. Az elektromos áram	<p>Órakeret</p> <p>N: 12 óra</p> <p>E: 6 óra</p> <p>L: 3 óra</p>
Előzetes tudás	<i>Erő-ellenerő, munkavégzés, elektromos töltés</i>	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<i>Az elektromos alapjelenségek értelmezése az anyagot jellemző egyik alapvető kölcsönhatásként. A sztatikus elektromosságra épülő technikai rendszerek felismerése. Felelős magatartás kialakítása. A veszélyhelyzetek felismerése, megelőzése, felkészülés a segítségnyújtásra.</i>	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>Elektrosztatikus alapjelenségek: dörzselektromosság, a töltött testek közötti kölcsönhatás, földelés.</i></p> <p><i>A fénymásoló és a lézernyomtató működése.</i></p>	<p><i>Az elektromos töltés fogalma, az elektrosztatikai alapfogalmak, alapjelenségek értelmezése, gyakorlati tapasztalatok alapján.</i></p> <p><i>A ponttöltések közötti erő kiszámítása.</i></p> <p><i>Jó szigetelő és jó vezető anyagok felsorolása.</i></p>	

<p><i>A villámok keletkezése, veszélye, a villámhárítók működése.</i></p> <p><i>Az elektromos töltések tárolása: kondenzátorok.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Ponttöltések közötti erőhatás, az elektromos töltés egysége.</i></p> <p><i>Elektromosan szigetelő és vezető anyagok.</i></p> <p><i>Az elektromosság fizikai leírásában használatos fogalmak: elektromos térerősség, feszültség, kapacitás.</i></p>	<p><i>Egyszerű elektrosztatikai jelenségek felismerése a fénymásoló és a lézernyomtató működésében, sematikus ábra alapján.</i></p> <p><i>A villámok veszélyének, a villámhárítók működésének megismerése, a helyes magatartás elsajátítása zivataros, villámcsapás-veszélyes időben.</i></p> <p><i>Az elektromos térerősség és az elektromos feszültség jelentésének megismerése, használatuk a jelenségek leírásában, értelmezésében.</i></p> <p><i>A kondenzátorok szerepének felismerése az elektrotechnikában konkrét példák alapján.</i></p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p><i>Az elektromos áram élettani hatása: az emberi test áramvezetési tulajdonságai, idegi áramvezetés.</i></p> <p><i>Az elektromos áram élettani szerepének, az orvosi diagnosztikai és terápiás alkalmazásoknak az ismerete.</i></p> <p><i>A hazugságvizsgáló működése.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Az elektromos áram fogalma, az áramerősség mértékegysége.</i></p> <p><i>Az elektromos ellenállás fogalma, mértékegysége.</i></p> <p><i>Ohm törvénye vezető szakaszra.</i></p> <p><i>A vezetők elektromos ellenállásának hőmérsékletfüggése.</i></p>	<p><i>Az elektromos áram létrejöttének megismerése, Az elektromos áram hő-, fény-, kémiai és mágneses hatásának megismerése.</i></p> <p><i>Orvosi alkalmazások: az EKG, EEG felhasználási területeinek, diagnosztikai szerepének átlátása.</i></p> <p><i>Az elektromos ellenállás kiszámítása, mérése; a számított és mért értékek összehasonlítása, következtetések levonása.</i></p> <p><i>Az emberi test (bőr) ellenállásának mérése különböző körülmények között, következtetések levonása.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Elektromos kölcsönhatás, elektromos töltés, szigetelő anyag, vezető anyag, elektromos térerősség, elektromos mező, elektromos feszültség, kondenzátor.</i></p> <p><i>Elektromos áram, elektromos ellenállás.</i></p>

Tematikai egység	Lakások, házak elektromos hálózata	Órakeret N: 12 óra E: 6 óra L: 3 óra
Előzetes tudás	<i>Egyenáramok alapfogalmai, az elektromos feszültség és ellenállás fogalma.</i>	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<i>A háztartás elektromos hálózatának mint technikai rendszernek azonosítása, az érintésvédelmi szabályok elsajátítása, családi életre nevelés. A környezettudatosság és energia hatékonyság szempontjainak megjelenése a mindennapi életben az elektromos energia felhasználásában.</i>	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>Elektromos hálózatok kialakítása lakásokban, épületekben, elektromos kapcsolási rajzok.</i></p> <p><i>Az elektromos áram veszélyei, konnektorok lezárása kisgyermekek védelme érdekében.</i></p> <p><i>A biztosíték (kismegszakító) működése, használata, olvadó- és automata biztosítékok.</i></p> <p><i>Háromeres vezetékek használata, a földvezeték szerepe.</i></p> <p><i>Különböző teljesítményű fogyasztók összehasonlítása.</i></p> <p><i>Az energiatakarékosság kérdései, vezérelt (éjszakai) áram.</i></p> <p><i>A villanyszámla elemzése.</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>Soros és párhuzamos kapcsolás.</i></p> <p><i>Az elektromos munkavégzés és a Joule-hő fogalma, az elektromos teljesítmény kiszámítása.</i></p>	<p><i>Egyszerűbb kapcsolási rajzok értelmezése, áramkör összeállítása kapcsolási rajz alapján.</i></p> <p><i>A soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőinek megismerése, feszültség- és áramerősség viszonyok vizsgálata méréssel, összefüggések felismerése az adatok alapján.</i></p> <p><i>Az elektromosság veszélyeinek megismerése.</i></p> <p><i>A biztosítékok szerepének megismerése.</i></p> <p><i>Az elektromos munkavégzés, a Joule-hő, valamint az elektromos teljesítmény kiszámítása, fogyasztók teljesítményének összehasonlítása.</i></p> <p><i>Az energiatakarékosság kérdéseinek ismerete, a villanyszámla értelmezése.</i></p> <p><i>Hagyományos izzólámpa és azonos fényerejű, fehér LED-eket tartalmazó lámpa elektromos teljesítményének összehasonlítása.</i></p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Soros és párhuzamos kapcsolás, Joule-hő, földelés.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló legyen képes fizikai jelenségek megfigyelésére, s az ennek során szerzett tapasztalatok elmondására. Legyen tisztában azzal, hogy a fizika átfogó törvényeket ismer fel, melyek alkalmazhatók jelenségek értelmezésére, egyes események minőségi és mennyiségi előrejelzésére. Legyen képes egyszerű fizikai rendszerek esetén a lényeges elemeket a lényegtelenektől elválasztani, tudjon egyszerűbb számításokat elvégezni és helyes logikai következtetéseket levonni. Tudja helyesen használni a tanult mechanikai és elektromosságtani alapfogalmakat (tehetetlenség, sebesség, gyorsulás, tömeg, erő, erőtörvények, lendület, munka, energia, teljesítmény, határfok, tömegközéppont, forgatónyomaték, perdület, áramerősség, feszültség, ellenállás). Tudjon példákat mondani a tanult jelenségekre, a tanult legfontosabb törvényszerűségek érvényesülésére a természetben, a technikai eszközök esetében. Tudja a tanult mértékegységeket a mindennapi életben is előforduló mennyiségek esetében használni. Legyen képes a számítógépes világhálón a témához kapcsolódó érdekes és hasznos adatokat, információkat gyűjteni. Ismerje a tanulmányok során előforduló fontosabb hétköznapi eszközök működési elvét, biztonságos használatát. Legyen tisztában saját szervezete működésének fizikai aspektusaival, valamint a mozgás, tájékozódás, közlekedés, a háztartás energetikai ellátásának (világítás, fűtés, elektromos rendszer, hőháztartás) legalapvetőbb fizikai vonatkozásaival, ezek gyakorlati alkalmazásaival.</p>
---	--

Tematikai egység	A hang és a hangszerek világa	Órakeret N: 12 óra E: 6 óra L: 3 óra
Előzetes tudás	A rezgések fizikai leírása. A sebesség fogalma.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A hang szerepének megértése az emberi szervezet megismerésében, az ember egészséges érzékelésében, a kommunikációs rendszerekben.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Hangsebesség-mérés. A hangsebesség függése a közegtől.</p> <p>Doppler-hatás.</p> <p>Az emberi hangérzékelés fizikai alapjai. Az emberi fül felépítése.</p> <p>Hangkeltő eljárások, hangszerek.</p> <p>A húrok rezgései, húros hangszerek.</p> <p>A sípok fajtái.</p> <p>A zajszennyezés.</p> <p>Ultrahang a természetben és a gyógyászatban.</p> <p>Ismeretek:</p> <p>A hang fizikai jellemzői.</p> <p>A hang terjedésének mechanizmusa.</p> <p>Hangintenzitás, a decibel fogalma.</p> <p>Filharmonikusok.</p>	<p>A hangmagasság és frekvencia kapcsolatának kísérleti bemutatása.</p> <p>Legalább egy hangsebesség-mérés elvégzése.</p> <p>Közeledő, illetve távolodó autók hangjának vizsgálata, a frekvenciaváltozás kvalitatív értelmezése. Felhasználási területek bemutatása gyűjtőmunka alapján.</p> <p>Néhány jellegzetes hang elhelyezése a decibelskálán önálló információkeresés alapján.</p> <p>Kísérlet húros hangszeren: felhang megszólaltatása, a tapasztalatok értelmezése.</p> <p>A hangolás bemutatása. Vízet tartalmazó kémcsövek hangmagasságának vizsgálata, zárt és nyitott síp hangjának összehasonlítása.</p> <p>Gyűjtőmunka a fokozott hangerő egészségkárosító hatásával, a hatást csökkentő biztonsági intézkedésekkel kapcsolatban.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Frekvencia, terjedési sebesség, hullámhossz, alaphang, felharmonikus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vízkerületünk fizikája	Órakeret N: 16 óra E: 8 óra L: 4 óra
Előzetes tudás	<i>Fajhő, hőmennyiség, energia.</i>	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<i>A környezet és a fenntarthatóság kérdéseinek értelmezése a vízkerület kapcsán, a környezettudatosság fejlesztése. Halmazállapot-változások sajátosságainak azonosítása termikus rendszerekben, a fizikai modellezés képességének fejlesztése. A képi és verbális információfeldolgozás erősítése.</i>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>A víz különleges tulajdonságai (rendhagyó hőtágulás, nagy olvadáshő, forráshő, fajhő), ezek hatása a természetben, illetve mesterséges környezetünkben.</i></p> <p><i>Halmazállapot-változások (párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció).</i></p> <p><i>A nyomás és a halmazállapot-változás kapcsolata.</i></p> <p><i>Kölcsönhatások határfelületeken (felületi feszültség, hajszálcsovesség).</i></p> <p><i>Lakóházak vizesedése.</i></p> <p><i>Vérnyomás, véráramlás.</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>A szilárd anyagok, folyadékok és gázok tulajdonságai.</i></p> <p><i>A halmazállapot-változások energetikai viszonyai: olvadáshő, forráshő, párolgáshő.</i></p>	<p><i>A különböző halmazállapotok meghatározó tulajdonságainak rendszerezése, ezek értelmezése részecskemoddellal és kölcsönhatás-típusokkal.</i></p> <p><i>A jég rendhagyó hőtágulásából adódó teendők, szabályok összegyűjtése (pl. a mélységi fagyhatár szerepe az épületeknél, vízellátásnál).</i></p> <p><i>Hőmérséklet-hőmennyiség grafikonok készítése, elemzése halmazállapot-változásoknál.</i></p> <p><i>A végső hőmérséklet meghatározása különböző halmazállapotú, ill. különböző hőmérsékletű anyagok keverésénél.</i></p> <p><i>A felületi jelenségek önálló kísérleti vizsgálata.</i></p> <p><i>A vérnyomásmérés elvének átlátása.</i></p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Olvadáshő, forráshő, párolgáshő, termikus egyensúly, felületi feszültség.</i>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Kommunikáció, kommunikációs eszközök, képzőművészet, képrögzítés a 21. században</p>	<p>Órakeret N: 24 óra E: 12 óra L: 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p><i>Mechanikai rezgések, elektromágneses hullámok. Az elektromágneses hullámok természete.</i></p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<p><i>Információs, kommunikációs rendszerek mint technikai rendszerek értelmezése. Szerepük megértése az adattömeggyűjtésben, az adatok továbbításában. Képzőművészeti eljárások, adattárolás és továbbítás, orvosi, diagnosztikai eljárások előfordulásának, céljainak, legfőbb sajátosságainak felismerése a mindennapokban. Az innovációk szerepének felismerése a tudományban, technikában és kultúrában.</i></p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A korszerű kamerák, antennák, vevőkészülékek működésének legfontosabb elemei. Az elektromágneses hullámok elhajlása, szóródása, visszaverődése az ionoszférából. A mobiltelefon felépítése és működése. <i>A teljes visszaverődés jelensége. Üvegszálak optikai kábelekben, endoszkópokban.</i> <i>Diagnosztikai módszerek célja és fizikai alapelvei a gyógyászatban (a testben keletkező áramok kimutatása, röntgen, képzőművészeti eljárások, endoszkóp használata).</i> <i>Terápiás módszerek célja és fizikai alapelvei a gyógyászatban.</i> Elektronikus memóriák. Mágneses memóriák. CD, DVD.</p>	<p>Az elektromágneses hullámok szerepének felismerése az információ- (hang, kép) átvitelben. A mobiltelefon legfontosabb tartozékainak (SIM kártya, akkumulátor stb.) kezelése, funkciójuk megértése. Az aktuálisan legmodernebb mobilkészülékekhez rendelt néhány funkció, szolgáltatás értelmezése fizikai szempontból, azok alkalmazása. A kábelen történő adatátvitel elvének megértése. Az endoszkópos operáció és néhány diagnosztikai eljárás elvének, gyakorlatának, szervezetre gyakorolt hatásának megismerése, az egészségtudatosság fejlesztése. A digitális technika leglényegesebb elveinek, a legelterjedtebb alkalmazások fizikai</p>	

<p>A képek és hangok kódolása.</p> <p><i>A fényelektromos hatás jelensége, gyakorlati alkalmazása (a digitális kamera, a fénymásoló, a lézernyomtató működése).</i></p> <p><i>A digitális fényképezés alapjai. Integrált áramkörök és felhasználásuk.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Elektromágneses rezgések nyílt és zárt rezgőkörben.</p> <p><i>A rádió működésének elve. A moduláció.</i></p> <p>A bináris kód, digitális jelek, impulzusok.</p> <p><i>A fényelektromos hatás fizikai leírása, magyarázata.</i></p> <p>Albert Einstein munkássága.</p>	<p>alapjainak áttekintése konkrét gyakorlati példák alapján.</p> <p><i>Kísérletek DVD-(CD-)-vel.</i></p> <p><i>A legelterjedtebb adattárolók legfontosabb sajátosságainak, a legújabb kommunikációs lehetőségeknek és technikáknak nyomon követése. A digitális képrögzítés elvi lényegének, ill. a CCD felépítésének átlátása.</i></p> <p><i>A fényképezőgép jellemző paramétereinek értelmezése: felbontás, optikai- és digitális zoom.</i></p> <p><i>Gyűjtőmunka: A „jó” fényképek készítésének titkai.</i></p> <p><i>A röntgensugarak gyógyászati szerepének és veszélyeinek összegyűjtése.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p><i>Elektromágneses rezgés, hullám, teljes visszaverődés, adatátvitel, adattárolás, információ, fényelektromos hatás.</i></p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A globális környezeti problémák fizikai vonatkozásai</p>	<p>Órakeret N: 12 óra E: 6 óra L: 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p><i>A hő terjedésével kapcsolatos ismeretek.</i></p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<p><i>A környezettudatos magatartás fejlesztése, a globális szemlélet erősítése. A környezeti rendszerek állapotának, védelmének és fenntarthatóságának megismertetése gyakorlati példákon keresztül. Médiatudatosságra nevelés a szerzett információk tényeken alapuló, kritikus mérlegelésén keresztül.</i></p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p>	<p><i>Megfelelő segédletek felhasználásával a saját ökológiai lábnyom megbecslése. A csökkentés módjait végiggondolása,</i></p>	

<p><i>Hatásunk a környezetünkre, az ökológiai lábnyomot meghatározó tényezők: táplálkozás, lakhatás, közlekedés stb. A hatások elemzése a fizika szempontjából.</i></p> <p><i>A Föld véges eltartóképessége.</i></p> <p><i>Környezetszennyezési, légszennyezési problémák, azok fizikai hatása.</i></p> <p><i>Az ózonpajzs szerepe.</i></p> <p><i>Ipari létesítmények biztonsága.</i></p> <p><i>A globális felmelegedés kérdése.</i></p> <p><i>Üvegházhatás a természetben, az üvegházhatás szerepe. A globális felmelegedéssel kapcsolatos tudományos, politikai és áltudományos viták.</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>A hőszugárzás (elektromágneses hullám) kölcsönhatása egy kiterjedt testtel.</i></p> <p><i>Az üvegházgázok fogalma, az emberi tevékenység szerepe az üvegházhatás erősítésében.</i></p> <p><i>A széndioxid-kvóta.</i></p>	<p><i>környezettudatos fogyasztói szemlélet fejlődése.</i></p> <p><i>A környezeti ártalmak megismerése, súlyozása (például: újságcikkek értelmezése, a környezettel kapcsolatos politikai viták pro- és kontra érvrendszerének megértése).</i></p> <p><i>A globális felmelegedés objektív tényeinek és a lehetséges okokkal kapcsolatos feltevéseknek az elkülönítése.</i></p> <p><i>A környezet állapota és a gazdasági érdekek lehetséges összefüggéseinek megértése.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Ökológiai lábnyom, üvegházhatás, globális felmelegedés, ózonpajzs.</i></p>

évfolyam

<p>Tematikai egység</p>	<p>A fény természete és a látás</p>	<p>Órakeret N: 12 óra E: 6 óra L: 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p><i>Elektromos mező, a Nap sugárzása, hőszugárzás, üvegházhatás.</i></p> <p><i>Mindennapi ismereteink a színekről, a fény viselkedésére vonatkozó geometriai és optikai alapismeretek.</i></p>	

<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<p><i>A fény kettős természetének megértése. Az absztrakt gondolkodás fejlesztése. Ismeretek az emberi szem védelmének fontosságáról és módjairól, az egészséges életmódra törekvés erősítése. A színek szerepe mindennapjainkban, a harmonikus színösszeállítás fizikai magyarázata, esztétikai nevelés. A tudomány, a technika, a kultúra szempontjából az innovációk (például a holográfia, a lézer) szerepének felismerése. A magyar kutatók, felfedezők (Gábor Dénes) szerepe a lézeres alkalmazások fejlesztésében: a nemzeti azonosságtudat erősítése.</i></p>
<p>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)</p>	<p>Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>Elsődleges és másodlagos fényforrások a környezetünkben.</i></p> <p><i>A fénynyaláb. Árnyékjelenségek, a félárnyék fogalma.</i></p> <p><i>A valódi és a látszólagos kép. A szem vázlatos felépítése. Gyakori látáshibák. A szemüveg és a kontaktlencse jellemzői, a dioptria fogalma.</i></p> <p><i>Színes világ: vörös, zöld és kék alapszínek, kevert színek. A színes monitorok, kijelzők működése.</i></p> <p><i>Szivárvány. Délibáb.</i></p> <p><i>A lézer.</i></p> <p><i>A háromdimenziós képalkotás aktuális eredményei</i></p> <p><i>A távcső és a mikroszkóp működésének elve.</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>Az elektromágneses hullám fogalma.</i></p> <p><i>A fény sebessége légüres térben.</i></p> <p><i>A fény sebessége különböző anyagokban.</i></p> <p><i>Planck hipotézise, fotonok.</i></p>	<p><i>Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése. Az árnyékjelenségek felismerése, értelmezése, megfigyelése.</i></p> <p><i>Egy fénysebesség mérésére (becslésre) alkalmas eljárás megismerése.</i></p> <p><i>Egyszerű kísérletek elvégzése a háztartásban és környezetünkben előforduló elektromágneses hullámok és az anyag kölcsönhatására.</i></p> <p><i>A fotonelmélet értelmezése, a frekvencia (hullámhossz) és a fotonenergia kapcsolatának megismerése.</i></p> <p><i>A látást veszélyeztető tényezők áttekintése, ismerkedés a látás-kiegészítők és optikai eszközök kiválasztásának szempontjaival.</i></p> <p><i>Egyszerű sugármenetek készítése, leképezések értelmezése.</i></p> <p><i>A távcső és a mikroszkóp felfedezésének és tudománytörténeti szerepének megismerése, ezen eszközök hatása az emberi gondolkodásra.</i></p> <p><i>A lézerefénnyel kapcsolatos biztonsági előírások tudatos alkalmazása.</i></p>

<p><i>A fénytörés és a fényvisszaverődés törvényei.</i></p> <p><i>Teljes visszaverődés.</i></p> <p><i>Valódi és látszólagos kép.</i></p> <p><i>Lencsék tulajdonságai, legfőbb jellemzői, a dioptria fogalma.</i></p> <p><i>A fény felbontása, a tiszta spektrumszínek: vörös, narancs, sárga, zöld, kék, ibolya.</i></p> <p><i>Tükrök (sík, domború, homorú).</i></p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Hullámhossz, frekvencia, fénysebesség, elektromágneses hullám, foton, spektrum. Tükör, lencse, fókuszpont, látszólagos és valódi kép, színfelbontás. Teljes visszaverődés.</i></p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Atomfizika a hétköznapokban</p>	<p>Órakeret</p> <p>N: 16 óra</p> <p>E: 8 óra</p> <p>L: 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p><i>Ütközések. A fény jellemzői. Az elemek tulajdonságai.</i></p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<p><i>Az anyag modellezésében rejlő filozófiai, tudománytörténeti vonatkozások felismerése. A modellalkotás ismeretelméleti szerepének értelmezése. A radioaktivitás és az anyagszerkezet kapcsolatának megismerése, radioaktív sugárzás a mindennapokban, hatása az élő és élettelen környezetre, az energiatermelésben játszott szerepe. Az állampolgári felelősségvállalás erősítése.</i></p>	
<p>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)</p>	<p>Fejlesztési követelmények / módszertani ajánlások</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>Az atom fogalmának fejlődése, az egyes atommodellek mellett és ellen szóló érvek, tapasztalatok.</i></p> <p><i>Elektron, atomok, molekulák és egyéb összetett rendszerek (kristályok, folyadékkristályok, kolloidok).</i></p>	<p><i>Különböző fénykibocsátó eszközök spektrumának gyűjtése a gyártók adatai alapján. (Pl. akvárium-fénycsövek fajtáinak spektruma.)</i></p> <p><i>Kutatómunka: a radioaktív jód vizsgálati jelentősége.</i></p> <p><i>A radioaktivitás egészségügyi hatásainak felismerése:</i></p>	

<p><i>Az atommag felfedezése: Rutherford szórási kísérlete.</i></p> <p><i>Stabil és bomló atommagok. A radioaktív sugárzás felfedezése. A radioaktív bomlás. A bomlás véletlenszerűsége.</i></p> <p><i>Radioaktivitás, mesterséges radioaktivitás.</i></p> <p><i>A nukleáris energia felhasználásának kérdései.</i></p> <p><i>Az energiatermelés kockázati tényezői. Az atomerőművek működése, szabályozása.</i></p> <p><i>Kockázatok és rendszerbiztonság (sugárvédelem).</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Vonalas és folytonos színek jellemzése, létrejöttük magyarázata.</i></p> <p><i>Az anyag kettős természete.</i></p> <p><i>Építőkövek: proton, neutron, kvark. A tömeghiány fogalma. Az atommagon belüli kölcsönhatások.</i></p> <p><i>A tömeg-energia egyenértékűség.</i></p> <p><i>Radioaktív izotópok.</i></p> <p><i>Felezési idő, aktivitás.</i></p>	<p><i>sugárbetegség;</i></p> <p><i>sugárterápia.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Vonalas színek, az anyag kettős természete. Tömeg-energia egyenértékűség. Radioaktivitás, felezési idő.</i></p>

Tematikai egység	A Naprendszer fizikai viszonyai	Órakeret N: 12 óra E: 6 óra L: 3 óra
Előzetes tudás	<i>Az általános tömegvonzás törvénye, Kepler-törvények, halmazállapot-változások.</i>	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<i>A Naprendszer mint összefüggő fizikai rendszer megismerése, értelmezése, összefüggések jelenlegi állapota és keletkezése között. Az űrkutatás mint társadalmilag hasznos tevékenység megértetése. Az űrkutatás tudománytörténeti vonatkozásai, szerepének áttekintése a környezet és a fenntarthatóság szempontjából.</i>	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p><i>A hold- és a napfogyatkozás.</i></p> <p><i>A Merkúr, a Vénusz és a Mars jellegzetességei.</i></p> <p><i>A Jupiter, a Szaturnusz, az Uránusz és a Neptunusz jellegzetességei.</i></p> <p><i>Gyűrűk és holdak az óriásbolygók körül.</i></p> <p><i>Meteorok, meteoritok.</i></p> <p><i>A kisbolygók övének elhelyezkedése.</i></p> <p><i>Az űrkitatás állomásai: az első ember az űrben, a Hold meghódítása, magyarok az űrben.</i></p> <p><i>Emberi objektumok az űrben: hordozórakéták, szállítóeszközök. Az emberi élet lehetősége az űrben.</i></p> <p><i>Nemzetközi Űrállomás.</i></p> <p><i>A világűr megfigyelése: távcsövek, parabolaantennák, űrtávcső.</i></p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>A Naprendszer szerkezete, legfontosabb objektumai.</i></p> <p><i>A bolygók pályája, keringésük és forgásuk sajátosságai.</i></p> <p><i>A Naprendszer keletkezése.</i></p> <p><i>A Föld kora.</i></p> <p><i>A Hold jellemző adatai (távolság, keringési idő, forgási periódus, hőmérséklet), a légkör hiánya. A Hold fázisai, a fázisok magyarázata.</i></p> <p><i>A Hold kora.</i></p>	<p><i>A Föld mozgásaihoz kötött időszámítás logikájának megértése.</i></p> <p><i>A Földön uralkodó fizikai viszonyoknak és a Föld Naprendszeren belüli helyzetének összekapcsolása.</i></p> <p><i>A holdfogyatkozás megfigyelése, a Hold-fázis és a holdfogyatkozás megkülönböztetése.</i></p> <p><i>Táblázati adatok segítségével két égitest tulajdonságainak, felszíni viszonyainak összehasonlítása, az eltérések okainak és azok következményeinek az értelmezése.</i></p> <p><i>Az űrkitatás fejlődésének legfontosabb állomásaira vonatkozó adatok gyűjtése, rendszerezése.</i></p> <p><i>A magyar űrkitatás eredményeinek, űrhajósainknak, a magyarok által fejlesztett, űrbe juttatott eszközöknek a megismerése.</i></p> <p><i>Az űrkitatás jelenkori programjának, fő törekvéseinek áttekintése.</i></p>

Az űrkutatás irányzatai, eredményeinek hasznosítása, társadalmi szerepe.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pálya, keringés, forgás, bolygó, hold, üstökös, meteor, meteorit. Űrkutatás.

Tematikai egység	Csillagok, galaxisok	Órakeret N: 12 óra E: 6 óra L: 3 óra
Előzetes tudás	A Nap sugárzása, energiatermelése. A fény terjedése.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A felépítés és a működés kapcsolatának értelmezése a csillagokban mint természeti rendszerekben. Elsajátítandó ismeretek: az Univerzum (általunk ismert része) anyagi egysége. A világmindenség mint fizikai rendszer fejlődése, a fejlődés keretei, következményei, időbeli lefutása megértése.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: A Nap várható jövője. A csillagtevékenység formái, ezek észlelése. A fizikai-matematikai világleírások hatása az európai kultúrára. Az Univerzum tágulására utaló tapasztalatok, a galaxishalmazok távolodása. Ismeretek: A csillag definíciója, jellemzői, gyakorisága, mérete, szerepe az elemek kialakulásában. A galaxisok és alakjuk, szerkezetük. Galaxisunk: a Tejút. Az Univerzum fejlődése, az ősrobbanás-elmélet.	A csillagok méretviszonyainak áttekintése (nagyságrendeknek). A csillagok energiatermelésének megértése. Önálló projektmunkák: képek gyűjtése, egyszerű megfigyelések végzése (például: a Tejút megfigyelése). Érvelés és vita az Univerzumról kialakított képzetekkel kapcsolatban.	

<i>Az Univerzum kora, létrejöttének, jövőjének néhány modellje.</i>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Csillag, galaxis, Tejút. Ősrobbanás, téridő.</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Ismerje az ember és környezetének kölcsönhatásából fakadó előnyöket és problémákat, valamint az emberiség felelősségét a környezet megóvásában</i></p> <p><i>A tanuló ismerje az infokommunikációs technológia legfontosabb eszközeit, alkalmazásukat, működésük fizikai hátterét. Ismerje saját érzékszervei működésének fizikai vonatkozásait, törekedjen ezek állapotának tudatos védelmére. Ismerje a látható fény különböző hullámtulajdonságait.</i></p> <p><i>Ismerjen olyan kísérleti eredményeket, tapasztalati tényeket, amelyekből arra következtethetünk, hogy az anyag atomos szerkezetű. Ismerje fel, hogy a fizika modelleken keresztül ragadja meg a valóságot, eljárásai, módszerei kijelölik a tudomány határait. Ismerje a mag-átalakulások főbb típusait (hasadás, fúzió). Legyen tisztában ezek felhasználási lehetőségeivel. Tudja összehasonlítani az atomenergia felhasználásának előnyeit és hátrányait a többi energiatermelési móddal, különös tekintettel a környezeti hatásokra.</i></p> <p><i>Legyen képes Univerzumunkat és az embert kölcsönhatásukban szemlélni, az emberiség létrejöttét, sorsát, jövőjét és az Univerzum történetét összekapcsolni. Legyenek ismeretei a csillagászat alapvető eredményeiről. Ismerje az Univerzum és a Naprendszer kialakulásának történetét. Ismerje az űrhajózás elméleti és gyakorlati jelentőségét.</i></p>

FÖLDRAJZ

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági, valamint környezeti jellemzőivel, folyamataival, a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a földrajztudomány, valamint a társföldtudományok (geológia, meteorológia, geofizika, planetológia) által feltárt természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak, lokális, regionális és globális szinten egyaránt, különös tekintettel a fenntarthatóságra.

9–10. évfolyam

A földrajzi tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, folytonos átalakulásában mutat be, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók felelős magatartása a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat úgy, hogy egyben használható támpontokat kapjanak e problémák megoldásainak következő évtizedekben várható irányaihoz is.

A tartalmi elemek feldolgozása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett nagymértékben hozzájárul a *tanulók képességeinek fejlődéséhez*. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemléletmód kialakulásához. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény kialakulását. Ezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás, a jövő generáció érdekeit is szem előtt tartó gondolkodás fejlődéséhez. A más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a tanulóknál az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását, ez pedig megkönnyítheti az idegen nyelvi kommunikáció fejlődését.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárul a természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás. Ezért a tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és -feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a

digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a műveltségi terület elősegíti a szociális és állampolgári kompetencia fejlődését. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak.

A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészíti őket a szakirányú felsőfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy az iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra az állampolgári szerep gyakorlása során.

Az egyes tartalmi egységek végén található fogalmak, illetve topográfiai követelmények az általános iskolában elsajátított tananyagra épülnek, és feltételezik azok ismeretét, az ott megnevezettek közül csak a középiskolai tananyag feldolgozása szempontjából meghatározó jelentőségű fogalmakat ismételtük meg. Ezek újbóli felsorolása a fogalmak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – tartalmi-szemléleti elmélyítésére utal.

évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld kozmikus környezete	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A Föld mint égitest jellemzői. A Föld mozgásai és azok következményei (napszakok, évszakok váltakozása, időszámítás). Alapvető tájékozottság a térbeli és az időbeli nagyságrendekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modellhasználat fejlesztése a Naprendszer keletkezéséről és felépítéséről alkotott elképzelések tudománytörténeti jelentőségének megértésén keresztül. A csillagászati térben való tájékozódási képesség fejlesztése, helyes elképzelés kialakítása a csillagászati adatok (távolságok) nagyságrendjéről. Az elvont gondolkodás fejlesztése az egyedi és közös jellemzők felismertetésével a Föld és kőbolygó szomszédainak példáján. A	

	<p>rendszerfogalom fejlesztése a Naprendszer felépítésében megfigyelhető törvényszerűségek felismerésével.</p> <p>A Föld mozgásaiból adódó jelenségek törvényszerűségeinek felismertetése, bolygónk életére gyakorolt hatásának megértetése.</p> <p>A tudományos és az áltudományos elméletek közötti különbség megvilágítása az asztrológia (csillagjóslás) példáján.</p>
19) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A csillagászati ismeretek fejlődése.</p> <p>A geo- és a heliocentrikus világmép, a bolygómozgás törvényszerűségei.</p> <p>A csillagképek látszólagosságának megértése, néhány ismertebb csillagkép mitológiai eredettörténetének ismerete.</p> <p>A Világegyetem.</p> <p>A Világegyetem (Univerzum), a Tejútrendszer (Galaxis) és a Naprendszer kapcsolata és méretei.</p> <p>A Világegyetem keletkezésével kapcsolatos legfontosabb elméletek bemutatása. A csillagfejlődés áttekintése.</p> <p>A Naprendszeren kívüli bolygók (exobolygók) kutatásának új eredményei.</p> <p>A Naprendszer tagjai, felépítésének törvényszerűségei, az égitestek osztályozása.</p> <p>A Nap mint csillag szerkezete, jellemző folyamatainak bemutatása. A naptevékenység földi hatásai példák alapján.</p> <p>A Föld-típusú (közet-) és a Jupiter-típusú (gáz-) bolygók jellemzőinek összehasonlítása, a törpebolygó mint égitesttípus magyarázata, kisbolygók, üstökösök, meteorok, meteoritok jellemzése.</p> <p>Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében.</p> <p>Az űrkutatás legfontosabb mérföldköveinek és eszközeinek, űrkutatás magyar vonatkozású eredményeinek megismerése.</p> <p>A műholdak gyakorlati jelentőségének példái.</p> <p>A Föld mint égitest.</p>	<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> az ó- és a középkor tudományos gondolkodása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mitológia.</p> <p><i>Fizika:</i> a bolygómozgás törvényei, a tömegvonzás törvénye, forgómozgás, viszonyítási rendszer, a csillagok energiatermelése, elektromágneses sugárzás, részecskesugárzás, nyomás, hőmérséklet, erő-ellenő, űrkutatás.</p> <p><i>Kémia:</i> hidrogén, hélium, gázok.</p>

<p>A tengely körüli forgás és Nap körüli keringés következményeinek összekapcsolása az ember életére gyakorolt hatásokkal.</p> <p>A periodikusan ismétlődő jelenségek és az időszámítás összekapcsolása, a helyi és a zónaidő megkülönböztetése, gyakorlat jelentőségük belátása, alkalmazása egyszerű számítások során.</p> <p>A Vénusz, a Mars és a Föld felszíni és légköri folyamatainak összehasonlítása.</p> <p>A Hold.</p> <p>Jellemzése; mozgásai földi hatásainak, a holdfázisok és a fogyatkozások kialakulásának magyarázata.</p> <p>a holdkutató eredményeinek bemutatása internetről gyűjtött információk alapján.</p>	<p><i>Matematika:</i> logika, matematikai eszközhasználat.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élet fogalma, fotoszintézis.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
---	--

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Világegyetem, Tejútrendszer, Naprendszer, csillagászati egység, kőzetbolygó (Föld-típusú bolygó), gázbolygó (Jupiter-típusú bolygó), tengely körüli forgás, keringés, földrajzi koordinátarendszer, helyi és zónaidő, holdfázis, nap- és holdfogyatkozás, űrállomás.
---------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földi tér ábrázolása	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A térkép és a földgömb fogalma, ábrázolása és méretaránya. Szemléleti térképolvasás. A földrajzi fókuszálózat elemeinek használata, tájékozódás a fókuszálózat segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A logikai térképolvasás képességének kialakítása; gyakorlottság kialakítása különböző típusú térképek információforrásként való	

	<p>használatában (közölt információk felismerése, értelmezése, felhasználása).</p> <p>A modern technikai rendszerek szerepének bemutatása a Föld megismerésében és gyakorlati célok megvalósításában.</p>
20) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A térkép</i></p> <p>A térképkészítés fejlődése, a modern térképkészítés elvei.</p> <p>A földrajzi fókuszértelmezése és használata; a vetület fogalma, a legelterjedtebb vetülettípusok és jellemzőik összehasonlítása, alkalmazhatóságuk korlátai.</p> <p>A térképek csoportosítása méretarány és tartalom alapján; a domborzat háromdimenziós ábrázolásának lehetőségei.</p> <p>Térképvezérlések és egyszerű keresztmetszeti ábrák készítése.</p> <p><i>Tájékozódás a térképen és a térképpel</i></p> <p>Távolság- és magasságmeghatározási és a méretarányhoz kapcsolódó számítási feladatok megoldása különböző méretarányú térképeken.</p> <p>Tájékozódási, számítási feladatok megoldása a fókuszértelmezésével.</p> <p>A terepi tájékozódás eszközei és gyakorlata, a térképi ismeretek alkalmazása mindennapi tájékozódási helyzetekben.</p> <p><i>Távérzékelés és térinformatika</i></p> <p>A műholdak csoportosítása pályatípus és feladat alapján, földmegfigyelő műhold-családok; a műholdfelvételek típusai és alkalmazásuk lehetőségei, földi képződmények, jelenségek azonosítása műholdfelvételeken.</p> <p>A GPS működési elve és jelentősége; a földrajzi információs rendszer (GIS) fogalma, jelentőségének igazolása mai térbeli adatbázisok példáin.</p> <p>Példák gyűjtése a digitális térképi alkalmazások, illetve térinformatikai rendszerek mindennapi életben való sokoldalú felhasználhatóságára (pl. veszély előrejelzése, környezetkárosodásának felismerése).</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>arányszámítás, mértékegységek.</p> <p><i>Informatika:</i> adat, információ, adatbázis, digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Fizika:</i></p> <p>elektromágneses sugárzás, űrkutatás, mesterséges égitestek.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vetület, vetülettípus, jelrendszer, topográfiai és tematikus térkép, kis-, közepes- és nagy méretarányú térkép, abszolút és relatív magasság, szintvonal, helymeghatározás, távérzékelés.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld mint kőzetbolygó szerkezete és folyamatai	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A Föld alakja, felépítésének egyszerű modellje. A szárazföldek és az óceánok elhelyezkedése. Elemi tájékozottság a földtörténet időrendjéről. Az alapvető domborzati és felszínformák felismerése, jellemzőik ismerete. A leggyakoribb hazai üledékes és vulkáni kőzetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kőzetbolygó mint összetett, törvényszerűségek alapján változó rendszer bemutatása. Az oksági gondolkodás erősítése anyagok különböző körülmények közötti eltérő fizikai viselkedésének bemutatásával. Helyes időképzet kialakítása időnagyságrendek összevetése, az események sorrendiségének felismerése révén. A környezet iránti felelősségérzet növelése az ásványkincs-készletek véges hasznosíthatóságának példáján. Olyan képesség és szemlélet kialakítása, amely a pozitív hatások, a lehetséges környezeti kockázatok és az egymással ütköző érdekek felismerésére révén hozzájárul, a tanultakat felhasználni képes, megalapozott érvelés iránti igény kialakulásához.	

21) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kőzetbolygó gömbhéjainak szerkezete és ásványtani összetétele. A belső gömbhéjak fizikai jellemzői; a tulajdonságok változásában megfigyelhető törvényszerűségek megfogalmazása. Az egyes gömbhéjak fő geokémiai és ásványtani jellemzői. A kőzetlemezek és mozgásaik következményei. A kontinentális és az óceáni kőzetlemezek felépítésének és legfontosabb tulajdonságainak összehasonlítása.	Kémia: szerves és szervetlen vegyületek, keverék, ötvözet, ásványok, kőszén, szénhidrogén, halmazállapotok.

<p>A közeledő, a távolodó és az elcsúszó kőzetlemez-szegélyek jellemző folyamatainak és következményeinek leírása konkrét példák alapján; folyamatábrák elemzése és készítése.</p> <p>A földrengésveszélyes térségek elhelyezkedésének törvényszerűségei; a földrengések következményei, a cunami. A földrengések előrejelzésének lehetőségei és korlátai; a károk mérséklésének lehetőségei példák alapján, a társadalom felelős alkalmazkodása a földrengésveszélyes zónákban; a nemzetközi segítségnyújtás szerepének bemutatása konkrét példa alapján.</p> <p>A felszín alatti és a felszíni magmatizmus jellemzőinek bemutatása; a vulkánosság típusai, összefüggésük a kőzetlemez-szegélytípusokkal; magyarázó ábrák elemzése. Az ütköző kőzetlemez-szegélyek mentén lejátszódó folyamatok összehasonlítása. Mélytengeri árok, peremi medence, üledékfelhalmozódás, szigetív, hegységképződés (orogenezis).</p> <p>A geológiai (belső) és a földrajzi (külső) erők felszínformáló munkájának kapcsolata, szerepük bemutatása kontinentális és óceáni példák alapján.</p> <p><i>Ásványkincsek</i></p> <p>A legfontosabb kőzetalkotó ásványok felismerése, elkülönítése; a kőzetek csoportosítása, az egyes kőzetcsoportokhoz tartozó főbb kőzettípusok jellemzése; kőzetvizsgálat, kőzetfelismerés.</p> <p>A kőzetek hasznosításának bemutatása példák alapján: közvetlen (pl. terméskő) és átalakítást követő használat (pl. cement, cserép).</p> <p>Ércék és más hasznosítható ásványegyüttesek: példák gyakori ércásványokra, felismerésük, elkülönítésük; magmás és üledékes ércképződés; az ércék gazdasági hasznosításának bemutatása példák alapján.</p> <p>Fosszilis energiahordozók: a kőszén és a szénhidrogének keletkezésének folyamata, gazdasági jelentőségük változása.</p> <p>A bányászatból, a szilárd földfelszín megbontásából eredő környezeti problémák.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élő anyag, evolúció, rendszertan.</p> <p><i>Matematika:</i> térbeli mozgások elképzelése időegységek, időtartammérés.</p> <p><i>Fizika:</i> úszás, sűrűség, nyomás, hőmérséklet, erőhatások, szilárd testek fizikai változásai, hullámterjedés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemek időrendjének felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
--	--

<p>A nagy tömegű kőzetátalakítás (pl. cementgyártás) és a fenntarthatóság kapcsolatának szemléltetése; az építkezés, ércbányászat, fosszilis energiahordozók kitermelésének és felhasználásnak környezeti következményei információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p> <p>A károkozás mérséklésének lehetőségei, a rekultiváció bemutatása példákban.</p> <p><i>A talaj</i></p> <p>A talaj mint a legösszetettebb és a társadalmi-gazdasági folyamatok miatt legsérülékenyebb környezeti képződmény jellemzése; a talajképződés folyamatának, összefüggéseinek bemutatása.</p> <p>A talaj szerkezete, szintjeinek jellemzői; az elterjedt zonális és azonális talajok jellemzése a kialakításában szerepet játszó tényezők bemutatásával.</p> <p>Példák megnevezése a fenntarthatóság és a talaj kapcsolatára különböző éghajlati övekben; a talaj környezeti hatásjelző szerepének és a talajpusztulás mérséklési lehetőségeinek bemutatása példák alapján.</p> <p><i>Földtörténet</i></p> <p>A kormeghatározás módszerei, a módszerek szerepének összehasonlítása.</p> <p>A földtörténeti időskála elemzése; eon, idő, időszak, kor időegységek rendszere.</p> <p>A Föld belső és felszíni fejlődésének legfontosabb eseményei, azok nyomai bolygónkon; az élet elterjedésének legfontosabb lépcsői, az élet visszahatása a földrajzi, és ezen keresztül a geológiai folyamatokra, a környezet változásának mérföldkövei; konkrét példák megnevezése, területi előfordulásuk bemutatása.</p>	
--	--

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Geoszféra, földköpeny, asztenoszféra, geotermikus gradiens, kőzetlemez-mozgás, hegységképződés,</p>
--	--

	földrengés, vulkanizmus, szerkezeti mozgás; kőzetalkotó ásvány, magmás, üledékes és átalakult kőzet, ércásvány, ércképződés, agyagásvány, geokémiai körforgás; nagyszerkezeti elem, domborzati forma, rekultiváció; kormeghatározás, földtörténeti eon, idő, időszak, kor.
--	---

Topográfiai ismeretek	Gondwana, Pangea, Tethys. Ösföldek (pajzsok) tanult példái. A Kaledóniai-, a Variszkuszi-, a Pacifikus-, az Eurázsiai-hegységrendszer tanult tagjai. Fuji, Vezúv, Etna, Hawaii-szigetek, Teleki-vulkán, Mt. Pelée, Mount St. Helens.
------------------------------	---

	A légkör földrajza	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek és jelenségek felismerése. A felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Az időjárási elemek térbeli és időbeli változásai. A Föld gömb alakjának következményei, az éghajlati övezetesség kialakulásának okai, az egyes éghajlatok előfordulásának területi példái. Éghajlati diagram.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a légköri folyamatokat alakító tényezők közötti kölcsönhatások alapján. A légkör mint rendszer folyamatainak a Föld egészére gyakorolt hatásának bemutatása. Igény és képesség kialakítása a tevékeny, felelős környezeti magatartásra az emberi tevékenység légköri folyamatokra gyakorolt hatásainak bemutatásával, a személyes felelősség és cselekvés szükségességének felismertetésével. A lokális és a globális kapcsolatának beláttatása a helyi károsító folyamatok globális veszélyforrásokká válásának példáján. Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismertetése, a helyes és mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.	

22) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A légkör anyagai és szerkezete</i></p> <p>A légkört felépítő anyagok csoportosítása, az egyes anyagok légköri folyamatokban betöltött szerepének megismerése.</p> <p>A légkör tartományainak jellemzése, jellemzőik összehasonlítása, szerepük értékelése a földi élet és a gazdaság szempontjából.</p> <p><i>A levegő felmelegedése</i></p>	<p><i>Kémia:</i> gázok jellemzői, gáztörvények, a víz tulajdonságai, kémhatás, kémiai egyenletek, légnyomás,</p>

<p>A levegő felmelegedésének folyamata, törvényszerűségei; folyamatábra elemzése, hőmérséklet változásához kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása.</p> <p>A felmelegedést meghatározó és módosító tényezők, hatásuk gazdasági-energetikai hasznosíthatóságának példái.</p> <p><i>A felhő- és csapadékképződés</i></p> <p>A felhő- és csapadékképződés feltételei, összefüggései, a folyamat bemutatása.</p> <p>A levegő nedvességtartalmához és a csapadékképződéshez kapcsolódó számítási feladatok megoldása.</p> <p>A talaj menti és a hulló csapadékok típusainak jellemzése, a csapadék gazdasági jelentőségének ismertetése példákkal.</p> <p><i>A levegő mozgása</i></p> <p>A légnyomás változásában szerepet játszó tényezők megnevezése; a légnyomás és a szél kialakulásának összefüggései.</p> <p>A nagy földi légkörzés rendszerének bemutatása; a szélrendszerek jellemzése.</p> <p>A monszun szélrendszer kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, a mérséklet és a forró övezeti monszun összehasonlítása; a jellegzetes helyi szelek és a mindennapi életre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján.</p> <p>A ciklon és az anticiklon összehasonlítása, az időjárás alakításában betöltött szerepük igazolása.</p> <p><i>Időjárás, időjárási frontok</i></p> <p>Az időjárás és a mindennapi élet kapcsolatának bemutatása.</p> <p>Szöveges és képi időjárás-előrejelzés értelmezése; következtetés levonása időjárási adatokból.</p> <p>A hideg és a meleg front összehasonlítása, jellemző folyamataik bemutatása, példák a mindennapi életet befolyásoló szerepükre.</p>	<p>hőmérséklet, áramlások, savas eső.</p> <p><i>Fizika:</i> gáztörvények, kicsapódás, légnyomás, hőmérséklet, sűrűség, áramlások, sebesség, üvegházhatás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> légzés, keringés, légúti betegségek, allergia.</p> <p><i>Matematika:</i> százalékszámítás, matematikai eszköztudás alkalmazása.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az egyéni felelősség felismerése, felelős viselkedés.</p>
--	--

<p>Felkészülés az időjárás okozta veszélyhelyzetekre, a helyes és másokért is felelős magatartás kialakítása.</p> <p><i>A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége</i></p> <p>A felszínformáló tevékenységet befolyásoló tényezők összegyűjtése; a pusztító és építő tevékenység által létrehozott jellemzői formák felismerése.</p> <p>A szél és a csapadék felszínformáló tevékenységének gazdasági következményei.</p> <p><i>A légszennyezés következményei</i></p> <p>A legnagyobb légszennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján.</p> <p>Az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a légköri folyamatok egyensúlyának megőrzésében.</p> <p>Aktuális légszennyezési információk gyűjtése és feldolgozása.</p>	
--	--

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Állandó, változó és erősen változó gáz; troposzféra, sztratoszféra; üvegházhatás, a hőmérséklet napi és éves járása, izoterma, izobár, hőmérsékleti egyenlítő, fűnszél, harmatpont, relatív páratartalom, felhőtípusok, talaj menti csapadék, hulló csapadék; időjárás- előrejelzés, kibocsátás, szállítás, leülepedés, ózonréteg ritkulása (elvékonyodása), globális felmelegedés, savas csapadék, a szél pusztító és építő munkája, erózió.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A vízburok földrajza	Órakeret 12 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az óceánok és a jelentősebb tengerek elhelyezkedése. A folyók felszínformáló munkájának jellemzői példái, az árvíz. A tavak jellemzői. Hazánk legnagyobb folyói és tavai. Az egyes kontinensek legjelentősebb</p>	

	folyói, tavai. Talajvíz, hévíz fogalma, hazai előfordulásuk példái. Vízszennyezés.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vízburokban lezajló folyamatok társadalmi-gazdasági következményeinek felismertetése.</p> <p>Oksági gondolkodás fejlesztése a növekvő termelés és fogyasztás által a vízburokban bekövetkezett változások, az emberiség további sorsát is befolyásoló hatások megláttatásával.</p> <p>A személyes felelősség és cselekvés szükségességének, lehetőségeinek felismertetése, a felelős környezeti magatartás iránti igény kialakítása.</p> <p>A környezeti szemlélet fejlesztése a lokális károsító folyamatok kölcsönhatások révén megvalósuló globális veszélyforrásokká válásának, valamint az egészséges ivóvíz biztosításának egyre nagyobb nehézségei miatt elengedhetetlen ésszerű, takarékos vízfelhasználás beláttatásával. A vízburok folyamatai által okozott veszélyhelyzetek felismertetése és a helyes, mások iránt is felelős cselekvés képességének kialakítása.</p>
23) Ismeretek/fejlesztési követelmények	
	Kapcsolódási pontok
<p><i>A vízburok tulajdonságai és mozgásai</i></p> <p>A vízburok tagolódása, az elemek kapcsolódásának, egymáshoz való viszonyának megértése (világtenger, óceánok, tengerek); a tengerek típusainak, jellemzőinek bemutatása példák alapján.</p> <p>A sós és az édes víz eltérő tulajdonságai, következményeinek bemutatása. A tengervíz sótartalmát befolyásoló tényezők földrajzi összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>A hullámozgás kialakulása és jellemzői, kapcsolata a parttípusokkal.</p> <p>A tengeráramlást kialakító tényezők összefüggéseinek bemutatása; a hideg és a meleg tengeráramlások példái; a tengeráramlás éghajlatmódosító szerepének bemutatása példákban. A tengerjárást kialakító tényezők összefüggései, a jelenség kapcsolata a torkolattípusokkal.</p> <p><i>A felszín alatti vizek</i></p> <p>A felszín alatti vizek típusai, kialakulásuk folyamatának, összefüggéseinek bemutatása.</p>	<p><i>Kémia:</i> víz, oldatok, oldódás, szénsav, nitrátok.</p> <p><i>Fizika:</i> nyomás, áramlások, tömegvonzás, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> eutrofizáció, vízi életközösségek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata,</p>

<p>Az egyes víztípusok jellemzése, gazdasági jelentőségük megismertetése példák alapján; veszélyeztetettségük okainak és következményeinek feltárása.</p> <p><i>A felszíni vizek</i> A vízgyűjtő terület, a vízállás, a vízjárás és a vízhozam összefüggéseinek felismerése. A tómedencék kialakulásának típusai példák alapján; a tavak pusztulásához vezető folyamatok, illetve azok összefüggéseinek bemutatása.</p> <p><i>A víz és a jég felszínformáló munkája</i> A tenger és a folyóvíz felszínformáló munkáját befolyásoló tényezők megismerése; épülő és pusztuló tengerpartok jellemzése; a folyók építő és pusztító munkája következményeinek bemutatása, felszínformálási összefüggéseinek megismerése. A belföldi és a magashegységi jég felszínformáló munkájának összevetése, jellemzése. Jellemző felszínformák felismerése képeken, következtetés kialakulási folyamatra.</p> <p><i>A karsztosodás</i> A karsztosodás folyamatának bemutatása, a tényezők közötti összefüggések felismerése. A felszíni és felszín alatti karsztformák jellemzése; a jellemző felszínformák felismerése képeken, terepen, következtetés a kialakulás folyamatára.</p> <p><i>A vízburok mint gazdasági erőforrás</i> A vízgazdálkodás feladatainak értelmezése; az ár- és belvízvédelem szerepének bemutatása hazai példákon; a veszélyhelyzetek kialakulásához vezető folyamatok megismerése; helyes és felelős magatartás veszélyhelyzetekben.</p>	<p>informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek, az egyéni felelősség felismerése, önkéntes segítőmunka.</p>
--	--

<p>A gazdaság vízigénye: kommunális és ipari vízellátás, öntözés, a vízenergia hasznosításának lehetőségei és korlátai.</p> <p>A vízi szállítás jellemzői; a víz mint idegenforgalmi tényező bemutatása hazai és nemzetközi példákon.</p> <p><i>A vízburok környezeti problémái</i></p> <p>A legnagyobb szennyező források megnevezése; a szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján; az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása a károsítás mérséklésében, a vízburok egyensúlyának megőrzésében.</p> <p>Az öntözés okozta környezeti problémák bemutatása.</p> <p>Az ivóvíz-biztosítás nehézségeinek és következményeinek, a vízzel való takarékoság lehetőségeinek megismerése információgyűjtés és feldolgozás alapján.</p>	
---	--

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Világtenger, beltenger, peremtenger, fajhő, talajvíz, belvíz, rétegvíz, hévíz, vízrendszer, fertő, mocsár, láp, eutrofizáció, lefolyástalan terület, épülő tengerpart, pusztuló tengerpart, szakaszjelleg, gleccser, moréna, karsztjelenség, karsztforma.
<i>Topográfiai ismeretek</i>	Az óceánok és tengerek, tavak, folyók tanult példái. Karib (Antilla)-tenger, Csád-tó, Niger, Tanganyika-tó, Szt. Lőrinc-folyó; Eufrátesz, Holt-tenger, Jenyiszej, Léna, Ebro, Elba, Fekete-tenger, Rajna, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Odera, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula, Bodrog, Hernád, Mura, Szamos, Száva, szegedi Fehértó, Szelidi-tó. Golf-, Észak-atlanti-, Labrador-, Humboldt-, Oja-shio-, Kuro-shio-áramlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földrajzi övezetesség	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Az éghajlat és az időjárás fogalma, az éghajlati elemek felismerése. Az egyes kontinensek tipikus éghajlatainak és Magyarország éghajlatának jellemzői. Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító	

	tényezők szerepe. Éghajlati diagram olvasása. Az éghajlati övezetesség okai. A földrajzi övezetek egyedi jellemzői, az övezetekhez kötődő tipikus tájak.
--	--

<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a földrajzi övezetességet kialakító tényezők közötti ok-okozati kapcsolatrendszerek megértésével, az éghajlat más földrajzi tényezők alakításában meghatározó jelentőségének, a természeti adottságok és a mezőgazdasági tevékenység közötti, az éghajlat és a táplálkozás, a napi életvitel közötti összefüggések felismertetésével.</p> <p>A rendszerszemlélet fejlesztése a földrajzi övezetesség elemeinek megismerése során.</p> <p>Annak megértése, hogy az egyes elemekben bekövetkező változások az egész bolygónkra kiterjedő övezetesség rendszerének megbomlásához is vezethetnek és átalakíthatják, illetve létében veszélyeztethetik az egyes társadalmak életterét.</p>
---	--

<i>24) Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p><i>A szoláris és a valódi éghajlati övezetesség</i></p> <p>A szoláris éghajlati övezetesség kialakulása törvényszerűségeinek, a valódi éghajlati övezetességgel való kapcsolatának, az övezetességet kialakító és módosító tényezők szerepének értelmezése, összefüggéseinek feltárása.</p> <p>Az övezetesség rendszerének megerősítése; az éghajlati és a földrajzi övezetesség közötti különbség indoklása.</p> <p>A talajtípusok övezetes elrendeződésének bemutatása, az egyes övezetekhez kapcsolódó meghatározó zonális talajtípusok jellemzése.</p> <p><i>A forró, a mérsékelt és a hideg földrajzi övezet</i></p> <p>Az övezetek kialakulása, elrendeződése, az ebben rejlő törvényszerűségek és összefüggések feltárása; az övezetek tagolódásának törvényszerűségei. Az éghajlati jellemzők változásában megfigyelhető törvényszerűségek feltárása, más elemekkel való összefüggéseinek bemutatása.</p> <p>A természetföldrajzi adottságok és az életmód, illetve gazdálkodás kapcsolatának bemutatása; az összefüggések, ok-okozati kapcsolatok feltárása.</p>	<p><i>Fizika:</i> meteorológiai jelenségek fizikai alapjai.</p> <p><i>Matematika:</i> modellek és diagramok megértése, adatleolvasás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek, talaj, az élővilág rendszerezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>

<p>Övezeteket veszélyeztető környezeti problémák és következményeik bemutatása.</p> <p><i>A függőleges övezetesség</i></p> <p>A kialakulás összefüggéseinek, törvényszerűségeinek bizonyítása.</p> <p>A függőleges övezetességben megnyilvánuló területi különbségek bemutatása példák alapján.</p>	<p>szövegegységek közötti tartalmi különbségek felismerése.</p> <p><i>Etika: más kultúrák iránti érdeklődés.</i></p>
---	--

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Szoláris és valódi éghajlati övezetesség, földrajzi övezetesség, övezet, öv, terület, vidék; zonális talaj, természetes élővilág, függőleges övezetesség, erdőhatár, hóhatár.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társadalmi folyamatok a 21. század elején	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A hazai településtípusok legfontosabb jellemzői, a különböző településtípusokon élők jellemző tevékenységei. Települések és szerepköreik konkrét példái. Az egyes kontinensek, kontinensrészek, országok népességének jellemzői, meghatározó jelentőségű települései.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az eltérő kultúrák értékeinek felismertetése, a kultúrák közötti párbeszéd fontosságának, a vallás kultúraformáló szerepének megértetése.</p> <p>Érdeklődés és nyitottság kialakítása más vallások, kultúrák értékeinek megismerése iránt.</p> <p>Az idegen nyelvtudás fontosságának belátása.</p> <p>Bolygónk különböző térségeiben lejátszódó urbanizálódás eltérő vonásainak felismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődéssel való összefüggésének belátása. A témához kapcsolódó média hírek kritikus értelmezése.</p>	

25) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Demográfiai folyamatok a 21. század elején</i>	<i>Történelem, társadalmi és</i>

<p>A népességszám-változás időbeli és területi különbségeinek, okainak feltárása, következményeinek megfogalmazása; a fiatal és az öregedő társadalmak jellemzőinek összevetése, következtetés társadalmi folyamatokra, problémákra.</p> <p>A népesség térbeli eloszlását befolyásoló tényezők megismerése, példák megnevezése ritkán és sűrűn lakott területekre.</p> <p>A népesség gazdasági aktivitás szerinti jellemzői (keresők, eltartottak).</p> <p>A demográfiai folyamatokhoz kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása, következtetések levonása az eredmények alapján.</p> <p>Napjaink migrációs folyamatainak megismerése, konkrét példáinak bemutatása (pl. hírek, nyomtatott és digitális információforrások alapján), az okok feltárása.</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> demográfiai folyamatok; vallás, nemzetiség, a városok kialakulása, urbanizáció jellemzői.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> emberfajták.</p> <p><i>Matematika:</i> logikus gondolkodás, matematikai eszközhasználat.</p>
<p><i>A népesség összetétele</i></p> <p>Az emberfajták (nagyraszok) területi elhelyezkedésének bemutatása. Állam, nemzet, nemzetállam, több nemzetiségű állam, nemzeti kisebbség fogalmának értelmezése konkrét példák alapján.</p> <p>A nyelvi sokszínűség jellemzése, a világnyelvek szerepének megértése.</p> <p>A világvallások elterjedésének, a vallás kulturális és a társadalmi-gazdasági folyamatokban betöltött szerepének megismerése példák alapján.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a nyelvtanulás fontossága (motiváció).</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
<p><i>Településtípusok – urbanizáció</i></p> <p>A települések csoportosítása különböző szempontok alapján példákkal.</p> <p>A falu és a város fejlődésének, szerepének, jellemzőinek összehasonlítása, példák különböző szerepkört betöltő településekre a szerepkörök átalakulására.</p> <p>Az egyes településtípusokon élők életkörülményének, az életmódjának összevetése; a tanya és a farm összehasonlítása.</p>	<p><i>Etika:</i> a vallás szerepe, más kultúrák értékeinek elismerése.</p>

A városodás és városiasodás fogalmának megismerése, kapcsolatok megértése; az urbanizációs folyamatok összehasonlítása a fejlett és a fejlődő világban; az agglomerációk kialakulásának bemutatása konkrét példákkal; a nagyvárosi élet ellentmondásainak feltárása a témához kapcsolódó szemelvények, adatok felhasználásával.	
---	--

Kulcsfogalmak/fogalmak	Nagyrasz, természetes szaporodás és fogyás, a népesedési folyamat szakaszai, népességrobbanás, korfa, fiatalodó társadalom, öregedő társadalom, születéskor várható élettartam, népsűrűség, világnyelv, világvallás, aktív és inaktív népesség, munkanélküliség, vendégmunkás; tanya, farm, falu, város, városszerkezet, agglomeráció.
Topográfiai ismeretek	Nyugat-európai, észak-amerikai és kelet-ázsiai népességtömörülés, a világvallások központjai.

évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A világgazdaság jellemző folyamatai	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Alapvető gazdasági fogalmak: gazdaság, ipar, mezőgazdaság, szolgáltatás bevétel, kiadás adósság. A család mint a legkisebb gazdasági közösség működése. A világ meghatározó jelentőségű országainak alapvető gazdasági jellemzői. Magyarország gazdaságának fő vonásai	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A globalizáció fogalmának megértetése, a jellemzők, a mozgatórugók, a folyamat ellentmondásainak felismertetése.</p> <p>A pénzvilág alapvető folyamatainak megértetése, intézményrendszerének megismertetése, az ismeretek mindennapi pénzügyi helyzetekben való alkalmazási képességének kialakítása. A hitelfelvétel esetleges veszélyeinek beláttatása.</p> <p>Érdeklődés felkeltése a napi pénzügyi-gazdasági folyamatok megismerése iránt. A témához kapcsolódó, médiában megjelenő hírek kritikus értelmezése. Pénzügyi döntések mérlegelési képességének, a vállalkozó szellemű, kreatív állampolgárrá válás igényének kialakítása.</p>
---	---

26) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Nemzetgazdaságok és a világgazdaság</i></p> <p>A nemzetgazdaságok átalakuló szerepének megértése, az állam piacgazdaságban betöltött szerepének megismerése.</p> <p>A gazdasági fejlettség összehasonlítására alkalmas mutatók értelmezése, a területi különbségeinek példái: a centrum és periféria térségek jellemzői, kapcsolatrendszerük sajátos vonásai. Különböző típusú statisztikai forrásokból gyűjtött fejlettséget tükröző adatsorok értelmezése.</p> <p>A gazdaság szerveződését befolyásoló természeti és társadalmi telepítő tényezők megismerése, szerepük átalakulásának példái.</p> <p>A gazdasági szerkezet, az egyes ágazatok változó szerepének megértése, a gazdasági szerkezet és társadalmi-gazdasági fejlettség összefüggéseinek bemutatása országpéldákon. A gazdasági és a foglalkozási szerkezet kapcsolatának felismerése, a foglalkozási átrétegződés bemutatása példák alapján.</p> <p><i>Integrációs folyamatok</i></p> <p>Az együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők értékelése; az integrációk fejlődési szintjeinek összehasonlítása, az együttműködés előnyeinek feltárása.</p>	<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> az eltérő gazdasági fejlettség történelmi alapjai, Európa a 20. század második felében, gazdaságtörténet.</p> <p><i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése, kamatszámítás.</p> <p><i>Etika:</i> a pénz szerepe a mindennapi életben.</p>

<p>A legfontosabb nemzetközi integrációk jellemzése.</p> <p><i>A globalizáció</i></p> <p>A globalizáció értelmezése, feltételei, jellemzése; a transznacionális vállalatok (TNC) működésének, a termelés-szervezés sajátosságainak bemutatása vállalatpéldákon; a globalizáció és a TNC-k kapcsolatának felismerése.</p> <p>A globalizáció következményeinek, mindennapi életünkre gyakorolt hatásának bemutatása.</p> <p><i>A monetáris világ</i></p> <p>A működőtőke és a pénztőke áramlásának jellemzői; a mindennapok pénzügyi folyamatai, a pénzügyi szolgáltatások megismerése (folyószámla, hitel, befektetés, értékpapírok, valuta), a tőzsde működésének jellemzői.</p> <p>Az infláció kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása, az infláció következményeinek mérlegelése.</p> <p>A hitelfelvétel és az eladósodás összefüggéseinek felismerése az egyén, a nemzetgazdaság és a világgazdaság szintjén; az eladósodás és az adósságválság kialakulásának folyamata, az összefüggések feltárása.</p> <p>A nemzetközi pénzügyi szervezetek szerepének és feladatainak megismerése.</p> <p>A gazdasági, pénzügyi folyamatokhoz kapcsolódó hírek, adatok gyűjtése, értelmezése, vélemények ütköztetése; egyszerű valutaátváltási feladatok megoldása.</p>	<p><i>Informatika:</i></p> <p>digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a családi gazdálkodás, a jövedelem, hitelfelvétel.</p>
---	---

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Gazdasági szerkezet, GDP, GNI, piacgazdaság, költségvetés, integráció, területi fejlettségi különbség, K+F, globalizáció, pénztőke, működőtőke, adósságválság, Nemzetközi Valutaalap (IMF), Világbank, WTO, OECD.</p>
--	--

<i>Topográfiai ismeretek</i>	A világ meghatározó jelentőségű tőzsdéinek helyszínei.
------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői. Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzői, területi sajátosságainak vonásai, értékei és problémái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyarsághoz, a hazához, a szűkebb és tágabb környezetükhöz való kötődés megerősítése hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismertetésével.</p> <p>A kedvezőtlen népesedési folyamatok társadalmi, gazdasági következményeinek beláttatása.</p> <p>A kreatív, vállalkozó szemléletű gondolkodás megalapozása az egyén, a helyi és a regionális közösségek gazdaságfejlesztésében betöltött szerepének, lehetőségeinek felismertetésével.</p> <p>Az érdeklődés felkeltése a szűkebb és tágabb környezetüket érintő társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve fejlesztések, döntések megismerése iránt.</p> <p>A földrajzi ismeretek alkalmazási képességének kialakítása a hazai földrajzi térben; a hazánkkal, a Kárpát-medencével kapcsolatos társadalmi-gazdasági tartalmú információk, hírek értelmezése, a kritikai gondolkodás fejlesztése.</p>	

<i>27) Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p><i>A magyarországi társadalmi-gazdasági fejlődés jellemzői</i></p> <p>A természeti és társadalmi erőforrások jellemzése.</p> <p>A gazdasági rendszerváltás következményeinek bemutatása.</p> <p>Napjaink jellemző társadalmi és gazdasági folyamatainak megismerése, a társadalmi– gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A magyarországi régiók földrajzi jellemzői</i></p>	<p><i>Történelem,</i></p> <p><i>társadalmi és</i></p> <p><i>állampolgári</i></p> <p><i>ismeretek:</i></p> <p>Magyarország történelme.</p>

<p>Az egyes régiók jellemző erőforrásainak megismerése, földrajzi adottságainak összehasonlító értékelése; a társadalmi– gazdasági központok megismerése.</p> <p>A társadalmi– gazdasági fejlődés és fejlettség területi különbségeinek bemutatása, az összefüggések feltárása, a lehetséges fejlődési utak, húzóágazatok prognosztizálása.</p> <p>A védelem alatt álló természeti, kulturális értékek, nemzeti parkok, világörökségi helyszínek értékeinek rendszerezése, idegenforgalmi szerepük feltárása.</p> <p>Az idegenforgalom társadalmi adottságainak (infrastruktúra, szolgáltatások) értékelése, a legfontosabb idegenforgalmi célpontok bemutatása.</p> <p><i>Az országhatáron átívelő kapcsolatok</i></p> <p>A regionális szerveződések földrajzi alapjainak feltárása; eurorégiók a Kárpát– medencében, működésük értelmezése.</p> <p>Hazánk Európai Unióban betöltött szerepének megismerése, nemzetközi gazdasági kapcsolataink bemutatása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> az épített környezet értékei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> védett növények és állatok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hazai tájokról készült leírások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> kulturális érték, a hazánkban élő nemzetiségek kulturális értékeinek tisztelete.</p>
--	--

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Természeti és társadalmi erőforrások, gazdasági rendszerváltozás, eladósodás, működőtőke-befektetés, területi fejlettségkülönbség, tranzitforgalom, gazdasági szerkezetváltás, húzóágazat, idegenforgalom, személygépkocsi-gyártás, vegyipar, ipari park, hungarikum, nyitott gazdaság, eurorégió.</p>
<p><i>Topográfiai ismeretek</i></p>	<p>Magyarország megyéi, megyeszékhelyei és megyei jogú városai. Településpéldák az alábbi szempontokból:</p>

	határátkelőhely, vallási és kulturális központ, a kitermelés és az energiagazdaság központjai, élelmiszer-, gép- és vegyipari központ, válságterület települése, idegenforgalmi központ, védett természeti és kulturális érték helyszíne, világörökség helyszín.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az Európai Unióról tagállamai, a közösség működésének alapvető elemei, az egyes kontinensrészek természeti és társadalmi-gazdasági jellemzői.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az Európai identitástudat továbbfejlesztése az Európai Unió, illetve a kontinens országai természeti és társadalmi-kulturális sokszínűségének felismertetésével, az Unió tagországai által közösen megfogalmazott értékek iránti tisztelet, a felelős közösségi magatartás iránti igény kialakításával.</p> <p>Nyitottság kialakítása az országok természeti és kulturális értékeinek megismerése iránt.</p> <p>Az Európai Unióval, illetve a kontinens országaival kapcsolatos hírek, információk értelmezése, érdeklődés kialakítása a közösséget, a kontinens országait érintő témák, események megismerése iránt. Az Európai Unión belüli különbségek okainak felismertetése, az ezek kiegyenlítésére irányuló programok, alapok jelentőségének megértése.</p>	

28) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az Európai Unió</i></p> <p>Az együttműködés kialakulását és elmélyítését segítő tényezők, az ágazati és regionális együttműködés területei és konkrét példáinak megnevezése. Az Európai Unió mint gazdasági erőter elhelyezése a világgazdaságban.</p>	<p><i>Történelem,</i></p> <p><i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Európa a 20. század második felében, az Európai Unió kialakulása,</p>

<p>A területi fejlettség különbség jellemzői, az eltérő gazdasági fejlettség okainak feltárása; a regionális politika lényegének megértése.</p> <p><i>A területi fejlettség különbségei Európában</i></p> <p>Az Európai Unió magterületei: Németország, Franciaország, a Benelux államok és az Egyesült Királyság gazdaságának szerepe az Európai Unió gazdaságában.</p> <p>Fejlett gazdaságú országok Európa közepén: Ausztria és Svájc gazdaságának összehasonlítása, a fejlődés sajátos vonásainak kiemelése.</p> <p>A gazdasági felzárkózást lehetőségeinek és nehézségeinek bemutatása Olaszország, Spanyolország és Görögország példáján.</p> <p>Kelet-Közép-Európa és Délkelet-Európa rendszerváltó országai: a piacgazdaságra történő áttérés társadalmi és gazdasági következményeinek bizonyítása. Csehország, Lengyelország, Szlovákia, Románia gazdasági fejlődésének összehasonlítása. A jugoszláv utódállamok (délszláv országok) eltérő fejlődési útjai, a fejlődést nehezítő társadalmi- gazdasági tényezőinek kiemelése.</p> <p>Kelet- Európa: az elhúzódo gazdasági átalakulás következményei Ukrajna gazdaságának példáján. Oroszország társadalmi- gazdasági fejlődésének sajátos vonásai, az ország világgazdasági szerepének alakulásában.</p> <p>Egy választott térség / ország megadott szempontok szerinti bemutatása pl. prezentáció készítésével különböző forrásokból gyűjtött információk alapján.</p>	<p>Szovjetunió, szocializmus.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> útleírások, tájleírások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> más kultúrák értékeinek tisztelete.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Gazdasági unió, eurózóna, Schengeni egyezmény, uniós támogatás, területi fejlettségkülönbség, regionális politika, magterület, periféria terület, felzárkózás.</p>
<p><i>Topográfiai ismeretek</i></p>	<p>Európa országai és fővárosai. A magyarsághoz kötődő határon túli területek központjai.</p> <p>Antwerpen, Barcelona, Bilbao, Birmingham, Csernobil, Donyeck, Dubrovnik, Europoort, Fiume (Rijeka), Genova,</p>

	<p>Gibraltár, Glasgow, Göteborg, Lyon, Manchester, Marseille, Milánó, Murmanszk, Nápoly, Odessza, Rotterdam, Sevilla, Split, Strasbourg, Szentpétervár, Theszaloníki, Torino, Várna, Velence, Volgográd.</p> <p>Bonn, Brassó, Bréma, Brno, Constanța, Dortmund, Drezda, Duisburg, Frankfurt, Galați, Gdańsk, Genf, Graz, Halle, Hamburg, Hannover, Karlovy Vary, Katowice, Köln, Krakkó, Linz, Lipcse, Lódz, München, Ostrava, Ploiești, Plzeň, Rostock, Salzburg, Stuttgart, Szczecin, Trieszt, Zürich.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi-gazdasági jellemzői	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az egyes kontinensek természetföldrajzi jellemzői, kontinensek, illetve azok meghatározó jelentőségű országcsoportjainak társadalmi-gazdasági és környezeti sajátosságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A fejlett országok felelősségének felismertetése a perifériatársadalmak problémáinak mérséklésében, a nemzetközi összefogás szükségességének beláttatása.</p> <p>A földi gazdasági erőter folyamatos átrendeződésének felismertetése, okainak megértetése.</p> <p>Világunk természeti és társadalmi-kulturális sokszínűségének felismertetése, ezekben rejlő értékek megőrzése iránti felelősség kialakítása.</p> <p>Nyitottság kialakítása más országok természeti és kulturális értékeinek megismerése iránt.</p> <p>A Föld közeli és távoli országaival kapcsolatos hírek, információk értelmezése, érdeklődés felkeltése a közösséget, az egész emberiséget érintő témák, események megismerése iránt. Az általános emberi jogok (pl. az egészséges környezethez, a tanuláshoz való jog) érvényesülése iránti elkötelezettség, az emberi értékek iránti tisztelet kialakítása.</p> <p>A szociális kompetencia fejlesztése a segítő szándékú, az emberi fejlődést szolgáló karitatív tevékenység tiszteletének, illetve az ebben való közreműködés képességének alakításával.</p>	

29) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ázsia regionális földrajza</i></p> <p>Délnyugat– Ázsia világgazdasági jelentőségének bemutatása; a szénhidrogénkincs szerepének igazolása a térség fejlődésében. A kultúrák találkozásának bemutatása Törökország példáján; Izrael fejlődésének társadalmi– gazdasági tényezői.</p> <p>Japán meghatározó szerepe Kelet– és Délkelet– Ázsia gazdasági fejlődésében. A feltörekvő új gazdasági hatalmak (Kína és India) fejlődésének sajátos vonásai.</p> <p>Délkelet– Ázsia gyorsan iparosodott országainak fejlődési sajátosságai, az eltérő fejlődési utak magyarázata.</p> <p>Ázsia elmaradott, szegény térségeinek bemutatása, a társadalmi-gazdaság problémák értelmezése és magyarázata.</p> <p><i>Amerika regionális földrajza</i></p> <p>Az Amerikai Egyesült Államok szerepének bemutatása a világ gazdasági és pénzügyi folyamatainak alakulásában. A gazdasági fejlődés sajátosságai, területi jellemzése, az összefüggések bizonyítása; az országon belüli gazdasági-területi átrendeződés sajátos vonásainak és okainak bemutatása.</p> <p>A NAFTA USA-n kívüli tagországai (Kanada és Mexikó), szerepük az együttműködésben példák alapján.</p> <p>Latin– Amerika gazdasági fejlődését befolyásoló tényezők, társadalmi– történelmi adottságok bemutatása; a fejlettség területi különbségei, a gazdasági fejlődés gócpontjainak jellemzői. A fejlődés ellentmondásainak feltárása az adóparadicsomok példáján; az országok világgazdasági szerepének bemutatása példák alapján.</p> <p>Brazília feltörekvő gazdaságának jellemzése, a fejlődést elősegítő és megnehezítő tényezők kiemelése.</p> <p><i>Afrika regionális földrajza</i></p>	<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> ókori öntözéses kultúrák (Egyiptom, Mezopotámia, India, Kína), világvallások gyarmatosítás, nagy földrajzi felfedezések, az Amerikai Egyesült Államok megalakulása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> útleírások, tájleírások.</p> <p><i>Művészetek:</i> távoli tájak népeinek kulturális értékei.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> más kultúrák értékeinek tisztelete.</p>

<p>A gazdasági fejlődést befolyásoló természeti és társadalmi tényezők értékelése; a fejlettség területi különbségeinek bemutatása, az okok feltárása, a gazdasági fejlődést nehezítő tényezők elemzése.</p> <p>Észak– Afrika és trópusi Afrika földrajzi adottságainak összehasonlítása, a társadalmi-gazdasági felzárkózás lehetőségeinek példái. A Dél– afrikai Köztársaság fejlődésében szerepet játszó tényezők bemutatása.</p> <p>Egy választott térség vagy ország megadott szempontok szerinti bemutatása pl. prezentáció készítésével különböző forrásokból gyűjtött információk alapján.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Világgazdasági centrum-periféria, gyarmatosítás, posztindusztriális társadalom, technopolisz, hightech ágazat, K+F, duális gazdaság, demográfiai válság, feltörekvő ország, üdülősziget, adóparadicsom, ültetvény, farm, eladósodás, adósságválság, éhségövezet, OPEC.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Fülöp-szigetek, Indonézia, Irak, Irán, Malajzia, Tajvan; Algéria, Csád, Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Guinea, Kenya, Libéria, Líbia, Marokkó, Nigéria, Tunézia; Amerikai Egyesült Államok, Argentína, Bolívia, Chile, Brazília, Kanada, Kuba, Mexikó, Nicaragua, Panama, Venezuela.</p> <p>Abuja, Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó, Tel-Aviv, Pretoria, Atlanta, Brazíliaváros, Buenos Aires, Caracas, Chicago, Dallas, Havanna, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Seattle, Washington.</p> <p>Adóparadicsomok és üdülő szigetek példái.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>VIII. Globális kihívások – a fenntarthatóság kérdőjelei</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az egyes kontinensek, országok feldolgozása során megismert konkrét környezeti problémák. Magyarország környezeti állapota, védendő természeti és társadalmi– kulturális értékei. A Világörökség részeként megnevezett értékek megismertetése; a geoszférák környezeti problémáinak feltárása.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak megértése, hogy a természeti és a társadalmi– gazdasági folyamatok közötti egyensúly megőrzése, a környezettudatos termelés és fogyasztás elvének érvényesülése Földünk jövője szempontjából alapvető fontosságú. A lokális folyamat – globális következmény elv értelmében az egyén és a helyi közösségek felelőségének belátása. A környezeti témák iránti folyamatos tájékozódás igényének, a környezetbarát termékek, eljárások megismerése iránti igény kialakítása, a témához kapcsolódó médiában elhangzó információk kritikus értelmezése.</p> <p>Törekvés a fogyasztási szokások környezeti szempontokat szem előtt tartó átalakítására, a tudatos fogyasztói magatartásra baráti és családi körben egyaránt.</p> <p>A természeti környezet, a természetes tájak és életközösségek sokszínűségében rejlő szépség felismertetése, a megőrzését segítő magatartásforma kialakítása. A témában megszerzett ismeretek tudatos alkalmazása a mindennapi életben, és majd később a munka világában is.</p>
--	--

30) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A globálissá váló környezetszennyezés és következményei</i> A szférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése, az összefüggések feltárása, a lokális szennyeződés globális következményeinek igazolása példákkal; a környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatásának bemutatása.</p> <p><i>Demográfiai és urbanizációs válság</i> A népességrobbanás kialakulása, következményei, a folyamat összefüggéseinek, területi jellemzőinek feltárása. Eltérő népesedési folyamatok: csökkenő lélekszámú és intenzíven növekvő társadalmak jellemzőinek bemutatása példákön. A nagyvárosok terjeszkedése: az urbanizációs folyamat területi jellemzőinek, ellentmondásainak, társadalmi-gazdasági következményeinek feltárása példákkal.</p> <p><i>Élelmiszertermelés és -fogyasztás területi ellentmondásainak felismerése. A fokozódó mezőgazdasági termelés környezeti hatásainak igazolása példákkal.</i> A bioszféra és a talaj sérülékenységének felismerése. A genetikailag módosított termékek előállításának, elterjedésének lehetséges hatásai. A biogazdálkodás jellemzése.</p> <p><i>A mind nagyobb mértékű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei</i> A nyersanyag- és energiaválság kialakulásának folyamata. Az energia- és nyersanyag-hatékony gazdálkodás lényegének megismerése, az alternatív energiaforrások hasznosítási problémáinak feltárása. A környezeti szempontok érvényesíthetőségének bemutatása a termelésben és a fogyasztásban, a fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói magatartás jellemzőinek összegyűjtése, összevetése.</p>	<p><i>Kémia:</i> a szennyeződésekhez kapcsolódó kémiai folyamatok, szennyezőanyagok, gyártási folyamatok, műanyagok, égés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti ártalmak, egészséges táplálkozás, hiánybetegségek, elhízás, GMO, rendszertan, védett növények és állatok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfia, urbanizáció.</p> <p><i>Fizika:</i> energia.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családtervezés, tudatos fogyasztói magatartás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások</p>

<p>A hulladékkezelés és a hulladékgyűjtés fontosságának igazolása, a különböző megoldási lehetőség összevetése.</p> <p><i>A környezet- és a természetvédelem feladatai.</i></p> <p>Az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségei, a tevékeny közreműködés példáinak bemutatása. A helyi szerveződések, illetve a regionális és nemzetközi összefogás példái a környezet védelme és a fenntarthatóság eléréseért.</p> <p>A természeti- táji értékek és az emberiség kultúrkincsének védelmében tett lépések fontosságának, jelentőségének feltárása.</p> <p>A legfontosabb nemzetközi szervezetek tevékenységének bemutatása, a főbb egyezmények, irányelvek célkitűzéseinek megismerése. A megvalósítás eredményeinek és nehézségeinek feltárása.</p> <p>A témakörhöz kapcsolódó aktualitások bemutatása források feldolgozásával.</p>	<p>használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika: a jövő generációért érzett felelősség.</i></p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Elsivatagosodás, elszikesedés, talajpusztulás, ózonritkulás, globális klímaváltozás, savas csapadék, radioaktív szennyeződés, biodiverzitás csökkenése, ivóvízellátás, vízhiány, vízszennyezés, népességrobbanás, élelmezési válság, urbanizációs problémák, fogyó és megújuló energiaforrások, energiahatékonyság, veszélyes hulladék, szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítása, fenntarthatóság.</p> <p>ENSZ, FAO, UNESCO, WHO, WWF, Greenpeace, kiotói egyezmény.</p>
<p><i>Topográfiai ismeretek</i></p>	<p>Környezeti világegyezmények aláírásának helyszínei.</p> <p>Regionális és globális hatású társadalmi-gazdasági és környezeti katasztrófák kipattanásának helyszínei.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók legyenek képesek a különböző szempontból elsajátított földrajzi (általános és leíró természet-, illetve társadalom-, valamint gazdaságföldrajzi) ismereteik szintetizálására. Rendelkezzenek valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről.</p> <p>Legyenek képesek a térkép információforrásként történő használatára, a leolvasott adatok értelmezésére. Ismerjék fel a Világegyetem és a Naprendszer felépítésében, a bolygók mozgásában megnyilvánuló törvényszerűségeket.</p> <p>Tudjanak tájékozódni a földtörténeti időben, ismerjék a kontinenseket felépítő nagyszerkezeti egységek kialakulásának időbeli rendjét, földrajzi elhelyezkedését.</p> <p>Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni az egyes geoszférák sajátosságait, jellemző folyamatait és azok összefüggéseit. Lássák be, hogy az egyes geoszférákat ért környezeti károk hatása más szférákra is kiterjedhet.</p> <p>Legyenek képesek a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggések és törvényszerűségek értelmezésére.</p> <p>Legyenek képesek alapvető összefüggések és törvényszerűségek felismerésére és megfogalmazására az egész Földre jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatosan.</p> <p>Tudják elhelyezni az egyes országokat, országcsoportokat és integrációkat a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban, tudják értelmezni a világgazdaságban betöltött szerepüket.</p> <p>Legyenek képesek összevetni és értékelni az egyes térségek, illetve országok eltérő társadalmi-gazdasági adottságait és az adottságok jelentőségének időbeli változásait.</p> <p>Ismerjék a globalizáció gazdasági és társadalmi hatását, értelmezzék ellentmondásait.</p> <p>Ismerjék a monetáris világ jellemző folyamatait, azok társadalmi-gazdasági hatásait.</p> <p>Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit, a gazdasági fejlettség területi különbségeit és ennek okait.</p>
--	---

	<p>Példákkal támasszák alá Európai Unió egészére kiterjedő, illetve a környezető országokkal kialakult regionális együttműködések szerepét</p> <p>Tudják elhelyezni hazánkat a világgazdaság folyamataiban.</p> <p>Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Ismerjék az egész Földünket érintő globális társadalmi és gazdasági problémákat.</p> <p>Tudjanak érvelni a fenntarthatóságot szem előtt tartó gazdaság, illetve gazdálkodás fontossága mellett.</p> <p>Ismerjék az egyén szerepét és lehetőségeit a környezeti problémák mérséklésben, nevezik meg konkrét példáit.</p> <p>Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések elvégzésére, a tapasztalatok rögzítésére és összegzésére.</p> <p>Legyenek képesek különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére és feldolgozására, az információk összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ennek során alkalmazzák digitális ismereteiket.</p> <p>Legyenek képesek véleményüket a földrajzi gondolkodásnak megfelelően megfogalmazni, logikusan érvelni.</p> <p>Tudják alkalmazni ismereteiket földrajzi tartalmú problémák megoldása során a mindennapi életben.</p> <p>Tudják földrajzi ismereteiket felhasználni különböző döntéshelyzetekben.</p> <p>Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre a földrajzi-környezeti tartalmú feladatok megoldásakor.</p> <p>Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan gyarapítsák tovább földrajzi ismereteiket.</p> <p>Legyenek képesek topográfiai tudásuk alkalmazására más tantárgyak tanulása során, illetve a mindennapi életben.</p> <p>Ismereteik alapján biztonsággal tájékozódjanak a földrajzi térben, illetve az azt megjelenítő különböző térképeken. Ismerjék a tananyagban meghatározott topográfiai fogalmakhoz kapcsolódó tartalmakat.</p>
--	---

HELYI TANTERV
INFORMATIKA

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

HUMÁN TAGOZAT		
9. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Az informatikai eszközök használata	4	4+8
Alkalmazói ismeretek	30	30+30
Óraszám összesen	34	72
10. évfolyam		
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	10	10
Infokommunikáció	6	6+2
Az információs társadalom	8	8+4
Könyvtári informatika	6	6
Alkalmazói ismeretek		36
- <i>Prezentáció készítés (alap)</i>		
Óraszám összesen	30	72

REÁL TAGOZAT		
9. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Az informatikai eszközök használata	4	4+16
Alkalmazói ismeretek	30	30+90
- <i>Szövegszerkesztés(alap)</i>		
- <i>Táblázatkezelés(alap)</i>		

- <i>Prezentáció készítés(alap)</i>		
Óraszám összesen	34	144
10. évfolyam		
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	10	10
Infokommunikáció	6	6
Az információs társadalom	8	8
Könyvtári informatika	6	6
Alkalmazói ismeretek		114
- <i>Prezentáció készítés (haladó)</i>		
- <i>Adatbázis kezelés (haladó)</i>		
- <i>Szövegszerkesztés (haladó)</i>		
- <i>Táblázatkezelés (haladó)</i>		
- <i>Weblap készítés, grafika (alap)</i>		
Óraszám összesen	30	144
11. évfolyam		
Informatikai alapismeretek		6
Weblap készítés (haladó)		31
Könyvtárhasználat		4
Képszerkesztés		31
		72
12. évfolyam		
Algoritmizálás, adatmodellezés		20
Programozás		44
Óraszám összesen		64

NYELVI TAGOZAT		
9. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Az informatikai eszközök használata	4	4+2
Alkalmazói ismeretek	30	30
Óraszám összesen	34	36

10. évfolyam		
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	10	10
Infokommunikáció	6	6+2
Az információs társadalom	8	8+4
Könyvtári informatika	6	6
Óraszám összesen	30	36

MŰVÉSZETI TAGOZAT		
9. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Az informatikai eszközök használata	4	4+2
Alkalmazói ismeretek	30	30
Óraszám összesen	34	36
10. évfolyam		
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	10	10
Infokommunikáció	6	6+2
Az információs társadalom	8	8+4
Könyvtári informatika	6	6
Óraszám összesen	30	36

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Információs társadalom	18
Informatikai alapok – hardver	10
Informatikai alapok – szoftver	10

Szövegszerkesztés (Alap+Haladó)	35
Adatbázis kezelés (Alap+Haladó)	40
Táblázatkezelés (Alap+Haladó)	31
Óraszám összesen	144
12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Web szerkesztés és grafika (Alap+Haladó)	45
Prezentáció (bemutató) (Alap+Haladó)	49
Összetett feladatok megoldása Office alkalmazással	34
Óraszám összesen	128

ESTI TAGOZAT		
11. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Az informatikai eszközök használata	4	4+2
Alkalmazói ismeretek	30	30
Óraszám összesen	34	36
12. évfolyam		
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	10	10
Infokommunikáció	6	6+2
Az információs társadalom	8	8+4
Könyvtári informatika	6	6
Óraszám összesen	30	36

INFORMATIKA

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika műveltségterület fejlesztési céljai – a tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak az informatikához. Az informatika műveltségterület egyes elemeinek elsajátíttatása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetencia fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. *Az informatikai eszközök használata* témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az alkalmazói ismeretek témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával

szembeni attitűd, fejleszhető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, probléma alapú feladatok sikeres alkalmazása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre a *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakörben kerül sor. Feladataink, kötelességeink, önkéntes és szabadidős tevékenységeink elvégzése, a közösségi életformák gyakorlása döntések sorozatából tevődik össze. A problémamegoldás az élet minden területén jelen lévő alaptevékenység, melynek sajátosságait a tanulókkal egyrészt a problémamegoldás elméletének, lépéseinek, eszközeinek, módszereinek, általános szempontjainak elsajátításával, másrészt a problémamegoldás általános elveinek más műveltségi területeken való gyakorlati alkalmazásával érdemes megismertetni.

A problémamegoldás egyes részfolyamatait, például az információ szerzése, tárolása, feldolgozása önálló problémaként jelenhetnek meg. A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel rész elsajátítása során a tanuló megismerkedik az algoritmizálás elméleti módszereivel, a szekvenciális és vezérlésvű programok alapvető funkcióival, majd az elméleti megalapozást követően a gyakorlatban készítik és tesztelik számítógépes programokat.

Az elkészített programok segítségével más műveltségi területek problémái tanulmányozhatók, illetve különböző jelenségek szimulálhatók. A problémamegoldási ismeretek tanítása a mások által készített programok algoritmusainak értelmezését, az alkalmazói képesség kialakítását és a kritikus szemléletet is támogatja.

Az *infokommunikáció* térnyerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az

interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását.

Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. A túlzott vagy helytelen informatikai eszközhasználat veszélyeket rejthet, melyekre érdemes felhívni a figyelmet, hasznos lehet megismerni azokat a módszereket, amelyekkel a veszélyek elkerülhetők.

Az infokommunikáció témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szerezniük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A médiainformatika témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban való alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is.

Az információs társadalom témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusan és biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára, pl. a

médiában szereplő események különböző szempontok szerinti értelmezésére, a társakkal történt esetek megbeszélésére, a lehetséges megoldási alternatívák kifejtésére.

A *könyvtárhasználat* oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapi életben az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értékének megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulóknál a könyvtári információszerzéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló modern technikai lehetőségek.

Az *informatikai eszközök használata* a számítógépteremben lévő szabályok betartásával és az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával építő módon hat az erkölcsi gondolkodásra, a testi és lelki egészségre.

Az informatikai eszközök használata során, a megismert hardverelemek bővülésével a digitális és a természettudományos kompetencia is fejlődik. A papír nélküli nyomtatási lehetőségek megismerése, az analóg információk digitalizálása erősíti a környezettudatosságot, felkészíti a tanulókat a fenntarthatóság megteremtéséből adódó feladatokra.

A biztonságos adattárolás megismerésével, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével fejleszthető az erkölcsi gondolkodás. A digitális eszközök használatával fejlődnek a diákok technikai készségei.

Az alkalmazói ismeretek során a tanulók dokumentumokat szerkesztenek, amely fejleszti az anyanyelvi kommunikációt, a digitális kompetenciát, az esztétikai érzéket és az önálló tanulást. A személyes dokumentumok készítése fejleszti az önismeretet, segíti a pályaorientációt. A multimédiás dokumentumok készítése támogatja a médiatudatosságra nevelést. A táblázatok kezelésére alkalmas programokkal végzett műveletek során nyert információk támogatják a felhasználót az önálló döntésben, segítik a matematikai, a digitális, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák fejlesztését és a hatékony, önálló tanulást.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör hozzájárul az önismereti és a társas kapcsolati kultúra fejlesztéséhez. A problémamegoldás során a tanulók megtapasztalják, hogy egy nagyobb probléma akkor oldható meg hatékonyan, ha azt kisebb részekre bontják és a feladat megoldása közben csoportban dolgoznak együtt. A csoportmunka szervezése hozzájárul az önismeret fejlesztéséhez valamint a társak megértéséhez, elfogadásához.

Az angol nyelvű utasításkészletet tartalmazó programozási nyelvek használata segíti az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztését. A programozással foglalkozó diák a program használatát bemutató dokumentumok, illetve hibáüzenetek értelmezése során rákényszerül az angol nyelvű szövegek olvasására és azok megértésére. A feladathoz tartozó problémák programozására angol nyelvű minták, megoldási javaslatok, források találhatóak az interneten, emellett angol nyelvű fórumokon is tanácsot lehet kérni. A fellelhető tudásanyag áttanulmányozása, illetve a fórumokon való levelezés során jelentősen mélyül a tanulók angol nyelvű tudása, fejlődik kommunikációs képességük.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör támogatja a matematikai kompetencia fejlesztését, mert a matematikai problémák algoritmizálása és az algoritmus programmal történő megvalósítása során a tanuló használja a diszkussziót, a folyamat során hangsúlyossá válik a logikus gondolkodás. Az algoritmizálás során a matematika órákon megismert képletek alkalmazására, átalakítására kerül sor. Az alkotás során igényné válik a felhasználóbarát program írása, a szakkifejezések megfelelő használata, a matematikai készségek rugalmas alkalmazása. A programírás végén a tanulók teszteléssel ellenőrzik munkájukat, felismerik a programhasználatához szükséges felhasználói dokumentumok fontosságát.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör összekapcsolódhat a természettudományos és technikai kompetenciafejlesztéssel, mert a természettudományos problémák megoldásának algoritmizálása és programmá történő kódolása során a tanuló megismeri a tudományos ismeretszerzés módszereit, felismeri az

összefüggések matematikai képletekkel való felírásának jelentőségét. A tantárgyi integráció során alkalmazott oktatóprogramok, tantárgyi szimulációk tanulmányozása erősíti a tanuló megfigyelő képességét. A méréseknél és azok kiértékelésénél az eszközök kezelése veszéllyel járhat, emiatt kötelező jelleggel érvényt kell szerezni a balesetmentes viselkedési formáknak.

Az *infokommunikáció* témakör során szerzett tapasztalatok támogatják a médiatudatosságra nevelést. A hagyományos média mellett az elektronikus média mindennapjaink nélkülözhetetlen részévé vált. Az információszerzés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás sem képzelhető el digitális média nélkül. Az informatika tantárgy kiemelt célja, hogy a tanuló az információs társadalom aktív és kritikusan gondolkodó részvevője legyen. A médiatudatos oktatás célja, hogy a tanuló az elképesztő mennyiségű információból legyen képes kiválasztani a hiteles információt. Fontos, hogy a diákok meg tudják különböztetni a valóságot és a virtuális világot. A multimédia jelentős szerepet játszik társadalmunk megismerésében, ezért a média működésének megismerése nélkülözhetetlen az információk kritikus értelmezéséhez, ennek érdekében kerül sor a médiatudatos, kritikus gondolkodás ösztönzésére, az etikus viselkedés betartására. A média egyes elemei a manipuláció eszközei is lehetnek, a tudatos befolyásolás jelei jól azonosíthatók. A helyes médiahasználatra való felkészítéssel, a helyes viselkedésminták megfigyelésével megelőzhető a káros függőség kialakulása. Az eszközhasználat során ügyelni kell az önálló döntéshozatalon alapuló mértéktartásra. Fontos azoknak a helyzeteknek a felismerése, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés.

Az *információs társadalom* témakör tárgyalása során a tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a szociális kompetencia fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és kritikus részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, -feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készség szintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat. A társadalmi

tevékenységek hatással vannak a környezetre, a környezet megóvása érdekében a környezettudatos életmód kialakítására és az ezzel kapcsolatos információk keresésére is hangsúlyt kell fektetni.

Az online rendszerek megismerésével lehetővé válik a valós és virtuális kapcsolatok közötti különbségek azonosítása. A világhálóról származó tartalmak különböző hitelességűek, ezért eleinte csak a biztonságos információforrások használata javasolt, a későbbi évfolyamokon a tanulók tanulmányi feladataiknak, érdeklődésüknek megfelelően, körültekintően bővíthetik az alkalmazott források és felhasználások körét.

A *könyvtárhasználati* tudás a kiemelt fejlesztési területek mindegyikében elengedhetetlen, mivel minden téma megismerése hatékony és kritikai szemléletet igényel. Ezen belül is kiemelkedik a nemzeti műveltség, értékek és az egyetemes kultúra megismertetése, hiszen ezek alapvető eszközei az információforrások. A demokráciára nevelés és az állampolgári kompetencia fejlesztésének fontos része az információhoz való jog tudatosítása és a megszerzéséhez, megértéséhez, a társadalom érdekében való aktív felhasználásához szükséges tudás fejlesztése. Az információ feldolgozása sok erkölcsi kérdés megvitatását teszi szükségessé, melyekkel a tanulók társas kapcsolati kultúrája fejleszthető.

A könyvtári informatika keretén belül kerül sor annak a megtanítására, hogy hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások a tanulás során. A forrás- és könyvtárhasználat tanulása segít az információkeresés és a tanulás folyamatának megértésében, a tanulási stratégia fejlesztésében. A témakör a gyakorlatközpontúságból adódó folyamatos tevékenykedtetéssel és az együttműködést igénylő csoportmunkával járul hozzá a differenciáláshoz. Mind az anyanyelvi, mind a digitális kulcskompetenciák fejlesztése területén kiemelt jelentősége van az információs problémamegoldás folyamatának, valamint ezek bemutatásának. A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.

9–10. évfolyam (Esti 11-12. évfolyam)

Az *informatikai eszközök* átszövik világunkat, a számítógép mellett rengeteg intelligens eszköz jelenik meg. Csak azok tudják jól kihasználni az új információs társadalom lehetőségeit, akik rendszeresen alkalmazzák ezeket az eszközöket. Ebben a korosztályban a korábbi évek során fejlesztett készségeken alapuló alkotó felhasználásra és a rendelkezésre álló informatikai eszközök lehetőségeinek bővítésére kerül a hangsúly.

A technikai eszközök fejlődésével viszonylag könnyen elérhetővé válik a mozgóképek digitális formában való rögzítése, a digitális hang- és képfelvételek készítése, megosztása, a nagyméretű állományok könnyebb kezelése érdekében szükséges a tömörítési módok és eljárások megismerése is.

Életünk során sokszor kell döntéseket hoznunk a rendelkezésünkre álló információk alapján. A tanulók felismerik, hogy az informatikai eszközök segítségével, az *alkalmazói ismeretek* birtokában segíthetnek a hétköznapi életük során szükséges döntések előkészítésében.

A kommunikáció során kiemelt fontosságú a csoportok szervezése és működtetése, ennek érdekében ismerkednek meg a körlevél készítésével, az alkotás során szükséges fogalmakkal és a számítógéppel végzett műveletekkel. A pénzügyi számítások a hétköznapi élet során is fontos szerepet látnak el. A táblázatkezelő programmal statisztikai elemzéseket végezhetünk, az adatokat megfelelő típusú diagramokon jeleníthetjük meg. A táblázatkezelővel egyéb tantárgyi feladatokat is meg lehet oldani. Az adattáblák logikus felépítése, az adattáblák közötti kapcsolatok felismerése, az adatbázisokból lekérdezéssel történő információszerzés, a nyert adatok esztétikus formába rendezése segít az információk feldolgozásában, a megalapozott döntések előkészítésében, ezért fontos, hogy ezeket a műveleteket megismerjék a tanulók. *Az informatikai eszközökkel és módszerekkel történő problémamegoldás* közvetlen tanulmányozásának befejező képzési szakaszában a tanulók összetettebb problémákat oldanak meg. A tanulók az iskolai élethez köthető matematikai, természettudományi, nyelvi és egyéb problémákat dolgoznak fel, munkamódszerként elsősorban csoportos és projekt munkaformákat alkalmaznak.

Az összetettebb problémák algoritmusainak gyakorlati kivitelezéséhez a tanulók az ilyen problémáknak megfelelő összetett adatszerkezetekkel is találkoznak. Ebben a korban előtérbe kerül az igényes adatbevitel és -kivitel, valamint a felhasználóbarát vezérlőelemek ismerete.

A tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelően a számítógépet komplex módon használják tanulmányaik során. A problémamegoldó készségek fejlesztése érdekében tetszőleges eszközökkel történő mérési értékek begyűjtésére, ezen értékek kiértékelésére, másrészt az egyszerűbb, különös tekintettel a véletlen eseményeket tartalmazó, folyamatok modellezésére és szimulációjára kerül sor.

Az *infokommunikációs* gyakorlatok során a középiskolában a diákok önállóan határozzák meg a szükséges információkat, egyedül végzik a keresést, és a szerzett információkat önállóan képesek felhasználni. Képesek az információ hitelességének értékelésére. Az elkészült anyagaikat önállóan publikálják, megosztják az interneten.

A kommunikáció során a diákok az internetes lehetőségek széles tárházát használják, a hangsúly a csoportmunkát támogató alkalmazásokra kerül át. Felismerik az infokommunikációs eszközök mindennapi életre gyakorolt hatásait. Egyéb tantárgyi műveltségi területek fejlesztése érdekében kapott feladatok esetében önállóan használják az elektronikus média lehetőségeit, hatékonyan alkalmazzák a média kezeléséhez szükséges eszközöket.

Az *információs társadalom* témakör tárgyalása során a tanulók újabb, a korosztálynak megfelelő információkezeléssel kapcsolatos feladatokkal találkoznak, felkészülnek a veszélyek elhárítására, megismerik és értelmezik a jogi és etikai vonatkozásokat. Kiemelt szerepet kap az információforrások etikus alkalmazása és azok hitelességének értékelése. Tapasztalatot szereznek az informatikai eszközök helyes használatának elsajátításában, bővítik a kulturált együttélésre vonatkozó szabályokkal kapcsolatos ismereteiket és betartják azokat. Az informatikai eszközök használata jelentősen hozzájárul a társadalmi változásokhoz, ezért érdemes megismerni a fejlődés egyes szakaszait, feltárni az eszközök fejlettségének, elterjedtségének társadalmi, gazdasági, kulturális életre vonatkozó hatását és ezek összefüggéseit.

A tanulók bővítik az életkori sajátosságoknak és az igényeknek megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos ismereteiket, felismerik azok hétköznapi életben betöltött szerepét, céljait és törekednek a biztonságos, kritikus használatukra. A fejlesztés során a szolgáltatások kiválasztását követően a működés megfigyelése és megértése, az egyes funkciók kipróbálása, a működési algoritmusok azonosítása, az eljárások értő alkalmazása és a kritikus szemléletmód kialakítása kap hangsúlyos szerepet. Több szolgáltatás megismerését követően az egyes szolgáltatások és az alkalmazott eljárások összehasonlítása támogathatja a rendszerezést, az igények megfogalmazása segítheti a kritikai szemléletmód kialakítását.

A *könyvtárhasználat* önálló tanulásának záró szakaszában cél, hogy a tanuló minél átfogóbb és modernebb könyvtárképpel rendelkezzen, ismerje saját igényeit, szokásait, tudását,

annak érdekében, hogy azt tudatosan és hatékonyan alkalmazhassa, fejleszthesse tanulmányai és a középiskolai évek után is. A fejlesztés során az információs problémamegoldás folyamatának, a probléma megoldásának önálló, személyre, helyzetre szabott alakítása, irányítása zajlik tanulmányi és hétköznapi helyzetekben. Ennek érdekében a könyvtári rendszer általános internetes és a helyben elérhető könyvtárak teljes körű szolgáltatásai körében való önálló tájékozódás szükséges. A hatékony könyvtárhasználat érdekében a korábbi évek során megismert forrástípusok és konkrét források felhasználási célhoz viszonyított információs értékének megállapítására, újabb könyvtári, szakirodalmi és közhasznú adatbázisok és honlapok megismerésére, használatára kerül sor.

Az információkereső stratégia kialakításával és az etikai szempontokat is figyelembe vevő alkotó felhasználásával a tantárgyakhoz vagy a hétköznapi szituációkhoz kötött információt igénylő feladatokat a tanulók egyre önállóbban oldják meg.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A számítógépes perifériák használatbavétele. Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása. Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása. Az egészséges munkakörnyezet megteremtése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A számítógépes perifériák megismerése, használatbavétele, működésük fizikai alapjai</i></p> <p>A számítógép fő egységeinek megismerése, az alaplapp, a processzor, a memória főbb jellemzői.</p> <p>Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök használata, működési elve.</p>		<p><i>Fizika; kémia:</i> elektromágnesesség, optika, félvezetők, folyadékkristályok, színek, festékek, analóg és digitális jelek.</p>
<p><i>Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása</i></p> <p>Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztási szempontjainak megismerése.</p> <p>Digitalizáló eszközök.</p> <p>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózatok főbb feladatai és szolgáltatásai.</p>		

<p><i>Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása</i></p> <p>Az adatok biztonságos tárolásának szoftveres és hardveres biztosítása.</p> <p>Fájlok illetéktelenek által történő hozzáféréseinek megakadályozása.</p>		
<p><i>Az egészséges munkakörnyezet megteremtése</i></p> <p>Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet kialakítása.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások; a környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat, igény az egészséges életkörülményekre.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Digitális kamera, adatvédelem.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Alkalmazói ismeretek</p>	<p>Órakeret 30 óra</p>
	<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A digitális képek formáinak ismerete, képszerkesztő program használata. Karakter- és bekezdésformázások végrehajtása szövegszerkesztő programmal.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Körlevél készítése. Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása. Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i></p> <p>Nagyobb terjedelmű dokumentum szerkesztése.</p> <p>Élőfej, élőláb.</p> <p>Stílusok alkalmazása.</p> <p>Tartalomjegyzék készítése.</p> <p>Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>	<p><i>Fizika; kémia;</i></p> <p><i>biológia-egészségtan:</i></p> <p>projektmunka</p> <p>elkészítése; kísérlet</p> <p>vagy vizsgálat</p> <p>jegyzőkönyvének</p> <p>elkészítése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Gyűjtött információ- és képanyagból írásos összefoglaló készítése.</p> <p>Médiahasználat.</p>
<p><i>Körlevél</i></p> <p>A törzsdokumentum és az adattábla fogalmának megismerése.</p> <p>Dokumentum készítése körlevél funkció felhasználásával.</p> <p>Egyéb iskolai dokumentum készítése kiadványszerkesztő programmal.</p>	
<p><i>Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása</i></p> <p>Egyénileg készített, letöltött elemek (zene, fénykép, film, animáció stb.) elhelyezése közös multimédiás dokumentumban.</p> <p>Szöveg, kép elhelyezése a dokumentumban.</p> <p>Dokumentumok nyomtatási beállításai.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>szövegalkotás.</p> <p><i>Fizika; kémia;</i></p> <p><i>biológia-egészségtan:</i></p> <p>vizsgálatok</p> <p>eredményének</p> <p>prezentálása;</p> <p>projektmunka</p> <p>bemutatása.</p>
<p><i>Hangszerkesztés</i></p> <p>Digitális hangformátumok megismerése. A formátumok átalakítása.</p> <p>Hangszerkesztő program használata.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> saját</p> <p>munkák, gyűjtések</p> <p>felhasználása az</p>

	elektronikus hangalakítás során.
<p><i>Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése</i></p> <p>A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata.</p> <p>Utómunka egy videoszerkesztő programmal.</p> <p>A weblapkészítés alapjai.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Mozgóképi szöveggörnyezetben megfigyelt emberi kommunikáció értelmezése.</p> <p>Szöveggörnyezetben megfigyelt egyszerűbb (teret és időt formáló) képkapcsolatok, kép- és hangkapcsolatok értelmezése.</p> <p>Átélt, elképzelt vagy hallott egyszerűbb események mozgóképi megjelenítésének megtervezése, esetleg kivitelezése az életkornak megfelelő szinten (például story-board, animáció, interjú).</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Élőfej, élőláb, oldalszám, stílus, tartalomjegyzék, körlevél, törzsdokumentum, multimédia, videó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Egyszerű táblázatkezelési műveletek végrehajtása. Táblázatba foglalt adatokból célszerű diagramok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Problémamegoldás táblázatkezelővel. Adatkezelés táblázatkezelővel. Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Problémamegoldás táblázatkezelővel</i> A hétköznapi életben előforduló problémák megoldása. Tantárgyi feladatok megoldása. Függvények használata.		<i>Matematika:</i> kamatos kamat számítása, befektetésekkel, hitelekkel kapcsolatos számítások.
<i>Statisztikai számítások</i> Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben. Az adatok grafikus szemléltetése.		<i>Matematika:</i> számok, műveletek, egyéb matematikai szimbólumok (pl. képek, szakaszos ábrák, diagramok, táblázatok, műveletek, nyitott mondatok) alapján az általuk leírt valóságos helyzetek, történések, összefüggések elképzelése. <i>Biológia-egészségtan; kémia; fizika:</i> a természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és

	módszerek használata.
<i>Adatkezelés táblázatkezelővel</i> Adatok rendezése, szűrés. Függvények alkalmazása különböző lapokon lévő adatokra.	<i>Matematika; földrajz; fizika; kémia: táblázatok adatainak rendezése.</i>
<i>Térinformatikai alapismeretek</i> Térképek és adatbázisok összekötési lehetőségei. Útvonalkeresők, térképes keresők használata.	<i>Fizika; földrajz; matematika: a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjai és felhasználásuk. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.</i>
<i>Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása</i> Adatbázis létrehozása. Adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs. Adatbázis feltöltése. Algoritmusok alkalmazása a feladatmegoldásokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbázis, relációs adatbázis, adat, adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 10 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Algoritmusleíró eszközök ismerete és használata, egyszerűbb algoritmusok megírása. Fejlesztői környezet használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása csoportmunkában, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek komplex alkalmazása</i></p> <p>A problémamegoldáshoz szükséges informatikai eszközök kiválasztása. Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.</p>	<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Számítógépek használata. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Matematikai modellek, alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; földrajz: szövegfeldolgozás.</i></p>
<p><i>Problémák megoldása munkacsoportban. A problémamegoldó tevékenység tervezése</i></p> <p>Az iskolához és a köznapi élethez kapcsolódó problémák megoldásának tervezése és megvalósítása csoportmunkában.</p> <p>Projekt munkák informatikai eszközökkel történő kivitelezése.</p>	<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Számítógépek használata. Algoritmus követése, értelmezése, készítése.</p>

	<p>Matematikai modellek (pl. számítógépes programok), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség). Modell (ábra, diagram) alkotása, értelmezése fogalmakhoz. Közelítő értékek meghatározása, egyenletek, egyenletrendszerek megoldása, diagramok készítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; földrajz: szövegfeldolgozás.</i></p>
Kulcsfogalmak /fogalmak	Probléma, tervezés, megvalósítás, projektmunka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Algoritmus kódolása valamely fejlesztői környezetben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi problémák algoritmizálása. Tervezési eljárások, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen, a feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása, elemzése</i></p> <p>Tantárgyi problémák megoldási algoritmusainak tanulmányozása.</p> <p>Algoritmusok alkotása különböző tervezési eljárások segítségével, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei.</p> <p>Algoritmusok megvalósítása.</p> <p>Néhány típusalgoritmus vizsgálata.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; matematika; földrajz: szövegfeldolgozás.</p> <p>Fizika; kémia: összefüggések, folyamatok programozása.</p>
<p><i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata, megtervezése, értelmezése</i></p> <p>A beállítások értelmezése.</p>	
<p><i>Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése, használata.</i></p> <p><i>Adatmodellezés, egyszerű modellek megismerése</i></p> <p>Különböző adattípusok használata a modellalkotás során.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; matematika; földrajz: szövegfeldolgozás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tantárgyi probléma, alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, eredmény.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi szimulációs programok használata. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Mérések és szimulációk, a paramétermódosítás hatásai, törvényszerűségek megfogalmazása, modellalkotás egyszerű tevékenységekre</i></p> <p>Tantárgyi szimulációs programok használata.</p>	<p>Fizika; kémia: természettudományos folyamatokkal foglalkozó programok.</p>	

A beállítások hatásainak megfigyelése, a tapasztalatok megfogalmazása. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel. Modellalkotás egyszerű tevékenységekre.	<i>Matematika:</i> véletlen esemény, valószínűség.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérés, értékelés, eredmény, szimuláció, beállítás, modell.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 6 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Információ keresése, a hiteles és nem hiteles információ megkülönböztetése, az információ kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A feladatok elvégzéséhez szükséges információk azonosítása, meghatározása, megkeresése, felhasználása. A dokumentumok önálló publikálása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Önálló információszerzés</i> Információkeresési stratégia. Tartalomalapú keresés. Logikai kapcsolatok. A szükséges információ önálló meghatározása, a találatok szűkítése, kigyűjtése, felhasználása.	<i>Kémia; biológia; fizika:</i> természettudományos projektek kidolgozása, pályázati anyagok készítése. A számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása a mérés, információkeresés,	

	<p>bemutatók és a kommunikáció segítésére.</p> <p>A problémamegoldásra irányuló, hatékony információkeresés.</p>
<p><i>Az információk közlési célnak megfelelő alakítása, a manipuláció megismerése</i></p> <p>A találatok elemzése, értékelése hitelesség szempontjából.</p> <p>A közlés céljának felismerése.</p> <p>A reklámok manipulatív tevékenységének felfedése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: egy esemény információinak begyűjtése több párhuzamos forrásból, ezek összehasonlítása, elemzése, az igazságtartalom keresése, a manipulált információ felfedése.</i></p>
<p><i>A publikálás módszereinek megismerése, szabályai</i></p> <p>Az elkészült dokumentumok publikálása hagyományos és elektronikus, internetes eszközökkel.</p> <p>Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása az interneten.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Manipulálás, kétirányú információáramlás, adatfeltöltés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Az infokommunikációs eszközök ismerete. A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata. A kommunikáció elméletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Online kommunikáció folytatása, csoportmunka végzése egy vagy több résztvevővel. A legújabb két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek, valamint az elektronikus médiumok megfelelő kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Kommunikációra képes eszközök összekapcsolási lehetőségeinek megismerése</i> Többrésztvevős beszélgetős, kommunikációs program használata. Csoportmunka az interneten.	Idegen nyelvek: kommunikáció külföldi partnerekkel.	
<i>Az infokommunikációs eszközök mindennapi életre gyakorolt hatásának vizsgálata</i> A hagyományos infokommunikációs technológiák összehasonlítása az elektronikus és internetes lehetőségekkel. A túlzott internethasználatból kialakuló káros életformák azonosítása, a függőség elhárítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs program.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A legújabb infokommunikációs technológiák használata, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az új elektronikus és internetes médiumok készségszintű használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A hagyományos médiumoktól különböző, informatikai eszközöket alkalmazó lehetőségek, azok felhasználása a megismerési folyamatban</i></p> <p>Információszerzés internetes portálokról, médiatárakból, elektronikus könyvtárakból.</p>		<p>Földrajz: tájékozódás GPS segítségével. Helymeghatározás, ideális útvonalválasztás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Hírportál, médiatár, e-book, hangoskönyv.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 8 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	<p>Informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok.</p> <p>A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások. A problémák megoldása érdekében alkalmazott eljárások.</p> <p>Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Adatvédelmi fogalmak ismerete.</p> <p>Az információforrások hitelességének értékelése.</p> <p>Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése.</p> <p>Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.</p> <p>Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az adatvédelmi alapfogalmakkal és az információhitelesség megőrzési technikáival való megismerkedés</i></p> <p>Adatvédelmi fogalmak ismerete.</p> <p>Az információforrások hitelességének értékelése.</p> <p>Informatikai eszközök etikus használata.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: részvétel a társadalmi felelősségvállalásban.</i></p>
<p><i>Szerzői jogi alapfogalmak. Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése</i></p> <p>Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése.</p> <p>Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a célnak megfelelő információforrások, eszközök, módszerek kiválasztása.</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: a források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése, netikett. A forráskritika technikái.</i></p>
<p><i>Az információ és az informatika gazdaságra, környezetre, kultúrára, személyiségre, egészségre gyakorolt hatásának megismerése</i></p> <p>A globális információs társadalom jellemzői.</p> <p>Az informatikai kultúra jellemzői.</p> <p>Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése.</p> <p>Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a fenntarthatóság értékének és érdekének elfogadása, tudatos és cselekvő részvétel az emberi környezet állapotának megőrzésében, javításában.</i></p> <p><i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia: a</i></p>

	<p>számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása a mérés, információkeresés, bemutatók és a kommunikáció segítésére.</p> <p>Információs- és kommunikációs rendszerek felépítése, jelentőségük.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.</p> <p><i>Matematika:</i> matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések),</p>
--	---

	alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, informatikai biztonság, informatikai kultúra, információkezelés, adatvédelem, netikett, szerzői jog, szerzői alkotás, plágium, közkinccs, szabad felhasználás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos személyes tapasztalatok, vélemények gyűjtése, tapasztalatok cseréje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások szerepének felismerése, a szolgáltatások kritikus használata. A fogyasztói viselkedést meghatározó módszerek felismerése a médiában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Az e-szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek, biztonsági vonatkozásainak feltérképezése</i></p> <p>Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése.</p> <p>Elektronikus szolgáltatások megismerése, kritikus használata, értékelése.</p> <p>Az elektronikus szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek felismerése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A mindennapi tevékenységekben és a fogyasztói szokásokban megnyilvánuló egészség- és környezettudatosság. Összetett technológiai, társadalmi és ökológiai rendszerek elemzése.</p>	
<p><i>A fogyasztói viselkedést befolyásoló technikák felismerése a médiában</i></p> <p>Fogyasztói szükségletek azonosítása.</p> <p>A fogyasztói viselkedést befolyásoló módszerek megfigyelése és azonosítása. Tudatos vásárlókép kialakítása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt hatások.</p>	

	Tudatos vásárlás, fogyasztói szokások. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a manipulációs szándék, a hibás következtetések és a megalapozatlan ítéletek felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó, kritikus használat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Katalógus önálló használata. A települési könyvtár önálló használata. Önálló kézikönyvhasználat. A felhasznált irodalomjegyzék összeállítása segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtári rendszer szolgáltatásai és a különböző információforrások önálló felhasználása tanulmányi és egyéb feladatokhoz.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Könyvtártípusok, információs intézmények</i> A könyvtári rendszer szerepének, lehetőségeinek megismerése. A települési közkönyvtár önálló használata. Könyvtárlátogatás.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tanulási képesség fejlesztése, kulturált könyvtárhasználat.	
<i>Könyvtári szolgáltatások</i> A könyvtári információs rendszer szolgáltatásainak rendszerezése, felhasználása a tanulásban. A könyvtárközi kölcsönzés funkciójának megértése. Könyvtári és közhasznú adatbázisok használati útmutató segítségével való önálló használata. Rendszeres, a céloknak megfelelő könyvtár- és internethasználat.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvtárhasználat. <i>Ének-zene:</i> a könyvtár és az internet felhasználása.	

<p><i>Információkeresés</i></p> <p>A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága.</p> <p>Információkeresési stratégiák ismerete.</p> <p>Önálló információszerzés katalógusokból, adatbázisokból, általános és ismeretterjesztő művekből.</p> <p>Releváns információk kiválasztása hagyományos és elektronikus információhordozókból.</p> <p>Az iskolai tananyag elmélyítése és kibővítése önálló könyvtári kutatómunkával.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a könyvtári információkeresés.</p> <p>Az internetes adatgyűjtés technikai, linkek használata.</p> <p>Adatkeresés, anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével;</p> <p>egynyelvű szótárak, értelmező szótárak; szelekció, értékelés, elrendezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>ismeretszerzés szaktudományi munkákból.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i></p> <p>az ismeretszerzés folyamatának és eredményének kritikus értékelése.</p> <p>A problémamegoldásra irányuló, hatékony információkeresés.</p>
--	--

	<p><i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás valamely Európán kívüli kultúra művészetéről a történelmi, kultúrtörténeti összefüggések figyelembevételével.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei dokumentumok gyűjtése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a személyes pályatervnek, elképzeléseknek, szükségleteknek megfelelő információszerzés.</p>
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> A hiteles forrás jellemzőinek ismerete. Forrástípusok rendszerezése információs értékük szerint. A talált információk kritikus értékelése. Időszaki kiadványok önálló használata. Elektronikus könyvek, digitalizált dokumentumok. Az egyes tudományterületek alapvető segédkönyvtípusainak ismerete, önálló használata.</p>	<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).</p>

	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> segédkönyvek, kézikönyvek, szótárak, lexikonok használata, ismeretlen kifejezések jelentésének önálló megkeresése egynyelvű szótárakban.</p> <p>Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsonhatásának új jelenségei.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról. Információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal: időjárési helyzetkép, útvonaltervező, valutaváltó.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai</p>
--	--

	<p>kézikönyvek, atlaszok, lexikonok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a tömegkommunikáció formái, a tömegkommunikációt és a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények, modellek.</p> <p>Az audiovizuális szövegek, műsorok előállítását, nyelvi jellemzőit, közvetítését és értelmezését leíró fontosabb fogalmak és alapvető összefüggések.</p>
<p><i>Forráskiválasztás</i></p> <p>Komplex feladathoz való önálló forráskiválasztás a feladat céljának és a forrás információs értékének figyelembe vételével.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> kérdések megfogalmazása a szerző esetleges elfogultságaira, tájékozottságára, rejtett szándékaira, stb. vonatkozóan.</p> <p>Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő térkép kiválasztása.</p>

	<p>Különböző szövegek, hanganyagok, filmek, stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális (hangzó, képi és digitális) információk gyűjtése, szelekciója, rendszerezése, kritikája és felhasználása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> információforrások szűrésének szempontjai.</p>
<p><i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i></p> <p>Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése folyóiratcikkekről.</p> <p>Az interneten megjelent források hivatkozási technikájának megismerése, segítséggel való alkalmazása.</p> <p>Hivatkozásjegyzék, irodalomjegyzék készítése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése, netikett.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Könyvtári rendszer, múzeum, levéltár, információkeresési stratégia, rejtett bibliográfia, relevancia, kritikus forráshasználat, hivatkozás, plágium, hitelesség, önművelés, egész életen át tartó tanulás.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére</i></p> <p>tudjon digitális kamerával felvételt készíteni, legyen képes adatokat áttölteni kameráról a számítógép adathordozójára;</p> <p>ismerje az adatvédelem hardveres és szoftveres módjait;</p>
--	--

	<p>ismerje az ergonómia alapjait.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i></p> <p>legyen képes táblázatkezelővel tantárgyi feladatokat megoldani, egyszerű számításokat elvégezni;</p> <p>tudjon körlevelet készíteni;</p> <p>tudja kezelni a rendelkezésére álló adatbázis-kezelő programot;</p> <p>tudjon adattáblák között kapcsolatokat felépíteni, adatbázisokból lekérdezéssel információt nyerni. A nyert adatokat tudja esztétikus, használható formába rendezni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i></p> <p>tudjon algoritmusokat készíteni,</p> <p>legyen képes a probléma megoldásához szükséges eszközöket kiválasztani;</p> <p>legyen képes tantárgyi problémák megoldásának tervezésére és megvalósítására;</p> <p>ismerjen és használjon tantárgyi szimulációs programokat;</p> <p>legyen képes tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelésére;</p> <p>legyen képes egy csoportban tevékenykedni.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i></p> <p>legyen képes információkat szerezni, azokat hagyományos, elektronikus vagy internetes eszközökkel publikálni;</p> <p>legyen képes társaival kommunikálni az interneten, közös feladatokon dolgozni;</p> <p>tudja használni az újabb informatikai eszközöket, információszerzési technológiákat.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i></p> <p>ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;</p> <p>legyen képes értékelni az információforrásokat;</p>
--	--

	<p>ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;</p> <p>ismerje a szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmakat;</p> <p>ismerje az infokommunikációs publikálási szabályokat;</p> <p>ismerje fel az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásait;</p> <p>ismerje fel az informatikai eszközök használatának személyiséget és az egészséget befolyásoló hatásait;</p> <p>ismerje fel az elektronikus szolgáltatások szerepét,</p> <p>legyen képes néhány elektronikus szolgáltatás kritikus használatára;</p> <p>ismerje fel az elektronikus szolgáltatások jellemzőit, előnyeit, hátrányait;</p> <p>ismerje fel a fogyasztói viselkedést befolyásoló módszereket a médiában;</p> <p>ismerje fel a tudatos vásárló jellemzőit.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i></p> <p>legyen képes bármely, a tanulmányaihoz kapcsolódó feladata során az információs problémamegoldás folyamatát önállóan, alkotóan végrehajtani;</p> <p>legyen tisztában saját információkeresési stratégiáival, tudja azokat tudatosan alkalmazni, legyen képes azt értékelni, tudatosan fejleszteni.</p>
--	---

Helyi specializáció

Prezentáció (alap)	Órakeret 30 óra
<p>Az alkalmazás használata</p> <p>Saját bemutató létrehozása</p> <p>Nézőpontok</p> <p>Diaelemek</p> <p style="padding-left: 20px;">Szöveg</p> <p style="padding-left: 20px;">Táblázatok</p> <p style="padding-left: 20px;">Elemi alakzatok megrajzolása, módosítása</p> <p>Animáció és diavetítés</p> <p>Nyomtatás</p>	

7. Vázlatok	
-------------	--

Prezentáció (haladó)	Órakeret 15 óra
<p>Diagramok</p> <p>Diagramok létrehozása és adattal való ellátása</p> <p>Diagramtípusok és azok használata</p> <p>Diagramcím és adatcímek, feliratok hozzáadása, ill. szerkesztése</p> <p>Diagramok, diagraemelemek, adatsorok, adatpontok színvilága</p> <p>Diagramok Microsoft Office Excel táblázatkezelő programból</p> <p>Szervezeti ill. Szerkezeti diagramok</p> <p>Szervezeti/Szerkezeti diagramok ismertetés és létrehozása</p> <p>Szervezetek belső felépítésének létrehozása, módosítása, formázása</p> <p>A hierarchikus struktúrán belüli állapot megváltoztatása (vezető, beosztott, asszisztens)</p> <p>Folyamatok menetének, összeállításának bemutatásának elkészítése, módosítása és formázása</p> <p>Akciógombok használata</p> <p>Vetítési beállítások</p> <p>Jegyzetoldal használata</p>	
Szövegszerkesztés (alap)	Órakeret 30 óra
<p>Szöveges dokumentum létrehozása, mentése</p> <p>Karakterformázás</p> <p>Bekezdésformázás</p> <p>Oldalformázás,</p> <p>Táblázat készítése,</p> <p>Körlevél készítése, boríték megcímzése, címkék készítése</p> <p>Dokumentum kiegészítése képekkel</p> <p>Keresés, csere</p> <p>Nyelvi segédeszközök használata</p> <p>Hasábkezelés</p> <p>Előfej, élőláb, lábléc, végjegyzet használata</p>	

12. Szegélyezések	
Szövegszerkesztés (haladó)	Órakeret 10 óra
Stílusok használata Tartalomjegyzék készítése Nyomon követés Szakaszformázások Nyelvtani segédeszközök Egyenletszerkesztés	
Táblázatkezelés (alap)	Órakeret 30 óra
Táblázat formázása, Képletek, Matematika-, statisztikai-, függvények használata Importálás, exportálás, Számformátumok használata, Adatok rendezése, szűrése, Összetett képletek készítése, Dátum és idő-, kereső-, szövegkezelő-, mátrix-, és logikai függvények használata, Diagramok készítése	
Táblázatkezelés (haladó)	Órakeret 20 óra
Függvények egymásba ágyazása Kimutatások készítése Diagramok formázása, összetett diagram készítése Írányított szűrés Pénzügyi függvények használata Feltételes formázás	
Adatbázis kezelés	Órakeret 35 óra
Adatok importálása, Kulcsok, kapcsolatok,	

Törlő-, frissítő-, paraméteres-, táblakészítő lekérdezés, Rendezés, Számított mező, Agregáló függvények használata, Űrlap-, jelentés készítése	
Weblap és grafika (alap)	Órakeret 34 óra
Vektorgrafikus és pixelgrafikus képek készítése, módosítása Weblap készítés Formázások, Objektum beszúrása, Hivatkozások Díszítő elemek	
Weblap és grafika (haladó)	Órakeret 31 óra
HTML parancsok használata a weblap készítése során Weblap készítés Formázások, Objektum beszúrása, Hivatkozások CSS parancsok használata Összetett weblapok létrehozása	
Képszerkesztés	Órakeret 31 óra
Megnyitás, mentés, beszúrás Elemi alakzatok megrajzolása, módosítása Képek feldolgozása, formázása Rétegek használata, Objektumok beszúrása Effektusok használata Montázsolás	

Könyvtárhasználat	Órakeret 6 óra
Típusai Szolgáltatásai Információ keresés lehetőségei Forráshasználat	
Informatikai alapismeretek	Órakeret 4 óra
Számrendszerek és átváltásuk Logikai műveletek Kódolás	
Információs társadalom	Órakeret 18 óra
7. A jelek és kódok világa; telekommunikációs eszközök, rendszerek, információs társadalom; információ szerezés, informatika fejlődéstörténetének főbb állomásai; informatikai eszközhasználat veszélyei; informatika etikai és jogi vonatkozásai	
Informatikai alapok - hardver	Órakeret 10. óra
1. A jelátalakítás és kódolás jelentősége és módszerei a korszerű informatikában; számítógép és perifériái; a helyi és a távhálózatok alapvető szolgáltatásai; számítógépes munkakörnyezet munkavédelmi és ergonómiai kérdései	
Informatikai alapok – szoftver	Órakeret 10. óra
1. Egy operációs rendszer felhasználói felülete operációs rendszer felépítése; operációs rendszer könyvtárszerkezete; állománykezelés, adatkezelés lehetőségei; számítógépes hálózat(ok), alapvető kommunikációs szolgáltatások	

Algoritmizálás, adatmodellezés	Órakeret 20. óra
<p>Elemi és összetett adatok állományszervezése, Relációs adatstruktúrák, Algoritmus leíró eszközök, Elemi algoritmusok, Rekurzió, egy programozási nyelv ismerete, Programfejlesztő környezet használata</p>	
Programozás	Órakeret 44. óra
<p>Egyszerű adattípusok Összetett adattípusok Adatbevitel, kivitel Állománykezelés Szekvencia Elágazás Ciklusok Összegzés Eldöntés Kiválasztás Keresés Megszámlálás Kiválogatás Maximum kiválasztás Rendezések</p>	

HELYI TANTERV

KÉMIA

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

KT- Kerettantervi órakeret

HT - Helyi tanterv órakerete

HHT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RHT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

NYHT – Nyelvi tagozat órakerete (helyi tanterve)

MHT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

EHT – Esti tagozat órakerete (helyi tanterve)

9. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
A kémia és az atomok világa	5	9	9	9	9	9	5	
Kémiai kötések és kölcsönhatások halmazokban	8	9	9	9	9	9	5	
Anyagi rendszerek	8	9	9	9	9	9	4	
Kémiai reakciók és reakció típusok	15	16	16	16	16	16	8	
Elektrokémia	6	6	6	6	6	6	3	

A hidrogén, a nemesgázok, a halogének és vegyületeik	7	7	7	7	7	7	3	
Az oxigéncsoport és elemeinek vegyületei	10	10	10	10	10	10	5	
A nitrogéncsoport és elemei vegyületei	6	6	6	6	6	6	3	
Óraszám összesen	65	72	72	72	72	72	36*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>

10. évfolyam

Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
A szénsoport és elemei szerves vegyületei	6	6	6	6	6	6	2	
A fémek és vegyületeik	10	10	10	10	10	10	4	
A szénhidrogének és halogénezett származékaik	19	22	22	22	22	22	12	
Az oxigéntartalmú szerves vegyületek	20	22	22	22	22	22	12	
A nitrogéntartalmú szerves vegyületek	10	12	12	12	12	12	6	
Óraszám összesen	65	72	72	72	72	72	36*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>

Az egyes témakörök óraszámai között szétosztottuk az iskola által szabadon felhasználható 10%-os órakeretet, amelyet tananyag elmélyítésére, szemléltetésére (kísérlet bemutatás) és az önálló tanulói munka bemutatására és értékelésére fordíthatnak a szaktanárok.

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja.)

KÉMIA

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ

12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

esti tagozat

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)	
12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Atomszerkezet	4
Kémiai kötések	4
Molekulák, összetett ionok	1
Anyagi halmazok	2
Kémiai átalakulások	9

Hidrogén	1
Nemesgázok	1
Halogénelemek és vegyületeik	2
Az oxigéncsoport elemei és vegyületei	2
A nitrogéncsoport elemei és vegyületei	2
A szénsoport elemei és vegyületei	2
Fémek	2
A szerves vegyületek általános jellemzői	1
Szénhidrogének	8
Halogéntartalmú szerves vegyületek	2
Oxigéntartalmú szerves vegyületek	8
Nitrogéntartalmú szerves vegyületek	4
Szénhidrátok	2
Fehérjék, Nukleinsavak	2
Műanyagok és energiagazdálkodás	1
Óraszám összesen	60

KÉMIA

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ

11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

nappali tagozat

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Atomszerkezet	10
Kémiai kötések	8
Molekulák, összetett ionok	2
Anyagi halmazok	9
Kémiai átalakulások	21
Hidrogén	2
Nemesgázok	1
Halogénelemek és vegyületeik	4
Az oxigéncsoport elemei és vegyületei	9

A nitrogéncsoport elemei és vegyületei	6
Óraszám összesen	72
12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
A szénsoport elemei és vegyületei	5
Fémek	9
A szerves vegyületek általános jellemzői	2
Szénhidrogének	14
Halogéntartalmú szerves vegyületek	3
Oxigéntartalmú szerves vegyületek	15
Nitrogéntartalmú szerves vegyületek	7
Szénhidrátok	2
Fehérjék és nukleinsavak	2
Műanyagok és energiagazdálkodás	1
Óraszám összesen	60

A négy évfolyamos általános tantervű gimnáziumok számára készült kémia-kerettanterv *kompatibilis* bármely, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló,

110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet alapján akkreditált kerettanterv 7–8. évfolyamra előírt kémia tananyagával.

A kerettanterv célja annak elérése, hogy középiskolai tanulmányainak befejezésekor minden tanuló birtokában legyen a *kémiai alapműveltségnek*, ami a természettudományos alapműveltség része. Ezért szükséges, hogy a tanulók tisztában legyenek a következőkkel:

- az egész anyagi világot kémiai elemek, ezek kapcsolódásával keletkezett vegyületek és a belőlük szerveződő rendszerek építik fel;
- az anyagok szerkezete egyértelműen megszabja fizikai és kémiai tulajdonságaikat;
- a vegyipar termékei nélkül jelen civilizációnk nem tudna létezni;
- a civilizáció fejlődésének hatalmas ára van, amely gyakran a háborítatlan természet szépségeinek elvesztéséhez vezet, ezért törekedni kell az emberi tevékenység által okozott károk minimalizálására;
- a kémia eredményeit alkalmazó termékek megtervezésére, előállítására és az ebből adódó környezetszennyezés minimalizálására csakis a jól képzett szakemberek képesek.

Annak érdekében, hogy minden tanuló belássa a kémia tanulásának hasznát és hatékony védelmet kapjon az áltudományos nézetek, valamint a csalók ellen, az alábbi elveket kell követni:

- a kémia tanításakor a tanulók már meglévő köznapi tapasztalataiból, valamint a tanórákon lehetőleg együtt végzett kísérletekből kell kiindulni, és a gyakorlati életben is használható tudásra kell szert tenni;
- a tanulóknak meg kell ismerni, meg kell érteni és a legalapvetőbb szinten alkalmazni is kell a természettudományos vizsgálati módszereket.

A jelen kerettantervben az ismereteket és követelményeket tartalmazó táblázatok „Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások” oszlopai **M** betűvel jelölve *néhány, a tananyag feldolgozására vonatkozó lehetőségre is rámutatnak*. Ezek nem kötelező jellegűek, csak ajánlások, de a tanulási folyamat során a tanulóknak

- el kell sajátítaniuk a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket;
- el kell tudniuk különíteni a megfigyelést a magyarázattól;
- meg kell tudniuk különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat;
- érteniük kell a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit;
- érteniük kell, hogy a modell a valóság számunkra fontos szempontok szerinti megjelenítése;

érteniük kell, hogy ugyanazt a valóságot többféle modellel is meg lehet jeleníteni;
minél több olyan anyag tulajdonságaival kell megismerkedniük, amelyekkel a hétköznapokban is találkozhatnak, ezért célszerű a felhasznált anyagokat „háztartási- konyhai” csomagolásban bemutatni, és ezekkel kísérleteket végezni;
korszerű háztartási, egészségvédelmi, életviteli, fogyasztóvédelmi, energiagazdálkodási és környezetvédelmi ismeretekre kell szert tenniük;
a kémiával kapcsolatos vitákon, beszélgetéseken, saját környezetük kémiai vonatkozású jelenségeinek, folyamatainak, illetve környezetvédelmi problémáinak tanulmányozására irányuló vizsgálatokban és projektekben kell részt venniük.

Érdeemes az egyes tanórákhoz egy vagy több *kísérletet* kiválasztani, és a kísérlet(ek) köré csoportosítani az adott kémiaóra tananyagát. A tananyaghoz kapcsolódó *információk feldolgozása* mindig a tananyag által megengedett szinten történjék az alábbi módon:
forráskeresés és feldolgozás irányítottan vagy önállóan, egyénileg vagy csoportosan;
az információk feldolgozása egyéni vagy csoportmunkában, amelyhez konkrét probléma vagy feladat megoldása is kapcsolódhat;
bemutató, jegyzőkönyv vagy egyéb dokumentum, illetve projekttermék készítése.

A Nemzeti alaptanterv által előírt projektek és tanulmányi kirándulások konkrét témájának és a megvalósítás módjának megválasztása a tanár feladata, de e tekintetben célszerű a természettudományos tárgyakat oktató tanároknak szorosan együttműködniük. Az ismétlés, rendszerezés és számonkérés időzítéséről és módjairól is a tanár dönt.

A fizika, kémia és biológia fogalmainak kiépítése tudatosan, tantárgyanként logikus sorrendbe szervezve és a három tantárgy által összehangolt módon történjen. Az egységes általános műveltség kialakulása érdekében utalni kell a kémiatananyag történeti vonatkozásaira, és a más tantárgyakban elsajátított tudáselemekre is. Az alábbi táblázatokban feltüntetett *kapcsolódási pontok* csak arra hívják fel a figyelmet, hogy ennek érdekében egyeztetésre van szükség.

A kémia tantárgy az egyszerű számítási feladatok révén hozzájárul a *matematikai kompetencia* fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók *digitális kompetenciájának, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációképességének, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának* fejlesztéséhez is. A kémiotörténet megismertetésével hozzájárul a tanulók *erkölcsi neveléséhez*, a magyar vonatkozások révén pedig a *nemzeti öntudat erősítéséhez*. Segíti az *állampolgárságra és demokráciára nevelést*, mivel hozzájárul

ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére. A *testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés* érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészségét veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a *médiatudatosságuk*. Elvárható a *felelősségvállalás önmagukért és másokért*, amennyiben a tanulóknak egyre tudatosabban kell törekedniük a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, *gazdasági* vonatkozásainak megismerésére, hogy felismerjék a kemofóbiát és az áltudományos nézeteket, továbbá ne váljanak félrevezetés, csalás áldozatává. A közoktatási kémiatanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a *környezettudatosságnak és a fenntarthatóságra* törekvésnek.

Az *értékelés* során az ismeretek megszerzésén túl vizsgálni kell, hogyan fejlődött a tanuló absztrakciós, modellalkotó, lényeglátó és problémamegoldó képessége. Meg kell követelni a jelenségek megfigyelése és a kísérletek során szerzett tapasztalatok szakszerű megfogalmazással való leírását és értelmezését. Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék (rajz, modell, poszter, plakát, prezentáció, vers, ének stb.) létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyam kémia tananyagának anyagszerkezeti része a periódusos rendszer felépítésének magyarázatához csak a Bohr-féle atommodellt használja, így az alhéjak és a periódusos rendszer mezőinek kapcsolatát nem vizsgálja. A kvantummechanikai atommodell és az elektron hullámtermészetének következményei csak választható tananyag. Erre részben a kémiatanítás időkeretei, részben pedig az elvont fogalmak számának csökkentése érdekében van szükség. A jelen kerettanterv a nemesgáz-elektronszerkezet már korábbról ismert stabilitásából és az elektronegativitás fogalmából vezeti le az egyes atomok számára kémiai kötések és másodlagos kölcsönhatások kialakulása révén adódó lehetőségeket az alacsonyabb energiaállapot elérésére. Mindezek logikus következményeként írja le az így kialakuló halmazok tulajdonságait, majd pedig a kémiailag tiszta anyagokból létrejövő keverékeket és összetételük megadásának módjait.

A kémiai reakciók végbemenetelének feltételeit, a reakciókat kísérő energiaváltozások, időbeli lejátszódásuk és a kémiai egyensúlyok vizsgálatát követi a több szempont alapján való csoportosításuk. A sav-bázis reakciók értelmezése protonátmenet alapján (Brønsted szerint) történik, és szerepel a gyenge savak, illetve bázisok és sóik oldataiban kialakuló egyensúlyok vizsgálata is. A redoxireakciók elektronátmenet alapján történő tárgyalása lehetővé teszi az oxidációs számok változásából kiinduló egyenletrendezést. Az elektrokémiai ismeretek részben építenek a redoxireakciók során tanultakra, másrészt a megszerzett tudás fel is használható egyes szerves elemek és vegyületek előállításának és felhasználásának tanulásakor.

A szerves és a szervetlen anyagok tárgyalása gyakorlatcentrikus, amennyiben előfordulásukat és felhasználásukat a szerkezetükből levezetett tulajdonságaikkal magyarázza. A szervetlen kémiai ismeretek sorrendjét a periódusos rendszer csoportjai, a szerves kémiáét pedig az egyes vegyületekre jellemző funkciós csoportok szabják meg. Ez azért logikus felosztás, mert az egyes elemek éppen a hasonló kémiai tulajdonságaik alapján kerültek a periódusos rendszer azonos csoportjaiba, míg a szerves vegyületek kémiai tulajdonságait elsősorban a bennük lévő funkciós csoportok szabják meg. A szerves kémiát azért érdemes a kémia tananyag végén tárgyalni, hogy a természetes szénvegyületekről szerzett ismeretek alapokat szolgáltassanak a biológia tantárgy biokémia fejezetének megértéséhez. A természetes és a mesterséges szénvegyületek nem különülnek el élesen, hanem mindig ott kerülnek szóba, ahová szerkezetük alapján tartoznak. Ez segíti az anyagi világ egységét tényként kezelő szemléletmód kialakulását.

Az adott időkeretben nem lehet cél a példamegoldó rutin kialakítása. A 9–10.

évfolyamon szereplő számolási feladatok ezért főként a logikus gondolkozás fejlődését, a gyakorlati életben való eligazodást és a tárgyalt absztrakt fogalmak megértését segítik.

A táblázatokban a fejlesztési követelmények alatt „M” betűvel vannak jelölve a módszertani és egyéb, a tananyag feldolgozására vonatkozó ajánlások, ötletek, tanácsok (a teljesség igénye nélkül és nem kötelező jelleggel). Az ismeretek elmélyítését és a mindennapi élettel való összekötését a táblázatban szereplő jelenségek, problémák és alkalmazások tárgyalásán túl a sok tanári és tanulókiérletnek, önálló és csoportos információ-feldolgozásnak kell szolgálnia. A konkrét oktatási, szemléltetési és értékelési módszerek megválasztásakor feltétlenül preferálni kell a nagy tanulói aktivitást megengedőket (egyéni, pár- és csoportmunkák, tanulókiérletek, projektmunkák, prezentációk, versenyek). Meg kell követelni, hogy minden tevékenységről készüljön jegyzet, jegyzőkönyv, diasor, poszter, online összefoglaló vagy bármilyen egyéb termék, amely a legfontosabb információk megőrzésére és felidézésére alkalmas. A 9–10. évfolyam módszertani ajánlásai között terjedelmi okokból nem mindenütt szerepelnek az adott fejezetekben is alkalmazható, de korábban más témákkal kapcsolatban már említett szemléltetési módok és információk. Ezek értelemszerűen felidézhetők, mindig az aktuális tananyagrészetnek megfelelő magyarázattal.

A jelen kerettanterv a 9–10. évfolyamra előírt 144 kémiaóra mintegy 90%-ának megfelelő (azaz 130 órányi) tananyagot jelöl ki, míg 14 kémiaóra tananyaga szabadon tervezhető.

Tematikai egység	A kémia és az atomok világa	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Bohr-modell, proton, elektron, vegyjel, periódusos rendszer, rendszám, vegyértékelektron, nemesgáz-elektronszerkezet, anyagmennyiség, moláris tömeg.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémia eredményei, céljai és módszerei, a kémia tanulásának értelme. Az atomok belső struktúráját leíró modellek alkalmazása a jelenségek/folyamatok leírásában. Neutron, tömegszám, az izotópok és felhasználási területeik megismerése. A relatív atomtömeg és a moláris tömeg fogalmának használata. A kémiai elemek fizikai és kémiai tulajdonságai periodikus váltakozásának értelmezése, az elektronszerkezettel való összefüggések alkalmazása az elemek	

		tulajdonságainak magyarázatakor.	
Ismeretek jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák,	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
A kémia mint természettudomány A kémia és a kémikusok szerepe az emberi civilizáció megteremtésében és fenntartásában. Megfigyelés, rendszerezés, modellalkotás, hipotézis, a vizsgálatok megtervezése (kontrollkísérlet, referenciaanyag), elvégzése és kiértékelése (mérési hiba, reprodukálhatóság), az eredmények publikálása és megvitatása.		Az alapvető kémiai ismeretek hiánya által okozott veszélyek megértése. M¹ : Ötletbörze, megbeszélés és vita az előzetes ismeretek előhívására, rendszerezésére. Pl. novellaírás: „Mi történne, ha holnapra mindenki elfelejtené a kémiát?” Analógiák keresése modell és valóság kapcsolatára. Áltudományos nézetek és reklámok gyűjtése, közös jellemzőik meghatározása.	<i>Fizika:</i> kísérletezés, mérés, mérési hiba. <i>Fizika, biológia-egészségtan:</i> a természettudományos gondolkodás és a természettudományos megismerés módszerei.
Az atomok és belső szerkezetük. Az anyag szerkezetéről alkotott elképzelések változása: atom (Dalton), elektron (J. J. Thomson), atommag (Rutherford), elektronhéjak (Bohr). A proton, neutron és elektron relatív tömege, töltése. Rendszám, tömegszám, izotópok. Radioaktivitás (Becquerel, Curie házaspár) és alkalmazási területei (Hevesy György, Szilárd Leó, Teller Ede). Elektrosztatikus vonzás és taszítás az atomban.		A részecskeszemlélet megerősítése. M : Térfogatcsökkenés alkohol és víz elegyítésekor és ennek modellezése. Dalton gondolatmenetének bemutatása egy konkrét példán. Számítógépes animáció a Rutherford-féle szórás kísérletről. Műszerekkel készült felvételek az atomokról. Lehetőségek az elektronszerkezet részletesebb megjelenítésére. Lángfestés. Információk a tűzijátékokról, gyökökről,	<i>Fizika:</i> atommodellek, színeképek, elektronhéj, tömeg, elektromos töltés, Coulomb-törvény, erő, neutron, radioaktivitás, felezési idő, sugárvédelem, magreakciók, energia, atomenergia. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> II.

¹ Az „M” betűk után szereplő felsorolások hangsúlyozottan csak ajánlások, ötletek és választható lehetőségek az adott téma feldolgozására, a teljesség igénye nélkül.

Alapállapot és gerjesztett állapot. Párosított és párosítatlan elektronok, jelölésük.	„antioxidánsokról”, az elektron hullámtermészetéről (Heisenberg és Schrödinger).	világháború, a hidegháború.
<i>A periódusos rendszer és az anyagmennyiség</i> Az elemek periodikusan változó tulajdonságainak elektronszerkezeti okai, a periódusos rendszer (Mengyelejev): relatív és moláris atomtömeg, rendszám = protonok száma illetve elektronok száma; csoport = vegyértékelektronok száma; periódus = elektronhéjak száma. Nemesgáz-elektronszerkezet, elektronegativitás (EN).	A relatív és moláris atomtömeg, rendszám, elektronszerkezet és reakciókészség közötti összefüggések megértése és alkalmazása. M: Az azonos csoportban lévő elemek tulajdonságainak összehasonlítása és az EN csoportokon és periódusokon belüli változásának szemléltetése kísérletekkel (pl. a Na, K, Mg és Ca vízzel való reakciója).	<i>Biológia-egészségtan:</i> biogén elemek. <i>Fizika:</i> eredő erő, elektromos vonzás, taszítás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természettudományos vizsgálati módszerek, áltudomány, proton, neutron, elektron, atommag, tömegszám, izotóp, radioaktivitás, relatív és moláris atomtömeg, elektronhéj, gerjesztés, vegyértékelektron, csoport, periódus, nemesgáz-elektronszerkezet, elektronegativitás.	

Tematikai egység	Kémiai kötések és kölcsönhatások halmazokban	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ion, ionos és kovalens kötés, molekula, elem, vegyület, képlet, moláris tömeg, fémek és nemfémek, olvadáspont, forráspont, oldat, „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv, összetett ionok által képzett vegyületek képletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atomok közötti kötések típusai és a kémiai képlet értelmezése. A molekulák térszerkezetét alakító tényezők megértése. A molekulák polaritását meghatározó tényezők, valamint a molekulapolaritás és a másodlagos kötések erőssége közötti kapcsolatok megértése. Ismert szilárd anyagok csoportosítása kristályrács-típusuk szerint. Az anyagok	

	szerkezete, tulajdonságai és felhasználása közötti összefüggések alkalmazása.		
Ismeretek jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák,	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Halmazok</i> A kémiai kötések kialakulása, törekvés a nemesgáz-elektronszerkezet elérésére. Az EN döntő szerepe az elsődleges kémiai kötések és másodlagos kölcsönhatások kialakulásában.		A szerkezet, a tulajdonságok és a felhasználás közötti összefüggések alkalmazása. M: Információk a nemesgázokról. Kísérletek az atomos és a molekuláris oxigén reakciókészségének összehasonlítására. Gyakorlati példák keresése az egyes anyagok fizikai, illetve kémiai tulajdonságai és felhasználási lehetőségei között.	
<i>Ionos kötés és ionrács</i> Egyszerű ionok kialakulása nagy EN-különbség esetén. Az ionos kötés, mint erős elektrosztatikus kölcsönhatás, és ennek következményei.		Ionvegyületek képletének szerkesztése. M: Kísérletek ionos vegyületek képződésére. Animációk az ionvegyületek képződésekor történő elektronátadásról. Ionos vegyületek és csapvíz elektromos vezetésének vizsgálata.	<i>Biológia-egészségtan:</i> az idegrendszer működése. <i>Fizika:</i> elektrosztatikai alapjelenségek, áramvezetés.
<i>Fémes kötés és fémrács</i> Fémes kötés kialakulása kis EN-ű atomok között. Delokalizált elektronok, elektromos és hővezetés, olvadáspont és mechanikai tulajdonságok.		A fémek közös tulajdonságainak értelmezése a fémrács jellemzői alapján. M: Animációk és kísérletek a fémek elektromos vezetéséről.	<i>Fizika:</i> hővezetés, olvadáspont, forráspont, áramvezetés. <i>Vizuális kultúra:</i> kovácsoltvas kapuk, ékszerek.

<p><i>Kovalens kötés és atomrács</i></p> <p>Kovalens kötés kialakulása, kötéspolaritás. Kötési energia, kötéshossz. Atomrácsos anyagok makroszkópikus tulajdonságai és felhasználása.</p>	<p>A kötéspolaritás megállapítása az EN-különbség alapján.</p> <p>M: Animációk a kovalens kötés kialakulásáról. Információk az atomrácsos anyagok felhasználásáról.</p>	<p><i>Fizika:</i> energiaminimum.</p> <p><i>Fizika, matematika:</i> vektorok.</p>
<p><i>Molekulák</i></p> <p>Molekulák képződése, kötő és nemkötő elektronpárok. Összegképlet és szerkezeti képlet. A molekulák alakja. A molekulapolaritás.</p>	<p>Molekulák alakjának és polaritásának megállapítása.</p> <p>M: Hagyományos és számítógépes molekulamodellek megtekintése és készítése. A molekulák összegképletének kiszámítása a tömegszázalékos elemösszetételből.</p>	<p><i>Fizika:</i> töltések, pólusok.</p>
<p><i>Másodrendű kötések és a molekularács</i></p> <p>Másodrendű kölcsönhatások tiszta halmazokban. A hidrogénkötés szerepe az élő szervezetben. A „hasznos a hasonlóban oldódik jól” elv és a molekularácsos anyagok fizikai tulajdonságainak anyagszerkezeti magyarázata. A molekulatömeg és a részecskék közötti kölcsönhatások kapcsolata a fizikai tulajdonságokkal, illetve a felhasználhatósággal.</p>	<p>Tendenciák felismerése a másodrendű kölcsönhatásokkal jellemezhető molekularácsos anyagok fizikai tulajdonságai között.</p> <p>M: Kísérletek a másodrendű kötések fizikai tulajdonságokat befolyásoló hatásának szemléltetésére (pl. különböző folyadékcsíkok párolgási sebességének összehasonlítása). A „zsíroldékony”, „vízoldékony” és „kettős oldékonyságú” anyagok molekulapolaritásának megállapítása.</p>	<p><i>Fizika:</i> energia és mértékegysége, forrás, forráspont, töltéeloszlás, tömegvonzás.</p>
<p><i>Összetett ionok</i></p> <p>Összetett ionok képződése, töltése és térszerkezete. A mindennapi élet fontos összetett ionjai.</p>	<p>Összetett ionokat tartalmazó vegyületek képletének szerkesztése.</p> <p>M: Összetett ionokat tartalmazó</p>	

	vegyületek előfordulása a természetben és felhasználása a háztartásban: ismeretek felidézése és rendszerezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, ionos kötés, ionrács, fémes kötés, delokalizált elektron, fémrács, kovalens kötés, kötéspolaritás, kötési energia, atomrács, molekula, molekulaalak, molekulapolaritás, másodlagos kölcsönhatás, molekularács, összetett ion.	

Tematikai egység	Anyagi rendszerek		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Keverék, halmazállapot, gáz, folyadék, szilárd, halmazállapot-változás, keverékek szétválasztása, hőleadással és hőfelvétellel járó folyamatok, hőmérséklet, nyomás, térfogat, anyagmennyiség, sűrűség, oldatok töménységének megadása tömegszázalékban és térfogatszázalékban, kristályosodás, szmog, adszorpció.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult anyagi rendszerek felosztása homogén, heterogén, illetve kolloid rendszerekre. Kolloidok és tulajdonságaik, szerepük felismerése az élő szervezetben, a háztartásban és a környezetben. A diffúzió és az ozmózis értelmezése. Az oldódás energiaviszonyainak megállapítása. Az oldhatóság, az oldatok töménységének jellemzése anyagmennyiség-koncentrációval, ezzel kapcsolatos számolási feladatok megoldása. Telített oldat, az oldódás és a kristályosodás, illetve a halmazállapot-változások értelmezése megfordítható, egyensúlyra vezető folyamatokként.		
Ismeretek jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák,	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Az anyagi rendszerek és csoportosításuk</i> A rendszer és környezete, nyílt és zárt rendszer. A kémiailag tiszta anyagok, mint egykomponensű, a		Ismert anyagi rendszerek és változások besorolása a megismert típusokba. M: Gyakorlati életből vett példák keresése különböző számú	<i>Fizika:</i> halmazállapotok, a halmazállapot-változásokat kísérő energiaváltozások,

keverékek, mint többkomponensű homogén, illetve heterogén rendszerek.	komponenst és fázist tartalmazó rendszerekre.	belső energia, hő, állapotjelzők: nyomás, hőmérséklet, térfogat.
<i>Halmazállapotok és halmazállapot-változások</i> Az anyagok tulajdonságainak és halmazállapot-változásainak anyagszerkezeti értelmezése. Exoterm és endoterm változások.	A valószínűsíthető halmazállapot megadása az anyagot alkotó részecskék és kölcsönhatásaik alapján. M: Számítógépes animációk a halmazállapot-változások modellezésére. Gyakorlati példák.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szólások: pl. „Eltűnik, mint a kámfor”; Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön.
<i>Gázok és gázelegyek</i> A tökéletes (ideális) gáz, Avogadro törvénye, moláris térfogat, abszolút, illetve relatív sűrűség és gyakorlati jelentőségük. Gázok diffúziója. Gázelegyek összetételének megadása, robbanási határértékek.	A gázok moláris térfogatával és relatív sűrűségével, a gázelegyek összetételével kapcsolatos számolások. M: A gázok állapotjelzői közötti összefüggések szemléltetése (pl. fecskendőben). Gázok diffúziójával kapcsolatos kísérletek (pl. az ammónia- és a hidrogén-klorid-gáz). Átlagos moláris tömegek kiszámítása.	<i>Biológia-egészségtan:</i> légzési gázok, széndioxid-mérgezés. <i>Fizika:</i> sűrűség, Celsius- és Kelvin-skála, állapotjelző, gáztörvények, kinetikus gázmodell.
<i>Folyadékok, oldatok</i> A molekulatömeg, a polaritás és a másodrendű kötések erősségének kapcsolata a forrásponttal; a forráspont nyomásfüggése. Oldódás, oldódási sebesség, oldhatóság. Az oldódás és kristályképződés; telített és telítetlen oldatok. Az oldáshő. Az oldatok összetételének megadása (tömeg- és térfogatszázalék, anyagmennyiség-koncentráció).	Oldhatósági görbék elemzése. Egyszerű számolási feladatok megoldása az oldatokra vonatkozó összefüggések alkalmazásával. M: A víz forráspontja nyomásfüggésének bemutatása. Modellkísérletek endoterm, illetve exoterm oldódásra, valamint kristály-kiválásra (pl. önhűtő poharakban, kézmelegítőkbén). Kísérletek és gyakorlati példák gyűjtése az ozmózis jelenségére	<i>Biológia-egészségtan:</i> diffúzió, ozmózis. <i>Fizika:</i> hő és mértékegysége, hőmérséklet és mértékegysége, a hőmérséklet mérése, hőleadás, hőfelvétel, energia. <i>Matematika:</i>

Adott töménységű oldat készítése, hígítás. Ozmózis.	(gyümölcsök megrepedése esőben, tartósítás sózással, kandírozással, hajótöröttek szomjhalála).	százalékszámítás, aránypárok.
<i>Szilárd anyagok</i> Kristályos és amorf szilárd anyagok; a részecskék rendezettsége.	M: Kristályos anyagok olvadásának és amorf anyagok lágyulásának megkülönböztetése kísérletekkel.	<i>Fizika:</i> harmonikus rezgés, erők egyensúlya, áramvezetés.
<i>Kolloid rendszerek</i> A kolloidok különleges tulajdonságai, fajtái és gyakorlati jelentősége. Kolloidok stabilizálása és megszüntetése, háztartási és környezeti vonatkozások. Az adszorpció jelensége és jelentősége. Kolloid rendszerek az élő szervezetben és a nanotechnológiában.	A kolloidokról szerzett ismeretek alkalmazása a gyakorlatban. M: Különböző kolloid rendszerek létrehozása és vizsgálata. Adszorpciós kísérletek és kromatográfia. Információk a szmogról, a ködgépekről, a szagtalanításról, a széntablettáról, a gázálcokról, a nanotechnológiáról.	<i>Biológia-egészségtan:</i> biológiailag fontos kolloidok, fehérjék. <i>Fizika:</i> nehézségi erő.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagi rendszer, komponens, fázis, homogén, heterogén, kolloid, exoterm, endoterm, ideális gáz, moláris térfogat, relatív sűrűség, diffúzió, oldat, oldhatóság, oldáshő, anyagmennyiség-koncentráció, ozmózis, kristályos és amorf anyag.	

Tematikai egység	Kémiai reakciók és reakciótípusok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Fizikai és kémiai változás, reakcióegyenlet, tömegmegmaradás törvénye, hőleadással és hőfelvétellel járó reakciók, sav-bázis reakció, közömbösítés, só, kémhatás, pH-skála, égés, oxidáció, redukció, vasgyártás, oxidálószer, redukálószer.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémiai reakciók reakcióegyenletekkel való leírásának, illetve az egyenlet és a reakciókban részt vevő részecskék száma közötti összefüggés alkalmazásának gyakorlása. Az aktiválási energia és a
---	--

	<p>reakcióhő értelmezése. Az energiatípusok átalakítását kísérő hőveszteség értelmezése. A kémiai folyamatok sebességének és a reakciósebességet befolyásoló tényezők hatásának vizsgálata. A Le Châtelier–Braun-elv alkalmazása. A savak és bázisok tulajdonságainak, valamint a sav-bázis reakciók létrejöttének magyarázata a protonátadás elmélete alapján. A savak és bázisok erősségének magyarázata az elektrolitikus disszociációjukkal. A pH-skála értelmezése. Az égésről, illetve az oxidációról szóló magyarázatok történeti változásának megértése. Az oxidációs szám fogalma, kiszámításának módja és használata redoxireakciók egyenleteinek rendezésekor. Az oxidálószer és a redukálószer fogalma és alkalmazása gyakorlati példákon. A redoxireakciók és gyakorlati jelentőségük vizsgálata.</p>		
Ismeretek jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák,	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>A kémiai reakciók feltételei és a kémiai egyenlet</i></p> <p>A kémiai reakciók és lejátszódásuk feltételei, aktiválási energia, aktivált komplex. A kémiai egyenlet felírásának szabályai, a megmaradási törvények, sztöchiometria.</p>		<p>Kémiai egyenletek rendezése készségszinten. Egyszerű sztöchiometriai számítások.</p> <p>M: Az aktiválási energia szerepének bemutatása kísérletekkel. Reakciók szilárd anyagok között és oldatban. Információk a Davy-lámpa működéséről, az atomhatékonyságról mint a „zöld kémia” alapelvéről.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> aktiválási energia.</p> <p><i>Fizika:</i> hőmérséklet, mozgási energia, rugalmatlan ütközés, lendület, ütközési energia, megmaradási törvények.</p> <p><i>Matematika:</i> százalékszámítás.</p>
<p><i>A kémiai reakciók energiaviszonyai</i></p> <p>Képződéshő, reakcióhő, a termokémiai egyenlet. Hess tétele. A kémiai reakciók hajtóereje az energiacsökkenés és a</p>		<p>Az energiamegmaradás törvényének alkalmazása a kémiai reakciókra.</p> <p>M: Folyamatok ábrázolása energiadiagramon (pl. a mészegetés, mészoltás és a mész</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ATP, lassú égés, a biokémiai folyamatok energiamérlege.</p> <p><i>Fizika:</i> a hő és a belső</p>

<p>rendezettségcsökkenés.</p> <p>Hőtermelés kémiai reakciókkal az iparban és a háztartásokban. Az energiatípusok átalakítását kísérő hővesztés értelmezése.</p>	<p>megkötése mint körfolyamat).</p> <p>Egyes tüzelőanyagok fűtőértékének összehasonlítása, gázszámlán található mennyiségi adatok értelmezése.</p>	<p>energia, II. főtétel, energiagazdálkodás, környezetvédelem.</p> <p><i>Matematika:</i> műveletek negatív előjelű számokkal.</p>
<p><i>A reakciósebesség</i></p> <p>A reakciósebesség fogalma és szabályozása a háztartásban és az iparban. A reakciósebesség függése a hőmérséklettől, illetve a koncentrációtól, katalizátorok.</p>	<p>Kémiai reakciók sebességének befolyásolása a gyakorlatban.</p> <p>M: A reakciósebesség befolyásolásával kapcsolatos kísérletek tervezése. Információk a gépkocsikban lévő katalizátorokról, az enzimek alkalmazásáról.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az enzimek szerepe.</p> <p><i>Fizika:</i> mechanikai sebesség.</p>
<p><i>Kémiai egyensúly</i></p> <p>A dinamikus kémiai egyensúlyi állapot kialakulásának feltételei és jellemzői. A tömeghatás törvénye. A Le Châtelier–Braun-elv és a kémiai egyensúlyok befolyásolásának lehetőségei, ezek gyakorlati jelentősége.</p>	<p>A dinamikus kémiai egyensúlyban lévő rendszerre gyakorolt külső hatás következményeinek megállapítása konkrét példákon.</p> <p>M: Információk az egyensúly dinamikus jellegének kimutatásáról (Hevesy György). A kémiai egyensúly befolyásolását szemléltető kísérletek, számítógépes szimuláció.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> homeosztázis, ökológiai és biológiai egyensúly.</p> <p><i>Fizika:</i> egyensúly, energiaminimumra való törekvés, a folyamatok iránya, a termodinamika II. főtétele.</p>
<p><i>Sav-bázis reakciók</i></p> <p>A savak és bázisok fogalma Brønsted szerint, sav-bázis párok, kölcsönösség és viszonylagosság. A savak és bázisok erőssége. Lúgok. Savmaradék ionok. A pH és az egyensúlyi oxóniumion,</p>	<p>A sav-bázis párok felismerése és megnevezése.</p> <p>M: Erős és gyenge savak és bázisok vizes oldatainak páronkénti elegyítése, a reagáló anyagok szerepének megállapítása. Kísérletek virág- és</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a szén-dioxid oldódása, sav-bázis reakciók az élő szervezetben, kiválasztás, a testfolyadékok kémhatása, a zuzmók</p>

<p>illetve hidroxidion koncentráció összefüggése. A pH változása hígításkor és töményítéskor. A sav-bázis indikátorok működése. Közömbösítés és semlegesítés, sók. Sóoldatok pH-ja, hidrolízis. Teendők sav-, illetve lúgmarás esetén.</p>	<p>zöltségindikátorokkal. Saját tervezésű pH-skála készítése és használata anyagok pH-jának meghatározására. Információk a testfolyadékok pH-járól, a „lúgosítás”-ról, mint áltudományról. Semlegesítéshez szükséges erős sav, illetve lúg anyagmennyiségének számítása.</p>	<p>mint indikátorok, a savas eső hatása az élővilágra. <i>Matematika:</i> logaritmus.</p>
<p><i>Oxidáció és redukció</i> Az oxidáció és a redukció fogalma oxigénátmenet, illetve elektronátadás alapján. Az oxidációs szám és kiszámítása. Az elektronátmenetek és az oxidációs számok változásainak összefüggései redoxireakciókban. Az oxidálószer és a redukálószer értelmezése az elektronfelvétellel és -leadásra való hajlam alapján, kölcsönösség és viszonylagosság.</p>	<p>Egyszerű redoxiegyenletek rendezése az elektronátmenetek alapján, egyszerű számítási feladatok megoldása. Az oxidálószer, illetve a redukálószer megnevezése redoxireakciókban. M: Redoxireakciókon alapuló kísérletek (pl. magnézium égése, reakciója sósavval, illetve réz(II)-szulfát-oldattal). Oxidálószeres és redukálószeres hatását bemutató kísérletek. Információk a puskapor és a robbanószeres történetéről, az oxidálószeres (hipó, hipermangán) és a redukálószeres (kén-dioxid, borkén) fertőtlenítő hatásáról. Kísérlettervezés: oxidálószerként vagy redukálószerként viselkedik-e a hidrogén-peroxid egy adott reakcióban?</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> biológiai oxidáció, redoxireakciók az élő szervezetben. <i>Fizika:</i> a töltések nagysága, előjele, töltésmegmaradás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> tűzgyújtás, tűzfegyverek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kémiai reakció, aktiválási energia, sztöchiometria, termokémiai egyenlet, tömegmegmaradás, töltésmegmaradás, energiamegmaradás, képződéshő, reakcióhő, Hess-tétel, rendezetlenség, reakciósebesség, dinamikus kémiai egyensúly, tömeghatás törvénye, disszociáció, sav, bázis, sav-bázis pár, pH,</p>	

hidrolízis, oxidáció – elektronleadás, redukció – elektronfelvétel, oxidálószer, redukálószer, oxidációs szám.

Tematikai egység	Elektrokémia	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Redoxireakciók, oxidációs szám, ionok, fontosabb fémek, oldatok, áramvezetés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémiai úton történő elektromos energiatermelés és a redoxireakciók közötti összefüggések megértése. A mindennapi egyenáramforrások működési elvének megismerése, helyes használatuk elsajátítása. Az elektrolízis és gyakorlati alkalmazásai jelentőségének felismerése. A galvánelemek és akkumulátorok veszélyes hulladékként való gyűjtése.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>A redoxireakciók iránya</i> A redukálóképesség (oxidálódási hajlam). A redoxifolyamatok iránya. Fémes és elektrolitos vezetés.	A reakciók irányának meghatározása fémeket és fémionokat tartalmazó oldatok között. M: Na, Al, Zn, Fe, Cu, Ag tárolása, változása levegőn, reakciók egymás ionjaival, savakkal, vízzel.	
<i>Galvánelem</i> A galvánelemek (Daniell-elem) felépítése és működése, anód- és katód folyamatok. A redukálóképesség és a standardpotenciál. Standard hidrogénelektrod. Elektromotoros erő. A galvánelemekkel kapcsolatos	Különböző galvánelemek pólusainak megállapítása. M: Daniell-elem készítése, a sóhíd, illetve a diafragma szerepe. Két különböző fém és gyümölcsök felhasználásával készült galvánelemek. Információk Galvani és Volta kísérleteiről, az egyes	

környezeti problémák.	galvánelemek összetételéről, a tüzelőanyag-cellákról.	
<i>Elektrolízis</i> Az elektrolizálócella és a galvánelemek felépítésének és működésének összehasonlítása. Ionvándorlás. Anód és katód az elektrolízis esetén. Oldat és olvadék elektrolízise. Az elektrolízis gyakorlati alkalmazásai.	Akkumulátorok szabályos feltöltése. M: Ismeretek a ma használt galvánlemezről és akkumulátorokról, felirataik tanulmányozása. Elektrolízisek (pl. cink-jodid-oldat), a vízbontó-készülék működése. Információk a klóralkáli-ipar higanymentes technológiáiról. A Faraday-törvények használata számítási feladatokban, pl. alumíniumgyártás esetén.	<i>Fizika:</i> feszültség, Ohm-törvény, ellenállás, áramerősség, elektrolízis.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Galvánelem, standardpotenciál, elektrolízis, akkumulátor, szelektív hulladékgyűjtés, galvanizálás.	

Tematikai egység	A hidrogén, a nemesgázok, a halogének és vegyületeik	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Izotóp, magfúzió, diffúzió, nemesgáz-elektronszerkezet, reakciókészség, az oldhatóság összefüggése a molekul szerkezettel, apoláris és poláris molekula, redukálószer, oxidálószer, sav.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hidrogén, a nemesgázok, a halogének és vegyületeik szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggések megértése, előfordulásuk és mindennapi életben betöltött szerepük magyarázata tulajdonságaik alapján. Az élettani szempontból jelentős különbségek felismerése az elemek és azok vegyületei között. A veszélyes anyagok biztonságos használatának gyakorlása a halogén elemek és vegyületeik példáján.</p>		
<p>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, alkalmazások)</p>	<p>Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>A szerves kémia tárgya</i> A szerves elemek és vegyületek jellemzésének szempontrendszere. Elemek gyakorisága a Földön és a világegyetemben.</p>	<p>Az elemek és vegyületek jellemzéséhez használt szempontrendszer használata. M: Képek vagy filmrészlet csillagokról, bolygókról, diagramok az elemgyakoriságról.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> biogén elemek. <i>Fizika:</i> fizikai tulajdonságok és a halmszervezet, atommag-stabilitás.</p>	
<p><i>Hidrogén</i> Atomos állapotban egy párosítatlan elektron (stabilis oxidációs száma: +1) megfelelő katalizátorral jó redukálószer. Nagy elektronegativitású atomok (oxigén, nitrogén, klór) molekuláris állapotban is oxidálják. Kicsi, apoláris kétatomos molekulák, alacsony forráspont, kis sűrűség, nagy diffúziósebesség. Előállítás.</p>	<p>A médiában megjelenő információk elemzése, kritikája, megalapozott véleményalkotás (pl. a „vízzel hajtott autó” téveszméjének kapcsán). M: A hidrogén laboratóriumi előállítása, durranógáz-próba, égése, redukáló hatása réz(II)-oxiddal, diffúziója. Információk a hidrogénbombáról, a nehézvízről és felhasználásáról, a Hindenburg léghajó katasztrófájáról, a hidrogénalapú tüzelőanyag-cellákról.</p>	<p><i>Fizika:</i> hidrogénbomba, magfúzió, a tömegdefektus és az energia kapcsolata. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> II. világháború, a Hindenburg léghajó katasztrófája.</p>	
<p><i>Nemesgázok</i> Nemesgáz-elektronszerkezet, kis reakciókészség. Gyenge</p>	<p>A tulajdonságok és a felhasználás kapcsolatának felismerése. M: Héliumos léggömb vagy</p>	<p><i>Fizika:</i> magfúzió, háttérsugárzás, fényforrások.</p>	

<p>diszperziós kölcsönhatás, alacsony forráspont, kis sűrűség, rossz vízdoldhatóság. Előfordulás. Felhasználás.</p>	<p>héliumos léghajóról készült film bemutatása. Argon védőgáz csomagolású élelmiszer bemutatása. Információk a keszkenetbetegségről, az egyes világítótestekről (Just Sándor, Bródy Imre), a levegő cseppfolyósításáról, a háttérsugárzásról, a sugárterápiáról.</p>	
<p><i>Halogének</i> Atomjaikban egy elektronnal kevesebb van a nemesgázokénál, legstabilisabb oxidációs szám: (-1), oxidáló (mérgező) hatás a csoportban lefelé az EN-sal csökken. Kéttomos apoláris molekulák, rossz (fizikai) vízdoldhatóság. Jellemző halmazállapotaik, a jód szublimációja. Reakcióik vízzel, fémekkel, hidrogénnel, más halogénidekkel. Előfordulás: halogénidek. Előállítás. Felhasználás.</p>	<p>A halogének és a halogénidek élettani hatása közötti nagy különbség okainak megértése. M: A klór előállítás (fülke alatt vagy az udvaron) hipó és sósav összeöntésével. Bróm bemutatása, kioldása brómos vízből benzinnel. Információk Semmelweis Ignácra, a hipó összetételéről, felhasználásáról és annak veszélyeiről, a halogénizációkról, a jódozatok összetételéről és felhasználásáról (pl. fertőtlenítés, a keményítő kimutatása).</p>	<p><i>Fizika:</i> az energiafajták egymásba való átalakulása, elektrolízis.</p>
<p><i>Nátrium-klorid</i> Stabil, nemesgáz-elektronszerkezetű ionok, kevésbé reakcióképes. Ionrács, magas olvadáspont, jó vízdoldhatóság, fehér szín. Előfordulás. Felhasználás.</p>	<p>Élelmiszerek sótartalmával, a napi sóbevitellel kapcsolatos számítások, szemléletformálás. M: Információk a jódozott sóról, a fiziológiai sóoldatról, a túlzott sófogyasztásról (a magas vérnyomás rizikófaktora), az útsózás előnyös és káros</p>	<p><i>Földrajz:</i> sóbányák.</p>

	hatásairól.	
<p><i>Hidrogén-klorid</i></p> <p>Poláris molekula, vízben disszociál, vizes oldata a sósav.</p> <p>Reakciói különböző fémekkel.</p> <p>Előfordulás. Előállítás.</p> <p>Felhasználás.</p>	<p>A gyomorsav sósavtartalmával és gyomorégésre alkalmazott szódabikarbóna mennyiségével, valamint a belőle keletkező széndioxid térfogatával, illetve vízkőoldók savtartalmával kapcsolatos számítások.</p> <p>M: Klór-durranógáz, sósav-szökőkút bemutatása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>gyomornedv.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Diffúzió, égés és robbanás, redukálószer, nemesgáz-elektronszerkezet, reakciókészség, relatív sűrűség, veszélyességi szimbólum, fertőtlenítés, erélyes oxidálószer, fiziológiás sóoldat, szublimáció.</p>	

Tematikai egység	Az oxigéncsoport és elemeinek vegyületei	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Kétszeres kovalens kötés, sav, só, oxidálószer, oxidációs szám.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oxigéncsoport elemeinek és vegyületeinek szerkezete, összetétele, tulajdonságai és felhasználása közötti kapcsolatok megértése és alkalmazása. Az oxigén és a kén eltérő sajátságainak, a kénvegyületek sokféleségének magyarázata. A környezeti problémák iránti érzékenység fejlesztése. Tudomány és áltudomány megkülönböztetése.	
Ismeretek jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák, Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>Oxigén</i></p> <p>2 elektron felvételével nemesgáz elektronszerkezetű, nagy EN, stabilis oxidációs száma (-2), oxidálószer. Kis, kétatomos apoláris molekulák, gáz, vízzoldhatósága rossz. Szinte minden elemmel reagál (oxidok,</p>	<p>Környezet- és egészségtudatos magatartás, médiakritikus attitűd.</p> <p>M: Az oxigén előállítása, egyszerű kimutatása. Oxigénnel és levegővel felfújt PE-zacskók égetése. Az oxigén vízzoldhatóságának hőmérsékletfüggését mutató</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>légzés és fotoszintézis kapcsolata.</p> <p><i>Földrajz:</i> a légkör szerkezete és összetétele.</p>

<p>hidroxidok, oxosavak és sóik). Előállítás. Felhasználás. <i>Ózon</i> Molekulájában nem érvényesül az oktettszabály, bomlékony, nagy reakciókészség, erős oxidálószer, mérgező gáz. A magaslégkörben hasznos, a földfelszín közelében káros. Előállítás. Felhasználás.</p>	<p>grafikon elemzése. Információk az „oxigénnel dúsított” vízről (áltudomány, csalás), a vizek hőszennyezéséről, az ózon magaslégkörben való kialakulásáról és bomlásáról (freonok, spray-k), a napozás előnyeiről és hátrányairól, a felszínközeli ózon veszélyeiről (kapcsolata a kipufogógázokkal, fotokémiai szmog, fénymásolók, lézernyomtatók).</p>	
<p><i>Víz</i> Poláris molekulái között hidrogénkötések, magas olvadáspont és forráspont, nagy fajhő és felületi feszültség (Eötvös Loránd), a sűrűség függése a hőmérséklettől. Poláris anyagoknak jó oldószere. Redoxi- és sav-bázis reakciókban betöltött szerepe. <i>Hidrogén-peroxid</i> Az oxigén oxidációs száma nem stabilis (-1), bomlékony, oxidálószer és redukálószer is lehet. Felhasználás.</p>	<p>Az ivóvízre megadott egészségügyi határértékek értelmezése, ezzel kapcsolatos számolások, a vízszennyezés tudatos minimalizálása. M: Pl. novellaírás: „Háborúk a tiszta vízért”. A H₂O₂ bomlása katalizátorok hatására, oxidáló- és redukáló hatásának bemutatása, hajtincs szökítése. Információk az ásványvizekről és gyógyvizekről (Than Károly), a szennyvíztisztításról, a házi víztisztító berendezésekről, a H₂O₂ fertőtlenítőszerként (Hyperol, Richter Gedeon) és rakétahajtóanyagként való alkalmazásáról.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a víz az élővilágban. <i>Fizika:</i> a víz különleges tulajdonságai, a hőtágulás és szerepe a természeti és technikai folyamatokban. <i>Földrajz:</i> a Föld vízkészlete, és annak szennyeződése.</p>

<p><i>Kén</i> Az oxigénnél több elektronhéj,</p>	<p>A kén és szén égésekor keletkező kén-dioxid térfogatával, a levegő</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> zuzmók mint</p>
--	---	---

<p>kisebb EN, nagy molekuláiban egyszeres kötések, szilárd, rossz vízoldhatóság. Égése. Előfordulás. Felhasználás.</p> <p><i>Hidrogén-szulfid és sói</i></p> <p>Nincs hidrogénkötés, vízben kevésbé oldódó, mérgező gáz. A kén oxidációs száma (-2), redukálószer, gyenge sav, sói: szulfidok.</p> <p><i>Kén-dioxid, kénessav és sói</i></p> <p>A kén oxidációs száma (+4), redukálószer, mérgezők. Vízzel kénessav, sói: szulfitok.</p> <p><i>Kén-trioxid, kénsav és sói</i></p> <p>A kén oxidációs száma (+6). Kén-dioxidból kén-trioxid, belőle vízzel erős, oxidáló hatású kénsav, amely fontos ipari és laboratóriumi reagens, sói: szulfátok.</p>	<p>kén-dioxid tartalmával, az akkumulátorsav koncentrációjával kapcsolatos számolások.</p> <p>M: Kén égetése, a keletkező kén-dioxid színtelenítő hatásának kimutatása, oldása vízben, a keletkezett oldat kémhatásának vizsgálata. Különböző fémek oldódása híg és tömény kénsavban. Információk a kőolaj kéntelenítéséről, a záptojásszagról, a kénhidrogénes gyógyvíz ezüstékszerekre gyakorolt hatásáról, a szulfidos ércekről, a kén-dioxid és a szulfitok használatáról a boroshordók fertőtlenítésében, a savas esők hatásairól, az akkumulátorsavról, a glaubersó, a gipsz, a rézgálic és a timsó felhasználásáról.</p>	<p>indikátorok, a levegő szennyezettsége.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Oxidálószer, redukálószer, fertőtlenítés, vízzennyezés, légszennyezés, savas eső, oxidáló hatású erős sav.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A nitrogéncsoport és elemei vegyületei</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Háromszoros kovalens kötés, apoláris és poláris molekula, légszennyezés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<p>A nitrogén és a foszfor sajátosságainak megértése szerkezetük alapján, összevetésük, legfontosabb vegyületeik hétköznapi életben betöltött</p>	

céljai	jelentőségének megismerése. Az anyagok természetben való körforgása és ennek jelentősége. Helyi környezetszennyezési probléma kémiai vonatkozásainak megismerése és válaszkérés a problémára.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>Nitrogén</i> Kicsi, kétatomos, apoláris molekula, erős háromszoros kötés, kis reakciókészség, vízben rosszul oldódik.</p> <p><i>Ammónia és sói</i> Molekulái között hidrogénkötések, könnyen cseppfolyósítható, nagy párolgáshőjű gáz. Nemkötő elektronpár, gyenge bázis, savakkal ammóniumsókat képez. Szerves anyagok bomlásakor keletkezik. Ammóniaszintézis, salétromsav- és műtrágyagyártás.</p> <p><i>A nitrogén oxidjai</i> NO és NO₂: párosítatlan elektronok miatt nagy reakciókészség, NO a levegőn önként oxidálódik mérgező NO₂-dá, amelyből oxigénnel és vízzel salétromsav gyártható. N₂O: bódító hatás. Felhasználás.</p> <p><i>Salétromossav, salétromsav, sóik</i> A salétromossavban és sóiban a nitrogén oxidációs száma (+3),</p>	<p>A levegő NO_x-tartalmára vonatkozó egészségügyi határértékekkel, a műtrágyák összetételével kapcsolatos számolások. Helyi környezeti probléma önálló vizsgálata.</p> <p>M: Kísérletek folyékony levegővel (felvételtől), ammónia-szökőkút, híg és tömény salétromsav reakciója fémekkel. A nitrátok oxidáló hatása (csillagszóró, görögtűz, bengálitűz, puskapor).</p> <p>Információk a keszonbetegségről, az ipari és biológiai nitrogénfixálásról, az NO keletkezéséről villámláskor és belső égésű motorokban, értágító hatásáról (nitroglicerin, Viagra), a gépkocsi-katalizátorokról, a nitrites húspácolásról, a savas esőről, a kéjgázzal (Davy), a választóvízről és a királyvízről, a műtrágyázás szükségességéről, az eutrofizációról, a vizek nitrit-, illetve nitráttartalmának</p>	

<p>redukálószerke. A salétromsavban és sóiban a nitrogén oxidációs száma (+5), erős oxidálószerke. Felhasználás.</p>	<p>következményeiről, az ammónium-nitrát felrobbantásával elkövetett terrorcselekményekről, a nitrogén körforgásáról a természetben.</p>	
<p><i>Foszfor és vegyületei</i> A nitrogénnél több elektronhéj, kisebb EN, atomjai között egyszeres kötések; a fehérfoszfor és a vörösfoszfor szerkezete és tulajdonságai. Égésekor difoszfor-pentaoxid, abból vízzel foszforsav keletkezik, melynek sói a foszfátok. Felhasználás a háztartás-ban és a mezőgazdaságban. A foszforvegyületek szerepe a fogak és a csontok felépítésében.</p>	<p>Környezettudatos és egészség tudatos vásárlási szokások kialakítása. M: A vörös- és fehérfoszfor gyulladási hőmérsékletének összehasonlítása, a difoszfor-pentaoxid oldása vízben, kémhatásának vizsgálata. A trisó vizes oldatának kémhatás-vizsgálata. Információk Irinyi Jánosról, a gyufa történetéről, a foszforeszkálásról, a foszfátos és a foszfátmentes mosóporok környezeti hatásairól, az üdítőitalok foszforsav-tartalmáról és annak fogakra gyakorolt hatásáról, a foszfor körforgásáról a természetben.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gyulladási hőmérséklet, műtrágya, eutrofizáció, anyagkörforgás.</p>	

Tematikai egység	A szénsoport és elemei szerves vegyületei		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Atomrács, grafitrács, tökéletes és nem tökéletes égés, a szén-monoxid és a szén-dioxid élettani hatásai, szénsav, gyenge sav, karbonátok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szén és a szilícium korszerű felhasználási lehetőségeinek megismerése. Vegyületek szerkezete, összetétele és tulajdonságai közötti kapcsolatok megértése és alkalmazása. A szén-dioxid kvóta napjainkban betöltött szerepének megértése. A karbonátok és szilikátok mint a földkérget felépítő vegyületek gyakorlati jelentőségének megértése. A szilikonok felhasználási módjainak, ezek előnyeinek és hátrányainak magyarázata tulajdonságaikkal.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák,	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>Szén</i></p> <p>A gyémánt atomrácsa, a grafit rétegrácsa és következményeik. Kémiai tulajdonságok. Bányászatuk. Felhasználás.</p> <p><i>Szén-monoxid</i></p> <p>Kicsi, közel apoláris molekulák, vízben rosszul oldódó, a levegővel jól elegyedő gáz. A szén oxidációs száma (+2), jó redukálószer (vasgyártás), éghető. Széntartalmú anyagok tökéletlen égésekor keletkezik. Életveszélyes, mérgező.</p> <p><i>Szén-dioxid, szénsav és sói</i></p> <p>Molekularácsos, vízben fizikailag rosszul oldódó gáz. A</p>		<p>Érvek és ellenérvek tudományos megalapozottságának vizsgálata és vitákban való alkalmazása a klímaváltozás kapcsán. A szén-monoxid és a szén-dioxid térfogatával kapcsolatos számolások.</p> <p>M: Adszorpciós kísérletek aktív szélen. Szárazjég szublimálása (felvételtől). Vita a klímaváltozásról. Karbonátok és hidrogén-karbonátok reakciója savval, vizes oldatuk kémhatása. Információk a természetes szenek keletkezéséről, felhasználásukról és annak környezeti problémáiról, a mesterséges szenek (kocsz, faszén, orvosi szén) előállításáról és</p>	

szén oxidációs száma stabilis, redoxireakcióra nem hajlamos, nem éghető. Vízzel egyensúlyi reakcióban gyenge savat képez, ennek sói a karbonátok és a hidrogén-karbonátok. Nem mérgező, de életveszélyes. Lúgokban karbonátok formájában megköthető. Előfordulás (szén-dioxid kvóta). Felhasználás.	felhasználásáról, a karbonszálak horgászbottokról, a „véres gyémántokról”, a mesterséges gyémántokról, a fullerénekről és a nanocsövekről, az üvegházhatás előnyeiről és hátrányairól, a szén-monoxid és a szén-dioxid által okozott halálos balesetekről, a szikvízről (Jedlik Ányos), a szén körforgásáról (fotoszintézis, biológiai oxidáció).	
<i>Szilícium és vegyületei</i> A szénnél kisebb EN, atomrács, de félvezető, mikrocipek, ötvözetek. SiO ₂ : atomrács, kvarc, homok, drágakövek, szilikátásványok, kőzetek. Üveggyártás, vízüveg, építkezés. Szilikonok tulajdonságai és felhasználása.	Kiegyensúlyozott véleményalkotás a mesterséges anyagok alkalmazásának előnyeiről és hátrányairól. M: A „vegyész virágoskertje”, „gyurmalin” készítése. Információk az üveg újrahasznosításáról, a „szilikózisról”, a szilikon protézisek előnyeiről és hátrányairól.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mesterséges szén, adszorpció, üvegházhatás, amorf, szilikát, szilikon.	

Tematikai egység	A fémek és vegyületeik	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Redoxireakció, standardpotenciál, gerjesztett állapot, sav-bázis reakció.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A fontosabb fémek és vegyületeik szerkezete, összetétele, tulajdonságai, előfordulása, felhasználása közötti kapcsolatok megértése és alkalmazása. A vízkeménység, a vízlágyítás és vízkőoldás, a korrózióvédelem és a szelektív hulladékgyűjtés problémáinak helyes kezelése a hétköznapokban. A fémek előállítása és reakciókészsége közötti kapcsolat megértése. A nehézfém-vegyületek élettani hatásainak, környezeti veszélyeinek tudatosítása. A vörösiszap-katasztrófa és a tiszai cianidszennyezés okainak és következményeinek megértése.</p>		
<p>Ismeretek jelenségek, alkalmazások</p>	<p>(tartalmak, problémák, Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Alkálifémek</i> Kis EN, tipikus fémek, oxidációs szám (+1), erős redukálószer, vízből lúgképzés közben hidrogénfejlesztés, nemfémekkel sóképzés. Nagy reakciókészség miatt előfordulás csak vegyületeikben, előállítás olvadákelektrolízissel.</p>	<p>Hideg zsírolókkal kapcsolatos számolások, balesetvédelem. M: Az alkálifémekről és vegyületeikről korábban tanultak rendszerezése. Információk Davy munkásságáról, az alkálifém-ionok élettani szerepéről (pl. ingerületvezetés).</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> kiválasztás, idegrendszer, ízérzékelés.</p>	
<p><i>Alkáliföldfémek</i> Kicsi (de az alkálifémeknél nagyobb) EN, tipikus fémek, oxidációs szám (+2), erős (de az alkálifémeknél gyengébb) redukálószer (reakció vízzel), nemfémekkel sóképzés. Nagy reakciókészség miatt előfordulás csak vegyületeikben, előállítás olvadákelektrolízissel.</p>	<p>Mészégetéssel, mésztoltással, a mész megkötésével kapcsolatos számolások, balesetvédelem. M: Az alkáli-, illetve alkáliföldfémek és vegyületeik összehasonlítása (pl. vetélkedő). Információk az alkáliföldfém-ionok élettani szerepéről, a csontritkulásról, a kalcium-tablettákról, építőanyagokról.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a csont összetétele.</p>	

<p><i>Alumínium</i></p> <p>Stabilis oxidációs száma (+3), jó redukálószer, de védő oxidréteggel passzíválódik. Könnyűfém. Előfordulás. Előállítás. Felhasználás.</p>	<p>A reakciók ipari méretekben való megvalósítása által okozott nehézségek megértése.</p> <p>M: Alumínium reakciója oxigénnel, vízzel, sósavval és nátrium-hidroxiddal.</p> <p>Információk az alumínium előállításának történetéről és magyar vonatkozásairól („magyar ezüst”, vörösiszap-katasztrófa).</p>	<p><i>Fizika:</i> elektrolízis.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Alzheimer-kór.</p> <p><i>Földrajz:</i> timföld- és alumíniumgyártás.</p>
<p><i>Ón és ólom</i></p> <p>Oxidációs számok: (+2), (+4), csoportban lefelé EN csökken, fémes jelleg nő. Felületi védőréteg. Felhasználás. Élettani hatás.</p>	<p>Akkumulátorok szelektív gyűjtése fontosságának megértése.</p> <p>M: Forrasztóón, ólom olvasztása.</p> <p>Információk az ónpestisről, konzervdobozokról, vízvezetékekről, az autó akkumulátorokról, az ólomkristályról, az ólomtartalmú festékekről.</p>	<p><i>Fizika:</i> elektromos ellenállás.</p>
<p><i>Vascsoport, króm és mangán</i></p> <p>Fe: nehézfém, nedves levegőn laza szerkezetű rozsdá. Vas- és acélgyártás, edzett acél, ötvözőanyagok, rozsdamentes acél. Újrahasznosítás, szelektív gyűjtés, korrózióvédelem.</p> <p>Cr és Mn: vegyületeikben változatos oxidációs állapot (különbféle szín), magas oxidációs szám esetén erős oxidálószer.</p>	<p>A hulladékhasznosítás környezeti és gazdasági jelentőségének felismerése. Vassal, acéllal és korróziójával kapcsolatos számolások.</p> <p>M: Pirofóros vas, vas reakciója savakkal. A régi alkoholszonda modellezése. Információk acélokról, a korrózió által okozott károkról, a korrózióvédelemről, a vas biológiai jelentőségéről, a „hipermangán”-ról.</p>	

<p><i>Félnemes és nemesfémek</i></p> <p>Jó elektromos és hővezetés, jó megmunkálhatóság, tetszetős megjelenés, kis reakciókészség. Viselkedésük levegőn, oldódásuk (hiánya) savakban. Felhasználás.</p> <p><i>Vegyületeik</i></p> <p>Rézion: nyomelem, de nagyobb mennyiségben mérgező. Ezüstion: mérgező, illetve fertőtlenítő hatású. Felhasználás.</p>	<p>A félnemes- és nemesfémek tulajdonságai, felhasználása és értéke közötti összefüggések megértése.</p> <p>M: Rézdrót lángba tartása, patinás rézlemez és malachit bemutatása. Információk a nemesfémek bányászatáról (tiszai cianidszennyezés), felhasználásáról, újrahasznosításáról, a karátról, a fényképezés történetéről, a rézgálicot tartalmazó növényvédőszeréről, a rézedények használatáról, a kolloid ezüst spray-ről, a lúpisz felhasználási módjairól, az ezüst- és a réztárgyak tisztításáról.</p>	<p><i>irodalom:</i> szólások.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> rézkor, bronzkor, vaskor.</p>
<p><i>Cink, kadmium, higany</i></p> <p>Fémes tulajdonságok, a higany szobahőmérsékleten folyadék. A cink híg savakkal reagál. Felhasználás: Zn, Cd, Hg, ZnO. Élettani hatás. Szelektív gyűjtés.</p>	<p>A mérgező, de kedvező tulajdonságú anyagok használati szabályainak betartása.</p> <p>M: A higany nagy felületi feszültségének szemléltetése. Információk a horganyzott bádogról, a higany (fénycsövek, régen hőmérők, vérnyomásmérők, amalgám fogtömés, elektródok) és a kadmium (galvánelemek) felhasználásának előnyeiről és hátrányairól, híres mérgezési esetekről (Itai-itai betegség, veszélyes hulladékok).</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Redukálószer, elektrolízis, vízkeménység, vízlágyítás, érc, környezeti katasztrófa, nemesfém, nyomelem, amalgám, ötvözet.
------------------------------------	---

Tematikai egység	A szénhidrogének és halogénezett származékaik	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	A szén, a hidrogén, az oxigén és a nitrogén elektronszerkezete. Egyszeres és többszörös kovalens kötés, a molekulák alakja és polaritása, másodrendű kötések. Kémiai reakció, égés, reakcióhő, halogének, savas eső, „ózonlyuk”.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása. A szerves vegyületek csoportosításának, a vegyület, a modell és a képlet viszonyának, a konstitúció és az izoméria fogalmának értelmezése és alkalmazása. A szénhidrogének és halogénezett származékaik szerkezete, tulajdonságai, előfordulásuk és a felhasználásuk közötti kapcsolatok felismerése és alkalmazása. A felhasználás és a környezeti hatások közötti kapcsolat elemzése, a környezet- és egészségtudatos magatartás erősítése. Helyes életviteli, vásárlási szokások kialakítása.	
Ismeretek jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák, Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Bevezetés a szerves kémiába</i> A szerves kémia tárgya (Berzelius, Wöhler), az organogén elemek (Lavoisier). A szerves vegyületek nagy száma, a szénatom különleges sajátosságai, funkciós csoport, konstitúció, izoméria. Összegképlet (tapasztalati és molekulaképlet), a szerkezeti képlet, a konstitúciós képlet és az egyszerűsített jelölési formái. A szénváz alakja. A szerves	Az anyagi világ egységességének elfogadása. A modell és képlet kapcsolatának rögzítése, képletírás. A nevek értelmezése. M: C, H, és O és N kimutatása szerves vegyületekben. Molekulamodellek, szerves molekulákról készült ábrák, képek és képletek összehasonlítása, animációk bemutatása. Az izomer vegyületek tulajdonságainak összehasonlítása. A szerves	<i>Biológia-egészségtan:</i> biogén elemek.

<p>vegyületek elnevezésének lehetőségei: tudományos és köznap nevek.</p>	<p>vegyületek elnevezése néhány köznap példán bemutatva, rövidítések, pl. E-számok.</p>	
<p><i>A telített szénhidrogének</i> Alkánok (paraffinok), cikloalkánok, 1-8 szénatomos főlánccal rendelkező alkánok elnevezése, metil- és etilcsoport, homológ sor, általános képlet. A nyílt láncú alkánok molekulaszervezete, a ciklohexán konformációja. Apoláris molekulák, olvadás- és forráspont függése a moláris tömegtől. Égés, szubsztitúciós reakció halogénnel, hőbontás. A telített szénhidrogének előfordulása és felhasználása. A fosszilis energiahordozók problémái.</p>	<p>Veszélyes anyagok környezetterhelő felhasználása szükségességének belátása. A földgáz robbanási határértékeivel és fűtőértékével kapcsolatos számítások. M: A vezetékes gáz, PB-gáz, sebbenzin, motorbenzin, lakkbenzin, dízelolaj, kenőolajok. Molekulamodellek készítése. Kísérletek telített szénhidrogénnel: pl. földgázzal felfújt mosószerhab égése és sebbenzin lángjának oltása, a sebbenzin mint apoláris oldószer. Információk a kőolajfeldolgozásról, az üzemanyagokról, az oktánszámról, a cetánszámról, a megújuló és a meg nem újuló energiaforrások előnyeiről és hátrányairól, a szteránvázis vegyületekről.</p>	
<p><i>Az alkének (olefinek)</i> Elnevezésük 2-4 szénatomos főlánccal, általános képlet, molekulaszervezet, geometriai izoméria. Égésük, addíciós reakciók, polimerizáció, PE és PP, tulajdonságaik. Az olefinek</p>	<p>A háztartási műanyag hulladékok szelektív gyűjtése és újrahasznosítása fontosságának megértése. M: Az etén előállítása, égése, oldódás (hiánya) vízben, reakciója brómos vízzel. PE vagy</p>	

előállítás.	PP égetése, használatuk problémái. Geometriai izomerek tanulmányozása modellen.	kaucsukfa- ültetvények, levegőszennyezés,
<i>A diének és a poliének</i> A buta-1,3-dién és az izoprén szerkezete, tulajdonságai. Polimerizáció, kaucsuk, vulkanizálás, a gumi és a műgumi szerkezete, előállítása, tulajdonságai. A karotinoidek.	A természetes és mesterséges anyagok összehasonlítása. M: Gumi hőbontása. Paradicsomlé reakciója brómos vízzel. Információk a hétköznapi gumitermékekről (pl. téli és nyári gumi, radír, rágógumi), használatuk környezetvédelmi problémáiról és a karotinoidekről.	szmog, globális problémák, üvegházhatás, ózonlyuk, savas eső.
<i>Az acetilén</i> Acetilén (etin) szerkezete, tulajdonságai. Reakciói: égés, addíciós reakciók, előállítása, felhasználása.	Balesetvédelmi és munkabiztonsági szabályok betartása hegesztéskor. M: Acetilén előállítása, égetése, oldódás (hiánya) vízben, oldása acetonban, reakció brómos vízzel. Információk a karbidlámpa és a disszugáz használatáról.	
<i>Az aromás szénhidrogének</i> A benzol szerkezete (Kekulé), tulajdonságai, szubsztitúciója, (halogénezés, nitrálás), égése. Toluol (TNT), sztírol és polisztirol. A benzol előállítása. Aromás szénhidrogének felhasználása, biológiai hatása.	Az értéktelen kőszénkátrányból nyert értékes vegyipari alapanyagul szolgáló aromás szénhidrogének felhasználása, előnyök és veszélyek mérlegelése. M: Polisztirol égetése. Információk a TNT-ről és a dohányfüstben lévő aromás vegyületekről.	
<i>A halogéntartalmú szénhidrogének</i>	A szerves halogénvegyületek környezetszennyezésével	

<p>A halogéntartalmú szénhidrogének elnevezése, kis molekulapolaritás, nagy moláris tömeg, gyúlékonyság hiánya, erős élettani hatás.</p> <p>A halogénszármazékok jelentősége.</p>	<p>kapcsolatos szövegek, hírek kritikus, önálló elemzése.</p> <p>M: PVC égetése, fagyasztás etil-kloriddal. Információk a halogénszármazékok felhasználásáról és problémáiról (teflon, DDT, HCH, PVC, teratogén és mutagén hatások, lassú lebomlás, bioakkumuláció, savas eső, a freonok kapcsolata az ózonréteg vékonyodásával).</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szerves anyag, heteroatom, konstitúció, izoméria, funkciós csoport, köznapi és tudományos név, telített, telítetlen, aromás vegyület, alkán, homológ sor, szubsztitúció, alkén, addíció, polimerizáció, műanyag.</p>	

Tematikai egység	Az oxigéntartalmú szerves vegyületek	Órakeret 20 óra	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hidrogénkötés, „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv, sav-bázis reakciók, erős és gyenge savak, hidrolízis, redoxireakciók. A szerves vegyületek csoportosítása, a szénhidrogének elnevezése, homológ sor, funkciós csoport, izoméria, szubsztitúció, addíció, polimerizáció.</p>		
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Az oxigéntartalmú szerves vegyületek szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggések ismeretében azok alkalmazása. Előfordulásuk, felhasználásuk, biológiai jelentőségük és élettani hatásuk kémiai szerkezettel való kapcsolatának felismerése. Oxigéntartalmú vegyületekkel kapcsolatos környezeti és egészségügyi problémák jelentőségének megértése, megoldások keresése. Következtetés a háztartásban előforduló anyagok összetételével kapcsolatos információkból azok egészségügyi és környezeti hatásaira, egészséges táplálkozási és életviteli szokások kialakítása. A cellulóz mint szálalapanyag gyakorlati jelentőségének megismerése.</p>		
<p>Ismeretek jelenségek,</p>	<p>(tartalmak, problémák,</p>	<p>Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

alkalmazások)		
<p><i>Az alkoholok</i></p> <p>Az alkoholok csoportosítása, elnevezésük. A metanol, az etanol, az etilén-glikol és a glicerin szerkezete és tulajdonságai, élettani hatása. Égésük, részleges oxidációjuk, semleges kémhatásuk, észterképződés. Alkoholok, alkoholtartalmú italok előállítás. Denaturált szesz.</p>	<p>Alkoholos italok összetételére, véralkoholszintre, metanolmérgezésre vonatkozó számolások, egészségtudatos magatartás.</p> <p>M: Metanol vagy etanol égetése, oxidációja réz(II)-oxiddal, alkoholok oldhatósága vízben, oldat kémhatása, etanol mint oldószer. Információk a bioetanolról, a glicerin biológiai és kozmetikai jelentőségéről, az etilén-glikol mint fagyálló folyadék alkalmazásáról, mérgezésekről és borhamisításról.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az alkohol hatásai, erjedés.</p> <p><i>Fizika:</i> felületi feszültség.</p>
<p><i>A fenolok</i></p> <p>A fenol szerkezete és tulajdonságai. A fenol, mint gyenge sav, reakciója nátrium-hidroxiddal. A fenolok fertőtlenítő, mérgező hatása. A fenolok mint fontos vegyipari alapanyagok.</p>	<p>A szigorúan szabályozott körülmények közötti felhasználás szükségességének megértése.</p> <p>M: Oldódásának pH-függése. Információk a fenol egykori („karbolsavként”) való alkalmazásáról, a fenolok vízszennyező hatásáról.</p>	
<p><i>Az éterek</i></p> <p>Az éterek elnevezése, szerkezete. A dietil-éter tulajdonságai, élettani hatása, felhasználása régen és most.</p>	<p>Munkabiztonsági szabályok ismerete és betartása.</p> <p>M: A dietil-éter mint oldószer, gőzeinek meggyújtása. Információk az éteres altatásról.</p>	
<p><i>Az oxovegyületek</i></p> <p>Az aldehidek és a ketonok elnevezése, szerkezete, tulajdonságai, oxidálhatósága.</p>	<p>A formilcsoport és a ketocsoport reakciókészségbeli különbségének megértése.</p> <p>M: Ezüsttükör-próba és Fehling-</p>	

<p>A formaldehid felhasználása (formalin), mérgező hatása. Aceton, mint oldószer.</p>	<p>reakció formalinnal és acetonnal. Oldékonysági próbák acetonnal. Információ a formalehid előfordulásáról dohányfüstben és a nemi hormonokról.</p>	
<p><i>A karbonsavak és sóik</i> A karbonsavak csoportosítása értékűség és a szénváz alapján, elnevezésük. Szerkezetük, fizikai és kémiai tulajdonságaik. A karbonsavak előfordulása, felhasználása, jelentősége.</p>	<p>Felismerés: a vegyületek élettani hatása nem az előállításuk módjától, hanem a szerkezetük által meghatározott tulajdonságaiktól függ. M: Karbonsavak közömbösítése, reakciójuk karbonátokkal, pezsgőtabletta porkeverékének készítése, karbonsavsók kémhatása. Információk Szent-Györgyi Albert és Görgey Artúr munkásságával, a C-vitaminnal, a karbonsavak élelmiszer-ipari jelentőségével, E-számaikkal és az ecetsavas ételek rézedényben való tárolásával kapcsolatban.</p>	
<p><i>Az észterek</i> Észterképződés alkoholokból és karbonsavakból, kondenzáció és hidrolízis. A gyümölcsészterek mint oldószerek, természetes és mesterséges íz- és illatanyagok. Viaszok és biológiai funkcióik. Zsírok és olajok szerkezete. Poliészterek, poliészter műszálak. Szervetlen savak észterei.</p>	<p>Egészséges táplálkozási szokások alapjainak megértése. M: Etil-acetát előállítása, szaga, lúgos hidrolízise, észter mint oldószer. Zsírok és olajok reakciója brómos vízzel. Gyümölcsészterek szagának bemutatása. Állati zsiradékokkal, olajokkal, margarinnal, transz-zsírakkal, többszörösen telítetlen zsírakkal és olesztrával, az aszpirinnel és a</p>	

	kalmopyrinrel (Richter Gedeon), a biodízellel, a PET-palackokkal, a nitroglicerinnel kapcsolatos információk.	
<p><i>A felületaktív anyagok, tisztítószer</i></p> <p>A felületaktív anyagok szerkezete, típusai.</p> <p>Micella, habképzés, tisztító hatás, a vizes oldat pH-ja. Szappanfőzés.</p> <p>Felületaktív anyagok a kozmetikumokban, az élelmiszeriparban és a sejtekben. Tisztítószer adalékanyagai.</p>	<p>A felületaktív anyagok használatával kapcsolatos helyes szokások alapjainak megértése.</p> <p>M: A „fuldokló kacsa”-kísérlet, felületi hártya keletkezésének bemutatása, szilárd és folyékony szappanok kémhatásának vizsgálata, szappanok habzásának függése a vízkeménységtől és a pH-tól. Információk szilárd és folyékony tisztítószerokról és a velük kapcsolatos környezetvédelmi problémákról.</p>	
<p><i>A szénhidrátok</i></p> <p>A szénhidrátok előfordulása, összegképlete, csoportosítása: mono-, di- és poliszacharidok. Szerkezet, íz és oldhatóság kapcsolata.</p>	<p>Felismerés: a kémiai szempontból hasonló összetételű anyagoknak is lehetnek nagyon különböző tulajdonságaik és fordítva.</p> <p>M: Kristálycukor és papír elszenesítése kénsavval. A kiralitás modellezése, kezek és kesztyűk viszonya. Információk a cukorpótló édesítőszerokről és a kiralitás jelentőségéről (pl. cukrok, aminosavak, Contergan-katasztrófa).</p>	
<p><i>A monoszacharidok</i></p> <p>A monoszacharidok funkció csoportjai, szerkezetük, tulajdonságaik. A ribóz és dezoxi-</p>	<p>M: Oldási próbák glükózzal. Szőlőcukor oxidációja (ezüstitükör-próba és Fehling-reakció, kísérlettervezés</p>	

ribóz, a szőlőcukor és a gyümölcscukor nyílt láncú és gyűrűs konstitúciója, előfordulása.	glükóztartalmú és édesítőszerrel készített üdítőital megkülönböztetésére, „kék lombik” kísérlet). Információk Emil Fischerről.	
<i>A diszacharidok</i> A diszacharidok keletkezése kondenzációval, hidrolízisük (pl. emésztés során). A redukáló és nem redukáló diszacharidok és ennek szerkezeti oka. A maltóz, a cellobióz, a szacharóz és a laktóz szerkezete, előfordulása.	A redukáló és nem redukáló diszacharidok megkülönböztetése. M: Információk a maltóizról (sörgyártás, tápszer), a szacharóizról (répacukor, nádcukor, cukorgyártás, invertcukor) és a laktóizról (tejcukor-érzékenység).	
<i>A poliszacharidok</i> A keményítő és a cellulóz szerkezete, tulajdonságai, előfordulása a természetben, biológiai jelentőségük és felhasználásuk a háztartásban, az élelmiszeriparban, a papírgyártásban, a textiliparban.	A keményítő tartalék-tápanyag és a cellulóz növényi vázanyag funkciója szerkezeti okának megértése. M: Információk a keményítő felhasználásáról, az izocukorról, a növényi rostok táplálkozásban betöltött szerepéről, a nitrocellulóizról, a papírgyártás környezetvédelmi problémáiról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hidroxil-, oxo-, karboxil- és észtercsoport, alkohol, fenol, aldehid, keton, karbonsav, észter, zsír és olaj, felületaktív anyag, hidrolízis, kondenzáció, észterképződés, poliészter, mono-, di- és poliszacharid.	

Tematikai egység	A nitrogéntartalmú szerves vegyületek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az ammónia fizikai és kémiai tulajdonságai, sav-bázis reakciók, szubsztitúció, aromás vegyületek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A fontosabb nitrogéntartalmú szerves vegyületek szerkezete, tulajdonságai, előfordulása, felhasználása, biológiai jelentősége közötti	

céljai	kapcsolatok megértése. Egészségtudatos, a drogokkal szembeni elutasító magatartás kialakítása. A ruházat nitrogéntartalmú kémiai anyagainak megismerése, a szerkezetük és tulajdonságaik közötti összefüggések megértése.		
Ismeretek jelenségek, alkalmazások)	(tartalmak, problémák,	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Az aminok</i> Funkciós csoport, a telített, nyílt láncú aminok és az anilin elnevezése. Szerkezet és sav-bázis tulajdonságok. Előfordulás és felhasználás.		Az aminocsoport és bázisos jellegének felismerése élettani szempontból fontos vegyületekben. M: Aminok kémhatása, sóképzése. Információk a hullamérgekről, az amfetaminról, a morfinról (Kabay János), aminocsoportot tartalmazó gyógyszerekről.	
<i>Az amidok</i> Funkciós csoport, elnevezés. Sav-bázis tulajdonságok, hidrolízis. A karbamid tulajdonságai, előfordulása, felhasználása. A poliamidok szerkezete, előállítás, tulajdonságai.		Az amidkötés különleges stabilitása szerkezeti okának és jelentőségének megértése. M: Információk amidcsoportot tartalmazó gyógyszerekről, műanyagokról és a karbamid vizeletben való előfordulásáról, felhasználásáról (műtrágya, jégmentesítés, műanyaggyártás).	
<i>A nitrogéntartalmú heterociklusos vegyületek</i> A piridin, a pirimidin, a pirrol, az imidazol és a purin szerkezete, polaritása, sav-bázis tulajdonságok, hidrogénkötések kialakulásának lehetősége.		A nitrogéntartalmú heterociklikus vegyületek vázának felismerése biológiai szempontból fontos vegyületekben. M: Dohányfüstben (nikotin), kábítószerekben, kávéban, teában, gyógyszerekben, hemoglobinban,	

Előfordulásuk a biológiai szempontból fontos vegyületekben.	klorofillban, nukleinsav-bázisokban előforduló heterociklikus vegyületekkel kapcsolatos információk.	
<i>Az aminosavak</i> Az aminosavak funkciós csoportjai, ikerionos szerkezet és következményei. Előfordulásuk és funkcióik. A fehérjealkotó α -aminosavak.	Felismerés: az aminosavak két funkciós csoportja alkalmassá teszi ezeket stabil láncok kialakítására, míg az oldalláncaik okozzák a változatosságot. M: Az esszenciális aminosavakkal, a vegetarianizmussal, a nátrium-glutamáttal, a γ -amino-vajsavval, a D-aminosavak biológiai szerepével kapcsolatos információk.	
<i>Peptidek, fehérjék</i> A peptidcsoport kialakulása és a peptidek szerkezete (Emil Fischer). A fehérjék szerkezeti szintjei (Sanger, Pauling) és a szerkezetet stabilizáló kötések. A peptidek és fehérjék előfordulása, biológiai jelentősége. A fehérjék által alkotott makromolekulás kolloidok jelentősége a biológiában és a háztartásban.	Felismerés: a fehérjéket egyedi (általában sokféle kötéssel rögzített) szerkezetük teszi képessé sajátos funkcióik ellátására. M: Peptideket és fehérjéket bemutató ábrák, modellek, képek, animációk értelmezése, elemzése, és/vagy készítése. Tojásfehérje kicsapási reakciói és ezek összefüggése a mérgezésekkel, illetve táplálkozással. Információk az aszpartámról, a zselatinról, a haj dauerolásáról, az enzimek és a peptidhormonok működéséről.	
<i>A nukleotidok és a nukleinsavak</i>	Felismerés: a	genetikai <i>Biológia-egészségtan:</i>

<p>A „nukleinsav” név eredete, a mononukleotidok építőegységei. Az RNS és a DNS sematikus konstitúciója, térszerkezete, a bázispárok között kialakuló hidrogénkötések, a Watson–Crick-modell.</p>	<p>információ megőrzését a maximális számú hidrogénkötés kialakulásának igénye biztosítja. M: Az ATP biológiai jelentőségével, a DNS szerkezetével, annak felfedezésével, mutációkkal, kémiai mutagénekkel, a fehérjeszintézis menetével, a genetikai manipulációval kapcsolatos információk.</p>	<p>sejtanyagcsere, koenzimek, nukleotidok, ATP és szerepe, öröklődés molekuláris alapjai, mutáció, fehérjeszintézis.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Amin és amid, pirimidin- és purin-váz, poliamid, aminosav, α-aminosav, peptidcsoport, polipeptid, fehérje, nukleotid, nukleinsav, DNS, RNS, Watson–Crick-modell.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a négy évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>A tanuló ismerje az anyag tulajdonságainak anyagszerkezeti alapokon történő magyarázatához elengedhetetlenül fontos modelleket, fogalmakat, összefüggéseket és törvényszerűségeket, a legfontosabb szerves és szervetlen vegyületek szerkezetét, tulajdonságait, csoportosítását, előállítását, gyakorlati jelentőségét.</i></p> <p><i>Értse az alkalmazott modellek és a valóság kapcsolatát, a szerves vegyületek esetében a funkciós csoportok tulajdonságokat meghatározó szerepét, a tudományos és az áltudományos megközelítés közötti különbségeket.</i></p> <p><i>Ismerje és értse a fenntarthatóság fogalmát és jelentőségét.</i></p> <p><i>Tudja magyarázni az anyagi halmazok jellemzőit összetevőik szerkezete és kölcsönhatásaik alapján.</i></p> <p><i>Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról sokféle információforrás kritikus felhasználásával önállóan vagy csoportmunkában szóbeli és írásbeli összefoglalót, prezentációt készíteni, és azt érthető formában közönség előtt is bemutatni.</i></p> <p><i>Tudja alkalmazni a megismert tényeket és törvényszerűségeket egyszerűbb problémák és számítási feladatok megoldása során, valamint a</i></p>
---	--

	<p>fenntarthatóságához és az egészségmegőrzéshez kapcsolódó viták alkalmával.</p> <p><i>Képes legyen egyszerű kémiai jelenségekben ok-okozati elemek meglátására, tudjon tervezni ezek hatását bemutató, vizsgáló egyszerű kísérletet, és ennek eredményei alapján tudja értékelni a kísérlet alapjául szolgáló hipotéziseket.</i></p> <p>Képes legyen kémiai tárgyú ismeretterjesztő, vagy egyszerű tudományos, illetve áltudományos cikkekről <i>koherens és kritikus érvelés alkalmazásával véleményt formálni</i>, az abban szereplő állításokat a tanult ismereteivel összekapcsolni, mások érveivel ütköztetni.</p> <p>Megszerzett tudása birtokában <i>képes legyen</i> a saját személyes sorsát, a családja életét és a társadalom fejlődési irányát befolyásoló <i>felelős döntések meghozatalára</i>.</p>
--	---

HELYI TANTERV

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

KT- Kerettantervi órakeret

HT - Helyi tanterv órakerete

HHT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RHT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

NYHT – Nyelvi tagozat órakerete (helyi tanterve)

MHT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

EHT – Esti tagozat órakerete (helyi tanterve)

MAGYAR NYELV

9. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Kommunikáció, tömegkommunikáció	12	14	18	14	14	14	12	
Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	20	24	34	24	24	24	12	
Szövegértés, szövegalkotás	13	13	23	13	13	13	10	
Helyesírási ismeretek	12	12	18	12	12	12	2	
A szöveg	8	9	15	9	9	9	-	
Óraszám összesen	65	72	108	72	72	72	36*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>

10. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
A szöveg	14	15	15	15	15	15	10	
Stilisztikai alapismeretek	10	13	13	13	13	13	6	
Jelentéstan	8	8	8	8	8	8	6	
Szövegértés, szövegalkotás	-	-	8	-	-	-	10	
Helyesírás	-	-	-	-	-	-	4	
Óraszám összesen	32	36	44	36	36	36	36*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>

11. évfolyam

Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Retorika	12	14	14	14	14	14	9	
Pragmatikai ismeretek	7	7	7	7	7	7	4	
Szövegalkotás	4	6	12	6	6	6	12	
Nyelv és társadalom	9	9	12	9	9	9	5	
Kommunikáció							4	
Bemeneti és kimeneti mérés	-	-	-	-	-	-	2	
Óraszám összesen	32	36	45	36	36	36	36*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>

12. évfolyam

Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	2	
Általános nyelvészeti ismeretek	4	4	4	4	4	4	10	
Szövegalkotás	3	4	4	4	4	4	10	
Nyelvtörténet	8	8	8	8	8	8	3	
Ismeretek a nyelvről	9	10	10	10	10	10	2	
Felkészülés a középszintű érettségi vizsgára	-	-	30	10	10	10	3	
Óraszám összesen	28	30	60	40	40	40	30	<i>*Kerettanterv szerint 30 óra</i>

Az egyes témakörök óraszámai között szétosztottuk az iskola által szabadon felhasználható 10%-os órakeretet, amelyet tananyag elmélyítésére, gyakorlásra; és az önálló tanulói munka bemutatására és értékelésére fordíthatnak a szaktanárok.

A helyi tanterv alapóraszámain felüli többletórákhoz nem rendeltünk részletezett tartalmakat, az alapóraszámokon felüli órakeretet gyakorlásra és a tanultak elmélyítésére használhatja fel a szaktanár.

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja.)

Magyar nyelv 9. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés előszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus) megfigyelése.</p> <p>A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az előszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció.</p> <p>A testbeszéd, a térközszabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és tömegkommunikációban.</p> <p>A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p> <p>A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció.</p> <p>A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> médiaműfajok és jellemzőik; médiatudatosság. a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a beszédhelyzetek, dramatikus játékok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A vizuális kommunikáció különböző formái; megkülönböztetés, értelmezés.</p>

Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.	
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői.</p> <p>A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.</p> <p>A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás.</p> <p>Alaktani sajátosságok: a szótó, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik.</p> <p>A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése.</p> <p>A szószerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok.</p> <p>A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében.</p> <p>A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondatszerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondatszerkezetével.</p> <p>A nyelvi szintek elemkészletéről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondatszerkezete.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával.</p> <p>A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.</p> <p>Különböző magánjellegű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.</p> <p>Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával, az idézés szabályai.</p> <p>Önálló, több forrástípusra is kiterő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információknak a feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. Pontos forrásmegjelölés.</p> <p>Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.</p> <p>A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.</p> <p>Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző típusú források feldolgozása; esszéírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei.</p> <p>A szöveg központosításának szabályai, használata, az írásjelek funkciója.</p> <p>Szövegelemzési gyakorlatok a központosítás szerepének tanulmányozására.</p> <p>Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb.</p> <p>Idegen szavak helyesírása, a latin betűs szavak átírása.</p> <p>Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban.</p> <p>Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója.</p> <p>A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> helyesírás.</p> <p><i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg	Órakeret
Előzetes tudás	<p>A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai.</p>

<p>A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe.</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek. A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje.</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek.</p> <p>Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői.</p> <p>Az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése.</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás.</p> <p>A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan;</i> <i>Fizika;</i> <i>Kémia;</i> <i>Földrajz:</i> a természettudományos ismeretterjesztő, illetve szakszövegek témahálózata, szókinccse, felépítése.</p>
--	--

Magyar nyelv 10. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg	Órakeret
Előzetes tudás	<p>A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése.</p> <p>A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe.</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek.</p> <p>A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje.</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek.</p> <p>Szövegköztiség, az internetes szövegek jellemzői.</p> <p>Az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése.</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás.</p> <p>A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; Fizika; Kémia; Földrajz:</i> a természettudományos ismeretterjesztő, illetve szakszövegek témahálózata, szókinccse, felépítése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stilisztikai alapismeretek	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A jellegzetes stílustípusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i>	

<p>A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban.</p> <p>A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel.</p> <p>A szövegek stílusának, jelentésének a befogadóra tett hatásának (stílushatás) megtapasztalása, vizsgálata; stílusgyakorlatok, szövegtranszformációk.</p> <p>A stíluselemek, stíluseszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok).</p> <p>A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stíluseszközök tudatos használata a szövegalkotásban.</p> <p>A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban.</p>	<p><i>Idegen nyelvek.</i></p> <p><i>Biológia-egészségtan;</i></p> <p><i>Fizika; Kémia;</i></p> <p><i>Földrajz</i></p> <p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p><i>Informatika, könyvtár</i></p>
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelentés	Órakeret
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek.</p> <p>A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező.</p> <p>Motivált és motiválatlan szavak felismerése, használata.</p> <p>A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használati köre.</p> <p>A mondat és szövegjelentés.</p> <p>A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A jelentés és a nyelvi-grammatikai funkció összefüggése.</p> <p>A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i></p> <p><i>Történelem,</i></p> <p><i>társadalmi és</i></p> <p><i>állampolgári</i></p> <p><i>ismeretek; Etika;</i></p> <p><i>Filozófia:</i></p>	

Magyar nyelv 11. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Retorika	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása.</p> <p>A szónok tulajdonságai, feladatai.</p> <p>A szónoki beszéd kommunikációs funkciói.</p> <p>A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig.</p> <p>Az érv felépítése.</p> <p>Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése.</p> <p>Az érvelési hibák.</p> <p>A cáfolat módszerei.</p> <p>A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése.</p> <p>A hatásos előadásmód eszközei.</p> <p>Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb.</p> <p>A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban.</p> <p>A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben.</p> <p>Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p>		<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i></p> <p><i>ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok</p> <p>Közéleti megnyilatkozások retorikája.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és</i> <i>médiaismeret</i></p> <p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p><i>Matematika:</i> bizonyítás, érvelés, cáfolat.</p> <p><i>Filozófia:</i> Érvelési szerkezetek tudatosítása</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatikai ismeretek	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása.</p> <p>A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>

Az udvariassági formák használata.	
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével.</p> <p>Az érvelő esszé szerkezete.</p>		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>

Magyar nyelv 12. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is.</p> <p>Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása.</p> <p>A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések felismerése.</p> <p>A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.</p>		<p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek	Órakeret 4 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége.</p> <p>A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része.</p> <p>A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése).</p> <p>Nyelvi identitás.</p> <p>Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom	Órakeret 9 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználata. A nyelvi tervezés elvei és feladatai.</p> <p>A nyelv művelés fogalma, kérdései, feladata, színterei; a nyelvi norma.</p> <p>A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk.</p> <p>A köznyelv jellemzői, használati területe.</p> <p>A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szóincse.</p> <p>A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.</p> <p>A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői.</p> <p>A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szórványmagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái.</p> <p><i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat.</p>

A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása.		Földrajz: a magyar nyelvhasználat területi tagolódása.
A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével.</p> <p>Az érvelő esszé szerkezete.</p>		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtörténet	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei.</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek.</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele</i>, <i>Halotti beszéd</i>, <i>Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. <i>A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ</i>) megismerése, használata.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</p>

<p>Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei.</p> <p>A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái.</p> <p>A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.</p> <p>A mai nyelvállapot néhány jellemzője.</p>	
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek a nyelvről	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási, nyelvi ismeretek rendszerező áttekintése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Etika; Filozófia; Idegen nyelvek: a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek.</i>

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

KT- Kerettantervi órakeret

HT - Helyi tanterv órakerete

HHT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RHT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

NYHT – Nyelvi tagozat órakerete (helyi tanterve)

MHT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

EHT – Esti tagozat órakerete (helyi tanterve)

MAGYAR IRODALOM

9. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Érzékenyítés, ráhangolódás	-	-	-	-	-	-	4	
Világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra	10	12	12	12	12	12	8	
Színház- és drámatörténet – az antik színház és dráma	6	7	7	7	7	7	4	
Világirodalom – antik római irodalom	4	5	5	5	5	5	-	
Világirodalom – Biblia	10	12	12	12	12	12	8	
Világirodalom – az európai irodalom a 4-15. században (középkor)	6	6	6	6	6	6	-	
Világirodalom – az európai irodalom a 14-16. században (reneszánsz)	5	5	5	5	5	5	5	
Középkori nyelvemlékek	3	3	3	3	3	3	2	
Janus Pannonius portréja	6	6	6	6	6	6	3	
Balassi Bálint portréja	8	8	8	8	8	8	6	
Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel	2	2	2	2	2	2	-	
Színház-és drámatörténet – az angol színház a 16-17. században és Shakespeare	6	6	6	6	6	6	6	

Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17.század)	-	-	-	-	-	-	5	
Látásmód – Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem	-	-	-	-	-	-	3	
Világirodalom – az európai irodalom a 18. században	-	-	-	-	-	-	6	
Magyar irodalom a 18. században – Portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel	-	-	-	-	-	-	12	
Óraszám összesen	66	72	72	72	72	72	72*	*Kerettanterv szerint 36 óra

10. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel	2	2	2	2	2	2	-	
Világirodalom – késő reneszánsz, barokk, klasszicizmus (16-17. század)	3	3	3	3	3	3	-	
Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17.század)	6	6	6	6	6	6	-	
Látásmód – Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem	6	6	6	6	6	6	-	

Világirodalom – az európai irodalom a 18. században	8	10	14	10	10	10	-	
Magyar irodalom a 18. században – Portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel	20	20	20	20	20	20	-	
Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)	12	14	20	14	14	14	7	
Színház- és drámatörténet – Katona József: Bánk bán	6	6	6	6	6	6	6	
Magyar irodalom a 19. század első felében – portrék: Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály	17	18	18	18	18	18	14	
Életmű - Petőfi Sándor	12	15	15	15	15	15	12	
Látásmód – Jókai Mór	8	8	8	8	8	8	6	
Műfajteni, műelemzési ismeretek	-	-	10	-	-	-	-	
Felkészülés a középszintű érettségi vizsgára	-	-	8	-	-	-	-	
Életmű – Arany János							12	
Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája							4	
Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után (19.század második fele)							3	

Magyar irodalom a 19. század második felében – portré: Mikszáth Kálmán							8	
Óraszám összesen	100	108	136	108	108	108	72*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>
11. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Életmű – Arany János	10	10	15	10	10	10	-	
Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája	6	6	6	6	6	6	-	
Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után (19.század második fele)	12	12	14	12	12	12	-	
Színház-és drámatörténet – az európai dráma és színház a 19. század második felében	8	8	8	8	8	8	-	
Magyar irodalom a 19. század második felében – portré: Mikszáth Kálmán	10	10	14	10	10	10	-	
Magyar irodalom – a Nyugat és első nemzedéke	7	7	7	7	7	7	8	
Életmű – Ady Endre	10	12	18	12	12	12	14	
Portré – Móricz Zsigmond	6	8	12	8	8	8	10	

Világirodalom – avantgárd irányzatok; a magyar avantgárd	6	6	6	6	6	6	6	
Életmű – Kosztolányi Dezső	10	11	14	11	11	11	14	
Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula	8	8	8	8	8	8	-	
Életmű – Babits Mihály	10	10	13	10	10	10	15	
Felkészülés a középszintű érettségi vizsgára	-	-	-	-	-	-	6	
Óraszám összesen	103	108	135	108	108	108	72	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>

12. évfolyam

Tematikai egység	KT	HT	HHT	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula	-	-	-	-	-	-	6	
Életmű – József Attila	10	10	10	10	10	10	15	
Világirodalom – epikai és lírai törekvések a 20. században és a kortárs irodalomban	8	8	8	8	8	8	-	
Színház- és drámatörténet – a 20. századi és a kortárs drámairodalom néhány törekvése	6	6	6	6	6	6	-	
Portré – Radnóti Miklós	4	8	8	8	8	8	10	
Portrék – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza	15	15	15	15	15	15	8	

Látásmódok – Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László, Füst Milán	12	12	12	12	12	12	6	
Művelődéstörténet, irodalomtörténeti tájékozódás – Portrék, látásmódok a 20. század magyar irodalmából (választható szerzők, művek)	8	8	8	8	8	8		
Portrék, látásmódok a kortárs irodalomból (választható szerzők, művek)	10	10	10	10	10	10	6	
Regionális kultúra	2	2	2	2	2	2	-	
Az irodalom határterületei	4	4	4	4	4	4	3	
Felkészülés a középszintű érettségi vizsgára	-	7	30	20	20	20	6	
Óraszám összesen	79	90	120	110	110	110	60	<i>*Kerettanterv szerint 30 óra</i>

Az egyes témakörök óraszámai között szétosztottuk az iskola által szabadon felhasználható 10%-os órakeretet, amelyet tananyag elmélyítésére, gyakorlásra; és az önálló tanulói munka bemutatására és értékelésére fordíthatnak a szaktanárok.

A helyi tanterv alapóraszámain felüli többletórákhoz nem rendeltünk részletezett tartalmakat, az alapóraszámokon felüli órakeretet gyakorlásra és a tanultak elmélyítésére használhatja fel a szaktanár.

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja).

Irodalom 9. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Mitológiai történetek és hősök különféle feldolgozásokban; történettípusok.</p> <p>Homérosz: <i>Iliász</i>, <i>Odiüsszeia</i> (részletek).</p> <p>Egy szemelvény a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).</p> <p>A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok.</p> <p>Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatása, továbbélése többféle értelmezésben az európai és a magyar irodalomban, képzőművészetben, filmen.</p>	<p>A tanuló felismer és azonosít alapvető emberi magatartásformákat mitológiai történetekben és eposzokban</p> <p>megismer irodalmi alapformákat, műfajokat és motívumokat;</p> <p>elemzi a történetmesélés formáit, az elbeszélői nézőpontokat és a narratív struktúra szerepét;</p> <p>felismeri a görög kultúra máig tartó hatását: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> az antik-görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai.</p> <p><i>Földrajz:</i> topológiai tájékozódás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az antik világ nagy szónokai, történetírói.</p> <p><i>Matematika; fizika:</i> tudománytörténet; az antik világ tudományosságának öröksége.</p> <p><i>Filozófia:</i> antik filozófusok, filozófiai irányzatok.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az antik színház és dráma	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az antik görög színház jellemzői.</p> <p>Drámai előadások (tragédia és komédia), versenyjátékok.</p>	<p>A tanuló – képes dialogikus mű olvasására, befogadására,</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>

<p>Szophoklész: <i>Antigoné</i> (és az <i>Oidipusz király</i> részlete).</p> <p>Az antik dráma hatása a drámatörténetre.</p>	<p>értelmezésére, egy drámarészlet előadására;</p> <p>felismer különböző magatartásformákat, konfliktusokat, értékeket és hibákat (harmónia, mértéktartás, hübrisz); ezek elemzésével, értékelésével fejlődik erkölcsi érzéke;</p> <p>pontosítja a katarzis fogalmát; felismeri, hogy a befogadóra tett hatások változatosak;</p> <p>képes a műről szóló vélemények kritikus befogadására.</p>	<p><i>ismeretek:</i> görög és római színházépítészet.</p> <p><i>Földrajz:</i> egy-két fennmaradt antik színház topológiája.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i> Arisztotelész <i>Poétikájának</i> néhány alapvetése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színházművészet, színháztörténet.</p>
--	--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – antik római irodalom	Órakeret
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Szemelvények a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius egy műve, továbbá például Catullus, Ovidius, Phaedrus – művek vagy részletek.</p> <p>A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése.</p>	<p>A tanuló azonosít, értékeli emberi magatartásformákat a művek, illetve a szerzők portréi alapján; véleményezi a horatiusi életrajzok érvényességét;</p> <p>megismer irodalmi műfajokat, versformákat; értelmezi a görög és római kultúra viszonyát;</p> <p>felismeri a római kultúra máig tartó hatását (mitológiai és irodalmi adaptációk,</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Földrajz:</i> az antik római kultúra topológiája.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> korabeli művek és későbbi feldolgozások.</p>

	intertextualitás; Catullus / Horatius noster; latinizmusok a mai magyar szókincsben).	
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – Biblia	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Szemelvények az Ószövetségből (pl. <i>Teremtéstörténet, Káin és Ábel; A vízözön, Babel tornya, József története, Mózes és a tízparancsolat, próféták, Jónás története, zsoltárok</i>).</p> <p>Szemelvények az Újszövetségből (pl. Máté evangéliuma; példabeszédek, pl. <i>A tékozló fiú, Az irgalmas samaritánus; a passió, Pál apostol „szeretethimnusa”; az Apokalipszis egy részlete</i>).</p> <p>A bibliai hagyomány továbbélése az európai és a magyar szóbeli és írásos kultúrában (pl. szókincsben, szövegekben, témákban, motívumokban).</p>	<p>A tanuló megismer/felismer bibliai élethelyzeteket, magatartásformákat, témákat, motívumokat; tudja néhány közkeletű bibliai szólás, állandósult kifejezés eredetét és jelentését; ismeri a Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok (karácsony, húsvét, pünkösd, vízkereszt stb.) eredetét, tartalmát; tudatosítja a bibliai motívumok, témák, műfajok továbbélését a kultúrában; ismeri a Biblia máig tartó hatását az európai irodalomra és művészetre (zene, képzőművészet, film; dramatikus hagyomány; parafrázisok, adaptációk többféle művészeti ágból).</p>	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene</i>: a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival.</p>
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 4–15. században (középkor)	Órakeret

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Szemelvények a 4–14. századi európai irodalomból, példák, jellemző rövid részletek a különféle irodalomtípusokra, pl. himnuszköltészet, vallomás, legendák; hősi ének, trubadúr- és lovagi költészet, vágánsdalok.</p> <p>Dante: <i>Isteni színjáték</i> (részlet/ek a <i>Pokolból</i>).</p> <p>Villon művei (pl. egy-két részlet a <i>Nagy testamentumból</i>, 15. sz.).</p>	<p>A tanuló megérti a történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáit (ókor-középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái); megismerkedik a középkori irodalom jellegével az ókeresztény és középkori szakaszban; a vallásos és világi irodalom együttthatásával; felismeri az antikvitás hatását a középkorra (pl. Vergilius-Dante);</p> <p>– néhány szemelvény alapján értékeli Dante és Villon életművének jelentőségét.</p>	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p> <p><i>Informatika, könyvtár:</i> tájékozódás a Villon-fordításokról.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból.</p> <p>Az itáliai kora reneszánsz irodalomból:</p> <p>Petrarca: <i>Daloskönyv</i> (egy-két szonett),</p> <p>Boccaccio: <i>Dekameron</i> (egy novella).</p>	<p>A tanuló tudatosítja a legfontosabb reneszánsz eszményeket, értékeket, tárgyakat, témákat; Petrarca és Boccaccio néhány műve alapján megismerkedik a kor lehetséges/sajátos alkotói magatartásaival (kettősségek: tudós humanizmus és személyes</p>	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>

	<p>élményanyag, illetve a szórakoztatás szándéka);</p> <p>– pontosítja ismereteit műelemzés alapján a novella műfajáról; felismeri a szonettformát.</p>	
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel	Órakeret
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése.</p> <p>A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése.</p> <p>Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színjáték műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Néhány sajátos színjátéktípus a 10–16. században (a középkor és reneszánsz vallásos és világi előadási formái). Rögtönzés cselekményváz alapján.	<p>A tanuló részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték előkészítésében és előadásában;</p> <p>képes rögtönzésre (cselekményváz és adott állandó típusok alapján);</p> <p>megismer néhányat az európai színjátszás máig élő hagyományaiból;</p> <p>felismeri az előadásmódok és színpadformák sokféleségét a középkori játéktípusokban.</p>	<i>Dráma és tánc:</i> dráma és színháztörténet, játéktípusok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	misztériumjáték, moralitás, passió, színpadformák.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Középkori nyelvemlékek	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Középkori írásbeliség, műfajok, nyelvemlékek. <i>Halotti beszéd és könyörgés; Ómagyar Mária-siralom.</i>	A tanuló értelmezi a magyar nyelvű kultúra legkorábbi írásos emlékeit (kötelező művek: <i>HB; ÓMS</i>); megismeri a középkori írásbeliség sajátosságait; tudatosítja a nyelvemlékek szerepét, jelentőségét és továbbélésüket későbbi korokban (l. „Halotti beszéd”-ek)	<i>Történelem és állampolgári ismeretek:</i> a könyvnyomtatás történetéről; könyvtártörténet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Janus Pannonius portréja	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Janus Pannonius lírája, jellemző témái (pl. öntudat, békevágy, betegség). Epigrammák és elégiák (pl. <i>Egy dunántúli mandulafáról, Búcsú Váradtól, Saját lelkéhez</i>).	A tanuló megismeri egy humanista alkotó portréját, költői és emberi szerepvállalását; személyes élményanyagának költészetformáló szerepét; tudatosítja, értékeli az életmű néhány fontos témáját, a lírai alany magatartását (pl. költői öntudat, művészi becsvágy,	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a 15. sz. kulturális élete Magyarországon. <i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a reneszánsz kultúra Magyarországon.

	<p>búcsúzás, betegség, katonáskodás, test és lélek); megismeri néhány fogalom változó jelentését (pl. elégia, epigramma); elemzési minimuma: <i>Pannónia dicsérete</i> és Janus Pannonius még egy műve.</p>	
--	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Balassi Bálint portréja	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője.</p> <p><i>Egy katonaének</i> (kompozíció, értékrend).</p> <p>Legalább további két mű értelmezése (szerelmi tematika, pl. Júlia-vers / Célia-vers; istenes tematika, zsoltárparafrázis vagy könyörgésvers, pl. <i>Adj már csendességet</i>)</p> <p>Megformáltság, szerkezet (pl. aranymetszés, hárompillérű kompozíció).</p>	<p>A tanuló megismeri az alkotó költői portréját és magatartását (az életmű 3-4 darabja nyomán); tudatosítja az életmű megközelítési problémáit (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika); megkülönbözteti a dallamvers és szövegvers fogalmát; tud ritmizálni ütemhangsúlyos formákat, felismeri a Balassi-strófát; elemzési minimuma: <i>Egy katonaének</i> és még egy-két mű.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a 16. sz. kulturális élete Magyarországon.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a reneszánsz kultúra Magyarországon; az aranymetszés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az angol színház a 16–17. században és Shakespeare	Órakeret
--------------------------------------	--	----------

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása).</p> <p>Shakespeare egy drámája (<i>Hamlet</i> / esetleg <i>Romeo és Júlia</i> vagy más, választott mű).</p>	<p>A tanuló ismer néhány Shakespeare-témát, szállóigét;</p> <p>képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére;</p> <p>megérti a befogadói elvárások (korabeli közönség) és a dramaturgia összefüggését;</p> <p>részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában;</p> <p>felismeri a dráma másik létformáját (aktuális színházi előadások, rendezői értelmezések hatásával); értékeli az újrafordítások, filmes feldolgozások szerepét;</p> <p>lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét);</p> <p>műismereti minimuma: egy Shakespeare-dráma elemző feldolgozása és memoriter: egy monológ/részlete;</p> <p>alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására;</p> <p>egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i></p> <p><i>Ének-zene;</i></p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások Shakespeare-művekből.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p>színháztörténet, színházművészet, színpadi hatás.</p>

Irodalom 10.évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – késő reneszánsz, barokk, klasszicizmus (16–17. század)	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A reneszánsz kései szakasza (manierizmus). Szemelvény a korszakból: Cervantes: <i>Don Quijote</i> (részlet). Barokk és klasszicizmus a 17. században (háttér, tematika, stílus- és formajegyek). Szemelvényrészletek az irányzatokról, szerzőkről, művekről.	A tanuló ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; meg tudja különböztetni a reneszánsz / barokk / klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét; műismereti minimuma: Cervantes: <i>Don Quijote</i> (részlet).	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene</i> : az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar barokk irodalom. Szemelvény: Pázmány Péter értekező prózájából (hitvita, prédikáció). Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részletek); a barokk eposz (szerkezet; koncepció; embereszmény /a főhős mint Krisztus katonája; értékrend).	A tanuló felismeri a barokk formajegyeit az irodalmi művekben és más művészeti ágakban is, összhangban az irodalommal; megismeri világkép és műfajok, poétikai / retorikai megoldások összefüggését; tisztában van az eposzi kellékek	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene</i> : a barokk formajegyei a festészetben, építészetben, a zenében.

	<p>hagyományozódásával, az antik és barokk eposzok különbségével (koncepció, szerkezet, értékrend, embereszmény);</p> <p>– műismereti minimuma: Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részlete).</p>	
--	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A klasszicizmus elvárásai. Tragédia és komédia. A francia színház a 17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Molière: <i>Tartuffe</i> (vagy más műve). A komikum megjelenési formái.</p>	<p>A tanuló felismeri a klasszicista normatív esztétika sajátosságait (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggését; megérti a komikum műfajformáló minőségét és változatait (helyzet- és jellemkomikum); képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére;</p> <p>részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában;</p> <p>lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét);</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> a színháztörténet, a színpadi kísérő zene, a koreográfia.</p>

	<p>műismereti minimuma: egy Molière-mű elemző feldolgozása és memoriter: egy részlet;</p> <p>alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel	Órakeret
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése.</p> <p>A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése.</p> <p>Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színjáték műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Néhány sajátos színjátéktípus a 10–16. században (a középkor és reneszánsz vallásos és világi előadási formái). Rögtönzés cselekményváz alapján.	<p>A tanuló részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték előkészítésében és előadásában;</p> <p>képes rögtönzésre (cselekményváz és adott állandó típusok alapján);</p> <p>megismer néhányat az európai színjátszás máig élő hagyományaiából;</p>	<i>Dráma és tánc:</i> dráma és színháztörténet, játéktípusok.

	– felismeri az előadásmódok és színpadformák sokféleségét a középkori játéktípusokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Commedia dell'arte, farce, rögtönzés, állandó típusok	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 18. században	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A felvilágosodás irodalmának jellemző műfajai és stílusirányzatai: klasszicizmus, szentimentalizmus (érzékenység), rokokó.</p> <p>Művek, szemelvények az angol, francia és német irodalomból, pl. Defoe, Swift, Jane Austen; Voltaire, Rousseau; Goethe, Schiller különféle műfajú alkotásaiból.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló megkülönbözteti az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáit; megismeri a bölcséleti háttér és a stílusirányzat, műfaj, tematika néhány összefüggését, az egyes irányzatok jellemző tendenciáit, irodalmi műfajait, máig ható kérdésfeltevéseit az európai irodalmakból vett egyes szemelvények alapján; választható beszámolót készíthet olvasmányélménye vagy látott színházi élménye alapján (pl. Defoe, Jane Austen, Schiller művei); műismereti minimuma: Swift, Voltaire, Goethe egy-egy művének /részletének ismerete.</p>	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Filozófia; Etika:</i> a felvilágosodás korának bölcselete; értekezések a kor szerzőitől.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 18. században – portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A 18. század irodalma a felvilágosodás előtt (a kuruc költészethez kapcsolódó irodalmi formák; Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> részlete).</p> <p>A felvilágosodás korának irodalma.</p> <p>Művelődési programok. Bessenyei György értekező prózai művének részlete (pl. <i>Magyarság</i>).</p> <p>Alkotói csoportok, irodalmi központok, sajátos életutak (pl. Batsányi János, Kármán József).</p> <p>Kazinczy Ferenc irodalomszervező tevékenysége és írói munkássága (legalább egy epigrammája).</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stiláris sokszínűsége A <i>Reményhez</i>, <i>A tihanyi Ekhóhoz</i> és még legalább egy mű (pl. <i>Az estve</i>, <i>Tartózkodó kérelem</i>, <i>A Magánosság</i>hoz) alapján.</p>	<p>A tanuló ismeri a magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatait; Kazinczy tevékenységét; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének néhány sajátosságát;</p> <p>tudatosítja a nyelvújítási mozgalom jelentőségét;</p> <p>tisztában van Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; felismer jellemző stílusirányzatokat, műfajokat, verstípusokat és versformákat;</p> <p>műismereti minimuma: Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> (részlet), Kazinczy Ferenc egy epigrammája; Bessenyei György egy értekező prózai részlete; Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i>; <i>A tihanyi Ekhóhoz</i> és egy mű; Berzsenyi Dániel: <i>A közelítő tél</i>, <i>A magyarokhoz I.</i> és egy mű.</p> <p>Csokonai és Berzsenyi kapcsán alkalmassá válik legalább 3-4</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>; <i>éneke-zene</i>: stílusirányzatok egymásmellettiége a 18. században.</p> <p><i>Földrajz</i>: a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó topológia.</p>

<p>Berzsenyi Dániel portréja; jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében. A <i>közelítő tél, A magyarokhoz I.</i> és legalább még egy mű (pl. <i>Levéltöredék barátnémhoz, Osztályrészem</i>) értelmezése.</p> <p>Csokonai és Berzsenyi hatása, továbbélése a későbbi magyar költészetben.</p>	<p>alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>	
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A romantika irodalmának jellemzői (esztétikai elvek, művészi szabadság, stílus- és formajegyek; ironikus látásmód, groteszk minőség).</p> <p>Új műfajok, formák (pl. történelmi regény, bűnügyi történet, drámai költemény, verses regény).</p> <p>Társadalmi típusok (felesleges és karrierista hősök, hivatalnokok) megjelenése a romantikával egyidejű, realista szemléletű művekben.</p> <p>Művek, szemelvények az angol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból,</p>	<p>A tanuló felismeri az életművek egymásmellettségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, 1. Goethe/Hugo/Stendhal, Balzac) és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk);</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Vizuális kultúra; Ének-zene: a romantika művészete.</i></p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése.</i></p>

<p>pl. Byron, Shelley, Keats; Poe; Victor Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin vagy mások alkotásaiból; illetve Balzac, Stendhal, Gogol műveiből.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>– műismerete: Shelley, Keats, Poe, V. Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin, illetve Balzac, Stendhal, Gogol egy-egy művének / részletének ismerete;</p> <p>képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után;</p> <p>beszámolót/könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből;</p> <p>alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>	
---	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – Katona József: <i>Bánk bán</i>	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Katona József: <i>Bánk bán</i> – sok szempontú műértelmezés. Pl. magánéleti és közéleti konfliktus, alapkérdések; a szereplők körei, Bánk összeomlása; a címszereplő megítélésének változatai;</p>	<p>A tanuló ismeri a magyar színház történetének néhány sajátosságát (az állandó magyar színház hiányát, törekvéseket a létrehozására); képes elemezni nemzeti tragédiánk sajátosságait (problematika, drámai</p>	<p><i>Ének-zene:</i> operafeldolgozás.</p>

<p>– felépítés, szerkezeti megoldások (az V. felvonás szerepe).</p>	<p>szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás) megismer néhány álláspontot a műértelmezéshez; lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt; műismereti minimuma: a tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből; alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>	
---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század első felében – portrék: Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály	Órakeret
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai. Kölcsey Ferenc alkotói portréja; közéleti szerep, egyéni és közösségi sors. <i>Hymnus</i> és még egy lírai alkotása (pl. <i>Elfojtódás</i>;</p>	<p>A tanuló ismeri a magyar irodalom néhány sajátosságát a 19. század első felében; felismeri a reformkor-nemzeti romantika-népiesség fogalmak tartalmát, szerepét és jelentőségét; tisztában van Kölcsey és Vörösmarty életművének jellegével, az alkotók helyével,</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a magyar romantika más művészeti ágakban. <i>Földrajz:</i> az alkotókhoz kapcsolódó topológia. <i>Történelem, társadalmi és</i></p>

<p><i>Vanitatum vanitas; Zrínyi dala; Zrínyi második éneke).</i></p> <p>Értekező prózája (pl. <i>Nemzeti hagyományok</i> és / vagy a <i>Parainesis</i> részlete).</p> <p>Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a <i>Szózat; Előszó</i> és még egy-két lírai alkotás (pl. <i>Késő vágy; Gondolatok a könyvtárban; Az emberek, A vén cigány</i>) alapján, illetve a <i>Csongor és Tünde</i> értelmezésével (pl. alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/drámai költemény).</p>	<p>szerepével a magyar irodalom történetében;</p> <p>műismereti minimuma:</p> <p>Kölcsey: <i>Hymnus, Huszt</i> és még egy lírai mű, egy értekező prózai részlet; Vörösmarty: <i>Szózat, Előszó</i> és még egy-két lírai mű, valamint a <i>Csongor és Tünde</i>; memoriterek;</p> <p>Kölcsey és Vörösmarty kapcsán alkalmassá válik legalább négy alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> a reformkori művelődés és társadalmi élet.</p>
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Jókai Mór	Órakeret
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében;</p> <p>regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében.</p> <p>Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> (esetleg más regényének) elemző értelmezése sok szempontú megközelítéssel,</p>	<p>A tanuló tisztában van a korabeli és a mai olvasóközönség befogadói elvárásainak különbségével;</p> <p>ismeri Jókai helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit;</p> <p>felismeri a romantikus ábrázolásmód sajátosságait és</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Hon és népismeret; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene:</i> a romantika művészete.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Jókai-művek filmes feldolgozásai.</p>

<p>pl.: a romantika megjelenési formái; műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák; hangnemi és motivikus összetettség.</p> <p>Problematika (az adott műhöz pl. természet és civilizáció, bűn és büntetés, kettős jellem).</p>	<p>a romantikus regény jellemző műfaji változatait; képes egy regény sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére;</p> <p>műismereti minimuma: egy regénye: <i>Az arany ember</i> (vagy más, pl. <i>Egy magyar nábob</i>, <i>Fekete gyémántok</i>)</p> <p>egy regényelemzés kapcsán képes önálló szóbeli tétel keretében egy elemzési feladat kifejtő megoldására.</p>	<p><i>Földrajz</i>: a regény/ek topológiája.</p>
---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Petőfi Sándor	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Petőfi Sándor életműve.</p> <p>Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások.</p> <p>A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák (pl. szerelem, táj, ars poetica), versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (pl. dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága;</p> <p><i>A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra</i></p>	<p>A tanuló ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Petőfi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; tisztában van a romantikus korstílus és a népiesség stílustendenciájának együtthatásával;</p> <p>műelemzések során megismeri Petőfi jellemző témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit; megkülönbözteti jellemző hangnemeit (pl. humor és irónia); képes önálló műértelmezés megfogalmazására;</p>	<p><i>Hon és népismeret</i>: Petőfi emlékhelyek.</p> <p><i>Földrajz</i>: Petőfi életútjának topológiája.</p> <p><i>Vizuális kultúra; Énekzene</i>: a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).</p>

<p><i>csendes...; Szeptember végén,</i> és még legalább három-négy lírai alkotás elemző feldolgozása.</p> <p>Verses epika (pl. <i>A helység kalapácsa</i> mint eposzparódia; és/vagy <i>Az apostol</i>.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>műismereti minimuma: <i>Az Alföld; Nemzeti dal; János vitéz; A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...; Szeptember végén</i> és még három-négy mű és memoriterek;</p> <p>képessé válik Petőfi életművének bemutatására (legalább 10–12 lírai és 1–2 verses epikai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>
---	---

Irodalom 11. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Arany János	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Arany János életműve.</p> <p>Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartások) és jellemző alkotások.</p> <p>A romantika utáni költőszerep-lehetőségek és lírai tendenciák.</p> <p>Jellemző lírai tematika (pl. ars poeticák), hangnemek, műfajok (pl. elégiko-óda, elégia) és szerkesztésmód, verstípusok (pl. idő- és értékszembesítés,</p>	<p>A tanuló ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét;</p> <p>műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását;</p>	<p><i>Informatika:</i> könyvtári és internetes tájékozódás.</p> <p><i>Etika:</i> bűn, bűnhődés, testvérféltékenység.</p>

<p>létösszegzés) a nagykőrösi és a kései költészetben (<i>Letésem a lantot</i>, <i>Epilogus</i> és legalább még két-három lírai alkotás).</p> <p>A ballada műfaji sajátosságai; tematikus és szerkesztésmódbeli különbségek a két balladakorszak alkotásaiban (<i>A walesi bárdok</i> és még legalább 1–2 ballada).</p> <p><i>A Toldi estéje</i> elemző bemutatása.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését;</p> <p>képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; a <i>Toldi</i> és a <i>Toldi estéje</i> néhány szempontú összevetésére;</p> <p>műismereti minimuma: <i>A walesi bárdok</i>, <i>Rege a csodaszarvasról</i>, <i>Toldi</i>, <i>Családi kör</i>, további egy-két ballada; <i>Toldi estéje</i>; <i>Letésem a lantot</i>, <i>Epilogus</i> és még két-három lírai alkotás (memoriterek is);</p> <p>képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a <i>Toldi</i> és a <i>Toldi estéje</i> alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	
---	--	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Színház- és drámatörténet – Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i></p>	<p>Órakeret</p>
--	---	------------------------

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> – sok szempontú műértelmezés.</p> <p>A drámai költemény műfajának következménye a szerkezetre és hősökre.</p> <p>Felépítés (cselekmény-szerkezet: keret- és történeti színek, személyiségközpontúan / lírai szerkezet: tematikus, szétválás-sorozat).</p> <p>Problematika, történelemszemlélet, bölcséleti háttér (szabadelvűség és pozitívizmus).</p> <p>Az idő, tér, anyag szerepe az emberiség és különböző szellemi irányok történetében.</p>	<p>A tanuló megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; - értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből);</p> <p>megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal;</p> <p>lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit;</p> <p>műismereti minimuma: a <i>Tragédia</i> (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok;</p> <p>alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>	<p><i>Etika; Filozófia:</i> filozófiai irányzatok a 19. században.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színházművészet, a mű színrevitele különböző felfogásokban.</p> <p><i>Informatika, könyvtár:</i> tájékozódás a <i>Tragédia</i> hazai és nemzetközi színházi előadásairól, fordításairól, adaptációiról.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után (19. sz. második fele)	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A realista és naturalista epika jellemzői (esztétikai elvek, tematika, látásmód, stílus- és formajegyek) a 19. század közepétől; a prózaepika újításai (nézőpontok, síkváltások, időszerkezet, polifónia; új műfaji változatok) a kis- és nagyepikában.</p> <p>Impresszionizmus, szimbolizmus és a lírai műnem megújítása (pl. a személyiség, a lírai közvetlenség háttérbe szorulása, a látomás felszabadítása, objektivizálódás).</p> <p>Művek, szemelvények az angol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból (pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Zola, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Rilke, Whitman) műveiből.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló felismeri a romantika és realizmus együtthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit;</p> <p>megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát;</p> <p>képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére;</p> <p>beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből;</p> <p>műismeret: néhány mű / részlet pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Rimbaud, Rilke, Whitman műveiből;</p> <p>alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus</p>	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban.</p>

	befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.	
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az európai dráma és színház a 19. sz. második felében	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az európai dráma és színház a 19. sz. második felében – a korszak drámairodalmának újdonságai és két drámai alkotás, két szerző dramaturgiája.</p> <p>Egy drámai mű elemzése a 19. század második feléből (pl. Ibsen: <i>Babaszoba/Nóra</i> vagy <i>A vadkacsa</i> – az ibseni dramaturgia sajátosságai, pl. az analitikus szerkesztésmód felújítása, középponti szimbólumok alkalmazása, reformátorok és rezonőrök, hangnemkeveredés stb.; a szerző problémafelvetése, pl. házassági válság, élethazugság).</p> <p>Egy Csehov-mű elemző bemutatása (pl. <i>Ványa bácsi</i>, <i>Három nővér</i>).</p> <p>A csehovi dramaturgia sajátosságai (pl. a drámaiság fogalmi változása; drámaiatlan/lírai dráma; főszereplő-, konfliktusok és</p>	<p>A tanuló megismeri a romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciáját;</p> <p>elemzi két jelentős szerző egy-egy alkotását, újításaik figyelembevételével, bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait;</p> <p>megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez;</p> <p>lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt;</p> <p>lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből;</p> <p>műismereti minimuma: egy dráma a 19. század második feléből és Csehov egy drámája;</p> <p>alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet.</p> <p><i>Etika:</i> a szerzői problémafelvetések etikai szempontú megvitatása, értékelése.</p>

cselekmény-nélküliség; csoportképek/cselekvés- képtelenség; párhuzamos monológok/fedett dialógusok, ironikus látásmód); új műfaji változatok, új játéktípus.		
---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század második felében – portré: Mikszáth Kálmán	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A 19. század második felének magyar irodalmából néhány szerző és mű(részlet) ismerete.</p> <p>Vajda János alkotói helyzete, költészetének jellemzői (legalább. egy műve, pl. <i>Húsz év múlva, A vaáli erdőben, Az üstökös</i>).</p> <p>A századvég és századelő novellisztikája (műelemzési lehetőségek, pl. Gozdu, Petelei, Gárdonyi, Tömörkény, Bródy Sándor műveiből).</p> <p>Mikszáth alkotásainak jellemzői, témák, motívumok és műfaji változatok az életművében; írásművészetének sajátosságai, stíluszintézise.</p> <p><i>A jó palócok</i> novelláinak világa (legalább két mű elemzése).</p> <p>Egy Mikszáth-regény (pl. <i>Beszterce ostroma, A Noszty fiú</i></p>	<p>A tanuló tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját;</p> <p>megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők (pl. Reviczky, Komjáthy) szerepét;</p> <p>a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési készségét;</p> <p>ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és</p>	<p><i>Etika:</i> Mikszáth műveiben felvetett erkölcsi kérdések megvitatása, pl. a kapcsolatok világa, törvény és lelkiismeret.</p> <p><i>Filozófia:</i> a létre vonatkozó kérdések, etika, erkölcsfilozófia.</p> <p><i>Földrajz:</i> a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ek topológiája.</p>

<p>esete...) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek; problematika (pl. megkésetttség, dzsentriábrázolás).</p>	<p>adott szempontú, önálló novellaértelmezésre; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján;</p> <p>műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája;</p> <p>alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>	
---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a <i>Nyugat</i> és első nemzedéke	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom; szerkesztési elvek, szerkesztők, kritikusok, nemzedékek; célkitűzések; filozófiai és stílusirányzatok hatása, megismertetése.</p> <p>Juhász Gyula költészetének sajátosságai (pl. impresszionizmus, nosztalgia, emlékezés, legalább egy műve, pl. <i>Tiszai csönd</i>, <i>Milyen volt</i>; életképszerűség, leíró jelleg, pl. <i>Tápai lagzi</i>).</p>	<p>A tanuló felismeri a <i>Nyugat</i> jelentőségét a magyar kultúrtörténetben; alkalmazza a nemzedék-korszakolást későbbi tanulmányai során;</p> <p>tudja a korban megismert stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét;</p>	<p><i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban.</p> <p><i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.</p>

<p>Tóth Árpád lírájának jellemzői; tematikája, hangnemei, formái (magányélmény, elégikusság, impresszionizmus stb., legalább egy-két műve, pl. <i>Hajnali szerenád</i>, <i>Esti sugárkoszorú</i>, <i>Elégia egy rekettyebokorhoz</i>, <i>Lélektől lélekig</i>, <i>Jó éjszakát!</i>).</p> <p>Egy folyóirat (időszaki kiadvány) periodicitása, felépítése, folyóiratcikkek visszakeresése, hivatkozása.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>– műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve.</p>	
---	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Móricz Zsigmond	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Móricz alkotásainak jellemzői, írásművészetének sajátosságai; naturalista és realista ábrázolásmódja.</p> <p>Tárgykörök, témák (pl. paraszti, dzsentri; szegénység) és műfaji változatok (novella, elbeszélés, történeti példázat, idill-típusú regény stb.).</p> <p>Novelláinak világa (legalább két mű elemzése, pl. <i>Tragédia</i>, <i>Szegény emberek</i>, <i>Barbárok</i>).</p>	<p>A tanuló ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (<i>Nyugat</i>; népi írók mozgalma, <i>Kelet Népe</i>); alkotásmódjának jellemzőit;</p> <p>képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására);</p>	<p><i>Mozgóképkultúra</i> és <i>médiaismeret</i>: Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. <i>Pillangó</i>, <i>Égi madár</i>, <i>Rokonok</i>, <i>Barbárok</i>, <i>Árvácska</i>).</p>

<p>Egy Móricz-regény (pl. <i>Úri muri, Rokonok, Sárarany, Az Isten háta mögött</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika (pl. vívódó hősök, dzsentri-ábrázolás).</p>	<p>lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és egy novellája; alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>	
---	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Ady Endre	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ady Endre életműve. Kötet- és cikluskompozíció; költői szerepvállalás, az innováció szándéka. Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód; a versritmus megújítása. Meghatározó korszakok (pl. költői indulás, világháború), kötetek (pl. <i>Új versek, A halottak élén</i>), témák, motívumok (pl. magyarság, istenes, létharc, látomásszerű tájvers, ars poetica; élet-halál, hajó, ugar) alapján</p>	<p>A tanuló ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; műelemzések során megismeri Ady jellemző kötetait, szerkesztési módszereit, lírai témáit, motívumait, poétikai megoldásait;</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás. <i>Vizuális kultúra:</i> Ady-illusztrációk. <i>Földrajz:</i> Ady- emlékhelyek topológiája.</p>

<p>jellemző alkotásainak értelmezése <i>A Sion-hegy alatt</i>; <i>Góg és Magóg fia vagyok én...</i>; <i>Kocsi-út az éjszakában</i> és még 4-5 mű (memoritek is), pl. <i>Párisban járt az Ősz</i>; <i>A magyar ugaron</i>; <i>Harc a Nagyúrral</i>; <i>Hunn, új legenda</i>; <i>Bujdosó kuruc rigmusa</i>; <i>Az eltévedt lovas</i>; <i>Emlékezés egy nyár-éjszakára</i> stb., esetleg egy-egy részlet publicisztikájából is).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>képes önálló versértelmezések megfogalmazására;</p> <p>műismereti minimuma: <i>A Sion-hegy alatt</i>; <i>Góg és Magóg fia vagyok én...</i>; <i>Kocsi-út az éjszakában</i> és még 4-5 mű;</p> <p>képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoritek tolmácsolására.</p>	<p><i>Informatika:</i></p> <p>tájékozódás a <i>Nyugat</i> digitalizált változatában.</p>
---	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Kosztolányi Dezső	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kosztolányi Dezső életműve.</p> <p>Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák; világkép, művészetfelfogás (homo aestheticus); stílusirányzatok (pl. impresszionizmus, expresszionizmus); viszonya az anyanyelvhez.</p>	<p>A tanuló ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével;</p> <p>műelemzések során megismeri Kosztolányi</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, kulturális élet, sajtó.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.</p>

<p>Jellemző lírai tematika; hangnemek, műfajok, versciklusok (pl. <i>A szegény kisgyermek panasza</i>); <i>Számadás</i>-kötet; kis- és nagyszerkezetek; ars poeticák; legalább 4 lírai alkotás, köztük: <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i>.</p> <p>Novellák (pl. <i>A kulcs</i>, <i>Fürdés</i> stb.) és novellaciklusok (Esti Kornél-novellák).</p> <p>Egy Kosztolányi-regény (pl. <i>Édes Anna</i>, <i>Pacsirta</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját;</p> <p>képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására;</p> <p>műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai, <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i> és még egy-két műve (memoriter is);</p> <p>képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	<p><i>Etika</i>; <i>Filozófia</i>: filozófiai, lélektani irányzatok, pl. a freudizmus és hatása.</p>
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula		Órakeret
Előzetes tudás	Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> , részlet; karcolat, paródia; esetleg: <i>Ezeregyéjszaka</i> és Szindbád alakja.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nosztalgia és humor szerepe a műalkotásban és az ember önértelmezésében. Az alkotói életútra összpontosító bemutatás: Karinthy és Krúdy helye a korszakban; alkotás- és látásmódjuk jellemzői. Önálló tájékozódás, műválasztás, műértelmezések, összehasonlító elemzések.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
Karinthy kisepikájának jellemzői választott novella (pl. <i>A cirkusz</i> ; <i>Találkozás egy fiatalemberrel</i> ; <i>Barabbás</i>) és a <i>Tanár úr kérem</i> karcolatgyűjtemény darabjai alapján. Humorfelfogása (humoreszkjei). Irodalmi karikatúrák (néhány, már megismert szerző /mű és paródiája) az <i>Így írtok ti</i> szemelvényei alapján. Krúdy Gyula írói világa, egyéni hangja legalább egy Szindbád-novella alapján (pl. <i>Negyedik út</i> , <i>Ötödik út</i>); anekdotikusság, az idő és az emlékezés formaalkotó szerepe. A Krúdy-művek atmoszférájának, témáinak, alakjainak, motívumainak megidézése (stílusimitációk, pl. Márai Sándor: <i>Szindbád hazamegy</i> ; Huszárík Zoltán: <i>Szindbád</i>).	A tanuló kijelöli Karinthy és Krúdy helyét a korszakban (újságírás; <i>Nyugat</i> , illetve csoporthoz nem tartozás); ismeri alkotás- és látásmódjuk jellemzőit; képes néhány alkotás értelmezésére, műelemzések kritikus befogadására, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műmegközelítésre (pl. novellaelemzések megfogalmazására); képessé válik összehasonlító elemzésekre (párnovellák, pl. <i>A jó tanuló felel / A rossz tanuló felel</i> ; ellentétesek, pl. <i>Magyar dolgozat / Röhög az egész osztály</i>); mű és paródiája összevetésére); novellaciklus és film összehasonlító elemzésére;	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Huszárík Zoltán <i>Szindbádja</i> . Karinthy műveinek filmes adaptációi, műveinek előadó-művészeti példái. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, városi élet Budapesten.	

	– műismeret: Karinthy (választható valamely műve); Krúdy egy novellája.	
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Babits Mihály	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Babits Mihály életműve.</p> <p>Pályaszakaszok, kötetek, költői magatartásformák (pl. pályakezdés; világháborúk ideje; kései költészet); életérzések, világkép, értékrend, művészetfelfogás (homo moralis); a bölcséleti, filozófiai érdeklődés hatásai. Magyarság és európaiság.</p> <p>Szerepe a <i>Nyugat</i> mozgalmaiban; irodalmi kapcsolatai; esszé- és irodalomtörténet-írói, műfordító tevékenysége.</p> <p>Stílusirányzati sokszínűsége (pl. impresszionizmus, szecesszió, szimbolizmus); klasszicizálás, antikizálás; hagyomány és modernség egysége.</p> <p>Jellemző lírai tematika, költői magatartás (békevers, pl. <i>Húsvét előtt</i>; a próféta szerep elutasítása vagy vállalása, pl. <i>Mint különös</i></p>	<p>A tanuló ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a <i>Nyugat</i> történetében; írásművészetének jellegét; tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a <i>Jónás könyvét</i>;</p> <p>képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására;</p> <p>műismereti minimuma: <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i> és még egy-két műve (memoriter is) és a <i>Jónás könyve</i>;</p> <p>képesse válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények,</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>: Babits-portrék.</p> <p><i>Informatika</i>: adattárak internetes közlések (pl. a <i>Nyugat</i>), hanganyagok.</p> <p><i>Etika</i>; <i>Filozófia</i>: filozófiai, etikai irányzatok és hatásuk.</p>

<p><i>hírmondó</i>); versszerkezetek, hangnemek, formák, motívumok gazdagsága (pl. <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i>); ars poeticus alkotások (pl. <i>A lírikus epilógja; Cigány a siralomházban; Csak posta voltál</i>).</p> <p>A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. gyászdal, tárgyias költészet, ditirambus, könyörgésvers).</p> <p>A <i>Jónás könyve</i>, mint az ószövetségi példázat parafrázisa. Jónás és az Úr magatartása. Nyelvhasználati és hangnemi összetettség.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	
---	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – avantgárd irányzatok; a magyar avantgárd	Órakeret
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Világirodalom – avantgárd irányzatok.</p> <p>Formabontás és formaépítés (közös tendenciák a stílusirányzatokban).</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p>A tanuló</p> <p>– megismeri a 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttét, a csoportok, programok szándékait, esztétikai elveit, poétikai megoldásait;</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Vizuális kultúra; Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus,</p>

<p>Futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus: néhány szemelvény az egyes irányzatok dokumentumaiból, illetve néhány irodalmi alkotás (pl. Marinetti, Majakovszkij; Trakl, G. Benn; Apollinaire, Éluard műveiből).</p> <p>A jellemzően nem irodalmi irányzatok (kubizmus, konstruktivizmus, dada, stb.) néhány célkitűzése, formajegye.</p> <p>A magyar avantgárd sajátosságai, az aktivizmus programja; Kassák Lajos szerepe (egy-két művének ismerete, pl. <i>Mesteremberek</i>; <i>A ló meghal...</i>).</p>	<p>– a magyar avantgárd sajátos helyzetét, Kassák szerepét.</p>	<p>szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet.</p>
---	---	---

Irodalom 12. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – József Attila	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>József Attila életműve.</p> <p>Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák (pl. <i>Tiszta szívvel</i>; <i>Tudod, hogy nincs bocsánat</i>); világgép, költészetfelfogás (pl. <i>Ars poetica</i>; <i>Thomas Mann üdvözlése</i>).</p> <p>Stílusirányzatok (pl. expresszionizmus, szürrealizmus, <i>Medáliák</i>) és stílustendenciák (pl. újnépesség) hatása.</p>	<p>A tanuló ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; József Attila helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; műelemzések során megismeri József Attila jellemző lírai témáit, motívumait, poétikai megoldásait;</p>	<p><i>Informatika</i>: könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról.</p> <p><i>Ének-zene</i>: megzenésített költemények.</p> <p><i>Etika</i>; <i>Filozófia</i>: korabeli irányzatok és</p>

<p>Jellemző lírai tematika (pl. <i>Külvárosi éj; Óda; Nem emel föl</i>); gondolati költészet 1932-1934 között (pl. <i>Téli éjszaka, Reménytelenül; A város peremén</i>); kései költészet (közéleti, pl. <i>Levegőt; A Dunánál; Hazám</i>; szerelmi, pl. <i>Nagyon fáj</i>; tragikus önsors versek, pl. <i>Karóval jöttél; Talán eltűnök hirtelen...</i>). Versszerkezetek, verstípusok, hangnemek, formák, témák, motívumok (pl. gyermek, éjszaka, külváros, büntudat) gazdagsága. Komplex költői képek (síkváltások). Hatása a későbbi költészetre (pl. Pilinszky, Nagy László). A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. freudizmus, agitatív vers, szegényember-vers, szonettkoszorú).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>képes önálló versértelmezések megfogalmazására; műismereti minimuma: <i>Külvárosi éj; Óda; Tudod, hogy nincs bocsánat</i> és még 4-5 műve (memoriter is); képessé válik az életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 12 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	<p>hatásuk; filozófiai kérdésselvetések.</p>
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – epikai és lírai törekvések a 20. században és a kortárs irodalomban	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Epikus művek (szemelvények, részletek a kis- és nagyepikából) pl. Kafka (pl. <i>Az átváltozás</i>); Thomas Mann (pl. <i>Tonio Kröger</i> / <i>Mario és a varázsló</i>; Bulgakov: <i>A Mester és Margarita</i>; Camus (pl.: <i>Közöny</i>); Orwell (pl. <i>Állatfarm</i> / <i>1984</i>); Faulkner, Hemingway, Hrabal, I. B. Singer, Szolzsenyicin alkotásaiból és kortárs művekből. A választott szerzők jellemző tematikája, kérdésfelvetése; formanyelvi, szóhasználati sajátosságai. Művek és adaptációik összevetése.</p> <p>Lírai alkotások (szemelvények, részletek). Legalább egy lírikus látásmódja egy-két művének elemző megközelítésével (pl. T. S. Eliot). A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. intellektuális költészet, mitologizálás, mitoszregény, dokumentumirodalom, parabola, egzisztencializmus).</p>	<p>A tanuló megismeri a 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciáját; ismer néhány jellemző, jelentős 20. századi epikus művet, részletet (pl. Bulgakov, Camus, Faulkner, Hemingway, Hrabal, Kafka, Thomas Mann, Orwell, I. B. Singer, Szolzsenyicin alkotásaiból) és kortárs szerzők epikai és lírai alkotásait; – ismeri egy kiemelkedő lírikus portréját, egy-két művét (pl. T. S. Eliot); képes önálló műértelmezések megfogalmazására; lehetőséget kap saját olvasmányélményeinek előadására (műbemutató / ajánlás).</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: filmes feldolgozások, pl. Kafka, Orwell, Hrabal műveiből.</p>
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – a 20. századi és a kortárs drámairodalom néhány törekvése	Órakeret

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A 20. századi és/vagy a kortárs drámairodalom egy-két jellemző tendenciája (pl. az epikus dráma, abszurd dráma, egzisztencialista dráma, groteszk színház, amerikai drámairodalom köréből).</p> <p>Szemelvények, részletek drámai művekből, pl. Brecht (pl. <i>Koldusopera/Kurázi mama</i>; Beckett: <i>Godot-ra várva</i>; Ionesco: <i>A kopasz énekesnő</i>; Dürrenmatt (pl. <i>Az öreg hölgy látogatása/A fizikusok</i>); egy szerző, mű középpontba állítása.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. epikus színház, elidegenítő effektusok, song, tézisdráma, abszurd dráma, példázatoság, groteszk komédia, paradoxon).</p>	<p>A tanuló megismeri a 20. századi és/vagy kortárs dráma és színház néhány jellemző tendenciáját; elemmez egy-két jelentős 20. századi vagy kortárs alkotást, újításaiknak (vagy a hagyomány és újítás kettősségének) figyelembevételével; bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait; megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt; lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet, színházművészet.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Radnóti Miklós	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Radnóti Miklós portréja.</p> <p>Életút és életmű egysége (haláltudat, munkaszolgálat, lágervers; idill és tragikum). A kor jellemzői (pl. <i>Töredék</i>), Radnóti tragédiája és költői magatartásformái (jószág, tiltakozás, lázadás, emlékezés, emberség, hazaszeretet, pl. <i>Nem tudhatom</i>, hitvesi költészet, pl. <i>Tétova óda</i>, <i>Levél a hitveshez</i>).</p> <p>Jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében; műveinek formai és stiláris sajátosságai (avantgárd, szabad vers, klasszicizálás stb.).</p> <p>Eklogaciklusa (a <i>Hetedik ecloga</i> és legalább még egy mű alapján, pl. <i>Negyedik ecloga</i>). A <i>Tajtékos ég</i> és a bori notesz (pl. <i>Erőltetett menet</i>, <i>Razglednicák</i>).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>A tanuló tisztában van Radnóti életművének jellegével; a költő helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; Vergilius rá tett hatásával;</p> <p>felismeri jellemző műfajait, versformáit;</p> <p>műismereti minimuma: <i>Nem tudhatom</i>, <i>Hetedik ecloga</i> és még két műve;</p> <p>Radnóti kapcsán alkalmassá válik legalább 4 alkotásának és a műveiről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>munkaszolgálat, munkatábor.</p> <p><i>Földrajz:</i> emlékhelyek, Radnóti életének, sorsának topológiája.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portrék – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza		Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>Szabó Lőrinc költészetének jellege, pl. a Lóci-versek, <i>Az Egy álmai</i>; a <i>Semmiért egészen</i> és versciklusainak (pl. a <i>Tücsökzene</i>) néhány darabja alapján.</p>	<p>A tanuló tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében;</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Bódy Gábor: <i>Psyché</i>.</p>	
<p>Weöres Sándor költészetének tematikus és formai változatossága (pl. a <i>Rongyszőnyeg; Magyar etüdök</i> alapján); gondolati költészete; szerepversei, stílusutánzatai (pl. a <i>Psyché</i> szemelvényei).</p>	<p>műismereti minimum: Szabó Lőrinc egy-két műve, Weöres Sándor egy-két műve; Pilinszky János <i>Harmadnapon</i> és még egy műve;</p>	<p><i>Informatika:</i> adattárak, honlapok, önálló tájékozódás pl. a Márai- és az Ottlik- kultuszról.</p>	
<p>Pilinszky János világlátásának tükröződése költészetében; alkotásmódjának, poétikai megoldásainak, motívumainak sajátosságai (a <i>Harmadnapon</i> és még egy műve alapján, pl. <i>Négysoros, Francia fogoly, Harbach 1944, Apokrif</i> stb.).</p>	<p>választhat: Márai Sándor egy- két alkotása; Ottlik Géza egyik műve;</p> <p>a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>		
<p>Márai Sándor életműve néhány epikus szemelvény alapján (pl. <i>Egy polgár vallomásai; A gyertyák csonkig égnek; Napló</i>); esszé-részlet (pl. <i>Füves könyv</i>) és lírai alkotás (<i>Halotti beszéd</i>)</p>			

<p>alapján; az emigráns léthelyzet hatása.</p> <p>Ady Endre publicisztikájából részlet (pl. <i>Ismeretlen Korvin-kódex margójára</i>, Kosztolányi Dezső esszérészlet (pl. <i>Ábécé a fordításról és ferdítésről</i>), Illyés Gyula esszérészlet (pl. <i>Hajszálgyökerek</i>)</p> <p>Ottlik Géza: <i>Iskola a határon</i> - sok szempontú regényértelmezés.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>		
---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmódok – Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Illyés Gyula lírájának sajátosságai az <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> és más műve alapján (pl. <i>Bartók</i>, <i>Koszorú</i>); az irodalmi szociográfia műfaja, 1. <i>Puszták népe</i> (vagy részletek).</p>	<p>A tanuló tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; műismereti minimuma: Illyés Gyula egy műve;</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: Örkény műveinek filmes adaptációi.</p> <p><i>Informatika</i>: internetes közlés, adattárak – önálló tájékozódás.</p>

<p>Németh László egy regénye (pl. <i>Izony</i>) vagy egy drámája (pl. <i>II. József; A két Bolyai</i>).</p> <p>Nagy László költői világa, alkotásmódja (pl. népiesség, hosszúénekek, montázstechnika, képrendszer, portrévers, képvers) egy-két műve alapján (pl. <i>Himnusz minden időben, Ki viszi át a szerelmet; József Attila!; Menyegző</i>).</p> <p>Örkény István groteszk látásmódja néhány egyperces novella és / vagy a <i>Tóték</i> alapján. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>továbbá választhat: Németh László egy műve; Örkény István néhány műve; Nagy László egy-két műve; esszé-részlet Illyés Gyula, Németh László műveiből;</p> <p>a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>	
---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művelődéstörténeti, irodalomtörténeti tájékozódás – Portrék, látásmódok a 20. század magyar irodalmából (választható szerzők, művek)	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Választás alapján művek, szemelvények 20. századi: – szépprózai alkotásokból, pl. Gion Nándor, Mészöly Miklós, Nyirő József (pl. <i>Úz Bence, Kopjafák</i>), Szabó Magda (pl. <i>Abigél</i>), Sánta Ferenc (pl. <i>Sokan voltunk</i>), Sütő András műveiből;</p>	<p>A tanuló tisztában van a választott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; megismeri a század irodalmának néhány törekvését, sajátosságát</p>	<p><i>Informatika:</i> internetes közlés, irodalmi adattárak és honlapok.</p>

<p>lírikusok munkásságából, pl. Áprily Lajos, Dsida Jenő, Nemes Nagy Ágnes, Orbán Ottó, Sinka István, Szilágyi Domokos egy-két műve;</p> <p>értekező prózai művekből, esszékből, pl. Nemes Nagy Ágnes, Szerb Antal és mások műveiből, például Szabó Dezső Adyról írt esszéiből.</p> <p>Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás: a nemzeti konzervatív irodalom, a népi írók mozgalma, a határon túli és emigráns irodalom.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>(nemzeti konzervatív irodalom, népi írók mozgalma, határon túli magyar és emigráns irodalom);</p> <p>választhat műelemzést / műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján;</p> <p>a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	
---	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portrék, látásmódok a kortárs irodalomból (választható szerzők, művek)	Órakeret
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Szemelvények a kortárs szépprózai alkotásokból, lírai művekből, esszéirodalomból.</p> <p>A kortárs dráma és színház világa (egy választott mű elemzése).</p> <p>Irodalmi díjak és díjazottak (a Nobel-díjas: Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regénye).</p>	<p>A tanuló tisztában van a kortárs irodalomból választott szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével;</p> <p>megismeri a kortárs irodalom néhány törekvését, sajátosságát, a posztmodern,</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a kortárs színház irányzatai, példái.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom</p>

<p>Kortárs irodalmi élet.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>Tájékozódás az irodalmi és könyvtári adatbázisok, blogok, kritikai folyóiratok, internetes folyóiratok között.</p> <p>Önálló olvasmányválasztás szempontjai, indoklása, értékelése, mások szempontjainak értelmezése.</p>	<p>digitális irodalom, hangoskönyv fogalmát; választhat műelemzést/műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján;</p> <p>értelmez egy kortárs drámai alkotást (lehetőleg megtekinti színházban/felvételről);</p> <p>információkat szerez a kortárs irodalmi életről (könyvünnepek, sikerkönyvek); irodalmi díjakról (pl. Kertész Imre Nobel-díjas <i>Sorstalanság</i> című regényéről);</p> <p>a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	<p>kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p><i>Informatika:</i> a digitális közlés példái.</p>
---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regionális kultúra	Órakeret
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>A régió, tájegység, település, kerület, iskola kulturális, irodalmi, múltbeli és jelen hagyományai (pl. kisebbségi irodalom, folklór, múzeum, színház stb.);</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p>A tanuló</p> <p>– tisztában van a tájegység / település / kerület / iskola stb. kulturális, irodalmi hagyányaival, ismer irodalmi emlékhelyeket;</p>	<p><i>Vizuális kultúra; Hon és népismeret; Földrajz; Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: régió, tájegység, történelmi</i></p>

<p>az ide kötődő, ehhez kapcsolódó szerző(k) irodalmi műve(i).</p> <p>Irodalmi emlékhelyek (szülőház, emlékszoba, kiállítás, múzeum, temető, színház stb.).</p> <p>A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>– a tematika kapcsán alkalmassá válik egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer).</p>	<p>emlékezet, emlékhely, hagyomány.</p> <p><i>Társadalomismeret:</i> civil társadalom, a lokális kulturális szerveződések jelentősége.</p>
--	---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületei	Órakeret
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szórakoztató irodalom típusai, hatáskeltő eszközei és sajátos műfajainak jellemzői (pl. fantasy-irodalom, detektívregény, sci-fi, lektúr; dalszöveg).</p> <p>Az irodalom filmen; filmes feldolgozások.</p> <p>Film- és könyvsikerek, divatjelenségek.</p> <p>Az irodalmi ismeretterjesztés főbb nyomtatott és elektronikus műfajai.</p> <p>A választott témához kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló tisztában van az irodalmiság változó fogalmával; megérti az ízlés kontextuális függőségét; alakul igénye és képessége az ízlés önálló fejlesztésére; fejlődik médiatudatossága, esztétikai és művészeti tudatossága; választhat műelemzést/műajánlást egyéni olvasmány-élményei/filmélményei alapján;</p> <p>a tárgykör kapcsán alkalmassá válik a jelenségekről/művekről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> kortárs művészet.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> filmes feldolgozások, mediatizált kultúra.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a zene fogyasztásának jelenségei, zenei szubkultúrák.</p> <p><i>Társadalomismeret:</i> a kulturális fogyasztás társadalmi jellemzői; értékviták.</p>

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ

11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Kommunikáció, tömegkommunikáció és nyelvhasználat	6
Nyelvi szintek	10
Stilisztika	4
Jelentéstan	2
Szövegértés, szövegalkotás	12
Világirodalom – Antikvitás, Biblia	6
Reneszánsz a világ- és a magyar irodalomban	4
Színház- és drámatörténet – Antik görög, angol reneszánsz, francia klasszicista színház, színjátszás	6
Világirodalom - Felvilágosodás	4
Világirodalom – Romantika és realizmus	6
Portrék – Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály	4
Színház- és drámatörténet – Katona József: Bánk bán	2
Életmű – Petőfi Sándor	4

Látásmód – Jókai Mór	2
Óraszám összesen	72

12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Retorika	3
Nyelvészeti alapismeretek	2
Nyelv és társadalom	2
Nyelvtörténet	2
Szövegértés, szövegalkotás – szóban és írásban, műfajteni ismeretek	11
Életmű - Arany János	3
Színház-és drámatörténet – Madách Imre	2
Világirodalom a 19. század második felében	2
Színház- és drámatörténet a 19. század második felében	2
Az avantgárd és irányzatai	1
Portrék – Mikszáth Kálmán és Móricz Zsigmond	6
Életművek a Nyugat első nemzedékéből – Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, József Attila	10
Portré – Radnóti Miklós	2
Világirodalom a 20. században és a kortársirodalom	4
Magyar irodalom a 20. században és a kortárs irodalomban	6
Regionális kultúra	1

Az irodalom határterületei	1
Óraszám összesen	60

Magyar nyelv

Felnőttek középiskolája

Tematikai egység	Kommunikáció, tömegkommunikáció (ismétlés)	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés élőlőszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek, a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfigyelése.</p> <p>A kommunikáció kontextusának megértése, a célok meghatározásával a megfelelő kommunikációs eszközök megnevezése.</p> <p>A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az élőlőszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció.</p> <p>A testbeszéd, a térközszabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban. A kulturális kontextus megfigyelése, megértése.</p> <p>A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció. A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái. Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.</p> <p>Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.</p> <p>Iskolai és munkahelyi környezet beszédhelyzetei (állásinterjú, érdekvényesítés, bemutatkozás stb.). A hétköznapi életben, a hivatalos kommunikációban megjelenő beszédhelyzetekben való jártasság, érdekvényesítés (bank, egészségügy, önkormányzat, bíróság stb.).</p>		

Tematikai egység	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret 16 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői.</p> <p>A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.</p> <p>A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése.</p> <p>Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik.</p> <p>A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése.</p> <p>A szószerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok.</p> <p>A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében.</p> <p>A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondat szerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A nyelvi szintek elemkészletéről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.</p>		

Tematikai egység	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szövegfeldolgozási mód megválasztásával.</p> <p>A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.</p> <p>Különböző magánjellegű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Hivatali és vizsgaszituációknak megfelelő verbális viselkedés normáinak azonosítása, gyakorlása.</p>		

Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával, az idézés szabályai.
 Az esszé és a tanulmány műfaji különbségei, az esszé jellemzői, az esszéírás folyamata.
 Néhány gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.
 Munkahelyeken használatos dokumentumok megértése (munkaköri leírás, szerződés, álláshirdetés.) A hétköznapi életben, a hivatalos kommunikációban alkalmazott dokumentumok, nyomtatványok megértése (banki, orvosi, önkormányzati, jogi).
 Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. fórum, blogbejegyzés írása, online regisztráció).
 Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, közösségi média). Az interneten való kommunikáció szabályai, veszélyei (pl. közösségi oldalak, chat, regisztráció stb.). A munkahelyek által igényelt dokumentumtípusok elkészítése (önéletrajz, motivációs levél).

Tematikai egység	Helyesírási ismeretek	Órakeret 10 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei. A szöveg központozásának szabályai, használata, az írásjelek funkciója. Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb. Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok használata az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban. Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója. A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>		

Tematikai egység	A szöveg	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek.</p>		

A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje. Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek.

Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői.

Az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése.

Az internetes adatkeresés, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései.

A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása.

A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.

Tematikai egység	Stilisztikai alapismeretek	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A jellegzetes stílus típusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése.</p> <p>A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban.</p> <p>A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel.</p> <p>A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stílus eszközök tudatos használata a szövegalkotásban.</p>		

Tematikai egység	Jelentés tan	Órakeret 4 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek.</p> <p>A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező.</p> <p>Motivált és motiválatlan szavak felismerése, használata.</p> <p>A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában.</p>		

A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés. Egynyelvű szótárak használata.

Magyar nyelv

Tematikai egység	Kommunikáció	Órakeret 4 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is.</p> <p>Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása.</p> <p>A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések felismerése.</p> <p>A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.</p> <p>A vizsgaszituáció (érettségi, munkahelyi megmérettetés) összetevőinek megértése, a célok, elvárások azonosítása, normák felismerése, sikerességhez vezető stratégiák, magatartásmódok, kommunikációs formák azonosítása, gyakorlása (verbális és nem verbális egyaránt).</p>		

Tematikai egység	Retorika	Órakeret 4 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása.</p> <p>A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig.</p> <p>Az érv felépítése. Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése.</p> <p>A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése. Felkészülés az érettségi feleletre. Felkészülés állásinterjúra. A hatásos előadásmód eszközei.</p> <p>A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben.</p> <p>Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p>		

Tematikai egység	Általános nyelvészeti ismeretek	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része. A kommunikáció univerzális jellege. Jelek, jeltípusok. Nyelvi identitás. Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek. Felkészülés az érettségire (az ismeretek tételek szerinti rendezése).		

Tematikai egység	Pragmatikai ismeretek	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek, a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása. A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe. Az udvariassági formák használata.		

Tematikai egység	Szövegalkotás	Órakeret 10 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Lényegre törő, világos felépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stíláriis lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stíláriis különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete.		

Tematikai egység	Nyelv és társadalom	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználata.</p> <p>A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, szinterei; a nyelvi norma.</p> <p>A nyelvváltozatok rendszere, vízszintes és függőleges tagolódásuk.</p> <p>A köznyelv jellemzői, használati területe.</p> <p>A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókincese.</p> <p>A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.</p> <p>A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői.</p> <p>A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.</p>		

Tematikai egység	Nyelvtörténet	Órakeret 12 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Változás és állandóság a nyelvben. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói.</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kézirásos és nyomtatott nyelvemlékek.</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele</i>, <i>Halotti beszéd</i>, <i>Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. <i>A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ</i>) megismerése, használata.</p> <p>A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái.</p> <p>A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.</p>		

Összesen 102

Magyar irodalom

Esti tagozat

Tematikai egység	Érzékenyítés, ráhangolás – esztétikai bevezető	Órakeret 4 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Nyelv, szépség, humor kérdései a művészetekben és az irodalomban.</p> <p>Jelek, jelrendszerek hasonlósága és különbözősége a művészetekben és a világban.</p> <p>Valóság és a képzelet összefüggései a műalkotásokban.</p> <p>A tér és az idő mint komponáló eszközrendszer. Tér az irodalomban, idő a képzőművészetben.</p> <p>A „termékeny pillanat” problémája.</p> <p>Rész és egész, ok és okozat szerepe a műalkotásokban és a világban. Az irodalmi nyelv teremtő ereje.</p> <p>Szerző, mű, befogadó viszonya és egymásra való hatása többféle művészeti alkotásban.</p>		

Tematikai egység	Világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra, római irodalom	Órakeret 6 óra
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése.</p> <p>Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése.</p>	

Tematikai egység	Színház- és drámatörténet – az antik színház és dráma	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Az antik görög színház jellemzői. Szophoklész: <i>Antigoné</i> (és az <i>Oidipusz király</i> részlete). Az antik dráma hatása a drámatörténetre.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes dialogikus mű olvasására, befogadására, értelmezésére; egy drámarészlet előadására; – felismer különféle magatartásformákat, konfliktusokat, értékeket és hibákat (harmónia, mértéktartás, hübrisz); ezek elemzésével, értékelésével fejlődik erkölcsi érzéke; – pontosítja a katarzis fogalmát; felismeri, hogy a befogadóra tett hatások változatosak; – képes a műről szóló vélemények kritikus befogadására. 		

Tematikai egység	Világirodalom – Biblia	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Szemelvények az <i>Ószövetség</i>ből (a héber Bibliából) (pl. <i>Teremtéstörténet; Káin és Ábel; A vízözön; Babel tornya; József története, Mózes és a tízparancsolat; próféták; Jónás története; zsoltárok</i>).</p> <p>Szemelvények az <i>Újszövetség</i>ből (pl. Máté evangéliuma; példabeszédek, pl. <i>A tékozló fiú; Az irgalmas szamaritánus; a passió; Pál apostol „szeretethimnusza”; az Apokalipszis egy részlete</i>).</p> <p>A bibliai hagyomány továbbélése az európai és a magyar szóbeli és írásos kultúrában (pl. szókinszben, szólásokban, témákban, motívumokban).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismer/felismer bibliai élethelyzeteket, magatartásformákat, témákat, motívumokat; – tudja néhány közkeletű bibliai szólás, állandósult kifejezés eredetét és jelentését; – ismeri a Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok (karácsony, húsvét, pünkösd, vízkereszt stb.) eredetét, tartalmát; – tudatosítja a bibliai motívumok, témák, műfajok továbbélését a kultúrában; – ismeri a Biblia máig tartó hatását az európai irodalomra és művészetre. 		

Tematikai egység	Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
Szemelvények a 14-16. századi európai reneszánsz irodalomból. Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: <i>Daloskönyv</i> (egy-két szonett), Boccaccio: <i>Dekameron</i> (egy novella).		
A tanuló		
<ul style="list-style-type: none"> – tudatosítja a legfontosabb reneszánsz eszményeket, értékeket, tárgyakat, témákat; – Petrarca és Boccaccio néhány műve alapján megismerkedik a kor lehetséges/sajátos alkotói magatartásaival (kettősségek: tudós humanizmus és személyes élményanyag, illetve a szórakoztatás szándéka); – pontosítja ismereteit műelemzés alapján a novella műfajáról; felismeri a szonettformát. 		

Tematikai egység	Középkori nyelvemlékek	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
Középkori írásbeliség, műfajok, nyelvemlékek. <i>Halotti beszéd és könyörgés; Ómagyar Mária-siralom.</i>		
A tanuló		
<ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a magyar nyelvű kultúra legkorábbi írásos emlékeit (kötelező művek: <i>Halotti beszéd; Ómagyar Mária-siralom</i>); – megismeri a középkori írásbeliség sajátosságait; – tudatosítja a nyelvemlékek szerepét, jelentőségét. 		

Tematikai egység	Janus Pannonius portréja	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		

<p>Janus Pannonius lírája, jellemző témái (pl. öntudat, békevágy, betegség): <i>Pannónia dicsérete</i>. Epigrammák és elégiák (pl. <i>Egy dunántúli mandulafáról</i>, <i>Búcsú Váradtól</i>).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri egy humanista alkotó portréját, költői és emberi szerepvállalását; személyes élményanyagának költészetformáló szerepét; – tudatosítja, értékeli az életmű néhány fontos témáját, a lírai alany magatartását (pl. költői öntudat, művészi becsvágy, búcsúzás, betegség, katonáskodás, test és lélek); – megismeri néhány fogalom változó jelentését (pl. elégia, epigramma). 		
Tematikai egység	Balassi Bálint portréja	Órakeret 6 óra
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. <i>Egy katonanének</i> (kompozíció, értékrend).</p> <p>Legalább további két mű értelmezése (szerelmi tematika, pl. Júlia-vers/Célia-vers; istenes tematika, zsoltárparafraízis vagy könyörgésvers, pl. <i>Adj már csendességet</i>).</p> <p>Megformáltság, szerkezet (pl. aranymetszés, hárompillérű kompozíció).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri az alkotó költői portréját és magatartását (az életmű három-négy darabja nyomán); – tudatosítja az életmű megközelítési problémáit; – megkülönbözteti a dallamvers és szövegvers fogalmát; – tud ritmizálni ütemhangsúlyos formákat, felismeri a Balassi-strófát. 		

Tematikai egység	Színház- és drámatörténet – az angol színház a 16-17.. században és Shakespeare	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Az angol színház a 16-17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Shakespeare egy drámája (<i>Hamlet</i>/ esetleg <i>Romeo és Júlia</i> vagy más, választott mű).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismer néhány Shakespeare-témát, szállóigét; – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, 		

<p>konfliktusaik értékelésére, memoriter: egy monológ/részlete;</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérti a befogadói elvárások (korabeli közönség) és a dramaturgia összefüggését; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.
--

Tematikai egység	Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A klasszicizmus elvárásai. Tragédia és komédia. A francia színház a 17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Molière: <i>Tartuffe</i> (vagy más műve). A komikum megjelenési formái.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a klasszicista normatív esztétika sajátosságait (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggését; – megérti a komikum műfajformáló minőségét és változatait (helyzet- és jellemkomikum); – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; memoriter: egy részlet; – alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 		

Tematikai egység	Látásmód – Zrínyi Miklós	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Magyar barokk irodalom. Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részletek); a barokk eposz (szerkezet; koncepció; embereszmény/a főhős mint Krisztus katonája; értékrend).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a barokk formajegyeit az irodalmi művekben és más művészeti ágakban is, összhangban az irodalommal; 		

- megismeri a világkép és a műfajok, poétikai/retorikai megoldások összefüggését;
- tisztában van az eposzi kellékek hagyományozódásával, az antik és barokk eposzok különbségével (koncepció, szerkezet, értékrend, embereszmény).

Tematikai egység	Világirodalom – az európai irodalom a 18. században	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A felvilágosodás irodalmának jellemző műfajai és stílusirányzatai: klasszicizmus, szentimentalizmus (érzékenység), rokokó.</p> <p>Művek, szemelvények az angol, francia és német irodalomból.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáit; – megismeri a bölcséleti háttér és a stílusirányzat, műfaj, tematika néhány összefüggését az európai irodalmakból vett egyes szemelvények alapján; – műismereti minimuma: Swift, Voltaire, Goethe egy-egy művének/részletének ismerete. 		

Tematikai egység	Magyar irodalom a 18. században – portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A 18. század irodalma a felvilágosodás előtt (a kuruc költészethez kapcsolódó irodalmi formák; Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> részlete).</p> <p>A felvilágosodás korának irodalma.</p> <p>Kazinczy Ferenc irodalomszervező tevékenysége és írói munkássága (legalább egy epigrammája).</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stiláris sokszínűsége: <i>A Reményhez</i>, <i>A tihanyi Ekhóhoz</i> és még legalább egy mű (pl. <i>Az estve</i>, <i>Tartózkodó kérelem</i>, <i>A Magánossághoz</i>) alapján.</p> <p>Berzsenyi Dániel portréja; jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében. <i>A közelítő tél</i>,</p>		

A magyarokhoz I. és legalább még egy mű (pl. *Levéltöredék barátnémhoz, Osztályrészem*) értelmezése.

Csokonai és Berzsenyi hatása, továbbélése a későbbi magyar költészetben.

A tanuló

- ismeri Kazinczy tevékenységét; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének néhány sajátosságát;
- tudatosítja a nyelvújítási mozgalom jelentőségét;
- tisztában van Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; felismer jellemző stílusirányzatokat, műfajokat, verstípusokat és versformákat;
- műismereti minimuma: Mikes Kelemen: *Törökországi levelek* (részlet), Kazinczy Ferenc egy epigrammája; Bessenyei György egy értekező prózai részlete; Csokonai Vitéz Mihály: *A Reményhez; A tihanyi Ekhóhoz* és még egy mű; Berzsenyi Dániel: *A közelítő tél, A magyarokhoz I.* és még egy mű.
- Csokonai és Berzsenyi kapcsán alkalmassá válik legalább 3-4 alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.

Tematikai egység	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika és realizmus)	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A romantika irodalmának jellemzői (esztétikai elvek, művészi szabadság, stílus- és formajegyek; ironikus látásmód, groteszk minőség).</p> <p>Új műfajok, formák (pl. történelmi regény, bűnügyi történet, drámai költemény, verses regény).</p> <p>Társadalmi típusok (felesleges és karrierista hősök, hivatalnokok) megjelenése a romantikával egyidejű, realista szemléletű művekben.</p> <p>Művek, szemelvények az angol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none">– felismeri az életművek egymásmellettségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái) és a romantika korstílus jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását;		

<ul style="list-style-type: none"> – műismerete: Shelley, Keats, Poe, V. Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin, illetve Balzac, Stendhal, Gogol kiválasztott műveinek/műrészleteinek ismerete; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.
--

Tematikai egység	Színház- és drámatörténet – Katona József: <i>Bánk bán</i>	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Katona József: <i>Bánk bán</i> – sok szempontú műértelmezés, az alábbiak alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> – magánéleti és közéleti konfliktus, alapkérdések; – a szereplők körei, Bánk összeomlása; a címszereplő megítélésének változatai; – felépítés, szerkezeti megoldások (az V. felvonás szerepe). <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a magyar színház történetének néhány sajátosságát (az állandó magyar színház hiányát, törekvéseket a létrehozására); – képes elemezni nemzeti tragédiánk sajátosságait (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”); – memoriter: részlet(ek) a műből; – alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 		

Tematikai egység	Magyar irodalom a 19. század első felében – portrék: Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Magyar irodalmi élet a 19. század első felében. A reformkori nemzeti romantika.</p> <p>A népiesség programjai.</p> <p>Kölcsey Ferenc alkotói portréja; közéleti szerep, egyéni és közösségi sors. <i>Hymnus</i> és még egy lírai alkotása (pl. <i>Elfojtódás</i>; <i>Vanitatum vanitas</i>; <i>Zrínyi dala</i>; <i>Zrínyi második éneke</i>).</p> <p>Értekező prózája (pl. <i>Nemzeti hagyományok</i> és/vagy a <i>Parainesis</i> részlete).</p>		

Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a *Szózat*; az *Előszó* és még egy-két lírai alkotás (pl. *Késő vágy*; *Gondolatok a könyvtárban*; *Az emberek*; *A vén cigány*) alapján, illetve a *Csongor és Tünde* értelmezésével (pl. alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/drámai költemény).

A tanuló

- ismeri a magyar irodalom néhány sajátosságát a 19. század első felében;
- felismeri a reformkor-nemzeti romantika-népiesség fogalmak tartalmát, szerepét és jelentőségét;
- tisztában van Kölcsey és Vörösmarty életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében;
- műismereti minimuma: Kölcsey: *Hymnus*, *Huszt* és még egy lírai mű, egy értekező prózai részlet; Vörösmarty: *Szózat*, *Előszó* és még egy-két lírai mű, valamint a *Csongor és Tünde*; memoriterek;
- Kölcsey és Vörösmarty kapcsán alkalmassá válik legalább négy alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.

Tematikai egység	Életmű – Petőfi Sándor	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Petőfi Sándor életműve.</p> <p>Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások.</p> <p>A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák (pl. szerelem, táj, ars poetica), versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (pl. dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódiai; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága;</p> <p><i>A puszta, télen</i>; <i>A XIX. század költői</i>; <i>Európa csendes, újra csendes...</i>; <i>Szeptember végén</i> és még legalább három–négy lírai alkotás elemző feldolgozása.</p> <p>Verses epika (pl. <i>A helység kalapácsa</i> mint eposzparódia; és/vagy <i>Az apostol</i>).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Petőfi helyét, szerepét a magyar irodalom 		

történetében; költészetének jellegét;

- tisztában van a romantikus korstílus és a népiesség stílustendenciájának együtthatásával;
- műelemzések során megismeri Petőfi jellemző témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit; megkülönbözteti jellemző hangnemeit (pl. humor és irónia);
- képes önálló műértelmezés megfogalmazására;
- műismereti minimuma: *Az Alföld; Nemzeti dal; János vitéz; A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...; Szeptember végén* és még három-négy mű és memoriterek;
- képessé válik Petőfi életművének bemutatására (legalább 10–12 lírai és 1–2 verses epikai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.

Tematikai egység	Látásmód – Jókai Mór	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében.</p> <p>Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> (esetleg más regényének) elemző értelmezése sok szempontú megközelítéssel, pl.: a romantika megjelenési formái; műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, hangnemi és motivikus összetettség.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none">– ismeri Jókai helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit;– felismeri a romantikus ábrázolásmód sajátosságait és a romantikus regény jellemző műfaji változatait;– műismereti minimuma: egy regénye (pl. <i>Az arany ember, Egy magyar nábob, Fekete gyémántok</i>);– egy regényelemzés kapcsán képes önálló szóbeli tétel keretében egy elemzési feladat kifejtő megoldására.		

Tematikai egység	Életmű – Arany János	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Arany János életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartások) és jellemző alkotások. (<i>Letépszem a lantot</i>, <i>Epilogus</i> és legalább még két–három lírai alkotás.)</p> <p>A ballada műfaji sajátosságai; tematikus és szerkesztésmódbeli különbségek a két balladakorszak alkotásaiban (<i>A walesi bárdok</i> és még legalább egy-két ballada).</p> <p><i>A Toldi estéje</i> elemző bemutatása.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; a <i>Toldi</i> és a <i>Toldi estéje</i> néhány szempontú összevetésére; – műismereti minimuma: <i>A walesi bárdok</i>; <i>Rege a csodaszarvasról</i>; <i>Toldi</i>; <i>Családi kör</i>; további egy-két ballada; <i>Toldi estéje</i>; <i>Letépszem a lantot</i>; <i>Epilogus</i> és még két-három lírai alkotás (memoriterek is); – képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább öt-hat lírai alkotás, két-három ballada és a <i>Toldi</i>, valamint a <i>Toldi estéje</i> alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 		

Tematikai egység	Színház- és drámatörténet – Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i>	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> – sok szempontú műértelmezés.</p> <p>A drámai költemény műfajának következményei a szerkezetre és hősökre.</p> <p>Felépítés (cselekményszerkezet: keret- és történeti színek, személyiségközpontúan/lírai szerkezet: tematikus, szétválás-sorozat).</p> <p>Problematika, történelemszemlélet, bölcséleti háttér (szabadelvűség és pozitívizmus).</p> <p>Az idő, tér, anyag szerepe az emberiség és különböző szellemi irányok történetében.</p> <p>A tanuló</p>		

- megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből);
- műismereti minimuma: a *Tragédia* (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok;
- alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.

Tematikai egység	Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után (19. század második fele)	Órakeret 4 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A realista és naturalista epika jellemzői (esztétikai elvek, tematika, látásmód, stílus- és formajegyek) a 19. század közepétől; a prózaepika újításai a kis- és nagyepikában.</p> <p>Impresszionizmus, szimbolizmus és a lírai műnem megújítása (pl. a személyiség, a lírai közvetlenség háttérbe szorulása, a látomás felszabadítása, objektivizálódás).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a romantika és realizmus együtthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére; – műismeret: néhány mű/részlet, pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Rimbaud, Rilke, Whitman műveiből; – alkalmassá válik egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére. 		
Tematikai egység	Magyar irodalom a 19. század második felében – portré: Mikszáth Kálmán	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A 19. század második felének irodalmi jellemzői – Vajda János.</p> <p>Mikszáth alkotásainak jellemzői, témák, motívumok és műfaji változatok az életművében; írásművészetének sajátosságai, stíluszintézise.</p> <p><i>A jó palócok</i> novelláinak világa (legalább két mű elemzése).</p> <p>Egy Mikszáth-regény (pl. <i>Beszterce ostroma</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont,</p>		

közlésformák, hangnemek; problematika (pl. megkésetttség, dzsentriábrázolás).

A tanuló

- tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival;
- ismeri Mikszáth helyét a magyar prózairodalom (regény és novella) történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezésre;
- műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája;
- alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.

Irodalom

Tematikai egység	Magyar irodalom – a Nyugat és első nemzedéke	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom; szerkesztők, kritikusok, nemzedékek; célkitűzések. Juhász Gyula költészetének sajátosságai (pl. impresszionizmus, nosztalgia, emlékezés; legalább egy műve, pl. <i>Tiszai csönd</i>, <i>Milyen volt</i>; életképszerűség, leíró jelleg, pl. <i>Tápai lagzi</i>).</p> <p>Tóth Árpád lírájának jellemzői; tematikája, hangnemei, formái (magányélmény, elégikusság, impresszionizmus stb., legalább egy-két műve, pl. <i>Hajnali szerenád</i>, <i>Esti sugárkoszorú</i>, <i>Elégia egy rekettyebokorhoz</i>, <i>Lélektől lélekig</i>, <i>Jó éjszakát!</i>).</p> <p>Egy folyóirat (időszaki kiadvány) periodicitása, felépítése, folyóiratcikkek visszakeresése, hivatkozása.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none">– felismeri a <i>Nyugat</i> jelentőségét a magyar kultúrtörténetben; alkalmazza a nemzedékkorszakolást későbbi tanulmányai során;– tudja a korban megismert stílusirányzatok néhány jellemzőjét;– műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve.		

Tematikai egység	Életmű – Ady Endre	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Ady Endre életműve. Kötet- és cikluskompozíció; költői szerepvállalás, az innováció szándéka. Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód; a versritmus megújítása.</p> <p>Meghatározó korszakok (pl. költői indulás, világháború), kötetek (pl. <i>Új versek</i>, <i>A halottak életén</i>), témák, motívumok (pl. magyarság, istenes, létharc, látomásszerű tájvers, ars poetica; élet-halál, hajó, ugar) alapján.</p> <p>Jellemző alkotásainak értelmezése <i>A Sion-hegy alatt</i>; <i>Góg és Magóg fia vagyok én...</i>; <i>Kocsi-út az éjszakában</i> és még négy-öt mű (memoriterek is), pl. <i>Párisban járt az Ősz</i>; <i>A magyar ugaron</i>; <i>Harc a Nagyúrral</i>; <i>Hunn, új legenda</i>; <i>Bujdosó kuruc rigmusa</i>; <i>Az eltévedt lovas</i>; <i>Emlékezés egy nyár-éjszakára</i> stb., esetleg egy-egy részlet publicisztikájából is).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. század eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; – műelemzések során megismeri Ady jellemző köteteit, szerkesztési módszereit, lírai témáit, motívumait, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>A Sion-hegy alatt</i>; <i>Góg és Magóg fia vagyok én...</i>; <i>Kocsi-út az éjszakában</i> és még négy-öt mű; – képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább tíz lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 		

Tematikai egység	Portré – Móricz Zsigmond	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Móricz alkotásainak jellemzői, írásművészetének sajátosságai; naturalista és realista ábrázolásmódja.</p> <p>Tárgykörök, témák (pl. paraszti, dzscentri; szegénység) és műfaji változatok (novella, elbeszélés, történeti példázat, idill-típusú regény stb.).</p> <p>Novelláinak világa (legalább két mű elemzése, pl. <i>Tragédia, Szegény emberek, Barbárok</i>).</p> <p>Egy Móricz-regény (pl. <i>Úri muri, Rokonok, Sárarany, Az Isten háta mögött</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika (pl. vívódó hősök, dzscentriábrázolás).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében; alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására); – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és egy novellája; – alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 		

Tematikai egység	Avantgárd irányzatok a világirodalomban – a magyar avantgárd	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus: néhány alkotó, néhány irodalmi alkotás (pl. Marinetti, Majakovszkij; Trakl, G. Benn; Apollinaire, Éluard műveiből).</p> <p>A magyar avantgárd sajátosságai, az aktivizmus programja; Kassák Lajos szerepe (egy-két művének ismerete, pl. <i>Mesteremberek; A ló meghal...</i>).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a 20. század eleji stílusirányzatok létrejöttét, a csoportok, programok szándékait, esztétikai elveit, poétikai megoldásait; – a magyar avantgárd sajátos helyzetét, Kassák szerepét. 		

Tematikai egység	Életmű – Kosztolányi Dezső	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Kosztolányi Dezső életműve.</p> <p>Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák; világkép, művészetfelfogás (homo aestheticus); stílusirányzatok (pl. impresszionizmus, expresszionizmus); viszonya az anyanyelvhez.</p> <p>Jellemző lírai tematika; hangnemek, műfajok, versciklusok (pl. <i>A szegény kisgyermek panasza</i>); <i>Számadás</i>-kötet; kis- és nagyszerkezetek; ars poeticák; legalább négy lírai alkotás, köztük: <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i>.</p> <p>Novellák (pl. <i>A kulcs</i>, <i>Fürdés</i> stb.) és novellaciklusok (<i>Esti Kornél</i>-novellák).</p> <p>Egy Kosztolányi-regény (pl. <i>Édes Anna</i>, <i>Pacsirta</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai, <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i> és még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 		

Tematikai egység	Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula	Órakeret 4 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Karinthy kisepikájának jellemzői választott novella (pl. <i>A cirkusz</i>; <i>Találkozás egy fiatalemberrel</i>; <i>Barabbás</i>) és a <i>Tanár úr kérem</i> karcolatgyűjtemény darabjai alapján.</p> <p>Humorfelfogása (humoreszkjei).</p>		

Irodalmi karikatúrák (néhány, már megismert szerző/mű és paródiája) az *Így írtok ti* szemelvényei alapján.

Krúdy Gyula írói világa, egyéni hangja legalább egy Szindbád-novella alapján (pl. *Negyedik út, Ötödik út*); anekdotikusság, az idő és az emlékezés formaalkotó szerepe.

A Krúdy-művek atmoszférájának, témáinak, alakjainak, motívumainak megidézése.

A tanuló

- kijelöli Karinthy és Krúdy helyét a korszakban (újságírás; *Nyugat*, illetve csoporthoz nem tartozás); ismeri alkotás- és látásmódjuk jellemzőit;
- képes néhány alkotás értelmezésére, műelemzések kritikus befogadására, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műmegközelítésre (pl. novellaelemzések megfogalmazására);
- képessé válik összehasonlító elemzésekre (párnovellák, pl. *A jó tanuló felel/A rossz tanuló felel*; ellentétesek, pl. *Magyar dolgozat/Röhög az egész osztály*); mű és paródiája összevetésére; novellaciklus és film összehasonlító elemzésére;
- műismeret: Karinthy (választható valamely műve); Krúdy egy novellája.

Tematikai egység	Életmű – Babits Mihály	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Babits Mihály életműve. Pályaszakaszok, kötetek, költői magatartásformák (pl. pályakezdés; világháborúk ideje; kései költészet); életérzések, világkép, értékrend, művészetfelfogás (homo moralis); a bölcséleti, filozófiai érdeklődés hatásai. Magyarság és európaiság.</p> <p>Szerepe a <i>Nyugat</i> mozgalmában; irodalmi kapcsolatai.</p> <p>Stílusirányzati sokszínűsége (pl. impresszionizmus, szecesszió, szimbolizmus); klasszicizálás, antikizálás; hagyomány és modernség egysége.</p> <p>Jellemző lírai tematika, költői magatartás (békevers, pl. <i>Húsvét előtt</i>; a próféta szerep elutasítása vagy vállalása, pl. <i>Mint különös hírmondó</i>); versszerkezetek, hangnemek, formák, motívumok gazdagsága (pl. <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i>); ars poeticus alkotások (pl. <i>A lírikus epilógja; Cigány a siralomházban; Csak posta voltál</i>).</p> <p>A <i>Jónás</i> könyve mint az ószövetségi példázat parafrázisa. Jónás és az Úr magatartása.</p> <p>Nyelvhasználati és hangnemi összetettség.</p>		

<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a <i>Nyugat</i> történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a <i>Jónás könyvét</i>; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i>, még egy-két műve (memoriter is) és a <i>Jónás könyve</i>; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.

Tematikai egység	Életmű – József Attila	Órakeret 12 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>József Attila életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák (pl. <i>Tiszta szívvel; Tudod, hogy nincs bocsánat</i>); világkép, költészetfelfogás (pl. <i>Ars poetica; Thomas Mann üdvözlése</i>).</p> <p>Jellemző lírai tematika (pl. <i>Külvárosi éj; Óda; Nem emel föl</i>); gondolati költészet 1932-1934 között (pl. <i>Téli éjszaka; Reménytelenül; A város peremén</i>); kései költészet (közéleti, pl. <i>Levegőt; A Dunánál; Hazám</i>; szerelmi, pl. <i>Nagyon fáj</i>; tragikus önsors-versek, pl. <i>Karóval jöttél; Talán eltűnök hirtelen...</i>). Versszerkezetek, verstípusok, hangnemek, formák, témák, motívumok (pl. gyermek, éjszaka, külváros, büntudat) gazdagsága.</p> <p>Komplex költői képek (síkváltások).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; József Attila helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – műelemzések során megismeri József Attila jellemző lírai témáit, motívumait, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Külvárosi éj; Óda; Tudod, hogy nincs bocsánat</i> és még négy-öt műve (memoriter is); 		

- képessé válik az életmű jellemzőinek bemutatására (legalább tizenkét lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.

Tematikai egység	Portré – Radnóti Miklós	Órakeret 8 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Radnóti Miklós portréja. Életút és életmű egysége (haláltudat, munkaszolgálat, lágervers; idill és tragikum). A kor jellemzői (pl. <i>Töredék</i>), Radnóti tragédiája és költői magatartásformái (jóság, tiltakozás, lázadás, emlékezés, emberség, hazaszeretet, pl. <i>Nem tudhatom</i>, hitvesi költészet, pl. <i>Tétova óda</i>, <i>Levél a hitveshez</i>).</p> <p>Jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében; műveinek formai és stiláris sajátosságai (avantgárd, szabad vers, klasszicizálás stb.).</p> <p>Eklogaciklusa (a <i>Hetedik ecloga</i> és legalább még egy mű alapján, pl. <i>Negyedik ecloga</i>). A <i>Tajtékos ég</i> és a <i>Bori notesz</i> (pl. <i>Erőltetett menet</i>, <i>Razglednicák</i>).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van Radnóti életművének jellegével; a költő helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; Vergilius rá tett hatásával; – felismeri jellemző műfajait, versformáit; – műismereti minimuma: <i>Nem tudhatom</i>, <i>Hetedik ecloga</i> és még két műve; – Radnóti kapcsán alkalmassá válik legalább négy alkotásának és a műveiről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására. 		

Tematikai egység	Portrék – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Szabó Lőrinc költészetének jellege, pl. a <i>Lóci-versek</i>, <i>Az Egy álmai</i>; a <i>Semmiért egészen</i> és versciklusainak (pl. a <i>Tücsökzene</i>) néhány darabja alapján.</p> <p>Weöres Sándor költészetének tematikus és formai változatossága (pl. a <i>Rongyszőnyeg</i>, <i>Magyar etüdök</i> alapján); gondolati költészete; szerepversei, stílusutánezatai (pl. a <i>Psyché</i> szemelvényei).</p> <p>Pilinszky János világlátásának tükröződése költészetében; alkotásmódjának, poétikai megoldásainak, motívumainak sajátosságai (a <i>Harmadnapon</i> és még egy műve alapján, pl.</p>		

Négysoros, Francia fogoly, Harbach 1944, Apokrif stb.)

Márai Sándor életműve néhány epikus szemelvény alapján (pl. *Egy polgár vallomásai, A gyertyák csonkig égnek, Napló*); esszé-részlet (pl. *Füves könyv*) és lírai alkotás (*Halotti beszéd*) alapján; az emigráns léthelyzet hatása.

Ottlik Géza: *Iskola a határon* – sok szempontú regényértelmezés.

A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.

A tanuló

- tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében;
- műismereti minimum: Szabó Lőrinc egy-két műve, Weöres Sándor egy-két műve; Pilinszky János: *Harmadnapon* és még egy műve;
- választhat: Márai Sándor egy-két alkotása; Ottlik Géza egyik műve közül;
- a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.

Tematikai egység	Látásmódok – Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László, Füst Milán	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Illyés Gyula lírájának sajátosságai az <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> és más műve alapján (pl. <i>Bartók, Koszorú</i>); az irodalmi szociográfia műfaja, <i>Puszták népe</i> (vagy részletek).</p> <p>Németh László egy regénye (pl. <i>Iszony</i>) vagy egy drámája (pl. <i>II. József; A két Bolyai</i>).</p> <p>Nagy László költői világa, alkotásmódja (pl. népiesség, hosszúénekek, montázstechnika, képrendszer, portrévers, képvers) egy-két műve alapján (pl. <i>Himnusz minden időben; Ki viszi át a szerelmet; József Attila!; Menyegző</i>).</p> <p>Az archaikus és modern beszédmód Füst Milán költészetében, egy-két mű alapján; vagy egy kisregény, vagy a <i>Feleségem története</i> című regény értelmezése.</p> <p>Örkény István groteszk látásmódja néhány egyperces novella és/vagy a <i>Tóték</i> alapján.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>		
A tanuló		
<ul style="list-style-type: none">– tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével,		

<p>szerepével a magyar irodalom történetében;</p> <ul style="list-style-type: none"> – műismereti minimuma: Illyés Gyula egy műve; – továbbá választhat: Németh László egy műve; Örkény István néhány műve; Nagy László egy-két műve; esszészlet Illyés Gyula, Németh László műveiből; – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására. 		
Tematikai egység	Portrék, látásmódok a kortárs irodalomból (választható szerzők, művek	Órakeret 6óra
Ismeretek/követelmények		
<p>Szemelvények a kortárs szépprózai alkotásokból, lírai művekből, esszéirodalomból.</p> <p>A kortárs dráma és színház világa (egy választott mű elemzése).</p> <p>Irodalmi díjak és díjazottak (a Nobel-díjas Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regénye).</p> <p>Kortárs irodalmi élet. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a kortárs irodalomból választott szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével; – megismeri a kortárs irodalom néhány törekvését, sajátosságát; a posztmodern, digitális irodalom, a hangoskönyv fogalmát; – választhat műelemzést/műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján; – értelmez egy kortárs drámai alkotást (lehetőleg megtekinti színházban/felvételről); – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására (legalább egy szerző 2–3 lírai vagy 1–2 epikai művének értelmezése – 1980-tól napjainkig). 		

Tematikai egység	Az irodalom határterületei – a régió kulturális hagyományai	Órakeret 6 óra
Ismeretek/követelmények		
<p>A szórakoztató irodalom típusai, hatáskeltő eszközei és sajátos műfajainak jellemzői (pl. fantasy-irodalom, detektívregény, sci-fi, lektúr; dalszöveg). Az irodalom filmen; filmes feldolgozások. Film- és könyvsikerek, divatjelenségek. A régió kulturális hagyományai.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van az irodalmiság változó fogalmával; 		

- megérti az ízlés kontextuális függőségét;
- alakul igénye és képessége az ízlés önálló fejlesztésére;
- fejlődik médiatudatossága, esztétikai és művészeti tudatossága;
- választhat műelemzést/műajánlást egyéni olvasmányélményei/filmélményei alapján;
- a tárgykör kapcsán alkalmassá válik a jelenségekről/művekről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére.

Összesen: 210 óra

HELYI TANTERV

MATEMATIKA

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

HUMÁN, INFORMATIKAI, NYELVI, MŰVÉSZETI TAGOZAT		
9. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Gondolkodási és megismerési módszerek	10	12
Számтан, algebra	33	60
Összefüggések, függvények, sorozatok	8	18
Geometria	30	36
Valószínűség, statisztika	5	5
Rendszerező összefoglalás	0	13
Óraszám összesen	86	144
10. évfolyam		
Gondolkodási és megismerési módszerek	10	10
Számтан, algebra	33	40
Összefüggések, függvények, sorozatok	8	16
Geometria	30	50

Valószínűség, statisztika	5	15
Rendszerező összefoglalás	0	13
Óraszám összesen	86	144
11. évfolyam		
Gondolkodási és megismerési módszerek	5	10
Számтан, algebra	23	25
Összefüggések, függvények, sorozatok	28	46
Geometria	21	50
Valószínűség, statisztika	0	0
Rendszerező összefoglalás	0	13
Óraszám összesen	77	144
12. évfolyam		
Gondolkodási és megismerési módszerek	6	10
Számтан, algebra	0	0
Geometria	21	25
Valószínűség, statisztika	20	20
Rendszerező összefoglalás	40	65
Óraszám összesen	87	120

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)

11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Gondolkodási és megismerési módszerek	10
Hatvány, gyök, logaritmus	20
Trigonometria	40
Koordináta geometria	28
Sorozatok	20
Nevezetes egyenlőtlenségek, szélsőérték-feladatok elemi megoldása	15
Valószínűség, statisztika	10

Rendszerező összefoglalás	37
Óraszám összesen	180
12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Gondolkodási és megismerési módszerek	5
Számтан, algebra	10
Geometria	15
Folytonosság, differenciálszámítás	25
Integrálszámítás, térgeometria	30
Valószínűség, statisztika	10
Rendszerező összefoglalás	65
Óraszám összesen	160

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszeréről, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukzív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az

alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a

tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségeihez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), Internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismereteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú

játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, a máig meg nem oldott, egyszerűnek tűnő matematikai sejtések megfogalmazása, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János, Thalész, Euler, Gauss, Pascal, Cantor, Erdős, Neumann. A kerettanterv ezen kívül is sok helyen hívja fel a tananyag matematikatörténeti érdekességeire a figyelmet. Ebből a tanárkollégák csoportjuk jellegének megfelelően szabadon válogathatnak.

A matematika oktatása elképzelhetetlen állítások, tételek bizonyítása nélkül. Hogy a tananyagban szereplő tételek beláttatása során milyen elfogadott igazságokból indulunk ki, s mennyire részletezünk egy bizonyítást, nagymértékben függ az állítás súlyától, a csoport befogadó képességétől, a rendelkezésre álló időtől stb. Ami fontos, az a bizonyítás iránti igény felkeltése, a logikai levezetés szükségességének megértetése. Ennek mikéntjét a helyi tantervre támaszkodva mindig a szaktanárnak kell eldöntenie, ezért a tantervben a tételek megnevezése mellett nem szerepel utalás a bizonyításra. A fejlesztési cél elérése szempontjából - egy adott tanulói közösség számára - nem feltétlenül a tantervben szereplő (nevesített) tételek a legalkalmasabbak bizonyítás bemutatására, gyakorlására.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nem csak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódnak tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

9–10. évfolyam

Ez a matematika kerettanterv mindazon tanulóknak szól, akik a 9. osztályban még nem választottak matematikából emelt szintű képzést. Azoknak is, akik majd később, fakultáción akarnak felkészülni matematikaigényes pályákra, és természetesen azoknak is, akiknek a középiskola után nem lesz rendszeres kapcsolatuk a matematikával, de egész életükben hatni fog, hogy itt milyen készségeik alakultak ki a problémamegoldásban, a rendszerező, elemző gondolkodásban. Ezeket a tanulókat ebben az időszakban lehet megnyerni a gazdasági fejlődés szempontjából meghatározó fontosságú természettudományos, műszaki, informatikai pályáknak.

A megismerés módszerei között továbbra is fontos a gyakorlati tapasztalatszerzés, de az ismertszerzés fő módszere a tapasztalatokból szerzett információk rendszerezése, igazolása, ellenőrzése, és az ezek alapján elsajátított ismeretanyag alkalmazása. A középiskola első két évfolyamán sok, korábban már szereplő ismeret, összefüggés, fogalom újra előkerül, úgy, hogy a fogalmak definiálásán, az összefüggések igazolásán, az ismeretek rendszerezésén, kapcsolataik feltárásán és az alkalmazási lehetőségeik megismerésén van a hangsúly. Ezért a tanulóknak meg kell ismerkedniük a tudományos feldolgozás alapvető módszereivel. (Mindenki által elfogadott alapelvek/axiómák, már bizonyított állítások, új sejtések, állítások megfogalmazása és azok igazolása, a fentiek összegzése, a nyitva maradt kérdések felsorolása, a következmények elemzése.) A felsorolt célok az általános iskolai matematikatanítás céljaihoz képest jelentős többletet jelentenek, ezért is fontos, hogy változatos módszertani megoldásokkal tegyük könnyebbé az átmenetet.

A problémamegoldás megszerettetésének igen fontos eszközei lehetnek a matematikai alapú játékok. A gyerekek szívesen játszanak maradékos osztáson, oszthatósági szabályokon alapuló számjátékokat, és szimmetriákon alapuló geometriai, rajzos játékokat. Nyerni akarnak, ezért természetes módon elemezni kezdik a szabályokat, lehetőségeket. Olyan következtetésekre jutnak, olyan elemzéseket végeznek, amelyeket hagyományos feladatokkal nem tudnánk elérni. A matematikatanításnak ebben a szakaszában sok érdekes matematikatörténeti vonatkozással lehet közelebb hozni a tanulókhöz a tantárgyat. A témakör egyes elemeihez kapcsolódva mutassuk be néhány matematikus életútját. A geometria egyes területeinek (szimmetriák, aranymetszés) a művészetekben való alkalmazásait megjelenítve világossá tehetjük a tanulók előtt, hogy a matematika a kultúra elválaszthatatlan része. Az ezekre a témákra fordított idő bőven megtérül az ennek következtében növekvő érdeklődés, javuló motiváció miatt. (A tantervben *dőlt* betűkkel szerepelnek ezek a részek.)

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jól tud problémákat megoldani. Gazdasági, sport témájú feladatokkal, számos geometriai és algebrai szélsőérték-feladattal lehet gyakorlati kérdésekre optimális megoldásokat keresni.

Ez az életkor már alkalmassá teszi a tanulókat az önálló ismeretszerzésre. Legyen követelmény, hogy egyes adatoknak, fogalmaknak, ismereteknek könyvtárban, interneten nézzenek utána. Ez a kutatómunka hozzájárulhat a tanulók digitális kompetenciájának növeléséhez, ugyanúgy, mint a geometriai és egyéb matematikai programok használata is.

A tanulók későbbi, matematika szempontjából nagyon különböző céljai, a fogalmi gondolkodásban megnyilvánuló különbségek igen fontossá teszik ebben a szakaszban a differenciálást. Az évfolyamok összetételének a bevezetőben vázolt sokszínűsége miatt nagyon indokolt csoportbontásban tanítani a matematikát.

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. Ezen kívül számonkérésre 10, ismétlésre, rendszerezésre 12 órát terveztünk.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Példák halmazokra, geometriai alapfogalmak, alapszerkesztések. Halmazba rendezés több szempont alapján. Gyakorlat szövegek értelmezésében. A matematikai szakkifejezések adott szinthez illeszkedő ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valós számok halmazának ismerete. Kommunikáció, együttműködés. A matematika épülése elveinek bemutatása. Igaz és hamis állítások megkülönböztetése. Halmazok eszközjellegű használata. Gondolkodás; ismeretek rendszerezési képességének fejlesztése. Önfelkészítés, önellenőrzés segítése, absztrakciós képesség, kombinációs készség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Véges és végtelen halmazok. Végtelen számosság szemléletes fogalma. <i>Matematikatörténet: Cantor.</i>	Annak megértése, hogy csak a véges halmazok elemszáma adható meg természetes számmal.	

Részhalmaz. Halmazműveletek: unió, metszet, különbség. Halmazok közötti viszonyok megjelenítése.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Szöveges megfogalmazások matematikai modellre fordítása. Elnevezések megtanulása, definíciókra való emlékezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatok, szavak, hangok rendszerezése. <i>Biológia-egészségtan:</i> halmazműveletek alkalmazása a rendszertanban. <i>Kémia:</i> anyagok csoportosítása.
Alaphalmaz és komplementer halmaz.	Annak tudatosítása, hogy alaphalmaz nélkül nincs komplementer halmaz. Halmaz közös elem nélküli halmazokra bontása jelentőségének belátása.	<i>Biológia-egészségtan:</i> élőlények osztályozása; besorolás közös rész nélküli halmazokba.
A megismert számhalmazok: természetes számok, egész számok, racionális számok. A számírás története.	A megismert számhalmazok áttekintése. Természetes számok, egész számok, racionális számok elhelyezése halmazábrában, számegyenesen.	<i>Informatika:</i> számábrázolás (problémamegoldás táblázatkezelővel).
Valós számok halmaza. Az intervallum fogalma, fajtái. Irracionális szám létezése.	Annak tudatosítása, hogy az intervallum végtelen halmaz.	
Távolsággal megadott ponthalmazok, adott tulajdonságú ponthalmazok (kör, gömb, felező merőleges, szögfelező, középpárhuzamos).	Ponthalmazok megadása ábrával. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (például két feltétellel megadott ponthalmaz).	<i>Vizuális kultúra:</i> a tér ábrázolása. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.

<p>Logikai műveletek: „nem”, „és”, „vagy”, „ha..., akkor”.</p> <p>(Folyamatosan a 9–12. évfolyamon.)</p>	<p>Matematikai és más jellegű érvelésekben a logikai műveletek felfedezése, megértése, önálló alkalmazása. A köznyelvi kötőszavak és a matematikai logikában használt kifejezések jelentéstartalmának összevetése. A hétköznapi, nem tudományos szövegekben található matematikai információk felfedezése, rendezése a megadott célnak megfelelően. Matematikai tartalmú (nem tudományos jellegű) szöveg értelmezése.</p>	
<p>Szöveges feladatok.</p> <p>(Folyamatos feladat a 9–12. évfolyamon: a szöveg alapján a megfelelő matematikai modell megalkotása.)</p>	<p>Szöveges feladatok értelmezése, megoldási terv készítése, a feladat megoldása és szöveg alapján történő ellenőrzése.</p> <p>Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése.</p> <p>Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv).</p> <p>Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (a szövegben előforduló információk). Figyelem összpontosítása.</p> <p>Problémamegoldó gondolkodás és szövegfeldolgozás: az indukció és dedukció, a rendszerezés, a következtetés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>szövegértés; információk azonosítása és összekapcsolása, a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg tartalmi elemei közötti kijelentés-érv, ok-okozati viszony felismerése és magyarázata.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges</p>

		életmódra és a családi életre nevelés.
A „minden” és a „van olyan” helyes használata. Nytított mondatok igazsághalmaza, szemléltetés módjai.	A „minden” és a „van olyan” helyes használata. Halmazok eszközjellegű használata.	
A matematikai bizonyítás. Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás (folyamatos feladat a 9–12. évfolyamokon). <i>Matematikatörténet:</i> Euklidesz szerepe a tudományosság kialakításában.	Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás megkülönböztetése. Érvelés, vita. Érvek és ellenérvek. Ellenpélda szerepe. Mások gondolataival való vitába szállás és a kulturált vitatkozás. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont (pl. a saját és a vitapartner szempontjának) egyidejű követése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétel.
Állítás és megfordítása. „Akkor és csak akkor” típusú állítások.	Az „akkor és csak akkor” használata. Feltétel és következmény felismerése a „Ha ..., akkor ...” típusú állítások esetében. Korábbi, illetve újabb (saját) állítások, tételek jelentésének elemzése.	
Bizonyítás.	Gondolatmenet tagolása. Rendszerezés (érvek logikus sorrendje). Következtetés megítélése helyessége szerint. A bizonyítás gondolatmenetére, bizonyítási módszerekre való emlékezés.	<i>Etika:</i> a következtetés, érvelés, bizonyítás és cáfolat szabályainak alkalmazása.

	Kidolgozott bizonyítás gondolatmenetének követése, megértése. Példák a hétköznapiakból helyes és helytelenül megfogalmazott következtetésekre.	
Egyszerű kombinatorikai feladatok: leszámolás, sorbarendezés, gyakorlati problémák. Kombinatorika a mindennapokban.	Rendszerezés: az esetek összeszámolásánál minden esetet meg kell találni, de minden esetet csak egyszer lehet számításba venni. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Esetfelsorolások, diszkusszió (pl. van-e ismétlődés). Sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás; a sikertelenség okának feltárása (pl. minden feltételre figyelt-e).	<i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hétköznapi problémák megoldása a kombinatorika eszközeivel. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> periodicitás, ismétlődés és kombinatorika mint szervezőelv poetizált szövegekben.
A gráffal kapcsolatos alapfogalmak (csúcs, él, fokszám). Egyszerű hálózat szemléltetése.	Gráfok alkalmazása problémamegoldásban. Számítógépek egy munkahelyen, elektromos hálózat a lakásban, település úthálózata stb. szemléltetése gráffal. Gondolatmenet megjelenítése gráffal.	<i>Kémia:</i> molekulák térszerkezete. <i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel, hálózatok.

		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: pl. családfa.</i> <i>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Unió, metszet, különbség, komplementer halmaz. Gráf csúcsa, éle, csúcs fokszáma. Logikai művelet (NEM, ÉS, VAGY. „Ha, akkor ...”). Feltétel és következmény. Sejtés, bizonyítás, megcáfolás. Ellentmondás. Faktoriális.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 66 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális számkörben. Prímszám, összetett szám, oszthatósági szabályok. Hatványjelölés. Egyszerű algebrai kifejezések ismerete, zárójel használata. Egyenlet, egyenlet megoldása. Egyenlőtlenség. Egyszerű szöveg alapján egyenlet felírása (modell alkotása), megoldása, ellenőrzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban, tapasztalatszerzés. Problémakezelés és -megoldás. Algebrai kifejezések biztonságos ismerete, kezelése. Szabályok betartása, tanultak alkalmazása. Első- és másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek megoldási módszerei, a megoldási módszer önálló kiválasztási képességének kialakítása. Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása, a modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal; ellenőrzés fontossága. A problémához illő számítási mód kiválasztása, eredmény kerekítése a tartalomnak megfelelően. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotás adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Számológép használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számelmélet elemei.	A tanult oszthatósági szabályok rendszerezése. Prímtényező	

<p>A tanult oszthatósági szabályok. Prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Relatív prímek. <i>Matematikatörténeti és számelméleti érdekességek:</i> (pl. végtelen sok prímszám létezik, tökéletes számok, barátságos számok, Eukleidész. Mersenne, Euler, Fermat)</p>	<p>felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása a felbontás segítségével. Egyszerű oszthatósági feladatok, szöveges feladatok megoldása. Gondolatmenet követése, egyszerű gondolatmenet megfordítása. Érvelés.</p>	
<p>Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre. Permanencia-elv.</p>	<p>Fogalmi általánosítás: a korábbi definíció kiterjesztése.</p>	
<p>A hatványozás azonosságai.</p>	<p>Korábbi ismeretekre való emlékezés.</p>	
<p>Számok abszolút értéke.</p>	<p>Egyenértékű definíció (távolsággal adott definícióval).</p>	<p><i>Fizika:</i> hőmérséklet, elektromos töltés, áram, feszültség előjeles értelmezése.</p>
<p>Különböző számrendszerek. A helyiértékes írásmód lényege. Kettes számrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> Neumann János.</p>	<p>A különböző számrendszerek egyenértékűségének belátása.</p>	<p><i>Informatika:</i> kommunikáció ember és gép között, adattárolás egységei.</p>
<p>Számok normálalakja.</p>	<p>Az egyes fogalmak (távolság, idő, terület, tömeg, népesség, pénz, adat stb.) mennyiségi jellemzőinek kifejezése számokkal, mennyiségi következtetések. Számolás normálalakkal írásban és számológép segítségével.</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> tér, idő, nagyságrendek – méretek és nagyságrendek becslése és számítása az atomok méreteitől</p>

	A természettudományokban és a társadalomban előforduló nagy és kis mennyiségekkel történő számolás	az ismert világ méretéig; szennyezés, környezetvédelem.
Nevezetes azonosságok: kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás. Számolási szabályok, zárójelek használata.	Régebbi ismeretek mozgósítása, összeillesztése, felhasználása.	
Szöveges számítási feladatok a természettudományokból, a mindennapokból.	Szöveges számítási feladatok megoldása a természettudományokból, a mindennapokból (pl. százalékszámítás: megtakarítás, kölcsön, áremelés, árleszállítás, bruttó ár és nettó ár, ÁFA, jövedelemadó, járulékok, élelmiszerek százalékos összetétele). A növekedés és csökkenés kifejezése százalékkal („mihez viszonyítunk?”). Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv). Számológép használata. Az értelmes kerekítés megtalálása.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> számítási feladatok. <i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel. <i>Földrajz:</i> a pénzvilág működése. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos élelmiszer-választás, becslések, mérések, számítások. <i>Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a család pénzügyei és gazdálkodása, vállalkozások.

$(a \pm b)^2$, $(a \pm b)^3$ polinom alakja, $a^2 - b^2$ szorzat alakja. Azonosság fogalma.	Ismeretek tudatos memorizálása (azonosságok). Geometria és algebra összekapcsolása az azonosságok igazolásánál.	<i>Fizika:</i> számítási feladatok megoldása (pl. munkatétel).
Egyszerű feladatok polinomok, illetve algebrai törtek közötti műveletekre. Tanult azonosságok alkalmazása. Algebrai tört értelmezési tartománya. Algebrai kifejezések egyszerűbb alakra hozása.	Ismeretek felidézése, mozgósítása (pl. szorzattá alakítás, tört egyszerűsítése, bővítése, műveletek törtekkel).	<i>Fizika;</i> <i>kémia;</i> <i>biológia-egészségtan:</i> számítási feladatok.
Egyes változók kifejezése fizikai, kémiai képletekből.	A képlet értelmének, jelentőségének belátása. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.	<i>Fizika;</i> <i>kémia:</i> képletek értelmezése.
Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Különböző módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (behelyettesítő módszer, ellentett együtthatók módszere).	<i>Fizika:</i> kinematika, dinamika.
Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető szöveges feladatok.	A mindennapokhoz kapcsolódó problémák matematikai modelljének elkészítése (egyenlet, egyenlőtlenség, illetve egyenletrendszer felírása); a megoldás ellenőrzése, a gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika:</i> kinematika, dinamika. <i>Kémia:</i> százalékos keverési feladatok.
Egy abszolútértéket tartalmazó egyenletek. $ x + c = ax + b$.	Definíciókra való emlékezés.	

A négyzetgyök definíciója. A négyzetgyök azonosságai.	Számológép használata. A négyzetgyök azonosságainak használata konkrét esetekben.	<i>Fizika:</i> fonálinga lengésideje, rezgésidő számítása.
A másodfokú egyenlet megoldása, a megoldóképlet.	Különböző algebrai módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (szorzattá alakítás, teljes négyzetté kiegészítés). Ismeretek tudatos memorizálása (rendezett másodfokú egyenlet és megoldóképlet összekapcsolódása). A megoldóképlet biztos használata.	<i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája.
Másodfokú egyenletre vezető gyakorlati problémák, szöveges feladatok.	Matematikai modell (másodfokú egyenlet) megalkotása a szöveg alapján. A megoldás ellenőrzése, gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
Gyöktényező alak. Másodfokú polinom szorzattá alakítása.	Algebrai ismeretek alkalmazása.	
Gyökök és együtthatók összefüggései.	Önellenzés: egyenlet megoldásának ellenőrzése.	
Néhány egyszerű magasabb fokú egyenlet megoldása. <i>Matematikatörténet:</i> részletek a harmad- és ötödfokú egyenlet megoldásának történetéből.	Annak belátása, hogy vannak a matematikában megoldhatatlan problémák.	
Egyszerű négyzetgyökös egyenletek. $\sqrt{ax+b} = cx+d$.	Megoldások ellenőrzése.	<i>Fizika:</i> például egyenletesen gyorsuló mozgással kapcsolatos kinematikai feladat.

Másodfokú egyenletrendszer. A behelyettesítő módszer.	Egyszerű másodfokú egyenletrendszer megoldása. A behelyettesítő módszerrel is megoldható feladatok. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	
Egyszerű másodfokú egyenlőtlenségek. $ax^2 + bx + c \geq 0$ (vagy > 0) alakra visszavehető egyenlőtlenségek ($a \neq 0$).	Egyszerű másodfokú egyenlőtlenség megoldása. Másodfokú függvény eszközjellegű használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Példák adott alaphalmazon ekvivalens és nem ekvivalens egyenletekre, átalakításokra. Alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz. Hamis gyök, gyökvesztés.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Halmazok eszközjellegű használata.	
Összefüggés két pozitív szám számtani és mértani közepe között. Gyakorlati példa minimum és maximum probléma megoldására.	Geometria és algebra összekapcsolása az azonosság igazolásánál. Gondolatmenet megfordítása.	<i>Fizika:</i> minimum- és maximumproblémák.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatvány. Normálalak. Egyenlet. Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Azonosság. Ekvivalens egyenlet. Hamis gyök. Első- és másodfokú egyenlet, diszkrimináns. Egyenletrendszer. Egyenlőtlenség. Számtani közép, mértani közép.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Összefüggések, függvények, sorozatok	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Halmazok. Hozzárendelés fogalma. Grafikonok készítése, olvasása. Pontok ábrázolása koordináta-rendszerben.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Összefüggések, folyamatok megjelenítése matematikai formában (függvény-modell), vizsgálat a grafikon alapján. A vizsgálat szempontjainak kialakítása. Függvénytranszformációk algebrai és geometriai megjelenítése.</p>
--	--

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A függvény megadása, elemi tulajdonságai.</p>	<p>Ismeretek tudatos memorizálása (függvénytani alapfogalmak). Alapfogalmak megértése, konkrét függvények elemzése a grafikonjuk alapján. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése grafikon alapján. Számítógép használata a függvények vizsgálatára.</p>	<p><i>Fizika;</i> <i>kémia;</i> <i>biológia-egészségtan:</i> időben lejátszódó folyamatok leírása, elemzése. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata, adatkezelés táblázatkezelővel.</p>
<p>A lineáris függvény, lineáris kapcsolatok. A lineáris függvények tulajdonságai. Az egyenes arányosság. A lineáris függvény grafikonjának meredeksége, ennek jelentése lineáris kapcsolatokban.</p>	<p>Táblázatok készítése adott szabálynak, összefüggésnek megfelelően. Időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás megfogalmazása. Modellek alkotása: lineáris kapcsolatok felfedezése a hétköznapi életben (pl. egységár, a változás sebessége). Lineáris függvény ábrázolása paramétereire alapján. Számítógép használata a lineáris folyamat megjelenítésében.</p>	<p><i>Fizika:</i> időben lineáris folyamatok vizsgálata, a változás sebessége. <i>Kémia:</i> egyenes arányosság. <i>Informatika:</i> táblázatkezelés.</p>
<p>Az abszolútérték-függvény. Az $x \mapsto ax + b$ függvény grafikonja, tulajdonságai ($a \neq 0$).</p>	<p>Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).</p>	

<p>A négyzetgyökfüggvény. Az $x \mapsto \sqrt{x}$ ($x \geq 0$) függvény grafikonja, tulajdonságai.</p>	<p>Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).</p>	<p><i>Fizika:</i> matematikai inga lengésideje.</p>
<p>A fordított arányosság függvénye. $x \mapsto \frac{a}{x}$ ($ax \neq 0$) grafikonja, tulajdonságai.</p>	<p>Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).</p>	<p><i>Fizika:</i> ideális gáz, izoterma. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.</p>
<p>Függvények alkalmazása.</p>	<p>Valós folyamatok függvénymodelljének megalkotása. A folyamat elemzése a függvény vizsgálatával, az eredmény összevetése a valósággal. A modell érvényességének vizsgálata. Számítógép alkalmazása (pl. függvényrajzoló program). Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.</p>	<p><i>Fizika:</i> kinematika. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.</p>
<p>Egyenlet, egyenletrendszer grafikus megoldása.</p>	<p>Egy adott probléma megoldása két különböző módszerrel. Az algebrai és a grafikus módszer összevetése. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Számítógépes program használata.</p>	<p><i>Fizika;</i> <i>kémia;</i> <i>biológia-egészségtan;</i> <i>földrajz:</i> számítási feladatok.</p>
<p>AZ $x \mapsto ax^2 + bx + c$ ($a \neq 0$) másodfokú függvény ábrázolása és tulajdonságai. Függvénytranszformációk áttekintése az $x \mapsto a(x - u)^2 + v$ alak segítségével.</p>	<p>Ismeretek felidézése (algebrai ismeretek és függvénytulajdonságok ismerete). Számítógép használata.</p>	<p><i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függvény. Valós függvény. Értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, növekedés, fogyás, szélsőérték hely, szélsőérték. Alapfüggvény. Függvénytranszformáció. Lineáris kapcsolat. Meredekség. Grafikus megoldás.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	Tételek, illeszkedés. Sokszögek, háromszögek alaptulajdonságai, négyszögek csoportosítása; speciális háromszögek és négyszögek elnevezése, felismerése, alaptulajdonságaik. Alapszerkesztések, háromszög szerkesztése alapadatokból. Háromszög köré írt kör és beírt kör szerkesztése. Háromszögek egybevágósága. Kör és gömb, hasábok, hengerek és gúla felismerése, alaptulajdonságaik. A Pitagorasz-tétel ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Számítások síkban és térben. A geometriai transzformációk alkalmazása problémamegoldásban. A szimmetria szerepének felismerése a matematikában, a valóságban. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése. Tájékozódás valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján. Összetett számítási probléma lebontása, számítási terv készítése (megfelelő részlet kiválasztása, a részletszámítások logikus sorrendbe illesztése). Valós probléma geometriai modelljének megalkotása, számítások a modell alapján, az eredmények összevetése a valósággal; a valóságos tárgyak formájának és a tanult formáknak az összevetése, gyakorlati számítások (henger, hasáb, kúp, gúla, gömb). Korábbi ismeretek mozgósítása. Számológép, számítógép használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Geometriai alapfogalmak. Tételek, távolságok és szögek értelmezése. (Folyamatosan a 9-10. évfolyamon.)	Idealizáló absztrakció: pont, egyenes, sík, síkidomok, testek. Vázlat készítése.	

<p>A háromszög nevezetes vonalai, körei. Oldalfelező merőlegesek, belső szögfelezők, magasságvonalak, középvonalak tulajdonságai. Körülírt kör, beírt kör.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> például az Euler-egyenes, Feuerbach-kör bemutatása (interaktív szerkesztőprogrammal).</p>	<p>A definíciók és tételek pontos ismerete, alkalmazása.</p>	<p><i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).</p>
<p>Konvex sokszögek általános tulajdonságai. Átlók száma, belső szögek összege. Szabályos sokszög belső szöge.</p>	<p>Fogalmak alkotása specializálással: konvex sokszög, szabályos sokszög.</p>	
<p>Kör és részei, kör és egyenes. Ív, húr, körcikk, körszelet. Szelő, érintő.</p>	<p>Fogalmak pontos ismerete.</p>	<p><i>Fizika:</i> körmozgás, a körpályán mozgó test sebessége.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> építészeti stílusok.</p>
<p>A körív hossza. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körív hossza között (szemlélet alapján).</p>	<p>Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatpárjainak vizsgálata.</p>	<p><i>Fizika:</i> körmozgás sebessége, szögsebessége.</p> <p><i>Földrajz:</i> távolság a Föld két pontja között.</p>
<p>A körcikk területe. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körcikk területe között .</p>	<p>Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatpárjainak vizsgálata.</p>	

A szög mérése. A szög ívmértéke.	Mérés, mérési elvek megismerése. Mértékegység-választás, mérőszám.	<i>Fizika:</i> szögsebesség, körmozgás, rezgőmozgás. <i>Földrajz:</i> tájékozódás a földgömbön; hosszúsági és szélességi körök, helymeghatározás.
Thalész tétele. A matematika mint kulturális örökség.	Ismeretek tudatos memorizálása. Állítás és megfordításának gyakorlása.	
Pitagorasz-tétel alkalmazásai. (Koordináta-geometria előkészítése.)	Ismeretek mozgósítása, rendszerezése problémamegoldás érdekében. Állítás és megfordításának gyakorlása.	<i>Fizika:</i> vektor felbontása merőleges összetevőkre.
A tengelyes és a középpontos tükrözés, az eltolás, a pont körüli elforgatás. A transzformációk tulajdonságai. A geometriai vektorfogalom.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Fizika:</i> elmozdulásvektor, forgások. <i>Földrajz:</i> bolygók tengely körüli forgása, keringés a Nap körül.
Egybevágóság, szimmetria.	Szimmetria felismerése a matematikában, a művészetekben, a környezetünkben található tárgyakban.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata. <i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti stíluskorszakok.

		<i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test síkjai, szimmetriája.
Szimmetrikus négyszögek. Négyszögek csoportosítása szimmetriáik szerint. Szabályos sokszögek.	Fogalmak alkotása specializálással.	<i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti stílusorszakok.
Egyszerű szerkesztési feladatok.	Szerkesztési eljárások gyakorlása. Szerkesztési terv készítése, ellenőrzés. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Pontos, esztétikus munkára nevelés.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Vektorok összege, két vektor különbsége.	Műveleti analógiák (összeadás, kivonás).	<i>Fizika:</i> erők összege, két erő különbsége, vektormennyiség változása (pl. sebesség-változás).
Középpontos hasonlóság, hasonlóság. Arányos osztás. A hasonlósági transzformáció.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Hasonló alakzatok.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása: a megfelelő szakaszok hosszának aránya állandó, a megfelelő szögek egyenlők, a kerület, a terület, a felszín és a térfogat változik.	

A háromszögek hasonlóságának alapesetei.	Szükséges és elégséges feltétel megkülönböztetése. Ismeretek tudatos memorizálása.	
A hasonlóság alkalmazásai. Háromszög súlyvonalai, súlypontja, hasonló síkidomok területének, területének aránya.	Új ismeretek matematikai alkalmazása.	<i>Fizika:</i> súlypont, tömegközéppont. <i>Vizuális kultúra:</i> összetett arányviszonyok érzékeltetése, formarend, az aranymetszés megjelenése a természetben, alkalmazása a művészetekben.
Magasságtétel, befogótétel a derékszögű háromszögben. Két pozitív szám mértani közepe.	Ismeretek tudatos memorizálása, alkalmazása szakaszok hosszának számolásánál, szakaszok szerkesztésénél.	
A hasonlóság gyakorlati alkalmazásai. Távolság, szög, terület a tervrajzon, térképen.	Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése: geometriai modell.	<i>Földrajz:</i> térképkészítés, térképolvasás.
Hasonló testek felszínének, térfogatának aránya.	Annak tudatosítása, hogy nem egyformán változik egy test felszíne és térfogata, ha kicsinyítjük vagy nagyítjuk.	<i>Biológia-egészségtan:</i> példák arra, amikor adott térfogathoz nagy felület (pl. fák levelei) tartozik.
Vektor szorzása valós számmal.	Új műveletfogalom kialakítása és gyakorlása.	<i>Fizika:</i> Newton II. törvénye.

Vektorok felbontása összetevőkre.	Ismeretek mozgósítása új helyzetben. Emlékezés korábbi információkra.	<i>Fizika:</i> eredő erő, eredő összetevőkre bontása.
Bázisvektorok, vektorkoordináták.	Elnevezések, jelek és egyéb megállapodások megjegyzése. Emlékezés definíciókra.	<i>Fizika:</i> helymeghatározás, erővektor felbontása összetevőkre.
Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense és kotangense.		<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.
A Pitagorasz-tétel és a hegyesszög szögfüggvényeinek alkalmazása a derékszögű háromszög hiányzó adatainak kiszámítására. Távolságok és szögek számítása gyakorlati feladatokban, síkban és térben.	A valós problémák matematikai (geometriai) modelljének megalkotása, a problémák önálló megoldása.	<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tér, sík, egyenes, pont. Sokszög. Háromszög, négyszög, speciális háromszög, speciális négyszög. Belső szög, külső szög, átló. Kerület, terület. Egybevágó, hasonló. Szimmetria. Arány. Vektor, vektorművelet. Szinusz, koszinusz, tangens, kotangens.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Valószínűségi kísérletek elvégzése, elemzése. Táblázatok, diagramok olvasása. Százalékszámítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valószínűség fogalmának mélyítése: ismeretek rendszerezése, tapasztalatszerzés újabb kísérletekkel, a kísérletek kiértékelése (relatív gyakoriság, eloszlás), következtetések. Diagram, vonaldiagram, oszlopdiaagram, kördiagram készítése, olvasása. Táblázat értelmezése,	

	készítése. Számítógép használata az adatok rendezésében, értékelésében, ábrázolásában.
--	--

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Statisztikai adatok és ábrázolásuk (gyakoriság, relatív gyakoriság, eloszlás, kördiagram, oszlopdiagram, vonaldiagram).	Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása. Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatszárjainak jegyzése. Diagramok, táblázatok olvasása, készítése. Grafikai szervezők összevetése más formátumú dokumentumokkal, következtetések levonása írott, ábrázolt és számszerű információ összekapcsolásával. Számítógép használata.	<i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása (táblázat, diagram). <i>Földrajz:</i> időjárási, éghajlati és gazdasági statisztikák.
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz.	A statisztikai mutatók nyújtotta információk helyes értelmezése. Nagy adathalmaz vizsgálata kevés statisztikai jellemzővel: előnyök és hátrányok.	<i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.
Véletlen esemény és bekövetkezésének esélye, valószínűsége.	A véletlen esemény szimmetria alapján, logikai úton vagy kísérleti úton megadható, megbecsülhető esélye, valószínűsége. Kísérletek, játékok csoportban.	<i>Biológia-egészségtan:</i> öröklés, mutáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat. Diagram, táblázat. Módusz, medián, átlag. Véletlen kísérlet. Biztos esemény, lehetetlen esemény. Gyakoriság, relatív gyakoriság, esély, valószínűség.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <p>Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete; számhalmazok ismerete.</p> <p>Értsék és jól használják a matematika logikában megtanult szakkifejezéseket a hétköznapi életben.</p> <p>Definíció, tétel felismerése, az állítás és a megfordításának felismerése; bizonyítás gondolatmenetének követése.</p> <p>Egyszerű leszámplálási feladatok megoldása, a megoldás gondolatmenetének rögzítése szóban, írásban.</p> <p>Gráffal kapcsolatos alapfogalmak ismerete. Alkalmazzák a gráfokról tanult ismereteiket gondolatmenet szemléltetésére, probléma megoldására.</p> <p><i>Számtan, algebra</i></p> <p>Egyszerű algebrai kifejezések használata, műveletek algebrai kifejezésekkel; a tanultak alkalmazása a matematikai problémák megoldásában (pl. modellalkotás szöveg alapján, egyenletek megoldása, képletek értelmezése); egész kitevőjű hatványok, azonosságok.</p> <p>Elsőfokú, másodfokú egyismeretlenes egyenlet megoldása; ilyen egyenletre vezető szöveges és gyakorlati feladatokhoz egyenletek felírása és azok megoldása, a megoldás önálló ellenőrzése.</p> <p>Elsőfokú és másodfokú (egyszerű) kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása; ilyen egyenletrendszerre vezető szöveges és gyakorlati feladatokhoz az egyenletrendszer megadása, megoldása, a megoldás önálló ellenőrzése.</p> <p>Egyismeretlenes egyszerű másodfokú egyenlőtlenség megoldása.</p> <p>Az időszak végére elvárható a valós számkör biztos ismerete, e számkörben megismert műveletek gyakorlati és elvontabb feladatokban való alkalmazása.</p>
--	---

A tanulók képesek a matematikai szöveg értő olvasására, tankönyvek, keresőprogramok célirányos használatára, szövegekből a lényeg kiemelésére.

Összefüggések, függvények, sorozatok

A függvény megadása, a szereplő halmazok ismerete (értelmezési tartomány, értékkészlet); valós függvény alaptulajdonságainak ismerete.

A tanult alapfüggvények ismerete (tulajdonságok, grafikon).

Egyszerű függvénytranszformációk végrehajtása.

Valós folyamatok elemzése a folyamathoz tartozó függvény grafikonja alapján.

Függvénymodell készítése lineáris kapcsolatokhoz; a meredekség.

A tanulók tudják az elemi függvényeket ábrázolni koordináta- rendszerben, és a legfontosabb függvénytulajdonságokat meghatározni, nemcsak a matematika, hanem a természettudományos tárgyak megértése miatt, és különböző gyakorlati helyzetek leírásának érdekében is.

Geometria

Térelemek ismerete; távolság és szög fogalma, mérése.

Nevezetes ponthalmazok ismerete, szerkesztésük.

A tanult egybevágósági és hasonlósági transzformációk és ezek tulajdonságainak ismerete.

Egybevágó alakzatok, hasonló alakzatok; két egybevágó, illetve két hasonló alakzat több szempont szerinti összehasonlítása (pl. távolságok, szögek, kerület, terület, térfogat).

Szimmetria ismerete, használata.

Háromszögek tulajdonságainak ismerete (alaptulajdonságok, nevezetes vonalak, pontok, körök).

Derékszögű háromszögre visszavezethető (gyakorlati) számítások elvégzése Pitagorasz-tétellel és a hegyesszögek szögfüggvényeivel; magasságtétel és befogótétel ismerete.

Szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak ismerete.

<p>11–12. évfolyam</p>	<p>Vektor fogalmának ismerete; három új művelet ismerete: vektorok összeadása, kivonása, vektor szorzása valós számmal; vektor felbontása, vektorkoordináták meghatározása adott bázisrendszerben.</p> <p>Kerület, terület, felszín és térfogat szemléletes fogalmának kialakulása, a jellemzők kiszámítása (képlet alapján); mértékegységek ismerete; valós síkbeli, illetve térbeli probléma geometriai modelljének megalkotása.</p> <p>A geometriai ismeretek bővülésével, a megismert geometriai transzformációk rendszerezettebb tárgyalása után fejlődött a tanulók dinamikus geometriai szemlélete, diszkussziós képessége.</p> <p>A háromszögekről tanult ismeretek bővülésével a tanulók képesek számítási feladatokat elvégezni, és ezeket gyakorlati problémák megoldásánál alkalmazni.</p> <p>A szerkesztési feladatok során törekednek az igényes, pontos munkavégzésre.</p> <p><i>Valószínűség, statisztika</i></p> <p>Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása.</p> <p>Táblázat olvasása és készítése; diagramok olvasása és készítése.</p> <p>Adathalmaz móduszának, mediánjának, átlagának értelmezése, meghatározása.</p> <p>Véletlen esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény, véletlen kísérlet, esély/valószínűség fogalmak ismerete, használata.</p> <p>Nagyszámú véletlen kísérlet kiértékelése, az előzetesen „jósolt” esélyek és a relatív gyakoriságok összevetése.</p> <p>A valószínűség-számítási, statisztikai feladatok megoldása során a diákok rendszerező képessége fejlődött. A tanulók képesek adatsokaságot jellemezni, ábrákról adatsokaság jellemzőit leolvasni. Szisztematikus esetszámlálással meg tudják határozni egy adott esemény bekövetkezésének esélyét.</p>
-------------------------------	---

Ez a szakasz az érettségire felkészítés időszaka is, ezért a fejlesztésnek kiemelten fontos tényezője az elemző- és összegzőképesség alakítása. Ebben a két évfolyamban áttekintését adjuk a korábbi évek ismereteinek, eljárásainak, problémamegoldó módszereinek, emellett sok, gyakorlati területen széles körben használható tudást is közvetítünk. Olyanokat, amelyekhez kell az előző évek alapozása, amelyek kissé összetettebb problémák megoldását is lehetővé teszik. Az érettségi előtt már elvárható többféle ismeret együttes alkalmazása. A sík- és térgeometriai fogalmak és tételek mind a térszemlélet, mind az analógiás gondolkodás fejlesztése szempontjából lényegesek. A koordináta-geometria elemeinek tanításával a matematika különböző területeinek összefüggéseit s így a matematika komplexitását mutatjuk meg.

Minden témában nagy hangsúllyal ki kell térnünk a gyakorlati alkalmazásokra, az ismeretek más tantárgyakban való felhasználhatóságára. A statisztikai kimutatások és az információk kritikus értelmezése, az esetleges manipulációs szándék felfedeztetése hozzájárul a vállalkozói kompetencia fejlesztéséhez, a helyes döntések meghozatalához. Gyakran alkalmazhatjuk a digitális technikát az adatok, problémák gyűjtéséhez, a véletlen jelenségek vizsgálatához. A terület-, felszín-, térfogatszámítás más tantárgyakban és mindennapjaink gyakorlatában is elengedhetetlen. A sorozatok, kamatos kamat témakör kiválóan alkalmas a pénzügyi, gazdasági problémákban való jártasság kialakításra.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését is segíti, ha önálló kiselőadások, prezentációk elkészítését, megtartását várjuk el a diákoktól. A matematikatörténet feldolgozása például alkalmas erre. Ez sokat segíthet abban, hogy a matematikát kevésbé szerető tanulók se tekintsék gondolkodásmódjuktól távol álló területnek a matematikát.

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. Ezen kívül számonkérésre 12, ismétlésre, rendszerezésre a 11. évfolyamon 5 órát terveztünk.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Sorbarendezési, leszámítási problémák megoldása. Gráffal kapcsolatos alapfogalmak.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Mintavétel céljának, értelmének megértése. Gráfokkal kapcsolatos ismeretek alkalmazása, bővítése, konkrét példák alapján gráfokkal kapcsolatos állítások megfogalmazása. A modellhasználati, modellalkotási képesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Vegyes kombinatorikai feladatok, kiválasztási feladatok. A kombinatorika alkalmazása egyszerű geometriai feladatokban. Mintavétel visszatevés nélkül és visszatevéssel. <i>Matematikatörténet:</i> Erdős Pál.	Modell alkotása valós problémához: kombinatorikai modell. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Földrajz:</i> előrejelzések, tendenciák megfogalmazása <i>Biológia-egészségtan:</i> genetika	

Binomiális együtthatók.	Jelek szerepe, alkotása, használata: célszerű jelölés megválasztásának jelentősége a matematikában.	
Gráfelméleti alapfogalmak, alkalmazásuk. Fokszám összeg és az élek száma közötti összefüggés. <i>Matematikatörténet: Euler.</i>	Modell alkotása valós problémához: gráfmodell. Megfelelő, a problémát jól tükröző ábra készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mintavétel visszatevéssel, visszatevés nélkül.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Hatvány fogalma egész kitevőre, hatványozás azonosságai. Egyenlet, egyenlőtlenség megoldása. Ekvivalens egyenlet fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: valós problémák megoldása megfelelő modell választásával. A matematika alkalmazása más tudományokban. Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. A matematika épülésének elvei: létező fogalom újraértelmezése, kiterjesztése. A fogalmak kiterjesztése követelményeinek megértése. Függvénytulajdonság alkalmazása egyenlet megoldásánál (pl. szigorú monotonitás).	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
n-edik gyök. A négyzetgyök fogalmának általánosítása.	A matematika belső fejlődésének felismerése, új fogalmak alkotása.	
Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén.	Fogalmak módosítása újabb tapasztalatok, ismeretek alapján. A hatványfogalom célszerű kiterjesztése, permanenciaelv alkalmazása.	

Hatványozás azonosságainak alkalmazása. Példák az azonosságok érvényben maradására.	Ismeretek tudatos memorizálása. Ismeretek mozgósítása.	
A definíciók és a hatványozás azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható exponenciális egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): exponenciális egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés, népesség alakulása, radioaktivitás).	<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás. <i>Földrajz; biológia-egészségtan:</i> globális problémák - demográfiai mutatók, a Föld eltartó képessége és az élelmezési válság, betegségek, világjárványok, túltermelés és túlfogyasztás.
A logaritmus értelmezése. <i>Matematikatörténet:</i> A logaritmussal való számolás szerepe (például a Kepler-törvények felfedezésében).	Korábbi ismeretek felidézése (hatvány fogalma). Ismeretek tudatos memorizálása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás. <i>Fizika:</i> Kepler-törvények.
Zsebszámológép használata, táblázat használata.	Annak felismerése, hogy a technika fejlődésének alapja a matematikai tudás.	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
A logaritmus azonosságai.	A hatványozás és a logaritmus kapcsolatának felismerése.	
A definíciók és a logaritmus azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható logaritmusos egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): logaritmus alkalmazásával megoldható egyszerű exponenciális egyenletek; ilyen egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés,	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás.

	néesség alakulása, radioaktivitás).	<i>Biológia-egészségtan:</i> érzékelés, az inger és az érzet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	n-edik gyök. Racionális kitevőjű hatvány. Exponenciális növekedés, csökkenés. Logaritmus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Összefüggések, függvények, sorozatok	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	Függvénytani alapfogalmak. Hatványozás azonosságai. Négyzetgyök. Függvény megadása, tulajdonságai. Hegyesszög szögfüggvényeinek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A folyamatok elemzése a függvényelemzés módszerével. Tájékozódás az időben: lineáris folyamat, exponenciális folyamat. A matematika és a valóság: matematikai modellek készítése, vizsgálata. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően. Sorozat vizsgálata; rekurzió, képletek értelmezése. Ismerethordozók használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szögfüggvények kiterjesztése, trigonometrikus alapfüggvények (sin, cos, tg).	A kiterjesztés szükségességének, alap gondolatának megértése. Időtől függő periodikus jelenségek kezelése.	<i>Fizika:</i> periodikus mozgás, hullámmozgás, váltakozó feszültség és áram. <i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.
A trigonometrikus függvények transzformációi: $f(x) + c$, $f(x + c)$; $cf(x)$; $f(cx)$.	Tudatos megfigyelés a változó szempontok és feltételek szerint.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Az exponenciális függvények.	Permanenciaelv alkalmazása.	

<p>Exponenciális folyamatok a természetben és a társadalomban.</p>	<p>Modellek alkotása (függvény modell): a lineáris és az exponenciális növekedés/csökkenés matematikai modelljének összevetése konkrét, valós problémákban (például: népesség, energiafelhasználás, járványok stb.).</p>	<p><i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás.</p> <p><i>Földrajz:</i> a társadalmi-gazdasági tér szerveződése és folyamatai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:</i> globális kérdések: - erőforrások kimerülése, fenntarthatóság, demográfiai robbanás a harmadik világban, népességcsökkenés az öregedő Európában.</p>
<p>A logaritmusfüggvények vizsgálata. Logaritmus alapfüggvények grafikonja, jellemzésük.</p>		
<p>A logaritmusfüggvény mint az exponenciális függvény inverze. Függvénynek és inverzének a grafikonja a koordináta-rendszerben.</p>		<p><i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás.</p>
<p>A számsorozat fogalma. A függvény értelmezési tartománya a pozitív egész számok halmaza. <i>Matematikatörténet:</i> Fibonacci.</p>	<p>Sorozat megadása rekurzióval és képlettel.</p>	<p><i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel:</p>

		algoritmusok megfogalmazása, tervezése.
Számtani sorozat, az n. tag, az első n tag összege. <i>Matematikatörténet: Gauss.</i>	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során.	
Mértani sorozat, az n. tag, az első n tag összege.	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során. A számtani sorozat mint lineáris függvény és a mértani sorozat mint exponenciális függvény összehasonlítása.	<i>Fizika; kémia, biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: exponenciális folyamatok vizsgálata.</i>
Kamatoskamat-számítás.	Modellek alkotása: befektetés és hitel; különböző feltételekkel meghirdetett befektetések és hitelek vizsgálata; a hitel költségei, a törlesztés módjai. Az egyéni döntés felelőssége: az eladósodás veszélye. Korábbi ismeretek mozgósítása (pl. százalékszámítás). A szövegbe többszörösen mélyen beágyazott, közvetett módon megfogalmazott információk és kategóriák azonosítása.	<i>Földrajz: a világgazdaság szerveződése és működése, a pénztőke működése, a monetáris világ jellemző folyamatai, hitelezés, adósság, eladósodás.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a család pénzügyei és gazdálkodása, vállalkozások.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés.</i>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Színuszfüggvény, koszínuszfüggvény, tangensfüggvény. Exponenciális függvény, logaritmusfüggvény. Exponenciális folyamat. Számsorozat. Rekurzió. Számtani sorozat, mértani sorozat.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	Sokszögekkel, körrel kapcsolatos ismeretek. Ponthalmazok, nevezetes pontthalmazok ismerete. Háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei. Háromszögekre, speciális háromszögekre vonatkozó tételek. Egybevágóság, hasonlóság, szimmetria. Hegyesszögek szögfüggvényei. Ekvivalens egyenlet. Elsőfokú és másodfokú egyenlet, kétismeretlenes egyenletrendszer algebrai megoldása. Alapszerkesztések, egyszerű szerkesztési feladatok körrel, háromszöggel kapcsolatosan. Vektorok, vektorműveletek. Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb felismerése. Felszín, térfogat szemléletes fogalma. Poliéder felszíne. Számológép (számítógép) használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: távolságok, szögek, terület, kerület, felszín és térfogat kiszámítása. A matematika két területének (geometria és algebra) összekapcsolása: koordináta-geometria. Emlékezés, korábbi ismeretek rendszerezése, alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Színusztétel, koszínusztétel.	Általános eset, különleges eset viszonya (a derékszögű háromszög és a két tétel).	<i>Fizika:</i> vektor felbontása adott állású összetevőkre. <i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.
Síkidomok kerületének és területének számítása.	Ismeretek alkalmazása.	<i>Földrajz:</i> felszínszámítás.

Pitagoraszi összefüggés egy szög szinusa és koszinusa között. Összefüggés a szög és a mellékszöge szinusa, illetve koszinusa között. A tangens kifejezése a szinusz és a koszinusz hányadosaként.	A trigonometrikus azonosságok megértése, használata. Függvénytáblázat alkalmazása feladatok megoldásában.	
Egyszerű trigonometrikus egyenletek. Trigonometrikus egyenletre vezető, háromszöggel kapcsolatos valós problémák. Azonosság alkalmazását igénylő egyszerű trigonometrikus egyenlet.	A problémához hasonló egyszerű probléma keresése.	<i>Fizika:</i> rezgőmozgás, adott kitéréshez, sebességhez, gyorsuláshoz tartozó időpillanatok meghatározása.
Két vektor skaláris szorzata. A skaláris szorzat tulajdonságai. Két vektor merőlegességének szükséges és elégséges feltétele.	A művelet újszerűségének felfedezése. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése, megkülönböztetése.	<i>Fizika:</i> mechanikai munka, mágneses fluxus.
Helyvektor.	Emlékezés: jelek, jelölések, megállapodások.	<i>Fizika:</i> vonatkoztatási rendszer, hely megadása.
Műveletek koordinátaikkal adott vektorokkal. Vektorok és rendezett számpárok közötti megfeleltetés.	A vektor fogalmának bővítése (algebrai vektorfogalom). Sík és tér: a dimenzió szemléletes fogalmának fejlesztése.	<i>Fizika:</i> erők összeadása komponensek segítségével, háromdimenziós képalkotás (hologram).
A helyvektor koordinátái. Szakasz felezőpontjának, harmadoló pontjának, a háromszög súlypontjának koordinátái.	Képletek értelmezése, alkalmazása.	<i>Fizika:</i> hely megadása.
Két pont távolsága, a szakasz hossza.	Képletek értelmezése, alkalmazása.	

A kör egyenlete.	Geometria és algebra összekapcsolása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
Az egyenes különböző megadási módjai. Az irányvektor, a normálvektor, az iránytangens.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
Íránytangens és az egyenes meredeksége.		<i>Fizika:</i> út-idő grafikon és a sebesség kapcsolata.
A merőlegesség megfogalmazása skaláris szorzattal.	Geometriai ismeretek felelevenítése, megfogalmazása algebrai alakban.	
Az egyenes egyenlete. Két egyenes párhuzamosságának, merőlegességének feltétele.	Az egyenest jellemző adatok, a közöttük felfedezhető összefüggések értéke, használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Két egyenes metszéspontja. Kör és egyenes kölcsönös helyzete.	Geometriai probléma megoldása algebrai eszközökkel. Ismeretek mozgósítása, alkalmazása (elsőfokú, illetve másodfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása).	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
A kör adott pontjában húzott érintője.	A geometriai fogalmak megjelenítése algebrai formában. Geometriai ismeretek mozgósítása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
A koordináta geometriai ismeretek alkalmazása egyszerű	Geometriai problémák megoldása algebrai eszközökkel. Geometriai	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok

síkgeometriai feladatok megoldásában.	problémák megjelenítése.	számítógépes használata (geometriai szerkesztőprogram használata). <i>Fizika:</i> égitestek pályája.
Mértani testek csoportosítása. Hengerszerű testek (hasábok és hengerek), kúpszerű testek (gúlánk és kúpok), csonka testek (csonka gúla, csonka kúp). Gömb.	A problémához illeszkedő vázlatos ábra alkotása; síkmetszet elképzelése, ábrázolása. Fogalomalkotás közös tulajdonság szerint (hengerszerű, kúpszerű testek, poliéderek).	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (térgeometriai szimulációs program). <i>Kémia:</i> kristályok.
A tanult testek felszínének, térfogatának kiszámítása. Gyakorlati feladatok.	A valós problémákhoz modell alkotása: geometriai modell. Ismeretek megfelelő csoportosítása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (térgeometriai szimulációs program).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valós szám szinusz, koszinusz, tangens. Bázisrendszer, helyvektor. Skaláris szorzat. Ponthalmaz egyenlete; kétismeretlenes egyenletnek megfelelő pont-halmaz. Felszín, térfogat.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A statisztika alapfogalmai. Adathalmaz statisztikai jellemzői, adathalmaz ábrázolása. Táblázatok kezelése. A véletlen esemény fogalma, a véletlen kísérlet fogalma. Gyakoriság, relatív gyakoriság. Esély és valószínűség hétköznapi fogalma. Kombinatorikai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása, bővítése. Műveletek értelmezése az események között. Matematikai elvonatkoztatás: a valószínűség matematikai fogalmának fejlesztése. Véletlen mintavétel módszerei jelentőségének megértése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Eseményekkel végzett műveletek. Példák események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre. Elemi események. Események előállítása elemi események összegeként. Példák független és nem független eseményekre.	A matematika különböző területei közötti kapcsolatok tudatosítása. Logikai műveletek, halmazműveletek és események közötti műveletek összekapcsolása.	<i>Informatika:</i> folyamatok, kapcsolatok leírása logikai áramkörökkel.
Véletlen esemény, valószínűség. A valószínűség matematikai definíciójának bemutatása példákon keresztül.	A véletlen kísérletekből számított relatív gyakoriság és a valószínűség kapcsolata.	
A valószínűség klasszikus modellje. <i>Matematikatörténet: Rényi: Levelek a valószínűségről.</i>	A modell és a valóság kapcsolata.	
Egyszerű valószínűség-számítási problémák.	Ismeretek mozgósítása, tanult kombinatorikai módszerek alkalmazása.	<i>Fizika:</i> az úrkutatás hatása mindennapjainkra, a találkozás valószínűsége.
Statisztikai mintavétel. Valószínűségek visszatevéses mintavétel esetén. Visszatevés nélküli mintavétel.	Modell alkotása (valószínűségi modell): a mintavételi eljárás lényege.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz, terjedelem, szórás. Nagy adathalmazok jellemzése statisztikai mutatókkal.	A statisztikai kimutatások és a valóság: az információk kritikus értelmezése, az esetleges manipulációs szándék felfedeztetése.	

	Közvélemény-kutatás, minőség-ellenőrzés, egyéb gyakorlati alkalmazások elemzése. Számológép/számítógép használata statisztikai mutatók kiszámítására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínűség matematikai fogalma. Klasszikus valószínűség-számítási modell. Szórás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerező összefoglalás	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	A középiskolai matematika anyaga.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A matematika épülésének elvei: ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Motiválás. Emlékezés. Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Hatékony, önálló tanulás kompetenciájának fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i>		
Halmazok. Ponthalmazok és számhalmazok. Valós számok halmaza és részhalmazai.	A problémának megfelelő szemléltetés kiválasztása (Venn-diagram, számegyenes, koordináta-rendszer).	
Állítások logikai értéke. Logikai műveletek.	Szövegértés. A szövegben található információk összegyűjtése, rendszerezése.	<p><i>Filozófia:</i> logika - a következetes és rendezett gondolkodás elmélete, a logika kapcsolódása a matematikához és a nyelvészethez.</p> <p><i>Informatika:</i> Egy bizonyos, nemrég történt esemény információinak begyűjtése több párhuzamos forrásból, ezek összehasonlítása, elemzése, az igazságtartalom keresése, a manipulált információ felfedése. Navigációs eszközök használata: hierarchizált és legördülő menük használata.</p>
A halmazelméleti és a logikai ismeretek kapcsolata.	Halmazok eszközjellegű használata.	

Definíció és tétel. A tétel bizonyítása. A tétel megfordítása.	Emlékezés a tanult definíciókra és tételekre, alkalmazásuk önálló problémamegoldás során.	
Bizonyítási módszerek.	Direkt és indirekt bizonyítás közötti különbség megértése. Néhány tipikusan hibás következtetés bemutatása, elemzése.	<i>Filozófia:</i> szillogizmusok.
Kombinatorika: leszámlálási feladatok. Egyszerű feladatok megoldása gráfokkal.	Sorbarendezési és kiválasztási problémák felismerése. Gondolatmenet szemléltetése gráffal.	
Műveletek értelmezése és műveleti tulajdonságok.	Absztrakt fogalom és annak konkrét megjelenései: valós számok halmazán értelmezett műveletek, halmazműveletek, logikai műveletek, műveletek vektorokkal, műveletek vektorral és valós számmal, műveletek eseményekkel.	
<i>Számтан, algebra</i>		
Gyakorlati számítások.	Kerekítés, közelítő érték, becslés. Számológép használata, értelmes kerekítés.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> alapvető adózási, biztosítási, egészség-, nyugdíj- és társadalombiztosítási, pénzügyi ismeretek.
Egyenletek és egyenlőtlenségek.	Megoldások az alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz megfelelő kezelésével.	
Algebrai azonosságok, hatványozás azonosságai, logaritmus azonosságai, trigonometrikus azonosságok.	Az azonosságok szerepének ismerete, használatuk. Matematikai fogalmak fejlődésének bemutatása pl. a hatvány, illetve a szögfüggvények példáján.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári</i>

		<i>ismeretek:</i> képletek használata
Egyenletek és egyenlőtlenségek megoldása. Algebrai megoldás, grafikus megoldás. Ekvivalens egyenletek, ekvivalens átalakítások. A megoldások ellenőrzése.	Adott egyenlethez illő megoldási módszer önálló kiválasztása. Az önellenőrzésre való képesség. Önfegyelem fejlesztése: sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás.	
Első- és másodfokú egyenlet és egyenlőtlenség. Négyzetgyökös egyenletek. Abszolút értéket tartalmazó egyenletek. Egyszerű exponenciális, logaritmikus és trigonometrikus egyenletek.	Tanult egyenlettípusok és egyenlőtlenségtípusok önálló megoldása.	
Elsőfokú és egyszerű másodfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	A tanult megoldási módszerek biztos alkalmazása.	
Egyenletekre, egyenlőtlenségekre vezető gyakorlati életből vett és szöveges feladatok.	Matematikai modell (egyenlet, egyenlőtlenség) megalkotása, vizsgálatok a modellben, ellenőrzés.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> matematikai modellek.
<i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i>		
A függvény megadása. A függvények tulajdonságai.	Emlékezés: a fogalmak pontos felidézése, ismerete. Értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, periodicitás, paritás fogalmak alkalmazása konkrét feladatokban. Az alapfüggvények ábrázolása és tulajdonságai.	

A tanult alapfüggvények ismerete.	Képi emlékezés statikus helyzetekben (grafikonok felidézése).	
Függvénytranszformációk: $f(x) + c$, $f(x + c)$; $cf(x)$; $f(cx)$. Eltolás, nyújtás és összenyomás a tengelyre merőlegesen.	Kapcsolat a matematika két területe között: függvénytranszformációk és geometriai transzformációk.	
Függvényvizsgálat a tanult szempontok szerint.	Emlékezés, ismeretek mozgósítása.	
	Függvények használata valós folyamatok elemzésében. Függvény alkalmazása matematikai modell készítésében.	<i>Fizika, kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: matematikai modellek.</i>
<i>Geometria</i>		
Geometriai alapfogalmak, pontthalmazok.		
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága, szöge. Távolságok és szögek kiszámítása.	Valós problémában a megfelelő geometriai fogalom felismerése, alkalmazása.	
Geometriai transzformációk. Távolságok és szögek vizsgálata a transzformációknál.		
Egybevágóság, hasonlóság. Szimmetriák.	Szerepük felfedezése művészetekben, játékokban, gyakorlati jelenségekben.	
Háromszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. A háromszög nevezetes vonalai, pontjai és körei. Összefüggések a	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés. A problémának megfelelő összefüggések felismerése, alkalmazása.	

háromszög oldalai, oldalai és szögei között. A derékszögű háromszög oldalai, oldalai és szögei közötti összefüggések.		
Négyszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Négyszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Szimmetrikus négyszögek tulajdonságai.	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés.	
Körre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Számítási feladatok.		
Vektorok, vektorok koordinátái. Bázisrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> a vektor fogalmának fejlődése a fizikai vektorfogalomtól a rendezett szám n-esig.		
Vektorok alkalmazásai.		
Egyenes egyenlete. Kör egyenlete. Két alakzat közös pontja. <i>Matematikatörténet:</i> nevezetes szerkeszthetőségi problémák.	Geometria és algebra összekapcsolása.	
<i>Valószínűség-számítás, statisztika</i>		
Diagramok. Statisztikai mutatók: módusz, medián, átlag, szórás.	Adathalmazok jellemzése önállóan választott mutatók segítségével. A reprezentatív minta jelentőségének megértése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tartalom értékelése hihetőség szempontjából; a szöveg hitelességével kapcsolatos tartalmi elemek magyarázata; a

		kétértelmű, többjelentésű tartalmi elemek feloldása; egy következtetés alapját jelentő tartalmi elem felismerése; az olvasó előismereteire alapozó figyelemfelhívó jellegű címadás felismerése.
Gyakoriság, relatív gyakoriság. Véletlen esemény valószínűsége. A valószínűség kiszámítása a klasszikus modell alapján. A véletlen törvényszerűségei.	A valószínűség és a statisztika törvényei érvényesülésének felfedezése a termelésben, a pénzügyi folyamatokban, a társadalmi folyamatokban. A szerencsejátékok igazságtalanságának és a játékszenvedély veszélyeinek felismerése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat; biológia- egészségtan:</i> szenvedélybetegségek és rizikófaktor.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Következtetés. Definíció. Tétel. Bizonyítás. Halmaz, alaphalmaz, igazsághalmaz, megoldáshalmaz. Függvény/transzformáció. Értelmezési tartomány. Művelet, műveleti tulajdonság. Egyenlet, azonosság, egyenletrendszer, egyenlőtlenség. Ekvivalencia. Ellenőrzés. Véletlen, valószínűség. Adat, statisztikai mutató. Térelem, mennyiségi jellemző (távolság, szög, kerület, terület, felszín, térfogat). Matematikai modell.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i> A kombinatorikai problémához illő módszer önálló megválasztása. A gráfok eszközjellegű használata problémamegoldásában. Bizonyított és nem bizonyított állítás közötti különbség megértése. Feltétel és következmény biztos felismerése a következtetésben. A szövegben található információk önálló kiválasztása, értékelése, rendezése problémamegoldás céljából. A szöveghez illő matematikai modell elkészítése.
---	--

A tanulók a rendszerezett összeszámlálás, a tanult ismeretek segítségével tudjanak kombinatorikai problémákat jól megoldani
A gráfok ne csak matematikai fogalomként szerepeljenek tudásukban, alkalmazzák ismereteiket a feladatmegoldásban is.

Számтан, algebra

A kiterjesztett gyök- és hatványfogalom ismerete.

A logaritmus fogalmának ismerete.

A gyök, a hatvány és a logaritmus azonosságainak alkalmazása konkrét esetekben probléma megoldása céljából.

Egyszerű exponenciális és logaritmusos egyenletek felírása szöveg alapján, az egyenletek megoldása, önálló ellenőrzése.

A mindennapok gyakorlatában szereplő feladatok megoldása a valós számkörben tanult új műveletek felhasználásával.

Számológép értelmes használata a feladatmegoldásokban.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Trigonometrikus függvények értelmezése, alkalmazása.

Függvénytranszformációk végrehajtása.

Exponenciális függvény és logaritmusfüggvény ismerete.

Exponenciális folyamatok matematikai modelljének megértése.

A számtani és a mértani sorozat összefüggéseinek ismerete, gyakorlati alkalmazások.

Az új függvények ismerete és jellemzése kapcsán a tanulóknak legyen átfogó képük a függvénytulajdonságokról, azok felhasználhatóságáról.

31)

Geometria

Jártasság a háromszögek segítségével megoldható problémák önálló kezelésében.

A tanult tételek pontos ismerete, alkalmazásuk feladatmegoldásokban.

A valós problémákhoz geometriai modell alkotása.

Hosszúság, szög, kerület, terület, felszín és térfogat kiszámítása.

Két vektor skaláris szorzatának ismerete, alkalmazása.

Vektorok a koordináta-rendszerben, helyvektor, vektorkoordináták ismerete, alkalmazása.

A geometriai és algebrai ismeretek közötti összekapcsolódás elemeinek ismerete: távolság, szög számítása a koordináta-rendszerben, kör és egyenes egyenlete, geometriai feladatok algebrai megoldása.

32) Valószínűség, statisztika

Statisztikai mutatók használata adathalmaz elemzésében.

A valószínűség matematikai fogalma.

A valószínűség klasszikus kiszámítási módja.

Mintavétel és valószínűség.

A mindennapok gyakorlatában előforduló valószínűségi problémákat tudják értelmezni, kezelni.

Megfelelő kritikával fogadják a statisztikai vizsgálatok eredményeit, lássák a vizsgálatok korlátait, érvényességi körét.

Összességében

A matematikai tanulmányok végére a matematikai tudás segítségével önállóan tudjanak megoldani matematikai problémákat.

Kombinatív gondolkodásuk fejlődésének eredményeként legyenek képesek többféle módon megoldani matematikai feladatokat.

Fejlődjön a bizonyítási, diszkussziós igényük olyan szintre, hogy az érettségi után a döntési helyzetekben tudjanak reálisan dönteni.

Feladatmegoldásokban rendszeresen használják a számológépet, elektronikus eszközöket.

Tudjanak a síkban, térben tájékozódni, az ilyen témájú feladatok megoldásához célszerű ábrákat készíteni.

A feladatmegoldások során helyesen használják a tanult matematikai szakkifejezéseket, jelöléseket.

A tanulók váljanak képessé a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára, törekedjenek az önellenőrzésre, legyenek képesek várható eredmények becslésére.

A helyes érvelésre szoktatással fejlődjön a tanulók kommunikációs készsége.

	– A középfokú matematikatanulás lezárásakor rendelkezzenek a matematika alapvető kultúrtörténeti ismereteivel, ismerjék a legnagyobb matematikusok felfedezéseit, legyen rálátásuk a magyar matematikusok eredményeire.
--	---

HELYI TANTERV
MATEMATIKA
EMELT szint

11–12. évfolyam

Ez a szakasz az eddigi matematikatanulás szintézisét adja, és egyben kiteljesíti a kapcsolatokat a többi tantárggyal, valamint a mindennapi élet matematikaigényes elemeivel. A matematikatanulásban kialakult rendszeresség, problémamegoldó készség az élet legkülönbözőbb területein segíthet. Ezt célszerű tudatosítani a tanulóknál.

Ez a kerettantervi elem a matematika főiskolai-egyetemi tanulására való felkészítést célozza meg. A problémamegoldó készségen túl fontos az önálló rendszerezés, lényegkiemelés, történeti áttekintés készségének kialakítása, az alkalmazási lehetőségek megtalálása, a kapcsolatok keresése különböző témakörök között.

Ebben az időszakban áttekintését adjuk a korábbi évek ismereteinek, eljárásainak, problémamegoldó módszereinek, miközben sok, gyakorlati területen széles körben használható tudást is közvetítünk, amelyek kissé összetettebb problémák megoldását is lehetővé teszik. Az érettségi előtt már elvárható a tanulóktól többféle készség és ismeret együttes alkalmazása. Minden témában hangsúlyosan kell kitérnünk a gyakorlati alkalmazásokra, az ismeretek más tantárgyakban való felhasználhatóságára.

A sorozatok, kamatos kamat témakör kiválóan alkalmas a pénzügyi, gazdasági problémákban való jártasság kialakításra. A korábbiaknál is nagyobb hangsúlyt kell fektetni a különböző gyakorlati problémák optimumát kereső feladatokra. Ezért az ilyen problémák elemi megoldását külön fejezetként iktatjuk be.

Az analízis témakörben a szemléletesség segíti a problémák átlátását, az egzaktság pedig a felsőfokú képzésre való készülést.

A rendszerező összefoglalás, túl azon, hogy az eddigi matematikatanulás szintézisét adja, mintaként szolgálhat a későbbiekben is bármely területen végzett összegző munkához.

Több középiskolában a matematika emelt szintű csoportok tanulói bekapcsolódnak az iskola fakultációs rendszerébe. Ez a 11-12. évfolyamnak szóló kerettantervi fejezet természetesen alkalmas arra, hogy a 11–12. évfolyamos fakultációs csoportokban tanítsák. Ilyen csoportoknál viszont figyelemmel kell lenni arra, hogy ez a tanterv épít az alsóbb évfolyamok emelt szintű tanterveinek néhány elemére. Természetesen ezeket az ismereteket célszerű vagy a 11. év elején, vagy a megfelelő témakör tárgyalása előtt áttekinteni. Ehhez szükség lehet heti egy plusz órára.

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. Ezen kívül számonkérésre 15 órát terveztünk.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Matematikai állítások elemzése, igaz és hamis állítások. Logikai műveletek: NEM, ÉS, VAGY. Skatulya elv, logikai szita. Sorbarendezési és kiválasztási feladatok, gráfhasználat feladatmegoldásban. Gráf, csúcs, él, fokszám.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Korábban megismert fogalmak ismétlése, elmélyítése. Kombinatorikai és gráfelméleti módszerek alkalmazása a matematika különböző területein, felfedezésük a hétköznapi problémákban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Számhalmazok.</p> <p>Számhalmazok bővítésének szükségessége a természetes számoktól a komplex számokig.</p> <p>Algebrai számok, transzcendens számok.</p> <p>Halmazok számossága.</p> <p>Halmazok ekvivalenciája.</p> <p>Végtelen és véges halmazok.</p> <p>Megszámlálható és nem megszámlálható halmazok.</p> <p>Kontinuum-sejtés.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Cantor, Hilbert, Gödel.</p>		<p><i>Filozófia:</i> Gondolati rendszerek felépítése.</p> <p>Bizonyíthatóság.</p>
<p>Konstrukciók. Lehetetlenségi bizonyítások.</p> <p>Adott tulajdonságú matematikai objektumok konstruálása.</p> <p>Adott tulajdonságú sorozatok, függvények, egyenletek, műveletek, ábrák, lefedések, színezések stb.</p> <p>Annak indoklása, hogy valamely konstrukció nem hozható létre. (Pl. invariáns mennyiség keresésével.)</p> <p>Példák a matematika történetéből lehetetlenségi bizonyításokra.</p>		
<p>Kombinatorika. (A korábbi ismeretek összegzése.)</p> <p>Permutáció – ismétlés nélkül és ismétléssel.</p> <p>Variáció – ismétlés nélkül és ismétléssel.</p> <p>Kombináció – ismétlés nélkül és ismétléssel.</p>		

<p>(Vegyes kombinatorikai feladatokon keresztül ismétlés, rendszerezés.)</p> <p>Binomiális együtthatók, tulajdonságaik.</p> <p>Pascal-háromszög és tulajdonságai.</p> <p>Binomiális tétel.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Blaise Pascal.</p> <p>Néhány kombinatorikus geometriai probléma.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Erdős Pál.</p>	
<p>Gráfok.</p> <p>Gráfelméleti alapfogalmak: csúcs, él, fokszám, egyszerű gráf, összefüggő gráf, komplementer gráf, fagráf, kör, teljes gráf).</p> <p>Gráfokra, éleikre, csúcsok fokszámaira vonatkozó egyszerű tételek.</p> <p>Euler-vonal, Hamilton-kör.</p> <p>Gráfok alkalmazása leszámolásos feladatokban – rendszerező ismétlés.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Euler.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> genetika.</p>
<p>A matematika felépítése.</p> <p>Fogalmak, alapfogalmak, axiómák, tételek, sejtések.</p> <p>Műveletek a matematikában.</p> <p>Műveleti tulajdonságok.</p> <p>Relációk a matematikában és a mindennapi életben.</p> <p>Relációtulajdonságok.</p> <p>Bizonyítási módszerek áttekintése.</p> <p>Direkt, indirekt bizonyítás, logikai szita formula, skatulya elv, teljes indukció. Tételek megfordítása.</p>	<p><i>Filozófia:</i> Gondolati rendszerek felépítése. Állítások igazolásának szükségessége.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Permutáció, variáció, kombináció, művelet, reláció, binomiális együttható.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Hatvány, gyök, logaritmus</p>	<p>Órakeret 30 óra</p>
---	--	-----------------------------------

Előzetes tudás	Hatványozás egész kitevővel, hatványozás azonosságai, n-edik gyök, gyökvonás azonosságai. Valós számok halmaza.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematika belső fejlődésének felismerése, új fogalmak alkotása: a racionális kitevő értelmezése, az irracionális kitevőjű hatvány szemléletes fogalma. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: exponenciálisan, logaritmikusan változó mennyiségek. Más tudományágakban a matematika alkalmazásának felfedezése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A racionális kitevőjű hatványok, a hatványozás azonosságainak ismételése.</p> <p>Számolás racionális kitevőjű hatványokkal, gyökös kifejezésekkel.</p> <p>Irracionális szám kétoldali közelítése racionális számokkal.</p> <p>A hatványfogalom kiterjesztése irracionális számra.</p> <p>Az exponenciális függvény.</p> <p>Az exponenciális függvény ábrázolása, vizsgálata.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>kamatszámítás, hitelfelvétel, törlesztőrészlet-számítás.</p> <p><i>Fizika:</i> radioaktivitás.</p>
<p>Exponenciális egyenletek, egyenlőtlenségek.</p> <p>Megoldás a definíció és az azonosságok alkalmazásával.</p> <p>Exponenciális egyenletre vezető valós problémák megoldása.</p>	<p><i>Földrajz:</i> globális problémák (pl. demográfiai mutatók, a Föld eltartó képessége és az élelmezési válság, betegségek, világjárványok, túltermelés és túlfogyasztás).</p>

<p>Számolás 10 hatványaival, 2 hatványaival.</p> <p>A logaritmus fogalma.</p> <p style="padding-left: 40px;">Logaritmus értékének meghatározása a definíció alapján és számológéppel.</p> <p>A logaritmus azonosságai.</p> <p>Szorzat, hányados, hatvány logaritmusra, áttérés más alapú logaritmusra.</p> <p style="padding-left: 40px;">Az értelmezési tartomány változásának vizsgálata az azonosságok kétirányú alkalmazásánál.</p> <p style="padding-left: 40px;">A logaritmus azonosságainak alkalmazása kifejezések számértékének meghatározására, kifejezések átalakítására.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Napier, Kepler. A logaritmus fogalmának kialakulása, változása. Logaritmustáblázat.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>zajszennyezés.</p> <p><i>Kémia:</i> pH-számítás.</p>
<p>A logaritmusfüggvény.</p> <p style="padding-left: 40px;">A logaritmusfüggvény ábrázolása, vizsgálata.</p> <p>Adott alaphoz tartozó exponenciális és logaritmusfüggvény kapcsolata.</p> <p style="padding-left: 40px;">Inverz függvénykapcsolat.</p>	<p><i>Fizika:</i> régészeti leletek – kormeghatározás.</p>
<p>Logaritmusos egyenletek, egyenlőtlenségek.</p> <p style="padding-left: 40px;">Megoldás a definíció és az azonosságok alkalmazásával.</p> <p style="padding-left: 40px;">Értelmezési tartomány vizsgálatának fokozott szükségessége logaritmusos egyenleteknél.</p>	
<p>Paraméteres exponenciális és logaritmusos egyenletek.</p>	
<p>Egyenletek ekvivalenciájával kapcsolatos ismeretek összegzése.</p>	
<p style="text-align: center;">Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Racionális kitevőjű hatvány. Exponenciális növekedés, csökkenés. Logaritmus.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Trigonometria	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Vektorokkal végzett műveletek. Hegyesszögek szögfüggvényei, szögmérés fokban és radiánban, szögfüggvények közötti egyszerű összefüggések.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A geometriai látásmód fejlesztése. A művelet fogalmának bővítése egy újszerű művelettel, a skaláris szorzással. Algebrai és geometriai módszerek közös alkalmazása számítási, bizonyítási feladatokban. A tanultak felfedezése más tudományterületeken is. A függvényszemlélet alkalmazása az egyenletmegoldás során, végtelen sok megoldás keresése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A vektorokról tanultak rendszerező ismételése:</p> <p>a vektor fogalma, vektorműveletek, vektorfelbontás.</p> <p>A vektorok koordinátaival végzett műveletek és tulajdonságaik. A vektor 90°-os elforgatottjának koordinátái.</p>	
<p>A szögfüggvények általános értelmezése.</p> <p>Forgásszög, egységvektor, vektorkoordináták. A szögfüggvények előjele a különböző síknegyedekben.</p> <p>Szögfüggvények közötti összefüggések. Egyszerű trigonometrikus összefüggések bizonyítása.</p> <p>A trigonometrikus függvények. A szögfüggvények értelmezési tartománya, értékészlete, zérushelyek, szélsőérték, periódus, monotonitás. A trigonometrikus függvények transzformáltjai, függvényvizsgálat.</p>	<p><i>Fizika:</i> harmonikus rezgőmozgás, hullámmozgás leírása.</p> <p><i>Informatika:</i> grafikonok elkészítése számítógépes programmal.</p>
<p>Két vektor skaláris szorzata.</p> <p>A skaláris szorzat tulajdonságai. A skaláris szorzás alkalmazása számítási és bizonyítási feladatokban. Merőleges vektorok skaláris szorzata. Szükséges és elégséges feltétel.</p>	<p><i>Fizika:</i> munka, elektromosság.</p>

<p>Két vektor skaláris szorzatának kifejezése a vektorkoordináták segítségével.</p> <p>A skaláris szorzat és a Cauchy-egyenlőtlenség kapcsolata.</p> <p>Vektorok vektoriális szorzata.</p> <p>Szemléletes kép, bizonyítások nélkül.</p>	
<p>A háromszög területének kifejezése két oldal és a közbezárt szög segítségével.</p> <p>A háromszög egy oldalának kifejezése a köré írt kör sugara és szemközti szög segítségével.</p> <p>Színusztétel.</p> <p>Koszínusztétel.</p> <p>A tételek pontos kimondása, bizonyítása.</p> <p>Kapcsolat a Pitagorasz-tétellel.</p> <p>Általános háromszög adatainak meghatározása. Egyértelműség vizsgálata.</p> <p>Szög, távolság, terület meghatározása gyakorlati problémákban is.</p> <p>Bizonyítási feladatok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> alakzatok adatainak meghatározása.</p> <p><i>Földrajz:</i> távolságok, szögek kiszámítása – terepmérési feladatok.</p> <p>GPS-helymeghatározás.</p>
<p>Szögfüggvények közötti összefüggések.</p> <p>Addíciós tételek:</p> <p>két szög összegének és különbségének szögfüggvényei, egy szög kétszeresének szögfüggvényei, félszögek szögfüggvényei, két szög összegének és különbségének szorzattá alakítása.</p> <p>A trigonometrikus azonosságok használata, több lehetőség közül a legalkalmasabb összefüggés megtalálása.</p> <p>Trigonometrikus kifejezések értékének meghatározása.</p> <p>Háromszögekre vonatkozó feladatok addíciós tételekkel.</p> <p>Tangenstétel.</p>	
<p>Trigonometrikus egyenletek.</p> <p>Az összes megoldás megkeresése. Hamis gyökök elkerülése.</p> <p>Trigonometrikus egyenlőtlenségek.</p> <p>Grafikus megoldás vagy egységkör alkalmazása.</p> <p>Időtől függő periodikus jelenségek vizsgálata.</p>	<p><i>Fizika:</i> rezgőmozgás, adott kitéréshez, sebességhez, gyorsuláshoz tartozó</p>

Trigonometrikus kifejezések szélsőértékének keresése.	időpillanatok meghatározása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Skaláris szorzat, szinusztétel, koszinusztétel, addíciós tétel, trigonometrikus azonosság, egyenlet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Koordinátageometria	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	Koordinátarendszer, vektorok, vektorműveletek megadása koordinátákkal. Ponthalmazok koordináta-rendszerben. Függvények ábrázolása. Elsőfokú, másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek megoldása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elemi geometriai ismeretek megközelítése új eszközzel. Geometriai problémák megoldása algebrai eszközökkel. Számítógép használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A Descartes-féle koordinátarendszer. A helyvektor és a szabadvektor. Rendszerező ismétlés.		<i>Informatika:</i> számítógépes program használata.
Vektor abszolútértékének kiszámítása. Két pont távolságának kiszámítása. A Pitagorasz-tétel alkalmazása. Két vektor hajlásszöge. Skaláris szorzat használata.		
Szakasz osztópontjának koordinátái. A háromszög súlypontjának koordinátái. Elemi geometriai ismereteket alkalmazása, vektorok használata, koordináták számolása.		<i>Fizika:</i> alakzatok tömegközéppontja.

<p>Az egyenes helyzetét jellemző adatok: irányvektor, normálvektor, irányszög, iránytangens.</p> <p>A különböző jellemzők közötti kapcsolat értése, használata.</p> <p>Az egyenes egyenletei.</p> <p>Adott pontra illeszkedő, adott normálvektorú egyenes, illetve sík egyenlete.</p> <p>Adott pontra illeszkedő, adott irányvektorú egyenes egyenlete síkban, egyenletrendszere térben.</p> <p>Iránytényező egyenlet.</p> <p>Geometriai feladatok megoldása algebrai eszközökkel.</p> <p>Kétismeretlenes lineáris egyenlet és az egyenes egyenletének kapcsolata.</p> <p>A feladathoz alkalmas egyenlettípus kiválasztása.</p> <p>Két egyenes párhuzamosságának és merőlegességének a feltétele.</p> <p>Két egyenes metszéspontja.</p> <p>Két egyenes szöge.</p> <p>Skaláris szorzat használata.</p>	<p><i>Fizika:</i> mérések értékelése.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépes program használata.</p>
<p>A kör egyenlete.</p> <p>Kétismeretlenes másodfokú egyenlet és a kör egyenletének kapcsolata.</p> <p>Kör és egyenes kölcsönös helyzete.</p> <p>A kör érintőjének egyenlete.</p> <p>Két kör közös pontjainak meghatározása.</p> <p>Másodfokú, kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása.</p> <p>A diszkrimináns vizsgálata, diszkusszió.</p> <p>Szerkeszthetőségi kérdések.</p>	<p><i>Informatika:</i> számítógépes program használata.</p>
<p>A parabola tengelyponti egyenlete.</p> <p>A parabola pontjainak tulajdonsága: fókuszpont, vezéregyenes.</p> <p>A parabola és a másodfokú függvény.</p> <p>Teljes négyzetté kiegészítés.</p> <p>A parabola és az egyenes kölcsönös helyzete.</p> <p>A diszkrimináns vizsgálata, diszkusszió.</p>	<p><i>Fizika:</i> geometriai optika, fényszóró, visszapillantó tükör.</p>

<p>Összetett feladatok megoldása paraméter segítségével vagy a szerkesztés menetének követésével.</p> <p>Mértani helyek keresése.</p> <p>Apollóniosz-kör.</p> <p>Merőleges affinitással kapott mértani helyek.</p> <p>Ponthalmazok a koordinátasíkon.</p> <p>Egyenlőtlenséggel megadott egyszerű feltételek.</p> <p>Lineáris programozási feladat.</p>	<p><i>Informatika:</i> több feltétel együttes vizsgálata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vektor, irányvektor, normálvektor, iránytényező.</p> <p>Egyenes, kör, parabola egyenlete.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>5. Sorozatok</p>	<p>Órakeret</p> <p>15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Számtani sorozat, mértani sorozat fogalma, egyszerű alapösszefüggések.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hétköznapi életben, matematikai problémában a sorozattal leírható mennyiségek észrevétele. Sorozatok megadási módszereinek alkalmazása.</p> <p>Összefüggések, képletek hatékony alkalmazása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A sorozat fogalma, megadása, ábrázolása.</p> <p>Korábbi ismeretek rendszerező ismétlése.</p> <p>Sorozat megadása rekurzióval – Fibonacci-sorozat.</p> <p>Rekurzív sorozat n-edik elemének megadása.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Fibonacci.</p>		<p><i>Informatika:</i> algoritmusok.</p>
<p>Számtani sorozat.</p> <p>A számtani sorozat n-edik tagja.</p> <p>A számtani sorozat első n tagjának összege.</p> <p>Mértani sorozat.</p> <p>A mértani sorozat n-edik tagja.</p> <p>A mértani sorozat első n tagjának összege.</p> <p>Számítási feladatok számtani és a mértani sorozatokra.</p> <p>Szöveges feladatok gyakorlati alkalmazásokkal.</p> <p>A számtani sorozat mint lineáris és a mértani sorozat mint exponenciális függvény összehasonlítása.</p>		<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> lineáris és exponenciális folyamatok.</p>

<p>Gyakorlati alkalmazások – kamatos kamat számítása.</p> <p>Törlesztési feladatok.</p> <p>Pénzügyi alapfogalmak – kamatos kamat, törlesztőrészlet, hitel, THM, gyűjtőjárdék.</p> <p>Véges sorok összegzése.</p> <p>Számtani és mértani sorozatból előállított szorzatok összegzése.</p> <p>Teleszkópos összegek.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Fibonacci.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hitel – adósság – eladósodás.</p>
<p>Sorozatok konvergenciája.</p> <p>A határérték szemléletes és pontos definíciói.</p> <p>Műveletek konvergens sorozatokkal.</p> <p>Konvergens és divergens sorozatok.</p> <p>Az $\sqrt[n]{a}$, $\sqrt[n]{n}$ $\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$ sorozatok.</p> <p>Konvergens sorozatok tulajdonságai.</p> <p>Torlódási pont.</p> <p>Konvergens sorozatnak egy határértéke van.</p> <p>Minden konvergens sorozat korlátos.</p> <p>Monoton és korlátos sorozat konvergens.</p> <p>Konvergens sorozatokra vonatkozó egyenlőtlenségek. Rendőrelv.</p>	
<p>Végtelen sorok.</p> <p>Végtelenen sor konvergenciája, összege.</p> <p>Végtelen mértani sor.</p> <p>Szakaszos végtelen tizedes tört átváltása.</p> <p>További példák konvergens sorokra.</p> <p>Teleszkópos összegek.</p> <p>Négyzetszámok reciprokainak összege.</p> <p>Példák nem konvergens sorokra.</p> <p>Harmonikus sor.</p> <p>Feltételesen konvergens sorok.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sorozat, számtani sorozat, mértani sorozat, kamatos kamat, rekurzív sorozat.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Nevezetes egyenlőtlenségek, szélsőérték-feladatok elemi megoldása	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Nevezetes azonosságok ismerete. Közepek és sorrendjük ismerete két változóra. Másodfokú és trigonometrikus függvények ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása. A modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal. A szélsőérték-problémához illő megoldási mód kiválasztása. Gyakorlat optimális megoldások keresésében.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Azonos egyenlőtlenségek.</p> <p>Nevezetes közepek közötti egyenlőtlenségek. (Többváltozós alak bizonyítása fokozatos közelítés módszerével.)</p> <p>Nevezetes közepek közötti egyenlőtlenségek alkalmazása szélsőérték-feladatok megoldásában.</p> <p>Szélsőérték-feladatok megoldása függvénytulajdonságok segítségével. (Másodfokú és trigonometrikus függvényekkel.)</p> <p>Szélsőérték-feladatok megoldása fokozatos közelítés módszerével.</p> <p>Bernoulli-egyenlőtlenség.</p> <p>Cauchy-egyenlőtlenség.</p> <p>Jensen-egyenlőtlenség. (Bizonyítás nélkül, szemléletes képpel.) Környezetvédelem: legrövidebb utak és egyéb optimális módszerek keresése.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szélsőérték hely, szélsőérték. Nevezetes közép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Folytonosság, differenciálszámítás	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Függvények megadása, értelmezési tartomány, értékészlet. Függvények jellemzése: zérushely, korlátosság, szélsőérték, monotonitás, paritás, periodicitás. Sorozatok határértéke.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Megismerkedés a függvények vizsgálatának új módszerével. A függvény folytonossága és határértéke fogalmának megalapozása. A differenciálszámítás módszereinek használta a függvények lokális és globális tulajdonságainak vizsgálatára. A matematikán kívüli területeken – fizika, közgazdaságtan – is alkalmazások keresése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A valós számok halmazán értelmezett függvények jellemzése. Korábbi ismeretek rendszerező ismétlése.</p>	<p><i>Informatika:</i> számítógépes szoftver alkalmazása függvények grafikonjának megrajzolására.</p>
<p>Függvény határértéke. A függvények határértékének szemléletes fogalma, pontos definíciói. Jelölések. Függvények véges helyen vett véges; véges helyen vett végtelen; végtelenben vett véges; végtelenben vett végtelen határértéke. A sorozatok és a függvények határértékének kapcsolata. A $\frac{\sin x}{x}$ függvény vizsgálata, az $x = 0$ helyen vett határértéke.</p>	<p><i>Informatika:</i> a határérték számítógépes becslése. <i>Fizika:</i> felhasználás $\sin x$, illetve $\operatorname{tg} x$ közelítésére kis szög esetében.</p>
<p>A függvények folytonossága. Példák folytonos és nem folytonos függvényekre. A folytonosság definíciói. Intervallumon folytonos függvények. Korlátos és zárt intervallumon folytonos függvények tulajdonságai. (Bizonyítások nélkül, de ellenpéldákkal azokra az esetekre, ha az intervallum nem korlátos, nem zárt, illetve ha a függvény nem folytonos.)</p>	<p><i>Fizika:</i> példák folytonos és diszkrét mennyiségekre.</p>
<p>Bevezető feladatok a differenciálhányados fogalmának előkészítésére. A függvénygörbe érintőjének iránytangense. A pillanatnyi sebesség meghatározása.</p>	<p><i>Fizika:</i> az út-idő függvény és a pillanatnyi sebesség kapcsolata.</p>

	<p>A fluxus és az indukált feszültség kapcsolata.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> populáció növekedésének átlagos sebessége.</p>
<p>A differenciálhatóság fogalma.</p> <p>A különbségi hányados függvény, a differenciálhányados (derivált), a deriváltfüggvény.</p> <p>Példák nem differenciálható függvényekre is.</p> <p>Kapcsolat a differenciálható és a folytonos függvények között.</p> <p>Alapfüggvények deriváltja:</p> <p>Konstans függvény, x^n, trigonometrikus függvények deriváltja.</p> <p>Műveletek differenciálható függvényekkel.</p> <p>Függvény konstansszorosának deriváltja, összeg-, szorzat-, hányados-, összetett függvény deriváltja.</p> <p>Inverz függvény deriváltja.</p> <p>Exponenciális és logaritmusfüggvény deriváltja. (Bizonyítás nélkül.)</p> <p>Magasabbrendű deriváltak.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Fermat, Leibniz, Newton, Cauchy, Weierstrass.</p>	<p><i>Fizika:</i> harmonikus rezgőmozgás kitérése, sebessége, gyorsulása – ezek kapcsolata.</p>
<p>A függvény tulajdonságai és a derivált kapcsolata.</p> <p>Lokális növekedés, fogyás – intervallumon monoton függvény.</p> <p>Szükségtétel – lokális szélsőérték, abszolút szélsőérték.</p> <p>A szükséges és az elégséges feltételek pontos megfogalmazása, alkalmazása.</p> <p>Középtértéktételek.</p> <p>Rolle- és Lagrange-tétel. (Szemléletes kép.)</p>	<p><i>Fizika:</i> fizikai tartalmú függvények (pl. út-idő, sebesség-idő) deriváltjainak jelentése.</p>
<p>Konvexitás vizsgálata deriválással.</p> <p>A konvexitás definíciója.</p> <p>Inflexiós pont.</p> <p>A második derivált és a konvexitás kapcsolata.</p>	
<p>Függvényvizsgálat differenciálszámítással.</p> <p>Összevetés az elemi módszerekkel.</p>	

<p>Gyakorlati jellegű szélsőérték-feladatok megoldása.</p> <p>A differenciálszámítás és az elemi módszerek összevetése.</p>	<p><i>Fizika:</i> Fermat-elv, Snellius-Descartes törvény. Fizikai jellegű szélsőérték-problémák.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Függvényfolytonosság, -határérték. Különbségi hányados függvény, derivált, deriváltfüggvény, magasabbrendű derivált. Monotonitás, lokális szélsőérték, abszolút szélsőérték. Konvex, konkáv függvény.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>8. Integrálszámítás, térgeometria</p>	<p>Órakeret 40 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Folytonos függvények fogalma. Területszámítás elemei. Sorozatok, véges sorok. Differenciálási szabályok ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az integrálszámítás módszereivel találkozáskor a közelítő módszerek ismeretének bővítése. A függvény alatti terület alkalmazásai a matematika és a fizika több területén. Áttekintő képet kialakítása a térgeometriáról, a felszín- és térfogatszámítás módszereiről.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A területszámítás alapelvei.</p> <p>Néhány egyszerűbb alakzat területének levezetése az alapelvekből.</p> <p>A területszámítás módszereinek áttekintése.</p> <p>Területszámítási módszerek alkalmazása a matematika más témaköreiben. (Pl. geometriai bizonyításokban.)</p>		
<p>A térfogatszámítás alapelvei.</p> <p>Néhány egyszerűbb test térfogatának levezetése az alapelvekből.</p> <p>A térfogatszámítás áttekintése.</p> <p>A térfogatszámítás néhány új eleme.</p> <p>Cavalieri-elv, a gúla térfogata.</p> <p>Csonkagúla térfogata.</p> <p>Érintőpoliéderek térfogata.</p> <p>Alakzatok felszíne, hálója.</p> <p>Csonkakúp felszíne.</p> <p>Gömb felszínének levezetése (Heurisztikus, nem precíz módszerrel.)</p>		

<p>Térgeometria elemei.</p> <p>Tetraéderekre vonatkozó tételek.</p> <p>(Van-e beírt, körülírt gömbje, súlypontja, magasságpontja?)</p> <p>Ortogonalis tetraéder.</p> <p>Tetraéder és paralelepipedon.</p> <p>Euler-féle poliéder-tétel. (Bizonyítás nélkül.)</p> <p>Szabályos testek.</p>	<p><i>Kémia:</i> kristályok.</p> <p><i>Művészetek:</i> szimmetriák.</p>
<p>Bevezető feladatok az integrál fogalmához.</p> <p>Függvény grafikonja alatti terület.</p> <p>A megtett út és a sebesség-idő grafikon alatti terület.</p> <p>A munka kiszámítása az erő-út grafikon alatti terület alapján.</p>	
<p>Alsó és felső közelítő összegek.</p> <p>Az intervallum felosztása, a felosztás finomítása.</p> <p>Közelítés véges összegekkel.</p> <p>A határozott integrál fogalma, jelölése.</p> <p>A szemléletes megközelítésre alapozva eljutás a pontos definícióig.</p> <p>Példa nem integrálható függvényre is.</p> <p>Negatív függvény határozott integrálja.</p> <p>A határozott integrál és a terület-előjeles terület.</p> <p>Az integrál közelítő kiszámítása.</p> <p>Számítógépes szoftver használata a határozott integrál szemléltetésére.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Bernhard Riemann.</p>	<p><i>Informatika:</i> számítógépes szoftver használata.</p>
<p>Az integrálhatóság szükséges és elegendő feltétele.</p> <p>Korlátos és monoton függvények integrálhatósága.</p> <p>A határozott integrál tulajdonságai.</p>	<p><i>Fizika:</i> A munka és a mozgási energia. Elektromos feszültség két pont között, a potenciál. Tehetetlenségi nyomaték. Alakzat tömegközéppontja. A hidrosztatikai nyomás és az edény oldalfalára</p>

	ható erő. Effektív áramerősség.
<p>Az integrál mint a felső határ függvénye.</p> <p>Integrálfüggvény.</p> <p>Folytonos függvény integrálfüggvényének deriváltja.</p> <p>Kapcsolat a differenciálszámítás és az integrálszámítás között.</p> <p>A primitív függvény fogalma.</p> <p>A primitív függvények halmaza – a határozatlan integrál:</p> <p>hatványfüggvény, polinomfüggvény, trigonometrikus függvények, exponenciális függvény, logaritmusfüggvény.</p> <p>A Newton-Leibniz-tétel.</p> <p>Integrálási módszerek:</p> <p>Integrálás helyettesítéssel.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Newton, Leibniz, Euler.</p>	
<p>Az integrálszámítás alkalmazása matematikai és fizikai problémákra.</p> <p>Két függvénygörbe közötti terület meghatározása.</p> <p>Forgástest térfogatának meghatározása.</p> <p>Henger, kúp, csonkakúp, gömb, gömbszelet térfogata.</p> <p>Az integrálás közelítő módszerei – numerikus módszerek.</p>	<p><i>Fizika:</i> Potenciál, munkavégzés elektromos, illetve gravitációs erőterben. Váltakozó áram munkája, effektív áram és feszültség. Newton munkássága.</p>
<p>Néhány egyszerűbb improprius integrál.</p> <p>Néhány hatványsor. (Formális meghatározás integrálással.)</p> <p>Hatványsorok szerepe a matematikában, fizikában, informatikában.</p> <p>Hogyan számolnak az egyszerű számológépek 12 jegy pontossággal?</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alsó- és felső közelítő összeg, határozott integrál. Primitív függvény, határozatlan integrál. Newton-Leibniz-tétel.</p> <p>Felszín, térfogat, forgástestek, csonkakúp, csonkakúp, gömb.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. Statisztika, valószínűség	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Adatok elemzése, táblázatok, grafikonok használata. Terjedelem, átlag, medián, módusz, szórás. Klasszikus valószínűségi modell.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valószínűség fogalmának bővítése, mélyítése. A kombinatorikai ismeretek alkalmazása valószínűség meghatározására. Mit jelent a valószínűség – a nagy számok törvénye.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Statisztikai mintavétel.</p> <p>Mintavétel visszatevéssel, visszatevés nélkül.</p> <p>Számsokaságok jellemzése: átlag, medián, módusz, szórás.</p> <p>Gyakorlati példák arra, hogy mikor melyik mutatóval célszerű jellemezni a számsokaságot.</p> <p>Átlagos abszolút eltérés, átlagos négyzetes eltérés.</p> <p>A medián és az átlag minimumtulajdonsága.</p> <p>Közvélemény-kutatás. Statisztikai évkönyv.</p> <p>Minőség-ellenőrzés.</p>		<p><i>Informatika:</i> táblázatkezelő, adatbázis-kezelő program használata.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> választások.</p>
<p>Eseményalgebra.</p> <p>Kapcsolat a halmazok és a logika műveleteivel.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> George Boole.</p>		
<p>Véletlen jelenségek megfigyelése.</p> <p>A modell és a valóság kapcsolata.</p> <p>Szerencsejátékok elemzése.</p> <p>Klasszikus valószínűségi modell.</p> <p>Események összegének, szorzatának, komplementerének valószínűsége.</p> <p>Kizáró események, független események valószínűsége.</p> <p>Feltételes valószínűség.</p> <p>Mintavételre vonatkozó valószínűségek megoldása klasszikus modell alapján.</p> <p>Nagy számok törvénye. (Szemléletes tárgyalás képletek nélkül.)</p> <p>Geometriai valószínűség.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Pólya György, Rényi Alfréd.</p>		<p><i>Informatika:</i> véletlen jelenségek számítógépes szimulációja.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínűség, kizáró esemény, független esemény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	10. Rendszerező összefoglalás	Órakeret 47óra
Előzetes tudás	A 4 év matematika-tananyaga.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismeretek rendszerezése, alkalmazása az egyes témakörökben.</p> <p>Felkészítés az emelt szintű érettségire: az önálló rendszerzés, lényegkiemelés, történeti áttekintés készségének kialakítása, alkalmazási lehetőségek megtalálása. Kapcsolatok keresése különböző témakörök között. Elemzőkészség, kreativitás fejlesztése.</p> <p>Felkészítés a felsőfokú oktatásra.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Gondolkodási módszerek</i></p> <p><i>Halmazok, matematikai logika</i></p> <p>Halmazok, megadási módjaik, részhalmaz, kiegészítő halmaz.</p> <p>Halmazok közötti műveletek.</p> <p>Végtelen halmazok elmélete; számosságok.</p> <p>Állítások, logikai értékük.</p> <p>Negáció, konjunkció, diszjunkció, implikáció, ekvivalencia.</p> <p>Univerzális és egzisztenciális kvantor.</p> <p><i>Kombinatorika, gráfok, algoritmusok</i></p> <p>Permutáció, variáció, kombináció.</p> <p>Binomiális tétel. Pascal háromszög.</p> <p>Elemi gráfelméleti ismeretek.</p> <p>Euler-féle poliédertétel.</p> <p>A bizonyítások fejlődése és a bizonyítási módszerek változása.</p> <p>Nevezetes sejtések.</p>	<p><i>Filozófia:</i> gondolati rendszerek felépítése, fejlődése.</p>	
<p><i>Algebra és számelmélet</i></p> <p><i>Műveletek kifejezésekkel</i></p> <p>Algebrai kifejezések átalakításai, nevezetes szorzatok.</p> <p>A hatványozás azonosságai.</p> <p>Matematikai fogalmak fejlődése, permanencia-elv.</p> <p>Gyökös kifejezések átalakításai.</p> <p>Exponenciális és logaritmikus kifejezések átalakításai.</p> <p><i>Számelmélet</i></p>	<p><i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok megoldása.</p>	

<p>Oszthatósági szabályok. Számolás maradékokkal.</p> <p>Prímszámok.</p> <p>Oszthatósági feladatok megoldása.</p> <p><i>Egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek</i></p> <p>Lineáris és lineárisra visszavezethető egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek.</p> <p>Másodfokú és másodfokúra visszavezethető egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek.</p> <p>Gyökös egyenletek, egyenlőtlenségek.</p> <p>Exponenciális és logaritmikus egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek.</p> <p>Trigonometrikus egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek.</p> <p>Polinomok algebrája.</p> <p>Paraméteres egyenletek, egyenlőtlenségek.</p>	
<p><i>Függvények, sorozatok, az analízis elemei</i></p> <p><i>Függvények</i></p> <p>A függvény fogalma.</p> <p>Függvények rendszerezése a definiáló kifejezés szerint: konstans, lineáris, egészrész, törtrész, másodfokú, abszolútérték, exponenciális, logaritmus, trigonometrikus függvények.</p> <p>Függvények rendszerezése tulajdonságaik szerint.</p> <p>Függvénytranszformációk.</p> <p>Valós folyamatok elemzése függvénytani modellek szerint.</p> <p><i>Sorozatok, sorok</i></p> <p>A sorozat fogalma.</p> <p>Számtani, mértani sorozat.</p> <p>Rekurzióval megadott egyéb sorozatok.</p> <p>Sorozatok monotonitása, konvergenciája.</p> <p>A végtelen mértani sor.</p> <p><i>Analízis</i></p> <p>Függvények korlátossága és monotonitása.</p> <p>Függvény határértéke, folytonossága.</p> <p>Differenciálhányados, derivált függvény.</p>	<p><i>Informatika:</i></p> <p>számítógépes programok használata</p> <p>függvények ábrázolására, vizsgálatára.</p> <p><i>Fizika:</i> Az analízis alkalmazásai a fizikában. A matematika és a fizika kölcsönhatása az analízis módszereinek kialakulásában.</p>

<p>Differenciálási szabályok.</p> <p>L'Hospital-szabály.</p> <p>Függvényvizsgálat differenciálás segítségével.</p> <p>Szélsőérték-meghatározási módok.</p> <p>A tanult függvények primitív függvényei.</p> <p>Integrálási módszerek.</p> <p>A határozott integrál.</p> <p>Newton–Leibniz-tétel.</p> <p>A határozott integrál alkalmazásai.</p> <p>Improprius integrál.</p>	
<p><i>Geometria</i></p> <p><i>Geometriai alapfogalmak</i></p> <p>Tételek köcsönös helyzete, távolsága, szöge.</p> <p><i>Geometriai alakzatok, bizonyítások</i></p> <p>Nevezetes pontthalmazok.</p> <p>Síkidomok, testek, tulajdonságaik.</p> <p>Elemi sík- és térgeometriai tételek.</p> <p><i>Geometriai transzformációk</i></p> <p>Egybevágósági és hasonlósági transzformációk, tulajdonságaik.</p> <p>Szerepük a bizonyításokban és a szerkesztésekben.</p> <p><i>Vektorok, trigonometria, koordináta-geometria</i></p> <p>Vektor fogalma, műveletek a vektorok körében.</p> <p>Matematikai fogalmak fejlődésének követése.</p> <p>Vektorfelbontás, vektorok koordinátái.</p> <p>Hegyesszög szögfüggvényei. Szinusz- és koszinusztétel.</p> <p>A háromszög hiányzó adatainak kiszámolása.</p> <p>Trigonometrikus azonosságok.</p> <p>Az egyenes egyenletei, egyenletrendszere (síkban és térben).</p> <p>A kör egyenletei.</p> <p>A kúpszeletek definíciója, egyenleteik.</p> <p><i>Geometriai mértékek</i></p> <p>A hosszúság és a szög mértékei. Kiszámolási módjaik.</p>	<p><i>Művészetek:</i></p> <p>szimmetriák, arany metszés.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>számítógépes geometriai programok használata.</p>

<p>A kétoldali közelítés módszere. A terület fogalma és kiszámítási módjai.</p> <p>A felszín és térfogat fogalma és kiszámítási módjai.</p> <p>Az integrálszámítás felhasználása alakzatok mértékének kiszámításához.</p>	
<p><i>Valószínűségszámítás, statisztika</i></p> <p>Statisztikai alapfogalmak: módus, medián, átlag, szórás.</p> <p>Eseményalgebra és műveleti tulajdonságai. Teljes eseményrendszer.</p> <p>A matematika különböző területeinek összekapcsolása: Boole-algebra.</p> <p>Grafikonok, táblázatok, diagrammok készítése és olvasása.</p> <p>Valószínűségi kísérletek, gyakoriság, relatív gyakoriság.</p> <p>A valószínűség kiszámítási módjai.</p> <p>Feltételes valószínűség.</p> <p>Mintavételi feladatok klasszikus modell alapján.</p> <p>Szerepük a mindennapi életben.</p> <p>A véletlen szabályszerűségei, a nagy számok törvénye.</p> <p>A közvéleménykutatás elemei.</p>	<p><i>Informatika:</i> táblázatkezelő, adatbázis-kezelő program használata.</p> <p><i>Fizika:</i> fizikai jelenségek valószínűség-számítási modellje.</p>
<p><i>Motivációs témakörök</i></p> <p>Néhány matematikatörténeti szemelvény.</p> <p>A matematikatörténet néhány érdekes problémájának áttekintése. (Pl. Rényi Alfréd: Dialógusok a matematikáról.)</p> <p>Matematikusokkal kapcsolatos történetek.</p> <p>Matematika alapú játékok.</p> <p>Logikai feladványok, konstrukciós feladatok.</p> <p>A matematika néhány filozófiai kérdése.</p> <p>A matematika fejlődésének külső és belső hajtóerői.</p> <p>Néhány megoldatlan és megoldhatatlan probléma.</p>	<p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat, internethasználat.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <p>Halmazok számosságával kapcsolatos ismeretek áttekintése.</p> <p>A kombinatorikai problémák rendszerezése.</p> <p>Bizonyítási módszerek áttekintése.</p> <p>A gráfok eszköz jellegű használata probléma megoldásában.</p>
--	--

Számelmélet, algebra

A kiterjesztett gyök-, és hatványfogalom ismerete.

A logaritmus fogalmának ismerete.

A gyök, a hatvány és a logaritmus azonosságainak alkalmazása konkrét esetekben, probléma megoldása céljából.

Exponenciális és logaritmusos egyenletek megoldása, ellenőrzése.

Trigonometrikus egyenletek megoldása, az azonosságok alkalmazása, az összes gyök megtalálása.

Egyenletek ekvivalenciájának áttekintése.

A számológép biztos használata.

Függvények, az analízis elemei

Exponenciális-, logaritmus- és a trigonometrikus függvények értelmezése, ábrázolása, jellemzése.

Függvénytranszformációk.

Exponenciális folyamatok matematikai modellje.

A számtani és a mértani sorozat. Rekurzív sorozatok.

Pénzügyi alapfogalmak ismerete, pénzügyi számítások megértése, reprodukálása, kamatos kamatszámítás elvégzése.

Sorozatok vizsgálata monotonitás, korlátosság, határérték szempontjából. Véges és végtelen sorok összegzése.

A függvények vizsgálata, jellemzése elemi eszközökkel és differenciálszámítás használatával.

Az integrálszámítás használata, gyakorlati alkalmazása.

Geometria

Vektorok a koordináta-rendszerben, helyvektor, vektorkoordináták.

Két vektor skaláris szorzata, vektoriális szorzata.

Jártasság a háromszögek segítségével megoldható problémák önálló kezelésében, szinusztétel, koszinusztétel alkalmazása.

A geometriai és algebrai ismeretek közötti kapcsolódás elemeinek ismerete: távolság, szög számítása a koordináta-rendszerben, kör, egyenes, parabola egyenlete, geometriai feladatok algebrai megoldása.

Térbeli viszonyok, testek felismerése, geometriai modell készítése.

Távolság, szög, kerület, terület, felszín és térfogat kiszámítása.

	<p><i>Valószínűség, statisztika</i></p> <p>Statisztikai mutatók használata adathalmaz elemzésében.</p> <p>A valószínűség matematikai fogalma, klasszikus kiszámítási módja.</p> <p>Mintavétel és valószínűség kapcsolata, alkalmazása.</p>
--	--

HELYI TANTERV

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

Évi 36 óra (heti 1 óra)

A mozgóképkultúra és médiaismeret elsősorban a médiaszövegek szövegértési képességének fejlesztését és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázását szolgálja, hiszen a média rendkívüli hatással van korunk emberének tájékozottságára, személyiségére. Tömegek napirendjét osztja be a televízió, sugalmazza, hogyan gondolkodjunk a világ dolgairól, étkezési, vásárlási divatokat indít, hősokeket, eszményeket, életcélokat teremt. Az internet virtuális közege nagyon sok fiatal második otthonaként funkcionál, ahol több időt töltenek el, mint bárhol másutt. Mivel a média képes arra, hogy átfomálja a nyelvet, az értékrendet, a ritmusérzéklet, az ízlést, a vágyakat, a hősokeket, a tabukat, a művészetet és a műélvezetet, az alkotást és a befogadást egyaránt, a médianevelés a személyiségfejlesztés alapvető eszköze. A mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy célrendszerében a 11. osztályban is kiemelt helyet foglal el a kommunikációs készségek és a digitális kompetencia fejlesztése. Az anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció kulcskompetenciái ebben az életkorban már feltételezik a nyomtatott és elektronikus szövegek értelmezésének és értékelésének, valamint az információ megszerzésének és megfelelő szövegtípusokban való átadásának képességét. A tantárgy e kompetenciák fejlesztésén túl specifikus célként tekint a nem verbális információk adekvát verbális leírásának gyakoroltatására is. Az életkornak megfelelő kreatív feladatok során a tantárgy hozzásegíti a tanulót, hogy élni tudjon az elektronikus kommunikáció és az információ-megosztás nyújtotta lehetőségekkel, felismerje a benne rejlő esetleges veszélyeket, s elkerülhesse azokat.

A tantárgy tanításának célja az alapvető médiaműveltség megszerzése, a mozgóképi szövegértés fejlesztése, a média társadalmi szerepének és működésmódjának megismertetése. Célja továbbá, hogy a tanulók magabiztosan tudjanak tájékozódni és választani a hagyományos és az új médiumok világában, hogy értő, kritikus, egyenrangú résztvevői lehessenek az új társadalmi színtereken zajló érintkezésnek.

A média és az életmód

2 óra

A médiumok – elsősorban a rádió és a televízió – műsorrendjének, a csatornaimázs kialakításának a befogadók életmódjára, műsorválasztási szokásaira gyakorolt hatásának bemutatása.

A médiaszövegek befogadása és a média közönsége

2 óra

A sorozatelv fogalma, hatása a szövegek megszerkesztésére és befogadására. A sorozatszerű szerkesztés célja és hatása a befogadóra (pl. szappanoperák, hírek, reklámkampányok esetén).

Médiaintézmények – A médiaszöveg, mint termék

2 óra

A tömegkommunikációs gyakorlatra ható főbb gazdasági tényezők bemutatása, az iparszerű, piacelvű működés bizonyítása (pl. maximális fogyasztásra készítés elve; a közönség kettős szerepe: a közönség mint vevő és mint áru; a műsoridő mint tulajdon).

A médiaipar intézményei

2 óra

Közszolgálati és kereskedelmi médiavállalkozások közötti különbségek bemutatása néhány jellemző példával.

Manipuláció, a valóság sztereotíp és torzított megjelenítése a médiában

2 óra

A reprezentáció fogalmának ismerete, a tapasztalati és a médiavalóság eltéréseinek felismerése, bemutatása (elsősorban a nemi szerepek, a kisebbségek és az etnikumok, az eszmék, és politikai formációk) médiaszövegekben megtestesülő reprezentációjának a tekintetében. Azoknak a fontosabb érveknek és ellenérveknek az ismerete és alkalmazása, amelyekkel a média tömegbefolyásolási, közönségmanipulációs hatását kívánják bizonyítani vagy cáfolni. Jellemző sztereotípiák bizonyos társadalmi csoportok reprezentációjában.

Jellegzetes televíziós műsorszípusok, műfajok (írott sajtó)

Hírműsorok

A hír és a vélemény fogalmainak ismerete és elkülönítése. A hírműsor-szerkesztés elemi normáinak ismerete és érvényesülésük kritikus megítélése.

8 óra

Tömegkommunikáció, nyilvánosság, hálózati kommunikáció

12 óra

A kommunikáció általános modellje; nyomtatott és online újságok, sajtóműfajok, a kommunikáció történetének alapfordulatai (írás, nyomtatás, távközlés, képrögzítés, hálózati és mobilkommunikáció).

A tömegkommunikációt és a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények, modellek megismerése.

A nyilvánosság átalakulása: a folyamat főbb jellemzőinek végigkövetése, saját környezetben azok felismerése. A hálózati kommunikáció hatása a nyilvánosságra: fogyasztói tapasztalatok általánosítása a média közösség-szervező funkcióval kapcsolatosan. A fontos tömegkommunikációs modellek (transzmissziós, rituális, propaganda-reklám, befogadási modell) működésének szemléltetése önállóan gyűjtött médiapéldák alapján (pl. rövid szóbeli vagy írásbeli beszámoló, esettanulmány formájában). Saját tapasztalatok alapján (pl. kortársak médiahasználati szokásainak felmérése révén, különös tekintettel a közösségi oldalak használatára) kérdésfeltevés és válaszlehetőségek találása azzal kapcsolatosan, hogy miképp változik az egyén és a közösségek viszonya az információs társadalomban, hogyan hat az online életforma a személyiség fejlődésére és a társas kapcsolatokra, a civil társadalom önszerveződésére, a tanulásra, a munkavégzésre, valamint a szabadidő eltöltésére.

Médiaetika

2 óra

A sajtótörvényen, valamint a médiatörvényeken, Magyarország Alaptörvényén, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége etikai állásfoglalásain keresztül az írott és elektronikus sajtó, az internetes hírportál erkölcsi szabályainak, a független szerkesztés elveinek bemutatása.

Médiatörténet

4 óra

A Nők Lapja, a Heti Világgazdaság és a Békés Megyei Hírlap története, látogatás egy Békés megyei médium szerkesztőségében

HELYI TANTERV

NÉMET NYELV

ELSŐ IDEGEN NYELV

(Humán, Reál, Nyelvi, Művészeti, Esti tagozat)

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően.

A kerettanterv évfolyamok szerinti megbontása:

Tantárgyi óraszámok

Első idegen nyelv a humán tagozaton:

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	3	3	4	4
Éves órakeret	108	108	144	128

Első idegen nyelv a reál és művészeti tagozaton:

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	3	3	3	4
Éves órakeret	108	108	108	128

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan fejlesztjük.

A mindennapi nyelvhasználatban, így a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forráskönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Tisztában kell lenniük az egész nyelvi érintkezést átszövő szabályokkal, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok

között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a Nat hangsúlyozza a tantárgyközi integráció fontosságát. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el.

A Nat bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a Nat-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A Nat által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők.

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. (Ez alól csak az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.)

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Nat-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulás során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulás segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról szóló beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget

nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 4–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva. A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára azonban közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

9–10. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 9. és 10. évfolyamon

HT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

MT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

	9. évf.				10. évf.			
	HT	RT	MT		HT	RT	MT	
	3 ó	3 ó	3 ó		3 ó	3 ó	3 ó	
	108	108	108		108	108	108	
	15	15	15		12	12	12	
	5	5	5		4	4	4	
	5	5	5		4	4	4	
	5	5	5		4	4	4	
	12	12	12		15	15	15	
	3	3	3		3	3	3	
	2	2	2		3	3	3	
	3	3	3		3	3	3	
	2	2	2		3	3	3	
	2	2	2		3	3	3	
	12	12	12		12	12	12	
	3	3	3		4	4	4	
	3	3	3		4	4	4	
	3	3	3		2	2	2	
	3	3	3		2	2	2	
	12	12	12		10	10	10	
	3	3	3		3	3	3	
	3	3	3		3	3	3	
	3	3	3		2	2	2	
	3	3	3		2	2	2	
	6	6	6		8	8	8	
	3	3	3		4	4	4	
	3	3	3		4	4	4	
	14	14	14		14	14	14	
	3	3	3		3	3	3	

Az egészséges életmód	3	3	3		2	2	2	
Étkezési szokások	3	3	3		3	3	3	
Ételek, kedvenc ételek	2	2	2		2	2	2	
Gyakori betegségek	2	2	2		2	2	2	
Gyógykezelés	1	1	1		2	2	2	
	14	14	14		12	12	12	
	4	4	4		3	3	3	
	3	3	3		3	3	3	
	4	4	4		3	3	3	
	3	3	3		3	3	3	
	12	12	12		12	12	12	
	3	3	3		3	3	3	
	3	3	3		3	3	3	
	3	3	3		3	3	3	
	3	3	3		3	3	3	
	5	5	5		7	7	7	
	2	2	2		4	4	4	
	3	3	3		3	3	3	
	6	6	6		6	6	6	
	2	2	2		2	2	2	
	2	2	2		2	2	2	
	2	2	2		2	2	2	

Az idegen nyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10. évfolyam végére a tanulók idegen nyelvi tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel már tudatosan éljenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a Nat *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell a tanulóknál, hogy az idegen nyelv *kulcskompetencia*, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, a későbbi szakmai pályafutás során az eligazodásban és a boldogulásban.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála második és harmadik szintjei közé, azaz egy A2-B1 közötti tudásszintre. Ez lehetőséget ad az intenzív készségfejlesztésre, a felzárkózásra és a nyelvi csoportok közös, de szükség szerint differenciált haladására és az egyéni szükségletek figyelembevételére is. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a továbbiakban minden tanuló eljusson a gimnáziumi tanulmányok végén minimumként előírt B1 szintre.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló már megérti a leggyakrabban előforduló szókinccset és bizonyos nyelvi fordulatokat, ha közvetlen, személyes témákról van szó. Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek és közlések lényegét.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban rendszeresen előforduló ismerős témákról. Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése két beszélő esetén. A legfontosabb információk megértése képekkel támogatott hangzó anyagokban, amelyek az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.
A fejlesztés tartalma	
Az egyszerű, mindennapi társalgásban elhangzó álláspontok lényegének megértése. Az ismerős témájú, egyszerűen és világosan megfogalmazott, rövid köznyelvi stílusú beszéd vagy előadás főbb pontjainak megértése. Egyszerű műszaki információk megértése.	

Részletes, összetett útbaigazítás követése.

Telefonbeszélgetésekben elhangzó alapvető információk megértése.

Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése.

A hangzó szövegben az okot, magyarázatot, következményt vagy ellentétet előrejelző szavak felismerése.

Szövegértési stratégiák alkalmazása, például ismerős beszédtema esetén az ismeretlen szavak kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből, a várható vagy megjósolt információk keresése, szükség esetén összefoglalás, visszakérdezés, ismétlés, magyarázat kérése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Információk, instrukciók, üzenetek, útbaigazítás, hírek a televízióban és a rádióban, rövid interjúk, reklámok, dalok, videók.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerű és begyakorolt feladatok során kommunikál az iskolával, otthonnal és szabadidővel kapcsolatos témákról. Rövid beszélgetésekben vesz részt. Kérdez és válaszol kiszámítható, mindennapi helyzetekben. Egyszerű gondolatokat és információkat cserél ismerős témákról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Boldogulás a mindennapi élet legtöbb nyelvi helyzetében spontán módon. Gondolatok cseréje, véleménynyilvánítás, érzelmek kifejezése az érdeklődési körbe tartozó témákkal kapcsolatban. A leggyakoribb kommunikációs forgatókönyvek ismerete, egyre kevesebb zökkenővel történő alkalmazásuk. Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.
A fejlesztés tartalma	
Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén – időnként szavak, fordulatok ismétlését vagy magyarázatát kérve. Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség). Mindennapi problémák felvetése, megvitatása, választási lehetőségek összevetése (pl. mit csináljanak, hova menjenek, melyiket válasszam). Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere.	

Történetek követése, véleménynyilvánítás és érdeklődés további részletekről.

Úti előkészületek és utazás során felmerülő feladatok megoldása (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése).

Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése kevésbé begyakorolt helyzetekben is (pl. boltban, postán, bankban).

Egyszerű utasítások adása, követése és kérése, udvarias kérés.

Egyszerű, tényszerű információ megszerzése és továbbadása.

Felkészülésen alapuló interjú, az információk ellenőrzése, megerősítése időnként segítség igénybevételével.

Előre elkészített kérdőív alapján strukturált interjú készítése.

Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel a célnyelven.

Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása.

A beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, a félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének rugalmas alkalmazása és reagálás azokra.

A fontosabb udvariassági szabályok, szokások ismerete és alkalmazása.

A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megbeszéléséhez elegendő szókinccs rugalmas alkalmazása, körülírás.

Az elemi szókinccs viszonylag magabiztos és általában helyes alkalmazása.

Az idegen nyelvi normának megfelelő, az anyanyelvi hatások kiküszöbölésére törekvő nyelvhasználat ismerős kontextusokban.

A szövegszervezés eszközeinek egyre tudatosabb használata.

A gondolatok, problémák viszonylag pontos kifejezése.

Érthető, egyre kevesebb félreértésre okot adó kiejtés, intonáció.

Részvétel a szóbeliség jegyeit viselő digitális kommunikációban: fórum, chat, Skype.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés; tranzakciós és informális párbeszéd, utasítások, interjúk, viták.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerűen beszél önmagáról, a családjáról, más emberekről, lakóhelyéről, tanulmányairól, iskolájáról.

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Önkifejezés begyakorolt szerkezetekkel a szintnek megfelelő témakörökben.</p> <p>A folyamatoshoz közelítő, érthető beszéd, a mondanivaló nyelvtani és szókincsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása.</p> <p>Egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtése megközelítő pontossággal.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Elbeszélések vagy leírások lényegének folyamatoshoz közelítő összefoglalása a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Egyszerű élménybeszámoló az érzések és reakciók vázlatos bemutatásával.</p> <p>Valóságos vagy elképzelt események részleteinek egyszerű bemutatása.</p> <p>Könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása.</p> <p>Történet elmondása.</p> <p>Vélemény, tervek és cselekedetek rövid és egyszerű magyarázata.</p> <p>Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témáról.</p> <p>Részvétel előre megírt, ismerős témájú csoportos előadásban.</p> <p>A begyakorolt nyelvi eszközök megbízható használata, ezek átrendezése, bővítése ismerős helyzetekben a mondanivaló kifejezésére.</p> <p>A közlés bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközeinek használata.</p> <p>Önellenőrzés és önkorrekció, például a kommunikáció megszakadása esetén más stratégia alkalmazásával a mondanivaló újrakezdése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, mondókák, rapszövegek.</p>	

<p>Fejlesztési egység</p>	<p>Olvasott szöveg értése</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló képes többféle szövegfajtát olvasni, tudja, hogy a szövegfajták sajátosságainak ismerete segít a szöveg megértésében.</p> <p>Megtalálja az adott helyzetben fontos konkrét információkat egyszerű, ismerős témákról szóló mindennapi szövegekben.</p>

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hétköznapi nyelven írt, érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegek megértése. Az érvelés gondolatmenetének felismerése.
A fejlesztés tartalma	
<p>Az adott helyzetben fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, esetleg kismértékben szerkesztett, világos tartalmú és szerkezetű, hétköznapi nyelven írott szövegekben.</p> <p>Az adott feladat megoldásához szükséges információk kiszűrése hosszabb szövegekből is.</p> <p>Az érvelés gondolatmenetének felismerése, a lényeges következtetések felismerése világosan írt érvelő szövegekben.</p> <p>Érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése a köznyelven írt szövegekben.</p> <p>Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése.</p> <p>Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták szövegfelépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p> <p>A mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése.</p> <p>A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.</p> <p>Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menürend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, egyszerű irodalmi szövegek, dalszövegek.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	<p>A2, azaz a tanuló összefüggő mondatokat ír olyan témákról, amelyek közvetlen szükségletekre, élményekre, eseményekre és konkrét információkra vonatkoznak.</p> <p>Ismerős témákról gondolatait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban fejezi ki írásban.</p>

	Néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír minta alapján az őt érdeklő, ismert témákról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű, rövid, összefüggő szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi témákról.</p> <p>Írásbeli beszámoló eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről. Írásbeli interakció elkezdése, fenntartása és befejezése.</p> <p>Jegyzet készítése olvasott és hallott köznyelvi szövegből, illetve saját ötletéről.</p> <p>Minták alapján több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és alapvető stílusjegyeinek követésével.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Egyszerű szöveg írása a tanuló érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témákról, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Beszámoló írása élményekről, eseményekről (pl. utazás).</p> <p>Egyszerűbb cselekvéssor, történet leírása összefüggő szövegben.</p> <p>Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással.</p> <p>Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).</p> <p>Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban).</p> <p>Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése; online ügyintézés.</p> <p>Életrajz írása.</p> <p>Lényegre koncentráló leírás készítése.</p> <p>Tényszerű információk összefoglalása.</p> <p>Egyszerű, világos köznyelvet használó előadás fő pontjainak lejegyzése; saját ötletéhez jegyzet készítése.</p> <p>Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése.</p> <p>Egyszerű, tagolt írásmű létrehozása: bevezetés, kifejtés, lezárás.</p> <p>Egyszerű írásbeli műfajok alapvető szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula); a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság alkalmazása.</p> <p>Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rapszöveg, rigmus, dalszöveg, rövid jelent, paródia írása, illetve átírása).</p> <p>Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltése.</p> <p>Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése és alkalmazása.</p>	

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmainak megjelenítése a fogalmazásban.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyilazás, kiemelés, központosítás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képaláírások; üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek; személyes információt, tényt, illetve tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók. Egyszerű ügyintéző levelek/e-mail-ek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás); egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések. Rövid leírások; jegyzetek, versek; rapok; rigmusok; dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.

Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás. <i>Etika:</i> generációk kapcsolata, családi élet.
<i>Ember és társadalom</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. <i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i>

<p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>tudatos vásárlás.</p> <p><i>Földrajz; biológia-egészségtan:</i></p> <p>biotermékek.</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan – Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>lakóhely és környék hagyományai.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p>

	<p>élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és</i> <i>gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>

<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p> <p>Ételrendelés telefonon és interneten.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p> <p>Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok).</p> <p>Életmód nálunk és más országokban.</p> <p>Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>A művészetek szerepe a mindennapokban.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p>

	<p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó</p>

	jellegű országok turisztikai jellemzői.
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.</p> <p>Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és</i> <i>gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p>

	<p><i>Matematika:</i> alpműveletek, grafikonok értelmezése.</p> <p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.</p>
--	--

<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>B1 mínusz.</p> <p>A tanuló képes főbb vonalaiban megérteni a köznyelvi beszédet, ha az számára rendszeresen előforduló, ismerős témákról folyik.</p> <p>A mindennapi élet legtöbb helyzetében boldogul, gondolatokat cserél, véleményt mond, érzelmeit kifejezi és stílusában a kommunikációs helyzethez alkalmazkodik.</p> <p>A tanuló képes begyakorolt szerkezetekkel érthetően, folyamatoshoz közelítően beszélni. Az átadott információ lényegét megközelítő tartalmi pontossággal fejt ki.</p> <p>Megérti a hétköznapi nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törő, autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegekben az általános vagy részinformációkat.</p> <p>A tanuló több műfajban is képes egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban már kezdenek megjelenni műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.</p>
---	--

11–12. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

HT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

MT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

	11. évf.				12. évf.			
	HT	RT	MT		HT	RT	MT	
	4 ó	3 ó	3 ó		4 ó	4 ó	4 ó	
	144	108	108		128	128	128	
	20	15	15		18	18	18	
	7	5	5		6	6	6	
	7	5	5		6	6	6	
	6	5	5		6	6	6	
	20	12	12		18	18	18	
	5	3	3		4	4	4	
	3	2	2		3	3	3	
	4	3	3		4	4	4	
	4	2	2		3	3	3	
	4	2	2		4	4	4	
	16	12	12		14	14	14	
	4	3	3		4	4	4	
	4	3	3		4	4	4	
	4	3	3		2	2	2	
	4	3	3		4	4	4	
	16	12	12		14	14	14	
	5	3	3		3	3	3	
	4	3	3		3	3	3	
	3	3	3		4	4	4	
	4	3	3		4	4	4	
	8	6	6		6	6	6	
	4	3	3		3	3	3	
	4	3	3		3	3	3	

6. Életmód	18	14	14		16	16	16	
Napirend	4	3	3		3	3	3	
Az egészséges életmód	4	3	3		3	3	3	
Étkezési szokások	4	3	3		3	3	3	
Ételek, kedvenc ételek	2	2	2		3	3	3	
Gyakori betegségek	2	2	2		2	2	2	
Gyógykezelés	2	1	1		2	2	2	
	16	14	14		15	15	15	
	4	4	4		4	4	4	
	4	3	3		3	3	3	
	4	4	4		4	4	4	
	4	3	3		4	4	4	
	16	12	12		15	15	15	
	4	3	3		5	5	5	
	4	3	3		4	4	4	
	4	3	3		3	3	3	
	4	3	3		3	3	3	
	7	5	5		6	6	6	
	3	2	2		3	3	3	
	4	3	3		3	3	3	
	7	6	6		6	6	6	
	2	2	2		2	2	2	
	2	2	2		2	2	2	
	3	2	2		2	2	2	

Az idegen nyelv jellegéből adódóan a nyelvoktatásba tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A gimnáziumi tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően pedig, széleskörű információszerzésre és viszonyításra képesek. A gimnáziumi évekre egységesen meghatározott témakörökhöz megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogyan valósíthatók meg az idegen nyelvek oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a

tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során, egész életükön át.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) harmadik szintjére, azaz a B1 szintre. A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár sokat segíthet, például a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával, az ok-okozati viszonyokat, következményeket feltáró feladatokkal.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	B1 mínusz, azaz a tanuló főbb vonalaiban megérti a köznyelvi beszédet a számára rendszeresen előforduló ismerős témákról. Megérti a legfontosabb információkat az aktuális eseményekről szóló vagy az érdeklődési köréhez kapcsolódó rádió- és tévéműsorokban, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerős témákról szóló köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is. Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése több beszélő esetén is. Fontos információk megértése azokban a rádió- és tévéműsorokban, filmjelenetekben, amelyek aktuális eseményekről, illetve az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.

A fejlesztés tartalma
A köznyelvi beszéd főbb fordulatainak megértése rendszeresen előforduló, ismerős témák esetén.

A hallott szöveg gondolatmenetének nagy vonalakban való követése, egyes tényyszerű részinformációk megértése, amennyiben a beszéd világos, és ismerős kiejtéssel folyik.

Mindennapi társalgásban a világos beszéd követése szükség esetén visszakerdezések segítségével.

Ismerős témájú, lényegre törő előadás vagy beszéd követése.

Egyszerű műszaki információ megértése, részletes útbaigazítások követése.

Telefonbeszélgetésekben a főbb információk megértése.

Ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerűbb hangfelvételek lényegének megértése.

Egyszerű nyelvezetű film követése, amelyben a cselekményt nagyrészt a vizuális eszközök és az események közvetítik.

A köznyelvi szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.

A szövegértési stratégiák alkalmazása, például ismerős beszédtema esetén az időnként előforduló ismeretlen szavak jelentésének kitalálása a szövegösszefüggésből és a mondat jelentésének kikövetkeztetése.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hosszabb használati utasítások, információk, instrukciók, előadások, beszédek, viták, interjúk, dalok, visszaemlékezések, rögzített telefonos szövegek, reklámok, viccek, tévé- és rádióműsorok, filmelőzetesek, filmek.

Fejlesztési egység	Szöveges interakció
Előzetes tudás	B1 mínusz, azaz a tanuló felkészülés nélkül megbirkózik a mindennapi élet legtöbb helyzetével. Gondolatokat cserél, véleményt mond az érdeklődési körébe tartozó témákról. Boldogul a leggyakoribb kommunikációs helyzetekben. Stílusában, regiszterhasználatában legtöbbször alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Gondolatokat cseréje, véleménynyilvánítás és érvelés az érdeklődési körbe tartozó és általános témákról is. A leggyakoribb kommunikációs forgatókönyvek ismerete és biztonsággal történő alkalmazása.

	Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.
--	--

A fejlesztés tartalma

Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén, felkészülés nélkül.

Érzelmek kifejezése és reagálás mások érzelmeire, mint például reménykedés, csalódottság, aggodalom, öröm.

Problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, választási lehetőségek összehasonlítása.

A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire.

Gondolatok, vélemény kifejezése kulturális témákkal kapcsolatban, például zene, film, könyvek.

Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Nézetek világos kifejtése, érvek egyszerű cáfolata.

Választási lehetőségek összehasonlítása, előnyök és hátrányok mérlegelése.

Utazások során felmerülő feladatok, például közlekedés, szállás intézése vagy ügyintézés a hatóságokkal külföldi látogatás során.

Váratlan nehézségek kezelése (pl. elveszett poggyász, lekéssett vonat).

Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése akár váratlan nehézségek esetén is, panasz, reklamáció.

Részletes utasítások adása, követése és kérése (pl. hogyan kell valamit csinálni).

Interjúban, konzultáción való részvétel kezdeményezése és információ megadása (pl. tünetek megadása orvosnál).

Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel.

Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, szó átvétele, átadása, mások bevonása, beszélgetés lezárása.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása és reagálás azokra közismert nyelvi megfelelőik semleges stílusban való használatával.

Az udvariassági szokások ismerete és alkalmazása.

A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megtárgyalásához elegendő szókincs és annak általában helyes alkalmazása.

Ismerős kontextusokban elfogadhatóan helyes nyelvhasználat.
 A szövegszervezés alapvető eszközeinek megbízható használata.
 Általában tisztán érthető kiejtés és intonáció.
 A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciók, utasítások, interjúk, viták.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	B1 mínusz, azaz a tanuló már változatosabban és részletesebben tudja bemutatni a családját, más embereket, lakóhelyét, tanulmányait, iskoláját stb.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyamatos önkifejezés a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével ismerős témakörökben. Érthető és folyamatos beszéd, a mondanivaló tudatos nyelvtani és szókincsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása. Egy gondolat vagy probléma lényegének tartalmilag pontos kifejtése.
A fejlesztési tartalma	
<p>Folyamatos megnyilatkozás az érdeklődési körnek megfelelő témákról a gondolatok lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Elbeszélések vagy leírások lényegének összefoglalása folyamatos beszédben, a gondolatok lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Részletes élménybeszámoló az érzések és reakciók bemutatásával.</p> <p>Valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatása.</p> <p>Könyv vagy film cselekményének összefoglalása és az ehhez kapcsolódó reakciók megfogalmazása.</p> <p>Álmok, remények és ambíciók, történetek elmondása.</p> <p>Vélemények, tervek és cselekedetek rövid magyarázata.</p> <p>Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témákról.</p> <p>Előre megírt, lényegre törő, követhető előadás ismerős témáról.</p> <p>Az összefüggő beszéd tervezése során új kombinációk, kifejezések begyakorlása, alkalmazása.</p> <p>Az összefüggő beszédben kompenzáció alkalmazása, például körülírás elfelejtett szó esetén.</p> <p>Ismerős kontextusokban a nyelvi norma követésére törekvő nyelvhasználat.</p>	

A nyelvi eszközök rugalmas használata a mondanivaló kifejezésére, ezek adaptálása kevésbé begyakorolt helyzetekben.

A közlés magabiztos bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközökkel.

Önellenőrzés és önkorrekción, például a félreértéshez vezető hibák felismerése és javítása.

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírások, képleírások, témakifejtés (például vizuális segédanyag alapján), elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B1 mínusz, azaz a tanuló megérti a hétköznapi nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törő szövegek fő gondolatait. Tudja, hogy a szövegek olvasásakor a helyzetnek megfelelő stratégiákat kell alkalmaznia, és képes az ismeretlen elemek jelentését a szövegkörnyezet segítségével kikövetkeztetni.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek megértése. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése.
A fejlesztés tartalma	
A fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, hétköznapi nyelven íródott szövegekben, például levelekben, brosúrákban és rövid, hivatalos dokumentumokban. A feladat megoldásához szükséges információk megtalálása hosszabb szövegekben is. A fontos gondolatok felismerése ismerős témákról szóló, lényegre törő újságcikkekben. A gondolatmenet és a következtetések felismerése világosan írt érvelésekben. A köznyelven írt szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése. A mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek megértése annyira, hogy sikeres írásbeli kommunikációt tudjon folytatni. Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése. Ismert témájú hivatalos levélben az elintézéshez szükséges információk megértése. Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.	

A feladat elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtése a szöveg különböző részeiből, illetve több szövegből.

Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.

Az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján.

Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, viccek egyszerű irodalmi szövegek.

Fejlesztési egység	Írás
Előzetes tudás	<p>B1 mínusz, azaz a tanuló egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket fogalmaz ismert, hétköznapi témákról.</p> <p>Írásban beszámol eseményekről, élményeiről, érzéseiről, benyomásairól és véleményéről; írásbeli interakciót kezdeményez, fenntartja és befejezi. Jegyzetet készít olvasott vagy hallott köznyelvi szövegből, illetve saját ötleteiről.</p> <p>Minták alapján rövid, lényegre törő szövegeket alkot az ismert műfajok főbb jellegzetességeinek és alapvető stílusjegyeinek követésével.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Részletesebb, összefüggő és tagolt szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi és elvontabb témákról.</p> <p>Eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásaokról és véleményről írásbeli beszámolás, valamint vélemény alátámasztása.</p> <p>Hatékony írásbeli interakció folytatása.</p> <p>Jegyzetkészítés olvasott vagy hallott, érdeklődési körhöz tartozó szövegről, illetve saját ötletekről.</p> <p>Több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és stílusjegyeinek alkalmazásával.</p>
A fejlesztés tartalma	

Egyszerű, összefüggő, lényegre törő szöveg írása számos, érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témában, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával.

Hírek, gondolatok, vélemények és érzések közlése olyan elvontabb és kulturális témákkal kapcsolatban is, mint például a zene vagy a művészet.

Információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak.

Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban).

Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése, online ügyintézés.

Életrajz, lényegre koncentráló leírás, elbeszélés készítése.

Riport, cikk, esszé írása.

Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése.

Saját ötletekről jegyzet készítése.

Interaktív írás esetén megerősítés, vélemény kérése, az információ ellenőrzése, problémákra való rákérdezés, illetve problémák elmagyarázása.

Az írás egyszerű tagolása: bevezetés, kifejtés, lezárás; bekezdések szerkesztése.

Néhány egyszerű szövegkohéziós és figyelemvezető eszköz használata.

Az alapvető írásbeli műfajok fő szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula; a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság).

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rap, rigmus, dalszöveg, rövid jelenet, paródia írása, illetve átírása).

Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltésük.

Kész szövegekből számára hasznos fordulatok kiemelése és saját írásában való alkalmazása.

Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmainak a fogalmazásban való megjelenítése.

Írásának tudatos ellenőrzése, javítása; félreértést okozó hibáinak korrigálása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyílazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képalírások. Üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek; személyes információt, tényt, illetve tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók. Egyszerű ügyintéző levelek/e-mail-ek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás);

egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések. Rövid leírások; jegyzetek; riportok, cikkek, esszék, felhívások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.

Ajánlott témakörök

A 9–12. évfolyamokra az egységes ajánlott témakör lista a 10 évfolyam végén található.

<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>B1 nyelvi szint.</p> <p>A tanuló képes főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérteni a köznyelvi beszédet a számára ismerős témákról.</p> <p>Képes önállóan boldogulni, véleményt mondani és érvelni a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.</p> <p>Ki tudja magát fejezni a szintnek megfelelő szókinccs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.</p> <p>Több műfajban képes részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.</p> <p>Képes megérteni a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.</p>
---	---

NÉMET NYELV

NYELVI TAGOZAT

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek

során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forгатókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Tisztában kell lenniük az egész nyelvi érintkezést átszövő szabályokkal, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a Nat hangsúlyozza a tantárgyközi integráció fontosságát. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A Nat bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a Nat-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A Nat által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	–	–	–	A1	A2

A Nat lehetővé teszi az élő idegen nyelv magasabb szintű oktatását is a helyi tantervben meghatározott, a kerettantervben előírt minimum 3 óránál magasabb óraszámában (ez a kerettanterv heti 4 órában elvégezhető), hogy a tanulók igényeik szerint emelt szintű érettségi vizsgát is tehessenek. Ebben az esetben a Nat által az egyes képzési szakaszokra meghatározott nyelvi szintek a következők:

	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	B1	B2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem

mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Nat-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulás során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulás segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

9–10. évfolyam

Az idegen nyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10. évfolyam végére a tanulók idegen nyelvi tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel már tudatosan éljenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a Nat *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az idegen nyelv *kulcskompetencia*, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később a szakmai pályafutás során is az eligazodásban és a boldogulásban.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála harmadik szintjére, azaz a B1 tudásszintre, ami az önálló nyelvhasználat első szintje.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és

kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Tantárgyi óraszámok

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	6	6	6	6
Éves órakeret	216	216	216	192

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

Az óraszámok megoszlása 9. és 10. évfolyamon

Témakör	Óraszám 9. évf. 6 óra/hét (216 óra)	Óraszám 10. évf. 6 óra/hét (216 óra)
1. Személyes vonatkozások, család	24	22
A tanuló személye, életrajza	6	5
Személyes tervek	6	5
Családi élet, családi kapcsolatok	6	6
A családi élet mindennapjai	6	6
2. Ember és társadalom	26	24
Emberek külső és belső jellemzése	3	3
Baráti kör	3	3
A tizenévesek világa	3	3
Női és férfi szerepek, házasság	3	2
Ünnepek, családi ünnepek	3	3
Öltözködés, divat	3	3
Hasonlóságok és különbségek	3	3
Konfliktusok és kezelésük	3	2
Társadalmi szokások	2	2
3. Környezetünk	26	26
Az otthon, a lakóhely és környéke	6	5

A lakóhely nevezetességei	6	5
Növények és állatok a környezetünkben	4	4
Környezetvédelem	5	6
Időjárás, éghajlat	5	6
4. Az iskola	24	22
Saját iskolájának bemutatása	4	3
Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör	4	4
Az ismeretszerzés módjai	3	3
A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe	4	4
Az internet szerepe az iskolában	4	3
Az iskolai élet tanuláson kívül	3	3
Iskolai hagyományok	2	2
5. A munka világa	18	20
Diákmunka, nyári munkavállalás	5	5
Foglalkozások	5	5
Pályaválasztás, továbbtanulás	4	5
Önéletrajz, állásinterjú	4	5
6. Életmód	26	26
Napirend	4	3
Az egészséges életmód	4	3
Életünk és a stressz	3	3
Étkezési szokások	3	3
Ételek, kedvenc ételek	3	4
Gyakori betegségek	3	4
Gyógykezelés	3	3
Függőség	3	3
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	24	24
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik	4	4
Színház, mozi, koncert, kiállítás	4	4
Sportolás, kedvenc sport	4	4
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	4	4
Infokommunikáció szerepe	4	4
Kulturális és sport élet	4	4
8. Utazás, turizmus	20	20

A közlekedés, tömegközlekedés	4	4
Nyaralás itthon és külföldön	4	4
Utazási előkészületek, utazás	3	3
Egyéni és társasutazás	3	3
Szálláslehetőségek	3	3
Turisztikai célpontok	3	3
9. Tudomány és technika	14	16
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés	4	6
Technikai eszközök szerepe	5	5
Az internet szerepe a tanulásban	5	5
10. Gazdaság és pénzügyek	14	16
Családi gazdálkodás	3	4
Zsebpénz	3	3
A pénz szerepe a mindennapokban	3	3
Vásárlás, szolgáltatások	3	3
Fogyasztás, reklámok	2	3

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló már megérti a leggyakrabban előforduló szókinccset és bizonyos nyelvi fordulatokat, ha közvetlen, személyes témákról van szó. Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek és közlések lényegét.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról folyó köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is. Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése több beszélő esetén is. A fontos információk megértése azokban a rádió- és tévéműsorokban, filmjelenetekben, amelyek aktuális eseményekről, illetve az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.
A fejlesztés tartalma	
A köznyelvi beszéd főbb fordulatainak megértése rendszeresen előforduló, ismerős témák esetén. A hallott szöveg gondolatmenetének nagy vonalakban való követése, egyes tényszerű részinformációk megértése, amennyiben a beszéd világos és ismerős kiejtéssel folyik. Mindennapi társalgásban a világos beszéd követése szükség esetén visszakerdezések segítségével.	

Ismerős témájú lényegre törő előadás vagy beszéd követése.

Egyszerű műszaki információ megértése, részletes útbaigazítások követése.

Telefonbeszélgetésekben a főbb információk megértése.

Ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerűbb hangfelvételek lényegének megértése.

Egyszerű nyelvezetű film követése, amelyben a cselekményt nagyrészt a vizuális eszközök és az események közvetítik.

A köznyelvi szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.

A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. ismerős beszédtema esetén az időnként előforduló ismeretlen szavak jelentésének kitalálása a szövegösszefüggésből, és a mondat jelentésének kikövetkeztetése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hosszabb használati utasítások, közlemények, párbeszéd, instrukciók, előadások, beszédek, viták, interjúk, dalok, visszaemlékezések, rögzített telefonos szövegek, reklámok, viccek, tévé- és rádióműsorok, filmelőzetesek, filmek.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	<p>A2, azaz a tanuló egyszerű és begyakorolt feladatok során kommunikál az iskolával, otthonnal és szabadidővel kapcsolatos témákról.</p> <p>Részt vesz rövid beszélgetésekben.</p> <p>Kérdez és válaszol kiszámítható, mindennapi helyzetekben.</p> <p>Egyszerű gondolatokat és információkat cserél ismerős témákról.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is.</p> <p>Gondolatokat cseréje, vélemény kifejtése és érvelés érdeklődési körbe tartozó és általános témákról is.</p> <p>A leggyakoribb kommunikációs forgatókönyvek ismerete és alkalmazása.</p> <p>Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén, felkészülés nélkül.</p> <p>Érzelmek kifejezése és reagálás mások érzelmeire, mint pl. reménykedés, csalódottság, aggodalom, öröm.</p> <p>Problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, választási lehetőségek összehasonlítása.</p>	

A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire.

Gondolatok, vélemény kifejezése kulturális témákkal kapcsolatban, pl. zene, film, könyvek.

Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Nézetek világos kifejtése, érvek egyszerű cáfolata.

Választási lehetőségek összehasonlítása, előnyök és hátrányok mérlegelése.

Utazások során felmerülő feladatok, pl. közlekedés, szállás intézése vagy ügyintézés a hatóságokkal külföldi látogatás során.

Váratlan nehézségek kezelése (pl. elveszett poggyász, lekésett vonat).

Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése akár váratlan nehézségek esetén is, panasz, reklamáció.

Részletes utasítások adása, követése és kérése (pl. hogyan kell valamit csinálni).

Interjúban, konzultáción való részvétel kezdeményezése és információmegadás (pl. tünetek megadása orvosnál).

Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel.

Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, szó átvétele, átadása, mások bevonása, beszélgetés lezárása.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása és reagálás azokra közismert nyelvi megfelelőik semleges stílusban való használatával.

Az udvariassági szokások ismerete és alkalmazása.

A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megtárgyalásához elegendő szókincs és annak általában helyes alkalmazása.

Ismerős kontextusokban elfogadhatóan helyes nyelvhasználat.

A szövegszervezés alapvető eszközeinek megbízható használata.

Általában tisztán érthető kiejtés és intonáció.

A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciók, utasítások, interjúk, viták.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerűen beszél önmagáról, a családjáról, más emberekről, lakóhelyéről, tanulmányairól, iskolájáról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben folyamatos önkifejezés. Érthető, folyamatos beszéd, a mondanivaló szókincsének és tartalmának megtervezése, és szükség esetén annak tudatos módosítása. Egy gondolat vagy probléma főbb pontjainak tartalmilag pontos kifejtése.
A fejlesztés tartalma	
<p>Folyamatos megnyilatkozás az érdeklődési körnek megfelelő témákról a gondolatok lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Elbeszélések vagy leírások lényegének összefoglalása folyamatos beszédben, a gondolatok lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Részletes élménybeszámoló az érzések és reakciók bemutatásával.</p> <p>Valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatása.</p> <p>Könyv vagy film cselekményének összefoglalása és az ehhez kapcsolódó reakciók megfogalmazása.</p> <p>Álmok, remények és ambíciók, történetek elmondása.</p> <p>Vélemények, tervek és cselekedetek rövid magyarázata.</p> <p>Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témákról.</p> <p>Előre megírt, lényegre törő, követhető előadás ismerős témáról.</p> <p>Az összefüggő beszéd tervezése során új kombinációk, kifejezések begyakorlása, alkalmazása.</p> <p>Az összefüggő beszédben kompenzáció alkalmazása, pl. körülírás elfelejtett szó esetén.</p> <p>Ismerős kontextusokban a nyelvi norma követésére törekvő nyelvhasználat.</p> <p>A nyelvi eszközök rugalmas használata a mondanivaló kifejezésére, ezek adaptálása kevésbé begyakorolt helyzetekben.</p> <p>A közlés magabiztos bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközökkel.</p> <p>Önellenőrzés és az önkorrekción, pl. a félreértéshez vezető hibák felismerése és javítása.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Leírások, képleírások, témakifejtés (pl. vizuális segédanyag alapján), elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, rapszövegek.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
---------------------------	-------------------------------

Előzetes tudás	<p>A2, azaz a tanuló képes többféle szövegfajtát olvasni, tudja, hogy a szövegfajták sajátosságainak ismerete segít a szöveg megértésében.</p> <p>Megtalálja az adott helyzetben fontos konkrét információkat egyszerű, ismerős témákról szóló mindennapi szövegekben.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nagyrészt közérthető nyelven írt, az érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek megértése.</p> <p>Az érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek gondolatmenete lényegének megértése.</p> <p>Vélemények, érvelések követése nagy vonalakban, és a részinformációk kiszűrése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>A fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, hétköznapi nyelven íródott szövegekben, pl. levelekben, brosúrákban és rövid, hivatalos dokumentumokban.</p> <p>A feladat megoldásához szükséges információk megtalálása hosszabb szövegekben is.</p> <p>A fontos gondolatok felismerése ismerős témákról szóló, lényegre törő újságcikkekben.</p> <p>A gondolatmenet és a következtetések felismerése világosan írt érvelésekben.</p> <p>A köznyelven írt szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.</p> <p>A mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek megértése annyira, hogy sikeres írásbeli kommunikációt tudjon folytatni.</p> <p>Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése.</p> <p>Ismert témájú hivatalos levélben az elintézéshez szükséges információk megértése.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p> <p>A feladat elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtése a szöveg különböző részeiből, illetve több szövegből.</p> <p>Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során.</p> <p>Az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján.</p> <p>Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, viccek, egyszerű irodalmi szövegek.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A2, azaz a tanuló összefüggő mondatokat ír olyan témákról, amelyek közvetlen szükségletekre, élményekre, eseményekre és konkrét információkra vonatkoznak.</p> <p>Ismerős témákról gondolatait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatsorokban fejezi ki írásban.</p> <p>Néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír minta alapján az őt érdeklő, ismert témákról.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Részletesebb, összefüggő és tagolt szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi és elvontabb témákról.</p> <p>Írásban beszámolás eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről, a vélemény alátámasztása.</p> <p>Hatékony írásbeli interakció folytatása.</p> <p>Jegyzetkészítés olvasott vagy hallott, érdeklődési körhöz tartozó szövegről, illetve saját ötletekről.</p> <p>Több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és stílusjegyeinek alkalmazásával.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Egyszerű, összefüggő, lényegre törő szöveg írása számos, érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témában, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Hírek, gondolatok, vélemények és érzések közlése olyan elvontabb és kulturális témákkal kapcsolatban is, mint pl. a zene vagy a művészet.</p> <p>Információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).</p> <p>Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban).</p> <p>Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése, online ügyintézés.</p> <p>Életrajz, lényegre koncentráló leírás, elbeszélés készítése.</p> <p>Riport, cikk, esszé írása.</p> <p>Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése.</p> <p>Saját ötletekről jegyzet készítése.</p> <p>Interaktív írás esetén megerősítés, vélemény kérése, az információ ellenőrzése, problémákra való rákérdezés, illetve problémák elmagyarázása.</p> <p>Az írás egyszerű tagolása: bevezetés, kifejtés, lezárás; bekezdések szerkesztése.</p> <p>Néhány egyszerű szövegkohéziós és figyelemvezető eszköz használata.</p>	

Az alapvető írásbeli műfajok fő szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula; a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság).

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rap, rigmus, dalszöveg, rövid jelent, paródia írása, illetve átírása).

Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltésük.

Kész szövegekből számára hasznos fordulatok kiemelése, és saját írásában való alkalmazása.

Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmainak a fogalmazásban való megjelenítése.

Írásának tudatos ellenőrzése, javítása; félreértést okozó hibáinak korrigálása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyilazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép, diasor).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, kérdőívek; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képaláírások; üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok; tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mailek; személyes információt, tényt, illetve tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók; egyszerű ügyintéző levelek/e-mailek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás); diasor; egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések; rövid leírások; jegyzetek; riportok, cikkek, esszék, felhívások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.

Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p> <p>Egyén és család nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p> <p>Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Etika:</i></p> <p>társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>tudatos vásárlás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>biotermékek.</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>fenntarthatóság,</p>

<p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan – Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p>környezettudatosság otthon és a lakóköznyezetben, víz- és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai.</p>
<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. tagozatok, fakultációk). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás</p>

<p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p>technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. <i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés.</p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>

<p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p>rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság,</p>

<p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok.</p> <p>Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p>fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjai, él szóval kísért bemutatók és</p>

	felhasználható eszközök.
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.</p> <p>Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>alpműveletek, grafikonok értelmezése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevételek, megtakarítás, hitel, rezsiköltség, zsebpénz.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>B1 nyelvi szint.</p> <p>A tanuló főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérti a köznyelvi beszédet, ha az számára ismerős témákról folyik.</p> <p>A tanuló önállóan boldogul, véleményt mond és érvel a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.</p> <p>A tanuló kifejezi magát a szintnek megfelelő szókinccs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.</p> <p>A tanuló megérti a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.</p> <p>A tanuló több műfajban részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmaz ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli</p>
--	---

	<p>megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.</p> <p>A tanuló nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga középszintű követelményeinek.</p>
--	--

11–12. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

Témakör	Óraszám 11. évf. 6 óra/hét (216 óra)	Óraszám 12. évf. 6 óra/hét (192 óra)
1. Személyes vonatkozások, család	22	20
A tanuló személye, életrajza	6	5
Személyes tervek	6	5
Családi élet, családi kapcsolatok	5	5
A családi élet mindennapjai	5	5
2. Ember és társadalom	26	22
Emberek külső és belső jellemzése	4	3
Baráti kör	3	3
A tizenévesek világa	3	3
Női és férfi szerepek, házasság	3	2
Ünnepek, családi ünnepek	3	3
Öltözködés, divat	3	2
Hasonlóságok és különbségek	3	2
Konfliktusok és kezelésük	2	2
Társadalmi szokások	2	2
3. Környezetünk	26	24
Az otthon, a lakóhely és környéke	6	5
A lakóhely nevezetességei	5	5
Növények és állatok a környezetünkben	5	4
Környezetvédelem	5	5
Időjárás, éghajlat	5	5
4. Az iskola	22	20
Saját iskolájának bemutatása	4	3
Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör	4	3

Az ismeretszerzés módjai	3	3
A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe	3	3
Az internet szerepe az iskolában	3	3
Az iskolai élet tanuláson kívül	3	3
Iskolai hagyományok	2	2
5. A munka világa	18	14
Diákmunka, nyári munkavállalás	4	3
Foglalkozások	5	3
Pályaválasztás, továbbtanulás	4	4
Önéletrajz, állásinterjú	5	4
6. Életmód	26	24
Napirend	4	4
Az egészséges életmód	4	4
Életünk és a stressz	3	2
Étkezési szokások	4	3
Ételek, kedvenc ételek	4	3
Gyakori betegségek	3	3
Gyógykezelés	2	3
Függőség	2	2
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	24	22
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik	5	4
Színház, mozi, koncert, kiállítás	4	4
Sportolás, kedvenc sport	4	4
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	4	4
Infokommunikáció szerepe	3	3
Kulturális és sport élet	4	3
8. Utazás, turizmus	20	18
A közlekedés, tömegközlekedés	5	4
Nyaralás itthon és külföldön	5	4
Utazási előkészületek, utazás	3	2
Egyéni és társasutazás	2	3
Szálláslehetőségek	2	2
Turisztikai célpontok	3	3
9. Tudomány és technika	16	14

Népszerű tudományok, ismeretterjesztés	5	4
Technikai eszközök szerepe	5	5
Az internet szerepe a tanulásban	6	5
10. Gazdaság és pénzügyek	16	14
Családi gazdálkodás	3	4
Zsebpénz	3	3
A pénz szerepe a mindennapokban	3	2
Vásárlás, szolgáltatások	4	3
Fogyasztás, reklámok	3	2

Az idegen nyelv jellegéből adódóan a nyelvtanítás tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nat-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A gimnáziumi tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően pedig széles körű információszerzésre és viszonyításra képesek. A gimnáziumi évekre egységesen meghatározott témakörökhöz megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogy hogyan valósíthatók meg az idegen nyelvek oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során egész életükön át.

Az első idegen nyelvből a gimnázium 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) negyedik szintjére, azaz a B2 szintre. A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók felkészülhessenek igényeik szerint a középszintű vagy emelt szintű érettségi vizsgára. Megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatok megoldásában is.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvtanítás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvtanításban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, pl. a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és ok-okozati viszonyokat, következményeket feltáró feladatokkal.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló már megért lényeges információkat, amelyek olyan ismert témákhoz kapcsolódnak, mint pl. a munka, az iskola, a szabadidő.</p> <p>Ki tudja szűrni a fontos információkat azokból a rádió- és tévéadásokból, amelyek aktuális eseményekről vagy érdeklődési körének megfelelő témáról szólnak.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A köznapi és tanulmányi életben elhangzó hosszú beszédek megértése, ha normális beszédtempóban erős akcentus nélkül beszélnek.</p> <p>Konkrét és elvont témájú üzenetek megértése, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak.</p> <p>Az összetettebb érvelés követése, amennyiben a téma viszonylag ismerős, és a beszéd menete jól követhető.</p> <p>Az anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.</p> <p>Az érettségi vizsga követelményeiben meghatározott szövegek általános és részinformációinak megértése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>A mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértése.</p> <p>A normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése.</p> <p>Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése.</p> <p>Rádiós dokumentumműsor és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagok megértése standard dialektus esetén.</p> <p>Konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok, beszélgetőműsorok megértése.</p> <p>Részletes, összetett érvelés megértése ismerős téma esetén.</p> <p>Anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.</p> <p>A beszélő hangulatának, hangszínének, nézeteinek és attitűdjeinek megértése.</p> <p>A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése.</p> <p>A megértés ellenőrzése kontextuális jelek segítségével.</p> <p>Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Közlemények, párbeszéd, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgetőműsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos</p>	

szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.

Fejlesztési cél	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely külföldi utazás során adódik.</p> <p>Előkészület nélkül részt tud venni a személyes jellegű vagy érdeklődési körének megfelelő, ismert vagy mindennapi témáról folytatott társalgásban (pl. család, szabadidő, munka, utazás, aktuális események).</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Folyékony, helyes és hatékony nyelvhasználat általános és tanulmányokkal kapcsolatos témák széles körében.</p> <p>Gondolatok, vélemény és érvek, valamint az érzelmek különböző fokozatainak pontos kifejezése.</p> <p>Hatékony részvétel a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p> <p>Az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben zökkenőmentes kommunikáció kezdeményezése, fenntartása és lezárása vizuális és verbális segédanyagok alapján.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Társalgásban való részvétel mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében.</p> <p>Érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezése, események, élmények személyes jelentőségének kifejezése.</p> <p>Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén.</p> <p>A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvétel, információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra.</p> <p>Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.</p> <p>Vitákban saját érvek pontos, meggyőző indoklása, bizonyítása példákkal.</p> <p>A partner érveinek felismerése, elfogadása vagy meggyőző cáfolata, ellenérvek pontos megfogalmazása, indoklása és példákkal való bizonyítása.</p> <p>Közös munka során a részletes utasítások megbízható megértése, megbeszélése, a partner véleményének kikérése.</p>	

Szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltérések megvitatása és hatékony megoldása.

Összetett információ és tanács megértése és cseréje.

Több forrásból származó információk és érvek összegzése, bemutatása, megvitatása.

Hatékony részvétel interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása.

Anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecsere megértése és bekapcsolódás a beszélgetésbe.

Ismerős és általános témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása, egymás kölcsönös megértésének elősegítése.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazások javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása.

A kommunikációs távolság felmérése, az általános udvariassági szabályok ismerete és alkalmazása.

Állítások és közbeszólások kommentálása, ezáltal az eszmecsere kibontakozásának elősegítése.

Ismerős témában a beszélgetés menetének terelése, a megértés megerősítése, mások bevonása a beszélgetésbe.

Természetes, jó nyelvhelyességgel való kommunikáció a körülményeknek megfelelő stílusban.

Mondanivaló helyzethez és körülményekhez igazítása, gondolatok közötti viszonyok pontos, hatékony jelzése.

A legtöbb általános témában jó szókinccs, rugalmas használat, lexikai pontosság.

Állandósult szókapcsolatok használata azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját.

Viszonylag magas szintű grammatikai biztonság, értelemzavaró hibák nélkül.

Meglehetősen egyenletes beszédtempó, időnkénti habozással.

Tiszta, természetes kiejtés és hanglejtés.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A szóbeli interaktív vizsgához szükséges kommunikációs stratégiák.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások.

Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciós és informális párbeszéd, utasítás, interjú, vita, szerep eljátszása.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló már el tudja mesélni egyszerű mondatokkal élményeit, álmait, reményeit, céljait.</p> <p>Röviden meg tudja magyarázni és indokolni a véleményét.</p>

	El tud mondani eseményeket, történeteket, tartalmat, és véleményt tud nyilvánítani ezekről.
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Világos, szisztematikusan kifejtett leírás és bemutatás, előadás tartása az érdeklődési körhöz és a tanulmányokhoz kapcsolódó témák széles skálájában.</p> <p>A fontos gondolatok megfelelő kiemelése, és a mondanivaló alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Annak megtervezése, hogy mit és milyen eszközökkel mondjon, valamint a hallgatóságra tett hatás figyelembe vétele.</p> <p>Képesség természetes módon eltérni egy előre elkészített szövegtől.</p> <p>Az érettségi vizsga részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben önálló megnyilatkozás, témakifejtés (gondolatok, vélemény) vizuális és verbális segédanyagok alapján.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Szisztematikusan kifejtett előadás bemutatása, a fontos gondolatok kiemelése.</p> <p>Érvek sorba rendezése, főbb pontok megfelelő kiemelése és a gondolatok alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Tényszerű és irodalmi szövegek összefoglalása, megjegyzések hozzáfűzése.</p> <p>Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése a legtöbb általános témában.</p> <p>A különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.</p> <p>Ellentétes nézetek és a főbb gondolatok megvitatása.</p> <p>Egy film vagy színdarab cselekményének és az események sorozatának összefoglalása.</p> <p>Kivonatok készítése olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak.</p> <p>Mondanivaló megtervezése, beszéd eszközeinek kiválasztása.</p> <p>Ismerős szituációkban folyékony és könnyed nyelvhasználat.</p> <p>Hallgatóságra tett hatás figyelembevétele.</p> <p>Aktuális témával kapcsolatos nézőpontok elmagyarázása.</p> <p>Szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok, valamint botlások és hibák kompenzálása és kijavítása körülírással és átfogalmazással.</p> <p>Jellegzetes hibák feljegyzése, és a beszéd tudatos ellenőrzése a hibák alapján.</p> <p>Természetes eltérés az előre elkészített szövegtől, reagálás a hallgatóság által felvetett szempontokra, a prezentációt követő kérdések megválaszolása.</p>	

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmecserek, telefonbeszélgetés, szerep eljátszása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló képes a főként standard nyelven megírt, tevékenységéhez, tanulásához kapcsolódó szövegek megértésére. Magánlevélben megérti az események, érzelmek és kívánságok leírását.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődési körhez kapcsolódó szövegek elolvasása és megértése. Hosszú és összetett szövegeket gyorsan átolvasása, a lényeges részletek megtalálása. Önálló olvasás, az olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően. Bonyolultabb és hosszabb szövegekben is az író álláspontjának, nézőpontjának megértése. Az érettségi vizsga követelményeiben leírt szövegek fontos általános és részinformációinak megértése.
A fejlesztés tartalma	
Az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezés, hírek, cikkek elolvasása és a lényeg megértése. Érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértése. Különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértése esetenként szótár használatával. Az önálló olvasás fejlesztése, olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően. A megfelelő források szelektív használata. Témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása és annak eldöntése, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni. Az író álláspontjának, nézőpontjának megértése napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolókból. Széles körű szókincs kialakítása.	

Ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelése, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével.

Online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárak használata.

Kortárs irodalmi prózai szövegek megértése.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Utasítások, instrukciók (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos szövegek, cikkek, publicisztikai írások, tantárgyakkal kapcsolatos forrásirodalom, beszámolók, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek.

Fejlesztési egység	Írás
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló tud egyszerű, folyamatos szöveget alkotni ismerős, érdeklődési köréhez kapcsolódó témákról. Be tud számolni élményeiről és benyomásairól.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Világos, részletes szövegek írása érdeklődési körrel és tanulmányokkal kapcsolatos számos témakörben és műfajban. Érvek gondolatok és vélemény kifejtése elvont témákról is. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek feljegyzése. Az adott műfaj hagyományainak követése. Jártasság az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldásában és az értékelésükre használt kritériumok alkalmazásában.
A fejlesztés tartalma	
Világos, részletes szövegek írása számos témakörben. Több forrásból származó adatok és érvek összegzése és értékelése, a fontos gondolatok érthető közlése. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek. Hírek, nézetek hatékony kifejtése, reagálás mások nézeteire. Esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írása.	

A különböző érzelmi fokozatok kifejezése, továbbá az események és élmények személyes jelentőségének kiemelése levelezésben.

Megjegyzések megfogalmazása a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban.

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés, pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása.

Gondolatokról és problémamegoldásokról értékelés készítése.

Részletes leírás készítése valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről.

Érvelés rendezett kifejtése egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.

A lényeges pontok és alátámasztó gondolatok hangsúlyozása, a több forrásból származó információk és érvek szintetizálása.

A gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölése, az adott műfaj hagyományainak követése.

Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.

Kötőszavak, kifejezések hatékony használata a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására.

Saját írásmű tudatos ellenőrzése, javítása; a félreértést okozó hibák helyesbítése.

A szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok kompenzálása körülírással és átfogalmazással.

A mondanivaló alátámasztása vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).

Az írásmű stílusának magabiztos megválasztása, a formális, neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazása.

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

Felkészülés az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására, és az értékelésükre használt kritériumok megismerése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, képaláírások, emlékeztetők írása, jegyzetek készítése, diktált üzenetek leírása, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézésrel kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás), tetszést/nem tetszést kifejező üzenetek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon, megállapodások, szerződések, közlemények szövegének egyeztetése, cikkek írása magazinok, újságok és hírlevelek számára, cselekvéssort tartalmazó

instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, posztterek készítése.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>B2 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznapi vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét. Aktívan részt vesz az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő.</p> <p>Világos, részletes leírást ad az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait.</p> <p>Elolvas a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.</p> <p>Több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.</p> <p>Nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga emelt szintjének és követelményeinek.</p>
---	---

NÉMET NYELV

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ

11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

Tantárgyi óraszámok

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	5	5
Éves órakeret	180	160

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

Témakör	Óraszám 11. évf. 5 óra/hét (180 óra)	Óraszám 12. évf. 5 óra/hét (160 óra)
1.Személyes vonatkozások, család	20	14
A tanuló személye, életrajza	5	3
Személyes tervek	5	3
Családi élet, családi kapcsolatok	5	4
A családi élet mindennapjai	5	4
2. Ember és társadalom	20	18
Emberek külső és belső jellemzése	3	2
Baráti kör	2	2
A tizenévesek világa	3	2
Női és férfi szerepek, házasság	2	2
Ünnepek, családi ünnepek	2	2
Öltözködés, divat	2	2
Hasonlóságok és különbségek	2	2

Konfliktusok és kezelésük	2	2
Társadalmi szokások	2	2
3. Környezetünk	20	16
Az otthon, a lakóhely és környéke	4	3
A lakóhely nevezetességei	4	3
Növények és állatok a környezetünkben	4	2
Környezetvédelem	4	4
Időjárás, éghajlat	4	4
4. Az iskola	20	16
Saját iskolájának bemutatása	3	2
Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör	3	2
Az ismeretszerzés módjai	3	2
A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe	3	2
Az internet szerepe az iskolában	3	3
Az iskolai élet tanuláson kívül	3	3
Iskolai hagyományok	2	2
5. A munka világa	16	16
Diákmunka, nyári munkavállalás	4	4
Foglalkozások	4	4
Pályaválasztás, továbbtanulás	4	4
Önéletrajz, állásinterjú	4	4
6. Életmód	20	16
Napirend	3	2
Az egészséges életmód	3	3
Életünk és a stressz	2	2
Étkezési szokások	3	3
Ételek, kedvenc ételek	3	2
Gyakori betegségek	2	2
Gyógykezelés	2	1
Függőség	2	1
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	18	16
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik	3	3
Színház, mozi, koncert, kiállítás	3	3

Sportolás, kedvenc sport	3	3
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	3	3
Infokommunikáció szerepe	3	2
Kulturális és sport élet	3	2
8. Utazás, turizmus	18	16
A közlekedés, tömegközlekedés	4	3
Nyaralás itthon és külföldön	4	3
Utazási előkészületek, utazás	3	2
Egyéni és társasutazás	2	3
Szálláslehetőségek	2	2
Turisztikai célpontok	3	3
9. Tudomány és technika	14	16
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés	4	6
Technikai eszközök szerepe	5	5
Az internet szerepe a tanulásban	5	5
10. Gazdaság és pénzügyek	14	16
Családi gazdálkodás	3	4
Zsebpénz	3	3
A pénz szerepe a mindennapokban	3	3
Vásárlás, szolgáltatások	3	3
Fogyasztás, reklámok	2	3

A Nat lehetővé teszi az élő idegen nyelv magasabb szintű oktatását is a helyi tantervben meghatározott, a kerettantervben előírt minimum 3 óránál magasabb óraszámában, hogy a tanulók igényeik szerint emelt szintű érettségi vizsgát is tehessenek. Ebben az esetben a Nat által az egyes képzési szakaszokra meghatározott nyelvi szintek a következők:

	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	B1	B2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Nat-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az

anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy

az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló már megért lényeges információkat, amelyek olyan ismert témákhoz kapcsolódnak, mint pl. a munka, az iskola, a szabadidő.</p> <p>Ki tudja szűrni a fontos információkat azokból a rádió- és tévéadásokból, amelyek aktuális eseményekről vagy érdeklődési körének megfelelő témáról szólnak.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A köznapi és tanulmányi életben elhangzó hosszú beszédek megértése, ha normális beszédtempóban erős akcentus nélkül beszélnek.</p> <p>Konkrét és elvont témájú üzenetek megértése, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak.</p> <p>Az összetettebb érvelés követése, amennyiben a téma viszonylag ismerős, és a beszéd menete jól követhető.</p> <p>Az anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.</p> <p>Az érettségi vizsga követelményeiben meghatározott szövegek általános és részinformációinak megértése.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>A mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértése.</p> <p>A normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése.</p> <p>Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése.</p> <p>Rádiós dokumentumműsor és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagok megértése standard dialektus esetén.</p> <p>Konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok, beszélgetőműsorok megértése.</p> <p>Részletes, összetett érvelés megértése ismerős téma esetén.</p>	

Anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.
 A beszélő hangulatának, hangszínének, nézeteinek és attitűdjeinek megértése.
 A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése.
 A megértés ellenőrzése kontextuális jelek segítségével.
 Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Közlemények, párbeszéd, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgetőműsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.

Fejlesztési cél	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely külföldi utazás során adódik.</p> <p>Előkészület nélkül részt tud venni a személyes jellegű vagy érdeklődési körének megfelelő, ismert vagy mindennapi témáról folytatott társalgásban (pl. család, szabadidő, munka, utazás, aktuális események).</p>

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Folyékony, helyes és hatékony nyelvhasználat általános és tanulmányokkal kapcsolatos témák széles körében.</p> <p>Gondolatok, vélemény és érvek, valamint az érzelmek különböző fokozatainak pontos kifejezése.</p> <p>Hatékony részvétel a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.</p> <p>Az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben zökkenőmentes kommunikáció kezdeményezése, fenntartása és lezárása vizuális és verbális segédanyagok alapján.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Társalgásban való részvétel mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében.</p>	

Érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezése, események, élmények személyes jelentőségének kifejezése.

Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén.

A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvétel, információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra.

Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Vitákban saját érvek pontos, meggyőző indoklása, bizonyítása példákkal.

A partner érveinek felismerése, elfogadása vagy meggyőző cáfolata, ellenérvek pontos megfogalmazása, indoklása és példákkal való bizonyítása.

Közös munka során a részletes utasítások megbízható megértése, megbeszélése, a partner véleményének kikérése.

Szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltérések megvitatása és hatékony megoldása.

Összetett információ és tanács megértése és cseréje.

Több forrásból származó információk és érvek összegzése, bemutatása, megvitatása.

Hatékony részvétel interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása.

Anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecsere megértése és bekapcsolódás a beszélgetésbe.

Ismerős és általános témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása, egymás kölcsönös megértésének elősegítése.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazások javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása.

A kommunikációs távolság felmérése, az általános udvariassági szabályok ismerete és alkalmazása.

Állítások és közbeszólások kommentálása, ezáltal az eszmecsere kibontakozásának elősegítése.

Ismerős témában a beszélgetés menetének terelése, a megértés megerősítése, mások bevonása a beszélgetésbe.

Természetes, jó nyelvhelyességgel való kommunikáció a körülményeknek megfelelő stílusban.

Mondanivaló helyzethez és körülményekhez igazítása, gondolatok közötti viszonyok pontos, hatékony jelzése.

A legtöbb általános témában jó szókinccs, rugalmas használat, lexikai pontosság.

Állandósult szókapcsolatok használata azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját.

Viszonylag magas szintű grammatikai biztonság, értelemzavaró hibák nélkül.

Meglehetősen egyenletes beszédtempó, időnkénti habozással.

Tiszta, természetes kiejtés és hanglejtés.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások.

Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciós és informális párbeszéd, utasítás, interjú, vita, szerep eljátszása.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	<p>B1, azaz a tanuló már el tudja mesélni egyszerű mondatokkal élményeit, álmait, reményeit, céljait.</p> <p>Röviden meg tudja magyarázni és indokolni a véleményét.</p> <p>El tud mondani eseményeket, történeteket, tartalmat, és véleményt tud nyilvánítani ezekről.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Világos, szisztematikusan kifejtett leírás és bemutatás, előadás tartása az érdeklődési körhöz és a tanulmányokhoz kapcsolódó témák széles skálájában.</p> <p>A fontos gondolatok megfelelő kiemelése, és a mondanivaló alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Annak megtervezése, hogy mit és milyen eszközökkel mondjon, valamint a hallgatóságra tett hatás figyelembe vétele.</p> <p>Képesség természetes módon eltérni egy előre elkészített szövegtől.</p> <p>Az érettségi vizsga részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben önálló megnyilatkozás, témakifejtés (gondolatok, vélemény) vizuális és verbális segédanyagok alapján.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Szisztematikusan kifejtett előadás bemutatása, a fontos gondolatok kiemelése.</p> <p>Érvek sorba rendezése, főbb pontok megfelelő kiemelése és a gondolatok alátámasztása példákkal, érvekkel.</p> <p>Tényszerű és irodalmi szövegek összefoglalása, megjegyzések hozzáfűzése.</p> <p>Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése a legtöbb általános témában.</p> <p>A különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.</p> <p>Ellentétes nézetek és a főbb gondolatok megvitatása.</p> <p>Egy film vagy színdarab cselekményének és az események sorozatának összefoglalása.</p> <p>Kivonatok készítése olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak.</p> <p>Mondanivaló megtervezése, beszéd eszközeinek kiválasztása.</p> <p>Ismerős szituációkban folyékony és könnyed nyelvhasználat.</p> <p>Hallgatóságra tett hatás figyelembevétele.</p> <p>Aktuális témával kapcsolatos nézőpontok elmagyarázása.</p>	

Szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok, valamint botlások és hibák kompenzálása és kijavítása körülírással és átfogalmazással.

Jellegzetes hibák feljegyzése, és a beszéd tudatos ellenőrzése a hibák alapján.

Természetes eltérés az előre elkészített szövegtől, reagálás a hallgatóság által felvetett szempontokra, a prezentációt követő kérdések megválaszolása.

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmecserék, telefonbeszélgetés, szerep eljátszása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló képes a főként standard nyelven megírt, tevékenységéhez, tanulásához kapcsolódó szövegek megértésére. Magánlevélben megérti az események, érzelmek és kívánságok leírását.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődési körhöz kapcsolódó szövegek elolvasása és megértése. Hosszú és összetett szövegeket gyorsan átolvasása, a lényeges részletek megtalálása. Önálló olvasás, az olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően. Bonyolultabb és hosszabb szövegekben is az író álláspontjának, nézőpontjának megértése. Az érettségi vizsga követelményeiben leírt szövegek fontos általános és részinformációinak megértése.
A fejlesztés tartalma	
Az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezés, hírek, cikkek elolvasása és a lényeg megértése. Érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértése. Különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértése esetenként szótár használatával. Az önálló olvasás fejlesztése, olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően. A megfelelő források szelektív használata.	

Témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása és annak eldöntése, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni. Az író álláspontjának, nézőpontjának megértése napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolókból.

Széles körű szókincs kialakítása.

Ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelése, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével.

Online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárak használata.

Kortárs irodalmi prózai szövegek megértése.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Utasítások, instrukciók (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos szövegek, cikkek, publicisztikai írások, tantárgyakkal kapcsolatos forrásirodalom, beszámolók, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek.

Fejlesztési egység	Írás
Előzetes tudás	B1, azaz a tanuló tud egyszerű, folyamatos szöveget alkotni ismerős, érdeklődési köréhez kapcsolódó témákról. Be tud számolni élményeiről és benyomásairól.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Világos, részletes szövegek írása érdeklődési körrel és tanulmányokkal kapcsolatos számos témakörben és műfajban. Érvek gondolatok és vélemény kifejtése elvont témákról is. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek feljegyzése. Az adott műfaj hagyományainak követése. Jártasság az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldásában és az értékelésükre használt kritériumok alkalmazásában.
A fejlesztés tartalma	
Világos, részletes szövegek írása számos témakörben. Több forrásból származó adatok és érvek összegzése és értékelése, a fontos gondolatok érthető közlése.	

Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek.

Hírek, nézetek hatékony kifejtése, reagálás mások nézeteire.

Esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írása.

A különböző érzelmi fokozatok kifejezése, továbbá az események és élmények személyes jelentőségének kiemelése levelezésben.

Megjegyzések megfogalmazása a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban.

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés, pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása.

Gondolatokról és problémamegoldásokról értékelés készítése.

Részletes leírás készítése valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről.

Érvelés rendezett kifejtése egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.

A lényeges pontok és alátámasztó gondolatok hangsúlyozása, a több forrásból származó információk és érvek szintetizálása.

A gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölése, az adott műfaj hagyományainak követése.

Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.

Kötőszavak, kifejezések hatékony használata a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására.

Saját írásmű tudatos ellenőrzése, javítása; a félreértést okozó hibák helyesbítése.

A szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok kompenzálása körülírással és átfogalmazással.

A mondanivaló alátámasztása vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).

Az írásmű stílusának magabiztos megválasztása, a formális, neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazása.

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.

Felkészülés az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására, és az értékelésükre használt kritériumok megismerése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, képaláírások, emlékeztetők írása, jegyzetek készítése, diktált üzenetek leírása, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézással kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás),

tetszést/nem tetszést kifejező üzenetek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon, megállapodások, szerződések, közlemények szövegének egyeztetése, cikkek írása magazinok, újságok és hírlevelek számára, cselekvéssort tartalmazó instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, posztterek készítése.

Ajánlott témakörök a 11–12. évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p> <p>Egyén és család nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p> <p>Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Etika:</i></p> <p>társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p>

	<p>tudatos vásárlás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> biotermékek.</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan – Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek</p>

	különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai.
<p><i>Az iskola</i></p> <p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. tagozatok, fakultációk).</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága.</p> <p>Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p> <p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p> <p>Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i></p> <p>Diákmunka, nyári munkavállalás.</p> <p>Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p> <p>Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>pályaorientáció és munka.</p>

<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p> <p>Ételrendelés telefonon és interneten.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p> <p>Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok).</p> <p>Életmód nálunk és más országokban.</p> <p>Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p>
--	---

	<p><i>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés.</i></p>
<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>A művészetek szerepe a mindennapokban.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p>a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p>

	<p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyaralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok.</p> <p>Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az</p>

	<p>elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjai, előszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.</p> <p>Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>alpműveletek, grafikonok értelmezése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>B2 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznapi vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét. Aktívan részt vesz az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő.</p> <p>Világos, részletes leírást ad az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait.</p> <p>Elolvas a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.</p> <p>Több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.</p> <p>Nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga emelt szintjének és követelményeinek.</p>
--	---

NÉMET NYELV

MÁSODIK IDEGEN NYELV

(Humán, Reál, Nyelvi, Művészeti tagozat)

Jelen helyi tanterv készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 3. sz. melléklet: Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára 3.2.03. alapján.

Alapelvek, célok

Az élő idegen nyelv oktatásának alapvető célja – a Közös európai referenciakerettel (KER) összhangban – a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a

világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most, vagy a későbbiek során, várhatóan fontos szerepet játszanak az életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forгатókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak

keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el.

A második idegen nyelv tanulásának megkezdésekor a tanuló az első idegen nyelvből már alapfokú nyelvtudással rendelkezik, vannak tapasztalatai az idegennyelv-tanulás módszereiről, és lehetnek pozitív tapasztalatai arról, hogy a nyelvtudás örömforrás. Minderre érdemes építeni, ezzel ugyanis gyorsabbá és eredményesebbé lehet tenni a második nyelv elsajátításának folyamatát. A második idegen nyelv megkezdése ugyanakkor újabb esélyt is jelenthet az első idegen nyelv tanulásában nem elég eredményes tanulóknak arra, hogy használható nyelvtudást szerezzenek.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam minimumszint	8. évfolyam minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulója során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulója segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A *fejlesztés tartalma* elnevezésű táblázatrész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz más kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a tanulók a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A kerettanterv a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a *fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez.

Tantárgyi óraszámok

(második idegen nyelv a humán, a reál, a nyelvi és a művészeti tagozaton:)

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Heti óraszám	3	3	3	3
Éves órakeret	108	108	108	96

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

9–10. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 9. és 10. évfolyamon

Témakör	Óraszám 9. évf.	Óraszám 10. évf.
	3 óra/hét (108 óra)	3 óra/hét (108 óra)
1.Személyes vonatkozások, család	15	12

A tanuló személye	5	4
Családi kapcsolatok	5	4
A családi élet mindennapjai	5	4
2. Ember és társadalom	12	15
Emberek külső és belső jellemzése	4	3
Baráti kör	4	3
Ünnepek, családi ünnepek	2	3
Öltözködés, divat	2	3
Vásárlás, szolgáltatások	2	3
3. Környezetünk	12	12
Az otthon, a lakóhely és környéke	4	3
A lakóhely nevezetességei	4	3
Növények és állatok a környezetünkben	2	3
Időjárás	2	3
4. Az iskola	12	10
Saját iskola bemutatása	4	3
Tantárgyak órarend	4	3
A nyelvtanulás	2	2
Az iskolai élet	2	2
5. A munka világa	6	8
Foglalkozások	3	4
Önéletrajz	3	4
6. Életmód	14	14
Napirend	3	3
Az egészséges életmód	2	3
Étkezési szokások	3	2
Ételek, kedvenc ételek	2	2
Gyakori betegségek	2	2
Gyógykezelés	2	2
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	14	12
Szabadidős elfoglaltságok	4	3
Színház, mozi	2	3
Sportolás	4	3
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	4	3
8. Utazás, turizmus	12	12

A közlekedés	4	4
Nyaralás itthon és külföldön	3	3
Utazási előkészületek, utazás	3	3
Egyéni és társasutazás	2	2
9. Tudomány és technika	5	7
Technikai eszközök	2	3
Az internet szerepe	3	4
10. Gazdaság és pénzügyek	6	6
Zsebpénz	2	2
A pénz szerepe	2	2
Vásárlás, szolgáltatások	2	2

A 9. évfolyamon kezdődő második idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása az új nyelven. Az élő idegen nyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10. évfolyam végére a tanulók tudása a második nyelvből is lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is információt szerezzenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a NAT *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell, hogy a nyelvtudás kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a boldoguláshoz a magánéletben és a tanulásban csakúgy, mint később a szakmai pályafutás során.

A második idegen nyelv tanulásának megkezdésekor a tanulók már rendelkeznek nyelvtanulási tapasztalattal, és az újonnan kezdett nyelv egyes elemeit könnyebben megérthetik az első idegen nyelv segítségével. Érdeemes már a kezdeti időszakban is építeni az első idegen nyelvből szerzett ismeretekre, készségekre, stratégiákra, és fontos a nyelvtanulási motiváció ébren tartása is.

A második idegen nyelvből a gimnázium 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála első szintjére, az A1 tudásszintre, amely megfelelő alapul szolgál ahhoz, hogy a gimnáziumi tanulmányok végére a második nyelvből is elérjék a minimumként előírt A2 szintet.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít az őket érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a

kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések és a konstruktív támogatás. Ugyancsak hathatós segítséget jelent a tanulók számára, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Általános fejlesztési feladatok a 9. és a 10. évfolyamon

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. A tanuló már megért bizonyos célnyelvi fordulatokat, amelyek az anyanyelvében vagy első tanult idegen nyelvében is használatosak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eleinte nonverbális eszközökkel is támogatott célnyelvi óravezetés követése, a rövid, egyszerű tanári utasítások megértése; az ismerős témákhoz kapcsolódó egyszerű közlések és kérdések megértése; az egyszerű, konkrét, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó közlésekből az alapvető fordulatok kiszűrése.

A fejlesztés tartalma

A rövid és egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekre, a közös munka megszervezésére vonatkozó tanári utasítások megértése.

Egyszerű, konkrét mindennapi szükségletekre vonatkozó kifejezések megértése világos beszédben, az ismert témakörökhöz kapcsolódó, egyszerű szövegekben.

Egyszerű instrukciók, útbaigazítások követése, egyszerű, személyes kérdések megértése világos beszéd esetén.

A korosztálynak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan.

A számok, árák, alapvető mennyiségek, az idő kifejezésének megértése.

Alapvető stratégiák alkalmazása, például rövid hallott szövegben ismeretlen elemek jelentésének kikövetkeztetése; az ismert szavak, a beszédhelyzetre, a szereplőkre vonatkozó

információk, a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemek (például képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) felhasználása a szöveg megértéséhez.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Közlemények, párbeszéddek, instrukciók, figyelmeztetések, útbaigazítások, kisfilmek, rajz- és animációs filmek, rövid részletek a médiából, egyszerű dalok, versek, találós kérdések, viccek.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; személyes adatokra vonatkozó kérdésfeltevés, és egyszerű nyelvi eszközökkel válaszadás a hozzá intézett kérdésekre; kommunikáció nagyon egyszerű, begyakorolt nyelvi panelekkel; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.

A fejlesztés tartalma

Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél.

A gondosan megfogalmazott, lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése, rövid, egyszerű útbaigazítások adása és követése.

Részvétel egyszerű beszélgetésben szükség szerinti lassú ismétléssel, körülírással vagy módosítással.

Egyszerű, az osztálytermi rutincselekvésekhez kapcsolódó kommunikáció.

Beszédszándék kifejezése verbális és nonverbális eszközökkel (például bemutatkozás, bemutatás, valamint az üdvözlés és elköszönés alapvető formáinak használata, kérés, kínálás, érdeklődés mások hogyléte felől, reagálás hírekre).

Egyszerű kérdések és állítások megfogalmazása, válaszadás, reagálás.

Betanult beszédfordulatok alkalmazása, elemi információk kérésére és nyújtására például a tanulórol, beszélgetőpartneréről, lakóhelyről, a családtagok foglalkozásáról.

A számok, árák, alapvető mennyiségek, idő kezelése.

Érdeklődés árucikk áráról, egyszerű vásárlási párbeszédék, néhány mondatos telefonbeszélgetések lebonyolítása.

A beszélgetés strukturálásának néhány egyszerű eleme, például beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás.

Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták betanult készletének szűk körű alkalmazása; szavak, illetve szócsoportok összekapcsolása nagyon alapvető lineáris kötőszavakkal.

Nagyon rövid, különálló, többnyire előre betanult megnyilatkozások.

Egyszerű jelenetek közös előadása.

Magyarázat, segítség, ismétlés kérése metakommunikációs eszközökkel.

Metakommunikációs és vizuális eszközök használata a mondanivaló támogatására.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid társalgás, rövid tranzakciós és informális párbeszédék, szerepjátékok, betanult jelenetek, információ hiányán illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját magához és közvetlen környezetéhez kötődő, ismert témákról egyszerű, begyakorolt fordulatokkal rövid megnyilatkozások; munkájának egyszerű nyelvi eszközökkel történő bemutatása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Ismerős, személyes témák (saját maga, család, iskola, ismerős helyek, emberek és tárgyak) leírása szóban.	
Rövid, egyszerű szövegek felolvasása és emlékezetből történő elmondása.	
Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.	

Konkrét szituációkra vonatkozó, különálló szavakból és fordulatokból álló szókinccs alkalmazása, ezek összekapcsolása az alapvető lineáris kötőszavakkal.

A helyes kiejtés gyakorlása autentikus hangzóanyag segítségével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid történetek, témakifejtés, dalok, versek, mondókák, rapszövegek, rövid prezentációk és projektek csoportos bemutatása.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. Különböző szövegfajták olvasásában való jártasság a tanuló anyanyelvén és az első idegen nyelven.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert nevek, szavak és mondatok megértése egyszerű szövegekben; az egyszerű leírások, üzenetek, útleírások fő gondolatainak megértése az ismerős szavak, esetleg képek segítségével; a korosztálynak megfelelő témájú, egyszerű autentikus szöveg lényegének megértése, a szövegből néhány alapvető információ kiszűrése.

A fejlesztés tartalma

Egyszerű, mindennapi szövegekben (például feliratokon) az ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok, a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak felismerése.

Egyszerű információkat tartalmazó, rövid leíró szövegek fő gondolatának megértése, például hirdetésekben, plakátokon vagy katalógusokban.

Egyszerű, írott, képekkel támogatott instrukciók követése.

Egyszerű üzenetek, például képeslapok szövegének megértése.

Nyomtatványok, űrlapok személyes adatokra vonatkozó kérdéseinek megértése.

Egyszerű, írásos útbaigazítások, útleírások követése.

Az alapvető olvasási stratégiák alkalmazása, például az ismerős nevek, szavak és alapvető fordulatok összekapcsolása, szükség esetén a szöveg különböző részeinek újraolvasása, a szövegekhez kapcsolódó képek, képaláírások, címek, a vizuális információk felhasználása a szöveg megértéséhez.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hirdetések, reklámok, plakátok, névjegykártyák, feliratok, versek, dalszövegek, újságfőcímek, könyv- és filmcímek, szöveges karikatúrák, képregények, viccek, nagyon egyszerű katalógusok, nyomtatványok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. Bizonyos írásbeli műfajok és jellegzetességeik ismerete. Az írást illetően esetleg már kialakult attitűdök.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; írásban személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre válaszadás; minta alapján néhány közismert műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegek írása öt érdeklő, ismert témákról.

A fejlesztés tartalma

Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása.

Lista írása.

Egyszerű fordulatok és mondatok írása a legegyszerűbb nyelvi szerkezetek használatával (például hol lakik, mit csinál a tanuló vagy mások).

Adatok kérése és megadása írásban (például számok, dátumok, időpont, név, nemzetiség, cím, életkor); formanyomtatványok kitöltése.

Rövid, egyszerű üdvözlő szöveg, üzenet írása.

Személyes információt, tény, tetszést vagy nem tetszést kifejező rövid üzenet, komment írása (például internetes fórumon, blogban).

Egyszerű levél, e-mail írása a legfontosabb formai elemek betartásával (például címzés, a kommunikáció tárgyának megjelölése, a címzett megszólítása, búcsúzás).

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (például listavers, rapszöveg, rigmus, dalszöveg, rövid jelenet) írása, illetve átírása.

Egyszerű írásos minták követése, aktuális, konkrét és egyszerű tartalmakkal való megtöltése.

Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése, alkalmazása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (például nyilazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, úrlapok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képalírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, versek; rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, jelenetek.

Ajánlott témakörök a 9-12. évfolyamokra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai.</p> <p>Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok.</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás.</p> <p><i>Etika:</i> önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet.</p>
<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör.</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p>
<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása).</p> <p>A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p>

<p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben. Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, az időjárás tényezői.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok.</p>
--	---

<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, például. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
<p><i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
<p><i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p>

<p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés családban, iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (orvosnál). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.</p>
---	--

<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop- zene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás,</p>
---	---

	<p>értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyaralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Szálláslehetőségek (camping, ifjúsági szállás, szálloda, bérelt lakás vagy ház, lakáscsere stb.).</p> <p>Turisztikai célpontok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i></p> <p><i>fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése,</p>

	a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Családi gazdálkodás.</p> <p>Zsebpénz.</p> <p>A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (például posta, bank).</p> <p>Fogyasztás, reklámok.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A1 szintű nyelvtudás.</p> <p>A tanuló követi a célnyelvi óravezetést, megérti az ismerős szavakat és alapvető fordulatokat, amelyek a személyére, családjára vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.</p> <p>Képes egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikálni, személyes adatokra vonatkozó kérdéseket feltenni, és ezeket megválaszolni.</p> <p>Képes saját magához és közvetlen környezetéhez kötődő, ismert témákról röviden, önállóan beszélni egyszerű, begyakorolt fordulatokkal, szerkezetekkel.</p> <p>Megérti az ismert neveket, szavakat, és az egyszerű szövegek egyszerű mondatait. Megérti az egyszerű leírások, üzenetek, útleírások gondolatmenetét az ismerős szavak, esetleg képek segítségével.</p> <p>Képes minta alapján néhány közismert műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket írni öt érdeklő, ismert témákról.</p>
--	---

11–12. évfolyam

Az óraszámok megoszlása 11. és 12. évfolyamon

Témakör	Óraszám 11. évf. 3 óra/hét (108 óra)	Óraszám 12. évf. 3 óra/hét (96 óra)
1.Személyes vonatkozások, család	9	10
A tanuló személye, életrajza	2	2
Személyes tervek	3	3
Családi élet, családi kapcsolatok	2	2
A családi élet mindennapjai	2	3
2. Ember és társadalom	10	12
Emberek külső és belső jellemzése	1	1
Baráti kör	1	1
A tizenévesek világa	2	2
Női és férfi szerepek, házasság	1	2
Ünnepek, családi ünnepek	1	2
Öltözködés, divat	1	1
Hasonlóságok és különbségek	1	1
Konfliktusok és kezelésük	1	1
Társadalmi szokások	1	1
3. Környezetünk	12	10
Az otthon, a lakóhely és környéke	2	2
A lakóhely nevezetességei	2	2
Növények és állatok a környezetünkben	2	2
Környezetvédelem	3	2
Időjárás, éghajlat	3	2
4. Az iskola	10	8
Saját iskolájának bemutatása	2	1
Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör	2	1
Az ismeretszerzés módjai	1	1
A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe	2	1
Az internet szerepe az iskolában	1	1
Az iskolai élet tanuláson kívül	1	2
Iskolai hagyományok	1	1
5. A munka világa	12	12
Diákmunka, nyári munkavállalás	3	3

Foglalkozások	3	3
Pályaválasztás, továbbtanulás	3	3
Önéletrajz, állásinterjú	3	3
6. Életmód	13	10
Napirend	2	1
Az egészséges életmód	2	2
Életünk és a stressz	1	1
Étkezési szokások	2	1
Ételek, kedvenc ételek	2	2
Gyakori betegségek	2	1
Gyógykezelés	1	1
Függőség	1	1
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás	10	8
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik	2	2
Színház, mozi, koncert, kiállítás	2	2
Sportolás, kedvenc sport	2	1
Olvasás, rádió, tévé, számítógép	2	1
Infokommunikáció szerepe	1	1
Kulturális és sport élet	1	1
8. Utazás, turizmus	12	9
A közlekedés, tömegközlekedés	2	2
Nyaralás itthon és külföldön	2	2
Utazási előkészületek, utazás	2	2
Egyéni és társasutazás	2	1
Szálláslehetőségek	2	1
Turisztikai célpontok	2	1
9. Tudomány és technika	10	7
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés	2	2
Technikai eszközök szerepe	4	2
Az internet szerepe a tanulásban	4	3
10. Gazdaság és pénzügyek	10	10
Családi gazdálkodás	2	2
Zsebpénz	2	2
A pénz szerepe a mindennapokban	2	2

Vásárlás, szolgáltatások	2	2
Fogyasztás, reklámok	2	2

A 11-12. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának további fejlesztése. Az élő idegen nyelv jellegéből adódóan a nyelvoktatásba tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A középiskolai tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően széleskörű információszerzésre és viszonyításra is képesek. A középiskolai évekre egységesen meghatározott témakörökhöz a megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogyan valósíthatók meg az idegen nyelvek oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során, valamint egész életükön át.

A második idegen nyelvből a középiskola 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) második szintjére, az A2 szintre. A 12. évfolyamon – különösen emelt szintű képzés vagy egyéni ambíciók, tehetséges tanulók esetén – lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékelésük során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

Növeli a motivációt, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és az infokommunikációs technológiák használatára.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, például a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és az ok-okozati viszonyokat, követelményeket feltáró feladatokkal.

Általános fejlesztési feladatok a 11. és a 12. évfolyamon

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
---------------------------	------------------------------

Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló már megért ismerős szavakat és alapvető fordulatokat, amelyek a személyére, családjára vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.
-----------------------	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert szavak, a leggyakoribb fordulatok megértése, ha közvetlen, személyes dolgokról van szó; a rövid, világos, egyszerű megnyilatkozások, szóbeli közlések lényegének megértése; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
---	---

A fejlesztés tartalma	
------------------------------	--

Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (például osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése.

A legfontosabb témákkal kapcsolatos fordulatok és kifejezések megértése (például alapvető személyes és családi adatok, vásárlás, közvetlen környezet, foglalkozás).

A lényeges információ megértése és kiszűrése kiszámítható, hétköznapi témákról szóló rövid hangfelvételekből, ha a megszólalók lassan és világosan beszélnek.

Az egyszerű, begyakorolt beszélgetésekbe való bekapcsolódáshoz szükséges alapvető információk megértése.

Lassú és világos, köznapi beszélgetés témájának megértése.

Ismerős témákról folyó, világos, köznyelvi beszéd megértése, szükség esetén visszakérdezés segítségével.

Egyszerű útbaigazítás megértése például gyalogos közlekedés vagy tömegközlekedés használata esetén.

Telefonbeszélgetésben az alapvető információk megértése (hívás tárgya, kit kell keresni stb.).

A tényközlő televíziós és rádiós hírműsorok témaváltásainak követése, a tartalom lényegének megértése.

Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.

Alapvető stratégiák használata, például az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből, a nemzetközi vagy más nyelven tanult szavak felhasználása a hangzó szöveg megértéséhez, a várható vagy a megjósolható információk keresése.

A vizuális elemek (képek, gesztusok, mimika, testbeszéd) felhasználása a szövegértés támogatására.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Üzenetek, útbaigazítás, rövid részletek a médiából (például időjárás-jelentés, interjúk, riportok), dalok, kisfilmek, rajz- és animációs filmek, történetek, versek, párbeszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció. Személyes adatokra vonatkozó kérdések és válaszok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikáció egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban számára ismert témákról egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; részvétel rövid beszélgetésekben; kérdésfeltevés és válaszadás kiszámítható, mindennapi helyzetekben; gondolatok és információk cserélje ismerős témákról; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása, hogy megértse magát, illetve megértse beszédpartnerét; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
A fejlesztés tartalma	
<p>Kapcsolatok létesítése: üdvözlés, elköszönés, bemutatkozás, mások bemutatása.</p> <p>Beszélgetés kezdeményezése, fenntartása és befejezése egyszerű módon.</p> <p>A mindennapi élet gyakran előforduló feladatainak megoldása (például utazás, útbaigazítás, szállás, étkezés, vásárlás, bank).</p> <p>Mindennapos gyakorlati kérdések megvitatása (például barátok meghívása, programok szervezése, megvitatása), egyszerű, mindennapi információk megszerzése és továbbadása.</p> <p>Érzések egyszerű kifejezése, köszönetnyilvánítás, egyszerű tanácsok kérése és adása.</p> <p>Vélemény egyszerű kifejezése (tetszés és nemtetszés, érdeklődés mások véleménye iránt, egyetértés és egyet nem értés)</p> <p>Az alapvető kommunikációs szükségletekhez, egyszerű, begyakorolt tranzakciók lebonyolításához elegendő szókinccs és néhány egyszerű szerkezet helyes használata.</p> <p>A leggyakrabban előforduló kötőszavak alkalmazása szócsoporthoz és egyszerű mondatok összekapcsolására.</p>	

A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során a tanárral és a társakkal.
 Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel célnyelvi beszélőkkel.
 Rákérdezés a meg nem értett kulcsszavakra vagy fordulatokra, ismétlés kérése megértés hiányában.
 Metakommunikációs és vizuális eszközök használata a mondanivaló támogatására.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Szerepjátékok, társasjátékok, dramatizált jelenetek, rövid társalgás, véleménycsere, információcsere, tranzakciós és informális párbeszéd.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló bemutatja magát és környezetét egyszerű fordulatokkal és mondatokkal.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, összefüggő beszéd egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatokkal magáról és közvetlen környezetéről; megértetés a szintnek megfelelő témakörökben; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.

A fejlesztés tartalma	
Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után. Történetmesélés, élménybeszámoló egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. A mindennapi környezet (emberek, helyek, család, iskola, állatok), továbbá tervek, szokások, napirend és személyes tapasztalatok bemutatása. Egyszerű állítások, összehasonlítások, magyarázatok, indoklások megfogalmazása. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján. Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (például közös plakát). Az összefüggő beszéd létrehozásakor a begyakorolt nyelvi eszközök használata, ismerős helyzetekben ezek egyszerű átrendezése, kibővítése. A helyes kiejtés gyakorlása autentikus hangzóanyag segítségével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid történetek, témakifejtés, képleírás, élménybeszámoló, véleménynyilvánítás, bejelentés, csoportos előadás vagy prezentáció, projekt bemutatása.	
Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése

Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló megérti egyszerű leírások, üzenetek, útleírások fő gondolatait, alapvető információkat keres nagyon egyszerű szövegekben. Tudja, hogy a szövegek címe, megformálása, a hozzá tartozó képek segítenek a szöveg megértésében.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adott helyzetben fontos konkrét információk megtalálása egyszerű, ismerős témákról írt autentikus szövegekben; egyszerű instrukciók megértése, a fontos információk kiszűrése egyszerű magánlevelekből, e-mailekből és rövid eseményeket tartalmazó szövegekből.
A fejlesztés tartalma	
<p>Konkrét információk megértése rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, mindennapi szövegekben (például hirdetések, prospektusok, étlap, menetrend).</p> <p>Lényeges információk megtalálása egyszerű, ismerős témákkal kapcsolatos magánlevelekben, e-mailekben, brosúrákban és rövid, eseményeket tartalmazó újságcikkekben.</p> <p>A közhasználatú táblák és feliratok megértése utcán, nyilvános helyeken és iskolában.</p> <p>A mindennapi életben előforduló egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése.</p> <p>Közismert témákhoz kapcsolódó konkrét információk keresése honlapokon.</p> <p>Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása.</p> <p>Alapvető szövegértési stratégiák használata, például a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak, a várható vagy megjósolható információk keresése, továbbá a logikai, illetve időrendi kapcsolatokra utaló szavak felismerése.</p> <p>Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Hirdetések, plakátok, nyomtatványok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, étlapok, menetrendek, egyszerű biztonsági előírások, eseményeket leíró újságcikkek, hagyományos és elektronikus magánlevelek, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, történetek, versek, dalszövegek.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1, azaz a tanuló minta alapján néhány közismert műfajban nagyon egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír öt érdeklő, ismert témákról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatokat írása a közvetlen környezetével kapcsolatos témákról;

	<p>az írás kommunikációs eszközeként történő használata egyszerű interakciókban;</p> <p>ismerős témákhoz kapcsolódó gondolatok egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban, írásban történő kifejezése;</p> <p>minta alapján néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegek írása öt érdeklő, ismert témákról.</p>
--	--

A fejlesztés tartalma

Szavak és rövid, jól olvasható szövegek másolása és diktálás utáni leírása.

Egyszerű, rövid szövegből vázlat készítése.

Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (például leírás, élménybeszámoló, párbeszéd).

Egyszerű írásos minták követése; aktuális, konkrét és egyszerű tartalmakkal való megtöltésük.

Formanyomtatvány kitöltése a tanuló és mások alapvető személyes adataival.

Az írás egyszerű tagolása: rövid bevezetés és lezárás.

Közvetlen szükségletekhez kapcsolódó témákról rövid, egyszerű feljegyzés, üzenet készítése állandósult kifejezések használatával.

Személyes információt, tény, véleményt kifejező rövid üzenet, komment írása (például internetes fórumon, blogban).

Egyszerű levél, e-mail írása (például köszönetnyilvánítás, elnézésekérés, információközlés, vagy programegyeztetés) a legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyek követésével (például megszólítás, elköszönés).

Rövid, egyszerű önéletrajz írása.

Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (például vers, rap, rigmus, dalszöveg, rövid jelenet írása, illetve átírása).

Kész szövegekből hasznos fordulatok kiemelése és saját írásában való alkalmazása.

A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (például nyílazás, kiemelés, központozás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Hagyományos és elektronikus nyomtatványok, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, poszterszövegek, képalírások, üzenetek, SMS-ek/MMS-ek, levelek, e-mailek vagy internes profilok, üzenetek, internetes bejegyzések, instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, leírások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, jelenetek.

Ajánlott témakörök

A 9-12. évfolyamokra az egységes ajánlott témakörlista a 10. évfolyam végén található.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A2 szintű nyelvtudás. A tanuló képes egyszerű hangzó szövegekből kiszűrni a lényegét és néhány konkrét információt. Részt tud venni nagyon rövid beszélgetésekben, képes feltenni és megválaszolni kérdéseket kiszámítható, mindennapi helyzetekben, képes gondolatokat és információt cserélni ismerős témákról. Képes ismerős témakörökben rövid összefüggő szóbeli megnyilatkozásra egyszerű, begyakorolt mondat szerkezetek, betanult fordulatok, alapvető szókincs segítségével. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, megtalálja a szükséges információkat egyszerű szövegekben, különböző szövegtípusokban. Összefüggő mondatokat, rövid tényközlő szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról minta alapján.
---	--

FÜGGELÉK

Az alábbi táblázatok az egyes KER szintekhez rendelt tartalmazzák azon kommunikációs eszközöket és fogalomköröket (nyelvi eszköztár) valamint a hozzájuk tartozó *német* nyelvi példákat, amelyeknek megvalósítására az adott szinten lehetőség van. Mivel a kommunikációs eszközök és a fogalomkörök szintről szintre bővülnek, az újonnan belépő, a korábbi szinteken még nem megvalósuló elemekhez tartozó példák *dőlt betűvel* szerepelnek.

A kommunikációs eszközök csoportosítása a következő:

- A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök
- Érzelmeik kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök
- Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök
- Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök
- A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök
- Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök

A fogalomkörök az alábbi viszonylatok kifejezésére szolgálnak:

- Cselekvés, történés, létezés
- Birtoklás
- Térbeli viszonyok
- Időbeli viszonyok
- Mennyiségi viszonyok

Minőségi viszonyok

Logikai viszonyok

Német nyelv

Kommunikációs eszközök B1-	
1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung...
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir? <i>Was fehlt dir? Ich habe Halsschmerzen.</i>
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten. <i>Gute Besserung!</i>
Személyes levélben megszólítás, elköszönés	Lieber Karl! herzlichst Deine..., viele Grüße
2. Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Sajnálkozás	<i>Es tut mir Leid!</i>
Öröm	<i>Ich freue mich, dass.../ Toll!</i>
Elégedettség, elégedetlenség	<i>Es ist prima.. Schade, dass...</i>
Csodálkozás	<i>Oh, das ist aber schön!</i>
Remény	<i>Ich hoffe, du kannst kommen!</i>
Bánat	<i>Schade, dass...</i>
Bosszúság	<i>Das ist aber schlimm!</i>
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.

	<i>Meiner Meinung nach ist die Aufgabe zu schwer.</i>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll! <i>Das gefällt mir.</i>
Akarat, kívánság, képesség	ich will..., Ich will das nicht. ich möchte..., Ich möchte nach Hause gehen. ich kann... Ich kann jetzt mitgehen. <i>Ich soll pünktlich zu Hause sein.</i>
Ígéret	<i>Ich mache das schon!</i>
Szándék, terv	<i>Ich will / werde schnell abwaschen.</i>
Dicséret, kritika	<i>Toll! Echt! Blödsinn!</i>
4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Események leírása	<i>Zuerst erreichten wir den Berg, dann sind wir hochgestiegen, und zum Schluss haben wir die Burg besichtigt.</i>
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12. Können Sie mir bitte sagen...?
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, <i>kein, doch</i> <i>Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!</i>
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
Bizonyosság, bizonytalanság	<i>Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht.</i>
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte! <i>Gibst du mir ein Buch, bitte?</i>
Tiltás, felszólítás	<i>Öffne die Tür, bitte! Kommt spielen!</i>
Javaolat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne! <i>Können wir gehen?</i>

Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés, ismétléskérés	Wie bitte? Können Sie es wiederholen, bitte? Sag es noch einmal!
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.
Felkérés lassúbb, hangosabb beszédre	Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?

Fogalomkörök B1-			
<i>Cselekvés, történes, létezés kifejezése</i>			
	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	múltidejűség,	Präteritum Perfekt	Er machte einen Fehler. Ich ging in die Schule.. Ich habe ein Eis gegessen.
	jövőidejűség	Futur	Ich werde dieses Jahr nach Spanien fahren.
		sich-Verben	Ich freue mich.
	<i>személytelenség</i>	<i>es</i>	<i>Es ist warm. Es schneit.</i>
Birtoklás kifejezése			

		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
		gehören + D.	Dieses Fahrrad gehört mir.
		von, -s	<i>Peters Vater besucht uns heute. Wessen Vater? Der Vater von Peter!</i>
Térbeli viszonyok			
	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
		in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch. Er steht neben dem Bett.
		<i>Präpositionen mit dem Akkusativ</i>	<i>Kommen Sie dis Strasse entlang!</i>
		<i>Präpositionen mit dem Dativ</i>	<i>Die Zeitschriften sind bei meiner Freundin.</i>
Időbeli viszonyok			
	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal monatlich, wöchentlich	Ich spiele oft mit Peter. Ich mache Gymnastik zweimal am Tag. Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.
	időpont	in, um, am, wann? jeder, dieser,, voriger gegen	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fahren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.
	<i>időtartam</i>	<i>Wie lange? von ... bis seit</i>	<i>Ich war von 5 bis 6 in der Konditorei. Seit vier Jahren wohne ich in dieser Stadt.</i>

Mennyiségi viszonyok			
	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts viele, wenige	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. Viele meinen, es stimmt nicht!
	sorszámok	erst, viert	Der vierte auf dem Foto bin ich.
Minőségi viszonyok			
		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
		Was für ein? Welcher? (Adjektivdeklinatión)	Das ist eine leichte Aufgabe. Ich finde den roten Rock modisch
	<i>hasonlítás</i>	<i>so..., wie als</i>	<i>Er ist nicht so groß, wie mein Bruder. Dieses Auto fährt schneller als ein Mercedes.</i>
Modalitás		möchte können, wollen <i>mögen, dürfen</i>	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause. <i>Ich mag nicht singen und ich kann auch nicht. Der Kranke darf noch nicht aufstehen.</i>
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis! Nehmen Sie bitte Platz! Gehen wir jetzt!

Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ Dativ, Genitiv	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn. Er gibt seinem Freund die Hand. Die Tür des Zimmers führt in den Garten.
Logikai viszonyok	<i>alárendelések</i>	<i>Kausalsatz</i> <i>Objektsatz</i> <i>Temporalsatz</i>	<i>Wir sind müde, weil wir heute sehr viel gelernt haben.</i> <i>Ich weiß (nicht) dass (ob) dir das schon klar ist.</i> <i>Als ich jung war,....</i> <i>Immer wenn ich hier bin, gehe ich ins Schwimmbad.</i>
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und/oder/aber/denn das ich, mich, mein, mir, dir dieser man
Függő beszéd	<i>jelen időben</i>		<i>Sie sagte, dass sie heute ins Kino geht.</i>

Kommunikációs eszközök B1	
1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung...
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutakozás, bemutatás	Ich heiße Martin. <i>Ich möchte Ihnen Herrn Schulze vorstellen.</i>
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir? Was fehlt dir? Ich habe Halsschmerzen.

Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten. Gute Besserung! <i>Ich gratuliere Ihnen zum Geburtstag! Danke, sehr nett von Ihnen.</i>
Személyes levélben megszólítás, elköszönés	Lieber Karl! herzlichst Deine..., viele Grüsse
<i>Együttérzés és arra reagálás</i>	<i>Mein Beileid. Danke.</i>

2. Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Hála	<i>Wir sind Ihnen sehr dankbar dafür, dass Sie uns geholfen haben.</i>
Sajnálkozás	Es tut mir Leid!
Öröm	Ich freue mich, dass.../ Toll! <i>Es freut mich, dass...</i>
Elégedettség, elégedetlenség	Es ist prima, dass.. Schade, dass...
Csodálkozás	Oh, das ist aber schön! <i>Das kann doch nicht wahr sein!</i>
Remény	Ich hoffe, du kannst kommen!
Félelem	<i>Ich habe Angst, dass er es vergessen hat.</i>
Bánat	Schade, dass...
Bosszúság	Das ist aber schlimm!
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja. Meiner Meinung nach ist die Aufgabe zu schwer. <i>Sind Sie damit einverstanden, dass?</i>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht! <i>Er ist anderer Meinung, das weiß ich!</i>
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll! Das gefällt mir.
Ellenvetés és visszautasítása	<i>Sie haben Recht, aber...</i> <i>Sie mögen Recht haben aber trotz dem....</i>
Akarat, kívánság, képesség	Ich will..., Ich will das nicht. Ich möchte..., Ich möchte nach Hause gehen. Ich kann..., Ich kann jetzt mitgehen. Ich soll pünktlich zu Hause sein.
Ígéret	Ich mache das schon!

Szándék, terv	Ich will / werde schnell abwaschen.
Dicséret, kritika, szemrehányás	Toll! Echt! Blödsinn! <i>Konntest du wirklich nicht früher kommen?!</i>
4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder. Meine Mutter ist schön.
események leírása	Zuerst erreichten wir den Berg, dann sind wir hochgestiegen, und zum Schluss haben wir die Burg besichtigt.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12. Können Sie mir bitte sagen...?
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht kein, doch Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
Bizonyosság, bizonytalanság	Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht.
Emlékezés, nem emlékezés	<i>Ich erinnere mich (nicht) daran, dass (ob).....</i>
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte! Gibst du mir ein Buch, bitte?
Tiltás, felszólítás	Öffne die Tür, bitte! Kommt spielen!
Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne! Können wir gehen?
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
Reklamálás	<i>Entschuldigung ich habe ein Problem</i>
Tanácskérés és adás, ajánlattétel	<i>Was sagst du dazu? Ich schlage dir vor,...</i>
Segítség felajánlása, elfogadása	<i>Kann ich Ihnen helfen? Danke, ich schaffe es schon.</i>
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	

Visszakérdezés, ismétléskérés	Wie bitte? Können Sie es wiederholen, bitte? Sag es noch einmal!
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.
Felkérés lassúbb, hangosabb beszédre	Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?
<i>Beszélgetési szándék jelzése, félbeszakítás, lezárás</i>	<i>Dabei fällt mir ein, Darf ich hier hinzufügen.....</i>
<i>Megerősítés</i>	<i>Ja, aber natürlich. Völlig recht.</i>
<i>Körülírás, példa megnevezése</i>	<i>Das ist also ein Gegenstand, der</i>

Fogalomkörök B1			
Cselekvés, történes, létezés kifejezése			
	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel Trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	múltidejűség,	Präteritum Perfekt	Er machte einen Fehler. Ich ging in die Schule.. Ich habe ein Eis gegessen.
	jövőidejűség	Futur	Ich werde dieses Jahr nach Spanien fahren.
		sich-Verben	Ich freue mich.
	személytelenség	es	Es ist warm. Es schneit.
	<i>műveltetés</i>	<i>Lassen (Präsens, Präteritum)</i>	<i>Wir lassen / ließen unsere Nähmaschine reparieren.</i>
	<i>Szenvedő szerkezet</i>	<i>Präsens</i>	<i>Sie werden am Flughafen abgeholt.</i>

Birtoklás kifejezése			
		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
		gehören + D.	Dieses Fahrrad gehört mir.
		von, -s	Peters Vater besucht uns heute. Wessen Vater? Der Vater von Peter!
Térbeli viszonyok			
	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
		in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch. Er steht neben dem Bett.
		Präpositionen mit dem Akkusativ	Kommen Sie die Strasse entlang!
		Präpositionen mit dem Dativ	Die Zeitschriften sind bei meiner Freundin.
Időbeli viszonyok			
	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal monatlich, wöchentlich	Ich spiele oft mit Peter. Ich mache Gymnastik zweimal am Tag. Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.
	időpont	in, um, am, wann? jeder, dieser, voriger gegen	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fuhren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.

	időtartam	Wie lange? von ... bis seit	Ich war von 5 bis 6 in der Konditorei. Seit vier Jahren wohne ich in dieser Stadt.
Mennyiségi viszonyok			
	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts viele, wenige	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. Viele meinen, es stimmt nicht!
	sorszámok	erst, viert	Der vierte auf dem Foto bin ich.
Minőségi viszonyok			
		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
		Was für ein? Welcher? (Adjektivdeklinatión)	Das ist eine leichte Aufgabe. Ich finde den roten Rock modisch
	hasonlítás	so..., wie als	Er ist nicht so groß, wie mein Bruder. Dieses Auto fährt schneller als ein Mercedes.
	<i>Főnévként használt melléknév</i>	Wer?	<i>Der Bekannte, ein Bekannter, der Verwandte, ein Verwandter</i>
Modalitás		möchte können, wollen mögen, dürfen	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause. Ich mag nicht singen und ich kann auch nicht. Der Kranke darf noch nicht aufstehen.

		<i>Modalverben im Präteritum</i>	<i>Er konnte nicht schwimmen. Der Kranke durfte nicht aufstehen.</i>
		<i>Brauchen + zu + Inf.</i>	<i>Heute brauchst du nicht mitzukommen.</i>
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis! Nehmen Sie bitte Platz! Gehen wir jetzt4
Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ Dativ, Genitiv	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn. Er gibt seinem Freund die Hand. Die Tür des Zimmers führt in den Garten.
Logikai viszonyok	alárendelések	Kausalsatz Objektsatz <i>Subjektsatz</i> Temporalsatz <i>Finalsatz</i> <i>(um+zu+Infinitiv)</i>	Wir sind müde, weil wir heute sehr viel gelernt haben. Ich weiß (nicht) dass (ob) dir das schon klar ist. <i>Es ist schön, hier zu sein.</i> Als ich jung war, konnte ich noch viel mehr Eis essen. Immer wenn ich hier bin, gehe ich ins Schwimmbad. <i>Ich bin ins Kino gekommen, um den neuen Film anzuschauen.</i>
	<i>feltételeesség</i>	<i>Konditionalsatz</i> <i>(Indikativ) Präsens</i> <i>Konditionalsatz mit</i> <i>„würde“</i> <i>Wäre, hätte</i>	<i>Wenn wir Zeit haben, putzen wir die Fenster.</i> <i>Was würden Sie tun, wenn sie eine Million hätten?</i>

Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und/oder/aber/denn das ich, mich, mein, mir, dir dieser, man <i>derselbe, dieselbe, dasselbe,</i>
Függő beszéd	jelen időben		Sie sagte, daß sie heute keine Zeit hat.

HELYI TANTEV OSZTÁLYFŐNÖKI

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

Célok, feladatok

A középiskola általános célja, hogy érvényesítse a humánus értékeket, közvetítse az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeit, testi és lelki egészségre törekvő, az emberi kapcsolatokban igényes felnőtteket, demokratikus elveket követő állampolgárokat neveljen, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

A gimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel tanulóit arra, hogy a tudás - az állandó értékek mellett - mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknál az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozódási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát a középiskola azzal támogatja, hogy felkészíti tanulóit a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazni képes tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez elengedhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A középiskola feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, továbbépítésére, integrálására.

Fejlesztési területek - nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismer közösségi egyezségeket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Érti az etikai elvek, a normák és a törvények kapcsolódását. Képes értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat értékkonfliktusok kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló képes elhelyezni a magyarság kultúráját európai kontextusban. Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosan benne munkásságuk (egyetemes) jelentősége. Ismeri a magyar, illetve magyar származású Nobel-díjasokat, munkásságuk legkiemelkedőbb eredményeit. Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben. Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról, ismer ilyen témájú folklór- és műalkotásokat. Képes felidézni népi kultúránk néhány jelentős elemét, jellemzőjét. Értékeli a helytörténeti ismeretek fontosságát, ismeri lakóhelye és iskolája helytörténetének, kulturális és természeti örökségének főbb értékeit. Ismeri a nemzeti és nemzetiségi kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait. Tájékozottakhoz kötve is ismer hungarikumokat. A hagyományos (népi) életmód, szokások megismerésén keresztül értékeli ezek fenntarthatósággal kapcsolatos szerepét. Felismeri az egyetemes emberi örökség és az európai kultúra kiemelkedő eredményeit, az ennek megőrzésén munkálkodó szervezeteket, a nemzetközi összefogás jelentőségét.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Érti a demokrácia alapvető működését és az állampolgári aktivitás lényegét és jelentőségét, ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét, képes az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyével kapcsolatban érvelni. Ismer a demokratikus jogok fenntartásáért küzdő szervezeteket, és tud példát hozni az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységére. Gyakorolja jogait és kötelességeit szűkebb környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a jó együttműködésre az együttélésben. Képes a helyi közösségekkel való együttműködésre, ismeri a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit.

Érzékennyé válik a helyi közösségek és tágabb társadalom problémái iránt, és ismeri beavatkozási lehetőségeit ezek megoldáskeresési folyamataiba. Tisztában van azzal, hogy a sikeres társadalmi működéshez elengedhetetlen, hogy az abban együtt élő egyének és csoportok egymás jogait és sajátosságait tiszteletben tartva kompromisszumokat keresve, békére törekedve éljenek és működjenek együtt. Ez a demokrácia alapvető célja is. Tisztában van a civil társadalmi aktivitás értékével, jelentőségével.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló képes különbséget tenni az ideális és a reális énkép között és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagáról alkotott képet. Tudatosítja, hogy az önismeret természetes szükségleteink közé tartozik, és próbál ismeretet szerezni arról, milyen eszközök állnak rendelkezésünkre, hogy megismerjük, megmagyarázzuk önmagunkat. A tanuló tisztában van azzal, hogyan aknázhatja ki saját erőforrásait a mindennapi életben, és hogyan létesíthet, tarthat fenn kiegyensúlyozott társas kapcsolatokat. Rendelkezik a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához megfelelő ismeretekkel, készségekkel, empátiával; ez jellemzi a tőle különböző embertársaival való kapcsolatát is. Érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben.

A családi életre nevelés

A tanuló tisztában van azzal, hogy az ember magatartását szocializációja, társas környezete hogyan befolyásolja. Tudatosan készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos rendszerezésére, rangsorolására, megismeri a takarékoság-takarékoskodás alapvető technikáit. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. A tanuló értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényévé válik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéné. Képes egészséges étrend összeállítására,

ismeri a mennyiségi és minőségi éhezés, valamint az elhízás kockázatait. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Képes stresszoldó módszereket alkalmazni, választani. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros, szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, tudatosan tartózkodik ezektől. Ismeri a rizikófaktor fogalmát, képes értelmezni erre vonatkozó információkat. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Tud a gyász szakaszairól és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákról, ismeri a hospice-szolgáltatás fogalmát. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó betegtájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a betegjogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, ismeri ezek alapvető hatásmechanizmusát, tud példákat sorolni védőoltásokra.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló felismeri, ha szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten kötelességének érzi a segítségnyújtást és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érti a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés különbözőségeit, képes az ezzel kapcsolatos különböző szakpolitikák, törekvések és folyamatok egyes hatásainak megértésére. Konkrét példákon keresztül érti, hogyan függ össze a fenntarthatóság három vetülete (a gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóság) a globális problémákkal. Érti, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát, és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Képes fokozatosan megérteni és értelmezni egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. A tanulóban felelősség ébred abban, hogy saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Érti a hagyományok szerepét a harmonikus és fenntartható életvitel megalapozásában. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Ismeri egyes hazai és nemzetközi szervezetek, intézmények fenntarthatósággal kapcsolatos munkáját.

Pályaorientáció

Tudatosul a tanulóban, hogy élete során többször pályamódosításra kerülhet sor, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek. Reális ismeretekkel rendelkezik saját képességeiről,

adottságairól tervezett szakmájával, hivatásával összefüggésben, továbbá munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló rendelkezik ismeretekkel az euroövezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életében. Törekszik arra, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitelben elégítse ki. Felismeri, hogy az egyén életútját a külső tényezők, hatások is nagymértékben befolyásolják, alakítják, melyek végig jelen vannak az emberi élet során. Érti a gazdasági folyamatok összefüggéseit különböző globális problémákkal is. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására.

A tanulás tanítása

A tanuló megtanul jegyzetelni, rendszeresen használja az önálló, áttekinthető, lényegkiemelő jegyzetelési technikát hallott vagy olvasott szöveg alapján. Tisztában van azzal, hogy a jegyzetelés alkotás, hogy a gondolkodás által a meglévő ismeretekből egy új gondolatot hozhat létre. Ismer különböző modalitásokra építő tanulást segítő technikákat. Képes saját tanulási stílusának, erősségeinek és gyengeségeinek megfelelő tanulási stratégiák kialakításával önálló tanulásra. A tanuló ismeri az időmenedzsment jelentőségét, alkalmaz ezt segítő technikákat. Képes a különböző információkat különböző formában feldolgozni és rendszerezni, használ tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. A tanulás folyamatában gyakorolja a szóbeli, az írásbeli és a képi kifejezés különböző formáit. A tanuló tud különböző természeti és társadalmi jelenségeket megkülönböztetni, összehasonlítani; alkalmazza a különböző tantárgyakban szerzett ismereteit ezek értelmezésében.

9. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Szervezési feladatok, szabad témakör		7
Önismeret és társas kapcsolatok		5
Testi és lelki egészség		11
Családi életre nevelés		3
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés		7
Tanulás tanulása		2
Fenntarthatóság, környezettudatosság		1
Óraszám összesen	36	36
10. évfolyam		
Szervezési feladatok, szabad témakör		7
Önismeret és társas kapcsolatok, konfliktuskezelés		8
Testi és lelki egészség		14
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés		5
Tanulás tanulása, pályorientáció		2
Óraszám összesen	36	36
11. évfolyam		
Szervezési feladatok, szabad témakör		8
Testi és lelki egészség		16
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés		5

Pályaorientáció, továbbtanulás		4
Állampolgárságra, demokráciára nevelés		3
Óraszám összesen	36	36
12. évfolyam		
Szervezési feladatok, szabad témakör		4
Testi és lelki egészség		9
Önismeret és társas kapcsolatok		3
Pályaorientáció, továbbtanulás		12
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés		4
Óraszám összesen	32	32

Fejlesztési területek és tantárgyak kapcsolódása az osztályfőnöki órákhoz

<i>Erkölcsei nevelés:</i>	Erkölcstan, humán tárgyak, biológia, természeti ismeret.
<i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés:</i>	Történelem és állampolgári nevelés, magyar irodalom, művészetek, iskolai ünnepek, megemlékezések, erkölcsstan.
<i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés:</i>	Történelem és állampolgári nevelés, erkölcsstan.
<i>Önismeret, társas kultúra:</i>	Erkölcstan, természeti ismeret, magyar irodalom, magyar nyelv, biológia, testnevelés.
<i>Családi életre nevelés:</i>	Erkölcstan, természeti ismeret, magyar irodalom, biológia, környezeti nevelés, egészségnapok.
<i>Testi és lelki egészségre nevelés:</i>	Erkölcstan, természeti ismeret, biológia, testnevelés, magyar irodalom, művészetek, környezeti nevelés, egészségnapok.
<i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség:</i>	Erkölcstan

<i>Fenntarthatóság, környezettudatosság:</i>	Erkölcstan, természeti ismeret, biológia, földrajz, egészségnapok.
<i>Pályaorientáció:</i>	Mindegyik tantárgy.
<i>Gazdasági és pénzügyi ismeretek:</i>	Erkölcstan, történelem és állampolgári nevelés, matematika.
<i>Tanulás tanítása:</i>	Mindegyik tantárgynál megjelenik.

évfolyam

Tematikai egység	1. Szervezési feladatok	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az iskola szabályrendszerének ismerete. Iskolai ünnepélyek, hagyományok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az értékelés, önértékelés fejlesztése. A szabálykövetés fontosságának felismertetése. A hagyományok tisztelete és továbbvitele igényének kialakítása. Az osztály, mint közösség kommunikációs és együttműködési képességének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok</p> <p>Együttműködési képesség fejlesztése. Az osztálydemokrácia alapjainak megteremtése, a cselekvő állampolgári magatartás alakítása, a közügyekben való részvétel. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának támogatása</p> <p>Közösségalkotás, közösségformálás. Egymás megismerése élményeken keresztül: pl. nyári élmények, szünidők tervezése.</p> <p>Iskola bemutatása, szabályai</p> <p>Házirend</p> <p>Tűzrendészet, balesetvédelem, vagyonvédelem</p> <p>A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése</p> <p>Hagyományok, szakkörök, diákélet, iskolaélet</p> <p>Az iskola hagyományainak megismerése</p> <p>Értékelés – Önértékelés</p> <p>A félévi és év végi munka értékelése. Közösségi munka értékelése.</p> <p>Az elsajátított tudást és készségeket tudja az énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját.</p>		<p><i>Erkölcstan:</i></p> <p>szabálykövetés, szabálytudat, törvény, előírás</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	rend, szabály, szabálykövetés, törvény, előírás, hagyomány, érték, értékelés, önértékelés
------------------------------------	---

Tematikai egység	2. Önismeret és társas kapcsolatok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Énkép, önismeret, társas kapcsolatok, kapcsolati rendszerek, szabályok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztály, mint közösség. A barátság, családi kapcsolatok fogalmának értelmezése. Magunkról való tudás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A tanulók helye az osztályban, mint közösségben</p> <p>Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra.</p> <p>Változások az elmúlt években: külső és belső tulajdonságok</p> <p>Reális énkép és önismeret fejlesztése. A pozitív énkép erősítése, a negatív énkép alakítása pozitív irányba.</p> <p>Ki vagyok én?</p> <p>Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését.</p> <p>Az önismeret fejlesztése.</p> <p>Testbeszéd, beszélnek a testrészeink.</p> <p>Kommunikáció az osztályközösségben.</p> <p>Társismeret: Milyennek látok másokat? Mások hogyan látnak engem?</p> <p>A szociális érzékenység fejlesztése, a másság elfogadása. Az együttélés szabályrendszere.</p> <p>A felnőttek és én</p> <p>Példamutató felnőttek szerepe a tanulók erkölcsi nevelésében, fejlődésében.</p>		<p><i>Drámapedagógia</i></p> <p>Kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok</p> <p><i>Magyar nyelv:</i></p> <p>A testbeszéd értelmezés</p> <p><i>Irodalom:</i></p> <p>Irodalmi alkotások a felnőtt-gyerekek kapcsolat bemutatására</p> <p><i>Erkölcstan:</i></p> <p>a másság elfogadása</p>

A szülők szerepe a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énkép, önismeret, társas kapcsolatok, közösség

Tematikai egység	3. Testi és lelki egészség	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Egészséges ételek, személyes higiénia	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók felkészítése az egészségük megőrzésére, A serdülőkorral együtt járó változások higiénias kezelésére való felkészítés Egészséges ételek	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az egészséges táplálkozás jelentősége az egészség megőrzésében. Korszerű étkezési eljárások ismerete. Hibás táplálkozási szokások, divatok elutasítása. Egészséges heti étrend összeállítása, ételsor tervezése. Táplálkozástörténet, táplálkozási piramis.</p> <p>Az AIDS világnapja.</p> <p>Személyes higiénia fontossága, szájápolás, fogápolás, szűrés fontossága. Szerelem és szexualitás, párválasztás. A serdülőkor testi, lelki, pszicho-szexuális változásai. Káros szenvedélyek elutasítása</p>		<p><i>Biológia:</i> az emberi szervezet működése, káros szenvedélyek hatásai</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egészséges életmód, étrend, táplálkozási piramis, mozgás, serdülőkor, hormonális változások, káros szenvedélyek	

Tematikai egység	4. Családi életre nevelés	Órakeret 3 óra
-------------------------	----------------------------------	---------------------------

Előzetes tudás	Családformák, családi kötelek
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Családi élet és kapcsolatok
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A család jelentősége a fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában.</p> <p>Harmonikus családi minták közvetítése.</p> <p>A család, mint közösség</p> <p>A fiatalok helye és szerepe a családban</p> <p>Saját családban megélt tapasztalat és más családok (pl. rokonok, ismerősök, barátok) megfigyelése, filmek, irodalmi művek alapján kialakult saját elképzelés, vélemény; korábbi tanévek során családórán tanultak.</p> <p>A család értékének hangsúlyozása.</p> <p>Pozitív attitűd kialakítása és/vagy megerősítése a család intézménye iránt.</p> <p>A diákok megismertetése a párválasztás szociológiai vonatkozásaival (háttér, végzettség, vagyoni helyzet, nemzetiség, vallás, szokások stb.), illetve ehhez kapcsolódóan a családon belüli szerepek, feladatok, felelősség, döntési jog, javak elosztása, a kölcsönösség alakulása fogalmainak megismerése.</p>	<p><i>Etika:</i></p> <p>Közösségek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, boldogság, testi-lelki egészség, élet tisztelete, harmonikus családi minta, emberi méltóság.

Tematikai egység	5. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Ünnepek, hagyományok, jeles napok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ünnepek, hagyományok ismerete, fontossága a mindennapi életben	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben.</p> <p>Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról.</p> <p>Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét, tisztában van a helytörténeti események főbb állomásaival.</p> <p>Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.</p>		<p><i>Történelem:</i></p> <p>Nemzeti ünnepek történelmi hátterének ismerete</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyományörzés, jeles napok, kulturális örökség	

Tematikai egység	6. Tanulás tanulása	Órakeret
		2 óra
Előzetes tudás	Különböző tanulási módszerek ismerete. Szövegértő-, szövegalkotó képesség. Együttműködési képesség páros vagy csoportmunkában. Saját tanulási szokások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jegyzetelési technikák megismerése. Szövegértő-, szövegalkotó képesség fejlesztése. Kérdéskultúra aktiválása, fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző tanulási módszerek megismerése az eredményes tanulás érdekében</p> <p>Szövegértés és logikus gondolkodást elősegítő módszerek megismertetése</p> <p>Hagyományos és új információhordozók alkalmazása a tanulásban</p> <p>Az információforrások kritikus használatának gyakorlása.</p> <p>Az alkalmazott szövegen keresztül médiatudatos magatartás alakítása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Internet etikus használata</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegértés, szövegalkotás, vázlat, gondolati térkép, jegyzet	

Tematikai egység	7. Fenntarthatóság, környezettudatosság	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Környezet és környezetvédelem	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Környezettudatos magatartás alakítása. A szelektív hulladékgyűjtés fontossága. A környezet ismerete és szeretete. A fenntarthatóság fogalmának ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A környezettudatos magatartás</p> <p>A tanulók figyelmének felhívása az életformák gazdag változatosságára a természetben és a kultúrában. Az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.</p> <p>Ismeretterjesztő szöveg a szelektív hulladékgyűjtésről</p>		<p><i>Biológia:</i></p> <p>az életformák, élő szervezetek működése</p> <p><i>Földrajz:</i></p>

<p>Cél, hogy a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára.</p> <p>Törekedni kell arra, hogy a tanulók ismerjék meg azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük természeti és társadalmi értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.</p> <p>Megújuló energia-források ismerete.</p>	<p>Környezetvédelem, tájvédelem, gazdasági ismeretek</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Környezettudatos magatartás. Szelektív hulladékgyűjtés. Fenntarthatóság. Megújuló energiaforrások.</p>

évfolyam

<p>Tematikai egység</p>	<p>1. Szervezési feladatok</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az iskola szabályrendszerének ismerete. Iskolai ünnepélyek, hagyományok ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az értékelés, önértékelés fejlesztése. A szabálykövetés fontosságának felismertetése. A hagyományok tisztelete és továbbvitele igényének kialakítása. Az osztály, mint közösség kommunikációs és együttműködési képességének fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok</p> <p>Az osztálydemokrácia alapjainak megteremtése, a cselekvő állampolgári magatartás alakítása, a közügyekben való részvétel. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának támogatása</p> <p>Közösségalakítás, közösségformálás.</p> <p>A legfontosabb új információk közlése.</p>		<p><i>Erkölcstan:</i> szabálykövetés, szabálytudat, törvény, előírás</p>

<p>Házirend</p> <p>Tűzrendészet, balesetvédelem, vagyonvédelem</p> <p>A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése</p> <p>Hagyományok, szakkörök, diákélet, iskolaélet</p> <p>Értékelés – Önértékelés</p> <p>A félévi és év végi munka értékelése. Közösségi munka értékelése.</p> <p>Az elsajátított tudást és készségeket tudja az énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>rend, szabály, szabálykövetés, törvény, előírás, hagyomány, érték, értékelés, önértékelés</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>2. Önismeret és társas kapcsolatok</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Énkép, önismeret, stressz, konfliktuskezelés</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Magunkról való tudás, szorongás, stressz kezelési módjai, az agresszió kezelése</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Reális énkép és önismeret fejlesztése. A pozitív énkép erősítése, a negatív énkép alakítása pozitív irányba.</p> <p>Ki vagyok én?</p> <p>Mi az igazság az énképünkről?</p>		

<p>Az önismeret fejlesztése.</p> <p>A szorongás és félelmek oldására szolgáló technikák megismerése, a konfliktusok helyes kezelésének módjai.</p> <p>Megoldási lehetőségek, elhatározás, kitartás. A konfliktus megoldásának lépései. Az érzelmek kezelése. A saját és a másik fél véleményének, szükségleteinek figyelembe vétele. Tolerancia.</p> <p>Hatékony konfrontáció. Kezeletlen konfliktusok következménye.</p> <p>Agresszív viselkedésformák elkerülésének módjai.</p> <p>A tanult készségek minél hatékonyabb alkalmazása a kapcsolatok megtartása és/vagy megerősítése érdekében.</p>	<p><i>Drámapedagógia</i></p> <p>Konfliktuskezelés, agressziókezelés, szituációk, helyzetgyakorlatok</p> <p><i>Magyar nyelv:</i></p> <p>A testbeszéd értelmezése</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>énkép, önismeret, társas kapcsolatok, közösség, konfliktus- és agressziókezelés</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>3. Testi és lelki egészség</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egészséges életmód, napirend, balesetek, szexuális úton terjedő betegségek</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanulók felkészítése az egészségük megőrzésére, Egészséges életmód tudatosítása, fogamzásgátlás fontossága</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az egészséges táplálkozás jelentősége az egészség megőrzésében.</p> <p>Korszerű étkezési eljárások ismerete.</p> <p>Hibás táplálkozási szokások, divatok elutasítása.</p> <p>Egészséges heti étrend összeállítása, ételsor tervezése.</p> <p>Szerelem és szexualitás, párválasztás.</p> <p>A serdülőkor testi, lelki, pszicho-szexuális változásai.</p> <p>Az AIDS világnapja.</p>		<p><i>Biológia:</i></p> <p>az emberi szervezet működése, betegségek kialakulása, káros szenvedélyek hatásai</p>

<p>A szexuális úton terjedő betegségek ismerete, kialakulása, következményei</p> <p>A helyes fogamzásgátlásról ismeretek átadása, szakember meghívása.</p> <p>Személyes higiénia fontossága, helyes bőr- és hajápolás.</p> <p>Káros szenvedélyek elutasítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>egészséges életmód, hormonális változások, szexuális úton terjedő betegségek, fogamzásgátlás, káros szenvedélyek</p>

Tematikai egység	4. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Ünnepek, hagyományok, jeles napok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ünnepek, hagyományok ismerete, fontossága a mindennapi életben	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben.</p> <p>Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról.</p> <p>Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét, tisztában van a helytörténeti események főbb állomásaival.</p> <p>Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.</p>		<p><i>Történelem:</i></p> <p>Nemzeti ünnepek történelmi hátterének ismerete</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyományörzés, jeles napok, kulturális örökség	
Tematikai egység	5. Tanulás tanulása, pályaorientáció	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Különböző tanulási módszerek ismerete. Saját tanulási szokások.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jegyzetelési technikák megismerése. Szövegértő-, szövegalkotó képesség fejlesztése. Kérdéskultúra aktiválása, fejlesztése. Piacképes tudás fontossága.				
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th data-bbox="181 407 1105 516">Ismeretek/fejlesztési követelmények</th> <th data-bbox="1105 407 1440 516">Kapcsolódási pontok</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="181 516 1105 1398"> <p>Különböző tanulási módszerek megismerése az eredményes tanulás érdekében</p> <p>Szövegértés és logikus gondolkodást elősegítő módszerek megismertetése</p> <p>Hagyományos és új információhordozók alkalmazása a tanulásban</p> <p>Az információforrások kritikus használatának gyakorlása.</p> <p>Az alkalmazott szövegen keresztül médiatudatos magatartás alakítása.</p> <p>A társadalomban elfogadott piacképes tudás fontosságának hangsúlyozása. Az életen át tartó tanulás iránti igény kialakítása, a tudásra való törekvés fontosságának megbeszélése.</p> <p>Statisztikák bemutatása, értelmezése. Helyes pályaeorientációra irányítás.</p> </td> <td data-bbox="1105 516 1440 1398"> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Internet etikus használata</p> <p><i>Gazdasági ismeretek:</i></p> <p>Divatszakmák, piacképes tudás</p> </td> </tr> </tbody> </table>		Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	<p>Különböző tanulási módszerek megismerése az eredményes tanulás érdekében</p> <p>Szövegértés és logikus gondolkodást elősegítő módszerek megismertetése</p> <p>Hagyományos és új információhordozók alkalmazása a tanulásban</p> <p>Az információforrások kritikus használatának gyakorlása.</p> <p>Az alkalmazott szövegen keresztül médiatudatos magatartás alakítása.</p> <p>A társadalomban elfogadott piacképes tudás fontosságának hangsúlyozása. Az életen át tartó tanulás iránti igény kialakítása, a tudásra való törekvés fontosságának megbeszélése.</p> <p>Statisztikák bemutatása, értelmezése. Helyes pályaeorientációra irányítás.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Internet etikus használata</p> <p><i>Gazdasági ismeretek:</i></p> <p>Divatszakmák, piacképes tudás</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok				
<p>Különböző tanulási módszerek megismerése az eredményes tanulás érdekében</p> <p>Szövegértés és logikus gondolkodást elősegítő módszerek megismertetése</p> <p>Hagyományos és új információhordozók alkalmazása a tanulásban</p> <p>Az információforrások kritikus használatának gyakorlása.</p> <p>Az alkalmazott szövegen keresztül médiatudatos magatartás alakítása.</p> <p>A társadalomban elfogadott piacképes tudás fontosságának hangsúlyozása. Az életen át tartó tanulás iránti igény kialakítása, a tudásra való törekvés fontosságának megbeszélése.</p> <p>Statisztikák bemutatása, értelmezése. Helyes pályaeorientációra irányítás.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Internet etikus használata</p> <p><i>Gazdasági ismeretek:</i></p> <p>Divatszakmák, piacképes tudás</p>				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegértés, szövegalkotás, vázlat, gondolati térkép, jegyzet, piacképes tudás, életen át tartó tanulás				

évfolyam

Tematikai egység	1. Szervezési feladatok	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az iskola szabályrendszerének ismerete. Iskolai ünnepélyek, hagyományok ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az értékelés, önértékelés fejlesztése. A szabálykövetés fontossága. A hagyományok tisztelete és továbbvitele igényének kialakítása. Az osztály, mint közösség kommunikációs és együttműködési képességének fejlesztése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok</p> <p>Az osztálydemokrácia alapjainak megteremtése, a cselekvő állampolgári magatartás alakítása, a közügyekben való részvétel. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának támogatása</p> <p>Közösségalakítás, közösségformálás.</p> <p>A legfontosabb új információk közlése.</p> <p>Házirend</p> <p>Tűzrendészet, balesetvédelem, vagyonvédelem</p> <p>A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése</p> <p>Hagyományok, szakkörök, diákélet, iskolaélet</p> <p>Értékelés – Önértékelés</p> <p>A félévi és év végi munka értékelése. Közösségi munka értékelése.</p> <p>Az elsajátított tudást és készségeket tudja az énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i></p> <p>szabálykövetés, szabálytudat, törvény, előírás</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	rend, szabály, szabálykövetés, törvény, előírás, hagyomány, érték, értékelés, önértékelés

Tematikai egység	2. Testi és lelki egészség	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Egészséges életmód, egészséges környezet, betegségek, drog-prevenció	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészséges környezet kialakításának fontossága, betegségek kialakulása, drog-prevenció fontossága	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az egészséges életmód és az egészséges környezet kialakításának jelentősége a mindennapokban.</p> <p>A betegség fogalma, akut és krónikus betegségek bemutatása.</p> <p>Betegségmegelőző beállítódás erősödése.</p> <p>Az egészségmegőrzés jelenőségének felismerése.</p> <p>Az AIDS világnapja. Fertőző betegségek kialakulása, következményei.</p> <p>A szexuális úton terjedő betegségek ismerete, kialakulása, következményei.</p> <p>A tanulók körében hangsúlyozni a káros szenvedélyek, elsősorban a drogok használatának mellőzését.</p> <p>Adatok, információk gyűjtése, bemutatása a különböző betegségek és a drogok témakörében.</p>		<p><i>Biológia:</i></p> <p>az emberi szervezet működése,</p> <p>betegségek kialakulása,</p> <p>káros szenvedélyek hatásai</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	egészséges életmód, betegségek, fogamzásgátlás, káros szenvedélyek és következményei	

Tematikai egység	3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Ünnepek, hagyományok, jeles napok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ünnepek, hagyományok ismerete, fontossága a mindennapi életben	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben.</p> <p>Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról.</p> <p>Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét, tisztában van a helytörténeti események főbb állomásaival.</p> <p>Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.</p>		<p><i>Történelem:</i></p> <p>Nemzeti ünnepek történelmi hátterének ismerete</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyományőrzés, jeles napok, kulturális örökség	

Tematikai egység	4. Tanulás tanulása, pályaorientáció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Különböző tanulási módszerek ismerete. Saját tanulási szokások. Önismeret, önértékelés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jegyzetelési technikák megismerése. Szövegértő-, szövegalkotó képesség fejlesztése. Érettségi és felvételi információk ismertetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző tanulási módszerek megismerése az eredményes tanulás érdekében</p> <p>Szövegértés és logikus gondolkodást elősegítő módszerek megismertetése</p> <p>Hagyományos és új információhordozók alkalmazása a tanulásban.</p> <p>Az információforrások kritikus használatának gyakorlása.</p> <p>Az alkalmazott szövegen keresztül médiatudatos magatartás alakítása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken</p>

<p>A tanulók tájékoztatása a kétszintű érettségi vizsgákról, a pontszámítás módjairól. Felsőoktatási intézmények bemutatása, követelmények megismerése.</p> <p>Pályaválasztás elősegítése, önismereti kérdőívek kitöltése, elemzése.</p> <p>Különböző foglalkozások, szakmák, hiány-szakmák bemutatása.</p> <p>A tehetség területeinek megismerése, a saját képességek reális ismerete, annak felismerése, miben tud a tanuló kiemelkedőt nyújtani.</p>	<p><i>Informatika:</i> Internet etikus használata</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>szövegértés, szövegalkotás, vázlat, gondolati térkép, jegyzet, önismeret, tehetség, pályorientáció.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>5. Állampolgárságra, demokráciára nevelés</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Nemzeti hagyományok, az Európai Unió</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az Európai Unió országainak bemutatása, hagyományok, hétköznapiak</p>	

<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A tanulók megismertetése a demokratikus jogállam alapjaival, és azzal, hogy ők ennek az államnak felelősen cselekvő tagjai.</p> <p>Törvények, együttélési szabályok megismertetése.</p> <p>Az Európai Unió bemutatása, célrendszere, fontos feladatainak ismertetése és országunk helye ebben a közösségben.</p> <p>Az EU fontosabb szervezeteinek ismertetése, feladataik bemutatása.</p> <p>A tagállamok hagyományainak és mindennapjainak bemutatása.</p>	<p><i>Történelem:</i> Az EU szerepe, feladatai, szervezetei</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Európai Unió, szervezetek</p>

évfolyam

Tematikai egység	1. Szervezési feladatok	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az iskola szabályrendszerének ismerete. Iskolai ünnepélyek, hagyományok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az értékelés, önértékelés, önismeret fejlesztése. A szabálykövetés fontossága. A hagyományok tisztelete és továbbvitele igényének kialakítása. Felkészítés a pályaválasztásra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok</p> <p>Az osztálydemokrácia alapjainak megteremtése, a cselekvő állampolgári magatartás alakítása, a közügyekben való részvétel. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának támogatása</p> <p>Közösségalakítás, közösségformálás.</p> <p>A legfontosabb új információk közlése.</p> <p>Házirend</p> <p>Tűzrendészet, balesetvédelem, vagyonvédelem</p> <p>A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése</p> <p>Hagyományok, szakkörök, diákélet, iskolaélet.</p> <p>Értékelés – Önértékelés</p> <p>Önismeret, felkészülés a pályaválasztásra.</p> <p>A félévi és év végi munka értékelése. Közösségi munka értékelése.</p>		<p><i>Erkölcstan:</i></p> <p>szabálykövetés, szabálytudat, törvény, előírás</p>

<p>Az elsajátított tudást és készségeket tudja az énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>rend, szabály, szabálykövetés, törvény, előírás, hagyomány, érték, értékelés, önértékelés, pályaválasztás.</p>

Tematikai egység	2. Testi és lelki egészség	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Egészséges életmód, mozgás, betegségek, drog-prevenció	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Családtervezés, abortusz, drog-prevenció fontossága	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az egészséges életmód és az egészséges környezet kialakításának jelentősége a mindennapokban.</p> <p>Családtervezés: Korszerű tájékoztatás a felelősségteljes családtervezési módszerekről. Fogamzásgátlás.</p> <p>A párkapcsolatok fontosságának ismertetése.</p> <p>Betegségmegelőző beállítódás erősödése.</p> <p>Az egészségmegőrzés jelenőségének felismerése.</p> <p>Az AIDS világnapja. Fertőző betegségek kialakulása, következményei.</p> <p>A szexuális úton terjedő betegségek ismerete, kialakulása, következményei.</p> <p>A tanulók körében hangsúlyozni a káros szenvedélyek, elsősorban a drogok használatának mellőzését.</p> <p>Adatok, információk gyűjtése, bemutatása a különböző betegségek és a drogok témakörében.</p>		<p><i>Biológia:</i></p> <p>az emberi szervezet működése,</p> <p>betegségek kialakulása, káros szenvedélyek hatásai</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	egészséges életmód, betegségek, fogamzásgátlás, káros szenvedélyek és következményei, családtervezés.	

Tematikai egység	3. Önismeret és társas kapcsolatok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Énkép, önismeret, döntések	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magunkról való tudás, személyes hatékonyság növelése, döntési technikák elsajátítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Reális énkép és önismeret fejlesztése. A pozitív énkép erősítése, a negatív énkép alakítása pozitív irányba.</p> <p>Ki vagyok én?</p> <p>Mi az igazság az énképünkről?</p> <p>Az önismeret fejlesztése.</p> <p>A szorongás és félelmek oldására szolgáló technikák megismerése, a konfliktusok helyes kezelésének módjai.</p> <p>Megoldási lehetőségek, elhatározás, kitartás.</p> <p>A személyiség előnyeinek ismerete, az előnyök kihasználása a személyes hatékonyság növelésében a továbbtanulás és a munka területén.</p> <p>A tanult készségek minél hatékonyabb alkalmazása a kapcsolatok megtartása és/vagy megerősítése érdekében.</p> <p>Döntési technikák elsajátítása a minél jobb érvényesülés érdekében, megfelelő megoldások megtalálása a választatokon.</p>		<p><i>Drámapedagógia</i></p> <p>Önismereti kérdőívek, szituációk, helyzetgyakorlatok</p> <p><i>Magyar nyelv:</i></p> <p>A testbeszéd értelmezés</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énkép, önismeret, társas kapcsolatok, közösség, döntési technikák	

Tematikai egység	4. Tanulás tanulása, pályaorientáció	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Különböző tanulási módszerek alkalmazása. Saját tanulási szokások. Önismeret, önértékelés, pályaorientáció.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jegyzetelési technikák fejlesztése. Érettségi és felvételi információk ismertetése. Álláskeresési technikák. Piacképes tudás elsajátítása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Vágyak, álmok és tervek a jövőről. Milyen céljaim vannak az életben? Rövid- és hosszú távú célok. Kitartás.</p> <p>Különböző tanulási módszerek alkalmazása az eredményes tanulás érdekében</p> <p>Szövegértés és logikus gondolkodást elősegítő módszerek alkalmazása.</p> <p>A kétszintű érettségi vizsga feladattípusainak ismerete, gyakorló feladatok fontosságának hangsúlyozása.</p> <p>Hagyományos és új információhordozók alkalmazása a tanulásban.</p> <p>Az információforrások kritikus használatának gyakorlása.</p> <p>Az alkalmazott szövegen keresztül médiatudatos magatartás alakítása.</p> <p>A tanulók tájékoztatása a kétszintű érettségi vizsgákról, a pontszámítás módjairól. Felsőoktatási intézmények bemutatása, követelmények megismerése.</p> <p>Jelentkezés az érettségi vizsgára, szükséges dokumentumok ismerete.</p> <p>Pályaválasztás elősegítése, önismereti kérdőívek kitöltése, elemzése.</p> <p>Különböző foglalkozások, szakmák, hiány-szakmák bemutatása.</p> <p>A tehetség területeinek megismerése, a saját képességek reális ismerete, annak felismerése, miben tud a tanuló kiemelkedőt nyújtani.</p> <p>Álláskeresési technikák bemutatása. Önéletrajz írása.</p> <p>Piacképes tudás elsajátításának fontossága.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Internet etikus használata, információk keresése</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegértés, szövegalkotás, vázlat, gondolati térkép, jegyzet, önismeret, tehetség, pályaorientáció.
------------------------------------	--

Tematikai egység	5. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ünnepek, hagyományok, jeles napok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ünnepek, hagyományok ismerete, fontossága a mindennapi életben	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben.</p> <p>Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról.</p> <p>Ismeri lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét, tisztában van a helytörténeti események főbb állomásaival.</p> <p>Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait.</p>	<p><i>Történelem:</i></p> <p>Nemzeti ünnepek történelmi háttérének ismerete</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyományörzés, jeles napok, kulturális örökség

A Református hit- és erkölcsstan tantárgy helyi tanterve (9-12. ÉVFOLYAM)

KÓD: GYÜL05

Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium

5800, Mezőkovácsháza, Sármezey Endre utca 63.

Állami gimnázium

Jellege: GIMNÁZIUM

A tantárgy órakerete: (36, ill. 32 oktatási hét)

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret (alapmodulok)</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret (kiegészítő modulokkal)</i>
9.	1	36	33	3
10.	1	36	35	1
11.	1	36	20	16
12.	1	32	32	0

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az állami gimnázium/ középiskola tanulói több felekezethez tartozhatnak. A református hit- és erkölcsstan tantárgy fakultatív módon kerül megtartásra. Lehetőség szerint évfolyamonkénti csoportbontásban. Minden tanuló a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a református hit- és erkölcsstan hittancsoportban.

A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében egyes tanévekben, az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).

Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

A 12. évfolyamon az érettségi időpontja miatt rövidebb a tanév, így ott 36 óra helyett 32 tanóra tervezése történik.

Az MRE hit- és erkölcsstan kerettanterve a középiskolai korosztály számára moduláris tervezéssel dolgozik.

Ez a református egyházközség gyakorlatában azt jelenti, hogy az alapmodulok helye (melyik évfolyamon melyiket tanulják) a helyi pedagógiai programban rögzített a képzés során. Amelyik évfolyamon lehetőség van rá, kiegészítő modult választhat az egyházközség. Ahol csak minimális kiegészítő órakeret marad, az egyénileg, szabadon betervezhető.

Az egyházközség a kiegészítő modulokat az alábbi eljárásrend szerint választja ki: Az illetékes egyházközség hittanoktatói munkaközössége minden év január 31-ig összeállítja a következő tanévre az egyes évfolyamokra tervezett kiegészítő modulok megnevezését és óraszámát. Az áttekintő

táblázatokhoz csatolható az egyes tematikai egységek tematikáját. Az elkészült táblázatokat az egyházköztség lelkipásztora minden év február 28-ig véleményezheti.

A kiegészítő modulok cseréje nem igényli az MRE katechetikai törvénye (2007. évi II. törvény)

2. § (5) bekezdésében előírt támogató szakvélemény kérelmezését.

Az alapmodulok évfolyamok közötti átrendezése esetén, vagy helyi modul kialakítása esetén az MRE katechetikai törvénye (2007. évi II. törvény) 2. § (5) bekezdésében előírt támogató szakvéleményt újra kérelmezni kell.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

A helyi tanterv a 2011. évi CXC tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. §

(3) - (5) bek. alapján készült.

A helyi tanterv áttekintő oldala

táblázat

Alapmodulok helve 9-12. évfolyamon

Mivel az intézmény 11. évfolyamban a kötelezően előírt etika, heti 1 órás tantárgy követelményeit is beleépítette a hit- és erkölcsstan tananyagba, ezért 11. évfolyamra az alapmodulok mellett kizárólag ezen az évfolyamon megjelennek a választott kiegészítő modulok is, melyek az Nat-ban szereplő etika tantárgy anyagát is magában foglalják.

(Az óraszámok egész évre tervezett órákat jelentenek.)

9. évfolyam			10. évfolyam			11. évfolyam		
Alapmodul	kerettante rvi minimum óraszám	Helyi tervezé sű plusz órák	Alapmodul	kerettante rvi minimum óraszám	Helyi tervezé sű plusz órák	Alapmodul	kerettante rvi minimum óraszám	Helyi tervezé sű plusz órák
Kohéziós	15	0	Bibliaismere t- Újszövetség	20		Rövidített egyháztörtén et alapmodul	18	2
Bibliaismere t- Ószövetség	18	0	Etikai alapkérdések	15	0	Az ifjúkor etikai kérdései	16	0
Alapmodulok óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)	összes	33	Alapmodulok óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)	összes	35	Alapmodulok óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)	összes	20
Kiegészítő modulokra tervezhető vagy szabad felhasználású órakeret		3	Kiegészítő modulokra tervezhető vagy szabad felhasználású órakeret		1	Kiegészítő modulokra tervezhető órakeret		16

Tantárgyi bevezető

A hit- és erkölcstan tantárgy célrendszere és feladatai

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a fiatalok számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti

annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többre, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése

	és bátorságának a megtapasztalása	
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;

Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);

Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;

Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcsstanak egyszerre vannak tantárgy pedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.

A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.

A hit- és erkölcsstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.

A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.

Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.

Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő fel, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.

A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.

A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.

Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.

A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.

A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanterv felépítése során a moduláris tananyag rendezési elvét követi, annak szabályai szerint épül fel. Ennek megfelelően a tanterv dinamikus és önfejlesztő programcsomag, ahol minden modul alapstruktúrája ugyanaz, bár felhasználási szintje szerint három típusba sorolható:

alapmodul,

kiegészítő modul,

helyi modul.

Az egyes modulok tematikus egységek, ahol a tananyagok a téma belső, logikai vonala alapján kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes modulok éves szintű tervezése, összeválogatása az adott csoport sajátosságait, lehetőségeit és igényeit figyelembe véve a hit- és erkölcsoktató feladata és lehetősége, a már meglévő modulok alapján. 3 típusú modullal dolgozik a hit- és erkölcsoktató.

Az alapmodul: a választott téma / érintett diszciplína pedagógiai szempontból felépített áttekintését is adja. Olyan alapegységeket tartalmaz, melyek segítségével garantálható, hogy a vizsgázó képes megfelelni a középszintű érettségi vizsga követelményeinek. A cél tehát ezeknél az, hogy minden egyházi középfokú oktatási intézmény számára a hittan középfokú érettségi minimumát megadják. Az alapmodulok elvégzése az adott képzési ciklus során kötelező. Ezeknek az előzetes tervezése és helyének rögzítése található a helyi tantervben.

A kiegészítő modul: önállóan létező tematikai egységeket tartalmaz. Ezeket a vallástanár a teljes képzés időszakára vonatkozóan a helyi tervezés során maga válogatja össze (az RPI által kidolgozott és a Magyarországi Református Egyház illetékes fórumai által jóváhagyott tanegységek közül) a helyi lehetőségeknek és igényeknek megfelelően, a tanulócsoportok sajátosságainak ismeretében. Ezeknél a moduloknál cél az, hogy egy-egy területen alaposabban elmélyülhessenek a diákok. A lehetőségekhez mérten, ezekhez tanórán kívüli programokat is kapcsolhat, ahol lehetőség nyílik együttműködésre az MRE egyházközségeivel, szervezeteivel és programjaival.

Az alapmodulok helye jelen helyi tantervben rögzített a 4 év során, melyekhez minden év január 31-ig elkészíti a hit- és erkölcstan oktató a következő tanévre tervezett kiegészítő modulok tervezését

A kiegészítő modulok választásának szempontjai a következők:

A kiegészítő modulok témái, valamint a tanulásához szükséges készségek illeszkednek az adott korosztály tipikus- és helyben megismert korosztályi sajátosságaihoz.

A kiegészítő modulok koherensek az adott évben tanult alapmodulokkal. Ezeket kiegészítik és segítik a tanuló adott területen történő további elmélyülését.

Olyan témákat tartalmaznak, melyek az adott évfolyam számára segítik a keresztyén értékrend elsajátítását.

Helyi modul tervezésére is lehetőség van, mely a Református Pedagógiai Intézet támogató szakvéleményével alkalmazható. A helyi modulok ugyanúgy szabadon betervezhetőek, mint más kiegészítő modulok a következő tanévi tervezés során. A helyi tervezésű modulokról elkészült támogató szakvélemény az elkészítés után mindig utólagosan kerül csatolásra a helyi tanterv mellékleteként.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

Erkölcsei nevelés. A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja a keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.

Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés. A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség. Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.

Családi életre nevelés. A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteit tudatosan élje meg.

Testi és lelki egészségre nevelés. A hit- és erkölcsstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.

Fenntarthatóság, környezettudatosság. Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.

Médiatudatosságra nevelés. Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 33 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok vagy szabad órák óraszám: 3 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Kohéziós modul, alapmodul		Órakeret: 13 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Cím: „Mindnyájan egyek legyenek” – Bevezetés a keresztyén gyülekezetek világába			
Előzetes tudás Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. Tapasztalati élmények a Szentírás használatáról.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A legfontosabb kegyességi és liturgiai szövegek megismerésével megalapozni a református hit- és erkölctan tanulásának egységes alapjait. Jelenség szinten ismertetni a keresztyén vallásgyakorlás kiemelt mozzanatait. A hit és az Istennel való találkozás mindennapi lehetőségének tudatosítása. A bibliai és egyházi szövegeken keresztül a tanulók helyes emberképének orientálása. A közösség felelősségteljes kialakítására és megélésére való nevelés. Lelki egészségre nevelés. Az adott témához/bibliai szövegekhez kapcsolódva, a memoriterek által is segíteni a tanulók anyanyelvi kommunikációjának fejlődését. Tájékozódás a Bibliában és az énekeskönyvben. Az istentiszteleteken, áhítatokon, hitéleti alkalmakon való részvétel értelmi és érzelmi erősítésével, az „otthon vagyok a gyülekezetben” érzésének, a hit és a hitvalló élet iránti elkötelezettségnek alapozása.			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Bevezetés	Néhány tanuló beszámolója a gyülekezetéről.	
	Életünk összefoglalása: Az imádság. A Miatyánk	Csoportmunka: pl. szükségletek felmérése (szükségletlista)	

<p>(Tízparancsolat) memoriter szöveghű ismerete.</p> <p>A szerzetési igék tartalmi ismerete.</p> <p>Tájékozottság e szövegek liturgiai szerepéről.</p>		<p>Megbeszélés: A Miatyánk kéréseinek elemzése: miért fontos?</p> <p>Az imádkozás, mint élethelyzet.</p> <p>A Miatyánk memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben.</p>	<p>Az alábbi témakörök kifejtését különösen erősen megalapozza:</p> <p>Egyetemes hitvallások, Református istentisztelet és kegyesség.</p>
<p>Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet.</p> <p>Tájékozódás a Szentírásban, az énekeskönyvben – a rövidítések feloldása, a tartalomjegyzékek, a fejezetszámozások, illetve az énekeskönyvi számozások szerint.</p> <p>Ismeretek más énekgyűjteményekről (pl. helyi énekválogatás, ifjúsági énekeskönyv).</p>	<p>Cselekedeteink összefoglalása: A Tíz Ige</p>	<p>A Tízparancsolat és a Tíz Ige kifejezések rövid értelmezése.</p> <p>A szükségletlista és a Tízparancsolat összevetése.</p> <p>Montázkészítés a Tízparancsolat megsértéseiről. A Tízparancsolat megkeresése a Szentírásban. Az egyszerűsített szöveg memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben. Vázlat a Tízparancsolat struktúrájáról.</p>	
<p>Az imádság, az etika, a hitvallás, a sákramentumok és az istentisztelet témákról szóló</p>	<p>Hitünk összefoglalása: az Apostoli Hitvallás</p>	<p>Képzőművészeti alkotások elemzése vagy ppt készítése Jézus életéről a Hitvallás illusztrálására.</p> <p>Rövid bemutatás Máriáról és Pilátusról. Adatgyűjtés, példatár és poszter készítés az egyház szolgálatáról.</p>	

	<p>A sákramentumok: keresztség és úrvacsora</p>	<p>Megbeszélés: a víz mint szimbólum. A keresztelés és az úrvacsora liturgiájának és gyakorlatának összevetése a szereztetési igékkel.</p> <p>Megbeszélés / vita: Ki részesülhet a sákramentumokban?</p> <p>Opció: A szereztetési igék memorizálása.</p>	
	<p>Bibliával a kezemben</p>	<p>A Miatyánk megkeresése a Bibliában. Bibliai könyvek sorrendje, a Biblia szerkezete, a Biblia, mint könyv részei és függelékei. Bibliai helyek keresése és kódolása.</p> <p>Keresés számítógépes bibliai szövegekben. Biblia-olvasó napló készítése.</p> <p>Opció: a Bibliai könyvek sorrendjéről szóló memoriter.</p>	
	<p>Énekeskönyvvel a kezemben</p>	<p>Az énekeskönyv szerkezete, függelékei. Más énekgyűjtemények bemutatása.</p>	

<p>Ismeretek</p> <p>Az Úri imádság, az apostoli</p>		<p>Egyes énekek keresése szám, kezdősor alapján.</p>	
<p>Hitvallás és a Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szöveghű ismerete.</p> <p>A szerzetési igék tartalmi ismerete.</p>	<p>Istentiszteleten</p>	<p>Egyházzsociológiai tapasztalatszerzés, tartalmi emlékeztető készítése az igehirdetésről, cikk, élménybeszámoló az istentiszteletről.</p> <p>Megbeszélés: hogyan válik közösséggé a gyülekezet?</p>	
<p>Fájékozottság e szövegek liturgiai szerepéről.</p> <p>Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet.</p>	<p>Áhítaton <i>(kiegészítés)</i></p>	<p>az áhítat, az imádkozás, a fohász összevetése. Az áhítat és az istentisztelet többszemponú összehasonlítása.</p>	
<p>Fájékozódás a Szentírásban, az énekeskönyvben – a rövidítések feloldása, a tartalomjegyzékek, a fejezetszámozások, illetve az énekeskönyvi számozások szerint.</p> <p>Ismeretek más énekgyűjteményekről (pl. helyi énekválogatás, ifjúsági énekeskönyv).</p>	<p>A szeretet himnusza vagy a boldogmondások <i>(kiegészítés)</i></p>	<p>Beszélgetés a szeretetről / boldogságról: kinek mit jelent. A szeretet/ boldogság jellemzőinek kigyűjtése. Opció: A szeretet himnuszának vagy egy részének / a boldogmondásoknak memoriter ismerete.</p>	
<p>Az imádság, az etika, a hitvallás, a sákramentumok és az istentisztelet témákról szóló</p>	<p>Összefoglalás - számonkérés</p>	<p>Néhány hitéleti forma bemutatása (pl. A marsi riporter interjúja: miért jártok templomba?).</p>	

<p>református felfogás megalapozása, előkészítése.</p> <p>Alapvető ismeretek a Magyarországi Református Egyházzól és szolgálatáról.</p> <p>Háttérismeretek átadása</p> <ul style="list-style-type: none"> o az imádság szerkezetéről, kéréseink tartalmáról, az imádságról, mint párbeszédéről; o a hitvallási helyzetről, hitünk alapigazságairól; o a Tízparancsolat betartásáról, mint Istennel való közösségünk érezhető jegyeiről; o a törvény Krisztusban és Krisztus által adott összefoglalása; o a keresztyén közösségbe való betagolódás és közösségvállalás látható szertartási elemei; o Isten kijelentése: a kijelentett, a hirdetett és a látható Ige fogalmának megalapozása; 		<p>A memoriterek változatos formában történő számonkérése.</p> <p>Bibliai helyek visszakeresése.</p> <p>Alapfogalmak értelmező jellegű használata.</p> <p>Krisztus élete a Hitvallás fényében.</p>	
--	--	--	--

<p>o a mindennapi bibliaolvasás, mint különleges református örökségünk;</p> <p>Teológiai szakkifejezések használatának előkészítése: gondviselés, megváltás, hit, kegyelem, Szentírás, törvény, evangélium, bűnbocsánat, anyaszentegyház, gyülekezet, keresztség, úrvacsora, zsoltár, dicséret;</p> <p>A felekezetek közötti kapcsolattartás lehetőségeiről és nehézségeiről.</p> <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <p>Főjéközódás a Szentírásban és az énekeskönyvben.</p> <p>Részvétel legalább négy istentiszteleten, (köztük lehetőleg egy sakramentális alkalmon),</p>			
--	--	--	--

<p>liturgiai és teológiai megfigyelések rögzítése.</p> <p>Legalább egy héten át mindennapi bibliaolvasás, és rövid feljegyzések készítése erről (olvasott szakaszok, körülmények, gondolatok, élmények).</p> <p>A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige szerkezetét és tartalmát feltáró vázlat vagy poszter készítése.</p> <p>A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige tartalmának jelenléte a mindennapjaink világában: kihívások, bizonyágtételek.</p> <p>o A témák megvitatása során lehetőség adódik szituációk, események, élethelyzetek hit oldaláról való megközelítésére és az ehhez kapcsolódó szerepek, élethelyzetek elképzelt, szituatív</p>			
--	--	--	--

<p>megelevenítésére és közös átgondolására.</p> <p>Közös terminológia fejlesztése a memoriterek értelmezése által.</p> <p>Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül.</p> <p>Isten gondviselésének fölfedezése a Miatyánk kéréseinek, a Tíz Ige és a sákramentumok közösségmegtartó erejének elemzése segítségével.</p> <p>A korábbi egyházélmények, egyházi kapcsolatok tudatosítása, helyretétele, rendezése, erősítése.</p> <p>Belső motiváció</p> <p>Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, melyben a tanuló erősödik az Istennel való élő kapcsolat erősítésének</p>			
---	--	--	--

<p>szükségességében, egyre jobban megéli ennek áldásait.</p> <p>A egyéni kegyesség és a hitéleti részvétel legyen természetes része a református iskola diákjai életének.</p> <p>Erősíteni a gyülekezet-tudatot, a keresztyén közösség egymást megerősítő hasznosságát.</p> <p>Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik a mindennapokban.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Miatyánk, Tízparancsolat, Apostoli hitvallás, keresztség, úrvacsora, szereztetési igék, Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret, rövidítések a Bibliában, istentisztelet, áhítat, bibliaolvasó-napló, memoriter</p>		
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<p>Az Úri imádság szöveghű ismerete (Új fordítás szerint).</p> <p>A Tízparancsolat egyszerűsített szövegének szöveghű ismerete (református felosztás).</p> <p>A Hiszekegy új (ökumenikus) szövegének szöveghű ismerete.</p> <p>Fogalmak: keresztség, úrvacsora. A szereztetési igék tartalmi ismerete, Bibliai segítségével egyszerű értelmezése.</p>		

Fogalom: Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret. A rövidítések feloldása útmutató segítségével. Keresés az elektronikus Bibliaszövegekben.
Részvétel és megfigyelések rögzítése legalább négy istentiszteleten.
Egyhetes bibliaolvasó-napló elkészítése.
Néhány vers szöveghű ismerete.

<p>Tematikai egység: Alapmodul. Bibliaismeret - Ószövetség</p> <p>Cím: Isten szövetséget köt népével</p>	<p>Órakeret: 15 óra</p> <p>+ 3 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <p>Információk és háttérismeretek az Ószövetség világáról és a kapcsolódó témákról.</p> <p>Tapasztalati élmények a következőkről: küldetés, feladat, bűn, szövetség, megbánás, helyreállítás, szabadulás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <p>A Szentháromság Isten egyéneket és népet megszólító akaratának, egyén életvalóságát meglátó szeretetének kommunikálása.</p> <p>Az Ószövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Ószövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül.</p> <p>A Szentháromság Isten ószövetségi tervére való rámutatás; a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy fölfedezzék Isten az embernek kinyilatkoztatott akaratát az egész Bibliában, így az Ószövetségben is; Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése.</p> <p>A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, alapvető bevezetéstani háttérnek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja.</p> <p>Az ószövetségi Szentírás, illetve alapvető bevezetéstani ismeretek logikus, érthető, tanuló centrikus bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni.</p> <p>Az Ószövetség könyveinek, történeteinek olyan bemutatása, mely segítségével a tanulók időben és térben, illetve a Szentírás egészében is el tudják helyezni a tanultakat.</p> <p>Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, és Isten gondviselő szeretete végigkíséri az emberiség életét.</p> <p>A Biblia alapvető fogalmainak, szókincsének használata és a tanulók hozzásegítése az ószövetségi alapvető szóhasználattal való ismerőssé váláshoz.</p>	

Az Ó- és Újszövetség egységére való hangsúlyozott rámutatás.

Megismerni az Isten–ember kapcsolat alakulásának alapköveit

A szövetség/ szerződés fogalmának értelmezése a bibliai kontextusban

Felismerni az elhívás–engedelmesség–a hit küzdelmes útja–Isten kitartó hűsége összefüggéseket

Rámutatni, hogy Isten szövetsége nem egyéni alkalmasság függvénye, hanem Isten szuverén döntése, ami szerint Ő maga cselekszik.

Újszövetségi összefüggések felismerése – Krisztusban beteljesített szövetség.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Bevezetés az Ószövetségbe	A Szentírás eddigi ismeretének összefoglalása.	
	A világ teremtése és a bűnbeesés (1Móz 1-3)	A vonatkozó bibliai történet közös értelmezése a vallástanár vezetésével. Vita, témája: a jó és a rossz a világban.	
	Noé és a vízözön (1Móz 6,9-9,17)	A történet drámapedagógiai feldolgozása kiscsoportban. Az egyik csoport a bibliai történetet szöveghűen adja elő, a másik csoportban a mai kor emberei jelenjenek meg. Házi feladat: Készítsünk egy mai (facebookos) felhívást a közelgő katasztrófával kapcsolatban.	

<p>Egyiptom és az ószövetségi történet kapcsolata</p> <p>Isten hűsége a szenvedésben és kitaszíttóságban</p> <p>Az áldozat(hozatal) szerepe</p> <p>Mózes személye, a Sinai hegy jelentősége</p> <p>Az engedelmesség kora: a honfoglalás</p> <p>A bírák korának jellegzetességei</p> <p>A királyság korának jellegzetességei (egységes királyság, kettészakadt királyság)</p> <p>Dávid és Salamon királysága és kora</p> <p>A próféta fogalma</p> <p>Illés próféta</p> <p>A fogság korának, valamint a hazatérés időszakának jellegzetességei</p> <p>Prófécia a Messiás eljövételéről</p>	<p>Isten szövetséget köt az ősatyákkal: Ábrahám (1Móz 15)</p>	<p>Pármunka: rendszerezzük Ábrahám életét.</p>	
	<p>József és a nép Egyiptomba kerülése (1Móz 37,39-47)</p>	<p>Projektmunka: kiscsoportban értékeljük József életrészeit, és jelenítsük meg egy-egy állóképben a végeredményt.</p>	
	<p>Izrael népe szenved Egyiptomban (2Móz 1-2), Kivonulás Egyiptomból (2Móz 12-13)</p>	<p>Ellentétpárok: öröm és lemondás, előnyök és hátrányok, szabadság és rabszolgaság, nép és ország, ünnep és gyász, halál és élet.</p>	
	<p>Isten szövetséget köt Izrael népével: páska és Tízparancsolat (2Móz 19-20, 5Móz 4-5)</p>	<p>Szerepjáték/ egyéni munka: az Istennel való találkozás élménybeszámolója a diákok empátiás készségfejlesztésével.</p>	
	<p>Izrael honfoglalása és az első vezetők, pl. Gedeon (Bir 6-8)</p>	<p>Vita: Rend és fegyelem, vagy mindenki azt csinálja, amit akar?</p> <p>Beszélgetés: a vezetők feladatai, kötelességei és lehetőségei.</p>	

<p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <p>Az ember és a világ teremtett voltáról való tájékozottság.</p> <p>„Szív szerinti készség és hajlandóság” arra, hogy Isten akarata szerint éljünk. (Heidelbergi Káté 1.)</p> <p>Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye.</p> <p>Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás ószövetségi részében.</p> <p>Az Ószövetség összetartozó eseményei közötti összefüggések önálló felismerése.</p> <p>A Szentírás tanításának aktualizálása az adott történet /téma alapján.</p> <p>Az adott történetekben található Isten szerinti értékek felismerése és elköteleződés az ezek mellett való döntésben.</p>	<p>Izrael királyt kíván: Sámuel és Saul (1Sám 8-31)</p>	<p>Forráselemzés: a vonatkozó bibliai történet értelmezése.</p>	
	<p>Egységes királyság kora: Dávid és Salamon uralkodása</p>	<p>Tanulói beszámoló: Dávid és Salamon királyságának bemutatása.</p>	
	<p>Az ország kettészakadása (1Kir 12)</p>	<p>Drámapedagógia: csoportban játsszuk el a történetet. Majd beszéljük meg, hogyan éltük meg a kettészakadást.</p>	
	<p>Isten követői: a próféták, Illés történetén keresztül</p>	<p>Tanulói tevékenység: Párokban rendszerezzük Illés életét.</p>	
	<p>Az asszír és babiloni fogság</p>	<p>Diákok beszámolója egyéni kutatás alapján olyan rokon vagy ismerős életéről, aki fogságban volt.</p> <p>Vita: A fogság ítélet vagy lehetőség?</p>	
	<p>Hazatérés a fogságból (Ezsd. 1, Neh 2-3)</p>	<p>Összefoglaló jegyzet készítése.</p>	
	<p>A próféták, mint a szövetség védelmezői</p>	<p>Kooperatív csoportmunkával készített kiselőadások és azok bemutatása.</p>	
	<p>Új szövetség ígérete</p>		

<p>Belső motiváció</p> <p>Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, mellyel a tanuló fölfedezi és megéli Isten elhívásának az örömeit, szembesül a nehézségekkel, de felismeri, hogy az Istennel kötött szövetségben Istenre mindenképp számíthat.</p> <p>Támogatni és erősíteni a tanulót abban, hogy életének eseményeiben keresse Isten szövetségét, az Ige szava a mindennapok során is útmutatóvá legyen a számára.</p> <p>Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megéljék.</p> <p>Az Isten szövetsége melletti elhatározás támogatása a tekintetben, hogy ez ne csak átmeneti fellángolás legyen,</p>			
--	--	--	--

<p>hanem életre szóló elköteleződés.</p> <p>A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kánon, Ószövetség, Újszövetség, a Biblia könyvei, bűneset, engedelmesség, bűn, szövetség, szívárvány, szimbólum, elhívás, ősatyák, Ábrahám, hit atyja, József, Egyiptom, egyiptomi fogság, Mózes, páska, szabadulás, Tízparancsolat, bírák kora, bíra fogalma, kisbíra, nagybíra, próféta, Ezsdrás, Nehémiás, messiási prófécia</p>		
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<p>Kánon fogalma, az Ószövetség felosztása, könyveinek felsorolása.</p> <p>A bűneset történetének ismerete. Fogalmak: engedelmesség, bűn.</p> <p>A történet ismerete; a szövetség fogalma; a szívárvány, mint szimbólum ismerete.</p> <p>Az elhívás és az ősatyák fogalmának az ismerete; Ábrahámnak, mint a hit atyjának bemutatása.</p> <p>Józsefnek és a zsidó nép Egyiptomba kerülésének a története.</p> <p>Mózes személyének és az Egyiptomból való megszabadulás történetének az ismerete. A páska fogalma.</p> <p>A Tízparancsolat memoriter szintű ismerete, a Tízparancsolat adásának története.</p> <p>A bírák korának fő jellemzői, Józsué és egy tanult bíra ismerete.</p> <p>Fogalom: királyság. Sámuel és Saul személyének ismerete.</p> <p>Dávid és Salamon személyének és királyságának fő jellegzetességei.</p> <p>Roboám és Jeroboám nevének, valamint a két országrész nevének ismerete.</p>		

A próféta fogalmának, Illés személyének az ismerete.

Az assír és babiloni fogság eseményének ismerete.

Ezsdrás és Nehémiás nevének ismerete.

„Kis” és „nagypróféta” fogalmának ismerete (példával);

Legalább két messiási prófécia ismerete.

évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 35 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok vagy helyi szabad tervezésű órák óraszám: 1 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Alapmodul. Bibliaismeret - Újszövetség Cím: Jézus Krisztus, a testté lett Ige		Órakeret: 18 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás Információk és háttérismeretek az Újszövetség koráról, az újszövetségi Szentírás történeteiről. Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, megszólítás, megértés, elfogadás, érték, identitás, hívó élet, kapcsolat Krisztussal.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Jézus Krisztus megváltói munkájának – mint a keresztyén hit alapjának – tanulók számára érhető, életszerű és vonzó bemutatása. Az újszövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Újszövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. A Szentháromság Isten egyéneket megszólító akaratára, a megváltásban megnyilvánuló szeretetére és üdvtervére való rámutatás. Az egyes egységekben tanított könyvek, történetek időbeli, térbeli, szentírásbeli helyének és jelentőségének szem előtt tartása és hangsúlyozása. A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, az Ószövetség és az Újszövetség kapcsolópontjainak, alapvető bevezetési és kortörténeti ismereteknek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. Az Újszövetség könyveinek és főbb történeteinek bemutatása Jézus Krisztus munkája és az első keresztyén közösségekre való hatása alapján. A hallottaknak, tanultaknak a tanulók életvalóságához, élettörténetükhöz való kapcsolása; keresztyén önismeret fejlesztése Jézus Krisztus tanításának fényében. A keresztyén gyülekezetek bibliai alapjainak és sajátosságainak bemutatása. A tanítványság újszövetségi értelmezésének megismertetése, illetve a tanítványság újszövetségi korban és napjainkban való megélésének közös végiggondolása, keresztyén identitás fejlesztése.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Ismeretek Újszövetség könyveinek keletkezése, csoportosítása; bevezetési ismeretek. Alapvető ismeretek Jézus tevékenységéről, tanításáról, megváltó munkájáról, feltámadásáról, valamint</p>	Bevezetés az Újszövetségbe és az evangéliumok világába	az ógörög nyelvű Újszövetség bemutatása és bibliai idézetek kikeresése	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> . Jézus Krisztus földi életének eseményei: <ul style="list-style-type: none"> születése megkeresztelkedése megkísértése Jézus tanítása: <ul style="list-style-type: none"> tanítványok elhívása hegyi beszéd példázatok „én vagyok” mondások Találkozástörténetek az evangéliumokban Jézus megváltó kereszthalála Jézus feltámadása Jézus Krisztus mennybemenetele és a missziói parancs Az apostoli kor: <ul style="list-style-type: none"> Pünkösöd Pál apostol élete, missziói útjai
	Jézus Krisztus születése/származása a <i>szinoptikusok</i> történetei alapján. Jézus gyermekkor	csoporthatás: szinoptikus evangéliumokból párhuzamos idézetek feldolgozása vagy keresztyén karácsonyi képeslapok megtekintése	
	Jézus tanításának kezdetei: megkeresztelkedés, megkísértés	keresztelődény bemutatása és a keresztelezés közös elemzése vagy közvélemény kutatás a keresztelezésről	
	Jézus és a tanítványok	riport a tanítványokkal	
	Jézus tanít: hegyi beszéd	önálló gyűjtőmunka: Úri Ima idegen nyelveken, etikai témák feldolgozása	
	Jézus tanít: példázatok	A példázatok dramatikus feldolgozása.	
	Jézus tanít: „én vagyok” mondások	projektmunkával szemléletes montázs elkészítése	
	Jézus csodát tesz: gyógyítási csodák		
	Jézus csodát tesz: uralma a természet és a halál felett		

követőiről, a tanítványokról és Pál apostolról.	Jézus Krisztus <i>János evangéliumában</i>		
Megismerése „mindannak, amit nekünk az evangélium ígér.” (Heidelbergi Káté 22.)	Virágvasárnaptól húsvétig: a nagyhét eseményei	Jézusról szóló film elemzése	
Fontos újszövetségi fogalmak tisztázása, ismerete.	Mennybemenetel és missziói parancs	Gyűjtőmunka: hogyan valósítható meg a misszió parancs napjainkban?	
Tananyagból kijelölt bibliai részek szöveghű ismerete.	Jézus követői: a pünkösdi története és az első gyülekezet élete az <i>Apostolok Cselekedetei</i> alapján	helyi vagy közelben lévő diakóniai intézmény meglátogatása	
Az Újszövetség történelmi hitelességének tudatosítása.	Jézus követői: Pál apostol élete, missziói útjai	Térkép segítségével Pál útjainak követése.	
Kortörténeti ismeretek arról, milyen volt Izráel Jézus korában.	Tanítványnak lenni ma: összefoglalás, témazárás	gyülekezeti kiszállás lehetőség: szolgálat és beszélgetés gyülekezeti tagokkal	
Pragmatikus fejlesztés: „Szív szerinti készség és hajlandóság” arra, hogy			

<p>Krisztusnak éljünk. (Heidelbergi Káté 1.)</p> <p>Jézus tanítása alapján a saját énkép kialakítása.</p> <p>Jártasság a felelősségteljes keresztyén életvitelben.</p> <p>Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye.</p> <p>Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás Újszövetségi részében.</p> <p>Az Ószövetség és Újszövetség közötti összefüggések önálló felismerése.</p> <p>Készség Jézus tanításának gyakorlati alkalmazására.</p> <p>Belső motiváció</p> <p>Segíteni és bátorítani a tanulót arra, hogy Jézus Krisztus hozzá szóló tanítványi hívogatását</p>			
--	--	--	--

<p>meghallja és elkötelezze magát, mint Krisztus tanítványa.</p> <p>„Nemcsak az a bizonyos megismerés, melynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem egyszersmind <i>az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem</i>, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és életet ajándékozik kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért.” (Heidelbergi Káté 21.)</p> <p>Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megélik.</p> <p>A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése.</p>			
---	--	--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>kánon, evangélium, szinoptikus, apostol, József, Mária, Heródes, Keresztelő János, Jézus Krisztus, Nikodémus tanítványok, elhívás, példázat, boldogmondás, gyógyítási történetek, csodatörténetek, samáriai asszony, áldozócsütörtök, virágvasárnap, nagyhét, Pál megtérése, missziói utak</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<p>Fogalmak: kánon, evangélium, szinoptikusok, apostol.</p> <p>Jézus születése körüli események ismerete. Személyek ismerete: Heródes, József, Mária.</p> <p>A történetek ismerete: Keresztelő János megkereszteli Jézust, Jézus megkísértése.</p> <p>12 tanítvány nevének ismerete, egy elhívás történet.</p> <p>Boldogmondások és az Úri Ima memoriter szintű ismerete.</p> <p>A magvető, a búza és konkoly, az elrejtett kincs és a tékozló fiú példázatának ismerete.</p> <p>Az „én vagyok” mondások fogalmának ismerete, legalább 3 mondás memoriter szintű ismerete.</p> <p>38 éve beteg ember, vak Bartimeus történetének ismerete.</p> <p>5000 ember megvendéglése, Lázár feltámasztása c. történetek ismerete.</p> <p>Nikodémus, samáriai asszony történetének ismerete.</p> <p>A passió és a feltámadás eseménysorozatának ismerete.</p> <p>Az áldozócsütörtöki események ismerete. Keresztelés szereztetési Igéjének szöveghű ismerete.</p> <p>Pünkösöd történetének ismerete, pünkösöd fogalmának ismerete.</p> <p>Pál megtéréstörténetének, a misszió fogalmának ismerete. A missziói utakról legalább 3 város felsorolása.</p>

<p>Tematikai egység: Etika. Alapmodul</p> <p>Cím: A keresztyén élet alapkérdései</p>	<p>Órakeret: 13 óra</p> <p>+ 2 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <p>Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról.</p> <p>Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <p>A tanulókkal való közös gondolkodás a keresztyén élet alapkérdéseiben Isten Igéje, a Szentírás alapján.</p> <p>A Tízparancsolatnak, mint Isten életre vezető, segítő tanácsainak a bemutatása, és azoknak a mai életre való konzekvenciáinak az áttekintése, több szempontú vizsgálata. A Tízparancsolat tanításának, etikai konzekvenciáinak a tanulók élettörténetéhez való kapcsolódásának elősegítése.</p> <p>Keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére.</p> <p>A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez.</p> <p>Az adott egység vonatkozó kapcsolódásai által a tanulók életvalóságából kiindulva annak a megláttatása, hogy Istennek az emberi élet alapkérdéseire is van üzenete; keresztyén önazonosság fejlesztése.</p> <p>Az egyes témák tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés.</p> <p>Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése.</p> <p>Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén.</p> <p>Keresztyén etikai szókincs és ezzel az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése.</p> <p>Annak tudatosítása, hogy hitünk megélése döntési helyzeteket igényel.</p>	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Bevezetés az keresztyén etikába, etikai alapfogalmak	A megismert fogalmak megfelelő szövegekörnyezetben való felismerése, alkalmazása.	
	Az ószövetségi és jézusi etika, a szeretet kettős parancsolata alapján	Csoportmunka: Az ószövetségi és a Jézusi etika hasonlóságainak és különbözőségeinek felfedése: a Tízparancsolat vonatkozó részeinek összehasonlítása a Hegyi beszédben lévő Törvény magyarázatával.	
	Ki vagyok én? A teremtettség, ember helye és feladata a teremtettségben Az „én” Isten tükrében	Saját családfa elkészítése. Egy-egy tanuló családfájának bemutatása, esetleg rövid elemzése az osztályban. Kollázs készítése képek, újságkivágások, anyagok segítségével a „Ki vagyok én?” kérdésre adott individualista – illetve bibliai értelmezésre.	
	Ki az én felebarátom?	Az irgalmas samaritánus példázatának eljátszása mai kontextusba helyezve, mai	

<p>Pragmatikus fejlesztés</p> <p>Tájékozottság a 10 parancsolat bibliai tanítását illetően.</p> <p>Tájékozottság a Biblia emberképére nézve.</p>		<p>szereplőkkel. A játék után a szereplők érzéseinek megfogalmazása (pozitívak és negatívak egyaránt).</p>	
<p>A különböző szituáció orientált órákon kreatív megoldási ötletek felsorakoztatása egy-egy probléma megoldására.</p> <p>A probléma felmérésének, a lényeglátásnak az alkalmazása a konkrét szituációtól függetlenül is más helyzetben.</p> <p>A „Ki vagyok én?” témánál 3-4 generációs családfa készítése, a főbb felismerések, következtetések megfogalmazása.</p>	<p>A közösség: a keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban</p>	<p>Arra az alapvető kérdésre keressük a választ, hogy mit adhat a gyülekezet a keresztyén embernek, és mit adhat ő a közösségnek? Két állításról kellene vitacsoportot felállítani és vitatkozni: 1. Jó keresztyén lehetek közösség nélkül is, nincs szükségem feltétlenül valahová tartozni. 2. Elköteleződés és közösséghez való tartozás nélkül nem élhetek teljes hívő életet.</p>	
<p>Szabadon választott parancsolat kapcsán riport készítése olyannal, aki konkrét élethelyzetében éli / élte meg a</p>	<p>A Törvény: A Tízparancsolat és etikai konzekvenciái</p> <p>Isten és más Istenek (1-2. parancsolat)</p> <p>Isten és az ember (1-3. parancsolat)</p>	<p>Az egyes parancsolatokat érintő szituációkról való beszélgetés, szituációs játékok.</p> <p>A Tízparancsolat ismerete memoriterként. Az egyes parancsolatok jobb megértését segítő szituációk eljátszása</p>	

<p>parancsolat etikai nehézségét; esetleg egy határkérdést.</p> <p>Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül.</p> <p>Cselekvési modellek, stratégiák megfogalmazása az egyes parancsolatok kapcsán.</p>	<p>A pihenés napja: munkaetika (4. parancsolat)</p> <p>Szülők és felsőbbség (5. parancsolat)</p> <p>Gyilkosság és határesetei (6. parancsolat)</p> <p>Kapcsolati és szexuáletika (7. parancsolat)</p> <p>Tiszteletben tartani a másét: (8-10. parancsolat)</p>	<p>párban, nagyobb csoportban. Az etikai problémák felismerése és megfogalmazása. Keresztyén etikai szempontból releváns válaszok, megoldások keresése az egyes helyzetekben.</p> <p>Filmrészlet esetén filmelemzés írása (akár egy szereplő jellemfejlődéséről, akár a történet képzeletbeli folytatásáról, stb.).</p>	
<p>Belső motiváció</p> <p>Elsősorban olyan attitűd kialakulását szeretnénk segíteni, ami egyáltalán számításba veszi a tettek következményeit, és számol azzal, hogy felelős mindenki a saját tetteiért.</p>	<p>A belső törvény: a lelkiismeret</p>	<p>Kiselőadás tartása arról, hogyan látták a filozófiában a lelkiismeret szerepét; különösen Kant. Rövid vers / elbeszélés írása arról, hogyan figyelmeztetett bennünket a lelkiismeretünk; illetve hogyan oldódott fel lelkiismeret furdalásunk.</p>	
<p>Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni.</p>	<p>Összefoglalás - számonkérés</p>	<p>Záró teszt megírása a tárgyi ismeretanyagból. Egy konkrét parancsolathoz köthető konkrét krízisre vonatkozó „akcióterv”</p>	

<p>Elősegíteni azt, hogy keresztyén fiatalok ne a folyamatos utólagos „tűzoltás” vagy kríziskezelés jellemezze etikai téren az életüket, hanem tudatos, előre gondolkodó, mérlegelő és jobb döntéseket hozó életet élhessenek.</p> <p>Ugyanakkor érezzék a kegyelem erejét, és világos legyen, hogy nem tudjuk 100%-osan megtartani a törvényt – nem is ezért tartjuk fontosnak.</p> <p>Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik mindennapi élethelyzeteikben.</p>		<p>megfogalmazása kimeneti lehetőségekkel.</p>	
---	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Tízparancsolat, etika, erkölcs, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, etika – keresztyén etika kapcsolata és különbözőségei, Jézus Krisztus és a törvény kapcsolata, az egyes parancsolatok kapcsán: bálvány, Isten, szombatnap, pihenés, szülőtisztelet, többség iránti tisztelet, paráznaság, gyilkosság, élet értéke, abortusz, elégedetlenség, vágyakozás, lopás, más tulajdona.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

Fogalom: erkölcs, etika, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, keresztyén etika

Jézus törvény értelmezésének jellegzetességei, ismerete.

Aktív részvétel a családfa elkészítése során, alapszintű összefüggések megértése ezzel kapcsolatban (pl. öröklődő konfliktusok, egyéb jellegzetességek a generációkban).

Jézus válaszána k ismerete az irgalmas samaritanus történetéből (az egész történet ismeretével).

A két állításról szóló vitában történő egyértelmű állásfoglalás kialakítása indoklással együtt.

Az egyes parancsolatok etikai summájának megfogalmazása. A szituációk történelmi részének megértése.

A bibliai tanítás ismerete és a lelkiismeret szerepének rövid, tömör megfogalmazása. Krisztus váltságának szerepéről való tudás.

Alapmodulok összes óraszám: 20 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 16 óra

A 2011. évi CXCV. törvény 32. §. 1. j.) pont szerint, ha a nevelési-oktatási intézményt egyházi jogi személy vagy a vallási tevékenységet végző szervezet tartja fenn, az etika tantárgy hittan tantárggyal kiváltható, amennyiben az iskola pedagógiai programja a hittan tantárgy vonatkozásában tartalmazza a Nat-ban az etikára meghatározott fejlesztési követelményeket és tartalmakat. Bár az egyházközség területén jelenleg nincs egyházi fenntartású iskola, de a fakultatív hittanoktatás során ugyanúgy fontosnak tartotta az egyházközség vezetése az etika fejlesztési követelményeinek beillesztését. Ezért a helyi tantervebe az “Ifjúkor etikai kérdései” c. modul segítségével beépítésre került.

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

<p>Tematikai egység: Etika, kiegészítő modul. Cím: Az ifjúkor etikai kérdései</p>	<p>Órakeret: 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás Tapasztalati élmények, információk a modulban található témákról. Előzetes vélemény és háttér ismeretek.</p>	<p>+ 1 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <p>A tanulókkal való közös gondolkodás az ifjúkor alapkérdéseiben, alapvető kihívásaiban Isten Igéje, a Szentírás alapján.</p> <p>A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése.</p> <p>A felmerült témák során és kapcsán keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére; az adott egységek tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés.</p>	

Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén.

Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése; őszinte, nyílt és empátikus attitűdre nevelés.

Keresztyén etikai szókincs és az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése.

A tanuló konfliktuskezelési stratégiáinak fejlesztése.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Mit jelent az ifjúkor?	Bevezetés a témába, a közös gondolkodás megalapozása.	
	Végre szabadon! / Kirepültem!	Alapfogalmi tisztázások: szabadság, önállóság, függetlenség. Kritikai érzék fejlesztése, különbségtétel segítése: szabadság és szabadosság között.	
	Anyagi önállóság?	Alapfogalmi tisztázások: anyagi önállóság. Keresztyén gazdasági szemlélet.	
	Hát én immár mit válasszak? A pályaválasztás kérdései	Biblikus, keresztyén párkapcsolatra bátorítás.	

<p>A különböző szituáció orientált órákon kreatív megoldási ötletek felsorakoztatása egy-egy probléma megoldására.</p> <p>A probléma felmérésének, a lényeglátásnak az alkalmazása a konkrét szituációtól függetlenül is más helyzetben.</p>	<p>Hát én immár kit válasszak? A párválasztás kérdései</p>	<p>Szeretet, barátság, szerelem, szexualitás témakörben a keresztyén látásmód fejlesztése.</p>	
<p>Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül.</p> <p>Cselekvési modellek, stratégiák megfogalmazása az egyes feladatok kapcsán.</p>	<p>Hát én immár ki vagyok? Az identitásválasztás kérdései</p>	<p>Fő témák:az egyéni választások, döntések etikai tartalma, szándék és következmény. A lelkiismeret. A jellem.</p>	
<p>Énkép, önismeret fejlődése.</p> <p>Konfliktuskezelési és problémamegoldási stratégiák elsajátítása.</p> <p>Felkészülés segítése a felnőtt lét szerepeire.</p>	<p>Új közösségek, új barátok, új időbeosztás</p>	<p>Keresztyén véleményalkotás és cselekvési attitűd segítése a következő témákban: Önállóság és példakövetés. Önmegvalósítás és önkorlátozás</p>	
<p>Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése.</p> <p>Kezdeményező-készség kompetenciájának fejlesztése.</p> <p><i>Belső motiváció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Elsősorban olyan attitűd kialakulását szeretnénk segíteni, ami egyáltalán számításba veszi a tettek 	<p>Kudarok az ifjúkorban</p>	<p>Keresztyén véleményalkotás és cselekvési attitűd segítése a következő témákban:_A szenvedés kérdése.</p>	

<p>következményeit, és számol azzal, hogy felelős mindenki a saját tetteiért. Az önállóság mértékének növelése, a saját vélemény megfogalmazásának és felvállalásának segítése.</p> <p>Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni.</p> <p>Elősegíteni azt, hogy keresztyén fiatalemberek ne a folyamatos utólagos „tűzoltás” vagy kríziskezelés jellemezze etikai téren az életüket, hanem tudatos, előre gondolkodó, mérlegelő és jobb döntéseket hozó életet élhessenek.</p> <p>Ugyanakkor érezzék a kegyelem erejét, és világos legyen, hogy ha valamit elrontottak vagy nem jól gondoltak, van lehetőség a változtatásra, bocsánatra, újrakezdésre.</p> <p>Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik mindennapi élethelyzeteikben.</p>	<p>A gyermekvállalás felelőssége (kiegészítés)</p>	<p>Keresztyén véleményalkotás és cselekvési attitűd segítése a következő témákban: gyermekvállalás, család és társadalom.</p>		
	<p>Hát én immár hogyan válasszak? Értékrendek és közéleti felelősség [kiegészítés]</p>	<p>Keresztyén véleményalkotás és cselekvési attitűd segítése a következő témákban: Egyén és közösség. Állampolgárság és nemzeti érzés. A szabadság rendje: jogok és kötelességek. Erkölc és politika. Magánérdek és közjó. Részvétel a közéletben. A közösségi és társadalmi korrupció problémája</p>		
	<p>Itt is lehetek református?</p>	<p>Református identitás erősítése. Fő témák: Hit és vallás. A valláserkölcs értékei a világi etikában.</p>		
	<p>Pillantás a jövőbe: a felnőttkor szakaszai és fontosabb dilemmái.</p>	<p>Felnőttkori attitűd kialakításának segítése. Fő témák: Az erények és a jó élet céljai.</p>		

	Összefoglalás, számonkérés	Interaktivitásra épülő összefoglalás, akár projektmunka segítségével	
--	-------------------------------	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak

jó, rossz, 21. század, információs társadalom, z és y generáció, kibertér, szólásszabadság, jog, nyilvános beszéd, etika és szerelem, szexualitás, párválasztás, ifjúkor, felnőttkor, önállóság, szabadság, szabadosság

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

A tanuló aktív részvétele az órai feladatokban.

Az órákhoz kapcsolódóan 1 házi dolgozat készítése a tanultakból szabadon választott téma kapcsán.

Az adott témákkal kapcsolatosan rövid, átfogó vélemény megfogalmazása.

Tematikai egység: Rövidített magyar és egyetemes egyháztörténet. Alapmodul.

Cím: Beszéld el fiaidnak!

Előzetes tudás

Információk és háttérismeretek az adott egyháztörténeti esemény történelmi háttéréről.

Személyes tapasztalatok a magyar reformációról, az adott terület magyar reformációjának emlékeiről.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

Isten Igéje hatásának, Isten ígéretei megvalósulásának meglátása és megértése egyes történelmi korszakokban, különböző társadalmakban, beleértve népünk és hazánk történetét.

A Szentlélek Isten munkájának és a Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása egyes kiragadott történelmi korszakokban, a keresztyénség egész világon való elterjedése néhány főbb állomásának bemutatása.

Az isteni kijelentésre való emberi ráismerés és az annak való engedelmeskedés bemutatása különböző népek, korok, személyiségek életében (jó és rossz példák alapján). Az eltérő történelmi korszakok kiemelt fordulópontjain előforduló személyes élethelyzetekben vállalt hitvallásos döntések bemutatása, megpróbáltatás és áldás értelmezése, Isten gondviselésének és a hit erejének megmutatása egyes esetekben.

A történelmi események érdekes, logikus, érthető, személyes jellegű, tanulókhöz igazított bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. Cél, hogy a tanulók az ismert történelmi időben és térben is el tudják helyezni a tanultakat.

A modulhoz tartozó egyháztörténeti ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténeti háttérének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. A történelem érettségi követelmények református nézőpontú átisméltése, árnyalt elsajátításának támogatása.

A történelem és az egyháztörténet alapvető fogalmainak, szakszókincsének használata és elmélyítése, történelmi források többszemponú elemzése, következtetések megfogalmazása.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
	Az ősegyház útja az államvallásig	A Szentírás, mint egyháztörténeti forrás. Digitális bemutató vagy tablóképzés: keresztyén mártírok. A keresztyénség terjedése 1000-ig – térképek segítségével.	
	A pápaság és a középkori egyház	Beszámolók egyes fontos bibliafordításokról. Az universitas, ill. Augustinus egyéni bemutatása.	
	A reformáció kora	A reformáció terjedése térképek alapján. Forráselemzés: A 95 pont. Kálvin munkásságának vagy reformátori életutaknak a bemutatás. Dramatikus megjelenítési lehetőség: hitviták.	
	A protestantizmus Anglia és Hollandia történelmében	Dramatikus megjelenítési lehetőség: kegyességi irányzatok. Viták az angol polgári forradalom idejéből. Beszámolók vagy esszéírás	

<p>A kegyesség, a hitvalló élet néhány egyéni és közösségi példája.</p> <p>Az egyháztörténeti közös műveltség megalapozása.</p>		<p>egyres keresztyén civil szerveződésekről (pl. Bibliatársulat, YMCA, Üdvhadsereg).</p>	
<p>Pragmatikus fejlesztés: Szövegértési és önálló tanulási kompetenciák fejlesztése.</p>	<p>A polgári állam és az egyház a XIX. században</p>	<p>Felekezetek családfájának közös készítése. Dramatikus megjelenítési lehetőség: az ipari forradalom hatása a családokra, a társadalmi mobilitásra.</p>	
<p>Ismeretszerzés történelmi atlaszok, térképek, ábrák, adatsorok, grafikonok segítségével.</p> <p>Önállóan szerzett ismeretek rendszerezése tanári útmutatással.</p> <p>Kiselőadások, tanulói beszámolók bemutatása, esetenként digitális megoldások támogatásával.</p>	<p>Világmisszió</p>	<p>Térképek alapján a keresztyénség világmissziója a XV–XIX. században. Dramatikus megjelenítés vagy esszéírás: a misszió etikai dilemmái (pl. amerikai és afrikai őslakosok helyzete, gyarmatosítás, rabszolgaság kérdései).</p>	
<p>Vitakultúra, érvelés fejlesztése. Egyes szituációk megjelenítése.</p>	<p>A keresztyén egyház a XX. sz. megpróbáltatásai között</p>	<p>Beszámolók illetve dramatikus megjelenítés pl. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, Teréz anya, Billy Graham életműve. Ismert, helyi</p>	

<p>Néhány egyháztörténeti jelentőségű kérdésben többféle értelmezés ismerete, a református álláspont melletti érvelés képessége.</p>		<p>magyar 20. századi keresztyén személy életútja. Dramatikus megjelenítés: keresztyén helytállás a XX. sz.-i morális kérdésekben.</p>	
<p>Belső motiváció A magyar református keresztyén identitás erősítése, tudva, hogy az ifjabb generáció szintén a saját korában és történelmi helyzetében éli hitvalló életét.</p>	<p>Egyház és globális kihívások</p>	<p>Térkép- és forráselemzés: a világ vallási körképe napjainkban. Esszéírás: modern vallásos jelenségek. Dramatikus megjelenítés: a globalizáció valamely morális kérdése.</p>	
<p>A gyülekezethez, az egyházközséghez és az anyaszentegyházhoz való elköteleződés kognitív, érzelmi és felelősségvállalásban megjelenő elemeinek mélyítése.</p>	<p>A keresztyénség felvétele Magyarországon</p>	<p>Forrásértelmezés: István király törvényei és az Intelmek egyes részei.</p>	
<p>A keresztyén küldetésben, élethivatásban, szolgálatban vállalt küzdelmek és áldozatok</p>	<p>A reformáció százada Magyarországon</p>	<p>Beszámolók vagy dramatikus megjelenítés: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál életműve kapcsán. Beszámolók vagy forráselemzés: A reformáció és a művelődés</p>	

<p>jelentőségének megélhetővé tétele.</p> <p>A református keresztyén ünnepek mélyebb átélésének támogatása.</p> <p>A közösséghez való tartozás erősítése közös hagyományaink és múltunk tudatosításával.</p> <p>Az emberi esendőség, a bűn szerepének és Isten kegyelmének megértése az egyháztörténet egyes eseményei kapcsán.</p>		összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert életművében.	
	Ellenreformáció és vallási türelem	Beszámolók: Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsánna egyháztörténeti jelentősége. Református diákélet. A vándordiákok helyzete. A gályarab prédikátorok. Forráselemzés: a Türelmi Rendelet.	
	A XX. század magyar református egyháza	Beszámolók a kortörténeti háttérrel. Forráselemzés: az ébredés lehetőségeiről, a lelkipozíció egyes lehetőségei.	
	Egyházunk ma	A református egyház társadalmi jelenlétének bemutatása példákon keresztül (pl. ifjúsági munka, intézmények, média).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak			

Adatok: Kr. u. 30. körül. Kr. u. 313. Jézus Krisztus, Pál apostol, Constantinus. Római Birodalom.

Egyház, gyülekezet, keresztyén, vértanú.

A constantinusi fordulat néhány jellemzője.

Adatok: 1054. Assisi Ferenc. Püspök, pápa, zsinat, dogma, bibliafordítás, universitas, szerzetesség.

Az egyház befolyása a középkori emberek életére.

1517., 1536, 1555. Luther, Kálvin, Zwingli, Bullinger. Wittenberg, Genf. Reformáció, reformátori alapelvek, evangélikus, református, anglikán, protestáns, katolikus megújulás, felekezet.

A reformáció terjedése az egyes európai országokban. Az egyház megújulásának néhány jellemzője.

1566, 1648. Wesley. Baptista, methodista, presbiteriánus, Bibliatársulat.

A protestáns munkaetika értelmezése.

1891., XIII. Leó.

Az ipari forradalom hatása a társadalomra és az egyház reagálása.

Livingstone, Söderbolm. Ökumenizmus.

A keresztyén felekezetek megjelenésének egyes jellemző példái az Európán kívüli kontinenseken.

1948, 1962. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, II. János Pál.

A szekularizációs folyamatok jellegzetességei.

Világvallás, magánvallások, pluralizmus, spiritualitás.

A keresztyének társadalmi felelősségvállalása napjaink egyes globális kérdéseiben.

996, 1000. Esztergom. Pogány. Gellért püspök, I. István. Krisztianizáció.

I. István király egyházszervezése.

1530, 1590. Vizsoly, Mezőtúr, Debrecen, Pápa, Sárospatak. Sztárai Mihály, Méliusz Juhász Péter, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert.

Prédikátor, hitvita, zsoltárfordítás, kollégium, unitárius.

A reformáció szerepe a három részre szakadt ország összetartásában.

1568, 1606, 1676, 1781. Pozsony, Nagyenyed. Kocsi Csergő Bálint, II. József. Presbiter, peregrináció, Kántus, ellenreformáció, gyászévtized, Türelmi rendelet.

Példák az ellenreformáció módszereire. A Türelmi rendelet néhány hatása.

1881, 1920, 1948. Ravasz László, Szabó Aladár, Gyökössy Endre. Népfőiskola, embermentés, államosítás, evangelizáció, Egyezmény, ébredés, diakónia, lelkipozítás.

A keresztyén lelkiismeret a diktatúrák idején – néhány példa alapján.

1990. Identitás. Szeretetszolgálat. Önkéntesség.

Református értékek felsorolása.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

A kulcsfogalmakban felsorolt adatokra és személyekre való ráismerés, témánként legalább 5-10 adat, személy vagy fogalom ismerete.

évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 32 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok száma: 1 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

ematikai egység: Alapmodul. Egyház- és vallásismeret.	Órakeret: 12 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Cím: A református egyházismeret alapjai	
Előzetes tudás	
Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról.	

Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete.			
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <p>A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy ismereteket szerezzenek az MRE felépítéséről, a református egyház alapfogalmairól, szóhasználatáról.</p> <p>Bevezetés a református gyülekezetek világába, szokásrendszerébe.</p> <p>A tanuló helyes egyházképének orientálása.</p> <p>Az MRE iránti személyes elköteleződés segítése.</p> <p>A református egyház főbb tanításainak bemutatása.</p> <p>A közösségbe való tartozás érzelmi háttérének feltérképezése révén a gyülekezeti kötődés segítése.</p>			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Közösségbe tartozás (önismereti bevezető)	Önismereti, tréning jellegű bevezető óra a közösségi élményekről, a közösségbe tartozás lehetőségeiről, érzelmi háttéréről.	
	Az MRE felépítése és társadalmi szolgálata	Csoportmunka: cikkek, rövid filmrészletek, stb. alapján rövid összegzés, beszámoló készítése az MRE társadalmi szolgálatáról.	
	A református tanítás négy alapelve	Beszélgetés, vita a 4 alapelv jelentéséről.	

<p>A reformátori alapelvek (Sola Gratia, Solus Christus, Sola Fide, Sola Scriptura).</p> <p>A gyülekezeti élet alapfogalmai.</p> <p>A református gyülekezeti tagság alapvető kritériumai és jellemvonásai.</p> <p>Alapvető ismeretek a református istentiszteletről, liturgiájáról.</p> <p>Az ünnepi istentiszteletek, valamint a keresztlő, esküvő és úrvacsora.</p>	<p>A református egyházközség, ahonnan származom / ahová tartozom</p> <p>A gyülekezetem múltja (története)</p> <p>Szolgálattevők a gyülekezetben: lelkész, presbiter, gondnok, stb.</p>	<p>Pármunka (csoportmunka): azonos gyülekezetbe tartozás esetén az egyházközség történetének megosztott feldolgozása és órán való bemutatása. Ha a tanulók több egyházközségbe tartoznak, a saját egyházközségük történetének szemléletes bemutatása.</p> <p>Interjú készítése a jelen lévő szolgálattevőkkel, aktív részvétel az órai beszélgetésben.</p>	
<p>Az egyházi év: ünnepek, ünnepkörök.</p> <p>Alapvető ismeretek határainkon túli magyar reformátusokról.</p>	<p>- Az egyházközség társadalmi szolgálata és lehetőségei</p> <p>3</p>	<p>az egyházközségben történő társadalmi szolgálati területek feltérképezése és a kiaknázatlan lehetőségek összegyűjtése.</p>	
	<p>Gyülekezeti tag vagyok (lehetek)</p>	<p>Csoportmunka: gyülekezeti lehetőségek feltérképezése, havi gyülekezeti.</p>	

<p>Alapvető ismeretek az ökumené fogalmáról, megvalósulási lehetőségeiről.</p> <p>Alapvető ismeretek az evangélikus, római katolikus és görög katolikus felekezetekről.</p> <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <p>A korábbi egyházélmények tudatosítása, rendezése, erősítése vagy helyretétele.</p> <p>Bekapcsolódási lehetőség a modul során legalább három alkalommal a gyülekezeti élet közösségébe (pl. istentisztelet, találkozás az egyházközség szolgálattevőivel, stb.).</p> <p>Alapvető tájékozódás az MRE struktúrájában, fogalmi rendszerében.</p>	<p><u>A református istentisztelet</u></p> <p>- A vasárnapi istentisztelet és liturgiája</p> <p>- Ünnepi alkalmak a gyülekezetben</p> <p>- Különleges alkalmak (esküvő, keresztelés, temetés)</p>	<p>A vasárnapi istentisztelet liturgiájának magyarázó bemutatása.</p> <p>Csoportmunka: ünnepi alkalmak jellegzetességeinek összegyűjtése. Megelőző feladat: Az egyházi év ünnepei alapján a gyülekezet ünnepi szokásainak összegyűjtése.</p> <p>Tanulói élmények felidézése az esküvővel, temetéssel, keresztelővel kapcsolatban.</p>	
	<p>Szolgálati lehetőségek a református istentiszteleten</p>	<p>Projekt: Egy gyülekezeti ifjúsági istentisztelet közös megtervezése.</p>	
	<p>Ifjúsági csoportok és találkozók az MRE-ben</p>	<p>Tanulói felidézése ifjúsági csoportokkal, találkozókkal kapcsolatban. Kapcsolódó kisfilmek (pl. Csillagpont), ppt-k közös megnézése.</p>	

<p>Aktív gyülekezeti tagság lehetőségeinek keresése.</p> <p>2</p> <p>Belső motiváció</p> <p>A tanuló közösség-tudatának erősítése, a református egyház iránti pozitív attitűdjének megerősítése.</p> <p>Aktív gyülekezeti tagság iránti vágyakozás segítése.</p>	<p>Magyar reformátusok határainkon túl</p>	<p>Magyar reformátusság térképének elkészítése azon országok, területek bejelölésével, ahol magyar reformátusok vannak.</p>	
	<p>Más keresztyén felekezetek és az ökumené</p>	<p>Kiselőadás lehetőségek más felekezetekről.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>		<p>egyházkerület, egyházmegye, egyházközség, esperes, püspök, MRE, reformátori alapelvek, gyülekezet, gyülekezeti szolgálatok, lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor, református egyháztagság, református istentisztelet, sákramentum, úrvacsorás istentisztelet, egyházi év ünnepekörei, karácsonyi ünnepkör, húsvéti ünnepkör, pünkösdi ünnepkör, határainkon túli magyar reformátusok</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>		<p>Aktív részvétel az órákon</p> <p>Egyházkerület, egyházmegye, egyházközség fogalmi ismerete; adott egyházmegye esperesének, egyházkerület püspökének ismerete; az MRE társadalmi szolgálatából legalább két terület megnevezése.</p> <p>A négy alapelv ismerete.</p>	

	<p>Háttérkutatásban való részvétel a gyülekezet történetéről.</p> <p>Lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor fogalmának ismerete.</p> <p>Aktív részvétel a témáról szóló ötletbörzében és a háttérkutatásban.</p> <p>A református egyháztagság fogalmának és fő jellemvonásainak ismerete.</p> <p>A református istentisztelet fő jellegzetességeinek ismerete.</p> <p>Az egyházi év ünnepeköréinek és ünnepeinek ismerete.</p> <p>Az esküvői és keresztelési fogadalom szövegének ismerete.</p> <p>Aktív részvétel az órához kapcsolódó projektben.</p> <p>Legalább egy ifjúsági találkozó megnevezése.</p> <p>Legalább 5 ország megnevezése, ahol magyar reformátusok vannak.</p> <p>Keresztyén felekezetek fő jellemvonásai.</p>
--	---

<p>Tematikai egység: Dogmatika. Alapmodul.</p> <p>Cím: A református hittan alapkérdései</p>	<p>Órakeret: 15 óra</p> <p>+ 3 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <p>Információk és háttérismeretek a református egyház dogmatikai gondolkodásmódjáról, a Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás, Apostoli Hitvallás látásmódjáról.</p> <p>Tapasztalati élmények a következőkről: hitvallás, bűn, kegyelem.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <p>Felnőtt, érett, cselekvőképes hit kialakulásának és megélésének a segítése.</p>	

Az adott dogmatikai tételek kapcsán hitvallásainkra, a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás vonatkozó kérdés-feleleteire való rámutatás, a hitvallásokban való jártasság elősegítése.

Református dogmatika alaptételeinek tanuló-centrikus, biblikus közvetítése, és azok gyakorlati megvalósulásainak, mindennapi életre való konzekvenciáinak áttekintése a diákok narratív interpretációjának elősegítésével.

A modulhoz tartozó dogmatikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez.

Önismeret, énkép fejlesztése Isten és az ember kapcsolatát magában foglaló dogmatikai témák kapcsán.

Logikai kompetencia fejlesztése a református dogmatika alapigazságaiban rejlő összefüggésekre áttekintése révén.

Annak a tudatosítása, hogy a hit ismeretekből épül fel, illetve a hit megélését segíthetik a rendszerezett ismeretek.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Bevezetés a református hittan rendszerébe, alapfogalmak	Ezek rendszerezése, esetleges „hittan-szó-tár”füzetbe való lejegyzése.	
	Isten kijelentése	Motivációként szituációs játék a jól ismert formákban: mutogatás, rajz, halandzsanyelv.	
	Az Ige hármas alakja, Sola Scriptura	Kiscsoportos munka: egy esemény különböző források szerinti kitárgyalása, ez lehet nyugodtan mindennapos iskolai történet is. Pl. 3 elbeszélő egy címzetthez.	

<p>Egyháztörténeti ismeretek arról, milyen korszakokban hogyan változott a fogalmak használata és hogyan értelmezhetők napjainkban.</p> <p>Az egyház mint térben és időben egy közösség, egyházi élet napjainkban.</p>	<p>A hit – Sola Fide</p>	<p>Az ún. „film-nézős” módszer: tanulók eljátsszák a történetet, újra és újra „visszalassítva” míg fel nem fedezhető a megingás pillanata (ez sokféle lehet). Ezt vagy egy hasonló bevezetést követhet (de mindenképpen csak követheti!) a hitről szóló beszélgetés.</p>	<p>sákramentumok: az úrvacsora Az anyaszentegyház</p>
<p>Kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének tanításbeli megalapozása.</p> <p><i>Kompetenciák: cselekvés, alkalmazási készség</i></p>	<p>A Szentháromság Isten</p>	<p>Előzetes feladat: természeti jelenségek felkutatása, irányítottan a klasszikusnak számító Nap, szél, stb. jellemzőinek összegyűjtése.</p>	
<p>Tájékozottság az Apostoli Hitvallás biblikus alapjait illetően.</p> <p>Tájékozottság a biblikusan megalapozott tanokat illetően.</p> <p>A keresztyén világlátás összefoglalható megmutatása, összehasonlítva más felfogásokkal.</p>	<p>A Teremtő Isten, Mindenható Atya, Isten gondviselése</p>	<p>Kiscsoportos munka, tanári vezetéssel. Különböző teremtéstörténetek, eredetmítoszok feldolgozása képekkel, szövegekkel, ezek összehasonlítása, elemzése tanári vezetéssel.</p>	
	<p>A bűn kérdése</p>	<p>Ajánlott projekt: Ideális esetben informatikai jellegű</p>	

<p>Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül.</p> <p>A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének gyakorlati megalapozása</p> <p>2</p> <p>Belső motiváció</p> <p>Eligazodni a sokféle hit között, megtalálni és felmutatni a keresztyéneken belül a „saját” meggyőződést. Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni.</p> <p>Az óráknak támogatniuk kell az egyéni felismeréseket,</p>		<p>órát lehet tervezni, pl. keresőprogrammal aktuális híreket találni, felvillantani, elemezni.</p>	
	A Megváltó Isten – Sola Gratia, Solus Christus	Beszélgetés, vita, képelemzés a témával kapcsolatban.	
	A sákramentumok: keresztség és úrvacsora	szokások bemutatása megbeszéléssel, személyes történetek a keresztelőről (előzetesen kérhetünk képeket, családi történeteket /amennyiben vannak/ keresztelőkről.)	
	A Szentlélek Isten személye és munkája	önálló munka, majd közös elemzés: mikor és mire volt szüksége az egyháznak (és/vagy a keresztyén embernek az Isten ilyen formájú jelenlétére?)	
	Törvény és evangélium	beszélgetés egy kiválasztott etikai parancsról: miért van szükség rá?	
	Az anyaszentegyház	Egyéni munka, önjellemzés készítése (röviden, akár	

<p>megfogalmazásokat, akkor is, ha elsőre nem a Heidelbergi Káté mindenre kiterjedő alaposságával szólalnak meg. A modul elvégzésekor számolni kell azzal, hogy</p>		<p>apróhirdetési formában, stb.), majd újabb jellemzés készítése a múlt felidézésével együtt. Az utolsó körben a jövőbeni tervek hozzáadása történik.</p>	
<p>„kemény eledellel” nem kezdhető el a hitvallásos élet. A tanulóknak szükséges érezniük, hogy a tanok nem elvont szituációkon keresztül érkeztek az emberi világba, hanem ezek azok, melyeket Isten kijelentett. Tudatossá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok nem gyors válaszok. Tudatossá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok a mindennapi hitgyakorlást segítik.</p>	<p>Az eljövendő világ és örök élet</p>	<p>Vita-óra. Előzetes felkészülést igényel, egyéni feladat a különböző világvége jóslatok összegyűjtése, prezentálása. Ez számtalan formában történhet, egy fontos, hogy mindenképpen képi is legyen.</p>	

<p>A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum megélésének belső megalapozása.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Apostoli Hitvallás, reformátori alapelvek, Szentháromság, bűn, törvény és evangélium, anyaszentegyház, törvény hármas haszna, általános és különös kijelentés, II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté</p>			
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p> <p>A fogalmak formai ismerete. Fogalom: általános és különös kijelentés. A Sola Scriptura reformátori alapelv jelentésének ismerete. A Sola Fide reformátori alapelv jelentésének ismerete. A Szentháromság fogalmának ismerete. A Teremtő és Gondviselő Isten fogalmának ismerete. A Sola Gratia és a Solus Christus reformátori alapelvek jelentésének ismerete. A Szentlélek Isten szerepe a Szentháromságban. A sákramentumok egy szituációban való működésének ismerete, a szereztetési igék memoriterszerű ismerete. A törvény és evangélium fogalmának ismerete, a törvény hármas hasznának ismerete. Az általános és a különös kijelentés fogalmának ismerete. A bűn fogalmának ismerete. Az anyaszentegyházról szóló hitvallási részek szöveghű ismerete. A közösség fogalmának megértése.</p>			

Isten ígéretei közül egy-kettő ismerete.

A feladatok végrehajtása, dolgozat elkészítése, teszt megírása és az órákon való együttműködő részvétel. Az Apostoli Hitvallás memoriterszerű ismerete.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. A középfokú oktatás minden évfolyamán a hit- és erkölcsoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról.

Mivel az állami iskola tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi általános iskolából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsoktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsoktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a vallásstanárnak szem előtt kell ezt tartania.

A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.

Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.

Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

A tanulói személyiség iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a vallásstanár figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).

Az értékelés során a vallástanár törekszik a pozitív hangvételi, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.

Az értékelés során a vallástanár objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

A tanulói kreativitás különleges kifejezőmódjai az értékelés részét képezhetik. A vallástanár a sokrétű intelligencia elmélet alapján lehetőséget adhat a tanulóknak arra, hogy a tanultakat egyéni erősségeiknek megfelelően jutassák kifejezésre. A kognitív számonkérés mellett így egyéb területek is segíthetik az értékelést.

Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az egyházközség minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

Függelék

Bár állami iskolában nincs lehetőség református hit- és erkölcsstanból érettségizni, azonban a fakultatív hittanoktatásban részt vevő diákok a 4 év során megfelelő ismereteket szereznek ahhoz, hogy egyházi iskolában kiegészítő érettségit tegyenek. A hit- és erkölcsstan középszintű érettségi témakörei megegyeznek a 40/2002. OM-rendelet Református hit-és erkölcsstan tantárgy részletes vizsgakövetelményeiben felsorolt vizsgakövetelményekkel.

A preferált érettségi témák megtalálhatóak a fenti helyi tanterv „Kapcsolódási pontok” című oszlopában.

A református hit- és erkölcsstan középszintű érettségi témaköreinek tételes felsorolása:

Ószövetség

Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek

Újszövetség

Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek

Kortörténeti ismeretek

Krisztus egyházának története

A saját felekezet története

Az egyház tanítása

Ünnepek, ünnepi időszakok

A keresztyénség erkölcsi tanítása

A nagy világvallások alapvető gondolatai

A saját egyház mai élete

Szövegértelmezés

Esetelemzés

HELYI TANTERV
TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

GIMNÁZIUM		
12. évfolyam		
Tematikai egység	Kerettantervi órakeret	Helyi tanterv órakerete
Család, otthon, háztartás	15	15
Közlekedés	4	5
Életpálya-tervezés, munkavállalás, felnőttkori tanulási lehetőségek	9	10
Óraszám összesen	28	30

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja, hogy elősegítse az önálló, felelősségteljes, önfejlesztésre képes, a családi életre alkalmas ember nevelését, segítse a kulturált beilleszkedést a mindennapi életbe, a társadalmi együttélés szabályait követő hozzáállás kialakulását, valamint társadalmi, technikai kérdésekben az alapvető tájékozottságot. Kiemelt elvárás a megalapozott elméleti ismertek szélesebb körű felhasználása, a problémamegoldási képességek és formák változatainak különböző szintű alkalmazása a mindennapok gyakorlatában. A szemléletformálás változatos tartalommal és sokféle módszerrel valósítható meg, fontos a helyi adottságokhoz, elvárásokhoz való illesztés, a személyi és tárgyi feltételekhez illő (de nem megalkuvó) igazítás.

A Család, otthon, háztartás tematikai egység fő célja a családban felmerülő problémák azonosítása, az egyéni és társadalmi szükségletek összefüggéseinek feltárása, szabatos megfogalmazása és megvitatása után az igények elemzése alapján választott, életszerű és célszerű megoldási módok bemutatása, kidolgozása. Előremutató módon a párkapcsolat, a házasság, a gyermekvállalás és a gyermeknevelés kérdéseiben igyekszik támpontokat adni, így szolgálva a majdani családalapítást. Napjainkban hangsúlyosan halaszthatatlan megoldásra

váró kérdés a gondozás feladatainak és felelősségének megosztása a családban és környezetünkben, a gyermek-, fogyatékos- és idősgondozás, valamint betegápolási munkák ellátása a kötelezettségeknek és kötelességeknek megfelelően. Gazdálkodni nemcsak az anyagi javainkkal (háztartási jövedelmek) kell, hanem a fizikai, lelki, szellemi energiáinkkal és az időnkkel is, ezért igen fontos a szabadidő hasznos eltöltésére, az aktív és passzív pihenésre nevelés. Fontos ezen túlmenően felismerni, hogy a szabadidő alkalmas lehet a környezetért, illetve a környezetben élő rászorulókért való tevékenységre, az önkéntesség gyakorlására. Újabb kiemelt fejlesztési cél a környezettudatosságra, takarékosagra, tudatos fogyasztói magatartásra nevelés, a fenntarthatóság elvének követése. Az alapvető pénzügyi és gazdasági ismeretek mellett a vásárlói és fogyasztói érdekvédelem érvényesítésével, valamint a hivatali ügyintézésrel is meg kell ismerkedniük a tanulóknak. A Közlekedési ismeretek tematikai egység célja a közlekedési helyzetekben követendő etikus magatartás, a magabiztos tájékozódás. Emellett a közlekedés rendszer-jellegét, környezeti és társadalmi hatásait is vizsgálja. Az Életpálya-tervezés témakörben a továbbtanulásnak és a munkába állásnak gyakorlati kérdéseit tárgyaljuk, s az ezekhez szükséges kompetenciák fejlesztését helyezzük előtérbe. Ezzel egyfelől a tanulás világából a munkavállalói létbe való átlépést kívánja megalapozni, másfelől az élet munkavállalással kapcsolatos nehézségeire is igyekszik felkészíteni.

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	<p>Tapasztalat, illetve saját vélemény megfogalmazása a család és a környezet életmódjáról.</p> <p>Az egészség és a környezet ügye iránti személyes felelősség elismerése és vállalása.</p> <p>A háztartásban elvégzendő mindennapi munkák ismerete.</p> <p>Előzetes tapasztalat és ismeretek a családi munkamegosztásról, az időbeosztásról.</p> <p>Közművek és szolgáltatások ismerete.</p> <p>Takarékossági lehetőségek ismerete.</p> <p>Egészség fogalma. Az egészséges életmód elemei.</p> <p>Családtagok és példaképek karitatív munkatevékenységeinek ismerete.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Kulturált véleménynyilvánítás, vita, meggyőzés eszközeinek ismerete.</p> <p>Öntudatos, határozott, magabiztos, de mások érdekeit is szem előtt tartó személyiség alakítása.</p> <p>Az egészséges családi élet és a gyermekvállalás iránti nyitottság kialakítása, illetve erősítése.</p> <p>A gyermekvállalással és a gyermekneveléssel kapcsolatos tájékozottság növelése. A gyermeknevelési problémák objektív, felnőtt módra történő értékelése képességének fejlesztése.</p> <p>Előrelátó pénzügyi tervezés képességének és gyakorlatának kialakítása.</p> <p>Az anyagi és humán erőforrások gazdaságos működtetéséhez szükséges képességek és tájékozottság kialakítása.</p> <p>Takarékos, önkorlátozó, tudatos fogyasztói magatartás kialakítása.</p> <p>Alapvető jártasság kialakítása a fogyasztóvédelem lehetőségeiben és eszközeiben.</p> <p>Az egészség- és környezettudatos attitűd megszilárdítása.</p> <p>Tapasztalatok bővítése a környezetünkben élők tevékenységével, azok kölcsönhatásaival összefüggő egészség- és környezetkárosító hatások, veszélyek azonosítása, elemzése, a megelőzés és a kármentesítés lehetőségeinek felmérése, alkalmazása terén.</p> <p>A karitatív tevékenységek iránti elköteleződés kialakítása.</p> <p>Felelős, öngondoskodó attitűd kialakítása.</p> <p>A pénzkezelés és a hivatali ügyek intézésében szerzett jártasság kialakítása.</p>
--	--

<p><i>1.1. Családi élet</i></p> <p>A család mint az egyén elsődleges társadalmi környezete.</p> <p>A házasság (a párválasztás szempontjai, a tartós párkapcsolat és a házasság jelentősége, feltételei, a házastársi kapcsolat ápolása, konfliktuskezelés).</p> <p>Családtípusok, családmodellek.</p> <p>Gyermekvállalás (a gyermekvállalás felelőssége a társadalom és az egyén szempontjából, kötelezettségek, lehetőségek, kockázatok, terhek és örömök).</p> <p>Gyermekvállalással járó jogok (szülési szabadság, GYES, GYED, családi pótlék, családi adókedvezmény, segélyek).</p> <p>Gyermeknevelés (a gyermeknevelés céljai, módszerei, eszközei, a családtagok és az iskola szerepe a gyermeknevelésben).</p> <p>Gyermekjogok és kötelezettségek.</p> <p>A család lelki egészsége (stressz, krízishelyzetek orvoslása). A segítség lehetőségei családok számára, intézmények, szervezetek.</p> <p>A közös étkezések, programok jelentősége a családi közösség formálásában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Családformák a mai világban.</p> <p>Jogok és kötelességek, az alapvető emberi jogok, a gyermekek jogai.</p> <p>Pénzügyintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam).</p> <p>Családi bevételek, családi kiadások.</p> <p>A lakossági folyószámlákhoz kapcsolódó banki tevékenységek.</p>
<p><i>1.2. A háztartás mint gazdasági formáció</i></p> <p>A család és háztartás működtetésének ismertető jegyei (háztartási munkafajták, családi munkamegosztás, munkaszervezés, a biológiai ritmus, a pihenés formái, szolgáltatások igénybevétele, időbeosztás, munkaterv készítése: napi, heti, havi házimunkák).</p> <p>A háztartási jövedelmek összetétele, eredete.</p> <p>Állandó, alkalmi és változó bevételek és kiadások.</p> <p>Közüzemi számlák tanulmányozása.</p> <p>Háztartás energiafogyasztása (háztartási fogyasztók energiaigénye).</p> <p>Takarékossági formák, tervek. Az energiafogyasztás mérséklésének lehetőségei (energiatakarékos technológiák, energiatakarékos életmód, megújuló energiaforrások bevonása a háztartás energiaellátásába).</p> <p>Pénzbeosztás különböző életszakaszokban.</p> <p>Hitelek (a hitelek fajtái, a hitelfelvétel lehetőségei, feltételei, kockázatai).</p>	<p><i>Osztályfőnöki óra:</i></p> <p>családi hagyományok, közösségépítés, normák.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>az emberi test működése, betegségek.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>információk gyűjtése, tárolása, feldolgozása,</p>

<p><i>1.3. Tudatos fogyasztói magatartás</i></p> <p>A média és a reklámok befolyásoló szerepe a termékválasztásban.</p> <p>Környezet- és egészségtudatos fogyasztói magatartás.</p> <p>Tudatos vásárlás (pénz- és energiatakarékosság, előre átgondolt vásárlás, egészséges, környezetbarát anyagokból és környezetkímélő technológiával készült, megfelelő csomagolású, magyar, illetve helyi termékek, továbbá a méltányos kereskedelem előnyben részesítése).</p> <p>Védjegyek, eredetvédelem. A termékhamisítás veszélyei, társadalmi kockázata.</p> <p>Fogyasztóvédelem.</p> <p>Szavatosság, jótállás és az ezzel kapcsolatos fogyasztói jogok és lehetőségek (javítás, kicserélés, vételár-leszállítás, vételár-visszatérítés).</p> <p>Utazási szerződések, távollévők között kötött szerződések.</p> <p>Tisztességtelen reklámok és kereskedelmi gyakorlatok.</p> <p>Pénzügyi fogyasztóvédelem.</p> <p>Panaszügyintézés - a panasztétel lehetséges módjai (szolgáltatókra háruló válaszadási kötelezettség, fogyasztóvédelmi hatósághoz való fordulás), békéltető testületek.</p>	<p>az e-ügyintézés lehetőségei.</p> <p><i>Földrajz:</i> energiatermelés.</p> <p><i>Fizika:</i> energia, energiatermelés.</p> <p><i>Matematika:</i> számolási algoritmusok, becslés, kerekítés, mértékváltás, százalék és kamatszámítás, grafikonok, statisztikai adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása.</p> <p><i>Kémia:</i> oldószerek, savak, lúgok, veszélyes anyagok, pH-érték.</p>
<p><i>1.4. Környezet- és egészségkultúra</i></p> <p>A magyar nép egészségi állapota (jelenségek, okok és következmények, egyéni és társadalmi felelősség).</p> <p>Egészségvédelem (egészségünk megőrzése, szűrővizsgálatok, orvosi ellátás igénybevétele, gyógyszerfogyasztási szokások, házipatika összeállítása).</p> <p>Higiénia (környezetünk, ruházatunk és testünk tisztasága, bőrkímélő és környezetbarát tisztító- és testápolószerek használata).</p> <p>Öltözködéskultúra (divatok, mértéktartó, alkalomhoz illő öltözködés, a ruházat gondozása).</p> <p>Egészséges táplálkozás (tudatos ételválasztás, egészséges élelmiszerek, élelmiszer-biztonság, élelmezésbiztonság, az élelmiszerek kezelésének és tárolásának szabályai, étrend-kiegészítők és élelmiszer-adalékanyagok előnyei, hátrányai).</p>	<p><i>Etika:</i> Kapcsolatok, egyén és közösség, magánélet és közélet. Törvények. A társadalmi együttélés közös normái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, hivatalos stílus.</p>

<p>A rendszeres testmozgás jelentősége. Egészséges környezet. Környezetjog (állatvédelem, természetvédelem, környezetvédelem).</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret; vizuális kultúra: reklámok.</i></p>
<p><i>1.5. Életminőség</i> A nélkülözők, szűkös anyagi körülmények között élők, a támogatásra szorulókat gyámolítása, közreműködés életminőségük jobbá tételében. A fogyatékos fogalma, fajtái, következményei. A fogyatékkal élők jogai és lehetőségei. A fogyatékkal élők hivatali és önkéntes segítése. Önkéntesség lehetőségei.</p>	
<p><i>1.6. Öngondoskodás</i> Alapvető biztosítási fajták, szolgáltatások (életbiztosítás, vagyonbiztosítás, felelősségbiztosítás). Felelős viszonyulás a jövőhöz (kockázatok és ezek kezelése, a valódi, saját akaratból történő öngondoskodás céljai, formái, lehetőségei, ezzel kapcsolatos számítások).</p>	
<p><i>1.7. Korszerű pénzkezelés</i> A bank (célja, lehetőségei, előnyei, kockázata, fajtái). Bankhasználati ismeretek (hogyan válasszunk bankot, szolgáltatást, mire ügyeljünk, mit számoljunk, ellenőrizzünk). Bankszámlák és bankkártyák típusai és a vele járó tudnivalók. Teendők elveszett, ellopott bankkártya esetén.</p>	
<p><i>1.8. Hivatali ügyintézés</i> A legfontosabb hivatalok (polgármesteri hivatal, adó- és vámhivatal, posta, kormányhivatal) és az ügyintézés lehetőségei. Internetes ügyintézés, információszerzés.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Életmód, életvitel, házasság, élettársi viszony, várandósgondozás, csecsemőgondozás, költségvetés, jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, szolgáltatás, közüzemi díj, fogyasztóvédelem, jótállás, szavatosság, reklám, piac, marketing, étel- és italbiztonság, higiéné, testápolás, háztartási vegyszer, veszélyes anyag, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, lappangási idő, betegség, tünet, betegápolás, egészségkárosító hatás, stressz, szenvedély- és kedélybetegség, karitatív munka, fogyatékosokkal élők,</p>

önkéntesség, digitális ügyfélkapu, internetes vásárlás, pénzügyi tranzakció, ügyfélszolgálat, biztosítás, bank, öngondoskodás.
--

Tematikai egység	2. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A település közlekedési viszonyairól nyert tapasztalatok. Véleménynyilvánítás a közlekedési infrastruktúráról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Önálló megfigyelés, adatgyűjtés, rendszerezés.</p> <p>Személyes életvitelt befolyásoló tényezők vizsgálata, értékelése.</p> <p>Magabiztos tájékozódás kialakítása.</p> <p>Udvariasság, előzékenység gyakorlása.</p> <p>Döntéshozatali képesség fejlesztése gazdaságossági számítások alapján.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>2.1. Közlekedési rendszerek</i></p> <p>Adott település közlekedési rendszere, a közlekedési infrastruktúra és a lakosság életmódjának, a terület gazdasági lehetőségeinek összefüggései.</p>		
<p><i>2.2. A közlekedési viszonyok társadalmi hatásai</i></p> <p>A közlekedési viszonyok társadalmi hatásai (a település közlekedési viszonyainak hatása a személyes életvitelre, a tömegközlekedési lehetőségek társadalmi hatásai).</p>		
<p><i>2.3. A közlekedés környezeti hatásai</i></p> <p>A különböző közlekedési eszközök és közlekedési módok energiaigénye.</p> <p>A közlekedésből eredő levegőszennyezés.</p> <p>Az energiaigény és a levegőszennyezés mérséklésének lehetőségei (alacsony fogyasztású, illetve alternatív energiaforrású közlekedési eszközök, környezettudatos közlekedés).</p>		
<p><i>2.4. Közlekedéskultúra</i></p> <p>Közlekedési kultúra (udvariasság, biztonságos közlekedés, szabálykövetés, biztonság, balesetmegelőzés, előzékenység).</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közlekedési rendszer, járműpark, járatsűrűség, menetrend, károsanyag-kibocsátás, környezetvédelmi vizsgálat.	
Tematikai egység	3. Életpálya-tervezés, munkavállalás, felnőttkori tanulási lehetőségek	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Elektronikus kommunikációs gyakorlottság. Önismeret (személyes erősségek, gyengeségek, tanulási képességek, ambíciók).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A személyes életpálya-lehetőségeket meghatározó objektív és szubjektív tényezők felismerése és reális értékelése, a tervezett pálya jellemzőinek helyes megítélése.</p> <p>Véleményalkotás tipikus életpályákról, életpályamintákról, összehasonlításuk a saját életpálya-tervekkel.</p> <p>Kitartó, fegyelmezett munka, a munkamagatartásban megnyilvánuló céltudatosság erősítése.</p> <p>Reális önértékelésen alapuló pályaválasztás, a tervezett életpálya jellemzőinek számbavétele és összehasonlítása a személyes elképzelésekkel.</p> <p>A folyamatos egyéni művelődés, szakmai továbbfejlődés fontosságának, az egész életen át tartó tanulásnak (LLL) az elfogadása és érvényesítése.</p>	
ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Személyes adottságok és az objektív lehetőségek</i></p> <p>A személyes ambíciók, képességek, objektív lehetőségek komplex mérlegelése, a saját életpályára vonatkozó döntések meghozatala.</p> <p>Az életpálya tervezésekor mérlegelendő körülményekről, tényezőkről szóló adatok, információk gyűjtése.</p> <p>Különböző megélhetési lehetőségek összehasonlítása, feltételek, körülmények, kockázati tényezők, ezek hatása az életminőségre.</p> <p>Előnyök és hátrányok vizsgálata.</p>		
<p><i>3.2. Továbbtanulás</i></p> <p>A szakmatanulási, illetve a felsőoktatási továbbtanulási lehetőségek, a jelentkezés, felvételi eljárás megismerése.</p> <p>A szakképzés és a felsőoktatás rendszerének, a szakképzettségek</p>		

<p>(szakmák), felsőoktatási kimenetek főbb jellemzői. Önképzés, távoktatás, felsőoktatási szervezési formák jellemzői.</p>	<p>Munkahely és munkavállalói szerep.</p>
<p><i>3.3. Álláskeresés, munkavállalás, munkaviszony, munkanélküliség</i> Munkaviszony keletkezése, megszűnése, munkavégzés. A személyes kapcsolatok és a munkamagatartás, munkakultúra szerepének felismerése az álláskeresésben és a munkahely megtartásában. A munkavállalás jogszabályi környezete, különböző munkaszervezetek, munkavégzéssel kapcsolatos jogviszonyok jellemzői, a munkaszerződés kötelező kellékei, a munkavégzésre, a munkaidőre, a próbaidőre, a szabadságra, a munkabérrre vonatkozó szabályok. A tanulói, hallgatói jogviszony melletti munkavállalási feltételek és kötelezettségek. Az álláskeresést segítő szervezetek, információforrások, álláskeresési technikák, eljárások. A munkaviszony nélküli állapot lehetőségei és veszélyei, a munkanélküliséggel járó lehetőségek, jogok és kötelezettségek.</p>	<p><i>Informatika:</i> adatgyűjtés az internetről. <i>Etika:</i> korunk kihívásai, a tudományos és technikai haladás, a felgyorsult világhoz való alkalmazkodás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Életpálya-terv, karriercél, jövedelem, megélhetés, munkavállalás, álláskeresés, közalkalmazott, köztisztviselő, vállalkozó, munkaszerződés, munkaügyi ellátás, önéletrajz, motivációs levél, foglalkozási mobilitás, felsőoktatás, felvételi, kétciklusú, illetve egységes képzés, egész életen át tartó tanulás (LLL), munka melletti tanulás, munkavégzés tanulás mellett, közművelődés, távoktatás, egyéni tanulás, önképzés.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei</p>	<p>A nevelés-oktatás eredményeként olyan gyakorlati tudás megszerzése, amelynek birtokában a tanulók könnyen eligazodhatnak a mindennapi élet számos területén. Képesség kialakítása önmaguk megismerésére, a konfliktuskezelésre, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodásra, a pozitív életszemléletre, az egészséges életvitelre és a harmonikus családi életre.</p>
--	--

	<p>Felelős gondolkodás, átgondolt döntések képességének kialakítása a pénzügyek kezelésében, a fogyasztási javak használatában, a szolgáltatások igénybevételével és a jövővel kapcsolatban.</p> <p>Mindennapokban nélkülözhetetlen életvezetési és háztartási ismeretek, „háztartási praktikák” ismeretében a napi munka szakszerűbb, hatékonyabb, gazdaságosabb elvégzése.</p> <p>Az élő és a tárgyi környezet kapcsolatából, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, a tevékenységek gyakorlásakor.</p> <p>Használati utasítások értő olvasása, betartása.</p> <p>Tudatos vásárlókká válás, a fogyasztóvédelem szerepének, a vásárlók jogainak ismerete.</p> <p>A szociális érzékenység növekedése (a fogyatékkal élők és az idősek segítése). Karitatív tevékenységek végzése melletti elköteleződés.</p> <p>Hivatalos ügyekben érdekek képviselője, kulturált stílusú ügyintézés szolgáltatóknál, ügyfélszolgálatoknál.</p> <p>A korszerű pénzkezelés lehetőségeinek és eszközeinek megismerése.</p> <p>A biztonságos, balesetmentes, udvarias közlekedés szabályainak betartása.</p> <p>Magabiztos tájékozódás közvetlen és tágabb környezetben.</p> <p>Közlekedési szabályok és a közlekedési etika alkalmazása.</p> <p>A veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása, az elsősegélynyújtás, valamint a balesetvédelem legalapvetőbb ismereteinek alkalmazása.</p> <p>A személyes ambíciók, képességek, objektív lehetőségek komplex mérlegelése, a saját életpályára vonatkozó helyes döntések meghozatala.</p> <p>A személyes kapcsolatok és a munkamagatartás, munkakultúra szerepének felismerése az álláskeresésben és a munkahely megtartásában.</p> <p>A munka és az aktivitás iránti elkötelezettség.</p> <p>Az egész életen át tartó tanulás, a szaktudás, a műveltség fontosságának elfogadása és érvényesítése.</p>
--	---

HELYI TANTERV
TESTNEVELÉS SPECIALIZÁCIÓ

ÉVFOLYAM/ TANTÁRGY	9.	10.	11.	12.
SPORTTÖRTÉNET	heti 1 óra			
SPORTÁGI ISMERETEK		heti 1 óra		
SPORTÁGI EDZÉS	heti 2 óra	heti 2 óra	heti 2 óra	heti 2 óra
ÖSSZESEN:	3	3	3	3

SPORTELMÉLETI ISMERETEK

A spottagozati nevelés-oktatás, azaz a sportolói pályafutásra való felkészítés szerves része, hogy a tanulók elsajátítsák a szükséges elméleti alapismereteket is az alábbi célok elérése érdekében:

- a Testnevelés és sport műveltségi terület elhelyezése a társadalom szegmensei között;
- az egyes mozgásos cselekvések élettani és pszichológiai hatásainak tudatosítása;
- a sportoló megtanítása önmaga megismerésére; e tudás birtokában képessé tenni az eredménycentrikus versenyzésre és edzéstevékenységre;
- a sportoló megtanítása a sportpályán és az életben is a helyes interperszonális kapcsolatok kialakítására;
- felismertetni a tanulókkal, hogy sportteljesítményük hatékonyabbá válik a megszerzett elméleti tudás felhasználásával;
- belső igényné tenni az egészséges életvitelt és a fair-play szellemiségét;
- a sporttörténet és az olimpiai játékok történetének tanításán, tanulásán keresztül a sportolói és nemzeti identitástudat fejlesztése.

A sportelméleti ismeretek egy tantárgycsoportot alkotnak, amelynek tantárgyai egy-egy tematikai egységként jelennek meg.

évfolyam

SPORTTÖRTÉNET

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sporttörténet	Órakeret 36 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sport és az emberiség egyidejűségének hangsúlyozása.</p> <p>A sportnak mint a mindenkori nevelés egyik legfontosabb elemének megismertetése.</p> <p>A sport vizsgálata társadalom- és politikatörténeti szempontból.</p> <p>A modern sport fejlődésének áttekintése.</p> <p>A mindenkori magyar sport kiemelkedő szerepének hangsúlyozása a világ sportjában.</p> <p>A fair-play szellemiség kialakítása a legnagyobb "sportemberek" életpályájának bemutatásával.</p> <p>A legkiemelkedőbb sportolói teljesítmények megismerése révén követendő példaképek választásának elősegítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>I. ALAPFOGALMAK</p> <p>A sport rendszerezése: Sport, testnevelés, rekreáció, rehabilitáció, versenysport, tömegsport.</p> <p>A sporttal kapcsolatos fogalmak: Sportoló, atléta, „sportember”; amatőr, profi; néző, közönség, szurkoló, sportpálya, sportpolitika, sportdiplomácia. <i>Ötlebörze.</i></p>		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra</i>
<p>II. A SPORT EREDETE</p> <p>Elméletek a sport eredetéről: Energiafőlölség-elmélet. Játékelmélet. Spirituális, szakrális előzmények.</p> <p>Az első sportemlékek: I.e. 3. évezred, egyiptomi emlékek. I.e. 2. évezred, krétai bikaugrás.</p>		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra</i>
<p>III. AZ ÓKOR TESTKULTÚRÁJA:</p> <p>1. Pánhellén játékok:</p>		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>

<p>Iszthmoszi játékok. Püthiai játékok. Nemeai játékok. Olümpiai játékok. Az olümpiai játékok története: A játékok háttere, vallási alapjai. A versenyek színhelye. Sportágak, versenyszámok. A játékok a Római Birodalom idejében. Az ókori olümpiai játékok kultusza. <i>Gyűjtőmunka.</i></p>	<p><i>ismeretek; vizuális kultúra</i></p>
<p>IV. A KÖZÉPKOR TESTKULTÚRÁJA: A középkori egyház „sportfelfogása”: A testkultúra „háttérbe szorulása”. A középkori iskolák. Higiéniai szokások. Sport a középkorban: Lovagi tornák. Népi játékok. Az olimpiai eszme átörökítése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra</i></p>
<p>V. A MODERN SPORT KIALAKULÁSA: A felvilágosodás korának testkulturális reformjai: A higiéniai szokások változása. Az egészség értékévé válása. A testmozgások egészségügyi hatásainak hangsúlyozása. Állami szerepvállalás: Iskolák állami kézbe kerülése. Nemzeti hadseregek szerepe. Állami egészségügy. A sportágak kialakulása: Az első sportvállalkozások, rekordok. Egyletek, egyesületek alakulása. Nemzeti és nemzetközi szövetségek létrejötte. Az első hivatalos nemzetközi versenyek. A modern sport útjai az első világháború után: Az európai sportélet alakulása. Az európai diktatúrák sportképe. A magyar testnevelés és sport a két világháború között: Az első sporttörvények. Klebelsberg Kunó és az OTT. Sporttámogatás és revizionizmus.</p>	<p><i>Sportági ismeretek</i></p>

<p>VI. AZ ÚJKORI OLIMPIAI JÁTÉKOK TÖRTÉNETE</p> <p>Az olimpiai eszme újjáélesztése: Olümpiai ásatások és az első olimpiai törekvések. A NOB megalakulása és az első újkori olimpiai játékok. Magyarok az első újkori olimpiai játékokon, a MOB megalakulása. Az olimpiai eszme életképessége: olimpiai játékok a második világháború kitöréséig. Magyar sikerek és sikersportágak a második világháború előtt. <i>Tablókészítés. Videózás.</i></p> <p>Az olimpiai játékok sikertörténete: Az olimpiai eszme túléli a második világháborút. A hidegháború egyik színtere a sport. A játékok odaítélésének és rendezésének felelőssége. Az olimpiai játékok árnyoldalai: politika és terror. Amatőr – profi-kérdés. Az olimpiai játékok világeseményévé válása. Olimpia – média – üzlet – országimázs. Aktuális problémák. <i>Tablókészítés. Videózás.</i></p> <p>Az újkori olimpiai játékok magyar nézőpontból: A legsikeresebb olimpiai szereplésünk. Olimpiai szereplés a forradalom idején. Továbbra is az élményben. Régi és új sikersportágaink. Aktuális kérdések. <i>Tablókészítés. Videózás. Gyűjtőmunka.</i></p>		<p><i>Informatika</i></p>
<p>VII. AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK LEGNAGYOBB ALAKJAI</p> <p>A legkiemelkedőbb olimpiai teljesítmények. A legnagyobb magyar sportolók:</p> <p>Az első győztesek. Érdekességek az olimpiai játékokon. Kimagasló sportteljesítmények. Kimagasló sportemberi teljesítmények. <i>Videózás. Kiselőadás. Meghívott vendégekkel beszélgetés.</i></p>		
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Sport, történelem, pánhellén játékok, pentathlon, lovagi torna, egészség, higiénia, testkultúra, sportág, újkori olimpia.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei</p>	<p><i>Sporttörténet:</i> A tanulók legyenek tisztában azzal, hogy az egyes történelmi korokban a</p>
--	---

ciklus végén	<p>sport milyen célt szolgált, milyen igényt elégített ki; hogyan alakultak ki, és változtak az egyes sportágak; kik, hogyan befolyásolták, irányították ezeket a folyamatokat.</p> <p>Ismerjék meg a történelemtudomány részeként, hogy milyen szerepet játszott, játszik a sport az emberiség életében, milyen hatással volt és van a sport az egyes társadalmakra, gazdaságra, sőt akár a politikára.</p>
---------------------	--

évfolyam

SPORTÁGI ISMERETEK

A *Sportági ismeretek* tantárgy oktatásának kettős célja van. Egyrészt, hogy egy adott sportágat űző diák más sportágak történetével, szabályaival, leghíresebb személyiségeivel is tisztában legyen. Másrészt olyan általános ismereteket közöl, melyek birtoklása nélkül a modern sportéletben aktív szereplőként jelen lévő szakember nem vallhatná magát jól felkészült, széles látókörű szakembernek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportági ismeretek	Órakeret 36 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportágak csoportosítási lehetőségeinek megismertetése. A sportágak szaknyelvének, szakirodalmának megismertetése. A kiemelt sportágak szakágainak, versenyszámainak, versenyszabályainak megismertetése. A sportágak kialakulása történetének, a múlt és jelen legendás sportolóinak, a kiemelkedő eredményeknek a megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
I. FORRÁISISMERET 1. Fogalmak: A sportágak csoportosításának szempontjai. – Sport-szaknyelv. 2. Sport szakirodalom: Önéletrajzok, életrajzok. Feldolgozások. – Tudósítások. <i>Ajánlott irodalom. Forráselemzés.</i>		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; sporttörténet</i>

<p>Sportsajtó:</p> <p>Írott, audio, vizuális, elektronikus sajtó.</p> <p><i>Archív felvétel hallgatása, megtekintése.</i></p>	
<p>II. ATLÉTIKA</p> <p>1. Sportág története: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, rekordok. Legnagyobb magyar sikerek. <i>Videózás.</i></p> <p>Sportági ismeretek: Sportág felosztása. Versenyszabályok. Szakirodalom. <i>Versenylátogatás.</i></p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; sporttörténet</i></p>
<p>III. ÚSZÁS</p> <p>Sportág története: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, rekordok. Legnagyobb magyar sikerek. <i>Videózás</i></p> <p>2. Sportági ismeretek: Sportág felosztása. Versenyszabályok. Szakirodalom. <i>Versenylátogatás.</i></p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; sporttörténet</i></p>
<p>IV. TORNA</p> <p>Sportág története: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók. Legnagyobb magyar sikerek. <i>Videózás.</i></p> <p>2. Sportági ismeretek: Sportág felosztása. Versenyszabályok. Szakirodalom. <i>Versenylátogatás.</i></p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; sporttörténet</i></p>
<p>V. LABDAJÁTÉKOK</p> <p>1. Labdarúgás:</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és</i></p>

<p>A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>Vízilabda: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>Kézilabda: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>Kosárlabda: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>Tenisz: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Játékszabályok. <i>Videózás.</i></p>	<p><i>állampolgári ismeretek; sporttörténet</i></p>
<p>VI. TRADICIONÁLIS MAGYAR SPORTÁGAK</p> <p>Vívás: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>Kajak-kenu: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>3 Öttusa:</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; sporttörténet</i></p>

<p>A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. – Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>Sportlövészet: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>Ökölvívás: A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p style="text-align: right;">Birkózás:</p> <p>A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.</p> <p style="text-align: right;">Cselgáncs:</p> <p>A sportág kialakulásának története. Leghíresebb sportolók, csapatok. Legnagyobb magyar sikerek. Versenyszabályok.</p>	
<p>VII. EGYÉB OLIMPIAI SPORTÁGAK A soron következő nyári olimpiai játékok programjában szereplő – korábban nem tárgyalt – sportágak. Az egyes sportágak története. Kiemelkedő teljesítmények, érdekességek. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p>	
<p>VIII. TÉLI SPORTÁGAK A soron következő téli olimpiai játékok programjában szereplő sportágak. Havon úzótt sportok: Sportági felosztás. Az egyes sportágak története. Kiemelkedő teljesítmények, érdekességek. Versenyszabályok. Magyar sikerek. <i>Videózás.</i></p>	

<p>2. Jégen úzó sportok: Sportági felosztás. Az egyes sportágak története. Kiemelkedő teljesítmények, érdekességek. Versenyszabályok. Magyar sikerek. <i>Videózás.</i></p>	
<p>IX. NEM OLIMPIAI SPORTÁGAK</p> <p>1. Floorball: Játékszabályok. A sportág hazai helyzete. <i>Videózás.</i></p> <p>2. Ultimate Frisbee: Játékszabályok. A sportág hazai helyzete. <i>Videózás.</i></p> <p>3. Rögbi Játékszabályok. A sportág hazai helyzete. <i>Videózás.</i></p> <p>Amerikai football: Játékszabályok. A sportág hazai helyzete. <i>Videózás.</i></p> <p>Egyéb szabadidősportok: Sportági felosztás. A sportág hazai helyzete. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>6. Extrém sportok: Sportági felosztás. A sportág hazai helyzete. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p> <p>7. Technikai sportok: Sportági felosztás. A sportág hazai helyzete. Versenyszabályok. <i>Videózás.</i></p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; sporttörténet</i></p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Sport-szaknyelv, sportági felosztás, versenyszabályok.</p>

<p>A fejlesztés várt</p>	<p><i>Sportági ismeretek:</i></p>
---------------------------------	-----------------------------------

eredményei a ciklus végén	A tanulók ismerjék meg a sportágak csoportosítását, csoportosítási szempontjait, a szakirodalmat, szaksajtót. Ismerjék meg a szakirodalomban használatos módszereket. A sportági ismereteken belül ismerjék meg az olimpiai sportágakat, amelyekben a magyar sportolók szereztek már aranyérmet az újkori olimpiai játékokon.
----------------------------------	---

évfolyam

TESTNEVELÉS-ELMÉLET

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelés-elmélet	Órakeret 18 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sporttal és a testneveléssel kapcsolatos fogalmak tisztázása. A mozgásszabályozás és mozgástanulás megkülönböztetése. Naprakészség kialakítása a mozgástanulás és mozgásszabályozási modellek elméleti és gyakorlati anyagaiban. A testi nevelés, az iskolai testnevelés és a sport társadalmi funkcióinak tudatosítása. A különböző testmozgások társadalmi, szociális és pedagógiai feltételeinek és következményeinek értelmezése. A történelmi események jelentőségének megbecsülése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
I. ALAPFOGALMAK Testkultúrával kapcsolatos fogalmak: Érték. Egészség. Kultúra. Sport. Szomatikus nevelés. Testnevelés.		<i>Edzéselmélet; sportegészségtan; sportpszichológia</i>
II. RENDSZEREZÉS A testnevelés rendszere: Intézményes keretek között folyó testnevelés. Rekreációs testnevelés és sport. Preventív célzatú testnevelés. Gyógytestnevelés. Az intézményes keretek között folyó testnevelés: Általános felkészítés: oktatási intézmények. Speciális felkészítés: egyesületek, sportiskolák, fegyveres testületek, speciális felkészítő intézmények. Diákok csoportjai: Normál, könnyített, gyógytestnevelésre utalt, (mozgásos cselekvések alól) felmentett.		

<p>III. A TESTNEVELÉS ÉS SPORT CÉLJA ÉS TARTALMA</p> <p>Célok: A társadalom által támasztott igények. Életkornak megfelelő testi és lelki igények.</p> <p>A testnevelés művelődés-tartalma: A mozgásos tevékenységek biológiai és pszichikai hatásainak ismerete. A környezet változásainak értékelése. Az egyéni életmód, tevékenység összhangja. Higiéniai eljárások, szokások ismerete, és a szükséglet kialakítása az egészséges életmódra. Alapvető viselkedési- és mozgáskészségek elsajátítása. Játék- és sportkultúrában való jártasság kialakítása.</p>	
<p>IV. SPORT ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEM</p> <p>A sport aktív és inaktív hatásai: A magyar társadalom sportfelfogása. A passzív sport fogalma. A magyar tömeg-, illetve szabadidősport állapota, lehetőségei. <i>Példák keresése. Vita.</i></p> <p>Az egészségvédelem funkciói, feladatai: A mozgást háttérbe szorító életmód ellensúlyozása. A munkaártalmak korrigálása. Az egészséges életre vonatkozó szabályok megismerése. Az egészség jelentőségének tudatosítása.</p> <p>Az egészségvédelem folyamatai, területei:</p> <p>Ismeretszerzés. Egyéni tapasztalatszerzés. Személyi, táplálkozási, öltözködési, környezeti, nemi higiénia. Helyes napirendre nevelés. Testi tevékenységre, sportra nevelés. Helyes testtartásra nevelés.</p>	<p><i>Sportegészségtan; biológia-egészségtan</i></p>
<p>V. A TESTNEVELÉS SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSE</p> <p>A társadalom által támasztott igények: Önállóság, tolerancia, önfegyelem, rugalmasság, nyitottság, leleményesség, kreativitás, valós önértékelés, döntési képesség. <i>Ötletroham. Vita.</i></p> <p>Befolyásoló tényezők: Az edző. A testnevelő tanár. Sporttársak. „Önfejlesztés”.</p>	

<p><i>Egyéni példák keresése. Vita.</i></p> <p>3. Az iskolai ifjúság testnevelése:</p> <p>Szent-Györgyi Albert, Nobel-díjas tudós előadása. Elhangzott: az Országos Testnevelési Kongresszuson. 1930. november 22-én Szegeden.</p> <p><i>Forráselemzés. Vita.</i></p>	
<p>VI. A TESTNEVELÉS MŰVELŐDÉSI ANYAGA</p> <p>A testnevelés hármass felosztása:</p> <p>Mozgásos cselekvések. Elméleti ismeretek. Járulékos tényezők (infrastruktúra, eszközök, etc.).</p> <p>Mozgásos cselekvések csoportosításai:</p> <p>Mechanikai szempont szerint. Mozcásszerkezeti szempont szerint: térbeli, időbeli, dinamikai jegyek. Tanítás-tanulás szempont szerint: generikus, ordinatív, inventív-kreatív mozgások (nyílt-, zárt készség).</p> <p><i>Sportági példák keresése.</i></p>	<p><i>Testnevelés és sport; edzéselmélet</i></p>
<p>VII. MOZGÁSKÉSZSÉG ÉS SPORTTECHNIKA</p> <p>Fogalmak tisztázása:</p> <p>Mozgáskészség. Technika. Sporttechnika. Technikai modell. Egyéni modell.</p> <p>A mozgáskészség csoportjai:</p> <p>Poulton-féle csoportosítás. Farfell-féle csoportosítás. Testhossz tengelyéhez viszonyítva.</p> <p>Motoros képességek:</p> <p>Általános alapelvek. Kondicionális képességek. Koordinációs képességek.</p> <p><i>Példák keresése.</i></p> <p>Terhelés:</p> <p>Szervezetre gyakorolt hatás. Környezeti tényezők. Mutatók.</p> <p><i>Ötletroham.</i></p> <p>Képességfejlesztés:</p> <p>Általános elvek. Egyéni tapasztalatok.</p>	<p><i>Testnevelés és sport; edzéselmélet</i></p>

<i>Vita.</i>	
Kulcsfogalmak	Mozgásszabályozás, ideg-izom kapcsolat, mozgástanulás, variábilis gyakorlás.

SPORTEGÉSZSÉGTAN

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportegészségtan	Órakeret 18 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportoló és környezete kölcsönhatásainak felismertetése. A felkészülést, sérülés esetén a gyógyulást elősegítő alapvető egészségügyi ismeretek elsajátíttatása, felkészítés az alkalmazásra az edzőmunka és a versenyek során. A sérülések, valamint a káros teljesítményfokozók negatív hatásainak megismertetése. A modern táplálkozástudomány ismeretanyagának elsajátíttatása, felkészítés a tudatos alkalmazásra a táplálkozás, folyadékpótlás során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
I. ALAPFOGALMAK: Egészségtan: WHO alapokmány: „Az egészség nem a betegség hiánya ...” <i>Ajánlott irodalom. Forráselemzés.</i> Sportegészségtan: A sport környezetének egészségügyi kérdései. A sportolás hatása az ember szervezetre (adaptációs folyamatok), egészségére. Dalmady Zoltán: A sportok egészségügye (1913). <i>Példák keresése a sport hatásaira. Tanulói gyűjtőmunka. Forráselemzés.</i>		<i>Biológia-egészségtan</i>
II. EDZÉS, VERSENYZÉS: Az edzésfolyamat egészségügyi követelményei: Életkori és nemi sajátosságok, edzésintenzitás, sokoldalúság, adaptáció, környezeti tényezők, terhelés-pihenés aránya (Arndt-Schulz-féle szabály). Versenyzés: A versenyzést meghatározó tényezők: technikai tudás, fizikai érettség, szellemi-érzelmi alkalmasság. Rajtállapot, rajtapátia. A bemelegítés jelentősége. <i>Saját sportolói tapasztalatok gyűjtése.</i>		

<p>III. TÁPLÁLKOZÁS:</p> <p style="text-align: right;">Sport és táplálkozás:</p> <p>A sporttáplálkozás mint alkalmazott tudomány. Kalória, kalóriaszükséglet, alapanyagcsere, direkt és indirekt kalorimetria. Mennyit együnk? A különböző sportágak kalóriaszükséglete. Mit együnk? Mennyiségi és minőségi követelmények a táplálkozásban. Fehérjék, szénhidrátok, zsírok, ásványi anyagok, vitaminok, sók. Étrend-összeállítási szabályok: Fehérjedús táplálkozás, Szénhidrát-dús táplálkozás. Táplálékhasznosítás: Emésztés, felszívódás, átalakítás a májban, hasznosítás; versenyek előtti és utáni táplálkozás. <i>Dietetikai szakcikk gyűjtése, értelmezése.</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan; kémia</i></p>
<p>V. DOPPING:</p> <p>A fair-playnek ellentmondó és egészségileg is romboló hatású jelenségek megismerése a lehető legtöbb szakmai szempontból. Fogalma: „testidegen anyag egészséges emberbe juttatása”. Anabolikus szteroidok, amfetaminok, efedrin, kábítószeres; dohányzás, alkohol; vérdopping, géndopping.</p>	<p><i>Kémia; biológia-egészségtan</i></p>
<p>VI. SPORTSÉRÜLÉSEK, BETEGSÉGEK, FERTŐZÉSEK:</p> <p>Sportsérülések ellátása egészségügyi intézményekben. Rehabilitáció. Lázas beteg állapot kontraindikciója a sporttevékenységre. Fertőző betegségek egészségtana.</p>	
<p>VII. MAGYAR SPORTEGÉSZSÉGÜGY:</p> <p>Szervezeti felépítés. A sportorvosi szakszolgálatok. A szűrővizsgálatok jelentősége. A versenyengedélyek feltételei.</p>	

<i>Konzultáció.</i>	
Kulcsfogalmak	Edzés, versenyzés, táplálkozás, dopping, sportsérülések, betegségek, fertőzések, sporttáplálkozás, kalorimetria, fehérjék, szénhidrátok, zsírok, ásványi anyagok, vitaminok, sók, rehabilitáció, szűrővizsgálatok.

évfolyam

EDZÉSELMÉLET

Az edzéselmélet magába foglalja azokat az ismereteket (edzéselveket, edzésmódszereket, edzésszükségeket, új tudományos felismeréseket, gyakorlati tapasztalatok általánosítását stb.), amelyek a sportteljesítmény fokozására, az elért teljesítményszint fenntartására vonatkoznak. Az edzéselmélet a sporttudomány egyik elmélete, amelynek tárgyát a sportedzés folyamatának, az egyéni csúcsteljesítmény elérésének, valamint a versenyzésnek a kérdései alkotják. Szoros kapcsolatban más tudományágakkal vizsgálja a sportbeli felkészülés teljes folyamatát, leírja a teljesítményfejlesztésnek, a személyiség alakításának fő követelményeit. Ezek alapján irányelveket, ajánlásokat tartalmaz a feladatok optimális megoldására. Az edzéselmélet nem az egyes érintett tudományos eredmények – sportélettan, sportlélektan, sportpedagógia, biomechanika stb. kutatási eredményei megállapításainak – összegzése, egymás mellé helyezése. Ennél általánosabbat, többet, lényegesebbet jelent. Olyan elmélet ez, amelyben szoros, funkcionális kapcsolatban vannak a különböző tudományterületeinek sajátos eredményei a gyakorlattal. Az edzéselmélet feladata főként összegző, integratív jellegű, de feltesz olyan jellegű kérdéseket is, amelyek a társadalomtudományok kutatásait ösztönzik, segítik azok kedvező irányú továbbfejlődését.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Edzéselmélet	Órakeret 16 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az edzéselmélet tudománya területének, céljainak megismertetése. A kondicionális és a koordinációs képességek fogalmának, megjelenési formáinak és fejlesztési lehetőségeinek megismertetése. A versenyhelyzet és a rajtállapot optimalizálásának belső motivációvá tétele. A bemelegítés fontosságának tudatosítása, képesség kialakítása bemelegítő gyakorlatok önálló végzésére. Képesség kialakítása a tanult ismeret tudatos alkalmazására sportolás közben. Annak tudatosítása és értékelése, hogy egy edzésprogram összeállítása és egy sportoló sérülésmentes felkészítése felelősségteljes feladat.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>I. BEVEZETÉS: Az edzésmélet története: A versenysport kialakulása. Az edzésmélet tudományának története. Alapfogalmak: Edzésrendszer, edzésmódszer. Edzéseszközök: pozitív eszközök; negatív, káros eszközök.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; sporttörténet</i></p>
<p>II. TELJESÍTMÉNY ÉS AZ EDZÉS ÖSSZETEVŐI 1. A teljesítmény összetevői. Teljesítőképesség fogalma, részei, képezhetősége. Teljesítőkészség fogalma, részei, nevelhetősége. 2. Edzettség összetevői: motorikus, pszichés, fiziológiai, alkati összetevők. 3. Edzéselvek: motorikus, pszichés, fiziológiai, alkati összetevők. „Arndt-Schulz-féle szabály” értelmezése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan; testnevelés-elmélet, sportegészségtan, testnevelés és sport</i></p>
<p>III. TERHELÉS, ELFÁRADÁS Terhelés: Külső terhelés fogalma és paraméterei. Belső terhelés fogalma és jellemzői. Terhelés mértéke: optimális, alul-, túlterhelés, túledzés. Mozgásinger adaptáció. Egyéni példák keresése. Elfáradás: szakaszai, területei.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan; testnevelés-elmélet, sportegészségtan, testnevelés és sport</i></p>
<p>IV. KONDICIONÁLIS KÉPESSÉGEK Fogalmak: Erő, állóképesség, gyorsaság, ízületi mozgékonyaság.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan; testnevelés-elmélet; sportegészségtan;</i></p>

<p>– Izom, izom működése.</p> <p>Állóképesség:</p> <p>Osztályozás energiafelhasználás szerint:</p> <p>aerob, anaerob alaktacid, anaerob laktacid állóképesség.</p> <p>Állóképesség fajtái:</p> <p>hosszútávú-, - erő-, középtávú-, - gyorsasági-, rövidtávú-, - pszichés állóképesség.</p> <p>Állóképesség fejlesztésének módszerei:</p> <p>aerob hatású módszerek, anaerob hatású módszerek. Limitáló tényezők.</p> <p><i>Táblázatba rendezés.</i></p> <p>Gyorsaság:</p> <p>Megnyilvánulási formái:</p> <p>reakció-, mozdulat-, mozgásgyorsaság.</p> <p>Gyorsaság fejlesztésének módszerei.</p> <p><i>Sportági példák gyűjtése.</i></p> <p>Erő:</p> <p>Erő osztályozása az ellenállás nagysága szerint.</p> <p>Erőfejlesztés:</p> <p>általános jellemzők, módszerek, életkori jellemzők, szabályok.</p> <p><i>Sportági példák felsorolása.</i></p> <p>A kondicionális képességek komplexitása:</p> <p>Erő, állóképesség, gyorsaság összefüggései. <i>„Képességek piramisának” értelmezése. Fritsch (1977).</i></p> <p>Ízületi mozgékonyaság:</p> <p>Az ízületi mozgékonyaság fajtái:</p> <p>aktív- passzív, statikus-dinamikus, speciális hajlékonyaság.</p>	<p><i>testnevelés és sport; fizika</i></p>
---	--

<p>Az ízületi mozgékonyág fejlesztésének módszerei:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtó hatású gimnasztika, statikus nyújtás. 	
<p>V. KOORDINÁCIÓS KÉPESSÉGEK</p> <p>Mozgáskoordináció:</p> <p style="padding-left: 20px;">Fogalommagyarázat. Jellemzők. Koordinációs képességek fajtái. Célmeghatározás.</p> <p>Mozgástanulás:</p> <p style="padding-left: 20px;">Fázisai:</p> <p style="padding-left: 40px;">kognitív, asszociációs, automatizációs fázis.</p> <p><i>Hibajavítás.</i></p> <p>Mozgásszabályozás:</p> <p style="padding-left: 20px;">A fogalom tisztázása.</p> <p><i>Egyéni példák keresése.</i></p> <p>Mozgásátalakítás:</p> <p style="padding-left: 20px;">A fogalom tisztázása.</p> <p>Mozgáskészség:</p> <p style="padding-left: 20px;">Mozgáskészség jellemzői. Zárt jellegű mozgások. Nyílt jellegű mozgások.</p> <p>Fogalmak</p> <p style="padding-left: 20px;">Ügyesség, technika, stílus. Stratégia. Taktika.</p>	<p><i>Testnevelés és sport; testnevelés-elmélet</i></p>
<p>VI. VERSENYZÉS</p> <p>Edzés és versenyzés összefüggései:</p> <p style="padding-left: 20px;">Szempontok:</p> <p style="padding-left: 40px;">idő, kockázat, teljesítmény, külső környezet.</p> <p><i>Összehasonlítás. Táblázatba rendezés.</i></p> <p>Versenyhelyzet:</p> <p style="padding-left: 20px;">Versenyhelyzet elemzésének szempontjai.</p> <p style="padding-left: 20px;">Versenyzési motívumok. Versenyzési konfliktusok.</p>	<p><i>Sportpszichológia</i></p>

Rajtállapot: Rajtkészség. Rajtláz. Rajtapátia. <i>Egyéni példák keresése.</i>	
Kulcsfogalmak	Felkészítés, éves tervezés, mikrociklus, makrociklus, alapozás, formaidőzítés.

SPORT ÉS SZERVEZETEI

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sport és szervezetei	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A sporttal és a versenyzéssel kapcsolatos alapvető ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyar sport szervezeti felépítésének áttekintése.</p> <p>A legfontosabb sportszervezetek és sportvezetők megismertetése.</p> <p>A hazai és a nemzetközi sportdiplomácia működési mechanizmusának alapszintű értelmezése.</p> <p>Sportkontroll-ismeretek elsajátítása.</p> <p>Alapvető sportszervezési ismeretek közvetítése.</p> <p>Képesség kialakítása egy sportverseny, illetve sportrendezvény menetrendjének önálló megtervezésére az alapvető versenyszervezési szabályok ismeretében.</p> <p>Az alapvető menedzseri személyiségi jegyek kialakítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>I. SPORT A TÁRSADALOMBAN</p> <p>A sport helye a magyar társadalomban: Célok. Folyamatok. Szervezet. Eredmény és értékelés.</p> <p>A sportélet területei és jellemzői: Iskolai testnevelés – személyiségformálás. Szabadidő sport – életmód-alakítás. Versenysport – teljesítményfokozás.</p>		<i>Testnevelés-elmélet</i>
<p>II. MAGYAR SPORTTÖRVÉNYEK</p> <p>Áttekintő jogtörténet: Az 1913. évi „Lex Gerenday” és az 1921. évi „A testnevelésről...” szülő törvények. A „szocialista testkultúra” szervezeti háttere.</p> <p>A 2004/1. törvény a sportról: A dokumentum szerkezeti felépítése. A sporttörvény tartalma. A 2011. évi sporttörvényt érintő lényeges változások. Nemzeti sportszövetségek, alapítványok</p>		

Vezető testületek hierarchiája, struktúrája, pénzügyi háttere.	
<p>III. A MAGYAR SPORT HIERARCHIKUS FELÉPÍTÉSE</p> <p>Sportegyesületek. 1989. évi II. Törvény a sportegyesületek felépítéséről.</p> <p>Sportági szakszövetségek. 1996. évi LXIV törvény a sportági szakszövetségekről.</p> <p>Tendenciák. Aktuális sportstratégiák.</p>	
<p>IV. A MAGYAR SPORT AKTUÁLIS HELYZETE</p> <p>Infrastruktúra: Létesítmények száma és állapota az Európai Unió átlagához viszonyítva.</p> <p>Anyagi háttér: A sportra szánt állami támogatás. A sportra jutó pénzek elosztása. Szponzorációból befolyó pénzek.</p> <p>Szakemberképzés: Testnevelő tanár képzés. Sportoktató és edző képzés. A „Bolognai” oktatási rendszer.</p>	
<p>V. UTÁNPÓTLÁS-NEVELÉS</p> <p>Az utánpótlás-nevelés szervezeti felépítése: Iskolarendszer. Diáksport. Sportegyesületi szakosztályok. Korosztályos versenyrendszerek. Korosztályos válogatottak.</p> <p>Diáksport: Diáksport bizottságok. Diáksport tanácsok. Magyar Diáksport Szövetség.</p>	
<p>VI. SPORTSZERVEZÉS</p> <p>Alapelvek: Célkitűzés, tervezés, lebonyolítás sorrendisége. Elemzés fontossága. Felelősség kérdése.</p> <p>Események szervezése: Szempontok. Szervezés szakaszai. Költségvetés.</p> <p>Versenyrendezés: Előkészítés.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat</i></p>

Lebonyolítás. Utómunkálatok. Sportesemények dokumentumai: Versenynaptár. Szervezési terv. Forgatókönyv. Versenykiírás. Jegyzőkönyv. Gazdasági elszámolás. Egyéb dokumentumok.	
Kulcsfogalmak	Sport, sporttörvény, sportegyesület, sportági szakszövetség, diáksport, sportszervezés, versenyrendezés, sportesemények dokumentumai.

TESTNEVELÉS TAGOZAT OSZTÁLYOZÓ VIZSGA KÖVETELMÉNYEI

Az osztályozó vizsga két részből áll: - gyakorlati vizsga (a gimnáziumi osztályoknál leírtak alapján)

- szóbeli vizsga

Időtartam: 45 perc (30 perc felkészülés, 15 perc felelet)

Elérhető pontszám: 50 pont

0%-50% elégtelen

51%-60% elégséges

61%-70% közepes

71%-85% jó

86%-tól jeles

A szóbeli osztályozó vizsga témakörei:

évfolyam

A SPORT EREDETE

AZ ÓKOR TESTKULTÚRÁJA

A KÖZÉPKOR TESTKULTÚRÁJA

A MODERN SPORT KIALAKULÁSA

AZ ÚJKORI OLIMPIAI JÁTÉKOK TÖRTÉNETE

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK LEGNAGYOBB ALAKJAI

évfolyam

ATLÉTIKA

Sportág története

ÚSZÁS

2.1. Sportág története

TORNA

3.1. Sportág története

LABDAJÁTÉKOK

Sportág története

Játékszabályok

TRADICIONÁLIS MAGYAR SPORTÁGAK

Vívás

Kajak-kenu

3 Öttusa

Sportlövészet

Ökölvívás

Birkózás

Cselgáncs

TÉLI SPORTÁGAK

NEM OLIMPIAI SPORTÁGAK JÁTÉKSZABÁLYAI

Floorball

Ultimate Frisbee

Rögbi

évfolyam

A TESTNEVELÉS ÉS SPORT CÉLJA ÉS TARTALMA
SPORT ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEM
A TESTNEVELÉS SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSE
A TESTNEVELÉS MŰVELŐDÉSI ANYAGA
MOZGÁSKÉSZSÉG ÉS SPORTTECHNIKA
EDZÉS, VERSENYZÉS
TÁPLÁLKOZÁS
DOPPING
SPORTSÉRÜLÉSEK, BETEGSÉGEK, FERTŐZÉSEK

évfolyam

TELJESÍTMÉNY ÉS AZ EDZÉS ÖSSZETEVŐI
TERHELÉS, ELFÁRADÁS
KONDITIONÁLIS KÉPESSÉGEK
KOORDINÁCIÓS KÉPESSÉGEK
VERSENYZÉS
SPORT A TÁRSADALOMBAN
MAGYAR SPORTTÖRVÉNYEK
UTÁNPÓTLÁS-NEVELÉS
SPORTSZERVEZÉS

HELYI TANTEV

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

A testnevelés és sport műveltségtartalma – már a kritikus gondolkodásra alapozva – ezen az iskolafokon tovább mélyíti és bővíti a sportolás, az aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és a mozgásos tevékenységeket és az ehhez tartozó kompetenciákat. Ebben a szakaszban a munkaerőpiac kompetenciaelvárásai és a Nat-nak megfelelő, összegző sportműveltség, sportágismeret határozzák meg a tanulás-tanítás tartalmait. Cél az önálló felelősségvállalás a saját egészségért, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás optimális összehangolása, a saját előnyben részesített rekreációs terület kiválasztása és a kapcsolódó tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját is közvetíti.

A diák alapvetően képessé válik az eddig megszerzett tudás, kompetenciák birtokában a tárgyi tudása továbbfejlesztésére, valamint felelősen végig tudja gondolni a jövőjét sarkalatosan befolyásoló események fontosságát, azok szerepét. A kerettantervben megjelenő mozgásos és elméleti tartalmak sikeres felhasználása érdekében inkább a tanuló a változó körülményekhez kapcsolódó alkalmazkodóképessége és nem a mozgásreprodukáló képessége kerül fejlesztésre. A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett a közös és az egyéni érdekek képviseléséhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, párválasztás, kikapcsolódás, feszültséglevezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

Az elvárt célállapotban a köznevelési tanulmányait befejező fiatal képes a mozgáskommunikáció sokoldalú felhasználására, az iskolai testnevelésben tanult testgyakorlati ágak technikájának koordinációs teljesítményhez kötött bemutatására, a testi képességekhez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek alkotó felhasználására, az egyéni és társas játékok, sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretek átadására és bemutatására.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű motoros tanulást. Az egységesség és differenciálás elvét az általa vezérelt gyakorlatok során a legfőbb értékek közé sorolja. A differenciálás alappillérei a tanulói képességek különbözősége,

a motivációs háttér és a testneveléshez kapcsolódó egyéni célok. A fejlesztő munka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de az oktatási-nevelési folyamatban bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás színvonalát, de egyúttal a személyiségfejlesztés egyéb dimenzióiban bekövetkező fejlesztés hatásfokát is.

A köznevelés kimeneti szakaszához közeledve a tudatosan tervezett, rendszeres képzésben megjelenik a testkultúrához tartozó, a sportkultúrát és sportműveltséget fejlesztő szabályorientált, élettani, anatómiai, illetve sporttörténeti oktatás, megteremtve a szükséges alapot és lehetőséget a közép- és emelt szintű érettségi vizsga sikeres teljesítéséhez, valamint a *demokráciára nevelés és az erkölcsi nevelés* segítéséhez. Az évfolyamszakasz végén – amely az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasznak tekinthető – előtérbe lép a *pályaorientáció, a saját életút iránti felelősségvállalás*. A tanulók értik, tudják a kultúra és a testkultúra kapcsolatrendszerét, a mozgásigény és mozgásszükséglet alakulását a biológiai fejlődéssel összhangban, az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjait, a testi képességek és a mozgásműveltség fejlesztésének módozatait, a *testi és a lelki egészség* megőrzésére vonatkozó lehetőségeket. Az alternatív, szabadtéri sportok kapcsán megfelelő hangsúlyt kap tudásukban a *környezettudatos* nevelés is.

Mindezek adják az egészségtudatos, sportos felnőtt élet megélésének bázisát. Megteremtik az élethosszig tartó mozgásos tevékenységekhez szükséges felelős döntések elegendő és rugalmasan bővíthető információs készletét – kiteljesedik az *önértékelés*. Kialakul a változatos társas viszonyokban is szilárd személyes identitás, és képessé válnak a fiatalok arra, hogy a sportbeli személyes élményeiket szimbolikus síkon értelmezzék. A közösen megélt, a közösségi és minőségi sport nyújtotta katarzis hatására erősödik a *nemzeti öntudat, a hazafiasság*.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a *pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerepekhez* szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Az alapvető, egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása ebben az életkorban már tudatosan történik.

A tudatosság alapja a szaknyelv fejlődését biztosító *anyanyelvi kommunikáció*. Célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon elemezni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatásait, elkerülésük módját. Mindezek mellett gondolkodva és minden tekintetben kielégítő módon kommunikáljanak, és saját véleményüket

artikuláltan, határozottan fejtsék ki az egészségtudatos életvitellel kapcsolatban és a társaknak nyújtott segítségadás során.

A sikeres interperszonális részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési szabályok és az általánosan elfogadott magatartás megértése, gyakorlása, ezáltal fejlődik a *szociális és állampolgári* kompetencia. E kompetencia alapját az a készség képezi, hogy építő módon tudjanak a tanulók nézőpontokat kifejezni és megérteni, bizalmat keltő módon tárgyaljanak, és képesek legyenek az együttérzésre. Az egyénnek tudnia kell kezelni és megosztani másokkal a stressz érzését és a frusztrációt. Különbséget kell tennie a személyes, a társas és a szakmai információk, szempontok között.

A *hatékony tanulás* kompetencia segítségével a tanulók egyénileg és csoportban is meg tudják szervezni saját edzettségük eléréséhez szükséges tevékenységüket, ideértve az idővel és információval való hatékony bánásmódot. A kompetencia magában foglalja az egyén tanulási folyamatának és szükségleteinek ismeretét, az elérhető lehetőségek felismerését, és az akadályok megszüntetésének képességét az eredményes edzettség és teherbírás érdekében. Ez jelenti az új tudás és készségek megszerzését, feldolgozását és beépítését, továbbá útmutatások keresését és alkalmazását. Ennek birtokában fejlesztik a tanulók azon képességeiket, melyekkel a feladatok végrehajtásában az előzetesen tanultakra és az élettapasztalatra építenek annak érdekében, hogy a tudást és készségeket helyzetek sokaságában fel tudják használni.

A sport- és mozgáskultúra bázisára építve fejlődik a *vállalkozói kompetencia*, miszerint egyénileg s csapatban is képesek a személyek dolgozni. Kialakul az egyén saját erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az, hogy az egyén a kockázatokat képes felmérni és adott esetben vállalni tudja. A mozgásminőség és a mozgáskivitelezés elemzésén keresztül fejlődik az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség*.

A tehetséges tanulók magasabb szintű sportolása az iskolai rendezvényeken, bajnokságokon, a diáksport egyesületekben és a versenysport színterein valósul meg. A műveltségterületi tehetséggondozás fő feladata a talentum erős oldalának fejlesztése megfelelő szintű edzéseken, versenyeken és a gyenge oldalának segítése, illetve a támogató légkör biztosítása az intézményen belül, és a kapcsolatban álló partnereken keresztül is.

9–10. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	<p>Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás.</p> <p>Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban.</p> <p>Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban.</p> <p>Csapatjátékos tulajdonságok ismerete.</p> <p>Sportszerűség, a szabálykövető magatartás.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az új játékeladatokban, játéksituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése.</p> <p>A sportjáték-specifikus képességek megerősítése.</p> <p>A játéksituációk, játékeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két sportjáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>A sportjátékokra felkészítő mozgásfeladatok</p> <p><i>Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok</i></p> <p>A labda nélkül végzett mozgások – szlalom futások (változó irányokba), vágták, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése.</p> <p>Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel.</p> <p>A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése.</p> <p>A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez.</p> <p>Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játékai: a labda fogadása, kezelése</p>		<p><i>Matematika:</i></p> <p>logika, valószínűség számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal.</p> <p>Az adott sportjáték technikai gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is.</p> <p>A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.).</p> <p>Bonyolultabb – kooperatív, kreatív – testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás).</p> <p>A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúzióra érzékenyítő játékok.</p> <p><i>Bemelegítés sportjáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással</i></p> <p>A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott sportjáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.</p> <p>A választott sportjátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.</p>	
<p>Kosárlabdázás</p> <p><i>Technikai elemek gyakorlása</i></p> <p>Az 5–8. osztályban tanult technikai elemek fokozódó lendületben, magasságban, távolságban csökkenő hibaszázalékkal.</p> <p><i>Taktikai elemek gyakorlása</i></p> <p>Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal.</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>az emberi szervezet működése,</p>

<p>Emberfölényes helyzetek támadásban, védekezésben. Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban. A speciális feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonalbedobás, büntetődobás utáni támadás és védekezés).</p> <p>Kézilabdázás</p> <p><i>Technikai elemek végrehajtása fokozódó lendülettel, erőközléssel, magasabban és távolabbra, csökkenő hibaszázalékkal</i></p> <p><i>Labda nélkül:</i> Gyorsfutások közben, a társ futómozgásának követése. Térnyerésre törekvés indulóselekkel mindkét irányba. A kapus mozgástechnikája.</p> <p><i>Labdával:</i> Alaphelyzetek, alapmozgások, támadó, illetve védő játékos esetén. Labdakezelési gyakorlatok 2-3-4-es csoportokban, 1-2 kézzel. Átadások talajról és felugrásból cselezés után. Indulócsel, átadócsel, lövőcsel, cselkapcsolatok alkalmazása mindkét oldalra. Kapura lövések bevetődésből is.</p> <p><i>Taktikai elemek növekvő együttműködéssel és eredményességgel</i></p> <p><i>Támadó taktika:</i> Zárás, leválás alkalmazása. Támadásbefejezések lerohanásból rendezetlen védelem elleni játékból. Szélsőbefutások. Beállós játék. A test-test elleni játék a támadásban.</p> <p><i>Védekező taktika:</i> Vegyes védekezés alkalmazása a játékban.</p> <p>Ütközés talajon és levegőben. 4:2 elleni védekezési rendszer.</p> <p>A test-test elleni játék a védelemben.</p> <p>Labdarúgás</p> <p><i>Technikai elemek végrehajtása fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal</i></p> <p>A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások különböző mértani alakzatokban. Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Átadások, átvételek mélységi, szélességi játékhelyzetek kialakításával.</p>	<p>energianyerési folyamatok.</p>
--	-----------------------------------

<p>Induló-, futó-, átadási és lövőcselek védővel szemben. Fejelések technikai levegőből, társnak vagy kapura.</p> <p><i>Taktikai elemek gyakorlása a variációk növelésével és a végrehajtási minőség emelésével</i></p> <p>Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.</p> <p>Rombuszban 4 játékos feladatmegoldása mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel.</p> <p>Röplabda</p> <p><i>Technikai elemek végzése optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal</i></p> <p>A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljárt labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban.</p> <p><i>Támadás és védekezés alapvető megoldásai</i></p> <p>2-3 fős támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadás befejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).</p> <p>Kooperativitás és versengés a sportjátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.</p> <p>Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során.</p> <p>Játéksituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játéksituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében.</p> <p>Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal.</p>	
<p>Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi</p>	

<p>szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása.</p> <p>Rövid játékvezetői gyakorlás a tanárral együtt, rögzített, változtatható, egyszerűsített játékvezetésben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése.</p> <p>A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játéksituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során.</p> <p>Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében.</p> <p>Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadása, mint a tevékenység természete velejárója.</p> <p>Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása.</p> <p>Az együttjátzás előnyeinek, jelentőségének képviselője.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</p>	<p>Órakeret 54 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás.</p> <p>Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása.</p> <p>Az aerobik kargyakorlatok és lépésgyakorlatok, alaplépések, haladások összehangolása a zenével.</p> <p>A kötél biztonságos mozgatása.</p> <p>A szabályok érthető megfogalmazása.</p> <p>A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás.</p> <p>Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása.</p> <p>A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása.</p> <p>Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna, esztétikai sportok, és a helyi tantervben választott sporttáncok, történelmi és néptáncok mozgásrendszerén belül.</p> <p>Az esztétikus mozgás, rendezett, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése.</p> <p>A táncmotívumok ritmikailag, plasztikailag pontosabbá, az újabb koreográfiák, művészeti előadások tudatosabbá tétele.</p> <p>A saját kultúra újrateemtése iránti igény és a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése.</p> <p>Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Gimnasztika</p> <p><i>Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok végzése</i></p> <p>Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok zene nélkül és zenére is.</p> <p><i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása</i></p> <p>8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által.</p> <p>Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában.</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>egyenes vonalú mozgás, periodikus mozgás, gravitáció, tömegvonzás, hatás-ellenhatás törvénye.</p>

<p>A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásiütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerk – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erő kifejtés megkülönböztetése.</p> <p>A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása.</p> <p><i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok</i></p> <p>Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel.</p> <p>Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével.</p> <p>Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel.</p> <p>Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése.</p> <p>Az esztétikus mozgások előadásmódja segítségével a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.</p> <p>Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p>	
<p>Torna – iskolai sporttorna</p> <p>Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren, a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.</p> <p><i>Talajtorna</i></p> <p><i>Tartásos gyakorlatelemek végzése:</i> tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.</p> <p><i>Mozgásos gyakorlatelemek végzése:</i> gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, kézenátfordulás oldalt mindkét irányban, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus</p>	

<p>előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).</p> <p>Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése - differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.</p> <p>A gyakorlatbemutató rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.</p> <p><i>Szertorna</i></p> <p>A helyi tanterv által meghatározott szerek vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségével társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.</p>	
<p><i>Szertorna fiúk számára</i></p> <p><i>Korlátos gyakorlás</i> – terpeszlés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszlésbe, felkarállítás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás.</p> <p><i>Nyújtós gyakorlás</i> – kelepfelhúzó támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, kelepforgások, térdfellendülés, billenés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás, nyílugrás.</p> <p><i>Gyűrűs gyakorlás</i> – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzó-darab támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p> <p><i>Szertorna lányok számára</i></p> <p><i>Gerendán gyakorlás</i> – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggoló támaszok, fekvőtámaszok,</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, reakcióerő, egyensúly, tömegközéppont.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>egyensúlyérzékelés, izomérzékelés, elsősegély.</p>

<p>támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás a szerre egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.</p> <p><i>Felemáskorláton gyakorlás</i> – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz, függésből lendítés, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe, pedzés, lendület előre-hátra függésben, támaszban lendület lebegőtámaszba, kelepfellendülés támaszba, fordulat fekvőfüggésben, térdfellendülés, guggoló függőállásból fellendülés támaszba, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás, nyílugrás.</p> <p><i>Szertorna – szerugrás, ugrószekevényen gyakorlás</i></p> <p>Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése.</p> <p>Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz.</p> <p>Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása.</p> <p>Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.</p> <p><i>Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet</i> – gyakorlása, az 58. osztályban tanultak továbbfejlesztése.</p>	
<p>Ritmikus gimnasztika lányok számára</p> <p>Az 5–8. osztályokban megfogalmazott követelményeken nehézségben túlmutató követelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások.</p>	<p><i>Ének-zene:</i></p> <p>ritmus és tempó.</p>

Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel (testtartás, tágasság, forgásbiztonság). A ritmusérzék fejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett.

Szabadgyakorlatok

Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:

lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások.

Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása: Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok.

Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása az alapgyakorlathoz.

Labdagyakorlatok

Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával.

Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).

Aerobik mindkét nem számára, a helyi tantervben szabályozott nehézséggel.

A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok.

<p>Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Az 5–8. osztályban tanult alaplépések összetett kombinációi 4-8 ütemben, aszimmetrikus elemkapcsolatok.</p> <p>Rövid elemkapcsolatok ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (20-30 mp folyamatosan).</p> <p>Egyéni és páros koreográfiák gyakorlása, differenciált bővítése önállóságra törekedve, a szükséges minimálisan követelt elemek felhasználásával, bővítésével.</p> <p>Aerobik bemutatók az osztályon belül.</p> <p>Táncos mozgásformák</p> <p>A helyi tantervben rögzített választás szerint egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc, amely mozgásanyaga a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolható.</p> <p>Lehetséges minták a helyi tantervben rögzítésre:</p> <p><i>Történelmi táncok gyakorlása:</i></p> <p>Előkészítéskor kiemelt jellemző a tánc során a páros viszony, az alkalmazott fogások, testtartás és a nő és a férfi szerep jellegzetessége.</p> <p>A helyi tantervben szabályozottan a kiválasztott tánc motívumai és motívumfüzérei.</p>	
<p><i>Sporttáncok gyakorlása:</i></p> <p>Csoportos táncformák – helyi tanterv szerint szabad választásban, pl. a <i>Magyar Majorette Szövetség</i> gyakorlatanyaga és egyszerűsített szabályai alapján; alacsony feldobások, twirling 1-2. szint, botok cseréje.</p> <p><i>Néptánc gyakorlása:</i></p> <p>A magyar néptáncok egyszerűbb motívumai és azok kapcsolatai (alkalmazhatók a Dráma és tánc kerettantervben kidolgozottak is).</p> <p>Egy dunántúli és/vagy alföldi tánc típus motívumai és rövid táncfolyamata megtanulása, gyakorlása, előadása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>Magyarország tájegységei.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem,</p>

<p>Dunántúli ugrós és csárdás – dudálás, cifra és variációi, lengetők, bokázók, csárdás lépések, ridák, lezárók.</p> <p>Kalocsai mars – fareör lépés, fércelés, lenthangsúlyos rida, keresztlengető, ugrós motívumok páros és négyes forgással.</p> <p><i>Egyéb tornajellegű mozgásformák:</i></p> <p>A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – az helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben.</p> <p>Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében.</p> <p>A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása.</p> <p>A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás.</p> <p>A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása.</p> <p>A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés).</p> <p>Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.</p>	<p>önreflexió, kooperatív munka.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó, RG-motívum, táncmotívum.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Atlétika jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 40 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája.</p>	

	<p>A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat.</p> <p>Váltás alsó botátadással.</p> <p>Távolugrás guggoló technikája.</p> <p>Kislabdahajítás három lépéssel, beszőkkenéssel.</p> <p>Lökőmozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban.</p> <p>Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés.</p> <p>Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások, rajtok</p> <p><i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i></p> <p>Az 5–8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitaró futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5-4-3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávós állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása.</p> <p><i>A sportági technika gyakorlása</i></p> <p>Futások 30-60 méteren. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus-gyakorlatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> aerob, anaerob energia-nyerés, szénhidrátok, zsírok bontása, hipoxia, VO₂ max., állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusok.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében.

Játékok és versenyek

Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.

Ugrások, szökdelések

A képességfejlesztés gyakorlatai

Az 5–8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egylépéses sorozatugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás.

A sportági technika gyakorlása

Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása.

Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái a szabályosnál nagyobb elugró terület kijelölése mellett.

Az átlépő technika végrehajtása 5-7 lépéses, íven történő nekifutással.

A flop-technika gyakorlása, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztalat szerzése növekvő teljesítmény kényszere nélkül.

Játékok és versenyek

Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással. (érintő ugrások) Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.

Dobások

A képességfejlesztés gyakorlatai

Különböző szerekekkel, változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kéziszúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel.

A sportági technika gyakorlása

Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal.

Hajítás nekifutással, öt lépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus lépés, beszökkenés szerepének ismerete.

A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete.

Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.

Az egy- és kétkezes vetések technikái.

Az ideális kirepülési szög elérése a különböző dobásoknál, szerepük a jobb eredmény elérésében.

Játékok és versenyek

Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerezettel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek.

Dobóiskolai versengések.

Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete.

A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete.

A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete.

A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál.

Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete.

Az ideális kirepülési szög szerepe a jobb eredmény elérésében.

<p>A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete.</p> <p>A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	<p>Motorikus képességek, mozgástapasztalatok.</p> <p>Balesetmentesen végzett, kevésbé ismert, szokatlan sportmozgások.</p> <p>A természetben űzhető sportok alapszabályai.</p> <p>A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazás szintű ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzéshatás és élményszerzés elérése.</p> <p>Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek űzésére.</p> <p>A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal.</p> <p>A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése.</p> <p>Az 5–8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan űzhető sportok alternatíváinak bővítése.</p> <p><i>Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés</i></p> <p>Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás – laza tanári kontrollal.</p> <p>A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése.</p> <p>Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása.</p> <p>Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt.</p>		<p><i>Földrajz:</i></p> <p>időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

<p><i>Technika és taktika gyakorlása</i></p> <p>Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségeihez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.</p> <p>Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságának a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése.</p> <p>Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során.</p> <p>Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására.</p> <p>Információk átadása, mások tanítása a megélt élmények, táborig tapasztalatok átadása.</p> <p>Prevenációs és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Önvédelem és küzdősportok</p>	<p>Órakeret</p> <p>30 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái.</p> <p>A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai.</p> <p>A dzsúdoval kapcsolatos technikák fajtái és alkalmazhatóságuk a küzdelmekben.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok gyakorlása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás, a tudatosan fegyelmezett jelenlét kialakítása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.</p> <p>Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdelekhez</p> <p>Az 5–8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására.</p> <p>Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása.</p> <p>Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül, társakkal vagy önállóan.</p> <p>Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása az egyéni képességek hangsúlyozott figyelembevételével történik.</p> <p>Grundbirkózás</p> <p>A 7–8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása.</p> <p>Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögékerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.</p> <p>Dzsúdó</p> <p>Eséstechnikák, földharctechnikák, állástechnikák, önvédelmi fogások a 7–8. osztályban felsoroltak szerint. A technikák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>keleti kultúra.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>izmok, ízületek mozgékonyasága, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>a másik ember tiszteletben tartása.</p>

<p>alkalmazása új variációkban, fokozódó erő kifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelemmel. A tanult variációk mellett – a szabályok adta kereteken belül – önálló megoldások, kreatív alkalmazások támogatása a küzdelmek során, az állásharcban, földharcban.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.</p> <p>Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).</p> <p>A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.</p> <p>A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.</p> <p>A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarcátírás megfogalmazásának képessége.</p> <p>A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	<p>Biztonságos mozgás és tájékozódás a vízben, víz alatt. 25 méter mellúszás, 150 méter hátúszás és/vagy gyorsúszás, egyszerű rajttal, fordulóval.</p> <p>A saját teljesítményre vonatkozó önértékelés.</p> <p>Vízből mentés passzív társsal kis távolságon.</p> <p>Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások és az uszoda, fürdő viselkedési szabályai ismerete, betartása.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az úszóerő és az állóképesség fejlesztése, ennek során a monotónia tűrés erősítése, a vízben történő tájékozódás javítása.</p> <p>Az erőközlés gazdaságosabbá tétele vízben és a víz alatti úszások során, a pihenés nélkül megtett táv növelése legalább két úszásnemben.</p> <p>A vízben mozgások során a levegővétel automatikussá és optimálissá tétele a bonyolultabb mozgásvariációk elvégzése során is.</p> <p>Az úszás prevenció és rekreáció előnyeinek tudatosítása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az úszásoktatás helyi döntésen alapuló választás. Amennyiben a helyi tantervben nem szerepel, a többi tematikus terület óraszámait az úszás óraszámát szétosztva meg kell növelni.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Természetes mozgások, szervezett játékok végzése vízben.</p> <p>Vízbe és vízben ugrások egyénileg, párban, csoportban, változó kiinduló helyzetből.</p> <p>Járások, futások, forgások, irányváltások egyénileg, párban és csoportosban. Ugrások társ(ak) segítségével.</p> <p>Egyénileg, párban és csoportban, szerrel és szer nélkül végezhető, nagy vízbiztonságot igénylő játékok. Alkotó játékok (gúlaépítés).</p> <p>Sor- és váltóversenyek szerrel és szer nélkül az úszótechnika részleges (pl. csak lábmunka) vagy teljes alkalmazásával.</p> <p>Képességfejlesztés</p> <p>Gyakorlatok a medencén kívül – a technikát előkészítő izomfejlesztő gyakorlatok eszközzel és eszköz nélkül.</p> <p>Fittség növelő gyakorlatok eszköz nélkül vagy különböző eszközök segítségével (aquafitness).</p> <p>Magasabb szintű kondicionális képzés: az 1–8. osztályban begyakorolt úszómozgás terhelést növelő eszközökkel.</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>Közegellenállás, a víz tulajdonágai, felhajtóerő, és vízszennyezés.</p> <p>Newton és Arkhimédész törvényei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>személyi higiénia, testápolás.</p>

<p>Az úszás technikája</p> <p><i>Gyakorlás három úszásnemben, a technika csiszolása a gazdaságosabb erőközlés érdekében. Az úszás távjának növelése, a haladás és pihenő arányának javítása, az úszás adta monotónia túrése. Úszások 800-1000-1200 méteren választott technikával.</i></p> <p><i>A szabályos rajtok (fejesugrás, vízből indulás) és az úszás összekötése optimális sebességmegtartással. Az úszásnemnek megfelelő és szabályos fordulók (bukó, átcsapós) és a célbaérés elsajátítása.</i></p>	
<p>Úszóversenyek</p> <p>Bemelegítés az úszásra – szárazföldi és vizes gyakorlatok.</p> <p>Egyszerűsített versenyek edzésen (pl. fejesugrás nélkül).</p> <p>Iskolai versenyek – könnyített versenyszabályokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés, életvédelem</p> <p>Úszó-gyógyúszó gyakorlatok testtartásjavító jelleggel.</p> <p>Tájékozódás a vízben – vízből mentés.</p> <p>Víz alatti gyakorlatok – tárgyak felhozása, növekvő távolságról.</p> <p>Tárgyak „vonszolása”, húzása a vízben.</p> <p>Mentőugrások elsajátítása.</p> <p>Sérült megközelítésének és megragadásának szabályai.</p> <p>Továbbhaladás passzív társsal a vízben, növekvő távolságon.</p> <p>A vízből mentés technikájának csiszolása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az egyén számára legmegfelelőbb úszásnem gyakorlása eredményeképp a pozitív fizikai, szellemi és érzelmi hatás lehetőségeinek, cselekvései motívumának széles körű ismerete.</p> <p>Az egyéni teljesítőképesség határai átlépésének lehetősége (önismeret, önfejlesztés) – élethossziglan fenntartható attitűd tudatosulása.</p> <p>Az úszás preventív, rekreációs előnyeinek ismerete, és az élethossziglan fenntartható rutin jelentőségének megértése.</p>	

<p>A vízből mentés felelősségének, veszélyeinek és szabályainak, pontos menetének ismerete.</p> <p>A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata, a hibajavítás megértése.</p> <p>A saját test mozgatása a vízben és víz alatt, és az ezzel kapcsolatos félelmek megfogalmazása, átélése és leküzdése.</p> <p>Vizes vetélkedőkben, játékokban – a társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembe vételével – asszertív, aktív részvétel.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Versenytechnika, szabályos levegővétel, fejesugrás, bukóforduló, átcsapós forduló, vízből mentés, mentőugrás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra – prevenció	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	<p>Légző, stressz- és feszültségoldó, valamint testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok.</p> <p>Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata.</p> <p>A prevenció tágabb értelmezése.</p> <p>A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe.</p> <p>Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése.</p> <p>A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre.</p> <p>A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele.</p> <p>Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése.</p> <p>Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének rendszerezése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Bemelegítés.</p> <p>Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).</p> <p>Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.</p> <p>Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.</p> <p>A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismételése.</p> <p>Edzés, terhelés.</p> <p>A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus idősoros mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).</p> <p>Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre.</p> <p>A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei.</p> <p>A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése.</p> <p>Részben önálló mozgásprogram-tervezés.</p> <p>Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai.</p> <p>Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására.</p> <p>Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel.</p> <p>Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivitásban.</p> <p>Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében.</p> <p>Köredzés változatos mintákkal, 4–6 feladattal.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>ismeretek az emberi test működéséről, aerobterhelés, gerincferdülés.</p>
<p>Motoros tesztek – helyi szabályozás szerint.</p> <p>Az egészséges test és lélek megóvása.</p> <p>A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés.</p> <p>Stressz- és feszültségoldó gyakorlatok.</p>	

<p>Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására.</p> <p>A technikák használata a saját tanulási technikáinak tökéletesítésében.</p> <p>A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása.</p> <p>A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban.</p> <p>A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete.</p> <p>A gerincsérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete.</p> <p>Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdés a teljesítmény részeként értelmezése.</p> <p>A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja, mint a műveltségterületi kommunikáció része.</p> <p>A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámzásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása.</p> <p>Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>Sportjátékok</i></p> <p>Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás.</p> <p>Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Sportjátékok lényeges versenyszabályokkal.</p> <p>A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepek megfelelő megválasztása.</p> <p>A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás.</p> <p>Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban.</p> <p>Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i></p> <p>A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyiségének, minőségének oksági viszonyainak megértése és érvényesítése a gyakorlatban.</p> <p>A javító kritika elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód.</p> <p>Önálló talaj és/vagy szergyakorlat, egyszerű aerobik elemkapcsolat, táncmotívumfüzér összeállítása.</p> <p>Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete.</p> <p>A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i></p> <p>Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslésére, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény.</p> <p>A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában.</p> <p>A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására.</p> <p><i>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</i></p>
--	---

	<p>Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása.</p> <p>Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról.</p> <p>Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel.</p> <p>Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban.</p> <p><i>Önvédelem és küzdősportok</i></p> <p>Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdesekkel kapcsolatos rituálé betartása.</p> <p>A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom.</p> <p>Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból.</p> <p><i>Úszás és úszó jellegű feladatok</i></p> <p>1000 m-en a választott technikával, egyéni tempóban, szabályos fordulóval úszás.</p> <p>Jelentős fejlődés az úszóerő és állóképesség területén.</p> <p>Egy választott úszásnemhez tartozó öt szárazföldi képességfejlesztő gyakorlat bemutatása.</p> <p>Az amatőr versenyekhez elegendő versenyszabályok ismerete.</p> <p>Fejlődő saját teljesítmény a víz alatti úszásban.</p> <p>Egyszerűbb feladatok, ugrások során másokkal szinkronban mozgás a vízbe és vízben.</p> <p>Passzív társ vonzolósa kisebb távon (4–5 méter) és a vízből mentés veszélyeinek, pontos menetének felsorolása.</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i></p> <p>Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatainak értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása.</p> <p>A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelmének legfontosabb szempontjainak ismerete.</p>
--	--

	<p>A preventív stressz- és feszültségoldó gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fittségi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében.</p> <p>A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében.</p> <p>A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.</p>
--	---

11–12. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 80 óra
Előzetes tudás	<p>A helyi tanterv szerint választott sportjátékokban a 9-10. osztályos technikai, taktikai és egyéb játékeladatok, lényeges versenyszabályok ismerete és alkalmazásuk.</p> <p>Megfelelés a játékszerepnek, sportszerű és csapatelkötelezett viselkedés.</p> <p>Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban.</p> <p>Empátia és tolerancia a társak elfogadásában.</p> <p>Önfejlesztő és társas kapcsolatépítő játékok ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A megoldások sokféleségének, sikerességének bővítése.</p> <p>Az önálló játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás mennyiségi és minőségi növelése.</p> <p>Az egyéni fizikai adottságok és jellemvonások fejlesztése, a csapatok eredményességéhez szükséges képességek, attitűdök erősítése.</p> <p>A többféle sportjáték során a mozgástanulás folyamatában működő transzferhatás kihasználása.</p> <p>Megküzdés a feszültségekkel.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Lánycsoportok esetében 20 Sportjáték óra a Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák tematikai egységre átcsoportosítható.</p> <p>Legalább két sportjáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Általános feladatok</p> <p><i>Az önszervezés gyakorlása</i></p> <p>Önálló csapatalakítás, bemelegítés, gyakorlás és játékszervezés.</p> <p>A közvetlen tanári irányítást többnyire nélkülöző, a támadás és védekezés megszervezésére, a csapatösszeállításra és az értékelésre vonatkozó megbeszélések a gyakorlásokba építve. Szituációk, feladatok megoldása, melyek során önálló az egyéni és/vagy társas döntéshozatal - a sportszerűség, tolerancia és empátia szem előtt tartásával.</p> <p>A tevékenységekhez tartozó felszerelések, berendezések önálló használata, rendben tartása, megóvása.</p> <p><i>Lényeges játékszabályok készség szintű alkalmazása – játékvezetési gyakorlat</i></p> <p>A labdával vagy labda nélküli mozgások közben elkövethető, direkt vagy indirekt személyre irányuló szabálytalanságok elkerülését elősegítő gyakorlatok, megerősítések, megbeszélések.</p> <p>A kosárlabdában, kézilabdában és labdarúgásban szabályok engedte test-test elleni játék több lehetőségének modellálása, gyakorlása.</p> <p>Kézilabdában és labdarúgásban a mezőnyjátékosra és a kapusra vonatkozó szabályok ismerete, betartása.</p> <p>Röplabdában a forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése.</p> <p>A sportjáték-specifikus időhatárok betartásának gyakorlatai.</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>mozgások, ütközések, gravitáció, forgatónyomaték, pályavonal, hatás-ellenhatás.</p>

<p>A szabályok a képzettségnek megfelelő önkontrollos betartása, játék az elkövetett vétség önálló jelzésének elvárásával.</p> <p>Játékfolyamatok „belső” játékvezetéssel, megegyezéssel.</p> <p>A játékvezetés gyakorlása laza tanári kontrollal, önállóan, a lényeges játékszabályok alkalmazásával, néhány játékvezetői non-verbális jel használatával is. Az eredmény jelzésében és egyszerűsített jegyzőkönyvvezetésben szerzett gyakorlat.</p> <p><i>Versenyhelyzetek</i></p> <p>A sportjátékok alap- és játékkismereteinek alkalmazása, megmérettetése osztályszintű mérkőzéseken, házibajnokságokon, a tehetségesebb tanulók számára a korosztályos diákolimpiai és egyéb versenyeken.</p> <p>Kosárlabdázás</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p> <p>Új variációk a már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan - mindenféle cselezés, ritmusváltás, biztonságos labdabirtoklás, kidobott labda elfogása, labdavezetés különböző testhelyzetekben, támadó, védő láb- és karmozgások, összetettebb átadások, kötetlen átadási formák, lepattanó labda megszerzése, ebből indulás, átadás vagy kosárra dobás.</p> <p>A technikákat alkalmazó játékok párban, csoportban a variációk önálló és kreatív felhasználásával.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>A lényeges védekezési formák – terület védelem, emberfogásos védekezés, vegyes védekezés – gyakorlása és önálló alkalmazása.</p> <p>Formációk begyakorlása két vagy több ember kapcsolatára támadásban és védekezésben.).</p> <p>Játék minden összetételű, emberhátrányos, emberelőnyös és azonos létszámú taktikai szituációban.</p> <p>Önálló játék (streetball, illetve egész pályás 5:5 elleni játék).</p>	
<p>Kézilabdázás</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p>	<p><i>Matematika:</i> térgeometria —</p>

<p>Változatos variációk megoldása már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan.</p> <p>Taktika előkészítő futó- és fogójátékok, test-test elleni küzdelmek.</p> <p>Labdatechnikák összetett és bonyolultabb alapformái cselekvésbiztosan végrehajtva.</p> <p>Szélsők, átlövők, beálló kapura lövéseinek gyakorlása, alkalmazása rövidebb akciók befejezéseként, kapusmozgások átisméltése.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>Gyors indítások gyakorlása, létszámbeli előnyből, illetve hátrányból való támadások.</p> <p>A támadó taktika posztonként történő alkalmazása, játékszituációk ismétlése 1--2 beállóval, lerohanás rendezetlen védelem ellen.</p> <p>Védekezés irányítása gyorsindítás esetén. Védekezési taktika végrehajtása 6:0, 5:1, 4:2 védekezési rendszerek esetén.</p>	<p>gömbtérfogat; valószínűség számítás.</p>
<p>Labdarúgás</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p> <p>A tanult elemek összetett variációkban alkalmazott megoldásai csökkenő hibaszázalékkal, labdakezelési cselekvés biztonsággal, eredményes befejezésekkel. Pozícióváltások szélességben és mélységben zavaró ellenféllel szemben is, felívelés, beadások, letámadás, visszatámadás. Pontos cselezések, szerelések alkalmazása a játékban.</p> <p>Változatos kapura lövések, ívelések, rúgásfajták alkalmazás, a labda céltudatos irányításával. Fejelések különböző fajtái dobott vagy rúgott labdából. Szögletűrúgás, bedobás eredményes technikája, büntetőrúgások különböző távolságból. Gólszerzés különféle testrésszel a szabályok betartása mellett.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>A területvédekezésben szerzett tapasztalatok, megoldások bővítése.</p> <p>A szoros és követő emberfogás gyakorlása kisebb és nagyobb egységekben. Védelmi rendszerek ismerete és gyakorlása.</p> <p>Támadási variációk felépítése a különböző védekezési formák ellen.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> érzékszervek külön-külön és együttes működése.</p>

<p>Csapatrészekben belüli koordinált együttműködés, és csapatrészek összjátékának megvalósítása a kötött játékfolyamatok és ötletjáték során.</p>	
<p>Röplabdázás</p> <p>A röplabda sajátossága kettős: egyrészt a játékos nem birtokolhatja a labdát, így a döntési idő igen-igen rövid és a cselekvés pillanata elé helyeződik, másrészt a játék szabályai szerint a játékosok között nincs testi kontaktus.</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p> <p>A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében.</p> <p>Tanult támadási technikák gyakorlása, a felső egyenes nyitás elsajátítása helyes technikával talajról, tehetségesebbek felugrásból.</p> <p>A feladás technikájának biztonságos alkalmazása alkar és kosárérintéssel egyaránt.</p> <p>A háló felett érkezett nyitásfogadások gyakorlása változó irányú és erejű labdákkal, technikai kombinációkkal.</p> <p>Az eredményes sáncolás elsajátítása, sáncolás párban is.</p> <p>Gurulások, labdamentések technikájának továbbfejlesztése.</p> <p>„Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintéssel csak meghatározott érintéssel.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>Védekezések különböző állásrendek szerint, a csillagalakzat, alapvédekezési forma megtanítása.</p> <p>4:2-es és az 5:1-es védekezési és támadási játékelemek elsajátítása.</p> <p>Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés, támadás közbeni helycserék megtanítása, helytartási szabály betartása.</p>	
<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sportági ismeretek magasabb szintű, kreatív alkalmazása az alkotó, kooperatív feladatokban, játékokban, sportjátékokban.</p>	

<p>A testnevelési és sportjátékok mozgásai, szabályrendszere egymásra épülésének megértése.</p> <p>A játékszabályok, játéktípusok tudatos alkalmazása.</p> <p>A legfontosabb játékvezetői jelzések ismerete.</p> <p>A sportjátékok transzferhatásának felismerése és a lehetséges összefüggések értelmezése az egyéni fejlődés szempontjából.</p> <p>A páros és társas kapcsolatokban konstruktív konfliktusmegoldás.</p> <p>Sportjáték-történeti ismeretek, érdekességek iránti érdeklődés, tájékozottság a témában.</p> <p>A személyes biztonság és társak biztonságának védelme a játékszituációkban, a döntésekben pedig a baleset-megelőzés fontosságának tudatos képviselése.</p> <p>A sport és környezettudatosság értő összekapcsolása, a sportolási felszerelés és sportolási környezet felelős, jövőorientált használata, kímélete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</p>	<p>Órakeret 51 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A differenciáltan összeállított gyakorlatok bemutatása átlagos mozgásbiztonsággal, szükség esetén segítő biztosítással.</p> <p>Esztétikus, fegyelmezett, rendezett testtartású végrehajtás.</p> <p>A differenciált gyakorlási mennyiség és minőség okai, következményei.</p> <p>Gyengeségek ellensúlyozása képességfejlesztéssel, gyakorlással.</p> <p>Kis tanári segítséggel, aktív tevékenykedés gyakorlási és versenyszituációban.</p> <p>Részleges önállóság és segítségadás az egyéni, páros és társas feladatokban.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A koordináció, a cselekvésbiztonság, a zenéhez illeszkedő mozgásritmus továbbfejlesztése a tornajellegű és táncos sorozatok során a már ismert és új elem- és motívumkapcsolatokkal is.</p>	

	<p>Az önállóság és kooperativitás növelése a mozgásrendszer működtetésének minden területén: bemelegítésben, képességfejlesztésben, gyakorlásban, versenyzésben, versenyrendezésben. Az erősségek és gyengeségek figyelembevétele.</p> <p>A közös tervezés, kivitelezés során a kellő határozottságú és öntudatú kommunikáció fejlesztése.</p> <p>A produktumok jó tartással, biztos kiállással történő, gördülékeny, könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtásának elérése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Gimnasztika</p> <p><i>Rendgyakorlatok gyakorlása</i></p> <p>A korábbi évfolyamokon gyakoroltak bővített elemkapcsolatokkal történő ismétlése.</p> <p>Alkalmazásuk az óraszervezés funkcióinak megfelelően.</p> <p><i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végzése</i></p> <p>A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok: pl. mozgásütem változtatása, kiinduló helyzet és kartartás változtatása.</p> <p>Az agonista és antagonisták izmok arányos, harmonikus fejlesztése.</p> <p>Az aktív és passzív izomnyújtás – a hatás elkülönítése.</p> <p>Kéziszerkezetek – thera band, gyógylabda, homokzsák stb. – alkalmazása.</p> <p>8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, egyidejű mozgáskapcsolatok, aszimmetrikus sorozatok. Önállóság a gyakorlatok kiválasztásában, gyakorlatsorok összeállításában.</p> <p><i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok végzése</i></p> <p>Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan.</p> <p>Az ízületi lazaság megtartása, fokozása gimnasztikai és stretching gyakorlatokkal.</p> <p>Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével.</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>egyensúly, mozgások, gravitáció, szabadesés, szögelfordulás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>az izomműködés élettana.</p>

Anaerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel.

Az egyensúly gyakorlatai: dinamikus gyakorlatok guggolásban, ülésben, fekvésben, forgómozgásokkal sorozatban.

Az esztétikus mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások.

Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az egyéni fejlődést követő rendszeres kontrollal.

Torna, sporttorna

Talajon és a helyi tanterv szerint 9–10. osztályban választott egy szeren, a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató, vagy egy másik választott szeren új mozgásanyag tanulása, gyakorlása.

Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna

Tartásos gyakorlateglemek, elemkapcsolatok gyakorlása: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak mozgásos gyakorlateglemek gyakorlása: gurulóátfordulások különböző irányokba, gurulóátfordulás hátra-tolódás kézállásba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, kézenátfordulás oldalt, kézentfordulás, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan.

Talajtorna gyakorlatsorok

Gyakorlás során az egyéni optimum, önálló bővítés megjelenítése az elemkapcsolatokban, sorozatokban.

Az esztétikus és harmonikus előadásmód igénye (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc) mint minőségi elvárás megjelenik a hibajavítás, ismétlések során.

Akrobatikus gyakorlatok – társas talajtorna

Páros és mikrocsoportos gyakorlatok önálló összeállítása cselekvésbiztos szinten elsajátított talajtorna-elemek kreatív

<p>felhasználásával, a szükség szerint beépített segítségadást tartalmazva.</p> <p><i>Szertorna-gyakorlatok</i></p> <p>A gyakoroltatás során egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan, egyénre szabottan történik.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken fiúk számára</i></p> <p>Korlátan – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállítás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás.</p> <p>Nyújtón – kelepfelhúzóadás támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, kelepforgások, térdfellendülés, billenés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás, nyílugrás.</p> <p>Gyűrűn – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken lányok számára</i></p> <p>Gerendán – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.</p> <p>Felemáskorlátan – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz, függésből lendítés, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe, pedzés, lendület előre-hátra függésben, támaszban lendület lebegőtámaszba, kelepfellendülés támaszba, fordulat</p>	<p><i>Művészetek:</i></p> <p>az esztétika fogalma.</p>

fekvőfüggésben, térdfellendülés, guggoló függőállásból fellendülés támaszba, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás, nyílugrás. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egyénileg összeállított mozgássor, együttes bemelegítés az önálló mozgással.

Célszerű gyakorlási és gyakorlósszervezési formációk működtetése önállóan.

A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a tudatos hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.

Versenyszituációkon keresztül egyszerű szabályok alkalmazása.

Ritmikus gimnasztika

Az esztétikus, szép és nőies mozgásokat, alakformálást, minőségi interpretálást segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások megismerése, gyakorlása. A testtartás, tágasság, forgásbiztonság kiemelt továbbfejlesztése. A ritmusérzék továbbfejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz, páros és csoportos interpretációk támogatása.

Szabadgyakorlatok gyakorlása

A 9–10. osztályban begyakorolt, előkészítő tartásos és mozgásos elemek és fő mozgások alapformái ismétlése és új, összetett formák gyakorlása.

Kötélgyakorlatok gyakorlása

Egyszerű és keresztezett áthajtások, ugrások és fordulatok áthajtások közben, kötélforgatások, test körül és köré, kötélmozgatások egy kézzel, kötél dobások és -elkapások, kötélkörzések függőleges és vízszintes síkban.

Karikagyakorlatok gyakorlása

Ugrások és fordulatok karikamoogatás közben, karikaforgatások és átadások egyik kézből a másikba test körül és köré, karikadobások és

<p>-elkapások, karikaáthajtások, karikapörgetések talajon és levegőben, karikakörzések függőleges és vízszintes síkban. 10-12 elemből álló elemkapcsolat begyakorlása zenével – a zene ritmusának, dinamikájának megfelelően.</p>	
<p>Aerobik A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok. Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Rövid koreográfiák ismétlése magas cselekvésbiztonsággal. Páros, mikrocsoportos koreográfiák önállóságra törekedve, a szükséges optimális tanári irányítással. Aerobik bemutatók egyszerűsített szabályokkal. Részvétel egy csoportos aerobikgyakorlatban az egyszerűsített szabályoknak megfelelően.</p> <p>Táncos mozgásformák A helyi tantervben rögzített választás szerint egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc, amely mozgásanyaga a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolható. Lehetséges minták a helyi tantervben rögzítésre: <i>Sporttáncok gyakorlása</i> A Magyar Divat- és Sporttánc Szövetség rendszeréhez tartozó, illetve ehhez a rendszerhez rokon táncok (sztepp, show, akrobatikus, electric boogie, salsa, diszkó, hip-hop, break, mambo, bugg, blues, modern, swing stb.) mozgásrendszerének iskolai alkalmazása a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzítetten - előkészítő tréning, motívumok, motívumkapcsolatok, koreográfiák tanulásának, gyakorlásának rendszere. <i>Történelmi táncok gyakorlása</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.</p> <p><i>Művészetek:</i> romantika, modernitás.</p>

<p>Palotás és/vagy keringő 5-6 motívumból álló rövid koreográfia megtanulása és ismétlése, bemutatása.</p> <p><i>Néptánc gyakorlása</i></p> <p>A magyar néptáncok egyszerűbb motívumai és azok kapcsolatai a Tánc és dráma kerettantervben kidolgozottak szerint.</p> <p>Egy dunántúli és/vagy alföldi és/vagy erdélyi tánc típus motívumai és rövid táncfolyamata megtanulása, gyakorlása, előadása.</p> <p><i>Egyéb tornajellegű és táncos mozgásformák:</i></p> <p>A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben.</p> <p>Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok, utcai táncok stb.</p>	
<p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A hibajavítás megértése, kétirányú kommunikáció, tudásátadás, mások tanítása.</p> <p>Változtatási hajlandóság az egyéni hibás rutinokban.</p> <p>A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy harmonikus esztétikájának átélése és tudatos felvállalása.</p> <p>A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés).</p> <p>A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás a társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása, egyéni és helyzetből adódó sajátosságok mérlegelése, az objektív megoldások keresése.</p> <p>A társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembevételével, a stratégiák egyeztetése.</p> <p>Alkotó, kooperatív feladatok, mozgásos tevékenységek – aktív részvétel a sportrendezvények, bemutatók szervezésében.</p> <p>Tornasport és tánc történeti ismeretek, érdekességek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Agonista, antagonisták izmok, aktív és passzív nyújtás, dinamikus egyensúly, társas talajtorna, forgásbiztonság, táncstílus, divattánc, sporttánc.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jelegű feladatok	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	<p>Térdelő-, álló- és repülőrajt versenyhelyzetekben.</p> <p>Iramszakasz, egyéni irambeosztás.</p> <p>Különböző bottechnikák a váltófutásban.</p> <p>Optimális lendületszerzés, elrugaszkodás, repülőfázis, biztonságos leérkezés az ugrásokban.</p> <p>A hajítás, lökés és vetőmozgás biomechanikai különbözőségei.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása a biomechanikai törvényszerűségek alkalmazásában.</p> <p>Az önismeret fejlesztése a kedvező atlétikai mozgásformák kiválasztása és önálló gyakorlása révén.</p> <p>A már elsajátított atlétikai futó-, ugró-, dobószámok versenyszabályai a korosztályos előírások szerinti alkalmazása és betartása.</p> <p>Motiváló eljárások az egyéni eredmény, teljesítmény javítására.</p> <p>A mérhető teljesítményeken alapuló objektív ellenőrzés elfogadtatása, beépítése a döntéshozatalba.</p> <p>A folyamatos és visszatérő gyakorlás szerepének, jelentőségének, hatásának tudatosítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások</p> <p><i>Rövidtáv, váltófutás, gátfutás</i></p> <p>A gyorsfutás technikáját javító gyakorlatok változatos végrehajtása.</p> <p>A kedvező rajthelyzet kialakítása, segédvonalak kijelölése.</p> <p>Versenyszerű végrehajtás, eredményorientált együttműködés váltófutásban. Csapatban 4x50-100 méteres váltók alakítása, versenyzés. A gátvételi technika alkalmazása magasabb akadályon, gáton 3–4 lépéses ritmusban.</p> <p><i>Középtáv, folyamatos futás, tájékozódási futás</i></p> <p>Választás a távok közül. A különböző távokhoz illeszkedő futótechnika kiválasztása. Jártasság az adott táv teljesítéséhez szükséges tempó és irambeosztás megválasztásában. Állóképesség-fejlesztő módszerek rendszeres alkalmazása és teljesítményének</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> szénhidrátlebontás.</p> <p><i>Fizika:</i> hajítások, energia.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Az olimpiai eszme. Az újkori olimpiák története.</p>	

nyomon követése. Az állóképesség-fejlesztő eljárások önálló gyakorlása.

Folyamatos futás közbeni tájékozódás, kisebb területen célállomások megtalálása.

Ugrások

A homorító és távolugrás jellemzőinek ismerete, gyakorlati alkalmazása. Választás a magasugró technikák közül. 5–7 lépéses egyénileg kialakított nekifutással versenyszerű végrehajtás. Közreműködés versenyek lebonyolításában.

Kondicionális jelleggel sorozat szökdelések végrehajtása. 1–3 lépéses sorozat elugrás, illetve 2–4 lépéses sorozat felugrások technikajavító végrehajtása. Gyorsuló nekifutás optimális távolságról.

Dobások

A különböző dobásformákkal a törzsizom sokoldalú erősítése. Teljes lendületből történő hajítás. Választás az egyes lökő mozdulatok közül. Lendületvétellel egykezes vetés végrehajtása. Az optimális kidobási szög, sebességre és magasságra törekvés.

ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az iram és tempó megválasztása szempontjainak ismerete.

A nekifutás módosítása szükségszerűségének ismerete.

Az atlétikai ugrások és dobások technikatörténetének, a technikák változásai teljesítménynövelő hatásainak ismerete.

Az olimpiákon szereplő atlétikai versenyszámok ismerete.

„A gyorsabban, magasabbra, erősebben” jelmondat értelmezése.

Önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélése, a kudarc elfogadása és az azzal való megküzdés.

Az élettani különbségek ismerete.

Tájékozódási futás alapjainak ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyéni reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság, váltás közbeni alkalmazkodás, korrekció, holtpont, lépő, homorító és ollózó technika, átlépő, guruló, hasmánt- és floptechnika, ötlépéses hajító ritmus, lökés, vetés, jegyzőkönyvvezetés.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	<p>Az adott sportmozgás technikájának ismerete.</p> <p>A test feletti uralom szokatlan, új mozgásszituációkban.</p> <p>A baleseti kockázatok mérlegelése.</p> <p>Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzésmódszertani és balesetvédelmi alapfogalmak, eljárások.</p> <p>Szabadban, teremben, spontán helyzetben végezhető egyéni, társas, csoportos mozgásformák.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rekreációs szemléletet tartalmazó életvitelhez szükséges sportági, élettani, edzésméleti ismeretek megszerzése. Az önállóan kezdeményezett társas vagy csoportos sportoláshoz ismeretek, jártasságok megszerzése. A testnevelés újszerű tartalmakkal történő gazdagítása, az iskolai létesítményen belüli és tágabb környezetében lévő lehetőségek kihasználása sportolásra. A felnőtt kor sportos életviteléhez újabb sportágak megismerése, családi és csoportos öntevékeny sportoláshoz szükséges szervezési és rendezési ismeretek megszerzése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése.</p> <p>A szabadidő, illetve alternatív sportok rendszerben kezelése. A helyi tantervben választott alternatív sport technikai, taktikai, gyakorlási, edzési és versenyzési rutinjának kialakítása, a hozzátartozó eszközök, technikák és veszélyek kezelése.</p> <p>A szabadtéri formák hangsúlyának megerősítése. Edzés a természet erőivel – játszóterek, szabadidő-központok bevonása, az adottságok</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>élettan.</p>	

<p>kihasználásával</p> <p>Újszerű mozgásfeladatok kihívásainak való megfelelés, pl. a közlekedés-biztonság területén a kerékpározás kultúráját szem előtt tartva.</p> <p>Sportolás közben a rutinok megerősítése a zöldfelület megóvásában, a tájhasználatban, az épületek megóvásában és az energia, a vízhasználat, a dohányzás elleni küzdelem és a hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területén.</p> <p>A családi, baráti, munkahelyi csoportos és öntevékeny sportolásra való felkészítés, az önszerveződéshez szükséges ismeretek, jártasságok átadása. Társaságban is jól alkalmazható mozgásos kreatív, kommunikációs és kooperációs játékok tárházának bővítése.</p> <p>A többfunkciós helyi lehetőségek, eszközök bevonása a tartalmi változatosság biztosításához (természetes akadályok, ügyességi versenyek a környezet adta kihívások legyőzése).</p> <p>Egyszerű (akár saját készítésű) eszközökkel szerény térigényű mozgásformák elsajátítása.</p> <p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Szabályismeret és baleset-megelőzési információk a helyi tantervben kidolgozott alternatív sportok területén.</p> <p>A helyes öltözködés és folyadékfogyasztás a szabadtéren végzett sportolás során.</p> <p>A környezettudatos magatartás, a testmozgások során az egyénnek önmagával, társaival és a természettel való harmonikus kapcsolata kialakítása.</p> <p>A táborozási eszközrendszer megismerése, használatában jártasság szerzése (tájfutás, tájoló és térkép használata, sátorverés, vízitúra, vándortábor stb.).</p> <p>Egy választott alternatív sportágban a világ-elit teljesítményének ismerete.</p>	<p>jégpálya</p> <p>készítése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rekreáció, edzettség, fittség, jó közérzet, teljesítőképesség, újrahasznosítás, példamutatás; környezettudatos természet- és épített környezet-használat.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálék. Az indulatok feletti uralom. Néhány önvédelmi megoldás, szabadulás a fogásból. A dzsúdó, illetve grundbirkózás alaptechnikái, szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az akaraterő, a kitartás, a küzdőképesség, az önbizalom fejlesztése, a félelem leküzdése és a sportszerűség (fair play) szemléletének kiteljesítése. Küzdő típusú játékok tudatos alkalmazása a személyiségfejlesztésben, különös tekintettel az önuralomra, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására. A közösségben előforduló veszélyhelyzetek felismerése és kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdések előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok: Tolások-húzások, változatos testrészekkel, testhelyzetekben. Grundbirkózás cselekvésbiztos gyakorlása: Alapállás, alaphelyzetek stabil alkalmazása, szabályos és erős fogások csuklóra, karra, nyakra, derékra, rögzített kilendítések, keresztfogások. Emelések hónaljfogással, derékfogással, kevert fogással. A mögékerülések és kiemelések különböző változatai, dobástechnikák, leszorítások alkalmazása. Az eredményes földharc technikájának elsajátítása. Egyéni és csapatversenyek, küzdési taktikát igénylő feladatok játékos formában és páros küzdelmek. Dzsúdó sportági készségfejlesztés: A 9–10. osztályban tanult technikák és taktikák továbbfejlesztése. Az egyensúlyt stabilizáló és ezt kibillentő gyakorlatok, testsúlyáthelyezések, irányváltoztatások, előre, hátra, oldalra gurulások. Szabadulás különböző fogásokból (karfogás, ölelőfogás, fojtás).	<i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> ókori olimpiák, hősök, távol-keleti kultúrák.	

Támadáselhárítási módszerek (ütés, szúrás, rúgás, fejelés elhárításai).	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Önmaga megvédésének ismerete, néhány támadáselhárítási eljárás ismerete, megértése és alkalmazása. Az érzelem- és feszültség szabályozás, az agresszió megelőzése a küzdőjellegű sporttevékenységek révén, az előnyök megfogalmazásának képessége. A sportszerű küzdelem jellemformáló hatásának ismerete, elismerése. A megegyezésre készenlét képessége, a szabályok időleges, társ által megerősített felfüggesztésének, módosításának lehetősége.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonylagos erő kifejtés, fokozatosan növekvő erő kifejtés, sérülésmentes küzdelem, agresszió, önuralom, sportszerűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra és prevenció	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Rendeződő egészségtudatosság, döntésképeség az egészséges, aktív életmód érdekében. Stressz- és feszültségoldó, terhelési, edzési és a test épségét, egészségét megőrző eljárásokból egy-két megoldás ismerete, alkalmazása. Jártasság a gerincvédelmet érintő minden tanult feladat megoldásában. A terhelés igazítása a tesztek eredményeihez. A testmozgás szerepének ismerete a káros szenvedélyek elleni küzdelemben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élethosszig tartó optimális, életkornak és testalkatnak megfelelő prevenció és rekreációs mozgásos tevékenységek önálló működtetéséhez, bővítéséhez és szükség esetén gyógyászati céllal történő gyakorlásához szükséges készségek és kompetenciák továbbfejlesztése. Az edzéshatáshoz szükséges ingerek nagysága és gyakorisága, a pihenő idő jelentősége. Az edzésre, a teljesítmény növelésére és mérésére, a prevencióra, rekreációra kész fizikai és mentális állapot állandósítása, a stressz kezelése.	

	A fenntartásához szükséges elméleti és gyakorlati tudás rendszerré szervezése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Bemelegítés</p> <p>Általános és sportágspecifikus bemelegítő mozgásanyag feladatmegoldásai, kezdetben egyénileg, majd párban a tervezés, szervezés, levezetés, értékelés megvalósítása.</p> <p>A sportjátékhoz, tornához, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, küzdéshez kapcsolódó bemelegítések általános és speciális jellemzőinek, mozgásainak elkülönítése szóban és gyakorlatban egyaránt.</p> <p>Edzés, terhelés</p> <p>A fejlődés, a megfelelő hatékonyság alapfeltételeinek biztosítása: jól szervezettség, a felesleges állásidők kiküszöbölése, szükséges mozgásterjedelem (idő, ismétlésszám), szükséges intenzitás (sebesség, gyakorlatsűrűség, megfelelő ellenállás), terhelés-pihenés egyensúlya.</p> <p>Főbb témák:</p> <p>Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés tervezése és megvalósítása a gyakorlatban egyénileg, párban, csoportban eszközök nélkül és különböző eszközök segítségével.</p> <p>A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése.</p> <p>Önálló mozgásprogram-tervezés.</p> <p>Lehetséges hagyományos és alternatív eszközök: pulzuszámoló, mozgásszenzorok, medicinlabda, súlyzó, ugrókötél, erősítő gumiszalag, gimnasztikai labda, pilates roller, TRX, erőgépek.</p> <p>A képességfejlesztő módszertani eljárások bemutatása: intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszerekkel edzésfolyamatok.</p> <p>A koordinációt javító eljárások bemutatása: a végrehajtás megváltoztatása és a végrehajtás feltételeinek megváltoztatása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>anaerob terhelés, az idegrendszer működése, a keringési rendszer működése, glikolízis, terminális oxidáció.</p> <p><i>Fizika:</i></p> <p>egyszerű gépek, erő, munka.</p>

<p>A rendelkezésre álló szabadidő megtervezésének eljárásai.</p> <p>Egyéni rekreációs megoldások bemutatása, foglalkozásrészlet vezetése.</p> <p>Konkrét sportági tevékenységre és mozgásanyagra fejlesztett kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.</p> <p>Motoros tesztek lebonyolítása – helyi tervezés szerint.</p>	
<p>Az egészséges test és lélek megóvása</p> <p>A munkahelyi és egyéb ártalmak elleni védekezésre való felkészítés: a biomechanikailag helyes testtartás és az egészséges lábboltozat kialakításának és fenntartásának, a helyes légzésnek a gyakorlatai, az ülőmunka és a zárt tér ellensúlyozására szolgáló tevékenységek, a sportolás kedvező hatása a szenvedélyek megelőzésében.</p> <p>A stresszoldás gyakorlatai.</p> <p>A megtanult és folyamatosan használt stressz- és feszültségoldó módszerek tudatos alkalmazása, a feszültségek szabályozása.</p> <p>A test-lelki harmónia fejlesztésének egyéb, alternatív megközelítése a helyi lehetőségek és programok szerint.</p> <p>A testtartásért felelős izmok kellő erejének és nyújthatóságának fejlesztése a helyesen végzett tartásjavító tornával (általános és konkrét sportági jelleggel).</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sport által a pillanatnyi kiteljesedés (flow) élményének megélése.</p> <p>A sportágak gyakorlásához megfelelően illeszkedő bemelegítő eljárások ismerete.</p> <p>A terhelésfokozás paramétereinek ismerete.</p> <p>Az alvás és ébrenlét megfelelő arányai, a sport szerepe az egészséges alvásban.</p> <p>A gerincsérülések, ártalmak elkerülési módozatainak ismerete.</p> <p>A sérült gerinc esetén az elsősegély ellátása és/vagy a sérülttel való helyes bánásmód ismerete.</p> <p>A stresszes állapot elleni tudatos védekezés ismerete.</p>	

<p>A helyes gerinctorna kivitelezésével kapcsolatos fogalmak, a gerinckímélet lényegének ismerete.</p> <p>A növekvő teljesítmény, sporteredmény objektív elismerése, öröm a másik ember teljesítménye felett, pozitív megerősítés.</p> <p>Az öröm, mint pozitív életérzés melletti tudatos döntés, közös élmény, az egészség és a mozgásra fordított szabadidő megteremtésének egymást erősítő igénye (motiváció).</p> <p>A tudatos terhelésen, méréseken, önkontrollon alapuló teljesítményfejlesztés.</p> <p>Felelősségvállalás társak egészséges életmódja iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sportágspecifikus bemelegítés, mozgásterjedelem, intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszer, terhelés-pihenés egyensúlya, stressz- és feszültségoldás, ingernagyság, ingergyakoriság, gerinckímélet.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>Sportjátékok</i></p> <p>A helyi tanterv szerint tanított két sportjátékra vonatkozóan:</p> <p>Önállóság és önszervezés a bemelegítésben, a gyakorlásban, az edzésben és a játékban, játékvezetésben.</p> <p>Az adott sportjáték főbb versenykörülményeinek ismerete.</p> <p>Erős figyelemmel végrehajtott technikai elemek, taktikai megoldások, szimulálva a valódi játéksituációkat.</p> <p>Ötletjáték és két-három tudatosan alkalmazott formáció, a csapaton belüli szerepek való megfelelés.</p> <p>A csapat taktikai tervének, teljesítményének szakszerű és objektív megfogalmazása.</p> <p>A másik személy különféle szintű játéktudásának elfogadása.</p> <p>Kreativitást, együttműködést, tartalmas, asszertív társas kapcsolatokat szolgáló mozgásos játéktípusok ismerete és célszerű használata.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i></p> <p>A torna mozgásanyagában az optimális végrehajtására jellemző téri, időbeli és dinamikai sajátosságok megjelenítése.</p> <p>Bonyolult gyakorlalelem sorok, folyamatok végrehajtása közben a mozgás koordinált irányítása.</p>
--	--

Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok tervezése, gyakorolása, bemutatása.

Önálló zeneválasztás, a mozdulatok a zene időbeli rendjéhez illesztése.

Könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtás a táncos mozgásformákban.

A torna versenysport előnyei, veszélyei, a hozzá kapcsolódó testi képességek fejlesztésének lehetőségei ismerete.

Bemelegítő és képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, a célnak megfelelő kiválasztása.

Optimális segítségadás, biztosítás, biztatás.

Hibajavítás és annak asszertív kommunikációja.

Az izmok mozgáshatárát bővítő aktív és passzív eljárások ismerete.

Atlétika jellegű feladatok

A futások, ugrások és dobások képességfejlesztő hatásának felhasználása más mozgásrendszerekben.

Az atlétikai versenyszámok biomechanikai alapjainak ismerete.

Az állóképesség fejlesztésével, a lendületszerzés az izom-előfeszítések begyakorlásával a futó-, az ugró- és a dobóteljesítmények növelése.

Az alapvető atlétikai versenyszabályok ismerete.

Bemelegítés az atlétikai mozgásokhoz illeszkedően.

Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek

A helyi tantervben kiválasztott sportmozgás végzése elfogadható cselekvésbiztonsággal.

Uralom a test felett a sebesség, gyorsulás, tempóváltás, gurulás, csúszás, gördülés esetén.

Feladatok önálló tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel.

Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete.

Az ismeretek alkalmazása az új sporttevékenységek során.

Önvédelem és küzdősportok

A szabályok és rituálék betartása.

Önfegyelem, az indulatok és agresszivitás kezelése.

Több támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete az álló és földharcban.

	<p>Magabiztos támadáselhárítás és viselkedés veszélyeztetettség esetén.</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i></p> <p>A bemelegítés szükségessége élettani okainak ismerete.</p> <p>Az egészségük fenntartásához szükséges edzés, terhelés megtervezése.</p> <p>Tudatos védekezés a stresszes állapot ellen, feszültségek szabályozása.</p> <p>A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok ismerete, pontos gyakorlása, értő kontrollja.</p> <p>A gerinckímélet alkalmazása a testnevelési és sportmozgásokban, kerti és házimunkákban, az esetleges sérüléssel szituációk megfelelő kezelése.</p>
--	---

HELYI TANTERV

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

Készült a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv (3. melléklet) alapján, a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet 4. mellékletének megfelelően

KT- Kerettantervi órakeret

HT - Helyi tanterv órakerete

HHT – Humán tagozat órakerete (helyi tanterve)

RHT – Reál tagozat órakerete (helyi tanterve)

NYHT – Nyelvi tagozat órakerete (helyi tanterve)

MHT – Művészeti tagozat órakerete (helyi tanterve)

EHT – Esti tagozat órakerete (helyi tanterve)

9. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HH	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Az őskor és az ókori Kelet	8	9	14	9	9	9	9	
Az ókori Hellász	11	12	17	12	12	12	12	
Az ókori Róma	12	13	19	13	13	13	13	
A középkor	18	19	27	19	19	19	19	
A magyarság története a kezdetektől 1490-ig	16	19	31	19	19	19	19	
Óraszám összesen	65	72	108	72	72	72	72*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>
10. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HH	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
A világ és Európa a kora újkorban	12	13	20	13	13	13	13	
Magyarország a kora újkorban	14	14	22	14	14	14	14	
Felvilágosodás, forradalmak és a polgárosodás kora	15	17	22	17	17	17	17	
Az újjáépítés kora Magyarországon	9	9	14	9	9	9	9	

Reformkor, forradalom és szabadságharc Magyarországon	15	16	22	16	16	16	16	
Év végi rendszerezés	0	3	8	3	3	3	3	
Óraszám összesen	65	72	108	72	72	72	72*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>

11. évfolyam

Tematikai egység	KT	HT	HH	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
A nemzetállamok és a birodalmi politika kora	16	17	22	17	17	17	12	
A kiegyezéshez vezető út és a dualizmus kora Magyarországon	16	18	22	18	18	18	12	
Az első világháború és következményei	16	16	22	16	16	16	12	
Európa és a világ a két világháború között	18	18	26	18	18	18	12	
Magyarország a két világháború között	16	18	22	18	18	18	10	
A második világháború	15	17	22	17	17	17	12	

Év végi rendszerezés	0	4	8	4	4	4	2	
Óraszám összesen	97	108	144	108	108	108	72*	<i>*Kerettanterv szerint 36 óra</i>
12. évfolyam								
Tematikai egység	KT	HT	HH	RHT	NYHT	MHT	EHT	Megjegyzés
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	8	8	15	12	12	8	8	
Magyarország 1945–1956 között	10	12	16	14	14	12	8	
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	8	8	12	10	10	8	6	
A Kádár-korszak	10	10	15	12	12	10	8	
Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	8	8	12	10	10	8	8	
A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	6	8	12	10	10	8	4	
Társadalmi ismeretek	4	4	10	6	6	4	2	
Állampolgári ismeretek	4	4	10	7	7	4	2	
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5	5	9	7	7	5	2	
Munkavállalás	5	5	9	7	7	5	2	
Rendszerező ismétlés	18	18	30	25	25	18	10	
Óraszám összesen	86	90	150	120	120	90	60	<i>*Kerettanterv szerint 60 óra</i>

Az egyes témakörök óraszámai között szétosztottuk az iskola által szabadon felhasználható 10%-os órakeretet, amelyet tananyag elmélyítésére, forráselemzésre és az önálló tanulói munka bemutatására és értékelésére fordíthatnak a szaktanárok.

A helyi tanterv alapóraszámain felüli többletórákhoz nem rendeltünk részletezett tartalmakat, az alapóraszámokon felüli órakeretet forráselemzésre és a tanultak elmélyítésére használhatja fel a szaktanár.

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja.)

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ

11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően.

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Az ókor és kultúrája	12
A középkor	14
A középkori magyar állam megteremtése és virágkora	12
Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492-1789)	10
Magyarország a kora újkorban (1490-1790)	14

A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789-1914)	10
Óraszám összesen	72
12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon (1790-1914)	12
A világháborúk kora (1914-1945)	14
Magyarország a világháborúk korában (1914-1945)	10
A jelenkor (1945-től napjainkig)	8
Magyarország 1945-től a rendszerváltásig	10
Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek	6
Óraszám összesen	60

A gimnáziumi *történelemtanítás* legfőbb célja az általános történelmi műveltség kiterjesztése és elmélyítése, valamint a magasabb műveltség megalapozását szolgáló nevelő- oktató tevékenység biztosítása. A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a tanulók személyiségének fejlesztésében, társadalmi szerepvállalásuk tudatosításában. Olyan alapvető normákról, értékekről van szó, mint a nemzeti azonosságtudat kialakítása a magyar történelem feldolgozásával; az európai demokratikus értékrend kialakítása az egyetemes történelem elemzésével. Ezeken túl a társadalomismereti tantárgyrészek révén is a történelemtanítás segíti a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelést; az állampolgári feladatokra és a

tudatos közéleti részvételre való felkészítést; az alapvető személyiségi és emberi jogok, valamint erkölcsi normák megismerését és tiszteletét; az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és képességek fejlesztését; valamint a szociális érzékenység kialakítását a társadalmi egyenlőtlenségek okainak megismertetésével. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is. Nyitott, elfogadó gondolkodást kell kialakítani az eltérő kultúrák iránt a kisebbségek történelmének áttekintésével – beleértve a határon túli magyarság és a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek múltját és jelenét is –, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre; továbbá a tudatos környezetvédelemre, fenntarthatóságra nevelésre kell törekedni a környezet és a természet, valamint az ember kapcsolatának koronkénti bemutatásával.

A gimnáziumi történelemtanítás szintje a források önálló feldolgozásán alapuló, elemző jellegű, mely az összefüggések egyre önállóbb feltárását jelenti. Ugyanakkor a történelem élményszerű tanítására, közös feldolgozására kell törekedni, mely örömet jelent a diákok számára. El kell érni, hogy a tanulói tudás a tények ismeretén túl kiterjedjen az ismeretek bővítésének igényére, az önálló tájékozódási és tanulási módszerek elsajátítására, a problémaérzékenységre és a kritikai gondolkodásra is. Az ismeretek elsajátításával azonos fontosságú a tanulói képességek fejlesztése, melyet kellően változatos tevékenységformák biztosításával lehet a leghatékonyabban elérni. Ez azért is szükséges, hogy képessé váljanak a tanulók önálló ismeretek szerzésére, értelmezésére, velük kapcsolatban önálló vélemény megfogalmazására. Fontos feladat a tanulói képességek különböző területeken történő azonos súlyú fejlesztése. Ezek az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás. El kell érni, hogy a tanulók a fejlesztési területek révén rendelkezzenek a történelmi gondolkodás kialakításához szükséges alapokkal; birtokában legyenek az alapvető történelmi tények ismeretének; tudják használni a szaknyelvet jelentő történelmi fogalmakat; képesek legyenek ismereteiket szóban és írásban egyaránt előadni. Ezek mellett el kell érni azt is, hogy tudják értelmezni a történelmi múlt és a jelenkor társadalmi eseményeit, és legyenek képesek álláspontjukat érvekkel alátámasztva képviselni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a Nat-ban rögzített négy fejlesztési feladattípusra lehet példákat találni. Az elvárás az, hogy a kétéves ciklusok során, a Nat-ban a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok megvalósítását segítő adott tevékenységek mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál mely fejlesztési feladatokat vagy tevékenységeket, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltek a tájékoztató jellegű, csupán javasolt

ismétlődő és hosszszetszeti témák, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatai, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagai.

A tematikai egységekhez rendelt *nevelési-fejlesztési célok* az iskolaszakaszok között egymásra épülnek, ezért az 5–8. évfolyamra megfogalmazottak a 9–12. évfolyamon is elvárásként jelennek meg. (Ezt jelzi a minden tematikai egységnél megjelenő ”◀” jel.)

9–10. évfolyam

A középiskolai történelemtanítás első két éve koncentrikusan bővíti az általános iskolában tanultakat, ugyanakkor a korábbiaktól eltérő feladatokat is ró a tanulókra. Mivel a forráskezelés készségeinek fejlesztésében jelentősen túl kell lépniük az általános iskolai szinten, e két évfolyam feladata a forráskezelés és - elemzés elemi szabályainak, illetve a tudományos anyaggyűjtés alapjainak elsajátítása. A korábbi, történetek feldolgozásán alapuló, képszerű történelemtanítást felváltja az elemző, az oksági viszonyokat kutató jellegű munka, mely – az általános iskolai történelemtanításhoz hasonlóan – csak a tanulók fokozott tevékenykedtetése révén érhető el. Kiemelt szerepe van a problémaközpontú történelemtanításnak, amely adott esetben teljesen eltérő nézőpontok ütköztetését is szükségessé teszi. A kulcskompetenciák közül a hatékony és önálló tanulás készsége szintjének emelése a legfontosabb feladat.

A történelem tantárgy kiválóan alkalmas az önálló ismeretszerzés és - feldolgozás képességének kialakítására. A tanulóknak meg kell ismerniük az elsődleges és másodlagos források kezelésének szabályait. Az anyaggyűjtéshez nélkülözhetetlen a könyvtárakban, illetve azok anyagában (kézikönyvek, lexikonok, atlaszok, ismeretterjesztő folyóiratok stb.), valamint az elektronikus adatbázisokban való tájékozódás készségének kialakítása és fejlesztése. A diákoknak ezen a képzési és életkori szinten el kell jutni az események elbeszélésétől, a források tartalmi ismertetésétől a problémafelvetés, magyarázat, fejtegetés, következtetés és érvelés alkalmazásáig, felhasználva a szaknyelvet. Fontos feladat a grafikus kifejezések (diagramok, grafikonok) elemzése, majd készítése, képi információhordozók gyűjtése, válogatása, készítése, valamint az időben és térben való tájékozódás fejlesztése.

Tematikai egység	Az őskor és az ókori Kelet		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>Az őskori ember világa. Ószövetségi (a héber Bibliában olvasható) történetek.</p> <p>Ókori keleti örökségünk (időszámítás, írás, tudományos ismeretek, vallások, építmények).</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy a történelem különböző szaktudományok módszereit és eredményeit hívja segítségül a múlt rekonstrukciójához, mivel a történelmi források sokszínűek. Tudatosul benne, hogy az emberi történelem korai időszakára vonatkozó eltérő tudományos megközelítések alapvetően a forrásanyag hiányosságából fakadnak. Felismeri, hogy a közösségek vallási törvényekkel, szokásokkal, szabályokkal, az államok jogrenddel teremtik meg az együttélés szükséges feltételeit.</p> <p>Belátja, hogy az emberi faj fennmaradása a természet és a társadalom szerves összefüggésében lehetséges. Megérti, hogy az ember az alkotó munka során állandóan felhasználja tapasztalatait, ismereteit. Felismeri, hogy a közösség teremti meg az embert, az ember viszont létrehozza és fenntartja közösséget.</p> <p>Felismeri, hogy minden társadalomnak megvannak a maga szabályai, a maga kormányzata, amelyek az emberek életét irányítják, és fordítva, a kormányzás is hat a társadalomra. A források önmagukban nem adnak válaszokat a kérdéseinkre. Elemzésre és a forrásokból kiolvasható információk megszólaltatására van szükség ehhez. Felismeri a természeti adottságok meghatározó szerepét az első államok, birodalmak keletkezésében és felbomlásában. Megismeri az ókori keleti vallások szellemi, társadalmi gyökereit, különös tekintettel az egyistenhitet hirdető zsidó vallásra, megérti az emberi kultúra fejlődésére gyakorolt hatásukat.</p> <p>Belátja, hogy a társadalom az ókori Keleten tagolt, melyben az engedelmesség, az emberek közötti kölcsönös függés és hierarchia egyaránt fontos.</p> <p>Képes ismereteket meríteni különböző információforrásokból, és azokat rendszerezni. Képes időmeghatározásra történelmi időszakokhoz és konkrét eseményekhez kapcsolódva.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>A történelem forrásai.</p> <p>Az első társadalmak.</p> <p><i>Nők, férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák.*</i></p> <p>A folyamvölgyi kultúrák.</p> <p>A Közel-Keletet egyesítő birodalmak. <i>A földrajzi környezet.</i></p> <p>Az ókori Kelet kulturális öröksége, a zsidó nép vallási és történeti hagyományai.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerezése. <i>(Pl. az első civilizációkról fennmaradt források csoportosítása különböző szempontok szerint.)</i> – A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében <i>(pl. nagy folyók, tagolt partvidék).</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. <i>(Pl. egy folyamvölgyi kultúra sajátosságainak bemutatása Hammurapi törvényei alapján.)</i> – Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. <i>(Pl. eltérő és hasonló vonások az ókori Kelet civilizációinak társadalmi</i> 	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>A homo sapiens egységes faj.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>Kontinensek, rasszok, térképolvasás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Bibliai történetek, az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Az ókori Kelet művészeti emlékei <i>(pl. Willendorfi Vénusz, II. Ramszesz sziklatemploma, Echnaton fáraó családjával, a gízai piramisok).</i></p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>A számegegyenes, az idő mértékegységei (nap, hónap, év, évtized, évszázad).</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Glog (interaktív tábló) készítése az ókori Egyiptom témájában.</p>
--	---	--

* A Témák oszlopban dőlt betűvel jelöltük itt és a továbbiakban a Nat azon feldolgozható ismétlődő/visszatérő és hosszsmetszeti témáit, melyek illeszkednek az adott ismeretanyaghoz.

	<p><i>szerkezetében, államszervezetében.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i> Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján. <i>(Pl. az ókori keleti civilizációk jellegzetes tárgyi emlékeinek és kulturális örökségének feldolgozása.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i> Megismert történelmi események időrendbe állítás. <i>(Pl. ókori keleti civilizációk ábrázolása idővonalon.)</i></p> <p>A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. <i>(Pl. Mezopotámia államainak elhelyezkedése, Egyiptom területi változásai.)</i></p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, népességrobbanás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, politika, állam, államforma, egyeduralom, államszervezet, birodalom, monoteizmus, politeizmus.	

Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> régészet, homo sapiens, őskőkor, újkőkor, zsákmányoló életmód, mágia, bronzkor, vaskor, nemzetség, despotizmus, városállam, öntözéses földművelés, buddhizmus, brahmanizmus, egyistenhit, zsidó vallás.</p> <p><i>Személyek:</i> Kheopsz, Hammurapi, Salamon, I. Dareiosz, Mózes, Buddha, Konfuciusz.</p> <p><i>Topográfia:</i> „termékeny félhold”, Mezopotámia, Egyiptom, Palesztina, Perzsia, India, Kína, Babilon, Jeruzsálem.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 8000 körül (az újkőkor kezdete), Kr. e. 3000 körül (az első államok kialakulása), Kr. e. XVIII. század (Hammurapi uralkodása), Kr. e. X. század (a zsidó állam fénykora).</p>
-------------------------	---

Tematikai egység	Az ókori Hellász	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Görög istenek, hősök, tudósok, művészek, olimpia, görög-perzsa háborúk. A demokrácia alapelvei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló képes jellemezni a különböző államformákat (királyság, köztársaság) és a hatalomgyakorlás eltérő formáit (demokrácia, diktatúra). Megismeri az ókori demokrácia alapelveit, vázlatosan összehasonlítja a modern demokrácia alapelveivel. Áttekinti a háborúk – történelmi, politikai, gazdasági, vallási, etnikai, hatalmi – okait, különválasztva az ürügyektől.</p> <p>Azonosítja a háborúk egyénekre és közösségekre gyakorolt hatásait. Elfogadja a közügyekben való részvétel fontosságát. Belátja a humánus, a szépség és jóság antik eszméje megbecsülésének és a művészi értékek megóvásának szükségességét.</p> <p>Felismeri, hogy túlnépesedő területekről általában a népesség kiáramlására kerül sor. Érzékeli, hogy a gazdaságilag fejletlen és fejlett területek közötti kereskedelem meglehetősen élénk lehet: nyersanyagokat, élelmiszereket ad az egyik oldal, míg iparcikkeket a másik. Átlátja, hogy európai civilizáció gyökerei az antikvitásból erednek.</p> <p>Képes az európai civilizáció gyökereinek feltárására, az ókori demokrácia alapelveinek vázlatos összehasonlítására a modern demokrácia alapelveivel. Képes a szerzett információk rendezésére és értelmezésére,</p>	

	kiselőadás tartására. Képes különböző időszakok történelmi térképeinek az összehasonlítására.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A polisz kialakulása. A földrajzi környezet.</p> <p>Az athéni demokrácia működése. Államformák, államszervezet. A hatalommegosztás formái, szintjei.</p> <p>Spárta. Kisebbség, többség.</p> <p>A görög hitvilág, művészet és tudomány.</p> <p>Nagy Sándor birodalma és a hellenizmus. Birodalmak.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Ismeretszerzés különböző médiumok anyagából, szaktudományi munkákból. (Pl. a görög művészet témájában.)</p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (Pl. a görög-perzsa háborúk hőseinek áldozatvállalása.)</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i> Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására. (Pl. az arisztokratikus és a demokratikus kormányzás előnyeiről, hátrányairól.)</p> <p>Történelmi-társadalmi adatok, modellek és elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. (Pl.</p>	<p><i>Földrajz:</i> A Balkán-félsziget déli részének természeti adottságai.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> A sport- és olimpiatörténet alapjai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Görög mitológia, homéroszi eposzok, az antik görög színház és dráma, Szophoklész: Antigoné.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Az ókori színház és dráma.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Az antik görög képzőművészet (pl. a Dárdavivő, a Delphoi kocsihajtó, a Laokoón-csoport).</p> <p><i>Matematika:</i> Pitagorasz-tétel, Thalész-tétel, Eukleidész (euklideszi geometria), görög ábécé betűinek használata a matematikában. Pi szám jelölése $[\pi]$.</p>

	<p><i>Spártáról a történetírásban kialakult hagyományos kép árnyalása.)</i></p> <p>– Különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Hellász történelmét feldolgozó hollywoodi filmek.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Folyamatábra, diagram elemzése/készítése. <i>(Pl. az athéni demokrácia kialakulása.)</i></p> <p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. gyarmatváros és anyaváros kapcsolata.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>Különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása, a változások hátterének feltárása. <i>(Pl. Nagy Sándor birodalmának kialakulása térképek alapján.)</i></p> <p>Egyszerű térképvázlatok rajzolása különböző információforrások</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>Arkhimédész, ptolemaioszi világkép, Arisztotelész természetfilozófiája.</p>
--	--	--

	alapján. (Pl. a görög gyarmatosítás fő irányai.)	
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, jelentőség.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gyarmatosítás, árutermelés, pénzgazdálkodás, kereskedelem, politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, köztársaság, demokrácia, polgárjog, államszervezet, birodalom, szuverenitás, politeizmus.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> polisz, mitológia, arisztokrácia, démosz, türannisz, népgyűlés, esküdtbíróóság, demagógia, sztratégosz, cserépszavazás, filozófia, hellenizmus.</p> <p><i>Személyek:</i> Szolón, Kleiszthenész, Periklész, Pheidiász, Hérodotosz, Thuküdidész, Platón, Arisztotelész, Nagy Sándor, a legfontosabb görög istenek.</p> <p><i>Topográfia:</i> Athén, Spárta, Olümpia, Peloponnészosz, Makedónia, Alexandria.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpiai játékok), Kr. e. V. század közepe (Periklész kora), Kr. e. 336–323 (Nagy Sándor uralkodása).</p>	

Tematikai egység	Az ókori Róma	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az ókori Róma alapítása. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában. Újszövetségi történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy egy több évszázadon keresztül fennálló állam felemelkedésében és hanyatlásában több tényező együttes hatása játszik szerepet, valamint hogy a hosszú életű birodalmak társadalma, gazdasági élete, politikai berendezkedése folyamatosan változik. Megismeri a birodalomszervezési elveket, valamint azt, hogy a kormányzati hatalom sokféle tényezőn nyugalomra: anyagi tényezők – tulajdon, jövedelem; politikai tényezők – legitimáció, jogok, jogkörök; társadalmi tényezők –</p>	

	<p>társadalmi támogatottság; kulturális tényezők – ideológia; egyéb tényezők – erőszak. Látja, hogy a kormányzati hatalom általában egyének és testületek között oszlik meg. Megérti, hogy a gazdasági és katonai hatalom birtoklása alapja lehet egy-egy személy vagy csoport politikai befolyásának, de a politikai befolyás is gazdasági hatalomhoz juttathat embereket.</p> <p>Érzékeli a zsidó gyökerekből is táplálkozó kereszténység kialakulásának és egyházzá szerveződésének hatását a későbbi korok fejlődésére, valamint felismeri annak civilizációformáló szerepét.</p> <p>Belátja, hogy az ókori Római Birodalmat a katonai erő, fejlett jogrendszer és államszervezet jellemezte. Tudja, hogy az antik kultúra a görög és a római kultúra kölcsönhatása során alakult ki, látja ennek az európai civilizációra gyakorolt hatását.</p> <p>Képes források megbízhatóságára vonatkozó kérdések megfogalmazására, valamint feltevéseket megfogalmazni, közben vitában tárgyilagosan érvelni. Képes történelmi témákat vizuálisan ábrázolni (folyamatábra, diagram, vizuális rendező stb.).</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Róma útja a köztársaságtól a császársáig.</p> <p>A köztársaság és a császárság államszervezte és intézményei. <i>Államformák, államszervezet.</i></p> <p>Gazdaság, gazdálkodás, az életmód változásai.</p> <p>A római hitvilág, művészet, a tudomány és a jog.</p> <p>A kereszténység kialakulása, tanításai és elterjedése.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A rendelkezésre álló ismeretforrások értelmezése. <i>(Pl. a köztársaság államszervezeti ábrái.)</i></p> <p>Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. gazdaság, gazdálkodás a császárkorban.)</i></p> <p>A tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. a görög és a római</i></p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Az Appennini-félsziget természeti adottságai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Bibliai történetek, Vergilius, Horatius.</p> <p>Az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>A római számok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p>

<p><i>A világvallások alapvető tanításai, vallásalapítók, vallásújítók.</i></p> <p>Pannónia provincia.</p> <p>A népvándorlás, az antik civilizáció felbomlása.</p>	<p><i>mindennapi élet (összevetése.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Különböző szövegek, hanganyagok, filmek vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Róma alapítása, Jézus élete.)</i></p> <p>Feltevések megfogalmazása történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Caesar és Augustus intézkedései, Constantinus reformjai.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Önállóan gyűjtött képekből tabló készítése. <i>(Pl. a római kultúra emlékei napjainkban.)</i></p> <p>Beszámoló készítése népszerű tudományos irodalomból, szépirodalomból, rádió- és tévéműsorokból. <i>(Pl. a gladiátorok élete.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p>	<p>Pantheon, Colosseum, Augustus szobra.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i></p> <p>A kereszténység története. Az európai civilizáció és kultúra zsidó és keresztény gyökerei.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Multimédia CD-ROM használatával Pannónia földrajzi, közigazgatási, társadalom- és hadtörténeti emlékeinek bemutatása. Virtuális utazás az ókori Rómában.</p>
--	--	---

	<p>Történelmi időszakok jellegzetességeinek megragadása és összehasonlítása. (<i>Pl. hasonló tartalmú görög és római események kronológiai párba állítása.</i>)</p> <p>Különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása, a változások hátterének feltárása. (<i>Pl. a kereszténység terjedése.</i>)</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, jelentőség.
Tartalmi kulcsfogalmak	<p>Társadalom, társadalmi csoport, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város,</p> <p>gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, kereskedelmi mérleg, piaci egyensúly, gazdasági válság, adó,</p> <p>politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, köztársaság, önkényuralom, diktatúra, politikai párt, polgárjog, államszervezet, birodalom, szuverenitás,</p> <p>vallás, politeizmus, monoteizmus, vallásüldözés, vallásszabadság.</p>
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, népröbünus, rabszolga, provincia, triumvirátus, principatus, limes, dominatus, diaszpóra, apostol, Biblia, egyház, püspök, zsinat, barbár, népvándorlás.</p> <p><i>Személyek:</i> Hannibal, a Gracchus-testvérek, Marius, Sulla, Caesar, Antonius, Augustus, Názáreti Jézus, Péter apostol, Pál apostol, Constantinus, Attila.</p> <p><i>Topográfia:</i> Róma, Karthágó, Actium, Pannónia, Konstantinápoly, Aquincum, Sopianae, Savaria.</p>

	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 753 (Róma hagyomány szerinti alapítása), Kr. e. 510 (a köztársaság létrejötte), Kr. e. 264-146 (a pun háborúk), Kr. e. 44 (Caesar halála), Kr. e. 31 (az actiumi csata), Kr. u. 70 (Jeruzsálem lerombolása), 313 (a milánói ediktum) 325 (a niceai zsinat), 395 (a Római Birodalom felosztása), 476 (a Nyugatrómai Birodalom bukása).
--	---

Tematikai egység	A középkor	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A középkori élet színterei és szereplői. A lovagi életmód és a kereszties hadjáratok; új mezőgazdasági eszközök és módszerek; a céhek. A középkori járványok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló látja, hogy a felszínen változatlanak tűnő korokban végbemennek olyan változások, amelyek csak később és hosszabb távon fejtik ki hatásukat jelentősen az emberek életviszonyaira és életmódjára. Nyomon követi a középkori keresztény vallásos világkép módosulását a történelem során. Meghatározó európai fejlődési mozgatórugókként értékeli az egyéni érdekeltség kiterjedését, a hatalommegosztás elvének megjelenését az egyházi és világi, illetve a központi és helyi hatalom között.</p> <p>Érti a keresztény vallás szerepét az európai szellemi és hatalmi expanzióban, azonosítja az egyház társadalomépítő és -szabályozó tevékenységét, megérti távlatos jelentőségét. Tudatosítja az iszlám vallás civilizációformáló szerepét. Megismeri a vallási intolerancia kérdéskörét.</p> <p>Nyomon követi a középkori keresztény vallásos világkép módosulását a történelem során. Kimutatja a humanizmus örökségét a modern ember gondolkodásmódjában. Felismeri a könyvnyomtatás kulturális és politikai szerepének, jelentőségét.</p> <p>Azonosítja a rendiséget mint a modern állam középkori gyökerét. Kimutatja a középkori város továbbélését a modern európai civilizációban, felméri a városokat megillető közösségi szabadságjogok és önkormányzatiság értékét. Feltárja a középkori keresztény civilizáció örökségét és kimutatja a középkori városi civilizáció továbbélését a modern európai civilizációban. Felismeri a termelés új szervezeti</p>	

	<p>formáinak társadalomformáló hatását. Különböző szempontok alapján összehasonlítja Európa eltérő gazdasági fejlődésű régióit. Tudja, hogy a népsűrűség eloszlásából egy területen sokféle következtetést le lehet vonni (pl. a gazdaság fejlettségéről, a városiasodás mértékéről, a háborús pusztításokról).</p> <p>Képes írott és hallott szövegekből tételmondatokat kiemelni, szövegeket tömöríteni és átfogalmazni. Képes többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek a feltárására. Képes történelmi helyzetek dramatizálására.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Róma örökösei: a Bizánci Birodalom, a Frank Birodalom, és a Német-római Birodalom létrejötte. <i>Birodalmak.</i></p> <p>A nyugati és keleti kereszténység. A középkori egyház és az uralkodói hatalom Európában. <i>Szegregáció, bűnbakkeresés.</i></p> <p>Nyugat-Európa társadalma és gazdasága a kora középkorban. <i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i></p> <p>Az iszlám és az arab hódítás. <i>Vallások szellemi, társadalmi, politikai gyökerei és hatása.</i></p> <p>Gazdasági fellendülés és a középkori városok születése.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés szaktudományi munkákból. <i>(Pl. a feudalizmus terminológiája.)</i></p> <p>Információk önálló rendszerezése, értelmezése és következtetések levonása. <i>(Pl. a keresztes hadjáratok pusztításai; Európa kultúrájára gyakorolt hatása.)</i></p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. az iszlám mindennapi életet szabályozó előírásainak betartása; a vallási fanatizmus</i></p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Európa természeti adottságai, az arab világ földrajzi jellemzői, világvallások, arab földrajz (tájolás, útleírások), az ún. kis jégkorszak Európában.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Lovagi költészet, vágánsköltészet, Boccaccio, Petrarca.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>Hit és vallás, a világvallások emberképe és erkölcsi tanításai, az intolerancia mint erkölcsi dilemma.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Bizánci művészet, román stílus, gótika, reneszánsz (Leonardo, Michelangelo, Raffaello).</p>

<p><i>A technikai fejlődés feltételei és következményei.</i></p>	<p><i>megjelenési okai, megjelenési formái.)</i></p>	<p><i>Matematika:</i></p>
<p>A rendiség kialakulása.</p>	<p>Ismeretszerzés grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. Európa lakosságának becsült</i></p>	<p>Arab számok (hindu eredetű, helyi értékes, 10-es alapú, arab közvetítéssel világszerte elterjedt számírás), arab algebra.</p>
<p>Nyugat-Európa válsága és fellendülése a XIV–XV. században.</p>	<p><i>növekedését bemutató diagram kapcsán.)</i></p> <p>Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Jeanne d’Arc életútja és halála.)</i></p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>Arab csillagászat <i>(arab eredetű csillagászati elnevezések, csillagnevek, iszlám naptár stb.)</i>. Középkori technikai találmányok, a gótikus stílus technikai alapjai (támív, támpillér); tudománytörténet, asztrológia és asztronómia.</p>
<p>A közép- és kelet-európai régió államai.</p>	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Kérdések önálló megfogalmazása. <i>(Pl. az uradalom felépítésével és működésével kapcsolatban.)</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>Az arab orvostudomány eredményei.</p>
<p>Az Oszmán (Török) Birodalom terjeszkedése.</p>	<p>Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a</p>	<p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A középkor zenéje; a reneszánsz zenéje.</p>
<p>Egyházi és világi kultúra a középkorban. <i>Korok, korstílusok.</i></p>	<p>történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Nagy Károly portréja krónikarészlet alapján.)</i></p>	<p><i>Informatika:</i></p> <p>Internetes gyűjtőmunka és feladatlap megoldása <i>(pl. a keresztes hadjáratok témájában).</i></p>
<p>Itália, a humanizmus és a reneszánsz. <i>Világkép, eszmék, ideológiák. Korok, korstílusok.</i></p>	<p>Hétköznapi élet a középkorban.</p>	<p></p>

	<p>Feltevések</p> <p>megfogalmazása egyes történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. <i>(Pl. a mezőgazdaság fellendülésében szerepet játszó tényezők elemzése.)</i></p> <p>Különbéle értékrendek összehasonlítása, saját értékek tisztázása. <i>(Pl. a középkori ember gondolkodásának átélése és megértése; a zsidóság szerepe az európai városiasodásban, antijudaista törekvések az egyház részéről.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. a hűbéri viszony és hűbéri lánc bemutatását szolgáló ábra.)</i></p> <p>Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont</p>	
--	--	--

	<p>gazdagítása, továbbfejlesztése. <i>(Pl. miért nem nevezhetők a Nyugatrómai Birodalom bukása utáni évszázadok sötét középkornak?)</i></p> <p>Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. egy középkori vár lakóinak egy napja.)</i></p> <p>Esszé írása történelmi-társadalmi témákról. <i>(Pl. a város, mint az egyik legsajátosabb európai intézmény.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i> Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. összehasonlító időrendi táblázat készítése a XIV–XV. századi Nyugat-, Közép- és Kelet-Európa legfontosabb politikai eseményeiről.)</i></p> <p>A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. az arab hódítás fontosabb szakaszainak bemutatása.)</i></p>	
--	---	--

	<p>– Egyszerű térképvázlatok rajzolása</p> <p>információforrások alapján. (Pl. Európa régióinak bejelölése a vaktérképen.)</p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, történelmi forrás, ok és következmény.	
Tartalmi kulcsfogalmak	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város,</p> <p>gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, termelési egység, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó,</p> <p>politika, állam, államforma, hatalmi ágak, egyeduralom, monarchia, államszervezet, közigazgatás, birodalom, szuverenitás,</p> <p>vallás, monoteizmus, vallásüldözés.</p>	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> ortodox egyház, római katolikus egyház, pápa, szerzetes, kolostor, bencés rend, kódex, feudalizmus, hűbériség, jobbágy, robot, majorság, uradalom, önellátás, nyomásos gazdálkodás, iszlám, Korán, kalifa, investitúra, inkvizíció, eretnekség, antijudaizmus, kolduló rend, rendi monarchia, városi önkormányzat, hospes, céh, levantei kereskedelem, Hanza, skolasztika, egyetem, lovag, román stílus, gótika, reneszánsz, humanizmus, szultán, szpáhi, janicsár.</p> <p><i>Személyek:</i> Karolingok, Nagy Károly, Justinianus, Mohamed próféta, Aquinói Szent Tamás, VII. Gergely, Gutenberg.</p> <p><i>Topográfia:</i> Egyházi (Pápai) Állam, Bizánci Birodalom, Mekka, Német-római Birodalom, Szentföld, Velence, Firenze.</p> <p><i>Kronológia:</i> 622 (Mohamed futása, a muszlim időszámítás kezdete), 732 (a frankok győzelme az arabok felett), 800 (Nagy Károly császárrá koronázása), 843 (a verduni szerződés), 1054 (az egyházszakadás), 1215 (a Magna Charta kiadása), 1453 (Konstantinápoly elfoglalása).</p>	

Tematikai egység	A magyarság története a kezdetektől 1490-ig	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Mondák a magyarság vándorlásáról, mondák és történetek a honfoglalásról, kalandozásokról és az államalapításról. Géza fejedelem és (Szent) István király műve. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén. Hunyadi Mátyás portréja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri és tudatosul benne, hogy a magyarság eredetére vonatkozó álláspontok különbözősége a források rendkívüli hiányosságából és az egyes szaktudományok (történettudomány, régészet, nyelvészet) kutatási eredményeinek egymásnak olykor ellentmondó adataiból fakad. Felismeri azt is, hogy egy régió vagy ország gazdasági és demográfiai megerősödése növeli a katonai potenciált, és ez felerősíti az expanzív törekvéseket, illetve a politikai megosztottság meggyengíti egy régió vagy egy ország katonai ellenálló erejét, és agresszióra csábítja a szomszédokat. Látja, hogy a külső agresszió egységbe forrasztja a megtámadott ország politikai erőit és lakosságát.</p> <p>A magyarság korai történetének tanulmányozása során belátja, hogy az új tudás elsajátítása, a környező népektől való tanulás, az alkalmazkodási képesség fontos feltétele volt népünk fennmaradásának.</p> <p>Megérti, hogy a kereszténység felvétele és az erre épülő államalapítás teremtette meg a magyar állam megerősödésének és fejlődésének feltételeit. Felismeri, hogy az Árpád-korban megszilárdult a keresztény magyar állam. A korszak jelentős uralkodói politikai életpályájának megismerésén keresztül belátja, hogy a több nemzetiségből álló Magyar Királyság a közép-európai régió egyik legerősebb államaként fejlődött, sorsa több ponton összekapcsolódott a környező államok és Nyugat-Európa fejlődésével. Tudja, hogy az ország fejlődésének lehetőségeit lényegesen befolyásolta a tatárokkal és az oszmán törökökkel folytatott küzdelem.</p> <p>Képes többféleképpen értelmezhető szövegek eltérő jelentésrétegeinek a feltárására. Álláspontját tárgyilagos érveléssel tudja előadni.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>A magyar nép eredete, vándorlása, a honfoglalás és a kalandozások kora.</p> <p><i>Népesség, demográfia (vándorlás, migráció).</i></p> <p>Árpád-házi uralkodók politikai életpályája (Géza és Szent István, Szent László, Könyves Kálmán, II. András, IV. Béla).</p> <p><i>Uralkodók és államférfiak.</i></p> <p>A társadalom és a gazdaság változásai a honfoglalástól a XIII. század végéig.</p> <p>A Magyar Királyság mint jelentős közép-európai hatalom, az Anjouk, Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás korában.</p> <p><i>Fölzárkózás, lemaradás.</i></p> <p>A magyar rendi állam és az Oszmán (Török) Birodalom párharca.</p> <p>Társadalmi és gazdasági változások a XIV–XV. század folyamán.</p> <p>A középkori magyar kultúra és művelődés emlékei.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegben. (Pl. Szent István törvényeiben.)</p> <p>Információk gyűjtése és önálló rendszerezése, értelmezése. (Pl. az Aranybulla elemzése, korabeli törvényi előírások az idegenekről; középkori városaink jellemzőinek, lakosság összetételének, rétegződésének kutatása.)</p> <p>Tanultak felhasználása új feladathelyzetben. (Pl. korstílusok azonosítása magyarországi műemlékeken.)</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenvélemények cáfolására. (Pl. a</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A magyar nyelv rokonsága, története, nyelvcsaládok, régi magyar nyelvemlékek: a Tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom. Eredetmondák (pl. Arany János: <i>Rege a csodaszarvasról</i>).</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Katona József: Bánk Bán, Arany János: Toldi.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A nagyszentmiklósi kincs, a honfoglalás korát feldolgozó képzőművészeti alkotások megfigyelése, elemzése.</p> <p>Román, gótikus és reneszánsz emlékek Magyarországon (pl. a jáki templom).</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Reneszánsz zene: Bakfark Bálint.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Térbeli modellek készítése (pl. korstílusok demonstrálásához).</p>
---	---	--

	<p><i>magyar honfoglalás lefolyása.)</i></p> <p>Kérdések megfogalmazása a források megbízhatóságára, a szerző esetleges elfogultságára, rejtett szándékaira vonatkozóan. (Pl. <i>korabeli utazók, krónikáírók leírásainak elemzése.</i>)</p> <p>Különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. (Pl. <i>a jobbágy fogalom jelentésváltozása.</i>)</p> <p>Híres emberek, történelmi személyek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteinek mozgatórugóiról. (Pl. <i>Hunyadi Mátyás külpolitikája.</i>)</p> <p>Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból.</p>	<p><i>Informatika, könyvtárhasználat:</i></p> <p>A Magyar Nemzeti Múzeum Magyarország története az államalapítástól 1990-ig című állandó kiállítása középkori része Hunyadi Mátyás kori anyagának feldolgozása sétálófűzet kitöltésével.</p> <p>Internetes gyűjtőmunka a magyarok eredetével kapcsolatos elméletek témájában.</p>
--	--	---

	<p>Erkölcsei kérdéseket felvető élethelyzetek megismerése és bemutatása. (Pl. <i>Nándorfehérvár ostromának rekonstrukciója magyar és török korabeli források alapján.</i>)</p> <p>Különböző szövegek, kép- és hanganyagok stb. vizsgálata történelmi hitelesség szempontjából. (Pl. a <i>XIX. századi historizáló festészet alkotásai [pl. Feszty-körkép].</i>)</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Esszé írása történelmi-társadalmi témákról. (Pl. <i>I. Károly gazdasági reformjainak okai.</i>)</p> <p>Történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása. (Pl. a <i>magyar társadalom változásai az Árpád-korban.</i>)</p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p>	
--	--	--

	<p>Tanult események, jelenségek topográfiai meghatározása térképen. (Pl. a magyarság vándorlásának fő állomásai.)</p> <p>Az európai és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának elemzése. (Pl. a kereszténység felvétele, államok alapítása.)</p> <p>Egyszerű térképvázlatok rajzolása információforrások alapján. (Pl. a tatárjárás.)</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduradalom, monarchia, államszervezet, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, vallás, monoteizmus, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> nyelvrokonság, őstörténet, őshaza, törzsszövetség, kettős fejedelemség, honfoglalás, kalandozás, királyi vármegye, ispán, nádor, egyházmegye, királyi tanács, tized, szerviens, várjobbágy, vajda, Szent Korona, Aranybulla, nemesi vármegye, székely, szász, kun, bandérium, aranyforint, regálé, harmincad, kapuadó, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, úriszék, báró, köznemes, kilenced, ősiség, perszonálunió, végvári

	<p>rendszer, rendi országgyűlés, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, corvina.</p> <p><i>Személyek:</i> Árpád, Géza fejedelem, I. (Szent) István, Koppány, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, Anonymus, II. András, IV. Béla, I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás.</p> <p><i>Topográfia:</i> Magna Hungaria, Kazár Birodalom, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Augsburg, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Pozsony, Horvátország, Erdély, Dalmácia, Muhi, Buda, Visegrád, Nándorfehérvár.</p> <p><i>Kronológia:</i> 895 táján (a honfoglalás), 955 (az augsburgi csata), 972–997 (Géza fejedelemsége), 997/1000-1038 (I. /Szent/ István), 1077-1095 (I. /Szent/ László), 1095-1116 (Könyves Kálmán), 1205-1235 (II. András), 1222 (az Aranybulla kiadása), 1235-70 (IV. Béla), 1241-42 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása), 1308-42 (I. Károly), 1342-82 (I. /Nagy/ Lajos), 1351 (I. /Nagy/ Lajos törvényei), 1387-1437 (Luxemburgi Zsigmond), 1444 (a várnai csata), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458-90 (I. /Hunyadi/ Mátyás).</p>
--	--

Tematikai egység	A világ és Európa a kora újkorban	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Felfedezők, utazók, reformátorok, a Napkirály udvara, a felvilágosodás eszméi.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló érzékeli, hogy az emberek a maguk által leghelyesebbnek gondolt módon cselekszenek. Az azonban, hogy a különböző korokban mit tartottak helyesnek vagy helytelennek jelentős mértékben eltért egymástól. Ahhoz, hogy az emberek tetteit és döntéseit helyesen tudjuk megítélni, először meg kell érteni a helyzetet, amelyben éltek. Belátja, hogy a világ különböző civilizációit összeköti az emberi alapszükségletek biztosításának igénye (élelem, biztonság, világ megértésének igénye stb.). Megérti, hogy a kultúrák találkozása milyen esélyeket és/vagy veszélyeket hordoz magában.</p> <p>Képes empatikusan, a leigázottak szempontjából is értékelni a földrajzi felfedezéseket és az azt követő gyarmatosítást.</p> <p>A tanuló belátja, hogy Amerika felfedezése gyökeresen megváltoztatta a világ képét. Felismeri, hogy a kereskedelmi utak feletti ellenőrzés</p>	

	<p>általában jelentős hatalmi pozíciót is jelent, valamint hogy a kereskedelmi utak terén lezajló változások átrendezik a régiók közötti gazdasági erőviszonyokat, hosszú távon jelentős gazdasági, társadalmi és politikai következményekkel járnak. Átlátja a tőkés gazdaság működési mechanizmusát, felismeri a termelés új szervezeti formáinak társadalomformáló hatását. Tudja, hogy a reformáció a katolikus egyház világi hatalmával való szembe fordulás nyomán jött létre, és érti, hogy a hitélet megújítása mellett a protestáns gondolkodásmód (önkormányzatiság, hivatásetika) terjesztésével jelentős eszmei és társadalmi hatást gyakorolt Európára. Megismeri az európai régiók eltérő fejlődését és egymásra hatását.</p> <p>Képes összehasonlítani történelmi időszakokat, egybevetni eltérő emberi sorsokat. Képes a történelmi tér változásainak leolvasására, az adott témához leginkább megfelelő térkép kiválasztására.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Amerika ősi kultúrái, a nagy földrajzi felfedezések és következményeik. <i>Felfedezők, feltalálók.</i> <i>Függetlenség és alávetettség.</i> <i>A fanatizmus jellemzői és formái.</i></p> <p>Reformáció és katolikus megújulás. <i>Vallások szellemi, társadalmi, politikai gyökerei és hatásai.</i></p> <p>Az atlanti hatalmak (Hollandia és Anglia) felemelkedése. <i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés különböző típusú forrásokból. <i>(Pl. a 95 pontból a lutheri tanok kimutatása; a barokk stílusjegyeinek felismerése képek alapján.)</i></p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a polgárosult angol nemesség és a francia</i></p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Földrajzi felfedezések topográfiai vonatkozásai, a holland mélyföld, a Naprendszer.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Shakespeare, Molière.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p>Az angol reneszánsz színház és dráma, a francia klasszicista színház és dráma.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A barokk stílus.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p>

<p>Nagyhatalmi küzdelmek a XVII. században és a XVIII. század elején.</p> <p><i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i></p> <p>Az angol polgárháború és a parlamentáris monarchia kialakulása.</p> <p><i>A hatalommegosztás formái, szintjei.</i></p> <p>A francia abszolutizmus és hatalmi törekvések.</p> <p>Közép- és Kelet-Európa a XVI–XVII. században.</p> <p>A tudományos világkép átalakulása.</p>	<p><i>nemesség összehasonlítása.)</i></p> <p>Információk önálló rendszerezése és értelmezése. <i>(Pl. a harmincéves háború okainak csoportosítása.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására. <i>(Pl. forradalom volt-e a XVII. századi angliai átalakulás?)</i></p> <p>A különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. az ipari termelési keretek – céh, kiadási, felvásárlási rendszer, manufaktúra – összehasonlítása.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a XVI.</i></p>	<p>A barokk zene.</p> <p><i>Fizika:</i></p> <p>A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzői. A Föld, a Naprendszer és a Kozmosz fejlődéséről alkotott csillagászati elképzelések. Kepler törvényei, Newton.</p> <p><i>Filozófia:</i></p> <p>Descartes, Bacon, Locke.</p>
--	--	--

	<p><i>századi világkereskedelem működése.)</i></p> <p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. (Pl. az angol polgárháború szakaszairól.)</p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. (Pl. a reformáció egyes irányzatainak a térhódítása.)</p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, jelentőség.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, termelési egység, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, monoteizmus, vallásüldözés, antijudaizmus.	
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> ültetvény, tőke, kapitalizmus, világkereskedelem, abszolutizmus, reformáció, protestáns, evangélikus, református, ellenreformáció, jezsuita, barokk, manufaktúra, vetésforgó, anglikán, puritán, Jognyilatkozat, alkotmányos monarchia, merkantilizmus.	

<p><i>Személyek:</i> Kolumbusz, Magellán, Vasco da Gama, V. Károly, Luther, Kálvin, Kopernikusz, Spinoza, I. Erzsébet, Cromwell, XIV. Lajos, I. (Nagy) Péter.</p> <p><i>Topográfia:</i> Németalföld, London, Versailles, Szentpétervár.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1492 (Amerika felfedezése), 1517 (Luther fellépése, a reformáció kezdete), 1618-48 (a harmincéves háború), 1642-49 (az angol polgárháború), 1689 (a Jognyilatkozat kiadása).</p>
--

Tematikai egység	Magyarország a kora újkorban	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A mohácsi csata, a végvári harcok hősei, a hadvezér Zrínyi Miklós, kuruc mondák és történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló tudja, hogy a sorsfordító történelmi események nem kizárólag egy kiváltó okra vezethetők vissza, és következményeik döntően befolyásolhatják egy adott állam/közösség fejlődésének lehetőségeit. Értékeli a Rákóczi-szabadságharc idején létrejött széles társadalmi összefogás mozgósító erejét és a kölcsönös engedményeken alapuló megállapodás hosszú távú jelentőségét.</p> <p>Felismeri a kiemelkedő történelmi személyek közösségformáló és társadalom-átalakító szerepét. Megérti, hogy a reformáció a bibliafordítás, a magyar nyelvű hitélet és a magyar írásbeliség fellendülése révén formálta jelentősen a magyar művelődéstörténetet, de a katolicizmus megújulása során kialakított hagyományok is a magyar nemzettudat fontos részévé váltak.</p> <p>Belátja, hogy az oszmán-török katonai fölény mellett a politikai megosztottság is hozzájárult az ország három részre szakadásához. Megérti a részekre szakadt ország helyzetét a két nagyhatalom ütközőzónájában, és belátja, hogy a török kiűzését a hatalmi erőegyensúly felbomlása tette lehetővé. Átlátja a másfél évszázados török uralom rövid és hosszú távú következményeit.</p> <p>Képes elemezni az egyetemes és magyar történelem eltérő időbeli ritmusát, és ezek kölcsönhatásait. Képes különböző információforrásokból egyszerű önálló térképvázlatok rajzolására.</p>	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A Jagelló-kor.</p> <p>Az ország három részre szakadása.</p> <p><i>Függetlenség és alávetettség.</i></p> <p>Várháborúk kora.</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>A három országrész berendezkedése, mindennapjai.</p> <p>A reformáció és a katolikus megújulás Magyarországon.</p> <p>Az Erdélyi Fejedelemség.</p> <p><i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i></p> <p>A magyar rendek és a Habsburg-udvar konfliktusai.</p> <p>A török kiűzése Magyarországról.</p> <p>Népesség, társadalom, gazdaság és természeti környezet a XVI–XVII. századi Magyarországon.</p> <p>A Rákóczi-szabadságharc.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés szaktudományi munkákból (<i>pl. Erdély aranykoráról</i>).</p> <p>Az internet kritikus felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. (<i>Pl. a magyarországi oszmán – török építészeti emlékekről</i>.)</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Különböző történelmi elbeszélések összehasonlítása a narráció módja alapján. (<i>Pl. Brodarics István és Szulejmán a mohácsi csatáról</i>.)</p> <p>Feltevések megfogalmazása egyes történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. (<i>Pl. Szapolyai királyságának szerepe az önálló Erdélyi Fejedelemség későbbi létrejöttében</i>.)</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A reformáció kulturális hatása; Pázmány Péter; Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, kuruc költészet, Mikes Kelemen.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Szegénylegény katonanékek (<i>pl. Csinom Palkó</i>).</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>A természeti környezet változása a török korban.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Képzeletben történő mozgatás (<i>pl. átdarabolás elképzelése; testháló összehajtásának, szétvágásoknak az elképzelése; testek különféle síkmetszeteinek elképzelése – váralaprajz készítése</i>).</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Törökországi magyar emlékhelyek keresése az interneten, virtuális séta.</p>

	<p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. kép alapján váralaprajz elkészítése.)</i></p> <p>Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése. <i>(Pl. az ország előtt 1526- ban álló alternatívák megvitatása.)</i></p> <p>Esszé írása történelmi témákról. <i>[Pl. a török uralom hatása Magyarország fejlődésére címmel; valamint Schulhof Izsák beszámolója Buda visszavívásáról (Budai krónika című forrás elemzése).]</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i> Az egyetemes és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsonhatásainak elemzése. <i>(Pl. a</i></p>	
--	--	--

	<p><i>Rákóczi-szabadságharc és a spanyol örökösödési háború eseményei között.)</i></p> <p>– A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. az ellenreformáció térnyerésének nyomon követése.)</i></p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességfogyás, migráció, életmód, város, etnikum, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> örökös jobbágyság, hajdú, vitézlő rend, unitárius, kuruc, trónfosztás.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Lajos, Szapolyai János, I. Ferdinánd, I. Szulejmán, Dobó István, Zrínyi Miklós, Károli Gáspár, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő, II. Rákóczi Ferenc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mohács, Kőszeg, Buda, Hódoltság, Eger, Szigetvár, Sárospatak, Ónod, Nagyszombat, Bécs.</p>	

	<i>Kronológia:</i> 1526 (a mohácsi csata), 1541 (Buda török elfoglalása, az ország tényleges három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste), 1591-1606 (a tizenöt éves háború), 1664 (Zrínyi Miklós téli hadjárata, a vasvári béke), 1686 (Buda visszafoglalása), 1699 (a karlócai béke), 1703-11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke).
--	--

Tematikai egység	Felvilágosodás, forradalmak és a polgárosodás kora	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A felvilágosodás eszméi; az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca; a francia forradalom vívmányai; a terror; Napóleon; az ipari forradalom találmányai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló megérti, hogy a korszakban a társadalmi és gazdasági átalakulás egymást erősítve bontakozott ki, valamint, hogy az ipari forradalom máig ható gazdasági, társadalmi folyamatok elindítója volt. Látja, hogy a felvilágosodás állította középpontba a világmindenség megértésének igényét, a tudományos megismerés elsőbbségét állította, és hogy ezzel a tudományok fejlődésének új korszaka kezdődött. Belátja, hogy a hatalommegosztás és a képviselői elv általánossá válása a polgári államokban a demokratikus jogok gyakorlásának kiterjesztését eredményezte.</p> <p>Tudja, hogy a felvilágosodás során fogalmazódtak meg a máig is érvényes demokratikus eszmék és elidegeníthetetlen emberi jogok, amelyek mind a mai napig a nyugati típusú demokráciák jogrendjének alapját képezik. Megszületik az állam és egyház szétválasztásának gondolata. Látja, hogy a korszak forradalmi eszméi – szabadság, egyenlőség, testvériség – nem egyszer egymást kizáró módon valósultak meg. Érzékeli, hogy a hatalmi harcot, harcokat konfliktusok és kompromisszumok egymást váltó sorozataként lehet leírni.</p> <p>Felismeri, hogy az ipari forradalom, amely új energiaforrások hasznosítása mellett új technikai eszközök alkalmazásával és a termelési formák átalakításával létrehozta az ipari társadalmat, a népesség számszerű gyarapodását, urbanizációt és az ipari munkásság létszámának</p>	

	<p>növekedését eredményezte. Ismeri a korszakban kialakult politikai ideológiák – liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus, szocializmus – jellemzőit, és átlátja, hogy ezek átalakult formában ma is léteznek. Látja, hogy a korszak tette az uralkodók és hatalmon levők feladatává a közjó szolgálatát, amely szélsőséges formájában zsarnoki, terrorisztikus eszközökkel történő „népboldogításhoz” vezetett.</p> <p>Tudja az egyes történelmi korszakokat komplex módon elemezni és bemutatni. Képes a változások megkülönböztetésére.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A felvilágosodás.</p> <p><i>Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</i></p> <p>A felvilágosult abszolutizmus.</p> <p>Hatalmi átrendeződés a XVIII. századi Európában.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Az Egyesült Államok létrejötte és alkotmánya.</p> <p><i>A hatalommegosztás formái, szintjei.</i></p> <p>A francia forradalom eszméi, irányzatai, hatása.</p> <p><i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i></p> <p>A napóleoni háborúk Európája és a Szent Szövetség rendszere.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a tömegek bekerülése a politizálásba.)</i></p> <p>Információk önálló rendszerezése és értelmezése. <i>(Pl. az ipari forradalom találmányai és jelentőségük.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól. <i>(Pl. a forradalmi terror és szükségessége.)</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A felvilágosodás és a romantika, a francia Enciklopédia, Voltaire: <i>Candide.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Klasszicizmus és romantika.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A klasszika zenéje <i>(pl. Haydn, Mozart, Beethoven),</i> Marseillaise.</p> <p><i>Fizika:</i></p> <p>Hőerőgépek, a teljesítmény mértékegysége (watt).</p> <p><i>Erkölcstan, etika:</i></p> <p>Állampolgárság és nemzeti érzés. A szabadság rendje: jogok és kötelességek. Magánérdek és közjó. Részvétel a közéletben. A</p>

<p>Az ipari forradalom és hatásai. <i>A technikai fejlődés feltételei és következményei.</i></p> <p>A XIX. század eszméi. <i>Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</i></p>	<p>– Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról. (Pl. <i>Robespierre, Napóleon.</i>)</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése. (Pl. <i>a Függetlenségi nyilatkozat elemzése és a felvilágosodás hatásának kimutatása.</i>)</p> <p>Folyamatábra, diagram készítése. (Pl. <i>a hatalommegosztás elvének ábrája.</i>)</p> <p>Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból. (Pl. <i>a szabadkőművesség témájában.</i>)</p> <p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. (Pl. <i>a francia forradalom korszakai.</i>)</p>	<p>társadalmi igazságosság kérdése.</p> <p><i>Földrajz:</i> Urbanizációs folyamatok és hatásaik.</p> <p><i>Filozófia:</i> A felvilágosodás filozófusai (pl. <i>Diderot, Voltaire, Rousseau</i>), a német idealizmus (pl. <i>Kant, Hegel</i>), Marx.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Védőoltások (az immunológia tudományának kezdetei).</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A modern nyilvánosság kialakulása.</p> <p><i>Informatika:</i> Prezentáció készítése (pl. az ipari forradalom témájában.)</p>
---	--	--

	<p>Események, történetek dramatikus megjelenítése. (Pl. XVI. Lajos pere.)</p> <p>Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről. (Pl. a „Mi viszi előre a világot? Forradalom vagy szerves fejlődés” témájában.)</p> <p>Tájékozódás időben és térben: Események időrendbe állítása. (Pl. a 1848-as forradalmak.)</p> <p>A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. (Pl. Lengyelország felosztása.)</p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, nemzet, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, emberi jog, állampolgári jog, népképviselő, vallás, vallásüldözés, vallásszabadság, lelkiismereti szabadság.	

Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> felvilágosodás, racionalizmus, a hatalmi ágak megosztása, természetjog, társadalmi szerződés, népszuverenitás, szabad verseny, felvilágosult abszolútizmus, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, ökumenikus gondolkodás, alkotmány, jakobinus, terror, nacionalizmus, emancipáció, antiszemitizmus, liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus, Szent Szövetség, urbanizáció.</p> <p><i>Személyek:</i> Spinoza, Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Adam Smith, II. (Nagy) Frigyes, Washington, XVI. Lajos, Danton, Robespierre, Napóleon, Metternich, Watt, Stephenson, Marx.</p> <p><i>Topográfia:</i> Párizs, Poroszország, Szilézia, Lengyelország, gyarmatok Észak-Amerikában, Waterloo.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1776. július 4. (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat kiadása, az Amerikai Egyesült Államok létrejötte), 1789. július 14. (a Bastille ostroma, a francia forradalom kitörése), 1793-1794 (a jakobinus diktatúra), 1804-1814/15 (Napóleon császársága), 1848 (forradalmak Európában).</p>
-------------------------	---

Tematikai egység	Az újjáépítés kora Magyarországon	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Magyarország újjáépítése a Habsburg Birodalom keretei között. Nemzetiségi viszonyok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy az uralkodó és a rendek egymásra utaltsága, a központi és a helyi hatalom egyensúlya jelentett garanciát a békés építőmunkára, ugyanakkor ahhoz, hogy a változások mértékét és jelentőségét helyesen meg tudjuk ítélni, fontos, hogy jól ismerjük a változások előtti és utáni helyzetet, és ezt össze tudjuk hasonlítani egymással.</p> <p>Átlátja, hogy a modernizációs kényszer nyomán alakult ki közéletünkben a ma is meglévő „magyar gondolat” és „szabad gondolat” szembenállása. Látja, hogy mindez egy soknemzetiségű államot eredményezett, amely később nemzetiségi ellentétek és konfliktusok alapjául szolgált. Ugyanakkor e nemzetiségek/etnikumok (pl. német, zsidó) előbb a gazdasági fejlődésben, majd a politikai életben is fontos szerepet játszottak.</p>	

	<p>A tanuló tudja, hogy az ország újjáépítése együtt járt más népek, nemzetiségek befogadásával/betelepülésével/betelepítésével. Megérti a gazdasági, kereskedelmi, kulturális fejlődést. Tudatosul benne, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom részét képezte, megérti a birodalmiságból fakadó problémák lényegét, és reális képet alkot Magyarország birodalmon belüli helyzetéről. Érti a vármegyerendszer szerepét a függetlenség bizonyos elemeinek a megőrzésében. Látja, hogy a változások kedvezően érintették a mezőgazdaság helyzetét, de bizonyos értelemben gátját jelentették a hazai ipari termelés kibontakozásának.</p> <p>Képes statisztikai, demográfiai adatok komplex elemzésére. Ismereteket tud meríteni szakmunkákból is.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Néesség és természeti környezet: demográfiai változások, az etnikai arányok átalakulása.</p> <p><i>Néesség, demográfia (vándorlás, migráció).</i></p> <p><i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p> <p>A Magyar Királyság újjászervezése és helye a Habsburg Birodalomban.</p> <p>A felvilágosult abszolutizmus a Habsburg Birodalomban.</p> <p>Társadalmi és gazdasági viszonyok változásai a XVIII. században.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. a korszakra vonatkozó demográfiai adatok elemzése, értékelése.)</i></p> <p>A tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. a felvilágosodás fogalmainak azonosítása a korszak uralkodói intézkedéseiben.)</i></p> <p>– Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl.</i></p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Magyarország természeti adottságai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Nyelvújítás: Kazinczy Ferenc.</p> <p>A magyar felvilágosodás irodalma: Bessenyei György, Csokonai Vitéz Mihály.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A barokk zene <i>(pl. J. S. Bach, Händel)</i>, a klasszika zenéje <i>(pl. Haydn)</i>.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Barokk stílusú épületek <i>(pl. a fertődi Esterházy-kastély)</i>, freskók, szobrok és táblaképek Magyarországon.</p>

<p>A nemzeti ébredés: a kultúra és művelődés változásai.</p>	<p><i>Martinovics Ignác perújrafelvétele.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. II. József politikai életpályájának elemzése.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Önállóan gyűjtött képekből összeállítás, tabló készítése. <i>(Pl. nemzetiségek Magyarországon.)</i></p> <p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. jobbágyterheket szemléltető ábra készítése.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző 	<p><i>Informatika:</i></p> <p>Könyvtártípusok, könyvtártörténet.</p> <p>Grafikonok, diagramok készítése a demográfiai adatok szemléltetésére.</p>
--	---	---

	<p>térképekről. (Pl. Magyarország etnikai összetételének, elemzése.)</p> <p>– Egyszerű térkép vázlatok rajzolása különböző információforrások alapján. (Pl. a népességmozgások irányainak megjelenítése.)</p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalmak	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzetiség,</p> <p>gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó,</p> <p>politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralkodó, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás.</p>	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> betelepítés, betelepülés, Pragmatica Sanctio, Helytartótanács, felső tábla, alsó tábla, vámrendelet, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, jobbágyrendelet.</p> <p><i>Személyek:</i> III. Károly, Mária Terézia, II. József, Kazinczy Ferenc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Határőrvidék, Bácska, Bánát.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1723 (Pragmatica Sanctio), 1740-80 (Mária Terézia), 1780-1790 (II. József).</p>	

Tematikai egység	Reformkor, forradalom és szabadságharc Magyarországon	Órakeret 15 óra
-------------------------	--	----------------------------------

Előzetes tudás	A magyar reformkor képviselői, március 15. mint iskolai ünnepély, a forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló tudja megkülönböztetni egymástól azokat az okokat, amelyek már jóval a vizsgált esemény előtt léteztek, azoktól, amelyek az esemény közvetlen kiváltó okaiként értékelhetők. Látja, hogy az események bekövetkeztének vannak közvetett és közvetlen okai, ezt úgy is értelmezhetjük, hogy a dolgok bekövetkeztének mindig vannak közvetett feltételei és vannak közvetlen kiváltó okai.</p> <p>Megérti, hogy a közös cél eredményezte a forradalom és szabadságharc idején létrejövő nemzeti egységet és összefogást, amely számos politikai, társadalmi és katonai eredménnyel járt, és hogy mindezt csak két nagyhatalom külső katonai agressziója volt képes leverni.</p> <p>Érti, hogy a korszakot a nemzeti és a liberális eszme megerősödése, valamint az európai centrumhoz való fölzárkózás kényszere határozza meg. Belátja, hogy ezek nyomán fogalmazódott meg a jobbágyi és rendi viszonyok megszüntetésének, az érdekegyesítés, a közteherviselés, valamint a nemzeti nyelv és kultúra megteremtésének szükségessége, amelyek a polgári viszonyok és a nemzeti önállóság megteremtését célozzák. Tudja, hogy e célok megvalósítása állította középpontba azokat a nagyformátumú politikusokat, akik túllépve egyéni érdekeiken, egymást kiegészítve a közösség hosszú távú érdekeit szolgáló reformprogramok mellé állították a közvéleményt.</p> <p>Képes felidézni a polgárosodó Magyarország kiépülésének meghatározó gondolatait, megidézni annak kulcsszereplőit, egyszerűbb biográfiákat összeállítani. Konkrét példák bemutatása segítségével belátja, hogy a modern Magyarország többféle etnikumból, nemzetiségből épült fel, és az átalakulásban a köznemesség mellett jelentős szerepet vállaltak a közéletből korábban kiszorított társadalmi rétegek (pl. a zsidó és német eredetű városi polgárság).</p>

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az átalakuló társadalom és gazdaság.</p> <p><i>Nők és férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák.</i></p> <p>A reformeszmeék kialakulása és terjedése: Széchenyi István programja.</p> <p><i>Fölzárkózás, lemaradás.</i></p> <p>A reformmozgalom kibontakozása.</p> <p>A nemzeti ébredés és a nemzetiségi kérdés.</p> <p><i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p> <p>A reformkori művelődés, kultúra.</p> <p>A forradalom és szabadságharc nemzetközi keretei.</p> <p>Az 1848-as forradalom és vívmányai, az áprilisi törvények.</p> <p><i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a nemesi életszemlélet megismerése Pulszky Ferenc műve alapján, a különböző etnikumok összefogása a közös cél érdekében.)</i></p> <p>Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Petőfi Sándor halála.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról. <i>(Pl. Széchenyi István, Görgei Artúr; az érdekegyesítéssel és a törvény előtti egyenlőséggel</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A felvilágosodás és a reformkor irodalma.</p> <p>Nemzeti dráma, nemzeti színházi kezdetek.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p>A XIX. századi magyar színház és dráma néhány alkotója: Katona József: Bánk bán, Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Klasszicizmus és romantika <i>(pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum).</i></p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Himnusz, Szózat, Erkel Ferenc: Hunyadi László – a nemzeti opera születése, Liszt Ferenc.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>Magyarország természeti adottságai, folyamszabályozás.</p> <p><i>Informatika:</i></p>

<p>A szabadságharc története. <i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>A nemzetiségek (pl.: németek, szlávok, és különösen a zsidók) szerepe a Habsburg udvarral szembeni harcokban. A zsidó közösség kiemelt részvétele és az ezért kirótt kollektív hadisarc. <i>Egyenlőség, emancipáció</i></p>	<p><i>kapcsolatos viták bemutatása.)</i></p> <p>– Különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Németh László Az áruló című történelmi drámája.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése. <i>(Pl. Széchenyi programja a Stádium 12 pontja alapján.)</i></p> <p>Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a reformkori rendi országgyűlés felépítése és a törvényhozás menete.)</i></p> <p>– Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. Széchenyi és Kossuth vitája.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p>	<p>Glog (interaktív tabló) készítése Széchenyi István gyakorlati újításairól.</p> <p>Az 1848–49-es szabadságharc számítógépes stratégiai játék alkalmazása.</p>
---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. (<i>Pl. az 1848-as forradalmak kölcsönhatásai.</i>) – Események időrendbe állítása. (<i>Pl. a pesti forradalom eseményei.</i>) 	
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, jelentőség, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> reform, polgári átalakulás, liberális nemesség, centralista, cenzúra, államnyelv, önkéntes és kötelező örökváltság, közteherviselés, érdekegyesítés, védővám, márciusi ifjak, nemzetőrség, áprilisi törvények, felelős kormány, sajtószabadság, népképviselő, cenzusos választójog, jobbágyfelszabadítás, emancipáció, tavaszi hadjárat, Függetlenségi nyilatkozat, nemzetiségi törvény.</p> <p><i>Személyek:</i> Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Metternich, Batthyány Lajos, Szemere Bertalan, Petőfi Sándor, Jellasics, Görgei Artúr, Ferenc József, Windischgrätz, Bem József.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda, Vaskapu, Pákozd, Isaszeg, Debrecen, Világos.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1830 (Széchenyi István: Hitel című művének megjelenése, a reformkor kezdete), 1832-36 (rendi országgyűlés), 1844 (a magyar nyelv államnyelvvé nyilvánítása), 1848. március 15. (forradalom Pesten), 1848.</p>	

	<p>április 11. (az áprilisi törvények), 1848. szeptember 29. (a pákozdi csata), 1849. április 6. (az isaszegi csata), 1849. április 14. (a függetlenség kimondása), 1849. május 21. (Buda felszabadítása), 1849. augusztus 13. (a világosi fegyverletétel).</p>
--	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Az ókori, középkori és kora újkori egyetemes és magyar kultúrkinccs rendszerező megismerésével az egyetemes emberi értékek tudatos vállalása, családhoz, lakóhelyhez, nemzethez, Európához való tartozás fontosságának felismerése, elfogadása.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló összetett folyamatok, látható és háttérben meghúzódó összefüggések felismerése, és ezek erkölcsi-etikai aspektusainak azonosítása.</p> <p>A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a különböző államformák működési jellemzőinek felismerése.</p> <p>Ismerje fel a tanuló a civilizációk történetének jellegzetes sémáját (kialakulás, virágzás, hanyatlás).</p> <p>Ismerje és mind szélesebb körben alkalmazza a történelem értelmezését segítő kulcsfogalmakat és egyedi fogalmakat, az árnyalt történelmi tájékozódás és gondolkodás érdekében.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példákat mondani különböző korok eltérő értékítéleteiről egy-egy történelmi személyiség kapcsán.</p> <p>Tudja az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján azonosítani és megismerni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.</p> <p>Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági, szellemi tényezők együttesen befolyásolják.</p> <p>Ismerje a világ és az európai kontinens eltérő fejlődési irányait, ezek társadalmi, gazdasági és szellemi hátterét. Tudja azonosítani Európa különböző régióinak eltérő fejlődési útjait.</p>
--	--

	<p>Ismerje fel a meghatározó vallási, társadalmi, gazdasági, szellemi összetevőket egy-egy történelmi jelenség, folyamat értelmezésénél.</p> <p>Tudja értelmezni az eltérő uralkodási formák és társadalmi, gazdasági viszonyok közötti összefüggéseket.</p> <p>Ismerje a keresztény Magyar Királyság létrejöttének, virágzásának és hanyatlásának főbb állomásait, a kora újkor békés építőmunkájának eredményeit, valamint a polgári Magyarország kiépülésének meghatározó gondolatait és kulcsszereplőit.</p> <p>Legyen képes a tanuló ismereteket meríteni, beszámolót, kiselőadást készíteni és tartani különböző írott forrásokból, történelmi kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból és internetről.</p> <p>Legyen képes a szerzett információk rendezésére/értelmezésére, és tudja a rendelkezésre álló információforrásokat áttekinteni/értékelni is. Tudjon kérdéseket megfogalmazni a forrás megbízhatóságára és a szerző esetleges elfogultságára vonatkozóan.</p> <p>Legyen képes különböző magatartástípusok és élethelyzetek megfigyelésére, ezekből következtetések levonására. Tudja írott és hallott szövegből a lényegyet kiemelni tételmondatok meghatározásával, szövegek tömörítésével és átfogalmazásával egyaránt. Legyen képes a többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárására.</p> <p>Legyen képes feltevéseket megfogalmazni történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról.</p> <p>Legyen képes történelmi helyzeteket elbeszélni, eljátszani a különböző szereplők nézőpontjából.</p> <p>Legyen képes saját véleményét megfogalmazni, közben legyen képes vitában a tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetésére.</p> <p>Legyen képes folyamatábrát, diagramot, vizuális rendezőt (táblázatot, ábrát) készíteni, történelmi témákat vizuálisan ábrázolni.</p> <p>Legyen képes az időmeghatározásra konkrét kronológiai adatokkal, valamint történelmi időszakokhoz kapcsolódóan egyaránt, és tudjon kronológiai adatokat rendszerezni. Használja a történelmi korszakok és periódusok nevét. Legyen képes összehasonlítani történelmi időszakokat,</p>
--	--

	<p>egybevetni eltérő korszakok emberi sorsait a változások szempontjából, és legyen képes a változások megkülönböztetésére is.</p> <p>Legyen képes érzékelni és elemezni az egyetemes és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusát, illetve ezek kölcsönhatásait. Tudja az egyes korszakokat komplex módon jellemezni és bemutatni.</p> <p>Legyen képes különböző információforrásokból önálló térképvázlatok rajzolására, különböző időszakok történelmi térképeinek az összehasonlítására, a történelmi tér változásainak leolvasására, az adott témához leginkább megfelelő térkép kiválasztására.</p>
--	---

11–12. évfolyam

A középiskolai *történelemtanítás* második két éve részben már az érettségire való felkészülés/felkészítés jegyében telik el. Mindazon fejlesztési területeket és kulcskompetenciákat kiemeljük és elmélyítjük, amelyek a történelemtanítás során szerepet játszanak. Ezek közül a legfontosabb a nemzeti azonosságtudat kialakítása és a hazafias nevelés, valamint az aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés. Fontos, hogy tanulóink hazájukhoz hű, nemzeti, népi kultúránk értékeit ismerő és becsülő, a demokratikus jogállam iránt elkötelezett, a közügyekben aktívan részt vevő, a társadalmi és etnikai sokszínűséget értéként kezelő, a kisebbségi, nemzetiségi kultúrákat ismerő, el- és befogadó állampolgárokká váljanak. Ehhez használjuk fel és tudatosítsuk a közelmúlt történelmének értékeit (jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát), közös társadalmi és állami sikereinket (pl. a rendszerváltoztatás, a demokratikus jogállam kiépítése, békés nemzetegyesítés, csatlakozásunk az európai közösséghez és az atlanti katonai szövetséghez), kitérve történelmünk árnyoldalainak bemutatására, feldolgozására is. Lényeges az is, hogy a XX. századi népirtások (pl. örmény népirtás, holokauszt, délszláv háború), a tömegmértű tragédiák és mögöttük rejlő egyéni sorsok feldolgozása megtörténjen, a történelmi átélhetőség és kritikai gondolkodás fejlesztése érdekében. Fontos a népirtások, háborúk és diktatúrák során az egyéni és szervezett ellenállás különböző formáinak megismerése, a személyes magatartásformák megítélése.

A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia játszik szerepet a demokrácia iránti végső elköteleződésben, valamint nemzeti értékeinken túl a közös európai gondolat melletti egyértelmű állásfoglalásban is. A tanulói kompetencia fejlesztésének területei közül első helyen a 11–12. évfolyamokon is a források használata és értékelése említhető. A forrásokból történő önálló adatgyűjtés mellett elvárt a történelmi háttér ismeretében

következtetések levonása is. Mindehhez nemcsak a szakszókincs alapos ismerete szükséges, hanem az egyes történelmi fogalmak meghatározása is, annak tudatában, hogy azok a különböző történelmi korokban változó jelentésűek lehetnek. A történelemtanítás fontos eleme a középiskolai oktatás záró szakaszában is a tanulók történelmi időben és térben való tájékozódó-képességének fejlesztése. Ez a kronológiai és topográfiai adatok megismerésén és megtanulásán túl azok egységben látását, az események sorrendjének (diakrónia) és az egy időben zajló történéseknek (szinkrónia) a felismerését is célozza. Ezen a szinten már elvárt egyszerű kronológiai táblázatok önálló készítése, valamint kronológiai munkák használata is. Fontos a történelmi tér változásainak felismerése, a történelmi és földrajzi térképek összekapcsolása, valamint az ökológiai szemlélet kialakítása a történelmi jelenségek értelmezésében.

A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek – mint közvetlen szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a Nat-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból adódik, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapi életben közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben. A témakörök feldolgozása közvetlen módon járul hozzá a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményező-készség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez. Mindez az általános célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a fiatalokban, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaeorientációt is.

A társadalmi, állampolgári és gazdasági témakörök feldolgozása fontos szerepet játszik az önálló és kritikai gondolkodás fejlesztésében, valamint a médiahasználat tudatosságának kialakításában, ami középiskolában a következő tevékenységi típusokra épülhet: írott és audiovizuális szövegek önálló gyűjtése, szóban vagy írásban történő feldolgozása, valamint tudatos és kritikus kezelése, a tanult ismeretek problémaközpontú elrendezése, a többféle képpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása, különféle értékrendek összehasonlítása, saját értékek és vélemények tisztázása.

A középiskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témakörei a történelem tantárgy keretében szintetizálják a diákok társadalomtudományi ismereteit. Mivel végzős diákokról van szó, fontos, hogy az iskola közvetlen módon is előkészítse őket a tényleges gazdasági és politikai szerepvállalásra: az állampolgári jogok és

kötelességek felelősségteljes gyakorlására, a munkavállalói, illetve a vállalkozói szerepre, valamint az országgyűlési és helyhatósági választásokon való részvételre.

E témakörök szemlélete szorosan kötődik az aktuális társadalmi gyakorlathoz, illetve a diákok társadalmi tapasztalataihoz. Legfontosabb módszertani sajátossága az induktivitás, amely a tanulási folyamat gyakorlat közeli jellegében gyökerezik. Ez azért fontos, mert a diákok társadalmi tapasztalatai sok esetben ellentmondanak az iskolában tanult eszményeknek, elveknek és fogalmi általánosításoknak. Így mind a tanár, mind a tananyag könnyen hiteltelenné válhat. Az ismeretek pusztá átadása mellett ezért mindenképp szükség van olyan, személyes élményekre építő, készségfejlesztő módszerekre, amelyek megalapozzák, illetve erősítik a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét. A tananyag tehát nem egyszerűen ismereteket közvetít, hanem viselkedési mintákat, szemléletet is, egyfajta problémamegoldó „társadalmi gyakorlótérnek” tekintve a tanórát, ahol szimulációs helyzetekben erősödhet a diákok döntési és problémamegoldó képessége, empátiája, toleranciája és együttműködési készsége.

Tematikai egység	A nemzetállamok és a birodalmi politika kora	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az egységes Olaszország és Németország létrejötte. Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban. Birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért, élet a gyarmatokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló látja, hogy az okok közötti összefüggések vizsgálata segít annak a megállapításában, hogy mely tényezők játszották a legfontosabb szerepet az események bekövetkeztében. Felismeri, hogy a történelmi események magyarázata nagyon sok esetben az egyének és csoportok személyes indítékainak feltárásán és bemutatásán alapul. Tudja, hogy a modern polgári államszervezet új funkciói kiterjedtek az oktatásra, az egészségügyre és a szociálpolitikára. Megérti azokat a régi fejlődési kereteket szétfeszítő törekvéseket, amelyek szükségszerűen vezettek el egy olyan mértékű hatalmi versengéshez, amely beletorkollott az első világháborúba.</p> <p>Felismeri, hogy a nemzetállami keret képes hatékonyan megjeleníteni, megvédeni egy nemzet érdekeit, és tagjainak jogait számos, a közösséget összetartó elemmel bővíteni.</p>	

	<p>Érti, hogy a nacionalista eszme terjedése, az ipari forradalom belső piacteremtő képessége együttesen segítették elő a nemzetállamok létrejöttét. Felismeri, hogy a különböző nemzetállamok megteremtésének igénye és a tőkés termelés állandó bővítésének kényszere magában hordozta a nemzetek közötti versengés kiéleződését, amely többek között a gyarmatosítás új szakaszának megjelenését eredményezte. Belátja, hogy az ipari forradalom újabb szakaszának eredményei (új iparágak, találmányok stb.) számos árnyoldallal (környezetkárosítás, társadalmi egyenlőtlenségek növekedése stb.) jártak.</p> <p>Képes saját ismeretforrások segítségével történelmi oknyomozásra, ehhez önálló jegyzetelésre, tudatos és kritikus internethasználatra.</p>
--	--

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Nemzetállami törekvések Európában (Olaszország, Németország, a balkáni államok). <i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i></p> <p>Az Amerikai Egyesült Államok polgárháborúja és nagyhatalommá válása.</p> <p>Társadalmi és gazdasági változások a centrum országokban. <i>Szegregáció, bűnbakkeresés</i></p> <p>Az iparosodás új szakaszának hatásai (társadalom, gondolkodás, életmód, épített és természeti környezet). <i>Technikai fejlődés feltételei és következményei.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. az egyenlőtlen fejlődés fogalmának értelmezése.)</i></p> <p>Önálló információgyűjtés különböző médiumokból. <i>(Pl. az ipari forradalom második szakaszának találmányai; a Dreyfus-ügy.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Különbségek felismerése és a</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Kontinensek földrajza, Európa országai, Balkán, a városfejlődés szakaszai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Stendhal, Balzac, Victor Hugo, Puskin, Zola, Dosztojevszkij, Verlaine, Rimbaud, Baudelaire, Keats.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Eklektika, szecesszió és az izmusok meghatározó alkotói és művei.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Verdi, Puccini, Wagner, Debussy.</p> <p><i>Fizika:</i></p>

<p>A munkásság érdekképviseleti és politikai mozgalmi, szervezeti.</p> <p>A modern polgári állam jellegzetességei.</p> <p><i>Hatalommegosztás formái, színterei.</i></p> <p>Az Európán kívüli világ változásai a XIX. század második felében: gyarmati függés, a birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért.</p> <p><i>Függetlenség, alávetettség, kisállamok, nagyhatalmak.</i></p>	<p>változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. (Pl. <i>szövetségi rendszerek.</i>)</p> <p>– Híres emberek, történelmi személyek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. (Pl. <i>Bismarck politikai pályája.</i>)</p> <p>– Önálló vélemény megfogalmazása történelmi eseményekről, szereplőkről, jelenségekről, filozófiai kérdésekről. (Pl. <i>a gyarmatosítás ideológiája.</i>)</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>– Esszé írása történelmi – társadalmi témákról. (Pl. <i>a technikai fejlődés hatása a környezetre és az életmódra.</i>)</p>	<p>Tudósok, feltalálók: Faraday, Helmholtz.</p> <p><i>Kémia:</i> Meyer, Mengyelejev, Curie házaspár.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Pasteur; Darwin evolúcióelmélete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Újkori olimpiák.</p>
---	---	---

	<p>Mások érvelésének összefoglalása és figyelembe vétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése. <i>(Pl. rabszolgakérdés, női emancipáció.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p>Történelmi időszakok összehasonlítása a változások mennyisége és gyorsasága szempontjából. <i>(Pl. gyarmatbirodalmak kiterjedése a XIX. század elején és végén.)</i></p> <p>Események, jelenségek, tárgyak, személyek időrendbe állítása. <i>(Pl. az olasz és a német egység megvalósulásának fő területi lépései.)</i></p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség,	

	<p>gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, demokrácia, népképviselő, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés, jogegyenlőség, emancipáció.</p>
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> monopólium, futószalagos termelés, polgári állam, középosztály, városiasodás, emancipáció, politikai antiszemitizmus, cionizmus, szakszervezet, keresztényszocializmus, szociáldemokrácia, egyenlőtlen fejlődés, nagyhatalom, hármasszövetség, antant, keleti kérdés.</p> <p><i>Személyek:</i> III. Napóleon, Garibaldi, Bismarck, II. Vilmos, Lincoln, Rotschildok, Herz Tivadar, Viktória királynő, XIII. Leó.</p> <p><i>Topográfia:</i> Piemont, Olaszország, Német Császárság, Szezei-csatorna, Elzász-Lotaringia, Balkán.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1853–56 (a krími háború), 1859 (a solferinói ütközet), 1861–65 (az Egyesült Államok polgárháborúja), 1866 (a königgrätzi csata), 1871 (a Német Császárság létrejötte), 1882 (a hármasszövetség megalakulása), 1907 (a hármasszövetség antant létrejötte).</p>

Tematikai egység	A kiegyezéshez vezető út és a dualizmus kora Magyarországon	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Megtorlás, önkényuralom és kiegyezés. Magyarország fejlődése a dualizmus korában, a Monarchia együtt élő népei, a nemzetiségek helyzete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló megérti, hogy a szabadságharc idegen katonai erővel történt leverése nem járt együtt az összes vívmány megsemmisítésével, hiszen azok egy részére (pl. jobbágyfelszabadítás) az új hatalomnak is szüksége volt saját helyzete stabilizálásához.</p> <p>Átlátja, hogy az új polgári világ kiépülése Magyarországon számos vonatkozásban értékteremtéssel és értékvesztéssel járt, így az európai élmezőnyhöz való felzárkózási kísérlete az eredmények mellett számos – akár máig ható – társadalmi, gazdasági és szellemi, ideológiai</p>	

	<p>ellentmondást is magában hordozott. Belátja, hogy Magyarországon a dualizmus korában következett be a – máig meglévő – szakadás az elit- és a tömegkultúra között.</p> <p>Megérti, hogy a kiegyezés reális kompromisszum volt, amely megfelelt a kor erőviszonyainak. Látja a kiegyezés hosszú távú hatásait Magyarország fejlődésére, mely folyamatban a hazai zsidó polgárság kiemelkedő szerepet játszott. Felismeri, hogy a dualizmus korában a magyar sajtó a modernizálódó magyar állam negyedik hatalmi ágává alakult.</p> <p>Képes különböző történelmi elbeszéléseket egybevetni egymással. Tud jeleneteket elbeszélni, erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket felismerni és bemutatni.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A szabadságharcot követő megtorlás és önkényuralom.</p> <p>A kiegyezés létrejötte és tartalma. <i>Államformák, államszervezet.</i></p> <p>A kiegyezéshez fűződő viták, a kiegyezés alternatívái.</p> <p>Politikai élet, társadalmi változások és gazdasági fejlődés a dualizmus korában. <i>Fölzárkózás, lemaradás; Népesség, demográfia.</i></p> <p>Budapest világvárossá válása.</p> <p>A nemzetiségi kérdés alakulása, a zsidó emancipáció.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Példák gyűjtése a szabadságharcot követő megtorlás és üldöztetés magyar, valamint más nemzetiségű áldozatairól, formáiról, eszközeiről, méretéről. <i>(Pl. a lengyel, olasz és német származású honvédtisztek kivégzése, a hazai zsidó közösségekre kirótt hadisarc.)</i></p> <p>Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, statisztikai táblázatokból. <i>(Pl. a dualizmuskori gyáripár.)</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Arany János: A walesi bárdok, a századforduló irodalmi élete <i>(pl. a Nyugat).</i></p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Romantika és realizmus <i>(pl. Munkácsy Mihály),</i> a szecesszió és eklektika jellemzői <i>(pl. Steindl Imre: Országház).</i></p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Liszt Ferenc, az operett születése, Bartók Béla, Kodály Zoltán.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>Folyamszabályozás, természetkárosítás, árvizek kiváltó okai.</p>

<p><i>Szegregáció, bűnbakkeresés</i></p> <p>A dualizmus válságjelei.</p> <p>A tudomány és művészet a dualizmus korában.</p> <p>Életmód a századfordulón.</p>	<p>Egy történelmi oknyomozás megtervezése.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Erkölcsei kérdéseket felvető élethelyzetek felismerése, bemutatása. <i>(Pl. az aradi vértanúk búcsúlevelei, a tisztaeszlári vérvád képtelensége.)</i></p> <p>Különböző történelmi elbeszélések összehasonlítása a narráció módja alapján. <i>(Pl. a kiegyezés mérlege Eötvös József és Kossuth Lajos írásai alapján.)</i></p> <p>Feltevések megfogalmazása egyes jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. <i>(Pl. a zsidó emancipáció okai, a zsidóság részvétele a modernizációban.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>– Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a</i></p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>Az elektrifikáció, a transzformátor, a villamos mozdony, a karburátor.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Magyar olimpiai részvétel – Hajós Alfréd, magyar sikersportágak <i>(pl. úszás, vívás).</i></p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Internetes forrásgyűjtés pl. a dualizmus kori élclapok <i>(Bolond Miska, Borsszem Jankó, Üstökös)</i> anyagából.</p>
--	---	--

	<p><i>dualizmus</i> <i>pártviszonyai.)</i></p> <p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. a</i> <i>dualista állam.)</i></p> <p>Beszámoló, kiselőadás tartása történelmi forrásszövegek alapján. <i>(Pl.</i> <i>dualizmuskori</i> <i>színházkultúra.)</i></p> <p>Események, történetek, jelenségek mozgásos, táncos, dramatikus megjelenítése. <i>(Pl.</i> <i>jelenetek egy pesti</i> <i>kávéház</i> <i>mindennapjaiból.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>Az európai történelem és a magyar történelem kölcsonhatásainak elemzése. <i>(Pl. a</i> <i>kiegyezés létrejöttét</i> <i>elősegítő külpolitikai</i> <i>tényezők</i> <i>számbavétele.)</i></p> <p>A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. a</i></p>	
--	--	--

	<p><i>magyarországi vasúthálózat fejlődése.)</i></p>
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség.
Tartalmi kulcsfogalmak	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, korfa, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség,</p> <p>gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó,</p> <p>politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, egyeduralkodó, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő,</p> <p>vallás, jogegyenlőség, emancipáció.</p>
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, húsvéti cikk, kiegyezés, dualista monarchia, közös ügy, gazdasági kiegyezés, Dunai Konföderáció, nemzetiségi törvény, horvát-magyar kiegyezés, Szabadelvű Párt, Szociáldemokrata Párt, választójog, torlódó társadalom, úri középosztály, dzsenti, kivándorlás, asszimiláció, zsidó emancipáció, állami anyakönyvezés, polgári házasság, népoktatás, millennium.</p> <p><i>Személyek:</i> Haynau, Alexander Bach, Deák Ferenc, Andrássy Gyula, Eötvös József, Löw Emánuel, Tisza Kálmán, Baross Gábor, Wekerle Sándor, Tisza István, Puskás Tivadar, Kandó Kálmán, Ganz Ábrahám.</p> <p><i>Topográfia:</i> Arad, Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest, Bécs, Fiume, Bosznia-Hercegovina.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1849. október 6. (az aradi vértanúk kivégzése), 1865 (Deák Ferenc húsvéti cikke), 1867 (a kiegyezés, Ferenc József megkoronázása), 1868 (a nemzetiségi és népiskolai törvény, a horvát-magyar kiegyezés), 1875-90 (Tisza Kálmán miniszterelnöksége), 1873 (Budapest létrejötte), 1896 (a millennium), 1905 (a Szabadelvű Párt választási veresége, belpolitikai válság).</p>

Tematikai egység	Az első világháború és következményei	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A tudomány és technika fejlődésének új szakasza. Nagyhatalmi konfliktusok és a szövetségi rendszerek kialakulása. A keleti kérdés. A dualista monarchia válsága.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló megérti, hogy ugyanazzal a történelmi eseménnyel kapcsolatban az okok és a következmények kiválasztása és logikai összerendezése között jelentős különbségek lehetnek. Érzékeli, hogy az okozati összefüggések feltárása közötti különbségek miatt lényeges eltérések lehetnek ugyanazon történelmi esemény bemutatása, értelmezése és értékelése között. Látja az első világháború kirobbanásához vezető okokat, és azok komplex jellegét. Felismeri, hogy a korábban kialakult nagyhatalmi egyensúly felbomlása, a gyarmatokért való versengés, a létrejövő katonai szövetségek, a fegyverkezési verseny és a megoldatlan balkáni helyzet együttesen vezetett a háborúhoz. Érti, hogy az új hadászati eszközök és módszerek alkalmazása elhúzódó harcokkal és óriási ember- és anyagi veszteséggel jártak, és minden állampolgárt érintettek.</p> <p>Felismeri a háború sajátos, az emberi történelemben ez idáig nem létező új vonásait. Tisztában van a háború emberiségre gyakorolt romboló morális hatásaival. Ismeri és érti a trianoni trauma lényegét, máig tartó hatásainak mozgatórugóit. Megérti, hogy a későbbi győztesek olyan – sok tekintetben irracionális, megalázó – békeszerződéseket kényszerítettek rá a legyőzöttekre, melyekkel igazolni lehetett a háborús társadalmi áldozatvállalás értelmét, ugyanakkor ezek magukban hordozták egy újabb fegyveres konfliktus kényszerét.</p> <p>Reálisan értékeli a történelmi tényeket, figyelembe véve a háborút lezáró békerendszert. Felismeri a békerendszer keltette új ellentmondásokat, különös tekintettel a kelet-közép-európai régióra. Érti az oroszországi események társadalmi, gazdasági, ideológiai hátterét és az emberi történelem további alakulására gyakorolt hatásait. Látja, hogy a világháború Európa hatalmi pozícióvesztését, az Egyesült Államok centrális helyzetbe kerülését, a bolsevizmus hatalomra jutását, a</p>	

	tömegdemokráciák kialakulását, valamint a korábban egységesülő világpiac felbomlását eredményezte. Képes különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálatára és megítélésére a történelmi hitelesség szempontjából. Önálló véleményt tud megfogalmazni történelmi eseményekről.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az első világháború. <i>Hadviselés.</i></p> <p>Magyarország az első világháborúban.</p> <p>A februári forradalom és a bolsevik hatalomátvétel. A diktatúra kiépülése Szovjet-Oroszországban.</p> <p>A háborús vereség következményei</p> <p>Magyarországon: az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása, az ősziadás forradalom, a tanácsköztársaság.</p> <p>Az első világháborút lezáró békerendszer.</p> <p>A trianoni békediktátum. <i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, diagramokból. <i>(Pl. háborús veszteségek.)</i></p> <p>Önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. <i>(Pl. haditudósítások, plakátok.)</i></p> <p>Információk gyűjtése múzeumokban. <i>(Pl. a korszak helytörténeti vonatkozásai.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Különböző szövegek, képek, plakátok, karikatúrák vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Ferenc József korának plakátjai, karikatúrái.)</i></p> <p>Tanult ismeretek problémaközpontú elrendezése. <i>(Pl. hadicélok, haditervek –</i></p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Európa domborzata és vízrajza.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Móricz Zsigmond: Barbárok, Ady Endre, Babits Mihály háborús versei.</p> <p><i>Kémia:</i></p> <p>Hadászatban hasznosítható vegyi anyagok.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre.</p>

<p>Új államok Közép-Európában. A határon túli magyarság sorsa. <i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i></p>	<p><i>békecélok, békeelvek, és ezek megvalósulása.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i> Esszé írása történelmi-társadalmi témákról. <i>(Pl. a trianoni békediktátum hatásai.)</i></p> <p>Mások érvelésének összefoglalása és figyelembe vétele. A véleménykülönbségek tisztázása. <i>(Pl. Magyarország részvétele a világháborúban.)</i></p> <p>Történetek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. a magyar delegáció részvétele a béketárgyalásokon.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i> Kronológiai adatok rendezése. <i>(Pl. a háború kiemelkedő eseményeinek időrendje.)</i></p> <p>Néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai adatainak elhelyezése vaktérképen. <i>(Pl. a békeszerződések területi vonatkozásai.)</i></p>	
---	--	--

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, demokrácia, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, monoteizmus, vallásüldözés, antiklerikalizmus.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> villámháború – állóháború/állásháború, központi hatalmak, frontvonal, hátország, antant, jóvátétel, Népszövetség, revízió, reváns, bolsevik, szovjet, kommunizmus, öszirózsás forradalom, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), egypártrendszer, proletárdiktatúra, egyházellenesség, vallásellenesség, ellenforradalom, kormányzó, vörösteror, fehérterror. <i>Személyek:</i> Lenin, Trockij, Wilson, Clemenceau, IV. Károly, Károlyi Mihály, Jászi Oszkár, Garami Ernő, Kun Béla, Aponyi Albert, Horthy Miklós. <i>Topográfia:</i> Szarajevó, Doberdó, Szentpétervár, Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, Csehszlovákia, a balti államok, Lengyelország, a trianoni Magyarország. <i>Kronológia:</i> 1914–18 (az első világháború), 1914. június 28. (a sarajevói merénylet) 1914. július 28. (az Osztrák–Magyar Monarchia hadat üzen Szerbiának, a világháború kirobbanása), 1917 (a februári forradalom és a bolsevikok hatalomátvétele Oroszországban), 1918. október 31. (az öszirózsás forradalom győzelme), 1918. november 3. (a padovai fegyverszünet), 1919 (a békekonferencia kezdete, a versailles-i béke), 1919. március 21. – augusztus 1. (a proletárdiktatúra időszaka), 1920. június 4.(a trianoni békediktátum aláírása).

Tematikai egység	Európa és a világ a két világháború között		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A gazdasági világválság és következményei az Egyesült Államokban és Európában, diktatúrák és diktátorok földrészünkön.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló átlátja, hogy a politikai jogok kiterjesztése több országban a szociális demagógia felerősödésével járt, így utat nyitott a szélsőséges elemek hatalomra kerülésének, akik diktatórikus rendszereket vezettek be. Ismeri a diktatúrák működési mechanizmusát; tudja, hogy faji vagy osztályalapon, a bűnbakképzés eszköztárát alkalmazva embercsoportokat bélyegeztek meg, telepítettek ki, vagy gyilkoltak meg, és a társadalmat „fenyegető veszélyre” való tekintettel mindenkinek korlátozták a szabadságjogait.</p> <p>Érti, hogy az emberek élete még akkor is különböző, ha ugyanabban a korban és ugyanabban az országban éltek, hiszen az adott korban is különböző gondolkodású emberek léteztek, ezért a korszakra jellemző általános dolgok nem mindig igazak mindenkire.</p> <p>A tanuló érti, hogy az Egyesült Államokban az 1920-as évek nagy gazdasági fejlődést és lényeges életmódbeli átalakulást hoztak (pl. az autók elterjedése), amelyet az évtized végi nagy válság követett. Látja, hogy a válságból való kilábalást különbözőképpen találták meg a világ vezető hatalmai és országai.</p> <p>Felismeri, hogy a háborús pusztítás, különösen a vereség és a gazdasági válságok egyik következménye a szélsőségek térnyerése. Belátja, hogy a korszakban megtörtént az elitkultúra és a tömegkultúra végérvényes szétválása. Tudja, hogy a korszakban hatalmas lépés történt a női emancipáció felé.</p> <p>Képes társadalmi-történelmi események összehasonlítására, értékrendek egybevetésére, azok értékelésére, saját álláspont megfogalmazására.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az 1920-as évek politikai és gazdasági viszonyai.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző statisztikai táblázatokból,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az avantgárd (pl. Apollinaire, Borges, Bulgakov, Faulkner,	

<p>Demokráciák és tekintélyuralmi rendszerek Európában a két világháború között.</p> <p><i>Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</i></p> <p>Az olasz fasiszta állam és ideológia jellemzői.</p> <p>A kommunista diktatúra a Szovjetunióban.</p> <p>Az 1929-33-as világgazdasági válság jellemzői és következményei. Az Amerikai Egyesült Államok válasza a válságra: a New Deal.</p> <p>A nemzetiszocialista ideológia és a náci diktatúra jellemzői.</p> <p><i>Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda. A fanatizmus jellemzői és formái.</i></p> <p><i>Szegregáció, bűnbakkeresés</i></p> <p>Nemzetközi viszonyok a két világháború között.</p> <p>A gyarmatok helyzete.</p> <p>Tudomány és művészet a két világháború között.</p>	<p>grafikonokból, diagramokból. (Pl. a német választások eredményei 1928-33 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937.)</p> <p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (Pl. a GULAG táborainak élete.)</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól. (Pl. az antiszemitizmus okai.)</p> <p>Különböző szövegek, hanganyagok stb. vizsgálata a hitelesség szempontjából. (Pl. különböző propagandafilmek elemzése.)</p>	<p><i>Thomas Mann, Orwell, Szolzsenyicin, Iszaak Babel).</i></p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A technikai képalkotás: fényképezés, film jelentősége.</p> <p>Az avantgárd: Picasso: Guernica.</p> <p>Fényképek értelmezése.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Az avantgárd zene, a dzsessz.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>Vitaminok, penicillin – antibiotikumok, védőoltások.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>A média kifejező eszközei és ezek hatásmechanizmusa.</p> <p>A korszak stílusirányzatai.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Olimpiatörténet – a berlini olimpia (1936).</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Archív filmfelvételek keresése az interneten és elemzésük.</p>
--	---	--

<p><i>Korok, korstílusok.</i></p> <p>Életmód és mindennapok a két világháború között.</p> <p><i>Nők és férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák.</i></p>	<p>– Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Gandhi és a polgári engedetlenségi mozgalom.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>– Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a világgazdasági válság jelenségei.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. Kelet-Közép-Európa nemzetiségi térképének összevetése az első világháború előtti és utáni államhatárokkal.)</i></p> <p>Történelmi időszakok összehasonlítása a</p>	
--	--	--

	változások mennyisége és gyorsasága szempontjából. <i>(Pl. a hagyományos női szerep megváltozása fél évszázad alatt.)</i>
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> általános választójog, tömegpárt, fasiszmus, korporatív állam, kisantant, Dawes-terv, pártállam, államosítás, kollektivizálás, tervutasításos rendszer, GULAG, személyi kultusz, koncepciók per, tőzsde, túltermelési válság, New Deal, totális diktatúra, tömeg propaganda, nemzetiszocializmus, fajelmélet, zsidóüldözés, Führer, SS, Berlin-Róma tengely, Anschluss, tekintélyelvű állam, erőszakmentes ellenállás, magaskultúra (elitkultúra), tömegkultúra. <i>Személyek:</i> Mussolini, Sztálin, Roosevel, Keynes, Hitler, Goebbels, Gandhi. <i>Topográfia:</i> Kelet-Közép-Európa, Szovjetunió, Brit Nemzetközösség, Berlin, weimari köztársaság, Moszkva, Saar-vidék, Rajna-vidék, Szudéta-vidék. <i>Kronológia:</i> 1922 (fasiszta hatalomátvétel Olaszországban, a Szovjetunió létrehozása), 1924 (a Dawes-terv), 1925 (a locarnói egyezmény), 1929-1933 (a világgazdasági válság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése), 1936 (Berlin-Róma tengely), 1938 (Anschluss, a müncheni konferencia).

Tematikai egység	Magyarország a két világháború között		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Politikusportrék a két világháború közötti Magyarországon. Trianon és következményei – a nemzeti összetartozás napja.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy önmagában az a tény, hogy egy történelmi beszámolóban nincsenek valótlan tények és hamis állítások, nem biztosítja azt, hogy a beszámoló hiteles és megbízható képet ad az eseményekről. Félrevezető lehet például az, ha bizonyos tényeket nem említ, vagy olyan összefüggéseket sugall az események között, amelyek valójában nem léteztek.</p> <p>Érti a kisebbségi lét problémáit, átérzi a határok által elszakított területeken kisebbségi sorba kényszerített magyarság helyzetét.</p> <p>Szélsőségektől mentesen értékeli az adott történelmi időszakot, annak eseményeit és személyiségeit. Tisztában van a külpolitikai alternatívákkal és képes azonosítani azok mozgatórugóit. Érti, hogy a két világháború közötti magyar fejlődés legfontosabb mozgatórugója a trianoni békeszerződés és annak hatásaira való reflektálás volt. Tudatosulnak benne a trianoni békeszerződés politikai életre, gazdaságra, társadalomra és közgondolkodásra gyakorolt hatásai.</p> <p>Képes különböző időszakokat bemutató történelmi térképek összehasonlítására, a különböző változások (területi, etnikai, demográfiai stb.) hátterének a feltárására.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A konszolidáció kezdete folyamata, jellemzői, eredményei és válsága. <i>Államformák, államszervezet.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. magyar gazdaság a két világháború között.)</i>	<i>Földrajz:</i> Magyarország és Közép-Európa természeti adottságai.	
A válság és hatása: a belpolitikai élet változásai az 1930-as években. <i>Szegregáció, bűnbakkeresés</i>	Különböző emberi magatartástípusok,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A Nyugat mint folyóirat és mint mozgalom; József Attila; a népi írók; a határon túli irodalom.	

<p>A magyar külpolitika céljai és lehetőségei a két világháború között. <i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i></p>	<p>élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (Pl. az egyes társadalmi csoportok életkörülményei.)</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre, a magyar hangosfilmgyártás kezdetei.</p>
<p>A revízió lépései és politikai következményei Magyarországon.</p>	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i> Feltevések megfogalmazása a történelmi</p>	<p>propaganda-eszközök <i>Biológia-egészségtan:</i> Szent-Györgyi Albert.</p>
<p>Társadalom és életmód Magyarországon a két világháború között. <i>Szegények és gazdagok világa. Egyenlőség, emancipáció.</i></p>	<p>személyiségek cselekedeteinek mozgatórugóiról. (Pl. <i>Horthy Miklós politikai életpályája.</i>)</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> avantgárd – Kassák Lajos.</p>
<p>Tudomány és művészet a két világháború között.</p>	<p>Történelmi – társadalmi adatok, modellek és elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. (Pl. <i>a magyar külpolitika mozgástere, alternatívái.</i>)</p>	<p><i>Informatika:</i> Anyaggyűjtés tudatos és kritikus internethasználattal a revízió, irredentizmus témájában.</p>
<p>Tömegkultúra és -sport. <i>Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda.</i></p>	<p>Különböző hanganyagok, filmek vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. (Pl. <i>a korabeli játékfilmekből kirajzolódó mindennapi élet és társadalomkép összevetése a történelmi valósággal).</i></p>	

	<p>– A Horthy korszak politikai antiszemitizmusa valamint a kultúra és tudomány területén elszenvedett veszteség közötti kapcsolat feltárása.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> Önállóan gyűjtött képekből összeállítás, tabló készítése. <i>(Pl. a korszak helytörténeti vonatkozásai.)</i></p> <p>Beszélgetés egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény érthető megfogalmazása. <i>(Pl. az antiszemitizmus témában.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i> A világtörténet, az európai történelem, a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. a német befolyás erősödése és hatásai.)</i></p>	
--	--	--

	– Néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai helyének elhelyezése vaktérképen. (Pl. a revíziós politika eredményei 1938-39.)	
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, centrum, periféria, választójog, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> konszolidáció, antiszemitizmus, numerus clausus, földreform, népszövetségi kölcsön, pengő, Magyar Nemzeti Bank, revízió, irredentizmus, kultúrfölény, társadalombiztosítás, agrárrolló, népi mozgalom, nyilas mozgalom, nyílt és titkos szavazás, zsidótörvény, győri program, első bécsi döntés.</p> <p><i>Személyek:</i> Teleki Pál, Bethlen István, Klebelsberg Kunó, Gömbös Gyula, Imrédy Béla, Szent-Györgyi Albert.</p> <p><i>Topográfia:</i> Felvidék, Kárpátalja.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1920 (a numerus clausus, földreform) 1921-31 (Bethlen István miniszterelnöksége), 1927 (a pengő bevezetése), 1932-1936 (Gömbös Gyula miniszterelnöksége), 1938. november 2. (az első bécsi döntés), 1939. március (Kárpátalja visszacsatolása).</p>	
Tematikai egység	A második világháború	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A második világháború jellemzői és következményei. Magyarország a második világháborúban. A holokauszt Európában és Magyarországon.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>◀ A tanuló ismeri az újfajta hadviselés jellegzetességeit és azok hatásait, a hátországot, a civil lakosságot sem kímélő modern totális háború jellemzőit és a tömegpusztító hadászati eszközök használatát. Feltárja a politikai antiszemitizmus megnyilvánulásai megerősödésének mozgatórugóit, azonosítja veszélyeit,</p> <p>Elítéli a diszkriminációt, és elutasítja az ún. fajelméletet és annak következményeit (megkülönböztetés, jogfosztás, elkülönítés, deportálás, megsemmisítés). Tudja, hogy mennyi áldozattal, pusztítással járt a második világháború, és hogy a holokauszt az emberiség, valamint az egész magyarság tragédiája. Belátja, hogy az ország számára veszteséggént értelmezhető a hazai zsidó származású művészek, tudósok, feltalálók kirekesztése, emigrációba kényszerülése, fizikai megsemmisítése (pl. Neumann, Teller, Szilárd, Rejtő, Radnóti, Szerb). Megismer olyan történelmi helyzeteket, amelyek a háborús viszonyok közötti népek, népcsoportok vagy személyek megmentését eredményezték.</p> <p>Megérti, miként került a háború során Magyarország kényszerpályára, és ez milyen következményekkel járt az ország sorsát illetően. Tisztában van a háborús vereség és a megszállás közvetett és közvetlen következményeivel (pl.: malenkij robotra elhurcolt magyar és német származású civilek, német nemzetiségű lakosság kitelepítése, a szlovákiai magyarok áttelepítése).</p> <p>Képes önálló véleményt megfogalmazni társadalmi-történelmi eseményekről, azok főbb szereplőiről. Képes erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket felismerni és megvitatni, valamint a hatalmon lévők és a társadalom felelősségének mérlegelésére a hazánkat érintő alapvető tragédiákban (pl. a doni katasztrófa, a holokauszt).</p> <p>Belátja, hogy a XX. századi kirekesztésen alapuló (bűnbakképzésen alapuló) népiertások nem mehettek volna végbe a többségi társadalom tevőleges vagy hallgatólagos támogatása, valamint apátiája nélkül. Különösen igazolható ez a holokauszt esetében.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>A második világháború kitörése. Hadi és diplomáciai események a Szovjetunió elleni német támadásig. <i>Békék, háború, hadviselés.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés szaktudományi munkákból. (Pl. <i>Magyarország háborús veszteségeiről.</i>)</p>	<p><i>Fizika:</i></p> <p>Nukleáris energia, atombomba.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>Az intolerancia, a gyűlölet, a kirekesztés, a rasszizmus.</p>
<p>A fordulat a háború menetében.</p>	<p>Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból. (Pl. az <i>első és második zsidótörvény; leírások és visszaemlékezések a malenkij robothoz, valamint a kitelepítésekhez kapcsolódóan.</i>)</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Radnóti Miklós, Semprun: A nagy utazás, Kertész Imre: Sorstalanság.</p>
<p>A szövetségesek együttműködése és győzelme. <i>Egyezmények, szövetségek.</i></p>	<p>Emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (Pl. <i>kollaboránsok, ellenállók, embermentők, passzív szemlélők a második világháborúban.</i>)</p>	<p>Személyes történetek, naplók, memoárok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A technikai képalkotás: fényképezés, a film jelentősége.</p>
<p>A második világháború jellemzői. A holokauszt. <i>Szegregáció, bűnbakkeresés</i></p>	<p>Magyarország háborúba lépése és részvétele a keleti fronton.</p>	<p>Fényképek értelmezése (pl. <i>Capa: A normandiai partraszállás fényképei.</i>)</p>
<p>Kállay Miklós miniszterelnöksége.</p>	<p>Ismeretszerzés a holokauszt témájában a kapcsolódó emlékhelyek és múzeumok segítségével (pl.</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Videó-interjúk, visszaemlékezések, a videó-interjú, mint műfaj elemzése.</p>
<p>A német megszállás és nyilas uralom. Felszabadulás és szovjet megszállás.</p>	<p>Háborús veszteségeink. A zsidóüldözés társadalmi, eszmei háttere és a holokauszt Magyarországon.</p>	<p><i>Informatika:</i></p> <p>Archív filmfelvételek keresése az interneten, és elemzésük.</p>
<p><i>A fanatizmus jellemzői és formái.</i></p>	<p>Ismeretszerzés a holokauszt témájában a kapcsolódó emlékhelyek és múzeumok segítségével (pl.</p>	<p>Archív filmfelvételek keresése az interneten, és elemzésük.</p>

	<p><i>látogatás a Holokauszt Emlékközpontban, illetve a holokauszt más jelentős hazai emlékhelyén; az auschwitz-birkenau-i haláltábor helyén létrehozott emlékhely és múzeum megtekintése).</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Híres emberek jellemzése. (Pl. Churchill, a brit elszántság jelképe.)</p> <p>Értékrendek összehasonlítása, saját értékek tisztázása. (Pl. Göring-, Höss-idézetek alapján a náci gondolkodásról.)</p> <p>Történelmi-társadalmi jelenségek értékelése a saját értékrend alapján. (Pl. holokauszt.)</p> <p>Filmek történelmi hitelességének vizsgálata. (Pl. A halál ötven órája [1965].)</p> <p>Kérdések megfogalmazása a forrás</p>	
--	---	--

	<p>megbízhatóságára vonatkozóan (pl. <i>Horthy Miklós emlékiratai kapcsán</i>).</p> <p>A zsidótörvények változásainak felismerése, az okok megkeresése.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Események dramatikus megjelenítése. (Pl. <i>Churchill és Rooseveltt vitája a második front megnyitásának helyszínéről</i>.)</p> <p>Érvelés. (Pl. <i>a náci fajelmélet tarthatatlansága</i>.)</p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. (Pl. <i>a náci Németország és a Szovjetunió terjeszkedése 1939-1941</i>.)</p> <p>Kronológiai adatok rendezése.</p>	
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	

<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességfogyás, migráció, életmód, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés.</p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> háromhatalmi egyezmény, tengelyhatalmak, koncentrációs tábor, megsemmisítő tábor, népirtás, emberirtás, holokauszt, soá, porrajmos, genocídium, partizán, totális háború, furcsa háború, hadigazdaság, Vörös Hadsereg, antifasiszta koalíció, fegyveres semlegesség, második bécsi döntés, „hintapolitika”, gettó, deportálás, munkaszolgálat, hadifogság, kiugrási kísérlet, malenkij robot.</p> <p><i>Személyek:</i> Hitler, Churchill, Sztálin, Roosevel, Rommel, Montgomery, Zsukov, Eisenhower, De Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc, Wallenberg.</p> <p><i>Topográfia:</i> Leningrád, Pearl Harbor, Midway, El-Alamein, Sztálingrád, Kurszk, Auschwitz, Jalta, Potsdam, Hiroshima, Normandia, Újvidék, Kamenyec-podolszki, Voronyezs, Don-kanyar, Délvidék és Észak-Erdély.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1939. augusztus 23. (a szovjet-német megnemtámadási egyezmény), 1939. szeptember 1. (Németország megtámadja Lengyelországot, kitör a második világháború), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1942 (a Midway-szigetekenél lezajlott ütközet, az el-alameini csata), 1943 (véget ér a sztálingrádi csata, a kurszki csata), 1944. június 6. (megkezdődik a szövetségesek normandiai partraszállása), 1945. február (a jaltai konferencia), 1945. május 9. (az európai háború befejeződése), 1945. augusztus 6. (atomtámadás Hiroshima ellen), 1945. szeptember 2. (Japán fegyverletételével véget ér a második világháború).</p> <p>1940. augusztus 30. (a második bécsi döntés), 1941. április (magyar támadás Jugoszlávia ellen), 1941. június 26. (Kassa bombázása), 1942-1944 tavasza (Kállay Miklós miniszterelnöksége), 1943. január (a doni katasztrófa), 1944.</p>

	március 19. (a németek megszállják Magyarországot), 1944. október 15-16. (Horthy Miklós sikertelen kiugrási kísérlete, nyilas hatalomátvétel), 1944. december 21. (Debrecenben összeül az Ideiglenes Nemzetgyűlés), 1945. április (Magyarország felszabadítása a náci uralom alól, a szovjet megszállás kezdete, a háború vége Magyarországon).
--	---

Tematikai egység	Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A második világháború eseményei, a sztálinizmus jellemzői, az Amerikai Egyesült Államok politikai és gazdasági viszonyai, a gyarmatok helyzete a két világháború között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy a katonai és a gazdasági erőviszonyok között lehetnek összefüggések. A katonai fölény azonban nem jelent feltétlenül gazdasági és kulturális fölényt.</p> <p>Felismeri és elítéli a diktatórikus rendszerek szabadságot korlátozó és versenyképtelen vonásait. Belátja, hogy a demokrácia a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formája.</p> <p>A tanuló értelmezi a háború utáni helyzetet és a megosztott világ kialakulásának folyamatát. Felismeri a hidegháború keltette helyi háborúk máig ható következményeit. Hiteles kép alakul ki benne a két tömbben élők különböző helyzetéről, mindennapjairól.</p> <p>Képes társadalmi-történelmi jelenségeket értékrendek alapján mérlegelni, társadalmi-történelmi témákat vizuálisan ábrázolni, valamint a történelmi időben történő sokoldalú tájékozódásra.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A nyugati országok gazdasági és katonai integrációja. Az új világgazdasági rendszer kialakulása. <i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, vizuális rendezők készítése. <i>(Pl. a két szuperhatalom jellemzőinek összegyűjtése.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Orwell, Szolzsenyicin, Hrabal, Camus, Garcia Marquez. <i>Kémia:</i> Hidrogénbomba, nukleáris fegyverek.

<p>A szovjet tömb kialakulása, jellemzői.</p> <p>A hidegháborús szembenállás, a kétpólusú világ, a megosztott Európa. <i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>A gyarmati rendszer felbomlása (India, Kína), a „harmadik világ”.</p> <p>A közel-keleti konfliktusok. Izrael Állam létrejötte, az arab világ átalakulása. Izrael a Közel-Kelet demokratikus állama, a Kárpát-medencén kívüli legnagyobb magyar ajkú kisebbség otthona.</p>	<p>A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben. <i>(Pl. Kelet-Közép-Európa országainak szovjetizálása.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a két szuperhatalom katonai kiadásai.)</i></p> <p>Beszélgetés egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény megfogalmazása. <i>(Pl. az iszlám fundamentalizmus okai, hatásai.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p>Múltban élt emberek életének összehasonlítása a jelennel. <i>(Pl. Közép-Európa államai a szocializmus időszakában és napjainkban.)</i></p> <p>Tanult helyek megkeresése a térképen. <i>(Pl. a két tömb meghatározó államai.)</i></p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A posztmodern, intermedialis művészet.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Olimpiatörténet.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség,</p>	

	<p>gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, piacgazdaság, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, emberi jog, állampolgári jog, diktatúra, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.</p>
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), szuperhatalom, vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, kétpólusú világ, NATO, Varsói Szerződés, KGST, Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac), berlini fal, harmadik világ, el nem kötelezettek mozgalma, újjantiszemitizmus.</p> <p><i>Személyek:</i> Sztálin, Mao Ce-tung, Truman, Adenauer, Hruscsov, Kennedy, Ben Gurion.</p> <p><i>Topográfia:</i> NSZK, NDK, Izrael, Kuba, Korea, Vietnam.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945 (az ENSZ létrejötte), 1947 (a Truman-elv, a párizsi béke, India függetlensége), 1948 (Izrael létrejötte), 1949 (az NSZK, az NDK, a NATO, a KGST, a Kínai Népköztársaság létrejötte, a szovjet atombomba), 1950-1953 (a koreai háború), 1956 (az SZKP XX. kongresszusa, a szuezi válság), 1957 (a római szerződések), 1959 (a kubai forradalom), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1962 (a kubai rakétaválság), 1962-1965 (a második vatikáni zsinat).</p>

Tematikai egység	Magyarország 1945–1956 között	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői. Az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai. A határon túli magyarság sorsa. Október 23. mint iskolai ünnepély.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkeztének az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Látja a magyar és az egyetemes történelem</p>
---	--

	<p>összefüggéseit. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja.</p> <p>Megismeri és elítéli a totális kommunista diktatúra emberiség elleni bűneit. Átérti a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta. A jogfosztások következményeként számosan emigrációba kényszerültek, amely az ország szempontjából veszteségként értelmezhető.</p> <p>Felismeri a szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeit. Megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve.</p> <p>Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyarország szovjetizálása, a kommunista diktatúra kiépítése, jellemzői.</p> <p><i>Függetlenség és alávetettség.</i></p> <p>Az egypárti diktatúra működése a Rákosi-korszakban, valamint a gazdasági élet jellegzetességei.</p> <p><i>Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</i></p> <p>Életmód, életviszonyok, munka, sport, kultúra, szórakozás.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből és megfigyeléséből. <i>(Pl. az 1956-os események résztvevőinek visszaemlékezéseiből.)</i></p> <p>A tanultak felhasználása új helyzetekben. <i>(Pl. Magyarország szovjetizálása.)</i></p> <p>Az 1956-os forradalom és szabadságharc utcai hőseinek <i>(pl.: Angyal István, Pongrácz Gergely;</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Dokumentumfilmek, híradók elemzése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Olimpiatörténet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.</p> <p><i>Informatika:</i></p>

<p>Az 1956-os forradalom és szabadságharc okai, háttere, főbb eseményei, jellemzői, szereplői.</p> <p><i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i></p>	<p><i>Mansfeld Péter)</i> megismerése elbeszélések, tanulmányok és visszaemlékezések segítségével.</p> <p>Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Tóth Ilona ügye.)</i></p> <p>Ismeret szerzése a diktatúra történetéhez kapcsolódó emlékhelyek és múzeumok segítségével <i>(pl. látogatás a Terror Háza Múzeumban, a recski munkatábor területén létesült emlékhely [recski Nemzeti Emlékpark] felkeresése).</i></p> <p>Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, vizuális rendezők készítése. <i>(Pl. magyar lakosság kivándorlásának és emigrációjának irányai, célállomásai [pl. Nyugat Európa országai, USA, Izrael] létszámadatai, és következményei.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>– Feltételezések megfogalmazása híres</p>	<p>Multimédia CD-ROM használatával Magyarország XX. századi eseményeinek és azok hátterének megismerése.</p>
---	--	--

	<p>emberek viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Nagy Imre/Kádár János 1956-os szerepvállalása.)</i></p> <p>Érvek gyűjtése feltevések mellett és ellen, az érvek kritikai értékelése. <i>(Pl. koncepciós perek.)</i></p> <p>Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása. <i>(Pl. a Rákosi-korszak viccei.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés egy történelmi témáról. <i>(Pl. a Nyugat magatartása 1956-ban.)</i></p> <p>Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. az 1945. és 1947. évi választások eredményei.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>A világtörténet, az európai és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. az 1956-os forradalom és környezete.)</i></p>	
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	

<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népszerűgrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés, egyházüldözés, vallásszabadság.</p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> Szövetséges Ellenőrző Bizottság, földosztás, Független Kiszgazdapárt, Nemzeti Parasztpárt, Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, háborús bűnös, népbíróság, kitelepítés, lakosságcsere, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), államosítás, népköztársaság, internálás, osztályharc, ÁVH, besúgó hálózat, ügynök, egypártrendszer, pártállam, reakciós, koncepciók perek, kulák, szövetkezet, beszolgáltatás, iparosítás, kétkeresős családmódel, aranycsapat, Petőfi Kör, MEFESZ, intervenció.</p> <p><i>Személyek:</i> Mindszenty József, Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Kéthly Anna, Esterházy János, Márton Áron, Rákosi Mátyás, Rajk László, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál, Bibó István.</p> <p><i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Sztálinváros (Dunaújváros), az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei, Mosonmagyaróvár.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945. március (földosztás), 1946 (a forint bevezetése), 1947. február 10. (a párizsi béke), 1947 (kékcédulás választások), 1948 (a Magyar Dolgozók Pártjának megalakulása, a nyílt kommunista diktatúra kezdete, az iskolák államosítása), 1949 (a kommunista alkotmány, a Mindszenty- és a Rajk-per), 1950 (a szerzetesrendek feloszlatása, a tanácsrendszer létrejötte), 1953-55 (Nagy Imre első miniszterelnöksége), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen).</p>

Tematikai egység	A két világháború közötti világrend, a szovjet tömb felbomlása		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A kétpólusú világ kialakulása a második világháborút követő években. A szovjet tömb és a nyugati integráció legfontosabb jellemzői. A hidegháborús szembenállás. A gyarmati rendszer felbomlása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló érti és tudja, hogy milyen tényezők vezettek a kétpólusú világrend megszűnéséhez. Felismeri a kommunista társadalmi-gazdasági berendezkedés fejlődésképtelenségét.</p> <p>Érti a két világháború közötti világrend legfontosabb mozgatórugóit, ismeri annak legfontosabb állomásait. Átlátja a leglényegesebb különbségeket a két szembenálló tömb országai között a politikai rendszer működése, a gazdaság, a társadalom és az életmód terén. Felismeri, hogy a modern technológia, a globalizációs folyamatok, a szabadság ideológiája és a kommunikációs rendszerek milyen szerepet töltek be a szovjet típusú rendszerek bukásában.</p> <p>Képes ismereteket meríteni különböző történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai kézikönyvekből, atlaszokból. Ezek tanulmányozását követően kialakult álláspontját képes vitában megvédeni.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Szovjet-amerikai konfliktusok, a versengés és együttműködés formái, területei.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Különböző élethelyzetek megfigyelése. (Pl. <i>mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán.</i>)	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Tömegkommunikáció, a média és a mindennapi élet.	
Demokrácia és a fogyasztói társadalom nyugaton – diktatúra és hiánygazdaság keleten.	Egy történelmi oknyomozás megtervezése. (Pl. <i>az SZKP XX. kongresszusa.</i>)	<i>Informatika:</i> Neumann János és a modern számítógépek. Az internet.	
A vallások, az életmód (szabadidő, sport, turizmus) és a kulturális szokások	<i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltevések történelmi személyiségek cselekedeteinek	<i>Biológia-egészségtan:</i> A DNS és a géntechnológia. <i>Fizika:</i> Az űrkutatás.	

<p>(divat, zene) változásai a korszakban.</p> <p>A kétpólusú világtrend megszűnése: Németország egyesítése, a Szovjetunió és Jugoszlávia szétesése.</p>	<p>mozgatórugóiról. (Pl. <i>szovjet és amerikai politikusok szerepe a korszakban.</i>)</p> <p>Elbeszélések, filmek vizsgálata a hitelesség szempontjából. (Pl. <i>A mások élete [2006].</i>)</p> <p>Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása a különböző szereplők nézőpontjából. (Pl. <i>a hippizmus mozgalom.</i>)</p> <p><i>Kommunikáció:</i> Képi és egyéb információk elemzése. (Pl. <i>szovjet és amerikai karikatúrák elemzése.</i>)</p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i> Kronológiai adatok rendezése. (Pl. <i>a hidegháború, enyhülés, kis hidegháború.</i>)</p> <p>Egyszerű térképvázlatok készítése.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> A beat és a rock. Szórakoztató zenei műfajok.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi források, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség,</p>	

	<p>gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, piacgazdaság, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, emberi jog, állampolgári jog, diktatúra, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.</p>
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> fegyverkezési verseny, enyhülési politika, szociális piacgazdaság, ökümené, harmadik világ, beat korszak, hippie mozgalom, olajválság, iszlám fundamentalizmus, terrorizmus, Cartha '77 mozgalom, prágai tavasz, diáklázadások, szolidaritás, Európai Unió, PC, mobiltelefon.</p> <p><i>Személyek:</i> Tito, De Gaulle, Brezsnyev, Ceaușescu, Willy Brandt, Thatcher, Reagan, Gorbacsov, Helmut Kohl, Lech Wałęsa, Václav Havel, II. János Pál.</p> <p><i>Topográfia:</i> Berlin, Helsinki, Prága, Gdańsk, Csernobil, Temesvár.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1964-1973 (a vietnami háború), 1967 (a „hatnapos háború”), 1968 (a prágai tavasz, a Brezsnyev-doktrína, párizsi diáklázadások), 1969 (az első Holdra szállás), 1975 (a helsinki értekezlet), 1989 (a kelet-közép-európai rendszerváltások, a berlini fal lebontása), 1991 (a Szovjetunió szétesése, a délszláv válság és az Öböl-háború kirobbanása).</p>

Tematikai egység	A Kádár-korszak	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális jellemzői. A szocialista rendszer válságának okai. A magyar rendszerváltás fordulópontjai és főszereplői.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló családtagjain keresztül tájékozódik a megélt és megírt történelem különbözőségeiről. Tudatosítja a hatalom által a társadalomra kényszerített kompromisszum jellemzőit és hatásait. Átlátja a szocialista időszak Magyarország további történelmére és jelenére gyakorolt hatásait. Megérti, hogy Kádár János személye és a nevével fémjelzett korszak miért osztja meg ma is a közvéleményt.</p>	

	<p>A tanuló megismeri az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő kegyetlen megtorlás tényeit, a törvénytelen bírósági tárgyalások, ítéletek jellemzőit. Ismeri a Kádár-rendszer jellegét, és tisztában van annak mozgásterével. Képes sokoldalúan elemezni a Kádár-rendszer válságának és bukásának okait, körülményeit, felismeri a rendszer lényegi reformálhatatlanságát. Ismeri a békés rendszerváltozás menetét.</p> <p>Képes mások érvelésének összefoglalására, értékelésére és figyelembe vételére, meghatározott álláspontok cáfolására, véleménykülönbségek tisztázására, valamint a saját álláspont gazdagítására.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Megtorlás és a konszolidáció.</p> <p>Gazdasági reformok, társadalmi változások a Kádár-korszakban.</p> <p>Életmód és mindennapok, a szellemi- és sportélet.</p> <p>A Kádár-rendszer válsága, a külpolitikai változások és az ellenzéki mozgalmak.</p> <p>A rendszerváltozás „forgatókönyve”, mérlege, nyertesek és vesztesek.</p> <p><i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, diagramokból. <i>(Pl. a földterületek nagyságának változása 1956–1980 között.)</i></p> <p>Ismeretszerzés írásos forrásokból. <i>(Pl. a gazdasági mechanizmus reformja.)</i></p> <p>Emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a Kádár-korszak besúgóí; ellenzéke.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Feltevések megfogalmazása egyes</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Németh László, Nagy László, Sütő András, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Örkény István.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Dokumentumfilmek, híradók elemzése; stílusirányzatok: budapesti iskola.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Olimpiatörténet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.</p>

<p>Nemzetiségek</p> <p>Magyarországon a kétpólusú világ időszakában.</p> <p><i>Népesség, demográfia.</i></p> <p>A határon túli és a világban szétszóródott magyarság helyzete a kétpólusú világ időszakában.</p>	<p>társadalmi-történelmi jelenségek háttéréről. (<i>Pl. a magyar társadalom megbékélése a kádári hatalommal.</i>)</p> <p>Tételmondat meghatározása, szövegtömörítés. (<i>Pl. a rendszerváltó pártok programjai.</i>)</p> <p>Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása. (<i>Pl. a Kádár-korszak viccei.</i>)</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Folyamatábra, diagram készítése. (<i>Pl. a parlamenti patkó az 1990-es választás után.</i>)</p> <p>Beszámoló, kiselőadás tartása. (<i>Pl. ifjúsági szubkultúrák a Kádár-korszakban címmel.</i>)</p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>A világtörténet, az európai és a magyar történelem</p>	
--	--	--

	<p>kölcsönhatásainak elemzése. (Pl. összehasonlító kronológiai táblázat készítése.)</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, gazdasági szereplők, gazdasági kapcsolatok, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés, vallásszabadság.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), disszidens, amnesztia, új gazdasági mechanizmus, háztáji, második gazdaság, „három T”, lakótelep, televízió, Rubik-kocka, ellenzéki mozgalmak, szamizdat, besúgó, ügynök, monori találkozó, lakiteleki találkozó, ellenzéki kerekasztal, spontán privatizáció, falurombolás, MDF, SZDSZ, FIDESZ, MSZMP, FKgP, KDNP, MSZP, többpártrendszer, gyülekezési jog, pluralizmus, jogállam, nemzeti kerekasztal, sarkalatos törvények, Alkotmánybíróság.</p> <p><i>Személyek:</i> Kádár János, Nagy Imre, Pozsgay Imre, Tőkés László, Antall József, Göncz Árpád, Sólyom László, Teller Ede.</p> <p><i>Topográfia:</i> Salgótarján, Szászhalombatta, Monor, Lakitelek, Bős-Nagymaros.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1958 (Nagy Imre kivégzése), 1963 (részleges amnesztia), 1968 (az új gazdasági mechanizmus bevezetése), 1971 (magyar-vatikáni megállapodás, Mindszenty József elhagyja Magyarországot), 1978 (az Egyesült Államok visszaadja a Szent Koronát), 1985 (a monori</p>

	találkozó), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1980 (Farkas Bertalan a világűrben), 1989. június 16. (Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése), 1989. október 23. (a harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása), 1989 (társasági és egyesülési törvény), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (a szovjet csapatok kivonása Magyarországról).
--	---

Tematikai egység	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>Az Európai Unió létrejötte és az európai polgárok alapvető jogai.</p> <p>A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban.</p> <p>Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló tisztázza álláspontját a globalizációval kapcsolatban, annak előnyei és hátrányai ismeretében.</p> <p>Azonosul a fő morális célokkal (demokrácia, antirasszizmus, háborúellenesség), felismerve azok esetenkénti ellentmondásait is. Képes a demokratikus értékek ismeretében a történelmi-társadalmi kérdések, folyamatok árnyalt megítélésére, érti a felelős állampolgári magatartás lényegét. Kialakul benne a környezettudatos magatartás, ismeri az ehhez kapcsolódó egyéni feladatokat, valamint felismeri a társadalom egészének érdekeit.</p> <p>Megismeri a globalizáció fő mozgatórugóit, és tisztában vannak a világ fejlődésére gyakorolt hatásaival. Képes a globalizációs folyamatok, kihívások és az egységesülő Európa előnyeinek és hátrányainak sokoldalú feldolgozására.</p> <p>Képes önálló esszé készítéséhez önálló kérdések világos megfogalmazására, és magának az esszének a megírására is. Képes más iskolai tantárgyak ismeretanyagának a felhasználására is.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az információs – technikai forradalom és a tudásipar. A	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>– Az internet felhasználása történelmi ismeretek</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Az EU kialakulása, jellemzői, tagállamai;</p>

<p>globális világgazdaság új kihívásai és ellenmondásai.</p> <p><i>Technikai fejlődés feltételei és következményei.</i></p> <p><i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i></p> <p>A fenntarthatóság dilemmái.</p> <p>A civilizációk, kultúrák közötti ellentétek kiéleződése.</p> <p>Az egypólusútól a többpólusú világrend felé.</p> <p>A mediatizált világ.</p> <p>A tömegkultúra új jelenségei napjainkban.</p> <p><i>Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda.</i></p> <p>Az Európai Unió alapelvei, intézményei, működése és problémái.</p>	<p>szerzésére. (Pl. <i>atomfegyverrel rendelkező országok az ezredforduló után.</i>)</p> <p>Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák, vázlatok) készítése. (Pl. <i>a mai hatalmi viszonyokat bemutató ábra.</i>)</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Adatok, modellek, elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. (Pl. <i>globális világ fejlődésének határai.</i>)</p> <p>Erkölcsei kérdéseket felvető helyzetek felismerése, bemutatása (pl. <i>klónozás</i>).</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Tabló készítése önállóan gyűjtött képekből. (Pl. <i>globális környezeti problémák.</i>)</p> <p>Beszélgetés (vita) társadalmi, történelmi témákról. (Pl. <i>Brazília, Oroszország, India,</i></p>	<p>globális világgazdaság napjainkban, globális környezeti problémák; népesség, népesedés, urbanizáció; fejlődő és fejlett országok gazdaságának jellemzői; Kína.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Információk gyűjtése az internetről. Bemutatók, dokumentumok készítése.</p> <p>Információs társadalom.</p> <p>Információkeresés, információ-felhasználás.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i></p> <p>Korunk erkölcsi kihívásai.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Világzene.</p>
--	--	--

	<p><i>Kína) megnövekedett szerepe.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p>– A világtörténet, az európai történelem, a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. (<i>Pl. centrumok és perifériák napjainkban.</i>)</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, centrum, periféria, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, önkormányzat, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> globalizáció, multikulturalizmus, nemzetközi terrorizmus, vallási fanatizmus, xenofóbia, fogyasztói társadalom, adósságspirál, globális felmelegedés, ökológiai katasztrófa, fenntarthatóság, környezetvédelem, fiatalodó és öregedő társadalom, migráció, foglalkozási szerkezet, diszkrimináció, integráció, euró, internet, tömegkommunikáció.

Személyek: George Bush, Borisz Jelcin, Bill Clinton, Tony Blair, George W. Bush.

Topográfia: az EU tagállamai.

Kronológia: 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 1993 (Csehország és Szlovákia szétválása), 1995 (a schengeni egyezmény életbe lépése), 1999 (a NATO bombázza Szerbiát), 2001 (terrortámadás az Egyesült Államok ellen), 2002 (az euró bevezetése), 2004 (tíz új tagállam csatlakozik az EU-hoz, közöttük Magyarország is).

Tematikai egység	A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A magyar rendszerváltozás fordulópontjai és főszereplői. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon. A szomszédos országokban élő magyarság sorsa.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló híve és őrzője demokratikus rendszerünk vívmányainak, elkötelezettje a továbbfejlesztésének.</p> <p>Felismeri a közösségi és egyéni érdekek ütközését, kiegyenlítési törekvéseit a társadalomban. Megérti a kisebbségi lét problémáit a Magyarországon élő etnikai és kulturális kisebbségek, nemzetiségek, illetve a határokon túl élő magyar kisebbség szempontjából egyaránt.</p> <p>A tanuló átlátja a békés rendszerváltozás jelentőségét, és tudatosulnak benne annak árnyoldalai, ellentmondásai (pl. forradalomszerű átalakulások társadalmi egyeztetés nélkül). Belátja, hogy a rendszerváltozásnak nyertesei és vesztese egyaránt voltak, nem mindig a társadalmi igazságosságnak megfelelően. Tisztában van a rendszerváltozás előtti és az azt követő időszak politikai és gazdasági rendszere közötti legfontosabb különbségekkel. Reális kép alakul ki benne Magyarország szerepéről és lehetőségeiről az európai integráción belül, továbbá ismeri fontosabb külkapcsolatait, és tudatosul benne a jelentősebb nemzetiségi és emigráns közösségek híd szerepe.</p> <p>Képes a nemzet, kisebbség, nemzetiség és a helyi társadalmak fogalmainak szakszerű használatára. Érvekkel is alátámasztott véleményt tud megfogalmazni az elmúlt évtizedek hazai gazdasági-társadalmi folyamatairól.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A poszt szocialista régió és Magyarország helyzete, problémái 1990 után.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. Magyarország demográfiai helyzete.)</i>	<i>Informatika:</i> Információkeresés, információ-felhasználás.	
A közigazgatási rendszer jogállami átalakítása és		<i>Matematika:</i> Diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás,	

<p>intézményrendszere 1990 után.</p> <p><i>Hatalommegosztás formái, színterei.</i></p> <p>A piacgazdaságra való áttérés és az átalakulás ellentmondásai, regionális gazdasági különbségek.</p> <p>Magyarország euroatlanti csatlakozásának folyamata</p> <p><i>Fölzárkózás, lemaradás.</i></p> <p>A társadalmi egyenlőtlenségek és a mobilitás problémái. A magyarországi cigányok (romák). <i>Nők, férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák, szegények és gazdagok világa. Szegregáció, bűnbakkeresés.</i></p> <p>A határon túli magyarság helyzete. Magyarok a nagyvilágban.</p> <p><i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p>	<p>Magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (Pl. <i>nemzetiségek, kisebbségek határon innen és túl.</i>)</p> <p>Az internet felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. (Pl. <i>Magyarország és az Európai Unió kapcsolata.</i>)</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Különbségek felismerése, a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. (Pl. <i>Magyarország államberendezkedésének változásai a XX. század folyamán.</i>)</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés (vita) egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény megfogalmazása. (Pl. <i>cigányság/romák integrációja.</i>)</p> <p>Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. (Pl.</p>	<p>készítés, értelmezés, statisztikai fogalmak ismerete.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i></p> <p>Korunk erkölcsi kihívásai. Kirekesztés, fajgyűlölet.</p>
--	--	--

	<p><i>hajléktalansors, munkanélküliség, mélyszegénység problémái.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p><i>Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő térkép kiválasztása különféle atlaszokból. (Pl. Magyarország népesedési viszonyainak, az életkörülmények változásainak bemutatása.)</i></p>
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tények és bizonyítékok, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, centrum, periféria, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, önkormányzat, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> privatizáció, kárpótlás, migráció, mobilitás, foglalkozási szerkezet, munkanélküliség, diszkrimináció, szegregáció, kirekesztés, fajgyűlölet, anti-cionizmus, integráció, népszavazás, ombudsman, autonómia, magyar igazolvány, kettős állampolgárság.</p> <p><i>Személyek:</i> Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc, Medgyessy Péter.</p>

<p><i>Topográfia:</i> a határon túli magyarok lakta területek.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1996 (a magyar honfoglalás milécentenárium), 1999 (Magyarország a NATO tagjává válik), 2000 (a magyar államalapítás milénnium), 2004 Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz).</p>
--

Tematikai egység	Társadalmi ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A társadalmi tagozódással kapcsolatos korábbi történelmi és földrajzi ismeretek, valamint személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A társadalom makro- és mikrostruktúráját alkotó elemek azonosítása.</p> <p>A társadalom tagoltságából eredő egyenlőtlenségek felismertetése, ezek okainak azonosítása.</p> <p>A társadalmi felelősségvállalás elvi szükségességének megértetése és néhány gyakorlati módjának megismertetése.</p> <p>A kisközösségek szerepe a helyi, lokális és országos ügyek alakításában.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>Családformák a mai világban.</p> <p>Kortárs csoport és ifjúsági szubkultúrák.</p> <p>A helyi társadalom, a civil társadalom és az önkéntesség.</p> <p>Nemzet és nemzetiség.</p> <p>Kulturális és etnikai kisebbségek, nemzetiségek Magyarországon.</p> <p>Esélyegyenlőtlenség és hátrányos társadalmi helyzet.</p> <p>Társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Családtípusok azonosítása és jellemzése személyes tapasztalatok és a médiából vett példák alapján.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>A nemzeti, a közép-európai, valamint az európai identitás értelmezése.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>– Aktuális szocializációs kérdések, dilemmák és problémák megvitatása.</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Magyarország régiói; demográfiai mutatók; a magyar tájak kulturális, néprajzi értékei.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>Társadalmi szolidaritás.</p> <p>Többség és kisebbség.</p>

<p>A nagy ellátórendszerek (egészségügy, társadalombiztosítás, oktatás) megismerése.</p>	<p>A többes identitás fogalmának és gyakorlati érvényesülésének megvitatása.</p> <p>Egy nemzetiség, valamint egy hátrányos helyzetű társadalmi csoport életének bemutatása szóban vagy írásban.</p>	
Kulcsfogalmak	Család, társadalom, szocializáció, kultúra, etnikum, nemzet, nemzetiség.	
Fogalmak	Szubkultúra, kortárs csoport, helyi társadalom, civil társadalom, kisebbség, többség, érdekképviselet, érdekegyeztetés, identitás, hátrányos helyzet, felelősségvállalás, szolidaritás, önkéntesség.	

Tematikai egység	Állampolgári ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A politikai rendszerek és az állampolgárok közötti viszony történelmi formáinak ismerete. Az iskolai diákönkormányzat működésével kapcsolatos tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ Az aktív és felelős állampolgársághoz szükséges ismeretek és készségek megerősítése. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának megismerése.</p> <p>Az alapvető állampolgári jogok és köteleességek tudatosítása. Az ezek gyakorlásához kapcsolódó legfontosabb tevékenységi formák azonosítása.</p> <p>A magyarországi és az uniós politikai rendszer legfőbb elemeinek megismertetése, a politikai részvétel jelentőségének tudatosítása.</p> <p>Az új Alaptörvény szellemiségének és fontosabb pontjainak feldolgozása.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>Állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p>Magyarország és az Európai Unió politikai intézményrendszere.</p> <p>A magyar és az európai állampolgárság legfontosabb ismérvei.</p> <p>A magyar választási rendszer (országgyűlési és helyhatósági választások).</p> <p>A politikai részvétel formái.</p> <p>A közvetett és a közvetlen demokrácia eszköztára.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A magyarországi országgyűlési választások modellezése.</p> <p>A hazai helyhatósági választások működési mechanizmusának modellezése.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Az állampolgári jogok és kötelességek kölcsönös viszonyrendszerének elemzése.</p> <p>A felelősségteljes választói magatartás értelmezése.</p> <p>A többes állampolgárság fogalmának értelmezése.</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Az Európai Unió kialakulása és működésének jellemzői.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>Törvény és lelkiismeret.</p>
Kulcsfogalmak	Állam, állampolgár, politika, intézmény.	
Fogalmak	Állampolgári jog, állampolgári kötelesség, politikai intézményrendszer, választás, választási rendszer, unió, országgyűlés, helyhatóság, politikai részvétel, közvetett demokrácia, közvetlen demokrácia, önkormányzat, párt, parlamenti küszöb, állampolgári jogok biztosa, Állami Számvevőszék.	

Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A bankok működésével kapcsolatos gazdaságföldrajzi ismeretek. A gazdálkodással és a pénzkezeléssel kapcsolatos személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ Az alapvető pénzügyi és gazdasági fogalmak megismertetése, a gazdasági folyamatok fő hatótényezőinek megértetése.</p> <p>A tudatos és felelős állampolgári gazdálkodás elveinek megismerése, elfogadása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>Az állam gazdasági szerepvállalása és kapcsolata a gazdaság különböző szereplőivel. Az állam bevételei. Az állam stabilizációs, redisztribúciós és tőkeallokációs feladatai.</p> <p>A költségvetési és a monetáris politika eszköztára, szerepe a gazdaságpolitikai célok megvalósításában.</p> <p>A pénzpiac működése, megtakarítók és forrásigénylők. A pénzügyi közvetítők helye a nemzetgazdaságban.</p> <p>A vállalkozások helye a nemzetgazdaságban, szerepük a GDP megtermelésében.</p> <p>Vállalkozási formák. Vállalkozások létrehozása és</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Az adók és járulékok szerepének megértése a modern nemzetgazdaságok működésében.</p> <p>A vállalkozási formák különbségeinek megértése, különféle példák elemzése révén.</p> <p>A banki és a nem banki pénzügyi közvetítők sajátos gazdasági szerepeinek azonosítása.</p> <p>Néhány hazai vállalkozás és a vállalkozói életforma megismerése példákon keresztül.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>A tőkeszerzés különféle</p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>A modern pénzügyi közvetítőrendszer a világgazdaságban (pénzügyi piacok, nemzetközi monetáris intézmények, nemzetközi tőkeáramlás, környezeti problémák, fenntarthatóság és az állam).</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>A felelősség új dimenziói a globalizáció korában.</p>

<p>működtetése. A vállalkozások és a piac kapcsolata. Az üzleti terv.</p>	<p>lehetőségeinek (tőzsde, értékpapírok, lízing) összehasonlítása.</p> <p>Az állami szerepvállalás és az adózás közötti kapcsolatok feltárása.</p> <p>A pénzügyekkel, gazdasággal foglalkozó írott vagy audiovizuális médiaszövegek elemzése és feldolgozása.</p> <p>Vázlatos üzleti terv készítése szituációs gyakorlat keretében.</p> <p>Vita az adózási morállal kapcsolatos kérdésekről.</p>	
Kulcsfogalmak	Állam, gazdaság, piac, pénz.	
Fogalmak	Költségvetés, adó, járulék, vállalkozás, személyi jövedelemadó, áfa, juttatások, társadalombiztosítás, nyugdíjjárulék, költségvetési intézmény, költségvetési egyenleg, deficit, pénzpiac, monetáris politika, jegybank, bankrendszer, kereskedelmi bank, megtakarítás, forrás, tőzsde, értékpapír, rt, kft, kkt, bt, egyéni vállalkozás, szövetkezet, korlátlan felelősség, korlátolt felelősség, egyetemleges felelősség, biztosító társaság, lízingtársaságok, pénzügyi közvetítő rendszer.	

Tematikai egység	Munkavállalás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Diákmunka során szerzett személyes tapasztalatok. A környezet munkával kapcsolatos mintáinak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ Az alapvető munkavállalói jogok és kötelezettségek tudatosítása.</p> <p>A munkába állás folyamatának és az alkalmazotti lét néhány fontos jellemzőjének megismertetése.</p> <p>A munkatevékenység emberformáló és értékteremtő erejének felismerése, elfogadása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>A munkaerő és a piac kapcsolata. Munkaerőpiaci elvárások itthon és külföldön.</p> <p>Szakképzettség. Álláskeresési technikák. Pályakezdés, beilleszkedés a munkahelyi közösségbe.</p> <p>Munkajogi alapok. Foglalkoztatási formák. A munkaszerződés tartalma.</p> <p>A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek (munkaszerződés, bérszámítás, adózás, egészségbiztosítás és nyugdíjbiztosítás, kollektív szerződés).</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Munkaerőpiaci információk gyűjtése, a magyarországi és az uniós lehetőségek feltérképezése (állások és elvárások).</p> <p>Egy állás elnyeréséhez kapcsolódó lépések megismerése, tapasztalatok szerzése a dokumentumok kezelésével kapcsolatban (álláshirdetés, tájékoztató, önéletrajz, motivációs levél, interjú, munkaszerződés).</p> <p>– A munkaviszonyhoz kapcsolódó adózási, egészség- és</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Tájékoztató listászerű, nem folyamatos szövegekben. Ismerkedés az olyan, végrehajtásra szánt, aktusszerű szövegekkel, mint a számla, az önéletrajz, a szerződés és az adóbevallás.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Információk gyűjtése az internetről. Bemutatók, dokumentumok készítése.</p>

<p>A munkaviszony megszűnése, munkanélküli ellátás, álláskeresési támogatás, visszatérés a foglalkoztatásba.</p>	<p>társadalombiztosítási teendők modellezése.</p> <p>Saját bankszámla nyitásának, bankkártya kiváltásának és az internetes bankfiók használatának modellezése.</p> <p>Tájékozódás a munkanélküliek ellátásáról, átképzési és visszatérési lehetőségekről a területileg illetékes hivatalokon keresztül.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>A munkahelyi közösségbe való beilleszkedés problémáinak modellezése szerepjáték keretében.</p> <p>Az egyéni és a vállalati érdek ütközését megjelenítő viták szervezése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/</p>	<p>Gazdaság, piac, munka.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Állás, adó, biztosítás, szerződés, munkaerőpiac, munkaadó, munkavállaló, foglalkoztatás, munkaviszony, önéletrajz, motivációs levél, munkajog, munkaszerződés, munkaidő, munkabér, adózás, adóbevallás, személyi jövedelemadó, egészségbiztosítás, társadalombiztosítás, munkanélküliség, munkanélküli ellátás, álláskeresési támogatás.</p>	

Tematikai egység	Rendszerező ismétlés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A középiskolai történelem, társadalom és állampolgári ismeretanyag.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az érettségi témakörök rendszerező ismétlése során felkészülés az érettségi vizsgára.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Az újkori és modern kori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események rendszerező feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti öntudatra és aktív állampolgárságra nevelés.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, ok-okozati összefüggések felismerése (pl. a globalizáció felerősödése és a lokális közösségek megerősödése) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, ezeknek jelenre vonatkoztatása, megítélése.</p> <p>Az új- és modern korban élt emberek, közösségek sokoldalú élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek árnyalt felismerése, több szempontú értékelése.</p> <p>A civilizációk története jellegzetes sémájának alkalmazása újkori és modern kori egyetemes történelemre.</p> <p>A történelem értelmezését segítő kulcsfogalmak és egyéb egyedi fogalmak rendszeres és szakszerű alkalmazása révén, többoldalú történelmi tájékozódás és árnyalt gondolkodás.</p> <p>Ismerje fel a tanuló, hogy az utókor, a történelmi emlékezet a nagy történelmi személyiségek tevékenységét többféle módon és szempont szerint értékeli, egyben legyen képes saját értékítélete megfogalmazásakor a közösség hosszú távú nézőpontját alkalmazni.</p> <p>Ismerje a XIX-XX. század kisebb korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.</p> <p>Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az 1848-1849-es szabadságharc leverésétől az Európai Unióhoz való csatlakozásunkig. Legyen képes e bonyolult történelmi folyamat meghatározó összefüggéseit,</p>	

	<p>szereplőit beazonosítani, valamint legyen képes egy-egy korszak főbb kérdéseinek problémaközpontú bemutatására, elemzésére.</p> <p>Ismerje az új- és modern korban meghatározó egyetemes és magyar történelem eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő történelmi események között, különös tekintettel azokra, amelyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.</p> <p>Tudja, hogy a XIX–XX. században lényegesen átalakult Európa társadalma és gazdasága (polgárosodás, iparosodás), és ezzel párhuzamosan új eszmeáramlatok, politikai mozgalmak, pártok jelennek meg. Ismerje fel, hogy az Egyesült Államok milyen körülmények között vált a mai világ vezető hatalmává, és mutasson rá az ebből fakadó ellentmondásokra.</p> <p>Tudja a trianoni békediktátum máig tartó hatását, következményeit értékelni, és legyen képes a határon túli magyarság sorskérdéseit felismerni.</p> <p>Tudja a demokratikus és diktatórikus államberendezkedések közötti különbségeket, legyen képes a demokratikus berendezkedés előnyeit és működési nehézségeit egyaránt felismerni és azokat elemezni.</p> <p>Ismerje fel a tanuló a világot – és benne hazánkat is – fenyegető veszélyeket (pl. túlnépesedés, betegségek, elszegényesedés, munkanélküliség, élelmiszerválság, tömeges migráció). Tudjon élni a globalizáció előnyeivel, benne az európai állampolgársággal.</p> <p>Ismerje az alapvető emberi jogokat, valamint állampolgári jogokat és kötelezettségeket, Magyarország politikai rendszerének legfontosabb intézményeit, értse a választási rendszer működését.</p> <p>Legyen képes ismereteket meríteni különböző ismeretforrásokból, történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai kézikönyvekből, atlaszokból, szaktudományi munkákból, legyen képes ezek segítségével történelmi oknyomozásra. Jusson el kiselőadások, beszámolók önálló jegyzetelése szintjére. Legyen képes az internet kritikus és tudatos használatára történelmi, filozófia- és etikatörténeti ismeretek megszerzése érdekében.</p> <p>Legyen képes különböző történelmi elbeszéléseket (pl. emlékiratok) összehasonlítani a narráció módja alapján. Legyen képes a különböző</p>
--	---

szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálatára és megítélésére a történelmi hitelesség szempontjából. Legyen képes történelmi jeleneteket elbeszélni, adott esetben eljátszani különböző szempontokból. Legyen képes erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket felismerni és bemutatni. Fogalmazzon meg önálló véleményt társadalmi, történelmi eseményekről, szereplőkről, jelenségekről, filozófiai kérdésekről. Legyen képes mások érvelésének összefoglalására, értékelésére és figyelembe vételére, a meghatározott álláspontok cáfolására, a véleménykülönbségek tisztázására, valamint a saját álláspont gazdagítására is. Legyen képes történelmi-társadalmi adatokat, modelleket és elbeszéléseket elemezni a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. Legyen képes összehasonlítani társadalmi-történelmi jelenségeket strukturális és funkcionális szempontok alapján. Legyen képes értékrendek összehasonlítására, saját értékek tisztázására. Értékelje a társadalmi-történelmi jelenségeket az értékrendek alapján.

Legyen képes történelmi-társadalmi témákat vizuálisan ábrázolni, esszét írni (filozófiai kérdésekről is), ennek kapcsán kérdéseket világosan megfogalmazni.

Legyen képes a történelmi időben történő sokoldalú tájékozódásra. Legyen képes a különböző időszakot bemutató történelmi térképek összehasonlítása során a változások (területi változások, népsűrűség, vallási megosztottság stb.) hátterének feltárására.

Legyen képes a nemzet, a kisebbség, a nemzetiség fogalmának és a helyi társadalom fogalmának szakszerű használatára, tudjon érvelni a társadalmi felelősségvállalás, illetve a szolidaritás fontossága mellett.

Legyen képes átlátni a nemzetgazdaság, a bankrendszer, a vállalkozási formák működésének legfontosabb szabályait.

Legyen képes munkavállalással összefüggő, a munkaviszonyhoz kapcsolódó adózási, egészség- és társadalombiztosítási kötelezettségek, illetve szolgáltatások rendszerét átlátni.

HELYI TANTERV

VIZUÁLIS KULTÚRA

A szabályozás szerint a gimnázium 9–10. évfolyamán kötelező tantárgy a vizuális kultúra, míg 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület tantárgyai közül (énekezen, dráma és tánc, vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret) az iskola döntheti el, hogy az adott órakeretből mely tantárgyakat és milyen arányban fogja tanítani. A 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület kötelező összes óraszámkerete heti 2 óra/évfolyam. Ennek megfelelően az iskola 11–12. évfolyamon a számára megfelelő jellemzőkkel ruházhatja fel a művészeti oktatását a megfelelő művészeti tantárgyak kiválasztásával, vagy akár komplex művészeti oktatásban gondolkodva alakíthatja ki a művészeti tantárgyak struktúráját a helyi tantervében.

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak árnyaltabb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is

kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő a hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni, illetve segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés célja az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezektől függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz nem ez a feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez két évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi

sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tematikai egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. Egy-egy tematikai egységen belül megjelenő fejlesztési követelmények nézőpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamatcentrikus. Ezen belül a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet megtervezésében, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a helyi tervezés során.

9–10. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban – csakúgy, mint eddig – a vizuális kultúra tantárgy az esztétikai, művészeti nevelés érdekében végzi fő tevékenységeit, azonban egyre nagyobb hangsúlyt kap a kritikai gondolkodás és problémamegoldó gondolkodás, illetve a szociális érzékenység fejlesztése. A felnőtté válás folyamatában különösen fontos az önismeret, a reális önértékelés erősítése, amely kiváltképp a tantárgy sajátosságából eredő alkotótevékenységhez kapcsolódó, egyénre szabott feladatokon keresztül érhető el. Ugyanakkor egyrészt a fejlesztési cél tartalmaként választott társadalmi problémák vizsgálata, másrészt a tantárgy jellemző módszertanából következő munkamódszer (pl. gyakori csoportmunka), erősítik a szociális kompetenciát, az egymás iránt érzett felelősségvállalást.

A médiatudatosság fejlesztését különösen indokolja a kortárs társadalom igénye, amely a fiatalok médiahasználati szokásai miatt egyre fontosabb szerepet kap az adott iskolaszakaszban. E fejlesztés fontosságának hangsúlyozása különösen indokolt az adott tantárgyban, hisz az információs csatornák gazdagodása a szöveges információbefogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, mivel az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és

médiaértés.

A fentiekből is következik, hogy e korosztályban kevésbé a kifejező szándékú rajzi, festészeti produktumok létrehozása a cél, mint inkább a tervezői gondolkodás fejlesztése, illetve a technikai médiumok felhasználásával létrehozható produktumok elkészítése, amely egyúttal hozzájárul a digitális kompetencia fejlesztéséhez. Ebben az iskolaszakaszban – csakúgy, mint az előzőben – a vizuális kultúra részterületei közül a „Vizuális kommunikációhoz” kapcsolódó fejlesztés kerül előtérbe, amely közvetlen kapcsolatban van a médiafogyasztás tudatosságának erősítésével, illetve a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület vizsgálatával a környezettudatos életforma jelentőségének megértése és elfogadása nyer fontosságot. Miután a tantárgy kultúraközvetítő szerepe erősödik, egyre lényegesebb a befogadó tevékenység jelenléte a tanórán, méghozzá más kapcsolódó tárgyakban szerzett ismeretek, tapasztalatok koherens felhasználásával. Az alsóbb iskolaszakaszban (5–8. évfolyamon) a gyerekek már ismerkedtek a különböző kultúrák és korok vizuális művészeti megjelenéseivel, adott esetben kronologikus váltoásaival, e szakaszban az ismeretek rendszerezése, szintézise, illetve az esetleges kronologikus megközelítésen túl egy problémaközpontú közvetítés ígér hatékonyságot.

Miután a kerettantervi órafelosztás 11-12. évfolyamon garantálja ugyan a művészet műveltségterület tantárgyainak vagy tartalmainak a jelenlétét, de nem feltétlenül garantálja a vizuális kultúra tantárgy fejlesztési folyamatainak folytatását, így a kerettanterv 10. évfolyamra bizonyos tartalmi egységek lezárásában gondolkodik (pl. kronologikus művészettörténet tartalmi). Azokban az intézményekben, ahol a vizuális kultúra tantárgyi fejlesztés további lehetőséget kap, ezek a tartalmak a spirális tartalomfejlesztés szabályai szerint később visszatérhetnek és további kapcsolódó tartalmakkal bővíülhetnek. Ezt a szempontot a 9-10. évfolyam helyi tervezésénél érdemes figyelembe venni.

A gimnázium 9–10. évfolyamán a tanuló felismeri, hogy a különböző vizuális művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Nyitott műalkotások befogadására, képes a vizuális események önálló feldolgozására, életkorának megfelelő szintű értelmezésére, ennek során a művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok, formai megoldások közötti kapcsolódási pontokat azonosítására, többféle értelmezési kontextusban helyezésére. A tanuló képes állóképi, plasztikai, mozgóképi és intermediális karakterű megjelenítésre. Képes makettek, modellek konstruálására, belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezésére. Hajlandó kísérletezni új technikákkal, módszerekkel és anyagokkal. Képes a média által alkalmazott álló- és mozgóképi kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására. Képes továbbá az épített és

természeti környezet értékelésére, kritikai megítélésére. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Képes arra, hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen. Együttműködik társaival, igényli és képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Problémamegoldó tevékenységét egyre inkább a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A vizuális kifejezés eszközeinek felhasználása az alkotómunka és a vizuális elemzés során. Önkifejezés alkalmazása az alkotó tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alkotó tevékenységekben a síkbeli, térbeli kifejezőeszközök, a térábrázolási konvenciók, a szintani ismeretek megfelelő alkalmazása. Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni tér-, szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Megfigyelt és elképzelt téri helyzetek ábrázolása. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Egyéni asszociációkra támaszkodó átírás, fokozás. Irodalmi (zenei) mű vagy történelmi esemény feldolgozása. Hagyományos és új vizuális technikák alkalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Irodalmi szöveg értelmezése. Szöveg és kép kapcsolata.	
Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel).	<i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Transzformációk.	

<p>Látvány megjelenítése egyénileg választott sajátos szándék (pl. kiemelés, figyelemirányítás) érdekében, a vizuális kifejezés eszközeinek sajátos változtatásával (pl. sajátos nézőpont, aránytorzítás, formaredukció).</p> <p>Stílusirányzatok (pl. kubizmus, expresszionizmus, op-art) formai, technikai megoldásainak az adott célnak megfelelő (pl. érzelmek kifejezése nem figuratív megjelenítéssel, látható dolgok megjelenítésének leegyszerűsítése) alkalmazása saját, kifejező szándékú alkotásokban.</p> <p>Különböző színekkel (pl. telített, derített, tört, hideg, meleg színek) hangulati hatás elérése a látvány kifejező megjelenítése érdekében (pl. feszültség, nyugalom).</p>	<p>Matematikai összefüggések (pl. aranymetszés).</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei befogadó élmények.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> jelenetek, táncmozgások, összetett mediális hatások élményének feldolgozása.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógép felhasználói szintű alkalmazása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nonfiguratív megjelenítés, vizuális átírás, redukció, absztrakció, stilizálás, kiemelés, kontraszt, kompozíció, komplementer, színreflex, szín-, vonal-, formaritmus, kompozíció, konstruktív képépítés, automatikus írás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, jelentőségének megértése. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A megfigyelés segítségével műelemző módszerek alkalmazása. Különböző ábrázolási rendszerek felismerése műalkotásokon.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok, témák, illetve problémakörök önálló értelmezése, többféle szempont alapján. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. Eltérő kultúrák legfontosabb vizuális jellemzőinek értelmezése összehasonlítással. Összehasonlítás során önállóan kialakított szempontok érvényesítése. A technikai képalkotás – fotográfia, mozgókép – műtípusainak, kifejezőeszközeinek ismerete és értelmezése azok képzőművészeti kapcsolódásaival.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Tematikus ábrázolások elemzése a művészetben (pl. emberábrázolás, térábrázolás, mozgásábrázolás), legfontosabb változások lényegének kiemelése és összegzése a különböző művészettörténeti korszakokban.</p> <p>Művészettörténeti korszakok (pl. ókor, korakeresztény, romanika és gótika, reneszánsz és barokk, klasszicizmus és romantika) összegzése, a hasonlóságok és a legfontosabb megkülönböztető jegyek kiemelésével.</p> <p>A századforduló irányzatainak (pl. szecesszió, posztimpresszionizmus, impresszionizmus) és a 20. század legfontosabb avantgard irányzatainak (pl. kubizmus, expresszionizmus, dadaizmus, fauvizmus, futurizmus, szürrealizmus) összegzése, a hasonlóságok és a legfontosabb megkülönböztető jegyek kiemelésével.</p> <p>Kortárs művészeti megoldások (pl. intermediális megjelenítés, eseményművészet) feldolgozása: gyűjtés, elemzés, értelmezés és az eredmények bemutatása adott vagy önállóan választott társadalmi probléma feldolgozása kapcsán (pl. kirekesztés, megkülönböztetés, környezetszennyezés, szegénység).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> korstílusok, irányzatok társadalmi és kulturális háttere.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> stílusirányzatok, stíluskorszakok irodalmi jellemzői, képzőművészeti párhuzamok.</p> <p>Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések (korszakok, stílusok kiemelkedő alkotók, műfajok).</p>

	Zenei befogadói tapasztalatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Látvány- és műelemzés, korszak, korstílus, stílusirányzat, képzőművészeti műfaj, műtípus, avantgard, avantgard irányzatok, kortárs képzőművészet, kompozíció, képkivágás, képi és optikai helyzetviszonylat, kontraszt, digitális képfeldolgozás, intermedialis műfaj, eseményművészet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása. A vizuális kommunikáció különböző formáinak megkülönböztetése és értelmezése. A technikai képkötés lehetőségeinek ismerete és megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A technikai médiumok képkötő módszereinek megismerése. Vizuális közlés szöveggel és képpel különböző célok érdekében. Összetett vizuális kommunikációt szolgáló megjelenés tervezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Összetettebb vizuális közlés megvalósítása kép és szöveg együttes, összefonódó használatával (pl. saját készítésű fotó- önarckép stílusbeli átalakítása megfelelő elektronikus eszközzel, majd a képhez – a tartalmat módosító – szöveg társítása, grafikai kivitelezése) elsősorban a jelentésmódosítások tudatosításának céljával.</p> <p>Kreatív tervezés, kivitelezés szöveg és kép (egyenrangú) egymás mellé rendelésével (pl. művészkönyv egyes technika alkalmazásával és/vagy számítógép használatával, megadott témából kiindulva) a különféle jelentésrétegek új minőségének megvalósítása céljából.</p> <p>Vizuális közlés szöveggel és képpel a médiaipar területéhez kapcsolódóan (pl. televíziós műsorrend írása különféle szempontok alapján, majd műsor-újságoldal tervezése, összeállítása képekkel kiegészítve, információs-kommunikációs eszközök felhasználásával). A vizuális és szöveges üzenet külön-</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a médiaipar működése, műsorgyártás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Csoportos, nyilvános, tömegkommunikáció sajátosságai. Vizuális kommunikáció. A számítógépes szövegvilág; az</p>

külön és együttes jelentésváltozásának megértése összetettebb kommunikációs szituációban.	elektronikus tömegkommunikáció. <i>Informatika:</i> Információk és a közlési cél. A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága, esztétikai értéke.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs-elv, tipográfia (betűméret és stílus), kompozíció (oldalrendezés, oldalpár, kép és szöveg, borító); intermédia, anyag(szerűség), művészkönyv/art-book, műsorrend.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Tömegkommunikációs eszközök	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. A reklám hatásmechanizmusának elemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tömegkommunikáció eszközeinek és formáinak ismerete, csoportosítása, értelmezése. Vizuális reklámok értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tömegmédiumok alaptulajdonságainak, hordozóinak (pl. újság, DVD), intézményeinek, csatornáinak és funkcióinak (pl. hírközlés, szórakoztatás, reklám) csoportosítása, elemzése rendszerező feladatok megoldásán keresztül.	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Tömegtájékoztatás. Médiaipar működése.	
A tapasztalati valóság és a médiában megjelenő reprezentált valóság viszonyának feltárása (pl. helyzetgyakorlatok segítségével, videokamerával rögzítve) a tömegkommunikáció eszközeinek és formáinak elmélyültebb ismerete és megértése érdekében.	Kultúra és tömegkultúra a médiában. Virtuális valóság. Sztereotípiák, reprezentáció. Műfajfilm, szerzői film. A reklám hatásmechanizmusa.	
A tömegkommunikáció egy jellegzetes, összetett, a képet a szöveggel együtt alkalmazó médiumának értelmezése a	Valóságábrázolás és hitelesség. A	

<p>vizuális közlés (kreatív) alkotó megvalósításával (pl. moziplakát, közérdekű üzenetet közvetítő plakát készítése multimediális eszközök felhasználásával, magazin hirdetés készítése egy elképzelt termékhez vagy szolgáltatáshoz).</p> <p>– A tv-reklám és a videoklip sajátosságainak elemzése különféle szempontok alapján (pl. hangulatkeltés, montázs, sztereotípiák, eredeti megoldások, célközönség) a valószerűség, a hatásmechanizmus problémakörének felismerése, tudatosítása érdekében.</p>	<p>figyelemirányítás, hangulatteremtés legfontosabb eszközei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Improvizáció. Jellemábrázolási technikák.</p> <p><i>Ének-zene:</i> populáris zenei stílusok.</p> <p><i>Matematika:</i> rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint, rendszerezést segítő eszközök használata, készítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Médiaszövegek jellemzői. A személyközi kommunikáció. Beszédműfajok kommunikációs technikái hétköznapi és tömegkommunikációban.</p> <p><i>Fizika; földrajz:</i> információs és kommunikációs rendszerek felépítése, jelentősége.</p> <p><i>Informatika:</i> A kommunikációs eszközök</p>
--	--

	hatása a mindennapi életre és a társadalomra. Globális információs társadalom. A fogyasztói viselkedést befolyásoló tényezők.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közvetett kommunikáció, média, médium, nyomtatott és elektronikus sajtó, televízió, közszolgálati, kereskedelmi és közösségi televízió, internet, hírközlés, reklám, fotografikus kép, tapasztalati- és reprezentált valóság, asszociatív, párhuzamos és belső montázs, sztereotípiák, célközönség, valószerűség, hitelesség, plakát, műfajfilm.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Tér-idő kifejezése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Tér-időbeni változások, folyamatok képi tagolásának pontos értelmezése és értelmezhető megjelenítése képsorozatokkal. Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A technikai médiumok (különösképpen a mozgókép) képalkotó módszereinek és műtípusainak megismerése. Komplex audiovizuális közlés tervezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Megadott (pl. „A ma hősei”, „Élet a településemen”) vagy szabadon választott téma alapján komplex munka, mű tervezése (pl. kép/"fotó"regény, story-board készítése) a legfőbb audiovizuális kifejezési eszközök tudatosítása céljából. A story-board és a képregény műfajának összehasonlítása. A „látvány-hang-mozgás” hármas egységének kreatív alkalmazása összetettebb (mediális) tartalmú kreatív gyakorlat kapcsán (pl. videoperformansz tervezése és kivitelezése megadott témából kiindulva), majd a produkció elemző-értékelő feldolgozása a szándék és a megvalósítás sikeressége szempontjából.	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az értelmezés legfontosabb eszközei. Fényviszonyok, mozgás, szerepjáték hatásmechanizmusa. <i>Dráma és tánc:</i> Mozgásos kommunikáció, improvizáció adott zene, téma vagy fogalom alapján.	

	<p>Performansz tervezése, kivitelezése. A színházművészet összművészeti sajátosságai, vizuális elemek alkalmazása.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a zene szerepe a médiában és a filmművészetben.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az idő- és térmegjelölések értelmezése. Elbeszélő, nézőpont, történetmondás, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hőstípus; helyzet, akció, dikció, konfliktus, monológ, dialógus, prolóógus, epilógus, késleltetés, jelenet; néhány alapvető emberi léthelyzet, motívum, metafora, toposz, archetípus.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Story-board, forgatókönyv, beállítás, jelenet, a montázs(típusok) jelentősége, a narráció sémái és egyedi megoldásai, képregény, video/performansz.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A vizuális környezetben megfigyelhető téri helyzetek, színviszonyok pontos értelmezése és szöveges megfogalmazása. Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tárgykészítő, kézműves technikák alkalmazása. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jelenségek, látványok vizuális megfigyelése és értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. Az adott tárgynak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása. Problémamegoldás a tervezés során. Építészeti és térélmények vizuális megjelenítése és megfogalmazása szövegben. Összehasonlítás során önállóan kialakított szempontok érvényesítése. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése adott szempontok alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ember alkotta objektumok (pl. épületek, építmények) és azok jellemző környezetének (pl. formai kapcsolódás – F. L. Wright: <i>Vízesház</i>; környezetbe olvadás, álcázás – camouflaged jelenség) elemző vizsgálata, értelmezése és összehasonlítása (pl. formai, szín-, fénykapcsolódás, anyaghasználat, stílus szerint).</p> <p>Szöveges eszközökkel leírt tárgy, épület vagy téri helyzet megjelenítése vizuális eszközökkel, az adott környezet alapos, pontos megismerése érdekében.</p> <p>Tárgy- és épülettervezés a közvetlen környezet valós problémáira (pl. iskolai szelektív hulladékgyűjtő, iskolai „dühögő”) alapszintű műszaki jellegű ábrázolás legfontosabb sajátosságainak az alkalmazásával (pl. méretezés, vonalfajta, több nézet) szabadkézi rajzban.</p> <p>Belső terek, tárgyak átalakítása meghatározott célok (pl. közösségi terek intim részeinek kialakítása, hulladék kreatív újrahasznosítása) érdekében.</p>		<p><i>Matematika:</i> Méretezés. Gondolatmenet követése. Absztrahálás, konkretizálás.</p> <p>Rendszeralkotás: elemek elrendezése adott szempontok szerint.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> lakókörnyezet és természetes élőhelyek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe,</p>

	jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tervezés, felmérés, térelrendezés, műszaki ábrázolás, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Funkció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tervvázlatok készítése. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adott célnak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása. Problémamegoldás a tervezés során. Tárgy és funkció kapcsolatának átfogó értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Környezet tervezése, áttervezése más feladat ellátására (pl. munka – pihenés, hétköznapi – ünnepi) vagy több funkció betöltésére (pl. öltözködés és rejtőzködés, közlekedés és pihenés), illetve a tervek elkészítése makett vagy modell formájában.</p> <p>Funkcionális szempontokat kevésbé érvényesítő fiktív vagy elképzelt terek (pl. labirintus, adott színházi mű díszlete) tervezése és makettezése.</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Produkciós munka. A színházművészet összművészeti sajátosságai.</p>

	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> improvizáció, diákszínpadi előadás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Funkció, funkcionalizmus, díszlet, makett, modell.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Azonosságok és különbségek célirányos megkülönböztetése az elemzésben. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtés. A látott jelenségek elemzéséhez, értelmezéséhez szükséges szempontok megértése. Önálló kérdések megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális környezet, tárgyak vizuális megfigyelése és a látvány értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek pontos összehasonlítása különböző szempontok alapján, a következtetések célirányos megfogalmazásával. Fontosabb építészettörténeti korszakok és irányzatok, lényegének megértése, megkülönböztetésük. Különböző korokból származó tárgyak megkülönböztetése különböző szempontok alapján. A múlt tárgyi emlékeinek értékelése, jelentőségének megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az építészettörténet fontosabb korszakainak (pl. ókor, romanika, gótika, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, eklektika, szecesszió, modern, posztmodern, kortárs) elemző vizsgálata, összehasonlítása és csoportosítása a legfontosabb nemzetközi és magyar építészettörténeti példák alapján.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Esztétikai minőségek. Toposz, archetípus állandó és változó jelentésköre. Könyvtárhasználat. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Társadalmi jelenségek értékelése.
A divat fogalmának (pl. öltözködés, viselkedésforma, zene, lakberendezés területén) elemző vizsgálata és értelmezése (pl. szubkultúrák viszonya a divathoz) a közvetlen környezetben tapasztalható példákon keresztül.		
A hagyományos és a modern társadalmak tárgykészítésének, tárgykultúrájának (pl. öltözet, lakberendezési tárgyak) elemző		

<p>vizsgálata példák alapján (pl. kézműves technikával készült egyedi tárgy; sorozatgyártásban készült tömegetárgy; ipari formatervezés eredményeként készült egyedi tárgy), a legfontosabb karakterjegyek alapján azok megkülönböztetése.</p> <p>A műemlékek, műemlék jellegű és védett épületek helyzetének és esetleges hasznosításának vizsgálata a közvetlen környezetben.</p> <p>A környezetalakítás fenntarthatóságot szolgáló lehetőségek elemző vizsgálata és értelmezése konkrét példákon keresztül (pl. ökoház, városi klíma, építőanyag-használat).</p>	<p>Társadalmi normák. Technológiai fejlődés. Fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan;</i> <i>földrajz:</i> Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Globális társadalmi-gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód. Fenntarthatóság. Környezet és természetvédelem.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alaprajztípus, alátámasztó és áthidaló elem, oszloprend, homlokzatosztás, megalitikus építészet, sírtípus, szent körzet és síregyüttes, egyházi építészet, palota, lakóház, stíluskeveredés, divat, szubkultúra, design, funkcionalizmus, környezettudatos építés</p>

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistája az irányadó a műtípusok, művek, alkotók szemléltetésére. E listában kronológiai sorrendben található a feldolgozásra ajánlott művek az őskortól napjainkig. A listában a képzőművészeti alkotásokon kívül jelentősebb, stílustereplő tárgyak, tárgytypusok, fotók, népművészeti és Európán kívüli kultúrák műtárgyai

és tárgyi emlékei is megtalálhatók. E listában szereplő tárgyakon és műtárgyakon kívül a szemléltetés anyagát tematikus módon is válogathatjuk.

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistájában ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. A tananyag tematikus szempontú megközelítése esetében a válogatás fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében ne csak művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészeti- és tárgytörténeti példák is bemutatásra kerüljenek, továbbá hogy adott esetben a magas művészet példáin kívül populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, illetve hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák is szemléltessék a tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló kiválasztása.</p> <p>A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek önálló alkalmazása az alkotótevékenység és a vizuális jelenségek elemzése, értelmezése során.</p> <p>Bonyolultabb kompozíciós alapelvek tudatos használata különböző célok érdekében.</p> <p>Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének szándéknak megfelelő pontos értelmezése, és egyszerű mozgóképi közlések elkészítése.</p> <p>Alapvetően közlő funkcióban lévő képi, vagy képi és szöveges megjelenések árnyalt értelmezése.</p> <p>Médiatudatos gondolkodás a tömegkommunikációs eszközök és formák rendszerező feldolgozása.</p> <p>A tervezett, alakított környezet forma és funkció összefüggéseinek felismerése, ennek figyelembe vételével egyszerű tervezés és makettezés.</p> <p>Tanult technikák célnak megfelelő, tudatos alkalmazása alkotótevékenységekben.</p>
--	---

	<p>Társművészeti kapcsolatok árnyalt értelmezése.</p> <p>Kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok rendszerező ismerete és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.</p> <p>Az építészet alapvető elrendezési és szerkezeti alapelveinek, illetve stílust meghatározó vonásainak felismerése.</p> <p>Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése összehasonlítása, műelemző módszerek alkalmazásával.</p> <p>Adott vizuális problémákkal kapcsolatban önálló kérdések megfogalmazása.</p> <p>A kreatív problémamegoldás lépéseinek alkalmazása</p> <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	---

MŰVÉSZETEK – VIZUÁLIS KULTÚRA

A szabályozás szerint a gimnázium 9–10. évfolyamán kötelező tantárgy a vizuális kultúra, míg 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület tantárgyai közül (énekkultúra, dráma és tánc, vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret) az iskola döntheti el, hogy az adott órakeretből mely tantárgyakat és milyen arányban fogja tanítani. 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület kötelező összes óraszámkerete heti 2 óra/évfolyam. Ennek megfelelően az iskola 11–12. évfolyamon a számára megfelelő jellemzőkkel ruházhatja fel a művészeti oktatását a megfelelő művészeti tantárgyak kiválasztásával, vagy akár komplex művészeti oktatásban gondolkodva alakíthatja ki a művészeti tantárgyak struktúráját a helyi tantervében. Ebből következik, hogy minden művészeti tantárgy, így a vizuális kultúra is heti 2 óra/évfolyamra készítette el a kerettantervét, ám annak felhasználása az iskola igényeinek függvényében értelmezendő.

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak árnyaltabb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális

nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő a hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Illetve segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés célja az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindeztől függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz nem ez a feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez két évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tematikai egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. Egy-egy tematikai egységen belül megjelenő fejlesztési követelmények nézőpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamatcentrikus. Ezen belül a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet megtervezésében, illetve konkrét ötleteket adnak fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a helyi tervezés során.

11–12. évfolyam

Vizuális kultúrából az alkotótevékenység gyakorlása ebben a szakaszban is fontos szerepet kap, amely egyrészt komplex, esetleges kutatómunkát igénylő feladatok megoldásával lehet hatékony, másrészt az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét. Továbbra is nagy hangsúlyt kap a kritikai gondolkodás, az önálló problémamegoldó gondolkodás, illetve a szociális érzékenység fejlesztése, amely a felnőtté válás folyamatában jó előkészítése a hiteles társadalmi beilleszkedésnek.

E szakaszban a vizuális kultúra részterületei közül ismét a „Kifejezés, Képzőművészet” fejlesztési feladatai kerülnek előtérbe, míg a „Vizuális kommunikáció” és a „Tárgy- és környezetkultúra” fejlesztési követelményeinek aránya a korábbihoz képest némileg csökken. A tantárgy kultúráközvetítő szerepe továbbra is jelentős, ráadásul a sikeres érettségi vizsga fontos kritériuma az összegző, felhasználó jellegű tudás bizonyítása, így a művészettörténeti és művészetelméleti problémák, ismeretek összegző jellegű rendszerezése kiemelt cél.

A gimnázium 11–12. évfolyamán a tanuló felismeri, hogy a különböző vizuális művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Tudatosul benne a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség jelentősége. Megérti az európai országok, nemzetek és a kisebbségek kulturális sokféleségét, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepét. Nyitott műalkotások befogadására, képes a vizuális események önálló feldolgozására, életkorának megfelelő szintű értelmezésére, ennek során a művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok, formai megoldások közötti kapcsolódási pontokat azonosítani, többféle értelmezési kontextusban elhelyezni. A tanuló képes állóképi, plasztikai, mozgóképi és intermediális karakterű megjelenítésre. Képes makettek, modellek konstruálására, belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezésére. Hajlandó kísérletezni új technikákkal, módszerekkel és anyagokkal. Képes a média által alkalmazott álló- és mozgóképi kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására. Képes továbbá az épített és természeti környezet értékelésére, kritikai megítélésére. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Képes arra, hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen. Együttműködik társaival, igényli és képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Problémamegoldó tevékenységét nagymértékben a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az alkotó tevékenységekben a síkbeli, térbeli kifejezőeszközök, a térábrázolási konvenciók, a szintani ismeretek megfelelő és önálló alkalmazása. Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével, saját kifejezési szándék érdekében is. Egyéni asszociációkra támaszkodó átírás, fokozás. Hagyományos és korszerű vizuális technikák alkalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
33) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Látvány megjelenítése egyénileg választott kifejezési szándék (pl. feszültség, figyelemfelhívás, nyugalom) érdekében, a vizuális kifejezés eszközeinek tudatos alkalmazásával (pl. nézőpont, kompozíció, színhasználat, felületkialakítás).</p> <p>Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).</p> <p>Fogalmak, jelenségek (pl. repülés, víz, kapcsolatok, utánzás) komplex vizuális feldolgozása nem a megszokott eszközökkel (pl. talált tárgyakkól, szokatlan anyagokból, fényvel).</p> <p>Szöveges és képi elemek képi kompozícióba rendezése (pl. egymás erősítésével) adott vagy tudatosan választott kifejezési szándék érdekében képzőművészeti példák (pl. dadaizmus, kortárs alkotók) alapján.</p> <p>Mű és környezetének elemző vizsgálata több szempont szerint, konkrét művészeti példák alapján (pl. oltárkép, köztéri szobor, installáció, land-art, street art munka).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép illusztratív, narratív kapcsolata.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei élmény.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> jelenetek, táncmozgások, összetett hatások.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógép felhasználás szintű alkalmazása.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nonfiguratív megjelenítés, vizuális átírás, redukció, absztrakció, kiemelés, kontraszt, kompozíció, parafrázis, komplementer, vizuális narratív hatás, illusztratív hatás, installáció, enviroment/környezetművészet, fényművészet.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Ábrázolás és stílus	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Megfigyelt téri helyzetek, forma, arány, fény és színviszonyok ábrázolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelt téri helyzetek, fény- és színviszonyok adott vagy választott célnak megfelelő ábrázolása.	
34) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Téri helyzetek megjelenítése különböző ábrázolási rendszerek használatával és transzformálásával (pl. látvány reprodukálása vetületi ábrázolásból perspektivikus vagy axonometrikus megjelenítéssel). – Az önárnyék és a vetett árnyék művészi kifejező elemként történő alkalmazása (pl. megvilágítás megváltoztatásával létrehozott változások megjelenítése grafikai, fotós eszközökkel). – Ábrázolási konvenciók megfigyelése és értelmezése a művészet történetében, illetve az adott vagy választott megjelenítési cél érdekében reprodukálása az alkotó munkában. 		<p><i>Matematika:</i> Modellezés, összefüggések megjelenítése.</p> <p>Transzformációk, adott tárgy más nézőpontból való elképzelése.</p>

	Téri helyzet, ábrázolási konvenció vagy ábrázolási rendszer, nézőpont, horizontvonal, iránypont, rövidülés, vetületi ábrázolás, képsík, nézet, axonometria, egy- és két iránypontos perspektíva, önárnyék, vetett árnyék.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, jelentőségének megértése. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A megfigyelés segítségével műelemző módszerek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai minőségek megalapozott értékelése. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. Eltérő kultúrák legfontosabb vizuális jellemzőinek összehasonlítása. A technikai képkötés – fotográfia, mozgókép –	

	műtípusainak, kifejezőeszközeinek ismerete, elemzése és képzőművészeti kapcsolódásainak megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.
35) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Kortárs társadalmi problémákat bemutató tematikus ábrázolások elemzése a művészetben (pl. elidegenedés, szegénység, erőszak) konkrét példákon keresztül. – A mozgóképi kifejezés eszközeinek (montázs, kameramozgás, képkivágás, nézőpont, világítás, hang és kép kapcsolata) elemzése képzőművészeti példák (pl. video-installáció) alapján. – Vizuális művészeti élmények közvetlen, személyes megtapasztalása (pl. múzeum-, kiállítás-látogatás), az élmények, tapasztalatok szöveges megfogalmazása. – Saját munkákból adott szempontok szerint válogatott anyag (portfólió) összeállítása, a válogatás szempontjainak értelmezése és érvelés a választás mellett. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> globális társadalmi és gazdasági problémák.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a mozgókép alapvető kifejezőeszközei.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Műelemző esszé írása. Könyvtárhasználat. Számítógépes formázás, illusztrálás digitális képfeldolgozó eszközökkel.</p> <p><i>Informatika:</i> Internetes (művészeti) portálok használata. Digitális prezentációk.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Portfólió, mozgóképi kifejezőeszköz, video-installáció, múzeum, állandó és időszakos kiállítás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Korszakok, stílusirányzatok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, és elhelyezése a megfelelő korban. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A művészettörténet főbb korszakainak összegző, lényegkiemelő jellemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kifejezés eszközeinek pontos értelmezése különböző korokban. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok témák illetve problémakörök rendszerezése és összegző ismerete. Esztétikai jellemzők megalapozott értékelése. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. A technikai képalkotás lehetőségeinek elemzése és képzőművészeti kapcsolódásainak megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.	
36) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Művészettörténeti korszakok (pl. ókor, korakeresztény, romanika és gótika, reneszánsz és barokk, klasszicizmus és romantika) műfajokra lebontott részletes összegzése, a legfontosabb stílust meghatározó jegyek pontos megkülönböztetésével.</p> <p>Vizuális művészeti műfajok összehasonlítása több szempontból (pl. műtípusok szerint: életkép a festészetben és a fotóművészetben, portré a szobrászatban és festészetben).</p> <p>A századforduló irányzatainak (pl. szecesszió, posztimpreszionizmus, impresszionizmus) és a 20. század legfontosabb avantgard irányzatainak (pl. kubizmus, expresszionizmus, dadaizmus, fauvizmus, futurizmus, szürrealizmus) részletes összegzése, a</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> korstílusok, irányzatok társadalmi és kulturális háttere.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> korstílusok, stílusirányzatok megnevezései, megkülönböztető jegyei, művészettörténeti párhuzamok. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Művészet- és zenetörténeti összefüggések</p>

<p>legfontosabb stílust meghatározó jegyek pontos megkülönböztetésével.</p> <p>A 20. század második fele vizuális művészeti irányzatainak konstruktív, expresszív és konceptuális példáinak elemző vizsgálata.</p> <p>A művészetben használt legfontosabb alkotói technikák (pl. egyedi és sokszorosított grafika, olaj vagy vizes alapú festmény) felismerése, a művészi kifejezésben betöltött szerepének elemzése.</p> <p>Újmediális művészeti jelenségek konkrét elemző vizsgálata.</p>	<p>(korszakok, stílusok kiemelkedő alkotók, műfajok).</p> <p>Zenei befogadói tapasztalatok.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Korszak, korstílus, stílusirányzat, képzőművészeti műfaj, műtípus, magasnyomás, mélynyomás, síknyomás, egyéni stílus, avantgard, avantgard irányzat, neoavantgard, posztmodern, kortárs képzőművészet, újmédia, intermediális műfaj, eseményművészet, interaktív művészet, hálózati művészet.</p>

Tematikai egység/	Vizuális kommunikáció	Órakeret
Fejlesztési cél	A fotografikus kép nyelve	12 óra
Előzetes tudás	A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A fényképezés képalkotó lehetőségeinek ismerete és megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kifejezés eszközeinek pontos értelmezése kortárs művészeti alkotások elemző feldolgozása során. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. A fotográfia műtípusainak, műfajainak ismerete és elemzése.	

37) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A fotó mint a technikai képalkotás alapmédiuma főbb sajátosságainak megismerése, megértése (pl. „feltáró” beszélgetések, elemzések Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, André Kertész műveiről megadott szempontok alapján).</p> <p>A fotografikus látásmód, a médium sajátosságainak alkalmazása kreatív gyakorlatok során (pl. fekete-fehér és/vagy színes fotósorozat készítése digitális technikával megadott téma alapján, mint „Egy nap az életemből”, vagy „A lépcső”).</p> <p>Technikai kép és szöveg kiegészítő alkalmazása komplex feladat kapcsán (pl. fekete-fehér és/vagy színes fotográfika készítése saját felvételek átalakításával – manuális vagy digitális technikával –, majd a kép felhasználása saját névjegykártya vagy fejléces levélpapír, boríték tervezése során), elsősorban az alkalmazott fotográfia gyakorlati szerepének felismerése céljából.</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A fotografikus technikával rögzített kép. Valóságábrázolás és hitelesség. Tömegtájékoztatás és demokrácia.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A vizuális közlés verbális és nem verbális elemei. A nyelv mint jelrendszer. Irodalmi emlékhelyek, alkotói életművek fotódokumentumai.</p> <p><i>Informatika:</i> az internetes közléstípusok tartalmi megbízhatósága és vizuális megjelenése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Fotográfia kettős természete: reprodukció és manipuláció/"ábrázolat", reprezentáció, fotogenitás, fotószerűség, „fotós látásmód”, műfaj/műtípus/stílus a fotóművészetben, arculatterv, tipográfia, (fotográfika).</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Mozgóképi kifejezés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A technikai képalkotás lehetőségeinek ismerete és megértése. Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgóképi műtípusainak, a mozgóképi kifejezés eszközeinek megértése és felhasználása. Mozgóképi közlés tervezése, megvalósítása irányítással.
38) Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A mozgóképi kifejezés fontos állomásainak megismerése, lényeges összefüggések megértése (pl. a film létrejöttének tanár által segített, tanulói feldolgozása, adatgyűjtés, illetve referátum összeállítása) a sajátos, mozgóképi nyelv megértése érdekében.</p> <p>A film audiovizuális kifejezési módszereinek megismerése kreatív, kísérleti szemléletű gyakorlatokkal (pl. a „mozdulatlan kép megmozdul”- fényjáték megvalósítása egyszerű megoldások, eszközök, technika alkalmazásával, mint „szendvicsdia”, diavetítők, lencsék, üvegdarabok, színezett fóliák többszöri módosításokhoz, videokamera-, projektor- és számítógép-használattal, illetve hang hozzárendelésével a mozgóképhez). A figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az audiovizuális értelmezés legfontosabb eszközeinek tudatosítása.</p> <p>A kockánként beállított és felvett mozgóképi alapsajátosságainak megismerése kreatív gyakorlatok során (pl. tárgymozgatásos és/vagy pixillációs technikával pár perces film készítése megadott témából, műből kiindulva – egy fotográfia, fényképsorozat, vers, novella, zene, hangmontázs, egy hangulatos köztér, vagy írásban megadott téma, cím alapján – hang, zene hozzárendelésével, illetve készítésével a mozgóképhez) az animációs technika néhány fontos lehetőségének feltárása érdekében.</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Kultúra és tömegkultúra. A média funkciói. Nézettségnövelő stratégiák. Sztárok. A figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az értelmezés legfontosabb eszközei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a zene szerepe a médiában és a filmművészetben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Mozgásos kommunikáció. Metaforikus kifejezőeszközök. Jellemábrázolás.</p> <p><i>Informatika:</i> az internetes közléstípusok tartalmi megbízhatósága és vizuális megjelenése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Technikai képfajta; fénykép, mozi/film, videó, fénymásolás, hologram, pillanatkép/fáziskép, vetítés, a mozgókép sajátos (alap)eszközei, experimentális művészet, akció, Bauhaus, absztrakt film, VJ-kultúra, animáció, „kockázás”, tárgymozgató, pixilláció, stoptrükk, történet, cselekmény, elbeszélés, kísérleti film, etűd, videoklip, (fényjáték), („szendvicordia”).
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Tömegkommunikáció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A reklám hatásmechanizmusának elemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tömegkommunikáció eszközeinek és formáinak ismerete és értelmezése. Reklámok összetett elemzése.	
39) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>– A médiaipar működésének, a reklám hatásmechanizmusának feltárása kreatív gyakorlatokkal (pl. szerepjátékkal pop- vagy filmsztár karrierjének „felépítése” a tömegmédiában; fiktív reklámkampány tervezése és kivitelezése).</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A médiaipar működése. A reklám hatásmechanizmusa. Sztárok és szenzációk. Nemi szerepek reprezentációja. Virtuális valóság. Sztereotípiák, tömegkultúra.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások, jellemábrázolás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> populáris zenei stílusok.</p>

	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> médiaszövegek kommunikációs és műfaji jellemzői.</p> <p><i>Informatika:</i> az információk közlési célnak megfelelő alakítása, a manipuláció felismerése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reklám, sztár/jelenség, attribútum, öltözet/megjelenés, reklámtárgy, plakát, szlogen, banner, spot, klip, weblap.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Az újabb médiumokkal való kísérletezés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása. Bonyolultabb vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése. Idő- és térbeli változások megjelenítése. A technikai képalkotás lehetőségeinek ismerete és megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A technikai médiumok (képalkotó) módszereinek megismerése. Komplex audiovizuális közlés tervezése. Kortárs művészeti alkotások elemző feldolgozása.	
40) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az egyik médiumból a másikba való átkódolás egyszerűbb lehetőségeinek kipróbálása kreatív gyakorlatok segítségével (pl. „vizuális zen” létrehozása kotta „átformálásával” képpé, választott színes technikával) a mediális szemlélet kiterjesztése, a különböző médiumok közötti tartalmi, üzenetbeli összefüggések feltárása céljából.</p> <p>A technikai képalkotás újabb, kísérleti megoldásainak felismerése, alkalmazása alkotó gyakorlatok során (pl. fotoelektrográfia készítése fénymásoló vagy szkennelő használatával, mozgó tárgyak, illetve testrészletek másolásával és további</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Nem lineáris szövegformák. Internetes szövegépítkezés, hálózati kommunikáció, internetes tartalmak, online életforma.</p>

<p>elektronikus/digitális módosításával) a kortárs szemlélet erősítése érdekében.</p> <p>A nem lineáris alapú média-szövegformák néhány formájának megismerése, alkalmazása kreatív felhasználás révén (pl. hipertextre épülő vagy hipermédia szemléletű művek tervezése a világhálóra), a kevésbé bejárattott, asszociatív alapú gondolkodásmódok gyakorlása és tudatosítása céljából.</p> <p>Az interaktivitás alapműködésének megismerése, feltárása a mozgóképi szövegben tervezési feladattal (pl. interaktívan, többféle módon bejárható videofilm szinopszisának és storyboard-jának elkészítése), a kevésbé ismert, új mediális-művészeti technikák megfigyelése, alkalmazása érdekében.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a zenei mondanivaló más művészeti ág kifejezési eszközeibe való átkódolása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hipertext.</p> <p><i>Informatika:</i> Multimédiás dokumentumok. Viselkedési kultúra az online világban, a hagyományostól különböző médiumok megjelenési formái. A globális információs társadalom.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Intermédia, kísérleti művészet, non-linearitás, hipertext, hipermédia, www, hálózati kommunikáció és művészet, interaktivitás, multimédia/hipermédia, új média és művészet, hibrid média, (posztmédia), (vizuális zene), (elektrográfia), („copy-motion” technika).</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 12 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A vizuális környezetben megfigyelhető jellemzők pontos és árnyalt értelmezése és szöveges megfogalmazása. Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tárgykészítő, kézműves technikák önálló alkalmazása. Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jelenségek, látványok vizuális megfigyelése és értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. A tervezési folyamat értelmezhető dokumentálása. A vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Az adott tárgynak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása. Problémamegoldás a tervezés során. Építészeti és térélmények átértelmezése. A térélményt befolyásoló tényezők összegzése.</p>
<p>41) Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Egyszerű használati tárgy (pl. egyedi övtáska) és belső tér (pl. élet minimál térben) tervezése az alapvető ergonómiai szempontok felméréssel és figyelembevételével, a tervezői folyamat jól értelmezhető rajzos és szöveges dokumentációja az ötletek, tervvázlatok, megvalósulási terv elkészítéséig.</p> <p>Belső terek, tárgyak átalakítása egyszerű, de szokatlan eszközökkel (pl. fénnel, becsomagolással) elsősorban a kifejezés, a hangulati hatások erősítése érdekében.</p> <p>A közvetlen környezet (pl. település, iskola) kihasználatlan tereinek felmérése, megismerése, valós újrahasznosítási lehetőségeinek megtervezése és az ötletek pontos dokumentálása vizuális eszközökkel és szöveggel.</p> <p>A lakberendezés funkciótól független lehetőségeinek (pl. színhatás és térérzet, anyagválasztás és hatáskeltés) elemző vizsgálata és összehasonlítása konkrét példákon keresztül.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Matematika:</i> Méreterezés. Gondolatmenet követése. Absztrahálás, konkretizálás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, eszközhasználat. Lakókörnyezet – életmód.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Produkciós munka. A színházművészet összművészeti sajátosságai.</p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Tervezési folyamat, felmérés, tételrendezés, műszaki jellegű ábrázolás, ergonómia, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.
---------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezés és fogyasztói szokások	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A vizuális környezetben megfigyelhető jellemzők pontos és árnyalt értelmezése és szóveges megfogalmazása. A látott jelenségek elemzéséhez, értelmezéséhez szükséges szempontok megértése. Önálló kérdések megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuálisan is értelmezhető jelenségek, folyamatok társadalmi és gazdasági ok-okozati összefüggéseinek megértése. Különböző korú és típusú tárgyak, és a tárgyakhoz kapcsolódó társadalmi jelenségek értelmezése. A következtetések célirányos megfogalmazása.	
42) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A hagyományos és a modern társadalmak tárgykészítésének, tárgytervezésének összehasonlítása a fogyasztóra gyakorolt hatások alapján, a fogyasztói szokások megkülönböztetésével és magyarázatával.</p> <p>A média által közvetített fogyasztói szokások és a valós szükségletek, illetve az újrahasznosítás lehetőségeinek elemző vizsgálata a közvetlen környezetben, a tapasztalatok és következtetések vizuális szemléltetésével.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Társadalmi jelenségek értékelése. Társadalmi normák. Technológiai fejlődés. Fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Földrajz:</i> globális társadalmi-gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód.</p> <p><i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> Kultúra és tömegkultúra. A reklám hatásmechanizmusa.</p>

	<i>Informatika</i> : az információk közlési célnak megfelelő alakítása, a manipuláció felismerése. Digitális prezentációk.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyományos és modern társadalom, fogyasztói szokás, divat, életmód, újrahasznosítás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtés. A látott jelenségek elemzéséhez, értelmezéséhez szükséges szempontok önálló kiválasztása. Önálló kérdések megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző korú és típusú tárgyak, épületek megkülönböztetése, elhelyezése a megfelelő korban vagy kultúrában. A következtetések célirányos megfogalmazása. Néprajzi tájegységek tárgyi környezetének, kulturális jellemzőinek megismerése. A múlt tárgyi emlékeinek értékelése, jelentőségük megértése.	
43) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Különböző történeti korok és kultúrák (pl. Európán kívüli is) sajátos, jellemző tárgyainak (pl. totem, amulett), épületeinek, (pl. hagyományos japán lakóház) és díszítőmotívumainak (pl. azték, maja, kalocsai motívumok) elemző vizsgálata a kulturális jegyek pontos megkülönböztetésével, illetve a közös jegyek megkeresésével. – Két – a Kárpát-medence táji tagolódása szerint tetszőlegesen választott – táji csoport, néprajzi csoport (pl. Nyírség, Sárrét, Őrség, Palócföld, Nagykunság, Kalotaszeg, Mezőség) legfontosabb jegyeinek (pl. építkezés, viselet, eszközök, szokások) összegyűjtése, az eredmények képes és szöveges feldolgozása. 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom</i>: Esztétikai minőségek. Toposz, archetípus. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: Társadalmi jelenségek értékelése. Társadalmi normák. Hagyomány. Hagyományos népi kultúra.</p>

	<p><i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence, világörökségi helyszínek, építészeti együttesek, kulturális tevékenységek (pl. táncház, busójárás).</p> <p><i>Ének-zene:</i> Népek zenéje, néphagyomány.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táji csoport, néprajzi csoport, tájegység, népi kultúra, hagyomány, hagyományörzés, világörökség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített, alakított környezet változásai	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. A látott jelenségek elemzéséhez, értelmezéséhez szükséges szempontok önálló kiválasztása. Önálló kérdések megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuálisan is értelmezhető jelenségek, folyamatok társadalmi és gazdasági ok-okozati összefüggéseinek megértése. Különböző korú és típusú tárgyak, és a tárgyakhoz kapcsolódó társadalmi jelenségek értelmezése. A kortárs építészet és a kortárs téralakítás megjelenéseinek értelmezése. A következtetések célirányos megfogalmazása.	
44) Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>– Az építészettörténet fontosabb korszakainak (pl. ókor, romantika, gótika, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, eklektika, szecesszió) elemzése és összehasonlítása – különös tekintettel a formai, szerkezeti kapcsolódásokra és különbségekre –, illetve összehasonlítva a 20. század (modern, posztmodern) és kortárs építészeti stílusjegyek és</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Esztétkai minőségek. Toposzok, archetípusok állandó és változó jelentésköre. Könyvtárhasználat.</p>

<p>térrendezés sajátos vonásaival, nemzetközi és magyar példák alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kortárs környezetalakítás és térrendezés elemző vizsgálata a közvetlen környezetben. – Művészi, azaz a térrendezés kifejező szándékú felhasználásának rendszerező elemzése és kipróbálása (pl. land art, street art). – A divat szélesen értelmezett fogalmának (pl. öltözködés, életforma, lakberendezés) elemző vizsgálata és értelmezése, reflektálva annak társadalmi összefüggéseire is. – A divat és hagyomány kapcsolatának vizuális értelmezése (pl. hagyományos ruhadarab áttervezése, átalakítása, hagyományos díszítmény felhasználásával póló mintatervezés). – A kulturális értékmegőrzés (pl. környezet- és műemlékvédelem) lehetőségének vizsgálata, az eredmények képes és szöveges feldolgozása, összegzése különös tekintettel annak felhívó jellegére. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Társadalmi jelenségek értékelése. Társadalmi normák. Technológiai fejlődés. Fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Földrajz:</i> Környezet fogalmának értelmezése.</p> <p>Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.</p> <p>Globális társadalmi-gazdasági problémák - fogyasztói szokások, életmód. Fenntarthatóság. Környezet és természetvédelem.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Modern, posztmodern, konstruktív-dekonstruktív térrendezés, organikus építészet, Bauhaus, funkcionalizmus, divat, társadalmi norma, szubkultúra, értékmegőrzés.</p>

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, a részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistája az irányadó a műtípusok, művek, alkotók szemléltetésére. E listában kronológiai sorrendben található a feldolgozásra ajánlott művek az őskortól napjainkig. A listában a képzőművészeti alkotásokon kívül jelentősebb, stílussteremtő tárgyak, tárgytipusok, fotók, népművészeti és Európán kívüli kultúrák műtárgyai és tárgyi emlékei is megtalálhatók. E listában szereplő tárgyakon és műtárgyakon kívül a szemléltetés anyagát tematikus módon is válogathatjuk.

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúlyt kapjanak a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példák is. A részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistájában ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. A tananyag tematikus szempontú megközelítése esetében a válogatás fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében ne csak művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példák is bemutatásra kerüljenek, továbbá hogy adott esetben a magas művészet példáin kívül populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, illetve hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák is szemléltessék a tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló kiválasztása.</p> <p>A vizuális közlés, kifejezés eszközeinek önálló, célnak megfelelő használata az alkotó- és befogadótevékenység során.</p> <p>Bonyolultabb kompozíciós alapelvek tudatos használata különböző célok érdekében.</p> <p>Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének szándéknak megfelelő pontos értelmezése, egyszerű mozgóképi közlések elkészítése.</p> <p>A médiatudatos gondolkodás magasabb szintjének elérése tömegkommunikációs eszközök és formák összetettebb, rendszerező ismerete alapján.</p> <p>Tanult technikák célnak megfelelő, tudatos és önálló alkalmazása az alkotótevékenységekben.</p> <p>A tervezett, alakított környezet komplex értelmezése, reflektálva a társadalmi, környezeti problémákra is.</p> <p>Tárművészeti kapcsolatok árnyalt értelmezése.</p> <p>Legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok rendszerező ismerete és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.</p>
--	---

	<p>Az építészet legfontosabb elrendezési és szerkezeti alapelveinek, illetve stílust meghatározó vonásainak rendszerező ismerete.</p> <p>Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése, összehasonlítása során a műelemző módszerek összetett, komplex alkalmazása az ítéletalkotás érdekében.</p> <p>Adott vizuális problémákkal kapcsolatban önálló kérdések megfogalmazása.</p> <p>A kreatív problémamegoldás lépéseinek alkalmazása.</p> <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	--

1. Híd I. program

1.1. A Híd I. program szükségessége

A 2011. évi CXCV. számú, „A nemzeti köznevelésről” alkotott törvény 12. fejezete 14. §-a Köznevelési Hídprogramokat a következőképpen definiálja: „A Köznevelési Hídprogramok segítséget nyújtanak a tanulónak a középfokú nevelés-oktatásba, szakképzésbe való bekapcsolódáshoz, vagy a munkába álláshoz, valamint az önálló életkezdéshez szükséges ismeretek megszerzéséhez a komplex, tanulmányi, szociális, kulturális, képességbeli és személyiségfejlesztését támogató pedagógiai tevékenységgel.”

Magyarországon évente 5-7 ezerre tehető az alapfokról a középfokra való átmenet időszakában a képzésből kimaradók, lemorzsolódók száma. Esetükben nagy a valószínűsége annak, hogy elkallódnak, azaz a későbbiekben csak nehezen, vagy egyáltalán nem szereznek szakképesítést, alkalmi munkavállalóként vagy munkanélküliként tengetik életüket. Köznevelési Hídprogramok fontossága és jelentősége abban áll, hogy ezeket a fiatalokat célozza meg, szándékai szerint őket segíti abban, hogy bennmaradjanak vagy visszatérjenek az oktatás-képzés világába. Az Európai Unió 2020-ra kitűzött öt stratégiai céljának egyike – amelyet hazánk is célul tűzött ki –, hogy az évtized végére 10%-nál kevesebb legyen azon 18-24 éves fiatalok aránya, akiknek nincs befejezett középszintű végzettsége, azaz akik szinte teljesen esélytelenül lépnek be a munkaerőpiacra.

1.1.1. A Híd I. program célcsoportja, a csoportszervezés elvei

Az Európai Bizottság 2010-ben készült, a korai iskolaelhagyás mérséklését célzó dokumentuma alapján azok a fiatalok válnak jóval nagyobb eséllyel a rendszer elhagyóivá, akik

szegény, szociálisan hátrányos helyzetű, alacsony iskolázottságú családi háttérrel rendelkeznek;

hátrányos helyzetű kisebbségekhez tartoznak (roma származás);

a sérülékenyebb csoportokba tartozók, így az állami gondozottak, tinédzser korban szülővé válók, a sajátos nevelési igényű fiatalok;

családtagjaikról kell anyagi vagy más értelemben gondoskodniuk;

alig kötődnek az iskolához – pl. iskolakerülők, bomlasztó magatartású, magántanulóvá váltak;

nincsenek iskolai sikereik, évismétlők.

Az itt felsorolt veszélyeztető tényezők egy része olyan, amely már viszonylag korai életkorban felismerhető, ezért kezelésükre hatékony megoldást jelenthet a mielőbbi preventív és támogató beavatkozások sora. Így már az iskolába kerülés előtt, vagy léghésőbb az általános iskola megkezdésekor előre tervezhető, a *fejlesztést és a többséghez való felzárkózást* segítő intézkedések hozhatók, eredményes programok indíthatóak a szociálisan hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű (roma) családokból érkező, illetőleg a felismerten sajátos nevelési igényű gyermekek számára.

Egy másik problémakört jelent, amikor a változás *az iskolai pályafutás során* áll be, egy látszólag sima, sikeres iskolakezdést látványos teljesítményromlás, alulteljesítés, iskolakerülő, bomlasztó magatartás követ. A kimaradó gyerekek többsége az általános iskola felső tagozatára válik „gyenge” tanulóvá, azaz természetessé lesz számukra, hogy legjobb osztályzataik kettős,

hármaskörű mozognak, és az a tanév számít sikeresnek, amelyikben nem bukunk meg. A gyenge eredményeket a szüleik is tudomásul veszik, lényegében otthon senki sem készíti őket arra, hogy erről a szintről feljebb kerüljenek. A tanulmányi eredmények romlásában sokuknál az *otthoni körülmények alakulása* játszik fontos szerepet, mert pl. az ép családok a gyerekek tizenéves korára felbomlanak, vagy a kisgyerekkorban még életerős szülők fokozatosan elesetté (munkanélkülivé, alkoholistává, mentálisan sérültté, rokkanttá stb.) válnak. Mivel ezek a gyerekek nem számíthatnak otthoni segítségre, támogatásra, sokkal inkább függenek tanáraiktól. Közülük sokan agresszív viselkedéssel, normaszegéssel, az iskolai munka elhanyagolásával próbálják felhívni magukra a figyelmet, azaz *nem jól kommunikálják személyes problémáikat, gondolataikat*. Ha nincs olyan szerencsénk, hogy pedagógusaink között akad legalább egy, aki megérti ezt a fajta segélykérést is, aki szüleik, családjuk helyett melléjük tud állni, könnyen belekerülnek a korai iskolaelhagyás lefelé vezető spiráljába. Az iskolában kialakuló státusok, szerepek is hatással vannak a gyerekekre, fiatalok további útjára. A *kortársak* könnyen kirekesztik a másfajta módon viselkedő, előnytelen külsejű, ügyetlen, társaitól eltérő szokású gyerekeket. Ez nagymértékben hat a fiatal önképének alakulására, önismeretére. Ugyanígy énkép-rombolóak az egyes pedagógusok által alkalmazott megszegőítő módszerek, a felszínen megmutatkozó hibák, gyengeségek, problémák folyamatos és önmagukban való hangsúlyozása. Amennyiben a fiatal egységesen úgy érzi környezetének reakciójából, hogy kizárva, elutasítva és nem kívánatos, elveszti reményét abban, hogy teljes értékű tagja lehet az őt körülvevő közösségnek. Esélytelennek és értelmetlennek érez bármilyen erőfeszítést annak érdekében, hogy beilleszkedjen, vagy a vele szemben támasztott követelményeknek igyekezzen megfelelni, tehát ez is elindíthatja a társadalmi normákkal való szembehelyezkedést és kiilleszkedést. Főként ez utóbbi csoportba tartozó fiatalok körében lehet eredményre vezető az egy tanévi fejlesztő-kompenzáló év a középszintű képzés megkezdésekor.

1.1.2. Híd program tanulási környezete

Az előbb bemutatott, az iskolában elutasított, az oktatás világától elidegenedett, önmagukban nem bízók, magukat alulértékelő fiatalokat a korábbi tapasztalataikhoz képest gyökeresen megváltoztatott tanulási környezet tudja egy tanévi idő alatt sikeresen visszavezetni az oktatás-képzés világába, ez segíti őket ahhoz, hogy saját értékeiket felismerve a későbbiekben meg tudják állni helyüket a munka világában. A teljesen megváltozott tanulási környezet magában foglalja a következőket.

A fizikai környezet

Ízléses, vonzó, mobil bútorokkal berendezett tér, ami lehetőséget kínál a társas együttlét, a szabadidőtöltés és a tanulás-információszerzés gazdag formáira, a formális, informális és nem formális tanulási alkalmakra. A törvényben szereplő komplex, tanulmányi, szociális, kulturális, képességbeli és személyiségfejlesztését támogató pedagógiai tevékenység is ilyen fizikai környezetet feltételez, ami nem hagyományos osztálytermi berendezésével segít az önálló életkezdéshez szükséges ismeretek megszerzéséhez is.

A tanulás szervezési keretei

A törvény által előírt alacsony csoportlétszám (8-10 fő), ahol a diákokkal maximum 4-5 főből álló pedagógus team dolgozik. A napokat a tanulásra ráhangoló és minden napot lezáró elemek és nagyobb időegységekbe szervezett tanulási blokkokba rendeződő napi ritmus jellemzi; heti rendszerességgel iskolán kívüli tanulási lehetőséget is biztosítva, és lehetőség szerint az időkeret 40 százalékában páros foglalkozásvezetéssel, amelyet a törvény által a csoport számára biztosított heti 56 órás időkeret tesz lehetővé. A rugalmas szervezési keretek szükségszerűen kínálnak lehetőséget a fiatal kismamáknak, hogy (akár csecsemőiket is magukkal hozva) ismét

visszataláljanak az oktatás-képzés világába; a középfokot többször megkezdőknek, hogy egy második (újabb) esélyt kapjanak; és a tanév közben máshonnan kimaradóknak pedig, hogy valahol még utolsó esélyként megkapaszkodhassanak.

A tanterv

Tartalmában érdekes és releváns, gyakorlatias, az egyéni igényekhez és szükségletekhez rugalmasan igazítható program, ami re-integrációhoz és re-szocializációhoz szükséges alapkompenciák fejlesztése mellett a reális életpálya-tervezéshez és szakmaismerethez ad fontos alapokat.

A tanulásszervezés módszerei

Előtérben az egyéni fejlesztés, differenciálás, a fejlesztő értékelés hangsúlyos alkalmazása, az egyéni felelősségvállalás lehetőségeinek biztosítása, s emellett az együttműködés, egymástól és egymással tanulás, a kooperáció módszereinek gyakorlása, projektek megoldása.

Személyközpontú pedagógiai szemlélet és gyakorlat

Minden egyes személy egyéni fejlődését középpontba állító, bizalmon alapuló légkörben támogatja az elkötelezett pedagógus team a diákokat, minden diáknak segítő (pedagógus) párja van, rendszeres beszélgetések az egyén fejlődéséről, ebbe (lehetőség szerint) a szülők, szükség esetén külső segítő szervezetek bevonása, megállapodások a diák és a támogató környezet vállalásaival.

1.2. A Híd I. program sajátosságai, jellemzői

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben megfogalmazott Köznevelési Hídprogramok akkor érik el valós céljukat, ha megvalósításuk során bizonyos pedagógiai feltételeknek eleget tesznek. Ezek a következők:

Személyekhez igazodó pedagógiai gyakorlat.

Életpálya-építés.

Kompetencia alapú program.

Modulrendszerű tananyag sok választható elemmel.

1.2.1. Személyekhez igazodó pedagógiai gyakorlat

A személyekhez igazodó (személyközpontú) pedagógiai gyakorlat a következő jellemzőkkel írható le:

A diákok felelősségvállalása

A diákok aktív, felelős résztvevői saját tanulásuknak, fejlődésüknek. Nem csak reagálnak, válaszolnak a tanulás során, de aktív és ösztönző tényezők is a különféle szituációknak. Egyéni tanulási útjaikat nem csak a tanárok jelölik ki, lehetőségük nyílik önálló döntésekre is. Egyéni sajátosságaiktól függően bevonódnak az értékelésbe, az önértékelésbe, saját fejlődési tervük készítésébe. A tanulás szempontjából előnyben részesülnek az aktív, cselekedtető tanulási eljárások, a frontális munkával szemben az egyéni, párban és csoportban végzett tanulás.

Egyéni fejlődési terv

A személyiség fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy a tanuló az éppen aktuális egyéni fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységeket végezhesse az iskolában, tehát a külső hatások a

megfelelő belső fejlettségi szakaszban érik. Ezzel nemcsak a tanulási folyamatban lesz sikeresebb, hanem munkakedve is nő. Az egyéni fejlesztés olyan tevékenység, amelynek során úgy avatkozunk be a fiatal fejlődési menetébe, hogy a külső környezeti feltételek a tanuló egyéni sajátosságaihoz, fejlődési folyamatához igazítottak legyenek. A fejlesztés tervszerű, következetes megvalósításához a vezérfonalat a háromhavonta újragondolt, értékelést és újratervezést tartalmazó egyéni fejlődési terv adja.

Differenciált követelmények

A program célja, hogy minden diák a saját képességei szerinti legtöbbet hozza ki magából. A személyre szabott célokat a tanulás tekintetében is rögzíti az egyéni fejlődési terv (EFT), melyben a fő célokat lehet és kell konkretizálni rövidebb periódusokra, ill. apróbb feladatokra, tevékenységekre bontani és ennek alapján megfogalmazni a vállalásokat mind a diák, mind a tanár részéről. A fejlesztő munka akkor eredményes és sikeres, ha a tanár megkeresi azokat a tanulásirányítási módokat, amelyek alkalmazása biztosítja, hogy diákjai képességeiknek, egyéni fejlődési ütemüknek és érdeklődésüknek egyaránt megfelelő tevékenységeket végezzenek. Ebben nyújtanak segítséget az egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés, és az egyéni fejlesztés. A legtökéletesebben megvalósuló differenciálás valójában az egyénre szabott fejlesztés, ami nagy odafigyelést és következetesen felépített koncepciózus pedagógiai tevékenységet feltételez.

Valós élethelyzetekhez és a személyes élményekhez kapcsolódó tanulás

A diákoknak az iskolával, a tanulással kapcsolatos motiváltságát a valós élethelyzetekhez és a személyes élményekhez kapcsolódó tanulás teremti meg. A pozitív motiváció kialakulásában, fenntartásában támaszkodik a program a diákok érdeklődésére, és az új, a tanulók által kedvelt információhordozókra.

Egyéni tanulási utak

A tanulás-tanítás megszervezésének legfontosabb alapelve az egyéni szükségletekhez, fejlődési igényekhez való igazodás. Ez alapvetően azt feltételezi, hogy a pedagógiai gyakorlat reális esélyt teremtsen az eltérő fejlesztési szükségletek kezelésére egyéni fejlődési utak biztosításával. Így a személyre szabottság érinti a tantervi kereteken belül a célokat, a tartalmakat, azok mélységét, mennyiségét, a tanítás, tanulás szervezési módjait, az oktatás módszereit, a tanulási időt, az értékelést, a teljes tanulási környezetet.

Előzetes tudás, meglévő kompetenciák megismerése

A tanulás, az egyéni fejlődés támogatásában kiemelt jelentősége van az előzetes tudás és a meglévő kompetenciák megismerésének, figyelembevételének, ehhez alkalmazkodó fejlesztési célok kijelölésének, tanulási/fejlesztési stratégiák alkalmazásának és sokféle tanulási módszer és forrás biztosításának.

Egyéni, személyre szabott fejlesztő értékelés

A tanulás támogatására szolgáló fejlesztő értékelés központi gondolata az egyéni fejlődés támogatásában fejezhető ki a leginkább. Vagyis elsődleges célja nem külső normáknak, követelményeknek való megfeleltetés, az azokkal való összemérés, hanem az adott diák továbblépését igyekszik támogatni oly módon, hogy kiindulva a diák hozott tudásából, képességeiből, attitűdjeiből (helyzetelemzés) határozza meg a fejlesztési célokat, ehhez rendeli a módszereket és eszközöket, majd időszakonként újra értékelve és tervezve támogatja a diák egyéni fejlődését és rögzíti önmagához képest elért eredményeit.

Egyéni kimeneti utak

Az egyéni fejlesztés eredményeként a diákok megismerik saját képességeiket és lehetőségeiket és egy reális jövőkép alapján léphetnek tovább a Híd programból. Folytathatják tanulmányaikat

szakiskolai 9. vagy 10. évfolyamon általános képzés keretei között, bekapcsolódhatnak közvetlenül szakképzésbe, iskolarendszerű valamint felnőttképzési formában egyaránt, illetve elhelyezkedhetnek a munkaerőpiacon közvetlenül a program elvégzése után. (A tanulási motiváció erősítése és a tanulási képességek tervszerű fejlesztése révén program segítséget nyújt a 8 osztályos általános iskolai végzettséggel nem rendelkező fiataloknak ahhoz, hogy sikeresen fel tudjanak készülni a végzettséget igazoló vizsga követelményei teljesítésére.)

1.2.2. **Életpálya-építés**

A Híd I. programba bekapcsolódó fiatalok között jelentős azoknak a száma, akik vagy nem igazán tudják, hogy milyen irányba induljanak, vagy már elkezdtek (akár többször is) valamelyik iskola kilencedik évfolyamát, amelyet nem tudtak sikerrel befejezni, azaz nem megfelelően választottak iskolát. A korszerű, tudatosan végzett iskolán belüli életpálya-építési tevékenység hozzásegíti a tanulókat számukra megfelelő irányú képzés megkezdéséhez, a felnőtt létre való felkészüléshez, hosszú távú foglalkoztathatóságuk megalapozásához, illetve a tanulásból a munkába való lehetőség szerinti zökkenőmentes átmenethez.

A munkára, felnőtt létre a gyerekek és fiatalok a történelem során mindig is felkészültek, mégpedig hosszú-hosszú időn keresztül természetes módon tanultak bele a változó szerepekbe. Az élet, a felnőtt lét eseményei, és a munkával kapcsolatos történések sokáig meglehetősen kiszámíthatóak voltak. A mögöttünk álló évtizedekben azonban gyökeresen megváltozott a helyzet. A technológia viharos gyorsaságú fejlődése, a munka világának állandó változása, valamint az újabb és újabb kihívásoknak való megfelelési kényszer mindennapi életünk részéivé váltak. A felnőtt élet munkához kötődő szerepei már sokkal kevésbé kiszámíthatóak, mint korábban, és a fiatalok számára jóval kevésbé kiszámítható az életpályájuk várható alakulása is. Szakmák tűnnek el és jelennek meg gyors egymásutánban. A most aktív korban lévő szülői generációk soha nem tanulták a jelenleg szükséges, illetve szükségesként azonosítható életpálya-építéssel kapcsolatos kompetenciákat, és ez a tény különösen indokolja, hogy az iskola felvállalja azok fejlesztését. További nehézséget jelent az a tény, hogy a fiatal generációk képviselői gyakran úgy nőnek fel, hogy egyáltalán nincs a szűkebb, de akár a tágabban értelmezett családjukban sem munkavállalói minta. Sok gyermeknek és fiatalnak alkalma sincs arra, hogy megtapasztalja maga körül a munkával töltött felnőtt életszerep sajátosságait. A hiányzó modellek részbeni pótlására az életpálya-építés keretében szervezett munkahelyi megfigyelés, illetve munkatapasztalat szerzés tevékenységek alkalmasak.

Az életpálya-építés feladata, hogy a tanulókat olyan kompetenciák megszerzésében támogassa, amelyek életük során segítik őket döntések sorozatának meghozatalában. A számtalan döntés és választás ahhoz szükséges, hogy egészséges életvezetésű, önmagukban bízó, az állandó változásban lévő munkaerő-piachoz alkalmazkodni képes felnőtt válják belőlük, aki képes egészséges egyensúlyt tartani a munkája és magánélete között.

Az életpálya-építés, azon belül a pályaorientáció kiemelt szerepét az is indokolja, hogy a kutatások szerint a lemorzsolódásban jelentős tényező gyakran a nem vagy nem kellően megalapozott szakmaválasztás. A Híd I. programba kerülhetnek olyan fiatalok, akik akár már többször belefogtak valamilyen szakma megtanulásába, de sikertelenül. A kudarc(ok) nyomán arra kell számítani, hogy igen alacsony motivációs szinttel érkeznek a programba, így lényeges, hogy számukra kihívást jelentő, életkoruknak és érdeklődésüknek megfelelő tevékenységekre legyen lehetőség. Ehhez is hozzájárulnak az iskolán kívüli tevékenységek, mint a munkahelyi megfigyelés, illetve munkatapasztalat szerzés.

Fentieknek megfelelően, és figyelembe véve, hogy az átvezetési folyamat során fontos, hogy a diákok kellő önismerettel és pozitív énképpel, a szakmák világával kapcsolatban kellő

tájékozottsággal, valamint a munkavállalói léthez kapcsolódó nélkülözhetetlen ismeretekkel rendelkezzenek, a következő tartalmak szerepelnek az életpálya-építéssel kapcsolatosan:

alapvető munkavállalói ismeretek: Mindazon ismeretek, amelyeket egy munkavállalónak a sikeres munkakereséshez s munkavállaláshoz alapszinten ismernie kell.

életpálya-építési ismeretek: A foglalkoztathatóságot növelő, a munkaadói elvárásoknak történő megfelelést és a sikeres munkahelyi beilleszkedést támogató kompetenciák, beleértve ebbe az életpálya során felmerülő szerepek azonosítását.

alapvető ismeretek a szakmacsoportokkal kapcsolatban: Alapvető tájékozottság a szakmák világában a szakmacsoportok megismerésén keresztül.

tényleges élmények a munka világával kapcsolatban: Ennek két formája is beépül a programba a munkahelyi megfigyelés és a munkahelyi tapasztalatszerzés (összefüggő gyakorlat).

1.2.3. **Kompetencia alapú program**

A sokféle, változó és gazdagodó értelmezések közül a programban a kompetenciát a következőképpen értelmezzük: képesség komplex feladatok adott kontextusban való megoldására. A kompetencia a tudás, készségek és attitűdök egysége, amellyel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesítse és fejleszthesse.

A fejlesztési logika terén komoly változást jelent a kompetencia alapú fejlesztés, hiszen a hagyományos oktatási tartalomról, a tananyagról a hangsúly a „személyes” és a szociális kompetenciába beágyazódó tudásra helyeződik. Természetesen ez nem jelenti a tartalom, az ismeretek pedagógiai funkciójának elsúlytalanodását, de átstrukturálását igen. A kompetencia alapú fejlesztés során a diákok az iskolában használható, érvényes, a legváltozatosabb helyzetekben működő tudást kell, hogy elsajátítsanak. Azaz nem a tudástartalom az, ami a képességek és attitűdök fejlesztésének szervező elve, hanem a kompetenciák képesség és attitűd elemei köré szerveződik a tartalom, ismeret. A kompetenciák kiválasztásánál figyelembe vesszük, hogy a középfokú oktatásba való belépéshez, vagy a középfokú intézményrendszerből lemorzsolódó fiataloknak a „visszailleszkedésre” milyen kompetencia-területeken van szükségük fejlesztésre.

Modulrendszerű tartalom, sok egyéni feladattal

A modulokban építkező, alternatívákban is kínált oktatási tartalom változatos felhasználási lehetőségeket rejt, rugalmasan alkalmazható annak érdekében, hogy a felhasználók igazodni tudjanak a körülményekhez, illetve az egyéni tanulói igényekhez. A modulszerkezetű programcsomag legfőbb jellemzője, hogy moduljai, részmoduljai relatíve önálló egységek, sokszínű feladatok tárházát nyújtva. Az oktatási programcsomag szerkezeti egységei változatos sorrendben szerepelhetnek a tanulás folyamatában (kivéve a 8 alapvető munkavállalói és életpálya-építési modult), megváltoztathatók, az egyik elemben alkalmazott ötlet, megoldás áttehető más szerkezeti elemekbe is, gazdagítva azokat. A modulok tartalma, módszerei, eszközei változtathatók, bővíthetők a tanulócsoporthoz sajátos igényeinek megfelelően – a pedagógus kreativitásának érvényesülésével úgy, hogy a modul alapvető céljai, a kiemelt kompetenciák fejlesztése továbbra is fókuszban maradnak.

A Híd I. programhoz nyújtandó modulrendszer (47 modul) a hagyományosabb, jogi szabályozó feladatot ellátó tantervekhez, tankönyvekhez viszonyítva lényegesen részletesebbek és

konkrétabbak. Megadják a pedagógus számára, hogy adott kompetencia-fejlesztéshez milyen konkrét feladatokat, módszereket, eszközöket alkalmazhat egy-egy tanítási részfeladat során, ehhez megadja a lépéseket, s ha szükséges, ezeket meg is magyarázza, illetve megadja hozzájuk az összes szükséges eszközt, beleértve a differenciálást segítő konkrét javaslatokat is. Integrálja a tartalom és a ténylegesen megoldandó feladatok leírását is, sőt a programcsomag részeként az alkalmazó pedagógusok számára rendelkezésre bocsátja magukat az eszközöket (tanári és diák munkalapok, önértékelési, értékelési sablonok, portfólióba kerülő anyagokra vonatkozó javaslatok, stb.), mégpedig gazdagabb kínálatot biztosítva, amelyből a pedagógusok az adott csoport és annak egyes diákjai fejlődési szükségleteihez igazodva tudnak választani.

1.3. A MEGVALÓSÍTHATÓSÁGHOZ SZÜKSÉGES FELTÉTELEK

Az első részben bemutatott, a Híd I. programba várhatóan bekapcsolódó diákok számára eredményes fejlődésük biztosításához nem elegendő önmagában a tanulási környezet komplex megváltoztatása. Legalább annyira fontos az is, hogy a velük együttműködő pedagógusok biztonságban érezzék magukat, otthonosan tudjanak mozogni ebben a környezetben. Minimálisan a következő feltételek szükségesek a program megvalósításához, a nemzeti köznevelésről szóló törvényben a Köznevelési Hídprogramoknak a törvényalkotó szerinti célok elérése érdekében.

A feladat tudatos és elkötelezett vállalása az intézmény részéről

A Híd I. programban résztvevő iskoláknak olyan pedagógiai kultúrát szükséges kialakítaniuk, illetve megerősíteniük az intézményükben, mely képes a korábbi tanulmányaik során kudarcos diákokat a középfokú nevelés-oktatásba, szakképzésbe való bekapcsolódáshoz, vagy a munkába álláshoz, egy eredményesebb életpálya-építéshez.

Az új kihívás integrálása az intézmény egészébe, a megvalósító pedagógusok szervezeti támogatása

Az intézmény vezetői a szakmai munka erkölcsi és anyagi elismerésével, a program megvalósításához szükséges feltételek biztosításával, a szükséges szervezeti és szervezési keretek kialakításával, valamint a Híd I. program iskolán belüli elfogadtatásával és eredményeinek terjesztésével szükséges, hogy támogassák a változó pedagógusokat.

Kevés pedagógussal megvalósítani, a teamműködés biztosítása

A Híd I. program sikerének legfőbb kulcsa a pedagógus, aki tud dolgozni csapatban [teamben], és a teamben eredményesebbé tudja tenni a pedagógiai munkáját. A Híd I. csoportban tanuló diákokkal tervezetten csak 3 – 4 pedagógus dolgozzon állandóan, akik lehetőség szerint különböző szakmai területet képviseljenek. A sikeres intézményesítés érdekében érdemes a kezdetektől fogva 2-3 team működéséhez elegendő (10-12 fő) pedagógust felkészíteni erre a feladatra, ami egyrészt – igény és lehetőség esetén – több párhuzamos Híd csoport indítását teszi lehetővé, másrészt megkönnyíti az intézményen belüli egyenletesebb óraterheléseket, továbbá módot ad az egymástól tanulásra egy mentor támogatása mellett. A hosszútávon fennmaradó intézményes változás, fejlődés szempontjából az a kívánatos, hogy az iskola minél több érintett munkatársa vegyen részt ebben a munkában.

Elkötelezett, vállalkozó, nyitott pedagógusok

Különösen fontosnak tekintendő a megfelelő pedagógusok kiválasztása, felkészítése és együttműködésük kereteinek tantestületi kialakítása. A csoporttal foglalkozó pedagógussal szemben kívánalom, hogy:

Elfogadja a tanulási kudarccal, az iskolai tanulással szemben motivátlansággal rendelkező diákokat, megértse egyediségüket és sokszínűségüket. Higgyen abban, hogy a heterogén tanulócsoporthoz optimális, az egyéni fejlődést is elősegítő környezetet jelentenek a diákok számára.

Kész a tanulás, nevelés szociális közegének megismerésére; képes hatásának értelmezésére és a szociális, pedagógiai befolyásolási lehetőségek kiaknázására.

Jól felkészült saját tantárgyában, műveltségterületén. Képes nem tantárgyakban gondolkodni, s látni a célok, a tartalom és a tanulásszervezés, valamint eredmények közötti összefüggéseket.

Érti, elfogadja a program pedagógiai prioritásait: ismeri és érti a személyre szabott nevelési szemléletmódot, vagy megismeri, elfogadja azt.

Folyamatosan reflektál saját pedagógiai tevékenységére, együttműködik a pedagógus team többi tagjával, kész pedagógus társával közös órávezetésre (páros munkára).

Személyre szabott nevelés gyakorlatát alkalmazza a nevelés tervezésében, megvalósításában, fejlesztésében. Képes a tanulók egyéni fejlődési igényeire építve a diákokat önálló, felelős fejlesztő tevékenységekre, tudáskonstruálásra ösztönözni. A fejlesztő, támogató értékelést alkalmazza.

Pedagógiai kihívásként értelmezi a programban való részvételt. Érdeklődik a pedagógus szakmában felmerülő új megközelítések, új módszerek iránt.

Fizikai környezet

Az iskolában minimálisan olyan osztályterem kialakítására van szükség, ahol:

A tanterem kellő nagyságú ahhoz, hogy a tanulók egyéni munkájához, a csoportmunkákhoz, és a pihenéshez is megfelelő legyen.

A teremben mobilizálható asztalok találhatóak.

A teremben kézikönyvtár van a tanulás segítésére.

A tanterem fel van szerelve minimálisan 3 Internet kapcsolattal rendelkező számítógéppel, nyomtatóval; a tanulásszervezési folyamat során hozzáférhető digitális fényképezőgép, projektor, televízió, DVD és CD lejátszó, videó.

A teremben rendelkezésre állnak a részmunkálatok eredményeinek elhelyezésére alkalmas felületek, a taneszközök elhelyezésére alkalmas tároló eszközök; a diákok rendelkezésére állnak egyszerű konyhai eszközök folyóvíz nyelési lehetőséggel, valamint a sportolás, szabadidő eltöltés helyben biztosítható eszközei és feltételei is biztosítottak.

Kiterjedt (bővülő) külső kapcsolatrendszer

A diákok egyéni fejlődésének eredményes támogatása érdekében a Híd programba bekapcsolódó tanároknak, team tagoknak sereg partnerrel kell kölcsönös párbeszédre épülő, folyamatos szakmai kapcsolatot tartania, ezzel az intézmény szintjén egy komplex támogatási rendszert kiépítenie a legkülönbözőbb segítő szervezetekkel (szociális, család- és ifjúságsegítő szervezetek, ilyen tevékenységet végző egyházi- és civil szervezetek, stb.)

állandó kapcsolat: iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős, gyógypedagógus, pedagógus; valamint az iskolán kívüli partnerek közül a szülők, valós munkahelyek képviselői stb.

időszakos kapcsolat: családgondozó, pályaválasztási tanácsadó, munkaügyi központ, nevelési tanácsadó, diákokat támogató civil szervezetek, az iskolán kívüli kulturálódás, sportolás, szabadidőtöltés színterei stb.

A pedagógusok és a vezetés szakmai támogatása

A Híd I. programba bekapcsolódó iskolák kiválasztott pedagógusait a munka megkezdése előtti felkészítéssel, továbbképzésekkel és folyamatos mentorálással szükséges támogatni. Ugyancsak szükséges a Híd I. programban résztvevő iskolák vezetőit is folyamatosan támogatni (pl. továbbképzéssel, szakértő ill. coach biztosításával). Ezekkel az eszközökkel lehet elérni a program szervezeten belüli intézményesülését. A program egy új (legalábbis a hazai oktatás keretei között rendkívül ritkán megvalósuló) együttműködési kultúrát teremt meg az ugyanazokkal a tanulókkal foglalkozó pedagógusok között (pl. regionális találkozók, hálózati tanulás, tudástranszfer útján).

1.4. Tanulási folyamat a Híd I. programban

1.4.1. A tanulás szervezési keretei

A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint a tanulók kötelező óraszám: heti 25 óra + 5 óra testnevelés, a Híd évfolyamra fordítható, törvényben engedélyezett óraszám heti 56 óra. A program egy tanévre tervezett, és ajánlott tananyagot biztosít az első, bevezető hétre, illetve az utolsó, záró hétre is. A tanév további részében az ajánlott heti beosztás a következő:

Az idő 40%-a, vagyis heti 2 nap a munka világára való közvetlen felkészítésre fordítandó, olyan módon, hogy egyik napot az iskolában töltik a tanulók. Ezen a napon az Alapvető munkavállalói és életpálya-építő modulok által ajánlott anyag feldolgozására, illetve a Munka világa modulok szakmacsoportjaival való ismerkedésre kerül sor. A második napon a munkahelyi megfigyeléssel, később munkatapasztalat szerzés előkészítésével, majd a szerzett élmények feldolgozásával foglalkoznak. A hét fennmaradó 3 napja a nemzeti alaptanterv műveltségterületeihez kapcsolódó modulokkal való tevékenységre fordítandó.

A tanítási-tanulási folyamat szervezhető a hagyományos, 45 perces időbeosztásban, de ettől inkább javasolt eltérni: az időbeosztás kövesse az aktuális tanulási tevékenység igényeit, akár tanulónként, vagy kiscsoportonként is, a tanulás differenciáltságának megfelelően. A napi munka tervezése során – együttműködve a tanulókkal – a pedagógus figyelembe veszi a következő feladatokat:

a nap kezdetén szervezendő, a napi feladatokra, együttműködésre ráhangolást;

az akár nagyobb egységekben szervezendő, a kiválasztott tananyaggal, projekt munkával való foglalkozást;

mindennapos kötelező testnevelést;

a fáradtság leküzdését, a pihenést, más jellegű kompetenciák fejlesztését, a társas aktivitást szolgáló, kötetlenebb foglalkozási részt (pl. közös tánc, sport, drámajáték, beszélgetés);

a nemzeti köznevelésről szóló törvény 14. § 4. bekezdése alapján azt, hogy a tanulók komplex fejlesztését szolgáló tevékenységek, foglalkozások és programok a délelőtti és délutáni időszakban arányosan elosztva kerüljenek megszervezésre;

a nap zárását szolgáló megbeszélést, értékelést.

Ajánlás a napok tervezéséhez

Szakasz	Szervezés	Cél
1. rész: Indítás	Csoportban.	Ráhangolódás. Tervezés.
2.- 3. rész: Modulmunka	Egyéni és csoportsjátosságokhoz illeszkedő tanulásszervezés.	Kompetenciafejlesztés.
4. rész: Sport: testnevelés napi egy tanítási óra időtartamban, szabadidős sportjátékok, relaxáció	Csoportban.	Testnevelés, egészséges életmódra nevelés, a tanulás feltételeinek javítása.
5. rész: Modulmunka	Egyéni és csoportsjátosságokhoz illeszkedő tanulásszervezés.	Kompetenciafejlesztés.
6. rész: A nap zárása	Csoportban	Reflexió a nap történéseire, értékelés

A feldolgozásra szánt tananyagok kiválasztása, a foglalkozások tervezése az egyéni fejlődési tervek, illetve az egész osztály tevékenységének megtervezése alapján történik. A tervezést az osztály, illetve az egyes tanulók bevonásával, velük együtt ajánlott elvégezni. A pedagógus szerepe a program alkalmazása során szakértői, mentori, facilitátori segítő szerep. A program feladatainak végrehajtásába más szakemberek, így elsősorban gyógypedagógusok, pszichológusok, szabadidő-szervezők, családsegítők, és más pedagógiai segítő feladatokat ellátó szakemberek bekapcsolódása számára indokolt megteremteni a feltételeket.

1.4.2. A Híd I. program tartalmi keretei

A Híd I. program nem szab meg minden tanuló esetében kötelezően érvényesítendő, minden diák számára „prezentálandó” tananyagot. Az egyes tanulók egyéni fejlődési terveihez igazodik, ennek tükrében történik az egyéni és csoportos tanulási tevékenységeknek a meghatározása. A Híd I. kerettanterve a pedagógusok által használható modulok tartalmát adja meg. Ez a tartalom egyfajta keretet jelent a konkrét iskolai tervezőmunka számára. A pedagógus rugalmasan kezeli a modulokban lévő tartalmakat, az ajánlott módszereket, eszközöket, kiegészítheti az általa fontosnak tartott, a csoport összetételét, az egyének optimális fejlesztését segítő tartalmakkal, módszerekkel, eszközökkel.

A kerettanterv nemzeti alaptantervet és a tanulók sajátos fejlesztési szükségleteit figyelembe véve öt kompetenciaterületet emel ki úgy, hogy az ezekre épülő modulok a Nat valamennyi fejlesztési feladatára tekintettel vannak.

1.4.3. A Híd I. programban előtérbe állított kompetenciák és a NAT kiemelt fejlesztési területeinek kapcsolata

HÍD I. kiemelt kompetenciái	A NAT fejlesztési területei
A) Kommunikációs kompetenciák	
1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma	Médiatudatosságra nevelés Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
3. Olvasás, írott szöveg megértése	Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
4. Írás, szövegalkotás	Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
5. Vizuális, képi kommunikáció	Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
6. Elektronikus média útján történő kommunikáció	Médiatudatosságra nevelés
7. Művészeti tevékenységekben megnyilvánuló kommunikáció	Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
8. A kommunikáció értékelése	A tanulás tanítása
B) Tanulási kompetenciák	
1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések	Önismeret, társas kapcsolati kultúra
2. A tanulásról alkotott elképzelések	A tanulás tanítása
3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése	A tanulás tanítása
4. Tanulási források keresése	Médiatudatosságra nevelés A tanulás tanítása
5. Tanulási források feldolgozása	A tanulás tanítása
6. Tanulási források felhasználása	Médiatudatosságra nevelés
7. Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése	A tanulás tanítása
8. A tanulási folyamat értékelése	A tanulás tanítása
C) Szociális kompetenciák	
1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása	Önismeret, társas kapcsolati kultúra Testi és lelki egészség
2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció	Önismeret, társas kapcsolati kultúra A hátránnyal élők segítése, önkéntesség
3. Az egész életen át tartó fejlődés és változás	Erkölcsei nevelés, szolidaritás Testi és lelki egészség Aktív állampolgárságra, demokráciára, honvédelemre nevelés Fenntarthatóságra – környezettudatosságra nevelés
D) Alapvető munkavállalói és életpálya-építési kompetenciák	
1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák	Gazdasági nevelés
2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal	Pályaorientáció, munkára nevelés

	Aktív állampolgárságra, demokráciára, honvédelemre nevelés
3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása	Testi és lelki egészség Családi életre nevelés
4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése	Erkölcsei nevelés, szolidaritás Gazdasági nevelés
5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése	Pályaorientáció, munkára nevelés
E) A munkavégzéssel kapcsolatos kompetenciák	
1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás	Pályaorientáció, munkára nevelés
2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása	Gazdasági nevelés Pályaorientáció, munkára nevelés
3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése	Gazdasági nevelés Fenntarthatóságra – környezettudatosságra nevelés

E kompetenciák fejlesztése érdekében a Híd I. program kerettanterve a következő műveltségterületekbe rendezett modulok köré szerveződik:

Kommunikáció és anyanyelv
Élő idegen nyelv (angol, német)
Matematika
Társadalom és jelenkor ismeret
Természetismeret
Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok
Szakmaismeret
Testnevelés és sport

1.4.4. Értékelés a Híd I. programban

A Híd programban *fejlesztő értékelés, vagy tanulást támogató értékelés alkalmazása történik.* A tanulás támogatására szolgáló *fejlesztő értékelés központi gondolata az egyéni fejlődés támogatásában fejezhető ki* a leginkább. Vagyis elsődleges célja az adott diák továbblépésének a támogatása. Ez persze nem jelenti azt, hogy nincsenek célok, elérendő követelmények, de mint ahogy a diákok is mind – mind mások, így a fejlődésük üteme, tartalma is sajátos. Vagy épp más úton érnek el ugyanazon célhoz, mint társaik.

A Híd I. évfolyamot elvégzett diákok a tanév végén bizonyítvánnyal egyenértékű tanúsítványt kapnak, nem vizsgáznak. A diákok a *személyes portfóliójukkal* tudják igazolni, hogy az adott tanévben az egyéni fejlődési tervükben (EFT) meghatározott követelményeket teljesítették.

Az értékelés elemei:

Egyéni fejlődési terv (EFT):

A Híd I. csoportokba járó tanulók esetében a személyre szabott nevelés, a rugalmasan alakítható egyéni utak érdekében egyéni fejlődési tervek készülnek. Ennek a tervnek az elkészítését

információgyűjtés előzi meg. Ide tartoznak a tanulóval folytatott megbeszélések, a diákok megértésében, megismerésében fontos szerepet játszó tanulói életút megismerés, és az esetenként megkerülhetetlen, de csak a szükséges mértékben alkalmazott diagnosztikus mérések. Ezt követően kerül sor az Egyéni Fejlődési Terv elkészítésére, melynek célja, hogy egy-egy periódusra konkrét célokat, kis fejlődési lépéseket határozzanak meg, melyet írásban is rögzítenek. A terv részeként szükséges esetben az egyéni tanulási utak kialakítására, menedzselésére egyéni tanulási szerződések megkötésére is sor kerülhet.

Portfólió

A fejlesztő értékelésben fontos szerepe van a diákok számára is könnyen kezelhető, értelmezhető portfóliónak, amely a diákok munkáiból, feljegyzéseiből, önreflexióiból és a pedagógusok reflexióiból, visszajelzéseiből áll. Készítése során a tanuló aktív, dokumentálja saját tanulási folyamatát, megadott szempontok szerint értékeli önmaga és társai produktumait és a tanári reflexiók tükrében saját célokat fogalmaz meg. A diákok egyéni portfóliójában lehet a nyomon követni a fejlődést, a lefűzött „bizonyítékokkal” lehet igazolni az aktuális fejlődési lépcsőfokot, vagy a kitűzött fejlődési cél elérését. Egy tanulási szakasz lezárása előtt a diákok rendezik a portfóliójukat az EFT alapján. E rendezés és összegzés segítséget adhat az életpálya tervezésében is.

Egyénizés

Minden diáknak van egy segítő párja, az a személy, akiben a team tagok közül a leginkább megbízik, akivel meg tudja osztani gondjait. E segítő kapcsolat formális megjelenése a heti rendben/órarendben az „egyéniizés”, segítő és diákpárja heti rendszerességű beszélgetése. Ez lehet a hét „rituális” lezárása, de betervezhető bármely napra, a lényeg a rendszeresség, és állandó időpont. E beszélgetés tartalmazza a diák heti munkájának értékelését, a portfólió kialakítását, és persze bármely sikerről, nehézségről, problémáról is lehet őszintén, négy szemközt beszélgetni. A párbeszéd konklúziójának rövid összefoglalása tudatosító hatású, segíti a későbbi visszaemlékezést, értelmezést, az EFT időszakos újraértékelését.

Modul értékelő lapok

A Híd I. program tanulásértelmezésében fontos szerepe van a tanulók kompetencia alapú fejlesztésének. Ennek értelmében az EFT-ben is kompetenciákhoz kötötten fogalmazódnak meg fejlesztési feladatok. Annak érdekében, hogy a diák és a pedagógus számára követhető legyen a diákok fejlődése, az értékelésben is döntő szerepet kapnak a kompetencia alapú fejlesztő értékelések, melyek részben kapcsolhatók az elvégzett feladatsorokhoz, modulokhoz. Nagyon sok modul lezárásánál található a visszacsatolást elősegítő önértékelő és társértékelő lapok, melyek a diákot abban, hogy önmaga is értékelni tudja a saját fejlődését. Ezt az önértékelő folyamatot, az értékelések értelmezését a diákok számára érthető formába elérhető kompetencialisták segítik.

Nyitó és záró kör

A diákok közösen, együtt tanulnak, annak ellenére, hogy sok esetben egyénileg vagy párban dolgoznak különböző nehézségű, eltérő típusú feladatokon. A közösség élményének megélésén túl, a napi vagy heti rendszerességgel tartott nyitó és záró körök lehetőséget adnak a csoport, a társak visszajelzéseire, és ebben a helyzetben a tanár is kérhet és kaphat visszajelzést a diákoktól.

1.5. A kerettanterv szerkezete, műveltségterületei

A program egy évre tervezett, az alábbi időkeret javaslatával:

A tanév 36 hétből áll, ebből az első hét az ismerkedés és a tervezés hete, s a tanév végén egy hét a visszacsatoló és jövőre tekintő hét. Folyamatos munkára 34 hét/napi 6 órával számolva 1020 óra jut, amelynek 60 százalékát – az összehangolás igényét figyelembe véve – az ún. műveltségterületekhez, 40 százalékát az életpálya tervezéshez, a szakmaismerethez kapcsolódó kompetenciafejlesztések töltik ki. Egy-egy hetet rugalmasan is be lehet osztani, de a célszerűség jegyében javasolt felosztás: 4 nap az iskolában, 1 nap különböző munkahelyeken. nap az iskolában, amelyből 1 nap az életpálya-építéshez kapcsolódó kompetenciafejlesztésre, illetve az 5. nap iskolán kívüli tevékenységéhez tartozó felkészülésre, majd az azt követő feldolgozásra fordítandó.

A modulokban ajánlott óraszámok kissé bővíthetők az alábbi óraszámokig (ld. 2011. évi CXCV. Köznevelési törvény 6. melléklete: Gyermekek, tanulók finanszírozott heti foglalkozási időkerete – Híd évfolyamok).

1.5.1. A tanév javasolt beosztása

Tartalom	Időkeretek
Bevezető hét: ismerkedés, támogató ajánlások	1 hét (30 óra)
Búcsúzó hét: visszacsatolás, támogató ajánlások	1 hét (30 óra)
Folyamatos munka	34 hét
Óra/hét	30 óra
Felhasználható óraszám a tanévben	1020
Életpálya-tervezés, szakmaismeret	40% (cca.400 óra)
Műveltségterületekhez köthető fejlesztési idő	60 % (cca.600 óra)
Felhasználható óra/modul	20-25 óra

1.5.2. Műveltségterületek és ajánlott óraszámok a Híd I. programban

Műveltségi területek	Éves óraszám 34 héttel számolva
Kommunikáció és anyanyelv	180
Élő idegen nyelv (angol, német)	50-50
Matematika	60
Társadalom és jelenkor-ismeret	50
Természetismeret	100
Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok	200
Szakmaismeret	200
Testnevelés és sport	180

1.5.3. Az egyes műveltségterületek rövid bemutatása

Kommunikáció és anyanyelv (5 modul)

A Kommunikáció és anyanyelv modulok célja fejleszteni a meghatározott kommunikációs kompetenciákat, és ezzel együtt hangsúlyt helyezni a személyiségfejlesztésre, az önismeretre, valamint a tanuláshoz szükséges motivációk erősítésére. Mindezek mellett célul tűzi ki, hogy a kommunikációs kompetenciák fejlesztését szolgáló tartalmak egyszersmind segítsék a diákokat körül vevő valóság jobb megismerését, az abban való biztosabb eligazodást. A modulok mindegyike feladatul tűzi ki a kommunikációhoz nélkülözhetetlen szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztését hagyományos (papíralapú) tevékenységekhez kötötten és a digitális írásbeliség közegeiben egyaránt.

Élő idegen nyelv (angol, német)- (2-2 modul)

Az idegen nyelvi modulok célja: könnyű, lehetőség szerint élvezhető tanulás annak érdekében, hogy a tanuló nyelvi környezetben megértse az alapvető, egyszerű mondatokat, kifejezéseket. A nyelvi kompetenciák megszerzése folyamatos gyakorlás által lehetséges. Ugyanakkor szinte a legnagyobb kihívást jelenti hangosan megszólalni, küzdeni a bizonytalansággal. Ezért elsődleges cél: ha keveset is, de azt magabiztosan alkalmazza adott helyzetben. Azon felül, hogy „kedvet találjon” a nyelvtanulásban, fontos a „hasznosítható” kifejezések bevésése. Cél továbbá a digitális kompetencia fejlesztése, ennek is eszköze lehet az idegen nyelven történő kommunikáció.

Matematika (2 modul)

A matematika modulok célja jól alkalmazható, a mindennapi élethez kapcsolódó alapvető matematikai ismeretek alkalmazása. Megtalálni, kiválogatni a felhasználandó adatokat, eszközöket ahhoz, hogy egy-egy problémát meg tudjanak oldani a tanulók. Cél továbbá, hogy a tanulók merjenek és tudjanak véleményt alkotni egy probléma különböző megoldásairól, azt

megfelelően tudják kifejezni. Megtalálni annak módját, hogy az alapvető matematikai ismereteket játékos formában, egymástól tanulva, egymást meggyőzve, egymást segítve szerezzék meg a tanulók.

Társadalom és jelenkor-ismeret (2 modul)

A modul tanításának az a célja, hogy a tanulóknak kifejlessze és megerősítse a történelmi szemléletet, valamint azokat a képességeket, amelyek alkalmassá teszik az egyént arra, hogy megértse a történelmi múlttól a jelenig tartó folyamatokat, a változások és konfliktusok természetét. Ezekkel összefüggésben megismerje a nemzeti és különféle kisebbségi (hazai) kultúrák történetét, sajátosságait és azokat a jellemző vonásokat, amelyek másoktól megkülönböztetik őket.

Természetismeret (4 modul)

A modulok célja hogy a tanulóknak formálódjanak a természeti-, valamint az embernek a természetben játszott szerepével kapcsolatos folyamatokra vonatkozó elképzeléseik, azok az átfogó struktúrák, amelyek a természethez való viszonyukat, de a későbbi természettudományos, technikai, szakmai tartalmú tanulásukat is meghatározzák. A témák kiválasztásában a következő szempontok vezérelték a programrészlet megalkotóit: (1) lehetőleg érdekes, motiváló témakörök szerepeljenek, (2) a természet folyamataiban megnyilvánuló alapösszefüggésekben a lehetséges megértésig juthassanak el a tanulók.

Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok (8 modul)

Az alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok a sikeres munkavállaló számára nélkülözhetetlen szociális kompetenciák fejlesztését, valamint a munkakereséssel és munkavállalással kapcsolatos ismeretek elsajátítását biztosítják. Az alapvető munkavállalói és életpálya-építési tartalmi terület nyolc modulja közül az 1. és 8. modul a tanév első, illetve utolsó hetének programját tartalmazza. A második modul a munkahelyi megfigyeléseket és a tanév folyamán megismerendő szakmacsoportok közös kiválasztását, meghatározását készíti elő. A 3–7. modulok a releváns munkavállalói ismeretek megszerzésének és a nélkülözhetetlen szociális kompetenciák fejlesztésének biztosítanak keretet.

Szakmaismeret (22 modul)

A munka világa modulok a sikeres életpálya tervezéshez és –építéshez nélkülözhetetlen tájékozottságot nyújtnak a szakmacsoportok világában és alapvető ismereteket biztosítanak annak érdekében, hogy megalapozott legyen a tervezés, a további célok felállítása. A szakmacsoportokkal való ismerkedés a hét egy napján közvetlen és valós munkahelyi tapasztalatszerzést jelent. A munka világával való közvetlen személyes találkozásra két formában valósul meg: strukturált szempontok mentén történő munkahelyi megfigyelés (job-shadowing) útján, valamint az utolsó nyolc héten át azonos munkahelyen „folyamatos” munkavégzés, ún. munkahelyi tapasztalatszerzés formájában. A programban elvárás, hogy a tanulók számára biztosított legyen legalább hat, maximum kilenc szakmacsoporttal való ismerkedés. A modulok feldolgozása nem igényel az adott szakmacsoportban képzett oktatót, nyitott, érdeklődő és vállalkozó szellemű pedagógus a modul részletes útmutatásai alapján képes a foglalkozások levezetésére. A legalább hat szakmacsoport feldolgozása azért indokolt, mert így nagyobb az esély arra, hogy a tanuló az érdeklődésének megfelelő területtel ismerkedhet meg, és nem csupán az adott oktatási intézmény által kínált képzési palettából választhat. A tartalmi terület összesen 22 modulból áll. Az 1-21. modulok mindegyike egy-egy szakmacsoportot mutat be. A 22. modul felépítése és tartalma eltér a többitől, mert funkciója a

folyamatos munkatapasztalatra történő felkészítés illetve az ott szerzett élményekre történő reflektálás elősegítése.

Testnevelés és sport

A testnevelés és sport műveltségterületre módszertani ajánlás készül, nem kötöttebb szerkezetű modulok. A napi időtervben szerepel 1-1 óra mozgásra, melyet az iskola lehetőségeinek megfelelően vagy más csoporttal közös testnevelés órák keretében, vagy egyéb szabadidős sport rendszeres művelésével lehet kitölteni. (Labdajátékok, asztalitenisz, sakk, aerobic, kerékpározás, futás, mozgásos egyéb játékok stb.)

1.5.4. A modulok szerkezete

A modulok témakörönként készülnek, melyek egyrészt a NAT műveltségterületeihez köthető (anyanyelv és kommunikáció, matematika, természetismeret, társadalom- és jelenismeret, idegen nyelv), másrészt az életpálya-építéshez (beleértve a pályaaorientációt), a munkára való felkészüléshez, illetve az iskolából a munkába való átvezetéshez kötődnek.

A modulok egységes szerkezetet követnek, ez pedig a következő:

A modulok bevezetőjében jelenik meg:

- a modul általános célja
- kiemelten fejlesztendő kompetenciák
- az érintett témák
- a részmodulok közötti összefüggések
- a modulban megjelenő fejlesztő értékelés és a tanulói portfólió alkalmazásának sajátosságai

Ezt követi a modul összefoglaló táblázata:

- Részmodulok címe
- Részmodulonkénti óraszám
- A részmodulokhoz tartozó segédletek (munkalapok, feladatlapok, stb.)

A részmodulok szerkezete

- Bevezető
- Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
- Igényelt idő
- Mely célok eléréséhez járul hozzá?
- Szaktudományi és pedagógiai háttér
- Ajánlott feldolgozási mód
- A foglalkozások részletes leírása
- Források
- Mellékletek

MŰVELTSÉGTERÜLETEK ÉS AJÁNLOTT ÓRASZÁMOK A FELNŐTTOKTATÁS ESETÉN

6.1 Nappali munkarend szerint – heti óraszám 30 óra

Műveltségi területek	Éves óraszám 34 héttel számolva
Kommunikáció és anyanyelv	180
Élő idegen nyelv (angol, német)	50
Matematika	60
Társadalom és jelenkor-ismeret	50
Természetismeret	100
Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok	200
Szakmaismeret	200
Testnevelés és sport	180
Heti óraszám	30
Összesen (éves óraszám)	1020 óra

6.2 Esti tagozatos munkarend szerint – heti óraszám 15 óra

Műveltségi területek	Heti óraszám	Éves óraszám 34 héttel számolva
Kommunikáció és anyanyelv	3	102
Élő idegen nyelv (angol, német)	3	102
Matematika	3	102
Társadalom és jelenkor-ismeret	1	34
Természetismeret	1	34
Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok	1	34
Szakmaismeret	3	102
Testnevelés és sport		-
Heti óraszám	15	15
Összesen (éves óraszám)	510 óra	510 óra

6.3 Levelező tagozatos munkarend szerint – heti óraszám 10 óra

Műveltségi területek	Heti óraszám	Éves óraszám 34 héttel számolva
Kommunikáció és anyanyelv	2	68
Élő idegen nyelv (angol, német)	2	68
Matematika	2	68
Társadalom és jelenkor-ismeret	1	34
Természetismeret	1	34
Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok	1	34
Szakmaismeret	1	34
Testnevelés és sport		-
Heti óraszám	10	10
Összesen (éves óraszám)	340 óra	340 óra

1.6. A személyre szabott, diákközpontú pedagógiai gyakorlat

Diákközpontúságon olyan segítő pedagógiai gondolkodás- és szemléletmódot értünk, mely nem a diák teljesítményét helyezi előtérbe, hanem személyét, mint alakítható egészet kívánja megközelíteni, megérteni és komplex megközelítésben fejleszteni.

A diákközpontú fejlesztés egy olyan légkör, tanulási környezet megteremtése, amely támogatja az érintett fiatal személyiségének kibontakozását. Ebben a megértő környezetben a tanárok teambe szerveződve bizalommal, empátiával támogatják a fiatalok döntéseit, szerep próbálkozásait.

A diákközpontú pedagógiai gyakorlat kulcsa a tanár-diák kapcsolat. Olyan kapcsolat ez, melyben a tanárok segítő-pedagógusként dolgoznak. Ők azok, akiknek:

Fel kell ismerniük a diákok egyéni szükségleteit;

Szervezniük kell az egyéni fejlesztési folyamatot;

Segíteniük kell az önálló és felelősségteljes tevékenység (életvezetés) kialakítását.

1.6.1. A személyközpontú diáktámogatás rendszere

A személyközpontú diáktámogatás működtetése több elem rendszerszerű, vagyis egymásra épülő, ill. egymást kiegészítő alkalmazásával valósítható meg:

A rendszer középpontjában a diák áll egyéni szükségleteivel, akit segítő-pedagógusok teamje fejleszt;

A segítő-pedagógus elnevezéssel azt a gondolati és egyben tevékenységbeli váltást jelezzük, amikor a tanár nem „csak” tanít, hanem diákjaira figyelve, az ő egyediségük, szükségleteik, igényeik szerint és alapján segíti, támogatja, tervezi és követi egyéni haladásukat minden értelemben. Teszi ezt olyan partneri kapcsolatban, melyben a diák ismerete, a bizalom és a szeretet e támogató, fejlesztő kapcsolat alapja. Az oktatói tevékenységében is a diákokból indul ki, rendszeresen alkalmazza a fejlesztő értékelést. Legfontosabb feladata egy olyan környezet, légkör megteremtése, melyben a diák feszültségmentesen él, működik, dolgozik. A diákközpontú pedagógus személyközpontú tanácsadó, facilitátor, akit alapvetően az jellemez, hogy képes – elsősorban indirekten – megteremteni a fejlődés lehetőségét, pozitív attitűddel és bizalommal fordul a diákok (és kollégák) felé annak érdekében, hogy partneri viszonyt tudjon fenntartani munkájában. A segítő-pedagógus hozzásegíti a diákot ahhoz, hogy életének aktív irányítója legyen, felfedezze saját erősségeit és megtanulja erőforrásait használni. A diákkal való kapcsolatra, e kapcsolat minőségére, a diák személyiségére, érzéseire fókuszál. Abban különbözik a hagyományos pedagógiai megközelítéstől, hogy nem a hiányos képességekre, az elvégzendő feladatokra, a folyamatos korrekcióra koncentrálnak, hanem a diák meglévő tudásából, képességeiből segíti „újraépíteni” magát.

A team az a munkacsoport, amely az adott diákkal kapcsolatban lévő pedagógusokból áll, akik a diákot egyéni igényei és szükségletei szerint támogatják. A Team feladata, hogy:

alakítja a segítő munka (melynek része a tanítás is!) – változó igényekhez folytonosan igazodó – koncepcióját;

együttműködik a fiatalok közös kezelésének – gondozásának, tanításának – érdekében (esetmegbeszélő csoportfunkciót lát el);

közös gondolkodáson alapuló munkamódot alkalmaz.

Segítő pár-rendszer biztosítja a maximális egyéni figyelmet, melynek keretében egyéni beszélgetések, esetkezelések történnek;

A Híd I. programban dolgozó tanárok feladata, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjék és közösen feldolgozzák az osztályba járó fiatalok egyéni életútját, "életbajaikra" velük közösen keressék a megoldásokat, kiutakat. Ennek érdekében érdemes kialakítani a segítő-pár rendszert. Minden, az osztályba járó fiatallal a tanár-team egy tagja segítő kapcsolatot alakít és tart fenn. Tehát minden diáknak van egy segítő párja, az a személy, akiben a team tagok közül a leginkább megbízik, akivel a legjobban tud együttműködni, akivel meg tudja osztani gondjait. E segítő kapcsolat formális megjelenése a hetirendben/órarendben az "egyénizés", segítő és diákpárja heti rendszerességgel történik. Ez lehet a hét "rituális" lezárása, de betervezhető bármely napra, a lényeg a rendszeresség és az állandó időpont. E beszélgetés tartalmazza:

a diák heti munkájának értékelését,

a vele történt események (bármilyen jellegű) megbeszélését, következő heti feladatainak kidolgozását,

és amennyiben erre a diáknak igénye van egyéb, iskolán kívüli problémáinak megbeszélését.

A segítő-párrendszer tehát többféle feladatot lát el:

a diák életvezetésének követése, problémáinak kezelése, fejlődésének, változásának tudatos támogatása;

biztos támasz a krízisekben;

információ áramoltatása;

a teamen elhangzottak közvetítése;

a diák tanulmányi munkájának és személyiségfejlődésének folyamatos, közös értékelése;

a diák konkrét, egyedi szükségleteinek és érdekeinek képviselője a team előtt.

Ez a bizalmi, segítő kapcsolat, teszi lehetővé a diák megismerését, megértését és folyamatosan változó gondozási, támogatási módjának tudatos tervezését.

A csoport/osztály alapszabályai teremtik meg a közös munka kereteit;

Minden csoport működéséhez szükségesek olyan szabályok, melyek az alapvető együttélés, együtt munkálkodás mindenki által elfogadott és elfogadható kereteit adják meg. A HÍD csoport alapszabályai adják azt a biztonságos keretet, amelyen belül az egyénre figyelmesség megvalósítható, és amelyek biztonságot adnak úgy diáknak, mint tanárnak. A közös munka alapjait teremtik meg ezek a keretek, s általuk sok játszma és bizonytalankodás kerülhető el. E szabályokat a team tagjai és a diák csoport állítja össze a tanév elején, majd időnként bárki javaslatára újragondolhatják azokat.

Szerződéses rendszer támogatja az egyéni haladást, gondozást, értékelést és erősíti a partneri viszonyt;

Az egyénre figyelmesség fontos eleme a szerződéses rendszer. A segítő-pár kiválasztása után minden diák szerződést köt éves munkájára és a kölcsönös elvárásokra vonatkozóan. A szerződéseknek két formája van: az alapszerződés és az eseti szerződés. E szerződések konkrét tartalmát a diák segítő-tanárral közösen alakítja ki és fogalmazza meg.

A szerződéses rendszer célja és tartalma:

támasz az egyéni problémákban és munkában;

segíti a folyamatos egyéni pármunkát, esetkezelést;

nyílt, közösen kialakított és egyénre szabott elvárások (senkivel szemben nem fogalmazódnak meg számára teljesíthetetlen elvárások, ill. azok nem teljesítése esetén a következmények a diák és a segítő [s így a team] számára is egyaránt előre tudhatók);

folyamatos önkontroll tanulmányi munkában és viselkedési módokban egyaránt.

A tanulási folyamat is a segítő munka része, a személyek közti kapcsolattartás és kölcsönhatások összessége;

A Híd I. program munkatársai a tanítás tekintetében is elsődlegesen segítő személyek. Legfontosabb dolguk a tanulási kedv felkeltése és fenntartása, személyre szóló feladatok és tanulási módszerek megfogalmazása, kidolgozása és kipróbálása. Ilyen folyamatos motiváció mellett - amikor a tudás megszerzhető és fontos értékévé, s elsősorban belső üggyé válik - a hatékonyságot növeli, hogy az ismeretek nemcsak a tanártól, hanem egymástól (diák-diáktól) és önképzéssel is megszerzhetőek.

A személyközpontú pedagógia éppen azt jelenti, hogy figyelembe vesszük, hogy az egyének különféle bánásmódot, érzelmi, intellektuális kapcsolatot, bizalmi- és törődés-szintet igényelnek. A segítő-pedagógus igazi és nagyon nehéz feladata éppen ez: megérteni, felfedezni, ki mennyit tud teljesíteni. A tanulási folyamat a segítő, személyiségfejlesztő munka fontos eszköze: kemény munka, mely fegyelemre, koncepciózus tevékenységre szoktat, fejleszti a koncentrációs- és kommunikációs készséget, oldja a szorongást, erősíti az egyén önmagába vetett hitét. A tanulásban elért sikerek növelik az önbizalmat, erősítik a személyt, és olyan képességeket fejlesztenek, amelyek birtokában könnyebben lehet majd boldogulni a mindennapi életben.

A tanóra mint a segítő munka terepe akkor értelmezhető világosan a tanári feladatok körében, ha egyértelművé tesszük, hogy napjainkban megváltozott a pedagógus szerepköre. Gyorsan változó világunkban az információs-kommunikációs technikák óriási fejlődése láthatóvá tette, hogy az iskola már nem az elsődleges forrása a tudásszerzésnek. Ebből adódóan a pedagógus fő feladata az ismeretek átadása helyett a tanulás segítése lett, és ezen keresztül a konstruktív életvezetés kialakításának támogatása. Tehát a tanítás-tanulás folyamatában áttevődött a hangsúly a tanulásra. Ezért a lehető legrugalmasabb és heterogénabb tanulószervezés alkalmazása ajánlatos. Mivel a tanulásban is különböző szinteken, helyzetekben vannak a tanulók, így az sem feltétlen szükséges, hogy életkorilag homogén csoportot alkossanak. Az viszont igen, hogy tudjanak egymással kommunikálni, kooperálni, közösséget vállalni.

A diák támogatásában résztvevő minden szereplő együttműködésével készül az egyéni fejlődési terv, mely rögzíti és értékeli a fejlesztés folyamatát.

A személyiség fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy a tanuló az éppen aktuális egyéni fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységeket végezhesse az iskolában, tehát a külső hatások a megfelelő belső fejlettségi szakaszban ériék a diákat. Ezzel nemcsak a tanulási folyamatban lesz sikeresebb, hanem munkakedve is nő. Az egyéni fejlesztés olyan tevékenység, amelynek során úgy avatkozunk be a fiatal fejlődési menetébe, hogy a külső környezeti feltételek a tanuló egyéni sajátosságaihoz, fejlődési folyamatához igazítottak legyenek. A fejlesztés tervszerű, következetes megvalósításához a vezérfonalat a háromhavonta újragondolt, értékelést és újratervezést tartalmazó egyéni fejlődési terv adja.

Az egyéni fejlődési terv (EFT) készítésének három markáns pontja van:

A diák komplex megismerése - adatgyűjtés

A segítségnyújtás lehetőségeinek megfogalmazása

Az eltelt időszak értékelése

Az EFT a diáktámogatás rendszerében a katalizátor, a monitoring, hiszen tartalmazza azt a kiindulópontot, ahonnan elindulunk és azt a célt, ahová el szeretnénk jutni hozzárendelve felelőssel, határidővel együtt azokat a tevékenységeket, melyek segíthetik a diákat (és a rendszer minden elemét) a cél elérésében. Az EFT elkészítését információgyűjtés előzi meg. Ide tartoznak a tanulóval folytatott megbeszélések, a diákok megértésében, megismerésében fontos szerepet játszó tanulói életút megismerés, és az esetenként megkerülhetetlen, de csak a szükséges mértékben alkalmazott diagnosztikus mérések. Az EFT célja, hogy egy-egy periódusra konkrét célokat, kis fejlődési lépéseket határozzanak meg, melyet írásban is rögzítenek. Az EFT központi eleme a monitorozás, mely a segítő folyamat állandóságát, rugalmasságát, a helyzetnek megfelelő voltát kívánja biztosítani.

A hatékonyan működő diáktámogatási rendszer eredményeként a diák egyéni fejlődését tudjuk megvalósítani. Az egyéni fejlődést a fejlesztő értékelés kidolgozott eszközeivel támogatjuk,

hogyan az egyéni fejlődés minden téren látható, értelmezhető és érvényes módon értékelhető lehessen.

Az EFT készítése egy tudatos tervezési folyamat, ami egyrészt jelentheti azt, hogy fejlesztjük, fejlesztik a szakemberek a diákokat átgondolt tervek szerint, másrészt ebben a folyamatban a diákok is érdekeltté válnak – ez a sikeres fejlesztés, segítség egyik alapelve –, hiszen nagyon sok múlik rajta. Nagyobb eséllyel várható eredményes tanulás akkor, ha a diák tudja, mi fog történni vele, mit várnak el tőle és ő mit várhat el a körülötte lévőkötől. A segítség, fejlődés értékelésének folyamatjellegű tervezése és annak a tanulókkal, szülőkkel való megosztása, átgondolása elengedhetetlen, hiszen így a diák felelősséget vállaló részese lesz saját tanulási, segítési, fejlődési, fejlesztési folyamatának. A fejlesztendő területek megfogalmazása, összefoglalása, lejegyzetelése, aláírása tudatosító hatású.

1.7. A Híd programot megvalósító pedagógusok és vezetők felkészítése és szakmai támogatása

Pedagógus továbbképzés

A program tényleges megvalósulása más hangsúlyok kialakítását, más módszerek alkalmazását teszi szükségessé, olyan pedagógusi attitűdöt kíván, amelyben a pedagógus a tanulókat segítő funkciókat is betölt, vagyis probléma esetén megkeresi az okokat és megpróbál megoldási alternatívákat keresni. A Híd I. program eredményességének egyik feltétele, hogy a bekapcsolódó iskolák kiválasztott pedagógusai felkészültek legyenek erre a munkára, részt tudjanak venni – a célzottan erre a feladatra felkészítő – 60 órás pedagógus továbbképzésen.

Mentorálás

Szükséges a Híd I. programba bekapcsolódó iskolák kiválasztott pedagógusait mentorok útján támogatni. Ezek a segítő személyek folyamatosan fejlesztik a Híd csoporttal foglalkozó pedagógus csapatot. Ennek eredményeként:

- fokozatos gyakorlattá válik a csapat munka, a pedagógiai tevékenység eredményeire adott reflektálás, a személyre szabott pedagógiai gyakorlat alkalmazása;
- a pedagógusok a diákokkal együttműködve egyéni fejlődési tervet tudnak készíteni;
- ismerik és alkalmazzák a fejlesztő értékelést;
- képesek az eredményeket a tanulói portfóliók alkalmazásával dokumentálni;
- a modulrendszerű programcsomag alkalmazása során egyéni tanulási utakat biztosítanak és támogatják az életpálya-tervek alapjainak lerakását.

Vezetésfejlesztés

Szükséges lenne a Híd I. programban résztvevő iskolák vezetőit is folyamatosan támogatni (pl. továbbképzéssel, szakértő ill. coach biztosításával). Ez segíthetné az elindított változási folyamatok eredményességének vezetői nyomon követését, az eredményekre rendszeresen reflektáló vezetői magatartás kialakulását, szükséges vezetői beavatkozások megtervezését, és a kívánatos szervezeti kultúra fejlesztését, a munkahelyi motivációs légkör kialakítását.

Hálózati tanulás

A Híd I. programba bekapcsolódó intézményeket szükséges elmozdítani a tanuló szervezetté válás irányába, a tapasztalatok szerint ugyanis az ilyen típusú szervezetek képesek tanuló hálózattá válni. Az iskolák feladata tudatosítani, hogy a program megvalósításával

kapcsolatban milyen területeken, témákban vannak sikereik, jó gyakorlataik, és hol mutatkoznak hiányok, nehézségek. Ez alapján párok, vagy kisebb csoportok alakulnak ki, akik kölcsönösen segítik egymást (pl. regionális találkozók rendszere, különböző szakmai kérdések megoldására szerveződő tanuló csoportok stb.). Később az így kialakult kapcsolatokból lehet a hálózat struktúráját meghatározni.

1.8. Híd I. program kerettanterve

Tartalomjegyzék

A HÍD I. PROGRAM KERETTANTERVÉNEK CÉLJA, TANTÁRGYI RENDSZERE, ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI 1552	
A Híd 1. programban kiemelten fejlesztendő kompetenciák	1552
A Híd 1. program kerettantervének általános jellemzői.....	1555
A tanév javasolt beosztása a Híd 1. programban	1556
Műveltségterületek és ajánlott óraszámok a Híd I. programban	1557
A Híd 1. program heti és napi időbeosztása.....	1557
A HÍD I. PROGRAM TANTÁRGYI RENDSZERE, TARTALMA.....	1559
Kommunikáció és anyanyelv (5 modul – kerettanterv szerint tanévi 180 óra).....	1559
Élő idegen nyelv (angol, német – kerettanterv szerint tanévi 50 óra).....	1580
Matematika (2 modul – kerettanterv szerint tanévi 60 óra)	1594
Társadalom- és jelenkorismeret (2 modul – kerettanterv szerint tanévi 50 óra).....	1600
Természetismeret (4 modul – kerettanterv szerint tanévi 100 óra).....	1606
Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok (8 modul – kerettanterv szerint tanévi 200 óra)	1622
Szakmaismeret (22 modul – kerettanterv szerint tanévi 200 óra).....	1650
2.8. Testnevelés és sport (tanévi 180 óra).....	1732
ÉRTÉKELÉS A HÍD I. PROGRAMBAN	1733
3.1 A tanulók értékelése	1733
3.2. A HÍD I. programot megvalósító intézmények értékelése.....	1735
A HÍD PROGRAM KIPRÓBÁLÁSÁNAK TÁMOGATÁSI RENDSZERE	1739
MELLÉKLET: A HÍD I. PROGRAMBAN FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK.....	1741

1.8.1. A Híd I. program kerettantervének célja, tantárgyi rendszere, általános jellemzői

A Híd I. program **célja**, hogy a pedagógiai programcsomag által kínált komplex, tanulmányi, szociális, kulturális, képességbeli és személyiségfejlesztését támogató pedagógiai tevékenységgel segítsen a tanulónak a középfokú nevelés-oktatásba, szakképzésbe való bekapcsolódáshoz, valamint az önálló életkezdéshez szükséges ismeretek, kompetenciák megszerzéséhez.

1.8.2. A Híd 1. programban kiemelten fejlesztendő kompetenciák

A kompetencia alapú fejlesztés során a diákok az iskolában használható, érvényes, a legváltozatosabb helyzetekben működő tudást kell, hogy elsajátítsanak. Azaz nem a tudástartalom az, ami a képességek és attitűdök fejlesztésének szervező elve, hanem a kompetenciák képesség és attitűd elemei köré szerveződik a tartalom, ismeret. A kompetenciák kiválasztásánál figyelembe vesszük, hogy a középfokú oktatásba való belépéshez, vagy a középfokú intézményrendszerből lemorzsolódó fiataloknak a „visszailleszkedésre” milyen kompetencia-területeken van szükségük fejlesztésre. A kerettanterv nemzeti alaptantervet és a tanulók sajátos fejlesztési szükségleteit figyelembe véve öt kompetenciaterületet emel ki úgy, hogy az ezekre épülő modulok a Nat valamennyi fejlesztési feladatára tekintettel vannak.

HÍD I. kiemelt kompetenciái²	
A) Kommunikációs kompetenciák	
1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma	A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.
2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.
3. Olvasás, írott szöveg megértése	Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.
4. Írás, szövegalkotás	Nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.
5. Vizuális, képi kommunikáció	Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.
6. Elektronikus média útján történő kommunikáció	A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.
7. Művészeti tevékenységekben megnyilvánuló kommunikáció	Nyitott a különböző zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások iránt, ezeket önmaga számára

² A kompetenciák részletes kifejtését az 1. sz. melléklet tartalmazza.

	értelmezi és saját érdeklődésének, lehetőségeinek megfelelően önkifejezésre is alkalmazza.
8. A kommunikáció értékelése	Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.
B) Tanulási kompetenciák	
1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések	A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.
2. A tanulásról alkotott elképzelések	A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.
3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése	A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.
4. Tanulási források keresése	A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.
5. Tanulási források feldolgozása	A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.
6. Tanulási források felhasználása	A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.
7. Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése	A diák különböző tanulási módszereket, technikákat, stratégiákat ismer, ezek közül többet kipróbál, és a számára hatékonyakat tanulási helyzetekben tudatosan használja.
8. A tanulási folyamat értékelése	A diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.
C) Szociális kompetenciák	
1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása	Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.

2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció	Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
3. Az egész életen át tartó fejlődés és változás	Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.
D) Alapvető munkavállalói és életpálya-építési kompetenciák	
1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák	Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátnan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.
2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal	Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.
3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása	Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikusan változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz.
4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése	Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítéletmentesen kezeli.
5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése	A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.
E) A munkavégzéssel kapcsolatos kompetenciák	

1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás	Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.
2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása	A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas problémamegoldási folyamatokban vesz részt.
3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése	Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.

1.8.3. A Híd 1. program kerettantervének általános jellemzői

A Híd I. nevelési-oktatási program kerettanterve tartalmazza a műveltségterületekre készült modulok céljait, a kiemelten fejlesztendő kompetenciákat, ezekhez időszükséglettel jelölt tananyag-tartalmakat, feladatokat, gyakorlatokat ajánl, a tanulói értékeléshez szükséges eszközökkel együtt.

A Híd I. nevelési-oktatási program keretében - a kerettantervi kötelező tartalmakon túl - egy koherens elemekből álló komplex oktatási programcsomag áll rendelkezésre. Ez a programcsomag változatos felhasználási lehetőségeket kínál, rugalmasan alkalmazható annak érdekében, hogy a felhasználó pedagógusok sikerrel tudjanak alkalmazkodni a körülményekhez, illetve a különböző tanulói igényekhez.

A programcsomagra jellemző a moduláris építkezés, melyben a modulok, részmodulok relatíve önálló egységek. A modulok „a tanítás-tanulás megtervezését-megszervezését segítő, választható dokumentumok, szakmai eszközök rendszere”. Változatos sorrendben szerepelhetnek a tanítás-tanulás folyamatában, megváltoztathatók, az egyik elemben alkalmazott ötlet, megoldás áttehető más szerkezeti elemekbe is, gazdagítva azokat. Az oktatási programcsomag az adott tanulócsoportra adaptálható, anélkül, hogy alapvető céljai sérülneek, lehetséges a folyamatos bővítés, a majdnem minden modulon belül meglévő változatokból történő válogatás.

Az nevelési-oktatási programcsomag a hagyományosabb, jogi szabályozó feladatot ellátó tantervekhez viszonyítva lényegesen részletesebb és konkrétabb. Megadja a pedagógus számára, hogy milyen konkrét megoldásokat alkalmazhat egy-egy tanítási részfeladat során,

ehhez megadja a lépéseket, s ha szükséges, ezeket meg is magyarázza, illetve megadja hozzájuk a szükséges eszközöket. Integrálja a tartalom és a ténylegesen elkészítendő eszközök leírását, sőt a programcsomag részeként az alkalmazó pedagógusok számára rendelkezésére bocsátja magukat az eszközöket (feladatlap, értékelőlap, stb.).

A Híd I. programban moduloknak nevezzük azokat a minimum 18, maximum 50 tanórás tanítási egységeket, amelyek egy-egy műveltségi területhez vagy az alapvető életpálya-építési és munkavállalói kompetenciákhoz, illetve konkrétan a munka világával kapcsolatos ismeretekhez, tapasztalatokhoz kapcsolódnak. A modulok megvalósításának leírt menete javaslat. A pedagógus a diákcsoport igényeinek, szükségleteinek, képességeinek és érdeklődésének megfelelően szabadon alakíthatja azokat. Cél a diákok kompetenciáinak fejlesztése az érdeklődés és a motivált hozzáállás megtartása mellett. A részmodul nem más, mint egy tartalmilag relatíve elhatárolható oktatási egység tanításának, e tanítás körülményeinek, tanítási környezetének a leírása.

Fontos alapelv, hogy a tanév során a modulok alkalmazása – az Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok kivételével - a diákok sajátosságaihoz, különös tekintettel érdeklődéséhez és előzetes tudásához igazodóan történjen.

Az Alapvető Munkavállalói és életpálya-építő (ÉP) modulokat (8 db) a megadott sorrendben ajánlott alkalmazni, mivel ezek egyrészt a tanév keretét adják, lévén az első az ismerkedést szolgálja az első héten, míg az utolsó a záró héthez ad támpontokat. Másrészt a köztes modulok tartalma egymásra épül, így a sorrendben történő feldolgozás biztosíthatja csak az eredményt.

A munka világával kapcsolatos (MU) 22 modul közül 21 bemutatja a jelenleg Magyarországon érvényben lévő 21 szakmacsoportot, melyek közül legalább 6 szakmacsoporttal való megismerkedés elvárt a tanév során. Ezek kiválasztása elsősorban a diákok érdeklődése alapján (ehhez módszertani segítséget nyújt az ÉP_02 modul) a helyi jellemzők figyelembe vételével szükséges, hogy megtörténjen. Ezen kívül bármely más szakmacsoportot bemutató modul bármely feladata is feldolgozható érdeklődés függvényében. A munka világával kapcsolatos modulok mindegyike tartalmaz olyan feladatokat, manuális tevékenységet, szimulációs játékot, melyek gazdagítják a diákok önálló életvitelhez szükséges kompetenciáit.

1.8.4. A tanév javasolt beosztása a Híd 1. programban

Tartalom	Időkeretek
Bevezető hét: ismerkedés, támogató ajánlások	1 hét (30 óra)
Búcsúzó hét: visszacsatolás, támogató ajánlások	1 hét (30 óra)
Folyamatos munka	34 hét
Óra/hét	30 óra
Felhasználható óraszám a tanévben	1020
Életpálya-tervezés, szakmaismeret	40% (cca.400 óra)

Műveltségterületekhez köthető fejlesztési idő	60 % (cca.600 óra)
Felhasználható óra/modul	18-50 óra

1.8.5. Műveltségterületek és ajánlott óraszámok a Híd I. programban

Műveltségi területek	Éves óraszám 34 héttel számolva
Kommunikáció és anyanyelv	180
Élő idegen nyelv (angol, német)	50-50
Matematika	60
Társadalom és jelenkor-ismeret	50
Természetismeret	100
Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok	200
Szakmaismeret	200
Testnevelés és sport	180

1.8.6. A Híd 1. program heti és napi időbeosztása

A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint a tanulók kötelező órászáma: heti 25 óra + 5 óra testnevelés, a Híd évfolyamra fordítható, törvényben engedélyezett óraszám heti 56 óra. A program egy tanévre tervezett, és ajánlott tananyagot biztosít az első, bevezető hétre, illetve az utolsó, záró hétre is. A tanév további részében az ajánlott heti beosztás a következő:

Az idő 40%-a, vagyis heti 2 nap a munka világára való közvetlen felkészítésre fordítandó, olyan módon, hogy egyik napot az iskolában töltik a tanulók. Ezen a napon az Alapvető munkavállalói és életpálya-építő modulok által ajánlott anyag feldolgozására, illetve a Munka világa modulok szakmacsoportjaival való ismerkedésre kerül sor. A második napon a munkahelyi megfigyeléssel, később munkatapasztalat szerzés előkészítésével, majd a szerzett élmények feldolgozásával foglalkoznak. A hét fennmaradó 3 napja a nemzeti alaptanterv műveltségterületeihez kapcsolódó modulokkal való tevékenységre fordítandó.

A tanítási-tanulási folyamat szervezhető a hagyományos, 45 perces időbeosztásban, de ettől inkább javasolt eltérni: az időbeosztás kövesse az aktuális tanulási tevékenység igényeit, akár tanulónként, vagy kiscsoportonként is, a tanulás differenciáltságának megfelelően. A napi munka tervezése során – együttműködve a tanulókkal – a pedagógus figyelembe veszi a következő feladatokat:

a nap kezdetén szervezendő, a napi feladatokra, együttműködésre ráhangolást;

az akár nagyobb egységekben szervezendő, a kiválasztott tananyaggal, projektmunkával való foglalkozást;

mindennapos kötelező testnevelést;

a fáradtság leküzdését, a pihenést, más jellegű kompetenciák fejlesztését, a társas aktivitást szolgáló, kötetlenebb foglalkozási részt (pl. közös tánc, sport, drámajáték, beszélgetés);

a nemzeti köznevelésről szóló törvény 14. § 4. bekezdése alapján azt, hogy a tanulók komplex fejlesztését szolgáló tevékenységek, foglalkozások és programok a délelőtti és délutáni időszakban arányosan elosztva kerüljenek megszervezésre;

a nap zárását szolgáló megbeszélést, értékelést.

Az iskolában töltött heti négy nap általános struktúrája a következő:

	<i>Tevékenység</i>	<i>Munkaforma</i>	<i>Cél</i>
<i>4 nap/ hét (iskolai nap)</i>	<i>1. rész: Indítás</i>	<i>Csoportban.</i>	<i>Ráhangolódás. Tervezés.</i>
	<i>2.- 3. rész: Modulmunka</i>	<i>Egyéni és csoport sajátosságokhoz illeszkedő tanulásszervezés.</i>	<i>Kompetenciafejlesztés.</i>
	<i>4. rész: Sport, pihenés, szünet</i>	<i>Csoportban.</i>	<i>Egészségnevelés, rekreáció, a kommunikációs és szociális kompetenciák informális fejlesztése.</i>
	<i>5. rész: Modulmunka</i>	<i>Egyéni és csoport sajátosságokhoz illeszkedő tanulásszervezés.</i>	<i>Kompetenciafejlesztés.</i>
	<i>6. rész: Napzárás</i>	<i>Egyéni és csoport szint.</i>	<i>Tanár - diák beszélgetés, a portfóliók áttekintése.</i>

1.9. A Híd 1. program tantárgyi rendszere, tartalma

1.9.1. Kommunikáció és anyanyelv (5 modul – kerettanterv szerint tanévi 180 óra)

A Kommunikáció és anyanyelv modulok célja fejleszteni a meghatározott kommunikációs kompetenciákat, és ezzel együtt hangsúlyt helyezni a személyiségfejlesztésre, az önismeretre, valamint a tanuláshoz szükséges motivációk erősítésére. Mindezek mellett célul tűzik ki, hogy a kommunikációs kompetenciák fejlesztését szolgáló tartalmak egyszersmind segítsék a diákokat körül vevő valóság jobb megismerését, az abban való biztosabb eligazodást. A modulok mindegyike feladatul tűzi ki a kommunikációhoz nélkülözhetetlen szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztését hagyományos (papíralapú) tevékenységekhez kötötten és a digitális írásbeliség közegeiben egyaránt.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. Modul	Az üzenet	25 óra		
1/1. részmodul	Szó-beszéd	6 óra	<p>Az első részmodulban a képességek és attitűdök feltérképezése történik. Gyakorlatai:</p> <p>bemutatkozás, bemutatás párban, csoportban, rajzzal, beszéddel. Feszültségoldó, játékos gyakorlatok: szó-, mondatalkotás.</p> <p>Kategóriákban gondolkodás – kötött kommunikáció.</p>	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>A4. Írás, szövegalkotás: Nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.</p> <p>B1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról, mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
1/2. részmodul	Kiváló áru	6 óra	<p>Szóbeli és írásbeli szövegalkotás – bővítés, egyszerűsítés.</p> <p>Használati utasítás készítése.</p> <p>Fantázia – és szókincsfejlesztés.</p> <p>A leírás, mint műfaj. Kérdéskultúra fejlesztését szolgáló gyakorlat. Önismeret, önjellemzés - önéletrajz készítése.</p>	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p> <p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
1 /3. részmodul	Csőposta	6 óra	<p>Irodalmi és köznapi kifejezésmód – idézetek „üzenete”, értelmezésük. Stílusgyakorlatok.</p> <p>Az elbeszélő műfajok és a leírás összehasonlítása.</p> <p>A metafora fogalma.</p> <p>A magánlevél és a hivatalos levél tartalmi és formai jellemzői.</p> <p>A kommunikáció alapfogalmai.</p>	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>A6. Elektronikus média útján történő kommunikáció: A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
1 /4. részmodul	Hír és reklám	7 óra	A hirdetés és a reklám célja, jellemzői. Játékos gyakorlatok: rajz, reklám készítése adott tárgyról, témáról, „fantasztikus” tárgyokról. Internet-használat, információkeresés.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése:</p> <p>Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása:</p> <p>A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
2. Modul	Jelek és jelzések	25 óra		
2/1. részmodul	Az érem két oldala	10 óra	A részmodul a tudatos kommunikációt erősíti. Fókuszában a vitakultúra fejlesztése áll. Cél a vita technikáinak, formáinak és kultúrájának elsajátítása, az elemzések, értékelések, az érvelési technikák megismerése és alkalmazása. A kulturált vita szabályainak megismerése. A csoportok témát választanak, készülnek a kiosztott szerepekre: bíró, védő, időmérő. Megbeszélik a tapasztalatokat és új szerepet választanak.	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p> <p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
2/2. részmodul	Kódfejtő	4 óra	A metakommunikációs eszközök elemzésével, értelmezésével, tudatos használatával foglalkoznak a tanulók. Gyakorlatok: filmrészlet hang nélkül, a helyzetre a mimikából, gesztusokból következtetnek; jelenet eljátszása metakommunikációs eszközökkel.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.</p> <p>B1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p>
2/3. részmodul	Adok-veszek	6 óra	Az Interneten való vásárlás és fizetés lehetőségeivel ismerkednek a tanulók. A részmodul feladatai közvetlen gyakorlati segítséget nyújtanak	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>a mindennapi személyes ügyintézés technikáinak megismeréséhez, elsajátításához. A tanulók a kereső programok alkalmazásával keresnek nyomtatványokat, dokumentumokat, amelyekre szükségük lehet mind a munkavégzéssel, mind az ügyintézéssel kapcsolatos tevékenységeikben, s bepillanthatnak az önkormányzatok munkájába, felépítésébe, megtanulhatják: milyen problémával, hová kell fordulni.</p>	<p>A6. Elektronikus média útján történő kommunikáció: A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
2/4. részmodul	Álomország	5 óra	A gyakorlatok továbbra is játékosak, a hangsúly a megbeszélésen van. A tréninggyakorlatok, játékok hatására („Három szavas gyakorlat” „Kutyaélet”) javul a résztvevő tanulók tudatos kommunikációja, szóbeli kifejezőkészsége, fejlődik érzékenységük, önismeretük.	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza</p> <p>A2. . Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz</p> <p>B1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
3. Modul	<i>Hősök és hősiességek</i>	30 óra		
3/1. részmodul	Csatamező	6 óra	A részmodulban a tanulók mindennapi helyzetekben előforduló konfliktusokkal találkoznak, ezek megoldását, megoldhatóságát elemzik, saját élményeken keresztül gyakorolják. Az alkalmazás sok esetben jóval később történik, amikor a tanulók mindennapjaikban – spontán – alkalmazzák a közösen tanultakat, az interiorizálódott mintákat. Koncentrációs gyakorlatok - önmegfigyelés. „Témaváltós” játék- a koncentrációs készség fejlesztésére.	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza</p> <p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz</p> <p>B1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása:</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja
3/ 2. részmodul	Hajónapló	6 óra	Ebben a részmodulban a játékos gyakorlatok olyan kompetenciák fejlesztését segítik, amelyek a tudatos haladás irányát határozzák meg a sodródás, ide-oda hánykolódás helyett. Az egyéni célok elérésének útja: a tanuló előtt álló feladatok lépcsőről lépésre történő átgondolása, stratégia-építés és a képességek folyamatos fejlesztése. Kreatív gondolkodást fejlesztő gyakorlat: Útiterv a kikötőben Ez egy asszociációs játék, amelyben a hajó szimbolizálja a folyamatban résztvevőket, a szükséges eszközök a kompetenciákat, a város (célpont) a választott szakmát, illetve a jövővel kapcsolatos elképzeléseket. Ebben a változatban a tanulók a személyes céljaik eléréséhez szükséges kompetenciákat gondolják át. „Hajónapló”-t	<p>A4. Írás, szövegalkotás: Nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			írnak, és kiegészítik egymás levelét – empátia, humor, egymás gondolatának átvétele lehet a feladat érdekes fordulatokat is sejtető eredménye.	
3/3. részmodul	Tartuffe I.	6 óra	Az ember élete során mindig valamilyen szerephelyzetben van. A környezet a társadalmi normáknak megfelelő viselkedést várja el, és ez állandó alkalmazkodást igényel. Az alaptulajdonságok kiütköznek akkor is, ha a fiatalnak nincs biztos válasza a „ki is vagyok én?” kérdésre. Ebben a részmodulban a résztvevőknek lehetőségük van kipróbálni magukat szerepjátékok alkalmával különféle karakterekben. A jeleneteket megbeszélés, szereptisztázás előzi meg. A szereplők kihúzzák a megjelenítendő viselkedést jelző kártyát, majd rövid felkészülés következik. Végül megbeszélés, beszélgetés a jellemekről, szerepekről, szereplésről, a tanuló	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szerepről. Megállapíthatják, melyikben érezték magukat remekül, éppen megfelelőnek, vagy melyik volt számukra idegen, melyiket volt nehéz „eljátszani”.	asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
3 /4. részmodul	Tartuffe II.	6 óra	Ebben a részmodulban is a szerepjátékra helyeződik a hangsúly. A csoport érdeklődésétől, intenzitásától, „játzókedvétől” függ, mennyire vállalkoznak a tanulók a szereplésre. Ismerkedés Moliere életével, s Tartuffe című színdarabjával. A színdarab vagy filmváltozatának megtekintése. A tanulók esetpéldákat mondanak, ezek közül is eljátszanak néhányat.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
VÁLTOZATOK		További 6 óra	A szerepjáték helyett más feladat is választható. „Dobozépítés” – dobozépítő és fedélkészítő csoport felkészülése, játék. Tanulságok megbeszélése: a kommunikáció jelentősége a közös feladatvégzésben. Tapasztalatok a munkamegosztásról.	
4. Modul	Valóságshow	25 óra + 25 óra tanácsadói tevékenység		
4/1. részmodul	Ez vagyok én... és ilyen szeretnék lenni	6 óra	Az előkészületek (a plakát, levél- és e-mail küldés, segédletek és az egyéni tanácsadás) során a tanulók felkészültek a játékra. A modul sajátos szervezési szabályainak megfelelő lebonyolítás (beléptetés, értékelés és vita szabályaira	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p> <p>A6. Elektronikus média útján történő kommunikáció: A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>javaslattétel). A tetszőleges irodalmi mű, kép, film, zenemű segítségével, esetleg választott személyről készült tanári és tanulói bemutatkozó prezentációk - a jelenlegi állapot és a jövőbeli elképzelések - bemutatása. A prezentációk során használt verbális és a nem verbális kommunikáció sajátosságainak megfigyelése, az eszközök és kifejezőmód értékelése, elemzési segédlet felhasználása. A szóbeli kommunikáció jelentősége a sikeres életvezetésben. A kommunikációs kompetenciák listájának közös kiegészítése. Önálló tanulói kommunikációs karriertervek készítése.</p>	<p>azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése: Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz</p> <p>B1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>
4/2. részmodul	Távmunka	16 óra	A javasolt tevékenységterületek (Jel és jelértelmezés, Információgyűjtés, Szöveg- és	<p>A4. Írás, szövegalkotás: Nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>képzésként) javaslatai alapján vállalkozások, tevékenységek tervezése és végzése</p> <p>kiscsoportban vagy egyénileg folyamatos tanári tanácsadás (és e-mail-es kapcsolattartás) igénybevételeként lehetséges mellett. Az IKT eszközök alkalmazásához szükséges eszköztudás megszerzése. A kommunikációs karriertervek alapján a fejlesztési feladatokon dolgozva gyakorolják egyénileg vagy kiscsoportban az olvasáshoz és szövegértéshez, továbbá a szövegalkotáshoz kapcsolódó képességeiket. A végzett munka eredményeit/ termékeit a tanulók- kiscsoportok az alapeljárást követve 4 alkalommal 4-4 órában mutatják be.</p>	<p>A6. Elektronikus média útján történő kommunikáció: A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
4/3. részmodul	Adjuk el a munkánk!	3 óra	<p>A gyakorlás anyagai a marketing eszközök olvasása, elkészítése és a vásárlással kapcsolatos ajánlatkészítéshez és szerződéskötéshez kapcsolódó tartalmak. A tervezésbe bevont tanulókkal együttesen döntenek arról, hogy a vásárnak milyen keretjátékot határoznak meg. Alkalmazzák a szükséges eszközöket, anyagokat (szerződésminta, bizonylatok). Megállapodnak a vásárlás és értékesítés, a szerződéskötés és szállítás szabályairól is. A foglalkozáson értékelik a csoportok eredményeit, az vásár bevételeit, elemzik a karriertervek teljesülését.</p>	<p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>B8. A tanulási folyamat értékelése: A diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
5. Modul	<i>Rómeó és Júlia, a krimi</i>	25 óra + 25 óra tanácsadói tevékenység	A modul az „én” és a „közösség” viszonyának elmélyítésére szolgál. Elsősorban kiscsoportban megnyilvánuló kommunikációs készségeket és képességeket igyekszik fejleszteni. Elérendő cél, hogy a tanulók szabadidejüket is használják fel élményszerűen a tanulásukhoz.	
5/1. részmodul	Tetthely	6 óra	Első tartalmi – előkészítő-részmodul, amelyben a tanulók és a tanár felkészülnek a nyomozás lefolytatásához. A tetthely részmodulban a tanulók alapvető információkhoz jutnak az információgyűjtésről - a mű elemzése, szövegekből, a film, a dráma eredeti szövegének elemzéséből jutnak információkhoz, elmélyülnek a művészi alkotásban. Ismerkedés a gyűjtemény készítéséhez, jegyzeteléshez, ismeretszerzéshez szükséges sémákkal. Helyszínelőkről szóló film megtekintése. A	<p>A5. Vizuális, képi kommunikáció: Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása:</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			rendőri nyomozati munkáról szerzett tapasztalatok pontosítása. Interjú rendőrrel. Beléptetés. Kérdések a tethelyen. Prezentáció és értékelése. Tények felismerése, rögzítése és következtetések levonása.	<p>A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
VÁLTOZAT:			<p>Szervezeti változat: A tanár mind a tanácsadói, mind pedig a szabadidős foglalkozások közvetlen foglalkozás keretében valósítja meg.</p> <p>Tartalmi változat: A tanár a feladat végrehajtás során folyamatosan változtat és változatokat készít, pl.: alapul vehet más művet is, esetleg a dráma alapján született west side storyt is használhatja alapanyagul.</p>	
5/2. részmodul	Nyomozás	16 óra	Második tartalmi részmodul. Ismerkedés a drámával a cselekmények egymásra	<p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése:</p> <p>A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>épülésével. Tanári levél nyomán – a felkészülési időben a kapcsolattartás felhívó plakáttal levéllel, e-mailben történik- a tanulók jegyzeteket készítenek. A foglalkozáson megalakul a Nyomozói, Ügyészi, Ügyvédi és Bírói csoport. Személyleírás, személyi igazolvány, lakcímkártya készítése. A tanulók a vállalt szerepekben bemutatkoznak, felkészülnek kisebb nagyobb jelenetek bemutatására A közvetlen foglalkozás alkalmával prezentáció és további kérdések. Rekonstrukció.</p>	<p>szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
VÁLTOZAT			<p>Szervezeti változat: A tanár mind a tanácsadói, mind pedig a szabadidős foglalkozások közvetlen foglalkozás keretében valósítja meg.</p> <p>Tartalmi változat: A tanár a feladat végrehajtás során folyamatosan változtat és változatokat készít, pl.: alapul vehet más művet is, esetleg a dráma alapján született west side storyt is használhatja alapanyagul. A döntésük alapján készüljenek fel a színjátékra, készítsenek megfelelő díszletet, ruhákat és eszközöket, tartsanak próbát.</p>	
5/3. részmodul	Tárgyalás	3 óra	<p>Prezentációs modul. A részmodulban a tanulók és a tanár eljátszanak egy képzelte tárgyalást. A részmodulban a végkifejletet szimbolizáló igazságkeresés történik, ahol érvek és ellenérvek, különböző szereplők érdekei szerint csapnak össze. A tárgyalás lezajlik. Az egész modul közös értékelése.</p>	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.
VÁLTOZAT			A tanár lehet bíró, bevezethetik az esküdszéket, és további alternatív megoldásokat találhatnak a tárgyalás levezetésére.	

1.9.2. Élő idegen nyelv (angol, német – kerettanterv szerint tanévi 50 óra)

Az idegen nyelvi modulok célja: könnyű, lehetőség szerint élvezhető tanulás annak érdekében, hogy a tanuló nyelvi környezetben megértse az alapvető, egyszerű mondatokat, kifejezéseket. A nyelvi kompetenciák megszerzése folyamatos gyakorlás által lehetséges. Ugyanakkor szinte a legnagyobb kihívást jelenti hangosan megszólalni, küzdeni a bizonytalansággal. Ezért elsődleges cél: ha keveset is, de azt magabiztosan alkalmazza adott helyzetben. Azon felül, hogy „kedvet találjon” a nyelvtanulásban, fontos a „hasznosítható” kifejezések bevésése. Cél továbbá a digitális kompetencia fejlesztése, ennek is eszköze lehet az idegen nyelven történő kommunikáció.

ANGOL NYELV

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. részmodul	Angolul, hogyan?	5 óra	<p>Az anyanyelv és a tanult idegen nyelv hasonlóságainak közös felfedezése, közös szókincs keresés. A vélemény kinyilvánítása idegen nyelven.</p> <p>A magyar-angol kulturális, szociális, gazdasági és nyelvi hasonlóságok tudatosítása a tanulóknak képek segítségével.</p> <p>A tanulókat rávezetése arra, hogy az internet nem csupán szórakozásra, de tanulásra, konkrétan idegen nyelv tanulásra is használható. Lehetőség szerint a tanár mutathat a tanulóknak néhány kedvcsináló oldalt, pl. online szótárt, idegen</p>	<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <p>Írás, szövegalkotás</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			nyelvű – többek között – nyelvfejlesztő játékokat, szókártya készítő programot, hangos könyveket stb.	
2. részmodul	Anglia? Miért ne?	5 óra	Ezek a foglalkozások a Nagy-Britanniai utazáshoz viszik közelebb a tanulókat. A második részmodul túllép a bevezetőn és komoly nyelvi tartalmakat ad át. A tanulók megtanulják a színek elnevezését, megtanulnak számolni 1-100-ig, országismereti tudásukat az angol nyelvterület híresebb városainak jellemzésével bővítik. A foglalkozások végén levetített kisfilmek elmélyítik a tanultakat és kedvet csinálnak a további tanuláshoz. A részmodul internetes kereséssel és egy plakát készítésével zárulnak.	A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Olvasás, írott szöveg megértése Vizuális, képi kommunikáció Elektronikus média útján történő kommunikáció Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések A tanulásról alkotott elképzelések Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése A tanulási folyamat értékelése Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Másokkal történő pozitív és eredményes interakció
3. részmodul	Csomagoljunk együtt	5 óra	Ebben a részmodulban a csomagolás és pakolás a főszerep. A tanulók megfogalmazzák, melyek azok a kedvenc tárgyaik, amelyeket mindenképpen vinni szeretnének az útra,	A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Olvasás, írott szöveg megértése Írás, szövegalkotás Elektronikus média útján történő kommunikáció

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			felfrissítik a ruhatárukat egy webáruház segítségével. A foglalkozásokat minden esetben kisfilmek zárják, amelyek illeszkednek az adott részmodul témájához	A tanulási folyamat értékelése Másokkal történő pozitív és eredményes interakció
4. részmodul	Indulás!	5 óra	Ebben a részmodulban a tanulók megismerkednek a repülőtérrrel, a repüléssel kapcsolatos tudnivalókkal. Felkészülnek arra, hogy magabiztosabban mozogjanak a repülőtéren, ismerjék a jelzőtáblákat, tudjanak útmutatást kérni. Eközben átismétlik a számokat és hozzákapcsolják az idő kifejezését, megtanulják a hét napjait.	A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Vizuális, képi kommunikáció Elektronikus média útján történő kommunikáció A kommunikáció értékelése Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések A tanulásról alkotott elképzelések A tanulási folyamat tervezése és szervezése Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése A tanulási folyamat értékelése Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Másokkal történő pozitív és eredményes interakció
5. részmodul	Bemutatkozunk!	5 óra	Ebben a részmodulban a tanulók saját magukat ismerik meg és mutatják be	A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			egymásnak és jövőbeli társaiknak a virtuális utazáson. Megtanulnak bemutatkozni és bemutatni családjaikat, lakóhelyüket és iskolájukat. Sokat dolgoznak digitális fényképekkel, ezért a digitális fotózás megtanítása is esetleg része lehet a projektnek. A számítógépes munka során elkészítenek egy folyamatosan bővíthető bemutatót csoportjukról, iskolájukról, családjukról és saját magukról.	Vizuális, képi kommunikáció Elektronikus média útján történő kommunikáció A kommunikáció értékelése Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések A tanulásról alkotott elképzelések A tanulási folyamat tervezése és szervezése Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése A tanulási folyamat értékelése Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Másokkal történő pozitív és eredményes interakció
6. részmodul	Megérkeztünk!	5 óra	Ebben a részmodulban a tanulók megismerkednek a virtuális diáktalálkozó színhelyével, az angliai Doncaster kisvárossal. Megtanulják a Google Maps alkalmazás kezelését, fotók keresését, a térkép alkalmazását. Főbb nyelvi funkciók az útbaigazítás kérése és az útbaigazítás. A modul során írnak egy egyszerű, de immár több mondatból álló üzenetet.	A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Vizuális, képi kommunikáció Elektronikus média útján történő kommunikáció A kommunikáció értékelése Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések A tanulásról alkotott elképzelések A tanulási folyamat tervezése és szervezése Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
7. részmodul	Tévézünk!	5 óra	<p>Ebben a részmodulban a tanulók felfedezik a brit tévéműsört, illetve azt, hogy mennyire hasonlít a magyarra: ugyanazok a sorozatok mennek, nagyon hasonlóak a reklámok és a vetélkedők. Megismerkednek a sorozatok szereplőivel, akiket már a magyar televízióból is ismerhetnek, majd tulajdonságaikat, foglalkozásaikat elmondják angolul is. A sportcsatornák kapcsán a sportokkal kapcsolatos alapszókincset sajátítják el, majd annak kifejezését, hogy ők milyen sportot szeretnek és miben jók.</p>	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
8. részmodul	Hiszen ez London!	5óra	<p>Ebben a részmodulban a tanulók felfedezik a brit fővárost és lakóit: a királyi családot, a Madame</p>	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>Tusseaud's múzeumot, a London Eye-t.</p> <p>Megtanulnak eligazodni a közlekedési eszközök között, megismerkednek az egyszerű felszólító mód képzésével.</p>	<p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
9. részmodul	Dolgozni szeretnék!	5óra	<p>Ebben a részmodulban a tanulók elsajátítják a munkába álláshoz, a munkakörökhöz és a munkaidőhöz kapcsolódó nyelvi eszközöket.</p> <p>Megtanulják kifejezni idegen nyelven, mi érdekli őket, mihez értenek, és mivel szeretnek foglalkozni.</p> <p>Álláshirdetéseket böngésznek, jelentkezést vagy motivációs levelet írnak, majd névjegykártyát készítenek az interneten.</p>	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
10. részmodul	Irány a nagyvilág!	5óra	<p>Ebben a részmodulban a tanulók átismétlik az előző részmodulok témaköreit. Részt vesznek egy rejtély felderítésében, ki kell találniuk egy rekord részleteit, minden órán egy adatra fókuszálva.</p> <p>Megtanulják a mértékegységeket és készítének egy flashmobot.</p> <p>Megismerkednek az on-line karaoke angoltanulási lehetőségeivel. Az utolsó órán értékelik saját teljesítményüket és a nyelvi modult.</p>	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>

NÉMET NYELV

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. részmodul	Németül, hogyan?	5 óra	<p>Az anyanyelv és a tanult idegen nyelv hasonlóságainak közös felfedezése, közös szókincs keresés. A vélemény kinyilvánítása idegen nyelven.</p> <p>A magyar-német kulturális, szociális, gazdasági és nyelvi hasonlóságok tudatosítása a tanulóknak képek segítségével.</p> <p>A tanulók rávezetése arra, hogy az internet nem csupán szórakozásra, de tanulásra, konkrétan idegen nyelv tanulásra is használható. Lehetőség szerint a tanár mutathat a tanulóknak néhány kedvcsináló oldalt, pl. online szótárt, idegen nyelvű – többek között – nyelvfejlesztő játékokat, szókártya készítő programot, hangos könyveket stb.</p>	<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <p>Írás, szövegalkotás</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
2. részmodul	Németország? Miért ne?	5 óra	Ezek a foglalkozások a németországi utazáshoz viszik közelebb a tanulókat.	A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>A második részmodul túllép a bevezetőn és komoly nyelvi tartalmakat ad át. A tanulók megtanulják a színek elnevezését, megtanulnak számolni 1-100-ig, ország ismereti tudásukat a németajkú országok megismerésével, valamint a német nyelvterület híresebb városainak jellemzésével bővítik. A foglalkozások végén levetített kisfilmek elmélyítik a tanultakat és kedvet csinálnak a további tanuláshoz. A részmodul internetes kereséssel és egy Aachen plakát készítésével zárulnak</p>	<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Olvasás, írott szöveg megértése Vizuális, képi kommunikáció Elektronikus média útján történő kommunikáció Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések A tanulásról alkotott elképzelések Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése A tanulási folyamat értékelése Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
3. részmodul	Csomagoljunk együtt	5 óra	<p>Ebben a részmodulban a csomagolásé és pakolásé a főszerep. A tanulók megfogalmazzák, melyek azok a kedvenc tárgyaik, amelyeket mindenképpen vinni szeretnének az útra, felfrissítik a ruhatárukat egy webáruház segítségével. A foglalkozásokat minden esetben kisfilmek zárják,</p>	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Olvasás, írott szöveg megértése Írás, szövegalkotás Elektronikus média útján történő kommunikáció A tanulási folyamat értékelése Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			amelyek illeszkednek az adott részmodul témájához	
4. részmodul	Indulás!	5 óra	Ebben a részmodulban a tanulók megismerkednek a repülőtérrrel, a repüléssel kapcsolatos tudnivalókkal. Felkészülnek arra, hogy magabiztosabban mozogjanak a repülőtéren, ismerjék a jelzőtáblákat, tudjanak útmutatást kérni. Eközben átismétlik a számokat és hozzákapcsolják az idő kifejezését, megtanulják a hét napjait.	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulórol alkotott elképzelések</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
5. részmodul	Bemutatkozunk!	5 óra	Ebben a részmodulban a tanulók bemutatkoznak, majd egyszerű lexikai elemek segítségével bemutatják a közvetlen környezetüket, a családjukat, az iskolájukat, majd végül a tanulócsoportot, amellyel német nyelvet tanulnak.	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulórol alkotott elképzelések</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
6. részmodul	Megérkeztünk!	5 óra	<p>Ebben a részmodulban a tanulók elsajátítják a tájékozódás és útbaigazítás nyelvi eszközeit. A részmodul keretét az alkotja, hogy a tanulók elképzelik, megérkeztek utazásuk célállomására, Aachenbe. Az internet segítségével ismerkednek a várossal, megtekintik a látnivalókat, eldöntik, milyen látványosságokat szeretnének megtekinteni, ha majd valóban megérkeznek a városba. A foglalkozásokat minden esetben kisfilmek zárják, amelyek illeszkednek</p>	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			az adott részmodul témájához.	
7. részmodul	Tévézzünk!	5 óra	Ebben a részmodulban a tanulók felfedezik a hasonlóságokat a magyar és a külföldi TV-adók között. Az 5 foglalkozáson 4 különböző csatorna-, illetve műsortípussal fognak közelebbről megismerkedni, pl. sorozatokkal, egy zenei csatornával, rajzfilmekkel és reklámokkal. A projektórán a tanulók elkészítik a saját csoportjuk reklámfilmjét.	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulásról alkotott elképzelések</p> <p>A tanulási folyamat tervezése és szervezése</p> <p>Tanulási források keresése</p> <p>Tanulási források feldolgozása</p> <p>Tanulási források felhasználása</p> <p>Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése</p> <p>A tanulási folyamat értékelése</p> <p>Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>
8. részmodul	De hisz ez Aachen!	5óra	Ebben a részmodulban a tanulók felfedezik Aachent és annak lakóit, megismerkednek a város kulináris különlegességeivel, majd virtuális túrán vesznek részt a Route Charlemagne keretében.	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Vizuális, képi kommunikáció</p> <p>Elektronikus média útján történő kommunikáció</p> <p>A kommunikáció értékelése</p> <p>Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			A projektórán egynapos aacheni kirándulást szerveznek, időbeosztással, közlekedéssel és költségkalkulációval.	A tanulásról alkotott elképzelések A tanulási folyamat tervezése és szervezése Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése A tanulási folyamat értékelése Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Másokkal történő pozitív és eredményes interakció
9. részmodul	Dolgozni szeretnék!	5óra	Ebben a részmodulban a tanulók elsajátítják a munkába álláshoz, a munkakörökhöz és a munkaidőhöz kapcsolódó nyelvi eszközöket. Megtanulják kifejezni idegen nyelven, mi érdekli őket, mihez értenek, és mivel szeretnek foglalkozni. Álláshirdetéseket böngésznek, jelentkezést vagy motivációs levelet írnak, majd névjegykártyát készítenek az interneten.	A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Vizuális, képi kommunikáció Elektronikus média útján történő kommunikáció A kommunikáció értékelése Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések A tanulásról alkotott elképzelések A tanulási folyamat tervezése és szervezése Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése A tanulási folyamat értékelése Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Másokkal történő pozitív és eredményes interakció

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
10. részmodul	Irány a nagyvilág!	5óra	<p>Ebben a részmodulban a tanulók átismétlik az előző részmodulok témaköreit. Részt vesznek egy rejtély felderítésében, ki kell találniuk egy rekord részleteit, minden órán egy adatra fókuszálva. Megtanulják a mértékegységeket és készítenek egy flashmobot. Megismerkednek az on-line karaoke angoltanulási lehetőségeivel. Az utolsó órán értékelik saját teljesítményüket és a nyelvi modult.</p>	<p>A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Vizuális, képi kommunikáció Elektronikus média útján történő kommunikáció A kommunikáció értékelése Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések A tanulásról alkotott elképzelések A tanulási folyamat tervezése és szervezése Tanulási források keresése Tanulási források feldolgozása Tanulási források felhasználása Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése A tanulási folyamat értékelése Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p>

1.9.3. Matematika (2 modul – kerettanterv szerint tanévi 60 óra)

A matematika modulok célja jól alkalmazható, a mindennapi élethez kapcsolódó alapvető matematikai ismeretek alkalmazása. Megtalálni, kiválogatni a felhasználandó adatokat, eszközöket ahhoz, hogy egy-egy problémát meg tudjanak oldani a tanulók. Cél továbbá, hogy a tanulók merjenek és tudjanak véleményt alkotni egy probléma különböző megoldásairól, azt megfelelően tudják kifejezni. Megtalálni annak módját, hogy az alapvető matematikai ismereteket játékos formában, egymástól tanulva, egymást meggyőzve, egymást segítve szerezzék meg a tanulók.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. Modul	<i>Ez az én világom</i>	36 óra (ebből kötelező 30)		
1/1. részmodul	Játék? Matek? Matekjáték?	9	A kulcsfontosságú bevezető modulban a mindennapok matematikai elemei kerülnek felszínre. A gazdag tartalom bizalomgerjesztő kínálata: matematikatörténeti érdekességek, fejtörők megoldása, nyerő stratégiák kialakítása, játék a betűkkel és a számokkal, számolási trükkök, algoritmusok, kettes számrendszer.	<p>A1.A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza. A1 kompetenciakártya diák,1., 3. kérdései, tanár, a), c) kérdései</p> <p>A6.Elektronikus média útján történő kommunikáció: A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p> <p>B1.Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.</p>
1/2. részmodul	Kombinálok, kísérletezek, értelmezek	8	Ez a részmodul logikus gondolkodással megoldható élethelyzeteket, feladatokat	A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			tartalmaz, ösztönözve az összefüggések, tapasztalatok, próbálkozások nyomán alkalmazható szabályok keresésére. A megoldások, a vizuális adatábrázolások, grafikonok értelmezésében hangsúlyossá válik a megfigyelőképesség és pontosság.	Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel. A5. Vizuális, képi kommunikáció: Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.
1/3. részmodul	Méretet veszek	11	A tanulók a méréssel kapcsolatos ismereteiket elevenítik fel és rendszerezik azokat. Mi mérhető, mivel? Mérések az osztályban, terepgyakorlaton. Az adott vagy praktikus választott mértékegységgel való mérések során megtapasztalják a mértékegység helyes megválasztásának és a becslésnek a fontosságát. Mértékegységek váltása.	B2. A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.
1/4. részmodul	Libasorban	8	A szabályokhoz vezető induktív és deduktív út felfedezése. A matematikai szabály-fogalom - algoritmus. Sorrendek kialakítása. Szabálykészítés és szabálykövetés.	A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban. B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.
2. Modul	Tudok számolni? Tudok számolni. Tudok számolni!	39 óra (ebből kötelező 30 óra)		
2/1. részmodul	Rend a lelke mindennek	6 óra	Halmazelméleti alapfogalmak, a halmazokról szerzett ismeretek áttekintése. Elemek tulajdonságai, halmazalkotás. Ponthalmazok, szakmacsoportok eszközeinek, tárgyainak, termékeinek rendszerezése különböző szempontok alapján. Feladatok a környezethez és szakmákhoz kapcsolódó halmazelemekkel. Véges és végtelen halmazok. Halmazok metszete, részhalmaz fogalma, uniója. A halmazműveletek, logikai műveletek kapcsolatának vizsgálata is megjelenhet a feldolgozás során.	B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli. C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
2/2. részmodul	Keresem a számot	7 óra	Számok mindenütt. Számok értelmezése, megjelenítése. Számok nagyságrendje, helyiérték, tízes számrendszer. Negatív	A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			számok származtatása. Számegyenes, előjelek alkalmazása. Számok kimondása, leírása helyesen számjegyekkel és betűvel.	társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel. B2 A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.
2/3. részmodul	Hogyan számoljak?	8 óra	A modul feladata a számolási készség fejlesztése. Alapműveletek. Műveletek ellenőrzése. Szövegesen megfogalmazott műveleti kapcsolatok leírása matematikai szimbólumokkal és a feladatok megoldása. Műveleti sorrend. Kerekítés, közelítés, becslés. Adatokhoz szöveg alkotása.	A3 Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban B8 A tanulási folyamat értékelése: A diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.
2/4. részmodul	Darabok, tizedelek	8 óra	Tört származtatása, alakja, értelmezése. Műveletek törtekkel. Közös nevező, egyszerűsítés. Definíciók, szabályok felidézése és alkalmazása. Műveletek tizedes törtekkel. Közöséges tört tizedes törtté vagy véges tizedes tört közöséges törtté alakítása. Századrész, százalék.	A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban B2 .A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be. B5. Tanulási források feldolgozása:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása:</p> <p>A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>
2/5. részmodul	Egyenes vagy fordított	6 óra	Az arány fogalma a matematikában. Aránypár. Egyenes és fordított arányosság. Egyszerű százalékszámítási feladatok.	<p>A8. A kommunikáció értékelése:</p> <p>Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása:</p> <p>A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>
2/6. részmodul	Zsebemben a gépem	4 óra	Az alkalmazott zsebszámológépek szabályos, célszerű használatának elsajátítása. A technika értő igénybe vétele és a megjelenő információk értékelő-értelmező	<p>A6. Elektronikus média útján történő kommunikáció:</p> <p>A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			viszonyulással történő kezelése. Adatok beírása. A műveletek számolási sorrendjének fontossága. A becslés jelentősége. Számolás zsebszámológéppel és számítógéppel.	kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére B2. A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.

1.9.4. Társadalom- és jelenkorismeret (2 modul – kerettanterv szerint tanévi 50 óra)

A modulok tanításának az a célja, hogy a tanulóknban kifejlessze és megerősítse a történelmi szemléletet, valamint azokat a képességeket, amelyek alkalmassá teszik az egyént arra, hogy megértse a történelmi múlttól a jelenig tartó folyamatokat, a változások és konfliktusok természetét. Ezekkel összefüggésben megismerje a nemzeti és különféle kisebbségi (hazai) kultúrák történetét, sajátosságait és azokat a jellemző vonásokat, amelyek másoktól megkülönböztetik őket.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. Modul	Időlift	20 óra tömbösíthető		
1/1. részmodul	Idegenvezetők	4 óra	A településen tett séta bizonyítja, hogy „a tudás az utcán hever”. A tanulók feladata a bejárt tér kulturális és történelmi/társadalmi elemeinek az azonosítása, összegyűjtése és megjelenítése. A produktumokat létrehozó tanulói tevékenységek: útvonal-tervek készítése; tanulói település-szótár készítése; a felkeresett objektumokról fényképek és adatok készítése, gyűjtése.	<p>A5. Vizuális, képi kommunikáció: Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p> <p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
1 /2. részmodul	Az iskolába vezető út kiinduló pontja: az otthon és a család	8 óra	A történelem forrásai: szóbeli közlések, tárgyi emlékek, írott források. A tanulók családjaik társadalmi és kulturális jellemzőinek feltárása nyomán térben és időben áttekintik a közelmúlt és jelen legfontosabb eseményeit, legjellemzőbb folyamatait. Családfa-rajzok készülnek. A tanulók munkája az otthon fellelt régi tárgyak, a kapcsolódó információk gyűjtése, feldolgozása és az összegyűjtött anyagokból kiállítás létrehozása.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése:</p> <p>a tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása:</p> <p>A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p>
1 /3. részmodul	Az iskolába vezető út	8 óra	A tanulók otthonától az iskoláig vezető útról „útikönyv” készül, amelynek alapja a tanulói útvonalakat tartalmazó térkép. Ezek kiegészülnek az egyes	<p>A5. Vizuális, képi kommunikáció:</p> <p>Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			tanulói útvonalakhoz tartozó kulturális objektumokat bemutató fényképes, és szöveges kommentárokkal. A modul feldolgozását a szerzett elméleti és gyakorlati tudások átgondolása, összegzése, értékelése zárja.	táblázatok értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki. B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli. B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja. B8. A tanulási folyamat értékelése: A diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.
2. Modul	Kaleidoszkóp	30 óra		
1. projektem	A településünk		A modul centrumában a település és a településen élő ember áll. A programban résztvevő iskolák számára a tanulók által létrehozott produktumok valamennyi iskolába eljutva együtt képezik és gyarapítják a közös tananyagot – a tanév befejezésekor minden iskola rendelkezni fog a 15 települést bemutató kulturális, történeti, irodalmi stb. elemeket tartalmazó produktummal. A munka első fázisa a tartalom, a műfaj, a feladatelosztás mellett a projekt	

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			számos elemére kitérő részletes tervezés. A projekt a települést sokoldalúan bemutató tanulói produktum: „A mi lakásunk, a mi utcánk, a mi városunk”	B4. . Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.
2. projektetem	Településtörténet		A település történetének korszakolása. Internetes és papíralapú szövegek gyűjtése, rögzítése, formálása. A gyűjtött szövegek szerkesztése. A szövegek illusztrációs anyagának gyűjtése.	
3. projektetem	Nevezetes objektumok a településen		Az emberi történelem egy-egy pillanatában kitüntetett szerepet kapott objektum(ok) vagy természetes tereptárgy kiválasztása közösen létrehozott lista alapján. Az objektumom(ok) felkeresése és anyaggyűjtés a helyszínen. A gyűjtött anyag feldolgozása.	
4. projektetem	A történelem és a hétköznapok hősei		A történelmi szerepet betöltő személy(ek) kiválasztása. Az életrajz feldolgozása. A legfontosabb életrajzi elemek kiemelése, elemzése, részletesebb bemutatása. Az eddig összegyűjtött szöveg finomítása, az új elemek beillesztése.	

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
5. projektalem	A település nevezetes ünnepei		A településhez kapcsolható ünnepek, jelen napok összegyűjtése (pl. a település nevének megjelenése az oklevelekben, várossá nyilvánítás, főző és szakácsverseny, helyi szentek ünnepei stb.). Az egyes események leírása, illusztrálása. Az összegyűjtött anyag szerkesztése.	
6. projektalem	A település az irodalomban		A szövegek összegyűjtése. Forrás: internet, városi, iskolai könyvtár anyaga. A kiválogatott szövegek szerkesztése.	
7. projektalem	A kultúra színterei		A kulturális objektumok összegyűjtése, a lista kialakítása. Az egyes objektumok rövid történeti összefoglalása. A végleges szöveg összeállítása.	
8. projektalem	Tér és társadalom		A társadalmi tagozódás a településen. Egy-egy korszak feldolgozása annak bemutatására, hogy az elmúlt századoktól napjainkig kik lakták az adott települést. Áttekintő összegzés készítése.	
9. projektalem	A történelem árnyékában...		A rendelkezésre álló anyag szelektálása. A szöveg szerkesztése, véglegesítése, adott esetben lektoráltatása a programban szerepet nem vállaló	

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			kollégák bevonásával. Az elkészült anyag elküldése a programban résztvevő iskolák számára. A projekt lezárása - megbeszélés, értékelés.	

1.9.5. Természetismeret (4 modul – kerettanterv szerint tanévi 100 óra)

A modulok célja hogy a tanulóknak formálódjanak a természeti-, valamint az embernek a természetben játszott szerepével kapcsolatos folyamatokra vonatkozó elképzeléseik, azok az átfogó struktúrák, amelyek a természethez való viszonyukat, de a későbbi természettudományos, technikai, szakmai tartalmú tanulásukat is meghatározzák. A témák kiválasztásában a következő szempontok vezérelték a programrészlet megalkotóit: (1) lehetőleg érdekes, motiváló témakörök szerepeljenek, (2) a természet folyamataiban megnyilvánuló alapösszefüggésekben a lehetséges megértésig juthassanak el a tanulók.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. Modul	Felülnézetből	25 óra		
1. részmodul	Otthonunk a Föld	6 óra	A Föld látványa a világűrben. A Föld alakjával, keletkezésével kapcsolatos elképzelések. Mit tudunk ma a Földről? Ismerkedés a Föld felszínével, a kontinensekkel. Távolságok és mérések a Földön. Függőn és/vagy vízszintező készítése. A Földdel kapcsolatos tudás változásának feltérképezése.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B1. . Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései</p> <p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
2. részmodul	Hogyan mozog?	7 óra	Hogyan mozognak a testek? - A tanulók gondolkodásának felmérése. Szabályalkotás. Mozgásképzések ellentmondásai. Az arisztotelészi és a newtoni mozgáskép összehasonlítása.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A8. A kommunikáció értékelése:</p> <p>Érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.</p> <p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések:</p> <p>A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
3. részmodul	Mérjük meg a világot!	7 óra	A mérés fogalma. A legfontosabb mennyiségek meghatározása, a mérés módszerei. A hosszúságmérés történetének érdekességei. A hosszúságmérés eszközei.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése:</p> <p>Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása:</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			Mérési feladatok. Ismerkedés a méréselméleti alapokkal.	<p>A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
4. részmodul	Élet a Földön	5 óra	Az élő fogalom alakulása. Az élőlények jellemzői. Mozgás az állatvilágban. Élőlények, részeik és szakmák. Az élővilág és az ember kapcsolata.	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p> <p>A7. . Művészeti tevékenységekben megnyilvánuló kommunikáció: Nyitott a különböző zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások iránt, ezeket önmaga számára értelmezi és saját érdeklődésének, lehetőségeinek megfelelően önkifejezésre is alkalmazza.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
2. Modul	Közelebbről	25 óra+ 25 óra változatok		
1. részmodul	Eltűnik vagy átalakul?	8 óra	A tanulók energia- és anyagmegmaradással kapcsolatos előzetes	A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>ismeretrendszerének feltárása. (2x45 ').</p> <p>A megoldások megbeszélése (30')</p> <p>Versenytárgyalás szituációjáték(2x45 ').</p> <p>Atomtörténet (3x45')</p> <p>'A részecskéktől a Világegyetemig'</p> <p>Rend és rendezetlenség (90')</p> <p>Építkezés és rombolás (45')</p> <p>Rend és környezetvédelem (45')</p> <p>„Veszélyeztetett élet”</p>	<p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések:</p> <p>A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése:</p> <p>A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>B4. Tanulási források keresése:</p> <p>A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p>
VÁLTOZATOK			<p>Ismerkedés a fraktálokkal- CD (135')</p> <p>Tanulmányozzuk a fraktálokat! (90')</p> <p>Feladatok a fraktálokkal kapcsolatban (180')</p> <p>Rajzoljunk Koch-görbét! (30')</p> <p>A Koch-sziget területe és kerülete (45')</p>	

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>Rajzolás kézzel Koch-görbe (45')</p> <p>Más fraktáلالakzatok (45')</p> <p>Xaos (45')</p> <p>Keresés az Interneten (45')</p> <p>Térbeli fraktálok bemutatása (45')</p>	
2. részmodul	A fény	6 tanóra + 2 tanórán kívüli	<p>Ismerkedés a fényvel - természettudományi projekt keretében.</p> <p>Projektelemek:</p> <p>„Fényes eszközök” 3x45'</p> <p>Fény és művészet 4x45'</p> <p>A fotózással kapcsolatos ismeretek feldolgozása. A fény és a foglalkozások (90')</p> <p>A fény a tudományban 3x45'</p> <p>A gyógyító fény 3x45'</p> <p>A fény az irodalomban 3x45'</p> <p>A fény szombat éjszaka 90'</p> <p>Fényépítészet 3x45'</p> <p>Fény a technikában 3x45'</p>	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p> <p>B8. Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése: A diák különböző tanulási módszereket, technikákat, stratégiákat ismer, ezek közül többet kipróbál, és a számára hatékonyakat tanulási helyzetekben tudatosan használja.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
3. részmodul	Táplálkozás az élővilágban	Óraszám: 5	Táplálkozási formák 45' Táplálékláncok és -hálózatok 45' Fű-nyúl-róka 45' Tápanyagok; térképek és grafikonok készítése. Táplálékhálózatok mennyiségi viszonyai. Emberi táplálék a Föld különböző részein. 90' Haszonnövény-történet 3x45' Környezeti kérdések 2x45'	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>A4. Írás, szövegalkotás: Nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.</p> <p>A5. Vizuális, képi kommunikáció: Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p> <p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p>
4. részmodul	Mit főzzünk?	6 óra	A konyhában Költségvetés	A3. Olvasás, írott szöveg megértése:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			„Mit főzzünk?” Bevásárlás, ételkészítés. 4x45’	<p>Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban</p> <p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p> <p>B8. A tanulási folyamat értékelése: A diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
VÁLTOZATO K	Terülj, terülj asztalkám! Receptgyűjtemény Pfúj!	3×45 perc = 135 perc 90’ 45’	Készítsünk bemutatót/kiállítást különbözőképpen megterített asztalokról, terítési szokásokról.	

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			Milyen folyamatok miatt romlik meg a nem tartósított étel?	
3. Modul	Belülről	25 óra+ 25 változatok		
1. részmodul	Környezetvéd elem projekt	12 óra	Egy környezeti kérdésekkel foglalkozó projekt, az energia és az anyagok témája kapott helyet ebben a modulban. (A felsorolt feladatok + 12 órára elegendők.) Az iskola és a lakóhelyünk, a környék környezetvédelmi problémáinak feltérképezése. A problémákhoz hasonlóan a pozitívumok feltérképezése. Információgyűjtő kirándulás. A levegő tisztasága - Hulladékkezelés- A település növényzete- Az épített környezet –A vizek állapota - Az állattartás és a környezetvédelem. Ökológiai lábnyom számítása.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések:</p> <p>A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése:</p> <p>A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>B4. Tanulási források keresése:</p> <p>A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p>
2. részmodul	Energia	7 óra	Az elektromosság történetének, az elektromos	A3. . Olvasás, írott szöveg megértése:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>alapjelenségeknek a bemutatása 90’.</p> <p>Az elektromos áram, az elektromos és a mágneses kölcsönhatás kapcsolata 90’.</p> <p>Az elektromos eszközök története 4x45’</p>	<p>Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>B1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: A diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.</p> <p>B5. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
KIEGÉSZÍTÉS			<p>Mire használjuk a háztartásokban az elektromos energiát? 5x45'</p> <p>Miképpen történik az elektromos energia „előállítása”, 4x45'</p> <p>Miért fontos az energiatakarékosság, hogyan lehet takarékoskodni az elektromos energiával? 45'</p>	
3. részmodul	Anyagaink	6 óra	<p>Érdekes, új, különleges anyagok. Az ötletrohamban felmerült javaslatok alapján 3-4 fős csoportok egy-egy anyagot, anyagcsoportot, válasszanak. A gyűjtőmunkát kövesse bemutató. Fantáziajáték- új anyag kitalálása.</p>	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: A diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
KIEGÉSZÍTÉS			<p>Anyagok az iskolában . 2x45' Anyagok tulajdonságainak vizsgálata 3x45' Beszélgetés, vita az anyag szó jelentéséről.</p>	

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
4. Modul	<i>Kint is vagyok, bent is vagyok</i>	25 óra+ 25 változatok		
1. részmodul	Kontinensek hétköznapijai	6 óra	Hol jártunk már?- élménybeszámoló, 45' Vonzó tájak 45' Utazás tervezése 4x45'	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: A mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p> <p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>A5. Vizuális, képi kommunikáció: Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p> <p>A6. Elektronikus média útján történő kommunikáció: A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
2. részmodul	Van-e élet a Földön?	7 óra	Mióta lehet élet a Földön? Meddig lesz élet a Földön? Mi pusztíthatja el? – beszélgetés Témagyűjtés, - a tanulók szakértői csoportokban dolgoznak: designerek, kompjuteres dokumentátorok, tudományos szakértők, kompjuteres keresők.	<p>A5. Vizuális, képi kommunikáció: Széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p> <p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
KIEGÉSZÍTÉS		4x45'	Közös PowerPoint bemutató készítése a földi élet gazdagságáról- előzetes számítástechnikai	

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			egyeztetéssel: Az ember szerepe a földi bioszférában.	
3. részmodul	Hazai tájakon	7 óra	Régiók bemutatása, lakóhely és/vagy választott települések, természeti és épített környezet értékei, ezekről ismertető, reklámok, stb. készítése Film is készül.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>B4. Tanulási források feldolgozása: A diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p> <p>A6. Elektronikus média útján történő kommunikáció: A különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
4. részmodul	A mi technikánk	5 óra	A részmodul a tanulók munkájáról szól.	<p>B2. A tanulásról alkotott elképzelések: A diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>Fogalomtérképet (Mind Map) készítünk</p> <p>Néhány technikai eszköz leírása 90'</p> <p>Amikor az emberiség történetében kiemelten pozitív szerepet játszott a technika 90'</p>	<p>lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

1.9.6. **2.6 Alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok (8 modul – kerettanterv szerint tanévi 200 óra)**

Az alapvető munkavállalói és életpálya-építési modulok a sikeres munkavállaló számára nélkülözhetetlen szociális kompetenciák fejlesztését, valamint a munkakereséssel és munkavállalással kapcsolatos ismeretek elsajátítását biztosítják. Az alapvető munkavállalói és életpálya-építési tartalmi terület nyolc modulja közül az 1. és 8. modul a tanév első, illetve utolsó hetének programját tartalmazza. A második modul a munkahelyi megfigyeléseket és a tanév folyamán megismerendő szakmacsoportok közös kiválasztását, meghatározását készíti elő. A 3–7. modulok a releváns munkavállalói ismeretek megszerzésének és a nélkülözhetetlen szociális kompetenciák fejlesztésének biztosítanak keretet.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. Modul	Átlépek egy küszöbön	25 óra		
1/1. részmodul	Bemelegítés	5 óra	A csoporttagok megismerkedésének kezdeti lépéseit tartalmazza (pl. névtanulás, az iskola épületének és szolgáltatásainak felfedezése) ez a részmodul, a nevek megtanulása, valamint az elemi én-bemutató áll a nap tevékenységeinek középpontjában.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
1/2. részmodul	Ismerj meg	5 óra	<p>A megismerést nehezítő és a kommunikációt torzító kommunikációs tényezők tudatosítása mellett, az ismerkedést támogató további feladatok jelennek meg a nap folyamán. Egyik központi feladata e napnak az együttműködés során megvalósítandó kommunikációs szabályok rögzítése.</p>	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1/3. részmodul	Ami közös bennünk	5 óra	A részmodul a csapatépítés bizalmi tőkét igyekszik megteremteni közös játékokkal és tevékenységekkel amellet, hogy további, az ismerkedést szolgáló gyakorlatokat tartalmaz.	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>
1/4. részmodul	Együtt könnyebb	5 óra	A csoport tagjainak közös élményeire alapozva a csoport csapattá alakításához járul hozzá a részmodul. E napon a csoporttá szerveződés külső szimbólumainak megteremtése kerül a sorra, és az, hogy a csoport több mint a tagok egyszerű összessége.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
1/5. részmodul	Egy csapat vagyunk	5 óra	A csoport tagjainak közös élményeire alapozva a csoport csapattá alakításához járul hozzá. E napon a csoportta szerveződés külső szimbólumainak megteremtése kerül a figyelem középpontjába és az, hogy a	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			csoporthoz több mint a tagok egyszerű összessége.	<p>old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikus változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz</p> <p>E1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás</p> <p>Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jólét közötti összefüggéseket.</p>
2. Modul	Keresem a célokat	20 óra		

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
2/1. részmodul	Átváltozások	5 óra	<p>Az életpálya-építés fogalmának tudatosítását tűzi ki célul ez a részmodul. Ennek keretében az életút jellemző állomásainak azonosítása, az ismétlődő elemek felismertetése, az egész életen át tartó tanulás szerepének tudatosítása történik meg. Mindezek eredményeként az életpálya folyamat jellegének kihangsúlyozása valósul meg.</p>	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás</p> <p>Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
2/2. . részmodul	Ami érdekelne	5 óra	<p>Az életpálya-építés és a munka világának kulcsfogalmai kerülnek tisztázásra oly módon, hogy megalapozza azt a konszenzusos döntést, melynek eredményeképp a tanulók eldöntik, hogy a tanév során mely szakmacsoporthoz kapcsolódva fognak munkahelyeket meglátogatni. Megvalósul a település-térképezés előkészítése a térképhasználat és a konkrét feladattípusok begyakorlásával.</p>	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal</p> <p>Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.</p> <p>D3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>életpálya során dinamikusan változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
2/3. részmodul	Térképezzük fel	5 óra	A települési erőforrások (elsősorban munkahelyek szempontjából) feltérképezésének közvetlen előkészítése, megvalósítása és prezentáció keretében annak bemutatása és értékelése.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
2/4. részmodul	Erősségeim	5 óra	<p>Az életpálya-építésben szerepet játszó, az önismeretre építő és a pályaismeretet feltételező tényezők azonosítása. Ezen tényezők között fennálló dinamikus kapcsolat megértése. A saját fizikai, szellemi-kognitív képességek, jellemzők és személyiségvonások megismerése</p>	<p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>D2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal</p> <p>Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			és ezek hozzákapcsolása a pályák jellemző dimenzióihoz.	<p>Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás</p> <p>Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
3. Modul	Hogyan tájékozódjam emberek és az intézmények világában?	18 óra		
3/1. részmodul	Mit tudsz magadról, mit tudsz másokról?	6 óra	Ez a részmodul egyrészt az érzelmek felismerésével és megnevezésével, s annak felismertetésével foglalkozik, hogy ugyanazon helyzetben a különböző embereknek más-más érzelmei lehetnek, azaz az önismeret és az empátia alapvetése történik meg. Másrészt a modul az alapvető munkavállalói ismeretek körében a munkahelyek típusaival és jellemzőivel foglalkozó egység bevezetéséül szolgál.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
3/2. részmodul	Emberek, helyek, intézmények	6 óra	A részmodul a helyek, terek és tevékenységek összefüggéseire mutat rá, illetve annak tudatosítása, hogy a diák milyen tereket/helyeket kedvel.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p>
3/3. részmodul	Képzeld el! Tervezd meg! Alakítsd! Kockáztass!	6 óra	A változtatás, a saját arcútra formálás lehetőségének megélése, annak tudatosítása, hogy nem feltétlenül csak pénz kérdése, hogy milyen a környezetünk. A tervekészítés alapjainak bevezetése.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetései és vágyainak szerepét, a cél-állítás</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.
4. Modul	Segítőtárs-kereső	18 óra		
4/1. részmodul	Egy csónakban evezünk	6 óra	A részmodulban a tanulók megismerkedhetnek a munkaügyi központok regionális kirendeltségeinek feladataival, valamint a Regionális Munkaügyi Központok által nyújtott munkaerő-piaci szolgáltatásokkal. A Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT) öninformációra épülő, komplex szolgáltatást nyújtó hely, amely elsősorban a pályaválasztás, pályakorrekció előtt álló személyek széles körű tájékoztatását, helyes döntését segíti elő. A Rehabilitációs Információs Centrum (RIC) a megváltozott munkaképességű, egészségügyi problémával rendelkező személyek számára széleskörű információt nyújtó hely. A tanulók tapasztalatot szerezhetnek arról, milyen	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák</p> <p>Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			mértékben birtokolják a szociális kompetenciák elemei közül a kezdeményezést és az együttműködést.	
4/2. részmodul	ÉN-mérleg	6 óra	A részmodul célja a Családsegítő Központ által nyújtott szolgáltatások bemutatása, amelynek feladata az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénés ellátása. További cél a tanulók számára elérhető könyvtárak információs szolgáltatásainak megismerése, és a szolgáltatások igénybevételi lehetőségének megismerése. - Itt találkoznak a diákok a szociális kompetenciák egyik központi elemével, a pozitív önértékeléssel. A pozitív önértékelés több más kompetenciára is hatást gyakorol, ilyenek: asszertivitás, együttműködés, felelősségvállalás, döntéshozatal, tervezés, célkitűzés.	<p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
4/3. részmodul	Hogyan jutok az ötről a hatra?	6 óra	A részmodul az ifjúsági irodák által nyújtott szolgáltatásokat mutatja be. Az ifjúsági irodák célja, hogy a fiatalok és a fiatal felnőttek számára segítséget nyújtsanak az életük során felmerülő gondjaik, problémáik és konfliktusaik megoldásában, információs igényeik kielégítésében. Feladatuk a közérdekű információs és tanácsadó szolgáltatások megszervezése, időszaki kiadványok szerkesztése és közösségi adatbázisok kialakítása; iskolai szabadidős tevékenységek segítése, valamint kezdeményezések támogatása. A részmodul további célja a magán munkaerő-közvetítő-, munkaerő kölcsönző irodák által nyújtott szolgáltatások bemutatása, valamint foglalkozik a diákmunka főbb szabályaival is. Ahhoz, hogy a rendelkezésre álló szolgáltatásokat hatékonyan igénybe is tudják venni a diákok, a szolgáltatások ismeretén túl szükséges előre látniuk saját igényeiket, tudatos tervet felállítaniuk arról, hogy milyen	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák</p> <p>Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.</p> <p>D3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikusan változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			információk megszerzését tűzik ki célul. A kapott válaszok függvényében pedig tudni kell módosítaniuk terveiket, alkalmazkodniuk kell a kialakult új helyzethez.	A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.
5. Modul	Emelem a tétet	18 óra		
5/1. részmodul	Váll Alfréd	6 óra	A vállalkozói lét és vállalkozói magatartás jellemzőinek tisztázása, a vállalkozói és az alkalmazotti lét különbségeinek körüljárása, az asszertív kommunikáció alapelemeinek megismerése és gyakorlása.	<p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
5/2. részmodul	Egyedül vagy társakkal?	6 óra	A vállalkozások típusai: egyéni és társas vállalkozás; a vállalkozói lét előnyei a részmodul témái. Továbbá a konfliktusok keletkezése, a konfliktusmegoldás lehetséges stratégiái, a nyertes-vesztes és nyertes-nyertes stratégia kerül szóba. Az egyes stratégiák előnyeivel és hátrányaival is megismerkednek a tanulók.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: Különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
5/3. részmodul	Vállalkoznék, de mire?	6 óra	Vállalkozásban tipikus tevékenységek, vállalkozás indítása szerepelnek a részmodulban. Konfliktusok problémaként történő kezelése és megoldásuk a szociális kompetencia terület témája.	<p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás</p> <p>Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.
6. Modul	Megnézem, mit írok alá	18 óra		
6/1. részmodul	Munkába/lépek	6 óra	E részmodulban a cél, mint az emberi viselkedés egyik alapvető motiváló forrása kerül a figyelem középpontjába, a rövidebb és hosszabb távú célok megfogalmazásával ismerkednek a tanulók. Az egyik fontos cél az egyén életében a munkavállalás, így a munkaviszony létesítésének és megszűnésének alapvető szabályaival való megismerkedésre is sor kerül. A munkaszerződés kötelező elemeinek ismerete segít abban, hogy a fiatalok pályakezdő munkavállalóként meggyőződhetnek a szerződés érvényességéről, tisztában legyenek azokkal a szabályokkal, amelyekre figyelniük kell a munkaviszony létesítésekor, és arról is legyenek ismereteik, melyek a munkaviszony	<p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>megszűnésének lehetséges módjai. A részmodul igyekszik a tanulóktól általában távol álló jogi ismereteket közelebb hozni, konkrét gyakorlati példákon keresztül szemléltetve a sokak számára nehezebben olvasható jogszabályokat.</p>	<p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>
6/2. részmodul	Az adó ad	6 óra	<p>A részmodul keretében sor kerül a társadalombiztosítás és az adózás fogalmának tisztázására, a munkáltató által kiadott bérjegyzék tartalmával való ismerkedésre. Az adózással kapcsolatban e részmodul célja a munkavállalók személyi jövedelemadó fizetési kötelezettségének bemutatása valamint, hogy milyen segítséget vehetünk igénybe az adóbevallási kötelezettségünk teljesítése érdekében. A pályakezdő fiatalok a társadalombiztosítási és adózási szabályok ismerete nélkül könnyen kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek a munkaerőpiacon. Az adózás és a nyugdíj a fiataloktól általában nagyon távol</p>	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák</p> <p>Ismeri és alkalmazza álláskereső technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			álló fogalmak, de fontos, hogy alapvető ismereteik legyenek ebben a témában, hiszen munkavállalóként ezekkel kapcsolatban is döntéseket kell hozniuk. Ehhez kapcsolódóan jelennek meg a döntéshozatal és az előrelátás kompetenciáit fejlesztő és tudatosító feladatok is.	A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.
6/3. részmodul	Munkahelyi „jogoskodó”	6 óra	A részmodul segítségével a tanulók számára körvonalazódik, hogy munkavállalóként milyen szabályokat kell majd betartaniuk, és milyen jogok illetik meg őket, azaz mit várhatnak el munkáltatójuktól. Ezeknek a szabályoknak egy része általánosan ismert, vannak azonban olyan szabályok, amelyekkel csak a munkába állást követően szembesülnek a pályakezdő fiatalok. E részmodul rávilágít, hogy melyek a legfontosabb, általánosan betartandó szabályok a fiatalok leendő munkahelyén. A munkavállaló jogok és kötelezettségek az 1992. évi XXII. tv. A Munka Törvénykönyvéről egyes fejezetiben található meg,	<p>D1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák</p> <p>Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.</p> <p>D2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal</p> <p>Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.</p> <p>E2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			ezenek közül a legfontosabbakat mutatja be a részmodul, gyakorlati példákon keresztül. A szabályok betartásához nélkülözhetetlen előrelátás és felelősségvállalás kompetenciái egyéni- és csoportfeladatok révén kerülnek tudatosításra és fejlesztésre.	<p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik.</p> <p>E3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
7. Modul	Az egyik ajtón ki, a másikon be	18 óra		
7/1. részmodul	Elkészülni...	6 óra	Ez a részmodul az álláskeresési technikákkal foglalkozik, élményszerű tapasztalati tanulás révén segít végigjárni azt az utat, amelynek során a diákok meg tudják határozni, hogy milyen állás betöltését érdemes célként kijelölni reálisan (=célállás), figyelembe véve saját jellemzőiket és a környezet adottságait (lakóhely típusa, munkahelyek száma, típusa, stb). A diákok	<p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>megismerkednek a hagyományos és internet-alapú állásinformációs szolgáltatásokkal, a szakmai önéletrajz és motivációs levél tartalmi és formai követelményeivel. Amikor valaki állást keres, bizonytalan helyzetben van. Ahhoz, hogy ne adja fel, szüksége lehet ismerősei, barátai segítségére, de még az ismeretlen emberektől kapott támaszra is. A segítség elfogadásának szociális kompetenciája nyitottabbá teszi a fiatalot az új tapasztalatokra, segíti az álláskereséssel együtt járó információk elrendezését. Ha valaki képes arra, hogy ilyen irányú tapasztalatait megossza másokkal, ő maga segítségnyújtóvá válik mások számára.</p>	<p>meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>C3. Az egész életen át tartó fejlődés és változás Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri, mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.</p> <p>D4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítélet-mentesen kezeli.</p>
7/2. részmodul	Vigyázz... Kész?	6 óra	<p>A részmodul az alapvető munkavállalói kompetenciák közül az álláskereséssel kapcsolatos tevékenységek folyamatában a szakmai önéletrajz megírásával, a hirdetésekre történő jelentkezéssel, a telefonon történő jelentkezéssel és a</p>	<p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>személyes találkozásra történő felkészüléssel foglalkozik. Az életpálya-építést támogató kompetenciák és ismeretekben belül a segítség-kérés és nyújtás folyamatában az utóbbira helyezi a hangsúlyt és a segítségnyújtással kapcsolatos kommunikáció kerül az előtérbe. A diák e részmodul során arra is támpontot kap, hogyan lehet eltérő véleményét úgy kifejezni, hogy az ne képezze újabb konfliktus forrását.</p>	<p>old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>C3. Az egész életen át tartó fejlődés és változás Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.</p> <p>E1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát.</p>
7/3. részmodul	Rajt!	6 óra	<p>Ez a részmodul az alapvető munkavállalói lét során olyan sorsfordító pontokat helyez előtérbe, mint a felvételi beszélgetés, az állásinterjú, a béralku kérdése, valamint a munkahelyi beilleszkedés és a munkahely megőrzése. Minden változás, úgy ahogyan a növekvő elvárások is egyben stressz forrásai is. A fenti élethelyzetek önmagukban is jellegzetes módon megnövekedett stressz élménnyel</p>	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: Ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: A tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			járnak együtt. Az egészség és a jóllét megtartásához nélkülözhetetlen a stresszel történő hatékony megküzdési módok ismerete és alkalmazása. E részmodulban, a fentiekén túl, a stressz fogalmáról, a stresszel történő hatékony és kevésbé hatékony megküzdési módokról van szó.	<p>D3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikusan változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz.</p>
8. Modul	Most elindulok, Te add magad nekem, Jövöm!	21 óra		
8/1. részmodul	Útvonaltervező	6 óra	A részmodulban áttekintésre kerülnek az életpálya-építés és tervezés során a portfólióba gyűjtött anyagok. A döntéshozatal folyamata általános alapelveinek azonosítása után, a döntéshozatali folyamatot egy saját portfólió összeállítása kapcsán gyakorolják is a tanulók, miután az életpálya-építésben szerepet játszó mozzanatok összefoglalására sor kerül. Az áttekintés során a továbbtanulást vagy a munkába állást alátámasztó bizonyítékok újra mérlegelésre kerülnek és a	<p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>D2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal</p> <p>Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			megfogalmazott célhoz vezető alternatív útvonalak azonosítása, és kiválasztása történik meg. A célt leginkább szolgáló portfólió elemeit is azonosítják a diákok csoportos majd egyéni feladat keretében.	<p>D4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése Az életpálya során betöltött szerepek változó voltak felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>
8/2. részmodul	Így Dobbantottunk	5 óra	A részmodul feladatai a tanév során a portfólióba gyűjtött anyagok áttekintésére, rendezésére, a személyes fejlődés szempontjából fontosabb portfólióelemek kiválasztására, és ez által a tanév munkájának elemzésére és reflektálására irányulnak. A csoport közösen eleveníti fel és különböző szempontok szerint értékeli a tanév fontos, modulokhoz (is) köthető eseményeit, a tanulók egyénileg és a kapott	<p>B8. A tanulási folyamat értékelése: a diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.</p> <p>C3. Az egész életen át tartó fejlődés és változás Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			visszajelzések alapján értékelik saját fejlődésüket.	folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.
8/3. részmodul	A mi sztorink	5 óra	Itt a második részmodulban áttekintett produktumok és a hozzájuk kapcsolódó élmények alapján megalkotják az iskolaújság különkiadását az osztályújságot (reklámkampányt vagy más terméket, amiben a csoport megállapodik), amely egyrészt rögzíti az osztály életében megélt főbb fordulópontokat, másrészt összegyűjti a közös élményeket írott és képi formában. A nap folyamán előkészítik az utolsó nap eseményeit. A részmodul a csoport jellemzőihez való igazodás elősegítése érdekében két különböző forgatókönyvet is kínál a napra.	<p>B8. A tanulási folyamat értékelése: A diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.</p> <p>C3. Az egész életen át tartó fejlődés és változás Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.</p> <p>D5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>
8/4. részmodul	Zár-óra	5 óra	A részmodulban történik meg a tényleges búcsúzás, amelynek egyik középponti eleme, hogy a	<p>C1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>diákok elolvashatják a diáktársaik által nekik küldött üzenetet és reflektálhatnak rá. A részmodulban ajánlott játékok és tevékenységek inkább csak egy kínálatot jelentenek, de szabadon válogathatunk azok közül a tevékenységek közül is, amit a diákok leginkább élveztek. Alapvetően a nap programját a diákok tervezhetik meg, a pedagógus szükség esetén tanácsadói szerepet tölt be.</p>	<p>ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

1.9.7. 2.7 Szakmaismeret (22 modul – kerettanterv szerint tanévi 200 óra)

A munka világa modulok a sikeres életpálya tervezéshez és –építéshez nélkülözhetetlen tájékozottságot nyújthatnak a szakmacsoportok világában és alapvető ismereteket biztosítanak annak érdekében, hogy megalapozott legyen a tervezés, a további célok felállítása. A szakmacsoportokkal való ismerkedés a hét egy napján közvetlen és valós munkahelyi tapasztalatszerzést jelent. A munka világával való közvetlen személyes találkozásra két formában valósul meg: strukturált szempontok mentén történő munkahelyi megfigyelés (job-shadowing) útján, valamint az utolsó nyolc héten át azonos munkahelyen „folyamatos” munkavégzés, ún. munkahelyi tapasztalatszerzés formájában. A programban elvárás, hogy a tanulók számára biztosított legyen legalább hat, maximum kilenc szakmacsoporttal való megismerkedés. A modulok feldolgozása nem igényel az adott szakmacsoportban képzett oktatót, nyitott, érdeklődő és vállalkozó szellemű pedagógus a modul részletes útmutatásai alapján képes a foglalkozások levezetésére. A legalább hat szakmacsoport feldolgozása azért indokolt, mert így nagyobb az esély arra, hogy a tanuló az érdeklődésének megfelelő területtel ismerkedhet meg, és nem csupán az adott oktatási intézmény által kínált képzési palettából választhat. A tartalmi terület összesen 22 modulból áll. Az 1-21. modulok mindegyike egy-egy szakmacsoportot mutat be. A 22. modul felépítése és tartalma eltér a többitől, mert funkciója a folyamatos munkatapasztalatra történő felkészítés illetve az ott szerzett élményekre történő reflektálás elősegítése.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
1. Modul	Egészségügy	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
1/1. részmodul	Segítség, ha tudsz	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az egészségügy szakmacsoportához tartozó szakmákkal történő ismerkedés keretében a szakmacsoportba tartozó szakmák és a hozzájuk kapcsolható jellemzők összegyűjtése. A szakmák iránti érdeklődés felmérése kérdőív segítségével, és az egyéni érdeklődés alapján egy-egy szakma követelményeinek részletesebb megismerése. A feladatok révén az ebbe a	<p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>D 1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szakmacsoportba tartozó szakmákról és követelményeikről kialakuló általános kép alapján attitűdök megfogalmazása egyéni és csoportos helyzetben.	<p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
1/2. részmodul	Fő az egészség!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi látogatás)	Az egészségügy szakmacsoportához tartozó szakmákkal történő ismerkedés folytatása, melynek során a tanulók a segítő tagmondatok alapján fogalmazzák meg az érzéseiket a szakmacsoporttal kapcsolatban. A szakmákkal kapcsolatos ismeretek bővítését segíti a megtekintett filmrészletek feladatlapokkal támogatott feldolgozása, és a munkaeszközök és tárgyak	<p>A 2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			azonosítása csoportmunka keretében.	<p>támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>D 1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák</p> <p>Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
1/3. részmodul	Mi fáj, gyere, mesélj!	7 óra	Az egészségügy szakmacsoportához tartozó szakmákkal történő ismerkedés, eközben a tanulók	<p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>megismerkedhetnek az egészséges táplálkozás fontosságával és példát kapnak az egészséges ételek elkészítésére. Ezen kívül megtanulhatják a kisebb balesetek következményeinek ellátásával járó feladatokat, de szó esik a fertőző betegségekről és a védőoltások jelentőségéről is. Kézműves foglalkozás keretében ismerkedhetnek a salátakészítéssel, a montázskészítéssel, a gipszöntéssel.</p>	<p>önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
1/4. részmodul	Mielőbbi jobbulást!	7 óra	Az egészségügy szakmacsoportba tartozó szakmákkal kapcsolatos ismeretek rögzítésén túl (Akasztófa és Memory játék) a részmodul új ismereteket nyújt a mindennapi veszélyforrások és az egészségügy részterületeinek azonosítása, az egészségügyben jellemző hierarchiában történő eligazodás terén. Több feladat is a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek felismerését támogatja (Magánrendelőm lesz! És Várom kedves leendő pácienseimet c. feladatok).	<p>B4. Tanulási források keresése: A diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.
2. Modul	Egyéb szolgáltatások	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
2/1. részmodul	Egyéb történetek	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Ebben a szakmacsoportban tevékenykedőknek nincsen két egyforma napjuk, hiszen még egy szakmán belül is nagyon összetett feladatokat kell végezni. Ráadásul ebben a szakmacsoportban egymástól homlokegyenest különböző képesítések között lehet választani és válogatni. Ezért nagyon fontos, hogy az egyéb szakmacsoportba tartozó szakmákkal történő ismerkedés, hiszen nem is gondoljuk, hogy ezek a szakmák mind ebben a szakmacsoportban találhatóak. A részmodul részben egy első áttekintő ismerkedést kíván biztosítani a szakmák ezen igen vegyes tárházáról és három történetével – honvédelem-fodrászat és tűzoltóság – részletesebben is megismerkedhetnek a diákok.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
2/2. . részmodul	Szolgálunk és...!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az egyéb szakmacsoportba tartozó szakmákkal való ismerkedés. Információk és jellemzők keresése, tudatosítása a feladatokkal és a szakmákat bemutató filmrészletekkel. A szakmacsoporton belül a személyi szolgáltatások közül is a szépségipar kerül a figyelem középpontjába. A diák fogalmazza meg saját korábbi tapasztalatait és a film-élmények alapján önmaga számára, hogy a szakmacsoport milyen elemei vonzóak számára és melyek nem.	<p>B4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál.</p>
2/3. részmodul	Védünk?	7 óra	Tájékozódás a szakmacsoporton belül a védelmi szakterülethez tartozó szakmákról – elsősorban a rendőrség és tűzoltóság feladataival ismerkednek a diákok. Ezen kívül a szolgáltatások közül a	<p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			takarítással kapcsolatos fortélyok felfedezése történik. A tisztasággal kapcsolatos tippek és tudnivalók közé tartoznak a személyes higiénével kapcsolatos ismeretek is.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
2/4. részmodul	Három az egyben!	7 óra	Az előző részmodulok alkalmával megismert szakmák és jellemzőik ismeretében a tanulók választásának segítése olyan játékos feladatok révén, amelyekkel átismételhetők és	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése:</p> <p>különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>összefoglalhatók a megszerzett ismeretek. A feladatok támogatják a saját viszonyulás végiggondolását és megfogalmazását. A részmodul nagyobbik részében a kutyákkal, a kutyák képzésével kapcsolatos ismeretszerzés kerül előtérbe két olyan szakmával, amelyek az állampolgárok biztonságát hivatottak biztosítani: a közterület-felügyelő és a vagyonvédelmi rendszerszerelő munkájának megismerése filmek segítségével.</p>	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
3. Modul	Elektrotechnika- elektronika	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
3/1. részmodul	Villámcsapás	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az elektrotechnika-elektronika szakmacsoport első részmoduljában a diákok a szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében ráhangolódnak a témára. Foglalkoznak a természetben előforduló, közismerten elektromos jelenséggel: a villámlással. Megtörténik a szakmacsoport iránt mutatott érdeklődés felmérése.	A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban. B 6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.
3/2. részmodul	Ráz vagy nem ráz?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az elektrotechnika-elektronika szakmacsoport második részmoduljában a szakmacsoporttal történő mélyebb ismeretek megszerzése, a kapcsolódó szakképesítések beazonosítása és a szakmák tartalmának megismerése történik.	A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban. B2 A tanulásról alkotott elképzelések: a diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>B4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>
3/3. részmodul	Felvillanyozódva	7 óra	<p>Az elektrotechnika-elektronika szakmacsoport harmadik részmoduljában a kísérletezve tanulás, cselekedtetés döntő súlyban szerepel. Szakkifejezések tisztázása, illetve szakterületek elhatárolása történik a részmodulban. Az elektromosság hatásai és a biztonságos munkavégzés és balesetvédelem kerülnek középpontba.</p>	<p>A3 Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
3/4. részmodul	Csináld magad ezeremester!	7 óra	Az elektrotechnika-elektronika szakmacsoport negyedik részmoduljában a kapcsolódó szakképesítésekhez nélkülözhetetlen kézügyesség, finom-motorika felmérésére, erősítésére szolgáló gyakorlatok szerepelnek. Ezen túl egy interaktív és komplex számítógépes játék keretében szerezhhetnek információt a diákok az energiával kapcsolatban több vonatkozásban.	<p>B6. Tanulási források felhasználása:</p> <p>a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>(Kiemelten fejleszthető továbbá a kézügyesség, valamint szem-kéz koordináció a részmodulban található gyakorlatok, feladatok révén.)</p>
4. Modul	Élelmiszeripar	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
4/1. részmodul	Mit eszünk?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az élelmiszer szakmacsoportba tartozó szakmákkal való ismerkedés. A feladatok elvégzése közben a diákok az ismert élelmiszerekkel kapcsolatban ismerjék meg az élelmiszerek nagyobb csoportjait, azok feldolgozásának alapjait, és ezzel összefüggésben ismerkedjenek a	<p>B4. Tanulási források keresése:</p> <p>a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szakmacsoportba tartozó szakmákkal.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál.</p> <p>D 3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát.</p>
4/2. részmodul	Konzerváljunk!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az élelmiszeripar szakmacsoportához tartozó szakmákkal történő ismerkedés keretében a tartósítóiipari szakmák kerülnek az előtérbe, film vetítése révén ismerik meg a jellemző tevékenységeket, követelményeket, ezáltal könnyebben tudnak választani az érdeklődésüknek megfelelően. Saját véleményt formálnak a diákok a szakmacsoporthoz tartozó számukra legvonzóbb és legkevésbé vonzó szakmával kapcsolatban.	<p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása:</p> <p>a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
4/3. részmodul	Feldolgozzuk!	7 óra	<p>A részmodul középpontjában a szakmacsoport két jellegzetes szakmáját ismerhetik meg közelebbről filmekhez kapcsolódó feladatlapok segítségével a diákok: a borász és a pék-cukrász szakmákról. Ez utóbbi esetében ehhez kapcsolódó gyakorlati feladatvégzés is megvalósul (pogácsa és/vagy linzersütés, kókuszgolyó készítése, stb.) és ennek összekapcsolása gyakorlatiasabb tevékenységgel. A diákok a feladatok elvégzése közben megismerkednek a szakmacsoportba tartozó alapanyagok tulajdonságaival, jellemzőivel, a gyakorlatban is megtapasztalhatják a munkahelyi balesetek</p>	<p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p> <p>(A részmodulban szereplő feladatok alkalmasak a figyelem, valamint a lényegkiemelés fejlesztésére is.)</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			megelőzésével kapcsolatos szabályok betartásának fontosságát.	
4/4. részmodul	Őröljünk!	7 óra	A szakmacsoporton belül a pék és a tejtermékgyártó szakmák jellemző tevékenységei és munkafolyamatai kerülnek a figyelem középpontjába. A dohány és feldolgozása kapcsán kerül szóba a dohányzás és az ehhez kapcsolható, az egészséges életmódhoz kapcsolódó közművelődési ismeretek, amelyek ismételt megjelennek a tej egészségességével kapcsolatos hiedelmek tárgyalásakor. A foglalkozások segítenek a szakmák jellemzőinek és felhasznált jellemző alapanyagainak megismerésében. A gyakorlatban, saját élményen keresztül megismert munkafolyamatok segítenek megismerni saját képességeit, azok összeállítását a szakmacsoport jellemző elvárásaival.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
5. Modul	Építészet	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
5/1. részmodul	Alapozás	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az építészet szakmacsoport első részmoduljában a szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében az épületek általános jellemzőiről, a szakmacsoportba tartozó szakképzésekről és az építészet szakmacsoport iránti érdeklődésről beszélgetnek a diákok.	<p>B4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
5/2. részmodul	Az én házam, az én váram	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az építészet szakmacsoport második részmoduljában a szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében az épületek általános funkciójáról, a régi és mai kor építészetének jellegzetességeiről, építési technológiákról és az egyes építőipari tevékenységeket végző szakmukákról beszélgetnek a diákok.	<p>A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
5/3. részmodul	Egy kis malter, egy kis mész	7 óra	Az építészet szakmacsoport harmadik részmoduljában a	A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében a diákok az építészethez, az építőipari tevékenységhez kapcsolódó saját tapasztalatból indulnak ki, majd részletes információkat gyűjtenek, dolgoznak fel és adnak át társaknak a szakmacsoport legismertebb, legnépszerűbb szakképesítéseiről.	<p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
5/4. részmodul	Látható a világ	7 óra	Az építészet szakmacsoport negyedik részmoduljában a szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében a diákok	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>az építészethez, az építőipari tevékenységhez kapcsolódó, alkalmazást elősegítő feladatokkal dolgoznak. Ennek keretében komplex gyakorlatot végeznek a festő, mázoló és tapétázó szakképesítéshez kapcsolódóan, miközben az informatikai tudásuk is fejlődik. A részmodulban csoporton belüli és kívüli együttműködés kompetenciája, illetve az egymásra figyelés is erősödik. Végül a modul zárása és értékelése következik.</p>	<p>ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
6. Modul	Faipar	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
6/1. részmodul	A sokoldalú faipar	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A részmodul elsődleges célja az, hogy alakuljon ki elképzelés a diákokban arról, hogy milyen szakmák tartoznak a szakmacsoportba és a szakmacsoport legjellemzőbb szakmáján – az asztalos szakma tevékenységein keresztül ismerkednek meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmák egy részével és tájékozódnak a szakmára jellemző munkaeszközökről. A diákok megfogalmazzák maguk számára, hogy a szakma mely elemei vonzóak számukra és melyek nem.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
6/2. részmodul	Kerék, hordó, hegedű, játék vagy asztal?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A faipar szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés a szakmacsoportban használt jellemző gépek, eszközök megismerésével folytatódik. A cél, hogy alakuljon ki elképzelés a diákokban arról, hogy milyen	<p>B4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása:</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt és fogalmazzák meg saját maguk számára, hogy ez mennyire illeszkedik saját jellemzőnek vélt tulajdonságaikhoz.</p>	<p>a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
6/3. részmodul	Poháralátétet, kulcstartót, szalvétatartót tessék!	7 óra	<p>Az asztalos szakma munkatevékenységeinek részletesebb megismerése és a szakmacsoport jellegzetes munkaanyagával, a fa jellemzőivel történő ismerkedés történik e részmodulban. A szakmacsoport jellegzetes munkatevékenységeihez kapcsolódó anyagokkal történő feladatvégzés és ennek</p>	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			összekapcsolása kreatív kézműves tevékenység áll e részmodul középpontjában, elősegítve a személyes tapasztalatszerzést és a megalapozottabb véleményalkotást.	<p>csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
6/4. részmodul	Ez gyerekjáték?	7 óra	Az általános műveltség növelése a fához kapcsolható szólás-mondásokon keresztül. A faipari szakmacsoporthoz tartozó ismeretek ismétlése (szakmák, tevékenységek, termékek, szerszámok és munkaeszközök) rejtvények és feladatlapok formájában. A kádár szakma részletes megismerése. A termékgyártás alapmozzanatait és a vállalkozás ismereteit mozgósító szimulációs játék is szerepel a részmodulban.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
7. Modul	Gépészet	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
7/1. részmodul	A gép az ember segítője	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	<p>A gépészet szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés első részmoduljaként feladata az általános tájékozódás biztosítása. Cél, hogy kialakuljon egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Megtörténik a szakmacsoporttal kapcsolatos érdeklődés vizsgálata. Mint minden modul első részmodulja, öt óra munkahelyi megfigyelést tartalmaz.</p>	<p>B4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
7/2. részmodul	A technika fejlődése	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A gépészet szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés során egy szerteágazó szakma – a lakatos kerül a figyelem középpontjába valamint egy keresett szakma: a víz- és központi fűtés szerelő. A részmodul célja, hogy alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt.	<p>B4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
7/3. részmodul	Fent és lent	7 óra	A felvonószerelő szakma megismerése, és álláskeresés is szerepel a részmodulban. A szakmacsoport jellegzetes munkatevékenységeihez kapcsolódó anyagokkal történő feladatvégzés és ennek összekapcsolása. A kreatív kézműves tevékenység áll a középpontban, elősegítve a személyes tapasztalatszerzést és a megalapozottabb véleményalkotást. A diákok szélforgót és gyertyatartót készítenek. A tevékenységek segítik annak tudatosítását, hogy e szakmacsoporton belül, mely szakmák keltik fel érdeklődésüket. A részmodul támogatja a gazdaság és társadalom összefüggéseinek megértését is.	<p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
7/4. részmodul	Tour de France	7 óra	<p>A szakmacsoporton belül a kerékpárszerelő szakma kerül a figyelem középpontjába és az ehhez kapcsolható, közművelődési ismeretek: a Tour de France története és jellemzői. A feladat során a célzott információkeresés és lényegkiemelés kompetenciája került előtérbe az IKT alkalmazásával. A gyakorlatban, saját élményen keresztül megismert munkafolyamatok segítenek megismerni saját képességeket és azok összeállítását a szakmacsoport jellemző elvárásaival.</p>	<p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben.
8. Modul	Informatika	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
8/1. részmodul	Letöltés indul	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az informatika szakmacsoport első részmoduljának célja, hogy a diákok általános ismerete bővüljön az informatika területhez tartozó szakmákról, az azokhoz kapcsolódó elvárásokról, illetve saját jellemzőik és preferenciáik tudatosítása is megtörténik.	<p>B 6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
8/2. részmodul	Kattints rá!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az informatika szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés, a számítógép-kezelő, operátor szakma munkatevékenységeinek, munkakörülményeinek, illetve pályakövetelményeinek feltérképezése szakmabemutató film megtekintése és a hozzá kapcsolódó feladatlap segítségével. A diákok megismerkednek továbbá a szakmacsoport jellemző szakszavaival és számítástechnikai eszközök elnevezéseivel. Mint a legtöbb modulban, itt is számos feladat járul hozzá az IKT fejlesztéséhez is.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
8/3. részmodul	Szörfölj a világhálón!	7 óra	Az informatika szakmacsoport szakmáihoz kapcsolódó elvárások tisztázása és a jellemző munkakörülményekkel, feladatokkal, tevékenységekkel való ismerkedés kerül a részmodul fókuszába, mint az információszerzés és, - keresés, adatbevitel, szövegszerkesztés, tervezőmunka. A diákok megismerkednek a számítógép és a világháló történetével is.	<p>D 4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése</p> <p>Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítélet-mentesen kezeli.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
8/4. részmodul	Mentés másként	7 óra	A negyedik részmodul célja az informatika szakmacsoportról szerzett ismeretek és gyakorlati tapasztalatok bővítése. Ennek	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			során kialakul egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzőkkel szemben, és személyesen megtapasztalják a számítógéppel végzett tevékenységeket (adatok és információk gyűjtése, kiemelése és feldolgozása).	ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel. C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
9. Modul	Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
9/1. részmodul	Segíthetek valamiben?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A kereskedelmi szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés kezdődik ebben a részmodulban. Cél, hogy alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Ezen kívül a diák fogalmazza meg saját maga számára, hogy a	C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szakmacsoport mely elemei vonzóak számára és melyek nem. Az információ-keresés, információ-szerzés tevékenységei kiemelt szerepet kapnak a részmodulban.	E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik.
9/2. részmodul	Reklamációt nem fogadunk el!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A kereskedelem- marketing szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés. Alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Ezen kívül a diák fogalmazza meg saját maga számára, hogy milyen elemei vonzóak számára és melyek nem. A kereskedő szakma körüljárása népszerű filmrészletek segítségével.	A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel. C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				csoporthoz tartozó tevékenységekben építő módon vesz részt.
9/3. részmodul	Aki a virágot szereti...	7 óra	A szakmacsoport művelőivel szemben támasztott követelmények körüljárása és a saját viszonyulás megfogalmazása. A szakmacsoport jellegzetes munkatevékenységeihez kapcsolódó anyagokkal történő feladatvégzés és ennek összekapcsolása. A kreatív kézműves tevékenység áll e részmodul középpontjában (díszcsomagolás készítése, szárazvirág kompozíció készítése, decoupage technika alkalmazása, papírvirág készítése) elősegítve a személyes tapasztalatszerzést és a megalapozottabb véleményalkotást.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
9/4. részmodul	Állok rendelkezésére!	7 óra	A szakmacsoport jellegzetes munkatevékenységeihez kapcsolódó ismeretek állnak a középpontjában e részmodulnak és az ehhez kapcsolható jellemző pszichológiai folyamatok (kategorizáció, sztereotipizálás). A jellemző vevőtípusok azonosítása és annak alapján szerepjáték. A valóság és látszat elkülönítésének gyakorlása is cél a részmodulban. Szimulációs játék: papírpohár gyártás és értékesítés.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás</p> <p>Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
10. Modul	Könnyűipar	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
10/1. részmodul	Foltozd meg!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A könnyűipar szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés. A részmodul célja, hogy kialakuljon egy kép a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Saját érdeklődés azonosítása a szakmacsoportba tartozó szakmák iránt. Az ötórányi munkahelyi megfigyelés során alkalom nyílik közvetlen	A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel. C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt,

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			tapasztalatok szerzésére a szakmacsoporttal kapcsolatban.	<p>konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>
10/2. részmodul	Rongyos zsák	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A könnyűipar szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés (varrónő). Alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Ezen kívül a diák fogalmazza meg saját maga számára, hogy milyen elemei vonzóak számára és melyek nem. A részmodulban lehetőség van az öltözködésre vonatkozó illemszabályok megismerésére, illetve a divat	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			történetébe való rövid bepillantásra is. Az ötórányi munkahelyi megfigyelés során alkalom nyílik közvetlen tapasztalatok szerzésére a szakmacsoporttal kapcsolatban.	A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik
10/3. részmodul	Bőrbarát	7 óra	A szakmacsoportból két konkrét szakma (bőrtárgykészítő, kelmefestő) és a jellegzetes anyagok megismerése IKT bevonásával, illetve a szakmacsoport jellegzetes munkatevékenységeihez kapcsolódó anyagokkal történő kreatív kézműves tevékenység áll a középpontjában (batikolás, bőrzacskó, bőrkarkötő, szövés, nemezlabda készítés) e részmodulnak, elősegítve a személyes tapasztalatszerzést és a megalapozottabb véleményalkotást.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás</p> <p>Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
10/4. részmodul	Színezd újra!	7 óra	Szakmajellemzők internetes keresése és a saját tapasztalatok tudatosítása alapján alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Ezen kívül a diákok fogalmazzák meg saját maguk számára, hogy a szakmacsoport mely elemei	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			vonzóak számukra és melyek nem. Szerepjáték keretében az élethelyzet és a személyes jellemzők szerepének tudatosítása is történik ebben a részmodulban.	<p>csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése</p> <p>Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítélet-mentesen kezeli.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítási folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezési folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>
11. Modul	Környezetvédelem-vízgazdálkodás	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
11/1. részmodul	Csökkenő erőforrásaink	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A környezetvédelem-vízgazdálkodás szakmacsoport első részmoduljában a szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében	A 5. Vizuális, képi kommunikáció: széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			ráhangolódás történik a környezetvédelmi alapproblémákra és –kérdésekre. Megtörténik a szakmacsoport iránt mutatott érdeklődés felmérése; a diákok foglalkoznak a környezeti erőforrások meghatározásával, az erőforrásokkal való gazdálkodás fontosságával. Az ötórányi munkahelyi megfigyelés során alkalom nyílik közvetlen tapasztalatok szerzésére a szakmacsoporttal kapcsolatban.	szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki. E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
11/2. részmodul	Környezet-véd-ő?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A környezetvédelem-vízgazdálkodás szakmacsoport második részmoduljában a szakmacsoporttal történő mélyebb ismeretek megszerzése, a kapcsolódó szakképesítések beazonosítása és a szakmák tartalmának megismerése történik. Az ötórányi munkahelyi megfigyelés során alkalom nyílik közvetlen	A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban. B6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			tapasztalatok szerzésére a szakmacsoporttal kapcsolatban.	kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.
11/3. részmodul	Szemét vagy hulladék?	7 óra	A környezetvédelem-vízgazdálkodás szakmacsoport harmadik részmoduljában hulladéktani alapismereteinek elsajátítása, a szelektív hulladékgyűjtés fontosságának felismerése, a helyes hulladékgyűjtés lépései, a hulladékgyűjtés különféle módjai és a hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó szakképesítésekről való tájékozódás kerül feldolgozásra.	<p>A3 Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban</p> <p>B4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
11/4. részmodul	Csak egy Földünk van!	7 óra	A környezetvédelem-vízgazdálkodás szakmacsoport negyedik részmoduljában a környezet védelmére helyeződik a hangsúly. A részmodulban az eddig elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazására is sor kerül a diákok által választott tevékenység keretében.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>B 6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
12. Modul	Közgazdaság	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
12/1. részmodul	Gazdálkodj okosan!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A közgazdaságtan szakmacsoport első részmoduljának célja, hogy a diákok általános ismerete bővüljön a területhez tartozó szakmákról, az azokhoz kapcsolódó elvárásokról, illetve a résztvevők ráhangolása a gazdasági, piaci gondolkodásra.	<p>A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák</p> <p>Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és- szerzés módjait, hiányzó információt azonosít.</p>
12/2. részmodul	Egyik zsebből a másikba	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra	A közgazdaságtan szakmacsoportéhoz tartozó	<p>A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
		iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	szakmákkal történő ismerkedés, négy szakma munkatevékenységeinek, munkakörülményeinek, illetve pályakövetelményeinek feltérképezése. A számokkal, az adatokkal való munka és az adminisztrációs tevékenység megtapasztaltatása. A részmodulban a diákok megismerkednek továbbá különböző pénznemekkel.	<p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
12/3. részmodul	A pénz beszél	7 óra	A szakmacsoport jellegzetes munkaeszközeivel történő ismerkedést szolgálja ez a részmodul. A kreatív, kézműves tevékenység, a saját használati eszközök készítése segíti a közgazdaságtan szakmacsoportba tartozó szakmákról szerzett ismeretek bővítését, mélyítését. A részmodul lehetőséget ad továbbá az általános ügyintézés elemeinek gyakorlására is, így például sor kerül postai nyomtatványok kitöltésére is.	<p>A1. A kommunikáció, mint társadalmi érintkezési forma: a mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
12/4. részmodul	Addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér!	7 óra	A közgazdaságtan szakmacsoportról szerzett ismeretek, tapasztalatok bővítése. Alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzőkkel szemben és fogalmazza meg saját maga számára, hogy milyen elemei vonzóak számára és melyek nem. A részmodul a közgazdaság területéhez kapcsolódó szakmákról való információnyújtáson túl életviteli ismeretek átadására is	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>törekszik, a felnőtt lét szerepeire való felkészüléshez is támpontot kíván adni a tanulóknak, mint leendő családfenntartóknak.</p> <p>Szituációs játék keretében a diákok megtapasztalják az ügyintézői munka sajátosságait.</p>	<p>csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját.</p>
13. Modul	Közlekedés	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
13/1. részmodul	Földön, vízen, levegőben...	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli	A közlekedés szakmacsoport első részmoduljában a szakmacsoporttal történő	A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
		(munkahelyi megfigyelés)	ismerkedés keretében a jármű és közlekedési eszköz különbségéről, a szakmacsoportba tartozó szakképesítésekről és a közlekedés szakmacsoport iránti érdeklődés felmérésével foglalkoznak a diákok. A részmodulhoz tartozik ebben az esetben is az öt óra munkahelyi megfigyelés.	lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban. B 6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.
13/2. részmodul	Törnek az autók? Megjavítjuk!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A közlekedés szakmacsoport második részmoduljában a szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében az autótípusokról, a közlekedés szakmacsoportba tartozó szerelő jellegű szakképesítésekről és részletesebben az autószerelő szakmáról beszélgetnek a diákok.	A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban. E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
13/3. részmodul	Közlekedj balesetmentesen!	7 óra	A közlekedés szakmacsoport harmadik részmoduljában a biztonságos közlekedés, a közúti szabályok témakörökön keresztül kerülnek közelebb a diákok a szakmacsoporthoz. Feldolgozásra kerül a forgalomirányítás, a légi közlekedés, a KRESZ. A diákok megismerkednek az online vasúti és autóbusz menetrendek használatával, és gyakorolják is azt.	<p>A3 Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
13/4. részmodul	Verseny van!	7 óra	A közlekedés szakmacsoportot feldolgozó modul negyedik részmoduljában a diákok az internetes útvonaltervezés funkcióival és működésével ismerkednek. Emellett egy közlekedési eszközökkel kapcsolatos játékot készítenek, ahol alkalmazni kell előzetes ismereteiket, illetve információt kell gyűjteni.	<p>A3 Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
14. Modul	Mezőgazdaság	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
14/1. részmodul	Mitől szép?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra	A mezőgazdasági szakmacsoportoz tartozó	C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
		iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	szakmákkal történő ismerkedés. A részmodul fő célja, hogy alakuljon ki egy kép a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Megtörténik az érdeklődés vizsgálata a szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal kapcsolatban. Szó esik a szakmacsoportra jellemző munkaeszközökről, a lehetséges baleseti forrásokról.	<p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.
14/2. részmodul	Miből lesz?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A mezőgazdasági szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés a munkahelyi megfigyelés tevékenység során. Cél, hogy alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Tartalmazza a részmodul a növények szaporításáról készült szakmai film megtekintését hang nélkül és a lényeges fordulatok azonosítását, valamint a zöldségek, gyümölcsök és gyógynövények előnyös tulajdonságainak azonosítását, mellyel hozzájárul az egészséges életvitelhez.	<p>A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
14/3. részmodul	Ujjé a...!	7 óra	Reflektálás egy parkban szerzett élményekre és benyomásokra, virágágyak típusainak azonosítása valamint az állattartási módok megismerése szerepel a részmodul feladatai között. A szakmacsoport jellegzetes munkatevékenységeihez kapcsolódó anyagokkal történő feladatvégzés és ennek összekapcsolása kreatív kézműves tevékenységgel (cserépdíszítés, magvetés) segítik elő a személyes tapasztalatszerzést és a megalapozottabb véleményalkotást.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.
14/4. részmodul	Tervezz!	7 óra	Graffiti módszerével reflektálás a megismert kertészeti munkákra, képzelt riport keretében reflektálás arra, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Ezen kívül a diákok fogalmazzák meg saját maguk számára, hogy a szakmacsoport milyen elemei vonzóak számukra és melyek nem. Kreatív tevékenység keretében egy gazdaság megtervezésének folyamatát viszik végig a diákok többféle szempont figyelembe vételével.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal</p> <p>Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.</p>
15. Modul	Művészet, közművelődés, kommunikáció	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
14/1. részmodul	A művészbemutató nyitva	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli	A művészetek, közművelődés, kommunikáció szakmacsoporthoz tartozó	C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
		(munkahelyi megfigyelés)	szakmákkal történő ismerkedés, az általános tájékozódás biztosítása az első részmodul feladata. Saját élmények alapján alakuljon ki elképzelés a diákokban arról, hogy milyen tevékenységeket végeznek a szakmacsoporthoz tartozó foglalkozások végzői, fogalmazzák meg saját viszonyulásukat e szakmacsoportra jellemző tevékenységek iránt megtörténik az érdeklődés felmérése a szakmacsoporttal kapcsolatban.	<p>tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
15/2. részmodul	A színpalak mögött	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A szakmacsoportról szerzett ismeretek, tapasztalatok bővítése. Alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzőkkel szemben és fogalmazza meg saját maga számára, hogy milyen elemei vonzóak számára és melyek nem. A szimbólumokkal történő önkifejezés segítése címerpajzs rajzolásával. Párkereső játék révén általános műveltség bővítése is szerepel a részmodulban.	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A 5. Vizuális, képi kommunikáció: széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p>
15/3. részmodul	Mesterségem címere	7 óra	A kézműves szakmákban alkalmazott eljárásokkal, tevékenységekkel, anyagokkal való ismerkedés kerül a részmodul fókuszába, a gipsszel, rafiával, textillel végzett munka. A kreatív, kézműves tevékenység végzése támogatja	<p>E 1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás Felismeri a környezetében kínákozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			a kézműves szakmákhoz kapcsolódó feladatkörök mélyebb, alaposabb megismerését. Olyan szakmáknál ahol az ilyen személyes jellegű, tevékenységközpontú megközelítés nem lehetséges, filmek megtekintése és feldolgozása révén törekszünk a szakma megismertetésére.	<p>célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
15/4. részmodul	Fejezd ki magad!	7 óra	A művészetek, közművelődés, kommunikáció	A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés, a közlő és a befogadó szerepkörének megtapasztaltatása valósul meg a gyakorlatok során. A szituációs gyakorlatok, a kommunikációs teszt kitöltése, a szóbeli megnyilvánulásokat támogató feladatok a saját kommunikációs stílus és a szereplés okozta stresszel történő megküzdés megtapasztalását teszi lehetővé.</p>	<p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikus változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz.</p>
16. Modul	Nyomdaipar	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
16/1. részmodul	A szó elszáll, az írás megmarad	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A nyomdaipar szakmacsoport első részmoduljában a szakmacsoporttal történő ismerkedés keretében a nyomdaipar jellegzetes termékeivel, a szakmacsoportban használt jellegzetes gépekkel és a használt szakkifejezésekkel ismerkednek a diákok tárgyak, fényképek és kártyapárosítás révén. Megtörténik a szakmacsoporttal kapcsolatos érdeklődés felmérése is a részmodulban.	<p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
16/2. részmodul	Lapozzunk tovább!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A nyomdaipar szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés, a kötészet szakma munkatevékenységeinek megismerése saját élmény révén a csoportmunka keretében. A könyvkötő munkakörülményeinek, illetve pályakövetelményeinek feltérképezése szakmabemutató film megtekintése és a hozzá kapcsolódó feladatlap révén.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
16/3. részmodul	Tedd színesebbé a világot!	7 óra	<p>A nyomdaipar területén alkalmazott eljárásokkal, tevékenységekkel, anyagokkal való ismerkedés kerül a részmodul fókuszába, mint a színkeverés, a nyomdaipari papírtermékek (telefonregiszter és térbeli képeslap) elkészítése. A kreatív, kézműves tevékenység végzése támogatja a nyomdaipari szakmákhoz kapcsolódó feladatkörök mélyebb, alaposabb megismerését.</p>	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
16/4. részmodul	Betűvetők nyomában	7 óra	A nyomdaipar szakmacsoportához tartozó szakmákkal történő ismerkedés, a nyomdai betűszedő, szövegszerkesztő, kiadványszerkesztő szakma munkatevékenységeinek,	<p>B6. Tanulási források felhasználása:</p> <p>a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			munkakörülményeinek, illetve pályakövetelményeinek feltérképezése. A gyakorlati tapasztalatszerzés keretében a diákok csoportja által választott műfajban újság szerkesztése.	<p>hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
17. Modul	Oktatás	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
17/1. részmodul	Vigyázz rám!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A részmodulban az oktatás szakmacsoporthoz tartozó szakmák számbavétele, az oktatási rendszer megismerése történik, a saját pozitív élmények felidézése révén pozitív attitűd kialakítására történő törekvés valósul meg. Az érdeklődési kérdőív kitöltése révén alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető viszonyulásaik vannak a szakmacsoporthoz és a szakmacsoporthoz tartozó egyes szakmákhoz.	<p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
17/2. részmodul	A sorsom a kezében van	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az oktatás szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés folytatása tágabb körben. Cél, hogy kialakuljon egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a	A3 Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt és fogalmazzák meg saját maguk számára, hogy szakmacsoport milyen elemei vonzóak számukra és melyek nem. A tájékozódást a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat bemutató filmrészletek feldolgozása segíti.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése</p> <p>Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítélet-mentesen kezeli.</p>
17/3. részmodul	Számíthatok rád?	7 óra	A részmodulban folytatódik az oktatás szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés, és sor kerül olyan manuális tevékenységekre, melyek gyakran előfordulnak ebben a szakmacsoportban, hiszen az intézmények díszítése, dekorálása is hozzá tartozik ezekhez a munkakörökhöz. Szükséges ezért a gyakorlati	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>készségek megismerése, fejlesztése, kialakítása. Ebben a részmodulban megismerkedhetnek a diákok pl. a só-liszt gyurma tárgyak készítésével, papírhajtogatással és puzzle készítésével többek között.</p>	<p>csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
17/4. részmodul	A segítő kéz	7 óra	<p>Az oktatás szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés. Alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárásokkal fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. „Óvoda/bölcsőde-alapítás” illetve egy képzeletbeli állásinterjú keretében történik az</p>	<p>B6. Tanulási források felhasználása:</p> <p>a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			eddig elsajátítottak átismétlése. Az egyes életkorok jellemzőinek tudatosítása és ehhez illeszkedő nyári tábori programok kialakítása különböző életkorúak számára, előadássorozat témáinak meghatározása.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal</p> <p>Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.</p>
18. Modul	Szociális szolgáltatások	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
18/1. részmodul	Segítő gondoskodás	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A szociális szolgáltatások szakmacsoport első részmoduljának célja, hogy a diákok általános ismerete bővüljön a területhez tartozó	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szakmákról, az azokhoz kapcsolódó elvárásokról, illetve saját jellemzőik és preferenciáik tudatosítása is megtörténik. A diákok összegyűjtik az ebben a szakmacsoportban tevékenykedő személyek legfontosabb jellemzőit.	<p>elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
18/2. részmodul	Kezeskedem érted	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A szociális szolgáltatások szakmacsoportához tartozó szakmákkal történő ismerkedés, a jelnyelvi tolmács szakma saját élményű megtapasztaltatása. Az információk egyszerűsített, könnyített formában való	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			átadásának gyakoroltatása kerül a részmodul fókuszába, illetve lehetőségük van a diákoknak piktogram készítésére.	<p>elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>A 5. Vizuális, képi kommunikáció: széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
18/3. részmodul	A játék öröme	7 óra	A szociális szolgáltatások szakmacsoport gyermekekkel foglalkozó szakmáihoz kapcsolódó munkakörülményekkel, feladatokkal, tevékenységekkel ismerkedés kerül a részmodul fókuszába, mint a gyermekgondozás, a gyermekek testi-lelki ápolása (etetés,	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			tisztába tevés, játékvezetés, testnevelés). A kreatív, kézműves tevékenység végzése támogatja a gyermekgondozó szakmához kapcsolódó feladatkörök mélyebb, alaposabb megismerését.	<p>csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
18/4. részmodul	Egyedül nem megy	7 óra	A szociális szolgáltatások szakmacsoportjához tartozó	A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			szakmákkal történő ismerkedés, a segítő és segített, a vezető és vezetett szerepkörének megtapasztaltatása. A szociális területen dolgozók lehetséges munkahelyeinek feltérképezése, illetve a tevékenységük fókuszában álló, segített célcsoportok jellemző problémáinak megismerése.	ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszélőpartnerrel együttműködve oldja fel. C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
19. Modul	Ügyvitel	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
19/1. részmodul	Ügyet intézünk	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az ügyvitel szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés. Saját élmények felidézése az ügyviteli folyamatokkal és tevékenységekkel kapcsolatban – az empátiát és toleranciát is igénybe vevő módon, az ügyintéző nézőpontjából is szemlélve az ügyintézési	C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését. C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>folyamatot. A különböző képzettségi szintek tudatosítása a szakmacsoporthoz tartozó szakképesítések áttekintése során hozzásegít annak feltérképezéséhez, hogy milyen szakképesítések lehetnek vonzóak a diákok számára, amelyet ezt követően az érdeklődési kérdőív kitöltése révén szerzett információkkal tovább árnyalhatnak, megfogalmazva saját viszonyulásaikat.</p>	<p>és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
19/2. részmodul	Az iroda	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	<p>Az ügyvitel szakmacsoport szakmaival való ismerkedés. A szakmák által igényelt jellemző tulajdonságok tudatosítása, a saját tulajdonságokkal való összeállítás mérlegelése. A munkahelyi környezettel kapcsolatos saját preferenciák megfogalmazása, és a környezettudatos irodai tevékenység ismerveinek azonosítása történik e részmodulban a munkahelyi megfigyelésen túl.</p>	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: a mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p> <p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
19/3. részmodul	Kérem, jegyzeteljen!	7 óra	A szakmacsoport jellegzetes munkakörnyezetében, a hivatalban elvárt általános illemszabályok tudatosítása történik e részmodulban. Így például a telefonálással, az öltözködéssel, a köszönéssel és bemutatkozással, a meghívókkal és ajándékozással kapcsolatos illemszabályok. A diákok megismerhetik az ügyfélszolgálati munkát és választható módon a minőségügyi munkatárs tevékenységeit is – szakmabemutató film segítségével. A diákoknak lehetőségük van végiggondolni egy iroda berendezését is, megtervezni egy hivatalos meghívót, hibákat keresni és kijavítani egy szövegben.	<p>A3 Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
19/4. részmodul	Gépeljünk!	7 óra	A részmodulban a szakmacsoport jellemző „munkaeszköze”: az iratok és ügyiratok fajtáinak, formai és tartalmi követelményeinek és kezelésüknek szabályai kerülnek előtérbe. Elsősorban olyan iratfajtákról van részletesebben szó – amelyek a hétköznapi életben is szerepet kapnak: pl. nyugta, elismervény, meghatalmazás, de a diákok reklamáló levelet is fogalmazhatnak, a névjegyhasználat szabályaival, a névjegyen közölt adatokkal is megismerkednek. Ezen kívül a hivatalos ügyintézés elemei közül az alapvető okiratok (személyi igazolvány,	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>A 4. Írás, szövegalkotás: nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			lakcímkártya, adókártya, TAJ-kártya) beszerzéséről, pótlásuk mikéntjéről is tájékozódhatnak.	
20. Modul	Vegyipar	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
20/1. részmodul	Alkimisták utódai	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A vegyipar szakmacsoport első részmoduljának célja, hogy a diákok általános ismerete bővüljön a vegyipar területéhez tartozó szakmákról, az azokhoz kapcsolódó elvárásokról, illetve saját jellemzőik és preferenciáik tudatosítása is megtörténik.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
20/2. részmodul	Vegyülj el benne!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	A vegyipar szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés, az egyes szakmák jellemző munkatevékenységeinek, munkakörülményeinek, munkaeszközeinek, illetve pályakövetelményeinek feltérképezése.	<p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseiének és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi,</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.
20/3. részmodul	Fűben, fában orvosság	7 óra	A vegyipar egyes területein (gyógyszeripar, élelmiszeripar, kozmetikaiipar) alkalmazott eljárásokkal, tevékenységekkel, anyagokkal való ismerkedés kerül a részmodul fókuszába. A kreatív, manuális tevékenység végzése támogatja a vegyipari szakmákhoz kapcsolódó feladatkörök mélyebb, alaposabb megismerését.	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>
20/4. részmodul	Vegy-ésszel	7 óra	A vegyipar szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal történő ismerkedés, a gumi- és műanyagipari technikus szakma munkatevékenységeinek, munkakörülményeinek, illetve pályakövetelményeinek	<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			feltérképezése. Ismeretbővítés a gombákról játékos feladat, teszt és diasor megtekintése során.	<p>meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
21. Modul	Vendéglátás és idegenforgalom	28 óra (18 óra tantermi, 10 óra iskolán kívüli)		
21/1. részmodul	Mivel kínálhatom?	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	Az asztalterítő és az elvárások faja módszerének alkalmazásával annak feltérképezése, hogy a diákok mit gondolnak, milyen alapvető	<p>A1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma:</p> <p>a mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			<p>elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Ezen kívül cél, hogy a diákok fogalmazzák meg saját maguk számára, hogy a szakmacsoport milyen elemei vonzóak számukra és melyek nem. Érdeklődésvizsgálat a szakmacsoporthoz tartozó szakmákkal kapcsolatban. Egészséges életmóddal kapcsolatos kérdések is szóba kerülnek a részmodulban.</p>	<p>E 2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>
21/2. részmodul	Terítve!	7 óra, ebből 2 óra tantermi, 5 óra iskolán kívüli (munkahelyi megfigyelés)	<p>A vendéglátás és idegenforgalom szakmacsoporthoz tartozó szakács szakmával történő ismerkedés filmrészletek feldolgozása révén. A részmodul célja, hogy alakuljon ki egy elképzelés a diákokban arról, hogy milyen alapvető elvárások fogalmazódnak meg a szakmacsoporthoz tartozó szakmákat végzők iránt. Ezen kívül a diákok fogalmazzák</p>	<p>A2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>B4. Tanulási források keresése:</p> <p>a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
			meg önmaguk számára, hogy a szakmacsoport milyen elemei vonzóak számukra és melyek nem. A szakmacsoport jellemző tevékenységeinek azonosítása Activity játék keretében.	D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.
21/3. részmodul	Édes élet	7 óra	A szakmacsoport jellegzetes munkatevékenységeihez kapcsolódó eszközök megismerése (pohárfajták, evőeszköz típusok). A szakmacsoporthoz kötődő anyagokkal történő feladatvégzés és ennek összekapcsolása kreatív kézműves tevékenységgel (koktél keverés, zöldségszobrászat, marcipán rózsa készítése, egy egyszerűbb saláta elkészítése) áll a középpontjában e részmodulnak, elősegítve a személyes tapasztalatszerzést és a megalapozottabb véleményalkotást.	D 3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikus változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz. E 3. A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
21/4. részmodul		7 óra	A részmodul a szakmacsoporthoz köthető tevékenységeket tartalmaz: menü összeállítása, iskolai büfé működtetése - szimulációs játék. A szakmacsoporthoz erősen kötődő nemi sztereotípiák feltárása és megvitatása a disputa módszerével.	<p>A2. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:</p> <p>ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p> <p>D 5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
22. Modul	Támasz	19 óra tantermi foglalkozás, 20-30 óra munkahelyi tapasztalatszerzés		
22/1. részmodul	Házon kívül	7 óra	Az első részmodulban a folyamatos munkahelyi tapasztalatszerzés előkészítése áll a középpontban a legfontosabb általános munkavállalói kompetenciák és a foglalkoztathatóságot befolyásoló attitűdök formálásával. A beilleszkedést támogató szociális kompetenciák szituációs gyakorlatai is k előtérbe kerülnek, mint pl. a helyzethez illeszkedő köszönés, az udvarias kérdés, a tisztázást kérő kérdések megfogalmazása. Egyben a munkahellyel kapcsolatos alapvető tudnivalók megtárgyalása történik. Az első munkanapot követően a tapasztalatok dokumentálását sajátítják el, lehetőséget adva az első benyomások megosztására.	<p>A3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p> <p>C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p> <p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>
22/2. részmodul	Ki mint veti...	8 óra tantermi foglalkozás, 6-szor 4-6 óra iskolán	A részmodul a viselkedés következményeinek tudatosítását segíti elő	A3. Olvasás, írott szöveg megértése:

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
		kívüli (munkahelyi)	kulcskompetenciákat tükröző történetek feldolgozása révén, amely feladatok egyben a szövegértést is fejlesztik. Szituációs játékok és helyzetgyakorlatok során a munkahelyi környezetben előforduló nehéz helyzetek megoldásának gyakorlása a korábban elsajátított szociális kompetenciák bevonásával. A munkagyakorlat eseményeire történő reflektálás, az események tudatosítása. A munkagyakorlat naplójának vezetése.	különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban. A 4. Írás, szövegalkotás: nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban. C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.
22/3. részmodul	Már dolgoztam!	4 óra	A harmadik részmodulra az utolsó munkanap előtt és után kerül sorra. E részmodulban a munkatársaktól történő elköszönés előkészítése és a szerzett tapasztalatok összegzése történik feladatlapok és szituációs játékok segítségével.	A 4. Írás, szövegalkotás: nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban. C 1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.

Száma	Címe	Óraszám	Tartalom	Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
				<p>C 2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>

1.9.8. Testnevelés és sport (tanévi 180 óra)

A testnevelés és sport műveltségterületre módszertani ajánlás készül, nem kötöttebb szerkezetű modulok. A napi időtervben szerepel 1-1 óra mozgásra, melyet az iskola lehetőségeinek megfelelően vagy más csoporttal közös testnevelés órák keretében, vagy egyéb szabadidős sport rendszeres művelésével lehet kitölteni. (Labdajátékok, asztalitenisz, sakk, aerobic, kerékpározás, futás, mozgásos egyéb játékok stb.)

1.10. Értékelés a Híd I. programban

1.10.1. A tanulók értékelése

A Híd I. programban *fejlesztő értékelés, vagy tanulást támogató értékelés alkalmazása történik.* A tanulás támogatására szolgáló *fejlesztő értékelés központi gondolata az egyéni fejlődés támogatásában fejezhető ki* a leginkább. Vagyis elsődleges célja az adott diák továbblépésének a támogatása. Ez persze nem jelenti azt, hogy nincsenek célok, elérendő követelmények, de mint ahogy a diákok is mind – mind mások, így a fejlődésük üteme, tartalma is sajátos. Vagy épp más úton érnek el ugyanazon célhoz, mint társaik.

A Híd I. évfolyamot elvégzett diákok a tanév végén bizonyítvánnyal egyenértékű tanúsítványt kapnak, nem vizsgáznak. A diákok a *személyes portfóliójukkal* tudják igazolni, hogy az adott tanévben az egyéni fejlődési tervükben (EFT) meghatározott követelményeket teljesítették.

Az értékelés elemei:

Egyéni fejlődési terv (EFT):

A Híd I. csoportokba járó tanulók esetében a személyre szabott nevelés, a rugalmasan alakítható egyéni utak érdekében egyéni fejlődési tervek készülnek. Ennek a tervnek az elkészítését információgyűjtés előzi meg. Ide tartoznak a tanulóval folytatott megbeszélések, a diákok megértésében, megismerésében fontos szerepet játszó tanulói életút megismerés, és az esetenként megkerülhetetlen, de csak a szükséges mértékben alkalmazott diagnosztikus mérések. Ezt követően kerül sor az Egyéni Fejlődési Terv elkészítésére, melynek célja, hogy egy-egy periódusra konkrét célokat, kis fejlődési lépéseket határozzanak meg, melyet írásban is rögzítenek. A terv részeként szükséges esetben az egyéni tanulási utak kialakítására, menedzselésére egyéni tanulási szerződések megkötésére is sor kerülhet.

Portfólió

A fejlesztő értékelésben fontos szerepe van a diákok számára is könnyen kezelhető, értelmezhető portfóliónak, amely a diákok munkáiból, feljegyzéseiből, önreflexióiból és a pedagógusok reflexióiból, visszajelzéseiből áll. Készítése során a tanuló aktív, dokumentálja saját tanulási folyamatát, megadott szempontok szerint értékeli önmaga és társai produktumait és a tanári reflexiók tükrében saját célokat fogalmaz meg. A diákok egyéni portfóliójában lehet a nyomon követni a fejlődést, a lefűzött „bizonyítékokkal” lehet igazolni az aktuális fejlődési lépcsőfokot, vagy a kitűzött fejlődési cél elérését. Egy tanulási szakasz lezárása előtt a diákok rendezik a portfóliójukat az EFT alapján. E rendezés és összegzés segítséget adhat az életpálya tervezésében is.

Egyénizés

A Dobbantó osztályban minden diáknak van egy segítő párja, az a személy, akiben a team tagok közül a leginkább megbízik, akivel meg tudja osztani gondjait. E segítő kapcsolat formális megjelenése a heti rendben/órarendben az „egyéniizés”, segítő és diákpárja heti rendszerességű beszélgetése. Ez lehet a hét „rituális” lezárása, de betervezhető bármely napra, a lényeg a rendszeresség, és állandó időpont. E beszélgetés tartalmazza a diák heti munkájának értékelését, a portfólió kialakítását, és persze bármely sikerről, nehézségről, problémáról is lehet őszintén, négy szemközt beszélgetni. A párbeszéd konklúziójának rövid összefoglalása tudatosító hatású, segíti a későbbi visszaemlékezést, értelmezést, az EFT időszakos újraértékelését.

Modul értékelő lapok

A Híd I. program tanulásértelmezésében fontos szerepe van a tanulók kompetencia alapú fejlesztésének. Ennek értelmében az EFT-ben is kompetenciákhoz kötötten fogalmazódnak meg fejlesztési feladatok. Annak érdekében, hogy a diák és a pedagógus számára követhető legyen a diákok fejlődése, az értékelésben is döntő szerepet kapnak a kompetencia alapú fejlesztő értékelések, melyek részben kapcsolhatók az elvégzett feladatsorokhoz, modulokhoz. Nagyon sok modul lezárásánál található a visszacsatolást elősegítő önértékelő és társértékelő lapok, melyek a diákot abban, hogy önmaga is értékelni tudja a saját fejlődését. Ezt az önértékelő folyamatot, az értékelések értelmezését a diákok számára érthető formába elérhető kompetencialisták segítik.

Nyitó és záró kör

A diákok közösen, együtt tanulnak, annak ellenére, hogy sok esetben egyénileg vagy párban dolgoznak különböző nehézségű, eltérő típusú feladatokon. A közösség élményének megélésén túl, a napi vagy heti rendszerességgel tartott nyitó és záró körök lehetőséget adnak a csoport, a társak visszajelzéseire, és ebben a helyzetben a tanár is kérhet és kaphat visszajelzést a diákoktól.

1.10.2. A HÍD I. programot megvalósító intézmények értékelése

Tekintettel arra, hogy a Híd I. program többlet állami ráfordításokkal jár, különös figyelmet érdemel annak rendszeres nyomon követése, hogy a programot megvalósító intézmények valóban a programcsomagban, a szabályozásban meghatározottak szerint élnek a felkínált lehetőséggel. Ezért tanévenként, de legfeljebb minden második tanévben szükséges értékelni, hogy a köznevelési törvényben a Köznevelési Hídprogramok céljainak elérése érdekében működik-e egy-egy intézményben a program. A célok szerinti működéshez az itt következő szempontok adnak útmutatást. Az intézmények esetében évről évre (kétévenként) vizsgálendő, hogy a megvalósítás milyen fokozatán állnak. Az elfogadhatatlan és elfogadható szint esetén minden esetben a következő időszakra vonatkozó fejlesztési és cselekvési tervet szükséges készíteni, a soron következő értékeléskor e terv megvalósulása is értékelendő. Amennyiben az intézmény nem mutat fejlődést, később kidolgozandó eljárásrend szerint a Híd program indításának lehetősége megvonható. Ha a vizsgált szempontok közül négy területen a minősítés „elfogadhatatlan”, a program folytatása az adott helyszínen felfüggesztendő. Ugyancsak később kidolgozandó az értékelési folyamat konkrét eljárásrendje is.

A megvalósulás során vizsgálandó szempontok

Osztályterem

Csoportszervezés

Intézményvezetés

Pedagógiai program

Pedagógusok

A taneszközök alkalmazása

Az intézmény külső kapcsolatai

A megvalósulás fokozatai

Elfogadhatatlan

Elfogadható

Jó

Kiváló

Elfogadhatatlan	Elfogadható	Jó	Kiváló
1. Osztálytermi környezet			
Hagyományos elrendezésű tanterem (frontális osztálymunkához rögzített padok stb.)	Mobil bútorok a teremben, amelyek kiscsoportos munkát is lehetővé tesznek, legalább két számítógép internet kapcsolattal és projektor, digitális rögzítés, lejátszás alkalmazási lehetősége is biztosított.	A terem berendezése esztétikus, lehetőség van nyomtatásra, fénymásolásra. Kézikönyvtár, több számítógép is van az osztályban-internet hozzáféréssel.	A terem berendezése nemcsak pedagógiai, hanem társas, szabadidős tevékenységekre is lehetőséget ad. Minden diák könnyen hozzáférhet a számítógéphez (internet kapcsolattal) és egyéb alternatív tanulási forráshoz.
2. Csoportszervezés			
A csoportban a diákok létszáma a törvényi előírásokat meghaladja. A diákcsoporttal 6-nál több pedagógus dolgozik. A pedagógus fluktuáció a tanéven belül 75%-os vagy annál magasabb.	A Híd I. csoportban a 8. osztályt elvégzett, valamint a középfokú intézményrendszer más osztályaiból kisodródó diákok vannak. Az iskola legalább munkaideje egy ötödében biztosít egy, a pedagógiai munkát segítő szakembert (fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógypedagógus stb.)	Az iskola tanév közben is alkalmazkodik a diákok program iránti igényéhez, év közben is fogad diákokat. A csoportnak legalább heti három napon rendelkezésre áll pedagógiai segítő, illetőleg legalább a hét egy napján biztosított a két pedagógussal (pedagógus és a pedagógiai munkát segítő szakember együttműködésében) megvalósuló pedagógiai tevékenység.	Az iskola – szükség esetén – tanév közben akár újabb csoport indítását is biztosítani tudja. A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő szakemberek a tanév teljes időtartamában stabilan dolgoznak a fiatalokkal. A heti időtartam legalább 40%-ban páros vezetéssel megvalósuló pedagógiai tevékenység zajlik.
3. Intézményvezetés			
Az intézmény vezetője nem biztosítja a program megvalósításához a vezetésre tartozó feltételeket (szervezet, tárgyi feltételek fejlesztése, továbbképzések, idő a team-munkára, értékrend, motiválás stb.)	Az intézményvezető ismeri a HÍD I. programot, és az elvárásoknak formálisan eleget tesz. A problémákra reagál. Eléri, hogy a fenntartó a minimális működési feltételeket biztosítsa.	Az intézményvezető élő kapcsolatban áll a HÍD i. program team vezetőjével, látogatja a csoportot, problémaérzékeny, segíti a pedagógusokat és a pedagógusértékelésben sajátos, a program pedagógusra vonatkozó	Az előzőeken túl a vezető azon van, hogy a HÍD I. program az intézményen belül fennmaradjon, összhangot alakít ki az iskola más fejlesztései és a Híd I. program között. Eléri, hogy a fenntartó hosszú távon is támogassa a program

Elfogadhatatlan	Elfogadható	Jó	Kiváló
		követelményeivel kapcsolatos szempontok is vannak. Eléri, hogy a fenntartó biztosítsa a működés optimális feltételeit.	fennmaradását. Vezetői tevékenységét a szervezet folyamatos fejlesztése jellemzi.
4. Pedagógiai program			
A pedagógiai programban semmi nem jelenik meg a HÍDI. programmal kapcsolatosan.	A pedagógiai program formálisan tartalmazza a HÍD I. program miatti szükséges változtatásokat	A pedagógiai program változtatásában az érintett pedagógusok is részt vesznek. A pedagógiai program a HÍD I. program tapasztalatait más osztályokban is kipróbálásra ajánlja, a szemlélet terjesztését a célok között szerepelteti.	A pedagógiai program a diákok tényleges iskolán belüli/kívüli követését is tartalmazza. A pedagógiai program a HÍD program szemléletének tudatos terjesztéséhez szempontokat ad az intézményen belül, az ilyen programot folytató iskolák hálózatos szakmai együttműködéséhez hozzájárul.
5. Pedagógusok			
A pedagógusok nem dolgoznak teamben. Frontális tanítás dominál. Nincs nyoma a diákokkal való egyéni foglalkozásnak.	A pedagógusok team munkája ad hoc jellegű. Az egyes pedagógusok a különböző munkaformákat előre eltervezik, a tervhez mereven ragaszkodnak. Az egyéni fejlődési tervekben előre megadott paneleket alkalmaznak.	A Híd I. programban dolgozó pedagógusok havonta találkoznak és beszélnek az egyes diákokról. Folyamatosan segítik a tanulási folyamatot. Az EFT-ben minden diákra vonatkozóan kialakítanak egyéni személyes fejlődési célt.	Heti rendszerességgel találkoznak, hogy a diákokról beszéljenek. Rendszeresen segítik és motiválják az egyes diákokat. Az EFT-ben követhető módon minden diákra vonatkozóan kialakítanak egyéni személyes fejlődési célt, a diákkal közösen követik a megvalósulás folyamatát, vagy együtt módosítják.
6. HÍD i. program moduljainak alkalmazása			
A pedagógusok csak a hagyományos taneszközöket és módszereket használják.	A pedagógusok szelektíven használják a Híd I. program	A pedagógusok a HÍD I. program moduljait használják, és próbálják követni a módszertani ajánlásokat.	A pedagógusok a HÍD I. program moduljait és a módszereket, pedagógiai eljárásokat a diákok

Elfogadhatatlan	Elfogadható	Jó	Kiváló
	moduljait és a hagyományos tankönyveket.		szükségeihez igazítva alkalmazzák. A modulokat más osztályokba is beviszik.
7. Az intézmény külső kapcsolatai			
A szülőkkel és a külső támogató környezettel való kapcsolat nem felel meg a törvényi előírásoknak. A job shadowing intézményen belül valósul meg. Az iskola szűk környezete sem tud a HÍD I. programról.	Csak az intézményvezetőnek vannak hivatalos kapcsolatai a külső támogató környezet intézményeinek vezetőivel. A szülőkkel való kapcsolat a hagyományos keretekben él. A job shadowingra legalább két-három esetben külső helyszínen kerül sor. Az iskola szűk környezete tudja, hogy ott HÍD program is van.	A támogató környezettel való kapcsolatokat a diákok szükségletei szerint a HÍD I. programmal dolgozó pedagógusok alakítják, a vezető pedig hivatalossá teszi ezeket. A team tagjai folyamatos támogató kapcsolatban állnak a szülőkkel. A job shadowing főként külső helyszíneken valósul meg. A hasonló profilú iskolákkal hálózatot alkot.	A támogató környezettel való kapcsolattartás kölcsönös. Van olyan szülő, aki az iskolai élet aktív résztvevője, a szülők többsége a pedagógusokkal együttműködve, tudatosan támogatja gyermeke fejlődését. A job shadowing a diákok érdeklődése alapján szerveződik. A térségben multiplikatív szerepet tölt be.

1.11. A Híd program kipróbálásának támogatási rendszere

A Híd program eredményes bevezetése és intézményi fenntarthatóság minimálisan egy előkészítő félévet és 1 pilot tanévet feltételez. Ennek az egy tanévnek a tapasztalatai alapján válik továbbfejleszthetővé a program. Optimális esetben 2012 tavaszán kerülhet sor az intézmények felkészítésére, így az első Híd osztályok a 2012/2013-es tanévben már elindulhatnak.

Iskolánként a programba közvetlenül részt vesznek

Intézményvezető és tagozatvezető, team vezető

Pedagógus team (4-6 fő pedagógus), érdemes iskolánként akár több teamet is felkészíteni, ez ugyanis lehetővé teszi párhuzamos híd osztályok indítását és egyben a személyre szabott pedagógiai szemlélet és gyakorlat intézményi megerősödését, elterjedését.

Előkészítő szakasz: 2012. április - május

Tájékoztató	Résztevők	Forma	Mennyisége	Tervezett időpont
Kormányhivatalok képviselőinek	delegáltak	információs fórum	fél nap régióként	2012. április
Híd programot kipróbálni szándékozó iskoláknak	intézményvezető, tagozatvezető	információs fórum	fél nap régióként	2012. május

A tájékoztatók helyszínéül a működő Dobbantó iskolákat célszerű választani.

Intézményi támogatás

Felkészülési időszak: 2012. szeptemberig

Támogatás	Résztevők	Forma	Mennyisége	Tervezett időpont
Pedagógusok felkészítése ³	team tagok	továbbképzés/ tréning	30 óra	2012. június - augusztus
Vezetők felkészítése ⁴	intézményvezető, tagozatvezető	továbbképzés/ tréning	15 óra	2012. június - augusztus

A felkészítés helyszínéül a működő Dobbantó iskolákat célszerű választani. Egy-egy csoport létszáma minimum 8, maximum 20 fő lehet.

Megvalósítási időszak: 2012/2013 tanév

Támogatás	Résztevők	Forma	Mennyisége	Tervezett időpont
Pedagógusok felkészítése	team tagok	továbbképzés/ tréning	30 óra	2012. október - november

³ A felkészítő tréninget a Dobbantó program trénerai tartják.

⁴ A felkészítő tréninget a Dobbantó program trénerai tartják.

Regionális találkozók ⁵ / félév	Team tagok, team vezetők, intézmény vezetők	továbbképzés / egymástól tanulás	4 X 15 óra	2013. január 2013. március 2013. május 2013. augusztus
Mentor	team tagok	mentorálás	80 óra	10 alkalom/ havonta egy nap
Vezetői támogatás	vezetés	coach, szakértő, szaktanácsadó	50 óra	10 alkalom (havi 5 óra)

Segítő személyek támogatása

Felkészülési időszak: 2012. augusztusig

Támogatás	Résztevők	Forma	Mennyisége	Tervezett időpont
Mentorképzés ⁶	mentorok	továbbképzés/ tréning	10 óra	2012. június - augusztus
Vezetők támogatói ⁷	coach, szakértő, szaktanácsadó	továbbképzés/ tréning	10 óra	2012. június - augusztus

Megvalósítási időszak: 2012/2013 tanév

Támogatás	Résztevők	Forma	Mennyisége	Tervezett időpont
csoportos konzultáció	mentorok	konzultáció	40 óra / évi négy alkalom	2012. szeptember 2012. december 2013. február 2013. április
csoportos konzultáció	coach, szakértő, szaktanácsadó	konzultáció	40 óra / évi 4 alkalom	2012. szeptember 2012. december 2013. február 2013. április

Egyéb támogatás

Támogatás	Résztevők	Forma	Tervezett időpont
Help - desk	minden résztvevő	online konzultáció	2012 szeptember – 2013. augusztus

⁵ Ezekon a találkozásokon a volt dobbantós iskolák pedagógusai és az érintett iskolák mentorai, a vezetőket támogató szakértők is részt vesznek. A találkozók javasolt helyszíne a Híd I. programmal működő iskolák.

⁶ Képzett és gyakorlott mentorok továbbképzése

⁷ Képzett és gyakorlott mentorok továbbképzése

Melléklet: A Híd I. programban fejlesztendő kompetenciák

Az alábbi táblázatban, a programban előtérbe kerülő kompetenciákat öt nagyobb főcím alá csoportosítottuk:

kommunikációs kompetenciák;

tanulási kompetenciák;

szociális kompetenciák;

életpálya-építéssel és munkavállalói léttel kapcsolatos kompetenciák; valamint a munkavégzéshez kapcsolódó kompetenciák.

Egyes területeken a kompetenciák két szintjét különböztetjük meg. Az „alapszint” – az általános iskola első hat osztályában gyakori előfordulást jelenítenek meg, míg a „középhaladó” szint a 7-10 osztályban célként megfogalmazható szintű kompetenciákat fogalmazzák meg.

Minden egyes tartalmi területen belül megjelenő kompetenciák esetében a kompetenciák elsajátításának taxonómiáját, azaz az elsajátítás egymásra épülő szakaszait követhetjük nyomon (Haché, Redekopp és Jarvis, 2006; Demeter, 2006; Európai Képesítési Keretrendszer, 2008):

A **tudás** az ***ismeretszerzés*** szakaszának eredményeképpen jön létre. Az ismeretszerzés szakaszában elsősorban elsajátítási folyamatok kerülnek előtérbe, amelynek során ismeretekre tesznek szert a tanulók és ezek hálóba szervezése révén válik tudássá. E szakaszban ismerkednek meg a diákok azokkal az információkkal, amelyek később viselkedésük alapjává, saját értékrendszerükbe integrálódva hiedelemrendszerük részévé válik.

A **képességek** a ***megtapasztalás és alkalmazás*** szakaszának eredményeként állnak elő, amikor a diákok a megszerzett ismeretek cselekvéses szintű alkalmazása révén a „tudás”-ból, a „tudom hogyan” szakaszába kerülnek át.

Az **attitűdök** a ***személyessé tétel és az integrálás*** szakaszának eredményeként fogalmazódnak meg. A személyessé tétel és integrálás szakaszában a diákok az analízis és szintézis, valamint a kritikai gondolkodás folyamatainak segítségével saját értékeik és hiedelemrendszerük felülvizsgálata eredményeképpen integrálják a megszerzett ismereteket, tapasztalatokat. Az attitűdökben kifejeződő értékek és hiedelmek a további ismeretszerzés meghatározó tényezői.

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
A) Kommunikációs kompetenciák			
<p>1. A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma: a mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.</p>	<p>Ismeri a kommunikáció funkcióit. Ismeri a kommunikáció jeleit, jelrendszereit. Ismeri, érti az eredményes kommunikáció kritériumait.</p>	<p>Képes mindennapi helyzetekben felismerni különféle kommunikációs szándékokat. Képes megfigyelni és értelmezni különféle beszédhelyzetekben a nem verbális kommunikációt. Képes egyszerű kommunikációs szituációkat eredményesség szempontjából megfigyelni, értékelni.</p>	<p>Törekszik az önkifejezésre. Nyitott mások kommunikációjának megértésére.</p>
<p>2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.</p>	<p>Az alapszókincs, a funkcionális nyelvtan és stílusok, valamint a nyelvi funkciók biztos ismerete. Ismeri, érti a verbális és a nem verbális kommunikáció sajátosságait különböző kommunikációs helyzetekben. Ismeri a verbális interakció különféle típusainak (beszélgetés, interjú, vita stb.) jellegzetességeit.</p>	<p>Képes gondolatok, vélemények és érzelmek egyszerű, érthető kifejezésére változatos helyzetekben, különböző céllal. Képes mindennapi élmények, olvasmány- és mozgóképélményeinek felidézésére, elmondására. Képes a saját és mások beszédsajátosságainak megfigyelésére. Képes együttműködni a beszédpartnerrel: kérdezni, válaszolni; mások véleményét meghallgatni, megérteni; érveket felkutatni, véleményt és állásfoglalást kialakítani.</p>	<p>Pozitívan viszonyul saját anyanyelvéhez. Törekszik a helyes szó- és nyelvhasználatra. Törekszik a beszédhelyzetek megértésére, korrigálására és az azokra való reflexióra. Törekszik a kommunikáció sikerességének megfigyelésére. Fontosnak tarja a nyitottságot és az együttműködést a szóbeli kommunikációt is igénylő helyzetekben.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
		<p>Képes észlelni, értelmezni a nem verbális kommunikáció lehetőségeit és korlátait.</p> <p>Képes szövegeket dramatikus játékkal megjeleníteni.</p>	
<p>3. Olvasás, írott szöveg megértése: különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.</p>	<p>Ismeri és érti az olvasás jelrendszerét. Ismeri a különböző irodalmi és nem irodalmi szövegfajták (önéletrajz, pályázat, beszámoló stb.) sajátosságait. Ismeri és érti az írott nyelv fő jellemzőit (hivatalos, hétköznapi, zurnalisztikai, bizalmas stb.) Ismeri a szövegelemzés alapvető eljárásait (a téma megállapítása, a lényeg kiemelése, adatkeresés, ok-okozati kapcsolatok, válaszadás kérdésekre, vázlatkészítés, összefoglalás stb.).</p>	<p>Képes különböző szövegek néma és hangos olvasására, értelmezésére a különböző céloknak (információszerzés, tanulás vagy szórakozás) és szövegtípusoknak megfelelő olvasási stratégiák alkalmazásával.</p> <p>Képes az aktív és passzív szókincs gazdagítására támogatással és önállóan is.</p> <p>Képes különféle szövegek alkotásához megfelelő segédeszközöket használni (jegyzetek, vázlatok, térképek stb.)</p> <p>Képes önálló szövegelemzésre és megadott szempontok alapján szövegek feldolgozására.</p> <p>Képes a szöveg és az ábrák, illusztrációk viszonyának értelmezésére.</p> <p>Képes különböző vélemények összevetésére írásban.</p>	<p>Pozitívan viszonyul az olvasáshoz. Törekszik az érdeklődési körének megfelelő írott szövegek felkutatására. Nyitott az írott szövegekben megjelenő, akár ellentétes szempontok és érvek megértésére, törekszik az ezekre való reflektálásra.</p>
<p>4. Írás, szövegalkotás: nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz</p>	<p>Ismeri az írás jelrendszerét. Ismer különböző szövegtípusokat és műfajokat.</p>	<p>Képes a tanulási szintjének megfelelő olvasható írásmódra.</p>	<p>Pozitívan viszonyul az íráshoz, a szövegalkotáshoz. Törekszik a célszerű, pontos és esztétikus szövegalkotásra, írásra.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.</p>	<p>Ismeri a szövegalkotás folyamatának jellegzetességeit. Ismeri az írásbeli forrásokból történő adatgyűjtés sajátosságait.</p>	<p>Képes a nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazására írásbeli szövegekben. Képes különböző típusú és célú szövegek alkotására, a szövegalkotás folyamatának követésére. Képes különböző írásos forrásokból információk keresésére, feldolgozására, a fontos információk kiszűrésére. Képes gondolatok, vélemények, érzelmek különböző nézőpontokból történő kifejezésére írásban.</p>	<p>Törekszik a helyes szó- és nyelvhasználatra. Törekszik az áttekinthető, lényegkiemelő jegyzetelésre és vázlatkészítésre.</p>
<p>5. Vizuális, képi kommunikáció: széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.</p>	<p>Ismeri a vizuális kommunikáció alapelemeit, sajátosságait. Ismeri a vizuális kommunikáció különböző formáit. Ismeri és érti a hétköznapi élet során használatos képi jelrendszereket (pl. piktogramokat).</p>	<p>Képes egyszerű közlő ábrákat készíteni, értelmezni. Képes képeket, filmeket, animációkat olvasni, értelmezni. Képes képi információk előállítására rajzolással, fényképezéssel, videózással és mindezek utólagos szerkesztésével. Képes nem vizuális jellegű információk képi megfogalmazására (diagramokban, grafikonokban). Képes képi, hang- és írott információk elemeket egyesíteni. Képes gondolatokat, érzelmeket, hangulatokat vizuális nyelven kifejezni. Képes reflektálni vizuális élményekre.</p>	<p>Pozitívan viszonyul a vizuális kultúrához. Érzékeny a vizuális kommunikáció eredményességére. Törekszik a vizuális világ értelmezésére.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>6. Elektronikus média útján történő kommunikáció: a különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.</p>	<p>Ismeri az elektronikus média útján történő kommunikáció lehetőségeit és korlátait.</p>	<p>Képes hatékony, tudatos információ- és tapasztalatszerzésre és -cserére elektronikus média útján. Képes szöveges és képi információ elhelyezésére az interneten. Képes csoportos kommunikációra infokommunikációs eszközökkel. Képes online tartalmak alakításában való részvételre (pl. blogírás).</p>	<p>Kritikusan viszonyul az elektronikus média útján történő kommunikációhoz, szívesen kezdeményez ilyen jellegű kommunikációt. Nyitott az elektronikus média nyújtotta tanulási lehetőségekre (tapasztalat- és információcsere stb.) megismerésére. Pozitívan viszonyul az online tartalmak alakításában való aktív részvételhez.</p>
<p>7. Művészeti tevékenységekben megnyilvánuló kommunikáció: nyitott a különböző zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások iránt, ezeket önmaga számára értelmezi és saját érdeklődésének, lehetőségeinek megfelelően</p>	<p>Ismeri a zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások révén történő kommunikáció lehetőségeit, érti ezek szerepét a gondolatok, érzelmek kifejezésében.</p>	<p>Képes kifejezni élményeit, érzelmeit, gondolatait a számára leginkább megfelelő zenei, vizuális, mozgásos művészeti tevékenységben. Képes a zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások önmagában keltett benyomásainak értelmezésére és értékelésére.</p>	<p>Pozitívan viszonyul a művészeti tevékenységekben megnyilvánuló kommunikációhoz. Nyitott a zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások önmagában keltett benyomásainak értelmezésére és értékelésére. Nyitott rá, hogy saját érzéseit, gondolatait művészeti tevékenységekben is kifejezze.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
önkifejezésre is alkalmazza.			
<p>8. A kommunikáció értékelése: érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.</p>	<p>Érti a kommunikáció értékelésének szerepét a kommunikációs célok és szándékok értelmezésében. Ismeri a saját és mások kommunikációjának alapvető értékelési szempontjait, kritériumait.</p>	<p>Képes kommunikációs helyzetek elemzésére, és ezek alapján következtetések megfogalmazására. Képes saját maga és mások értékelésére a kommunikáció céljai, szándékai és eredményessége szempontjából. Képes konstruktív részvételre, érvek megfogalmazására egy kommunikációs helyzet értelmezéséről szóló vitában.</p>	<p>Törekszik a saját és mások kommunikációjának megfigyelésére, értelmezésére. Kritikusan viszonyul a kommunikációs helyzetek értelmezéséhez. Pozitívan viszonyul saját maga és mások kommunikációjának értékeléséhez, értelmezéséhez.</p>
B) Tanulási kompetenciák			
<p>1. Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések: a diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.</p>	<p>Ismer olyan sajátosságokat, amelyekkel jellemezni lehet az egyént. Ismer olyan sajátosságokat, amelyekkel jellemezni lehet a tanuló egyént. Ismer olyan sajátosságokat, amelyekkel jellemezni lehet a tanuló közösséget. Ismeri a tanulással kapcsolatos erősségeit és problémáit. Ismeri a tanulási motiváció és az önszabályozás szerepét a tanulási folyamatban. Ismer önértékelési, önreflexiós szempontokat és módszereket. Tudja és érti, hogy a tanulást mindig élmények, érzelmek, benyomások</p>	<p>Képes arra, hogy elemezze saját tanulástörténetét. Képes arra, hogy jellemezze, leírja saját tanulási folyamatát. Képes arra, hogy jellemezze magát mint tanulót. Képes arra, hogy jellemezze azt a tanuló közösséget, melynek tagja. Képes arra, hogy elegendő információ birtokában jellemezze társát mint tanulót. Képes arra, hogy azonosítsa azokat a tényezőket, amelyek motiválják őt a tanulásban.</p>	<p>Önmagáról mint tanulóról árnyaltan és a lehető legpozitívabban gondolkodik. Önmagát fejlődésre képes egyénnek tekinti. Saját tanuló közösségét fejlődésre képes csoportnak tekinti. Elfogadja, hogy tanulási sajátosságaik tekintetében az egyének sokszínűek és egyediek. Hiszi, hogy aktív és felelősségteljes szerepe van saját tanulási folyamata alakításában, hogy képes a változtatásra. Törekszik arra, hogy a tanulását kísérő élményeket, érzelmeket, benyomásokat</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
	kísérik, és ezek hatást gyakorolnak önértékelésére.	Képes arra, hogy motiválja magát a tanulásban és szabályozza tanulási folyamatait. Képes arra, hogy értékelje önmagát tanulóként. Képes arra, hogy a tanulását kísérő élményeket, érzelmeket, benyomásokat felismerje és értékelje önértékelése szempontjából.	önértékelésében konstruktívan használja fel.
2. A tanulásról alkotott elképzelések: a diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.	Tudja és érti, hogy a tanulás az egész életünket végigkíséri (Life Long Learning). Tudja és érti, hogy nem csak az iskolában, hanem életünk számos területén tanulunk (Life Wide Learning). Ismeri a tudástárolás és a tudáskonstrukció elképzeléseit, érti ezek különbségeit. Ismeri és érti az előzetes tudás, valamint a tapasztalatok szerepét a tanulás folyamatban. Ismeri és érti a tudás adaptivitásának jelentőségét, az igaz és a hamis fogalmainak hagyományos értelmezését. Ismeri és érti a megismerés alapvetően induktív és deduktív megközelítéseit.	Képes arra, hogy tudatosan alkalmazza azokat az eljárásokat, amelyek tudáskonstrukciót és nem egyszerű tudástárolást eredményeznek (értelmezés, példák keresése, előzetes tudás feltárása, kérdések megfogalmazása, válaszok keresése, saját elképzelések szembeállítása a tanulnivalóval vagy a saját elképzelések és a tanulnivaló összeegyeztetése, fogalmak definiálása, elaborálása). Képes feltárni és elemezni, hogy a maga számára egy tudáselem miért adaptív vagy nem adaptív, ennek kapcsán képes döntéseket hozni. Képes az elsajátítandó tudás és saját előzetes elképzelései közti kapcsolatot, az összhangot vagy az ellentmondást elemezni.	A tanulást fejlődésnek tekinti. A tanulást folyamatnak tekinti. Elkötelezi magát a tudáskonstrukciónak mint alapvető tanulási stratégia mellett, és elfogadja, hogy a tanulás egy személyes, értelmezést követelő, a megértésen alapuló, aktivitást igénylő folyamat.

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
		<p>Képes mozgósítani előzetes tudását az éppen megtanulandókkal összefüggésben.</p> <p>A tanulás során képes a tanulnivalót tágabb kontextusba helyezni, kiindulni a befoglaló tudásrendszerben már elsajátított fogalmakból, összefüggésekből.</p> <p>Tudáselemek minőségének megítélése során képes az adott tudáselemet elhelyezni tágabb összefüggésben, s az adott tudáselem igaz vagy hamis voltát e tágabb tudásrendszerhez viszonyítottan értékelni.</p>	
<p>3. A tanulási folyamat tervezése és szervezése: a tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.</p>	<p>Ismeri és érti a tanulás folyamatát (tanulási források keresése, feldolgozása, felhasználása, a tanulás értékelése).</p> <p>Ismeri az optimális időbeosztás (tervezés) különböző aspektusait.</p> <p>Ismeri az optimális tanulási környezet különböző aspektusait.</p> <p>Ismeri az együttműködő tanulás különféle lehetőségeit.</p> <p>Ismeri a számára elérhető eszközök (pl. számítógép, könyvek, tévé) és intézmények (pl. könyvtár, múzeum) tanulásban, szórakozásban betöltött szerepét.</p>	<p>Képes arra, hogy saját célokat tűzzön ki a tanulás során.</p> <p>Képes arra, hogy rövid és hosszú távú tanulási terveket készítsen saját magának.</p> <p>Képes a maga számára optimális tanulási környezet kialakítására.</p> <p>Képes egyénileg és másokkal együttműködve is tanulni.</p> <p>Képes döntéseket hozni saját tanulási folyamatában.</p> <p>Képes segítséget kérni, ha problémával szembesül tanulása során.</p> <p>Képes arra, hogy együttműködő tanulást kezdeményezzen.</p>	<p>A tanulást folyamatnak tekinti.</p> <p>A tanulóval kapcsolatos tervezéshez pozitívan viszonyul, azt a tanulási folyamat fontos elemének tekinti.</p> <p>Az általa kialakított tanulási környezetben jól érzi magát, és elfogadja a mások által kialakított tanulási környezetet is.</p> <p>Az együttműködő tanulást értéknek tekinti; szívesen kér és fogad el segítséget másoktól.</p> <p>A tanulóval kapcsolatos döntéseit reálisan és árnyaltan értékeli.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
		Képes arra, hogy probléma esetén felülvizsgálja tanulási tevékenységét, és megoldásokat, további lépéseket keressen, döntéseket hozzon.	
<p>4. Tanulási források keresése: a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.</p>	<p>Tudja és érti, hogy az információk, a tapasztalatok, a helyzetek mind-mind tanulási forrásnak tekinthetők. Ismeri a számára elérhető, tanulását támogató információs intézményeket, konkrét szolgáltatásokat. Ismer olyan szempontokat (pl. megbízhatóság) és módszereket (pl. hivatkozások vizsgálata), amelyek alapján értékelheti a különböző tanulási forrásokat.</p>	<p>Képes felismerni, ha tanulási céljához nem áll rendelkezésére elegendő és/vagy megfelelő tanulási forrás. Képes saját maga és mások tapasztalatait forrásként használni a tanulás során. Képes a különböző helyzeteket tanulási forrásnak tekinteni a tanulás során. Képes a tanulási céljának megfelelő források felkutatására, kiválasztására. Képes tájékozódni a könyvtárban, Interneten. Képes a tanulási forrásokat különböző szempontok szerint és módszerekkel értékelni.</p>	<p>Elfogadja, hogy tanulási céljai eléréséhez tanulási forrásokra van szüksége, és ezeket magának kell megkeresnie, kiválasztania, értékelnie. Elfogadja, hogy a forráskeresés sosem lezárt folyamat, bármikor előfordulhat, hogy új források bevonására van szüksége. (Legalább) érdeklődési körén belül szívesen végez kutatómunkát, kíváncsiság, tanulási vágy jellemzi. A tanulási források között bátran és magabiztosan válogat.</p>
<p>5. Tanulási források feldolgozása: a diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.</p>	<p>Ismer a tanulási források megértésére, rendszerezésére irányuló tanulási módszereket (pl. grafikus szervezők). Tudja és érti, hogy melyek azok a tényezők, amelyek elvonhatják a figyelmét a konkrét tanulási céltől. Ismer a lényegkiemelésre irányuló tanulási módszereket (pl. jegyzetelés, vázlatkészítés).</p>	<p>Képes saját módszereivel rendezni és rendszerezni, értelmezni a tanuláshoz használt forrásokat. Képes figyelmét tudatosan és tartósan egy adott témára, egy konkrét tanulási feladatra irányítani. A tanulási források feldolgozása során képes kiemelni a számára és a tanulási cél szempontjából jelentős elemeket. Képes megosztani a tanulási forrásokat másokkal annak érdekében, hogy</p>	<p>Nyitott a tanulási források többszemponú értelmezésére. Önmagáról úgy gondolkodik, mint aki képes a rendelkezésére álló forrásokat saját tanulási célja szerint rendezni és értelmezni. Hiszi, hogy képes a tanultak tartós felhasználására, és nem fél attól, hogy „kiesik” a fejéből az, amit megtanult. Hiszi, hogy a tanulási források megértése, az erre való törekvés a</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
	<p>Ismer az információk memorizálására irányuló tanulási módszereket (pl. mnemotechnikák).</p>	<p>jobban megértse azt (megbeszélés, vita, kooperatív tanulás stb.). Képes az emlékezést segítő módszerek alkalmazására. Képes kérdéseket megfogalmazni és azokat megválaszolni a tanultakkal kapcsolatban (megértésre törekvés). Képes a tanultakat kritikai szempontból elemezni, az általa vitásnak tartott esetekben álláspontja mellett érvelni.</p>	<p>hatékony és sikeres tanulás lényegi eleme. Elfogadja, hogy a tanulási források feldolgozása során összezavarodik, elbizonytalanodik, és tudja, hogy ilyenkor egy más nézőpont bevonásával juthat túl a problémán.</p>
<p>6. Tanulási források felhasználása: a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.</p>	<p>Ismer prezentációs eszközöket és módszereket, illetve ezek alkalmazásának alapelveit. Ismer problémamegoldó technikákat. Tudja és érti, hogy a tanultakat különböző élethelyzetekben lehet felhasználni. Ismer különféle, a tanulás szempontjából hatékony kommunikációs lehetőségeket, érti azok különbségeit, előnyeit, hátrányait. Ismeri a tanulási források felhasználásának alapvető etikai elveit (források megbízhatósága, plágium stb.).</p>	<p>Képes tanulásának eredményeiről szóban és írásban beszámolni. Képes prezentációs eszközöket és módszereket alkalmazni. Képes a tanultakat egyszerűbb szimulációs helyzetekben alkalmazni. Képes a tanultakat hétköznapi élethelyzetekben alkalmazni. Képes különböző helyzetekben problémamegoldó technikákat alkalmazni. Képes arra, hogy a tanulási forrásokat kreatívan, egyedi szempontok és módszerek segítségével használja fel. Képes arra, hogy a tanultakat a tanulás szempontjából hatékony kommunikációs eszközökkel ossza meg, másokkal való együttműködés során használja fel.</p>	<p>Tanulási eredményeinek bemutatását pozitív kihívásként, fejlődési lehetőségként értelmezi. Önmagára mint problémamegoldó egyénre tekint. Hiszi, hogy képes a hétköznapi élethelyzetekre is megoldást találni. Önmagára úgy tekint, mint aki a tanulási folyamat során hatékony kommunikációra és együttműködésre képes. Törekszik arra, hogy a tanultakat másokkal is megossza.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
		<p>Képes arra, hogy az iskolában és az iskolán kívül tanultakat, tapasztaltakat összekapcsolja és reflektáljon azok kapcsolatára.</p> <p>Képes arra, hogy a tanultakat saját szakmai orientációja szempontjából is értelmezze.</p>	
<p>7. Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése: a diák különböző tanulási módszereket, technikákat, stratégiákat ismer, ezek közül többet kipróbál, és a számára hatékonyakat tanulási helyzetekben tudatosan használja.</p>	<p>Ismer különböző tanulási módszereket. Tudja és érti, hogy a különböző tanulási módszerek más-más helyzetben lehetnek hatékonyak és sikeresek. Tudja és érti, hogy mindenkinek más, bevált, kedvelt tanulási módszerei lehetnek.</p>	<p>Képes arra, hogy különböző tanulási módszereket próbáljon ki.</p> <p>Képes azonosítani azokat a tanulási módszereket, amelyek számára beváltak, valamilyen szempontból sikeresek, kedveltek.</p> <p>Képes arra, hogy a kipróbált tanulási módszereket értékelje.</p> <p>Képes arra, hogy a bevált, hatékonyként és sikeresként értékelt, kedvelt módszereket tanulása során alkalmazza.</p>	<p>Fontosnak tartja, hogy saját bevált, kedvelt tanulási módszerekkel rendelkezzen.</p> <p>Az egyes tanulási módszerekkel kapcsolatos tapasztalatait reálishan és árnyaltan értékeli.</p> <p>Saját bevált, kedvelt tanulási módszereihez pozitívan viszonyul, azok sikerességének tudatában van.</p> <p>Nyitott új tanulási módszerek megismerésére és kipróbálására.</p> <p>Hiszi, hogy ugyanazok a tanulási módszerek különböző tanulási célok érdekében, különböző tanulási utakon is alkalmazhatóak.</p>
<p>8. A tanulási folyamat értékelése: a diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálishan és árnyaltan értékeli, a</p>	<p>Tudja és érti, hogy a tanulási folyamatban folyamatos értékelésre és ellenőrzésre van szükség.</p> <p>Ismer a tanulási folyamat értékelését elősegítő szempontokat, módszereket, reflexiós technikákat.</p>	<p>Képes arra, hogy reális és árnyalt értékelést adjon saját, konkrét tanulási teljesítményéről.</p> <p>Képes arra, hogy tanulását önállóan és/vagy mások segítségével folyamatosan értékelje, nyomon kövesse.</p>	<p>Elfogadja, hogy a problémák, nehézségek a tanulási folyamat természetes velejárói.</p> <p>Hiszi, hogy a tanulás mindig fejlődést, gyarapodást, gazdagodást jelent.</p> <p>Pozitívan viszonyul a sikerhez; vágyik a sikerre, és nem csak a kudarcok elkerülésére törekszik.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
tanulást pedig fejlődésként értelmezi.		<p>Képes arra, hogy saját tanulását hatékonyság és sikeresség tekintetében a kapott visszajelzések alapján értékelje.</p> <p>Képes a sikeres feladatmegoldások felismerésére.</p> <p>Képes a nehézségek, problémák megfogalmazására.</p> <p>Képes arra, hogy probléma esetén segítséget kérjen (tudja, kitől és milyen témában kell segítséget kérnie).</p> <p>Képes arra, hogy probléma esetén felülvizsgálja konkrét tanulási folyamatát (rendelkezik értékelési, elemzési szempontokkal, és azokat alkalmazni is tudja).</p>	<p>A sikertelen feladatmegoldást nem kudarcként, hanem megoldásra váró problémaként, saját maga számára fejlődési lehetőségként értelmezi.</p> <p>A segítségkéréshez pozitívan viszonyul: szeret és mer segítséget kérni másoktól.</p> <p>A pozitív visszajelzéseket örömmel fogadja.</p> <p>A kapott visszajelzéseket fejlődése szempontjából fontos tényezőknek tekinti.</p>

C) Szociális kompetenciák

<p>1. Pozitív énkép kialakítása és fenntartása</p> <p>Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Megért olyan személyes jellemzőkkel kapcsolatos fogalmakat, mint pl. érdeklődés, erősségek és fejlesztendő területek.</p> <p>Felfedezi, hogy a pozitív tulajdonságok képezik a pozitív énkép alapját.</p> <p>Megérti, hogy az énkép miként befolyásolja a viselkedéseket.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Képes azonosítani saját pozitív tulajdonságait (készségek, érdeklődés, személyes jellemzők és erősségek) és azt, hogy ezeket hogyan látják mások.</p> <p>A pozitív énképet tükröző viselkedéseket és attitűdöket tanúsít.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Énképet reálisan képes jellemezni.</p> <p>Az önmaga iránt pozitív attitűdöket tükröző viselkedését tanúsít.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Felméri saját énképét és értékeli annak önmagára és másokra gyakorolt hatásait.</p> <p>Viselkedését és attitűdjeit úgy alakítja át, hogy azok a pozitív énképet támogassák.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Felméri saját énképének hatását önmagára és másokra.</p>
---	---	---	--

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.</p>	<p>Megérti, hogy az egyén viselkedése hogyan befolyásolja mások érzelmeit és viselkedését.</p> <p><u>Középfaladó szinten:</u></p> <p>Felfedezi, hogy az egyén viselkedése és attitűdje hogyan befolyásolják mások viselkedését és attitűdjeit.</p> <p>Felismeri, hogy a viselkedések és attitűdök hogyan befolyásolják az iskolában és a családban kialakuló helyzeteket.</p> <p>Megérti, hogy a környezet hogyan befolyásolja az attitűdöket és viselkedéseket.</p> <p>Megérti az értékek és hiedelmek fogalmát és ismeri ezek hatását az énképre.</p> <p>Ismeri a reális és pozitív énkép kialakításának fontosságát és tudja a hibás énkép kialakításának következményeit.</p> <p>Tudja, hogy a reális és pozitív énkép hogyan járul hozzá a személyes és szakmai kiteljesedéshez.</p>		<p>Úgy alakítja át viselkedését és attitűdjeit, hogy énképét javítsa és ezzel pozitívan befolyásolja az életvitelt és a munkával kapcsolatos tevékenységeit.</p>
<p>2. Másokkal történő pozitív és eredményes interakció</p> <p>Mások érzelmeinek, gondolatainak,</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Tudja, hogy minden személy egyedi vonásokkal rendelkezik.</p> <p>Ismeri a kortársnyomás forrásait és hatásait.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Másokkal történő interakcióban hatékonyan alkalmazza készségeit, tudását és fejezi ki attitűdjeit.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Önmaga egyediségét felismeri és értékeli.</p> <p>Felülvizsgálja kétszemélyes és csoportos helyzetekben folytatott</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.</p>	<p>Ismeri a segítségnyújtás következményeit és hatásait.</p> <p>Ismeri a kétszemélyes és csoportban történő kommunikáció alapvető folyamatait és törvényszerűségeit.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>A sokféleség fogalmát megvizsgálja a mások iránti tisztelet, tolerancia, rugalmasság és nyitottság tekintetében is.</p> <p>Ismeri a kommunikáció törvényszerűségeit kétszemélyes és csoportos helyzetekben.</p> <p>A mások által észlelt megbízhatóság és őszinteség gondolatkörét ismeri.</p> <p>Olyan önismerési készségekhez kapcsolódó fogalmakat ismer, mint időszervezés, problémamegoldás, stressz-kezelés.</p> <p>Olyan segítői készségeket ismer, mint támogatás, probléma megoldás, útmutatás/irányítás (guiding).</p>	<p>Kortársakkal és felnőttekkel kialakult konfliktus helyzetek megoldásában hatékonyan alkalmazza elsajátított készségeit, tudását és juttatja érvényre attitűdjeit.</p> <p>Megfelelő viselkedést és attitűdöket tanúsít, amikor a kortársnyomás saját személye s hiedelmeivel ellentmondásban van.</p> <p>Nyitott a kultúrák, az életstílusok és fizikai és mentális képességek különbözőségeinek elfogadására.</p> <p>Hajlandó másoknak segíteni.</p> <p>Olyan viselkedéseket és attitűdöket tanúsít, amelyek hozzájárulnak a pozitív és hatékony kommunikációhoz kétszemélyes és csoportos helyzetekben.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Mások érzéseit és hiedelmeit tiszteletben tartja.</p> <p>Kétszemélyes és csoportos helyzetekben toleranciát és rugalmasságot tanúsít.</p> <p>Hatékonyan alkalmaz a csoporttagság során nélkülözhetetlen készségeket, tudást és attitűdöket.</p>	<p>kommunikáció során tanúsított viselkedését és attitűdjeit, hogy meggyőződjön róla, hogy melyek azok amelyek valóban hozzájárulnak a másokkal folytatott pozitív és hatékony interakcióhoz.</p> <p>Törekszik saját interperszonális és csoportszintű kommunikációs készségeinek javítására annak érdekében, hogy pozitív kapcsolatokat tudjon kialakítani élete folyamán.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Az emberek közötti hasonlóságokat és különbözőségeket felismeri és értékükön kezeli.</p> <p>Felülvizsgálja személyes hiedelemrendszerét a tisztelet, tolerancia, rugalmasság, nyitottság, megbízhatóság és őszinteség tekintetében annak érdekében, hogy meghatározza milyen mértékben járulnak hozzá pozitív kapcsolatok kialakításához saját életében.</p> <p>Személyes önismerési készségeit integrálja, mint pl. időgazdálkodás, problémamegoldás, stresszkezelés, a magánélet és munka kiegyensúlyozott jelenléte.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
		<p>Nyitottságot tanúsít a kultúrák, életstílusok, a fizikai és mentális képességek sokfélesége iránt.</p> <p>Olyan segítségnyújtó viselkedéseket tanúsít, mint pl. problémamegoldás, útmutatás, irányítás.</p> <p>Olyan viselkedést tanúsít, amelyek alapján mások is megbízhatónak és őszintének látják.</p> <p>Alkalmaz olyan önirányítási/önszervezési készségeket, mint időgazdálkodás, stresszkezelés, a magánélet és munka kiegyensúlyozott arányának biztosítása a mindennapokban.</p>	<p>További tapasztalatszerzési és tanulási helyzetekbe bevonódik a pozitív kapcsolatok kialakítása érdekében.</p>
<p>3. Az egész életen át tartó fejlődés és változás</p> <p>Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Az élet részeként jelentkező fejlődés és változás fogalmainak ismerete.</p> <p>Megérti, hogy a fejlődés és változás hogyan befolyásolja az egyén fizikai és mentális egészségét (pl. stressz, frusztráció, zavarodottság, kimerültség).</p> <p>Ismer (mentális és fizikai) érzések, érzelmek kifejezésére alkalmas szavakat.</p> <p>A jó érzések kifejezésének többféle módját ismeri.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Kifejezi érzéseit, érzelmeit.</p> <p>Az egészséget védő magatartást tanúsít.</p> <p>Segítséget kér, ha erre szüksége van.</p> <p><u>Középfaladó szinten:</u></p> <p>Azonosítja, hogy milyen helyzetek, események váltanak ki stresszreakciót (fizikai vagy mentális).</p> <p>Stresszteli helyzetekben is hatékony kommunikációs eljárásokat (asszertivitás, konfliktus megoldás, problémamegoldás, stb.) alkalmaz.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Elismeri, hogy saját érzelmeinek megfelelő kifejezése pozitív hatást gyakorol.</p> <p>A segítségkérés pozitív hatásait felismeri.</p> <p>Az egészséges életvitellel kapcsolatos szokásait felülvizsgálja és olyanokat vall sajátjának, amelyek hozzájárulnak személyes fejlődéséhez.</p> <p>Egészségvédő szokásokat alakít ki.</p> <p><u>Középfaladó szinten:</u></p> <p>Felülvizsgálja saját kommunikációs készségeit és azokat alkalmazza,</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
	<p>Az egészséges életvitellel kapcsolatos ismeretekkel rendelkezik.</p> <p>Ismeri a segítségkérés fontosságát és tudja hogyan lehet segítséget kérni.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Tudja, hogy jelentős tapasztalatok hogyan befolyásolják az érzelmeket.</p> <p>Megérti a stressz fogalmát és annak hatását a fizikai és mentális jóllétre.</p> <p>Stresszteli helyzetekben alkalmazható kommunikációs készségeket ismer (asszertivitás, konfliktus megoldás, problémamegoldás).</p> <p>Ismeri, hogy milyen fizikai, pszichológiai, társas és érzelmi változások következnek be az egyén fejlődése során.</p> <p>Megérti, hogy a pszichológiai és fiziológiai változások hogyan hatnak az életvitelre és a munkavégzésre.</p> <p>Tudja, hogy a munka, a családdal kapcsolatos és szabadidős tevékenységek hogyan járulnak hozzá a testi, lelki, szellemi és gazdasági jólléthez.</p>	<p>Azonosítja önmaga testi, pszichológiai és érzelmi állapotában bekövetkező változásokat.</p>	<p>amelyek ténylegesen hatékonyak stresszteli helyzetekben.</p> <p>Reflektál munkahelyi, a családi élettel kapcsolatos és szabadidős tevékenységeire és tudatosítja ezek hatását, testi, lelki, szellemi és gazdasági jóllétére.</p> <p>A stresszteli helyzetekben alkalmazott kommunikációs készségeit javítja.</p> <p>Olyan további munkahelyi, szabadidős és a családi élethez kapcsolódó tevékenységeket keres, amelyek pozitívan hozzájárulnak testi, lelki, szellemi és gazdasági jóllétének növeléséhez.</p>
D) Életpálya-építéssel és munkavállalói léttel kapcsolatos kompetenciák			
<p>1. A munkalehetőség keresésével, megtartásával és</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p>	<p><u>Alapszinten:</u></p>	<p><u>Alapszinten:</u></p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>megteremtésével kapcsolatos kompetenciák</p> <p>Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és-szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.</p>	<p>Megérti, hogy a személyes jellemzők (pl. megbízhatóság, pontosság, együttműködés) milyen fontosak a munka megszerzésében és megtartásában.</p> <p>Ismeri a munkatevékenységek kreatív megvalósításának lehetőségeit.</p> <p>Megérti, hogy a munkavállalók közötti együttműködés hogyan járul hozzá a feladat elvégzéséhez.</p> <p>Megérti annak fontosságát, hogy együtt tudjon dolgozni önmagától eltérő jellemzőkkel (pl. nemzetiség, életkor, nem, fogyatékkal élők) rendelkező emberekkel.</p> <p>Tudja mit jelent felelősséget vállalni saját tetteiért, viselkedéséért.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Azonosítja, hogy mely személyes jellemzők (pl. megbízhatóság, pontosság, együttműködés) szükségesek a munkahely megszerzésében és megtartásában.</p> <p>Megérti, hogy az elméleti és gyakorlati ismeretek számos munkakörnyezetben alkalmazhatóak és különböző feladatok elvégzésére átvihetők.</p>	<p>Kreatív módon valósítja meg munkafeladatait (pl. otthon, az iskolában, a közösségben).</p> <p>Képes saját magától eltérő emberekkel (pl. nemzetiség, életkor, nem, fogyatékkal élők) együtt dolgozni.</p> <p>Együtt tud dolgozni másokkal egy feladat megvalósítása, kivitelezése érdekében.</p> <p>Felelősséget tud vállalni saját tetteiért, viselkedéséért.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>A munka megszerzéséhez és megtartásához nélkülözhetetlen személyes tulajdonságokról tesz tanúbizonyságot (pl. megbízhatóság, pontosság, együttműködés).</p> <p>Képes jelentkezési lapokat és egyéb űrlapokat kitölteni.</p> <p>Képes megalkotni és alkalmazni olyan munkahely keresési eszközöket, amelyek munkahelyszerzéshez és megtartásához nélkülözhetetlenek (pl. önéletrajz, portfólió, javaslatok, fedőlevelek, feljegyzések).</p> <p>Azonosítani tudja átvihető elméleti és gyakorlati tudását és képes új feladatokban alkalmazni őket.</p>	<p>Felülvizsgálja a munkatevékenységek során szerzett tapasztalatait, hogy azonosítsa mely képességei és attitűdjei járultak hozzá pozitívan és melyek negatívan a szerzett tapasztalatokhoz.</p> <p>Saját képességeit és attitűdjeit módosítja, hogy pozitívabbá váljanak munkatapasztalatai (pl. otthon, az iskolában, a közösségben).</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Tisztában van saját személyes tulajdonságaival, elméleti és gyakorlati ismereteivel és meg tudja határozni, melyekre érdemes építenie életpályája, munkaválasztása során.</p> <p>Olyan új munkatapasztalatok szerzését biztosító helyzeteket kezdeményez (pl. otthon, az iskolában, a közösségben), amelyek személyes tulajdonságaira és átvihető készségeire építenek.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
	<p>Megérti az alkalmazás és más munkaformák és munkafeltételek során használt kifejezéseket.</p> <p>Ismer és rendelkezik azokkal a készségekkel, amelyek nélkülözhetetlenek a munkahely keresésben, munkahelyszerzésben és megtartásában (pl. önéletrajz, portfólió, javaslatok, fedőlevelek, feljegyzések).</p>		
<p>2. Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal</p> <p>Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Megérti hogyan választ két vagy több dolog között egy személy.</p> <p>Ismeri, hogyan lehet tanulni a tapasztalatból.</p> <p>Tudja, hogy mi akadályozhatja a cél elérését.</p> <p>Ismeri a problémamegoldás különféle stratégiáit.</p> <p>Tudja, hogy döntéshozatali helyzetekben miként lehet alternatívákat azonosítani.</p> <p>Tudja, hogy a személyes hiedelmek és attitűdök befolyásolják a döntéshozatalt.</p> <p>Megérti, hogy egy döntés miként befolyásolja a személyt magát és másokat.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>A diák fel tudja mérni, hogy mi akadályozhatja meg céljai elérésében. Problémamegoldási stratégiákat tud alkalmazni.</p> <p>Döntéseket hoz és felelősséget vállal értük.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Átlátja, hogy a személy hiedelmei és attitűdjei hogyan befolyásolják az egyén döntéshozatali folyamatait.</p> <p>Átlátja, hogy az egyén életpálya elképzelései hogyan tükröződnek a választások sorozatában, amit az egyén meghoz.</p> <p>Összehasonlítja, hogy az egyes közép- és emeltszintű képzési programok előnyei és hátrányai hogyan járulnak</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Felülvizsgálja problémamegoldási stratégiáit és kiértékeli hatásukat saját céljai sikeres elérésére.</p> <p>Kiértékeli személyes döntéseinek önmagára és másokra gyakorolt hatását.</p> <p>Felelősségteljes döntéshozatali folyamatokat valósít meg.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Kiértékeli, hogy saját döntései (az iskoláról, családjával, szabadidős tevékenységeivel vagy munkájával kapcsolatosan) hogyan hatnak saját életére és más döntésekre.</p> <p>Kritikusan megvizsgálja az kreatív vagy alternatív lehetséges megoldásokat és értékeli azoknak a saját életére gyakorolt hatását.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>támogató döntéseket hoz.</p>	<p><i>Középfaladó szinten:</i></p> <p>Megérti, hogy a személyes hiedelmek és attitűdök milyen módon befolyásolják a döntéshozatalt.</p> <p>Megérti, hogy az életpályaépítés egy folyamat, amely a választások sorozatából áll.</p> <p>Ismeri, hogy egy döntés lehetséges következményei hogyan tárhatóak fel.</p> <p>Tudja, hogy az iskolában tanult tantárgyak közül melyik hogyan illeszkedik személyes és tanulási céljaihoz, érdeklődéséhez.</p> <p>Tudja, hogy mások elvárásai hogyan hatnak az életpályaépítésre.</p> <p>Ismeri, hogy a tanulással és a munkavállalással kapcsolatos döntések, hogyan függenek össze más életviteli kérdésekkel kapcsolatos döntésekkel.</p> <p>Ismeri a különböző középszintű és emelt szintű továbbtanulási lehetőségek előnyeit és hátrányait és ezek fontosságát a életpályában megfogalmazott célokkal.</p> <p>Ismeri a közép- és emeltszintű képzési programok követelményeit.</p> <p>Megérti, hogy a jövővel kapcsolatos bizonytalanság kreatív és alternatív megoldások választásához vezethet.</p>	<p>hozzá az életpályában kitűzött célok eléréséhez.</p> <p>Döntéseket hoz és felelősséget vállal értük.</p> <p>A munka változó világát tükröző kreatív vagy alternatív választásokat tesz.</p>	<p>Kiértékeli személyes döntéseinek önmagára és másokra gyakorolt hatását.</p> <p>Önnön értékeit tiszteletben tartó és a saját célokat támogató döntéseket hoz.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>3. A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása</p> <p>Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikusan változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Ismeri, hogy egy személynek milyen különböző szerepei lehetnek (pl. barát, diák, munkavállaló, családtag).</p> <p>Ismeri, hogy milyen munkatevékenységek vannak jelen otthon, az iskolában és a közösségben.</p> <p>Megérti, hogy a családtagok hogyan függenek egymástól, hogyan dolgoznak együtt és vállalnak közösen felelősséget.</p> <p>Megérti a munkaszerepek és a családi szerepek egymást kiegészítő voltát.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Tudja, hogy a munkahelyi és magánéleti szerepek különféle és különböző mennyiségű energiát, részvételt, motivációt és képességeket igényelnek.</p> <p>Megérti, hogy a munkával kapcsolatos szerepek hogyan elégítenek ki személyes szükségleteket és a család szükségleteit.</p> <p>Tudja, hogy a személyes célok a munkahelyi, közösségi, társas és családi szerepek különböző kombinációi révén érhetőek el.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Munkatevékenységeket végez otthon, az iskolában és a közösségben.</p> <p>Részt vesz a háztartási és ház körüli munkákban otthon és felelősséget vállal az elvégzett munkájáért.</p> <p>Átlátja, hogy a családban betöltött szerep és a munka világában betöltött szerep hogyan függ össze.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Olyan szabadidős tevékenységeket tervez és valósít meg, amelyek leginkább közel állnak a személy preferált vagy célként kitűzött életstílusához.</p> <p>Átlátja, hogy a különböző élet- és munkahelyi szerepek hogyan befolyásolják a jövőbeni célok elérését.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Megvizsgálja az életében előforduló szerepeket és kiértékeli az egyes szerepekben rá háruló felelősséget.</p> <p>A választott élet-szerepek mindegyikében felelősségteljesen cselekszik.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Mérlegeli, hogy milyen életstílusra törekszik.</p> <p>Meghatározza, hogy milyen típusú élet- és munkaszerepek hatnának legpozitívabban saját életének alakulására.</p> <p>Az életvitel és életpálya célokat támogató helyzetek megteremtésére és megvalósítására törekszik.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
	<p>Megérti, hogy a szabadidős tevékenységgel kapcsolatos választások hogyan viszonyulnak az életstílushoz.</p> <p>Tudja, hogy a különböző magánéleti- és munkaszerepek hogyan befolyásolják a jövőre vonatkozó célok elérését.</p> <p>A különböző élethelyzetekhez kapcsolódó szerepek előnyeit és hátrányait ismeri.</p> <p>Ismeri a családra, a munkára és a szabadidős tevékenységre vonatkozó döntések közötti kapcsolatokat.</p>		
<p>4. A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése</p> <p>Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítéletmentesen kezeli.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Megérti a munka pozitív hatását az emberekre (pl. magasabb önértékelés, anyagi függetlenség).</p> <p>Ismeri a férfiak és nők változó magánéleti- és munkaszerepeit (pl. a férfiak szerepe a családi életben, nők magas vezetői beosztásokban).</p> <p>Megérti, hogy a személyek családon belüli és kívüli szerepvállalásai milyen fontos szerepet játszanak a családban és a közösségben (pl. a család anyagi függetlensége, a közösségi önkéntes tevékenység).</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Nem-hagyományos életviteli és munkahelyzeteket azonosít.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Azonosítja, hogy saját családjában a férfiak és nők milyen életszerepeket töltenek be.</p> <p>Tervet készít és megvalósítja, hogy miként járul hozzá a családon belül és a családon kívüli léthez.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Személyes érdeklődésének eleget tesz, még akkor is, ha nem hagyományosan elfogadott saját nemét tekintve a szerep.</p> <p>Felismeri azokat a sztereotípiákat, előítéleteket és hátrányosan megkülönböztető viselkedéseket, amelyek korlátozzák a férfiak és nők szerepvállalását a munkában.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Megvizsgálja, hogy milyen szerepek betöltésére vállalkozna.</p> <p>Felismeri és elismeri, hogy a munka pozitívan hat az önértékelésre.</p> <p>Magánéleti- és munkaszerepek követelményeinek eleget tesz.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Felismeri saját sztereotípiáit, előítéleteit és hátrányosan megkülönböztető viselkedéseit, amellyel korlátozza önmaga és mások szerepvállalását a munkában.</p> <p>Előítélet mentes attitűdöket alakít ki és diszkrimináció mentesen viselkedik.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
	<p>Feltárja a nem-hagyományos munkavállalás előnyeit és kihívásait.</p> <p>A személyes érdeklődés követésének előnyeit számba veszi, még akkor is, ha az a saját neméhez hagyományosan nem illeszkedő szerepet jelent.</p> <p>Ismeri a sztereotípiát, az előítélet és a diszkrimináció fogalmait.</p>		
<p>5. Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése</p> <p>A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>A változás állandóságát és annak jelenlétét a magánéletben és a munka világában felismeri.</p> <p>A tanulás fogalmát az élet és a munka folyamatainak szerves részeként értelmezi.</p> <p>A saját késztetések és vágyak követésének jelentőségét ismeri a magánélet és a munkavállalás vonatkozásában is.</p> <p>Ismeri a cél-állítás folyamatát, és annak ösztönző és motiváló hatását a magánéletben és a munka világában egyaránt.</p> <p>Érti, hogy a cél mellett miért fontos az út értékessége a magánéletben és a munkában egyaránt.</p> <p>A munkában és a magánéletben egyaránt felismeri a teherbíró kapcsolatok előnyeit.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Azonosítja a változási és átalakulási folyamatokat saját környezetében.</p> <p>Különböző forrásokból származó információkat felkutat és azokból tanul.</p> <p>Vágyai, személyes értékei és érdeklődése által vezérelt új tapasztalatokat kipróbál.</p> <p>Érdeklődésére számot tartó tevékenységet tervez, abban részt vesz, és képes leírni, hogy mit tanult a tevékenységből.</p> <p>Azonosítja, hogy milyen kapcsolatokkal rendelkezik.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Kialakítja saját kívánatosnak tartott jövőképét.</p> <p>Saját preferált jövőjével összhangban lévő rövid idejű cselekvési tervet ki tud dolgozni.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Megvizsgálja a változásra és a tanulásra vonatkozó, a vágyak és a célállítással, valamint az útra történő összpontosítással kapcsolatos nézeteit és érzelmeit és azt, hogy van-e vagy ki tud-e alakítani az úton őt segítő szövetségek körét.</p> <p>Olyan eseményekben vesz részt, amelyek révén tapasztalatokat szerezhet a változással, a folytonos tanulással, a személyes értékekkel és álmokkal, a célállítással és a hálózatépítéssel kapcsolatban.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Újraértékeli a kívánatosnak tartott jövő képét az énré és a munka világára vonatkozó újabb információk fényében.</p> <p>Lépéseket tesz a kívánatos jövő megvalósulása érdekében.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.</p>	<p><u>Középhaladó szinten:</u> Tudja, hogy bármilyen döntés meghozatala egyaránt hat a magánéletre és a munka világában betöltött szerepre is. Ismeri az életpálya-építés fogalmát. Ismeri a pályaválasztás és az életpálya-építés közötti különbséget. Ismeri a preferált jövő fogalmát az életpálya-építés keretein belül. Megérti a rugalmas és alkalmazkodó rövidtávú cselekvési tervek jelentőségét az életpálya-építésben. Tudja, hogy mi az életpálya portfólió és annak jelentősége.</p>	<p>Összeállítja és frissíti a saját életpálya-tervezési portfólióját.</p>	<p>A kívánatos jövőről alkotott jövőképét a tapasztalatok hatására változó énképéhez igazítja.</p>
E) A munkavégzéshez kapcsolódó kompetenciák			
<p>1. Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos</p>	<p><u>Alapszinten:</u> Megérti miért fontos a tervezés az életben és az életpálya tervezése. Ismeri, hogy az iskolában elsajátított készségek, tudás és attitűdök hogyan hasznosulhatnak otthon, a munkahelyen és a közösségben. Ismeri saját erősségeit az egyes tantárgyakhoz kapcsolható ismeretekben. Tudja milyen stratégiákkal javíthatóak a készségei és növelhető ismeretei.</p>	<p><u>Alapszinten:</u> Hatékony információgyűjtő stratégiákkal rendelkezik Készségeit és tudását növelő stratégiákat alkalmaz. <u>Középhaladó szinten:</u> Egész életen át tartó tanulási stratégiákat alkalmaz. A tanulási készségeket és tudását növelő stratégiákat alkalmaz.</p>	<p><u>Alapszinten:</u> Kieértékeli az információgyűjtéssel és készségeinek és tudásának növelésével kapcsolatos stratégiáit és a leghatékonyabbakat választja ki. Tanulási stratégiáit javítja. <u>Középhaladó szinten:</u> Kieértékeli az információgyűjtéssel és készségeinek és tudásának növelésével kapcsolatos stratégiáit és a leghatékonyabbakat választja ki.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.</p>	<p>Ismeri, hogy a különböző szintű munkák a készségek, ismeretek és attitűdök különböző kombinációit igénylik.</p> <p>Többféle munkatípust és alternatívát ismer, akár fizetett, akár önkéntes munkáról van szó.</p> <p>Ismeri a gyakorlás, az erőfeszítés és a tanulás fontosságát.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Többféle egész életen át tartó tanulási stratégiát ismer.</p> <p>Ismeri saját erősségeit és gyenge pontjait is az egyes tantárgyakhoz kapcsolható ismeretekben.</p> <p>Tudja milyen stratégiákkal javíthatóak a készségei és növelhető ismeretei.</p> <p>Tudja, hogy a személyes készségek és ismeretek hogyan befolyásolják a sikerességet az életben és a munkában.</p> <p>Ismeri az elvont és gyakorlati ismeretek és készségek jelentőségét a munkahelyen.</p> <p>Tudja, hogy az egyes szakmacsoportokban milyen készséget, ismereteket és attitűdöket nélkülözhetetlenek.</p> <p>Tudja, hogy a változó munkaköri szerepkövetelményekhez való</p>	<p>Az életviteli és a munkahelyi sikerességet támogató személyes készségeket és attitűdöket alkalmaz.</p> <p>Saját szerepét, mint tanuló a munkavállalói szereppel párhuzamba állítva hasonlóságokat azonosít.</p>	<p>Értékeli, hogy személyes készségei és attitűdjei miként hatnak az életvitel és a munkahelyi sikerességre.</p> <p>Olyan egész életen át tartó tanulási stratégiát alkalmaz, amelyek támogatják az életpálya-építést és a munkavállalóként kitűzött célok elérését.</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
	alkalmazkodás során mely készségek, ismeretek és attitűdök megváltoztatása a legeredményesebb.		
<p>2. Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása</p> <p>A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Ismeri családtagjainak munkáját, az iskola munkavállalóinak tevékenységeit és a közösségekben rendelkezésre munkalehetőségeket.</p> <p>Ismeri, hogy ön maga számára mely tevékenységek, foglalkozások és munkahelyi körülmények érdekesek, fontosak.</p> <p>Ismeri a munkahelyre vonatkozó információ fogalmát is tudja hogyan lehet ilyen információkat kapni szülőktől, rokonoktól, barátoktól és szomszédoktól.</p> <p>Tudja, milyen kapcsolatban áll egymással az érdeklődés, készségek, hiedelmek, attitűdök és foglalkozások, szakképesítések, munkakörök.</p> <p>Különböző munkakörök és foglalkozások jellemzőit ismeri (pl. szabadban vagy zárt térben végzett munka, veszélyes, egyhangú, stb.)</p> <p>Tudja, hogy a vállalkozás miben különbözik az alkalmazotti létől.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Különböző forrásokat használ a munkavégzéssel és a munkalehetőségekkel kapcsolatos információk megszerzéséhez (pl. internet, újság, televízió, intézmények).</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Iskolai és közösségi szintereken hozzáférhető erőforrásokat használ fel foglalkozások, szakmák és elhelyezkedési lehetőségek megismerésére.</p> <p>Ismeri, hogy érdeklődése, készségei, hiedelmei és attitűdjei milyen módon érvényesülhetnek különböző szakmákban, foglalkozásokban.</p> <p>Azonosítja a számára optimális munkakörülményeket.</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p> <p>Megfogalmazza saját véleményét a munkalehetőséggel kapcsolatban szerzett információkra vonatkozóan. Javítja saját munkahely-keresési és információszerzési stratégiáit</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Felméri, hogy a munkavégzéssel és a munkalehetőséggel kapcsolatos információk mennyire fontosak ön maga számára.</p> <p>Javítja saját munkahely-keresési és információszerzési, megértési és felhasználási stratégiáit</p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.</p>	<p>Tudja, hogy a munkalehetőségekkel kapcsolatosan hol talál információt (internet, újságok, intézmények, stb.) <u>Középhaladó szinten:</u> Ismeri a szakképesítés, a munka, munkakör és foglalkozás fogalmait és azok különbségét. Ismeri a szakképesítések, foglalkozások, munkakörök és a munkahelytípusok osztályozását. Ismeri a különböző szakmacsoportokat, foglalkozási szektorokat. Tudja hol szerezhet az iskolában vagy a közösségen belül információkat szakképesítésekkel, munkakörökkel és munkahelytípusokkal kapcsolatban. Ismeri hogyan vihetők át készségek, ismeretek és attitűdök egyik munkaköri szerepből egy másikba. A közösségben jelen lévő munkahelytípusokat és munkafajtákat ismeri. Ismeri a különböző lehetséges munkakörülményeket (pl. szabadtéri, zárt térben, veszélyes, egyhangú, stb.).</p>		
<p>3. A munka, a társadalom és a gazdaság</p>	<p><u>Alapszinten:</u></p>	<p><u>Alapszinten:</u></p>	<p><u>Alapszinten:</u></p>

Kompetenciák	Tudás	Képességek	Attitűdök
<p>kapcsolatának megértése</p> <p>Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.</p>	<p>Megérti, hogy a munkavégzés miként elégíthet ki személyes szükségleteket.</p> <p>Tudja, hogy a munka hogyan járul hozzá pozitív módon a társadalom működéséhez.</p> <p>Ismeri a helyi munkáltatók termékeit és szolgáltatásait.</p> <p>Ismeri, hogy a munkavégzés hogyan hat a személyes, társas, gazdasági és környezeti problémákra.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Megérti a szervezetek működését (pl. hogyan termelődik bevétel, költségek, profit).</p> <p>Megérti a munka fontosságát egy közösség számára.</p> <p>Ismeri a munka, a közösség és a gazdaság összefüggéseit.</p> <p>Ismeri, hogy a munkavállalók, hogyan járulnak hozzá egy közösség működéséhez.</p> <p>Tudja, hogy a közösség, a gazdaság és a technológiai fejlődés hogyan hat a munka világára.</p>	<p>Gondoskodik saját személyes szükségleteinek kielégítéséről.</p> <p>Tudja, hogy munka végzésével hogyan járulhat hozzá személyes, társas, gazdasági vagy környezeti problémák megoldásához.</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Annak megfelelően cselekszik, hogy tudja munkája hogyan hat a közösségre.</p>	<p>Tisztában van azzal, hogy a munka milyen értéket képvisel önmaga számára.</p> <p>Olyan munkatapasztalatokra tesz szert, amely kielégíti saját szükségleteit és a közösségét is (pl. otthon segít, közösségben önkéntes munkát vállal).</p> <p><u>Középhaladó szinten:</u></p> <p>Megfogalmazza, milyen értéket képvisel a közösség (pl. családban, az iskolában) jóllétéhez történő hozzájárulás munka révén.</p> <p>Olyan munkatapasztalatokra tesz szert, amely kielégíti közösség igényeit (pl. otthon segít, közösségben önkéntes munkát vállal).</p>

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program módosításának módja, lehetséges indokai:

Módosítást kezdeményezheti:

**a nevelőtestület,
a fenntartó.**

Helyi érdekektől független (pl. törvényi) kényszerítő módosítások is történhetnek.

A módosítás lehetséges indokai:

- az intézmény oktatási szerkezetének, jellegének szükségszerű megváltozása,
- fenntartói és iskolahasználói részről új tartalmi, szervezeti igények felvetődése.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata: kétévenként történik.

A felülvizsgálati folyamat vázlata:

a/ Az intézményvezetés: kezdeményezi a módosítással foglalkozó fórumok összehívását.

b/ Véleményező fórumok a módosítási folyamatban:

a Szülői Közösség

- Intézményi Tanács

a diákönkormányzat a véleményezési jog érvényesítésével.

c/ A javaslatokkal együtt a módosítás a nevelőtestület elé kerül: a nevelőtestületi javaslat kidolgozása, elfogadása.

A nevelőtestületi javaslat eljuttatása a fenntartóhoz.

Tájékoztatás a Pedagógiai Programról:

A Pedagógiai Programunk az alábbi módokon és helyeken ismerhető meg:

Az intézmény honlapján közzétesszük.

1 példány a gimnázium tanári szobájában.

1 példány a kollégium tanári szobájában.

Valamennyi elérhető a szülők számára is.

**A MEZŐKOVÁCSHÁZI HUNYADI JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM
PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK tagintézményre vonatkozó tartalmi része, kiegészítése**

**A MEZŐKOVÁCSHÁZI HUNYADI JÁNOS
ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS
KOLLÉGIUM
PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK**

tagintézményre

vonatkozó tartalmi része, kiegészítése

**„Mivel mindenki a maga módján látja a világot, a maga módján éli meg nehézségeit
és a sikereit. Tanítani annyi, mint megmutatni a lehetőséget.**

Tanulni annyi, mint élni a lehetőséggel.”

(Paulo Coelho)

Nevelési program

Iskolánkról

A Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium, és Kollégium Békés megye leghátrányosabb helyzetű kistérségében található. A nyolc évfolyamos iskolában a diákok - felújított, otthonosságot biztosító környezetben - jól hasznosítható, korszerű tudásra és további életútjukat segítő képességekre tesznek szert.

Nevelő-oktató munkánkban különösen fontosnak tartjuk a nemzeti hagyományok ápolását, lakóhelyünk történetének megismertetését, névadónkról való évenkénti megemlékezést.

A beiskolázási körzetünkhöz tartozó családok eltérő szociokulturális helyzete miatt kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, és a tehetséges, jó képességű tanulóink fejlesztésére is. Ezeket a törekvéseinket segíti a 2004-ben bevezetett tudatos, tervszerű, pszichológiai mérésekkel is alátámasztott képességfejlesztő program, valamint a minden tanuló számára biztosított tanulás-módszertani foglalkozás. Munkánk elismeréseként 2011-ben, majd 2014-ben az iskola a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által **Akkreditált Kiváló Tehetségpont** lett, és tehetségpontként **előminősített referencia** is működik. Az intézmény 2016-ban Európai Tehetségpont lett és ezzel az Európai Tehetséghálózat részeként látja el nemzetközi tehetségsegítő tevékenységét. 2015-ben a Pécsi Tudományegyetem partnerintézményei közé emelkedett az iskola, ezzel részt vállalva a nemzeti pedagógusképzés közösségi pedagógiai gyakorlatának megvalósításához. 2016-ban az intézmény Ökoiskolaként az országos ökoiskola hálózat része lett.

A tantestület jól felkészült, hivatásukat szerető pedagógusokból áll, akik az alapfokú nevelő- oktató munka és a művészeti alapiskolai munka mellett sokrétű feladatot látnak el annak érdekében, hogy a családdal együttműködve fejlesszék a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Nevelő-oktató munkánk

Pedagógiai alapelvek

Iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása az újabb társadalmi elvárásoknak megfelelően:

„A mai gyerekeknek nemcsak azt kell tudnia, hogy milyen a körülötte lévő világ, és hogyan alkalmazkodjon hozzá, hanem azt is, hogy hogyan alakítsa azt. El kell igazodnia az információs társadalom ingeráradatában, ismernie és alkalmaznia kell az információkereső technikákat. A gyermekeknek olyan tudásra van szükségük, amely lehetővé teszi számukra, hogy maguk tartsák kézben életüket, maguk szabjanak irányt az egész életükön át tartó képzésüknek. El kell jutniuk az innovatív tanuláshoz, melyhez kreatív gondolkodásra van szükség. Gondolkodásra, mely alapkészsége minden tanulásnak, még az olyan cselekvésnek is, mint a beszéd, az írás, az olvasás, a számolás, amelyek rengeteg jól elkülöníthető kognitív készséget és szellemi műveletet tételeznek fel” (Fisher, 1999).

A tantestület ennek érdekében a következő **általános törekvéseket** tartja szem előtt:

- Egyéni fejlődés tiszteletben tartása (differenciálás)
- A pedagógus mint tanulást segítő társ (facilitátor)
- A tanuló felelősségvállalása saját tanulási folyamataiért
- A tudás relevanciájának tudatosítása
- A használható tudás fontossága és a tudásépítés szem előtt tartása
- A kompetenciák fejlesztése és fontossága
- Az egész életen át tartó tanulás koncepciójának figyelembe vétele

Pedagógiai alapelveink:

Jó iskolai légkör kialakítása, ahol:

a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk,

a tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük,
diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így
tudhatják, mit várunk el tőlük,

minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi
munkájában és életének egyéb problémáiban,

az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:

tanuló és tanuló,

tanuló és nevelő,

szülő és nevelő,

nevelő és nevelő között.

A tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat. Alapcélunk, hogy tanítványainkat felkészítsük a középiskolai tanulmányok megkezdésére. Az értelmi, érzelmi, esztétikai és egészségnevelés olyan szinten folyjon, hogy minden gyermek számára optimálisan biztosítsa a testi, lelki és szellemi fejlődést.

Külön figyelmet fordítunk a differenciált és integrált oktatásra, mellyel azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek az egyéni képességeiknek megfelelően a lehető leghatékányabban fejlődjenek. Ennek érdekében kiemelt feladatunknak tartjuk a rászoruló tanulók hátrányainak csökkentését (felzárkóztatás, tanulás-módszertani foglalkozás), illetve a tehetséggondozást (szakkörök, egyéni tehetséggondozás, gazdagító foglalkozások, tehetséggondozó műhelyek).

Kiemelt feladataink közé tartozik az idegen nyelv-oktatás, melyet 4. osztálytól kezdünk., A nyelvet (jelenleg angol nyelvet német nyelvet választhatnak) 4. osztálytól csoportbontással tanítjuk, azzal a céllal, hogy tanítványaink 8. osztály végére használható idegen nyelv-tudással rendelkezzenek.

A felsorolt célokat és feladatokat akkor tudjuk megvalósítani, ha a tanuló- szülő- iskola demokratikus kapcsolathálóban működik. Ennek érdekében diákönkormányzatot és szülői közösséget működtetünk.

Értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg. Célunk, hogy tanulóink aktivitására építve az alábbi értékek elsajátítása váljon bennük meggyőződéssé és ez határozza meg viselkedésüket, magatartásukat.

Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt.

Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása; a balesetek megelőzése).

Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.

Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.

A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.

Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.

A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.

A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.

A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség - és közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.

Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.

Ezt szolgálják a nevelési program különböző fejezeteiben később meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó folyamatos értékelés.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatóak:

Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.

Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
1. Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	Követelés. Gyakoroltatás. Segítségadás.	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése.
	Ellenőrzés. Ösztönzés.	Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. Hagyományok kialakítása. Követelés. Ellenőrzés Ösztönzés.
2. Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	-Elbeszélgetés Tények és jelenségek bemutatása. Műalkotások bemutatása. A nevelő személyes példamutatása.	- A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
3. Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	Magyarázat, beszélgetés. A tanulók önálló elemző munkája.	Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. Vita.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjainak többsége a nyolcadik évfolyam végén:

minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége - vagyis több mint ötven százaléka - a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott

követelményeknek.)

rendelkezik olyan bővíthető, biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen, ismeri és követi a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat, határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

Intézményi innovációk a célok hatékonyabb megvalósítása:

TÁMOP-3.4.4. Tehetséggondozás Mezőkovácsházán

TÁMOP- 3.1.7. Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása

Referencia-intézményként célunk: a tehetséggondozás terén kialakult tapasztalataink, jó gyakorlataink mintaszerű bemutatása más köznevelési intézmények számára. Szervezeti innovációnk kialakításával olyan szolgáltatások nyújtása, mely más intézmények számára adaptálható módszertani újításokat tartalmaz.

Sikerkritériumok: a megtartott bemutató órák, konzultációk, az érdeklődők és a megvalósult külső látogatások száma.

Céljaink eléréséhez rendelt feladataink:

Nyitott nevelési környezet a munkakultúránkban – partnerkapcsolataink erősítése.

„Jó gyakorlatok” átadása

Folyamatos szakmai megújulás

1.3.Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

Nevelő, oktató munkánk középpontjában a tanulók teljes személyiségének formálása, fejlesztése áll. Fontos, hogy az iskola olyan értékrendet, erkölcsöt és tudást hordozzon, amely megfelel a társadalmi igényeknek és elfogadásra méltó.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

A tanulók erkölcsi nevelése.

Feladata: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.

A tanulók értelmi nevelése.

Feladata: Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása

A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése.

Feladata: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése.

Feladata: Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.

A tanulók akaratni nevelése.

Feladata: Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

A tanulók nemzeti nevelése.

Feladata: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

A tanulók állampolgári nevelése.

Feladata: Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre

A tanulók munkára nevelése.

Feladata: Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

A tanulók egészséges életmódra történő nevelése.

Feladata: A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1.4.1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai, tevékenységformái

A tanulók társas kapcsolataira többnyire a kiegyensúlyozottság jellemző. A gyerekek jól érzik magukat kis közösségükben, szeretik, elfogadják egymást. Néha előforduló jelenség, hogy jobban érzik magukat felnőttek társaságában, vagy szeretnek egyedül lenni.

A szorongás, depresszív magatartás a tanulók kevés százalékát érinti. Ebben az esetben szoros összefüggés figyelhető meg a szorongás és a szomatikus panaszok között. A depresszív magatartás testi tüneteket is okozhat, amely iskolakezdetkor, félévi és év végi értékeléskor kerül előtérbe.

A legkiterjedtebb problémát a tanulók figyelmével kapcsolatban tapasztaltunk. Gyakori a tartós figyelem hiánya, nehezen követik az utasításokat, a teljesítmény ennélfogva gyengül.

A deviáns viselkedés, az agresszivitás alsó tagozaton kisebb, viszont felső tagozaton nagyobb számban fordul elő. Erős indulatokkal, dühkitörésekkel, feltűnősködő, fölényeskedő magatartással elég gyakran találkozunk. Tanulóink többségére a káros szenvedélyek elutasítása a jellemző. Felső tagozaton kis számban vannak olyan tanulók, akik iskolán kívül rendszeresen dohányoznak. A többség azonban nagyra értékeli, ha valaki leszokik a dohányzásról. Fontosnak tartják a személyes példamutatást. Egyetértenek azzal, hogy a dohányzás káros az egészségre.

Az alsó tagozatos tanulók teljes egészében elutasítják az alkoholfogyasztást. A felső tagozaton már több tanuló fogyasztott alkoholt, ők igazán nem látják az alkoholfogyasztás veszélyeit. De a nagyobb rész elutasító magatartást tanúsít. Tanulóink a kábítószer- fogyasztást teljes egészében elítélik.

Az egészséges táplálkozással kapcsolatban negatív tapasztalatunk van. Túlszínezett, káros segédanyagokat tartalmazó édességet, rengeteg chipset fogyasztanak tanulóink. Folyadékként szénsavas üdítőket isznak, egyoldalúan táplálkoznak

A helyzetelemzésben foglaltak határozzák meg az elérendő célokat, és az elérésükhöz szükséges feladatokat.

Kiemelt feladatok:

a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében;
tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat;
a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel

- a táplálkozás,
- az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás káros hatásai a szervezetre,
- a családi és kortárskapcsolatok,
- a környezet védelme,
- az aktív életmód, a sport,
- a személyes higiénia,
- az elsősegély-nyújtás alapismeretei,
- a szexuális fejlődés területén.

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Iskolavezetés	Támogatja az egészségnevelési programot. Aktívan részt vesz az egyes programokban. Figyelemmel kíséri és aktívan fellép az iskolai bántalmazások ellen. A minőségi munka részeként értékeli a tevékenységet.
Pedagógusok	Kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes egészségügyi tartalmakat. Dekoráció, kiállítások, programok szervezői, résztvevői, segítői.

Osztályfőnökök	Évfolyamokra lebontva az egészségneveléshez kapcsolódó tartalmakat dolgozzák fel.
	Napi kapcsolatot tart a diákokkal, az egyedi problémákat, azonnal kezeli. Figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket, az iskolán belüli bántalmazást.
Iskolaorvos, fogorvos, védőnők	Osztályfőnöki órákon előadásokat tartanak az egészséges életmóddal, a szexuális neveléssel kapcsolatban. Az iskolaorvos, fogorvos szűrővizsgálatokat tart.
Diákok	Nagy számban vesznek részt a programokban.
Szülők	Az iskola által szervezett előadásokon vesznek részt.

Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

A mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása:

testnevelés órák (általános iskola és gimnázium tornaterme);

játékos, egészségfejlesztő testmozgás az első-negyedik évfolyamon (általános iskola és gimnázium tornaterme);

tömegsport foglalkozások (általános iskola és gimnázium tornaterme);

A helyi tantervben szereplő Környezetismeret, Természetismeret, Biológia, egészségtan, Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyak tananyagai

Környezetismeret

a test alapvető felépítése, működése

az egészség megőrzéséhez szükséges életvitel jellemzői

Természetismeret

Az emberi egészséget veszélyeztető tényezők

Az érzelmek és a viselkedés kapcsolata

Az étrend szerepe az egészséges táplálkozásban

Az alkoholfogyasztás, a dohányzás és a kábítószeres egészségkárosító hatása

Az emberi szexualitás

Családi élet és kapcsolatok

Elsősegély-nyújtási ismeretek

Biológia, egészségtan

környezet- egészségügyi problémák

egészségügyi problémák megelőzése és mérséklése
testi – lelki egészséget megőrző életviteli technikák
elsősegély-nyújtási ismeretek

Technika és életvitel

- ☒ egészséges táplálkozás, táplálkozási szokások bemutatása, a konyha tisztasága
- ☒ környezetkímélő konyhai tevékenységek,
- ☒ háztartási hulladék kezelése, szelektív hulladékgyűjtés,
- ☒ tápanyagszükséglet, az energiaszükséglet és az életmód összefüggései
- ☒ élelmiszerek tartósításának egészségügyi szempontjai
- ☒ öltözködés, személyes higiénia,

– Fizika

- ☒ az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzás, zaj, rezgés)
- ☒ a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közti analógiák

– Kémia

- ☒ az emberi szervezetre káros anyagok megismerése, használatuk csökkentése

ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órákon feldolgozott ismeretek (évente 10

osztályfőnöki óra keretében)

- ☒ Az ember testi, lelki sajátosságai, viselkedési formái

- ☒ serdülőkori változások
- ☒ viselkedés, önismeret, önfegyelem

- ☒ Bőr-, szépségápolás és öltözködés

– Mozgás

- ☒ napirend, bioritmus
- ☒ mozgásszervi elváltozásokat javító speciális gyakorlatok

- ☒ Az egészséges táplálkozás

- ☒ Nemiség, sexualitás

- ☒ Betegség, egészség

– megelőzés

- ☒ fertőzés, védőoltások

- ☒ Élzeti szerek, szenvedélybetegségek

- ☒ nikotin, alkohol, kábítószer, energiatal

- ☒ Veszélyforrások, veszélyhelyzetek
 - ☒ lakásban, iskolában, utcán
 - ☒ tűzbiztonsági tudnivalók
 - ☒ közlekedési táblák, szabályok
- ☒ Az egészséges környezet jellemzői
- ☒ Elsősegély-nyújtási ismeretek

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

szakkörök

minden évben osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra szervezése;

minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az első-negyedik, ötödik- nyolcadik évfolyamos osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatosan;

f. Az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybevétele

félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában;

a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezésében. (A tanulóknak évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton kell részt venniük.)

Közösségfejlesztéssel, az iskolaszereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

„A közösség olyan emberi együttélés, amelyet a közösségi érdek, közös cél, közös értékrend és a tudat tart össze.” (Hankiss Elemér)

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, egyéb foglalkozásokhoz) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek

elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munkánk egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

Tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.

A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezünk azokat a módszereket, szervezeti formákat, oktatási szintereket, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

Pedagógiai tevékenységünk teret enged a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának; fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési képességét, akaratát; hozzájárul életmódjuk, motívumaik, szokásaik, értékekkel való azonosulásuk fokozatos kialakításához, megalapozásához.

A kulcskompetenciák hatékony fejlesztésének egyik feltétele a fejlesztési céloknak megfelelő tanítási folyamat, tanulási tevékenység. A tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése.

A differenciált tanulásszervezés terén a következő szempontokra kell figyelemmel lenni:

Olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését.

A tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának kibontakoztatása.

Az oktatási folyamat megszervezése segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseinek korrigálására és tudásának átrendeződésére.

Az oktatási folyamat alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit.

Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportmunkában, a tanulók páros és egyéni oktatásában) a tanulók tevékenységét, önállóságát, kezdeményezését, problémamegoldását, alkotóképességét kell előtérbe állítani.

A tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben.

A feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikák, alkalmazása nélkülözhetetlen a hátrányos

helyzetű tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében.

Az egyéb foglalkozásokon megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

Hagyományőrző tevékenységek

2019. szeptember 1-től iskolánk a Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium nevet viseli. Kiemelten fontos feladatnak tartjuk az iskola korábbi névadójának, Csanád vezér emlékének ápolása. Ezt szolgálja az évenként megrendezett Csanád Vezér Napok programsorozata. A diákok és szülők körében egyaránt kedvelt délutáni tevékenységeket a pedagógusok- tanulók- diákönkormányzat-szülők közös kapcsolatrendszerében valósítjuk meg. A Csanád Vezér Kupát mind alsó, mind felső tagozaton a győztes osztály egy évig őrizheti.

Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor: tanévnyitó, tanévzáró, ballagás, karácsony, farsangi ünnepségek, március 15., október 6., október 23., február 28. (kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja), április 16. (holokauszt áldozatainak emléknapja), június 4. (nemzeti összetartozás emléknapja).

8 éven keresztül kitűnő tanulóinkat a ballagáson oklevél – és könyvjutalomban részesítjük.

Hagyomány iskolánkban a DÖK nap, a gyermeknap megszervezése.

Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola intézményvezetője által megbízott pedagógus segíti.

Tagsági viszonya önkéntes. Célirányos tevékenységéhez munkatervet készít minden tanévre.

Tisztségviselőit demokratikus úton választja.

Feladatai:

olyan közös konkrét cél kijelölése, amely nem sérti az egyéni érdekeket

a hagyományokon alapuló közösségépítő tevékenységek fejlesztése

új hagyományok teremtése

közösség iránti felelősségtudat kialakítása, fejlesztése

közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése

diákjogok védelme

Diákétkeztetés

A hatályos jogszabályok szerint Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának feladata.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó (tehetséggondozó és felzárkóztató) egyéb foglalkozások segítik.

Az 1-4. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére heti két felzárkóztató órát szervezünk.

Az 1-2. évfolyamon (8 éves korig) a Difer- mérés alapján fejlesztő foglalkozásokat szervezünk.

A felzárkóztató foglalkozások sajátos formái az egyéni foglalkozások. Az egyéni foglalkozásokon a köznevelési törvény előírása alapján heti két órában elsősorban azok a tanulók vesznek részt, akiknek az első-negyedik évfolyamon az eredményes felkészülése ezt szükségessé teszi,

akik második vagy további alkalommal ismétlik ugyanazt az évfolyamot.

akiknek a szakértői bizottság(ok) szakmai javaslata alapján ezt javasolják

Felső tagozaton a tantárgyi felzárkóztatáson az SNI, BTM tanulóink és az évfolyamismétlők kapnak segítséget. Lehetőség szerint további gyenge képességű vagy hátrányos helyzetű tanulókat is bevonunk a fejlesztésbe.

Tehetséggondozó foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével – minden tanév végén az iskola nevelőtestülete dönt (szakkörök, egyéni tehetséggondozás, gazdagító foglalkozások, tehetséggondozó műhelyek).

Képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés

Az iskola – amennyiben a feltételek adottak a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló miniszteri rendeletben szereplő előírásoknak – a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányainak ellensúlyozása céljából képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést szervez.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés keretei között a tanulók

egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása,

fejlődésének elősegítése,

tanulási, továbbtanulási esélyének javítása folyik.

Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képesség-kibontakoztató felkészítésben. A képesség-kibontakoztató

felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása, tudásának értékelése az oktatásért felelős miniszter által kiadott program alkalmazásával történik.

Iskolai sportfoglalkozás

Az iskolai sportfoglalkozásain részt vehet az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Szakkörök, Tehetséggondozó műhelyek

A különféle szakkörök, műhelyek működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök, műhelyek jellegüket tekintve lehetnek művészeti, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével – minden tanév végén az iskola nevelőtestülete dönt. Az iskola „Jó gyakorlatai”: a Színjátszó Tehetséggondozó Műhely és a Közlekedési Műhely az eddigi hagyományoknak megfelelően folytatja munkáját.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a szaktanárok és a tanítók végzik

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Ezek a foglalkozásokon a részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kultúrált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények

között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Iskolai könyvtár

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti. A gyermekkönyvtári foglalkozásokat rendszeresen igénybe vesszük.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

Hit- és vallásoktatás

Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak – az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül fakultatív hit- és vallásoktatást szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes. A 2013/2014-es tanévtől 1. és 5. osztályban majd felmenő rendszerben választható a tantervbe beépített Etika/ Hit- és erkölcsstan tantárgy.

Napközi otthon, tanulószoba, kollégium

Amennyiben a szülők igénylik - a tanítási napokon a délutáni időszakban - az alsó tagozaton napközi otthon, az ötödik-nyolcadik évfolyamon tanulószoba működik. A tanítási szünetekben a munkanapokon – igény esetén – összevont napközis csoport üzemel, ha ezt legalább 10 tanuló szülője igényeli. Minden évben május 20-ig felmérjük a következő tanév igényeit.

A pedagógusok helyi intézményi feladatai, osztályfőnököki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusnak, mint modellközvetítőnek, a személyiségformálás egyik legfontosabb eszközének kell lennie. A tanítás-tanulási folyamatban mint facilitátor van jelen.

A pedagógusok feladatai:

A magasabb jogszabályokban, a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és vezetői utasításában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.

Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (kötött munkaidejét) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával töltse.

Heti teljes munkaidejének ötvenöt–hatvanöt százalékában (neveléssel-oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokat tartson.

Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidején felüli részében a nevelést- oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lásson el.

A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.

Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.

Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.

A tudomására jutott hivatali titkot megőrizze.

A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.

Az iskola céljainak képviselője a tanulók és a szülők előtt.

A pedagógus rendelkezik a korszerű általános műveltséggel, társadalmi érzékenységgel.

Tevékenysége során kifejezésre juttatja egyéni és közösségi felelősségérzetét.

Közösségi feladatokat vállal.

Együttműködik a szülőkkel a tanulók személyiségének fejlesztésében, és képességeik kibontakoztatásában.

Gondoskodik a tanulók és a szülők köznevelési törvényben foglalt jogainak biztosításáról.

Végzi a tanulók nevelését, fejleszti készségüket és képességeiket.

A tanulók életkori sajátosságaihoz alkalmazkodó fejlesztési módszereket alkalmaz.

Köteles tanítványai munkáját folyamatosan ellenőrizni. A félévi és év végi értékeléshez kellő számú, időben arányos eloszlású, különböző ellenőrzési módszereken alapuló érdemjeggyel értékelni, az érdemjegyeket az osztálynaplóba és az ellenőrzőbe beírni. (szöveges értékelés az érintett évfolyamokon.)

A tanulók magatartásáról, neveltségi állapotáról folyamatosan tájékoztatja az osztályfőnököt.

Ellátja a pedagógusi munkakörrel járó adminisztrációs munkát (haladási-, szakköri-, fejlesztési napló vezetése, stb.).

Végzi a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializációjú, kultúrájú gyermekek együttes nevelését. Ehhez kapcsolódóan a tanulókat

érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készíti fel továbbtanulásra. Munkája során példát mutat, különösen a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség tekintetében, ezzel közvetítve ezen értékek fontosságát.

Segíti a tanulóknál a nemzeti, a nemzetiségi és az etnikai hagyományok tudatosulását, és ezek ápolására neveli őket.

A tanulót testi és lelki fejlettségének figyelembe vételével harmonikusan fejleszti.

Oktató tevékenysége keretében gondoskodik a tanuló testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről, az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetíti.

Felkészíti a tanulókat a tanulmányi versenyekre, differenciált képességfejlesztő foglalkozásokat tart (felzárkóztatás, tehetséggondozás).

Elősegíti a tanulók szocializációs folyamatait.

Segíti a Diákönkormányzat működését, tudatosan építi a közösségi életet.

Megtartja az egyenlő bánásmód követelményét a tanulókkal kapcsolatos döntései meghozatalakor.

Személyesen felelős a felügyeletére bízott tanulók testi, érzelmi és morális épségéért, a pedagógiai programban és a házirendben foglaltak megvalósításáért.

Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnöki munkával az iskola pedagógusát az intézményvezető bízza meg meghatározott időre.

Az osztályfőnök elsődleges feladatai közé tartozik az osztály közösségi életének irányítása, valamint a tanulók személyiségének fejlesztése. Az osztályfőnök személyes felelőssége egy olyan közösségi szellem és értékrend kialakítása, amelyben az osztályába járó tanulók egészséges lelki és testi fejlődése megvalósulhat.

Megtervezi és tudatosan alakítja a közösségi programokat. Tanórákon kívüli programokat is szervez, így egyre több lehetőséget teremt a diákok önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakozására.

Megismerve a tanulók családi és szociális hátterét, folyamatosan arra törekszik, hogy a szülőkkel együttműködve, az osztályban tanító tanárokkal összhangban végezze nevelő munkáját. Ennek érdekében a gyerekekkel egyénileg, differenciáltan is foglalkozik.

A hátrányos helyzetű, ill. veszélyeztetett tanulók esetén együttműködik a jelzőrendszer tagjaival.

Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét és rendkívüli teljesítményeit. Tájékozódik a tanulóik iskolán kívüli rendszeres tevékenységeiről, és az azokban elért eredményekről.

A szaktanárokkal együttműködve orientálja a tanulókat a tehetséggondozással kapcsolatos tevékenységeik és a továbbtanulás irányait.

Évente ismétlődő feladatok:

Tanév elején:

átveszi az ellenőrzőket és gondoskodik azok kitöltéséről
ismerteti a tanév rendjét
ismerteti a szakkörök, műhelyek, egyéb délutáni elfoglaltságok rendjét
megismerteti a házirendet, a tűz- és balesetvédelmi szabályokat
megbeszéli a tanulókkal az osztályterem lehetséges dekorációját
kijelöli a felelősöket, és beindítja a hetesi rendszert
biztosítja a DÖK- képviselők megválasztását

Tanév folyamán

részt vesz a nevelési értekezleteken
szülői értekezleteket tart a munkatervben meghatározottak szerint
segíti a szülői közösség által szervezett osztálykirándulásokat
értesíti az osztályában tanító tanárokat a tanulóik iskolai szervezésű programokon való részvételéről
nyomon követi a tanulóik mulasztásait a Házirendben foglaltak alapján
tájékoztatja a szülőket a tanulóik igazolatlan mulasztásairól, késéseiről
írásban tájékoztatja a szülőket a dicséretekről, ill. a fegyelmezési eljárásokról
előzetesen tájékoztatja a szülőket írásban az esetleges bukás lehetőségéről

osztály

Tanév elején

az első osztályfőnöki órán egyeztet a tanulóik személyi adatait
bemutatja az iskolát, annak helyiségeit, szolgáltatásait, rendszerét

tájékoztatja a tanulókat a védőnő munkájáról

ismerteti a tanulókkal a Házirendet

felhívja a tanulók figyelmét az ellenőrző szerepére és annak vezetésére

megadott határidőre kitölti az anyakönyvet

Tanév folyamán

tájékozik a tanulók szociális helyzetéről, szükség esetén együttműködik a jelzőrendszeri tagokkal

Fő feladatok az egyes évfolyamokon

osztály

közösségi kapcsolatok erősítése

önállóságra nevelés

egyéni tanulási utak segítése

osztály

a serdülőkor pszichés problémáinak kezelése

magatartási problémák korrigálása

előkészítés a pályaválasztásra

készülés a ballagtatásra

osztály

tájékoztatás a pályaválasztással kapcsolatban

a továbbtanulás adminisztrációja

a hatékony tanulmányi munka biztosítása tanév végéig

javaslattétel a végzős tanulók díjazására

felkészülés a ballagásra

Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink

Cél

Az iskolának közre kell működnie a tanulók fejlődését veszélyeztető okok felderítésében és pedagógiai eszközökkel törekednie kell a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására.

Feladatok

A deviancia csökkentése: a család vagy egyéb külső hatások által tévútra vitt gyermeki személyiségfejlődés korrigálása. A gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése, feltárása és megszüntetése.

Ezek összefogása, irányítása, szervezése az osztályfőnök feladata.

Megelőzés, feltárás

Az osztályfőnök a tanév kezdetekor írásban tájékoztatja a tanulókat és a szülőket:

a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címéről, telefonszámáról

A tanév elején ismerteti a tanulók és a szülők jogait és kötelességeit osztályfőnöki órán, szülői értekezleten

az osztályfőnökök nyilvántartja a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek számát. Ezeket az adminisztrálja. Az adatokat egyezteti a polgármesteri hivatal illetékes ügyintézőjével. Tanulókkal folyamatos kapcsolatot tart.

Az osztályfőnök, a pedagógusok, közös munkájaként fel kell ismerni és fel kell tárni a tanulóknál jelentkező problémát, meg kell keresni a problémák okait.

Az osztályfőnök jelzi a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálatnak, és segítséget nyújt a pedagógusokkal együtt a probléma megoldásához.

A gyermekeket érő negatív hatások csökkentése, megszüntetése érdekében

az osztályfőnök a szülőnek felajánlja a napközis, tanulószobai foglalkozást, felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozást.

Az osztályfőnök tájékoztatást nyújt a szülőknél a tanulók részére szervezett szabadidős programokról szülői értekezleten és az ellenőrzőn keresztül.

Az osztályfőnök és a gyermek – és ifjúságvédelem feladataival megbízott intézményvezető-helyettes az intézményvezetővel közösen kapcsolatot tart:

a pedagógiai szakszolgálattal,

a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal

a járási hivatallal, gyámhivatallal

a polgármesteri hivatallal

a gyermekorvossal

az iskolavédőnővel.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban még az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- az indulási hátrányok csökkentése,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a szülőkkel való együttműködés.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje

Iskolai nevelő és oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztése, melynek alapja a tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.

Nktv. 4.§ 12. pont: Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló: aa)
 - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

„Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.” (Nktv. 4.§ 13.)

Tehetséggondozó tevékenységünk során a kiemelkedő teljesítményre képes tanulóinkat oly módon segítjük, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el, alkotó egyénekké váljanak. Kiválóan Akkreditált Tehetségpontként, e cél elérése érdekében munkánk fő feladatkörei a következők:

A tehetségfogalom meghatározása

A tehetségazonosítás

A tehetséggondozás

Az iskolának, a pedagógusoknak kiemelt szerepe és felelőssége van a tehetségek felkutatásában és kibontakoztatásában.

Abból indulunk ki, hogy minden gyermek tehetséges valamiben. Ezt a tehetséget igyekszünk felfedezni és fejleszteni. A tehetséggondozás már elkezdődik az alsó tagozaton, de a komplex fejlesztés csak 5. osztálytól valósul meg.

Az alsó tagozat tehetségsegítési területei

A kisiskolás korban elsősorban alapozó munkát végzünk, valamint a tehetség általános képességeihez tartozó elemeit próbáljuk hatékonyan fejleszteni. /Pl.: anyanyelvi, matematikai képességek, memória/ Mivel a speciális képességek ebben az életkorban kevésbé alakulnak még ki, nem alkalmazzuk az alapozó időszakban a gazdagító programokat.

Tehetséggondozó feladatunknak tekintjük, hogy a kiemelkedő teljesítményre képes gyerekeket oly módon segítsük, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el, alkotó egyénekké váljanak. Célunk a tapasztalatszerzésre épülő megismerés, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása és az egyéni fejlettséghez igazodó, differenciált fejlesztés.

Ezen célkitűzések megvalósítása érdekében alkalmazzuk az alsó tagozaton az egyéni tehetséggondozást /délutáni elfoglaltságként 1-2-3 tanulóval/, a kooperatív tanulási technikákat és a projektpedagógiát. Utóbbi Komplex Tehetséggondozó Műhely formájában működik. Az iskola „Jó

gyakorlatai”: a Színjászó Tehetséggondozó Műhely és a Közlekedési Műhely, melyek mind az alsó, mind a felső tagozatos gyerekek számára biztosítanak képességfejlesztő foglalkozást.

A felső tagozat tehetségsegítési területei

A differenciált képességfejlesztő program az 5-8. osztályos tanulók számára készült. A komplex fejlesztés az 5. osztályban kezdődik el. A program a képességek fejlesztésére irányul, a gazdagítás szervezeti kereteit a délutáni blokkok adják. A tanórai és a tanórán kívüli foglalkozásokon is megvalósítjuk a tanulók önálló ismeretszerzésére épülő tanítási – tanulási formát. Azokat a célokat valósítjuk meg tanórákon és egyéb foglalkozásokon, amelyek programunk bemutatásának elején találhatóak. A program alapelvei: tudományterületek integrálása a képességfejlesztés érdekében; a tudásszint növelése a szaktárgyi versenyekbe történő bekapcsolódással; a tanulók kreativitásának fejlesztése és a tevékenység-központúság.

osztály év végén elkezdődik a programba történő beválogatás a Debreceni Egyetem Pedagógiai - Pszichológiai Tanszéke segítségével. A pszichológus részképesség-mérést végez a figyelem mennyiségére, minőségére; verbális, vizuális memóriára, figurális lényeglátásra, valamint a problémamegoldásra vonatkozóan, tehát nem tantárgyi teljesítményt mérünk. A tehetségazonosítás e mérés, a tanulmányi eredmények, az osztályban tanítók és az osztályfőnökök véleménye alapján történik

osztály év elején, az azonosítás alapján a differenciált képességfejlesztésben résztvevő tanulók újabb vizsgálatban vesznek részt az intelligenciára, a személyiségre, a szorongásra, a motivációra, a tanulási orientációra vonatkozóan. Ez a mérés év végén ismétlődik. Az 5. évfolyamon tanuló gyerekek szülei év elején általános, év végén egyéni tájékoztatást kapnak a mérés eredményeiről.

évfolyamon pszichológiai mérés nincs, de fontosnak tartjuk, hogy a szülőket tájékoztassuk gyermekük egyéni előrehaladásáról. Ekkor a beválogatott tanulókat tanító pedagógusok véleményét összegyűjtjük. Konzultációt folytatunk egyenként a szülőkkel gyermekük tanulmányi előmeneteléről, az iskolához való viszonyukról. Javaslatokat teszünk és fogadunk a hatékonyabb, a testreszabott fejlesztés érdekében. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a szülők ezt örömmel fogadják.

osztály félévkor és 8. osztály év végén újabb mérésekre és egyéni szülői tájékoztatásra kerül sor.

Az így kapott eredményeket beépítjük tehetségfejlesztő munkánkba. A mérés után pontos ismerettel rendelkezünk arról, hogy kik tartoznak az intellektuálisan kiváló, a lényegesen átlag feletti, illetve az átlag feletti kategóriába. Megismerjük továbbá, hogy tanulóink az érdeklődő, a teljesítő, vagy követő motívum közül melyiket részesítik előnyben. A tanulási stratégiák felmérése után (mélyreható, szervezett,

reprodukáló) egyénre szabottan tudjuk a fejlesztést megvalósítani. A szorongási mutatók és személyiségvonások ismeretében a tanulók önismeretére, személyiségére célirányosabban tudunk hatni.

A tehetségfejlesztést integrált formában végezzük. Délelőtt minden tanuló a saját osztályában tanul. Feladatunk a tantervi követelmények minél magasabb szinten történő elsajáttatása, illetve a képességeknek megfelelő fejlesztése. A program a délelőtti tanórákon alkalmazott differenciáláson túl a délutáni foglalkozásokkal egészül ki. Célunk az ismeretfeldolgozás és a képességfejlesztés. Az idegen nyelvet tanulóink csoportbontásban tanulják.

Minden osztály számára tanulás-módszertani foglalkozást biztosítunk szakköri keretben, melynek elemei a tanórákba is beépülnek. Így lehetőség nyílik a mérési eredményeket figyelembe véve az alulteljesítő tehetségek számára a megfelelő fejlesztést elvégezni, hiszen ezek a tanulók többnyire nehéz körülmények között élnek. Sokszor a gyengébb tanulmányi teljesítmény háttérében nem a képességek hiánya áll, hanem az, hogy nem rendelkeznek tanulóink a megfelelő tanulási stratégiákkal. A fejlesztő munka során a megismerő folyamatokra fektetünk nagy hangsúlyt, így a figyelem, az emlékezet, a megértő és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére. Mindezeket sok-sok gyakorlattal, célirányos játékokkal segítve. Tanítjuk a gyerekeknek az olvasási technikákat (ÁK3E vagy PQRST) módszert, jegyzetelést, átszerkesztést /rosszul szerkesztett szövegeket áttekinthetővé tesszük/, grafikus ábrák készítését, mnemotechnikai eljárásokat, a feleléstechnikát és a vizsgaszorongás kezelését. Ezekből is látszik, hogy az egyéni tanulási stratégiák fejlesztése nagyon összetett feladat: sok elemet kell figyelemmel kísérni, azoknak rendszerré kell összeállni. Elégedettséggel tölt el bennünket, amikor a fejlesztő munka eredményeként láthatjuk, hogy a gyerekek a mechanikus tanulási technikák háttérbe szorításával elkezdik hatékonyan használni a szervezett és mélyreható stratégiákat. Így nő a sikerélmény, ami szorosan összefügg a motivációval, kölcsönösen hatva egymásra. A foglalkozásokat osztálykeretben tartjuk, magas létszámú osztály esetén csoportbontásban.

A tanórán kívüli foglalkozások keretében alkalmazzuk az 1-3 fő részére szervezett egyéni tehetséggondozást is, ahol a pedagógusok versenyekre készítik fel a tanulókat. Délután gazdagító foglalkozásokon vehetnek részt tanulóink, melyek a következők: anyanyelv, matematika, idegen nyelv, sakk, természettudomány. A programok összeállításánál, megvalósításánál kiemelt feladatunk a tanulók feldolgozási készségeinek, kritikus, kreatív, problémamegoldó gondolkodásának fejlesztése. Felkészítjük őket a kutatásra, döntéshozatalra. Az anyanyelvi blokk keretében helyesírási ismeretek, szépirodalmi művek feldolgozása, közlésformák megismerése és alkalmazása, könyvtárhasználati ismeretek, az informatika, a reklám, a média világában való eligazodás, idegenvezetés hazánk nagyobb városaiban témakörök szerepelnek.

Az idegen nyelvi blokk célja a beszédkésztség fejlesztése szerepjátékokkal, előadásokra való felkészüléssel, miközben a tanulók idegen nyelven kommunikálnak egymással. A foglalkozásokon nagy szerepet kapnak a mindennapi élet szituációi, eligazodás a hétköznapokban a tanult nyelven.

A matematika blokk célja a figyelem, az emlékezet, a logikus gondolkodás fejlesztése, összefüggések megállapítása. Az ismeretek elsajátítása játékos feladatokkal történik. A tanulók önálló ismeretszerzéssel, kiselőadások megtartásával bővíthetik tudásukat.

A sakkoktatás céljaként a tanulók teljes személyiségének formálását, az értelmi képességek fejlesztését jelöltük meg. Legalapvetőbb feladat a sakk kód-, jel- és szimbólumrendszerén

keresztül a sakkjáték törvényszerűségeinek megismertetése, felfedezése. A rendszeresen sakkozó gyerekeknél gyorsabban és hatékonyabban fejlődnek az értelmi képességek, amelyek elősegítik a tanulási folyamatok megvalósulását. Ennek a transzferhatásnak az értelmében a cél nem elsősorban a versenyszerűen sakkozni tudó tanulók kinevelése, hanem a sakkozáson keresztül olyan képességek, készségek fejlesztése, amelyek elősegítik az iskolai tanulási folyamatok hatékonyabbá válását. A sakkozó gyerekek egyéb tevékenységeiket is céltudatosabban, gyorsabban és pontosabban végzik. Különösen kisiskolás korban fejlődik általa az írás- és olvasáskészség és általában az értelmi képességek is. Fejleszti továbbá a logikus gondolkodást, a problémamegoldást, a kreativitást. A sakkjátékkal bizonyos személyiségjegyeket is erősítünk: kitartást, megfontoltságot, tervszerűséget, kockázatvállalást, döntési képességet. A sakkozás hatására fokozatosan tudatosul tanulóink autonómiája, megnő reális önbizalmuk.

A programban résztvevő tanulók mindegyike valamelyik blokk tagja, de rugalmas átjárást biztosítunk a számukra. Azoknak a tanulóknak, akik nem vesznek részt a programban, illetve alulteljesítő, felzárkóztató foglalkozást szervezünk a blokkrendszer tantárgyaiból. A pedagógusok fontos feladatuknak tekintik az alulteljesítő tehetségek fejlesztését, mely egyáltalán nem könnyű feladat. Többnyire a tanulók nem motiváltak, nem pozitív az iskolához való viszonyuk, szüleik általában nem veszik fel a kapcsolatot az iskolával, az osztályfőnökkel, szaktanárokkal. Ezért a pedagógusok igyekeznek megnyerni a szülőt, bevonni az iskolai rendezvényekbe, kirándulásokba. A tanulóknak rendkívül nagy szükségük van motiválásra, dicséretre. A pedagógusok igyekeznek megtalálni azt a területet, ahol a tanuló tehetséges, s erre a területre nagy hangsúlyt fektetnek. A tehetségfejlesztő munkacsoport a programban résztvevő gyerekek előrehaladását áttekintő megbeszélésein külön foglalkozik az alulteljesítő tehetségek tanulmányi eredményével, motiválásuk lehetőségével, a különféle iskolai programokba való bekapcsolódásuk módjaival. Ebbe a munkába a gyermekeket tanító szaktanárok is bekapcsolódnak. A differenciálást alkalmazzuk a tanórai és az egyéb foglalkozásokon egyaránt. A sokféle szempontot figyelembe véve iskolánkban a differenciálás következő módjait alkalmazzák a pedagógusok:

- differenciált csoportmunka
- individualizált munka (egyéni feladat)
- differenciált házi feladat
- differenciált motiváció
- feladat, információhordozó készítése
- differenciált értékelés
- segítségadás a társaknak

Munkánk során a szülők aktív közreműködésére is számítunk. Az osztályfőnökök folyamatos kapcsolatot tartanak a programban résztvevő tanulók szüleivel. Szülői értekezleteken, fogadóórákon is lehetőség nyílik a személyes beszélgetésre, így a szülő és a pedagógus között létrejön az információcsere a következő témákban:

célok tisztázása
a fejlődés értékelése
a gyermek érzelmi támogatása, elfogadása, odafigyelés
közös programok szervezése
pályaválasztás irányítása

Az intézmény minden évben pályaválasztási fórum megszervezésével is segíti a továbbtanuló gyermekeket és szüleiket.

Sajátos nevelési igényű tanulók

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.” (Nktv. 4.§ 23.)

Cél

A tanulási kudarcnak kitett tanulók általános iskolai keretben való oktatása, nevelése, fejlesztése, felzárkóztatása.

Adottságaikhoz mérten a lehető legjobb eredményt érik el, képességeiknek megfelelő oktatásban részesüljenek, a tantervi követelményeket teljesíteni tudják.

A továbbtanulásra való felkészítés.

Feladat

Augusztus utolsó hetében (a javítóvizsgák befejeztével) a szaktanárok a gyógypedagógusok közreműködésével meghatározzák a tanulási kudarcnak kitett tanulók számát (évfolyamisméltés, gyenge tanulmányi eredményt elérők). Az intézményvezető-helyettes a

létszámot összesíti, megszervezi az integrációt segítő tevékenységeket (felzárkóztató órák, fejlesztő-és rehabilitációs foglalkozások)

Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált szervezeti formában történik. Feladatellátásunk és speciális tevékenységünk az alábbi fogyatékosági típusokra terjed ki:

tanulásban akadályozottak (enyhe értelmi fogyatékosok)
 mozgássérültek (mozgás- és testi fogyatékosok)
 látássérültek (érzékszervi fogyatékos – gyengén látó) o
 hallássérültek (érzékszervi fogyatékos – nagyot halló) o pszichés
 fejlődés egyéb zavaraival küzdők

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján szervezzük meg.

Cél: a már megfogalmazott célokon túl:

Az általános iskolás tanulók megismerjék, elfogadják a másságot, megtanulják azt pozitív módon kezelni .

A sérült gyermekek számára az integrált nevelés-oktatás biztosítása.

Feladatok:

Az intézményvezető szervezi meg a Szakértői véleményekben foglaltak alapján a rehabilitációs-rehabilitációs, logopédiai, fejlesztő és felzárkóztató foglalkozásokon való részvételt.

A mozgás-, látás-, hallássérült tanulók számára fenntartói támogatással biztosítjuk a nevelésükhöz, oktatásukhoz szükséges eszközöket.

Mozgásszervi fogyatékos tanuló integrációja

(ép értelmű, enyhébb végtagredukciós fejlődési és szerzett mozgás-rendellenesség)

Kiemelt műveltségi terület	Módszerek	Fejlesztési területek
Magyar nyelv és irodalom	segédeszközök kiválasztása adaptálttaneszközök (íróeszköz, tankönyv, füzet, stb.) bátorító beszéllegkör, beszédterápia - logopédiai fejlesztés	célzott manipulációfejlesztés szem-kéz mozgások összerendezése mimikai, beszédet, megértést segítő mozgások gyakorlása amozgáskoordináció fejlesztése különös

		<p>tekintettel a manipulációs mozgásokra</p> <p>– a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése</p> <p>sikertudat kialakítása</p>
<i>Idegen nyelvek</i>	<p>egyénre szabott nyelvtudási anyag</p> <p>auditív módszerek</p> <p>számítógépes programok használata</p>	<p>koncentrációt, emlékezetet fejlesztő gyakorlatok</p> <p>írásbeli kommunikáció előtérbe helyezése</p>
<i>Matematika</i>	<p>kislépésekre bontás az absztrakciós út tudatos megsegítése</p> <p>egyéni elbírálás után tananyagrészek csökkentése, adaptálása (pl. számítógép használata, stb.)</p>	<p>sokoldalú érzékleti megerősítés</p> <p>megfigyelőképesség</p> <p>emlékezet</p> <p>képzelet</p> <p>gondolkodás</p> <p>mindennapi életre felkészítés:</p> <p>lényegkiemelés, becslés, a pénz értéke, okság felismerése,</p>
<i>Ember és társadalom</i>		<p>tapasztalatszerzési hiánypótlása</p> <p>alkotó, értelmes életcélok kitűzése</p> <p>- érdekvédelmi jogszabályok intézmények ismerete</p>
<i>Ember és természet Földünk és környezetünk</i>	<p>- segédeszközök igénybevétele</p>	<p>embertani, egészségügyi ismeretek, tanulói diagnózis ismerete</p> <p>egészségügyi problémák kezelése</p> <p>egészség - betegség - sérült állapot különbségtétele</p>
<i>Művészetek: zene, mozgás, dramatikus interakció,</i>	<p>komplex művészeti terápia, drámapedagógia</p> <p>az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztése</p>	<p>téri orientáció</p> <p>mozgás-, ritmus-, beszédkoordináció</p> <p>az akusztikus és vizuális észlelés</p>

<i>alkotás</i>		
<i>Informatika</i>	<p>egyéni szabott, adaptált eszközök (Irányelvek) számítógép kisegítő lehetősége informatika tanítás korábbi elkezdése</p>	<p>írásbeli kommunikáció elsajátítása elektronikus kommunikáció szabályainak ismertetése</p>
<i>Életvitel és gyakorlat</i>		<p>szabadidő hasznos felhasználása pályaválasztás, önálló felnőtt életre felkészítés környezetbe beilleszkedés önállóságkialakítását segítő (gyógy) eszközök karbantartása, higiénés balesetvédelmi szabályok</p>
<i>Testnevelés</i>	<p>gyógytorna passzív és aktív eljárásai fizioterápia, hidroterápia, stb. gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása, környezeti adaptáció egyéni adaptált mozgásanyag kommunikáció motoros háttérének javítása</p>	<p>károsodott funkciók helyreállítása, korrekciója, kompenzációja optimális működésképeség elősegítése, állapotromlás megelőzése motoros készségek, képeségek fejlesztése tehetséggondozás adaptált foglalkozásokon reálismozgásos „éntudat” kialakítása</p>

Látássérült tanulók integrációja

Kiemelt műveltségi terület	Módszerek	Fejlesztési területek
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>	időkeret biztosítása szótárak, lexikonok, könyvtárak használata	metakommunikáció
<i>Idegen nyelv</i>	elektronikus szótár használata	információs és kommunikációs technikák elsajátítása, hallási figyelem, emlékezet
<i>Matematika</i>	szemléltetés- speciális	számolási készség-

	eszközök (körző, vonalzó)	fejszámolás, logikus gondolkodás, számemlékezet, ismerethor- dozók használata, követő, alkotó képzelet
<i>Ember és társadalom</i>	térképek, térképjelek ismerete	információszerzés- internet használat
<i>Ember és természet</i>	IKT- eszközök használata	megfigyelőképesség- hallás, szaglás, tapintás
<i>Földünk és környezetünk</i>	térképek használata- tapintható, lényegkiemelő, speciális jelzésekkel ellátott	természeti jelenségek, folyamatok valóságos megtapasztalása
<i>Művészetek</i>	nagyított kotta használata	hallásos tanulás- ének zene mozgás, térbeli tájékozódás, játékbátorság növelése, közönség előtti megszólalás- dráma és tánc térbeli, plasztikus ábrázolás- rajz és vizuális kultúra
<i>Informatika</i>	számítógép, könyvtár használata	szabályos gépirás
<i>Eletvitel és gyakorlati ismeretek</i>	időtöbblet biztosítása	többoldalu érzékleti megismerés, közlekedési ismeretek, háztartáskultúra
<i>Testnevelés</i>	sportolási lehetőség biztosítása	speciális mozgásnevelés, rendszeres fizikai aktivitás, mozgásbiztonság kialakítása, mozgás-látás koordináció, tájékozódás, helyes testtartás

Hallásfogyatékkal élő tanuló integrációja

Kiemelt műveltségi terület	Módszerek	Fejlesztési területek
Anyanyelvi kommunikáció	<p><i>Konkrét tapasztalatokon alapuló beszédfejlesztés</i></p> <p><i>Meixner-j-ele olvasás-írás tanítási módszer</i></p> <p>alsó tagozaton főként <i>köznapi témájú</i> szövegekre támaszkodva, később <i>fokozatosan irodalmi</i> művek bevonásával</p> <p><i>Komplex</i> nyelvi fejlesztés történik a mind teljesebb értékű elsajátítás céljából; tehát megvalósul a közvetlen környezet társadalmi és természetismeret anyaga elsajátításának folyamatában is.</p>	<p>spontán beszédhasználat (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség) fejlesztése</p> <p>a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása</p> <p>az önálló szövegértő olvasás elsajátítása; a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása</p>
		<p>a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg)</p> <p>konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása)</p> <p>az ismeretek elsajátításában támaszkodjanak mindinkább a hallás útján megszerezhető információkra</p> <p><i>Speciális</i> fejlesztési részterület valamennyi évfolyamon:</p> <p><i>hallás -ritmus -mozgásnevelés</i></p> <p><i>beszédhallás</i></p>

		<p>– <i>helyes ejtés</i></p> <p>– <i>szájrólolvasás</i></p>
<i>Idegen nyelvi kommunikáció</i>	Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap a <i>köznapi helyzetekben</i> történő kommunikáció; ill. súlyosabb hallássérülés esetén az <i>írásos</i> forma.	Oktatása a <i>nyelvifejlettségi szint</i> függvényében történik.
<i>Matematikai kompetencia</i>	A matematikai tartalmakat a szókincsüknek, szövegértésüknek, <i>nyelvi fejlettségüknek</i> megfelelő szinten reprezentáljuk számukra. Kiemelt szerepet kap a <i>szemléltetés</i> , - főként alsó tagozaton - a <i>konkrét tárgyi tevékenykedtetés</i> , az <i>interaktív</i> tanulási lehetőségek alkalmazása mellett.	Hangsúlyos a <i>valóságos élethelyzetekben</i> előforduló matematikai tartalmak megragadása, az ezeket leíró <i>nyelvi kifejezésformák</i> begyakorlása.
<i>Természet-tudományos kompetencia</i>	<i>szemléltetés kísérletezés</i> , a természeti folyamatok, jelenségek <i>modellezése</i>	Sók vizuálisan jól érzékelhető személyes, aktív részvételt igénylő tevékenység során juttatjuk el a tanulókat a jelenség teljes megértéséhez a környezet megóvása, felelős alakítása fontosságának felismeréséhez
<i>Digitális kompetencia</i>	digitális szótárak, <i>képkereső</i> programok	Az internet használata megkönnyíti számukra a <i>kapcsolatteremtést</i> . Hangsúlyt fektetünk arra, hogy ennek kultúráját, <i>veszélyeit</i> is elsajátíttassuk velük. Kiemelt feladat e téren megismertetni velük azon kereső programokat, melyek segítenek a <i>lényegkiemelésben</i> és az írott szöveg <i>megértésében</i> .
<i>Szociális és állampolgári</i>	Gyakorlás valós és imitált/játékos	Célja a reális énkép, önkontroll, empátia, tolerancia, megfelelő

<i>kompetencia</i>	élethelyzetekben	konfliktus- stressz- és frusztrációkezelés, meggyőzősi, kapcsolatépítési készségek kialakítása, valamint az ezekhez szükséges kommunikáció elsajátítása.
<i>Kezdeményező képesség és vállalkozási kompetencia</i>	<i>Feltárjuk</i> hallássérült tanulóink mindazon <i>személyiségjegyeit</i> , melyek pályorientációjukat befolyásolhatják.	Megismertetjük velük a számukra elsajátítható <i>szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket</i> , és mindazokat a <i>segítő technikákat</i> , melyek megkönnyítik beilleszkedésüket a középiskolákban, illetve a felsőoktatásban.
<i>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejező- képesség</i>	A hallássérült tanulók ismeretszerzésében kiemelkedő szerepe van a <i>vizuális</i> csatornának.	A képi, térbeli gondolkodás, a vizuális csatornákon keresztül szerzett valóságghű ismeretanyag fejleszti a <i>fogalmi általánosításokat és az árnyaltabb kommunikációt</i> . A kreativitás, az ízlés kialakulása sok lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az <i>érzelmi élei</i> gazdagítására, s egyben a <i>személyiség</i> formálására.
<i>Testnevelés és lelki egészségre nevelés</i>	- Tanulóink elsajátítják a belső feszültségek társadalmilag elfogadott nonverbális formáit; Megtanulnak szükség esetén segítő szakemberhez fordulni A helyes és helytelen szokások megismerése, saját értékeik tudatosítása	Hallássérülttanulóink számára a mozgásjelentős <i>kompensációs terület</i> ; a sport <i>sikerélmények</i> forrása. A testedzés hozzájárul az esetleges <i>egyensúlyproblémák</i> rendezéséhez. Életmódjuk alakításában önmaguk, sa társadalom szempontjából is <i>megfelelő felelős döntéseket</i> tudjanak hozni.
		Célja az önállóismeretszerzés igényének felkeltése, a különböző tanulási technikák

Tanulásban akadályozott tanulók

34.A rehabilitáció formái

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység a gyermek életének minden területére kiterjedő hatásrendszer megszerzését jelenti.

A sajátos nevelési igényű gyermek életének, tevékenységének minden pillanatában figyelembe kell venni, e célnak kell mindent alárendelni, de úgy, hogy a gyermek élete minél kevésbé térjen

el az ép értelmű társaiétól. A korrekció megvalósítását az ismeretek általános tartalmának és mélységének módosításával érjük el.

A sérülésspecifikus korrekció, variációja végtelen, ezért elsősorban a sajátos nevelési igényű gyermekek fejleszthetőségét, tanulmányi továbbhaladását, önálló életvitelre felkészítését szem előtt tartva csoportosíthatók tevékenységi formái.

35.1-2. évfolyam:

Cél: a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés képalkotás folyamatainak keresztül, a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése, a beszéd formai és tartalmi oldalának megerősítése

Gondolkodási képesség fejlesztése

Fejlesztési feladat a pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek felismerése, megnevezése, felsorolás

összehasonlítás: tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alak- forma, nagyság, mennyiség) lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek, többszemponú összehasonlítások stb.

differenciálás: tárgyak, személyek, mennyiségek csoportosítása a jellemző jegyek alapján, megkülönböztetés minőség és mennyiség alapján, rendezés: nagyság, szín alak-forma, mozgás szerint
A gondolkodási funkciók fejlesztése nem nélkülözheti az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését sem.

emlékeztet: személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, cselekvésre, történésre való visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenységek felidézése stb.

figyelem: egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása, cselekvések elvégzése,

gyorsreagálás utasításokra, többféle mozgás vagy cselekvés végrehajtása egymás után, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás önellenőrzés.

Motoros képességek fejlesztése

a testséma kiépítése,
különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása,
a testrészek mozgatása különféle testhelyzetekben,
saját testhez viszonyított irány-és térbeli helyzet felismerése
finommozgás fejlesztése változatos tevékenységformákkal,
írásmozgás fejlesztése: a ceruzafogás görcsös, szaggatott, lassú írásmozgás korrekciója,
mozdulatok gyakorlása, hangok, betűk közötti asszociáció megerősítése, a fonetikus írás hibái
a vizuomotoros koordináció kialakítása,
nagymozgások lendületes végzése,
egyensúlygyakorlatok, ügyességi feladatok,
mozgáskivitelezés - tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér-és időbeli tájékozódási képesség alakítása

térbeli helyzet felismerése, megnevezése - fent, lent, elöl, hátul, stb.
térbeli helyzetek megfogalmazása - relációs szókinccs fejlesztése
időbeli tájékozódás: történésre, cselekvésre visszaemlékezni
időpont (Mikor?) időköz (Mettől - Meddig), az idő ritmusa, természet ritmusa, ritmikus
ismétlődések megfigyelése stb.

Kommunikációs képesség fejlesztése

a beszédkedv fokozása, a beszédgátlás oldása, ösztönzés kommunikációra.
a beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal, mint a tagolt
beszéd, helyes légzés,
a toldalékok pontos, tiszta ejtése, a szünettartás,
a fonémahallás fejlesztése a beszédhelyzethez alkalmazkodó hangerő, hanglejtés,
beszédtempó és ritmus megtanításával, gyakorlásával,
a szókinccs gyarapítása, aktivizálása, ismeretkörökhöz kapcsolódó szógyűjtések, fogalmak
beépítése a tanulók aktív szókinccsébe.

Az olvasás- írás tanulásában mutatkozó zavarok leküzdésének feladatai

az olvasás irányának gyakorlása
sортartás, sorváltás
magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint)
mássalhangzók megkülönböztetése (zöngés, zöngétlen, betű-felismerési

gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok)

Szociális képességek fejlesztése

pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán
megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása,
szabályok felismerése, értelmezése, betartása,
a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása,
önfegyelem kialakítása,
a kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

36.3-4. évfolyam

Az 1-2. évfolyamon felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban és mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét és az elvárható tudást.

A felsoroltakon túl a rehabilitáció, rehabilitáció kiemelt területei és feladatai:

- a gondolkodási képességek
- a tanulási képességek
- a kommunikációs képességek fejlesztése

Gondolkodási képességek fejlesztése

Feladat: Az újonnan szerzett és már meglévő ismeretek közötti kapcsolatok kialakítása

lényeges (megegyező és eltérő) jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések;
különbségek megfogalmazása, differenciálása,
relációkban való gondolkodás,
a verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon stb.

Tanulási képességek fejlesztése

a szándékos, az önálló tanulás kialakítása
önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása
az önellenőrzés formái
koncentráció a tanulás idején (zavaró ingerek kiszűrése)
a tanulási hibák feltárása, nehézségek leküzdése
a helyes tanulási fázisok megismerése: megfigyelés,
megértés, megfogalmazás, alkalmazás

Kommunikációs képességek fejlesztése

Az összefüggő beszéd megerősítése, javítása kommunikációs helyzetben;
a beszéd tartalmi és formai alakítása,
információközlés szóban, írásban,

szövegértelmezés az olvasottak alapján,
szövegalkotás szóban és írásban,
grammatikai gyakorlatok,

a helyesírási hibák elemzése, okfeltárás (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizálás hiánya, beszédhiba);
az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer stb.

37.5 - 8. évfolyam

A korrektív célú fejlesztés a megelőző évekre alapozva folytatódik.

A fejlesztés fokozottabban szolgálja a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat- és munkavégzést.

Feladat:

a társas kapcsolatok fejlesztése,
a konfliktuskerülő magatartás erősítése,
felkészítés családi szerepekre, önálló életvezetésre,
szabályok, normák elfogadása

A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint kerül előtérbe

feladatmegoldások, műveletek menetének értelmezése,
szabályalkalmazás analóg feladatokra,
ok-okozati összefüggések keresése,
rendszerzési, kommunikációs képesség fejlesztése,
tájékozódó képesség megerősítése,
törekvés a kortárs csoportba történő beilleszkedésre,
továbbtanulás, pályaválasztás, beilleszkedés,
sérülésspecifikus akadályainak csökkentése.

Kiemelt műveltségi terület	Módszerek	Fejlesztési terület
Magyar nyelv és irodalom	segédeszközök kiválasztása - adaptálttananyagok (íróeszköz, tankönyv, füzet, stb.) pártorító beszédlegkör, beszédterpáia logopédiai fejlesztés	kommunikációs képesség, szókinccs kulturált nyelvi magatartás, viselkedés önismeret, önkorrekcións képesség figyelem, gondolkodás, emlékezet, analízáló-szintetizáló képesség másolás, tollbamondás, emlékezetből írás, helyesírás mozgás, finommotorika, optikus- differenciáló képesség
Idegen nyelvek	- egyénre szabott nyelvtudási anyag auditív módszerek számítógépes programok használata hosszabb időkeret - folyamatos gyakorlás	játékos tevékenységek beszédszándék beszédértés - beszédképesség
<i>Matematika</i>	kislépésekre bontás közvetlen érzéki, tárgyi cselekvéses tapasztalás eszközhasználat - műveleti sémák, algoritmusok egyéni elbírálás után tananyagrészek csökkentése	sokoldalú érzéketi megerősítés megfigyelőképesség emlékezet képzelet gondolkodás - mindennapi életre felkészítés: lényegkiemelés, becslés, a pénz értéke, okság felismerése, ítélőképesség
<i>Ember és társadalom</i>	sajátélményű tevékenység munkavállalás	személyiség, emberi jogok tisztelete szociális érzékenység

		értékvédő magatartás környezetért érzett felelősség
<i>Ember és természet</i>	- segédeszközök igénybevétele	anyagok-halmazállapot a hétköznapi élet példáival élőlények fogalmak, csoportok, életműködés földrajzi környezetről konkrét tapasztalások önismeret, önfogadás
<i>Földünk és környezetünk</i>	segédeszközök igénybevétele gyakorlati tapasztalatok	földrajzikörnyezetben eligazodás hétköznapi életben felhasználható tudás
<i>Művészetek: zene, mozgás, dramatikusan interakció, alkotás</i>	complex művészeti terápia, drámapedagógia akusztikus és vizuális észlelés	téri helyzetek leírása, rajza egyszerű közli ábrák értelmezése alkotó magatartás változatos technikák zenei képesség egyéni krízishelyzetek kezelése
<i>Informatika</i>	– egyénre szabott, adaptált eszközök (Irányelvek)	írásbeli kommunikáció elsajátítása praktikus ismeretszerzés szokások kialakítása
<i>Eletvitel és gyakorlat</i>	- gyakorlati tapasztalatok	egészségmegóvás önismeret, pályaválasztás, önálló felnőtt életre felkészítés napi ismétlődő feladatok a háztartásban önállóság kialakítása, jövedelem beosztás, gazdálkodás
<i>Testnevelés</i>	gyógytorna passzív és aktív eljárásai fizioterápia, hidroterápia, stb. mozgásos játéktevékenység	erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség koordinációs képesség jellemtulajdonságok - tartásjavítás

A tanulók logopédiai ellátása

A beszédhibák javítása folyamatos feladat, amely szervesen kapcsolódik a korrekatív célú fejlesztési feladatainkhoz. Beszédhibájuk a domináns sérülés következményei.

A beszéd technikai és tartalmi fejlesztése a logopédiai terápia keretében valósul meg. A logopédiai gondozás döntő szakasza a kisiskoláskor. Ennek első négy évére összpontosul az ismeretszerzés beszéddel összefüggő eszközrendszerének elsajátítása. E pedagógiai rehabilitáció a szülők támogató együttműködésén alapul.

A beszédhibák javítását szakképzett gyógypedagógus - logopédus végzi.

*Részképesség-zavar tüneteit mutató tanulók fejlesztése,
felzárkóztatása Diszlexia, diszgráfia*

Cél: az osztályfoknak megfelelő értő olvasás - írás készségének kialakítása, eszközszerű használata az ismeretszerzés folyamatában.

A fejlesztés kiemelt feladatai:

vizsgálatok végzése, a pontos diagnózis felállítása
a testséma biztonságának kialakítása
a téri és időrelációk fejlesztése
a vizuomotoros koordináció gyakorlása
a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése
az olvasás, írás tanítása diszlexia prevenciós módszerrel
percepciófejlesztés

Diszkalkulia

testséma kialakítása,
téri és síkbeli relációk biztonsága,
a matematikai nyelv tudatosítása,
a szerialitás erősítése,
számfogalmak kialakítása és bővítése,
az érzékelés - észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd
összehangolt fejlesztése,
alpműveletek fogalmi kialakítása, vizuális megerősítése építkező számkörökben,
szimbólumok felismerése, tartalmi azonosítása,

A részképesség - zavar tüneteit mutató tanulóink sajátos fejlesztést igényelnek. Tanulási zavarait speciális egyéni (kiscsoportos) terápiás terv alapján végezzük. Így biztosítjuk az egyéni szükségletekhez való igazodást.

A terápiás egyéni fejlesztő programok mellett pedagógiai rehabilitáció lehetőséget biztosítunk a betegségek utáni felzárkóztatásra, a tantárgyi anyagrészek elmélyítésére, valamint a kompenzáló eszközök (pl.: zsebszámológép) használatának megtanítására.

A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:
 gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása,
 az Irányelvek figyelembevételével készített eltérő tanterv része az iskola helyi tantervének,
 a fogyatékoság típusának megfelelő tankönyvek, tanulási segédletek,
 a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
 a fogyatékos tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása,
 speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,
 képességfejlesztő játékok, eszközök,

Kiemelt műveltségi terület	Módszerek	Fejlesztési területek
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>	diszlexia prevenció terápia, diszlexia reedukáció terápia	a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, a testséma biztonságának kialakítása, avizomotoros koordináció fejlesztése, az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés), -- a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése, sikertudat kialakítása Írás: gyenge rövid távú emlékezet, a hallott szöveg pontatlan és részleges feldolgozása rendhagyó szavak szabályosítása olvasásnál írott szavak felbontása a szavakat alkotó hangelemekre vizuális felismerési zavarok, vizuálisan hasonló betűalakok esetén – a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség – a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának

		javítása,
<i>Kommunikációs kultúra</i>	- kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek	beszédészlelés és beszédmegértés, verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése
<i>Matematika</i>	kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása,	testséma kialakítása, téri relációk biztonsága, relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása, szerialitás(sorrendiség) erősítése, számfogalmakkialakítása és bővítése, érzékelés -észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése, segítő, -kompenzáló eszközök használatának megengedése, az alpműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megerősítése, sokoldalú gyakorlásuk, a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása a számosság és a számok iránti -érdeklődés felkeltése, megerősítése, - matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése, segítő, kompenzáló e szközök használatának megengedése, - megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális

		<p>megerősítés, a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása, szönértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.</p>
Idegen nyelvek	auditív módszerek	
<i>Művészetek: Dráma és tánc</i>	komplex művészeti terápia, drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztése	az akusztikus és vizuális észlelés

1.7.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek

„Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.” (Nktv. 4.§ 2.)

Cél

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küszködő tanulók segítése a közösségbe való beilleszkedésbe, lehetőség szerint alkalmassá tenni őket az „együttélésre”.

Feladat

az érintett tanulók felderítése

kiváltó okok felkutatása

Munkánkat a Nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint végezzük.. -

A megvalósítás módjai, eljárásai:

A korai beilleszkedési, magatartási zavarok mielőbbi felismerése érdekében az óvodai nevelés utolsó évében a leendő elsős nevelők óvodai csoportfoglalkozásokat látogatnak, itt ismerkednek az iskolába jövő gyerekekkel. A látogatások koordinálását az óvodával az iskolavezetés végzi. (alsós intézményvezető-helyettes)

Az iskolába újonnan bekerülő gyermekek - elsősök, iskolaváltók - esetében az osztályfőnökök

minden tanév december 01-ig írásban leadják az iskolavezetésnek a vélhetően beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő tanulók névsorát a további intézkedés, segítségadás céljából.

A nem új tanulók esetében ez a határidő folyamatos.

A beilleszkedési, magatartási zavar gyanújának fennállása esetén a gyermek fejlődését veszélyeztető okok feltárása érdekében az osztályfőnök konzultál az osztályban tanító nevelőkkel és a szülővel, szükség esetén az iskola gyermekvédelmi felelősével. A megbeszélések eredményéről tájékoztatja az iskolavezetést, és a rendelkezésre álló pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására.

Az iskolavezetés szükség esetén a gyermek érdekében a jogszabályok által előírt módon a pedagógiai szakszolgálat segítségét kéri.

A pedagógiai szakszolgálat szakvéleménye alapján beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermek rehabilitációs foglalkoztatását végző pedagógus a pedagógiai szakszolgálat útmutatása alapján fejlesztési vagy felzárkóztatási tervet készít, melynek alapján a foglalkoztatást végzi.

A szakvélemény alapján magatartászavarosnak minősülő gyermek magatartásjegyének megállapításakor fokozott gondossággal járunk el.

Kiemelt műveltségi terület	Módszerek	Fejlesztési területek
<i>Művészetek: ezen belül a Dráma és tánc</i>	Komplex művészeti terápia: drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztése	az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztése
<i>Matematika</i>	Kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek	
<i>Testnevelés és sport</i>	szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása és/vagy gyógy úszás	ritmika
<i>Idegen nyelvek</i>	auditív módszerek	
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>		beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emiékézet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése

1.7.3. A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat segítő tevékenységek

szoros kapcsolat a helyi óvodával, pedagógiai szakszolgálattal és gyermekjóléti szolgálattal,
az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások;
egyéni foglalkozások,
nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
iskolai sportkör, szakkörök;
a tanulók szabadidejének szervezése (egyéb foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok);
szabadidős foglalkozások (pl. kirándulások, színház- és múzeumlátogatások);

1.7.A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Nktv. 46.§: A tanuló joga, hogy:

válasszon a pedagógiai program keretei között a választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá pedagógusok közül,
hozzájusson a jogai gyakorlásához szükséges információkhoz, tájékoztassák a jogai gyakorlásához szükséges eljárásokról,
részlet vegyen a diákkörök munkájában, és kezdeményezze azok létrehozását, tagja legyen iskolai, művelődési, művészeti, ismeretterjesztő, sport- és más köröknek,
az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilvánítson minden kérdésről, az őt nevelő és oktató pedagógus munkájáról, az iskola működéséről, továbbá tájékoztatást kapjon személyét és tanulmányait érintő kérdésekről, valamint e körben javaslatot tegyen, továbbá kérdést intézzen az iskola, vezetőihez, pedagógusaihoz a diákönkormányzathoz,
személyesen vagy képviselői útján - jogszabályban meghatározottak szerint - részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,
választó és választható legyen a diákképviselőben.

A tanulók érdekeinek képviselőre az iskolában diákönkormányzat működik.

A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.

A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

A diákönkormányzat a tanulói érdekképviselőten túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli –

alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:

a tanulmányi munka (versenyek, vetélkedők, pályázatok stb.)

tanulói ügyelet, iskolai felelősi rendszer

sportélet

túrák, kirándulások szervezése

kulturális, szabadidős programok szervezése

a tanulók tájékoztatása (iskolaújság, iskolai honlap).

Ezekben a kérdésekben

az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;

a diákönkormányzat iskolai vezetőségének véleményét az iskola éves munkatervének

összeállítása előtt az intézményvezetőnek ki kell kérnie.

Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és intézményvezető felé.

A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
a házirend elfogadása előtt.

A diákönkormányzatot az iskolavezetéssel, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban, a tanulók véleményének továbbításában a diákönkormányzat iskolai vezetőségének diákvezetője (elnöke) és a diákönkormányzatot segítő nagykorú személy képviseli.

1.8.A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái **Az iskola közösségeinek együttműködése**

Az iskolavezetés és a nevelőtestület együttműködése

A nevelőtestület különböző közösségeinek együttműködése az intézményvezető segítségével a megbízott pedagógus vezetők, illetve a választott képviselők útján valósul meg.

Az együttműködés fórumai:

az iskolavezetőség ülései,
a különböző értekezletek,
munkaközösségi foglalkozások,
megbeszélések,
munkacsoportok

Ezen fórumok időpontját, rendszerességét az iskola éves munkaterve határozza meg.

Az igazgatóság az aktuális feladatokról a tanárban elhelyezett hirdetőtáblán, valamint írásbeli tájékoztatókon keresztül értesíti a nevelőket.

Az iskolavezetőség tagjai kötelesek:

az iskolavezetőségülései után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat az ülés döntéseiről, határozatairól,
az irányításuk alá tartozó pedagógusok kérdéseit, véleményét, javaslatait közvetíteni az iskolavezetőség felé.

A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaköri vezetőjük, illetve választott képviselőik útján közölhetik az iskola vezetésével illetve a szülői közösséggel.

A szakmai munkaközösségek együttműködése

Az iskola pedagógusai az iskola pedagógiai tevékenységének egy-egy területéhez kapcsolódva szakmai munkaközösségekben tevékenykednek. A munkaközösség szakmai, módszertani kérdésekben segítséget ad az iskolában folyó nevelő és oktató munka tervezéséhez, szervezéséhez, értékeléséhez és ellenőrzéséhez. A szakmai munkaközösségek az iskola pedagógiai programja, munkaterve valamint az adott munkaközösség tagjainak javaslatai alapján összeállított, egy tanévre szóló munkaterv szerint tevékenykednek. A szakmai munkaközösség munkáját munkaközösség-vezető irányítja. A munkaközösség vezetőjét a munkaközösség tagjainak véleményezése után az intézményvezető bízza meg.

A munkaközösségek vezetői munkájukat munkaköri leírásuk alapján végzik.

Az iskolában az alábbi szakmai munkaközösségek működnek:

Alsó tagozatért felelős szakmai munkaközösség

Osztályfőnöki munkaközösség (5-12)

Humán munkaközösség (5-12)

Idgen nyelvi munkaközösség (5-12)

Reál munkaközösség (5-12)

Művészeti munkaközösség

A szülői közösség és az iskola közösségeinek együttműködése

A szülői közösség az iskola közösségeivel a meghívottakon keresztül tartja egymással a kapcsolatot.

A szülői közösség választott vezetői rendszeres időközönként – évente legalább 2 alkalommal

- kötelesek tájékoztatni az általuk képviseltek a szülői közösség tevékenységéről, valamint kötelesek az általuk képviseltek kérdéseit, véleményét, javaslatait a szülői közösség felé továbbítani.

A szülői közösség ülésein állandó meghívottként az alábbi személyek vehetnek részt:

- az iskola intézményvezetője
- az iskola tagintézményvezetője
- az iskola tagintézményvezető-helyettese
- a szülői közösséggel kapcsolatot tartó pedagógus
 - az osztályonként megválasztott szülői közösségi képviselők

Az iskola működéséről, az iskolai munkaterv feladatairól, végrehajtásáról az iskola

intézményvezetője, tagintézményvezetője rendszeresen – évente legalább 2 alkalommal – köteles tájékoztatni a szülői közösséget.

A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola intézményvezetője, tagintézményvezetője, tagintézményvezető-helyettese az intézményvezető-helyettesek, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

az iskola intézményvezetője, tagintézményvezetője legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,

a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,

a tagintézményvezető, a tagintézményvezető-helyettes az iskolagyűléseken,

az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetten keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében – szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján – az iskolavezetéshez, az osztályfőnökökhöz, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz vagy a szülői közösséghez fordulhatnak.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskolavezetéssel, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy a szülői közösséggel.

A szülők és a pedagógusok együttműködése

Szülői értekezlet:

Feladata a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása, a szülők tájékoztatása:

az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,

az oktatást érintő változásokról

a helyi tanterv követelményeiről,

az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,

saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,

a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,

- az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola intézményvezetője felé,
- a hangszeres tanszakok esetében ezek egyben zenés szülői értekezletek is a gyermekek szereplési lehetőségének biztosítására

Fogadóóra:

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

Nyílt tanítási nap:

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Írásbeli tájékoztató:

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek, a fogadóórák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

Az iskola közösségeinek külső kapcsolatai és együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskolavezetésnek állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:

Az intézmény fenntartójával:

Békéscsabai Tankerületi Központ, 5600 Békéscsaba, Kiss Ernő u. 3.

A területileg illetékes önkormányzati képviselőtestülettel és polgármesteri hivatallal:

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Képviselő-testülete, 5800 Mezőkovácsháza, Árpád u. 176.

A helyi oktatási intézmények vezetőivel és tantestületeivel:

Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde, 5800 Mezőkovácsháza, Ifjúsági ltp. 1.

A területileg illetékes pedagógiai szakszolgálattal: Békés Megyei Pedagógiai

Szakszolgálat Mezőkovácsházi Tagintézménye, 5800 Mezőkovácsháza Sármezey u. 63.

A munkakapcsolat megszervezéséért, irányításáért az intézményvezető a felelős.

Az eredményes oktató- és nevelőmunka érdekében az iskola rendszeres munkakapcsolatot tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel:

Az iskolát támogató Jövőnk Záloga Alapítvány kuratóriumával.

Az alábbi közművelődési intézményekkel:

Mezőkovácsházi Városi Könyvtár, 5800 Mezőkovácsháza, Árpád u. 162.

Kalocsa Róza Nonprofit Közhasznú Kft. 5800 Mezőkovácsháza, Alkotmány u. 63.

Az alábbi társadalmi egyesülettel:

Az iskolában hitoktatást tartó gyülekezetekkel

A munkakapcsolat megszervezéséért, felügyeletéért az intézményvezető és az intézményvezető-helyettesek a felelősök.

A tanulók egészségi állapotának megóvásáért az iskola vezetése rendszeres kapcsolatot tart fenn az iskolaorvossal, az iskolavédőnővel, a fogorvossal. Segítségükkel megszervezi a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát.

A tanulók veszélyeztetettségének megelőzése, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az osztályfőnök rendszeres kapcsolatot tart fenn a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálatával. A munkakapcsolat felügyeletéért az intézményvezető a felelős.

Az iskola a tehetségpontok országos hálózatának tagjaként együttműködik más tehetségpontokkal. A gyakorlatban ez a szakmai tapasztalatcserét, egymás rendezvényein való aktív részvételt, hospitálásokat jelent.

1.9.A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai

Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:

osztályozó vizsga,

pótló vizsga,

javítóvizsga,

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve (magántanuló)

engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,

ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát

tehet,

a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (69.§, 71.§), valamint a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszeri rendeletek módosításáról szóló szabályok szerint szervezzük meg.

A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel

osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt három hónappal,

javítóvizsga esetén tanév végén (bizonyítványosztáskor) közölni

kell.

A szabályok vonatkoznak az intézmény valamennyi tanulójára:

aki magántanulói jogviszony keretében teljesíti tankötelezettségét

akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,

akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít,

Továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgák előkészítése

A vizsga jogszerű előkészítéséért és a zavartalan lebonyolítás feltételeinek megteremtéséért az intézményvezető, tagintézményvezető felel.

A vizsgák háromtagú vizsgabizottság – elnök, kérdező tanár, ellenőrző pedagógus – előtt történnek. A bizottságba, amennyiben erre lehetőség van, legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tárgy tanítására. A vizsgabizottságot az intézményvezető bízza meg. Az elnök felelős a vizsga törvényes lebonyolításáért, a bizottság szakszerű működéséért és az iratok szabályszerű kitöltéséért.

A vizsgák anyagát a megbízott szaktanár állítja össze, és azt a vizsga előtt két nappal bemutatja az intézményvezető-helyettesnek.

Vizsgák reggel nyolc óra és délután tizenhét óra között szervezhetők. Egy vizsganapon egy tanulónak legfeljebb 3 vizsga szervezhető. A vizsgázónak legalább 10 perccel a vizsga kezdete előtt meg kell jelennie a helyszínen. A vizsgák között 15 perc pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani.

A vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon, tétellapokon lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik. Az írásbeli feladatlapokon és a tétellapokon (szóbeli, gyakorlati vizsga esetén) szerepelnie kell a vizsgázó nevének, osztályának, a tantárgy nevének és a vizsga pontos idejének, alul a kapott érdemjegynek (szóval és számmal pl. közepes (3) és a kérdező tanár aláírásának. A feladatlapot és a tétellapot a kérdező tanár írja alá, a tétellapot és a jegyzőkönyvet az elnök vezeti. A feladatlap, a tétellap és a gyakorlati vizsga eredménye, amennyiben az rögzített formájú – pl.: rajz és vizuális kultúra, technika és életvitel informatika, rajz- festés- mintázás – a jegyzőkönyv mellékletét képezik.

A beszámoltatás formái

Általános iskola

magyar irodalom alsó tagozaton	szóbeli, írásbeli,
magyar irodalom felső tagozaton	szóbeli,
magyar nyelvtan	írásbeli,
matematika	írásbeli
idegen nyelv	írásbeli
környezetismeret	írásbeli
informatika	gyakorlat
énekezen	gyakorlat
rajz- és vizuális kultúra	gyakorlat
testnevelés és sport	gyakorlat
történelem és állampolgári ismeretek	írásbeli
természetismeret	írásbeli
földrajz	írásbeli
biológia és egészségügy	írásbeli
fizika	írásbeli
kémia	írásbeli
egészségügy	írásbeli
ember és társadalomismeret, etika	írásbeli
mozgóképesség és médiaismeret	írásbeli
technika és életvitel:	

alsó tagozat:	gyakorlat
felső tagozat:	írásbeli + gyakorlat
dráma és tánc	gyakorlat
erkölcsstan/hit- és erkölcsstan	szóbeli

A vizsga szabályai

Az írásbeli vizsga szabályai

A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként 60 perc.

A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kiosztja a feladatlapokat.

A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a kérdező tanár alakítja ki.

A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez útbaigazítás, segítség nem adható.

A feladatlapot a kérdező tanár közvetlenül a vizsga befejezése után piros színnel kijavítja és leosztályozza.

Elégtelen írásbeli vizsga esetén a tanuló szóbeli javításra kap lehetőséget. Ilyenkor póttétel nem húzható.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére, ill. a szakértői vélemény szerint az igazgató engedélye alapján:

az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb 30 perccel meg kell növelni,

lehetővé kell tenni, hogy a vizsgázó az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,

engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen. Ebben az esetben a tétellapra a feltett kérdések mellé minősítés kerül, alulra pedig a végleges osztályzat és az aláírás.

A szóbeli vizsga szabályai

A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként 10 percnél több nem lehet.

A felkészülésre vizsgatantárgyanként legalább 30 perc időt kell biztosítani a vizsgázó számára.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot,

és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöket.

A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól vagy a vizsgáztató tanártól kaphat segítséget.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtésében elakadt.

A vizsgázót nem szabad félrevezetni, gondolkodásában vagy a tétel kifejtésében megzavarni. A vizsgázó a tétel kifejtésében akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésre álló idő letelt.

Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

A tételre egy érdemjegy adható. Póttétel húzása esetén (a két érdemjegy átlaga adja a végleges osztályzatot az osztályzatot

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére illetve a szakértői vélemény szerint az intézményvezető engedélye alapján:

a 30 perc gondolkodási időt legfeljebb 10 perccel meg kell növelni,

engedélyezni kell, hogy a tanuló szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen. Ebben az esetben a dolgozat elkészítésére 30 percet kell biztosítani. Ezután a dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgáztató pedagógus felolvassa.

Az értékelés

Az írásbeli munka értékelése a pedagógiai programban rögzített teljesítményszintek alapján történik.

<i>Normál tagozaton tanulók</i>			<i>Tanulásban akadályozott tanulók</i>		
<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Szöveges minősítés</i>	<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Szöveges minősítés</i>
0-40%:	elégtelen (1)	Felzárkóztatásra szorul	0-19 %:	Elégtelen (1)	Gyenge
41-60%:	elégséges (2)		20-44 %:	elégséges (2)	
61-75%:	közepes (3)		45-69 %:	közepes (3)	

76-90%:	jó (4)	Jól teljesített	70-85 %:	jó (4)	Jó
91-100%:	jeles (5)	Kiválóan teljesített	86-100 %:	jeles (5)	Kiváló

A feladatlapot pontozással kell javítani. A feladatok mellett az elért és elérhető pontszámot egyaránt fel kell tüntetni. Az összpontszámot, az elért százalékot és a megfelelő érdemjegyet vagy minősítést a kérdező tanár rögzíti, majd aláírja a lapot. A vizsgákon kapott osztályzatokat és a megfelelő záradékokat az osztályfőnök, ill. a főtárgy tanára vezeti be az iskolai dokumentumokba (ellenőrző, osztálynapló, törzslap, bizonyítvány, stb.)

A felvétel és átvétel helyi szabályai

A tanuló- beleértve a magántanulót is – az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az iskola intézményvezetője dönt. A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre. (Nkt. 50.§ (1))

Az iskola házirendje meghatározza, hogy a jogok gyakorlása a tanév megkezdésének napjától, átiratkozás esetén a beiratkozás napjától érvényesíthető.

Az iskola felveszi, átveszi azt a tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található.

Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse.

Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- a gyermek lakcímkártyáját;
- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolást;
- a gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával;
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

A beiratott első évfolyamos gyermekek osztályokba történő beosztásáról az intézményvezető dönt az alábbiak figyelembevételével

- az alsós intézményvezető-helyettes véleménye
- orvosi-, pedagógiai szakszolgálati vélemények,

osztálytanítói-, óvónői vélemények,

a beíratott tanulók száma

az egészséges osztályközösségek kialakításának egyéb feltételei (barátok, fiúk- lányok aránya)

A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

a tanuló születési anyakönyvi kivonatát;

a szülő személyi igazolványát;

az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;

az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének,

az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembevételével az iskola intézményvezetője dönt.

Az iskolába beadott felvételi kérelmeket **a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben** meghatározott sorrendben teljesítjük.

Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján kell dönteni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirend tartalmazza.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;

ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.

ismerjék fel a veszélyhelyzeteket;

tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;

sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;

ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;

sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;

a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegély-nyújtás alapismereteit;
a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében

az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, a Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel
tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó ismeretek:

TANTÁRGY

ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK

biológia, egészségtan

- rovarcsípések
- légúti akadály
artériás vérzés
komplex újraélesztés

kémia

- mérgezések
- vegyszer okozta sérülések
savmarás
égési sérülések
forrázás
szén-monoxid mérgezés

fizika

- égési sérülések
- forrázás

testnevelés
osztályfőnöki

- magasból esés

az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órákon feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek:

teendők közlekedési baleset esetén,

segítségnyújtás baleseteknél;

a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja;

az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele évente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

szakkörök (Ifjúsági Vöröskereszt, elsősegély-nyújtó);

minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az

Országos Mentőszolgálat és a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt bevonásával;

A mindennapos testedzés biztosítása:

A helyi tantervben meghatározottak szerint.

Módszerek:

önálló szervezésű programok

meghívott előadók, szakemberek felkérése

versenyek szervezése (plakátkészítés, egészséges étrend összeállítása)

kirándulások

a város szociális hálózatához való csatlakozás

problémamegoldó gyakorlatok

szituációs játékok

részvétel a helyi egészségvédelmi programokon

az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenése

a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére vonatkozó programok szervezése

Taneszközök:

A nevelői szobában, fizika – kémia előadóiban, a tornateremben mentőládák vannak az alapvető felszerelésekkel.

10 öntapadó sebtapasz, 3 közepes méretű steril kötszer, 1 extra nagy steril kötszer, 2 háromszögletű kötöző-kendő, eldobható műanyag kesztyű, olló, csipesz, fertőtlenítő folyadék.

Kommuni káció:

Iskolán belül:

Munkaértekezleteken foglalkozunk az egészségnevelés témakörével. Az iskolagyűlések is aktív színterei ennek a témának.

Iskolán kívül:

A szülők részére előadásokat szervezünk.

A szülői értekezleteken az osztályfőnökök tájékoztatják a szülőket az egészségvédelemmel és egészségneveléssel kapcsolatos kérdésekről.

Továbbképzések:

Nevelési értekezleten foglalkozunk a témával. A pedagógusok a lehetőségek függvényében helyi, megyei és országos továbbképzéseken vesznek részt.

Értékelés Átfogó

értékelés

Minden tanév végén a tanévzáró értekezleten átfogó értékelést végzünk. Feltárjuk a hiányosságokat, értékeljük a célok és feladatok megvalósításának sikerességét.

Az eredmények függvényében ha szükséges, újabb célkitűzéseket és végrehajtási tervet kell készíteni.

Folyamat értékelés

Olyan kérdésekre kapunk választ, hogy hogyan fogadják a diákok a programot, hányan vesznek részt rajta, hányan jelentkeznek olyan szakkörbe, amelyek az egészséggel közvetlen kapcsolatban vannak.

Eredmény - értékelés Félévkor, év

végén.

Azt vizsgáljuk, hogy az év eleji sinthez képest többet tudnak-e a diákok az egészséges táplálkozásról, többet mozognak-e szabadidejükben. /teszt-módszer/

Drogmegelőzési stratégia

Jövőkép

Célunk, az hogy olyan tanulókat bocsássunk ki 8. év végén, akikben erős a motiváció az egészséges életvitelre, képesek a felnőtt társadalom kihívásaihoz való alkalmazkodásra. Ennek érdekében törekszünk arra, hogy felvértezzük őket arra, hogy ellent tudjanak állni a drog- csábításoknak.

Prioritások

az iskolai eszközrendszerre hatók

a tantestület mentálhigiénéjének javítása

a tanulókra ható

a droggal kapcsolatos ismeretek elmélyítése, a nemet mondási készség fejlesztése

a szülőkre ható

együttműködés, hatékonyabb bevonásuk a nevelési feladatmegosztásba

Célok megfogalmazása

az iskolai működésre hatók

a drogprevenációs munka kidolgozása

az iskolai eszközrendszerre hatók

a DÖK kapcsolattartó, az egészségnevelő, a drogügyi koordinátor továbbképzése

a tanulókra hatók

szakköri tevékenység

egészségmotiváció kialakítása

a szülőkre ható

együttműködés az Szülői Közösséggel

a „külvilág” felé való kommunikációra hatók

a Pedagógiai Program megismerhetővé tétele

Programtervezés Általános

programok

tematikus előadások

az egészségnevelő és a drogügyi koordinátor feladatainak meghatározása

szakköri tevékenység

tanórai keretbe ágyazható egészségnevelési, drogprevenációs módszerek

alkalmazása

DÖK programok

Tantárgy	Téma
Biológia, egészségtan	A drogok szervezetre gyakorolt hatásai
Kémia	A drogok szervezatkárosító anyagai
Történelem	Drog-jogi ismeretek
Testnevelés	Egészséges életmódra nevelés
Informatika	Drog enciklopédia tanulmányozása
Földrajz	Drogtermelés a világban, drog-terjesztés
Irodalom	A drogok befolyásoló szerepe az alkotó munkában

Szelektív programok

tanári kiégés elkerülését célzó program lehetőségének biztosítása

veszélyeztetett környezetből érkező tanulók felzárkóztató programjának szervezése

Indikált programok

kijelölni a drogproblémás fiatalokkal foglalkozók személyét

a megjelenő drogproblémák kezelésének kidolgozása

Akcióterv

Időpont	Tematika	Kinek	Felelős
Augusztus	az egészségnevelő, a drogügyi feladatainak, munkájának meghatározása kijelölni a drogproblémás fiatalokkal foglalkozók személyét (egészségnevelő, drogügyi koordinátor, iskolai védőnő, iskolaorvos, ifjúságvédelmi felelős)	iskolai tantestület	intézményvezető intézményvezető

	<p>biztosítani a működési feltételeket a problémakezelésre (helyiség, fogadóóra, pénzügyi keretek)</p> <p>éves drogmegelőzési terv elkészítése és elfogadtatása a tantestülettel</p> <p>az egyéni tanári munkaterv kiegészítése az iskolai drogmegelőzési stratégiából eredő feladatokkal</p>		<p>intézményvezető</p> <p>intézményvezető</p> <p>egészségnevelő</p> <p>drogügyi koordinátor</p> <p>tantestület tagjai</p>
Szeptember	<p>a bejövő évfolyamok közösségi fejlesztése</p> <p>osztályközösség „összerázása” a nyár után</p> <p>veszélyeztetett környezetben élő tanulók felzárkóztató programjának szervezése</p> <p>szülői értekezlet (tájékoztatás és a drogprenvenációs szemlélet erősítése)</p> <p>a nevelési célokat, a személyiség-fejlődést szolgáló szakköri tevékenység beindítása (önismereti-,</p>	<p>induló osztályok</p> <p>a felsőbb évfolyamok</p> <p>tanulóknak</p> <p>szülők részére</p> <p>diákoknak</p>	<p>osztályfőnökök</p> <p>osztályfőnökök</p> <p>intézményvezető-helyettesek</p> <p>osztályfőnökök, egészségnevelő, drogügyi koordinátor</p> <p>intézményvezető-helyettesek</p>

	szociodrámás, életvezetési készség formáló csoportok indítása)		
Október	Az osztályfőnöki órakeretbe beépítendő egészségnevelési – drogmegelőzési nevelés programjának elindítása évfolyamonként (minimum 10 tanóra keretben)	az iskola tanulóinak az iskola tanulóinak	egészségnevelő, drogügyi koordinátor osztályfőnökök
November	Egészségnevelési vetélkedő megszervezése	diákok	egészségnevelő
December	AIDS-ellenes Világnap	iskolai rendezvény vagy faliújság készítés	egészségnevelő, drogügyi koordinátor
Január	feszültségcsökkentő foglalkozás a fokozottan stresszes fiatalok részére	kiválasztott tanulók	egészségnevelő, drogügyi koordinátor
Február	a pedagógusok továbbképzésének tervezése (drogügyi koordinátori képzés, mentálhigiénés szemléletű képzések, kiégés elleni rekreációs tréning, stb)	tantestület	intézményvezető
Május	Dohányzásmentes Világnap alkalmából szervezett iskolai ismeretátadó, egészségmotivációt fejlesztő programok Osztálykirándulások	összes tanuló	iskolaegészségügy diákönkormányzat vezetője osztályfőnökök osztályfőnökök
Június	éves programok lezárása, értékelése	tantestület	intézményvezető

			egészségnevelő, drogügyi koordinátor
--	--	--	--

2. Helyi tanterv

Az egyes évfolyamokon a különféle tantervek szerinti oktatást a következő táblázat foglalja össze:

TANÉV	ÉVFOLYAM							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2013- 2014	2013	2007	2007	2007	2013	2007	2007	2007
2014- 2015	2013	2013	2007	2007	2013	2013	2007	2007
2015- 2016	2013	2013	2013	2007	2013	2013	2013	2007
2016- 2017	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013

A táblázatban

használt

jelölések az alábbi pedagógiai programokat, illetve tantervi változatokat jelentik:

2007 = a 2007-ben felülvizsgált és módosított NAT (202/2007. (VII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról) alapján elfogadott – jelenleg is használt – pedagógiai program és helyi tanterv.

2013 = a 2012-ben felülvizsgált és módosított NAT, a köznevelési törvény, illetve a 2012-ben kiadott új kerettantervek alapján elkészített 2013 szeptemberétől érvényes pedagógiai program és helyi tanterv.

Az 1 – 4. évfolyam óraterve a 2004/2005-ös tanévtől az első évfolyamon, majd felmenő rendszerben, a 2013/2014-es tanévtől kifizető rendszerben

Tantárgy	1. évfolyam			2. évfolyam			3. évfolyam			4. évfolyam		
	1. félévi óraszám	2. félévi óraszám	Éves óraszám	1. félévi óraszám	2. félévi óraszám	Éves óraszám	1. félévi óraszám	2. félévi óraszám	Éves óraszám	1. félévi óraszám	2. félévi óraszám	Éves óraszám
<i>Kötelező tanítási órák</i>												
Magyar nyelv	4	4	148	4	4	148	4	4	148	3	3	111
Magyar irodalom	4	4	148	4	4	148	4	4	148	4	4	148
Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	111
Matematika	4	5	166,5	5	4	166,5	4	4	148	3	3	111
Informatika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	37
Környezetismeret	1	1	37	1	1	37	1	1	37	2	2	74
Ének-zene	1	1	37	1	1	37	1	2	55,5	1	1	37
Rajz és vizuális kultúra	2	1	55,5	1	2	55,5	2	1	55,5	1	2	55,5
Technika és életvitel	1	1	37	1	1	37	1	1	37	1	1	37
Testnevelés és sport	3	3	111	3	3	111	3	3	111	3	3	111

2012. évi CXXIV. tv. a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. módosítása szerint	2	2	74	2	2	74	-	-	-	-	-	-
<i>Kötelező tanítási órák összesen</i>	22	22	814	22	22	740	20	20	740	22	23	832,5

I.

Az oktatási miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órák számával az 1. és 2. évfolyamon a 2004/2005-ös tanévtől is a matematika tantárgy óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson.

A 2014/2015-ös tanévben a harmadik , a 2015/2016-os tanévben a negyedik évfolyamon is kettővel nő a testnevelés órák száma.

Az 5-8. évfolyam óraterve a 2008/2009-es tanévtől az ötödik évfolyamon, majd felmenő rendszerben, a 2013/2014-es tanévtől kifutó rendszerben

Tantárgy	5. évfolyam			6. évfolyam			7. évfolyam			8. évfolyam		
	1. félévi óraszám	2. félévi	Éves óraszám	1. félévi	2. félévi	Éves óraszám	1. félévi óraszám	2. félévi óraszám	Éves óraszám	1. félévi	2. félévi	Éves óraszám
<i>Kötelező tanítási órák</i>												
Magyar nyelv	2	2	74	2	2	74	2	1	55,5	1	2	55,5
Magyar irodalom	2	2	74	2	2	74	2	2	74	2	2	74
Történelem és állampolgári ismeretek	2	2	74	2	2	74	2	2	74	2	2	74
Idegen nyelv	3	3	111	3	3	111	3	3	111	3	3	111
Matematika	4	4	148	3	3	111	3	3	111	3	3	111
Informatika	-	1	18,5	1	1	37	1	1	37	1	1	37
2012. évi CXXIV. tv. a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. módosítása szerint a tanulók egyenletes terhelése érdekében	1	-	18,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Természetismeret	2	2	74	2	2	55,5 +18	-	-	-	-	-	-
Fizika	-	-	-	-	-	-	1	2	55,5	2	1	55,5
Biológia és egészségtan	-	-	-	-	-	-	1	2	55,5	2	1	55,5
Kémia	-	-	-	-	-	-	2	1	55,5	1	2	55,5
Földrajz	-	-	-	1	1	37	2	1	55,5	1	2	55,5
Ének-zene	1	1	37	1	1	37	1	1	37	1	1	37
Rajz és vizuális kultúra	1	2	55,5	1	1	37	-	1	18,5	1	-	18,5
Mozgóképkultúra és médiaismeret	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	18,5
Technika és életvitel	1	1	37	1	1	37	1	1	37	1	-	18,5
Testnevelés és sport	3	2	92,5	2	3	92,5	3	2	92,5	2	3	92,5
2012. évi CXXIV. tv. a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011.	2	3	92,5	3	2	92,5						

évi CXC. tv. módosítása szerint												
Ember és társadalom ismeret: Etika	-	-	-	-	-	-	-	1	18,5	1	-	18,5
Osztályfőnöki óra	1	1	37	1	1	37	1	1	37	1	1	37
Kötelező tanítási órák összesen	25	25	925	25	25	832,5	25	25	925	25	25	925
Nem kötelező (választható) tantárgy												
Emelt óraszámú angol és német nyelv	5	5	185	5	5	185	5	5	185	5	5	185

A 2013/2014-es tanévre vonatkozóan az egészségtan tantárgyat a természetismeret tantárgyba integráltuk.

A 2014/2015-ös tanévben a hetedik, a 2015/2016-os tanévben a nyolcadik évfolyamon is heti 5- re nő a testnevelés órák száma.

A 2013/2014-es tanévtől a tantárgyak éves óraszámát 36 héttel számoljuk.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók óraterve a 2008/2009-es tanévtől felmenő rendszerben, a 2013/2014-es tanévtől kifutó rendszerben

**TANTÁRGYI RENDSZER ÉS ÓRASZÁMOK
AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK
SZÁMÁRA (1-8. évfolyam)**

Tantárgyak	Szakaszok-Évfolyamok							
	Bevezető szakasz		Kezdő szakasz		Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz	
	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv	4	4	4	3	3	2	1,5	1,5

Magyar irodalom- dráma	4	4	4	4	2	2	2	2
Élő idegen nyelv							1	1
Matematika	4,5	4,5	4	4	4	4	4	4
Informatika				1	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	2				
Történelem és társadalmi ismeret (hon-és népismeret)					2	2	2	2
Természetismeret- egészségtan					2	1,5		
Természetismeret- Fizika, kémia							4	4
Természetismeret- Biológia, egészségtan								
Ének-zene-tánc	1	1	1,5	1	1	1	1	1
Rajz és kézművesség	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	0,5	0,5
Rajz és médiaismeret								0,5
Földrajz						1,5	1,5	1,5
Életvitel és gyak. ism.	1	1	1	3	2	2	1	0,5
Testnevelés és sport	5	5	3	3	5	5	2,5	2,5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Egészségtan						0,5		
				Életvitel és gyak. ism. +2		Életvitel és gyak. ism. +1	Természet- ismeret +1	Magyar nyelvtan +1

				Matematika +1		Földrajz 0,5 Matematika +1	Matematika +1	Matematika +1
Kötelező óraszám	22	22	20	22,5	24,5	24,5	25	25

A nyolc évfolyamos általános iskola 6-16 éves tanulók oktatását, nevelését végzi. A 2013/2014-es tanévtől az iskolaotthonos nevelés-oktatás a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 19.§ (5) bekezdése értelmében kifutó rendszerben megszűnik. Így az alsó tagozat harmadik és negyedik évfolyamán hagyományos szervezeti keretek között tantárgycsoportos formában tanítunk.

2.1.A választott kerettanterv megnevezése

Iskolánk helyi tanterve az emberi erőforrások minisztere által kiadott kerettantervek közül az alábbi kerettantervekre épül a 2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben.

A kerettantervek kiadásáról és jóváhagyásáról szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet

sz. mellékletében szereplő „Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára”,

valamint

sz. mellékletében szereplő „Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára”.

11.1. sz. mellékletben szereplő Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyamára

A választott kerettanterv tantárgyait és kötelező minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák.

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1

Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Erkölcstan/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Dráma és tánc	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1

Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

A kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

ÉVFOLYAM	VÁLASZTOTT KERETTANTERV
1-4. évfolyam	Ének-zene A változat
5-8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom A változat
5-8. évfolyam	Biológia A változat
5-8. évfolyam	Fizika Mozaik
5-8. évfolyam	Kémia B változat
5-8. évfolyam	Ének-zene A változat
5-8. évfolyam	Technika A változat

Az iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. Mivel a kerettantervek által előírt tananyagok a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeretnek csak a kilencven százalékát fedik le, a fennmaradó tíz százalékot iskolánk pedagógusai *a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlásra, a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére használják fel.*

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező és kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszama

A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott **szabadon tervezhető órák** számával az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson:

ÉVFOLYAM	Melyik tantárgy óraszámát lett magnövelve a szabadon tervezhető órák óraszámából?	Hány órával lett magnövelve a szabadon tervezhető órák óraszámából?
1. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1 óra
1. évfolyam	Matematika	1 óra
2. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1 óra
2. évfolyam	Matematika	1 óra
3. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	2 óra
3. évfolyam	Matematika	1 óra
4. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1 óra
4. évfolyam	Környezetismeret	1 óra
4. évfolyam	Informatika	1 óra
5. évfolyam	Idegen nyelvek	1 óra
5. évfolyam	Informatika	1 óra
6. évfolyam	Matematika	1 óra
6. évfolyam	Természetismeret	0,5 óra
6. évfolyam	Informatika	0,5 óra
6. évfolyam	Idegen nyelvek	1 óra
7. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1 óra
7. évfolyam	Matematika	0,5 óra
7. évfolyam	Földrajz	0,5 óra
7. évfolyam	Idegen nyelvek	1 óra
8. évfolyam	Matematika	1 óra
8. évfolyam	Biológia-egészségtan	1 óra
8. évfolyam	Idegen nyelvek	1 óra

Óraterv a helyi tantervhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7
Idegen nyelvek				2
Matematika	5	5	5	4
Erkölcstan/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	2
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Informatika	0	0	0	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Óraterv a helyi tantervhez – 5–8. évfolyam								
	5. évfolyam		6. évfolyam		7. évfolyam		8. évfolyam	
	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	4	4	4	4
Idegen nyelvek	4	4	4	4	4	4	4	4
Matematika	4	4	4	4	3	4	4	4

Erkölcstan/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2	2	2	2	2
Természetismeret	2	2	3	2				
Fizika					1	2	2	1
Kémia					2	1	1	2
Biológia-egészségtan					2	2	2	2
Földrajz					2	1	2	2
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1
Dráma és tánc	1	1						
Vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1		
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1	1	1	1	1
Informatika	1	1	1	2	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	28	28	31	31	31	31

Az általános iskola óraterve
Alsó tagozat óraszámjai

Magyar irodalom 1-2. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	33	15	18
Olvasás, az írott szöveg megértése 1.-az olvasás tanulás előkészítése	25	36	
Olvasás, az írott szöveg megértése 2.-az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	70	40	30
Az olvasás, az írott szöveg megértése 3. – a szövegértő olvasás előkészítése	105	30	79
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	15	4	11
A tanulási képesség fejlesztése	10	4	6
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése.	3	1	2
		130	144
		+ 14 szabad órakeret	+ 14 szabad órakeret
		Összesen 144	Összesen 158

3-4. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Beszédkésztség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	30	15	15
Olvasás, az írott szöveg megértése	111	55	56
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	37	18	19
Fogalmazási alapismeretek	23	11	12
Szövegalkotási gyakorlatok	42	21	24
A tanulási képesség fejlesztése	14	7	7
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése.	6	3	3
		130	130
		+ 14 szabad órakeret	+ 14 szabad órakeret
		Összesen 144	Összesen 144

Magyar nyelv 1-2. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Az írástanítás előkészítése- az írás megtanulásának technikai alapozása	20	20	
Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	50	50	
Az írástechnika fejlesztése- az eszközszintű írás előkészítése	52	52	7
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudósítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű, szótagolás, szóötő+toldalék, mondatfajták.	20		80
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	42	3	39
A tanulási képesség fejlesztése	7	4	3
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése.	2	1	1
		130	130
		+ 14 szabad órakeret	+ 14 szabad órakeret
		Összesen 144	Összesen 144

3-4. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Az íráshasználat fejlesztése	15	15	10

Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudósítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	35	53	36
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	56	35	34
A tanulási képesség fejlesztése	14	13	15
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése.	6	4	2
		130	97
		+ 14 szabad órakeret	+ 11 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		144	108

Német nyelv 4. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok	óraszám
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása. Kapcsolódási pont: Környezetismeret: együttélés a családban	9 óra	9 óra
Otthon Otthonom. Szűkebb és tágabb környezetem. A ház részei. Vidék és város. Német és osztrák városok Otthoni tevékenységek. Kedvenc játékaim. Kapcsolódási pont Környezetismeret: lakóhelyi környezet.	11 óra	11 óra
Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Rendelés, recept. Kapcsolódási pont: Környezetismeret: tápanyag, élelmiszer, étrend.	10 óra	10 óra
Iskola, barátok	6 óra	6 óra

Iskolám, osztálytermünk. Iskolák a nagyvilágban (Ki mit tanul?). Tantárgyak. Osztálytársaim, barátaim. Kapcsolódási pont: Környezetismeret: baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.		
Szabadidő Szabadidős tevékenységeim. Német és osztrák barátok szabadidős tevékenységei (levél).	7óra	7 óra
Természet, állatok Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő állatok. Kapcsolódási pont: Környezetismeret: élőlények	4 óra	4 óra
Idő, időjárás Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Kapcsolódási pont: Környezetismeret: a napszakok, az évszakok váltakozása.	6 óra	6 óra
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kapcsolódási pont: Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: öltözködés.	7 óra	7 óra
Sport Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom. Kapcsolódási pont: Környezetismeret: testrészek, egészségvédelem. Testnevelés és sport: mozgásos játékok.	5 óra	5 óra
	65 óra + szabadon felhasználható : 7 óra Összesen: 72	65 óra + szabadon felhasználható : 7 óra Összesen: 72

Angol nyelv 4. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok	óraszám
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása, egyszerű külső és belső jellemzése. Kapcsolódási pontok: Környezetismeret: együttélés a családban. Irodalom: gyerekmesék. Ének: gyerekdalok.	9 óra	9 óra
Otthon Otthonom (kert). Lakóhelyem, tágabb környezetem (pl. játszótér, park, városi épületek). Kedvenc játékaim. Kapcsolódási pontok: Környezetismeret: lakóhelyi környezet. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok. Technika, rajz: játékok készítése.	8 óra	8 óra
Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Családi piknik. Kapcsolódási pontok: Környezetismeret: az ember megismerése és egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend. Erkölcstan: együttélés a családban. Matematika: halmazok.	8 óra	8 óra
Idő, időjárás Időjárás. Napszakok. Az óra. Kapcsolódási pontok: Környezetismeret: az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban; a napszakok.	7 óra	7 óra

<p>Matematika: számok írása, olvasása; időpontok.</p> <p>Ének: angol gyerekdal.</p>		
<p>Öltözködés</p> <p>Ruhadarabok, ruhavásárlás. Színek.</p> <p>Évszakok. Időjárás.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód - öltözködés.</p> <p>Matematika: halmazok; brit fizetőeszközök és árák.</p> <p>Földrajz: éghajlat és lakóhelyek, időjárási elemek.</p>	6 óra	6 óra
<p>Sport</p> <p>Mozgásos játékok. Testrészek.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Környezetismeret: testrészek, egészségvédelem.</p> <p>Testnevelés és sport: mozgásos játékok.</p> <p>Ének: angol gyerekdal.</p>	5 óra	5 óra
<p>Iskola, barátok</p> <p>Osztálytermünk. Osztálytársaim, barátaim.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Környezetismeret: baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p>	7 óra	7 óra
<p>Szabadidő</p> <p>Kedvenc tevékenységeim.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Ének-zene: zenehallgatás.</p> <p>Vizuális kultúra: kreatív alkotások.</p> <p>Irodalom: gyerekmesék.</p>	6 óra	6 óra
<p>Természet, állatok</p> <p>Kedvenc állatom. Állatok a farmon.</p>	4 óra	4 óra

<p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Környezetismeret: ismerkedés különböző állatokkal; változatos élővilág.</p> <p>Matematika: halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.</p>		
<p>Ünnepek és hagyományok</p> <p>A Magyar Kultúra Napja, Nemzetközi Gyermekkönyvnap.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Környezetismeret: ünnepek, hagyományok.</p>	1 óra	1 óra
<p>Környezetünk védelme</p> <p>Nevezetes napok: Az állatok világnapja, Környezetvédelmi világnap.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Biológia-egészségtan: környezeti rendszerek állapota, védelme.</p>	2 óra	2 óra
<p>Fantázia és valóság</p> <p>Népek meséi: The Enormous Turnip, The Little Red Hen, The Town Mouse and the Country Mouse), Winnie-the-Pooh.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Irodalom: gyerekmese.</p>	2 óra	2 óra
	<p>65 óra + szabadon felhasználható:</p> <p>7 óra</p> <p>Össz.:72</p>	<p>65 óra + szabadon felhasználható :</p> <p>7 óra</p> <p>Össz.:72</p>

Matematika 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	folyamatos	folyamatos	folyamatos
2. Számelmélet, algebra	147	120	122
3. Függvények, az analízis elemei	32	16	14
4. Geometria, mérések	46	23	23
5. Statisztika, valószínűség	10	5	53
		162	162
		szabad órakeret 18 óra	szabad órakeret 18 óra
		Összesen 180 óra	Összesen 180 óra

Matematika 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	5+folyamatos	3	2
2. Számelmélet, algebra	141	114	84
3. Függvények, az analízis elemei	32	16	16

4.	Geometria, mérések	47	24	23
5.	Statisztika, valószínűség	10	5	5
			162	130
			szabad órakeret	szabad órakeret
			18 óra	14 óra
			Összesen	Összesen
			180 óra	144 óra

Erkölcstan/Hit- és erkölcstan 1-2. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Az én világom	11	6	5
Társaim – Ők és én	12	6	6
Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	18	9	10
Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	12	6	6
A környező világ	12	6	6
		33	33
		szabad órakeret	szabad órakeret
		3 óra	3 óra
		Összesen:	Összesen:
		36 óra	36 óra

Erkölcstan/Hit- és erkölcstan 3-4. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4.	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
-----------------------------------	----------------------------------	--------------------------	--------------------------

	évfolyamon		
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	10	5	5
Közösségben és egyedül – a társaim és én	12	7	7
Az osztály és az iskola	11	5	6
Kulturális-nemzeti közösség	18	9	9
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	6	3	3
A mindenség és én – Születés és elmúlás	8	4	4
		33	33
		szabad órakeret	szabad órakeret
		3	3
		Összesen:	Összesen:
		36 óra	36 óra

Környezetismeret 1. – 2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Az iskola	8	4	4
Az iskolás gyerek	8	4	4
Tájékozódás az iskolában és környékén	8	4	4
Mi van a teremben?	8	4	4
Anyagok körülöttünk	8	4	4
Hóban, szélben, napsütésben	8	4	4
Mi kerül az asztalra?	8	4	4
Élőlények közösségei	8	4	4
		32	32

	szabad órakeret	szabad órakeret
	4	4
	Összesen	Összesen
	36	36

Környezetismeret 3. – 4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Mennyi időnk van?	7	3	5
Tájékozódás a tágabb térben	7	4	9
Megtart, ha megtart	7	3	7
Miért érdemes takarékoskodni?	6	3	7
Az a szép, akinek a szeme kék?	5	3	4
Merre megy a hajó?	6	3	8
Egészség és betegség	7	3	6
Önismeret és viselkedés	7	3	6
Vágtat, mint a paripa	6	3	5
Kertben, mezőn	7	4	8
		32	65
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4	7
		Összesen	Összesen
		36	72

Ének –zene 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Zenei reprodukció- Éneklés	78	40	40
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	13	5	4
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	13	7	7
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	13	6	7
Zenei befogadás – Zenehallgatás	13	7	7
		65	65
		szabad órakeret	szabad órakeret
		7	7
		Összesen	Összesen
		72	72

Ének –zene 3.-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Zenei reprodukció – Éneklés	78	40	40
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	13	6	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	13	7	7
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	7	4	3

Zenei befogadás – Zenehallgatás	19	8	9
		65	65
		szabad órakeret	szabad órakeret
		7	7
		Összesen	Összesen
		72	72

Vizuális kultúra 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	24	12	12
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	24	12	12
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	18	9	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	4	2	2
A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	4	2	2
A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	4	2	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	4	2	2
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	24	12	12

Tárgy- és környezetkultúra	24	12	12
Valós és kitalált tárgyak			
		65	65
		szabad órakeret	szabad órakeret
		7	7
		Összesen	Összesen
		72	72

Vizuális kultúra 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	17	9	10
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	17	10	10
Vizuális kommunikáció Utazások	17	9	9
Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	17	9	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	4	2	2
A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	4	2	2
A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	4	2	2

A média társadalmi szerepe, használata			
Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	4	2	2
	23	13	13
Mikro- és makrotér			
		65	65
		szabad órakeret	szabad órakeret
		7	7
		Összesen	Összesen
		72	72

Technika, életvitel és gyakorlat 1-2 évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
1. Család, otthon, háztartás	16	8	8
2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	32	16	16
3. Közlekedés	6	3	3
4. Közösségi munka, közösségi szerepek	10	6	5
		32	32
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4	4
		Összesen	Összesen
		36	36

Technika, életvitel és gyakorlat 3. – 4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
1. Család, otthon, háztartás	12	6	6
2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	32	16	16
3. Közlekedés	8	4	4
4. Közösségi munka, közösségi szerepek	12	6	6
		32	32

szabad órakeret	szabad órakeret
4	4
Összesen	Összesen
36	36

Testnevelés 1. - 2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Előkészítő és preventív mozgásforma	20	15	15
Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	75	37	40
Manipulatív természetes mozgásformák	54	26	28
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	30	18	15
Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban	40	36	34
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	30	15	15
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	15	-	-
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	30		
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	30	15	15
		162	162
		szabad órakeret	szabad órakeret
		18	18
		Összesen:	Összesen:

180 óra**180 óra****Testnevelés 3. - 4. évfolyam**

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantéri óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Előkészítő és preventív mozgásforma	20	17	10
Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák	54	29	26
Manipulatív természetes mozgásformák	70	35	35
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	30	15	15
Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban	40	36	28
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	30	15	15
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	14	-	-
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	36		18
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	30	15	15
		162	162
		szabad órakeret	szabad órakeret
		18	18
		Összesen:	Összesen:
		180 óra	180 óra

Informatika 4. évfolyam

Kerettantervi cím	Kerettantervi óraszám	óraszám 4.évfolyamon
1. Az informatikai eszközök használata	4 óra	4 óra
2. Alkalmazói ismeretek	10 óra	10 óra
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8 óra	8 óra
4. Infokommunikáció	4 óra	4 óra
5. Az információs társadalom	4 óra	4 óra
6. Könyvtári informatika	2 óra	2 óra
	32 óra	32 óra
	szabad órakeret	szabad órakeret
	4	4
	36 óra	36 óra

Felső tagozat óraszámjai

Magyar irodalom 5-6. osztály

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Mesék	10	10	
Szövegalkotás	10	5	5
Petőfi Sándor: János vitéz	15	15	
Táj, szülőföld	5	5	
A régió, a lakóhely kultúrája, irodalmi emlékei	5	5	

Család, gyerekek és szülők, barátság, emberi kapcsolatok	15	15	
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – házi olvasmány	10	10	
Ballada	5		5
Monda, rege	5		
Arany János: Toldi	15		15
Érzelmek, hangulatok, gondolatok	10		10
Próbatételek, kalandok, hősök	15		15
Gárdonyi Géza: Egri csillagok (házi olvasmány)	10		10
		65 óra	65 óra
		szabad órakeret	szabad órakeret
		7 óra	7 óra
		Összesen:	Összesen:
		72 óra	72 óra

Magyar irodalom 7-8. osztály

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)	10	10	
Nagyepikai alkotás (regényelemzés)	8	8	
Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal, epigramma)	22	22	
Egy korstílus – a romantika	6	6	
Nagyepikai alkotás – egy Jókai-regény és a romantikus korstílus (regényelemzés)	8	8	
Drámai műfajok (egy komédia)	8	8	
A média kifejezőeszközei	6	3	3

Kisepikai alkotások - prózai és verses	13		13
Nagyepikai alkotás – regényelemzés	8		8
Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok - tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra	17		17
Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	6		6
Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből - magyar vagy világirodalom, regényelemzés	7		7
Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia	7		7
A média társadalmi szerepe, használata	4		4
		65 óra	65 óra
		szabad órakeret	szabad órakeret
		7 óra	7 óra
		Összesen:	Összesen:
		72 óra	72 óra

Magyar nyelv 5-6. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	18	8	10
Olvasás, szövegértés	22	7	15
Írás, fogalmazás	20		12
Helyesírás	22	12	10
A szavak szerkezete és jelentése	18	18	
A nyelv szerkezete	30	12	18
		65	65
		szabad órakeret 7 óra	szabad órakeret 7 óra

Összesen: 72 óra	Összesen: 72 óra		
----------------------------	----------------------------	--	--

Magyar nyelv 7-8. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	13	9	10
Olvasás, szövegértés	9	6	6
Írás, fogalmazás	7	4	4
Helyesírás	13	9	9
A nyelv szerkezete	48	37	29
A nyelv állandósága és változása	7	-	7
		65	65
		szabad órakeret 7 óra	szabad órakeret 7 óra
		Összesen: 72 óra	Összesen: 72 óra

Német nyelv 5. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszám 5.évfolyamon	óraszám 5.évfolyamon
Család Családtagok otthoni feladatai. Napirend. Családi ünnepek. Kapcsolódási pontok: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend.	10	14
Otthon	9	12

<p>Vidék és város összehasonlítása Német hírességek bemutatása</p> <p>Foglalkozások és helyszíneik</p> <p>Kapcsolódási pontok: Természetismeret: lakóhelyi környezet.</p> <p>Hon- és népismeret: az én városom, falum.</p>		
<p>Étkezés</p> <p>Receptek, főzés, sütés.</p> <p>Bevásárlás</p> <p>Kapcsolódási pontok: Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend</p>	9	12
<p>Idő, időjárás</p> <p>Az óra. Öltözködés. Kedvenc ruháim. Ruházati boltban vásárlás</p> <p>Kapcsolódási pontok Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat.</p>	7	12
<p>Sport</p> <p>Testrészek. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom.</p> <p>Kapcsolódási pontok Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>	6	6
<p>Iskola, barátok</p> <p>Iskolám, osztálytermünk. Iskolaszerek. Tanórán kívüli közös programjaink.</p> <p>Kapcsolódási pontok Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat</p>	7	10
<p>Szabadidő, szórakozás</p> <p>Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Közös időtöltés barátokkal.</p> <p>Internet, interaktív játékok. Kapcsolódási pontok Ének–zene: zenehallgatás.</p>	8	10

Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások		
Természet, állatok Vadon élő és állatkerti állatok. Állatkertek Németországban, Ausztriában, Svájcban Kapcsolódási pontok Természetismeret: az állatok életmódja	8	10
Ünnepek és hagyományok Családi és iskolai ünnepek.(születésnap, farsang). Kapcsolódási pontok Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapok, ünnepek.	8	9
Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Az én városom/falum. Vásárlás. Kapcsolódási pontok Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: falvak és városok, közlekedés. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás. Hon- és népismeret: az én városom, falum	10	12
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Közlekedési eszközök. Kapcsolódási pontok Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés. Hon- és népismeret: a világörökség elemei.	7	10
Fantázia és valóság Képzetelem világa (fantasztikus szótár, egy jelmez készítése). Kapcsolódási pontok Vizuális kultúra: képzetelem világa, műalkotások.	5	5
Egészséges életmód A rendszeres testedzés.	6	8

Kapcsolódási pontok Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.		
	100	130 óra
	szabad órakeret 11 óra	szabad órakeret 14 óra
	Összesen: 111 óra	Összesen: 144 óra

Német nyelv 6. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 6.évfolyamon	óraszám 6.évfolyamon
Család Személyleírás. Szokásos napi tevékenységek. Kapcsolódási pontok Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend.	13	16
Sport Téli sportok. Csapatok. Sportbaleset, sportprogramok. Segítségnyújtás.	8	12
Iskola, barátok Tanórán kívüli közös programok. (Iskolai börze.)	9	13
Szabadidő, szórakozás Szabadidős program tervezése. Meghívás programokra	8	11
Természet, állatok Kisállatok.	6	7
Város, bevásárlás Tájékozódás, útbaigazítás. Híres német városok nevezetességei. Vásárlás, csere-bere.	13	16
Utazás, pihenés Külföldi utazás, élmények. (Utazás a téli szünetben.)	9	14
Fantázia és valóság	8	11

Kedvenc olvasmányaim, könyvem. Egy olvasmány élmény bemutatása. Kapcsolódási pontok Vizuális kultúra: képzeletem világa, műalkotások. Irodalom		
Egészséges életmód. A rendszeres testedzés.	10	12
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás.	6	8
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés.	10	10
	100	130
	szabad órakeret	szabad órakeret
	11 óra	14 óra
	Összesen:	Összesen:
	111 óra	144 óra

Német nyelv- 7. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszám 7.évfolyamon	óraszám 7.évfolyamon
Család Családfa. Személyleírás. Szokásos napi tevékenységek	8	10
Otthon Lakóhelyem, tágabb környezetem bemutatása. Falusi élet. Nevezetességek a célnyelvi országban (Melk, Bécs)	8	10
Idő, időjárás	6	8
Sport	8	12

Sportszerek, sportversenyek, eredmények. Különleges sportok. Az orvosnál. Betegségek. Testrészek.		
Iskola, barátok Barátok jellemzése, bemutatása	8	10
Szabadidő, szórakozás Kirándulás, túra tervezése. Születésnap parti	8	9
Természet, állatok Házi állatok egy gazdaságban	6	7
Ünnepek és szokások Családi ünnepek (Születésnap)	7	9
Város, bevásárlás Látnivalók, nevezetességek. Híres városok és nevezetességeik	7	9
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Élmények. Utazás Ausztriában. Közlekedési eszközök. Közlekedési táblák, szabályok.	6	8
Fantázia és valóság Egy mese modern feldolgozásban. (Der Wolf und die sieben Pücker)	7	8
Zene, művészetek Múzeum, kiállítás (pl. Schönbrunn, Minipolis)	4	6
Egészséges életmód Betegségek és megelőzésük	7	9
Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim.	6	8
Földünk és a világűr Tájak, folyók, hegyek, tavak itthon és a célnyelvi országokban. A naprendszer és a bolygók. A Nap és a csillagok. Utazások az űrben.	4	7
	100 óra	130 óra

szabad órakeret	szabad órakeret
11 óra	14 óra
Összesen:	Összesen:
111 óra	144 óra

Német nyelv-8. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 8.évfolyamon	óraszámok 8.évfolyamon
Család Családtagok jellemzése. Napi időbeosztás.	6	9
Otthon Bútorok, egy szoba berendezése. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Egy német város bemutatása (Nürtingen) Otthontalanok: utcagyerek Brazíliában	6	10
Étkezés Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában. Német specialitások. (pl. kenyérfajták). Élelmiszervásárlás	6	9
Öltözködés Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat világa. Ruhavásárlás	7	9
Sport Betegségek és kezelésük. Javaslatok. Gyógyszerek. Sportrekordok.	6	8
Iskola, barátok Órai tevékenységek. Osztályközösség, osztálytársak jellemzése. Konfliktusok barátok között. Iskolai élet Németországban.	6	8
Szabadidő	6	8

Szabadidős program tervezése. Múzeumlátogatás, belépőjegyek Német és osztrák barátok szabadidős tevékenységei.		
Természet, állatok Más kontinensek élővilága, állatkert	5	5
Város, bevásárlás Látnivalók, nevezetességek. Vásárlás áruházban Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac.	7	10
Utazás, pihenés Utazás külföldre. Utazási előkészületek. Csereutazás egy német partneriskolával.	6	8
Zene, művészetek Kiállítások, rendezvények, koncertek	5	5
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	7	8
Egészséges életmód Tisztálkodás Testápolás, testápolási szerek Betegségek és megelőzésük.	6	8
Tudomány, technika Találmányok. Titkosírások Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.	5	7
Múltunk és jövőnk	5	7

Iskolám múltja, jelene. Lakóhelyem régen és most. Terveim a jövőre.		
Média, kommunikáció E-mail és facebook. Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Testbeszéd. Kommunikáció az állatvilágban.	7	7
Felfedezések Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.	4	4
	100 óra	130 óra
	szabad órakeret	szabad órakeret
	11 óra	14 óra
	Összesen:	Összesen:
	111 óra	144 óra

Angol nyelv 5. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszám 5.évfolyamon	óraszám 5.évfolyamon
Család Családi programok (hétvégi utazás, kirándulás, nyaralás). Napirend. Kapcsolódási pontok: Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend. Erkölcstan: társas / családi kapcsolatok, szokások.	10	14
Otthon Saját szoba bemutatása. A konyhában. Berendezési tárgyak és konyhai eszközök. Kapcsolódási pontok: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely.	10	14

Matematika: tájékozódás a térben.		
<p>Étkezés</p> <p>Étel- és italfajták. Egy tipikus angol barbecue party.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend.</p>	10	14
<p>Öltözködés</p> <p>Színek és minták.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat.</p>	9	14
<p>Sport</p> <p>Sportágak és sporteszközök. Kedvenc sportom.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: testrészek.</p> <p>Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok</p>	8	9
<p>Iskola, barátok</p> <p>Iskolai helyiségek, tevékenységek, szabályok. Órarend. Kedvenc tantárgyam. Iskolai élet Angliában.</p> <p>Kapcsolódási pontok :</p> <p>Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.</p>	10	13
<p>Szabadidő, szórakozás</p> <p>Szabadidős tevékenységek. Hobbik. Téli/nyári szünet.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Testnevelés és sport: sportok.</p> <p>Ének–zene: zenehallgatás.</p>	10	13
<p>Természet, állatok</p> <p>Állatkertben. Állatok és élőhelyük (dzsungel, szavanna, hegyvidék). Kedvenc állat bemutatása.</p>	9	11

Évszakok és hónapok. Kapcsolódási pontok: Természetismeret: élőlények a ház körül, és a nagyvilágban / állatkertben; az állatok életmódjának főbb jellemzői, élőhelyeik. Ének: angol gyerekdal.		
Ünnepek és szokások Születésnap buli. Ünnepek itthon és a nagyvilágban (Halloween, Húsvét). Angol gyerekdalok. Kapcsolódási pontok: Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapiak, ünnepek Technika: angol születésnap lapkészítése. Ének: angol születésnap dal.	8	10
Zene, művészetek Hangszerek. Az iskolai zenekar. Színházi előadások itthon és Angliában. Kapcsolódási pontok: Ének-zene: zenehallgatás Dráma és tánc: színház, előadások	6	8
Utazás, pihenés Látnivalók Angliában (pl. London Zoo, Jurassic Coast Walk, Dinosaurland, The Liverpool Aquatheatre) Kapcsolódási pontok: Földrajz és angol országismeret	7	10
	97 óra	130 óra
	szabad órakeret	szabad órakeret
	11 óra	14 óra
	Összesen:	Összesen:
	108 óra	144 óra

Angol nyelv 6. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 6.évfolyamon	óraszám 6.évfolyamon
<p>Öltözködés</p> <p>Ruhavásárlás. Kamaszdivat. Ruhafajták, anyagok, színek, minták</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat.</p> <p>Matematika: brit pénznemek, árák.</p> <p>Ének: angol gyerekdal.</p> <p>Angol országismeret: angol nagyáruházak bemutatása.</p>	1	16
<p>Utazás, pihenés</p> <p>Városi élet–vidéki élet.</p> <p>Nyaralás. Kedvenc nyaralóhely. Egy tipikus angol nyaralási forma (canal boats).</p> <p>Utazás repülővel.</p> <p>Európai országok, nemzetiségek. Az Egyesült Királyság. London nevezetességei.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés.</p> <p>Hon- és népismeret: városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p> <p>Földrajz: országok, városok.</p>	12	17
<p>A munka világa</p> <p>Foglalkozások és munkahelytípusok.</p> <p>Egy egyedi angol foglalkozás (The Raven Master).</p>	9	13
<p>Szabadidő, szórakozás</p> <p>Érdeklődési kör. Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltés. Közös időtöltés barátokkal.</p> <p>Filmek, jegyvásárlás. Múzeum. Kedvenc festmény bemutatása. Híres írók, zeneszerzők, festők, színészek.</p> <p>Kapcsolódási pontok.</p>	12	15

Vizuális kultúra: film, színház, kiállítások		
<p>Család</p> <p>Én és a családom. Saját magam és családtagjaim külső-belső jellemzése.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Erkölcstan: társas / családi kapcsolatok, szokások.</p>	12	14
<p>Iskola, barátok</p> <p>Tanulási típusok.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.</p>	11	14
<p>Otthon</p> <p>Otthonok a célnyelvi országokban és a nagyvilágban, napjainkban és a régmúltban.</p> <p>Lakáshirdetések. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Természetismeret: lakóhelyi környezet.</p> <p>Matematika: tájékozódás a térben.</p> <p>Hon- és népismeret: városom, falum.</p> <p>Földrajz, történelem: településtípusok.</p> <p>Informatika: internetes kutatási feladat.</p>	11	16
<p>Fantázia és valóság</p> <p>A barátság az irodalomban (A kis herceg, Micimackó).</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Irodalom.</p>	8	11
<p>Város, bevásárlás</p> <p>Közlekedés a városban, közlekedési eszközök.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás.</p>	10	14
	97	130

szabad órakeret	szabad órakeret
11 óra	14 óra
Összesen:	Összesen:
108 óra	144 óra

Angol nyelv 7. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszám 7.évfolyamon	óraszám 7.évfolyamon
<p>Egészséges életmód</p> <p>Betegségek, tüneteik, kezelésük és megelőzésük. Balesetek, sérülések. Gyógyszerek.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Biológia-egészségtan: betegségek megelőzése.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.</p> <p>Testnevelés: a mozgás szerepe.</p>	13	17
<p>Szabadidő, szórakozás</p> <p>Kempingezés, kirándulás, kalandos utazások, versenyek.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak</p>	12	16
<p>Idő, időjárás</p> <p>Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.</p> <p>Magyarország éghajlata és időjárása.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.</p> <p>Fizika: természeti katasztrófák.</p>	13	16
<p>Környezetünk védelme</p> <p>Környezettudatos viselkedés otthon és az iskolában. Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>Veszélyeztetett állatok.</p>	10	15

<p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Földrajz: Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Biológia-egészségtan: környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás, egészséges életmód.</p>		
<p>Ünnepek és szokások</p> <p>Ünnepek, fesztiválok itthon és a nagyvilágban (pl. Busójárás, Chinese New Year, Diwali).</p> <p>Kapcsolódási pontok: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapiak, ünnepek, tradicionális angol és angol nyelvterületi ünnepek.</p> <p>Hon- és népismeret: találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.</p>	10	13
<p>Utazás, pihenés</p> <p>Utazási előkészületek. Szervezett és egyéni utazások. A repülőtéren és szállodában.</p> <p>A világörökség kincsei.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Földrajz: tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok, városok. Biológia-egészségtan: az erdők / sivatagok világa.</p>	10	14
<p>Felfedezések</p> <p>Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők (pl. Marco Polo).</p> <p>Kapcsolódási pontok: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: felfedezők és feltalálók</p>	7	9
<p>Tudomány, technika</p> <p>Feltalálók és találmányok (pl. a Wright fivérek). A jövő technikai vívmányai.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Biológia-egészségtan: tudománytörténet</p>	7	9
<p>Fantázia és valóság</p>	7	9

<p>Robinson Crusoe. Mesék és legendák (pl. The Origin of Big Horn Hot Spings, The Legend of Queen Ann's Lace). Utazás a jövőbe.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Irodalom: angol-és világirodalom</p> <p>Vizuális kultúra: képzeletem világa.</p>		
<p>Természet, állatok</p> <p>Természeti csodák itthon és a nagyvilágban. Földünk (égtájak, kontinensek, óceánok).</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Földrajz, biológia – saját állat gondozása; természetvédelem, védett állatok.</p>	8	12
	97	130
	szabad órakeret	szabad órakeret
	11 óra	14 óra
	Összesen:	Összesen:
	108 óra	144 óra

Angol nyelv 8. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 8.évfolyamon	óraszámok 8.évfolyamon
<p>Család</p> <p>Életformák, napirend, szokások.</p> <p>A generációs szakadék. Élet a múltban: dédszüleim világa.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Történelem, generációs szakadék, nagy- és dédszülők történetei</p> <p>Erkölcstan: társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor.</p> <p>Hon- és népismeret: családjunk története</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás.</p>	12	15

<p>Étkezés</p> <p>Receptek: hozzávalók és utasítások.</p> <p>Egészséges táplálkozás.</p> <p>Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Biológia-egészségtan: táplálkozás.</p> <p>Kémia: egészséges táplálkozás.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás.</p>	12	16
<p>Sport</p> <p>Testnevelés és sportok.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Biológia-egészségtan: az ember megismerése és egészsége.</p> <p>Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>	10	14
<p>Iskola, barátok</p> <p>Az angol nyelv szerepe napjainkban.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.</p>	12	15
<p>Szabadidő, szórakozás</p> <p>Film, színház, muzsika.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Ének–zene: zenehallgatás.</p> <p>Dráma: színház, előadások.</p> <p>Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.</p>	12	15
<p>Természet, állatok</p> <p>Az esőerdők élővilága.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Biológia-egészségtan: a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. Földrajz: földrészek (Ausztrália) és óceánok, felszínformák.</p>	7	10
<p>Város, bevásárlás</p>	10	14

<p>Különböző életformák: vidék és város.</p> <p>Városi közlekedés. Szolgáltatások.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Matematika: tájékozódás a térben.</p> <p>Földrajz: országok, városok. Ismerkedés az angolul beszélő országokkal: Nagy-Britannia, Írország, USA, Kanada, Ausztrália, Új-Zéland</p> <p>Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás.</p>		
<p>Utazás, pihenés</p> <p>Utazás, városnézés.</p> <p>Ismerkedés az angolul beszélő országokkal: Nagy-Britannia, Írország, USA, Kanada, Ausztrália, Új-Zéland.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Földrajz: tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.</p> <p>Hon- és népismeret: városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p>	10	12
<p>Egészséges életmód</p> <p>A helyes táplálkozás.</p> <p>Kapcsolódási pontok: Biológia-egészségtan: betegségek; azok megelőzése.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód; receptek.</p>	5	8
<p>Média, kommunikáció</p> <p>Internet, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban.</p> <p>Tinimagazinok.</p> <p>Kapcsolódási pontok:</p> <p>Informatika: az információs technológián alapuló kommunikációs formák, média, informatika.</p>	7	11
	97 óra	130 óra
	szabad órakeret	szabad órakeret

11 óra	14 óra
Összesen:	Összesen:
108 óra	144 óra

Matematika 5-6. osztály

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Gondolkodási módszerek, Halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	6+folyamatos	3+folyamatos	4+ folyamatos
Számтан, algebra	116	75	84
Geometria	53	36	24
Függvények, az analízis elemei	20	10	10
Statisztika, valószínűség	12	6	8
		130 óra	130 óra
		szabad órakeret	szabad órakeret
		14 óra	14 óra
		Összesen:	Összesen:
		144 óra	144 óra

Matematika 7-8. osztály

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	7+folyamatos	5+folyamatos	5+ folyamatos
Számelmélet, algebra	81	46	48
Geometria	50	38	42
Függvények, az analízis elemei	25	16	24
Statisztika, valószínűség	13	8	11

	113 óra	130 óra
szabad órakeret		szabad órakeret
	13 óra	14 óra
Összesen:		Összesen:
	126 óra	144 óra

Erkölcstan 5. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám az 5. évfolyamon	óraszám az 5. évfolyamon
1. Test és lélek	11	11
2. Kapcsolat, barátság, szeretet	11	11
3. Kortársi csoportok	10	10
		32
		szabad órakeret 4
		Összesen 36 óra

Erkölcstan 6. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám a 6. évfolyamon	óraszám a 6. évfolyamon
1. Társadalmi együttélés	11	11
2. A technikai fejlődés hatásai	10	11
3. A mindenséget kutató ember	10	10

	32 óra
	szabad órakeret
	4 óra
	Összesen:
	36 óra

Erkölcstan a 7. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám a 7. évfolyamon	óraszám a 7. évfolyamon
1.Ki vagyok én és mi vezérli tetteimet?	10	10
2.Párkapcsolat és szerelem	10	11
3. Egyén és közösség	11	11
		32 óra
		szabad órakeret
		4 óra
		Összesen:
		36 óra

Erkölcstan a 8. évfolyamon

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám a 8. évfolyamon	óraszám a 8. évfolyamon
1. Helyem a világban	11 óra	11 óra
2.Mi dolgunk a világban?	11 óra	11 óra

3. Hit világgép, világnézet	11 óra	11 óra
		33 óra
		szabad órakeret 3 óra
		Összesen: 36 óra

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

évfolyam

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám 5.évfolyamon	órakeret 5.évfolyamon
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	12	12
Az ókori görög-római világ	23	23
A középkori Európa világa	14	14
A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	16	16
		65
		szabad órakeret 7 óra
		Összesen: 72 ra

évfolyam

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	órakeret 6.évfolyamon
-----------------------	--------------------------	--------------------------

	6.évfolyamon	
A Magyar Királyság virágkora	13	13 óra
A világ és Európa a kora újkorban	14	14 óra
Magyarország a kora újkorban	18	18 óra
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	20	20 óra
		65 óra
		szabad óra keret 7 óra
		Összesen: 72 óra

évfolyam

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám 7.évfolyamon	órakeret 7.évfolyamon
A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	8	8
Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	12	12
A nagyhatalmak versengése és az első világháború	8	8
Európa és a világ a két háború között	11	11
Magyarország a két világháború között	14	14
A második világháború	12	12
		65
		szabad órakeret 7 óra
		Összesen: 72 óra

évfolyam

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám 8.évfolyamon	órakeret 8.évfolyamon
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	6	6
Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig	8	8
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	6	6
A Kádár-korszak jellemzői	8	8

Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	6	6
Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	5	5
Társadalmi szabályok	3	3
Állampolgári alapismeretek	5	5
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5	5
Háztartás és családi gazdálkodás	5	5
Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	3	3
A médiamodellek és intézmények	3	3
A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	2	2
		65
		szabad órakeret 7 óra
		Összesen: 72 óra

Természetismeret

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám 5-6.évfolyamon	5. évfolyam	6. évfolyam
1. Állandóság és változás környezetünkben – Anyag és közeg	9	10	
2. Élet a kertben Az őszi kert A tavaszi kert	12	13	
3. Állatok a házban és a ház körül	8	9	
4. Tájékozódás a valóságban és a térképen	10	12	

5. A Föld és a Világegyetem	11	12	
6. Felszíni és felszín alatti vizek	8	9	
7. Kölcsönhatások a természetben Kölcsönhatások és energia vizsgálata	8		8
8. Vizek, vízpartok	11		12
9. Hegyvidékek, dombvidékek	11		13
10. Erdő életközössége	12		15
11. Alföldi tájakon	10		11
12. Természet és társadalom kölcsönhatásai	6		6
13. Az ember szervezete és egészsége	14		16
	146	65	81
		szabad órakeret 7 óra	szabad órakeret 9 óra
		Összesen: 72	Összesen: 90

Fizika 7. évfolyam

A tematikai egységek címe	Kerettantervi óraszámok 7.évfolyamon	óraszámok 7.évfolyamon
Természettudományos vizsgálati módszerek, kölcsönhatások	11	12
Mozgások	17	18
Nyomás	13	13
Energia, energiaváltozás	9	10
Hőjelenségek	10	11
		64
		szabad órakeret

8 óra
Összesen:
72

Fizika 8. évfolyam

Tematikai egységek címe	Kerettantervi óraszámok 8.évfolyamon	óraszámok 8.évfolyamon
Nyomás	7	7
Elektromosság	21	15
Optika, csillagászat	15	10
		32
		szabad órakeret
		4 óra
		Összesen:
		36

A kémia tantárgy óraterve

évfolyam

Tematikai egység	Kerettantervi óraszámok 7.évfolyamon	Órakeret 7.évfolyamon
1. A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4	5
2. Részecskék, halmazok, változások, keverékek	16	16
3. A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok	12	13
4. A kémiai reakciók típusai	14	14
		48 óra
		szabad órakeret 8 óra
		Összesen: 54 óra

évfolyam

Tematikai egység	Kerettantervi óraszámok	Órakeret
1. Élelmiszerek és az egészséges életmód	13	12 óra
2. Kémia a természetben	12	11 óra
3. Kémia az iparban	12	12 óra
4. Kémia a háztartásban	14	13 óra
		48 óra
		szabad órakeret 8 óra
		Összesen: 54 óra

Biológia7. – 8. évfolyam

Tematikai egység	Kerettantervi órakeret 7-8.évfolyamon	órakeret 7. évfolyamon	órakeret 8. évfolyamon
1. Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	10	12	
2. Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	12	14	
3. Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez	10	12	
4. Rendszer az élővilág sokféleségében	10	13	
5. Részekből egész	11	14	
6. Szépség, erő, egészség	10		14
7. A szervezet anyag- és energiaforgalma	13		19
8. A belső környezet állandóságának biztosítása	11		18
9. A fogamzástól az elmúlásig	10		14
		65	65
		szabad órakeret 7	szabad órakeret 7

		Összesen: 72	Összesen: 72
--	--	------------------------	------------------------

Földrajz 7. Évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám a 7. évfolyamon	óraszám a 7. évfolyamon
1. A szilárd Föld anyagai és folyamatai	8	11
2. A földrajzi övezetesség alapjai	7	11
3. Gazdasági alapismeretek	5	6
4. Afrika és Amerika földrajza	14	18
5. Ázsia földrajza	10	14
6. Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	4	5
		64 óra
		szabad órakeret 8 óra
		Összesen: 72 óra

Földrajz 8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám a 8. évfolyamon	óraszám a 8. évfolyamon
1. Európa általános földrajza	5	5
2. Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	5	5
3. Atlanti-Európa földrajza	6	6
4. Kelet- és Közép-Európa földrajza	7	7

5.	A Kárpát-medencevidék földrajza	5	5
6.	Hazánkkal szomszédos országok földrajza	6	6
7.	Magyarország természeti és kulturális értékei	5	5
8.	Magyarország társadalom földrajza	10	10
			49 óra
			szabad órakeret
			5 óra
			Összesen:
			54 óra

Ének-zene 5.-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
	óraszám 5.-6. évfolyamon		
1. Zenei reprodukció I.-Éneklés	30	15	15
2. Zenei reprodukció II.- Generatív, kreatív zenei tevékenység	7	4	3
3. Zenei reprodukció III.- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6	3	3
4. Zenei befogadás I.-Befogadói kompetenciák fejlesztése	7	3	4
5. Zenei befogadás II.- Zenehallgatás	14	7	7
		32 óra	32 óra
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4 óra	4 óra
		Összesen:	Összesen:

36 óra

36 óra

Ének-zene 7.-8. évfolyam

Tentiaikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7.-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
1.Zenei reprodukció I.-Éneklés	22	11	11
2.Zenei reprodukció II.- Generatív,kreatív zenei tevékenység	8	4	4
3. Zenei reprodukció III.- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6	3	3
4. Zenei befogadás I.- Befogadói kompetenciák fejlesztése	8	4	4
5. Zenei befogadás II.- Zenehallgatás	20	10	10
		32 óra	32 óra
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4 óra	4 óra
		Összesen:	Összesen:
		36 óra	36 óra

Dráma és tánc 5. osztály

Témakörök	Kerettantervi Óraszámok 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon
Csoportos játék és megjelenítés: a kapcsolatteremtésen alapuló alkotó együttműködés képességének fejlesztése.	6 óra	6 óra
Rögtönzés és együttműködés: aktív, alkotó részvétel a mozgásos improvizációkban, improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése.	6 óra	6 óra
A dráma és színház formanyelvének tanulmányozása: alapvető dramaturgiai, műfaji fogalomkészlet bővítése.	6 óra	6 óra
Történetek feldolgozása: alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos tevékenységekben	7 óra	7 óra
Megismerő és befogadóképesség: színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése, néphagyományok alapfokú ismerete.	7 óra	7 óra
		32 óra
		szabad órakeret 4 óra
		Összesen: 36 óra

Vizuális kultúra 5-6. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Kifejezés, képzőművészet	24	10	14
Vizuális kommunikáció	18	12	6
Tárgy- és környezetkultúra	22	10	12
		32	32
		szabad órakeret 4 óra	szabad órakeret 4 óra
		Összesen: 36 óra	Összesen: 36 óra

Vizuális kultúra 7-8. évfolyam

Témakörök	Kerettantervi óraszámok 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Kifejezés, képzőművészet	18	8	10
Vizuális kommunikáció	20	13	7
Tárgy- és környezetkultúra	19	9	10
Média és mozgóképkultúra	7	2	5
		32 óra	32 óra
		szabad órakeret 4 óra	szabad órakeret 4 óra
		Összesen: 36 óra	Összesen: 36 óra

Informatika 5. – 6. évfolyam

Kerettantervi cím	Kerettantervi óraszám 5-6.évfolyamon	5. évfolyam	6. évfolyam
1. Az informatikai eszközök használata	8	4	6
2. Alkalmazói ismeretek	22	11	17
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	14	7	10
4. Infokommunikáció	8	4	6
5. Az információs társadalom	8	4	6
6. Könyvtári informatika	4	2	3
		32 óra	48 óra

szabad órakeret	szabad óra keret
4 óra	6 óra
Összesen:	Összesen:
36 óra	54 óra

Informatika 7. – 8. évfolyam

Kerettantervi cím	Kerettantervi óraszám 7-8.évfolyamon	7. évfolyam	8. évfolyam
1. Az informatikai eszközök használata	4	2	2
2. Alkalmazói ismeretek	28	14	14
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	12	6	6
4. Infokommunikáció	8	4	4
5. Az információs társadalom	6	3	3
6. Könyvtári informatika	6	3	3
		32 óra	32 óra
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4 óra	4 óra
		Összesen:	Összesen:
		36 óra	36 óra

Technika, életvitel és gyakorlat

évfolyam:

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám 5.évfolyamon	óraszám 5.évfolyamon
1. Ételkészítés	7	7
2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	8
3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	14
4. Közlekedés	3	3
		32
		szabad órakeret 4 óra
		Összesen: 36

évfolyam

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám 6.évfolyamon	óraszám 6.évfolyamon
Ételkészítés	7	7
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	8
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	14
Közlekedés	3	3
		32
		szabad órakeret +4 óra
		Összesen: 36

évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszámok 7.évfolyam	óraszám 7.évfolyamon
A háztartás és közszolgáltatások	10	11
Közlekedés	6	7
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	8	10
Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	8	8
		32

szabad órakeret

4 óra

Összesen:

36Testnevelés

évfolyam

Tematikai egység:	Kerettantervi óraszám 5.évfolyamon	óraszám 5.évfolyamon
1. Úszás és úszó jellegű feladatok -lebegés és siklás hason, háton -kartempó, lábmunka -mellúszás, gyorsúszás -vízi játékok	18	18
2. Természetes és nem természetes mozgásformák -Rendgyakorlatok-térbeli alakzatok -Gimnasztika -Szabadgyakorlatok Kéziszergyakorlatok	18	18
3. Atlétika -futások, rajtok: rövid-és hosszútáv -szökdelések, ugrások: távolugrás -dobások:kislabdahajítás	20	20
4. Tornajellegű feladatok -támaszgyakorlatok, támaszhelyzetek -gurulóátfordulások előre, hátra -tigrisbukfenc -gerenda/egyensúlygyakorlatok -bordásfalgyakorlatok -gyűrűgyakorlat	29	29

-egyensúlyozó gyakorlatok -szekrényugrás -aerobik lányoknak		
5. Sportjátékok -kosárlabdázás: -labdás technikai gyakorlatok -kosárra dobások -röplabdázás: -felállítás,nyitás, fogadás -szabályismeret kézilabdázás: -labda dobása és elkapása -irányváltoztatások -támadó, védekező lábmunka -felugrás, leérkezés -kapuralövések -technika, taktika	35	35
6. Alternatív környezetben űzhető sportok -téli sportjátékok a szabadban -célbadobójjátékok -szlalomversenyek -váltóverseny	23	23
7. Önvédelmi és küzdőfeladatok -önvédelmi fogások -test-test elleni küzdelem -kitolás, kihúzás -esésgyakorlatok	19	19
		162 óra
		szabad órakeret:

18óra
Összesen: 180 óra

évfolyam

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám 6.évfolyamon	óraszám 6.évfolyamon
1. Úszás és úszó jellegű feladatok -lebegés és siklás hason, háton -kartempó, lábmunka -mellúszás, gyorsúszás -vízi játékok	18	
2. Természetes és nem természetes mozgásformák -Rendgyakorlatok-térbeli alakzatok -Gimnasztika: 4-8 ütemű szabadgyak. -Társasgyakorlatok: önállóan és zenére is Kéziszergyakorlatok	18	18
3. Atlétika -futások, rajtok: rövid-és hosszútáv -váltófutások -szökdelések, ugrások: magasugrás, távolugrás -dobások:kislabdahajítás -dobások, lökések medicinnel	20	20
4. Tornajellegű feladatok -támaszgyakorlatok, támaszhelyzetek -gurulóátfordulások különböző testhelyzetekből, kül. testhelyzetekbe -cigánykerék,	29	47

-gerenda/egyensúlygyakorlatok -bordásfalgyakorlatok, ugrálókötelezés -gyűrűgyakorlat -egyensúlyozó gyakorlatok -szekrényugrás, zsugorkanyarlati átugrások aerobik lányoknak		
5. Sportjátékok -labdarúgás -labdás technikai gyakorlatok -kapura rúgások, pontrúgások kézilabdázás: -labda dobása és elkapása -védő és támadó taktikai elemek -támadó, védekező lábmunka -felugrás, leékezés -kapuralövések	35	35
6. Alternatív környezetben űzhető sportok -téli sportjátékok a szabadban -célbadobójjátékok -görkorcsolyázás tavaszi időszakban -váltóverseny	23	23
7. Önvédelmi és küzdőfeladatok -önvédelmi fogások -test-test elleni küzdelem -kitolás, kihúzás -esés gyakorlatok	19	19
		162
		szabad órakeret
		18 óra

Összesen:

180 óra

évfolyam

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám 7.évfolyamon	óraszám 7.évfolyamon
<p>1. Természetes és nem természetes mozgásformák</p> <p>-Rendgyakorlatok-térbeli alakzatok</p> <p>-Gimnasztika: testtartás javítására szolgáló gyak.</p> <p>-Szabadgyakorlatok: gumikötelezés</p> <p>Kéziszergyakorlatok</p> <p>-vállövi gyakorlatok</p>	17	17
<p>2. Atlétika</p> <p>-futások, rajtok: rövid-és hosszútáv</p> <p>-váltófutás váltózónával</p> <p>-repülő-és fokozó futások</p> <p>-távolugrás: ollózás</p> <p>-dobások: kislabdahajítás, súlylökés helyből és becsúszással</p> <p>-magasugrás: flopp technika</p>	22	22
<p>3. Tornajellegű feladatok</p> <p>-támaszgyakorlatok, támaszhelyzetek</p> <p>-támaszugarások</p> <p>-gurulóátfordulások szekrényen</p> <p>-két kéz közötti átugrás a szekrényen</p> <p>-gerenda/egyensúlygyakorlatok</p> <p>-kézállás, fejállás</p> <p>-bordásfalgyakorlatok</p> <p>-gyűrűgyakorlat</p> <p>-egyensúlyozó gyakorlatok</p>	29	29

-vándormászás a bordásfalon -húzódzkodás -aerobik lányoknak		
4. Sportjátékok -kosárlabdázás: -labdás technikai gyakorlatok -megállás, sarkazás -átadások, átvételek -gyorsindítás -röplabdázás: -felső egyenes nyitás, fogadás -egyenes leütés, sáncolás kézilabdázás: -ütközések -indulócselek -támadó, védekező lábmunka -kapusmunka -kapuralövések -elzárás labdarúgás: -átadások, átvételek mozgásból futással -dekázás -átadócselel,rúgócsel -kapusmunka	31	44
5. Alternatív környezetben űzhető sportok -téli sportjátékok a szabadban -célbadobójjátékok -görkorcsolyázás tavaszi időszakban	27	27

-váltóverseny -asztalitenisz		
6. Önvédelmi és küzdőfeladatok -önvédelmi fogások -dzsúdó -különböző eséstechnikák -test-test elleni küzdelem -kitolás, kihúzás	23	23
7.Úszás és úszó jellegű feladatok -lebegés és siklás hason, háton -kartempó, lábmunka -mellúszás, gyorsúszás -vízi játékok	13óra	
		162
		szabad órakeret 18 óra
		összesen: 180óra

évfolyam

Tematikai egység:	Kerettantervi óraszám 8.évfolyamon	óraszám 8.évfolyamon
1.Természetes és nem természetes mozgásformák -Rendgyakorlatok-térbeli alakzatok -Gimnasztika: testtartás javítására szolgáló gyak. -Szabadgyakorlatok: gumikötelezés Kéziszergyakorlatok -vállövi gyakorlatok -vonulások,ellenvonulások	17	17
2. Atlétika	23	23

<p>-futások, rajtok: rövid-és hosszútáv</p> <p>-váltófutás váltózónával</p> <p>-repülő-és fokozó futások</p> <p>-távolugrás: ollózás</p> <p>-dobások: kislabdahajítás, súlylökés helyből és becsúzással</p> <p>-magasugrás: flopp technika</p> <p>-mezei futás</p>		
<p>3. Tornajellegű feladatok</p> <p>-támaszgyakorlatok, támaszhelyzetek</p> <p>-támaszugrások</p> <p>-gurulóátfordulások szekrényen</p> <p>-két kéz közötti áтуgrás a szekrényen</p> <p>-gerenda/egyensúlygyakorlatok</p> <p>-kézállás, fejállás</p> <p>-bordásfalgyakorlatok</p> <p>-gyűrűgyakorlat</p> <p>-összefüggő talajgyakorlat</p> <p>-terpesz-szekrényugrás</p> <p>-vándormászás a bordásfalon</p> <p>-húzódzkodás</p> <p>-kötélmászás függeszkedéssel</p> <p>aerobik lányoknak</p>	28	28
<p>4. Sportjátékok</p> <p>labdarúgás:</p> <p>-nagy pályás játék</p> <p>-büntetőrúgások</p> <p>-rúgások: belső- külső csüddel</p> <p>-röplabdázás:</p> <p>-felső egyenes nyitás, fogadás</p>	31	44

<ul style="list-style-type: none"> -egyenes leütés, sáncolás kézilabdázás: -ütközések -indulócselek -támadó, védekező lábmunka -kapusmunka -kapuralövések -elzárás labdarúgás: -átadások, átvételek mozgásból futással -dekázás -átadócselel, rúgócsel -kapusmunka 		
<p>5. Alternatív környezetben űzhető sportok</p> <ul style="list-style-type: none"> -téli sportjátékok a szabadban -nordic walking -görkorcsolyázás tavaszi időszakban -váltóverseny -asztalitenisz 	27	27
<p>6. Önvédelmi és küzdőfeladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> -önvédelmi fogások -dzsúdó -különböző eséstechnikák -test-test elleni küzdelem -kitolás, kihúzás 	23	23
<p>7. Úszás és úszó jellegű feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> -lebegés és siklás hason, háton -kartempó, lábmunka -mellúszás, gyorsúszás 	13	

-vízi játékok		
		162
		szabad órakeret
		18 óra
		Összesen
		180óra

2.2.1.3. Enyhe értelmi fogyatékos óraszámai

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7	8
Idegen nyelvek				
Matematika	5	5	4	5
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Informatika			1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	5	5	4	5
Idegen nyelvek			2	2
Matematika	5	4	4,5	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2,5	5	5
Fizika				
Kémia				
Biológia-egészségtan				
Földrajz		1	1,5	2
Ének-zene	2	2	1	1
Dráma és tánc	1			
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1,5	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

Enyhe értelmi fogyatékosok

Tematikai egységek és óraszámok az alsó tagozaton

Magyar nyelv és irodalom 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Beszédkésztség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	90	43	45
Olvasás, az írott szöveg megértése	155	94	90
Írás, szövegalkotás	119	84	60
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	45	23	41
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	45	15	23
		259	259
		szabad órakeret	szabad órakeret
		29	29
		Összesen	Összesen
		288	288

Magyar nyelv és irodalom 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	82	39	38
Olvasás, az írott szöveg megértése	126	67	75
Írás, szövegalkotás	84	47	54
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	88	55	69
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	41	19	23
		227	259
		szabad órakeret 25	szabad órakeret 29
		Összesen 252	Összesen 288

Matematika 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	27	18	16
Számelmélet, algebra	127	84	79
Geometria, mérés	72	30	42
Függvények, az analízis elemei	34	30	25
		162	162
		szabad órakeret	szabad órakeret
		18	1
		Összesen	Összesen
		180	180

Matematika 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	14	8	9
Számelmélet, algebra	142	73	85
Geometria, mérés	66	32	42
Függvények, az analízis elemei	38	17	26
		130	162

	+ 14 szabad órakeret	+ 18szabad órakeret
	Összesen	Összesen
	144	180

Erkölcstan 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Az én világom	11	5	6
Társaim- ők és én	12	7	6
Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	18	8	8
Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	12	6	6
A környező világ	12	6	6
		32	32
		szabad órakeret + 4	szabad órakeret + 4
		Összesen 36	Összesen 36

Erkölcstan 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Milyen vagyok, milyennek látnak mások	10	5	5
Közösségben és a egyedül – a társam és én	12	6	6

Az osztály és az iskola	11	6	5
Kulturális nemzeti közösség	18	8	8
A környezetem és én – az épített és tárgyi világ	6	3	3
A mindenség és én – születés és elmúlás	8	4	4
		32	32
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4	4
		Összesen	Összesen
		36	36

Környezetismeret 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Anyag, energia, információ	14	7	7
Rendszerek	14	8	8
Felépítés, működés	18	10	9
Állandóság és változás	29	14	14
Az ember megismerése és egészsége	33	16	17
Környezet és fenntarthatóság	22	10	10
		65	65
		+ 7 szabad órakeret	+ 7 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		72	72

Környezetismeret 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Anyag, energia, információ	14	7	7
Rendszerek	14	8	8
Felépítés, működés	18	10	9
Állandóság és változás	29	14	14
Az ember megismerése és egészsége	33	16	17
Környezet és fenntarthatóság	22	10	10
		65	65
		szabad órakeret 7	szabad órakeret 7
		Összesen 72	Összesen 72

Ének-zene 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Zenei reprodukció	49	28	23
Zenei befogadás	48	37	9
		65	32
		szabad órakeret 7	szabad órakeret 4

	Összesen	Összesen
	72	36

Ének-zene 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Zenei reprodukció	65	35	34
Zenei befogadás	65	30	31
		65	65
		szabad órakeret 7	szabad órakeret 7
		Összesen 72	Összesen 72

Vizuális kultúra 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Vizuális nyelv és technikák	25	5	20
Kifejezés, képzőművészet	27	14	16
Vizuális kommunikáció	20	5	14
Tárgy- és környezetkultúra	25	8	15
		32	65

	szabad órakeret	szabad órakeret
	4	7
	Összesen	Összesen
	36	72

Vizuális kultúra 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Vizuális nyelv és technikák	36	18	18
Kifejezés, képzőművészet	36	19	19
Vizuális kommunikáció	25	12	11
Tárgy- és környezetkultúra	33	16	17
		65	65
		szabad órakeret	szabad órakeret
		7	7
		Összesen	Összesen
		72	72

Életvitel és gyakorlat 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	27	13	14
Anyagok alakítása, modellezés	27	14	12

Háztartás, gazdálkodás, életmód	11	5	6
		32	32
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4	4
		Összesen	Összesen
		36	36

Életvitel és gyakorlat 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	19	10	9
Anyagok alakítása, modellezés	18	8	19
Háztartás, gazdálkodás, életmód	28	14	14
		32	32
		szabad órakeret	szabad órakeret
		+ 4	+ 4
		Összesen	Összesen
		36	36

Testnevelés és sport 1-2. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 1-2. évfolyamon	óraszám 1. évfolyamon	óraszám 2. évfolyamon
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	70	34	34
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	70	34	34

Játék	70	39	39
Versenyzés	50	24	24
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	35	17	16
Tánc	29	14	15
		162	162
		+ 18 szabad órákeret	+ 18 szabad órákeret
		Összesen	Összesen
		180	180

Testnevelés és sport 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	70	34	34
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	70	34	34
Játék	70	39	39
Versenyzés	50	24	24
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	35	17	17
Tánc	29	14	15
		162	162
		szabad órákeret	szabad órákeret
		18	18
		Összesen	Összesen
		180	180

Informatika 3-4. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Informatikai eszközök használata	7	4	3
Alkalmazási ismeretek	12	5	6
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	25	13	13
Infokommunikáció, információs társadalom	13	6	6
Könyvtári informatika	8	4	4
		32	32
		szabad órakeret 4	szabad órakeret + 4
		Összesen 36	Összesen 36

Enyhe értelmi fogyatékosok

Tematikai egységek és óraszámok a felső tagozaton

Magyar nyelv és irodalom 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Beszédkésztség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos		
Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos		
Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos		
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	130	85	85
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	130	77	77
		162	162
		szabad órakeret	szabad órakeret
		18	18
		Összesen	Összesen
		180	180

Magyar nyelv és irodalom 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Beszédkésztség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos		

Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos		
Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos		
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	130	65	65
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	130	64	64
		129	129
		szabad órakeret	szabad órakeret
		15	15
		Összesen	Összesen
		144	144

Idegen nyelv 7. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon
Emberi kapcsolatok Az én személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom. Az én családom: családtagok nevei	20	30
Társadalmi környezetünk Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Kapcsolódási pont: természetismeret: hazám, földrajzi ismeretek, térképhasználat	15	22
Természeti környezetünk Állatok, növények	10	15

Kapcsolódási pont: természetismeret: növények, állatok		
Egészséges életmód Testrészek. Öltözködés, ruházat. Napirend.	20	30
		97
		szabad órakeret
		11
		Összesen
		108

Idegen nyelv 8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Természeti környezetünk Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Kapcsolódási pont: matematika – mennyiségi és minőségi viszonyok, időbeliség, sorrendiség	20	30	30
Egészséges életmód Az orvosnál. Betegségek. Sport. Kedvenc sportom.	15	23	22
Vásárlás Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás.	20	30	15
Országismeret A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa. Ünnepek: Halloween, Karácsony, Húsvét. Kapcsolódási pont: természetismeret – célország, földrajzi ismeretek, térképhasználat.	10	14	30

Informatika: internet használata, információkeresés			
		97	97
		szabad órakeret	szabad órakeret
		11	11
		Összesen	Összesen
		108	108

Matematika 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	23	14	11
Számelmélet, algebra	124	79	63
Geometria, mérés	61	40	31
Függvények, az analízis elemei	41	23	19
Statisztika, valószínűség	10	6	5
		162	130
		szabad órakeret	szabad órakeret
		18	14
		Összesen	Összesen
		180	144

Matematika 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8.	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
-----------------------------------	----------------------------------	--------------------------	--------------------------

	évfolyamon		
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	12	6	6
Számelmélet, algebra	129	65	66
Geometria, mérés	65	35	32
Függvények, az analízis elemei	40	19	19
Statisztika, valószínűség	13	7	7
		130	130
		szabad órakeret	szabad órakeret
		14	14
		Összesen	Összesen
		144	144

Erkölcstan / Hit- és erkölcstan 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Test és lélek	12	6	6
Kapcsolat, barátság, szeretet	12	6	6
Kortársi csoportok	10	5	6
Társadalmi együttélés	11	6	5
A technikai fejlődés hatásai	10	5	5
A mindenséget kutató ember	10	4	4
		32	32

	szabad órakeret	szabad órakeret
	4	4
	Összesen	Összesen
	36	36

Erkölcstan / Hit- és erkölcstan 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	10	5	5
Párkapcsolat és szerelem	11	5	6
Egyén és közösség	11	6	5
Helyem a világban	11	6	6
Mi dolgunk a világban?	11	5	5
Hit, világkép, világnézet	11	5	5
		32	32
		szabad órakeret	szabad órakeret
		4	4
		Összesen	Összesen
		36	36

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
--	--	----------------------------------	----------------------------------

Az őskor és az ókori kelet	22	12	11
Az antikvitás	26	13	12
A középkori Európa	16	9	9
A magyarság történetének kezdetei	34	17	17
A világ és Európa a korai újkorban	12	7	7
Magyarország a XVII-XVIII. században	20	19	19
		65	65
		+ 7 szabad órakeret	+ 7 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		72	72

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Történelmi áttekintés	8	4	4
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában	14	7	7
A nemzetállamok kora	8	4	4
Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	30	15	15
A globalizálódó világ és Magyarország	18	9	9
Társadalmi osztályok	10	4	4
Állampolgári ismeretek	10	6	6
Pénzügyi és gazdasági kultúra	12	5	5
A munka világa	10	5	5

	65	65
	+ 7 szabad órákeret	+ 7 szabad órákeret
	Összesen	Összesen
	72	72

Természetismeret 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Anyag, energia, információ	11	5	6
Rendszerek	28	14	17
Felépítés és működés kapcsolata	20	11	16
Állandóság, változás	28	13	14
Az ember megismerése és egészsége	23	12	18
Környezet, fenntarthatóság	20	10	10
		65	81
		+ 7 szabad órákeret	+ 9 szabad órákeret
		Összesen	Összesen
		72	90

Természetismeret 7-8. évfolyam

Kémia, fizika, biológia

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	14	8	8
Rendszerek	15	10	9
Felépítés és működés kapcsolata	14	9	9
Állandóság, változás	18	10	10
Az ember megismerése és egészsége	18	11	11
Környezet és fenntarthatóság	9	7	6
Anyag, kölcsönhatások, energia	11	8	7
Rendszerek	7	7	5
A felépítés és működés kapcsolata	7	5	6
Állandóság és változás	22	12	12
Az ember megismerése és egészsége	14	9	9
Környezet és fenntarthatóság	9	6	6
		162	162
		+ 18 szabad órakeret	+ 18 szabad órakeret
		Összesen 180	Összesen 180

Földrajz 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Tájékozódás a földrajzi térben	6		6
Tájékozódás az időben	3		3
Tájékozódás a környezet anyagairól, jelenségeiről	9		8
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	8		8
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	4		5
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	2		2
			32
		+ szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret
		Összesen	Összesen 36

Földrajz 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Tájékozódás a földrajzi térben	9	3	6
Tájékozódás az időben	9	3	6

Tájékozódás a környezet anyagairól	20	7	12
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	17	5	13
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról – A földrajzi tér regionális szerveződése	30	10	20
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	12	4	8
		32	65
		+ 4 szabad órakeret	+ 7 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		36	72

Ének-zene 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamon	óraszám 3. évfolyamon	óraszám 4. évfolyamon
Zenei reprodukció	65	33	34
Zenei befogadás	65	32	31
		65	65
		+ 7 szabad órakeret	+ 7 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		72	72

Ének-zene 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Zenei reprodukció	33	17	17
Zenei befogadás	32	15	15
		32	32
		+ 4 szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret
		Összesen 36	Összesen 36

Dráma és tánc 5. osztály

Témakörök	Kerettantervi Óraszámok 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon
Csoportos játék és megjelenítés: a kapcsolatteremtésen alapuló alkotó együttműködés képességének fejlesztése.	6 óra	6 óra
Rögtönzés és együttműködés: aktív, alkotó részvétel a mozgásos improvizációkban, improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése.	6 óra	6 óra
A dráma és színház formanyelvének tanulmányozása: alapvető dramaturgiai, műfaji fogalomkészlet bővítése.	6 óra	6 óra
Történetek feldolgozása: alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos tevékenységekben	7 óra	7 óra
Megismerő és befogadóképesség: színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése,	7 óra	7 óra

néphagyományok alapfokú ismerete.		
		32 óra
		+szabad órakeret 4 óra
		Összesen: 36 óra

Vizuális kultúra 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Vizuális nyelv és technikák	36	18	18
Kifejezés, képzőművészet	36	19	19
Vizuális kommunikáció	26	12	12
Tárgy- és környezetkultúra	32	16	16
		65	65
		+ 7 szabad órakeret	+ 7 szabad órakeret
		Összesen 72	Összesen 72

Vizuális kultúra 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
-----------------------------------	--	--------------------------	--------------------------

Vizuális nyelv és technikák	13	7	6
Kifejezés- és képzőművészet	15	8	8
Vizuális kommunikáció	9	4	5
Tárgy- és környezetkultúra	14	6	6
Mozgóképkultúra és médiaismeret	14	7	7
		32	32
		+ 4 szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		36	36

Informatika 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Informatikai eszközök használata	9	5	6
Alkalmazási ismeretek	16	8	12
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	16	8	12
Infokommunikáció, információs társadalom	15	5	15
Könyvtári informatika	9	6	3
		32	48
		+ 4 szabad órakeret	+ 6 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		36	54

Informatika 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Informatikai eszközök használata	7	4	3
Alkalmazási ismeretek	13	7	6
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	25	12	14
Infokommunikáció, információs társadalom	13	5	6
Könyvtári informatika	7	4	3
		32	32
		+ 4 szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret
		Összesen 36	Összesen 36

Technika, életvitel és gyakorlat 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	9	5	5
Anyagok alakítása, modellezés	33	16	15
Háztartás, gazdálkodás, életmód	23	11	12
		32	32
		+ 4 szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret

	Összesen	Összesen
	36	36

Technika, életvitel és gyakorlat 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	9	7	4
Anyagok alakítása, modellezés	25	17	9
Háztartás, gazdálkodás	32	18	14
Pályaorientáció	29	23	5
		65	32
		+ 7 szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		72	36

Testnevelés és sport 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	60	29	29
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	80	40	40
Játék	60	31	31

Versenyzés	53	27	26
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	41	21	22
Tánc	30	14	14
		162	162
		+ 18 szabad órakeret	+ 18 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		180	180

Testnevelés és sport 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	67	33	33
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	86	43	43
Játék	67	34	34
Versenyzés	60	30	29
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	46	22	23
		162	162
		+ 18 szabad órakeret	+ 18 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		180	180

Osztályfőnöki 5-6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 5-6. évfolyamon	óraszám 5. évfolyamon	óraszám 6. évfolyamon
Közösség és személyiség	23	11	10
Tanulás és munka	13	7	6
Én és a társadalom	16	8	8
Egészséges életmód	13	6	8
		32	32
		+ 4 szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		36	36

Osztályfőnöki 7-8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Kerettantervi óraszám 7-8. évfolyamon	óraszám 7. évfolyamon	óraszám 8. évfolyamon
Közösség és személyiség	23	10	11
Tanulás és munka	13	6	7
Én és a társadalom	16	8	8
Egészséges életmód	13	8	6
		32	32
		+ 4 szabad órakeret	+ 4 szabad órakeret
		Összesen	Összesen
		36	36

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

A nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény

A nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról, valamint a tankönyvellátásban közreműködők kijelöléséről 501/2013. (XII. 29.)

Korm. rendelet

A tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyek a hivatalos tankönyvjegyzékben szerepelnek.

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál a tanulóknak egyéb eszközökre is szükségük van.

Ezek a testnevelés, a vizuális kultúra, valamint a technika, életvitel és gyakorlat.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a tanítók és az egyes szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.

Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.

A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

Az **alsó tagozat** első két évében feladatunk a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése. Az 1-4. évfolyam a képességek megismerésére és fejlesztésére, készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozására, attitűdök alakítására irányulnak. Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény- elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

A **felső tagozaton** folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az alsó tagozaton megkezdett együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és tanulásszervezési módokat.

Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani. Az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével célunk az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, az osztályközösségben. A személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával a helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása a célunk.

A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása. Kiemelt figyelmet fordítunk a kreativitás fejlesztésére, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára, a tanulók egészséges terhelésére, az érési folyamatuk követésére, a személyre szóló, fejlesztő értékelésre.

A biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátítására és a mentális képességek célirányos fejlesztésére, az önálló tanulás és az önművelés alapozására törekszünk.

A felső tagozat *hetedik-nyolcadik évfolyamán* folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra.

mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait, a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni, a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása, fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulószervezési módokat.

Mindennapos testnevelés testmozgás megvalósításának módja

Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg. A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdése értelmében az iskola megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt (napi egy) testnevelés óra keretében. A 97. § (6) bekezdése alapján a 2012/2013- as tanévben ennek bevezetése iskolánkban az első és ötödik évfolyamokon, majd ezt követően felmenő rendszerben történik meg.

A mindennapos testnevelés 5 órájából legfeljebb 2 óra a jogszabályok szerinti feltételek megléte esetén kiváltható.

Ennek alapján

az iskola a 2012/2013-as tanévtől felmenő rendszerben megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében, amelyből a tanuló legfeljebb heti két órát az alábbi módok valamelyikével teljesíthet:

a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott tanórán való részvétellel,

iskolai sportkörben való sportolással,

kérelem alapján – sportszervezet, sportegyesület által kiállított igazolás alapján kiadott igazgatói engedéllyel – sportszervezet, sportegyesület keretei között szervezett edzéseken való sportolással.

A kimenő évfolyamoknál megmaradnak a mindennapi testedzés bevált formái:

A foglalkozások színhelyei (az időjárás függvényében):

tornaterem
folyosó
sportpálya
szabad tér

Alsó tagozat

3 – 4. évfolyam

Formái:

Heti 3 alkalommal az órarendben meghatározott testnevelés órákon

Heti 2 alkalommal azokon a napokon, amikor nincs testnevelés óra

15 perc $\frac{3}{4}$ 8 és 8 óra közötti időszakban

15 perc a 1. szünetben

A foglalkozásokat az osztályban tanító pedagógus tartja.

Iskolai sportkör

3-8.osztály sportcsoportonként heti 2 óra.

Fő profilunk:

játékos sportvetélkedő

labdarúgás

kézilabda

atlétika

asztalitenisz

A sportfoglalkozásokat testnevelő tanárok tartják.

Napközis foglalkozások

13⁰⁰– 16³⁰ tartó időszakban minden nap 45 perces játékos testmozgás a napközis nevelő irányításával lehetőség szerint a szabadban.

A testmozgás egyéb formái

A könnyített testnevelés - testnevelés órákon

Gyógytestnevelés – az iskolaorvos által kiszűrt tanulóknak csoportonként heti 3 órában a délutáni időszakban. A foglalkozásokat testnevelő és gyógytestnevelés végzettséggel rendelkező pedagógusok tartják.

önálló szervezésű programok
meghívott előadók, szakemberek felkérése
versenyek szervezése (plakátkészítés, egészséges étrend összeállítása)
kirándulások
a város szociális hálózatához való csatlakozás
problémamegoldó gyakorlatok
szituációs játékok
részvétel a helyi egészségvédelmi programokon
az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenése
a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére vonatkozó programok szervezése

2.6.2.6. A tanuló tanulmányi munkájának írásban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit, valamint magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

A pedagógiai mérés-értékelés az utóbbi években egyre inkább a társadalom figyelmének középpontjába került, ami a nemzetközi méréseken való szereplésünknek, az országos kompetenciamérésnek, a bevezetett kétszintű érettséginek és a kompetencia alapú oktatásnak is köszönhető. A hazai pedagógiai értékelési gyakorlatban szemléletváltás történik. Növekszik az igény a kimeneti szabályozást hatékonyabban támogató diagnosztikus funkció működtetésére. Az iskolai munka folyamatos fejlesztésében, megújításában kulcsszerepet tölthetnek be a pedagógiai értékelés, tesztelés diagnosztikus módszerei. A diagnosztikus értékelés a tantárgyi tanítás-tanulás, a képességfejlesztés és- fejlődés szabályozásában, a tennivalók tervezésében hatékonyan segítheti a pedagógusok munkáját.

A diagnosztikus mérőanyagok, mint a kimenet szabályozás eszközei adja pontos információt a tanulók tudásáról, képességeiről, a pedagógusok szakmai munkája szempontjából hatékony segítséget nyújtson a tanítás és a fejlesztés tervezéséhez. A

mérőanyagokkal történő értékelés lehetőséget ad a tagintézmények tanulóinak, csoportjainak összehasonlítására.

Mérés-értékelés az oktató-nevelő munkában

Az értékelés során közvetlenül valamely pedagógiai jelenség vagy teljesítmény „értékét” állapítjuk meg. Az értékelés lényege: viszonyítás a cél és a hatás között. A pedagógiai értékelés nem más, mint a pedagógiai információk szervezett és differenciált visszajelentésének elmélete és gyakorlata. Az értékelés a nevelési módszerek közé tartozik, és külső szabályzó szerepet tölt be személyiségfejlődésben/fejlesztésben. Az értékelés információkat ad arról, hogy mely célokat, milyen szinten sikerült elérni.

A mérés-értékelés legfontosabb funkciói, céljai:

Nagy szerepe van a tanulás ösztönzésében, a tanulási teljesítmények minősítésében, kategorizálásában, a tanulók szelekciójában (évről évre haladás elbírálása), a tanulók motiválásában. Továbbá nagy jelentősége van a pedagógiai folyamatok közvetlen szabályozásában, a tanári hatékonyság visszajelzésében a tanulás szervezésével, tervezésével kapcsolatban - a tantervek, tanári programok beválásának vizsgálatában is. Pedagógiai értékelés: a visszacsatolás vagy visszajelentés pedagógiai alkalmazásával minden pedagógiai kategóriára és jelenségre kiterjedő metodikailag változatos értékelés. Az értékelés a nevelés-oktatás központi rendszerszabályzó eleme országos, helyi, iskolai szinten, valamint az osztály/tanulócsoport és az egyének szintjén is. Az értékelés, mint külső szabályzó (például jutalmazás, büntetés) hozzájárul különböző értékek, normák, magatartásformák kialakításához, de túlhangsúlyozása a nevelésben komoly károkat okozhat. Az értékelés pozitív vagy negatív megerősítési mechanizmusokon keresztül segítheti a reális önismeret, az önértékelés és a pozitív énkép kibontakozását. A pedagógiai értékelés, a sikerek és a kudarcok befolyásolják a tanuló és a tanulócsoport tanulási motivációit, viszonyát az iskolához, a tantárgyakhoz, a pedagógushoz, hozzájárulnak a tanulási szokások rögzüléséhez vagy változásához, hosszabb távon hatnak a pályaválasztásra is. Az értékelés mintát ad a gyerekeknek az önértékeléshez és mások értékeléséhez.

Értékelés típusai:

Formatív (segítő, fejlesztő): a tanítás-tanulási folyamat állandó kísérője, információt ad a tanulóknak, tanárknak a tanulás következő lépéseiről, s ez által ösztönözzön, az

eredményes tanulást elősegítse. Alapvetően a folyamat közbeni irányítást, segítséget tűzi ki célul a tanulási sikerek megerősítését, a tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárását.

Szummatív (lezáró, minősítő): szintek megállapítása, minősítés, kategorizálása a tanulónak, a tudás globális értékelése. Egy-egy nevelési-oktatási szakasz záróaktusa, célja az összegzés, a záró minősítés. A tanulókat szelektálja, szűri. Hatékonyságának alapfeltétele, hogy objektív, hiteles és megbízható adatokat nyújtson. Gyakori formája a vizsga, amely igazolhatja a végzettséget, a megfelelő képzettséget, betölthet továbbtanulási szelektációs funkciót, eszköze lehet a pályaorientációnak.

Diagnosztikus (helyzetfeltáró): a tudás tartalmi és strukturális feltérképezése azzal a céllal, hogy az eredmények, hiányosságok oka feltárható legyen. A különböző pedagógiai döntések, beavatkozások, fejlesztések előtt a döntéshozók (tanárok) részletes információkat szerezzenek arról, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik a nevelés-oktatás adott szakaszát, megfelelnek-e az elvárásoknak, melyek azok a területek, ahol lemaradtak a tanulók, ahol kiemelkedők. A diagnózis kiterjedhet értelmi képességekre, az affektív és pszichomotoros területekre egyaránt.

A pedagógiai diagnózis értelmében a diagnosztizálás 5 feladata a tanulás hatékonyságának javítása (a tanulási problémák feltárása, elemzése, értelmezése alapján), mint az objektív, megbízható minősítés módszereinek kidolgozása. A pedagógiában a pedagógiai ismertátadási folyamat során az értékeléssel együtt diagnosztizálás is történik, vagyis a pedagógus megismeri a tanuló fejlődésmenetét, tudásszintjét, képességeit, a követelményekhez való „illeszkedést”, s az attól való eltérés mértékét. Tágabb értelemben a pedagógiai diagnosztika a tanítási-tanulási folyamat optimalizálása érdekében szinte minden, az oktatással kapcsolatos döntés-előkészítő jellegű tevékenységet felölel, úgymint információgyűjtés és elemzés, hatékony pedagógiai eljárások, megfelelő tanulásszervezési módok kiválasztása, curriculum értékelés támogatása. Szűkebb értelmezésben a pedagógiai diagnosztika a tanulók egyéni diagnosztikájára koncentrál, hogy kiderítse, mi az oka az egyes gyermekeknél felmerülő tanulási kudarcoknak. Ebben a megközelítésben a teljesítményekből a képességekre történő visszakövetkeztetés kiemelt szerepet hordoz.

A diagnosztikus tudásszintmérések és képességvizsgálatok rendszere a felső tagozatban:

	Tudásszintmérés	Képességvizsgálat
A mérendő terület meghatározása	Tanterv, tananyag, tartalmak és követelmények rendszere 8. évfolyam I. félév vége Magyar nyelv és irodalom Matematika	Képességstruktúra, műveletek és fejlettségi szintek rendszere 5. 7. évfolyam szövegértés, matematikai, idegen nyelvi kompetencia
Feladatírás és tesztszerkesztés	A tartalmak és követelmények minél teljesebb lefedése	A műveletek és a fejlettségi szintek minél teljesebb lefedése
Értékelés, elemzés	Kritérium-vagy normaorientált, esetenként strukturális	Kritériumorientált, és strukturális és esetenként normaorientált

A diagnosztikus értékelés eszközei:

tesztek

kérdőívek

megfigyelés

interjúk

dokumentumelemzés, adatok elemzése

Feladattípusok:

- zárt (feladatválasztó feladatok)
- Alternatív választás (igaz-hamis)
- Többszörös választás (egy jó válasz, több jó válasz, rossz válasz) - Válaszok illeszkedése (egy az egyhez, egy a többhöz hozzárendelés)
- Nyílt (feladatalkotó feladatok)
- Kiegészítés: verbális vagy grafikus; egy vagy több kihagyott fogalom - Rövid válasz (Mikor volt a mohácsi csata?)
- Hosszú válasz (egy mondat vagy felsorolás)
- Esszé típusú válasz

Az értékelés alapelvei

Legyen objektív, megbízható és fejlesztő hatású

A nevelő sokoldalú változatos értékelési formákat használjon

Az értékelés feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak
Tükrözze a tanuló önmagához mért fejlődését

Az értékelés formái

Helyes arányban alkalmazott írásbeli és szóbeli értékelés a tantárgy sajátosságának és heti óraszámának megfelelően

Rajz, technika- és életvitel testnevelés tantárgyak tekintetében a tanuló által bemutatott gyakorlat, az általa készített alkotás vagy munkadarab is értékelésre kerül.

Ha a tanuló egy-egy tantárgy követelményeit az előírtól hosszabb idő alatt teljesíti, a lemaradás behozásáig az értékelés félévi- és tanév végi írásos értékelés.

Tanév végén a teljes szorgalmi időszakban szerzett érdemjegyek alapján kerül sor az év végi osztályzat kialakítására.

44.2.6.1. A tanulmányi munka értékelése

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz, hon- és népismeret, etika, egészségtan ellenőrzésénél (2-8.évfolyamon):

a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik;

az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – csak egyszer kerülhet sor írásbeli számonkérésre, de minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

az ének-zene, a rajz, az informatika, a technika- és életvitel, mozgókép- és médiaismeret tantárgyból félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,

A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.

A heti 1-2 órás tantárgyak esetében legalább havi 1, a többi tantárgy esetén legalább 2 havonként 3 érdemjeggyel kell a tanulónak rendelkeznie.

A témazáró szintű érdemjegyek javítására a tanulónak lehetőség adható. Javítás esetén a jobb érdemjegy kerüljön a naplóba.

A szülőket tájékoztatni kell az érdemjegyekről az ellenőrzőben és kérésükre az írásbeli munkákat témazáró szintű dolgozatokat meg kell mutatni.

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

<i>Normál tagozaton tanulók</i>	<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Tanulásban akadályozott tanulók</i>	<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>
Felzárkóztatásra szorul	0-40%:	elégtelen (1)	Gyenge	0-19 %:	Elégtelen (1)
Megfelelően teljesített	41-60%:	elégséges (2)	Átlagos	20-44 %:	elégséges (2)
	61-75%:	közepes (3)		45-69 %:	közepes (3)
Jól teljesített	76-90%:	jó (4)	Jó	70-85 %:	jó (4)
Kiválóan teljesített	91-100%:	jeles (5)	Kiváló	86-100 %:	jeles (5)

A fenti %-ok érvényesek az első évfolyam félévi, év végi és második évfolyam félévi szóveges minősítésekor is.

Belső mérések:

Első évfolyam végén belső mérés matematikából, magyar-nyelv és irodalomból

Negyedik évfolyam végén belső mérés matematikából, magyar nyelv és irodalomból

Nyolcadik évfolyam végén belső mérés matematikából, magyar nyelvből, történelemből, idegen nyelvből.

A nyolcadik évfolyamos tanulóknak a mérésre való felkészülést oly módon kell biztosítani, hogy februárban meg kell jelölni azt a tananyagot, feladat anyagot amely alapján a mérési feladatokat összeállítjuk.

A szerzett érdemjegy témazáró szintű osztályzat.

A belső mérés két hét leforgása alatt négy különböző napon történik.

A pontos időpontot az éves munkaterv tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű és a tanulási nehézséggel küzdő (BTM) tanulók belső mérését érdemjeggyel nem értékeljük.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelésére vonatkozó szabályok. Első évfolyamon, második évfolyamon félévig, év közben a tanulók havi értékelését a naplóban és a tájékoztató füzetben a következőképpen végezzük.

Százalékkal kifejezve és/vagy jelrendszerrel. A százalékos átváltás a következő:

100 - 91% - piros csillag

90 - 76% - piros pont

75 - 61% - piros üres kör

60 - 41% - fekete üres kör

40 - 0% - fekete pont

Az első évfolyamon, a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN TELJESÍTETT

JÓL TELJESÍTETT

MEGFELELŐEN TELJESÍTETT

FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készült értékelő lapok segítségével is értékeljük, melyeket az ellenőrzővel és bizonyítvánnyal együtt megküldünk a szülőnek.

A második évfolyamon az év végi, a 3-8. évfolyamon a félévi és év végi osztályzatot az adott félév során szerzett érdemjegyek és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni érdemjeggyel.

A második évfolyamon az év végi bizonyítványban, illetve az harmadik-nyolcadik évfolyamon a félévi értesítőben és az év végi bizonyítványban a következő tantárgyakból elért eredmények kerülnek minősítésre:

második évfolyamon: *magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret, ének-zene, rajz- és vizuális kultúra, technika és életvitel, testnevelés és sport (2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret, ének-zene, erkölcsstan, vizuális kultúra, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport)*

harmadik évfolyam: *magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret, ének-zene, rajz- és vizuális kultúra, technika és életvitel, testnevelés és sport (2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret, ének-zene, erkölcsstan, vizuális kultúra, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport)*

negyedik évfolyam *magyar nyelv, magyar irodalom, idegen nyelv, matematika, informatika, környezetismeret, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, technika és életvitel, testnevelés és sport (2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben: magyar nyelv, magyar irodalom, idegen nyelv, matematika, informatika, környezetismeret, ének-zene, erkölcsstan, vizuális kultúra, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport)*

ötödik évfolyamon: *magyar nyelv, magyar irodalom, történelem és állampolgári ismeretek, idegen nyelv, matematika, informatika, természetismeret, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, technika és életvitel, testnevelés és sport (2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben: magyar nyelv, magyar irodalom, idegen nyelv, matematika, ének-zene, erkölcsstan, vizuális kultúra, Technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport, Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, természetismeret, fizika, kémia, Biológia- egészségtan, földrajz, informatika, hon- és népismeret)*

hatodik évfolyamon: *magyar nyelv, magyar irodalom, történelem és állampolgári ismeretek, idegen nyelv, matematika, informatika, természetismeret, földrajz, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, technika és életvitel, testnevelés és sport, egészségtan (2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben: magyar nyelv, magyar irodalom, idegen nyelv, matematika, ének-zene, erkölcsstan, vizuális kultúra, Technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport, Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, természetismeret, fizika, kémia, Biológia- egészségtan, földrajz, informatika)*

hetedik évfolyamon: *magyar nyelv, magyar irodalom, történelem és állampolgári ismeretek, idegen nyelv, matematika, informatika, fizika, biológia és egészségtan, kémia, földrajz, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, technika és életvitel, testnevelés és sport, etika (2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben: magyar nyelv, magyar irodalom, idegen nyelv, matematika, ének-zene, erkölcsstan, vizuális kultúra, Technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport, Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, természetismeret, fizika, kémia, Biológia- egészségtan, földrajz, informatika)*

nyolcadik évfolyamon: *magyar nyelv, magyar irodalom, történelem és állampolgári ismeretek, idegen nyelv, matematika, informatika, fizika, biológia és egészségtan, kémia, földrajz, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, technika és életvitel, testnevelés és sport, mozgókép és médiaismeret, etika (2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben: magyar nyelv, magyar irodalom, idegen nyelv, matematika, ének-zene, erkölcsstan, vizuális kultúra, Technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport, Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, természetismeret, fizika, kémia, Biológia- egészségtan, földrajz, informatika)*

Azok a tanulók, akik a szakértői bizottság véleménye alapján mentesülnek az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, negyedévente szöveges értékelést és minősítést kapnak (Nkt. 56.§ (1)).

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. Második- nyolcadik évfolyamon a továbbhaladáshoz a tanulónak minden tantárgyból az elégséges év végi osztályzatot kell megszereznie.

Ha a tanuló tanév végén háromnál több tantárgyból elégtelen osztályzatot kap, köteles megismételni az évfolyamot.

A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételeit a kerettanterv figyelembevételével állapítjuk meg.

Az iskola intézményvezetője a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.

A szülő kérésére az iskola magasabb évfolyama is megismételhető legfeljebb egy alkalommal (Nkt. 57.§ (1)).

2.6.2. A tanulók magatartásának értékelése

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

Az első-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot a tájékoztató füzetbe, ellenőrzőbe illetve a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, fegyelmezetten viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon fegyelmezetten viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki.

az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
feladatait nem minden esetben teljesíti;
előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
igazolatlanul mulasztott;
osztályfőnöki intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;

több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
osztályfőnöki megrovása vagy annál magasabb fokozatú büntetése van.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

45.2.6.3. A tanulók szorgalmának értékelése

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

Az első-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot a tájékoztató füzetbe, ellenőrzőbe illetve a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;

a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
munkavégzése pontos, megbízható;
a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza
nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása

Jó (4) az a tanuló, aki:

képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
a tanórákon többnyire aktív;
többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként
nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
taneszközei tiszták, rendezettek
nincs írásbeli intője vagy megrovása

Változó (3) az a tanuló, akinek:

tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre,
felügyelettel dolgozik
osztályfőnöki intője va

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
feladatait többnyire nem végzi el;
felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
a tanulásához nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen
osztályfőnök megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése van.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges. A havi magatartás és szorgalom értékeléséhez az osztályfőnök minden hónap végén formanyomtatványon kéri ki az osztályban tanítók véleményét.

2.6.4. A tanulók jutalmazása és büntetése

46.A tanulók jutalmazása

Azt a tanulót, aki képességihez mérten

folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
vagy példamutató magatartást tanúsít
vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken,
vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az
iskola jutalomban részesítheti.

Az iskolai jutalmazás formái.

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:

szaktanári dicséret (aktív órai munkáért, gyűjtő munkáért, iskolai versenyen való részvételért,
kiemelkedő szaktárgyi teljesítményért)

napközis nevelői dicséret (példamutató magatartásért, felelősi munkáért, tanuló társak
segítéséért)

osztályfőnöki dicséret (folyamatos példás magatartásért, szorgalomért, iskolai közösségi
munkáért, iskola szintű versenyeken, vetélkedőkön való eredményes szereplésért)

igazgatói dicséret (Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon,
bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek az alábbiak
szerint:

Körzeti első helyezett

Megyei első -nyolc helyezett

Területi, regionális első -nyolc helyezett

Országos valamennyi helyezés

A városi rendezvényeken való szereplés

Öt osztályfőnöki dicséret után a hatodik igazgatóinak minősül

A megyei, területi, regionális versenyeknél a résztvevők létszámától függően el lehet térni az igazgatói dicséretre vonatkozó szabályozástól. Eltérés esetén az igazgatói dicsérettről a szaktanár javaslata alapján az intézményvezető dönt.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni)

Az egész éves munkáért a tanulók tanév végén

szaktárgyi teljesítményért, - tantárgyi dicséretben
példamutató magatartásért, -
kiemelkedő szorgalomért,
egyéb kiemelkedő teljesítményért nevelőtestületi dicséretben részesíthetők.

A nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és tárgyjutalmat kapnak, melyet a ballagási ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az egyes tanévek végén kitűnő eredményt elért tanulók a tanévzáró ünnepélyen az osztályfőnöktől, vehetik át az oklevelet és tárgyjutalmat. Oklevél jutalomban részesülnek az iskolai élet valamely területén jó teljesítményt nyújtók.

Kiváló versenyeredményt elért tanulók a tanévzárón vehetik át az oklevél és tárgyjutalmat az iskola igazgatójától.

47.A tanulók büntetése

Azt a tanulót, aki

tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
vagy a házirend előírásait megszegi,
vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.
vagy igazolatlanul mulaszt

Az iskolai büntetések formái:

szaktanári figyelmeztetés;
napközis nevelői figyelmeztetés;
osztályfőnöki figyelmeztetés;
osztályfőnöki intés;
osztályfőnöki megrovás;
igazgatói figyelmeztetés;
igazgatói intés
igazgatói megrovás
nevelőtestületi figyelmeztetés;
nevelőtestületi intés;
nevelőtestületi megrovás;
fegyelmi büntetés

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni. Az iskolai büntetések, súlyos kötelelességszegések az iskolában,

az ebédlőben, osztálykirándulásokon, az osztályok által szervezett iskolán kívüli programokon tanúsított magatartásokra is vonatkoznak

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Súlyos kötelességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:

az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása;

az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszecskó, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;

a szándékos károkozás;

az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;

ezen túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

A tanuló súlyos kötelességszegése esetén a tanulóval szemben a magasabb jogszabályokban előírtak szerint fegyelmi eljárás is indítható. A fegyelmi eljárás megindításáról az iskola intézményvezetője dönt.

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet és a tanulók létszámától függően az informatikát. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, és készségek, képességek fejlesztésére több idő jusson.

A helyi tantervben szereplő tantárgy választásának lehetőségével minden tanuló élhet. A választás önkéntes. A választott órára, szakkörre, sportkörre, délutáni foglalkozásokra való előjelentkezés írásban, a jogszabályi előírások és határidők betartásával történik. Az alacsony létszám miatt nem induló választott órára jelentkezett tanulók a tanév kezdetekor még módosíthatják jelentkezésüket.

A választott órát oktató pedagógus várható személyéről a tanulók a jelentkezéskor tájékoztatást kapnak, de a tantárgyfelosztás csak a tanév elején válik véglegessé. A választott óra min. 14 fő részvételével indul. A választott órán való részvétel a tanítási év végéig kötelező.

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának és edzettségének (fizikai fittségének) mérése

Az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa - az adott tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott mérési időszakban - az (5) bekezdésben meghatározott országosan egységes mérési módszer és az annak alkalmazásához kifejlesztett eszközök alkalmazásával a nappali rendszerű iskolai oktatás rendje szerinti tanulók részvételével ellátja a tanulók fizikai állapotának és edzettségének (a továbbiakban együtt: fizikai fittség) mérésével kapcsolatos feladatokat. A tanulók fizikai fitsségi mérésének célja a tanulók egészsége megőrzésének, javításának, fenntartásának előmozdítása, és a tanulók egészségi állapotának nyomon követése a tanulók fizikai fitsségi szintjének feltárásával.

Az (1) bekezdés szerint lefolytatott fizikai fitsségi mérés eredményeit a mérést végző pedagógus - a mérésben érintett tanulónként - rögzíti és feltölti az (5) bekezdés szerinti informatikai rendszerbe.

A fizikai fitsségi mérések egyes tanulókra vonatkozó, adott tanévben rögzített adatait az iskola testnevelés tantárgyat tanító és az iskola igazgatója által kijelölt egyéb pedagógusai tanévenként elemzik, és meghatározzák az adott tanuló fizikai fitsségi szintjének további fejlesztése szempontjából - elsősorban az iskolai testnevelésórák keretei között - szükséges intézkedéseket.

A fizikai fitsségi mérések iskolai adatai alapján az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusai tanévenként javaslatot tehetnek a nevelőtestület részére a pedagógiai program részét képező iskolai egészségfejlesztési program módosítására.

A Nemzeti Egységes Tanulói Fitsségi Teszt (a továbbiakban: NETFIT) a tanulók fizikai fitsségi mérésének adatait rögzítő, a 4. mellékletben meghatározott tartalmi keret szerinti informatikai alapú diagnosztikus értékelő rendszer. A NETFIT rendszerbe azonosításra alkalmatlan módon feltöltött tanulói eredményeket a NETFIT-et támogató informatikai alapú diagnosztikus értékelő rendszer automatikusan kiértékeli.

A fizikai fitsségi mérés eredményeit a mindenkori tanév rendjéről szóló jogszabályban meghatározott mérési időszak utolsó napjáig az iskolának a tanuló mérési azonosítójának alkalmazásával fel kell tölteni a NETFIT rendszerbe. A fizikai fitsségi mérés tanulót érintő eredményeiről a tanuló és a szülő a tanuló mérési azonosítójának felhasználásával a NETFIT rendszeren keresztül kap tájékoztatást.

A tanulók fizikai fitsségi mérésének részletes szabályait az oktatásért felelős miniszter az általa vezetett minisztérium honlapján teszi közzé.

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Az egészségnevelés elvei

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Iskolavezetés	Támogatja az egészségnevelési programot. Aktívan részt vesz az egyes programokban. Figyelemmel kíséri és aktívan fellép az iskolai bántalmazások ellen. A minőségi munka részeként értékeli a tevékenységet.
Pedagógusok	Kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes egészségügyi tartalmakat. Dekoráció, kiállítások, programok szervezői, résztvevői, segítői.
Osztályfőnökök	Évfolyamokra lebontva az egészségneveléshez kapcsolódó tartalmakat dolgozzák fel. Napi kapcsolatot tart a diákokkal, az egyedi problémákat, azonnal kezeli. Figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket, az iskolán belüli bántalmazást.
Iskolaorvos, fogorvos, védőnők	Osztályfőnöki órákon előadásokat tartanak az egészséges életmóddal, a szexuális neveléssel kapcsolatban. Az iskolaorvos, fogorvos szűrővizsgálatokat tart.
Diákok	Nagy számban vesznek részt a programokban.
Szülők	Az iskola által szervezett előadásokon vesznek részt.

Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

A mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása:

testnevelés órák;

játékos, egészségfejlesztő testmozgás az első-negyedik évfolyamon;

az iskolai sportkör foglalkozásai;

tömegsport foglalkozások;

A helyi tantervben szereplő Környezetismeret, Természetismeret, Biológia, egészségtan,

Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyak tananyagai

Környezetismeret

a test alapvető felépítése, működése

az egészség megőrzéséhez szükséges életvitel jellemzői

Természetismeret

Az emberi egészséget veszélyeztető tényezők

Az érzelmek és a viselkedés kapcsolata

Az étrend szerepe az egészséges táplálkozásban

Az alkoholfogyasztás, a dohányzás és a kábítószeres egészségkárosító hatása

Az emberi szexualitás

Családi élet és kapcsolatok

Elsősegély-nyújtási ismeretek

Biológia, egészségtan

környezet- egészségügyi problémák

egészségügyi problémák megelőzése és mérséklése

testi – lelki egészséget megőrző életviteli technikák

elsősegély-nyújtási ismeretek

Technika és életvitel

egészséges táplálkozás, táplálkozási szokások bemutatása, a konyha tisztasága

környezetkímélő konyhai tevékenységek,

háztartási hulladék kezelése, szelektív hulladékgyűjtés,

tápanyagszükséglet, az energiaszükséglet és az életmód összefüggései

élelmiszerek tartósításának egészségügyi szempontjai

öltözködés, személyes higiénia,

Fizika

az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzás, zaj, rezgés)

a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közti analógiák

Kémia

az emberi szervezetre káros anyagok megismerése, használatuk csökkentése

ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órákon feldolgozott ismeretek (évente 10
osztályfőnöki óra keretében)

Az ember testi, lelki sajátosságai, viselkedési formái

serdülőkori változások

viselkedés, önismeret, önfegyelem

Bőr-, szépségápolás és öltözködés

Mozgás

napirend, bioritmus

mozgásszervi elváltozásokat javító speciális gyakorlatok

Az egészséges táplálkozás

Nemiség, szexualitás

Betegség, egészség

megelőzés

fertőzés, védőoltások

Élvezeti szerek, szenvedélybetegségek

nikotin, alkohol, kábítószer, energiaital

Veszélyforrások, veszélyhelyzetek

lakásban, iskolában, utcán

tűzbiztonsági tudnivalók

közlekedési táblák, szabályok

Az egészséges környezet jellemzői

Elsősegély-nyújtási ismeretek

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

szakkörök

minden évben osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra szervezése;

minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az első-negyedik, ötödik-nyolcadik évfolyamos osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatosan;

f. Az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybevétele

félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában;

a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezésében. (A tanulóknak évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton kell részt venniük.)

2.9.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;

tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megővéséhez szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik;

a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megővésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel:

a környezet fogalmával,
a földi rendszer egységével,
a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
a környezetvédelem lehetőségeivel,
lakóhelyünk természeti értékeivel,
lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk működésében az egyenlő bánásmód követelményei érvényesülnek

az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásában, a felvételi kérelmek elbírálásában,

teljesítmények értékelésében,

az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosításában és igénybe vételében,

az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférésben,

az oktatásban megszerezhető bizonyítványok, oklevelek kiadásában,

a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférésben,

az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetésében.

Feladatok, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében tett intézkedések.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt igénylő szülők megfelelő tájékoztatást kapjanak az iskolai végzettséghez kötődő nyilatkozataikhoz, válják teljes körűvé a nyilatkozattétel a HHH tanulókról.

Az egyenlő hozzáférés biztosítása a minőségi oktatáshoz. Az iskolai nevelésben, oktatásban a teljes körű integráció megvalósítása.

A HH és HHH tanulók részvételi arányának növelése a tanórán kívüli foglalkozásokon, a nyári táborokon, az Útravaló ösztöndíj programban.

A HH és HHH tanulók körében a mulasztási átlag iskolai átlagra való csökkentése.

A HH és HHH tanulók kompetencia mérési eredményeinek javítása, az osztályismérlések számának vizsgálata.

A mérési eredményekben az országos átlaghoz viszonyított lemaradás esetén intézkedési terv készítése a tanulók megsegítésére.

A tanulók osztályba sorolásakor felmenő rendszerben figyelemmel kell kísérni, hogy a párhuzamos osztályokban a HHH tanulók aránya ne legyen több 25%-nál.

Ingyenes étkezés, ingyenes tankönyv biztosítása a HH és HHH tanulók körében a törvényi előírásoknak megfelelően.

az SNI-s tanulók integrált oktatásának megvalósítása

a lemorzsolódás csökkentése illetve megelőzése

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításában a pedagógusok, a szülők és a gyermekvédelmi intézmények összehangolt tevékenységével érhető el eredmény. A szülők, a család szerepe ebben a tevékenységben alapvető fontosságú. Elsődleges feladat az iskolánkba bekerülő veszélyeztetett vagy/és hátrányos helyzetű tanulók feltérképezése.

Az eredményes tanulás feltétele a helyes szövegértés és logikus gondolkodás képességének kialakítása, továbbfejlesztése. Az évente elvégzett kompetenciamérések lehetővé teszik, hogy megismerjük tanulóink ilyen irányú képességeit. Az eredmények elemzésével ki tudjuk alakítani a továbbhaladáshoz szükséges korrekciókat.

Kompetencia alapú oktatásunk lehetővé teszi, hogy a szükséges készségeket minél eredményesebben fejlesszük tanulóinknál. Ennek érdekében elsősorban a tanítási órákon alkalmazott differenciált foglalkozásokkal, vagy tanórán kívüli felzárkóztató foglalkozásokkal kívánjuk a hátrányt csökkenteni. A rászoruló tanulók között vannak olyanok is, akiknek tehetségük kibontakoztatása az elsődleges feladat. Számukra tehetségsávban (gazdagító, egyéni tehetség-kibontakoztatás) biztosítunk foglalkozásokat.

Hatékony és korrekt pályaaorientálást kell végeznünk annak érdekében, hogy a mindenkori munkaerő- piaci igényeknek megfelelően tudjanak tanulóink pályát választani.

A tanulmányi munka segítése mellett a szociális hátrányok csökkentése is feladataink közé tartozik. Felhívjuk rászoruló tanulóink figyelmét az igényelhető szociális támogatási lehetőségekre, ösztöndíjakra.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása.

A házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

Hétköznap: minden tantárgyból adható szóbeli és írásbeli házi feladat.

Egy-egy tantárgyra fordított felkészülési idő az átlagos képességű tanulónál ne haladja meg:

felső tagozaton: fél órát

alsó tagozaton: 20 percet

Hétfégre (munkaszüneti napon):

Minden tantárgyból adható szóbeli és írásbeli házi feladat, de ennek mértéke ne haladja meg a hétköznap adott lecke mennyiségét.

Őszi – téli – tavaszi szünetre:

Minden tantárgyból adható szóbeli házi feladat

Írásbeli házi feladat: a heti egy órás tantárgynál adható

a heti többórás tantárgynál nem adható

Nyári szünetre:

Se szóbeli, se írásbeli házi feladat nem adható fel. Javasolható a kötelező olvasmány elolvasása.

A tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet írni.

**Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–12. évfolyamon
a 2020/2021 tanévtől kezdődően az 1., 5., és a 9.
évfolyamon felmenő rendszerben**

Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium,
Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium

**Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–12. évfolyamon a 2020/2021 tanévtől
felmenő rendszerben Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola,
Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium**

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	Alapfokú képzés nevelési-oktatási szakaszai								A gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakasza			
2		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3	Magyar nyelv és irodalom												
4	magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3	3	4	4	4
5	Matematika												
6	matematika	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3
7	Történelem és állampolgári ismeretek												
8	történelem					2	2	2	2	2	2	3	3
9	állampolgári ismeretek								1				1
10	hon- és népismeret*						1						
11	Etika / hit- és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1				
12	Természettudomány és földrajz												
13	környezetismeret			1	1								
14	természettudomány**					2	2	4	5			(2)	
15	kémia							1,5	1,5	1	2		
16	fizika							1,5	1,5	2	3		
17	biológia							1,5	1,5	3	2		
18	földrajz							1,5	1,5	2	1		
19	Idegen nyelv												
20	első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3	3	3	4	4
21	második idegen nyelv									3	3	3	3
22	Művészetek*****												
23	énekezen	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1		
24	vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1		
25	dráma és színház*							1				1	1
26	mozgóképkultúra és média*												
27	Technológia												
28	technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1					
29	digitális kultúra			1	1	1	1	1	1	2	1	2	
30	Testnevelés és egészségfejlesztés												
31	testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1	1	1	1	1
33	<i>kötött célú órákeret*** A kötelező érettségi tantárgyakhoz rendelendő</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(4)	(4)
	magyar nyelv és irodalom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	matematika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
	történelem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	első élő idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
34	Kötelező alapórászám	22	22	22	23	27	26	28	28	32	32	30	29
35	<i>Szabadon tervezhető órákeret****</i>	(2)	(2)	(2)	(2)	(1)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(4)	(5)
	matematika	1	1					0,5	1	1	1		
	magyar nyelv és irodalom	1	1	2	2			0,5	1				1
	első élő idegen nyelv					1	1						
	<i>választott specializációnak megfelelő tantárgy</i>									1	1		

	<i>angol, történelem, honvédelmi alapismeretek, drama és színház, tánc és mozgás, magyar nyelv és irodalom</i>												
	1. választható fakultáció											2	2
	2. választható fakultáció											2	2
36	Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30	34	34	34	34

* A hon- és népismeret tantárgyat heti 1 órában, intézményi döntés alapján, az 5–8. évfolyamok egyikén kell tanítani. A dráma és színház tantárgyat heti 1 órában az 5–8. évfolyamok egyikén kell tanítani. A dráma és színház tantárgy szervezése megvalósulhat projektnapok, témahét vagy tematikus hét keretében, továbbá tömbösítve is. A dráma és színház tantárgy órakeretben történő oktatását csak szakirányú végzettséggel rendelkező személy végezheti. A dráma és színház vagy a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy a 12. évfolyamon kötelezően választandó.

** A természettudomány tantárgyak a 7–8. évfolyamon diszciplináris bontásban vagy egy integrált természettudomány tantárgy moduljaiként is oktathatók. Diszciplináris bontás esetében az egyes tantárgyak heti 3-3 órában taníthatók a két évfolyamra vetítve. A fizika, kémia, biológia tantárgyak óraszámait a kerettantervek szabályozzák. Gimnáziumokban a 9–10. évfolyamon diszciplináris bontásban folyik a természettudományi tantárgyak tanulása, tanítása. A természettudományi tantárgyak emelt óraszámában 11–12. évfolyamon folytathatók.

*** A kötelező érettségi tantárgyakhoz rendeltendő órakeretet a II.2.1.1. táblázat G:13 mezőjében a zárójelben megadott szám jelzi a kötelező alapóraszámán belül megadva. A 11. és 12. évfolyamon legalább 4-4 tanórát bármely érettségi tantárgy oktatására kell felhasználni. Ha a tanuló a 11. évfolyamon a természettudomány tantárgyat tanulja, akkor legalább további 2 órát kell hetente egyéb érettségi tantárgyból felvennie.

****A szabadon tervezhető órakeret terhére beépíthetők a helyi tantervbe azok a tantárgyak, amelyek az oktatásért felelős miniszter által közzétett kerettantervvel rendelkeznek, mint például a pénzügyi és vállalkozási ismeretek, honvédelmi ismeretek. Ezen akkreditált tantárgyak érettségi vizsgatárgyként történő megjelenéséről az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló kormányrendelet rendelkezhet. A szabadon tervezhető órakeret terhére kerettantervvel rendelkező tantárgyak tanítása szervezhető. Ez az órakeret lehetővé teszi az alapóraszámában biztosított tantárgyak óraszámának az iskola helyi tantervében meghatározandó emelését is. A hon- és népismeret tantárgy az 5–8. évfolyamok valamelyikén összesen egyéves időtartamban, heti egy órában a szabadon tervezhető órakeret terhére kötelezően választandó.

*****A művészetre tervezett heti 1 óra a 11. évfolyamon megvalósulhat a dráma és színház, a vizuális kultúra, az ének-zene, valamint a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárggyal is.

A szakgimnáziumok, technikumok esetében a közismereti tárgyakra vonatkozó kerettantervek megegyeznek a gimnáziumokra vonatkozókkal.”

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 9–12. évfolyamon a 2020/2021 tanévtől
felmenő rendszerben Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola,
Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium
ÁLTALÁNOS TANTERVŰ

	A	J	K	L	M
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	A gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakasza			
2		9	10	11	12
3	Magyar nyelv és irodalom				
4	magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
5	Matematika				
6	matematika	3	3	3	3
7	Történelem és állampolgári ismeretek				
8	történelem	2	2	3	3
9	állampolgári ismeretek				1
10	hon- és népismeret*				
11	Etika / hit- és erkölcstan				

12	Természettudomány és földrajz				
13	környezetismeret				
14	természettudomány**			(2)	
15	kémia	1	2		
16	fizika	2	3		
17	biológia	3	2		
18	földrajz	2	1		
19	Idegen nyelv				
20	első élő idegen nyelv (angol/német)	3	3	4	4
21	második idegen nyelv (német/angol)	3	3	3	3
22	Művészetek*****				
23	énekezen	1	1		
24	vizuális kultúra	1	1		
25	dráma és színház*			1	1
26	mozgóképkultúra és média*				
27	Technológia				
28	technika és tervezés				
29	digitális kultúra	2	1	2	
30	Testnevelés és egészségfejlesztés				
31	testnevelés	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
33	<i>kötött célú órakeret*** A kötelező érettségi tantárgyakhoz rendelendő</i>	-	-	(4)	(4)
	magyar nyelv és irodalom	-	-	1	1
	matematika	-	-	2	1
	történelem	-	-	1	1
	első élő idegen nyelv	-	-	-	1
34	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
35	<i>Szabadon tervezhető órakeret****</i>	(2)	(2)	(4)	(5)
	matematika	1	1		
	magyar nyelv és irodalom				1

	első élő idegen nyelv				
	természettudomány				
	technológia- digitális kultúra				
	magyar	1			
	történelem		1		
	1. választható fakultáció			2	2
	2. választható fakultáció			2	2
36	Maximális órakeret	34	34	34	34

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 9–12. évfolyamon a 2020/2021 tanévtől
felmenő rendszerben Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola,
Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium
ANGOL NYELVI SPECIALIZÁCIÓ

	A	J	K	L	M
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	A gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakasza			
2		9	10	11	12
3	Magyar nyelv és irodalom				
4	magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
5	Matematika				
6	matematika	3	3	3	3
7	Történelem és állampolgári ismeretek				
8	történelem	2	2	3	3
9	állampolgári ismeretek				1
10	hon- és népismeret*				
11	Etika / hit- és erkölcsstan				

12	Természettudomány és földrajz				
13	környezetismeret				
14	természettudomány**			(2)	
15	kémia	1	2		
16	fizika	2	3		
17	biológia	3	2		
18	földrajz	2	1		
19	Idegen nyelv				
20	első élő idegen nyelv (angol/német)	3	3	4	4
21	második idegen nyelv (német/angol)	3	3	3	3
22	Művészetek*****				
23	énekes-zene	1	1		
24	vizuális kultúra	1	1		
25	dráma és színház*			1	1
26	mozgóképkultúra és média*				
27	Technológia				
28	technika és tervezés				
29	digitális kultúra	2	1	2	
30	Testnevelés és egészségfejlesztés				
31	testnevelés	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
33	<i>kötött célú órakeret*** A kötelező érettségi tantárgyakhoz rendelendő</i>	-	-	(4)	(4)
	magyar nyelv és irodalom	-	-	1	1
	matematika	-	-	2	1
	történelem	-	-	1	1
	első élő idegen nyelv	-	-	-	1
34	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
35	<i>Szabadon tervezhető órakeret****</i>	(2)	(2)	(4)	(5)
	matematika	1	1		
	magyar nyelv és irodalom				1

	első élő idegen nyelv				
	természettudomány				
	technológia- digitális kultúra				
	első élő idegen nyelv (angol nyelv)	1	1		
	1. választható fakultáció			2	2
	2. választható fakultáció			2	2
36	Maximális órakeret	34	34	34	34

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 9–12. évfolyamon a 2020/2021 tanévtől
felmenő rendszerben Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola,
Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium
HONVÉDELMI SPECIALIZÁCIÓ

	A	J	K	L	M
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	A gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakasza			
2		9	10	11	12
3	Magyar nyelv és irodalom				
4	magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
5	Matematika				
6	matematika	3	3	3	3
7	Történelem és állampolgári ismeretek				
8	történelem	2	2	3	3
9	állampolgári ismeretek				1
10	hon- és népismeret*				
11	Etika / hit- és erkölcsstan				

12	Természettudomány és földrajz				
13	környezetismeret				
14	természettudomány**			(2)	
15	kémia	1	2		
16	fizika	2	3		
17	biológia	3	2		
18	földrajz	2	1		
19	Idegen nyelv				
20	első élő idegen nyelv (angol/német)	3	3	4	4
21	második idegen nyelv (német/angol)	3	3	3	3
22	Művészetek*****				
23	ének-zene	1	1		
24	vizuális kultúra	1	1		
25	dráma és színház*			1	1
26	mozgóképkultúra és média*				
27	Technológia				
28	technika és tervezés				
29	digitális kultúra	2	1	2	
30	Testnevelés és egészségfejlesztés				
31	testnevelés	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
33	<i>kötött célú órakeret*** A kötelező érettségi tantárgyakhoz rendelendő</i>	-	-	(4)	(4)
	magyar nyelv és irodalom	-	-	1	1
	matematika	-	-	2	1
	történelem	-	-	1	1
	első élő idegen nyelv	-	-	-	1
34	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
35	<i>Szabadon tervezhető órakeret****</i>	(2)	(2)	(4)	(5)
	matematika	1	1		
	magyar nyelv és irodalom				1

	első élő idegen nyelv				
	természettudomány				
	technológia- digitális kultúra				
	honvédelmi/katonai alapismeretek)	1	1		
	1. választható fakultáció			2	2
	2. választható fakultáció			2	2
36	Maximális órakeret	34	34	34	34

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 9–12. évfolyamon a 2020/2021 tanévtől
felmenő rendszerben Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola,
Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium
MŰVÉSZETI SPECIALIZÁCIÓ

	A	J	K	L	M
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	A gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakasza			
2		9	10	11	12
3	Magyar nyelv és irodalom				
4	magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
5	Matematika				
6	matematika	3	3	3	3
7	Történelem és állampolgári ismeretek				
8	történelem	2	2	3	3
9	állampolgári ismeretek				1
10	hon- és népismeret*				
11	Etika / hit- és erkölcsstan				

12	Természettudomány és földrajz				
13	környezetismeret				
14	természettudomány**			(2)	
15	kémia	1	2		
16	fizika	2	3		
17	biológia	3	2		
18	földrajz	2	1		
19	Idegen nyelv				
20	első élő idegen nyelv (angol/német)	3	3	4	4
21	második idegen nyelv (német/angol)	3	3	3	3
22	Művészetek*****				
23	énekezen	1	1		
24	vizuális kultúra	1	1		
25	dráma és színház*			1	1
26	mozgóképkultúra és média*				
27	Technológia				
28	technika és tervezés				
29	digitális kultúra	2	1	2	
30	Testnevelés és egészségfejlesztés				
31	testnevelés	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
33	<i>kötött célú órakeret*** A kötelező érettségi tantárgyakhoz rendelendő</i>	-	-	(4)	(4)
	magyar nyelv és irodalom	-	-	1	1
	matematika	-	-	2	1
	történelem	-	-	1	1
	első élő idegen nyelv	-	-	-	1
34	Kötelező alapóraszám	32	32	30	29
35	<i>Szabadon tervezhető órakeret****</i>	(2)	(2)	(4)	(5)
	matematika	1	1		
	magyar nyelv és irodalom				1

	első élő idegen nyelv				
	természettudomány				
	technológia- digitális kultúra				
	dráma és színház	1			
	tánc és mozgás		1		
	1. választható fakultáció			2	2
	2. választható fakultáció			2	2
36	Maximális órakeret	34	34	34	34

HELYI TANTERV

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1-2. ÉVFOLYAM

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszer az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.

Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.

Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.

Fejlődjék szókincsük, kifejezőképességük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.

Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejteni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.

Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.

Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszámában minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdheti meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjen. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezőkészletüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkozhatnak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Ennek a két évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analízáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.

Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.

Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

Az első két évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolóval, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az *írás, helyesírás* tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Az 1–2. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 504 óra

BESZÉD ÉS OLVASÁS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.
3. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betűtanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.
4. Népmesék, műmesék

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelőbbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kiscigány; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni

5. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnepre; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty

6. Helyem a közösségben – család, iskola

TÖRZSANYAG

Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet); Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

7. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

TÖRZSANYAG

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra /részlet/; Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; Weöres Sándor: Száncsengő; Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóésésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág

8. Állatok, növények, emberek

TÖRZSANYAG

Ismerettartalmú szövegek az Állatok, növények, emberek témakörben

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata:

Magyar irodalom

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
Beszéd és kommunikáció	30	10	13
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	60	55	0
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	60	48	12
Népmesék, műmesék	36	6	40
Versek, népköltészeti alkotások	28	5	20
Helyem a közösségben – család, iskola	18	4	14
Évszakok, ünnepekörök, hagyományok	25	4	21
Állatok, növények, emberek	20	4	16
	Szabadon választott órakeret:	8	8
	Összes óraszám:	144	144

Magyar nyelv

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam	Évfolyam
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	40	40	0
Írás jelrendszere	40	35	10
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	26	13	13
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	25	3	22
Kisbetű – nagybetű	18	4	14
A magyar ábécé – a betűrend	18	2	16
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	32	5	27
	Szabadon választott órakeret:	36+6	36+6
	Összes óraszám:	144	144

Beszéd és olvasás

TÉMAKÖR: Beszéd és kommunikáció

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés, élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlegzése és artikulációja megfelelő;
- figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;
- a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
- a hangokból, szótagokból szavakat épít;
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Beszédfejlesztés: beszédlegzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó,
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Hangok, szótagok analízise, szintézise
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédszlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyesejtés kialakítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok

FOGALMAK

helyesejtés, beszédlevegés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték

TÉMAKÖR: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő egy félév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- Szókinccs gyarapítása
- Szókinccs aktivizálása
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolás
- Olvasástechnika fejlesztése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókinccsbe
- A-szóbeli és kifejezőkészség fejlesztése

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

TÉMAKÖR: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő egy tanév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban);
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- Szókinccs gyarapítása
- Szókinccs aktivizálása
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Összeolvasási képesség fejlesztése
- Szótagolás
- Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi

FOGALMAK

hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

TÉMAKÖR: Népmesék, műmesék

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
- részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;

- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Események helyszíne, ideje, sorrendje
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.
- Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

FOGALMAK

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉG

Bábszínház, színházlátogatás

Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése

TÉMAKÖR: Versek, népköltészeti alkotások

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
- segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
- segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;
- megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
 - Szótagoló olvasás
 - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
 - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
 - Verbális memória fejlesztése
 - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.
 - Belső képalkotás
 - Ritmusélmény
 - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
 - Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel
 - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
 - A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén
- Magánhangzók, mássalhangzók

FOGALMAK

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Bábszínház-, színházlátogatás
Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

TÉMAKÖR: Helyem a közösségben – család, iskola

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát;
- könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja;
- részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Beszédkészség fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Időben való tájékozódás fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Empatikus képesség fejlesztése
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek

FOGALMAK

iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése

TÉMAKÖR: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Szótagoló olvasás
- Az olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk
- keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd
- nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák
-

FOGALMAK

keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon
- Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
- Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

TÉMAKÖR: Állatok, növények, emberek

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést,
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára
- Beszédfejlesztés
- Érzelmi fejlesztés
- Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről
- Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése
- Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egyszerű grafikus szervezők megismerése

- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Belső képalkotás
- Válogató olvasás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
Részvétel természetvédelmi projektben

Írás és helyesírás

TÉMAKÖR: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése

Ez a tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A megvalósításhoz szükséges idő egy félév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre
- gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése
- Testséma, nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Tájékozódás a hármasszoros vonalrendszerben
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése
- Lendületes vonalvezetés

- Betűelemek

FOGALMAK

betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

TÉMAKÖR: Írás jelrendszere

A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése
- Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Betű- és hangazonosítás
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik
- 3-4 szóból álló mondatok írása

FOGALMAK

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;
- törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
- feladatvégzés során társaival együtt működjék;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban
- A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;
- Aktív szókincs fejlesztése
- Szótagolás, elválasztás
- Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
 - 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

- 4-5 szóból álló mondat leírása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

A témakör sajátossága, hogy képességefejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;
- a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;
- megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szövelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvtudás formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenzés, hibajavítás képessége
- Hibajavítás szöveg minta alapján
- Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése
- Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek
- A kijelentő és kérdő mondatok
- Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

TÉMAKÖR: Kisbetű – nagybetű

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás
- Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással
- Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése
- Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján
- Élőlény, tárgy neve
- Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)
- Mondatkezdő nagybetű

FOGALMAK

kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév

TÉMAKÖR: A magyar ábécé – a betűrend

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;
- ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;
- biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- feladatvégzés során társaival együttműködik;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
- segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Könyvtárlátogatás

TÉMAKÖR: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fonémahallás fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)
- Szókincsfejlesztés
- Artikuláció fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Helyesírási készség fejlesztése
- Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

FOGALMAK

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

Magyar nyelv és irodalom 3-4. osztály

Helyi tanterv

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.

Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.

Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.

Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.

Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejteni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.

Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.

Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszámát minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdeni meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjen. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezőkészségüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólam, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkozhatnak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

3–4. évfolyam

A harmadik-negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés.

A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek

segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik-negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatolvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszerű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem alkalmazható.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

A 3–4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 360 óra

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Mesék, történetek

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a szamár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Kőleves; A só; Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A szamár meg az oroszlán; A holló és a róka - Aesopus, La Fontaine; Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

*Magyar népmesék:*A szamárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámlálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohányról; A legfinomabb falat; Benedek Elek: Kígyós Jancsi; Lázár Ervin: A szökevény szeplők; Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szeméért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine; Benedek Elek: Az öregek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasúzó furulya

3. Mondák, regék

TÖRZSANYAG

Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról; Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek; Móra Ferenc: Az Isten kardja; Gárdonyi Géza: Attila temetése; Gaál Mózes: Emese álma; Lázár Ervin: Szent István koronája (*részletek*); A sapkatöltés – Szent István-legendája – *somogyi népmonda nyomán*; Mátyást királlyá választják – *Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán*; Mátyás király és az öregember – (*Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese*); Móra Ferenc: Furfangos Támadi; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek

A törzshoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Gaál Mózes: Fiamnak; A magyarok eredete – Kézai Simon és Anonymus krónikája nyomán; Garay János: Álmos (részlet); A fehér ló mondája (A Képes Krónika nyomán); Koltay Gergely: Honfoglalás; A vérszerződés - Anonymus krónikája nyomán; Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Gergő juhász kanala – magyar népmese; Mesék Mátyás királyról; Tatay Sándor: Kinizsi Pál – könyvismertetés; Tatay Sándor: Kinizsi Pál (Két fenevad – részlet); Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából valamint ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora, kuruc-labanc korszak (Rákóczi), forradalom és szabadságharc

4. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; Radnóti Miklós: Éjszaka; Verbóczy Antal: Ősz (képvers); Áprily Lajos: Március; József Attila: Mama; Tóth Árpád: Láng; József Attila: Kertész leszek; Weöres Sándor: Hold és felhő; Nagy László: Dióverés; Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; Kölcsey Ferenc: Himnusz (első két versszak); Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok); Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kévébe...; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemlüle; Weöres Sándor: A tündér; Weöres Sándor: Robogó szekerek – *próza költemény*; Kányádi Sándor: Sóhajtás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavaszi szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép

5. Helyem a világban

TÖRZSANYAG

Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *próza* *költemény*; Fekete István: A tölgyfa (részlet); Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára) valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (részlet)

6. Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

TÖRZSANYAG

Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyváradi János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; Ady Endre: Kis, karácsonyi ének; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek témakörben

7. Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

TÖRZSANYAG

Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek; Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek: A világegyetemtől haladva a Földre – a bolygónk megismerése (pl: nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése

8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

TÖRZSANYAG

Lázár Ervin: Bab Berci; Tatay Sándor: Kinizsi Pál; Fekete István: Vuk

A törzanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Berg Judit: Rumini; Janikovszky Éva: A nagy zuhé; Csukás István: Pom-pom meséi

A témakörök áttekintő táblázata:

Magyar irodalom

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Beszéd és kommunikáció	22	11	11
Mesék, történetek	22	15	10
Mondák, regék	30	17	18
Versek, népköltészeti alkotások	25	12	13
Helyem a világban	25	12	13
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	25	12	13
Állatok, növények, tájak, találmányok	35	19	20
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	10	4	6
Szabadon választott órakeret:		6	6
Összes óraszám:		108	108

Magyar nyelv

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	13	9	4
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	18	10	6
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	23	9	12
Szótó és toldalék, szóelemzés	14	7	7
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	12	6	6

Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	18	7	9
Tulajdonságokat kifejező szavak	13	7	4
Mennyiségeket kifejező szavak	13	4	9
Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	22	9	11
Szabadon választott órakeret:		72+4	72+4
Összes óraszám:		144	144

Olvasás, szövegértés

Témakör: Beszéd és kommunikáció

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt. A témakör két tanévet ölel fel.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
- élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlegzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyes ejtés tanítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció

Fogalmak

helyesejtés, beszédlegzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközsabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

Alkalmazható tevékenységek:

Részvétel prezentáció készítésében és előadásában

Témakör: Mesék, történetek

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;

- a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Hallott szöveg megértésének fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Kulcsszavak azonosítása
- Főbb szerkezeti egységek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis...
- Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

Fogalmak

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

Alkalmazható tevékenységek:

- Bábszínház-, színházlátogatás
- Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése
- Interjú készítése

Témakör: Mondák, regék

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése

- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Kronologikus gondolkodás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás
- Mondák-regék valós és mesei elemei
- Híres történelmi személyek és események

Fogalmak

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

Alkalmazható tevékenységek:

Mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);

- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
 - Belső képalkotás
 - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
 - Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel
 - Ritmus, rím, refrén
 - Magánhangzók, mássalhangzók
 - Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót

Fogalmak

vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Alkalmazható tevékenységek:

- Bábszínház-, színházlátogatás
- Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése
- Interjú készítése

Témakör: Helyem a világban

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;

- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagoló olvasás
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Élő és élettelen környezet
- Kulturális értékek megismerése és tisztelete
- Természeti értékek tisztelete
- Környezettudatosság
- Együttműködés, közösségformálás
- Önismeret, társismeret
- Kulturált véleménynyilvánítás
- Mások véleményének elfogadása
- Fenntartható fejlődés
-

Fogalmak

világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család

Alkalmazható tevékenységek:

szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése
részvétel természetvédelmi projektben
nemzeti emlékhelyek meglátogatása
múzeumlátogatás

Témakör: Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
 - olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
 - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
 - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
 - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
 - ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
 - megéli a közösséghez tartozás élményét;
 - megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
- ismeri a keresztény/keresztén ünnepeköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
- megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;

- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, szóláshasonlatok, közmondások
- Találós kérdések
- Régi magyar mesterségek
- Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

Fogalmak

családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

Alkalmazható tevékenységek:

- Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon
- Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
- Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása
- Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel
- Részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben

Témakör: Növények, állatok, emberek, találmányok

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;

- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
- önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
- információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
- megismeri és alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat;
- néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése
- A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
- Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő)
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről
- Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
- Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Belső képalkotás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

Fogalmak

ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

Alkalmazható tevékenységek:

Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
Részvétel természetvédelmi projektben
Múzeumlátogatás

Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- nyitott az irodalmi művek befogadására;
- értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
- verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
- az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást ismer meg;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
- megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
- részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;

- az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
- megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi nevelés
- Irodalmi műveltség alapozása
- Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése
- Bemutató olvasás követése
- Olvasásra nevelés
- Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
- Kreatív befogadás
- Kreatív írás
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
- Kérdésfeltevés

Fogalmak

regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

Alkalmazható tevékenységek:

Könyvtárlátogatás

Színház, bábszínház látogatása

Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében

Közös olvasmány dramatikus feldolgozása

Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- feladatok megoldása során társaival együttműködik;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása
- 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

Témakör: A nyelv építő kövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés) A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
 - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
 - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
 - a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;
 - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
 - törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
 - gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
 - egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
 - a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;
 - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
 - részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
 - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;
- tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Mondatok és összekapcsolásuk
- Történetalkotás szóban
- Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Íráskészség fejlesztése

- Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése
- Anyaggyűjtés módjai
- szó- és kifejezőkészlet gyűjtése;
- Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése
- Szerkezeti egységek elkülönítése
- Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése
- Szövegalkotás főbb lépései
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Fogalmak

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;
- szavakat, szószerveket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ösztönös nyelvhasználat formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása

Fogalmak

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Ajánlott tevékenységek:

Részvétel osztályújság, napló, iskolaújság készítésében hagyományos és digitális formában

Témakör: Szótó és toldalék, szóelemzés

A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szavakat hangokra és szótagokra bont;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövé ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolási képesség fejlesztése
- Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
- Szótó és toldalék fogalma felismerés szintjén
- Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Szóalak felbontása
- Toldalékos szavak helyes használata
- Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
- Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése

Fogalmak

hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótó, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
- megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
- különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Szókinccs fejlesztése, szókinccs aktivizálása
- Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése
- Hangalak – jelentés
- Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
- Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
- Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
- Szó szerinti és átvitt jelentés
- Szólások, közmondások hagyományörző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

Fogalmak

szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat
- megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően todalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
- a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- Együttműködési képesség
- Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve
- Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)
- Mondatkezdő nagybetű
-

Fogalmak

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

Fogalmak

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

Témakör: Mennyiségeket kifejező szavak

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

Fogalmak

különírás, szótó, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

Témakör: Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
- megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
- helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókinccs fejlesztése
- Fogalmazási alapismeretek
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

Fogalmak

múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, cselekvést jelentő szó

Helyi tanterv
Magyar nyelv és irodalom
5-6. évfolyam

Általános célok:

A tanulók:

Ismerjék meg kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit.

Biztos szövegértésre tegyenek szert.

Váljanak olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak.

Műveltségi szintjének folyamatos növelése

Kreativitásának fejlesztése (képesek legyenek rövid szövegeket alkotni).

Különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan fejezzék ki önmagukat.

Ismerjék a tananyag által előírt memoriterekét, azokat értőn elő tudják adni.

Szókinccse, kifejezőkészsége folyamatosan fejlődjön.

Digitális kompetenciája folyamatosan fejlődjön.

Önfejlesztési igényének kialakítása.

segítése a tanulás tanulásában.

Magyar nyelv

Általános célok:

A szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése.

Folyamatosan fejlődjék íráskészségük, helyesírásuk.

Továbbá fejlődjék ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztése.

A magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Alkalmazható fejlesztési feladatok:

Témakör: A kommunikáció alapjai

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése

Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)

Témakör: Állandósult szókapcsolatok

- A szókincs fejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása
- Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése
- A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal

Témakör: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

Témakör: Hangalak és jelentés

- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés

Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken

Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása

Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel

Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán

Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése

Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Helyesírási készség fejlesztése

A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése

A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban

Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata

Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése

Reflektálás a szöveg tartalmára

A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása

A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése

A kreatív írás gyakorlása

A helyesírási készség fejlesztése

A mérlegelő gondolkodás fejlesztése

A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése

A nyelvi elemzőkészség kialakítása

Óraszámok:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
A kommunikáció alapjai	6	6	-
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8	5	3
Állandósult szókapcsolatok	5	5	-
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20	20	-
Hangalak és jelentés	6	6	-
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	13	9	4
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46	-	46
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4	3	1
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 14-14 óra	28	14	14
Szabadon választott órakeret:		4	4
Összes óraszám:		72	72

A továbbhaladás feltételei:

Témakör: A kommunikáció alapjai

- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása
- A kommunikáció tényezőinek megismerése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

Ismerje az alábbi fogalmakat: természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

Ismerje az alábbi fogalmakat: hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Témakör: Állandósult szókapcsolatok

Ismerje az alábbi fogalmakat: állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Témakör: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése

Ismerje az alábbi fogalmakat: beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

Témakör: Hangalak és jelentés

A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése

Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése

Ismerje az alábbi fogalmakat: egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Különbféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása

Reflektálás a szöveg tartalmára

Olvasási stratégiák alkalmazása

Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

Ismerje az alábbi fogalmakat: elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertetés

Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

Ismerje az alábbi fogalmakat: könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók
Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása

Ismerje az alábbi fogalmakat: szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók

Irodalom

Általános célok:

Az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődés és tudás megőrzése és tovább szélesítése.

A tanulók személyiségének kibontakoztatása, fejlődése.

Nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásuk tudatosítása.

Kíváncsiságuk, játékoságuk megőrzése, melynek segítségével olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké válnak.

Alkalmazható fejlesztési feladatok:

Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által

Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása

Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

A mű szövegének közös órai feldolgozása

A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése

A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása

Témakör: Szülőföld, táj

A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása

A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben

A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján

A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése

Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése

A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival

Irodalmi atlasz vagy térkép használata

A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal

Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Témakör: Hősök az irodalomban

A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása

A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése

A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése

Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése

Irodalmi atlasz vagy térkép használata

Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Témakör: Arany János: Toldi

A mű szövegének közös órai feldolgozása

Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése

Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)

A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása

Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása

A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben

A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése

A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival

Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Óraszámok:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
Család, otthon, nemzet – kispikái alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	18	-
Petőfi Sándor: János vitéz	14	14	-
Szülőföld, táj – lírai és kispikái alkotások	8	8	-
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10	-
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4	4	-
Hősök az irodalomban	10	-	10
Arany János: Toldi	16	-	16
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	-	11
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	-	12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	-	5
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját	28	14	14

döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra			
	Szabadon választott órakeret:	4	4
	Összes óraszám:	72	72

A továbbhaladás feltételei:

Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben

Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

Ismerje az alábbi fogalmakat: népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok

Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

Ismerje az alábbi fogalmakat: verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Témakör: Szülőföld, táj

Ismerje az alábbi fogalmakat: hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése

Egyes szereplők jellemzése

Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása

Ismerje az alábbi fogalmakat: Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése

Egyes szereplők jellemzése

Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása

Témakör: Hősök az irodalomban

Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg

Ismerje az alábbi fogalmakat: próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Témakör: Arany János: Toldi

Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában

Ismerje az alábbi fogalmakat: verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban

Ismerje az alábbi fogalmakat: líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Ismerje az alábbi fogalmakat: történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Ismerje az alábbi fogalmakat: A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

Helyi tanterv
Magyar nyelv és irodalom
7-8. osztály

Célok:

A tanulók:

Ismerjék meg kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit.

Biztos szövegértésre tegyenek szert.

Váljanak olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak.

Műveltségi szintjének folyamatos növelése

Kreativitásának fejlesztése (képesek legyenek rövid szövegeket alkotni).

Különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan fejezzék ki önmagukat.

Ismerjék a tananyag által előírt memoriterekét, azokat értőn elő tudják adni.

Szókinccse, kifejezőkészsége folyamatosan fejlődjön.

Digitális kompetenciája folyamatosan fejlődjön.

Önfejlesztési igényének kialakítása.

Segítése a tanulás tanulásában.

Magyar nyelv

Általános célok:

A tanulók

Biztos szövegértési készséggel rendelkezzenek

Szövegalkotási képességeinek folyamatos bővítése.

A 8. évfolyam végére értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival.

Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait.

Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot.

A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás).

Ismerjék meg az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait.

Alkalmazható fejlesztési feladatok:

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése

A szövegértési készség fejlesztése

A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása

A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása

Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése

Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával

A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése

A kommunikációs zavar felismerése, javítása

Vita- és érvelési kultúra elsajátítása

Témakör: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése

A nyelvi elemzőkészség fejlesztése

A nyelv változásainak megfigyelése

A helyesírási készség fejlesztése

A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata

A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása

Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata

Témakör: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása

A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)

A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése

A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése

Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése

Témakör: Könyvtárhasználat

A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek

Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

Témakör: Készüljünk a felvételire!

A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése a szavakban

A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése a szövegben

A szókincs fejlesztése

Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése

A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése

Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása

A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása

A hagyományos és a digitális írás fejlesztése

Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása

A helyesírási készség fejlesztése

A mérlegelő gondolkodás fejlesztése

Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás

Különbéle megjelenésű és típusú szövegek megértése

A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése

Témakör: Összetett mondat a szövegben

A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint

Az összetett mondatok típusainak megismerése

Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése

A központozás megtanulása az összetett mondatban

Az idézés szabályainak elsajátítása

Témakör: Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan

a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben

a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből

a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése

a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése

Óraszámok:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. Évfolyam	8.Évfolyam
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5	3	2
Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szószerkezet	12	12	-
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	10	10	-
Könyvtárhasználat	2	1	1
Készüljünk a felvételire!	10	-	10
Szövegértés, szövegalkotás	3	1	2
Összetett mondat a szövegben	8	-	8
Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan	4	-	4

Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7–7 óra	14	7	7
Szabadon választott órakeret:		20	36+2
Összes óraszám:		54	72

A továbbhaladás feltételei:

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben

A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása

Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben

A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

Ismerje az alábbi fogalmakat: tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

Témakör: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben

Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése

Az egyszerű mondat központosítása

Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai

A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése

A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező]

A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete

Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak ismerete

Ismerje az alábbi fogalmakat: egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyias, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

Témakör: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

A nyelvek megjelenési formáinak ismerete

A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása

Ismerje az alábbi fogalmakat: irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelyelv

Témakör: Könyvtárhasználat

Ismerje az alábbi fogalmakat: szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

Témakör: Készüljünk a felvételire!

A tanult hangtani, alaktani ismeretek felismerése a szavakban

A szófajok és mondatfajták felismerése a szövegben

Reflektálás a szöveg tartalmára

A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása

Fogalmak: Az eddig tanult fogalmak átisméltése

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás

Különbéle megjelenésű és típusú szövegek alkotása

Ismerje az alábbi fogalmakat: elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

Témakör: Összetett mondat a szövegben

A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint

Az összetett mondatok típusainak felismerése

Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése

A központozás az összetett mondatban

Az idézés szabályainak ismerete

Ismerje az alábbi fogalmakat: összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

Témakör: Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan

Ismerje az alábbi fogalmakat: rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

Irodalom

Általános célok:

A tanulók

ismerjék meg a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait,

az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák

ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival

az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése.

alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességek megismerése

Alkalmazható fejlesztési feladatok:

Témakör: I. Korok és portrék

A középkor

Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése

Az európai kultúra kialakulásának megismerése

Reneszánsz, humanizmus, reformáció

A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése

A reneszánsz világkép értelmezése

A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése

A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése

A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése

Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása

Irodalmunk a 17–18. században

A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése

A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegek megismerése

A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése

A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése

A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése

Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása

Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése

Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)

Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli

Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)

Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora

A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése

Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése

A kispikái és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

Témakör: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)

Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

Témakör: III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése

Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása

Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése

Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése

A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella

Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése

A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése

Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)

„Vérző Magyarország”- Trianon

A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése

A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban

Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

Témakör: IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése

Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése

Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)

Szóképek, alakzatok felismerése

Epika a 20. század második felének magyar irodalmában

A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése

A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek

Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése

Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése

Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában

A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata

A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása

A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével

A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése

A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése

Drámarészletekből drámaegész kibontása

Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

Témakör: V. A 20. századi történelem az irodalomban

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban

Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.

Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása

Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

Témakör: VI. Szórakoztató irodalom

Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

Óraszámok:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
I. Korok és portrék	50	50	-
A) A középkor	3	3	-
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11	11	-
C) Irodalmunk a 17–18. században	4	4	-
D-E) Klasszicizmus és romantika	32	32	-

II.	Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4	4	-
III.	Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	27	-	27
	A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14	-	14
	B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	-	11
	C) „Vérző Magyarország” - Trianon	2	-	2
IV.	Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	18	-	18
	A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12	-	12
	B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	-	4
	C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	-	2
V.	A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	6	-	6
VI.	Szórakoztató irodalom	3	-	3
	Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28	14	14
	Szabadon választott órakeret:		4	4
	Összes óraszám:		72	72

A továbbhaladás feltételei:

Témakör: I. Korok és portrék

A középkor

Ismerje az alábbi fogalmakat: középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intellektus (parainesis), kódex, iniciálé, miniatúra

Reneszánsz, humanizmus, reformáció

Ismerje az alábbi fogalmakat: reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

Irodalmunk a 17–18. században

Ismerje az alábbi fogalmakat: kuruc kor, toborzódal, bujdosóénekek, siratóénekek, levél, emlékirat

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának felismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)

Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora

A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése

Novellákat és regényeket különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése

A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

Ismerje az alábbi fogalmakat: romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés

Témakör: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

Ismerje az alábbi fogalmakat: történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

Témakör: III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása

Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása

Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése

Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

Ismerje az alábbi fogalmakat: metonímia, szimbólum; anafora

Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella

Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése

A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismerése

Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)

Ismerje az alábbi fogalmakat: kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

„Vérző Magyarország”- Trianon

Ismerje az alábbi fogalmakat: békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Témakör: IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése

Néhány lírai műfaj jellemzőinek felismerése (lírai önéletrajz, népies dal)

Szóképek, alakzatok felismerése

Ismerje az alábbi fogalmakat: lírai önéletrajz, népies dal

Epika a 20. század második felének magyar irodalmában

Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése

Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismerése

Ismerje az alábbi fogalmakat: egyperces, groteszk, humor

Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata

A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével

A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek felismerése

A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése

Ismerje az alábbi fogalmakat: dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

Témakör: V. A 20. századi történelem az irodalomban

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

Ismerje az alábbi fogalmakat: jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

Témakör: VI. Szórakoztató irodalom

Ismerje az alábbi fogalmakat: szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

HELYI TANTERV
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
9-12. ÉVFOLYAM

Magyar nyelv
9-10. évfolyam

Készült az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 6. melléklet *Kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyama számára* alapján.

A bevezetés tanéve: 2020/2021-es tanév

A bevezetés évfolyama: 9. évfolyam

Éves óraszámok felmenő rendszerben:

évfolyam: 1 óra/hét - 36 óra/tanév

évfolyam: 1óra/hét – 36 óra/tanév A

tanulók értékelése

Az értékelés a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Az elméleti tudás értékelése:

szóbeli felelet

írásbeli felelet, teszt

házi dolgozat (pl. szakirodalmi anyaggyűjtés valamely témához)

önálló felkészülés alapján tartott tanulói előadás

projektmunka egyénileg, vagy csoportosan

A tantárgy célja:

A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, a

biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése.

Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat

Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.

Ismerjék a diákok a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.

A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.

Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.

Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.

Cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.

A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.

Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye

Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismerek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

TÉMAKÖR: Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása
- A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése
- A kommunikáció tényezői
- A kommunikációs célok és funkciók
- A kommunikáció jelei
- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályai
- A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés

FOGALMAK

kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.

TÉMAKÖR: A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása
- Kreatív nyelvi fejlesztés
- A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei
- A szavak és osztályozásuk
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban
- A szószerkezetek
- A mondatrészek
- A mondatok csoportosítása
- Szórend és jelentés
- Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is

FOGALMAK

nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma;

mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései

TÉMAKÖR: A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése

A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban

A szövegelemző képességek fejlesztése

A szöveg fogalma, jellemzői

A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői

A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek

A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje

Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői

Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás

A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése

A helyesírási készség fejlesztése

Helyesírási szótárak használatának tudatosítása

A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák

Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos

Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás

A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.

Az esszé

FOGALMAK

szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé

TÉMAKÖR: Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílus eszközök, szóképek, alakzatok

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A stílus szerepének tudatosítása

A stílári különbségek felfedeztetése

Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor

A stílus, a stilisztika, a stílustípusok

A stílusérték

A stílushatás

Stílusgyakorlatok

A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése

Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben

A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása

A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása
 A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése
 Szótárhasználat fejlesztése
 A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői
 A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek
 A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező
 Motivált és motiválatlan jelentés
 A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk
 A mondat- és szövegjelentés

FOGALMAK

stílus, stílusztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés

Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismeretekből kisérettségít tesznek.

A 9–10. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	
A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói	
A személyközi kommunikáció	
A nem nyelvi jelek	
A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói	
A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre	
Médiaműfajok	

A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv	A reklámok hatása nyelvhasználatunkra Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	
A nyelv mint jelrendszer	
A nyelvi szintek	
A magyar nyelv hangrendszere	
Hangkapcsolódási szabályszerűségek	
A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)	
A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonyszók	
A szó szerkezetek (szintagmák)	
A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai	
Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők	
Az összetett mondat	
Az alárendelő összetett mondatok	
A mellérendelő összetett mondatok	
A többszörösen összetett mondatok	
III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	
A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet	
A szöveg típusai, a szöveg szerkezete	
A szövegkohézió (lineáris és globális)	
A szöveg kifejtettsége	
Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)	

Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati színterek szerint	Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)
A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták	
Az esszé	
A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)	
Az intertextualitás	
A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében	
IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesezközök, szóképek, alakzatok	
A stílus fogalma és hírértéke	
A stílus kifejező ereje	
Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus	
Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)	
A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)	
Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés	
Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/)	
Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben	

Témakör neve:	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 9.	Évfolyam 10.
Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	11	14	-
A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	18	20	-
A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	13		18
Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok	12		16
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		36	36
Kompetencia-fejlesztés (szövegértés, szövegalkotás)		36	

Magyar irodalom

9-10. évfolyam

Készült az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 6. melléklet *Kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyama számára* alapján.

A bevezetés tanéve: 2020/2021-es tanév

A bevezetés évfolyama: 9. évfolyam

Éves óraszámok felmenő rendszerben:

évfolyam: 2 óra/hét - 72 óra/tanév

évfolyam: 3óra/hét – 108 óra/tanév A

tanulók értékelése

Az értékelés a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Az elméleti tudás értékelése:

szóbeli felelet

írásbeli felelet, teszt

házi dolgozat (pl. szakirodalmi anyaggyűjtés valamely témához)

önálló felkészülés alapján tartott tanulói előadás

projektmunka egyénileg, vagy csoportosan

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.

A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.

A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.

Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.

A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.

Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.

Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.

A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

IRODALOM

TÉMAKÖR: I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészek olvasása, közös értelmezése

Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei

Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban

FOGALMAK

művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ

TÉMAKÖR: II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS CÉLOK

A mítoszok kulturális jelentőségének megértése

Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben

Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése

Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban

A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy

Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése

A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése

A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.

FOGALMAK

szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus

TÉMAKÖR: III. A görög irodalom

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján

Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból

Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).

A szerzőkhöz, illetve hősökhez kapcsolódó toposzok megismerése

Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen,

Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése

A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése

Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése

Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában

A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése

Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása

Különbféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.

FOGALMAK

eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis

TÉMAKÖR: IV. A római irodalom

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek.

A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése

Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata;

Irodalmi műfajok, versformák megismerése;

A görög és római kultúra viszonyának értelmezése;

A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás);

FOGALMAK

imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica

TÉMAKÖR: V. A Biblia mint kulturális kód

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése

Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése

Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához

Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban

A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban

A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma

A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok

FOGALMAK

Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis

TÉMAKÖR: VI. A középkor irodalma

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése

A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében

Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása

A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata

A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése

Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz

A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban

A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése

Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése

A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése

Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) –

Dante és Villon életműve jelentőségének megértése

FOGALMAK

középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron

TÉMAKÖR: VII. A reneszánsz irodalma

A, *A humanista irodalom*

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése

A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében

Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása

A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata

A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése

Petrarca-szonett megismerése

- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers

B, A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvi kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudat C, A reformáció világi irodalmából

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése

A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése

A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése

A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése

FOGALMAK

bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia

D, Líra a reformáció korában

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása

Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)

Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai

Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban

A szonett formai változása Shakespeare-nél

A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével.

FOGALMAK

Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett

E, Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására

A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig

A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése

Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése

Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában

A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése

A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása

Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása

FOGALMAK

blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

TÉMAKÖR: VIII. A barokk és a rokokó

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése

A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében

Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása

A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata

A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,

a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat

TÉMAKÖR: IX. A felvilágosodás irodalma

A, Az európai felvilágosodás

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben

Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése

Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben

Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése

A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként

A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából

A klasszicizmus eszmetörténeti háttére, főbb sajátosságai

A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat

FOGALMAK

felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény

B, A felvilágosodás korának magyar irodalmából: rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése

A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében

Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása

A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata

a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal

C, A klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése

Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése

Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban

A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése

Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása

Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása

Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)

Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai

A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével

FOGALMAK

nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet

TÉMAKÖR: X. A romantika irodalma

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben

Az európai irodalom nagy korstílusa jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése

Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben

Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése

A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként

Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből

FOGALMAK

korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember

TÉMAKÖR:

X. A magyar romantika irodalma

*A, Életművek a magyar romantika irodalmából
a, Vörösmarty Mihály*

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint

Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése

Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése

Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban

A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése

Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása

FOGALMAK

rapszódia, drámai költemény

b, Petőfi Sándor

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén

Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése

A költő epikájának (*Az apostol, A helység kalapácsa*) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül

Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai

A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében

Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében
A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése
A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történeteiben

FOGALMAK

népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz

c, Jókai Mór

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása

Legalább egy regény önálló elolvasása

Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe

A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése

Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal

Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével

FOGALMAK

irányregény, utópia, szigetutópia

B, Irodalomtudomány a romantika korában

FOGALOM

nemzeti szemlélet, korszerű népiesség

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigóné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből).
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 9.	Évfolyam 10.
<i>I.</i> Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	4	4	-
<i>II.</i> Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8	8	-
<i>III.</i> A görög irodalom	11	11	-
<i>IV.</i> A római irodalom	4	4	-
<i>V.</i> A Biblia mint kulturális kód	12	12	-
<i>VI.</i> A középkor irodalma	11	11	-

VII. A reneszánsz irodalma	16	16	-
VIII. A barokk és a rokokó irodalma	7	-	11
IX. A felvilágosodás irodalma	28	-	28
X. A romantika irodalma	9	-	9
XI. A magyar romantika irodalma I.	26	-	32
<i>Szabadon felhasználható órák (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 10-10 óra</i>	34	6	28
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		72	108
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:		36	
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		0	0

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

11-12. ÉVFOLYAM

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 11.	Évfolyam 12.
Retorika- a beszédfejték, a beszédfejtése, az érvelés	11	16	
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8	10	
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7	9	
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7		9
Szótárhasználat	2		2
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	6	1	7
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10		12
A klasszikus modernség irodalma	38	50	
A magyar irodalom a XX. században	44	58	
A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	17		19
A magyar irodalom a XX. században II.	42		45
A XX. századi történelem az irodalomban	8		10
Kortárs magyar irodalom	5		6
Felkészülés az érettségire	0		10
Szabadon választott órakeret:		36	60
Összes óraszám:		144	120
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:		0	
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekváтан válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajtáítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „*A XX. századi történelem az irodalomban*” című anyag rész. A *témakör* oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmusait. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelmfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.

Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.

Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.

Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvemlékeinket.

Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.

Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejtetni.

Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.

A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

MAGYAR NYELV

TÉMAKÖR: Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés
ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 16 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban
- A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése
- Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése
- A szónok tulajdonságai, feladatai
- A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
- Az érv, érvelés, cáfolat megértése
- Az érvelési hibák felfedeztetése
- A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása
- Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása

FOGALMAK

retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszéd fajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése

TÉMAKÖR: Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése

FOGALMAK

megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

TÉMAKÖR: Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok
ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 9 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban
- a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek
- a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése
 - a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya
- nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása

FOGALMAK

Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv

TÉMAKÖR: Szótárhasználat
ALKALMAZOTT FELADATOK
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kézikönyv, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár

FOGALMAK

értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek
ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 8 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése
- A magyar nyelv rokonságának megismerése
- Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban
- Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével
- Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése
- Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata
- A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása
- A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése
- A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái
- A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek
- A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (*A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*)

A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása

FOGALMAK

nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása

A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése

A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése

A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata

FOGALMAK

nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek

TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A rendszerező képesség fejlesztése

Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása

A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

MAGYAR IRODALOM

11-12. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: I. A klasszikus modernség irodalma (A,B,C,D)

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 50 óra

A realizmus a nyugat-európai irodalomban

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 6 óra

A realizmus az orosz irodalomban

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A.+B.)

Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása

Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása

A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésselvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján

A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése

Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével

Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése

Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban

A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése

FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma

A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése

A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása

A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele

A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)

FOGALMAK

szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő

Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából

Arany János

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 14 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján
Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)
Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése
A költő epikájának (*Toldi estéje*, *Buda halála*) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével
A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében
Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)
Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása
Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése
Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése

FOGALMAK

ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus

b, Mikszáth Kálmán

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása
Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása
A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben

FOGALMAK

különc, donquijoteizmus

Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása

A mű irodalmi, történetfilozófiai, esztétörténeti előzményeinek megismerése

A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet

A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása

Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)

Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben

FOGALMAK

emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter

Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából

Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése

A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése

A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.

A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése

Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal

TÉMAKÖR: II. A magyar irodalom a XX. században (A,B, C)

A, Életművek a XX. század magyar irodalmából

Herczeg Ferenc

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével

A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése

Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése

Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben

A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése

Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

FOGALMAK

Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

Ady Endre

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái

Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében

A szimbólumok újszerű használata az életműben

A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése

Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése

Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásából

Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával

A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása

A Nyugat születése, jelentőségének felismerése

Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása

FOGALMAK

szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés

c, *Babits Mihály*

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével

Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése

Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása

Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával

Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei

Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége

FOGALMAK

filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia

d, Kosztolányi Dezső

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével

Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása

A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által

Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése

A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában

A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)

FOGALMAK

homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

B, Portrék a XX. század magyar irodalmából I.

TÉMAKÖR: a, Móricz Zsigmond

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 7 óra

TÉMAKÖR: b, Wass Albert

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a) + b)/

Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata

A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemélet alapfogalmainak segítségével

Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése

Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése

A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése

Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása

A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése

Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben

A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása

FOGALMAK

naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

*C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói
a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád*

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 5óra

Karinthy Frigyes

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a)+b)+c)/

Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata

A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése

Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg

A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.

Az *Így írtok ti* irodalmi jelentőségének megértése

A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése

Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

TÉMAKÖR: III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma (A,B,C,D,E)

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 19 óra

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 4 óra

A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 3 óra

A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 5 óra

Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 4 óra

A posztmodern világirodalom

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,B,C,D, E)

Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése

Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben

Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása

Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése

A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.

Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése

Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése

Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése

A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.

Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai

FOGALMAK

dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern

TÉMAKÖR: IV. A magyar irodalom a XX. században II.

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 45 óra

A, Életmű a XX. század magyar irodalmából II.

József Attila

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével

József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása

Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal

A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai

József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata

József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)

Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

FOGALMAK

tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd

B, Portrék a XX. század magyar irodalmából II.

a, Örkény István

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 2 óra

b, Szabó Magda

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 2 óra

c, Kányádi Sándor

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (B - a,+b,+c,)

A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban

Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg

Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban

Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK:

groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziság

C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.

a, Metszetek: egyéni utakon

Szabó Dezső, Krúdy Gyula és Weöres Sándor

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 6 óra(2-2-2)

b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói

Szabó Lőrinc

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 2 óra

Radnóti Miklós

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 5 óra

Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból

Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 6 óra

Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából

Nagy László

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 2 óra

e, Metszet a tárgyias irodalomból

Pilinszky János

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 3 óra

e, Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból

Illyés Gyula

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (C- a,+b,+c,+d,+e,)

A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban

A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése

Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.

Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében

Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban

Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban

A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.

A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom

D, Színház- és drámatörténet

Örkény István

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 2 óra

Szabó Magda

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése

Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal

Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban

A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése

A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése

FOGALMAK: totalitárius, történelmi dráma

TÉMAKÖR: V. A XX. századi történelem az irodalomban

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 10 óra

a, Trianon

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 3 óra

b, Világháborúk

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 1 óra

c, Holokauszt

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 3 óra

d, Kommunista diktatúra

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 1 óra

e, 1956

ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

TÉMAKÖR: VI. Kortárs magyar irodalom
ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.

TÉMAKÖR: VII. FELKÉSZÜLÉS AZ ÉRETTSÉGIRE
ALKALMAZOTT ÓRASZÁM: 10 óra

A rendszerező képesség fejlesztése
Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE (ESZÉ) FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ

11-12. ÉVFOLYAM (helyi tanterve)

A fakultációs képzés célja a tanulók emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése és az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése.

A továbbhaladás feltételei: A tanult korszakok, művek, alkotói portrék alapos ismerete. Jártasság a témakörökhöz rendelt tevékenységekben. Legalább kettő, valamely témakörhöz rendelhető önálló produktum a tanév során. Aktív részvétel csoportos, kooperatív munkavégzésben.

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

A tanulói teljesítmények értékelésének hagyományos formái (írásbeli számonkérés, szóbeli felelet) mellett jelentős szerepet kap az egyéni és csoportos munkaformákban mutatott teljesítmény, illetve az így létrehozott produktumok értékelése. Az értékelés nem szorítkozik kizárólag az érdemjegyek adására, számos más formáját is alkalmazzuk (pl. tanári visszajelzés, megbeszélés, kérdések, rávezetés, tanulói önértékelés, a társak értékelése, csoportmegbeszélés stb.).

A tananyag feldolgozásához ajánlott szakirodalom, eszközlista:

A tanulók által használt nyelvi és irodalmi tankönyvek, szöveggyűjtemények. Az önálló kutatáshoz, munkavégzéshez ajánlható kézikönyvek, monográfiák, szótárak stb., illetve internetes oldalak (pl. PIM, Irodalmi akadémia, MEK stb.).

FAKULTÁCIÓ (ESZÉ)	
11. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Ismétlés, rendszerezés: a 9. és 10. évfolyam nyelvtani anyaga	14
Életművek a magyar irodalomból (a 9-10. évfolyamos tananyagból)	15
Nyelvi-műveltségi feladatsorok az ismételt témakörökre építve	10
Szövegalkotási feladatok (reflektálás egy korjelenségre, gyakorlati írásbeliség feladattípusai)	15
Szövegértési feladatok	8
Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése szövegtani ismeretek	5
Dolgozatok	5
Óraszám összesen	72

12. évfolyam	
Tematikai egység	Helyi tanterv órakerete
Ismétlés, rendszerezés: a 11. évfolyam nyelvtani anyaga	6
Életművek a magyar irodalomból (a 11-12. évfolyamos tananyagból)	15
Nyelvi-műveltségi feladatsorok az ismételt témakörökre építve	10
Az emelt szintű szóbeli érettségi témakörök áttekintése	23
Szövegalkotási feladatok (dolgozat), emelt szintű próba érettségi feladatsora	6
Óraszám összesen	60

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK 9-12. ÉVFOLYAM

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetség gondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat kell bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív

munkaformák alkalmazhatók. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) az alkalmazható tanulászervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulászervezési módok

A reflektív és interaktív módszerek alkalmazhatók (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Alkalmazható a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül alkalmazható az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolattérképek, fürtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás alkalmazható.

MATEMATIKA

HELYI TANTERV

A középfokú képzés során a matematika tanulása-tanítása tekintetében az egyik legfontosabb feladat a tanuló önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. A 9. évfolyamtól kezdve a spirális felépítésnek megfelelően – a korábbi képzési szakaszok során megszerzett készségekre, képességekre és ismeretekre alapozva – egyre absztraktabb formában épül fel a matematika belső struktúrája (fogalmak definíciója, tételek, bizonyítások).

Az 1–4. és 5–8. évfolyamos képzés nevelési-oktatási szakaszait jellemző tanuláshoz és tanításhoz képest a 9–12. évfolyamokon fokozatosan hangsúlyosabbá válik a matematika deduktív jellege. Az új fogalmakat, algoritmusokat, ismereteket viszont továbbra is induktív módon, szemléltetéssel, felfedeztetéssel, tanulói tevékenységekre építve, a valósághoz kapcsolva kell bevezetni.

Jól megválasztott problémák tárgyalása során válik a tanulók számára is szükségessé az új fogalmak bevezetése és pontos definiálása. Tanári irányítással a tételek, általános összefüggések is felfedeztetők a tanulókkal. Ezen folyamat során fejlődik a tanulók szintetizáló és modellalkotó képessége. A felfedezett tételek és összefüggések egy része bizonyítás nélkül is gyarapítja a matematikai eszköztárat. Néhány tétel bizonyítása azonban elengedhetetlen része a matematika tanításának, hiszen a bizonyításokon keresztül mutatható meg a matematika logikus és következetes felépítése. Az új fogalmak megalkotása, az összefüggések, stratégiák felfedezése és az ismereteknek feladatok, problémák megoldása során történő tudatos alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a meglévő ismeretek mobilizálásának képességét, valamint a problémamegoldó gondolkodás eltérő típusainak adekvát használatát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen a tanuló meg tudja állapítani adott állítás, tétel érvényességi és alkalmazási körét, megállapításai, állításai mellett logikusan tud érvelni. A matematika tanulásának-tanításának egyik fő célja, hogy fejlődjön a tanuló mérlegelő gondolkodása, az adatok elemzését, szintézisét és értékelését lehetővé tevő készségek és képességek rendszere. A matematikai játékok, logikai feladványok fejlesztik a stratégiaalkotást, az algoritmikus gondolkodást, a kreativitást és a gondolkodás rugalmasságát.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ismert számok köre az irracionális számokkal bővül, valamint új műveletek bevezetésére és már ismert műveletek alaphalmazának bővítésére kerül sor a permanenciaelv alapján. Ezen folyamat során a tanuló egyre inkább képes lesz rá, hogy változatos matematikai objektumokat jelölő szimbólumokkal végezzen műveleteket.

A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technika és a humán tanulási területek ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák, a természeti és a gazdasági folyamatok értelmezéséhez és kezeléséhez. Ehhez – több más fogalom mellett – szükséges a függvény fogalmának változatos (nemcsak számhalmazokon értelmezett) példák mentén történő kiterjesztése.

A tanuló a matematika szaknyelvét érti és tudatosan használja. Életkorának megfelelő matematikai, matematikatörténeti szöveget képes önállóan olvasni, értelmezni. Mind írásban, mind szóban képes gondolatait a matematika szaknyelvének szabatos alkalmazásával közölni. A tanuló különböző forrásokat (tankönyv, függvénytáblázat, saját jegyzet, digitális források)

használhat az órákon és a számonkérések alkalmával, bizonyos tételek, azonosságok, képletek felidézésére.

A tanuló társaival közösen tervez és hajt végre kooperatív tevékenységeket, projekteket. A közös munkában érvel, képes a vitára, az érvei ütköztetésére. Mérlegeli és kontrollálja mind a társai, mind a saját véleményét.

Ebben az életkorban is érvényesülnie kell a tanuló érdeklődésének, adottságának, absztrakciós szintjének megfelelő differenciálásnak. Ez a differenciálás jelentheti a Nat-ban leírt tananyagtartalmaknak a lehetőségekhez igazított bővítését is.

A tanuló digitális eszközöket, a tanulást, a szemléltetést, a tapasztalatszerzést és a felfedezést segítő szoftvereket, digitális információforrásokat használ, a matematika alkalmazását segítő számítógépes programokat ismer meg. Aktív résztvevője a tanulási-tanítási folyamatnak, ami lehetővé teszi azon kompetenciáinak és tervezési stratégiáinak a fejlődését, amelyek segítik a mai gyorsan változó világban való eligazodást és a különböző élethelyzetekben előforduló problémák megoldását.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszer.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozhat olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik. A tanuló megtanul induktív

úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

Matematika

1-2. osztály

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságban alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoporthoz érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókinccs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejből és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolatívá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyéneknél eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozaton. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. Az óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét.

1–2. ÉVFOLYAM

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő

szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak. A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.

Az előkészítő időszak félévében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámlálásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.

Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumonként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.

A további teendőket, még a második osztály végére előirányzott tanulási eredmények elérésének útját és megvalósítását is, a cselekedtetés módszere vezérli. A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.

Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítőt jelenlétével a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	8	4	4
Rendszerezés, rendszerképzés	8	4	4
Állítások	8	4	4
Problémamegoldás	8	4	4
Szöveges feladatok megoldása	11	5	6
Szám és valóság kapcsolata	19	10	9
Számlálás, becslés	12	6	6
Számok rendezése	12	6	6
Számok tulajdonságai	18	9	9
Számok helyi értékes alakja	10	5	5
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	20	10	10
Alapműveletek értelmezése	20	10	10
Alapműveletek tulajdonságai	16	8	8
Szóbeli számolási eljárások	20	10	10
Fejben számolás	18	9	9
Alkotás térben és síkon	8	4	4
Alakzatok geometriai tulajdonságai	12	6	6
Transzformációk	6	3	3
Tájékozódás térben és síkon	8	4	4
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	18	9	9
Adatok megfigyelése	6	3	3
Valószínűségi gondolkodás	6	3	3
Szabadon választott órakeret:		36+8	36+8
Összes óraszám:		180	180

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;

tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;

válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;

felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;

folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
 azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
 megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
 barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
 halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
 adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
 talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
 megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
 két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
 két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
 megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
 megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással

Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával

Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján

Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken

A tulajdonságok változásának felismerése

Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel

Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint

Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása

Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására

Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem piros*

Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel

Elemek elhelyezése halmazábrában

Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása

FOGALMAK

tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

„Mi változott?” játék tanulók, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése

„Varázsszákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása

Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással

„Repül a..., repül a...” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez
Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal
„Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal
Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal
Tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülrre és kívülrre
Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát;
helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása
Barkochbázis konkrét dolgok kirakásával
Barkochbázis során felesleges kérdések kerülése, felismerése
Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával
Különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után
Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

„Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével

Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is

„Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcseré; veszt, aki nem tud rakni

Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása

Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása

Többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal

Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból

Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegek színes rúddal

Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávós zászlók összeállítása

Táncos párok, kézfogások szituációs játékokkal

TÉMAKÖR: Állítások

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;

megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;

megfogalmazza a halmazra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;

hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;

egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;

ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;

példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történeusről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján

Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése

Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák

FOGALMAK

igaz-hamis

Alkalmazható tevékenységek

„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond

mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat

„Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább

„Jancsi bohóc azt mondja, hogy...” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis

„Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról

„Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése

Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel

Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása

Egy- és kétlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is

Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban

Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

„Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendezi be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek

Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban

Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések”

Origamik készítése

Visszaemlékezés korábbi történetek egymásutánosságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével

Cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás

Láncmesék lejátszása

Mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha ...”; Kalandválasztós történetek, például: Varró Dániel: Leprikónok átka

Műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé

Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok

Logikai rejtvenyek egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat; megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;

megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;

az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;

a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;

a modellen kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;

választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;

önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;

nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elmondott történet, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal

Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel

Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel

Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással

Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel

Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel

Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel

Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül

Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban

Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása

Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel
Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai
modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK

szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

Alkalmazható tevékenységek

Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva
is

Relációs szókinccs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például: „Ki az idősebb?“, „Kinek van kettővel
több ceruzája?“, „Hány gombóc fagyit tudunk megenni összesen?“

Adott szituációt leíró minél több mondat gyűjtése csoportban, például „A bal kezemben 2-vel több
ceruza van, mint a jobb kezemben“, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal
kezemben“, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a bal
kezemben“, „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben“

Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést
segítő ábrák gyűjtése

„Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik
csoportnak, akik visszaküldik a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;

ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok
szerinti összehasonlításra;

helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es
számkörben;

helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;

érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával
kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel
(hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;

használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;

helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;

megfelelő szókinccset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása:

kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi

A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása

Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több,

kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel

Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as számkörben

A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban
Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján

Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban

Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig

Számok többfelé bontása 20-ig

Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú)

FOGALMAK

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

Alkalmazható tevékenységek

Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?“, „Melyik ceruza hosszabb?“, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?“

Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan hosszút!“, „Csukott szemmel dönts el, melyik fonal hosszabb, melyik vastagabb!“, „Melyik zsákban van több gesztenye?“, „Csukott szemmel, hallás alapján dönts el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!“

„Pénzcsörgető“: a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzerméket ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzermék összege?“, „Milyen értékű pénzeket csörgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?“

„Helyi értékes pénzcsörgető“: különböző hangot adó tálakba ejtjük az érmeiket; az egyeseket az egyik tálba, a tízeseket a másikba, tetszőleges sorrendben

Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel

Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban

Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?“, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?“, „Melyik sál hosszabb?“

Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik“ elnevezése

„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!“ játék

Játék „pöttyöskártyával“, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó)

Játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van

Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról“

Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térfeléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van

„Bontó gép“ készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra

„Korongforgatás“: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább

Szőnyegezések színes rudakkal

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megszámlál és leszámál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel; ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Meg- és leszámolások egyesével

Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez

Meg- és leszámolások valahánysával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármassal oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül

Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben

Becslés szerepének, korlátainak megismerése

Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becslendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele

Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel

Becslések értékelése

FOGALMAK

számlálás, becslés

Alkalmazható tevékenységek

Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?”

„Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 60-tól 6-osával visszafelé

Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobantás

„Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezét, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!”

12-es, 13-as... 16-os... 20-as gyűjtések; 30-nál nagyobb, de 100-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 100-as gyűjtés apró tárgyakból leszámolással és előre csomagolt dolgok megszámlálásával

Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban!”, „Készíts négy egyforma csoportot!”; a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as, 100-as számkörben tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel

Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatóssal

TÉMAKÖR: Számok rendezése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;

megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, száz, ezres szomszédjait, tízesekre, százakra, ezrekre kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel

Sorszámok ismerete, alkalmazása

Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben

Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével

Leolvasások a számegyenesről

Számok, műveletes alakban megadott számok (például: $2+3$; $10-3$; $20:2$, $5\cdot 2$) helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése

Számok helyének azonosítása számtáblázatokban

Számok helyének azonosítása 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)

Számok változásának követése 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)

Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben

FOGALMAK

sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd

Alkalmazható tevékenységek

Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás

Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben

Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből

Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban)

Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon

Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor

Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek

Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét

Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatása segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat

„Vigyázz6!” játék

Lépkedések 10×10 -es táblán, nevezetes irányok megfigyelése

Üres 10×10 -es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása

Számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: $7+8$, $21-6$, $3 \cdot 5$

Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással

Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során

Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett alkotások során

Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse

Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban

Számjelek olvasása, írása

FOGALMAK

számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan

Alkalmazható tevékenységek

„Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból

Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyökártyáiról

„Korongforgatás”

Szönyegezések színes rudakkal

Shut the box típusú játék két kockával

„Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítására

Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélén végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;

érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;

érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal

Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)

Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz

Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után

Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban

Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben

FOGALMAK

csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes

Alkalmazható tevékenységek

Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés

Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármassával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása

Csomagolások leltárak alapján

Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással

Csoportosítások rajzolt képeken

Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után

Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört)

Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákokkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16)

Tevékenységek Dienes-készlettel

Ismerkedés a szorobánnal

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képze van a mértékegységek nagyságáról;

helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;

ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;

ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésakor kapott mérőszámait;
megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel;
területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

Változatos mennyiségek közvetlen összemérése

Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével

Mérési módszerek megismerése

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyéryi

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak

Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről

Mérőszám fogalmának megértése

Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze

Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki

Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel

Szabványos mérőeszközök használata

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése

Az időmérés egységeinek megismerése: óra, perc, másodperc

Egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról

Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 100-as számkörben szituációs játékokban

FOGALMAK

összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év

Alkalmazható tevékenységek

Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”

Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel

Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása

Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel

Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal

Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel

Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez

Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd

1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc

Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;

hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;

helyesen használja a műveletek jeleit;

megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;

szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;

szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;

szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: helyesen használja a műveletek jeleit; érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel

Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel

Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása

Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több

Kivonás értelmezése mint különbség kifejezése

Szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként

Többszörösök közötti kapcsolatok megértése a szorzás értelmezése alapján (pl. adott szám 4-szerese a számmal nagyobb az adott szám 3-szorosánál, adott szám 2-szeresének és 3-szorosának az összege a szám 5-szöröse)

A szorzó- és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7

Osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások)
Maradékos bennfoglaló osztás értelmezése tevékenységek során
Szorzás és a kétféle osztás kapcsolatának értelmezése tevékenységek során előállított képek, majd megadott ábrák alapján
Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal
Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése
Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel

FOGALMAK

összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös

Alkalmazható tevékenységek

Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel
Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal
Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakkal vállfamérleg
Hozzátevésekes összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel
Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma
Szorzat kirakása színes rudakkal, szorzat leolvasása mérőszalag segítségével
Bennfoglaló osztás kirakása tárgyakkal, például ceruzák dobozolása vagy lufik osztogatása
Egyenlő részekre osztás lejátszása, például süteményekkel, cukorkákkal, korongokkal
„Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése
Összeadás, kivonás abakuszon, szorobánon

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: $9+62 = 62+9$; $25-17+5 = (25+5)-17$; $3 \cdot 9 = 3 \cdot 5 + 3 \cdot 4$
A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig

Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése
Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

Szönyegezések színes rudakkal

„Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „5+6 az ugyanannyi, mint 11”, a két kéz keresztbe téve „6+5 az 11”, a bal kéz hátra téve „11-5 az 6”, bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „11-6 az 5”

„Hajtogató” segítségével a szorzótáblákon belüli és a szorzótáblák közti összefüggések felfedezése: 10×10-es négyzetrács hajtogatása a vonalak mentén, például 6×8-as téglalap hajtogatása után, félbehajtással 3×8 vagy 6×4, majd újabb félbehajtással 3×4, 6×2 vagy 3×4

Lépegetések számegyenesen, például 16-tól 35 lépés, 35-től 16 lépés

Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk” érzékeltetése) és egymás mellé szönyegezve („területük” érzékeltetése)

Négyzetrácson kertek bekerítése

Műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;

elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben

Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben

Bontások és pótlások alkalmazása

Számhoz számszomszédainak hozzáadása ($6+7=6+6+1=7+7-1$) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7)

Tízestlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával

10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeaddással, kivonással való analógia alapján

100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával)

9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban

Különböző számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$

Szorzó- és bennfoglaló táblák belső összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során, például: $6 \cdot 8 = 6 \cdot 5 + 6 + 6 + 6 = (6 \cdot 4) \cdot 2$; $8 \cdot 4 = (4 \cdot 4) \cdot 2$

Szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése

Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével

„Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban

Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során

Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása

Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása

„Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad

TÉMAKÖR: Fejben számolás

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;

emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;

érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;

fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;

fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során

Fejben számolás 20-as számkörben

Összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as számkörben

Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben

Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben

Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal, számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel

Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben, fejben

- A szorzó- és bennfoglaló táblákon belüli kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
- A szorzó- és bennfoglaló táblák közti kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
- A 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek emlékezetből való felidézése tízszeresig
- A 6-os, 7-es, 8-as szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben tízszeresig
- 100-as számkörben szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással

FOGALMAK

kerek tízes

Alkalmazható tevékenységek

„Boltos játék”

„25 vagy semmi” játék párban

„Számfuttatás” játék

Láncszámolások

Szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása: a szorzatot a csoport mondja a két játékosnál lévő egy-egy szám összeszorzásával, a saját tényezőnket ismerjük

„Hajtogató”

Egy képről többféle művelet olvasása

5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata ujjak segítségével, például 4 gyerek bal kezén mutat 3 ujjat, majd 4 gyerek két kezén mutat 3-3 ujjat; az egyes mutatásokról olvasások „számtannyelven”

5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata korongok (vagy pénzek) kirakásával és azok tükrözésével különböző kiindulási helyzetekből, például két korong kirakása, tükörben látott korongok kirakása a tükör másik oldalára, az új kirakás tükrözése, és így tovább; az egyes helyzetekről olvasások „számtannyelven”

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
 minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
 sormintát, síkmintát felismer, folytat;
 alkotásában követi az adott feltételeket;
 testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
 síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
 alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
 megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
 szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel)

Sokszögek előállítás nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifesztésével, vonalzó rajzolással adott feltételek szerint

Sorminták, terülminták kirakása és folytatása síkban, térben

Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)

Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása

FOGALMAK

alaprajz

Alkalmazható tevékenységek

Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés

„Szobasarak” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése

„Szobasarak” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből

Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére

„Telefonos játék”

Papírharmónia hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek

Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással

Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények

Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;

megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;

megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;

megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;

megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
 megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
 megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
 megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
 megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
 tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
 megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
 megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
 megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
 megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
 különbséget tesz testek és síkidomok között;
 kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon

Testek és síkidom modellek megkülönböztetése

Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”

Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján

Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése

Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása

Téglatest lapjainak megszámlálása

Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon

Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”

Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése

Sokszögek előállításánál az oldal és csúcs szavak megismerése, használata

Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása

Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint

Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése

Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása

Téglalap átlóinak és tükrötengelyeinek megfigyelése

Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása

FOGALMAK

test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet

Alkalmazható tevékenységek

Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra

Különféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése

Kakuktkojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyokról készült fotókkal

Kakuktkojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal

Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása

Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából

Háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm

Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot

Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközi oldalak fogalmának megértése

Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint

Különféle ponthálókön, rácson alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint

TÉMAKÖR: Transzformációk

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;

ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;

követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;

térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével

Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással

Alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével

Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel

FOGALMAK

tükörkép, tükrötengely, eltolt kép, mozgatás

Alkalmazható tevékenységek

„Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép
Építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként
Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?”
Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése
Összehajtott papírból alakzat kivágása
Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel
Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve, vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal
Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal
Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása
Bejárt útvonal újrajrása emlékezetből
Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával
Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése
Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel
Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva
Hely meghatározása sakktáblán
Tájékozódás négyzethálón

FOGALMAK

jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

Alkalmazható tevékenységek

„Hideg-meleg” játék kincskeresésre
Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk
Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le

„Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal
„Különbségkereső” játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása
Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”
Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
Szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása
„Vándorvezér” játék sakktáblán, például „f4-ről 2 mezőt felfelé lépve hova jutunk?”
„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...
Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részlet vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatot elempárok, elemhármak tagjai között;
szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármakat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
Számpárok, számhármak közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal

Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint
Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
A mindennapi életünkben jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
Gépjátékok szabályának felismerése
Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármak hiányzó elemének megtalálása
Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármak alkotása
Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal
Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
Sorozatok, szabályjátékok alkotása

FOGALMAK

szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármak

Alkalmazható tevékenységek

Kakuktkojás-kereső játékok

„Mi változott?” játék

Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...

Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk

Ismétlődő ritmusjelek letapsolása

Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal

„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt

Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős

Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutató lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre

„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adatokat gyűjt a környezetében;

adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;

gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;

adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;

jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése

Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése

Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen

Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

Alkalmazható tevékenységek

„Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve

Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron

Saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása

Sajtos dobozokból oszlopdiagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;

tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;

megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;

tapasztalatai alapján tippel fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;

tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;

a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása

Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése

Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről

„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során

Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámolása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel

A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóval

FOGALMAK

véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

Alkalmazható tevékenységek

„Kukás” játékok

„Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?

„Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba

Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból

Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”

Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)

Helyi tanterv

Matematika

3-4. évfolyam

3–4. ÉVFOLYAM

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szövegeket, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.

A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.

A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a tört számok és a negatív számok fogalmának alapozására.

Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alapműveletek végzése a 100-as számkörben.

A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos. Az eszköz nélküli átváltás nem követelmény.

A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja 272 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetség gondozást), a játékos gyakorlást és a számonkérést is.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	6	3	3
Rendszerezés, rendszerképzés	10	5	5
Állítások	8	4	4
Problémamegoldás	10	5	5
Szöveges feladatok megoldása	16	8	8
Szám és valóság kapcsolata	8	4	4

Számlálás, becslés	10	5	5
Számok rendezése	6	3	3
Számok tulajdonságai	17	9	8
Számok helyi értékes alakja	12	6	6
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	20	10	10
Alapműveletek értelmezése	6	3	3
Alapműveletek tulajdonságai	8	5	3
Szóbeli számolási eljárások	12	6	6
Fejben számolás	15	8	7
Írásbeli összeadás és kivonás	12	8	4
Írásbeli szorzás és osztás	12	5	7
Törtrészek	10	4	6
Negatív számok	6	2	4
Alkotás térben és síkon	12	6	6
Alakzatok geometriai tulajdonságai	12	6	6
Transzformációk	8	3	5
Tájékozódás térben és síkon	6	3	3
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	18	9	9
Adatok megfigyelése	6	3	3
Valószínűségi gondolkodás	6	3	3
Szabadon választott órakeret:		8	8
Összes óraszám:		144	144

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;

tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;

válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;

felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;

folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;

megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;

barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;

adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül

Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés

Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint

Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása

A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata

Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör*

Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és”

Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel

Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög

A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon

Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása

Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van

A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

FOGALMAK

logikai „nem”, logikai „és”

Alkalmazható tevékenységek

Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is

Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal

Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal

„Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítás

„Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel

„Ki jut a várba?” játék

Játék logikai lapokkal

Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzása (metszetképzés)

Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;

felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;

megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;

adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;

sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;

két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;

megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;

megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;

megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek)

A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor

Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással

Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz

Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után

Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Alkalmazható tevékenységek

Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal

„Királyos játék” logikai lapokkal

Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel

Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján

3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása

Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik

„Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása

Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból
Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása
Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása

Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével

Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása

TÉMAKÖR: Állítások

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;

megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;

megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;

hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;

egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;

ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;

példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján

Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése

Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása

Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése

Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása

Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése

Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Alkalmazható tevékenységek

„Telefonos” játék

„Rontó” játék

„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis

Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A ... rúd hosszabb, mint a ... rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá „Mastermind” játék színekkal és számokkal

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése

Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel

Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással

Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása

A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése

Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek

Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán

Többlépéses cselekvésor, műveletsor elvégzése visszafelé is

Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása

Egyszerű következtetési szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással

Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése

Egy- és többszemélyes logikai játékokban egy-két lépéssel előre tervezés

Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak

Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelte interjú lejátásához

Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertető

Problémák lejátása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat

Logikai rejtvények, történetek

„Gondoltam egy számot”

Nim játékok

Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok

Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat; megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;

megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;

az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;

a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;

a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;

választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;

önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;

nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése

Hétköznapi felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)

Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan

Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése

Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása

Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos

Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat

Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül

Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása

Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása

Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés

Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása

Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK

felesleges adat

Alkalmazható tevékenységek

Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása

Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése

„Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban

„Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét;

„Változott-e a szöveg értelme?”

„Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből

Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal

Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz

„Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyezethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;

ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;

helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;

helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;

érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;

használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;

helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;

megfelelő szókinccset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben

Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 4512 db papír zsebkendő 100-as csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva)

Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc)

Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben

A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata

Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben

A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata

A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”

Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve)

Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjük?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül

Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben

Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása

Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor

Becslések értékelése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

Nagy számok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 10 000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000, 10 000 másodperc? Mire elég 1000, 10 000 perc?”

Abakuszon, szorobánon számlálás

TÉMAKÖR: Számok rendezése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;

megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;

megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;

megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százás, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: $2000/2$, $500 \cdot 2$, $1250-250$): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel

Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben

Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével

Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: $300-160$, $40 \cdot 20$) helyének megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen

Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével

Számok egyes, tízes, százás, ezres szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben

Számok tízesekre, százasokra, ezrekre kerekítése 10 000-es számkörben

FOGALMAK

százás számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

Alkalmazható tevékenységek

„Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal

Különböző módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba

„Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal

Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével

Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egészek száma

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;

számot jellemez más számokhoz való viszonyával;

ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal

Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben

Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különböző eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során

Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különböző eszközökkel végzett alkotások során

Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse

Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban

A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

FOGALMAK

három- és négyjegyű számok, római számok

Alkalmazható tevékenységek

„Ország, város” játék számtulajdonságokkal

Számtulajdonságokra épülő bűvésztükkök megismerése, megértése

Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán

„Hoci, nesze” játék

Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely

számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint

Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;

érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;

érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;

helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es és 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal

Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es és 10 000-es számkörben

Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül

Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján

A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése

Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján

Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete

Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben

Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

Alkalmazható tevékenységek

Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére

Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”

Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése

Tevékenységek Dienes-készlettel

Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon

„Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal

„Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz

Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása

Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;

helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;

ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;

ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;

megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;

területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

Mennyiségek összemérése

Mérési módszerek alkalmazása

Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

Szabványos mérőeszközök használata

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata

Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése

Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése

Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben

Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között

Mértékváltás eszköz segítségével

Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt

Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)

Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)

Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)

A terület és kerület szavak értő használata

FOGALMAK

kerület, km, ml, cl, g, dkg

Alkalmazható tevékenységek

Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése

Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása
 Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése
 Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése
 Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen
 Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot
 Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben
 Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása
 „Lefedő” játék: 10×10 -es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen értelmezi a $10\,000$ -es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000 -es, $10\,000$ -es számkörben
- Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a $10\,000$ -es számkörben
- Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása
- Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése
- A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
- Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

FOGALMAK

tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

Alkalmazható tevékenységek

- Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással
- Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása
- Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7 -es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36 -os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel
- Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása

Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig

Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál

Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

„Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal

Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel

Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;

elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben

Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben

A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során

A 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése

Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása

Teljes négyjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése

Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése
Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyon tízszeresítésének megfigyelése

Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével

Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével
Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszeresítésével

TÉMAKÖR: Fejben számolás

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;

emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;

érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;

fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;

fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során

Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása

A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete

Fejszámolás gyakorlása 100-as számkörben

Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;

Fejszámolás a 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,

FOGALMAK

kerek százaz, kerek ezres

Alkalmazható tevékenységek

„Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen

„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához

„Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége

TÉMAKÖR: Írásbeli összeadás és kivonás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel

Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százás helyi értéken

Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére

Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján

A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása

Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

FOGALMAK

írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

Alkalmazható tevékenységek

Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)

Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal

Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát

„Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például $RÉT + RÉT = KERT$

„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

TÉMAKÖR: Írásbeli szorzás és osztás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval; elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; megoldását értelmezi, ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Több egyenlő tag írásbeli összeadása

Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval

Írásbeli szorzás kerek tízesekkel

Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben

Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással

Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással

Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

FOGALMAK

visszaszorzás

Alkalmazható tevékenységek

Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása

Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal

TÉMAKÖR: Törtrészek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;

a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)

Az egységtörtek többszöröseinek előállítás, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással

Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel

Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése

FOGALMAK

egész, törtrész, egységtört

Alkalmazható tevékenységek

„Lépj hozzám!” játékos feladat

1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítása felezésekkel papírhajtogatással

1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítása papírcsík hajtogatásával

Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is

Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög)

Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!”

„Pizzarendelős” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecúsztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokra csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedre kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem

Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel

TÉMAKÖR: Negatív számok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;

nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése

Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben

Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)

Hőmérőmodell használata

Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással

A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során

Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

FOGALMAK

pozitív, negatív

Alkalmazható tevékenységek

Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor

Világtérképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása

Fagypon alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagyalt, jégkocka segítségével

„Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet

„Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;

minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;

sormintát, síkmintát felismer, folytat;

alkotásában követi az adott feltételeket;

testeket épít élékből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján;

elkészíti egyszerű testek alaprajzát;

síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;

alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;

megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

megfogalmazza az alkotásai közti különbözőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint

Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben

Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás,

tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival

kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)

Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során

Sokszögek előállítás nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzó rajzolással adott feltételek szerint

Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése

Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)

Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján

„Szobasarak” cipősdobozból, behelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata

„Szobasarak” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből

Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére

Adott síkidomokból téglatest építése

3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása

A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá

Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények

„Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;

megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;

megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;

megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;

megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;

megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;

megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;

megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;

megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;

tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon

Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése

Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján

Halmazba nem tartozó alakzatok keresése

Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”

Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése

Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon

Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”

A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal

Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása

Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása

Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élék száma, élék hossza, az élék, lapok egymáshoz való viszonya, test tükörszimmetriája

Téglatest egybevágó lapjainak felismerése

Kocka kiemelése a téglatestek közül élék, lapok alapján

Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal

Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel

Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással

Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz

Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria

Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással

Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással

Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján

Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

FOGALMAK

lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

Alkalmazható tevékenységek

Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján

Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból

Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból

Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához

Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal

„Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése

„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése

Sokszögek építése szívszálakból

Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata

„Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás

Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból

Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk

Párhuzamos szélű papírcsíkából négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalaphoz négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása

A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges

TÉMAKÖR: Transzformációk

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;

ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;

követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;

térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével

Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással

Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral

Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel

Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral

Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése

Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással

Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

FOGALMAK

eltolt kép, mozgás, elforgatott kép

Alkalmazható tevékenységek

Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése

Utcaépítés színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei

Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát

Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával

Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés

Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése

Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása

Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;

tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;

térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban

Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgások során

Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek

Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével

Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével

Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban

Tájékozódás lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása

Egyszerű térképek készítése

Tájékozódás négyzethálón, térképen

FOGALMAK

négyzetháló, térkép

Alkalmazható tevékenységek

Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulóponton

Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával

„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

Kacsaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés előlről sokszor

Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

Kincskeresés utasítások alapján

Kincskeresés térkép alapján

„Torpedó” játék

„Telefonos” játék

Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalokról
Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével
„Vándorvezér” játék sakktablán égtájjakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármások tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármásokat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése
- Számpárok, számhármások közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása
- Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
- Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
- Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba
- Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
- Szabályjátékokban az elempárok, elemhármások megjelenítése táblázatban
- Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármások létrehozása
- Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Sorozatok, szabályjátékok alkotása
- Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

FOGALMAK

táblázat, nyitott mondat

Alkalmazható tevékenységek

Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten

Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva

Kakukktojás játékok

„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt

Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése

Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős

A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatás lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése

„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adatokat gyűjt a környezetében;

adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;

gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;

adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;

jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel

Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)

Mért adatok lejegyzése

Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása

Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

Alkalmazható tevékenységek

Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdabobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen

Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése

Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása

Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben

Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése

„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése

Véletlen események gyakoriságának összeszámolása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel

Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az előzetes tippel, magyarázatok keresése

A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóval

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

Alkalmazható tevékenységek

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”

Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok

Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével

10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz

Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű

Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet

Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja

HELYI TANTERV
MATEMATIKA
5-6. évfolyam

ALAPELVEK, CÉLOK

A matematika tanulásának legfontosabb célja, hogy a tanuló:
megtapasztalja a matematika értékeit, hasznosságát, szépségét;
megismerje a matematikai gondolkodás természetét és a matematika alapvető sajátosságait;
fejlessze a szövegértését, a szövegalkotó és absztrakciós képességét a matematika nyelvének és szimbólumainak szóbeli és írásbeli alkalmazása során;
fejlessze a számolási készségét, a modellezési, a problémamegoldó és döntési képességét;
fejlessze a logikus, pontos, kreatív, mérlegelő, stratégiai és rendszerező gondolkodását;
alkalmazható tudásra tegyen szert.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

Az alapfokú képzés első, a matematikai alapkészségek kialakítását legfőbb célként megjelölő nevelési-oktatói szakaszát követően az 5–8. évfolyamon a matematika tanulása-tanítása során a tudástartalmak fokozatosan válnak egyre elvontabbá. A konkrét tárgyi tevékenységekből kiindulva a képi szemléltetések, ábrázolások mellett megjelennek a szimbolikus modellek. A tanuló a fogalmak, jelenségek elemzése útján eljut azok megértésen alapuló meghatározásához, a definíciók előkészítése során tulajdonságokat, sejtéseket fogalmaz meg, s kialakul a megoldást alátámasztó indoklás igénye. Felismeri a matematika kisebb egységeinek belső struktúráját.

A tanítás fő módszere továbbra is a felfedeztetés, a konkrét tevékenységből, játékból, hétköznapi szituációból fakadó indukció. A tanulási tevékenység és problémamegoldás során a tanulót ösztönözni kell egyszerű problémák felfedezésére, megfogalmazására és a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezésére. A tanuló konkrét helyzetek megoldására képi és szimbolikus modelleket, stratégiákat alkalmaz és alkot, ezáltal fejlődik problémamegoldó és problémaalkotó képessége.

A kombinatív képességek területén a lehetőségek strukturált felsorolásából fokozatosan kialakulnak a rendszerezést segítő konkrét eszközök, stratégiák alkalmazásának készségei.

Felső tagozatban az ismert számok köre bővül a törtekkel és a negatív számokkal úgy, hogy a tanuló ezekkel műveleteket tud végezni. A tanulás-tanítás egyik lényeges elvárása, hogy a különböző, szöveggel, számokkal megadott matematikai szituációk képi, majd szimbolikus modelljeinek bevezetése fokozatos legyen. A tanuló a megismert szimbólumokkal egyszerű műveleteket végez, ismeri ezek tulajdonságait.

Az 5–8. évfolyamon a természettudományi, a digitális technológiai és a gazdasági ismeretek tanulási-tanítási tartalmakban való megjelenése lehetővé teszi a matematika alkalmazhatóságának, hasznosságának bemutatását.

Fejlődnek a tanuló készségei a matematikai kommunikáció terén is. A matematikai kifejezéseket helyesen használja, a fogalmakat értelmezi, megmagyarázza, gyakorlati helyzetekben jól alkalmazza. Ismereteit összefoglalva prezentálni tudja.

A tanuló a közös munkában tevékenyen részt vesz. Eseti feladatokban és projekteknél mások véleményét elfogadja, és ha különbözik a véleményük, igyekszik érvekkel meggyőzni társait. Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást annak a tanulónak, akinél ezek a lépések hosszabb időt, több szemléltetést igényelnek. Ezzel a lassabban haladó tanuló sem veszíti el érdeklődését és reményét a matematika megértése iránt.

A matematikai fejlesztő játékok és a számítógép, illetve más digitális eszközök mellett a tanuló megismerkedik olyan matematikai szoftverekkel, amelyek a matematikai tudást és a digitális kompetenciákat együtt fejlesztik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés, értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

Az alapfokú képzés első – a matematikai alapkészségek kialakítását legfőbb célként megjelölő – nevelési-oktatási szakaszát követően az 5–8. évfolyamon a matematika tanulása-tanítása során a tudástartalmak fokozatosan válnak egyre elvontabbá. A konkrét tárgyi tevékenységekből indulva a képi szemléltetések, ábrázolások mellett megjelennek a szimbolikus modellek. A tanuló a fogalmak, jelenségek elemzése útján eljut azok megértésén alapuló meghatározásához, a definíciók előkészítése során tulajdonságokat, sejtéseket fogalmaz meg, s kialakul a megoldást alátámasztó indoklás igénye, valamint felismeri a matematika kisebb egységeinek belső struktúráját.

A tanítás fő módszere továbbra is a felfedeztetés, a konkrét tevékenységből, játékból, hétköznapi szituációból fakadó indukció. A tanulási tevékenység és problémamegoldás során a tanulót ösztönözni kell egyszerű problémák felfedezésére, megfogalmazására és a mindennapi

életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezésére. A tanuló konkrét helyzetek megoldására képi és szimbolikus modelleket, stratégiákat alkalmaz és alkot, ezáltal fejlődik problémamegoldó és problémaalkotó képessége.

A kombinatív képességek területén a lehetőségek strukturált felsorolásából fokozatosan kialakulnak a rendszerezést segítő konkrét eszközök, stratégiák alkalmazásának készségei.

Felső tagozaton az ismert számok köre bővül a törtekkel és a negatív számokkal úgy, hogy a tanuló ezekkel műveleteket tud végezni. A tanulás-tanítás egyik lényeges elvárása, hogy a különböző, szöveggel, számokkal megadott matematikai szituációk képi, majd szimbolikus modelljeinek bevezetése fokozatos legyen. A tanuló a megismert szimbólumokkal egyszerű műveleteket végez, ismeri ezek tulajdonságait.

Az 5–8. évfolyamon a természettudományi, a digitális technológiai és a gazdasági ismeretek tanulási-tanítási tartalmakban való megjelenése lehetővé teszi a matematika alkalmazhatóságának, hasznosságának bemutatását.

Fejlődnek a tanuló készségei a matematikai kommunikáció terén. A matematikai kifejezéseket helyesen használja, a fogalmakat értelmezi, megmagyarázza, gyakorlati helyzetekben jól alkalmazza. Ismereteit összefoglalva prezentálni tudja.

A tanuló a közös munkában tevékenyen részt vesz. Eseti feladatokban és projekteknél mások véleményét elfogadja, és ha különbözik a véleményük, igyekszik érvekkel meggyőzni társait. Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást annak a tanulónak, akinél ezek a lépések hosszabb időt, több szemléltetést igényelnek. Ezzel a lassabban haladó tanuló sem veszíti el érdeklődését és reményét a matematika megértése iránt.

A matematikai fejlesztő játékok és a számítógép, illetve más IKT-eszközök biztonságos alkalmazása mellett a tanuló megismerkedik olyan matematikai szoftverekkel, amelyek a matematikai tudást és a digitális kompetenciákat együtt fejlesztik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés és az értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétel, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új

helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

Az 5–6. évfolyam tanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenykedtető, felfedezettő módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.

Az 5–6. évfolyamon tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: Halmazok; Matematikai logika, kombinatorika; Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek; Alapműveletek természetes számokkal; Egész számok, alapműveletek egész számokkal; Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok; Alapműveletek közönséges törtekkel; Alapműveletek tizedes törtekkel; Arányosság, százalékszámítás; Egyszerű szöveges feladatok;

A függvény fogalmának előkészítése; Sorozatok; Mérés és mértékegységek; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás. A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.

A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Matematika 5-6. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
Halmazok	10	5	5
Matematikai logika, kombinatorika	10	5	5
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	20	5	15
Alapműveletek természetes számokkal	16	16	0
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	18	16	2
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	18	16	2
Alapműveletek közönséges törtekkel	18	6	12
Alapműveletek tizedes törtekkel	14	9	5
Arányosság, százalékszámítás	20	0	20
Egyszerű szöveges feladatok	20	5	15
A függvény fogalmának előkészítése	10	5	5
Sorozatok	8	3	5
Mérés és mértékegységek	16	8	8
Síkbeli alakzatok	18	11	7
Transzformációk, szerkesztések	20	8	12
Térgeometria	16	8	8
Leíró statisztika	10	5	5
Valószínűség-számítás	10	5	5

Összes alap óraszám:	272 óra	136 óra	136 óra
Szabadon választott órakeret:		8 óra	8 óra
Összes óraszám:		144 óra	144 óra

1. TÉMAKÖR: Halmazok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- || részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- || véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- || számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint.
- || Halmazábra készítése.
- || Számhalmazok szemléltetése számegyenesen.
- || Részhalmazok felismerése ábráról.
- || Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével.

FOGALMAK

halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegyenes

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak.
- || Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak...) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése.
- || Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása.

Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra.

- || Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán.

A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása.

- || Játék logikai készlettel.

2. TÉMAKÖR: Matematikai logika, kombinatorika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
- || tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
- || a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
- || összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása.
- || Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása.
- || Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással.
- || A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata.
- || Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok.
- || Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal.
- || Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása.
- || Az összes eset előállításánál rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás.

FOGALMAK

„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

|| „Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat.

„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis.

- || Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére.
- || „Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább.
- || „Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása.
- || Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése.
- || Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában.

TÉMAKÖR: Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben;
- || meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;
- || ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;
- || ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;
- || a természetes számokat osztók száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül.
- || Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében.
- || Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M.
- || Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása.

- || 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása.
- || A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint.

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, ... címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről
- || Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?
- || Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memórijáték.
- || „Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobbantanak.
- || Oszthatósági tulajdonságok megfigyelése 3, 4, 5, ... oldalú hasábra felcsavart számegyenes segítségével.
- || „Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább.

TÉMAKÖR: Alapműveletek természetes számokkal

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || írásban összead, kivon és szoroz;
- || ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejből, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- || a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;
- || a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;

|| a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

|| gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

|| Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel; analógiák alkalmazása.

|| Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban.

|| Írásbeli osztás algoritmus a kétjegyű természetes számmal.

|| Írásbeli osztás legfeljebb kétjegyű természetes számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése.

|| A műveleti sorrendre és a zárójelzésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén.

|| Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása.

|| A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése.

|| Az alpműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban.

|| Zárójeleket tartalmazó művelet sorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében.

|| Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés.

FOGALMAK

összeadandók, az összeg tagjai, kisebbitendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

|| Fejben számolás gyakorlása „intelligens puff” játékkal.

|| Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével.

„Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz: a műveletekben szereplő számokhoz számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az

nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból.

- || A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása.

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása.

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása.

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása.

- || „Nem hiszem” páros játék: egyik játékos állításokat fogalmaz meg, a másik játékos dönt ennek igazságáról; például: két liter tej belefér egy 1 dm élű kocka alakú edénybe; a játékot az a tanuló nyeri, aki eltalálja az állítás igazságértékét.

TÉMAKÖR: Egész számok; alpműveletek egész számokkal

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejből, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- || a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;
- || a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
- || a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;
- || ismeri az egész számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet.
- || Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása.

- || Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során.
- || Alapműveletek elvégzése az egész számok körében.
- || Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban.
- || A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejből, írásban és géppel számolás esetén.
- || Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása.
- || Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése.
- || Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés.

FOGALMAK

ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Vagyon helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcédulákkal.
- || Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellen.
- || Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket.
- || Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például (-10) -tól $(+10)$ -ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét.
- || Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal.
- || Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel. Például „Hol van a kisautó, ha ... ?”
- || Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságodat; ha nincs adósságod, vegyél fel kölcsönt.

- || A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása.
- || Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása.
- || Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása.
- || Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása.
- || „Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel.

TÉMAKÖR: Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
- || érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
- || megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása.
- || Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés.
- || Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése.
- || Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén.
- || Számok ábrázolása számegyenesen.

FOGALMAK

közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése.

Törtek szemléltetése papírhajtogatással, színes rúd modellel.

Adott törtrészek ábrázolása tányérmodellel (2 különböző színű papírtányért egy sugár mentén bevágva összecúsztatunk; az egyik tányéron például 12 egyenlő részt jelző beosztások vannak).

- || Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése. A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása.
- Egyenlő és különböző törtek előállítás, összehasonlítása: játék az makaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival.
- || A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent).
- || Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegezeseken.

TÉMAKÖR: Alapműveletek közönséges törtekkel

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;
- || ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejből, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- || a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || meghatározza konkrét számok reciprokát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján.
- || Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása.
- || Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében.
- || Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban.
- || A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása.
- || Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása.
- || Kapott eredmény ellenőrzése.

FOGALMAK

közös nevező, reciprok

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

|| Kör- és téglalapmodell, tényérmódel, színes rúd modell alkalmazása alaplűveletek értelmezésére.

„21-ezés” dominókkal: minden csoport kap egy kupac lefordított dominót; sorban húzunk, bármikor megállhatunk; a húzott dominót tetszőlegesen fordíthatjuk, egyik oldala a tört számlálója, másik a nevezője. A húzott és megfelelően fordított törtet összeadjuk. Akinek az összege 2-nél több, kiesik; az győz, aki legjobban megközelíti a 2-t.

|| A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása.

|| Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, a megfelelő kiválasztása.

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása.

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása.

TÉMAKÖR: Alaplűveletek tizedes törtekkel

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

|| elvégzi az alaplűveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;

|| írásban összead, kivon és szoroz;

|| ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejből, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

|| a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti;

|| a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;

|| a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

|| gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban.
- || Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése.
- || Az alpműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, szétagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban.
- || A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén.
- || Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása.
- || Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése.
- || Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés.

FOGALMAK

kerekítés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével.
 - || „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz.
 - || A tizedes törttel való osztás bemutatása és megtapasztalása mértékegység-átváltás segítségével.
 - || A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása.
 - || Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása.
- Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása.
- Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása.
- || „Nem hiszem” páros játék tizedes törtekkel.

TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- || felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját;
- || ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
- || ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- || idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben.
 - || Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában.
 - || Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése.
- Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete.
- || Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján.
 - || Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával.
 - || Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben.

FOGALMAK

arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén.
 - || Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel.
- Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges.
- A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén.
- || Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a $\frac{2}{3}$ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az $\frac{1}{3}$ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás.

|| Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése.

TÉMAKÖR: Egyszerű szöveges feladatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvével megold;
- || különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;
- || matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- || gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- || gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || megoldását ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással.
- || Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással.
- || A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással.
- || A megoldás ellenőrzése.
- || Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése.

FOGALMAK

becslés, ellenőrzés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét.
- Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal.

11. TÉMAKÖR: A függvény fogalmának előkészítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
- || felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- || felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása.
- || A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése.
- || Tájékozódás térképen, nézőtérén, sakktáblán és a koordináta-rendszerben.
- || Egyenes arányosság grafikonjának felismerése.

FOGALMAK

megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése.
- Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal.
- A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése.
- || Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékozódási verseny.
 - || „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa. Ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk.
 - || Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése.
- „Nem hiszem” páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása.

12. TÉMAKÖR: Sorozatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || sorozatokat adott szabály alapján folytat;
- || néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból.
- || Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban.
- || Sorozatok adott szabály szerinti folytatása.
- || Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása.

FOGALMAK

sorozat, számsorozat, szabály

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

– Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése.

– Megkezdett ritmusgyakorlat megismétlése, tovább fűzése.

Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása.

„Bumm” játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra.

– A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában

Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal.

A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése.

TÉMAKÖR: Mérés és mértékegységek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
- || ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- || egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés.
- || Terület, térfogat és űrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben.
- || Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben.
- || Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása.
- || Sokszögek területének meghatározása átdarabolással.
- || Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben.
- || Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása.

FOGALMAK

szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Szívószál-moddellel szögtartományok kijelölése.
- Könyv, füzet, ajtó nyitásával létrehozott szögtartományok megfigyelése; szögmérő használata.
- || Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, ablakok területe, a terem alapterülete, berendezés ösztérfogata, a teremben lévő levegő becsült térfogata...).
- „Üreges testek” űrtartalmának becslése, mérése, összehasonlítása.
- || Kavicsok térfogatának mérése a mérőhengerben lévő víz vízszintemelkedése alapján.
- Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók hossza, szélessége, alapterülete; lépcső magassága; tornaterem hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata; épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata...).
- Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése.
- || Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása.
- || Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása.
- || Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás).

TÉMAKÖR: Síkbeli alakzatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
- || ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
- || ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
- || ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
- || a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- || ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
- || ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;
- || ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;
- || felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Környezetünk tárgyaiban a geometriai alakzatok felfedezése.
- || Síkbeli görbék közül a kör kiválasztása.
- || Egyenes, félegyenes és szakasz megkülönböztetése.
- || Síkbeli alakzatok közül a sokszögek kiválasztása.
- || Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.
- || Tengelyesen szimmetrikus háromszögek ismerete.
- || Háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint.
- || Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása.

FOGALMAK

síkidom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a lényegtelen tulajdonságok kizárása).
- || Különböző készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása.
- || Papír háromszög sarkainak levágása és egymás mellé helyezése.
Szívószáלבól, hurkapálcából háromszög készítése (lehetséges és lehetetlen helyzetek).
- || Papír háromszögek hajtogatásával vagy síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése.
- || Háromszöget tartalmazó készletből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása.
- || Papír téglalap és négyzet tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása.
- || Szabálytalan alakú papírból téglalap, négyzet hajtogatása.
- || Tangram játék.

TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükrképét;
- || geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
- || ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
- || felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
- || ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;
- || felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;
- || a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;
- || ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben.

- || Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben.
- || Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása.
- || Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben.
- || Alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése.
- || Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás.
- || Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése.
- || Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése.

FOGALMAK

szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon.
- Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása
- || Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével.
 - || Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása.
 - || Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó).

TÉMAKÖR: Térgeometria

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- || testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
- || ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- || ismeri a gömb tulajdonságait;
- || a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Környezetünk tárgyaiban a geometriai testek felfedezése.
- || Téglatest, kocka tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló.
- || Testek közül gömb kiválasztása.
- || Építmények készítése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján.
- || Testekről, építményekről nézeti rajzok, alaprajzok, hálók készítése.

FOGALMAK

test, kocka, téglatest, lap, él, csúcs, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása).
- || Téglatest- és kockamodell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése.
- || Készletből adott szempontnak megfelelő elemek válogatása.
- || Építés dobozokból, színes rudakból, kis kockákból (kockacukor) feltételek alapján; lapok, élek, csúcsok, nézetek, hálók megfigyelése.
- || Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben.

Zsinóros térgeometriai modellek használata.

TÉMAKÖR: Leíró statisztika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
- || adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
- || különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
- || megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
- || konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)
- || A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán
- || A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén
- || Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén
- || Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint
- || Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása

FOGALMAK

adat, diagram, átlag

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása).
- || Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában.

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
- || valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteket, játékában stratégiát követ;
- || ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek.
- || Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése.
- || A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése.

FOGALMAK

valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkal, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal.
- || Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk a kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő). Kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett. A kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád.
- || Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odaírja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével.
- || Bökös játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökünk vagy papírgalacsint dobunk a táblára) A játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem. Ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem. Az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai.
- || 10 korongot feldobunk. A számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket. Tippeld meg, hova jutsz! Válassz 4 számkártyát! Nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz.
- || „Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13). A másik játékos dönt ennek igazságáról. A játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít.
- || „Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40). Az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

Helyi tanterv
Matematika
7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon nagyobb hangsúlyt kap az elvonatkoztatás és az absztrakció képességének fejlesztése, miközben továbbra is megmarad a szemléltetés és az eszközök használata. Elvárható a tapasztalatok általános megfogalmazása, a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezése, a megsejtett összefüggések indoklásának igénye és a tanult matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések helyes használata. Fejlődik a vitatkozás és az érvelés kultúrája az osztálytársakkal és a szaktanárral.

A 7–8. évfolyamon továbbra is tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: Halmazok, számhalmazok; Matematikai logika, kombinatorika, gráfok; Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök; Arányosság, százalékszámítás; Szöveges feladatok előkészítése; Szöveges feladatok; A függvény fogalmának előkészítése; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás.

Az egyes területek ismeretanyaga jelen van más témakörökben is, folyamatosan gazdagítva a szakmai eszköztárat. A szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása tervek, vázlatok alapján, általánosabb eljárási módokat, gyakran algoritmusokat alkalmazva történik.

Az ismeretek bővülésével lehetővé válik a más tantárgyakhoz való kapcsolódás, a kitekintés lehetősége, a témák rendszerezése, több területen való megjelenése. A nevelési-oktatási szakasz során egyre komplexebbé válik a szemléletmód.

A szemléltetést, a megértést, az órai vagy házi feladatok megoldását és a gondolatmenet bemutatását a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Matematika 7-8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
Halmazok, számhalmazok	12	6	6
Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	18	5	13
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	18	9	9
Arányosság, százalékszámítás	22	8	14
Szöveges feladatok előkészítése	16	16	0
Szöveges feladatok	22	4	18
A függvény fogalmának előkészítése	12	12	0
Síkbeli alakzatok	20	10	10
Transzformációk, szerkesztések	20	10	10
Térgeometria	20	10	10
Leíró statisztika	12	6	6
Valószínűség-számítás	12	6	6
Összes alap óraszám:	204 óra	102 óra	102 óra
Szabadon választott órakeret:		24 óra	42 óra
Összes óraszám:		126 óra	144 óra

ÁTFOGÓ CÉLKÉNT KITŰZÖTT, VALAMINT A FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK) AZ 5–

ÉVFOLYAMON

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

rendelkezik a matematikai problémamegoldáshoz szükséges eszközrendszerrel, melyet az

adott problémának megfelelően tud alkalmazni;

felismeri a hétköznapi helyzetekben a matematikai vonatkozásokat, és ezek leírására

megfelelő modellt használ;

megfogalmaz sejtéseket, és logikus érveléssel ellenőrzi azokat;

helyesen használja a matematikai jelöléseket írásban;

olvassa és érti az életkorának megfelelő matematikai tartalmú szövegeket;
tanulási módszerei változatosak: szóbeli közlés, írott szöveg és digitális csatornák útján egyaránt képes az ismeretek elsajátítására;
matematikai ismereteit össze tudja kapcsolni más tanulásterületeken szerzett tapasztalatokkal;
matematikai ismereteit alkalmazza a pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldásában.

RENDSZEREZŐ GONDOLKODÁS ESZKÖZRENDSZER ALKALMAZÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;
számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével;
egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.

ÁLLÍTÁSOK KEZELÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:
állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja;
igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére.

RENDEZÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:
elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja;
síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat;

csoportosítja a háromszögeket szögek és oldalaik szerint;
ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a
halmazábrájukat;
valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti,
rendezi és
ábrázolja digitálisan is.

ISMERETEK ALKALMAZÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez
szükséges módszereket;

a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok
megoldásában;

a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok
megoldásában;

konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a
középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges
feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;

gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel
megold;

gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez;

megoldását ellenőrzi;

ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő
százalékszámítási feladatokat megold.

TÁJÉKOZÓDÁS MENNYISÉGI VISZONYOK KÖZÖTT

RACIONÁLIS SZÁMOK FELÉPÍTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;

érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;

ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a
hétköznapi helyzetekben;

ismeri az egész számokat;

meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;
ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját;
ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre;
meghatározza konkrét számok reciprokát.
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat
fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való
oszthatóság szabályait;
ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok
prímtényező felbontását 1000-es számkörben;
meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös
többszörösét;
pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
négyzetgyököket meghatározza;
egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
írásban összead, kivon és szoroz;
gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A
hányadost megbecsüli;
gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal
írásban oszt. A hányadost megbecsüli;
a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását. A kapott eredményt észszerűen
kerekíti;
a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához
ennek megfelelő tervet készít;
elvégzi az alapl műveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes
becslésével.

MÉRÉS, MÉRTÉKEGYSÉGEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom
szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;

egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;

idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint;

meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét.

a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;

testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;

ismeri a gömb tulajdonságait;

ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló.

ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;

ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;

tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;

felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;

felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;

ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;

ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség;

ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;

ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma.

ALKOTÁS SÍKON

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;

ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol;

megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét;

geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát.

FÜGGVÉNYSZERŰ GONDOLKODÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;

felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;

tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa;

értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja;

egyszerű grafikonokat jellemez;

felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját;

sorozatokat adott szabály alapján folytat;

néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;

ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb, nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

helyesen használja a tanult matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezéseket;

adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;

különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;

megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;

konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol;

értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti.

DIGITÁLISESZKÖZ-HASZNÁLAT

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

ismer táblázatkezelő programot, tud adatokat összehasonlítani, elemezni;

a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ;

ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel;

ismer és használ digitális matematikai játékokat, programokat;

alkalmazza a tanult infokommunikációs ismereteket matematikai problémák megoldása során.

TÉMAKÖR: Halmazok, számhalmazok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- || részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- || számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
- || véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- || ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Halmazokba rendezés több szempont szerint.
- || Halmazábra készítése.
- || Számok, számhalmazok, halmazműveleti eredmények szemléltetése számegyenesen.
- || Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben.
- || Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben.
- || Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete, halmazábrájuk elkészítése.

Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete.

- || Példa végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

FOGALMAK

kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám; véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint.
- || Egy konkrét válogatás szempontjainak felfedeztetése.
- || Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése.

Legfeljebb 4 elemű halmaz esetén az összes részhalmaz előállítás.

Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra, például $A = \{\text{paralelogrammák}\}$ halmaz részhalmaza $B = \{\text{rombuszok}\}$, nem részhalmaza $C = \{\text{deltoidok}\}$.

- || Konkrét elemek szétválogatása adott tulajdonság és a tagadása szerint, például az osztály tanulói közül az iskolától legfeljebb 1 km-re élők és a távolabb lakók.

Konkrét elemek két-három tulajdonság szerinti válogatása során a mindegyik tulajdonsággal rendelkező elemek, a pontosan egy tulajdonsággal, a pontosan két tulajdonsággal és az egyetlen tulajdonsággal sem rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán.

|| A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása.

|| Logikai szita megtapasztalása, például 5 piros meg 4 kör összesen 7 elem a logikai készletből.

|| Csoportmunkában különböző közönséges törtek átírása úgy, hogy minden lehetséges tizedes tört típus alakja előforduljon; a tapasztalatok megbeszélése, irányított összegzése.

Játék makaó-jellegű kártyajátékkal: törtek különböző alakjainak keresése.

TÉMAKÖR: Matematikai logika, kombinatorika, gráfok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

|| igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;

|| tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;

|| a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;

|| összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;

|| konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

|| Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása.

|| A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata.

|| Egyszerű stratégiai és logikai játékok.

|| Konkrét helyzethez kötött sorba rendezési problémák megoldása kör mentén is.

|| Konkrét helyzethez kötött kiválasztási problémák megoldása a sorrend figyelembevételével és anélkül.

|| Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás.

|| Gráfok alkalmazása konkrét szituációk szemléltetésére.

FOGALMAK

„minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || „Bírósági tárgyalás” játék.
- || „Einstein-fejtörő” típusú játék.
- || „Rontó” játék.
- || NIM játék; táblás játékok.
- || Az osztályteremben néhány tanuló feltételekkel vagy anélkül való elhelyezkedési lehetőségeinek lejátszása, összeszámlálása kör mentén, fal mellett.
- || Golyók sorba rendezése (lehetnek köztük egyformák is).
- || Ábrák színezése, színezési lehetőségek összeszámlálása.
- || Lehetséges útvonalak összeszámlálása.
- || Fagyalt vásárlása kehelybe vagy tölcsérbe.
- || Számkártyás feladatok megoldása.
- || Gráfok alkalmazása kézfogások, köszöntések, körmérvázok (visszavágóval vagy anélkül), családfák, ismeretségek szemléltetésére, különböző feltételek szerinti esetszétválasztás áttekintésére.
- || Logikai készlet épülésének szemléltetése gráffal.

TÉMAKÖR: Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben;
- || meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;
- || pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
- || négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül.
- || Összetett számok prímtényező felbontásának ismerete és alkalmazása 1000-es számkörben.
- || Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása.
- || Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényező felbontás felírása hatványokkal, mértékegységek átváltása, számrendszerek helyi értékeinek felírása.
- || Négyzetszámok négyzetgyökének kiszámolása.

FOGALMAK

prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték, négyzetszám, négyzetszámok négyzetgyöke

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére.
- || Prímtényező felbontás kirakása színes rudakkal.
- || Prímtényező felbontás algoritmusának megmutatása.
- || „Bumm” játék a közös többszörösök felismerésére.
- || Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezővel.
- || Legnagyobb közös osztó alkalmazása törtek egyszerűsítésére.
- || Legkisebb közös többszörös alkalmazása közös nevező meghatározására.
- || Négyzet kirakása kisebb egybevágó négyzetekkel .
- || Négyzet területéből a négyzet oldalának meghatározása, ha a terület mérőszáma négyzetszám.

TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- || felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- || felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
- || idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét helyzetekben.
- || Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása.
- || Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat, keverési feladatok megoldása, levegő összetétele, páratartalom.
- || Banki ajánlatok (ügyletsomagok, számlavezetési, megbízási és tranzakciós díjak) összehasonlításával kapcsolatos feladatok megoldása.
- || Megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekkel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása.
- || A fordított arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése.
- || Terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységeinek ismerete és átváltása.

FOGALMAK

fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységei

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés, egyenletes mozgás (megtett út – sebesség, megtett út – menetidő) esetén.
- || A fordított arányosság megtapasztalása torta, csokoládé egyenlő részekre osztásával.
- || Fordítottan arányos mennyiségpárok keresése például munkavégzés, mérés, egyenletes mozgás (adott út megtételénél sebesség–menetidő) esetén.
- || Azonos területű, különböző téglalapok oldalhosszainak megfigyelése, összehasonlítása.
- || Százalékszámításhoz, arányossághoz kapcsolódó példák gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott példák, problémák feldolgozása és bemutatása csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése.
- || Projektmunka, például összejövétel, jótékonyági süteményvásár, osztálykirándulás költségvetésének tervezése.
- || Terület, térfogat, űrtartalom mérése különböző alkalmi, objektív és szabvány mértékegységekkel.

Annak megtapasztalása, hogy adott mennyiséget különböző egységekkel mérve a kisebb egységből több, a nagyobb egységből kevesebb szükséges.

- || A mérőszám változásának megfigyelése a mértékegység átváltása után.
- || Térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti kapcsolat megmutatása, például 1 dm élű üreges kocka feltöltése 1 liter folyadékkal.

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok előkészítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
- || egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
- || egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvével megold.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Hétköznapi problémák matematikai tartalmának formalizálása; betűk használata az ismeretlen mennyiségek jelölésére.
- || Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása.
- || Helyettesítési érték számolása.
- || Egytagú kifejezések számmal való szorzása.
- || Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása.
- || Két tagból közös számtényező kiemelése.
- || Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása lebontogatással.
- || Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvével.

FOGALMAK

változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés; kiemelés, egyenlet, lebontogatás, mérlegelv

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Adott problémához többféle, ismeretlent tartalmazó művelet sor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása.
- || Adott problémához megfelelő, betűt tartalmazó művelet sor megalkotása.
- || Adott, ismeretlent tartalmazó művelet sorhoz szöveges feladat írása.
- || „Dominó”, „triminó” játékkal az eredeti kifejezés és az átalakított kifejezés párba állítása.

- || „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal. A tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot. A tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét. A fejen alkalmazott lebontogatási stratégia felfedése és formális leírása.
- || Mérlegelv bevezetése kétkarú mérleg alkalmazásával.

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
 - || matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
 - || gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
 - || gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Különböző szövegekhez megfelelő modell készítése (például szakaszos ábrázolás, visszafelé gondolkodás, táblázat, szabadkézi vázlatrajz, betűs kifejezések felírása).
- || Matematikából, más tantárgyakból, gazdasági területekről és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel.
- || Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel.
- || Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása.
- || Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségek becslése.

FOGALMAK

ellenőrzés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában „feladatküldéssel”, „szakértői mozaik” alkalmazásával.
 - || Gyűjtőmunka, csoportmunka, projekt készítése pénzügyi tudatosság területét érintő témák feldolgozására, például a háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér, adó, kamat, társadalmi jövedelem (családi pótlék, nyugdíj), ösztöndíj, hitel.
- A költségvetés tervezése: háztartási napló, pénzügyi tervezés, egyensúly, többlet, hiány.

Egy tizenéves pénztárcája: zsebpénz, diákmunka, alkalmi jövedelmek, kimutatás a pénzmozgásokról, saját pénzügyi célok, tervek; korszerű pénzkezelés: bankszámla, bankkártyaválasztás, megtakarítások.

TÉMAKÖR: A függvény fogalmának előkészítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- || felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
- || értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja;
- || egyszerű grafikonokat jellemez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása.
- || Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, tengelyekkel való metszéspont.
- || Konkrét halmazok elemei között megfeleltetés létrehozása.
- || Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása.
- || Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben.
- || Egyenes arányosság grafikonjának felismerése és megalkotása.

FOGALMAK

megfeleltetés; egyenes és fordított arányosság; grafikon

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése.
- || Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal.
- || A megfeleltetések szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése.
- || Grafikonok gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott grafikonok jellemzése és bemutatása (plakát készítése) csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése.
- || Az egyenes és fordított arányosság mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása.

|| Különböző grafikonok közül az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának kiválasztása.

TÉMAKÖR: Síkbeli alakzatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
- || ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
- || ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
- || a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- || meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
- || ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
- || ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Háromszögek külső szögeinek összege.
- || Négyszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma.
- || A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmazábra.
- || Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása ábra alapján átdarabolással és tanult összefüggéssel; alkalmazások.
- || Pitagorasz-tétel ismerete és alkalmazása.
- || Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete.

FOGALMAK

négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása.
- || Papír négyszögek hajtogatásával, síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése; tulajdonságok gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak bemutatása; a tapasztalatok irányított összegzése, halmazábra készítése.
- || Négyszögeket tartalmazó készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása.
- || „Rontó” játék speciális négyszögekkel.
- || Papírból készült háromszögek, speciális négyszögek átdarabolásának megmutatása.
- || Gyakorlati számolási feladatok megoldása, például papírsárkány készítéséhez szükséges papír területének becslése, számolása.
- || Matematikatörténeti vonatkozások gyűjtése, tanulói kiselőadás tartása .
- || Derékszög kijelölése csomós kötéllel.
- || Pitagoraszi számhármassok keresése.
- || Háromszögelési probléma megoldása derékszögű háromszöggel az osztályteremben, az iskola épületében és a játszótéren.
- || „Körjáték”: jelzésre labda gurítása húr mentén, átmérő mentén, sugár mentén.

TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
- || geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
- || felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
- || ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Középpontos tükrözés ismerete és alkalmazása.
- || Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben.

- || Alakzatok középpontos tükröképének megszerkesztése.
- || Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése.
- || Több adott feltételnek megfelelő ábra szerkesztése; diszkusszió.
- || Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben.
- || Dinamikus geometriai szoftver használata.

FOGALMAK

szimmetria-középpont, középpontos szimmetria, kicsinyítés, nagyítás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Ábrák másolása másolópapír (például sütőpapír) segítségével; a másolat síkban való pont körüli elfordítása 180° -kal; tulajdonságok megfigyelése.
- || Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület középpontosan szimmetrikus alakzatainak kiválasztása.
- || Középpontos tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó).
- || Szimmetria stratégiával nyerhető játékok, például kerek asztalra poharak elhelyezése.
- || Kicsinyítés és nagyítás megfigyelése, például háromszögvonalzó külső és belső pereme, makett, modell, tervrajz, fénykép, diavetítés, térkép, mikroszkóp, nagyító.
- || Szerkesztési feladatok megoldása során dinamikus geometriai szoftver megismerése; az euklideszi szerkesztési lépések követése a szoftverrel.

TÉMAKÖR: Térgeometria

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- || ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- || testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
- || ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- || egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;

- || ismeri a gömb tulajdonságait;
- || a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Környezetünk tárgyaiban a hasáb, a gúla és a gömb alakú testek felfedezése.
- || Hasáb és gúla tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló.
- || Testek építése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján.
- || Testek hálójának készítése.
- || A gömb tanult testektől eltérő tulajdonságai.
- || A gömb mint a Föld modellje: hosszúsági körök, szélességi körök tulajdonságai, síkmetszetek.
- || Egyenes hasáb alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számolással.

FOGALMAK

hasáb, gúla, gömb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása).
- || Hasáb és gúla alakú modell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése.
- || Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben.
- || Zsinóros térgeometriai modellek készítése és használata.
- || A gömb speciális tulajdonságainak megfigyeléséhez testeket tartalmazó készletből elemek választása megadott szempontok alapján.
- || Földgömb bemutatása matematikai szempontból.

Tapasztalatszerzés a gömbi geometria alapjairól például narancson.

- || Egyenes hasáb alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása .
- || Egyenes hasáb alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás).

11. TÉMAKÖR: Leíró statisztika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
- || adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
- || különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
- || megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
- || konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése
- || Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon
- || Különböző típusú diagramok megfeleltetése egymásnak
- || Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról megadott szempont szerint
- || Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása
- || Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása
- Rendezhető adatsor középső adatának (medián) megállapítása, gyakorlati alkalmazása
- || Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése, összehasonlítása

FOGALMAK

oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában.
- || Projektmunka, például felmérés készítése zenehallgatási szokásokról, IKT-eszközök használatáról, sportolási szokásokról (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása).
- || Konkrét adathalmazok középérték-mutatóinak megállapítása és összehasonlítása csoportmunkában.

12. TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- || valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
- || valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteket, játékában stratégiát követ;
- || ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- || Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is.
- || Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése.
- || Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.
- || A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során.

FOGALMAK

esély, gyakoriság, relatív gyakoriság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- || Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérméssel, szerencsekerékkel, Galton-deszkával, zsákba helyezett színes golyókkal.
- || Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a tanulók a játék elején tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont. Sorban végezzük a kísérleteket. Amelyik kártyán levő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont. Az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok.
- || Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk. Feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal. Figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára.
- || Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegénél álló korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja.

- || Kocka alakú, számozott lapú doboz egyik lapjára belül nehezéket ragasztunk; dobások eredményének megfigyelésével ki kell találni, melyik lapra ragasztottunk nehezéket.
- || 21-es és különbözőképpen számozott dobókockákkal, dominókkal.
- || „Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például nagyobb eséllyel lehetséges számozott dodekaéder dobótesttel prímszámot dobni, mint összetett számot), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít.
- || „Szavazós” játék páros vagy csoportmunkában: valószínűségi játék vagy kísérlet előtt a tanulók összegyűjtik a lehetséges kimeneteleket, majd egyesével tippelnek a bekövetkezési esélyekről.

HELYI TANTERV

MATEMATIKA 9–

10. ÉVFOLYAM

A 9–10. évfolyamon a korábbi képzési szakaszok során megszerzett ismeretekre és kialakított készségekre, képességekre alapozva – a spirális tananyagfelépítést szem előtt tartva – az egyes témakörök új ismeretei matematikai szempontból egyre pontosabb és elvontabb formában jelennek meg a tanulási-tanítási folyamat során. Egyre határozottabb a fogalmak pontos definiálásának, az állítások, tételek indoklásának, bizonyításának, valamint az általánosításnak az igénye. Erre a szakaszra fokozottan jellemző a korábbi és az új ismeretek egységes rendszerbe foglalása, az egyes témakörökön belüli rendszerezés.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló – a lehetőségekhez mérten – a tanár által irányított módon, feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok fejlesztik a matematikai kommunikációt. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést és a felfedeztetést.

A 9–10. évfolyamon megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Ebben a szakaszban jelennek meg először a valós számok; elsőfokú egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek; másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek; a függvény fogalma, függvénytulajdonságok; a kör és részei. Vannak olyan témakörök, amelyek megjelennek más területek tanítása során is, ezért a tananyag egyes részeihez javasolt óraszámok nem feltétlenül jelentenek időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése lehetővé teszi a hétköznapi vagy matematikai nyelven megfogalmazott problémák és a megoldás során alkalmazott matematikai modellek körének bővülését.

A 9–10. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja 204 óra. Az egyes témakörökhöz írt óraszámok javaslatok. Az új ismeretek a teljes óraszám négyötöd része alatt a legtöbb tanuló számára elsajátíthatók, így a fennmaradó órák felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetségfelfedezésre és számonkérésre.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. Évfolyam	10. Évfolyam
Halmazok	10	8	2
Matematikai logika	10	0	10
Kombinatorika, gráfok	12	0	12
Számhalmazok, műveletek	8	4	4
Hatvány, gyök	14	7	7
Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során	16	8	8
Arányosság, százalékszámítás	12	6	6
Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	18	18	0
Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	18	0	18

A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	16	12	4
Geometriai alapismeretek	8	6	2
Háromszögek	16	8	8
Négyszögek, sokszögek	10	5	5
A kör és részei	10	8	2
Transzformációk, szerkesztések	20	10	10
Leíró statisztika	10	8	2
Valószínűség-számítás	8	0	8
Szabadon választott órakeret:		36	36
Összes óraszám:		144	144

Témakör: Halmazok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat; véges halmazok elemszámát meghatározza; alkalmazza a logikai szita elvét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: adott halmazt diszjunkt részhalmazaira bont, osztályoz; halmazokat különböző módokon megad; halmazokkal műveleteket végez, azokat ábrázolja és értelmezi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Halmaz közös elem nélküli részhalmazokra bontása, példák ennek alkalmazására a matematikán belül, más tantárgyaknál és a mindennapi életben

Halmaz megadása utasítással, elemek felsorolásával

Halmazok közötti viszonyok ábrázolása, értelmezése

Halmazok metszetének, uniójának, különbségének, komplementerének képzése, ábrázolása és értelmezése

Két-három halmaz elemszámával kapcsolatos feladatok megoldása logikai szita segítségével

Szemléletes kép végtelen halmazokról

Fogalmak

alaphalmaz, részhalmaz, üres halmaz, halmazok egyenlősége, Venn-diagram;

halmazműveletek: unió, metszet, különbség, komplementer halmaz; diszjunkt halmazok,

halmaz elemszáma, logikai szita

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Hétköznapi életből, más tantárgyakból vagy a matematikából vett, konkrétan vagy digitálisan megjelenített alaphalmazból megadott tulajdonságokkal rendelkező elemek válogatása

Konkrét részhalmaz esetén a részhalmaz képzési szempontjainak megállapítása

A történelem, a művészetek, a tudományok, a sport neves személyiségeinek kitalálása különböző tulajdonságok alapján

Barkochba játék

A „végtelen szálloda” mint modell

Megszámlálhatóan végtelen számosságú halmazok elemei között egyértelmű hozzárendelés felfedeztetése, például a pozitív természetes számok halmazának számossága megegyezik a pozitív páros számok halmazának számosságával

Témakör: Matematikai logika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat; megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét; tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
adott állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;
alkalmazza a tagadás műveletét egyszerű feladatokban;
ismeri és alkalmazza az „és”, a (megengedő és kizáró) „vagy” logikai jelentését;
megfogalmazza adott állítás megfordítását;
helyesen használja a „minden” és „van olyan” kifejezéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A matematikai bizonyítás fogalma

Állítás logikai értékének megállapítása (igaz vagy hamis)

Állítás tagadásának alkalmazása egyszerű feladatokban

A „nem”, az „és”, a megengedő „vagy” és a kizáró „vagy” logikai jelentésének ismerete és alkalmazása matematikai és matematikán kívüli feladatokban

A „minden” és a „van olyan” típusú állítások logikai értékének megállapítása és ennek indoklása egyszerű esetekben

Adott állítás megfordításának megfogalmazása

„Ha ..., akkor...” és „akkor és csak akkor” típusú egyszerű állítások logikai értékének megállapítása

Stratégiai és logikai játékok

Fogalmak

tétel, bizonyítás, igaz-hamis; „nem”, „és”, „vagy”, „vagy..., vagy...”, „ha..., akkor...”, „akkor és csak akkor”

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

„Bíróági tárgyalás”, ahol az osztály tanulói a védők és a vádlók egy állítás indoklására, cáfolására „Mit állít a szigetlakó?”, „Ki volt a tettes, ha...?” típusú feladatok eljátszása, megoldása csoportmunkában

Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”

Stratégiai játékok, például egyszerű NIM játékok, táblás játékok

Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

Témakör: Kombinatorika, gráfok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével;
véges halmazok elemszámát meghatározza;
alkalmazza a logikai szita elvét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekhez kapcsolódó sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezéssel
Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása matematikai problémákban
Esetszétválasztás és szorzási elv alkalmazása feladatok megoldásában
Összeszámlálási modellek alkalmazása feladatok megoldásában
Gráfok alkalmazása konkrét hétköznapi és matematikai szituációk szemléltetésére, feladatok megoldására

Fogalmak

gráf, gráf csúcsa, gráf éle

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezett leszámplálással és a szorzási és/vagy esetszétválasztási elv alkalmazásával
Geometriai eszközök használata kombinatorikai problémák megoldására
Néhány feltételt tartalmazó tanulói órarend készítése kis elemszámmal
Azonos modellen alapuló, de különböző megfogalmazású feladatok megoldása
Szorzat vagy összeg alakban megadott eredményű kombinatorikafeladatokhoz saját szöveg írása
Téves megoldású kombinatorikafeladatokban a hiba megtalálása és a tévedés kijavítása
Sorba rendezési feladatok megoldásának szemléltetése gráffal
Adott gráfhoz hozzáillő feladatszöveg alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában

Témakör: Számhalmazok, műveletek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
ismer példákat irracionális számokra.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás műveleti azonosságokat helyesen alkalmazza különböző számolási helyzetekben;
racionális számokat tizedes tört és közös nevezőes tört alakban is felír;

ismeri a valós számok és a számegyenes kapcsolatát;
ismeri és alkalmazza az abszolút érték, az ellentett és a reciprok fogalmát;
a számolással kapott eredményeket nagyságrendileg megbecsüli, és így ellenőrzi az eredményt;
valós számok közelítő alakjaival számol, és megfelelően kerekít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveleti azonosságok (kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás), zárójelek helyes használata

Tizedes törtek átírása közöséges tört alakba és viszont

Irracionális számok szemléltetése

Racionális számok elhelyezkedése számegyenesen

Nyílt és zárt intervallumok fogalmának ismerete és alkalmazása

Számok abszolút értékének, ellentettjének és reciprokának meghatározása

Számológéppel elvégzett számítások eredményének előzetes becslése és nagyságrendi ellenőrzése

Valós számok adott jegyre kerekítése

Valós számok gyakorlati helyzetekben történő észszerű kerekítése

Fogalmak

racionális szám, irracionális szám, valós szám, nyílt intervallum, zárt intervallum, abszolút érték, ellentett, reciprok

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A számológép helyes használatának elsajátítása, például műveleti sorrend, zárójelek

Írásban elvégzett műveletek ellenőrzése számológéppel

Célszám megközelítése adott számjegyekkel, műveleti jelek és zárójelek használatával

Tanulói kiselőadás a helyi értékes számírás kialakulásáról, a számjegyek kialakulásának történetéről

A tanteremben vagy a tanterem környezetében végzett mérések esetén a megfelelő kerekítés alkalmazása

Adott mérés elvégzése esetén a mérési hiba következményeinek vizsgálata

Témakör: Hatvány, gyök

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és alkalmazza az n -edik gyök fogalmát;

ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza a négyzetgyök fogalmát és azonosságait;

ismeri és alkalmazza az egész kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;

ismeri és alkalmazza a normálalak fogalmát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Valós számok hatványozása pozitív egész kitevőre

Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre

A hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése

A hatványozás azonosságainak bizonyítása konkrét alapszám és tetszőleges pozitív egész kitevő esetén

Számok normálalakja

Számolás normálalak segítségével

A négyzetgyök definíciója

Nemnegatív számok négyzetgyökének megadása számológép segítségével

A négyzetgyökvonás azonosságai

Fogalmak

hatványalap, hatványkitevő, normálalak, négyzetgyök

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka: hányszor lehet félbehajtani egy nagyméretű papírt? Keresés az interneten, kísérlet végzése például egy teljes guriga vécépapírral

Internetes forrásból származó, nagyon kicsi vagy nagyon nagy számokat tartalmazó cikkek valóság tartalmának megállapítása páros vagy csoportmunkában

Témakör: Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

műveleteket végez algebrai kifejezésekkel;

ismer és alkalmaz egyszerű algebrai azonosságokat;

átalakít algebrai kifejezéseket összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, egytagú kifejezések hatványa

Műveleti azonosságok ismerete és alkalmazása egyenletek megoldása során

Az $(a + b)^2$, az $(a - b)^2$ és az $(a + b)(a - b)$ kifejezésekre vonatkozó nevezetes azonosságok ismerete és alkalmazása (például oszthatósági feladatokban, egyenletek megoldásában, függvények ábrázolásában)

Egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel

Algebrai kifejezések átalakítása összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával

Fogalmak

összeg, tag, szorzat, tényező, egynemű kifejezés, együttható, teljes négyzet, polinom

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

„Gondolj egy számra, és én kitalálom” játék, matematikai bűvésztrükkök algebrai magyarázata

Algebrai kifejezésekkel végzett műveletek geometriai modellezése

A nevezetes azonosságok geometriai megjelenítése

Számolási „trükkök” a nevezetes azonosságok segítségével, például kétjegyű számok négyzetének, $99 \cdot 101$ típusú szorzat eredményének kiszámolása fejben

Témakör: Arányosság, százalékszámítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat.

Származtatott mértékegységeket átvált;

ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza az egyenes és a fordított arányosságot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az egyenes és a fordított arányosság fogalmának ismerete és alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során

Az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának felismerése és elkészítése

Példák az egyenes és a fordított arányosságtól különböző arányosságokra (négyzetes, gyökös)

Példák egy irányban vagy ellentétes irányban változó mennyiségpárookra a mindennapi életből

Százalékszámítással kapcsolatos hétköznapi helyzetekhez (például háztartási bevételekhez, kiadásokhoz, pénzügyi fogalmakhoz, gazdasági folyamatokhoz) és más tantárgyakhoz köthető feladatok megoldása

Fogalmak

egyenes arányosság, fordított arányosság, százalékalap, százaléérték, százalékláb

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Összetett, valódi élethelyzetekkel kapcsolatos feladatok megoldása csoportmunkában, szükség esetén grafikon segítségével

Háztartási számlák elemzése az azokon megjelenő egységárak és fizetendő összegek figyelembevételével

Témakör: Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;

adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;

a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;

a kiválasztott modellben megoldja a problémát;

a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg választát;

felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;

egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és alkalmazza a következő egyenletmegoldási módszereket: mérlegelv, grafikus megoldás, szorzattá alakítás;
megold elsőfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket, elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszereket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
A kiválasztott modellben a probléma megoldása
A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
Alaphalmaz, megoldáshalmaz fogalmának ismerete
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvel és grafikusán
Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása behelyettesítéssel, közös együtthatók módszerével, grafikusán
Elsőfokú egyenlettel, egyenlőtlenséggel, egyenletrendszerrel megoldható szöveges feladatok megoldása (például út-idő-sebesség, közös munkavégzés, keveréses feladatok, pénzügyi és gazdasági tematikájú feladatok)

Fogalmak

alaphalmaz, megoldáshalmaz, mérlegelv

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Szöveges feladatok megoldása több különböző úton, a különböző megoldások összehasonlítása előnyök és hátrányok szempontjából
Hiányos, túlhatározott, illetve ellentmondó adatokat tartalmazó problémák vizsgálata
Nyílt végű problémák megoldása
Adott egyenlethez szöveges feladat alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában
Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek és egyenletrendszerek grafikus megoldása során; a digitális eszközzel történő ábrázolás előnyeinek és hátrányainak megbeszélése

Témakör: Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg választát;

felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megold másodfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket; ismeri és alkalmazza a
diszkriminánst, a megoldóképletet és a gyöktényezős alakot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Másodfokú egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven
megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése

Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése

A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása

A kiválasztott modellben a probléma megoldása

A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és
válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

Egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal

Másodfokú egyenlet megoldása szorzattá alakítással, teljes négyzetté kiegészítéssel,
megoldóképlettel és grafikusan

Egyszerű másodfokúra visszavezethető egyenletek megoldása

Másodfokú egyenlőtlenség megoldása grafikusan

Másodfokú egyenlettel megoldható szöveges feladatok megoldása

$$- \sqrt{x+c} = ax + b$$

Fogalmak

másodfokú egyenlet megoldóképlete, diszkrimináns, gyöktényezős alak, ekvivalens átalakítás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Másodfokú egyenlet megoldása konkrét együtthatókkal és paraméterekkel, a lépéseket
párhuzamosan végezve

Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása során

Tanulói kiselőadás tartása magasabb fokú egyenletek megoldásának történetéről, érdekességeiről

Témakör: A függvény fogalma, függvénytulajdonságok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;

adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a
függvény az adott értéket rendeli.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megad hétköznapi életben előforduló hozzárendeléseket;

adott képlet alapján helyettesítési értékeket számol, és azokat táblázatba rendezi;

táblázattal megadott függvény összetartozó értékeit ábrázolja koordináta-rendszerben;

a grafikonról megállapítja függvények alapvető tulajdonságait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi hozzárendelések megfigyelése, tulajdonságainak megfogalmazása: egyértelmű, kölcsönösen egyértelmű

Függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete

Függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése

Függvények ábrázolása táblázat alapján

Függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására

A grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása

Lineáris függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, fordított arányosságot leíró függvény (elemi függvények) grafikonja, tulajdonságai

Elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $f(x) + c$, $f(x + c)$, $c \cdot f(x)$, $|f(x)|$

Lineáris függvények hozzárendelési utasításának leolvasása grafikon alapján

Egyszerű függvények esetén az $f(x) = c$ alapján x meghatározása és ennek alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során

Kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés megfordítása és a megfordított hozzárendelés ábrázolása

Fogalmak

egyértelmű hozzárendelés, kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés, értelmezési tartomány, képhalmaz, értékészlet, helyettesítési érték, szélsőérték, zérushely, növekedés, fogyás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Összetett, valódi helyzetekkel, például demográfiai kérdésekkel, pénzügyi feladatokkal kapcsolatos grafikonok elemzése csoportmunkában

Hétköznapi helyzetekben időben változó folyamatokkal kapcsolatos mérések végzése és a mért adatok ábrázolása koordináta-rendszerben (például hőmérséklet)

A tanulók mindennapi életéhez kapcsolódó grafikonok ábrázolása és elemzése (például út-idő grafikon az iskolába való eljutásról)

Egyszerű, másodfokú függvénnyel jellemezhető, gyakorlati helyzethez köthető szélsőérték- feladatok megoldása csoportmunkában, például adott hosszúságú spárgával bekeríthető maximális területű téglalap adatainak mérése, megfigyelése

Függvények ábrázolása digitális eszköz segítségével

Barkochba játék a függvényekkel kapcsolatos fogalmak használatával

Szöveges feladatok megoldása grafikus úton

Algebrai úton nem vagy nehezen megoldható egyenletek közelítő megoldása grafikus úton digitális eszköz segítségével

Témakör: Geometriai alapismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;

felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és használja a pont, egyenes, sík (térelemek) és szög fogalmát;

ismeri és alkalmazza a nevezetes szögpárok tulajdonságait;

ismeri az alapszerkesztéseket, és ezeket végre tudja hajtani hagyományos vagy digitális eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Két pont, pont és egyenes, két egyenes távolságának alkalmazása a síkban

Egyenesek kölcsönös helyzetének ismerete és alkalmazása

Nevezetes szögpárok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek

A szakaszfelező merőleges és a szögfelező mint ponthalmazok tulajdonságainak ismerete

Dinamikus geometriai szoftver alkalmazásának előkészítése, használata

Alapszerkesztések végrehajtása hagyományos vagy digitális eszközzel euklideszi módon: szakaszfelező merőleges, szögfelező, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése, szög másolása

Fogalmak

pont, egyenes, sík, szögtartomány, hajlásszög, párhuzamos, merőleges, pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek, szakaszfelező merőleges, szögfelező

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az osztályteremben vagy a terem környezetében „egyenesek” kölcsönös helyzetének megadása, ezek távolságának megmérése

Számszerű adatként csak a méretarányt tartalmazó térkép alapján valódi távolságok meghatározása, becslése

Számszerű adatként csak méretarányt tartalmazó térképen adott helységektől (közelítőleg) egyenlő távolságra levő helységek megkeresése

Témakör: Háromszögek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;

ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat.

Származtatott mértékegységeket átvált;

sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;

kiszámítja háromszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza a háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei közötti kapcsolatokat; a speciális háromszögek tulajdonságait;

ismeri és alkalmazza a háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmakat és tételeket;

ismeri és alkalmazza a Pitagorasz-tételt és megfordítását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint

Az alapvető összefüggések ismerete és alkalmazása háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei között

Speciális háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: szabályos, egyenlő szárú, derékszögű háromszög

A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmak, tételek ismerete és alkalmazása: oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt, illetve beírt kör

Az oldalfelező merőlegesek és a belső szögfelezők metszéspontjára vonatkozó tétel bizonyítása

A Pitagorasz-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása

A Pitagorasz-tétel bizonyítása

Háromszög területének kiszámítása

Fogalmak

szabályos háromszög, egyenlő szárú háromszög, derékszögű háromszög, oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt kör, beírt kör

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó tételek felfedeztetése szerkesztéssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával, páros vagy csoportmunkában

Konkrét alakzatok átdarabolása más alakzattá páros vagy csoportmunkában

A derékszögű háromszög oldalaira szerkesztett négyzetek átdarabolása a Pitagorasz-tételnek megfelelő módon, pitagorasz-tangramok vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

Témakör: Négyszögek, sokszögek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;

ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat.

Származtatott mértékegységeket átvált;

sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;

ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;

átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza a szabályos sokszög fogalmát; kiszámítja a konvex sokszög belső és külső szögeinek összegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Speciális négyszögek (trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) tulajdonságainak ismerete, területének kiszámítása

Konvex sokszögeknél az átlók számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása

Szabályos sokszög fogalmának ismerete

Szabályos sokszög területe átdarabolással

Fogalmak

trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet, konvex sokszög, szabályos sokszög

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Különböző típusú speciális négyszögek területének meghatározására vonatkozó formula felfedeztetése átdarabolással

A belső és a külső szögösszegre vonatkozó tételek felfedeztetése, illusztrálása átdarabolással, hajtogatással vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével

Projektmunka: lakás/iskola alaprajzának elkészítése méretarányosan

Témakör: A kör és részei

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;

ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat.

Származtatott mértékegységeket átvált;

sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ki tudja számolni a kör és részeinek kerületét, területét;

ismeri a kör érintőjének fogalmát, kapcsolatát az érintési pontba húzott sugárral;

ismeri és alkalmazza a Thalész-tételt és megfordítását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával

Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körcikk területével

Kör, körcikk, körgyűrű és körszelet területének és kerületének kiszámítása

Annak ismerete és alkalmazása, hogy a kör érintője merőleges az érintési pontba húzott sugárra, és hogy külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlő hosszúak

A Thalész-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása

A Thalész-tétel bizonyítása

Fogalmak

középponti szög, körív, körcikk, körgyűrű, körszelet, érintőszakaszok

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Annak felfedeztetése méréssel, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával; különböző méretű körök esetén a kapott adatok táblázatba foglalása

A Thalész-tétel felfedeztetése szerkesztéssel, szögméréssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

Témakör: Transzformációk, szerkesztések

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer példákat geometriai transzformációkra;
ismeri és alkalmazza a síkbeli egybevágósági transzformációkat és tulajdonságaikat; alakzatok egybevágóságát;
ismeri és alkalmazza a középpontos hasonlósági transzformációt, a hasonlósági transzformációt és az alakzatok hasonlóságát;
megszerkeszti egy alakzat tengelyes, illetve középpontos tükörképét, pont körüli elforgatottját, párhuzamos eltolását hagyományosan és digitális eszközzel;
geometriai szerkesztési feladatoknál vizsgálja és megállapítja a szerkeszthetőség feltételeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Példák ismerete geometriai hozzárendelésekre (merőleges vetítés, párhuzamos vetítés, merőleges affinitás, térkép, fényképezés)

A tengelyes tükrözés, a középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás ismerete, tulajdonságaik

A vektor fogalmának kialakítása a párhuzamos eltolás segítségével

Egybevágósági transzformációk egymás utáni végrehajtása

Egybevágósági transzformációk végrehajtása szerkesztéssel vagy digitális eszközzel

Egybevágó alakzatok, szimmetriák megfigyelése a környezetben, művészeti alkotásokban

Az egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában

Háromszögek egybevágóságának alapesetei és ezek alkalmazása

Négyszögek egybevágósága

Egyszerű szerkesztési feladatok megoldása hagyományos vagy digitális eszközzel; diskusszió

Gyakorlati feladatok megoldása egybevágóságok segítségével (például a sík parkettázása különféle síkidomokkal; szabásminta készítése, használata)

A középpontos hasonlósági transzformáció és a hasonlósági transzformáció ismerete, tulajdonságai

A hasonlóság fogalmának ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában

Gyakorlati feladatok megoldása hasonlóság segítségével (például alaprajz-, térképkészítés, modellezés)

Fogalmak

tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, párhuzamos eltolás, egybevágóság, forgásszög, vektor, vektorok összege, középpontos hasonlósági transzformáció, hasonlósági transzformáció, hasonlóság, a hasonlóság aránya

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Gyakorlati példák keresése geometriai hozzárendelésekre, például fényképezés, filmvetítés

A középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás bemutatása mint két tengelyes tükrözés egymásutánja

M. C. Escher és Victor Vasarely néhány interneten is elérhető alkotásának elemzése a szimmetriák szempontjából; hasonló módszerrel képek alkotása

A sík parkettázása egybevágó háromszögekkel, négyszögekkel papírsablonok vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével

A tengelyes vagy középpontos szimmetriára alapozó stratégiai játékok (például pénzforgató, színezős) páros munkában

Az iskola közelében lévő magas épület (például templomtorony) magasságának meghatározása egy egyenes bot segítségével a bot és az épület árnyékának méréséből („Thalész-módszer”) csoportmunkában

Valódi távolságok, valódi útvonalak hosszának meghatározása papíralapú térkép alapján

Témakör: Leíró statisztika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;

hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;

felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adatsokaságból adott szempont szerint oszlop- és kördiagramot készít hagyományos és digitális eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Statisztikai adatok gyűjtésének tervezése

Statisztikai adatok gyűjtése hagyományos és internetes forrásból

Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése középértékekkel hagyományos és digitális eszközzel

A kapott adatok értelmezése, értékelése, egyszerű statisztikai következtetések

Oszlop- és kördiagram értelmezése, valamint készítése hagyományos és digitális eszközzel

Konkrét adatsokaság ábrázolásához, statisztikai kérdés megválaszolásához a megfelelő diagramtípus kiválasztása

Kördiagramból oszlopdiagram készítése és viszont

Grafikus manipulációk felismerése és javítása diagramok esetén

Fogalmak

oszlopdiagram, kördiagram, átlag, medián, módusz

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Adatgyűjtés megtervezése, például forgalomszámlálás vagy iskolai felmérés előkészítése

A megtervezett statisztikai adatgyűjtés lebonyolítása, az eredmények szemléltetése grafikonok segítségével, a kapott eredmények értékelő bemutatása tanulói kiselőadás formájában
Különböző adatsokaságok esetében annak vizsgálata, hogy ezek jellemezhetők-e az ismert középértékekkel
Érvelés a tanuló saját érdemjegyei alapján különböző statisztikai jellemzők segítségével a kedvezőbb év végi jegyért
Különböző sportágak értékelési rendszerének és statisztikáinak bemutatása tanulói kiselőadás keretében
Osztályok/tantárgyak eredményeinek összehasonlítása érdemjegyek és ezek középértékei alapján
Csoportmunka keretében adott céllal készülő, megtevesztő oszlop- és kördiagramok készítése, ezek szóbeli értékelése, javítása

Témakör: Valószínűség-számítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tapasztalatai alapján véletlen jelenségek jövőbeni kimenetelére észszerűen tippel; véletlen kísérletek adatait rendszerezi, relatív gyakoriságokat számol, nagy elemszám esetén számítógépet alkalmaz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Valószínűségi kísérletek elvégzése, gyakorisági, relatív gyakorisági táblázatok készítése
A valószínűség fogalmának bevezetése statisztikai alapon
A klasszikus valószínűségi modell fogalma és alkalmazása
Diszkrét valószínűség-eloszlások ábrázolása hagyományos és digitális eszközzel

Fogalmak

valószínűségi kísérlet, esemény, elemi esemény, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség, diszkrét valószínűség-eloszlás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (például dobások szabályos dobókockákkal, pénzérmékkel); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; tippelés az egyes kimenetelre és becslés a bekövetkezésük valószínűségére
Játékokban a szerencsefaktor vizsgálata, például „Ki nevet a végén” játék esetében az első hatos dobás eloszlása
Különböző társasjátékokban stratégia meghatározása, döntéshozatal esélylatolgatás alapján
Különböző szerencsejátékok (lottó, totó, póker, black jack, internetes sportfogadások) esetében a nyerési esély összehasonlítása

HELYI TANTERV

MATEMATIKA

11–12. ÉVFOLYAM

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához.

Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló a tanár által irányított módon, a feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok ebben a szakaszban is fejlesztik a matematikai kommunikációt. Az érettségi vizsgára készülés során egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló munkája mind a feladatmegoldásokban, mind a tanultak ismétlésében, rendszerezésében. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést, a felfedeztetést és a gyakorlást.

A 11–12. évfolyamon is jellemző, hogy a megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Bizonyos témakörök azonban ebben a szakaszban jelennek meg először. Ilyen a racionális kitevőjű hatvány, az exponenciális függvény, a logaritmus, a számtani és mértani sorozatok, a trigonometria, a koordináta geometria és a térgeometria. Vannak olyan témakörök, amelyek ismeretei megjelennek más terület tanítása során is, ezért az egyes részekhez javasolt óraszámok ebben a szakaszban sem jellemeznek feltétlenül időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése, a trigonometria és a koordináta geometria alapjainak megjelenése, valamint a statisztikai és valószínűségi szemlélet mélyülése további lehetőségeket nyújt változatos hétköznapi és matematikai problémák megoldására. A matematikai eszköztár bővülése ebben a szakaszban teszi leginkább lehetővé, hogy a tanulók más tantárgyakban, más tanulási területeken is alkalmazni tudják matematikai tudásukat.

A 11–12. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja 186 óra. Rendszerező összefoglalásra, az érettségi vizsgára történő felkészítésre a 12. évfolyam végén 38 óra áll rendelkezésre. Az egyes témakörökhöz írt óraszámok javaslatok. Az új ismeretek a teljes óraszám négyötöd része alatt a legtöbb tanuló számára elsajátíthatók, így a fennmaradó órák felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

[A témakörök áttekintő táblázata:](#)

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	11. Évfolyam	12. Évfolyam
--------------	---------------------------	--------------	--------------

Halmazok, matematikai logika	6	2	4
Kombinatorika, gráfok	10	5	5
Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése	14	14	0
Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus	12	12	0
Exponenciális folyamatok vizsgálata	12	10	2
Sorozatok	24	24	0
Trigonometria	14	14	0
Térgeometria	20	2	18
Koordinátageometria	20	20	0
Leíró statisztika	12	0	12
Valószínűség-számítás	16	8	8
Rendszerező összefoglalás	38	8	30
Szabadon választott órakeret:		61	41
Összes óraszám:		180	120
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

Témakör: Halmazok, matematikai logika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;

megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;

tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatok bemutatása példákon keresztül

Logikai kifejezések megfelelő használata

Egyszerű állítások indoklása, tételek bizonyítása

Stratégiai és logikai játékok

Fogalmak

logikai műveletek

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A tanulók mindennapi tapasztalataihoz köthető, összetett állítások logikai értékének meghatározása igazságtáblázat segítségével

Rejtvényűjságokban szereplő feladványok megfejtése következtetések láncolatán keresztül

Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”

Stratégiai játékok, például NIM játékok, táblás játékok

Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

Témakör: Kombinatorika, gráfok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi; a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot; a kiválasztott modellben megoldja a problémát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat; konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása
A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása
Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül
A gráf csúcsainak fokszámösszege és éleinek száma közötti összefüggés ismerete és alkalmazása gyakorlati feladatok megoldásában

Fogalmak

faktoriális, binomiális együttható; csúcs fokszáma gráfban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Anagramma készítése a tanulók neveiből
A pókerben előforduló lehetséges nyerő lapkombinációk számának meghatározása
A Pascal-háromszög és tulajdonságai felfedeztetése például kéttagú összeg hatványaiban szereplő együtthatók segítségével
Különböző szituációk kétféle módon történő összeszámlálása és ebből következő egyszerű kombinatorikus összefüggések felfedezése
Visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel konkrét lejátssása, a tapasztalatok összegyűjtése

Témakör: Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait;
összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;
meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban;
ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat;
érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben;
ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
ismer példákat irracionális számokra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtényező felbontásból

Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása

Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka)

Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben

Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata

A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig

Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete

Példák irracionális számokra

Számhalmazok műveleti zártsága

Fogalmak

természetes szám, egész szám, racionális szám, irracionális szám, valós szám, relatív prímek

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Oszthatósággal kapcsolatos „bűvésztükkök” bemutatása

Számrendszerek segítségével megoldható rejtvények

Tanulói kiselőadás a 10-estől különböző alapú számrendszerek használatáról a múltban és ennek mai napig tartó hatásairól

Tanulói kiselőadás számelméleti érdekességekről, például tökéletes számok és barátságos számpárok, prímszámok, jelenleg ismert legnagyobb prím, titkosítás

Halmazábra elkészítése a számhalmazokról

Témakör: Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza az n -edik gyök fogalmát;

ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;

képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;

adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az n -edik gyök fogalmának ismerete és alkalmazása

Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén

Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén

A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén

Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai

A logaritmus értelmezése

Áttérés más alapú logaritmusra

Számológép használata logaritmus értékének meghatározásához

Fogalmak

n-edik gyök, exponenciális függvény, logaritmus

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A permanencia-elv gyakorlati „kipróbálása” a definíció megadása előtt

Matematikatörténeti érdekességek (például déloszi probléma) feldolgozása projektmunkában

Különböző alapú exponenciális függvények ábrázolása milliméterpapíron, és a kapott grafikonok összehasonlítása csoportmunkában

Nagy számok számjegyei számának meghatározása logaritmus segítségével

10-estől eltérő alapú logaritmus kiszámolása csak 10-es alapú logaritmus kiszámolására alkalmas számológéppel

Témakör: Exponenciális folyamatok vizsgálata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;

ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;

a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;

a kiválasztott modellben megoldja a problémát;

a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg választát;

egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékészlet-vizsgálattal ellenőrzi;

megold egyszerű, a megfelelő definíció alkalmazását igénylő exponenciális egyenleteket, egyenlőtlenségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Exponenciális folyamatok vizsgálata a természetben és a társadalomban

Exponenciális egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése

Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése

A gyakorlati (például pénzügyi, biológiai, fizikai, demográfiai, ökológiai) problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása

A kiválasztott modellben a probléma megoldása

A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti probléma szövegébe visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

Fogalmak

Nincsenek új fogalmak.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tanulói kiselőadás az exponenciálisan változó folyamatokról a természetben és a társadalomban
Adatgyűjtés különböző forrásokból származó, exponenciális vagy közelítőleg annak tekinthető
változókra csoportmunkában

Gyakorlati, időben exponenciálisnak tekinthető változást mutató grafikonokra exponenciális függvény
illesztése digitális eszköz segítségével, és az illesztett függvény paramétereinek értelmezése

Témakör: Sorozatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat;

a számtani/mértani sorozat n -edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados
(kvóciens) ismeretében;

a számtani/mértani sorozatok első n tagjának összegét kiszámolja;

ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát;

mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi, természettudományi és
társadalomtudományi problémák megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A számsorozat fogalmának ismerete

Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval

Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint

Számtani sorozat, az n -edik tag, az első n tag összege

Mértani sorozat, az n -edik tag, az első n tag összege

A számtani és a mértani sorozat első n tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása

Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági, természettudományi és
társadalomtudományi problémák megoldásában

Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása

Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjárdék és törlesztőrészlet számítása

Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos
feladatok megoldása

Fogalmak

számsorozat, tőke, kamatláb, kamat, futamidő, gyűjtőjárdék, törlesztőrészlet

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tanulói kiselőadás tartása nevezetes sorozatokról, például Fibonacci-sorozat

Az első 100 pozitív természetes szám összegének meghatározása a „kis” Gauss módszerével

A sakktablóra elhelyezett, mezőről mezőre kétszeres számú búzaszemek kérdésének bemutatása

Valódi pénzügyi termékek kamatozási és egyéb feltételeinek összehasonlítása csoportmunkában internetes adatgyűjtés segítségével

Témakör: Trigonometria

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben;
ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján;
ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit;
alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban;
a szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget;
kiszámítja háromszögek területét;
ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja; átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hegyeszög szinusa, koszinusza, tangense

Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben

Tompaszög szinusa, koszinusza, tangense

Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagoraszí összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei

Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével

Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében

Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása

A szinusztétel bizonyítása

Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével

A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva

Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása

Fogalmak

szinusz, koszinusz, tangens, szinusztétel, koszinusztétel

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tanulói kiselőadás a trigonometrikus ismeretek hétköznapi életben, munkában való felhasználhatóságáról, például: lakberendezés, ácsmunka, GPS működése

Az iskolában vagy annak környezetében kijelölt, tetszőleges háromszög, illetve négyszög alakú részek területének meghatározása csoportmunkában, távolságok és szögek mérése alapján

Épület magasságának meghatározása a látószög és a távolságok mérésének segítségével csoportmunkában

Témakör: Térgeometria

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;

ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;

ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat.

Származtatott mértékegységeket átvált;

sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;

ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait;

lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját;

kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben;

ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket;

ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Térelemek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban

A terület, térfogat, űrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete

Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete

Sík- és térgeometriai feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben

A hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban

A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben

A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással

Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása

A hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása

A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása

Fogalmak

kocka, téglatest, hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp, egyenes test, forgástest, n-oldalú szabályos gúla, tetraéder, alaplap, oldallap, alapél, oldalél, alkotó, palást, testmagasság, test hálója

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Hétköznapi tárgyak (üdítődoboz, vizesflakon, tejfölösdoboz stb.) térfogatának megállapítása méréssel, a kapott eredmény összehasonlítása a tárgyon szereplő értékkel

A Louvre bejáratként épített üvegpiramis földfelszín feletti térfogatának és az üvegfelület felszínének meghatározása (szükséges adatok gyűjtése az internetről)

Annak becslése csoportmunkában, hogy a teret milyen arányban tudjuk kitölteni egybevágó érintkező gömbökkel különböző elrendezések esetén
Különböző méretű, megközelítőleg gömb alakú gyümölcsök térfogatának és felszínének becslése, a becslés ellenőrzése méréssel
A Föld felszínének és térfogatának közelítése földgömbmodellel méréssel és számolással, majd a kapott értékek összevetése a hivatalos adatokkal
Projektmunka a gömbről: hogyan jelenik meg a gömb a mindennapi életben, a többi tantárgyban és a matematikában; a gömbi geometria alapjai

Témakör: Koordinátageometria

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
megad pontot és vektort koordinátaival a derékszögű koordináta-rendszerben;
koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő pontthalmazokat;
koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;
ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;
egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;
kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;
megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;
felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása
A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása
Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában
Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben
Adott feltételeknek megfelelő pontthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben
Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján
Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái
Szakaszfelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján
Egyenes egyenlete $y = mx + b$ vagy $x = c$ alakban
Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján
Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái
A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében

Fogalmak

vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor, vektorok összege, vektorok különbsége, vektor számszorosa, vektor koordinátái, alakzat egyenlete, egyenes egyenlete, kör egyenlete

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

„Torpedójáték” koordináta-rendszerben

Helymeghatározás térképen a szélességi és hosszúsági adatok segítségével

Ház/lakás alaprajzának elkészítése koordináta-rendszerben, az eredeti adatok alapján

Játék helyvektorokkal dinamikus geometriai szoftver használatával

Gondolattérkép készítése a koordinátageometria kapcsolatainak bemutatására csoportos vagy egyéni munkaformában

„Oroszlánfogás”: lineáris egyenlőtlenségrendszer megoldása grafikusán, digitális eszköz segítségével

„Célba lövés”: játék körökkel a koordináta-rendszerben

Témakör: Leíró statisztika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;

hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;

ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására; felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete

Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése

Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középvértékekkel és szóródási mutatókkal

Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása

A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések

Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal

Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése

Fogalmak

reprezentatív minta, sodrófa (box-plot) diagram, minimum, maximum, kiugró adat, kvartilisek, terjedelem, szórás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Példák reprezentatív és nem reprezentatív mintavételre

Szavazások szimulálása és különböző szavazatértékelő rendszerek vizsgálata iskolai körülmények között

A Simpson-paradoxon bemutatása példákön

Az interneten található, megbízható forrásból (pl. KSH honlapja) származó statisztikák értelmezése, elemzése, lehetséges következtetések megfogalmazása

Különböző forrásokból származó adathalmazok statisztikai elemzése, értékelése, ezekből valamilyen adott szempont alapján manipulatív és nem manipulatív diagram készítése

Témakör: Valószínűség-számítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza;

ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet;

ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét;

meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre

Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására

Példák ismerete független és nem független eseményekre

A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása

A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása

Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén

A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban

Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat)

Fogalmak

események összege, események szorzata, esemény komplementere, egymást kizáró események, független események, geometriai valószínűség, visszatevéses mintavétel, visszatevés nélküli mintavétel, várható érték

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (pl. szabályos dobókockákkal, pénzérmével dobálás); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; becslés az egyes kimenetekre, illetve összetett események valószínűségére csoportmunkában

Példák keresése független és nem független, illetve egymást kizáró eseményekre csoportmunkában

Orvosi tesztek eredményének esélyelemzése fagráf segítségével

Egyszerű valószínűségi játékokhoz kapcsolódóan a várható nyereség és az igazságosság fogalmának kialakítása

Konkrét bank konkrét befektetési portfóliójának értelmezése, elemzése

Néhány konkrét biztosítási ajánlat értelmezése, elemzése

TÖRTÉNELEM

HELYI TANTERV

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozhat, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai

történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan

értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

A kerettanterv témakörönként határozza meg a javasolt óraszámot. Ezek összege megfelel az évi teljes óraszámnak, amely elegendő a témák ismeretanyagának feldolgozásához és a tanulási eredményekhez kapcsolódó kompetenciák elsajátításához. A kerettantervben meghatározott tanulási tartalmak azonban átlagos esetben a javasolt órakeret kb. 80%-ában feldolgozhatók.

A helyi tanterv alapján a tanár a kerettantervből évente két témát mélységelvű feldolgozásra jelöl ki, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető. Ezeknek legalább 70%-a magyar történelmi témájú legyen. A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására. A mélységelvű témák esetében nagyobb lehetőség nyílik a projektmunkára, illetve a múzeumi órák és a témával kapcsolatos tanulmányi kirándulások szervezésére.

A *Témakörönként* megjelenő tantervi táblázatok magukba foglalják a hozzájuk tartozó *Témákat*, a konkrétabb tartalmakat feltüntető *Altémákat*, valamint az egyes témakörökhöz kapcsolódó *Fogalmak és adatok/Lexikák* címszó alatt a kötelezően elsajátítandó fogalmakat, személyeket, kronológiai és topográfiai adatokat. Minden fogalmi elem csak egyszer fordul elő, annál a témakörnél, ahol kötelező elemként először szerepel a tantervben. A táblázat utolsó

oszlopában feltüntetett *Fejlesztési feladatok* teljesítésével valósulnak meg az előírt tanulási eredmények.

A táblázat alatt témakörönként felsorolt *Alkalmazható tevékenységek* nem kötelező elemei a tantervnek, de eredményessé tehetik a tananyag feldolgozását és a szaktanári munkát. Ezek köre természetesen bővíthető különféle tanulási eljárásokkal, módszerekkel.

5-8. évfolyam

Az általános iskolai történelemtanítás és –tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.

A tantárgy tanulása során bővülő ismeretei és a különböző tevékenységek által alakuljanak ki a tanulóban a történelemtanításról és társadalmi kérdésekről való tájékozódás és gondolkodás legalapvetőbb kompetenciái, amelyek segítik, hogy megértse a múlt és jelen társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális jelenségeit. Az általános iskolai történelemtanítás megalapozza a tanulóban az aktív állampolgári létezéshez szükséges kompetenciákat.

Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.

A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulóknak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapi nyomon követésének tudására.

A kerettanterv évenként 5–8 *témakör* feldolgozását írja elő. Az egyes témakörök 2–7 témát tartalmaznak, ami tanévenként összesen 18–20 témát jelent.

Miközben az éves időkeret a korábbi tantervekhez képest nem változott, a minimálisan kötelező témák, fogalmak és egyéb adatok/lexikai egységek száma a korábbiaknál kevesebb lett. A meghatározott tananyagrészek feldolgozása átlagos esetekben a javasolt idő mintegy 80 %-át veszi igénybe. Mindez időt és alkalmat ad a tevékenység alapú tanulásra, az ismeretek alkalmazására, a tanulási eredményekben megfogalmazott kompetenciák fejlesztésére a tanár által leghatékonyabbnak tartott (pl. egyéni, kooperatív) tanulási technikák alkalmazására. Továbbá ez által lehetőség nyílik a helyi tantervben megfogalmazott helytörténeti vagy egyéb témák beemelésére, speciális foglalkozások szervezésére (pl. múzeumi, könyvtári órák, közös filmnézés), illetve tantárgyközi projektek megvalósítására.

5–6. évfolyam

Az általános iskola 5–6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.

Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történeti korok szerint beágyazott életmódtörténeti és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. A kerettanterv a települések esetében ajánlásokat fogalmaz meg, amelyekről a helyi tantervek összeállítása során a pedagógusok régiójuknak megfelelően eltérhetnek. További fontos alapelv a jelenség alapú megközelítés, vagyis a tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi

jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történeti hagyománnyal.

Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;

be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;

tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;

ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;

fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;

képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;

tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;

ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;

ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;

példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;

ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;

valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;

kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;

megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);

képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;

megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;

felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;

képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;

képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;

össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;

meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;

egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;

használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;

időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;

a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;

használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;

egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvezetéseket (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készíti.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;

össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;

az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;

képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;

képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;

különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;

tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;

egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;

egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;

meghallgatja mások véleményét, érveit;

tanári segítséggel dramatikusán, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott történetben különbséget tud tenni fikatív és valós, irreális és reális elemek között;

képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;

a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;

feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;

a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;

önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;

felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korrallal;

példákat hoz a történelmi jelenségekre;

felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 5–6. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.

Tartalmi kulcsfogalmak:

politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralkodás, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;

társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;

gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés, falu, város;

eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

[A témakörök áttekintő táblázata:](#)

Történelem 5-6. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
Személyes történelem	7	7	
Fejezetek az ókor történetéből	13	13	
A kereszténység	5	5	
A középkor világi	13	13	
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20	20	
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	10		10
Új látóhatárok	11		11
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14		14
Élet a kora újkori Magyarországon	6		6
Forradalmak kora	5		5
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15		15
Évente két mélységelvű téma	17	10	7
	Szabadon választott órakeret:	4	4
	Összes óraszám:	72	72

TÉMAKÖR: Személyes történelem

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Körülöttem a történelem</i>	<p>Családi fotóalbum és személyes tárgyak.</p> <p>Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése.</p> <p>Egy nap dokumentálása.</p> <p>Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika).</p>		
<i>Címer, zászló, pecsét, az idő mérése</i>	<p>Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján.</p> <p>A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje).</p> <p>Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés.</p> <p>Az időszámítás.</p>		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Képpel illusztrált, írott összefoglaló készítése egy meghatározó személyes élményről.

Kódexlap készítése, pl. a Képes krónika alapján.

Időszalag készítése.

Ország, település, iskola, sportegyesület és egyéb címerek gyűjtése.

Címerek értelmezése tanári irányítással.

TÉMAKÖR: Fejezetek az ókor történetéből

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az ókori Egyiptom világa</i>	Földművelés a Nílus mentén. Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba. A legjelentősebb találmány: az írás.		
<i>Az ókori Hellász öröksége</i>	Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói. Görög istenek, az olümpiai játékok.		

	Az athéni és spártai nevelés.	Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila.	azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
<i>Az ókori Róma öröksége</i>	Róma alapítása a mondákban. Egy római polgár mindennapjai. A gladiátorviadatok és a kocsiversenyek. Római emlékek Pannóniában.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása.	A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősközhöz kapcsolódó történetek felidézése. Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén.
<i>A görög-római hadviselés</i>	Görög hadviselés a marathóni csata példáján. Nagy Sándor hadserege és hódításai. Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. Caesar légioi.	<i>Topográfia:</i> Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.	A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen. A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése.
<i>Képek a népvándorlás korából</i>	A Római Birodalom szétesése. A Hun Birodalom. Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata).		Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképen.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Képek gyűjtése és rendszerezése ókori épületekről.

Térképvázlat készítése egy ókori város jellegzetes épületeinek és közterületeinek (pl. piac, kikötő) feltüntetésével.

Egy szabadon választott pannóniai település megtekintése.

Tabló készítése az ókori civilizációk kulturális örökségéről.

Egy ókori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével).

A Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállítása néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.

Helyi ókori tárgyú gyűjtemény néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.

Ókori témájú film vagy filmrészlet megtekintése és megbeszélése.

TÉMAKÖR: A kereszténység

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az Ószövetség népe</i>	Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.		
<i>Jézus élete, tanításai és a kereszténység</i>	Történetek az Újszövetségből. A kereszténység főbb tanításai.		

	A kereszténység elterjedése. A keresztény hitélet színterei és szertartásai. A kereszténység jelképei.	Szent Péter és Szent Pál apostolok. <i>Topográfia:</i> Jeruzsálem, Betlehem.	A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap
--	---	---	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

A bibliai történeteket ábrázoló képek, művészeti alkotások gyűjtése.

Tematikus képgaléria összeállítása a zsidó és keresztény vallásról megadott szempontok alapján.

Képek gyűjtése bibliai helyszínekről.

Pál apostol missziós útjainak követése tematikus térképen.

TÉMAKÖR: A középkor világi

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával</i>	Királyok és nemesek Várépítészet – híres magyar középkori várok. Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyok élete).		
<i>Élet a kolostorban – egy magyar</i>	A középkori egyházszervezet.		

<i>kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával</i>	A szerzetesség és a kolostor. Román és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek. Oktatás a középkorban.	gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás. <i>Személyek:</i> Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed.	eltérések összehasonlítása. A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód).
<i>Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával</i>	A céhek. A városi polgárok. Városépítészet – híres magyar középkori városok. Könyvnyomtatás és reneszánsz.	<i>Topográfia:</i> Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.	A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
<i>A kereszties lovagok világa</i>	Az iszlám–arab kihívás. A nehézlovas harcmodor. Keresztesek a Szentföldön. A lovagi életforma és kultúra.		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Alaprajz készítése vagy értelmezése egy középkori városról, uradalomról, várról vagy kolostorról.

Tablókészítés a középkori magyar templomokról.

Céhszabályzat vagy cégér készítése önállóan vagy társakkal.

Egy középkori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével).

Beszámoló készítése egy lovagi tornáról és/vagy a lovagi erényekről.

Egy lehetséges kariertörténet bemutatása a középkorból (inasból céhmester, apródból lovag, jobbágyból püspök).

Montázs összeállítása a középkort idéző képekből megadott szempontok alapján (pl. foglalkozás, viselet, jelentős események stb.).

TÉMAKÖR: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Történetek a magyarok eredetéről</i>	A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.		
<i>Honfoglalás és kalandozások</i>	Álmos és Árpád alakja a krónikákban. A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe. Történetek a kalandozó magyarokról.		
<i>Szent István és a magyar állam</i>	Géza és István alakja a krónikákban.		

	<p>István harca Koppánnyal és a koronázás.</p> <p>Államalapítás: egyházszerzés, vármegyék és törvények.</p>	<p>Erzsébet, Szent Margit.</p> <p><i>Kronológia:</i> 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása,</p>	<p>Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről.</p>
<p><i>Árpád-házi királyportrék</i></p>	<p>Szent László, a lovagkirály.</p> <p>Könyves Kálmán, a művelt király.</p> <p>III. Béla, a nagyhatalmú király.</p> <p>II. András és az Aranybulla</p> <p>IV. Béla és a tatárjárás.</p>	<p>1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.</p>	<p>Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.</p> <p>A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.</p> <p>A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.</p>
<p><i>Árpád-kori szentek</i></p>	<p>Szent Gellért.</p> <p>Szent Erzsébet.</p> <p>Szent Margit.</p>		
<p><i>Árpád-kori győztes harcok és csaták</i></p>	<p>A pozsonyi csata.</p> <p>Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata.</p> <p>Nomád támadások keletről: a kerlési csata.</p>		

<i>Magyarország koronázási jelvényei</i>	Szent Korona. Palást, jogar, országalma.		
--	--	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az Árpád-kori magyar történelem kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése.

Képösszeállítás készítése a Szent Lászlót megörökítő freskóból a Kárpát-medencében.

A történelmi alakok megjelenítése szerepjátékkal egy konkrét történelmi helyzetben.

Információk gyűjtése és megbeszélése az Árpád-kor uralkodóiról, szentjeiről.

A Szent Korona és a koronázási jelvények megtekintése.

TÉMAKÖR: Képek és portrék a magyar állam virágkorából

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar királyportrék a 14–15. századból</i>	Károly és az aranyforint. Nagy Lajos, a hódító. Luxemburgi Zsigmond, a császár.		
<i>Hunyadi János, a törökverő</i>	Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. A nándorfehérvári diadal.		

<i>Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó</i>	Mondák és történetek Mátyás királyról. A fekete sereg. Mátyás reneszánsz udvara.	<i>Topográfia:</i> Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.	jelentőségének felismerése.
--	--	--	-----------------------------

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A korszak kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése, rendszerezése az egyes uralkodócsaládok szerint.

A nándorfehérvári csata rekonstruálása (ábra, térképvázlat, kép, film, animáció segítségével).

Mátyás, a reneszánsz uralkodó – beszámoló készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról.

A Nemzeti Múzeum középkori magyar gyűjteménye néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.

Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában.

TÉMAKÖR: Új látóhatárok

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	A felfedezők útjai. A világkereskedelem kialakulása. Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa,		

	ültetvények és rabszolgák.	református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás.	A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása.
<i>Korai kapitalizmus</i>	A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. Az első bankok és tőzsdék.	<i>Személyek:</i> Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz.	A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével.
<i>A vallási megújulás</i>	Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. Reformáció és katolikus megújulás. Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. Vallási türelem Erdélyben.	<i>Kronológia:</i> 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. <i>Topográfia:</i> Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.	A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. Érvelés a vallási türelem mellett.
<i>Az új világgép kialakulása</i>	A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. A középkort felváltó világgép: a felvilágosodás.		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Olyan termékek gyűjtése, amelyek a földrajzi felfedezéseknek köszönhetően kerültek a világkereskedelembé.

Hasonlóságok és különbözőségek megállapítása a megismert felekezetek templomairól készült fotók alapján.

A saját településen (vagy környékén) található különböző felekezetekhez tartozó templomok megtekintése.

Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőjéről.

Egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson.

Táblázat készítése a középkor és az újkor világgépének összehasonlításához megadott szempontok alapján.

TÉMAKÖR: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztés feladatok
<i>A török háborúk hősei</i>	II. Lajos és a mohácsi csata. Buda eleste és az ország három részre szakadása. A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős).		
<i>Bocskai, Bethlen és Zrínyi</i>	Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére.		

	<p>Bethlen Gábor, Erdély fejedelme.</p> <p>Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér.</p> <p>Buda visszavétele: a török kiűzése.</p>	<p>Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi- szabadságharc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.</p>	<p>A török- és Habsburg- ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése.</p> <p>Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.</p> <p>A három részre szakadt ország térképének értelmezése.</p> <p>Annak a bemutatása, hogyan milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére.</p> <p>II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.</p>
<p><i>II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca</i></p>	<p>Rákóczi fordultatos életpályája Munkácsról Rodostóig.</p> <p>Történetek a Rákóczi- szabadságharc idejéből.</p> <p>A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal.</p>		
<p><i>Mária Terézia</i></p>	<p>Mária Terézia, a családanya és uralkodó.</p> <p>Intézkedései Magyarországon.</p> <p>A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny.</p> <p>Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl.</p>		

	Eszterháza, Gödöllő).		
--	--------------------------	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Képek, ábrázolások gyűjtése magyar végvárakról, kiállítás rendezése.

Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.

Egy a Rákóczi-szabadságharcot bemutató műalkotás (pl. festmény, népdal, regény) feldolgozása.

Vélemény megfogalmazása, vita a szatmári békéről.

A magyar huszárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése.

A huszárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása.

Képek gyűjtése főúri kastélyokról.

TÉMAKÖR: Élet a kora újkori Magyarországon

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Alkalmazható tevékenységek
<i>Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával</i>	A török uralom. A mezőváros élete. Szarvasmarha-kereskedelem.		
<i>Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település</i>	Magyarország újranevesülése és újranevesítése.		

<i>(pl. Temesvár)</i> <i>bemutatásával</i>	Népek és vallások együttélése. A barokk városépítészet.		magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.
---	---	--	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A török kori magyar kereskedelem fő irányainak és árucikkeinek nyomon követése tematikus térkép segítségével.

Prezentáció vagy plakát készítése ősi magyar állatfajtaokról.

Térképvázlat rajzolása vagy makett készítése egy mezővárosról.

Képek gyűjtése a magyarországi barokk építészetről.

Egy barokk templom megtekintése a saját településen.

TÉMAKÖR: Forradalmak kora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Ipari forradalom</i>	Gyapotból pamut. A textilipar fejlődése. A gőzgép. Bányászat, gyáripar, vasútépítés. Gyerekek és felnőttek		

	mindennapjai egy iparvárosban.	<i>Személyek:</i> James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon.	pozitívumok és negatívumok azonosítása.
<i>Társadalmi-politikai forradalom</i>	A köztársaság kísérlete Franciaországban. A forradalmi terror. Napóleon a császár és hadvezér.	<i>Kronológia:</i> 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. <i>Topográfia:</i> Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.	Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján.

Beszélgetés a gyermekmunkáról.

Napóleon oroszországi hadjáratának követése térképen.

Napóleon-ábrázolások gyűjtése.

TÉMAKÖR: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A reformkor</i>	Széchenyi István alkotásai. A jobbágyszabadítás kérdése.		

	A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	cenzára, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés.	1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével.
<i>A forradalom</i>	A március 15-i események és a 12 pont. Kossuth Lajos szerepe. Az áprilisi törvények. A Batthyány- kormány.	<i>Személyek:</i> Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc. <i>Kronológia:</i> 1830– 1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés.	A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása.
<i>Képek a szabadságharc történetéből</i>	Történetek a szabadságharc idejéből. Görgei Artúr, a hadvezér. A tavaszi hadjárat. A Függetlenségi nyilatkozat. A fegyverletétel és megtorlás – Arad.	1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés. <i>Topográfia:</i> Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák- Magyar Monarchia.	A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen. A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés)
<i>A kiegyezés</i>	Az ellenállás formái. Deák Ferenc szerepe. A kiegyezés megkötése.		

	Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.		A kiegyezés értékelése.
--	---	--	----------------------------

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tablókészítés a kor legfontosabb szereplőiről.

Képek gyűjtése Széchenyi gyakorlati tevékenységéről.

Folyamatábra készítése az európai és a magyar forradalmak események összefüggéseiről.

Térkép vázlat készítése a március 15-i eseményekről.

Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről.

Poszter, kiselőadás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról.

1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.

Képek gyűjtése a szabadságharc honvédeinek egyenruhájáról és fegyvereiről.

Történelmi portré készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről.

Mikrotörténelmi kutatás: egyéni sorsok feltérképezése, a szabadságharc pozitív szerepet betöltő nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevőinek bemutatása.

7–8. évfolyam

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenység alapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történelmi témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszmetzeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;

ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;

fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;

képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;

tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;

ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;

ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;

fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;

ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;

felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;

példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;

ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;

valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;

ismeri hazája államszervezetét.

ISMERTESZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;

kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;

megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);

képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;

megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;

felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;

képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;

képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;

össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;

meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;

egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;

biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;

ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;

a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;

biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;

egyszerű alaprajzokat, modelleket, térkép vázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

önállóan, folyamatos beszéddel képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;

össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát;

az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;

képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;

képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;

különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során szakszerűen alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;

tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;

egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan;

egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;

meghallgatja és megéri - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;

tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott történetben különbséget tud tenni fikatív és valós, irreális és reális elemek között;

képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;

a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;

feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztja azokat;

a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;

önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;

felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korrallal;

társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján;

példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;

feltételezéseket fogalmaz meg néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztja azokat;

több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai);

felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

TÉMAKÖR: A modern kor születése

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A nemzeti eszme és a birodalmak kora</i>	<p>A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája.</p> <p>A világ nagyhatalmai és ellentétei a 20. század kezdetén.</p> <p>Gyarmatbirodalmak a világ térképén.</p>		
<i>Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus</i>	<p>A liberalizmus.</p> <p>A konzervativizmus.</p> <p>A szocializmus és kommunizmus eszméje.</p> <p>A keresztényszocializmus.</p>		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése.

Magyarázatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok).

Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok).

Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora: felzárkózás Európához

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A modernizálódó Magyarország</i>	Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. Vasútépítés, folyószabályozás. Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján.		
<i>A millenniumi Magyarország</i>	A soknemzetiségű ország. A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. A millenniumi ünnepek. A legjelentősebb kulturális alkotások.		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról.

Képek gyűjtése a dualizmus kori társadalmi csoportok és nemzetiségek életéről.

Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján.

TÉMAKÖR: Az első világháború és következményei

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>Az első világháború, Magyarország a háborúban</i>	<p>A halálos lövés: a világháború kirobbanása.</p> <p>A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak.</p> <p>Az állóháború.</p> <p>Magyarok a világháborúban.</p> <p>A hátszág megpróbáltatásai.</p> <p>Lenin és a bolsevik hatalomátvétel.</p>		
<i>Magyarország 1918–1919-ben</i>	<p>A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika.</p> <p>Magyarország megszállásának folyamata.</p> <p>A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása.</p> <p>Az ellenforradalom.</p>		
<i>A trianoni békediktátum</i>	<p>A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése.</p> <p>A trianoni békediktátum – a megcsonkított Magyarország.</p> <p>Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei.</p> <p>A kisantant.</p>		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Vita a háború okairól.

Grafikonok, táblázatok elemzése a háború legfontosabb adatairól (pl. résztvevők száma, veszteségek, háborús kiadások, fegyverek száma stb.).

Első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

Első világháborús kiállítás megtekintése.

Első világháborús katonadalok gyűjtése és eléneklése.

Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése.

TÉMAKÖR: Totális diktatúrák

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	Lenin és Sztálin diktatúrája. Az államosítás. A terror és a munkatáborok.		
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása.

Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politika irányai</i>	Horthy, a kormányzó. Antikommunizmus és revíziós törekvések. A politikai antiszemitizmus. Bethlen István miniszterelnöksége. Külpolitikai kényszerpályák.		
<i>Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés</i>	Gazdasági eredmények. Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. Életmód, szabadidő, sport.		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Vázlatkészítés idézetek és képi források felhasználásával a Horthy-korszak társadalmáról.

Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak jeles személyiségeinek egyikéről.

Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.

Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.

Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

TÉMAKÖR: A második világháború

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Háború földön, tengeren és levegőben.</i>	<p>A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek.</p> <p>Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek.</p> <p>A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér.</p> <p>Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba.</p> <p>Európa felosztása.</p>		
<i>Magyarország a világháború idején</i>	<p>A revíziós eredmények</p> <p>A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál.</p> <p>Német megszállás.</p> <p>A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel.</p> <p>A hadszíntérré vált Magyarország.</p>		
<i>A háború borzalmai</i>	<p>A totális háború.</p> <p>A világháború fegyverei.</p> <p>A hátország szenvedései.</p> <p>Az ellenállás formái.</p> <p>A bombázások és városi harcok – Budapest példáján.</p>		
<i>A holokauszt</i>	A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok.		

	<p>Az európai és magyarországi zsidótörvények.</p> <p>Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására.</p> <p>Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.</p>		<p>A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján.</p> <p>Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.</p>
--	--	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Képek gyűjtése a német haderő és a szövetségesek magyarországi pusztításának eszközeiről és helyszíneiről.

Ismeretek szerzése és megvitatása a holokauszt történetét feldolgozó gyűjtemények, online adatbázisok segítségével (pl. látogatás a Holokauszt Emlékközpontban).

A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése.

Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.

Egy magyarországi embermentő (pl. Boldog Salkaházi Sára) tevékenységének megismerése és értékelése.

Második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

TÉMAKÖR: A megosztott világ

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A hidegháború	<p>A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése.</p> <p>Németország kettéosztása.</p> <p>Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az</p>		

	Amerikai Egyesült Államok között. Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba.	<i>Személyek:</i> Hruscsov, Kennedy. <i>Kronológia:</i> 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása.	A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása.
<i>A Nyugat</i>	A nyugati demokrácia és piacgazdaság. A jóléti társadalom. Az új tömegkultúra kialakulása.	<i>Topográfia:</i> Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba.	A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján. Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin). Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

A jóléti állam jellemzőinek összegyűjtése és értékelése.

Internetes és egyéb források alapján képes gyűjtemény összeállítása az új tömegkultúra jellemző tárgyairól, eseményeiről.

Poszterek készítése a nyugati és keleti blokk országainak életmódjáról.

Kiselőadás tartása egy hidegháborús konfliktusról.

TÉMAKÖR: Magyarország szovjetizálása

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista diktatúra</i>	Háborús pusztítás és szovjet megszállás,		

<p><i>kiépítése Magyarországon</i></p>	<p>deportálások a szovjet munkatáborokba.</p> <p>Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere.</p> <p>Az 1945-ös és 1947-es választások.</p> <p>Egypártrendszer, államosítás, diktatúra.</p>	<p>államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH).</p> <p><i>Személyek:</i> Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945</p>	<p>következményeinek felidézése.</p> <p>A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján.</p> <p>A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek, filmrészletek alapján.</p>
<p><i>A Rákosi-diktatúra</i></p>	<p>Az ÁVH működése.</p> <p>A személyi kultusz.</p> <p>Az egyházüldözés.</p> <p>A tervgazdaság működése.</p>	<p>szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra.</p>	<p>A határon túli magyarok megpróbáltatásainak bemutatása különböző források alapján.</p>
<p><i>Deportálások „békeidőben”</i></p>	<p>A deportálások és üldözések okai.</p> <p>A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok.</p> <p>Magyarországi kitelepítések és munkatáborok.</p>	<p><i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Duna-delta.</p>	

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Jelszavak, csasztuskák, viccek gyűjtése a Rákosi-diktatúra idejéből.

Új iparvárosok azonosítása térképen.

Egy játékfilm vagy filmrészlet megtekintése a korszakból vagy a korszakról.

Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról.

Kitelepítésekről, deportálásokról szóló visszaemlékezések részleteinek közös feldolgozása.

TÉMAKÖR: A forradalomtól az ezredfordulóig

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc</i>	<p>Október 23., a forradalom kirobbanása.</p> <p>A pesti srácok és szabadsághősök.</p> <p>A forradalom lakóhelyünkön és környékén.</p> <p>Szovjet tankokkal a népakarat ellen.</p> <p>A forradalom jelképei.</p> <p>A magyar forradalom a világtörténelem színpadán.</p>		
<i>A kádári diktatúra</i>	<p>A kádári megtorlás.</p> <p>A pártállam működése: az elnyomás változó formái.</p> <p>Ellenőrzött társadalom, tömegszervezetek.</p>		
<i>Élet a Kádár-rendszerben</i>	<p>A paraszti gazdaságok felszámolása, téészesítés.</p> <p>A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”.</p> <p>A hiánygazdaság.</p> <p>A második gazdaság kiépülése.</p>		

	Életszínvonal-politika és eladósodás.	1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba.	rendszerátviteltől napjainkig.
<i>A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerátvitelt Magyarországon</i>	<p>A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága.</p> <p>Az ellenzék megszerveződése Magyarországon.</p> <p>A tárgyalásos rendszerátvitelt.</p> <p>A kétpólusú világ megszűnése.</p> <p>Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás.</p> <p>Antall József kormánya.</p>	<p><i>Topográfia:</i> Corvin köz, Mosonmagyaróvár.</p>	
<i>Magyarország a rendszerátvitelt után</i>	<p>A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése.</p> <p>A többpártrendszer működése.</p> <p>Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek.</p> <p>A társadalom átalakulása.</p> <p>Magyarország NATO-tagsága.</p>		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Információgyűjtés a „pesti srácokról”.

Térképábrák készítése az 1956-os események budapesti helyszíneiről.

Interjú készítése egy 1956-os visszaemlékezővel.

1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén.

Az 1956-os forradalom és a Kádár-rendszer korszakával kapcsolatos játékfilm/ filmrészlet megtekintése és értelmezése.

Tablókészítés az úttörő mozgalom jellemzőiről a világnézeti nevelésben betöltött szerepéről.

Gazdasági és társadalmi diagramok, grafikonok elemzése a szocializmus válságának időszakából.

Retró-kiállítás rendezése.

Családi emlékek bemutatása, visszaemlékezések gyűjtése, interjú készítése tanári útmutatás alapján a Kádár-rendszerrel és a rendszerváltoztatás időszakából.

TÉMAKÖR: Együttélés a Kárpát-medencében

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	<p>Határon túli magyarlakta területek.</p> <p>Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarelles megtorlások, rendszerváltoztatás.</p> <p>A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok.</p> <p>Kivándorlás és asszimiláció.</p>		
<i>A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig</i>	<p>Magyarország nemzetiségi arányainak változása.</p> <p>Az asszimiláció folyamata.</p>		

	<p>Fordulópontok a nemzetiségek történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése.</p> <p>A hazai cigány/roma népesség története.</p> <p>A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon.</p>		<p>Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és konfliktusaira a történelem során.</p> <p>A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.</p>
--	---	--	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Kiselőadás készítése egy példamutató életút (pl. Esterházy János, Márton Áron) fordulópontjairól.

Beszámoló készítése az erdélyi falurombolási tervről (pl. Bözödújfalú).

Határon túli területek meglátogatása tanulmányi kirándulás kereteiben (pl. Határtalanul program).

Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal.

Tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról.

TÉMAKÖR: Népesedés és társadalom

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>A hagyományos/ agrártársadalmak</i>	<p>Letelepedés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés.</p> <p>Önellátás, árutertermelés, kereskedelem.</p> <p>A népességnövekedés korlátai.</p>		

	A hagyományos társadalom (hierarchia és család).	<i>Személyek:</i> Semmelweis Ignác.	(például régészeti leletek alapján).
<i>A modern/ipari társadalmak</i>	<p>Az ipari forradalmak hatásai: népességgrobbanás és városiasodás.</p> <p>Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban.</p> <p>A migráció.</p> <p>A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus).-</p> <p>A női szerepek változásának áttekintése a történelem során.</p>		<p>A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között.</p> <p>Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.</p>

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

A népesedéstörténet statisztikai adatainak értelmezése, csoportosítása és felhasználása állítások alátámasztására vagy cáfolására.

Fiktív napló készítése különböző korban és társadalmi helyzetben élő nők életéről, mindennapjairól.

Beszélgetés a népességnövekedés és csökkenés okairól és hatásairól.

A migráció okainak és hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A demokratikus állam

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A modern demokrácia gyökerei</i>	<p>Az athéni demokrácia működése.</p> <p>A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában.</p>		

	Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban.	<i>Személyek:</i> Periklész, George Washington.	Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).
<i>A modern magyar állam</i>	Az Alaptörvény. Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.	Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatában. A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. Áttekinthető ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).

Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatában.

TÉMAKÖR: Régiók története

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyarország és az Európa Unió</i>	Az Európai Unió születése és bővülése. Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. Magyarország európai uniós tagsága.		
<i>Közép-Európa</i>	A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). A második világháború hadszíntere. A szovjet megszállás. A visegrádi együttműködés.		

<i>Az Amerikai Egyesült Államok</i>	<p>Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte.</p> <p>Az amerikai polgárháború okai és eredményei.</p> <p>Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása.</p>	<p>szereződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba.</p> <p><i>Topográfia:</i> Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.</p>	<p>középkortól napjainkig.</p> <p>Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren.</p> <p>Kína világ gazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása.</p> <p>A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek azonosítása, beszélgetés a békés megoldási módokról.</p>
<i>India</i>	<p>Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai.</p> <p>A brit gyarmati uralom.</p> <p>Gandhi és a függetlenségi mozgalom.</p> <p>A jelenkori India ellentmondásai.</p>		
<i>Kína</i>	<p>A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai.</p> <p>Kína félgyarmati sorban.</p> <p>A japán megszállás.</p> <p>Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra.</p> <p>A gazdasági óriás.</p>		
<i>A Közel-Kelet</i>	<p>Az Oszmán Birodalom felbomlása.</p> <p>Izrael állam létrejötte.</p> <p>Az olaj szerepe a régió történetében.</p> <p>Az iszlám és az iszlamizmus.</p> <p>Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak.</p>		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Információk gyűjtése a visegrádi együttműködés előzményeiről és jelenlegi tartalmáról.

Az Amerikai Egyesült Államok világhatalmi szerepének elemzése gazdasági adatsorok segítségével.

Különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertető, prezentációk készítése.

Az Oszmán Birodalom, valamint a Közel-Kelet területi változásainak nyomon követése történelmi térképeken.

Beszámoló, prezentációk készítése az arab-izraeli konfliktusról (pl. az izraeli határ változásai, az olajválság).

TÉMAKÖR: Mérlegen a magyar történelem

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Lábnymaink a nagyvilágban</i>	<p>Világjáró magyarok (utazók, felfedezők).</p> <p>Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, űrkutatás).</p> <p>Világgraszoló sportsikerek – magyarok az olimpiákon.</p> <p>Magyar művészek a világban.</p>		
<i>A magyar megmaradás kérdései</i>	<p>Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban.</p> <p>A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása.</p> <p>Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-Európát sikeresen egyesítő birodalom.</p> <p>Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában.</p> <p>Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal.</p>		

	A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés.		
--	---	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Világjáró magyar utazókról szóló beszámolók készítése.

Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpikonokról, művészekről.

Referátum készítése egy magyar Nobel-díjas tudósról (pl. Szent-Györgyi Albert, Gábor Dénes stb.).

Prezentáció készítése egy sikeres magyar sportolóról.

Példák gyűjtése kisebbségben élő magyarság megmaradásáért folytatott küzdelem formáira és képviselőire.

HELYI TANTERV

TÖRTÉNELEM

9-12. évfolyam

Készült az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 6. melléklet *Kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyama számára* alapján.

A bevezetés tanéve: 2020/2021-es tanév

A bevezetés évfolyama: 9. évfolyam

Éves óraszámok felmenő rendszerben:

évfolyam: 2 óra/hét - 72 óra/tanév

évfolyam: 2 óra/hét - 72 óra/tanév

évfolyam: 4 óra/hét - 144 óra/tanév

évfolyam: 4 óra/hét - 120 óra/tanév A

tanulók értékelése

Az értékelés a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Az elméleti tudás értékelése:

szóbeli felelet

írásbeli felelet, teszt

házi dolgozat (pl. szakirodalmi anyaggyűjtés valamely témához)

önálló felkészülés alapján tartott tanulói előadás

projektmunka egyénileg, vagy csoportosan

Tankönyv

A tantárgy oktatásához a

Száray Miklós: Történelem négyosztályos gimnáziumok és szakközépiskolák számára
9-11.,

Boronkay-Kaposi-Katona-Száray: Történelem 12. Középiskolák számára, illetve

Kaposi-Száray: Történelem képességfejlesztő munkafüzet 10-11. és

Boronkay-Kaposi-Katona-Száray: Történelem 12. Képességfejlesztő munkafüzet

TÖRTÉNELMI ATLASZ KÖZÉPISKOLÁSOKNAK (FI-504010903/2)

c. kiadványokat használjuk.

A tankönyv kiválasztását évente, az aktuális tankönyvlista alapján, felülvizsgálja a munkaközösség.

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

Fontos, hogy a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett

információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

9-12. évfolyam

A középiskolai történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanulóban a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tények és folyamatok, szereplők és események ismeretének segítségével alakuljon ki önálló világgép és magyar identitástudat. Szerezzen mélyebb ismereteket a magyar és az egyetemes történelem legfontosabb jelenségeiről és fordulópontjairól, tudjon azonosulni a keresztény alapú magyar és európai kultúra értékeivel, legyen képes társadalmi és kulturális téren hatékony, árnyalt kommunikációra. A történelemtanulás során végzett változatos tevékenységek révén alakuljon ki a tanulóban a múltrol, illetve a társadalmi kérdésekről való árnyalt gondolkodás.

A középiskolai történelemtanítás az általános iskolában elsajátított ismeretekre és kompetenciákra épül. Míg az általános iskolában a történetek elbeszélése, a régebbi korok és történelmi szereplők szemléletes bemutatása az elsődleges, a középiskolai történelemtanításban mindez kiegészül a források feldolgozásával, történelmi helyzetek és folyamatok több szempontú elemzésével, a problémák azonosításával és megtárgyalásával. Az önálló információgyűjtés és –feldolgozás, a történelmi jelenségek értelmezése, elemzése, a különböző érvek mérlegelése, valamint a következtetések levonása együttesen segíti a történelmi szemléletmód kialakulását. A tantárgy tanulásának élményszerűségét már nemcsak a történetek izgalma vagy az érdekes feladatok nyújtják, hanem azok az elemzések, viták, felismerések is, amelyek az egyes témák, problémák feldolgozása során felmerülnek.

A központban a magyarság, a magyar nemzet és Magyarország története áll. A témakörök mintegy kétharmada a magyar történelemhez kapcsolódik. Ez az egyes témák részletezettségén túl abban is megmutatkozik, hogy több általános európai jelenség bemutatásánál magyar és külföldi példák egyaránt előkerülnek. Nagyobb tér jut Magyarországra, illetve a magyar nemzet történetét befolyásoló európai és globális folyamatok és jelenségek bemutatására. Ezek eredményeként a tanuló a magyar történelmi jelenségeket konkrét egyetemes történelmi helyzetekhez viszonyítva tanulmányozhatja. Ez hozzásegíti őt, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket, folyamatokat és törekvéseket, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat. Alapvető cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelmére számos nemzetiség és közösség (pl. német, zsidó) együttélése is hatást gyakorolt. Fontos cél a magyarországi kisebbségek és nemzetiségek történetének bemutatása, valamint kiemelt cél a határainkon túl kisebbségbe szorult magyarok történelmének átfogó megismertetése.

A középiskolai történelemtanulás motiválja a tanulót arra, hogy felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt. Hozzájárul továbbá ahhoz, hogy az iskolából kikerülve hazáját szerető, a történelmi hagyományokat örökítő, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és önálló tagjává váljék.

A 9–12. évfolyamok tanterve spirális módon épül az 5–8. évfolyamokéra, és nem ismétli automatikusan azokat. Természetesen a magyar és az egyetemes történelemnek meghatározó folyamatait, jelenségeit vagy eseményeit az általános iskola után a középiskolában is előkerülnek, mivel a hozzájuk kapcsolódó mélyebb ismeretek, illetve a témák forrás- és problémaközpontú tárgyalásmódja a középiskolai korosztály számára válik részletesebben hozzáférhetővé.

A tanuló a 9-12. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás és bizonyítékok; ok és következmény; változás és folyamatosság; történelmi jelentőség, történelmi nézőpont és interpretáció.

Tartalmi kulcsfogalmak:

politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, köztársaság, diktatúra, demokrácia, parlamentarizmus, monarchia, önkormányzat, közigazgatás, hatalmi ágak, jog, alkotmány/alaptörvény, törvény, rendelet, birodalom;

társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, népesedés/demográfia, migráció, nemzet, etnikum, identitás, életmód;

gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés;

eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, vallás, hit, egyház, civilizáció, eszme/ideológia, világkép.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

(A TÖRTÉNELMI ISMERETEK AZ EGYES ÉVFOLYAMPÁROKNÁL KERÜLNEK BEMUTATÁSRA.)

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

önállóan tud használni általános és történelmi, nyomtatott és digitális információforrásokat (tankönyv, kézikönyvek, szakkönyvek, lexikonok, képzőművészeti alkotások, könyvtár és egyéb adatbázisok, filmek, keresők);

önállóan információkat tud gyűjteni, áttekinteni, rendszerezni és értelmezni különböző médiumokból és írásos vagy képi forrásokból, statisztikákból, diagramokból, térképekről nyomtatott és digitális felületekről;

tud forráskritikát végezni, és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján;

képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján értékeli egy forrás hitelességét;

képes a szándékainak megfelelő információkat kiválasztani különböző műfajú forrásokból;

összehasonlítja a forrásokban talált információkat saját ismereteivel, illetve más források információival és megmagyarázza az eltérések okait;

képes kiválasztani a megfelelő forrást valamely történelmi állítás, vélemény alátámasztására vagy cáfolására.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a magyar és az európai történelem tanult történelmi korszakait, időszakait, és képes azokat időben és térben elhelyezni;

az egyes események, folyamatok idejét konkrét történelmi korhoz, időszakhoz kapcsolja vagy viszonyítja, ismeri néhány kiemelten fontos esemény, jelenség időpontját, kronológiát használ és készíti;

össze tudja hasonlítani megadott szempontok alapján az egyes történelmi korszakok, időszakok jellegzetességeit az egyetemes és a magyar történelem egymáshoz kapcsolódó eseményeit;

képes azonosítani a tanult egyetemes és magyar történelmi személyiségek közül a kortársakat;

felismeri, hogy a magyar történelem az európai történelem része, és példákat tud hozni a magyar és európai történelem kölcsönhatásaira;

egyszerű történelmi térkép-vázlatot alkot hagyományos és digitális eljárással.

a földrajzi környezet és a történelmi folyamatok összefüggéseit példákkal képes alátámasztani;

képes különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítására, a történelmi tér változásainak és a történelmi mozgások követésére megadott szempontok alapján a változások hátterének feltárásával.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

képes a történelmi jelenségeket általános és konkrét történelmi fogalmak, tartalmi és értelmező kulcsfogalmak felhasználásával értelmezni és értékelni;

fel tud ismerni fontosabb történelmi fogalmakat, meghatározás alapján;

képes kiválasztani, rendezni és alkalmazni az azonos korhoz, témához kapcsolható fogalmakat;

össze tudja foglalni rövid és egyszerű szaktudományos szöveg tartalmát;

képes önállóan vázlatot készíteni és jegyzetelni;

képes egy-egy korszakot átfogó módon bemutatni;

- történelmi témáról kiselőadást, digitális prezentációt alkot és mutat be;
- történelmi tárgyú folyamatábrákat, digitális táblázatokat, diagramokat készít, történelmi, gazdasági társadalmi és politikai modelleket vizuálisan is meg tud jeleníteni;
- megadott szempontok alapján történelmi tárgyú szerkesztett szöveget (esszét) tud alkotni, amelynek során tételmondatokat fogalmaz meg, szövegtömörítés és átfogalmazás segítségével, állításait több szempontból indokolja és következtetéseket von le;
- társaival képes megvitatni történelmi kérdéseket, amelynek során bizonyítékokon alapuló érvekkel megindokolja a véleményét, és választékosan reflektál mások véleményére, árnyalja saját álláspontját.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes felismerni, megfogalmazni és összehasonlítani különböző társadalmi és történelmi problémákat, értékrendeket, jelenségeket, folyamatokat;
- a tanult ismereteket problémaközpontúan tudja rendezni,
- hipotéziseket alkot történelmi személyek, társadalmi csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról;
- önálló kérdéseket fogalmaz meg történelmi folyamatok, jelenségek és események feltételeiről, okairól és következményeiről;
- önálló véleményt tud alkotni történelmi eseményekről, folyamatokról, jelenségekről és személyekről;
- képes különböző élethelyzetek, magatartásformák megfigyelése által következtetések levonására, erkölcsi kérdéseket is felvető történelmi helyzetek felismerésére és megítélésére;
- a változás és a fejlődés fogalma közötti különbséget ismerve képes felismerni és bemutatni azokat azonos korszakon belül, vagy azokon átívelően;
- képes összevetni, csoportosítani és súlyozni az egyes történelmi folyamatok, jelenségek, események okait, következményeit, és ítéletet alkotni azokról, valamint a benne résztvevők szándékairól;
- összehasonlítja különböző, egymáshoz hasonló történelmi helyzeteket, folyamatokat, jelenségeket;
- képes felismerni konkrét történelmi helyzetekben, jelenségekben és folyamatokban valamely általános szabályszerűség érvényesülését;
- összehasonlítja és kritikusan értékeli az egyes történelmi folyamatokkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos eltérő álláspontokat;

- feltevéseket fogalmaz meg, azok mellett érveket gyűjt, illetve mérlegeli az ellenérveket; felismeri, hogy a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális viszonyai a múltbeli események, tényezők következményeiként alakultak ki.

Történelem 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam	Évfolyam
		9.	10.
Civilizáció és államszervezet az ókorban	13	13	
Vallások az ókorban	5	5	
Hódító birodalmak	6	6	
A középkori Európa	10	10	
A magyar nép eredete és az Árpád-kor	14	14	
A középkori Magyar Királyság fénykora	13	14	
Mélységelvű téma: A keresztény magyar állam alapítása, kiépítése; Mit örököltünk az ókori népektől?	6	6	
A kora újkor	12		12
A török hódoltság kora Magyarországon	10		10
A felvilágosodás kora	7		7
Magyarország a 18. században	10		10
Új eszmék és az iparosodás kora	5		5
A reformkor	10		10
A forradalom és szabadságharc	8		8
Mélységelvű téma: A török kor emlékei Magyarországon; Magyarország nemzetiségei a 18. században és ma	7		6
Szabadon választott órakeret:		4	4
Összes óraszám:		72	72

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja.)

A középiskola első két évfolyamának témakörei az ókortól a 19. század közepéig ölelik fel a magyar és egyetemes történelem fontosabb folyamatait, jelenségeit, eseményeit, illetve az ehhez kapcsolódó tanulási eredményeket és fejlesztési feladatokat. A magyar és európai identitásunk alapját képező civilizációkhoz, korszakokhoz, történelmi eseményekhez tartozó témakörök az általános iskola után ismét előkerülnek, ám új megközelítéssel és bővülő tartalommal. Míg a témák többsége 5–6. évfolyamon a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően többnyire életmódtörténeti és portré témakörökbe rendeződtek, a középiskolában

előtérbe kerül a politikai, társadalmi, gazdasági és kultúrtörténeti megközelítés, a hangsúly a korszakok gazdasági változásaira, társadalmi szerkezetére, politikai modelljeire és világképére helyeződik.

Az egyetemes és a magyar történeti témák általában külön témakörökbe szerveződnek, mivel előbbiek jobbra tematikus, utóbbiak pedig tematikus és eseménytörténeti jellegűek. A magyar történelem eseményei és folyamatai az egyetemes történelem által felrajzolt háttér előtt, nemzetközi összefüggésekbe ágyazva jelennek meg.

A strukturáltabb szempontok és bővebb ismeretek mellett az egyes témák feldolgozási módja is változik. A szemléletes megjelenítés és a történetek tanítása mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az önállóan végzett információszerző és –feldolgozó tevékenységek, a forrásokkal végzett különböző műveletek és a problémaközpontú tárgyalási mód.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

ÉVFOLYAM:

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;

felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;

bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;

képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;

ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;

értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;

felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;

ÉVFOLYAM:

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;

be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményt formál a francia forradalom európai hatásáról;

összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;

ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;

fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

A 9–10. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 136 óra.

TÉMAKÖR: Civilizáció és államszervezet az ókorban

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Közel-Kelet civilizációi</i>	Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján. Tudomány. A pénz megjelenése.		
<i>A görög civilizáció</i>	– A görög anyagi kultúra öröksége.		

	<p>A filozófia és a történetírás.</p> <p>A görög embereszmény.</p> <p>A hellenisztikus kultúra elterjedése.</p>	<p>plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, <u>amfiteátrum</u>, <u>gladiátor</u>, <u>provincia</u>, <u>légió</u>, limes, polgárjog.</p> <p><i>Személyek:</i> Hammurapi, Kleiszthenész, <u>Periklész</u>, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, <u>Nagy Sándor</u>, <u>Julius Caesar</u>, <u>Augustus</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor, <u>Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok</u>, <u>Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint</u>, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, <u>Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora</u>, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mezopotámia, Babilon, <u>Egyiptom</u>, <u>Nílus</u>, <u>Olümpia</u>, <u>Athén</u>, <u>Alexandria</u>, <u>Itália</u>, <u>Róma</u>, <u>Római Birodalom</u>, <u>Pannónia</u>, <u>Aquincum</u>, <u>Savaria</u>, <u>Jeruzsálem</u>.</p>	<p>Az ókori civilizációk azonosítása térképen.</p> <p>Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.</p> <p>A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.</p> <p>Pannónia jelentősebb városainak azonosítása.</p> <p>A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása.</p> <p>Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása.</p> <p>A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.</p> <p>A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása.</p> <p>A demokrácia melletti érvek megfogalmazása.</p> <p>Az athéni demokrácia</p>
<i>Az athéni demokrácia</i>	<p>Arisztokratikus köztársaság és demokrácia.</p> <p>Kleiszthenész és Periklész.</p> <p>Az athéni államszervezet és működése.</p>		
<i>A római civilizáció</i>	<p>Római városépítész, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak.</p> <p>A római jog néhány máig élő alapelve.</p> <p>A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia).</p> <p>A latin nyelv és írás elterjedése.</p>		
<i>A római köztársaság</i>	<p>A vérségi, a vagyoni és a területi elv.</p> <p>A római köztársaság államszervezete és működése.</p>		

	– Köztársaságból egyeduralom: Caesar és Augustus.		összehasonlítása a modern demokráciával. – Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.
--	---	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.

Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.

Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.

Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.

Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.

Római kori emlékek felkeresése.

TÉMAKÖR: Vallások az ókorban

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Politeizmus és monoteizmus</i>	A politeizmus az ókori Keleten. Görög és római istenek. A zsidó monoteizmus.		
<i>A kereszténység kezdete</i>	Jézus tanításai. A páli fordulat. Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a		

	Római Birodalomban. – A Szentháromság-tan.	<u>Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok, Constantinus</u> <i>Kronológia: a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.</i> <i>Topográfia: Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem.</i>	Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján. Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.
--	---	---	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.

Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.

Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.

Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.

Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.

Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

TÉMAKÖR: Hódító birodalmak

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Egy eurázsiai birodalom: a hunok</i>	A nomád életmód, harcmódor és államszervezés. A népvándorlás. A Hun Birodalom.		

	<p>Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása.</p> <p>Róma örökösei Európa térképén.</p>	<p><u>Mohamed</u>, Nagy Károly, I. Ottó.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>476 a Nyugatrómai Birodalom bukása</u>, 622 Mohamed</p> <p>Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.</p> <p><i>Topográfia:</i> Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.</p>	<p>Kr. u. 4–8. sz. időszakában.</p> <p>A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.</p> <p>A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképén.</p> <p>Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.</p>
<p><i>Az Arab Birodalom és az iszlám</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mohamed tanításai és a Korán. – Az iszlám kultúra jellegzetességei. – Az Arab Birodalom és az arab hódítás. – Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

A Római Birodalom bukása külső és belső okainak összegyűjtése.

A monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) összehasonlítása különböző szempontok alapján.

Kiselőadás, prezentáció készítése jellegzetes iszlám vallási épületekről, szokásokról.

TÉMAKÖR: A középkori Európa

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A parasztság világa</i>	<p>A hierarchikus világkép.</p> <p>Az uradalom.</p> <p>A jobbágyok kötelességei és jogai.</p> <p>Az önellátástól az árutermelésig.</p>		

	– Éhínségek, járványok, felkelések.	<u>gótikus stílus</u> , <u>reneszánsz</u> , <u>lovag</u> , <u>nemes</u> , feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, keresztes hadjáratok, <u>polgár</u> , <u>céh</u> .	Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról.
<i>Az egyházi rend</i>	<p>Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer</p> <p>Az egyházszakadás és a 11. századi reform.</p> <p>A szerzetesség.</p> <p>Az eretnekség.</p> <p>Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek.</p> <p>Román és gótikus építészet – európai és magyar példák.</p>	<p><i>Személyek:</i> <u>Szent Benedek</u>, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, <u>Gutenberg</u>, Dózsa György.</p> <p><i>Kronológia:</i> 476–1492 <u>a középkor</u>, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.</p> <p><i>Topográfia:</i> Egyházi Állam, <u>Anglia</u>, <u>Franciaország</u>, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, <u>Szentföld</u>.</p>	<p>A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.</p> <p>A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése.</p> <p>Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában.</p> <p>A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével.</p> <p>A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása.</p> <p>A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása.</p> <p>A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre.</p>
<i>A nemesi rend</i>	<p>Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség).</p> <p>Lovagi eszmény és lovagi kultúra.</p> <p>A keresztes hadjáratok eszméje.</p>		
<i>A polgárok világa</i>	<p>A középkori város és lakói.</p> <p>A város kiváltságai (magyar példák alapján).</p>		

	<p>A céhek.</p> <p>A helyi és távolsági kereskedelem.</p> <p>A reneszánsz építészet (európai és magyar példák).</p>		<p>– A céhek működésének jellemzése források alapján.</p>
--	---	--	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.

Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.

Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.

Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.

A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.

Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a keresztes háborúkban való részvétel hirdetése).

TÉMAKÖR: A magyar nép eredete és az Árpád-kor

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar őstörténet és honfoglalás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. – A magyar törzsszövetség az Etelközben. – A honfoglalás okai és menete. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – A kalandozások – a lovas-íjász harcmódor. 	<p>szászok, <u>kunok</u>, <u>tatárok/mongolok</u></p> <p><i>Személyek:</i> <u>Álmos</u>, <u>Árpád</u>, az <u>Árpád-ház</u>, <u>Géza, I. (Szent) István</u>, <u>Koppány</u>, <u>Szent Gellért</u>, <u>Szent Imre, I. (Szent) László</u>, <u>Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla</u>, <u>Szent Margit</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>895 a honfoglalás</u>, <u>907 a pozsonyi csata</u>, <u>997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása</u>, <u>1222 az Aranybulla</u>, <u>1241–1242 a tatárjárás</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Etelköz</u>, <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, <u>Esztergom</u>, <u>Székesfehérvár</u>, <u>Buda</u>, <u>Muhi</u>, <u>Erdély</u>, <u>Horvátország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása. – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése. – A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.
Az államalapítás	<ul style="list-style-type: none"> – Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. – Az egyházszerzés. 		
A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban	<p>Szent László, az országépítő.</p> <p>Könyves Kálmán törvénykezési reformjai.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. – II. András kora: az átalakuló társadalom. – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. – Az Árpádok európai kapcsolatai. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmódoráról IKT eszközök segítségével.

A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.

Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszerkezetről.

Információgyűjtés Szent László kultuszáról a krónikák és néphagyományok tükrében.

Tabló összeállítása az Árpád-kor legfontosabb kulturális emlékeiből.

Folyamatábra készítése II. András politikai döntéseinek okairól és következményeiről.

A 13. századi társadalmi rétegek azonosítása az Aranybulla szövegében.

Az Árpádok európai dinasztikus kapcsolatainak ábrázolása térképen.

A magyar igazságszolgáltatás gyakorlatának bemutatása Szent László és Könyves Kálmán törvényeinek elemzésével.

TÉMAKÖR: A középkori Magyar Királyság fénykora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az Anjouk</i>	A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. A visegrádi királytalálkozó. Az 1351-es törvények. Nagy Lajos hadjáratai.		
<i>A török fenyegetés árnyékában</i>	Az Oszmán Birodalom. Török hódítás a Balkánon. Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély.		

	Hunyadi János, a politikus és hadvezér. Hunyadi János törökellenes harcai.	I. Károly uralkodásának kezdete, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u> , 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u> , 1458–90 Máttyás uralkodása. <i>Topográfia: Visegrád, Lengyelország, Csehország, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom.</i>	Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre. Máttyás hatalomgyakorlásának jellemzése. A reneszánsz kultúra bemutatása Máttyás udvarában. A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
<i>Hunyadi Máttyás</i>	Máttyás útja a trónig. A központosított királyi hatalom. Jövedelmek és kiadások. Birodalomépítő tervek. Aktív védelem a török ellen.		
<i>A magyar középkor kulturális hagyatéka</i>	Honfoglalás kori leletek. A Szent Korona. Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. Magyar geszták, krónikák és szentek legendái.		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása különböző írásos és vizuális források alapján.

A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Máttyás külpolitikája.)

Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok és írott források segítségével.

Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.

A magyar középkor egy kiemelkedő helyszínének (pl. Pannonhalma, Diósgyőr, Székesfehérvár, Visegrád, stb.) meglátogatása és jellemzőinek bemutatása.

Gyűjtőmunka készítése Mátyás és a budai zsidók kapcsolatáról.

TÉMAKÖR: A kora újkor

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A portugál és spanyol felfedezések. – A korai gyarmatosítás és következményei. – A világkereskedele m kialakulása. – Az abszolutizmus. 		
<i>A korai kapitalizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az árforradalom. – A manufaktúrák. – Bankok és tőzsdék. – Az európai munkamegosztás és következményei 		
<i>Reformáció Európában és Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció előzményei (humanizmus és 		

	<p>az egyházi reform igénye).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luther és Kálvin fellépése. - A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése. - A reformáció eredményei Magyarországon 	<p><i>Kronológia:</i> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, Párizs/Versailles, <u>Sárospatak</u>.</p>	<p>következményeinek bemutatása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerkezet összehasonlítása. - A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. - Vallás és politika összefonódásának felismerése. - Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. - A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.
<p>„Hitviták tüzeiben”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vallási konfliktusok Európában. - Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. - A magyar protestáns és katolikus iskolák. - A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- A felfedező utak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Információk gyűjtése a korai gyarmatosítás módszereiről és következményeiről.
- Beszámoló készítése az európai és magyar reformáció kapcsolatáról (pl. peregrináció, kulturális hatások, irányzatok).
- Interjú készítése különböző felekezetek papjaival, lelkészeivel az egyházak szerepvállalásáról és hivatásukról.

- Kiselőadás készítése a reformáció korának valamely jelentős személyiségéről (pl. Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter).

TÉMAKÖR: A török hódoltság kora Magyarország

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az ország három részre szakadása</i>	<ul style="list-style-type: none"> - A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás. - Az ország három részre szakadása. - A várháborúk és az új végvárrendszer. 		
<i>A két magyar állam</i>	<ul style="list-style-type: none"> - A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. - Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora. 		
<i>A török kiűzése és a török kor mérlege</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Magyarország az európai munkamegosztásban. - Háborús békeévek: másfél évszázad 		

	<p>hódoltság és az ország pusztulása.</p> <p>– A török kiűzése.</p>		<p>fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>
--	---	--	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- A mohácsi csata eseményeinek megvitatása különböző interpretációk alapján.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák készítése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.
- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A Habsburg-magyar konfliktusok okainak és eredményeinek vázlatos összegzése.
- Korabeli beszámolók gyűjtése a török kiűzéséről (pl. Bél Mátyás, Schulhof Izsák).

TÉMAKÖR: A felvilágosodás kora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A felvilágosodás	<ul style="list-style-type: none"> – Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe. – A felvilágosodás államelméletei. – A szabad verseny elmélete. 		
A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése	<ul style="list-style-type: none"> – A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. – Az elnöki rendszer: 		

	kongresszus és elnök.	Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u> .	– Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása.
<i>A francia forradalom és hatása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. – A jakobinus diktatúra. – Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja. 	<p><i>Kronológia:</i> 1689 a <u>Jognyilatkozat</u>, 1776 a <u>Függetlenségi nyilatkozat</u>, 1789 a <u>francia forradalom</u>, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u>, <u>Amerikai Egyesült Államok</u>, <u>Párizs</u>, <u>Oroszország</u>, <u>Waterloo</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek és irodalmi idézetek gyűjtése a felvilágosodás világgképének bemutatásához.
- Vita a brit és az amerikai államszervezet sajátosságairól.
- Vita rendezése a francia forradalom pozitív és negatív hatásairól.
- Gondolattérkép készítése a francia forradalom okairól.

TÉMAKÖR: Magyarország a 18. században

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Rákóczi-szabadságharc</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország a Habsburg Birodalomban. – A szabadságharc okai és céljai. – A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. – A szatmári béke kompromisszuma. 		

<p><i>Magyarország újranépesülése és újranépesítése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. – A többnyelvű és többvallású ország. – Gazdaság és életmód. 	<p><i>Személyek: <u>II. Rákóczi Ferenc</u>, <u>Mária Terézia</u>, II. József.</i></p> <p><i>Kronológia: <u>1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc</u>, 1711 a szatmári béke, 1740–1780</i></p>	<p>folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása.
<p><i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A Pragmatica Sanctio. – A felvilágosult abszolutizmus céljai. – Mária Terézia: együttműködés és reform. – II. József reformpolitikája és kudarca. 	<p>Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása.</p> <p><i>Topográfia: <u>Temesvár</u>, Határőrvidék, Poroszország.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. – II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése. – A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Összefoglaló készítése a szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatáról.
- Képek, térképek, irodalmi szövegek, kuruc nóták gyűjtése a Rákóczi-szabadságharccal kapcsolatban.
- A Rákóczi-szabadságharc nemzetközi kapcsolatainak ábrázolása gondolattérképen.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok nyomon követése térképen.
- Magyarázó ábra készítése a kettős vámhatár működéséről.
- Beszélgetés az állami iskolarendszer létrejöttéről és működéséről a Ratio Educationis részlete alapján.

TÉMAKÖR: Az új eszmék és az iparosodás kora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. – Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. – Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása. 		
<i>Az ipari forradalom hullámai</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. – A közlekedés forradalma. – A második hullám: elektronika és vegyipar. – A gyár és a futószalag. – Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.
- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A reformkor

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politikai élet színterei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Habsburg Birodalom és Magyarország. – A rendi országgyűlés és a meyerendszer. – A reformkori Pest-Buda. – A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra. 		
<i>A reformkor fő kérdései</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv ügye és a nemzetté válás. – A jobbágycső: örökváltás, kárpótlás. – A polgári alkotmányosság kérdése. – Széchenyi és Kossuth programja és vitája. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Ábrák készítése a rendi államszervezet működéséről.
- Kiselőadások, prezentációk készítése a reformkor jelentősebb alkotásairól.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformellenzék, a konzervatívok és az udvar álláspontjáról a főbb vitakérdésekben.
- A reformkor legfontosabb kérdéseinek, jellemzőinek azonosítása szépirodalmi művekben és más szöveges forrásokban.

TÉMAKÖR: A forradalom és a szabadságharc

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A forradalom céljai és eredményei</i>	<ul style="list-style-type: none">– Az európai forradalmi hullám és március 15.– Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények.– A Batthyány-kormány tevékenysége.		
<i>A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői</i>	<ul style="list-style-type: none">– Harc a dinasztíával és a vele szövethető nemzetiségekkel.– A tavaszi hadjárat.– A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére.		

	<ul style="list-style-type: none"> - A szabadságharc leverése és a megtorlás. 	<p><i>Topográfia: <u>Pákozd</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad</u>.</i></p>	<p>németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése. - A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.
--	--	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének okairól.
- Kisesszé készítése a forradalom és szabadságharc valamely vitatott kérdéséről.
- A forradalom és szabadságharc eseményeit megörökítő művészeti alkotások (képek, irodalmi szövegek, filmek) gyűjtése és értelmezése.
- Mikrotörténeti kutatás: konfliktusos élethelyzetek és életutak bemutatása a szabadságharc nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevői köréből.

Történelem

11-12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam	Évfolyam
		11.	12.
A nemzetállamok és a szocialista eszmék megjelenése	6	10	
A dualizmus kori Magyarország	15	22	
A nagy háború	14	20	
Az átalakulás éve	13	16	
A két világháború között	8	12	
A Horthy-korszak	12	16	
A második világháború	18	22	
A két világrendszer szembenállása	6	12	
Mélységelvű téma: a trianoni békeszerződés hatása térségünkre; A 20. századi technika és tudomány vívmányai	8	8	
Háborútól forradalomig	10		14
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	7		10
A Kádári diktatúra	7		10
A kétpólusú világ és felbomlása	8		10
A rendszerváltoztatás folyamata	8		10
A világ a 21. században	6		6
Magyarország a 21. században	10		10
Magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	6		8
Mélységelvű téma: környezetvédelem ma és holnap; visszaemlékezések a lakóhely 20. századi történelmére	8	8	8
Ismétlés, felkészülés az érettségire	22		26
Szabadon választott órakeret:		8	8
Összes óraszám:		144	120
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
	Fakultációs óraszám:	72	60

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja.)

11–12. évfolyam

A tanuló történelmi ismereteinek gyarapodása, információszerzési és forrásfeldolgozási kompetenciájának, valamint gondolkodási és érvelő készségeinek fejlődése lehetővé teszi, hogy a középiskola utolsó évfolyamaira birtokába kerüljön azoknak az általános kompetenciáknak, amelyek hozzájárulnak a társadalmi életben való hatékony tájékozódásához és részvételéhez.

Az utolsó két év témakörei a 19. század közepétől a 21. század elejéig terjedő időszakot ölelik fel. Feldolgozásuk során kiemelt szempont, hogy ez az időszak már közvetlen hatást gyakorol a jelen társadalmi, gazdasági és politikai viszonyaira, ezért különösképpen alkalmas a problémaközpontú megközelítésre. Az egyes témakörök, témák a korábbiaknál összetettebb feldolgozásra, komplexebb fejlesztésre adnak lehetőséget.

A középiskolai történelemtanulás inspirációt nyújt arra, hogy a tanuló felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt, valamint hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az iskolából kikerülve hazáját szerető, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és autonóm tagjává váljék.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

ÉVFOLYAM:

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményt tud formálni a kiegyezésről;

fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békék tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;

bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;

képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;

tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;

össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;

képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;

bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;

össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

ÉVFOLYAM:

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;

bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közel-keleti régió helyzetét és jelentőségét;

ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;

bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;

ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;

ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a visegrádi együttműködésére;

ismeri hazája államszervezetét, választási rendszerét.

A 11–12. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 186 óra.

TÉMAKÖR: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A szocializmus és a munkásmozgalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. – A Kommunista kiáltvány. – Szakszervezetek és munkáspártok. – Szociáldemokrácia és kommunizmus. – Keresztényszocializmus. 		
<i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra). – Alkotmányosság és választójog. – Jogegyenlőség és emancipációs törekvések. – A polgári állam kiépítése. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Egyetemes és magyar történeti példák gyűjtése a polgári állam feladatköreiből és társadalmi hatásairól.
- Táblázat készítése a szociáldemokrácia és a kommunizmus céljainak, módszereinek, lehetőségeinek összevetéséről.
- Vita a szocialista eszméről, és hatásukról a korabeli közéletre.
- Az egységes Olaszország és a Német Császárság kialakulásának, valamint az Egyesült Államok terjeszkedése főbb mozzanatainak követése a térképen.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiegyezés és okai. – A közös ügyek rendszere. – A magyar államszervezet. – A pártrendszer, a választójog és a véderőviták. 		
<i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai nemzet koncepciója. – A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak. – Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése. – Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon. 		
<i>Az ipari forradalom Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági kiegyezés. – A vasútépítés. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Állami gazdaságpolitika. – Mezőgazdaság és élelmiszeripar. – Modernizálódó ipar. 	<p>népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium.</u></p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Budapest, Osztrák-Magyar Monarchia, Fiume.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban. – A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.
<i>Társadalom és életmód a dualizmus korában</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. – A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia dualizmus kori kapcsolatáról.
- Folyamatábra, készítése a dualizmus kori pártviszonyokról.
- A dualizmus kori nemzetiségi törekvések és ideológiai hátterük táblázatos összefoglalása.
- A Nemzeti Sírkert felkeresése (a 19. század szereplőihöz kapcsolódó sírok, mauzóleumok közös megtekintése).
- A korszakkal kapcsolatos emlékművek, emlékhelyek fölkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Kiselőadás / tabló készítése a dualizmus korának kiemelkedő beruházásairól.
- Programajánló összeállítása egy a millennium korában Budapestre látogató turista számára.
- Tisza István lexikon szócikk készítése kormánypárti, illetve függetlenségi és szociáldemokrata szemszögből.
- Ellenzéki és kormánypárti választási plakát készítése az 1905-ös választásokra.

TÉMAKÖR: A nagy háború

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az első világháború előzményei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmatosítás okai és céljai. – Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. – Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. – Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok. 		
<i>Az első világháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A világháború kitörése. – A hadviselő felek és a frontok. – Oroszország és a központi hatalmak összeomlása. 		
<i>Az első világháború jellemzői és hatása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állóháború és az anyagcsata. – A hadigazdaság és a háborús propaganda. – A hagyományos világrend felbomlása. – A nők helyzetének megváltozása. 		
<i>Magyarország a világháborúban</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyar frontok, nagy csaták. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. – Magyar hősök a világháborúban. – A hátország. – A magyar hadifoglyok sorsa. 		
--	--	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- A háború előzményeinek összesítése, a döntési alternatívák bemutatása saját szerkesztésű ábrán.
- Példák gyűjtése a magyar katonák első világháborús hősi helytállásáról.
- Első világháborút bemutató múzeumok meglátogatása (pl. Hadtörténeti Múzeum, “Új világ született” c. kiállítás).
- A lakóhelyen található első világháborús hősi emlékmű, katonasírok felkeresése, egy-egy hős életének feltárása.
- Képek gyűjtése és elemzése a háború új jellegzetességeiről (fegyverek, intézmények, jelenségek).
- Különböző internetes háborús témájú szövegek, propagandaképek, plakátok, karikatúrák gyűjtése és elemzése.
- Családi történetek, fényképek gyűjtése feldolgozása, bemutatása az első világháborúból.

TÉMAKÖR: Az átalakulás évei

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. – Az újraszülető Lengyelország. – Az olasz fasizmus. 	<p>Pártja (KMP), <u>tanácsköztársaság</u>, <u>vörösteror</u>, Lenin-fiúk, ellenforradalom, <u>fehér különítményes megtorlások</u>, “vörös térkép,” <u>kisantant</u>, jóvátétel,</p> <p>Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.</p> <p><i>Személyek:</i> Kemal Atatürk, <u>Vlagyimir I. Lenin</u>, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun Béla, <u>Horthy Miklós</u>, Apponyi Albert.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1917 a bolsevik hatalomátvétel</u>, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, <u>1920. június 4. a trianoni békediktátum</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpátalja</u>, <u>Felvidék</u>, <u>Délvidék</u>, <u>Burgenland</u>, <u>Csehszlovákia</u>, <u>Jugoszlávia</u>,</p>	<p>azonosítása és indoklása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján. – Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével. – A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése. – A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján. – Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. – A trianoni békediktátum okainak feltárása. – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai
<i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. – A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. – Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése. 		
<i>A tanácsköztársaság és az ellenforradalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunista hatalomátvétel. – A proletárdiktatúra és a vörösteror. – Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. – Az ellenforradalom győzelme. 		
<i>A Párizs környéki békék</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régió. 	<u>Ausztria</u> , trianoni Magyarország.	<p>politikájának tükrében.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével. – A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. – A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.
<i>A trianoni békediktátum</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar ügy a békekonferencián. – A magyar delegáció érvei. – Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. – Az önrendelkezési elv megsértése – A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. – Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak meghatározó személyiségeiről.
- Példák gyűjtése az 1919-es rendezetlen politikai viszonyok bemutatására (pl. vörösteror, román megszállás, különítmények, Rongyos Gárda).
- Bizonyítékok és adatok gyűjtése az elcsatolt területeknek az ezeréves magyar kultúrában betöltött jelentős szerepéről (pl. történelmi személyiségek, művészek, tudósok, épületek, művészeti alkotások, intézmények).
- Különböző internetes revíziós témájú szövegek, képek, plakátok, dalok gyűjtése és vizsgálata, elemzése.
- A várpalotai Trianon Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A két világháború között

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. – A tervgazdaság és a kollektivizálás. – A terror eszközei és áldozatai. 		
<i>A Nyugat és a gazdasági világválság</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedele m összeomlása. – A munkanélküliség – Állami beavatkozás a gazdaságba. 		
<i>A nemzetiszocialis ta Németország</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetiszocialist a ideológia és mozgalom. – A totális állam kiépítése. – A terror eszközei. – Terjeszkedés a háború előtt. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Visszaemlékezések, források gyűjtése és prezentáció készítése a sztálini terror megnyilvánulásairól (pl. GULAG, holodomor, koncepciós perek).
- Különböző képi és szöveges források gyűjtése a sztálini diktatúra hétköznapijairól.
- Folyamatábra készítése a világgazdasági válság kirobbanásáról és kezeléséről, a folyamatábra szemléltetése az Amerikai Egyesült Államok példáján.
- Prezentáció készítése a náci terror megnyilvánulásairól (pl. kristályéjszaka, GESTAPO, koncentrációs táborok stb.).
- Statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok gyűjtése és tanulmányozása (pl. a német választások eredményei 1928-1933 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937 között).
- A korszakkal kapcsolatos dokumentum- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Talpra állás Trianon után</i>	<ul style="list-style-type: none">– A király nélküli alkotmányos királyság.– A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában.– A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években.– A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei.		
<i>A 1930-as évek Magyarországa</i>	<ul style="list-style-type: none">– A válság és hatása.		

	<ul style="list-style-type: none"> – A belpolitika irányváltásai. – Életmód és társadalom. – A földkérdés. – Tudomány és művészet a két világháború között. – A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei. 	<p><i>Kronológia: 1920–1944 a Horthy-rendszer, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</i></p>	<p>ábrák és adatsorok alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés). – A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.
--	--	--	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak kiemelkedő szereplőiről (pl. Horthy, Bethlen, Teleki).
- Kormánypárti és ellenzéki választási plakát készítése egy-egy fontos témakörben.
- A Horthy-korszak gazdasági fejlődéséről tanúskodó képek gyűjtése és bemutatása (pl. Csepeli Szabadkikötő, villamosított vasútvonal stb.).
- Folyamatábra készítése a Horthy-korszak pártviszonyairól, korlátozott parlamentáris rendszeréről.

TÉMAKÖR: A második világháború

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A tengelyhatalmak sikerei</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. – Nyugat-Európa lerohanása. – Német támadás a Szovjetunió ellen. – Japán támadás az Egyesült Államok ellen. 		
<i>A szövetségesek győzelme</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A keleti és a nyugati front. – A csendes-óceáni hadszíntér. 		
<i>Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A területi revízió lépései. – A fegyveres semlegesség. – A Szovjetunió elleni háború. – A Don-kanyar. – A német megszállás és következményei. 		
<i>A holokauszt</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az „Endlösung” programja, a 		

	<p>Wannsee-i konferencia.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Koncentrációs és megsemmisítő táborok. – Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. – A magyarországi zsidótörvények. – A magyar holokauszt. – Felelősség és embermentés. 	<p>szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, <u>1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása</u>; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a</p>	<p>ütközet, Budapest ostroma).</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával.
<p><i>A második világháború jellemzői</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. – A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per. 	<p>Donnánál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, <u>1944. március 19. Magyarország német megszállása</u>, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével.
<p><i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. – A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. 	<p>1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hiroshima ellen.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Sztálingrád</u>, <u>Normandia</u>, Pearl Harbor, <u>Hiroshima</u>, <u>Észak-Erdély</u>, <u>Donkanyar</u>, Kamenyec</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbéli sorsának, szerepének és mozgásterének

	<ul style="list-style-type: none"> – Megszabadulás és szovjet megszállás. – Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak. – A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás). 	<p>Podolszk Árpád-vonal, <u>Auschwitz</u>, Újvidék, Drezda, Szolyva.</p>	<p>bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.</p>
--	---	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- A nagyhatalmak (Németország, Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország) világháború kitörésében játszott szerepének megvitatása.
- Beszámoló készítése az európai és/vagy csendes-óceáni hadszínterek egyik jelentős csatájáról.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- A magyar honvédség háborús részvétele főbb helyszíneinek nyomon követése térképen.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a második világháborúból.
- Híres magyar tudósok, művészek életművének bemutatása, akik származásuk vagy politikai nézeteik miatt emigrációba kényszerültek.
- Kiselőadás készítése a budapesti gettó életéről visszaemlékezések alapján.
- Második világháborús emlékművek, emlékhelyek, sírok felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- A Holokauszt Emlékközpont meglátogatása.
- A felelősség és embermentés kérdéseinek megbeszélése.
- A Malenkij Robot Múzeum meglátogatása.

- Beszámoló készítése a határon túli magyarság körében folytatott etnikai tisztogatásokról források alapján.

TÉMAKÖR: A két világrendszer szembenállása

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kétpólusú világ kialakulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ENSZ megalapítása. – A párizsi béke. – Kitelepítések és lakosságcserek a háború után. – A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. – A két világrend jellemzői. – A két Németország. 		
<i>A hidegháború</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda. – A szembenállás és enyhülés hullámai. – Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán). 		
<i>A gyarmatok felszabadulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> – India függetlenné válása. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Kommunista fordulat Kínában. – A gyarmatbirodalmak felbomlása. – Izrael megalapítása. 	<u>Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Közel-Kelet, Izrael Észak- és Dél-Korea, Vietnam, Kuba, Afganisztán.</u>	
--	---	---	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszélgetés a kollektív bűnösség elvéről.
- A kitelepítések irányainak és létszámának grafikus ábrázolása.
- Információk gyűjtése a főbb hidegháborús konfliktusokról (Korea, Suez, Kuba, Vietnam).
- Beszámoló készítése a Mao Ce-tung-i diktatúra jellemzőiről (pl. „nagy ugrás”, kulturális forradalom).
- Képek, idézetek gyűjtése Mahátma Gandhi életútjáról.

TÉMAKÖR: Háborútól forradalomig

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

<u>RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK</u>			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átmenet évei Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. – A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. – A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947. 		

<p><i>A szovjetizálás Magyarországon</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egypárti diktatúra kiépítése. – Államosítás és kollektivizálás. – Konceptációs perek, egyházüldözés. – A keleti blokk. 	<p><i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, Kovács Béla, Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon,</u> földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra,</u> 1949 kommunista alkotmány.</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>	<p>példákkal alátámasztva.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát. – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. – A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével.
<p><i>A Rákosi-diktatúra</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az erőltetett iparosítás. – A pártállam. – A terror. – A diktatúra hatása a mindennapi életre. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Választási plakátok gyűjtése és értelmezése.

A kékcédulás választások feldolgozása adatsorok és a választási törvény értelmezésével.

Beszélgetés az átmeneti időszak demokratikus jellegéről.

Internetes gyűjtés a Rákosi-időszak vicceiből és karikatúráiból – a mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.

Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a Rákosi időszakból.

Egy kiemelkedő koncepciós per (pl. Mindszenty-per) feldolgozása.

A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

Tanulmányi kirándulás a Recski Nemzeti Emlékparkba.

Beszámoló készítése a diktatúra prominens szereplőiről, felelőseiről (pl. Rákosi Mátyas, Gerő Ernő, Péter Gábor, Rajk László).

Kommunista propaganda plakátok gyűjtése és értelmezése.

A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.

Beszámoló készítése a korabeli magyar sporteredményekről.

TÉMAKÖR: Az 1956-os forradalom és szabadságharc

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A forradalom</i>	<ul style="list-style-type: none">– A forradalom okai és közvetlen előzményei.– A forradalom céljai.– Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23.– A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).		
<i>A nemzet szabadságharca</i>	<ul style="list-style-type: none">– Szabadságharc a fővárosban és vidéken.– A fegyveres ellenállás hősei.– Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai.– A szabadságharc nemzetközi háttere és		

	<p>visszhangja a nagyvilágban.</p> <p>– Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése.</p>		
--	--	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Korabeli dokumentumok elemzése.

A forradalommal és szabadságharccal kapcsolatos archív- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

Az 1956-os forradalom külpolitikai hátterének vizsgálata.

Információk gyűjtése a forradalom és szabadságharc kiemelkedő hőseiről és mártírjairól.

A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

TÉMAKÖR: A kádári diktatúra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A pártállami diktatúra és működése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlások időszaka, formái és áldozatai. – A pártállam és szervezetei. – Az erőszakos téészesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. – Hamis társadalmi béke – a kádári alku. – Az elnyomás változó formái. 		

<p><i>Gazdaság, társadalom, életmód</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tervgazdaság és a KGST. – A gazdasági reform és a második gazdaság. – A „gulyáskommunizmus”. – Népesedési folyamatok. – Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság. 	<p><u>gulyáskommunizmus</u>, „három T”.</p> <p><i>Kronológia: 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.</i></p>	<p>Rákosi-diktatúra időszakával.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. – A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.
---	---	---	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Információk gyűjtése a kultúrpolitika jellemzőiről, módszereiről.

Internetes gyűjtés a kádári időszak vicceiből. A mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.

Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása a kádári diktatúra időszakából.

TÉMAKÖR: A kétpólusú világ és felbomlása

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p><i>A Nyugat a 20. század második felében</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. – Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. – Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra. 		

<p><i>A szocializmus válsága és megrendülése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra. – A kis hidegháború. – A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése. – Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban. 	<p>Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u>, <u>Ronald Reagan</u>, Helmut Kohl.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p>	<p>bemutatása a nyugati világban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. – A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása.
<p><i>A kétpólusú világ megszűnése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. – A Szovjetunió felbomlása. – A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. – Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború. 	<p><i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u>, <u>Ukrajna</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A délszláv háború okainak feltárása. – A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Esszé készítése Mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán címmel.

Tények és képek gyűjtése 1968 eseményeiből a nyugati és keleti tömbből.

Párhuzamosságok keresése.

TÉMAKÖR: A rendszerváltoztatás folyamata

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Kádár-rendszer végnapjai</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az adósságválság kialakulása és következményei. – Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. – Az ellenzék megszerveződése – Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás . – A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása. 		
<i>A rendszerváltoztatás</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az új pártok – különböző ideológiák. – Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. – Az Antall-kormány megalakulása. – A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok 		

	(az elmaradt elszámoltatás).		
<i>A piacgazdaság kiépülése</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A privatizáció – vesztesek és nyertesek. – A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. – A külkereskedelem átalakulása. – Gazdasági szerkezetváltás. 		

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

A rendszerváltó pártok plakátjainak és jelszavainak elemzése.

Kronológia készítése a rendszerváltoztatás legfontosabb történéseiről.

Magyarország államberendezkedésének nyomon kísérése a 20. század folyamán.

Interjú készítése egy családtaggal, ismerőssel a rendszerváltoztatás időszakáról.

TÉMAKÖR: A világ a 21. században

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átalakuló világ</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. – A világpolitika és világgazdaság 	<i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u> , <u>multikulturalizmus</u> , s, párhuzamos társadalom, <u>népességrobbanás</u> , iszlamizmus , <u>terrorizmus</u> , <u>globalizáció</u> .	A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben. A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján. A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése.

	<p>új súlypontjai: Oroszország, Kína.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Óriásvállalatok a globális térben. 		<p>A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése.</p> <p>A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése.</p> <p>A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).
<i>A globális világ</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai változások, népmozgások. – Az iszlamizmus térhódítása. – A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. – Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. – Globalizáció és kultúra. – A hagyományos és új identitások – értékek és értékválság. – Demokratikus közbeszéd és 		

	politikai korrektség.		
--	--------------------------	--	--

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Vita a globalizáció előnyeiről és hátrányairól.

A globalizációval kapcsolatos napi hírek gyűjtése és elemzése.

TÉMAKÖR: Magyarország a 21. században

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A demokrácia működése Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Alaptörvény. – A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. – A választási rendszer. 		
<i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. – Magyarország a NATO-ban. – Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek. 		
<i>Magyarország és az Európai Unió</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. – Az Európai Unió főbb szervei és működésük. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország csatlakozásának folyamata. – Az együttműködés eredményei és nehézségei. – Nemzetek Európája vagy föderatív Európa? 	<u>belép a NATO-ba, 2004</u> <u>Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</u> <i>Topográfia:</i> <u>Brüsszel.</u>	<ul style="list-style-type: none"> – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. – Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.
--	---	--	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

A magyar alkotmányozás, alkotmányjellegű törvények (pl. Aranybulla, Tripartitum / Corpus Juris Hungarici, Pragmatica Sanctio, áprilisi törvények) nyomán követése különböző nyomtatott és internetes források segítségével.

Vita az Európai Unió szerepéről életünkben.

TÉMAKÖR: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. – Magyarok a nagyvilágban – a szóránymagyarság. 		

<p>A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. – A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. 	<p><i>Topográfia:</i> Csúrog, Jarek, <u>Duna-delta</u>, Marosvásárhely, Székelyföld.</p>	<p>felidézése források alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.
--	--	--	---

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Népszámlálási adatok, statisztikai adatsorok segítségével a határon túli magyarság létszámadatainak a nyomon követése 1920-tól a közelmúltig, következtetések levonása az adatokból.

Információk gyűjtése a magyar kisebbségek önszerveződésének, érdekvédelmének intézményeiről a 21. században.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

HELYI TANTERV

Az állampolgári ismeretek tantárgy koncepciójának kialakításában, a nevelési-oktatási szakaszok tervezésekor meghatározó szerepet játszottak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodás, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, összességében a felnőttkori szerepekre való felkészülés már az általános iskola záró szakaszában jelenjen meg. Fontos szerepet kap az a szakmai igény, hogy a demokratikus gondolkodás és a hazaszeretet megalapozása és erősítése már az általános iskolai nevelés időszakában kezdődjön meg.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek segítik felkészülését a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

Az új tantárgy először a 7–8. évfolyam nevelési-oktatási szakaszában jelenik meg, miközben – közös tanulásterületen osztozva – több szálal kötődik a történelem, valamint az erkölcs és etika tantárgyakhoz. A közös tanulásterülethez tartozó ismeretek köre, a jelenségek és folyamatok értelmezése, az ok – okozati összefüggések érvényesítése, a mérlegelő gondolkodás megalapozása, a társas együttműködés, az egyén és közösség viszonyának kérdései, a közösségi értékek és a felelősségvállalás kiemelése, a társadalmi együttélés követelményeinek és dilemmáinak megbeszélése a történelem, az állampolgári ismeretek, az erkölcs és etika tantárgyak tanulásának folyamatos összehangolását és együttműködését feltételezi. Épít a hon – és népismeret tantárgy ismeretanyagára, nevelési céljaira is. A tantárgy a földrajz tanulásához is kötődik, hiszen a lokális és a regionális szemlélet kialakítása, a társadalmi alrendszerek funkcióinak és az intézmények szerepének vizsgálata mindkét diszciplína fejlesztési feladatai között szerepel. Az állampolgári ismeretek tantárgynak is célja a pénzügyi tudatosság megalapozása és a fenntarthatóság kritériumainak megismertetése, ezért – mind az általános iskolai, mind a középiskolai képzés záró szakaszában – épít a földrajz keretében tanult gazdasági és pénzügyi ismeretekre.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelentől, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolói elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos háttérű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbíráhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.

A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt

információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekből való tevékenységét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg, tervezeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával a tanuló azokat az érvényes ismereteket sajátíthatja el és azon készségeket szerezheti meg, amelyeket a mindennapi életben hasznosíthat, amelyek révén felkészülhet felnőtt szerepeire, tudatos és felelős állampolgárrá és egyben elkötelezett hazafivá válhat.

A témakörök struktúrájának kialakításakor két alapvető szempont érvényesült. A témák bővülő egymásra épülése koherens rendszert alkot: a család, mint a társadalom legalapvetőbb intézménye, a tanuló településének megismerése, a lakóhely kulturális értékeinek kiemelése, az intézmények, szervezetek működésének, majd a nagyobb rendszerek funkciójának vizsgálata, a nemzeti közösséghez tartozás feltételeinek számbavétele, a nemzeti identitás alkotóelemeinek megbeszélése, a haza iránti kötelezettségek megismerése, a nemzeti/etnikai kisebbségi jogok azonosítása. Ezen témakörök egymásra épülésével a tanuló rendszerszemlélete is alakul: differenciált tudást szerezhethet meg szűkebb és tágabb környezetéről, hazájáról és a társadalomról, amelyben él.

A tanuló elsajátítja a mindennapi életben alkalmazandó készségeket, tájékozódik a munka világában, megismeri a tudatos fogyasztóvá válás meghatározó és a fenntarthatóság alapvető szempontjait: támogatást kap a felnőtt élet szerepeire történő felkészüléséhez.

Az állampolgári ismeretek tantárgy épít a tanulók együttműködésére, az egyéni teljesítményre és érdeklődésre, valamint a tanulók csoportos tevékenységére. A pedagógus a nevelő – oktató munka során a tanulói tevékenységeket megszervező, irányító, illetve koordináló feladatai is megjelennek, a tanulási folyamatban a segítő-támogató szemléletmód jellemzi a tevékenységét. A tanuló teljesítményének értékelésében az önértékelés, a csoportos megbeszélés, a társak kölcsönös javaslatai is szerepet kaphatnak. A társas tanulás alkalmi révén a tanuló megtapasztalhatja a nézetek, vélemények sokféleségét, kifejezheti saját gondolatait, amelyekbe beépítheti mások értékes megnyilvánulásait, ezek révén fejlődhet önismerete és önértékelése is. A *Családtörténelmi kutatás*, a *Településkutatás* és a *Szalmák, foglalkozások, mesterség és hivatás* projektet az iskolai tematikus hetek, témahetek, projektnapok keretében valósíthatják meg a tanulócsoporthok.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére alapvetően a tanulást támogató értékelés ajánlott, s ebben a tanulót segítő, fejlesztő visszajelzések, amelyek között a pedagógus és a társak értékelése ugyanúgy szerepet játszik, mint a csoportos megbeszélés és önértékelés. Az értékelési folyamatban kiemelt szempont a tanuló bekapcsolódása a kooperatív

tevékenységekbe, továbbá lényeges az önállóan vagy társaival közösen végzett digitális eszközhasználaton alapuló feladatok megoldása. Összegző-minősítő értékelés (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) alkalmazható a tanuló mindennapi életben való tájékozódásához kapcsolódó témakörök esetében (*Mindennapi ügyintézés; Felkészülés a felnőtt szerepekre; Köznevelés; Az egészségügyi rendszer és a szociális ellátás*) és *A magyar állam intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban* témakörnél.

A témakörök áttekintő táblázata:

Állampolgári ismeretek 8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	8. évfolyam
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmódel	4	4
A család gazdálkodása és pénzügyei	3	3
Településünk, lakóhelyünk megismerése	6	6
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	6	6
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	5	5
Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	4	4
A fogyasztóvédelem alapjai	3	3
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	3	3
Szabadon választott órakeret:		2
Összes óraszám:		36

TÉMAKÖR: Család; a családi szocializáció jellemzői; a hagyományos családmodell

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: felismeri a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a családi kohézió alapelemeit, jellemzőit: együttműködés, szeretetközösség, kölcsönösség, tisztelet;

értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;

felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Az egymást követő generációk életútjának megismerése révén a történetiség saját élményű megtapasztalása
- A hagyományos családmodell közösségi és társadalmi fontosságának tudatosítása, a családi szerepek megismerése
- Ismeretszerzés, forrásfeldolgozás a családi szocializáció folyamatáról és jellemzőiről
- Családtörténeti kutatás projekt a tanuló választása és egyéni tervezés alapján
- A család fogalma és társadalmi szerepe; A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A családi szerepek; A családi szocializáció jellemzői

FOGALMAK

család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző szövegtípusok feldolgozása (naplók, ismeretterjesztő szövegek, memoárok) tartalmi elemeinek megértése, értelmezése és bemutatása a család fogalma és társadalmi szerepe témakörben
- Szempontok és minta segítségével családtörténeti interjúterv összeállítása
- Káté összeállítása, plakát készítése a családi szerepekről
- Kérdések megfogalmazása, kérdéssor összeállítása minta alapján: családtörténeti interjúterv készítése
- Családtörténeti fotómontázs, digitális tartalmak összeállítása
- Valós vagy elképzelt családtörténeti interjú készítése

TÉMAKÖR: A család gazdálkodása és pénzügyei

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatóságának és a környezettudatos életvitel kialakításának társadalmi jelentőségét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A szövegértés, szövegalkotás fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás támogatása
- A háztartás fogalmának értelmezése
- A család bevételeinek és kiadásainak csoportosítása

- Információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
- A tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásainak megismertetése, az ok – okozati összefüggések feltárása
- A családok takarékosági lehetőségei, a környezettudatos életvitel
- A családokra jellemző fogyasztási szokások
- Családi költségvetés alapvető elemeinek megismerése, értelmezése, a következtetések megfogalmazása
- Családi háztartás; Bevételek, kiadások; A család fogyasztási szokásai

FOGALMAK

családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, környezettudatosság;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Családi háztartás, a család pénzügyeivel kapcsolatos dokumentumok elemzése
- Egy elképzelt családi bevételeinek és kiadásainak megtervezése
- Szakértői mozaik vagy más, kooperatív csoportmunkában használható értékelő, ellenőrző tevékenység segítségével egy fiktív családi költségvetés vizsgálata
- Infokommunikációs eszközök segítségével információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
- Érvek összegyűjtése a tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásairól
- Plakát vagy digitális eszközökkel elkészített produktum a bevételekről és a kiadásokról, a megtakarítási lehetőségekről
- A környezettudatos életmód alakításának lehetőségeit, tényezőit feltáró képzelte vagy valós riport készítése

TÉMAKÖR: Településünk, lakóhelyünk megismerése

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri településének, lakóhelyének kulturális, néprajzi értékeit, a település történetének alapvető eseményeit és fordulópontjait;

ismeri a saját településének, lakóhelyének alapvető jellemzőit, értelmezi a településen működő intézmények és szervezetek szerepét és működését.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

társaival együttműködve a lakóhelyével kapcsolatos javaslatokat fogalmaz meg, tervet készít a település fejlesztésének lehetőségeiről;

felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;

önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg, tervet, tervezetet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- Az együttműködési és a szervezőkészség fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- A település, lakóhely környezeti sajátosságainak, történelmének megismerése
- A településen jelenlévő egyházi, vagy kulturális szervezet, sportegyesület megismerése
- A település, lakóhely jellemzőinek megismerése
- A település történelmi, kulturális, néprajzi értékeinek megismerése
- A település, lakóhely közintézményei
- A település fejlesztésének lehetőségei
- A település, lakóhely alapvető jellemzői; A település történetének sajátosságai; A lakóhely kulturális értékei; A településen működő intézmények és szervezetek

FOGALMAK

intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség, szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi felelősség, fenntarthatóság;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Beszélgetőkör a település történelmi, kulturális, néprajzi értékeiről
- Településtörténeti kvíz összeállítása
- Ötletbörze: a település fejlesztése, a település környezetének javítása
- Plakát vagy digitális tartalom készítése a település közintézményeiről, működésükről
- Önálló vagy társas együttműködés eredményeként tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről, például Lakóhelyem múltja, archív fotók felhasználásával (Lakóhelyünk múltja...); Lakóhelyem, ahogy én látom (Lakóhelyünk, ahogy mi látjuk...)
- Kreatív írás: Az önálló vagy a társas tevékenység révén különböző publicisztikai műfajú szövegek alkotása a település kulturális értékeiről és/vagy mindennapi életéről, eseményeiről az iskola honlapja vagy a helyi újság, weboldal számára
- Helytörténeti tabló készítése
- Tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről: múltja, környezeti-természeti és kulturális értékei, jellegzetes épületei

TÉMAKÖR: Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban;

értelmezi és társaival megbeszéli a honvédelem jelentőségét a globalizáció korában;

felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;

beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Nemzeti identitás, hazaszeretet kialakítása, megerősítése
- A magyar kulturális örökség és hagyományok megismerése
- A közösség iránti kötelességtudat és felelősségérzet kialakítása, a patriotizmus és lokálpatriotizmus értelmezése
- A honvédelem szerepének, lehetőségeinek, feladatainak megismerése
- Más kultúrák iránti érdeklődés kialakítása
- A nemzetállamok helye, szerepe és fontossága a globális világban
- Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének megismerése, elemzése
- Népek, nemzetiségek megismerése Magyarországon és a Kárpát-medencében
- Nemzetfogalom, nemzeti identitás, nemzetállam; Lokálpatriotizmus, hazafiság, európaiság; Nemzetiségek, nemzetiségi jogok

FOGALMAK

nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok, Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Fogalommagyarázat készítése
- Forráselemzés: a nemzeti öntudat és a hazaszeretet megjelenése a művészeti alkotásokban
- Digitális tartalmakkal támogatott előadás készítése a magyarországi nemzetiségek vagy egy nemzetiség hagyományairól, kultúrájáról

- Vita a jogok és kötelességek egyensúlyáról
- Gyűjtőmunka a honvédelem feladatairól, az ezzel kapcsolatos állampolgári kötelezettségekről
- Lehetőség szerint a Honvédség állományából előadó meghívása az ország védelmével kapcsolatos feladatok témakörében
- Esszéírás a nemzeti identitás megerősítésének fontosságáról
- Tabló készítése az Európai Unió legfontosabb intézményeiről
- Előadás a nemzeti önrendelkezés szerepéről a globális környezetben, ennek megvitatása
- Grafikus szervező készítése Magyarország legfontosabb kétoldalú és többoldalú kötelezettségeiről, kapcsolatrendszeréről

TÉMAKÖR: A magyar állam alapvető intézményei; az állam szerepe a gazdaságban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését;

értelmezi a törvényalkotás folyamatát;

azonosítja az igazságszolgáltatás intézményeit és működésük jellemzőit;

értelmezi az állam gazdasági szerepvállalásának területeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a jogok és kötelességek közötti egyensúly kialakításának és fenntartásának fontosságát;

beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket;

felismeri a közteherviselés társadalmi és erkölcsi jelentőségét, kiemeli az adómorál javításának fontosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A magyar állam alapvető intézményeinek megismerése, rendszerezése
- A magyar állampolgárság feltételei
- A törvényalkotás menete
- Az igazságszolgáltatás intézményeinek és funkcióinak megismerése
- Az igazságszolgáltatás szereplői és feladatkörük
- Az állam feladatainak megismerése, gazdasági szerepének azonosítása
- Az állam bevételeinek csoportosítása
- A háztartások és az állam kapcsolatrendszere
- A közteherviselés, az adózás társadalmi jelentősége
- A magyar állam alapvető intézményei: köztársasági elnök, Országgyűlés, Kormány, Alkotmánybíróság; Az igazságszolgáltatás funkciója és jellemzői; A bíróságok és az ügyészségek; Az ügyvéd tevékenysége és szerepe; Az állam szerepe a gazdaságban

FOGALMAK

állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképeség, korlátozott jogképeség, intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták, adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Magyarország államformáiról időszalagos bemutató készítése
- A törvényalkotás folyamatának bemutatása tanulói kiselőadás segítségével
- Folyamatábra vagy egyéb grafikai szervező készítése és értelmezése a törvényalkotás folyamatáról
- Igazságszolgáltatás részei: plakát vagy digitális tartalom készítése
- Vita: a közteherviselés szerepéről, az adóelkerülés morális és gazdasági következményeiről
- Szakértői mozaik: A magyar állam alapvető intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban

- Strukturált szövegalkotási feladat – az állami intézmények rendszerének vázlatos bemutatása
- Egy kiválasztott intézmény egy napjáról, az ott elvégzett feladatokról elképzelt hivatalnok élménybeszámolójának készítése
- Plakát vagy digitális bemutató készítése az állampolgári jogokról és kötelezettségekről.

TÉMAKÖR: Mindennapi ügyintézés, felkészülés a felnőttkori szerepekre

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit, az alapvető ellátó rendszerek funkcióját és működési sajátosságait;

megismeri és értelmezi a diákmunka alapvető jogi feltételeit, kereteit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

társaival együttműködve információkat gyűjt és értelmez a foglalkoztatás, a szakmaszerkezet változásairól;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;

beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- A mindennapi ügyintézés alapvető feladatai, a legfontosabb ügýtípusok
- Az elektronikus ügyintézés

- A diákmunka jogi feltételeinek, speciális jellemzőinek megismerése
- Foglalkozások, szakmák, hivatások szempontok csoportosítása, összehasonlítása
- A munkaerőpiac alapvető feltételrendszerének megismerése
- Az életpálya-tervezés kérdései
- A mindennapi ügyintézés területei; Az állampolgár hivatali ügyintézése; Foglalkozások, szakmák, a szakmaszerkezet változásai

FOGALMAK

ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, köljegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályaorientáció, életpálya-tervezés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tabló készítése a családokat érintő legfontosabb hivatali ügytípusokról

- Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról
- Vita: a diákmunka szerepe és lehetőségei
- Grafikai szervező segítségével a szakmák, foglalkozások, hivatások csoportosítása
- Kiselőadás, prezentáció készítése a digitalizáció és robotika szerepéről a munkaerőpiac változásaiban
- Plakát készítése a pályaorientációt meghatározó tényezőkről
- A szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás projekthez kapcsolódva beszámoló készítése egy szakmáról, szakmacsoportról
- Disputa: Az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei

TÉMAKÖR: A fogyasztóvédelem alapjai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- fogyasztási szokásaiban érvényesíti a tudatosság szempontjait is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kommunikációs készség fejlesztése

A több nézőpontú, értelmező gondolkodás fejlesztése

A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása

Digitális kompetencia fejlesztése

Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése

A döntési képesség fejlesztése

Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése

- A fogyasztóvédelem fogalmának értelmezése
- A fogyasztóvédelem tipikus területei
- A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei
- A fogyasztói társadalom kialakulása, sajátosságai: lehetőségek és veszélyek
- A tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság, környezetvédelem kapcsolata
- Szerkezeti és folyamatábra értelmezése a fogyasztói jogokról és a fogyasztói érdekek érvényesítéséről
- A körütekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontosságának tudatosítása
- Fogyasztóvédelem; fogyasztói jogok; tudatos fogyasztó

FOGALMAK

fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Fogyasztóvédelmi tájékoztató plakát készítése,
 - Elképzelt vagy valós fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése a sajtóból vagy a világháló segítségével
 - Animáció vagy prezentáció készítése a tudatos fogyasztói magatartás ismérveiről
 - Vita: a tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság kapcsolatáról
- Folyamatábra készítése a fogyasztói társadalom kialakulásának hatásairól a természeti környezetre

TÉMAKÖR: A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és a szociális ellátás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: értelmezi az alapvető ellátórendszerek funkcióját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása

- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Az empátia erősítése
- Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai
- Az egészségügyi ellátás szinterei, feladatai, szereplői
- A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban
- A közfeladatot ellátó személyek (pl. pedagógusok, orvosok, mentők) feladatai, kiemelt társadalmi hasznosságuk megértése
- A nagy ellátórendszerek társadalmi, gazdasági hatásainak megismerése
- A köznevelési, az egészségügyi és a szociális intézmények jellemzői

FOGALMAK

köznevelés, felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Tájékoztató plakát készítése egy elképzelt település orvosi ellátásáról
- Továbbtanulási tanácsadó kiadvány szerkesztése 8. évfolyamos tanulók részére az egyes iskolatípusokról
- Szakértői mozaik: oktatási rendszer, egészségügyi rendszer, szociális ellátás
- Vita: a szociális ellátás szerepéről és a társadalmi szolidaritás fontosságáról
- Szempontok segítségével beszámoló készítése egy-egy ellátórendszer jellemzőiről: köznevelés, egészségügyi rendszer, szociális ellátás
- Információ gyűjtése és digitális térkép készítése a település/járás vagy kerület/megye egészségügyi ellátást biztosító intézményeiről
- Grafikai szervező készítése az általános iskola feladatairól, szerepéről a diákok szemszögéből
- Prezentáció készítése a valamelyik ellátórendszer működéséről

HELYI TANTERV
ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK
évfolyam

Készült az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 6. melléklet *Kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyama számára* alapján.

A bevezetés tanéve: 2020/2021-es tanév

A bevezetés évfolyama: 9. évfolyam

Éves óraszámok felmenő rendszerben:

évfolyam: 4 óra/hét - 30 óra/tanév

A tanulók értékelése

Az értékelés a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Az elméleti tudás értékelése:

szóbeli felelet

írásbeli felelet, teszt

házi dolgozat (pl. szakirodalmi anyaggyűjtés valamely témához)

önálló felkészülés alapján tartott tanulói előadás

projektmunka egyénileg, vagy csoportosan

önértékelés és a társak értékelése

Tankönyv

A tankönyv kiválasztását évente, az aktuális tankönyvlista alapján, felülvizsgálja a munkaközösség.

Állampolgári ismeretek 12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam	Évfolyam
			12.
A család, a családi szocializáció	3		3

A család gazdálkodása és pénzügyei	2		2
Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás	5		5
Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem	4		4
A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása	4		4
A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése	3		3
Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem	3		3
Bankrendszer, hitelfelvétel	2		2
Vállalkozás és vállalat	2		2
Szabadon választott órakeret:			2
Összes óraszám:			30

A részletes órabeosztás a tanmenetben található (Az órabeosztástól a szaktanár eltérhet, az órákat a témakörön belül szakmai szempontjai alapján átcsoportosíthatja.)

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása hozzájárul a tanuló egyéni és családi szocializációjának pozitív alakulásához, az aktív és felelős állampolgári magatartás megalapozásához, a szabadságértékek és a társadalmi normák belsővé válásához, nemzeti azonosságtudat és a hazaszeretet erősödéséhez, a haza iránti kötelezettségek megismeréséhez, a fenntartható fejlődés feltételeinek megértéséhez és a felnőtt szerepekre való eredményes felkészüléséhez.

A fenntarthatóság és a pénzügyi tudatosság szemléletének és gyakorlatának továbbfejlesztése nemcsak a tanuló előzetes tudására épít, hanem a társak értékes gondolatainak megértésére, a vélemények, javaslatok megbeszélésére, megvitatására, tervek közös kidolgozására is lehetőség nyílik: például a család pénzügyi tervezése, a környezettudatos életvitelt befolyásoló tényezők értelmezése, a pénzügyi döntések megfelelő előkészítése, a kockázatvállalás mérlegelése, a tudatos fogyasztóvá válás lehetőségei és a vállalkozások mikro- és makrokörnyezetének vizsgálata. A rendszerszemlélet és az értelmező gondolkodás érvényesítése, az egyéni, közösségi és társadalmi felelősségvállalás tudatosítása kiemelt fejlesztési feladat.

A tanulás folyamatában – az önálló ismeretszerzés mellett – a tanuló megtapasztalhatja a csoportos tanulási módszerek alkalmazásának hatékonyságát, a társas együttműködés személyiségfejlesztő és közösségi élményét.

A tanuló reális jövőképek alakításához, az életpálya-tervezéshez szükséges ismeretek, jártasságok és készségek elsajátítása a szocializációs folyamat részévé válik.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái:

A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelenről, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámoló elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos háttérű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.

A kommunikációs kompetenciák:

A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.

A digitális kompetenciák:

A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák:

A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbíráhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.

A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:

A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekben való tevékenységét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:

A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg, tervezeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

12. évfolyam

A középiskolai képzés záró szakaszában az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával, az életkori sajátosságok figyelembevételével, a tanuló – építve az általános iskolában a tantárgy keretében már kialakított attitűdre, megszerzett tudásra, képességekre és készségekre – elsajátítja az alapvető állampolgári ismereteket, valamint azokat a kompetenciákat és eljárásokat, amelyek a társadalmi részvételéhez, a haza iránti kötelességeinek teljesítéséhez és mindennapi boldogulásához szükségesek.

A 12. évfolyamon a kiemelt – mindegyik témakörben szereplő – fejlesztési feladatok a tanuló képességeinek, készségeinek és személyiségének továbbfejlesztését szolgálják: a kommunikációs kultúra részeként a véleménynyilvánítás lehetőségeinek biztosításával, az érvelési technikák gyakorlásával, a vitakultúra fejlesztésével, a digitális lehetőségek használatával, a rendszerszemlélet és a mérlegelő gondolkodás kialakításával, erősítésével.

A tanuló felismeri a család mint a társadalom alapvető intézményének jelentőségét és szerepét, megfogalmazza a párvalasztás és a felelős családtervezés szempontjait, a gyermekvállalás fontosságát és demográfiai jelentőségét, valamint kiemeli a családi szocializációnak az életutat befolyásoló funkcióját.

A tanuló értelmezi a nemzeti identitás alkotóelemeit, megfogalmazza a hazafiság kifejezésének lehetőségeit, személyiségébe beépülnek a hazaszeretet és a patriotizmus emocionális összetevői. Kiemeli a világ magyarsága mint nemzeti közösség kohéziós szerepét. Tájékozódik a határon túl és a diaszpórában élő magyarság életviszonyairól: információkat gyűjt és rendszerez közösségeikről, fontosabb szervezeteikről, felismeri törekvéseiket, átérzi örömeiket és gondjaikat. Véleményt alkot a nemzetek, nemzetállamok fontosságáról, a globalizáció hatásairól.

Megismeri Magyarország fontosabb állami intézményeit, értelmezi a demokratikus jogállam felépítését és működését, az országgyűlési és a helyhatósági választások alapelveit. Tudatosul benne, hogy a haza védelme nemcsak a fegyveres erők, hanem a nemzet minden tagjának közös feladata, amely a magyar állampolgárok hazafias elkötelezettségén és kötelességtudatán kell, hogy alapuljon.

A tanuló alapvető jogi ismereteket szerez, ezek révén elsajátítja a mindennapi élethez szükséges jártasságokat is: elsajátítja a hivatali ügyintézéshez, a munkavállaláshoz, a szerződések kötéséhez kapcsolódó alapvető ismereteket, készségeket. Egyértelművé válik számára a társadalmi normák követése és az egyén felelősségvállalása közötti összefüggés, erősödik benne a normatudat.

A tanuló tudatosan készül későbbi munkavállalói szerepére, életpályájára, ezért megismeri a munka világát érintő alapvető jogi szabályozást, illetve tájékozódik a munkaerőpiac helyzetéről, a sikeres munkaerőpiaci részvétel feltételeiről. A munkavállalásra vonatkozó ismeretek megszerzése elősegíti a felnőttkori szerepekre történő felkészülését.

Támpontokat kap saját pénzügyei racionális, gyakorlatorientált intézéséhez, a család költségvetésének megtervezéséhez, megismeri a körültekintő és megalapozott hitelfelvétel feltételeit. Életvitelébe beépül a fogyasztóvédelem, a környezeti, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság szemlélete és gyakorlata. Ismereteket szerez az állam gazdasági szerepvállalásának formáiról, szerepéről, a monetáris politika lényegéről és a vállalkozások működésének sajátosságairól. Mindez hozzájárul felelős állampolgári létének és a változásokhoz alkalmazkodó, a problémahelyzetekre eredményes válaszokat kereső innovatív, vállalkozói szemléletének megalapozásához.

A demokratikus attitűd megalapozását, illetve fejlődését szolgálja, hogy a tanuló bekapcsolódik a tematikus vitákba, ezáltal fejlődik az értelmező, mérlegelő gondolkodási készsége, erősödik a problémamegoldó szemlélete. A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben történő megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A vitakultúra fejlesztésének alapját mások álláspontjának, véleményének azonosítása, megértése és az érvekre épülő vélemény megfogalmazása képezi, ellenérvek ütköztetésére, továbbá közös gondolkodásra sarkall.

A tanulás változatos módszereinek és formáinak alkalmazása a tanulási folyamat hatékonyabbá válását eredményezi. A tantárgy elősegíti az együttműködés közösségi élményének megélését, a másik ember véleményének megértését, az empátia erősödését, és a társadalmi kérdések közös megbeszélését is. A tanuló az információk gyűjtéséhez, beszámoló elkészítéséhez használja az infokommunikációs eszközöket.

Az állampolgári ismeretek tanulása a 12. évfolyamon is kapcsolódik a történelem tantárgyhoz: a közös értelmező és tartalmi kulcsfogalmak révén, a személyes és közösségi döntések okainak és következményeinek vizsgálatával, az egyén és közösség viszonyának elemzésével, a morális dilemmák számbavételével. A két tantárgy tanulása szoros – több esetben komplementer – együttműködést is feltételez, például a diktatórikus és a demokratikus rendszerek sajátosságainak elkülönítése, az emberi jogok megfogalmazásának és elfogadásának, a demokráciamodellek történetiségének nyomon követése, a magyarországi rendszerváltás eredményeként kiépülő jogállami berendezkedés és intézményrendszer vizsgálata terén. Mindkét tantárgy tanulása során erősödik a tanuló nemzeti öntudata, erősödnek az őt a hazájához fűző érzelmi szálak. Az állampolgári ismeretek tanulásakor építhetünk a földrajz tantárgy keretében elsajátított környezeti, gazdasági és pénzügyi ismeretekre: a 12. évfolyam fejlesztési feladatainak egy része a pénzügyi tudatosság megalapozását és a fenntarthatóság környezeti, gazdasági-társadalmi fontosságának kiemelését, valamint a környezet védelme iránti felelősségtudat kialakítását szolgálja.

TÉMAKÖR: A család, a családi szocializáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: értelmezi a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét;

felismeri, hogy a családtagok milyen szerepet töltenek be a szocializáció folyamatában. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;

társaival megbeszéli a párválasztás, a családtervezés fontos szakaszait, szempontjait és a gyermekvállalás demográfiai jelentőségét: tájékozódás, minták, orientáló példák, átgondolt tervezés, felelősség.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- Az érvelés készségének fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- A családi szocializáció folyamata és jellemzői
- A családtervezés szempontjai és szakaszai
- A gyermekvállalás demográfiai, társadalmi jelentőségének tudatosítása
- A házasság intézménye, a hagyományos családmodell, a családi szerepek
- A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A család társadalmi funkciói
- Biológiai és társadalmi reprodukció, családi háztartás; Párkapcsolatok, házasság, családtervezés; Szerepek a családban; Családi szocializáció

FOGALMAK

család, családi szocializáció, családi életciklus, családtervezés, gyermekvállalás, házasság, demográfia;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Vita: a család fogalma és társadalmi funkciói
- Szövegalkotás: a családi szocializáció jellemzői és szakaszai
- Plakátkészítés a családi szerepekről
- Prezentáció készítése a gyermekvállalás fontosságáról, társadalmi és demográfiai jelentőségéről
- Forráselemzés és gyűjtőmunka segítségével grafikai szervező készítése a családmodell átalakulásáról és annak következményeiről a 20-21. században

TÉMAKÖR: A család gazdálkodása és pénzügyei

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

saját pénzügyi döntéseit körültekintően, megalapozottan hozza meg.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
társaival megtervezi egy fiktív család költségvetését;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A problémamegoldó szemléletmód és gondolkodás fejlesztése
- A döntési képesség fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A társas együttműködés fejlesztése
- A családi költségvetés felépítése
- A családi gazdálkodás; pénzügyi tervezés: bevételek, kiadások
- A megtakarítás szerepe és jelentősége, lehetőségei
- A fenntarthatóság és a fogyasztási szokások kölcsönhatása
- A családi háztartás pénzügyei; Bevételek, kiadások, megtakarítási lehetőségek; Fogyasztók a családban; A családi költségvetés, pénzügyi tervezés

FOGALMAK

családi háztartás, családi költségvetés, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, megtakarítás, hitel, GYES, GYED;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Szakértői mozaik: Családi háztartás, a család pénzügyei
- Kérdések és feltevések megfogalmazása egy téma előzetes áttekintése alapján: a családi háztartás, a család pénzügyei
- Szövegalkotás: a család környezettudatos életvitelét befolyásoló tényezők bemutatása szabadon választott műfajban
- Egy fiktív család költségvetésének megtervezése
- Vita: a fenntarthatóság szerepe a pénzügyi tervezésben
- Önálló kutatás eredményeinek felhasználásával prezentáció készítése a megtakarítás, az előtakarékoság lehetőségeiről

TÉMAKÖR: Szabadság és felelősség, jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az alapvető emberi jogok egyetemes és társadalmi jelentőségét;

érti a társadalmi normák és az egyéni cselekedetek, akaratok, célok egyeztetésének, összehangolásának követelményét;

felismeri és értelmezi az igazságosság, az esélyegyenlőség biztosításának jelentőségét és követelményeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

bemutatja Magyarország Alaptörvényének legfontosabb részeit: Alapvetés; Az állam; Szabadság és felelősség;

értelmezi a választójog feltételeit és a választások alapelveit;

kiemeli a közteherviselés nemzetgazdasági, társadalmi és morális jelentőségét;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;

felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;

önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg;

tiszteletben tartja a másik ember értékvilágát, gondolatait és véleményét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A digitális kompetencia fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A demokratikus elköteleződés kialakítása, erősítése
- A társadalmi normák fontosságának megismerése
- A társas együttműködés fejlesztése
- Az alapvető emberi jogok, állampolgári jogok, polgári szabadságjogok
- Magyarország Alaptörvényének fontosabb részei: Alapvetés, Állam, Szabadság és felelősség
- Az állampolgári jogok és kötelességek
- Az országgyűlési, a helyhatósági és az európai parlamenti képviselő választás; a népszavazás intézménye
- A választójog és feltételei
- A jövő nemzedékek jogai
- Az igazságszolgáltatás rendszerének felépítése, a büntetőjog, polgári jog, közjog, magánjog fogalma
- A közteherviselés; a magyarországi adórendszer alapelemei

- Magyarország Alaptörvénye; Az alapvető jogok; Az állampolgári kötelességek; Választójog, választási rendszer; Közjog: büntetőjog; Magánjog: polgári jog

FOGALMAK

állam, államforma, politikai rendszer, alapjog(ok), emberi jog, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, polgári szabadságjog, a jövő nemzedékek jogai, norma, normakövető

magatartás, állampolgári felelősség, állampolgári kötelesség, közteherviselés, adómorál, választójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkormányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, bűncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Grafikai szervező segítségével a magyar jogrendszer felépítésének bemutatása
- Vita: a közteherviselés szerepe az állam működésében, hogyan javítható az adómorál
- Plakátkészítés az állampolgári jogokról és kötelezettségekről
- Szituációs gyakorlat: az igazságszolgáltatás működésnek bemutatása egy fiktív eljáráson keresztül
- Önálló kutatómunka: az országgyűlési választás rendszerének alakulása 1867 és 2014 között, vagy népszavazások Magyarországon 1990-2018 között
- Tudósítás vagy riport készítése egy fiktív vagy valós országgyűlési vitanapról források, a média-megjelenések segítségével
- Prezentáció vagy digitális médiatartalom készítése a jövő nemzedék jogairól
- Szövegalkotás: Magyarország Alaptörvényének szerepe

TÉMAKÖR: Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: felismeri a világ magyarsága mint nemzeti közösség összetartozásának jelentőségét;

véleményt alkot a nemzetek és a globalizáció összefüggéseiről;

felismeri és értékeli a helyi, regionális és országos közgyűjtemények nemzeti kulturális örökség megőrzésében betöltött szerepét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

társaival megbeszéli a nemzeti érzület sajátosságait és a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formáit;

társaival megbeszéli a honvédelem, mint nemzeti ügy jelentőségét;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;

felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;

tiszteletben tartja a másik ember értékvilágát, gondolatait és véleményét;

beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzethez tartozás emocionális kötődésének kialakítása, megerősítése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A nemzettudat alkotóelemeinek értelmezése
- A nemzeti érzés sajátosságai, a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formái
- A lokálpatriotizmus és a hazaszeretet közötti kapcsolódás
- A honvédelmi kötelezettség teljesítésének békeidőben és a különleges működési rend idején
- A Magyar Honvédség szerepe, feladatai; a katonai szolgálat lehetőségei
- A nemzetállamok szerepe, feladatai a globális világban és az Európai Unióban
- Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszere
- A határon túli magyar közösségek kihívásai, Magyarország feladatai az anyaországon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében

- A nemzettudat alkotóelemei; A nemzeti érzület: a nemzeti szimbólumok, a közös nyelv, a kollektív történeti emlékezet, a közös kultúra releváns elemei; A világ magyarsága és a nemzeti közösség; A honvédelem kérdései a 21. században; A nemzetek, nemzetállamok szerepe a globális világban és az Európai Unióban

FOGALMAK

nemzet, nemzettudat, nemzeti identitás, lokálpatriotizmus, hazaszeretet, honvédelem, honvédség, különleges működési rend, nemzetállam;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Forrásfeldolgozás: 19. és 20. századi szemelvények a hazaszeretetről, a nemzeti identitás fontosságáról
- Szövegalkotás: kapcsolat a szülőföldhöz, a lokálpatriotizmus szerepe a tanulók életében
- Tanulói előadás a nemzetállamok és az Európai Unió kapcsolatrendszeréről
- Vita: a globalizáció hatása a közösségekre, a nemzetekre és a környezetre
- Grafikai szervező segítségével Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének bemutatása
- Lapszemle készítése egy kiválasztott nemzeti ünnep eseményeiről és sajátosságairól
- Prezentáció készítése a határon túli magyar közösségekről, az őket érő kihívásokról
- Szöveges vagy audiovizuális riport készítése a Magyar Honvédségről
- Digitális eszközhasználattal tematikus összeállítások szerkesztése egy határon túli magyar közösségről

TÉMAKÖR: A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

bemutatja Magyarország Alaptörvényének legfontosabb részeit: Alapvetés; Az állam; Szabadság és felelősség;

értelmezi a törvényalkotás folyamatát;

azonosítja az állam gazdasági szerepvállalásának elemeit;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;

beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A hatalmi ágak
- A magyar állam intézményrendszere
- A kormány és szervei
- Az Országgyűlés felépítése és működése; az országgyűlési képviselők feladatai, jogállása
- A törvényalkotás folyamata
- Az igazságszolgáltatás rendszere, felépítése, szereplői és szerepe a demokratikus államrendben
- Az állam gazdasági feladatai
- A központi költségvetés alapvető felépítése és szerepe
- A nagy ellátórendszerek és az állami alapfeladatok
- A magyar állam intézményrendszere; az igazságszolgáltatás rendszere, szervezetei; A gazdaság körforgása; A gazdaságpolitika; Az állam gazdasági feladatai; Az állami költségvetés

FOGALMAK

állam, intézmény, politikai rendszer, hatalmi ágak, jogforrási hierarchia, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvényalkotás, törvény, országgyűlési határozat, képviselő, mentelmi jog, országgyűlési bizottság(ok), házszabály, parlamenti frakciók, interpelláció, Kormány, miniszterelnök, miniszter, államtitkár; miniszterelnöki, kormány- és miniszteri rendelet, Alkotmánybíróság, alkotmánybírósági határozat, Állami Számvevőszék, Kúria, Országos Bírói Hivatal, ügyészség, legfőbb ügyész, főügyészségek, fellebbviteli főügyészségek, járási és járási szintű ügyészségek, az alapvető jogok biztosa, gazdaságpolitika, államháztartás, költségvetés, költségvetési egyensúly, adórendszer, adók, járulékok, illetékek, közteherviselés, adómorál, korrupció és integritás, hatóság, hatáskör, illetékesség;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése az állam felépítéséről, a hatalmi ágak legfontosabb intézményeiről
- Vita: az állami szerepvállalásról a gazdasági életben
- Költségvetés tervezése a főbb állami feladatokhoz, vagy egy-egy kiválasztott feladat költségeinek részletes kidolgozása, bemutatása és megvédése
- Szerepjáték: a törvényalkotói munka, egy képzelt jogszabály megalkotása, érvek és ellenérvek gyűjtése
- Prezentáció készítése egy kiválasztott ellátórendszer működéséről, feladatairól
Szövegalkotási feladat: egy-egy minisztérium felépítésének és feladatainak bemutatása források segítségével
- Mozaik, szakértői mozaik: az állam szociális funkciói, oktatási, egészségügyi feladatai vagy a rendvédelmi szervek feladatai
- Képzelt riport egy országgyűlési ülésről vagy kormányülésről
- Önálló kutatás alapján plakát vagy ábra készítése egy kiválasztott államigazgatási szerv vagy hivatal felépítéséről, feladatairól

TÉMAKÖR: A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a jog területének mindennapi életben való alkalmazásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit;

tájékozott a munkavállalás szabályozásáról;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A problémamegoldó szemléletmód fejlesztése
- A döntési képesség fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A mindennapi ügyintézés alapintézményeinek megismerése
- A hivatali ügyintézés lehetőségei, az e-ügyintézés
- A munkáltatók és a munkavállalók alapvető jogai és kötelességei
- A munkaszerződés alapvető szabályai, a kollektív szerződés szerepe
- Az önéletrajz és a motivációs levél felépítése, legfontosabb tartalmi és formai elemeinek megismerése
- Az állásinterjúra történő felkészülés szempontjai

- A szerződések néhány fő típusai: adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön- és biztosítási szerződés
- Az állam, a munkaadók és a munkavállalók közötti érdekegyeztetés szintjei, fórumai
- Az automatizáció, digitalizáció hatása a munkaerőpiacra
- Az állampolgár és az intézmények, szervezetek kapcsolatai; Munkajogi alapok, munkavállalás, munkaszerződés; Munkaerőpiaci változások, előrejelzések; Szerződések

FOGALMAK

hivatal, intézmény, szervezet, ügyfélkapu, kormányablak, körjegyzőség, járási hivatal, polgármesteri hivatal, polgármester, jegyző, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, képviselőtestület, munkaerőpiac, munkáltató, munkavállaló, munkavállalás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, kollektív szerződés, adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön-, biztosítási, tartási és életjáradéki szerződés;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Az e-ügyintézés felületének megismerése, az egyes ügytípusok csoportosítása önálló kutatómunka keretében
- Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról
- Grafikai szervező segítségével az egyes ügytípusok és az azokban hatáskörrel rendelkező hivatalok csoportosítása
- Szakértői mozaik: Munkaszerződés, kollektív szerződés, érdekképviselő, érdekegyeztetés
- Szövegalkotás: önéletrajz, motivációs levél; Állásinterjú
- Szituációs játék vagy helyzetgyakorlat egy fiktív állásinterjún való megjelenésről, szereplésről
- Prezentáció készítése internetes források alapján a munkaerőpiaci előrejelzésekről
- Vita: az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei, a munkaerőpiacra gyakorolt hatásai

TÉMAKÖR: Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

életvitelébe beépülnek a tudatos fogyasztás elemei, érvényesíti a fogyasztóvédelmi szempontokat;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;

beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A döntési képesség fejlesztése
- A társas együttműködés fejlesztése

- A digitális kompetencia fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A fogyasztóvédelem fogalma és lehetséges területei
- A fogyasztóvédelem gazdasági, társadalmi szerepe, feladatai
- A fogyasztói érdekek, a kapcsolódó állampolgári jogok megismerése
- A szavatossággal és a garanciával kapcsolatos jogok és feltételrendszer alapjainak megismerése
- Az internetes vásárlás előnyei és kockázatai
- A tudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó, fogyasztói magatartás szemléletének kialakítása
- A környezetvédelem legfontosabb helyi, országos és globális kérdéseinek megismerése, feltárása
- Az épített és természeti környezetünk védelme iránti elköteleződés kialakítása, erősítése

FOGALMAK

fogyasztóvédelem, tudatos fogyasztó, a fogyasztó jogai, a fogyasztói érdekek védelme, békéltető testület, webáruház, garancia, szavatosság, jótállás, természetvédelem, épített környezet, klímavédelem, ökológiai lábnyom;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Szövegalkotás: saját tapasztalatok és információgyűjtés alapján tájékoztató/GYIK készítése az internetes vásárlással kapcsolatos tudnivalókról
- Vázlatírás vagy egyéb grafikai szervező készítése a fogyasztóvédelem szerepéről
- Vita: A tudatos fogyasztó jellemzői, a különféle fogyasztói magatartásformák hatása a természeti környezetre, az emberiség ökológiai lábnyomára
- Plakát készítése a szavatosság, a garancia és a jótállás alapvető szabályairól, amelyekre kell odafigyelnie a vásárlónak
- Médiahasználat (könyvtár, internet, sajtó): fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése és esetmegbeszélés keretében történő feldolgozása
- Forráselemzés és forrásfeldolgozás keretében a biológiai diverzitást veszélyeztető tényezők, a legsúlyosabb környezetvédelmi kockázatok összegyűjtése és ábrázolása prezentáció formájában

TÉMAKÖR: Bankrendszer, hitelfelvétel

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

saját pénzügyi döntéseit körültekintően, megalapozottan hozza meg;

társaival megbeszéli a megalapozott, körültekintő hitelfelvétel szempontjait, illetve feltételeit;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A döntési képesség fejlesztése

- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- A társas együttműködés fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A monetáris politika fogalmának és alapvető jellemzőinek megismerése
- A Magyar Nemzeti Bank működése, feladatai
- A kereskedelmi bankok jellemzőinek, tevékenységének megismerése
- A pénzügyi intézetek típusai
- A hitelfelvétel módozatai, feltételei és kockázatai
- A hitelszerződés tartalmi elemei, a körültekintő hitelfelvétel feltételei
- A bank alapvető tevékenysége; Kétszintű bankrendszer: központi bank és kereskedelmi bankok; A Magyar Nemzeti Bank; A pénzügyi intézmények; Hitelfelvétel

FOGALMAK

Bank, kétszintű bankrendszer, jegybank, Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bank, pénzügyi intézmények, hitel, hitelszerződés, a hitelek típusai, kamat, hitelfedezeti mutató, jövedeleमारान्यos törlesztő részlet, jelzáloghitel, kezesség, hitelbiztosítás, teljes hiteldíjmutató (THM), futamidő, követeléskezelés, hitelközvetítő, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Szövegalkotási feladat: a magyar bankrendszer működése, felépítése
- Vita: a tudatos és megalapozott hitel felvétele / miért van szükség a hitelre?
- Plakát készítése a hitel kockázatairól
- Véleményvonal segítségével a hitelkockázatok közös mérlegelése
- Beszélgetőkör a megalapozott, körültekintő hitelfelvétel szempontjairól és feltételeiről
- Lapszemle készítése a Magyar Nemzeti Bank gazdaságélénkítő, pénzügyi szektor működését szabályozó tevékenységéről

TÉMAKÖR: Vállalkozás és vállalat

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi a vállalkozás indítását befolyásoló tényezőket;

arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A problémamegoldó szemlélet fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A társas együttműködés fejlesztése
- A digitális kompetencia fejlesztése

- A vállalkozás fogalmának értelmezése
- A vállalkozási formák, cégtípusok megismerése
- Az egyes cégtípusok, vállalati formák szerepe a gazdaságban
- Az üzleti terv fogalma, célja
- A vállalkozás mikro- és makrokörnyezeti tényezői
- A vállalkozás működési köre és környezete; A vállalkozások típusai; Vállalkozási terv; A vállalatok fajtái

FOGALMAK

jogi személy, vállalkozás, egyéni vállalkozó, gazdasági társaság, betéti társaság (bt.), korlátolt felelősségű társaság (kft.), részvénytársaság (rt.), zártkörű (zrt.) és nyilvános (nyrt.) részvénytársaság, startup, a vállalkozások mikro- és makrokörnyezete; vállalkozói kompetenciák, üzleti terv, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése a vállalkozások fajtáiról, a vállalatok típusairól
- Információgyűjtést követően egy vállalkozás üzleti tervének vizsgálata
- Vita: a kis- és középvállalkozások szerepe, gazdasági, társadalmi fontossága
- Szövegalkotás: vállalkozási ötletek, egy tetszőleges vállalkozás tervének bemutatása

ETIKA

HELYI TANTERV

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszti.

Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése.

A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítség, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készíteti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése. A digitális

önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkétség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:

A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.

A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.

Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.

A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.

Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).

Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morálfejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.

A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Korosztályi adottságaiknál fogva (alsó tagozatos) a gyermekek még nem képesek a tudatosan, teljes felelősséggel meghozott döntések felvállalására, ezért őket folyamatosan tanítani, nevelni, cselekedtetni kell, figyelembe véve a tanulók tipikus és egyéni életkori és fejlődési sajátosságait.

Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag is felkészült személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek

szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok).

1-2. évfolyam

Az alsó tagozat első két évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.

Az érzelmi-lelkületi nevelés során figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzésvilágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. A megterhelő érzelmekkel nem tud egyedül megküzdeni. A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem. Fontos e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal, a tekintélyszemélyekkel való kapcsolat.

Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a tantárgy sajátosságai miatt az 1–2. osztályos kerettantervben különös jelentősége van az egyéni különbségeket figyelembe vevő, tanulói sokszínűsége érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.

Az 1–2. évfolyam kerettanterve a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretére, valamint elemi környezetükre, a rokon és kortárs kapcsolatok közegeire összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztény kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek meg. Ezek az egyházi ünnepekörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak a személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
1. Éntudat – Önismeret	10	5	5
2. Család – Helyem a családban	12	6	6
3. Helyem az osztály közösségében	12	6	6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	10	5	5

5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	12	6	6
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	12	6	6
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők;
csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;
felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önismeret

Saját jellemzők

Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje

Saját környezet bemutatása

Saját szokások azonosítása

Érzelmek megismerése

Saját alapérzelmelek felismerése, szóbeli megfogalmazása

Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően

Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése

Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása

A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása

Fejlődés

A változások felismerése

A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása

Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása

Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése

Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása

Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása

FOGALMAK

én, viszonyulás a másik emberhez, érzelmek, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást
- átéli a különböző családi események fontosságát
- megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
- felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait;
- megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában;
- képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit;
- felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egészséges életmód

A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra

Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete

A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban

Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése)

Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség

A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása

Családi és tágabb kapcsolatok

Családtagok, családi viszonyok jellemzése

A családtagok közös tevékenységeinek megismerése

Szokások a családban, és azok szerepének felismerése

Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése

A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök

Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események

A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése

Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére

A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése

Változások, események azonosítása a családban

A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása

FOGALMAK

biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában;

megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;

felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;

mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;

különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;

megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;

rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;

ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kommunikáció

A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete

Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése

A verbális és-nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése

Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése

Kortárs kapcsolatok

Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal

A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése

A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése

A barátság kezdeményezése és ápolása

Konfliktusok

Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása

Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása

Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása

FOGALMAK

figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre;

ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket. A -témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat;

különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményét alakítja ki ezekről;

felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A lakóhely jellemzői

Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása

Saját lakóhely néhány nevezettségének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése

Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát

Közös ünnepek

Az egyes egyházak ünnepkörei

A nemzeti ünnepek háttérében álló történetek megismerése

Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése

Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások)

Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában

Az együttélés szabályai

A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben

A szabályszegés következményeinek felismerése

Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése

FOGALMAK

lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri a természet esztétikus rendjét,

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről;

megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme;

fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A természet védelme

Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására

Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása

A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése

A természetvédelem fontosságának a felismerése

Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése

Környetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése

Környezetvédelem

A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben

A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása

A takarékoság elvének elfogadása, megfogalmazása

A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése

A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása

Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére

FOGALMAK

gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;
megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;
a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések a világról

Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről

A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források)

Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma)

Vallás, hit

Egyházi ünnepekörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban)

A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése

Erkölc

Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák)

A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban

Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról

Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélték meg

FOGALMAK

vallás, hit, egyházi ünnepekörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

3–4. évfolyam

Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán az etika tantárgy célkitűzése a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés. A reális énkép kialakítására építve megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocio-emocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata és megértése.

A 3–4. évfolyamon folytatódik a zsidó-keresztén-keresztyén erkölcsi értékrend alapozása, a tanulók által képviselt értékek személyre szabott mintázatának kialakulása. A lelki én, a lelkiismeret kialakulása révén a tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empatikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére. Felerősödik a kortársak hatása, de még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az eddig alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága. A 3–4. évfolyamon fontos szerepet kapnak a tanulók önszerveződési folyamatai, saját kitűzött fejlődési céljai, valamint az azok megvalósításához vezető út megtervezése, és ennek pedagógusi nyomon követése. A pedagógus feladata ebben az életkorban az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása. Az alkalmazott pedagógiai módszerekben a szóbeli kifejezőkészség és az öntudatosság fejlődésével fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő, alkotó feladatok is a tanórákon.

A 3–4. évfolyamokon előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. Lényege, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljon: az alapvető értékek eredete, forrásai és ezek belsővé válása tovább formálhatja spirituális világképüket is. A pedagógiai munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettségtudatának, akaraterejének és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán a korábbi években megalapozott normatív erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a tanulók egyre határozottabban nyilvánítják ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

A 3–4. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszám: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
1. Éntudat – Önismeret	10	5	5
2. Család – Helyem a családban	12	6	6

3. Helyem az osztály közösségében	12	6	6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	10	5	5
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	12	6	6
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	12	6	6
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;
felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit;
célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önismeret

Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önészlelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése

Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei

Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése

Önfegyelem gyakorlása

Érzelmek kezelése

Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása

Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készségének megismerése

Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelmszabályozási stratégiák kialakítása.

Célok és tervek

Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése

Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése

Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valóban elért eredmény összehasonlítása

Siker és kudarc értelmezése

A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják

Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása

Személyes példaképek kiválasztása

FOGALMAK

tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri a család testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait

motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében;

saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat;

felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;

megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét;

felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz;

képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egészség-biztonság

A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása

Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben

A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása

A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei

Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz
Családok

Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével
Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása
Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése
Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában
Családi élet
Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban
A gyermekek és felnőttek feladatai
Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása
A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése
Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása
A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás
szükségességének felismerése

FOGALMAK

együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában
- megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
- felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
- mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
- különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
- megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
- rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
- társas kapcsolatokat a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kommunikáció

- A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata

Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása

A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása

Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés
Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése

Az érvelés szabályainak megismerése

Kortárs kapcsolatok

Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása

A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása

Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei

A társak megismerésének módjai

Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei

Jogok, szabályok

Néhány alapvető gyermeki jog megismerése

A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai

Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségkérés lehetőségei

Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség

FOGALMAK

megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket megszerezni,

érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;

ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról;

különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;

ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;

tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;

mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Teremtett értékek

A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei

Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakóközösségben

Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival

A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban

Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja

Közösség

A társas szabályok értelme, célja, értelmezése

Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása

A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása

Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése

Az ünneplés közösségformáló ereje

A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái

A nehéz helyzetben lévők közös segítése

Jog és biztonság

A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai

A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben

A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai

FOGALMAK

hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.

felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is;

fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetszennyezés

A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére

Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése

A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése

Környezetvédelem

A környezetvédelem főbb szempontjai

A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során

Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások

A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás

Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében

Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről

FOGALMAK

környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban;

megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket;

megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat

a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések a világról

A környező világ megismerésének lehetőségei

A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése

A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei

Vallás

A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe

Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösdünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban)

Személyes meggyőződés és hit jelentése

Az azonos hittel rendelkezők közössége

Értékek a vallási történetekben

A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás), az életünket vezérlő arany szabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd)

A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása

FOGALMAK

érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál

5-6. ÉVFOLYAM

Az 5-6. évfolyamon tanuló tanulók fejlesztése során, az erkölcsi szabályok értelmezésében, a többféle megközelítés mellett megjelenik az autonóm gondolkodás képessége is. A jó és a rossz cselekedetek elbírálásában teret nyer a tettek, szándékok alapján történő vizsgálat. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye és annak a tekintélyszemélynek – szülő, pedagógus - a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és önismeret fejlődésében elkezdődik az én kibontakozásának folyamata, kialakul a saját gondolatok feletti kontroll érzése. Kialakul a személyes véleményformálás a saját érzelmeiről, szükségleteiről és gondolatairól. A szükségletek szabályozása tekintetében a 11–12 éves tanulók énfelődését már a kapcsolatok által szerzett tapasztalatok is uralják. A serdülőkorba lépő viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik, hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja, de már megjelennek az önálló identitás kialakítása felé tett első lépések is, a serdülő fogékonnyá válik a közösségi életben megnyilvánuló igazságtalanságokra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
4. Éntudat – Önismeret	10	10	
5. Család – Helyem a családban	12	12	
6. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12	12	

7. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10		10
8. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12		12
9. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12		12
Szabadon választott órakeret		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít;

felismeri a tudásszerzés módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;

felismeri a helyzethez illeszkedő érzelmeket és kifejezőmódjukat, és ennek megfelelően viselkedik/cselekszik;

a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;

képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében, önmaga motiválására;

döntései meghozatalakor figyelembe veszi a saját értékeit is. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri az önazonosság fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját személyiségének néhány elemét;

ismer testi-lelki egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Testi és lelki változások

A testi, lelki egészség egységének felismerése a saját egészségi állapot nyomon követése;

Az életkorra jellemző testi és szellemi fejlődés megfigyelése,

Az önállósodás és növekvő felelősség elemzése;
A saját és társak belső értékeinek és egyediségének tudatosítása.

Én és mások

A saját viszonyulás néhány elemének feltárása;
Az emberek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése,
Az alapvető emberi viselkedésformák értékelése;
Különböző emberi élethelyzetek megismerése;
Az önértékelés módjainak tudatosítása.

Harmonikus jövő

Az egészséges és harmonikus életmód feltételei megfogalmazása;
A pozitív és negatív hatások felismerése saját élethelyzetekben;
Megoldási modellek kialakítása nehéz helyzetek kezelésére;
Az egyéni sikerek értelmezése;
Saját tanulási célok megfogalmazása;
Valós és virtuális környezetben példaként szolgáló személyek keresése.

FOGALMAK

önismeret, fejlődés, önállóság, felelősség, egészség, harmónia, elfogadás, tervezés, tanulás, tudás, példakép, jövőkép

Témakör: Család – Helyem a családban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfigyeli, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatainak alakítására;
képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
megfogalmazza, hogy a szeretetnek, a bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban;
megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben, milyen információkat oszthat meg önmagáról.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a különböző helyzetek

megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért;

azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat;

azonosítja saját szerepét és feladatait;

azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust,

felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, megfogalmaz néhány megoldási módot;

felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közös értékeket;

azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kapcsolatok hálója

Saját viszonyrendszerek vizsgálata, a szűkebb és a tágabb közösségek hatása a tanuló életére

Az alapvető emberi érintkezések formáinak (viselkedés, verbális és non verbális kommunikáció, gondolatok kifejezése, alkotások) megismerése valós és virtuális terepen is;

A különböző érzelmeket kiváltó okok feltárása;

Az érzelem vezérelte cselekvések következményeinek vizsgálata.

A bizalom és a szeretet a kapcsolatokban

Kapcsolatok elemzése a támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség szempontjából;

A tartós, bizalomra épülő kapcsolatok jellemzői és fenntartásuk feltételeinek átélése;

Az érzelmeket is kifejező figyelmes kommunikáció gyakorlása;

Segítségkérés, segítség felajánlása.

Családi erőforrások

A család, rokonság egyedi viszonyrendszereinek feltárása;

Saját helyzet felismerése, feladatok a családban;

A legértékesebb családi szokások azonosítása;

A családok sokszínű kulturális háttérének értelmezése;

Tipikus családi szerepek, helyzetek és ezek értékelése;

Az érték- és érdekütköztetések, az igények kifejezésének gyakorlása.

FOGALMAK

támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség, figyelem, probléma, kapcsolat, családi szokás

Témakör: Társas tudatosság és társas kapcsolatok - Helyem a társas-lelkületi közösségekben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- helyesen feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására;
- képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
- megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, és az iskolai közösségekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni;
-
- felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket;
- rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;
- azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására;
- törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket;
- nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt;
- különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szükségünk van társakra

A társas kapcsolatok fontosságának hangsúlyozása

Az elhagyatottság, a kirekesztettség állapotának elképzelése

A hagyományos és a modern technológia nyújtotta kapcsolattartási lehetőségek gyakorlása

A kapcsolat kezdete

A rokonszenv, ellenszenv azonosítása

Az ismeretlenek iránti bizalom vagy bizalmatlanság okai feltárása

A virtuális kapcsolatteremtési formák véleményezése, a virtuális identitások lehetséges megismerési módjai

A kapcsolat ápolása

A kortárs, baráti kapcsolatokat összetartó szokások, a jó működés feltételeinek feltárása, a jó problémamegoldási minták megismerése

A bizalom, támogatás, törődés, őszinteség és a bántás megjelenési formáinak azonosítása

A megértésre törekvő, egyenrangú kommunikáció gyakorlása

A kapcsolatokat gyengítő okok feltárása, a kialakuló konfliktusok elemzése

Konfliktuskezelési lehetőségek felismerése és gyakorlása

FOGALMAK

rokonszenv, ellenszenv, barátság, kapcsolat, bizalom, bizalmatlanság, támogatás, törődés, őszinteség, bántás, megértés, konfliktus

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

azonosítja a nemzet, a kulturális közösség számára fontos értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;

érzelmileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a

hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;

értékeli az etikus és nem etikus cselekvések következményeit;

a csoporthoz való csatlakozás, vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben;

azonosítja a valós és a virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért; fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet vagy Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről;

ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése;

azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A közösségek összetartó ereje

Saját identitást képező néhány közösség mélyebb megismerése: nemzet, nemzetiség, nyelvi-kulturális közösség

Olyan közösségek megismerése, melyeknek a tanuló nem tagja

A csoportba kerülés lehetőségei. Saját csoporton belüli helyzet, tevékenység értékelése

A közösségek értékei

A segítség, együttérzés, tolerancia, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás jelentőségének vizsgálata a társas együttműködésben, és ezek hiányának a következményei

Önkéntes, másokat segítő tevékenységek. Saját csoport kritikus szemléletű értékelése a befogadás-elfogadás valamint az értékteremtés szempontjából

Az alapvető gyermekjogok megismerése

A köztulajdon megbecsülése és a magántulajdon védelme

A közösségek működése

Valós és virtuális közösségek írott szabályainak és íratlan szokásrendjének feltárása

A hatékony együttműködés feltételei számbavétele

A közös szabályalkotás, a jó munkamegosztás, a vezető szerepének elemzése

Egyéni és közösségi érdekek összevetése

A társas élet lehetséges konfliktusainak okai, a konfliktusok kezelése

FOGALMAK

csoport, közösség, nemzet, nemzetiség, beilleszkedés, kirekesztés, érdek, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás, vezető, példakép

Témakör: A természet rendjének megőrzése és a fenntartható jövő

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére

felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét

döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntarthatóság megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a természeti, társadalmi problémák kezelése érdekében;

megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, felelősségteljes szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit;

megismeri a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Létezésünk feltételei

Saját szükségletek, érdekek és értékek feltárása, ezek motiváló hatása a cselekvésekre

A testi és szellemi egészség forrásainak megismerése– egyéni, társadalmi és környezeti szinten

A különböző életkörülményű emberek életmódjának összehasonlítása

Fejlődés: értékek és veszélyek

Ember és környezete viszonyának értelmezése

A környezetszennyezés jelenségének meghatározása, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére

A technikai fejlődés néhány területének feltárása, az ember életmódjára és - minőségére ható jellegzetessége

Etikai kérdések felvetése a virtuális tevékenységgel, a médiatartalmakkal, a technikai eszközök alkalmazási módjaival kapcsolatban, saját ilyen jellegű tevékenységek reflektív vizsgálata

Felelősség és cselekvés a jövő érdekében

A közvetlen környezet állapotának kritikus szemléletű vizsgálata

A világ jelenéért és jövőjéért vállalható emberi felelősség néhány elemének megfogalmazása

Saját és közösségi cselekvési lehetőségek tervezése a környezetvédelem érdekében

FOGALMAK

természetvédelem, környezetvédelem, média, virtuális tér, tudatos fogyasztó, létszükséglet, takarékoság, mértékletesség, felelősségvállalás

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg a közös erkölcsi értékek érvényesítésére;

képes az európai, a nemzeti kultúra közös eredetének, forrásainak értelmezésére

reflektíven értékeli a tudásszerzés módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;

képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás- vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban;

feltárja, hogyan jelennek meg a hétköznapiak során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai;

értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását;

értelmezi az egyes egyházak ünnepköréhez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzájuk kapcsolódó bibliai (Ó és Új Szövetségbeli) szövegekre támaszkodó történeteket;

összekapcsolja az egyes egyházak, vallások ünnepköreit és a hozzájuk tartozó jelképeket, szokásokat, néphagyományokat;
a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz;
saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában alkalmazza a kölcsönös tolerancia elveit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések és válaszok a világról

A világra vonatkozó személyes kérdések megfogalmazása, a megismerés lehetőségei

Az információk elemzése a hitelesség alapján

A logikai érvelések gyakorlása

A tény, a vélemény, a tudás, a hit, az értékítélet fogalmak értelmezése

Az érték- és világnézeti különbségek azonosítása

A helyes és a helytelen dilemmái

Különböző és hasonló, azonos helyzetről alkotott értékítéletek elemzése

Néhány kulturális szabályozórendszer megismerése, ezek eredete és hatásai

A lelkiismeret működésének megérzése, átérzése a döntésekben

Személyes erkölcsi elvek feltárása

Dilemmahelyzet elemzése erkölcsi szempontból

A vallási és a kulturális hagyományok tanításai

Az istenhívő világnézet sajátosságainak vizsgálata

A környezetben fellelhető vallások néhány szokásának, ünnepének megismerése, ezen keresztül a világnézeti-kulturális sokszínűség tudatosítása

FOGALMAK

világkép, világnézet, tudás, tény, vélemény, információ, hitelesség, együttélés, hit, istenhit, vallás, egyház, vallási tanítás, jó, rossz, lelkiismeret

7-8. ÉVFOLYAM

Ebben az életkori szakaszban az erkölcsi szabályok értelmezésében egyre jobban a mérlegelő gondolkodás dominál. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye, az elfogadottság jutalmazó szerepének motiváló hatása, s annak a tekintélyszemélynek a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és az önismeret kibontakozásával kialakul a saját érzelmek és gondolatok megfigyelése és ellenőrzése feletti mérlegelés. Gyakorlattá válik a belülről vezérelt személyes véleményformálás a saját érzelmekről, szükségletekről és gondolatokról. A serdülőkorba lépő fiatal számára ezt az időszakot a társas önazonosság, társas identitás próbálgatása jellemez. Ezen kapcsolatokban különféle viselkedéseket tapasztalhat, különböző élmények megosztására van lehetősége, így viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik. Hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja. Az erkölcs és etika tantárgynak külön figyelemmel kell lennie arra, hogy előtérbe kerülhet a kortársak viselkedésének szerepszerű átvétele. A fiúk társas-lelkületi fejlődésében egyre jelentősebb szerepet kap a félelem és a szomorúság elrejtésének igénye, mely az erőtlenség kifejezéseként is értelmezhető. Ebben az időszakban az empátikus viszonyulás határai jelentősen kitágulnak, mert a serdülő fogékonnyá válik a társadalmi életben megnyilvánuló igazságtalanságok észlelésére. Az órai beszélgetések valamennyi formája elősegítheti a lelkiismeret közösségben történő erősödését. Ebben az életkorban megkezdődik a személyes világkép és világnézet kialakulása, ezért ezekben az években az oktatás fontos feladata, hogy ezt a folyamatot támogassa. A formálódó világképben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.

A 7-8. évfolyamos tanulók életében egyre többször jelenik meg a döntéshozatal, a felelősségvállalás önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. A különböző élethelyzetek felhívják a tanulók figyelmét az önismeret fontosságára, a társakkal való kommunikáció és együttműködés jelentőségére, az egészségmegőrző tevékenységek végzésének és a pénzügyi tudatosság fejlesztésének a nélkülözhetetlenségére. Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés általános céljainak megvalósításában. 13-14 évesen a tanulók már önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az erkölcsstan órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a médiatudatosságra nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete

az állampolgárságra és demokráciára nevelésnek, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésének is.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
7. Éntudat – Önismeret	10	10	
8. Család – Helyem a családban	12	12	
9. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12	12	
10. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10		10
11. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12		12
12. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12		12
Szabadon választhatott órakeret		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;

megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben milyen információkat oszthat meg önmagáról;

reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készíti;

reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
feltárja pályaérdeklődését és továbbtanulási céljait;
képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására;
célok és döntések meghozatalakor figyelembe veszi a személyes értékeit;
egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri az identitás fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját identitásának néhány elemét;

ismer testi és mentális egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait;

különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit.

célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önismeret

Saját főbb személyiségjegyek vizsgálata;

Ismerkedés a társadalmi szerepekkel, elvárásokkal;

Saját identitás fogalmának bővítése;

Az emberi gondolkodásmód sokszínűsége megértése;

Azonos helyzetekre adott eltérő reakciók, vélemények elemzése;

Az egyének és az emberiség néhány cselekvésének etikai szempontú értékelése, a saját értékrenddel való összevetése;

Önkifejezési módok gyakorlása.

Szükségletek és igények

A tanulás és fejlődés összefüggéseinek megértése a tanuló életében;

Információforrások kritikus elemzése;

Saját szokások, életvezetési mód, életszemlélet értékelése a testi és mentális egészség, a lehetséges káros tényezők feltárása, ezek elkerülésére javaslatok az önazonosság és a fejlődés szempontjából;

Saját igények és szükségletek feltárása.

Célok és tervek

- A felelősség, önismeret, munka, együttműködés, kreativitás, vállalkozó szellem, munkamegosztás, pénzügyi tudatosság megjelenése a mindennapi cselekvésekben;
- A siker, a boldogság, boldogulás átérzése, azonosítása az egyén életében;
- A pozitív életszemlélet tudatosítása;
- Néhány személyes életcél megfogalmazása.

FOGALMAK

önismeret, önazonosság, boldogulás, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, alkotás, munka, pénzügyi tudatosság

Témakör: Család – Helyem a családban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményeket okozhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
- megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a problémás helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
- azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat; egyre reálisabban a saját szerepét és feladatait;
- azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust, felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, és megfogalmazza, hogy milyen módon kezelhetők ezek;
- felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közösségi értékeket;
- azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Érzelmek és cselekvések hatása

Külső és belső tényezők összehangolása, amelyek az érzelmi-mentális állapotra hatással lehetnek;

Stratégiák kidolgozása a negatív hatások kivédésére;

Valós és virtuális térben zajló cselekvések elemzése a másokra tett hatás és etikai értékek szempontjából;

Kölcsönösség és egyenlőség a kapcsolatokban;

A bizalom, szeretet, tisztelet, segítség és intimitás megérzése, megjelenése a kapcsolatokban

Pozitív minták a harmonikusan működő párkapcsolatokra;

A másik igényeit és szükségleteit figyelembe vevő és a saját igényeket megfogalmazó kommunikáció gyakorlása;

Az egyenlőtlen, kihasználó vagy bántalmazó kapcsolat jellemzőinek azonosítása, az erre vonatkozó jogok és a védelem lehetőségeinek megismerése.

Változások a családban

A család társadalmi funkciói értelmezése, a családszerkezet sokfélesége;

A harmonikus családi életet meghatározó értékek összegyűjtése,

A támogatás, megértés, tanulás, együttérzés és egyenlőség vizsgálata családi kapcsolatokban;

A serdülőkor önállósági igényéből vagy az életkori különbségekből eredő vélemény- és érdekkonfliktusok azonosítása.

FOGALMAK

érzelem, szerelem, párkapcsolat, vonzódás, intimitás, bizalom, hűség, igény, nemzedék, értékrend, önvédelem, zaklatás, emberi jogok.

TÉMAKÖR: Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;

a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét;
a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, az iskolai közösségekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni;
kölcsönös megértésre törekszik;
felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket;
rendelkezik tapasztalatokkal, érvekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;
azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására;
törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket;
nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Felelősség egymásért

A kapcsolatrendszerekben elfoglalt különböző helyzetek, szerepek elemzése
rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;

Az egyén felelősségének megfogalmazása különböző szerepekben: cselekvőként vagy szemlélőként, aktív segítőként vagy érzelmi támogatóként a valós és a virtuális térben is.

A kapcsolatok minősége

Egymás jobb megismerésének és a társas kapcsolatrendszer gazdagításának módjai;
A másokat megítélő vélemények elemzése a lehetséges sztereotípiák, az előítéletek, elfogadás, tolerancia alapján;

A figyelmesség, közös tervezés és az együttműködés példáinak érvényesítése;

A tartós kapcsolatok és párkapcsolatok alapvető feltételeinek megismerése.

A kapcsolatok megóvása

Kapcsolati konfliktusok elemzése eltérő igények, kommunikáció és érzelmek szempontjából, megoldási stratégiák kidolgozása;

A felelősségvállalás, bocsánatkérés és a jóvátétel szerepének felismerése a kapcsolatok helyreállításában,

FOGALMAK

kapcsolatrendszer, viszonyulás, konfliktuskezelés, jóvátétel, alkalmazkodás, önállóság, cselekvés, átélés, előítélet, elfogadás

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

azonosítja, értelmezi a nemzet, a kulturális közösség számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;

érzelmileg, társas-lelkületileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;

a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét;

képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására;

azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;

azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;

értékeli az etikus és nem etikus cselekvések lehetséges következményeit. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

azonosítja a valós és virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért;

értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben;

fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet és Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről;

ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése;

azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit; ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, kettős kötődésű személyekről;

ismeri a rá vonatkozó gyermekjogokat, ezek fő szabályozó dokumentumait, értelmezi kötelezettségeit, részt vesz szabályalkotásban;

ismeri az alapvető emberi jogokat és vizsgálja ezek érvényesülését különböző embercsoportok esetében;

megismeri a hátrányos helyzetű személyek érdekében szervezett programokban való részvétel lehetőségeit;

reflektív módon vizsgálja saját és csoportja gondolkodását más csoportokról; kifejti véleményét a sztereotípiák és előítéletek hatásáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A közösségek és identitás

A kulturális-társadalmi identitás alapjai, a nemzeti identitás megőrzése;

Európa szerepének felismerése, mint a nemzeti kulturális identitás egyik meghatározója;

A különböző közösségekhez tartozás lehetséges ellentmondásai feltárása;

Különböző közösségek viszonyainak elemzése;

Az európai értékrend elemei a társadalmi és jogrendszerekben, ezek megvalósulása vagy hiánya a mindennapokban.

Értékek a társas együttműködésben;

A kölcsönös bizalom, becsületesség és felelősségvállalás, mint fő közösség-szervező értékek azonosítása;

Az elesettek segítése, a szolidaritás fogalmának értelmezése;

Véleményalkotás a szabálysértés, csalás, jogsértés, bűnelkövetés eseteiről egyéni és társadalmi kár szempontjából, egyben a társadalmi elfogadottságáról;

Kérdések megfogalmazása a büntetés néhány formájáról;

Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése;

Fontos társadalmi értékek megvalósításának érdekében végzett tevékenységek megismerése;

A jogok és kötelességek rendszerének elemzése több társadalmi szinten;

Az egyén aktív részvételi lehetőségei a társadalom életének szabályozásában;

Társadalmi témájú média hírek elemzése, saját médiafogyasztás vizsgálata;

Az agresszív nyelvhasználat és az információtorzítás felismerése.

FOGALMAK

nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia, szolidaritás, szabályszegés, jogsértés, bűn, büntetés, érdekérvényesítés, társadalmi cél, média

Témakör: A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére;

értékeli, értelmezi az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét;

döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntartható fejlődés megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a társadalmi problémák kezelése érdekében;

megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, kritikus szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit, korlátait;

megismeri és véleményezi a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket;

értelmezi a fenntartható fejlődés és a legfontosabb társadalmi problémák megoldása érdekében alkalmazható stratégiákat, cselekvési lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Lehetőségek és egyenlőtlenségek

Megismeri az általános emberi szükségleteket az egyén, a helyi közösségek és az emberiség szintjén is;

Az egyén és közösség rövid és hosszú távú érdekei közötti ellentmondások feltárja;

Az emberiség létezésének alapvető feltételeit veszélyeztető folyamatok azonosítja;

Társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek okainak megismerése.

Az ember és környezetének kölcsönhatása

Az emberiség életét és gondolkodását leginkább befolyásoló technológiák hatásainak elemzése a személyes kapcsolatok és az életminőség szempontjából, megoldási javaslatok, etikai szabályok megfogalmazása a problémákra;

Károsító és építő, környezetszépítő tevékenységek megkülönböztetése;

Néhány környezeti etikai és bioetikai kérdés megismerése;

Az emberiség jövője

A fogyasztói és pénzügyi tudatosság fő elveinek rendszerezése;

Környezetbarát technológiai megoldások, kreatív újra hasznosítási lehetőségek feltárása;

Saját célok megfogalmazása a fenntartható fejlődés érdekében.

FOGALMAK

erőforrás, globális hatás, újrahasznosítás, környezetbarát technológia, egyéni felelősség, fenntartható fejlődés, egyenlőtlenség

Témakör: Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

értelmezi az európai, a nemzeti kultúra közös eredetét, forrását azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében; azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;

értékeli az etikus, a nem etikus cselekvések lehetséges következményeit;

reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását;
feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás-
vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban;
feltárja, hogyan jelenik meg a hétköznapiak során a tárgyalt világvallásoknak az emberi
életre vonatkozó erkölcsi tanításai;
a megismert vallások erkölcsi tanításait összeveti személyes véleményével;
saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában a kölcsönös tolerancia
elveit gyakorolja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Világnézet és erkölcs

Különböző világnézeten alapuló gondolkodások összehasonlítása;

Az erkölcs, mint viselkedést szabályozó értékrendszer, az erkölcsi fogalmak egyéni
értelmezése;

A személyes erkölcs kialakulását befolyásoló tényezők azonosítása: a család, a média, a
kortárs csoportok, a nevelők;

Az egyén és közösség értékítéletének ütköztetése;

A saját értékrendnek megfelelő és ellentmondó viselkedés gyakorlása;

A zsidóság és a kereszténység, világképeinek fő vonásai, fő tanításaik megismerése;

A vallás szerepének jelentőségének azonosítása az emberek életében;

A zsidó és keresztény vallások álláspontjainak értelmezése néhány általános etikai
kérdésben;

Az egyházak társadalmi tevékenységének megismerése, együttműködés közös célok
érdekében.

A vallások tanításai

A tízparancsolat megismerése;

A felebaráti szeretet, felelősségvállalás gyakorlása a másik ember iránt;

Olyan értékek keresése, melyek azonosak a vallásos és nem vallásos emberek számára.

FOGALMAK

vallás, hit, erkölcs, kereszténység, iszlám, judaizmus, hinduizmus, buddhizmus, felebaráti szeretet, karitás, aranyszabály, az élet tiszteletének elve, tízparancsolat

HON- ÉS NÉPISMERET

HELYI TANTERV

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatait a legegyszerűbb és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházai. Megértik, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.

A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulóknál, hogy először minden népnek a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután a nemzetiségek, a szomszéd és rokon népek, valamint a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy az élő néphagyományok gyűjtésére. Lehetőséget biztosít a Határtalanul! programban történő részvétel néprajzi megalapozásához. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, erősíti a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

A tananyag témakörei az ismeretek egymásra épülésével, rendszerben történő megjelenítésével lehetővé teszik, hogy a tanulók megismerjék, megértsék a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapult, valamint a polgári értékeken alapuló városi életforma sajátosságait is. Mintát kapnak a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség megvalósítható formáira. Részesei lehetnek a játékok segítségével történő nevelés folyamatának, amely életkori sajátosságaiknak megfelelően nyújt mintát a családon belüli szerepek, feladatkörök elsajátítására.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére a fejlesztő szöveges értékelés is alkalmazható a Nat-ban meghatározott szabályok szerint. Fontos szerepet kap az önértékelés, a társak értékelése, a csoportban történő reflektív értékelés, amelynek alapját képezi többek között az önálló ismeretsajátítás keretében végzett gyűjtőmunka, forráselemzés, illetve a kooperatív tevékenységekben való részvétel is.

Összegző értékelés a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően alkalmazható (öt fokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) a témakörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását ellenőrző feladatsorok esetében, amelyek nem tanórán teljesítendő felmérések, hanem otthoni kutatómunkára, az ismeretek önálló alkalmazására épülő, a tanulási motivációt élénkítő feladatok.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében. Tanári iránymutatással, segítséggel képes a hiteles források feldolgozására, a lényegkiemelésre. Mások véleményének, egyéni tapasztalatainak megismerésével fejlődik vitakultúrája, hálózati csoportos tanulási képessége.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése, vitahelyzetekben való megszólalása, érvelése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcsere változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos

auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játéksituációkban (színjátékszerű népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Összehasonlítja a természeti környezet által meghatározott életmódbeli különbségeket, a közösségi szerepeket, a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló társas munkavégzés jelenségeit, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló érveit, gondolatait, véleményét szabadon kifejti, ugyanakkor nyitott a pedagógus útmutatásaira, társai észrevételeire, amelyek hatására álláspontját rugalmasan kezeli, korábbi döntéseit felülbírálja, módosítja. Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, elemez forrásszövegeket, készít bemutatókat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló megtanulja értéként kezelni, hogy saját gondolatai kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján tudja megvalósítani. Önállóan és a társaival történő együttműködés során alkotója lesz a felfedezett lokális értékeket bemutató leírásoknak, képi illusztrációknak, maketteknek. Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megörökítése során. Az elsajátított köszöntők, dramatikus népszokások, népdalok, népi játékok megjelenítésében törekszik a hagyományhű előadásmód megtartására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok, az alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását,

képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.

Hon- és népismeret

6. évfolyam

A hon- és népismeret tantárgy a régebbi korok – különös tekintettel a 19-20. század fordulójára – jellemző városi és falusi életet mutatja be, középpontba helyezve a mindennapi tevékenységeket, az ünnepi szokásokat, valamint ezek táji eltéréseit. Ennek a tanulási folyamatnak a lokális értékek megismerése ad keretet. A szülőföld honismereti, népismereti jellemzőiből kiindulva körvonalazódik a magyar népi kultúra sokszínű világa, majd ismét visszatér a szülőföldhöz. A tanév során megszerzett sokféle tudás és tapasztalat tükrén keresztül nyílik lehetőség a helyi értékek, hagyományok újbóli értelmezésére.

A tananyag épít az általános iskola korábbi évfolyamain tanult magyar nyelv és irodalom, ének-zene, vizuális kultúra, valamint testnevelés tantárgyakban megjelenő népköltészet, népzene, népművészet és néptánc ismeretekre. A tanulók előzetes tudásának figyelembevételével bővíti tovább a népi kultúra területeit. A rendszerbe foglalt ismeretanyag támogatja a meglévő tudáselemek aktivizálását, az új ismeretek rögzítését.

A tananyag központi eleme a néphagyományok élményszerű megismerése, amelyben a tanulók cselekvő és alkotó módon vesznek részt, tapasztalati úton és személyes élményeken keresztül is jutnak el az elméleti ismeretekig, az összefüggések meglátásáig. A tanulói munkaformák között kiemelkedő szerepet kap a kooperatív csoportokban történő együttműködés. A pedagógusnak a tanulási folyamat koordinálása mellett törekednie kell az önszabályozó tanulás kiépítésére, a belső motiváció növelésére, melyben fontos szerepet játszik a személyes érintettség. Ezért minden témakörben jelentős szerepe van a tanulók önálló gyűjtőmunkájának és az erre épülő tudásmegosztási gyakorlat erősítésének, a prezentációs készség fejlesztésének. Egy-egy témakör komplex megismerése, élményszerű feldolgozása megvalósítható témahetek, tematikus hetek vagy projektnapok keretében is, amelyek lehetővé teszik az ismeretek többféle kontextusban történő vizsgálatát.

Ajánlott témák témahetek, tematikus hetek, projekt napok:

/ A lokális értékek felfedezése: Szülőföldünk értékei

/ A közösségi élet működésének megismerése. Pl. Közösségi alkalmak: társas munkák, vásár

/ Ünnepek a családban és a közösségben: Pl. Karácsonyi népszokások

/ Hungarikumok

A tanév során legalább egy alkalommal ajánlott ellátogatni a helyi vagy a közelben elérhető tájházba vagy szabadtéri néprajzi múzeumba, hogy a tanulók autentikus környezetben

találkozzanak a tárgyi kultúrával, és külső szakértői tudás igénybevételével részt vehessenek múzeumpedagógiai foglalkozáson.

A hon- és népismeret kötelező tantárgy, amely az 5–8. évfolyamok valamelyikén, legalább egy tanéven keresztül heti egy óra keretében jelenik meg. Alkalmazható az 5. vagy a 6. évfolyamon történő teljesítése.

A hon- és népismeret tantárgy alapóraszámja: 36 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	6. évfolyam
Az én világom	6	6
Találkozás a múlttal	20	20
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8	8
Szabadon választott órakeret:		2
Összes óraszám:		36

TÉMAKÖR: Az én világom

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családnak, a lokális közösséghez való tartozás érzését;

megismeri a közvetlen környezetében található helyi értékeket, felhasználva a digitálisan elérhető adatbázisokat is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására;

megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait;

önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja szülőföldje hagyományos értékeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése

Ok-okozat összefüggések felismertetése

Kommunikációs készség fejlesztése

Az önálló ismeretszerzés erősítése

Hagyományos szerepek megismertetése a családban.

A nemzedékek közötti távolság csökkentése

Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése

Ismeretek megosztási készségének fejlesztése

Véleményalkotás gyakorlatának erősítése

Családi történetek, családfa

Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések

A település jellegzetes mesterségei

Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái

A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai

FOGALMAK

család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával

Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából. A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel

A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása, családi időszalag készítése

A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása krónikaírással.

A településre jellemző mesterségek összegyűjtése, rendszerezése valamilyen grafikai szervező segítségével

A közvetlen környezet értékeinek feltárása páros vagy csoportmunkában: épített örökség elemeinek makett formájában történő elkészítése, tábló a természeti értékekről. Az emlékhelyek gondozása.

TÉMAKÖR: Találkozás a múlttal

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet.

érvekkkel tudja alátámasztani, hogy a természet kínálta lehetőségek felhasználásának elsődleges szempontja a szükségletek kielégítése, a mértéktartás alapelveinek követése.

megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is törekszik ennek megvalósítására.

tevékenyen részt vesz a kooperatív csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében;

a feladatok vállalásánál mérlegel, hogy melyek felelnek meg legjobban személyiségének, többféle intelligenciájának.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására;

ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között.

megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére;

szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat;

meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozat összefüggések felismertetése

Kommunikációs készség fejlesztése

Az önálló ismeretszerzés erősítése

A környezettudatos szemlélet fejlesztése

Az életmódot befolyásoló természeti tényezők megismerésének bővítése

A változások felismerésének erősítése

A szerepbe lépés képességének fejlesztése

A paraszti háztartás

Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése

A lakókörnyezet funkciójának megértése

Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése

A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei

A konyha és az ételkészítés eszközei

A szoba berendezése, bútorzata

A családon belüli munkamegosztás

Ünnepek, jeles napok

A keresztény ünnepek a népi hagyományokban:

Őszi jeles napok, ünnepek

Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások

Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások

Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai

Májusfaállítás, pünkösdi szokások

Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok,

A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben

Keresztelő, népi játékok, gyerekklakodalmak

Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai

A lakodalom, lakodalmi szokások

Életmód

A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük

A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok

Hétköznapi és ünnepi viselet

Hagyományos paraszti ételek

A népi táplálkozás jellemzői

A gazdálkodó ember legfontosabb munkái

Gyermekjátékok

A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században

A diákélet jellemző pillanatai a 19-20. században (abban az esetben ajánlott, ha a tantárgy a 8. évfolyamon kerül megszervezésre)

FOGALMAK

jurta, veremház, egysejtű ház, többszattú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás;

ünnep, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsöske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villózás, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösödölés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyerekklakodalmak, leányélet, legényélet, lakodalom;

szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorokodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatyka, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék,

gyermekfolklor, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”, polgár, munkás, értelmiség, keresztelő

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi kirándulás néprajzi tematikájú kiállítás megtekintésével (például Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum)

A szűkebb és tágabb lakóhely életmódja és a háztípusai történeti változásainak elemzése fényképek, korabeli leírások alapján

A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések ábrázolása térképen. Egy-egy tájegységhez kapcsolódó háztípus grafikus ábrázolása

Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztás összehasonlítása a mai kor feladataival: heti munkaterv készítése saját, családon belüli feladatokkal, a munkaterv egy-egy kiválasztott elemének előadása

Népi játékok élményszerű elsajátítása: sport jellegű, mozgásos játékok, párválasztó játékok megtanulása és eljátszása

Audiovizuális és írott néprajzi forrásanyagok feldolgozása grafikai szervezők segítségével

A különböző jeles napokhoz, keresztény ünnepi szokásokhoz kapcsolódó témanap, tematikus hét vagy témahét szervezése, tablókészítéssel, kiválasztott ünnephez kapcsolódó szokások hagyományhű, dramatikus megjelenítésével

A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó szokásokról, tevékenységről előadás készítése pl. termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjtölés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium);

Egyéni vagy csoportos munkában népi kalendárium készítése az ünnepekhez, jeles napokhoz, társas munkákhoz kapcsolódó szokások rövid képi és szöveges bemutatásával, felhasználva a digitális technológia lehetőségeit

Képzelt élménybeszámoló készítése egy, a szűkebb vagy tágabb lakóhelyhez kapcsolódó hagyományos közösségi, ünnepi alkalomról

A fonó, a kukoricafosztó vagy egyéb a társas munka szokásainak dramatikus feldolgozása a kapcsolódó játékok felelevenítésével, meséléssel, közös énekléssel

Helyi vőfélyversek gyűjtése, gyermeklakodalmassá eljátszása

Vásári témanap, tematikus hét vagy témahét keretében portékák elkészítése, vásári kikiáltók megtanulása, a vásári forgatag megjelenítése, az alku eljárásának, vásári élmények megosztása az osztályközösségben.

Vásári életképek bemutatása plakát vagy képregény készítésével

Azemberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korról irodalmi szemelvények alapján

A szülőföld vagy egy választott táj jellegzetes népviseletének megismerése eredeti ruhadarabok, fotók vagy múzeumlátogatás segítségével.

A hétköznapi viselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása

A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése heti étrend készítésével.

Gyermekmondókák gyűjtése

Digitális archívumok segítségével régi képek gyűjtése, majd életképsorozatok összeállítása a városi életforma jellegzetességeiről a 19-20. század fordulóján pl. kávéház, piac, hivatal, színház

A kor városi életformáját bemutató irodalmi szemelvények feldolgozása csoportmunkában

TÉMAKÖR: Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: önálló néprajzi gyűjtés segítségével, digitális archívumok tanulmányozása nyomán be tudja mutatni a néprajzi tájak jellemzőit;

helyszínekhez kötött példákat tud mondani hazánk természeti értékeire, épített örökségekre; nyitottá válik a hazánkban élő nemzetiségek kultúrája iránt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között

életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra eredményeit, a hungarikumokat;

tiszteletben tartja más kultúrák értékeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A nemzeti identitástudat erősítése

A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése

Az önálló ismeretszerzés támogatása

Ismeretek megosztási készségének fejlesztése

Véleményalkotás gyakorlatának erősítése

Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében

Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői

Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői

A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken

A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai

Természeti kincseink, az épített környezet értékei

A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban

A hungarikumok

FOGALMAK

néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A határon túli magyarlakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájainak azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő néprajzi csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely), nemzetiségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát) megnevezése

Egy-egy határon túli tájegység legfontosabb természeti kincseinek, épített örökségének, népszokásainak feldolgozása plakátkészítéssel csoportmunkában

Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetéről, népművészetéről, hagyományokról. Csoportonként tabló készítése egy választott táj kulturális jellemzőinek ábrázolásával

Képekből montázs készítése a nagy tájegységek területén lévő, a világörökség részét képező, illetve a magyar szellemi kulturális örökség helyszínekről, nemzeti parkokról, hungarikumokról

Gyűjtőmunkát követően egy-egy megismert helyi népszokás, népdal, népmese vagy monda dramatikus bemutatása

Világhírű magyar művészek és tudósok bemutatása, lehetőség szerint prezentációk, digitális tartalmak segítségével

A lakóhely nevezetes épületeinek, jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése, illusztrált történelmi időszalag készítése

Digitális vagy papír alapú térkép készítése a természetvédelmi, tájvédelmi területek jelölésével, jellemző növény és állatvilágának rövid felsorolásával

HONVÉDELMI ALAPISMERETEK

HELYI TANTERV

9-12. évfolyam

A hazaszeretet, a hazafiság érzése meghatározó szerepet játszik népünk történelmében. Minden korban található példa a haza hősie megvédésére, illetve a szülőföldröz való ragaszkodás különböző megnyilvánulásaira. A magyarság fennmaradása annak is köszönhető, hogy a felnőt nemzedék minden korban át tudja adni azt a gazdag történeti hagyományt, amely példát és lelkesítő ösztönzést ad az újabb nemzedék számára is. Belenőve egy élő nemzeti közösségbe, a szűkebb és tágabb szülőföld természeti szépsége, a magyar kultúra különlegessége és a közösség megtartó ereje olyan értékeké válhat a fiatalok szemében, amely együtt megteremti az érzelmi háttérrel a hazához való hűséghez, a hazáért való tenni akaráshoz és önfeláldozáshoz.

A hazaszeretet és a hazafiság fogalmának minden történelmi korban megvan a maga jelentése és jelentősége, nincs ez másként ma sem. Ma is képesnek kell lenni arra, hogy minden fiatal példát és hitet kapjon a hazához való ragaszkodáshoz és hűséghez. Ahhoz, hogy ez eredményesen megtörténhessen, figyelembe kell venni a jelen kor körülményeit is. Egy mai fiatal számára a modern, globalizációtól áthatott világ és az Európai Unió az élet természetes közegét jelenti. Könnyedén megismerkedhet más kultúrákkal, zavartalanul utazhat, munkát vállalhat és le is telepedhet Európa országainak többségében. Szerencsére az elmúlt néhány évtized békében telt, a mai iskolás gyermekek szüleinek és lassan már nagyszüleinek sincsen személyes élménye arról, milyen, amikor a haza szolgálata fegyveres harcot is megkövetel és az élet feláldozását is jelenti sokak számára. Ezekhez a körülményekhez alkalmazkodva kell élményszerű és hiteles hazafias nevelést adni a mai fiataloknak. Hozzá kell segíteni a tanulót ahhoz, hogy megértse, mi adhat értelmes tartalmat ma a hazafiság fogalmának, miként válhat értékesebb személyiséggé azon élmények által, amelyeket a cselekvő hazaszeretet adhat számára. Ugyanakkor fontos, hogy felismerje: a jó hazafisághoz hozzátartozik az is, hogy tudja, Magyarország védelme szükség esetén minden állampolgár kötelessége.

A honvédelmi alapismeretek közismereti, választható érettségi tantárgy tanítása hozzájárul a fiatalok állampolgárságra, demokráciára neveléséhez is: tantárgyi keretek között biztosítja, hogy a 14–18 éves korosztály megismerkedjen állampolgári kötelezettségeivel, kézzelfogható tartalmat biztosítva ezzel a köznevelési intézményben megvalósuló honvédelmi nevelésnek is.

A tantárgy tanítása lehetővé teszi, hogy a tanuló megismerje és elsajátítsa Magyarország biztonság- és szövetségi politikájának jellemzőit, a honvédelemmel összefüggő szabályokat, a Magyar Honvédség felépítését, technikai eszközeinek jellemzőit és feladatrendszerét, a katonai értékek és hagyományok alapjait. Ezen ismeretekkel kialakul és folyamatosan erősödik a haza és a honvédelem iránti elkötelezettsége.

Mindezek mellett olyan, a mindennapi életben is alkalmazható ismereteket szerezhet, mint a terepen történő tájékozódás, a túlélés és menedékpépítés, az újraélesztés és az elsősegélynyújtás alapjai. A honvédelmi alapismeretek tananyag elsajátítása során a diáknak képesnek kell lennie többek között a katonai terminológia szakszerű alkalmazására, a különböző források felhasználásával gondolatmenete írásban és szóban történő összefüggő kifejezésére, kiselőadások színvonalas megtartására, problémafelvetésre, magyarázat adására, következtetés levonására, érvelésre, továbbá az elsősegélynyújtás, az alapvető alaki fogások, a terepen való tájékozódás és táborozástechnikai ismeretek gyakorlati alkalmazására is. Ennek érdekében a tananyag az alábbi tanítási stratégiákat alkalmazza:

a hasonlóságok és különbségek bemutatása, azonosítása és kerestetése;

a lényeges információk kiemelése és összefoglalása;

rendszeres ismétlés és megerősítés;

otthoni feladatadás és gyakorlás;

digitális ismeretforrások alkalmazása;

kooperatív tanulásszervezés;

elméleti ismeretek gyakorlatban történő alkalmazása, begyakorlása; - a tanulási célok és

követelmények előzetes meghatározása; - a lényegre történő orientáció kérdések segítségével.

A tananyag kidolgozása során fontos szempont volt a diákok kognitív fejlődési törvényszerűségeinek figyelembevétele. A feladatok egy része olyan kutatómunkát is tartalmaz, amely hasonló ismeretek megszerzését jelöli meg feladatként.

Honvédelmi alapismeretek 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. Évfolyam	10. Évfolyam
Alaki felkészítés I	4	2	2
Hadtörténelmi alapismeretek	13	7	6
Túlélési ismeretek, táborozástechnika	15	7	8
Lőelmélet	8	4	4
Katonai testnevelés	7	4	3
A Magyar Honvédség	17	8	9
Szabadon választott órakeret:		36+4	36+4
Összes óraszám:		72	72
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
	Fakultációs óraszám:		

9-10. évfolyam

Tematikai egység	1. Alaki felkészítés I.	
Előzetes tudás	Testnevelés és sport tantárgyból a rendgyakorlatok ismerete.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanuló ismerje meg az alaki tevékenység szerepét és jelentőségét a katonák kiképzésében és életében. Egyéni mozdulatok elsajátítása álló helyben.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> - Annak bemutatása, hogy a napi életben miért van különös jelentősége az egységességnek és a fegyelemnek. - Az egyénileg végrehajtandó alaki mozdulatok elsajátítása a gyakorlatban. - A tiszteletadás, a jelentés és jelentkezés gyakorlása, elsajátítása egyénileg. - Alakzatok megalakítása, sorakozó végrehajtása. 	<ul style="list-style-type: none"> - Az alakiség alapfogalmai. - Vigyázz!, Pihenj! parancsokra történő szabályos tevékenység. - Fordulatok állóhelyben. - A tiszteletadás módozatai, a jelentés, jelentkezés legfontosabb szabályai. 	
Kulcsfogalmak	Alakiség, alakzat, oszlop, vonal, térköz, távköz, tiszteletadás, tisztelgés, fővetés, főhajtás, Magyarország lobogója, csapatzászló.	

Tematikai egység	2. Hadtörténelmi alapismeretek	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgyból a magyar és egyetemes történelemre vonatkozó, az általános iskolában tanult ismeretek.	
A tematikai egység	A tanuló ismerje meg a hadviselés filozófiai alapjait, a jelentősebb hadikultúrák jellemzőit. Tudatosodjon benne, hogy a magyar katonanemzet, és a honvédelem minden történelmi időben a nemzet fennmaradását szolgálja. Ismerje, hogy a	

nevelési- fejlesztési céljai	középkorban a Magyar Királyság meghatározó katonai hatalom volt, egészen Hunyadi Mátyás haláláig. Ismerje a hősök tiszteletének, hagyományainknak, nemzeti és katonai ünnepeinknek a jelentőségét. Ismerje a Magyar Honvédségben rendszeresített rendfokozatokat és azok rendszerezését.
Fejlesztési követelmények	Ismeretek
<p>A háború okainak, történeti megítélésének, a hadsereg fogalmának megismerése.</p> <p>A stratégia és taktika fogalmának összehasonlítása, a két fogalom elkülönítése, katonai terminológiai elhatárolásuk megismerése.</p> <p>Ókori hadikultúrák összehasonlítása.</p> <p>A honfoglalás tervezett hadi cselekmény jellegének bizonyítása.</p> <p>A pozsonyi csata első honvédő háború jellegének, a magyarok által a IX-XIII. században vezetett hadjáratok jelentőségének megismerése.</p> <p>Az Árpád-kori ország védelmi rendszerének megismerése.</p> <p>A lovagi nevelés és a lovagi kultúra jelentőségének megismerése.</p> <p>A török elleni hadviselés változásának és a változások okainak megismerése.</p> <p>Az ország gazdasági hanyatlása és a végvári rendszer meggyengülése közötti kapcsolat felismerése.</p> <p>Buda visszafoglalását lehetővé tevő okok felismerése források segítségével.</p> <p>Forrás alapján a pákozdi csata elemzése, a magyar csapatok létszámfölénnyel szembeni győzelmének magyarázata.</p> <p>A tavaszi hadjárat fontosságának és jelentős katonai személyiségeinek megismerése.</p> <p>A Monarchia első világháború kezdetén létező hadművelati tervei és a balkáni hadműveletek, valamint az orosz front kudarca közötti összefüggés ismerete.</p> <p>Doberdó stratégiai szerepének tudatosítása.</p> <p>Forráselemzés alapján a caporettói áttörés különlegességének és jelentőségének megismerése.</p> <p>A hadsereg újjászervezése a két világháború között.</p> <p>A második magyar hadsereg doni katasztrófája okainak megismerése, a</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A hadviselés filozófiai alapjai. - Néhány ókori hadikultúra jellemzője. - A honfoglalás mint tervezett hadművelet. - A pozsonyi csata mint honvédő háború. - A IX-X. századi magyar hadjáratok. - Az Árpád-kor hadszervezete, a gyeplős rendszer. - Szent László, a lovagkirály. - Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes politikája. - A Mohácsi csata, Buda eleste. - Buda visszafoglalása, a török háborúk lezárása. - A pákozdi csata. - Görgey Artúr, Bem József és Damjanich János katonai tevékenysége 1848/49-ben. - A Monarchia és Magyarország hadereje az 1867. évi kiegyezést követően. - Limanovai csata, gorlicei áttörés. - Rohamcsapatok alkalmazása a caporettói áttörés során. - Magyarország hadba lépése és a doni katasztrófa. - A hazai altiszt- és tisztképzés gyökerei. - A Ludovika és a Ludovika Zászlóalj története. - Szent László kultusza. - Hősök napja, Honvédelem napja. - Fegyvernemi napok. - Rendfokozatok szerepének és egymásra épülésének ismerete.

<p>Magyar Honvédség II. világháborús szerepe.</p> <p>A Magyar Néphadsereg a Varsói Szerződésben.</p> <p>A Magyar Honvédség átszervezése a rendszerváltást követően.</p> <p>A katonai nevelés és oktatás szükségességének és fontosságának a felismerése.</p> <p>Az altisztte és tisztte válás folyamatának tudatosítása, jellem, akarat és határozottság fogalma a képzés során.</p> <p>Hősök emlékezetének fontossága.</p> <p>Szent László személyének és kultuszának tudatosítása.</p> <p>A Magyar Hősök emlékünnep és a Honvédelem napja jelentőségének ismerete.</p> <p>Rendfokozatok rendszerének megismerése.</p> <p>Fegyvernemi jelzések és állománykategóriák szerepe.</p>	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Honfoglalás, államalapítás, Pozsony, filozófia, hadikultúra, háború, végvárrendszer, tavaszi hadjárat, fegyveres semlegesség elve, Ludovika, Nándorfehérvár, Kenyérmező, Mohács, Caporetto, Doberdó, Don-kanyar, Gorlice, rendfokozat, állománycsoport, legénység, altiszt állomány, tiszti állomány, tisztetek, zászlósok, főtisztek, tábornokok, fegyvernemi nap, Hősök napja.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>3. Túlélési ismeretek, táborozástechnika</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Általános iskolában természetismeret, valamint biológia-egészségtan tantárgyakból az emberi test működéséről, az ehető és mérgező növényekről, a környezeti tényezők élőlényekre kifejtett hatásáról tanultak ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A sikeres túléléshez szükséges képességek fejlesztése, a túlélőt érő hatások és a túlélést befolyásoló körülmények megismertetése.</p> <p>Alapvető táborozástechnikai ismeretek elsajátítása a gyakorlatban.</p>	
	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Ismeretek</p>
	<p>- Csoportmunkában annak megvitatása, hogy milyen esetekben kerülhet egy átlagember túlélési helyzetbe.</p> <p>- Példák segítségével annak bemutatása, hogy a katonát rendkívüli helyzetekben milyen hatások érhetik.</p> <p>- A túlélőfelszerelés összeállításának szabályai, a felszerelés elemeinek bemutatása.</p> <p>- Csoportmunkában egy konkrét túlélési</p>	<p>- A túlélés alapjai, a rendkívüli helyzetekben követendő eljárások.</p> <p>- Túlélőfelszerelés elemei.</p> <p>- Vízyerési lehetőségek a természetben.</p> <p>- Élelemszerzési lehetőségek a természetben, ehetősségi teszt.</p> <p>- Tűzrakóhely kialakítása, tűzgyújtás.</p> <p>- Alapvető csomók a túléléshez.</p> <p>- A menedék jelentősége a túlélési helyzetekben.</p> <p>- Álcázás, rejtőzködés szabályai.</p>

helyzet teendőinek megtervezése, az alapvető túlélési technikák bemutatása. - Az álcázási és táborozástechnikai ismeretek gyakorlása a szabadban: - egyszerű személyi álcázás elkészítése; - egyszerű víztisztító berendezés összeállítása; - alapvető csomók elkészítése; - egyszerű menedék elkészítése; - tűzrakóhely kialakítása.	
Kulcsfogalmak	Fizikai és pszichikai felkészülés, motiváció, túlélés, szükségfegyver, menedék, ehetőségi teszt, személyi álcázás, hangálcázás, fényálcázás, szagálcázás, mozgás és nyomok álcázása.

Tematikai egység	4. Lőelmélet	
Előzetes tudás	Fizika tantárgyból a légellenállásról, a gravitációról, az erőről és az ellenerőről tanultak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető lőelméleti ismeretek elsajátítása, a lövés lényegi folyamatának megismerése. A lőszeres fő típusainak megismerése. Alapvető biztonsági rendszabályok elsajátítása.	
Fejlesztési követelmények		Ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> - Annak ismerete, hogy a lövés mindig emberi döntés következménye, amelyért a felelősséget a döntést meghozó személynek kell viselni. - A lövés jelenségének, folyamatának, időszakainak jellemzése ábra segítségével. - A röppályaelemek azonosítása egyszerűsített röppályavázlat alapján. - A ballisztikus röppálya alakjának, legfontosabb jellemzőinek ismerete. - A célzás, célzási hibák, célzáshelyesbítés lényegének ismerete. - A pontos lövés feltételeinek ismerete, a pontos lövés és a szórás kép közötti összefüggés felismerése. - A tüzelési testhelyzetek kialakítása, gyorsaságának és stabilitásának ismerete. - Lövészeten betartandó alapvető biztonsági rendszabályok ismerete. - A gyalogsági fegyverek lőszerének felosztása és ismerete, az éleslőszer főbb részeinek felismerése ábra alapján. - A vaklőszer, az oktatólőszer és a 		<ul style="list-style-type: none"> - A ballisztika és a lövés fogalma. - A tűzfegyverekkel leadott lövés folyamata, időszakai, jelenségei. - A külső és a belső ballisztika fontosabb elemei. - A pontos lövés feltételei, a szórás és a középső találati pont fogalma. - A tüzelési testhelyzetek. - Alapvető biztonsági rendszabályok. - Gyalogsági fegyverek lőszerének felosztása. - A lőszeres általános felépítése, főbb részei.

különleges lövedékek megkülönböztetése ábra alapján.	
Kulcsfogalmak	Ballisztika, röppálya, fedett tér, holttér, normál löviszony, különleges löviszony, csapott célgömbbel való célzás, szórás, tüzelési testhelyzet, éleslőszer, kiegészítő lőszer, vaklőszer, oktatólőszer, hüvely, lőportöltet, csappantyú, lövedék, normál lövedék, különleges lövedék.

Tematikai egység	5. Katonai testnevelés	
Előzetes tudás	Testnevelés és sport tantárgyból az állóképesség-fejlesztésről, továbbá az önvédelmi és küzdőfeladatokról tanultak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A katonák fizikai felkészítésének, a katonai testnevelés, kiképzés jellemzőinek megismerése. Az erőnlétfejlesztés alapelveinek elsajátítása. Alapvető önvédelmi fogások megismerése.	
	Fejlesztési követelmények	Ismeretek
	<ul style="list-style-type: none"> - A jó erőnlét szükségességének ismerete a katonai kiképzettségben. - Hatékony állóképesség-fejlesztési gyakorlatok elsajátítása. - Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálék betartása. - A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. - Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem és szabadulás a fogásból. - Alapvető eséstechnikák, földharctechnikák elsajátítása a gyakorlatban. 	<ul style="list-style-type: none"> - A katonai testnevelés célja. - Edzésalapelvek az erőnlétfejlesztéshez. - Az egészséges életmód alapelemei. - A küzdősportok és a katonai közelharc közti különbségek. - Biztonsági rendszabályok. - Földre esések, tompítások, gurulások, földről való felállás. - Védekezés földön. - Szabadulás fogásokból. - Védekezés ütések, rúgások, támadások ellen. - Földreviteli technikák. - Tevékenység késsel, egyéb fegyverrel történő fenyegetés esetén.
Kulcsfogalmak	Testgyakorlás, fizikai felkészültség, erőnlét, állóképesség, egészséges táplálkozás, önvédelem, harcképtelenség, állásküzdelem, fogáskeresés, földharc.	

Tematikai egység	6. A Magyar Honvédség	
Előzetes tudás	Történelem tantárgyból a magyar haderővel kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak tudatosítása, hogy szükség esetén a haza védelme minden állampolgár kötelessége. Az Alaptörvényben és a honvédelemről szóló törvényben rögzített állampolgári kötelezettségek megismerése. A katonai szervezetek csoportosításának, a Magyar Honvédség felépítésének és vezetésének megismerése.	
	Fejlesztési követelmények	Ismeretek
	- A hadkötelezettség bemutatása a gyakorlatban.	- A különleges jogrend felosztása, jogi szabályozása és főbb jellemzői.

<ul style="list-style-type: none"> - Vita a békeidőszaki kötelező katonai szolgálat megszüntetésének ösztársadalmi és honvédségen belüli hatásairól. - A különleges jogrendben meghozandó intézkedések összegyűjtése forrás alapján. - Az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a Kormány Magyar Honvédséggel való kapcsolatának ismerete. - A honvédelmi kötelezettségek lényegéről összefoglaló táblázat készítése. - Annak megértése, hogy a Magyar Honvédség részt vesz bizonyos veszélyek elhárításban, de felszámolásuk nem a katonák feladata. - A raj, szakasz, század, zászlóalj, ezred, dandár összehasonlító táblázatának elkészítése a legfontosabb jellemzők alapján. - A legfontosabb katonai kötelek csoportosítása fegyvernem-szakcsapat, továbbá harci, harci támogató, harci kiszolgáló támogató kategóriák szerint. - A fegyvernem és a harci erők fogalma közötti különbség megértése. - Példák keresése és bemutatása a fegyvernemek közötti sikeres együttműködésekről. - A katonai szervezetek feladatai és a szervezeti felépítéseik közötti összefüggés értelmezése. - A logisztika fogalmának értelmezése a katonák tevékenységében. - Magyarázó ábra készítése a Magyar Honvédség szervezeti felépítéséről. - Információkeresés az interneten a Magyar Honvédséggel összefüggő témákról. - A katonai kötelek közötti hasonlóságok és különbségek összegyűjtése. - Annak megvitatása, hogy miért van szükség a katonák egyes alapvető jogainak korlátozására. - A hivatásos, a szerződéses és az önkéntes tartalékos jogviszony közötti különbségek ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> - A honvédelmi kötelezettségek csoportosítása. - A Magyar Honvédség fegyverrel és fegyver nélkül végrehajtott legfontosabb feladatai. - A raj, a szakasz, a század, a zászlóalj, az ezred és a dandár jellemzői. - A katonák általános feladatai. - A harci erők, a harci támogató és a harcikiszolgáló támogató erők jellemzése, feladatai. - A Magyar Honvédség szervezete és jellemző alakulata. - Alapvető jogok és azok korlátozása. - A hivatásos, a szerződéses és az önkéntes tartalékos jogviszony jellemzői. - A katonák kiképzése. - A Magyar Honvédségben való szolgálatvállalás feltételei.
---	---

<p>- A hadkötelezettség és az önkéntesség alapján történő katonai szolgálat közötti különbség megértése.</p> <p>- A katonák folyamatos kiképzése szükségességének megértése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Különleges jogrend, Honvédelmi Tanács, békeidőszak, nem rendkívüli jogrend, rendkívüli állapot, szükségállapot, váratlan támadás, veszélyhelyzet, megelőző védelmi helyzet, terrorveszélyhelyzet, hadkötelezettség, polgári védelmi kötelezettség, kötelék, raj, szakasz, század, zászlóalj, ezred, dandár, parancsnok, törzs, vezénylőzászlós, lövész, harcokszó, tüzér, felderítő, légvédelmi kötelék, vegyivédelmi kötelék, híradókötelék, műszaki kötelék, elektronikai harci kötelék, logisztika, haderőnem, fegyvernem, szakcsapat, harci kötelék, harci támogató kötelék, harci kiszolgáló-támogató kötelék, szárazföldi erők, légierő, összefegyvernemi kötelék, hivatásos katona, szerződéses katona, önkéntes tartalékos, hadköteles.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes a tanult alaki mozgások szabályos végrehajtására a gyakorlatban, - képes felidézni a magyar hadtörténelem jeles eseményeit, az I. és II. világháború magyar vonatkozásait, - ismeri a Hősök napját és a Honvédelem napját, érti a fegyvernemi napok jelentőségét, - ismeri a túlélés és menedékpítés alapjait, ismereteit képes a gyakorlatban is alkalmazni, - megismeri a löelmélet alapjait, tisztában van a lövészet legfontosabb biztonsági rendszabályaival, - elsajátítja az erőnlétfejlesztés edzésalapelveit, megismerkedik a legfontosabb önvédelmi technikákkal, - megismeri Magyarország honvédelmi rendszerének fontosabb elemeit, azok működését, - tisztában van az állampolgárok egyes honvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeivel, - a honvédelem rendszerének ismeretében megérti és elfogadja, hogy mit jelent napjainkban az egyén szintjén a hazafiság és a hazaszeretet, - tisztában van azzal, hogy a honvédelem nem egyenlő a Magyar Honvédséggel, megismeri a Magyar Honvédség helyét és szerepét a honvédelem rendszerében, - megismeri a Magyar Honvédség feladatrendszerét, felépítését, a Magyar Honvédségben rendszeresített rendfokozatokat, amelyeket képes a gyakorlatban is felismerni, - a valóságnak megfelelő ismereteket, életszerű tapasztalatokat szerez a szerződéses, a hivatásos és az önkéntes tartalékos katonák tevékenységéről, életéről, problémáiról és sikereiről, - szert tesz olyan gyakorlati ismeretekre, amelyek segítenek fejleszteni az önfegyelmet, a kitartást, valamint olyan általános katonai műveltségre, amely segíti őt eligazodni a napi történésekben, - képes a tanult témákról írásban és szóban gondolatait összefüggően kifejteni, fogalmak, képek és források felhasználásával összehasonlításokat és elemzéseket készíteni.
---	--

Honvédelmi alapismeretek 11-12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam	Évfolyam
Alaki felkészítés II.	9	7	8
Egészségügyi ismeretek	17	10	7
Haditechnikai ismeretek	18	9	10
Térkép- és tereptani alapismeretek	30	20	10
Biztonságpolitikai és válságreagáló alapismeretek	20	10	10
Általános katonai ismeretek	20	10	10
Hadijogi alapismeretek	7	4	3
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		72	60
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

11-12. évfolyam

Tematikai egység	1. Alaki felkészítés II.	
Előzetes tudás	Az „Alaki felkészítés I.” és „A Magyar Honvédség” tematikai egységek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alaki tevékenység hadseregekben betöltött szerepének, a katonai alakzatok harc közbeni jelentőségének megértetése.	
Fejlesztési követelmények		Ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> - A katonai egyenruhák változásának, továbbá a változás történelmi okainak ismerete. - Egyénileg felkészülni egy olyan vitára, amely azokat az okokat mutatja be, amelyek a zárt katonai alakzatok felbomlásához vezettek a történelem során. - Egy katonai ünnepség forgatókönyvének elkészítése. - Kötelékben történő alaki mozzanatok ismerete, alkalmazása a gyakorlatban. - Díszelgéssel kapcsolatos alaki mozzanatok ismerete, alkalmazása a gyakorlatban. 		<ul style="list-style-type: none"> - Az egyenruha jelentése, a díszegyenruha és a „harci” egyenruha jellemzői. - Az alakiség kialakulása, történetének főbb állomásai. - Mozgásmódok raj alegységben. - A katonai ünnepségek legfontosabb mozzanatai. - Díszelgéssel kapcsolatos alaki mozzanatok.

Kulcsfogalmak	Egyenruha, díszegyenruha, hadigyakorló öltözet, fegyvernemi jelzések, menetelés, menetalakzat, díszlépés, katonai ünnepség, díszalegység, katonai eskü, tisztavatás.
---------------	--

Tematikai egység	2. Egészségügyi ismeretek	
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete. Az elsősegélynyújtásról az általános iskolában tanultak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető egészségügyi és elsősegélynyújtási ismeretek elsajátítása, eljárások és a szükséges eszközök használatának gyakorlása. A döntésképeség fejlesztése a döntéshez szükséges tényezők felismerése, mérlegelése révén. A NATO harctéri egészségügyi ellátás alapelveinek megismerése.	
	Fejlesztési követelmények	Ismeretek
	<ul style="list-style-type: none"> - A baleseti helyszínen végrehajtandó tevékenység lépéseinek ismerete. - Az eszméletlen állapot felismerésének módszerei, az eszméletlenség felismerése. - A légzésvizsgálat végrehajtásának képessége a gyakorlatban. - Rautek-féle műfogás, tálcafogás kivitelezésének ismerete. - A mozgatást kizáró sérülések ismerete, fektetési módok és alkalmazásuk ismerete. Stabil oldalfekvő helyzet kivitelezése a gyakorlatban. - Az alapszintű újraélesztés (BLS) lépéseinek, kivitelezésének ismerete a gyakorlatban. - Az újraélesztés végrehajtásának ismerete automata defibrillátorral (AED). - Az artériás, vénás és kapilláris vérzésellátás szabályainak ismerete, alkalmazásuk a gyakorlatban. - A törések és ízületi sérülések ellátásának, a rögzítési alapelvek ismerete a gyakorlatban. - A harctéri sérültek osztályozása fontosságának megértése, az osztályozás lényegének ismerete. - Az egyéni elsősegély-felszerelés használatának ismerete. - A NATO sebesültellátás szintjei feladatának, ellátási lehetőségeinek, helyének, a szakaszos sebesültellátás lényegének ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapfogalmak. - Az eszmélet vizsgálata. - A légzés hármás érzékelése. - A sérültek kimentésének módszerei és szabályai. - Sérültek és betegek mozgatása, fektetési módok, mozgatáshoz használható alkalmi eszközök. - Hirtelen szívhalál, alapszintű újraélesztés, a halál biztos jelei. - Automata defibrillátor jelölése (AED), használata. - Vérzéstípusok jellemzői. - Artériás nyomópontok. - Köötési alapelvek. - A csontok és az ízületek sérülései, ellátásuk. - Rögzítési alapelvek. - Sérült katonák harctéri ellátásának szabályai. - Az elsősegély és a szaksegély tartalma. - A NATO sebesültellátás 4 szintje (ROLE I-IV.), feladataik, helyük. - A sérültek szállításának módszerei (MEDEVAC).
Kulcsfogalmak	Sérült, beteg, időfaktor, eszméletlenség, Rautek-féle műfogás, stabil oldalfekvés, hirtelen szívhalál, újraélesztés, BLS, AED, nyomókötés, fedőkötés,	

	szaksegély, sebesültgyűjtő fészek, első orvosi segély, ROLE I., ROLE II., ROLE III., ROLE IV., MEDEVAC.
--	---

Tematikai egység	3. Haditechnikai ismeretek	
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” és a „Löelmélet” című tematikai egységek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A fegyvertörténet legfontosabb állomásainak, a legfontosabb haditechnikai eszközök fogalmának, főbb jellemzőinek ismerete. A köznyelvben gyakran szinonimaként használt haditechnikai eszközök fogalmi elhatárolása. A Magyar Honvédségben rendszeresített fontosabb haditechnikai eszközök legfontosabb képviselőinek felismerése ábra vagy kép segítségével, legfontosabb tulajdonságaik megismerése.	
	Fejlesztési követelmények	Ismeretek
	<ul style="list-style-type: none"> - A fegyverek történetének legfontosabb állomásai. A legfontosabb újítások ismerete a tüzfegyverek fejlődése során. - Tüzfegyverek csoportosítása a lövedék kilövésének módja alapján. - A gyalogsági és a kézfegyverek elkülönítése. - A lövészfegyverek főbb részeinek felismerése ábra alapján. A főbb részek alapvető feladatának ismerete. - A maroklőfegyverek kifejlesztése, történelmi okainak, alkalmazási körülményeinek ismerete. - A géppisztoly, a gépkarabély, a karabély, a puska, géppuska elkülönítésének ismerete. - A gépkarabély főbb részeinek megismerése. - Puskák, légpuskák és géppuskák főbb jellemzőinek ismerete. - A lövegek és a gránátok fogalmának, a lövegek csoportosítása főbb szempontjainak és a gránátok legelterjedtebb alkalmazásának ismerete. - Az aknák fogalmának ismerete. - A páncélozott szállító jármű, a gyalogsági harcjármű és a harckocsi közötti különbség megértése. A harckocsik csoportosításának ismerete. - A légierő haditechnikai eszközei csoportosításának, alkalmazási lehetőségeiknek ismerete. - A Magyar Honvédségben rendszeresített fontosabb haditechnikai eszközök adatainak és működésük lényegesebb jellemzőinek összegyűjtése csoportmunkában. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lőfegyver, tüzfegyver fogalma, újítások a tüzfegyverek fejlődése során. - A gyalogsági fegyverek és a kézfegyverek fogalma. - A lövészfegyverek főbb részei. A részek funkciója. - Pisztolyok és revolverek fogalma, kialakulásuk okai. - Géppisztoly, gépkarabély, karabély, puska, géppuska fogalma, a gépkarabély fontosabb jellemzői. - A gépkarabély főbb részei. - A löveg, gránát, támadó és védő kézigranát fogalma, főbb jellemzőik. - Az aknák fogalma. - Páncélozott szállító jármű és a harckocsi fogalma. - Merev szárnyú és forgó szárnyú haditechnikai eszközök fogalma. - A Magyar Honvédség fontosabb haditechnikai eszközeinek lényegesebb jellemzői.

Kulcsfogalmak	Fegyver, lőfegyver, tűzfegyver, maroklőfegyver, pisztoly, revolver, géppisztoly, karabély, gépkarabély, puska, légpuska, géppuska, köztes lőszer, löveg, gránát, támadó kézigránát, védő kézigránát, akna, harcjármű, páncélozott szállítójármű, harckocsi, helikopter, robotrepülőgép, pilóta nélküli repülőgép, forgó szárnyú és merev szárnyú légieszköz.
---------------	--

Tematikai egység	4. Térkép- és tereptani alapismeretek	
Előzetes tudás	Földrajz tantárgyból a térképészet alapelvei, térképtípusok, felszínformák, a földrajzi fókálózat és a Globális Helymeghatározó Rendszer (GPS) fogalmának ismerete. „A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A terep fogalmának és hatásának megismerése, továbbá a terep és alkotóelemei szerepének megértése a katonai műveletekben. Az Univerzális Transzverzális Merkátor vetület (UTM-vetület) jellemzőinek megismerése. A földrajzi helymeghatározás során alkalmazott fontosabb koordináta- és azonosító rendszerek felépítésének és használatának megismerése a földfelszín pontjainak helymeghatározására. A terepi tájékozódás alapfogalmainak, fő műveleteinek, jellemzőinek álló helyzetben, illetve mozgás közben, valamint a tájékozódás során alkalmazott eszközeinek megismerése és alkalmazása. A műholdas helymeghatározó rendszerek felépítésének, elemei funkcióinak és ezek kapcsolatának megismerése. A GPS-alapú földrajzi helymeghatározás gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek megismerése.	
	Fejlesztési követelmények	Ismeretek
	<ul style="list-style-type: none"> - A terepelemek jellemzőinek elemzése abból a szempontból, hogy milyen hatással vannak a katonai tevékenységre. - Összefoglaló táblázat készítése a különböző tájékozódási típusok kedvezőtlen és kedvező hatásairól a katonai műveletek szempontjából. - A méretarány értelmezése, a különböző méretarányú térképek összehasonlítása a felhasználás célja szerint. - Topográfiai térképek értelmezése, elemzése. - Térképszelvények jelölésének értelmezése. - A tájolók és az egyszerű iránytűk közötti különbségek ismerete. - A terepi tájékozódást segítő eszközök alkalmazása, térkép tájolása, fő világtájak kitűzése. - A földrajzi, a mágneses és a hálózati északi irányok értelmezése. - Álláspont meghatározása néhány módszer alkalmazásával. - A Földfelszín helyettesítő felületének 	<ul style="list-style-type: none"> - A terep osztályozása. - Jellemző tájékozódási típusok, ezek hatásai a katonai tevékenységekre. - A terep ábrázolása, a térkép fogalma, a domborzat, a vízrajz topográfiai térképeken. - A szintvonalak típusai és alkalmazásuk. - A térképi méretarányok és a térképek szelvényméreteinek összefüggése. - Az egyezményes jelek szerepe a térképészetben. - A jelkulcs tartalma. - Térképek szelvényezése, a nemzetközi világtérkép alapján történő szelvényezés (IMW). - A tájoló részei, alkalmazása, északi irányok. - Álláspont meghatározása. - Geoid, forgási ellipszoid, Geodéziai Világrendszer (WGS) fogalmának lényege, vetületi alapismeretek. - A földrajzi koordináta rendszer jellemzői. - Az UTM koordinátáinak jellemzői. - Tájékozódás álló helyzetből és mozgás közben. - A terepi tájékozódás lényeges műveletei és eszközei. - A GPS-alapú helymeghatározás elve, és gyakorlati alkalmazási lehetőségei.

<p>értelmezése szemléltetés segítségével.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A kezdő meridián jelentőségének megfogalmazása, a dátumvonal jelentése és jelentősége a rajta történő áthaladáskor. - Egy adott pont UTM koordinátájának a jelentése, az alkalmazott jelölések és a felírt számok sorrendiségének magyarázata. - A Katonai Azonosító Rendszer (MGRS-azonosító) felépítése, értelmezése a gyakorlatban. - Az alkalmazott térkép méretaránya és az MGRS-azonosító pontossága közötti összefüggés értelmezése. - Az álló helyzetből és a mozgás közben végzett tájékozódás összehasonlítása. - Azon tényezők felsorolása és rendszerezése, amelyek zavarhatják vagy akadályozhatják a GPS-jelek vételét, illetve a helymeghatározást. - Tájékozódás gyakorlása terepen, térképpel és tájékozódást segítő eszközzel: <ul style="list-style-type: none"> - térkép tájolása; - álláspont meghatározása; - azimut menet; - tájékozódást segítő eszköz alkalmazásának gyakorlása; - tájékozódás tereptárgyak, korábbi tanulmányok során megismert természeti jelenségek és szükségeseszközök segítségével. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Terep, terepelem, tájtípus, jelkulcs, szintvonal, alapszintköz, szelvényezés, IMW-szelvényezési rendszer, tájoló, földrajzi észak, hálózati észak, mágneses észak, geoid, forgási ellipszoid, WGS, UTM, MGRS, azimut.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>5. Biztonságpolitikai és válságreakáló alapismeretek</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgyból a XX. századról tanultak ismerete. Földrajz tantárgyból a globalizáció jellemzőiről tanultak ismerete. A „Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A biztonsági kihívásokkal kapcsolatos általános alapfogalmak és jellemzők megismerése. Magyarország biztonságát fenyegető kihívások. A NATO létrejötte, a kollektív védelem és a kollektív biztonság fogalmának megismerése, a szervezet bővítése folyamatának, feladatrendszere változásának és működése alapelveinek áttekintése. Az Európai Unió és az európai integráció fogalmának, az Európai Unió létrejötte állomásainak megismerése, az Európai Unió bővítésének lépései napjainkig.</p>

	Az ENSZ szerepének megismerése a nemzetközi biztonság megőrzésében, létrehozásának történelmi körülményei és állomásai, az ENSZ válságkezelésének, a válságreagáló műveletek jellemzőinek bemutatása.	
	Fejlesztési követelmények	Ismeretek
	<ul style="list-style-type: none"> - Közös vita a biztonságpolitikával összefüggő kérdésekről. - A biztonságpolitikával összefüggő fogalmak rendszerezése, magyarázata és helyes alkalmazása. - Az aktuális nemzetközi helyzet értékelése a biztonságot veszélyeztető és erősítő tényezők szempontjából. - Önálló kérdések megfogalmazása a biztonságpolitikai problémákkal kapcsolatban. - A NATO bővülő szerepköre okainak ismerete. - Az Európai integráció. - Az ENSZ létrejötte okainak, történelmi háttérének értelmezése forrás segítségével. - Az ENSZ BT tagjainak, hatáskörének ismerete, az állandó tagok vétőjogának értelmezése és az állandó tagok összetételének okai. - Különböző katonai műveletek besorolása. - A leggyakrabban előforduló béketámogató és egyéb válságreagáló műveletek fogalmának felismerése. - Fontosabb ENSZ, NATO, EU műveletek fogalmának, mandátumuk lényegének ismerete, azonosításuk forrás alapján. A válságreagáló műveleti kiképzés és a harci kiképzés közötti különbségek felismerése, indoklása. 	<ul style="list-style-type: none"> - A biztonsági kihívás fogalma, típusai. - A globalizáció fogalma, hatása a biztonságra. - Napjaink nemzetközi erőviszonyait meghatározó tényezők. - A biztonságot fenyegető katonai és nem katonai tényezők. - A hazánk biztonságát fenyegető nem katonai és katonai kihívások. - A terrorizmus fogalma, a terrorizmus elleni küzdelem eszközei. - A NATO létrejöttének okai, működésének alapelvei, legfontosabb szervei, szerepkörének bővülése. - A NATO bővítésének eddigi állomásai. - A terrorizmus jellemző vonásai. - Az Európai Unió létrejötte, fejlődése. - Az ENSZ Biztonsági Tanács feladata. - Az ENSZ válságkezelésének jellemzői. - Válságreagáló műveletek fogalma, alapelvei. - Béketámogató és egyéb válságreagáló műveletek főbb típusai, jellemzőik. - A Magyar Honvédség fontosabb ENSZ, NATO, EU missziói. - A Magyar Honvédség válságreagáló műveletekre történő felkészítése.
Kulcsfogalmak	Biztonsági kihívás, globalizáció, globális, kontinentális, regionális, szubregionális, lokális, illegális migráció, kollektív védelem, kollektív biztonság, konszenzus, Észak-atlanti Tanács, válságreagáló műveletek, proliferáció, konszenzus, „out of area” misszió, kiberbűnözés, európai integráció, terrorizmus, terrorista, béketámogatás, békeművelet, béketeremtés, békefenntartás, békekikényszerítés, békeépítés, humanitárius segélynyújtás, nem háborús művelet, embargó, kiürítés, kimenekítés, UNFICYP, IFOR, SFOR, KFOR, ISAF, MFO, EUFOR-ALTHEA.	
Tematikai egység	6. Általános katonai ismeretek	
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” és a „Biztonságpolitikai és válságreagáló alapismeretek” című tematikai egységek ismerete.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A harc fogalmának, fontosabb kategóriáinak, a támadás és a védelem alapjainak megismerése. Az atom-, biológiai és vegyi (ABV) hadviseléssel kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátítása. A függelmi viszony, a parancs jellemzőinek, a Magyar Honvédség mindennapi működésének megismerése.</p>
<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Ismeretek</p>
<p>- Példák segítségével nyomon követni a harc helyének és szerepének változását a történelem során. - A manőver formáinak felismerése ábra segítségével. - A háborúk tapasztalatai alapján a harc általános törvényszerűségeinek megfogalmazása. - A védelem és a támadás céljának, formáinak értelmezése. Annak megértése, hogy harcban a végső siker csak támadással érhető el. - Ábra segítségével az alapvető harci alakzatok felismerése. - Az 1., 2., 3., 4. generációs hadviselés főbb jellemzőinek ismerete, elhelyezése a történelemben. A 4. generációs hadviselés különlegessége. - A NATO fonetikus ABC alkalmazása szavak betűzésében, az S.O.S.-kód ismerete, a Morse-kódok alkalmazása táblázat segítségével. A forgalmazás szabályainak gyakorlati alkalmazása. - Az atomfegyverek elterjedését megakadályozó nemzetközi egyezmények bemutatása, napjaink problémái az atomfegyverek terjedése területén. - A Japánra ledobott atombombák hatásainak elemzésével a nukleáris fegyverek pusztító hatásainak bemutatása. - Az emberi szervezetre veszélyes fertőző megbetegedések összegyűjtése. - A biológiai fegyverek bemutatása, alkalmazásuk eszközei, és az ellenük történő védekezés lehetőségei. - A vegyi fegyverek általános jellemzői és felosztása. - A történelemben eddig alkalmazott vegyi fegyverek hatásainak elemzése.</p>	<p>- A hadviselés változása a középkortól napjainkig. - A harc és az összefegyvernemi harc fogalma és fajtái, a csapás, a tűz, a manőver fogalma. - A védelem és a támadás fogalma, lényege, formái. A védelem méretei. - A katona gyalogos mozgása a harcmezőn, harci alakzatok. - A harcterület felosztása. - A hadviselés generációi. - A katonai híradóeszközök használata, a forgalmazás szabályai, a NATO fonetikus ABC-je. A Morse-kódok lényege. - A láncreakció, a magfúzió és a nukleáris robbanás hatásai. - A biológiai fegyverek töltetként alkalmazható mikroorganizmusok jellemzői. - A mérgező harcanyagok típusai, és hatásuk az élő szervezetre. - A védekezés lehetőségei az ABV-fegyverek hatásai ellen. - A függelmi viszony tartalma, az előljáró, az alárendelt, a rangidős, a parancs jellemzői. - A katonai napirend. - Az alegység szintű szolgálat. - A szolgálati érintkezés szabályai. - A katonák jogai és kötelességei.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - A védekezés lehetőségeinek bemutatása az ABV-fegyverek hatásai ellen. - Az alegység szintű szolgálat feladatainak bemutatása, a szolgálatba vezénylés általános szabályainak értelmezése. - A szabályzat szerinti élet és a napirend jelentőségének, funkcióinak bemutatása. 	
Kulcsfogalmak	<p>Harc, összefegyvernemi harc, csapás, tűz, manőver, érdekeltségi terület, hadműveleti terület, mélységi terület, közeli terület, mögöttes terület, rajállás, szakasztámpont, századtámpont, zászlóalj-védőkörlet, harci alakzatok, NATO fonetikus ABC, Morse-kód, S.O.S., láncreakció, maghasadás, magfúzió, biológiai harcanyag, mérgező harcanyag, idegméreg, vérméreg, hólyaghúzó, fojtó, kábítószer, vegyi- és sugárfelderítés, ABV-védőruha, függelmi viszony, szolgálati előjáró, hivatali felettes, szakmai előjáró, rangidős, szolgálati érintkezés, kihallgatás, parancskihirdetés, ügyeleti szolgálat.</p>

Tematikai egység	7. Hadijogi alapismeretek	
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” és az „Általános katonai ismeretek” című tematikai egységek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A harcképtelenség ismerveinek és annak megismerése, hogy milyen esetekben illeti meg az elfogott katonát a hadifogolytársulat. A zsoldosok, a kémek és a terroristák jellemző vonásainak megkülönböztetése, a hadifoglyokkal történő bánásmód alapvető szabályainak, a polgári lakosság védelmére vonatkozó szabályok megismerése.</p> <p>A Nemzetközi Büntetőbíróság feladatának, tevékenysége fontosabb jellemzőinek megismerése.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> - A hágai és a genfi egyezmények tartalma. - Annak megvitatása, hogy miért van szükség a harcosok megkülönböztetésére. - Napjaink háborúinak tapasztalatai alapján a hadifoglyokkal való bánásmód szabályozása szükségességének indokolása. - A XX. század történelméből merített példák segítségével a polgári lakosság védelmének indokoltsága. - Példák segítségével a meglepő aknák alkalmazásának embertelen következményeinek bemutatása, a legfontosabb nemzetközi bűncselekmények fogalmának ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> - A hadijog szükségessége, a genfi és a hágai egyezmények létrejöttének körülményei. - A harcos, a kém és a zsoldos fogalma. - A hadifoglyokkal történő bánásmód szabályai, a harcképtelenség ismervei. - A polgári lakosság védelme háború esetén. - A hadviselés módjai és eszközei. - A nemzetközi bűncselekmények fogalma, fontosabb típusai, a Nemzetközi Büntetőbíróság. 	
Kulcsfogalmak	<p>Hágai és genfi egyezmény, harcos, civil, hadifogoly, zsoldos, kém, hadicsel, hitszegés, meglepő akna, háborús bűn, Nemzetközi Büntetőbíróság, népirtás, emberiség elleni bűntett, háborús bűntett.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes a tanult alaki mozgásokat a gyakorlatban szabályosan végrehajtani, - megismeri a lőfegyverek kialakulásának, fejlődésének történetét és a fejlődés okait, a legfontosabb lőfegyverfajtákat, - megismeri a harcjárművek alapvető típusait, - megismeri a Magyar Honvédségben rendszeresített legfontosabb haditechnikai eszközök lényegesebb tulajdonságait, továbbá képes felismerni azokat ábra segítségével, - megismeri a vérzéscsillapítás, az újraélesztés, a csont- és ízületi sérülésekkel kapcsolatos alapvető elsősegélynyújtás feladatait, képes a tanult egészségügyi eljárások szabályos végrehajtására a gyakorlatban is, - megismeri a katasztrófa helyzetben és a tömeges balesetekben szükséges elsősegélynyújtó feladatokat, valamint a katonák harctéri egészségügyi ellátási rendszerét, - megismeri a terep fogalmát, a főbb tájtípusok tulajdonságait és a katonai műveletekre gyakorolt hatásukat, - megismeri a katonai célú térképezés során alkalmazott vetülettípusokat és ezek jellemzőit, a térképi jelkulcs fogalmát, felépítését és tartalmát, valamint a térképeken alkalmazott kartográfiai jelek rendszerét, - megismeri a terepi tájékozódás alapfogalmait, fő műveleteit, és képes a gyakorlatban tanult eljárások végrehajtására, - megismeri a műholdas helymeghatározó rendszerek felépítését, - megismeri a hadijoggal kapcsolatos alapvető tudnivalókat, - megismeri a hazánkat fenyegető biztonságpolitikai kockázatokat, - megérti a biztonságpolitikai kockázatok függvényében a honvédelem szükségességét, - tisztában van Magyarország helyével és szerepével a NATO-ban és az Európai Unióban, - megérti, hogy a NATO és az Európai Unió milyen biztonsági garanciákat jelent hazánk számára, - megismeri az ENSZ létrejöttének körülményeit, az ENSZ BT összetételét, a konszenzus és a vétó fogalmát, - megismeri a válságkezelő műveletek legfontosabb típusait, helyüket a katonai műveletek rendszerében, - megismeri a Magyar Honvédség hozzájárulását az ENSZ-, EU-, NATO-missziókhoz, - megismeri a modern hadviselés kialakulásának fontosabb állomásait és azon fontosabb jellemzőit, amelyek döntő hatást gyakorolnak a hadseregek tevékenységére, - megismeri a harcászattal kapcsolatos alapfogalmakat, - képes alkalmazni a NATO fonetikus ABC-t és a Morse-kódokat, megismeri az S.O.S Morse-kódot, jelentését és alkalmazását, - megismeri a tömegpusztító fegyverek csoportosítását, legfontosabb jellemzőiket, érti a fegyverek szabályozásával kapcsolatos egyezmények szükségességét, - megismeri a függelmi viszony, a parancs, az előljáró, az alárendelt és a rangidős fogalmát, érti a szolgálati érintkezés szabályainak szükségességét, - képes napirendet készíteni, megismeri a katonai napirend legfontosabb elemeit, - szert tesz olyan gyakorlati ismeretekre, amelyek segítenek fejleszteni az
---	--

önfegyelmet, a kitartást, és szert tesz olyan általános katonai műveltségre, amely segíti őt eligazodni a napi történésekben, - képes a tanult területekről gondolatait írásban és szóban összefüggően kifejtetni, fogalmak, képek és források felhasználásával összehasonlításokat és elemzéseket készíteni.
--

ÉLŐ IDEGEN NYELV

HELYI TANTERV

Célok és feladatok

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az idegennyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőjéhez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A diáknak képessé kell válnia arra, hogy egyéni kommunikációs céljait elérje és nyelvtudását valódi nyelvi helyzetekben, ismeretszerzésre, és ezek átadására, szórakozásra, személyes és szakmai céljainak megvalósítására valódi vagy digitális térben alkalmazni tudja. Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként hatékonyan használja. Mindehhez elengedhetetlen a kommunikatív kompetencia tágabb összefüggésben értelmezett megközelítése, azaz a nyelvi elemek (a jel- és szabályrendszerek) valamint a szociolingvisztikai komponensek együttes fejlesztése.

Kiemelten fontos az interdiszciplináris szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, az idegen nyelven megszerzett tudás pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvórán fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és

érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élőbbé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. Az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ez a kezdeti szakasz kötelezően az alsó tagozat negyedik osztályában indul, de ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan, fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé. Számukra a világ színessége, a nyelvi kifejezés változatossága érdekes és izgalmas, természetesen fordulnak idegen nyelvű ismerősök, barátok felé, és őszinte kíváncsisággal érdeklődnek más közösségek iránt. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel, valamint induljon el az önálló nyelvtanulóvá válás útján, sajátítsa el olyan tanulási stratégiákat, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását fejleszteni és fenntartani. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.

KAPCSOLÓDÁS A KOMPETENCIÁKHOZ

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassa alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen

nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben.

Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédképesség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során kell feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait.

A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek

kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemléte és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulóknak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulóknak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

megérti az éloszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;

beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;

beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;

megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;

beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;

a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;

ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével; felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is.

megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan) [Az](#)

[egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete](#)

Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervekben az általános bevezetőt az adott nyelvben és évfolyamban a tantárgy tanítására jellemző specifikumok összefoglalása követi. Felsorolásra kerülnek azok a nyelvoktatási szakasz végére minimálisan elvárt nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák, valamint általános tanulási eredmények, amelyeket a nyelvtanulónak témakörtől vagy a választott nyelvkönyvtől függetlenül el kell sajátítania.

A kerettantervek a nyelvi fejlesztési területeket témakörök szerint csoportosítják. A témakörökhöz rendelt óraszámok leginkább a súlyozásukra való javaslatok. A személyes, környezeti, közéleti és aktuális témák a valós nyelvhasználathoz kapcsolódnak, a továbbiak többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik. A tématarományokhoz megadott célnyelvi példák gyűjtőfogalmak, melyek a felsőbb évfolyamokon bővebb, gazdagabb szókincset jelölnek.

A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevésődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek).

HELYI TANTERV

ÉLŐ IDEGEN NYELV: ANGOL

4. ÉVFOLYAM

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

A korai nyelvfejlés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömeinek tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzés, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegen nyelv tanulása közben szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségeinek együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat

nyújtanak az állandó és rendszeres ismétlésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egészként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

- megérti az élszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is;
- megismeri az angol nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg, melyek közül a személyes és a környezeti téma a valós nyelvhasználathoz kapcsolódik, a továbbiak pedig többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik. Az egyes témaköröknél megtalálhatóak a részletes tanulási eredmények, a fejlesztési feladatok, illetve a tevékenységek. A kerettanterv, ugyanis, minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen

jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek).

A témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, melyek a következők:

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello. Hi. Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night! Goodbye. Bye-bye! See you.)

köszönet kifejezése (Thanks (a lot). Thank you.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)

bemutkozás megfogalmazása (My name is ... I'm Nice to meet you.)

személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? How old are you? I'm 9.)

hogylét iránti érdeklődés (How are you?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)

jókívánások kifejezése (Happy birthday! Good luck! Have a nice day/weekend.)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szöfordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Trick or treat.)

véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes. No. Are you OK? Yes. No.)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like ...? Yes, I do. No, I don't.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's a/an.../ It's big. It's long and comfortable.)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes. No.)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. Where is she? I don't know.)

nem értés megfogalmazása (Sorry, I don't understand.)

visszakérdés kifejezése nem értés esetén (Sorry, I don't understand. Pardon?)

alapvető érzések kifejezése (I'm happy. I'm cold. I'm hungry.)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here. Read the text.)

kívánság kifejezése (I would like to ...)

kérés és arra történő reakció kifejezése (Can you give me a pen? Yes. Sorry, I can't.)

kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like ...)

meghívás és arra történő reakció kifejezése (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't.)

javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema tonight. Good idea.)

Nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

a létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ..., I'm not ..., Are you ...? Is he ...?)

a cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese.)

birtoklás kifejezése jelen időben: 'to have' ige (I have/haven't got ... She has/hasn't got ... Have you got ...? Has she got ...?)

felszólító mód: (Come here., Don't shout.)

birtoklás: birtokos névmások, birtoklás kifejezése (My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother...)

mennyiségi viszonyok: egyes és többes számú főnevek (dog, dogs, child, children)

mennyiségi viszonyok: számok (one, two, ...hundred), sorszámok (first, second, third)

térbeli viszonyok: prepozíciók, határozószók (There is/are..., in, on, under)

időbeli viszonyok: napok, időpont megadása (on Monday, at 4 o' clock)

modalitás: a 'can' segédige (I can/can't swim.)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások (and, but, I, my, me mine)

A 4. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 68 óra

[A témakörök áttekintő táblázata:](#)

Angol nyelv 4. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 4.
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	20	20
Topics concerning classroom activities	10	10
Cross-curricular topics and activities	8	8
English and language learning	5	5
Intercultural topics	6	6
Playful learning	10	10
Entertainment	6	6
Gaining and sharing knowledge	3	3
Szabadon választott órakeret:		4
Összes óraszám:		72

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást;
- kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a személyes és környezeti témakörben megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti témakörben létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel

felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen, szűk család, barátok

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az otthon, az utcám, a játszótér

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: bútorok és alapvető berendezési tárgyak

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: családi események, ünneplések

A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: játszás, étkezés, öltözködés

A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az egészséges életmód

2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: most
állatnevek (háziállatok és vadállatok), növények

A témakörre jellemző alapvető helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a
természet és az élőlények

A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete
célnyelven: „kis kedvencek” és azok tartása

Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű
nyelvi elemekkel

Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő
átadása

Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

projektmunka:

családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével

lakóhely bemutatása egyszerű térkép készítésével (alapvető címkék
felhasználásával)

kiskedvenc bemutatása fénykép segítségével (képeségek, szokások
bemutatása)

legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső
tulajdonságok, szokások bemutatása)

társakkal készített interjú órai keretek között, vagy „Class survey” (véleménykutatás) –
eredménnyel

bemutakozás (What’s your name? Eredmény: Melyik névből van a legtöbb?)

lakóhely (Do you live in a house or in a flat? Eredmény: Hol lakik az osztály
többsége?)

családtagok (Have you got any brothers or sisters? Eredmény: Hány
„rokongyerek” van az osztályban összesen?)

játékos szótanulás: képes szókétyák, pantomim, memóriajáték kártyával vagy
interaktív táblával

képes „szótár” rajzolása (pl. a szobát, benne a bútorok nevét odaírni)

projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével

situációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés

közös játékos daltanulás (pl. There were 10 in a bed and the little one said: Roll over...)

plakátkészítés: állatok / növények, ünnepek, lakóhelyem, ételek, ruhadarabok

hangutánzás: Which animal?

közvéleménykutatás: kinek milyen kisállata van?

ismerkedés az angol ünnepekkel, szokásokkal film segítségével

ismert mese/történet feldolgozása képekkel, képek sorba rakásával

Színdarab előadása csoportban: pl. egy kiválasztott főbb ünnephez

TÉMAKÖR: [Topics concerning classroom activities](#)

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megismétli az élől szóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;
- lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
- lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
- megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén;
- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
- írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
- rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően; -

a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;

új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;

a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;

egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja

felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;

részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;

a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
osztálytársak, tanárok (classmates, teachers)

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a saját iskolám és termei

A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a tanuláshoz szükséges alapvető eszközök

A témakörre alapvető jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
tanári utasítások a különböző tevékenységekhez (writing, reading, counting, physical and creative activities)

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tantárgyak,
fontosabb iskolai ünnepélyek (school subjects, major school festivals)

Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben

Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

játékos szótanulás: barkochba: (zsákban iskolai tárgyak) – „What have I got in my hand?”

mondókák, dalok tanulása

projektmunka csoportban: az ideális osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével

egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. memóriajáték a képeken szereplő tárgyak, tanulási tevékenységek megnevezésével

halk/hangos szóismétlés

Betűzés játékosan – „akasztófa”

kiszámolós mondókák tanulása

csoportversenyek: pl. running dictation

Projektmunka készítése csoportban: kedvenc tantárgy (a tantárgyra jellemző rajz, kép, tárgy stb. segítségével)

Szituációs játék: „I am the teacher”

projektmunka (plakátkészítés) csoportban:

a saját iskola bemutatása

az álomiskola (kép, rajz, kulcsszavak stb. segítségével)

órarend készítése célnyelven

társakkal készített interjú/felmérés, és annak egyszerű bemutatása órai keretek között tantárgyak (pl. Do you like Maths?)

az én iskolám (pl. What’s our school like? - melyik a leggyakoribb jelző?)

iskolai ünnepek (pl. Which school holiday is the best?)

TÉMAKÖR: [Cross-curricular topics and activities](#)

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel; támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során; aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi; támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel; alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvvórán; felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

társakkal közösen készített plakát bemutatása
öltözködés a különböző évszakokban
hétvégi tevékenységek a családban
időtöltés tanév közben, illetve nyaralás alatt

évszakok, hónapok, napszakok
más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása
Csoport projectek: egy-egy tantárgy bemutatása célnyelven
közös előadás: dal, vers, mese
projektmunka: emberi test részeinek megnevezésével
mozgásos daltanulás a célnyelven (pl. Head, shoulders, knees and toes..., If you're
happy..., One little finger...)
mozgásos játékok:
pl. Charades, Fly swat, Simon says..., Board race
pl. memorizálás labdával, tornával,
pl. Lépj előre, ha tudod a választ! - játék
Kedvenc mese dramatizálása

TÉMAKÖR: [English and language learning](#)

ÓRASZÁM: [5 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

felismeri az anyanyelve és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket;
felfigyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére;
felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet
közötti különbségeket;
ismeri az adott nyelv ábécéjét;
lebetűzi a nevét;
felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét;
megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti
különbségeket;
új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy
megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel;
felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az angol ábécé és jelkészlet ismerete

Az angol nyelv hangkészletének felismerése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

szavak lebetűzése, szavak diktálása betűzéssel

szituációs telefonos játék: "Can you spell your name, please?"

keresztrejtvény készítése, megoldása

verseny/játék csoportban:

ország-város (adott betűkkel szavak keresése)

spelling bee játék ismert szavakkal

csipeszes hangvadász játék, hangkereső kígyó társasjáték

szókígyó - csapatverseny

betűzőverseny

daltanulás a célnyelven (pl. ABC-song)

képes szótár készítése

rajzfilmek nézése célnyelven

Szókártyák készítése az alapszókinccsel kapcsolatosan

Közös zenehallgatás és mesénézés célnyelven

TÉMAKÖR: [Intercultural topics](#)

ÓRASZÁM: [6 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit;
- ismeri a főbb célnyelvi kultúrához tartozó ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat;
- megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival;
- találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A főbb, az adott célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek ismerete

A célnyelvi kultúrához tartozó főbb szokások ismerete

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

projektmunka:

születésnap ünneplése a célnyelvi kultúrában és hazánkban

egyszerű, saját térkép készítése a célnyelvi országról/országokról, saját hazánkról, valamint egy elképzelt álomországról

plakát készítése: rajz vagy kivágott képekből montázs pl. egy ünnepről

Képek gyűjtése a különböző angolnyelvű országok karácsonyairól

ünnepekhez kötődő mondókák, dalok tanulása, közös és egyéni előadása

projektmunka: térkép rajzolása folyók, hegyek, városok megnevezésével országismereti vetélkedő

TÉMAKÖR: [Playful learning](#)

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;

lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvtanulási tevékenységek során;

támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;

támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Részvétel tanórai, szóbeli interakciót vagy alapvető íráskészséget igénylő angol nyelvi tevékenységekben.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

klasszikusan a célnyelvi kultúrában megjelenő mozgásos, az életkornak megfelelő körjátékok/táncok elsajátítása

játékos szótanulás: pl. minél előbb találd ki, mit rajzolok, mit mutatok (pantomim)

mondókák, dalok tanulása, előadása (nursery rhyme competition)

egyéni/csoportos versenyek: szókincs és helyesírás felmérése

Akasztófa játék

Barkochba

Activity

Bingó számokkal, szavakkal

TÉMAKÖR: [Entertainment](#)

ÓRASZÁM: [6 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget;

megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre adekvát válaszreakciókat ad;

beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű írott szövegek felhasználása szórakozás céljára.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

páros és csoportos tevékenységek végzése kártyákon szereplő utasítások, valamint szerepkártyák segítségével
egyszerű mondatokból álló képregény olvasása, saját készítése
képregény kockák, vagy szöveg kártyák történet szerinti sorba rakása
online feladatok: játékok, játékos gyakorló feladatok, interaktív feladatok, dalok, mesék online
énekek, versek előadása
gyűjtőmunka: célnyelvi szövegek, feliratok keresése éttermekben, moziban, egyéb szabadidős tevékenységek során
keresztrejtvények megoldása, készítése (képek segítségével)
számítógépes játékok a célnyelven
Célnyelvi társasjáték, bábjátékok

TÉMAKÖR: [Gaining and sharing knowledge](#)

ÓRASZÁM: [3 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában
szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

célnyelven megoszt egyedül, vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva;
alapvető célzott információt megszerz a tanult témákban tudásának bővítésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel angol nyelven
Alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét angol nyelvű információ megszerzése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

saját érdeklődési köréhez tartozó, rajzokkal, fényképekkel támogatott plakát készítése
egyedül vagy csoportban, és annak bemutatása a tanulócsoport számára

rajz, projektmunka alapján rövid, pár szavas/mondatos kiselőadást tart a tanult
témakörökből

gyűjtőmunka és prezentációk választott témákból

HELYI TANTERV

ÉLŐ IDEGEN NYELV: NÉMET NYELV

4. ÉVFOLYAM

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömeinek tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzet, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegennyelv-tanulás során szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségeinek együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzéseként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan. Mindemellett fontos kiemelni, hogy a tanuló már az alsó tagozaton is megismerkedik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, melyek nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a későbbiekben önálló, tudatos nyelvtanulóvá váljon.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlesztés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló

érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat nyújtanak az állandó és rendszeres ismételésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egészként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;

beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;

beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;

megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;

beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;

a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;

ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;

felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott, nagyon egyszerű szövegekben is;

megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg, melyek közül a személyes és a környezeti téma a valós nyelvhasználathoz kapcsolódik, a továbbiak pedig többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik.

A témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, melyek a következők:

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag!

Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)

köszönet kifejezése (Danke schön. Danke.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)

megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)

bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter.)

személyre vonatkozó információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ...)

hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)

jókívanságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Alles Gute! Viel Spaß!)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern.)

véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein.)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)

nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)

visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)

alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte! Lies den Text!)

kívánság kifejezése (Ich möchte.)

kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)

kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)

meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)

javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)

Nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin ..., Du bist ..., Bist du ...?)

cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.)

birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)

felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setz dich!)

mennyiségi viszonyok: egyes számú főnevek (Schüler, Katze, Hund)

mennyiségi viszonyok: számok, határozott mennyiség (eins, zwei, ein Stück Schokolade)

minőségi viszonyok: Wie? (Das finde ich toll/schlecht.)

térbeli viszonyok: közelre és távolra mutató határozószók (hier, dort)

időbeli viszonyok: napok, napszakok, időpontok (am Montag, am Wochenende, am Morgen, um 7 Uhr)

modalitás: möchten, mögen és können igék E/1-ben és E/2-ben (Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Ich kann tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások (und, oder, aber, das, ich, mich)

A 4. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 68 óra

[A témakörök áttekintő táblázata:](#)

Német nyelv 4. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 4.
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	20	20
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	10	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8	8
Bezüge zur Zielsprache	5	5
Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen	6	6
Spielerisches Lernen	10	10
Unterhaltung	6	6
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	3	3
Szabadon választott órakeret:		4
Összes óraszám:		72

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást;
- kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

az adott tématarományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: enge
Familienmitglieder, Freunde

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: das
Zuhause

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einrichtung,
altersbezogene Gegenstände

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Familienfeste

A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete
célnyelven: Mahlzeiten, Kleidungsstücke

A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
gesunde Lebensweise

A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-
3 főbb ünnephez (pl. Weihnachten, Ostern) kapcsolódó alapszintű kifejezés,
állandósult szókapcsolat ismerete

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere,
Pflanzen

A témakörre jellemző alapvető helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
die Natur

A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete
célnyelven: Haustiere halten

Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű
nyelvi elemekkel

Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő
átadása

Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

projektmunka:

családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével

lakóhely bemutatása egyszerű térkép készítésével (alapvető címkék
felhasználásával)

kiskedvenc bemutatása fénykép segítségével (képessegek, szokások
bemutatása)

legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső
tulajdonságok, szokások bemutatása)

társakkal készített interjú órai keretek között

bemutatkozás

lakóhely

családtagok

játékos szótanulás: képes szókétyák, pantomim, memóriajáték kártyával vagy
interaktív táblával

képes „szótár” rajzolása (pl. a szobát, benne a bútorok nevét odaírni)

projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével

szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés

közös játékos daltanulás

plakátkészítés: állatok / növények, ünnepek, lakóhelyem, ételek, ruhadarabok

közvéleménykutatás: kinek milyen kisállata van?

ismerkedés a német ünnepekkel, szokásokkal film segítségével

ismert mese közös olvasása németül és a szöveg feldolgozása képekkel, képek sorba
rakásával

színdarab előkészítése csoportban: egy kiválasztott főbb ünnephez színdarab előkészítése és előadása

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megismétli az élőlőszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;
- lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
- lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
- megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén;
- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
- írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
- rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően;
- a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
- új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;
- új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
- a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;
- egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja;

felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;

részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;

a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Mitschüler

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: eigene

Schule

A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Gegenstände zum Lernen

A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Schreiben, Lesen, Zählen, Bewegung, schöpferische Tätigkeiten

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Schulfächer, wichtigste Feste in der Schule

Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben

Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

projektmunka csoportban: az ideális tanterem
osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével
egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. memóriajáték a képeken szereplő tárgyak,
tanulási tevékenységek megnevezésével
csoportversenyek, pl: Laufdiktat
projektmunka készítése csoportban: kedvenc tantárgy (a tantárgyra jellemző rajz, kép,
tárgy stb. segítségével)
szituációs játékok
betűzés játékosan – „akasztófa”
projektmunka (plakátkészítés) csoportban: a saját iskola bemutatása; az álmiskola
(kép, rajz, kulcsszavak stb. segítségével)
órarend készítése célnyelven
társakkal készített interjú és annak egyszerű bemutatása órai keretek között
tantárgyak
kedvenc tanárom
az én iskolám
iskolai ünnepek

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában
szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó
jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos
alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;

összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel;
alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvórán;
felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Bewegung, schöpferische Tätigkeiten
Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

társakkal közösen készített plakát bemutatása
öltözködés a különböző évszakokban
hétvégi tevékenységek a családban
időtöltés tanév közben, illetve nyaralás alatt
évszakok, hónapok, napszakok
más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása
közös előadás: dal, vers, mese
projektmunka: emberi test részeinek megnevezésével
mozgásos daltanulás a célnyelven (pl. Körperteil Blues, Kopf und Schulter ..., Wochentagelied)
mozgásos játékok (pl. memorizálás labdával, tornával; süket postás játék; Lépj előre, ha tudod a választ! - játék)
kedvenc mese dramatizálása

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

felismeri az anyanyelve és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket;
felfigyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére;
felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket;
ismeri az adott nyelv ábécéjét;
lebetűzi a nevét;
felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét;
megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket;
új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel;
felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A német ábécé és jelkészlet ismerete

A német nyelv hangkészletének felismerése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

szavak lebetűzése szavak diktálása betűzéssel

szituációs telefonos játék: „Können Sie bitte Ihren Namen buchstabieren?”

keresztrejtvény készítése, megoldása

verseny csoportban: ország-város (adott betűkkel szavak keresése)

csipeszes hangvadász játék, hangkereső kígyó társasjáték

szókígyó - csapatverseny

daltanulás a célnyelven (pl. Das deutsche Alphabet-Lied)

betűzőverseny

képes szótár készítése

rajzfilmek nézése célnyelven

szókétyák készítése az alapszókinccsel kapcsolatosan

közös zenehallgatás és mesenézés célnyelven

TÉMAKÖR: Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit;
ismeri a főbb célnyelvi kultúrához tartozó ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat;
megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét;
találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival;
találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A főbb, az adott célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek ismerete

A célnyelvi kultúrához tartozó főbb szokások ismerete

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

projektmunka:

születésnap ünneplése a célnyelvi kultúrában és hazánkban (összehasonlítás)

egyszerű, saját térkép készítése a célnyelvi országról/országokról, saját

hazánkról, valamint egy elképzelt álmországról

plakát készítése: rajz vagy kivágott képekből montázs pl. egy ünnepről

Képek gyűjtése a különböző német nyelvű országok karácsonyairól

ünnepekhez kötődő mondókák, dalok tanulása, közös és egyéni előadása

országismereti vetélkedő

TÉMAKÖR: Spielerisches Lernen

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;

támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Részvétel tanórai, szóbeli interakciót vagy alapvető íráskészséget igénylő német nyelvi tevékenységekben

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

klasszikusan a célnyelvi kultúrában megjelenő mozgásos, az életkornak megfelelő körjátékok elsajátítása
játékos szótanulás: minél előbb találd ki, mit rajzolok, mit mutatok (pantomim)
mondókák, dalok tanulása, előadása
egyéni / csoportos versenyek: szókincs és helyesírás felmérése
akasztófa játék, barkochba, activity, bingó, hatschi-patschi játék

TÉMAKÖR: Unterhaltung

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget;
megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre adekvát válaszreakciókat ad;
beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben;
felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű írott illetve hallott szövegek felhasználása szórakozás céljára

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

páros és csoportos tevékenységek végzése kártyákon szereplő utasítások, valamint szerepkártyák segítségével

egyszerű mondatokból álló képregény olvasása, saját készítése

képregény kockák, vagy szöveg kártyák történet szerinti sorba rakása

online feladatok: játékok, játékos gyakorló feladatok, interaktív feladatok, dalok, mesék online

énekek, versek előadása

gyűjtőmunka: célnyelvi szövegek, feliratok keresése éttermekben, moziban, egyéb szabadidős tevékenységek során

keresztrejtvények megoldása, készítése (képek segítségével)

számítógépes játékok a célnyelven

célnyelvi társasjáték, bábjátékok

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;

törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre;

célnyelven megoszt egyedül, vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva;

alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel német nyelven
Alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét német nyelvű információ megszerzése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

saját érdeklődési köréhez tartozó, rajzokkal, fényképekkel támogatott plakát készítése
egyedül vagy csoportban, és annak bemutatása a tanulócsoport számára
rajz, projektmunka alapján rövid, pár szavas-mondatos kiselőadást tart a tanult témakörökből
gyűjtőmunka és prezentációk választott témákból

Helyi tanterv

Élő idegen nyelv tantárgy

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

Az idegen nyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőjéhez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni kommunikációs céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az 5-8. évfolyamon az idegen nyelv tanítása szervesen épül a 4. évfolyamon megkezdett nyelvi fejlesztésre, illetve annak eredményeire. A hangsúly lassan áttevődik a nyelvvelsajátításról a tudatos nyelvtanulás felé. Az életkornak, érdeklődésnek és a nyelvtanulás folyamatának megfelelő órai tevékenységek jellemezzék ezt a szakaszt is. Az 5. évfolyamtól változatlanul az idegen nyelvi kommunikációra történő felkészülés áll a középpontban, ezt tanórán kívüli feladatokkal, tevékenységekkel és az ezekben történő részvételre való biztatással kell segíteni.

A négyéves nevelési-oktatási szakasz egyik fő célja a megelőző szakaszban kialakított nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre hangsúlyosabbá válik, hogy a tanuló valós nyelvi helyzetekben tudja használni a nyelvet és egyre növekvő nyelvi tudatossággal rendelkezzen. Ekkor kell megalapozni azt a képességet, mellyel az idegen nyelvi ismereteket tudatosítja, és az idegen nyelvű szövegek világában eligazodik. A nyelvtanuló ebben a szakaszban egyre mélyebben és árnyaltabban ismeri meg az idegen nyelv felépítését és szerkezetét.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése egyik feltétele az egész életen át tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunkák, amelyek fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást. Szükséges, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. A nyelvórai és otthon elvégzendő tevékenységeken keresztül a tanuló váljon képessé arra, hogy digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megértse az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket. Tudjon szöveget alkotni szóban és írásban, valamint célnyelven beszélgetni az ismert nyelvi eszközök segítségével. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig szakmai szempontból szükséges, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban történhessen.

[Kapcsolódás a kompetenciákhoz](#)

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. Megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg.

Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a kritikus, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

Az idegennyelv-oktatás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként, hatékonyan használja. A nyelvi tartalmak és eszközök átadása szövegösszefüggésbe ágyazottan, konkrét beszédhelyzetekben, akár képekkel vagy nonverbális elemekkel segítve történik.

Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok,

információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében együttesen kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket. A kezdeti szakasz döntő mértékben szóbeli nyelvhasználatával ellentétben, a 7-8. osztályban egyre hangsúlyosabbá válik az írásbeli kommunikáció is. Az olvasott szövegértés és az írásbeli szövegalkotás készségeinek ebben az időszakban elkezdett tudatos fejlesztése eredményeként a nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló szóban és írásban megold változatos kihívásokat igénylő feladatokat, társas tevékenységekben vesz részt, valamint életkorának és nyelvi szintjének megfelelően kommunikál az élő idegen nyelven.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés, valamint a motiváció fenntartása érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználatra és nyelvtanulásra is építeni, melyekre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. A nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is. A kerettantervben megfogalmazott, témákhoz kapcsolódó tevékenységek (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.) eredményesebbé teszik a nyelvtanítást.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemléviága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, kihívást jelentő, gyakran játékos feladatokat old meg. Ezeket a tankönyveknek is tartalmazniuk kell. A változatos munkaformák, például: projektmunkák, páros és csoportos feladatok, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései vagy a különféle értékelési formák segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórán, önbizalma erősödjön, nyitott és motivált maradjon alapkészségeinek fejlesztésére és az újabb

nyelvtanulási stratégiák elsajátítására. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, szívesen használja nyelvtudását, s egyúttal egyre inkább tudatos nyelvhasználó is lesz, aki képes saját hibáit észrevenni, és saját haladását értékelni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű, autentikus szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek a tananyagokban nem különálló egységekként, hanem mindig szövegösszefüggésbe ágyazva kell, hogy megjelenjenek.

Kimeneti szintek

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás. Ez időszak végére a tanuló ismeri és használja az alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat használ (pl. internet, mobilalkalmazások), kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, főként ismerős, mindennapi helyzetekben történő kommunikációra, közvetítésre, ismeretszerzésre és tudásmegosztásra. Egyre inkább érti a nyelvtanulás, illetve a nyelvtudás fontosságát.

Az 5-8. évfolyamon a következő tanulási eredmények várhatók el, témakörtől függetlenül:

- változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó hangzószövegekben megjelenő információkat;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;

a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit.

Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg, és a tanulási eredmények, a fejlesztési feladatok, valamint a tevékenységek ezek köré csoportosítva jelennek meg. Az egyes témakörök mellett meghatározásra kerültek az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák, melyeket az 5-6. évfolyamra, valamint a 7-8. évfolyamra vonatkozó specifikus bevezetők utolsó részei sorolnak fel. A megadott nyelvi funkciók, stratégiák és elemek mindig az adott nevelési-oktatási szakaszra vonatkoznak, az előzőeknél megfogalmazottakra épülnek, azokat bővítik, és a tanulónak témakörtől vagy a választott nyelvkönyvtől függetlenül el kell sajátítania őket.

A 4. évfolyamon bevezetett témakörök mindegyike szerepel ebben a szakaszban is, de elemeik téra szélesedik, feldolgozásuk egyre árnyaltabban történik. Hangsúlyosabbá válnak és mélyülnek a kereszttervi, kultúrák közötti és célnyelvi tartalmak, valamint a tudásmegosztással és ismeretszerzéssel kapcsolatos vonatkozások. Új témakörként megjelennek a közéleti és aktuális témák, melyek az éppen időszerű közéleti tartalmak, hírek, témák feldolgozása révén az osztálytermi és a valós helyzetek közötti távolság csökkentését segítik elő. A személyes, környezeti, közéleti és aktuális témák a valós nyelvhasználathoz kapcsolódnak, a továbbiak többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelv tanulási tevékenységeket jelölik.

Az idegen nyelvi kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevésoédését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdekes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat,

egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek).

Helyi tanterv

Élő idegen nyelv: Angol

5–8. évfolyam

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

5-6. ÉVFOLYAM

Az 5. évfolyamra a 4. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkezik a tanuló. Az 5-6. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos a stresszmentes nyelvóra, az oldott hangulatú tanulási környezet, amelyben a tanuló változatos munkaformákban, életkorának és érdeklődési körének megfelelő, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal továbbra is szövegkörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg a tanuló. Míg 4. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek továbbra is egymásba fonódva fejlődnek; ám a beszédképesség és a hallott szövegértés mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

Az 5-6. évfolyamon a tanuló a 4-en már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve bővíti tovább ismereteit. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása, valamint a különböző szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre bonyolultabb tartalmak megértésére és egyre összetettebb kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvórán megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulónak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati helyzetek megélésére, illetve, hogy ezekre a tanórán kívül szerzett ismeretekre tudatosan építsünk.

Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló érdeklődését és nyitottságát a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberek iránt.

A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb használatára törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, és 6. osztály végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.

Az oktatási szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző oktatási szakaszra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Angol nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello! Good morning! Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)

köszönet kifejezése (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)

bemutatkozás megfogalmazása (My name is ... Hello. Hi! Nice to meet you.)

információkérés, információadás (What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 10. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th

July. What's your favourite animal? My favourite animals are cats. Have you got a pet?
 Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I
 haven't.)

hogylét iránti érdeklődés (How are you? What's wrong?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry. I'm very sorry.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)

jókívánások kifejezése (Happy birthday! Good luck! Congratulations!)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year!
 Happy Easter!)

megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és
 e-mailben (Dear Peter, Best wishes)

véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What do you
 think? I think ...)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like ...? Yes, I do. No, I don't. What's your
 opinion about ...? I think ...)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it
 like? It's .../ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I
 don't.)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)

nem értés megfogalmazása (I don't understand.)

visszakérdés kifejezése nem értés esetén (Can you repeat it? Can you spell it for me?)

alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)

akarat, kívánság kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like
 ...)

kérés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here you are.
 Sorry, I can't.)

javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema., Good idea. Would you like to come
 to the cinema? Yes, sure.)

meghívás és arra reagálás (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't. I'd
 like to invite you to my party.)

kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank you. Thank you.)

betűzés kérésének kifejezése (Could you spell it, please?)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text, please.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ... I'm not ... Are you ...? Is he ...? Who is he? What's that?)

szokásos cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?)

cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)

létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (I was ... I wasn't ... Were you ...? Was he...? Who was there? What was that?)

cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)

jövő idejűség kifejezése: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)

felszólító mód: felszólítások (Come here. Don't shout.)

kérdőmondatok, kérdőszavak (who?, when?, where?, what?, how?)

birtoklás: birtokos névmások és 's genitive (My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother ...)

mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám (dog-dogs, child-children)

mennyiségi viszonyok: számok (one, two, ..., hundred), sorszámok (first, second, third...)

mennyiségi viszonyok: megszámlálható főnevek (How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.)

mennyiségi viszonyok: megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I've got a lot of/little money.)

térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between ...)

időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.)

minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.)

minőségi viszonyok: rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse)

modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim. I must go.)

szövegösszetartó eszközök: névelők (a, an, the), mutató névmások (this, that, these, those), kötőszavak (and, or, but, because), névmások (I, he, they..., me, him, them...), some/any (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.), határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Az 5–6. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	64	32	32
Public matters	8	4	4
Topics concerning classroom activities	30	15	15
Cross-curricular topics and activities	12	6	6
English and language learning	12	6	6
Intercultural topics	27	13	14
Current topics	14	7	7
Entertainment and playful learning	22	11	11
Gaining and sharing knowledge	15	8	7
Szabadon választott órakeret:		42	42
Összes óraszám:		144	144

TÉMAKÖR: [Personal topics and topics concerning immediate environment and nature](#)

ÓRASZÁM: 64 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

üzeneteket ír;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a személyes és környezeti tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

a személyes és környezeti tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök, rokonok (family relations)

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet, otthon

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a ház/lakás részei, bútorok, háztartási eszközök

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ünnepek

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbik

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: társadalmi kapcsolatok (social relations)

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a természet, a város és a vidék

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem, állatvédelem

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek (natural phenomena)

Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT):
 - családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
 - a lakóhely és környezetének bemutatása
- scrapbook/poszter készítése:
 - ’Ez vagyok én’ (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.)
 - ’A családom’
 - ’Háziállatom’, milyen állatot szeretnék, (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)
 - ’Okosház’
- = projektmunka csoportban:
 - Ezek vagyunk mi (kedvenc együttesek, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaik stb.)

(plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?

(makett készítése): A mi házuk; Álomházam; Lakóhelyünk

- csoportos internetes kutató munka: 'Families around the world' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán
- szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'+ családtag napirendje, szabadideje
- internetes kutatás: meddig élnek a különböző állatok?
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
 - 'Házi kedvencek a csoportunkban',
 - 'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás: My hero's/actor's life and lifestyle
- Szerepjátékok:
 - Interjú kedvenc hősséddel/színészeddel az életéről és családjáról
 - Ismerkedés egy új osztálytárssal – kérdések és feleletek

TÉMAKÖR: [Public matters](#)

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a közéleti tématerületben megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

a közéleti tématerületben létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

a közéleti tématerületben nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: a közéletben és a szolgáltatásokban résztvevő személyek, (pl. clerk, guide, waiter, ticket officer, tourist)

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving directions, giving information

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism

A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- poszter: térképészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
- prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) melyik a leghatásosabb reklám?
- projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
 - 'What do you know about...?' (The moon, The Pacific Ocean, Crocodiles, Tokio, Jazz music stb.) - egyszerű válasszal lehet továbblépni.
 - 'What can you find' (in London, in Budapest, in Paris, in New York, in your home town stb.) - egy nevezetességgel lehet továbblépni.
- kiselőadás, internetes kutatómunka: az Egyesült Királyság bemutatása
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése
 - leggyakoribb szórakozási formák a csoportban, (tv, olvasás, internet, sport stb.)

TÉMAKÖR: *Topics concerning classroom activities*

ÓRASZÁM: *30 óra*

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott témartományokhoz tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;

változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak, vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tantestület (school staff)

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, social events, hagyomány őrzés (keeping traditions)

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tudás (knowledge), nyelvtanulási célok (language learning targets)

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: - egyéni vagy csoportos

iskolai szokások, napirend, órarend

iskolai szabályok

iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban

tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása

scrapbook/poszter: ('kiállítás' az osztályterem falain)

iskolánk bemutatása

kedvenc tanárom bemutatása

kedvenc iskolai helyem bemutatása

kérdőív készítése:

kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés

kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása

csoportos feladat:

szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?

mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?

Iskolai versenyek:

olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?

verslác – egyszerű célnyelvi gyerekversekből

'Use of English' – Tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR: [Cross-curricular topics and activities](#)

ÓRASZÁM: [12 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutató- és projektmunka:
 - településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
- kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel, vizuális eszközökkel)
- egyéni projektmunka:
 - Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
- csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása – fókuszban egy-egy tantárgy
 - pl. földrajz – Nevez meg hármat... (rivers in Hungary, hills near Budapest, towns in England, lakes in Hungary, cities in America stb...)

TÉMAKÖR: [English and language learning](#)

ÓRASZÁM: [12 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.

nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nyelvi készségek (language skills, language learning, languages)

Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtési/helyesírási különbségek felismerése

Az angol nyelv betű- és jelkészletének alkalmazása

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is

Alapszintű nyelvtanulási stratégiák használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan:
 - memóriafogas
 - tanulókártyák
- Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- közös popzenehallgatás – pl. 'gapfill' munkalappal
- filmnézés a célnyelven
- a film egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
- könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2), és rövid, kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
- csoportos projekt:

- társasjáték készítése pl. 'Use the word' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)
- betűzés játékosan (betűzd a szót, a többiek írják le)
- keresztrejtvény készítése – a megoldás a padtárs feladata
- játékos diktálási feladatok
 - 'Running dictation'
 - 'Chinese whispers'
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)

TÉMAKÖR: [Intercultural topics](#)

ÓRASZÁM: [27 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal

Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete

Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- az Egyesült Királyság megismerése hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
 - az angol iskolák jellemzői, napirend
 - tipikus angol ház, lakás
 - mindennapi szokások
 - ünnepek a családban
 - állattartási szokások, kedvenc állatok

- angol nyaralási szokások
- angol időjárás
- az Egyesült Királyság tájegységei, országrészei
- angol étkezési szokások, tipikus ételek
- olvasott szövegértés fejlesztése: az Amerikai Egyesült Államok – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
- projektmunka csoportban (plakát készítése):
 - hazánk és az Egyesült Királyság összehasonlítása számokban, ill. képekkel illusztrálva –hasonlóságok, különbségek bemutatása- (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

TÉMAKÖR: [Current topics](#)

ÓRASZÁM: [14 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése célnyelven.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
 - aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése)
 - képaláírások megfogalmazása
 - időjárásjelentés
- Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
 - szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
 - lenémított film tanulói kommentárral
- szerepjáték:

interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

TÉMAKÖR: [Entertainment and playful learning](#)

ÓRASZÁM: 22 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékokban.

[ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:](#)

- nyelvi és egyéb hagyományos játékok: Scrabble, Activity, Ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', Barkochba, kártyajátékok
- társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
- projekt munka, prezentáció:
 - kedvenc dalom/együttesem/filmem/színészem/animációs filmszereplőm/játékom bemutatása
- egy kisfilm/rajzfilm megtekintése
- közösen választott dal, képregény, film, órai feldolgozása

TÉMAKÖR: [Gaining and sharing knowledge](#)

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata rövid angol nyelvű véleményekkel hozzászólásokkal
- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából
- scrapbook/poszter készítése az aktuális tananyaghoz
- IKT eszközökkel elkészített és segített prezentáció

7–8. ÉVFOLYAM

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre. A megvalósítás az életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével összhangban kell, hogy történjen, és lehetőség szerint vegye figyelembe a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is. A 7-8. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek funkcionális szemléletű elsajátítása. A szakasz végére a tanuló az ismert nyelvi eszközök segítségével többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is. Felhasználja a tanult

nyelvi elemeket és kommunikációs stratégiákat egyéni írásbeli és szóbeli közléseiben, valamint közvetíteni is tud az élő idegen nyelven.

Az angol nyelv tanításának egy lényeges területe a 7-8. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókinccs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szöveggörnyezetbe ágyazva történik. Nagy hangsúlyt kap a felfedező tanulás, melynek során a tanuló önállóan, a nyelvtanulási stratégiák egyre bővülő tárával és azok egyre tudatosabb használatával fedezi fel a szöveg tartalmát, valamint a nyelvi eszközök jelentését és szabályszerűségeiket. A szélesebb körű nyelvtanulási, illetve nyelvhasználati stratégiák és azok tudatos használata tovább segítik a nyelvtanulót az önálló nyelvtanulóvá válásban és képessé teszik őt arra, hogy mindezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciái további fejlesztésére. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a nyelvtanuló egyre több szövegtípussal ismerkedik meg, bővíti a szövegfajtákkal kapcsolatos ismereteit, és egyre inkább alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit is.

A nyelvtanulónak a motiváció fenntartása és erősítése érdekében továbbra is biztosítani kell a jó hangulatú, önbizalmat növelő és érzelmi biztonságot adó tanulási környezetet, amelyben lehetőség nyílik számára az önértékelés és a társas értékelés alkalmazására is. Motivációját erősítik továbbá a változatos munkaformák, a kihívást jelentő feladatok, a pozitív tanári visszajelzések és megerősítések, valamint a projektek.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és összetettebben kerülnek feldolgozásra, igazodva a nyelvtanulót körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A feldolgozásra kerülő témák gyakran összhangban állnak más tanulási területek tartalmaival, és lehetővé teszik a nyelvtanuló számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban és árnyaltabban ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, bevonva a digitális eszközöket és mobilalkalmazásokat is. A témakörök feldolgozása során építeni kell a nyelvtanuló előzetes nyelvi tudására, a világról megszerzett ismereteire, valamint a más tantárgyakból megszerzett ismeretekre. Ezek elmélyítését segítik, ha a tanulók többször találkoznak angol nyelvű hírekkel, dokumentumfilmekkel, olyan beszámolókkal, melyek magyar híreket angol nyelven közvetítenek, vagy amelyek angol nyelven Magyarország országismereti jellemzőivel foglalkoznak. A tartalmak meghatározásánál, illetve a témakörök feldolgozásánál figyelembe kell venni a 7-8. évfolyamon idegen nyelvet tanulónál egyre inkább megmutatkozó egyéni különbségeket is. Fokozott erőfeszítésre van szükség itt azért, hogy a nyelvtanulási motiváció a továbbtanulás, illetve pályaválasztás irányától függetlenül megmaradjon, és hogy a tanulók

tudják, hogy bármilyen szakmai és személyes célt is állítanak maguk elé, a nyelvtudás segíti majd őket ezek elérésében. Mindez változatos és az egyéni különbségekhez illeszkedő nyelvórai tevékenységekkel és a tanulók érdeklődéséhez illeszkedő nyelvórán túli feladatokkal érhető el.

A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevésoédését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdeemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Mivel a keresztntantervi tartalmak igazodnak a 7-8. évfolyamon megjelenő új tudástartalmakhoz (pl. természettudományok, média), a nyelvtanulónak ezen területeken is lehetősége nyílik az ismeretszerzés, tudásmegosztás kiterjesztésére, illetve új kapcsolódási pontok kialakítására az újonnan megjelenő tantárgyakkal.

Ebben a szakaszban kevesebb hangsúly esik az osztálytermi helyzetek gyakorlására. A cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudását művelődsre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni. Osztálytermi helyzeteken kívüli, életszerű szituációk eljátszása (pl. közélet, szórakozás, interkulturális és országismereti témakörökben), valamint ismeretszerzés, tudásmegosztás céljából készített projektek segíthetik e cél megvalósítását. Ebben a szakaszban a nyelvtanulási stratégiák köre is bővül, így a nyelvtanuló arra is képessé válik, hogy valós nyelvtudását egyre inkább önállóan is fejlessze mind hagyományos, mind digitális csatornákon keresztül.

A nevelési-oktatási szakasz célja, tehát, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére elérje a KER szerinti A2 nyelvi szintet.

A 7-8. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák a következők:

Angol nyelvi funkciók (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

megszólítás kifejezése és arra reagálás (Excuse me. Can I help you?)

bemutakozás megfogalmazása (Let me introduce myself.)

személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your favourite subject? It's maths.)

hogylét iránti érdeklődés és reakció (What's the matter? I feel...)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. Don't worry about it. It doesn't matter.)

jókívánások kifejezésekor a reakció megfogalmazása (Thank you, the same to you.)

telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás (XY speaking.)

megszólítás, elbúcsúzás személyes levélben (Dear John, Best wishes, Love,)

véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion? In my opinion..., What do you think about ...? I think ...)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (How do you like it? I think it's...)

képesség kifejezése (Can you speak French? Are you able to ride a horse? I can understand French. I am unable to ride a horse.)

szükségesség kifejezése (Do I have to ...? Do I need to ...? You must ... We have to ...)

lehetőség kifejezése (It may rain. She might visit us.)

ígéret kifejezése (Will you help me? Don't worry, I will. I promise ...)

szándék, kívánság kifejezése (What would you like to do? Would you like to have a rest? I'd like to see that film.)

dicséret, kritika kifejezése (It's great. It's a good idea. It's boring.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's ..., It's made of ..., It's used for ...)

visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)

nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)

betűzés kérése, betűzés (It spells ...)

felkérés hangosabb, lassúbb beszédre (Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.)

öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése (Are you happy about it? What do you think of that? How do you feel about it? Great! I'm glad to hear that. I'm so pleased that..., Good for you. I feel so happy for ... I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for ...)

elégedettség, elégedetlenség, bosszúság kifejezése (What do you think of...? Are you pleased with ...? Are you happy with ...? Are you satisfied with ...? That's fine/nice/not

bad. That was fine/good/ nice. I'm quite satisfied with ... I'm quite happy with ... I'm quite pleased with ... It's not good enough. That wasn't very good.)

csodálkozás kifejezése (How come? Is he? What a surprise!)

remény kifejezése (I am looking forward to ... I hope ...)

javaslat és arra reagálás (Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)

meghívás és arra reagálás (I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.)

információkérés, -adás (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)

egyetértés, egyet nem értés (Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? I agree. I don't agree. I don't think so.)

valaki igazának az elismerése és el nem ismerése (You are right. You are wrong.)

egymást követő események leírása (What happened? First ... then ... finally ...)

bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Do you think they will come? They will probably come.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.)

cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)

jövő idejűség kifejezése: 'will' (When will you be fourteen? I'll help you.)

felszólító mód: Egyes/Többesszám 1. személy (Let's go.)

birtoklás: birtokos névmások (mine, yours, his, hers, its, ours, theirs)

birtoklás kifejezése múlt időben: 'have' (I didn't have many friends at school.)

birtoklás kifejezése jövő időben: 'have' (At the age of 25 I will have a car.)

időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.)

időbeli viszonyok: 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it yet. She has just entered the room.)

minőségi viszonyok: hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (She is the most intelligent of all. Tom's younger than Sue. Mary is more beautiful than Sue.)

modalitás: engedélykérés 'could', 'may' segédigékkal (Can/could/may I join you?)

modalitás: tanácsadás 'should/shouldn't' segédigével (You should ask her.)

modalitás: kötelezettség kifejezése 'have to' segédigével (Did you have to be there?)

modalitás: tiltás kifejezése 'mustn't' segédigével (You mustn't smoke here.)

szövegösszetartó eszközök: további kötőszavak (e.g. however)

feltételesség kifejezése (We'll stay at home if it rains.)

függő beszéd kifejezése jelen időben (He says he is tired., I don't know where he lives.,
Tell him to stop it.)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A 7–8. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	60	30	30
Public matters	12	6	6
Topics concerning classroom activities	23	11	12
Cross-curricular topics and activities	15	8	7
English and language learning	13	6	7
Intercultural topics	25	13	12
Current topics	13	6	7
Entertainment and playful learning	23	12	11
Gaining and sharing knowledge	20	10	10
Szabadon választott órakeret:		6	6
Összes óraszám:		108	108

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

ÓRASZÁM: 60 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

összetett írott instrukciókat értelmez;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;

a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;

váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;

üzeneteket ír;

egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;

kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök (acquaintances), rokonok (family relations)

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet (immediate environment)

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: social relations

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természet, települések (settlements)

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem (nature protection), állatvédelem (animal protection), keeping pets

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek, környezetünk védelme, fenntarthatósága

Személyes és környezethez tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt munka egyénileg, (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok a lakóhely és környezetének bemutatása
- projekt munka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása
- csoportos projekt: (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében? lakóhelyünkön, otthonunkban az iskolában

- városunkban
okos eszközökkel
- szóbeli mini-prezentáció:
a mai és a régmúlt mindennapi életének összehasonlítása
 - internetes kutatás:
meddig élnek a különböző kis-kedvencek, illetve egyéb állatok?
környezetszennyezési problémák
időjárás okozta katasztrófák
 - levél írása egy kellemes/kellemetlen élményről
 - kérdőívek elkészítése, kitöltése és írásbeli/szóbeli összegzése:
családi szokások, hagyományok
környezetvédelem a szűkebb környezetben
 - Szerepjáték:
interjú kedvenc hősséddel/színészeddel stb.

TÉMAKÖR: **Public matters**

ÓRASZÁM: **12 óra**

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
- értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát; információt cserél, információt kér, információt ad.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a közéleti tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

a közéleti tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közigazgatás és szolgáltatások résztvevői (members of the public sector and civil service), tourists, etc.

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális és közintézmények, éttermek, szállodák, hazai és külföldi nevezetességek, valamint a városi és vidéki élet helyszínei)

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális események (cultural events), különböző szórakozások (ways of entertainment)

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közigazgatás, szolgáltatások, idegenvezetés giving directions, giving information,

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services, travelling, national and international tourism

A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok – csapatversenyben: melyik a legjobb jelenet?
gyors étteremben
utazási irodában
utcán: útbaigazítás kérése és adása
'I'm a Budapest/London tourist guide' – helyi látványosságok bemutatása stb.
- prospektus, reklám készítése - (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- projektmunka csoportban:
rövid útikönyv készítése
- projektmunka csoportban: film/beszámoló/társasjáték készítése:
lakóhelyem
hazánk múltja
- kiselőadás, internetes kutatómunka: a célnyelvi országok rövid bemutatása

- Vitafórum:
 - városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése:
 - a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért?

TÉMAKÖR: *Topics concerning classroom activities*

ÓRASZÁM: *23 óra*

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;

egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;

felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tematartományokhoz tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;

változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;

megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
összetett írott instrukciókat értelmez;
véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és/de/vagy);
nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvrorai tevékenységek és feladatmegoldás során.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: oktatási intézmények (educational institutions)

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: délutáni foglalkozások (afternoon activities), tanórán kívüli foglalkozások (extracurricular activities), iskolán kívüli lehetőségek a nyelvtanulásra), (extracurricular opportunities for language learning/use of language), school festivals, school traditions, school events

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: (egyéni vagy csoportos)

a magyar és az angol iskolarendszer főbb különbségei

különböző iskolák Magyarországon és Angliában

iskolánk története, hagyományai, osztályunk

projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése

internetes kutatás:

iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként

szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása

scrapbook/poszter készítése:

mit szerettem az iskolánkban legjobban

iskolai kirándulásaink

kedvenc iskolai tantermem bemutatása

saját szerepem az osztályban

kérdőív készítése:

Milyen az ideális nyelvtanár?

Milyen iskolában szeretnék továbbtanulni?

csoportos társasjáték készítése:

a különböző tantárgyakról

szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?

órai feladatok

történetfeldolgozása (pl. igaz/hamis' mondatokkal)

történet átalakítás (pl. más személyben, más időben)

képleírás, hasonló képeknél a különbség keresése

évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnézése, közös dramatizálása és előadása

Iskolai versenyek:

olvasási verseny – ki tud egy év alatt 15 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?

kiejtési verseny – megadott vers előadása

'Use of English' – tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR: [Cross-curricular topics and activities](#)

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

– egyéni projekt munka - témák, személyiségek bemutatása

Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?

egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet

egy híres tudós élete

egy angol király élete

- Magyarország történelmének egy érdekes alakja
célnyelven rövid történet, mese, vers, dal írása
- vaktérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
 - egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése (pl. Robinson Crusoe, David Copperfield)
 - csoportos projekt:
 - társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: [English and language learning](#)

ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;

tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat.

A tanuló a szövegek létrehozásához nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;

ismeretlen szavak valószínű jelentését a szöveg összefüggéseinek alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
hibáit többnyire észreveszi és javítja;
társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása

Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- közös popzenehallgatás
- filmnézés a célnyelven
 - írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve
 - a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése
 - keresztretjvény készítése a film kulcsszavaival
- kedvenc videóm
- 'osztálykönyvtár' könnyített olvasmányokból és táblázat a falon: ki, melyiket olvasta az év folyamán, és ajánlja-e a társainak. Ki olvasta el a legtöbb könyvet?
- csoportos projekt:
 - társasjáték készítése: 'Use the expression' (minden kockán egy szófordulat, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj) pl: Something I really enjoy doing.../One way I am different from everyone else.../My friend knows how to.../I think English classes are.../One animal I wouldn't want to be.../stb.
- betűzésverseny
 - Ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)
- egy irodalmi mű feldolgozása, bemutatása

TÉMAKÖR: [Intercultural topics](#)

ÓRASZÁM: [25 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket
találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal
megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a
célnyelven.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete
Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven
Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Projektmunka – egyéni vagy csoportos

az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális
kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:

az angol és magyar iskolák jellemzői, napirend
tipikus angol ház, lakás – miért más itthon?
mindennapi szokások Angliában és Magyarországon – van-e különbség?
ünnepek a családban (Name day? Christmas Eve? Easter Monday? stb.)
viselkedésbeli különbségek a két kultúrában (pl. üdvözlés)
állattartási szokások, kedvenc állatok ('cats' vs 'dogs'?)
angol és magyar nyaralási szokások
angol időjárás – magyar időjárás
az Egyesült Királyság/Magyarország tájegységei, országrészei
angol/magyar étkezési szokások, tipikus ételek
híres helyek a két országban

– Csoportos játék:

Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók

- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
- jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában
 - pl. Christmas Party
 - pl. Valentines Day

TÉMAKÖR: [Current topics](#)

ÓRASZÁM: [13 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

ismert hírek angol nyelvű változatának olvasása, meghallgatása, megtekintése (TV híradó)

szalagcímek és újságcikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban

projektmunka:

- || iskolai híradó, híradó, időjárásjelentés készítése a célnyelven

szerepjáték:

- || interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
- || talkshow aktuális témában

egy saját kulturális élmény bemutatása

TÉMAKÖR: [Entertainment](#)

ÓRASZÁM: [23 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;

értelmez egyszerű, szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt.

rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;

üzeneteket ír;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka és bemutató:
 - saját szórakozási szokások
 - szórakozási szokások a tanulócsoporton belül
 - kedvenc kulturális élményem
- egyéni internetes kutatások angolul különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- angol tinédzser naplóírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés angolul
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- 'csoportchat':
 - közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TÉMAKÖR: [Gaining and sharing knowledge](#)

ÓRASZÁM: [20 óra](#)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket, dalokat elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,

rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

— projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából
scrapbook, poszter készítése, prezentáció

Helyi tanterv

Élő idegen nyelv: Német

5-8. évfolyam

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

5-6. ÉVFOLYAM

Az 5. évfolyamra a 4. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkeznek a tanulók. Az 5-6. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos az oldott hangulatú nyelvórai tanulási környezet kialakítása, amelyben a tanuló változatos munkaformákban számára releváns, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal a tanuló továbbra is szöveggörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg. Míg 4. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvi helyzeteken és nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek fejlesztése integráltan történik; ám a beszéd-készség és a hallott szövegértés készségei mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás és kommunikáció, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

Az 5-6. évfolyamon a tanuló a 4. évfolyamon már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve ismereteit tovább bővíti. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása és a komplexebb szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre összetettebb tartalmak megértésére és kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: a közéleti és aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, illetve közéleti tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvórán megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulónak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati szituációk megélésére, illetve a tanuló tanórán kívül szerzett ismereteire tudatosan kell építeni. Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló nyitottságát, toleranciáját a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberekkel, illetve kultúrájukkal szemben.

A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb nyelvhasználatra törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, s a 6. évfolyam végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző évfolyamra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Német nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag!

Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)

köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)

megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)

bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)

Információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ... Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?)

hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)

jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...!
Alles Gute! Viel Spaß!)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes neues Jahr.)

megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)

véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)

nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)

visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)

alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)

betűzés kérésének kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte. Lies den Text.)

kívánság kifejezése (Ich möchte...)

Német nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin Du bist Seid ihr ...?)

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), tőhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváló igekötős igék (Er liest das Märchen vor. Die Schüler machen das Buch auf.),

felszólító mód Imperativ (Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!)

birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)

mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)

térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)

kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)

időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber), névmások (das, ich)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Az 5–6. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	64	32	32
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	8	4	4

Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	15	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	12	6	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	12	6	6
Interkulturelle und landeskundliche Themen	27	13	14
Aktuelle Themen	14	7	7
Unterhaltung und spielerisches Lernen	22	11	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	8	7
Szabadon választott órakeret:		42	42
Összes óraszám:		144	144

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 64 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die unmittelbare Umgebung, das Zuhause, die Schule

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Einrichtung

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: soziale Beziehungen

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die Natur, Wetter

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturschutz, Tierschutz, Haustiere halten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit

Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (prezentáció):
 - családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
 - a lakóhely és környezetének bemutatása
- scrapbook/poszter készítése:
 - 'Ez vagyok én' (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.)
 - 'A családom'

‘Háziállatom’, Milyen állatot szeretnék? (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)

‘Okosház’

= projektmunka csoportban:

‘Ezek vagyunk mi’ (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaik stb.)

csoportos internetes kutató munka: ‘Családok a nagyvilágban’ képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán

plakát készítése: Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?

makett készítése: A mi házuk, Álomházam, Lakóhelyünk

– szóbeli mini-prezentációk: ‘Napirendem’; családtag napirendje, szabadidő

– internetes kutatás: Meddig élnek a különböző állatok?

– kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:

‘Házi kedvencek a csoportunkban’

‘Különóráink és hobbijaink’ (időpont, helyszín stb.)

– internetes kutatás: Mein Vorbild (Sportler, Popstar, Schauspieler)

– szerepjátékok:

interjú kedvenc hősséddel/színészeddel/énekeseddel az életéről és családjáról

ismerkedés az új osztálytárssal – kérdések és feleletek

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Stadt und Land

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten, Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland

A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- poszter: térképkészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
- prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) melyik a leghatásosabb reklám?
- projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
 - Lakóhelyem bemutatása
 - 'Mit tudsz róla?' (Hold, Csendes-óceán, Tokió, krokodilok, Jazz zene stb.) egyszerű válasszal lehet továbblépni
 - 'Mondj egy nevezetességet a megadott helyszínen a továbblépéshez!' (Bécsben, Berlinben, Budapesten, lakóhelyeden stb.)
- kiselőadás, internetes kutatómunka: Németország bemutatása
- kvízzjáték a célnyelvi országokról
- színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: leggyakoribb szórakozási formák a csoportban (tv, olvasás, internet, sport stb.)

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématarományokhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Angestellte in der Schule

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Bildungsinstitutionen

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Traditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens außerhalb der Schule

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Schulfächer, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Ziele mit dem Sprachenlernen, Karriereorientierung

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: - egyéni vagy csoportos

iskolai szokások, napirend, órarend

iskolai szabályok

tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása

scrapbook / poszter készítése ('kiállítás' az osztályterem falain):

iskolánk bemutatása

kedvenc tanárom bemutatása

kedvenc iskolai helyem bemutatása

kérdőív készítése és szóbeli összesítése:

kedvenc tantárgyak

ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát

kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása

csoporthoz tartozó feladat:

szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?

mit csinál az ideális nyelvtanuló?

Iskolai versenyek:

olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?

verslánc – egyszerű célnyelvi gyerekversekből

tanulmányi verseny – korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutató- és projektmunka: településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
- kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel)
- egyéni projektmunka: Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
- csoportos projekt: társasjáték készítése és játéka - fókuszban egy-egy tantárgy
pl. földrajz – 'Nevezd meg hármat!' (Magyarország folyói, budai hegyek, magyarországi tavak, német városok stb...)

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen

ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachenlernen, Sprachen
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése
- A német nyelv betű és jelkészletének alkalmazása
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
- Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: memóriefogas, tanulókártyák, tanulási típusok, nyelvtanulási stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- közös popzenehallgatás
- filmnézés a célnyelven
- a film egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
- könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2) és rövid kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára

- csoportos projekt: társasjáték készítése pl. 'Használd a szót!' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)
- keresztrejtvény készítése és megoldása
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)
- játékos diktálási feladatok

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

ÓRASZÁM: 27 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
 megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
 a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal

Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete

Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Németország megismerése hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
 - a német iskolák jellemzői, napirend
 - tipikus német ház, lakás
 - mindennapi szokások
 - családon belüli szerepek és feladatmegosztás
 - ünnepek a családban
 - viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés)
 - állattartási szokások, kedvenc állatok
 - német nyaralási szokások

- német időjárás
- Németország tájegységei, országrészei
- német étkezési szokások, tipikus ételek
- híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben
- projektmunka csoportban (plakát készítése): hazánk és Németország összehasonlítása – hasonlóságok, különbségek bemutatása (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hétköznapi eseményekre vonatkozó alapvető szókinccs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése), képaláírások megfogalmazása, időjárás-jelentés
- egy izgalmas sportesemény megtekintése a német nyelvű híradóban (pl. úszó VB) szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban lenémított film tanulói kommentárral
- szerepjáték: interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
- csoportos interjú: aktuális téma feldolgozásához, vélemények kifejezése irányított kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Unterhaltung und spielerisches Lernen

ÓRASZÁM: 22 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

Célnyelvi társasjátékok készítése és használata

Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok Feste und Feiertage témakörben

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Nyelvi és egyéb hagyományos játékok: szójátékok, ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', barkochba, kártyajátékok

- társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
- projektmunka, prezentáció:
 - kedvenc dalom/együttesem/filmem/könyvem/színészem/játékom/animációs filmszereplő bemutatása
- közösen választott dal, képregény, film, könyv órai feldolgozása
- csoportchat: közös online csoport létrehozása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű egyszerű információ megszerzése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata
- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából
- scrapbook / poszter készítése
- prezentáció

7–8. ÉVFOLYAM

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre. A megvalósítás az életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével összhangban kell, hogy történjen, lehetőség szerint figyelembe véve a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is. A 7-8. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek funkcionális szemléletű elsajátítása. A szakasz végére a tanuló az ismert nyelvi eszközök segítségével többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is. Felhasználja a tanult nyelvi elemeket és kommunikációs stratégiákat egyéni írásbeli és szóbeli közléseiben, valamint közvetíteni is tud az élő idegen nyelven.

A német nyelv tanításának sajátossága 7-8. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókincs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szöveggörnyezetbe ágyazva történik. Ezzel kapcsolatban nagy hangsúlyt kap a felfedező tanulás, melynek során a tanuló önállóan, a nyelvtanulási stratégiák egyre bővülő tárával és azok egyre tudatosabb használatával fedezi fel a szöveg tartalmát, a nyelvi eszközök jelentését és a szabályszerűségeiket. A szélesebb körű nyelvtanulási, illetve nyelvhasználati stratégiák és azok tudatos használata tovább segítik a diákot az önálló nyelvtanulóvá válásban és képessé teszik őt arra, hogy a stratégiákat más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciái további fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakaszban a tanuló egyre több szövegtípussal ismerkedik meg, bővíti a szövegfajtákkal kapcsolatos ismereteit, és egyre inkább alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit is.

A nyelvtanulónak a motiváció fenntartása és erősítése érdekében továbbra is biztosítani kell a jó hangulatú, önbizalmat növelő és érzelmi biztonságot adó tanulási környezetet, amelyben lehetőség nyílik számára az önértékelés és a társas értékelés alkalmazására is. Motivációját erősítik továbbá a változatos munkaformák, a kihívást jelentő feladatok, a pozitív tanári visszajelzések és megerősítések, a határozott céltudatos tanári attitűd, valamint a projektek. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és komplexebb módon kerülnek feldolgozásra, igazodva a diákot körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak más tanulási területek tartalmaival, és lehetővé teszik a nyelvtanuló számára, hogy a nyelv eszközeivel alaposabban és árnyaltabban ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, bevonva a digitális eszközöket és mobilalkalmazásokat is. A témakörök feldolgozása során építeni kell a nyelvtanuló előzetes nyelvi tudására, a világról megszerzett tudására, valamint a más tantárgyakból megszerzett ismereteire. Ezek elmélyítését segítik, ha a tanulók többször találkoznak német nyelvű hírekkel, dokumentumfilmekkel, olyan beszámolókkal, melyek magyar híreket német nyelven közvetítenek, vagy amelyek német nyelven Magyarország országismereti jellemzőivel foglalkoznak. A tartalmak meghatározásánál, illetve a témakörök feldolgozásánál figyelembe kell venni a 7-8. évfolyamon idegen nyelvet tanulóknál egyre inkább megmutatkozó egyéni különbségeket is. Fokozott erőfeszítésre van szükség itt azért, hogy a nyelvtanulási motiváció a továbbtanulás, illetve pályaválasztás irányától függetlenül megmaradjon, és hogy a tanulók tudják, hogy bármilyen szakmai és személyes célt is állítanak maguk elé, a nyelvtudás segíti majd őket ezek elérésében. Ez az egyéni különbségekhez illeszkedő nyelvórai

tevékenységekkel és a tanulók számára releváns nyelvórai és nyelvórán túli feladatokkal érhető el.

A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókinész, illetve nyelvi struktúrák bevésoédését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejlesztí-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Ebben a szakaszban csökken az osztálytermi vonatkozások súlya, a cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudást művelődsre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni életszerű szituációkban, osztálytermi helyzeteken kívül is (pl. közélet, szórakozás, interkulturális és országismereti témakörökben és szituációkban, valamint ismeretszerzés, tudásmegosztás területeken). Mindebben segíti a tanulót az is, hogy ebben a szakaszban a nyelvtanulási stratégiák köre is bővül, így a nyelvtanuló arra is képessé válik, hogy valós nyelvtudását egyre inkább önállóan is fejlessze mind hagyományos, mind digitális csatornákon keresztül. A nevelési-oktatási szakasz célja, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére elérje a KER szerinti A2 szintet.

A 7-8. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák a következők:

Német nyelvi funkciók a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

információkérés, információadás (Wie war das Hotel? Wo finde ich einen Supermarkt?)

véleménykérés és arra reagálás (Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.)

egyvetértés kifejezése (Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt.)

egyvet nem értés kifejezése (Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.)

akarat kifejezése (Ich will.)

képesség kifejezése (Ich kann.)

kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte! Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte?)

kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)

meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.)

Német nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: es gibt, sich-Verben (Ich freue mich.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Präteritum és Perfekt (Das Buch war sehr interessant. Ich habe gestern viel geschlafen.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Futur I. (Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.)

birtoklás: haben, birtokos névmás (mein/meine, dein/deine, sein/seine, ihr/ihre), gehören (Dieses Fahrrad gehört mir.)

felszólító mód: Imperativ (Steh auf. Setzt euch. Nehmen Sie Platz.)

melléknévfokozás: Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten.

minőségi viszonyok: Wie? Was für ein? Welcher? - melléknévragozás (Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh. Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.)

térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in, auf, vor, hinter, neben)

időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (selten, manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich, jeden Tag), időpontok - Wann? (nächste Woche, letzte Woche, von ... bis) Um wie viel Uhr? (um 8 Uhr, gegen 8 Uhr)

modalitás: möchten, mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék (Ich möchte ein Eis. Magst du tanzen? Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen.)

esetviszonyok: Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv (Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű és páros kötőszavak (nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so) és névmások (das, ich, mich, mir, dich, dir, man)

szöveggrammatikai eszközök: névmások, névelők, névmási határozók mint előre és vissza utaló elemek a szövegben (das, dieser, der/die/das, daran, damit)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A 7–8. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	60	30	30
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	12	6	6
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	23	11	12
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	8	7
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	13	6	7
Interkulturelle und landeskundliche Themen	25	13	12
Aktuelle Themen	13	6	7
Unterhaltung	23	12	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	20	10	10
Szabadon választott órakeret:		6	6
Összes óraszám:		108	108

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 60 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;
- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare Umgebung, mein Wohnort

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Einrichtung

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: soziale Beziehungen

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umwelt

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturschutz, Tierschutz, Haustiere halten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit

Személyes és környezethez tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok
a lakóhely és környezetének bemutatása
- = projektmunka csoportban:
plakát készítése: Mit teszünk környezetünk védelme érdekében lakóhelyünkön,
otthonunkban, az iskolában, az utcán?
- projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása okoseszközökkel
- szóbeli mini-prezentációk: a mai és a régmúlt mindennapjainak összehasonlítása
- internetes kutatás: Meddig élnek a különböző állatok?
- levélírás egy kellemes/kellemetlen élményről

- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
 - családi szokások, hagyományok
 - környezetvédelem szűkebb környezetben
- internetes kutatás: környezetszennyezési problémák, időjárás okozta katasztrófák
- szerepjátékok: interjú kedvenc hősséddel/színészeddel az életéről és családjáról

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens

ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;

értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;

információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor, Touristen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und

öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Stadt und Land

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle

Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten, Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben.

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Verwaltung, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys,
Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland

A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- prospektus, reklám készítése (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- projektmunka csoportban: útikönyv készítése
- projektmunka csoportban: film/társasjáték készítése, játszása:
 - lakóhelyem
 - hazánk múltja
- kiselőadás, internetes kutatómunka: a célnyelvi országok rövid bemutatása
- vitafórum: városi és vidéki élet
- kvízzjáték a célnyelvi országokról és hazánkról
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése (írás- és beszédképesség fejlesztése):
leggyakoribb szabadidős tevékenységek a csoportban (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.)

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums

ÓRASZÁM: 23 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott
célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági
irodalmi alkotások közös előadásában;

egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába,
átfogalmazásába;

felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématarományokhoz
tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;

változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;

megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Traditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Ziele mit dem Sprachenlernen, Karriereorientierung
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: (egyéni vagy csoportos)

- a magyar és a német iskolarendszer főbb különbségei
- különleges iskolák Magyarországon és Németországban
- iskolánk története, hagyományai, osztályunk

projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése

internetes kutatás:

- iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként
- szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása

scrapbook / poszter bemutató készítése: (esetleg 'poszter kiállítás' az osztályterem falain)

- iskolánk bemutatása

kedvenc tanárom bemutatása
kedvenc iskolai helyem bemutatása
saját szerepem az osztályban

kérdőív készítése:

kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli
összesítés
milyen az ideális nyelvtanár?

csoportos társasjáték: szókétyákból mondatalkotás – Melyik csoport tudja az összes
kétyáját felhasználni?

órai feladatok

történet feldolgozás 'richtig-falsch' mondatokkal
történet átalakítás (Pl. más személyben, más időben)
képleírás, hasonló képeknél a különbség keresése

évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnézése, közös dramatizálása és
előadása

iskolai versenyek:

olvasási verseny – ki tud egy év alatt 15 000 szót a könnyített olvasmányok
segítségével elolvasni?
kiejtési verseny – megadott vers előadása
tanulmányi verseny – korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyénilag vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban
projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja
valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy
kooperatív munkaformákban;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági
irodalmi alkotások közös előadásában;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka: témák, személyiségek bemutatása
Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
egy híres tudós élete
Magyarország történelmének egy érdekes alakja
- célnyelven rövid történet, mese, vers, dal írása, bemutatása
- kontúrtérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
- egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése
- csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl.: földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen

ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;

tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

a szövegek létrehozásához nyomtatott és digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;

követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;

ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;

hibáit többnyire észreveszi és javítja;

társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachenlernen, Sprachen

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása

Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- közös popzenehallgatás
- filmnézés a célnyelven
 - írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve
 - a film egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
 - keresztretjvény készítése a film kulcsszavaival
 - filmjelenetekhez hangalámondás, feliratozás készítése
- kedvenc videóm bemutatása
- könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2) és rövid kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára

- csoportos projekt - társasjáték készítése: 'Használd a kifejezést!' (minden kockán egy szófordulat, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven
- Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- a DACHL országok megismerése és összehasonlítása hazánkkal hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
 - iskolák jellemzői, napirend
 - típusos ház, lakás
 - mindennapi szokások
 - családon belüli szerepek és feladatmegosztás
 - ünnepek a családban
 - viselkedésszerű különbségek (pl. üdvözlés)
 - állattartási szokások, kedvenc állatok
 - nyaralási szokások
 - időjárás

- a DACHL országok tájegységei, országrészei
- a DACHL országok étkezési szokásai, tipikus ételek
- híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben
- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
- jellegzetes német ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában (pl.: Martinstag)

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- ismert hírek német nyelvű változatának olvasása, meghallgatása, megtekintése (TV híradó)
- szalagcímek és cikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban
- projektmunka: iskolai híradó, híradó, időjárás-jelentés készítése a célnyelven
- szerepjáték:
 - interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

talkshow aktuális témában
egy saját kulturális élmény bemutatása

TÉMAKÖR: Unterhaltung

ÓRASZÁM: 23 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;

értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;

rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;

üzeneteket ír;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és azokat használja;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
(irodalom, film, társasjáték)

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása
szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, prezentáció:
 - saját szórakozási szokások
 - szórakozási szokások a tanulócsoporton belül
 - kedvenc kulturális élmény bemutatása
- egyéni internetes kutatások németül különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- naplóírás / e-mail írása németül
- választott könnyített olvasmány feldolgozása
- közösen választott dal, képregény, film, könyv órai feldolgozása
- csoportchat: közös online csoport létrehozása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,

rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és törekszik azokat kihasználni;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó releváns német nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció

Élő idegen nyelv

Az első idegen nyelv helyi tanterve

9–12. évfolyam

Célok és feladatok

Az idegen nyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőjéhez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven kommunikálni, ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

A 9-12. évfolyamon az idegennyelv-tanítás szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett nyelvi fejlesztésre, valamint annak eredményeire. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább középpontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság fejlesztése. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban folytatódik az eddig megszerzett nyelvi ismeretek bővítése, illetve az idegen nyelv felépítésének és szerkezetének még mélyebb és árnyaltabb megismerése.

A diák aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válása elengedhetetlen feltétele az egész életen át tartó nyelvtanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák egyre tudatosabb elsajátítására, további útmutatásra az önálló tanuláshoz, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak folyamatos megteremtésére.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassa alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő idegen nyelv gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

Az idegen nyelv-oktatás a középiskolában is tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő helyzeteket teremt, amelyekben a nyelvet eszközként, hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza, és birtokában van a megfelelő szókincsnek.

Kiemelten fontos a nyelvtanításban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben felkészítsük. Mindezek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás fontos szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében. A nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése tehát a felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, valamint általában a nyelvórákon kívüli nyelvtanulási lehetőségek, (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.), amelyek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást. Ennek kialakítása

és megalapozása a nyelvórák egyik fontos feladata. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. A nyelvoktatói munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.

A nyelvtanítás folyamatában szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák már képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértsen és létrehozzon szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen angol nyelven. Az idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúrának, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, és ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága erősödik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. E tapasztalatok által a nyelvtanuló a nevelési-oktatási szakasz végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. A változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései, a különféle értékelési formák a középiskolában is segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórai feladatokban. Önbizalma erősödik, nyitott és motivált marad nyelvtudása hosszú távú fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, és egyre inkább szívesen és tudatosan használja nyelvtudását. Képes saját hibáit észrevenni, javítani, valamint saját és társai haladását értékelni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű szöveg, mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulóknak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó lehet. E nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia tudatos fejlesztése egyre elvontabb és összetettebb szövegek révén. A nyelvtanulóknak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, és az azokból kinyert információkat fel tudja

használni saját kommunikációs céljainak megvalósítására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazottan kell, hogy megjelenjenek. A nyelvtanulót arra is képessé kell tenni, hogy a szövegértés és a szövegalkotás során a nyelvi eszközök szövegben betöltött funkcióját tudatosan kezelje, és szövegkohéziós, valamint figyelemvezető eszközöket használjon.

A nyelvi tartalmak és eszközök átadása továbbra is kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.

Amennyiben az idegen nyelv oktatása csoportbontásban történik a tanulókat nyelvtudásuk alapján kell beosztani, az intézmény kötelező nyelvi szintfelmérést tarthat.

Tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 12. évfolyam végére a KER szerinti B2 nyelvi szint a kimeneti cél, ezen belül a továbbtanulni nem szándékozó tanulónak fel kell készülnie legalább a középszintű idegen nyelvi érettségi követelményeinek sikeres teljesítésére. A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló témakörtől függetlenül ismer és tudatosan alkalmaz nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, képessé válik arra, hogy nyelvtudását valós, személyes, tanulással kapcsolatos vagy szakmai céljaira alkalmazza, valamint készül az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra. Ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére.

Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. A 9-12. évfolyamon valamennyi, az 5-8. évfolyamon bevezetett témakör szerepel, elemeik azonban jelentősen bővülnek, és feldolgozásuk egyre árnyaltabban és mélyebben történik. Egyre hangsúlyosabbá válnak a kereszttantervi, interkulturális és célnyelvi vonatkozások, valamint a tudásmegosztással és ismeretszerzéssel kapcsolatos tartalmak. Az általános iskolában még egy témakörként kezelt személyes és környezeti témák gimnáziumban már önálló egységként jelennek meg. Új témakörök a négyéves nevelési-oktatási szakaszban: az utazás és turizmus, a tudomány és technika és a kommunikáció; a 11-12. évfolyamon: az ember és társadalom, a munka világa és a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A közéleti témakör kiegészül a hobbik, a szabadidő és a művelődés aspektusaival. Az osztálytermi témakör a 9-10. évfolyamon az iskola

és a tanulás témáit, 11-12. évfolyamon pedig a vizsgafelkészítést, illetve az érettségire való felkészítést állítja fókuszba.

Az egyes témakörök mellett meghatározásra kerültek az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák, melyeket a 9-10. évfolyamra, valamint a 11-12. évfolyamra vonatkozó specifikus bevezetők utolsó részei sorolnak fel. A megadott nyelvi funkciók, stratégiák és elemek az általános iskola 4., 5-6., és 7-8. évfolyamok kerettanterveiben megadott listákra épülnek, azok kötelező ismeretéből indulnak ki, azokat bővítik, és a tanulónak témakörtől vagy a választott nyelvkönyvtől függetlenül el kell sajátítania őket.

Az egyes témaköröknél található meg a részletes tanulási eredmények, a fejlesztési feladatok, illetve a tevékenységek. A kerettanterv, ugyanis, minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéssődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek).

Élő idegen nyelv: Angol

Helyi tanterv az angol, mint első idegen nyelv tantárgy számára

9–12. évfolyam

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek, valamint egyre hangsúlyosabban a társadalom és nyelvhasználat, a jel- és szabályrendszerek és az interkulturális kompetenciák együttes fejlesztése a feladat, és mindez továbbra is összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb, valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa. Egyre inkább kész arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveikhez, valamint boldogulásához igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Érzékenységből adódóan különösen fontos az irányító

tanár támogató visszajelzése, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját, és mások hibáit felismerni, és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is.

Az egyéni érdeklődés figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik. A 9-10. évfolyamon új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció, az utazás és turizmus, és a már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettévál a személyes és a környezeti témakör, a személyes témakör kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a keresztantéri, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási témakörök. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a témakörök feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9-10. évfolyamokra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

bemutató (Let me introduce myself. This is Jack, an old friend of mine. Let me introduce Mr Smith to you.)

telefonálás (XY speaking. Can I speak to XY? I'll call you later. Thanks for calling.)

elismerés kifejezése (Well done. It's a good idea. I'm proud of you.)

ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)

nem értés, magyarázatkerés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)

aggódás, félelem kifejezése (I'm worried about it, I fear..., I'm afraid that...)

üdvözlőküldés (Give my best regards to...)

megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Dear Sir/Madam, Dear Mr. Smith, I look forward to hearing from you. Yours faithfully/sincerely,)

beszédszándék jelzése beszélgetés közben (I've just got an idea. I'll tell you what. Why don't we...?)

elemek összekapcsolása szóban (First..., then, after that...finally)

kiemelés, hangsúlyozás (It's cats that are very active at night. The biggest problem is that the weather is horrible.)

mondandó összefoglalása (All in all... To sum up... In short...)

beszélgetés lezárása (Right. OK. It was nice talking to you.)

együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)

szemrehányás kifejezése (It's your fault. You shouldn't have said that.)

segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washing-up instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.)

segítség felajánlása és elfogadása (Shall I bring you something from the shop? Yes, please. I'll help you with your homework. Thanks, that sounds great.)

tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better ..., That's a good idea ..., I think you should/ought to do this.)

reklamálás (This soup is cold. The driver was rude. I'd like to make a complaint.)

engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't, I'm cold.)

feltételezés, kétely kifejezése (I don't think he did it. He might be right. I wonder where he is.)

ok-okozat kifejezése (Why is that? Because..., How come he didn't take part? He's ill, that's why.)

magyarázat kifejezése (What is it good for? It's used for cooking., How does it work? It works with a battery.)

emlékezés, nem emlékezés kifejezése (I remember seeing her at the party last year. I can't remember locking the door.)

elkeseredés kifejezése (I am disappointed/ devastated.)

érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)

bosszúság kifejezése (Oh, no! I am fed up with it.)

Nyelvi elemek, struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige; Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.) Present Perfect Continuous (I've been learning English for 3 years. Have you been waiting for a long time?);

cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?); Past Continuous (I was listening to her. Were they crying?) Past Perfect (I had seen her before.);

cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.); Future Simple (When will you be sixteen? I'll help you.) Future Continuous (This time tomorrow I will be skiing in Austria.)

modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'could', 'may' (Can/could/may I join you?) 'should/shouldn't' (You should ask her.); 'mustn't' (You mustn't smoke here.); 'can', 'could', 'be able to' (I could swim when I was 5. I was able to pass the exam.); 'must', 'may', 'might', 'can't' (Clara must be at school, she can't be on holiday. She might like you); 'should have /might have' (She should have done it sooner. He might have passed the exam.)

múltbeli szokások kifejezése: 'used to' / 'would' (I used to cry a lot when I was a child. My mum would always tell us stories.)

feltételeesség kifejezése (We'll stay at home if it rains. We would buy it if we had money.)

függő beszéd kifejezése jelenidőben (He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.)

függő beszéd múlt idejű igével (He said he was tired. She told me not to leave.)

szenvető szerkezet: (The school was renovated during the summer. My car will be repaired tomorrow.)

mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek; 'all', 'both', 'none', 'neither', 'every', 'each', 'enough', 'too', 'quite' (It isn't good enough. The cake tastes quite good.)

minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?)

térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)

időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.); időpont meghatározása (soon, afterwards, later, next, then, the day before yesterday, the day after tomorrow, the other day, during the winter)

logikai viszonyok: célhatározás kifejezése (He went to Rome to study Italian)

szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)

birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother..., Whose...?)

visszakérdés: (She's ill, isn't she? She hasn't met you before, has she?). Az

egyres témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 9–10. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Angol nyelv 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. évfolyam	10. évfolyam
Personal topics: family relations, lifestyle, people and society	40	28	12
Environment and nature	20	8	12
School and education	10	4	6
Holidays, travelling, tourism	10	5	5
Public matters, entertainment	20	10	10
English and language learning	20	10	10
Intercultural topics	10	5	5
Cross-curricular topics and activities	15	5	10
Current topics	19	8	11
Science and technology, Communication	10	4	6
Gaining and sharing knowledge	30	15	15
Szabadon választott órakeret:		6	6
Összes óraszám:		108	108
SPECIALIZÁCIÓ (9-10. évfolyamon)			
		36	36
		Specializációs óraszám:	

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle, people and society

ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő rövid jellemzésével;

leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;

érthetően tud folyamatosan beszélni, kisebb szünetek beiktatásával;

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;

előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;

a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;

a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;

szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;

a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématarományon belül;

a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;

információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics

Személyes élethez tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

Interakció a személyes tématerületben.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval

Közeli és távoli rokonok

kedvenc rokonaim - miért?

névadási szokások a családon belül

érdekes családi történetek a múltból

Jövőképem (plakát, prezentáció)

példaképem, ill.egy híres ember élete

internetes kutató munka és csoportos projekt – családok az angol nyelvű országokban
különbségek, hasonlóságok

'close/nuclear families', 'one parent families', 'extended families', 'adopted children'

szerepek a családon belül

a fiatal és az idős családtagok helyzete a különböző országokban

a felnőtté válás hivatalos ideje a különböző országokban – miért más-más?

Vitafórum

pl. tinédzserek helyzete a családban: (What is it that teenagers find most irritating in middle aged people? What is it that middle aged people find most irritating in teenagers?)

Szerepjáték:

pl. az orvosnál, a fodrásznál, a postán, , telefonos beszélgetések különböző szakemberekkel

prezentáció készítése:

Családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek

Közvélemény kutatás:

hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Environment and nature

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyéni vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons

A környezeti és természeti témartományhoz tartozó információk átadása
Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témartományban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Internetes kutatás:

veszélyeztetett állatok
eltűnő növények
nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
a tengerek szennyezése -műanyag-szigetek a tengerben

Kiselőadás/prezentáció készítése:

veszélyben a földünk
a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
Mennyire egészséges lakóhelyem környezete?

Vitafórum:

hasznosak-e az állatkertek?
jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?

Egy angol nyelvű természetfilm megtekintése

TÉMAKÖR: School and education

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;
a témartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
részlet vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
egyéni vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart akár önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;

alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatosan és érthető
történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően
célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language

A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyéni kutatás és képes beszámoló:

régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik
a magyarországi és az angliai középiskola összehasonlítása

Csoportmunka / projekt:

egy osztályprogram megtervezése

'Az ideális iskola' jellemzői

kisfilm készítése: „Our School”

Internetes kutatómunka: - képes beszámolók

érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban

Vitafórum:

Hasznos-e az iskolai egyenruha?

Jó dolog-e a bentlakásos iskola?

Milyen a jó tanár?

Íráskészség fejlesztése:

beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére

panaszkozó email írásai angliai barátomnak a sok házfeladatról

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests both in Hungary and around the world

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy

Az utazás és turizmus tématerületéhez tartozó egyszerű információk átadása

Interakció az utazás és turizmus tématerületében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:

híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban

híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon

Lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven

'Álomnyaralásom' részletes megtervezése

felkészülés egy külföldi utazásra – Checklist készítése

Internetes kutatás

Érdekes, szokatlan szállások

Különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban

Játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!

Felmérés készítése az osztályban:

Ki melyik országot szeretné megismerni? - Melyik a legnépszerűbb célpont?

Ki hol szeretne nyaralni? (Balaton? hegyvidék? stb.)

Vitafórum

egyéni vagy társasutazás?

üdülés vagy aktív nyaralás?

Szituációs játék

szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés,

'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a túristacsoport'

Panaszlevél vagy/és kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről

TÉMAKÖR: Public matters, entertainment

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is,

ismeretszerzésre és szórakozásra;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó

összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;

kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat

összekapcsolja egyéb ismereteivel;

írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;

összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét

röviden és érthetően;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;

egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót

folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit,

alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;

információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;

nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinés ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinés ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje

Interakció a közéleti tématarományban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kutatómunka

külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
kiállítások, érdekes múzeumok

Projekt munka

Mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?
Mi szórakoztat minket?

Vitakészség fejlesztése

vidéki-városi élet előnyei és hátrányai
'mozik' – kellene még?
az olvasás szerepe a 21. században
Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?

Íráskészség fejlesztése:

brossúrák, adatlapok kitöltése
film/könyv ajánló brossúra készítése
plakátok, szórólapok hirdetések készítése

egy angol nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő - film megtekintése,
megbeszélése

egy rövid angol novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: English and language learning

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;

céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;

céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;

használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;

ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;

félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;

a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újratekint a mondandóját; a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;

nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;

a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;

használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;

megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;

kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban; törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;

összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;

a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;

digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;

a szövegek környezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;

kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó témákban;

nyelvi haladását fel tudja mérni;

hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére

nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán

internetes kutatás és beszámoló

új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonímáiról

a magyar és az angol nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról

a dialektusokról

kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai

Olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése

'Osztálykönyvtár'

évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása

Íráskészség fejlesztése

cikkek egy havonta megjelenő angol nyelvű osztály 'hirlaphoz' (pl. 'Teenage Herald') felhasználva az aktuáli témákhoz végzett kutatómunkákat

angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal angolul

TÉMAKÖR: Intercultural topics

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;

ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi

közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;

felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;

tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions in the different countries

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása

Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka:

a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában

a falvak szerepe manapság a két országban

miért halt ki a népviselet Angliában és miért maradt meg Magyarországon?

Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?

Internetes kutatómunka

a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai

Hollywood története és magyar vonatkozásai

Prezentáció

karácsony ünneplése a világ országaiban

a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye

Játék:

Leírás készítése/receptek – magyar vagy angol specialitás?

kvíz különböző országok étkezési szokásairól

kritika írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba

Vitafórum

mi okozhat kulturális meglepetéseket a célnyelvi országokban?

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;

használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból

Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projekt munka (egyéni)

szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához

egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése
(Papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más
tudásterület témaköreiről

Vitafórum

melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?
kell-e a mindennapos testnevelés?
fontos-e a zene és a tánc?
kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?
fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?

Játék

szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a
leghosszabb lista?
történelmi események modellezése szerepjátékkal

TÉMAKÖR: Current topics

ÓRASZÁM: 19 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a
hozzájuk tartozó szituációkban;
megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek,
események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és
eseményekre vonatkozó alapvető szókinccs megértése és használata célnyelven
Életkorának és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események
értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
Életkorának és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és
események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

videók megtekintése
hírműsorok
aktuális eseményekről szóló tudósítások

riportok

Szerepjáték

'néma' videókhoz szövegekészítés és eljátszás

TV interjú készítése egy híres emberrel (pl. sportolóval)

Internetes kutatómunka

egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról

szókincsfejlesztés a média világához

Nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv

a szalagcímek nyelvvezete

az újságcikkek stilusa szerkezete

különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Science and technology, Communication

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyénilag vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;

megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks

Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületben

Egyszerű interakció a tudomány és technika tématerületben.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...

a közlekedést

a házimunkát

az oktatást?

a kommunikációt?

A világ internet nélkül?

Internetes kutatómunka és prezentáció

a világ legfontosabb találmányai

a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben

a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán

„Én és a telefonom”

Vitafórum

az internet jövője

mire jó a virtuális valóság?

haladás-e minden változás?

a közösségi média előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
Információ megosztása angol nyelven.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka (egyéni vagy csoportos)

Prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak

Kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban

Angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban

Projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

11–12. ÉVFOLYAM

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik, és célja - nyelvtudása további fejlesztése mellett -, hogy legalább a középszintű, de felsőoktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeresen teljesítse. Középiskolai tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a 'mentális kontextus' (például a motiváció, a lelkiállapot), vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukciónak ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítani. Írásprodukciónak is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciónak érzelmét, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információátadást és -cserét. Szóbeli beszélgetést hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével ismeretlen témákat és szituációkat is felismer mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott köznyelvi társalgásra is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben megérti a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, és ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókincsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevéssé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanglejtésében közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását keresztntantervi témákban is fejleszti.

Ebben a szakaszban a témakörök óraszámai kifejezik a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat. A középiskola elején a személyes témataromány még kiemelkedő szerepet játszik. Ezt itt felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és az interkulturális ismeretek vagy egyes keresztntantervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és elvontabb gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, a különböző és egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-12. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezekon az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie az angol nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. Mindezek elérése érdekében a középiskola utolsó két évében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.

Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és

továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet, és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott két évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra célnyelvi példákkal. A 11-12. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

álláspont, vélemény kifejezése (In my view ..., As I see it ..., Personally, I think ...)

érvek felvezetése (I find it extremely important ..., When we consider..., Considering ...,

We should keep it in mind that ..., I suppose we all agree that ...)

egyetértés mások érveivel (I completely agree. I couldn't agree more. That's exactly what I think, You've persuaded me.)

kétség, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, Yes, maybe, but..., I see what you mean, but ... I agree to some extent, but...)

mások érveivel való egyet nem értés (I am afraid I disagree/can't agree with you. I don't see why/how ..., Actually, ... Surely you don't think that ... I partly agree. I agree up to a point. I completely disagree. You must be joking.)

konklúzió levonása (The point I'm trying to make is ..., All in all it shows ...)

statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Judging from the examples ..., The diagram proves that ...)

reklamáció, panasz kifejezése (I'd like to make a complaint about ..., I'd like to return this ..., It doesn't fit. It's not my size. It won't work properly. Can I have a refund?)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I apologise. I feel/am sorry for ...)

érzések kifejezése (I'm satisfied. I'm frightened. I'm embarrassed.)

szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to ...)

dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)

javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent. That's a good idea, but...)

információkérés (Could you please tell me when the next train leaves? You wouldn't know the time, would you?)

egymást követő események leírása (Firstly, secondly, thirdly, later on, in the end, eventually)

beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Can I interrupt you for a second? May I say something?)

segítségkérés és arra reagálás (Could you do me a favour? Could you give/lend me a hand? Sure. No problem.)

Nyelvi elemek és struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous, future perfect (I'll be cooking then. I'll have finished cooking by then.)

jövőidejűség kifejezése a múltban: 'was/were going to', 'was/were about to', 'was/were to have' (I was going to help her. I was about to leave.)

cselekvés, történés kifejezése múlt időben: past perfect continuous (I had been learning English for two years before I passed my exam.)

feltételes mód kifejezése: third conditional, 'I wish', 'if only' (I would have done it if I had had the time. I wish you were here. If only he could have helped me.)

függő beszéd: statements, questions, requests, offers, orders, reporting verbs (She threatened to leave me there. She asked me if she should leave. She asked me to take her home. She offered to take me home. She told me to take him home.)

vonatkozó névmások / mellékmondatok: relative pronouns and clauses (She's a girl who can sing really well. I won't eat the banana which was on the floor.)

közvetett kérdések: indirect questions (Could you tell me what the time is, please?)

műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month.)

igei vonzatok (gerunds and infinitives)

szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however...)

inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)

képzők: negative prefixes (uneducated, impolite), adjective suffixes (dangerous, professional, hopeful) noun suffixes (teacher, bakery, difference)

visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself...)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

az adotttémartományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;

létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;

életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

A 11–12. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 248 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Angol nyelv 11-12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	11. évfolyam	12. évfolyam
Personal topics: family relations, lifestyle	20	13	7
Environment and nature	15	8	7
Holidays, travelling, tourism	15	8	7
Public matters, entertainment	15	8	7
English and language learning	20	12	8
Intercultural topics	20	13	7
Cross-curricular topics and activities	20	12	8
Current topics	20	12	8
Science and technology, Communication	15	6	9
People and society	15	7	8
Financial matters	13	5	8
Carreer and employment	15	9	6
Gaining and sharing knowledge	20	13	7
Final exam preparation	25	10	15
Szabadon választott órakeret:		8	38
Összes óraszám:		144	150
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;

értelmezi az összefüggéseket;

megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;

mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban; szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja;

beszéd- és írásprodukciját tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni; szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématarományban és az idetartozó érettségi témákban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans

Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématerületben.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Internetes kutatás:

A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)

Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?

A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán

Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma

Szerepjáték:

orvosi ellátás igénybevétele

ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserélése

Önálló szövegalkotás

életem 15 év múlva

híres személyiségek, mint példaképek

Vitafórum

az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai

'A házasságok az égben köttenek'

Vannak-e még családi példaképek?

TÉMAKÖR: Environment and nature

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyénilag vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing

Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématarományban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével

Természeti kincsek Magyarországon

Mindennapi természetvédelem

Csoportos projekt munka

A hulladékújrahasznosítás lehetőségei

Kutatómunka az interneten

alternatív energiaforrások

globális felmelegedés

a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning

A nyaralás, utazás, turizmus témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Szerepjáték

telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra

Önálló projektmunka

prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről

plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről

Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről

Csoportos projektmunka

film készítése lakóhelyem nevezetességeiről

kutatómunka (Internet, újságok, statisztikák)

Az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra

Vitafórum

a turizmus pozitív és negatív hatásai

olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

TÉMAKÖR: Public matters, entertainment

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
- megérti szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Internetes kutatómunka

kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban

egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása

Szerepjáték

útbaigazítás kérése és adása

Vitafórum

GPS vagy útbaigazítás?

Kidobhatjuk már a papír térképeket?

Az e-könyvek előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: English and language learning

ÓRASZÁM: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;

céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;

használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;

kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;

törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;

a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;

a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.

alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;

digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;

megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;

hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;

nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;

hibáit általában önállóan is tudja javítani;

nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning

A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése

Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyéni projekt

2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése

interaktív térképek használata

ismerkedés célnyelvi dialektusokkal

ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal

csoporthmunka

szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz

prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól

Vitafórum

miért halványulnak el a dialektusok?

internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

TÉMAKÖR: Intercultural topics

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;

ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;

interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;

megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;

alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;

szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson; interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik; tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban; ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket; tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat; átadja célnyelven a magyar értékeket; a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature

Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete

Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása

Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

Célnyelvi kultúráról információk átadása

Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása

Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

projektmunka

Magyarország rövid történelme

Anglia rövid történelme

A magyar és angol történelem kapcsolódási pontjai

hagyományok és szokások egy célnyelvi országban

Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban

Miért vált az angol világnyelvvé?

internetes kutatómunka

egy célnyelvi ország gasztronómiája

magyar receptek angol interpretálása

Milyen más nyelvek találhatóak az Egyesült Királyságban?

Egy angol történelmi film megtekintése

Vitafórum

Fontos-e a hagyományok életben tartása

Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?

Miben hasznos a globalizáció?

Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;

használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból

Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyéni projekt munka

a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása

poszter vagy kiselőadáskészítése bármely más tudásterület témaköreiről

Vitafórum

a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: Current topics

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókinccs megértése és használata célnyelven

Életkorak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

Életkorak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Pármunka

célnyelvi sajtótermékek felkutatása

angol sajtótermékek fajtái

angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni

aktuális hírek olvasása

az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

Osztálymunka

angol nyelvű híradó rendszeres nézése

iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

TÉMAKÖR: Science and technology, Communication

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématarományhoz tartozó alapvető témákban;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika témartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions

A tudomány és technika témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika témartományban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Internetes kutatómunka

találmányok

a jövő technikái

Egyéni project

Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?

A jogosítvány megszerzése, az autó részei

Mit fog tudni a következő telefonom?

Vitafórum

az internet pozitív és negatív oldalai

Lesz-e az unokámnak telefonja?

Lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

TÉMAKÖR: People and society

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve; összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában; megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben; megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat; véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service

A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment

Az ember és társadalom témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témakörében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyéni projekt

különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás

Szerepjáték:

szolgáltatások igénybevétele

Önálló szövegalkotás:

Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről

Vitafórum/eszmecsere

korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)
megszüntethetők-e a társadalmi különbségek?
megszüntethetők-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: Financial matters

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság tématerületéhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság tématerületében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Egyéni projekt
a pénz kialakulása, története

az első bankok

Szerepjáték

banki ügyintézés

számlanyitás

reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban

valutaváltás nyaralás előtt

eszmecsere

spórolás-költekezés

a jövedelem értelmes beosztása

kutatómunka (internet, újságcikk)

hitelek, állami támogatások

a tőzsde története, működése

TÉMAKÖR: Career and employment

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV
- A karrier és munkavállalás témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témakörében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Önálló szövegalkotás
 - jelentkezés álláshirdetésre
 - angol nyelvű önéletrajz készítése
- Szerepjáték
 - Állásinterjú
 - beszédetés egy állásbörzén
- Olvasott szövegértés fejlesztése
 - Álláshirdetések böngészése
 - Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projektmunka
 - Egy munkahelyi projekt kidolgozása
 - Közkedvelt szakmákbemutatása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összetettebb információkat ad át és cserél;

összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;

környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;

összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;

írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;

írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;

célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;

digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;

nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;

nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;

használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;

használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;

használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése

Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven

Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

A TÉMAKÖR FELDOLGOZÁSÁHOZ ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Prezentáció, hangfelvétel, video felvételkészítése bármely témában

idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

TÉMAKÖR: Final exam preparation

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
- megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
- egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
- az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
- az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása

A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása

A folyamatos beszéd és gondolkifejtés gyakorlása

Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Vizsgafeladatok gyakorlása

Vizsgaszituációk gyakorlása

Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben

Vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben

Viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben

Megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

Élő idegen nyelv: Német

Helyi tanterv a német mint első idegen nyelv tantárgy számára

9-12. évfolyam

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek kialakítása mellett egyre hangsúlyosabbá válnak a társadalom és a nyelvhasználat valamint a jel- és szabályrendszerek kapcsolatai, melyek fejlesztése összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének lehetőségét, az ismeretek, a tudás átadásának igényét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint fejlessze a digitális kompetenciákat.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa, és egyre inkább kész lesz arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival,

például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is. Érzékenységből, (ön)kritikusságából adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, és az a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját és mások hibáit felismerni és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. Az egyéni érdeklődés és igények figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül szívesen foglalkozik, ennek megfelelően az osztálytermi vonatkozások súlya ebben a szakaszban tovább csökken.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. A tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal, személyes élményeihez kapcsolódó szövegekkel – ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a tanuló szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik. Új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció és az utazás és turizmus. A már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettéválik a személyes és környezeti tématerület, a személyes tématerület kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a kereszttantervi, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tématerületek. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tématerületek feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9-10. évfolyamokra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók a német mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

öröm kifejezése (Ich freue mich, dass ... / Es freut mich, dass ...)

sajnálát kifejezése (Es tut mir leid!)

elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Es ist prima! / Schade, dass ...)

csodálkozás kifejezése (Oh, das ist aber ... ! / Das kann doch nicht wahr sein!)

remény kifejezése (Ich hoffe, du kannst kommen!)

bánat / bosszúság kifejezése (Schade, dass... / Das ist aber schlimm!)

ígéret kifejezése (Ich mache das schon!)

szándék, terv kifejezése (Ich will / werde schnell abwaschen.)

elismerés és dicséret kifejezése és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. Danke.)

ítélet, kritika kifejezése (Blödsinn! Das ist nicht richtig/wahr)

elvárás kifejezése (Ich soll pünktlich zu Hause sein.)

bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht. Ich bin mir nicht sicher, wann ich zu Hause ankomme.)

események leírása (Zuerst erreichten wir den Berg, dann stiegen wir hoch, und zum Schluss besichtigten wir die Burg.)

visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte? Können Sie es wiederholen, bitte?)

felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?)

bemutatás (Ich möchte Ihnen Herrn Schulze vorstellen.)

gratuláció kifejezése és arra reagálás (Ich gratuliere Ihnen zum Geburtstag! Danke, sehr nett von Ihnen.)

együttérzés és arra reagálás (Es tut mir Leid für dich. Danke.)

hála kifejezése (Wir sind Ihnen sehr dankbar dafür, dass Sie uns geholfen haben.)

félelem kifejezése (Ich habe Angst, dass er es vergessen hat.)

egyetértés, egyet nem értés kifejezése (Ich bin der gleichen Meinung. Ich bin anderer Meinung.)

véleménykérés kifejezése (Sind Sie damit einverstanden, dass...)

ellenvetés kifejezése és visszautasítása (Sie haben Recht, aber... / Das stimmt zwar, aber ...)

szemrehányás kifejezése (Konntest du wirklich nicht früher kommen?!)

emlékezés, nem emlékezés kifejezése (Ich erinnere mich (nicht) daran, dass/ob/wie...)

reklamálás (Entschuldigung, ich habe ein Problem mit / Ich möchte mich über ... beschweren.)

tanácskérés és -adás, ajánlattétel kifejezése (Was sagst du dazu? Ich schlage dir vor, ...)

segítség felajánlása, elfogadása (Kann ich Ihnen helfen? Danke, ich schaffe es schon.,
Was kann ich für dich tun? – Danke, es geht schon.)

beszélgetési szándék jelzése, félbeszakítás (Dabei fällt mir ein, .../Darf ich hier
hinzufügen, ...)

megerősítés kifejezése (Ja, aber natürlich. Völlig recht.)

körülírás, példa megnevezése (Das ist also ein Gegenstand, der ...)

érdeklődés, érdektelenség (Ich interessiere mich für Sport. – Das finde ich langweilig.)

elismerés, dicséret és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. –
Danke.)

közömbösség (Das ist mir egal.)

indoklás (Ich kann nicht kommen, weil...)

szóbeli üdvözlőküldés (Liebe Grüße an Ihre Frau.)

megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Sehr geehrter Herr .../Sehr geehrte Frau ...,
Mit freundlichen Grüßen, Mit herzlichen Grüßen)

beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Ich möchte etwas hinzufügen.)

elemek összekapcsolása szóban (Zuerst, dann, danach, schließlich)

mondandó összefoglalása (Insgesamt, zusammenfassend)

beszélgetés lezárása (Danke für das Gespräch.)

segítségkérés és arra reagálás (Könntest du mir bitte helfen? Ja, sehr gerne.)

engedélykérés és arra reagálás (Darf ich ... ? Ja, natürlich. / Ja, es ist erlaubt.)

feltételezés, kétely kifejezése (Ich vermute..., Ich weiß nicht, ob ...)

magyarázat kifejezése (Wir funktioniert es? Es funktioniert mit Strom., Wozu braucht man
dieses Programm? Das braucht man zum Lernen.)

bánat, elkeseredés kifejezése (Das ist wirklich traurig zu hören., Ich bin enttäuscht.) Nyelvi
elemek, struktúrák a német mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben
olvasható német nyelvű kifejezések példák):

személytelenség (Es ist warm. Es schneit.)

függő beszéd jelen időben (Sie sagte, dass sie heute ins Kino geht.)

vonzatos igék (Ich denke viel an den Sommer), névmási határozószók (Woran denkst du
viel? Ich denke daran, ...)

főnévként használt melléknév (der Bekannte, ein Bekannter, der Verwandte, ein
Verwandter), melléknévi igenév (der Reisende, der Angestellte)

modalitás: módbeli segédigék Präteritumban (Er konnte nicht schwimmen. Der Kranke durfte nicht aufstehen.), brauchen zu + Inf. (Heute brauchst du nicht mitzukommen.)

műveltetés jelen időben és első múltban: lassen (Wir lassen / ließen unser Auto reparieren.)

szenvető szerkezet jelen és múlt időben (Sie werden/wurden vom Flughafen abgeholt. Sie sind eingeladen worden.)

zu + Inf. szerkezet (Es ist schön, hier zu sein.)

mellékmondatok: alanyi mellékmondat (Es freut mich, dass du hier bist.), tárgyi mellékmondat (Ich weiß, dass du viel zu tun hast., Ich weiß nicht, ob er morgen Zeit hat.), helyhatározói mellékmondat (Du sollst dort arbeiten, wo du wohnst.), időhatározói mellékmondat egyidejűsége (Als ich Kind war, las ich sehr gerne Märchen.) és elő- és utóidejűsége (Nachdem Liza die Hausaufgabe gemacht hatte, kochte sie einen Tee.) vonatkozóan, okhatározói mellékmondat (Ich kann an dem Ausflug nicht teilnehmen, weil ich krank bin.), célhatározói mellékmondat (Ich bin ins Kino gekommen, um mir den neuen Film anzuschauen.), vonatkozó mellékmondat (Ich mag dieses Lied, das du singst.)

névmások szövegben betöltött funkcionális használata: mutató névmás (dieser, diese, dieses, derselbe, dieselbe, dasselbe), vonatkozó névmás (der, die, das)

feltételeesség jelen időben (Wenn wir Zeit haben, putzen wir die Fenster.), wäre, hätte, würde (Was würden Sie tun, wenn sie eine Million hätten?), módbeli segédigék feltételes módban (könnte, müsste stb.)

kollokációk, Funktionsverbgefüge (eine Reise machen, zur Verfügung stehen)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 9–10. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Német mint első idegen nyelv 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 9.	Évfolyam 10.
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft	40	28	12
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	8	12
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	10	6	4
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	6	4
Öffentliches Leben, Unterhaltung	20	10	10
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	20	10	10
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10	5	5
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	5	10
Aktuelle Themen	19	9	10
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	5	5
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	30	10	20
	Szabadon választott órakeret:	6	6
	Összes óraszám:	108	108

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft

ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő jellemzésével;

leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban; megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

megérti és értelmezi az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;

előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;

a témartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;

a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő helyzetekben alkalmazza;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;

szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;

a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes témartományon belül;

a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerezés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;

információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Freizeitorte, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Persönliche Dienstleistungen

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, tägliche Aufgaben,

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten und Verletzungen, medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause, positive und negative Charakterzüge Wohlstand, Lebensphasen, Zukunftspläne, persönliche Erfolge und Misserfolge, Jungsein, Frauenrolle-Männerrolle

Személyes élethez tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

Interakció a személyes tématarományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

csoportos projekt (plakát készítése): a sport fontossága, egészséges életvitel

kutatómunka: házi gyógymódok, házi praktikák

projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval

közeli és távoli rokonok

kedvenc rokonaim - miért?

névadási szokások a családon belül

érdekes családi történetek a múltból

jövőképem (plakát, prezentáció)

példaképem, ill. egy híres ember élete

internetes kutatómunka és csoportos projekt – családok a DACHL országokban

különbségek, hasonlóságok

a mai kor családtípusai

szerepek a családon belül

a fiatal és az idős családtagok helyzete a különböző országokban

a felnőtté válás hivatalos ideje a különböző országokban – miért más-más?

vitafórum

pl. tinédzserek helyzete a családban

szerepjáték:

pl. az orvosnál, a fodrásznál, a postán

telefonos beszélgetések különböző szakemberekkel

prezentáció készítése:

a. családi ünnepek a német és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek

közvélemény kutatás:

a. hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyénilag vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen Personen im Dienste des Umweltschutzes

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande geografische Orte, Weltall, die Erde

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Wetter und Klima, Jahreszeiten

A környezeti és természeti témartományhoz tartozó információk átadása

Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos témartományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

csoportos projektmunka (plakát, prezentáció készítése):

a vidék és a város összehasonlítása

kérdőív készítése, közös kiértékelése: „Sind Sie ein Ökotyp?”

interjú készítése: „Was tust du für die Umwelt?”

kisfilm megtekintése célnyelven: pl: természeti katasztrófák, környezetvédelem, újrahasznosítás

internetes kutatás:

veszélyeztetett állatok

eltűnő növények

nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon

a tengerek szennyezése - műanyagszigetek a tengerben

kiselőadás készítése:

veszélyben a Földünk

a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai

a nemzeti parkok és állatkertek feladatai

mennyire egészséges lakóhelyem környezete?

vitafórum:

hasznosak-e az állatkertek?

jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;

a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit; részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;

egyénilag vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;

kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;

alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;

visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatos és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;

váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Angestellte in der Schule

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Schulsystem in Ungarn und in den DACHL-Ländern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

szerepjátékok:

- konfliktus az iskolában, osztályban (osztálytárssal, tanárral)
- különböző foglalkozások bemutatása
- 'Álomszakmám'

egyéni kutatás és képes beszámoló:

- régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik
- a magyarországi és a németországi iskolarendszer összehasonlítása

csoportmunka / projekt:

- egy osztályprogram megtervezése
- 'Az ideális iskola' jellemzői
- kisfilm készítése: „Unsere Schule”

internetes kutatómunka: képes beszámolók

- érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban

vitafórum:

hasznos-e az iskolai egyenruha?

jó dolog-e a bentlakásos iskola?

milyen a jó tanár?

írás-készség fejlesztése:

beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére

e-mail írása egy angliai barátomnak a sok házi feladatáról

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyéni vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

–A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen öffentliche Dienstleistungsbetriebe in Ungarn und im Ausland
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt Stadtführung
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede Währungen, Wirkung des Tourismus auf Menschen und Wirtschaft
- Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témakörében

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:

híres helyek, épületek bemutatása a DACHL országokban

híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon

lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven

'Álomnyaralásom' részletes megtervezése

felkészülés egy külföldi útra (utazási előkészületek listája)

internetes kutatás

érdekes, szokatlan szállások

különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban

játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!

felmérés készítése az osztályban:

ki melyik országot szeretné megismerni? - Melyik a legnépszerűbb célpont?

ki hol szeretne nyaralni? (tengerpart? Balaton? hegyvidék? stb.)

szituációs játék

szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés

'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'

panaszlevél és/vagy kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről

vitafórum

egyéni vagy társasutazás?

üdülés vagy aktív nyaralás?

kérdőív készítése, elemzése: „Bist du abenteuerlustig?”

Plauderstube: irányított kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben, Unterhaltung

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát; célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tematartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;

kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;

írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;

összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;

egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;

információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír; nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Angestellte in sozialen Institutionen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dienstleistungen

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: Freizeitaktivitäten, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje

Interakció a közéleti tématarományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

vitakészség fejlesztése:

vidéki-városi élet előnyei és hátrányai

az olvasás szerepe a 21. században

'mozik' – kellene még?

Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?

íráskészség fejlesztése:

brossúrák, adatlapok kitöltése,

film/könyvajánló brossúra készítése

plakátok, szórólapok, hirdetések készítése

csoportos projektmunka (prezentáció, plakát készítése):

szórakozási lehetőségek lakóhelyeden

a média szerepe a mai korban

kutatómunka

külföldi kulturális események megismerése, bemutatása

hazai fesztiválok bemutatása, értékelése

kiállítások, érdekes múzeumok bemutatása

projektmunka

mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?

mi szórakoztat minket?

egy német nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő – film megtekintése,
megbeszélése

egy rövid német nyelvű novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és
nyelvhasználati stratégiákat;

nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;

céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;

céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;

használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása
fenntartására és fejlesztésére;

körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;

ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak
jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;

félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;

a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újratekint a
mondandóját;

a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló
nyelvi és stratégiai eszközöket;

nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;

a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak
megfelelő érzéseket és beszédzándékokat fejez ki;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert
nyelvi eszközök segítségével;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;

használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;

megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;

kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;

törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;

összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;

a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ;

alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;

digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;

a szöveggörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;

kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó témákban;

nyelvi haladását fel tudja mérni;

hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, autonomes Lernen,

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére
nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán
internetes kutatás és beszámoló

új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonímáiról

a magyar és a német nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról
a dialektusokról

kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai

olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése

'Osztálykönyvtár'

évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása

íráskészség fejlesztése

cikkek egy havonta megjelenő német nyelvű osztály 'hírlaphoz' (pl: LUX')

felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat

német nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal

németül

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;

ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;

felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;

tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságáiban;

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten Kunst, Geschichte

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása

Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka

a hagyományok ápolása Magyarországon és a DACHL országokban

Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?

a népviselet szerepe hazánkban és a DACHL országokban

internetes kutatómunka

a karácsonyfa eredete és elterjedése

a német himnusz eredete és változásai

prezentáció

a karácsony ünneplése a világ országaiban

a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye

játék

leírás készítése/receptek – magyar vagy német/osztrák/svájci specialitás

kvíz különböző országok étkezési szokásairól

kritika írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba

vitafórum

milyen kulturális meglepetések érhetnek a DACHL országokban?

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

egyéni vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból

Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka (egyéni)

szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához

egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése

(papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről

vitafórum

melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?

kell-e a mindennapos testnevelés?

fontos-e a zene és a tánc?

kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?

fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?

játék

szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?

egy történelmi esemény modellezése szerepjáttékkal

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

ÓRASZÁM: 19 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

vitafórum egy aktuális eseményről
újság készítése, rövid cikkek írása az aktuális témákban
videók megtekintése
 hírműsorok
 aktuális eseményekről szóló tudósítások
 riportok
szerepjáték
 'néma' videókhoz szövegekészítés és eljátszás
 TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)
internetes kutatómunka
 egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról
 szókincsfejlesztés a média világához
nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv
 a szalagcímek nyelvezete
 az újságcikkek stílusa, szerkezete
 különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Wissenschaft und Technik, Kommunikation

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
 megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyéni vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott témakörhöz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;

megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott témakörökhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke

Egyszerű információ átadása a tudomány és technika témakörében

Egyszerű interakció a tudomány és technika témakörében

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

kiselőadás: Én és az okostelefonom

csoportos projektmunka: A világ internet nélkül

projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...

a közlekedést?

a házimunkát?

az oktatást?

a kommunikációt?

internetes kutatómunka és prezentáció

a világ legfontosabb találmányai

a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben
a tudományos élet „fáklyavivői” a történelem folyamán
vitafórum
az internet jövője
mire jó a virtuális valóság?
haladás-e minden változás?
a közösségi média előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít

önállóan vagy kooperatív munkaformában;

egyéni vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart

önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;

környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;

írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;

digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;

összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;

nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;

nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű információ megszerzése

Információ megosztása német nyelven

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka (egyéni vagy csoportos)

prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban és ezek bemutatása az osztálynak

kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
német nyelvű filmek, programok ismertetése a németes faliújságon írásban
projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók írásaiból (történetek, versek,
kutatási eredmények, beszámolók stb.)

–

11–12. évfolyam

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik az első idegen nyelvből, és célja, nyelvtudása további fejlesztése mellett, legalább a középszintű, de felősktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeres teljesítése. Középiszkolai tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és –cserére, valamint valós kommunikációra, kapcsolatépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelv tanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, feltételek vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a mentális kontextus (például a motiváció, a lelkiállapot) vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, a kommunikációs témák vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukciónál ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítani. Írásprodukciónál is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciónál érzelmait,

személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információ átadást és -cserét. Szóbeli diskurzust hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja, céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével már ismeretlen témákat és szituációkat is felismer, mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott, köznyelvi kommunikációs tevékenységekre is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben meglegli a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókincsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevésbé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanglejtésében közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását keresztntantervi témákban is fejleszti.

Ebben a szakaszban a témakörök óraszámja kifejezi a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat: a középiskola elején a személyes témataromány még kiemelkedő szerepét felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és interkulturális ismeretek, vagy egyes keresztntantervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és absztraktabb nyelvi gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is,

melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, az egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-12. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezeken az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie a német nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. A középiskola utolsó két évében mindezek elérése érdekében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.

Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott 2 évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, célnyelvi példákkal. A 11-12. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek a korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.

Nyelvi funkciók a német mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

álláspont, vélemény kifejezése (Ich vertrete die Meinung / den Standpunkt, ...)

érvek felvezetése (Ich halte das für besonders wichtig, weil..., Wenn man bedenkt,

dass..., Man sollte auf alle Fälle berücksichtigen, dass...)

egyetértés mások érveivel (Das finde / glaube / meine ich auch., Da haben Sie Recht.)

kétely, bizonytalanság kifejezése (Da bin ich mir nicht sicher. Das bezweifle ich. Sie haben teilweise Recht, aber...)

mások érveivel való egyet nem értés (Da bin ich ganz anderer Meinung / Ansicht, weil..., Dem kann ich nicht zustimmen, weil..., Das kann ich überhaupt nicht nachvollziehen, weil...)

javaslat (Ich bin dafür, dass..., Ich schlage vor, wir..., Wir könnten vielleicht ..., Was halten Sie davon, , Ich hätte eine andere Idee., Ich würde einen anderen Vorschlag machen.)

konklúzió levonása (Alles in allem zeigt sich, dass)

statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Aus dem Schaubild geht hervor, ... An letzter Stelle steht ...)

reklamáció, panasz kifejezése (Hiermit möchte ich mich wegen der von Ihnen organisierten Reise beschweren.)

érdeklődés kifejezése (Ich möchte mich danach erkundigen, ..., Könnten Sie mir weitere Informationen über geben?)

hogylét iránti érdeklődés (Was kann ich für dich/Sie tun?)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigen Sie bitte.../Verzeihen Sie bitte..., kein Problem)

érzések kifejezése (ich befürchte, dass...)

egymást követő események leírása (zuerst, zweitens, zum Schluss)

beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Kann/darf ich dich/Sie kurz unterbrechen)

Nyelvi elemek és struktúrák a német mint első idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

feltételes mód (Wenn ich nicht so viel Schokolade äße, wöge ich nicht 70 Kilo/Wenn ich nicht so viel Schokolade essen würde, würde ich nicht 70 Kilo wiegen.), feltételes mód módbeli segédigével, múlt időben (Jan hätte den Test besser schreiben können, wenn er mehr gelernt hätte.)

óhajtó és irreális óhajtó mondatok (Wenn ich doch Steven noch einmal sähe! Wenn ich bloß nichts gesagt hätte!)

mellékmondatok: módhatározói mellékmondat (Er erzählt so spannend, dass alle ihn bewundern.), hasonlító mellékmondat (Er sieht so aus, als ob er wieder gesund wäre.), következtető mellékmondat (Sie ist weggegangen, ohne dass sie etwas gesagt hätte.), megengedő mellékmondat (Obwohl er viele Probleme hat, steht uns immer zur Verfügung.)

cselekvőpasszív módbeli segédigékkel jelen és múlt időben (Deine Schrift kann nicht gelesen werden./Alle Geschenke konnten schön eingepackt werden)

Állapotpasszív (Die Fenster sind weiß und blau gestrichen.)

főnévi és melléknévi vonzatok (zweifeln an, angewiesen auf)

folyamatos és beálló melléknévi igenevek (das schreibende Kind, das zu lesende Buch)

módbeli segédigék másodlagos jelentése (Der Zug muss in 5 Minuten ankommen. Er will den Unfall gesehen haben.)

elváló és nem elváló igekötők (Der Schüler hat das unbekannte Wort schön umgeschrieben. Mein Text gefällt mir nicht, ich umschreibe den ganzen.)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;

létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;

életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

A 11–12. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 248 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Német mint első idegen nyelv 11-12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 11.	Évfolyam 12.
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	20	15	5
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	15	10	5
Reisen und Urlaub, Tourismus	15	10	5
Öffentliches Leben und Unterhaltung	15	10	5
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	20	12	8
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	12	8
Fächerübergreifende Themen und Situationen	20	12	8
Aktuelle Themen	20	12	8
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	15	10	5
Mensch und Gesellschaft, Sucht und Abhängigkeit	15	6	9
Wirtschaft und Finanzen	13	5	8
Arbeitswelt und Karriere	15	7	8
Wissenserwerb und Wissensvermittlung	20	10	10
Vorbereitung auf das Abitur	25	5	20
Szabadon választott órakeret:		8	38
Összes óraszám:		144	150
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és

gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;

értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;

mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;

szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartneréhez, hallgatósághoz igazítja;

beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;

szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématarományban és az idetartozó érettségi témákban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte, Generationen in der Familie, Liebe, Ehe, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal, Gleichberechtigung von Mann und Frau, alte und neue Familienmodelle
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Wohnorte, Freizeittorte, Persönliche Dienstleistungen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste (Familienfeste, Kirchenfeste, Nationalfeste) Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten,
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, Hausarbeiten, tägliche Aufgaben
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, Rollenverteilung in der Familie, Wohlstand, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, Kleidung als Ausdruck der gesellschaftlichen Zugehörigkeit, Lebensphasen, Beziehungen, Zukunftspläne, häufige Krankheiten und Verletzungen, Gesundheitswesen (medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause), positive und negative Charakterzüge, persönliche Erfolge und Misserfolge, Freundschaft
- Személyes élethez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématarományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

internetes kutatás

a családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb...)

milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?

a nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
modern családok
az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma
szerepjáték
orvosi ellátás igénybevétele
ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserélése
önálló szövegalkotás
az életem 15 év múlva
híres személyiségek mint példaképek
vitafórum
az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
'A házasságok az égben kötöttek'
vannak-e még családi példaképek?
a generációk együttélése: kölcsönös segítség vagy konfliktusforrás?
a Mama Hotel lakói
hagyományos vagy modern családmodell?
piercingek és tetoválások a fiatalok körében
'Egy gyerek nem gyerek?'
valóban „ruha teszi az embert”?
hagyományos vagy alternatív gyógyítás?
minden biotermék bio?
a márkanevek szerepe a társadalomban

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;

beszéd- és írásprodukciónját tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;

környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;

érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;

szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket; megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen, Personen im Dienste des Umweltschutzes

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Land, geografische Orte, Kontinente, Weltall, die Erde

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne, Möglichkeiten vom Umweltschutz,

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wetter und Klima, Jahreszeiten, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Ökologisch wohnen, erneuerbare Energien

Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématarományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

kiselőadás német nyelven IKT eszközök segítségével

természeti kincsek a lakóhelyemen
mindennapi természetvédelem
csoportos projektmunka
a hulladékújrahasznosítás lehetőségei
természetvédő aktivista csoport létrehozása
kutatómunka
alternatív energiaforrások
globális felmelegedés
a Föld belső szerkezete, vulkánok, cunamik
vitafórum
családi ház vagy lakás? 'Az én házam az én váram'
valóban olyan „szuperek” a szupermarketek?
miért népszerűek a lakóparkok?
a hulladékprobléma megoldható?
vidék vagy város?
gazdaságosak az új energiaforrások?

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen, öffentliche Dienstleistungsbetriebe

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Sehenswürdigkeiten, Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland, Festivals

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt, Stadtführung

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, Währungen, kulturelle Unterschiede, Wirkung des Tourismus auf Menschen, Bedeutung des Tourismus auf die Wirtschaft, Neue Tourismuszweige (Wellness, Sprachtourismus u.s.w)

A nyaralás, utazás, turizmus témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

szerepjáték

telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra

önálló projektmunka

prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről

plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről

vitafórum

a turizmus pozitív és negatív hatásai

olcsók-e az olcsó repülőjáratok?
szervezett vagy egyéni utazás?
valóban olyan vonzó a kempingezés?
hagyományos vagy modern turizmus?

egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről

csoportos projektmunka: film készítése lakóhelyem nevezetességeiről

kutatómunka (internet, újságok, statisztikák): az utazás hatása a gazdaságra,
társadalomra

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben und Unterhaltung

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;

megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;

megérti szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;

megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz; digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra; nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel; nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Angestellte in sozialen Institutionen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dienstleistungen

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása:
Freizeitaktivitäten, Bücher, Filme, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerületre tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerületben

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

internetes kutatómunka

kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban

egy híres mű és író vagy költő munkásságának bemutatása

szerepjáték

útbaigazítás kérése és adása

vitafórum

GPS vagy útbaigazítás?

kidobhatjuk már a papír térképeket?

az e-könyvek előnyei és hátrányai

hobby- vagy versenysport?

gyorsétterem vagy házi koszt?

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen

ÓRASZÁM: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;

céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;

használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;

kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;

törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megéri az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondatot;

a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédzándékait világosan és érthetően fejezi ki;

a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
hibáit általában önállóan is tudja javítani;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, Akzente und Dialekte, autonomes Lernen

A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben

A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése

Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

interaktív térképek használata

ismerkedés célnyelvi dialektusokkal

ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal

csoportmunka

szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása

szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz

prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól

dialektus-szótár készítése

egyéni projekt

2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése

vitafórum

miért halványulnak el a dialektusok?

internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

a „Denglich” hatása a német nyelv jövőjére

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;

ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;

interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;

megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;

alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;

szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;

interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;

tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;

ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;

tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;

átadja célnyelven a magyar értékeket;

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten, Kunst, Geschichte, Literatur

Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete: Das Heilige Römische Reich Deutscher Nation, Kaiserreich, Das Dritte Reich, BRD, DDR, Wende, Mauerfall

Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása (Tschüß, sehr geehrte..., Hallo u.s.w)

Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

Célnyelvi kultúráról információk átadása

Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása

Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

prezentáció készítése és bemutatása

Magyarország és Németország/Ausztria történelmének legfontosabb kapcsolódásai

projektmunka

Magyarország rövid történelme

a DACHL országok rövid történelme

a magyar és német/osztrák/svájci történelem kapcsolódási pontjai

hagyományok és szokások egy célnyelvi országban

mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban?

internetes kutatómunka

egy célnyelvi ország gasztronómiája

magyar receptek német nyelvű interpretálása

milyen más nyelvek találhatók a DACHL országokban?

egy német nyelvű történelmi film megtekintése

vitafórum

fontos-e a hagyományok életben tartása?

fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
miben hasznos a globalizáció?

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;

használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból

Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

egyéni projektmunka

a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása

poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről

vitafórum: a humán vagy a reál műveltség a fontos?

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókinccs megértése és használata célnyelven

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

pármunka

célnyelvi sajtótermékek felkutatása

a német sajtótermékek fajtái

német újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni

aktuális hírek olvasása

az olvasott cikk tartalmának ismertetése és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

osztálymunka

német nyelvű híradó rendszeres nézése

iskolai/osztály hírekből német nyelvű híradó készítése, filmezése

TÉMAKÖR: *Wissenschaft und Technik, Kommunikation*

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématarományhoz tartozó alapvető témákban;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és
arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:

Wissenschaftler, Forscher, Erfinder, Ingenieure

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geräte für
Alltagsmenschen/Wissenschaftler/IT-Fachleute, (Teile von) IT-Geräten,

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Messen,
Konferenzen

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung
der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit, wesentliche Innovationen

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet,
soziale Netzwerke, Forschung, Erfindungen

A tudomány és technika témartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen
vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és
technika témartományban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

internetes kutatómunka

találmányok

a jövő technikái

egyéni projekt

az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?

a jogosítvány megszerzése, az autó részei

mit fog tudni a következő telefonom?

vitafórum

az internet pozitív és negatív oldalai

lesz-e az unokámnak telefonja?

lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

az okosház mindent megold?

TÉMAKÖR: Mensch und Gesellschaft, Sucht und Abhängigkeit

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angehörige der Gesellschaft (Teenagers, Erwachsene, ältere Generationen), die Öffentlichkeit, Ämter und Behörden, Angestellte im Dienstleistungssektor

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Heimat, öffentlicher Raum, Ämter

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände des Alltags, Mode und Kleidung

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienfeste und Veranstaltungen in der Familie, nationale und internationale Veranstaltungen bzw. Feiertage

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einkaufen, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, alltägliche Angelegenheiten erledigen, Teilnahme am Leben einer Gemeinschaft, freiwillige Arbeit, Zivildienst

A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: Handysucht, Internetabhängigkeit

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: grundlegende Geschlechterrollen, Toleranz, Freundschaft, Aussehen und Persönlichkeit, individuelle Unterschiede, Beziehung zwischen Generationen, Verbrechen und Bestrafung, Abhängigkeiten-Suchtbehandlungen

Az ember és társadalom témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témakörében

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

egyéni projekt

különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán

hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek

önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás

szerepjáték

szolgáltatások igénybevétele

önálló szövegalkotás

megfigyelésem a generációk közti különbségekről

vitafórum/eszmecsere

korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)

megszüntethetőek-e a társadalmi különbségek?

megszüntethetőek-e az előítéletek?

TÉMAKÖR: Wirtschaft und Finanzen

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság témakörhöz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Arbeitgeber, Arbeitnehmer, Angestellte und Arbeiter
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: öffentliche Dienstleistungsbereiche, Bank, Post, Wechselstube
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geld, Bankkarte, Kreditkarte, Konto, Währungen, Formulare in der Bank, Anzeigen, Werbungen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geld sparen, Geld überweisen, Geld abheben, Geld ausgeben und verschwenden, Banking, online kaufen, Geld wechseln
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienbudget, Geld sparen, ausgeben und verschwenden, Kredite
- A pénzügyek és gazdaság tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság tématarományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projekt
 - a pénz kialakulása, története
 - az első bankok

szerepjáték

banki ügyintézés

számlanyitás

reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban

valutaváltás nyaralás előtt

eszmecsere

spórolás-költekezés

a jövedelem értelmes beosztása

kutatómunka (internet, újságcikk)

hitelek, állami támogatások

a tőzsde története, működése

vitafórum

ki kezelje a családi kasszát?

a munka jutalma a zsebpénz?

hitellel kezdődjön a felnőtt élet?

a reklámok a mindennapi életünkhöz tartoznak?

TÉMAKÖR: Arbeitswelt und Karriere

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;

megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és
arról interakciót folytat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Berufe, Arbeitgeber, Arbeitnehmer, Kollegen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Arbeitsplätze, Büros
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände in unterschiedlichen Berufen
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorstellungsgespräch, Besprechungen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Planung, lebenslanges Lernen, Bewerbung um einen Job
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lebenslauf, Berufswahl, Sommerjobs, Schülerjob Arbeitszeiten, Teilzeitjobs, Arbeitslosigkeit, Arbeitslosenhilfe, Teamarbeit, individuelle Aufgaben, Kooperation, kritisches Denken, Mobilität
- A karrier és munkavállalás témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témakörében

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- önálló szövegalkotás
 - jelentkezés álláshirdetésre
 - német nyelvű önéletrajz készítése
- szerepjáték
 - állásinterjú
 - beszédetés egy állásbörzén
- olvasott szövegértés fejlesztése
 - álláshirdetések böngészése
 - munkaköri leírás értelmezése
- csoportos projektmunka

egy munkahelyi projekt kidolgozása

közkedvelt szakmák bemutatása

vitafórum

nyári munka vagy a jól megérdemelt pihenés?

csak az egyetem lehet a cél?

létezik ideális munkahely?

hazai vagy külföldi munkavállalás?

TÉMAKÖR: Wissenserwerb und Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összetett információkat ad át és cserél;

összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít

önállóan vagy kooperatív munkaformában;

egyéni vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart

önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók

során;

környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;

összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;

írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;

írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;

célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is,

ismeretszerzésre és szórakozásra;

digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és

szórakozásra;

nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;

nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;

használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;

használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;

használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Német nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése

Akár elvontabb információ megosztása német nyelven

Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra,
nyelvi fejlesztésre

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

prezentáció, hangfelvétel, videofelvétel készítése bármely témában

idegen nyelvű szócikk írása megadott témában, kutatómunka alapján

TÉMAKÖR: Vorbereitung auf das Abitur

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;

alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;

a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;

megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;

összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;

megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;

megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;

megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;

informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;

aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és

kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót

folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót

folytat;

szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;

megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;

egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót

folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit,

alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;

nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
közép- és emelt szintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
közép- és emelt szintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

közép- és emelt szintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
a szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
a folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása
az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

vizsgafeladatok gyakorlása
vizsgaszituációk gyakorlása
szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

Élő idegen nyelv

A második idegen nyelv tantárgy helyi tenterve

9-12. évfolyam

Célok és feladatok

A korszerű idegennyelv-oktatás elsődleges célja – a második élő idegen nyelvből is – a tanuló nyelvi cselekvőképességének kiterjesztése. Nyelvtudása segítse, hogy személyes és szakmai életében egyéni céljait elérhesse, saját gondolatait kifejezhesse, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezzen, valamint kommunikáljon. A második idegen nyelv tanításánál is törekedni kell arra, hogy a tanuló megismerje és használja a kommunikációs kompetencia tágabb összefüggéseit: a nyelvi elemek, a jel- és szabályrendszerek, valamint a nyelvhasználati stílusok és regiszterek társadalmilag elfogadott változatait.

A második élő idegen nyelv esetén a nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése az alapfokú, felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, és a nyelvórákon kívüli nyelvtanulási lehetőségek (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.). Mindezek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást, melynek kialakítása és megalapozása a nyelvórák egyik fontos feladata.

A második idegen nyelv tanítása a 9-12. évfolyamon szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett anyanyelvi fejlesztésre, annak eredményeire, valamint az első élő idegen nyelv tanulása során szerzett tapasztalatokra, és a kialakult tanulási stratégiákra. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább középpontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul

más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű

önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben a nyelvet eszközként hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza és birtokában van a megfelelő szókincsnek.

Fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett előzetes tudásra, képes új kapcsolódási pontok kialakítására, az idegen nyelven megszerzett ismeretekkel pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

Az interdiszciplináris szemlélet mellett a második idegen nyelv tanítása-tanulása szervesen épít az anyanyelvi ismeretekre és az első idegen nyelv tanulása során megszerzett stratégiák alkalmazására, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra és különbségekre.

A hosszútávon fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás kulcsfontosságú szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében.

A nyelvtanuló aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válása elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának is. Fejlesztéséhez a második idegen nyelv tanulása során szükség van a már az első idegen nyelv kapcsán megismert tanulási stratégiák további alkalmazására és fejlesztésére, az önálló tanulás megtapasztalásában való útmutatásra, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak folyamatos megteremtésére. Fontosak a

kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Az oktatói munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.

A nyelvtanítás folyamatában feltétlenül szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák egyre inkább képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértse és létrehozzon szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen idegen nyelven.

A második élő idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat egy újabb kultúrának, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága fejlődik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. Mindezek révén a nyelvtanuló a nevelési-oktatási szakasz végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű autentikus szöveg, mely a nyelvtanuló számára mind tartalmi, mind pedig nyelvi és kognitív szempontból is releváns. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó lehet. A nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia, azaz a szövegekkel való munka tudatos fejlesztése. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, hasonlókat létre tudjon hozni, és azokból kinyert információkat fel tudja használni saját céljainak megvalósítására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg. Ennek értelmében a nyelvtanulót képessé kell tenni arra, hogy a szövegértés és a szövegalkotás során a nyelvi eszközök szövegben betöltött funkcióját tudatosan kezelje, valamint szövegösszetartó és figyelemvezető eszközöket használjon.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. A változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, valamint az irányító tanári és a társak visszajelzései, a különféle értékelési formák a második idegen nyelv

esetében is segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórai feladatokban. Önbizalma így erősödhet, nyitott és motivált marad nyelvtudása hosszú távú fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, szívesen használja nyelvtudását, és egyúttal egyre inkább tudatos nyelvhasználó is lesz, aki képes saját hibáit észrevenni, valamint saját és társai haladását értékelni.

A nyelvi tartalmak és eszközök átadása az első nyelvhez hasonlóan kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben, akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.

Amennyiben az idegen nyelv oktatása csoportbontásban történik a tanulókat nyelvtudásuk alapján kell beosztani, az intézmény kötelező nyelvi szintfelmérést tarthat.

Tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 12. évfolyam végére a KER szerinti A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló ismer és egyre tudatosabban használ nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére. Készül továbbá az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat használ, célnyelvi (könnyített) olvasmányokat olvas, továbbá kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, kommunikációra, közvetítésre, ismeretszerzésre és tudásmegosztásra.

A szakasz végére - témakörtől függetlenül - a második idegen nyelvből a tanuló:

részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;

változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó hangzószövegekben megjelenő információkat;

kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ. [Az](#)

[egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete](#)

A második élő idegen nyelv kerettantervben az általános bevezetőt az adott kétéves nevelési-oktatási szakaszban a tantárgy tanítására jellemző specifikumok összefoglalása követi. Ezután az egyes témaköröknél megtalálhatóak a részletes tanulási eredmények, a fejlesztési feladatok, illetve a tevékenységek. A kerettanterv, ugyanis, minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevésoedését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). A témakörök tekintetében a középiskolás korosztály érdeklödési köre az irányadó. Ennek megfelelően a 9-10. évfolyamon a tanulási eredmények 10 témakör köré csoportosítva fogalmazódnak meg, melyek közül nagyobb hangsúlyt kapnak a személyes és környezeti témák, a célnyelvi vonatkozások, valamint az információszerzés és a tudásmegosztás.

A témakörök a két tanulási szakaszban nagyrészt megegyeznek, ám a hozzájuk rendelt tanulási eredmények, fejlesztési feladatok és a tevékenységek bővülnek. Különbséget a tudomány és technika témakör jelent, mely 9-10. évfolyamon még a tantárgyközi témakör részeként jelenik meg, de a 11-12. évfolyamon már önállóvá válik. Valamennyi téma a valós nyelvhasználathoz kapcsolódik, és a hozzájuk tartozó óraszámok leginkább a súlyozásukra való javaslatok. A tématarományokhoz megadott célnyelvi példák gyűjtőfogalmak, melyek a felsőbb évfolyamokon bővebb, gazdagabb szókincsset jelölnek. A 9-10. évfolyamra, valamint a 11-12. évfolyamra vonatkozó specifikus bevezetők utolsó részében kerülnek felsorolásra azok a nyelvi

funkciók, nyelvi struktúrák és elemek, amelyek az adott nevelési-oktatási szakaszra vonatkoznak és amelyeket a nyelvtanulónak témakörtől vagy a választott nyelvkönyvtől függetlenül el kell sajátítania.

Élő idegen nyelv: Angol

Helyi tanterv az angol mint második idegen nyelv tantárgy számára

9–12. évfolyam

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak az a fő célja, hogy a tanuló megismerkedjen az angol nyelv alapvető szerkezetével, alapszókincsével, és előző nyelvtanulási tapasztalatai segítségével a második idegen nyelvből is fejleszthesse kommunikatív és interkulturális kompetenciáját. A nyelvi alapkészségek kialakítása mellett a középiskolában egyre hangsúlyosabbá válnak a társadalom és a nyelvhasználat, valamint a jel- és szabályrendszerek kapcsolatai, melyek fejlesztése összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Egyre jobban érti, hogy a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás és a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa a használható nyelvtudás. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy a másodikként tanult idegen nyelvet is egyre inkább személyes érdeklődéséhez kapcsolódó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például

projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, és az a többféle értékelési forma, melyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját és mások hibáit felismerni és azokat kijavítani. Így válik a tanuló egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. Az egyéni érdeklődés és igények figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló különböző szövegtípusokkal, olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során fejlődik szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti A1+ szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók a kétéves szakaszban elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák. A listákban olyan elemek kerülnek megjelenítésre, melyek figyelembe veszik a középiskolások életkori sajátosságait, valamint azokat az élethelyzeteket, melyekben a tanult idegen nyelvet vélhetően használni fogják.

Nyelvi funkciók az angol mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello! Good morning! Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)

személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 14. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't. Can you speak French? I can understand French. What's your favourite subject? It's maths.)

információkérés/adás (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What's this? What is it like? It's .../ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year!
Happy Easter!)

köszönet kifejezése (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)

megszólítás kifejezése és arra reagálás (Excuse me. Can I help you?)

telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás (XY speaking.)

bemutatkozás megfogalmazása (My name is ... Hello. Hi!)

hogylét iránti érdeklődés (How are you? What's the matter?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK. I feel ...)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry. I'm very sorry.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)

jókívanságok kifejezése, reakció megfogalmazása (Happy birthday! Good luck!
Congratulations! Thank you, the same to you.)

megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és
e-mailben (Dear Peter, ... Best wishes, Love.)

véleménykérés és arra reagálás (What do you think? I think ... I don't think so. What's
your opinion? In my opinion, ...)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (How do you like it? It's great, I like it a lot. Do you
like ...? Yes, I do. No, I don't.)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I
don't.)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)

akarat, kívánság kifejezése (I'd like an ice cream, please.)

kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank
you. Thank you.)

alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)

dicséret, kritika kifejezése (It's great. It's a good idea. It's boring.)

öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése (Great! I'm very happy., Good for you. I feel so
happy for you. I'm sorry to hear that. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for you.)

elégedettség/elégedetlenség kifejezése (I'm quite pleased with it. Are you happy with
...? Are you satisfied with ...? That's fine/nice/not bad. I'm quite happy with ..., That
wasn't very nice/good.)

csodálkozás kifejezése (How come? Is he?)

kérés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here - you are.

Sorry, I can't.)

javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema., Good idea.)

meghívás és arra reagálás (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't.)

nem értés megfogalmazása (I don't understand.)

nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Is it clear? Sorry, what does that mean?)

betűzés kérése, betűzés (Can/could you spell it for me? It spells ...)

visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Can you repeat it?)

felkérés hangosabb, lassúbb beszédre (Could you speak a little more slowly, please?)

valaki igazának az elismerése és el nem ismerése (You are right. You are wrong.)

egymást követő események leírása (What happened? First ... then ... finally ...)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text.)

Nyelvi elemek, struktúrák az angol mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon(a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ... I'm not ... Are you ...? Is he ...? Who is he? What's that?); Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?); Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (I was ... I wasn't ... Were you ...? Was he ...? Who was there? What was that?), Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)

cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)

felszólító mód: felszólítások (Come here. Don't shout. Let's go.)

birtoklás kifejezése: birtokos névmások (Joe's brother, my, your, his/her/its, our, their, mine, yours, his/hers/its, ours, theirs); 'have'/'have got' (Have you got any brothers?) múlt időben (I didn't have many friends at school.)

mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám (dog-dogs, child-children); számok (one, two, ..., hundred), sorszámok (first, second, third,...); megszámlálható főnevek (How

many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.); megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I've got a lot of/little money.)

minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (the most intelligent, She is the most intelligent of all.)

térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between ...)

időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), dátumok/időpontok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.)

modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'can', 'may' (Can/may I join you?); 'have to' (Did you have to be there?); 'mustn't' (You mustn't smoke here.)

szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those), kötőszavak (and, or, but, because), névmások (I, he, they ... me, him, them ...), 'some/any' (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.), határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben interakciót folytatva.

A 9–10. évfolyamon az angol mint második idegen nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Angol nyelv 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam	Évfolyam
Personal topics: family relations, lifestyle	40	30	20
Environment and nature	20	3	7
Classroom activities	30	6	4
Holidays, travelling, tourism	10	4	6
7Public matters	10	5	5
English and language learning	30	15	15
Intercultural topics	20	8	12
Cross-curricular topics and activities	15	5	10
Current topics	9	3	6
Entertainment	10	5	5
Gaining and sharing knowledge	10	5	5
	Szabadon választott órakeret:	6	6
	Összes óraszám:	108	108

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle

ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre; üzeneteket ír;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel; kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot; kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate environment, home

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, meals

A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter, birthday) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete

Személyes környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka egyénileg (PPT):

családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása

a lakóhely és környezetének bemutatása

a legjobb barát, barátnő bemutatása

projektmunka csoportban:

(plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?

otthon

az iskolában

a lakóhelyünkön
ismerkedés az angol ünnepekkel film segítségével
szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'+ családtagjaim napirendje, szabadidő
kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
internetes kutatás
A famous person's life and lifestyle
Szerepjátékok:
Interjú egy híres emberrel az életéről és családjáról
Ismerkedés az új osztálytársakkal – kérdések és feleletek

TÉMAKÖR: Environment and nature

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az
ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel
megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
üzeneteket ír;
ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is,
többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature
protection, animal protection, keeping pets
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural
phenomena, weather
Közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - magyarországi állatkertek és lakóik
 - az árvizek pusztításai Magyarországon és a világban
 - lakóhelyem, környezetem
- internetes kutatás – szófelhő
 - milyen állatok élnek Angliában/Amerikában/Ausztráliában?
 - hol van a legtöbb földrengés és működő vulkán a világban?
- az időjárás különbségei Angliában és Magyarországon
- játék
 - állat barkochba
 - kvíz/keresztrejtvény

TÉMAKÖR: Classroom activities

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján; változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel; értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak/fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza;

részt vesz egyszerű szövegértést igénylő nyelvtanulási tevékenységekben;

részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő nyelvtanulási tevékenységekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff, classmates

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: knowledge, language learning targets

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: - egyéni vagy csoportos

iskolai szokások, napirend, órarend

iskolai szabályok

iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban

tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása

kérdőív készítése:

kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli
összesítés

kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása

csoportos feladat:

szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját
felhasználni?

mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel
megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan/kooperatív
munkaformában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour
guides;

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of
accommodation, destinations, sights, places of interests;

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments,
exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms,
brochures;

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in
Hungary and abroad;

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing,
planning a trip, sightseeing;

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and
package holidays, cultural differences;

Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása

Interakció az utazás és turizmus témakörében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - Angliai látnivalók, nevezetességek
 - Magyarország híres látnivalói
 - Lakóhelyem nevezetességei
 - 'My Dream Holiday'
- Projektmunka csoportosan
 - egy osztálykirándulás megtervezése
 - fontos célnyelvi országbeli turisztikai események, fesztiválok
- Internetes kutatómunka
 - útvonalterv Angliába, milyen országokon, városokon kell átutazni?
 - különleges közlekedési eszközök a nagyvilágban – képekkel
 - különleges szállodák/szállások
- Szerepjátékok
 - idegenvezető – izgága, kérdésekkel teli csoport
 - szállodai recepció - igényes vagy 'akadékoskodó' vendég

TÉMAKÖR: Public matters

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service, tourists

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving directions, giving information

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism

A közéleti tematartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok – csapatversenyben: Melyik a legjobb jelenet?
 - gyors étteremben
 - utazási irodában
 - utcán: útbaigazítás kérése és adása
 - 'I'm a Budapest/London tourist guide' – helyi látványosságok bemutatása
- prospektus, reklám készítése - (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- internetes kutatómunka
 - a célnyelvi országok és hazánk számokban - rövid bemutatók
 - kviz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- Vitafórum:
 - városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése:
 - a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért?

TÉMAKÖR: English and language learning

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;

követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages

Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli /helyesírási különbségek felismerése

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is

Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák

Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel

közös popzenehallgatás, a szöveg egyszerű feldolgozása feladatlappal

filmnézés a célnyelven

a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése

a film egy-két jelenetének dramatizálása, eljátszása

keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival

betűzésverseny

Ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?

– egyszerű nyelvezetű szöveg órai feldolgozása (illusztráció, előadás)

– játékos diktálási feladatok

running dictation

Chinese whispers

egy (alapszintű) könnyített olvasmány elolvasása, egyéni feldolgozása és bemutatása az osztálynak

TÉMAKÖR: Intercultural topics

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal

Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete

Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Projectmunka – egyéni vagy csoportos

az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:

az angol és magyar iskolák jellemzői, napirend

tipikus angol ház, lakás – miért más itthon?

mindennapi szokások Angliában és Magyarországon – van-e különbség?

családon belüli szerepek és feladatmegosztás a két kultúrában

ünnepek a családban (Name day? Christmas Eve? Easter Monday? stb.)

viselkedésbeli különbségek a két kultúrában (pl. üdvözlés)

állattartási szokások, kedvenc állatok ('cats' vs 'dogs'?)

angol és magyar nyaralási szokások

angol időjárás – magyar időjárás

az Egyesült Királyság/Magyarország tájegységei, országrészei

angol/magyar étkezési szokások, tipikus ételek

híres helyek a két országban

- Csoportos játék:

Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók

- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról

- jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában

pl. Christmas Party

pl. Valentines Day

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projekt munka - témák, személyiségek bemutatása

Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?

egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet

egy híres tudós élete

egy angol király élete

Magyarország történelmének egy érdekes alakja

célnyelven rövid történet, egyéni élmény leírása

- internetes kutatómunka

szavak, kifejezések keresése a különböző tantárgyakhoz

- vaktérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása

- csoportos project:

társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: Current topics

ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:

aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel

képalírások megfogalmazása

időjárásjelentés készítése

- Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB)

szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban

lenémított film tanulói kommentárral

- szerepjáték:

interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

TÉMAKÖR: Entertainment

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

Célnyelvi társasjátékok készítése és használata

Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékokban.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunkák és bemutatók
 - saját szórakozási szokások
 - kedvenc kulturális élmények
- felmérés készítése és kiértékelése
 - szórakozási szokások az osztályon belül – melyik a legkedveltebb
- egyéni internetes kutatások angolul különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- angol tinédzser naplóiírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés angolul

- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- csoportchat:

közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából, poszter készítése, prezentáció

11–12. évfolyam

A 11. évfolyamra a második idegen nyelvből már A1+ szintű nyelvtudással érkeznek a tanulók, és célja az, hogy nyelvtudását további fejlessze. Középiskolai tanulmányai végére rendelkezik annyi tudással és tapasztalattal, hogy nyelvtudását fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.

Ebben a szakaszban új témakörként jelenik meg a tudomány és technika, a kommunikáció; a többi témakörnél a különbséget a tanulási eredmények bővülése, árnyaltabbá válása jelenti.

Változatlanul fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulóknak második idegen nyelvből is képessé kell válnia arra, hogy nyelvtudását a későbbiekben önállóan is fenntartsa és továbbfejlessze, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében valós használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A2 szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra. A listákban kizárólag az újonnan belépő elemek jelennek meg, melyek a 9-10. évfolyamokon meghatározottakra épülnek, azokat fejlesztik tovább.

Nyelvi funkciók az angol mint második idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

remény kifejezése (I hope ..., I am looking forward to ...)

véleménykérés és arra reagálás (How do you feel about it? I think it's great.)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (What's your opinion about ...? I like it very much. I think it's disgusting.)

egyetértés kifejezése (I fully agree with you. I think you're right.)

egyet nem értés kifejezése (I don't agree with you at all.)

dolgok, rövid/egyszerű jellemzése (It's made of ..., It's used for ...)

lehetőség kifejezése (She might visit us.)

bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (I'm sure they will come. They might come, or they might not come. She can't be very old, she must be 25.)

javaslat és arra reagálás (Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)

meghívás és arra reagálás (I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.)

bánat / bosszúság kifejezése (How sad/dreadful... What a pity/shame...)

akarat, képesség kifejezése (I want to... I didn't want to ...)

szükségesség kifejezése (I need to... I don't have to...)

Nyelvi elemek és struktúrák az angol mint második idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.) Present Perfect Continuous (Have you been waiting long?)

cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Past Continuous (He was watching TV when I entered the room.) Past Perfect (Before I went to Africa I had never seen a hippo in my life.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: 'will' (When will you be seventeen? I'll help you.)

birtoklás kifejezése jövő időben: 'have' (At the age of 25 I will have a car.)

időbeli viszonyok: already, yet, just (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.)

modalitás: could, may (Can/could/may I join you?); should, shouldn't (You should ask her.)

feltételeesség kifejezése (We'll stay at home if it rains. I wouldn't do it if I were you.)

függő beszéd kifejezése jelen időben (He says he is tired., I don't know where he lives., Tell him to stop it.)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

adott tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

adott tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A 11–12. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 186 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Angol nyelv 11-12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	11. évfolyam	12. évfolyam
Personal topics: family relations, lifestyle	25	15	10
Environment and nature	20	13	7
Classroom activities	20	10	10
Holidays, travelling, tourism	10	4	6
Public matters	10	5	5
English and language learning	15	8	7
Intercultural topics	20	13	7
Cross-curricular topics and activities	15	8	7
Current topics	16	9	7
Science and technology, Communication	10	6	4
Entertainment	10	4	6
Gaining and sharing knowledge	15	7	8
Szabadon választott órakeret:		6	6
Összes óraszám:		108	90
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

összetett írott instrukciókat értelmez;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;

a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;

váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;

üzeneteket ír;

egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;

kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate environment, home

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: welfare, social relations

Személyes témákhoz tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval (a folyamatos, összefüggő beszéd gyakorlására)

Közeli és távoli rokonok, kedvenc rokonaim

érdekes családi történetek a múltból

internetes kutató munka és csoportos projekt

családok az angol nyelvű országokban, különbségek, hasonlóságok

'close/nuclear families', 'one parent families', 'extended families', 'adopted children'

szerepek a családon belül

Vitafórum

pl. tinédzserek helyzete a családban: (What is it that teenagers find most irritating in middle aged people? What is it that middle aged people find most irritating in teenagers?)

Szerepjáték:

pl. az orvosnál

prezentáció készítése:

Családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek

Közvélemény kutatás:

hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Environment and nature

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
megoszt alapvető személyes információkat környezetéről egyszerű nyelvi elemekkel;
ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability
Környezethez tartozó információk átadása
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Internetes kutatás:

veszélyeztetett állatok
kihaló növényfajok
nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
a tengerek szennyezése -műanyag-szigetek a tengerben

Kiselőadás készítése:

veszélyben a földünk
a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
Mennyire egészséges lakóhelyem környezete?

Vitafórum:

hasznosak-e az állatkertek?
jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?

Egy angol nyelvű természetfilm megtekintése

TÉMAKÖR: School and education

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;

egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;

felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott témartományhoz tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján; változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel; egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;

megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben;

részt vesz szövegalkotást igénylő nyelvórai tevékenységekben;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular activities, extracurricular opportunities for language learning/use of language

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyéni kutatás és képes beszámoló:

régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanárai

a magyarországi és az angliai középiskola összehasonlítása

Csoportmunka / projekt:

egy osztályprogram megtervezése

'Az ideális iskola' jellemzői

Internetes kutatómunka: - képes beszámolók

érdekes iskolák a világ különböző részeiben

Vitafórum:

Hasznos-e az iskolai egyenruha?

Jó dolog-e a bentlakásos iskola?

Milyen a jó tanár?

Íráskészség fejlesztése:

beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére

panaszkodó email írásai angliai barátomnak a sok házi feladatról

TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az egyszerű, az adott tématerülettel kapcsolódó összefüggő szövegeket, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides;

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences

Az utazás és turizmus tématerületéhez tartozó egyszerű információk átadása

Interakció az utazás és turizmus témakörében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka egyénileg,
párban vagy csoportban:

híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban
híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon
Lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven
'Álomnyaralásom' részletes megtervezése
hogyan készüljünk fel egy külföldi utazásra – Checklist készítése

Internetes kutatás

Érdekes, szokatlan szállások

Különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban

Játék: Találd ki, melyik
nevezetességről beszélek!

Felmérés készítése az
osztályban:

Ki melyik országot szeretné megismerni? Melyik a legnépszerűbb célpont?

Ki hol szeretne nyaralni? (Balaton? hegyvidék? stb.)

Szituációs játék

szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés

'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'

Panaszlevél vagy/és kritika írása:
egy hotelről,
szórakozóhelyről

TÉMAKÖR: Public matters

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen
elhangzó rövid szöveg tartalmát;

értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben
a beszélők gondolatmenetét;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, sport, books, films, services, travelling, national and international tourism
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka, egyéni bemutatók

Mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?

Mi szórakoztat minket?

Vitakészség fejlesztése

vidéki-városi élet előnyei és hátrányai

'mozik' – kellene még?

Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?

Íráskészség fejlesztése:

brossúrák, adalapok kitöltése

film/könyv - ajánló brossúra készítése

egy angol nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő - film megtekintése,
megbeszélése
egy rövid angol novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: English and language learning

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és
befejezéséhez;
tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának
lényegét;
digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az
életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
hibáit többnyire észreveszi és javítja;
társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills,
language learning, languages

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása

Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére

nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játéka az órán
internetes kutatás és beszámoló

új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonimáiról

a magyar és az angol nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról
a dialektusokról

kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai

Olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése

'Osztálykönyvtár'

évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása

könnyített olvasmány tartalmának rövid előadása

Íráskészség fejlesztése

cikkek egy havonta megjelenő angol nyelvű osztály 'hirlaphoz' (pl. 'Teenage
Herald') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat

angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal
angolul

TÉMAKÖR: Intercultural topics

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi és hazai kulturális szokások, jellemzők ismerete

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete

Főbb hazai országismereti jellemzők ismerete célnyelven

Legfontosabb hazai látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven, a célnyelvi
kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka:

a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában

a falvak szerepe a manapság a két országban
miért halt ki a népviselet Angliában és miért maradt meg Magyarországon?
Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?

Internetes kutatómunka

a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai
Hollywood története, magyar vonatkozásai

Prezentáció

karácsony ünneplése a világ országaiban
a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye és hatása más országokra

Játék:

Leírás készítése/receptek – magyar vagy angol specialitás?

kviz különböző országok étkezési szokásairól

„kritika” írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba

Vitafórum

mi okozhat meglepetést a célnyelvi országban

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projekt munka (egyéni)

szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához

egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése

(Papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről

Vitafórum

melyik tantárgy 'hasznos' a felnőtt életben?

kell-e a mindennapos testnevelés?

fontos-e a zene és a tánc?

kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?

fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?

Játék

szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?

történelmi események modellezése szerepjátékkal

TÉMAKÖR: Current topics

ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;

megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Online videók megtekintése

hírműsorok

aktuális eseményekről szóló tudósítások

riportok

Szerepjáték

'néma' videókhoz szövegekészítés és eljátszás

TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)

Internetes kutatómunka

egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról

szókincsfejlesztés a média világához

Nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv

a szalagcímek nyelvezete

az újságcikkek stílusa szerkezete

különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Science and technology, Communication

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

az adott tématarományban értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;

az adott tématarományban szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people, mobile phones, computers, internet

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks

Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületében.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...

a közlekedést

a házimunkát

az oktatást?

a kommunikációt?

Internetes kutatómunka és prezentáció

a világ legfontosabb találmányai

a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben

a tudományos élet „fáklyavívői” a történelem folyamán

Vitafórum

az internet jövője

Mire jó a virtuális valóság?

a közösségi oldalak előnyei és hátrányai

Haladás-e minden változás?

TÉMAKÖR: Entertainment

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: hallgat

az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;

értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;

rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;

üzeneteket ír;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és élményalapú játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
(irodalom, film, társasjáték)

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és
élményalapú játékos nyelvtanulás céljára.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Internetes kutatómunka

külföldi kulturális események megismerése, bemutatása

hazai fesztiválok bemutatása, értékelése

érdekes kiállítások, múzeumok

Egy angol nyelvű játékfilm közös megtekintése megbeszélése

Kedvenc filmem bemutatása angolul

Kedvenc számom bemutatása, meghallgatása

a szöveg leírása és értelmezése

Egy tudásszintnek megfelelő könnyített olvasmány elolvasása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát,

kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy

kooperatív munkaformákban;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális
csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán,
hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka (egyéni vagy csoportos)

prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak

Kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban

Angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban

Projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók angol nyelvű írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

Élő idegen nyelv: Német

Helyi tanterv a német mint második idegen nyelv tantárgy számára

9-12. évfolyam

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak az a fő célja, hogy a tanuló megismerkedjen a német nyelv alapvető szerkezetével, alapszókinccsével, és előző nyelvtanulási tapasztalatai segítségével a második idegen nyelvből is fejleszthesse kommunikatív és interkulturális kompetenciáját. A nyelvi alapkészségek kialakítása mellett a középiskolában egyre hangsúlyosabbá válnak a társadalom és a nyelvhasználat valamint a jel– szabályrendszerek kapcsolatai, melyek fejlesztése összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Egyre jobban érti, hogy a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás és a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa a használható nyelvtudás. Ezért a nyelvtanulásnak segítenünk kell a tanulót abban, hogy a másodikként tanult idegen nyelvet is egyre inkább személyes érdeklődéséhez kapcsolódó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvtanuláson. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például

projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is. Különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése és az, hogy megtanulja saját és mások hibáit felismerni és azokat kijavítani, s így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. Az egyéni érdeklődés és igények figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül szívesen foglalkozik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló különböző szövegtípusokkal, olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során fejlődik szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti A1+ szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók a kétéves szakaszban elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák. A listákban olyan elemek kerülnek megjelenítésre, melyek figyelembe veszik a középiskolások életkori sajátosságait, valamint azokat az élethelyzeteket, melyekben a tanult idegen nyelvet vélhetően használni fogják.

Nyelvi funkciók a német mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon(a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag!

Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)

köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)

megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)

bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)

információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 14. Wo wohnst du? Ich wohne in ... Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?)

hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Nicht so gut. Danke, es geht mir super.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)

jókívánások kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...! Viel Spaß! Gute Besserung!)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes neues Jahr.)

megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegekben, pl. baráti levélben és e-mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo, Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)

véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buchinteressant? Ja, sehr!)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist schön. Das ist meine Mutter.)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)

nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)

visszakérdés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)

alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)

betűzés kérésnek kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm her bitte! Lies den Text!)

akarat, kívánság kifejezése (Ich möchte...)

bánat / bosszúság kifejezése (Schade! / Das ist schlimm!)

öröm kifejezése (Das freut mich!)

elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Es ist prima! / Schade, dass ...)

elismerés és dicséret kifejezése (Das ist toll!)

ítélet, kritika kifejezése (Das ist nicht richtig/wahr.)

felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?)

sajnálát kifejezése (Es tut mir leid!)

meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)

javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)

kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)

kínálás és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne., Nein, danke.)

Nyelvi elemek, struktúrák a német mint második idegen nyelvre a 9-10. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)

cselekvés, történet, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin Du bist Seid ihr ...?), Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), főhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváltó igekötős igék (Er liest den Artikel vor. Die Schüler machen das Buch auf.)

birtoklás: haben, birtokos névmás

felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setzt euch!)

mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)

térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárósók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)

időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber), névmások (das, ich)

kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)

modalitás: möchten, mögen és können igék E/1-ben és E/2-ben (Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Ich kann tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

adott témartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

adott témartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben interakciót folytatva.

A 9–10. évfolyamon a német mint második idegen nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

[A témakörök áttekintő táblázata:](#)

Német nyelv 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 9.	Évfolyam 10.
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	40	28	12
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	6	14
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30	16	14
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	5	5
Öffentliches Leben	10	4	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	30	15	15
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	10	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	5	10
Aktuelle Themen	9	4	5
Unterhaltung	10	5	5
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10	4	6
Szabadon választott órakeret:		6	6
Összes óraszám:		108	108

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil

ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témartományban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

üzeneteket ír;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare Umgebung, Zuhause

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Kleider

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Familienfeiern

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Mahlzeiten, Kleidungsstücke

A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Weihnachten, Ostern, Geburtstag) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete

Személyes környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT)

családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása

a lakóhely és környezetének bemutatása

legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások, közös programok bemutatása)

- szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés

- ismerkedés a német ünnepekkel, szokásokkal film segítségével (pl: Mein erster Weg nach Deutschland)

- projektmunka csoportban
 - plakát készítése: mit teszünk környezetünk védelme érdekében otthon, az iskolában, lakóhelyünkön?
 - csoportos internetes kutatómunka: 'Családok a nagyvilágban' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán
 - 'Ezek vagyunk mi' (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
- szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'; családtagjaim napirendje, szabadidő
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
 - 'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás: Mein Vorbild (Sportler, Popstar, Schauspieler)
- szerepjátékok
 - interjú egy híres emberrel/kedvenc hőssel/színésszel/énekesekkel az életéről és családjáról
 - ismerkedés az új osztálytársakkal – kérdések és feleletek

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Naturkatastrophen

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:
Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene,
Wetter

Közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - magyarországi állatkertek és lakóik
 - az árvizek pusztításai Magyarországon és a világban
 - lakóhelyem, környezetem
- internetes kutatás – szófelhő
 - milyen állatok élnek Németországban?
 - hol van a legtöbb földrengés és működő vulkán a világban?
- az időjárás különbségei Németországban és Magyarországon
- projektmunka: kiskedvenc bemutatása kép segítségével (képeségek, szokások bemutatása)
- Tier-Barkochba
- kvíz, keresztretjtvény készítése

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott adott tématarományhoz tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján; változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel; értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri; a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule, Mitschüler

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schule

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, Sprachkönnen und Sprachkenntnisse

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: egyéni vagy csoportos

iskolai szokások, napirend, órarend

iskolai szabályok

iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban

tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása

kedvenc tanárom bemutatása

kérdőív készítése

kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés

kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása

csoportos feladat

szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?

mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Reiseziele, Sehenswürdigkeiten

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Reisedokumente, Verkehrsmittel

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland

Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása

Interakció az utazás és turizmus témakörében

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (prezentáció készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
 - Németország látnivalói, nevezetességei
 - Magyarország híres látnivalói
 - Lakóhelyem nevezetességei
 - 'Álmutazásom'
- projektmunka csoportosan
 - egy osztálykirándulás megtervezése
 - fontos turisztikai hazai és német események (pl. fesztiválok, sportesemények, kiállítások)
- internetes kutatómunka
 - útvonalterv Németországba, milyen országokon, városokon kell átutazni?
- szerepjátékok
 - idegenvezető – izgága, kérdésekkel teli csoport
 - szállodai recepció - igényes vagy akadékoskodó vendég

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Leben in der Stadt und auf dem Lande

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Wegbeschreibung, Auskunft geben

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Freizeitaktivitäten, Hobbys, Kunst und kulturelle Veranstaltungen

A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok
 - gyorsétteremben
 - utazási irodában
 - utcán: útbaigazítás kérése és adása
 - 'Budapest, Berlin és egyéb híres városok' – helyi látványosságok bemutatása idegenvezetőként
- prospektus, reklám készítése (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- internetes kutatómunka: a célnyelvi országok és hazánk számokban - rövid bemutatók
- kvízzjáték a célnyelvi országokról és hazánkról
- vitafórum: városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?

- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.) és miért?

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen

ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;

követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen

Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése

A német nyelv betű és jelkészletének alkalmazása

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is

Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák

nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel

közös popzenehallgatás, a szöveg egyszerű feldolgozása feladatlappal

filmnézés a célnyelven

a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése

a film egy-két jelenetének dramatizálása, eljátszása

keresztretjvény készítése a film kulcsszavaival

betűzésverseny

ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?

- egyszerű nyelvezetű szöveg órai feldolgozása (illusztráció, előadás)
- játékos diktálási feladatok

Laufdiktat

'Suttogó postás' játék

egy (alapszintű) könnyített olvasmány elolvasása, egyéni feldolgozása és bemutatása az osztálynak

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal

Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete

Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- Németország megismerése hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:

a német iskolák jellemzői, napirend

tipikus német ház, lakás

mindennapi szokások

családon belüli szerepek és feladatmegosztás

ünnepek a családban

viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés)

állattartási szokások, kedvenc állatok

német nyaralási szokások

német időjárás

Németország tájegységei, országrészei

német étkezési szokások, tipikus ételek

híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben

- projekt munka csoportban (plakát készítése): hazánk és Németország összehasonlítása – hasonlóságok, különbségek bemutatása (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)
- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése Németországról
- jellegzetes német ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában (pl: Martinstag)

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projekt munka - témák, személyiségek bemutatása

hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?

egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet

egy híres tudós élete

Magyarország történelmének egy érdekes alakja

célnyelven rövid történet, egyéni élmény leírása

– internetes kutatómunka

szavak, kifejezések keresése a különböző tantárgyakhoz

– kontúrtérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása

– csoportos projekt

társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

– projektmunka

aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel

képaláírások megfogalmazása

időjárás-jelentés készítése

– egy izgalmas sportesemény megtekintése a német nyelvű híradóban (pl. úszó VB)

szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban

lenémített film tanulói kommentárral

- szerepjáték

interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

- csoportos interjú: aktuális téma feldolgozásához, vélemények kifejezése irányított kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Unterhaltung

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

Célnyelvi társasjátékok készítése és használata

Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok Feste und Feiertage témakörben

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunkák és bemutatók

saját szórakozási szokások

kedvenc kulturális élmények

- felmérés készítése és kiértékelése: szórakozási szokások az osztályon belül – melyik a legkedveltebb?
- egyéni internetes kutatások németül különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése

- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- német tinédzser naplóírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés németül
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- csoportchat: közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű, egyszerű információ megszerzése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- projekt munka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából
- poszter készítése
- prezentáció

11–12. évfolyam

A 11. évfolyamra már A1+ szintű nyelvtudással érkezik a második idegen nyelvből a tanuló, és célja az, hogy nyelvtudását tovább fejlessze. Középszkolai tanulmányai végére már rendelkezik bizonyos szintű tudással és tapasztalattal ahhoz, hogy nyelvtudását fel tudja használni a

körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és -cserére, valamint valós kommunikációra, kapcsolatépítésre.

Ebben a szakaszban új témakörként jelenik meg a tudomány és technika, a kommunikáció, a többi témakörnél a különbséget a tanulási eredmények bővülése, árnyaltabbá válása jelenti.

Változatlanul fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak második idegen nyelvből is képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A2 szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra. A listákban kizárólag az újonnan belépő elemek jelennek meg, melyek a 9-10. évfolyamokon meghatározottakra épülnek, azok további fejlesztését egészítik ki.

Nyelvi funkciók a német mint második idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

információkérés, információadás (Wie war das Hotel? Entschuldigung, wo finde ich einen Supermarkt? Gehen Sie hier geradeaus, dann...)

véleménykérés és arra reagálás (Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.)

egyetértés kifejezése (Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt.)

egyet nem értés kifejezése (Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.)

akarat kifejezése (Ich will.)

képesség kifejezése (Ich kann.)

lehetőség kifejezése (Es ist möglich, dass...)

remény kifejezése (Ich hoffe, du kannst kommen.)

– bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht. Ich bin mir nicht sicher, wann ich zu Hause ankomme.)

kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte! Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte?)

kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)

meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.)

visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Noch einmal bitte!)

öröm kifejezése (Ich freue mich, dass ...)

bánat / bosszúság kifejezése (Schade, dass...)

események leírása (Zuerst aßen wir zu Mittag, dann gingen wir zum Strand.)

Nyelvi elemek és struktúrák a német mint második idegen nyelvre a 11-12. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: es gibt, sich-Verben (Ich freue mich.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Präteritum és Perfekt (Das Buch war sehr interessant. Ich habe gestern viel geschlafen.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Futur I. (Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.)

birtoklás: gehören (Dieses Fahrrad gehört mir.)

felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!)

minőségi viszonyok: Wie? Was für ein? Welcher? – hasonlítás: Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten. - melléknévragozás (Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh. Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.)

térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás (gradeaus, an der Kirche vorbei, um die Ecke), előljárószók részes és tárgyessettel (auf, vor, hinter, neben)

időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (selten, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich), időpontok - Wann? (von ... bis, gerade) Um wie viel Uhr? (um 8 Uhr, gegen 8 Uhr)

modalitás: mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék (Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen. Der Kranke darf noch nicht aufstehen)

esetviszonyok: Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv (Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű és páros kötőszavak (nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so) és névmások (das, ich, mich, mir, dich, dir, man)

szöveggrammatikai eszközök: névmások, névelők, névmási határozók mint előre és vissza utaló elemek a szövegben (das, dieser, der/die/das, daran, damit)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

adott témakörben megért egyszerű célnyelvi szöveget;

adott témakörben létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

adott témakörben nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A 11–12. évfolyamon a német mint második idegen nyelv tantárgy alapóraszám: 186 óra.

[A témakörök áttekintő táblázata:](#)

Német nyelv 11-12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 11.	Évfolyam 12.
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	25	15	10
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20	10	10
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20	12	8
Reisen und Urlaub, Tourismus	10	6	4
Öffentliches Leben	10	6	4
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	15	8	7
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20	12	8
Fächerübergreifende Themen und Situationen	15	8	7
Aktuelle Themen	16	8	8
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	10	4	6
Unterhaltung	10	6	4
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15	7	8
Szabadon választott órakeret:		6	6
Összes óraszám:		108	90
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen,
Lebensstil

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

összetett írott instrukciókat értelmez;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;

a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;

váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;

üzeneteket ír;

egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;

kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, Verwandte

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, mein Wohnort

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, Kleider und Accessoires

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, gesunde Ernährung, zum Arzt gehen, Hausarbeiten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten, positive und negative Charakterzüge

Személyes témákhoz tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval (a folyamatos összefüggő beszéd gyakorlására)

közeli és távoli rokonok, kedvenc rokonaim

érdekes családi történetek a múltból

családi ünnepek

szomszédi kapcsolatok

szóbeli mini-prezentációk: a mai és a régmúlt mindennapjainak összehasonlítása

projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével

internetes kutatómunka és csoportos projekt

családok a német nyelvű országokban, különbségek, hasonlóságok

a modern kor családtípusai

szerepek a családon belül

vitafórum: pl. tinédzserek helyzete a családban

szerepjáték: pl. az orvosnál

prezentáció készítése: családi ünnepek a német és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek

közvélemény kutatás: hobbik, érdeklődési körök

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;

értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;

a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;

megoszt alapvető személyes információkat környezetéről egyszerű nyelvi elemekkel;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Wetter und Klima, Jahreszeiten

Környezethez tartozó információk átadása

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

internetes kutatás

veszélyeztetett állatok
kihaló növényfajok
nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
a tengerek szennyezése - műanyagszigetek a tengerben
kiselőadás készítése
veszélyben a Földünk
a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
vitafórum
hasznosak-e az állatkertek?
jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?
egy német nyelvű természetfilm megtekintése
projektmunka: kiskedvenc bemutatása kép segítségével (képességek, szokások bemutatása)

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott témartományhoz tartozó témákban;
képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;

megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben;

részt vesz szövegalkotást igénylő nyelvórai tevékenységekben;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens, Sprachkönnen und Sprachkenntnisse

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

egyéni kutatás és képes beszámoló

régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres tanáraik

a magyarországi és a németországi iskolarendszer összehasonlítása

csoportmunka / projekt:

egy osztályprogram megtervezése

'Az ideális iskola' jellemzői

internetes kutatómunka: képes beszámolók - érdekes iskolák a világ különböző részeiben

vitafórum

hasznos-e az iskolai egyenruha?

jó dolog-e a bentlakásos iskola?

milyen a jó tanár?

íráskészség fejlesztése

beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére

panaszkodó e-mail írása egy németországi barátomnak a sok házfeladatról

TÉMAKÖR: Reisen und Urlaub, Tourismus

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az egyszerű, az adott témartományhoz kapcsolódó összefüggő szövegeket, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Prospekte

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede

Az utazás és turizmus témartományhoz tartozó egyszerű információk átadása

Interakció az utazás és turizmus témartományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

— projektmunka egyénileg,
párban vagy csoportban

híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban

híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon

lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven

'Álomnyaralásom' részletes megtervezése

hogyan készüljünk fel egy külföldi utazásra: utazási előkészületekről lista készítése

internetes kutatás

érdekes, szokatlan szállások

különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban

játék: Találd ki, melyik
nevezetességről beszélek!

felmérés készítése az
osztályban

ki melyik országot szeretné megismerni, melyik a legnépszerűbb célpont?

ki hol szeretne nyaralni? (tengerpart?, Balaton?, hegyvidék? stb.)

szituációs játék

szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés

'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'

panaszlevél és/vagy kritika írása:

egy hotelről,

szórakozóhelyről

TÉMAKÖR: Öffentliches Leben

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;

értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;

információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Leben in der Stadt und auf dem Land

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Sport, Lesen, Filme, Unterhaltung

A közéleti tématerományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka, egyéni bemutatók

mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?

mi szórakoztat minket?

vitakészség fejlesztése

vidéki-városi élet előnyei és hátrányai

'mozik' – kellene még?

klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?

íráskészség fejlesztése

brossúrák, adatlapok kitöltése

film/könyv - ajánló brossúra készítése

egy német nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő – film megtekintése, megbeszélése

egy német nyelvű novella órai feldolgozása

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;

tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;

ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;

hibáit többnyire észreveszi és javítja;

társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprache

A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata

A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása

Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére

nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán

internetes kutatás és beszámoló

új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonimáiról

a magyar és a német nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról

a dialektusokról

kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai

olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése

'Osztálykönyvtár'

évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása

könnyített olvasmány tartalmának előadása rövid szerepjáttékkal

írás készség fejlesztése

cikkek egy havonta megjelenő német nyelvű osztály 'hírlaphoz' (pl: 'LUX')
felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
német nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal
célnyelven

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;

megismerkedik hazai idevágó legfőbb országismereti és történelmi eseményekkel a
célnyelven;

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi és hazai kulturális szokások, jellemzők ismerete

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete

Főbb hazai országismereti jellemzők ismerete célnyelven

Legfontosabb hazai látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka

a hagyományok ápolása Magyarországon és Németországban

a falvak szerepe manapság a két országban

mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?

internetes kutatómunka

a karácsonyfa eredete és elterjesztése

a német himnusz eredete és története

prezentáció

a karácsony ünneplése a világ országaiban

a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye és hatása más országokra

játék

leírás készítése/receptek – magyar vagy német specialitás?
kvíz különböző országok étkezési szokásairól
„kritika” írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba
vitafórum
milyen kulturális meglepetés érhet a célnyelvi országban?

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani; papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projekt munka (egyéni)
szókincs gyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához
egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése
(papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről
vitafórum
melyik tantárgy 'hasznos' a felnőtt életben?
kell-e a mindennapos testnevelés?
fontos-e a zene és a tánc?
kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?

fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?

játék

szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?

történelmi események modellezése szerepjátékkal

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen

ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;

megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

online videók megtekintése

hírműsorok

aktuális eseményekről szóló tudósítások

riportok

szerepjáték

'néma' videókhoz szövegekészítés és eljátszás

TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)

internetes kutatómunka

egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról

szókincsfejlesztés a média világához

nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv

a szalagcímek nyelvezete
az újságcikkek stílusa, szerkezete
különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében

TÉMAKÖR: Wissenschaft und Technik, Kommunikation

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

az adott tématarományban értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;

az adott tématarományban szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geräte für Alltagsmenschen, Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke

Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématarományban

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projekt munka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben...

a közlekedést?

a házimunkát?

az oktatást?

a kommunikációt?

internetes kutatómunka és prezentáció

a világ legfontosabb találmányai

a kommunikáció fejlődése az utóbbi 20 évben

a tudományos élet „fáklyavivői” a történelem folyamán
vitafórum
az internet jövője
mire jó a virtuális valóság?
haladás-e minden változás?
közösségi oldalak előnyei és hátrányai

TÉMAKÖR: Unterhaltung

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
összetett írott instrukciókat értelmez;
érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
üzeneteket ír;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és élményalapú játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
(irodalom, film, társasjáték)
Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és élményalapú nyelvtanulás céljára

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutatómunka
 - külföldi kulturális események megismerése, bemutatása
 - hazai fesztiválok bemutatása, értékelése
 - érdekes kiállítások, múzeumok bemutatása
- kedvenc filmem bemutatása németül
- kedvenc számom bemutatása, meghallgatása
 - a szöveg leírása és értelmezése
- egy tudásszintnek megfelelő könnyített olvasmány elolvasása
- egy német nyelvű játékfilm közös megtekintése, megvitatása

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és igyekszik azokat kihasználni;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
- felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó releváns német nyelvű információ megszerzése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka (egyéni vagy csoportos)

prezentáció/hangfelvétel/videofelvétel készítése különböző témákban és ezek bemutatása az osztálynak

kedvenc témák feldolgozása poszttereken – majd ezek kiállítása az osztályban

német nyelvű filmek, programok ismertetése a németes faliújságon írásban

projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók német nyelvű írásaiból

(történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

KÖRNYEZETISMERET

HELYI TANTERV

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömeit, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának

megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzí vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

3–4. évfolyam

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a puszta érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

A 3–4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszám: 68 óra.

A Nat fő témakörei

- Megismerési módszerek
- Tájékozódás az időben
- Tájékozódás a térben
- Élő környezet
- Anyagok és folyamatok

A kerettantervi témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Megfigyelés, mérés 1., 2.	12	6	6
Az élettelen környezet kölcsönhatásai 1., 2.	8	4	4
Tájékozódás az időben 3.	8	4	4
Tájékozódás a térben 4.	8	4	4
Hazánk, Magyarország 3., 4.	6	3	3
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	20	10	10
Testünk, egészségünk 5.	6	3	3
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Megfigyelés, mérés

A témakör feldolgozása a fejlesztési szakasz elejére kerül, hiszen az 1–2. évfolyamon a megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás és mérés módszereinek alkalmazása más tantárgyak keretében valósult meg. A témakör az eddigi tapasztalatok rendszerezése és bővítése közben a megismerési módszerek gyakorlásán keresztül a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célozatosan teszi lehetővé. A további témakörök megkívánják ezen módszerek alkalmazását. Az ismeretszerző módszerek végzése közben a tanulók tapasztalati úton szereznek ismereteket, de a fogalomalkotás nem zárul le, így nem alakulnak ki kész fogalmak, csupán azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;

megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;

figyelemmel kíséri rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;

növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;

méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;

algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslött és mért eredményeit összehasonlítja;

az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;

a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;

felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;

megnevezi az időjárás fő elemeit;

felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a

részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében;

felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelőképesség fejlesztése

Leíró képesség fejlesztése

Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

Rendszerező képesség fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Mérési technika fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei

Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)

Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)

A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérszár, szár, levél, virág, termés

Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)

A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében

A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása.

Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése

Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában

Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágyszárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok)

Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkéntesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk

A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük

Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel

Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról

FOGALMAK

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése

Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk

Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságai és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése

Az időjárási elemek megfigyelése

Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon)

A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban.

Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben

A lágú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés).

A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján

A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése

Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában

A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása

növények: lágú szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld

állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők; élőhely:

hobbyállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai

vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők

A növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során

növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek

vizsgálata; nyáron a kifejlett növény és a termés vizsgálata

állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése

A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése

Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken

A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése

A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése

A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése

Az ember testhőmérsékletének mérése

A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata

TÉMAKÖR: Az élettelen környezet kölcsönhatásai

A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;

a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;

a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;

feladatvégzés során társaival együttműködik. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusai szerint megvalósítja;

a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;

az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;

figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);

megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;

egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;

tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;

megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelőképesség fejlesztése

Leíró képesség fejlesztése

Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

Rendszerező képesség fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Mérési technika fejlesztése

Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése
A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás)
A víz körforgása a természetben
Hely- és helyzetváltoztató mozgás
Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése
Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében

FOGALMAK

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tárgyért teszünk, és a párát lecsapatjuk)
A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között
Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben
Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkéből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére
A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése
Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése
Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése
Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának ideje a harmadik tanév. A

tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset; naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;

napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;

megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;

figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése);

az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le;

megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét;

megnevezi az ember életszakaszait;

megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez;

analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelőképesség fejlesztése

Leíró képesség fejlesztése

Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

Rendszerező képesség fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Mérési technika fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése

Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre

Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása

A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése

Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban

A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk

Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban

Napirend készítése

Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása)

Az emberi életszakaszok, jellemzőik

A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés

A csírázás és a növekedés külső feltételei

Az állatok szaporodása (pete, tojás, elevenszülő), fejlődési szakaszai

FOGALMAK

évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése

Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése

Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján

Az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata

Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása)

Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése

Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban

A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés)

Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése

Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő)

Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében

Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése

Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték)

Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás a térben

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának ideje a harmadik tanév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szóincset;

iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;

irányokat ad meg viszonyítással;

megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós;

felismeri és használja az alapvető térképeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;

az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;

tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;
domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelőképesség fejlesztése

Leíró képesség fejlesztése

Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

Rendszerező képesség fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

Téri tájékozódó képesség fejlesztése

A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben

Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével

A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen

A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen

A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája

FOGALMAK

fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben

Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása

Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján

Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén

A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében

A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon

A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében

TÉMAKÖR: Hazánk, Magyarország

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának ideje a negyedik évfolyam.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset; megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással;

felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;

megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat; irányokat ad meg viszonyítással;

térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;

térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájakait, felismeri azok jellemző felszínformáit; térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelőképesség fejlesztése

Leíró képesség fejlesztése

Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

Rendszerező képesség fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Mérési technika fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

Téri tájékozódó képesség fejlesztése

Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink

Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen

Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik

Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén

Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés

FOGALMAK

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Térképészeti gyakorlatok:

Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence)

Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése

Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése
domborzati, illetve közigazgatási térképen
Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen
Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről
Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati
térképén
Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének,
valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén
Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével
Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének
megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül
Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy
bemutató formájában

TÉMAKÖR: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának befejezése a negyedik tanév. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti. A
témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl.
természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert
– zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez
kapcsolódó kifejezéseket;
algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények
és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein,
életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján
csoportokba rendezi azokat;
konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű
kísérletek végzésével (például láb- és csórtípusok) egészíti ki;
felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;

példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;

felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);

elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelőképesség fejlesztése

Leíró képesség fejlesztése

Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

Mérési technika fejlesztése

Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése

Rendszerező képesség fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

Környezettudatos magatartás fejlesztése

A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart

Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai

A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhez (életmód, testfelépítés, viselkedés)

A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely)

A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú – faszárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kételtűek – hullók – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok)

Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása

A természetes és mesterséges életközösségek

Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem

FOGALMAK

természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása

A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbözőségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése

Az életközösségek jellegzetes élőlényei csoportosítása élőhely szerint

Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon)

A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)

Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely)

Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhalózatok összeállítása

Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával

Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása

Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelőségének, szerepének megfigyelése

TÉMAKÖR: Testünk, egészségünk

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem átfogóan kell megjelennie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;

tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;

megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;

belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;

ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségi tüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelőképesség fejlesztése

Leíró képesség fejlesztése

Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

Rendszerező képesség fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
Egészségtudatos magatartás fejlesztése
Az emberi test fő testrészei, szervei
A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat
Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében
Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások
A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága
Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban
A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások
Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása
A megfelelő öltözködés
A személyes higiéné
A rendszeres testmozgás
Aktív és passzív pihenés
A lelki egészség
A leggyakoribb betegségi tünetek. A testhőmérséklet, láz mérése
A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe
Balesetek, megelőzésük

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén
Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang)
Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről
A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámmra (méréssel)
Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása.

Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján

Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése

A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása

Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata

Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján

Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével

Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal

Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése

A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása

Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre

Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során)

Fogyatékossgal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával

Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségi tünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése

A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal

TERMÉSZETTUDOMÁNY

HELYI TANTERV

5-6. évfolyam

Természetismeret

A természettudomány tantárgy alapvető szerepet játszik a tudományos és technológiai műveltség kialakításában a természettudományokkal való ismerkedés korai szakaszában. Összekötő szerepet tölt be az alsó tagozatos környezetismeret és a 7. osztálytól diszciplináris keretek között oktatott természettudományos tárgyak (biológia, fizika, földrajz, kémia) között. Ugyanakkor a tantárgynak van egy horizontális vetülete is, hiszen a természettudományi tanulmányok sok esetben építenek a más tantárgyak (főleg a magyar, a matematika és a történelem) keretében megszerzett tudásra, készségekre, kompetenciákra.

A fenti megállapításokból kiindulva a természettudomány tárgy négy olyan alapszciplína (biológia, fizika, földrajz és kémia) köré szerveződik, amelyek a természeti törvényszerűségek, rendszerek és folyamatok megismerésével foglalkoznak. Ennek megfelelően a természettudomány tárgy célja e komplex tudásanyag integrálása az egyes természeti rendszerek közötti alapvető összefüggésekre való rávilágítás révén.

A természettudomány tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek megismerésének, amit a felvetett probléma integrált szemléletű tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetünk el. Mindezeket nagyon fontos kiegészíteni terepi tevékenységekkel is, ami nem csupán a természetben történő vizsgálódást jelenti, hanem akár városi környezetben (pl. múzeum, állatkert, park stb.) is megvalósulhat. Az élményszerű, a tanulók gondolkodásához, problémáikhoz közel álló, gyakorlatorientált, ún. kontextusalapú tananyag-feldolgozás jóval több sikerrel kecsegtet, mint a hagyományos, eddig megszokott tananyagszervezés, amennyiben az előbbi az ismeretek rendszerezésével zárul.

A természettudomány tananyaga tehát mindenkire szól, nem csak azokhoz, akik a későbbiekben komolyabban szeretnék természettudományokkal foglalkozni. Szervesen kell, hogy kötődjön a hétköznapi élethez, és erősen gyakorlatorientált. Feltárja a természettudományok társadalmunkban és az egyén életében betöltött szerepét. Nem tartalmaz sok ismeretet és fogalmat, viszont annál több gyakorlati jellegű tevékenységet, megfigyelést, tapasztalást épít be. Hagy időt az elmélyült feldolgozásra, az esetleges megértési problémák megbeszélésére, tekintettel van az információfeldolgozás memóriakapacitására, a kognitív terhelésre. Kerüli a sok új információt tartalmazó témákat. Figyel a megfelelő, már részben szakmai nyelvhasználatra és kommunikációra. A tárgy célja inkább a fogalmi megértés, és nem az információk szigorú megtanítása; valódi problémamegoldást kínál. Előnyben részesíti az

életszerű természettudományos problémák csoportmunkában (projektmódszerrel, kutatásalapú tanítással) történő feldolgozását. Megfelelően használja a kísérleteket, a terepi foglalkozásokat, megfigyeléseket, melyeknek mindig világos a célja, és a manuális készségek mellett a fogalmi megértést is fejlesztik. Hangsúlyozza a kísérleti problémamegoldás lépéseit, különös tekintettel a várható eredmény becslésére (hipotézisalkotásra). Az ellenőrzés során döntően a megértést, a logikus gondolkodást, és nem a magolás eredményét méri.

A természettudomány tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A természettudomány tanulásának belső motivációs bázisa a természet, az élő és élettelen környezeti jelenségek iránti gyermeki érdeklődés, amelyet a tantárgy tudatos ismeretszerzéssé alakít át. A kezdetben több támogatással, később egyre önállóbban végzett természettudományos megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát. A természettudomány vizsgálati témáit és módszereit a tanuló össze tudja kapcsolni a mindennapi élet kontextusaival, a tudás alkalmazhatósága az önrányító tanulás képességét is erősíti.

A kommunikációs kompetenciák: A természettudomány tantárgy és általában a természettudományok azon képességeket fejlesztik, amelyek révén a tanuló megtanulja világosan, röviden és pontosan kifejezni saját gondolatait, megfigyeléseit és tapasztalatait.

A digitális kompetenciák: A gyermekek számára természetes a digitális technológia jelenléte és aktív részesei a digitális kultúrának, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne szükséges és fontos a digitális kompetenciáik fejlesztése. A tantárgy által felölelt tudományterületek számos lehetőséget kínálnak a digitális kompetenciák fejlesztésére, hiszen a technológia jól alkalmazható a megismerés, az együttműködés, az információk kritikus értelmezése, az értékelés és alkotás során, illetve a természettudományos gondolkodás tanításakor.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A természettudományok alapvetően gyakorlatorientált, tapasztalatokon alapuló tudományok, ahol a minőségi tulajdonságok mellett a mennyiségi viszonyok vizsgálata is elengedhetetlen. Sok esetben ez csak statisztikus gondolkodással lehetséges. Ugyancsak fontos cél az elemző gondolkodás kialakítása is. Mivel a természettudomány tantárgy alapvetően integráló jellegű, ezért szinte minden témakör fejleszti a tanuló rendszerszintű, komplex gondolkodását. Ez az olyan problémakörök tárgyalásánál a leghangsúlyosabb, amelyeknek több diszciplínát is érintő vetülete van. Ilyen például a víz vagy a levegő témaköre, vagy akár a globális éghajlatváltozás. A kísérletek, terepi megfigyelések számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Mivel a természettudomány alapvetően gyakorlatorientált tantárgy, a tudás elsajátításához alkalmazott módszerek között nagyon gyakran szerepel a társakkal együttműködést igénylő csoportmunka, amely során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállalhat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A természeti/környezeti nevelési célok eléréséhez az ismeretszerzés mellett 10–12 éves korosztályban kiemelt fontosságú a természetből érkező érzelmi hatások befogadása, amelyek akár egy életre is meghatározhatják a gyerekek természettudományokhoz történő hozzáállását, attitűdjét. Gyakran ez az érzelmi hatás kreatív alkotásokban kerül kifejezésre, amit felerősíthetünk a természetben történő vizsgálódás, tapasztalás élményével.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A természettudományos diszciplínák közül szinte mindegyikre jellemző, hogy a nagyon komoly elméleti tudás mögött a társadalmi hasznosulást nagyban segítő, gyakorlati alkalmazásuk is van. Ezt az adottságot remekül ki lehet használni a gazdasági élet szereplőivel, gyárakkal, cégekkel történő együttműködés kialakítására, amelynek a természettudomány tantárgy keretein belül még elsősorban gyakorlati ismeretszerző, közvetlen tapasztalást segítő szerepe lehet. A jövőbeni pályaaorientáció, életpálya-tervezés és munkavállalás szempontjából az ilyen tapasztalatok kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be.

5–6. évfolyam

Az 5–6. osztályos korcsoport sajátosságaiból adódóan a gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet, a természet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra azoknak a készségeknek és képességeknek a fejlesztését, amelyek alkalmassá teszik majd őket a felsőbb évfolyamokon a magasabb szintű természettudományok világában történő eligazodásra. A természettudomány tanításának legfontosabb célja tehát azoknak a képességeknek, készségeknek, szokásoknak a fejlesztése, amelyeket alsó tagozaton a környezetismeret tantárgy alapozott meg, és amelyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján már haladó szinten és integrált módon sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés módszereit, és ne diszciplináris természettudományos tárgyakat tanuljanak egymás mellett az összefüggések nélkülözésével. A tanulási folyamat során a későbbi diszciplináris tárgyakat megalapozó ismeretanyag megtanulása mellett az ismeretszerző módszerek elsajátítása, begyakorlása a fő cél.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés, kísérletezés módszereit önállóan gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő-, leíró, azonosító és megkülönböztető képessége, mérési technikája, amelyet az alsó tagozattal ellentétben már tanári segítség nélkül is képesek megvalósítani. A megfigyelt jelenségeket ezután leírják valamilyen formában, ami ebben az életkorban nem csak írás lehet, hanem gyakran rajz vagy más manuális, illetve verbális készségeket igénylő forma. Az alapvető mennyiségek mérését a tanulók már alsó tagozaton megbízhatóan elsajátították, 5–6. osztályban ennek elmélyítése és begyakorlása, a mérendő mennyiségek körének kibővítése történik, hiszen a mérés módszerét a későbbiekben minden természettudományos tárgy alkalmazza. A tanulók egyszerű kísérletek megtervezésével, kivitelezésével és a következtetések levonásával készülnek fel a felsőbb évfolyamokon is jellemző természettudományos kísérletezésekre.

Az időben és térben történő tájékozódás képességének elsajátítása is alapvetően gyakorlati feladatok megoldásával történik. A tanulóknak fejlődik a szemléleti térképolvasási képessége, amit több, terepen töltött tanóra alkalmával tudnak begyakorolni. Az időbeli tájékozódás fejlesztése során a tanulók megismerik az időbeli dimenziókat a földtörténeti időskálától a másodperc tört része alatt lejátszódó kémiai reakciókig.

A kétéves ciklus során a tanulók megismerik a növények és állatok testfelépítését, jellemző tulajdonságait, a természetben és az ember szempontjából betöltött szerepüket. Tágítva a kört, az életközösségek vizsgálata során megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Részletesen foglalkoznak az élő és élettelen környezeti elemeket érintő környezet- és természetvédelmi problémákkal, valamint a fenntartható fejlődés témakörével is. Külön témakör foglalkozik az emberi szervezet felépítésével és működésének megismerésével, amelyen belül nagy hangsúlyt kap a testi és lelki egészség megőrzésének és az egészséges életmódnak a kérdésköre.

Külön témakör foglalkozik az élettelen környezet elemeivel, ezek állandóságával és változásaival. Hangsúlyosan jelenik meg a rendszerek törvényszerűségeinek vizsgálata, a felépítés és az alkalmazhatóság összefüggései, az anyag és az energia témaköre. A témakör a természettudományos elgondolások mellett számos esetben a folyamatok olyan társadalmi vetületeire is rávilágít, mint például az energiatakarékosság, ezzel is hangsúlyozva az emberi felelősséget az egészség és a természeti-környezeti rendszerek védelmében.

Természettudomány (természetismeret)
5–6. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
Anyagok és tulajdonságaik	12	10	2
Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	7	7	0
Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	8	5	3
Tájékozódás az időben	6	6	0
Alapvető térképészeti ismeretek	7	7	0
Topográfiai alapismeretek	7	0	7
Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)	7	7	0
A növények testfelépítése	10	10	0
Az állatok testfelépítése	10	10	0
Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái	11	0	11
A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái	9	0	9
Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái	10	0	10
Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	10	0	10
Az energia	6	0	6
A Föld külső és belső erői, folyamatai	10	0	10
Alapvető légköri jelenségek és folyamatok	6	6	0
Szabadon választott órakeret:		4	4
Összes óraszám:		72	72

TÉMAKÖR: Anyagok és tulajdonságaik

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;

felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;

önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;

önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a víz különböző tulajdonságait, különböző szempontok alapján rendszerezi a vizek fajtáit;

megfigyeli a különböző halmazállapot-változásokhoz (olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás) kapcsolódó folyamatokat, példákat gyűjt hozzájuk a természetben, a háztartásban és az iparban;

bizonyítja és hétköznapi példákkal alátámasztja a víz fagyásakor történő térfogat- növekedést; kísérletek során megfigyeli a különböző halmazállapotú anyagok vízben való oldódásának folyamatát;

felismeri az olvadás és az oldódás közötti különbséget kísérleti tapasztalatok alapján;

elsajátítja a tűzveszélyes anyagokkal való bánásmódot, tűz esetén ismeri a szükséges teendőket;

megfigyeli a talaj élő és élettelen alkotóelemeit, tulajdonságait, összehasonlít különböző típusú talajféleségeket, valamint következtetések révén felismeri a talajnak mint rendszernek a komplexitását;

korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a levegő egyes tulajdonságait;

vizsgálat révén azonosítja a tipikus lágú szárú és fás szárú növények részeit;

megkülönbözteti a hely- és helyzetváltoztatást, és példákat keres ezekre megadott szempontok alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A közvetlen környezet anyagai

Az élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai

Természetes és mesterséges anyagok tulajdonságai

Természetes és mesterséges anyagok felhasználhatósága

Természetes és mesterséges anyagok környezetre gyakorolt hatásai

A közvetlen környezet anyagainak csoportosítási lehetőségei

Az anyagok különböző halmazállapotai

Halmazállapot-változások

A halmazállapot-változás összefüggése a hőmérséklettel

A víz fagyásakor történő térfogat-növekedés

Halmazállapot-változások a természetben, a háztartásban és az iparban

Az oldódás

Az olvadás és oldódás közti különbség

Tűzveszélyes anyagok

A talaj tulajdonságai, szerepe az élővilág és az ember életében

A talaj szerkezete, fő alkotóelemei

A talaj szennyeződése, pusztulása és védelme

A víz tulajdonságai, megjelenési formái, szerepe az élővilág és az ember életében

A levegő tulajdonságai, összetétele, szerepe az élővilág és az ember életében

Hely- és helyzetváltoztatás

FOGALMAK

anyag, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, oldódás, éghető, éghetetlen, talaj, humusz, talajnedvesség, légnyomás, hőmérséklet, mozgás, helyváltoztatás, helyzetváltoztatás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Vizsgálatok elvégzése a víz különböző halmazállapotú formáival, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban

Különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban

Poszter vagy kiselőadás készítése a természetben és/vagy a háztartásban könnyen megfigyelhető halmazállapot-változásokról

Egyszerű kísérletek elvégzése vízzel és különböző oldandó anyagokkal az oldódás és az oldhatatlanság megfigyelésére

Egyszerű kísérletek elvégzése a talaj tulajdonságainak (szín, szerkezet, mésztartalom, szervesanyag-tartalom) meghatározására, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Vizsgálódás a talajréteg felszínének lepusztulásával kapcsolatban

A levegő jelenlétének kimutatása egyszerű kísérletekkel

Tipikus lágy szárú és fás szárú növényi részek vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

TÉMAKÖR: Mérések, mértékegységek, mérőeszközök

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;

felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;

önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;

önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására;

észleli, méri az időjárás elemeket, a mért adatokat rögzíti, ábrázolja;

Magyarországra vonatkozó adatok alapján kiszámítja a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hóingást;

leolvassa és értékeli a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élő és élettelen anyag mérhető jellemzői

Mérési eljárások, mérőeszközök használata

Az időjárás elemek mérése, a mért adatok rögzítése, ábrázolása

A napi középhőmérséklet számítása

A napi és az évi hőingás számítása

Hazánkra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek leolvasása és értékelése

FOGALMAK

becslés, időjárás, éghajlat, középhőmérséklet, hőmérséklet-változás, éghajlati diagram, éghajlati térkép, hőmérséklet, csapadék

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az iskola vagy a közeli park területén becslések elvégzése a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására

Természeti rekordok, legek mérhető tulajdonságainak gyűjtése

Az iskola vagy a közeli park területén mérések elvégzése releváns mérőeszközökkel a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására

Valós adatsorok alapján középhőmérséklet és hóingás számítása

TÉMAKÖR: Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;

felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;

önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;

önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli a mágneses kölcsönhatásokat, kísérlettel igazolja a vonzás és a taszítás jelenségét, példákat ismer a mágnesesség gyakorlati életben való felhasználására;

megfigyeli a testek elektromos állapotát és a köztük lévő kölcsönhatásokat, ismeri ennek gyakorlati életben való megjelenését;

megfigyeléseken és kísérleten keresztül megismeri az energiatermelésben szerepet játszó anyagokat és az energiatermelés folyamatát;

kísérletekkel igazolja a növények életfeltételeit;

kísérleti úton megfigyeli az időjárás alapvető folyamatait, magyarázza ezek okait és következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A mágneses tulajdonságok megfigyelése

Testek elektromos állapotának létrehozása

Elektromos állapotban lévő testek kölcsönhatásai

A villám keletkezése

Energiahordozók fajtái

Energiatakarékosság

A növények életfeltételei
A csapadékképződés folyamata

FOGALMAK

mágnes, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiatakarékosság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű kísérletek elvégzése a mágnesesség jelenségének megtapasztalására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban

Poszter és/vagy kiselőadás készítése a mágnesesség hétköznapi hasznosításáról

Az elektromosság egyszerű kísérletekkel történő bizonyítása

Egyszerű eszközök (pl. szélkerék, vízimalom) építése a megújuló energiahordozók megértéséhez

Tanári kísérlet elvégzése a széntüzelés által bekövetkező légszennyezés élőlényekre és épített környezetre gyakorolt hatásáról, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban

Egyszerű kísérletek elvégzése a növények életfeltételeinek kimutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban

Egyszerű kísérletek elvégzése az alapvető időjárási folyamatok bemutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az idő múlásával bekövetkező változásokat és ezek összefüggéseit az élő és élettelen környezet elemein;

tudja értelmezni az időt különböző dimenziójú skálákon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tervet készít saját időbeosztására vonatkozóan;

megfigyeli a természet ciklikus változásait;

megérti a Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggéseket;

modellezi a Nap és a Föld helyzetét a különböző napszakokban és évszakokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Idő és időtartam mérése különböző dimenziójú skálákon

Az idő mértékegységei

Napirend, hetirend tervezése

A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggései

A napszakok váltakozása

Az évszakok váltakozása

FOGALMAK

idő, napszak, évszak, a Föld forgása, a Föld keringése, tengelyferdeség

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Napirend és hetirend készítése

A Föld és a Hold mozgásainak modellezése

A földi időszámítással kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása (helyi idő, zónaidő)

Időszalag készítése a földtörténetre, az emberi történelemre, egy ember életére

Poszter készítése az évszakok jellemzőiről hazánkban és Föld más tájain.

TÉMAKÖR: Alapvető térképészeti ismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
meghatározza az irányt a valós térben;

érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;

tájékozódik a térképen és a földgömbön.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

mágneses kölcsönhatásként értelmezi az iránytű működését;

felismeri a felszínformák ábrázolását a térképen;

megérti a méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggéseket;

fő- és mellékégtájak segítségével meghatározza különböző földrajzi objektumok egymáshoz viszonyított helyzetét;

felismeri és használja a térképi jelrendszert és a térképfajtákat (domborzati térkép, közigazgatási térkép, autós térkép, turistatérkép).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben és térképen

Irány meghatározása térképen

A valóság és a térképi ábrázolás összefüggései

A térábrázolás különböző formái

Felszínformák ábrázolása

A térkép jelrendszere

A méretarány és az ábrázolás részletessége közti összefüggés

Térképek ábrázolási és tartalmi különbségei

A térképek fajtái

FOGALMAK

fő- és mellékvilágtáj, térkép, térképi jelrendszer, méretarány, vonalas aránymérték, domborzati térkép, közigazgatási térkép, turistatérkép, autós térkép

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Terepi vagy iskolai környezetben végzett gyakorlatok megoldása iránytűvel

Iránytű készítése

Tájékozódási gyakorlatok iránytű nélkül a természetben

Magyarország nagytájainak bemutatása

Távolságmérési feladatok elvégzése különböző méretarányú térképeken
Különböző objektumok egymáshoz viszonyított helyzetének meghatározása a térképen az égtájak megjelölésével
Kirándulás, túraútvonal tervezése

TÉMAKÖR: Topográfiai alapismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
meghatározza az irányt a valós térben;

érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;

tájékozódik a térképen és a földgömbön. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a földrészeket és az óceánokat a különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken;

felismeri a nevezetes szélességi köröket a térképen;

megfogalmazza Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvését;

ismeri a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat térképi ábrázolását;

felismeri és megnevezi a legjelentősebb hazai álló- és folyóvizeket;

bejelöli a térképen Budapestet és a saját lakóhelyéhez közeli fontosabb nagyvárosokat és a szomszédos országokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén

Tájékozódás a földgömbön

Földrészek, óceánok

Nevezetes szélességi körök

Tényleges és viszonylagos földrajzi helyzet

Főfolyó, mellékfolyó, torkolat

Legfontosabb hazai álló- és folyóvizek

Budapest, a tanuló lakóhelye és a szomszédos országok bejelölése a térképen

FOGALMAK

földgömb, Egyenlítő, Ráktérítő, Baktérítő, északi sarkkör, déli sarkkör, Északi-sark, Déli-sark, tényleges földrajzi helyzet, viszonylagos földrajzi helyzet, főfolyó, mellékfolyó, torkolat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kontinensek ábrázolása: gömbfelületen, síkban, kontinens puzzle készítése

Földrajzi legek gyűjtése: kontinensek, magasságok, mélységek, folyók, tavak...

Települések és egyéb térképi objektumok helymeghatározása a fokhálózat segítségével

Kiselőadás, poszter készítése a nagy földrajzi felfedezésekről

TÉMAKÖR: Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: meghatározza az irányt a valós térben;

érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;

tájékozódik a térképen és a földgömbön. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a valóságban megismert területről egyszerű, jelrendszerrel ellátott útvonaltervet, térképet készít;

tájékozódik a terepen térképvázlat, iránytű és GPS segítségével;

meghatározott szempontok alapján útvonalat tervez a térképen;

használni tud néhány egyszerű térinformatikai alkalmazást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Térképvázlat készítése ismert területről

Terepi tájékozódás

Útvonalterv készítése

Tájékozódás térinformatikai alkalmazásokkal

FOGALMAK

térképvázlat, alaprajz, iránytű, GPS

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Valós területről (iskola vagy lakóhely környezete) térképvázlat készítése

Terepi tájékozódási feladat, vetélkedő megoldása térkép, iránytű és/vagy GPS segítségével

Útvonalterv készítése különböző távolságokra és közlekedési eszközökre térképi és/vagy térinformatikai alkalmazásokkal

TÉMAKÖR: A növények testfelépítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;

tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;

tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és megnevezi a növények életfeltételeit, életjelenségeit;

összehasonlítja ismert hazai természet vagy vadon élő növényeket adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;

felismeri és megnevezi a növények részeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;

összehasonlítja ismert hazai termesztett vagy vadon élő növények részeit megadott szempontok alapján;

ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket különböző szempontok szerint csoportosít;

azonosítja a lágyszárú és a faszárú növények testfelépítése közötti különbségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A növények életfeltételeinek igazolása

Ismert növények összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján

Növényi részek (gyökér, szár, levél, virágzat, termés) és funkcióik megnevezése

Lágyszárúak és faszárúak testfelépítése

Növények életciklusainak vizsgálata jellegzetes zöldségeink, gyümölcsféléink példáján

Biológiai védekezés formái a kertekben

FOGALMAK

életfeltétel, életjelenség, lágyszárú, faszárú, zöldség, gyümölcs, kultúrnövény

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egynyári növények egyedfejlődésének megfigyelése

Növények életfeltételeinek vizsgálata

Növényi szervek (gyökér, szár, levél, virág, termés) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban vagy írásban

Terepi körülmények között növények meghatározása növényhatározó, esetleg online alkalmazás segítségével

Kiselőadás tartása a híres magyar zöldség- és gyümölcsfajtákról

Kerti kártevő rovarok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Madárodú, madáretető, madárkalács készítése

Kerti kalendárium, kerti vetésforgó összeállítása

TÉMAKÖR: Az állatok testfelépítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;

tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;

tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és megnevezi az állatok életfeltételeit és életjelenségeit;

összehasonlítja ismert hazai házi vagy vadon élő állatokat adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;

felismeri és megnevezi az állatok testrészeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;

az állatokat különböző szempontok szerint csoportosítja;

azonosítja a gerinctelen és a gerinces állatok testfelépítése közötti különbségeket;

mikroszkóp segítségével megfigyeli egysejtű élőlényeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az állatok életfeltételeinek igazolása

Ismert hazai házi vagy vadon élő állatok összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján

Állati testrészek és funkcióik megnevezése

Gerinctelenek és gerincesek testfelépítése

Egysejtű élőlények vizsgálata

Házi és ház körüli vagy vadon élő állatok testfelépítése és mozgásuk kapcsolatának vizsgálata

Házi, ház körüli vagy vadon élő gerincesek és gerinctelen állatok életciklusának vizsgálata

FOGALMAK

gerinctelen, gerinces, egysejtű, ragadozó, mindenevő, növényevő, háziállat, vadon élő állat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Állati szervek (pl. csigaház, rovarláb, rovarszárny, madártoll, szőr, köröm stb.) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban

Terepi körülmények között állatok meghatározása állathatározó, esetleg online alkalmazás segítségével

Állati eredetű anyagok vizsgálata, pl. fehérje, zsírszerű anyagok, szaru, csont

Kiselőadás tartása háziállat választásáról, gondozásáról, neveléséről

Látogatás magyar állatfajtákat bemutató majorban, állatparkban

TÉMAKÖR: Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;

tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;

tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli hazánk erdei élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;

életközösségként értelmezi az erdőt;

felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit az erdők életközössége esetén;

példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le az erdei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;

tápláléklánccokat és azokból táplálékhalózatot állít össze a megismert erdei növény- és állatfajokból;

példákon keresztül bemutatja az erdőgazdálkodási tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;

tisztában van az erdő természetvédelmi értékével, fontosnak tartja annak védelmét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában

A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés

Tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása

Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása

Erdei táplálkozási láncok és hálózatok

A környezetszennyezés és élőhelypusztulás következményei

Erdei életközösség megfigyelése terepen

FOGALMAK

erdő, zárvatermő, nyitvatermő, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhalózat, élőhelypusztulás, erdőgazdálkodás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egy lakóhelyhez közeli, erdei társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása

Erdei társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése

Hazai erdőink jellegzetes fafajainak vizsgálata: habitus, kéreg, levél, virág, termés

Növényfelismerési gyakorlat erdőink lágyszárú növényeiből, cserjéiből

Bemutató készítése erdőink termőtestes gombáiról

Erdeinkben élő ízeltlábú fajok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Bemutató készítése erdeink madarairól: megjelenésük, hangjuk, életmódjuk
Kisfilmek megtekintése erdeink emlősállatairól

TÉMAKÖR: A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő
élőlénytársulásokat;

tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;

tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli hazánk fátlan élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;

megadott szempontok alapján összehasonlítja a rétek és a szántóföldek életközösségeit;

életközösségként értelmezi a mezőt;

felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a rétek
életközössége esetén;

példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a mezei élőlények
környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;

táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állít össze a megismert mezei növény- és
állatfajokból;

példákon keresztül mutatja be a mezőgazdasági tevékenységek életközösségre gyakorolt
hatásait;

tisztában van a fátlan társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok
védelmét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása a mezők kialakulásában

A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés bemutatása a rétek esetén

A mező növényeinek különböző szempontú csoportosítása

Mezei táplálkozási láncok és hálózatok

A természeti és a kultúrtáj

A mezőgazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatása

Mezei és szántóföldi életközösség megfigyelése terepen

FOGALMAK

síkság, alföld, rét, legelő, mezőgazdaság, kultúrtáj, növénytermesztés, állattenyésztés,
szántóföld, fűfélék, rágcsáló, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc,
táplálékhálózat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egy lakóhelyhez közeli, fátlan társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása
Fátlan társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, posztterek készítése
Növényfelismerési gyakorlat mezők lágyszárú növényeiből, cserjéiből

A mező legismertebb gyógynövényeinek és felhasználási lehetőségeinek megismerése
Fűfélék testfelépítésének vizsgálata, tapasztalatok összegzése több természettudományos terület ismeretanyagának felhasználásával

Gabonamagvak anyagainak kimutatása, tapasztalatok összegzése több természettudományos terület ismeretanyagának felhasználásával

A mezőn élő ízeltlábú fajok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Bemutató készítése, kisfilmek megtekintése a mező madarairól, emlősállatairól

TÉMAKÖR: Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő
élőlénytársulásokat;

tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;

tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli hazánk vízi és vízparti élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;

életközösségként értelmezi a vizes élőhelyeket;

összehasonlíttja a vízi és szárazföldi élőhelyek környezeti tényezőit;

felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a vízi és vízparti
életközösségek esetén;

példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a vízi élőlények környezethez
történő alkalmazkodására vonatkozóan;

táplálékláncokat és ezekből táplálékhalózatot állít össze a megismert vízi és vízparti
növény- és állatfajokból;

példákon keresztül bemutatja a vízhasznosítás és a vízszennyezés életközösségre gyakorolt
hatásait;

tisztában van a vízi társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok védelmét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezői

A vízi növények környezeti igényei és térbeli elhelyezkedésük közti összefüggés

A vízi növények és állatok szerveinek alkalmazkodása a vízi és vízparti környezethez

Vízi táplálékláncok és -hálózatok

A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentősége

A vízszennyezés hatása a vízi életközösségekre
Egy vizes élőhely életközösségének megfigyelése terepen

FOGALMAK

hínárnövényzet, ligeterdő, légzőgyökérzet, kopolyú, úszóláb, gázlóláb, lemezes csőr, költöző madár, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat, vízgazdálkodás, vízszennyezés, folyószabályozás, ártér, mocsárlecsapolás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egy lakóhelyhez közeli, vízi társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása

Vízi társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése

Egy szennyvíztisztító telep felkeresése

Papucsállatka-tenyésztés készítése, planktonikus élőlények testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Moszatok, lágy szárú vízi és vízparti növények testfelépítésének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Vízparti fák összehasonlító vizsgálata: sűrűségük, keménységük, virágzatuk, levelük, kérgük, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Vízi és vízparti állatok testalakjának megfigyelése, kültakarójuk vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Vízi puhatestűek és halak légzésvizsgálata, valamint az úszóhólyag működésének modellezése, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

Vízi és vízparti gerinces állatokról szóló kisfilmek megtekintése

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: érti, hogy a szervezet rendszerként működik;

tisztában van a testi és lelki egészség védelmének fontosságával;

tisztában van az egészséges környezet és az egészségmegőrzés közti összefüggéssel. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és megnevezi az emberi test fő részeit, szerveit;

látja az összefüggéseket az egyes szervek működése között;

érti a kamaszkori testi és lelki változások folyamatát, élettani hátterét;

tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, azokat igyekszik betartani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az emberi test fő részeinek és szerveinek felismerése

Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzői

A kamaszkori érés, testi és lelki változások

Adatok elemzése különböző korcsoportú emberek egészségi állapotáról

A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggései

Táplálékpiramis

Elhízás és kóros soványság

Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök

A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, szervrendszer, szervezet, túlsúly, alultápláltság, táplálékpiramis, egészség, betegség, járvány, egészséges életmód, szenvedélybetegség, serdülés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi egészséghez kötődő adatok (testsúly, testmagasság, vércukorszint, koleszterinszint) elemzése

Emberi egészséggel kapcsolatos szövegek elemzése

Mozgásos feladatok, játékok megvalósítása

Kiselőadás készítése a kiskamaszkori bőrápolással kapcsolatban

Tartásjavító gyakorlatsor összeállítása, bemutatása

Fogorvos/dentálhigiénikus közreműködésével szájápolási preventív foglalkozás tartása

Egészséges étkezési napirend összeállítása

A látás és hallás védelméről szóló szövegek feldolgozása

Az elsősegélynyújtás alapvető lépéseinek megismerése gyakorlati foglalkozás/kisfilm segítségével

A dohányzás káros hatásait bemutató modell készítése

TÉMAKÖR: Az energia

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;

ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;

tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

csoportosítja az energiahordozókat különböző szempontok alapján;

példákat hoz a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására;

megismeri az energiatermelés hatását a természetes és a mesterséges környezetre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Energiahordozók csoportosítása

Megújuló és nem megújuló energiaforrások összehasonlítása

A bányászat környezeti hatásai

Légszennyező anyagok és hatásai

FOGALMAK

megújuló energiaforrás, nem megújuló energiaforrás, bányászat, szénfeldolgozás, kőolaj, földgáz, napenergia, vízenergia, szélenergia, szmog, savas eső, üvegházhatás, globális éghajlatváltozás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az energiatermelés környezeti hatásaihoz kötődő szövegrészek elemzése

Esettanulmányok gyűjtése a fosszilis és a megújuló energiaforrások környezeti hatásaira

Egy egykori bányaterület felkeresése (pl. Gánti Geológiai Tanösvény)

Megújuló energiákat bemutató szélkerékmodellek készítése

TÉMAKÖR: A Föld külső és belső erői, folyamatai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;

ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;

tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megállapítja, összehasonlítja és csoportosítja néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságait;

példákat hoz a kőzetek tulajdonságai és a felhasználásuk közötti összefüggésekre;

tisztában van azzal, hogy a talajpusztulás világméretű probléma;

ismer olyan módszereket, melyek a talajpusztulás ellen hatnak (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés);

felismeri és összehasonlítja a gyűrődés, a vetődés, a földrengés és a vulkáni tevékenység hatásait;

magyarázza a felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közti összefüggéseket;

magyarázza az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A gyűrődés és a vetődés folyamata

A gyűrt és a röghegységek alapvető formakincse

Néhány jellegzetes hazai kőzet

Talajképződés folyamata

Talajpusztulás problémája

Talajpusztulás ellen ható módszerek (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés)

Belső és külső erők hatásai

A vízhozam, a munkavégző-képesség és a felszínformálás összefüggései

Az éghajlat és a vízjárás közti összefüggés

FOGALMAK

gyűrődés, vetődés, földrengés, vulkáni tevékenység, kőzet, talaj, talajpusztulás, tápanyag, komposztálás, ökológiai kertművelés, lepusztulás, vízjárás, vízhozam, munkavégző-képesség

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Jellegzetes gyűrt és vetődéses formák terepi megfigyelése a lakóhelyhez közeli hegységben

Néhány jellegzetes hazai kőzet vizsgálata (nagyítóval, HCl-cseppentéssel, karcpróbával stb.)

Talajvizsgálatok (szín meghatározása, gyúrópróba, mésztartalom, szervesanyag-tartalom)

A talajpusztulással mint globális problémával kapcsolatos kiselőadás és/vagy poszter készítése

A gyűrődés folyamatának modellezése textíliák, gyurma... felhasználásával

„Minicseppkövek” készítése szódabikarbóna- vagy mosószódaoldat segítségével

„Minivulkán” készítése

A magma áramlásának megfigyelése megfestett hideg és meleg vizet tartalmazó edények segítségével

A külső erők felszínformáló folyamatainak modellezése kísérletekkel (jég, víz, szél)

Túrázó „minilexikon” összeállítása

„Zsebkomposzt” készítése

Ökológiai kertművelés gyakorlása iskolakertben

Vízhozammal kapcsolatos vizsgálatok elvégzése egy, az iskolához közeli természetes vízfolyáson vagy iskolai homokasztalon

TÉMAKÖR: Alapvető légköri jelenségek és folyamatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;

ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;

tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megnevezi az éghajlat fő elemeit;

jellemzi és összehasonlítja az egyes éghajlati övezeteket (forró, mérsékelt, hideg);

értelmezi az évszakok változását;

értelmezi az időjárás-jelentést;

piktogramok alapján megfogalmazza a várható időjárást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az éghajlat elemei

A forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet jellemzése

Időjárás-jelentés

Várható időjárás

Időjárás-piktogramok

FOGALMAK

időjárás, éghajlat, éghajlati övezet, időjárás-jelentés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kiselőadás, poszter készítése az egyes éghajlati övek jellegzetességeiről

Időjárás-jelentés készítése piktogramokkal

Számítási feladatok elvégzése valós időjárási, éghajlati adatokkal

Időjárási mérőállomás készítése az iskola udvarán vagy a tanterem ablakában

Időjárás-megfigyelési projekt: mérési feladatok (hőmérséklet, napsütés, szélereősség jellemzése, csapadékmennyiség, csapadékfajta), összevetés az előrejelzéssel, állatok viselkedésének megfigyelése időjárás-változást megelőzően, tapasztalatok rögzítése írásban, grafikonok, rajzok segítségével

BIOLÓGIA

HELYI TANTERV

A biológia helye a természettudományos nevelésben

A biológia tanulása-tanítása továbbviszi a korábbi években elkezdett fogalmi fejlődés folyamatát, elmélyíti és rendszerezi a kulcsfogalmak köré szervezett elméleti tudást. Eszközöket ad a tanulók kezébe, amelyekkel a körülöttük lévő élővilágot tanulmányozhatják, meggyőzi őket az így szerzett tudás megbízhatóságáról. A tanulók önmagukat mint biológiai lényt is vizsgálják, a sejtektől a szervrendszereken át a szervezet egészéig felépítve az emberi testről és szellemi, lélektani működéséről alkotott képüket. A tanulók képet kapnak a biológia kulcsfogalmairól, alapvető elméleteiről, de lehetőségük van az érdeklődésüknek megfelelő, elmélyültebb vizsgálódásra is, ami utat nyit az élettudományok és a hozzájuk kapcsolódó életpályák felé. Ezt szolgálhatja egy-egy részterület pl. projektalapú vizsgálata az iskolai laboratórium eszközeivel, a tanulók lakóhelyi és természeti környezetének felfedezésével.

Fogalmi fejlődés, elmélet-gyakorlat viszonya

A kulcsfogalmak és elméletek fejlesztése a tapasztalati alapoktól a tudományos igényű értelmezésekig fokozatosan és differenciáltan történhet. Egy-egy bonyolultnak tűnő fogalom bevezethető az említés, ismerkedés szintjén, de a következő tanulási kör lehetőséget ad a tanulóknak az újabb elemek beépítésére vagy akár a fogalmi váltásra is. A műveltségi jellegű tudás esetében a tanulók a saját szavaikkal is hűen visszaadhatják a fogalmak jelentését, de a szakértői jellegű, továbbtanulást előkészítő tudás megkívánja a definíciók és tudományos elnevezések használatát. Az aktív tanulási módszerek alkalmazása több időt igényel, de a tanulók így azokat a vizsgálati és gondolkodási műveleteket is gyakorolhatják, amelyeknek az iskolán kívül a mindennapi életben is hasznát vehetik.

A tanulás-tanítás fejlesztési céljai és módszerei

A tanult ismereteket a tanulók olyan gondolkodási sémákba illeszthetik, mint pl. a törzsfajlás, az egyedfejlődés, a felépítés és működés, az alkalmazkodás vagy az egyensúly. A gondolkodás fejlesztése magában foglalja a biológiai szerveződési szintek elemzését, a részekre bontás és egységben látás képességét, a változások és folyamatok azonosítását, a rendszer és környezete közötti kapcsolatok feltárását. A biológia jó lehetőséget ad a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére is, amiben egyszerre lehet jelen az elemzés, az alkalmazás és az alkotás készsége.

A kutatási készségeket a tudományosan vizsgálható problémák felismerése, a kutatási kérdés megfogalmazása, a hipotézisalkotás, a kísérlettervezés és -kivitelezés, az eredmények rögzítése és értelmezése fejlesztheti. Ezek a készségek a mindennapi életben is alkalmazhatóak, így a természettudományos műveltség részét is képezik. Az értékek és attitűdök formálásának fontos eszköze a kritikai gondolkodás, a több szempontú megközelítések alkalmazása. A természeti környezet védelme számos ponton kerül ellentétbe a rövid távon nyereséges, de önpusztító gazdálkodás haszonélvezőinek igényeivel. Természet és gazdálkodás összhangja vezethet a fenntartható életminőséghez. Az egészségnevelés sem hatékony csupán az elméleti megfontolásokra építve, szükség van az egészség értéként való kezelésére és az ennek megfelelő életvezetés kialakítására.

A hatékony tanulás interakciókra épül, ezért a kommunikáció és együttműködés fejlesztését is be kell illeszteni a tanulás-tanítás folyamatába. Ezt a rendszeres tanuló-tanuló, tanuló-tanár interakciók biztosíthatják. A meglévő tudás felszínre hozása és megosztása a tanórákon kívül a virtuális közösségekben, osztálytermi alkalmazásokban is történhet. A csoportos tanulási helyzetek fejleszthetik az együttműködési készségeket, erősíthetik a felelősség vállalásának képességét. A digitális készségek fejlesztését a biológiai vizsgálatokban alkalmazható mérő és adatbázis jellegű alkalmazások segíthetik, de a mobiltelefonnal történő fotózás vagy videózás is hasznos lehet. Ebben a tanulási környezetben a tanár szerepe is megváltozik; kiemelt célja a tanulók önszabályozó tanulási képességének erősítése és az ehhez szükséges megfelelő támogatás személyre szabott biztosítása.

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezőmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő

tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

7–8. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a gyerekek mindennapi tapasztalatára, élményeire építve vizsgálja a növény- és állatvilágot, az emberi szervezetet és a környezeti folyamatokat. Ebben a tanulási szakaszban is végeznek a tanulók megfigyeléseket, egyszerűbb méréseket és kísérleteket, de ez még inkább a gyermeki kíváncsiság által irányított, kevésbé tudatos tevékenység. A természettudomány tantárgy keretében növények és állatok, az ember szervezete és egészsége, valamint az életközösségek megismerése részletesebben és elmélyültebben történik. A biológia önálló és mindenki számára kötelező tantárgyként a 7. évfolyamon jelenik meg. A további tanévekben az iskolatípusoktól függően nem mindenki folytatja a tanulását, ezért fontos, hogy a tanulók a két év során teljes képet kapjanak az élet biológiai értelmezéséről, az élővilágról és az ember szervezetéről és egészségéről. Az elméleti ismeretek a természettudományok általános és a biológia sajátos kulcsfogalmai köré szerveződnek, céljuk a biológiai alapműveltség megszerzése. A jelenségeket bemutató, élményalapú, aktív tanulási módszerek alkalmazásával jobban megőrizhető a gyermeki kíváncsiság, ennek feltétele a vizsgálatokra alkalmas tanulási környezet és a természetben való tanulás lehetőségének biztosítása. Alkalmat kell adni a tanulóknak a természeti környezet megfigyelésére, a rendszerek és folyamatok feltárására, következtetések levonására és élmények szerzésére, kihasználva az értelmi és érzelmi nevelés egymást erősítő hatását. Az elméleti jellegű, illetve az egészségműveltséggel, környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos témakörök a kerettantervben ajánlott tagozódásban és időkeretben vagy egymással összekapcsolva, pl. projektalapú módszerekkel, kutatásalapú tanulással is taníthatók.

A 7–8. évfolyamon a biológia tantárgy alapóraszám: 102 óra.

Biológia 7 - 8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
1. A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei A biológia tudománya	3	3	

2. Az élet kialakulása és szerveződése	6	6	
3. Az élet formái, működése és fejlődése			
Az élővilág fejlődése	6	6	
Az élővilág országai	10	10	
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései Bolygónk élővilága	10	10	
4. Életközösségek vizsgálata	10	8	
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései A természeti értékek védelme	8	8	
Az élővilág és az ember kapcsolata fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései	10		10
7. Az emberi szervezet felépítése, működése			
Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség	5		5
Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	8		9
Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	6		7
Szaporodás, öröklődés, életmód	10		10
8. Életmód és egészség	10		10
	Szabadon választott órakeret:	3	3
	Összes óraszám:	54	54

TÉMAKÖR: A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg;
a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a biológia tudományának kutatási céljait, elismeri a tudósok munkáját és felelősségét,

képet alkot a biológia fejlődéséről, érti a jelenkori kutatások jelentőségét;

érti és példákkal igazolja, hogy a tudományos elképzelések az adott kor tudásán és világgépén

nyugszanak, fejlődésük és cseréjük a megismerési folyamat természetes jellemzője;

a biológiai jelenségekkel kapcsolatban kérdéseket, előfeltevéseket fogalmaz meg, tudja, hogy

ezek akkor vizsgálhatók tudományosan, ha lehetőség van a bizonyításra vagy cáfolatra;

tisztában van a mérhetőség jelentőségével, törekszik az elérhető legnagyobb pontosságra, de

tisztában van ennek korlátaival is;

megkülönbözteti a bulvár, a népszerűsítő és a tudományos típusú közléseket, médiatermékeket,

törekszik a megtévesztés, az áltudományosság leleplezésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Föld élővilágának teljességét magában foglaló bioszféra fogalmának értelmezése,

megismerésének és védelmének a biológia kutatási céljaként való azonosítása

A biológia kutatási céljainak megismerése, néhány jelentős felismerés és felfedezés

történeti bemutatása, értékelése

A biológiai ismeretek gyarapodásának a technológiai és gazdasági fejlődéssel való

összefüggésének felismerése, az emberi életmódra gyakorolt hatásának értékelése

A természettudományos vizsgálatok feltételeinek és alapvető módszereinek elvi ismerete,

gyakorlati alkalmazásuk megalapozása

A tényekre alapotottsággal kapcsolatos igény megszilárdítása, az áltudományos,

manipulatív közlések és a tudományos források közötti különbségtétel

FOGALMAK

bioszféra, élettudományok, tudományos probléma, hipotézis, kísérlet, kísérleti változó,

rendszer, környezet, szerveződési szint, tudományos közlemény, áltudomány

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kiselőadások, poszterek készítése az élettudományok és az orvoslás történetének egy-egy

nevezetes személyiségéről, az ókortól napjainkig (Pl. Arisztotelész, Galenus, Linné,

Darwin, Watson és Crick)

Rövid beszámolók készítése az utóbbi évtizedekben orvosi Nobel-díjjal elismert, biológiai kutatásokkal megalapozott felfedezésekről (témák, kutatók, alkalmazások), beszélgetés a jelentőségükről

A modern biológiai kutatások és a biotechnológia területeit és alkalmazási lehetőségeit bemutató kiselőadások, poszterek készítése, ezekkel kapcsolatos vélemények gyűjtése, megfogalmazása és megvitatása

A tudományos és a hétköznapi megfigyelés különbségeinek bemutatása konkrét példákon keresztül

Áltudományos hírek gyűjtése a médiából és azok tudományos tényekre alapozott cáfolata

Kisfilmek megtekintése a biológia tudomány részterületeiről, a modern biológiáról

TÉMAKÖR: Az élet kialakulása és szerveződése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tényekre alapozott érveket fogalmaz meg a baktériumok jelentőségével kapcsolatban, értékeli egészségügyi, környezeti és biotechnológiai jelentőségüket;

vázlatrajz, fotó vagy mikroszkópos megfigyelés alapján felismeri és megnevezi a sejtmagvas sejtípus legfontosabb alkotórészeit, megfogalmazza a sejtekben zajló életfolyamatok lényegi jellemzőit;

képek, videók és mikroszkópos megfigyelések alapján összehasonlítja a növényi és az állati sejtek felépítését és működését, példák alapján értelmezi az egysejtű életmód jellegzetességeit;

érti a többsejtűek szerveződési típusainak különbségét, szerepét a fajok elterjedésében és a köztük kialakult munkamegosztásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A mikroszkópok működési elvének megismerése, a használat készségének fejlesztése

A mikroorganizmusok és a földi élet kialakulása közötti kapcsolat felismerése, a földi anyagforgalmi ciklusokban játszott szerepük értelmezése

A biológiai energiaforrás szerepének megértése, típusainak megkülönböztetése

A növényi és az állati sejttípusok összehasonlítása, anyagcseretípusok megkülönböztetése az energia- és a szénforrás alapján

FOGALMAK

fénymikroszkóp, sejt, sejtalkotó, baktérium, biológiai információ, gén, anyagcsere, szénforrás, energiaforrás, fotoszintézis, légzés, egysejtű, telep, szövet

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Fénymikroszkóp beállítása, egysejtűek megfigyelése természetes vízmintában vagy tenyészetben, növényi szövetpreparátumok készítése, állati szövetmetszetek vizsgálata, a látottak rögzítése rajzban, mobiltelefonnal és rövid szöveges leírással

Fénymikroszkópos sejtalkotók ábrázolása állati és/vagy növényi sejt rajzán

A sejtek felépítését és működését bemutató animációk, videók keresése, a látottak megbeszélése, összefoglalása

A sejt felépítését és működését értelmező, a tanulók meglévő tudására épülő analógiák keresése és megbeszélése (pl. vár, város, gyár), rajzos vázlat készítése

A baktériumok sokféle biológiai szerepének bemutatása konkrét példákon keresztül

Papucsállatka-tenyészet készítése és vizsgálata

Növényi és állati sejtmodell készítése néhány alapvető különbség hangsúlyozásával

TÉMAKÖR: Az élővilág fejlődése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

digitális eszközökkel képeket, videókat, adatokat rögzít, keres és értelmez, kritikus és etikus módon használ fel, alkotásokat készít;

önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a biológiai problémák vizsgálatában figyelembe veszi az evolúciós fejlődés szempontjait, a földtörténeti időskálán el tudja helyezni ennek mérföldköveit, érti, hogy a mai emberi faj is az evolúció során alakult ki;

értelmezi a rátermettségi és a természetes szelekció fogalmát, tudja, hogy azt a véletlenszerű események és az önszerveződés is befolyásolhatják;

elfogadja, hogy minden ember egy fajhoz tartozik és a nagyrazzok értékükben nem különböznek, a biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az evolúciós idődimenziók felmérése, élőlények sokféleségét kialakító mechanizmusok megértése, a természetes szelekció, valamint a semleges folyamatok jelentőségének felismerése

Az élővilág sokféleségének értékelése

Az élővilág fejlődését befolyásoló tényezők elemzése, az alkalmazkodással összefüggő változások azonosítása néhány példán keresztül

Az állatvilág fejlődése és az emberi evolúció közötti kapcsolat felismerése, a kutatás és bizonyítás módszereinek áttekintése

Az emberi evolúció főbb lépéseinek (agyterfogat, testtartás, tűz- és eszközhasználat, viselkedés, kommunikáció) azonosítása

Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatának biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése

FOGALMAK

evolúció, természetes kiválasztódás, alkalmazkodás, rátermettségi, fajok sokfélesége, emberi evolúció, ősemberek, nagyrazzok, Homo sapiens

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az élővilág fejlődését bemutató időszalag készítése, a fontosabb mérföldkövek megjelenítése

A környezet és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggést bemutató példák elemzése, az alkalmazkodás tényezőinek és konkrét módjainak megfogalmazása

A nagyrazzok képviselőinek testfelépítése és a környezethez való alkalmazkodás közötti összefüggések bemutatása

Emberelődők testfelépítését (csontváz, testalkat, végtagok, koponya) bemutató rajzok, rekonstrukciók összehasonlítása, a különbségek azonosítása, a fejlődési folyamat néhány jellemzőjének megfogalmazása

Az emberré válás folyamatát bemutató videó elemzése

TÉMAKÖR: Az élővilág országai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alaktani jellemzők összehasonlítása alapján felismer néhány fontosabb növény- és állatcsoportot, ezekbe besorolást végez;

konkrét példák vizsgálata alapján összehasonlítja a gombák, a növények és az állatok testfelépítését, életműködéseit és életmódját, ennek alapján érvel az önálló rendszertani csoportba sorolásuk mellett.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élőlények sokféleségében való eligazodás szükségességének és módszereinek azonosítása, a hierarchia és a leszármazási rokonság elvének felismerése

A gombák, a növények és az állatok külön országba sorolása melletti érvek megfogalmazása, fontosabb rendszertani csoportjaik alaktani és szervezettani jellemzése, néhány példafaj bemutatása

Kirándulások, természetben végzett megfigyelések során élőlénycsoportok, fajok azonosítása határozókönyvek és mobilapplikációk segítségével

FOGALMAK

fejlődéstörténeti rendszer, rendszertani kategóriák, faj, kettős nevezéktan, virágtalan növények, virágos növények, férgek, ízeltlábúak, puhatestűek, és a gerincesek osztályai

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Növény- és állatismeret segédkönyv (vagy hasonló kézikönyvek), mobiltelefon-applikációk és weboldalak keresése, használati módjuk tanulmányozása

Növény és/vagy állatfajok rendszertani besorolását ábrázoló diagramok rajzolása (pl. halmazábra, fogalomtérkép, táblázat)

Az élővilág országait bemutató törzsfa rajzolása, rövid jellemzések készítése az egyes országokról

Kiselőadás Darwin és Linné munkásságáról

A természetes és mesterséges rendszerezés összehasonlítása különböző feladatokkal, élőlények elnevezése játékos feladatokkal

Mikroorganizmusok (planktonikus élőlények) és telepes élőlények mikroszkópos vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése

Fajok felismerése terepgyakorlaton, fajlista készítése a közvetlen környezetben

Kiselőadás a gombaszedéssel és -fogyasztással kapcsolatos tudnivalókról

Virágtalan, valamint egy- és kétszikű növények vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése

Gyűrűsférges, puhatestűek, ízeltlábúak vizsgálata, tapasztalatok rajzos rögzítése

Kiselőadás összeállítása az állatvilág „legjeiről”

TÉMAKÖR: Bolygónk élővilága

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alapfokon ismeri a földrészek, óceánok legjellegzetesebb növény- és állatfajait;

a földrészek természetes növényzetét ábrázoló tematikus térképek, fényképek, ábrák segítségével azonosítja bolygónk biomjait;

néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek éghajlati övezetei, kialakult talajtípusai és az ott élő növényvilág közötti kapcsolatokat;

néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek jellegzetes növényei és az ott élő állatvilág közötti kapcsolatot;

néhány tengeri növény- és állatfaj megismerése során felismeri, hogy bolygónk legnagyobb életközössége a világtengerekben él.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Bolygónk nagy életközösségeinek azonosítása tematikus térképen, a kontinensek néhány jellegzetes növény- és állatfajának megismerése

Az élőlények testfelépítése, életmódja, életciklusa és a biom ökológiai feltételei közti kapcsolat elemzése

Az európai magashegységekben kialakuló függőleges zonalitás okainak megértése, néhány jellegzetes életközösség, faj azonosítása

Óceánok, tengerek és édesvízi életközösségek néhány jellegzetes élőlényének megismerése

Táplálkozási láncok és hálózatok összeállítása a biomok élőlényeiből

A fajok elterjedését, annak változását befolyásoló tényezők konkrét példák alapján történő elemzése

Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése

FOGALMAK

tápláléklánc, táplálékhálózat, elterjedési terület, éghajlati övezet, biomok, vízi életközösségek, függőleges zonalitás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A kontinensek élővilágát bemutató természetfilmek feladatlapos elemzése, a látottak megbeszélése

A kontinensek, éghajlati övek jellemző életközösségeit bemutató tematikus térképek rajzolása, poszterek készítése

Adatok gyűjtése a környezeti tényezők és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggésről, ezek alapján néhány jellegzetes példa bemutatása

Tűrőképességi görbék elemzése, az elterjedés és a környezeti igények közötti kapcsolat vizsgálata

Táplálkozási piramis/hálózat rajzolása a biomokra jellemző élőlényekről kapott vagy gyűjtött információk alapján

Növényföldrajzi és állattani elterjedési térképek értelmezése, összehasonlítása, a változások okainak és lehetséges következményeinek megbeszélése

A bioszférát, a biomokat kutató természettudósok (pl. Balogh János, Jacques-Yves Cousteau, Yann Arthus-Bertrand, Sir David Attenborough) filmrészleteinek megtekintése, megbeszélése

TÉMAKÖR: Életközösségek vizsgálata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit;

a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki;

önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

másokkal együttműködve vizsgál környezetében található életközösségeket, az elkészített rajzok, fotók, videók és adatok alapján elemzi az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kapcsolatokat;

életközösségek vizsgálata, valamint ábrák, animációk alapján magyarázza az életközösségekben zajló anyagforgalom folyamatát, felismeri az élőlények közötti táplálkozási kapcsolatokat, táplálkozási piramist szerkeszt;

leírások, filmek és saját megfigyelései alapján elemzi az állatok viselkedésének alaptípusait, ezek lényegi jellemzőit konkrét példák alapján bemutatja;

esetleírások, filmek és saját megfigyelései alapján felismeri az adott életközösségek biológiai értékeit, értékeli a lakókörnyezetében található életközösségek környezeti állapotot és életminőséget javító hatását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kölcsönhatások azonosítása, környezeti igény és tűrőképesség vizsgálata

A levegő, a víz és a talaj minőségi jellemzőinek vizsgálata, főbb típusainak megkülönböztetése, természetes összetevők és szennyezők azonosítása, mérési adatok értelmezése

Az élőhely fogalmának ismerete, jellemzőinek és típusainak vizsgálatokban történő azonosítása, az élőhelyi környezethez való alkalmazkodás módjainak és példáinak elemzése

Az életközösségek rendszerként való értelmezése, a kölcsönhatások és hálózatok vizsgálatokban történő felismerése, ciklikus és előrehaladó változási folyamatok azonosítása

Az indikátorszervezetek jelentőségének megértése, felismerésük és alkalmazásuk a konkrét vizsgálatokban

FOGALMAK

életközösség, élőhely, környezeti igény, tűrőképesség, indikátorszervezet, populációs kölcsönhatás, évszakos és napi változási ciklus, társulások fejlődése, szukcesszió

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű levegőminőség- (pl. ülepedő por), vízminőség- (pl. gyorsteszték, algák és egysejtűek megfigyelése) és talajvizsgálatok (pl. szemcseméret, víztartalom, pH) elvégzése, mintavétel és elemzés

Az intézmény közelében lévő természetes vagy természetközeli életközösség rendszeres megfigyelése, adatok gyűjtése, elemzése. Természetes életközösségek vizsgálata kirándulás, erdei iskola keretében, természettudományos, természetvédelmi és művészeti tevékenységek (fotózás, rajzolás, tárgykészítés) ötvözése

Kiállítás, bemutatónap szervezése, a terepen végzett vizsgálatok és az alkotómunka eredményeinek megosztása az intézményen belül és (lehetőség szerint) a helyi közösségben

Kiselőadás készítése idegenhonos inváziós növény- és állatfajokról

Zuzmók elterjedésének vizsgálata az iskola környezetében, autóforgalommal terhelt és kevésbé forgalmas területen

TÉMAKÖR: A természeti értékek védelme

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz;

a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki;

önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti és elfogadja, hogy az élő természet rendelkezik olyan értékekkel, amelyeket törvényi eszközökkel is védeni kell, ismeri ennek formáit, felhívja a figyelmet az általa észlelt természetkárosításra;

az életformák sokféleségét megőrzendő értéként kezeli, felismeri a benne rejlő esztétikai szépséget, érvel a biológiai sokféleség veszélyeztetése ellen;

tájékozódik a környezetében található védett fajokról, életközösségekről, ezek eszmei értékéről és biológiai jelentőségéről, ismeri a hazai nemzeti parkok számát, területi elhelyezkedését, bemutatja védendő életközösségeik alapvető jellemzőit;

egységben látja az életközösségek múltbeli, jelenkori és várható jövőbeli állapotát, azok jövőbeli állapotára valószínűségi előrejelzést fogalmaz meg, felismeri és vállalja a jövőjük iránti egyéni és közösségi felelősséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A természetvédelem szükségessége melletti érvelés, az alkalmazható egyedi és rendszerszintű módszerek és szabályozási elvek ismerete

A gazdálkodás, a települések és az infrastruktúra fejlődése által előidézett, a természeti környezetre gyakorolt hatások azonosítása, konkrét példák adatokra alapozott, több szempontú értékelése

Az ökológiai elvek érvényesítési lehetőségeinek felismerése a gazdálkodás, az építészet, a tájmegőrzés vagy a turizmus esetében

Nemzeti parkjaink elnevezésének, területi elhelyezkedésének és sajátos biológiai értékeinek ismerete

A lakóhely közelében lévő védett területről önálló információ- és adatgyűjtés, a természetvédelemben való önkéntes szerepvállalásra való indíttatás erősítése

A védett faj, az eszmei érték fogalmának értelmezése konkrét példák alapján

FOGALMAK

tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, nemzeti park, védett faj, eszmei érték, ökoturizmus, ökogazdálkodás, urbanizáció, környezettudatosság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A környezet- és természetvédelem jeles napjaihoz (pl. Föld napja, víz napja, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap stb.) kapcsolódó iskolai programok szervezése, bekapcsolódás a helyi rendezvényekbe

Szerepjáték, storyline (kerettörténet) feladat, strukturált vita valamely természetvédelemmel összefüggő probléma (pl. veszélyeztetett élőhelyek, fajok védelme) több szempontú elemzésére, a megoldási lehetőségek keresése

Az iskola vagy a lakóhely közelében vállalható környezetvédelmi önkétes tevékenység megismerése

A lakóhely természetvédelmi értékeinek és környezeti problémáinak bemutatása projektmunka keretében

A hazai nemzeti parkok életközösségeit, jellegzetes élőlényeit bemutató kiselőadások, virtuális séták összeállítása

Kirándulás valamely hazai nemzeti parkba, részvétel vezetett túrán, megfigyelés, fotózás, rajzolás, az eredményekből kiállítás rendezése

TÉMAKÖR: Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz;

önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

kritikusan és önkritikusan értékeli az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, életvitelében tudatosan követi a természet- és környezetvédelem szempontjait;

ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait, több szempontot is figyelembe véve értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét;

kritikusan vizsgálja a haszonállatok tartási módjai és a fajra jellemző igények közötti ellentmondásokat, ismeri és érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket;

példák alapján elemzi a globális környezeti problémák gazdasági és társadalmi összefüggéseit, a megelőzés, a kárcsökkentés és az alkalmazkodás stratégiáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A biológiai sokféleség beszűkülését előidéző okok és a lehetséges veszélyek felismerése, az ellenük megtehető intézkedések példáinak elemzése

Az emberi populáció növekedésével, a települések és a gazdálkodás átalakulásával járó hatások konkrét példák alapján való elemzése, az élővilág változásával való összefüggésének vizsgálata

A fogyasztói létforma és a Föld véges erőforrásai közötti ellentmondás felismerése, a fenntarthatóság problémájának több szempontú elemzése

Az ökológiai gazdálkodás, a génmegőrzés biológiai alapjainak megteremtését és megőrzését szolgáló eljárások elvi ismerete, példákon alapuló bemutatása

Az éghajlatváltozási modellek által a bioszféra jövőjére adott előrejelzések értékelése, a megelőzés, hatáscsökkentés és alkalmazkodás módjainak áttekintése

FOGALMAK

biológiai sokféleség, fajgazdagság, fajtanemesítés, génmegőrzés, globális probléma, éghajlatváltozás, monokultúra, biogazdálkodás, tájgazdálkodás, fenntarthatóság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Információgyűjtés, rajzos vázlat szerkesztése az intézménynek helyet adó település, az iskola környezetének jellegzetes gazdálkodási és településformáló tevékenységeiről

A helyi szinttől a régió, a kontinensen át a globális szintig átívelő, a természetvédelemmel összefüggő esetek, példák keresése, az összefüggések feltárása

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképeség

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét;

a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki;

kiegyensúlyozott saját testképpel rendelkezik, figyelembe véve az egyéni adottságokat, a nem és a korosztály fejlődési jellegzetességeit, valamint ezek sokféleségét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az emberi test megfigyelése alapján azonosítja a főbb testtájakat és testrészeket, elemzi ezek arányait és szimmetriaviszonyait;

felismeri az emberi bőr, a csontváz és a vázizomzat főbb elemeit, ezek kapcsolódási módjait, értelmezi a mozgási szervrendszer felépítése és az ember mozgásképessége közötti összefüggéseket;

alapvető mozgástípusok és egyes sportok esetében elemzi a mozgásszervrendszer működésének jellemzőit, igyekszik ezeket fizikai fogalmakkal és elvekkel magyarázni;

tudja, hogy a testünk alapfelépítése az evolúciós fejlődés eredménye, de az öröklött adottságaink az egyedfejlődés során formálódnak egyénivé, ebben nagy szerepet játszik az életmódunk is;

felismeri a gyakorolt sportok testi és lelki fejlesztő hatását és a velük járó terheléseket, baleseti veszélyeket, tanácsokat fogalmaz meg ezek elkerülésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tájékozódás az emberi testen, a testtájak és szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen

Az emberi kültakaró szövettani rétegeinek azonosítása ábrákon, az egyes rétegek, szervek funkciójának ismertetése

A gerincoszlop tájékainak és részeinek megnevezése, a végtagok és függesztőövek, a mellkas csontjainak megmutatása csontvázon vagy képeken és saját testen

A mozgásszervrendszerre jellemző főbb kötő-, támasztó- és izomszövet csoportok vizsgálata, a szerkezet és működés kapcsolatának értelmezése

A végtagok hajlító- és feszítőizmai elhelyezkedésének megmutatása, az arc izmainak összefüggésbe hozása a mimika és az artikuláció képességével

Sportok mozgásformáiról saját fotók és videók készítése, ezek elemzése a tanult anatómiai és biomechanikai elvek alapján

FOGALMAK

kültakaró, bőr(szövet), csont(szövet), koponyacsontok, gerincoszlop, csigolyák, bordák, a végtagok alapfelépítése, függesztőövek, izom(szövet), hajlító- és feszítőizmok, mimikai izmok

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi test (férfi és női) anatómiáját bemutató videók, animációk, mobiltelefonos applikációk keresése, használata a testkép fejlesztésében

Mikroszkópi metszetek (és/vagy mikrofotók) vizsgálata, rajzos vázlat készítése (pl. bőr, csont, izomszövet)

- A bőr rétegeinek megfigyelése állati szöveteken (pl. sertésszalonna), a bőr-, köröm- és hajapolással kapcsolatos kiselőadások tartása
- A mozgásszervrendszer egyes részeinek felépítését és működését bemutató mozgatható makettek készítése (pl. kéz, kar)
- Csontok szöveti felépítésének és összetételének vizsgálata: mészkőtartalom savval történő, a fehérjetartalom égetéssel történő igazolása, a tapasztalatok rajzos rögzítése
- A gerincoszlop és a talpboltozat hajlatai jelentőségének vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése
- Egyszerű biometriai mérések elvégzése saját testen és/vagy társakon, arányok, szimetriaviszonyok, méreteloszlás (min., max., átlag) számítása, ábrázolása (bilaterális szimmetria, arany metszés aránya)
- Vita a testképzavarok kialakulásának okairól, a kortársak, a média és a család szerepének elemzése
- Egyszerűbb biomechanikai elemzések elvégzése (pl. emelő elv szemléltetése, erők összegződése, gyorsulás stb.)

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg;

biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ábrák, makettek alapján felismeri az ember anyagforgalmi szervrendszereinek fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;

szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja a táplálkozási, keringési, légzési, kiválasztási szervrendszerek alapvető biológiai funkcióit, az életfolyamatok lépéseit;

ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A belső szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen

A táplálkozási szervrendszer főbb részeinek, a tápcsatornaszakaszok funkcióinak, a szakaszok szövettani és szervi felépítésének és működésének értelmezése, az emésztés és felszívódás folyamatának megértése

A tápanyagok élettani szerepének megértése, az energiatartalom és összetétel adatainak értelmezése

A légzőszervrendszer szövettani és szervi felépítésének, a légcseré- és a gázcserefolyamatok helyének és funkcióinak azonosítása, biológiai hátterének megértése

A szervezet folyadéktereinek és a keringési szervrendszer szerveinek azonosítása, biológiai funkciójának a felépítés és működés alapján való megértése

A vérkép, a vér összetételének jellemzése, a főbb alakos elemek és vérplazma funkcióinak azonosítása, a véralvadási folyamat kiváltó okainak és jelentőségének felismerése

A kiválasztó szervrendszer főbb feladatainak, szerveinek azonosítása, működési elvének megértése

FOGALMAK

tápcsatorna, tápanyag, emésztőnedv, felszívódás, máj, hasnyálmirigy, felső és alsó légutak, tüdő, légcseré és gázcseré, szív, szívciklus, értípusok, véralvadás, vérkép, vese, só- és vízháztartás, kiválasztás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi test belső szerveit bemutató makettek, torzók tanulmányozása

Szövettani ábrák, fotók elemzése, humán szövettani metszetek mikroszkópos vizsgálata

A táplálkozási szervrendszer működését bemutató folyamatvázlat rajzolása, az emésztés és felszívódás legfontosabb részfolyamatainak ábrázolása

Élelmiszerek összetételi adatainak (címkéinek) gyűjtése, az adattípusok (tápanyagfajták, energiatartalom) értelmezése

Étrendtervezéssel összefüggő társas feladatok tervezése, elvégzése (pl. rajzolt, fotózott alapanyagokból tányérok, menük összeállítása)

A nyál és az epe emésztő szerepének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése

Információk keresése a dohányzás káros hatásairól, a lehetséges egészségügyi kockázatok bemutatása, érvelés a saját és mások egészségmegőrzése mellett

Donders-féle tüdőmodell és dohányzógép PET palackból való elkészítése

A szív ciklust és az érrendszer működését bemutató animációk keresése, értelmezése

Sertésszív boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése

A keringési és a légzési szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések, kísérletek elvégzése (pl. pulzusmérés, légzésszám, vitálkapacitás, kilélegzett levegő CO₂-tartalma)

Sertésvese boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése

Dializáló készülék működési elvének megismerése, a művesekezelés lényegének közös értelmezése videó segítségével

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét;

a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ábrák, makettek alapján felismeri az ember ideg- és hormonrendszerének fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;

szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja az ideg- és hormonrendszer alapvető biológiai funkcióit, értelmezi a szabályozás elvét;

felismeri, hogy az immunrendszer is információkat dolgoz fel, azonosítja a rendszer főbb szerveit, sejtes elemeit és kémiai összetevőit;

ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az idegrendszer feladatának, működési módjának megértése, a központi és környéki idegrendszer, a gerincvelő és az agyvelő felépítésének vázlatos ismerete, az akaratlagos és a vegetatív szabályozási módok megkülönböztetése

Az érzékelési képességek (látás, hallás, kémiai és mechanikai érzékelés) és az ezeknek megfelelő érzékszervek felépítésének és működésének megértése

A hormonrendszer feladatának, működési módjának megértése, a főbb hormontermelő szervek azonosítása, a termelt hormonok hatásainak bemutatása, az idegi és a hormonális szabályozás kapcsolatának megértése

Az immunrendszer és a keringési szervrendszer közötti kapcsolat felismerése, a védekezésben szerepet játszó fontosabb sejttípusok és kémiai anyagok azonosítása, a veleszületett és szerzett immunitás megkülönböztetése

A védőoltások működési módjának megértése, az egyéni és a közösségi egészség megőrzésében játszott szerepük értékelése

FOGALMAK

központi és környéki idegrendszer, gerincvelő, érző- és mozgatópálya, reflex, belső elválasztású mirigy, hormon és receptor, agyalapi mirigy, pajzsmirigy, mellékvese, nemi mirigyek és hormonjaik, immunrendszer, veleszületett és szerzett immunitás, védőoltás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az agy és a gerincvelő szöveti felépítését, elhelyezkedését, felépítését bemutató ábrák, fotók, makettek, animációk, mobiltelefonos applikációk elemzése, a főbb részek azonosítása

Gerincvelői reflexet bemutató animációk keresése, a részek azonosítása, a működés megbeszélése

A szem és a fül felépítését és működését (látás, hallás, helyzet- és mozgásérzékelés) bemutató animációk keresése, megbeszélése

A látáshibák típusait bemutató ábrák, animációk összehasonlítása, a javítási lehetőségek (pl. szemüvegek) megbeszélése

Halláskárosodást okozó hatásokat, veszélyeket bemutató információk keresése, érvelés a halláskárosodás megelőzése mellett

A szem működésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: pupilla – szemlencse működése, térlátás – színtévesztés vizsgálata

A hallással kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: hallásküszöb, frekvenciatartomány, térbeliség

Kémiai ingerek érzékelésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: a négy alapíz érzékelése, szaglásvizsgálat

Bőrzérezéssel kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: testrészek tapintópont sűrűség vizsgálata, hideg- és melegpontok vizsgálata

Összefoglaló táblázat szerkesztése a belső elválasztású mirigyekről, fontosabb hormonjaikról és azok hatásairól, a működési zavarok tüneteiről

Az immunrendszer működését bemutató rajzfilm megnézése, válaszolás feladatlapos kérdésekre

Információk keresése a Magyarországon kötelező védőoltásokról, az egyéni és a közösségi védettség fogalmának, kapcsolatának megbeszélése

TÉMAKÖR: Szaporodás, öröklődés, életmód

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét; az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni; tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

azonosítja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, bemutatja az emberi nemek testi különbözőségének kialakulását, tisztában van a felelős szexuális magatartás ismérveivel, értékeli a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségét; értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A női és a férfi nemiszervrendszer külső és belső felépítésének elemzése képek, ábrák alapján, a női és férfi másodlagos nemi jellegek kialakulásának bemutatása

A másodlagos nemi jellegek kialakulását bemutató ábrák, animációk tanulmányozása, a fejlődési folyamat időbeli jellegzetességeinek és egyéni eltéréseinek megbeszélése

Az ivarsejtek képződési helyének azonosítása, a tulajdonságok átörökítésében és a változékonyság biztosításában játszott szerepük magyarázása

A megtermékenyítés feltételeinek ismerete, a fogamzásgátló módszerek működésének megértése

A fogamzástól a születésig tartó magzati fejlődés főbb jellemzőinek és feltételeinek ismerete, a szülés fő szakaszainak és körülményeinek megbeszélése

A gének szerepének felismerése, az utódnemzedékek kialakulására vezető genetikai folyamatok egyszerű öröklésmenetek példáján történő elemzése

A testi és a nemi kromoszómák megkülönböztetése, a nem meghatározásában játszott szerepük ismerete, a nemhez kapcsolt öröklődés néhány példájának áttekintése

Annak felismerése, hogy az ember öröklött hajlamainak kifejeződését a környezet is befolyásolja, ezért a tudatosabb életmóddal magunk is tehetünk egészségünkért

A felelős szexuális magatartás jellemzőinek ismerete, a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségének értékelése.

FOGALMAK

női és férfi ivarszervek, nemi jellegek, hímivarsejt és petesejt, gén, kromoszóma, minőségi és mennyiségi tulajdonság, öröklésmenet, megtermékenyítés, embrió, magzati fejlődés, szülés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi nemek anatómiai különbségeit (elsődleges és másodlagos nemi jellegek) bemutató képek, animációk, mobiltelefonos applikációk tanulmányozása, a különbségek megfogalmazása

A nemi érés folyamatáról, egyéni eltéréseiről szóló információk keresése, vélemények megvitatása

A megtermékenyítést és a magzati fejlődést bemutató fotósorozatok, animációk és videók tanulmányozása, ezek alapján folyamatvázlat készítése, rajzolása

Ábrák elemzése a szülés folyamatáról

Családi öröklésmeneteket bemutató ábrák, képek, családfák elemzése, a hasonlóságok és különbségek megfogalmazása egy-egy példán

Genetikai betegségeket bemutató esettanulmányok megbeszélése, az esetek közötti hasonlóságok és különbségek megfogalmazása

TÉMAKÖR: Egészségmegőrzés, elsősegély

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az egészséget személyes és közösségi értéként értelmezi, érdeklődik az egészségmegőrzéssel kapcsolatos információk iránt, mérlegeli azok tudományos hitelességét, kritikusan kezeli a gyógyszerekkel, gyógyászattal kapcsolatos reklámokat;

tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen;

az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni;

értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét;

természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére;

ismeri a kórokozó, a fertőzés és a járvány fogalmait, megkülönbözteti a vírusos és bakteriális fertőző betegségeket, felismeri az antibiotikumok helyes használatának fontosságát;

tudja, hogy a daganatos betegségek kialakulását az életmód és a környezet is befolyásolja, és hogy gyógyításuk esélyét a korai felismerés nagymértékben növeli;

érti az orvosi diagnosztikai eljárások célját, ismeri azok alapelvét és néhány főbb módszerét, értékeli a megfelelő diagnózis felállításának jelentőségét;

felméri a baleseti sérülések kockázatait, igyekszik ezeket elkerülni, a bekövetkezett balesetek esetében felismeri a sérülés, vérzés vagy mérgezés jeleit, ezekről megfelelő beszámolót tud adni;

a bekövetkezett balesetet, rosszulletet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy

eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása);

tudja alkalmazni az alapszintű újraélesztést mellkaskompressziók és lélegeztetés (CPR) kivitelezésével, felismeri ennek szükségességét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőinek azonosítása, megelőzési lehetőségeinek megvitatása

Az életkor, az életmód és a táplálkozás közötti összefüggések felismerése, az egészséges és kiegyensúlyozott táplálkozás alapvető elveinek ismerete

A rendszeres testmozgás és az egészség megőrzése közötti összefüggés, a mozgásszegény életmód okozta egészségügyi kockázatok felismerése

A kórokozó, a fertőzés, a járvány és higiénia fogalmi közötti összefüggések feltárása esettanulmányok alapján, a megelőzés érdekében megtehető lépések biológiai alapjainak értelmezése

A higiénia és a fertőző betegségek megelőzése közötti összefüggés felismerése, a rendszeres és helyes tisztálkodással, valamint a lakó- és munkakörnyezet tisztántartásával kapcsolatos elvek és módszerek elsajátítása

Az antibiotikumok betegségek elleni hatásosságának elmagyarázása, annak megértése, hogy a helytelen antibiotikum-használat felgyorsítja az ellenálló baktériumok kialakulását

A daganatos betegségek környezeti és életmódbeli kockázati tényezőinek áttekintése, a megelőzés lehetőségeinek megvitatása, a személyre szabott terápia jelentőségének felismerése

Az orvosi szűrővizsgálatok és diagnosztikai eljárások céljainak azonosítása egy-egy példán keresztül, annak értékelése, hogy a diagnózis az orvos egészségügyi-jogi érvényű felelős nyilatkozata a személy egészségi állapotáról

Az elsősegélynyújtás lépéseinek elvi ismerete, szimulációkkal történő gyakorlása, szükség esetén alkalmazása, a sérült vagy beteg személy ellátásának (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása) megkezdése a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül

Az alapszintű újraélesztést szükségessé tevő helyzet felismerése, mellkaskompressziókkal történő alkalmazása

FOGALMAK

fertőzés, járvány, stressz, rákkeltő anyag/hatás, személyi higiénia, ételmyszer-összetétel és -minőség, lelki egészség, függőség, szűrővizsgálat, diagnosztikai eljárások, elsősegélynyújtás, alapszintű újraélesztés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Népegészségügyi adatsorok, grafikonok értelmezése (pl. szív- és érrendszeri betegségek, rákstatistikák, fertőző betegségek), a bemutatott helyzettel összefüggő értékelések megfogalmazása

Egészségnap szervezése, egészségmegőrzési tanácsadó szakértők meghívása, videóinterjúk készítése

Különböző ételmyszerek összetételét felsoroló információs anyagok összegyűjtése, összehasonlítása

Életkornak megfelelő étrendek összeállítása, iskolai kóstoló és/vagy vásár rendezése egyszerűen elkészíthető, egészséges ételekből (büféárak, sütemények)

Járványok, egyes fertőző betegségek történetéről szóló kiselőadások, házi dolgozatok készítése

Napjaink egyes nagyobb járványairól szóló esettanulmányok, filmek elemzése, a tanulságok megbeszélése

Alapvető elsősegélynyújtási ismeretek alkalmazásának gyakorlati bemutatása (pl. vérzések, gyakori rosszulletek, égési sérülések, sportbalesetek esetén)

Az egészséges életmód betegségmegelőzésben játszott szerepének bemutatása konkrét betegségcsoportok példái alapján

Biológia
9-10. évfolyam
Fakultáció 11-12. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. Évfolyam	10. Évfolyam
A biológia tudománya	3	3	0
Az élet eredete és feltételei	4	4	0
Az élővilág egysége, a felépítés és működés alapelvei	10	10	0
A sejt és a genom szerveződése és működése	12	12	0
Sejtek és szövetek	10	10	0
Élet és energia	8	8	0
A változékonyság molekuláris alapjai	12	12	0
Egyedszintű öröklődés	12	12	0
A biológiai evolúció	10	10	0
Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek biológiai sokfélesége	12	12	0
A Föld és a Kárpát-medence értékei	10	9	0
Ember és bioszféra - fenntarthatóság	11	0	11
Az emberi szervezet felépítése és működése – I. Testkép, testalkat, mozgásképesség	6	0	6
Emberi szervezet felépítése és működése – II. Anyagforgalom	10	0	11
Emberi szervezet felépítése és működése – III. Érzékelés, szabályozás	12	0	12
Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai	7	0	7
A viselkedés biológiai alapjai, a lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése	11	0	11
Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás	10	0	10
Szabadon választott órakeret:		6	4
Összes óraszám:		108	72
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
	Fakultációs óraszám:	72	60

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőképességét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezőmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

évfolyam

A bevezető témakör a tudomány működéséről, a tudásunk eredetéről szól. A biológia tudományának fejlődése, a jelenkori alkalmazások áttekintése mellett ebben kap helyet a vizsgálati módszerek elméleti áttekintése és a természettudományos gondolkodás módszereinek megismerése. A további témakörök a tanulási céloknak megfelelően három fő tartalmi területre oszthatók. Az első témakörök a tanulók általános biológiai szemléletét hivatottak fejleszteni, fő kérdésként állítva eléjük az élet mibenlétét, amelyre több szempontú megközelítésekkel igyekszik választ adni. A tanulók áttekintik az élet keletkezésére és fejlődésére vonatkozó elméleteket, fejlesztik a tudományos tényekre alapozott érvelés és a kritikai gondolkodás készségeit. Részletesen megismerkednek az élet alapvető egységeként működő sejt felépítésével és működésével, majd ezt összekötik a magasabb szerveződési szintekkel. Vizsgálati szempontként állítják az energia biológiai rendszerekben történő

áramlását, rávilágítanak az életfolyamatok energetikai összefüggéseire. Az életközösségekben zajló energiaforgalom elemzésével mélyebben is megérthetik a növény- és állatvilág, valamint a lebontó szervezetek egymásra utaltságát. Fontos szempont a biológiai információ mibenlétének, változékonyságának és áramlásának megértése, amit a modern, rendszerszemléletű biológia szintjén is elemeznek. A következő tematikai egység a környezettel és fenntarthatósággal kapcsolatos témaköröket foglalja magában. A tanulók vizsgálatokat végezhetnek a környezetükben, forrásokat kereshetnek és elemezhetnek a különféle szintű ökológiai rendszerekkel kapcsolatban. Ez a tanulási folyamat nem csak az ismeretek bővítését célozza, hasonlóan fontos a természettel kapcsolatos érzelmi nevelés és attitűdformálás is. A Kárpát-medence élő természeti értékeinek áttekintése mellett a Föld bioszférájának állapotát is vizsgálják a tanulók. Ehhez felhasználják a korábban szerzett alapismereteiket, a földtörténeti múlt adatait és jelenkori eseteket, valamint megismerik az előrejelzést adó modellek működését is.

évfolyam

A tanulók vizsgálják a Föld bioszférájának állapotát. A következő tartalmi terület célja az emberi szervezetről eddig szerzett tudás elmélyítése és az életkori sajátosságoknak megfelelő egészségműveltség építése. Ebben több olyan elem is található, amely a mindennapi élet egészséggel és betegséggel kapcsolatos kérdéseiben segíti a tanulókat. Ilyen például az egészségügyi rendszer áttekintése, valamint az elsősegélynyújtás képességének fejlesztése.

A 9–10. évfolyamon a biológia tantárgy alapóraszám: 170 óra.

Témakör: A biológia tudománya

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a vizsgált biológiai jelenségek magyarázatára előfeltevést fogalmaz meg, ennek bizonyítására vagy cáfolatára kísérletet tervez és kivitelez, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, megfigyeléseket és méréseket végez;
az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;
egyéni és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni;
biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a biológiai kutatások alapvető céljait, legfontosabb területeit, értékeli az élet megértésében, az élővilág megismerésében és megóvásában játszott szerepét; példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világképünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét; ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A biológiai kutatások alapvető céljainak, világképünket és mindennapi életünket alakító eredményeinek tudománytörténeti példákkal való bemutatása
- A tudományos vizsgálatok menetének ismerete, vizsgálatokban való tudatos alkalmazása és nyomon követése kísérletelemzésekben
- A biológiai vizsgálatok során alkalmazható, egyszerűbb laboratóriumi és terepmunkára alkalmas eszközök ismerete, vizsgálatok esetében a megfelelő kiválasztása és használata
- A tudományos gondolkodás műveleteiről szerzett alapszintű ismeret, a műveletek alkalmazásában való jártasság, adott probléma esetén a célravezető módszer kiválasztása és alkalmazása
- Az ismeretszerzésben és a problémamegoldásban a másokkal való együttműködés fontosságának felismerése, a közös munkában való aktív szerepvállalás
- Tényekre alapozott, koherens érvelés, véleményalkotás és mások meghallgatásának képessége
- Kísérleti megfigyelések, mérési és statisztikai adatok megfelelő rögzítése, rendezése és feldolgozása, az ebből levonható következtetések és további kutatási kérdések megfogalmazása
- A modern biológia kulcsterületeinek, ezek technológiai lehetőségeinek ismerete, a kutatás és alkalmazás etikai, társadalmi-gazdasági kérdéseiben véleményalkotási és vitaképesség
- A népszerűsítő és a tudományos igényű információs forrásokról való tájékozottság, az álhírek, áltudományos közlések felismerése, velük szemben tényekre alapozott kritikai érvelés.

Fogalmak

kutatási kérdés, hipotézis, kísérlet, kísérleti változó, valószínűség, rendszerbiológia, molekuláris biológia, biotechnológia, bioetika, bioinformatika, bionika

Alkalmazható tevékenységek

- A tudományos gondolkodás műveleteinek tudatos alkalmazása konkrét példán és/vagy egy tudós munkásságának bemutatásán keresztül
- A hétköznapi és a tudományos megfigyelés összehasonlítása, konkrét példa bemutatása
- Strukturált, félig strukturált vagy nem strukturált (a csoport készség szintjétől függően) biológiai kísérlet kivitelezése, jegyzőkönyv készítése, a kísérleti eredmények értékelése és publikálása
- Irányított kutatási terv elkészítése, hipotézis önálló felállítása, a függő és független változók megállapítása, projektmunka elkészítése
- Biológiai kutatóintézet (valós vagy virtuális) meglátogatása, beszámoló készítése a kutatási területekről és módszerekről
- Egy-egy tudós megszemélyesítésével kerekasztal-beszélgetés egy tudományos problémáról

Bionikai alkalmazások példáinak keresése, kiselőadás, házi dolgozat készítése (pl. strukturális bionika, szenzorbionika)
Természettudományos ismeretterjesztő folyóiratok cikkeinek feldolgozása, kivonat, reflexió írása

Témakör: Az élővilág egysége, a felépítés és működés alapelvei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; megérti, miért és hogyan mehetnek végbe viszonylag alacsony hőmérsékleten, nagy sebességgel kémiai reakciók a sejtekben, vizsgálja az enzimműködést befolyásoló tényezőket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri a szerveződési szintek atomoktól a bioszféráig való egymásba épülését, tudja a biológiai problémákat és magyarázatokat a megfelelő szinttel összefüggésben értelmezni; tényekkel bizonyítja az élőlények elemi összetételének hasonlóságát, a biogén elemek, a víz, az ATP és a makromolekulák élő szervezetekben betöltött alapvető szerepét, és ezt összefüggésbe hozza kémiai felépítésükkel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A szerveződési szintek hierarchikus és rendszerszemléletű elvének felismerése a tanulók által ismert, felidézett társadalmi, gazdasági, technológiai vagy természeti rendszerek példái alapján

Az energiáról meglévő tanulói tudás felszínre hozása, az energiafajták és átalakítási módok áttekintése példák alapján, a fény, a kémiai és a biológiai energia összefüggésbe hozása

Az információról meglévő tanulói tudás felszínre hozása, a sokféleséggel és a rendezettséggel való kapcsolat felismerése mindennapi példák és természeti jelenségek értelmezése alapján

A szervetlen és a szerves anyagok közötti kapcsolat tudománytörténeti, technológiai és biológiai szempontú értelmezése, az élet szénalapúsága

Az optimális enzimműködés kísérletes bemutatása, az enzimműködés és az anyagcserezavarok kapcsolatának példákkal való bemutatása

Biogén elemek kimutatása, következtetések levonása

A víznek az élet szempontjából kitüntetett szerepe melletti érvelés

A makromolekulák és monomerjeik felépítése és funkciója közötti kapcsolatok sokoldalú elemzése

A szabályozottság elvének elmélyítése mindennapi életből vett technológiai példák alapján, a szabályozott állandó állapot jelentőségének felismerése

Fogalmak

rendszer, szerveződési szint, egymásba épülés, biológiai energia és ATP, biogén elem, víz, makromolekulák, enzimek, sokféleség és információ, fehérjeszerkezet, vezérlés és szabályozás

Alkalmazható tevékenységek

Biogén elemek kimutatása növényi és állati eredetű szervekből (levél, csont)

Szerves makromolekulák kimutatása (pl. biuret-próba, Fehling-reakció)

Enzimműködés vizsgálata (pl. hidrogén-peroxid-kataláz, keményítő-nyálamiláz) különböző környezeti feltételek (változó beállítások) között

A fehérjék szerkezetét befolyásoló tényezők vizsgálata (pl. tojásfehérje-oldattal)

Diffúzióval és ozmózissal kapcsolatos kísérletek elvégzése és/vagy értelmezése

Programvezérelt, automatizált technológiai rendszerek (pl. klíma, mosógép, ABS fékrendszer stb.) keresése és elemzése, összehasonlítása az élő rendszerek valamely részműködésével, a szabályozás és vezérlés közötti különbségek megbeszélése

Témakör: A sejt és a genom szerveződése és működése

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket;

érti a biológia molekuláris szintű vizsgálati módszereinek elméleti alapjait és felhasználási lehetőségeit, ezek eredményeit konkrét kísérleti leírásokban értelmezi;

ismeri a bioinformatika fogalmát, érti a felhasználási lehetőségeit és értékeli a biológiai kutatásokból származó nagy mennyiségű adat feldolgozásának jelentőségét;

a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;

értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ábrák, animációk alapján értelmezi és biológiai tényekkel alátámasztja, hogy a vírusok az élő és élettelen határán állnak;

a felépítés és működés összehasonlítása alapján bemutatja a sejtes szerveződés kétféle típusának közös jellemzőit és alapvető különbségeit, értékeli ezek jelentőségét;

tényekkel igazolja a baktériumok anyagcseréjének sokfélesége, gyors szaporodása és alkalmazkodóképessége közötti összefüggést;

felismeri az összetett sejt típus mikroszkóppal megfigyelhető sejtalkotóit, magyarázza a sejt anyagcsere-folyamatainak lényegét, igazolja, hogy azok a környezettel folytonos kölcsönhatásban mennek végbe;

ismeri az örökítőanyag többszintű szerveződését, képek, animációk alapján értelmezi a sejtekben zajló biológiai információ tárolásának, átírásának és kifejeződésének folyamatait; tudja, hogy a sejtekben és a sejtek között bonyolult jelforgalmi hálózatok működnek, amelyek befolyásolják a génműködést, és felelősek lehetnek a normál és a kóros működésért is; összehasonlítja a sejtosztódás típusait, megfogalmazza ezek biológiai szerepét, megérti, hogy a soksejtű szervezetek a megtermékenyített petesejt és utódsejtjei meghatározott számú osztódásával és differenciálódásával alakulnak ki; ismeri az őssejt fogalmát, különféle típusait, jellemzőit, különbséget tesz őssejt és daganatsejt között; felismeri az összefüggést a rák kialakulása és a sejtciklus zavarai között, megérti, hogy mit tesz a sejt és a szervezet a daganatok kialakulásának megelőzéséért.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A vírusok felépítése, szaporodása és a megbetegedések közötti összefüggések felismerése egy konkrét betegség (pl. influenza) kapcsán, a betegségek megelőzési és gyógyítási lehetőségeinek számbavétele, tévképzetek eloszlatása

A prokarióta és eukarióta sejtípusok összehasonlítása, a felépítés, működés és alkalmazkodás főbb összefüggéseinek bemutatása

Az eukarióta sejtípusok kialakulását magyarázó elmélet bizonyítékainak ismertetése

A főbb sejtalkotók mikroszkópos képének tanulmányozása, felépítésük egyszerű lerajzolása és működésük bemutatása, a működések összekapcsolása a szervezetszintű folyamatokkal

A génműködés alapelveinek megértése: aktív és nem aktív régiók, gének bekapcsolása, kikapcsolása, módosítása

Az őssejt és a differenciált sejt összehasonlítása génaktivitás alapján, a különbség felismerése őssejt és daganatsejt között

A sejtciklus biológiai szerepének, szakaszainak és szabályozásának megértése, a daganatelnemző és DNS-javító fehérjék létezése, a programozott sejtihal szerepe.

A sejtosztódás egyes típusainak értelmezése, biológiai szerepének összekapcsolása az emberi sejtek, szervek működésével (őssejt, differenciált sejt, sebgyógyulás, ivarsejtképzés)

A sejten belüli és a sejtek közötti jelforgalmi hálózatok biológiai jelentőségének felismerése egy-egy egyszerűbb példa alapján

Felismeri az összefüggést a rák kialakulása és a sejtciklus zavarai között, megérti, hogy mit tesz a sejt és a szervezet a daganatok kialakulásának megelőzéséért

Fogalmak

vírus, baktérium, prokarióta, eukarióta, gén, kromoszóma, fehérjeszintézis, sejtciklus, sejtosztódás, őssejt, differenciált sejt, mitózis, meiózis, jelforgalom, biológiai hálózat, daganatképződés, rák, GMO

Alkalmazható tevékenységek

Prokarióta és eukarióta sejt összehasonlítása ábrák, mikrofotók és mikroszkópi metszetek alapján

Baktériumok izolálása táptalajra a környezetből és emberi bőrről, a tenyészet inkubálása, telepek morfológiai vizsgálata

Kromoszóma felépítésének modellezése

A mitózis és a meiózis osztódási folyamatának ábrákon, mikrofotókon és/vagy mikroszkópi metszeteken történő összehasonlítása, értelmezése

A sejtciklust és a biológiai információ másolását, átírását és kifejeződését bemutató animációk elemzése

A géntechnológiai eljárások néhány bioetikai kérdésének megvitatása

Forrásfelkutatás a számítógépes módszerek és a rákkutatás kapcsolatára

A daganatos betegségekről szóló hiteles webes tájékoztató oldalak információinak értelmezése

Kiselőadás védőoltásokról, vírus és baktérium okozta betegségekről, a mikroszkóp felfedezésének és alkalmazásának történetéről, egy-egy meghatározó kutató munkásságáról

Fertőtlenítési és sterilizálási eljárások korszerű eljárásainak megismerése, Semmelweis Ignác munkásságának rövid megismerése (kiselőadás, kisfilm stb. formájában)

Témakör: Sejtek és szövetek

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;

felismeri a szerveződési szintek atomoktól a bioszféráig való egymásba épülését, tudja a biológiai problémákat és magyarázatokat a megfelelő szinttel összefüggésben értelmezni; egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni;

tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

fénymikroszkópban, ábrán vagy fotón felismeri és jellemzi a főbb állati és növényi szövettípusokat, elemzi, hogy milyen funkciók hatékony elvégzésére specializálódtak.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A többsejtű életforma alapvető jellemzőinek azonosítása, az ebben rejlő (evolúciós) előnyök felismerése, megfogalmazása

A (transzmissziós) fénymikroszkóp működési elvének ismerete, a nagyítás és a felbontóképesség értelmezése, a mikroszkóp alapbeállításának képessége, mikrofotó készítése mobiltelefonnal

Növényi metszetek, preparátumok készítése, fénymikroszkópos vizsgálata, rajzok, fotók készítése és rendszerezése

A növényi szövetek alaptípusainak megkülönböztetése, a sejttani jellemzők és a szövettípus biológiai funkciója közötti összefüggés érvekkkel való bizonyítása

A zárwatermő növények szerveinek ismerete, a gyökér, a szár a levél és a virág jellegzetes szöveti felépítésének azonosítása

A különféle emberi (állati) szövetek sejttípusainak kialakulására vezető differenciálódási folyamat elvi értelmezése, egy konkrét példán (pl. vérsejtek képzése) való bemutatása

Állati vagy emberi szövetekről, szervekről készült metszetek fénymikroszkópos vizsgálata vagy fotókon való összehasonlítása és jellemzése

Az emberi szövetek alaptípusainak (hám-, kötő- és támasztó-, izom-, ideg-) jellemzése a felépítés és működés kapcsolatba hozásával, néhány fontosabb altípus elkülönítése

A gyógyászatban alkalmazott diagnosztikus szövettani vizsgálatok céljának, egy-egy módszerének ismerete, a daganatos betegségek felismerésében játszott szerepének értékelése

Fogalmak

osztódó és állandósult (növényi) szövetek, összejt fogalma és típusai, daganatsejt, embrionális fejlődés, hám-, kötő- és támasztó-, izom-, idegszövet

Alkalmazható tevékenységek

A (transzmissziós) fénymikroszkóp felépítésének és működésének megbeszélése, alkalmazásának gyakorlása

Növényi szövetek mikroszkópos vizsgálata önálló metszetkészítéssel, rajzolás és fotózás mobiltelefonnal

Növénytani szervpreparátumok főbb szövettípusainak tanulmányozása, jellemzése

Állati szövetek mikroszkópos vizsgálata, rajzolás és fotózás mobiltelefonnal

Állattani preparátumok főbb szövettípusainak tanulmányozása, jellemzése

Daganatos elváltozásokról, diagnosztikáról, kezeléstről kiselőadás, csoportmunka

Témakör: Élet és energia

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi;

a vizsgált biológiai jelenségek magyarázatára előfeltevést fogalmaz meg, ennek bizonyítására vagy cáfolatára kísérletet tervez és kivitelez, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, megfigyeléseket és méréseket végez;

érti az ökológiai rendszerek működése (anyagkörforgás, energiaáramlás) és a biológiai sokféleség közötti kapcsolatot, konkrét életközösségek vizsgálata alapján táplálkozási piramist, hálózatot elemez;

egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és példákkal bizonyítja az élőlények szén- és energiaforrásainak különféle lehetőségeit, az anyagcseretípusok közötti különbséget;

vázlatrajzok, folyamatábrák és animációk alapján értelmezi a biológiai energiaátalakítás sejtszintű folyamatait, azonosítja a fotoszintézis és a sejtlegzés fő szakaszainak sejten belüli helyét és struktúráit, a fontosabb anyagokat és az energiaátalakítás jellemzőit;
a sejtszintű anyagcsere-folyamatok alapján magyarázza a növények és állatok közötti ökológiai szintű kapcsolatot, a termelő és fogyasztó szervezetek közötti anyagforgalmat;
a valós és virtuális tanulási közösségekben, másokkal együttműködve megtervez és kivitelez biológiai vizsgálatokat, projekteket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A fotoszintézis biológiai szerepének érvekkel való igazolása, a folyamat alapegyenletének ismerete, fő szakaszainak elkülönítése

Az erjesztés és a sejtlegzés megkülönböztetése, az erjesztés biológiai előfordulásának és technológiai alkalmazásának ismerete, példákkal való igazolása

A sejtlegzés biológiai szerepének érvekkel való igazolása, a folyamat alapegyenletének ismerete, fő szakaszainak elkülönítése

Folyamatábrák elemzése és készítése a fotoszintézis és a (sejt)legzés fő szakaszairól, a folyamatok vizualizálása és értelmezése

Kísérletek tervezése, elvégzése a fotoszintézis és a (sejt)legzés vizsgálatára, kutatási kérdések megfogalmazása, változók beállítása, adatok rögzítése és elemzése, következtetések levonása

Az életközösségek anyag- és energiaforgalmának megértése, a szénkörforgás diagramon való ábrázolása, a sejtszintű folyamatokkal való kapcsolatba hozása

Fogalmak

autotróf és heterotróf, kemotróf és fototróf, biológiai energia és ATP, fotoszintézis, erjedés, sejtlegzés, aerob és anaerob folyamat, szénkörforgás

Alkalmazható tevékenységek

Levél keresztmetszetének vizsgálata modell vagy ábra, illetve önállóan készített metszet alapján

Gázcsere nyílások eloszlásának, nyitódásának és záródásának mikroszkópos vizsgálata (ozmózis)

Szintestek azonosítása mikroszkópos vizsgálatokban, aktivitásuk vizsgálata a levél színén takarásos (árnyék) módszerrel

Levélkivonat készítése, növényi színanyagok papírkromatográfiás vizsgálata

A fotoszintézis mértékének a fény erősségétől, színétől való függését vizsgáló kísérletek tervezése és kivitelezése

A szén-dioxid-mennyiség fotoszintézis intenzitására gyakorolt hatásának kísérleti vizsgálata

A fotoszintézis során keletkező oxigén kimutatása

Csírázás, illetve emberi légzés során keletkező szén-dioxid kimutatása meszes vízzel

Keményítő kimutatása levélben

Élesztőgombák alkoholos erjesztésének környezeti tényezőit vizsgáló kísérletek elvégzése

Anyagcseretípusok vizsgálata hétköznapi példákon keresztül (baktériumok szerepe az élelmiszeriparban, mezőgazdaságban stb.)

Témakör: Az élet eredete és feltételei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket;

az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;

biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi;

ki tudja fejteni, hogy a sejt az élő szervezetek szerkezeti és működési egysége.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a földi élet keletkezését biológiai kísérletek és elméletek alapján magyarázza, erről megfogalmazza személyes véleményét is;

megkülönbözteti a valódi és az ősbaktérium fogalmát, tudja, hogy ezek az élővilág két külön rendszertani csoportjába tartoznak, érti és tényekkel igazolja az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességét;

biológiai és csillagászati tények alapján mérlegeli a földön kívüli élet valószínűsíthető feltételeit és lehetőségeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az élő állapot és kialakulásának magyarázása életkritériumok, a baktériumok sejtszerkezete alapján

Az ősbaktériumok különleges élőhelyeken való életképességének példákkal való igazolása

A Naprendszeren belüli és azon kívüli élet kutatási céljának, feltételezéseinek és eddigi eredményeinek ismerete

Fogalmak

ösléggör, ősóceán, RNS-világ, prokarióta sejt, anaerob anyagcsere, cianobaktérium, UV-sugárzás és ózonpajzs, kozmikus sugárzás és földmágnesség, ősbaktérium, földön kívüli életlehetőségek

Alkalmazható tevékenységek

Az élet kialakulására vonatkozó néhány elmélet összevetése vita során, önálló (tudományos érvekkel alátámasztott) vélemény megfogalmazása

A Miller-kísérletet bemutató ábrák, videók keresése, a modellrendszerként való értelmezés és az eredmények kritikai elemzése kiselőadás vagy házi dolgozat formájában

A sejtek kialakulása az ősóceánban – videó megtekintése, közös értelmezés

Az ősbaktériumok egy-egy jellegzetes csoportját és élőhelyét bemutató kiselőadás készítése (pl. Yellowstone parki hőforrások baktériumai, Holt-tengeri sókedvelő baktériumok, mélytengeri kénalapú életformák)

A földön kívüli élet kutatásáról szóló információk keresése, a célok, módszerek és eddigi eredmények összefoglalása (pl. üstökösszondák, Mars-kutatás, exobolygók felfedezése)

Témakör: A változékonyság molekuláris alapjai

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világmépiünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét; biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; érti a biológia molekuláris szintű vizsgálati módszereinek elméleti alapjait és felhasználási lehetőségeit, ezek eredményeit konkrét kísérleti leírásokban értelmezi; ismeri a bioinformatika fogalmát, érti a felhasználási lehetőségeit és értékeli a biológiai kutatásokból származó nagymennyiségű adat feldolgozásának jelentőségét; megérti a különféle biotechnológiai eljárások célját és módszertani alapjait, a róluk folyó vitában több szempontú, tudományos tényekre alapozott véleményt formál; megérti a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeli a bioinformatika, az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét; tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az örökítőanyag bázissorrendjének vagy bázisainak megváltozásához vezető folyamatokat, konkrét esetekben azonosítja ezek következményeit; az örökítőanyag felépítéséről és működéséről alkotott tudását összefüggésbe hozza a géntechnológia, a génszerkesztés céljával és módszertani alapjaival, tényekre alapozottan, kritikai szemlélettel elemzi a genetikai módosítások vélt vagy valós előnyeit és kockázatait; felismeri a kapcsolatot az életmód és a gének kifejeződése között, érti, hogy a sejt és az egész szervezet jellemzőinek kialakításában és fenntartásában kiemelt szerepe van a környezet általi génaktivitás-változásoknak.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A DNS bázissorrendje, a fehérje aminosavsorrendje, térszerkezete és biológiai funkciója, valamint a tapasztalható jelleg közötti összefüggés példaszerű bemutatása

A mutációk és a betegségek (anyagcsere zavarok, daganatos betegségek) összefüggéseinek felismerése, konkrét példa elemzése

A szerzett tulajdonságok örökölhetősége, epigenetikai hatások értelmezése: az életmóddal (táplálkozás, mozgás, dohányzás) és más környezeti hatásokkal (pl. stressz) módosítható

genetikai információ (pl. miért nem mindegy, hogy valamely tulajdonság az apai vagy anyai gén által kódolt)

- A DNS-bázissorrend megállapítás jelentőségének felismerése, a DNS-chip, a genetikai ujjlenyomat módszerének bemutatása, a gyakorlati alkalmazások példáinak áttekintése és értékelése
- A géntechnológiák céljának és eljárásainak megismerése, a rekombináns DNS, a génszerkesztés, a klónozás biológiai alapjainak és gyakorlati felhasználásának (pl. igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok) bemutatása
- A géntechnológia orvostudományban, gyógyszeriparban, növénytermesztésben, állattenyésztésben, élelmiszeriparban való alkalmazásának példákkal történő bemutatása (humán genom projekt, génterápia, genetikailag megváltoztatott élőlények)
- A bioinformatika céljának, alkalmazási lehetőségeinek és jövőbeli jelentőségének megértése (pl. evolúciós leszármazási kapcsolatok keresése adatbázisok alapján, kapcsoltság elemzése egyes betegségek és gének összefüggésének vizsgálatához, jelátviteli hálózatok modellezése)
- A bioetika kialakulására vezető okok és a főbb alkalmazási területek áttekintése, bioetika alapelvein alapuló érvelés (pl. a genetikai kutatások előnyei és kockázatai, az állatkísérletek kérdései, transzplantáció és biorobotika, a jövőbeli hatások előrejelzése)

Fogalmak

mutáció, mutagén, epigenetikai hatás, géntechnológia, klónozás, génszerkesztés, génmódosítás, géndiagnosztika, bioinformatika, bioetika

Alkalmazható tevékenységek

Tanulóknak szóló, epigenetikával foglalkozó online oldalak animációinak, video- és ábraanyagainak áttekintése, a látottak értelmezése

A növényi géntechnológia néhány ismert alkalmazási példájának (pl. Bt-toxin bevitel, aranyrizs, érésgátlás, stressztűrő fajták stb.) bemutatása, az előnyök és kockázatok kritikai elemzése

A génmódosított haszonnövényekkel és -állatokkal kapcsolatos érvelés

DNS kimutatása egyszerű vizsgálattal (pl. banánból)

Témakör: Egyedszintű öröklődés

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozások szerepét az élő rendszerek normál működési állapotjának fenntartásában;

megérti a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeli a bioinformatika, az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti az örökítőanyagban tárolt információ és a kifejeződő tulajdonságok közötti összefüggést, megkülönbözteti a genotípust és a fenotípust, a fenom-genom összefüggéseket konkrét esetek magyarázatában alkalmazza;

megérti a genetikai információ nemzedékek közötti átadásának törvényszerűségeit, ezeket konkrét esetek elemzésében alkalmazza.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Mendel kutatási módszerének (kísérletek, hipotézisek felállítása, statisztikai megközelítés) elemzése, az eredmények és a levont következtetések kapcsolatba hozása

A gének, a DNS és a kromoszómák (testi és ivari) kapcsolatának megértése, a gének és a tulajdonságok kapcsolatának sokoldalú elemzése

A mendeli öröklődés kiterjesztése: példák és magyarázatok a Mendel-szabályoktól való eltérésekre

A környezet fenotípusra gyakorolt hatásának megértése, példákkal való igazolása

A genom és a fenom kapcsolatának megértése (hogyan, hányféleképpen jöhet létre a fenotípus)

A fenotípus-elemzésben rejlő lehetőségek feltérképezése (miért és hogyan idéz elő elváltozásokat a genetikai és a környezeti tényezők egymásra hatása)

Az egyénre szabott gyógyítási lehetőségek céljának, jelenlegi alkalmazásainak és jövőbeli lehetőségeinek megismerése, értékelése

Fogalmak

gén, allél, genotípus, fenotípus, Mendel-szabályok, domináns, recesszív, öröklésmenet, családfa, genom, fenom, bioinformatika, személyre szabott gyógyítás

Alkalmazható tevékenységek

Mendel kísérleteinek módszertani és tudományos technikai szempontokból való áttekintése, bemutató összeállítása

Kapcsolt öröklődésekkel, génközös hatásokkal kapcsolatos példa megbeszélése

Genetikai tanácsadási szituációk, esetleírások, családfák értelmezése humán genetikai betegségek/jellegek esetében

Tanulóknak szóló, genetikával foglalkozó online oldalak animációinak, ábraanyagának áttekintése, a leírtak, látottak értelmezése

Humán genetikai vizsgálatokat (tesztelést) leíró és magyarázó weboldalak felkeresése, az olvasottak értelmezése

Bioinformatikával foglalkozó weboldalak felkeresése, majd annak bemutatása, hogyan segítheti a bioinformatika a kísérletes kutatásokat

Véletlenszerű genetikai változást (sodródást) bemutató szimulációk játékok tanulmányozása (tervezése), következtetések levonása

Témakör: A biológiai evolúció

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza; megérti a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeli a bioinformatika, az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét; példákkal igazolja a biológiai ismereteknek a világképünk és a technológia fejlődésében betöltött szerepét, gazdasági és társadalmi jelentőségét; érti és elfogadja, hogy a mai emberek egy fajhoz tartoznak, és a kialakult nagyraszok értékükben nem különböznek, biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse; példákkal mutatja be az élővilág főbb csoportjainak evolúciós újításait, magyarázza, hogy ezek hogyan segítették elő az adott élőlénycsoport elterjedését.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti a természetes változatosság szerveződését, az evolúciós változások eredetét és elterjedését magyarázó elemi folyamatokat, felismer és magyaráz mikro- és makroszintű evolúciós jelenségeket; példákkal igazolja, hogy a szelekció a különböző szerveződési szinteken értelmezhető tulajdonságokon keresztül egyidejűleg hat; morfológiai, molekuláris biológiai adatok alapján egyszerű származástani kapcsolatokat elemez, törzsfát készít; ismeri az evolúció befolyásolásának lehetséges módjait (például mesterséges szelekció, fajtanemesítés, géntechnológia), értékeli ezek előnyeit és esetleges hátrányait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A természetes változatosság példáinak bemutatása a DNS-szinttől az egyedszintű különbségekig

A genotípus és a fenotípus kapcsolata bonyolultságának (ritkán egyszerű 1:1 leképezésű) megértése

A fajok viszonylagos genetikai állandóságának magyarázása animációk segítségével

Példák bemutatása a fajok genetikai változatosságának eredetére

Darwin evolúciós elméletét alátámasztó fontosabb érvek ismerete (pl. elterjedési területek, csökevényes szervek, homológiák)

Az evolúciós változások egyszerű modelljében a változatosság eredetének (mutáció, rekombináció) és terjedésének (szelekció, sodródás, génáramlás) felismerése példák alapján, a folyamatok adaptív, nem adaptív jellegének ismertetése

Példák bemutatása makroevolúciós (faji szint feletti) változásokra: evolúciós újdonságok, kihalások, adaptív radiáció

Annak megértése, hogy az evolúció általános rendezőelv a természettudományokban Internetes források alapján annak bemutatása, hogy a szelekció egysége nemcsak gén lehet,

hanem gének közössége (egyed), egyedek közössége (populáció), populációk csoportja (metapopuláció), életközösségek (ökoszisztéma) is

Az evolúció lehetséges mechanizmusainak (pl. mutáció – szelekció és együttműködés – szelekció) bemutatása, a vitatott kérdések elemzése esettanulmányok alapján (pl. kihálási hullámok, emergencia, hiányzó láncszemek problémája)

Egyszerű biológiai adatbázisok, bioinformatikai programok használata származástani kapcsolatok elemzéséhez, törzsfa készítéséhez

Példák bemutatása internetes források segítségével: hogyan befolyásolta az ember eddig is az evolúciót (mesterséges szelekció, fajtanemesítés, géntechnológia), ezek előnyeinek és esetleges hátrányainak értékelése

Fogalmak

evolúció, mikroevolúció, makroevolúció, mutáció, szelekció, természetes és mesterséges szelekció, génáramlás, sodródás, adaptív evolúció, törzsfa

Alkalmazható tevékenységek

Prezentáció készítése egy önállóan választott populáció természetes szelekciójáról

A természetes szelekció modellezése, szimulációkon történő tanulmányozása

Különböző fajok (pl. nyírfaaraszó) fenotípusos variabilitásának összehasonlítása, adatok gyűjtése, grafikonon történő megjelenítése és elemzése

Önállóan gyűjtött példák bemutatása a mesterséges szelekció folyamatáról (pl. egy faj háziasítása, kutyafajták kialakítása stb.), összehasonlítása a természetes szelekció folyamatával

A fajképződés különféle folyamatait (pl. földrajzi izoláció, adaptív radiáció) konkrét példák alapján elemző feladatok gyakorlása

Poszter készítése a galápagosi pintyvek csőrtípusairól, a sokféleség okainak feltárása, magyarázatok megadása

Különböző törzsfák értelmezése vagy készítése biológiai adatbázisok és szerkesztőprogramok segítségével

Témakör: Az emberi szervezet felépítése és működése – I. Testkép, testalkat, mozgásképesség

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket;

az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;

a vizsgált biológiai jelenségek magyarázatára előfeltevést fogalmaz meg, ennek bizonyítására vagy cáfolatára kísérletet tervez és kivitelez, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, megfigyeléseket és méréseket végez;

a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;

megérti a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítja az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, felismeri a megelőzés lehetőségeit, érvényesíti az elővigyázatosság elvét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

kiegyensúlyozott saját testképpel rendelkezik, amely figyelembe veszi az egyéni adottságokat, a nem és a korosztály fejlődési jellegzetességeit, valamint ezek sokféleségét;

az emberi test kültakarójának, váz- és izomrendszerének elemzése alapján magyarázza az ember testképének, testalkatának és mozgásképességének biológiai alapjait;

elemzi az ember mozgásképességének biokémiai, szövettani és biomechanikai alapjait, ezeket összefüggésbe hozza a mindennapi élet, a sport és a munka mozgásformáival, értékeli a rendszeres testmozgás szerepét egészségének megőrzésében.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az emberi szervek helymeghatározása a test anatómiai síkjai, tengelyei és irányai szerint

Az emberszabású majmok, az előemberek, az ősemberek és a mai ember anatómiai jellemzőinek összehasonlítása, a fejlődési folyamat értelmezése
A bőr három fő rétegének megismerése és a rétegek funkcióinak elemzése, egészségügyi vonatkozások

Az ember helyváltoztató mozgását lehetővé tevő belső váz és az erre felépülő vázizomzat együttes működésének értelmezése modellek, animációk, képek alapján

Az emberi csontváz három fő táján (fej, törzs, végtagok) elhelyezkedő csontok, a végtagok főbb izmainak megismerése, az anatómiai és élettani kapcsolatok elemzése, egészségügyi vonatkozások

A csontok, izmok együttműködésének biomechanikai értelmezése, modellezése

Fogalmak

emberszabású majmok, előemberek, ősemberek, mai ember, bőr, bőrszín, bőrvizsgálat, fejtáv, törzsváz, végtagváz, hajlító- és feszítőizom, záróizmok, mimikai izmok, ízület, sportsérülések

Alkalmazható tevékenységek

Összehasonlító vázlatrajz készítése az emberszabású majmok, előemberek, ősemberek és a mai ember koponyájának és fogzatának felépítéséről

Az emberré válás folyamatát bemutató filmek, animációk megtekintése és elemzése

Az emberi bőr felépítését bemutató ábrák, makettek vizsgálata

Ujjlenyomatok összehasonlítása (pl. az osztályban tanulók vagy családtagok esetében)

Kiselőadás, házi dolgozat készítése a napfény okozta hatások és a bőr működésének összefüggéséről

A bőrre kerülő krémek, tisztálkodószerek összetételének elemzése, következtetések levonása

Az emberi csontváz makettjének vizsgálata, a testtájak fő csontjainak és a kapcsolódás módjainak azonosítása

Különböző ízülettípusok mechanikai modellezése, makettek készítése

Izom eredésének, tapadásának, a hajlító- és feszítőizmok mechanikai modellezése, makettek készítése

Néhány jellegzetes sportmozgás (pl. futás, ugrás, dobás) mozgásszervi alapjának megbeszélése, a sportsérülések elkerülési lehetőségeinek megbeszélése, ellátásuk gyakorlati bemutatása

Témakör: Emberi szervezet felépítése és működése – II. Anyagforgalom

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, a biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket;

az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;

a vizsgált biológiai jelenségek magyarázatára előfeltevést fogalmaz meg, ennek bizonyítására vagy cáfolatára kísérletet tervez és kivitelez, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, megfigyeléseket és méréseket végez;

a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;

egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni;

megérti a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítja az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, felismeri a megelőzés lehetőségeit, érvényesíti az elővigyázatosság elvét;

a szervrendszerek felépítésének és működésének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyagforgalmi, energetikai és információs működésének biológiai alapjait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a táplálkozás, a légzés, a keringés és a kiválasztás szervrendszerének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyag- és energiaforgalmi működésének biológiai alapjait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az emberi tápcsatorna szakaszainak és azok felépítésének elemzése, a fontosabb élettani funkciók vizsgálata és összehasonlítása

Az emberi táplálkozás mennyiségi és minőségi kritériumainak elemzése, az egészséges táplálkozás alapelveinek megismerése, az alkalmazás képességének fejlesztése

Az emberi légzőszervrendszer felépítésének és működésének vizsgálata

A légúti fertőzések típusainak és tüneteinek ismerete, a légszennyező anyagok egészségkárosító hatásainak elemzése

Az emberi keringési rendszer felépítése és működésének vizsgálata, a gyakoribb betegségeinek elemzése

Az emberi kiválasztó szervrendszer felépítése és szerepe a szervezet homeosztázisában, a húgyúti fertőzések tüneteinek ismerete, a művesekezelés elvének és alkalmazási módjának megismerése

Fogalmak

bélcsatorna, légutak, légzőmozgások, légszennyezés, szív, keringési rendszer, vér, magas vérnyomás betegség, infarktusveszély, agyvérzés, kiválasztó szervrendszer

Alkalmazható tevékenységek

A test belső szervei elhelyezkedésének tanulmányozása emberi torzó maketten

Az emésztés és felszívódás helyéről és működéseiről folyamatábra rajzolása

Vércukorszint mérése, az eredmények értékelése

A cukor-, zsír- és fehérjeemésztésre vonatkozó egyszerűbb biokémiai kísérlet elvégzése

A keringési szervrendszer működésével összefüggő mérések (pl. vérnyomásmérés, pulzusszámmérések) elvégzése, következtetések levonása

A légzési szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések elvégzése (pl. légzésszámváltozás, kilélegzett levegő CO₂-tartalma, vitálkapacitás-mérő készítése stb.)

A dohányzás káros hatásainak megismertetése kiselőadások, tanulói prezentációk során, érveléssel a saját és mások egészségmegőrzése érdekében

Emésztőenzimek működésének vizsgálata

Az epe és mosogatószer hatásának összehasonlító vizsgálata

Táplálkozási allergiák esetében alkalmazható étrendek készítése

Élelmiszerek só- és cukortartalmának vizsgálata

Az infarktus és az agyi keringési zavarok korai jeleinek összegyűjtése, összefoglaló esetleírások elemzése

Témakör: Emberi szervezet felépítése és működése – III. Érzékelés, szabályozás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket;

az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;

a vizsgált biológiai jelenségek magyarázatára előfeltevést fogalmaz meg, ennek bizonyítására vagy cáfolatára kísérletet tervez és kivitelez, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, megfigyeléseket és méréseket végez;

értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában;

a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; egyénileg és másokkal együttműködve célszerűen és biztonságosan alkalmaz biológiai vizsgálati módszereket, ismeri a fénymikroszkóp működésének alapelvét, képes azt használni;

megérti a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggéseket, azonosítja az ember egészségét veszélyeztető tényezőket, felismeri a megelőzés lehetőségeit, érvényesíti az elővigyázatosság elvét;

a szervrendszerek felépítésének és működésének elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet anyagforgalmi, energetikai és információs működésének biológiai alapjait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az ideg-, hormon- és immunrendszer elemzése alapján magyarázza az emberi szervezet információs rendszerének biológiai alapjait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A bőr, a szem és a fül felépítése és érzékelő működésének vizsgálata, a leggyakoribb érzékszervi megbetegedések okainak és megelőzési lehetőségeinek áttekintése

Reflextípusok megkülönböztetése, elvégzett reflexvizsgálatok értelmezése

A hormonrendszer szabályozó szerepének értelmezése, az agyalapi mirigy, a mellékvese, a hasnyálmirigy és a pajzsmirigy által termelt hormonok hatásainak elemzése

Az ember központi és környéki idegrendszerének megismerése konkrét példákon keresztül (pl. mozgásszabályozás, vérnyomás-szabályozás, a vércukorszint és a vér ozmotikus koncentrációjának szabályozása)

Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése animációk alapján, a fertőzés, a gyulladás, az allergia kialakulására vonatkozó tudományos cikkek elemzése, a betegségek kialakulásának megelőzésére, csökkentésére irányuló egyéni cselekvési lehetőségek számbavétele

Fogalmak

mechanikai és hőérzékelés, reflex, látás, szemhibák és -betegségek; hallás, külső, középső, belső fül; egyensúlyozás, hormon, agyalapi mirigy, hasnyálmirigy, mellékvese, pajzsmirigy, központi és környéki idegrendszer, immunrendszer, immunválasz, kórokozó, antigén, antitest, védőoltás, gyulladás, allergia, bőrflóra, fertőzés, járvány

Alkalmazható tevékenységek

Hideg- és melegpontok vizsgálata az emberi bőrfelszínen (páros gyakorlat)

A bőr 1 cm²-nyi területén elhelyezkedő nyomáspontok vizsgálata (kétpontküszöb-térkép)

A közel- és távollátás modellezése lencsékkel

Vakfolt kimutatásának gyakorlása

A csiga frekvenciafelfogó működésének modellezése

Alapvető reflexműködéseink (pl. térdreflex, pupillareflex) vizsgálata

Folyamatábra szerkesztése egy konkrét hormonális szabályozás megvalósulásáról

Bemutató ábrák készítése (poszteren vagy számítógépes animáción) különböző szabályozási folyamatokról (pl: vérnyomás-, testhőmérséklet-, légzés-, vércukorszint- szabályozás stb.)

Kiselőadás, poszter készítése a hormonális megbetegedésekről

Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése filmek, animációk és/vagy ábrák alapján

Kiselőadások készítése történelmi és jelenkori világjárványokról, az okok és a megelőzési, védekezési módok feltárása

Kiselőadások készítése a hazai kötelező védőoltások szerepéről és azok hiánya miatt kialakuló betegségekről

Témakör: Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát; az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozás szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában; tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a férfi és a női nemi szervek felépítését és működését, a másodlagos nemi jellegeket és azok kialakulási folyamatát, ismereteit összekapcsolja a szaporító szervrendszer egészségtanával;

biológiai ismereteit is figyelembe véve értékeli az emberi szexualitás párkapcsolattal és tudatos családtervezéssel összefüggő jelentőségét;

megérti a fogamzásgátlók hatékonyságáról szóló információkat, a személyre szabott, orvosilag ellenőrzött fogamzásgátlás fontosságát;

ismeri a fogamzás feltételeit, a terhesség jeleit, bemutatja a magzat fejlődésének szakaszait, értékeli a terhesség alatti egészséges életmód jelentőségét;

felsorolja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, magyarázza, hogyan és miért változik a szervezetünk az életkor előrehaladásával, értékeli a fejlődési szakaszok egészségvédelmi szempontjait, önmagát is elhelyezve ebben a rendszerben.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az emberi nemek kromoszómák (X, Y) általi meghatározottságának ismerete

A nemi jellegek és működések hormonok általi szabályozottságának megértése, a főbb hormonok és hatásaik azonosítása

Az elsődleges és másodlagos nemi jelleg fogalmi értelmezése, biológiai szempontú leírása

A női és a férfi szaporodási szervrendszer szerveinek (külső és belső nemi szervek) megismerése, a felépítés és a működés összekapcsolása

A menstruációs ciklus hormonális szabályozásának értelmezése

Az emberi szexualitás, a nemi kapcsolatok biológiai alapjainak megismerése, a szexualitás egyéni boldogsággal, párkapcsolatokkal összefüggő funkcióinak megbeszélése

A biztonságos nemi élet fontosságának felismerése, a nemi betegségek megelőzési módjainak megismerése, a nemi higiénia gyakorlati szempontjainak áttekintése

A családtervezésről meglévő előzetes tudás felszínre hozása, etikai szempontú megbeszélése

Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás mechanizmusainak értelmezése és elemzése

A fogamzás feltételeinek, folyamatának megismerése, a terhesség kezdeti jeleinek megbeszélése, a terhességi vizsgálatok biológiai hátterének értelmezése

A terhességi szűrővizsgálatok formáinak megismerése és összehasonlítása

A várandósság alatti élettani, hormonális változások értelmezése és elemzése

Az embrionális és a magzati fejlődés biológiai történéseinek elemzése, a folyamatok anatómiai és időbeli elhelyezése

A szülés szakaszai, a folyamat során végbemenő élettani változások, működések elemzése

A születés utáni egyedfejlődés főbb szakaszainak vázlatos áttekintése, a jellegzetes élettani és pszichikai változások azonosítása

A gyermekek megfelelő testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosító családi és társadalmi hatások megbeszélése

A gyermekgondozás társadalmi szinten kialakult segítő szolgálatainak és egyéb formáinak áttekintése, a gyermekorvosi és a védőnői hálózat működésének megismerése

A veleszületett rendellenességek biológiai hátterének értelmezése, a gyakoribb formák bemutatása, az ezzel kapcsolatos genetikai és magzati vizsgálati lehetőségek áttekintése

Fogalmak

nemi kromoszómák, nemi jellegek, ivari őssejtek, here, hímvarsejt, tesztoszteron, petefészek, petesejt, peteérés, méh, menstruáció, zigóta, embrió, magzatburok, magzat, fogamzás és fogamzásgátlás, családtervezés, FSH, LH, progeszteron, ösztrogén, HCG, veleszületett rendellenességek, magzati szűrővizsgálatok

Alkalmazható tevékenységek

A nemi jellegeket és az egyedfejlődés során tapasztalható változásokat összehasonlító táblázat készítése

Az elsődleges nemi szervek felépítését és működését bemutató ábrák, animációk elemzése

Szaporító szervrendszert jellemző szövettani metszetek vizsgálata (méh, petefészek, here, ivarsejtek)

A menstruációs ciklus hormonális periódusait bemutató ábrák, animációk keresése és értelmezése

Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás módszereinek összehasonlítása és elemzése

Terhességi szűrővizsgálatok módjainak megismerése kiselőadások formájában vagy védőnői előadás során

Bemutató készítése az embrionális és magzati fejlődés főbb szakaszairól

Családtervezési módszerek megismerése szakember előadásában és/vagy tanulói kiselőadások formájában

Nőgyógyász előadása a fogamzás, a fogamzásgátlás, a terhesség, a szülés folyamatairól és a magzati szűrővizsgálatok módjairól

Témakör: A viselkedés biológiai alapjai, a lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;

a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;

ismeri a tudományos és áltudományos közlések lényegi jellemzőit, ezek megkülönböztetésének képességét életvitelének alakításában is alkalmazza;

értékeli és példákkal igazolja a különféle szintű biológiai szabályozások szerepét az élő rendszerek normál működési állapotának fenntartásában;

ismer és alkalmaz az egészségi állapot jelzésében, a betegségek felismerésében vagy egészségügyi vészhelyzetek kezelésében segítséget nyújtó mobiltelefonos applikációkat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a biológiai működések alapján magyarázza a stressz fogalmát, felismeri a tartós stressz egészségre gyakorolt káros hatásait, igyekszik azt elkerülni, csökkenteni;

ismeri a gondolkodási folyamatokat és az érzelmi és motivációs működéseket meghatározó tényezőket, értékeli az érzelmi és az értelmi fejlődés kapcsolatát;

ismeri a mentális egészség jellemzőit, megérti annak feltételeit, ezek alapján megtervezi az egészségmegőrző magatartásához szükséges életviteli elemeket;

megérti az idegsejtek közötti jelátviteli folyamatokat, és kapcsolatba hozza azokat a tanulás és emlékezés folyamataival, a drogok hatásmechanizmusával;

az agy felépítése és funkciója alapján magyarázza az információk feldolgozásával, a tanulással összefüggő folyamatokat, értékeli a tanulási képesség jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából;

biológiai folyamatok alapján magyarázza a függőség kialakulását, felismeri a függőségekre vezető tényezőket, ezek kockázatait és következményeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az emberi viselkedés biológiai gyökereinek és emberi sajátosságainak elemzése az állatok viselkedésével történő összehasonlítás és az evolúciós megközelítés alapján

A stresszhatás mértékétől és időtartamától függő élettani, viselkedésbeli változások (vészreakció, szimpatikus túlsúly) felismerése és megkülönböztetése, a legális stresszoldás melletti érvelés

A gondolkodás folyamatát meghatározó tényezők bemutatása egy konkrét esetre (probléma megoldására) alkalmazva

A mentális egészséget is figyelembe vevő (saját, családtag, barát) egészségmegőrző program megtervezése, bemutatása, mobiltelefonos applikációk felhasználása

A drogok és más függőségek okozta hatások jeleinek és mechanizmusainak értelmezése

Az idegsejt ingerelhetőségének magyarázása, fő funkcióinak értelmezése (információfelvétel, -feldolgozás, -továbbítás, -átadás), kapcsolata a tanulási és emlékezési folyamatokkal

Az idegsejtek hálózatokba szerveződésének megértése, a magasabb rendű működésekben játszott szerepük értékelése

Esettanulmányok, mobiltelefonos applikációk, képek alapján annak megértése, hogy a halántéklebenynek a memória kialakításában, a homloklebenynek (neokortex) a kognitív funkciókban van kiemelkedő szerepe

A tanulás biológiai funkcióinak bemutatása, az eltérő tanulási képesség lehetséges okainak és formáinak feltérképezése, a következmények megvitatása

A függőségek összekapcsolása biológiai tényezőkkel (genetikai hajlamok, egyes agyterületek szinapszissainak megváltozása), a függőségekből eredő kockázatok, következmények felismerése esettanulmányok alapján

Fogalmak

öröklött és tanult viselkedési elemek, agresszió, altruizmus, stressz, gondolkodás, agykéreg, szinapszis, idegsejthálózat, mentálhigiéné, motiváció, tanulás, emlékezés, érzelmek, drog, függőség

Alkalmazható tevékenységek

Konrad Lorenz és Pavlov állatkísérleteinek bemutatása beszámolók vagy filmek alapján

Az ember öröklött és tanult viselkedési elemeit bemutató példák gyűjtése, megbeszélése

A természetben vagy állatkertben megfigyelhető faj viselkedésében látható mintázatok (idő, tér és cselekvés) számítógépes elemzése, dokumentálása

Drogok hatásmechanizmusát bemutató animációk elemzése

Idegsejtek, idegi hálózatok működését és a drogok hatását bemutató tudományos ismeretterjesztő előadások, filmek megtekintése, közös megbeszélés

Esettanulmányok elemzése az eltérő tanulási képességek lehetséges okairól

Témakör: Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi;

ismer és alkalmaz az egészségi állapot jelzésében, a betegségek felismerésében vagy egészségügyi vészhelyzetek kezelésében segítséget nyújtó mobiltelefonos applikációkat;

az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;
a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;
a valós és virtuális tanulási közösségekben, másokkal együttműködve megtervez és kivitelez biológiai vizsgálatokat, projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az orvosi diagnosztika, a szűrővizsgálatok és védőoltások célját, lényegét, értékeli ezek szerepét a betegségek megelőzésében és a gyógyulásban;
megkülönbözteti a házi- és a szakorvosi ellátás funkcióit, ismeri az orvoshoz fordulás módját, tisztában van a kórházi ellátás indokaival, jellemzőivel;
ismeri a leggyakoribb fertőző betegségek kiváltó okait, ismeri a fertőzések elkerülésének lehetőségeit és a járványok elleni védekezés módjait;
ismeri a leggyakoribb népbetegségeket (pl. szívinfarktus, stroke, cukorbetegség, allergia, asztma) kockázati tényezőit, felismeri ezek kezdeti tüneteit;
korábbi elsősegélynyújtással kapcsolatos ismereteinek és készségeinek alkalmazásával képes a bekövetkezett balesetet, rosszulletet felismerni, segítséget (szükség esetén mentőt) hívni, valamint elsősegélyt nyújtani;
az emberi szervezet felépítéséről, működéséről szerzett tudását, eddigi elsősegélynyújtással kapcsolatos ismereteit és készségeit az egészséges életvitel kialakításában és az elsősegélynyújtásban alkalmazza;
szükség esetén képes a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel (vagy eszköz nélkül) megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása);
ismer és alkalmaz az egészségi állapot jelzésében, a betegségek felismerésében vagy egészségügyi vészhelyzetek kezelésében segítséget nyújtó mobiltelefonos applikációkat;
szükség esetén alkalmazza a felnőtt alapszintű újraélesztés műveleteit (CPR), képes félautomata defibrillátor alkalmazására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az orvosi diagnosztika céljának, legfontosabb eljárásainak megismerése

A legfontosabb laboratóriumi vizsgálatok céljának, indokoltságának, egyes módszereinek és gyógyítással kapcsolatos jelentőségének értékelése

Egyes orvosi képalkotó eljárások céljának, alkalmazásuk indokoltságának megértése (példákon keresztül), szükségességüknek az előnyök és kockázatok mérlegelésén alapuló elfogadása

A különféle sugárzások okozta megbetegedések okainak elemzése, kialakulásuk csökkentésének megismerése

Konkrét példák, esettanulmányok és filmek alapján a különféle típusú orvosi ellátások (házi-, szakorvosi, kórházi) céljának, egymással való összefüggésének megértése

A betegjogi képviselő lehetőségének, elérhetőségének ismerete, az igénybevétellel kapcsolatos tájékozottság megszerzése

A gyakoribb fertőző betegségek tüneteinek felismerése, az orvoshoz fordulás szükségességének felismerése, alapszintű járványügyi ismeretek megszerzése, a népességre kiterjedő védőoltások jelentőségének értékelése

Preventív szemléletű egészségműveltség kialakítása, a gyakoribb népbetegségek életmóddal összefüggő kockázati tényezőinek ismeretén alapuló életvitel kialakítása

A XXI. századi technológiákra alapozott egészségműveltség és -tudatosság, az önmegfigyelés, az otthoni mérések (testsúly, vérnyomás, vércukor) és mobiltelefonos applikációkon alapuló monitorozás lehetőségének megismerése

Az elsősegélynyújtás és életmentés elemi szabályainak gyakorlatban történő kivitelezése szimulációk során, telefonos applikációk alkalmazása

A mentőhívás lépéseinek és alapszabályainak megismerése, gyakorlása

A klinikai halál és a biológiai halál fogalmának értelmezése, annak megértése, hogy a halál nem pillanatnyi esemény, hanem folyamat, mely visszafordítható, ha az elsősegélynyújtó haladéktalanul és szakszerűen megkezdte az újraélesztést

A berendezés nélküli alapfokú újraélesztési eljárások megismerése és gyakorlati alkalmazása

A félautomata defibrillátor működési mechanizmusának megismerése és alkalmazásának gyakorlati elsajátítása

A vérzések leggyakoribb okainak és a vérzéscsillapítás módjainak megismerése, alkalmazásuk képességének megszerzése

Sebtípusok megismerése és a fertőtlenítés, sebellátás szabályainak gyakorlati elsajátítása

Csonttörések típusainak, valamint a nyílt és zárt törések ellátásának megismerése

Ficam, rándulás ellátási szabályainak megismerése

Égési sérülési fokozatok megismerése, összehasonlítása, az égési sérülések alapvető ellátási teendőinek megismerése

Áramütést szenvedett egyén ellátásakor szükséges alapvető teendők megismerése

Mérgezési tünetek megismerése és az ellátás lépéseinek gyakorlati alkalmazása

Eszméletvesztést szenvedett egyén ellátási módjának megismerése

Fogalmak

laborvizsgálat, lelet, vérnyomás mérése, UH, röntgen, CT, MR, sugárbetegségek, betegjogok, népbetegség, fertőzés, járvány, újraélesztés, stabil oldalfekvés, defibrillátor, ájulás, sokkos állapot, vérzéstípusok, fertőtlenítés, csonttöréstípusok, ficam, égési sérülések fokozatai, mérgezések típusai

Alkalmazható tevékenységek

Az egészséges életmód fenntartását szolgáló mobilapplikációk megismerése, értelmezése, elemzése, alkalmazásuk kritikai megítélése

Alapvető egészségügyi mérések (vérnyomásmérés, vércukorszintmérés) elvégzése, érvelés a rendszeres vizsgálatok és a betegségmegelőzés közötti összefüggésről

Az Egészségügyi törvény betegjogokra vonatkozó részeit bemutató kiselőadás megtartása

Teljes laborvizsgálati lap értelmezése szakember segítségével

Iskolai egészségnap vagy tematikus hét szervezése, ennek keretében szakemberek előadásai a betegellátás fokozatairól, módjairól

Az orvosi képző eljárások (röntgen, ultrahang, CT, MR) működésének és diagnosztikai jelentőségének bemutatása tanulói prezentációkban

A szűrővizsgálatok rendszerének és szükségességének megismerése
Elsősegélynyújtást igénylő helyzetek megbeszélése, ezekkel kapcsolatos gyakorlatok elvégzése

Újraélesztési protokoll és félautomata defibrillátor alkalmazásának gyakorlása **Témakör:** Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek biológiai sokfélesége

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: azonosítja és vizsgálható formában megfogalmazza a természettudományos problémákat, biológiai és más természettudományi területről kiválasztja a jelenségek magyarázatához szükséges tényeket és ismereteket;

biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; az elvégzett vagy elemzett biológiai vizsgálatok során elvégzi az adatrögzítés és -rendezés műveleteit, ennek alapján tényekkel alátámasztott következtetéseket von le;

felismeri a természetes élőhelyeket veszélyeztető tényezőket, kifejti álláspontját az élőhelyvédelem szükségességéről, egyéni és társadalmi megvalósításának lehetőségeiről; érti az ökológiai rendszerek működése (anyagkörforgás, energiaáramlás) és a biológiai sokféleség közötti kapcsolatot, konkrét életközösségek vizsgálata alapján táplálkozási piramist, hálózatot elemez;

a valós és virtuális tanulási közösségekben, másokkal együttműködve megtervez és kivitelez biológiai vizsgálatokat, projekteket;

tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket keres.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákkal mutatja be a fontosabb hazai szárazföldi és vizes életközösségek típusait, azok jellemzőit és előfordulásait;

másokkal együttműködve megtervezi és kivitelezi lakóhelye környezeti állapotának eseti vagy hosszabb idejű vizsgálatát, értékeli a kapott eredményeket;

megfigyelések, leírások és videók alapján azonosítja a populációk közötti kölcsönhatások típusait, az ezzel összefüggő etológiai jellemzőket, bemutatja ezek jellegét, jelentőségét;

érti az ökológiai mutatókkal, bioindikációs vizsgálatokkal megvalósuló környezeti állapotelemzések céljait, adott esetben alkalmazza azok módszereit;

ismeri a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásait, a szennyező anyagok típusait és példáit, konkrét esetek alapján elemzi az életközösségekre gyakorolt hatásukat;

felismeri és példákkal igazolja az állatok viselkedésének a környezethez való alkalmazkodásban játszott szerepét;

érti a biológiai sokféleség fogalmát, értékeli a bioszféra stabilitásának megőrzésében játszott szerepét, érti az ökológiai rendszerek működése és a biológiai sokféleség közötti kapcsolatot, konkrét életközösségek vizsgálata alapján táplálkozási piramist, hálózatot elemez;

érti az ökológiai egyensúly fogalmát, értékeli a jelentőségét, példákkal igazolja az egyensúly felborulásának lehetséges következményeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az élettelen környezeti tényező fogalmának ismerete és összekapcsolása az élettani és ökológiai tűrőképességgel

A környezeti tűrőképesség általános értelmezése, típusok azonosítása példák alapján

Élőhelyek fény-, hőmérsékleti, vízellátási és talajminőségi viszonyainak vizsgálat

A levegő kémiai, fizikai jellemzőinek vizsgálata, az élőlényekre gyakorolt hatásuk elemzése

Az édesvízi és tengeri élőhelyek vízminőségét befolyásoló tényezők elemzése példákon keresztül

A talaj kémiai és fizikai tulajdonságainak, minőségi jellemzőinek ismerete, főbb talajtípusok összehasonlítása

A környezet eltartóképességének elemzése

A biológiai óra és a környezeti ciklusok (napi, éves) közötti összefüggés megértése, az aspektus értelmezése

Az életközösségek hosszabb távú, nem ciklikus időbeli változásának vizsgálata, a szukcesszió folyamatának értelmezése

Az élőlények bioszférában történő elterjedését befolyásoló tényezők elemzése

A testfelépítés, az élettani működés és a viselkedés környezeti alkalmazkodásban játszott szerepének vizsgálata, konkrét példák elemzése

Populációk kölcsönhatásait meghatározó viszonyok elemzése, főbb típusok azonosítása és felismerése konkrét példák alapján

A biológiai sokféleség fogalmi értelmezése

Az ökológiai stabilitás feltételeinek és jellemzőinek vizsgálata, veszélyeztető tényezők azonosítása

Esettanulmányok elemzése és készítése, helyszíni megfigyelések elvégzése, adatgyűjtés és elemzés

Az élőhelyek és védett fajok megőrzése biológiai jelentőségének értékelése, az ezt támogató egyéni és társadalmi cselekvési lehetőségek áttekintése, sikeres példák gyűjtése

Fogalmak

tűrőképesség, biológiai óra, aspektus, aerob és anaerob környezet, vízminőség, talajminőség, szukcesszió, kommenzalizmus, szimbiózis, antibiózis, versengés, parazitizmus, zsákmányszerzés, ökológiai stabilitás, biológiai sokféleség, védett fajok, fajmegőrző program

Alkalmazható tevékenységek

Az intézmény közelében lévő természeti terület abiotikus tényezőinek mérése, aspektusainak vizsgálata, az adatok rögzítése és elemzése

Az iskola környezetében lévő környezetszennyező források feltérképezése

Fajok tűrőképességének grafikonokon történő összehasonlítása

Különböző vízminták fizikai, kémiai és biológiai vizsgálata (nitrát/nitrit-, foszfáttartalom, vízkeménység, pH, BISEL)

Különböző talajminták vízmegkötő képességének, szerves- és szervesanyag-tartalmának vizsgálata

Üledék mennyiségi vizsgálata növényi részekon, műtárgyakon

A populációk közötti kölcsönhatásokat bemutató videók keresése és elemzése

Konkrét példák és megfigyelések alapján táblázatok készítése a populációk együttélésének módjairól

Védett fajok megismerése, esetenként azonosítása határozók és mobiltelefonos applikációk segítségével

Kiselőadások tartása kihalt fajokról, kihalásuk okairól

Témakör: A Föld és a Kárpát-medence értékei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz;

a biológiai jelenségek vizsgálata során digitális szöveget, képet, videót keres, értelmez és felhasznál, vizsgálja azok megbízhatóságát, jogszerű és etikus felhasználhatóságát;

biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi;

érti az ökológiai rendszerek működése (anyagkörforgás, energiaáramlás) és a biológiai sokféleség közötti kapcsolatot, konkrét életközösségek vizsgálata alapján táplálkozási piramist, hálózatot elemez;

felismeri a természetes élőhelyeket veszélyeztető tényezőket, kifejti álláspontját az élőhelyvédelem szükségességéről, egyéni és társadalmi megvalósításának lehetőségeiről;

a valós és virtuális tanulási közösségekben, másokkal együttműködve megtervez és kivitelez biológiai vizsgálatokat, projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érvel a Föld mint élő bolygó egyedisége mellett, tényekre alapozottan és kritikusan értékeli a természeti okokból és az emberi hatásokra bekövetkező változásokat;

ismeri a Kárpát-medence élővilágának sajátosságait, megőrzendő értékeit, ezeket összekapcsolja a hazai nemzeti parkok tevékenységével.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A Föld Naprendszeren belüli elhelyezkedésének, kozmikus környezetének és a bolygó adottságainak a földi élet lehetőségével való összefüggése, az élet hosszú távú fennmaradásához és fejlődéséhez kapcsolódó jellemzők azonosítása

A szárazföldi élővilág egyes kiemelt jelentőségű elemeinek, konkrét életközösségeinek és védett fajainak bemutatása, értékelése (pl. Amazonas vidéke, afrikai esőerdők és szavannák, magashegységek, füves puszták stb.)

A Föld óceáni és tengeri életközösségeinek tanulmányozása, néhány kiemelt jelentőségű példa elemzése, védendő értékeik bemutatása (pl. korallszirtek)

A Föld élővilágát különleges nézőpontokból bemutató természetfilmek nézése, a szerzett élmények és ismeretek megbeszélése

A Kárpát-medence földtani és éghajlati adottságainak és az itt folyó gazdálkodás kölcsönhatásainak elemzése

A Kárpát-medence és az eurázsiai, afrikai élővilág közötti kapcsolat megértése (növények elterjedése, madárvándorlások)

A Kárpát-medence jellegzetes életközösségeinek megismerése, egy-egy endemikus, illetve reliktum faj bemutatása, jelentőségük értékelése

Néhány hazai nemzeti park jellegzetes természeti adottságainak, életközösségeinek vizsgálata, jellemző növény- és állatfajainak bemutatása

Természetfotók, filmek készítése hazai környezetben, azok szemléltetése és megbeszélése egyénileg és csoportosan

Fogalmak

globális átlaghőmérséklet, ózonpajzs, üvegházhatás, mágneses védőpajzs, ártéri erdő, löszgyep, homoki gyep, endemikus fajok, reliktum fajok, szikések, sziklagyep, nádasok, láprét, hegyi kaszálórét, nemzeti parkok

Alkalmazható tevékenységek

Egyes kontinensek élővilágát bemutató tematikus foglalkozások, kiállítások szervezése (pl. Afrika-nap, Dél-Amerika-nap stb.)

A környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos poszterek készítése jeles napok alkalmával

A Kárpát-medencében található nemzeti parkok honlapjának felkeresése, a kiemelkedő értékek bemutatása

A természeti tájat, védendő értékeket bemutató művészeti alkotások (rajzok, festmények, fotók, tájleírások) gyűjtése és megbeszélése

Tájakat, életközösségeket és élőlényeket bemutató művészeti alkotások készítése (rajzolás, festés, fotózás, leírások, versek írása)

Projektmunka készítése: lakóhelyem környezetvédelmi problémái, természetvédelmi értékei

Témakör: Ember és bioszféra – fenntarthatóság

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élő rendszerek vizsgálata során felismeri az analógiákat, korrelációkat, alkalmazza a statisztikus és a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, kritikusan és kreatívan mérlegeli a lehetőségeket, bizonyítékokra alapozva érvel, több szempontot is figyelembe vesz; biológiai vonatkozású adatokat elemez, megfelelő formába rendez, ábrázol, ezek alapján előrejelzéseket, következtetéseket fogalmaz meg, a már ábrázolt adatokat értelmezi; ismeri a bioinformatika fogalmát, érti a felhasználási lehetőségeit, és értékeli a biológiai kutatásokból származó nagy mennyiségű adat feldolgozásának jelentőségét; felismeri a természetes élőhelyeket veszélyeztető tényezőket, kifejti álláspontját az élőhelyvédelem szükségességéről, egyéni és társadalmi megvalósításának lehetőségeiről; tájékozódik a biotechnológia és a bioetika kérdéseiben, ezekről folyó vitákban tudományosan megalapozott érveket alkot;

valós és virtuális tanulási közösségekben, másokkal együttműködve megtervez és kivitelez biológiai vizsgálatokat, projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

konkrét példák alapján vizsgálja a bioszférában végbemenő folyamatokat, elemzi ezek idő- és térbeli viszonyait, azonosítja az emberi tevékenységgel való összefüggésüket;

történeti adatok és jelenkori esettanulmányok alapján értékeli a mezőgazdaság, erdő- és vadgazdaság, valamint a halászat természetes életközösségekre gyakorolt hatását, példák alapján bemutatja az ökológiai szempontú, fenntartható gazdálkodás technológiai lehetőségeit;

példák alapján elemzi a levegő-, a víz- és a talajszennyeződés, az ipari és természeti katasztrófák okait és ezek következményeit, az emberi tevékenységnek az élőhelyek változásához vezető hatását, ennek alapján magyarázza egyes fajok veszélyeztetettségét;

érti és elfogadja, hogy a jövőbeli folyamatokat a jelen cselekvései alakítják, tudja, hogy a folyamatok tervezése, előrejelzése számítógépes modellek alapján lehetséges;

a kutatások adatai és előrejelzései alapján értelmezi a globális éghajlatváltozás élővilágra gyakorolt helyi és bioszféra szintű következményeit;

értékeli a környezet- és természetvédelem fontosságát, megérti a nemzetközi összefogások és a hazai törekvések jelentőségét, döntései során saját személyes érdekein túl a természeti értékeket és egészségmegőrzési szempontokat is mérlegeli.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A fenntarthatóság fogalmának komplex értelmezése, a természeti, technológiai és gazdasági folyamatok közötti összefüggések feltárása

Az élő rendszerekre gyakorolt, emberi tevékenységgel összefüggő hatások adatok alapján való azonosítása, a lehetséges következmények felismerése

A fenntarthatósággal összefüggő egyéni, közösségi, nemzeti és globális szintű felelőségek és cselekvési lehetőségek elemzése, megfogalmazása

A növénytermesztés és állattenyésztés, az erdő- és vadgazdálkodás, a halászat és haltenyésztés történeti és jelenkori technológiáinak a fenntarthatóság szempontjából való kritikai elemzése, alternatívák keresése

A Föld globális szintű környezeti folyamatai, pl. az éghajlatváltozás vizsgálatára szolgáló módszerek („big data”, számítógépes modellezés) megismerése, az előrejelzések megbízhatóságának értékelése

A környezet- és természetvédelem törvényi szabályozásának, a nemzetközi egyezmények jelentőségének példákkal való bizonyítása

Az ökológiai fenntarthatósággal összefüggő civil kezdeményezések és szervezetek tevékenységének megismerése, lehetőség szerinti segítése

Fenntarthatósággal kapcsolatos tematikus programokban való aktív részvétel

Fogalmak

globális éghajlatváltozás, üvegházgázok, klímamodellek, fenntarthatóság, ökológiai gazdálkodás, biogazdálkodás, élőhely-degradáció és -védelem, invazív faj, természetvédelmi törvény, „big data”

Alkalmazható tevékenységek

Az üvegházhatás alapvető jelentőségének és a növekedés következményeinek megbeszélése
A Föld éghajlatában várható változások élőlényekkel, életközösségekkel való összefüggésével
kapcsolatos információk keresése, összefoglalása, az éghajlatváltozást modellező
szimulációk (játékprogramok) kipróbálása

Kiselőadás a Fenntartható Fejlődési Célokról

Klímavédelemmel kapcsolatos önálló projekt kidolgozása, az eredmények megosztása más
iskolákkal, klímavédelmi egyezmény alkotása projekt/vita keretében

Az egészséges ívóvíz és a vizes élőhelyek biztosításával kapcsolatos projektmunka
kidolgozása, az eredmények megosztása más iskolákkal

Az interneten is bemutatkozó vagy a lakóhely környezetében található biogazdálkodás
felkeresése, összefoglaló készítése az ott alkalmazott gazdálkodási módszerekről

Ökológiai lábnyom számítása internetes applikáció segítségével, egyéni és közösségi
cselekvésre vonatkozó következtetések levonása

Hulladékhasznosítási és szennyvíztisztítási eljárások megbeszélése, ötletek megvitatása

FÖLDRAJZ

HELYI TANTERV

A földrajztudomány a természeti és társadalmi-gazdasági környezet jelenségeit, folyamatait – a természet- és társadalomtudományok vizsgálati módszereire egyaránt építve – mutatja be, ezáltal sajátos helyet foglal el, és összekapcsolja a természet- és társadalomtudományokat. Ezen interdiszciplináris sajátosság alapján válik a földrajz szintetizáló, a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket és folyamatokat összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban feldolgozó tantárggyá. A tanítás során különös hangsúlyt kap, hogy a tanulók megértsék Földünk mint egységes rendszer sérülékenységét, ahol az ember természeti és társadalmi lényként él, létezése és tevékenysége növekvő mértékben átalakítja, és ezzel veszélyezteti ennek a rendszernek az egyensúlyát, amelynek következményei az emberiség jelene és jövője szempontjából igen súlyosak is lehetnek. A földrajz tantárgy komplex természet- és társadalomtudományi szemléletének köszönhetően feltárja az egyensúly megbomlásának természeti és társadalmi okait, megoldást keres az egyensúly helyreállítására. Szemléletformálásra képes, ezért kiemelkedően fontos szerepet tölt be a környezettudatosság kialakításában.

A földrajz az a tantárgy, amelyből a tanulók megismerhetik szűkebb és tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünk jellemzőit, a körülöttük zajló folyamatokat – melyeknek önmaguk is részesei – és ezek összefüggéseit, kölcsönhatásait, a környezetben való tájékozódást, a benne történő eligazodást segítő alapvető eszközöket és módszereket. A földrajz a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai-csillagászati tudást, valamint megjelenít gazdaságtudományi, szociológiai, demográfiai, etikai, néprajzi, politológiai ismereteket is.

Bolygónkról és annak természeti és társadalmi-gazdasági folyamatairól összegyűjtött, mind pontosabb és sokrétűbb ismereteink, egyre összetettebbé váló világunk komplex problémáinak megértésére csak a megújult szemléletű földrajzoktatás képes. Az oktatási hagyományok újragondolását teszi szükségessé az információforrások, illetve az általuk közvetített adatmennyiség rohamos növekedése is. Ezért napjaink földrajzoktatása szakít a leíró jellegű, szigorúan ismeretközlő hagyományokkal, és a hangsúlyt az információk tudatos keresésére, értelmezésére, az összefüggések feltárására, a megszerzett információk alkalmazását lehetővé

tevő képességek kialakítására helyezi. Az élményszerű, a hétköznapi megfigyeléseken, tapasztalatokon és információgyűjtésen alapuló földrajztanítás nem pusztán leírja a jelenséget, hanem annak okait és következményeit is feltárja. Mindez a természeti-környezeti és a társadalmi-gazdasági folyamatokat szintetizálva, a jelen eseményein túlmutatva értékelésre, problémamegoldásra, jövőképzésre ösztönöz.

A földrajzoktatás a különböző geoszférákban zajló jelenségek, folyamatok természet- és társadalomtudományi szempontú vizsgálatával a komplexitást szem előtt tartó, szintetizáló gondolkodás kialakítására törekszik. Az önálló földrajzi ismeretszerzés és -feldolgozás, valamint a problémaorientált, elemző és értékelő gondolkodás fejlesztésével hozzájárul az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához.

A földrajztanítás fontos feladata annak felismertetése és tudatosítása, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás és cselekvés az élhető jövő, a fenntartható környezet záloga. A Föld tűrőképességét veszélyeztető problémák felismertetése, a már észlelhető és várható következmények beláttatása, a lehetséges megoldások keresése és bemutatása döntő szerepet játszik a cselekvőképes, a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartás kialakításában.

A korszerű, a tanulók érdeklődését felkelteni képes földrajzoktatás alig képzelhető el a térinformatikai, illetve infokommunikációs eszközök használata nélkül, ez pedig hozzájárul a tanulók digitális kompetenciájának fejlődéséhez, tudatos eszközhasználóvá válásukhoz.

Mindennapjainkat, életvitelünket, szokásainkat jelentősen átalakította és folyamatosan formálja a globalizáció. Ezért is fontos feladat, hogy a tanulók megértsék, hogyan válnak globális folyamatokká, jelenségekké az egyes regionális történések, és ez a folyamat hogyan befolyásolja mindennapi életünket. A globális világ nyújtotta lehetőségek mellett fontos a nemzeti és az európai önazonosság felvállalása és ezek értékeinek megőrzése. Hazánk nemzeti értékeinek és a globális világban betöltött szerepének megismertetésével a földrajzoktatás hozzájárul a szülőföldhöz és a magyarsághoz való kötődés kialakításához és elmélyítéséhez.

A térbeli társadalmi egyenlőtlenségek által kiváltott folyamatok földrajzi okainak és lehetséges természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek bemutatása révén a földrajzoktatás hozzájárul az empatikus, problémamegoldó gondolkodás, illetve az érvek ütköztetésére épülő vitakultúra kialakulásához.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, történéseire és azok jövőbeli következményeire fókuszál, így hozzájárul az érdeklődés felkeltéséhez az aktuális, körülöttünk zajló társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok megismerése, megértése, megvitatása, továbbá a logikus

érveken alapuló véleménynyilvánítás iránt. Napjaink társadalomföldrajzi, vallásföldrajzi és etnikai földrajzi folyamatainak bemutatása révén a tantárgy hozzájárul a toleráns és etikus, egymás tiszteletét szem előtt tartó magatartás kialakulásához is.

A földrajz a helyi, regionális és globális gazdasági-pénzügyi folyamatok megismertetésével elősegíti a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgári gondolkodás és viszonyulás kialakulását. Fontos feladatának tartja, hogy a mindennapi életben hasznosítható gazdasági és pénzügyi ismeretek bemutatásával hozzájáruljon az értő és felelős pénzügyi döntési képesség kialakításához. A tantárgy komplexitására, szintetizáló jellegére, a tantárgy által közvetített földrajzi-földtani, környezeti, gazdasági ismeretekre, gondolkodás- és szemléletmódra építve a tanulók ilyen irányú pályaorientációját is jelentősen támogatja.

A földrajz tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Szüntelenül változó és globalizálódó világunk megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, információszerezés és a nyitott gondolkodás, amely elképzelhetetlen a tanuló kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanulás-tanítási folyamatnak hozzá kell járulnia az információszerezés és -feldolgozás készségének fejlesztéséhez, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek kritikus felhasználására. A földrajztanulás célja, hogy elősegítse a megszerzett ismeretek alkalmazását a mindennapi élet különböző területein, támogassa az egyéni igényekkel összhangban lévő önirányító és önfejlesztő tanulás képességének fejlődését. Cél, hogy a tanuló képes legyen a földrajzi-földtudományi, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jellegű információk felismerésére és összegyűjtésére a valós térben (például terepen) csakúgy, mint különböző információhordozókból (például újságcikkek, grafikonok, térképek, híradások, forrásszövegek, karikatúrák, képek, ábrák elemzése révén).

A kommunikációs kompetenciák: A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával a földrajztanítás segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A földrajzi információk értelmezése során fejlődik a tanuló érvelésen alapuló egészséges vitakészsége. A kommunikációs kompetenciák fejlesztését segítik a földrajzi tartalmú információk értelmezését elváró írásbeli és szóbeli – közöttük a prezentációhoz kapcsolódó – feladatok megoldása. A különböző forrásokból gyűjtött információk, leírások értelmezése és feldolgozása hozzájárul a szövegértési kompetencia fejlesztéséhez.

A digitális kompetenciák: A korszerű földrajzoktatás elképzelhetetlen a digitális világ nyújtotta aktuális információk tanításba való beépítése nélkül. Ehhez szükség van a tanuló digitális kompetenciáinak alkalmazására. A tanulási-tanítási folyamat tudatosan épít a digitális térképek, térinformatikai szoftverek alkalmazására, elemzések elvégzésére, földrajzi összefüggések felismerésére és megértésére. Az adatok összegyűjtése és felhasználása mellett fontos feladatnak tartja az adatbázisok, információforrások értő szemléletének kialakítását, a tudatos felhasználóvá válás támogatását. A projektfeladatok, önálló vagy csoportban végzett kutatások fejlesztik a tudatos közösségi információáramlást, a tudás hálózatos megosztásának képességét. A földrajztanítás tudatosan épít a tanuló prezentációs képességére, ösztönzi a földrajzi folyamatok digitális eszközökkel történő bemutatását.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A földrajztanítás során a földrajzi problémák kezdetben közös, majd csoportos vagy önálló megoldásán keresztül lehetőség nyílik a gondolkodási készségek, elsősorban az elemzés, a rendszerezés, a valós vagy modellkísérleteken alapuló tapasztalást követő következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A földrajztanítás fontos célja az analógiás gondolkodás, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási készségének fejlesztése. A különböző földrajzi folyamatok vizsgálata során szükség van az analitikus és a szintetizáló gondolkodásra. Előtérbe kerül az új megoldási ötletek megfogalmazása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése, ezzel párhuzamosan pedig nagy hangsúlyt kap a tanulói döntéshozatal, az alternatívák végiggondolása, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb megoldási lehetőségek kiválasztása. Fontos feladat a mérlegelő gondolkodás megerősítése.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A földrajz elsősorban a társadalomföldrajzi témák feldolgozásával hozzájárul a világ társadalmi-kulturális sokszínűségének megismertetéséhez, ehhez társul a más kultúrák, szokások iránti érdeklődés és tisztelet kialakulásának támogatása. A csoportos és interaktív munkamódszerek alkalmazása során lehetőség nyílik az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítására. A kooperatív módszerek alkalmazása lehetővé teszi a tanuló szociális kompetenciáinak fejlesztését, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy későbbi élete során képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén kezelni tudja a felmerülő konfliktusokat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A világ társadalmi, kulturális sokszínűségének bemutatásával a földrajzoktatás segíti a kulturális értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, a kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakításához. Az önállóan vagy

csoportosan létrehozott produktumot (például modell, prezentáció) elváró feladatok hozzájárulnak a kreatív alkotás és önkifejezés képességének fejlődéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Modern földrajzoktatásunk révén napjaink társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a társadalmi-gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó állampolgárrá váláshoz. Az oktatás a modern gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatásával hozzájárul az innováció szerepének, a munkaerőpiac igényeinek megismeréséhez, ez pedig hatással van a munkavállalói és a vállalkozói kompetencia fejlődésére.

7-8. évfolyam

Az önálló földrajztanítás az általános iskola 7. évfolyamán kezdődik, de földrajzi tartalmakkal már korábban, az alsó tagozatos környezetismeret keretében és 5–6. évfolyamon a természettudomány tantárgy anyagában is találkoznak a tanulók. Ezért fontos, hogy az önálló földrajztanítás tudatosan építsen a korábban már megszerzett ismeretekre és a már meglévő kompetenciákra.

A 7–8. osztályos tananyag a földrajzi tartalmakat a földrajzi tér fokozatos kitágításával, a közeli-től a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be, de mindvégig szem előtt tartja az életkori sajátosságoknak megfelelő, a tapasztalatokra, a konkrét jelenségekre, folyamatokra építő tananyag-felépítést. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, és középpontba állítja a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges következményeire helyezi a hangsúlyt, tudatosan épít a különböző digitális és hagyományos térképi, vizuális és szöveges adatforrásokból megszerezhető információkra. Ezáltal a tanulókat felkészíti az önálló információszerezésre és az információk mérlegelő értelmezésére, továbbá hozzájárul az önálló véleménynyilvánítás és a felelős döntéshozatal képességének kialakításához.

A földrajzoktatás ebben a képzési szakaszban kiemelten fontosnak tartja a személyes érdeklődés felkeltését a szűkebb, majd a tágabb környezetünk, illetve az alapfokú nevelési-oktatási szakasz végére a bolygónk egészét érintő földrajzi jelenségek, folyamatok, problémák megismerése és megértése iránt. További célja, hogy kialakítsa az önálló földrajzi tudásbővítés

igényét és képességét, mert a tanulók egy jelentős részének nincs lehetősége a földrajzi ismeretek intézményi keretek között történő további bővítésére. Az egyes témák feldolgozásánál fontos szempont, hogy gyakorlati, a mindennapi életben hasznosítható ismeretek elsajátításával és képességek kialakításával történjen.

A földrajz szemléletformáló, szintetizáló tantárgyként olyan, a hétköznapi életben használható ismereteket, eszközöket, módszereket ad a tanulók kezébe, amelyek segítik a tájékozódást mind összetettebbé váló világunkban, és hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőtt életükben felelős, környezettudatos, aktív állampolgárrá váljanak.

A 7–8. évfolyamon kiemelt feladat a Föld megismertetésén keresztül a földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a témakörök feldolgozása során a tanuló:

megismeri hazánk és Európa, majd a távoli kontinensek legalapvetőbb természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, melynek során kialakul a Földről alkotott, a valóságot visszatükröző kognitív térképe;

földrajzi tartalmú adatok, adatsorok alapján következtéseket von le, következményeket fogalmaz meg;

megadott szempontok alapján rendszerezi földrajzi ismereteit, rendszerbeli viszonyokat állapít meg;

összehasonlítja tipikus tájakat, megfogalmazza azok közös és eltérő földrajzi vonásait;

megkülönbözteti a tényeket a véleményektől.

Ugyanígy minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerezés és -feldolgozás, a digitális eszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

megadott szempontok alapján információkat gyűjt hagyományos és digitális információforrásokból;

adatokat rendszerez és ábrázol digitális eszközök segítségével;

digitális eszközök segítségével bemutatja szűkebb és tágabb környezetének földrajzi jellemzőit;

megadott szempontok alapján tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;

közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
I. Tájékozódás a földrajzi térben	4	4	
II. A földrajzi övezetesség rendszere	8	8	
III. Az Európán kívüli kontinensek földrajza	20	20	
IV. Európa földrajza	22	19	3
V. A Kárpát-medence térsége	8		8
VI. Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	5		5
VII. Magyarország földrajza	26		26
VIII. Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa	10		9
Szabadon választott órakeret:		3	3
Összes óraszám:		54	54

TÉMAKÖR: Tájékozódás a földrajzi térben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztossággal leolvassa azok információtartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket;

gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével;

el tud készíteni egyszerű térképvázlatokat, útvonalterveket;

azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek használatával, elemzésével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése

A terepi tájékozódási, valamint a térképalapú távolság- és helymeghatározási feladatok megoldása kapcsán a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése

Hagyományos és digitális térképen történő távolság- és helymeghatározás segítségével a térbeli tájékozódás és a logikai gondolkodás fejlesztése

Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Gyakorlati feladatok megoldása (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) terepen, valamint nyomtatott és digitális térképek és online felületek segítségével

Különböző típusú és tartalmú térképek tudatos használata a tanuláshoz

A földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és egyes digitális eszközök ismerete

A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek, műholdképek, légifelvételek sajátosságainak felismerése, a mindennapi életben való felhasználásuk lehetőségeinek ismerete

Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése, problémák megoldása

A térkép fogalma és jelrendszere

A hagyományos és digitális térképek fajtái

Távérzékelés és földrajzi alkalmazásai (műholdképek, légifelvételek)

A földrajzi helymeghatározás módszerei

FOGALMAK

földrajzi fókálózat, keresőhálózat, fő- és mellékvilágítóják, méretarány, aránymérték, szintvonal

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egy adott útvonal (pl. osztálykirándulás) útvonalának tervezése nyomtatott és digitális térképek, online felületek segítségével

Iránytű, térkép, GPS használatának gyakorlása terepi tájékozódási feladatok, kereső játékok során

Távolság és hely meghatározása térképen, illetve terepen

Játékos feladatok a földrajzi helyek meghatározására megadott földrajzi koordináták segítségével

Alaprajzkészítés, térképvázlat-készítés szöveg, leírás alapján

Geocaching játék

Tematikus térképek megadott szempontok szerinti elemzése

Különböző időpontokban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése

TÉMAKÖR: Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;

szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;

összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;

javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére;

érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanuló szűkebb lakókörnyezetének társadalmi és gazdasági problémáinak felismerésével és ezekre vonatkozó megoldási javaslatok elkészítésével a döntési képesség, valamint a szociális és vállalkozói kompetenciák fejlesztése

Az adott terület komplex földrajzi elemzése során a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése

A lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatok felismerése, valamint feldolgozása eredményeként a fenntartható fejlődés és környezettudatosság fejlesztése

A lakókörnyezet környezeti problémáinak bemutatása

Véleményalkotás a lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatokról

Nyitottság a lakóhellyel és annak környezetével kapcsolatos információk megismerése iránt, információk gyűjtése írott és elektronikus forrásokból, azok értelmezése és rendszerezése

A földrajzi tudás alkalmazása a mindennapi életben a következmények tudatában meghozott környezettudatos döntésekben

A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása

A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése

FOGALMAK

kulturális érték, természeti érték

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A Föld háromdimenziós megjelenítését lehetővé tevő program segítségével a közvetlen környezet virtuális felfedezése

Szituációs játék – önkormányzati ülés, melynek témája a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése

Irányított beszélgetés a helyi írott és elektronikus médiából gyűjtött földrajzi tartalmú információkról

Helyzetgyakorlat: idegenvezetés a településen

Ötletbörze a szűkebb lakókörnyezet társadalmi és gazdasági problémáinak feltárására, és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása

Projektfeladat: poszter, prezentáció vagy rövid videofilm készítése a szűkebb lakóhely természeti és kulturális értékeiről

Projektfeladat: tanösvény és térkép tervezése a szűkebb lakóterület természeti és kulturális értékeihez kapcsolódóan

Projektfeladat: helyismereti vetélkedő szervezése a közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek megismerésére

TÉMAKÖR: Magyarország földrajza

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;

összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;

ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

népség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;

következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térségi jellemzőire;

elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;

híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;

reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak feldolgozása során a térszemlélet, valamint a hagyományos és digitális térképhasználat fejlesztése

Egy-egy kis- és középtáj vagy település komplex módon, több szempontú megközelítéssel történő vizsgálata során a problémamegoldó, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése

A Magyarországgal kapcsolatos földrajzi ismeretek feldolgozása során az önálló és hiteles információszerzés, valamint a felelős véleményalkotás fejlesztése

Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak, valamint környezeti jellemzőinek Kárpát-medencei kitekintésben történő értelmezésével a Magyarországhoz és a magyarsághoz való kötődés elmélyítése

Véleményalkotás, logikus érvelés és vitában való részvétel képességének fejlesztése földrajzi témájú szövegekben bemutatott hazai természeti, környezeti és társadalmi jelenségekhez, folyamatokhoz, információkhoz kapcsolódóan

A szociális és vállalkozói kompetencia fejlesztése Magyarországgal kapcsolatos feladatok társakkal együttműködésben való megoldása, tudásmegosztás során

A kommunikációs és esztétikai kompetenciák fejlesztése Magyarország témakörben önállóan készített prezentáció bemutatásával

Következtetés a Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térségi jellemzőire

Kárpát-medencei kitekintésben Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásai, környezeti jellemzői

Magyarország természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőiből fakadó előnyei és hátrányai a fenntartható fejlődés jegyében

Egy kistáj, középtáj vagy település komplex és problémaközpontú vizsgálata

Magyarország nemzetközi gazdasági szerepének igazolása példák alapján

Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzőinek értékelő megközelítése és megoldási-fejlesztési javaslatok

Magyarország idegenforgalmi adottságai és a fenntarthatóság jegyében történő jövőbeli fejlesztése

A Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek vizsgálata, továbbá a társadalmi-gazdasági jellemzők értékelő megközelítéssel történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése

FOGALMAK

erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Nagytájak: Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja

Egyéb földrajzi helyszínek: Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogsík, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserehát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Őrség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység;

Vízrajz: Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala;

Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyéi, megyeszékhelyei

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával

A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével

Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére

Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről

Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése

Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jelenségekről, folyamatokról

Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése

Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése

Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével

Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből

Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével

Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére

Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával

Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről

Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról

Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával

Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről

TÉMAKÖR: A Kárpát-medence térsége

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

rendszerezzi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének

természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi

adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit; példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;

bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;

következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;

híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;

nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A térszemlélet fejlesztése Magyarország területének a Kárpát-medence egészében való földrajzi értelmezésével

A felelős, tényeken alapuló véleményalkotás képességének támogatása a Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának példáján

Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek felismerésével

A szociális kompetencia fejlesztése a Kárpát-medence népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek és korlátok felismerésével

A Kárpát-medence és környezete természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak rendszerezése, értékelése

Az egyes nagytájak, illetve régiók természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése és összehasonlítása

A Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásához vezető okok, összefüggések és következmények értelmezése

A Kárpát-medence idegenforgalmi adottságainak, az idegenforgalom jelentőségének értékelése

A Kárpát-medence térségében meglévő területi fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek feltárása

A medence mint társadalmi-gazdasági egység

Medencejelleg és következményei a Kárpát-medencében

A Kárpát-medence térségének nagytájai

Természeti erőforrások, táji és kulturális értékek a Kárpát-medence térségében

FOGALMAK

autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás

TOPOGRÁFIAI FOGALMAK

Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek: Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó;

Városok: Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Élménybeszámoló készítése egy Kárpát-medencében tett kirándulásról

Tértágítás és térszűkítés, tájrendszerezés képek és térképrészletek alapján Magyarország és a Kárpát-medence viszonylatában

Fotógaléria összeállítása a Kárpát-medence tájainak és országainak bemutatására, narráció elkészítése pármunkában

A térségben előforduló környezeti és természeti veszélyek bemutatása irányított esetelemzéssel

A medencejelleg következményeinek feltárása logikai lánc alkotásával

A térség erőforrásainak rendszerezése táblázatban, időbeli változásának bemutatása diagramon

Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése játékos formában képek, fotómontázs, irodalmi részlet, lényegkiemelő tanulói rajz stb. alapján

Projektfeladat: utazási kiállítás tervezése a Kárpát-medence természeti és kulturális értékeinek bemutatására

Kooperatív módszerek alkalmazásával adatgyűjtés, -rendszerezés és -bemutatás a Kárpát-medence térségének társadalmi-gazdasági folyamatiról, a területi fejlettség különbségeiről

Projektfeladat: Kárpát-medence modelljének elkészítése pl. homokasztalon

Projektfeladat: egy Kárpát-medencei osztálykirándulás útvonalának és programtervének kidolgozása

TÉMAKÖR: Európa földrajza

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat; probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit; ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;

népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;

foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;

bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;

elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;

ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;

híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;

reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik;

nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Európa főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a térszemlélet fejlesztése

A problémamegoldó gondolkodás, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése az Európát jellemző nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatainak elemzése során

Egyes országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése által a szociális kompetenciák fejlesztése

Európa térségeinek természeti-környezeti, valamint társadalmi-gazdasági jellemzőinek és folyamatainak komplex, problémacentrikus látásmóddal történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése

A témába vágó aktualitásokra, híradásokban közölt regionális földrajzi információkra történő reflektálással a felelős önálló véleményformálás fejlesztése

Európa főbb országainak, országcsoportjainak, meghatározó jelentőségű társadalmi-gazdasági folyamatainak megnevezése

Az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőinek ismertetése, világgazdasági szerepének igazolása példákkal

Tipikus európai tájak, települések, térségek jellemzése, komplex és problémacentrikus vizsgálata

Az Európai Unió és Európa jövője a fenntartható fejlődés jegyében

Európa sokszínű kulturális öröksége és jövője

FOGALMAK

agglomeráció, deltatorokolat, előregedő társadalom, Európai Unió, fjord, gazdasági szerkezetváltás, gleccser, jégkorszak, K+F (innováció), karsztvidék, „kék banán”, munkanélküliség, „napfényövezet”, tagolatlan part, tagolt part, tölcsértorkolat, vendégmunkás

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;

Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv;

Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Olt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga

Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az én Európám – szubjektív térkép készítése Európáról

Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével

Európával kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen

A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével

Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására

Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével

Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése

Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése

Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan

Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen

Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása

Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján

Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról

A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján

Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása

Európa jövője – plakátkészítés

Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése

Projekt módszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása

TÉMAKÖR: Az Európán kívüli kontinensek földrajza

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat; probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit; bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;

népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;

foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;

híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;

nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;

példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;

a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kontinensek főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a világtér-szemlélet fejlesztése

A földrajzi tényezők életmódot, gazdálkodást meghatározó szerepének bemutatása

A gazdasági fejlettség területi különbségeinek, annak okainak, illetve társadalmi és környezeti következményeinek feltárása

Összefüggések felismerése példákon keresztül a társadalmi-gazdasági jellemzők és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok kapcsolataiban

Tájékozódás az ábrázolt térben, a térbeli viszonyok felismerése térkép segítségével

A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján

Az országok közötti különböző típusú együttműködések (környezeti, gazdasági stb.) szükségességének igazolása példák alapján

Tipikus tájak, települések, térségek több szempont szerinti logikus bemutatása

A problémamegoldó és az értékelő gondolkodás fejlesztése Afrika, Ázsia és Amerika társadalmi jellemzőinek, ellentmondásainak példáján

Az analógiás gondolkodás fejlesztése a tipikus tájak elemzésének példáján

A sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási képességének fejlesztése Afrika, Ázsia, Amerika társadalmi és gazdasági jellemzői példáján

A személyes és társas kompetenciák fejlesztése a különböző tanulási stratégiák alkalmazásával

A véleményalkotás és vitakészség fejlesztése a kontinensek kulturális sokszínűségének jellemzői alapján

A környezettudatosság fejlesztése az elsivatagosodás, a világtengert veszélyeztető folyamatok, az árvizek, a trópusi esőerdők irtásának és egyéb környezetszennyező tevékenységek példáján

Afrika társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi jellemzők és problémák (elsivatagosodás, éhínség, aszály); Afrika társadalmi és gazdasági fejlődésének problémái, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; afrikai példák a természeti tényezők és a gazdasági, társadalmi viszonyok közötti kapcsolatokra

Ausztrália és Óceánia természeti, társadalmi és gazdasági jellemzői és problémái

A sarkvidékek és a világtenger jellemzői és problémái, a sarkvidékeket és a világtengert veszélyeztető folyamatok

Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének természeti és társadalmi-gazdasági tényezői, jellemzői és problémái, élet az óriásvárosokban; az Amerikai Egyesült Államok gazdasági fejlődése és világgazdasági szerepe, az amerikai kultúra a mindennapokban; Latin-Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok

Ázsia társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi folyamatok és természeti veszélyek (árvizek, földrengések, tájfunok, tengerszint emelkedése); Ázsia társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; kulturális sokszínűség Ázsiában; Japán, illetve a világgazdaság kelet- és délkelet-ázsiai szereplőinek társadalmi és gazdasági fejlődése, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; Kína társadalmi és

gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; India társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, kétarcúság), a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok

FOGALMAK

éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajtak, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet, globalizáció, népességrobbanás, népességtömörülés, nyomornegyed, őslakos, perifériatárság, rezervátum, termelési módok (farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztgazdaság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás), tömegturizmus, túlhalászás, túllegeltetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom (centrumtárság)

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Afrika

Szerkezeti egységek, tájak: Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv)

Vízrajz: Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szezei-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger

Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria

Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó

Amerika

A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika

Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy

Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó

Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó

Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC
Ausztrália és Óceánia

Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea

Országok: Ausztrália, Új-Zéland

Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington

Ázsia

A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld

Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárgafolyó, Tigris

Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia

Városok: Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése

Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése

Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről

Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoporthoz által készített modellek segítségével

Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen

A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével

Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására

Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével

Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása

Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése

Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban

Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása

Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján

Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása

Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése

Projekt módszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása

A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal

Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra

Élet az óriásvárosokban az Amerikai Egyesült Államokban – képregénykészítés Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. az amerikai és a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban

Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában
Hajónapló készítése földrajzi jellemzők felhasználásával, pl. Dél-Amerika képzeletbeli körülhajózása alapján

TÉMAKÖR: A földrajzi övezetesség rendszere

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit;

összehasonlíttja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére;
helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer;

példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg;

ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;

az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, valamint reflektál azokra;

a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A földrajzi övezetesség (vízszintes, függőleges) elrendeződésének megismerésével a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése

Az egyes övezetek, övek főbb természeti jellemzőinek megismerésével és rendszerezésével az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése

Környezettudatosság fejlesztése az egyes övezeteket, öveket érintő környezeti problémák megismertetésével

A vízszintes és függőleges övezetesség összefüggéseinek bemutatásával a természettudományos szemlélet fejlesztése

A kontinensekről, tipikus tájakról tanult regionális földrajzi ismeretek és a földrajzi övezetesség során tanult ismeretek szintézise

Az összefüggésekben történő földrajzi gondolkodás fejlesztése a földrajzi helyzet, a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti kölcsönhatás bemutatásával

Az időjárás és az éghajlat kapcsolatának értelmezése

Az egyedi földrajzi jellemzők alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése

A földrajzi övezetesség rendszerének kialakulása

A forró, a mérsékelt és a hideg övezet törvényszerűségei és jellemzői

A függőleges övezetesség kialakulásának összefüggései

FOGALMAK

éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Montázs készítése egy éghajlati területre jellemző képekből

Az éghajlati övezetek bemutatása prezentáció/kiselőadás segítségével

Képzletbeli riport készítése: Hogyan zajlik egy adott övben (pl. egy téritői öv) élő gyerek egy napja?

A földrajzi övezetesség kialakulásának összefüggéseit mutató magyarázó ábrák, modellek közös értelmezése, ok-okozati összefüggések megfogalmazása

Éghajlati diagram alapján rövid ismertető leírás készítése az adott éghajlatról

Mit viszek a bőröndben? Egy adott éghajlati területre utazó bőröndjének összeállítása

Szerepjáték: élethelyzetek – pl. piaci vásárlás – egy adott éghajlatú területen

Éghajlattal kapcsolatos szövegek értelmezése grafikus rendező segítségével

Lényegkiemelés a témához illeszkedő szövegből pl. szójegyzékkészítéssel, páros szövegfeldolgozással, ablakmódszerrel

Az éghajlatok jellemzőinek megfogalmazása, összefüggések feltárása tematikus térképek segítségével

Összefogásra, cselekvésre felhívó plakát készítése az egész Földet érintő éghajlatváltozás megállításaért

Filmrészletek, képek, leírások alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése

TÉMAKÖR: Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;

népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;

értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;

megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira;

érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;

életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diákvállalkozás tervezése);

foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatok gyűjtése és értelmezése, különféle szemléletes formában történő megjelenítése a pénz és a munka világához kapcsolódóan

A felelős döntéshozatal, a következményekért vállalt felelősség az életkori sajátosságoknak megfelelő pénzügyi döntések meghozatalában. A pénzügyi, gazdasági tények és az egyéni vélemények közötti különbség felismerése

A hitelfelvétel és a fejlődés, illetve az eladósodás kapcsolatának megértése; a döntést és az értelmes kockázatvállalást befolyásoló érvek megfogalmazása egy esetleges hitelfelvétellel kapcsolatban

Foglalkoztatási adatok értelmezése és elemzése, következtetések levonása; mindennapi életből vett példák alapján annak felismerése, hogy a munka világa folyamatosan változik

A fogyasztóvédelem szerepének, az egyszerű bolti vásárlással összefüggő fogyasztói jogok fontosságának felismerése mindennapi élethelyzetekben

Az energiahatékony, energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása

A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével, a tanuló saját életében is alkalmazható egyszerű költségvetés készítésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Pénzügyi költségtervek készítése, egyszerű pénzügyhöz kapcsolódó logikai és számítási feladatok megoldása során a matematikai eszköztudás alkalmazása

A globalizációval, a munkavállalással, a személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák, illetve különböző forrásokból gyűjtött pénzügyi adatok feldolgozása során a véleményalkotás és vitakészség fejlesztése

Az élethelyzetekből vett példák, helyzetgyakorlatok során a döntési képesség fejlesztése; a tényeken alapuló véleményformálás képességének támogatása

A helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságok, összefüggések felismerése

A piacgazdaság működésének alapvető földrajzi vonatkozásai

A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepe, valutaváltás

Hitelfelvétel, a kockázatvállalás és a fejlődés, illetve az eladósodás összefüggései

A globalizáció és a mindennapi élet kapcsolata, a globalizáció és a globális problémák kialakulásának összefüggései

A fenntarthatóságot szem előtt tartó fogyasztói magatartás jellemzői

A munka világának résztvevői és jellemzőik

FOGALMAK

családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Pénzügyi döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal

A piac és a tőzsde működésének bemutatása szimulációs játékkal

Munkaerőpiaci döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal

Bankok portáljáról összegyűjthető ajánlatok alapján a bankokban igénybe vehető szolgáltatások megismerése

Beszélgetés, pénzügyi kérdezz-felelek a tanítási órára meghívott pénzügyi szakemberrel

Helyzetgyakorlat: az energiatudatos fogyasztói döntés meghozatala a környezeti és pénzügyi szempontok együttes mérlegelésével (pl. energiatakarékos izzó, napelemes akkutöltő, háztartási gépek energiaosztálya)

Adatgyűjtés internetről valutaárfolyamokkal kapcsolatosan, az adatok és a változások következményeinek közös értelmezése

Osztálykirándulás költségtervének elkészítése csoportmunkában

Foglalkoztatási adatok gyűjtése és közös értelmezése, az adatok szemléletes megjelenítése

Beszélgetés az internetes vásárlás, e-bankolás jellemzőiről, előnyökről, veszélyekről

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamos földrajz tananyag a természeti és társadalmi környezet összefüggéseivel, kölcsönhatásaival foglalkozik, és tudatosan épít az általános iskolában elsajátított földrajzi, természet- és társadalomtudományi ismeretekre. A középiskolai tananyag a múltból kiindulva a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges jövőbeli következményeire összpontosít, építve a hagyományos és digitális térképi, grafikus és szöveges adatforrásokból megszerezhető információkra.

A középiskolai évfolyamok tananyaga a geoszférák természeti, társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatait állítja a középpontba, kiemelt hangsúlyt helyezve a térbeli folyamatok közötti összefüggésekre, kölcsönhatásokra. A 9. évfolyam feladata a kozmikus környezet, valamint a geoszférák természeti folyamatainak, törvényszerűségeinek megismertetése és megértetése, a tananyag-feldolgozás fókuszába állítva a folyamatok összefüggéseinek és hatásmechanizmusainak bemutatását, a földrajzi eredetű veszélyek és kockázatok felismerését, illetve a természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok közti kapcsolatok feltárását. A 10. évfolyam kiemelt feladata a 21. század jellemző társadalmi és gazdasági folyamatainak, a mindinkább globális léptékben szerveződő világgazdaság térbeli

sajátosságainak feltárása a tanulók előtt. Ugyancsak a tantárgy feladata ezen az évfolyamon az egész bolygónk jövőjét meghatározó természet-, társadalom- és gazdaságföldrajzi okokra visszavezethető problémák, veszélyhelyzetek összefüggésekben történő bemutatása, a mind nagyobb mértékű fogyasztás és a fenntarthatóság között feszülő ellentétek problémaközpontú feldolgozása, illetve az egyéni szerepvállalás lehetőségeinek és fontosságának felismertetése.

A földrajzoktatás ebben a képzési szakaszban is fontosnak tartja a tananyag feldolgozása során elsajátított földrajzi tudás és a mindennapi élet történései, döntéshelyzetei közötti kapcsolatok bemutatását. Tudatosan épít a tanulók más forrásokból (média, világháló, utazások stb.) megszerzett földrajzi ismereteinek és a korábbi évfolyamokon kialakított készségek, képességek és saját tapasztalatok tanórai alkalmazására.

A középiskolai földrajzoktatás komplex és szemléletformáló ismeretanyaga révén segíti a tanuló pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészíti a szakirányú felsőfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy a középiskolai földrajzi tanulmányok befejezésekor a tanuló biztonsággal eligazodjon a természeti és társadalmi környezetben, illetve földrajzi ismereteit alkalmazni tudja a mindennapi életben. Fontos szerepet játszik abban, hogy a tanuló felnőtt élete során reálisan tudja értékelni a természeti veszélyeket és környezeti kockázatokat, ezzel összefüggésben tudjon helyes döntést hozni. Kialakítja a tanulóban a földrajzi problémák iránti érzékenységet, valamint az azokra való reflektálás, a tudatos és felelős véleménynyilvánítás képességét.

A földrajzoktatás ahhoz is hozzájárul, hogy az iskolából kilépő tanulóképes legyen felelős döntéshozatalra az állampolgári szerep gyakorlása során, valamint kialakuljon benne az igény arra, hogy későbbi élete folyamán önállóan tovább gyarapítsa földrajzi ismereteit.

A 9–10. évfolyamon a természet- és társadalomföldrajzi folyamatok közti kapcsolatrendszerek bemutatása révén továbbra is kiemelt feladat az analízáló és szintetizáló földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése, a tanulók ismereteinek rendszerezése. További kiemelt feladat a geoszférák jellemzőinek, törvényszerűségeinek és változásainak, valamint az ember geoszférát befolyásoló társadalmi és gazdasági tevékenységeinek megismerésén keresztül a rendszerben való gondolkodás, az egyéni és közösségi felelősségvállalás, a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás, valamint a felelős döntéshozatal fejlesztése. A 9. és 10. évfolyamos földrajz tananyag témaköreinek feldolgozása során a tanuló:

földrajzi tartalmú adatok, információk alapján következtetéseket von le, tendenciákat ismer fel és várható következményeket (prognózist) fogalmaz meg;

feltárja a földrajzi folyamatok, jelenségek közötti hasonlóságokat és eltéréseket, különböző szempontok alapján rendszerezi azokat;

földrajzi megfigyelést, vizsgálatot, kísérletet tervez és valósít meg, az eredményeket értelmezi;

megkülönbözteti a tényeket a véleményektől, adatokat, információkat értékel;

önálló, érvekkel alátámasztott véleményt fogalmaz meg földrajzi kérdésekben.

Ugyanígy minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerzés és -feldolgozás, valamint a digitális eszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

céljainak megfelelően kiválasztja és önállóan használja a hagyományos, illetve digitális információforrásokat és adatbázisokat;

adatokat rendszerez és ábrázol hagyományos és digitális eszközök segítségével;

földrajzi tartalmú szövegek alapján lényegkiemelő összefoglalót készít szóban és írásban;

megadott szempontok alapján alapvető földrajzi-földtani folyamatokkal, tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;

közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez;

digitális eszközök segítségével bemutat és értelmez földrajzi jelenségeket, folyamatokat, törvényszerűségeket, összefüggéseket.

A 9–10. évfolyamon a földrajz tantárgy alapóraszám: 102 óra.

Földrajz 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. évfolyam	10. évfolyam
Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	6	6	0
A kőzetburok	11	11	0
A légkör	9	9	0
A vízburok	7	7	0
A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	15	15	0
Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	7	7	0
A pénz és tőke mozgásai a világgazdaságban	7	7	0
A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	17	6	11
Magyarország és Kárpát-medence a 21. században	9	0	9
Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	14	0	14
Szabadon választott órakeret:		4	2
Összes óraszám:		72	36
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:		0	0
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Tájékozódás a kozmikus térben és az időben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tudatosan használja a földrajzi és a kozmikus térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket, ismeri a légi- és űrfelvételek sajátosságait, alkalmazási területeit;

térszemlélettel rendelkezik a csillagászati és a földrajzi térben. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti a Világegyetem tér- és időbeli léptékeit, elhelyezi a Földet a Világegyetemben és a Naprendszerben;

ismeri a Föld, a Hold és a bolygók jellemzőit, mozgásait, valamint ezek következményeit, összefüggéseit;

értelmezi a Nap és a Naprendszer jelenségeit, folyamatait, azok földi hatásait;

egyszerű csillagászati és időszámítással kapcsolatos feladatokat, számításokat végez;

problémaközpontú feladatokat old meg, környezeti változásokat hasonlít össze térképek és légi- vagy űrfelvételek párhuzamos használatával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző léptékű és típusú térképek és műholdfelvételek összehasonlításával, valamint a segítségükkel történő környezeti változások megfigyelésével és elemzésével az analízáló és szintetizáló, valamint a problémaközpontú gondolkodás fejlesztése

A témakörhöz kapcsolódó online, szabadfelhasználású szoftverek órai, frontális vagy csoportmunka keretek között és önálló munkában történő alkalmazásával a digitális kompetencia és a szociális készségek fejlesztése

A földrajzi térben való tájékozódás fejlesztése a különböző léptékű és típusú térképek és műholdfelvételek alkalmazásával

A műholdfelvételek, a GPS online alkalmazása kapcsán a digitális kompetencia fejlesztése

A csillagászati és időszámítási feladatok elvégzésével a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése

A Világegyetem és a Naprendszer jellemzőinek ismeretével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése

A naptevékenység és a Föld mozgásainak részletes ismerete révén az analízáló és szintetizáló gondolkodás fejlesztése

A csillagászzal kapcsolatos újdonságok (cikkek, hírek) önálló feldolgozása kapcsán azértékelőgondolkodás és a felelős véleményalkotás fejlesztése

A Föld helye a Naprendszerben, a Föld mozgásai és ennek földrajzi következményei

A Naprendszer bolygótípusainak általános jellemzése, összehasonlítása a Föld egyedi jellemvonásainak kiemelésével

A naptevékenység földi hatásai, a napenergia hasznosítási lehetőségei

Mesterséges égitestek (műholdak) szerepe a mindennapi életben

Időbeli léptékek a földrajzban: földtörténeti idő, az évi és napi időszámítás

FOGALMAK

Naprendszer, Világegyetem, Tejútrendszer, csillag, Föld-típusú bolygó (kőzetbolygó), Jupiter-típusú bolygó (gázbolygó), holdfázisok, nap- és holdfogyatkozás, naptevékenység, napenergia, helymeghatározás, helyi idő, zónaidő, időzóna

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A különböző típusú térképek és műholdfelvételek összehasonlítása irányított szempontok alapján grafikus rendszerező segítségével pármunkában

Az égbolt felfedezése, a Naprendszer bolygóinak, holdjainak, illetve csillagképeinek tanulmányozása

okostelefonos alkalmazások vagy online, szabadfelhasználású szoftverek segítségével Föld körüli utazás 3D-ben műholdfelvételek segítségével, illetve 3D modellek, vizualizációk tanulmányozása

Animációk keresése az interneten a Föld és a Hold mozgásairól

A Nap, a Hold és a Föld mozgásainak, valamint Kepler törvényeinek testmodellezése

Képzletbeli interjúkészítésee egy ismert bolygóról jött idegennel pármunkában

A hétköznapi életben hasznosítható (pl. külföldi utazás tervezésekor felmerülő) időszámítási feladatok megoldása

Prezentáció készítése a műholdfelvételek gyakorlati hasznosításának bemutatására

TÉMAKÖR: A kőzetburok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a Föld felépítésének törvényszerűségeit;

párhuzamot tud vonni a jelenlegi és múltbeli földrajzi folyamatok között;

ismeri a kőzetburok folyamataihoz kapcsolódó földtani veszélyek okait, következményeit, tér- és időbeli jellemzőit, illetve elemzi az alkalmazkodási, kármegelőzési lehetőségeket;

érti a különböző kőzettani felépítésű területek eltérő környezeti érzékenysége, terhelhetősége közti összefüggéseket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összefüggéseiben mutatja be a lemeztectonika és az azt kísérő jelenségek (földrengések, vulkanizmus, hegységképződés) kapcsolatát, térbeliségét, illetve magyarázza a kőzetlemezmozgások lokális és az adott helyen túlmutató globális hatásait;

felismeri az alapvető ásványokat és kőzeteket, tud példákat említeni azok gazdasági és mindennapi életben való hasznosítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A földtani folyamatok, kockázatok és veszélyek ismeretével a problémamegoldó, analízáló és szintetizáló gondolkodás fejlesztése

A földtani folyamatok mindennapi vonatkozásainak és alkalmazási módjainak ismeretével a földrajzi térszemlélet, a rendszerben való gondolkodás és a környezettudatos, fenntarthatóságra törekvő magatartás fejlesztése

A lemeztectonika folyamatát bemutató ábrák, modellek és animációk elemzésével az ábraelemző képesség, a logikus gondolkodás fejlesztése

A földrengések folyamatát (okai, következményei, kármegelőzési lehetőségek) bemutató forrásszövegek feldolgozásával a szövegértési és -elemzőképesség, valamint a mérlegelőgondolkodás és véleményalkotás fejlesztése

A Föld felépítésének törvényszerűségei

Lemeztektonika és az azt kísérő folyamatok (földrengések, vulkanizmus, hegységképződés), összefüggéseik

A földtani folyamatok mindennapi vonatkozásai és alkalmazkodási stratégiák (geotermikus energia hasznosítása, földtani kockázatok és veszélyek)

Alapvető ásványok és kőzetek felismerése, egyszerű vizsgálata és gazdasági hasznosításaik, a bányászott nyersanyagok 21. századi hasznosítási trendjei

FOGALMAK

geoszféra, geotermikus energia, kőzetlemez, lemeztektonika, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, magma, láva, vulkáni utóműködés, földkéreg, földköpeny, földmag, kőzetburok, mélytengeri árok, óceánközépi hátság, gyűrődés, vetődés, hegységrendszer, cunami, ásvány, magmás, üledékes, átalakultkőzet, ásványi nyersanyag, érc, homok, lösz, mészkő, bazalt, gránit, homokkő, kvarc, kalcit, kősó, lignit, kőszén, kőolaj, földgáz, bauxit

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Afrikai-lemez, Antarktisz-lemez, Ausztrál–Indiai-lemez, Csendes-óceáni-lemez, Dél-amerikai-lemez, Észak-amerikai-lemez, Eurázsiai-lemez, Fülöp-lemez (Filippínó-lemez), Nasca-lemez (Nazca-lemez); Japán-árok, Mariana-árok; Eurázsiai-hegységrendszer, Kaledóniai-hegységrendszer, Pacifikus-hegységrendszer, Variszkuszi-hegységrendszer;

Etna, Mount St. Helens, Popocatépetl, Vezúv

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Képzletbeli tudósítás íráspl.a Föld belsejéből, egy kőzetlemez pereméről

Empátiagyakorlat: Mit érezhetnek és mit tehetnek az emberek földrengéskor, vulkánkitöréskor, cunami esetén?

A kontinentális és az óceáni kéreg összehasonlító táblázatának készítése

Gondolattérkép készítése a lemezmozgások következményeiről

Szövegálmondás készítése virtuális sétához, pl. a Yellowstone parkban, Izlandon vagy az Afrikai törésvonal és árokrendszer mentén

Projektfeladat: ásvány- és kőzetgyűjtemény (virtuális is lehet) készítése, feliratozás készítése az egyes kőzetekhez

A vulkáni utóműködés hazai előfordulásainak összegyűjtése az internet segítségével, majd csoportosítása a tanult szempontok alapján

Hírfigyelés: hazai és nemzetközi hírek keresése és elemzése aktuális földtani folyamatok, kockázatok és veszélyek témakörében

Magyarozó és folyamatábrák, modellek, egyszerű animációk készítése, illetve elemzése a lemeztektonikával kapcsolatban

Vigyázat, tévképzet! A témához kapcsolódó tudományos-fantasztikus filmrészletek megtekintése és a tudományos szempontból hibás ábrázolások megkeresése

TÉMAKÖR: A légkör

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a légkör szerkezetét, fizikai és kémiai jellemzőit, magyarázza az ezekben bekövetkező változások mindennapi életre gyakorolt hatását;

megnevezi a légkör legfőbb szennyező forrásait és a szennyeződés következményeit, érti a lokálisan ható légszennyező folyamatok globális következményeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összefüggéseiben mutatja be a légköri folyamatokat és jelenségeket, illetve összekapcsolja ezeket az időjárás alakulásával;

időjárási térképeket és előrejelzéseket értelmez, egyszerű prognózisokat készít;

felismeri a szélsőséges időjárási helyzeteket, és tud a helyzetnek megfelelően cselekedni;

a légkör globális változásaival foglalkozó forrásokat elemez, érveken alapuló véleményt fogalmaz meg a témával összefüggésben;

magyarázza az éghajlatváltozás okait, valamint helyi, regionális, globális következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az időjárás és az éghajlat közti különbségek és jellemzőik ismeretével a logikai és a rendszerben való gondolkodás fejlesztése

Az időjárás témaköréhez kapcsolódó műholdfelvételek online alkalmazása kapcsán a digitális kompetencia fejlesztése

A légkör témakörével kapcsolatos egyszerű kísérletek elvégzésének, adott szempontok szerinti megfigyelésének és értelmezésének fejlesztése

Az éghajlatváltozás globális és lokális okainak, következményeinek, mérséklési és alkalmazási stratégiáinak ismeretével a rendszerben való gondolkodás, az egyéni és közösségi felelősségvállalás, a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás, valamint a felelős döntéshozatal fejlesztése

Az éghajlatváltozással (okai, következményei, mérséklési stratégiák) kapcsolatos, hagyományos és online forrásszövegek elemzése és szóbeli értékelése kapcsán a szövegértési, kommunikációs és digitális kompetencia fejlesztése

A légkör szerkezete, fizikai és kémiai jellemzői

A levegő felmelegedése és az azt befolyásoló tényezők

Légköri folyamatok és jelenségek (felhő- és csapadékképződés, légköri képződmények: ciklon, anticiklon, trópusi ciklonok, időjárási frontok)

A légköri folyamatok mint megújuló energiaforrások

Időjárási szélsőségek felismerése (pl.: tornádó, jégeső, aszály)

Időjárási jelenségek értelmezése (pl.: időjárás-jelentések)

Földi légkörzés, monszunszelek

A légkör globális változásai és problémái (ózonréteg elvékonyodása, savas esők, éghajlatváltozás, szmog): okok és következmények

Az éghajlatváltozás következményei Magyarországon, mérséklési és alkalmazkodási stratégiák

FOGALMAK

troposzféra, sztratoszféra, üvegházhatás, üvegházgázok, izoterma, izobár, szél, ózonréteg, melegfront, hidegfront, ciklon, anticiklon, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták,

időjárás-előrejelzés, globális felmelegedés, passzátszél, nyugati(as) szél, sarki szél, tájfun, monszunszél, savas eső, tornádó, hurrikán, aszály, napenergia, szélenergia

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Szimulációs gyakorlat: időjárás-jelentés és prognózis készítése műholdfelvételek, online adatok felhasználásával

Léggöri jelenségek tanórai vizsgálata okostelefonos alkalmazás használatával, valós adatokból dolgozó vizualizációtanulmányozásával

Egyszerű léggöri kísérletek elvégzése, a tapasztalatok rögzítése

Projektfeladat: időjárás-megfigyelés – saját meteorológiai mérések rögzítése, az adatok ábrázolása és értelmezése, az adatokon alapuló számolási feladatok elvégzése

Az éghajlatváltozással, időjárási veszélyhelyzetekkel kapcsolatos hagyományos és online forrásszövegek elemzése, szóbeli értékelése, reflektálás, saját vélemény megfogalmazása

Ötletbörze – „klímamentő” ötletek gyűjtése és rendszerezése fürtábrán

Ötletbörze: környezettudatos energiahasználat, a léggör megújuló energiaforrásainak hasznosítása a mindennapi életben

Helyzetgyakorlat: helyes viselkedés szélsőséges időjárási helyzetekben

Projektfeladat: helyi környezetvédelmi akciók tervezése

A klímaváltozás lokális okainak felkutatása a lakóhelyen

Hírfigyelés és beszámoló készítése a léggör globális és lokális változásaival és aktuális problémáival kapcsolatban

Tanórai vita: Már érezzük? – Az éghajlatváltozás következményei Magyarországon címmel

TÉMAKÖR: A vízburok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a felszíni és felszín alatti vizek főbb típusait, azok jellemzőit, a mennyiségi és minőségi viszonyait befolyásoló tényezőket, a víztípusok közötti összefüggéseket;

igazolja a felszíni és felszín alatti vizek egyre fontosabbá váló erőforrásszerepét és gazdasági vonatkozásait, bizonyítja a víz társadalmi folyamatokat befolyásoló természetét, védelmének szükségességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a vízburokkal kapcsolatos környezeti veszélyek okait, és reálisan számol a várható következményekkel;

tudatában van a személyes szerepvállalások értékének a globális vízgazdálkodás és éghajlatváltozás rendszerében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A vízburok témakörével kapcsolatos ismeretek mindennapi életben történő alkalmazásának erősítése, ezáltal az analízis és szintetizálás gondolkodás, a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás, valamint az egyéni és közösségi felelősség fejlesztése

A vízburok témakörével kapcsolatos egyszerű kísérletek elvégzésével, adott szempontok szerinti megfigyelésével és értelmezésével a levegőburok és a vízburok összefüggéseinek igazolása, ezáltal a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése

A vízburok témakörével kapcsolatos hagyományos és online hírek, cikkek elemzése kapcsán a mérlegelőgondolkodás és a felelős véleményalkotás fejlesztése

A Föld vízkészlete, a felszíni és felszín alatti vizek főbb típusai és azok jellemzői

A víz mint erőforrás: a gazdasági és társadalmi folyamatokat befolyásoló szerepe (ivóvízkészlet, vízenergia, ipartelepítő tényező, mezőgazdaság, migráció)

A vízburokkal kapcsolatos környezeti veszélyek (belvíz, árvíz), a vízkészlet mennyiségi és minőségi védelme

FOGALMAK

tenger, óceán, felszín alatti víz, talajvíz, vízfogó és víztartó réteg, artézi víz, hévíz, ásványvíz, belvíz, tó, fertő, mocsár, láp, hullámozás, tengerjárás, tengeráramlás, deltatorokolat, tölcsértorokolat, vízgyűjtő, vízváltó, vízhozam, vízállás, vízjárás, árvíz, holtág, öntözővíz, ivóvíz, ipari víz, szennyvíz, vízgazdálkodás, vízenergia

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger

Adriai-tenger, Balti-tenger, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, Japán-tenger, Karib (Antilla)-tenger, Kaszpi-tenger, La Manche, Mexikói-öböl, Perzsa (Arab)-öböl, Vörös-tenger

Aral-tó, Bajkál-tó, Balaton, Boden-tó, Csád-tó, Fertő, Garda-tó, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Hévízi-tó, Holt-tenger, Ladoga-tó, Nagy-tavak, Szelidi-tó, Szent Anna-tó, Tanganyika-tó, Tisza-tó, Velencei-tó, Viktória-tó

Boszporusz, Duna–Majna–Rajna vízi út, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szezi-csatorna

Amazonas, Colorado, Duna, Elba, Jangce, Kongó, Mississippi, Ob, Pó, Rajna, Sárga-folyó, Temze, Volga

Észak-atlanti áramlás, Golf-áramlás, Labrador-áramlás, Humboldt-áramlás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektfeladat: vízfogyasztási szokások felmérése, egyéni és közösségi vízlábnym kiszámítása – víztakarékossági javaslatok megfogalmazása

A vízburok témakörével kapcsolatos hagyományos és online média híreinek értelmezése, reflektálás, saját vélemény megfogalmazása

A felszíni és felszín alatti vizek főbb típusainak és azok jellemzőinek összefoglalása gondolattérképalkotásával

Projektfeladat: A víz világnapja alkalmából iskolai rendezvény programjának összeállítása, a program lebonyolítása

Ötletbörze –Légy tudatos vízhasználó! Vízkímélő praktikák gyűjtése

A vízburok témakörével kapcsolatos egyszerű kísérletek elvégzése, az eredmények értelmezése
Vízmintha (ivóvíz, öntözővíz, csapadékvíz) gyűjtése és egyszerű vizsgálata, adatgyűjtés a vonatkozó egészségügyi és környezetvédelmi határértékekről

Látogatás a helyi vízműbe és/vagy szennyvíztisztítóba

Műholdfelvételek segítségével a felszíni vizek és vízkészletek időbeli változásának összehasonlító vizsgálata(például: Aral-tó, gleccserek), a változás okainak feltárása

TÉMAKÖR: A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban mutatja be a földrajzi övezetesség rendszerének egyes elemeit, a természeti jellemzők társadalmi-gazdasági vonatkozásait;

összefüggéseiben mutatja be a talajképződés folyamatát, tájékozott a talajok gazdasági jelentőségével kapcsolatos kérdésekben, ismeri Magyarország fontosabb talajtípusait;

bemutatja a felszínformálás többtényezős összefüggéseit, ismeri és felismeri a különböző felszínformáló folyamatokhoz (szél, víz, jég) és közettípusokhoz kapcsolódóan kialakuló, felszíni és felszín alatti formakincset.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti az ember környezetátalakító szerepét, ember és környezete kapcsolatrendszerét, illetve példák alapján igazolja az egyes geoszférák folyamatainak, jelenségeinek gazdasági következményeit, összefüggéseit;

felismeri a történelmi és a földtörténeti idő eltérő nagyságrendjét, ismeri a geoszférák fejlődésének időbeli szakaszait, meghatározó jelentőségű eseményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A geoszférák egymással kölcsönösen összefüggő folyamatainak komplex elemzésével a rendszerben történő gondolkodás, az analizáló, szintetizáló és logikai gondolkodás fejlesztése

A geoszférák közötti kölcsönhatások kiemelésével a geoszférák fejlődésének időbeli szakaszaihoz kötődő, meghatározó jelentőségű földtörténeti események bemutatása

A természeti és társadalmi tényezők kölcsönhatásának ismerete által a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás fejlesztése

Az egyes geoszférák folyamataihoz, jelenségeihez kapcsolódó veszélyek, veszélyhelyzetek reális értékelésének kialakítása

Egyszerű talajtani kísérletek elvégzésével, értelmezésével és a geoszférák rendszerébe történő illesztésével a logikus és rendszerben történő gondolkodás fejlesztése

A talajképződés az éghajlati, hidrológiai, földtani és domborzati tényezők kölcsönhatásának tükrében

A talajok gazdasági jelentősége, talajpusztulás és talajvédelem

A külső erők felszínformálása (víz, szél, jég)

Az ember felszínformáló tevékenysége

Egyes közettípusokhoz kapcsolódó felszínformáló folyamatok

Karsztosodás, a karsztterületek környezeti és turisztikai jelentősége

A földrajzi övezetesség: a tipikus éghajlati övek elhelyezkedése, jellemző tulajdonságai, függőleges övezetességű területek

A természeti és társadalmi környezet jellemző kölcsönhatásai az egyes földrajzi övezetekben

FOGALMAK

földtörténeti idő, kormeghatározás, jégkorszak, külső erők, belső erők, aprózódás, mállás, zonális talaj, azonális talaj, humusz, talajszennyezés, talajerózió, magas part, lapos part, turzás, lagúna, meder, hordalékszállítás, sodorvonal, szurdok, sziget, zátony, árvízvédelem, villámáradás, karsztjelenség, karsztformák, gleccser, jégtakaró, moréna, fjord, erdőhatár, hóhatár, szoláris és valódi éghajlati övezetesség, függőleges övezetesség

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Földtörténeti eseménysorok elemzése pl. logikai láncok alkotásával, „gázlókövek” módszer alkalmazásával

Logikai kapcsolatok keresése, halmazképzés a geoszférát jellemző szókészlet felhasználásával

Látványos idővonal vagy földtörténeti óra készítése a geoszférák fejlődéséről grafikus elemekkel vagy online interaktív tervezővel

A Föld több különböző pontjának éghajlatáról készült diagramok tanulmányozása, azok összehasonlítása a lakóhely éghajlati adataival, értékeivel

Az egyes geoszférák folyamataihoz, jelenségeihez kapcsolódó veszélyek, veszélyhelyzetek összegyűjtése, a hozzájuk kapcsolódó teendők csoportosítása

Egyszerű talajtani kísérletek elvégzése, a talajok gazdasági jelentőségének, a talajvédelem fontosságának igazolása

Tanulói kísérletek megtervezése és kivitelezése a külső erők felszíninformáló munkájának megfigyelésére

Digitális fotóalbum készítése narrációval a karsztjelenségekről, a karszterületek környezeti és turisztikai jelentőségéről

A földrajzi övezetesség rendszerének ábrázolása jelmagyarázat és színkód segítségével egy képzeletbeliföldrészen

A Föld különböző hegységeiben lévő magassági növényövek összehasonlítása, a hegységek éghajlatválasztó szerepének elemzése metszetábrák alapján

Online információk alapján az éghajlati területekre jellemző életképek megalkotása csoportmunkában

Éghajlati diagramok és éghajlatra jellemző képek párosítása

A földrajzi övezetesség, illetve az övek összehasonlító jellemzéséhez elemzési algoritmus kialakítása

Képzeletbeli levélírás pl. az amazonasi esőerdők védelmében az illetékeseknek

Az elsivatagosodás problémaalapú megbeszélése

TÉMAKÖR: Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: bemutatja a népességszám-változás időbeli és területi különbségeit, ismerteti okait és következményeit, összefüggését a fiatalodó és az öregedő társadalmak jellemző folyamataival és problémáival;

különböző szempontok alapján csoportosítja és jellemzi az egyes településtípusokat, bemutatja szerepkörük és szerkezetük változásait;

érti és követi a lakóhelye környékén zajló település- és területfejlesztési, valamint demográfiai folyamatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

különböző népességi, társadalmi és kulturális jellemzők alapján bemutat egy kontinenst, országot, országcsoportot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Aktuális demográfiai adatok elemzésével és összehasonlításával a matematikai és logikai, valamint az összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése

Aktuális hírekre, információkra történő reflektálással a felelős véleményalkotás és a vitakultúra fejlesztése

A demográfiai szakaszok (átmenetek) jellemzői, a népességszám és a korösszetétel társadalmi-gazdasági következményeinek elemzésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

A 21. század jellemző népességföldrajzi folyamatainak – pl. elvándorlás, városba áramlás, migráció – térbeli vonatkozásai, ezek okainak és összefüggéseinek feltárása

A világnyelvi, vallási és kulturális sokszínűsége – a kulturális identitás és a kulturális globalizáció földrajzi összefüggései

A településtípusok szerepének, jellemzőinek átalakulása – tanya (farm), falu, város kapcsolatrendszerének bemutatása

A 21. századi nagyvárosi élet ellentmondásai

A Föld népességszámának növekedéséből, a területi különbségekből adódó globális problémák bemutatása, a kedvezőtlen következmények mérséklési lehetőségeinek feltárása

A nagyvárosok növekedésének környezeti következményei, a környezetkárosítás mérséklésének lehetőségei, a problémák feltárásával a felelős környezeti szemlélet erősítése

Nyitottság az egyes térségek demográfiai eredetű problémáinak megismerése iránt, felelős és tényeken alapuló véleményalkotás

FOGALMAK

a népesedési átmenet szakaszai, természetes szaporodás, népességrobbanás, népsűrűség, korfa, korszerkezet, világvallás, világnyelv, tanya, farm, falu, város, agglomeráció, világváros (globális város), urbanizáció (városodás, városiasodás), technopolisz, városszerkezet

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

BosWashmeagalopolisz, Jeruzsálem, Mekka, Vatikán

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Adatgyűjtés és az adatok ábrázolása a saját település és megye, valamint az ország demográfiai adatainak alakulásáról, a tendenciák megfogalmazása

Korfaelemzés– a lakóhely, megye, ország korfájának elemzése pl. a KSH interaktív korfái segítségével

Az egyes országok, régiók eltérő demográfiai trendjeinek megismerése internetes alkalmazások segítségével

Önálló kutatómunka: A 21. század jellemző népességföldrajzi folyamatainak – elvándorlás, városba áramlás, migráció – térbeli vonatkozásai, okai és összefüggései. A kutatás eredményének bemutatása

Projektfeladat: bemutató – pl. prezentáció, kiállítás – készítése az emberiség nyelvi, vallási és kulturális sokszínűségének bemutatására

Szeretsz a saját településeden élni? – a lakóhely értékelése különböző nézőpontokból, a vélemények rendszerezése csoportmunkában

A lakóhely településszerkezetének bemutatása fényképfelvételek alapján, javaslatok megfogalmazása a település fejlesztésére

A nagyvárosi élet előnyeinek és hátrányainak rendszerező, összegző bemutatása városlakókkal készített képzeletbeli vagy valósinterjúk alapján

Különböző településfejlődési utak elemzése logikai láncok alkotásával

TÉMAKÖR: A nemzetgazdaságtól a globális világgazdasáig

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismerteti a gazdaság szerveződését befolyásoló telepítő tényezők szerepének átalakulását, bemutatja az egyes gazdasági ágazatok jellemzőit, értelmezi a gazdasági szerkezetváltás folyamatát;

megnevezi és értékeli a gazdasági integrációk és a regionális együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezőket;

ismerteti a világpolitika és a világgazdaság működését befolyásoló nemzetközi szervezetek, együttműködések legfontosabb jellemzőit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi és értékeli a társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlítására alkalmas mutatók adatait, a társadalmi-gazdasági fejlettség területi különbségeit a Föld különböző térségeiben;

értékeli az eltérő adottságok, erőforrások szerepét a társadalmi-gazdasági fejlődésben;

modellezi a piacgazdaság működését;

megnevezi a világgazdaság működése szempontjából tipikus térségeket, országokat;

összehasonlítja az európai, ázsiai és amerikai erőterek gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepét, illetve azok változását a globális világban;

összefüggéseiben mutatja be a perifériatérség társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemző vonásait, a felzárkózás lehetőségeit;

ismerteti az Európai Unió működésének földrajzi alapjait, példák segítségével bemutatja az Európai Unión belüli társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségeket, és megnevezi a felzárkózást segítő eszközöket;

értelmezi a globalizáció fogalmát, a globális világ kialakulásának és működésének feltételeit, jellemző vonásait;

példák alapján bemutatja a globalizáció társadalmi-gazdasági és környezeti következményeit, mindennapi életünkre gyakorolt hatását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlításával, a fejlettség területi különbségeinek elemzésével földrajzi problémák iránti érzékenység kialakítása, az azokra történő reflektálás képességének fejlesztése

A Föld különböző térségeiben kialakult eltérő társadalmi-gazdasági fejlettség okainak elemzése alapján az értékelő gondolkodás fejlesztése

- A gazdaság szerveződését befolyásoló telepítő tényezők változó szerepének, a gazdaság gyors térbeli átalakulásának bemutatásával a komplex gondolkodás képességének fejlesztése
- A gazdasági szektorok világgazdaságban betöltött szerepének bemutatásával a komplexitásban történő gondolkodás képességének fejlesztése
- A piacgazdaság kialakulásának és működésének bemutatásával a mindennapi életben hasznosítható gazdasági, pénzügyi és vállalkozói ismeretek és képességek kialakítása és fejlesztése
- A gazdasági integrációk és a regionális együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők elemzésével az összefüggésekben gondolkodás képességének fejlesztése
- A nemzetközi szintű munkamegosztást kialakító okok és következmények értelmezésével a komplexitásban történő gondolkodás képességének fejlesztése
- A globális világ kialakulásának és működésének feltételei, jellemző vonásai
- A globalizáció társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek, mindennapi életünkre gyakorolt hatásainak rendszerezésével a véleményformálás és az értékelő gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése
- A világpolitika és a világgazdaság működését befolyásoló nemzetközi szervezetek, együttműködések legfontosabb jellemzői
- A centrum- és perifériatérsegek kapcsolatrendszerének bemutatásával a komplexitásban történő gondolkodás képességének fejlesztése
- Az amerikai, az európai és az ázsiai erőter gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepe a globális világban
- A világgazdaság újonnan iparosodó térségeinek bemutatása, a fejlődés tényezőinek elemzése
- Egyedi fejlődési utak a sajátos szerepkörrel rendelkező országok példáján
- A perifériatér társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemző vonásai, a felzárkózás nehézségei
- Más társadalmak kultúrájának megismerése iránti érdeklődés felkeltése, a különböző kultúrák iránti tolerancia fejlesztése

FOGALMAK

GDP, GNI, gazdasági szektorok, telepítő tényező, piac, piacgazdaság, munkamegosztás, transznacionális vállalat, beruházás, innováció, működőtőke, centrum, félperiféria, periféria, újonnan iparosodott országok, BRICS országok, ipari park, robotizáció

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Európa

Országok: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság (Nagy-Britannia), Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna

Városok: Bécs, Berlin, Bern, Birmingham, Brüsszel, Bukarest, Dublin, Frankfurt, Genf, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, Ljubljana, London, Luxembourg, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Moszkva, München, Oslo, Párizs, Prága, Riga, Róma, Rotterdam, Stockholm, Strasbourg, Stuttgart, Szentpétervár, Szófia, Tallinn, Torino, Trieszt, Varsó, Velence, Vilnius, Volgograd, Zágráb, Zürich

Közép-angliai iparvidék, olasz ipari háromszög, Randstad, Ruhr-vidék

Afrika

Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria, Algéria, Tunézia

Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó

Amerika

Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó, Venezuela, Panama, Chile, Kolumbia

Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC, Atlanta, Dallas, Seattle, Santiago, Bogotá

Ausztrália és Óceánia

Országok: Ausztrália, Új-Zéland

Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington

Ázsia

Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország

Városok: Ankara, Bagdad, Bangkok, Kalkutta, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Manila, Mekka, Osaka, Peking, Rijád, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlítása, elemzése adatsorok, tematikus térképek segítségével

A tanulók által kiválasztott termék előállításához megfelelő telephely keresése, a szükséges telepítő tényezők listázása kooperatív munkában

A piac működési elveit bemutató helyzetgyakorlat a termelő, a fogyasztó és a közvetítő szemszögéből

Egy ismert transznacionális vállalat működési modelljének elkészítése

Esettanulmány elkészítése a térségben megvalósult zöld- vagy barnamezős beruházásokról

Az integrálódás fokozatainak ábrázolása piramisábrán

A gazdasági integrációk és a regionális együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők ábrázolása fűrtábrán

Logikai lánc alkotása a nemzetközi szintű munkamegosztást kialakító okokról és következményekről

Az amerikai, az európai és az ázsiai erőter gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepét alátámasztó adatsorok összehasonlító elemzése

A centrum- és perifériatérsegek, a világgazdaság újonnan iparosodó térségeinek komplex bemutatása infografika segítségével, kooperatív tanulási módszer alkalmazásával

Szemléletes ábra, térképvázlat készítése a centrum- és periféria országok kapcsolatrendszerének bemutatására

Különböző típusú bemutatók készítésével más társadalmak kultúrájának megismertetése, pl. zenei válogatás készítése, étlap összeállítása, ünnepek és szokások bemutatása

A globalizáció pozitív és negatív hatásainak megvitatása és összegzése

A társadalmi-gazdasági változás nagyvárosok térbeli szerkezetére gyakorolt hatásának bemutatása régi és új térképek, valamint képek összehasonlításával

TÉMAKÖR: Magyarország és Kárpát-medence a 21. században

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: példák alapján jellemzi és értékeli Magyarország társadalmi-gazdasági szerepét annak szűkebb és tágabb nemzetközi környezetében, az Európai Unióban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

bemutatja a területi fejlettségi különbségek okait és következményeit Magyarországon, megfogalmazza a felzárkózás lehetőségeit;

értékeli hazánk környezeti állapotát, megnevezi jelentősebb környezeti problémáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatok elemzésével és összehasonlításával értékeli Magyarország társadalmi-gazdasági szerepét annak szűkebb és tágabb nemzetközi környezetében, a Kárpát-medencében és az Európai Unióban

Magyarország természeti-társadalmi értékeinek bemutatásával és rendszerezésével a nemzeti identitás erősítése

Aktuális társadalmi és gazdasági folyamatok bemutatásával és rendszerezésével a véleményformálás és az értékelő gondolkodás fejlesztése

A régiók jellemzőinek összehasonlításával a tanulók aktív közreműködésén, munkáltatásán alapuló tudásépítés fejlesztése (Budapest és az agglomeráció, Észak- és Dél-Alföld régió, Középhegységi régiók, Nyugat- és Dél-Dunántúl régió)

FOGALMAK

régió, idegenforgalmi régió, ipari park, logisztikai központ, agglomerálódó térség, területi fejlettségi különbség, eurorégió

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Régiók, megyék

Főbb települések: Ajka, Baja, Balassagyarmat, Balatonfüred, Békéscsaba, Budapest, Bük, Debrecen, Dunaújváros, Eger, Esztergom, Gyöngyös, Győr, Gyula, Hajdúszoboszló, Harkány,

Hegyeshalom, Hévíz, Hódmezővásárhely, Hollókő, Jászberény, Kalocsa, Kaposvár, Kazincbarcika, Kecskemét, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Makó, Miskolc, Mohács, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Orosháza, Ózd, Paks, Pannonhalma, Pécs, Salgótarján, Sárospatak, Siófok, Sopron, Százhalombatta, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szentendre, Szentgotthárd, Szolnok, Szombathely, Tata, Tatabánya, Tihany, Tiszaújváros, Vác, Várpalota, Veszprém, Visegrád, Visonta, Záhony, Zalaegerszeg, Zalakaros

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektfeladat: külföldieknek szóló ország bemutató, országimázs-összeállítás forgatókönyvének megtervezése és elkészítése

A lakóhely munkaerőterképének elkészítése, következtetések levonása, a jól alkalmazható munkaerővel szembeni elvárások összegyűjtése

Esettanulmányok segítségével a rendszerváltozás (1989) gazdasági következményeinek megvitatása

Interjú szülőkkel, nagyszülőkkel megadott szempontok alapján Milyen volt az élet az 1980-as években? címmel – az interjúk alapján társadalmi-gazdasági korrajz elkészítése

Bírósági tárgyalás – helyzetgyakorlat különböző környezeti veszélyhelyzetekhez, katasztrófákhoz kapcsolódó témákban, pl.: vörösiszap-katasztrófa, vízhabzás a Rábán, ciánszennyezés a Tiszán

Környezettudatos energiastratégia kidolgozása szakértői csoportok kialakításával

Projektfeladat: öröm- és bánattérkép készítése a megye, a régió rendezett, fejlődő és pusztuló, leszakadó területeiről

Nyomtatott és online cikkek, információk alapján az aktuálistársadalmi és gazdasági folyamatok bemutatása, értékelése, saját vélemény megfogalmazása

Országos, regionális és helyi fejlesztési tervek fontosabb céljainak bemutatása önálló információgyűjtés alapján

A régiók jellemzőinek összehasonlítása, a területi fejlettségi különbségek okainak és következményeinek, illetve a felzárkózás lehetőségeinek bemutatása kooperatív módszerek alkalmazásával

Az európai uniós tagság hatása a Kárpát-medencei országok magyarságára – adatgyűjtés és azok közös értelmezése, illetve szemléletes bemutatása

A lakóhelyen és környékén néhány uniós támogatással készülő beruházás bemutatása többféle forrás felhasználásával

TÉMAKÖR: A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: magyarázza a monetáris világ működésének alapvető fogalmait, folyamatait és azok összefüggéseit, ismer nemzetközi pénzügyi szervezeteket;

bemutatja a működő tőke- és a pénztőkeáramlás sajátos vonásait, magyarázza eltéréseik okait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

pénzügyi döntéshelyzeteket, aktuális pénzügyi folyamatokat értelmez és megfogalmazza a lehetséges következményeket;

pénzügyi lehetőségeit mérlegelve egyszerű költségvetést készít, értékeli a hitelfelvétel előnyeit és kockázatait;

alkalmazza megszerzett ismereteit pénzügyi döntéseiben, belátja a körültekintő, felelős pénzügyi tervezés és döntéshozatal fontosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Aktuális gazdasági, pénzügyi adatsorok elemzésével, értelmezésével és összehasonlításával a matematikai és logikai, valamint az összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése
Aktuális pénzügyi hírekre, információkra történő reflektálással a felelős véleményalkotás és a vitakultúra fejlesztése

A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével és értelmezésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Az aktuális pénzügyi helyzetben elérhető befektetési lehetőségek összevetése az előnyök és a lehetséges veszélyek (befektetési háromszög) bemutatásával a felelős pénzügyi gondolkodás fejlesztése érdekében

A személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák feldolgozása során a megalapozott véleményalkotás az aktív pénzügyi gondolkodás, illetve a vitakészség fejlesztése érdekében

A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepének bemutatása szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, esetelemzések segítségével, a tényeken alapuló véleményformálás képességének fejlesztése

A működőtőke és a pénztőke mozgásának, világgazdasági szerepének összehasonlítása

Konkrét, az életkori sajátosságnak megfelelő tevékenységekhez költségvetés készítése, a kiadások mérlegelése

A hitelfelvétel és a fejlesztés, illetve az eladósodási kockázat összefüggéseinek bemutatása, a mindennapok példái alapján, az egyén és a nemzetgazdaságok szintjén

A globalizáció és a globális pénzügyi krízisek kialakulásának összefüggései

FOGALMAK

működő tőke, pénztőke, befektetés, vállalkozás, részvény, kötvény, fix és változó kamatozású hitel, kamat, hozam, kockázat, lekötöttség (likviditás), adósságcsapda, infláció, költségvetés, BUX-index, Dow Jones-index, THM, EBKM, IMF, Világbank, állami és EU-támogatás, támogatott hitel, önerő

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Aktuális banki adatok, tájékoztatók segítségével pénzügyi döntéshelyzetek szimulálása (pl. folyószámlanyitás, személyi kölcsön vagy lakáshitel felvétele, lakáscélú megtakarítás vállalása)

Beszélgetés vagy helyzetgyakorlat a biztonságos pénz- és bankkártya használatról, tájékozódás elektronikus kiadványok segítségével

Hírfigyelés –reflektálás, vélemény megfogalmazása és ütköztetése aktuális pénzügyi hírekkel kapcsolatban

A gazdasági térfolyamatait alakító szereplők bemutatása mozaikmódszerrel

Hogyan jut el egy globális termék (pl. személyautó) a fogyasztóhoz? A folyamat bemutatása szimulációs gyakorlatkeretében

Helyzetgyakorlat: egy nagyobb pénzösszeg – pl. lottónyeremény vagy családi örökség – befektetési lehetőségeinek mérlegelése

Online betekintés a tőzsde világába, szimulációs gyakorlat a tőzsde működésének bemutatására

Pénzügyi oktatófilmek segítségével a hétköznapokban hasznosítható tudás szerzése, a látottak megbeszélése

Egy diákvállalkozás indításának lehetőségei, mérlegelő elemzés készítése

Egy képzeletbeli vállalkozás üzleti tervének elkészítése és bemutatása csoportmunkában

A működőtőke-befektetés térbeli jellemzőinek bemutatása, a hazánkba érkező tőke területi, gazdasági és szektoronkénti megoszlásának jellemzése, következtetések levonása

TÉMAKÖR: Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a lakóhely adottságaiból kiindulva értelmezi a fenntartható fejlődés társadalmi, természeti, gazdasági, környezetvédelmi kihívásait; felismeri és azonosítja a földrajzi tartalmú természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti problémákat, megnevezi kialakulásuk okait, és javaslatokat fogalmaz meg megoldásukra;

rendszerezi a geoszférákat ért környezetkárosító hatásokat, bemutatja a folyamatok kölcsönhatásait;

a globális problémákhoz vezető, Földünkön egy időben jelenlévő, különböző természeti és társadalmi-gazdasági eredetű folyamatokat elemez, feltárja azok összefüggéseit, bemutatja mérséklésük lehetséges módjait és azok nehézségeit;

megnevez a környezet védelmében, illetve humanitárius céllal tevékenykedő hazai és nemzetközi szervezeteket, példákat említ azok tevékenységére, belátja és igazolja a nemzetközi összefogás szükségességét;

értelmezi a fenntartható gazdaság, a fenntartható gazdálkodás fogalmát, érveket fogalmaz meg a fenntarthatóságot szem előtt tartó gazdaság, illetve gazdálkodás fontossága mellett.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákkal igazolja a természetkárosítás és a természeti, illetve környezeti katasztrófák társadalmi következményeit, a környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatását, a lokális szennyeződés globális következményeit;

megfogalmazza az energiahatékony, nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás lényegét, valamint példákat nevez meg a környezeti szempontok érvényesíthetőségére a termelésben és a fogyasztásban;

megkülönbözteti a fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói közösség jellemzőit;

bemutatja az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségeit, a tevékeny közreműködés példáit a környezet védelme érdekében, illetve érvényesíti saját döntéseiben a környezeti szempontokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A földrajzi eredetű helyi, regionális és globális természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti veszélyhelyzetek kialakulásának magyarázata és megértése alapján az összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése

- A geoszférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése és a folyamatok kölcsönhatásainak bemutatása alapján a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás fejlesztése
- A természetkárosítás és a természeti, illetve környezeti katasztrófák társadalmi következményeinek bemutatásával a veszélyek és kockázatok reális értékelési képességének kialakítása és fejlesztése
- A környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatásának és a lokális szennyeződés globális következményeinek komplex értelmezése, a hatásaikra való felkészülés és védekezés képességének kialakítása és fejlesztése
- A globális problémákhoz vezető, Földünkön egy időben jelenlévő, különböző természeti és társadalmi-gazdasági eredetű folyamatok értelmezése, összefüggései, mérséklésük lehetséges módjai és azok nehézségei
- Az energiahatékony, az energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása
- A fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói közösség jellemzőinek bemutatásával a tudatos fogyasztóvá válás fejlesztése
- A hagyományos és elektronikus vásárlás fogyasztóvédelmi szempontú összevetése
- A környezet védelmében, illetve humanitárius céllal tevékenykedő hazai és nemzetközi szervezetek, a nemzetközi összefogás szükségessége
- A fenntartható gazdaság, a fenntartható gazdálkodás jellemzőinek bemutatásával a fenntartható szemléletű magatartás fejlesztése
- Az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségei, a tevékeny közreműködés példái a környezet védelme érdekében

FOGALMAK

globális probléma, környezeti katasztrófa, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom, túlfogyasztás, tudatos fogyasztói magatartás, fogyasztóvédelem, energiatudatosság, vízlábnyom, ENSZ, UNESCO, WHO, elszívtagosodás, ózonritkulás, savas csapadék, globális klímaváltozás, népességrobbanás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Képek, leírások alapján környezeti problémák felismerése, kialakulásuk magyarázata, mérséklésük lehetőségeinek megfogalmazása
- Rajz, leírás készítése Milyen lesz a lakóhelyed 20 év múlva? címmel. Az elkészült alkotás értelmező bemutatása (Miért rajzoltam/írtam ezt? – ok-okozati viszonyok, tendenciák feltárása)
- Mit tehet egy középiskolás a fenntarthatóság érdekében? – ötletbörze, a javaslatok rendszerezése, megvitatása
- Figyelemfelhívó plakátok készítése az élelmiszer-pazarlásról és élelmiszerhiányról, a tudatos fogyasztói magatartás fontosságáról
- A geoszférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése gondolattérképen
- Közvélemény-kutatás a tudatos fogyasztói (élelmiszer-, nyersanyag-, energiafogyasztás) magatartás fontosságáról, lehetőségeiről, az eredmények kiértékelése, a tanulói vélemények ütköztetése
- Drámajáték, helyzetgyakorlat: vádirat és védőbeszéd készítése egy választott környezeti téma tárgyalására

A fogalmak (pl. ökológiai lábnyom, tudatos fogyasztói magatartás, fogyasztóvédelem, energiatudatosság, vízlábnyom) értelmezéséhez szöveges és vizuális magyarázatok készítése

Az egészségmegőrzéshez szükséges szemléletmód fejlesztése kortárs előadókkal

Ötletgyár a környezeti veszélyek elkerülésére, meglévő problémák hatásának mérséklésére (pl. óceáni szemétfolt, olajszivárgás, bányatűz, erdőirtás, rovarinvázió)

Ötletbörze: példák az energia- és nyersanyag-takarékos gazdálkodására, életvitelre

Saját és családi tapasztalatok alapján érvelés a hagyományos és az elektronikus vásárlás mellett, fogyasztóvédelmi szempontok figyelembevételével

A környezetvédelemmel foglalkozó hazai és nemzetközi szervezetek névjegykártyájának elkészítése, fő tevékenységük összegyűjtése

Virtuális séta ökogazdaságban és ökoházban, a látottak közös megbeszélése, véleményütköztetés

Az ökológiai lábnyom kiszámítása pármunkában, internetes kalkulátorokkal

Az édesvíz szerepének, gazdasági jelentőségének bemutatása kooperatív módszerekkel (a víz szerepe az ember életében, a víz felhasználásának időbeli és térbeli változása, vízhiány mint konfliktusforrás)

Vita a fenntartható gazdaságról

Földrajz 9-10. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. évfolyam	10. évfolyam
Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	6	6	
A kőzetburok	11	11	
A légkör	9	9	
A vízburok	7	7	
A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	15	15	
Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	7	7	
A pénz és tőke mozgásai a világgazdaságban	7	7	
A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	17	6	11
Magyarország és Kárpát-medence a 21. században	9		9
Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	14		14
Szabadon választott órakeret:		4	2
Összes óraszám:		72	36
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:		0	0
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

KÉMIA

HELYI TANTERV

A kémia oktatása során egyrészt be kell mutatni a kémiának az élet minőségének javításában betöltött alapvető szerepét, az új anyagok előállításának szépségét és hasznosságát, másrészt maximálisan ki kell használni azt a lehetőséget, amit a kémia tárgyalásmódja (makro-, szimbólum- és részecskeszint) nyújt a tanulók absztrakciós készségének fejlesztésében. Az oktatás minden szakaszában törekedni kell az élményszerűsége, a tanulók számára releváns és érdekes problémák kémiai vonatkozásainak bemutatására, a gyakorlatban használható tudás elsajátításának fontosságára. Az élményközpontú tanításnak arra kell összpontosítania, hogy a tanulók tudatába beépüljön: a kémiai ismeretek szükségesek az élőlényekben zajló folyamatok megértéséhez, a mindennapokban használt tárgyaink előállításához, feladata a tudatos vásárlási és anyagfelhasználási szokások kialakítása, az egészségvédelemhez és az élhető környezet megóvásához szükséges ismeretek és szemlélet biztosítása.

Ugyanakkor tisztában kell lennünk a fogalmi megértést nehezítő, valamint a kémiához viszonyuló pozitív attitűd ellen ható tényezőkkel (például kemofóbia, áltudományos nézetek) is. Elkerülhetetlen a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek, primitív axiómák ütköztetése. A fogalmi megértést nehezítő további tényező a kémiai fogalmak néhány sajátossága. Az anyagok és jelenségek többszintű (makro-, részecske- és szimbólumszintű) értelmezése, számos kémiai fogalom elnevezésének és korszerű jelentésének ellentmondásossága, bizonyos fogalmak definiálatlansága, kontextustól függő jelentése, a tudományos és a köznyelvi jelentések különbözősége, valamint a kémia elméleti modelljeinek egymást kiegészítő, szimultán jellege miatt különösen fontos a tanuló gondolkodásának megismerése, a fogalmi megértési problémák feltárása és a metafogalmi tudás kialakítása. A kémia ismeretanyagát – a tanulók érdeklődési körétől függően – több szinten lehet megfogalmazni. Jelen kerettanterv a mindenki számára szükséges tartalmakat és fejlesztési célokat tartalmazza.

A kémia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló felismeri, összegyűjti, csoportosítja, rendszerezi és értékeli a hétköznapi életben, a tanulói kísérletezések során, illetve a szaknyelvi környezetben megjelenő,

a kémiához kapcsolódó információkat. A rendszerezett és értékelt természettudományos információkat társaival megosztja.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló magabiztosan kommunikál írásban és szóban az anyanyelvén, ismeri és alkalmazza a legfontosabb természettudományos, különösen a kémiához kapcsolható legalapvetőbb szaknyelvi kifejezéseket. Egyszerű, a fizikai és kémiai tulajdonságokkal, a környezetvédelemmel, illetve a vegyipari tevékenységgel kapcsolatos médiatartalmakat, prezentációkat hoz létre, illetve szöveges feladatot old meg önállóan vagy csoportban dolgozva, annak érdekében, hogy általuk üzeneteket közvetítsen főként társai és korosztálya számára.

A digitális kompetenciák: A tanuló magabiztosan használja a digitális technológiát kémiai tárgyú tartalmak keresésére, értelmezésére, elemzésére, a vizsgálatai során meghatározott adatok kiértékelésére. Ismeri azokat a szempontokat, amelyek alapján kiszűrhetők és helyesen értelmezhetők az áltudományos tartalmak a világhálón. A technológia felhasználásával a tanuló különböző médiatartalmakat, prezentációkat, esetleg modelleket, animációkat készít különböző témakörökben. A tanulás része az együttműködés és a kommunikáció, korszerű eszközökkel, felelős és etikus módon.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló a kémiai tanulmányai során gyakorlatot szerez a bizonyítékokon alapuló következtetések levonásában és az ezekre alapozott döntések meghozatalában. A kémiai tárgyú problémák megoldása során hipotézist alkot, az elvégzendő kísérleteket megtervezi, miközben fejlődik absztrakciós készsége. A kritikai elemzések során összefüggéseket vesz észre, ok-okozati viszonyokra jön rá, ami alapján egyszerűbb általánosításokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A kémiatanulás alapja az egyéni és a csoportos tevékenység. A tanulási tevékenységet vagy munkavégzést érintő csoportmunka során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállal.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló a kémiaórai tevékenysége során elsajátít számos olyan készséget, amely alkalmassá teszi arra, hogy képes legyen a feladatkörét érintő változó szerepekhez újító módon és rugalmasan alkalmazkodni. Felismeri a

hétköznapi életben előforduló, kémiai tárgyú problémákban rejlő lehetőségeket, lehetőségeihez mértén hozzájárul a problémák megoldásához, az esélyeket és alternatívákat mérlegeli. Hatékonyan kommunikál másokkal, a többség álláspontját elfogadva vagy saját álláspontját megvédve érvel, mások érveit meghallgatja, azokat elfogadja vagy cáfolja.

7-8. évfolyam

Az általános iskolai kémiai ismeretek tanításának célja a természettudományok iránti érdeklődés felkeltése, a természettudományos szemléletmód kialakítása, valamint a kémiának a társadalom és az egyén életében betöltött szerepének bemutatása. Ezeket a célokat a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek kémiai vonatkozásainak tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetjük el. A kémiával való ismerkedés közben a tanulók olyan tapasztalatokon, kísérleteken nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a benzingőz robbanásveszélye, a szén-monoxid és a klórgáz végzetes hatása). Az elsajátított ismeretek és a természettudományos szemlélet birtokában a tanulók – majd felnőttként is – egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre.

A kémiatanítás első szakaszának fő csomópontja az elemek, a vegyületek és a keverékek, illetve az atomok, a molekulák és az ionok megkülönböztetése, valamint a periódusos rendszer jelentőségének és használhatóságának megismerése. A kémiai szimbólumok (vegyjelek, képletek, reakcióegyenletek) és azok jelentésének tanítása háttérbe szorul az anyagok és folyamatok makroszintű és részecskeszintű értelmezésével szemben.

Ebben a szakaszban kezdődik el a részecskeszemlélet kialakítása, a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek ütköztetése is. A részecskeszemlélet kialakítása jól megválasztott, egyszerű kísérletekkel, valamint különböző modellek használatával történik. A modelleknek fontos szerepe van a részecskeszint és a makroszint kapcsolatának megértésében, valamint a szimbólumszint kialakításában. Már ebben a szakaszban is kiemelt figyelmet kell szentelni a tanulók gondolkodásának megismerésére, a fogalmi megértési problémák (tévképzetek, primitív axiómák) feltárására.

A 7–8. évfolyamon a kémia ismeretanyagának megközelítése elsősorban a tanulók előzetes tudására építve, jellemzően kísérleti tapasztalatok útján, illetve a mindennapi élet problémái

felől történik. Ebben a szakaszban a tanulók által korábban megismert és gyakran pontatlanul használt fogalmakat pontosítjuk, egyértelműsítjük úgy, hogy az természettudományos szempontból is korrekt legyen. Kezdetben inkább a tanulók megfigyeléseire, kísérleti tapasztalataira adunk választ, folyamatosan bővítve ezzel a természettudományos ismereteket és készségeket. Később az addig megszerzett ismeretek birtokában lehetőség nyílik a mindennapi élet – gyakran bonyolult – problémáinak egyszerűsített magyarázatára is.

Nagyon fontos, hogy mind a kémiai tanulmányok, mind az egyes témakörök tárgyalása ne száraz leírással, hanem érdekes, a tanulók számára is izgalmas kérdések, problémák felvetésével, kísérletek bemutatásával kezdődjön.

A kémia életszerűségét erősíthetjük, a tanulók kémiai problémák iránti érzékenységét növelhetjük, ha a kémiaórákon állandó figyelmet és időt szentelünk a médiában felbukkanó kémiai jellegű hírek (pl. szén-monoxid-, mustgáz-, metil-alkohol-mérgezés, kémiai Nobel-díj-átadás, környezetkárosítások stb.) megbeszélésére.

Kémia 7-8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig	17	17	0
Az anyagi halmazok	17	11	6
Atomok, molekulák és ionok	14	9	5
Kémiai reakciók	20	12	8
Kémia a természetben	15	2	13
Kémia a mindennapokban	19	0	19
Szabadon választott órakeret:		3	3
Összes óraszám:		54	54

TÉMAKÖR: A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;

tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri egy egyszerű laboratórium felépítését, anyagait és eszközeit;

megkülönbözteti a kísérletet, a tapasztalatot és a magyarázatot;

egyszerű modelleket (golyómodellt) használ az anyagot felépítő kémiai részecskék modellezésére;

ismeri a halmazállapot-változásokat, konkrét példát tud mondani a természetből (légköri jelenségek) és a mindennapokból;

tudja, hogy a keverékek alkotórészeit az alkotórészek egyedi tulajdonságai alapján választhatjuk szét egymástól, ismer konkrét példákat az elválasztási műveletekre (pl. bepárlás, szűrés, üleptetés);

megismeri néhány köznapi anyag legfontosabb tulajdonságait és az anyagok vizsgálatának egyszerű módszereit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelési és manuális készség fejlesztése

Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása

Hipotézisalkotás alapvető szinten

A hipotézis kísérleti megerősítése vagy cáfolata

A tudományos gondolkodás kialakulásának támogatása

Alkotás digitális eszközzel

Információkeresés digitális eszközzel

Az anyagi halmazok modellezése

A részecskeszint és a makroszint megkülönböztetése

Elválasztási műveletek

FOGALMAK

modell, kísérlet, tapasztalat, magyarázat, balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, anyagi halmaz, gáz, folyadék, szilárd halmazállapot, halmazállapot-változások, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás, fagyás, szublimáció, endoterm és exoterm változások, vegyszer, egyszerű

mérési módszerek, tömeg, térfogat, sűrűség, elválasztási eljárások, kísérleti eszközök, desztilláció

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Filmek megtekintése, majd a látottak alapján a biztonságos, egészséget nem veszélyeztető kísérletezés körülményeinek meghatározása

Beszélgetés a veszélyességi jelek bevezetésének és egységesítésének szükségességéről

Néhány háztartási vegyszer (pl. sósav, hypo stb.) címkéjének megismerése, a veszélyességi jelek értelmezése

Poszter vagy digitális bemutató készítése a leggyakrabban használt laboratóriumi eszközök jellemzésére (anyaguk, melegíthetőségük, felhasználási területük)

Tömegmérés táramérleggel, pl. egy kockacukor, vasgolyó, radír, kulcs tömegének mérése, a mérési pontosság megbeszélése, a tapasztalatok értelmezése

Térfogatmérés mérőhengerrel: víz térfogatának mérése, egyéb eszközök (pl. kémcső, főzőpohár, gyógyszer-, illetve mosószer-adagoló) térfogatának meghatározása, a mérési pontosság megbeszélése, becslés kis mennyiségű folyadékok térfogatára

Egyszerű tárgyak, testek (pl. kulcs, radír, dobókocka) tömegének és térfogatának megmérése táramérleggel, illetve vízkiszorítással, majd a sűrűségük kiszámítása, a mérési pontosságok alapján a sűrűségadat pontosságának megadása

Egyszerű becslések anyagok (pl. kakaópor, kristálycukor, porcukor) tömegére, térfogatára és sűrűségére, majd a mérésekkel és számolással kapott eredményekkel való összevetés

Gáz, folyékony és szilárd halmazállapotú anyagok fizikai tulajdonságainak vizsgálata és táblázatos összehasonlítása, a levegő vizsgálata műanyag fecskendő kísérletben, a víz mint folyadék tulajdonságainak vizsgálata, a vas tulajdonságainak vizsgálata

A víz halmazállapot-változásainak vizsgálata, a kámfor és a mentol szublimációjának vizsgálata

A halmazállapot-változással kapcsolatos videofilmek megtekintése és értelmezése a részecskeszemlélet alapján

Endoterm és exoterm folyamatok (pl. az alkohol és a víz elegyedésének) követése hőmérsékletméréssel/termoszóppal

A víz körforgásának értelmezése a víz halmazállapot-változásainak tükrében

Egyszerű magyar (esetleg idegen) nyelvű animációk keresése az interneten a víz körforgásával kapcsolatban, szöveggönyv (és narráció) készítése a filmhez

Szilárd keverékek (pl. só és homok) elválasztása oldással, szűréssel, bepárlással
A víz vagy vörösbor desztillációjának bemutatása, a desztilláció folyamatának értelmezése
A pálinkafőzés tanulmányozása videofilm segítségével, a folyamat értelmezése
Rózsavíz előállítása lepárlással vagy extrahálással
Homok és víz keverékének elválasztása ülepitéssel, dekantálással, illetve szűréssel
Alkoholos filctollak festékanyagainak elválasztása papírkromatográfiával
Háromkomponensű (konyhasó, homok, víz) keverék szétválasztásának megtervezése, a várható tapasztalatok megbecslése, a vizsgálat csoportokban történő megvalósítása, a tapasztalatok összevetése az előzetes elképzeléssel, a következtetések levonása
Egyszerű fényképgaléria készítése az elvégzett kísérletekről, szövegalkotás a képekhez
Hasonló kísérletek keresése és gyűjtése videomegosztó portálok segítségével

TÉMAKÖR: Az anyagi halmazok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;

képes egyszerű kísérletek elvégzésére és elemzésére az elemekkel, vegyületekkel és keverékekkel kapcsolatban;

a részecskemodell alapján értelmezi az oldódást;

különbséget tesz elem, vegyület és keverék között;

tudja, hogy melyek az anyag fizikai tulajdonságai;

részecskeszemlélettel értelmezi az oldódás folyamatát és az oldatok összetételét;

példát mond a valódi oldatra és a kolloid oldatra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az érvelési készség fejlesztése

Egyszerűbb következtetések kialakításának támogatása

A kémiai tisztaság: elemek és vegyületek összetétele és tulajdonságai példákkal

A keverékek

Az oldatok és összetételük

Az oldódás

Egyszerű kolloidok

FOGALMAK

kémiailag tiszta anyag, kémiai elem, fém, nemfém, vegyület, szerves vegyület, keverék, fizikai tulajdonság, fizikai változás, oldat, oldott anyag, oldószer, oldódás, oldhatóság, tömegszázalék, térfogatszázalék, telítetlen oldat, telített oldat, fiziológiás sóoldat, rendszer, valódi oldat, kolloid oldat, komponens, levegő, ötvözetek

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Példák bemutatása a köznapi életből elemre (pl. grafit, vörösréz, kén), vegyületre (pl. víz, nátrium-klorid, szőlőcukor) és keverékre (pl. benzin, levegő, sárgaréz)

Információgyűjtés néhány elem (pl. oxigén, nitrogén, bróm, hidrogén stb.) nyelvújításkori elnevezésével kapcsolatban

Köznapi anyagok (pl. alufólia, mészkő, kockacukor) fizikai tulajdonságainak (szín, szag, halmazállapot, oldhatóság, sűrűség, megmunkálhatóság, elektromos vezetés) összehasonlítása, táblázat és/vagy anyagismereti kártyák készítése

Egyszerű oldási kísérletek a „Mi miben oldódik?” kérdés eldöntésére, pl. vas, konyhasó, répacukor és jód oldódásának vizsgálata vízben, alkoholban és benzinben, kísérleti jegyzőkönyv elkészítése

Konyhasó oldhatóságának meghatározása kísérleti úton, az oldhatóság megadása x gramm só / 100 gramm víz értékben a vizsgálat hőmérsékletén

Grafikonok és táblázatok adatainak elemzése a különböző anyagok oldhatóságával, valamint egy anyag különböző hőmérsékleten való oldhatóságával kapcsolatban

A diffúziót szemléltető tanulókísérletek elvégzése

A diffúziót részecskeszemlélet alapján bemutató magyar (vagy idegen) nyelvű animáció, illetve kisfilm keresése az internet segítségével, szöveggönyv (és narráció) készítése a filmhez

Az oldás sebességét befolyásoló tényezők kísérleti úton történő vizsgálata

Kristályok növesztése otthon (pl. konyhasó, timsó, kandiscukor)

Érvelés az otthon végezhető/végzendő kísérletek mellett és ellen

Oldatkészítési gyakorlat, adott tömegű és tömegszázalékos oldat elkészítése a laboratóriumi eszközök (mérleg, főzőpohár, mérőhenger, vegyszeres kanál, üvegbot) felhasználásával

Oldatkészítési gyakorlat, adott térfogatú és térfogatszázalékos oldat elkészítése laboratóriumi eszközök (pl. mérőhengerek, főzőpoharak, üvegbot, esetleg mérőlombik) felhasználásával

Példák gyűjtése a köznapi életből tömeg- és térfogatszázalékos adatok megadására

Szövegkeresés és -értelmezés a fiziológiás sóoldat összetételéről és szerepéről az orvosi gyakorlatban

Nagyon egyszerű számítási feladatok elvégzése a tömegszázalék köréből

Híg szappanoldat, szörpök és limonádé készítése és tanulmányozása, összehasonlítása valódi oldatokkal

Gyümölcszselé és majonéz készítése és tanulmányozása

A tej, tejföl, mosógél, tusfürdő, kézkrém, köd, füst tanulmányozása

Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Ismert folyók, tavak, tengerek vizének összetétele” címmel

Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Az emberiség történetének legfontosabb fémjei, ötvözetei” címmel

Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Ötvözetek a mindennapjainkban (acél/könnyűfém felni/lágyforrasztó stb.)” címmel

Egyszerű fényképgaléria vagy kollázs készítése az iskolában és otthon végzett kísérletekről, szövegalkotás hozzáadása a képekhez

–

TÉMAKÖR: Atomok, molekulák és ionok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;

tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;

ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

különbséget tesz elemi részecske és kémiai részecske, valamint atom, molekula és ion között;

szöveges leírás vagy kémiai szimbólum alapján megkülönbözteti az atomokat, molekulákat és ionokat;

ismeri a legfontosabb elemek vegyjelét, illetve vegyületek képletét;
tudja, hogy az atom atommagból és elektronburokból épül fel;
fel tudja írni a kisebb atomok elektronszerkezetét a héjakon lévő elektronok számával
(Bohr-féle atommodell);
tudja, hogy az atom külső elektronjainak fontos szerep jut a molekula- és ionképzés során;
érti egyszerű molekulák kialakulását (H_2 , Cl_2 , O_2 , N_2 , H_2O , HCl , CH_4 , CO_2), és fel tudja írni a
képletüket;
érti az egyszerű ionok kialakulását (Na^+ , K^+ , Mg^{2+} , Ca^{2+} , Al^{3+} , Cl^- , O^{2-}), és analógiás
gondolkodással következtet az egy oszlopban található elemekből képződő ionok képletére;
érti az ionvegyületek képletének megállapítását;
ismeri a köznapi anyagok molekula- és halmazszerkezetét (hidrogén, oxigén, nitrogén, víz,
metán, szén-dioxid, gyémánt, grafit, vas, réz, nátrium-klorid);
érti, hogy az atomok és ionok között jellemzően erősebb, a molekulák között gyengébb
kémiai kötések alakulhatnak ki.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Vitakészség fejlesztése

A társakkal való együttműködés képességének fejlesztése

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása

Internetes források használatának fejlesztése

Számítógépes bemutató készítésének gyakorlása

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

Alkotás digitális eszközzel

Az atom felépítése és fontosabb jellemzői

Az atomok periódusos rendszere

A molekulák felépítése és fontosabb jellemzői

Az ion képződése és fontosabb jellemzői, csoportosítás töltés alapján

Az anyagok halmazszerkezete és fizikai tulajdonságai

FOGALMAK

elemi részecske, proton, elektron, neutron, kémiai részecske, atom, molekula, ion,
elemmolekula, vegyületmolekula, atommag, elektronburok, rendszám, periódusos rendszer,

nemesgázszerkezet, kémiai kötés, vegyjel, képlet, alkálifémek, alkáliföldfémek, földfémek, halogének, nemesgázok

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Atomszerkezeti modellező játékok keresése az interneten

A lángfestés jelenségének elvégzése vagy bemutatása, kapcsolat keresése a tűzijátékokkal

Atomok és molekulák modellezése, golyómodellek készítése gyurmából, hungarocell golyókból vagy papírkorongokból, az atomok méretviszonyainak megfigyelése

Az atomok, az ionok és a molekulák összehasonlítása táblázatos formában (pl. az oxigén példáján)

Információgyűjtés a periódusos rendszerről, poszter vagy prezentáció készítése a témával kapcsolatban

A periódusos rendszerrel kapcsolatos zeneművek meghallgatása

Kiselőadások a periódusos rendszer fontosabb, gyakoribb, érdekesebb elemeiről szakkönyvek és internetes források felhasználásával, a források megnevezésével

Projekt: a periódusos rendszer (művészi/vicces/informatív) elkészítése csoportokban kartonlapokból, kerámiaacsempékből stb.

Magyar és idegen nyelvű, ingyen letölthető, periódusos rendszert megjelenítő mobiltelefonos/táblagépes applikációk feltérképezése, az alkalmazhatóságuk korlátjainak megállapítása

„Milyen a periódusos rendszer, mint társasjáték?” – kreatív ötletek gyűjtése a periódusos rendszer társasjátékká való alakítására

Játék a vegyjelekkel: nevek kirakása vegyjelekből, a kedvenc vers egy szakaszának átírása vegyjelekkel, egyszerű szöveges vagy rajzos rejtvények készítése a vegyjelekkel, elemek nevével kapcsolatban

Információgyűjtés a fontosabb atomok vegyjelének eredetével kapcsolatban

Vita kezdeményezése a kémia jelrendszerének szükségessége kapcsán

Memóriakártyák készítése a fontosabb elemek és vegyületek nevének és kémiai jelének (vegyjelének, képletének) megjegyzéséhez

TÉMAKÖR: Kémiai reakciók

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a részecskemodell alapján értelmezi az egyszerű kémiai reakciókat;

ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének legalapvetőbb feltételeit (ütközés, energia);

ismeri a köznapi élet szempontjából legalapvetőbb kémiai reakciókat (pl. égési reakciók, egyesülések, bomlások, savak és bázisok reakciói, fotoszintézis);

ismer sav-bázis indikátorokat, érti felhasználásuk jelentőségét;

ismeri a katalizátor fogalmát, érti a katalizátorok működési elvének lényegét;

ismeri a korrózió fogalmát és a fémek csoportokba sorolását korrózióállóságuk alapján, érti a vas korróziójának lényegét, valamint a korrózióvédelem módjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása

A csoportmunkában való részvétel készségeinek fejlesztése

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

Alkotás digitális eszközzel

A kémiai információk keresése és értelmezése

A korábbi ismeretek alkalmazása az új információk feldolgozása során

A fizikai és a kémiai változások megkülönböztetése

A reakciók egyenletének leírása szavakkal, a folyamat értelmezése

A reakciók energiaviszonyai

A kémiai változások típusai

A köznapi életben jelentős kémiai reakciók

FOGALMAK

kémiai reakció, reakcióegyenlet, katalizátor, csapadék, gázfejlődés, exoterm reakció, endoterm reakció, egyesülés, bomlás, égés, gyors égés, lassú égés, sav, bázis, só, savas kémhatás, semleges kémhatás, lúgos kémhatás, közömbösítés, pH-érték, indikátor, korrózió, rozsdás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű kémiai reakciók végrehajtása, a kémiai változás értelmezése (pl. a hurkapálca égése, a csillagszóró égése, a szódabikarbóna reakciója ételcettel, a vörösbor színének megváltozása szódabikarbóna hatására, a cukor karamellizációja, a meszes víz reakciója szén-dioxiddal stb.), a megfigyelések leírásának gyakorlása

Érdekes, akár bonyolultabb kémiai kísérletek megfigyelése videofilmeken, a kémiai változás értelmezése

A katalizátor hatásának bemutatása érdekes kísérleteken, pl. a hidrogén-peroxid bontása barnakőporral (vagy apróra vágott májdarabkákkal), a fejlődő oxigén kimutatása parázsló gyújtópálcával, kockacukor meggyújtása fahamu vagy teafű jelenlétében, keményítőemésztés hasnyálkivonat segítségével

A melegítőpárna működésének bemutatása

Az égés tanulmányozása, a gyors (gyufa égése, földgáz égése, borszesz égése, csillagszóró égése, magnézium égése) és lassú égés (rozsdásodás, korhadás) tanulmányozása egyszerű kísérletekkel

Néhány egyszerűbb égési folyamat szóegyenlettel történő felírása

Az égés feltételeinek vizsgálata, az éghetetlen zsebkendő kísérlet elvégzése

Információk gyűjtése a tüzesetekkel és a tűzoltással kapcsolatban

Kiselőadás a lakástűzok, erdőtüzok megelőzésével és a tűzoltással kapcsolatban

Videofilm megtekintése a hivatásos tűzoltók munkájával kapcsolatosan

Kiselőadás vagy poszter készítése „A korrózióvédelem” címmel

Endoterm reakciók keresése és gyűjtése az internet segítségével

Közismert savak (háztartási sósav, ecetsav, citromsav) tulajdonságainak vizsgálata egyszerű tanulókísérlettel

A háztartásban megtalálható semleges, savas és lúgos oldatok kémhatásának vizsgálata egyszerű tanulókísérlettel

Laboratóriumi és növényi indikátorok színváltozásának vizsgálata (lakmusz, fenolftalein, pH-papír, antociánok)

A laboratóriumi indikátorok színváltozását bemutató poszterek készítése

Antociánok kivonása vöröskáposztából otthoni körülmények között, saját indikátorpapír készítése, a kivonás fényképes és/vagy mozgóképes dokumentálása

Háztartási tisztítószerek, oldatok, élelmiszerek kémhatásának vizsgálata saját indikátorpapírral, a vizsgálatok fényképes és/vagy mozgóképes dokumentálása

Egyéb, akár otthoni körülmények között is elkészíthető növényi indikátorok színváltozását bemutató posztterek készítése

A közömbösítés vizsgálata egyszerű laboratóriumi kísérletekkel, pl. az ecetsav reakciója szódával vagy szódabikarbónával, a háztartási sósav reakciója nátrium-hidroxid-oldattal

Néhány egyszerűbb közömbösítési folyamat szóegyenlettel történő felírása

A szúnyogcsípés fájdalmas érzésének csökkentése szódabikarbónás bedörzsöléssel – beszélgetés, vita, eszmecsere a módszer kémiai-biológiai háttéréről és hatékonyságáról

„A fény és a fotoszintézis folyamata” – biológiai | fizikai | kémiai témájú egyesített projekt, információgyűjtés szakkönyvekből, illetve az internetről, a téma bemutatása IKT-eszközökkel, kiselőadás vagy poszter formájában

Egyszerű fényképgaléria, kollázs vagy narrált kisvideó készítése az elvégzett kísérletekről, szövegalkotás a képekhez, az elkészült digitális alkotás megosztása egymás között

TÉMAKÖR: Kémia a természetben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges;

tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;

tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti és példákkal szemlélteti az emberi tevékenység és a természeti környezet kölcsönös kapcsolatát kémiai szempontok alapján;

ismeri természeti környezetének, azon belül a légkörnek, a kőzetburoknak, a természetes vizeknek és az élővilágnak a legalapvetőbb anyagait;

érti a globális klímaváltozás, a savas esők, az ózonréteg károsodásának, valamint a szmogoknak a kialakulását és emberiségre gyakorolt hatását;

kiselőadás keretében beszámol egy, a saját települését érintő környezetvédelmi kérdés kémiai vonatkozásairól;

azonosítja és példát hoz fel a környezetében előforduló leggyakoribb, levegőt, vizet és talajt szennyező forrásokra;

kiselőadás vagy projektmunka keretében ismerteti a háztartási hulladék összetételét, felhasználásának és csökkentésének lehetőségeit, különös figyelemmel a veszélyes hulladékokra;

konkrét lépéseket tesz annak érdekében, hogy mérsékelje a környezetszennyezést (pl. energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az értékelési és érvelési készség fejlesztése

A prezentációs készség fejlesztése

Különböző, egyszerű médiatartalmak létrehozása

A véleményformálás támogatása

A levegő, a víz, a kőzetburok és az élővilág anyagai

A levegő szennyező forrásai és következményei

A természetes vizek összetétele, szennyezői, víztisztítás, ivóvízgyártás

A hulladékok, a hulladékkezelés, az újrahasznosítás

A fosszilis energiahordozók

FOGALMAK

üvegházhatás, globális klímaváltozás, ózonpajzs, ózonlyuk, savas eső, szmog, édes víz, sós víz, ásványvíz, ásvány, trágya, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, szerves vegyület, fosszilis tüzelőanyag, természetes szenek, megújuló energiaforrások

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű tanulókísérletek a levegő összetételének vizsgálatára, pl. az oxigén mennyiségének meghatározása a levegőben

Információgyűjtés és bemutató készítése „A légkör összetételének változása” címmel

Cikkek keresése a digitális és nyomtatott sajtóban a klímaváltozással kapcsolatban, tendenciák megfigyelése

Információgyűjtés és prezentáció vagy poszter készítése a levegőszennyezés következményeiről (a globális klímaváltozásról, a savas esőkről, az ózonpajzs sérüléséről, a szmogról)

Az esővíz kémhatásának vizsgálata

A savas esők hatásának modellezése egy levélen, a változások mikroszkópos megfigyelése

A savas esők épületekre, illetve műemlékekre gyakorolt hatásának modellezése egy mészkő- vagy márványdarabon

A fólia alatti növénytermesztés kérdésének érvekkel alátámasztott megvitatása

Eszmecsere az erős UV-sugárzás hatásairól

A napvédő krémek összetétele, a faktorszám függése az összetételtől

Porszennyezés egyszerű kísérleti vizsgálata a lakóhelyünkön, jegyzőkönyv-dokumentáció készítése, összehasonlítás az interneten talált adatokkal

Természetes vizek mintáinak vizsgálata bepárlással

Vízminták vizsgálata laboratóriumi vízvizsgáló készletek segítségével

A természetes vizek, folyók, tavak, tengerek szennyezéséről szóló filmek megtekintése, eszmecsere

Figyelemfelkeltő plakátok készítése a környezetvédelem fontosságával kapcsolatban, pl. a víztakarékosság, az energiafelhasználás csökkentése, a tudatos vásárlás, a műanyag hulladékok mennyiségének csökkentése, a szelektív hulladékgyűjtés fontossága, a vegyszertakarékos életmód kialakítása

Komposztáló készítése az iskolaudvaron

Ásvány- és kőzetgyűjtemény készítése, bemutatása

Látogatás egy, a lakóhelyhez közeli ásványtárban, ásvány- vagy kőzetlelőhelyen, múzeumban

Üzemlátogatás a helyi vagy egy regionális szennyvíztisztítóban, egy hulladéklerakóban vagy egy hulladékégetőben

Aktív tréning a szelektív hulladéktárolók szakszerű használatához („Mit hova dobjunk?”)

Iskolai papírgyűjtés szervezése

A fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos kisfilm megtekintése, eszmecsere a felhasználás mértékének csökkentéséről

Információgyűjtés a megújuló energiaforrások kémiai hátteréről, poszter vagy digitális bemutató készítése

Bemutató vagy 3-4 oldalas „mini” tanulmány készítése a lakóhely, település környezetvédelmi kérdéseiről – akár általánosan, akár egy konkrét téma kiemelésével

Komplex környezetvédelmi projekt: információgyűjtés a nyomtatott és digitális sajtóból, filmelemzések, üzemlátogatás, majd bemutató készítés, vagy akadályverseny szervezése a témában

TÉMAKÖR: Kémia a mindennapokban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;

tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;

tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van azzal, hogy a bennünket körülvevő anyagokat a természetben található anyagokból állítjuk elő;

tisztában van vele, hogy az életfolyamatainkhoz szükséges anyagokat a táplálékunkból vesszük fel zsírok, fehérjék, szénhidrátok, ásványi sók és vitaminok formájában;

tud érvelni a változatos táplálkozás és az egészséges életmód mellett;

képes a forgalomban lévő kemikáliák (növényvédő szerek, háztartási mosó- és tisztítószer) címkéjén feltüntetett használati útmutató értelmezésére, azok felelősségteljes használatára;

tudja, hogy a különféle ásványokból, kőzetekből építőanyagokat (pl. meszet, betont, üveget) és fémeket (pl. vasat és alumíniumot) gyártanak;

ismeri a kőolaj feldolgozásának módját, fő alkotóit, a szénhidrogéneket, tudja, hogy ezekből számos termék (motorhajtóanyag, kenőanyag, műanyag, textília, mosószer) készül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A logikus gondolkodás készségének fejlesztése

A megbízható internetes információk keresésének és megosztásának támogatása

Az általános tudományos információk felismerésének támogatása

Élelmiszerek összetevői

Káros szenvedélyek

A vízkeménység

Mosószer, tisztítószer

Fertőtlenítőszer

Építőanyagok

A kőolaj

A legismertebb fémek

FOGALMAK

gyógyszer, dohánytermék, drog, alkohol, tápanyag, élelmiszer-adalék, táplálékkiegészítő, mesterséges édesítőszer, tartósítószer, E-számok, kemény víz, vízlágyítás, vízkőoldás, mosószer, szappan, fertőtlenítőszer, érc, műanyag, festékanyagok, növényvédő szerek, műtrágya, mikro- és makrotápanyagok, mesterséges szenek

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tudományos és áltudományos cikkek keresése a médiában, a szövegek elemzése, az áltudományosságra, megtévesztésre utaló jelek megfigyelése

A tudomany.hu honlap felkeresése, egy kémiai tárgyú cikk elemzése

Előadás felvételének megtekintése, eszmecsere

Egyszerű laboratóriumi vizsgálatok élelmiszerekkel, pl. keményítő kimutatása jóddal, zsírtartalom kioldása benzinnel, fehérje kimutatása xantoprotein-próbával

Gyakran fogyasztott élelmiszereink címkéinek elemzése: összetétel, élelmiszer-adalékok

Játék: „Hány E-számot ismersz?” – ismert anyagok (nitrogén, aszkorbinsav, citromsav stb.)

E-számainak kikeresése, összepárosítása

Természetes színezékek az élelmiszerekben: cékla, csalán, bodza, hagymahéj, indigó stb. alkalmazása, a színyanyagok kivonása növényekből, színük kémhatástól függő változásának vizsgálata

Az élelmiszerek tápanyag-összetételével és energiatartalmával kapcsolatos egyszerű számítások leírás alapján

Kémia biológia testnevelés közös projekt: „Az egészséges táplálkozás és életmód”

Cigarettdohány száraz lepárlása egyszerű kísérlettel, a lepárlás termékeinek (mérgező gázok, kátrány) megfigyelése

Információgyűjtés az elektromos cigarettáról, a füstben található anyagokról

Az alkoholizmussal és a metanol-mérgezéssel kapcsolatos cikkek keresése az elektronikus médiában, az etil-alkohol és a metil-alkohol tulajdonságainak és egészségkárosító hatásainak táblázatos összehasonlítása

Drogprevenációs előadás meghívott előadóval vagy kiselőadások a drogokról és azok hatásairól
Érvelő vita a legális és illegális drogok használatáról

Gyógyszercímke elemzése a tanórán, az információk értelmezése, a hatóanyag és a kísérőanyagok azonosítása, a gyógyszer hatásai, mellékhatásai, a gyógyszer szedésével kapcsolatos javaslatok értelmezése

A kemény és lágy víz összehasonlítása egyszerű tanulókísérlettel (pl. szappan habzása különböző keménységű vizekben, vízlágyítás csapadékos vízlágyítással)

Szappanok, mosószerek, samponok, fogkrémek vizsgálata egyszerű kísérletekkel

A hypo vizsgálata, színtelenítő hatásának megfigyelése egyszerű kémcsőkísérletekkel, a hypo és a háztartási sósav egymásra hatásának veszélyei

Fertőtlenítőszer a háztartásban (pl. alkohol, jód, ezüst, hidrogén-peroxid) – biztonságos felhasználásuk átbeszélése

Mosószer, szappan, hajsampon, tusfürdő, fogkrém, háztartási vízkőoldó, fertőtlenítő címkéjének elemzése, különös tekintettel az összetételükre és a használatukkal kapcsolatos óvintézkedésekre

Növényvédő szerek és festékek címkéjének elemzése, a használatukkal kapcsolatos óvintézkedések áttekintése

„Mennyire lehet »bio« az ilyen címkével ellátott termék?” címmel érvelő vita kezdeményezése

Látogatás egy biogazdaságban vagy kisfilm megtekintése egy ilyen termelési helyről

Építőanyagok (mész, égetett mész, oltott mész, cement, beton, üveg, polisztirolhab, poliuretánhab, kőzetgyapot) tanulmányozása egyszerű megfigyeléssel és kísérletekkel

Prezentáció készítése „Építőanyagok a múltban és napjainkban” címmel

A kőolaj feldolgozásával kapcsolatos videofilm megtekintése és elemzése

A kőolaj feldolgozásával kapcsolatos idegen nyelvű animáció szöveges narrációja

Kőolajpárlatok (pl. benzin, petróleum, szilárd paraffin) egyszerű laboratóriumi vizsgálata (oldási és oldódási kísérletek, sűrűség megfigyelése)

Kiselőadás vagy bemutató készítése „A gépjárművek motorhajtó anyagai” címmel

Videofilm megtekintése és megbeszélése a műanyagokkal, a műanyag hulladékokkal kapcsolatban

Ismertebb műanyagok égéstermékeinek vizsgálata

„Áldás vagy átok a műanyag?” – érvelő vita a műanyagok használata mellett és ellen

Textilminták összehasonlítása: gyapjú, pamut, selyem, műszál vizsgálata, ruhacímke elemzése, a mosási és tisztítási javaslatok elemzése

A koksztól, faszén, aktív szén otthoni felhasználási lehetőségeinek feltérképezése

Az aktív szén adszorpciós képességének vizsgálata

Gyakran használt fémek tulajdonságainak vizsgálata laboratóriumban, kapcsolat keresése a fém felhasználása és a tulajdonságai között.

KÉMIA

9-10. évfolyam

A középiskolai kémiai ismeretek tanításának célja egyrészt a természettudományos szemléletmód továbbfejlesztése, a különböző tantárgyakban tanult ismeretek természettudományos műveltségé történő integrálása, másrészt az elvontabb kémiai ismeretek, fogalmak feldolgozása, a kémiát továbbtanulásra választó tanulók ismereteinek megalapozása.

A természettudományos műveltség kialakítását olyan komplex problémák tárgyalásával lehet elősegíteni, melyek megoldása igényli a kémiai, fizikai, biológiai és természetföldrajzi ismeretek integrálását. Ilyenek lehetnek például: a megújuló és nem megújuló energiahordozók felhasználása; a víz, a talaj és a levegő szennyezése, tisztítása; a hulladékkezelés és hulladékhasznosítás; ételeink és italaink; gyógyszerek és „csodaszerek”.

A gimnáziumi kémiatanulás hozzájárul ahhoz, hogy a fizika, kémia, biológia és földrajz tantárgyak által közvetített tartalmak egységes természettudományos műveltségé rendeződjenek. 14–16 éves korban a tanuló szellemileg és érzelmileg is nagyon fogékony a környezeti kérdésekre. Már kezdi átlátni a világot, érzékeli és érti az ellentmondásos helyzeteket, erős a kritikai érzéke, és érzelmileg, értelmileg is nagyon nyitott. Fontos cél és egyben lehetőség a gimnáziumi környezeti nevelés érdekében a biológia, a földrajz, a fizika és a kémia tárgyak ismeretanyagának beépítése a rokon tantárgyak ismeretrendszerébe. Komoly eredményeket lehet így elérni a környezeti nevelés terén a tanuló világképe, környezetszemlélete, értékrendje és mindennapi szokásai tekintetében is.

A kémiaoktatás további célja, hogy a gimnáziumi tanulók többsége számára releváns, a mindennapi életben felmerülő problémák magyarázatán keresztül fejlessze a tanulók kémiai ismereteit, gondolkodási képességeit, valamint pozitív attitűdöt alakítson ki a tanulóknál a kémiához való viszonyukban és a kémia életünkben betöltött szerepének megítélésében. Ugyanakkor az alapvető kémiai ismeretek tárgyalása és gyakoroltatása révén megteremti az alapjait annak is, hogy az érdeklődő tanulók – kiegészítő (pl. fakultációs) tanulmányok után – sikeres érettségi vizsgát tegyenek kémiából. A gyakorlatban hasznosítható ismeretek egyrészt konkrét tárgyi ismereteket jelentenek, másrészt pedig az ismeretekből kialakuló olyan szemléletet adnak, amely a még nem ismert, új jelenségekben való eligazodásban nyújt segítséget.

A logikai kapcsolatok feltárása lehetőséget ad az óravezetésben az aktív tanulási formák használatára is: a problémák tudatos azonosítására, információkeresésre, kísérletek tervezésére, objektív megfigyelésre, a grafikonok elemzésére, modellezésre, szimulációk használatára, következtetések levonására. A logikai kapcsolatok hangsúlyozása elsősorban a kémia és a természettudományok iránt fogékony tanulók érdeklődését tartják fenn, esetleg fokozzák is. A humán érdeklődésű tanulók kémia iránti érdeklődését pedig csak úgy lehet felkelteni, ha folyamatosan a mindennapi életből vett példákkal, a jelenüket és a jövőjüket meghatározó kérdésekkel és problémákkal szembesítjük őket.

FŐ TÉMAKÖRÖK

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. Évfolyam	10. Évfolyam
Az anyagok szerkezete és tulajdonságai	14	14	-
A kémiai átalakulások	20	20	-
A szén egyszerű szerves vegyületei	25	-	28
Az életműködések kémiai alapjai	9	-	10
Elemek és szervetlen vegyületeik	17	-	16
Kémia az ipari termelésben és a mindennapokban	12	-	10
Környezeti kémia és környezetvédelem	5	-	4
Szabadon választott órakeret:		2	4
Összes óraszám:		36	72
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:		0	
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

Témakör: Az anyagok szerkezete és tulajdonságai

Tanulási eredmények:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egyedül vagy csoportban elvégez egyszerű kémiai kísérleteket leírás vagy szóbeli útmutatás alapján, és értékeli azok eredményét;

kémiai vizsgálatainak tervezése során alkalmazza az analógiás gondolkodás alapjait és használja az „egyszerre csak egy tényezőt változtatunk” elvet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az atom felépítését, az elemi részecskéket, valamint azok jellemzőit, ismeri az izotópok legfontosabb tulajdonságait, érti a radioaktivitás lényegét, és példát mond a radioaktív izotópok gyakorlati felhasználására;

ismeri az atom elektronszerkezetének kiépülését a Bohr-féle atommodell szintjén, tisztában van a vegyértékelektronok kémiai reakciókban betöltött szerepével;

értelmezi a periódusos rendszer fontosabb adatait (vegyjel, rendszám, relatív atomtömeg), alkalmazza a periódusszám és a (fő)csoportszám jelentését a héjak és a

- vegyértékelektronok szempontjából, ismeri a periódusos rendszer fontosabb csoportjainak a nevét és az azokat alkotó elemek vegyjelét;
- ismeri az anyagsűrűség és a mól fogalmát, érti bevezetésük szükségességét, és egyszerű számításokat végez m , n és M segítségével;
- ismeri a molekulaképződés szabályait, ismeri az elektronegativitás fogalmát, és érti a kötéspolaritás lényegét, a kovalens kötést jellemzi száma és polaritása szerint, megalkotja egyszerű molekulák szerkezeti képletét, ismeri a legalapvetőbb molekulaalakokat (lineáris, síkháromszög, tetraéder, piramis, V-alak), valamint ezek meghatározó szerepét a molekulák polaritása szempontjából;
- meghatározza egyszerű molekulák polaritását, és ennek alapján következtet a közöttük kialakuló másodrendű kémiai kötésekre, valamint oldhatósági jellemzőikre, érti, hogy a moláris tömeg és a molekulák között fellépő másodrendű kötések minősége hogyan befolyásolja az olvadás- és forráspontot, ezeket konkrét példákkal támasztja alá;
- érti a részecske szerkezete és az anyag fizikai és kémiai tulajdonságai közötti alapvető összefüggéseket;
- ismeri az egyszerű ionok atomokból való létrejöttének módját, ezt konkrét példákkal szemlélteti, ismeri a fontosabb összetett ionok molekulákból való képződésének módját, tudja a nevüket, összegképletüket, érti egy ionvegyület képletének a megszerkesztését az azt alkotó ionok képlete alapján, érti az ionrács felépülési elvét, az ionvegyület képletének jelentését, konkrét példák segítségével jellemzi az ionvegyületek fontosabb tulajdonságait;
- ismeri a fémek helyét a periódusos rendszerben, érti a fémes kötés kialakulásának és a fémek kristályszerkezetének a lényegét, érti a kapcsolatot a fémek kristályszerkezete és fontosabb tulajdonságai között, konkrét példák segítségével (pl. Fe, Al, Cu) jellemzi a fémes tulajdonságokat, összehasonlításokat végez;
- ismeri az anyagok csoportosításának a módját a kémiai összetétel alapján, ismeri ezeknek az anyagcsoportoknak a legfontosabb közös tulajdonságait, példákat mond minden csoport képviselőire, tudja, hogy az oldatok a keverékek egy csoportja;
- érti a „hasonló a hasonlóban jól oldódik” elvet, ismeri az oldatok töménységével és az oldhatósággal kapcsolatos legfontosabb ismereteket, egyszerű számítási feladatokat old meg az oldatok köréből (tömegszázalék, anyagsűrűség-koncentráció, tömegkoncentráció);
- adott szempontok alapján összehasonlítja a három halmazállapotba (gáz, folyadék, szilárd) tartozó anyagok általános jellemzőit, ismeri Avogadro gáztörvényét, és egyszerű számításokat végez gázok térfogatával standard körülmények között, érti a halmazállapot-változások lényegét és energiaváltozását;

egyedül vagy csoportban elvégez összetettebb, halmazállapot-változással és oldódással kapcsolatos kísérleteket, és megbecsüli azok várható eredményét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Megfigyelési és manuális készség fejlesztése

A társakkal való együttműködés képességének fejlesztése

Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

Alapvető matematikai készségek fejlesztése

Alkotás digitális eszközzel

Információkeresés digitális eszközzel

Az atomok és a periódusos rendszer

A kovalens kötés és a molekulák

Az atomrácsos kristályok

Az ionok, az ionkötés és az ionvegyületek

A fémes kötés és a fémek

Az anyagok csoportosítása: elemek, vegyületek és keverékek

Halmazállapotok, halmazállapot-változások

Fogalmak:

izotópok, vegyértékelektronok, anyagmennyiség, Avogadro-szám, relatív atomtömeg, moláris tömeg, elektronegativitás, elsőrendű kémiai kötés, kötéspolaritás, szerkezeti képlet, másodrendű kémiai kötés, kristályrács, ion, anyagmennyiség-koncentráció, Avogadro-törvény, moláris térfogat, amorf állapot

Alkalmazható tevékenységek:

Logikai térkép készítése az atomot felépítő atommagról és elektronburokról, az elemi részecskékről, valamint azok legfontosabb szerepéről, tulajdonságairól

Magyar és/vagy idegen nyelvű mobilalkalmazások keresése és használata az atomok elektronszerkezetével és a periódusos rendszerrel kapcsolatban

Bemutató készítése „Mengyelejev és a periódusos rendszer” címmel

Cikkek, illetve hírek keresése a médiában a radioaktív izotópok veszélyeiről, illetve felhasználási lehetőségeiről

Hevesy György munkásságának bemutatása kiselőadásban

Marie Curie munkásságának bemutatása poszteren vagy prezentáció formájában

Bemutató készítése a radiokarbon kormeghatározásról

Egyszerű számítások elvégzése az anyagmennyiséggel kapcsolatban, pl. egy korty vagy egy csepp vízben lévő vízmolekulák hozzávetőleges számának kiszámítása, egy vascsipeszben lévő vasatomok számának kiszámítása, egy kockacukorban lévő répacukormolekulák számának kiszámítása, vagy egy adott tömegű kénkristályban található kénmolekulák számának kiszámítása

Demonstrációs kísérletek elvégzése vagy keresése a világhálón az egy csoportban lévő elemek hasonló kémiai tulajdonságainak szemléltetésére (pl. a kálium és a nátrium, a magnézium és a kalcium, a klór és a jód kémiai reakcióinak összehasonlítása), a kísérletek tapasztalatainak szemléltetése

Logikai térkép készítése a kémiai kötésekről, azok típusairól, főbb jellemzőikről, példákkal

Egyszerű molekulák felismerése a modelljük alapján, a molekula alakjának és polaritásának meghatározása

Memóriakártyák készítése a legfontosabb molekulákról (a kártya egyik oldalán a molekula összegképlete és szerkezeti képlete, a másik oldalán az atomok száma, kötése, nemkötő elektronpárjai, alakja, polaritása)

Molekulák csoportosítása polaritásuk, valamint a közöttük kialakuló legerősebb másodrendű kölcsönhatás alapján

Molekulamodellező alkalmazások keresése és használata

Az olvadáspont, a forráspont, valamint oldhatósági adatok elemzése, kapcsolat keresése az anyag szerkezete és tulajdonságai között

Egyszerű kísérletek molekula-, atom-, fém- és ionrácsos anyagok tulajdonságainak összehasonlítására (pl. a kén, a kvarc, a vas, illetve a nátrium-klorid összehasonlítása), a várható tapasztalatok megjóslása, majd összevetése a tényleges tapasztalatokkal, a tapasztalatok táblázatos összefoglalása

Különböző rácstípusú elemek és vegyületek olvadás- és forráspont adatainak digitális ábrázolása többféle módon, következtetések levonása, ábraelemzés

Tanulókísérlet elvégzése a rézgalic kristályvíztartalma eltávolításának bemutatására

Kísérlettervezés 3-4 fős csoportban egy anyag tulajdonságainak vizsgálatára, valamint a tulajdonságok alapján a rács típus megállapítására

A pontos és részletes megfigyelés fejlesztése a kén olvasztásos kísérlete segítségével

Kb. azonos vastagságú vas-, réz- és alumíniumhuzal fizikai tulajdonságainak vizsgálata, összehasonlító táblázat készítése

Kb. 24,5 dm³ térfogatú „Avogadro-kocka” készítése kartonból 1 mól gáz térfogatának szemléltetésére

Egyszerű számítások elvégzése a gázok moláris térfogatával kapcsolatban

Információkeresés a gázok moláris térfogatának hőmérsékletfüggésével kapcsolatban, az adatok grafikus ábrázolása

Animáció készítése a gázok, folyadékok és szilárd anyagok szerkezetének és mozgásformáinak szemléltetésére

Oldódással, illetve halmazállapot-változással járó reakciók elvégzése részletes leírás alapján, a tapasztalatok rögzítése, a következtetések levonása

Kísérlettervezés a „hasonló a hasonlót old” elv szemléltetésére, a vizsgálat mozgóképes dokumentálása

Kiselőadás a víz fagyása során bekövetkező térfogatnövekedésről

Információkeresés a hidrátburoknak az élő szervezetben betöltött szerepével kapcsolatban

Animáció keresése vagy készítése a hidrátburok kialakulásának bemutatására

Az ásványvizes palackok címkéjén található koncentrációértékek értelmezése

Szövegaláírással ellátott fényképgaléria összeállítása az elvégzett kísérletekkel kapcsolatban

Témakör: Kémiai átalakulások

Tanulási eredmények:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: a kémiai reakciókat szimbólumokkal írja le;

egyedül vagy csoportban elvégez egyszerű kémiai kísérleteket leírás vagy szóbeli útmutatás alapján, és értékeli azok eredményét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti a fizikai és kémiai változások közötti különbségeket;

ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének feltételeit, ismeri, érti és alkalmazza a tömeg- és töltésmegmaradás törvényét a kémiai reakciókra;

ismeri a kémiai reakciók csoportosítását többféle szempont szerint: a reagáló és a képződő anyagok száma, a reakció energiaváltozása, időbeli lefolyása, iránya, a reakcióban részt vevő anyagok halmazállapota szerint;

konkrét reakciókat termokémiai egyenlettel is felír, érti a termokémiai egyenlet jelentését, ismeri a reakcióhő fogalmát, a reakcióhő ismeretében megadja egy reakció energiaváltozását, energiadiagramot rajzol, értelmez, ismeri a termokémia főtételét és jelentőségét a többlépéses reakciók energiaváltozásának meghatározásakor;

érti a katalizátorok hatásának elvi alapjait;

ismer egyirányú és egyensúlyra vezető kémiai reakciókat, érti a dinamikus egyensúly fogalmát, ismeri és alkalmazza az egyensúly eltolásának lehetőségeit Le Châtelier elve alapján;

ismeri a fontosabb savakat, bázisokat, azok nevét, képletét, Brønsted sav-bázis elmélete alapján értelmezi a sav és bázis fogalmát, ismeri a savak és bázisok erősségének és értékűségének jelentését, konkrét példát mond ezekre a vegyületekre, érti a víz sav-bázis tulajdonságait, ismeri az autoprotolízis jelenségét és a víz autoprotolízisének a termékeit;

konkrét példákon keresztül értelmezi a redoxireakciókat oxigénfelvétel és oxigénleadás alapján, ismeri a redoxireakciók tágabb értelmezését elektronátmenet alapján is, konkrét példákon bemutatja a redoxireakciót, eldönti egy egyszerű redoxireakció egyenlete ismeretében az elektronátadás irányát, az oxidációt és redukciót, megadja az oxidálószer és a redukálószer;

érti az elektromos áram és a kémiai reakciók közötti összefüggéseket: a galvánelemek áramtermelésének és az elektrolízisnek a lényegét;

tisztában van az elektrokémiai áramforrások felépítésével és működésével, ismeri a Daniell-elem felépítését és az abban végbemenő folyamatokat, az elem áramtermelését;

ismeri az elektrolizáló cella felépítését és az elektrolízis lényegét a hidrogén-klorid- oldat grafitelektródos elektrolízise kapcsán, érti, hogy az elektromos áram kémiai reakciók végbemenetelét segíti, példát ad ezek gyakorlati felhasználására (alumíniumgyártás, galvanizálás).

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása

A problémamegoldó képesség fejlesztése
Vitakészség fejlesztése
A társakkal való együttműködés fejlesztése
Az analógiás gondolkodás fejlesztése
Alkotás digitális eszközzel
Információkeresés és -megosztás digitális eszközzel
A kémiai reakciók általános jellemzése és csoportosítása
A reakciók egyenletének leírása képletekkel, az egyenlet értelmezése
Savak, bázisok, sav-bázis reakciók
A kémhatás és a pH
A redoxireakciók
Elektrokémiai alapismeretek

Fogalmak:

reakcióhő, Hess-tétel, dinamikus egyensúly, a legkisebb kényszer elve, Brønsted-féle sav-bázis elmélet, amfoter vegyület, oxidáció, redukció, redoxireakció, galvánelem, elektród, akkumulátor, elektrolízis

Alkalmazható tevékenységek:

Kémiai dominó készítése és használata a reakciók típusaival és a reakcióegyenletekkel kapcsolatban

Internetes oldalak keresése és használata a tömegmegmaradás törvényének szemléltetésére

Egyszerű kémcsőkísérletek elvégzése a különböző reakciótípusokra: exoterm – endoterm, sav-bázis – redoxi, gázfejlődés – csapadékképződés, pillanatreakció – időreakció

Egyszerű, életszerű, a gyakorlati szempontból is releváns sztöchiometriai feladatok megoldása a reakcióegyenlet alapján

Adatok, grafikonok, leírt jelenségek tapasztalatainak értelmezése a termokémia tárgyköréből

A katalizátorok működésének vizsgálata, a kísérletek elvégzése leírás alapján, a tapasztalatok rögzítése, magyarázata

- A katalizátorok mindennapi életben betöltött szerepének felismerése és alátámasztása példákkal, az enzimreakciók áttekintése
- A reakciósebesség vizsgálata, adott reakció sebességének különböző módszerekkel való növelése, az „egyszerre csak egy tényezőt változtatunk” elv alkalmazásával, jegyzőkönyv készítése, számadatokkal, következtetések levonásával
- Animációk és szimulációk keresése az interneten a kémiai egyensúlyok és a Le Châtelier-féle legkisebb kényszer elvének demonstrálására
- A kémiai egyensúly szemléltetése szénsavas üdítőital segítségével
- A leggyakoribb, legismertebb savak tulajdonságainak vizsgálata egyszerű kémcsőkísérletekkel (reakció lúgokkal, fémekkel, mészkővel), tapasztalatok megfigyelése, rögzítése, magyarázata
- Bemutató készítése a háztartásban előforduló savokról, azok kémiai összetételéről, molekuláik szerkezetéről, felhasználási módjukról és biztonságos kezelésükről
- Bemutató készítése a háztartásban előforduló lúgos kémhatású anyagokról/oldatokról, azok kémiai összetételéről, felhasználási módjukról és biztonságos kezelésükről
- Hígítási sor készítése erős savból és bázisból, a pH megállapítása indikátorpapírral, a pH és az oldat oxóniumion-koncentrációja közötti kapcsolat áttekintése
- Animáció keresése az egy-, illetve többértékű savak esetében a közömbösítésük során bekövetkező pH-változás szemléltetésére
- Egyszerű galvánelemek (pl. Daniell-elem) összeállítása, gyümölcselemek készítése, a bennük végbemenő redoxireakciók értelmezése
- Házi dolgozat vagy bemutató készítése „A gyakorlatban használt elektrokémiai áramforrások” címmel – összetétel, felépítés, működés, felhasználási területek, környezetvédelmi vonatkozások
- „Tényleg 0% emisszió jellemzi az elektromos autókat?” – érvelő vita lefolytatása
- Hidrogén-klorid-oldat elektrolizálására alkalmas cella összeállítása és működtetése
- Elektrolizáló cella összeállítása és működtetése – hypo előállítása laboratóriumban nátrium-klorid-oldat grafitelektródos elektrolízisével, a hypo tulajdonságainak (kémhatás, oxidáló hatás) vizsgálata
- A vízbontás és a cink-jodid-oldat elektrolízisének kivitelezése vagy videofelvételen való megtekintése, a tapasztalatok értelmezése
- Animáció keresése az ionvándorlás szemléltetésére

Projektmunka: „Oláh György és a direkt metanolos tüzelőanyagcella” – a működés bemutatása, előnyeinek kiemelése a környezet- és energiatermelés, valamint a fenntarthatóság szempontjából

Érvelő beszélgetés kezdeményezése „Működhet-e vízzel egy autó?” címmel

Interaktív feladatok készítése az interneten található feladatkészítő alkalmazások segítségével

Témakör: A szén egyszerű szerves vegyületei

Tanulási eredmények:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri az anyagok jellemzésének logikus szempontrendszerét: anyagszerkezet – fizikai tulajdonságok – kémiai tulajdonságok – előfordulás – előállítás – felhasználás;

ismeri a legegyszerűbb szerves kémiai reakciótípusokat;

analógiás gondolkodással következtet a szerves vegyület tulajdonságára a funkciós csoportja ismeretében;

magabiztosan használ magyar és/ vagy idegen nyelvű mobiltelefonos/táblagépes applikációkat kémiai tárgyú információk keresésére;

egyedül vagy csoportban elvégez egyszerű kémiai kísérleteket leírás vagy szóbeli útmutatás alapján, és értékeli azok eredményét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a szerves vegyületeket felépítő organogén elemeket, érti a szerves vegyületek megkülönböztetésének, külön csoportban tárgyalásának az okát, az egyszerűbb szerves vegyületeket szerkezeti képlettel és összegképlettel jelöli;

ismeri a telített szénhidrogének homológ sorának felépülési elvét és fontosabb képviselőiket, ismeri a metán fontosabb tulajdonságait, jellemzi az anyagok szempontrendszer alapján, ismeri a homológ soron belül a forráspont változásának az okát, valamint a szénhidrogének oldhatóságát, ismeri és egy-egy kémiai egyenlettel leírja az égés, a szubsztitúció és a hőbontás folyamatát;

érti az izoméria jelenségét, példákat mond konstitúciós izomerekre;

ismeri a telítetlen szénhidrogének fogalmát, az etén és az acetilén szerkezetét és fontosabb tulajdonságait, ismeri és reakcióegyenletekkel leírja a telítetlen szénhidrogének jellemző reakciótípusait, az égést, az addíciót és a polimerizációt;

felismeri az aromás szerkezetet egy egyszerű vegyületben, ismeri a benzol molekulaszervezetét és fontosabb tulajdonságait, tudja, hogy számos illékony aromás szénhidrogén mérgező;

példát mond közismert halogéntartalmú szerves vegyületre (pl. kloroform, vinil-klorid, freonok, DDT, tetrafluoretén), és ismeri felhasználásukat;

ismeri és vegyületek képletében felismeri a legegyszerűbb oxigéntartalmú funkcióscsoportokat: a hidroxilcsoportot, az oxocsoportot, az étercsoportot;

ismeri az alkoholok fontosabb képviselőit (metanol, etanol, glikol, glicerin), azok fontosabb tulajdonságait, élettani hatásukat és felhasználásukat;

felismeri az aldehidcsoportot, ismeri a formaldehid tulajdonságait, az aldehidek kimutatásának módját, felismeri a ketocsoportot, ismeri az acetontulajdonságait, felhasználását;

ismeri és vegyületek képletében felismeri a karboxilcsoportot és az észtercsoportot, ismeri az egyszerűbb és fontosabb karbonsavak (hangyasav, ecetsav, zsírsavak) szerkezetét és lényeges tulajdonságait;

az etil-acetát példáján bemutatja a kis szénatomszámú észterek jellemző tulajdonságait, tudja, hogy a zsírok, az olajok, a foszfatidok, a viaszok egyaránt az észterek csoportjába tartoznak;

szerkezetük alapján felismeri az aminok és az amidok egyszerűbb képviselőit, ismeri az aminocsoportot és az amidcsoportot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

Vitakészség fejlesztése

A rendszerezőképesség fejlesztése

Információk keresése és megosztása digitális eszközökkel

A telített szénhidrogének

A telítetlen szénhidrogének

A halogéntartalmú szerves vegyületek

Az oxigéntartalmú szerves vegyületek

A nitrogéntartalmú szerves vegyületek

Fogalmak:

funkciós csoport, homológ sor, telített és telítetlen szénhidrogének, szerves reakciótípusok, izoméria, konstitúció, aromás vegyületek, heteroatom, alkoholok, aldehidek, ketonok, éterek, karbonsavak, észterek, aminok, amidok

Alkalmazható tevékenységek:

Pálcikamodellek használata egyszerű konstitúciós izomer vegyületek molekulaszervezetének a modellezésére, az etanol és a dimetil-éter összehasonlítása

Szerkezeti képletek felírásának gyakorlása molekulamodellek alapján

Az anyagok jellemzési szempontrendszerének bemutatása a legegyszerűbb szénhidrogén, a metán példáján, a szerkezet és a tulajdonságok kapcsolatának elemzése, az összefüggések keresése

Anyagismereti kártyák készítése az egyes vegyületcsoportok gyakorlati szempontból legfontosabb képviselőiről az anyagok jellemzésének szempontrendszere alapján

Táblázatos adatok értelmezése, elemzése, összefüggések keresése az alkánok homológ sora, tagjainak moláris tömege, molekulapolaritása, halmazállapota (olvadás- és forráspontja), sűrűsége és oldhatósága kapcsán, grafikonok, diagramok készítése a táblázat adatainak felhasználásával

Kiselőadás a metán és a sújtólégrobbanások témaköréből

A CO-hegesztéssel kapcsolatos prezentáció készítése

Kiselőadás a Davy-lámpa történetéről és működéséről

Logikai térkép készítése a szénhidrogének áttekintésére, amely tartalmazza a tanult szénhidrogén-csoportokat, azok legfontosabb tulajdonságait, és példák megnevezése a gyakorlati szempontból fontos képviselőikre

Internetes információgyűjtés és bemutató készítése a halogénezett szénvegyületek gyakorlati jelentőségéről, felhasználásáról, élettani és környezetvédelmi vonatkozásairól

A különböző szerves vegyületcsoportok legjellemzőbb képviselőinek (etanol, dietil-éter, aceton, ecetsav, etil-acetát) bemutatása, az anyagok legjellemzőbb tulajdonságainak megfigyelése, kapcsolatok keresése az anyagok tulajdonságai és köznapi felhasználása között

Egyszerű kísérletek elvégzése leírás alapján benzinnel, etil-alkohollal, acetonnal, ecetsavval, valamint aldehidcsoportot tartalmazó vegyületekkel, a kísérletek fényképes és/vagy mozgóképes dokumentálása

Médiatartalmak keresése a metanol-mérgezés kapcsán, híradások, videofelvételek keresése alkoholok (metanol, etanol, glikol) okozta mérgezésekkel kapcsolatban

Érvelő vita a házi pálinkafőzés mellett és ellen

Görgey Artúr vegyészeti munkásságát bemutató poszter vagy prezentáció készítése

A palmitinsav, sztearinsav és olajsav molekuláinak modellezése

Információgyűjtés a környezetünkben és szervezetünkben megtalálható szerves savakról, azok jelentőségéről

Információgyűjtés az interneten „Nagyhatású aminok az élő szervezetekben” címmel, kapcsolat keresése a biológiával, az életfolyamatokkal

Kabay János tevékenységét bemutató poszter vagy bemutató készítése

Kritikusan válogatott videofilmek megtekintése alapvető, de nem minden laboratóriumban kivitelezhető kémiai kísérletekről, a pontos, precíz megfigyelések jelentőségének hangsúlyozása

Témakör: Az életműködések kémiai alapjai

Alkalmazható tevékenységek:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egyedül vagy csoportban elvégez egyszerű kémiai kísérleteket leírás vagy szóbeli útmutatás alapján, és értékeli azok eredményét;

mobiltelefonos/táblagépes alkalmazások segítségével médiatartalmakat, illetve bemutatókat hoz létre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a biológiai szempontból fontos szerves vegyületek építőelemeit (kémiai összetételét, a nagyobbak alkotó molekuláit);

ismeri a lipid gyűjtőnevet, tudja, hogy ebbe a csoportba hasonló oldhatósági tulajdonságokkal rendelkező vegyületek tartoznak, felsorolja a lipidek legfontosabb képviselőit, felismeri azokat szerkezeti képlet alapján, ismeri a lipidek csoportjába tartozó vegyületek egy-egy fontos szerepét az élő szervezetben;

ismeri a szénhidrátok legalapvetőbb csoportjait, például mond mindegyik csoportból egy- két képviselőre, ismeri a szőlőcukor képletét, összefüggéseket talál a szőlőcukor szerkezete és tulajdonságai között, ismeri a háztartásban található szénhidrátok besorolását a megfelelő csoportba, valamint köznapi tulajdonságaikat (ízük, oldhatóságuk) és felhasználásukat, összehasonlítja a keményítő és a cellulóz molekuláinak szerkezetét és tulajdonságait, valamint szerepüket a szervezetben és a táplálékaink között;

tudja, hogy a fehérjék aminosavakból épülnek fel, ismeri az aminosavak általános szerkezetét és azok legfontosabb tulajdonságait, ismeri a fehérjék elsődleges, másodlagos, harmadlagos és negyedleges szerkezetét, érti e fajlagos molekulák szerkezetének kialakulását, példát mond a fehérjék szervezetben és élelmiszereinkben betöltött szerepére, ismeri a fehérjék kicsapásának módjait és ennek jelentőségét a mérgezések kapcsán.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

Keresés digitális eszközzel

A lipidek

A szénhidrátok

A fehérjék

Fogalmak:

lipidek, trigliceridek, szénhidrátok, kondenzáció, hidrolízis, aminosav, polipeptid, fehérjék szerkezete

Alkalmazható tevékenységek:

Halmazábra, logikai térkép készítése a biológiai szempontból fontos szerves vegyületek áttekintésére

Biológiai szempontból fontos vegyületek kivonása növényi és állati eredetű anyagokból (pl. színyanyagok pirospaprikából vagy hagymahéjból, cukrok gyümölcsökből, olajok magvakból)

Biológiai szempontból fontos vegyületek kimutatása élelmiszerekből (pl. redukáló cukrok kimutatása ezüsttükörpróbával, fehérje kimutatása xantoprotein-reakcióval, keményítő kimutatása Lugol-oldattal)

Egyszerű tanulókísérletek a növényi eredetű olajok és az állati eredetű zsírok tulajdonságainak megfigyelésére

A szőlőcukor-molekula térbeli szerkezetének modellezése pálcikamodell és webes molekulaszerkesztő és -megjelenítő alkalmazások segítségével, a molekula stabilitásáért felelős tényezők megállapítása

Videofilm készítése „Szénhidrátok a háztartásban” címmel, bemutatva az otthonunkban fellelhető szénhidrátok csoportosítását, eredetét, tulajdonságaikat és felhasználásukat

Kiselőadás az esszenciális aminosavak jelentőségéről

Fehérjekicsapási reakciók elvégzése, fehérjeoldat reakciója erős savval, lúggal, könnyű- és nehézfém sók oldatával, kicsapás alkohollal, hővel, illetve mechanikai úton

3D-s fehérjeszerkezeti modellek keresése az interneten az elsődleges, másodlagos, harmadlagos és negyedleges szerkezet megfigyelésére

Információkeresés az enzimek szerepéről és csoportosításáról

Az enzimek működésének szemléltetése egyszerű tanulókísérlettel (pl. a hidrogén- peroxid bontása burgonyával)

A konstitúciós képlettől a vonalábráig – a biológiai szempontból fontos szerves vegyületek ábrázolásának gyakorlása különböző képletekkel, a szerkezet ábrázolásának egyszerűsítései, a kémia- és biológiaórán használt képletek közötti különbségek kiemelése

Érvelő vita az egyszer használatos műanyag poharak, táányérok, evőeszközök, valamint papírból és fából készült társaik mellett és ellen: „Miért váltja/válthatja fel sok helyen a cellulóz a műanyagból készült party kellékeket?”

Témakör: Elemek és szervetlen vegyületeik

Tanulási eredmények:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismer megbízható magyar és idegen nyelvű internetes forrásokat kémiai tárgyú, elemekkel és vegyületekkel kapcsolatos képek és szövegek gyűjtésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a hidrogén, a halogének, a kalkogének, a nitrogén, a szén és fontosabb vegyületeik fizikai és kémiai sajátosságait, különös tekintettel a köznapi életben előforduló anyagokra;

alkalmazza az anyagok jellemzésének szempontjait a hidrogénre, kapcsolatot teremt az anyag szerkezete és tulajdonságai között;

ismeri a halogének képviselőit, jellemzi a klórt, ismeri a hidrogén-klorid és a nátrium-klorid tulajdonságait;

ismeri és jellemzi az oxigént és a vizet, ismeri az ózont mint az oxigén allotróp módosulatát, ismeri mérgező hatását (szmogban) és UV-elnyelő hatását (ózonpajzsban);

ismeri és jellemzi a ként, a kén-dioxidot és a kénsavat;

ismeri és jellemzi a nitrogént, az ammóniát, a nitrogén-dioxidot és a salétromsavat;

ismeri a vörösfoszfort és a foszforsavat, fontosabb tulajdonságaikat és a foszfor gyufagyártásban betöltött szerepét;

összehasonlítja a gyémánt és a grafit szerkezetét és tulajdonságait, különbséget tesz a természetes és mesterséges szenek között, ismeri a természetes szenek felhasználását,

ismeri a kokszt és az aktív szén felhasználását, példát mond a szén reakcióira (pl. égés), ismeri a szén oxidjainak (CO, CO₂) a tulajdonságait, élettani hatását, valamint a szénsavat és sóit, a karbonátokat;

ismeri a fémrács szerkezetét és az ebből adódó alapvető fizikai tulajdonságokat;

ismeri a fémek helyét a periódusos rendszerben, megkülönbözteti az alkálifémeket, az alkáliföldfémeket, ismeri a vas, az alumínium, a réz, valamint a nemesfémek legfontosabb tulajdonságait;

kísérletek tapasztalatainak ismeretében értelmezi a fémek egymáshoz viszonyított reakciókészségét oxigénnel, sósavval, vízzel és más fémionok oldatával, érti a fémek redukáló sorának felépülését, következtet fémek reakciókészségére a sorban elfoglalt helyük alapján;

használja a fémek redukáló sorát a fémek tulajdonságainak megjósolására, tulajdonságaik alátámasztására;

ismeri a fontosabb fémek (Na, K, Mg, Ca, Al, Fe, Cu, Ag, Au, Zn) fizikai és kémiai tulajdonságait;

ismeri a fémek köznapi szempontból legfontosabb vegyületeit, azok alapvető tulajdonságait (NaCl, Na₂CO₃, NaHCO₃, Na₃PO₄, CaCO₃, Ca₃(PO₄)₂, Al₂O₃, Fe₂O₃, CuSO₄);

ismer eljárásokat fémek ércekből történő előállítására (vas, alumínium).

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Alkotás digitális eszközökkel

Kísérletek értelmezése

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

A rendszerezőképesség fejlesztése

A digitális kompetencia fejlesztése

A hidrogén

A halogének

A kalkogének

A nitrogéncsoport elemei

A szén és szervesetlen vegyületei

A fémek általános jellemzése

A fémek csoportosítása és kémiai tulajdonságaik

A legfontosabb fémvegyületek tulajdonságai

Fogalmak:

durranógáz, szökőkút-kísérlet, jódtinktúra, allotróp módosulatok, szintézis, természetes és mesterséges szenek, könnyűfémek, nehézfémek, a fémek redukáló sora, korrózióvédelem

Alkalmazható tevékenységek:

Anyagismereti kártyák készítése a legfontosabb elemekről és szerves vegyületekről az anyagok jellemzésének szempontrendszer alapján

Az anyagok tulajdonságainak levezetése a szerkezetből, a felhasználásuk kapcsolatba hozása a tulajdonságokkal

Magyar és/ vagy idegen nyelvű applikációk keresése és használata az anyagok tulajdonságainak megismeréséhez, a megszerzett információk kritikus kezelése, pontosítások elvégzése szakkönyvek, tankönyvek segítségével

Egyszerű, lehetőleg tanulókísérletek elvégzése a tananyagban előkerülő nemfémes elemek és vegyületeik előállítására, tulajdonságaik bemutatására

Egyszerű tanulókísérlet a durranógáz összetételének igazolására, a kísérlet mozgóképes dokumentálása

Összefoglaló táblázat készítése a nemfémes elemekről, hidrogénnel alkotott vegyületeikről, oxidjaikról, oxosavaikról és sóikról

Kritikusan válogatott videofilmek megtekintése alapvető, de nem minden laborban kivitelezhető kémiai kísérletekről, a pontos, precíz megfigyelések jelentőségének hangsúlyozása

Kiselőadások egyes nemfémes elemek és vegyületeik köznapi életben betöltött szerepéről (pl. „A klór és a víztisztítás”, „A kén használata a borászatban”, „Az aktív szén és az adszorpció”, „A néma gyilkos – a szén-monoxid”, „Miért nevezik a szén-dioxidot mustgáznak?” címeikkel)

Bemutatók készítése tudománytörténeti témákban (pl. „Irinyi János és a gyufa”, „Haber és Bosch ammóniaszintézise”, „Simmelweis Ignác és a klórmentes fertőtlenítés”)

Színes molekulamodellek készítése polisztirolgolyókból a molekulaszervezeti ismeretek elmélyítése céljából

A fémek legfontosabb képviselőinek csoportosítása különféle szempontok szerint (pl. helyük a periódusos rendszerben, színük, sűrűségük, korróziós hajlamuk, keménységük alapján)

A köznapi élet szempontjából legfontosabb fémek (vas, réz, alumínium, esetleg ezüst, arany) tulajdonságainak megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, a vizsgálatok jegyzőkönyves dokumentálása

A fémek redukáló sorának felépítése egyszerű kísérletek elvégzésén keresztül – fémek reakciója oxigénnel, savakkal, vízzel, valamint más fémionok vizes oldatával

Az alumínium, az alumínium-oxid, illetve az alumínium-hidroxid reakciójának vizsgálata savakkal és lúgokkal

A korrózió folyamatának egyszerű kísérletes szemléltetése (pl. vashuzal nedves levegőn, alufólia higany(II)-klorid-oldatos kezelés után), információgyűjtés a korrózió elleni védekezés lehetőségeiről

Egyszerű kísérletek elvégzése a tanult fémvegyületekkel, majd „ismeretlen fehér por” meghatározása a tanult információk és a kísérleti tapasztalatok alapján

Összehasonlító táblázat készítése a tanult fémekről, fémvegyületekről, azok tulajdonságairól

Témakör: Kémia az ipari termelésben és a mindennapokban

Tanulási eredmények:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
magabiztosan használ magyar és idegen nyelvű mobiltelefonos/táblagépes applikációkat kémiai tárgyú információk keresésére;

a különböző, megbízható forrásokból gyűjtött információkat számítógépes prezentációban mutatja be.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a természetben megtalálható legfontosabb nyersanyagokat;

érti az anyagok átalakításának hasznát, valamint konkrét példákat mond vegyipari termékek előállítására;

ismeri a különböző nyersanyagokból előállítható legfontosabb termékeket;

érti, hogy az ipari (vegyipari) termelés során különféle, akár a környezetre vagy szervezetre káros anyagok is keletkezhetnek, amelyek közömbösítése, illetve kezelése fontos feladat;

az ismeretein alapuló tudatos vásárlással és tudatos életvitellel képes a környezetének megóvására;

érti a mészkőalapú építőanyagok kémiai összetételét és átalakulásait (mészkő, égetett mész, oltott mész), ismeri a beton alapvető összetételét, előállítását és felhasználásának lehetőségeit, ismeri a legfontosabb hőszigetelő anyagokat;

érti, hogy a fémek többsége a természetben vegyületek formájában van jelen, ismeri a legfontosabb redukációs eljárásokat (szenes, elektrokémiai redukció), ismeri a legfontosabb ötvözeteket, érti az ötvözetek felhasználásának előnyeit;

ismeri a mindennapi életben előforduló növényvédő szerek használatának alapvető szabályait, értelmezi a növényvédő szerek leírását, felhasználási útmutatóját, példát mond a növényvédő szerekre a múltból és a jelenből (bordói lé, korszerű peszticidek), ismeri ezek hatásának elvi alapjait;

ismeri a legfontosabb (N-, P-, K-tartalmú) műtrágyák kémiai összetételét, előállítását és felhasználásának szükségességét;

ismeri a fosszilis energiahordozók fogalmát és azok legfontosabb képviselőit, érti a kőolaj ipari lepárlásának elvét, ismeri a legfontosabb párlatok nevét, összetételét és felhasználási lehetőségeit, példát mond motorhajtó anyagokra, ismeri a töltőállomásokon kapható üzemanyagok típusait és azok felhasználását;

ismeri a bioüzemanyagok legfontosabb típusait;

ismeri a műanyag fogalmát és a műanyagok csoportosításának lehetőségeit eredetük, illetve hővel szemben mutatott viselkedésük alapján, konkrét példákat mond műanyagokra a környezetéből, érti azok felhasználásának előnyeit, ismeri a polimerizáció fogalmát, példát ad monomerekre és polimerekre, ismeri a műanyagok felhasználásának előnyeit és hátrányait, környezetre gyakorolt hatásukat;

ismeri az élelmiszereink legfontosabb összetevőinek, a szénhidrátoknak, a fehérjéknek, valamint a zsíroknak és olajoknak a molekulaszervezetét és tulajdonságait, felsorolja a háztartásban megtalálható legfontosabb élelmiszerek tápanyagait, példát mond bizonyos összetevők (fehérjék, redukáló cukrok, keményítő) kimutatására, ismeri a legfontosabb élelmiszeradalék-csoportokat, alapvető szinten értelmezi egy élelmiszer-tájékoztató címkéjét;

ismeri a leggyakrabban használt élvezeti szerek (szeszes italok, dohánytermékek, kávé, energiatalok, drogok) hatóanyagát, ezen szerek használatának veszélyeit, érti az illegális drogok használatával kapcsolatos alapvető problémákat, példát mond illegális drogokra, ismeri a doppingszer fogalmát, megérti és értékeli a doppingszerekkel kapcsolatos információkat;

ismeri a gyógyszer fogalmát és a gyógyszerek fontosabb csoportjait hatásuk alapján, alapvető szinten értelmezi a gyógyszerek mellékelt betegtájékoztatóját;

ismeri a mérge fogalmának jelentését, érti az anyagok mennyiségének jelentőségét a mérgező hatásuk tekintetében, példát mond növényi, állati és szintetikus mérgekre, ismeri

a mérgek szervezetbe jutásának lehetőségeit (tápcsatorna, bőr, tüdő), ismeri és felismeri a különböző anyagok csomagolásán a mérgező anyag piktogramját, képes ezeknek az anyagoknak a felelősségteljes használatára, ismeri a köznapiban előforduló leggyakoribb mérgeket, mérgezéseket (pl. szén-monoxid, penészgomba-toxinok, gombamérgezések, helytelen étetés során keletkező füst anyagai, drogok, nehézfémek), tudja, hogy a mérgező hatás nem az anyag szintetikus eredetének a következménye;

ismeri a mosó- és tisztítószer, valamint a fertőtlenítőszer fogalmi megkülönböztetését, példát mond a környezetéből gyakran használt mosó-/tisztítószerre és fertőtlenítőszerre, ismeri a szappan összetételét és a szappangyártás módját, ismeri a hypo kémiai összetételét és felhasználási módját, érti a mosószer mosóaktív komponenseinek (a felületaktív részecskének) a mosásban betöltött szerepét;

ismeri a kemény víz és a lágy víz közötti különbséget, érti a kemény víz és egyes mosószer közötti kölcsönhatás (kicsapódás) folyamatát;

érti a különbséget a tudományos és az áltudományos információk között, konkrét példát mond a köznapiban életből tudományos és áltudományos ismeretekre, információkra;

ismeri a tudományos megközelítés lényegét (objektivitás, reprodukálhatóság, ellenőrizhetőség, bizonyíthatóság);

látja az áltudományos megközelítés lényegét (feltételezés, szubjektivitás, bizonyíthatatlanság), felismeri az áltudományosságra utaló legfontosabb jeleket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Természettudományos problémamegoldó képesség fejlesztése

Kommunikációs készségek fejlesztése

Vitakészség fejlesztése

Digitális készségek fejlesztése

Tudatos fogyasztói magatartás kialakítása

Az egészséges életmódra nevelés

Az építőanyagok kémiája

A fémek előállításának módszerei

Növényvédő szerek és műtrágyák

A kőolaj feldolgozása

Műanyagok

Élelmiszereink és összetevőik

Gyógyszerek, drogok, doppingszerek

Veszélyes anyagok, mérgek, mérgezések

Mosó-, tisztító- és fertőtlenítőszer

Tudomány és áltudomány

Fogalmak:

mész, érc, fosszilis energiahordozók, természetes és mesterséges alapú műanyag, vízkeménység, felületaktív anyag, toxikus anyag, tudomány, áltudomány

Alkalmazható tevékenységek:

Összehasonlító táblázat készítése a cement, beton, üveg, mészkő, fa, acél legfontosabb tulajdonságainak bemutatására

Prezentáció készítése a hazai ipar által felhasznált legfontosabb ércnek bemutatására

A cseppkőképződés kísérleti modellezése, a cseppkő kísérleti úton történő vizsgálata

Prezentáció készítése a kedvenc ásványokról, illetve kőzetekről

Videofilm megtekintése a vasgyártásról

Az alumíniumgyártást bemutató animáció keresése az interneten

Növényvédő szerek címkéinek értelmezése, a biztonságos, körültekintő használat fontosságának hangsúlyozása

Érvelő vita a műtrágyázás szükségességének kérdéséről

Kiselőadás a különböző kőolajpárlatok felhasználásának lehetőségeiről

Videofilm megtekintése a hazai kőolajfeldolgozásról

Információgyűjtés a motorbenzin összetételéről, az adalékanyagokról, az oktánszám növelésének lehetőségéről és korlátairól

Kiselőadás a vegyipari benzin további feldolgozásáról, a pirolízisről, a polietilén, polipropilén, polibutadién gyártásáról

Érvelő vita a műanyagok felhasználásának előnyeiről és hátrányairól

Ötletek gyűjtése, miként csökkenthető a mindennapi életünk során használt műanyag termékek mennyisége

Információgyűjtés a lebomló műanyagokkal kapcsolatban

Érvekkel alátámasztott kiselőadás vagy bemutató készítése „Ezért nem cserélhető le az összes műanyag lebomló műanyagra” címmel

Videofilm megtekintése a gumiabroncsok előállításáról, a hazai gumiipari vállalatokról

A vulkanizált gumi kéntartalmának kimutatása demonstrációs kísérlettel

Celofán, polietilén, polipropilén, polisztirol, PVC, PET, nylon vizsgálata (hő hatására mutatott változás, oldhatóság, sűrűség), a vizsgálatok mozgóképes dokumentálása, a tapasztalatok táblázatban történő összehasonlítása

Információgyűjtés és prezentációkészítés az E-számokkal kapcsolatban

Beszélgetés kezdeményezése a gyógyszerek lejáratási ideje betartásának fontosságáról, a lehetséges veszélyek áttekintése

Kiselőadás a gyógyszerkutatás és -fejlesztés folyamatáról, illetve Richter Gedeon munkásságáról

Érvelő vita a homeopátiás szerek alkalmazása mellett és ellen

Bemutató készítése a legismertebb kábítószer fizikai és pszichés hatásáról

Véleménycikk írása a doppingszerek rövid és hosszú távú hatásairól és mellékhatásairól

Mérgezők feltérképezése az irodalmi művekben (pl. Agatha Christie műveiben)

Kiselőadás „Mérgezők régen és ma” (pl. a tiszazugi mérgezés, polóniumos mérgezés) címmel

Információgyűjtés a világ különböző pontjain alkalmazott méregjelekről, kiemelve az egységes veszélyességi jelölések bevezetésének jelentőségét

Információgyűjtés a szintetikus mosószerek összetételéről, a kemény és lágy vízben való alkalmazhatóságukról, a vizes oldataik kémhatásáról, az intelligens molekulák működéséről

A vízlágyítás módszereinek áttekintése modellkísérletek alapján, Magyarország és Európa vízkeménységi térképének elemzése

A micellás tisztítók működési elvének feltérképezése

Áltudományos cikk írása egy kitalált termékkel kapcsolatban

Áltudományos gondolatokat tartalmazó termékbemutató kisvideó készítése egy kitalált termékkel kapcsolatban

Témakör: Környezeti kémia és környezetvédelem

Tanulási eredmények:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a különböző, megbízható forrásokból gyűjtött információkat számítógépes prezentációban mutatja be.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákkal szemlélteti az emberiség legégetőbb globális problémáit (globális éghajlatváltozás, ózonlyuk, ivóvízkészlet csökkenése, energiaforrások kimerülése) és azok kémiai vonatkozásait;

ismeri az emberiség előtt álló legnagyobb kihívásokat, kiemelten azok kémiai vonatkozásaira (energiahordozók, környezetszennyezés, fenntarthatóság, új anyagok előállítás);

példákon keresztül szemlélteti az antropogén tevékenységek kémiai vonatkozású környezeti következményeit;

kiselőadás vagy projektmunka keretében mutatja be a XX. század néhány nagy környezeti katasztrófáját, és azt, hogy milyen tanulságokat vonhatunk le azok megismeréséből;

érti a környezetünk megóvásának jelentőségét az emberi civilizáció fennmaradása szempontjából;

ismeri a zöld kémia lényegét, a környezetbarát folyamatok előtérbe helyezését, példákat mond újonnan előállított, az emberiség jólétét befolyásoló anyagokra (pl. új gyógyszerek, lebomló műanyagok, intelligens textíliák);

alapvető szinten ismeri a természetes környezetet felépítő légkör, vízburok, kőzetburok és élővilág kémiai összetételét;

ismeri a legfontosabb környezetszennyező forrásokat és anyagokat, valamint ezeknek az anyagoknak a környezetre gyakorolt hatását;

ismeri a légkör kémiai összetételét és az azt alkotó gázok legfontosabb tulajdonságait, példákat mond a légkör élőlényekre és élettelen környezetre gyakorolt hatásaira, ismeri a legfontosabb légszennyező gázokat, azok alapvető tulajdonságait, valamint az általuk okozott környezetszennyező hatásokat, ismeri a légkört érintő globális környezeti problémák kémiai hátterét és ezen problémák megoldására tett erőfeszítéseket;

ismeri a természetes vizek típusait, azok legfontosabb kémiai összetevőit a víz körforgásának és tulajdonságainak tükrében, példákat mond vízszennyező anyagokra, azok forrására, a szennyezés lehetséges következményeire, ismeri a víztisztítás folyamatának alapvető lépéseit, valamint a tiszta ivóvíz előállításának módját;

érti a kőzetek és a környezeti tényezők talajképző szerepét, példát mond alapvető kőzetekre, ásványokra, érti a hulladék és a szemét fogalmi megkülönböztetését, ismeri a hulladékok típusait, kezelésük módját, környezetre gyakorolt hatásukat;

példákkal szemlélteti egyes kémiai technológiák, illetve bizonyos anyagok felhasználásának környezetre gyakorolt pozitív és negatív hatásait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Környezettudatos szemlélet fejlesztése

Vitakészség fejlesztése

Problémamegoldó készség fejlesztése

A társakkal való együttműködés fejlesztése

Alkotás digitális eszközökkel

Kommunikációs készség fejlesztése

A légkör kémiája

A természetes vizek kémiája

A talaj kémiája

A hulladékok

Új kihívások: ember, társadalom, környezet és kémia

Fogalmak:

zöld kémia

Alkalmazható tevékenységek:

Kiselőadás vagy bemutató készítése „Az emberiség legégetőbb globális problémái” címmel

A lakóhely környezetében működő környezettudatos cégek, vállalatok meglátogatása, a látottakról prezentáció készítése

A környezettudatosságot hangsúlyozó témanap vagy témahét szervezése

Projekt: „A XX. század nagy környezeti katasztrófái”, a projekt tartalmának bemutatása kiselőadás formájában

Információgyűjtés a zöld kémia elveivel kapcsolatban, a nehezebben teljesíthető célok előtt álló akadályok megismerése

Logikai térkép készítése a légkört felépítő összetevőkről és a leggyakoribb szennyezőkről

Javaslatok gyűjtése a légszennyezettség csökkentésével kapcsolatban

Poszter készítése a helyi vagy regionális vízmű ivóvíz-előállítási módjáról, illetve szennyvíztisztítási eljárásáról

Egy akváriumi szűrő működésének vizsgálata

A talajszennyezés egyszerű modellezése

Projekt vagy videofilm készítése „Hogyan érhető el a hulladékmentes élet?” címmel

Videofilm megtekintése a hulladékok újrahasznosításáról

FIZIKA

HELYI TANTERV

A Nat preambulumban megfogalmazottakat követve a fizika oktatásának célja egyfelől, hogy a tanuló aktív problémamegoldóként a legkorszerűbb fizikai, tudományos ismereteket és készségeket sajátítsa el, egyúttal megismerje és pozitívan értékelje saját hazája, nemzete kultúráját és hagyományait, valamint az egyetemes emberi kultúra legjelentősebb eredményeit. Fontos feladat továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, ismeretek és készségek együttes fejlesztése, az egyéni és a csoportos teljesítmény ösztönzése. A fentieken kívül kiemelkedően fontos feladat a fizika esetében, minden oktatási szakaszban a pozitív attitűd és a megfelelő motiváltság kialakítása.

Erre jó lehetőséget biztosít, hogy a tantárgy a szűken értelmezett szakmai ismeretanyag és a mindennapokban könnyen hasznosítható praktikus ismeretek átadásán túl olyan természettudományos módszerekkel vizsgálható kérdésekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, illetve kihatással vannak a jövő alakulására. Ilyenek például az egészségmegőrzéssel, a globális környezeti problémákkal, a természeti erőforrások felelős felhasználásával összefüggő problémák vagy a világűr kutatása. A témaválasztás fontos szempontja a mindennapokban hasznosítható, releváns ismeretek nyújtása, valamint olyan készségek és képességek fejlesztése, mely a jövő ma még ismeretlen ismeretrendszerében való eligazodást segítik.

A fizika tantárgy fontos feladata a diákok természettudományos szemléletének kialakítása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. Azt az attitűdöt kell a diákokban kialakítani, hogy a természet megismerhető, működése a természeti törvények segítségével leírható.

Világunk megismerésének vannak módszerei, szabályai, algoritmusai. Egyre több jelenséget tudunk megmagyarázni úgy, hogy alapvetőbb jelenségekre vezetjük azokat vissza. Ennek elengedhetetlen feltétele az, hogy különböző fogalmakat konstruáljunk meg, melyekkel jellemezni tudjuk az adott dolgot, jelenséget. Ezek minél nagyobb részéhez számértékeket is rendelünk az összehasonlíthatóság miatt.

7–8. ÉVFOLYAM

A fizika tantárgy oktatására az általános iskola 3–4. osztályában tanult környezetismeret, illetve az 5–6. osztályban tanult természettudomány oktatását követően kerül sor. A fizika oktatható önálló tantárgyként is a 7–8. osztályban, illetve az ebben a nevelési szakaszban folytatódó természettudomány tantárgy moduljaként.

A kerettanterv témakörei, a megtanítandó ismeretek és fejlesztési feladatok egyfelől lehetővé teszik a Nat által az adott nevelési szakaszra előírt tanulási eredmények megvalósulását, másrészt a fizika oktatására vonatkozó általános alapelvek érvényesülését. Ennek megfelelően a témák szorosan kapcsolódnak a hétköznapi problémákhoz, természeti jelenségekhez és technikai alkalmazásokhoz. A kerettanterv alkalmazásával tervezett oktatási, tanulási folyamat mélyíti a szükséges szakmai ismereteket, támogatja a tudásalkalmazást, összekapcsolja a tantárgyon belüli és a tantárgyak közötti releváns információkat és szervesen épít a jelenség és tevékenység alapú tudásszervezés alapelveire. Ezeknek a céloknak a megvalósulását szolgálják a fizika tudományával, annak munkamódszerével valamint a globális környezeti problémákkal foglalkozó témakörök.

Az internethasználattal és prezentációk készítésével kapcsolatos tanulási eredmények megvalósulása megfelelő óraszervezéssel, a digitális technológia tanári irányítás melletti önálló használatával biztosítható. Ezeket az alábbiakban soroljuk fel:

- A tanuló fizikai szövegben, videóban el tudja különíteni a számára világos és nem érthető, további magyarázatra szoruló részeket;
- az internet segítségével adatokat gyűjt a legfontosabb fizikai jelenségekről;
- tanári útmutatás felhasználásával magabiztosan használ magyar nyelvű mobiltelefonos/táblagépes applikációkat fizikai tárgyú információk keresésére;
- ismer megbízható fizikai tárgyú magyar nyelvű internetes forrásokat;
- egyszerű számítógépes prezentációkat készít egy adott témakör bemutatására;
- projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző prezentációkat hoz létre a tapasztalatok és eredmények bemutatására;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével.

A tananyag kijelöli a témaköröket és iránymutató a lehetséges sorrendre nézve, de a feldolgozás nagyon sokféle lehet. Részben azért is, mert a tananyag csak a mindenki számára kötelező minimumot adja meg, de elsősorban azért, mert a tanítás során - ebben az életkori szakaszban különösen - alkalmazkodnia kell a tanulócsoporthoz egyedi sajátosságaihoz, az oktató-nevelőmunka helyi céljaihoz és körülményeihez. Lényegében bármelyik téma lehetőséget nyújt az elmélyülésre, izgalmas részkérdéseket bonthatunk ki a gyerekek együttműködése révén megvalósuló projektek során vagy a világhálón található információk felhasználásával. A tanulás sikerességének kritériuma lehet az értelmes és motiváló közös munka, olyan csoportmunka, melyben mindenki megtalálhatja a saját szerepét, s ezáltal sikerélményhez, pozitív természettudományos attitűdhez juthat.

A tanulók értékelésének módszerei ennek megfelelően nem korlátozódnak a hagyományos definíciók, törvények kimondásán és számítási feladatok elvégzésén alapuló számonkérésre. Az értékelés során megjelenhet a prezentációra alapuló szóbeli felelet, a teszt, az esszé, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelése is. A cél az, hogy a tanulók képesek legyenek megérteni a megismert jelenségek

lényegét, az alapvető technikai eszközök működésének elvét, az időszerű társadalmi-gazdasági kérdések, problémák jelentőségét, s a fizika hozzájárulását a megoldási törekvésekhez.

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a Nat-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

A 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy alapóraszám: 102 óra.

A Nemzeti alaptanterv fő témakörei

A kontextusalapú tananyag-felépítés nagyfokú rugalmasságot tesz lehetővé. Így a fizikai ismeretek feldolgozása mind diszciplináris, mind integrált oktatás formájában megvalósítható.

Fizikai jelenségek megfigyelése, egyszerű értelmezése

Mozgások a környezetünkben, a közlekedés

A levegő, a víz, a szilárd anyagok

Fontosabb mechanikai, hőtani, elektromos és optikai eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban

Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és felhasználás

A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása

Kapcsolódás a Nat témaköreihez

TÉMAKÖR

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
Bevezetés a fizikába	8	8	0
Az energia	8	8	0
Mozgás közlekedés és sportolás közben	10	10	0
Lendület és egyensúly	10	10	0
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben	15	15	0
Elektromosság a háztartásban	14	0	14
Világítás, fény, optikai eszközök	12	0	12
Hullámok	10	0	10
Környezetünk globális problémái	6	0	6
Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata	9	0	9
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		51	51

: Bevezetés a fizikába

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jó becsléseket tud adni egyszerű számítás, következtetés segítségével;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével;

- értelmezni tud egy jelenséget, megfigyelést valamilyen korábban megismert vagy saját maga által alkotott egyszerű elképzelés segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeléseket és kísérleteket végez a környezetében, az abból származó tapasztalatokat rögzíti;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;
- hétköznapi eszközökkel méréseket végez, rögzíti a mérések eredményeit, leírja a mérésorozatokban megfigyelhető tendenciákat, ennek során helyesen használja a közismert mértékegységeket;
- ismeri a fizika fontosabb szakterületeit;
- tájékozott a fizika néhány új eredményével kapcsolatban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A fizika tudománya által vizsgálható jelenségek felismerése, a tudományos megismerés ismérvei
- A testek mérhető tulajdonságai: a hosszúság, térfogat, tömeg jele, mértékegységei és mérőeszközei, a mértékegységek átváltása
- Az alapvető fizikai mennyiségek jellemző értékeinek tapasztalati becslése
- Az eltelt idő és a hőmérséklet jele, mértékegységei. A Celsius-skála
- A távolság, a térfogat, az eltelt idő, a tömeg, a hőmérséklet közvetlen mérése a rendelkezésre álló eszközökkel (beleértve a mobiltelefon óráját vagy a digitális konyhai mérleget, más konyhai mérőeszközt)
- A mérés pontosságának becslése ismételt mérések, illetve az eszköz jellemző adatainak ismeretében. A mérési eredmények összehasonlítása
- Azonos anyagból készült különböző tömegű testek tömegének és térfogatának kapcsolata. Az anyagra jellemző sűrűség megállapítása
- Sűrűségadatok használata a tömeg vagy térfogat kiszámolására
- A fizika szakterületei, néhány újabb eredmény egyszerű bemutatása, egy állítás tudományos megalapozottságának kritikus vizsgálata

Fogalmak

mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga, becslés, tudományos eredmény

Alkalmazható tevékenységek

- Adott idejű folyamatok létrehozása (pl. 1 perc alatt leguruló golyó)
- Szilárd, folyékony és légnemű anyagok térfogatának értelmezése, mérése
- Az emberi test méreteihez kötött távolságok vizsgálata
- Időtartam becslése (pl. 1 perc elteltének becslése számolással)
- Távolságok mérése digitális térképeken
- Külső hőmérséklet vizsgálata egy adott időszakban, az eredmények ábrázolása, átlagérték kiszámítása
- A Föld éghajlatának globális változásával kapcsolatos hőmérsékleti adatsorok elemzése
- Szilárd és folyékony anyagok sűrűségének összehasonlítása, illetve becslése csoportos kísérletezés során

- Bemutató készítése a fizika egyik nevezetes felismeréséről. Milyen előzményei voltak, milyen bizonyítékok támasztják alá, milyen viták kísérték a felismerés megfogalmazását?

TÉMAKÖR: Az energia

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- tudatában van az emberi tevékenység természetre gyakorolt lehetséges negatív hatásainak és az ezek elkerülésére használható fizikai eszközöknek és eljárásoknak (pl. porszűrés, szennyezők távolról való érzékelése alapján elrendelt forgalomkorlátozás).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van azzal, hogy az energiának ára van, gyakorlati példákon keresztül ismerteti az energiatakarékosság fontosságát, ismeri az energiatermelés környezeti hatásait, az energiabiztonság fogalmát;
- ismeri a jövő tervezett energiaforrásaira vonatkozó legfontosabb elképzeléseket;
- előidéz egyszerű energiaátalakulással járó folyamatokat (melegítés, szabadesés), megnevezi az abban szereplő energiákat;
- ismeri a zöldenergia és fosszilis energia fogalmát, az erőművek energiaátalakításban betöltött szerepét, az energiafelhasználás módjait és a háztartásokra jellemző fogyasztási adatokat;
- átlátja a táplálékok energiataralmának szerepét a szervezet energiaháztartásában és az ideális testsúly megtartásában;
- kvalitatív ismeretekkel rendelkezik az energia szerepéről, az energiaforrásokról, az energiaátalakulásokról.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A teljesítmény használata az energiafogyasztás meghatározására
- A lakásban található legnagyobb fogyasztók kiválasztása, jellemző adataik (teljesítmény, energiafogyasztás) áttekintése
- A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa
- Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia
- Az energia árának becslése néhány fűtési-melegítési módszer (például gázkonvektor, elektromos vízmelegítő) esetében a háztartás számláinak segítségével
- A rugalmas energia mozgási energiává alakulásának (rugós eszközzel kilőtt golyó), a helyzeti energia mozgási energiává alakulásának (zuhanó test) megfigyelése. A mozgási energia belső energiává alakulásának (összedörzsölt tenyér) megfigyelése
- Az erőművekben bekövetkező energiaátalakulások vizsgálata, az energia megmaradása
- A szélenergia, napelemek, napkollektor működésének értelmezése
- Néhány energiatakarékossági lehetőség gyakorlatban való közvetlen megfigyelése, működési elve: termosztátos fűtőeszköz, hőszigetelés
- A táplálkozási problémák fizikai hátterének megismerése: az energiafogyasztás és bevitel egyensúlyának vizsgálata az élelmiszerek energiataralmát megadó adatok segítségével

Fogalmak

energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság, energiamegmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia

Alkalmazható tevékenységek

- Az emberiség energiafogyasztásának és a rendelkezésre álló energiaforrások mennyiségének áttekintése, az energiabiztonság fogalma
- A jövő lehetséges energiaforrásaival kapcsolatos ismeretek gyűjtése, bemutatása
- A háztartásban használatos izzók gazdaságosságának összehasonlítása
- Az emberi szervezet energiafelhasználásának elemzése
- Az energiatakarékosság lehetséges módszereinek vizsgálata a közvetlen környezetben
- A diák egy átlagos napjának végiggondolása energiafogyasztás szempontjából. Milyen energiahordozókat használt, milyen energiaszükségletet elégített ki, a felhasznált energiamennyiség becslése

TÉMAKÖR: Mozgás közlekedés és sportolás közben

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- tisztában van az önvezérelt járművek működésének elvével, illetve néhány járműbiztonsági rendszer működésének fizikai hátterével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és időadatokat. Különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között. Ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja. Tudja, hogy lehetnek egyenes és nem egyenes mozgások. Ismeri a testek sebességének nagyságrendjét;
- meghatározza az egyenes vonalú egyenes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A hely megadása, a környezetben tapasztalható mozgások megfigyelése, csoportosítása a pálya és a helyváltoztatás gyorsasága alapján
- A sebesség nagysága, iránya, mértékegysége
- A közel állandó sebességű mozgások (mozgólépcső, autó, korcsolya) megfigyelése, kialakulásuk körülményei, Newton első törvénye
- A megtett út, az utazásból hátralévő idő kiszámolása a sebesség nagyságának segítségével
- Az elejtett test mozgásának vizsgálata. A nehézségi erő és a nehézségi gyorsulás. Newton 2. törvénye
- A gyorsuló és kanyarodó autó sebesség változását okozó külső hatás (súrlódás, súrlódási erő) azonosítása
- A sebességváltozást okozó erő nagyságának és a tömeg szerepének megfigyelése fékezés során
- Az önvezérelt autó működési elve
- A légzsák és a biztonsági öv működésének fizikai magyarázata

Fogalmak

hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton első és második törvénye

Alkalmazható tevékenységek

- Anyaggyűjtés és beszélgetés Newton vagy Galilei életéről, sokoldalú kutatásairól
- Sebességrekordok gyűjtése, vizsgálata
- Közlekedéstervezés pl. valamilyen applikáció segítségével, az átlagsebességek vizsgálata
- Sebesség mérésére szolgáló eljárás kidolgozása
- Mozgás elemzése valamilyen telefonos applikáció segítségével

TÉMAKÖR: Lendület és egyensúly

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű eszközökkel létrehoz periodikus mozgásokat, méri a periódusidőt, fizikai kísérleteket végez azzal kapcsolatban, hogy mitől függ a periódusidő;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;

- tisztában van a rugalmasság és rugalmatlanság fogalmával, az erő és az általa okozott deformáció közötti kapcsolat jellegével. Be tudja mutatni az anyag belső szerkezetére vonatkozó legegyszerűbb modelleket, kvalitatív jellemzőket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A lendület kiszámítása, a lendület megmaradásának vizsgálata néhány hétköznapi helyzetben
- A rakéta mozgásának kísérleti vizsgálata (léggömb-rakéta), fizikai magyarázata. Newton harmadik törvénye
- Körmozgások és lengések (például a hinta lengései) megfigyelése, a periódusidő mérése. A periódusidőt befolyásoló tényezők azonosítása.
- A környezetünkben megfigyelhető nyugvó testek egyensúlyának vizsgálata. Annak magyarázata, hogy miért nem esik le, miért nem fordul el a test
- Rugalmas és rugalmatlan alakváltozások megfigyelése, a kétféle viselkedés összehasonlítása
- Szemléletes kép kialakítása a szilárd anyagok belső szerkezetéről

Fogalmak

lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton harmadik törvénye

Alkalmazható tevékenységek

- Egyszerű ütközések kísérleti vizsgálata a lendületmegmaradás szemléltetésére
- Egyes háztartási eszközök, mint egyszerű gépek erőátvitelének vizsgálata
- A Föld mozgási periódusainak vizsgálata az időszámítás szempontjából
- Anyaggyűjtés és beszélgetés: Arkhimédész és gépei
- Néhány gép (például: emelő, gőzgép, elektromos motor, benzinmotor) működésének megfigyelése, gazdaságot, társadalmat megváltoztató hatásának bemutatása
- A szilárd anyagok belső szerkezetét ábrázoló rajz vagy demonstrációs eszköz készítése

TÉMAKÖR: Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, annak sajátságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát;
- tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt;

- tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból);
- kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A jég olvadásának és a víz fagyásának kísérleti vizsgálata, a hőmérséklet időbeli változásának megfigyelése. Az olvadáspont
- A környezetben lezajló termikus kölcsönhatások felismerése, összegyűjtése
- A leves, a tea melegítésének megfigyelése. A melegítés gyorsaságát meghatározó fizikai körülmények kísérleti vizsgálata, egyszerű magyarázata
- A víz forrásának kísérleti megfigyelése, a hőmérséklet mérése: forráspont, vízgőz
- A halmazállapotok és halmazállapot-változások értelmezése az anyagot alkotó részecskék (apró golyók) egyszerű modelljének felhasználásával
- A téli fagy romboló erejének fizikai magyarázata, a fagyás megfigyelése jégkocka készítés során
- A víz tapasztalati tulajdonságainak kísérleti vizsgálata és értelmezése: összenyomhatatlanság, sűrűség, folyékonyság
- A nyomás jele, mértékegysége. Alkalmazása a felületre ható erő kiszámolására
- A hidrosztatikai nyomás kísérleti vizsgálata, a mélységtől való függés és az iránytól való függetlenség felismerése. A hidrosztatikai nyomás kiszámolása
- Az acélból készült hajók úszásának fizikai magyarázata, a sűrűségfeltétellel és Arkhimédész-törvényének segítségével
- Kapilláris jelenségek megfigyelése a háztartásban (felmosás, szivacs)
- Szilárd anyagok melegítésének kísérleti megfigyelése, a tapasztalt hőtágulás, hővezetés kvalitatív fizikai magyarázata
- A levegő fizikai tulajdonságai: nyomás, hőmérséklet, páratartalom
 - A szél, az eső, a harmat, a dér, a hó, a jégeső és a felhők kialakulásának egyszerű fizikai magyarázata

Fogalmak

légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség

Alkalmazható tevékenységek

- Hőmérő készítése
- A nyomás időjárástól és magasságtól való függésének kísérleti vizsgálata
- A páratartalom változásának kísérleti vizsgálata egyszerű mérőeszközzel, a páratartalom hatása a lakókörnyezetre, az emberi szervezetre
- Úszó sűrűségmérő működésének vizsgálata, értelmezése
- Cartesius-búvár készítése
- A kapilláris jelenségek szerepe a természetben, anyaggyűjtés
- Az álló, ülő, fekvő ember által a talajra kifejtett nyomás becslése
- Beszélgetés az alábbi kérdésekről: Hogyan érzékeljük a levegő nyomását, miért pattog a fülünk, ha gyorsan emelkedünk vagy süllyedünk?

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a legfontosabb saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működésének fizikai lényegét;
- ismeri a villamos energia felhasználását a háztartásban, az energiatakarékosság módjait, az érintésvédelmi és biztonsági rendszereket és szabályokat;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az elektromos állapot fogalmát, kialakulását, és megmagyarázza azt az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások segítségével;
- szemléletes képe van az elektromos áramról, ismeri az elektromos vezetők és szigetelők fogalmát;
- használja a feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségeket egyszerű áramkörök jellemzésére;
- tudja, hogy a Földnek mágneses tere van, ismeri ennek legegyszerűbb dipól közelítését. Ismeri az állandó mágnes sajátságait, az iránytűt.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az elektromos állapot kialakulásának megfigyelése kísérletezés közben, magyarázata a töltött részecskék és atomról alkotott egyszerű elképzelés (elektron, proton, atommag) segítségével
- A villámok kialakulásának fizikai magyarázata
- Szemléletes kép alkotása az elektromos – egyen és váltakozó – áramról. Egyen és váltakozó-áramú eszközök azonosítása a környezetünkben
- A feszültség és áramerősség jele, mértékegysége, feltüntetése az elektromos eszközökön
- Az áramerősség várható értékének meghatározása az ellenállás ismeretében. A technikai alkalmazásokban gyakori szigetelő és vezető anyagok ellenállásának mérése
- Az egyszerű áramkör részei: áramforrás, kapcsoló, fogyasztók, vezeték
- Elemek és akkumulátorok jellemző adatainak összehasonlítása
- Az emberre veszélyes feszültség és áramerősség értékek. Az áramütés hatása
- A Joule-hő meghatározása. A vasaló, a hajszárító, a vízmelegítő működési elve: a fűtőszál kialakítása és szerepe
- Áramütés-veszélyes helyzetek a lakásban: A rövidzár, a biztosíték és a földelés szerepe az elektromos eszközök biztonságos használata során
- Az iránytű használatának fizikai alapja
- Jedlik Ányos munkássága és az elektromos motor. A transzformátor működésének megfigyelése

Fogalmak

atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, Joule-hő, áraműtés, elektromos energia, teljesítmény, dipólus, transzformátor

Alkalmazható tevékenységek

- A dörzselektromos jelenség kísérleti vizsgálata például léggömbök felhasználásával
- Háztartási eszközök elektromos tulajdonságainak vizsgálata
- Az elektromos biztosíték szerepe és működése a háztartásban
- Elemek és akkumulátorok környezeti hatásának elemzése
- Adatok gyűjtése a Föld mágneses teréről
- LED-et tartalmazó egyszerű áramkör készítése, az áramkörbe illesztett változó ellenállású elem (változó hosszúságú grafitbél, termiszor, fotoellenállás, potencióméter) hatásának megfigyelése, lehetőség szerint a feszültség és áramerősség mérése az áramkörben.

TÉMAKÖR: Világítás, fény, optikai eszközök

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az aktuálisan használt elektromos fényforrásokat, azok fogyasztását és fényerejét meghatározó mennyiségeket, a háztartásban gyakran használt áramforrásokat;
- ismeri a látás folyamatát, a szem hibáit és a szemüveg szerepét ezek kijavításában, a szem megerősítésének (például számítógép) következményeit;
- ismeri néhány gyakran használt optikai eszköz részeit, átlátja működési elvüket;
- tisztában van a fény egyenes vonalú terjedésével, szabályos visszaverődésének törvényével, erre hétköznapi példákat hoz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A fény egyenes vonalú terjedésének megfigyelése, kísérleti vizsgálata, demonstrálása párhuzamos nyaláb vagy kis teljesítményű (az egészségre veszélytelen) lézer segítségével
- A síktükörben látható tükörkép kialakulásának magyarázata a fény szabályos visszaverődésével, a fénysugár útjának megrajzolásával
- A háztartásban használt fényforrások és azok tulajdonságainak (a fény színe, a fényerősség, a kibocsátott fény térbeli eloszlása, az energiahatékonyság, ár, élettartam) megismerése, a működésükhöz szükséges áramforrás kiválasztása
- A fénytörés jelenségének megfigyelése

- A gyűjtőlencse optikai tulajdonságainak kísérleti vizsgálata. A nagyító képalkotásának fizikai magyarázata
- A látás folyamatának fizikai magyarázata. Jellegzetes lencsehibák: rövidlátás, távollátás, ezek korrekciója szemüveggel, kontaktlencsével, lézeres beavatkozással. A szem egészségvédelme
- Megfigyelések nagyítóval vagy mikroszkóppal illetve távcsővel vagy látcsővel
- A távcső és mikroszkóp részeinek vizsgálata, működésének fizikai magyarázata

Fogalmak

fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusztávolság, fókuszpont

Alkalmazható tevékenységek

- A környezetben található fényforrások megfigyelése, néhány fényforrás (kerékpáros lámpák) szétszerelése, az alkatrészek szerepének megvizsgálása
- A környezetben létrejövő árnyékok megfigyelése, fényképezése, kialakulásának magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével
- A Hold árnyéka a Földön: a napfogyatkozás, a Föld árnyéka a Holdon: holdfogyatkozás
- Optikai illúziók vizsgálata
- A különböző élőlények látórendszere, látástartománya: anyaggyűjtés, projektmunka
- Camera obscura készítése
- Az iskola világítási rendszerének megismerése közvetlen megfigyelés segítségével. Hány darab és milyen világítótest van használatban, mennyi ideig működnek, milyen rendszerességgel, mennyit fizet az iskola ezért az energiáért?

TÉMAKÖR: Hullámok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát;
- érti a színek kialakulásának elemi fizikai hátterét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a hullámmozgás lényegét és a jellemző legfontosabb mennyiségeket: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség;
- megfigyeli az elterjedt hangszereket használat közben, felismeri azok működési elvét;
- ismeri a hallás folyamatát, a levegő hullámzásának szerepét a hang továbbításában. Meg tudja nevezni a halláskárosodáshoz vezető főbb tényezőket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Rugalmas kötélen, rugón kialakított állóhullámok megfigyelése, jellemzése
- A víz hullámok kísérleti vizsgálata, a mozgás leírása
- A haladó hullámok kialakulásának elvi magyarázata. Az amplitúdó, a frekvencia, a hullámhossz

- A levegőben terjedő lökéshullám megfigyelése egyszerű kísérleti eszközökkel. A terjedési sebesség becslése
- A hang tulajdonságainak (hangmagasság, hangerő) fizikai magyarázata
- Egyes hangszerek hangképzésének elve, a hangszerek megfigyelése működés közben
- A hallás mechanizmusának fizikai lényege, a hallást károsító tényezők ismerete
- A fény hullámtermészetének ismerete
- A színek észlelésének magyarázata, a kiegészítő színek
- Kísérleti vizsgálata és magyarázata annak, miért függ a tárgyak színe a megvilágító fény színétől
- A felhők, az ég, a növényzet, a tenger, a folyók színének egyszerű magyarázata

Fogalmak

állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szivárvány színei, kiegészítő színek

Alkalmazható tevékenységek

- A cunami jelenségének megismerése, magyarázata
- Hangok keltése, elemzése egyszerű esetekben pl. audacity programmal
- Szivárvány létrehozása, megfigyelése a természetben
- Fényfestés, játékok, kísérletek színekkel
- Színek kikeverése festékekkel

TÉMAKÖR: Környezetünk globális problémái

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- ismeri az éghajlatváltozás problémájának összetevőit, lehetséges okait. Tisztában van a hagyományos ipari nyersanyagok földi készleteinek végességével és e tény lehetséges következményeivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- környezetében zajszintméréseket végez számítógépes mérőeszközzel, értelmezi a kapott eredményt;
- ismeri az ózonpajzs elvékonyodásának és az ultraibolya sugárzás erősödésének tényét és lehetséges okait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az ózonpajzs elvékonyodásának hatása, a Földet ért ultraibolya sugárzás erősödése, az ózonpajzs védelmében hozott intézkedések
- Az éghajlatváltozás okai és következményei. Az éghajlat változására utaló fizikai mennyiségek értékeinek vizsgálata
- A tengerszint emelkedésének fizikai okai
- A tüzelőanyagok elégetésének szerepe az üvegházhatás kialakulásában
- Az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatása: az ökológiai lábnyom
- A fényszennyezés megfigyelése
- A zajszennyezés fogalma

- Innovatív technológiák a környezet és az ember védelmében: porszűrők működési elve, hangszigetelés, energiatakarékos eszközök használata, a levegőben található szennyezők távolról történő mérése alapján elrendelt forgalomkorlátozás

Fogalmak

éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszennyezés

Alkalmazható tevékenységek

- Sötét és világos felületek fényelnyelési tulajdonságainak kísérleti vizsgálata (természeti megfigyelése)
- A globális éghajlatváltozás bizonyítékainak gyűjtése, vizsgálata, a lehetséges következmények elemzése, az emberi cselekvés lehetőségeinek megvitatása, a tudomány szerepének mérlegelése
- A zajszint mérése mobiltelefonnal vagy más alkalmas eszközzel
- Saját ökológiai lábnyom csökkentését eredményező tevékenységek tervezése
- Üvegházhatás megfigyelése, értelmezése (pl. üvegház, napon álló autó)

TÉMAKÖR: Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a nappalok és éjszakák változásának fizikai okát, megfigyelésekkel feltárja a holdfázisok változásának fizikai hátterét. Látja a Nap szerepét a Naprendszerben mint gravitációs centrum és mint energiaforrás;
- ismeri a csillagok fogalmát, számuk és méretük nagyságrendjét. Ismeri a világűr fogalmát, a csillagászati időegységeket (nap, hónap, év) és azok kapcsolatát a Föld és Hold forgásával és keringésével;
- ismeri a csillagképek, a Sarkcsillag, valamint a Nap égi helyzetének szerepét a tájékozódásban;
- tisztában van a galaxisok mibenlétével, számuk és méretük nagyságrendjével. Ismeri a Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzőit;
- tisztában van az űrkutatás aktuális céljaival, legérdekesebb eredményeivel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Nap fizikai jellemzői. A Nap energiájának forrása
- A Föld Nap körüli mozgásának, a Hold Föld körüli mozgásának fizikai jellemzői
- Anyaggyűjtés arról, hogyan változtatták meg Kopernikusz és Kepler felismerései a korábbi világgépet
- A Nap járásának megfigyelése egy bot árnyékának segítségével, az égtájak meghatározása
- A Hold megfigyelése, felszíni formáinak magyarázata: meteorok
- Anyaggyűjtés arról, hogyan figyelte meg Galilei a Holdat és hogyan értelmezték a látottakat
- A Hold fázisainak megfigyelése, fizikai magyarázata a Nap, Föld, Hold helyzete alapján
- Föld típusú bolygók és óriásbolygók, a bolygók jellegzetességeinek egyszerű fizikai magyarázata
- A csillagok sajátosságai, megkülönböztetésük a bolygóktól, látszólagos mozgásuk fizikai értelmezése, a legfontosabb csillagképek megfigyelése
- Ismerkedés az égbolt egyéb égi objektumaival: a Tejútrendszer, galaxisok, fekete lyukak. Az objektumok legfontosabb fizikai jellemzőinek feltérképezése.
- Az űrkutatás aktuális céljai, legfontosabb irányai: az űrszondák, a nemzetközi űrállomás, az űrtávcsövek, a műholdak tevékenységének bemutatása
- A világűr kutatásának kérdései: élet a Világegyetemben, a Világegyetem keletkezése és fejlődése

Fogalmak

napközéppontú világgép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fényév

Alkalmazható tevékenységek

- A Hold megfigyelése szabad szemmel és távcsővel
- Az aktuális csillagászati hírek elemzése
- Beszélgetés a világűr méreteiről s az értelmes élet lehetőségeiről a világűrben
- Beszélgetés a fény véges sebességéről, s a csillagos ég ebből következő látványáról
- Útikalauz űrturistáknak: a Naprendszer égitestjeinek érdekességei az odalátogató szempontjából
- Olyan jelenségek és megfigyelések összegyűjtése, amik azt támasztják alá, hogy a Föld gömbölyű, nem pedig lapos

Fizika

9-12. évfolyam

Civilizációnk egyik alapja a természettudományos műveltség, mely jelentős mértékben a fizika által feltárt ismereteken nyugszik. Ezek megőrzése, továbbadása, bővítése az egymást követő generációk kiemelt feladata. A korszerű fizikatanítás célja részben azoknak az ismereteknek átadása és képességeknek fejlesztése, amelyek ennek megvalósulását lehetővé teszik. Emellett kiemelt feladat a korunkban fontossá vált, illetve a közeljövőben fontossá váló kulcskompetenciák fejlesztése, valamint a fizika és a technológia kapcsolatának, a fizika művelése sokoldalú társadalmi vonatkozásainak bemutatása. Ez úgy érhető el, ha a fizikai mennyiségek és törvények jelentése gyakorlati alkalmazások, illetve az egész emberiséget érintő határokon átívelő problémák (környezetszennyezés, globális éghajlatváltozás) kontextusában, a diákok életkori sajátosságainak megfelelően kerül megfogalmazásra. Fontos feladata a fizika tantárgynak a diákok természettudományos szemléletének formálása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. A természettudományos szemlélet megismerése általános iskolában kezdődik, a középiskolában új elemek kapnak nagyobb hangsúlyt.

A természettudomány feladata elsősorban a világ működésének leírása, a „hogyan működik?” kérdésre való válaszok keresése egyre alapvetőbb és átfogóbb törvények segítségével, azokból kiindulva, sokszor hosszú logikai láncok felhasználásával. Ez jelenti azt, hogy a „miért, mi az oka?” kérdésekre is választ keres.

A megismerési folyamatban az empiria és az elmélet összhangja van jelen. A dolgok lehetséges működéséről, a megfigyelt jelenségek létrejöttének okáról hipotéziseket alkotunk, és ezek beválását megfigyelésekkel és kísérletekkel képesek vagyunk vizsgálni.

A természet leírásához, megismeréséhez egyszerűsítő feltételeket vezetünk be, analógiákat és modelleket alkalmazunk, a lényeges és lényegtelen momentumokat elkülönítjük, majd minél több tényezőt veszünk fokozatosan figyelembe.

Mai technikai világunk alapja a természettudomány. A technika egyben segítője a további természettudományi kutatásnak és az oktatásnak egyaránt. Elsősorban a számítógépek megjelenése és fejlődése fontos elem. A számítógép a megismerés egyik alapvető eszközévé vált egyrészt a számítások gyorsabb elvégzésével, a hatalmas adatbázisok kezelési lehetőségeivel, a szimulációknak a modellalkotásban és a modell tesztelésében való felhasználásával. Ezzel egyben kitágult a vizsgálható jelenségek köre. Az Internet elterjedése másrészt megteremtette a gyors tudásmegosztás lehetőségét is.

A tanári értékelés célja nem lehet eltérő a tantárgy céljától, azaz fontos a motiváció felkeltése, a fizika tárggyal való pozitív attitűd kialakítása. Mindez fejlesztő, tanulást támogató értékeléssel valósítható meg. Az értékelésnek az elvárt sokszínű tanulói tevékenységekre kell vonatkoznia, s kiemelt szerepe van benne az árnyalt, szöveges visszajelzésnek. Szerencsés lehet az önértékelés bevezetése, csoportmunka esetében egymás vagy a projekt értékelése. Egy-egy feladat kapcsán indokolt az értékelési szempontokat előre rögzíteni. Fontos az is, hogy az értékelés egy projektben, csoportmunkában annak a feladatrésznek a megítélésére irányul, melyet az értékelendő diák elvégzett. Így az értékelésnek a csoportmunkában egyénre szabottnak kell lennie. Az egyedi (tehát nem ötfokú skálát követő) értékelést indokolhatja az is, hogy a tanárnak – aki nem a tantárgyat, hanem a tanulót tanítja, irányítja – tisztában kell lennie azzal, hogy egy adott tanulót milyen típusú visszajelzésekkel lehet motiválni. A jól kialakított értékelés növeli a motivációt, a végiggondolatlan, nem megfelelően

kialakított, nem elegendően árnyalt értékelés viszont ellenében hat. Az értékelés nagymértékben képes befolyásolni a tárgy tanítási céljainak sikeres teljesítését.

A kerettanterv témaköreit, fejlesztési feladatait és ismereteit úgy alakítottuk ki, hogy az ezek figyelembevételével készített helyi tanterv, illetve tanmenet segítségével megvalósuljanak a Nat-ban megfogalmazott fejlesztési területek szerint csoportosított tanulási eredmények. Ezek egy része nem kötődik szorosan a tananyaghoz és témakörökhöz. A „Fizikai megfigyelések, kísérletek végzése, az eredmények értelmezése” –fejlesztési részterület tanulási eredményeinek megvalósulását segítik a megfigyeléssel, méréssel, kísérletezéssel a mért adatok elemzésével, egyszerű számításos feladatok megoldásával foglalkozó órák, amelyek megtartására minden témakörben nyílik alkalom. A fizika mint természettudományos megismerési módszer - című első fejlesztési terület további tanulási eredményei a tudományos vitákkal gazdagított tanórák segítségével valósulnak meg, ezek lehetőségét – a megfelelő órakeretet biztosítva - külön jelezzük a kerettantervben. A digitális technológiák használatával kapcsolatos tanulás eredmények megvalósulása a megfelelő eszközök és programok tanári irányítás melletti önálló használatával biztosítható. Ezeket a tanulási eredményeket az alábbiakban soroljuk fel:

- A tanuló használ helymeghatározó szoftvereket, a közeli és távoli környezetünket leíró adatbázisokat, szoftvereket;
- a vizsgált fizikai jelenségeket, kísérleteket bemutató animációkat, videókat keres és értelmez;
- ismer magyar és idegen nyelvű megbízható fizikai tárgyú honlapokat;
- készségszinten alkalmazza a különböző kommunikációs eszközöket, illetve az internetet a főként magyar, illetve idegen nyelvű, fizikai tárgyú tartalmak keresésére;
- fizikai szövegben, videóban el tudja különíteni a számára világos, valamint nem érthető, további magyarázatra szoruló részeket;
- az interneten talált tartalmakat több forrásból is ellenőrzi;
- a forrásokból gyűjtött információkat számítógépes prezentációban mutatja be;
- az egyszerű vizsgálatok eredményeinek, az elemzések, illetve a következtetések bemutatására prezentációt készít;
- a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására;
- a vizsgálatok során kinyert adatokat egyszerű táblázatkezelő szoftver segítségével elemzi, az adatokat grafikonok segítségével értelmezi;
- használ mérésre, adatelemzésre, folyamatelemzésre alkalmas összetett szoftvereket (például hang és mozgókép kezelésére alkalmas programokat).

A digitális eszközök használatának lehetőségére gyakran utalunk a fejlesztési feladatok között.

9–10. ÉVFOLYAM

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott órabeosztás szerint a fizika tantárgy tanítására a 9. évfolyamon heti 2, a 10. évfolyamon heti 3 órában kerülhet sor. A kerettanterv témakörei a mindennapok gyakorlatában fontos kérdések köré szerveződnek arra biztatva a tanárt, hogy a diákok fizikai ismereteit a gyakorlathoz kapcsolódó témákból kiindulva, a gyakorlatban megfigyelt, megfigyelhető jelenségek magyarázata során mutassa be. Ilyen módon elkerülhető a főleg képletekre koncentráló és a gyakorlati alkalmazásokat csak érdekességként megemlítő elméleti fizika szemléletű képzés. Szó sincs ugyanakkor arról, hogy ez a tudományosság háttérbe szorulását, vagy az összefüggések teljes elhanyagolását jelentené. A kerettanterv hangsúlyozottan törekszik a fizikai gondolkodásmód, a tudomány művelésének közvetlen megmutatására fejlesztési területként megjelenítve a korunkat fokozottan érintő, illetve a mai fizikai kutatásokkal kapcsolatos tudományos vitát, támogatva a tudományos megismerési folyamat aktív tanulás, kísérletezés során történő élményszerű átélését. Ebben az életszakaszban a diákok jövővel kapcsolatos elképzelése még gyakran kialakulatlan. Nagyon fontos, hogy a tananyag – a tartalmakkal túlsúlyozott elméleti tanulás erőltetése helyett – adjon lehetőséget a tárgy megszeretésére, illetve a későbbi, szakirányú tanulást megalapozó kompetenciák (például az önálló tanulás, a csoportban történő munka, a kritikus gondolkodás, a kreativitás) fejlesztésére. Mindez adatok memorizálása helyett aktív, differenciált, projektszemléletű tevékenységek révén valósítható meg – szem előtt tartva azt is, hogy a legfontosabb fogalmak és törvények helyes megértése alapozhatja meg a későbbi fizika tanulmányokat. A kerettantervben megadott minimális elvárások alapján a helyi tantervben egy projektlistát készíteni, s ezen projektek köré szervezni a tanulást. A szabad órakeretet az adott projekt által megkívánt kiegészítő ismeretek és tevékenységek időigényének kielégítésére célszerű felhasználni. A projekt mind a differenciálás, mind az érdeklődés szerinti motiváció, mind az aktív tanulás lehetőségét megadja.

A fizika tantárgy sajátosan komplex tartalmából, valamint az imént említett tevékenység- és kompetencia központúságból következik az is, hogy értékelésében nem a szabály- és képletismeretnek kell dominálnia. Tág teret kell kapnia az értékelés sokféleségének. A prezentációra alapuló szóbeli felelet, a teszt, az esszé, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelése mellett a középiskolában előtérbe kerülhet a mérési és kísérleti feladatok értékelése, az önálló vagy kis csoportokban végzett projektmunka, az életkori sajátosságoknak megfelelő komplexebb kutató munka is. A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a Nat-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

A 9–10. évfolyamon a fizika tantárgy alapóraszám: 170 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

A Nemzeti alaptanterv fő témakörei

A fizikai jelenségek megfigyelése, modellalkotás, értelmezés, tudományos érvelés

Mozgások a környezetünkben, a közlekedés kinematikai és dinamikai vonatkozásai

A halmazállapotok és változásuk, a légnemű, folyékony és szilárd anyagok tulajdonságai

Az emberi test fizikájának elemei

Fontosabb mechanikai, hőtani és elektromos eszközeink működésének alapjai, fűtés és

világítás a háztartásban

A hullámok szerepe a képek és hangok rögzítésében, továbbításában

Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és -felhasználás

Az atom szerkezete, fénykibocsátás, radioaktivitás

A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása, az űrkutatás
eredményei

Kapcsolódás a Nat témaköreihez

TÉMA

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 9.	Évfolyam 10.
Egyszerű mozgások	12	12	0
Isméltető mozgások	12	12	0
A közlekedés és sportolás fizikája	12	12	0
Az energia	10	10	0
A melegítés és hűtés következményei	12	12	0
Víz és levegő a környezetünkben	10	10	0
Gépek	9	0	9
Szikrák, villámok	10	0	10
Elektromosság a környezetünkben	14	0	14
Generátorok és motorok	10	0	10
A hullámok szerepe a kommunikációban	14	0	14
Képek és látás	10	0	10
Az atomok és a fény	9	0	9
Környezetünk épségének megőrzése	12	0	12
A Világegyetem megismerése	14	0	14
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		68	102
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:		36	
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Egyszerű mozgások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű méréseket, kísérleteket végez, az eredményeket rögzíti;
- fizikai kísérleteket önállóan is el tud végezni;

- ismeri a legfontosabb mértékegységek jelentését, helyesen használja a mértékegységeket számításokban, illetve az eredmények összehasonlítása során;
- mérések és a kiértékelés során alkalmazza a rendelkezésre álló számítógépes eszközöket, programokat;
- megismételt mérések segítségével, illetve a mérés körülményeinek ismeretében következtet a mérés eredményét befolyásoló tényezőkre;
- egyszerű, a megértést segítő számolási feladatokat old meg, táblázatokat, ábrákat, grafikonokat értelmez, következtetést von le, összehasonlít;
- gyakorlati oldalról ismeri a tudományos megismerési folyamatot: megfigyelés, mérés, a tapasztalatok, mérési adatok rögzítése, rendszerezése, ezek összevetése valamilyen egyszerű modellel vagy matematikai összefüggéssel, a modell (összefüggés) továbbfejlesztése.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja az út, a pálya és a hely fogalmát, valamint a sebesség, átlagsebesség, pillanatnyi sebesség, gyorsulás, elmozdulás fizikai mennyiségeket a mozgás leírására;
- tud számításokat végezni az egyenes vonalú egyenletes mozgás esetében: állandó sebességű mozgások esetén a sebesség ismeretében meghatározza az elmozdulást, a sebesség nagyságának ismeretében a megtett utat, a céltól való távolság ismeretében a megérkezéshez szükséges időt;
- ismeri a szabadesés jelenségét, annak leírását, tud esésidőt számolni, mérni, becsapódási sebességet számolni;
- egyszerű számításokat végez az állandó gyorsulással mozgó testek esetében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A környezetben megfigyelt mozgások (közlekedés, sportolás) jellemzése az út és az elmozdulás mennyiségek valamint a hely és a pálya fogalmának használatával

A gépkocsi sebességmérője által mutatott értékek értelmezése: állandó és változó nagyságú sebesség, az átlagsebesség és pillanatnyi sebesség jelentése

Egyszerű számítások az egyenes pályán, állandó sebességgel haladó gépjármű mozgásával kapcsolatban: Az elmozdulás, megtett út és a megérkezéshez szükséges idő kiszámolása

A közel állandó sebességű, egyenes vonalú mozgások (buborék a Mikola-csőben, mozgólépcső, csúszás jégen) megfigyelése, kialakulásának magyarázata

Az elejtett test mozgásának megfigyelése, kísérleti vizsgálata. A sebesség változásának jellemzése a gyorsulás fogalmának segítségével, a gyorsulás értelmezése a testre ható nehézségi erő vizsgálatával

Adatgyűjtés Eötvös Lorándról és az Eötvös-ingáról

Az elejtett test esési idejének mérése és számolása, a becsapódási sebesség kiszámítása

A csúszó test mozgásának megfigyelése, kísérleti vizsgálata, értelmezése a rá ható erők segítségével

Az állandó gyorsulással elinduló autó mozgásának leírása és magyarázata

Az elmozdulás, a sebesség és a gyorsulás használata egyenes mentén zajló mozgások leírására

FOGALMAK

Mozgás, sebesség, gyorsulás, erő, elmozdulás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Videó készítése néhány, a környezetben megfigyelhető mozgásról. Egy megfelelően kiválasztott pont koordinátáinak meghatározása az egymást követő képkockákon videó-analízis segítségével

Egy kút mélységének vagy erkély magasságának meghatározása az elejtett test zuhanási idejének mérésével, a mérés pontosságának becslése
Közel állandó sebességű mozgás megvalósítása önálló kísérletezés során. A súrlódás csökkentése különböző módon, légpárnás eszközök, jégen csúszó eszközök
Lejtőn leguruló, lecsúszó testek mozgásának megfigyelése, a mozgás jellegének kvantitatív megállapítása
Galilei munkásságának megismerése a mozgások és a tudományos módszer kialakulásának témakörében
Kísérlet tervezése annak belátására, hogy a szabadesés egyenes vonalú egyenletesen változó mozgás

TÉMAKÖR: Ismétlődő mozgások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átlátja a jelen közlekedése, közlekedésbiztonsága szempontjából releváns gyakorlati ismereteket, azok fizikai hátterét;
- egyszerű méréseket, kísérleteket végez, az eredményeket rögzíti;
- fizikai kísérleteket önállóan is el tud végezni;
- ismeri a legfontosabb mértékegységek jelentését, helyesen használja a mértékegységeket számításokban, illetve az eredmények összehasonlítása során;
- a mérések és a kiértékelés során alkalmazza a rendelkezésre álló számítógépes eszközöket, programokat;
- megismételt mérések segítségével, illetve a mérés körülményeinek ismeretében következtet a mérés eredményét befolyásoló tényezőkre;
- egyszerű, a megértést segítő számolási feladatokat old meg, táblázatokat, ábrákat, grafikonokat értelmez, következtetést von le, összehasonlít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az egyenletes körmozgást leíró fizikai mennyiségeket (pályasugár, kerületi sebesség, fordulatszám, keringési idő, centripetális gyorsulás), azok jelentését, egymással való kapcsolatát;
- ismeri a periodikus mozgásokat (ingamozgás, rezgőmozgás) jellemző fizikai mennyiségeket, néhány egyszerű esetben tudja mérni a periódusidőt, megállapítani az azt befolyásoló tényezőket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű körmozgás létrehozása, megfigyelése, kialakulásának értelmezése a centripetális erő és gyorsulás fogalmának segítségével

A periódusidő mérése, a fordulatszám és a kerületi sebesség meghatározása, a centripetális gyorsulás nagyságának kiszámolása

A mindennapokban gyakori körmozgások (például: ruha a centrifugában, a kerékpár szelepe, a Föld felszínének pontjai) fizikai hátterének elemzése

Különböző lengések felismerése a környezetben: hintázó gyerekek, artisták a trapézon

A környezetben lezajló csillapodó rezgések és lengések megfigyelése, jellemzése az amplitúdó, a frekvencia, illetve a csillapodás mértéke szempontjából

A rugóhoz kapcsolt test rezgésének megfigyelése, kvalitatív leírása, a kitérés-idő és a sebesség-idő függvény elemzése.

FOGALMAK

körmozgás, centripetális erő, centripetális gyorsulás, periódusidő, frekvencia, rezgés, csillapodás, a rugó által kifejtett erő

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Beszámoló készítése a fordulatszám jelentőségéről ruhák centrifugálása vagy fúrás esetén, a jellemző fordulatszám adatainak megkeresése

Az ingaóra felépítését, az alkatrészek feladatát, az óra működését bemutató kiselőadás készítése
Olyan inga készítése, melynek periódusideje 1 másodperc, ennek ellenőrzése

TÉMAKÖR: A közlekedés és sportolás fizikája

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja, hogyan születnek az elismert, új tudományos felismerések, ismeri a tudományosság kritériumait;
- tisztában van azzal, hogy a fizika átfogó törvényeket ismer fel, melyek alkalmazhatók jelenségek értelmezésére, egyes események minőségi és mennyiségi előrejelzésére;
- átlátja a jelen közlekedése, közlekedésbiztonsága szempontjából releváns gyakorlati ismereteket, azok fizikai hátterét;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;
- kialakult véleményét mérési eredményekkel, érvekkel támasztja alá.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű esetekben kiszámolja a testek lendületének nagyságát, meghatározza irányát;
- egyszerűbb esetekben alkalmazza a lendületmegmaradás törvényét, ismeri ennek általános érvényességét;
- tisztában van az erő mint fizikai mennyiség jelentésével, mértékegységével, ismeri a newtoni dinamika alaptörvényeit, egyszerűbb esetekben alkalmazza azokat a gyorsulás meghatározására, a korábban megismert mozgások értelmezésére;
- egyszerűbb esetekben kiszámolja a mechanikai kölcsönhatásokban fellépő erőket (nehézségi erő, nyomóerő, fonálerő, súlyerő, súrlódási erők, rugóerő), meghatározza az erők eredőjét;
- érti a legfontosabb közlekedési eszközök – gépjárművek, légi és vízi járművek – működésének fizikai elveit;
- tisztában van a repülés elvével, a légellenállás jelenségével;
- ismeri a hidrosztatika alapjait, a felhajtóerő fogalmát, hétköznapi példákon keresztül értelmezi a felemelkedés, elmerülés, úszás, lebegés jelenségét, tudja az ezt meghatározó tényezőket, ismeri a jelenségkörre épülő gyakorlati eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Rugalmatlan ütközések megfigyelése, a közös sebesség számítása egyszerű esetekben a lendület megmaradásának segítségével. A gyűrődési zóna szerepe ütközéskor

Labdák rugalmasságának vizsgálata a visszapattnás magasságának megfigyelésével

A lendület szerepe fékezés és gyorsítás során. A fékút és a fékezési idő

Az autó gyorsulásának, illetve a fékezés folyamatának magyarázata az autóra ható erők és Newton törvényei segítségével

A kanyarodás fizikája, a kicsúszás megfigyelése (kanyarodó autó, motor, korcsolya) és okainak (súrlódási erő) vizsgálata

A testek úszásának és elmerülésének kísérleti vizsgálata, a tapasztaltak fizikai magyarázata a hidrosztatikai nyomás és a felhajtó erő segítségével

A hajók (vitorlás, illetve hajócsavaros) és tengeralattjárók működésének fizikai magyarázata, az áramvonalas test fontossága a vízben való haladás során

A repülőgépek fizikája, a szárnyra ható felhajtó erő magyarázata, az áramvonalas forma fontossága

FOGALMAK

a lendület megmaradása, a dinamika alaptörvénye, súrlódási erő, közegellenállás, hidrosztatikai nyomás, felhajtó erő

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egy vagy több kiválasztott sporteszköz (pl. síléc, labda) kialakításának és fizikai hátterének feltárása, az eredmények megosztása a tanulótársakkal

Kísérleti megfigyelése és vizsgálata annak, hogy az érintkező felületek közötti súrlódást hogyan lehet kis mennyiségű szennyező anyaggal (por, olaj) befolyásolni. Alkalmas kísérleti eszköz (pl. változtatható hajlásszögű lejtő) megépítése

Adott teher szállítására alkalmas hajómodell elkészítése a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával. Az eszköz felépítésének magyarázata

Az áramló levegő nyomáscsökkenésének bemutatása egyszerű demonstrációs eszközökkel

Nagysebességű képrögzítésre alkalmas kamerával rögzített lassított felvételek tanulmányozása ütközésekről, labdák deformációjáról

Különböző zöldségek és gyümölcsök vízben való elmerülésének vizsgálata a vízben feloldott cukor vagy só mennyiségének változtatása mellett

TÉMAKÖR: Az energia

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a megújuló és a nem megújuló energiaforrások használatának és az energia szállításának legfontosabb gyakorlati kérdéseit;
- az emberiség energiafelhasználásával kapcsolatos adatokat gyűjt, az információkat szemléletesen mutatja be;
- tudja, hogy a Föld elsődleges energiaforrása a Nap. Ismeri a napenergia felhasználási lehetőségeit, a napkollektor és a napelem mibenlétét, a közöttük lévő különbséget;
- ismeri a szervezet energiaháztartásának legfontosabb tényezőit, az élelmiszerek energiatartalmának szerepét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a mechanikai munka fogalmát, kiszámításának módját, mértékegységét, a helyzeti energia, a mozgási energia, a rugalmas energia, a belső energia fogalmát;
- konkrét esetekben alkalmazza a munkatételt, a mechanikai energia megmaradásának elvét a mozgás értelmezésére, a sebesség kiszámolására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatgyűjtés az emberiség energiafelhasználásáról

A testek emelését és gyorsítását kísérő energiaváltozások vizsgálata: a helyzeti és mozgási energia, a munka

A szabadon eső test becsapódási sebességének meghatározása a munkatétel és az energiamegmaradás segítségével

Az elhajított kő mozgásának energetikai elemzése

Az energia megmaradása a súrlódás és közegellenállás hiányában és jelenlétében, a belső energia

A rugóhoz, gumiszalaghoz kapcsolt test mozgásának energetikai elemzése: a rugalmas energia

Energia átalakulások a háztartásban, a környezetben, az emberi szervezetben és az erőművekben (hőerőmű, szélenergia, vízi erőmű, atomerőmű, napkollektor), a hatások

Az energia szállításának lehetőségei

A Nap mint a Föld energiakészletének elsődleges forrása. Megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése, megnevezése, az energiatermelés és a környezet állapotának kapcsolata

Az energiaforrásaink kihasználásának lehetőségei a jövőben.

FOGALMAK

munka, energia, helyzeti, mozgási, rugalmas energia, súrlódás, belső energia

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Beszámoló készítése az örökmozgókról és arról, miért nem lehetséges ilyen gépet építeni

Beszámoló készítése a napállandóról

Egyszerű eszköz készítésével annak kimutatása, hogy a felület napsugárzás hatására történő felmelegedése hogyan függ a felület és a napsugarak irányától

Az emberiség energiafelhasználását és energiatermelését jellemző adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes ábrázolása, területi változásainak bemutatása

Az autó indulását kísérő energiaváltozások összegyűjtése, szemlélete bemutatása

A teavíz melegítése hatásfokának kísérleti vizsgálata. Hogyan függ a hatásfok a gázláng méretétől, milyen más tényezők befolyásolják?

TÉMAKÖR: A melegítés és hűtés következményei

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átlátja a korszerű lakások és házak hőszabályozásának fizikai kérdéseit (fűtés, hűtés, hőszigetelés);
- tisztában van a konyhai tevékenységek (melegítés, főzés, hűtés) fizikai vonatkozásaival;
- egyszerű méréseket, kísérleteket végez, az eredményeket rögzíti;
- fizikai kísérleteket önállóan is el tud végezni;
- ismeri a legfontosabb mértékegységek jelentését, helyesen használja a mértékegységeket számításokban, illetve az eredmények összehasonlítása során;
- egyszerű, a megértést segítő számolási feladatokat old meg, táblázatokat, ábrákat, grafikonokat értelmez, következtetést von le, összehasonlít;
- gyakorlati oldalról ismeri a tudományos megismerési folyamatot: megfigyelés, mérés, a tapasztalatok, mérési adatok rögzítése, rendszerezése, ezek összevetése valamilyen

egyszerű modellel vagy matematikai összefüggéssel, a modell (összefüggés) továbbfejlesztése.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a hőtágulás jelenségét, jellemző nagyságrendjét;
- ismeri a Celsius- és az abszolút hőmérsékleti skálát, a gyakorlat szempontjából nevezetes néhány hőmérsékletet, a termikus kölcsönhatás jellemzőit;
- értelmezi az anyag viselkedését hőközlés során, tudja, mit jelent az égéshő, a fűtőérték és a fajhő;
- tudja a halmazállapot-változások típusait (párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció);
- tisztában van a halmazállapot-változások energetikai viszonyaival, anyagszerkezeti magyarázatával, tudja, mit jelent az olvadáshő, forráshő, párolgáshő. Egyszerű számításokat végez a halmazállapot-változások kísérelő hőközlés meghatározására;
- ismeri a hőtan első főtételét, és tudja alkalmazni néhány egyszerűbb gyakorlati szituációban (palackba zárt levegő, illetve állandó nyomású levegő melegítése);
- tisztában van a megfordítható és nem megfordítható folyamatok közötti különbséggel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A hőtágulás jelenségének megfigyelése, értelmezése

Az anyagok hőmérsékletének mérése, a hőmérséklet kiegyenlítésének kísérleti vizsgálata és értelmezése

Anyagok melegítésének és hűtésének megfigyelése például konyhai tevékenység során: a folyamat gyorsaságának vizsgálata, a fajhő és a felület nagyságnak szerepe

Az égéshő és fűtőérték fogalma, a lassú és gyors égés felismerése a mindennapokban

Halmazállapotváltozások (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, a forrás és szublimáció) megfigyelése például konyhai tevékenység során. A fázisátmenetek vizsgálata a hőmérséklet változásának szempontjából

A halmazállapot-változások értelmezése és energetikai leírása, egyszerű számítások a mindennapi gyakorlatból, az olvadáshő a párolgáshő és a forráshő fogalma

A kuktafazék működésének fizikai magyarázata

A dugattyú mozgásának értelmezése a hőtan első főtételének segítségével

A megfordítható és nem megfordítható folyamatok közötti különbség felismerése

FOGALMAK

hőmérséklet, fajhő, párolgáshő, olvadáshő, forráshő, időbeli egyirányúság a természetben, halmazállapotváltozás, melegítés, hűtés, fűtőérték

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A különböző hőmérsékletű folyadékok keveredésekor kialakuló közös hőmérséklet mérése, becslése, illetve számolása a megfelelő adatok ismeretében

Festékes víz vagy tintacsepp meleg és hideg vízben való elkeveredésének megfigyelése csoportban történő kísérletezés során, a tapasztalatok megfogalmazása, hipotézis alkotása az elkeveredés gyorsaságával kapcsolatban, a hipotézis megvitatása, ellenőrzése újabb kísérletekkel

Tea készítése hidegvízbe tett filter segítségével

A főzésre használt edények használat közbeni felmelegedésének vizsgálata. Milyen megoldásokat alkalmaznak annak érdekében, hogy a lábas füle vagy a merőkanál, palacsintasütő nyele kevésbé melegedjen?

Kísérletezés a túlhűtés jelenségének megvalósítására, például lassan lehűtött palackos ásványvíz segítségével, tanári útmutatás alapján. A sikeres, illetve sikertelen próbálkozások dokumentálása, a tapasztalatok megbeszélése

Kutatómunka a vasbetonról. Miért alkalmazható egymás mellett éppen a vas és a beton?

A párolgás sebességét befolyásoló tényezők megfigyelése csoportos tanulókísérlet végzése közben

TÉMAKÖR: Víz és levegő a környezetünkben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a légnyomás változó jellegét, a légnyomás és az időjárás kapcsolatát;
- ismeri a legfontosabb természeti jelenségeket (például légköri jelenségek, az égbolt változásai, a vízzel kapcsolatos jelenségek), azok megfelelően egyszerűsített, a fizikai mennyiségeken és törvényeken alapuló magyarázatait;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a hővezetés, hőáramlás és hősugárzás jelenségét, a hőszigetelés lehetőségeit, ezek anyagszerkezeti magyarázatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a víz különleges tulajdonságait (rendhagyó hőtágulás, nagy olvadáshő, forráshő, fajhő), ezek hatását a természetben, illetve mesterséges környezetünkben;
- ismeri a nyomás, hőmérséklet, páratartalom fogalmát, a levegő mint ideális gáz viselkedésének legfontosabb jellemzőit. Egyszerű számításokat végez az állapothatározók megváltozásával kapcsolatban;
- ismeri az időjárás elemeit, a csapadékformákat, a csapadékok kialakulásának fizikai leírását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A légnyomás kísérleti kimutatása, a légritkított tér néhány gyakorlati alkalmazása

A légnyomás és az időjárás kapcsolata

Az abszolút és relatív páratartalom. A relatív páratartalom és a hőmérséklet kapcsolata, páráképződés a természetben: harmatképződés, dér, zúzmara

Páráképződés a lakásban, ennek következményei. Fűtési rendszerek a lakásban

A hőterjedés gyakorlati példákon keresztül (hővezetés, hőáramlás, hősugárzás)

A hőszigetelés lehetőségei a lakásban. A hőszigetelő ablak működésének fizikai magyarázata

A víz rendhagyó hőtágulása, ennek következményei a természetben. Jégképződés a tavakon, jéghegyek

Egyszerű számítások végzése a levegő állapothatározóinak megváltozásával kapcsolatban

FOGALMAK

Időjárás, éghajlat, relatív páratartalom, hővezetés, hőáramlás, hősugárzás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A hőszigetelt edény (termosz) és az egyszerű üvegedény tulajdonságainak összehasonlítása önálló kísérletezés segítségével

Hőszigetelt edény készítése a környezetben található egyszerű eszközök felhasználásával, a hőszigetelő tulajdonság kimutatása és magyarázata

Az iskola fűtési rendszerének megtekintése, a rendszer elemeinek elkülönítése, azok szerepének felismerése. A rendszer egyszerűsített változatának lerajzolása, felépítése

Anyaggyűjtés, beszámoló készítése és beszélgetés a jéghegy tulajdonságairól és szerepéről a Titanic elsüllyedésében

A szoba hőmérsékletének mérése felfűtés és szellőztetés közben hőmérő ismételt leolvasásával vagy automatikus adatgyűjtő rendszer felhasználásával. Az adatok megjelenítése és megosztása

A száraz meleg és a nedves meleg megtapasztalása (nyári szárazságban, szaunában), a testérzet összehasonlítása

A tanteremben található levegő tömegének becslés

TÉMAKÖR: Gépek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- el tudja választani egyszerű fizikai rendszerek esetén a lényeges elemeket a lényegtelenektől;
- néhány konkrét példa alapján felismeri a fizika tudásrendszerének fejlődése és a társadalmi-gazdasági folyamatok, történelmi események közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az egyszerű gépek elvének megjelenését a hétköznapi életben, mindennapi eszközeinkben;
- néhány egyszerűbb, konkrét esetben (mérleg, libikóka) a forgatónyomatékok meghatározásának segítségével vizsgálja a testek egyensúlyi állapotának feltételeit, összeveti az eredményeket a megfigyelések és kísérletek tapasztalataival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A libikóka és a mérleg egyensúlyának kísérleti vizsgálata és értelmezése

Szerszámkulcsok és fogók működésének magyarázata az erőkar segítségével

Gépek összehasonlítása a teljesítmény és hatásfok adatok alapján

A kerékpár felépítésének és működésének fizikai magyarázata

Egy jelentős gép és a kapcsolódó technológia fizikai lényegének ismertetése, történelmet és társadalmat átalakító hatásának bemutatása (Ilyen lehet: hajítógép, szövőgép, mechanikus számológép, belső égésű motor)

Anyaggyűjtés James Wattról és gőzgépéről

Beszélgetés a robotokról: elterjedésük, jövőbeli szerepük, mesterséges intelligencia, gépi tanulás, önvezérelt működés

FOGALMAK

forgatónyomaték, forgatónyomatékok egyensúlya, erőkar, teljesítmény, hatásfok

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egy a diákok számára elérhető gép (ceruzahegyező, konzervnyitó, zárszerkezet, mechanikus óra, zenegép, ...) szétszedése, a főbb alkotórészek azonosítása, szerepük felismerése, a működés fizikai alapjainak leírása. A tevékenység dokumentálása

A felfújt léggömbben levő levegő súlyának kimutatása egyszerű mérleg segítségével

Egyszerű kísérletek elvégzése a súlypont egyensúlyozásban betöltött szerepének bemutatására

Különböző csavarok beszerzése, vizsgálata, jellemzőinek (menetemelkedés, menetsűrűség) megfigyelése és működésének magyarázata

Az egyes történelmi korokra jellemző gépek összegyűjtése, alkalmazásuk bemutatása

Kedvelt gépek modelljeinek megfigyelése, illetve elkészítése, működésük megismerése, megértése

TÉMAKÖR: Szikrák, villámok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a villámok veszélyét, a villámhárítók működését, a helyes magatartást zivataros, villámcsapás-veszélyes időben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az elektrosztatikus alapjelenségeket (dörzselektromosság, töltött testek közötti kölcsönhatás, földelés), ezek gyakorlati alkalmazásait;
- átlátja, hogy az elektromos állapot kialakulása a töltések egyenletes eloszlásának megváltozásával van kapcsolatban;
- érti Coulomb törvényét, egyszerű esetekben alkalmazza elektromos töltéssel rendelkező testek közötti erő meghatározására;
- tudja, hogy az elektromos kölcsönhatást az elektromos mező közvetíti.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az elektromos állapot kialakulásának magyarázata az atomról alkotott egyszerű elképzelés (elektron, atommag) segítségével

A két fajta elektromos állapot, az elektromos vonzás és taszítás, az elektromos árnyékolás, a csúcshatás, az elektromos megosztás és a földelés megfigyelése kísérletezés közben, a tapasztaltak magyarázata

Coulomb törvénye, az elektromosan töltött testek között fellépő erő meghatározása

Az elektromos mező szemléltetése (pl. búzadarás kísérlettel), ez alapján a mező erővonalakkal történő érzékeltetése

Elektromos szikrák keltése, megfigyelése (pl. megosztó géppel vagy szalaggenerátorral), ennek segítségével a villámok kialakulásának alapvető magyarázata

A tanultak alkalmazása a villámok elleni védekezésben, illetve a villámcsapás-veszélyes helyzetekben való helyes magatartás kialakításában

FOGALMAK

elektromos állapot, elektromos töltés, elektromos mező, atom, elektron, Coulomb-törvény, elektromos árnyékolás, csúcshatás, földelés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű elektroszkóp készítése (pl. Öveges-féle töltésszámlálós konzervdoboz-elektroszkóp), ezzel kísérletek elvégzése: a csúcshatás, az megosztás megfigyelése, a Coulomb-törvény érzékeltetése

Az elektromos árnyékolás (Faraday-kalitka) vizsgálata mobiltelefonnal (pl. hűtőszekrényben, mikrohullámú sütőben, sztaniolpapíros csomagolásban stb., felhívható-e a készülék?)

Különböző épületek villámvédelmi rendszerének megfigyelése

A fénymásoló, lézernyomtató működésének tanulmányozása, anyaggyűjtés projektmunkában

Villámokról készült felvételek gyűjtése és tanulmányozása

TÉMAKÖR: Elektromosság a környezetünkben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- átlátja a gyakran alkalmazott orvosdiagnosztikai vizsgálatok, illetve egyes kezelések fizikai megalapozottságát, felismeri a sarlatán, tudományosan megalapozatlan kezelési módokat;
- tisztában van az elektromos áram veszélyeivel, a veszélyeket csökkentő legfontosabb megoldásokkal (gyerekbiztos csatlakozók, biztosíték, földvezeték szerepe);
- tisztában van az aktuálisan használt világító eszközeink működési elvével, energiafelhasználásának sajátosságaival, a korábban alkalmazott megoldásokhoz képesti előnyeivel;
- ismeri a háztartásban használt fontosabb elektromos eszközöket, az elektromosság szerepét azok működésében. Szemléletes képe van a váltakozó áramról
- gyakorlati oldalról ismeri a tudományos megismerési folyamatot: megfigyelés, mérés, a tapasztalatok, mérési adatok rögzítése, rendszerezése, ezek összevetése valamilyen egyszerű modellel vagy matematikai összefüggéssel, a modell (összefüggés) továbbfejlesztése.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tudja, hogy az áram a töltött részecskék rendezett mozgása, és ez alapján szemléletes elképzelést alakít ki az elektromos áramról;
- gyakorlati szinten ismeri az egyenáramok jellemzőit, a feszültség, áramerősség és ellenállás fogalmát;
- ismeri a mindennapi életben használt legfontosabb elektromos energiaforrásokat, a gépkocsi-, mobiltelefon-akkumulátorok legfontosabb jellemzőit;
- érti Ohm törvényét, egyszerű esetekben alkalmazza a feszültség, áramerősség, ellenállás meghatározására. Tudja, hogy az ellenállás függ a hőmérséklettől;
- ki tudja számolni egyenáramú fogyasztók teljesítményét, az általuk felhasznált energiát;
- ismeri az egyszerű áramkör és egyszerűbb hálózatok alkotórészeit, felépítését;
- értelmezni tud egyszerűbb kapcsolási rajzokat, ismeri kísérleti vizsgálatok alapján a soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőit;
- ismeri az elektromos hálózatok kialakítását a lakásokban, épületekben, az elektromos kapcsolási rajzok használatát;
- tisztában van az elektromos áram élettani hatásaival, az emberi test áramvezetési tulajdonságaival, az idegi áramvezetés jelenségével;
- ismeri az elektromos fogyasztók használatára vonatkozó balesetvédelmi szabályokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az elektromos áram fogalmának kialakítása egyszerű kísérletekkel (pl. víz elektromos vezetésének változása, konyhasó vagy sav hatására), az áramerősség mérése

A legfontosabb egyenáramú áramforrások (galvánelem, gépkocsi- mobiltelefon-akkumulátorok, napelemek), adatainak összegyűjtése és értelmezése

Ohm törvényének vizsgálata méréssel egyszerű áramkörben ellenálláshuzallal, az ellenállás, mint fizikai mennyiség és mint áramköri elem bevezetése

Egyszerű számítások elvégzése Ohm törvényének felhasználásával: a feszültség, az áramerősség és az ellenállás meghatározására

Egyszerű, fényforrást és termisztort tartalmazó áramkör vizsgálata, az ellenállás hőmérsékletfüggésének felismerése

A soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőinek megismerése kísérleti vizsgálatok alapján

A legfontosabb hőhatáson alapuló háztartási eszközök jellemzőinek összegyűjtése
A villanyszámla értelmezése, a háztartási áramfogyasztás költségeinek kiszámolása, a kWh és a joule kapcsolata
Az elektromos áramütés élettani hatása, érintésvédelmi, balesetvédelmi ismeretek
Lakás villamos hálózata és biztonsági berendezései (a biztosíték, az áram-védőkapcsoló és a földvezeték feladata)
Az EKG, EEG felvételek kapcsán az emberi idegvezetés egyes diagnosztikai alkalmazásainak bemutatása

FOGALMAK

elektromos áram, áramerősség, feszültség, ellenállás, Ohm-törvénye, soros és a párhuzamos kapcsolás, biztosíték, földvezeték

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Gyümölcsből vagy zöldségből elektromos telepek készítése és feszültségeinek vizsgálata (pl. burgonya, ecetes uborka, citrom, hagyma, vas és réz szegekkel, vagy más fémekkel)
Fényforrások teljesítményének és fényerejének vizsgálata (teljesítmény számolása a feszültség és áramerősség mérésével, fényerő mérése pl. mobilapplikációval)
Testünk különböző pontok közti ellenállásának mérése ellenállásmérő-műszerrel, az emberi szervezet ellenállását befolyásoló tényezők vizsgálata
Szénrúd, grafitbél vagy ellenálláshuzal ellenállásának vizsgálata
Gyűjtőmunka orvosi diagnosztikai eszközökről
Egy kiválasztott fogyasztó teljesítményének meghatározása. A mérés megtervezése, kivitelezése, az eredmények értékelése és bemutatása

TÉMAKÖR: Generátorok és motorok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van a különböző típusú erőművek használatának előnyeivel és környezeti kockázatával;
- ismeri a háztartásban használt fontosabb elektromos eszközöket, az elektromosság szerepét azok működésében. Szemléletes képe van a váltakozó áramról.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elektromágnes készítése közben megfigyeli és alkalmazza, hogy az elektromos áram mágneses mezőt hoz létre;
- megmagyarázza hogyan működnek az általa megfigyelt egyszerű felépítésű elektromos motorok: a mágneses mező erőt fejt ki az árammal átjárt vezetőre;
- ismeri az elektromágneses indukció jelenségének lényegét, fontosabb gyakorlati vonatkozásait, a váltakozó áram fogalmát;
- érti a generátor, a motor és a transzformátor működési elvét, gyakorlati hasznát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elektromágnes készítése egyszerű eszközökkel (pl. vasszegegre tekert szigetelt drót), az előállított mágneses mező vizsgálata pl. iránytűvel)

Az elektromotor működési elvének megértése egyszerű modell vagy animáció tanulmányozása révén

Az elektromágneses indukció alapeseteinek megismerése, ez alapján egyszerű generátor modell készítése vagy tanulmányozása

Adatgyűjtés Michael Faraday életéről, a felfedezések jelentőségének megvitatása

A váltakozó áram keletkezése, és főbb jellemzői

A transzformátor működésének megfigyelése és magyarázata, az elektromos energia szállításában betöltött szerepének megismerése

A környezetünkben illetve technika eszközökben található transzformátorok felismerése

Generátorok és motorok működésének megfigyelése, fizikai magyarázata

FOGALMAK

mágneses mező, mágneses indukcióvonalak, elektromágnes, elektromágneses indukció, generátor, elektromotor, transzformátor

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Adatgyűjtés projekt munkában Jedlik Ányos villanymotorjáról, villamos motorkocsijáról, és a dinamójáról

A Föld és más gyenge mágneses terek vizsgálata mobilapplikáció segítségével

Mágneses mezőben fellépő erőhatások egyszerű kísérleti vizsgálata (pl. Oersted-kísérlete, párhuzamos vezetők közötti erők)

Transzformátor modell készítése és vizsgálata vaskarikára tekert szigetelt drótok segítségével

A transzformátor és a villamos energia elterjedésében szerepet vállaló magyar tudósok (Déri, Bláthy, Zipernowsky, Mechwart) találmányainak jelentősége. Anyaggyűjtés projekt munkában

Egyszerű egyenáramú motorok készítése rézdrót, elem és mágnes felhasználásával az interneten található videók segítségével

Az elektromágneses emelő megismerése, erős elektromágnes készítése a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával

Folyamatábra készítése az elektromos energia útjáról az erőműtől a lakásig. Az ehhez használt eszközök megfigyelése a környezetben

TÉMAKÖR: A hullámok szerepe a kommunikációban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van az elektromágneses hullámok frekvenciatartományaival, a rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös hullámok, a látható fény, az ultrabolya hullámok, a röntgensugárzás, a gamma-sugárzás gyakorlati felhasználásával.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti, hogyan alakulnak ki és terjednek a mechanikai hullámok, ismeri a hullámhossz és a terjedési sebesség fogalmát;
- ismeri az emberi hangérzékelés fizikai alapjait, a hang, mint hullám jellemzőit, keltésének eljárásait;
- átlátja a húros hangszerek és a sípok működésének elvét, az ultrahang szerepét a gyógyászatban, ismeri a zajszennyezés fogalmát;
- ismeri az elektromágneses hullámok szerepét az információ- (hang-, kép-) átvitelben, ismeri a mobiltelefon legfontosabb tartozékait (SIM kártya, akkumulátor stb.), azok kezelését, funkcióját;
- ismeri az elektromágneses hullámok jellemzőit (frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség), azt, hogy milyen körülmények határozzák meg ezeket. A mennyiségek kapcsolatára vonatkozó egyszerű számításokat végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A környezetben előforduló mechanikai haladó hullámok megfigyelése, a terjedési mechanizmusának megértése

A megfigyelt mechanikai hullámok jellemzése a megfelelő fizikai mennyiségekkel (terjedési sebesség, hullámhossz, amplitúdó, a csillapodás jellege)

Az állóhullámok kialakulásának megfigyelése

Hangszerek és egyszerű hangkeltő eszközök megfigyelése, a keletkező hanghullámok jellemzése

Környezetünk hangterhelése, javaslatok a zajszennyezés csökkentésére

Az elektromágneses hullámok kialakulása és terjedése, a hullámokat jellemző fizikai mennyiségek

A hullámhossz, a terjedési sebesség és a frekvencia kapcsolata

A különböző frekvenciájú elektromágneses hullámok alkalmazásainak megfigyelése és fizikai magyarázata mindennapi eszközeink használata során: tolatóradar, mikrohullámú sütő, infrakamera, röntgengép, anyagvizsgálat

A képek és hangok továbbításának alapelvei (rádió, televízió), a mobiltelefon működése: wifi, bluetooth

Interferencia képek létrehozása lézerrel, lefényképezése, egyszerű magyarázata

Anyaggyűjtés a hologramokról, Gábor Dénesről, a talált információk megosztása, megbeszélése

Tudományos vita a mobiltelefon használatának lehetséges ártalmairól

FOGALMAK

hanghullám, elektromágneses hullám, a hullám hullámhossza, terjedési sebessége, frekvenciája, lézer, holográfia

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Környezetünkben előforduló különböző jellegzetes hangok erősségének mérése (suttogás, normál beszéd, kiabálás, utcai zaj stb.) mobilapplikációval vagy más műszerrel, anyaggyűjtés a zajártalomról

Sípok, húrok hossz és hangmagasság kapcsolatának vizsgálata. (A sípokot helyettesíthetjük "kémcső pánsíppokkal", a hangmagasságot mobilalkalmazással vagy gitárhangolóval mérhetjük)

Mi a legmagasabb hang, amit még hallasz? Az egyéni hangmagassági küszöb vizsgálata hanggenerátorral, vagy azt helyettesítő mobilapplikációval

Különböző hangok "képeinek" vizsgálata oszcilloszkóppal, vagy megfelelő mobilalkalmazással

Mikrohullámú sütő belsejében kialakuló állóhullámok megfigyelése reszelt sajt vagy csokoládé eltérő melegezése alapján, ez alapján a mikrohullám terjedési sebességének megállapítása

Egy digitális audió-szerkesztő program megismerése, a megismert hullámtani jellemzők alkalmazásával alapfokú használata (pl. Audacity)

TÉMAKÖR: Képek és látá

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a legfontosabb természeti jelenségeket (például, légköri jelenségek, az égbolt változásai, a vízzel kapcsolatos jelenségek), azok megfelelően egyszerűsített, a fizikai mennyiségeken és törvényeken alapuló magyarázatait;
- néhány konkrét példa alapján felismeri a fizika tudásrendszerének fejlődése és a társadalmi-gazdasági folyamatok, történelmi események közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tudja, hogyan jönnek létre a természet színei, és hogyan észleljük azokat;

- ismeri a színek és a fény frekvenciája közötti kapcsolatot, a fehér fény összetett voltát, a kiegészítő színek fogalmát, a szivárvány színeit;
- ismeri az emberi szemet mint képalkotó eszközt, a látás mechanizmusát, a gyakori látáshibák (rövid- és távollátás) okát, a szemüveg és a kontaktlencse jellemzőit, a dioptria fogalmát;
- ismeri a fénytörés és visszaverődés törvényét, megmagyarázza, hogyan alkot képet a síktükör;
- a fókuszpont fogalmának felhasználásával értelmezi, hogyan térítik el a fényt a domború és homorú tükrök, a domború és homorú lencsék;
- ismeri az optikai leképezés fogalmát, a valódi és látszólagos kép közötti különbséget. Egyszerű kísérleteket tud végezni tükrökkel és lencsékkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A síktükörben látott kép megfigyelése, jellemzése, kialakulásának magyarázata

Tükrök használata optikai eszközökben: reflektor, kozmetikai tükör, tükrök a közlekedésben

A fény törésének megfigyelése és értelmezése a törésmutató segítségével. A fehér fény felbontása, a kialakult színek magyarázata

A fény fókuszálásának és a kézi nagyító képalkotásának kísérleti vizsgálata

A látás magyarázata, a szem felépítésének fizikája. A szemüveg szerepe a látás javításában
Néhány további optikai eszköz kipróbálása, a működés lényegi, kvalitatív magyarázata (optikai szál, mikroszkóp, távcsövek)

Galilei távcsővel végzett megfigyelései

Néhány kiválasztott esetben (pl. naplemente, kék égbolt, színkeverés) a természetben látott színek kialakulásának magyarázata, a szivárvány színei, a kiegészítő színek

FOGALMAK

fényvisszaverődés; fénytörés; teljes visszaverődés; fókuszpont; fókusz-, tárgy-, és képtávolság; valódi és látszólagos kép

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A fehér fény felbontása különböző módszerekkel csoportmunkában (prizma, vizes tálba tett síktükör, optikai rács, szappanhártya stb.)

Különböző állatok színlátása (pl. kutya, tehén, ragadozó madarak stb.). Milyenek látják a világot? Adatgyűjtés, projektmunka

Adatgyűjtés a nagy csillagászati távcsövekről, azok felépítése, működése

Kepler- és Galilei-féle távcsövek, a mikroszkóp modelljének bemutatása gyűjtő és szórólencsékkel, az elkészített modell nagyításának vizsgálata

Lencsék, tükrök fókusz-távolságának meghatározása egyszerű kísérletekkel

TÉMAKÖR: Az atomok és a fény

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a legfontosabb természeti jelenségeket (például légköri jelenségek, az égbolt változásai, a vízzel kapcsolatos jelenségek), azok megfelelően egyszerűsített, a fizikai mennyiségeken és törvényeken alapuló magyarázatait;

- tisztában van az aktuálisan használt világító eszközeink működési elvével, energiafelhasználásának sajátosságaival, a korábban alkalmazott megoldásokhoz képesti előnyeivel;
- néhány konkrét példa alapján felismeri a fizika tudásrendszerének fejlődése és a társadalmi-gazdasági folyamatok, történelmi események közötti kapcsolatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tudja, hogy a fény elektromágneses hullám, és hogy terjedéséhez nem kell közeg;
- megfigyeli a fényelektromos jelenséget, tisztában van annak Einstein által kidolgozott magyarázatával, a frekvencia (hullámhossz) és a foton energiája kapcsolatával;
- ismeri Rutherford szórási kísérletét, mely az atommag felfedezéséhez vezetett;
- ismeri az atomról alkotott elképzelések változásait, a Rutherford-modellt és a Bohr-modellt, látja a modellek hiányosságait;
- ismeri a digitális fényképezőgép működésének elvét;
- megmagyarázza az elektronmikroszkóp működését az elektron hullámtermészetének segítségével;
- átlátja, hogyan használják a vonalas színeképet az anyagvizsgálat során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A fény elektromágneses hullám, jellemzése fizikai mennyiségekkel (amplitúdó, frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség)

A fotocella és a fénymérő működésének magyarázata a fényelektromos jelenség segítségével, a megvilágító fény és a foton energiája közötti kapcsolat

Digitális fényképek készítése különböző távolságban elhelyezett tárgyakról, a fényképezőgép beállításainak értelmezése, a képrögzítés elve

Elektronmikroszkóppal és fénymikroszkóppal készült képek összevetése. Az elektronmikroszkóp nagyobb felbontásának és működésének értelmezése az elektron hullámtermészetével

A vonalas színekép kialakulásának magyarázata az atomok által elnyelt illetve kibocsátott fény frekvenciájának segítségével

A legfontosabb atommodellek (Thomson, Rutherford, Bohr, kvantumfizikai) fizikai lényegének ismerete, az atom körüli elektronok energiájának kvantáltsága

Rutherford szórási kísérletének szimulációja, anyaggyűjtés Rutherford és Bohr életével kapcsolatban

Jelenleg használt fényforrásaink számbavétele, működésük fizikai lényege (LED, izzó, fénycső, halogén izzó)

FOGALMAK

fényelektromos jelenség; foton; atom; elektron; atommag

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Anyaggyűjtés projekt munkában: Hol van jelentősége a fényelektromos jelenségnek, milyen eszközökben használják azt? (fényképezőgép, napelem, fénymásoló, optoelektronika stb.)

Anyaggyűjtés Einstein életéről és legfontosabb eredményeiről. Vita arról, hogy milyen hamis legendák és téves ismeretek lengik körül az életművet

Anyaggyűjtés és vita a kvantummechanika néhány neves jelenségéről, és azok értelmezéseiről (határozatlansági reláció, alagúteffektus, Schrödinger macskája)

A Rutherford-féle szórás kísérlet utóélete, a ma működő gyorsítóberendezések alapvető működési elve és vizsgálati módszerei. Anyaggyűjtés
Felfedezték az elektront! - egy korabeli hír megírása a mai hírek, figyelemfelkeltő internetes portálok stílusában

TÉMAKÖR: Környezetünk épségének megőrzése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a megújuló és a nem megújuló energiaforrások használatának és az energia szállításának legfontosabb gyakorlati kérdéseit;
- az emberiség energiafelhasználásával kapcsolatos adatokat gyűjt, az információkat szemléletesen mutatja be;
- tisztában van a különböző típusú erőművek használatának előnyeivel és környezeti kockázatával;
- átlátja a gyakran alkalmazott orvosdiagnosztikai vizsgálatok, illetve egyes kezelések fizikai megalapozottságát, felismeri a sarlatán, tudományosan megalapozatlan kezelési módokat;
- tudja, hogy a Föld elsődleges energiaforrása a Nap. Ismeri a napenergia felhasználási lehetőségeit, a napkollektor és a napelem mibenlétét, a közöttük lévő különbséget;
- átlátja az ózonpajzs szerepét a Földet ért ultraibolya sugárzással kapcsolatban;
- ismeri a környezet szennyezésének leggyakoribb forrásait, fizikai vonatkozásait;
- tisztában van az éghajlatváltozás kérdésével, az üvegházhatás jelenségével a természetben, a jelenség erőssége és az emberi tevékenység kapcsolatával;
- adatokat gyűjt és dolgoz fel a legismertebb fizikusok életével, tevékenységével, annak gazdasági, társadalmi hatásával, valamint emberi vonatkozásaival kapcsolatban (Galileo Galilei, Michel Faraday, James Watt, Eötvös Loránd, Marie Curie, Ernest Rutherford, Niels Bohr, Albert Einstein, Szilárd Leó, Wigner Jenő, Teller Ede).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az atommag felépítését, a nukleonok típusait, az izotóp fogalmát, a nukleáris kölcsönhatás jellemzőit;
- ismeri a radioaktív sugárzások típusait, az alfa-, béta- és gamma-sugárzások leírását és tulajdonságait;
- ismeri a felezési idő, aktivitás fogalmát, a sugárvédelem lehetőségeit;
- átlátja, hogy a maghasadás és magfúzió miért alkalmas energiatermelésre, ismeri a gyakorlati megvalósulásuk lehetőségeit, az atomerőművek működésének alapelvét, a csillagok energiatermelésének lényegét;
- érti az atomreaktorok működésének lényegét, a radioaktív hulladékok elhelyezésének problémáit;
- ismeri a radioaktív izotópok néhány orvosi alkalmazását (nyomjelzés).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ózonpajzs szerepe a Földet ért ultraibolya sugárzással kapcsolatban, az ózonpajzs védelmében tett intézkedések és azok sikere

Az üvegházhatás fizikai magyarázata

Az energiatermelés alternatívái, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentési lehetősége
A periódusos rendszer alapján fontosabb elemek mag összetételének, kötési energiájának és stabilitásának tanulmányozása
A maghasadás és magfúzió lényegének megértése magyarázó ábrák és animációk segítségével
Az atomerőművek, a hőerőművek és megújuló energiatermelés előnyeinek és hátrányainak előzetes adatgyűjtést követő összevetése
Adatgyűjtés Wigner Jenő, Teller Ede és Szilárd Leó munkásságával kapcsolatban
Az alfa-, béta- és gamma-sugárzások tulajdonságai, élettani hatásaik, az egyes sugárfajták elleni védekezés lehetőségei
Anyaggyűjtés a rádiumról és a Curie-család életéről
Tudományos vita a környezetbe került, vagy orvosi kezelés során alkalmazott radioaktív izotópok veszélyességéről

FOGALMAK

atommag, nukleon, izotóp, nukleáris kölcsönhatás, maghasadás, magfúzió, alfa-, béta-, és gamma-sugárzás; felezési idő, aktivitás, ózonpajzs, üvegházhatás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A szén-dioxid üvegházhatásának kimutatása egyszerű kísérlettel
Saját ökológiai lábnyom csökkentését eredményező tevékenységek tervezése
Anyaggyűjtés arról, hogy a különböző modellek szerint 20-30 év múlva milyen klímája lesz hazánknak, az emberi cselekvés lehetőségeinek megvitatása a veszélyek csökkentésére
Anyaggyűjtés projektmunkában a radioaktivitás néhány különleges alkalmazásával kapcsolatban: gammakés, radioaktív nyomjelzés, kormeghatározás
Anyaggyűjtés a leghíresebb nukleáris balesetekről és ezek következményeiről. Tudományos vita ezek környezetre gyakorolt hatásáról. (pl. a Csernobil c. film kapcsán)
Anyaggyűjtés arról, hogy mely országokban milyen típusú atomerőművek működnek, és mekkora az ország villamos-energiatermelésében a nukleáris energia részesedése? A jelentősebb erőművek helye, fényképe
Napilapok, különböző folyóiratok, internetes híradások áttekintése. Milyen a modern fizikát érintő cikkek találhatóak bennük? Mennyire megbízható információkat közvetítenek a különböző cikkek a nagyközönség felé? Csoportosításuk aszerint, hogy melyek tűnnek megbízhatónak és melyek nem

TÉMAKÖR: A Világegyetem megismerése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az űrkutatás történetének főbb fejezeteit, jövőbeli lehetőségeit, tervezett irányait;
- tisztában van az űrkutatás ipari-technikai civilizációra gyakorolt hatásával, valamint az űrkutatás tágabb értelemben vett céljaival (értelmes élet keresése, új nyersanyagforrások felfedezése);
- tisztában van azzal, hogy a fizika átfogó törvényeket ismer fel, melyek alkalmazhatók jelenségek értelmezésére, egyes események minőségi és mennyiségi előrejelzésére;

- tudja, hogyan születnek az elismert, új tudományos felismerések, ismeri a tudományosság kritériumait;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;
- kialakult véleményét mérési eredményekkel, érvekkel támasztja alá;
- el tudja helyezni lakóhelyét a Földön, a Föld helyét a Naprendszerben, a Naprendszer helyét a galaxisunkban és az Univerzumban;
- átlátja az emberiség és a Világegyetem kapcsolatának kulcskérdéseit;
- a legegyszerűbb esetekben azonosítja az alapvető fizikai kölcsönhatások és törvények szerepét a Világegyetem felépítésében és időbeli változásaiban;
- ismeri a fizika főbb szakterületeit, néhány új eredményét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szabad szemmel vagy távcsővel megfigyeli a Holdat, a Hold felszínének legfontosabb jellemzőit, a holdfogyatkozás jelenségét. A látottakat fizikai ismeretei alapján értelmezi;
- ismeri a bolygók, üstökösök mozgásának jellegzetességeit;
- tudja, mit jelentenek a kozmikus sebességek (körsebesség, szökési sebesség);
- érti a tömegvonzás általános törvényét, és azt, hogy a gravitációs erő bármely két test között hat;
- érti a testek súlya és a tömege közötti különbséget, a súlytalanság állapotát, a gravitációs mező szerepét a gravitációs erő közvetítésében;
- megvizsgálja a Naprendszer bolygóin és holdjain uralkodó, a Földétől eltérő fizikai környezet legjellemzőbb példáit, azonosítja ezen eltérések okát. A legfontosabb esetekben megmutatja, hogyan érvényesülnek a fizika törvényei a Föld és a Hold mozgása során;
- átlátja és szemlélteti a természetre jellemző fizikai mennyiségek nagyságrendjeit (atommag, élőlények, Naprendszer, Univerzum);
- ismeri a Nap mint csillag legfontosabb fizikai tulajdonságait, a Nap várható jövőjét, a csillagok lehetséges fejlődési folyamatait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A rakéták működési elve, a kozmikus sebességek jelentése

A súlytalanság jelensége, kialakulásának körülményei, a súly és a tömeg közötti különbség

A bolygók és üstökösök mozgásának fizikai magyarázata, az általános tömegvonzás törvénye

Az általános tömegvonzás értelmezése a gravitációs mező segítségével

A Naprendszer jellemzői, példák a Naprendszer bolygóin és holdjain uralkodó jellemző fizikai környezetre, ezek kialakulásának magyarázata

A holdfogyatkozás és a napfogyatkozás fizikai magyarázata

A legfontosabb ismeretek az űrrepülőgépekről, a Holdraszállásról és a tervezett Mars utazásról

Néhány, a mindennapokban elterjedt és először az űrkutatásban használt technológia, eszköz ismertetése

A gravitáció szerepe a Világmindenségben

A csillagok és a Nap működése és változásai: fekete lyuk, neutroncsillag, szupernóva
A galaxisok, galaxishalmazok. A Tejútrendszer legfontosabb jellemzői. Távolságok az univerzumban

Az ősrobbanás elmélet kvalitatív leírása, a táguló univerzum

Az ősrobbanás elméletének születése, tudományos megalapozottsága, a tudományosság kritériumai

Tudományos vita a Földön kívüli élet kutatásáról, annak gyakorlati és filozófiai lehetőségeiről, az emberiség előtt álló kihívásokról

FOGALMAK

általános tömegvonzás, ellipszis pálya, súlytalanság, súly, Kepler törvényei, bolygók, üstökösök, csillag, galaxis, galaxishalmaz, ősrobbanás, táguló univerzum, fekete lyuk, fényév

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Ismerkedés a csillagos éggel számítógépes planetárium-programok segítségével (pl. stellarium-web.org)

A Galilei-élmények (a Hold hegyei, a Vénusz fázisai, a Jupiter nagy holdjai, a Tejút csillagokra bontása, Napfoltok) megfigyelése egyszerű távcsövekkel (pl. osztálykirándulás, csillagászati bemutatók, Kutatók éjszakája rendezvény során)

Egy űrkutatással kapcsolatos játékfilm (részleteinek) megtekintése (pl. Gravitáció, Apollo 13), vita a filmjelenet hitelességéről

Adatgyűjtés az aktuálisan zajló csillagászati, űrkutatási projektekről például a NASA honlapján

Exobolygók adatainak áttekintése, összehasonlítása

Az űrtávcsövek felvételeinek böngészése, a látottak értelmezése

KÖZGAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI ALAPISMERETEK

HELYI TANTERV

11–12. évfolyam

A *Közgazdasági és pénzügyi alapismeretek* oktatása feltétele annak, hogy a diákok az őket körülvevő világ összetett gazdasági jelenségeit megértsék, és életük következő szakaszaiban arra mint alpra támaszkodhassanak. A tantárgy témaegységei a diákokra közvetlenül ható gazdasági, társadalmi jelenségekre építenek. A bennük lévő ismeretanyag a közgazdaságtan különböző szakterületeit érinti. A témakörökben lévő ismeretek a közgazdaságtan szakkifejezéseire épülnek, és közvetlen, gyakorlatban hasznosítható tudást adnak. Mivel a körülöttünk lévő világ át van itatva a gazdaság jelenségeivel, hatásaival, a diákok közvetlenül találkoznak olyan fogalmakkal, kifejezésekkel, amelyeket nem értenek, ezért nem tudnak megfelelően reagálni a gazdasági, pénzügyi élethelyzetekre, és nem tudják értelmezni a média által közvetített eseményeket sem.

A gazdaságban zajló folyamatok is elengedhetlenné teszik a diákok felkészítését a mindennapokban előttük álló feladatokra.

A tantárgy oktatásának eredményeképpen a diákok megértik a társadalom működését átszövő gazdasági folyamatokat, azok hatásait saját életükre, megtanulják kezelni azokat a gazdasági, pénzügyi helyzeteket, amelyek befolyásolják életüket, megértik a kockázatok kezelésének fontosságát, képet kapnak a portfólió helyes kialakításának módszeréről, s mindezek által hatékonyabban tudnak eligazodni a tömegében érkező pénzügyi ajánlatok között. A tantárgynak fontos szerepe van abban, hogy a diákok tudatos fogyasztókká váljanak, képesek legyenek döntéseik előtti mérlegelésre, ismerjék fel a döntéseikkel járó kockázatokat. További cél, hogy kialakuljon a diákokban a pozitív nyitottság a gazdasági folyamatok megismerése felé, értsék felelősségüket későbbi munkájukban is.

A *Közgazdasági és pénzügyi alapismeretek* oktatása fontos szerepet játszik a személyiségnevelésben. Az okos gazdálkodás képessége és az etikus magatartás kialakítása a nevelési-oktatási folyamat fontos feladata.

A gazdasági történések rendkívül bonyolult folyamatok, azokra hatással van a társadalmi és a csoportérdekek szövevénye. A középiskolai képzés célja azoknak a cölöpöknek a leverése, amelyek eligazodási pontokat jelentenek a diákok számára, és amelyekre építkezni tudnak a középiskolai képzésből kilépve is, amelyek biztonságot nyújtanak a gazdaság és a pénzügyek labirintusában.

A *Közgazdasági és pénzügyi alapismeretek* tantárgy a Nat-ban meghatározott szinte valamennyi fejlesztési területet érinti kisebb-nagyobb mértékben. Ennek oka az, hogy a mindennapi élethelyzetek, a gazdaság és a pénzügyek messzemenő hatásai befolyásolják és igen erőteljesen áthatják a diákok gondolkodását. A közgazdasági és pénzügyi alapismeretek oktatása iránymutatást ad és a gyakorlatban közvetlenül hasznosítható tudás elsajátítását teszi lehetővé.

A *Közgazdasági és pénzügyi alapismeretek* közvetlenül kapcsolódik a nevelési célok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztése, a fenntarthatóság, környezettudatosság, pályaorientáció, médiatudatosságra neveléshez, és kiemelten a *Gazdasági és pénzügyi nevelés* fejlesztési területéhez. A jövő nemzedékének más és korszerű információkat kell átadni, mint ahogy az állampolgárok egyetlen lehetősége is a folyamatos, élethosszig tartó tanulás. Így a ma tanuló diákoknak ismerniük kell a mikro- és makrogazdaság,

illetve a hazai és a nemzetközi gazdaság működésének alapjait, azok kölcsönhatását, a gazdaság szereplőinek egymásrautaltságát, a pénzügyi intézményrendszert. A diákoknak ismerniük kell a fenntarthatóság fogalmát, a munka fontosságát csakúgy, mint a kockázatok értékelésének és azok kezelésének lehetőségeit. A saját felelősség tudatosításával megteremthető az előfeltétele annak, hogy – a vállalkozás vagy a nemzetgazdaság egyenjogú tagjaként – az elsajátított ismeretek és képességek végigkísérjék a diákok életét az iskola kapuin kívül is.

A tantárgy egyes elemei koherensen kapcsolódnak össze az elméleti és gyakorlati oktatás során. Az oktatás gyakorlatközpontúsága az összes kulcskompetencia fejlesztését lehetővé teszi. A *kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia* fejlesztése olyan alapvető ismeretek, képességek, attitűdök rendszerét kínálja, amely elengedhetetlenül fontos az életben való boldoguláshoz: a tervezés-szervezéstől és a feladatok megosztásától kezdve a kommunikációs készségen és a tapasztalatok értékelésén át a munkavégzésig és az etikus magatartásig. A gyakorlatorientáltság a biztosítéka annak, hogy a gyakorlati készségek fejlesztésével a diákok eljutnak az alapfogalmaktól a bonyolultabb összefüggésekig, s mindezek eredményeként a gazdasági érettség birtokába kerülnek.

Az oktatás három, komplex módon egymásra ható elemre támaszkodik: a közgazdaságtudományra, a diákok által hozott ismeretekre és a gyakorlatorientált témafeldolgozásra. Az arányok helyes meghatározásával a diákok a közgazdaságtudománynak csak egy meghatározott szeletét kapják az oktatás keretei között. A közgazdaságtudomány alapján és rendezőelvi szerint, a diákok által hozott információkat a gyakorlatorientált oktatás szervezi átlátható rendszerbe.

A Közgazdasági és pénzügyi alapismeretek tanulásának célja:

A *Közgazdasági és pénzügyi alapismeretek* sajátos fejlesztési céljai között szerepel a diákok problémamegoldó készségének, döntési képességének javítása, a tanulók szociális, erkölcsi és jogi érzékének növelése, a fiatalok empátiájának és toleranciájának fejlesztése, amelyek személyes tapasztalatra épülő készségfejlesztő módszerek, ezáltal a kooperatív tanulás alkalmazását teszi szükségessé. A *Közgazdasági és pénzügyi alapismeretek* fejlesztési feladatai:

- Ismeretszerzés, tanulás;
- Mérlegelő gondolkodás;
- Kommunikáció.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	11. Évfolyam	12. Évfolyam
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
Közgazdasági alapfogalmak	5	38	
Vállalkozási alapismeretek	9	20	
Pénzügyi alapfogalmak	5	10	
Kamat, kamatos kamat számítása, kamatláb meghatározása	4	4	
Megtakarítás, befektetések, előtakarékoság, portfólió	9		10
Pénzügyi műveletek	10		10
A „modern piac”, tőzsdék a világban	7		7
A pénzügyi intézményrendszer	8		8
Innováció, fenntarthatóság. Az innováció, mint a gazdasági fejlődés elengedhetetlen eleme	4		5

Érettségi témakörök			20
	Szabadon választott órakeret:	-	-
	Összes óraszám:	-	-
	Fakultációs óraszám:	72	60

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Közgazdasági alapfogalmak	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	Piacgazdaság, a gazdaság szereplői – korábbi történelmi és földrajzi ismeretek, személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legfontosabb közgazdasági alapfogalmak elsajátítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
<p>A piac fogalma.</p> <p>A piacgazdaság működése, jellemzői (piaci szereplők száma, piaci koncentráció foka, kereslet-kínálat, fogyasztás).</p> <p>Piaci egyensúly, túlkereslet, túlkínálat.</p> <p>Piacgazdaság szereplői: háztartások, civil szektor, vállalatok, állam, külföld.</p> <p>A pénzpiac fogalma, pénzkereslet, pénzkínálat, a pénzpiac egyensúlya.</p> <p>Az ár-bér spirál folyamata.</p> <p>Az állam szerepe a piacgazdasági folyamatokban, állami szabályozás, adórendszer.</p> <p>Gazdasági válságok és azok típusai.</p> <p>A nemzetközi kapcsolatok szerepe a piacgazdaság folyamataiban.</p> <p>Makrogazdasági folyamatok.</p> <p>Fogyasztóvédelem.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i> A piacgazdaság működéséhez kapcsolódó alapfogalmak, a piacgazdaság kategóriáinak megismerése.</p> <p><i>Kommunikáció</i> A családi kassza (a háztartás mint a piacgazdaság része) – interaktív team-munka. A piacgazdaság szereplőinek megismerése, döntéseik mozgatórugóinak megértése. Az állam és a külföld szerepének értelmezése. A fogyasztói döntések mögött mehúzódó törvényszerűségek. A makrogazdasági folyamatok okainak megértése.</p> <p><i>Mérlegelő gondolkodás</i> A makrogazdaság teljesítménye az utóbbi években. Önálló információszerzés alapján.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piac, kereslet, kínálat, ár, egyensúlyi ár, termék, szolgáltatás, termelő, fogyasztó, háztartás, vállalat, állam, makrogazdaság, ár-bér spirál, fogyasztóvédelem.
Kapcsolódó érettségi témakörök	A közgazdaságtan alapfogalmai, főbb kérdései, vizsgálódási módszerei A piaci mechanizmus alapvető elemei, működése, a piacgazdaság jellemzői A makrogazdaság szereplői és a makrojövedelem keletkezése Az állam gazdasági szerepvállalásának megjelenése, oka, fejlődési szakaszai, a gazdasági válságok

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vállalkozási alapismeretek	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A szűkebb-tágabb környezetből származó ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vállalkozási formák és azok működésének megismerése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
Vállalkozási formák: egyéni vállalkozás, bt., kft., nyrt., zrt. Korlátolt és korlátlan felelősség. Vállalat alapítása és megszüntetése. A vállalat működése, kockázatkezelés, bevételek-kiadások, kötelezettségek, munkavállalók, adózás, jogszabályok stb. Vállalkozások finanszírozása (belső-külső, saját-idegen tőke). Verseny és annak szabályozása (tökéletes piac, monopólium Gazdasági Versenyhivatal).	<i>Ismeretszerzés, tanulás</i> Vállalkozási formák azonosítása. Vállalat, vállalkozás alapítása, a működés jogi háttere, feltételei. <i>Kommunikáció</i> Saját vagy idegen tőke? – vita. Vállalkozás működésének szimulációja/szituációs játék. A társasági szerződés elkészítése, érdekcsoportok kialakítása, érdekek ütköztetése – szerepjáték. Diákvállalkozások lehetőségei. <i>Mérlegelő gondolkodás</i> A globális verseny hatásának megvitatása. A versenyhelyzet etikai értékelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vállalatalapítás, társasági szerződés, alapító okirat, alapszabály, természetes személy, jogi személy, törzstőke, cégbíróság, önfinanszírozás, állótőke-forgótőke, monopólium, kockázat, vállalkozási forma, GVH.	
Kapcsolódó érettségi témakörök	A vállalkozások fogalma, célrendszere, vállalkozási formák A vállalkozás finanszírozása, működését és vagyoni helyzetét befolyásoló tényezők. A tőkepiac	

	<p>Piaci formák és jellemzőik. A racionális vállalkozói magatartás különböző piaci viszonyok között</p> <p>A piaci mechanizmus működési zavarai</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pénzügyi alapfogalmak	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Pénzügyi ismeretek, korábbi történelmi és földrajzi ismeretek, személyes tapasztalatok, ismeretek az Európai Unióról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pénzügyi alapismeretek legfontosabb fogalmainak elsajátítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
<p>A pénz fogalma, szerepe, funkciói, története.</p> <p>A pénz, mint értékmérő, mint elszámolási eszköz, mint fizetőeszköz, mint értékőrző és felhalmozási eszköz.</p> <p>A pénz típusai: készpénz és bankszámlapénz.</p> <p>Az ár és az érték.</p> <p>Gazdaságpolitika (monetáris és fiskális szabályozás, állampapír, Államadósság Kezelő Központ).</p> <p>Az állam pénzügyi bevételei, kiadásai, államháztartás (hiány, GDP).</p> <p>Az infláció lényege, fajtái, mérése. Az infláció hatása a gazdaságra.</p> <p>Deviza, valuta (HUF, EUR, USD, GBP, CHF).</p> <p>Árfolyamrendszerek.</p> <p>Likviditás, pénzáramlás.</p> <p>Az Európai Unió és Magyarország (előnyök, hátrányok).</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i> Pénzügyi alapfogalmak megismerése. Az állam gazdálkodásának áttekintése, a költségvetés megismerése.</p> <p><i>Kommunikáció</i> – Maastrichti követelmények.</p> <p><i>Mérlegelő gondolkodás</i> Az euró mint deviza. Az eurózóna jövője.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alapkamat, árfolyam, deviza, devizapiac, valuta, konvertibilitás, infláció-defláció, monetáris unió, likviditás, ÁKK, GDP.	

Kapcsolódó érettségi témakörök	A pénz kialakulása és funkciói A modern pénz teremtése és a pénzpiac Költségvetés politika jellemzői Az infláció és a monetáris gazdaságpolitika jellemzői
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kamat, kamatos kamat számítása, kamatláb meghatározása	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A százalékszámítás alkalmazása a gyakorlatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kamatszámítás technikáján keresztül a kamatok és a hozamok megértése, értékelése. Az EBKM és a THM mutatók értelmezésének elsajátítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
Kamat, a kamat fajtái (egyszerű, kamatos kamat), kamatszámítás, százalékszámítás. Hozam. Hozamkategóriák (EBKM). A pénz időértéke. Diszkontálás.	<i>Ismeretszerzés, tanulás</i> Banki kamatlábak kiszámítása. EBKM és THM értelmezése, különbségek azonosítása. <i>Kommunikáció</i> A befektetések, és amire figyelni kell.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kamatszámítás, kamatláb, kamatos kamat, hozam, diszkontálás, EBKM, THM.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Megtakarítás, befektetések, előtakarékoság, portfólió	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Különböző médiumokban való tájékozódás, a világválság, közvetlen tapasztalat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befektetési lehetőségek megismerése, a befektetési kockázatok kezelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
Befektetési lehetőségek: állampapír, befektetési jegy, bankbetét, kötvény, magyar és külföldi részvény, valuta, deviza, arany, unit-linked biztosítási termék, ingatlan, műtárgy, lakás-előtakarékoság.	<i>Ismeretszerzés, tanulás</i> Befektetési lehetőségek feltárása. Az értékpapírok megismerése. A kockázat fogalmának értelmezése.	

<p>Az értékpapír fogalma, fajtái, jellemzői.</p> <p>A kockázatok és azok kezelése.</p> <p>Kockázatelemzés.</p> <p>Nyugdíj–a jóléti állam kialakulásának redisztribúciós hatása.</p> <p>Öngondoskodás.</p>	<p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Vita: Mibe érdemes ma befektetni? Beszélgetés arról, hogy miért kockázatosabb a részvény, mint az állampapír.</p> <p>Diverzifikált portfólió kialakítása – a legfontosabb alapelvek megfogalmazása – interaktív csoportmunka.</p> <p><i>Mérlegelő gondolkodás</i></p> <p>A környezetből, médiából érkező információk értelmezése a válságról, a válság hatásairól és azok kezeléséről.</p> <p>A magyar nyugdíjrendszer átalakításának, a nyugdíjrendszer jövőjének értékelése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Részvény, kötvény, befektetési jegy, váltó, jelzáloglevél, közraktárjegy, diszkont kincstárjegy, értékpapír, diverzifikáció, globalizáció, redisztribúció.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pénzügyi műveletek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tapasztalatok, ismeretek a pénzügyi szolgáltatásokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pénzügyi szolgáltatások közötti különbségek értelmezése, azok összehasonlítása. Pénzügyi tranzakciók áttekintése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
<p>Banki üzletágak.</p> <p>Bankbetét.</p> <p>Bankszámlanyitás, bankszámlatípusok.</p> <p>Hitel, a hitel jellemzői, pénzkölcsön, a hitelezés folyamata.</p> <p>Diákhitel.</p> <p>Lízing, faktoring.</p> <p>Adósnnyilvántartás, BISZ Központi Hitelinformációs Zrt.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Bankszámlatípusok megismerése, bankszámla nyitásának technikája. A hitel csapdái, eljárás nemfizetés esetén. A pénzügyi struktúrák megismerése. Mobilról, internetről indítható tranzakciók.</p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Hogyan jutunk pénzhez? Beszélgetés a készpénzt helyettesítő fizetési eszközök használatáról. A diákhitelről szóló tájékoztató megismerése, értelmezése. Esettanulmányok: hitelfelvételhez kapcsolódó döntési helyzetek, befektetési</p>	

Elektronikus pénz, készpénz-helyettesítő fizetési eszközök (bankkártya, hitelkártya,) ATM, POS.	kockázatok elemzése, választás az alternatívák között. Csoportmunka.
E-banking, pénzügyi szolgáltatások interneten, telefonon.	<i>Mérlegelő gondolkodás</i> Vita a magyar pénzügyi szolgáltatásokról.
Készpénzáttalás, tranzakciós adó.	Vita a készpénz előnyeiről és hátrányairól.
A likviditás, a hozam és a kockázat összefüggése.	
Innovatív megtakarítási konstrukciók.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	E-banking, mobil banking, betétszámla, hitelszámla, értékpapírszámla, befektetési számla, nyugdíj-előtakarékossági számla, tranzakció, számlavezetési díj, áttalás, ügyfélszám, ATM, bankkártya, hitelkártya, hitelszerződés, jelzálog, kezesség, adósnnyilvántartás, BISZ.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A „modern piac”, tőzsdék a világban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Történelmi és földrajzi ismeretek a tőzsdékről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tőzsdei folyamatok átlátása, megértése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
Az értékpapírok tőzsdei bevezetése. Instrumentumok. A piacok fajtái, a tőkepiac működése, szereplői. A tőzsde fogalma, szerepe, funkciói, működése. Tőzsdék Magyarországon, a magyar tőkepiac helyzete. Külföldi tőzsdék. Tőzsdei kibocsátók. Tőkeallokáció.	<i>Ismeretszerzés, tanulás</i> Tőzsde mint „tökéletes piac” fogalmának megértése. A tőzsde mint a tőkebevonás színtere. Különböző típusú tőzsdék áttekintése. A tőzsdei kereskedelem alapvető technikai részleteinek elsajátítása. A BÉT megalapításának okai, a tőzsdei tranzakciók áttekintése, a tőzsde szerepének megértése. A fogyasztóvédelem működése. Kutatómunka – csoportos tevékenység. <i>Kommunikáció</i> A tőzsdei kereskedelem gyakorlatban való kipróbálása internetes szimuláción keresztül. <i>Mérlegelő gondolkodás</i>	

<p>Befektetési szolgáltatók, avagy kik azok a brókerek?</p> <p>Spekuláció, befektetés és kockázatok.</p> <p>Befektetési alapkezelők, alapok.</p> <p>Az árutőzsde (mezőgazdasági termékek); nemesfém-tőzsde: arany, ezüst, réz, palládium; deviza.</p> <p>KELER, az elszámolóház.</p> <p>Pénzügyi-gazdasági fogyasztóvédelem Magyarországon. A Gazdasági Versenyhivatal működése, feladatai, szerepe a fogyasztóvédelemben.</p> <p>Rések a fogyasztóvédelem területén–a pénzügyi ombudsman.</p>	<p>A magyar értéktőzsde szerepe a globalizálódó világ gazdaságában. Tőzsdei sztorik: nagy felemelkedések és bukások.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>BÉT, BUX-index, Blue Chip, részvénykibocsátás, short-long, határidős ügyletek, bróker, befektetési szolgáltató, bennfentes kereskedés, BUBOR, KELER, krach, osztalék, recesszió, tőkeallokáció, instrumentum.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A pénzügyi intézményrendszer	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Történelmi ismeretek a pénzügyi intézményrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a pénzügyi intézményrendszerben.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
<p>Bank: MNB, bankok, fióktelepek, banki szolgáltatások.</p> <p>Szakosított hitelintézetek: Magyar Fejlesztési Bank, jelzálog-hitelintézetek, lakás-takarékpénztárak.</p> <p>Szövetkezeti hitelintézetek.</p> <p>Hitelszövetkezetek.</p> <p>Pénzügyi vállalkozások (lízing, faktor, záloghitel).</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>A pénzügyi intézményrendszer szereplőinek áttekintése, az egyes intézménytípusok feladata, szerepe, működésük legfontosabb elemei.</p> <p>A pénzügyi intézményrendszer egyes szereplői közötti kapcsolatrendszer megvilágítása.</p> <p>Az egyes intézmények létrejöttének főbb szakaszai.</p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Kell-e/lehet-e neked biztosításod? Kihez fordulhatsz biztosítási kérdéseiddel?</p>	

<p>Biztosítók, biztosítóegyesületek, biztosítók fióktelepei.</p> <p>A biztosítások típusai, életbiztosítás és nem-életbiztosítás.</p> <p>Az élet-és vagyonbiztosítás területei, jellemzői, szükségessége.</p> <p>Biztosítók szolgáltatásai.</p> <p>Pénztárak (önkéntes, magán, egészség és önszegélyező pénztárak).</p> <p>Pénztárak szolgáltatásai.</p> <p>Tőkepiac, tőkepiaci szereplők.</p> <p>Pénzügyi intézmények ellenőrzése Magyarországon.</p> <p>Specializált pénzügyi intézmények.</p>	<p>– Szabályozás és felügyelet Magyarországon és az Európai Unióban.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>GIRO, BISZ, Magyar Államkincstár, Magyar Nemzeti Vagyonkezelő, NAV, Nemzeti Eszközkezelő, védelmi alap, hitelgarancia szervezet, lízing, faktor, záloghitel.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Innováció, fenntarthatóság. Az innováció, mint a gazdasági fejlődés elengedhetetlen eleme	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A médiából szerzett ismeretek és a korábban tanult anyagok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az innováció széles körű fogalmának átlátása, fontosságának megértése. A diákok érdeklődésének ráirányítása az innovatív gondolkodásra.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
<p>Az innováció fogalma, K+F(+I).</p> <p>Hazai és uniós források.</p> <p>Az innováció és a fenntarthatóság összefüggései.</p> <p>Innovációs tevékenység, stratégia.</p> <p>Az innováció gazdasági jelentősége.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Az innováció személyre gyakorolt hatásának megértése.</p> <p>Az innováció bemutatása mint új termék, áru, szolgáltatás vagy eljárás.</p> <p>Az innovációra felhasználható források kutatásának módszerei.</p> <p>Az innováció stratégiáinak csoportosítása.</p> <p><i>Kommunikáció</i></p>	

<p>Az innovatív vállalat.</p> <p>Az innováció helyzete Magyarországon.</p> <p>Innovációs együttműködés.</p> <p>A tudás és a gazdaság kapcsolata.</p> <p>A gazdaságpolitika hatása az innovációra.</p> <p>Kockázati tőke, Jeremie-program.</p> <p>Energiaracionalizálás (zöld, alternatív energia, energia-megtakarítás).</p>	<p>A globális környezetszennyezés megakadályozásának lehetséges útjai.</p> <p>Pályázatfigyelés.</p> <p>Az innovatív iskola.</p> <p><i>Mérlegelő gondolkodás</i></p> <p>Beszélgetés a fenntartható fejlődésről.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Innováció, piacvezérelt innováció, technológiavezérelt innováció, racionális innovációs stratégia, K+F (+I), Jeremie-program, kockázati tőke, zöldenergia, fenntartható fejlődés, ökológiai lábnyom.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Érettségi témakörök	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A médiából szerzett ismeretek és a korábban tanult anyagok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Komplex közgazdasági gondolkodásmód kialakítása, főbb kapcsolódási pontok átlátása, jelenségek megértése. A diákok érdeklődésének ráirányítása a komplex közgazdasági szemléletű gondolkodásra.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények, alkalmazható tevékenységek	
<p>Erőforrás gazdálkodás:</p> <p>A termelés erőforrásai és felhasználási lehetőségeik</p> <p>A munka, mint termelési tényező a gazdálkodás folyamatában</p> <p>A munkapiac és a munkanélküliség problémájának elemzése</p> <p>A fogyasztói magatartás:</p> <p>A fogyasztó, mint a gazdaság egyik kulcsszereplője, döntési mechanizmusai, illetve a fogyasztói magatartás elemzése</p> <p>A fogyasztói magatartást befolyásoló tényezők</p> <p>A nemzetgazdaság</p> <p>Az állam gazdasági szerepvállalásának megjelenése, oka, fejlődési szakaszai, a gazdasági válságok</p> <p>A nemzetgazdaság külgazdasági kapcsolatai</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Az erőforrás gazdálkodás hatásának megértése.</p> <p>A fogyasztói magatartás bemutatása az új termék, áru, szolgáltatás esetén</p> <p>A munkaerőpiacon való megjelenés stratégiáinak tudatos kialakítása.</p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p>A munkaerőpiaci megjelenés lehetséges stratégiái</p> <p>A tudatos fogyasztói magatartás kialakításának lehetséges módjai.</p> <p><i>Mérlegelő gondolkodás</i></p> <p>Beszélgetés a munkaerő piaci lehetőségekről, a tudatos fogyasztói magatartás előnyeiről.</p> <p>A marketing eszközök hatása a fogyasztói döntésekre</p>	

Aktuális közgazdasági jelenségek Aktuális gazdasági problémák és megoldási alternatívák A globalizáció	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Háztartás szerpe, fogyasztói magtartás, háztartási költségvetés, marketing eszközök, termelési tényezők, erőforrások, munkamegosztás, emberi erőforrás, munkapiac, munkanélküliség, állami szerepvállalás, kereskedelmi- és fizetési mérleg, globalizáció

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló ismeri a legfontosabb közgazdasági és pénzügyi alapfogalmakat, és tudja azokat értelmezni a körülötte lévő világ pénzügyi élethelyzeteiben. Érti a piacgazdaság működését, átlátja a piacgazdaság szereplőinek kapcsolatát és megérti, hogy ő maga is része a piacgazdaságnak. Képes kamatot, kamatos kamatot számítani, ezzel átlátja a hozamok és kamatok összefüggéseit.</p> <p>Birtokában van a legfontosabb vállalkezési alapismereteknek, érti a vállalkozások alapításának, működésének–pénzügyi, jogi–háttérét. Ösztönzést érezhet arra, hogy maga is kipróbáljon vállalkozási lehetőségeket.</p> <p>A szituációs játékokon keresztül képes értelmezni a vállalkozás alapdokumentumait, ismeri azokat az informatikai felületeket, ahol megtalálja a vállalkozásokhoz kapcsolódó jogszabályokat.</p> <p>Érti a verseny hatását a gazdaságra, különbséget tud tenni a tisztességes és tisztességtelen versenyhelyzet között.</p> <p>Tájékozódni tud a pénzügyi intézményrendszerben, és különbséget tud tenni az intézmények egyes szolgáltatásai között.</p> <p>El tud igazodni a pénzügyi intézménytípusok között, értelmezni tudja a banki, betéti és hitelműveletek alapvető kritériumait. Átlátja a biztosítási, pénztári és tőkepiaci termékek típusait, amely hozzájárul ahhoz, hogy tudatos fogyasztóvá váljon.</p> <p>Ismeri a tőkepiac működésének alapvető szempontjait, a tőzsde működését meghatározó tényezőket. Rálátást szerez a tőzsdei kereskedelem sajátos kockázataira.</p> <p>Képes a kockázatok felismerésére, akár hitelről, akár befektetésről van szó, és érti, hogy viselnie kell döntései következményeit.</p> <p>A fogyasztóvédelem intézményrendszerének ismeretén keresztül tisztában van saját jogaival. Tudatában van annak, hogy egy-egy pénzügyi döntést megelőzően tájékozódni kell a lehetséges kockázatokról. Ismeretekkel rendelkezik a portfólió helyes kialakításáról.</p> <p>Érti az innováció fontosságát, annak hatását a társadalomra, a saját munkájára és jövőbeli céljaira.</p> <p>A tanuló olyan képességek birtokába kerül, amelyek segítik őt abban, hogy eligazodjon az őt körülvevő pénzügyi-gazdasági környezetben, hogy tudatosan és racionálisan kezelje pénzügyeit, érdeklődővé, nyitottá váljon, kritikusan szemlélje a világot, a munka számára megbecsült tevékenység legyen.</p>
--	---

	<p>A fejlesztési ciklus végére a tanuló képessé válik komplex szemléletű, egy problémakörre koncentrááló írásbeli projektmunka elkészítésére.</p> <p>A projektmunka elkészítésének célja, hogy a vizsgázók az elméletben megtanult ismereteiket, a gyakorlatban legyenek képesek alkalmazni, miközben belelátanak konkrét gazdasági folyamatokba.</p> <p>A tanuló képessé válik az oktatási intézményben tanult elmélet és a projektmunka készítése során tapasztalt gyakorlat komplexitásának felismerésére. A választott témakörön belül képessé válik bebizonyítani az általa elméletben megismert fogalmakat a konkrét vállalkezési gyakorlattal össze tudja kapcsolni.</p> <p>A tanulók a ciklus végére képessé válnak az írásbeli projektmunkájuk szóbeli ismertetésére, érvelő megvédésére, egy adott közgazdasági témakör szakmai és szaknyelvi kifejtésére.</p>
--	--

DIGITÁLIS KULTÚRA

HELYI TANTERV

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel. A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízis és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni

távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

Az Információszerzés az e-Világban témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A Védekezés a digitális világ veszélyei ellen témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban.

Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgy mint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdekes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában található algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusai, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusai, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

3–4. ÉVFOLYAM

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja. A 3–4. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszámja: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. évfolyam	4. évfolyam
A digitális világ körülöttünk	6	3	3
A digitális eszközök használata	14	7	7
Alkotás digitális eszközökkel	18	9	9
Információszerzés az e-Világban	8	4	4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	6	3	3
A robotika és a kódolás alapjai	16	8	8
Szabadon választott órakeret		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: A digitális világ körülöttünk

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;

önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;

kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.

ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A digitális környezet elemeinek megnevezése

Az online és az offline környezet összehasonlítása

A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése

Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata

FOGALMAK

internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához

Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése

A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása

Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása

Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során

Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;

a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;

egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;

közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése

A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete

Digitális eszközök használata

Digitális eszközök védelme

Problémamegoldás digitális eszközzel

A digitális eszköz használatának korlátai

Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen

Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei

FOGALMAK

digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata

Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához

Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével

Érvelés a tudatos digitális eszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen

Beállítások elvégzése digitális eszközökön

Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata

Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett

TÉMAKÖR: Alkotás digitális eszközökkel

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;

társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;

adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;

egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása

Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása

Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete

Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése

Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása

Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése

Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása

FOGALMAK

rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel

Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében

Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül

Az adott alkalmazás beállításainak használata

Az elkészült alkotások mentése

Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása

A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján

Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése

Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitális eszköz-
használattal kapcsolatban

TÉMAKÖR: Információszerzés az e-Világban

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott
információk helyességéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.

állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott
információkat felhasználja napi tevékenysége során;

információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;

kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;

képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag,
oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alkalmazói készségek fejlesztése

Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete

Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása

Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban

Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban

Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott
adatokkal kapcsolatban

FOGALMAK

böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó,
keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos
kifejezés, találat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel,
eseményekkel kapcsolatban

Információkeresés kulcsszavak segítségével

Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján

Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz

Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban

TÉMAKÖR: Védekezés a digitális világ veszélyei ellen

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;

ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;

ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;

közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A személyes adat fogalmának értelmezése

Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása

Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban

Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása

Az online függőség jellemzőinek ismerete

A személyes adatok védelme

A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei

FOGALMAK

internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban

Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról

Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról

Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére

Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során

TÉMAKÖR: A robotika és a kódolás alapjai

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;

eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;

alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;

felismer, eljátsszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;

egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;

feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;

a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;

adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése

Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása

Algoritmusok összehasonlítása, elemzése

Algoritmus lépésekre bontása

Algoritmus kiválasztása

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal

Adott problémához algoritmus választása

A robotok szerepének bemutatása

Kódolás tevékenységgel

Kódolás grafikus felületen

Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

FOGALMAK

robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk

Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán

Algofejtörők megoldása modell segítségével

A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése

Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján

Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal

A robot mozgásának elemzése

Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján

Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban

Önálló történetek kódolása robot segítségével

Digitális kultúra

5-6. évfolyam

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájuk sokoldalú fejlesztését igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani háttérrel a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszereshető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízis, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az informatikai eszközök használata önálló tartalmi elemként nem jelenik meg. Ezt a témakört a többi témakör oktatásában dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanulók mindennapi életük során sokféle digitális eszközzel és e-megoldással találkoznak. A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon összegyűjtött ismereteire, azt rendszerezniük, kiegészíteniük kell. Az informatikai eszközök megismerése felhasználói szemléletű: hogyan kell üzembe helyezni, hogyan kell a különböző funkciókat beállítani, hogyan kell a működési hibákat elhárítani.

A digitális írástudás közvetlen gyakorlati hasznát a tanulók az iskolai élet egyéb területein, más tantárgyak esetében is megtapasztalják. Az informatikatanár rendelkezik megfelelő szakmódszertani képzettséggel, ezért a digitális írástudás alapjait neki kell átadnia, míg a többi tantárgy az ismeretek alkalmazásának és felhasználásának nélkülözhetetlen terepe. A tanuló a digitális írástudás fejlesztése során a megfelelő szintű és biztonságos eszközhasználat gyakorlásával problémaorientált feladatmegoldásokat sajátít el, lehetőség szerint minél több célprogram megismerésével. A szövegszerkesztési, a bemutatókészítési, a rajzoló, a képfeldolgozási és a multimédia ismereteknél a gyakorlati felhasználás, a dokumentumkészítés lényegesebb, mint egy szoftver részletes funkcionalitásának ismerete. A megfelelő szemlélet kialakítása lehetővé teszi, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, céljaira felhasználjon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban fontos célkitűzés, hogy a hétköznapi életből vett feladatok mellett a többi tantárgy tanulása során felbukkanó problémák is előkerüljenek. A tanulók ismerkedjenek meg az információszerzés, tárolás,

értékelés és kreatív felhasználás folyamatával. Tanuljanak meg ismereteket szerezni különböző digitális technológiák segítségével a más tantárgyak tanulása során felmerülő témakörökben. Kollaboratív tevékenységgel használják fel a megszerzett ismereteket például kiselőadások, tanulmányok, projektek során. A *problémamegoldás* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása, majd a megfelelő lépések tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap a problémamegoldás témaköre.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. Ez az alapfokú képzés második nevelési-oktatási szakaszában blokkprogramozással valósul meg, ami játékos, de az algoritmikus gondolkodást jól fejlesztő eszközt biztosít. A blokkprogramozás az iskola lehetőségeitől függően sokféle módon megvalósítható: használhatunk robotot, készíthetünk mobilalkalmazásokat, alkalmazhatunk mikrokontrollert, vagy futtathatunk valamilyen asztali, kifejezetten a blokkprogramozáshoz készült fejlesztői környezetet. A programozási feladatok kezdetben mindig olyanok legyenek, melyeket a tanulók informatikai eszköz nélkül is el tudnak játszani, hogy legyen személyes élményük a megoldandó feladattal kapcsolatban. Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig az 5–6. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.

A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.

A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyezni, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.

Az 5–6. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszámja: 68 óra.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
Algoritmizálás és blokkprogramozás	14	7	7
Online kommunikáció	5	3	2
Robotika	11	6	5
Szövegszerkesztés	12	5	7
Bemutatókészítés	8	4	4
Multimédiás elemek készítése	8	4	4
Az információs társadalom, e-Világ	6	3	3
A digitális eszközök használata	4	2	2
Szabadon választott órakeret		4	5
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön; egyszerű algoritmusokat elemez és készít;

ismeri a kódolás eszközeit;

adatokat kezel a programozás eszközeivel. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;

ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;

a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;

tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;

mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja

Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata

Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján

A programozás építőkövei

Számok és szöveges adatok

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái

Animáció, grafika programozása

A program megtervezése, kódolása

Tesztelés, elemzés

FOGALMAK

algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, szekvencia, elágazás, ciklus, ciklusok fajtái, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

Az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése

Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása

Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén

Projekt munkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával

Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoport munkában

Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése

Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;

ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás

Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében

Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök

Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával

Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban

Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

adatokat gyűjt szenzorok segítségével;

mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése

Algoritmus készítése lépésekre bontással

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével

Robotvezérlési alapfogalmak

Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással

Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállításuk blokkprogramozás segítségével

Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán

Robotok vezérlése blokkprogramozással

Geometrikus ábrák útján mozgó robot programozása

A környezeti akadályokra reagáló robot programozása

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;

ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szövegszerkesztési alapelvek

Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása

Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése

A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése

Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése

Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

szövegbevitel, megnyitás, mentés, kijelölés, másolás, törlés, áthelyezés, szövegegységek,

karakter, karakter formázása, karakter típusa, karakter stílusa, karakter mérete, bekezdés,

bekezdés formázása, behúzás, margó, lapméret, helyesírás-ellenőrző, elválasztás, kép

beillesztése, képméret változtatása, információforrások etikus felhasználása, idézés szabályai

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése

Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése, például: feliratok, tájékoztató táblák, napirend, menü

Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, például termékismertető, címkék

Részletes feladatleírás alapján dokumentumok önálló szerkesztése

Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyokhoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése projektmunka keretében, például fogalmazás készítése vagy egy földrajzi terület bemutatása

TÉMAKÖR: Bemutatókészítés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat; ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;

a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése

Bemutatószerkesztési alapelvek

A bemutató objektumaira animációk beállítása

Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, információforrások etikus felhasználása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Minta alapján bemutató létrehozása, paramétereinek beállítása

Feladtleírás alapján prezentáció szerkesztése

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)

Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával, az információforrások etikus használatával

TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;

digitális képeken képkorrekciót hajt végre. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;

bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Feladtleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba

Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése

Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk

Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése

FOGALMAK

rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz, képszerkesztési műveletek, transzformációk, színválasztás, retusálás, képméret változtatása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

A tárolt multimédiás elemek megosztása társakkal, feldolgozása páros és kiscsoportos munkaformában

A saját eszközzel készített képből, videóból képrészlet kivágása prezentációhoz való felhasználás céljából

Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges

Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;

ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;

az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;

ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;

védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információ szerepe a modern társadalomban

Információkeresési technikák, stratégiák

Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák

Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan

FOGALMAK

e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság;

adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása hivatalos, iskolai, családi és baráti címzettnek

Nyilvános és baráti fórumba hozzászólás, posztolás, mások hozzászólásának értékelése

A családi és iskolai kapcsolatokban az elektronikus kommunikációs szabályok értékelése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról

Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelően információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;

önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;

használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;

az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és

elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;

értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról

beszámol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata

Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése

Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, ergonómia, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobileszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban

Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

Projektfeladathoz kapcsolódóan használandó perifériák lehetőségeinek megismerése, használata

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyam tananyaga szervesen kapcsolódik az 5–6. évfolyam tananyagához, annak spirális-teraszos logikát követő mélyítése, bővítése.

A digitális írástudás témaköreinek feldolgozása – az életkornak, ezáltal a magasabb absztrakciós szintnek, valamint a nagyobb közismereti tudásnak megfelelően – lehetővé teszi összetettebb problémák megoldását. Új elemként jelenik meg az adatok táblázatos elrendezése, vektorgrafikus ábrák beillesztése, valamint kitekintés a webes dokumentumok világába. A digitális írástudás alapjainak elsajátítását a 8. évfolyam végére lényegében lezárjuk.

A problémamegoldás fejlesztésében új témakörként jelenik meg a táblázatkezelés, amely alapszinten ugyan, de kerek egészet alkot. Az algoritmizálás, programozás témakörében a tanulók már csoportmunkában önállóan fejlesztenek blokkalapú programokat, megismerkednek az 5–6. osztályban tanulttól eltérő platformmal is. A 8. osztály végére a blokkprogramozás, mint algoritmizálási, kódolási eszköz lezárásra kerül.

A 7–8. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
Algoritmizálás és blokkprogramozás	15	10	5
Online kommunikáció	4	2	2
Robotika	8	4	4
Szövegszerkesztés	8	4	4
Bemutatókészítés	6	3	3
Multimédiás elemek készítése	6	3	3
Táblázatkezelés	12	4	8
Az információs társadalom, e-Világ	5	2	3
A digitális eszközök használata	4	2	2
Szabodon választott órakeret		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát; egyszerű algoritmusokat elemez és készít; ismeri a kódolás eszközeit; adatokat kezel a programozás eszközeivel. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat; ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven; tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről; vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója
A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései
A problémamegoldáshoz tartozó algoritmusok megismerése. Algoritmus leírásának egy lehetséges módja
Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata
Szekvencia, elágazások és ciklusok. Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
Példák típusalgoritmus használatára
A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben
Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok
Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása
A program megtervezése, kódolása
Animáció, grafika programozása
Mozgások vezérlése

Tesztelés, elemzés

Az objektumorientált gondolkozás megalapozása

Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, elemi adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, animáció, grafika programozása, objektumorientált gondolkozás, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

Hétköznapi algoritmusok leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel

Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása

Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő programozási feladatok megoldása

Projekt munkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával

Egyszerű algoritmussal megadható mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, vizsgálata a lehetséges paraméterek függvényében

Adatok kezelését, változók használatát igénylő folyamatok programozása

Új objektum létrehozását igénylő feladatok megoldása blokkprogramozási környezetben

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;

ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás
Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében
Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök
Adattárolás és megosztás felhőszolgáltatások használatával

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával

Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban

Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben. A
témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

Szenzorok funkciói, paraméterei, használata

Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással

Vezérlési feladatok megoldása objektumokkal, eseményvezérelten

Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, blokkprogramozás, vezérlési szerkezetek, vezérlés, elágazás, ciklus

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A környezeti tárgyakra, akadályokra reagáló robot programozása

Akadálypályát teljesíteni képes robot programozása

A robot szenzorokkal gyűjtött adatainak rögzítése, feldolgozása egy akadálypályán; a viselkedés módosítása a gyűjtött adatoknak megfelelően

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;

ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);

a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása

Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése

Szövegszerkesztési alapelvek. A szöveg tipográfiája, tipográfiai ismeretek. Szöveges dokumentumok szerkezete, objektumok. Élőfej és élőláb

Táblázat beszúrása a szövegbe. A táblázat formázása

Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

Mentés különböző formátumokba

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

szövegszerkesztési alapelvek, tipográfia, dokumentumok szerkezete, objektumok, élőfej, élőláb, táblázat szövegben, táblázat tulajdonságai, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, webes dokumentumkészítés, információforrások etikus felhasználása

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például iratminták, adatlap készítése

Adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó problémához, az iskolai élethez, hétköznapi problémához szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentum készítése önállóan vagy projektmunka keretében, például tanulmány egy adott történelmi korról

Adott dokumentum tartalmának megfelelő szerkezet kialakítása, például levélpapír készítése és sablonként történő mentése, élőfej és élőláb kialakítása és formázása, vízjel szerepeltetése egy kép beszúrásával

Az elkészített dokumentum környezetbarát nyomtatásának megbeszélése, mentése és megnyitása PDF formátumban

Szöveges dokumentum megosztása online tárhelyen

TÉMAKÖR: Bemutatókészítés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat; ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza; a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása

Feladatléírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése

Bemutatószerkesztési alapelvek. A mondandóhoz illeszkedő megjelenítés

Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban

Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

prezentáció, multimédiás objektum, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei,

lényegkiemelés, dokumentum belső szerkezete, információforrások etikus használata

[ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK](#)

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)

Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával az információforrások etikus használatával

Tájékoztató vagy reklámcélú, automatikusan ismétlődő, animált bemutató készítése

Rövid rajzfilm készítése prezentációkészítő alkalmazással

Elkészített prezentáció megjelenítése többféle elrendezésben, mentése különböző formátumokba

TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;

digitális képeken képkorrekciót hajt végre. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;

bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kép, hang és video digitális rögzítése (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítása

Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz

Raszter- és vektorgrafikai ábra összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba

Feladatleírás, illetve minta alapján vektorgrafikus ábra készítése. Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek

FOGALMAK

képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés, fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása, rastergrafika, vektorgrafika, görbék, csomópontok, csomópontműveletek

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A mindennapi, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó kép, hang és video rögzítése szkenneléssel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal

Rögzített, illetve rendelkezésre álló multimédia-alapelemek: fotó, hang, video szerkesztése és felhasználása előadásokhoz, bemutatókhoz

Feladatleírás, illetve minta alapján raster- és vektorgrafikai ábra készítése, szerkesztése, módosítása különböző dokumentumokba, előadásokhoz és bemutatókhoz

Ábrakészítés során egyszerű transzformációs műveletek, igazítások, csoportműveletek használata

Olyan grafikai feladatok megoldása, amelyek algoritmikus módszereket igényelnek: másolás, klónozás, tükrözés, geometriai transzformációk

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza;

problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;

az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;

tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei

Táblázatkezelési alapfogalmak: cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adattípus. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása

Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások. Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben

Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek

Feladatok a cellahivatkozások használatára. Relatív és abszolút cellahivatkozás. Saját képletek szerkesztése. Függvények használata, paraméterezés

Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével

Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei. Diagram létrehozása, szerkesztése. Diagramtípusok

FOGALMAK

táblázatkezelési alapfogalmak, cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adatok táblázatos formába rendezése, adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képletek szerkesztése, függvények használata, paraméterezés, adatok csoportosítása, diagram létrehozása, diagram szerkesztése, diagramtípusok

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Mérési eredmények, nyomtatott és online adathalmazok, táblázatok elemzése

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy táblázatkezelő programban

Az osztály, évfolyam vagy az iskola adatainak statisztikai elemzése

Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével

TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a digitális környezetet, az e-Világ etikai problémáit;

ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;

online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;

ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése

Az információ szerepe a modern társadalomban

Információkeresési technikák, stratégiák, többszemponú keresés

A digitális eszközök egészségre és személyiségre gyakorolt hatásai

Az adatbiztonság és adatvédelem tudatos felhasználói magatartásának szabályai

FOGALMAK

e-Világ, e-kereskedelem, e-bank, e-állampolgárság, virtuális személyiség, információs társadalom, adatvédelem, internetes bűnözés, digitális eszközöktől való függőség

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például ókori számlási módszerek vagy elektromechanikus gépek) projekt módszerrel történő feldolgozása

Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy veszélyeshulladék-lerakási címek keresése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló, biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról

Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségeket alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése

Többszemponú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;

önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;

használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában;

az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;

értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol;

tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről;

ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata

Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Az operációs rendszer segédprogramjai. Az állományok és könyvtárak tömörítése

Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete.

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése. Alkalmazások a virtuális térben. Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, digitalizálás minősége, kódolás, kódolási problémák, ergonómia, be- és kikapcsolás folyamata, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, működési elv, működési paraméterek, hálózatok felhasználási területei, mobileszközök operációs rendszere, operációs rendszerek eszközkézelése, operációs rendszer segédprogramjai, állományok és könyvtárak tömörítése, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Digitális eszközök és perifériáinak feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban

Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

Adatok tömörített tárolása, továbbítása a hálózaton keresztül az együttműködés érdekében

Történelmi, földrajzi témák feldolgozásához térinformatikai, térképalkalmazások felhasználása

A 3D megjelenítés lehetőségeinek felhasználása tantárgyi feladatokban

Közös munka esetén a digitális erőforrásokhoz tartozó hozzáférési és jogosultsági szintek megismerése

Digitális kultúra

9–10. ÉVFOLYAM

A 8. évfolyam végére a tanulók a *digitális írástudás* alapjainak elsajátítását lezárták. A 9–10. évfolyamon feladatunk a tanulók tudásának egy szintre hozása, felkészítése a középiskolában elvárt, a korábbinál bonyolultabb feladatok megoldására. Ugyancsak feladatunk az új környezetben a tanulók közötti együttműködés fejlesztése. A differenciált fejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók egy-egy részterületen, egyéni érdeklődésüknek megfelelően elmélyültebb munkát végezzenek.

A *programozás és algoritmizálás* témaköreiben a tanulók új kihívással találkoznak. Míg korábban a blokkprogramozás segítségével gyakran közvetlenül vezéreltek eszközöket, most magasabb szintű absztrakciót igénylő feladatokat oldanak meg hagyományosnak nevezhető, azaz a programkód közvetlen beírását elváró fejlesztői környezetben. Célszerű a fejlesztői környezetet és a programozási nyelvet úgy megválasztani, hogy az lehetőséget adjon az elterjedt grafikus felületek alkalmazására, továbbá könnyen kezelhető és hiteles, azaz akár ipari környezetben is elterjedt legyen.

Digitális kultúra 9-10. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. Évfolyam	10. Évfolyam
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	25	8	17
Információs társadalom, e-Világ	3	3	0
Mobiltechnológiai ismeretek	4	4	0
Szövegszerkesztés	11	11	0
Számítógépes grafika	14	14	0
Multimédiás dokumentumok készítése	4	4	0
Online kommunikáció	4	4	0
Publikálás a világhálón	14	14	0
Táblázatkezelés	12	0	12
Adatbázis-kezelés	5	0	5
A digitális eszközök használata	6	6	0
Szabadon választott órakeret:		4	2
Összes óraszám:		72	36
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:			
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;

ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;

ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;

érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;

érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;

szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;

a feladat megoldásának helyességét teszteli;

tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;

hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;

tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata

Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója

A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatának vizsgálata

Az elemi adatok és sorozatok megkülönböztetése, kezelése és használata

Szekvencia, elágazások és ciklusok

Példák típusalgoritmus használatára

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok

Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása

A program megtervezése, kódolása, tesztelése

Az objektumorientált szemlélet megalapozása

Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algitmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, sorozat, logikai adat,

egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, típusfeladatok, tesztelés, hibajavítás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Egy formális programozási nyelv megismerése közösen megoldott egyszerű példákon keresztül

Típusok, változók és vezérlőszerkezetek (szekvencia, elágazás, ciklus) tudatos választását igénylő feladatok önálló megoldása, a választás indoklása

Programozási feladatok megoldása során algoritmusok megismerése, leírása és kódolása

Az algoritmusok és az adatszerkezetek kapcsolatának használatát igénylő programozási feladatok megoldása, a választás indoklása

Konkrét programozási feladathoz kapcsolódó algoritmusok leírása egy lehetséges módszerrel

Feladat megoldása során a fejlesztői környezet lehetőségeinek használata (pl. tesztelés)

Feladatmegoldás strukturálatlan algoritmussal és függvények, eljárások használatával

Olyan problémák közös megoldása, amelyek során a függvények, eljárások paraméterezése a paraméterátadás különböző típusainak alkalmazását igényli

Egy saját vagy más által készített program tesztelése

Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése

TÉMAKÖR: Információs társadalom, e-Világ

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e- állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információ megjelenési formái, jellemzői

Az információhitelesség ellenőrzésének egyszerű módjai

A személyes adatok védelmének fontosabb szabályai

Személyhez köthető információk és azok védelme

FOGALMAK

adat, információ, csatorna, személyes adat, e-ügyintézés, e-személyi igazolvány, e-kereskedelem, e-szolgáltatások, elektronikus aláírás, álhír, lánclevél

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy közérdekű adatok keresése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Személyes adatok kérésének, rögzítésének megfigyelése a közösségi portálokon, a keresőmotorok használatában

Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése

Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelő információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

Iskolai környezetnek megfelelő e-szolgáltatások használata

TÉMAKÖR: Mobiltechnológiai ismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az applikációkat önállóan telepíti;

céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit;

az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A mobiltechnológia körébe tartozó eszközök ismerete

Mobil eszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása

Mobil eszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok használata

Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

FOGALMAK

mobiltechnológia, mobil eszköz, alkalmazás, applikáció, alkalmazás telepítése, alkalmazás eltávolítása, kezelőfelület, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat

ALKALMAZHATÓ **TEVÉKENYSÉGEK**

Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása

Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása

Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobil eszközökkel

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek

kiválasztásának szempontjait;

adatokat táblázatba rendez;

az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;

tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tipográfiai ismeretek

Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése

Adatok kezelése, szűrése, rendezése körlevél készítése céljából. Körlevél készítése

Hosszú dokumentumok készítése, formázása. Élőfej és élőláb kialakítása, lábjegyzet, tartalomjegyzék létrehozása

Más tantárgyhoz kapcsolódó feladatok

FOGALMAK

karakterformázás, bekezdésformázás, élőfej és élőláb, oldal elrendezése, stílus, sablon, körlevél, lábjegyzet, tartalomjegyzék, szakasztörés, hasáb

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Formanyomtatványok, sablonok alkalmazása, például iratminta, kérdőív készítése

Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése

Körlevél – például értesítők, meghívók – készítése

Adott nyersszöveg felhasználásával hosszú dokumentum formázása (például tartalomjegyzék, lábjegyzet beillesztése, hasábok, szakaszonként eltérő laptájolás, élőfej, élőláb kialakítása), az információforrások szabályos megnevezése, hivatkozása

Más tantárgyakhoz kapcsolódó tanulmány vagy beszámoló készítése projektmunka keretében

TÉMAKÖR: Számítógépes grafika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére létrehozza az adott probléma megoldásához szükséges rasztergrafikus ábrákat;

létrehoz vektorgrafikus ábrákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a raszter-, a vektorgrafikus ábrák tárolási és szerkesztési módszereivel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Digitális képek jellemzőinek és tárolásának megismerése

A rasztergrafikus kép jellemzői: felbontás, színmélység

Rasztergrafikus rajzolóprogram használata

Színrendszerek, alakzatok színezése, átlátszóság, takarás, vágás

Dokumentumszerkesztő program alakzataival ábra készítése minta vagy leírás alapján

Rasztergrafikus és vektorgrafikus ábra tárolási módszerének ismerete

Alakzatok egymáshoz képest történő elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk

Vektorgrafikus szerkesztőprogram használata

Alakzatok rajzolása: rajzóeszközök, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap

Vektorgrafikus ábra elkészítése minta vagy leírás alapján

Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése

Alakzat tulajdonságainak módosítása: méret, szegély, kitöltés, feliratozás, átlátszóság, transzformációk: elforgatás, tükrözés

Alakzatok egymáshoz viszonyított elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, eltolás, forgatás, csoportosítás, kettőzés, klónozás

Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek

Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója

Elemi műveletek 3D-s modellel

FOGALMAK

rajzóeszközök, színrendszerek, képfájlformátumok, felbontás, színmélység, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap, átlátszóság, takarás, vágás, elforgatás, eltolás, tükrözés, feliratozás, igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk, rasztergrafika, vektorgrafika, vonal, kör, ellipszis, sokszög, törött vonal, spirál, csillag, szín, színátmenet, vastagság, vonalvégződés, szaggatottság, csoportosítás, kettőzés, klónozás, csomópont, csomópontműveletek, 3D-s alakzat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel

A tárolt multimédiás elemek társakkal történő megosztása és feldolgozása

Digitális képek képkorrekciója, amely a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges

Bittérképes rajzolóprogrammal ábrák készítése más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában ábrakészítés bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő program vektorgrafikus rajzeszközeivel

Logók, piktogramok készítése geometrikus alakzatokból vektorgrafikus szerkesztőprogram használatával

Az elkészített vektorgrafikus ábrák átalakítása görbék, csomópontok módosításával, transzformációk végrehajtásával

Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése

Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója egy adott felhasználás igényeinek megfelelően

Egyszerű 3D-s alakzat létrehozása, meglévő 3D-s alakzat elemi módosítása

TÉMAKÖR: Multimédiás dokumentumok készítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: digitálisan rögzít képet, hangot és videót, azokat manipulálja; ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: alkalmazza az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemeket új dokumentumok készítéséhez; gyakorlatot szerez a fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő, a bemutatókészítő eszközök használatában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Multimédia állományok manipulálása

Az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása

Más tantárgyak projektfeladatainak bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

FOGALMAK

fénykép, video, hangállomány készítése; fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő; digitális képfeldolgozás, -megosztás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Multimédia állományok (kép, hang, video) digitális rögzítése – például szkennelvel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal – és manipulálása

Adott probléma megoldásához az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása, például kép, videorészlet beszúrása a bemutatóba

Más tantárgyak projektfeladatainak megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztása. A projektfeladat bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat; a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;

ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;

ismeri és alkalmazza a fogyatékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az online kommunikáció jellemzői

Az identitás kérdésének összetettebb problémái az online kommunikáció során

Az online közösségek szerepe, működése

FOGALMAK

chat, online közösség, kiegészítő lehetőségek (az operációs rendszerben), digitális identitás, önérvényesítés, tolerancia

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és alkalmazások használata

Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata

A hálózati, közösségi portálok identitáskérdésének összetettebb kezelése, elemzése

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása

Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz kiegészítő lehetőségek beállítása

Tematikus és kulcsszavas információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása például technikai, szaktudományos és szépirodalmi területen

A találati lista szűkítése, bővítése és szűrése, valamint hitelességének ellenőrzése

TÉMAKÖR: Publikálás a világhálón

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a HTML formátumú dokumentumok szerkezeti elemeit; érti a CSS használatának alapelveit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: dokumentumokat szerkeszt és helyez el tartalomkezelő rendszerben; több lapból álló webhelyet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egy webes tartalomkezelő rendszer önálló használata

Webdokumentum szerkezetének és alapelemeinek ismerete

Webdokumentum tartalmának és stílusának szerkesztési lehetőségei, szétválasztásuk jelentősége

Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok, fájlformátumok

Az internetes publikálás módszereinek megismerése, szabályai

Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása tartalomkezelő rendszerben

Weblapkészítés HTML nyelven weblapszerkesztővel

Stíluslap csatolása weblaphoz, és a benne lévő stílusok használata a dokumentum formázásához

Összetett webdokumentum készítése

FOGALMAK

böngészőprogram, tartalomkezelő rendszer, weblap részei, weblap szerkezete, címsorok, bekezdések, felsorolások, táblázat, link, képek elhelyezése, stílusok, weblap szerkezeti elemek, weblap elemeinek formázása stílusokkal, szín és háttér beállítása, szövegformázás, táblázatok használata, hivatkozás készítése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Webes publikálásra szánt szöveges és képi információk előkészítése a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában

Saját weboldal készítése webes tartalomkezelő rendszerben a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában

Stílusokra épülő weboldalak szerkezetének közös elemzése

Stíluslapot használó weboldal kinézetének módosítása a stíluslap cseréjével

Az iskolai élethez vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó, részletes feladatleírásnak megfelelő weboldal szerkezetének kialakítása kész stílusok felhasználásával

Elkészített weblap internetes publikálása

A tanuló érdeklődésének megfelelő, több weblapot tartalmazó dokumentum önálló elkészítése tanári segítséggel, kész stílusok alkalmazásával

Választott témához kapcsolódó webes dokumentum elkészítése és publikálása csoportmunkában, kapott stílusok alkalmazásával, illetve azok részleges módosításával

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adatokat táblázatba rendez;

táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;

az adatokat diagramon szemlélteti;

tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatok táblázatos elrendezése

Adatok bevitele, javítása, másolása, formázása

Szám, szöveg, logikai típusok. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása

Számítási műveletek adatokkal, képletek szerkesztése

Cellahivatkozások használata

Függvények használata, paraméterezése

Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel. Statisztikai függvények, feltételtől függő számítások, adatok keresése

Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével

Diagram létrehozása, szerkesztése

FOGALMAK

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, szöveg, szám- és logikai típus, számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum; relatív, vegyes és abszolút cellahivatkozás; saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, függvények egymásba ágyazása, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban

Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése

Egy feladat megoldásának kipróbálása többféle táblázatkezelő programban és online felületen

Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével és következtetések levonása az eredményekből

TÉMAKÖR: Adatbázis-kezelés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;
az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Strukturált adattárolás

Adattípusok: szöveg, szám, dátum és idő, logikai

Közérdekű adatbázisok elérése, adatok lekérdezése

Szűrési feltételek megadása

Hozzáférési jogosultság szerint adatlekérés, módosítás, törlés

FOGALMAK

adatbázis, adattábla, sor, rekord, oszlop, mező, adattípus, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek; hozzáférési jogosultság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Adatok lekérdezése, szűrése és nyomtatása közérdekű adatbázisokból, például menetrendekből, kulturális műsorokból, védett természeti értékekből

A hozzáférési jogosultságok elemzése az adatbázisokban, például az iskolai elektronikus naplóban, digitális könyvtárban, online enciklopédiában
Az adatbázisokra épülő online szolgáltatások, például az e-kereskedelem lehetőségeinek kipróbálása, vita azok biztonságos használatának lehetőségeiről
A biztonsági beállítások lehetőségeinek elemzése, azok hatása, majd vizsgálata a különböző közösségi médiumok mint online adatbázisok esetén

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;
követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;
céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;
tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;
használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;
igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;
használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;
tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;
önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése

A digitális eszközök főbb egységei

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Operációs rendszer segédprogramjai

Állomány- és mappatömörítés

Digitális kártevők elleni védekezés

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában

Állományok kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

ergonómia, periféria, kommunikációs eszközök; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, etikus információkezelés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból

A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme

Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása számítógépes hálózat segítségével

A 11. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy oktatását jelentősen befolyásolja a tanulók továbbtanulási szándéka. Azoknak a tanulóknak, akik digitális kultúra tantárgyból közép- vagy emelt szinten érettségi vizsgát kívánnak tenni, fel kell készülniük az érettségi vizsga követelményrendszerére. Esetükben a tananyagot ez a követelményrendszer is befolyásolja, így például az ott elvárt elméleti ismeretek rendszerezett feldolgozása is szükséges. Másrészt a tanulók a gimnázium befejezése után vagy továbbtanulnak, vagy a munka világában helyezkednek el, így valamennyi gimnazista számára fontos azoknak a kompetenciáknak a fejlesztése, amelyeket a felsőoktatási intézmények vagy a munkahelyek a digitális eszközök alkalmazásának terén elvárnak.

Míg korábban a diákok kész, főleg weben át elérhető adatbázisokkal találkoztak, abból kértek le, módosítottak adatokat, addig a 11. évfolyamon új elemként jelenik meg a strukturált adatbázis-kezelés. A diákok olyan elemi adatbázis-kezelési feladatokkal ismerkednek meg, melyekkel jól szemléltethető nagy mennyiségű, strukturált adat tárolása, feldolgozása az információszerzés érdekében.

A 11. évfolyamon fontos szerepet kell kapniuk az olyan összetett problémák digitális eszközökkel történő megoldásának, amelyek akár egy munkahelyen, akár egy felsőoktatási intézményben végzett kutatómunka során felmerülnek. A tanulók egyre több olyan projektmunkát végeznek, amelyekben együttműködve egy valós, de az informatikától gyakran távol eső probléma feldolgozása során kell egyszerre többféle digitális eszközt és programot használniuk.

Digitális kultúra 11. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	11. Évfolyam	12. Évfolyam
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	20	20	0
Információs társadalom, e-Világ	4	4	0
Mobiltechnológiai ismeretek	4	4	0
Szövegszerkesztés	4	4	0
Online kommunikáció	2	2	0
Táblázatkezelés	12	12	0
Adatbázis-kezelés	20	20	0
A digitális eszközök használata	2	2	0
Szabadon választott órakeret:		4	0
Összes óraszám:		72	0
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)			
Specializációs óraszám:			
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat; ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai; ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket; érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit; érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait; szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja; a feladat megoldásának helyességét teszteli; tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról; hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ; tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései. Szöveges specifikáció készítése
A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuslemek használata. Algoritmus leírása egy algoritmusleíró eszköz segítségével
Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
Az elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése és használata
Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
Egyszerű típusalgoritmus használata
A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben
Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, feltételes ciklusok
Eljárások, függvények alkalmazása
A program megtervezése, kódolása
Tesztelés, elemzés
Objektumorientált szemlélet
Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algitmuslemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, vektor, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, objektumorientáltság, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás, hatékonyságvizsgálat

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Hétköznapi és más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok egyszerű algoritmusának tervezése és kódolása

Egy feladatot megoldó eljárás leírása egy algoritmusleíró eszközzel

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és eredmények kapcsolatának meghatározása

Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő problémamegoldás iskolai vagy közcélú adathalmazok használatával

Problémamegoldás a programozási feladatokban, algoritmusok alkalmazása konkrét feladatokban önállóan és teammunkában

Adott probléma megoldása vizuális és karakteres fejlesztői környezet használatával is

A vizuális fejlesztő környezet alapvető osztályainak, azok jellemzőinek, tulajdonságainak, metódusainak használatát igénylő játékos feladatok (pl. tili-toli, aknakereső, memory)

Az alapvető vezérlők használata: címke, nyomógomb, szövegmező, jelölőnégyzet, rádiógomb a felhasználói felület programozásában alkalmazói jellegű feladatok során (pl. megrendelés beviteli felülete)

Alapvető grafikus vezérlőelemek létrehozása és használata a felhasználó felület programozásában

A program helyessége, a helyes működés vizsgálata saját vagy más által készített algoritmusban, programban, tapasztalatok közös megbeszélése

Tesztelés adott nyelvi környezetben, a program különböző kimeneteinek tesztelésére alkalmas mintaadatok előállítás és használata

Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése

Hétköznapi és más tantárgyakhoz kapcsolódó problémák megoldása projektmunkában (pl. mérési eredmények feldolgozásával adott hipotézis vizsgálata, valószínűség-számítási feladatok, demográfiai modellek)

TÉMAKÖR: Információs társadalom, e-Világ

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információhitelesség ellenőrzésének összetett eljárásai

A személyes adatokkal kapcsolatos etikai szabályok és törvényi előírások

Az egyén és a közösség kapcsolata az információs társadalomban

Az e-szolgáltatások főbb ismérvei

FOGALMAK

e-gazdaság, e-kereskedelem, e-közigazgatás, digitális állampolgárság, e-szolgáltatások, ügyfélkapu, GDPR, adatbiztonság, információvédelem

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például PC-k története vagy ötödik generációs számítógépek) projektmódszerrel történő feldolgozása

Az állampolgári jogok és kötelességek megadott területen történő online gyakorlása, e-ügyintézés és e-állampolgárság

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról

Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése

Többszempontú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

TÉMAKÖR: Mobiltechnológiai ismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: céljainak megfelelően használja a mobil eszközök és a számítógépek operációs rendszereit; céljainak megfelelő alkalmazást választ, az alkalmazás funkcióira, kezelőfelületére vonatkozó igényeit megfogalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobil eszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat;

az applikációkat önállóan telepíti;

az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A mobil eszközök kezelőfelületének használata, személyre szabása, egyedi igényekhez beállítása

Mobil eszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása

Alkalmazások erőforrásigényének felmérése

Mobil eszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok célszerű használata

Alkalmazás kezelőfelületének és feladatainak specifikálása

Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

FOGALMAK

mobiltechnológia, mobil eszköz; alkalmazás, applikáció; alkalmazás telepítése, eltávolítása, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat, alkalmazás erőforrásigénye, alkalmazáspecifikáció

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása

Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása

Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobil eszközökkel

Mobilalkalmazások minősítése ergonómiai szempontok alapján

Mobilalkalmazások minősítése a rendelkezésre álló erőforrások és az alkalmazás hardverigénye alapján

Egy tantárgyi cél érdekében fejlesztendő alkalmazás kezelőfelületének és funkcióinak meghatározása

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival; adatokat táblázatba rendez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;

tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tipográfiai ismeretek

Hosszú dokumentumok készítése, formázása

Közösen használt dokumentum kezelése, tárolása

Korrektúra alkalmazása, változások követése. Verziókövetés

Más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok, formanyomtatványok, hivatalos dokumentumok

FOGALMAK

karakterformázás, bekezdésformázás, oldal kialakítása, stílus, sablon, megosztott dokumentum, megjegyzés, korrektúra, változások követése

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Más tantárgyakhoz kapcsolódó hosszú dokumentum szerkesztése projektmunkában, például tanulmány készítése irodalomból, történelemből, etikából

Információforrások etikus használata, például tanulmány készítésekor irodalomjegyzék beszúrása, ábrajegyzék beszúrása

Dokumentumok közös használata online felületen, például csoportmunkában kialakított tartalom létrehozása

Korrektúra alkalmazása, változások követésének bekapcsolása, például egy dokumentum tartalmának közös véleményezése

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat; a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;
ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;
ismeri és alkalmazza a fogyatékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit;
tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Veszélyhelyzetek az online kommunikáció folyamatában

A kollaboráció jellemzői, alkalmazási példák

A fogyatékkal élők online kommunikációját segítő hardver- és szoftvereszközök

FOGALMAK

felolvasóprogram, személyi asszisztens (operációs rendszerekben), kollaboráció, kooperáció, csapatmunka, személyiséglopás, online zaklatás

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és felhőalkalmazások használata

Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata. Az identitás kérdésének összetettebb kezelése, lehetséges veszélyek tudatosítása

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása

Kollaboráció alkalmazása projekt munkában más tantárgyak tanulása során

Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz a kisegítő lehetőségek beállítása. Online kommunikációt segítő hardver- és szoftvereszközök használata

Információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása az egyéni érdeklődésnek megfelelően más tantárgyak tanulása során

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adatokat táblázatba rendez;
táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;
nagy adathalmazokat tud kezelni;
az adatokat diagramon szemlélteti.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szám, szöveg, logikai típusok

Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása.

Egyéni számformátum kialakítása

Saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata

Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel

Adatok bevitele különböző forrásokból

Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével

Adatok elemzése, csoportosítása
Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés
Számítások végzése nagy adathalmazokon
Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei

FOGALMAK

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, adatimportálás; szöveg-, szám- és logikai típus; számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum, egyéni számformátum, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, adatok keresése, rendezés, szűrés, adatok kiemelése formázással, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban

Táblázatok megosztása és közös szerkesztése online táblázatkezelő felületen

Nagyméretű adathalmaz elemzése a táblázatkezelő program lehetőségeivel

Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban a táblázatkezelő program eszközeivel

Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével, és következtetések levonása az eredményekből

TÉMAKÖR: Adatbázis-kezelés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki; a feladatmegoldás során az adatbázisba adatokat visz be, módosít és töröl, űrlapokat használ, jelentéseket nyomtat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;
az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Strukturált adattárolás

Adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai

Táblakapcsolatok létrehozása, felhasználása

Lekérdezések készítése

Szűrési feltételek megadása

Függvényhasználat adatok összesítésére

Jelentések készítése

Adatok módosítása, hozzáfűzése, törlése

Közérdekű adatbázisok elérése

FOGALMAK

adatbázis, adattábla; sor, rekord; oszlop, mező; adattípus, kapcsolat, importálás, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; összeg, átlag, szélsőérték, darabszám, szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek, hozzáférési jogosultság

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása online adatbázisokból, például menetrendekből, film- és kulturális adatbázisokból, nyilvános adattárakból, az elektronikus naplóból

Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása egytáblás és többtáblás adatbázisokból adatbázis-kezelő rendszer segítségével

Adott adathalmaz, például települési, népesedési adatok esetén érvelés az adathalmaz táblázatkezelővel vagy adatbázis-kezelő rendszerrel történő feldolgozása mellett

A hétköznapi, iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése és adatbázis-kezelő programba való bevitele

Adott problémának megfelelő adattípusok választása, szűrési és lekérdezési feltételek, összesítő függvények alkalmazása egy adatbázis-kezelő programban

Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése

Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok feldolgozása és következtetések levonása

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;

követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;

céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;

tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonómikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;

használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;

igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;

használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;

tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;

önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése

A digitális eszközök főbb egységei, azok fejlődéstörténetének főbb állomásai

Operációs rendszer segédprogramjai

Állomány- és mappatömörítés

Digitális kártevők elleni védekezés

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában

Állományok kezelése és megosztása a felhőben, jogosultságok kiosztása, kezelése

FOGALMAK

ergonómia; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, jogosultságok, etikus információkezelés, távmunka digitális eszközökkel

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból

A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme

Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása, szinkronizálása számítógépes hálózat segítségével

Az informatika tudománytörténetéhez kapcsolódó bemutató vagy weboldal készítése

VIZUÁLIS KULTÚRA

HELYI TANTERV

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkéek legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszhető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagít, empátiát, intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitális eszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszhető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrészt produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható

fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megaláztatásával jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúrákövetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem

jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

1–2. évfolyam

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömét, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságait, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúrájuk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

Az 1–2. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszám: 136 óra

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam	Évfolyam
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe		
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	56	28	28
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	12	6	6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	12	6	6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	12	6	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	20	10	10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	24	12	12
Szabadon választott órakeret:		4	4
Összes óraszám:		72	72

Témakör: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat

Az első két évfolyam fejlesztési folyamatát végigkísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.
- Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

Fogalmak

sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzélést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál

élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
saját és mások érzelmeit, hangulatait segítségével megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátsszik, elmesél;
adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.
- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet.
- Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.
- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.
- Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.

- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975.
- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

Fogalmak

történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tábló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszám-tábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).
- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalakotás díszítményeként: huszárcsákó, párta).

- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

Fogalmak

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez.
- kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

Fogalmak

információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel eleméz, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek “szinkronizálása”).
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).
- Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).

Fogalmak

animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terüldísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terüldísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás).
- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, hároméltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára újjabáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “köleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése

természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.

- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

Fogalmak

funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).

- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.

- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.

- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

Fogalmak

építészet, műemlék, műemlékvédelem

3–4. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolás, ábrázolási képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématorést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoporthoz alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.—A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képzés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 3-4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulópartnereik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	36	24	12
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	12	8	4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	12	8	4
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	10	6	4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	16	11	5
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	16	11	5
Szabadon választott órakeret:		4	2
Összes óraszám:		72	36

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények
Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítségével megfogalmazza és egyszerű dramatikussal eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítségével megjelenít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronimus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.
- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolási- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.

- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése).
- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.
- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovác László: Pásztoemberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).
- Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)
- Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).

- Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak

figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu,

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímereink és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.
- Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.
- Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.
- A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.
- Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.

- Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

Fogalmak

vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).
- Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).
- A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

Fogalmak

média, reklám, televíziós műsортípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlítja;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában
- Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.
- Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.
- Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

Fogalmak

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: báb, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.
- Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalkítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése).
- Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyokedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).
- Tárgytervezés, tárgyalgotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).
- Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.
- Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.
- Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).
- Dramatikus játékhöz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).
- Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiszé hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

Fogalmak

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzésminta

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalkotás (pl. őszi: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalkotás őszi termésekből (koszorú, fűzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszönyeg).
- Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.
- Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.
- Adott környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.
- Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.
- Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekkel közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.

- Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalás.
- Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két $a/3$ -as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).
- Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.

Fogalmak

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

VIZUÁLIS KULTÚRA 5-8. ÉVFOLYAM

5–6. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban erősödik fel a tanulóknál a valóság megismerése iránti fokozott igény. A látott és ismert vizuális világ ütköztetése révén nem csak mérlegelő gondolkodásuk, hanem az információk szelektálásának képessége is megalapozható. Az objektív és szubjektív ítéletek között képesek különbséget tenni. A valósághű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés vezethet az ábrázolási, alkotási kedv elvesztéséhez. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja az alkotásra készítő motiváció fenntartása. Ez a kiskamaszkorba lépő gyerek érdeklődésére számot tartó vizuális feladatrendszerben valósítható meg. A tanulók érdeklődése személyenként változó, ezért az eredményes fejlesztés érdekében differenciált feladatkiadásra van szükség. A személyiségformálás e szakaszában is fontos szerepet kapnak a művészi alkotó-befogadó tevékenységek, melyek összetevőinek, a konkrét képességeknek, készségeknek fejlesztése alsó tagozaton már megkezdődik.

A tervezéshez figyelembe kell venni az előzményeket és a más tantárgyak által tanított ismeretek meglétét, mely lehetőséget ad azok felhasználására és beépítésére a vizuális kultúra tanórákon.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	10	5	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	10	5	5
Médiумok sajátosságai – Médiумok jellemző kifejezőeszközei	10	5	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	10	5	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	8	4	4
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	10	5	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	10	5	5
Összes alap óraszám:	68 óra	34 óra	34 óra
Szabadon választott órakeret:		2 óra	2 óra
Összes óraszám:		36 óra	36 óra

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;

- látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzeli a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.

A történelem tantárgyból már megismert művészettörténeti korokban (pl. ókor, középkor, XVII-XVIII. század, XIX-XX. század) készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, létrehozás szándéka, figurativitáshoz való viszony, kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás során.

A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. fekete alakos vázakép stílusában modern olimpiai sportág megjelenítése, timpanon forma kitöltése jelen korunkra jellemző témájú csoportképpel).

Különböző jellegű, stílusú látványok (pl. tárgyfotó, magyar néprajzi motívum, film képkockája), vizuális alkotások (pl. figuratív/non-figuratív festmény, installáció) adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése, rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.

Fogalmak

klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;

- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeleteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;
- adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzeli, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzelése, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával. Az elképzelések bemutatása és vizuális megjelenítése érdekében többféle forrásból (pl. könyvtár, internet, valóság) vizuális információk, képi inspirációk gyűjtése és megfelelő alkotó felhasználása egyénileg és csoportmunkában.

Szokatlan szituációkban (pl. korlátozott mozgás, színes szemüveg, bekötött szem) különböző érzetek (pl. mozgás, hang, látvány, szag, íz, tapintás) kapcsán keletkező belső képek megfigyelése, és az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).

Fogalmak

vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;

- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a hétköznapi életben, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése. A tapasztalatok adekvát használata érdekében információk, vizuális inspirációk gyűjtése, különös tekintettel a figyelemirányítás és kiemelés célját szolgáló lehetőségekre.

Valós és fiktív helyzetek, történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.) A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.

Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésre számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak

vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont

Témakör: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
- adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;

- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képzési formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. kiterített tér, frontális nézet, takarás, egy iránypontos perspektíva, fordított perspektíva) megfigyelése, megismerése, műalkotások alapján. (egyiptomi falfestmények, középkori miniatúrák, Brueghel: Bábel tornya, Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, Vermeer belső terei, Szent Péter-bazilika Kollonád).

Az egy iránypontos perspektíva egyszerű szabályainak megismerése, és az ismeretek felhasználása kitalált tér ábrázolására épülő alkotó munkában.

Példák alapján időbeli változások, történések vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. folyamatábra, képregény, storyboard, fotósorozat, film), és egy rövid történet (pl. teaőzés, pizza evés, tornasorba rendeződés), időbeli változás, folyamat (pl. jég olvadása, vihar közeledte, almacsutka fonnyadása) vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban.

Fogalmak

tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit;
- egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt;
- célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása, vagy ökológia, társadalmi probléma témájában ismeretek és érzetek inspiratív és kreatív felhasználásával direkt vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás, rövid mozgóképi reklám, animált gif). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi inspirációk, és a korábbi vizuális megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is. Reklámfilmek és hírműsorok példáiban a valós és fiktív elemek egyértelmű megjelenését keresve a befolyásolás lehetőségének felismerése. A példák megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása játékos szituációk és gyakorlatok során (pl. képtelen reklám).

A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok (pl. sajtófotók szóbeli leírásával, „közvetítésével”) tapasztalatai alapján csoportmunkában is.

Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fogalmak

kommunikációs felület, üzenet, hír/álhír, figyelemirányítás, kommunikációs cél, hatáskeltés vizuális eszközei, valóság/fikció, dokumentálás, befolyásolás

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A tárgyi környezet különböző szempontú vizsgálata érdekében adott téma (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresése és rendszerezése különböző forrásokból (pl. könyvtár, internet, interjú készítése az érintettekkel, skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatása).

Hagyományos magyar népi kultúra és a közvetlen környezet tárgyi világának megfigyelése és inspiratív felhasználása segítségével mai korunkra jellemző, értelmesen használható tárgy (pl. háztartási eszköz, játék, öltözet kiegészítő, telefontok, textil táska, tolltartó, szemüvegtok, de nem dísz tárgy!) tervezése és létrehozása tudatos anyag és eszközhasználattal (pl. nemezelés, hímzés, szövés, fonás, agyagozás, bőrmunka).

Különböző korok és kultúrák szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolópapír, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomat; stencil/sablon, filctoll, textilfestés).

A hagyományos magyar népi kultúra és a modern, kortárs kultúra tárgyi világának (pl. épület, tárgy, öltözet) összehasonlítása megadott szempontok (pl. anyaghasználat, technológia, rendeltetés, díszítés) alapján. A jellemzőik, egyedi vonásaik kiemelése által szerzett információk és inspirációk felhasználásával, építmények, terek, tárgyak átalakítása választott eszközökkel (pl. rajz, festés, kollázs, montázs, vegyes technika), személyes igényeknek megfelelően.

Fogalmak

hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál;

- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is.

A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése a klasszicista és historizáló magyar építészet fontos épületein (Steindl Imre: Országház, A. Clark: Lánchíd, Ybl Miklós: Operaház, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészletek áttervezésére.

Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy, játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor) különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés, környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tábló, prezentáció formájában).

Szokatlan egyéni funkcióra (pl. álomkép-rögzítés, „időbefogás”, „lustaság elszívás”, okosítás) alkalmas tárgy tervezése vagy létrehozása a korábban látott, vizsgált tárgyi, képi inspirációk felhasználásával, egyénileg vagy csoportmunkában, hulladékanyagok felhasználásával, valamint a tervezési folyamat dokumentálásával (pl. rajzok, képes inspirációk gyűjteménye, fotósorozat).

Fogalmak

környezettudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy/építmény nézetei

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók 5-6. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: amiens-i székesegyház, Colosseum, debreceni Nagytemplom, Eretheion, fertődi Eszterházy-kastély, Hagia Sophia, Hundertwasser épületei, festményei, Istar-kapu, jáki bencés apátsági templom, karnaki Ámon-templom, Kheopsz piramisa, Notre-Dame székesegyház-Párizs, nyírbátori református templom, Palazzo Farnese, Parthenon, Pantheon, pisai dóm, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, Stonehenge, Szent Péter bazilika és kollonád, versailles-i palota, Ybl Miklós: Operaház, Szent István bazilika, Zikkurat-Úr

Képzőművészeti alkotások: altamirai barlangrajz, Bruegel: Gyermekjátékok, Babel tornya, Írnok szobor, Botticelli: Vénusz születése, Chagall: Párizs az ablakon keresztül, Csók István: A keresztapa reggelije, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, Zarándoklás a cédrushoz, Öreg halász, Nagy Taormina, Mostar, delphoi kocsihajtó, Duchamp: Biciklikerek, Dürer: Önarckép, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, Laokoón-csoport, Manet: Reggeli a szabadban, Michelangelo: Dávid, Sixtus- kápolna freskói, Müron: Diszkoszvető, Munch: Sikoly, M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása, Nofretete fejszobra, Rippl-Rónai: Kalitkás nő, „kukoricás képek”, Rodin: Gondolkodó, Római portrészobor, Rubljov: Szentháromság, Soós

Nóra: Buborékfújó VIII., Szamothrakéi Niké, Szinyei Merse Pál: Majális, Szent László legendákat ábrázoló freskók, Van Eyck: Arnolfini házaspár, Van Gogh: Önarckép, Napraforgók, tájképek, grafikák, Velazquez: Las Meninas, Vermeer: Geográfus, Willendorfi vénusz

Egyéb: Bayeux-i kárpit, chartres-i katedrális üvegablakai, görög vázafestészet, Lánchíd-Budapest, Magyar Szent Korona és koronázási jelvények, nagyszentmiklósi kincs, Szkíta aranyszarvas, Tutanhamon arany halotti maszkja

7–8. évfolyam

A vizuális kultúra tantárgy feladata ebben az iskolaszakaszban is az, hogy a tanulók a vizuális művészet eszközeivel megismerhető világ jelenségeit megvizsgálják, értelmezzék, következtetéseiket az életkoruknak megfelelő szinten használják fel alkotó munkájukban. Az ebben az életkorban felerősödő mérlegelő gondolkodást, továbbá a személyes vélemények megjelenítését a vizuális kultúra tantárgy minden részterületén érdemes érvényesíteni. Itt jelenik meg a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje. A vizuális kultúra tantárgy kultúraközvetítő hatása a történeti korok művészetének alkotó jellegű megismerésében rejlik. A magyar művészet kiemelkedő alkotásainak megismerése erősíti a nemzeti önazonosságtudatot és a szociális kompetenciák fejlesztését is támogatja. A kamaszkorú tanulók szívesen versengenek egymással, kortársaik véleménye, elismerése látszólag fontosabb a szülők és pedagógusok elismerésénél, ezért a tárgy műveltségi anyagának elsajátítását érdemes felnőttekre szabott műveltségi játékok formájában motiválni. A realitási igény erősödésével a tanulók érdeklődése erőteljesebben fordul a mindennapi vizuális jelenségek felé, így a tantárgy határozott célja a médiatudatosság fejlesztése, a fenntarthatóság, a környezettudatos szemlélet erősítése.

A technikai médiumok használatának túlsúlya miatt rendkívül fontos az újabb vizuális médiumok sajátosságainak megismertetése a tanulókkal és azok kritikai, mérlegelő használatának kialakítása bennük. Ez az iskolaszakasz az, ahol a mozgóképek és a médiaszövegek értelmezése és megértése legalább olyan fajsúlyos kérdés, mint a divat, a szűkebb és tágabb környezet vizuális kultúrája, és az ebben megjelenő technológia.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	10	5	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	10	5	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	8	4	4
Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	8	4	4
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	12	6	6
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	10	5	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	10	5	5
Összes alap óraszám:	68 óra	34 óra	34 óra
Szabadon választott órakeret:		2 óra	2 óra
Összes óraszám:		36 óra	36 óra

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;
- megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adott vagy választott – klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket, intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció).

Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint.

Fogalmak

képzőművészeti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet, művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;

- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése.

Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia, zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tabló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása.

Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából.

Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall, Csontváry, Dali, Escher, Giacometti, Giotto, Haring, Michelangelo, Modigliani, Monet, Moor, Munkácsy, Rembrandt, Shiota, van Gogh, Vasarely, Vermeer) vagy választott stílus (pl. bizánci, expresszionizmus, gótika, impresszionizmus, pop-art, reneszánsz, szürrealizmus) jellemzőinek, stílusjegyeinek összegyűjtése és a gyűjtött információk felhasználása játékos alkotó feladatokban (pl. műfaj vagy médium csere, életműbe illő „hamisítvány” kreálása, öltözet kollekció tervezése)

Adott látvány, tárgy együttes (pl. félhomály, ellenfény, alulnézet, letakart beállítás, felborult pad, kiborult kuka, kötél, tűzoltó kalapács, fél pár strandpapucs) vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz, festés, plasztika), majd a látvány kiegészítése, továbbgondolása választott vizuális alkotások (pl. Matisse: Csendélet kék asztalon, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Munch: Sikoly, Vermeer: Geográfus,) képi elemeinek felhasználásával a személyes mondanivaló érdekében (pl. a felborult padtól megrémült lány, A geográfus csodálkozva vizsgálja a félhomályban a fél pár strandpapucsot)

A XIX-XX. századi magyar művészet legjelentősebb alkotásainak megismerése (Barabás, Borsos, Csontváry, Madarász, Munkácsy, Paál stb.), egy-egy alkotáshoz televíziós műveltségi vetélkedők stílusában változatos tesztkérdések írása egyénileg vagy csoportban. Egyéni felkészülés után a vetélkedő eljárásza

Fogalmak

vizuális átírás, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, szíkontraszt, enteriőr

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;

- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.

Példák alapján a technikai képalkotó, digitális médiumok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, videóinstalláció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.

Fogalmak

címrend, tipográfia, illusztráció, képaláírás, link, banner, kameraállás, kameramozgás

Témakör: Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képirási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).

A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).

A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.

Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.

A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikatörténeti háttérének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú animációs kisfilmek készítése csoportban.

Fogalmak

állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a nyomtatott és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában.

Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz, festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő”).

Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok,

tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tábló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció).

Példák alapján direkt kommunikációs célok érdekében kép és szöveg vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képalírásokkal, „elromlott TV”: csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása).

Fogalmak

verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrités

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.

Személyes tárgyak (pl. öltözék, fontos tárgyak, közvetlen otthoni környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).

Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó, önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés

különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára).

Fogalmak

metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika, papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció”).

A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.

Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.

Fogalmak

építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: 7-8. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: Gaudi: Sagrada Familia, Gropius: A Bauhaus központi épülete, Le Corbusier: Ronchamp-i kápolna, Makovecz Imre épületei, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház

Képzőművészeti alkotások: Baldessari: Stonehenge 2005, Barabás Miklós portréfestményei, Bernáth Aurél: Tél, Borsos József: Nemzetőr, Bosch: A hét főbűn, Brueghel: Vakok, Brunelleschi: Ospedale degli Innocenti, Caravaggio: Szent Máté elhivatása, Fáraó vadászatonthébai falfestmény, Gauguin: Mi újság? (Tahiti nők), Giacometti: Erdő, Giotto: Szent Ferenc élete, Kandinszkij: Sárga piros kék, La Tour: A születés, Madarász Viktor történelmi festményei, Man Rey: Ajándék, Massaccio: Szentháromság, Markó Károly tájképei, Matisse: Csendélet kék asztalon, Mányok Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Marcus Aurelius lovasszobra, M.C. Escher grafikái, Memling: Jelenetek Mária életéből, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Modigliani: Jeanne Hébuterne sárga pulóverben, Monet: A felkelő nap impressziója, Moore: Fekvő figura, Munkácsy Mihály: Tépécsinálók, Ecce homo, Orosz István grafikái, Paál László tájképei, Picasso: Guernica, Avignoni kisasszonyok, Raffaello: Az athéni iskola, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Shiota: Emlékeső, Vermeer: Geográfus

Egyéb: Cristo, Dali, Vasarely

VIZUÁLIS KULTÚRA

9-10. ÉVFOLYAM

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt, váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve a XXI. század művészeti jelenségeinek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület – a képzőművészet, a tárgy- és környezetkultúra, valamint a vizuális kommunikáció – képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig a képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotást tartalmazza. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotótevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világ vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, élményekben gazdag alkotótevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, ami mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói

magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, az általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának. A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezésként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményeire, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, ugyanakkor a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek és a tanulók fejlettségi szintjének megfelelően ismételtelhetők.

KAPCSOLÓDÁS A KOMPETENCIÁKHOZ

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti (például gondolatterkép, modellalkotás), segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más tudásterületeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

Kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitális eszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást

gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben és a munka világában is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

Digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrészt produktumként digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodás kompetenciái: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló, amikor végigjárja az információgyűjtés, -elemzés, -értelmezés, az ötletelés, a tesztelés és az újraértelmezés szakaszait. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amit a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái: Az életkori sajátosságok változásával az identitás keresésének egy sajátos és izgalmas lehetősége a szűkebb, majd az egyre tágabb kulturális környezettel való ismerkedés. A vizuális kultúra tantárgy ezen belül bemutatja kulturális örökségünk bizonyos részeit, amelynek kapcsán egyrészt felhívja a figyelmet a közös értékeinkre és azok megőrzésének jelentőségére, másrészt a vizuális alkotásokkal való kapcsolat megalapozott értékítélet megfogalmazására ösztönöz. A kortárs képzőművészet fontos feladata, hogy a művészet sajátos kifejezési formáival hívja fel a társadalom figyelmét a kortárs problémákra, így a vizuális kultúra tantárgy sajátos, szokatlan megjelenésekkel is képes üzeneteket közvetíteni a körülöttünk lévő társadalmi és környezeti jelenségekkel kapcsolatban. Ugyanakkor – miután a vizuális kultúra tantárgy feladata nem csupán a kultúra és a magasművészet közvetítése, hanem a média és az épített, tervezett környezetünk vizuális szempontú vizsgálata is – e tartalmakhoz kapcsolódóan hatást gyakorol a társadalmi felelősség erősítésére is.

Személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon

meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és meglepődésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy a *Művészetek* tanulási terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. Cél, hogy kontextusba helyezze a művészettörténeti változásokat, különös tekintettel kulturális örökségünk jelentőségére, ugyanakkor a tantárgy feladata a kortárs kulturális jelenségek értelmezése is. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgy-kultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkéek legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik. A kreatív gazdaság a világ leggyorsabban fejlődő ága, hisz a mindennapos kihívásokkal szemben mindig új megoldásokra van szükség. A vizuális kultúra tantárgy az alkotó feladataiban olyan megoldásra váró problémákat tud meghatározni, amelyek kreatív megoldásokat kívánnak, a megoldások pedig produktum formájában is bemutatásra kerülnek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy leginkább a személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldás megköveteli az adott helyzet rugalmas kezelését, az innovatív ötletek, új megoldások megtalálását, a megoldás érdekében a helyzetek értékelését, majd a hatékony döntés céljából a kitartó mérlegelést és döntést. A csoportos feladatmegoldások (például projektfeladatok) esetében a tanuló kipróbálhat ugyanakkor olyan együttműködések is, amelyekre a munka világában is szüksége lehet.

9–10. ÉVFOLYAM

Ebben az iskolaszakaszban a vizuális kultúra tantárgy szokásos részterületeinek további fejlesztése mellett egyre nagyobb hangsúlyt kap a mérlegelő szemlélet és a problémamegoldó gondolkodás, valamint a szociális érzékenység további erősítése. A felnőtté válás ezen időszakában rendkívül fontos a reális önértékelés és az önismeret megerősítése, ami a tantárgyhoz kapcsolódó tudásterületek alkotó-befogadó folyamatainak keresztül juthat érvényre. Ebben fontos szerepük van az egyéni feladatoknak éppúgy, mint a társadalmi együttműködést mintázó csoporttevékenységeknek. A fiatalok és a kortárs környezet médiahasználati szokásai szükségessé teszik a médiatudatosság elvének és gyakorlatának erősítését, vagyis a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló mérlegelő médiaértés kompetenciájának megszilárdítását. Ebből következtethető, hogy e korosztálynál nem pusztán a kifejező képzőművészeti produktumok létrehozása a cél, hanem az is, hogy a tanulók képesek legyenek újszerű technikai eszközök használatával is továbbvinni a hagyományos képalkotási eljárások kialakult gyakorlatát, mint például a képi elemek elrendezésének alapvető eseteit. A 9–10. évfolyamos tanulóktól elvárható komplex gondolkodás és látásmód lehetőséget nyújt a korábbi évfolyamokon megszerzett ismeretek és tapasztalatok rendszerezésére, a befogadó jellegű vizuális képességek fejlesztésére, ami tovább segíti a problémamegoldó gondolkodás és kreativitás fejlődését.

Az 5–8. évfolyamon megadott műlista képezi a 9–10. évfolyam vizuális ismeretanyagának alapját.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 9.	Évfolyam 10.
Korszak, stílus, műfaj	12	6	6
Kortárs művészeti jelenségek – Művészi koncepció, személyes és társadalmi üzenet	10	5	5
A vizuális közlés hatásmechanizmusa – Vizuális információfeldolgozás	8	4	4
Digitális képképzés, közösségi média – Digitális tartalom-előállítás, személyesség	6	3	3
Design, divat, identitás – Tervezett környezet, azonosulás	16	8	8
Környezet és fenntarthatóság – Természeti és tervezett környezet egyensúlya	16	8	8
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		36	36
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Korszak, stílus, műfaj

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkotó és befogadó tevékenységei során érti és komplex módon használja a vizuális nyelv eszközeit;
- a vizuális megjelenések mintáinak önálló megfigyelése és felismerése által konstrukciókat alkot, e megfigyelések szempontjainak összekapcsolásával definiál és következtet, mindezt társaival együttműködve alkotótevékenységébe is beilleszti;
- adott feladatmegoldás érdekében meglévő vizuális ismeretei között megfelelően szelektál, a további szakszerű információszerzés érdekében adekvátan keres;
- az alkotótevékenység során szerzett tapasztalatait önálló feladatmegoldás során beépíti, és az eredményes feladatmegoldás érdekében szükség szerint továbbfejleszti;
- alkotó feladatmegoldásai során az elraktározott, illetve a folyamatosan újraalkotott belső képeit, képzeletét szabadon párosítja a felkínált tartalmi elemek és látványok újrafogalmazásakor, amelyet indokolni is tud;
- a vizuális megjelenések elemzése és értelmezése során a befogadó és az alkotó szerepkört egyaránt megismerve reflexióit szemléletesen és szakszerűen fogalmazza meg szövegesen és képi megjelenítéssel is;
- a művészi hatás megértése és magyarázata érdekében összehasonlít és következtetéseket fogalmaz meg a különböző művészeti ágak kifejezési formáival kapcsolatban;
- adott és választott vizuális művészeti témában önállóan gyűjtött képi és szöveges információk felhasználásával részletesebb helyzetfeltáró, elemző, összehasonlító, projekt munkát végez;

- érti és megkülönbözteti a klasszikus és a modern művészet kultúrtörténeti összetevőit, közlésformáinak azonosságait és különbségeit;
- adott feladatnak megfelelően alkalmazza az analóg és a digitális prezentációs technikákat, illetve az ezekhez kapcsolható álló- és mozgóképi lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adott vagy választott – vizuális művészet által is feldolgozott – problémák, jelenségek (pl. személyes, környezeti, tudományos, társadalmi, művészeti) önálló feldolgozása és tudatos, vizuális jellegű bemutatása (pl. prezentáció, hagyományos tabló, táblaképpel kísért kiselőadás) a szakszerű kutatás lépéseinek érvényesítésével (pl. cél megfogalmazása, információgyűjtés, beleértve a felhasznált forrás megjelenítését, elemzés, szelektálás, lényegkiemelés). A probléma/téma megfelelő, hatásos bemutatása érdekében az optimális műfaj, stílus, kifejezési eszköz megválasztása, tervezett felhasználása, csoportmunkában is
- Meglévő művészettörténeti tudás felhasználásával és célirányos megfigyelések, elemzések alapján reflektív alkotások létrehozása (pl. grafika, fotó, film, festmény, fotósorozat, kollázs), adott történelmi korok, korszakok jellemző problémáinak, jelenségeinek (pl. szabadság, érték, szakralitás, humánus, szülő-gyermek viszony, bűn, identitás, szépség) változását tükröző vizuális művészeti megjelenések megértése és mások számára is érthető bemutatása érdekében, mindezt csoportmunkában is
- Egy választott művészettörténeti korszakra, stílusirányzatra (pl. gótika, reneszánsz, barokk, realizmus, századforduló izmusai, op-art, pop-art, land-art, hiperrealizmus) jellemző probléma (pl. valósághoz, transzcendenshez, társadalmi vagy tudományos változásokhoz való viszony) kapcsán önálló információgyűjtés, a probléma, téma önálló értelmezése a vizualitás lehetőségeit is felhasználva (pl. fotósorozattal, poszterrel, prezentációval), reflektálva napjaink kifejezési nyelvére

FOGALMAK

interaktív mű, parafrázis, művészi hatás

TÉMAKÖR: Kortárs művészeti jelenségek – Művészi koncepció, személyes és társadalmi üzenet

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a látható világ vizuális összefüggéseinek megfigyeléseit ok-okozati viszonyoknak megfelelően rendszerezi;
- alkotó és befogadó tevékenységei során érti és komplex módon használja a vizuális nyelv eszközeit;
- az alkotótevékenység során szerzett tapasztalatait önálló feladatmegoldás során beépíti, és az eredményes feladatmegoldás érdekében szükség szerint továbbfejleszti;
- alkotó feladatmegoldásai során az elraktározott, illetve a folyamatosan újraalkotott belső képeit, képzeiteit szabadon párosítja a felkínált tartalmi elemek és látványok újrafogalmazásakor, amelyet indokolni is tud;
- a vizuális megjelenések elemzése és értelmezése során a befogadó és az alkotó szerepkört egyaránt megismerve reflexióit szemléletesen és szakszerűen fogalmazza meg szövegesen és képi megjelenítéssel is;

- a művészi hatás megértése és magyarázata érdekében összehasonlít és következtetéseket fogalmaz meg a különböző művészeti ágak kifejezési formáival kapcsolatban;
- adott vagy választott kortárs művészeti üzenetet személyes viszonyulás alapján, a társadalmi reflexiók kiemelésével értelmez;
- képkötés és tárgyformálás során autonóm módon felhasználja személyes tapasztalatait a hiteles kifejezési szándék érdekében a választott médiumnak megfelelően;
- saját munkáit bátran újraértelmezi és felhasználja további alkotótevékenység során;
- vizuális megjelenéseket, alkotásokat újraértelmez, áttervez és módosított kifejezési szándék vagy funkció érdekében újraalkot;
- adott feladatmegoldás érdekében ötleteiből rendszert alkot, a célok érdekében alkalmas kifejezési eszközöket és technikákat választ, az újszerű ötletek megvalósítása érdekében szabályokat újraalkot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A személyes érdeklődésben jelenlevő, társadalom- vagy természettudományos ismeretek által megalapozott absztrakt fogalmak megjelenítése jelen korunk képkötő lehetőségeivel
- A XX. századi magyar szobrászat jelentősebb alkotásainak (Szervátius Tibor, Schaar Erzsébet, Borsos Miklós, Vilt Tibor, Melocco Miklós és Kovács Margit munkái) megismerése anyaghasználat és kifejezés tekintetében. Összefüggések keresése a művészi kifejezés és anyaghasználat kapcsolatában
- Szabad kísérletezés elvont tartalmak megjelenítésére önállóan tervezett anyaghasználattal alkotott plasztikus mű létrehozásával

FOGALMAK

koncepció, önreflexió/társadalmi reflexió, posztmodern jelenségek, kísérleti művészet

TÉMAKÖR: A vizuális közlés hatásmechanizmusa – Vizuális információfeldolgozás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a látható világ vizuális összefüggéseinek megfigyeléseit ok-okozati viszonyoknak megfelelően rendszerezi;
- alkotó és befogadó tevékenységei során érti és komplex módon használja a vizuális nyelv eszközeit;
- a vizuális megjelenések mintáinak önálló megfigyelése és felismerése által konstrukciókat alkot, e megfigyelések szempontjainak összekapcsolásával definiál és következtet, mindezt társaival együttműködve alkotótevékenységébe is beilleszti;
- adott feladatmegoldás érdekében meglévő vizuális ismeretei között megfelelően szelektál, a további szakszerű információszerzés érdekében adekvátan keres;
- adott és választott vizuális művészeti témában önállóan gyűjtött képi és szöveges információk felhasználásával részletesebb helyzetfeltáró, elemző, összehasonlító, projektmunkát végez;
- megfelelő érvekkel alátámasztva, mérlegelő szemlélettel viszonyul az őt körülvevő kulturális környezet vizuális értelmezéseinek mediális csatornához, amit társaival is megvitát;

- különböző mediális produktumokat vizuális jelrendszer, kommunikációs szándék és hatáskeltés szempontjából elemez, összehasonlít, és következtetéseit társaival is megvitatja;
- bemutatás, felhívás, történetmesélés érdekében térbeli és időbeli folyamatokat, történéseket, cselekményeket különböző eszközök segítségével rögzít;
- tervezési folyamat során a gondolkodás szemléltetése érdekében gondolatait mások számára is érthetően, szövegesen és képpel dokumentálja;
- valós célokat szolgáló, saját kommunikációs helyzetnek megfelelő, képes és szöveges üzenetet felhasználó vizuális közlést hoz létre társaival együttműködésben is;
- szabadon választott témában társaival együtt ok-okozati összefüggéseken alapuló történetet alkot, amelynek részleteit vizuális eszközökkel is magyarázza, bemutatja;
- adott téma újszerű megjelenítéséhez illő technikai lehetőségeket kiválaszt és adott vizuális feladatmegoldás érdekében megfelelően felhasznál;
- technikai képnél és számítógépes környezetben felismeri a manipuláció lehetőségét, és érti a befolyásolás vizuális eszközeinek jelentőségét;
- egyéni munkáját hajlandó a közösségi alkotás érdekei alá rendelni, a hatékonyság érdekében az együttműködésre törekszik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Példák alapján a filmnyelv eszközeinek (pl. képkivágás, kameraállás, kameramozgás, fény, hang, vágás/filmidő) elemző vizsgálata során önálló következtetések megfogalmazása és a tapasztalatok felhasználása adott cél (pl. elbeszélés, figyelemfelhívás, tájékoztatás, ismeretterjesztés), illetve adott cél továbbgondolása (pl. rövidfilmek készítése az eltérő szereplők szemszögéből, antireklám/antikampányfilm, álhírműsor, fiktív ismeretterjesztő filmkészítés), mozgóképi megjelenések létrehozása érdekében csoportmunkában
- Egyszerű animációs technikák (pl. tárgymozgatás, papírkivágás, homokba rajzolás) felhasználásával változatos célokat követeztesen szolgáló mozgókép (pl. reklámfilm, zenei klip, adott vers inspirálta filmetűd) elkészítése csoportmunkában, és a produktum közös értelmezése, értékelése
- Példák alapján a mozgókép hatásmechanizmusának elemző vizsgálata különféle szempontok alapján (pl. hangulatkeltés, montázs, sztereotípiák, eredeti megoldások, célközönség elérése)
- A tapasztalati valóság és a médiában megjelenő reprezentált valóság összehasonlító vizsgálata és önálló bemutatása különböző mediális megjelenések esetében (pl. hírműsor/hírportál, tévéreklám, valóságshow, dokumentumfilm)

FOGALMAK

média, médium, technikai kép, filmnyelvi eszközök, montázs, sztereotípiák, célközönség/célcsoport, reprezentált valóság/virtuális valóság

TÉMAKÖR: Digitális képkalkotás, közösségi média – Digitális tartalom-előállítás, személyesség

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkotó és befogadó tevékenységei során érti és komplex módon használja a vizuális nyelv eszközeit;

- adott feladatmegoldás érdekében meglévő vizuális ismeretei között megfelelően szelektál, a további szakszerű információszerzés érdekében adekváтан keres;
- megfelelő érvekkel alátámasztva, mérlegelő szemlélettel viszonyul az őt körülvevő kulturális környezet vizuális értelmezéseinek mediális csatornáihoz, amit társaival is megvitát;
- vizuális jelrendszer, kommunikációs szándék és hatáskeltés szempontjából különböző mediális produktumokat elemez, összehasonlít, és következtetéseit társaival is megvitátja;
- adott feladatnak megfelelően alkalmazza az analóg és a digitális prezentációs technikákat, illetve az ezekhez kapcsolható álló- és mozgóképi lehetőségeket;
- saját munkáit bátran újraértelmezi és felhasználja további alkotótevékenység során;
- valós célokat szolgáló, saját kommunikációs helyzetnek megfelelő, képes és szöveges üzenetet felhasználó vizuális közlést hoz létre társaival együttműködésben is;
- technikai képnél és számítógépes környezetben felismeri a manipuláció lehetőségét, és érti a befolyásolás vizuális eszközeinek jelentőségét;
- egyéni munkáját hajlandó a közösségi alkotás érdekei alá rendelni, a hatékonyság érdekében az együttműködésre törekszik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Többféle célt (pl. oktatás, szórakozás, információszolgáltatás, közösségépítés) szolgáló, választott online tartalom, megjelenés elemző vizsgálata a vizuális jellemzők leírása és elemzése céljából, egyénileg és csoportmunkában is
- Választott, személyes tartalmakat bemutató online megjelenések (pl. blog, vlog, személyes profil közösségi médiában) elemzése vizualitás és tartalomszervezés (pl. kép és szöveg aránya, menürendszer/címek és tartalmak megfelelése, színek kommunikációs funkciója, interaktivitás, hipertextualitás) szempontjából, és a tapasztalatok bemutatása és megvitátása egyénileg vagy csoportmunkában
- A sztárjelenség kulturális háttérének elemző vizsgálata példák alapján, a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. fiktív szuperhős bemutatása különböző vizuális eszközökkel, szelfikészítés különböző kifejezési szándék érdekében, youtuber-témák gyűjtése különböző szempontok szerint, vlog készítése szokatlan/abszurd témában), a személyes célok következetes alkalmazása érdekében (pl. profilkészítés, kreatív „instasztori” készítése)

FOGALMAK

újmédia, virtuális világ, közösségi média, társadalmi nyilvánosság

TÉMAKÖR: Design, divat, identitás – Tervezett környezet, azonosulás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a látható világ vizuális összefüggéseinek megfigyeléseit ok-okozati viszonyoknak megfelelően rendszerezi;
- a vizuális megjelenések mintáinak önálló megfigyelése és felismerése által konstrukciókat alkot, e megfigyelések szempontjainak összekapcsolásával definiál és következtet, mindezt társaival együttműködve alkotótevékenységébe is beilleszti;

- adott feladatmegoldás érdekében meglévő vizuális ismeretei között megfelelően szelektál, a további szakszerű információszerezés érdekében adekvátan keres;
- új ötleteket is felhasznál képek, tárgyak, terek megjelenítésének, átalakításának, rekonstruálásának megvalósításánál síkbeli, térbeli és időbeli produktumok létrehozása esetében;
- adott szempontok alapján érti és megkülönbözteti a történeti korok és a modern társadalmak tárgyi és épített környezetének legfontosabb jellemzőit;
- tervezési folyamat során a gondolkodás szemléltetése érdekében gondolatait mások számára is érthetően, szövegesen és képpel dokumentálja;
- képpalkotás és tárgyformálás során autonóm módon felhasználja személyes tapasztalatait a hiteles kifejezési szándék érdekében a választott médiumnak megfelelően;
- saját munkáit bátran újraértelmezi és felhasználja további alkotótevékenység során;
- adott feladatmegoldás érdekében ötleteiből rendszert alkot, a célok érdekében alkalmas kifejezési eszközöket és technikákat választ, az újszerű ötletek megvalósítása érdekében szabályokat újraalkot;
- a leghatékonyabb megoldás megtalálása érdekében felméri a megoldási lehetőségeket és azok feltételeit, amelyek komplex mérlegelésével hoz döntést az adott feladatokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az építészettörténet különböző korszakaiból (pl. ókor, romanika, gótika, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, eklektika, szecesszió, modern, posztmodern, kortárs) választott példák összehasonlító vizsgálata, csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. funkció, szerkezet, építőanyag, térlefedés, tömeg, homlokzattagolás), a tapasztalatok különböző játékos vizuális megjelenítésével (pl. gyors szabadkézi rajz, alaprajz rekonstruálása, makett készítése)
- Az organikus építészet célkitűzéseinek és formanyelvének (Le Corbusier, Hundertwasser, Gaudi) megfigyelése után valós vagy fiktív gyárépület rajzának kreatív, funkcióváltoztató átalakítása rajzban
- Kós Károly, Makovecz Imre és Csete György munkásságának megismerése után közösségi tér és környezetének megtervezése organikus szemlélettel. A tervek alapján makett készítése szabadon választott anyag- és eszközhasználattal
- Személyes példák alapján az aktuális divatot és annak rövid távú változásait befolyásoló tényezők (pl. tárgyi környezet, fogyasztói szokások, társadalmi-gazdasági-kulturális háttér) elemző vizsgálata kreatív feladatokban (pl. stíluslap készítése, karakterteremtés adott szempontoknak megfelelően, fiktív brand tervezése adott cél érdekében) a saját identitás erősítése céljából
- A XIX-XX. századi magyar tárgykultúra egy-egy jellemző termékének, gyártójának (pl. Zsolnay épületkerámia, Hollóházi és Herendi porcelán, Csepel biciklik és motorkerékpárok, Ikarusz busz, Kandó mozdony, Ganz gépgyártás, Tisza cipő) megismerése és társakkal való megismertetése prezentáció formájában. Az adott termék formatervezésében tetten érhető társadalmi vonatkozások, a forma és funkció viszonya, a termékek ikonikus jellegének, az e mögött álló okok, a kultúrkörben betöltött szerep bemutatása. A fentiekből választott témakör tárgyának értelmezése és alkotómunkában történő újrafogalmazása. A tervezett és létrehozott alkotásban saját korunk elvárásaira való reagálás

FOGALMAK

térszervezés, design, divat, identitás, brand, designgondolkodás

TÉMAKÖR: Környezet és fenntarthatóság – Természeti és tervezett környezet egyensúlya

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a látható világ vizuális összefüggéseinek megfigyeléseit ok-okozati viszonyoknak megfelelően rendszerezi;
- a vizuális megjelenések mintáinak önálló megfigyelése és felismerése által konstrukciókat alkot, e megfigyelések szempontjainak összekapcsolásával definiál és következtet, mindezt társaival együttműködve alkotótevékenységébe is beilleszti;
- adott feladatmegoldás érdekében meglévő vizuális ismeretei között megfelelően szelektál, a további szakszerű információszerzés érdekében adekvátan keres;
- az alkotótevékenység során szerzett tapasztalatait önálló feladatmegoldás során beépíti, és az eredményes feladatmegoldás érdekében szükség szerint továbbfejleszti;
- új ötleteket is felhasznál képek, tárgyak, terek megjelenítésének, átalakításának, rekonstruálásának megvalósításánál síkbeli, térbeli és időbeli produktumok létrehozása esetében;
- a vizuális alkotás során befogadó és az alkotó szerepkört egyaránt megismerve reflexióit szemléletesen és szakszerűen fogalmazza meg szövegesen és képi megjelenítéssel is;
- személyes élményei alapján elemzi a tárgy- és környezetkultúra, valamint a fogyasztói szokások mindennapi életre gyakorolt hatásait és veszélyeit, és ezeket társaival megvitatja;
- adott vagy választott célnak megfelelően, környezetátalakítás érdekében, társaival együttműködésben, környezetfelméréssel alátámasztva tervet készít, amelyet indokolni is tud;
- tervezési folyamat során a gondolkodás szemléltetése érdekében gondolatait mások számára is érthetően, szövegesen és képpel dokumentálja;
- vizuális megjelenéseket, alkotásokat újraértelmez, áttervez, és módosított kifejezési szándék vagy funkció érdekében újraalkot;
- a leghatékonyabb megoldás megtalálása érdekében felméri a megoldási lehetőségeket és azok feltételeit, amelyek komplex mérlegelésével hoz döntést az adott feladatokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Lokális vagy globális környezeti problémára (pl. természet, levegő, víz, fény, közlekedés, fogyasztói szemlélet, nagyvárosi lét, civilizációs fenyegetettség) reflektáló alkotás, produktum (pl. köztéri alkotás, akció, interaktív tér, esemény, szerkezet, közösségi médium kampány, installáció) tervének, makettjének létrehozása. A tervek megfelelő elkészítése érdekében a választott probléma (pl. vízpocsékolás, ballagók lufieregetése, szemetes járda, buszmegálló-rongálás), helyszín (pl. település, köztér, parkoló, víztorony, iskola) és az ideális megjelenítés eszközeinek (pl. eseményművészet, reklám, látvány, hang, filmnyelvi eszközök) tanulmányozása, felmérése egyénileg és csoportmunkában
- A történeti korok és a modern társadalmak környezetalkotási jellemzőinek mérlegelő felhasználásával, esztétikai és funkcionális szempontok érvényesítésével saját, közvetlen környezetben megoldásra váró környezeti problémák (pl. kocogók, futók számára megfelelő hely, szemégyűjtés, -tárolás, csomagolóanyagok mennyiségének csökkentése) megoldásához tervek, koncepciók elkészítése, csoportmunkában is, a koncepció jól értelmezhető vizuális és szöveges bemutatásával
- A fenntarthatóság és környezettudatosság irányelveinek megfelelő ideális élettér (pl. lakás, kert, park, falu, város, iskola, úthálózat) természeti és épített, tárgyi környezetének harmóniájára, egyensúlyára fókuszáló tervezés (pl. környezetbe olvadó építészet, land art),

- a kortárs környezetalakítás jellemzőinek, a designgondolkodás problémamegoldásra ösztönző lehetőségeinek inspiratív felhasználásával, csoportmunkában is
- A műemlékvédelem korszerű irányelveinek megismerése. A lakóhelyen vagy annak környékén található, felújításra váró épületről prezentáció tartása az épületet konzerváló vagy funkcióváltó átépítéssel kapcsolatban.

FOGALMAK

fenntartható fejlődés, személyes/közösségi tér, ökológiai lábnyom, ergonómia, minimál tér

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ

HELYI TANTERV

évfolyam

Célok:

az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése
a tanulók ön- és társismeretének gazdagítása
az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítés és kapcsolatfenntartás segítése
a gondolatok és érzelmek kifejezése a dráma eszköztárával
drámai és színházi kifejezési formák megismerése, alkalmazása, elsajátítása és értelmezése
az önazonosság erősítése és a nemzeti, helyi vagy nemzetiségi közösségi tudat kialakítása dramatikus tevékenységek gyakorlásával, tanulásával
tantárgyi koncentráció a magyar nyelv és irodalom tantárggyal
a tanulók váljanak értő befogadóvá
alapkompenciák fejlesztése (kommunikációs, digitális, matematikai, gondolkodási, személyes, társas kapcsolati, munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák)
a tanulók beszédének, mozgásának fejlesztése
a koncentráció a térbeli tájékozódás fejlesztése
a tanulás tanulásának segítése
a fantázia, a kreatív megközelítés fejlesztése
a reális az önismeret, önértékelés kialakítása
az önkifejezés segítése
az együttműködés fejlesztése a helyes konfliktusmegoldások érdekében

Alkalmazható fejlesztési feladatok:

A tárgy fejlesztési feladatai és ismeretei elsősorban tevékenység-központú, komplex gyakorlati feladatok.

Témakör: Szabályjátékok, népi játékok

Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok (a hangsúly-, a beszédtempó- és a hangmagasságváltásra épülő gyakorlatok)
A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése
Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével
A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire

Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzékeny fejlesztő gyakorlatok
A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése
Csoportépítő játékok

A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-,
hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok)

Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok
egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel

Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban
különböző kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párosával

Koncentrációs gyakorlatok a figyelem irányítására, a mozgás koordinációjára, az
együttműködésre, az egymáshoz igazodásra csoportos és páros formákban

A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, a mozgáskoordinációt fejlesztő egyszerűbb
gyakorlatok

Az egész csoport együttműködését igénylő játékok

Témakör: Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)

Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése

A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő alkalmazása

A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban

A tárgyi világ kínált eszközei, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk)
alkalmazása a dramatikus játékok során

A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben

Kommunikációs játékok

Interakciós játékok

Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok

Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok

Egyszerű szituációk megjelenítése különböző eszközrendszerek használatával (pl.
némajáték, számsorok, halandzsa)

Bábos, maszkos formák használata a szerepbelépés elősegítésére, illetve a
játék lehetőségek kiterjesztésére

Témakör: Rögtönzés

A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése

A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása

Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével

Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában

A rögtönzés értelmezése, megvitatása

A rögtönzésre épülő alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák
alkalmazása

Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján

Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve

Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre

Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. témára, fogalomra, mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)

Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és közös értelmezése; a szereplők cselekvési lehetőségeinek keresése (célok, szándékok, gátak vizsgálata)

Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával

Témakör: Saját történetek feldolgozása

Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező) dramatikus feldolgozása

A kiscsoportos dramatikus tevékenységben a vizsgált tartalmakhoz a tanulók önálló döntései alapján formai megoldások társítása

Történetek, élmények dramatikus feltárása során a tanár és a tanulók által közösen választott bábos, zenés vagy mozgásos elemek alkalmazása

Történetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása

Spontán beszédre készítő gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda)

Feszültségteli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában

Közös történetalkotás feszültségteli jelenetekre építve

Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása

A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcserlehetőségeinek alkalmazása)

A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása)

Távolítás más művészeti területek formanyelvének alkalmazásával

Témakör: Műalkotások feldolgozása

A látott-hallott-olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése

Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján)

Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel

Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával

Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése

Ritmuszjátékok a műelemzésben

Különböző művészeti alkotások maszkos, bábos és/vagy mozgásos, táncos dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése

Különböző karakterek kifejezése, jellemzése mozgással, tánccal
Művészi szövegrészek, a (nép) hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben

Témakör: Dramaturgiai alapfogalmak

- A szerep alapelemeinek (funkció, karakter, viszonyok) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során
- A cselekmény alapelemeinek (téma, történet, cselekmény, esemény) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során
- A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása
- Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre
- Közös történetépítés dramatikus eszközökkel
- A felépített és megjelenített történetek dramaturgiai szempontú elemzése

Témakör: A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

- A szöveg megjelenési formái a színpadon
- A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése
- A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zörej stb.)
- A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.)
- Bábhasználat, bábszínház
- Mozgás és tánc a színpadon
- Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek
- Kísérletezés a színházi vizualitás eszközeivel dramatikus tevékenységek során
- Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal
- Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben
- A színházi kifejezőeszközök használatának értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben

Témakör: Színházi műfajok, stílusok

- Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése
- Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes elemeinek alkalmazása saját játékokban
- A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban
- Egyszerűbb stílusgyakorlatok
- A komikus jelenetek jellemzőinek vizsgálata dramatikus tevékenységekkel
- A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában

Szöveges, mozgásos, bábos stílusgyakorlatok
 Paródia-játékok a megismert műfajokhoz és stílusokhoz
 A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy
 dramatikus tevékenységekben

Témakör: Színházi előadás megtekintése

Előadástípusok és műfajok alapvető jellemzőinek felismerése
 A tanár és a tanulók által közösen választott típusú és műfajú színházi előadás
 megtekintése
 A színházi kommunikáció erejének felfedezése
 A színházi élmény fontosságának felismerése
 Élmények megfogalmazása irányított beszélgetés keretében
 Élmények feldolgozása dramatikus tevékenységformák segítségével
 A színház közösségi feladatai, funkciói
 A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és
 nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben
 A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata
 A szereplők és a történet színpadi ábrázolásának értelmezése
 A színpadi térformáknak és használatuk következményeinek vizsgálata
 A zene, a mozgás és a tánc színpadi szerepének, hatásának értelmezése

Óraszámok:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam
Szabályjátékok, népi játékok	7	7
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, táncsal)	4	4
Rögtönzés	5	5
Saját történetek feldolgozása	5	5
Műalkotások feldolgozása	3	3
Dramaturgiai alapfogalmak	3	3
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2	2
Színházi műfajok, stílusok	2	2
Színházi előadás megtekintése	3	3
Szabadon választott órakeret:		2
Összes óraszám:		36

A továbbhaladás feltételei:

Témakör: Szabályjátékok, népi játékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;
megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit;
felidézi a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
kitalál és alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire;
koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit;
megfigyeli, azonosítja és értelmezi a környezetéből érkező hatásokra adott saját válaszait;
értelmezi önmagát a csoport részeként, illetve a csoportos tevékenység alkotó közreműködőjeként.

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

Témakör: Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

fejleszti az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát;
adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
felfedezi a tárgyi világ kínálat eszközeit, ezek művészi formáit (pl. a bábót és a maszkot);
használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket;
felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben;
felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket. A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: drámajáték, kommunikáció, interakció

Témakör: Rögtönzés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat;
felfedezi a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket;
felismeri és alapszinten alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit.

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

Témakör: Saját történetek feldolgozása

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;

felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit;

alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében.

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet

Témakör: Műalkotások feldolgozása

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;

felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit.

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia

Témakör: Dramaturgiai alapfogalmak

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;

felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás).

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény

Témakör: A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felfedezi a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét;

felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték

Témakör: Színházi műfajok, stílusok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

Témakör: Színházi előadás megtekintése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felfedezi a színházi kommunikáció erejét;

felismeri a színházi élmény fontosságát;

a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjával is használja.

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat: színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ

9-12. évfolyam

A dráma és színház tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése. A dráma és színház kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják. A dramatikus tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul az önazonosság erősítéséhez és a nemzeti, helyi vagy nemzetiségi közösségi tudat kialakításához.

A dráma és színház tevékenységformáival való személyes találkozás révén a művészeti ág nyelve a tanulók sajátjává válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.

A dráma és színház tevékenységei nagy szerepet játszanak a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott valamennyi kompetencia fejlesztésében.

Fejleszti a *tanulás kompetenciáit*, mert a tanuláshoz kapcsolódó sikeresség megélt élményként jelenik meg, mely más tárgyak tanulásához is pozitív megerősítést ad.

Fejleszti a *kommunikációs kompetenciákat*, mert a dráma és színház keretei között sokféle önkifejezési forma (verbális, vokális, nonverbális) alkalmazására és gyakorlására van lehetőség, ami a kommunikációs lehetőségek körét a megszokotthoz képest erőteljesen kitérít. A kommunikáció folyamatában a tanulók nyitottan, érzékenyen és kritikusan viszonyulnak mások véleményéhez, illetve konstruktív párbeszéd folytatására törekednek.

Fejleszti a *digitális kompetenciákat*, hiszen a tanulók kezében lévő digitális eszközök a hétköznapi kommunikáció mindennapos eszközei, melyeket konkrét vagy szimbolikus tartalommal gyakran alkalmaznak kortárs élethelyzetekben. Emellett a dramatikus tevékenységek során a tanulók azonosítják a digitális környezet kínálta lehetőségeket és veszélyeket is, érvényesen foglalkozhatnak a magánszféra, a személyes adatok és a digitális identitás meglétével vagy hiányával, veszélyeztetésével vagy biztonságával.

Fejleszti a *gondolkodás kompetenciáit*, hiszen a dramatikus tevékenységek folyamán és következtében a tanuló motivált a problémák azonosítására, a kérdések megfogalmazására, a bizonyítékok keresésére és értékelésére, a logikus érvelés alkalmazására, a következtetések levonására, és megalapozott információkra, tényekre és bizonyítékokra támaszkodó döntésekre

törekszik. Ugyanakkor a dráma és színház tevékenységei teret adnak a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak is, a fantázia, kreatív megközelítések szabadságának, melyek szintén nagy szerepet játszanak a gondolkodás fejlesztésében.

Fejleszti a *társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciáit*, hiszen a dráma és színház tantárgy tanulása felhívja a figyelmet a közös értékeinkre és azok megőrzésének jelentőségére, másrészt felelősségvállalásra, toleranciára, szolidaritásra, megalapozott értékítélet megfogalmazására és annak aktív vállalására ösztönöz.

Fejleszti a *személyes és társas kompetenciákat*, hiszen a tantárgy tanulásának jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeret, a reális önértékelés kialakulását, ugyanakkor a csoportos együttműködésben, közös cél érdekében zajló munka erősíti az érdekérvényesítés és az alkalmazkodás dinamikus egyensúlyában zajló konfliktusmegoldások folyamatát.

A tantárgy sajátosságai miatt nagyban fejleszti a *kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáit*, hiszen a tárgy tanulása során a tanuló olyan készségeket sajátít el, amelyek magukban foglalják gondolatok, tapasztalatok és érzések befogadását és kifejezését a művészetek és más kulturális kifejezőmódok széles körében.

Végül a *személyiségfejlesztésben* betöltött szerepe miatt fejleszti a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciákat is.

A dráma és színház tanítása komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amely interakciókon keresztül játék, cselekvés és tapasztalat útján valósítja meg célját, amelynek középpontjában maga a dramatikus tevékenységben megvalósuló tanulás áll. A dramatikus tevékenységeknek nagyon sok formája ismert. A játék, a cselekvő részvétel, a problémaközpontú tematikus foglalkozások következtében megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül, az aktív tevékenységeknek köszönhetően fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei, képességei. A dramatikus formák alkalmazásának következtében a tanulók önmagukkal és a társadalommal harmonikus kapcsolatban élő állampolgárrá válnak, az emberi kapcsolatokban, a családi életben sikeresen együttműködő emberként boldogulnak. Fontos a megfelelő értelmezői eszköztár elsajátítása, és annak tudatos és adekvát használata is, az eligazodás képességének megteremtése a kortárs kultúrában.

A dráma és színház tantárgy a szabad órakeret terhére önálló tantárgyként jelenik meg a 9. (művészeti specializáció) évfolyamon, heti egy órában. A 9. évfolyamon a dráma és színház tantárgy a művészeti, művészetpedagógiai nevelés területén vállal nagy szerepet a cselekvéssel, élménnyel történő tanulás felhasználásával a diákok személyiségfejlesztésében, a művészeti élmények befogadásában, az önkifejezésben, a művészettel élés igényének kialakításában stb.

A dráma és színház tantárgy 11. évfolyamon a Művészetek tantárgycsoportban választható tárgyként jelenik meg, heti egy órában. A 11. évfolyamon a dráma és színház tantárgy a művészeti, művészetpedagógiai nevelés területén vállal nagy szerepet a cselekvéssel, élménnyel történő tanulás felhasználásával a diákok személyiségfejlesztésében, a művészeti élmények befogadásában, az önkifejezésben, a művészettel élés igényének kialakításában stb. A 11. évfolyamon a dráma és színház tantárgy tehát gyakorlatorientált, melynek szervezése megvalósulhat projektnapok, témahét vagy tematikus hét keretében, továbbá tömbösítve is.

A tárgy fejlesztési feladatai és ismeretei elsősorban tevékenység-központú, komplex, folyamatos és rendszeres képzési egységekre bontott, egész évre kiterjedő gyakorlati képzés során sajátíthatók el. Ennek függvényében a fejlesztési feladatok és ismeretek, illetve a tevékenységek közül a szaktanár a csoport előzetes tudása, érdeklődése, céljai és saját pedagógiai szándékai alapján szabadon válogathat, illetve ezeket saját döntése szerint egy vagy több átfogó téma feldolgozásába is illesztheti (pl. egy színház, színházi csoportosulás tevékenységének, szervezeti és műsorrendjének alaposabb megismerése, egy konkrét drámai szöveg részletes vizsgálata, egy, a csoport vagy a szaktanár által ajánlott téma köré épített szerkesztett játék létrehozása improvizációkból vagy kötött szövegű jelenetekből, egy szaktanár vagy a csoport által választott téma, élethelyzet, probléma részletes és több oldalról történő feldolgozása, körülménye).

A dráma és színház tantárgy a 12. évfolyamon kötelezően választható tantárgyként jelenik meg, heti egy órában. A 11. évfolyamon a dráma és színház tantárgy célja a dráma érettségi vizsgára való felkészítés. Itt a gyakorlati tevékenységek mellett hangsúlyosan megjelennek a dráma- és színháztörténet, dráma- és színházelmélet, színjátékos tevékenység területei, amelyekkel való ismerkedésben továbbra is a dramatikus formák használhatóak.

FAKULTÁCIÓ:

A dráma és színház tantárgy a 11. évfolyamon a tanuló által szabadon választható fakultációs tantárgyként jelenik meg, heti plusz két órában, melynek célja az érettségi vizsgára való elméleti és gyakorlati felkészülés. Az alaposabb felkészüléshez (pl. az esetleges emelt szintű érettségi vizsgához, szakirányú továbbtanuláshoz) a megjelenő fenti témakörök részletesebb tárgyalása (pl. a fontosabb színháztörténeti korszakok részletesebb megismerése, egyes drámaszerkezetek részletes tárgyalása, vagy napjaink néhány fontosabb dráma- és színháztörténeti irányzatával való találkozás) szükséges. *11. évfolyamon az érettségire való felkészülés preferáltan az érettségi vizsga gyakorlati vizsgarészére készíti fel.*

A dráma és színház tantárgy a 12. évfolyamon a tanuló által szabadon választható fakultációs tantárgyként jelenik meg, heti plusz két órában, melynek célja az érettségi vizsgára való elméleti és gyakorlati felkészülés. Az alaposabb felkészüléshez (pl. az esetleges emelt szintű érettségi vizsgához, szakirányú továbbtanuláshoz) a megjelenő fenti témakörök részletesebb tárgyalása (pl. a fontosabb színháztörténeti korszakok részletesebb megismerése, egyes drámaszerkezetek részletes tárgyalása, vagy napjaink néhány fontosabb dráma- és színháztörténeti irányzatával való találkozás) szükséges. *12. évfolyamon az érettségire való felkészülés preferáltan az érettségi vizsga elméleti (írásbeli és szóbeli) vizsgarészére készíti fel.*

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám (A változat)	Javasolt tantervi óraszám (B változat)	11. évfolyam (A változat alapján)	12. évfolyam (B változat alapján)
Szabályjátékok	3	1	2	-
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	4	3	2	-
Rögtönzés	5	3	4	-
Saját történetek feldolgozása	4	1	4	-
Műalkotások feldolgozása	3	2	3	-
Dramaturgiai ismeretek	1	2	1	4

A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2	3	2	3
Dráma- és színháztörténet	1	5	-	13
Dráma- és színházelmélet	1	3	-	6
Kortárs dráma és színház	2	2	-	2
Színjátékos tevékenység (vers- és prózamondás, jelenet, előadás)	2	3	10	-
Színházi előadás megtekintése	2	2	2	2
Szabadon választott órakeret:			6	0
Összes óraszám:			36	30
SPECIALIZÁCIÓ (9. évfolyamon)				
Specializációs óraszám:			36	
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)				
			11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:			72	60

TÉMAKÖR: Szabályjátékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felfedezi és alkalmazza a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;
- felidézi és alkalmazza a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
- hosszan tartó, koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit;
- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a társaitól és a környezetéből érkező hatásokat és az azokra adott saját válaszait;
- értelmezi önmagát egyénként és a csoport részeként, a csoporton belüli viszonyrendszerben betöltött helye szerint a csoportos játékok során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése és alkalmazása
- A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése és alkalmazása
- Verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások kitalálása és alkalmazása
- Összetett verbális és mozgásos koncentrációs gyakorlatok
- Hosszan tartó, koncentrált figyelemmel végzett tevékenység a játékszabályok adta keretek között
- Páros és kiscsoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok
- Csoportos bizalomjátékok
- Ön- és társismereti játékok

FOGALMAK

tempó és ritmus, együttműködés, egyensúly, átadás és átvétel, impulzus, hatás és ellenhatás, bizalom, önismeret, társismeret

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK (PÉLDÁUL)

- A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságaira, azok összefüggéseire figyeltető gyakorlatok alkalmazása
- A kifejező közlés elsajátított technikai alapjainak alkalmazását lehetővé tevő gyakorlatok
- A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, mozgáskoordinációt (ezzel együtt az egymáshoz való alkalmazkodást) fejlesztő összetett gyakorlatok
- Vakvezetési és/vagy egyensúlyvesztésre épülő bizalomgyakorlatok
- A társismeret játéka (megfigyeléstől a felismerésig)
- Kötött időben, osztálylétszámokkal is megvalósítható, játékszabályokhoz kötött ön- és csoportismereti gyakorlatok

TÉMAKÖR: Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, táncsal)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kitalál és dramatikus tevékenységek során közlési szándékkal alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat konkrét vagy szimbolikus jelentéssel;
- tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire, és felhasználja azokat dramatikus tevékenységeiben;
- továbbfejleszti az együttműködés és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát;
- kiveszi részét a közös döntéshozatali folyamatokból;
- adekvát és alkotó módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat továbbfejlesztése
- A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát és alkotó módon történő alkalmazása
- A környezet jelenségeinek megfigyelése és a tapasztalatok felhasználása a dramatikus tevékenységekben
- Részvétel a közös döntéshozatali folyamatokban
- Elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások kitalálása és a dramatikus tevékenységek során közlési szándékkal történő alkalmazása konkrét vagy szimbolikus jelentéssel
- Összetett kommunikációs játékok különböző munkaszervezési módokban
- Interakciós és szituációs játékok különféle eszközökkel (pl. tárgy, báb, zene, mozgás, tánc)
- B változat:* az érettségi vizsgához szükséges gyakorlati ismeretek elsajátítása (mozgás, tánc- és mozgásszínházi ismeretek: szituáció megfogalmazása állóképben, mozdulatsorral, improvizáció zenére vagy témára, összetett improvizáció létrehozása és bemutatása; bábjáték: a tanulók által a képzés során készített bábok, ill. maszkok alkalmazása drámapedagógiai munkában)
- B változat:* az érettségi vizsgához szükséges drámajátékos, drámapedagógiai ismeretek elsajátítása (helyzetgyakorlatok, történet szerkesztése és megjelenítése, improvizáció, drámajáték, drámapedagógia)

FOGALMAK

drámajáték, kommunikáció, interakció, szituáció, önkifejezés, gesztus, mimika, testbeszéd

TEVÉKENYSÉGEK

- Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok
- Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok
- Összetett szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték, számsorok, halandzsa)
- Szituációs játékok különféle eszközök felhasználásával (pl. tárgy, báb, zene, mozgás, tánc)

TÉMAKÖR: Rögtönzés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- az alkotótevékenység során használja a megismert és általa alkotott kifejezési formákat;
 - ismeri és alkalmazza a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket;
 - felismeri az empátia jelentőségét;
 - ismeri és tudatosan alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak tudatos alkalmazása
- A rögtönzés tartalmi és formai elemeinek összefüggései
- Figura- és helyzetteremtés
- Rögtönzéses gyakorlatok megadott vagy közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével
- Rögtönzéses gyakorlatok megadott vagy közösen egyeztetett szituációs elemekkel
- Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában, a megismert technikák alkalmazásával
- A rögtönzés szerepből és szerepen kívül történő elemző és értelmező megvitatása

FOGALMAK

probléma, viszony, hierarchia, státusz, státuszkülönbség, figura tartása, típus és egyénítés

TEVÉKENYSÉGEK

- A kapcsolat létrehozása és fenntartása gátak, akadályok közbeiktatásával
- Karaktertanulmányok megadott figurákra, helyzetekre különböző szervezési módokkal
- A spontán és az előkészített rögtönzések (pl. adott zene, téma vagy fogalom alapján) lehetőségeinek és korlátainak tudatosítása
- Különféle konkrét és metaforikus kifejezőeszközök tudatos alkalmazása a rögtönzések során (pl. szituációs játékok hangeffektusokra, vázlat megadásával vagy közös kidolgozásával, a valódi érzelmek kimondásának tiltásával)
- A helyzetre, a partnerre, a saját figurára való visszajelzést kiváltó és lehetővé tevő reflektív formák alkalmazása

TÉMAKÖR: Saját történetek feldolgozása

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megkülönbözteti és tudatosan alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
 - értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
 - felfedezi a történetek jelentőségét az emberi kommunikációban, az értékek közvetítésében és a kulturális hagyomány átörökítésében;
 - elemzi és dramatikus eszközökkel feldolgozza az általa hozott problémahelyzeteket;

értékítéletet formál, amelyet a problémahelyzet jellemző vonásaival indokol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező) feldolgozása összetett dramatikus kifejezési formák és ábrázolási módok alkalmazásával
A problémahelyzetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása és dramatikus eszközökkel történő feldolgozása
Történetek gyűjtése, rendszerezése, válogatása, szerkesztése
Egyéni történetekből közös történet alkotása
A történetekben megjelenő értékrendszerek felfedezése és értelmezése
Történet és forma egymásra hatása

FOGALMAK

döntési helyzet, elágazási pont, variáció, kontraszt, cselekmény, cselekményszál, hatás, időkezelés, idősíkváltás, flashback, fókusz, keret, jelentés, mondandó, tanulság

TEVÉKENYSÉGEK

A történet lejegyzése, különféle narrációs technikák alkalmazása (pl. a szereplő önnarrációjának távolító hatása)
A szöveg dramatizálása (pl. szituációkra bontás, dialógusok létrehozása, szólamokra bontás, ritmizálás, visszhangzó felolvasás)
Szerkesztési gyakorlatok (pl. etűdökre bontás, kötött formák társítása)
A megjelenítés lehetőségei (pl. a szöveg és az akció szétválasztása, történetszínházi és/vagy olvasószínházi technikák, a stílusváltás alkalmazása)

TÉMAKÖR: Műalkotások feldolgozása

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
felfedezi a történetek jelentőségét az emberi kommunikációban, az értékek közvetítésében és a kulturális hagyomány átörökítésében;
értékítéletet formál, amelyet a problémahelyzet jellemző vonásaival indokol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A művészeti alkotások (pl. irodalom, zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) elemző-értelmező megközelítése dramatikus tevékenységek segítségével
A művészeti alkotásokban megjelenő élethelyzetek, problémák körüljárása dramatikus tevékenységekkel
A problémahelyzet jellemzőinek felismerése, értelmezése, értékelése
Dramatikus improvizációk képzőművészeti alkotások, zeneművek, ismert történelmi események, fénykép, film stb. alapján
Szerkesztési feladatok különböző művészeti alkotások felhasználásával
A történetek jelentőségének felismerése a kommunikációban, az érték-közvetítésben és a kulturális hagyomány átörökítésében

FOGALMAK

konfliktus, konfliktusrendszer, ellentét, párhuzam, metafora, szimbólum, csomópont, fordulat, tükrözés

TEVÉKENYSÉGEK

- Állóképek, szerepháló-építés, képsorozat a különböző viszonyrendszerek, szereplők közötti kapcsolatok vizsgálatára
- Némajátékos jelenetek és/vagy kötött szövegű játékok és/vagy szöveges jelenetek egyes érzelmek, élethelyzetek, problémák megjelenítésére
- Egy műalkotásban ábrázolt pillanathoz vezető, illetve annak folytatásaként kibontható történetek variációinak bemutatása különböző dramatikus tevékenységekkel
- Adott művészeti ágakhoz tartozó műalkotások más művészeti ágakba történő adaptációja
- A közös alkotás eredményeinek megbeszélése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben

TÉMAKÖR: Dramaturgiai ismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tudatosan alkalmazza a feszültségteremtés eszközeit a dramatikus tevékenységekben;
- megkülönbözteti és tudatosan alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
- felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A dramaturgiai alapfogalmak megkülönböztetése és tudatos alkalmazása
- A feszültségteremtés eszközeinek tudatos alkalmazása a dramatikus tevékenységekben
- A dramatikus szituációk jellemzőinek (szereplők, hely, idő, viszonyok, probléma, körülmények, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás) felismerése és azonosítása a dramatikus játékok során

FOGALMAK

dráma, drámaiság, dramatizálás, dramaturgia, dramaturg; feszültség, várakozás, fokozás, késleltetés, kitérő (epizód), akadály (gát), felismerés; expozíció, bonyodalom, válság (krízis), drámai vétség (hübrisz), sorsfordulat, katasztrófa

TEVÉKENYSÉGEK

- Közös jelenetépítés dramatikus és színházi eszközökkel
- A megjelenített helyzetek alkotóelemeinek, a feszültség forrásainak dramaturgiai szempontú elemzése

TÉMAKÖR: A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adekvát és alkotó módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
- ismeri és tudatosan alkalmazza a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét;
- felismeri és alkalmazza a színházi kommunikáció erejét;

saját munkájában alkalmazza, a látott előadásokban felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A sűrítés, variáció, fokozás, késleltetés, státushelyzet alkalmazása a különféle dramatikus tevékenységek során
- A térhasználat lehetőségeinek értelmezése, és ezek alkalmazása saját dramatikus tevékenységben; a színpadi tér, ismerkedés a színpadi térformákkal és használatuk következményeivel
- Anyagismeret és a stilizáció fogalmának ismerete és alkalmazása tárgyas, bábos megfogalmazási formák esetében
- A konkrét és absztrahált mozgás közötti különbség tudatosítása; a mozgásos kommunikáció értelmezése és alkalmazása saját dramatikus tevékenység során
- A hatáskeltés eszközeinek alkalmazása a gyakorlatok során
- A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének ismerete, a verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát és kreatív alkalmazása a dramatikus tevékenységek során
- A színházi kommunikáció erejének ismerete, a dráma és színház formanyelvi sajátosságainak tudatos alkalmazása, értelmezése, elemzése

FOGALMAK

jelenet, típus, egyénítés, ellentét, párhuzam, feszültség, státus, sűrítés, variáció, színpadi tér, stilizáció, konkrét és absztrahált mozgás, hatás, katarzis

TEVÉKENYSÉGEK

- A felsorolt dramaturgiai fogalmak különböző dramatikus tevékenységekben történő értelmezése, alkalmazása, hatáselemzése
- Hangulatok, fogalmak, érzések megfogalmazása, kifejezése dramatikus és/vagy mozgásos és/vagy bábos tevékenységekkel
- Dramatikus játékok a realitás és a stilizáció összevetésére
- Dramatikus és/vagy mozgásos, táncos tevékenységek a konkrét és az absztrahált mozgás megkülönböztetésére

TÉMAKÖR: Dráma- és színháztörténet

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi és rendszerezi a dráma- és színháztörténeti, dráma- és színházelméleti, valamint a kortárs színházra vonatkozó ismereteit és élményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A változat:* a színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése (néhány alkotó portréja, néhány nagyobb színháztörténeti korszak, a kortárs művészet alkotásai stb.)
- B változat:* az érettségi vizsgához szükséges dráma- és színháztörténeti ismeretek feldolgozása (ókori színház és dráma, a középkori Európa színháza és drámája, az angol reneszánsz színház és dráma, a spanyol barokk dráma és színház, a francia klasszicista dráma, a régi magyar dráma néhány alkotása, a XIX-XX. századi magyar dráma és színház, a modern polgári dráma és színház kialakulása, Csehov és Sztanyiszlavszkij, Brecht színháza és drámái, a XX. század meghatározó színházi irányzatai, alkotói,

jelentős drámaírói, napjaink legfontosabb színházi irányzatai és a kortárs drámairodalom néhány alkotása)

A meglévő dráma- és színháztörténeti ismeretek és élmények értelmezése, rendszerezése megbeszélések és/vagy dramatikus tevékenységek segítségével

Színházi műfajok és stílusok történeti szempontú tanulmányozása; az egyes korszakok jellemző stílusjegyeinek, kifejezőeszközeinek felismerése a látott előadásokban

FOGALMAK

realista színjáték, abszurd, groteszk, performansz, a választott dráma- és színháztörténeti ismeretanyag szakszókincse

TEVÉKENYSÉGEK

Egyes színházi stílusok, színházi műfajok jellemző jegyeinek alkalmazása saját játékokban
Egyes szerzők személyének, életművének, művészeti jellemzőinek megközelítése különféle dramatikus tevékenységekkel

Választott művek, műrészletek, szövegrészek, szállóigék stb. felhasználása különféle dramatikus tevékenységekben

Ismert drámai alkotások választott konfliktusainak, szituációinak kortárs helyzetbe, nyelvi közegbe, szövegkörnyezetbe emelése különböző dramatikus tevékenységekkel

Megbeszélés, vita, értelmezés – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben

TÉMAKÖR: Dráma- és színházelmélet

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi és rendszerezi a dráma- és színháztörténeti, dráma- és színházelméleti, valamint a kortárs színházra vonatkozó ismereteit és élményeit;

saját munkájában alkalmazza, a látott előadásokban felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A drámai műnem sajátosságai: az epikától és a lírától eltérő sajátosságok felismerése és meghatározása, egyes drámaszerkezetek

A meglévő dráma- és színházelméleti ismeretek és élmények értelmezése, rendszerezése megbeszélések és/vagy dramatikus tevékenységek segítségével

Látott előadásokban és saját dramatikus tevékenységben a dráma és színház formanyelvi sajátosságainak felismerése és azonosítása

A dráma/színjáték mint kommunikáció: a dráma/színjáték „nyelve” és a befogadóra gyakorolt hatása

B változat: az érettségi vizsgához szükséges dráma- és színházelméleti ismeretek feldolgozása (a drámai műnem sajátosságai, a dráma/színjáték mint kommunikáció, a dráma szerkezeti felépítése, dramaturgiai és színházelméleti alapfogalmak, a színházművészet összművészeti sajátosságai, színházi szakmák)

B változat: az érettségi vizsgához szükséges műfaji ismeretek feldolgozása (a rituális játék/szertartásjáték, a tragédia, a komédia, a realista színjáték, az abszurd és a groteszk, bábjáték, zenés, tánc- és mozgásszínház)

FOGALMAK

a dráma műneme, a tanult drámaszerkezetek (pl. arisztotelészi dramaturgia, shakespeare-i dramaturgia, a brechti dramaturgia, az abszurd dramaturgia)

TEVÉKENYSÉGEK

- Dramatikus formanyelvi elemek összefűzése, egymásra építése dramatikus tevékenységekben;
- Drámai és színpadi szöveg összevetése, értelmezése, a színpadra készült szövegek sajátosságainak vizsgálata beszélgetésben és/vagy dramatikus tevékenységekkel;
- A tanult drámaszerkezetek megközelítése dramatikus tevékenységekkel; komikum, az irónia, a groteszk jelenlétének vizsgálata a különböző drámaszerkezetekben;
- A vizsgált színháztörténeti korszakok és/vagy drámaszerkezetek megközelítése mozgásos és/vagy bábos tevékenységekkel;
- Megbeszélés, vita, értelmezés – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben.

TÉMAKÖR: Kortárs dráma és színház

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi és rendszerezi a dráma- és színháztörténeti, dráma- és színházelméleti, valamint a kortárs színházra vonatkozó ismereteit és élményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Napjaink egy-két fontos színházi irányzata és/vagy egy-két választott példa a kortárs drámairodalomból;
- A kortárs színházra vonatkozó meglévő ismeretek és élmények értelmezése, rendszerezése megbeszélések és/vagy dramatikus tevékenységek segítségével;
- Összművészeti sajátosságok felismerése: a művészeti ágak viszonya, hierarchiája a látott előadásban;
- A mai magyar színházi élet néhány jelentős alkotója (egy-két színész, rendező, díszlet- és jelmeztervező, zeneszerző, koreográfus, kritikus megnevezése/szakmai bemutatása);
- A mai magyar színházi élet műhelyei (egy választott társulat, együttes, alkotóközösség bemutatása);
- A mai magyar színházi struktúra jellemzői.

FOGALMAK

hivatásos színház, kőszínház, alternatív színház, amatőr színház, diákszínjátszás

TEVÉKENYSÉGEK

- A műnemek keveredésének, átalakulásának vizsgálata kortársszínházi előadásokban beszélgetéssel és/vagy dramatikus tevékenységekkel;
- Ismerkedés napjaink egyes világszínházi törekvéseivel (pl. modern operák, mozgásszínházi előadások, prózai művek) különböző módszertanú tevékenységekkel.

TÉMAKÖR: Színjátékos tevékenység (vers- és prózamondás, jelenet, előadás)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az alkotótevékenység során használja a megismert és általa alkotott kifejezési formákat; felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit (pl. a bábot és a maszkot), valamint a színházi vizualitás (pl. díszlet, jelmez, fény) eszköztárát;
- használja a tér sajátosságaiban (irányok, arányok, hangsúlyok, fény és sötét, mozgás és mozdulatlanosság stb.) rejlő lehetőségeket;
- felismeri és alkalmazza a színházi kommunikáció erejét;
- alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében, a történetek dramatizálásában és a figurateremtés folyamatában;
- felismeri és alkalmazza a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket;
- felismeri és alkalmazza a választott előadóművészeti műfajok (vers- és prózamondás; prózai, zenés, bábos, táncos, mozgásos színháték stb.) jellemző eszköztárát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák, technikák alkalmazása
- Alkotó jellegű részvétel a közösség és a szaktanár közös igénye szerint a nyilvánosság (elsősorban saját közösség) számára készített egyéni vagy közös produkcióban
- változat:* az érettségi vizsgához szükséges gyakorlati ismeretek, produkciós tevékenységformák elsajátítása (beszéd, vers- és prózamondás, egyéni vagy közös daléneklés, a beszédtechnika alapjai, lírai, epikai és drámai alkotások tolmácsolása, pódiumműfajok)

FOGALMAK

színházi kommunikáció, pódiumszínpad, előadóművészet, megjelenítés, részleges megjelenítés, stilizáció

TEVÉKENYSÉGEK

- A rögtönzésekből etűdök létrehozása
- A drámamunkára jellemző kommunikáció és a színpadi kommunikáció megkülönböztetése, gyakorlati alkalmazása
- Szabadon választott előadó-művészeti formák (vers- és prózamondás; prózai, zenés, bábos, táncos, mozgásos színháték stb.) saját élményű megtapasztalása
- A színház mint közösségi alkotás – saját élmény szerzése jelenetek színpadra állításában

TÉMAKÖR: Színházi előadás megtekintése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a színházi előadást önmaga és a világ megértésének élményszerű formájaként értelmezi; felismeri a színházi előadásokban a művészettel élés lehetőségének egyik formáját;
- a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Különböző színházi irányzatokat képviselő előadások (pl. hivatásos vagy amatőr színházi társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínhátészó csoportok előadásainak) megtekintése;
- Az előadásról érvekkel alátámasztott önálló vélemény kialakítása és megfogalmazása, mások véleményének tiszteletben tartása;

Színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazása a látott előadások szóbeli és/vagy írásbeli elemzésében (pl. a drámai műnem jellegzetességei, dramaturgiai alapfogalmak, a színházművészet összművészeti sajátosságai);

Látott színházi előadások elemző/értelmező/összehasonlító vizsgálata;

Előadások megközelítése az élmények befogadását elősegítő dramatikus tevékenységformákkal;

A fontosabb színházi szakmák ismerete (a színész, a rendező, a dramaturg, a scenikus, a koreográfus, az előadás létrehozásához szükséges színházi mesterségek);

A színészi, rendezői, dramaturgiai, díszlet- és jelmeztervezői munka alapszintű elemzése;

A színházi előadás élményének a művészettel élés egyik lehetséges formájaként, az egyén és a világ megértésének lehetőségeként való értelmezése.

FOGALMAK

opera, balett, kortárs táncszínház, mozgásszínház, összművészet, rendező, díszlettervező, jelmeztervező, scenikus, koreográfus, színpadmester, világosító, ügyelő, sűgő, kellékes

TEVÉKENYSÉGEK

A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben és/vagy más tevékenységgel (pl. írásos elemzés, projektmunka, kooperatív tevékenységek);

A figurateremtés elemeinek felismerése és alkalmazása;

A feszültségteremtés eszközeinek felismerése és alkalmazása;

A rendezői koncepció elemzése, eszközeinek feltárása;

Színházak közönségkapcsolatának vizsgálata (pl. plakátok, szóróanyag, műsorfüzet, honlap, közönségtalálkozók, színházpedagógiai tevékenység).

ÉNEK-ZENE

HELYI TANTERV

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.

Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. *Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép*

nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok..." (Kodály Zoltán)

1–4. ÉVFOLYAM

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás. Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékörzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást. További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömeit, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

1–2. ÉVFOLYAM

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfelelt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki. A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

[A témakörök áttekintő táblázata:](#)

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
Zeneművek/Énekes anyag	70	35	35
Zeneművek/Zenehallgatás	27	13	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	13	7	6
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	13	7	6
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	13	6	7
Szabadon választott órakeret:		4	4
Összes óraszám:		72	72

TÉMAKÖR: Zeneművek/Énekes anyag

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékokra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag / Első osztály

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok

Aki nem lép egyszerre; Budabuda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertem kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta; Hód, hód, fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kikapudat; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Szent Gergely doktornak; Téliapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); Kirje, kirje; Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; Sárdó, gyűj el; Esik eső karikára; Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); Hová mégy te kis nyulacska?

Mondókák, kiszámolók

Egy – megérett a meggy; Névcsőfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs; Hüvelykujjam almafa; Lementem a pincébe; Gyerekek, gyerekek, szeretik a peracet

Zeneművek / Énekes anyag / Második osztály

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek, életképek

A gúnárom elveszett; A part alatt; Csillagoknak teremtője; Csömödéri; Egy kis malac; Egyszer egy királyfi; Elvesztettem zsebkendőmet; Ess, eső, ess; Este van már, nyolc óra; Harcsa van a vízbe; Hatan vannak a mi ludaink; Három éjjel, Hej, tulipán; Hej, vára vára; Hess, légy, ne szállj rám; Hol jártál, báránykám?; Hopp, Juliska; Hová mégy?; Isten éltesse, Péter, Pál!; Járom az új várnak; Kapitány úr megizente; Keresd meg a tüt; Két krajcárom; Kis kece lányom; Kivirágzott a diófa; Kőketánc; Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi; Láttál-e már valaha; Méz, méz, méz; Most viszik, most viszik; Nincs szebb állat, mint a lúd; Süssünk, süssünk valamit;

Szélről legeljetek; Széles az én kedvem ma; Ti csak esztek; Tivi - tovi tács; Tüzet viszek; Úszik a kácsa; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Hull a pelyhes; Betlehembe, jer, pajtás!; A kis Jézus; Regöljünk, regöljünk; Ma van húsvét napja (Húsvétoló); Állj be, Berci katonának!; Még azt mondják nem illik; Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján); Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága; Serkenj fel, kegyes nép

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangjaitól függően megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;

különböző hangerővel tud énekelni;

a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;

a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
kézjelről énekel;
belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt;
jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben;
elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése

A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés.

Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül

A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán

A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban

Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete

A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása

Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció

A kézjel, mint jelrendszer ismerete

Szolmizációs kézjelről való éneklés

FOGALMAK

Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatás

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Első osztály

Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcsúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

Zeneművek / Zenehallgatás / Második osztály

Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnövesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtménye – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla:

Cipósütés – gyermekkar; Gyermeknek I./1. Játzó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tüt); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; Antonio Scandelli: A tyúk; A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Rimszkij–Korsakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojánhéjban; Állatos dalok; Betlehemes /A kis Jézus aranyalma

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érzékelje és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
felismeri a zongora hangját;
felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
képelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
képes az érzelmi azonosulásra;
egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
képes megérteni az zenék üzenetét;
szóval, rajzzal, táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;
Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése;
Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre;
Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban;
A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;
A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

FOGALMAK

énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
a testét hangszerként is használja;
egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érezkeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
érezkeli az ütemhangsúlyt;
tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet,
tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet,
mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben

Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója

Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:

a zenei hangsúly érzékeltetésével,
mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
felelgetős ritmusjátékokkal,
ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére

Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában;

Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.

Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése;

Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása

Egyenletes lüktetés, mérő

Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet

2/4-es ütem

Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang – záróhang

Ritmikai kétszólamúság – osztinató, ritmuskánon

FOGALMAK

Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonat; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

érezkeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
rövid dallamsorokat rögtönöz;
örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri, éneklő és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklő, kézjelekkel mutatja;
a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;

Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;

Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal;

Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;

A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;

Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában;

Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre;

A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszíneinek megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére;

A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val;

A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;

kánon éneklésmódjának elsajátítása.

FOGALMAK

halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;

kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;

érezkeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;

tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;

képes egyszerű kottában tájékozódni;

megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);

A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;

A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonala, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.;

A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;

A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;

Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása
Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása;

A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.

FOGALMAK

Hangjegy

1–4. ÉVFOLYAM

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás. Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékörzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást. További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

3–4. évfolyam

A harmadik és negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinató). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenében figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Zeneművek/Énekes anyag	70	35	35
Zeneművek/Zenehallgatás	27	13	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	13	6	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	13	7	6
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	13	7	6
Szabadon választott órakeret:		4	4
Összes óraszám:		72	72

TÉMAKÖR: Zeneművek/Énekes anyag

A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető

Zeneművek / Énekes anyag / Harmadik osztály

Életképek

Anyám, édesanyám; Elmentem a piacra; Ettem szőlőt; Én elmentem; Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika; Itt ül egy kis kosárba; Kis kertemben uborka; Szántottam gyöpöt; Úgy tetszik, hogy; Volt nekem egy kecském

Párosítók--- >Leányok, legények

Cickom, cickom; Csipkefa bimbója; Két szál pünkösdrózsa ; Kis kece lányom

Táncnóták- →Táncos dalok

Erdőjáróznak a lányok; Három éjjel; Ég a gyertya, ha meggyújtják

Tréfás dalok

A faragószék nótája; Egy kis kertet keríték – D150; Fáj a kutyámnak a lába; Fut a kicsi kordé; Három szabó legények; Megfogtam egy szúnyogot; Összegyűltek, összegyűltek az újfalvi lányok; S a te fejed akkora; Szélről legeljettek; Télen nagyon hideg van; Ugyan édes komámasszony

„Mesés” dalok

Elszaladt a kemence; Zöld erdőben a tücsök; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc – Himnusz; Kodály Zoltán-Gazdag Erzsi: Ezüst szánkót hajt a dér; Betlehem kis falucskába; Csordapásztorok; Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán–Weöres Sándor: Buba éneke; Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); Elhozta az Isten

Zeneművek / Énekes anyag / Negyedik osztály

Életképek

A juhásznak; Badacsonyi szőlőhegyen; Béres legény; Bogojai legények; Ábécédé; Falu végén; Gyéren vettem kenderkémet; Kelj fel juhász; Kihajtottam; Molnárlegény voltam én, PásztoreMBER vígan él; Sárga csikó, Szánt a babám

Párosítók- → Leányok, legények

Azt hallottam; Csillag Boris; Elvesztettem páromat; Hej, Vargáné; Jaj, de szépen esik az eső; Kocsi, szekér; Komáromi kisleány; Széles a Duna; Szép szatmári lányok; Új a csizmám; Zörög a kocsi

Állatos dalok

A macskának négy a lába, Az árgyélus kismadár, Debrecenbe kéne menni; Egy nagyorrú bolha; Házasodik a tücsök; Kis kacska fürdik

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc: Himnusz; Luca, Luca; Karácsonyi pásztortánc; Mennyből az angyal; Üdvözlégy, kis Jézuska; Farsang három napjába; Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerek, huszárgyerek; Most szép lenni katonának; A pünkösdek jeles napján

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; különböző dinamikai szinteken tud énekelni; a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt; emlékezetből éneklő a Himnuszt; ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat; előadói készsége tovább fejlődik; aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein; a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük; érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

Magyar népdalok hallás utáni megtanulása;

A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció;

A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncmuzikális zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra;

Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretetek segítségével;

Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra;

Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;

Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben;

Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ;

Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel;

A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése;

A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;

A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.

FOGALMAK

tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Zenehallgatás

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Harmadik osztály

Kodály Zoltán: *Bicinia Hungarica* – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Háry János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákkotty mese

Bartók Béla: *Gyermekeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám)* Bartók Béla: *Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Mefogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)*

Bárdos Lajos: *Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba’; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri!* - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)

Josquin: A tücsök

Leopold Mozart: *Gyermekszimfónia* - részlet

Decsényi János: *Kati dalai – Virágéknál ég a világ*

Csajkovszkij: *Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc*

Johann Strauss: *Tik-Tak polka*

Ránki György: *Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha”*

Leonard Bernstein: *Divertimento – pulyka tánc*

Szokolay Sándor: *Hüvelyk Matyi*

Decsényi János: *Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend*

Betlehemes / Csordapásztorok

Zeneművek/ Zenehallgatás /Negyedik osztály

Erkel Ferenc: *Himnusz*

Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat)

Kodály Zoltán: Hány János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villó – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (A pünkösdeknek)
 Bartók Béla: Gyermeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)
 Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban
 Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar
 Clément Janequin: A madarak éneke
 W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal
 W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet
 Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca
 Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója
 Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni)
 Rossini: Macska – duett
 Prokofjev: Péter és a farkas - részletek
 Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
 Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
 további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
 népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
 megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
 ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
 megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
 megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
 megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
 meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
 megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
 képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
 képes az érzelmi azonosulásra;
 egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
 kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban;
 Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában;
 Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;
 Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
 A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
 Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül;
 Zenei befogadói készség fejlődése;

Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással;
A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása;
A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;
A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése;
Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.

FOGALMAK

Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek /Ritmikai fejlesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
ismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben;
Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése;
Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;
Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
a zenei hangsúly érzékeltetésével,
mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
felelgetős ritmusjátékokkal,
ritmusvariációval,
osztinatóval,
befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz

Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével;
szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
egyedül álló nyolcad és szünete;
egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete;
3/4 és 4/4 –es ütemfajta.

FOGALMAK

Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangjait sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;

különböző dinamikai szinteken tud énekelni;

a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;

énekel a pentaton hangsorban;

énekel a hétfokú hangsorban;

a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri, éneklés és alkalmazza a felső dó, alsó lá és alsó szó hangokat;

megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;

a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban;

Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;

A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;

Kánonok éneklése, gyakorlása;

A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;

Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszíneinek megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére;

A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal;

fá és ti hangok - hétfokú hangsor;

A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;

Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;

A violinkulcs.

FOGALMAK

Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor; hétfokú hangsor; violinkulcs.

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;

kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;

érzekeket, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. A

témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;

tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;

elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;

megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);

A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;

A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;

A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;

Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával;

A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;

A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével;

A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére;

Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére;

Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után;

A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során;

Violinkulcs írása;

Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása;

Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;

Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása;

A $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta grafikai képe és írása;

Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában;

A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.

FOGALMAK

A korábbiak elmélyítése

ÉNEK-ZENE

5-8. ÉVFOLYAM

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek *továbbfejlődjenek*. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A kerettantervben két évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

A Kerettanterv témakörei:

Zeneművek/Népdalok, műdalok

Zeneművek/Zenehallgatási anyag

Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatóak. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát a világgal, amelyben létrejött, illetve a világgal, amelyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus építi a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozásokkor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulóknak kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

5-6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló tovább vezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az 5. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 68 óra (heti 2 óra)

A 6. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 34 óra.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
I. Zeneművek-Énekes anyag	51	34	17
II. Zeneművek-Zenehallgatási anyag	21	14	7
III. Ismeretek-Ritmikai fejlesztés	12	8	4
IV. Ismeretek-Hallásfejlesztés	9	6	3
V. Ismeretek-Zenei írás, olvasás	9	6	3
Szabadon választott órakeret:		4	2
Összes óraszám:		72	36

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – 5. osztály

A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen ; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégen, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magos a teteje; Egy kis kertet keríttek ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt

Műzenei szemelvények, más népek dalai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisé, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből - 6. osztály

A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni , Duna parton ; Elment a két lány ; Este van már ; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok ; A kis Jézus megszületett ; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Örvendetes napunk támadt

ISMERETEK

5. osztályban 50, 6. osztályban 26 dal megismerése

A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése

A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése

A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel

A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével

A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is

A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel

Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből

Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel

A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncokkal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel

Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani

Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni

Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül

Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása

A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben

Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban

A megélt élmények feldolgozásának segítése

FOGALMAK

Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés

A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása

Népszokások eljátszása

Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában

Részvétel az iskolai kórus munkájában

Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen

Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag

Zenehallgatási anyag – 5. osztály

Dunántúli ugrós táncok

Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar

Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel

Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar

Zene Mátyás király udvarából

J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)

W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló

Liszt Ferenc: Manók tánca

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje

Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

John Williams: Csillagok háborúja – induló

Zenehallgatási anyag – 6. osztály

Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)

Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar

Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt

Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven

Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel

Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel

W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő

Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet

Bedrich Smetana: Moldva – részlet

Benjamin Britten: Variációk és fúga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

ISMERETEK

a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete

A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)

A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése

A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével

Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben

Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz

Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.

Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket

Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

FOGALMAK

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Részvétel ifjúsági hangversenyeken

Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán

Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához

A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése

Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről

Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről

Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)

Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés

ISMERETEK

A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket

Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján

Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója

Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban

Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

FOGALMAK

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A dalok ritmusának hangoztatása

Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között

Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával

Egyszerűbb ritmushangszerek készítése

- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés

ISMERETEK

Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv

Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund

Dúr és moll hangzás

Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

A tiszta hangközök felismerése és megnevezése

A kis és nagy terc és szekund hangzatalakotó szerepének érzékelése és megértése

A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan

Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése

Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét

A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából

Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével

A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése

Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

FOGALMAK

Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel

Zenei kérdés, válasz rögtönzése

Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával

- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

ISMERETEK

- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása
- a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása
- a módosított hangok grafikai képe és írása
- az abszolút hangnevek
- C-dúr, a-moll

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban
- a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel
- a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban

FOGALMAK

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

7-8. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenei történeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenei történeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között!

A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

A 7. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A 8. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 34 óra.

A tantárgy alapóraszám két évfolyamon: 68 óra

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
I. Zeneművek- Énekes anyag	28	14	14
II. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	24	12	12
III. Ismeretek- Fejlesztés	6	3	3
IV. Ismeretek-Hallásfejlesztés	6	3	3
V. Zenei írás, olvasás	4	2	2
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		36	36

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

Magyar népdalok - 7. osztály

A szennai lipisen-laposton; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magas a teteje; Fecském, fecském ; Hopp ide tisztán ; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény

Műzenei szemelvények

Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz.); J. Haydn: Szerenád; W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földközi utazása, Örömda; Franz Schubert: A pisztráng

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651)

Magyar népdalok - 8. osztály

A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca; Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva

Műzenei szemelvények, más népek dalai

Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdön már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur (két szólam); W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzente; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsá; Ma van húsvét napja

ISMERETEK

Népdalok és műdalok
a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői
Műzene és népzenei feldolgozások különbsége
Homofon és polifon (kánon) szerkesztés
A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői
A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből
Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus)
A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata
Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból
Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel
Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése
Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
Éneklés az iskolai kórusban
Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteken
Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben találhatóak alkalmazása

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag

Zenehallgatási anyag – 7. osztály

Magyar Gregoriánus (Schola Hungarica) - részletek

Orlando di Lasso: Visszhang

Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet

J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fuga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária;

János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.

G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel

H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor

Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel

W. A. Mozart: Falusi muzsikások; Figaro házassága – nyitány részlet

L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia – Örömmóda

Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel

Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus

Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)

A népzenei revival legjobb felvételei

Zenehallgatási anyag – 8. osztály W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele

Frédéric Chopin: g-moll mazurka

Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia

Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet

Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)

Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus

Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal

Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám

Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet

Robert Schumann: Gyermekjelenetek – Álmodozás

Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló

Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel

Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca

Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc

Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto

Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva –
részletek a variációkból

Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal
Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna
Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...)
Jazz standard-ek
Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek).
Népzenei revival legjobb felvételei

ISMERETEK

Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket

Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságukat

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével

élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása

a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozások során

a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül

a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével

FOGALMAK

Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene

Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.

Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Részvétel ifjúsági hangversenyeken

Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán

Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához

Zeneművek zenetörténeti rendszerezése

Koncertfilm megtekintése

Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről

A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése

Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről

Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről

Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)

Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek / - Ritmikai fejlesztés

ISMERETEK

Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató

Felütés- súlytalan indítás **FEJLESZTÉSI**

FELADATOK, KÉSZSÉGEK

Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval

Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban

Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során

Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

FOGALMAK

3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A tanult új dalok ritmusának hangoztatása

Ritmuskánon az osztály csoportjai között

Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával

Egyszerűbb ritmushangszerek készítése

Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése

A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés

ISMERETEK

A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése

Kis és nagy szext, szeptim

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban

Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése,
megnevezése és éneklése

A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából

A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz
kapcsolódóan

A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az
intonációs készség fejlődése

Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta
intonációval

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel

Zenei kérdés, válasz rögtönzése

Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával

A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása
a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának
gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

ISMERETEK

Új ismeret: 1# 1 bé előjegyzés

A korábbi ismeretek mobilizálása:

Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete

A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon

Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete

Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre

Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban

A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése

Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal

Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával

Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése

A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

A továbbhaladás feltétele:

5. osztályban 50, 6. osztályban 26 dal megismerése

A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése

A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése

A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése

a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete

A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafűvők rézfűvők, vonós, ütős)

A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése

A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében

A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket

Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet

Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv

Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund

Dúr és moll hangzás

Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése

a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása

a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása

a tiszta hangközök grafikai képe és írása

a módosított hangok grafikai képe és írása

az abszolút hangnevek

C-dúr, a-moll

Ének-zene

9-10. évfolyam

A zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

A Kerettanterv témakörei:

Zeneművek /Énekes anyag

Zeneművek/Zenehallgatási anyag

Komplex készségfejlesztés.

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaikhoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e két évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 10. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnak, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredek értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órásvban teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés*, *Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei

kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. Évfolyam	10. Évfolyam
Zeneművek/ Énekes anyag	20	12	8
Zeneművek/ Zenehallgatási anyag	36	14	22
Komplex készségfejlesztés	12	8	4
Szabadon választott órakeret:		2	2
Összes óraszám:		36	36
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

Népdalaink világa

Szerelem

Azt gondoltam, eső esik; Akkor szép az erdő; Bujdosik az árva madár; De sok eső, de sok sár; Hej, rozmaring, rozmaring; Körösfői kertek alatt; Nem úgy van most, mint volt régen; Nézd meg, lányom; Szerelem, szerelem; Szeress egyet, s legyen szép; Szivárvány havasán; Én is voltam, mikor voltam; Hej, révész, révész

Életképek

Annyi nekem az irigyem; Eddig vendég; Éljen a barátság; Én az éjjel nem aludtam; Hej, igazítsad; Irigyeim sokan vannak; Vígán, vígan

Ünnepek

Sok számos esztendőket; Paradicsom mezejibe; Víg volt nekem az esztendő; Szent János áldása; Üdvözlégy, Szent László király; Sok Zsuzsanna napokat

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Szeikilosz sírverse; Splendor Paternae gloriae (Atyának fénye, fénysugár); John of Fornsete: Nyár-kánon (Vaskó Andor ford.); Ófrancia kánon: Jertek, jertek, nosza, járjunk táncot!; Farkas Ferenc: Hajnalnóta; W. Byrd: Tavasz – kánon; Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska; Budát, ó Hunnia, az török rabolja; Balassi Bálint: Bocsásd meg úristen – protestáns népének; J. Haydn: Erdő mélyén – kánon; W. A. Mozart: Jöjj, drága május; Franz Schubert: A hársfa; Kodály Zoltán: Mikoron Dávid (Psalmus Hungaricus); Old Black Joe- spirituálé; Oh happy day; Ég a város – angol kánon

ISMERETEK

- A zsoltár típusú dallamok jellemzői
- Ugrós és csárdás tánc típusok
- Dallam és szöveg kapcsolata a népdalstílusokban
- Zenei nyelvjáráások, dialektusok jelentése a népzeneben
- A tanult dalok kulturális közegének megismerése
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése?
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.

FOGALMAK

Zsoltár típusú népdal, szillabikus, melizmatikus, autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, Magyar Népzene Tára

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben találhatóak alkalmazása

TÉMAKÖR: zeneművek/zenehallgatási anyag

Szerelme, barátság

Azt gondoltam, eső esik; Repülj madár – Sebestyén Márta, Muzsikás Együttes; Orlando di Lasso: Zsoldos szerenád; W. A. Mozart: Don Giovanni - részletek- I. felvonás 8. és 9. jelenet; Beethoven: F-dúr románc; Liszt Ferenc: Szerelmi álmok; G. Bizet: Carmen – Habanera; G. Puccini: Tosca –

Cavaradossi, levélária; R. Wagner: Nürnbergi Mesterdalnokok I. jelenet; G. Verdi: Don Carlos – Szabadság kettős; Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára – részletek; Ne menj el

Zeneművek és a történelem

J. S. Bach: Máté passió – részlet 54 számtól -59 -ig

F. Chopin: Forradalmi etűd

R. Schumann –H. Heine: Két gránátos

Kodály Zoltán: Hány János – Felszántom a császár udvarát; Ének Szent István királyhoz

A. Dvořák: Új világ szimfónia – részletek

D. Sosztakovics: VII. szimfónia – részletek

A. Honegger: Jeanne d'Arc a máglyán - részletek

Zeneművek és az irodalom

F. Schubert – J. W. Goethe: Margit a rokkánál

S. Prokofjev: Rómeó és Júlia – lovagok tánca

Carl Orff: Carmina Burana – In taberna

Kocsár Miklós – Nagy László: Csodafiú - szarvas

Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek

Életképek

Ugrós és csárdás dallamok – válogatás revival népzenei felvételekből

J. S. Bach: D-dúr szvit – Gavotte, Menüett

Joseph Haydn: Évszakok – Szüreti kórus

L. van Beethoven: IX. szimfónia – IV.tétel

M. Ravel: Bolero

Johann Strauss: Éljen a magyar - polka

Kodály Zoltán: Galántai táncok -részletek

Cl. Debussy: A tenger – részlet, az 1. vázlat

I. Stravinsky: Tűzmadár – részlet, a mű kezdete

G. Gershwin: Egy amerikai Párizsban -részlet

Bartók: Béla: Cantata Profana - részletek

Kodály Zoltán - Arany János: Csalfa sugár,

Farkas Ferenc: Furfangos diákok - részlet

Karai József: Estéli nótázás

Régi muzsika kertje

Szeikilosz sírverse

Missa de Angelis – Kyrie

Dufay: L'homme arme mise - Kyrie

G. P. Palestrina: Sicut cervus

Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" II. tétel - részlet

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Esterházy Pál: Harmonia caelestis – részletek

Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny – I. tétel

Erkel Ferenc: Bánk bán –Keserű bordal, Hazám, hazám

Bartók Béla: Concerto – II. tétel, Párok játéka

Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus- részletek

Szokolay Sándor: Ima, rontás ellen
Kurtág György: Játékok – részletek
Ligeti György: Hungarian rock

ISMERETEK

- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége
 - Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása

FOGALMAK

Vokális műfajok, gregorián, recitativo, korál, kyrie, passió, dalciklus, duett, motetta, etűd, hangfűrt.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről

Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről

Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)

Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

ISMERETEK

A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása

A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete

A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez

A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése

Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban

A zenei formaérzék fejlesztése

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom.

ALKALMAZHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával

Ritmikai játékok

Zenei kérdés, válasz rögtönzése

Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése

A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

TESTNEVELÉS

HELYI TANTERV

A Testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetőek. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatói szakaszt végigkíséri. A szabadterén, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erő kifejtésre készítsük, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékosága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként

szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akarati készségeinek formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékenységük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet. A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.

A lelkierej, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.

A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevéséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenségszintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrálóképességük szétszórta, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.

A testnevelés fő célja mellett rész cél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált. A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőltetül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.). A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékkeént kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarati tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

1–2. ÉVFOLYAM

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1–2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömeztetési mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözési és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelmű szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a térbeli tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzásra alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak. .

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkeznek az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkeznek, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	26	17	17
Kúszások és mászások	26	17	17
Járások, futások	36	22	22
Szökdelések, ugrások	26	17	17

Dobások, ütések	20	10	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	36	18	18
Labdás gyakorlatok	26	15	15
Testnevelési és népi játékok	32	16	16
Küzdőfeladatok és -játékok	30	15	15
Foglalkozások alternatív környezetben	46	23	23
Úszás	0	0	0
	Szabadon választott órakeret:	10	10
	Összes óraszám:	180	180

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése

2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyág, hajlékonyág fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése

Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)

Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók

Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése

Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése

Kúszó és mászó csapatjátékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában

Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával

Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, főkakúzás, katonakúzás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

TÉMAKÖR: Járások, futások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal

- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)

- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra

- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái

- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal

- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK

járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szívacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

FOGALMAK

felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus

TÉMAKÖR: Dobások, ütések

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben
- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás,

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltó mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függés gyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)
- Egyszerű támaszgrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Függésben alaplendület
- Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (kötélen)
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások

- Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézvel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)
- Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejvel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekekkel (pl. lufival)
- A labdaérezék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések
- A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

FOGALMAK

mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játéktér felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszer nélkül
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

- A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása
- Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése

- Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés a bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

FOGALMAK

húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérítések, kézérítések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- Természetben üzhető sportágak megismerése

FOGALMAK

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem

3–4. ÉVFOLYAM

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskezilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság.

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság

érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A 3–4. évfolyamon, a prevenció szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akaratit erőfeszítéseit;
- a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;

- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	26	17	17
Kúszások és mászások	26	17	17
Járások, futások	36	22	22
Szökdelések, ugrások	26	17	17
Dobások, ütések	20	10	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	36	18	18
Labdás gyakorlatok	26	15	15
Testnevelési és népi játékok	32	16	16
Küzdőfeladatok és -játékok	30	15	15
Foglalkozások alternatív környezetben	46	23	23
Úszás	0	0	0
Szabadon választott órakeret:		10	10
Összes óraszám:		180	180

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete

2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyág fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése

Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlategemek elnevezései

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása

Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával

Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken

A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése

Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal

Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken

Akadálypályák leküzdése

Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK

függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés

TÉMAKÖR: Járások, futások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban
Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)

Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben

A Kölyökatléтика eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása

Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva

Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal

Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva

Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett

Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással

30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre

Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában

Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal

Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójjátékok közben

Folyamatos futások 6-8 percen keresztül

FOGALMAK

futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatléтика eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása

Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel

Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötélhajtás közben

Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)

Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel

Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba

Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra

Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK

lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötelhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám

TÉMAKÖR: Dobások, ütések

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása

Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak

Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel

Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra

A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben

Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra

Füles labda, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra

Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése

Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása

Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása

Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK

egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, , labda terelése

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése

A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása

Az önfelegyem megteremtése a saját gátlások legyőzésében

A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása

Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével

Zsugorfejállás elsajátítása

Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan

Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása

Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása

Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal

Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszereken

Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül

Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével

Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon

Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal

Mászókulcsolással mászás (kötélen) elsajátítása fokozódó gyorsasággal

Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során

Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása

A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között

Az ízületi mozgékonyág képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK

tarkóállás, kézállás, zsugorfejállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikus változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével

A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba

Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba

A labdaérzék fejlesztő, pontosságot, hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása

A labdás alapt technikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)

Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikus változó mozgást végző célfelületre

Kézzel (kosárárintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejvel történő pattintó érintések alapt technikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)

FOGALMAK

belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárárintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése

A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása

A végtagok helyzetváltatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában

A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által

Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása

A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával

Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban

Célfelület nélküli emberfölyenes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

Célfelület nélküli emberfölyenes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése

A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása

A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során

A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban

FOGALMAK

támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása

Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

Távolság- és térérzés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával

Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK

ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása

A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása

A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda)

Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal

A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése

FOGALMAK

sportöltözet, ütős játékok,

Testnevelés

5-8. évfolyam

Az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszába lépve az 1–4. évfolyamon elkezdett sokoldalú pszichomotoros és az ezen keresztül megvalósuló kognitív, affektív-emocionális képesség-összetevők fejlesztése tovább folytatódik. A személyiségformálás – a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével, a szenzitív időszakokhoz igazodó mozgástartalmakon keresztül – a tanulási, nevelési célokat úgy valósítja meg, hogy közben a Nat kompetenciarendszerében realizálja az Európai Unió kulcskompetenciáinak fejlesztését. Kiemelt terület a személyes és társas kompetencia-összetevők rendszerében a szomatikus egészség, a szocio-emocionális jóllét, a biztonság és az emberi kapcsolatok minősége. A testnevelés tartalmi elemei közé az 5. évfolyamtól belép a sportági alaptechnikák és taktikák rendszere, a hozzájuk kapcsolódó elméleti ismeretekkel, miközben folytatódik a széles spektrumú koordinációs-képesség-fejlesztés. A nevelési szakasz elején a kondicionális képességek differenciált fejlesztése itt is elsősorban a mozgáskészségek elsajátításán, játékos gyakorláson keresztül történik, majd később fokozatosan előtérbe kerül az életkori sajátosságokhoz igazodó kondicionális képzés. A mozgástanulás folyamatában fontos szerepet kap az elméleti tudatosítás, az ok-okozati összefüggések ismertetése, mely elősegíti a mentalizációs folyamatokat. Mindez a változó környezeti feltételekhez igazodó, egyre összetettebb mozgássorok hatékony elsajátítását teszi lehetővé.

A testi-lelki egészségre nevelés célrendszere a tanulási terület egészét áthatja. A tanulók tovább bővítik az egészséges életvitel alapjaival összefüggő ismereteiket. A közvetlen mozgástapasztalattal szoros kapcsolatban álló elméleti ismeretekkel gyarapodva tudatosul bennük a különböző mozgásformák egészségmegőrző hatása. Tisztában vannak az alapszintű anatómiai, edzéselméleti törvényszerűségekkel (pl. a bemelegítés módja, funkciói), ami a baleset-megelőzés, a biztonságos sportolás, az egészséges testi fejlődés legfőbb záloga. A testi higiéniai tevékenységeket igyekeznek mindennapi szokásrendszerükbe illeszteni, mellyel párhuzamosan a XXI. századi életforma stresszhatásainak kezelésére megfelelő stratégiákat (pl. relaxációs módszerek) sajátítanak el. A tanulókörzpontú szemlélettel átítatott oktatási környezetben erősödik a tanulói sportolási kedv, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd. Ehhez kapcsolódóan prioritást kapnak a játékos feladatmegoldások, az élményalapú tananyag-feldolgozás. A változatos munkaformák alkalmazása, a gyakran változó összetételű, képességű heterogén csoportok együttes sporttevékenysége a méltányosság, a társakhoz való alkalmazkodás, a tolerancia, a csapatszellem, az egymás tanításának lehetőségét is magába foglalja. Ez a tanulók társas kapcsolataiban az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelés célját valósítja meg. A társas mozgásformák egyben az elfogadást, a konfliktuskezelés asszertív eszközeit kínálják. A változatos küzdőfeladatokban előtérbe kerül az iskolai küzdősportokra jellemző technikák végrehajtása és azok test-test elleni küzdelemben történő kreatív alkalmazása. Ezek az egyszerű mozgásformák esetében szabadon végrehajthatók, mások tanári irányítás mellett, a legnagyobb mozgásbiztonság elérésére törekedve, a balesetveszély minimálisra csökkentése mellett.

A tanár-diák interakciókban a pedagógus mintaadó, facilitátor szerepe a tanulók kommunikációs kultúrájának kialakításában realizálódik, mely a kooperatív jellegű gyakorlásban kihat a diákok közötti kommunikáció minőségére is. Mindezen tényezők a mozgással, sportolással kapcsolatban jelentős attitűdformáló erőt jelentenek.

A nevelési-oktatási szakasz végéhez közeledve egyre nagyobb mértékben kapnak szerepet az induktív jellegű feladatmegoldások, melyek a gondolkodást és a problémamegoldó képességeket fejlesztik. A tanulási terület – sajátosságaiból adódóan – folyamatosan fejleszti az önismeretet, az önelfogadás képességét, melynek rendszeresen alkalmazott eszköze – a pedagógus általi előremutató formatív visszajelzések mellett – az ön- és társértékelés. Ezek a folyamatok a 7–8. évfolyamon hozzájárulnak a tanulók saját készség- és képességszintű erősségeinek, illetve hiányosságainak felismeréséhez, ezáltal a képességek tanári segítséggel tudatosan fejleszthetők. A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpiikonjainak megismerésével a tanulókat a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás is hangsúlyos szerepet kap.

Az IKT-eszközök a mozgástanulás, a diagnosztika, az egészséges életvezetés kialakításának hatékony segítői, mindemellett a konstruktív jellegű elméleti ismeretszerzést is jelentősen támogatják. Ezzel a tanulók motivációjára és digitáliskompetencia-szintjére gyakorolhatunk pozitív hatást. Az egészségfejlesztés mozgáshoz kapcsolódó eszközrendszerével tudatosítjuk a szabad levegőn, a természetes környezetben folytatott rendszeres testedzés testi és lelki jóllétet erősítő hatását, ami pozitív irányú befolyást gyakorol a tanulók környezettudatos szemléletmódjára. Ezzel a testnevelés hozzájárul a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtllenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.). A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értéként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerőkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezetttség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőképeség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló

témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege. Az 5-8. évfolyamon a gyógytestnevelés területén elvárás az egyéni és differenciált gyakorlatok tudatos végrehajtása, valamint, hogy a tanulók az egészségük fejlesztése érdekében tudatosan alkalmazzák a szabadidős és sportjátékokat. A gyakorlatok során kiemelten jelenik meg a kontrollált légzés, a pulzusszámlálás és a relaxáció. A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarati tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

5–6. évfolyam

Az 5. évfolyamba lépő diákok testi fejlődésében a fiúk és a lányok között jellemző különbségek még nem mutatkoznak. A lányok egy hosszú (9 éves kortól tartó), mérsékelt ütemű megnyúlási szakasz közepén, míg a fiúk a pubertáskort megelőző testalkati telítődési szakaszban járnak. A két nem terhelhetősége közel azonos. A 11–12 éves diákok, a sokoldalú alapokra építkezve, eredményesen tanulnak új sportági technikákat mind a zárt, mind a nyílt jellegű mozgáskészségekben. Mozgásigényük igen jelentős, figyelmük, koncentrálóképességük tartós, ami az időhatékony óraszervezéssel tovább segíti a pszichomotoros tanulási folyamatokat. A korosztály kondicionális képzésében kiemelt szerepet kap a gerincoszlop tartóizmainak, a törzs általános erő-állóképességének folyamatos fejlesztése. Fontos az aerob állóképesség kezdetben játékos formájú, majd egyre inkább tartós futással történő növelése, ugyanakkor az intenzív anaerob munkavégzés kerülendő. A koordinációs képességek közül kiemelten fejleszhető a ritmusérzék, az egyensúlyozó képesség, a téri tájékozódó képesség, emellett a nyílt jellegű mozgásformákban megmutatkozó összekapcsolási-átállási képesség is dinamikus javul. A sportjátékok oktatásában a technikai képzés mellett megjelennek az emberelönyös és létszámazonos kisjátékok alaptaktikai elemei (add és füss; szélességi és mélységi mozgások), először célfelület nélkül, majd célfelülettel. Továbbra is hangsúlyos szerepet kapnak a sportjátékokat előkészítő testnevelési játékok. Az ízületi és izomzati mozgékonyosság a prepubertás idején még mindkét nemnél jól fejleszhető, így ebben az időszakban a dinamikus és statikus nyújtó hatású feladatokkal egyaránt eredményes a rendszeres gyakoroltatás, ezzel is elősegítve a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását. Az önvédelmi és küzdősportok a test-test elleni játékos küzdőgyakorlatok megtanításán túl a sportági képzésre helyezik a hangsúlyt. Míg az eddigi játékok és feladatok olyan játékos mozgásformákon keresztül csináltak kedvet a küzdelemhez, melyek a különböző küzdősportok mozgástechnikáihoz hasonló elemeket tartalmaztak, most a három iskolai küzdősport, a birkózás, a judo és a karate mozgásanyagára kerül a hangsúly. E gyakorlatok kondicionális képességfejlesztő hatásai elsősorban az erő-állóképesség, a gyorsaság fejlesztésében érezhetőek, valamint a gerincoszlop tartóizmai, a hát- és a hasizmok erősítése terén, valamint a gerinc egészséges, fiziológiás tartásának javításában realizálódnak. A karate lazító és nyújtó gyakorlatai a csípő- és bokaízület, valamint az egész alsó végtag ízületi mozgástartományának növelésével járulnak hozzá az egészséges fejlődéshez.

Az önvédelmi és küzdősportok a koordinációfejlesztés szempontjából elsősorban a kognitív koordinációs képességeket fejlesztik az ellenfél eltérő mozgására adott folyamatosan változó reakciók miatt. A téri tájékozódó képesség, a reakcióképesség, a ritmusképesség, a kineztezés, a mozgásszabályozó és átalakító képesség folyamatos fejlődésen mennek át a sportági mozgásanyag tanítása révén.

A test-test elleni küzdelem tekintetében továbbra is kiemelt fejlesztési terület a tanuló személyisége, hiszen a sportági technikák nagy koncentrációval történő végrehajtása az önuralom és akaraterő próbája elé állítja a tanulót.

Az 5–6. évfolyam tanulóinak példaképválasztó igénye a megfelelő irányba terelve elősegíti a hosszú távú elköteleződésüket a szabadidős és/vagy versenysport felé. A tanulók a versengésen alapuló mozgásformákat szeretik, melyek – jól megszervezett, kooperációs elemekben gazdag, a társak eltérő képességeit tiszteletben tartó, a fair play szellemiségét prioritásként kezelő viselkedésmintákkal – kontrollált módon kiválóan gyakoroltathatók. Oktatásmódszertani szempontból a tanórák jelentős részét a mozgásos tartalmak bemutatásán, bemutattatásán alapuló képi, vizuális forrásokra épülő direkt oktatási stratégiák jellemzik, de megjelennek már az indirekt módszertani elemek is.

A tanulók a gyógytestnevelés mozgásformáiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – elsajátítják a nyújtó hatású, valamint az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, optimális aerob terhelést biztosító gyakorlatokat, melyek elváltozásukra, betegségeikre nézve is kedvező hatásúak. A testnevelési játékokkal párhuzamosan megismerkednek az állapotuk javulását szolgáló szabadidős és sportjátékokkal is.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;

- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	36	18	18 + 4 úszásból
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	46	23	23 + 9 úszásból
Torna jellegű feladatmegoldások	46	23	23
Sportjátékok	70	35	35 + 5 úszásból
Testnevelési és népi játékok	34	17	17
Önvédelmi és küzdősportok	40	20	20
Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	32	16	16
Úszás	36	18	-
Szabadon választott órakeret:		10	10
Összes óraszám:		180	180

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-óraóra szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő pontos és rendszeres kivitelezése

2-3 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatsor összeállítása tanári kontrollal

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását, ellazulását szolgáló gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok összeállítása segítséggel, azok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló (kis tanári segítséggel) összeállítása, végrehajtása

a terhelések utáni nyújtó gyakorlatok jelentőségének megismerése

A stressz fogalmának, fajtáinak beazonosítása, pozitív megküzdési stratégiáinak megismerése

Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása

Egyszerű és összetett gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; szergyakorlatok, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz, keringésfokozás

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségeikre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- = magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Futóiskolai és futófeladatok egyenesen és íven, előre, hátra, oldalra mozgás közben 20–40 m hosszan

Ugrófeladatok el- és felugrással, akadályokra és akadályok átugrásával

Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből, térdelőrajt 20–30 m kifutással időre, sprintfutások 30–60 m-en időre

Váltófeladatok alsó és felső váltással párban és csapatban, helyben és mozgás közben

Dobógyakorlatok 1–3 kg-os tömött labdával fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban, beszőkkeléssel, dobások különböző eszközökkel (labdák, karikák, szivacsgerely, szoknyás labda, sípoló rakéta)

Távolugrás lépő technikával, rövid nekifutásból emelt elugró helyről és elugró gerendáról 4–10 lépés nekifutásból

Felugrások egy lábról gumiszalagra, lécre, szemből és oldalról nekifutással 5–7 lépésből, átlépő, hasmánt technikával

Az állóképesség, a szív működés és a testtömegkontroll összefüggéseinek megismerése

Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül

Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása

FOGALMAK

elrugaszkodó láb, lendítő láb, térdelőrajt, hibás rajt, váltójel, váltótávolság, tempóérzék, pulzus, átlépő technika, lépő technika, nekifutási távolság, optimális sebesség, kidobási vonal, bástya, dobószektor, hasmánt technika

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre (szabott) adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyosság, izomérzékelés) további fejlesztése

A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése

A cselekvési biztonság növelése

Segítségadás tanítása, tanulása

Igényesség kialakítása az esztétikus test iránt, valamint a „tornászos” mozgás elsajátítására

A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

Preakrobatikus és akrobatikus elemek, egyensúlyi elemek, gurulások, emelések, fellendülések, billenések, átfordulások végrehajtása

Gimnasztikus elemek (csak lányok) – lépések, járások, testsúlyáthelyezések, szökkenések, ugrások, fordulatok – kivitelezése

Egyensúlyozási gyakorlatok megvalósítása helyben helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, valamint helyváltoztatással eltérő irányokba tornapadon, annak merevítő gerendáján és/vagy gerendán

Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélén), vándormászás lefelé; függeszkedési kísérletek, mászóversenyek

A női és férfitorna főbb versenyszámainak, azok alapvető szabályainak megismerése

Talajon:

- Gurulóátfordulások előre-hátra különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe
- Fejállás
- Kézállásba fellendülés segítségadással, falnál és önállóan
- Kézenátfordulás oldalra mindkét irányba
- Repülő gurulóátfordulás
- Híd, mérlegállás és spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
- Összefüggő talajgyakorlat összeállítása

Ugrószekrényen:

- Keresztbe állított ugrószekrényen zsuporkanyarlati átugrás, huszárugrás és guggoló átugrás

- Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás után gurulóátfordulás előre, leguggolás, valamint leterpesztés
- Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaskodással

Gerendán:

- Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és lábterpesztéssel leugrás
- Érintőjárás; hármalépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás
- Gerendán: támaszhelyzeten át fel- és leugrás

Gyűrűn:

- (Fiúknak) Érintő magas gyűrűn: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület; zsugorlefuggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; hátsó függésből emelés lebegő függésbe; homorított leugrás
- Gyűrűn: hátsó függés; fellendülés lebegő függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás
- (Lányoknak) Lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefuggés

FOGALMAK

függeszkedés, támlázás, fejjállás, talajgyakorlat, terpeszleugrás, lefüggés, lebegőfüggés, hátsó függés, zsugorlefuggés, homorított leugrás, érintőjárás, hármalépés, fellendülés, ellendülés, billenés, átfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás, guggoló átugrás

A [gyógytestnevelés-órán](#) a torna jellegű gyakorlatok a kontraindikált gyakorlatok kivételével elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készség szinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak elsajátítása

Folyamatos csapatjáték kialakítása könnyített szabályok mellett

A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés

1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés alapelveinek tudatos alkalmazása

Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása

Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása
A sportjátékokban megjelenő egyéni és csapatrésztámadó, védekező alaptaktikai és ezekre épülő technikai elemeinek (emberfogás, területvédekezés, letámadás, támadóalakzat) megismerése, gyakorlása

– Kézilabda

- A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések elsajátítása
- Az egy és két kézzel történő labdaátadások helyben és mozgásból, labdaátvételek különböző irányokból
- Az „add és fuss” elv alkalmazása az egyszerű és összetett labdás koordinációs gyakorlatokban (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
- Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek alkalmazása 1-1 elleni játékokban
- Kapura dobások helyből, kilépéssel, 3 lépésből, különböző támadó helyekről
- Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, a szabaddobás, a büntetődobás, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására
- A szélességi vonalvédekezés (6-0-ás területvédekezés) megismerése
- A kapus alaphelyzetének kialakítása; magasan, félmagasan, laposan és pattanásból érkező labdák védési technikájának elsajátítása kézzel és lábbal

– Kosárlabda

A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábáról, leérkezések megtanulása, végrehajtása kontrollált környezetben, egyszerűbb játéksituációkban

Labdavezetés irányváltásokkal, ritmusos labdavezetés, rövid és hosszú indulás, együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, sarkazás, labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok elsajátítása megadott feltételekkel

Labdaátadások kétkezes mellővel és felsővel, egykezes felső és alsó, illetve egykezes tolt átadással helyben, különböző irányokba történő kilépéssel és mozgásból mozgó társnak (páros és hármas lefutás)

A helyből történő kosárra dobás, egy-két labdaleütésből, majd folyamatos labdavezetésből és társtól kapott labdából történő fektetett dobás technikájának ismerete, gyakorlati elsajátítása

1-1 elleni játék gyakorlása a támadó és védő játékosok személyének meghatározásával, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval)

2-0-ás és 3-0-ás gyorsindulások labda nélküli támadó mozgásának elsajátítása (páros lefutás, hármas lefutás, hármas nyolcas)

Létszámazonos kisjátékokban a támadó és védő szerepek gyakorlása

Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására

Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos szabálymódosításokkal

- Röplabda
 - A labda nélküli alaphelyzet, valamint az érkező labdához történő helyezkedés tudatosítása
 - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás jellegzetes mozgásdinamikájának elsajátítása egyéni és páros gyakorlatokban
 - Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékokra könnyített feltételek mellett
 - Helyezkedési módok megismerése a különböző csapatlétszámú játékokban
 - Forgásszabály alkalmazása
 - A csapattársak közötti kommunikáció jelentőségének tudatosítása az eredményes játék érdekében

- Labdarúgás
 - A labda nélküli technikai elemek, mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete, alkalmazása a játék folyamatában
 - Labdavezetések és labdaátadások gyakorlása a lábfej különböző részeivel, laposan és levegőben érkező labdák átvételének alkalmazása talppal, belsővel
 - Alakzattartással történő labdás koordinációs passzgyakorlatok
 - Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
 - A labda nélküli támadó szerepek (helyezkedési módok) megismerése 2-0-ás, 3-0-ás gyakorlási helyzetekben
 - A különböző védős szerepek megismerése (passzsávok lezárása, optimális távolságtartás a támadótól, célfelülethez igazított helyezkedés)
 - Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás taktikai helyzetben
 - Változatos alakú, méretű pályán az 1-1 és 2-2 elleni játéksituációk védő és támadó szerepeinek gyakorlása különböző méretű, elhelyezkedésű, számú célfelületre, a labda méretének, anyagának változtatásával
 - 2-1, 3-1 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok helyezkedésének gyakorlása
 - Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
 - A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

- Floorball
 - Labda nélküli technikai elemek, mint az alapállás, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással elsajátítása
 - Labdabiztonságot növelő gyakorlatok
 - Labda terelése egyenes vonalban és irányváltoztatással
 - Labdaütések palánkra és társnak
 - Lövések és húzások közötti különbség megéreztetése
 - Folyamatos labdaátadások társnak
 - Kapura lövések helyből, labdavezetésből és kapott labdából
 - Kapus alaphelyzetének kialakítása, kapura lőtt labdák védelem nagypályán kézzel, kispályán állásban ütővel, lábbal, féltérdelő pozícióból ütővel, lábbal
 - 1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása

FOGALMAK

kétszer indulás, lépéshiba, alsó egyenes nyitás, védőérintés, támadóérintés, állásrend, röplabda – forgás, hosszú- és rövidindulás, egy- és kétütemű megállás, sarkazás, indulócsel, fektetett dobás, labda fedezése, bedobás, szabaddobás, szabadrúgás, büntetődobás, büntetőrúgás, alakzattartásos passzgyakorlat, alakzattartó és alakzattartó helyezkedés, kényszerítő átadás, területvédekezés, emberfogás, egykezes tolt átadás, páros és hármas lefutás, floorball – ütőfogás, labdahúzás és -lövés, kapuelőtér

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajztechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségi szinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

A figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. keresztező fogó, mozgásutánzó fogók, labdavezetési fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése

A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása

Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával

1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, egyéni és csapatjátékokban

Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)

Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos versengések alkalmazása

A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben)

A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámaazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámaazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek gyakorlása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

A táncos motívumok összefűzése adott ritmusképletek interpretálásával

Mozgásmemória fejlesztése hosszabb motívumsorok betanulásával, végrehajtásával

Dunai táncdialektusból választott csárdás, ugrós és verbunk táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése

FOGALMAK

laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, algoritmikus gondolkodás, ütempassz, testcsel

A **gyógytestnevelés-órák** keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségeiktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség, a testedzéssel kapcsolatos attitűd pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védekeket és ellentámadásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

Küzdőjátékok közben a tervszerű gondolkodás és a kreativitás, a hatékony problémamegoldás fejlesztése

A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett

Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszköz nélküli és eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

A küzdelem tanult technikai elemeinek tudatos alkalmazása

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása

Egy- és kétkézes lefogások (csuklófogás, átkarolás, fojtás, hajfogás) elleni védekező mozgások gyakorlása

Eszköz-, majd társemelés technikájának elsajátítása (egyenes derék, lábbal emelés)

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak elméleti tudatosítása

Előre, hátra és oldalra történő esések gyakorlása fokozatosan emelkedő súlyponti helyzetből indítva egyénileg, majd társakkal

Oldalra esés technikájának elsajátítása oldalterpeszállásból indulva mindkét irányba

Egy választott küzdősport korosztály-specifikus alapternikájának és elméleti ismereteinek elsajátítása

– Birkózás

- A birkózásban használatos különböző fogásmódok megismerése (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás, alkarfogás, könyökfogás)
- A gerincoszlop mozgékonyosságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok jártasság szintű végrehajtása

Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül

Hídban forgási kísérletek

Hídból kifordulás fejtámaszba

Hídba vetődés fejtámaszból társ segítségével

Birkózó alapállás technikájának elsajátítása

Birkózó alapfogásban (páros felkarfogás) társ tolása, majd húzása egyenes vonalban (előre-hátra)

Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával

Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alapternikájának megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben

Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika

Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással

– Karate

Alapvető karateállások és testtartások megismerése

Alapállásból helyváltoztatások előre és hátra rögzített kartartásokkal

Alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elől lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán)

Oldalra csapás az ököl alsó részével és csapás az ökölháttal alapütések megismerése

Az előre rúgás alaptechnikájának végrehajtása

A tanult ütések, rúgások gyakorlása helyváltoztatás nélkül különböző karateállásokban, különböző magasságokba

Alapvető védekező technikák elsajátítása helyben (az arc védeése, a test, törzs védeése, kézkezes védeés, öv alatti terület védeése, védeés a tenyér élével)

A tanult ütések, rúgások gyakorlása különböző magasságokba, helyváltoztatás közben
A kiinduló helyzetből történő ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása

Kata gyakorlatot előkészítő összefüggő gyakorlatlánc végrehajtása

Egyszerű kézzel (fejre és testre irányuló egyenes ütés) és lábbal (testre irányuló egyenes rúgás) történő támadások biztonságos kontrollált végrehajtása és azok védeése a megfelelő biztonságos végrehajtási távolság kialakításával

A védekezés utáni ellentámadás praktikus és biztonságos végrehajtása mindkét oldalról

– Dzsúdó

Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyaka alatt) és oldalsó leszorítás technikák végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások

Szabadulási kísérletek (20-25 mp) leszorítástechnikákból

Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve

FOGALMAK

lefogás, rézsútleszorítás, oldalsó leszorítás, karberántás, könyökfelütés, kibújás, oldalsó leszorítások, csuklófeszítés, tatami, tompítás, birkózófogás, fogáskeresés, fogásbontás, egyensúlybontás, társemelés, egyenes ütés, karate védéstechnikák, ellentámadás, küzdőtávolság, ötlépéses alapküzdelem

A **gyógytestnevelés-órán a tanuló** megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;

- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadban végezhető sportágak ismeretének bővítése (frizbi, futás, görkorsolya, túrázás, tájfutás parkban, streetball, strandkézilabda, lovaglás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)

Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (síelés, szánkózás, korszolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)

A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítségével

Tanári segítséggel erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek használata

Szabadtéri akadálypályák leküzdése

A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása

FOGALMAK

természetjárás, vízi túra, környezetvédelem, streetball, tájfutás, jégkorong, erdei tornapálya, térkép, turistajelzések, környezetvédelem

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Úszás *(Amennyiben adottak a feltételek.)*

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása

A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése

A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrősség továbbfejlesztése

A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése

A korábban elsajátított úszásnem(ek) gyakorlása, technikájának javítása (amennyiben a tanuló az 1–4. osztályban tanult úszni)

Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása
Hátúszórajt és a fejesugrás elsajátítása
Merülési versenyek, úszóversenyek
A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése
Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése
Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

FOGALMAK

úszásnem, hátúszórajt, rajtfejes, taposás, intenzív úszás, állóképesség
A **gyógytestnevelés-órán** a hát- és gyorsúszás technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok mellett megjelenik a mellúszás differenciált alkalmazása is. A különböző úszásnemek alkalmazásával a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés

A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően¹

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségi szinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezetének tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;

¹ A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-óra szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

Egyszerűbb légzőgyakorlatok összeállítása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása, tudatosítása

A 4-5 gyakorlatból álló, a biomechanikailag helyes testtartást kialakítását elősegítő gyakorlatsor önálló összeállítása kis tanári segítséggel

Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása, alkalmazása

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári segítséggel, azok tudatos, pontos végrehajtása

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

FOGALMAK

vázizomzat, izomérzékelés, önállóan végzett otthoni gyakorlatok, kontraindikált gyakorlatok, légzőizmok

7–8. évfolyam

A pubertáskorba lépő tanulók testalkati, pszichomotoros és lelki értelemben egyaránt jelentős változásokon mennek keresztül. A fiúknál jelentkező erőteljes megnyúlási szakasz a már stabilizálódott mozgáskészségek, koordinációs képességek színvonalát ronthatja, míg a lányok testalkati átrendeződése inkább kondicionális értelemben okozhat teljesítményromlást. Különösen kiemelendő az aerob állóképesség visszaesése, amely többek között a lányok megváltozott érdeklődési köréből adódó mozgásigény-csökkenés eredménye. A két nem közötti testalkati eltérés a terhelhetőség különbségében is jelentősen megmutatkozik.

Ebben a korban a kondicionális fejlesztés egyre inkább különvlik a koordinációs képzéstől. Ezzel párhuzamosan a motiválás eszközeként a tudatosítás, az ok-okozati összefüggések feltárása, a mindennapi életben történő használhatóság megemlítése egyaránt belső motivációs többletet nyújt. A serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének. A koordinációs képzés terén szenzitív időszaknak tekinthető a téri-tájékozódó és az

összekapcsolási-átállási képesség fejleszthetősége. Serdülőkorban a fiúk ízületi, izomzati mozgékonyága jelentősen visszaeshet, melynek mértékét rendszeres gyakorlással mérsékelhetjük. A sportjátékok oktatásában a nagyobb létszámmal végzett játékok összetettebb taktikai lehetőségei egyre jobban kihasználhatók, miközben csoportos feladatokkal a szabálykövető magatartásforma, a társak elfogadása, az együttműködés készsége szinten realizálódhat.

A nevelési-oktatási folyamatok során a tanulók szélsőséges és hullámzó érzelmi állapota a pedagógustól – a következetesség betartása mellett – nagyfokú türelmet és elfogadást igényel. Ez megfelelő rugalmasságot, empátiát feltételez az értékelés és az osztályozás területén is. A gondolkodás fejlesztését szolgáló deduktív jellegű tanulási helyzetek egyre nagyobb arányban alkalmazhatók. A tanulók az elméleti ismereteik gyarapodásával tudatosabban kezdik értelmezni az egészségorientált képességeiket felmérő tesztek eredményeit, miközben felismerik erősségeiket és hiányosságait.

Az önvédelmi és küzdősportok területén a kondicionális képességek fejlődésével párhuzamosan bekapcsolódik az oktatásba a technikák mozgásdinamikájának célszerű növelése, a megfelelő balesetvédelmi előírások és követelmények fokozott megtartása mellett. Mivel a tanulók által kivitelezett technikák egyre erősebbek, folyamatos hangsúly van a társak iránti tisztelet, tolerancia gyakorlásán, valamint a maximális önkontroll megvalósításán. A tanári irányítás kiemelt jelentőséget kap a nyílt készséget feltételező mozgásformáknál. A gyógytestnevelés gyakorlatainak végrehajtása eléri a készsége szintet. Egyik fő cél a tanulók mozgásszervi elváltozását és betegségét illetően a javító, korrigáló gyakorlatok, valamint az optimális aerob terhelést szolgáló mozgásformák tudatos alkalmazása a mindennapi életben. Emellett cél a megismert szabadidős és sportjátékok adaptív alkalmazása az egészségi állapot javítása érdekében.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készsége szinten kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma készsége szintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készsége szintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	36	18	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	46	23 + 10 úszásból	23 + 10 úszásból
Torna jellegű feladatmegoldások	46	23 + 5 úszásból	23 + 5 úszásból
Sportjátékok	70	35 + 3 úszásból	35 + 3 úszásból
Testnevelési és népi játékok	34	17	17
Önvédelmi és küzdősportok	40	20	20
Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	32	16	16
Úszás	36	-	-
Szabadon választott órakeret:		10	10
Összes óraszám:		180	180

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-óra szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;

- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismertetés utáni pontos és rendszeres végrehajtása, alkalmazása

5-6 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatok összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal

A bemelegítés és a harmonikus erőfejlesztés egészségmegőrző hatásának tudatosítása, alapelveinek elsajátítása

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, azok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása, alkalmazása

A különböző mozgatórendszeri sérülések megelőzését, rehabilitációját érintő elemi szintű alapelvek, eljárások megismerése

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása, végrehajtása

A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása

A terhelések után végzett nyújtó hatású gyakorlatok jelentőségének ismerete, azok összeállítása tanári segítséggel

A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák tanári segítséggel történő alkalmazása

Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása

Összetett gimnasztikai gyakorlatok, illetve egyszerűbb gimnasztikai gyakorlatok lépéskombinációkkal zenére

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, szergyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegséjükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajztechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajtás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképeség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása

Futóiskolai gyakorlatok (taposó futás, ollózó futás, saroklendítés, térdemelés, keresztező futás), futófeladatok (repülő és fokozó futás) különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással

Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgáskészség- és mozgásképeség-fejlesztéssel

A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)

Egyenletes futások tempótartással 8-12 percig, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban

Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sásszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon

Dobógyakorlatok könnyített és nehezített szerekekkel egy és két kézzel, rögzített helyzetből és lendületből társhoz, célra és távolságra

Távolugrás közepes (6–10 lépés) és hosszabb (10–14 lépés) nekifutással, lépő technikával homokba, szivacsba, emelt elugró helyről és elugró gerendáról

Magasugrás átlépő, hasmánt vagy flop technikával 5–9 lépés lendületszerzéssel

Súlylökés 3–4 kg-os szerrel, egy kézzel helyből szemből és oldalról, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúzással

Kislabdahajtás 5–7 lépéses dobóritmussal, két-három keresztlépéssel célra és távolságra

Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása

Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése

FOGALMAK

flop technika, olimpiai versenyszámok, világcsúcs, résztáv, pihenőidő; nyugalmi, munka- és terheléses pulzus; váltogatott iramú futás, ferde hajítás, függőleges és vízszintes vektor, támaszhelyzet, koordináció, kondíció

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A torna jellegű mozgásformák egészségfejlesztő szerepének tudatosítása

A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása

A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyág, izomérzékelés) további fejlesztése

A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése, a segítségadás elsajátítása

Az önkontroll, az együttműködés és a segítségnyújtás fontosságának kialakítása

A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése

Differenciált gyakorlás a testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően (Csak lányok) Gimnasztikus – lépéseket, járásokat, testsúly-áthelyezéseket, szökkenéseket, ugrásokat, fordulatokat tartalmazó – gyakorlatok kivitelezése

A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek megismerése

A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

(Választható anyagként) Alapvető ugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon

A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A női és férfitorna meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése

- Talajon:

Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe;
gurulóátfordulások sorozatban is

Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal

Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre

Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel

Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)

Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányok)

Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúk)

Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel

– Ugrószekevényen:

Keresztbe állított ugrószekevényen guggoló átugrás

Hosszába állított ugrószekevényen felguggolás, leterpesztés

Gurulóátfordulás előre ugródeszkaról történő elrugaszkodással

– Gerendán:

Érintőjárás; hármás lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás; járás
guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás

Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetekből

Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok

– Gyűrűn:

(Fiúknak) Magas gyűrűn: alaplendület; zsugorlefuggés; lendület előre zsugorlefuggésbe;
zsugorlefuggésből ereszkedés hátsó lefuggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből

(Lányoknak) Érintő magas gyűrűn: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe;
zsugorlefuggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás

Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötelen), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési
kísérletek felfelé; mászóversenyek

FOGALMAK

futólagos kézállás, csúsztatás, vetődés, összekötő elemek, erőfejlesztés, izomcsoport

A [gyógytestnevelés-órán](#) a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;

- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása

A folyamatos csapatjáték kialakítása az adott sportág versenyszabályai mellett

A sportjátékok különböző döntési helyzetekben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés

1-1 elleni játéksituációkban a labdatartás, labdafedezés célszerű és tudatos alkalmazása

Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámaazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása

Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása

Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása

A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

– Kézilabda

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során

Beugrásos és felugrásos kapura dobások előzetes lendületszerzésből

Az egy és két kézzel történő labdaátadások pontosságának, távolságának növelése helyben és mozgásból, alkalmazásuk gyors indulásokban és lerohanásokban

A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)

Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek összekapcsolása kapura dobásokkal

Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen

Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben

Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban

A kapus alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben

– Kosárlabda

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábrol, leérkezések – készségszintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben

A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás

- egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban
- Labdaátadások különböző módjainak a játék helyzethez igazított eredményes végrehajtása
- 1-1 elleni játék gyakorlása labdaszerzést követően, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval)
- Emberelőnyös és létszámozonos helyzetekben gyorsindulások, lerohanások kosárra dobással befejezve
- Létszámozonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitáson alapuló szabálymódosításokkal
- Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban
- Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védő játékos jelenlétében
- Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben
- Röplabda

A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre

Távrolról érkező labda megjátékszása társnak (nyitásfogadás, ellenfél térfeléről érkező labda) alkar- és kosárérintéssel

A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségszintű alkalmazása különböző játék helyzetekben

Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamejátékszásra

Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban.

A 6-6 elleni játék alapfelállításának ismerete

Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása
 - Labdarúgás

A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete – alkalmazása a játék folyamatában

Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a játék helyzethez igazodva

Alakzattartással, alakzattartással- és építéssel történő labdás koordinációs passzgyakorlatok

Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás, majd 2-1-es taktikai helyzetben

3-2, 4-2 és 4-3 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása

Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával

Létszámozonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal

A területvédekezés alkalmazása a játékban

Egy- és kétudvaros emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátékszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának gyakorlása

A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása.

Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával
 - Floorball

Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása a játék folyamatában

Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása a játékhelyzethez igazodva

Labdaátadások társnak palánk segítségével

Labdatartást fejlesztő játékok

Kapura lövések labdavezetésből

Szabad ütések, büntető ütések gyakorlása

Kapus alaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védeése

Cserezituációk gyakorlása

2-2, 3-2, 3-3 elleni kisjátékok a támadó játékosok együttműködése és a védőjátékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása

Létszámazonos kisjátékok a módosított szabályok szerint

FOGALMAK

védőtávolság, félaktív védő, aktív védő, felső egyenes nyitás, feladás, sáncolás, egyenes leütés, gyorsindítás, lerohanás, bedőlés, bevetődés, hármas nyolcas, tempódobás, átadócsel, rúgócsel, alakzatabontásos és építésszerű passzgyakorlat, területnyitás, pontrúgás, beugrásos és felugrásos kapura lövés, dugattyúmozgás, kosárlabda – indulási jog, megelőző szerelés, floorball – szabadütés, büntetőütés, védekezés, csere

A gyógytestnevelés-óra keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

- A manipulatív mozgásformákkal nehezített, figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
- A játék helyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalon)
- A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló, dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkénszer bekapcsolásával
- 1-1 elleni játék helyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezülő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő, egyre összetettebb mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)
- Célfelületre törekvő emberfölnyes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek készség szintű elsajátítása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal
- Célfelületre törekvő emberfölnyes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek készség szintű elsajátítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

- A tiszai dialektus verbunkjainak, valamint legényes forgós és forgató táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése
- A páros, forgató táncokkal a nemi szerepekre vonatkozó ismeretek interiorizálása, a körtáncok által a közösséghez való tartozás élményének erősítése
- A kreativitás fejlesztése az elsajátított táncos mozgásmotívumok improvizatív összekapcsolásával

FOGALMAK

döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségeiktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzést

beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett. Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva

Az állásban és egyéb kiindulópályákon végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása

Tervszerű gondolkodást, problémamegoldó készséget fejlesztő összetett játékok, különböző küzdőtechnikák alkalmazásával, húzások, tolások, billentések, egyensúlyi helyzet megbontása és visszaszerzése

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átisméltése, elméleti tudatosítása

Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása

Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák gyakorlása egyénileg, társakkal

Dzsúdógurulás alaptechnikájának megismerése, végrehajtása harántterpeszállásból mindkét irányba, előre és hátra

A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A tradicionális magyar küzdősportok (birkózás, karate, ökölvívás, dzsúdó) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átisméltése

- Birkózás

A gerincoszlop mozgékonyágát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségezintű végrehajtása

Hanyatt fekvééből felhidalás kéz segítségeel, majd anélkül

Hídban forgás

Hídba vetődés fejtámaszból

Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával

Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszköszerezés, mögé kerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül

Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban

Möge kerülés karberántással: támadó és védekező technika

Möge kerülés: könyökfelütéssel, kibújással

Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben

Karfelszedés könyökhajlatnál és átfordítás

Túlsó karbehúzás

– Karate

Az alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismeretében azok önálló bemutatása

Az alapvető karateütések technikájának készségezintű elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elől lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben

Rúgások alaptechnikájának önálló végrehajtása, készségezintű elsajátítása helyben

Oldalra rúgás technikája

Oldalra csapás technikája

Rúgás- és ütéseombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben

A test különböző magasságaiban (fej, törzs, öv alatt) végrehajtott támadások elleni védekező technikák ellentámadásokkal

Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása

Az ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása

Szabad küzdelmet előkészítő játékos gyakorlatok

A Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata összefüggő gyakorlatanyagának végrehajtása, önálló bemutatása

Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és köríves rúgás, oldalra rúgás védési technikáinak elsajátítása

A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással

Kötött formagyakorlat bemutatása (kata) a tanult technikák kivitelezésével, a sportágra jellemző mozgásdinamikával, számolásra és számolás nélkül, önállóan

– Dzsúdó

Az előre, hátra és oldalra történő társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által övvel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)

Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve

Nagy külső horogdobás végrehajtása

Nagy belső horogdobás végrehajtása

FOGALMAK

jogszerű önvédelem, egyensúlyi helyzet kibillentése, fair play, oldalsó csúsztatott esés, földharc, társ felemelése, parter helyzet, egyenes ütés, köríves ütés, kalapácsütés, egyenes rúgás, köríves rúgás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy belső horogdobás (emelő védelem (age uke)), alkar védelem kifelé és befelé (soto ude uke és uchi ude uke), alsó söprő védelem (gedan barai), ellentámadás hátul levő kézzel (gjaku tsuki), kumite, kata

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása

Az időjárás, az öltözködés, a sporttáplálkozás és a sporttevékenység összefüggéseinek megértése

Az egészségmegőrző mozgásformák kategóriáinak intenzitás szerinti beazonosítása, szerepének megismerése az egészségtudatos életvezetésben

A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)

Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készség szintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)

Térképolvasás alapjainak, a tájoló megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása

Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek tudatos használata

Szabadtéri akadálypályák leküzdése

A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás tudatosítása

Az alternatív környezetben űzhető sportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

strandkézilabda, strandröplabda, tájoló, égtájak, folyadékpótlás, napsugárzás, egészség
A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Úszás *(Amennyiben adottak a feltételek.)*

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségi szinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző uszodai tevékenységek szervezetre gyakorolt pozitív hatásainak és egészségügyi kockázatainak megismerése.

Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása

A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése

A víz szeretete mellett annak veszélyeinek megismerése

Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek elsajátítása

Az úszásnál érvényesülő hidrosztatikai és hidrodinamikai törvényszerűségekről alapvető ismeretek szerzése

A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrősség továbbfejlesztése

A közösségi szellem fejlesztése

A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése

A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása

(Amennyiben 1–6. osztályban tanult úszni.) Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása

A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése

Aerob állóképesség fejlesztése az úszás ritmusának alakításával

Anaerob állóképesség fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával

Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Az úszás és a vízilabda sportágtörténetének, jelentős külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

aerob és anaerob állóképesség, vízilabda, vízből mentés, hidrosztatika, hidrodinamika

A **gyógytestnevelés-órán** a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés

A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően²

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

² A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-óra szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatainak megjelenése a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

- A helyes légzéstechnika elsajátítása
- Légzőgyakorlatok önálló összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségével, majd anélkül
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítségével
- Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása
- Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok összeállítása tanári segítséggel
- A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári kontrollal, a testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
- Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
- Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
- Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül
- A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- A gerinc elváltozásához, belgyógyászati betegségekhez vezető káros életviteli szokások beazonosítása, ok-okozati összefüggéseinek megértése

FOGALMAK

káros életviteli szokások, gerincferdülés, helytelen testtartások, terheléshatár

TESTNEVELÉS

9-12. évfolyam

A testnevelés – szenzitív időszakokhoz igazított – tartalmi kerete a mozgáshoz fűződő felnőttkori pozitív viszonyulást, az egészségtudatos magatartás igényének, napi életritmusba ágyazott struktúrájának kiépülését teszi lehetővé.

A testnevelés tanulása során kiemelt szerepet kap a testi-lelki egészségre nevelés, ezen belül az egészségtudatos magatartás kialakítása, a primer prevenció jelentőségének, módszereinek hangsúlyozása, a mindennapi stresszel történő megküzdés pozitív stratégiáinak elsajátítása, tudatos alkalmazása. Az egyéni érdeklődéshez, adottságokhoz igazodó önálló mozgásprogramok kialakítása a konstruktív tanulás alapelvein keresztül realizálódik, mely az autonóm tanulásra és tudatos életpálya-építésre nevelés célját valósítja meg. A testnevelés sajátos társas környezetben megvalósuló mozgástartalmai az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelik a tanulókat a társas kapcsolataikban.

A mozgástanuláson keresztül megvalósuló motorikus fejlesztés mellett ebben az időszakban kiemelt hangsúlyt kap az alapvető kondicionális képességek fejlesztése, azok gyakorlati hasznának tudatosítása. A mozgással kapcsolatos pozitív attitűd mellett szükséges kialakítani a mozgásszegény életmód rizikótényezőivel szembeni egészséges félelmet. A tanuló

megismeri az egészségorientált képesség-összetevőket, azok jelentőségét az egészségmegőrzésben. Tudatos lépéseket tesz egészsége megőrzése érdekében, amelynek megvalósításához a sport eszközzrendszerének felhasználását stratégiai fontosságúnak tartja. Ismeri a testi-lelki jóllét fogalmát, jelentőségét. Sokoldalú mozgástapasztalatai birtokában képes választani a különböző rekreációs mozgásformák közül, önálló és tudatos sporttevékenységet végez. Értéknek tartja a természetben folytatott mozgást, tudja és tapasztalja annak pozitív, egészségmegőrző hatását, ami erősíti a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettségét.

A korosztály kondicionális fejlesztésében kiemelt szerepet kap a teljes nevelési szakaszon átívelő aerob állóképesség-fejlesztés, melynek módszereit, különböző lehetséges mozgásformáit, a biztonságos fejlődést elősegítő alapelveit, eljárásait megismeri és egyre tudatosabban alkalmazza.

A kondicionális képesség fejlesztésénél figyelembe kell venni a nemi különbségekből fakadó biológiai-élettani eltéréseket. Míg a fiúk esetében a szervezetben lezajló változások kedvezően hatnak a teljesítmény fejlődésére, a lányok helyzetében a 15-16 éves korra elért teljesítmény maximum szinten tartása is relatív fejlődésként értelmezhető, mivel fejlesztő hatások nélkül jelentős a visszaesés mértéke.

A koordinációs képesség fejlesztésében a 15–18 éves kor a differenciáló-irányító képesség fejlődésének kiemelt szenzitív időszaka. Ez elsősorban a nyílt jellegű mozgásvégrehajtások során megmutatkozó kreativitásban, a játékszituációkhoz történő gyors alkalmazkodásban ölt testet.

A tanulási terület nevelési-oktatási stratégiájában egyre fontosabb szerepet játszanak az egyéni tanulási útvonalakra épülő, kognitív dominanciájú, tanulóközpontú indirekt módszerek. Itt fokozatosan megjelenik a tanulók által szervezett, tervezett tanulás.

A tanár-diák kapcsolatokban egyre kevésbé a hierarchián alapuló tekintélyelvű, mindinkább a mentor jellegű viszony kap hangsúlyos szerepet. A korosztály nevelését koordináló pedagógiai kultúra legfontosabb részét továbbra is a tanulók pozitív énképét, önismereti folyamatait alakító, a pedagógustól érkező formatív értékelés képezi, melyet az ön- és társértékelés egészít ki.

A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpikonjainak megismerésével a tanulókat az általános iskolában megkezdett személyiségformáló tevékenység folytatásaként a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképfomálás kiemelt szerepet kap.

A digitális technológiák segítségével a tanulói teljesítmények monitorozásán keresztül erősíthetjük a tanulói motivációt és igényt az egészségorientált fittségösszetevők fejlesztésére. A technológia adta lehetőségek további felhasználásával az elméleti ismeretek elmélyítésére nyílik mód, különböző projektek megvalósításával, az aktív tanulás alapelvét követve.

A Nat-ban megfogalmazott nevelési célok mentén az Európai Unió által kialakított kulcskompetenciák kialakítása a középfokú nevelési-oktatási szakaszban is folytatódik, a Nat-ban meghatározott tanulási kompetencia-összetevők fejlesztésével. A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is

hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált. A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá. A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása. A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai). A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.). A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerőkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezetttség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkézség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatai. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A fő célok mellett kiemelt rész cél a 15–18 éves korosztály körében nagyobb arányban megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal és belgyógyászati betegségekkel rendelkező tanulók adaptív testedzésének, mozgásműveltségük bővítésének biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és tudatos, rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása. A tanulók kiválaszthatják a betegségüktől, elváltozásuktól függetlenül végezhető különböző testgyakorlatokat, szabadidős és sportjátékokat.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése, ami egyre növekvő tanulói felelősségen alapuló eljárások (ön- és társértékelés) megjelenésével válik módszertanilag változatos repertoárrá. A teljesítmények méréséhez ebben az életkori szakaszban is fontosak a különböző kritériumokra vagy normákra vonatkoztatott pontérték-táblázatok, melyeket a tanulók tudatosan nyomon követnek, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények nem lehetnek kizárólagos eszközei a tanulói teljesítmény értékelésének. A motoros tanulói teljesítmények mellett az értékelés részét képezik még az érzelmi-akarati tényezők is. A minősítésbe beszámítható a tanuló által önállóan választott és rendszeresen gyakorolt szabadidős vagy versenyszerű sporttevékenység, valamint a különböző sporteseményeken való szurkolói, szervezői és versenybírói aktivitás. Ez nemcsak emocionális, hanem pedagógiai és sportszakmai kérdés is.

TESTNEVELÉS

9-10. ÉVFOLYAM

A pubertáskor viharos évei és annak fokozatos lecsengése tehető erre az időszakra. A 9. évfolyamba lépve a fiúk egy jelentős növekedési szakaszban vannak, melynek során koordinációs képességeik átmeneti visszaesése folyamatosan megszűnik. A tanulók között biológiai fejlettségük tekintetében jelentős eltérések tapasztalhatók, ami fokozott odafigyelést, gondos tervezést és differenciált terhelésadagolást igényel a pedagógus részéről. A lányok 7–8. évfolyamban elkezdődött testösszetétel-változási szakasza tovább folytatódik. Az egészségorientált képességösszetevők közül az aerob állóképesség fejlődése az előző évekhez hasonlóan sok tanulónál megtorpanást mutat, melynek befolyásoló tényezője a testalkati átrendeződés és a motivációs bázis jelentős átalakulása. Itt hangsúlyossá válik a kognitív folyamatok szabályozó szerepe a rendszeres mozgás kialakításában. A nyílt jellegű mozgásformák iránti – a szituációkhoz kötött és a személyiségvonást érintő – érdeklődés csökken, viszont a hatékony pedagógiai folyamatok eredményeként a különböző mozgásformák összetett hatásainak elérésére irányuló autonóm külső motiváció növekszik, mely idővel belső hajtóerővé válhat. A belépő tevékenységként ezen iskolafokon megjelenő ritmikus gimnasztika és az aerobik jól illeszkedik a leányok megváltozott érdeklődéséhez. Az eredményesség, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd kialakítása tekintetében a teljes középfokú nevelési-oktatási időszakban kulcsfontosságú tényezővé válnak a kortársak visszajelzései.

A sportjátékok oktatása terén nagy kihívást jelent a tanulók eltérő általános iskolai előképzettségének összehangolása; oktatásmódszertani szempontból fokozott jelentőséget kap a társtanítás, társtutorálás. Az előző években kialakított sokoldalú, széles körű mozgásműveltség az eltérő sportágspecifikus tudástartalmak problematikáját hatékonyan képes feloldani. A cél elsősorban a fair play szabályai melletti folyamatos játék kialakítása, melynek során fokozatosan formálódik a tanulók önszabályozó képessége. A tanulók egyre inkább felismerik a sportjátékok rekreációs célú, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló lehetőségeit.

Serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- = a testedzéshez, a sportoláshoz kívánatosnak tartott jellemzőknek megfelelően (fegyelmezetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) törekszik végrehajtani az elsajátított mozgásformákat;
- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;
- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten kivitelezzi;
- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, tanári ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- tanári ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a tulajdonságokat tudatosan és rendszeresen fejleszti.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészségtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

TESTNEVELÉS 9-10. ÉVFOLYAM

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	9. Évfolyam	10. Évfolyam
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	36	18	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	46	23	23
Torna jellegű feladatmegoldások			
Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)			
Sportjátékok	64	32	32
Testnevelési és népi játékok	34	17	17
Önvédelmi és küzdősportok	42	21	21
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	38	19	19
Úszás	34	17	17
Szabadon választott órakeret:		10	10

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- belső igénytől vezérelve rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok tervezése segítséggel, azok önálló végrehajtása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszer-gyakorlatok tervezése segítséggel

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyág fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok önálló gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek tanári segítséggel történő összeállítása, célzott alkalmazása

A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása, egyszerűbb gyakorlatok esetén azok alkalmazása

Légzőgyakorlatok végrehajtása

A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások tudatos alkalmazása tanári segítséggel

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása és végrehajtása

Terhelések után a különböző testrészek izomzatának nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal

A sportágspecifikus bemelegítések önálló összeállítása, levezetése társaknak tanári kontrollal

A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák önálló alkalmazása

Relaxációs technikák tudatos alkalmazása

Zenés bemelegítés összeállítása tanári segítséggel

FOGALMAK

légzőgyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szergyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszergyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához.

Megismeri és alkalmazza azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre. Cél, hogy a tanuló tervezze meg az elváltozása, betegsége pozitív irányú megváltozását elősegítő egyszerűbb gyakorlatokat tanári segítséggel, és azokat önállóan végre tudja hajtani.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű háritására;
- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a korábbi évfolyamokon elért eredményeihez képest folyamatosan javítja futóteljesítményét, amelyet önmaga is tudatosan nyomon követ;
- = képes a kiválasztott ugró- és dobótechnikákat az ilyen jellegű játékok, versengések és versenyek közben, az eredményesség érdekében, egyéni sajátosságaihoz formálva hatékonyan alkalmazni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképeség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása

Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitászónában végzett tartós futások tanári segítséggel történő rendszeres végrehajtása

Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel

Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése

Futások:

Futóiskolai gyakorlatok (térdemelés, saroklendítés, taposó futás, ollózó futás, keresztezőfutás) és futófeladatok (repülő- és fokozófutások kar- és láb munkájának fejlesztése, dinamikai jellemzőinek növelése, különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással)

Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–30 m távolságra, térdelőrajt rajttámlából versenyszerűen, időre 20–40 m kifutással. Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgásképeség-fejlesztéssel

Váltóversenyek rövidített (pl.: 4×50 m, 4×200 m) távokon alsó vagy felső botátadással. Váltórend és váltótávolság segítséggel történő kialakítása

Folyamatos futások 10-12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással

Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban

Ugrások:

Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből, az elrugaszkodás és lendítések dinamikus mutatóinak és térbeli irányának javítása (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy-

és háromlépéses sorozatelugrások, váltott lábú elugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon)

Hasmánt, átlépő és flop felugrások gumiszalagra emelt elugró helyről (svédsekreány tető, dobbantó). Hasmánt, átlépő és flop magasugrás 5–9 lépés nekifutásból gumiszalagra, lécre

Távolugrás lépő technika dinamikai és technikai javítása 10–14 lépés nekifutással. Versenyszerű ugrások eredményre. Ismerkedés a humorító és ollózó technika alapjaival emelt elugró helyről, közepes távolságról (4–8 lépés) nekifutással

Ismerkedés a hármasugrás technikájával, elugrások a gödörtől 4-8-mre kijelölt sávból.

Dobások (tárgyi feltételektől függően a hajítás mellé egy lökő vagy vető technika választása kötelező):

Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel

Kislabda- vagy gerelyhajítás helyből, 1 és 2 keresztlépéssel járásból és lendületből célra és távolságra. Ismerkedés a lekészítés mozdulatával

Súlylökés 3 kg-os (lányok) és 5 kg-os (fiúk) szerrel, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással. Ismerkedés a forgással történő lökés technikájával

Egy- és kétkezes vetések szemből, oldal- és háttal felállással. Ismerkedés a diszkoszvetés és kalapácsvetés forgómozgásával könnyített vagy kiegészítő szerek alkalmazásával (pl.: gumilabda, frizbi, hulahoppkarika, ugrókötel)

FOGALMAK

álló- és térdelőrajt, edzésmódszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszhető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszhető a tanulók törzsiszomzata. Cél, hogy a tanulók ismerjék meg az atlétikai jellegű feladatok közül a betegségük, elváltozásuk számára kontraindikált gyakorlatokat.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hártására;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- = a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása
- A korábbi követelményeken túlmutató mozgásanyag tanulása és gyakorlása. Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan
- A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyág, izomérzékelés) további fejlesztése
- A segítségadás biztonságos és szakszerű módjainak megismerése és elsajátítása a különböző tornaszereken, tanári felügyelettel történő alkalmazás
- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás
- Mászókulcsolással mászás 4–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 3–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek
- A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
 - *(Választható anyagként) Az alapugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon*

További tornaszer(ek) választása a helyi lehetőségeknek megfelelően, a diákok képességeihez igazodó differenciálással.

Talajon:

Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is

Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal

Emelés fejállásba – kísérletek

Fellendülés kézállásba, a kézállás megtartása 1-2 mp-ig

Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejenátfordulás segítséggel, tarkóbillenés segítséggel

Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)

Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése

Vetődések, átuggolások

A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása

Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel

– Ugrószerényen:

A korábban elsajátított ugrások továbbfejlesztése, az első és második ív növelése

Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással

Hosszába állított ugrószerényen felguggolás, leterpesztés

Lányoknak keresztbe, fiúknak hosszába állított ugrószerényen terpeszátugrás

Lányoknak:

Gerendán:

Érintőjárás; hármás lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás

Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások

Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel

Fordulatok állásban, guggolásban

Tarkóállási kísérletek segítséggel

Leugrások feladatokkal

Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok

Felemáskorláton:

Támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz

Függésből lendületvétel, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe

Felugrás támaszba és függésbe

Kelepfellendülés alsó karfára, segítséggel

Térdfellendülés alsó karfára, segítséggel

Leugrás támaszból. Alugrás

Fiúknak:

Gyűrűn:

Magas gyűrűn: alaplendület, lebegőfüggés, emelés lefüggésbe, ereszkedés hátsó lefüggésbe, emelés lebegőfüggésbe

Vállátfordulás előre

Lebegőfüggésből lendületvétel, homorított leugrás

Korláton:

Terpeszülés, támaszok (nyújtott támasz, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz), felkarfüggés

Alaplendület támaszban és felkarfüggésben

Támlázás, terpeszpedzés, szökkenés

Felkarállás

Gurulás előre terpeszülésből terpeszülésbe

Lendület előre terpeszülésbe

Vetődési leugrás, kanyarlati leugrás

Nyújtón:

Alaplendület

Kelepfelhúzóadás támaszba, kelepforgás; térdfellendülési kísérletek

Támaszból ellendülés és homorított leugrás. Alugrás.

FOGALMAK

kézenátfordulás, fejenátfordulás, emelés fejállásba, tarkóbillenés, átguggolás, támaszugrások első és második íve, utánlépés, térdelőállások, lebegőállások, kelepfellendülés, vállátfordulás, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz, felkarfüggés, terpeszpedzés, felkarállás, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás, térdfüggés, fekvőfüggés, alugrás, kelepfelhúzóadás, kelepforgás, térdfellendülés

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a zenei ütemnek megfelelően, készségszintű koordinációval végzi a kiválasztott ritmikus gimnasztika és/vagy aerobik mozgásformákat;
- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ritmikus gimnasztika:

A nőies, szép mozgás előkészítésének gyakorlatai

Egy választott szerrel három technikai elem készségszintű elsajátítása

Testtechnikai elemek elsajátítása:

járások, ugrások: érintőjárás, hintalépés, keringő lépés, szökkenő hármaslépés, ördögugrás, őzugrás

forgások: fordulatok állásban és különböző testhelyzetekben

egyensúlyelemek: lebegőállások, mérlegállások, lábemelések, lendítések

hajlékonysági elemek: törzshajlítások, kar- és törzshullámok

Esztétikus és harmonikus végrehajtások

Aerobik:

A kondicionális és koordinációs képességek (dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ritmus, ízületi hajlékonyság) szinten tartása, illetve további fejlesztése

Alaplépések elsajátítása, lépéskombinációk végrehajtása

szökdelések forgással, kéz- és lábmozgásokkal, irány- és helyzetváltoztatásokkal, a zenével összhangban történő végrehajtással

Sorozatok összeállítása, ismétlése zenére

Az aerobikedés felépítésének megismerése, a különböző edzésszakaszok (bemelegítő, aerob, erősítő-tónusfokozó, nyújtó) alap-mozgásanyagának elsajátítása

Az aerobik jellegű foglalkozások gyakorlatvezetését elősegítő verbális és nonverbális jelzések megismerése

FOGALMAK

laza kötél tartás, low-impact alaplépés, high-impact alaplépés, kombi impact alaplépés, tempó, ritmus, lépéskombináció, sasszé, dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ízületi hajlékonyság

A gyógytestnevelés-órán ismerjék meg a tanulók a ritmikus gimnasztika és aerobikgyakorlatok azon elemeit, amelyeket alkalmazhatnak betegségeik, elváltozásuk javítását szolgáló gyakorlatok végrehajtásakor.

TÉMAKÖR: Sportjátékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű háritására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- = a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai, alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása

A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálmódosítások mellett

A nagyobb létszámú (5–7 fő/csapat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához

A sportjátékokban az 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékhelyzetek jelentőségének, a hatékony csapatjátékkal történő összefüggéseinek tudatosítása

A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek felismerése, tudatos gyakorlása a folyamatos sportjátékokban

Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labda nélküli játékosok üres területre történő szélességi és mélységi mozgásába a kooperatív elemek bekapcsolása

A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez

Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása

Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens gondolkodásra épülő feladatmegoldások gyakorlása

Tanári irányítással tanulói szabályalkotás

Szabályok tudatos alkalmazása (játékvezetés gyakorlása)

A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

Kézilabda:

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások- leérkezések – célszerű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során

A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)

1-1, 2-1, 2-2 elleni játékok (labdavezetés, irány- és iramváltások, indulócselek alkalmazása) kapura lövéssel összekapcsolva

Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen

Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben

Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban

A kapus-alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben

Kosárlabda:

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készségi szintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben

A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban

Labdaátadások különböző módjainak a játékhoz igazított eredményes végrehajtása

Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban

Emberelőnyös és létszámozonos helyzetekben gyorsindulások, lerohanások kosárra dobással befejezve

Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védő játékos jelenlétében

A folyamatos játékban történő szabálytalanságok felismerése, a fair play alkalmazása

Létszámozonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitásra épülő szabáymódosításokkal

Röplabda:

A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségi szintű alkalmazása különböző játékhoz helyzetekben

A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre

Távrolról érkező labda megjátssza a hálózhoz közel helyezkedő feladóhoz alkar- és kosárérintéssel

Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban.

A 6-6 elleni játék alapfelállításának ismerete

Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása

A csapatársak közötti kommunikáció gyakorlása az eredményes játék érdekében

3-3 és 4-4 elleni játék könnyített szabályokkal

Labdarúgás:

A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltatások, támadó és védő alapmozgások – tudatos és célszerű alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban

Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban

Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, valamint létszámfölényes játékhoz helyzetekben

A területvédekezés és emberfogásos védekezés alkalmazása a játékban

A területszerzéssel történő emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátssza időkenyszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának alkalmazkodása a területszerzéssel járó játékhoz helyzetekhez

A kapualaphelyzet gyakorlása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

Floorball

Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltatással – alkalmazása kisjátékokban, mérkőzésjátékokban

Gondolkodás és döntéskészség gyakorlása egyérintős és kétérintős játékokkal

Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása kisjátékokban és mérkőzésjátékokban

Mozgások passzív, félaktív, aktív védő elleni palánkra ütött labdával

Labdatartást fejlesztő játékok

Kapura lövések labdavezetésből nehezített körülmények között

Szabad ütések, büntető ütések kisjátékokban, mérkőzésjátékokban

Kapusalaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védeése, a kapus és a védő játékosok együttműködése

Csereszituációk kisjátékokban és mérkőzésjátékokban

Emberfogásos védekezés és területvédekezés kialakítása

Létszámazonos kisjátékok a tanulók által alakított szabályok szerint

FOGALMAK

játékrendszer, egyéni és csapattaktika, területvédekezés, emberfogás, elzárás, felső egyenes nyitás, sáncolás, forgásszabály, alapfelállás, gyorsindulás, lerohanás, pozíciós játék, alakzatbontás és alakzatépítés, területvédekezés, emberfogásos védekezés, helyezkedés

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi;
- = a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A dinamikusan változó méretű, alakú játékkerületen a figyelemmegosztást igénylő fogó- és futójátékokban a teljes játékkeret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
- Az azonos pályán párhuzamosan zajló 2 vagy több önálló fogó- és futójátékban az irányváltztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalvonalon)

- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszer bekapcsolásával
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal
- A támadó és védő szerepek gyors váltakozására épülő, azokhoz való alkalmazkodást segítő páros, csoportos versengő játékok
- A védekezés és támadás hatékonyságát növelő csapattaktikai elemekre épülő kooperativitást igénylő versengő játékok gyakorlása
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Önálló tanulói kreativitáson alapuló szabályalkotás (pl. célfelület fajtája, átadási módok, pálya méretei és alakja, csapatok létszáma stb...) pontszerző kisjátékokban
- Önálló tanulói szabályalkotásra épülő különböző haladási, megfogási, kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos, manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő összetett mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

Néptánc – szabadon választható

- Táncok: a forgástechnika tudatosítása és gyakoroltatása, forgások egyénileg és párban. A forgás és forgatás módozatainak megismerése
- Az erdélyi dialektus táncai, táncművészete. Táncalkalmak, táncrend, a táncművészete szerepe
- A tánc dinamikai és ritmikai elemeinek pontos kivitelezése, az ugrókészség javítása. Erő- és állóképesség-fejlesztés

FOGALMAK

szélességi és mélységi mozgás, szabályalkotás, támadó és védő szerep, forgástechnika (tánc), táncrend, dinamikus és statikus célfelületek

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségtől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző eséstechnikák készségszintű elsajátítása mellett a választott küzdősport speciális mozgásformáit célszerűen alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett

Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva

Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzékletet fejlesztő, páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

Küzdőtávolság megtartására és csökkentésére irányuló összetett játékok, sarok- és oldalszituáció megoldását segítő, támadást és védekezést segítő küzdőjátékok

Térérzékelést segítő összetett játékok küzdőtechnikák alkalmazásával, eszköz nélkül és eszközzel

Egy és több választásos reakciót fejlesztő páros játékok küzdőtechnikák alkalmazásával

Az ellenfél mozgásritmusának érzékelését fejlesztő játékok

A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra, védekezésekre, ellentámadásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása

Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átisméltése, elméleti tudatosítása

Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák jártasságszintű elsajátítása

Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás jártasságszintű elsajátítása

Alapvető karateütések, -rúgások és azok védelmére irányuló védéstechnikák és ellentámadások biztonságos, jártasságszintű végrehajtása

Dzsúdógurulás alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása harántterpeszállásból indulva, mindkét irányba, előre és hátra

A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének jártasságszintű alkalmazása a küzdőfeladatokban

A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

Birkózás

A gerincoszlop mozgékonyágát a nyakizmok erejét növelő birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása

Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül

Hídban forgás

Hídba vetődés fejtámaszból

Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával

Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögékerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül

Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban

Mögékerülés karberántással: támadó és védekező technika

Mögékerülés: könyökfelütéssel, kibújással

Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben

A tanult rézsút és oldalsó leszorítástechnikák gyakorlása a különböző mini judo jellegű földharcjátékokban

Karate

Alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismerete, azok önálló bemutatása

Az alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elől lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben

Rúgások alaptechnikájának önálló végrehajtása, jártasságszintű elsajátítása helyben

Oldalra rúgás és csapás technikája

Rúgás- és ütésekkombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben

Alap védekező technikák ellentámadásokkal

Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű bemutatása

A három- és ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása

Szabad küzdelmet előkészítő játékos gyakorlatok

A Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata összefüggő gyakorlatanyagának végrehajtása, önálló bemutatása

Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és oldalra rúgás védési technikáinak jártasságszintű elsajátítása

A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással

Szabad küzdelem alaptámadásai és -védesei, ellentámadások helyben és szabad küzdelemre jellemző helyváltoztató mozgással

A karate speciális bemelegítő, nyújtó hatású mozgásformáinak megismerése, elsajátítása

Dzsúdó

Társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)

Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyak alatt) és oldalsó leszorítás technika végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások

A bokasöprés, a nagy külső horogdobás és a nagy belső horogdobás technikájának elsajátítása passzív ellenfélen

FOGALMAK

fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, rézsútleszorítások, oldalsó leszorítások, bokasöprés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás, karateállások és -lépések, karatevédeések, karatetámadások kézzel és lábbal

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző

technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát önvédelmi és küzdősport kiválasztását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák megismerése, tanári segítséggel történő alkalmazása
- A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése, törekvés azok alkalmazására a mindennapos életvezetésben
- A környezetvédelmi szabályok betartása és betarttatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúrák)
- Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervek önálló összeállítása, tanári segítséggel, azok végrehajtása
- A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, montain bike, görhoki, sportlövészet, íjászat, tenisz, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb túrák tervezése
- A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása
- Az alternatív környezetben űzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

görhoki, nordic walking, túrakenu, kajak, lövészet, kerékpártúra, életmód, vándortábor, sáttortábor

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképeség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Úszás (Amennyiben adottak a feltételek.)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségszinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- = önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;
- önállóan, de tanári ellenőrzés mellett végez számára megfelelő uszodai tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása

A különböző uszodai tevékenységek egészségfejlesztő hatásaival és egészségtani kockázataival összefüggő ismeretanyag elmélyítése

A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrősség továbbfejlesztése

A balesetek megelőzésére tett intézkedések ismerete és betartása

A természetes vizekben úszás veszélyeinek ismerete (vízbe ugrások veszélyei, áramlatok, hullámmás stb.)

Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek elsajátítása. Vízből mentés gyakorlása passzív társsal

A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása

A választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása

A tanult úszásnemekhez kapcsolódó rajttechnikák és fordulások elsajátítása

A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése

Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

Aerob állóképesség fejlesztése az úszás ritmusának alakításával

Anaerob állóképesség fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával

Úszóversenyek. Merülési versenyek, víz alatti úszóversenyek

Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése

FOGALMAK

rajttechnikák, fordulók, hullámmás, áramlat, szauna, wellness

A gyógytestnevelés-órán a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése. A tanulók legyenek képesek tanári segítséggel összeállítani úszó-feladatsorokat, amelyek elősegítik betegségük, elváltozásuk pozitív irányú megváltoztatását.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- = önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;
- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- mindennapi tevékenységének tudatos részévé válik a korrekciós gyakorlatok végzése;
- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségszinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti;
- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása tanári segítséggel, pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása

Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, egyszerűbb gyakorlatok összeállítása tanári kontrollal, a gyakorlatok önálló végrehajtása

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása, egyszerűbb gyakorlatok összeállítása tanári kontrollal

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismerése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

A betegség, illetve elváltozás javítását szolgáló úszások és vízben végzett gyakorlatok elsajátítása

A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

A gerinc elváltozásaihoz, a legalapvetőbb belgyógyászati betegségek kialakulásához vezető káros életviteli szokások tudatában a pozitív beavatkozási stratégiák megismerése

TESTNEVELÉS

11-12. ÉVFOLYAM

Az ifjúkor küszöbéhez érkezett diákok testalkati változásai lelassulnak, kialakulnak a felnőttkori testarányok, ami a mozgáskoordináció jelentős minőségi javulásában ölt testet. Személyiségük kiegyensúlyozottabbá válik, a pubertáskori érzelmi labilitás fokozatosan megszűnik, kialakul a tanulóknál a sajátos egyedi értékrend, mely áthatja mindennapi tevékenységüket. A tanulóknál tudatosan a sport egészségmegőrzésben betöltött szerepe, módszerei. Az előző években elsajátított széles körű és sokoldalú mozgásműveltségük birtokában többé-kevésbé kialakult érdeklődési körrel rendelkeznek a mozgás területén.

A 11. évfolyamba lépő tanulók nevelésének fontos feladata, hogy az őket érő pedagógiai hatásrendszerek eredményeként olyan sportágot válasszanak és űzzenek rendszeresen, amely a felnőtté válást követően hosszú évekre, évtizedekre meghatározza életminőségüket. Ezt a törekvést az önálló tanulói kezdeményezéseket preferáló, indirekt oktatásmódszertani eljárások, tanítási stílusok hatékonyan támogatják, egyúttal a tanulók belső motivációját jelentősen növelik. A fokozatosan előtérbe kerülő tanulói döntések sorozatára épülő módszerek egyre inkább kiterjednek a tanulási célok kijelölésén keresztül a megvalósítás lépéseinek kidolgozásáig, valamint az értékelés módszereinek meghatározásáig, végrehajtásáig. Ebben a tanár szerepe a konstruktív szemléletnek megfelelően átalakul egyfajta segítőtővé, facilitátórrá. A pedagógus nevelési stílusát a tanulót egyre inkább felnőttként kezelő bizalomteljes légkör uralja.

A tanuló társakkal történő versengő és együttműködő mozgásformáiban a nagyfokú tolerancia, a fair play szellemisége már természetes módon kirajzolódik. Ismeri és önállóan végrehajtja a különböző sportmozgások általános és speciális bemelegítő gyakorlatait, edzettséget fejlesztő eljárásait és sportági mozgástechnikáit. Szívesen és otthonosan mozog az uszodai környezetben, értékkel kezeli a természetben, a szabad levegőn végzett mozgásformákat. A nevelési-oktatási szakasz végére kész megküzdési stratégiákkal rendelkezik a civilizációs ártalmak elhárítására.

A megfelelő pedagógiai tevékenység hatására a felnőttkor küszöbén a köznevelésből kilépő tanulóifjúság a testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület eszköz- és hatásrendszerét felhasználva az egészséget értékkel kezelő, élete természetes részének tekintő magatartásformákat alakít ki. A magas szintű jóllét elérésével olyan személyiségvonásokat alakít ki, amelyekkel a társadalom pozitív szemléletű, rugalmas, innovatív és hasznos tagjává válik.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- a testedzés, a sport személyiségjellemzői mentén (fegyelmetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) hajtja végre az elsajátított mozgásformákat;

- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkeznek, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;
- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten kivitelezzi;
- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, tanári ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- tanári ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a képességeket tudatosan és rendszeresen fejleszti.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészségtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

TESTNEVELÉS 11-12. ÉVFOLYAM

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	11. Évfolyam	12. Évfolyam
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	32	20	12
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	44	22	22
Torna jellegű feladatmegoldások			
Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)			
Sportjátékok	60	30	30

Testnevelési és népi játékok	24	18	6
Önvédelmi és küzdősportok	40	20	20
Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	36	18	18
Úszás	30	20	10
Szabadon választott órakeret:		10	10
Összes óraszám:		180	150
FAKULTÁCIÓ (szabadon választható)			
		11. évfolyam	12. évfolyam
Fakultációs óraszám:		72	60

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok önálló tervezése és végrehajtása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok tervezése, vezetése a társaknak

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyág, hajlékonyág fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok tudatos gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek önálló, de tanári kontroll alatt történő összeállítása, célzott alkalmazása

A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása és alkalmazása

Légzőgyakorlatok összeállítása, végrehajtása

A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások önálló és tudatos alkalmazása

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös összeállítása és önálló végrehajtása

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása, vezetése a társaknak

Terhelések utáni nyújtó gyakorlatok tervezése, vezetése

A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák rendszeres és tudatos alkalmazása

Relaxációs technikák tudatos alkalmazása

Zenés bemelegítés összeállítása önállóan

FOGALMAK

légygyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szerygyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszerygyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához.

Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre. A cél, hogy váljanak képessé az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő egyszerűbb gyakorlatok tervezésére tanári segítséggel, majd önállóan.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a korábbi évfolyamokon elért eredményeihez képest folyamatosan javítja futóteljesítményét, amelyet önmaga is tudatosan nyomon követ;
- = képes a kiválasztott ugró- és dobótechnikákat az ilyen jellegű játékok, versengések és versenyek közben, az eredményesség érdekében, egyéni sajátosságaihoz formálva hatékonyan alkalmazni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása a speciális bemelegítésben és mozgáskészség-, illetve mozgásképeség-fejlesztésben

Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel

Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása

Az atlétika sportág történetének, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Futások:

A futóiskolai gyakorlatok és futófeladatok harmonikus végrehajtása ön- és társfigyelés segítségével
Rajtok és rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–40 m-en. Térdelő- és állórajt szabályos végrehajtása, versengések rövid- és középtávon ismétléssel

Váltófutások versenyszerűen rövidített és teljes távon (4×100 m, 4×400 m) felső váltással, indulójelhez igazodva, minél kisebb sebességvesztéssel. Váltórend önálló kialakítása, váltótávolság gyakorlással történő kimérése

Folyamatos futások 8–12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással
Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban

Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitászónában végzett tartós futások tanári segítséggel hosszabb távú edzésprogramokba történő összeállítás, rendszeres alkalmazása

Ugrások:

Az ugróiskolai gyakorlatok harmonikus végrehajtása a mozgásképeség és készség fejlesztésével, ön- és társmegfigyelés segítségével

A megismert elugrótechnikák gyakorlása, versenyszerű ugrások eredményre az egyénileg kiválasztott technikával

A megismert magasugró technikák gyakorlása, versenyszerű ugrások eredményre, az egyénileg kiválasztott technikával

Hármasugrás önállóan választott elugróhelyről és nekifutási távolságból

Dobások:

Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel

Kislabda- vagy gerelyhajítás célra és versenyszerűen távolságra 5–9 lépés nekifutással

Súlylökés gyakorlása könnyített szerrel különböző technikákkal. Versenyszerű lökással 4 kg-os (lányok) és 6 kg-os (fiúk) szerrel választott technikával

Diszkoszvetés egy vagy másfél fordulattal, kalapácsvetés egy vagy két fordulattal könnyített vagy kiegészítő szerekkel

FOGALMAK

álló- és térdelőrajt, edzés módszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor

A gyógytestnevelés-órak keretében atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata. A cél, hogy a tanulók ismerjék az atlétikai jellegű feladatok közül a betegséjük, elváltozásuk számára kontraindikált gyakorlatokat.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása

A korábbi követelményekben megfogalmazott mozgásanyag elmélyítése, készségszintre emelése és gyakorlása

Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan

A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyaság, izomérzékelés) szinten tartása, további fejlesztése

A segítségadás készségszintű alkalmazása

A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése

A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás

Mászókulcsolással mászás 3–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 4–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek

A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása

(Választható anyagként) Az alapugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon

További tornaszereket választása a helyi lehetőségeknek megfelelően, a diákok képességeihez igazodó differenciálással

Talajon:

Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is

Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal

Emelés fejállásba (fiúk), emelés fejállásba segítséggel (lányok)

Fellendülés kézállásba

Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejenátfordulás segítséggel, tarkóbillenés segítséggel

Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)

Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése

Vetődések, átuggolások, átterpesztések

A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása

Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel

Ugrószekrényen:

Az előző évfolyamokon tanultak gyakorlása, az elugrás távolságának, az ugrás hosszának és magasságának növelésével

Lányoknak:

Gerendán:

Érintőjárás; hármás lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzetben át fel- és leugrás
Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások
Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel
Fordulatok állásban, guggolásban
Tarkóállási kísérletek segítséggel
Felugrás mellő oldalállásból oldaltámaszba, majd egyik láb átlendítéssel és 90 fokos fordulattal terpeszülés
Leugrások feladatokkal
Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok

Felemáskorláton:

Támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz
Függésből lendületvétel, átugulás, átterpesztés fekvőfüggésbe
Felugrás támaszba és függésbe
Leugrás támaszból. Alugrás. Nyílugrás

Fiúknak:

Gyűrűn:

Magas gyűrűn: alaplendület, lebegőfüggés, emelés lefüggésbe, ereszkedés hátsó lefüggésbe, emelés lebegőfüggésbe
Lebegőfüggésből lendületvétel, homorított leugrás
Vállátfordulás előre
Húzódás-tolódás támaszba
Lendület előre támaszba, segítséggel

Korláton:

Terpeszülés, támaszok (nyújtott támasz, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkarlebegőtámasz), felkarfüggés
Alaplendület támaszban és felkarfüggésben
Támlázás, terpeszpedzés, szökkenés
Lendület előre támaszba, segítséggel
Saslendület előre-hátra
Felkarállás
Vetődési leugrás, kanyarlati leugrás

Nyújtón:

Alaplendület
Kelepfelhúzódás támaszba, kelepfordítás; térdfellendülési kísérletek
Malomfordítás előre
Billenési kísérletek
Támaszból ellendülés és homorított leugrás. Alugrás. Nyílugrás

FOGALMAK

billenés, nyílugrás, húzódás-tolódás támaszba, saslendület előre-hátra, malomfordítás

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok – a kontraindikált gyakorlatok kivételével – elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a zenei ütemnek megfelelően, készségszintű koordinációval végzi a kiválasztott ritmikus gimnasztika és/vagy aerobik mozgásformákat;
- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ritmikus gimnasztika:

- A korábban tanult mozgások magasabb szintű végrehajtása
- Egy választott szerrel alapvető technikai elemek készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- Testtechnikai elemek elsajátítása:
 - járások, ugrások: érintőjárás, hintalépés, keringő lépés, szökkenő hármaslépés, ördögugrás, őzugrás
 - forgások: fordulatok állásban és különböző testhelyzetekben
 - egyensúlyelemek: lebegőállások, mérlegállások, lábemelések, lendítések
 - hajlékonysági elemek: törzhajlítások, kar- és törzshullámok
- A kondicionális és koordinációs képességek (dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ritmus, ízületi hajlékonyság) szinten tartása, illetve további fejlesztése
- Önállóan összeállított gyakorlat megtanulása zenére, esztétikus és harmonikus végrehajtása

Aerobik:

- Nyolc ütemű alaplépésekből álló blokkok variációiból a tanulók által összeállított mozgáskombinációk végrehajtása
- Az aerobik edzés különböző edzésszakaszaihoz tartozó mozgásanyag pontos, a zenei ütemhez igazított, harmonikus végrehajtása. A mozgásformák fejlesztő hatásainak tudatosítása
- Gyakorlatsorok kéziszerral történő végrehajtása
- Az aerobik jellegű foglalkozások gyakorlatvezetését elősegítő verbális és nonverbális jelzések elsajátítása és felhasználása
- Összefüggő gyakorlat megtanulása zenére

FOGALMAK

alaplépések, low impact alaplépés, high impact alaplépés, kombi impact alaplépés, tempó, ritmus, lépéskombináció, sasszé, dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ízületi hajlékonyság

A gyógytestnevelés-órán ismerjék és alkalmazzák a tanulók a ritmikus és aerobikgyakorlatok azon elemeit, amelyeket beépíthetnek a betegségük, elváltozásuk javítását szolgáló gyakorlatok tervezésekor.

TÉMAKÖR: Sportjátékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű háritására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai, alap- és csapattaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása

A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálmódosítások mellett

A nagyobb létszámú (5-7 fő/capat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához

A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek hatékony és célszerű alkalmazása a folyamatos sportjátékokban

Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labdás és labda nélküli játékosok üres területre történő mozgásában a kooperatív elemek alkalmazása

A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez

Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) játékhelyzethez adaptált alkalmazása, gyakorlása

Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése

Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens (ötletjáték) és konvergens (posztokhoz kötött mozgásfeladatok) gondolkodásra épülő feladatmegoldások összehangolt gyakorlása

Önálló tanulói szabályalkotás tanári kontrollal

Játékvezetés gyakorlása

A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása

Kézilabda

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – célszerű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során

A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok növekvő sebességgel egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)

1-1, 2-1, 2-2 elleni játékok (labdavezetés, irány- és iramváltások, indulócselek alkalmazása) kapura lövéssel összekapcsolva

Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból a folyamatos játéktevékenységek során

Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben

Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban

A kapus-alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben

Kosárlabda

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábrol, leérkezések – készségszintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben

A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban

Elzárás-leválás gyakorlása 2-1, 2-2, 3-3 elleni helyzetekben

Labdaátadások különböző módjainak – növekvő mozgássebességgel és dinamika mellett – a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása

Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban

Gyorsindulások, lerohanások tudatos és hatékony kialakítása, alkalmazása a folyamatos játék során

Fektetett dobás gyakorlása emberelőnyös vagy létszámaazonos kisjátékokban

Alapvető szabályok folyamatos játéktevékenységben történő alkalmazása mellett a játékvezetés gyakorlása

Létszámaazonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitásra épülő szabálymódosításokkal

Röplabda

A leütés alaptechnikájának elsajátítása

A felső egyenes nyitás alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben

Távrolról érkező labda megjátszása a hálózhoz közel helyezkedő feladóhoz alkar- és kosárérintéssel

Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban.

A 6-6 elleni játék alapfelállításának ismerete

Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása

A csapattársak közötti kommunikáció célszerű és hatékony alkalmazása az eredményes játék érdekében

Labdarúgás

A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások növekvő mozgássebesség és dinamika (növekvő energiabefektetéssel) mellett – tudatos és célszerű alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban

Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) növekvő sebességgel, dinamikával történő végrehajtása a kispályásokban és a mérkőzésjátékokban

Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, valamint létszámfölényes és létszámazonos játékhelyzetekben

A területvédekezés és emberfogásos védekezés váltott alkalmazása a játékhelyzethez igazítva a folyamatos játék során

A területszerzéssel történő emberelőnyös kispályásokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának alkalmazkodása a területszerzéssel járó játékhelyzetekhez

A kapusalaphelyzet gyakorlása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás alkalmazása a folyamatos játékhoz igazítva

Floorball

Labda nélküli és labdás technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása kispályásokban, mérkőzésjátékokban

Labdavezetések, átadások, átvételek készségszintű alkalmazása kispályásokban és mérkőzésjátékokban

Mozgások passzív, félaktív és aktív védő ellen (2-1, 3-2)

Labdatartást fejlesztő játékok

A kapus és a védő játékosok együttműködése, a különböző védekezési formák megismerése

Emberfogásos védekezés és területvédekezés kispályásokban és mérkőzésjátékokban

Létszámelőnyös, létszámhátrányos és létszámazonos játékok

FOGALMAK

játékrendszerek, játékvezetés, emberelőnyös és létszámazonos kispályás, elzárás-leválás, leütés, felső egyenes nyitás, sánc, beugrásos és felugrásos kapura lövés, támadó és védekező stratégia, alapfelállítás, pozíciós játék

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi
- = a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszerű bekapcsolásával

Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

A támadó és védő szerepek gyors váltakozására épülő, azokhoz való alkalmazkodást segítő páros, csoportos versengő játékok

A védekezés és támadás hatékonyságát növelő csapattaktikai elemekre épülő kooperativitást igénylő versengő játékok gyakorlása

1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása

Önálló tanulói szabályalkotásra épülő (pl. célfelület fajtája, átadási módok, pálya méretei és alakja, csapatok létszáma stb...) pontszerző kiséjátékokban a játékhelyzethez adaptált támadó és védő szerepek gyakorlása

Önálló tanulói szabályalkotásra épülő különböző haladási, megfogási, kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása

Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása

A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő összetett mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

Néptánc – szabadon választható

Táncok: a forgástechnika fejlesztése a különböző lábőrészeken. A páros forgás és a forgástechnika fejlesztése

A dunai és tiszai táncdialektusok átismétlése, az erdélyi dialektus tananyagának bővítése

Az improvizációs készség, a stílusérzék és az előadókészség fejlesztése, a partnerkapcsolat fontossága és gyakorlása a néptánc mozgásanyagán keresztül

FOGALMAK

besegetés, szabálykövető magatartás, kreatív játék, játékkalkotás, dinamikus és statikus célfelületek, szélességi és mélységi mozgás, táncrend, táncszók

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegsüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképeség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hártására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző eséstechnikák készségszintű elsajátítása mellett a választott küzdősport speciális mozgásformáit célszerűen alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett

Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva

Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése

Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása, valamint a társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átisméltése, elméleti tudatosítása

Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák készségszintű elsajátítása

Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás adaptív, készségszintű elsajátítása

Dzsúdógurulás alaptechnikájának készségszintű elsajátítása harántterpeszállásból indulva, mindkét irányba, előre és hátra

A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének adaptív, készségszintű alkalmazása a küzdőfeladatokban

Alapvető karateütések, -rúgások és azok védésére irányuló védéstechnikák és ellentámadások biztonságos, életszerű végrehajtása

A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása

A tradicionális küzdősportok (birkózás, ökölvívás, dzsúdó, karate) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átisméltése

Birkózás

A gerincoszlop mozgékonyágát, a nyakizmok erejét növelő birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása

Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül

Hídban forgás

Hídba vetődés fejtámaszból

Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával

Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögékerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül

Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban

Mögékerülés karberántással: támadó és védekező technika

Mögékerülés: könyökfelütéssel, kibújással

Parter helyzetből induló birkózó technikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben

A tanult rézsút és oldalsó leszorítástechnikák gyakorlása a különböző mini judo jellegű földharcjátékokban

Karate

Alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismerete, azok önálló bemutatása

Az alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elől lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben

Rúgások alapttechnikájának önálló végrehajtása, elsajátítása helyben

Oldalra rúgás és csapás technikája

Rúgás- és ütése kombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben

Alap védekező technikák ellentámadásokkal

Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása

A három- és ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása

Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és oldalra rúgás védési technikáinak elsajátítása

A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással

Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata bemutatása a tanult technikák kivitelezésével, sportágra jellemző mozgásdinamikával, számolásra és számolás nélkül, önállóan

Szabad küzdelem alaptámadásai és -védesei, ellentámadások helyben és szabad küzdelemre jellemző helyváltoztató mozgással

A karate speciális bemelegítő, nyújtó hatású mozgásformáinak megismerése, elsajátítása

Dzsúdó

A társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)

Földharcttechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyak alatt) és oldalsó leszorítás technika végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások

A bokasöprés, a nagy külső horogdobás és a nagy belső horogdobás technikájának gyakorlása passzív, majd aktív ellenfélen

FOGALMAK

fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, bokasöprés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás, karatevédekek (uke), karate támadások kézzel és lábbal, 5 lépéses támadás-védekezés, 3 lépéses támadás-védekezés

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát önvédelmi és küzdősport kiválasztását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben üzhető mozgásformák

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hártására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;

- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák tudásanyagának elmélyítése, gyakorlati alkalmazása

A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése, tudatos alkalmazása a mindennapos életvezetésben

A környezetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében

Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúrák)

Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervek önálló összeállítása, végrehajtása

A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, montain bike, görhoki, sportlövészet, íjászat, tenisz, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)

Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb túrák tervezése, vezetése

A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása

A különböző rekreációs mozgásformák megismerése és alkalmazása az élethosszig tartó sportolás és egészséges életvitel iránti igény kialakításához

Az alternatív környezetben űzhető sportok tudatos alkalmazása a mindennapi stresszhelyzetek feloldásában

Az alternatív környezetben űzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása

Egytradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

tervezés, tudatosság, kihívás, kitartás, rekreáció, stresszkezelés, teljesítménytúra, Országos Kéktúra

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók olyan testgyakorlatokkal, sportokkal ismerkednek meg, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Úszás (Amennyiben adottak a feltételek.)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségszinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- = önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;
- önállóan, de tanári ellenőrzés mellett végez számára megfelelő uszodai tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző uszodai tevékenységek egészségfejlesztő és egészségkárosító tényezőinek tudatában beavatkozási stratégiák tudatos alkalmazása

Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása

A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrő továbbfejlesztése

A balesetek megelőzésére tett intézkedések ismerete és betartása

A természetes vizekben úszás veszélyeinek ismerete (vízbe ugrások veszélyei, áramlatok, hullámlás stb.)

Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek készségszintre emelése

A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása

Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása

A tanult úszásnemekhez kapcsolódó rajttechnikák és fordulások elsajátítása

A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése

Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

Aerob állóképesség további fejlesztése az úszás ritmusának alakításával

Anaerob állóképesség további fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával

Úszóversenyek. Merülési versenyek, víz alatti úszóversenyek

Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása

A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése

FOGALMAK

vegyesúszás, versenyszabályok, szauna, wellness

A gyógytestnevelés-órán a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése. A tanulók tanári segítséggel, majd önállóan tudnak összeállítani úszó feladatsorokat, amelyek elősegítik betegségük, elváltozásuk pozitív irányú megváltoztatását.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- = önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;
- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;

- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- mindennapi tevékenységének tudatos részévé válik a korrekciós gyakorlatok végzése;
- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségi szinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti;
- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségével, majd anélkül

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gyakorlatok tervezése, megtartása

Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, egyszerűbb és összetettebb gyakorlatok összeállítása tanári kontrollal, a gyakorlatok önálló végrehajtása

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása, egyszerűbb és összetettebb gyakorlatok összeállítása tanári kontrollal

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismerése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismerése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

A betegség, illetve elváltozás javítását szolgáló úszások és vízben végzett gyakorlatok elsajátítása, rövidebb edzésprogramok összeállítása tanári segítséggel

A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása

A gerinc elváltozásaihoz, a legalapvetőbb belgyógyászati betegségek kialakulásához vezető káros életviteli szokások tudatában a pozitív beavatkozási stratégiák alkalmazása a mindennapi életvezetésben

FOGALMAK

edzéstervezés, tudatos életvitel

TÁNC ÉS MOZGÁS

HELYI TANTERV

A tánc tanítása komplex művészetpedagógiai tevékenység, amely által a tanuló sajátos kifejezőeszköz birtokába jut, kiegészítve a nyelvi, a zenei és a vizuális kifejezőeszközök tárát.

A tánc a mozgást a művészetek oldaláról ismerteti meg a tanulóval, értékesen kiegészítve a testnevelés órákon történő mozgásfejlesztést. A tánc tanítása a testnevelés órák keretében is történhet, megfelelő képesítésű pedagógus vezetésével.

A tánc és a zene elválaszthatatlan kapcsolatából adódóan a tánc tanítása különleges zenei élményt is nyújt: a tanuló a mozgás által egész testében érzékeli a kísérő zenét, a zene aktív befogadjává válik. A néptánc tanítás során a tanuló számos olyan népdalt ismer meg, amely kiegészíti az ének-zene órán tanult dalok tárát, mozgással összhangban énekel, a hangszeres dallamokat is közelebb érzi magához a táncolás által, a népzene így eredeti funkciójában éli át. Az ének-zene órán is alkalom nyílik arra, hogy az éneklést vagy zenehallgatást mozgással kapcsolják össze, megfelelő képesítésű pedagógus vezetésével.

A néptánc tanítása hatékonyan járul hozzá a magyarságtudat erősítéséhez, ugyanakkor közvetlen tapasztalat és élmény által teszi fogékonnyá a tanulót a szomszéd – esetleg távolabbi – népek hagyományai, kultúrája iránt. Néptánc- és népzene-hagyományunk egy évezred európai műveltségének lenyomatát őrzi, ezért megismerése nemcsak a Kárpát-medencében élő más népek kultúrája iránt teszi fogékonnyá a tanulót, hanem európai művelődéstörténeti összefüggések megértéséhez is hozzásegíti. A nemzetiségi iskolákban a néptánc tanítás az identitás őrzésének egyik alapvető eszköze lehet.

A tánc tanítása fejleszti a ritmusérzéklet, a térérzékelést, a testtartást és a mozgáskoordinációt, amely a mindennapi élet számos területén fontos a tanuló számára. Fejleszti a társas kapcsolatok iránti érzéklet: együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére ösztönöz.

Az iskolai tánc tanulás bekapcsolódási lehetőséget biztosít a tanuló számára a táncos kulturális életbe: a tánc- és mozgásművészet értő befogadjává, a táncos szórakozás (táncházak, táncos szórakozóhelyek) aktív részesévé formálja.

A kerettanterv nem említi konkrét táncokat, hiszen a tanmenetbe bekerülő táncok, táncstílusok kiválasztása a tanár feladata az iskola és az osztály/csoport adta lehetőségek gondos mérlegelése után. Azt az elvet azonban rögzíti, hogy a tánc tanításának elsődleges célja a táncolás, az éneklés és a játék örömeinek, közösségformáló erejének megélése, képességfejlesztő hatásainak kiaknázása. Az esetleges produkció létrehozása csak jóval ezek után következő szempont lehet. Azt az elvet is rögzíti, hogy a tanuló lehetőség szerint saját szűkebb hazájának néphagyományából kiindulva ismerkedjen a tánc és mozgás világával, fokozatosan bővítve a megismert stílusok körét.

A kerettantervben szereplő tematikai egységek nem időben követik egymást. Az órák anyaga általában több tematikai egység, amelyeket a tanár belátása szerint arányosan oszt el az adott időkeretben, vagy akár többet is alkalmaz párhuzamosan. Ezért nem történik utalás az egyes tematikai egységekhez ajánlott óraszámra. A kerettanterv anyagát heti egy – az öt mozgásos óra egyike – órára terveztük.

A tánc tanításának tárgyi feltétele a megfelelő méretű, megfelelően rugalmas padlózatú, jól szellőztethető terem, valamint a megfelelő hangminőségű és teljesítményű zene-lejátszó berendezés.

A tánc és mozgás tanításának sajátossága, hogy az egyes tematikai egységek és fejlesztési célok gyakorlatilag a teljes 12 évfolyamon keresztül húzódnak, fokozatosan elmélyítve, pontosítva, finomítva az újra és újra visszatérő témákat. Ezért elkerülhetetlenek látszottak a gyakori ismétlések. Az ismétlődő keretek változatos, egymásra épülő tartalommal való kitöltése a pedagógus feladata, a helyi adottságok és az előzmények mérlegelése alapján.

évfolyam (művészeti specializáció)

A tantárgy tanításának céljai, feladatai – az életkori sajátosságok figyelembe vételével – nem térnek el az általános iskolaitól. A megismert táncstílusok és tánc típusok körének bővítésén, a motívumok ritmikai, plasztikai pontosításán és finomításán, újabb koreográfiák megtanulásán és bemutatásán kívül azonban a hangsúly a tudatosságra és a szintézisre helyeződik.

A tanuló a táncok gyakorlása során szerzett élményeket, tapasztalatokat, népzenei és hagyományismereti elemeket már képes nagyobb történelmi, földrajzi, művészet- és zenetörténeti összefüggésekben elhelyezni. Tapasztalatot szerez a Kárpát-medence néptánc kultúrájának egyedülálló gazdagságáról. Tudatosítja, hogy a magyar táncfolklorklória és a hagyományok újratelemzésének (*revival*) sajátos magyar modellje, a tánc ház-módszer a világon egyedülálló tudományos és kulturális jelenség, igazi hungarikum. Ugyanakkor éppen ezáltal válik természetessé a szomszéd vagy távolabbi népek hagyományainak tisztelete, tudatosul néphagyományunk és az európai műveltség évezredes egymásba fonódása.

Az iskolai tánc tanulás segítséget nyújthat a fiatal tanulóknak a közösségi élet szervezésében is, hiszen vannak olyan táncok, amelyeket az osztályból/csoportból mindenki ismer, a közös táncolásból így senki sincs kirekesztve.

A tanuló az iskolában megismert táncok és a hozzájuk kapcsolódó kulturális tapasztalatok által a tánc- és mozgásművészet értő befogodójává válhat, a divátáramlatokra és a szubkultúrára pedig kritikusan és igényesen tekinthet.

A mozgás és tánc gyakorlása hatékonyan segíti a fiatal tanulót abban, hogy jó tartású, biztos kiállású, magát kifejezni képes felnőtté váljon.

A kerettanterv tematikai egységeinek száma az általános iskolához képest csökken, az 1–8. évfolyamon is szereplő fejlesztési feladatok integráltan jelennek meg, követve az életkori sajátosságokat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szaktanár ne használhatná továbbra is az 1–8. évfolyam tematikai egységeit, amennyiben azt szükségesnek látja.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	10. évfolyam (specializáció) óraszám
Táncgyakorlat	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
Táncfolklorklorklória/tánc történeti ismeretek	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
Tánc a kortárs kulturális életben	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
Tréning	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
Improvizációs készség fejlesztése	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
Koreográfia megtanulása és bemutatása	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
Gyűjtőmunka a tanult táncokkal kapcsolatban	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
Tánc ház, táncos rendezvény szervezése az iskolában	<i> folyamatos*</i>	<i> folyamatos*</i>
SPECIALIZÁCIÓ (10. évfolyamon)		
 Szabadon választott órakeret (Specializációs óraszám):		36
 Összes óraszám:		36

* A kerettantervben szereplő tematikai egységek nem időben követik egymást. Az órák anyaga általában több tematikai egység, amelyeket a tanár belátása szerint arányosan oszt el az adott időkeretben, vagy akár többet is alkalmaz párhuzamosan. Ezért nem történik utalás az egyes tematikai egységekhez ajánlott óraszámra.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Táncgyakorlat	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Az 1–8. évfolyamon kialakult táncos készségek, ritmus- és térérzékelés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megszerzett tánc tudás alkotó, kreatív, improvizatív felhasználása. A közösségi mozgás és táncolás élményének megélése, a társas kapcsolatok fejlesztése. A jó tartás, magabiztos kiállítás, helyes önértékelés fejlesztése. A közös éneklés, a zenével való együttmozgás örömeinek megélése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A folyamatos, de lehetőleg új szempontokat hozó ismétlések által már megszerzett táncos képességek és ismeretek elmélyítése és pontosítása. A tanári irányítás és folytonos javítás mellett önálló, alkotó, improvizatív, nagyobb formai egységeket (pl. táncrend, táncciklus) átívelő mozgások végzése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táncrend, táncciklus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Táncfolklorisztikai/tánc történeti ismeretek	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Az 1–8. évfolyam hagyományismeret tematikai egységei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közvetlen tapasztalat és gyakorlat segítségével történő ismeretszerzés a táncfolklorisztika és/vagy a tánc történet területéről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Közvetlenül a tanult táncok gyakorlásához kapcsolódva ismeretszerzés az adott táncok folklorisztikai/tánc történeti háttéréről (beszélgetés, vetítés, gyűjtőmunka). A táncfolklorisztikai/tánc történeti ismeretek tágabb történelmi, művelődés-, művészet-, irodalom-, dráma- és zenetörténeti összefüggésekben történő elhelyezése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táncfolklorisztika, tánc történet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tánc a kortárs kulturális életben	Órakeret folyamatos
--------------------------------------	-----------------------------------	------------------------

Előzetes tudás	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tánc kulturális életben betöltött szerepének ismerete és megtapasztalása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Táncelőadás, táncszínházi előadás, opera vagy balettelőadás közös megtekintése, értékelése, megbeszélése.</p> <p>Néhány társulat, táncelőadásoknak otthont adó intézmény ismerete.</p> <p>Közösségi részvétel táncházban/táncos rendezvényen.</p> <p>Egy-egy tánccal kapcsolatos televízióműsor közös értékelése, megbeszélése.</p> <p>Egy-egy, a tánccal kapcsolatos világháló-tartalom közös értékelése, megbeszélése.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Műsor, előadás, társulat, koreográfia, koreográfus, rendező, kritika, IKT-eszköz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tréning	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erőnlét és állóképesség növelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A gyakorolt táncok elemeiből önállóan vagy a tanár által felépített, ritmikus, zenés mozgásgyakorlatok segítségével az erőnlét és állóképesség növelése.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Mozgásgyakorlat, erőnlét, állóképesség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Improvizációs készség fejlesztése	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Az eddig megismert táncok és improvizációs gyakorlatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, szabad, alkotó mozgás élményének megtapasztalása, a kreativitás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A már megismert táncok folyamatainak önálló, kreatív, párral és/vagy társakkal együttműködve történő felépítése összhangban a kapott kísérezéssel.</p> <p>Kísérletezés nagyobb formai egységeket (pl. táncrend, táncciklus) átfogó, összetett improvizációval is.</p>		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Rögtönzés (szabad tánc, improvizáció), lépés (motívum), táncrend, táncciklus, pár vezetése, tájegység, népcsoport/nép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Koreográfia megtanulása és bemutatása	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A szükséges táncstílus ismerete, a korábbi improvizációs és térgyakorlatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közös munka eredményének, sikerének megélése, a fokozott koncentráció és kooperáció elérése, a művészi kifejezőképesség továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A koreográfia megtanulása és bemutatása nem öncél, hanem a művészeti nevelés, képességfejlesztés egyik eszköze.</p> <p>A koreográfia az osztály/csoport képességeihez igazodik, a bemutatás (társaknak, szülőknek, vendégeknek) sikerélményt jelent a tanuló számára.</p> <p>Részvétel az előkészületekben.</p> <p>Koreográfia összeállítása, megtanulása, bemutatása. (Az előadott koreográfia lehet más művészeti ágakat felvonultató műsor vagy táncos-zenés színpadi mű része. A felkészülésnél ekkor kiemelt szempont a tantárgyköziség, a különböző művészeti ágak egységének megtapasztalása.)</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Koreográfia, koreográfus, rendező, szerep, szereposztás, csoport, szólamok, szólista, kar, próba, főpróba, színpadbejárás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gyűjtőmunka a tanult táncokkal kapcsolatban	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A tanult táncokkal, a hozzájuk kapcsolódó zenével, hagyományokkal kapcsolatos alapfogalmak, táncfolklorisztikai, tánc történeti alapismeretek, az IKT-eszközök megfelelő használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, alkotó és rendszerező munka örömeinek megélése, a médiatudatosság fejlesztése, a táncfolklorisztikai/tánc történeti ismeretek bővítése saját tapasztalatok és kutatás által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Önálló vagy csoportos anyagok keresése és rendszerezett gyűjtése (szöveg, fénykép, mozgókép, zene) a tanult táncokkal, azok történetével, kulturális háttérével, kísérőzenéjével, közösségi funkcióival kapcsolatban.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, múzeum, szakfolyóirat, MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza, multimédiás adatbázis.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Táncháza, táncos rendezvény szervezése az iskolában	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közös szervezés, előkészítés, majd a közös multság örömeinek megtapasztalása, a közösség összetartozásának erősítése, a táncolás eredeti funkciójában való átélése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Társakkal együttműködve részvétel az iskolai táncház, táncos rendezvény megszervezésében, lebonyolításában (díszítés, berendezés, plakát/szórólap/meghívó készítése, büfé, ruhatár üzemeltetése). Részvétel a közös táncolásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendezvény, tervezés, szervezés.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes harmonikus, ritmikailag és plasztikailag pontos mozgásra, képes felszabadultan, önállóan, az esetleges hibák ellenére is magabiztosan felépíteni táncfolyamatokat, nagyobb formai egységeket. Képes a tanult táncok történetének, kulturális jelentőségének, funkciójának tantárgyközi összefüggésekben való megragadására tevékenység és közvetlen tapasztalat segítségével.</p> <p>Közösségi élmények által részesévé válik a kortárs táncos kulturális életnek.</p> <p>A tanuló képes korának és képességeinek megfelelő koreográfia megtanulására és előadására. Képes átélni a közös felkészülés és az elért siker örömeit.</p> <p>Képes önállóan vagy társaival közösen anyagot gyűjteni és rendezni a tanár által adott szempontok szerint. Tudatosítja az intézmények, a szakirodalom és a világháló adta lehetőségeket.</p> <p>Megfelelő irányítással, társaival együttműködve részt vesz iskolai táncház, táncos rendezvény előkészítésében és lebonyolításában, átéli a közös munka sikerének örömeit.</p>
--	---

Helyi tanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára
Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam 2020/2021. tanévtől
felmenő rendszerben

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Szociális attitűd kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

A családi életre nevelés

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történések, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásrautaltság tudatosítása.

A testi és lelki egészségre nevelés

A testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítség és a segíthetőségek megtapasztalása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

Pályaorientáció

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

Médiatudatosságra nevelés

Életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, mérlegelő gondolkodás alapozása.

A tanulás tanítása

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

Kulcskompetenciák

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában idegen nyelv oktatása még nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát kell a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus

felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulónak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább

kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköze gyűttesként kell megjelennie. A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az inkluzív nevelési szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésben részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatát beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik.

A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvési, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció szinterei, a kommunikációs, cél-rationális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; az identitás és önismeret, mint szocializációs cél; párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, mérlegelés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás, mint tipikus tevékenységek; valamint a kíváncsiság, mint motiváció.

Helyi tanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára
Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1
Matematika	4+1	4+1	3+1	4+1
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7	8
Matematika	5	5	4	5
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel. Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történelmi és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátítása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókinccsfelkészítés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív- és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

1–2. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően. A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanulóhoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerével, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. A tanulót fogékonyvá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

Magyar irodalom

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolym	2. Évfolym
Beszéd-készség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	100	40	35
Olvasás, az írott szöveg megértése	170	80	76
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	52	16	25
Szabadon választott órakeret:		8	8
Összes óraszám:		144	144

Magyar nyelv

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolym	2. Évfolym
Írás, szövegalkotás	130	70	60
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	52	32	42
Szabadon választott órakeret:		36+6	36+6
Összes óraszám:		144	144

Témakör	Beszéd-készség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A megfelelő hangképzés, beszédlejtés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása.</p> <p>Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása.</p> <p>A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukciónak a képességének fejlesztése. Beszéd-kedv felkeltése és a beszéd-bátorság növelése.</p> <p>A verbális emlékezet és a szóbeli kifejező-képesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás).</p> <p>A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.</p> <p>Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveg-hű tolmácsolása.</p> <p>Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése.</p> <p>Beszédlejtés tudatosítása légzőgyakorlatokkal.</p>

	<p>Szájtérben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédrítmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással. Hang-, szótag- és szósor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után. Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>
1.2. Beszédfejlettség	<p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. Saját élmények megfogalmazása. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is. A kijelentés és a kérdés beszédhangsúlyjának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.</p>
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	<p>Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.</p>
Fogalmak	<p>Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése.

	<p>Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése.</p> <p>Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.</p> <p>A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással.</p> <p>Szókincsbővítés.</p> <p>Értő olvasás fejlesztése.</p> <p>A néma olvasás elemi szintű kialakítása.</p> <p>Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Felkészülés az olvasásra	<p>Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Képolvasási gyakorlatok végzése.</p> <p>A rész-egész viszonyának megtapasztalása.</p> <p>Szótagolás tapssal kísérve.</p> <p>Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása.</p> <p>Beszédhangok megkülönböztetése.</p> <p>Rövid-hosszú hangok differenciálása.</p> <p>Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása.</p> <p>Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése.</p> <p>A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése.</p> <p>Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése.</p> <p>Szövegtanulási technikák megismerése.</p> <p>Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.</p>
1.4. Az olvasás jelrendszere	<p>Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban.</p> <p>Hang és betű azonosítása.</p> <p>Betűk felismerése szavakban, szövegben.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk).</p> <p>Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása.</p> <p>Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában.</p> <p>Hangos olvasás gyakorlása.</p> <p>Törekvés a szöveghű olvasásra.</p> <p>Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.</p>
2.3. Az írott szöveg megértése	<p>Tájékozódás a tankönyvben.</p> <p>Tájékozódás a szövegben.</p> <p>Az adatok visszakeresése.</p> <p>Információk kiemelése.</p> <p>A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel.</p> <p>Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése.</p>

	<p>Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma olvasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással).</p> <hr/> <p>Tartalom elmondása. A történet dramatizálása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.</p>
Fogalmak	<p>Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpapír, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólas, szín.</p>

Témakör	Írás, szövegalkotás
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az írás jelrendszere	<p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. Nagymozgások, kismozgások végzése. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás.</p>

	<p>Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása, alkalmazása. Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Mondatkezdő nagybetű használata. Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítséggel.</p>
Fogalmak	<p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.</p>

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	<p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszélgetéshelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.</p>
4.2 Szavak jelentése, szókincs	<p>Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.</p>

4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.
4.4. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.
4.5. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.
Fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítéliképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.2. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi		Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. Rövid mesék olvasása.
1.3. Epikus művek jellemzői		Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.
1.4. Lírai alkotások jellemzői		Vers, versszak felismerése.
1.5. Báb- és drámajátékok jellemzői		A mesék cselekményének eljátszása.

Fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.
----------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése. Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével). A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel. Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből. Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után. Rendezett, olvasható íráskép.</p>
---	---

3–4. évfolyam

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.

Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, az együttérzés, a segítőkészség, az önkéntes feladatvállalás, a felelősségvállalás, a tisztelet, a kötelességtudat, az önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Az irodalmi nevelés fejleszti a mérlegelő érzéket. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot. Fejleszti a kreativitást, gazdagítja az önismeretet.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a mérlegelő gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. A 3–4. évfolyam feladata a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése elősegíti a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

A kommunikációs kompetenciák alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelés, a tapasztalás, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenység a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosság, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét, alakítják az erre alkalmassá tevő képességet. A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

Magyar irodalom

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Beszéd-készség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	90	43	43
Olvasás, az írott szöveg megértése	140	70	70
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	46	23	23
Szabadon választott órakeret:		8	8
Összes óraszám:		144	144

Magyar nyelv

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
Írás, szövegalkotás	94	36	60
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	98	30	42
Szabadon választott órakeret:		36+6	36+6
Összes óraszám:		108	144

Témakör	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése.</p> <p>Beszéd-kezdő, társalgási kezdő növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata.</p> <p>A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre.</p> <p>Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban.</p> <p>Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszéd-készség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élet és a tankönyvek szó-kincsének ismerete.</p> <p>Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszéd-tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése.</p> <p>Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása.</p> <p>Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveg-hű tolmácsolása.</p> <p>Empátia, szociális készségek formálása.</p> <p>Íté-lőképesség, erkölcsi érzék alakítása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek

<p>1.2. Beszédhallás, hallás utáni értés</p>	<p>Helyes beszédlézés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során. Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban. Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése. Mondatfonetikai gyakorlatok végzése. Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangsín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten. Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.</p>
<p>1.3. Beszédfejlettség</p>	<p>Saját és közösségi élmények megfogalmazása. Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. Az iskolai életben előforduló események megbeszélése. Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra). Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata. Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés. Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében. Címadási gyakorlatok. Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték). Önismereti gyakorlatok. Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.</p>
<p>1.4. Memoriterek szöveghű tolmácsolása</p>	<p>Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása.</p>

	<p>Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal.</p> <p>Különböző dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).</p>
Fogalmak	<p>Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése.</p> <p>Megfelelő olvasási tempó kialakítása.</p> <p>Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Információkereső technikák megalapozása.</p> <p>A kifejező olvasás képességének fejlesztése.</p> <p>Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés.</p> <p>Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.</p> <p>Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.</p>

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.5. Az olvasás jelrendszere	<p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával.</p> <p>Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata.</p> <p>Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál.</p> <p>Mondatok hangos és néma olvasása.</p> <p>Szövegek hangos és néma olvasása.</p> <p>Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra.</p> <p>Tájékozódás a szövegben.</p> <p>Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.</p>
1.6. Az írott szöveg megértése	<p>Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése.</p> <p>Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése.</p> <p>Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.</p>

	<p>Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Szövegösszefüggések keresése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, mondatok és képek egyeztetése, szereplők tulajdonságainak felismerése, vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: az adatok visszakeresése, információk kiemelése. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Ismerkedés gyermekújságokkal.</p>
Fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.

Témakör	Írás, szövegalkotás
Előzetes tudás	<p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.</p>
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készség szintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése.</p>

	<p>Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással.</p> <p>Eszközszintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása.</p> <p>Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.7. Az írás jelrendszere	<p>Az írástechnika gyakorlása.</p> <p>Segédvonal nélküli füzet használata.</p> <p>Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben.</p> <p>Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról).</p> <p>Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással.</p> <p>Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből.</p> <p>Írásjelek alkalmazása.</p> <p>Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során.</p> <p>Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása.</p> <p>Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése.</p> <p>Hibafelismerés, hibajavítás segítségével.</p>
1.8. Szövegalkotás írásban	<p>Szavak gyűjtése és írása.</p> <p>Mondatok kiegészítése.</p> <p>Mondatbővítés.</p> <p>Mondatbefejezés.</p> <p>Mondatalkotás.</p> <p>Címadás.</p> <p>Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával.</p> <p>Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.</p>
Fogalmak	<p>Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép.</p>

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása.</p> <p>A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése.</p> <p>A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással.</p> <p>A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás.</p> <p>A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.9. Alapvető kommunikációs	<p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás:</p> <p>– részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben,</p>

helyzetek nyelvi és magatartási mintái	<p>szas nyelvi magatartási formák alkalmazása.</p> <p>Beszélgetés, vita: helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a vitakultúra formálása, eredmény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben.</p> <p>Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.</p>
4.2. Szavak jelentése, szókincs	<p>Szavak csoportosítása jelentésük szerint: rokon értelmű szavak, több jelentésű szavak, azonos alakú szavak.</p> <p>Állandósult szókapcsolatok értelmezése. Közmondások, szólások értelmezése.</p> <p>A szókincs folyamatos gyarapodása.</p>
4.3. Hang, betű, szótag, szó, szótó, toldalék	<p>Hang és betű megkülönböztetése.</p> <p>A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: megfigyelése, jelölése begyakorolt szóanyagban.</p> <p>Toldalékos szó megfigyelése, szótó és toldalék elkülönítése.</p> <p>A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok megfigyelése a szavakban és a szavak végén, helyesírása begyakorolt szókészletben.</p>
4.4. Szófajok	<p>Szavak csoportosítása: kérdések alapján; jelentés szerint.</p>
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	<p>Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás megfigyelése, felismerése olvasott szövegekben, helyes használata a mindennapi beszédben, írásbeli gyakorlása.</p>
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	<p>Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után.</p> <p>A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben.</p> <p>A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben.</p> <p>Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint.</p> <p>Az elválasztás eseteinek megfigyelése.</p> <p>A teljes ábécé, betűrend ismerete.</p> <p>A mondat szavakra tagolása.</p>
Fogalmak	<p>Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznévszó, tulajdonnévszó, számnév, határozott, határozatlan.</p>

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Ajánlott szerzők és művek Népköltészet	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása.
<ul style="list-style-type: none"> – Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései <p>Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: <i>Őszbe csavarodott</i> Bartos Erika: <i>Maci a Holdon, Budapest</i> Csukás István: <i>Hideg szél fúj, Süni Balázs</i> Fazekas Anna: <i>Ősz, Télapó, Tél, Szüret</i> Gárdonyi Géza: <i>Gólyák, Cifra mese, Macskánk</i> Gryllus Vilmos: <i>Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő</i> József Attila: <i>Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter</i></p>	Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.

Kányádi Sándor: *Hófolto
még a határ, Kelj föl, nap*
Lázár Ervin: *Öregapó
madarai*
Móra Ferenc: *Tükrös Kata,
A pillangók királya,
Vasgyúró Gyurka, Sose volt
király bánata, A kis
bicebóca, A didergő király*
Móricz Zsigmond: *Iciri-
piciri, Kevélykereké,
Kuckókirály, A köszöntő, A
nehéz kétgarasos, A török
és a tehenek*
Nemes Nagy Ágnes: *Cifra
palota, Lila fecske,
Madarak, Nyári rajz*
Petőfi Sándor: *Itt van az
ősz, itt van újra, Nemzeti
dal (részlet)*
Szabó Lőrinc: *A szél meg a
nap, Esik a hó, Nyitnikék
(részletek), Falusi
hangverseny*
Tamkó Sirató Károly:
Mondjam még?
Varró Dániel: *Buszvezetők*
Weöres Sándor: *Vásár
(részlet), Ha vihar jó a
magasból, Újesztendő,
Száncsengő, Galagonya,
Birkaiskola, Szép a fenyő,
Nől a dér, álom jár*
Zelk Zoltán: *A tölgyfa
születésnapja, Köd és fény,
Télapó és a hóember, Alszik
a szél, Október, Hova futsz,
te kicsi őz?, Az állatok
iskolája, Mikulás bácsi
csizmája, Rajzpapír*

Ajánlott európai szerzők és
művek:
Andersen: *A két gyertya, A
rendíthetetlen ólomkatona,
A három versenyugró*
Aesopus: *Kincs a szőlőben,
Az oroszlán és az egér, A
róka és a gólya*
Grimm: *A csillagruha*

<p>La Fontaine: <i>A tücsök és a hangya</i> Richard Scarry: <i>Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?</i> Szutyjev: <i>Az alma, Miau, A három kiscica, A süni, akit meg lehetett simogatni</i></p>	
<p>5.2. Epikus művek jellemzői</p>	<p>Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítségével. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.</p>
<p>5.3. Lírai alkotások jellemzői</p>	<p>Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma). Rím felismerése. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: ellentét, ismétlés (refrén).</p>
<p>5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői</p>	<p>Népi játékok játszása. Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása.</p>
--	--

	<p>A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása.</p> <p>Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel.</p> <p>Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás.</p> <p>Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel.</p> <p>Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése.</p> <p>Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben.</p> <p>Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról.</p> <p>A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással.</p> <p>Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.</p> <p>Az írott nagybetűk alkalmazása.</p> <p>Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.</p> <p>A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.</p> <p>Önellenőrzés, hibajavítás.</p> <p>Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.</p>
--	--

MATEMATIKA

1–2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

Témakör neve		Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika		30	15	15
2. Számelmélet, algebra		136	68	68
3. Geometria – mérés		80	40	40
4. Függvények, az analízis elemei		42	21	21
Szabadon választott órakeret:			36	36
Összes óraszám:			180	180
Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.			
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek		
1.1. Halmazok		Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése,		

Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.
1.2. <i>Matematikai logika</i> Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
1.3. <i>Kombinatorika</i> Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	2. Számelmélet, algebra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. <i>Számok</i> Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.

Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.
2.2. <i>Műveletek</i> Műveleti jelek (+, -, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználatl 20-as számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.
2.3. <i>Számelméleti ismeretek</i> Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnev, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	3.Geometria – mérés
---------	---------------------

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. <i>Térbeli, síkbeli helyzetek</i> – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.
3.2. <i>Síkbeli alakzatok</i> Síkdomok tulajdonságai	Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. <i>Mérés</i> Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.

Témakör	4.Függvények, az analízis elemei	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
4.1. <i>Relációk</i> Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között		Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).
4.2. <i>Sorozatok</i> Sorba rendezések		Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok		Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.
4.3. <i>Függvények</i> Hozzárendelések		Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyzavak használata.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.</p>
---	--

	<p>Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.</p> <p>Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben.</p> <p>Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.</p>
--	---

3–4. évfolyam

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

Témakör neve		Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika		14	3	11
2. Számelmélet, algebra		142	67	75
3. Geometria – mérés		64	22	32
4. Függvények, az analízis elemei		42	16	26
Szabadon választott órakeret:			36	36
Összes óraszám:			144	180
Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.			
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek		
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása		Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.		
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai		Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.		
Kombinatorikus feladatok		Kombinatorikus játékok, építések, színezések.		
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások		Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.		
Fogalmak	Nagyságbeli viszonyozó, tulajdonság, szín, forma.			

Témakör	2. Számelmélet, algebra			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.			
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek		
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben		Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámllálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása.		

A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.
Római számok I, V, X, L, C	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ($<$ $>$ $=$) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százastáblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százastáblán: kerek tízesek összeadása, kivonása, kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.

A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák		
A matematikai jelek (+ - : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések		Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.
Egyszerű szöveges feladatok		Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátsszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok		A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.	

Témakör	3. Geometria, mérés
---------	---------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítás pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel.	

	Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: egyenes, görbe vonal nyitott, zárt vonal töröttvonal.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: határoló vonalak (egyenes, görbe), határoló egyenesek száma, oldalak helyzete, oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglalatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: határoló lapok (egyenes- és görbe lap), határoló lapok száma, határoló lapok helyzete, határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Beclsés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.
Szabványmértékegységek	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük.

hosszúság (m, dm, cm) úrtartalom (hl, l, dl) tömeg (kg, dkg)	Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.
Pénz, forint	Pénzermék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.
Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmozok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.

4.3. Függvények megadása, ábrázolása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.
Táblázat olvasása	
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap területének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglalap és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata.</p> <p>Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.</p>
---	--

KÖRNYEZETISMERET

3–4. évfolyam

A természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett játékos tapasztalatszerzéssel történik. Saját élményű tevékenységek formájában gyakorolva biztosítható a beilleszkedés, az együttműködés, a kapcsolatteremtés képességének fejlődése, a másság, a sérült társak elfogadása. Fontos cél, hogy a tanuló tudja elfogadni mások segítségét, képességeinek, életkorának megfelelően tudjon segítséget adni.

A környezetismeret tanítása során felkeltjük a tanulók érdeklődését közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással. Bővítsék szókincsüket, alkalmazzák helyesen a tanult fogalmakat. A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten. Ezekben a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelmvilágának a fejlesztését építhetjük. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
1. Tájékozódás térben, időben	16	8	8
2. Megfigyelés, mérés	12	6	6
3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	8	4	4
4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	18	9	9
5. Hazánk, Magyarország	8	4	4
6. Testünk, egészségünk	10	5	5
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Tájékozódás térben, időben
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek

<p><i>1.1. Tér, idő, nagyságrendek</i></p> <p>Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig. Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei.</p> <p>Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság. Fő világtájak, iránytű. Magyarország domborzati térképe. Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak). Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás.</p>	<p>Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaptár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban. Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel.</p>
<p><i>1.2. Rendszer, rendszer és környezete</i></p> <p>Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.</p>	<p>Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.</p>

Témakör	2. Megfigyelés, mérés	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. <i>Mérés</i></p> <p>Mérőeszközök, mértékegységek. Becslés, mérés. Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése.</p>		<p>A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.</p>
<p>2.2. <i>Az élettelen környezet megfigyelése</i></p> <p>A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben. Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz. Vízben oldódó és nem oldódó anyagok</p>		<p>Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása. Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kavicsal.</p>
<p>2.3. <i>Az élő környezet megfigyelése</i></p> <p>Termesztett növények. Növénytermesztés, állattenyésztés. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet). A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig.</p>		<p>Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).</p>
Fogalmak	Mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, növények, állatok, életjelenségek.	

Témakör	3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. <i>Anyag</i> A környezetben előforduló gyakori anyagfélék. Anyag-forma kapcsolata. Halmazállapot. Csapadékformák.</p>	<p>Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tábló készítése.</p>	
<p>3.2. <i>Energia</i> Energiaforrások. Energia felhasználása. Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök. Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).</p>	<p>Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.</p>	
<p>3.3. <i>Kölcsönhatások</i> Mágnes, vonzás, taszítás. Mozgások.</p>	<p>Megfigyelések, játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az iránytűvel.</p>	
<p>3.4. <i>Változás</i> Fizikai változások. Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás). Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban). Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. Helyzet- és helyválttatás.</p> <p>Kémiai változások. Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei. A tűzoltók munkája.</p>	<p>A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, táblók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.</p> <p>A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.</p>	

Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, évszak, tűz, energiafajta.
----------	--

Témakör	4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.
Fejlesztési ismeretek	
Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.
4.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszótérek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.
4.3. Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében. A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.
4.4. Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.
4.5. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.
4.6. A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek.	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.
4.7. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Élőhely. Természetvédelem.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védelme.
4.8. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények).	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata.

<p>A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A növény részei. A virág része, a termés és részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember). Madár, emlős, rovar.</p>	<p>Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.</p>
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	5. Hazánk, Magyarország	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>5.1. Közvetlen és tágabb települési környezetünk Lakóhely, megyék, főváros. Lakóhelyünk értékei.</p>	<p>Térképhasználat. Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével. Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában. Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.</p>
	<p>5.2. Térképészeti gyakorlatok Földrajzi elhelyezkedés. Felszínformák.</p>	<p>Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép. Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése a térképen. Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen Írányok.</p>
Fogalmak	Térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros.	

Témakör	6. Testünk, egészségünk	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése,	

	pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">Fejlesztési ismeretek</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">Fejlesztési tevékenységek</td> </tr> </table>		Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek		
6.1. <i>Az emberi test</i> Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Játék, sport.	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgására.		
6.2. <i>A test, az érzékszervek védelme</i> Egészséges életmód. Egészséges táplálkozás. Helyes fogápolás. Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek.	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablóképzés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban. A káros élvezeti szerek elutasítása.		
6.3. <i>Szaporodás, egyedfejlődés</i> Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig.	Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablóképzés. Rajz- és tablóképzés.		
6.4. <i>Öröklődés</i> A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.		
6.5. <i>Magatartás</i> Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedések betegség esetén. Viselkedés közösségekben. A sérült embertársak segítése. Önismeret. Veszélyek a gyermekekre.	A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.		
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.		

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában.
---	---

	<p>Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Magyarország fő jellegzetességeinek ismerete. Irányok, iránytű használata. Az idő mérése, mértékegysége. Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.</p>
--	---

ETIKA

1–2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkor alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1–2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái, a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1–2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
1. Az én világom	14	7	7
2. Társaim – Ők és én	12	6	6
3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	22	11	11
4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	12	6	6
5. A környező világ	12	6	6
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Az én világom
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<i>Ki vagyok én?</i>	
Személyes adataim vezeték- és keresztnévem, becenevem, születési helyem, születésem ideje, lakcímem, iskolám adatai (név, cím, osztályfok).	
Külső jegyeim külső tulajdonságaim, megjelenésem, kire hasonlítok a családban, milyennek látom magam, miből ítélnék meg bennünket mások.	
Belső tulajdonságaim mit szeretek magamban, mit szeretnek bennem mások, miben vagyok ügyes, miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük, jó és rossz tulajdonságaim.	
Kedvenceim kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények).	
Élettörténetem: kisgyermekkor, óvodai élményeim, óvodám és iskolám összehasonlítása.	
Fogalmak	Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.

Témakör	2. Társaim – Ők és én
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megérettetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<i>Társas kapcsolataim</i> családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim; ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom; iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal; kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben;	

<p>hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket.</p> <p><i>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel</i> gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.; a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak; felnőttek, társak udvarias megszólítása; a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai; segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől; helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.</p>	
Fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet.

Témakör	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Közösségeim</i> milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most; milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül.</p> <p><i>Családom</i> kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz; kapcsolat a családtagokkal; a családi együttlét örömei; helyem a családban; segítség és munkamegosztás a családban; gyermekkori élményeim; ünnepek és hagyományok a családban; otthoni szabadidős tevékenységek.</p> <p><i>Napirendem</i> egy napom otthon; milyen feladataim vannak otthon; egy napom az iskolában; milyen feladataim vannak az iskolában; hétköznapok és hétvégek napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznap a hétvégi napoktól).</p>	
Fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznap, feladat.

Témakör	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<i>Lakóközösség, amelyben élek</i>	

<p>lakóhelyem jellegzetességei; lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom; ki lakik az utcában, kik a szomszédaim; lakóhelyi környezetem hagyományai.</p> <p><i>Más lakóhelyek és azok szokásai</i> lakóhelyemtől távoli helyek.</p>	
Fogalmak	Lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány.

Témakör	5. A környező világ
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése.</p> <p>A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.</p>
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Jó és rossz</i> történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos).</p> <p><i>Növények és állatok környezetünkben</i> növények szerepe életünkben; állatok szerepe környezetünkben; növények ápolása, állatok gondozása; mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért.</p>	
Fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariisan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.</p> <p>Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.</p> <p>Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.</p> <p>Különbséget tesz mese és valóság között.</p>
--	--

3–4. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3–4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzetéhez tartozás örömét.

A 3–4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni a kommunikációs kompetenciák aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és a tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások	12	6	6
2. Közösségben és egyedül – a társaim és én	12	6	6
3. Az osztály és az iskola	12	6	6
4. Kulturális nemzeti közösség	22	11	11
5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	6	3	3
6. A mindenség és én – születés és elmúlás	8	4	4
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Tulajdonságaim</i> külső és belső tulajdonságaim, miben vagyok ügyes, kapcsolataim társakkal, felnőttekkel.</p> <p><i>Szokásaim, érzelmeim, indulataim</i> mindennapi feladataim az iskolában és otthon; szabadidős tevékenységeim; érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség).</p> <p><i>Hősök és példaképek</i> – kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás.</p>	
Fogalmak	Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős.

Témakör	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Párbeszéd</i> beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim; a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték); beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola).</p> <p><i>Az igazi barát</i> hogyan választok barátot; ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak.</p> <p><i>Békében és haragban</i> helyes viselkedési formák; veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés.</p> <p><i>Elfogadva és elutasítva</i> érzéseim, ha magányos vagyok; hogyan fogadnak el társaim.</p>	
Fogalmak	Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás.

Témakör	3. Az osztály és az iskola
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>A mi osztályunk</i> kapcsolataim az osztályban, közös és különböző tulajdonságaink, közös szokásaink, egymás segítése, összetartásunk.</p> <p><i>Az osztály működése</i> közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben, hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.</p> <p><i>A mi iskolánk</i> iskolánk névadója, iskolai szokások és hagyományok.</p>	
Fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.

Témakör	4. Kulturális nemzeti közösség
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>A nyelv, ami összeköt</i> milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben.</p> <p><i>Szokások és jelképek</i> magyarországi népszokások; a magyarságot kifejező jelképek.</p> <p><i>Ünnepek</i> családi ünnepek; nemzeti és állami ünnepeink.</p> <p><i>Más kultúrák, más szokások, más ünnepek</i> Magyarország másfajta kulturális közösségei; szokásaik, ünnepeik.</p>	
Fogalmak	Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.

Témakör	5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p><i>Lakóhelyi épített örökségünk</i> a múlt építészeti emlékei; lakóhelyünk története; múzeumfalvak.</p> <p><i>Tárgyaink világa</i> a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban; a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása.</p> <p><i>A világ öröksége</i> a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség.</p>	
Fogalmak	Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.

Témakör	6. A mindenség és én – születés és elmúlás
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Kezdet és vég</i> a dolgok keletkezése és véget érése; különböző mítoszok a világ keletkezéséről; Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről.</p> <p><i>A világ megismerése</i> kíváncsiság és információszerzés világunkról; személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés; elképzeléseim a világról.</p>	

Fogalmak	Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet.
----------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.</p> <p>Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait.</p> <p>Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.</p> <p>Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására.</p> <p>Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.</p> <p>Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.</p> <p>Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.</p> <p>A múlt értékeinek megismerésére és azok megővésére törekszik.</p>
--	--

DIGITÁLIS KULTÚRA

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerezés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerezés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitálisadatbázis-rendszerek és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességeik fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanulóhoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé. Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. A kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

A digitális kultúra tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókinccse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai, gondolkodási kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható.

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a perцепciós hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező

készségeinek, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

3–4. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
1. Digitális eszközök használata	8	4	4
2. Alkalmazói ismeretek	14	7	7
3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	30	15	15
4. Infokommunikáció, információs társadalom	12	6	6
5. Könyvtári technikák	8	4	4
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	Digitális eszközök használata
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Interaktív kapcsolattartás eszközei. Alapvető digitális eszközök. Balesetvédelmi és egészségügyi előírások. Használt alapfogalmak. A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb</p>	<p>A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése. Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével. Információ befogadása, fogalmak megjegyzése. Egér használata: húzás és kattintás. Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel. Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk</p>

részei. Ismert „felhasználóbarát” képességfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.	(kurzorvezérlők) használata. Adott informatikai eszközök kezelése. A megismert alkalmazások indítása és futtatása.
Fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.	Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.	Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	
Fogalmak	Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.	

Témakör	Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.	
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Irányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel. Néhány mindennapi adatbázis megismerése.	
Fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.	

Témakör		Infokommunikáció, információs társadalom
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.	
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az alapvető eszközök használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.	
Fogalmak	Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal,	

	blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet
--	---

Témakör	5. Könyvtári technikák	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). Az osztálykönyvtár. Az iskolai könyvtár. A könyvtárhasználat szabályai.		Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.
Fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel.</p> <p>A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata.</p> <p>A sérült funkciók korrigálásának megkezdése.</p> <p>Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata.</p> <p>Próbálkozás a grafikus önkifejezésben.</p> <p>A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben.</p> <p>Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében.</p> <p>Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel.</p> <p>Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés.</p> <p>Több digitális segítő eszköz felismerése, használata segítséggel.</p> <p>Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel.</p> <p>Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban.</p> <p>Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.</p> <p>Írányított információszerzés az internetről.</p> <p>Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása.</p> <p>Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően.</p> <p>Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel.</p> <p>Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.</p>
--	--

ÉNEK-ZENE

1–2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelő munkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására, fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközrendszerével segítheti tanulóinkat az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a félénkség, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőségű. A társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az együttérzés, segítőkészség, tisztelet készségének fejlesztése a dalokon, játékokon keresztül már a bevezető szakaszban megkezdődik. A beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezését a dalok tanulása, szövegüknek elemző elsajátítása, a kifejezések magyarázata segíti az énekórák munkájában.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
Zenei reprodukció	72	36	36
Zenei befogadás	72	36	36
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		72	27

Témakör	1. Zenei reprodukció
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése.</p> <p>Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel.</p> <p>Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel.</p> <p>A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel.</p> <p>Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében.</p> <p>A kottaírás és -olvasás elemi szintjének kialakítása.</p> <p>A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése.</p> <p>Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>– 1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Óvodás dalok-gyermekdalok</p> <p>Dalok az állatokról</p> <p>Gyermekdalok, körjátékok</p> <p>Ünnepek dalai</p> <p>Évszakok dalai</p> <p>Kánonéneklés</p>	<p>Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan).</p> <p>Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására.</p> <p>Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására.</p> <p>Ritmuskíséretes éneklés.</p> <p>Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.</p>
<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p> <p>A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással</p>	<p>A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban.</p> <p>Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban.</p> <p>Dallam írása vershez, adott ritmushoz.</p> <p>Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.</p> <p>Énekes rögtönzések kialakítása.</p>
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Egyszerű ritmusértékek</p> <p>Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel</p> <p>Szolmizációs hangok és kézjelek</p>	<p>Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.</p> <p>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.</p>

Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta Betűkotta Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel	
Fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Vonalt és vonalköz. Szín, hang.

Témakör	2. Zenei befogadás	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése. Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások		<p>A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.</p>
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok		<p>A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.</p>
Fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörejt, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. Dallamok éneklése a kották segítségével. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
--	---

3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezésével a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
Zenei reprodukció	72	36	36
Zenei befogadás	72	36	36
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		72	27

Témakör	Zenei reprodukció
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése.</p> <p>Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.</p> <p>Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával.</p> <p>A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával.</p> <p>A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése.</p> <p>A zenei fantázia fejlesztése.</p> <p>A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése.</p> <p>A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése.</p> <p>A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai.</p> <p>Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése.</p> <p>Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése.</p>

	<p>Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akaratú beállítódás.</p> <p>Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése.</p> <p>Auditív és térbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevézés folyamatának erősítése.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Gyermekdalok, körjátékok</p> <p>Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről</p> <p>Párosító dalok</p> <p>Virágénekek</p> <p>Régi stílusú magyar népdalok</p> <p>Új stílusú magyar népdalok</p> <p>Más népek dalai</p> <p>Kánonok</p>	<p>Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása.</p> <p>Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.</p> <p>A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Ritmuskíséretes éneklés.</p> <p>Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.</p>
<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések</p> <p>Hangszeres rögtönzések</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p>	<p>Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban.</p> <p>Aktív részvétel a ritmososztinációs gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban.</p> <p>Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása.</p> <p>Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal.</p> <p>A zenei élmények kifejezése változatos formákban.</p> <p>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére.</p> <p>Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.</p>
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>A négyes ütem</p> <p>A hármas ütem</p> <p>Újabb ritmusértékek</p> <p>További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor</p> <p>Számkotta</p> <p>Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel</p>	<p>Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.</p> <p>Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben.</p> <p>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére</p> <p>Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában.</p> <p>Aktív részvétel kották másolásában, írásában-olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett.</p>

	Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása. Különböféle kották használata tanári segítséggel.
Fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, rákritmus. Ritmusosztinató. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás. Dallamrögtönzés. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Szám és hang. Vándorló dó-hang. Belső hallás.

Témakör	2. Zenei befogadás
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése.</p> <p>A belső hallás tudatosítása, erősítése.</p> <p>Ritmusok felismerése kottakép alapján.</p> <p>A dallamhallás képességének erősítése.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése.</p> <p>Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása.</p> <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>A zenei memória fejlesztése.</p> <p>A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>Hangok, hangzások</p> <p>Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok</p>	<p>Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.</p> <p>Konzonáns és diszsonáns hangzások felismerése, elemzése.</p> <p>A hangzás keltette érzések megfogalmazása.</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p> <p>Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből.</p> <p>Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről.</p> <p>Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése.</p> <p>Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség.</p> <p>Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése.</p>

	Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.
Fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Részvétel kánonéneklésben. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén. A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
---	--

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

1–2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összhangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítségének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahasznosítás lehetőségeit.

A pályaaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése a kommunikációs kompetenciák fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	30	15	15
2. Anyagok alakítása, modellezés	30	15	15
3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	12	6	6
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.
1.2. Tisztálkodás (érezkszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniát szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)	Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.

Fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!
----------	---

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítás, adott formák keresése a környezetben.
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.

2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőköcskák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.

Fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyúrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsinag, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.
----------	--

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egészség, betegség Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).
Fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált, szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alaptéchnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.
---	--

	Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján. A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.
--	--

–

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszereinek megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	20	10	10
2. Anyagok alakítása, modellezés	20	10	10
3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	32	16	16
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A rendszeres és következetes testi higiéne megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátíttatása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátíttatása.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Igény a rendezett külső megjelenésre. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).
Saját ruhanemű gondozása	Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).
Étkezés	Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).
Közösségi tér gondozása	Söprés, szemétyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéne szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.
Fogalmak	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramútés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás).
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.
Fogalmak	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása).
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.
Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).
3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)

Fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás.
----------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése.</p> <p>A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.</p> <p>Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.</p> <p>Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.</p> <p>Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás.</p> <p>Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.</p> <p>Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.</p> <p>Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.</p> <p>Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p>
---	--

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

1–2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömet lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
1. Vizuális nyelv és technikák	35	18	17
2. Kifejezés, képzőművészet	35	17	18
3. Vizuális kommunikáció	30	15	15
4. Tárgy- és környezetkultúra	44	22	22
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		72	72

Témakör	1.Vizuális nyelv és technikák
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A vonal</i> A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője. A vonal mint formaképző elem.</p> <p><i>A folt</i> A folt keletkezése. A folt változtathatósága.</p> <p><i>A szín</i> Szín, színritmusok alapszínekkel.</p> <p><i>Forma és nagyság</i> Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése.</p> <p><i>Síkforma, térforma</i> Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.</p>	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.</p> <p>Képi elemek komponált megjelenítése.</p> <p>Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.</p>
Fogalmak	<p>Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.</p>

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p>2.1. <i>Hangulatok, élmények</i></p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.</p> <p>Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez.</p> <p>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.</p> <p>Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel.</p> <p>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.</p> <p>Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p>	
<p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p>2.2. <i>Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</i></p> <p>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design)</p> <p>legfontosabb megkülönböztető jegyei.</p>	<p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.</p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p> <p>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból.</p> <p>Élménykifejezés vonalakkal alakított formákkal.</p> <p>Élménykifejezés egyéni formaalkotással.</p> <p>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.</p>	
Fogalmak	<p>Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámváz, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.</p>	

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	
---------	--------------------------	--

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Befogadó tevékenység</i> 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Technikai képalkotás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége. Egyszerű jelzések, piktogramok.	<i>Befogadó tevékenységben:</i> Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.
<i>Alkotótevékenység</i> 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Tárgyas napirend. Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Fotók.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).
Fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek

<p><i>Befogadó tevékenység</i> <i>vészeti környezet</i> Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. <i>ttér – természeti és épített környezet</i> Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i> Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i> <i>gyak alkotása, díszítése</i> Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i> Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, borszj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, a lendületes kézmozgás kivitelezésére, a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, társaival való kooperációra a közös alkotás során, családábrázolás értelmezésére, egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, utánzással egyszerű formákat készíteni, esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, saját alkotása feletti öröme.
---	--

3–4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhe értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A vizuális kultúra tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
1. Vizuális nyelv és technikák	30	20	10
2. Kifejezés, képzőművészet	30	20	10
3. Vizuális kommunikáció	20	14	6
4. Tárgy- és környezetkultúra	28	18	10
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		72	36

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p>

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>1.1. A vonal</i> A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője. A vonal, mint a folt határa <i>A folt</i> Folt létrehozása különféle technikákkal. Foltképzés ceruzával. <i>zín</i> Színkeverés. Színritmusok. Forma- és színkompozíciók létrehozása adott formákból. <i>Reprodukció,</i> <i>sokszorosítás</i> Sokszorosítás nyomtatással. A nyomtatás dekoratív felhasználása. Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása. <i>Síkforma, térforma</i> A vonal mint a síkforma körvonala. A folt mint a térforma árnyéka. Pozitív-negatív forma. Kompozíciók forgásformákból. Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal. Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból bababház.</p>	<p>Érzelmek kifejezése vonalak segítségével. Kontúr, behatárolás alkalmazása. Folt létrehozása színkeveréssel. Alapszínek tudatos alkalmazása. Másolás és leképezés. Színezés vonalhatárok betartásával. Sokszorosítási technikák alkalmazása. Tárgykészítési technikák alkalmazása. Sík- és térformák megfigyelése. Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása. A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton. A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.</p>
Fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszén, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.

	<p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzesszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p>
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>Hangulatok kifejezése</i></p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.</p> <p>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.</p> <p>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.</p> <p>Díszletfestés bábelőadáshoz.</p> <p>Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p><i>Emberi kapcsolatok</i></p> <p><i>különböző ábrázolásainak megélése</i></p> <p>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p><i>át élmények</i></p> <p><i>interpretációi</i></p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.</p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal.</p> <p>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból.</p> <p>Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel.</p> <p>Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban.</p> <p>Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése.</p> <p>Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése.</p> <p>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.</p> <p>Esztétikai élmény átélése.</p>
Fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsí, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i> 3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok.</p> <p><i>Befogadó-alkotó tevékenység</i> 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak nézetei.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i> 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p> <p><i>Befogadó-alkotó tevékenység:</i> Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i> Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet). Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése.</p>	
Fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i> <i>Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</i> esztétikum forma funkció anyag szín, hangulat stb.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i> <i>tárgyak készítése</i> Egyszerű tárgyak készítése. Tárgykészítés agyagból. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése. Sablonhasználat.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák. Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása. Agyagedény díszítése pecsételéssel. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel. Sablon használata a tárgyak készítésénél. Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés ízléses díszítésre.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i> Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése.</p>	
Fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>A tanuló képes:</i> az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, forma- és színritmus létrehozására, egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, képen látható dolgok megnevezésére, egyszerű jelenetábrák megértésére, a plakátok, reklámok elemi kritikájára, saját alkotása feletti öröme.</p>
---	---

TESTNEVELÉS

1–2. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	1. Évfolyam	2. Évfolyam
1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	70	35	35
2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	70	35	35
3. Játék	80	40	40
4. Versenyzés	56	28	28
5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	34	17	17
6. Tánc	30	15	15
Szabadon választott órakeret:		10	10
Összes óraszám:		180	180

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.

	<p>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Gimnasztika</i></p> <p><i>Torna</i></p>	<p>Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés. Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszer-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.</p>
Fogalmak	<p>Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.</p>

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése. Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p>

	<p>A vízbiztonság megalapozásának előkészítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. <i>Testséma tudatosítását szolgáló játékok</i></p>	<p>Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.</p>
<p>2.2. <i>Atlétikai elemek</i></p>	<p>Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva. Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p>
<p>2.3. <i>Torna</i> A talajtorna és az atlétika alapmozgásai</p>	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok. Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítséggel. Függeszedés bordásfalon és kötélén. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járás lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés.</p>

	Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.
2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival	Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítséggel.
Fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.

Témakör	3. Játék
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása.</p> <p>Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása.</p> <p>Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása.</p> <p>Csapatszellemre, sportszerűségekre nevelés.</p> <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.</p> <p>Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése.</p> <p>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátírás; győzelem sportszerű megélése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Futó és fogójátékok –</i> fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.</p> <p><i>Érzelmes és mondókás körjátékok –</i> népi gyermekjátékok</p> <p><i>Sor- és váltóversenyek</i> Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével</p> <p><i>Labdajátékok, versenyek</i> A játékok során fokozatosan neheztett szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében.</p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül.</p> <p>Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója.</p> <p>Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója</p> <p>Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója.</p> <p>Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója.</p> <p>Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása.</p> <p>Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.</p> <p>Személyes és társas folyamatok megélése.</p> <p>A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p> <p>Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal.</p> <p>Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással.</p> <p>Labdaiskola falnál.</p> <p>Labda adogatása körben, zene ritmusára.</p> <p>Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás.</p> <p>Egykezes felső dobás gyakorlása falnál.</p> <p>Páros labdázás.</p>

Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda	Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogató.

Témakör	4. Versenyzés
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tételére egyszerűsített szabályokkal zajló versenyezésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátírás; győzelem; portszerű megélés; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Futó és ugróversenyek</i> Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny <i>Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogató, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>5.1. Testi-lelki higiéné</i> Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei</p>	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.</p>
<p><i>5.2. Természetben űzhető sportok</i> Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30% át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély</p>	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.</p>
<p><i>5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus.</p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>

Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	
Fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.

Témakör	6. Tánc
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképeség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok Kézzjátékok <i>Tematikus mozgások</i> <i>Építő gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i></p>	<p>Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Téirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes az alapvető biztonsági szabályok betartására, testrészei megnevezésére, testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, a tanult játékok nevének felismerésére, empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, az alapvető higiénés követelmények betartására, a mozgás és játék élvezetére.</p>
---	---

3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, a kondicionális és a koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	3. Évfolyam	4. Évfolyam
1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	70	35	35
2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	70	35	35
3. Játék	80	40	40
4. Versenyzés	60	30	30
5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	40	20	20
6. Tánc	40	20	20
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		180	180

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A motoros képességek fejlesztése.</p> <p>A tanulók mozgásképségének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).</p> <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.</p> <p>Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.</p> <p>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.</p> <p>Egészséges testi fejlődés támogatása.</p> <p>Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Motorikus képességek fejlesztése.</p> <p>Mozgásigény felkeltése és fenntartása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Torna</i>	<p>Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben.</p> <p>Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés.</p> <p>Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban;</p> <p>Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez.</p> <p>Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás.</p> <p>Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt.</p> <p>Mellső fekvőtámasz.</p> <p>Egyszerű társas és kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok</p> <p>Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal.</p> <p>Bordásfalgyakorlatok.</p> <p>Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások.</p> <p>Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.</p>
Fogalmak	Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcserkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.
Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p>

	<p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>Vízi biztonság megteremtése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. <i>Szenzomotoros koordináció</i>	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.
2.2. <i>Rendgyakorlatok</i>	Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Testfordulatok helyben, ugrással. Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.
2.3. <i>Torna</i>	Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen. Guruló átfordulás előre-hátra. Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.
2.4. <i>Atlétika</i> Futásfajták: terep, lassú, egyenes, változó iramú, állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai	Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.
2.5. <i>Úszás</i>	Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés – felügyelettel.
Fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.

Témakör	3. Játék
---------	----------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Labdás játékok</i> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei</p> <p><i>Futáson alapuló játékok</i> Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek</p> <p><i>Népi gyermekjátékok</i></p> <p><i>Küzdősportok elemei</i></p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p>
Fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.

Témakör	4. Versenyzés
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarc-tűrés; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p>

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>ó, ugró és akadályversenyek</i></p> <p>Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny</p> <p><i>Labdás versenyek</i></p> <p>Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobójáték Kézi és röplabda almozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny</p> <p><i>4.3. A sportági versenyek alapjai</i> A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>Sor- és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p> <p>A sportoló mint példakép elfogadása.</p>
Fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.</p> <p>Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.</p> <p>Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.</p> <p>A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése.</p> <p>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése.</p> <p>A tanulók betegsegtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.</p> <p>A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.</p>

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>5.1. <i>Testi-lelki egészség</i> Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése</p>	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.</p>
<p>5.2. <i>Természetben űzhető sportok</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás</p>	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p>
<p>5.3. <i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i></p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint. A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.</p>

Témakör	6. Tánc	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Laterális és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok</p> <p><i>Tematikus mozgások</i></p> <p><i>Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i> Fiú és lány szerepek a táncban</p>	<p>Kézjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.</p>	
Fogalmak	Térirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.	
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, tartáshelyzetek felvételére, irány, ütem tartására, labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,</p>	

	<p>a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, teste és ruházata tisztán tartására, a minőségi ételek felismerésére, egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, egyszerű tánclépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.</p>
--	---

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5–8. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat.

A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatói folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközzintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végző soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási

képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közösségi tevékenységgel, a tanuló lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki benne a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajatítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek

megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerésére.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi

élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrautaltság, lelki közösség.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A szociális attitűd fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelésoktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti

szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Részvétel a pénz kezelésében, a csoport (évfolyam) ezzel kapcsolatos tevékenységében, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepének alapvető ismerete a mindennapi életben.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Mediatudatosságra nevelés

A különböző médiumok mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A mediatudatosságra nevelés az értelmező, elemző beállítódás kialakítása és tevékenységközpontúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt meg szervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulószervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyokhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a

beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos

világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelenie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák

rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és a terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje, (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél, (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

Kötelező tantárgyak és óraszámok

Tantárgyak	5.	6.	2 tanéves óraszám	7.	8.	2 tanéves óraszám
	évfolyam	évfolyam		évfolyam	évfolyam	
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	5	5	360	4,5	4	306
Idegen nyelv	-	-	-	3	3	216
Matematika	5	5	360	4,5	4	306
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	2	144
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

A tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókinccsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövő tanulóinak szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókinccs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiai, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulókörösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szöveghű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

5–6. évfolyam

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességeikhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

Magyar nyelv:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
1. Írás, szövegalkotás	15 óra	7	8
2. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	120 óra	51	69
Szabadon választott órakeret:		14	31
Összes óraszám:		72	108

Magyar irodalom:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
1. Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	18 óra	11	7
2. Olvasás és az írott szöveg megértése	15 óra	10	5
3. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	120 óra	60	60
Szabadon választott órakeret:		27	0
Összes óraszám:		108	72

Témakör	1. Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukzív beszéd képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.</p>

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Beszédtechnika: a helyes beszédlegzés megfelelő beszédhang, hanglejtés pontos artikuláció ritmus, tempó időtartam hangsúly, hangerő szünet a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</p> <p>Metakommunikáció: mimika, testtartás, távolságtartás tekintet.</p> <p>Beszéd(meg)értés: szavak mondatok szöveg szintjén.</p> <p>Beszédképesség.</p> <p>Kommunikációs helyzet: kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, vélemény- és szándéknyilvánítás, vita, kérés, kérdés.</p>	<p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.</p> <p>Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reproduktív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Artikuláció, beszédértés, beszédlegzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.</p>

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése
----------------	--

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet.</p> <p>Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p>	<p>Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p>

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.
-----------------	--

Témakör	3. Írás, szövegalkotás
----------------	-------------------------------

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <p>Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: bevezetés tárgyalás befejezés. Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.</p>	<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: bővítéssel: díszítő jelzők használata, íkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése.</p>

	Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.
Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>BETŰK: Magánhangzók, mássalhangzók. Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya. A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).</p> <p>SZÓELEMEK, SZAVAK: Szófajok: – főnév – melléknév – számnév – névmás – ige. Jelző szerepe a szövegben.</p> <p>SZÓSZERKEZETEK: alárendelő szó szerkezet mellérendelő szó szerkezet.</p> <p>MONDATOK Mondatok átalakítása: tőmondat alkotása bővített mondat. Mondatalkotás. Szófajok, szavak mondatbeli funkciója.</p>	<p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályainak alkalmazása. Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Szavak átalakítása: – képzéssel – jelezéssel – ragozással. Szó szerkezet alkotása, átalakítása. Szó szerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szó szerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba. Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.</p>

SZÖVEG Szövegalkotás.	
Fogalmak	Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókinccs, szófaj, helyesírási szabály.

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókinccsbővítés.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA</p> <p>MŰNEM: LÍRA, MŰFAJ: DAL</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Petőfi Sándor: Füstbe ment terv Reszket a bokor mert...</p> <p>MŰNEMEK: EPIKA MŰFAJ: MESE, MŰMESE Feldolgozásra ajánlott művek: Az égig érő fa (magyar népmese) Tündérszép Ilona és Árgyélus (magyar népmese) Attila földje (magyar népmese) Válogatás a magyar népmeseegyűjteményből.</p> <p>NÉPBALLADA Feldolgozásra ajánlott művek: <i>Kőműves Kelemen;</i></p> <p>LEGENDA: Feldolgozásra ajánlott mű: Arany János: Rege a csodaszarvasról.</p> <p>MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek:</p>	<p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése.</p> <p>Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása.</p> <p>Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.</p> <p>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.</p> <p>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak</p>

<p>Lehel kürtje Mátyás-mondák</p> <p>BIBLIAI TÖRTÉNETEK: Feldolgozásra ajánlott történetek: A világ teremtése Az édenkerti történet Noé és a bárka Jézus születése, A betlehemi királyok</p> <p>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY:</p> <p>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p> <p><i>Petőfi Sándor: János vitéz</i></p> <p><i>ELBESZÉLÉS:</i> Feldolgozásra ajánlott művek: Jókai Mór: <i>A nagyenyedi két fűzfa</i></p> <p>REGÉNY: Feldolgozásra ajánlott művek: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p> <p>DRÁMA: A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása. A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). Színházlátogatás (dráma).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni. Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében. A tanult szövszerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja. Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.</p>
--	--

	<p>A kijelölt memoritereket szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja.</p> <p>Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni. Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p>
--	---

7–8. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

Magyar nyelv:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
1. Írás, szövegalkotás	15 óra	7	8
2. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	120 óra	60	60
Szabadon választott órakeret:		5	4
Összes óraszám:		72	72

Magyar irodalom:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	18 óra	11	7

2. Olvasás és az írott szöveg megértése	15 óra	10	5
3. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	120 óra	60	60
Szabadon választott órakeret:		9	0
Összes óraszám:		90	72

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.	Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.
Fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.	

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése.	

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.	A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.
Fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.	

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb. A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.	Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása. Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata. Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése.

	Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során. A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél. Szövegalkotások javítása.
Fogalmak	Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>SZAVAK: Szófajok. Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótó, egy szótó, más-más toldalék. A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása: irodalmi változat, köznyelvi változat, népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv). Szó szerkezet alkotása. Mondatalkotás a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. átalakítás a szerkezet alapján a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. Levél jellemző jegyei. A levél formai, helyesírási követelményei.</p>	<p>Szavak csoportosítása, átalakítása. Mozaikszavak keletkezése, értelmezése. Szó szerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával. Szó szerkezetek összeillesztésével mondatalkotás. Gyűjtés, válogatás, átalakítás. Gyakorlás, ellenőrzés, javítás. Mondatalkotás. Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából. Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével. Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása. Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. Lehetséges szórend meghatározása. Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése. Olvasottakról vázlat készítése.</p>

	<p>Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.</p> <p>Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból).</p> <p>Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.</p>
Fogalmak	Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló..

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>A RENESZÁNSZ IRODALMA</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete (epigramma)</p> <p>Balassi Bálint</p> <p>Ajánlott mű: Egy katonaének</p> <p>A BAROKK IRODALOM</p>	<p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése.</p> <p>Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.</p> <p>Összecsendő sorok jelölése.</p> <p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése.</p>

<p>Feldolgozásra ajánlott művek: Bujdosóénekek Mikes Kelemen: 112. levél</p> <p>A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA Ajánlott művek: Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez (elégia)</p> <p>A XIX. SZÁZAD IRODALMA Kölcsey Ferenc: Himnusz; Huszt (epigramma) Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: Az Alföld, (tájlíra) Nemzeti dal (dal) Egy gondolat bánt engemet (óda) Arany János Családi kör (életkép) A walesi bárdok (ballada) Toldi (elbeszélő költemény) Ajánlott művek: Petőfi Sándor: Szeptember végén Arany János: A fülemile (elbeszélő költemény) Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet) vagy Mikszáth Kálmán: A néhai bárány; A két koldusdiák (részletek)</p> <p>A XX. SZÁZAD IRODALMA – KORTÁRS IRODALOM <i>Ady Endre:</i> – <i>Föl – földobott kő</i> <i>József Attila:</i> Rejtelmek Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p> <p>Móricz Zsigmond Ajánlott művek: Hét krajcár (novella); Légy jó mindhalálig Örkény István Ajánlott művek: Az autóvezető Juhász Gyula Ajánlott művek: Anna örök; Milyen volt... Tóth Árpád Ajánlott művek: Esti sugárkoszorú Weöres Sándor Ajánlott művek: Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék</p>	<p>A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
--	---

<p>Egy-egy választott mű Csukás István, Mándy Iván, Szabó Magda, Tamási Áron írásaiból.</p> <p>További ajánlott művek: Ady Endre: Órizem a szemed József Attila: Kertész leszek Radnóti Miklós: Nem tudhatom Örkény István: Egypercesek</p> <p>Kortárs irodalom: Két-három szép prózai és öt magyar lírai alkotás (lakóhelyi sajátosságok figyelembe vétele lehetséges).</p> <p>Világirodalom: Ajánlott művek: Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (részletek) Daniel Defoe: Robinson Crusoe (részletek)</p> <p>Színmű Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás)</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színháték, színmű.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás).</p> <p>Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására. Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van.</p> <p>Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. A tanulás céljából tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is <i>öt-hat mondatban</i> számot ad.</p> <p>Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról. Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p>
--	---

TÖRTÉNELEM

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múltból való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

-
- Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és szinterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmában hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzele, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszak. A történelmi szintereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

Történelem 5-6. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
Személyes történelem. A kereszténység	20	20	
Fejezetek az ókor történetéből	26	26	
A középkor világa	18	18	
Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete	8	8	
Képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	38		38
Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása	10		10
Magyarország a XVI-XVIII. században	24		24
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		72	72

Témakör	1. Személyes történelem. A kereszténység	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	– A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p><i>1.1. Személyes történelem</i> A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése.</p> <p><i>1.2 Az Ószövetség népe</i> Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes</p> <p><i>1.3. Újszövetségi történetek</i> A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése. Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.</p>	Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.
Fogalmak	jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus	

Témakör	2. Fejezetek az ókor történetéből	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p><i>Az ókori keleti kultúrák.</i> Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág.</p> <p><i>Ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia</i> Történetek a görög mondavilágból. Az ókori olimpiai játékok.</p> <p><i>athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk</i> A legjelentősebb görög városállam: Athén.</p>	Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos egyes történetek átbeszélése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről.

<p>Az ókori görögök mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490).</p> <p><i>2.4. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában</i></p> <p>A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása.</p>	<p>Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légió, provincia, Pannónia, Aquincum.</p>

Témakör	3. A középkor világa	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. Koopratív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>ati és a keresztény államiség főbb jellemzői</i> A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában.</p> <p><i>okori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)</i> Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.</p>	<p>Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.</p>	
<p>– Fogalmak</p>	<p>vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés</p>	

Témakör	4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>ténetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról</i> A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Honfoglalás, letelepedés. Kalandozó hadjáratok.</p> <p><i>4.2. Az államalapítás: Géza és Szent István</i> Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás. Koronázási ékszerek.</p> <p><i>4.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei</i> (Szent) László, a lovagkirály. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. András.</p> <p>IV. Béla.</p> <p><i>Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó</i> Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések</p> <p><i>Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén</i> A nándorfehérvári diadal</p> <p><i>Hunyadi Mátyás portréja</i> Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában</p>	<p>A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablóképzés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása,</p>	

	jellemzőinek összehasonlítása. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.
Fogalmak	vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.

Témakör	5. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világnép kialakulása	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>5.1. A nagy földrajzi felfedezések Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók.</p> <p>5.2. Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.</p>	<p>Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről.</p> <p>Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókártyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.</p>
Fogalmak	felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc	

Témakör	6. Magyarország a XVI–XVIII. században
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése.

	Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A mohácsi csata és következményei</i></p> <p>A mohácsi vész</p> <p>A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával.</p> <p><i>Végyvári küzdelmek</i> Szigetvár. Eger.</p> <p><i>Bocskai István és a hajdúk</i> Bocskai szerepe a magyar reformációban.</p> <p><i>Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején</i> Erdély népei, tájai, kultúrája Bethlen Gábor uralkodása</p> <p><i>Zrínyi Miklós, a hadvezér</i> Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megteremtésére</p> <p><i>Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i> II. Rákóczi Ferenc élete.</p> <p><i>Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban</i> Buda visszafoglalása</p> <p>Mária Terézia Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.</p>	<p>Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének fölidézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.</p>
Fogalmak	végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc,

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismereteket. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon,
---	--

időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.

Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.

A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja.

Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

– 7–8. évfolyam

A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a mérlegelő gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok- okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történelmi változásokra. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az észszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

Történelem 7-8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
Történelmi áttekintés	8	8	
Forradalmak kora	14	14	
A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	10	10	
Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	30	30	
Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	32	10	22
6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.	14		14
Szabadon választott órakeret:		0	36
Összes óraszám:		72	72

Témakör	1. Történelmi áttekintés
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az ókori társadalmakról tanultak átisméltése</i> Az ókori keleti kultúrák Az ókori Görögország. Az ókori Róma.</p> <p><i>A középkori Magyarországról tanultak átisméltése</i> (korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz) Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.</p>	<p>Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése. Múzeumlátogatás. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.</p>
Fogalmak	az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak

Témakör	2. Forradalmak kora	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, hazaszeretet.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>2.1 A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai</i> A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete.</p> <p><i>Az ipari forradalom találmányai</i> Ipari találmányok és feltalálók.</p> <p><i>Magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth)</i> A polgárosodás Magyarországon.</p> <p><i>Forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</i> Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Kossuth Lajos élete és munkássága. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei.</p>		<p>A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókartyák és képek segítségével. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősokról.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyáripar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, pákozdi csata, isaszegi csata, trónfosztás, világozi fegyverletétel, aradi vértanúk</p>	

Témakör	3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora
---------	---

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Az egységes nemzetállamok létrejötte</i> Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam magalakulása.</p> <p><i>Polgárháború az Egyesült Államokban</i></p> <p><i>A megtorlás és a dualizmus Magyarországon</i></p> <p>Megtorlás a szabadságharc után A kiegyezés tartalma és jelentősége Tisza Kálmán és Tisza István munkássága</p> <p><i>3.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei</i> Az Osztrák-Magyar Monarchia.</p>	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarországon és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.</p>	
Fogalmak	magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, világváros, MÁV, dualizmus	

Témakör	4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> empátia, mérlegelő gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>4.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon</i> Az első világháború előzményei és kirobbanása. Hazánk részvétele az első</p>	<p>Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése,</p>	

<p>világháborúban. Az első világháború főbb eseményei. Tanácsköztársaság.</p> <p><i>Trianon és következményei</i> Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni békediktátum és következményei.</p> <p><i>Diktatúrák és diktátorok Európában</i> Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország</p> <p><i>Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon</i> Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó.</p> <p><i>A második világháború jellemzői és következményei</i> A második világháború kirobbanása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése. A párizsi békeszerződés.</p> <p><i>Magyarország a második világháborúban</i> Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról.</p> <p><i>Holokauszt Európában és Magyarországon</i> Hazánk német megszállása. Koncentrációs táborok Európában.</p>	<p>csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszakról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúhoz kötődő emlékhely felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank, munkanélküliség, fasiszmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hiroshima</p>

<p>Témakör</p>	<p>5. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében</p>
-----------------------	---

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése</i></p> <p>Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után.</p> <p>A berlini fal kiépítése.</p> <p><i>Magyarország a kommunizmus idején</i></p> <p>Rákosi Mátyás diktatúrája. Az emberek élete az 1950-es évek elején.</p> <p><i>1956-os forradalom és a Kádár- korszak</i></p> <p>Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége.</p> <p>A Kádár-rendszer jellege, életmódja Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága.</p> <p><i>A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon</i></p> <p>Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia</p> <p><i>Üttérés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.</i></p>	<p>Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervezőgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá. Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról területéről.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás</p>

Témakör	6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p><i>Az Európai Unió létrejötte</i> Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában</p> <p><i>A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban</i> A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei</p> <p><i>globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás</i> A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére</p> <p><i>Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon</i> Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok</p> <p><i>ipari, mezőgazdasági, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak</i></p> <p><i>A határon túli magyarság sorsa</i></p> <p><i>A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete</i></p>	<p>Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.</p>
Fogalmak	Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett. Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó
---	--

<p>évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.</p> <p>A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről.</p> <p>Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.</p> <p>Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára.</p> <p>A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja.</p> <p>Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer.</p> <p>Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.</p> <p>A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.</p>
--

IDEGEN NYELV

7–8. évfolyam

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától történik, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használjuk szövegkörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédkészségét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóknban erősödő igény alapján. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő készségük (vélemény, akarat, érzelm), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulóknban az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A lenti kerettantervi táblázatokban szereplő fejlesztési egységek a Közös európai referenciakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nyelvtanulási igényeire. A jelen kerettanterv nem nyelv-specifikus. Jelenlegi formájában kizárólag angol nyelvi példákat tartalmaz, az egyéb nyelvekre történő felhasználást is ezek segítik.

Angol nyelv

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7	Évfolyam 8
Beszédszándékok, beszédértési készség	22	11	11
Beszédkészség	42	21	21
Fogalomkörök	30	15	15
Témakörök, szókinccs	50	25	25
Szabadon választott órakeret:		36	36
Összes óraszám:		108	108

Német nyelv

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7	Évfolyam 8
Beszédszándékok, beszédértési készség	22	11	11
Beszédkészség	42	21	21
Fogalomkörök	30	15	15
Témakörök, szókinccs	50	25	25
Szabadon választott órakeret:		36	36
Összes óraszám:		108	108

Témakör	1. Beszédszándékok, beszédértési készség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével. A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek

<p>BESZÉDSZÁNDÉKOK: Köszönési formák: Hi! Hello. Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow. Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. Titulusok: Mr, Mrs, Miss. Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. Érdeklődés a másik személy hogyléte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you? Egyszerű kérdések (információkérés). Egyszerű feleletek (információadás). Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. Vélemény kérése: Do you like? Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a.../ It's a... Dicséret: That's great! Well done. Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween! A telefonálás konvenciói.</p>	<p>BESZÉDÉRTÉS A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása. Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról. A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hangleadés követése, eltérő intonációk megfigyelése.) Szavak differenciálása. Nyelvi egységek megértése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.</p>

Témakör	2. Beszédkészség	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyre biztosabb beszédkészség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</p>	
<p>Kérdésalkotások. Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. Dalok, mondókák.</p>	<p>– Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével.</p>	

<p>Környezete tárgyainak megnevezése. Néhány beszédfordulat témakörönként. Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.</p>	<p>Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. Probléma jelzése, segítségkérés. Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. Érzelmek, vélemény kifejezése. Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióna. Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. Ritmustartás, ritmusváltás. A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.</p>

Témakör	3. Fogalomkörök	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség előljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek</p>	
<p>Létezés kifejezése (be, is, are). Cselekvések kifejezése (igék). Felszólító mód (igék). Birtoklás kifejezése (have got). Birtokviszony kifejezése (My mother's name is...). Birtokos névmások (My pen). Modalitás kifejezése: képesség (I can...). Időbeliség: Present Simple, Present Continuous, időhatározók (now, sometimes, never, usually, always, today), évszakok, hónapok, napok, időpontok, előljárószavak (at, in, on).</p>	<p>Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.</p>	

<p>Térbeliség: előjárószavak (in, on, at). Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20- ig, sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes száma, a/an, some/any határozatlan névelők. Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, előjárószó, tő- és sorszámnev, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.</p>

Témakör	4. Témakörök, szókinccs	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló szókinccsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célorrázgatással kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, étel, barátom. Az ÉN családom: családtagok nevei. TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek. TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD: Testrészek. Az orvosnál. Napirend. Öltözködés, ruházat. Sport.</p>	<p>Lexikai elemek elsajátítása. Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. Angolul beszélő országok felsorolása. Nagy Britannia országai, fővárosa, néhány városa megnevezése. Magyar és brit iskolák összehasonlítása. Brit ünnepek és szokások megismerése. Reális önkép kialakítása. Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. Elemi szintű tájékozódás térképen.</p>	

<p>VÁSÁRLÁS: Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás. ORSZÁGISMERET: Ünnepek: Halloween, Christmas, Easter <i>Irodalmi művek</i> feldolgozása videofilmmeel, megbeszéléssel. Ajánlott művek: Mark Twain: Koldus és királyfi, Charles Dickens: Christmas Carol; Robin Hood.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, főétkezés, üzlet.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait. Próbálja meg a beszédshándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni. Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tömondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekeedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre. Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 12-15 mondatban összefüggően beszélni. (Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat.)</p>
---	--

TERMÉSZETTUDOMÁNY

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőréssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukciónak kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Természettudomány és földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
1. Anyag, energia, információ	11 óra	11	
2. Rendszerek	28 óra	20	8
3. Felépítés és működés kapcsolata	20 óra	10	10
4. Állandóság, változás	28 óra	8	20
5. Az ember megismerése és egészsége	24 óra	4	20
6. Környezet, fenntarthatóság	20 óra	10	10
7. Tájékozódás a földrajzi térben	10 óra	5	5
8. Tájékozódás az időben	5 óra		5
9. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	10 óra		10
10. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	10 óra	4	6
11. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	8 óra		8
12. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	6 óra		6
	180		
Szabadon választott órakeret:			
Összes óraszám:		72	108

Témakör	1. Anyag, energia, információ
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt.

	Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.
--	--

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Anyag</i> Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik.	Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások. Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű).
Halmazállapotok.	A környezet legismertebb anyagai halmazállapotjának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).
Tömegmegmaradás.	Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).
Oldatok, keverékek.	Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése. Alkotórészeik mérése előtte és utána. Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából.
Víz a természetben.	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).
<i>Kölcsönhatások, erők</i> Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hősugárzás), statikus, elektromosság, hang- és fényforrások).	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.
<i>Energia</i> Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiatípusok. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...) Megújuló és nem megújuló energiaforrások.	A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára. Az energia elemi szintű értelmezése. Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok). Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése.

Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság).	Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése. Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.
<i>Információ</i> Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).	Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok).
A természet jelzései. Növények jelzései, állatok kommunikációja.	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).
Fogalmak	Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság, kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.

Témakör	2. Rendszerek	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Tér és idő</i> Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása. Térkép és földgömb. Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű. Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép. Hazánk térképe. Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek. Vizek ábrázolása a térképen. Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően). Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc). Időjárás. Mozgás és idő összefüggése.		Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának gyakorlása. Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten. Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása. A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon. Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása. Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően. Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi

	<p>és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése.</p> <p>A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)</p>
<p><i>Rendszer, a rendszer és környezete</i></p> <p>Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben.</p> <p>Természetes táj, mesterséges környezet.</p> <p>Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai.</p> <p>Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország).</p>	<p>Séták, kirándulások során irányított megfigyelések.</p> <p>A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése.</p> <p>Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).</p>
<p><i>Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)</i></p> <p>Élőlények a ház körül.</p> <p>Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei.</p>	<p>A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával.</p> <p>Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról.</p> <p>Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma).</p> <p>A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése.</p> <p>A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban.</p> <p>Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.</p>
<p><i>Szerveződési szintek, hálózatok</i></p> <p>Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben.</p> <p>Táplálék, energiaellátás, úthálózat.</p> <p>Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.</p>	<p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.</p>

Témakör	3. Felépítés és működés kapcsolata	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Élőlények</i> A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.</p>		<p>Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai! Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.</p>
<p><i>Életközösségek</i> Életközösségek a lakóköznyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.</p>		<p>Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlények megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.</p>

<p><i>Az élővilág rendszerezése</i> Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...).</p>	<p>Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.</p>
<p><i>Föld, Nap, Naprendszer</i> Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése. A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül. Időjárás, éghajlati övek, évszakok. A napsugárzás jelentősége.</p>	<p>A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planetáriumba. Filmek, képek, ábrák elemzése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.</p>

Témakör	4. Állandóság, változás	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Állapot</i> Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.</p>		<p>Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).</p>
<p><i>Változás</i> Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása. Technikai változások: darabolás, darálás, faragás.</p>		<p>Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.</p>
<p>Fizikai változások.</p>		<p>Fizikai változásokra példák gyűjtése.</p>

Kémiai változások: égés, tűzvédelem.	Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása.
Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.
Változásokat irányító információk. Tervrajz – házépítés. Útiterv – utazás.	Építőjátékokból, legóból házépítés. Útitervkészítés.
<i>Egyensúly, stabilitás</i>	Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).
<i>Folyamat, a rendszerek történetisége</i> Ajándékok, dísz tárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai.	Elemzés, tervezés segítségével. Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei. Konkrét tevékenységek végzése, pl. origami, kenyérsütés.
Újrahasznosítás.	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.
Az ember természetalakító tevékenységei.	Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.
Fogalmak	Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Testkép, testalkat, mozgás</i> Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria.		A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a

Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.	mozgás és a normál testsúly fenntartása között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.
<i>Önfenntartás</i> Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szent-Györgyi Albert. Mennyiségi és minőségi szempontok.	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására. Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.
Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága. Orvosi ellátás. Fertőző és járványos betegségek, védőoltás. Alapfokú elsősegélynyújtás.	Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.
<i>Egyedfejlődés</i> Az emberi egyedfejlődés szakaszai. Serdülőkori változások.	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.
<i>Magatartás</i> Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni. Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe. Kapcsolatok társakkal és a családdal. Az iskolai élet szabályai, házirend.	Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.
Fogalmak	Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.

Témakör	6. Környezet, fenntarthatóság
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális

	gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Globális környezeti rendszerek</i> Életvitel és fenntarthatóság. Környezettudatos magatartás.	Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).
A víz körforgása. Időjárási jelenségek, folyamatok. Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében.	Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.
<i>Környezeti tényezők</i> Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között.	Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével.
Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).	Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álom, kültakaró, költözés).
<i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A környezeti állapot és az ember egészsége. A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés). Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei. Megtartás lehetőségei. Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kőkörcsin). Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés.	Természetközeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.
<i>A Föld szépsége, egyedisége</i> A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei.	Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret.

Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.	A földrajzi fogalmak ismerete.
Fogalmak	Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.

Témakör	7. Tájékozódás a földrajzi térben	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>A tér és ábrázolása</i> Téregységek Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. – Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolsága. – Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók).		Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén.
1.2. Térábrázolás Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz. Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték. Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). Keresőhálózat és földrajzi fókálózat.		A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen. Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal. Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókálózat alkalmazásával.
Fogalmak	Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta	

	(domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárás és kontúrtérkép). Földrajzi fokhálózat. aránymérték.
Topográfiai ismeretek	Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.

Témakör	8. Tájékozódás az időben	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az idő</i> Időegységek A napi, az évi, a történelmi és a földtörténelmi időegységek. Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.		Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése. Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése. A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.
2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténelmi események időrendje regionális példák alapján.		A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.
Fogalmak	Napi, évi, történelmi és földtörténelmi időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás.	

Témakör	9. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése.</p> <p>A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és a lepusztulás-feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása.</p> <p>A hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése.</p> <p>Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján.</p> <p>A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoság szükségességének beláttatása.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről</i></p> <p>Anyagok, anyagi rendszerek</p> <p>A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben.</p> <p>Környezetet károsító anyagok és hatásaik.</p>	<p>Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele – szín, keménység, szag, mintázat.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése konkrét példákon: levegő-, talaj-, vízszennyezés.</p> <p>A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése.</p> <p>Példák gyűjtése az energiatakarékos magatartás lehetőségeire.</p> <p>Válogatás tanári irányítással információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv- és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok).</p>	
<p>2. Geoszférák</p> <p>Felszínformák (hegységek, síkságok kialakulása).</p> <p>Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája.</p> <p>Jellegzetes felszínformák.</p> <p>Időjárás-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés.</p> <p>Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői,</p>	<p>Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint.</p> <p>Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással.</p> <p>A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján).</p>	

<p>társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján.</p> <p>– A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása.</p>	<p>Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése.</p> <p>Az időjárás elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.</p>
<p>3.3. Földrajzi övezetesség Vízszintes földrajzi övezetesség Forró és hideg éghajlatú tájak</p>	<p>A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p>
<p>3.4. Égitestek Az égitestek látszólagos mozgása. A Föld mozgásai és ezek következményei.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt, homok, szén, felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárás-éghajlati elem, napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, éghajlat-módosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.</p>

Témakör	10. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT-eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megláttatása és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól</i> 4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése. A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek. A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása. A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.</p>	<p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. Szám adatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.</p>
<p>4.2. A világgazdaság szerveződése és működése. Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban, fő termékeik. Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).</p>	<p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése. Tematikus képanyagok elemzése.</p>

Fogalmak	Népesség, vallás, nyelv, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), munkamegosztás, termelés, természeti erőforrás, világgazdaság, nemzetközi gazdasági együttműködés, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, fizetőeszköz, valuta, földrajzi fekvés, szállítási, kereskedelmi útvonal, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környeztkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).
-----------------	---

Témakör	11. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <p>A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.</p> <p>A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</p> <p>Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <p>– A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben.</p>	<p>Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén.</p> <p>Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés.</p> <p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján.</p> <p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.</p>	

<p>A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása.</p> <p>A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Főváros, hungarikum, világörökség.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton.</p>

<p>Témakör</p>	<p>12. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról</p>	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémájának megismerése.</p>	
	<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>Globális problémák A helyi környezetkárosítások következményei. Fenntarthatóság Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</p>	<p>Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés.</p> <p>Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás.</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban. Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.</p>
---	---

	<p>Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszeréről, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.</p> <p>A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveltségviselésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végessége miatti takarékoskosságot szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat. Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.</p> <p>(A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)</p>
--	--

7–8. évfolyam

KÉMIA

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során – figyelembe véve az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását –, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
1. Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	14 óra	13	1
2. Rendszerek	15 óra	10	5
3. Felépítés és a működés kapcsolata	14 óra	2+2	12
4. Állandóság, változás	18 óra	17	1
5. Az ember megismerése és egészsége	18 óra	8	10
6. Környezet és fenntarthatóság	9 óra	2	7
	88		
Szabadon választott órakeret:			
Összes óraszám:		54	36

Témakör	1. Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Tudomány</i> Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága.		A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.
<i>Anyagok</i> Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége.		A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel.

<p>A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői. A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek. Keverékek, oldatok.</p>	<p>Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata. Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis. Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése).</p>
<p>Vízben és zsírban oldódó anyagok. (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol). Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).</p>	<p>Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata. Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése. Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.</p>
<p>A periódusos rendszer. Mengeyelejev.</p>	<p>Tájékozódás a periódusos rendszerben.</p>
<p>Elemek. Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.</p>	<p>A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p>
<p>Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás. Balesetvédelem.</p>	<p>A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.</p>
<p><i>Kölcsönhatások, erőik</i> Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legegyszerűbb szinten, csak érdekességként).</p>	<p>Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.</p>
<p>A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások. Egyesülés, égés, bomlás. Közömbösítés: sav + lúg = só + víz. Sav-bázis reakciók:</p>	<p>Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Sav-bázis reakciók elemzése.</p>

nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészke + víz (cseppkőbarlang).	
<i>Energia</i> A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban. Halmazállapot-változás, oldódás, tüzgyújtás.	Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata.
<i>Információ</i> Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).	A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémek, nemfémek csoportosítása. Élelmiszerek, gyógyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult gyógyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (mérgejel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).
Fogalmak	Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.

Témakör	2. Rendszerek	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Tér, idő, nagyságrendek</i> Az atomok, molekulák mérete.		Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagymanyúzat...) A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével.
Anyagmennyiség. Tömény és híg oldatok.		Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel. Hígítás- és sűrűsítés-gyakorlatok végzése.

Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés).	Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)
<i>Rendszer, rendszer és környezete</i> Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísz tárgyak készítése). A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései.	Ajándékok, dísz tárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat.
A kísérleti berendezés rendszerként való működése. Sorrendiség, funkció, alá-, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fémtálca, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hőforrás).	A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.
Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).	Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak megismerése. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete. A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.
<i>Természeti rendszerek</i> A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén-dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény). Fotoszintézis.	Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid). A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.
A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya).	Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken.
Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok).	Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, rögzítése írásban.
Épített rendszerek Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz...). Vas- és alumíniumkohászat. Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...).	Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól. Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról.

	Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).
Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél).	Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete. Tűzvédelmi plakátok készítése.
Fogalmak	Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.

Témakör	3. Felépítés és a működés kapcsolata
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Szervetlen és szerves anyagok</i> A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.	Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.
<i>A Föld</i> Ércetek, ásványok, hegységképző kőzetek.	Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércetek előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.
Vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások. Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.).	A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízkőoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással. Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.
<i>Az időjárás</i> A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz).	Különböző vízminták vizsgálata összetétel, tisztaság szerint. Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása. Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól

	filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.
A víz körforgása (tengervíz-esővíz kapcsolata).	Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése.
A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok).	A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel. Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján. Az oxigén–szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény).
<i>Nap, Naprendszer</i> A világ anyagi egysége.	Látogatás a Planetáriumba. Érdekességek keresése, felfedezése a makro- és mikrovilág felépítése, rendszere között.
Fogalmak	Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer.

Témakör	4. Állandóság, változás	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>A rendszer állapota és változásai</i> A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő).	Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között. Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből, pl. a kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.	
<i>Változások</i> Kémiai reakciók többféle szempont szerint: – gyors-lassú – egyesülés-bomlás. Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok), sav-lúg.	A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása. Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén. Hidrogén égésének megfigyelése. Durránógáz-próba megfigyelése.	

	A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése.
<p><i>Változások iránya</i> Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése. Szén égetése – szén-dioxid Szénsav előállítása, bomlása Kénssav előállítása, bomlása Mészégetés-mészoltás Mészke oldása – cseppkőképződés stb.</p>	Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.
<p><i>Egyensúly</i> Telített oldat, oldódás, kristályosodás. Halmazállapot-változások</p>	Só-, cukor-, timsókristály készítése. Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése.
<p>Fogalmak</p>	Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénssav, kénssav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat.

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Önfenntartás</i> Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz).</p>		Tápanyagok összetételének vizsgálata.
<p><i>Magatartás</i> Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.</p>		Filmek elemzése, következmények felismerése. Doppingerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése.
<p><i>Egészség</i> Egészséges táplálkozás. Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás. Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok. Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok,</p>		Táplálékpiramis-elemzés. Elhízás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.

zsíroldó vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.	
Fogalmak	Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpíramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.

Témakör	6. Környezet és fenntarthatóság	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Élő és élettelen környezeti tényezők</i> A víz- és a levegő tisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái. Helyes szokások.		Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.
<i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).		Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.
Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladékudvarok. Veszélyes hulladék.		Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).
Anyag- és energiatakarékosság. Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap-elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés.		Törekvés az anyag- és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.

7–8. évfolyam

FIZIKA

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek

felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
7. Anyag, kölcsönhatások, energia	15 óra	14 óra (-1)	
8. Rendszerek	7 óra		7 óra
9. A felépítés és működés kapcsolata	7 óra		7 óra
10. Állandóság és változás	22 óra	22 óra	
11. Az ember megismerése és egészsége	14 óra		14 óra
12. Környezet és fenntarthatóság	9 óra		8 óra (-1)
	74		
Szabadon választott órakeret:			
Összes óraszám:		36	36

Témakör	7. Anyag, kölcsönhatások, energia
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Anyagok Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma. Mérőeszközök. Mérleg, rugós erőmérő.	Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása. Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő).

	Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése.
Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).	Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése. Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.
Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok.	Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata. Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján.
<i>Kölcsönhatások, erők</i> Energia fogalma, mértékegysége. (Energia, munkavégző képesség), energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő-, mozgási, helyzeti, rugalmas). Energia mértékegysége: J, Kj. Energiaátalakulások, energiamegmaradás. Energiatakarékosság. Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő).	Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés. A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.
Fogalmak	Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.

Témakör	8. Rendszerek
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Tér, idő, nagyságrendek</i> Hosszúság és idő mértékegységei. Atomi méretek (méretarányos szemléltetés). Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév).	A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása. Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból.
<i>Hierarchikus rendszerek és hálózatok</i> Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet). Szerkezetek (pl. kerékpár).	Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben. Szerkezetek összeállítása.
<i>Természeti rendszerek</i>	Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba. Vizsgálódások távcsövekkel.

A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok). A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, Mars-járó).	Érdekességek gyűjtése a világűrrel (csoportmunka). Információk internetről, filmekből, könyvekből.
<i>Épített rendszerek</i> Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések.	Térképrajzolás stb.
Fogalmak	Hosszúság-mértékegység, időmértékegység, atom, méretarány, életkor, földtörténeti kor, korszak, bolygó, hold, üstökös, meteor, távcső, űrteleszkóp.

Témakör	9. A felépítés és működés kapcsolata
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)</i>	Érdekességek gyűjtése a földrajzknnyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről.
<i>A Nap</i> A Nap hő- és fényenergiájának hatása a földi életre. (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői).	Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, fényterjedéssel kapcsolatban.
Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek).	A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.
<i>Naprendszer</i> Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok. A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold).	Planetárium-látogatás. Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével. Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról híradásokból, újságokból, TV-, rádióadásokból, internetről. A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában. A tudományos kutatások eredményei és a tévhitek összehasonlítása.

Fogalmak	Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás, fénysebesség, bolygó, Hold (telihold, félhold, újhold), csillagászat.
-----------------	---

Témakör	10. Állandóság és változás	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincsbővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Mozgások jellemzése</i> Mozgás és nyugalom (viszonylagosság). Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).		Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.
<i>Mozgásállapot-változás</i> Változó mozgások. Egyenletesen változó mozgások. Átlagsebesség. Körmozgás jellemzése. Tengely körüli mozgás.		Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták megkülönböztetése. Labdajátékok, biliárd.
Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás		Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.
Közlekedési alkalmazások. Balesetvédelem.		Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén). Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokra. Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).
<i>Változások iránya</i> Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok.		Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege).

Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő). Sportok, karbantartási eszközök használata.	Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix). A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.
<i>Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák). Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).	Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására. Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.
<i>Nyomás</i> Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület). Nyomás a folyadékokban. Nyomás a légnemű anyagokban.	Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.
Fogalmak	Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, egyszerű gép, termikus kölcsönhatás, nyomás, sebesség, út, idő.

Témakör	11. Az ember megismerése és egészsége	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Az energia szerepe az élővilágban</i> Táplálkozás – energiafelhasználás.		Táplálkozási táblázatok értelmezése. A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása.
A táplálék mint energiahordozó. Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük. Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. Fehérjék – építőanyagok.		Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.

<p><i>A biológiai mozgás fizikai alapjai</i> A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás.</p>	<p>Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.</p>
<p><i>Az érzékelés fizikája</i> A fény, a színekép. A fény terjedése, fénytörés, szivárvány A látás alapja, a szemlencse működése. Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók.</p>	<p>Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével. Képpalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése.</p>
<p>Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás). Szemüveghasználat. Látásvédelem – egészségvédelem. (Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés).</p>	<p>A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon. Szemüveghasználat, napszemüveg-használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására. Látássérült embertársaink segítése.</p>
<p>A hang, ultrahang szerepe az élővilágban.</p>	<p>Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével. Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.</p>
<p>A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések).</p>	<p>Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben. Modell- és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban.</p>
<p>Káros környezeti hatások, zajszennyezés. Erős hanghatással járó foglalkozások. Védőfelszerelések.</p>	<p>A hallószervek tudatos védelme és óvása az erős hanghatásoktól (pl. zene). A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel. A hallássérült ember elfogadása és segítése.</p>
<p>Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek (áramütés). Veszélyt jelző táblák, információk. Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).</p>	<p>A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.</p>
<p>Az elektromosság felhasználása a gyógyászatban.</p>	<p>Képek, filmek elemzése az elektromosság felhasználásáról a gyógyászatban (csoportmunka). Beszámolók készítése szóban, rajzban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tápanyag, energiahordozó, erőnléti állapot, fénytörés, lencse, képpalkotás, hangterjedés, zajszennyezés, érintésvédelem.</p>

Témakör	12. Környezet és fenntarthatóság	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A földi időjárás fő jellemzői</i> Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek).</p>	<p>Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.</p>	
<p>Az időjárás-előrejelzés.</p>	<p>Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból.</p>	
<p>A légkör fizikai tulajdonságai (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék). A vízkörforgás fizikai háttere, szél). Csapadékfajták. Légnyomás és mérése (Barométer).</p>	<p>A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről. Olvasmány-feldolgozás.</p>	
<p><i>Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)</i></p>	<p>Ismeretterjesztő filmek elemzése.</p>	
<p>A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.</p>	<p>Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.</p>	
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépítés, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem.</p>	<p>Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.</p>	
<p>Energiatakarékos eljárások, eszközök. (szigetelés, energiatakarékos izzók, berendezések, főzési, fűtési módszerek).</p>	<p>Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a közösségi tereken.</p>	

	Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására.
Takarékos, kényelmes, biztonságos közlekedés eszközei.	Tájékozódás internetről, könyvekből, a legújabb környezetbarát technikai találmányokról, eszközökről.
Energiatermelés módjai, kockázata. Hazai erőművek. (Fosszilis erőművek, atomerőmű).	Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete. Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről.
A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószer, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.
Fogalmak	Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.

7–8. évfolyam

BIOLÓGIA

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önálló testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
13. Anyag, energia, információ	7 óra	7 óra	
14. Rendszerek	11 óra	11 óra	

15. A felépítés és a működés kapcsolata	11 óra	8 óra	3 óra
16. Állandóság és változás	18 óra	10 óra	8 óra
17. Az ember megismerése	36 óra		(36+7) 43 óra
18. Környezet és fenntarthatóság	18 óra	18 óra	
	101		
Szabadon választott órakeret:			
Összes óraszám:		54	54

Témakör	13. Anyag, energia, információ	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Anyag</i> Az élő rendszerek anyagi összetétele. Kölcsönhatások, erők. Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája). Érdekességek: testfelépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrös talp, csórtípusok, lábtípusok stb.).</p>		Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtóerő).
<p><i>Energia</i> A napfény és a földi élet összefüggése. Fotoszintézis. Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában. Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása. A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés).</p>		<p>Táplálékláncok készítése. Anyag- és energiaforgalom felismerése. Példák felidézése a természeti körfolyamatokról. Gyűjtőmunka. Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása. Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.</p>
<p><i>Információ</i> A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége. (Tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések.) A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban. A biológiai sokféleségben rejlő információ. Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűrőképesség, fajok és életfeltételek).</p>		<p>A biológiai információ jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése. Enciklopédiák, lexikonok használata. Gyűjtőmunka, növénytani kísérletek.</p>

Fogalmak	Alkalmazkodás, gravitáció, testbeszéd, hang-, szín-, illatjelzés, tűrőképesség, önfenntartás, fajfenntartás, állandó testhőmérséklet, változó testhőmérséklet, az élő szervezet energiaellátása, fotoszintézis, biológiai információ.
-----------------	---

Témakör	14. Rendszerek	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analizáló, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Tér és idő</i> Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése).		Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval. Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése.
Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonalitás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint).		Földrajzi ismeretek alkalmazása. Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.
Az élővilág törzsfajlásának időskálája, jelentősebb eseményei. (Földtörténet – első élőlények megjelenése).		A törzsfajlás időskálájának ábraelemzése. A földtörténeti eseményekről szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése. Grafikonértelmezés.
A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai).		Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések).
<i>Rendszer, rendszer és környezete</i> A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok).		Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (puzzle). Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.
A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén.		Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése, csoportosítása adott szempontok szerint. Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölrendeltség viszonyainak értelmezése.
A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.		Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.
<i>Szerveződési szintek, hálózatok</i> A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti). A szintek közötti kapcsolatok.		Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval. Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából.

(Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában.) Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok.	Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról.
Fogalmak	Méretskála, szerveződési szint, földtörténeti kor, sejt, egyed, baktérium, moszat, szervezet, életközösség, biológiai hálózat.

Témakör	15. A felépítés és a működés kapcsolata
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Anyagok</i> A víz biológiai szerepe.	Vizes élőhelyek felsorolása. Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről. Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). Növénygondozás, állatgondozás (tisza ivóvíz fontosságának belátása, csiráztatás – öntözés csapvízzel). Kísérlet desztillált vízzel.
Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe.	Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).
Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel).	Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése. Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén. Napi, heti étrend összeállítása. Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok csoportmunkában.
<i>Élőlények</i> A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai.	Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére. Növényi és állati sejt összehasonlítása.
Baktériumok, vírusok.	Olvasmányelemzés, szövegértés.
Gombák (egy kalapos gomba példáján).	A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel.

A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai között.	Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Vizsgálódás nagyítóval.
Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód).	Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás.
Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.	Példák gyűjtése a természetből.
<i>Életközösségek</i> Egyed feletti szerveződési szintek. Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés). Magányos életmód. Fajok közti kapcsolatok.	Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.
Az életközösségek belső kapcsolatai.	Az élő és élettelen összetevők csoportosítása. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése.
A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés).	Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése).
Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai: Táplálékláncok Termelő szervezetek – növények Fogyasztó szervezetek – állatok Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák.	Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése. Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.
Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, párzás, védekezés).	Megfigyelések az állatok viselkedésformáiról. Informatikai eszközhasználat. Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek).
<i>Biomok</i> A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő).	Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.
A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei). A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük.	Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.

<p><i>Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák)</i> Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása. Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs. Egysejtűek. Növények országa. Állatok országa. Gombák országa.</p>	<p>Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint. Növény- és állathatározó könyvek tanulmányozása. Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás. Táblázataalkotások.</p>
<p>Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége. Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj).</p>	<p>Érdekességek, szemelvények feldolgozása.</p>
<p><i>Nap, Naprendszer</i> A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás). Fotoszintézis. Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai.</p>	<p>Szemelvényfeldolgozás, elemzés, értelmezés. Összefüggések felfedezése. Példák sorolása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Víz, szerves, szervetlen anyag, tápanyag, vitamin, a szervrendszer felépítése, egyed és faj, tápláléklánc, evolúció, fotoszintézis.</p>

Témakör	16. Állandóság és változás	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerőképesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Állapot</i> Az életközösségek állapotának jellemzése. Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).</p>		<p>Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon. Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel. Vizsgálódások.</p>
<p>Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok).</p>		<p>Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.</p>
<p>Önszabályozás, viszonylagos egyensúly- megújulás.</p>		<p>Információs eszközök használata.</p>

<p>Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások). Globális természeti problémák és következményeik.</p>	<p>Adatgyűjtés, tablóképzés az emberi tevékenységről.</p>
<p><i>Változás</i> Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták.</p>	<p>Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás.</p>
<p>Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hőszigetelés, hőszigetelés, hőszigetelés). Táplálkozás – belső energia. Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak). Téli álm: életfolyamatok lassulása. Környezeti hatások – napsugárzás. Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek stb.). Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás.</p>	<p>Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira. Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése.</p>
<p>Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG).</p>	<p>Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről. Személyes tapasztalatok feldolgozása.</p>
<p>Fotoszintézis és a légzés lényege. A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítás, oxigéntermelése (energiamegkötés).</p>	<p>Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre. Táplálékláncok készítése. Rajzos ábrák elemzése.</p>
<p>Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában. Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia-felszabadulás). Az oxigén az égés feltétele.</p>	<p>Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.</p>
<p>Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre. Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly.</p>	<p>Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása. Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusméréssel.</p>
<p>Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció). Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokon fajok, családok, rendek, törzsek). Rendszertani alapismeretek.</p>	<p>A változatosság, sokféleség élménye, értékelése családon belül. Az élővilág sokféleségének megfigyelése. Csoportosítás, táblázatkészítés.</p>
<p><i>Folyamat</i></p>	<p>A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.</p>

<p>A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet).</p> <p>A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége.</p> <p>A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Önszabályozás, viszonylagos egyensúly, megújulás, globális természeti probléma, üvegházhatás, felmelegedés, ózonlyuk, UV-sugárzás, ivóvízkészlet, hőháztartás, belső energia, EKG, EEG, fotoszintézis, szerves anyag, vérnyomás, pulzus, vércukorszint, evolúció, biológiai szabályozás.</p>

Témakör	17. Az ember megismerése	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megismerő képesség további erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kiscsoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analizáló, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekvés erősítése az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztése. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeloldás segítése. Önzetlenség erősítése. IKT-eszközök használata.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Testkép, testalkat, mozgásképesség</i></p> <p>Testalkat változása a növekedés során.</p> <p>Testkép-zavarok.</p> <p>Az ember szervrendszerei Szervek.</p> <p>Elhelyezkedésük.</p> <p>Mozgás: aktív és passzív szervrendszere.</p> <p>Mozgás és életmód kapcsolata.</p> <p>Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás.</p> <p>Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük.</p> <p>A mozgásszegény életmód következményei.</p>	<p>Információgyűjtés.</p> <p>Ábraelemzés.</p> <p>Rendszeres, aktív sportolás.</p> <p>A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása.</p> <p>Egészségmegőrző technikák gyakorlása.</p> <p>Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása.</p> <p>Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.</p>	
<p>Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok.</p> <p>A tápcsatorna betegségei.</p> <p>A légzés: szervei, működése.</p> <p>A légzőszervek gyakori betegségei.</p> <p>Védekezés egyszerű gyógymódokkal.</p> <p>Keringés: szervei, működése.</p> <p>Kiválasztás szervei.</p>	<p>Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése.</p> <p>Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.</p>	

<p><i>Önfenntartás</i> Érzékszervek. A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi, hormonális szabályozás.</p>	<p>Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.</p>
<p><i>Szaporodás, egyedfejlődés</i> Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek. Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás. Méhben belüli fejlődés, születés, születés utáni élet. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.</p>	<p>Beszélgetések az ember szaporodásáról. Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.</p>
<p><i>Egészség</i> Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.</p>	<p>Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.</p>
<p><i>Magatartás</i> A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége. Tanulás szerepe. A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás.</p>	<p>Szabályok, normák szerepének elfogadása. A tanulás fontosságának tudatosulása. Felelősségteljes magatartás. Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése. Konfliktuskezelések gyakorlása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Test, szervezet, szervrendszer, betegség, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés, magatartás, önismeret, norma, szabály, serdülőkor.</p>

Témakör	18. Környezet és fenntarthatóság	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és megszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Globális környezeti rendszerek</i> A talaj termőképessége, védelme. A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak stb.). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása. A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági). Az emberi tevékenységek felszínformáló hatásai.</p>	<p>Kísérletezés talajjal. Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása. Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint. Az emberi tevékenység felszínformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése.</p>	
<p><i>Környezeti tényezők</i> Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés). Felelős fogyasztói szemlélet.</p>	<p>Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.</p>	
<p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.</p>	<p>A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészítés.</p>	
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).</p>	<p>Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.</p>	
<p>A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés). Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.</p>	<p>A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.</p>	
<p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés</p>	<p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel. Szemétygyűjtési akciókon részvétel.</p>	
<p>A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás).</p>	<p>A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.</p>	
<p>A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl.</p>	<p>Parkgondozás, fa- és virágültetés.</p>	

lakóhely és környékének gondozása, szépítése).	
Fogalmak	Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági, ipari, háztartási szennyezőanyag, vegyszer, olajszennyezés, mérgező gáz, talajpusztulás, takarékoság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.

7–8. évfolyam

FÖLDRAJZ

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékozódási lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
19. Tájékozódás a földrajzi térben	9 óra	9	
20. Tájékozódás az időben	9 óra	9	
21. Tájékozódás a környezet anyagairól	20 óra	18 (-2)	
22. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	17 óra		15 (-2)
23. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	30 óra		28 (-2)
24. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	12 óra		11 (-1)
	97		
Szabadon választott órakeret:			
Összes óraszám:		36	54

7–8. évfolyam

Témakör	19. Tájékozódás a földrajzi térben
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek

<p><i>A tér és ábrázolása</i></p> <p>1.1. Téregységek - Földrajzi fókuszok Térhierarchia. Térábrázolás: térkép, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz. Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány.</p>		<p>A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléletes térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.</p>
<p>1.2. Térábrázolás</p>		<p>A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fókuszok. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.</p>	

Témakör		20. Tájékozódás az időben	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai		Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Az idő</i></p> <p>2.1. Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás.</p>		<p>A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen - kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.</p>	
<p>2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténelmi események időrendje - regionális példák alapján.</p>		<p>Eligazodás a földtörténelmi időegységekben.</p>	
Fogalmak	Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténelmi esemény, nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.		

Témakör		21. Tájékozódás a környezet anyagairól	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai		Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása.	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik.</p>		<p>Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése.</p> <p>A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása.</p> <p>Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok), világhálón.</p> <p>Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének belátása.</p> <p>Törekvés az energiatakarékos magatartásra.</p>
<p>3.2. Geoszféra A talaj kialakulása. Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok. A felszín alatti vizek. A felszíni jégtakaró. A víz körforgása. A vízszennyezés, vízvédalom.</p>		<p>A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).</p>
<p>3.3. Földrajzi övezetesség Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. – Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon.</p>		<p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p> <p>Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.</p>
Fogalmak	<p>Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végessége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz, talajtípus, talajképződés, forrás, patak, folyó, tó, talajvíz, karsztvíz, artézi víz, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség.</p>	

Témakör	22. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megglátatása. Az új fogalmak, szerveződések

	felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>A társadalmi-gazdasági élet szerveződése – Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban.</p> <p>A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.</p> <p>A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján.</p>	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül. Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p>Összefüggések keresése, felfedezése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.</p>
Fogalmak	Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás,

környeztkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sólepárlás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.

Témakör	23. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése.</p> <p>A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <p>A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.</p> <p>A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</p> <p>Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <p>Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői,</p>	<p>A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján.</p> <p>Magyarország földjének részletes megismerése, kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.</p> <p>Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése.</p> <p>Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.</p>	

<p>társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján.</p> <p>A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokban, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása.</p> <p>A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.</p> <p>A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez.</p>	
<p>5.2. Európa</p> <p>Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások).</p> <p>Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai</p> <p>A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.</p> <p>Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.</p> <p>A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal.</p>	<p>Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból.</p> <p>Az együttműködések szükségességének felismerése.</p>
<p>5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok</p>	<p>Megfigyelés, illetve filmes illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások,</p>

<p>Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra); környezeti állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek); a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre.</p> <p>Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja.</p> <p>A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak (trópusi Afrika országai, arab világ, USA, Brazília, Kína, India, Japán, Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országai és Ausztrália) földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe.</p>	<p>képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről.</p> <p>Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól.</p> <p>Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint.</p> <p>Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis.</p>

<p>Témakör</p>	<p>24. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról</p>	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.</p>	
	<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>6.1. Globális problémák Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.</p>		<p>A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.</p>
<p>6.2. Fenntarthatóság – Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés,</p>		<p>Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.</p>

<p>szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás.</p> <p>– Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.</p> <p>Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás. A fókálózat segítségével történő helymeghatározás segítségével. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.</p> <p>A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.</p> <p>Törekvés energiatakarékos magatartásra.</p> <p>A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása.</p> <p>Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.</p>
---	--

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, a fő témakörökre és tanulási eredményekre.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre késztetéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

–
–
– **5–6. évfolyam**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5	Évfolyam 6
1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	10 óra	5 óra	5 óra
2. Anyagok alakítása, modellezés	36 óra	18 óra	18 óra
3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	26 óra	13 óra	13 óra
Szabadon választott órakeret:		-	-
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátítása.

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés		Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).
Saját ruhanemű gondozása		Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).
Étkezés		Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).
1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)		Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák		Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.
Fogalmak	Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.	

—
—

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek örömeinek biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Papírmunkák		Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).
2.2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása		Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.
2.3. Természetes anyagok használata		Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).
2.4. Modellezés		Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).
2.5. Hulladékkezelés		Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.
Fogalmak	Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése.	

	Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egészség-betegség: betegségmegelőzés Egészséges életmód	Különbféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).
3.3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).
3.4. Házimunkák Lakásgondozás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).
3.3. Gazdálkodás	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.
Vásárlás	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.

Fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiatípus, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.</p> <p>A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.</p> <p>Önállóság a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.</p> <p>Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.</p> <p>A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p> <p>A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p>
--	--

– 7–8. évfolyam

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítéloképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kezűgyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7	Évfolyam 8
---------------------	----------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	8 óra	4 óra	4 óra
2. Anyagok alakítása, modellezés	26 óra	13 óra	13 óra
3. Háztartás, gazdálkodás	18 óra	9 óra	9 óra
4. Pályaorientáció	20 óra	10 óra	10 óra
Szabadon választott órakeret:		-	-
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.	
1.2. Közlekedés	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.	
Fogalmak	Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térképfajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
2.1. Modellezés	Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása.	

	<p>Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése.</p> <p>Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben.</p> <p>Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással.</p> <p>Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből.</p> <p>Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.</p>
Fogalmak	Gép, technikai rendszer, belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.		Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.
3.2. Háztartási pénzgazdálkodás		Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).
3.3. Felelős pénzkezelés		Készpénz, bankkártya használata. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók,

	szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.
Fogalmak	Bevétel, kiadás, rezszi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árverezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla.

Témakör	4. Pályaorientáció	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.		Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.
4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.		A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.
4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.		Foglalkozások, a szükséges készségek, a végzett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.
4.4. Pályaalkalmasság.		A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.
4.5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.		Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.
4.6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.		Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.
4.7. A munkavállalás feltételei.		Tájékozódás a munkaerőpiacon.
Fogalmak	Önismeret, tréning, képesség, készség, ösztönesség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás. Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása. Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése. Működő modellek készítése irányítással.
--	---

	<p>Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.</p> <p>Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.</p> <p>Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.</p>
--	---

DIGITÁLIS KULTÚRA

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja a Technológia műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai és digitális tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során a megfelelő szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen a digitális eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek a digitális technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

5–6. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságlemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

Az 5–6. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszámja: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	5.	6.
1. A digitális eszközök használata	16	8	8
2. Alkalmazói ismeretek	16	8	8
3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	16	8	8
4. Infokommunikáció, információs társadalom	15	8	7
5. Könyvtári informatika	9	4	5
		0	0
		36	36

Témakör	1. A digitális eszközök használata	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Bemeneti, kimeneti perifériák. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása.	A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata. Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete.	

<p>A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói.</p> <p>Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek.</p> <p>Programok ablak-gombjai.</p>	<p>Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock.</p> <p>Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű.</p> <p>Egér használata: kijelölés.</p> <p>Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése.</p> <p>Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása.</p> <p>A programok ablakgombjainak használata.</p> <p>Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata.</p> <p>A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb.</p>

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	
<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása.</p> <p>Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében.</p> <p>Közhasznú információforrások használatának megismertetése.</p> <p>Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>t és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p> <p>Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum. Dokumentum elnevezése.</p> <p>Mentés, behívás.</p> <p>Billentyűzet további funkciói.</p> <p>atkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés</p> <p>Adatok rendezése.</p> <p>Közhasznú információk.</p> <p>Internet előnyei és veszélyei.</p>		<p>Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése.</p> <p>Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése.</p> <p>Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen.</p> <p>Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata.</p> <p>Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben.</p> <p>Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása.</p> <p>Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása.</p> <p>Csoportosítás adott szempontok szerint.</p> <p>Munkadarabok (ön)értékelése megbeszéltek szempontoknak megfelelően.</p> <p>Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv).</p> <p>Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, online játékok).</p>

	Információforrások etikus felhasználásának megismerése.
Fogalmak	Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév, táblázat, SDT, adat.

Témakör	Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése. Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Teknőcgrafika alkalmazási területe. Írányok a képernyőn – teknőcgrafika. Alakzatok teknőccel.	Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése. Teknőc mozgatása a képernyőn iránybillentyűkkel. Írányok gyakorlása.
	3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítása. Adatok, ötletek gyűjtése. Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel. Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.
Fogalmak	Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő leghatékonyabb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre. Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül. Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkoruknak megfelelő számítógépes információhordozók.	Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Internetes portálok használata.

<p>információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés. Veszélyek.</p> <p>Médiainformatika.</p> <p>Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett.</p> <p>e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.</p>	<p>Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével.</p> <p>Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata. Netikett alapjainak megismerése.</p> <p>További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).</p>
Fogalmak	Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett.

Témakör	5. Könyvtári informatika	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítségével. Olvasási képesség fejlesztése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Irányított forrás- és információkeresés.</p>	<p>Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Szabadon választott újság, könyv kikeresése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.</p>
Fogalmak	Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel. Szabálykövető magatartás. Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségével megvalósuló elkészítése. Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben. A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.</p>
---	---

	<p>Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.</p> <p>Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.</p> <p>Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.</p> <p>Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.</p>
--	--

7–8. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

A 7–8. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	7.	8.
Digitális eszközök használata	12	6	6
Alkalmazói ismeretek	13	6	7
Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	25	13	12
Infokommunikáció, információs társadalom	13	7	6
Könyvtári informatika	9	4	5
		0	0
		36	36

Témakör	1. Digitális eszközök használata
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt.</p> <p>Perifériák, háttértárak megismertetése.</p> <p>Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése.</p> <p>Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése.</p>

	<p>Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>erációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok.</p> <p>Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudósa.</p> <p>bilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.</p>	<p>Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókincs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.</p>
Fogalmak	Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p> <p>átkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p>		<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázat létrehozása. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.</p>
Fogalmak	Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás.	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	
témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás.</p> <p>Irányok gyakoroltatása.</p> <p>Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan.</p> <p>Pontos szabálykövetés erősítése.</p> <p>Kreativitás, szépérezék fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel</p> <p>Optimizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai</p>		<p>Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervkészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.</p>
Fogalmak	Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.</p> <p>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.</p> <p>Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.</p> <p>A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.</p> <p>Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.</p>

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Információkeresés, információközlési rendszerek.</p> <p>Információhordozók ismert körének bővítése.</p> <p>információs technológián alapuló kommunikációs formák.</p> <p>Információfogadás és -küldés, e-mail.</p> <p>Veszélyek.</p> <p>diainformatika. Céltudatos információszerzés.</p>	<p>Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk.</p> <p>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.</p> <p>Információk küldése és fogadása minél önállóbban.</p> <p>Informatikai levelezési nyelv használata.</p> <p>Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése.</p> <p>Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.</p>
<p>ormációkezelés jogi és etikai vonatkozása</p> <p>Biztonsági kérdések</p> <p>e-szolgáltatások szerepe és használata.</p> <p>E-szolgáltatások a mindennapi életben.</p>	<p>Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.</p> <p>E-szolgáltatások jelentőségének megismerése.</p> <p>Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése.</p> <p>Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés.</p>
Fogalmak	<p>Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).</p>

Témakör	5. Könyvtári informatika
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.</p> <p>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása,</p>

	<p>lehetőleg önállóan. Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.</p>
--	---

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Lakóhelyi könyvtár. Bibliográfia. Kézikönyvek, lexikonok. Elektronikus könyvtár.</p>	<p>Dokumentumok csoportosítása. Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással. Keresési módszerek alkalmazása. Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel. Médiumok típusba sorolása.</p>

Fogalmak	Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.
-----------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.</p> <p>A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.</p> <p>A net célirányos használata.</p> <p>A program- és adatvédelem szabályainak betartása.</p> <p>Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.</p> <p>Az információforrások etikus használata.</p> <p>A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.</p> <p>Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.</p> <p>Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.</p> <p>Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.</p> <p>Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.</p> <p>Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.</p> <p>A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.</p> <p>Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.</p> <p>Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.</p> <p>Grafikai kifejezőképesség önállósulása.</p> <p>Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.</p> <p>Önbizalom, önértékelés fejlődése.</p> <p>Képesség céltudatos információszerzésre.</p> <p>Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóan.</p> <p>Tárgy- és névmutató használata.</p> <p>Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével.</p> <p>Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.</p> <p>A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból történő információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.</p>
--	---

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulóknak, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget.

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővésére, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a Művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközüül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt rehabilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

5–6. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömet nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
	40		

1. Vizuális nyelv és technikák		20	20
2. Kifejezés, képzőművészet	40	20	20
3. Vizuális kommunikáció	30	15	15
4. Tárgy-és környezetkultúra	34	17	17
Szabadon választott órakeret:	0	0	0
Összes óraszám:	144	72	72

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során. A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS <i>alkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i> Műalkotásokon vonalak és foltok. Foltfestés vizes alapon – foltok. Folthatások. Barázdált formák. <i>Alkotás modell/minta alapján</i> Természeti formák. Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.</p> <p>ALKOTÁS <i>1.3.Szabad alkotások síkban és térben</i> Tárgyak ábrázolása síkban.</p>	<p><i>Alkotás</i> Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása. Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.</p>

<p>Különbéle felületek dekoratív felhasználása. Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból. Kocka, téglatest csomagolása.</p>	<p>Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.</p> <p><i>Befogadás</i> Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon. Barázdált formák megfigyelése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.</p>

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>BEFOGADÁS 2.1. <i>Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i> Műalkotások – tér- és tájábrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 2.2. <i>Illusztrációk</i> Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.</p>	<p><i>Alkotás</i> Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszközzel. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után.</p> <p><i>Befogadás</i> Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.</p>	

	<p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszköztárával.</p> <p>Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése.</p> <p>Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p>
Fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>ALKOTÁS</p> <p><i>Vizuális kommunikáció eszközei és technikái</i></p> <p>Látványszerű ábrázolás modell után.</p> <p>Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p><i>Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i></p> <p>Alaprajz, metszet, térképrajz.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p>Forgásformák.</p> <p>Tárgyak kereszt- és hosszmetszete.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Emberalak rajzolása, festése.</p> <p>Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok).</p> <p>Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger).</p> <p>Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel.</p> <p>Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera.</p> <p>Tusrajz virágcsendeletről.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Formák adott szempontú megfigyelése.</p> <p>Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika).</p> <p>„Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése.</p> <p>Térképrajz értelmezése.</p> <p>Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre.</p>

	<p><i>Befogadás-alkotás</i> Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása. Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzése.</p>
Fogalmak	Csendélet, valóságű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetset, hosszmetset, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.

Témakör	4. Tárgy-és környezetkultúra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalató folyamat algoritimizálása. A tárgyalató folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 4.1. <i>Munkavázlat:</i> A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés.</p> <p>ALKOTÁS 4.2. <i>Tárgyak értelmezése és készítése</i> Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textiltől. Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és díszítárgyak.</p>	<p><i>Befogadás-alkotás</i> Precíz alkotó folyamat végig vitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p><i>Befogadás</i> Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalatóban.</p> <p><i>Alkotás</i> Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és díszítárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.</p>
Fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyenletes foltot satírozással létrehozni, – művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, – ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről, – felismerhető képet készíteni, <p>emberalak szoborszerű megjelenítésére, műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, tudatos színkeverésre temperával, vízfestékekkel, formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), vázlatszerű ábrát készíteni,</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű alaprajzot értelmezni, – funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, – képek alapján tárgyról rövid (szóbeli) jellemzést adni, – törekedni munkája igényes kivitelezésére, – tárgyat készíteni az általa választott technikával.
---	--

7–8. évfolyam

A tantárgy célja a 7–8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikumára iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
1. Vizuális nyelv és technikák	16	8	8
2. Kifejezés, képzőművészet	16	8	8
3. Vizuális kommunikáció	12	6	6
4. Tárgy- és környezetkultúra	14	7	7
5. Mozgókép-kultúra és médiaismeret	14	7	7
		0	0
		36	36

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.</p> <p>Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.</p> <p>Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>BEFOGADÁS</p> <p><i>1.1 A művészi kifejezés eszközei</i></p> <p>Színek, tónusok.</p> <p>Sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközei: fény, torzítás.</p> <p>Fények – Rembrandt alkotásai;</p> <p>Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte</p> <p>Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei.</p> <p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p><i>1.2. Térhatások, téri elemek</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p><i>1.3. Mozdág- és térábrázolás elemei</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Vizuális ritmus.</p> <p>Makett.</p>	<p><i>Befogadás</i></p> <p>Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.</p> <p>Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.</p> <p>Csoportosítások: sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnel és torzítással.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése</p> <p>A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.</p> <p>Térrendezés szín- és formaritmussal.</p> <p>Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.</p> <p>Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.</p>
Fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet
----------------	------------------------------------

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése.</p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben.</p> <p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.</p>
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>ALKOTÁS</p> <p>2.1. <i>Illusztráció</i></p> <p>Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása.</p> <p>BEOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p>2.2. <i>Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</i></p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése.</p> <p>Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka.</p> <p>Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.</p> <p>BEOGADÁS</p> <p>2.3. <i>Érzelmelek megjelenítése a képzőművészetben</i></p> <p>Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.</p>	<p><i>Alkotás</i></p> <p>Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.</p> <p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.</p> <p>Személyes élmények vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Befogadás - alkotás</i></p> <p>Színviszonyok megfigyelése és befogadása.</p> <p>Táj festése zenére – szabad önkifejezés.</p> <p>Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.</p> <p>Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Karakter, jellem, testfelépítés, vészna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.</p>

<p>Témakör</p>	<p>3. Vizuális kommunikáció</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.</p> <p>Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.</p>

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS <i>Jelképek</i> Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés.</p> <p>ALKOTÁS <i>Kísérlet a látvány ábrázolására</i> Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.</p> <p><i>Álló- és mozgóképi szimbólumok</i> Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.</p>	<p><i>Befogadás</i> Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képzalkotási lehetőségek ismerete.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i> Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.</p> <p><i>Alkotás</i> Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.</p>
Fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p>

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>ALKOTÁS <i>badon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása</i> Tárgytervezés és kivitelezés: kerámia szövés ékszerkészítés nemezelés építészeti terek modellezése <i>Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval</i> Egy vágyott tárgyról rajz készítése.</p> <p>BEFOGADÁS <i>A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma</i> Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS <i>Zenei élmények vizuális megjelenítése</i> Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.</p>	<p><i>Alkotás</i> A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése. Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű téráttervezések.</p> <p><i>Befogadás</i> Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók. Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falú, város.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i> Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.</p>
Fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, konyha, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.	

Témakör	5. Mozgóképkultúra és médiaismeret
----------------	---

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása.</p> <p>Kommunikációs és együttműködési készség támogatása.</p> <p>Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás.</p> <p>A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p>
--	--

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>mi elméleti ismeretek a média világról</i></p> <p>A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció.</p> <p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p> <p><i>A média társadalmi szerepe</i> Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció.</p> <p>Reklám.</p> <p>Hírműsor.</p> <p><i>Nyomtatott médium:</i></p> <p>Újság, képregény, fotóregény.</p> <p><i>Az internet</i></p> <p>tanulás, kinyílt a világ, információk, játék, kommunikáció, veszélyek.</p> <p><i>sorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján</i></p>	<p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.</p> <p>Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.</p> <p>Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.</p> <p>Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.</p> <p>Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.</p> <p>Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p>

Fogalmak	Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.
-----------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére, ritmikus, szimmetrikus képet komponálni, egyszerű makettet készíteni, két híres magyar képzőművészt megnevezni, vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére, egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával, szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében, műélmény vizuális kifejezésére, egyszerű formák látványszerű ábrázolására, egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére, egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására, közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására, értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan, a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére, különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között, kritikával szemlélni a reklámokat, a személyiségépítő műsorválasztásra, internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.
--	--

ETIKA

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az etika tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölcshez kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók

nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő részművek és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a részművek tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadóiaként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értékteremtő információk, üzenetek között, illetve, hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kíváncsi magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

5–6. évfolyam

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is számottevő, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségeltjes pontja. Ebben az életszakaszban alakul ki, illetve erősödik meg a távlatosabb *időszemlélet* az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében.

11-12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok.

Az épség és fogyatékoság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban. A határ nagyon szűk; az enyhe értelmi fogyatékos tanuló erkölcsi fejlődéséhez döntő módon járul hozzá, hogy legyen alapvető ismerete a fogyatékoságról, mint állapotról. Ismernie kell a különböző fogyatékoságtípusokból adódó életvezetési eltéréseket, az ebből fakadó nehézségeket, hogy empátiaérzéke fejlődjön. Ettől függetlenül nem szabad, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló státuszát magára vonatkoztassa a téma tárgyalásánál, hiszen az alakuló személyiségére negatív irányban hathat.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében alapvető cél *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. évfolyam	6. évfolyam
7. Test és lélek	12	6	6
8. Kapcsolat, barátság, szeretet	12	6	6
9. Kortársi csoportok	10	5	5
10. Társadalmi együttélés	14	7	7
11. A technikai fejlődés hatásai	10	5	5
12. A mindenséget kutató ember	14	7	7

Szabadon választott órakeret	0	0
Összes óraszám:	36	36

Témakör	1. Test és lélek
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Fejlődés és szükségletek</i> Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?</p> <p><i>Egészség és betegség</i> Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?</p> <p><i>Fogyatékoság</i> Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?</p> <p><i>Ép testben ép lélek</i> A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?</p> <p><i>A lelkiismeret</i> Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.</p>	
Fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékoság, lelkiismeret, szándék, döntés.

Témakör	2. Kapcsolat, barátság, szeretet
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Kapcsolataim</i> Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.</p> <p><i>Baráti kapcsolatok</i> Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.</p>	

<p><i>A kapcsolat ápolása</i> A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.</p>	
Fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.

Témakör	3. Kortársi csoportok
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.</p>
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Közösségeim</i> A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.</p> <p><i>A mi csoportunk</i> A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.</p> <p><i>Mások csoportjai</i> Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.</p> <p><i>Konfliktusok a csoportban</i> Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.</p>	
Fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.

Témakör	4. Társadalmi együttélés
----------------	---------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.</p> <p>Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.</p>
--	---

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Etnikai közösségek

Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?

Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzeten belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.

Vallási közösségek

Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.

Társadalmi egyenlőtlenségek

Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?

Virtuális közösségek

A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben.

Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?

Fogalmak	Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyszerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.
-----------------	---

Témakör	5. A technikai fejlődés hatásai
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.</p> <p>A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.</p> <p>A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Az ökológiai lábnyom</i> Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.</p> <p><i>Az ember és a technika</i> „Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.</p> <p><i>Enyém, tiéd, miénk</i> A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?</p> <p><i>A mozgóképek hatása</i> A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.</p>	
Fogalmak	Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.

Témakör	6. A mindenséget kutató ember
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>A vallás mint lelki jelenség</i> A természeti és természetfölötti világról. Különböző elképzelések a hitről.</p> <p><i>Vallási közösség és vallási intézmény</i> A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások. A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?</p> <p><i>A tudomány</i> A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.</p> <p><i>A művészet</i> A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?</p>	
Fogalmak	Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép.

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.</p> <p>Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.</p> <p>Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekzenek.</p>
--	--

7–8. évfolyam

Az általános iskola szakasz záró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során, következésképpen az etika tanítási-tanulási folyamatában is.

13-14 évesen az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint a *kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái* fejlesztésének is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már érzékelik az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, szembesülnek a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákkal, és a gyógypedagógus segítségével képesek erről elgondolkodni. Következésképpen az etika órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök. Az órai beszélgetéseknek hála ugyancsak lehetővé válik a *lelkiismeret* szociális dimenziójának a fejlődése.

Az életkorra jellemző önállósodást, önállóságra törekvést az iskola véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek teremtésével tudja támogatni. Ebből az etika valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a személyes jövőkép kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az etika órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékos állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó információk különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a mérlegelő gondolkodás fejlesztésének.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam
1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	12	12	
2. Párkapcsolat és szerelem	12	12	
3. Egyén és közösség	12	12	
4. Helyem a világban	12		12
5. Mi dolgunk a világban?	12		12
6. Hit, világkép, világnézet	12		12
Szabadon választott órakeret		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékvalasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<i>Nyelv és gondolkodás</i> Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok?	
<i>Tudás és értelem</i> Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Ki miben tehetséges?	
<i>Ösztönzők és mozgatóerők</i> Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc?	

Érték és mérték

Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?

Fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.
-----------------	--

Témakör	2. Párkapcsolat és szerelem
----------------	------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.
--	---

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Vonzódás
A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú-lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos háritás.

Együttjárás
Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok.
A diákszerelem szépsége.

Házasság, család és otthonteremtés
A házasság. A család. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei.
Családalapítás. Családtervezés.

Visszaélés a nemiséggel
Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?

Fogalmak	Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.
-----------------	---

Témakör	3. Egyén és közösség
----------------	-----------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.
--	--

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Közösségeim
Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?

Erőt adó közösség

Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént?

Korlátozó közösség

Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban. Lehetőségek és következmények megbeszélése példákon keresztül.

Szabadság és korlátozottság

Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmesség. A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási formái.

Fogalmak	Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.
-----------------	--

Témakör	4. Helyem a világban
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Tágabb otthonunk: Európa</i> Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között.</p> <p><i>Színesedő társadalmak</i> A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.</p> <p><i>A társadalmi együttélés közös normái</i> Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály- és törvényszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel.</p> <p><i>Új technikák, új szabályok</i> A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.</p>	
Fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.

Témakör	5. Mi dolgunk a világban?
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Jól-lét és jólét</i> Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás. A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében.</p>	
<p><i>Boldogulás, boldogság</i> A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek.</p>	
<p><i>A média és a valóság</i> Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról? Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése.</p>	
Fogalmak	Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.

Témakör	6. Hit, világkép, világnézet
Előzetes tudás	Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p><i>Az ember mint értékelő és erkölcsi lény</i> Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhitek és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket?</p>	
<p><i>A nagy világvallások világképe</i> A világvallások helye és szerepe. A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma.</p>	
<p><i>Párbeszéd és együttműködés</i> A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.</p>	
Fogalmak	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére. Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát. Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.
---	---

	<p>Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.</p> <p>Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.</p> <p>Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.</p> <p>Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.</p> <p>A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.</p>
--	---

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA (KÖZÖSSÉGI NEVELÉS)

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagok értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaaorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalom-meghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

5–6. évfolyam

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulói aktivitást serkentő módszerek alkalmazásával támogassa a tanulók önmagukért és a társakért való felelősségvállalását, annak megélését, hogy a társak és az egyén egymásra vannak utalva, ennek következményeként a másokért vállalt felelősséget átérzik, vállalásaikért helyt állnak, elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan, az egyéni jellemzőikhez illeszkedő kikapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a testi, lelki egészség megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz. Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a családban betöltött szerepekre, a

családi tevékenységrendszer jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősségvállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.	Évfolyam 6.
1. Közösség és személyiség	26 óra	13	13
2. Tanulás és munka	15 óra	8	7
3. Én és a társadalom	16 óra	8	8
4. Egészséges életmód	15 óra	7	8
	72 óra		
Szabadon választott órakeret:			
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Közösség és személyiség	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése.</p> <p>Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése.</p> <p>Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás</p> <p>Közösségek, amelyekben élek: iskola, évfolyam, család</p>	<p>Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése.</p> <p>Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben.</p> <p>Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához.</p> <p>Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása.</p> <p>A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok.</p> <p>Helyem az évfolyamközösségben, a családban.</p> <p>A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői.</p> <p>Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés.</p>

	Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.
Fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés.

Témakör	2. Tanulás és munka	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák. A munka: munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).
Fogalmak	Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző szinteken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	Életem szinterei: az otthon, az iskola, a lakóhely – A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei	A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban. Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása.

	<p>Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása.</p> <p>A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel.</p> <p>Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel.</p> <p>A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében.</p> <p>Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.</p>
Fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.

Témakör	4. Egészséges életmód	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása.</p> <p>Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly.</p> <p>Testi egészség: étkezés, testedzés, sport, kikapcsolódás, regenerálódás.</p>	<p>Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múlttól, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái.</p> <p>Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.</p> <p>A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés.</p> <p>A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása.</p> <p>Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kikapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás.</p> <p>Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játék.</p> <p>Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.</p>
Fogalmak	Én-énerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése. Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot. Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra. Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás. Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata. Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban. Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz. Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.</p>
--	--

7–8. évfolyam

A tanulókat aktivizáló módszerek megtartásával az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják azok szükségességét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezhessék a felelősségvállalás jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazzhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van a pályaorientáció támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összegegytessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 7.	Évfolyam 8.
1. Közösség és személyiség	26 óra	13	13
2. Tanulás és munka	15 óra	8	7
3. Én és a társadalom	16 óra	8	8
4. Egészséges életmód	15 óra	7	8
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		36	36

Témakör	1. Közösség és személyiség
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk.</p> <p>Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése.</p> <p>A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése.</p> <p>Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarcátűrés, elfogadás.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek

<p>Önismeret. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. Iskolai közösségek A családi közösség Közösségi élet a helyi társadalomban.</p>	<p>A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása. Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése. Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével. Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás. Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok. Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása. Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásra utaltságnak a felismerése. A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában. Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése. A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás. Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarc-tűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.</p>

Témakör	2. Tanulás és munka	
<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése. A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső késztetés a tanulásra. A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarc-tűrés.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés.</p>	<p>A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban.</p>	

	<p>Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés.</p> <p>A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola.</p> <p>Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.</p>
Fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás.

Témakör	3. Én és a társadalom	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományörzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Állampolgárság: jogok és kötelességek</p> <p>Mindennapi demokrácia</p> <p>Értékeink, védelmük</p>	<p>„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése.</p> <p>Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel.</p> <p>Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés.</p> <p>Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk.</p> <p>Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés.</p> <p>Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.	

Témakör	4. Egészséges életmód	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>A serdülőkor testi, lelki jellemzői. Konfliktusok a családban. Kortárs csoportok. A lelki és testi egészség összefüggései.</p>	<p>A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nytottság, zárkózottság. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése. Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.</p>
Fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia.

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése. Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére. Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben. Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás. Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás. Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében. Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében. Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában. A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére. A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.</p>
--	--

TESTNEVELÉS

Az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszába lépve az 1–4. évfolyamon elkezdett sokoldalú pszichomotoros és az ezen keresztül megvalósuló kognitív, affektív-emocionális képesség-összetevők fejlesztése tovább folytatódik. A személyiségformálás – a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével, a szenzitív időszakokhoz igazodó mozgástartalmakon keresztül – a tanulási, nevelési célokat úgy valósítja meg, hogy közben a Nat kompetenciarendszerében realizálja az Európai Unió kulskompetenciáinak fejlesztését. Kiemelt terület a személyes és társas kompetencia-összetevők rendszerében a szomatikus egészség, a szocio-emocionális jóllét, a biztonság és az emberi kapcsolatok minősége.

A testnevelés tartalmi elemei közé az 5. évfolyamtól belép a sportági alaptechnikák és taktikák rendszere, a hozzájuk kapcsolódó elméleti ismeretekkel, miközben folytatódik a széles spektrumú koordinációs-képesség-fejlesztés. A nevelési szakasz elején a kondicionális képességek differenciált fejlesztése itt is elsősorban a mozgáskészségek elsajátításán, játékos gyakorláson keresztül történik, majd később fokozatosan előtérbe kerül az életkori sajátosságokhoz igazodó kondicionális képzés. A mozgástanulás folyamatában fontos szerepet kap az elméleti tudatosítás, az ok-okozati összefüggések ismertetése, mely elősegíti a mentalizációs folyamatokat. Mindez a változó környezeti feltételekhez igazodó, egyre összetettebb mozgássorok hatékony elsajátítását teszi lehetővé.

A testi-lelki egészségre nevelés célrendszere a tanulási terület egészét áthatja. A tanulók tovább bővítik az egészséges életvitel alapjaival összefüggő ismereteiket. A közvetlen mozgástapasztalattal szoros kapcsolatban álló elméleti ismeretekkel gyarapodva tudatosul bennük a különböző mozgásformák egészségmegőrző hatása. Tisztában vannak az alapszintű anatómiai, edzésméleti törvényszerűségekkel (pl. a bemelegítés módja, funkciói), ami a baleset-megelőzés, a biztonságos sportolás, az egészséges testi fejlődés legfőbb záloga. A testi higiéniai tevékenységeket igyekeznek mindennapi szokásrendszerükbe illeszteni, mellyel párhuzamosan a XXI. századi életforma stresszhatásainak kezelésére megfelelő stratégiákat (pl. relaxációs módszerek) sajátítanak el.

A tanulóközpontú szemlélettel átítatott oktatási környezetben erősödik a tanulói sportolási kedv, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd. Ehhez kapcsolódóan prioritást kapnak a játékos feladatmegoldások, az élményalapú tananyag-feldolgozás. A változatos munkaformák alkalmazása, a gyakran változó összetételű, képességű heterogén csoportok együttes sporttevékenysége a méltányosság, a társakhoz való alkalmazkodás, a tolerancia, a csapatszellem, az egymás tanításának lehetőségét is magába foglalja. Ez a tanulók társas kapcsolataiban az

együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelés célját valósítja meg. A társas mozgásformák egyben az elfogadást, a konfliktuskezelés asszertív eszközeit kínálják. A változatos küzdőfeladatokban előtérbe kerül az iskolai küzdősportokra jellemző technikák végrehajtása és azok test-test elleni küzdelemben történő kreatív alkalmazása. Ezek az egyszerű mozgásformák esetében szabadon végrehajthatók, mások tanári irányítás mellett, a legnagyobb mozgásbiztonság elérésére törekedve, a balesetveszély minimálisra csökkentése mellett.

A tanár-diák interakciókban a pedagógus mintaadó, facilitátor szerepe a tanulók kommunikációs kultúrájának kialakításában realizálódik, mely a kooperatív jellegű gyakorlásban kihat a diákok közötti kommunikáció minőségére is. Mindezen tényezők a mozgással, sportolással kapcsolatban jelentős attitűdformáló erőt jelentenek. A nevelési-oktatási szakasz végéhez közeledve egyre nagyobb mértékben kapnak szerepet az induktív jellegű feladatmegoldások, melyek a gondolkodást és a problémamegoldó képességeket fejlesztik. A tanulási terület – sajátosságaiból adódóan – folyamatosan fejleszti az önismeretet, az önelfogadás képességét, melynek rendszeresen alkalmazott eszköze – a pedagógus általi előremutató formatív visszajelzések mellett – az ön- és társértékelés. Ezek a folyamatok a 7–8. évfolyamon hozzájárulnak a tanulók saját készség- és képességszintű erősségeinek, illetve hiányosságainak felismeréséhez, ezáltal a képességek tanári segítséggel tudatosan fejleszthetők. A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpiikonjainak megismerésével a tanulókat a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás is hangsúlyos szerepet kap.

Az IKT-eszközök a mozgástanulás, a diagnosztika, az egészséges életvezetés kialakításának hatékony segítői, mindemellett a konstruktív jellegű elméleti ismeretszerzést is jelentősen támogatják. Ezzel a tanulók motivációjára és digitáliskompetencia-szintjére gyakorolhatunk pozitív hatást. Az egészségfejlesztés mozgáshoz kapcsolódó eszközrendszerével tudatosítjuk a szabad levegőn, a természetes környezetben folytatott rendszeres testedzés testi és lelki jóllétet erősítő hatását, ami pozitív irányú befolyást gyakorol a tanulók környezettudatos szemléletmódjára. Ezzel a testnevelés hozzájárul a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez, mint nevelési célhoz.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen

a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtllenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van.

Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értéknek kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerőkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezetttség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljeség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotoniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkétség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokolttá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásaként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban

megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelenjenek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

Az 5-8. évfolyamon a gyógytestnevelés területén elvárás az egyéni és differenciált gyakorlatok tudatos végrehajtása, valamint, hogy a tanulók az egészségük fejlesztése érdekében tudatosan alkalmazzák a szabadidős és sportjátékokat. A gyakorlások során kiemelten jelenik meg a kontrollált légzés, a pulzusszámlálás és a relaxáció.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akaratú tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

Hitünkben fakadó megfontolások

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban

	jelenik	meg	az	oktatás	során:
A teremtett világ csodálata,	és	a Teremtő felismerése	műveiben		
Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében					
Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szervenélybetegségek					
Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs					

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de a természet és társadalom kölcsönhatásai, valamint az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön tematikai egységben tárgyalt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy rehabilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkorától az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, a párban, a csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, az életstílust és az életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri

tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozcásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptchnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzetség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és a vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladat kiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást. Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni

mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

5–6. évfolyam

A testnevelés tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségi szintre emelése, a mozgás örömeinek biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása. Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására. A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	5. Évfolyam	6. Évfolyam
Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	65	33	32
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	80	40	40
Játék	65	32	33
Versenyzés	64	32	32
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	50	25	25
Tánc	36	18	18
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		180	180

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Kondicionális képesség fejlesztése.

Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása.

Aerob és anaerob képességfejlesztés.

Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.

Mozgásműveltség fejlesztése.

Mozgásigény fenntartása.

Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>1.1 Torna</i></p> <p>Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.</p> <p><i>Gimnasztikus mozgás zenére (zumba)</i></p> <p>Járások.</p> <p><i>Atlétika</i></p> <p>Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.</p> <p><i>Küzdő – húzó játékok</i></p> <p><i>testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i></p>	<p>Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében.</p> <p>Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.</p> <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.</p> <p>Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával.</p> <p>Társas gyakorlatok.</p> <p>Négy-nyolc ütemű gyakorlatok.</p> <p>Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrű, bordásfal.</p> <p>Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.</p> <p>Egyensúly-gyakorlatok.</p> <p>Járások törzs- és karmozgással összekötve.</p> <p>Futások iram- és irányváltással.</p> <p>Ugrások, dobások.</p>

	Emelés-hordás – párban, társakkal.
Fogalmak	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.

Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.

Sportágtechnikai elemek megismertetése.

Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.

Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Rendgyakorlatok:</i></p> <p>Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba.</p> <p>Nyitódás, felzárkózás.</p> <p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p> <p><i>Torna</i></p> <p>Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.</p> <p>Mászás kötélén.</p> <p>Függeszkedés, hintázás.</p> <p>Guruló átfordulás előre-hátra.</p> <p>Kézállás, tarkóállás.</p>	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.</p> <p>Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.</p> <p>Információk, jelek felismerése mozgásképpen.</p> <p>Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban.</p> <p>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban.</p> <p>Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban,</p>

<p><i>Atlétika</i></p> <p>Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.</p> <p>Járások, futások, dobások, ugrások.</p> <p>Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel.</p> <p>Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.</p> <p><i>Úszás</i></p> <p>Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül.</p> <p>Váltóversenyek mellig erő vízben.</p>	<p>kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés.</p>

Játék

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Együttműködés, kooperáció elősegítése.

Versenyszellem kialakítása és fenntartása.

Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.

Élethosszig üzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.

Képességfejlesztési fókuszok: a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.

<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
-------------------------------------	---

<p><i>Labdás játékok:</i></p> <p>Dobó és elfogó játékok.</p> <p>Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.</p> <p>Átadások helyben és mozgás közben.</p> <p>Célba rúgó és célba dobó játékok.</p> <p>Zsinórlabda és labdarúgás elemei.</p> <p>Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda.</p> <p><i>Népi gyermekjátékok és néphagyományok</i></p> <p>Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p><i>Sor-, akadály- és váltóversenyek</i></p> <p><i>Küzdősportok elemei</i></p> <p><i>Az olimpiák története – sport idolk</i></p>	<p>Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés.</p> <p>Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.</p> <p>Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója.</p> <p>Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.</p> <p>Labdás játékok, gyakorlatok.</p> <p>Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.</p> <p>Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.</p> <p>Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól.</p> <p>Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.</p> <p>Személyes és társas folyamatok megélése.</p> <p>A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás.</p>

Versenyzés

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.

Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek</i></p> <p>Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélugrás-verseny.</p> <p><i>Labdás versenyek</i></p> <p>Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: labdarúgás kosárlabda kézilabda zsinórlabda.</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p>
Fogalmak	Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés,

Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.

Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés.

A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.

A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.

Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A mozgás mint életforma</i></p> <p>Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).</p> <p><i>Testi-lelki egészség</i></p> <p>Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.</p> <p>Relaxációs gyakorlatok.</p> <p>Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p> <p><i>Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok figyelembe vételével)</i></p> <p>Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi.</p> <p>Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem.</p> <p>Kocogás.</p> <p>Kerékpározás, görkorcsolyázás.</p> <p>Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p><i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i></p> <p>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése.</p> <p>A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése.</p> <p>Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre.</p> <p>Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben</p> <p>Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása.</p> <p>Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.</p> <p>Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése.</p> <p>Önkontrollra, önuralomra törekvés.</p> <p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).</p> <p>A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.</p> <p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok.</p> <p>Testtartás-javító gyakorlatok.</p> <p>Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>

gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	
Fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.

Tánc

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése.

Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.

A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.

A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A tánc mint művészet – elmélet</i></p> <p>Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.</p> <p><i>Mozgásos dramatikus és énekes játékok</i></p> <p>Kézi játékok.</p> <p>Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).</p> <p><i>6.3. Népi, táncos gyermekjátékok</i></p>	<p>Öröm és szabadságélmény megtapasztalása.</p> <p>Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése.</p> <p>Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása.</p> <p>Helyes testtartás automatizálása.</p> <p>Az együttmozgás élményének megtapasztalása.</p> <p>Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre.</p> <p>Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok:</p> <p>induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok.</p>

<p>Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai).</p> <p>Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok).</p> <p>A társastánc etikettjének néhány alapeleme.</p> <p><i>6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból</i></p> <p>(Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)</p>	<p>Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-„vezetéssel”.</p> <p>„Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetésipont-váltással.</p> <p>Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan.</p> <p>Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása.</p> <p>Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására.</p> <p>Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <p>összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén)</p> <p>és adekvát mozgásos válaszokra,</p> <p>erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,</p> <p>gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére,</p> <p>a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával,</p> <p>a labda átvételére és átadására,</p> <p>a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,</p> <p>higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,</p> <p>egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,</p> <p>zenével szinkronban mozgásra,</p> <p>a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.</p>
--	--

7–8. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhe értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása.

A tantárgy célja a mozgásformák készségi szintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszeré válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerőpiaci helytálláshoz.

A testnevelés tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik a kommunikációs fejlesztés a testnevelésórákon vagy szabadidős sporttevékenységek keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos nevelés a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	7. Évfolyam	8. Évfolyam
Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	70	35	35
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	90	45	45
Játék	70	35	35
Versenyzés	70	35	35
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	60	30	30
Szabadon választott órakeret:		0	0
Összes óraszám:		180	180

Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség:

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.

Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.

Aerob és anaerob képességfejlesztés.

Mozgásigény fenntartása.

Mozgásműveltség fejlesztése.

Motorikus képességek fejlesztése.

Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.

Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és -szabályozás képessége.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>1.1 . Gimnasztikai elemek:</i> Bemelegítési technikák. Gimnasztikus mozgás Járások.	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére. Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben.
<i>Torna</i> Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Mászás és függeszkedés Kéziszer- gyakorlatok Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.	A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása.
<i>Atlétika</i> Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.	Gimnasztikus mozgás zenére (zumba). Járások törzs- és karmozgással összekötve. Mászás és függeszkedés – kötélén, gyűrűn, bordásfalon.
<i>Küzdősportok elemei</i>	Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.

<p>Páros és csoportos küzdőgyakorlatok.</p> <p><i>tást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i></p> <p><i>Motoros tesztek (Cooper)</i></p> <p>Kizárólagosan diagnosztikus céllal.</p>	<p>Társas gyakorlatok.</p> <p>Négy–nyolc ütemű gyakorlatok végzése.</p> <p>Egyensúly-gyakorlatok végzése.</p> <p>Futások iram- és irányváltással.</p> <p>Ugrások, dobások.</p> <p>Emelés-hordás – párban, társakkal.</p> <p>Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.</p>
Fogalmak	<p>Bemelegítés, függés, körzés, döntés,</p> <p>4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.</p>

Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.

További sportágtechnikai elemek megismertetése.

Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.

Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>2.1. Rendgyakorlatok:</i></p> <p>Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.</p> <p>Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.</p> <p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p>	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.</p> <p>Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.</p> <p>Információk, jelek felismerése mozgásképbén.</p>

<p>Menetelés alakzatfelvétellel.</p> <p><i>Torna:</i></p> <p>Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.</p> <p>Mászás kötélén.</p> <p>Vándormászás bordásfalon.</p> <p>Függeszkedés, hintázás.</p> <p>Guruló átfordulás előre-hátra.</p> <p>Kézállás, fejjállás, tarkóállás – segítséggel.</p> <p><i>Atlétikai elemek:</i></p> <p>Járások, futások, dobások, ugrások.</p> <p>Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.</p> <p>Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel.</p> <p>Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módoszatai.</p> <p><i>Tánc:</i></p> <p>Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba).</p> <p><i>Úszás:</i></p> <p>Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mell-, gyors- és hátúszás kar- és lábmunkája siklás közben eszközzel és eszköz nélkül.</p> <p>Váltóversenyek mellig erő vízben.</p>	<p>Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban.</p> <p>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban.</p> <p>Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p>
--	--

Fogalmak	Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangóúszás, delfinmozdulat.
-----------------	--

Játék

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Együtműködés, kooperáció elősegítése.

Versenyszellem kialakítása és fenntartása.

Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.

Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Labdás játékok:</i></p> <p>Dobó- és elfogójátékok.</p> <p>Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.</p> <p>Átadások helyben és mozgás közben.</p> <p>Célbarúgó- és célbadobójátékok.</p> <p>Kosárlabda.</p> <p>Labdarúgás.</p> <p>Röplabda.</p> <p>Kézilabda.</p> <p><i>Népi gyermekjátékok és néphagyományok</i></p> <p>Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p><i>Táncos játékok</i></p>	<p>Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés.</p> <p>Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.</p> <p>Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója.</p> <p>Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.</p> <p>Labdás játékok, gyakorlatok.</p> <p>Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.</p> <p>Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.</p> <p>Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.</p>

Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából.	Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.
Fogalmak	Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.

Versenyzés:

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.

Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek</i></p> <p>Sorversenyek.</p> <p>Váltóversenyek.</p> <p>Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.).</p> <p>Ugróiskola – magas, távol stb.</p> <p>Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel).</p> <p>Kötélugró verseny.</p> <p>Kötélhúzó verseny.</p> <p><i>Labdás versenyek</i></p> <p>Kosárradobó-verseny.</p> <p>Labdavezetési verseny.</p> <p>Kidobójáték.</p>	<p>Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával.</p> <p>Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p> <p>További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematis személyiségeiről.</p>

<p>Labdarúgás. Kosárlabda. Kézilabda. Zsinórlabda.</p> <p>4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)</p> <p>4.4. Úszóverseny – egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.</p> <p>4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia</p>	<p>Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.</p>

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A témakör nevelési-fejlesztési céljai:

Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.

Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.

Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.

A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.

A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal.

Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>A mozgás mint életmód</i></p> <p>Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).</p> <p>Táncok különféle műfajai.</p> <p><i>Testi-lelki higiéne</i></p> <p>Testi higiéne tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.</p> <p>Relaxációs gyakorlatok: légzőgyakorlatok figyelemösszpontosító és lazító testtartások.</p> <p>Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p> <p>Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.</p> <p><i>Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében)</i></p> <p>Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi.</p> <p>Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem.</p> <p>Kocogás.</p> <p>Kerékpározás, görkorcsolyázás.</p> <p>Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása,</p> <p>A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása.</p> <p>Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre,</p> <p>Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben,</p> <p>Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése.</p> <p>Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.</p> <p>Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése.</p> <p>Önkontroll, önuralom gyakorlása.</p> <p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).</p> <p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok.</p> <p>A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.</p> <p>Testtartásjavító gyakorlatok.</p> <p>Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>

<p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</p> <p>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> a bemelegítési technikák alkalmazására, 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, alakzatváltozásokban együttműködésre, erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, egy tanult elem önálló végrehajtására, 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben, a labda céltudatos irányítására, a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására, a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben, – az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.
--	---

HON- ÉS NÉPISMERET

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamon meghatározott környezetismereti tudásra építve – ismerteti meg a tanulókkal a múltból való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű órávezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetékesség; a hatékony, önálló tanulás; és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

-
- A hon- és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók a felső tagozatban ismerkednek meg hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.
-

Hon-és népismeret 5. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 5.
Az én világom	12	12
Találkozás a múlttal	10	10
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	14	14
Szabadon választott órakeret:		0
Összes óraszám:		36

Témakör	1. Az én világom	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Családunk története</i> A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története. Családfa.</p> <p><i>Az én városom, falum</i> Elhelyezkedése, földrajzi fekvése. Nevezetességei. Hagyományai.</p> <p><i>A hazai táj. A helyi tudás</i> Hazánk természeti értékei.</p> <p><i>Gyermekek, diákélet a múltban</i> Az iskola története, múltja.</p>	Információgyűjtés a családról. Családi ünnepekről beszélgetés. Élettörténetről szóbeli beszámoló. Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés. Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképül állítható híres emberek életútjáról beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Beszélgetés a személyes és családi kötődésekről a téma tükrében. Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a	

	<p>legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevétel.</p> <p>Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés.</p> <p>Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés.</p>
Fogalmak	<p>család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet</p>

Témakör	2. Találkozás a múlttal	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési</i> fókuszok: nemzettudat, empátia.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p><i>gyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</i></p> <p><i>A paraszti ház és háztartás, a ház népe</i> Falusi élet a múltban.</p> <p><i>étköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)</i> A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai.</p> <p><i>gyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete</i> Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör.</p> <p><i>Hitélet és közösségi élet</i> Közösségek az ember világában.</p>	<p>Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülőkről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A parasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti föllelőzése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományörző</p>

	<p>játékokkal való megismerkedés. Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben.</p> <p>Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül.</p> <p>Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által.</p>
Fogalmak	nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösöd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés

Témakör	3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nemzettudat, erkölcsi érzék.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p><i>Az ősi magyar kultúra hagyatéka</i></p> <p><i>A magyarok őseiről</i></p> <p><i>Magyarok a történelmi és mai Magyarországon területén</i></p> <p><i>Magyarországi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.</i></p> <p><i>Nemzeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei</i></p> <p><i>Magyar tudomány és kultúra eredményei a világban</i></p>	<p>Beszélgetés a magyar őstörténetéről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetéről, annak továbbhagyományozásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb.</p> <p>Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. Információgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen.</p> <p>Beszélgetés a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképpé állítható híres emberek életútjáról, fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességeik és legismertebb településük szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról.</p>

	<p>Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk. A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel. Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés.</p>
Fogalmak	<p>őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra</p>

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit. Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről. Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol. Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepnapjaira. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarlakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról. A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.</p>
---	--

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tantárgy legfontosabb célja a tanulót felkészíteni a társadalom struktúrájában való eligazodásra, a közösségi környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére. A pedagógiai helyzetekben a tanuló tevékenység közben, szimulált helyzetekben ismeri meg a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait, az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket.

Felismeri a felelősséget közösségi környezetének alakításában. Bővülnek ismeretei a mindennapi életvezetéshez kapcsolódó önérvényesítés lehetőségeiről, a segítségkérés formáiról.

A tantárgy segítséget nyújt az erkölcsi nevelés terén a közösségi életben való aktív részvételre és véleménynyilvánításra ösztönzésben, a társadalmi igazságosság felismertetésében és az ehhez kapcsolódó intézményrendszer igénybevételének bemutatásában.

Erősíti a nemzeti azonosságtudatot és a hazafias nevelést az ország irányításában, védelmében, a társadalmi béke megőrzésében szerepet vállaló intézmények működésének megismertetésével, a társadalmi tevékenységekben való aktív részvétel támogatásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti a közösség aktív tagjává válást, a környezet iránti figyelem fontosságának, a segítségnyújtás és segítségkérés lehetőségének felismerését. A gazdasági és pénzügyi nevelés területén a tanuló felkészül a pénzkezeléssel és gazdálkodással összefüggő intézményrendszer igénybevételére.

Állampolgári ismeretek 8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt tantervi óraszám	Évfolyam 8.
Társadalmi szabályok	10	10
Állampolgári ismeretek	14	14
Pénzügyi és gazdasági kultúra	12	12
Szabadon választott órakeret:		0
Összes óraszám:		36

Témakör	Társadalmi szabályok
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közösségi együttélés szabályai, a szabálytudat erősítése. A szociális attitűd, az együttműködés, a tolerancia megnyilvánulásai magatartásában.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

Fejlesztési tevékenységek

Jogok és kötelességek a társadalomban - az emberek együtt éléséhez szükséges normák megismertetése.

Mindennapi ügyintézés modellezése (a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illetmi szabályok).

Az ügyintézés alapvető faktorainak számbavétele (ügyintézési technikák lépésről-lépésre).

Fejlesztési ismeretek

Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog.

A jog szerepe az emberek mindennapjaiban.

Az emberi alapjogok.

A gyermekek jogai, diákjogok.

Hivatalos ügyeink (ügyintézés).

Ügyintézés a világhálón.

Tanulói tevékenység

Beszélgetés az iskola házirendjéről - a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek.

A gyermekek helyzete a világban - beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjairól.

<p>A mindennapi élethez kötődő hivatalos ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése. Ügyintézési lehetőségek internetes felületről (egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése).</p> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek Erkölcsei érzék. Mérlegelő gondolkodás, Tolerancia, elfogadás. Beleérző képesség.</p>	
Fogalmak	Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, norma, normasértés, illemszabály, ügyintézés, internet.

Témakör	2. Állampolgári ismeretek
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Állampolgári felelősség (az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek). Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége. Tájékozódási képesség helyi és országos társadalmi, közéleti szinten.</p>
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Fejlesztési tevékenységek A törvényhozó és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése. A tömegtájékoztatás jelentősége és eszközeinek megismerése. Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása.</p> <p>Fejlesztési ismeretek Demokratikus alapelvek. Állampolgári jogok és kötelességek. Magyarország politikai intézményei. Az állam feladatai (a belső rend, közrend védelme - rendőrség, honvédelem, igazságszolgáltatás - ügyészség, bíróság,</p>	

	<p>művelődésügy, köznevelés, egészségügyi ellátás). A média és a nyilvánosság szerepe (televízió, rádió, internet). A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása.</p> <p>Tanulói tevékenység Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén (jelölt, választás, pártok szerepe, képviselő). Látogatás a Parlamentben, polgármesteri hivatalban. Helyi önkormányzat, okmányiroda felkeresése, okmányok igénylésének gyakorlása, okmányok csoportosítása. Szituációs játék (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés). Híradó megtekintése - beszélgetés a tanulócsoporthoz számára könnyen érthető hírekről . Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. A közösségi portálokon való jelenlét - beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Kérdőívek, kérvények kitöltése. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek Merlegelő gondolkodás. Kauzális gondolkodás. Értékazonosulás, értékválasztás.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, jelölt, jelöltállítás, választás, párt, kormány, törvényszék, Parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, személyes adatok, állampolgári jogok és kötelezettségek, házasság, család, okmány, irat, úrlap, anyakönyv, igazolvány.</p>

Témakör	3. Pénzügyi és gazdasági kultúra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos pénzhasználat - a pénzügyi kultúra fejlesztése. Felelősségérzet a közvetlen környezet és a jövő iránt.
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Fejlesztési tevékenységek A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban. A pénz szerepe az emberek életében - historikus szemléletű tabló készítése. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása.</p> <p>Fejlesztési ismeretek Állami bevételek (adók), állami kiadások (az állami intézmények fenntartása). A jövedelem szerepe a családban (bevételek és kiadások, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz). A pénz és formái (érme és bankjegy, virtuális pénz, bankkártya, árfolyam, infláció). Pénzintézetek és tevékenységük (bank, biztosító, hitel, kamat, tőke). Vállalkozói alapismeretek.</p> <p>Tanulói tevékenység A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül (naplóvezetés). A megtakarítás és hitel - egyszerű gyakorlati példákon keresztül. Családi költségvetés készítése, a rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében (statisztikai adatok gyűjtése, felhasználása, elemzése, következtetések levonása).</p>	

A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával.
 A különböző pénzek átváltása - a legegyszerűbb számítások szintjén.
 A bankok szerepe az emberek életében - információgyűjtés a hitelről.
 Vállalkozói formák számbavétele, a vállalkozás működésének összetevői - elemi információk gyűjtése a témában.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek.
 mérlegelő gondolkodás,
 életvezetési képesség,
 problémamegoldó gondolkodás.

Fogalmak	Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezsi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, biztosító, bank, bankkártya, hitel, részlet, törlesztés, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	A tanuló tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban, tud a világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről, ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében, fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzügyintézetekről, azok tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében.
---	---

1. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai

Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:

osztályozó vizsga,

pótló vizsga,

javítóvizsga,

különbözeti vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi

osztályzat megállapításához, ha

a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve (magántanuló)

engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy

tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,

ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a

kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó

vizsgát tehet,

a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott

tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése

alján osztályozó vizsgát tehet.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik,

távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást

befejezné.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból –

elégtelen osztályzatot kapott.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (69.§, 71.§), valamint

a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek

módosításáról szóló szabályok szerint szervezzük meg.

A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel

osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt három hónappal,

javítóvizsga esetén tanév végén

(bizonyítványosztáskor) közölni kell.

A szabályok vonatkoznak az intézmény valamennyi tanulójára:

aki magántanulói jogviszony keretében teljesíti tankötelezettségét

akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,

akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít,

Továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgák előkészítése

A vizsga jogszerű előkészítéséért és a zavartalan lebonyolítás feltételeinek megteremtéséért az intézményvezető, tagintézményvezető felel.

A vizsgák háromtagú vizsgabizottság – elnök, kérdező tanár, ellenőrző pedagógus – előtt történnek. A bizottságba, amennyiben erre lehetőség van, legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tárgy tanítására. A vizsgabizottságot az intézményvezető bízza meg. Az elnök felelős a vizsga törvényes lebonyolításáért, a bizottság szakszerű működéséért és az iratok szabályszerű kitöltéséért.

A vizsgák anyagát a megbízott szaktanár állítja össze, és azt a vizsga előtt két nappal bemutatja az intézményvezető-helyettesnek.

Vizsgák reggel nyolc óra és délután tizenhét óra között szervezhetők. Egy vizsganapon egy tanulónak legfeljebb 3 vizsga szervezhető. A vizsgázónak legalább 10 perccel a vizsga kezdete előtt meg kell jelennie a helyszínen. A vizsgák között 15 perc pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani.

A vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon, tétellapokon lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik. Az írásbeli feladatlapokon és a tétellapokon (szóbeli, gyakorlati vizsga esetén) szerepelnie kell a vizsgázó nevének, osztályának, a tantárgy nevének és a vizsga pontos idejének, alul a kapott érdemjegynek (szóval és számmal pl. közepes (3) és a kérdező tanár aláírásának. A feladatlapot és a tétellapot a kérdező tanár írja alá, a tétellapot és a jegyzőkönyvet az elnök vezeti. A feladatlap, a tétellap és a gyakorlati vizsga eredménye, amennyiben az rögzített formájú – pl.: rajz és vizuális kultúra, technika és életvitel informatika – a jegyzőkönyv mellékletét képezik.

A beszámoltatás formái

Általános iskola

magyar irodalom alsó tagozaton	szóbeli
magyar irodalom felső tagozaton	szóbeli,
magyar nyelvtan	írásbeli,
matematika	írásbeli

idegen nyelv	írásbeli
környezetismeret	írásbeli
informatika	gyakorlat
ének-zene	gyakorlat
rajz- és vizuális kultúra	gyakorlat
testnevelés és sport	gyakorlat
történelem és állampolgári ismeretek	írásbeli
természetismeret	írásbeli
földrajz	írásbeli
biológia és egészségtan	írásbeli
fizika	írásbeli
kémia	írásbeli
egészségtan	írásbeli
ember és társadalomismeret, etika	írásbeli
mozgókép-kultúra és médiaismeret	írásbeli
technika és életvitel:	
alsó tagozat:	gyakorlat
felső tagozat:	írásbeli + gyakorlat
dráma és tánc	gyakorlat
erkölcsstan/hit- és erkölcsstan	szóbeli

A vizsga szabályai

Az írásbeli vizsga szabályai

A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként 60 perc.

A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kiosztja a feladatlapokat.

A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a kérdező tanár alakítja ki.

A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez útbaigazítás, segítség nem adható.

A feladatlapot a kérdező tanár közvetlenül a vizsga befejezése után piros színnel kijavítja és leosztályozza.

Elégtelen írásbeli vizsga esetén a tanuló szóbeli javításra kap lehetőséget. Ilyenkor póttétel nem húzható.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére, ill. a szakértői vélemény szerint az igazgató engedélye alapján:

az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb 30 perccel meg kell növelni, lehetővé kell tenni, hogy a vizsgázó az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja, engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen. Ebben az esetben a tétellapra a feltett kérdések mellé minősítés kerül, alulra pedig a végleges osztályzat és az aláírás.

A szóbeli vizsga szabályai

A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként 10 percnél több nem lehet.

A felkészülésre vizsgatantárgyanként legalább 30 perc időt kell biztosítani a vizsgázó számára.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöket.

A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól vagy a vizsgáztató tanártól kaphat segítséget.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtésében elakadt.

A vizsgázót nem szabad félrevezetni, gondolkodásában vagy a tétel kifejtésében megzavarni. A vizsgázó a tétel kifejtésében akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésre álló idő letelt.

Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

A tételre egy érdemjegy adható. Póttétel húzása esetén a két érdemjegy átlaga adja a végleges osztályzatot az osztályzatot

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére illetve a szakértői vélemény szerint az intézményvezető engedélye alapján:

a 30 perc gondolkodási időt legfeljebb 10 perccel meg kell növelni, engedélyezni kell, hogy a tanuló szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen.

Ebben az esetben a dolgozat elkészítésére 30 percet kell biztosítani. Ezután a dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgáztató pedagógus felolvassa.

Az értékelés

Az írásbeli munka értékelése a pedagógiai programban rögzített teljesítményszintek alapján történik.

<i>Normál tagozaton tanulók</i>			<i>Tanulásban akadályozott tanulók</i>		
<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Szöveges minősítés</i>	<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Szöveges minősítés</i>
0-40%:	elégtelen (1)	Felzárkóztatásra szorul	0-19 %:	Elégtelen (1)	Gyenge
41-60%:	elégséges (2)		20-44 %:	elégséges (2)	
61-75%:	közepes (3)		45-69 %:	közepes (3)	
76-90%:	jó (4)	Jól teljesített	70-85 %:	jó (4)	Jó
91-100%:	jeles (5)	Kiválóan teljesített	86-100 %:	jeles (5)	Kiváló

A feladatlapot pontozással kell javítani. A feladatok mellett az elért és elérhető pontszámot egyaránt fel kell tüntetni. Az összpontszámot, az elért százalékot és a megfelelő érdemjegyet vagy minősítést a kérdező tanár rögzíti, majd aláírja a lapot. A vizsgákon kapott osztályzatokat és a megfelelő záradékokat az osztályfőnök, ill. a főtárgy tanára vezeti be az iskolai dokumentumokba (ellenőrző, osztálynapló, törzslap, bizonyítvány, stb.)

I. Melléklet I. - Az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei – sorrend/oldalszám

A javító- és osztályozó vizsga követelményeit az iskola helyi tantervében (a kerettantervben) szereplő követelmények alapján a munkaközösségek, illetve a szaktanárok állapítják meg. A követelményeket és az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programja és házirendje tartalmazza.

Kifutó tanterv szerint

Kifutó tanterv:

Alsó tagozat

Magyar irodalom

1. osztály

Témakör: Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása

aktív szókincs bővítése/ szógyűjtés tematikus képről/

Mondatalkotás eseményképről/ 2-3 mondat/

Szavak, szópárok, szókapcsolatok helyes ejtése / hangsúly, hanglejtés /

Témakör: Az olvasás jelrendszerének elsajátítása:

hang és betű felismerési gyakorlatok

betűk összeolvasása bővülő elemszámmal

egy adott hang keresése, szóban elfoglalt helye

Témakör: Olvasás, szövegértés, irodalom

Szavak, szókapcsolatok, rövid mondat megértésének bizonyítása:

rajzzal

cselekvéssel

Témakör: Társadalmi ismeretek:

család feladata

családtagok megnevezése

bemutakozás

Témakör: Tánc és dráma

Versek, mondókák érzékelése tapssal, mozgással, lépéssel

Témakör: Memoriter

Az tanév folyamán tanult, szabadon választott mondóka, nyelvtörő, kiszámoló
elmondása

Továbbhaladási követelmény:

Érthető, tagolt beszéd.

Egyszerű utasítások megértése.

Szókinccse életkorának megfelelő.

Válaszadás rövid kérdésekre.

Kialakult betűismeret- és betűbiztonság

Magyar nyelv

osztály

I. Témakör: Az írás jelrendszerének ismerete:

a betűk helyes alakítása és kapcsolása

nyomtatott és írott betűk egyeztetése

3-4 betűs szavak másolása írott és nyomtatott mintáról

Továbbhaladási követelmény:

A magyar abc kisbetűinek ismerete, írása.

Írásképe esztétikus, rendezett, olvasható

Tájékozódás a vonalrendszerben

Magyar irodalom

osztály

Témakör: Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása

Mindennapi élmények elmondása összefüggő mondatokkal.

Helyes hangképzés/ a hangok időtartamának érzékeltetése/

Témakör: Olvasás, írott szöveg megértése, irodalom

Rövid mese, elbeszélés feldolgozása:

szereplő megnevezés

események megnevezése

új cím adása

Témakör: Olvasástechnika

Szavak, szócsaládok, mondatok helyes hangsúllyal történő olvasása

Pontos olvasás, olvasási hibák elkerülése /szavak, szó szerkezetek, mondatok/

A kijelentő és kérdő mondatok helyes hangsúlyozása

Témakör: Társadalmi ismeretek

Társas viselkedés szabályainak ismerete:

köszönés

bemutakozás

tudakozódás, érdeklődés

Témakör: Tánc és dráma

Improvizációs / szituációs /játék:

könyvtári beiratkozás

könyv kölcsönzés

utazás, jegyvásárlás

telefonálás

Témakör: Memoriter

Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá / 1-2. vsz/

József Attila: Altató / 1-2. vsz/

találós kérdés / 2 db/

Továbbhaladási követelmény:

Egyszerű szóbeli közlések megértése.
Válaszadás kérdésekre
Pontosságra törekvő folyamatos hangos olvasás
Rövid szövegből információ kiemelése
Aktív részvétel a szituációs játékokban

Magyar nyelv

osztály

Témakör: Íráskép

Szavak, szó szerkezetek, 2-3 mondat másolása
Nagybetűk használata: válogató másolás
Tollbamondás: 5 szó, 1 mondat

Témakör: Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

A magyar abc ismeret
Betűrend
Magán- és mássalhangzó megkülönböztetése, csoportosítása
A kijelentő és kérdő mondat felismerése szövegben.
Mondat szavakra tagolása
A magán- és mássalhangzók időtartamának pontos jelölése
Egyszerű szavak szótagolása, elválasztása.
A j/ly hang jelölése a begyakorlott szókészletben / 10-15 leggyakrabban használt szó/

Továbbhaladási követelmény:

Egyéni, jól olvasható lendületes írás.
Az abc használata
A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében

j-ly helyes jelölése /10-15 szó/

Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor.

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása begyakorolt esetekben.

Magyar irodalom

osztály

Témakör: Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Megadott képről 2-3 összefüggő mondat alkotása.

Ismert mese elmondása tömören (tartalom)

Témakör: Olvasás, az írott szöveg megértése, irodalom

szereplők megnevezése

helyszín felismerése

események időrendje

mesefajták

Témakör: Olvasástechnika

Témakör: Memoriter

Nagy László: Dióverés /1-2. vsz./

Gárdonyi Géza : Éjjel a Tiszán/1-2 vsz./

Vörösmarthy Mihály: Szózat/1-2 vsz./

Tavaszi szél vizet áraszt

Témakör: Tánc és dráma

Témakör: Írásbeli szövegek alkotása

Témakör: Társadalmi ismeretek

A magyar nemzet jelképeinek ismerete

Családi és nemzeti ünnepek ismerete

Az évfolyamon tanult 1-1 történelmi esemény, személy megnevezése.

Továbbhaladási feltételek:

Egyszerű szerkezetű mesék tartalmának megértése, elmondás, összefüggő mondatok alkotása.

A szöveghez kapcsolódó feladatok megoldása.

A feldolgozott szöveg hangsúlyos felolvasása, felkészülés után.

Részvétel a drámajátékban.

Legalább egy vers elmondása a megadott címek közül.

Magyar nyelv

3. osztály

Témakör: Íráskép

3 perces másolás nyomtatott szövegről

Tollbamondás: 10 szó, 3 mondat

Témakör: Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

A mondatfajták megnevezése, a mondatvégi írásjelek helyes használata.

A tanult szófajok felismerése, megnevezése.

főnév

ige

melléknév

A j/ly hang jelölése a begyakorlott szókészletben / 20-25 leggyakrabban használt szó/

Továbbhaladási követelmény:

Egyéni, jól olvasható lendületes írás.

Az évfolyamon tanult szófajok / főnév, ige, melléknév / felismerése, megnevezése.

j-ly helyes jelölése

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása begyakorolt esetekben.

Magyar irodalom

4. osztály

Témakör: Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Megadott eseményképről 4-5 összefüggő mondat alkotása.

Mindennapi élmények elmondása összefüggő mondatokkal.

Témakör: Olvasás, az írott szöveg megértése, irodalom

Egy megadott mese, ismeretterjesztő szöveg feldolgozása, megadott szempontok szerint:

A népköltészet, műköltészet jellemzőinek felismerése:

népköltészeti alkotások megnevezése

mesék jellemzői

mesefajták

Témakör: Olvasástechnika

Szöveghű olvasás.

Témakör: Írásbeli szövegek alkotása

Rövid üzenet megfogalmazása (SMS)

Állatról vagy egy egyszerű tárgyról leírás készítése, 5-10 mondatban.

Meghívó készítése ünnepi alkalomra.

Témakör: Társadalmi ismeretek

A magyar nemzet jelképeinek ismerete

Családi és nemzeti ünnepek ismerete

Az évfolyamon tanult 1-1 történelmi esemény, személy megnevezése.

Témakör: Memoriter

Kölcsey Ferenc: Himnusz /1-2 vsz./

Petőfi Sándor: Csata dal /1-2 vsz./

Elindultam szép hazámból /1-2. vsz./

Prózai szövegrész: Zrínyi Ilona levélének részlete

Témakör: Tánc és dráma

Továbbhaladási követelmény:

Érthető, folyamatos beszéd a mindennapi kommunikációban.

A szöveghez kapcsolódó feladatok lényegének megértése, megoldása.

Erkölcsei értékek felismerése.

A feldolgozott szöveg hangsúlyos felolvasása, felkészülés után.

Aktív részvétel a drámajátékban.

Legalább egy memoriter elmondása a megadott címek közül.

Magyar nyelv

4. osztály

Témakör: Íráskép

5 perces másolás nyomtatott szövegről.

Tollbamondás: 10 szó, 5 mondat

Témakör: Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

A tanult szófajok felismerése szövegben, megnevezése konkrét példákban.

A határozott és határozatlan névelő alkalmazása hiányos szövegben.

A j/ly hang jelölése a begyakorlott szókészletben /25-30 szó/

Továbbhaladási követelmény:

Egyéni, jól olvasható lendületes írás.

Az évfolyamon tanult szófajok felismerése szövegben.

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása begyakorolt esetekben.

A szótő és toldalékok megkülönböztetése.

j-ly helyes jelölése

Angol nyelv

4. osztály

Témakör	Nyelvtan	Szókincs
Új barátok	–köszönések –Mi a neved? –Hány éves vagy? –Ki ez? Mi ez?	–köszönések –számok 1–10-ig –színek –iskolai tárgyak
Emberek	–személyes névmások –létigék –kérdés alkotása létigével, rövid válaszok can segédige kérdés, tagadás a cansegédigével	–állatok foglalkozások külső tulajdonságok érzések cselekvések
Otthon	birtoklást kifejező segédige (havegot/has got) kérdés, tagadás a (havegot/ has got)segédigével	testrészek család szobák bútorok játékok
A városban	egyszerű jelen idő (PresentSimple) I like/I don't like	ételek idő hangszerek

	–Douyoulike? Óra – Mennyi az idő? there is/thereare szerkezet többes szám folyamatos jelen idő (PresentProgressive)	számok 20-ig ruhák hét napjai időjárás
--	--	---

Német nyelv

évfolyam-heti 3 óra

LECKE	SZÓKINCS	NYELVTAN
Szóbeli bevezető szakasz 1-2. lecke alapján: Ich höre und lese; Hallo, das bin ich	Köszönési formák találkozásnál és búcsúzásnál Ich bin/heiße ... Néhány alapvető személyi adat utáni érdeklődés Kérdések Megválaszolása Időben való tájékozódás alapvető nyelvi eszközei (hónapok nevei)	Igeragozás: Präsens Indikativ, 1. Person Singular Személyes névmások: ich Igeragozás: Präsens Indikativ, 2. Person Singular Személyes névmások: du Kérdőszavak: Wer? Wie? Mondatalkotás: egyenes és kérdőmondati szórend Hónapnevek időhatározók:

		im+Monat
Das mache ich gern 3. lecke	Tevékenységek leírása Tőszámnevek 0-10 Ki és mit csinál szívesen, nem szívesen Az egyszerű levélírás formulái	Igeragozás: Präsens Indikativ Singular Kérdőszó: Was? Személyes névmások er/sie Tőszámnevek 0-10 Mondatalkotás: eldöntendő kérdés, igenlés, tagadás Igeragozás: Präsens Indikativ Singular
Das ist meine Familie 4. lecke	Családtagok megnevezése, rokonsági fokok néhány használati tárgy és házi állat neve	Von a birtoklás kifejezésére Határozott névelők alanyesetben: der/die/das Birtokos névmások: mein(e), dein(e) Mondatalkotás: Névmás: das (ist/sind) ... Birtokos névmások: mein(e), dein(e) Határozatlan névelő alany esetben : ein(e)

<p>Daher komme ich</p> <p>5. lecke</p>	<p>Németország, Ausztria és Svájc német neve</p> <p>Német, osztrák és svájci nagyvárosok neve</p> <p>Szabadidős tevékenységek neve</p> <p>Tőszámnevek 11-20</p> <p>Telefonálás nyelvi formulái</p> <p>Tőszámnevek 21-100</p> <p>Számtani alpműveletek</p> <p>Tőszámnevek 0-100</p> <p>Német, osztrák és svájci nagyvárosok neve</p>	<p>Kérdőszó: Wo?</p> <p>Tőszámnevek 11-20</p> <p>Tőszámnevek 21-100</p> <p>Elöljárószó: aus</p>
--	---	---

Matematika

osztály

Témakör: Számtan, algebra

Számfogalom a húszas számkörben

Természetes számok ismerete 0-20-ig.

Halmazok összehasonlítása elemszámuk szerint: több, kevesebb, ugyanannyi viszonyok

megállapítása „becsléssel” és az elemek egy-egyértelmű megfeleltetésével

(párosítással)

Számok írása, olvasása.

Páros és páratlan számok felismerése.

A számok szomszédainak ismerete.

Számok helye a számegyenesen, a számsorban.

Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.

Műveletek

Összeadás, kivonás műveleteinek végzése.

Képről művelet lejegyzése.

Számok bontása két szám összegére, pótlások.

Témakör:Állítások, szövegek, szöveges feladatok

Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása tevékenységgel.

Számfeladatról, egyszerű nyitott mondatról szövegalkotás, feladatmegoldás, válaszadás.

Témakör:Sorozatok, relációk, függvények

Tárgy- és rajzsorozatok folytatása megadott szabály alapján.

Számsorozatok képzése (növekvő, csökkenő) adott szabály alapján, a sorozat folytatása.

Témakör Geometria, mérés

Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságaik alapján.

Mérhető tulajdonságok összehasonlítása (hosszúság-szélesség, magasság-mélység, vastagság-körméret)

Témakör Statisztika, valószínűség, kombinatorika

Matematikai játékok: tevékenység formájában, egyszerű logikai fogalmak használatával(biztos, lehetséges, de nem biztos, lehetetlen)

Követelmény:

Legyen biztos számfogalma a 20-as számkörben.

Tudja 20-es számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

Ismerje fel a páros és páratlan számokat.

Tudja megnevezni a számok szomszédait, jelölje helyüket a számegyenesen, a számsorban.

Legyenek elemi ismeretei térbeli helyzetekről, nagyságbeli viszonyokról, és annak szóbeli megfogalmazásáról

Legyen jártas az összeadás, kivonás elvégzésében.

Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.

Tudjon egyszerű szöveges feladatokat értelmezni tevékenységgel, rajzzal, tudja a tevékenységet műveletté alakítani, megoldani.

Legyen képes egyszerű állítások igazságtartamát megítélni.

Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.

Térbeli és síkbeli alakzatokat tudjon azonosítani és megkülönböztetni.

Matematika
osztály

Témakör: Számtan, algebra

Számfogalom a százaskörben

Természetes számok ismerete 0-100-ig.

Halmazok összehasonlítása elemszámuk szerint: több, kevesebb, ugyanannyi viszonyok megállapítása „becsléssel” és az elemek egy-egyértelmű megfeleltetésével (párosítással)

Számok írása, olvasása, tulajdonságai.

Páros és páratlan számok felismerése.

A számok egyes, tízes szomszédainak ismerete.

Számok helye a számegyenesen, a számsorban.

Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.

Műveletek

Összeadás, kivonás műveleteinek végzése.

Képről művelet lejegyzése.

Az összeadás, kivonás kapcsolata.

Számok bontása két szám összegére, pótlások..

Nyitott mondatok megoldása.

Állítások igazságtartalmának megítélése.

Szorzás, osztás, maradékos osztás műveleteinek végzése tevékenységgel, lejegyzésük.

Szorzó- és bennfoglalótáblák megtanulása.

Témakör: Állítások, szövegek, szöveges feladatok

Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása tevékenységgel.

Szöveges feladathoz, nyitott mondat választása.

Számfeladatról, egyszerű nyitott mondatról szövegalkotás, feladatmegoldás, válaszadás.

A megoldás helyességének ellenőrzése.

Témakör: Sorozatok, relációk, függvények

Tárgy- és rajzsorozatok folytatása megadott szabály alapján..

Számsorozatok képzése (növekvő, csökkenő) adott szabály alapján, a sorozat folytatása.

Egyszerű szabályjátékok (gépjátékok) felismerése, folytatása, táblázat kiegészítése.

Témakör Geometria, mérés

Testek, alakzatok összehasonlítása.(azonosság, különbözőség).

Síkidomok néhány geometriai tulajdonságának felismerése (csúcs, oldalak száma, oldalak egyenlősége).

Mérhető tulajdonságok összehasonlítása (hosszúság-szélesség, magasság-mélység, vastagság-körméret)

Témakör Statisztika, valószínűség, kombinatorika

Matematikai játékok: tevékenység formájában, egyszerű logikai fogalmak

használatával(biztos, lehetséges, de nem biztos, lehetetlen, valószínű)

Követelmény:

Legyen biztos számfogalma a 100-as számkörben.

Tudja 100-as számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

Ismerje fel a páros és páratlan számokat.

Tudja megnevezni a számok szomszédait, jelölje helyüket a számegyenesen, a számsorban.

Legyen jártas az összeadás, kivonás, szorzás, osztás (bennfoglalás, részekre osztás) elvégzésében.

Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.

Tudjon egyszerű szöveges feladatokat értelmezni tevékenységgel, rajzzal, tudja a tevékenységet műveletté alakítani, megoldani.

Legyen képes egyszerű állítások igazságtartamát megítélni.

Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.

Térbeli és síkbeli alakzatokat tudjon azonosítani és megkülönböztetni.

Matematika

osztály

Témakör: Számтан, algebra

Számfogalom a száz-as számkörben

Természetes számok ismerete 0-1000-ig.

A számfogalom a 1000-es számkörben

Elemek összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján

Halmazok összehasonlítása elemszámuk szerint: van olyan, egyik sem, nem mind kifejezések használata, viszonyok megállapítása „becsléssel” és az elemek egy-egyértelmű megfeleltetésével (párosítással)

Számok írása, olvasása, tulajdonságai.

Páros és páratlan számok felismerése.

A számok egyes, tízes, száz-as szomszédainak ismerete.

Számok helye a számegyenesen, a számsorban, helyi érték táblázatban.

Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.

Műveletek

Összeadás, kivonás műveleteinek végzése.

Az összeadás, kivonás kapcsolata.

Hiányos művelet kiegészítése.

Nyitott mondatok megoldása.

Állítások igazságtartalmának megítélése.

Szorzás, osztás műveleteinek végzése.

Műveltek közötti kapcsolatok: összeadás és kivonás kapcsolata, szorzás és osztás kapcsolata.

Írásbeli műveletek végzése: összeadás, kivonás, egyjegyűvel való szorzás írásban.

Témakör: Állítások, szövegek, szöveges feladatok

Állítások igazságtartalmának eldöntése (tagadás).

Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása művelettel.

Szöveges feladathoz, nyitott mondat választása.

Témakör: Sorozatok, relációk, függvények

Adott szabályú sorozat folytatása.

Sorozatok szabályainak felismerése, folytatása, szabály ellenőrzése..

Egyszerű szabályjátékok (gépjátékok) felismerése, folytatása, táblázat kiegészítése.

Témakör Geometria, mérés

Testek, síkidomok válogatása (egy és két tulajdonság szerint), építés szabadon és modell alapján.

Testek, alakzatok összehasonlítása. (azonosság, különbözőség)

Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságaik alapján.

Síkidomok (négyzet, téglalap) néhány geometriai tulajdonságának felismerése (csúcs, oldalak száma, oldalak egyenlősége).

Testek (téglatest, kocka) tulajdonságai: lapok száma, alakja, élek és csúcsok száma.

Mértékegységek használata a gyakorlatban: m, dm, cm,kg, dkg, hl, liter, dl.

Az idő mértékegységei: év, hónap, hét, nap, óra, perc..

Témakör Statisztika, valószínűség, kombinatorika

Adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása, elemzése. Követelmény:

Legyen biztos számfogalma az 1000-es számkörben.

Tudja 1000-es számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

Tudja a számokat helyi érték szerint bontani.

Ismerje fel a páros és páratlan számokat.

Tudja megnevezni a számok szomszédait, jelölje helyüket a számegyenesen, a számsorban.

Legyen jártas az összeadás, kivonás, szorzás, osztás elvégzésében.

Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.

Tudjon egyszerű szöveges feladatokat értelmezni tevékenységgel, rajzzal, tudja a tevékenységet műveletté alakítani, megoldani.

Legyen képes egyszerű állítások igazságtartamát megítélni.

Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.

Térbeli és síkbeli alakzatokat tudjon azonosítani és megkülönböztetni.

Legyen ismerete az idő fogalmáról: év, hónap, hét, nap, napszak, óra, perc.

Ismerje fel és használja a m, dm, cm, kg, dkg, hl, l, dl szabvány mértékegységeket.

Matematika

osztály

Témakör: Számтан, algebra

Számfogalom a százaskörben

Természetes számok ismerete 0-10 000-ig.

A számfogalom a 10 000-es számkörben

Halmazok összehasonlítása elemszámuk szerint: van olyan, egyik sem, nem mind, legalább, legfeljebb kifejezések használata, viszonyok megállapítása „becsléssel” és az elemek egy-egyértelmű megfeleltetésével.

Számok írása, olvasása, tulajdonságai.

Számok bontása, képzése a számjegyek alaki, helyi, valódi értékének értelmezésével a 10 000-es számkörben.

A számok egyes, tízes, százaskörökben való elhelyezkedésének ismerete.

Számok helye a számsorban, helyi érték táblázatban.

Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.

Törtek összehasonlítása nagyságuk szerint tárgyi megjelenítés alapján.

Műveletek

Összeadás, kivonás műveleteinek kiterjesztése a 10 000-es számkörben.

Az összeadás, kivonás kapcsolata.

Állítások igazságtartalmának megítélése.

Szorítás, osztás, maradékos osztás műveleteinek végzése.

Írásbeli műveletek végzése: összeadás, kivonás, egyjegyűvel való szorzás, osztás írásban.

Témakör: Állítások, szövegek, szöveges feladatok

Látott helyzetről állítások megfogalmazása.

Állítások igazságtartalmának eldöntése, állítások tagadása.

Egyszerű szöveges feladatok megértése.

Szöveges feladathoz, nyitott mondat választása.

Számfeladatról, egyszerű nyitott mondatról szövegalkotás, adatok lejegyzése, feladatmegoldás, válaszadás, ellenőrzés.

Témakör: Sorozatok, relációk, függvények

Adott szabályú sorozat folytatása.

Sorozatok szabályainak felismerése, folytatása, szabály ellenőrzése.

Számsorozatok képzése (növekvő, csökkenő) adott szabály alapján, a sorozat folytatása.

Egyszerű szabályjátékok (gépjátékok) felismerése, folytatása, táblázat kiegészítése.

Témakör Geometria, mérés

Testek, síkidomok válogatása (egy és két tulajdonság szerint), építés szabadon és modell alapján.

Testek, alakzatok összehasonlítása. (azonosság, különbözőség)

Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságaik alapján.

Síkidomok (négyzet, téglalap, háromszög, kör) néhány geometriai tulajdonságának felismerése (konvex, nem konvex síkidomok).

Testek (téglatest, kocka) tulajdonságai: lapok száma, alakja, egybevágóság, kölcsönös helyzetük, élek és csúcsok száma.

Mértékegységek használata a gyakorlatban: m, dm, cm, kg, dkg, hl, l, dl.

Az idő mértékegységei: év, hónap, hét, nap, óra, perc.

Témakör Statisztika, valószínűség, kombinatorika

Adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása, elemzése. Követelmény:

Legyen biztos számfogalma az 10 000-es számkörben.

Tudja 10 000-es számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

Ismerje a számok helyi-, alaki- és valódi értékét.

Tudja megnevezni a számok szomszédait, jelölje helyüket a számegyenesen, a számsorban.

Legyen képes az összeadás, kivonás, szorzás, osztás elvégzésére.

Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.

Tudjon egyszerű szöveges feladatokat értelmezni, adatokat lejegyezni, megoldási tervet készíteni, ellenőrizni.

Legyen képes egyszerű állítások igazságtartamát megítélni.

Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.

Térbeli és síkbeli alakzatokat tudjon azonosítani és megkülönböztetni.

Legyen ismerete az idő fogalmáról: év, hónap, hét, nap, napszak, óra, perc.

Ismerje fel és használja a km, m, dm, cm, kg, dkg, hl, l, dl

szabványmértékegységeket.

Környezetismeret

osztály

I. Témakör: A megismerési módszerek alapozása

Összehasonlítás, csoportosítás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények

érzékkelhető tulajdonságai körében.

A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban tanítói segítséggel.

A tanuló közvetlen környezetében élőlények megnevezése tanító irányításával.

Anyagok, tárgyak, képek, szóképek csoportosítása tetszőleges és megadott szempont szerint.

Témakör: Tájékozódás az élettelen természetről:

A nap időtartama, a napszakok váltakozása, jellemzői.

Az évszakok jellemző időjárása

Az évszakok sorrendje, a hónapok neve és sorrendje.

Napszakok, hónapok, évszakok sorba rendezése időrend alapján.

Témakör: Tájékozódás az élő természetről

Az élő és az élettelen közötti különbség.

A tanulók közvetlen környezetében természetes és mesterséges élőhelyeken előforduló emlősállatok, madarak, ízeltlábúak kültakarója, a testrészek és érzékkelhető tulajdonságainak (alak, szín, felületi tulajdonságok, illat, hang).megnevezése.

A tapasztalatok kifejezése életkornak megfelelően élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.

A valóságban megtapasztalt tulajdonságok alapján a vizsgált növény, állat, vagy a hozzá hasonló felismerése képen, rajzon.

Elemi ismeretek a növénygondozásról (magvetés, ültetés, öntözés)

Témakör: Az ember és egészsége

A gyermeki és felnőtt (önmaguk, osztálytársuk, szülők, testvérek, tanító) emberi test, a testtájak és részei érzékelhető tulajdonságainak megnevezése.

Az évszaknak és az időjárásnak megfelelő öltözködés.

Alapvető testápolási, étkezési, öltözködési, valamint higiéniai (tisztálkodási) tennivalók.

Témakör: Tájékozódási térben és időben

Helyes irányok meghatározása önmagához viszonyítva (előtte, mögötte, mellette, fölötte, alatta, jobbra, balra).

A település (településrész) neve. A tanuló lakóhelyének pontos címe

Továbbhaladási feltételek:

Tudjon megfigyeléseiről, tapasztalatairól a tanuló szóban beszámolni tanítói kérdések alapján.

Rögzítse tapasztalatait tanítói segítséggel.

Ismerje fel a tanult jelenségeket rajzról, képről.

Csoportosítson megadott szempont szerint ismert témakörben.

Használja helyesen a napszakok nevét.

Nevezze meg az évszakok jellemző időjárási jelenségeit

Sorolja fel az évszakokat és a hónapokat helyes sorrendben.

Tájékozódjon jól saját testén.

I. Témakör: A megismerési módszerek alapozása

Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.

A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.

Témakör: Tájékozódás az élettelen természetről

Megmérhető és nem mérhető tulajdonságok.

A tanulók mindennapi életével kapcsolatban keletkezett hulladékok, szemetek helyes kezelésével, tárolásával kapcsolatos helyes viselkedési szokások, szabályok felsorolása.

A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel.

Témakör: Tájékozódás az élő természetről

Növényi táplálékaink: gyümölcsök, zöldségek szerepe az egészséges táplálkozásban.

A vadon élő és a tenyésztett, kedvtelésből vagy társaként tartott állatok élete közötti különbség.

Az élőlények változásának megfigyelése az időben (növekedés, fejlődés, pusztulás).

Élőlények csoportosítása a jellemző jegyek alapján (pl. növény, állat, fás szárú, lágyszárú, egy évig élő, több évig élő; emlős, madár).

Témakör: Az ember és egészsége:

Életműködéseink főbb jellemzői (mozgás, táplálkozás, légzés, fejlődés)

A környezet szervezetünkre gyakorolt leggyakoribb ártalmas hatásai (pl. napsugárzás, hő, zaj, szennyezett levegő, víz, talaj, erős fény, a képernyő hatása, vérszívó élősködők).

A helyes napirend.

Témakör: Tájékozódás térben és időben

Az iskola környékének nevezetes épületeinek, természeti formáinak megnevezése, sorba rendezése.

Veszélyhelyzetek felismerése, megnevezése az iskola megközelítésekor eseményképről.

A település jellemző természeti formáinak megfigyelése (síkság, dombok, hegyek, völgyek, patakok, folyók) elnevezése, felismerése.

Továbbhaladási feltételek:

Megfigyeléseiről, tapasztalatairól a tanuló tudjon szóban beszámolni tanítói kérdések alapján.

Legyen képes méréseket végezni, használja helyesen a választott mérőeszközöket.

Használja helyesen a napszakok nevét.

Sorolja fel az évszakokat és a hónapokat helyes sorrendben.

Nevezze meg a tanult élőlényeket, azok fő testrészeit, sorolja fel jellemző tulajdonságaikat, jegyeiket.

Tájékozódjon jól saját testén.

Tudja útba igazítani az idegent lakóhelyén.

Környezetismeret

osztály

I. Témakör: A megismerési módszerek alapozása

Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében

Témakör: Tájékozódás az élettelen természetről

A hőmérséklet változása.

Az időjárási jelenségek és az anyag tulajdonságainak változása.

A halmazállapot-változások a mindennapi életben.

Éghető és éghetetlen anyagok.

Az égés, mint veszélyforrás. Veszélyre figyelmeztető jelek, jelzések.

Teendők tűz (pl. épülettűz, erdőtűz, ruhatűz) esetén.

Témakör: Tájékozódás az élő természetről

A környezet változásainak (pl.: fény, talaj, időjárás, szennyező anyagok) hatása a növények életére.

A magok csírázásának és a növények fejlődésének feltételei.

Az állatok életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata.

A környezet változásainak hatása az állatok életére. Az állatok évszakok szerinti viselkedése.

Különböző állatok viselkedésének, életmódjának, az élőhelyükhöz és más élőlényekhez fűződő kapcsolataiknak megnevezése.

A növények és állatok kapcsolata, egymásrautaltsága.

Témakör: Az ember és egészsége:

Egészséges életmód. Helyes napirend. Az egészség és a sport.

A betegség tünetei (rossz közérzet, láz, fájdalom, hasmenés, hányás, vérzés

A beteglátogatás, betegápolás szabályai.

Témakör: Tájékozódás térben és időben

A valóság térképi ábrázolása jelekkel-felszíni formák, vizek jelölése térképen.

A négy fő világtáj. Az iránytű.

Élet a fővárosban és az ország más vidékein.

A főváros nevezetes és a gyerekek szempontjából érdekes épületeinek,

létesítményeinek, megnevezése.

Továbbhaladási feltételek:

Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét

Nevezzen meg példákat közvetlen környezetéből a halmazállapot-változásra.

Használja helyesen az oldódás, olvadás szavakat

Ismerje a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját.

Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb jellemző élőlény fajt. Sorolja fel az élőlények életfeltételeit.

Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek. Tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot.

Nevezze meg a fő világtájakat.

Témakör: A megismerési módszerek alapozása

A tapasztalatok lejegyzése, rendezése, elemzése tanítói segítséggel.

Önálló mérés a gyakori szabvány mértékegységek alkalmazásával

Témakör: Az otthon tisztasága, szennyező forrásai.

A környezet szennyeződése miatt kialakuló veszélyhelyzetek felismerése, megnevezése
az önvédelem lehetőségének felsorolása.

Szelektív hulladékgyűjtés fontossága

Témakör: Tájékozódás az élő természetről

Az erdő, a füves és vizes élőhelyek néhány gyakori, jellemző növény- és állatfajának jellemzői
(mérete, testfelépítése, jellemző részei, szervei, táplálkozása, szaporodása, változása illetve
viselkedése, alkalmazkodása)

A lakóhelyen megfigyelhető néhány lágú- és fás szárú növény, valamint néhány emlős, madár,
gerinctelen állat tulajdonságainak rendszerezése, ezek táplálékláncba sorolása.

A természetvédelem fontossága.

A helyi védett természeti értékeink, helyink megnevezése.

Témakör: Az ember és egészsége:

Az ember életkori szakaszai.

Helyes és helytelen szokásaink. Az egészséget károsító szokások (dohányzás,
alkoholfogyasztás, kábítószerelés) kialakulása, veszélye, felkészülés az elutasításukra.

Témakör: Tájékozódás térben és időben

A domborzat és a vízrajz ábrázolása a térképen.

Különböző domborzatú tájak, legnagyobb folyóink, tavaink felismerése Magyarország domborzati és
vízrajzi térképén.

Magyarország nagytájainak felismerése jellemző képek, leírások alapján.

VII. Témakör: Országismeret:

Hazánk természeti szépségei, kulturális emlékei, értékei képekben. Településtípusok
(város, falu, tanya)

Továbbhaladási feltételek:

Mutasson be egy-egy ismert növényt, emlőst, madarat és gerinctelen állatot a lakóhely környezetéből. Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket.

Nevezzen meg a környezetéből környezetszennyező forrásokat, ismerje azok egészségkárosító hatásait. Legyen képes méréseket végezni a tanult körben az emberi testen.

Tudja, hogyan őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább.

Ismerje a domborzat jelölését a térképen.

Találja meg lakóhelyét, nagytájainkat Magyarország domborzati térképén.

Nevezzen meg veszélyhelyzeteket járművel való közlekedés, kerékpározás közben.

Ének-zene

osztály

I. Témakör: Interpretáció

Éneklés szöveggel emlékezetből

Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása

Témakör: Improvizáció

Énekes és ritmikus variációs játék elemi ritmusértékek felhasználásával

Mozgás ritmusra és dallamra

Témakör: Zenehallgatás

Dinamikai ellentétpárok (halk- hangos) megkülönböztetése

Alapvető tempókülönbségek (gyors- lassú) összehasonlítása

Emberi hangfajták hallás utáni megkülönböztetése (gyermek- női- férfi)

Hangszerek felismerése hangzás és kép alapján (ritmushangszerek, metallofon, furulya, zongora, hegedű)

Tárgyi, környezeti zajok, zörejek

Témakör: Zenei hallás és kottaismert

Egyenletes lüktetés, motívumhangsúly- ütemszúly, kettes ütem, elemi ritmusértékek (negyed és szünetjelek, páros nyolcad)

Dallami elemek ismerete

Magas- mély képzet, pentaton dallamelemek, szolmizációs hangok (szó-mi, lá-szó-mi)
A vonalrendszer ismerete, tanult pentaton dallamelemek, szolmizációs hangok (kézjel, betűkotta, hangjegy); elhelyezés vonalrendszerben

Hangos - halk, piano - mezzoforte - forte (p-mf-f), tempó (gyors- lassú) felismerése

Továbbhaladási feltételek:

Legyen képes 4-5 szabadon választott dal eléneklésére

Legyen képes dalok, mondókát ritmusának megszólaltatására, hangoztatására

Ismerjen ünnepkörhöz tartozó dalt (Mikulás, Karácsony)

Ismerje fel a környezete zajait, zörejeit (állatok hangjai, gépe hangja)

Legyen képes egyszerű dallamsor elhelyezésre a vonalrendszerben, nevelői segítséggel

Legyen képes egyszerű ritmusok megszólaltatására tapssal, kopogással.

Ének-zene

osztály

Témakör: Interpretáció

Éneklés szöveggel emlékezetből

Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása

Magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok

Magyar és rokon népek dalai

Műdalok (az életkornak megfelelően válogatva)

Ünnepkörök dalai (Farsang, iskolai ünnepek)

Témakör: Improvizáció

Énekes és ritmikus variációs játék elemi ritmusértékek felhasználásával

Irányított improvizáció a zenei kérdés-felelet formájára

Olvasógyakorlatok

Ritmus és dallamotívum variálása

III. Témakör: Zenehallgatás

Ünnepkörökhöz tartozó, életkorhoz igazodó szemelvények (vokális- hangszeres)

Magyar, tanult kisebbségi és rokon népek népzenei felvételei

Gyermekdalok és magyar népzene, feldolgozásokban

Cselekményes zenék

IV. Témakör: Zenei hallás és kottaismert

Félértékű ritmus és szünetjel

Pentaton dallamhangok (lá- szó- mi / ré- dó- lá,)

Első alsó pótvonal

Pentaton hangkészlet elhelyezése különböző magasságokban az öt vonalon

Olvasógyakorlatok

Pentaton fordulatok, kézjel, betűkotta, hangjegy

Hangos - halk, piano - mezzoforte – forte

Ritmushangszerek; gyermek-, női-, férfihang; metallofon, zongora, hegedű, furulya

Továbbhaladási feltételek:

Tudjon, népi játékot, népdalt, műdalt éneken emlékezetből

Gyermekdalokhoz tartozó játékok ismerje, játssza el

Tudjon egyenletes lüktetéshez alkalmazkodóan járni, táncolni.

Ismerjen fel néhány vokális és hangszeres hangszínt

Különböztesse meg a vonós és fúvós hangszerek hangszínét

Tudja megszólaltatni kottaképről a tanult ritmusértékeket (negyed, negyed szünet, páros nyolcad, félérték és szünetjele) nevelői segítséggel.

Tudjon tájékozódni a vonalrendszerben.

Ének-zene

osztály

I. Témakör: Interpretáció

Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal.

Több versszakból álló népdalok előadása emlékezetből.

Ritmushangszerekkel kísért éneklés.

Ünnepkörök dalai (regölés, tavaszi népszokások)

Témakör: Improvizáció

Játékok a dinamikával, tempóval, ismert és gyakorolt dalokban.

Hiányzó ritmus- vagy dallammotívum pótlása, dallam kiegészítések, új dallamvariánsok alkotása.

Olvasógyakorlatok

Témakör: Zenehallgatás

Tanult dalok felismertetése vokális vagy hangszeres feldolgozásokban.

Hangulatok, előadásmódok megnevezése

Hangfajták (nőiakar, férfikar), kórustípusok hallás utáni megnevezése.

Hangszerek hallás utáni megfigyelése (fuvola, kürt, üstdob).

Témakör: Zenei hallás és kottaismeret

Az eddig tanult ritmusok leírása és olvasása, felismerése kottaképről.

Önálló nyolcadhang és szünetjele, szinkópa ritmusképlet.

Felső dó, alsó szó megismerése, kézjele és elhelyezése a vonalrendszerben.

Magyar népdalok, nemzetiségek és etnikai csoportok dalai.

Életkornak megfelelő műdalok.

Önálló nyolcadhang és szünetjele, szinkópa ritmusképlet.

Új ritmusmotívumok és dallammotívumok leírása tanári irányítással.

Továbbhaladási feltételek:

Tudjon érzelmeket dalokat énekelni emlékezetből.(tempó,dinamika)

Számoljon be a szempontokkal irányított zeneműrészletek megfigyeléseiről

Ismerje fel és nevezze meg az évfolyamon tanult hangszereket, és kórustípusokat

Tudjon dallammotívumokat lejegyezni vonalrendszerbe, nevelői segítséggel

Szólaltassa meg az évfolyamon tanult ritmus motívumokat.

Előkészítés mellett tudjon dalokat énekelni kézjelről.

Ének-zene

osztály

I. Témakör: Interpretáció

Szolmizált éneklés kézjelről, kottaképről.

Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes játékkal

Ritmuszjátékok, ritmusgyakorlatok az eddig tanult ritmusértékekkel és -képletekkel, a tanult ütemformákban

Európai népdalok.

Jeles napok, ünnepkörök dalai (betlehemes játékok).

A magyar Himnusz.

Témakör: Improvizáció

Mozgással kísért improvizáció (néptáncos elemekkel)

Tanult ritmikai, dallami elemek.

Olvasógyakorlatok.

Ritmuskíséret rögtönzése ismert dallamhoz az újonnan tanult ritmusokkal.

Mozdulatrögtönzés a zenehallgatáshoz.

Témakör: Zenehallgatás

Zenei együttesek (vonós, fúvós, ütős hangszerek) és karakterdarabok megfigyelése.

Gyermek-, női-, férfikórusok felismerése.

Hangszerismeret bővítése (klarinét, cselló). A zeneművekben felismert hangszerek megnevezése.

Témakör: Zenei hallás és kottaismeret

Az eddig tanult ritmusok leírása és olvasása, felismerése kottaképről

Dal éneklés kézjelről és betűkottáról

Daléneklés emlékezetből/ az évfolyamon tanult dalok/

Dallamolvasás fá és ti hangokkal

Öt- és hétfokú olvasógyakorlatok

Pontozott félkotta és szünetjele, nagy éles-nyújtott ritmus, a váltakozó ütem fogalma

Klarinét, cselló; a vegyeskar szólamai

Továbbhaladási feltételek:

Tudjon érzelmeket dalokat énekelni emlékezetből.(tempó,dinamika)

Tudja énekelni a Himnuszt pontos szöveggel, tiszteletadással.

Ritmussor rögtönzése a tanult ritmikai elemekkel.

Ismerje fel a tanult népdalokat, számoljon be annak tartalmáról.

Tudja a rövid dalrészleteket kottába írni, nevelői segítséggel.

Tudja a tanult ritmusértékeket, ritmusképleteket megszólaltatni kottaképről, 3-as ütemben.

Rajz és vizuális kultúra

osztály

I. Témakör: Megismerő és befogadóképesség

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása

Látványok megfigyelése, leírása (formák, arányok, színek, felületek).

Elemi térviszonyok megfigyelése (lent-fent, jobbra-balra, elől-hátul).

Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás

A természeti és a mesterséges formák közötti különbségek és hasonlóságok megfigyelése, elemzése.

Kommunikációs képességek

Jelek, ábrák gyűjtése, válogatása, csoportosítása a közlés rendeltetése szerint (pl. közlekedési jel, kereskedelmi márka).

II. Témakör: Kreativitás

Alkotóképesség

Élmények személyes hangú kifejezése rajzokban, festményekben, szobrokban (pl. emberekhez, állatokhoz, növényekhez kötődő vagy családi, iskolai témák).

Szépirodalmi téma (pl. meseélmény) megjelenítése síkban

Új technikák kipróbálása.

Ceruza-, filctoll-, kréta- és ecsetrajz.

Vízfestés (pl. ecsettel, újjal), vegyes technikák (pl. kréta és festék keverése).

Problémamegoldó képesség

Formák, vonalak és színek szerepének megnevezése.

III. Témakör: Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Vizuális nyelv és esztétikai élmény érvényre juttatása az alkotótevékenységben: formaalakítás, kompozíciók, kifejezésmód

Továbbhaladási feltételek:

Legyen képes egyszerű kompozíció létrehozásában.

Legyen képes megkülönböztetni és megnevezni színeket.

Legyen képes vonallal, folttal képet alkotni.

Legyen képes különbséget tenni a természeti és mesterséges formák között.

Legyen képes ábrák, jelek válogatására.

Legyen képes meseillusztráció készítésére a tanult technikákkal.

Rajz és vizuális kultúra

osztály

I. Témakör: Megismerő és befogadóképesség

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása

Élőlények, tárgyak ábrázolása közvetlen szemlélet és emlékezet alapján.

Egyszerű vonal-, folt-, tömeg- és színritmusok készítése.

Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás

A díszítés mintáinak, elemeinek megfigyelése.

Tárgyak készítése könnyen alakítható anyagokból (pl. játékhöz, ünnephez, meséhez).

Kommunikációs képességek

Egyszerű, mindennapi magyarázórajzok, jelek értelmezése, megfejtése (pl. tankönyv ábrái).

Saját információközlő jelek létrehozása (pl. a tornazsák, az öltözőszekrény megjelölésére).

II. Témakör: Kreativitás

Alkotóképesség

Elképzelt jelenet ábrázolása rajzban, festményben, szoborban.

Ceruza-, filctoll-, golyóstoll-, kréta- és ecsetrajz. Vízfestés és vegyes technikák.

Formálás agyagból, papírhajtogatás. Papírvágás, ragasztás.

Problémamegoldó képesség

Mimika, grimasz tanulmányozása, utánzása.

Változások tudatosan megfigyelt vizuális jellemzőinek megjelenítése (pl. évszak, időjárás).

III. Témakör: Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Vizuális nyelv és esztétikai élmény érvényre juttatása az alkotótevékenységben: formaalakítás, kompozíciók, kifejezésmód, színkeverés

Továbbhaladási feltételek:

A tanulók legyenek képesek kifejezni élményeiket.
Tudjanak megrajzolni egyszerű helyzeteket, változásokat.
Tudják elrendezni a képelemeket,
Tudjanak elkészíteni egyszerű tárgyakat.
Több színárnyalatot is használjanak,
Legyenek képesek mintaképzésre, soralkotásra.

Rajz és vizuális kultúra

osztály

I. Témakör: Megismerő és befogadóképesség

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása

Térviszonyokat és mozgást kifejező ábrázolások.

Egyszerű természeti vagy mesterséges tárgy ábrázolása látvány szerint, valamint elől- és oldalnézetből.

Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás

A használati tárgyak megjelenése, jelentése, ennek kifejezőeszközei (alak, szín, anyag).

Csomagolás készítése minta után és egyéni elképzelés alapján (papírból, textilből).

Kommunikációs képességek

Egyszerű összefüggések ábrázolása magyarázó rajzzal.

A folt a felület betöltésének eszköze. A folt mint a forma jele (pl. árnykép).

Történet sorrendjének értelmezése fázisrajzok alapján (pl. képregény).

II. Témakör: Kreativitás

Alkotóképesség

Egyéni és közös élmények (pl. szépirodalmi) feldolgozása, színben, rajzban, plasztikában.

Rajzolás rosttollal, krétával, ceruzával.

Problémamegoldó képesség

Események, történetek ábrázolása egy képben és képsorozatokban (

III. Témakör: Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Vizuális nyelv és esztétikai élmény érvényre juttatása az alkotótevékenységben: formaalakítás,
kompozíciók, kifejezőmód, színkeverés

Anyaghasználat.

Formaalakítás.

Térialakítás.

Színkeverés.

Kompozíció.

Kifejezőmód. Továbbhaladási

feltételek:

Legyen képes a jellegzetes formákat ábrázolni, színeket visszaadni, magyarázó rajzot készíteni,
rendeltetészerű tárgyat konstruálni.

Tudja megfogalmazni műélményét, ismerje lakóhelyének néhány nevezetes épületét, szobrát

Rajz és vizuális kultúra

osztály

I. Témakör: Megismerő és befogadóképesség

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása

Képzőművészeti alkotások elemzése: téma, kompozíció, szín, forma, tér, anyag, tartalom,
kifejezőerő szempontjából.

A sötét-világos, hideg-meleg színkontrasztok figyelemfelhívó jellege.

Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás

A rendeltetés, az anyag, a forma és a méret összehangolása, célnak megfelelő
megválasztása.

Kommunikációs képességek

Sík- és térformák geometriai és hangulati jellemzői.

Színismeretek összefoglaló áttekintése.

Jelalkotás forma-, vonal- és színredukcióval.

II. Témakör: Kreativitás

Alkotóképesség

Ellentétek, színkontraszt, vonalkontraszt. A színek hangulati hatása.

Új technikák kipróbálása.

Kollázs és montázs.

Fonás (pl. madzagszövés), gyöngyfűzés.

Problémamegoldó képesség

Képek, tárgyak jelentésmódosítása formaátírással, átszínezéssel, megszemélyesítéssel.

III. Témakör: Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Vizuális nyelv és esztétikai élmény érvényre juttatása az alkotótevékenységben: formaalakítás, kompozíciók, kifejezőmód, színkeverés

Formaalakítás.

Térialakítás.

Színkeverés.

Kompozíció. Továbbhaladási

feltételek:

Élményeinek kifejezéséhez legyen képes önállóan megoldást választani, motívumai legyenek egyre változatosabbak.

Legyen jártas a műalkotások közös elemzésében, önálló véleményt formáljon, tudja tetszésítéletét megindokolni.

Rendelkezzék alapvető színismeretekkel, színhasználati jártassággal.

Alkalmazza a vizuális kommunikációt a tanulásban, tájékoztatásban. Legyen képes megalkotni egyszerű képi közléseket.

Technika és életvitel

osztály

I. Témakör: Ember és környezete

Ismerkedés a természetes és mesterséges környezettel.

Témakör: Anyagok megmunkálása és felhasználása

Ismerkedés a természetes anyagokkal, például agyag, fa, termések, levelek, szalma, nád, és a feldolgozott (átalakított) anyagokkal, például papír, fonal, textília

Az anyagok alakítása (például agyag gyúrása, lapítása, gömbölyítése, formázása; fa tördelése; papír tépése, nyírása, hajtogatása; fonal sodrása, csomózása, bojtolása)

Témakör: Mérés, műszaki ábrázolás

Becslés, mérés, egymás mellé rendezés, méretazonosság megállapítása, méretre alakítás.

Témakör: Tervezés, építés

Építés szabadon, egyéni elképzelések alapján.

Egyszerű makett készítése.

Témakör: Közlekedési ismeretek

A gyalogos közlekedés szabályai.

Az utazással kapcsolatos magatartásformák

Témakör: Életvitel, háztartástan

A család szerepe.

Házimunkák, munkamegosztás.

Az egészséges táplálkozás és öltözködés.

Helyes vásárlási szokások bemutatása.

Továbbhaladási feltételek:

Ismerje a természetes és mesterséges környezetet.

Ismerje a természetes anyagokat (fa, termés stb) és a feldolgozott anyagokat(fonal, papír)

Ismerje az anyagok alakíthatóságát

Építsen szabadon saját elképzelés alapján

Ismerje a gyalogos közlekedés szabályát a lakóhelyen

Tudjon felsorolni házimunkát, egészséges ételeke, ruházatot.

Technika és életvitel

osztály

I. Témakör: Ember és környezete

A lakóhely szűkebb földrajzi környezetének bemutatása. A környezet káros hatásainak felismerése és a védekezés módjainak felsorolása (pl. öltözködés, konyhóépítés, házépítés).

Témakör: Anyagok megmunkálása és felhasználása

A természetes és az ember alkotta környezet megkülönböztetése, jellemzőik elmondása

Az egyszerű alapanyagok alakítása kézzel, egyszerű eszközökkel

A fához kötődő mesterségek megismerése, megfigyelése (fafaragó, faesztergályos).

Különböző papírfajták megismerése anyagvizsgálat és megmunkálás során.

Témakör: Mérés, műszaki ábrázolás

Körvonalrajzok készítése.

A kicsinyítés és a nagyítás fogalma.

Témakör: Tervezés, építés

Építés térben egyéni elképzelés alapján építőelemekből.

Témakör: Közlekedési ismeretek

A veszélyhelyzetek felismerése, elemzése és elkerülésük módjainak megnevezése.

Jelzőtáblák, jelzőlámpák, gyalogátkelőhelyek.

Vasúti átjáró, sorompó, fénySOROMPÓ.

Témakör: Életvitel, háztartástan

A házimunkák fajtái.

Az egészséges táplálkozás ismeretei.

A ház körüli teendőkben való részvétele.

Az egészséges táplálkozás, a helyes és a helytelen étkezési szabályok ismeretei.

Továbbhaladási feltételek:

Ismerje a természetes és feldolgozott anyagokat, azok tulajdonságait.

Ismerje az anyagok alakíthatóságát.

Tudjon egyszerű eszközöket használni.

Építsen szabadon térben egyéni elképzelések alapján építőelemekből.

Csoportosítsa a házimunkákat, tudja felsorolni a családi munkamegosztást.

Tudjon egészséges ételeket kiválasztani, választását indokolja.

Technika és életvitel

osztály

I. Témakör: Ember és környezete

A környezet tárgyainak anyagai és eredetük megismerése.

Témakör: Anyagok megmunkálása és felhasználása

Természetes anyagok (fa és a természet kincsei), és feldolgozott (átalakított) anyagok (papír, fonal, textil) alakítása.

A népművészet hagyományaihoz kapcsolódó tárgyalakítás. Kézzel megcsinálható egyszerű tárgyak készítése.

Fához kötődő mesterségek megismerése, (például ács, asztalos).

Témakör: Mérés, műszaki ábrázolás

A lakás szerkezete.

Alaprajzkészítés.

Témakör: Tervezés, építés

Egyszerű épület makettek irányított és önálló tervezése, építése.

Népi építészet.

Alaprajzkészítés.

Témakör: Közlekedési ismeretek

A kerékpáros közlekedési eszközök használatának szabályai.

Magatartási szabályok betartása tömegközlekedési eszközön.

Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése képről, elhárításának lehetőségei.

Témakör: Életvitel, háztartástan

A háztartást megkönnyítő eszközök megnevezése és használatuk felsorolása.

A balesetveszélyek felismerése és megelőzése a háztartásban.

A korszerű táplálkozás szabályai.

A testápolás alapvető szabályai.

Továbbhaladási feltételek:

Jelenítse meg az anyag, a forma, a funkció és az esztétikum kapcsolatát saját tevékenységében(tárgykészítés)

Használja szakszerűn és biztonságosan a szerszámokat.

Mérés centiméter pontossággal.

Készítsen nevelői segítséggel egyszerű alaprajzot szabadon választottan közvetlen környezetéből (tanterem, lakóhelyiség)

Ismerje a kerékpáros közlekedés szabályait, jelzőtábláit.

Sorolja fel a helyes viselkedési szabályokat a tömegközlekedési eszközök igénybevételekor.

Technika és életvitel

osztály

Témakör: Ember és környezete

A városi és falusi élet összehasonlítása és vélemény megfogalmazása

Témakör: Anyagok megmunkálása és felhasználása

A technológiai lépések helyes alkalmazása, önálló tervezés és kivitelezés

A munkahely rendje, tisztasága

Témakör: Mérés, műszaki ábrázolás

A forma, a funkció és a méret közötti összefüggések megállapítása és felhasználása a tervezés során.

Témakör: Tervezés, építés

A műveletsor önálló megalkotása és végrehajtása.

Műveleti algoritmus leolvasása, értelmezése segítséggel, használata a tárgykészítésben.

Témakör: Épített környezet

A szín, a forma és a harmónia kapcsolata a mesterséges környezetben.

Az ember környezet átalakító szerepe

Témakör: Közlekedési ismeretek

A modern közlekedés eszközei. Szárazföldi, vízi és légi közlekedés.

A közlekedési eszközök ismerete, csoportosítása.

Közlekedési helyzetek elemzése, értelmezése, információk, jelzések a közlekedésben.

A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük.

Témakör: Életvitel, háztartástan

Szabadidős programok összeállítása.

Balesetmentes szabadidőtöltés és játék.

Az egészséges életmód kritériumai, az egészséges életmódhoz szükséges szokásrend(öltözködés, tisztálkodás, táplálkozás)

Továbbhaladási feltételek:

Hasonlítsa össze a városi és falusi élet jellemzőit.

Nevezze meg azok különbségei.

Legyen képes munkaműveleteinek megtervezésére, kivitelezésére.

Tudjon tisztán, pontosan dolgozni.

Legyen képes algoritmus alapján egyszerű maketteket, modelleket elkészíteni.

Készítsen dísz tárgyat szín,forma, harmónia összefüggéseiben.

Nevezze a gyermekbalesetek veszélyforrásait, legyen véleménye a balesetek megelőzésére, elkerülésére.

Tervezze meg szabadidejének tartalmas eltöltésének lehetőségeit.

Informatika

osztály

Informatikai alapismeretek

Mi is az az informatika? A számítógép be- és kikapcsolása. Ismerkedés a számológéppel és a számítógép részeivel. Különböző hibaüzenetek esetén segítség kérése, megoldása.

A szövegszerkesztés alapjai

Ismerkedés a billentyűzettel és egy egyszerű Editorral. - Kis és nagy betűk közötti váltás, grafikus karakterek beírása.

Adatkezelés, fájlkezelés

Ismerkedés egy egyszerű Matematikai Oktató Programmal, Fájl- és mappakezelés: létrehozás, mentés, megnyitás. Algoritmus fogalmával való ismerkedés.

Grafikai alapismeretek

Egyszerű rajzprogrammal való ismerkedés: beállítások, vonalak, (szabályos) alakzatok rajzolása

Internet alapismeretek

Ismerkedés a könyvtár felépítésével és az internettel, böngészőprogrammal, internet címekkel, oldalakkal

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje fel és nevezze meg a számítógép fő részeit. Legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret, használatukkal a számítógéppel „kommunikálni”, és életkorának megfelelő oktatási célú programokkal tevékenykedni. Elakadás, hibaiüzenet esetén tudjon segítséget kérni. Ismerje a mindennapi életben leginkább elterjedt digitális eszközöket/adathordozókat, ezek funkcióit, alkalmazási területeit.

Ismerje meg egy szövegszerkesztő és rajzoló szoftver alapvető szolgáltatásait, alkalmazásukkal tudjon egyszerű szöveges dokumentumot létrehozni, illetve ábrát, rajzot, illusztrációt készíteni.

Legyen képes egyszerű, hétköznapi, illetve térbeli tájékozódási képességet fejlesztő algoritmusokat értelmezni, illetve végrehajtani.

Tudjon tájékozódni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában és innen dokumentumot választani. Legyen képes a választott dokumentum legfontosabb adatainak megnevezésére. Ismerje az információhordozók mindennapi életben leggyakrabban használt típusait. Legyen képes olvasmányairól röviden, szóban beszámolni.

I.Témakör: Rendgyakorlatok

Egy-soros vonal, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. II.Témakör:

Előkészítő gyakorlatok és gimnasztika

Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, , eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül.

Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légző gyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása.

Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal.

Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel.

Utánzó gyakorlatok helyes tartással. III.Témakör:

Járások, futások, ugrások, dobások, versenyek

Utánzó mozgások.

Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon.

Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Célba dobások álló célra.

Támasz-, függés- és egyensúly-gyakorlatok

Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból.

Mászókötélen, bordásfalon „vándormászás” függőállásban vagy függésben.

Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben.

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.

Labdás gyakorlatok-játékok, versenyek, mérkőzések

Egy- és kétkézes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások.

Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal.

Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra.

Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban.

Labdavezetés közben megállás, megindulás.

Torna

Torna-előkészítő mozgásanyag (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok).

Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik

Testnevelési- és sportjátékok

Egyszerű testnevelési játékok, sor- és váltóversenyek szerek nélkül és szerekkel (labda), küzdő feladatok párokban a természetes mozgások alkalmazásával, versengések a gyors reagálás, helyzetfelismerés, a helyzetnek megfelelő cselekvésbiztonság.

A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során.

Továbbhaladás feltétele:

Legyen képes az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerésére, pontos végrehajtására.

Legyen képes a gyakorláshoz szükséges térformák felismerésére gyors és célszerű kialakítására.

Legyen képes betartani a testnevelésórák alapvető rendszabályait, a legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait felismerni.

Legyen képes a fegyelmezett gyakorlásra és odafigyelni a társakra, célszerű eszközhasználatra.

Legyen képes az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtására.

Legyen képes a játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékeladat alkalmazására.

Legyen képes a labdát megfogni, görgetni, vezetni helyben és lassú haladás közben.

Testnevelés és sport

osztály

Témakör:

Rendgyakorlatok

Egy-soros vonal, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon.

Témakör:

Előkészítő gyakorlatok és gimnasztika

Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül.

Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légző gyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása.

Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.

Egyszerű 1-4 ütemű kéziszer (labda, babzsák)-, társas-, bordásfal-, padgyakorlatok.

Utánzó gyakorlatok, játékok helyes tartással.

Témakör:

Járások, futások, ugrások, dobások, versenyek

Járások saját ritmusban és ritmustartással, szituációs formában (menetelés, dobogás, trappolás, lopakodás ...stb) is.

Rövid távú gyors futások, futás saját tempóban (400-1000 m).

Utánzó mozgások.

Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon.

Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Szökdelések egy, váltott, páros lábon meghatározott távolságig.

Szökdelések kötéláthajtással.

Távolugrás helyből és nekifutással. Támasz-,

függés- és egyensúly-gyakorlatok

Egyensúlygyakorlatok különböző testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön.

Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból.

Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben.

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.

Helyváltoztatás vízszintes és rézsútós padon utánzó mozgásokkal is.

Kúszások, mászások vízszintes és rézsútós padon, hason- és hanyattfekvésben. Labdás gyakorlatok-játékok, versenyek, mérkőzések

Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával.

Alsó, felső, mellső dobások.

Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal.

Labdavezetési kísérletek lábbal: álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra.

Labdavezetés közben megállás, megindulás.

Torna

Gurulóátfordulás előre guggoló támaszból, terpeszállásból zsugor- és terpeszülésbe.

Tarkóállás.

Ugrások, támaszugrások kéztámasszal különböző szerekre és leugrás. Testnevelési- és sportjátékok

Egyszerű testnevelési játékok, szerekkel (labda), küzdő feladatok párokban a természetes mozgások alkalmazásával.

A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. Úszás

Előkészítő gyakorlatok szárazföldön.

A vízhez szoktatás alapgyakorlati (vízbe fújás, vízben mozgás, víz alá merülés ... stb).

Továbbhaladás feltétele:

Ismerje fel az alapvető tartásos és mozgásos elemeket, pontos végrehajtásukat.

Tartsa be a testnevelésórák alapvető rendszabályait.

Ismerje fel a testnevelésórák legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait.

Ismerje az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtását.

Tartsa be a játékszabályokat és a játékszerepeket.

Tudja a labdát megfogni, görgetni, eldobni, elkapni, pattintani, átadni társnak, vezetni helyben és haladás közben.

Tudjon előre gurulóátfordulást végrehajtani.

Tudjon függőleges és vízszintes álló célba doni.

Tudjon kúszni, mászni vízszintes és rézsútos padon.

Tudjon tarkónállást végrehajtani.

Tudja az uszodai szabályokat, azokat tartsa be.

Tudjon kötelet hajtani.

Testnevelés és sport

osztály

Témakör:

Rendgyakorlatok

Órakezdés, öltözőrend, gyakorlólóhely rendjének kialakítása.

Témakör:

Előkészítő gyakorlatok és gimnasztika

Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, , eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül.

Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal.
Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.

Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.

1-8 ütemű egyszerű szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok.

Utánzó gyakorlatok, játékok helyes tartással.

Témakör:

Járások, futások, ugrások, dobások, versenyek

Járások saját ritmusban és ritmustartással, szituációs formában (menetelés, dobogás, trappolás, lopakodás ...stb) is.

Járások hátrafelé, ütem- és lépéshossz-szabályozással, oldalirányban keresztlépéssel.

Tartós futások.

Ugrások egy-, váltott-, páros lábon 5-30 mp-ig.

Távolugrás nekifutással ugrósávból.

Futások, ugrások, szökdelések, dobások alkalmazása egyéni, sor és váltóversenyekben, testnevelési játékokban.

Támasz-, függés- és egyensúly-gyakorlatok

Egyensúlygyakorlatok különböző testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, labdakezelés közben is változatos téri tájékozódással.

Vízszintes függeszkedés bordásfalon.

Helyváltoztatás vízszintes és rézsútos padon utánzó mozgásokkal is.

Kúszások, mászások vízszintes és rézsútos padon, hason- és hanyattfekvésben.

Egyensúlyozó járás és fordulatok pad merevítő gerendáján. Labdás
gyakorlatok-játékok, versenyek, mérkőzések

Labdás ügyességfejlesztés, mint az előző évfolyamokon, valamint labdavezetés jobb, bal kézzel helyben és továbbhaladással, egy lábon, szökdeléssel, szlalom útvonalon, labdavezetés lábbal.

Célzás álló és mozgó tárgyra, vízszintes és függőleges célirányokat képezve.

Torna

Gurulóátfordulás előre-hátra különböző testhelyzetekből indulva és érkező.

Tarkóállás.

Fejenállás és kézenállási kísérletek.

Ugrások, támaszugrások kéztámasszal különböző szerekre, függőleges repülés.

Akadálypályák leküzdése a változatos térirányok, magasságokhoz, mélységekhez, felületekhez alkalmazkodó mozgás cselekvésekkel.

Testnevelési- és sportjátékok

Eszközhasználatú sportági technikák tanulása (labda, karika, szalag,... stb) a gyermek méreteihez és erejéhez igazodó szersúly kiválasztásával.

Sportágat előkészítő játékok tanulása. Úszás

Siklás hason, háton.

Vízbeugrás.

Továbbhaladás feltétele:

Ismerje fel az alapvető tartásos és mozgásos elemeket, pontos végrehajtásukat.

Tudja alkalmazni a gyakorláshoz szükséges térformákat.

Ismerje fel a testnevelésórák legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait.

Tudja a labdát megfogni, görgetni, eldobni, elkapni, pattintani, átadni társnak, vezetni helyben és haladás közben.

Tudjon egykezes átadásokat végezni.

Tudjon előre-hátra gurulóátfordulást végrehajtani.

Tudjon függőleges és vízszintes álló, mozgó célba doni.

Tudjon közlekedni, pontosan feladatokat végrehajtani akadálypályán.

Tudjon tarkónállást végrehajtani.

Tudjon mászó kulcsolással kötélén haladni.

Tudjon kötelet hajtani.

Tudja az uszodai szabályokat, azokat tartsa be.

Tudjon biztonságos viselkedni mellmagas vízben.

Testnevelés és sport

osztály

Témakör:

Rendgyakorlatok

Órakezdés, öltözőrend, gyakorlóhely rendjének kialakítása.

Témakör:

Előkészítő gyakorlatok és gimnasztika

Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, , eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül.

Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal.

Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.

Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.

1-8 ütemű egyszerű szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok.

Egyszerű 1-8 ütemű kéziszers társas-, bordásfal-, padgyakorlatok.

Utánzó gyakorlatok, játékok helyes tartással.

Témakör:

Járások, futások, ugrások, dobások, versenyek

Járások saját ritmusban és ritmustartással, szituációs formában (menetelés, dobogás, trappolás, lopakodás ...stb) is.

Járások hátrafelé, ütem- és lépéshossz-szabályozással, oldalirányban keresztlépéssel, járás behunyt szemmel előre, hátra és oldalra.

Rövid távú gyors futások, gyors futások irányváltoztatással.

Tartós futások (2-3000m, 4-5000m), futás feladatokkal.

Sorozatugrások egy és páros lábon.

Távolugrás, magasugrás nekifutással.

Helyből magasugrás.

Futások, ugrások, szökdelések, dobások alkalmazása egyéni, sor és váltóversenyekben, testnevelési játékokban.

Támasz-, függés- és egyensúly-gyakorlatok

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett.

Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben.

Egyensúlygyakorlatok különböző testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, labdakezelés közben is változatos téri tájékozódással.

Vízszintes függeszkedés bordásfalon.

Karhajlítások és nyújtások különböző testhelyzetekben.

Helyváltoztatás vízszintes és rézsútos padon utánzó mozgásokkal is.

Kúszások, mászások vízszintes és rézsútos padon, hason- és hanyattfekvésben.

Egyensúlyozó járás és fordulatok pad merevítő gerendáján.

Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Labdás gyakorlatok-játékok, versenyek, mérkőzések

Labdás ügyességfejlesztés, mint az előző évfolyamokon.

Labdavezetés mindkét kézzel kis területen, társhoz igazodva.

Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva.

Labdaátadások játékhelyzetekben.

Kapura dobások talajról.

Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban.

Torna

Gurulóátfordulás előre-hátra különböző testhelyzetekből indulva és érkező.

Tarkóállás.

Fejenállás és kézenállási kísérletek.

Ugrások, támaszugrások kéztámasszal különböző szerekre, függőleges repülés.

Akadálypályák leküzdése a változatos térirányok, magasságokhoz, mélységekhez, felületekhez alkalmazkodó mozgás cselekvésekkel.

Testnevelési- és sportjátékok

Eszközhasználatú sportági technikák tanulása (labda, karika, szalag,... stb) a gyermek méreteihez és erejéhez igazodó szersúly kiválasztásával.

Úszás

Siklás hason, háton.

Vízbeugrás.

Továbbhaladás feltétele:

Ismerje fel az alapvető tartásos és mozgásos elemeket, pontos végrehajtásukat.

Ismerjefel a testnevelésórák legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait.

Tudjon alapvető tartásos és mozgásos elemeket önállóan bemutatni.

Ismerje az alapvető hely- és helyzetváltató mozgások folyamatos végrehajtását.

Tudjon részben önállóan tervezett 3-6 tornaelemet összekötni.

Tudja nyújtott karral történő támaszt a támaszugrások során

Tudja a labdát megfogni, görgetni, eldobni, elkapni, pattintani, átadni társnak, vezetni helyben és haladás közben.

Ismerje és alkalmazza a tanult labdaátadásokat.

Tudjon előre-hátra gurulóátfordulást végrehajtani.

Tudjon függőleges és vízszintes álló, mozgó célba doni.

Tudjon közlekedni, pontosan feladatokat végrehajtani akadálypályán.

Tudjon tarkónállást végrehajtani.

Tudjon mászó kulcsolással kötélén haladni.

Tudjon kötelet hajtani.

Az uszodai rendszabályok természetessé válása.

Tudjon biztonságos viselkedni mellmagas vízben.

Ismerje a 3 lépéses dobóritmust.

14. Évi óraszám: 148 (nyelv: 74, irodalom: 74).

Az osztályozóvizsga formája: szóbeli

Általános feladatok:

Gyakorlatok az életkorban elvárható tempójú, folyamatos hangos és néma olvasás fejlesztésére, különböző témájú művek fölkészülés utáni értelmes felolvasása. Memoriterek kifejező előadása.

A kreativitás fejlesztése válogató olvasással, előremondással (jóslással), megbeszéléssel, átalakítással, kiegészítéssel. A leírás, a jellemzés különféle kifejezőeszközeinek megfigyelése szépirodalmi és nem irodalmi művekben.

Különféle műfajú, változatos ritmikájú alkotások értelmezése, irodalmi szövegek kreatív, játékos feldolgozása, ritmika gyakorlatok.

Az olvasott művek alapján néhány alapvető irodalmi téma, motívum fölismerése epikai, lírai művekben, népköltészeti és műköltészeti alkotásokban.

Látott, hallott, elképzelt élmények önálló megfogalmazása, elsősorban szóban. Erkölcsi választások indoklása, beszélgetés érzelmekről: szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála stb.

Témakörök:

Népdalok, mesék Négy-öt népdal; (Erdő nincsen zöld ág nélkül, Amerre én járok, Aki dudás akar lenni, Hej, halászok, halászok, Tizenhárom küllő van a kerékbe...)

(Mesevilág)

(Magyar népdalok) mesék a klasszikus és a mai magyar irodalomból és a világirodalomból:
(Fehérlófia, Jean de La Fontaine: A holló meg a róka, Tündérszép Ilona és Árgyélus, Csalimese, A feltámadt leány)

A nép- és műmesék jellemzői motívumai, fordulatai, hőstípusai.
Gyakori mesetípusok: állatmese, varázsmese, tündérmese, tréfás mese.

Petőfi Sándor: János vitéz
(Bojtárból tündérr király)

Mese és valóság az elbeszélésben. A szerkezet és a megjelenítés eszközei, a hős, a kaland, az erkölcsi választások. Az ütemhangsúlyos verselés. Költői képek, kifejezőeszközök: (hasonlat, megszemélyesítés, metafora, költői kérdés, ismétlés, felkiáltás) Az epikus műszerkezet, Az elbeszélő költemény műfaja.

Természet, táj, szülőföld; család, szülők, gyerekek

Mitológiai és bibliai történetek. (Odüsszeusz harca az egyszemű óriással, A teremtés könyve, Négyezer ember megvendégelése, A Kalevela teremtésmondája, Arany János: Rege a csodaszarvasról)

(„Nem mese az gyermek”)
(Eredetről, teremtésről, mítoszokról)

Petőfi Sándor: Az Alföld, Egy estém otthon, A négyökrös szekér; Arany János Családi kör című verse, valamint más, a témához kapcsolódó - különböző korokból származó - változatos hangulatú és formanyelvű szépirodalmi és egyéb szövegek.(Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?, Fekete István: A tölgyfa, Lázár Ervin: Szamárfül)

Élethelyzetek, emberi kapcsolatok elbeszélő művekben
(Olvasni jó!)

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, valamint más kapcsolódó szépirodalmi művek és egyéb (pl. publicisztikai) művek. A barátság, ellentét, felelősség, közösség élethelyzeteinek, konfliktusainak ábrázolása az irodalomban. A hosszabb prózai elbeszélés jellemzői: szerkezet, szereplők, helyszínek, a szereplők közti kapcsolatok.

Memoriter

Petőfi Sándor: János vitéz I. fejezet

fejezet: 6-10. versszak XVIII:

fejezet: 9-11. versszak

XXVII. fejezet: 6-11. versszak

Arany János: Családi kör (1-3. versszak)

Petőfi Sándor: Az alföld

Petőfi Sándor: Egy estém otthon

Arany János: Rege a csodaszarvasról (1-3. és 36-37. versszak)

Erdő nincsen zöld ág nélkül (népdal)

Hej, halászok, halászok (népdal)

Fogalmak:

Szövegértés, szövegalkotás, irodalom: népdal, mesetípusok, elbeszélő költemény, tájleíró vers, elbeszélés, regény; epikai művek szerkezete: kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás; cselekmény, helyszín; a szó szerinti és a metaforikus jelentés; képiség, ritmus, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, fokozás; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; ütemhangsúlyos verselés, ütem, felező tizenkettes.

A továbbhaladás feltétele:

Az előbeszéd tempójával egyező, folyamatos hangos és néma olvasás.

A tanult irodalmi és egyéb szövegek szerkezetének, tartalmának bemutatása. Az olvasott művekben néhány alapvető irodalmi téma fölismerése. Az epikai és lírai művek, a nép- és műköltészet jellemző vonásainak ismerete: a cselekmény részei, a szereplők, a szerkezet, a képiség, a zeneiség eszközei, az ütemhangsúlyos verselés. Személyes és olvasmányélmény egyszerű megfogalmazása szóban. Történetmondás mindennapi személyes élményről, olvasmányról szóban.

Magyar nyelv

Az osztályozóvizsga formája: írásbeli

Általános feladatok:

A mindennapi érintkezés kommunikációs helyzeteinek, szereplői, tényezői és szóhasználata. Szituációs játékok az udvarias nyelvi viselkedés formáinak gyakorlására.

Feladatok a szöveg tagolására, a lényeg kiemelésére, a szöveg tömörítésére.

Az írástechnika továbbfejlesztése: másolás, tollbamondás, emlékezet utáni írás. Leíró fogalmazás készítése: megfigyelés, azonosságok, különbségek összevetése, lényeges és lényegtelen vonások elkülönítése. Tájéleírás készítése valóságos vagy elképzelt tájról, lakókörnyezetről különféle szerkezeti megoldásokkal (egész - rész, közel - távol, részletező - egybenlátó). A szemléletesség nyelvi eszközeinek alkalmazása. Történetmondás mindennapi személyes élményről, olvasmányról rövid fogalmazásban (különböző elbeszélő szerepében, mesei és valóságos helyzetekről, önállóan vagy megadott témák, motívumok alapján).

Vázlatkészítés

A korábban tanult nyelvtani (hangtani, alaktani) és helyesírási ismeretek rendszerezése, az ismeretek biztonságos alkalmazása különféle feladatokban.

Egyjelentésű, többjelentésű, hangutánzó, hangulatfestő, azonos, hasonló alakú, rokon és ellentétes értelmű szavak felismerése.

Témakörök:

Eligazodás a mindennapi élethelyzetekben

Alapismeretek a kommunikáció tényezőiről. A hangsúlyozás, dallam, tempó és szünettartás szerepe a beszédben. A nem nyelvi kifejezőeszközök (testbeszéd) fő formái, szerepük a kommunikációban és kapcsolatuk a nyelvi kifejezőeszközökkel. Mindennapi beszédhelyzeteink: kapcsolatfelvétel, véleménynyilvánítás, kérdés, kérés, beszélgetés. Az elemi udvariassági formák ismerete és használata.

A beszélt nyelv A beszédhangok, a hangképzési folyamat, a magán- és a mássalhangzótörvények. A szótag és az elválasztás. A nyelv zeneisége, a hangutánzó és hangulatfestő szavak. A mondatfonetikai eszközök (hangsúly, dallam, szünet, tempó) szerepe a beszédben, alkalmazásuk és megértésük a mindennapi kommunikációban, a történetmesélésben. Cselekményismertetés, beszámoló, tömörítés, szövegkiegészítés.

Az írott nyelv Az előszó és az írott szöveg azonos és eltérő jellemzői (szövegszerkesztés, nyelvi forma, szövegtagolás) néhány gyakori műfajban: elbeszélés, leírás, jellemzés. A felelet és az írásos beszámoló. A mássalhangzótörvények helyesírási kérdései: hasonulás, összeolvadás, rövidülés. Helyesírásunk alapelvei.

A szavak jelentése és szerkezete A hangalak és a jelentés viszonya: egy- és többjelentésű szavak, rokon és ellentétes jelentésű, azonos alakú és hasonló alakú, hangutánzó, hangulatfestő szavak. Szólások, szóláshasonlatok, közmondások.

Fogalmak:

Kommunikáció, nyelvtan, nyelvhasználat: Kommunikáció tényezői, beszédhelyzet, nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testhelyzet, távolságtartás.

A beszéd hangzása: hangsúly, dallam, tempó, szünet.

Magán- és mássalhangzó-törvények: hangrend, illeszkedés, hasonulás, összeolvadás, rövidülés.

Zöngés és zöngétlen mássalhangzó.

Szójelentés, szóhangulat, egyjelentésű, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes értelmű szó, hangutánzó, hangulatfestő szó.

Szólás, szóláshasonlat; szó, szóelem.

A továbbhaladás feltétele:

A kapcsolatfelvétel, megszólítás, köszönés, kérdés illemszabályainak ismerete és helyes alkalmazásuk. Képesség a másolás, tollbamondás és emlékezet utáni írásra, önálló írásbeli

feladatok megoldására. Leírás készítése tárgyról, személyről, tájról. A hang, a szó és szóelem megkülönböztetése. Az igealak szóelemeinek fölismerése. Alapismeretek a hangok képzéséről, tulajdonságairól. Rokon és ellentétes jelentésű szavak, hangutánzó szavak, valamint szólások, közmondások jelentésének értelmezése.

Magyar irodalom

évfolyam

15. Évi óraszám: 148 (nyelv: 74, irodalom: 74).

Az osztályozóvizsga formája: szóbeli

Általános feladatok:

Folyamatos hangos és néma olvasási képesség és szövegértés bizonyítása kérdésekre adandó válasszal, rövid szóbeli beszámolóval, különböző témájú és műfajú művek értelmes felolvasásával, memoriterek kifejező előadásával. Feladatok a szövegelemzés bővítésére: a téma önálló megállapítása, lényegkiemelés, adatkeresés, kérdésekre adandó válaszként részletek kiemelése, időrend, ok-okozati összefüggés fölismerése. A műfaji eltérések megfigyelése, a stílári különbségek megállapítása (például mese és dokumentum, lírai költemény és epikai alkotás, monda és ballada), a tanult műfaji jellemzők megnevezése.

Mindennapi élmények, olvasmánytartalmak összefüggő elmondása, időrendben, logikai rendben, más hangnemben, más nézőpontból többféle hallgatósághoz igazodva.

Önálló véleménynyilvánítás mindennapi helyzetekről, olvasmányélményekről.

Az olvasott művek alapján néhány alapvető irodalmi téma, motívum fölismerése és bemutatása (pl. gyerekek és felnőttek, próbatételek, szeretet, féltés, hősiesség) a tanult anyag kiegészítése egyéni olvasmányokból. Azonos témák más-más műfajú megjelenítése, például elbeszélés vagy párbeszéd formájában; azonos motívumok megfigyelése és összevetése különböző művészeti ágakban. A cselekmény, a helyzetek, a szereplők megfigyelése, megnevezése, jellemzése elbeszélő művek olvasása és dramatizált alkotások, színdarabok, tévéjátékok megtekintése alapján. Érzelmek, gondolatok megjelenítésének megfigyelése irodalmi művekben, a tapasztalatok megbeszélése, a vélemények összehasonlítása különféle műfajú olvasmányélményekkel kapcsolatban.

Dramajátékok helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánzással.

Témakörök:

Monda, rege, ballada Három-négy magyar történeti monda (Lázár Ervin: Lehel kürtje, Lázár Ervin: Szent László legyőzi a tatárokat, Lázár Ervin: A kovács, Szép Ernő: A lebbencs) Népballadák: Kőműves Kelelemen, Júlia szép leány Műköltészeti alkotások: Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka, Arany János: A walesi bárdok, Vörösmarty Mihály: A buvár Kund. A ballada műfaji jellemzői.

Arany János: Toldi Emberi kapcsolatok, konfliktusok, lélekábrázolás. A főszereplő összetett jelleme: próbatételek, bűn és megtisztulás. A jellemzés eszközei. Szerkezeti, előadásmódbeli, nyelvi sajátosságok. A Toldi műfaja, formája (verselés, rímelés)

Hősök a történetmondás műfajában Fazekas Mihály: Lúdas Matyi; Gárdonyi Géza: Egri csillagok; Helyzetek, kalandok, konfliktusok, a korszakot felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok. Jellemek és sorsok. A prózai és a verses elbeszélés különbsége. Az időmértékes verselés.

Képek és formák a költészetben Legalább tíz lírai alkotás elemzése különböző korokból.(legalább négy-öt a XX. század magyar költészetéből).A lírai formanyelv sokfélesége: változatok a képiségre, zeneiségre, szerkezetre. (Művek: Ady Endre: Karácsony, József Attila: Betlehemi királyok, József Attila: Mama, Ady Endre: A föl-földobott kő, Radnóti Miklós: Bájoló, Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Balassi Bálint: Egy katonaének, Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem, Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez, Arany János: A walesi bárdok) Egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások.

Memoriter:

Arany János: Toldi (Előhang, I. ének/1-2. vsz., II. ének/13., III. ének/7. vsz., IV. ének/4. vsz., VIII. ének/13-15. vsz., XI. ének/16. vsz., XII. ének/19-20. vsz.)

Megrakják a tüzet (népdal)

Arany János: A walesi bárdok

Janus Pannonius: Pannónia dicsérete

Balassi Bálint: Egy katonaének 5. vsz.

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem, A Reményhez

Gárdonyi Géza: Egri csillagok Az egriek esküje

Fogalmak:

műnemek: líra, epika, dráma; monda, rege, ballada; konfliktus, epizód, motívum, nézőpont, cselekményszál; allegória, alliteráció, figura etimologica, metonímia; időmértékes verselés, hexameter; rímelhelyezkedés főbb fajtái.

A továbbhaladás feltételei:

Különböző témájú és műfajú szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása. Olvasmánytartalmak összefüggő ismertetése az időrend, az ok-okozati összefüggések bemutatásával, a műfaj és a téma megállapítása. Rövid tárgyyszerű beszámoló a feldolgozott művekről: szerző, cím, téma, műfaj. Az epikai művekről néhány fontos adat megnevezése: a helyzet, a helyszín, a szereplők, a főhős életútjának állomásai, a cselekmény menete. Lírai művek formanyelvének (verselés, képiség) felismerése. A személyes élmény néhány mondatos megfogalmazása az olvasott irodalmi művek szereplőinek jellemével, a műben megjelenített élethelyzetekkel, érzelmekkel kapcsolatban.

Magyar nyelv

évfolyam

Az osztályozóvizsga formája: írásbeli

Általános feladatok:

A nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök helyes alkalmazása és értelmezése.

Az írásmód tempójának és rendezettségének, a helyesírás biztonságának.

Szövegalkotási feladatok írásban: elbeszélés adott téma, szempont alapján és terjedelemben (pl. tetőpontos, időrendi szerkezetben); leírás készítése megfigyelt tárgyról, jelenségekről; jellemzés készítése családtagokról, ismerősökről, irodalmi hősökről. Külső és belső tulajdonságaik, kapcsolataik, cselekedeteik, indítékaik megfigyelése alapján értékelő vélemény megfogalmazása. Kreatív írás “mi lenne, ha” szerkezetben.

A szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra (illusztrációk, tipográfiai eszközök, szövegtagolás), értelmezésük, szerepük megvilágítása a szöveg jelentésének gazdagításában, próbálkozás a szöveg és a vizuális lehetőségek együttes felhasználására saját fogalmazásaikban.

A nyelvi rendszerről szerzett tudás alapján a szövegben előforduló szavak szófajának fölismerése, megnevezése, jellemző jegyeik összegyűjtésével magyarázat (definíció) készítése közösen és/vagy tanári segítséggel. Szókincsgyakorlatok a nyelv állandóságának és változásának megfigyelésére, a szavak, szólások, állandósult szókapcsolatok megkülönböztetése, jelentésük értelmezése, megfelelő alkalmazásuk a saját nyelvhasználatban. A szófajra, szóalakra, szóképzésre vonatkozó ismeretek megfogalmazása. Gyakorlatok az egyes szófajok helyesírásának biztonságossá tételére, a szóelemzés alkalmazása a nehezebb helyesírási esetekben. A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek tudatos alkalmazása, önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.

Fogalmak: a szófaj, alapszófajok: az ige alakrendszere, a névszó és fajtái, igenév, névmás, határozószó; viszonyzó: igekötő, névutó, névelő, kötőszó; mondatzó: módosítószó, indulatszó; gyakoribb ige- és névszóképzők; jelentésmező; állandósult szókapcsolatok; sajtótermék: napilap, hetilap, folyóirat; fejléc, cikk, rovat, tartalomjegyzék; .

Témakörök:

Szóbeli és írásbeli szövegműfajok főbb ismérvei	A nézőpont szerepe az elbeszélésben és a leírásban. Az olvasottak reprodukálásának módjai. A jellemzés tartalmi és formai követelményei. Elbeszélés, leírás, jellemzés az ismeretterjesztésben. Egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások.
A szavak jelentése és szerkezete	A szófajok alaktani és jelentésbeli jellemzői, képzésmódjuk. A szófajok rendszere: alapszófajok, viszonyzó, mondatzó. A szavak közötti kapcsolatok, a jelentésmező; állandósult szókapcsolatok. A szófajok

helyesírása és nyelvhelyességi kérdései. A tulajdonnevek és a belőlük képzett melléknevek helyesírásának egyszerűbb esetei.

Páros és kisközösségi kommunikáció A nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök tudatos alkalmazása. Véleménynyilvánítás, egyéni álláspont kifejtése.

A továbbhaladás feltétele:

A beszédhelyzethez (címezett, szándék, tartalom) és a nyelvi illem alapvető szabályaihoz alkalmazkodó beszédmód a kommunikáció iskolai és gyakorlati helyzeteiben.

Jól olvasható írás, az írásos szöveg rendezett elhelyezése.

Elbeszélés, leírás, jellemzés, beszámoló készítése megbeszélte olvasmányok vagy személyes élmény alapján.

Szövegben a szavak szófajának felismerése megnevezése, a szófajok jellemzőinek, a szófajok helyesírására, helyes használatára vonatkozó szabályok ismerete és alkalmazása.

Magyar irodalom

évfolyam

Óraszám: 129 óra (magyar nyelv: 55, irodalom: 74)

Témakörök magyar irodalom

Az osztályozóvizsga formája: szóbeli

Általános feladatok:

Az írásbeli és a szóbeli közlésmód különbségeinek ismerete és tudatos alkalmazása.

Vitakultúra: saját álláspont kialakítása és korrigálása.

Az emberi érzelmeket, viszonyulásokat megjelenítő nem nyelvi kifejezőeszközök ábrázolásának megfigyelése irodalmi művekben, jelentésük értelmezése írásban és szóban. Egy-egy drámai vagy dramatizált részlet (dialógus vagy monológ) kifejező előadása: az érzelmek visszaadása, a szereplők közötti viszonyok érzékeltetése a nem nyelvi és a verbális kifejezés eszközeivel (hangsúly, hangerő, dallam, beszédtempó, szünettartás).

Minél teljesebb megértést biztosító néma olvasás, kifejező felolvasás; a szövegek tolmácsolása kifejező szövegmondással, megjelenítéssel. Különböző műfajú és rendeltetésű (szépirodalmi, ismeretterjesztő, értekező) művek szerkezetének és jelentésének feltárása.

A hétköznapi és az irodalmi kommunikáció sajátosságainak megfigyelése, különbségtétel az irodalmi kontextusban megjelenő és az egyéb nyelvi közlések értelmezése között. Szó szerinti és átvitt jelentés megkülönböztetése: áttételes jelentések, jelentésmozzanatok keresése és felfedezése irodalmi szövegekben.

Párbeszéd, érvelés az irodalmi művek formájáról és a bennük megjelenített mögöttes tartalomról a megismert szakszókincs alkalmazásával. Cselekményvázlat, olvasónapló készítése önállóan. Kreatív szövegalkotás a tartalomhoz, a kommunikációs alkalomhoz illő nyelvi, stilisztikai eszközök megfelelő kiválasztásával, összehangolásával. Epikus részletek dramatizálása, illetve drámai jelenetek tartalom- és stílushű visszaadása epikus formában.

Az olvasott irodalmi művekben megjelenő szituációk és jellemek, érzelmek, gondolatok és a köznapi, tapasztalati úton megismert "valóság" egyszerűbb összefüggéseinek felfedezése és bemutatása. A verselés, a zeneiség elemeinek és hatásának felismerése verses alkotásokban. A lírai formanyelv változásának vizsgálata (szerkezeti változatok, szókincs, a képesség eszközei). A szereplők önálló jellemzése.

A műfajoknak mint a műnemek alá rendelt kategóriáknak ismerete tanult, olvasott művek esetében. Az olvasott művek legfontosabb ismérveinek megnevezése: szerző, műfaj, téma.

Különböző típusok megjelenítése a tartás- és járásmód megfigyelését követően. Improvizáció a megismert drámai konvenciók és színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával

Témakörök:

- Ritmus, kép, kifejezésmód - líra alapformái (dal elégia, óda, epigramma)** Különféle témájú lírai alkotások a klasszikus és kortárs, magyar és világirodalomból, a lírai szerkezet, a műfaji sajátosságok, a versformák változatai. (Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat és Ábránd, Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Szeptember végén, Reszket a bokor, mert; Egy gondolat bánt engemet, Föltámadott a tenger, A XIX. század költői, Arany János: Szondi két apródja, A fülemile)
- A kisepika műfaji változatai: novella, elbeszélés - anekdota** Anekdotikus történetek, kisepikai alkotások a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból. Az anekdota változatai, felépítése; a novella szerkezeti jellemzői.
- A regény változatai** Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben. Epikai alkotások a világirodalomból (novellák, regényrészletek).(Mikszáth Kálmán: A néhai bárány, Bede Anna tartozása, A Balóthy-domínium, Jókai Mór: A kőszívű ember fiai, Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője)
- Egy drámai mű feldolgoása** Legalább egy dráma (vígjáték, színmű) feldolgoása,(Heltai Jenő: A néma levente) lehetőség szerint megtekintése, a szöveg és az előadás összehasonlítása. A komikum, humor, paródia tartalmi és nyelvi jellemzői.
- Irodalom és kulturális élet a reformkorban** Olvasmányok a reformkor irodalmából, szerzők és művek, írók és olvasók, írói életpályák, irodalmi társaságok, folyóiratok, színházi élet, irodalmi kapcsolatok.(Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz) Romantikus életérzés, életmód, stílusjegyek. Az irodalom, festészet, a zene néhány közös vonása a romantikában.

Tánc és dráma

Figurateremtés hanggal és nem verbális eszközökkel. Improvizáció közösen egyeztetett témára, történetváz alapján a megismert drámai konvenciók elemeinek alkalmazásával.

Memoriter

Kölcsey Ferenc: Huszt, Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Föltámadott a tenger, Szeptember végén, A XIX. század költői

Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője (részlet)

Heltai Jenő: A néma levente (részlet)

Fogalmak:

anekdota, novella, regény; dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica; líra szerkezet; értekező próza; vígjáték, színmű, jelenet, felvonás, díszlet, jelmez, rendezői utasítás; komikum, humor, helyzet-komikum, jellemkomikum, paródia; pentameter, disztichon, versláb: jambus, trocheus, daktilus, anapesztus, spondeus.

A továbbhaladás feltételei:

A mindennapi élet problémáiról, olvasmányokról a saját vélemény megfogalmazása az érvelés szabályait követve.

A megértést biztosító hangos és néma olvasás, szöveghű folyamatos felolvasás, szövegmondás.

Rendezett, egyéni íráskép.

Különböző műfajú és rendeltetésű (szépirodalmi, ismeretterjesztő, értekező) szövegek szerkezetének és jelentésének bemutatása. Epikus olvasmányok, olvasott, látott drámai alkotások szerkezeti elemeinek elkülönítése, a fő- és mellékszereplők jellemzése. A szépirodalmi művekben megjelenő helyzetek és jellemek, érzelmek és gondolatok összefüggéseinek bemutatása szóban és írásban. A lírai formanyelv (ritmus, rím, hangzás, képiség) stíluseszközeinek felismerése, szakszerű megnevezése. Vázlat készítése szóbeli megnyilatkozáshoz, cselekményvázlat írása.

Részvétel a csoportos történetalkotásban, az improvizációban és az elemző beszélgetésekben.

Magyar nyelv

7. évfolyam

Az osztályozóvizsga formája: írásbeli

Általános feladatok:

Véleménynyilvánítás a mindennapi élet megadott vagy választott témáiról: saját álláspont érvelő megfogalmazása, cáfolat és ellenvélemény kifejtése írásban. Hozzászóláshoz, felszólaláshoz, kiselőadáshoz vázlat készítése.

Az egyszerű mondat részeinek és szintagmáinak biztos elemzése, értelmezése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismerése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A mondatfajták és kifejezőeszközeik felismerése, megnevezése, helyes használatuk.

Mondatátalakítás rokon és ellentétes értelmű mondatokkal szóban és írásban. A mondatalkotáshoz kapcsolódó nyelvhelyességi ismeretek biztonságos alkalmazása.

A szóalkotási módok ismerete, a szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás képzéssel, összetétellel. Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.

Biztonság az egyszerű mondat központozásában, a gondolatjel, zárójel, kettőspont, pontosvessző értelmező szerepének ismerete és helyes használatuk.

A tulajdonnevek és a belőlük képzett melléknevek nehezebb eseteinek helyesírása. Az egybe- és különírás elveinek ismerete és biztos alkalmazása a tanult esetekben.

Témakörök:

Magán- és közéleti kommunikáció A szóbeli és írásbeli közlésmód kifejezési formáinak azonossága és különbsége a magán- és a közéleti kommunikációban. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás.

Az egyszerű mondat

A mondat mibenléte, fajtái. Az egyszerű mondat szerkezete, a mondatrészek és a szintagmák. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentése. A mondattanhoz kapcsolódó nyelv- helyességi ismeretek.

A szóalkotási módok A szóösszetétel: az alá- és a mellérendelő összetett szavak. A mozaikszók.
A gyakori szóalkotási módok rendszerező összefoglalása (szóképzés, szóösszetétel)

Helyesírási ismeretek Az egyszerű mondat helyesírása (vessző, gondolatjel, zárójel, kettőspont, pontosvessző). A tulajdonnevek helyesírási ismereteinek bővítése: a tanult idegen személynevek, a többelemű földrajzi nevek, intézménynevek és a belőlük képzett melléknevek helyesírása. Az összetett szavak helyesírása.

Fogalmak:

Mondatfajták: kijelentő, felkiáltó, kérdő, óhajtó, felszólító mondat; tagolatlan, tagolt; tö- és bővített mondat, hiányos szerkezetű mondat; a mondat elsődleges és másodlagos jelentése; mondatrészek: az alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző fajtái és kifejezőeszközei; az alany-állítmányi viszony; alárendelő és mellérendelő szintagma.

Szóösszetétel, alárendelő összetett szavak: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős összetétel; mellérendelő összetett szavak; szóismétlés; ikerszavak; jelentéssűrítő összetételek; mozaikszavak.

Vita, megbeszélés, felszólalás, hozzászólás, kiselőadás.

A továbbhaladás feltételei:

Részvétel a közéleti kommunikáció iskolai helyzeteinek különféle formáiban felszólalás, hozzászólás formájában. . Udvarias együttműködés felnőtt és kortárs beszédpartnerekkel.

Rendezett, egyéni íráskép.

Az egyszerű mondat részeinek, szintagmáinak megnevezése, elemzése. A mondatfajták biztos megkülönböztetése.

A szóalkotás gyakori módjainak fölismerése és elemzése.

A tanult nyelvhelyességi és helyesírási szabályok megfelelő alkalmazása: a központosítás, a tanulmányok során előforduló tulajdonnevek, a belőlük képzett melléknevek helyesírásának, az egybe- és külön írás elveinek ismerete és megfelelő alkalmazása.

A Magyar helyesírási szótár önálló használata.

Magyar irodalom

8. évfolyam

Évi óraszám: 129,5 (nyelv: 55,5, irodalom: 74).

Témakörök:

Magyar irodalom

Az osztályozóvizsga formája: szóbeli

Általános feladatok:

A szociális képességek, az önismeret, az empátia, az erkölcsi tudatosság fejlesztése

Tájékozódás erkölcsi kérdésekben, az igazság és nézőpont, a személyes és a közösségi igazság konfliktusának megértése.

Műmegközelítési, műelemzési eljárások alkalmazása

A személyes irodalmi élmények megosztása, olvasmányválasztás önálló indoklása

Megbeszélésekben a tetszés- vagy véleménynyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak alkalmazása

Az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megértése

A szórakoztató irodalom, a populáris irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak esztétikai szempontú, kritikus értékelése.

Drámai mű/vek közös és önálló olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) feltárása

Témakörök:

A Nyugat írói

Ady és a szülőföldje

El a faluból

Hazamegyek a falumba

Ady Endre magyarsága

A föl-földobott kő

Magyar jakobinus dala

Ady Endre szerelmi lírája

Lédával a bálban

Őrizem a szemed

Móricz Zsigmond pályaképe

A Hét krajcár című novella

Móricz Zsigmond

Légy jó mindhalálig

A regény cselekménye

Önéletrajzi elemek a műben

A konfliktusok rendszere

A jelleme

Babits Mihály pályaképe

Új leoninusok

Juhász Gyula pályaképe

Milyen volt

Kosztolányi Dezső pályaképe

Ötévi fegyház

Tóth Árpád pályaképe

Körúti hajnal

Karinthy Frigyes

Tanár úr kérem

Röhög az egész osztály

ÍRÓK, KÖLTŐK A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Tamási Áron pályaképe

A székelyek

Ábel a rengetegben: cselekmény

Szabó Lőrinc pályaképe

Új lakásban

Tücsökzene

József Attila pályaképe

Curriculum vitae

József Attila: A Dunánál

Radnóti Miklós pályaképe

Tétova óda

Radnóti Miklós

Nem tudhatom...

Erőltetett menet

Gelléri Andor Endre pályaképe

Kisgerezdek

Illyés Gyula pályaképe

A kamaszizmok tündérszárnyán

Örkény István pályaképe

Arról, hogy mi a groteszk

Weöres Sándor pályaképe

Szán megy el az ablakod alatt

Pilinszky János pályaképe

Harbach, 1944

Nagy László pályaképe

Ki viszi át a Szerelmet

ARCOK ÉS MŰVEK A XX. SZÁZAD IRODALMÁBÓL

Kertész Imre pályaképe

Kertész Imre

Sorstalanság

Sütő András pályaképe

Anyám könnyű álmot ígér

AZ ÖTVENES ÉVEK „GÖRBE TÜKÖRBEN”

Lázár Ervin pályaképe

Az asszony

Molière: Fösvény

Műnemek és műfajok áttekintése

Kötelező olvasmány: Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig

Kötelező memoriterek:

Ady Endre: A föl-földobott kő

Juhász Gyula: Milyen volt

Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részlet)

József Attila: Tiszta szívvel

Radnóti Miklós: Nem tudhatom

Örkény István: Arról, hogy mi a groteszk

Fogalmak:

Rím, rímképlet, ritmus, tiszta rím, szinesztézia, szabad vers, szociográfia, ifjúsági regény, asszonánc, epizód, jellemkomikum, karakter, karcolat, irónia, humoros hangnem, dráma, komédia, tragédia, komikum, tragikum, dialógus, konfliktus, alapszituáció, drámai nyelv, drámai jellem.

A továbbhaladás feltételei:

Műmegközelítési, műelemzési eljárások alkalmazása, a személyes irodalmi élmények megosztása, olvasmányválasztás önálló indoklása. Megbeszélésekben a tetszés- vagy véleménynyilvánítás kifejezésre juttatása.

Drámai művek közös és önálló olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) feltárása. Képesség drámai hősök jellemzésére, kapcsolataik, konfliktusaik elemzésére.

Magyar nyelv

8. évfolyam

Az osztályozóvizsga formája: írásbeli

Általános feladatok:

A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon.

Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése.

A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása.

A magyar nyelv eredete, anyanyelvünk helye a nyelvek között. Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal.

Mondatelemzési jártasság az összetett mondat feldolgozásában: a tagmondatok sorrendjének, a szintagmák szerkezetének és jelentésének fölismerése, értelmezése, fogalmi szintű megnevezése.

A magyar nyelv legfőbb szórendi szabályainak helyes alkalmazása.

A mondattani és nyelvhelyességi ismeretek biztonságos alkalmazása a szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban.

Témakörök:

MONDATTAN

Mi az összetett mondat?

Az összetett mondat fajtái

Az alárendelő összetett mondat

Az alanyi mellékmondat

Az állítmányi mellékmondat

A tárgyi mellékmondat

Az idézés

A határozói mellékmondat

A jelzői mellékmondat

Sajátos jelentéstartalmú mondat

A feltételes mellékmondat

A hasonlító mellékmondat

A mellérendelő összetett mondat

A kapcsolatos összetett mondat

Az ellentétes összetett mondat

A választó összetett mondat

A következtető összetett mondat

A magyarázó összetett mondat

A többszörösen összetett mondat

Kommunikáció, tömegkommunikáció

Tömegtájékoztatás és befogadás

Tájékoztatás a médiában I.

Véleményközlés a médiában

Befolyásolás a médiában

Kommunikáció kisebb körben

Az ügyintézés kommunikációja

A NYELV ÉLETE

A nyelv és a nyelviség

A világ nyelvei és a magyar nyelv

Hogyan osztályozhatók a nyelvek?

A nyelvrokonság kérdései

NYELVÜNK ÉLETE A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG

Változás és állandóság

Az ősmagyar kor

Az ómagyar kor

A középmagyar kor

Az újmagyar kor

Milyen a mai magyar nyelv?

Fogalmak:

Összetett mondat: mondategész, mondategység (tagmondat), főmondat, mellékmondat; utalószó, kötőszó, a mellérendelő mondat fajtái: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető; az alárendelő mondat fajtái: állítmányi, alanyi, tárgyi, határozó, jelzői alárendelés; sajátos jelentéstartalmú mondat: feltételes, hasonlító; többszörösen összetett mondat.

Mondatfonetikai eszközök rendszere: hangsúly, hanglejtés, szünet, tempó.

A magyar nyelv szórendje.

Egyenes és függő idézet.

A továbbhaladás feltételei:

A köznyelv, a tanult szaknyelv, a társalgás és a szleng szókészletében meglévő eltérések felismerése és a kommunikációs helyzetnek megfelelő használatuk.

Tájékozottság és ítéletalkotás az alapvető tömegkommunikációs műfajokban, a média szerepének és hatásának felismerése.

Angol nyelv

osztály

Témakör	Nyelvtan	Szókincs
Rólam	létige (tobe) cansegédige havegot/has got kié? (whose?)	színek melléknevek család testrészek foglalkozások
Emberek	folyamatos jelen idő (PresentProgressive) felszólító mód birtokos névmások	óra cselekvések ajándékok
Környezet	egyszerű jelen idő (PresentSimple) gyakoriságot kifejező időhatározók óra	mindennapi szokások óra állatok hét napjai hónapok évszakok sorszámnevek
Bevásárlás	helyhatározók mennyi? (howmuch?) some/any	ételek ruhák számok 20–100

		– helyhatározók, irányok
Szabadidő	tárgyas névmások must/musn't segédige nelléknév fokozás (közép-, felsőfok)	szabadidős tevékenységek sportok
Történetek	létige múlt ideje (was/were) egyszerű múlt idő (PastSimple) rendhagyó múlt idejű igék goingtoszerkezet	cselekvések állatok

Éves óraszám: 111

Tartalom

Kommunikációs szándékok

(lásd a 6. évfolyam kerettantervénél)

Fogalomkörök

(lásd a 6. évfolyam kerettantervénél)

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;

ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédkésztség

A tanuló

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol;

tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket fogalmaz, kérdéseket tesz fel;

megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas;

ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál;

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

Íráskésztség

A tanuló

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen leír;

egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz.

Angol nyelv

osztály

Témakör	Nyelvtan	Szókincs
Az életem	–egyszerű jelen idő (PresentSimple) –folyamatos jelen idő (PresentProgressive) –some/any/no/every és szóösszetételeik – birtokos eset ('s) – birtokos névmások – tárgyas névmások	– napirend – hobbik –szabadidős tevékenységek – emberek külső jellemzése
Szabadidő	–egyszerű múlt rendhagyó múlt idejű igék létige múlt ideje	öldrajzi leírások (folyó, hegy...) közlekedési eszközök
A mi világunk	– goingto szerkezet – must/musn't segédige – melléknévfokozás (közép-, felsőfok) couldsegédige folyamatos múlt idő (PastProgressive) – egyszerű múlt idő/folyamatos múlt idő összehasonlítása	– melléknév – ellentétpárok – számok (millióig) balesetek testrészek – érzéseket kifejező melléknevek

Éves óraszám: 111

Tartalom

A kommunikációs szándékokra és a fogalomkörökre vonatkozó, nyelvenként kidolgozott kimeneti követelményeket a kerettanterv hat nyelvre, kétéves bontásban tartalmazza.

Kommunikációs szándékok

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok:

megszólítás,

köszönés, elköszönés,

köszönet és arra reagálás,

bemutatkozás,

érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás,

bocsánatkérés és arra reagálás,

gratuláció, jókívánság és arra reagálás.

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:

véleménykérés és arra reagálás,

valaki igazának az elismerése és el nem ismerése,

egyétértés, egyet nem értés,

tetszés, nem tetszés.

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:

dolgok, személyek megnevezése, leírása,
információkérés, információadás,
igenlő vagy nemleges válasz,
tudás, nem tudás.

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:

kérés,
javaslat és arra reagálás,
meghívás és arra reagálás,
kínálás és arra reagálás.

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok:

visszakérdezés,
nem értés,
betűzés kérése, betűzés.

Fogalomkörök

cselekvés, történés, létezés kifejezése,
birtoklás kifejezése,
térbeli viszonyok,
időbeli viszonyok,
mennyiségi viszonyok,
minőségi viszonyok,

modalitás,
esetviszonyok,
logikai viszonyok,
szövegösszetartó eszközök.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkésztség

A tanuló

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;

jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz,

kérdéseket tesz fel;

megértési probléma esetén segítséget kér;

tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

Íráskészség

A tanuló

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír;

egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz;

egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz.

Angol nyelv

osztály

Témakör	Nyelvtan	Szókincs
Tinédzserek	–folyamatos és egyszerű jelen idő (Present Progressive, Present Simple) –egyszerű múlt idő (Past Simple)	– melléknevek személyiségek jellemzéséhez –ruhadarabok, kiegészítők
Foglalkozások	–befejezett jelen idő (Present Perfect)	– foglalkozások

	–befejezett jelen vagy egyszerű múlt idő	
Művészet, divat	–howmuch?/howmany? must/havetosegédige too/enough couldsegédige	bevásárlás ruhák
Betegségek	shouldsegédige „ugye” kérdés	betegségek sport, fitness

Éves óraszám: 111

Tartalom

A kommunikációs szándékokra és a fogalomkörökre vonatkozó, nyelvenként kidolgozott kimeneti követelményeket a kerettanterv hat nyelvre, kétéves bontásban tartalmazza.

Kommunikációs szándékok

(lásd a 8. évfolyam kerettanternél)

Fogalomkörök

(lásd a 8. évfolyam kerettanternél)

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűri;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megért;

ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

Beszédképesség

A tanuló

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre mondatokban válaszol;

egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;

kérdéseket tesz fel;

eseményt mesél el;

megértési probléma esetén segítséget kér;

beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget megért;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;

egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért;

ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

Íráskészség

A tanuló

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szöveget diktálás után leír;

egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz;

ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő szöveget ír.

Angol nyelv

osztály

Témakör	Nyelvtan	Szókincs
Munka világa	–befejezett jelen idő (PresentPerfect)	– foglalkozások –emberek jellemzése
Bevásárlás	–befejezett jelen idő for/since – too/enough	ruhák ruhák részei
Dolgok a háztartásban, találmányok	–egyszerű múlt idő/ folyamatos múlt idő – hadto/couldsegédigék	anyagnevek, szóösszetétel találmányok

Egészség	segédigék: can/must will be able/willhaveto should/shouldn't	testrészek ételek problémák/kezeléseik
----------	---	--

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;

ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből kikövetkezteti;

jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédkésztség

A tanuló

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban

válaszol;

egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket feltesz, eseményeket elmesél;

megértési probléma esetén segítséget kér;

egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével

megfogalmazott szövegben kikövetkezteti;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos

információt megtalál;

jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;

egyszerű történetet megért;

jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben

ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti;

jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a

lényeges információt a lényegtelentől elkülöníti.

Íráskészség

A tanuló

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget diktálás után leír;

egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;

egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levél) létrehoz;

ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír.

Német nyelv

évfolyam- alap német-heti 3 óra

LECKE	SZÓKINCS	NYELVTAN
Da wohne ich 6. lecke	Szobák, helyiségek neve Tevékenységek neve Bútorok neve Külső tulajdonságok	Igeragozás: tőhangváltós igék Összetett szavak képzése Tagadás: kein(e)
Meine Schulsachen 7. lecke	Iskolai felszerelés Színek Külső tulajdonságok Használati tárgyak neve	Kérdőszó: Wie? Határozott névelő tárgyesetben: den/die/das A brauchen ige használata Határozatlan névelő tárgyesete: einen/eine/ein A haben ige használata
Meine Woche 8. lecke	Tantárgyak neve Napok Sorszámnevek 1-12	Sorszámnevek 1-12 Kérdőszó: Wann? Időhatározók: am+Wochentag
Mein Jahr	Hónapok neve	Időhatározó:

9. lecke	Ünnepek neve	im+Monat
	Tevékenységek neve	
	Évszakok neve	Sorszámnevek 12-31
	Sorszámnevek 12-31	Évszámok
	Évszámok	Időhatározó:
	A meghívás alapvető formulái	am+Datum
	Egy meghívó felépítése, tartalma	Segédigék: möchten, wollen
	Néhány ajándék neve	man
Ünnepek neve, tevékenységek		

Német nyelv

évfolyam- alap német- heti 3 óra

LECKE	SZÓKINCS	NYELVTAN
Mein Zeitmobil 10. lecke	Pontos idő meghatározása A család napi tevékenysége Egyetértést, egyet nem értést kifejező formulák	Időhatározók: vor, Nach Időhatározók: um Időhatározók: von ...bis
Meine Lieblingstiere 11. lecke	Állatok neve, jellemzői, tevékenységi formái Állatok származása, életkora	Igeragozás: módbeli segédigék: können

	<p>állatok testrészei</p> <p>Képesség kifejezésének lehetőségei</p>	<p>Kérdőszó: Woher?</p> <p>Többes szám képzése</p>
<p>Mitmachzirkus</p> <p>12. lecke</p>	<p>Cirkusszal kapcsolatos szavak, kifejezések</p> <p>Irányok kifejezése, helymeghatározás a hová? kérdésre</p> <p>Az iskolával és a cirkusszal kapcsolatos szavak</p>	<p>Igeragozás: felszólító</p> <p>Mód</p> <p>Elöljárószavak a wohin? kérdésre</p>
<p>Essen und trinken</p> <p>13. lecke</p>	<p>Élelmiszerek, italok neve, tulajdonsága</p> <p>Élelmiszerek, italok neve</p> <p>Vásárlási formulák</p> <p>Ételek neve</p> <p>Rendelési formulák</p>	<p>Melléknévfokozás:</p> <p>gern - am liebsten,</p> <p>gut - am besten</p> <p>Kérdőszó: Welch-?</p> <p>Összetett szavak</p> <p>Névmások: személyes névmások tárgysetben</p> <p>Névmások: személyes névmások tárgysetben</p>
<p>Ich mache eine Reise</p> <p>14. lecke</p>	<p>Különböző időjárásnak megfelelő ruhadarabok neve</p> <p>Időjárással kapcsolatos kifejezések, égtájak</p>	<p>Birtokos névmások</p> <p>alany- és tárgysetben</p> <p>Melléknévfokozás:</p> <p>gern - lieber – am liebsten</p>

	Utazással kapcsolatos szavak, kifejezések, Látnivalók Hely- és képleírás	Helyhatározók: im+Himmelsrichtung Iránymegjelölés: in, an, auf, nach
--	---	---

Német nyelv

évfolyam, heti 3 óra

<u>TÉMA, SZÓKINC</u>	<u>NYELVTAN</u>
<u>1. Hazánk, Európa</u> -európai országok, ajándéktárgyak, néhány híres ember és nevezetesség neve -európai népek, nyelvek elnevezése	Az ige összetett múltja-Perfekt-gyenge és vegyes igék
<u>2. Barátok között</u> -külső, belső tulajdonságok -szabadidős tevékenységek	Perfekt- erős igék
<u>3. Mi és mások</u> -külső, belső tulajdonságok	A melléknevek fokozása, összehasonlítás
<u>4. Egészség, betegség</u> -testrészek elnevezése, panasz, fájdalom kifejezése, néhány betegség és tünet neve	Személyes névmások Wenn + KATÁ

-érdeklődés, udvarias válasz, tanács, tiltás	
<u>5. Kirándulás Salzburgba</u> -egy kastély részei, nevezetességek	A főnév részeshatározó esete Részeshatározó esettel álló elöljárósók

Német nyelv

évfolyam, heti 3 óra

<u>TÉMAKÖRÖK, SZÓKINCS</u>	<u>NYELVTAN</u>
<u>1. Hobbi és háziállatok</u> -néhány állatnév -a házimacska tulajdonságai, tevékenysége	Kötőszók: -und, oder, aber, sondern, denn -weil+ KATÁ
<u>2. Házak és lakások</u> -háztípusok, lakásfajták megnevezése -helyiségek, bútordarabok	Elöljárósók tárgy esettel: durch, gegen, um Dass kötőszó, dieser, jener
<u>3. A városban</u> -városi intézmények, üzletek megnevezése -útvonal leírása, irányok -információkérés, tájékozódás kifejezései	Elöljárósók (T., B., R. esettel)
<u>4. Szabadidős tevékenységek, sport</u> -sportágak neve -a témához tartozó kifejezések	Visszaható igék

-napirend összeállítása -vélemény nyilvánítás, tetszés, nem tetszés	
<u>5. Foglalkozások, továbbtanulás</u> -néhány gyakori foglalkozás neve -iskolatípusok elnevezése	A jövő idő (Futur I.)

Matematika

osztály

Természetes számok

A tízes számrendszer. A számok alakja, helyesírása, csoportosítása, ábrázolása számegegyesen. Műveletek halmazokkal. Kerekítés, becslés. Alapműveletek természetes számokkal.

Összeadás, kivonás, összeg és különbség változásai; zárójelek az összeadásban, kivonásban. Szorzás 10-zel, 100-zal, 1000-rel. Osztás. Műveleti sorrend.

Alakzatok

A tér alakzatai. A testek geometriai jellemzői. Testek hálójá. Párhuzamos, metsző és kitérő egyenesek. Téglatest felszíne. A sík alakzatai. Sokszögek. Mennyiségek összehasonlítása. Műveletek mennyiségekkel. A sokszögek kerülete, területe. Hosszúság, terület mérése.

Az egész számok

Negatív számok. Számok abszolút értéke. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása (természetes számmal). Zárójel nélküli írásmód.

Helymeghatározás, derékszögű koordináta-rendszer

Tájékozódás az egyenesen: számegegyes. Tájékozódás a síkon: derékszögű koordináta-rendszer.

Ponthalmazok

A kör és a gömb. Háromszögek szerkesztése. A téglatest térfogata.

Törtek

A törtszám fogalma, írása. Törtek helye a számegyenesen, negatív törtek. törtek egyszerűsítése, bővítése. Műveletek törtekkel: összeadás, kivonás, szorzás természetes számmal, osztás természetes számmal. Műveleti sorrend.

Szögek

A szög fogalma, fajtái, mérése. A szögmérés mértékegységei.

Tizedes törtek

Tizedes törtek ábrázolása számegyenesen, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlítása, kerekítése. Műveletek tizedes törtekkel: összeadás, kivonás, szorzása természetes számmal, osztása pozitív egész számmal. Tizedes törtek szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel. Átlag számítása. Tört alakban írt szám tizedes tört alakja.

A továbbhaladás feltételei:

A tanult számok helyes leírása, olvasása, számegyenesen való ábrázolása, két szám összehasonlítása. A tízes számrendszer biztos ismerete. Összeadás, kivonás, szorzás, kétjegyűvel való osztás a természetes számok körében. Egyjegyű nevezőjű pozitív törtek (legfeljebb ezredeket tartalmazó tizedes törtek) összeadása és kivonása két tag esetén, az eredmény helyességének ellenőrzése. Helyes műveleti sorrend ismerete a négy alpművelet esetén. Egyszerű egyenletek, szóveges feladatok megoldása következtetéssel. Konkrét pontok ábrázolása, pontok koordinátáinak leolvasása. Szakasz másolása, adott távolságok felmérése. Felezőmerőleges szemléletes fogalma. Téglalap (négyzet) kerületének, területének, kocka felszínének és térfogatának kiszámítása konkrét esetekben. Hosszúság és terület szabványmértékegységei és egyszerűbb átváltások konkrét gyakorlati feladatokban. A térfogat, űrtartalom, idő, tömeg mértékegységei. Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése. Két szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

Matematika

osztály

Műveletek egész számokkal

Egész számok összeadása, kivonása, szorzása osztása. Műveletek sorrendje. Több egész szám szorzása, osztása.

Tengelyes tükrözés

A tengelyes tükrözés tulajdonságai. Tükrözés pontonként. Tükörkép szerkesztése. Kör és részei. Szögek összehasonlítása, szerkesztése, szögmásolás. Szimmetriatengely szerkesztése. Speciális szögek szerkesztése.

Számelmélet

Oszthatósági szabályok. Törzsszámok, prímszámok. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.

Műveletek törtekkel

A tört értelmezése. Törtek különböző alakban, bővítés, egyszerűsítés, vegyes törtek, tört alakban írt számok tizedes tört alakja; törtek összeadása, kivonása; törttel való szorzás; tizedes törttel való szorzás; a százalék fogalma; számok reciprok értéke; osztás törtalakú számmal; osztás tizedes törtalakú számmal.

Háromszögek, négyszögek

A háromszögek fajtái; háromszögek belső szögei; 60° -os szög szerkesztése adott félegyenesre; háromszögek külső szögei; háromszögek szerkesztése; a négyszögek fajtái; négyszögek belső szögei; négyszögek külső szögei; négyszögek szerkesztése; derékszögű háromszögek kerülete, területe; tengelyesen szimmetrikus háromszögek és négyszögek kerülete, területe; testhálók; szabályos sokszögek.

Nyitott mondatok, egyenletek, egyenlőtlenségek

Egyenletek megoldása lebontogatással; egyenletek és egyenlőtlenségek megoldása mérlegelvvel; szóveges feladatok megoldása.

Arányos következtetések, százalék

Egyenes arányosság, fordított arányosság, százalékszámítás; bevezetés a statisztikába; adatsokaságok jellemzése, grafikonok olvasása.

A továbbhaladás feltételei:

Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Tört, tizedestört, negatív szám fogalma. Pozitív törtek szorzása és osztása pozitív egészszel. 2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság. A mindennapi életben felmerülő egyszerű, konkrét arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek megoldása szabadon választható módszerrel. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. A pont, egyenes, szakasz fogalmának helyes használata. Pont tengelyes tükröképének megszerkesztése. Párhuzamos és merőleges egyenesek előállítás, szögmásolás, szakaszfelező merőleges szerkesztése. Háromszögek, négyszögek területének kiszámítása. Téglalap felszíne és térfogata konkrét esetekben. A térfogat és űrtartalom mértékegységeinek átváltása. Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése. Néhány szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

Matematika

osztály

Számok és műveletek

Hatványozás. A 10 hatványai. A normálalak. A hosszúság, a terület és a térfogat mértékegységei. Számok különféle alakjai: egész számok, hatványalakok, szorzatalakok. A törtek és tizedes törtek. Műveletek a racionális számok körében: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Műveletek sorrendje. Zárójel felbontás, láthatatlan zárójelek.

Középpontos tükrözés

Középpontos tükrökép szerkesztése. A középpontos tükrözés tulajdonságai. Párhuzamos szárú szögek. Középpontosan szimmetrikus alakzatok. A paralelogramma tulajdonságai, szerkesztése. Szabályos sokszögek.

Hozzárendelések, függvények

Függvények a geometriában. Lineáris függvények. A számtani sorozat.

Az arány fogalma, arányos következtetések

Az egyenes arányosság; arányos osztás; fordított arányosság; összetett arányossági feladatok.

Számelmélet

Oszthatóság (2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 8-cal, 9-cel, 10-zel, 12-vel, 20-szal, 24-gyel, 25-tel, 50-nel, 100-zal); törzsszámok, prímszámok; legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.

A sokszögek és a kör

Háromszögszerkesztések egyértelműsége, alapszerkesztések, háromszögek egybevágóságának alapesetei; szögei és oldalai, háromszögek nevezetes vonalai (magasság, súlyvonal, középvonal), nevezetes körei.

A sokszögek szögei, a sokszögek nevezetes vonalai (trapéz középvonala, négyszögek átlói, konvex sokszög átlói), sokszögek nevezetes körei.

A paralelogramma, trapéz, háromszög, sokszögek kör területe, a kör kerülete.

Algebra

A valóság megragadása a matematika nyelvén, képletek. Műveletek kapcsolatai, azonosságok. Algebrai kifejezések sokféle alakban, egynemű algebrai kifejezések. Helyettesítési érték kiszámítása. Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása. Szöveges feladatok megoldása.

Hasábok, hengerek

Hasábok jellemzése, felszíne, térfogata. A henger felszíne, térfogata.

A továbbhaladás feltételei:

Gondolatok (állítások, feltételezések, választások, stb.) világos, érthető szóbeli és írásbeli közlése. Egyszerű állítások igazságának eldöntése. Sorbarendezés, kiválasztás legfeljebb 4 elem esetén. Alapműveletek helyes elvégzése kis abszolútértékű egészek, törtek, tizedestörtek

körében egyszerű esetekben. 10 pozitív egész kitevőjű hatványai, 10-nél nagyobb számok normálalakja. Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása egyszerű konkrét feladatokban. Egyszerű százalékszámítási feladatok. Osztó, többszörös, két szám közös osztóinak, néhány közös többszörösének megkeresése. Egyszerű elsőfokú egy ismeretlenes egyenletek megoldása. Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel is. Lineáris függvények ábrázolása értéktáblázattal egyszerű esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, néhány taggal megadott sorozat esetén szabály(ok) keresése. Szög (fok), hosszúság, terület, térfogat, tömeg, űrtartalom, idő mérése a szabványos mértékegységeinek ismerete. Háromszögek területének kiszámítása. Adott pont középpontos tükörképének megszerkesztése. Szögfelező szerkesztése. Háromszöggel kapcsolatos legegyszerűbb szerkesztések. Háromszögek és konvex négyszögek belső szögeinek összege. Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok valamint a forgáshenger felismerése, jellemzése. A gyakoriság fogalma. Egyszerű grafikonok olvasása, készítése.

Matematika

osztály

Algebrai kifejezések

Algebrai kifejezések fajtái, egytagú és többtagú algebrai kifejezések, azonosságok, a hatványozás azonosságai, szorzat és hányados hatványozása, minden kifejezésnek sok neve van, összegből szorzat-kiemelés, szöveges feladatok megoldása egyenlettel, vagy anélkül mozgásos feladatok, munkavégzéssel kapcsolatos feladatok, százalékszámítással kapcsolatos feladatok.

Négyzetgyök

A négyzetgyök, hosszúság és terület meghatározása rácson, Pitagorasz-tétel, a Pitagorasz-tétel alkalmazása.

Geometriai ismétlő feladatok

Háromszögek, négyszögek, sokszögek, körök, síkgeometriai számítások, térgeometriai számítások.

Függvények

Hozzárendelések, függvények, a lineáris függvény, a függvény értelmezési tartománya, értékkészlete, néhány nemlineáris függvény, abszolútérték-függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, törtfüggvény, függvény-transzformációk, egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása. sorozatok, számtansorozatok. mértani sorozat. mértani sorozat első n elemének összege.

Térgeometria

A gúla. a gúla felszíne, térfogata. A kúp felszíne és térfogata. A gömb felszíne és térfogata.

Statisztika

Alapfogalmak, elnevezések, diagramok, középértékek.

Valószínűség-számítás: a relatív gyakoriság és a valószínűség. A Galton-deszka matematikája. Geometriai valószínűség.

Geometriai transzformációk

Eltolás, vektorok, az eltolás tulajdonságai. Egyenes, félegyenes, szakasz és szög képe. Párhuzamos szárú szögek. Az eltolt kép szerkesztése. A középpontos hasonlóság, tulajdonságai: egyenes és képe, félegyenes és képe, szög és képe, szakasz és képe, kör és képe. Középpontosan hasonló kép szerkesztése. Szakasz egyenlő részekre osztása. Hasonlóság.

A továbbhaladás feltételei:

Szabatos, pontos írásbeli és szóbeli fogalmazás. Szövegértelmezés egyszerű esetekben. A tanult halmazműveletek felismerése két egyszerű, konkrét halmaz esetén. Sorbarendezés, kiválasztás legfeljebb 4-5 elem esetén, az összes eset felsorolása. Alapműveletek helyes sorrendű elvégzése egyszerű esetekben a racionális számkörben. Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesi érték kiszámítása. Elsőfokú egyenletek megoldása. Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel. $x \mapsto a + b$ függvény és ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén. Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábkok felszíne és térfogata. Adott pont eltolása adott vektorral. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi

szituációkban. Pitagorasz-tétel ismerete (bizonyítás nélkül). Relatív gyakoriság. Leggyakoribb és középső adat meghatározása kisszámú konkrét adathalmazban. Grafikonok készítése, olvasása egyszerű esetekben.

Történelem és állampolgári ismeretek

évfolyam

41.TÉMAKÖRÖK 42. TARTALMAK

Élet az őskorban **Időmérés, időszámítás. Források, régészet. Az ember születése. Hogyan élt a gyűjtögető, halászó, vadászó ember. A földművelő és az állattenyésztő ember. Az első mesterségek és a csere kialakulása. Varázslat és művészet.**

Fogalom: őskor, őseMBER, régészet, eszközhasználat és eszközkészítés, munkamegosztás, gyűjtögetés, vadászat, halászat, földművelés, állattenyésztés, termelés, kézművesség, csere, természetimádat, szellemek, mágia (varázslat), barlangrajz

Évszám: nagyon régen, régen

Az ókori Kelet világa A történelem korszakai. Egyiptom, “a Nílus ajándéka”. A rejtélyes piramisok. Történetek Mezopotámiából. Kereskedők és hódítók. India, Kína.

Fogalom: ókor, öntözéses földművelés, fáraó, piramis, építészet, szobrászat, múmia, hieroglifa, többistenhit, város, birodalom, ékírás,

Helynév: Egyiptom, Nílus, Mezopotámia, Tigris, Eufrátesz, India, Indus, Gangesz, Kína, Jangce

Évszám: kb. 5000 éve

A Biblia. Bibliai tájak. Ószövetségi történetek a teremtésről, a vízözönről, Mózesről, Dávid királyról vagy Salamonról.

Fogalom: Biblia, Ószövetség, egyistenhit

Név: Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid vagy Salamon

Helynév: Kánaán, Jeruzsálem

A görög táj. Történetek a görög mondavilágból. Görög istenek és az olimpiai játékok. Görög városállamok: Athén és Spárta. Hősök és csaták. Athén Periklész korában. Az athéni népgyűlés. Történetek Nagy Sándorról.

Fogalom: városállam, piac, kereskedelem, népgyűlés, démosz, demokrácia, mítosz, színház, arisztokrácia, sztratégosz, helóták, falanx

Név: Zeusz, Pallasz Athéné, Héra, Dareiosz, Xerxész, Miltiadész, Periklész, Nagy Sándor, Homérosz, Drakón, Szolón,

Helynév: Olümposz, Olümpia, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Alexandria, Trója, Kréta, Delphoi, Marathón, Thermopülai, Szalamisz, Makedónia

Évszám: kb. 2500 éve, i.e. 490, i.e. 480, i.e. 333, i.e. 776,

Mondák Róma alapításáról, a királyságról és a köztársaságról. Hadvezérek és csaták: a pun háborúk történetéből. Útban a császárság felé. Julius Caesar és hadserege. Történetek Augustusról. Egy ókori nagyváros: Róma, a világ ura. Oktatás és kultúra. Ünnepek és istenek. A rómaiak Magyarország területén. A Római Birodalom bukása. A népvándorlás viharában.

Fogalom: királyság, köztársaság, rabszolga, gladiátor, császár, provincia, amfiteátrum, barbár, népvándorlás

Név: Romulus, Remus, Hannibál, Scipio, Spartacus, Jupiter, Juno, Minerva, Livius, Julius Caesar, Augustus, Constantinus

Helynév: Itália, Róma, Karthágó, Szicília, Hispánia, Zama, Gallia, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Konstantinápoly,

Évszám: kb. 1500 éve, ie.753, i.e. 44, i.u.395, i.u. 476

Történetek Jézus életéről. A kereszténység fő tanításai. Történetek a keresztény egyház kialakulásáról. A keresztény időszámítás.

Fogalom: keresztény, evangélium, megváltó, próféta, apostol, vallás, egyház, püspök

Név: Jézus, Mária, József, Júdás, Szent Pál, Nagy Konstantin

Helynév: Betlehem, Názáret, Jeruzsálem

A magyar nép eredete: mondák és valóság. Az Uráltól a Kárpát-medencéig. Társadalom és hitvilág. A honfoglalás.

Fogalom: finnugor, őshaza, nomád pásztorkodás, nemzetség, törzs, törzsszövetség, fejedelem, táltos, honfoglalás, tegez, tarsoly

Név: Hunor, Magor, Emese, Álmos, Árpád

Helynév: Urál, Volga, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence

Évszám: 895-900

Mindennapi élet, élelmódtörténet

Mit örököltünk az ókori népektől? A család és a gyermek az ókori Görögországban és napjainkban. A honfoglalók mai öröksége.

A továbbhaladás feltételei

A diák tudjon különbséget tenni a történelem forrásai (tárgyi, írásos, szóbeli) között. Tudja, hogy a tanult történetek közül melyik történt előbb, melyik később, mennyivel – a kerettantervben megadott lépték szerint. Tudja, hogy az egyes történetek eseményeihez milyen nevek, helyszínek kapcsolhatók. Tudjon tanult történetet elmondani kérdések alapján a kerettantervben megjelölt fogalmak felhasználásával. Tudja a tanult történetek eseményeinek helyszíneit különböző léptékű térképeken megmutatni. Tudjon kérdéseket feltenni a tanult történetekhez. Tudjon különbséget tenni a történetek mesei és valóságos eseményei között. Tudjon elvégezni egyszerű kronológiai számításokat.

Történelem és állampolgári ismeretek

évfolyam

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK

Nagy Károly birodalmában. Az arab hódítás. Európa 1000 körül. A középkori egyház. A kolostorok világa: oklevelek, krónikák, legendák. Milyen volt a középkori uradalom és falu? Hűbérurak és hűbéresek. A középkori várak. A lovagi élet. A középkori városok. Céhmesterek és kereskedők. Európa a XV. században.

Fogalom:

középkor, iszlám, kalifa, pápa, szent, ereklye, eretnek, kolostor, szerzetes, szerzetesrend, egyházszakadás, oklevél, kódex, legenda, uradalom, robot, jobbágy, jobbágytelek, nyomásos gazdálkodás, hűbérúr, hűbéres, hűbérbirtok, vár, lovag, középkori város, kiváltság, önkormányzat, polgár, adó, vám, céh, járványok, távolsági kereskedelem, kereslet-kínálat

Név: Nagy Károly, Mohamed, Allah, Szent Benedek, Szent Ferenc

Helynév: Frank Birodalom, Arab Birodalom, Mekka, Bizánc, Német-római Császárság,

Évszám: 622, 800, 862, 1054

Letelepedés – kalandozó hadjáratok. Géza és I. István. István király örökében. László és Könyves Kálmán: törvényhozás, bíraskodás, ítélkezés. II. András és IV. Béla. A tatárjárás. A második honalapítás. Kultúra az Árpád-korban.

Fogalom: kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun, Aranybulla

Név: Géza fejedelem, I. István, Gellért püspök, I.László, Könyves Kálmán, II. András, Julianus barát, IV. Béla

Helynév: Augsburg, Esztergom, Székesfehérvár, Erdély, Buda, Muhi, Trau

Évszám: 955, 997–1038, 1000, 1222, 1241–1242, 1301

Károly Róbert. Nagy Lajos, a lovagkirály. Zsigmond, a császár és király. Gazdaság és társadalom. Hunyadi János. Mátyás király. Mohács. Buda elfoglalása.

Fogalom: Aranyforint, bandérium, nemes, báró, ősiség, úriszék, kilenced, kormányzó, végvár, bányabér, kapuadó, mezőváros, nádor, Fekete sereg, rendkívüli hadiadó, füstpénz

Név:

Károly, Csák Máté, I. Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. Mátyás, Dózsa György, II. Lajos, I. Szulejmán, I. Ferdinánd, Szapolyai János, Habsburg Albert, Kinizsi Pál

Helynév: Bécs, Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács, Erdély, Rozgony, Rigómező, Nikápoly, Várna, Jajca, Szabács Kenyérmező

Évszám: 1312, 1335, 1437, 1443-44, 1444, 1456, 1458-90, 1514, 1526, 1541

Felfedezők és hódítók. A felfedezések hatása Spanyolországban és Angliában. Harc a tengerekért, Anglia. A vallás megújulása: Luther és Kálvin. A Napkirály udvarában - XIV. Lajos. Ablak Európára – I. Péter. Kultúra és tudományok az újkor kezdetén.

Fogalom: újkor, azték, inka, felfedező, gyarmat, világkereskedelem, manufaktúra, bankár, hitel, humanizmus, reformáció, evangélikus, protestáns, katolikus megújulás, parlament, inkvizíció, jezsuita rend

Név: Kolumbusz, Magellán, Amerigo V., Luther, Kálvin, V. Károly, XIV. Lajos, I. Péter, Gutenberg, Leonardo da Vinci, Galileo Galilei, Cromwell

Helynév: Amerika, Versailles, Párizs, London, Németalföld, Madrid, Szentpétervár

Évszám: 1492, 1517, 1640,

***Magyarország az
újkor kezdetén***

Az ország három részre szakadása. Török világ Magyarországon. A várháborúk hősei. Életképek a királyi Magyarországról. Erdély aranykora. Gazdaság, vallás. Függetlenségi küzdelmek. Buda visszafoglalása. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca.

Fogalom: szpáhi, janicsár, pasa, hajdú, kollégium végvár, kuruc, labanc, nádor, gyermekadó, fejadó,

Név: Dobó István, Zrínyi Miklós, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, Pázmány Péter, Károli Gáspár, II. Rákóczi Ferenc

Helynév: Királyi Magyarország, Hódoltság, Erdélyi Fejedelemség, Gyulafehérvár, Eger, Szigetvár, Pozsony, Isztambul, Drégely, Temesvár, Nagyszombat, Debrecen, Eszék, Vasvár, Zenta, Karlóca, Szatmár, Buda

Évszám: 1541, 1552, 1566, 1606, 1664, 1686, 1699, 1703–1711

***Mindennapi élet,
életmódtörténet***

Árpád-kori emlékek a mai Magyarországon. Mátyás király asztalánál – az étkezés történetéből. Pestis, himlő, kolera-járványok a középkortól napjainkig.

A továbbhaladás feltételei

A diák legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Tudjon információt gyűjteni adott történelmi témában, tanári segítséggel. Tudjon tanult történetet önállóan elmesélni a kerettantervben megjelölt fogalmak felhasználásával. Tudja a tanult történet lényegét kiemelni. Tudjon különböző korszakokat térképen beazonosítani. Tudjon távolságot becsülni és számításokat végezni történelmi térképen.

Történelem és állampolgári ismeretek

évfolyam

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK

Felvilágosodás, Az Amerikai Egyesült Államok megalakulása. A francia forradalom, Napóleon és Európa. A mezőgazdaság és a gépek forradalma. Az ipari forradalom gazdasági és társadalmi következményei. Életmód a kapitalizálódó Európában.

Fogalom:

alkotmány, emberi jogok, felvilágosodás, népfelség elve, hatalmi ágak, forradalom, jakobinus, girondista, terror, nemzet, ipari forradalom, mezőgazdasági forradalom, vetésforgó, gyár, vállalkozó, haszon, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, politika, Szent Szövetség, kontinentális zárlat

Név: Washington, Rousseau, XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Stephenson, Fulton

Helynév: Boston, Waterloo, Párizs, Borogyino, Lipcse, Elba, Korzika, Szent Ilona

Évszám: 18. sz., 1776, 1789, 1804, 1812, 1813, 1815, 1815-48.

Magyarország a Habsburg Birodalomban, Az ország gazdasága, Mária Terézia és II. József. A soknemzetiségű Magyarország. A francia forradalom és a napóleoni háborúk hatása Magyarországon.

Fogalom: betelepítés, bevándorlás úrbérrendezés, állandó hadsereg, vallási türelem, államnyelv, oktatáspolitiká

Név: III. Károly, Mária Terézia, II. József, Martinovics Ignác

Évszám: 1723, 1740–1780, 1780-90, 1777

Reformkor, A feudális gazdaság bomlása, Gróf Széchenyi István. Kossuth Lajos. Életképek a reformkori Magyarországon. 1848. március 15-e. Polgári törvények és a Batthyány-kormány, Nemzetiségek ébredése. Szabadságharc, A szabadságharc és Európa: esélyek és eredmények, Megtorlás

Fogalom: országgyűlés, arisztokrácia, alsótábla, felsőtábla, nyelvújítás, reformkor, közteherviselés, örökváltság, zsellér, nyilvánosság, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, nemzetiség, nemzetőrség, honvédség, trónfosztás

Név: I. Ferenc, Kazinczy Ferenc, báró Wesselényi Miklós, gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, gróf Batthyány Lajos, Táncsics Mihály, Görgey Artúr, Bem, Metternich, Haynau, Ferenc József, Windisch-Gratz

Helynév: Debrecen, Isaszeg, Világos, Arad, Pozsony, Bécs, Pest, Pákozd, Kápolna, Hatvan, Tápióbicske,

Évszám: 1825, 830–1848, 1848. március 15., 1849. Április 14, augusztus 13, október 6.

Franciaország, Az amerikai polgárháború. Új európai nemzetállamok: Olaszország, Németország. A brit világbirodalom, Ipari forradalom, Versenyben a világ felosztásáért. A modern társadalmi csoportok, életmódjuk. A sokarcú munkásmozgalom fő áramlatai.

Fogalom: polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociálpolitika, gyarmatbirodalom, szakszervezet, anarchisták, szocializmus, szociáldemokrácia, utópia, tömegkultúra, központi hatalmak, antant

Név: III. Napóleon, Bismarck, Garibaldi, Lincoln, Viktória, Edison, Bell, Benz, Ford, Puskás Tivadar, Galamb József, Marx

Helynév: Poroszország, Németország, Olaszország, Szerbia, Románia, Bulgária

Évszám: 1861–1865, 1870, 1871, 1870-1914

Magyarország a szabadságharc bukása után. A kiegyezés. Képek a politikai életről. Gazdasági felzárkózás. A polgárosodó magyar társadalom. Világváros születik: Budapest. A millennium: sikerek és válságjelek.

Fogalom: passzív ellenállás, emigráció, kiegyezés, közös ügyek, polgárosodás, dzsentrizmus, nagypolgárság, kispolgárság, asszimiláció, millennium

Név: Alexander Bach, Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Tisza Kálmán, Ganz Ábrahám, Weiss Manfréd

Helynév: Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest

Évszám: 1867, 1867–1916

A háború okai és céljai. Frontvonalak. Hátország. Az első világháború befejezése, Forradalom Oroszországban, Magyarország az első világháborúban

Fogalom: villámháború, állóháború, hátország, békerendszer, bolsevik, szovjet, antant, jegyrendszer,

Név: Ferenc Ferdinánd, Wilson, Lenin, Tisza István, IV. Károly

Évszám: 1914–1918, 1917. 1922

*Mindennapi élet,
élelmód-történet*

A XIX. század emlékei a lakóhelyen és környékén. Oktatás a dualista Magyarországon. A magyar malomipar a világ élvonalában.

A hagyományos falusi társadalom élete

A továbbhaladás feltételei

Készítsen önállóan vázlatot az adott témáról. A diák tudjon beszámolót, kiselőadást tartani adott történelmi témáról, megadott ismeretterjesztő irodalom alapján. Tudjon egyszerű történelmi tárgyú táblázatokat, grafikonokat, diagramokat értelmezni néhány mondatban. Tudjon egyszerűbb forrásokat értelmezni tanári segítséggel. Ismerje az egyes történelmi korok, korszakok nevét és sorrendjét, ismerje egy-egy korszak fontosabb jellemzőit. Tudja, hogy a kerettantervben szereplő személyeknek mi volt a jelentőségük az adott időszakban. Tudja térben és időben elhelyezni az egyes korszakok fontosabb eseményeit. Tudja összehasonlítani különböző időszakok térképeit. Legyen képes egy-egy ország területváltozásait térképről leolvasni. Tudja megállapítani, hogy a magyar és egyetemes történelem megjelölt személyei közül kik voltak kortársak.

Történelem és állampolgári ismeretek

évfolyam

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK

Európa az első világháború után. A Párizs környéki békék, A békekötések után, A nagy gazdasági világválság. A náciizmus Németországban. A sztálini Szovjetunió. Út a háború felé.

Fogalom: jelenkor, parlamenti demokrácia, gazdasági válság, nemzeti szocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus, sovinizmus, koncentrációs tábor, egypártrendszer, sztálinizmus, koncepció per, tervgazdálkodás, kollektivizálás, propaganda, New Deal, fasizmus, személyi kultusz,

Név: Adolf Hitler, Joszip V. Sztálin, F. Roosevel, Mussolini, Wilson, Gandhi,

Helynév: Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria, Szovjetunió, New York, Szudéta-vidék,

Évszám: 1919-20, 1922, 1924, 1933, 1929–1933, 1938

Az őszirozsás forradalom, A tanácsköztársaság, Horthy hatalomra jutása, Trianon és következményei. A bethleni konszolidáció. A gazdasági világválság és Magyarország. Kiűtkeresés és külpolitika. A Harmadik Birodalom árnyékában, Életmód és szellemi élet a két világháború között

Fogalom: őszirozsás forradalom, tanácsköztársaság, konszolidáció, terror, királypuccs, pengő, kommunisták, nyilasok, konzervatív, liberális, revízió,

Név: Wix, gróf Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, gróf Bethlen István, gróf Teleki Pál, Gömbös Gyula, Darányi Kálmán, Imrédy Béla, Klebelsberg Kunó, Bartók Béla, Szentgyörgyi Albert

Helynév: Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Észak-Erdély

Évszám: 1918, 1919, 1920, 1938

A villámháborúk időszaka, Fordulat a háború menetében, Az antifasiszta koalíció győzelme, Magyarország a második világháborúban. Magyarország német megszállása. Nyilas hatalomátvétel. Az európai és a magyar zsidóság tragédiája. A háború befejezése.

Fogalom: totális háború, hadigazdaság, gettó, deportálás, munkaszolgálat, holokauszt, "hintapolitika", partizán, antifasiszta ellenállás, háborús bűnös, nyilas rémuralom

Név: Churchill, Bárdossy László, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc,

Helynév: Sztálingrád, Leningrád, Moszkva, Pearl Harbor, Kurszk, Kassa, Voronyezs, Normandia, Auschwitz, Hirosima, Nagaszaki Teherán, Jalta, Potsdam, Nürnberg

Évszám: 1939, 1941, 1943, 1944. március 19., 1944. október 15., 1944 június 6. 1945. május 9., 1945. szeptember 2.

A kétpólusú világ. Hidegháború kibontakozása, A harmadik világ, Enyhülés és szembenállás, A hidegháború vége, Az európai integráció. Világgazdasági változások, Globális problémák – a globalizáció problémái.

Fogalom: ENSZ, NATO, hidegháború, kommunista diktatúra, harmadik világ, világgazdaság, globalizáció, integráció, népességrobbanás, fogyasztói társadalom, környezetkárosítás, Európai Unió, olajárrobbanás

Évszám: 1947, 1949, 1961, 1962, 1956, 1973, 1989, 1991, 2004,

Újrakezdés a háború után, Sztálinizmus Magyarországon – a Rákosi-korszak. 1956-os forradalom és szabadságharc. Megtorlás és konszolidáció, A Kádár-korszak. A magyar társadalom átalakulása. A határon túli magyarok. A rendszerváltozás.

Fogalom: SZEB, pártállam, kollektivizálás, rendszerváltozás, földosztás, államosítás, forint, szalámi taktika, kulák, kitelepítések, munkatábor, pufajkás, gulyáskommunizmus,

Név: Rákosi Mátyás, Tildy Zoltán, Rajk László, Gerő Ernő, Nagy Imre, Kádár János, Antall József, Göncz Árpád

Évszám: 1945–1948, 1948–1953, 1956. október 23., 1989–1990.

Az állam és alkotmány, A politikai rendszer intézményei. A magyar államszervezet, Választási rendszerünk, Emberi jogok – társadalmi kötelezettségek. A gyermek jogai.

Fogalom: állam, nemzet, nemzetiség, etnikum állampolgárság, választási alapelvek, népszavazás, emberi jogok.

**Mindennapi élet,
élelmódtörténet**

Visszaemlékezések a lakóhely és környéke történetéből. Családom története a XX. században.

A továbbhaladás feltételei

A diák tudjon önálló könyvtári munka alapján kiselőadást tartani. Tudja, mi történt Európa más régióiban a magyar történelem egy-egy kiemelkedő eseménye idején. Legyen képes összefüggéseket találni a történelmi események és a technikai-gazdasági fejlődés legfontosabb állomásai között. Tudja a XX. századi magyar és egyetemes történelem legfontosabb fordulópontjait, idejét. Tudja ismertetni a demokráciák és diktatúrák legjellemzőbb vonásait. Legyen képes néhány jelentős eseményhez kapcsolódó forrást összehasonlítani. Ismerje a mai Magyarország közjogi és politikai rendszerének alapelemeit. Környezetének, lakóhelyének fontos történelmi eseményeit el tudja helyezni a köztörténet folyamában.

Ember- és társadalomismeret, etika

7-8.o. évfolyam

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK

Az emberi természet

**Az ember
egyedfejlődése**

A születés előtti időszak és a születés. Életszakaszok: csecsemőkor, kisgyermekkor, kisiskoláskor, serdülőkor, ifjúkor, felnőttkor, öregkor.

Test és lélek

A test és a lélek egysége. Egészség, betegség, fogyatékoság

**Pszichikus
működésünk és
mozgatóink**

Érzékelés és cselekvés. Ösztönök, indulatok, érzések, érzelmek, értékelés. Megismerés, gondolkodás. Szükségleteink és érdekeink. Előítéleteink. Nyitottság, empátia és tolerancia.

**Kommunikáció,
nyelv, gondolkodás** Nyelv és kommunikáció. Intelligencia, okosság, bölcsesség. Megismerés és tudás. Képesség, tehetség. Problémamegoldás, tanulás.

**Emberi szellem,
emberi kiteljesedés** Hit és tudás. Önmegvalósítás, önszeretet, önzés. Siker és boldogság. Öröm és szenvedés.

**Az ember, mint
értékelő és erkölcsi
lény** Értékek és normák. Az értékelés és nehézségei. Illendőség, helyesség, igazságosság. Jó és rossz. Szokások és erkölcsök. Választás és döntés. Szándék és tett. A lelkiismeret. Az erények. A helyes életvezetés alapelvei.

Társas kapcsolatok

Társaink Szülő és gyermek, testvérek, házastársak. Barátság. Munkatársak, diáktársak. Nemzetiségi és nemzeti hovatartozás.

Kapcsolatok A kapcsolatok szimmetriája. Rokonszenv és ellenszenv. Őszinteség és hazugság. Hűség. Előítéletesség és nyitottság. Alkalmazkodás és önállóság. Gyávaság és bátorság. Bizalom. Erőszak, jogos önvédelem.

**Nemiség, szerelem,
házasság** Férfi és női szerepek. A nemi érettség. Szerelem és házasság. A házasság, mint szövetség, mint otthonteremtés.

**Az emberi
társadalom** Egyén és közösség. Magánélet és közélet a társadalomban.

**Munka, gazdaság,
alkotás** Fizikai és szellemi munka. A munka mint szaktudás, az alkotás mint jog és kötelesség. Megélhetés, gazdálkodás, jólét. Tulajdon. Vállalkozás.

Kultúra és művelődés Társadalom, kultúra, vallás. Kultúra és civilizáció. Műveltség és képzettség.

**Életszínvonal,
életmód és
életminőség** Jólét és jól-lét. Munkaidő, szabadidő, szórakozás. Otthonteremtés. Ünnepek és ünneplés. Az élet értelme az értelmes élet.

Ember és természet Beavatkozás, uralom, felelősség.

Hit, világszemlélet, vallás	Megismerés, hit, meggyőződés. Természetkép, világkép, világszemlélet. Istenhitek és vallások. A vallás, mint hit, ismeret, élmény, szertartás, rítus és közösség. A vallás, mint világmagyarázat.
Egyéni és közösségi értékek	A demokratikus állampolgárság értékei: a közjó, az egyén jogai, törvényesség, más kultúrák tisztelete, hagyománytisztelet, igazság, igazságosság, a polgári állam értékei, többség, kisebbség.

A továbbhaladás feltételei

Az emberrel, a társadalommal és az erkölccsel kapcsolatos ismeretszerzési és -feldolgozási képességek fejlődése. Életkorának megfelelő szinten legyen képes különböző forrásokból ismeretek összegyűjtésére, osztályozására, elemzésére, a köztük lévő összefüggések keresésére és azokból következtetések levonására.

Az emberrel, a társadalommal és az erkölccsel kapcsolatos tudását, véleményét legyen képes kifejezni, mások megnyilatkozását legyen képes értelmezni.

Legyen tisztában az egyéni és közösségi értékekkel, az alapvető állampolgári jogokkal és kötelességekkel. Legyen képes erkölcsi értékeket felismerni, tudjon különbséget tenni a jó és rossz, az igaz és hamis, valamint a szép és a rút között.

Természetismeret

évfolyam

Tájékozódás a térképen, térképismeret:

A térkép fogalma, méretaránya, jelrendszere

Irány és távolság meghatározása, mérés a települési, közlekedési és turistatérképen

Helymeghatározás ismert terepet bemutató térképen, turistatérképen, Magyarország közigazgatási térképén

Kereső hálózat használata a térképen, tájékozódás a fő világtájak alapján

A domborzat ábrázolása a térképen, magasság meghatározása (leolvasása)

A leggyakoribb térképjelek értelmezés

Az időjárás és az éghajlat elemei:

Az időjárás elemei. A napsugárzás jellemzői

Felmelegedés, hőterjedés, hőmérséklet

A hőmérséklet észlelése, mérése

A hőmérséklet napi és évi változása, a hőingás.

Halmazállapot-változások a természetben: olvadás és fagyás, párolgás, forrás és lecsapódás

A szél fogalma, keletkezése, iránya

A csapadék keletkezése, csapadékformák

Időjárás és éghajlat fogalma

A szélsőséges időjárási viszonyok által okozott hazai veszélyhelyzetek (belvíz, árvíz, villámcsapás, erdőtüz, szélvihar, hóvihar) és azoknak megfelelő magatartás

Hazánk éghajlatának jellemzői

A földfelszín változása:

A hőingadozás és a fagyhatás felszínformáló hatása.

A szél és a csapadék felszínformáló munkája

A víz körforgása a természetben, felszínformáló munkája

Folyóvizek, állóvizek

A víz tisztítása egyszerű módszerekkel

A hegységek és az alföldek kialakulása

A legjellemzőbb kőzetek tulajdonságai

A talaj keletkezése, jellemzői, védelme

Az emberi tevékenység felszínformáló hatása

A táj arculatának védelme, felelős magatartás a természetben

A továbbhaladás feltételei:

Természetföldrajzi ismeretek

Legyen képes konkrét természeti formák és egyszerű jelenségek, folyamatok megfigyelésére, tapasztalatainak rögzítésére. Tudja felidézni a természeti és az ember által létesített környezetre vonatkozó konkrét, szemléletes képi tartalmakat. Legyen képes a leggyakoribb térképjelek

alapján elemi térképhasználatra. Tudjon egyszerű alaprajzot készíteni, térképvázlaton tájékozódni. Ismerje a térkép fogalmát, tudja a színek, számok és jelek szerepét a térképen. Ismerje az időjárást alakító legfontosabb tényezőket, jellemezze éghajlatunkat. Ismerje az időjárási események és a felszín változása közötti összefüggéseket, az időjárás és az éghajlat kapcsolatát, a legfontosabb légköri jelenségek keletkezésének okait. Értse meg az egyszerű napi időjárás jelentéseket, maga is tudja jellemezni egy-egy nap időjárását; tudja leolvasni a hőmérőt, csapadékmérőt, tudja a szélirányt meghatározni. Ismerje fel a megfigyelt táj legfontosabb felszínformáit, tudja értelmezni azokat kialakulásuk szerint. A megfigyelt kőzetmintákról tudjon jellemző tulajdonságokat mondani. Ismerje fel az emberek földrajzi környezetet veszélyeztető tevékenységét.

Értse meg, hogy a környezet állapotának romlásáért az emberek a felelősek. Tudja, hogy a természeti környezet és az emberek életfeltételei között szoros kapcsolat van.

Ősz a kertben:

A gyümölcsös és zöldségeskert legfontosabb növényeinek testfelépítése, élete, környezeti igénye és termesztése; szerepe a táplálkozásunkban.
/szilvafa, almafa, szőlő, paradicsom, paprika, sárgarépa, petrezselyem, fejes káposzta/

A gyümölcsök és zöldségfélék leggyakoribb károkozói.

Állatok a házban és a ház körül:

A leggyakoribb háziállataink testfelépítése, életműködése, élete.

A legismertebb ház körül élő állataink testfelépítése, életműködése, élete.
/kutya, házimacska, házi sertés, szarvasmarha, házityúk, házikacsa. füsti fecske, házi veréb, házi egér, vándorpatkány, földigiliszta/

Kedvtelésből tartott állatok: hullámos papagáj, tengeri malac.

A legfontosabb állatvédelmi szabályok ismerete.

Tavaszi a kertben:

A zöldségeskert legfontosabb növényeinek testfelépítése, élete, környezeti igénye és termesztése; szerepe a táplálkozásunkban./ vöröshagyma, burgonya, veteménybab, borsó/

A zöldségfélék leggyakoribb károkozói. /májusi cserebogár, burgonyabogár/

A bogarak szaporodása és fejlődése.

Vegyszerek nélkül – környezettudatos magatartás.

A továbbhaladás feltételei

Legyen képes konkrét természeti formák, tárgyak, élőlények és egyszerű jelenségek, folyamatok megfigyelésére, tapasztalatainak rögzítésére élszóban, rajzban és írásban. Tudja felidézni a természeti és az ember által létesített környezetére vonatkozó konkrét, szemléletes képi tartalmakat. E képzetek alapján tudjon ítéleteket alkotni, következtetéseket levonni.

Tudja megkülönböztetni leggyakoribb gyümölcsünket, zöldségnövényeinket. Megfigyelt tulajdonságaik alapján jellemezze azokat. Ismerje a táplálkozásunkban betöltött szerepüket.

Ismerje fel a települési környezet leggyakrabban előforduló állatait és a háziállatokat. Legyen tisztában az állatvédelem jelentőségével, erkölcsi szabályaival.

Természetismeret

osztály

Hazai tájaink életközösségei

Az erdő életközössége.

A hazai erdők sajátosságai. / Hazai erdőtípusok, környezeti igényük, az erdő szintjei./

Az erdők legjellemzőbb élőlényeinek testfelépítése, életműködésük.

/a kocsánytalan tölgy, az erdei fenyő, a kőkény, az erdei pajzsika, a hóvirág, a nagy seprűmoha, az erdőséli csiperke és a gyilkos galóca, a szarvasbogár, a nagy fakopáncs, a széncinege, a koronás keresztospók, a közönséges kullancs, az éti csiga, a gímszarvas és a vaddisznó, az erdei fülesbagoly és a vörös róka./

Az erdő táplálkozási kapcsolatai.

Az erdő haszna és védett értékei. /A Bükki NP és a Duna- Ipoly NP./

A víz és vízpart életközössége.

A hazai vízparti élőhelyek környezeti adottságai.

A folyók, tavak legjellemzőbb élőlényeinek testfelépítése, életműködésük.

/ a fonalas zöldmoszat, a nád, a fehér fűz, a zöld szemesostoros, a papucsállatka, az orvosi pióca, a tavi kagyló, a kecskerák, a széleslábú szitakötő, a gyötrő szúnyog, halak: ponty, dévérkeszeg, leső harcsa, a kecskebéka, a vízisikló, a tőkés réce, a barna rétihéja, a vidra/

A vízszennyezés hatása a vízi életközösségekre. A vizek öntisztulása.

Vizeink védelmében. / A Fertő- Hanság NP. és a Duna- Dráva NP./

A víz és vízpart táplálkozási kapcsolatai.

A hazai füves területek életközössége.

A hazai füves területek kialakulásának környezeti feltételei.

A hazai füves területek legjellemzőbb élőlényeinek testfelépítése, életműködésük.

/ az angol perje, a pongyola pitypang, a mezei zsálya, a szántó föld termesztett növényei:

a közönséges búza, a kukorica, a napraforgó, az olasz sáska, a zöld lombzöcske, a mezei tücsök, a keleti sünn, a fűrgye gyík, a vakondok, a mezei nyúl, a fehér gólya, a fácán, a vetési varjú/

A füves területek pusztulásának oka.

Értékmegőrzés a mezőn. / A Körös- Maros NP./

A továbbhaladás feltételei

Tudjon a tanuló a konkrét környezeti jelenségekből általánosítani, elvonatkoztatni. Ismerje fel és értse meg a vizsgált jelenségekben, folyamatokban megmutatkozó oksági kapcsolatokat, összefüggéseket, törvényszerűségeket. Legyen képes alapvető méréseket elvégezni, és a mért adatokat értékelni. Ismerje fel ezek közül azokat, amelyek veszélyesek lehetnek, tudja elkerülni azokat! Bemutatás után legyen képes egyszerű kísérleteket fegyelmezetten és a balesetvédelmi, érintésvédelmi, tűzvédelmi szabályok betartásával megismételni, a tapasztalt jelenséget elmondani.

Tudja felidézhető képzeleti segítségével jellemezni a hazai életközösségeket. Tudjon egyszerű táplálékláncokat bemutatni. Ismerje a legjellegzetesebb hazai növény- és állatfajok testfelépítését, életmódját. Értse meg a természet védelmének jelentőségét.

Éves óraszám 56

Témakörök:

Anyagi tulajdonságok, kölcsönhatások

Az anyag szerkezete

Mechanikai, termikus, mágneses, elektromos, gravitációs kölcsönhatások

Mozgások

Egyenes vonalú egyenletes mozgás

A változó mozgás

Egyenletesen változó mozgás, gyorsulás

A dinamika alapjai

Tehetetlenség, tömeg

Sűrűség

Erőhatások, erő

Súrlódás, közegellenállás

Forgatónyomaték

Nyomás

Szilárd, folyékony, légnemű anyagok nyomása

Közlekedőedények, hajszálcsovek

Arkhimédész törvénye, felhajtóerő

Úszás, lebegés, merülés

Energia, energiaváltozások

Energia, energiaváltozások

Munka

Teljesítmény

Hatásfok

Egyszerű gépek

Belső energia

A továbbhaladás feltételei:

Különböző kölcsönhatások elemi szintű ismerete. Az anyag két fajtájának (a részecskeszerkezetű, ill. a mező típusú anyag) bemutatása, modellezése. az anyagok különböző tulajdonságainak mennyiségi jellemzése. A sebesség, átlagsebesség, gyorsulás fogalmának ismerete. Egyszerű feladatok megoldása a sebességgel kapcsolatban (mértékegységek átváltása nélkül). A tömeg fogalmának dinamikai és sztatikai értelmezése, mértékegységének meghatározása. A sűrűség, erőhatás, erő fogalmának ismerete, az erő mértékegysége, különböző erőhatások, erőábrázolások. Az erő forgató hatása. Az egy kölcsönhatásban fellépő és az egy testet érő erők megkülönböztetése néhány egyszerű köznapi jelenség alapján. Több erőhatás együttes eredménye. A súrlódás és közegellenállás mint a mozgásokat befolyásoló tényező. Szilárd anyagok, folyadékok és gázok nyomásának értelmezése, anyagszerkezeti alapokon történő magyarázata. A felhajtóerő, úszás, lebegés, elmerülés értelmezése. Hajszálcsovéesség, közlekedőedények szerepe az élő- és élettelen világban. A testek változtatóképességének jellemzése. Az energia, munka, hatásfok fogalma. Az energia és energiaváltozás fogalmának kiterjesztése a hőjelenségekre. Az energia-megmaradás törvényének érvényesülése a hétköznapi élet különböző folyamataiban, például egyszerű gépek alkalmazásakor.

Fizika

osztály

Éves óraszám 56

Témakörök:

Hőjelenségek

Hőterjedési módok

Hőtágulás

Halmazállapot-változások

Elektromos alapjelenségek. Áramerősség, feszültség

Az anyag részecskéinek szerkezete

A testek elektromos állapota

Az elektromos áram. Az áramerősség

Az elektromos áramkör
A fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása
Az elektromos feszültség
Az elektromos ellenállás. Az egyenáram hatásai
Az elektromos ellenállás. Ohm törvénye
A vezetékek elektromos ellenállása
Több fogyasztó az áramkörben
Az egyenáram hatásai
Az elektromágneses indukció. A váltakozó áram
Az elektromágneses indukció
A váltakozó áram
A transzformátor
Az elektromos távvezetékrendszer
Az elektromos áram hatásainak néhány gyakorlati alkalmazása
Fénytan
A fény tulajdonságai
Fényvisszaverődés síktükörről
Gömbtükörök
Fénytörés
A színek

A továbbhaladás feltételei:

Hőjelenségek értelmezése különböző halmazállapotok esetén. Olvadáspont, fagyáspont, forráspont, olvadáshő, fagyáshő, forráshő, párolgáshő fogalmának ismerete. Atomok szerkezete. Vezető és szigetelőanyagok megkülönböztetése. Egyszerű kapcsolási jelek ismerete, áramkör megrajzolása. Áramerősség fogalmának ismerete, kiszámítása egyszerű feladatokban. Ohm törvénye. A vezetékek ellenállását befolyásoló tényezők. Az elektromos áram hatásai. Az elektromágneses indukció megvalósulásának feltételei. A váltakozó áram hatásai és előnyei. A transzformátor felépítésének, működésének, a távvezetékrendszereket kiépítésének ismerete. A fény terjedési tulajdonságainak ismertetése. Árnyékjelenségek; a Nap- és Holdfogyatkozás értelmezése. Fényvisszaverődés, fénytörés jelensége. Egyszerű optikai eszközök működésének ismertetése. A testek színének magyarázata.

KÉMIAI ALAPISMERETEK

Alapvető kísérleti eszközök, balesetmentes kísérletezés

Vegybi balesetek, az önvédelem lehetőségei

Veszélyhelyzetek, túlélési lehetőségek

Az anyagok tulajdonságai, jellemzésük, csoportosításuk különböző szempontok szerint

Az energiahordozók

Különbség a fizikai, kémiai és biológiai változások között

Keverékek szétválasztása alkotórészeikre

Az oldatok és tömegszázalékos összetétele

Az égés és feltételei

A tűzgyújtás és a tűzoltás

Oxidáció redukció, redoxireakció fogalma

Egyesülés, bomlás fogalma

Exoterm és endoterm változások

Sav-bázis reakció, sav, bázis, savas, semleges, lúgos, indikátor, közömbösítés, só fogalma

BEPILLANTÁS A RÉSZECSKÉK VILÁGÁBA

-Az atomok és felépítésük: elemi részecskék, töltésük, relatív tömegük, atommag, proton, neutron, elektronhéjak, méretviszonyok

Tömeg és töltésviszonyok a részecskékben: tömegszám, izotóp, egyszerű ion.

Az atomok rendszerezése: elem, vegyjel, a periódusos rendszer ,

Csoport, periódus, vegyértékelektronok

Összefüggések a periódusos rendszerben

Az atomok kapcsolódása, molekulamodellek.

A hidrogén, oxigén, klór, nitrogén, víz, ammónia, hidrogén-
klorid, metán , szén-dioxid molekulák kémiai jele

A részecskék sokasága: anyagmennyiség, moláris tömeg

Halmazállapotok, kristályrácsok jellemzése

A kémiai egyenlet

Kémia

osztály

A NEMFÉMES ELEMEK ÉS VEGYÜLETEIK

Az elemek általános jellemzése

A nemesgázok és a hidrogén tulajdonságai

A klór és a hidrogén-klorid képlete és tulajdonságai

Az oxigén, ózon és a kén, valamint vegyületei a víz a hidrogén-peroxid, a kén-oxidok és
a kénsav tulajdonságai és képlete

A nitrogén és a foszfor valamint vegyületei az ammónia ,a salétromsav és a
foszforsav tulajdonságai és képlete

- A szén és a szilícium valamint vegyületei a szén-monoxid, a szén-dioxid, szénsav ,
szilícium-dioxid tulajdonságai és képlete.

A FÉMES ELEMEK ÉS VEGYÜLETEIK

A fémek általános jellemzése , az ötvözetek

A fémek kémiai tulajdonságai

A fémek korróziója, a korrózióvédelem

Az alkálifémek: a nátrium és a kálium jellemzése , valamint legfontosabb vegyületeik a
nátrium-klorid , nátrium-hidroxid, nátrium-karbonát képlete és tulajdonságai

A kalcium és a magnézium , vegyületeinek a kalcium-oxidnak,

A mészkőnek , az oltott mésznek a legfontosabb tulajdonságai és képlete

A természetes vizek keménysége a vízkő és a vízlágyítás

Az alumínium tulajdonságai és az alumíniumgyártás

Az ón és az ólom tulajdonságai

A vas tulajdonságai , a vasgyártás és az acélgyártás

A réz, ezüst, arany, cink tulajdonságai és ötvözetei

Biológia és egészségtan

évfolyam

Témakör	Tartalom
Tájak és életközösségek	
A földi élővilág általános jellemzése	<p>Az életközösségek jellemzői, az ökológiai környezet, az élő és élettelen környezeti tényezők fogalma.</p> <p>Az életközösségek szerveződése, anyagforgalma, a tápláléklánc.</p> <p>A környezetszennyezés és a környezetvédelem fogalma.</p>
A forró övezet élővilága	<p>A dél-amerikai trópusi esőerdők jellemző élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>Az afrikai szavannák élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A sivatagos területek jellemző élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása a trópusi övezet életközösségeiben.</p>
A mérsékelt övezet élővilága	<p>A mediterrán területek környezeti adottságai, előfordulása, néhány itt honos élőlény jellemzése.</p> <p>A bükkerdő jellemző élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A préri élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p>

	<p>A tajgaerdők előfordulása, környezeti adottságai, jellemző élőlények testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása a mérsékelt övezet életközösségeiben.</p>
A hideg övezet élővilága	<p>A tundrák előfordulása, környezeti adottságai, a tundra jellemző élőlények testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A sarkvidékek környezeti adottságai, a sarkvidékek jellemző élőlények testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p>
A hegyvidékek élővilága	Az Alpok jellemző élőlények testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.
A tengerek és tengerpartok élővilága	<p>A tengerpartok jellemző élőlények testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A partközeli és a nyílt vizek, valamint a mélytengerek környezeti adottságai, legfontosabb élőlények jellemzői és szerepe az életközösségben.</p>
Az élőlények rendszerezése	
A rendszerezés	<p>A rendszerezés elvei, a természetes rendszer.</p> <p>A legfontosabb rendszertani kategóriák.</p>
A sejtagnélküliek és a sejtagnas egysejtűek	A baktériumok, a növényi és állati életmódot folytató egysejtűek általános jellemzői, egészségügyi és ökológiai jelentőségük.
A gombák	A gombák általános jellemzői, egészségügyi és ökológiai jelentőségük.
A növények	A növények általános jellemzői.

	<p>Az alacsonyabb rendű növények: a moszatok, a zuzmók, a mohák, a harasztok. A nyitvatermők törzse.</p> <p>A zárvatermők törzse, ezen belül a kétszikűek és az egyszikűek osztályai.</p>
Az állatok	<p>Az állatok általános jellemzői.</p> <p>Az alacsonyabb rendű állatok: a szivacsok, a csalánozók, a gyűrűsférgesek, a puhatestűek, az ízeltlábúak / rákok, rovarok, pókszabásúak osztályának / jellemzői.</p> <p>A gerincesek törzse és ezen belül a halak, a kételtűek, a hüllők, a madarak és az emlősök jellemzői.</p>

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék az életközösségek legjellemzőbb, táplálékláncot alkotó fajainak nevét, külső felépítését, életmódját.

Tudjanak egy-egy táplálékláncot összeállítani a különböző életközösségek megismert élőlényeiből.

Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.

Mondjanak egy-két példát a különböző életközösségek élőlényeinek testfelépítése és környezete közötti összefüggésre.

Legyenek tisztában azzal, hogy a természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú.

Észleljék, ha környezetük állapota romlik, és legyen igényük annak megakadályozására.

Ismerjenek példákat a különféle életközösségek károsításának módjára és annak megakadályozására.

Ismerjék, hogyan kell az élőlényeket hasonló tulajdonságaik alapján rendszerezni, csoportosítani.

Legyenek képesek a megfigyeléseik, vizsgálódásaik során nyert tapasztalatok értelmezésére.

Biológia és egészségtan

évfolyam

Témakör	Tartalom
Az emberi szervezet felépítése és működése	
Az emberi test szerveződése	Szerveződési szintek: sejtek, szövetek, szervek, szervrendszerek, szervezet. Az ember sejtjeinek közös jellemzői. A hámszövetek, a kötő- és támasztószövetek, az izomszövetek, valamint idegszövet felépítése és funkciója.
Az emberi bőr	A bőr szerkezetének és funkciójának összefüggései. A bőr sérülései, védelme, bőrápolás.
A mozgás	A csontok felépítése, kapcsolódása és funkciói. Az izmok részei, rögzülése és funkciói. A rendszeres mozgás fontossága, a mozgásszegény életmód következményei.
A táplálkozás	A táplálkozás szerveinek elhelyezkedése. A táplálkozás funkciója a szervezet fenntartásában. A bélcsatorna szerkezete és működése. A legfontosabb tápanyagok. A vitaminok. A táplálkozás higiéniája és az egészséges táplálkozás.
A légzés	A légzés szerveinek elhelyezkedése. A légzés funkciója a szervezet fenntartásában. A légutak, a tüdő szerkezete és működése, a hangadás.

	A légcseré és a gázcsere. A légzőszervekre ható környezeti ártalmak, légzésvédelem, a dohányzás káros hatásai.
A keringés	A keringés szerepe a szervezet fenntartásában. A keringési rendszer részei. A vér összetétele, vércsoportok. A szív- és érrendszeri betegségek megelőzése. Védekezés a kórokozók ellen.
A kiválasztás	A kiválasztó működés jelentősége. A kiválasztás szervei és ezek működése.
A szaporodás	A férfiak ivarszervei és ezek működése. A nők ivarszervei és ezek működése, az ivari ciklus. Az ember nemi élete, a fogamzásgátlás. A terhesség kialakulása és eseményei, a szülés. Az ivarszervek higiénije, a nemi úton terjedő betegségek megelőzése. Az öröklődés és az egészség közötti kapcsolat, öröklött kockázat.
Az ember egyedfejlődése	Az embrionális fejlődés főbb jellemzői. A posztembrionális fejlődés főbb jellemzői. A fejlődési szakaszok főbb egészségügyi problémái.
Idegi és hormonális szabályozás	A szabályozó működés jelentősége a szervezet fenntartásában. A látás és a hallás szerveinek főbb jellemzői és működése; az íz és a szag érzékelése, a bőrérzékelés. Az idegrendszer tagolódása, akaratlagos és akaratától független működése. A lelki egészség. Az idegrendszer működését befolyásoló élvezeti és kábítószeres káros hatása, szenvedélybetegségek. Kockázatok és veszélyek felismerése és kivédése. A hormonrendszer főbb jellemzői. Néhány belső elválasztású mirigy és hormonja, valamint ezek hatásai.

A továbbhaladás feltételei

Tudják felsorolni az egyes életműködések szervrendszereinek fő részeit és ismerjék ezek működésének lényegét.

Legyenek jártasak abban, hogy testükkel, életműködésükkel kapcsolatos ismereteket tudjanak szerezni a népszerűsítő művekből, és tudásuknak megfelelő szinten legyenek képesek az információk kritikus értékelésére.

Legyenek képesek elektronikus forrásokból a témákhoz kapcsolódó információk gyűjtésére, rendszerezésére és értelmezésére. Legyenek képesek ábrákról, képekről, diagramokról információk leolvasására, illetve azok értelmezésére.

Tudják az egyes témákhoz kapcsolódó elméleti és gyakorlati ismereteiket röviden összefoglalni szóban, illetve írásban.

Tudják az emberi életszakaszok főbb testi, lelki és viselkedésbeli jellemzőit felsorolni.

Tudatosuljon bennük, hogy az ivarszervek nem azonos ütemben fejlődnek a többi szervrendszerrel, a korai szexuális élet ártalmas lehet.

Értsék meg, hogy az egyes emberek egyedfejlődése különböző ütemű, ezért az azonos életkorúak között is lehetnek olyan jelentős fejlettségbeli különbségek, amelyek mégsem kórosak. Legyenek toleránsak a más ütemben fejlődő és fogyatékos emberekkel.

Legyen igényük a tisztaságra és az egészséges életmódra. Értsék a betegségek megelőzésének fontosságát.

Földrajz

osztály

Tájékozódás a Földön:

Mi van a Föld felszínén?

kontinensek

óceánok

nevezetes szélességi,hosszúsági körök

Kontinensünk Európa:

helyzete,határai,részei

A Föld mozgásai :

miért váltakoznak a nappalok és az éjszakák?

miért váltakoznak az évszakok?

A Föld éghajlati övezetei :

kialakulása

jellemzői

Európa éghajlati:

óceáni

kontinentális

mediterrán

hegyvidéki éghajlatok jellemzése

Mi módosítja Európa éghajlatát?

tengeráramlás

éghajlatválasztó hegység

A tananyag feldolgozásához szükséges fogalmak, topográfiai fogalmak:

Csendes-óceán, Atlanti-óceán, Indiai-óceán

Ázsia ,Amerika, Afrika, Antarktisz, Európa, Ausztrália

Egyenlítő ,Rák-, Baktérítő, É-sarkkör, D-sarkkör, É-sark, D-sark ,greenwich-i kezdő délkör

Jeges –tenger, Atlanti-ó., Földközi-t., Ural-hg., Kaszpi-t., Kaukázus, Fekete-t., Eurázsia, Észak-, Nyugat-, Dél-, Kelet-, Közép-Európa,

Kárpát-medence, Erdély, Vajdaság , Felvidék , Kárpátalja, Burgenland

Trópusi-, mérsékelt-, hideg-éghajlati övezet

Óceáni-, kontinentális-, mediterrán-, hegyvidéki-éghajlat

tengeráramlás, éghajlatválasztó hegység

Hazánk Magyarország:

Hazánk nagytájai, folyói, tavai, szigetei, ásványkincsei

b.) Tökéletes síkságok:

kialakulása

talaja

Folyami hordalékkúpok:

kialakulásuk

a futóhomok megkötése

A Hortobágyi Nemzeti Park jellegzetes növény és állatvilága

A Kiskunsági Nemzeti Park jellegzetes növény és állatvilága

Az Alföld mezőgazdasága, élelmiszeripara

A Kisalföld természetföldrajzi jellemzése, gazdasági élete

Az Alpokalja természetföldrajzi jellemzése, gazdasági élete

A Dunántúli-dombság természetföldrajzi jellemzése, gazdasági élete

A Dunántúli-középhegység természetföldrajzi jellemzése, gazdasági élete

Az Északi-középhegység természetföldrajzi jellemzése, gazdasági élete

A tananyag feldolgozásához szükséges fogalmak, topográfiai fogalmak:

Alföld, Kisalföld, Dunántúli-dombság, Dunántúli-khg., Északi-khg. Alpokalja

Duna, Tisza, Körös, Maros, Bodrog, Sajó Zagyva, Rába, Sió Dráva, Zala

Balaton, Velencei-tó, Fertő tó, Tisza-tó

Mezőföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl

Hortobágy, Nagykunság

Szigetköz, Csepel-sziget, Mohácsi-sz.

tökéletes síkság, futóhomok, folyószabályozás, élelmiszeripar

Falu, tanya, város

sziget, zátony

Bakony, Vértes, Dunazug-hg., Soproni-hg., Kőszegi-hg.,

Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk, Zempléni-hg., Velencei-hg., Aggteleki-karszt

mezőségi talaj, szikes talaj, barna erdőtalaj, szürke erdőtalaj,

tejipar, húsipar, malomipar, gépipar, textilipar, faipar, vegyipar

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló legyen képes egyszerű társadalmi-gazdasági jelenségek megfigyelésére, a tapasztalatok szóbeli megfogalmazására, feljegyzésére és irányított értékelésére.

Tudjon biztonságosan tájékozódni a térképen. Olvasson le egyszerű információkat különböző térképekről! Legyen képes tanári irányítással tájékozódni különféle földrajzi-környezeti tartalmú információs anyagokban és ezek gyűjteményeiben. Tudjon alapvető földrajzi tartalmú

adatokat, információkat értelmezni, összehasonlítani és azokból következtetéseket levonni. Legyen képes földrajzi tartalmú adatok, információk ábrázolására. Ismerje fel és nevezze meg a térképen a közvetlen földrajzi térben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat.

Ismerje fel a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi, társadalmi-gazdasági események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeit. Tudja bemutatni példák alapján a legfontosabb gazdasági ágazatok, illetve tevékenységek szerepét, jellemzőit. Ismerje fel az egyes településtípusok sajátos vonásait.

Ismerje fel a földrajzi környezetre kifejtett emberi, társadalmi hatások következményeit, bizonyítsa példákkal az egyéni felelősség fontosságát a környezetkárosító folyamatok mérséklésében.

Földrajz

osztály

Európán kívüli földrészek:

Afrika:

A kontinens általános természet- és társadalomföldrajzi képe, eltérő társadalmi-gazdasági fejlettségű térségei, szerepük a világ gazdaságában

A sivatagok és az oázisok, mint tipikus tájak, az „éhségövezet”.

Trópusi-Afrika természeti képe, társadalmi-gazdasági problémái

Ausztrália és Óceánia:

Ausztrália és Óceánia természeti képe, társadalmi-gazdasági jellemzői.

Amerika:

Amerika fő részeinek eltérő természet- és társadalomföldrajzi képe.

Az ültetvény, a farmvidék, a technológiai park és az agglomerációs zóna, mint tipikus táj.

Amerika jellegzetes országainak hasonló és eltérő természet- és társadalomföldrajzi adottságai: Dél-Amerikában Brazília; Közép-Amerikában Mexikó; Észak-Amerikában az Amerika Egyesült Államok.

Ázsia:

Ázsia általános természet- és társadalomföldrajzi képe

Eltérő adottságok és sajátos társadalmi-gazdasági fejlődési utak a kontinensen.

A tajga, a „monszunvidékek”, a magashegység és az öntözéses gazdálkodás területei, mint tipikus tájak.

A földrész jellemző országai és térségei: Japán, Kína, India, Délkelet-Ázsia, Délnyugat-Ázsia.
Szerepük a világ gazdasági életében

A tananyag feldolgozásához szükséges új topográfiai fogalmak:

Afrika : Atlanti-óceán, Gibraltári-szoros, Guineai-öböl, Indiai-óceán, Kongó, Niger, Nílus, Szezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger; Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Dél-afrikai-magasföld,

Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró-csoport, Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Szudán; Délafrikai Köztársaság, Egyiptom, Nigéria; Kairó

Ausztrália és Óceánia: Csendes-óceán, Murray; Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ösföld, Új-Guinea; Ausztrália, Új-Zéland; Canberra, Melbourne, Sydney

Amerika: Alaszka, Amazonas, Colorado, Jeges-tenger, Kanadai-ösföld, Karib (Antilla)-tenger,

Mississippi, Mexikói-öböl, Nagy-tavak, Panama-csatorna, Paraná, Szt. Lőrinc-folyó; Észak-Amerika,

Közép-Amerika, Dél-Amerika, Latin-Amerika; Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache, Brazil-félföld, Floridai-félsziget, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kanadai-ösföld,

Kordillerák, Labrador-félsziget, Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Paraná-alföld, Préri, Sziklás hegység; Amerikai Egyesült Államok, Argentína, Brazília, Kanada, Kuba, Mexikó, Venezuela;

Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Los Angeles, Mexikóváros, New Orleans, New York, Ottawa, Rio

de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Washington

Ázsia : Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz,

Kaszi-tenger, Léna, Ob, Perzsa (Arab)-öböl, Sárga-folyó, Tigris; Dél-Ázsia, Délkelet-Ázsia, Délnyugat-

Ázsia, Észak-Ázsia, Kelet-Ázsia, Közép (Belső)-Ázsia; Arab-félsziget, Csomolungma, Dekkán-fennsík,

Dél-kínai-hegyvidék, Fuji, Góbi, Himalája, Hindusztáni-alföld, Hindusztáni-félsziget, Indokínai-félsziget,

Indonéz-szigetvilág, Japán-szigetek, Kaszi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Mezopotámia, Nyugat-szibériai-alföld, Pamír, Szibéria, Tajvan, Tibet,

Tien-san; Dél-Korea, Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kína, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Ankara, Bagdad, Bombay, Calcutta, Hongkong, Isztambul, Kanton,

Novoszibirszk, Osaka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.

Európa és Oroszország:

Európa:

Európa országainak természet- és társadalomföldrajza

Az Európai Unió országainak általános társadalmi és gazdasági jellemzői

Észak-Európa országainak közös és egyedi földrajzi vonásai, kapcsolatuk a természeti környezettel

Nyugat-Európa országainak hasonló és eltérő földrajzi vonásai. Átalakuló ipari körzetek, új iparágak megjelenése. Kiemelten: Franciaország, Egyesült Királyság

Dél-Európa országainak általános és egyedi földrajzi vonásai. A tipikus mediterrán táj, a kikötő- és az üdülőövezet. A Balkán térség természetföldrajzi adottságai és társadalmi-gazdasági képe. Kiemelten: Olaszország, Spanyolország, Horvátország, Szerbia

Kelet-Európa jellegzetes természet- és társadalom földrajzi vonásainak bemutatása.
Kiemelten: Oroszország és Ukrajna

A tananyag feldolgozásához szükséges új topográfiai fogalmak:

Európa: Adriai-tenger, Balti-tenger, Dnyeper, Don, Duna, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger,
Földközi-tenger, La Manche, Pó, Rajna, Rhóne, Szajna, Temze, Urál folyó, Volga; Alpok, Appenninek,
Appennini-félsziget, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Balti-ösföld, Brit-szigetek, Ciprus, Dalmácia,
Dinári-hegység, Donyec-medence, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Grönland, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Londoni-medence, Lotaringia, Mont Blanc,
Párizsi-medence, Pennine, Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandinávhegység, Szicília, Urál, Vezúv; Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa; Albánia, Anglia, Belgium, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Macedónia, Moldávia, Moldova, Nagy Britannia, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szerbia
Ukrajna; Kárpátalja; Amszterdam, Athén, Barcelona, Belgrád, Birmingham, Brüsszel, Chişinău, Dublin, Genova, Glasgow, Göteborg, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, Ljubljana, London, Luxembourg, Lyon, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Minszk, Moszkva,
Munkács, Murmanszk, Nápoly, Odessza, Oslo, Párizs, Reykjavík, Rijeka, Róma, Rotterdam,

Skopje, Stockholm, Strasbourg, Szabadka, Szarajevó, Szentpétervár, Szófia, Tirana, Torino, Újvidék, Ungvár, Velence, Volgográd, Zágráb.

A továbbhaladás feltételei :

A tanuló legyen képes az egyes kontinensek, tájak, országok természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit bemutató képek, ábrák, adatok elemzésére, tanári irányítás alapján alapvető összefüggések felismerésére.

Tudja megadott szempontok alapján bemutatni az egyes kontinenseket, tipikus tájaikat, legfontosabb országaikat.

Ismerje fel a természeti és társadalmi környezet alapvető összefüggéseit.

Legyen képes különböző térképi információk felhasználására a témákhoz kapcsolódóan.

Tudja megmutatni térképen és felismerni kontúrtérképen a topográfiai fogalmakat.

Legyen képes nyomtatott és elektronikus forrásokból a témákhoz kapcsolódó információk gyűjtésére,

rendszerezésére és értelmezésére tanári irányítással.

Legyen képes ábráról, képekről, diagramokról információk leolvasására, illetve azok értelmezésére.

Tudja az egyes témákhoz kapcsolódó ismereteit röviden összefoglalni szóban, illetve írásban.

Földrajz

8.osztály

Közép-Európa:

Közép-Európa általános földrajzi képe

A Közép-európai-sík- és rögvidék természeti adottságai és

gazdasági feltételei. A középhegységek és a feltöltött alföldek, mint tipikus tájak.

Németország szerepe az európai gazdaságban.

Csehország és Lengyelország földrajzi sajátosságai

Közép-Európa magashegyvidékei: az Alpok és a Kárpátok.

Az alpi országok: Ausztria, Szlovénia és a kárpáti országok: Szlovákia, Románia földrajzi jellemzése.

Hazánk a Kárpát-medencében:

A Kárpát-medence földtani szerkezete és természetföldrajzi képe.

A magyarság a Kárpát-medencében

A társadalmi-gazdasági élet változásai és mai földrajzi vonásai.

Hazánk földrajzi fekvése, helyzete a Kárpát-medencében és Európában

Fejlődésünk társadalmi alapjai:

Hazánk földrajzi fekvése, helyzete a Kárpát-medencében és Európában

Magyarország felszíne, domborzata.

Természeti adottságaink és természeti erőforrásaink

Hazánk népességföldrajzi jellemzői, népesedési folyamatai.

A magyar nép tájtörténeti tagolódása, etnikai csoportok, nemzetiségek.

A földrajzi környezet hatása a gazdálkodásra, a településekre és az életmódra.

A gazdaság telepítőtényezői, általános vonásai, területi különbségei, szerkezeti átalakulása

Településtípusok, településhálózat és infrastruktúra Magyarországon.

Hazai tájakon:

A hazai tájtípusok (alföldi, dombsági és középhegyvidéki tájak) földrajzi jellemzése

A magyar gazdaság:

A tájak természeti erőforrásai, természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági jellemzőik.

Hazánk tájainak idegenforgalmi, környezeti értékei, állapota és védelme.

Hazánk nemzetközi kapcsolatai.

Budapest földrajza

Régióink földrajza

A tananyag feldolgozásához szükséges új topográfiai fogalmak:

Balaton, Bodrog, Dráva, Fertő, Hernád, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Odera, Olt, Rába, Rajna- Majna-Duna vízi út, Sajó, Sió, Szamos, Száva, Tisza, Tisza-tó, Vág, Velencei-tó, Visztula,

Zagyva, Zala; Aggteleki-karszt, Alföld, Alpokalja, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bécsi-medence, Bodrogek, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csallóköz, Cseh-medence, Csepel-sziget, Cserehát, Cserhát, Déli-Kárpátok, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna- Tisza köze, Dunakanyar, Dunántúl, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, Dunazug-hegység, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északi-középhegység,

Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Gerecse, Germán-alföld, Győri-medence, Hajdúság,Hargita, Hegyalja, Hortobágy, Jászság, Kárpát-medence, Kárpát-medencevidék, Kékes, Keleti-Alpok, Keleti-Kárpátok, Kisalföld, Kiskunság, Kőszegi-hegység, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység,Magas-Tátra, Marcal-medence, Maros-Körös köze, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Morva-medence, Nagykunság, Német-középhegység, Nógrádi-medence, Nyírség, Nyugati- Alpok,Alpokalja, Órség, Pesti-síkság, Pilis, Román-alföld, Ruhr-vidék, Somogyi-dombság, Soproni-hegység, Szigetköz, Székelyföld, Szekszárdi-dombság, Szentendre-sziget, Szilézia,Szudéták, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság,

Vajdaság, Velencei-hegység, Vereckei-hágó, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Zempléni-hegység; Ausztria, Csehország, Lengyelország, Németország, Románia, Svájc,

Szlovákia, Szlovénia; Burgenland, Ajka, Algyő, Arad, Baja,Balatonfüred, Bécs, Békéscsaba, Berlin, Bern, Brassó, Bréma, Brno, Budapest, Bukarest, Bük, Cegléd, Constanța, Debrecen, Dorog, Drezda, Dunaújváros, Eger, Eszék, Esztergom, Frankfurt, Gdańsk, Genf,Graz, Gyöngyös, Győr, Gyula, Hajdúszoboszló, Halle, Hamburg, Harkány, Hatvan, Hegyeshalom, Hévíz, Hódmezővásárhely, Hollókő, Jászberény, Kalocsa, Kaposvár, Kassa, Karlovy Vary, Katowice, Kazincbarcika Kecskemét, Keszthely, Kolozsvár, Komárom, Köln, Kőszeg, Komló, Krakkó,Lábatlan, Linz, Lipcse, Makó, Marosvásárhely, Miskolc, Mohács, Mosonmagyaróvár, München,Nagykanizsa, Nagyvárad, Nyíregyháza, Orosháza, Ózd, Paks, Pannonhalma, Pápa, Pécs, Ploiești, Plzeň, Pozsony, Prága, Révkomárom, Salgótarján, Salzburg, Sárospatak, Siófok, Sopron, Stuttgart,

Százhalombatta, Szeged, Székelyudvarhely, Székesfehérvár, Szekszárd, Szentendre, Szentgotthárd,Szolnok, Szombathely, Tata, Tatabánya, Temesvár, Tihany, Tiszaújváros, Vác, Várpalota, Varsó,

Veszprém, Visegrád, Visonta, Záhony, Zalaegerszeg, Zalakaros; _Aggteleki Nemzeti Park, Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Bükk Nemzeti Park, Duna-Dráva Nemzeti Park, Duna-Ipoly Nemzeti Park,

Fertő-Hanság Nemzeti Park, Hortobágyi Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park, Körös-Maros Nemzeti Park, Órségi Nemzeti Park; Magyarország megyéi, Dél-Alföld régió, Dél-Dunántúl régió, Észak-Alföld régió, Észak-Magyarország régió, Közép-Dunántúl régió, Közép-Magyarország régió, Nyugat-Dunántúl régió, Budapesti agglomeráció.

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló legyen képes ismertetni Közép-Európa országainak jellemző természeti és társadalmi-gazdasági vonásait.

Tudja bemutatni hazánk földrajzi környezetének természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit megadott szempontok alapján.

Tudja ismertetni hazánk tájainak természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit különböző térképi információk felhasználásával.

Ismerje fel a természeti adottságok szerepét, hatását az egyes térségek gazdasági életében.

Ismerje hazánk környezeti értékeit.

Tudja megmutatni térképen és felismerni kontúrtérképen a topográfiai fogalmakat.

Tudja meghatározni és megfogalmazni földrajzi fekvésüket, kapcsoljon hozzájuk tartalmi jellemzőket.

Legyen képes nyomtatott és elektronikus forrásokból a témákhoz kapcsolódó információk gyűjtésére, rendszerezésére és értelmezésére tanári irányítással.

Legyen képes ábrákról, képekről, diagramokról információk leolvasására, illetve azok értelmezésére.

Tudja az egyes témákhoz kapcsolódó ismereteit röviden összefoglalni szóban, illetve írásban.

Ének-zene

Interpretáció

, Régi stílusú népdalok:

Érik a szőlő

Hull a szilva

Megrakják a tüzet

Aki dudás akar lenni

, Új stílusú népdalok:

Erdő, erdő de magos a teteje

Erdő, erdő, erdő

Megyen már a hajnalcsillag

, Más népek dalai:

Szamóca

Postaváró

, Ünnepkörök dalai:

Pásztorok, keljünk fel

A, a, a, a farsangi napokban

e., 1848-as szabadságharc dalai:

Gábor Áron

Föl, föl vitézek

, Középkori gregorián dallam:

Ut Queant laxis

, Reneszánsz zenei szemelvény:

Régi táncdal

, Barokk zenei szemelvény:

Parasztkantáta

, Himnusz, Szózat

Improvizáció

- variációk szerkesztése 2-4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusértékekből és ritmusképletekből

Zenehallgatás:

zenei műfajok, szemelvények felismerése hangzó példák alapján

Regősének

Kodály Zoltán: Kállai kettős

Alleluhja

Ungareska

Vivaldi: Négy évszak (a tavasz, A tél)

J. S. Bach: G-dúr menüett

G. F. Handel: Tüzijáték szvit

Zenei olvasás:

tanult ritmusértékek, ritmusképletek olvasása: egész, fél, negyed, nyolcad,

nyolcadpár, nagy éles, nagy nyújtott ritmus, szinkópa

új dallami elemek olvasása: a felső ré és mi hangok

a hangköz fogalma, a tiszta hangközök ismerete. 1, 4, 5, 8

ABC-s hangok megnevezése, elhelyezése a vonalrendszerben

A violin-kulcs ismerete

Ének-zene

osztály

Interpretáció:

, Újabb magyar népdalok:

Ősszel érik babám

Voltál-e már Igricében

A fiastyúk

Nem vagyok szép

Ablakomba, ablakomba

Ha felmegyek a budai nagy hegyre

Tisza partján mandulafa

Kék ibolya

, Ünnepek, népszokások dalai:

Csordapásztorok

Fassang, fassang

Ma van húsvét napja

, Történeti énekek:

Egri históriának summája

A jó lovas katonának

Kossuth Lajos táborában

Csínom Palkó, Csínom Jankó

Ellopták szívemet

, Klasszikus műdalok:

J. Haydn: Szerenád

W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után

L. v. Beethoven: Százszorszép

Zenehallgatás:

többször meghallgatott szemelvények felismerése, megnevezése:

Kodály Zoltán: Mátrai képek

Háry János: Toborzó

Tinódi Lantos Sebestyén: Eger várának viadaljáról szóló ének

J. Haydn: Évszakok: Tavasz.kórus

W. A. Mozart: Utazás szánon

Török induló

Egy kis éji zene

L. v. Beethoven: VI. szimfónia (Zivatar)

Improvizáció:

- rögtönzés az ismert ritmikai, dallam, tempo, dinamikai és formai elemek felhasználásával

Zenei olvasás:

módosított hangok ABC-s megnevezése és szolmizálása

a szekund és terc hangközök felismerése és megnevezése kottaképről

Ének-zene

osztály

Interpretáció:

, Újabb magyar népdalok:

Megfogtam egy szúnyogot

Hol jártál az éjjel

Ködözik a Mátra

Kerek utca szegelet

Szépen úszik a vadkácsa

Csinálosi erdőn

Csillagok, csillagok

Hármat tojott a fekete kánya

, Ünnepkörök, népszokások dalai:

Mostan kinyílt egy szép rózsavirág

Farsang végi csúfoló

, Nemzetiségi és etnikai kisebbség dalai:

Tarka szoknya

d., Verbunkos dallamok:

Kecskemét is kiállítja

Kossuth Lajos azt izente

, Kodály Zoltán Hány János daljátékából:

Ó, mely sok hal

Sej, Nagyabonyban

Felszántom a császár udvarát

, Kodály Zoltán Székelyfonó daljátékából

A csitári hegyek alatt

El kéne indulni

, Népies műdalok

Magasan repül a daru

, Más népek dalai:

Karcsú törzsed hajlik

A nap nyugodni tér

„Barokk, klasszikus és romantikus műdalok, zeneművek témái:

J. S. Bach: Parasztkantáta-részlet

J. Haydn: Szerenád

W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után

L. v. Beethoven: Százszorszép

Schubert: A pizstráng; Pusztai rózsa

Brahms: Bölcsődal

Zenehallgatás:

a többször meghallgatott szemelvények felismerése, megnevezése:

Kodály Zoltán: Hány János: énekelt népdalokToborzó

Székelyfonó: énekelt népdalok

Erkel Ferenc: Hunyadi László: Meghalt a cselszövő; Palotás

Bánk bán: Bordal, Bánk áriája

Verdi: Nabucco: Rabszolgák kórusa

Aida: Radames románca; Bevonulási induló

Liszt Ferenc: XV. Magyar rapszódia (részlet)

Schubert: A pizstráng

Brahms: I. Magyar tánc

Improvizáció:

- új stílusú népdalforma rögtönzése megadott kezdősorral

Zenei olvasás:

előadási és dinamikai jelek értelmezése

a szext és szeptim hangközök felismerése és megnevezése kottaképről

2# - 2b hangnemben való tájékozódás

Ének-zene

osztály

Interpretáció:

, Újabb magyar népdalok:

Erdő mellett estvéledtem

Sárgul már a fügefa levele

Által mennék én a Tiszán

A szennai lipisen-laposon

Elindultam szép hazámból

, Kuruc dalok:

Török bársony süvegem

, Bartók, Kodály és Bárdos műveinek énekes szelvényei:

Kodály: Karácsonyi pásztortánc

Bárdos: A szántói híres utca

Bartók: Októbernek elsején

, Más népek dalai:

Ébred már a hajnaltündér

Régi mesékre emlékszel még

., Zenetörténeti szemelvények az ókortól a romantikáig:

Fornsete. Nyár-kánon

J. Haydn: Falusi jókedv

W. A. Mozart: Papageno áriája a Varázsfuvolából

L. v. Beethoven: Örömmóda a IX. szimfóniából

Schubert: A molnár virágai

, XX. század szemelvényei:

Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára-Purcell téma

Gershwin: Porgy és Bess: Porgy dala, Klára bölcsődala

Zenehallgatás:

rendszerző ismétlés a magyar és európai zeneművészet századainak szemelvényeiből

Bartók .s Kodály énekkari, zenekari, és színpadi műveinek felismerése és megnevezése a hangzó részletek alapján

XX. századzenei irányzatainak felismerése többször meghallgatott zeneművek részletei alapján:

Ut Queant laxis

Lassus: A visszhang

Vivaldi: Négy évszak

J. Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel főtéma

W. A. Mozart: Török induló

L. v. Beethoven: D-dúr hegedűverseny I tétel főtéma

Schubert: Pisztráng-ötös

Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok részlet

Dvorak: Újvilág szimfónia IV. tétel főtéma

Debussy: Gyermekkuckó: Az elefánt bölcsődala

Hacsaturján: Kardtánc

Bartók: A kékszakállú herceg vára részlet

Gershwin: Porgy és Bess részlet

Webber: Macskák részlet

Szörényi-Bródy: István, a király részlet

Pendereczki: Hirosíma emlékezete részlet

Weiner Leó: I. Divertimento

Kurtág: Játékok: hempergős

Improvizáció:

- a tanult népdalformákban és hangkészletekben önálló rögtönzés

Zenei olvasás:

8 ütemes ismeretlen zenei anyag olvasása 2#-2b-ig alterált hangokkal is

Hangközök felismerése és megnevezése kottakép alapján

1, Kifejezés, képzőművészet

Vonalfajták. (Tónusszála, tónuskígyó, alma, falevél ceruzarajza)

A színek hangulati hatása. (színkígyó, monokróm festés)

Mozgás kifejezése.

Komponálás síkban, térben.

Személyes élmények megjelenítése.

Tudatos kiemelés.

Irodalmi illusztrációk készítése képsorban.

Képzőművészeti ágak, műfajok főbb jellemzői:

Az őskori művészet

Egyiptom, Mezopotámia művészete.

Görög és római művészet.

A megismert alkotások szerzője, műfaja, technikája.

2, Vizuális kommunikáció

Téri helyzeteket ábrázoló látszati rajzok készítése, látvány után és képzelet alapján.

(almahossz-és keresztmetszete)

Modellek térbeli helyzetének, arányainak és színviszonyainak megfigyelése és nézőpontnak megfelelő grafikus, színes és plasztikai ábrázolása. (almacsendélet, falevél)

Tárgyak nézeti ábrázolása, származtatása egyszerű geometrikus formákból.

Tervezés, az adott célnak megfelelő forma-színredukciók alkalmazásával. (adventi naptár)

Szöveg és kép összerendezése konkrét célú közlésekben. (betűírás, iniciálé)

A téri helyzet felismerése az ábrán.

A színek.

A sötét-világos kontraszt.

A fő-és mellékszínek, telt színek, tört színek.

3, Tárgy-és környezetkultúra

Egy saját használatra készülő tárgy kitalálása, elkészítése. (társasjáték)

A tárgyalkotó művészet területei: a formatervezés, és iparművészet, a népművészet.

A környezet és a tárgy, a természeti és az épített környezet viszonya.

Vázolás ecsettel, filctollal, ceruzával.

Felületképzés pontthalmazzal, vonalráccsal, ecsettel, kollázssal. (sordíszek, vonalritmusok)

Szabadkézi tónusos rajzok.

Festés akvarellal, krétával, kevert eljárással.

Modellezés szabásmintával, papírtárgyak készítése hajtogatással.

Szerkesztés körzővel, vonalzóval.

A betű.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló továbbhaladását a vizuális képességek esetleg alacsony színvonala nem akadályozhatja meg.

Az ötödikes tanuló általában képes élményeit, érzelmeit, fantáziaképeit, gondolatait vizuális eszközökkel kifejezni. Megkülönbözteti a vizuális művészeti ágakat és műfajokat, segítséggel alkalmazza a műalkotások elemzésének megismert módját. Ismeri az őskor és az ókor fő stílusjegyeit, felismer és megnevez koronként legalább három alkotást. A látványt le tudja rajzolni, egyes tulajdonságait ki tudja emelni. Egyszerű látványt, kitalált tárgyat megrajzol emlékezet, képzelet alapján is. Ismeri a téri helyzetek megjelenítésének néhány módját. Képes vizuális minőségek, egyszerűbb képi közlések szóbeli megfogalmazására, olvasására. Ismeri a tömegkommunikáció fő jellemzőit. Ismeri a stílus és a forma szerepét a fogyasztói döntésekben. Alkalmazza a tanult ábrázolási technikákat.

Rajz és vizuális kultúra

évfolyam

1, Kifejezés, képzőművészet

A szín kiemelő és ritmikus szerepe. (csendélet festés)

Felületképzés.

Jellegzetes kompozíciós megoldások. (textilminták)

Mindennapi élmények, mozgalmas történelmi jelenetek képi feldolgozása. (vártervezése, udvari bolond)

Eseménysor megjelenítése egy képen belül és képsorozattal. (képregény) Az időbeliség ábrázolási lehetőségei:

A képzőművészeti ágak, műfajok, műtípusok.

A honfoglaló magyarok művészeti emlékei.

Az ókeresztény és a bizánci művészet.

A románkori.

A gótika.

A reneszánsz művészet.

A megismert alkotások címe, szerzője, műfaja, technikája.

2, Vizuális kommunikáció

Tagoltabb testes formák ábrázolása rajzbeli, színbeli tanulmányokban. (csendélet paprikával, kéztanulmány, cipőtanulmány, korsó)

Rajzi tanulmány alak, tárgy mozgásáról. (az állatok világa)

Grafikai tervezés: működést magyarázó rajz. (betű, szóképek, bélyeg, meghívó, ágynemű)

Formakarakter, formakontrasztok.

A vetületi ábrázolás.

Színkontrasztok.

3, Tárgy és környezetkultúra

Egy választott tárgy rajzos, írásos felmérése. (gyufásdoboz)

Adott személy számára használati tárgy tervezése. (madáretető)

A tárgy rendeltetésének és formájának összefüggése.

Szerkesztés körzővel-vonalzóval. (mérműves ablak)

Szövegírás.

Szöveg-és képösszeállítás. (betűtervezés, szóképek, bélyeg)

A továbbhaladás feltételei

A tanuló továbbhaladását a vizuális képességek esetleg alacsony színvonala nem akadályozhatja meg.

A tanulók többségének már saját, személyes képi kifejezőmódja van. A hangulatot, az érzelmeket kiemeléssel, átírással képes kifejezni. A tartalom- és formaelemzést segítséggel alkalmazza. Példákban felismeri és megkülönbözteti a művészeti ágakat és műfajokat. Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit, koronként legalább három-három műalkotást tud megnevezni.

A tanuló a megfigyelt és ábrázolt formákon felismeri a szabályszerűségeket. Értelemszerűen alkalmazza a megismert ábrázolásmódokat. Képes gondolatokat ábrázolni, érzelmeket kifejezni. Érti a funkció szerepének fontosságát a tárgytervezésben, képes adott tárgy elemzésére, jelentésének feltárására. Mozgása összehangolt, ügyesen használja az eszközöket.

Rajz és vizuális kultúra

évfolyam

1, Kifejezés, képzőművészet

Jellegzetes kompozíciós megoldások.

Érzelmek, hangulatok megfogalmazása, az egyéni színvilágban.

Ember vagy állatfigurák elemző rajzi és plasztikai tanulmányozása, a karakter.

Irodalmi mű vagy történelmi esemény feldolgozása.

A barokk kor.

A klasszicizmus.

A romantika.

A realizmus.

Az impresszionizmus.

A posztimpresszionizmus.

Művek leírása, elemzése, értékelése.

2, Vizuális kommunikáció

A geometrikus alapformák.

Tónusok.

Belső tér szerkezetes távlati ábrázolása.

Geometriai formák átalakítása.

A Monge három képsík vetületi ábrázolás.

Az egyméretű és a kétméretű axonometrikus ábrázolás.

Ábrák szerkesztése modell alapján.

Rekonstrukciós vázlatok készítése vetületi rajz alapján.

Az önárnyék, a vetett árnyék. (kocka, csigaház, portré)

A telített, a derített, a tört szín.

A színreflex, a színek térbeli és hangulati hatása.

3, Tárgy és környezetkultúra

Vázlatrajzok, részletrajzok, szabásrajzok, látszati ábrák.

Használati tárgy tervezése adott funkcióra és stílusban, látszati és vetületi rajzban, szín- és anyagmintával. (CD borító, nyári póló)

Tárgyak gyűjtése, funkció- és formaelemzése rajzban és írásban. (vasaló)

A továbbhaladás feltételei

A tanuló továbbhaladását a vizuális képességek esetleg alacsony színvonala nem akadályozhatja meg.

A tanuló rendelkezik az ábrázoláshoz szükséges készségekkel. Kifejező- és tervezőmunkáiban figyelembe veszi a színek optikai és érzelmi hatását. Adott elemzési szempontok szerint képes műalkotásokat összehasonlítani. Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, koronként és áganként legalább három-három műalkotást, alkotót ismer fel és tud megnevezni. Megfigyeléskor képes megítélni téri, formai és színviszonylatokat, arányokat, meglátja a lényeges vizuális összefüggéseket, megérti és le is tudja rajzolni a szabályszerűségeket. Absztrakciós képessége megnyilvánul a lényegkiemelésben, a geometriai egyszerűsítésben. Képes vizuális információkban eligazodni, azokat kritikusán vizsgálni. Ismeri a Monge-vetület és az axonometrikus ábrázolás alapjait, több-kevesebb önállósággal megold ilyen szerkesztési feladatot. Alkalmazza a tárgytervezés módszerét és az elemzés szempontjait. Problémamegoldási képessége megnyilvánul az önálló alkotó-, tervező-, kivitelezőfeladatokban. Jártas a tanulás sajátos vizuális, manuális módjaiban, használja az ábrázolás és alakítás eszközeit.

1, Kifejezés, képzőművészet

Személyes témák, érzelmek, gondolatok kifejezése a választott mérettel, technikával, inspiráló műalkotás felhasználásával.

Tanulmány festése. (portré)

Vizuális illúziókra, érzéki csalódásokra épülő feladatok megoldása művészeti példák nyomán.

A mozgás és az idő megjelenítése álló-és mozgóképben.

A szecesszió.

Az expresszionizmus, a konstruktivizmus, a szürrealizmus és az op-art.

A modern és posztmodern.

A kortárs képzőművészet néhány alkotásának elemzésre, megismerése.

2, Vizuális kommunikáció

Épület, utcarészlet megfigyelése, szabadkézi tapasztalati perspektivikus ábrázolása.

Egy vagy két iránypontos perspektíva szerkesztése.

Összetett természeti forma részletesebb analízise. (virág)

Rekonstrukciók vetületi és axonometrikus rajzok alapján.

Fotómontázs.

A perspektivikus ábrázolásmód. (szobabelső, utcarészlet)

Színismeretek: színritmus, harmónia, kontrasztok. (portré festése)

3, Tárgy és környezetkultúra

Térformák, színek a térben, tónusok, faktúrák termódosító hatása. (utcarészlet)

Adott méretű tér megtervezése konkrét személy igényei szerint, megfelelő stílusban.

Szabadkézi rajzok és szerkesztések alkalmazása, igényes, pontos kivitelezés.

Kollázs, papír-és fotómontázs készítése.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló továbbhaladását a vizuális képességek esetleg alacsony színvonala nem akadályozhatja meg.

Az általános iskola befejezésekor a tanuló a tantárgyi munkára fordítható időtől függően, személyiségéből adódó szinten rendelkezik a vizuális alkotó- és befogadóképesség alapjaival.

Képes gondolatokat és érzéseket kifejezni. Fantáziáját szabadon eresztí az alkotó-, tervezőfeladatokban. Ízlésítéleteit tudatosan is meg tudja indokolni, átéléssel hitelesíteni. Adott szempontokat követve alkalmazza a stíluskritikai műelemzést. Ismeri a tanult művészettörténeti korszakok legjellemzőbb stílusjegyeit, koronként és áganként legalább három-három műalkotást, alkotót felismer és képes megnevezni.

Többé-kevésbé önállóan ábrázol teret, tömeget, látszati és axonometrikus rendszerben, szabad kézzel és szerkesztéssel, szín- és tónusválasztásait képes indokolni. Ismeri a vizuális kommunikáció alapvető jeleit és szabályait, érti a mindennapi, a tudományos, a műszaki és a művészi, kommunikáció feladatát és a tömegkommunikáció működését.

Képes adott célra tárgyat tervezni, készíteni. Ismeri a szerkezetformát (pl. Eiffel torony) és a szimbolikus formát (pl. korona). Érti a kulturált, környezettudatos magatartás szabályait.

Informatika

osztály

Alapismeretek

A számítógépterem rendjének, a gépek balesetmentes használatának megismerése. A billentyűzet és az egér helyes használata. A háttértárak (lemezek) szerepének megértése. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása. Óravázlat készítése tanári segítséggel.

Adatbevitel egérrel

Az egér helyes használata és beállításai. Egy rajzoló és egy szövegszerkesztő program egyes alapszolgáltatásainak alkalmazása. A megfelelő rajzeszköz kiválasztása. Egyszerű rajzok készítése. Esztétikus meghívó, vers, levél készítése. Mentés és nyomtatás segítséggel.

Szöveges adatok bevitele

A billentyűzet helyes használata és beállításai. A szöveg bevitele, mentése, másolása, mozgatása, keresése és cseréje. A szöveg karakter szintű formázása: betűtípus, betűméret, félkövér, dőlt és aláhúzott betűstílus beállítása. Másolás, beillesztés, beszúrás a dokumentumba.

Adatok kivitele

A monitor helyes használata és beállításai. A nyomtató helyes használata és beállításai.

Az adatok kódolása és tárolása

Különbéle jelek értelmezése. Egyszerű titkosítások készítése.

Háttértár és könyvtárak váltása, könyvtárba való belépés, mozgás a könyvtárak között. Ismert helyen lévő állomány megkeresése. Kiválasztott állományok másolása, mozgatása, átnevezése, törlése.

Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata. A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal. Például: magyar és idegen nyelvű szoftverek összehasonlítása, használata.

A továbbhaladás feltételei

Legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret. A tanuló értse, hogy ugyanazt az ismeretet különböző jelekkel leírhatjuk. Tudjon alapszinten kommunikálni az adott programokkal. Tudjon tájékozódni a számítógép könyvtárstruktúrájában. Tudjon mappákat és fájlokat létrehozni, másolni, törölni. Képes legyen ábrákat, rajzokat készíteni rajzolóprogrammal.

Informatika

osztály

Az operációs rendszer, fájlkezelés

Az operációs rendszer feladatai, A meghajtók elérése, A mappaszerkezet böngészése, Mappák és fájlok létrehozása, átnevezése, törlése, Fájlok és mappák másolása, mozgatása

Az internet használata

Számítógép-hálózatok: PAN, LAN, MAN, WAN, Adatok az interneten (keresés, lekérdezés, szerkesztés), Keresés internetes adatbázisokban, E-mail küldése, fogadása, válasz, továbbküldés, Fájl csatolása e-mailhez

Szövegszerkesztés

A szöveges adatok kezelése, Szöveg beírása és javítása, A betűk formázása, Különleges jelek

beszúrása, Bekezdések formázása, Képek, ábrák beszúrása, Az adatok táblázatos elrendezése, Táblázat formázása

Könyvtárismeret

Látogatás az iskolai könyvtárban:foglalkozási terület, szabadpolcos övezet, nyilvántartási terület, könyv, folyóirat, betűrendi jel, ETO-szám. A könyvtárak világa és a számítógép:Katalógus, elektronikus könyvtár, e-book

A továbbhaladás feltételei

Tudjon szöveget karakter szinten formázni és egyszerű dokumentumot készíteni. Tudjon használni néhány közhasznú információforrást. Tudjon webhelyekre látogatni, és ott adott információt megkeresni. Küldjön és fogadjon elektronikus leveleket. Legyen képes egyszerű, hétköznapi algoritmusokat értelmezni, illetve végrehajtani. Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában. Tudja, hogy milyen könyvtári szolgáltatásokat nyújt az iskolai könyvtár. Tudjon irányítással információt keresni a segédkönyvekben és helyi adatbázisban. Legyen képes megkülönböztetni a főbb könyvtári médiumokat.

Informatika

osztály

A hardver áttekintése

A számítógép felépítése – hardver, szoftver. A központi egység. A bit és bájt fogalma. Perifériák: beviteli eszközök, kiviteli eszközök, háttértárak, kommunikációs eszközök. A számítógépek kialakulása, csoportosítása: a Neumann elvek megértése.

Az operációs rendszer használata

Az operációs rendszer fogalma, fajtái. A mappaszerkezet kezelése. Tömörítés. Kártevők.

Az infokommunikáció alapelemei

Anyagok gyűjtése az interneten ezek rendezése. Az internet veszélyforrásai. Kommunikáció mobil eszközökkel.

Képek feldolgozása

Képek bevitele, rendszerezése és javítása. Digitális filmek kezelése

Prezentációkészítés

A prezentáció fogalma, kialakulása, szerkezete, formázása. Szemléltető ábrák. Multimédia prezentáció

Algoritmizálás

A programkészítés lépései, Összefüggések kiszámítása, Elágazás, Ciklus

Könyvtár informatika

Irányított információkeresés: kézikönyvek, ETO, A könyvtárak típusai

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes a számítógép legfontosabb perifériáit kezelni. Tudjon tájékozódni a számítógép könyvtárstruktúrájában. Tudja használni a számítógép karbantartásához szükséges segédprogramok egyikét, vagy az operációs rendszer néhány szolgáltatását. Ismerje és tudja kezelni a multimédia alapelemeit (szöveg, kép, hang). Tudja használni az elektronikus levelezés alapszolgáltatásait. Képes legyen egyszerű feladatokhoz (néhány utasításból álló) algoritmusokat készíteni. Ismerjen fel algoritmus-szerkezeteket (elágazás, ciklus). Ismerje a könyvtártípusokat. Tudja használni az elektronikus könyvtárat. Tudjon információt keresni a segédkönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia) és az interneten.

Informatika

osztály

Szövegszerkesztés

A szövegszerkesztő programok. A betűformázás, a bekezdésformázás átisméltése. Képek, ábrák elhelyezése. Dokumentum nyomtatása. Táblázat készítése és formázása. Tabulátorok. Stílus és tartalomjegyzék

Táblázatkezelés

A táblázatkezelés feladatai: számológéptábla alkalmazása a gyakorlatban; cella, munkalap,

tartomány, automatikus újraszámítás. Táblázat elkészítése. Cellahivatkozások: relatív, abszolút és vegyes cellahivatkozás. Diagramkészítés. Statisztikai számítások. Százalékszámítás. Pénzügyi számítások. Dátum- és időkezelés. Választás két lehetőség között
HA függvény

Weblapkészítés

A webszerkesztés alapjai: a weblap részei, HTML kód. Egyszerű weblap készítése: betű- és bekezdésformázás.

Az információs társadalom a mindennapokban

Neumann-elvek. A számítógépek generációi. Magyar nevek a számítástechnika történetében. Számítógépek mindenütt: célszámítógép, fedélzeti számítógép, ipari robot. A közösségi oldalak felelősségteljes használata. Vásárlás az interneten. Informatikai biztonság. A szoftverek csoportosítása feladatuk szerint. Szoftverek csoportosítása jogi szempontból.

Programok telepítése

Könyvtár informatika

Hagyományos könyvtári katalógusok: katalóguscédula, tárgyszó, ETO-szám, katalógusok

Elektronikus katalógusok: Az adatgyűjtés folyamata, hivatkozások

A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje a számítógép fontosabb alkalmazási területeit és jelentőségét a mai társadalomban. Képes legyen többféle formázást tartalmazó szöveges-rajzos-táblázatos dokumentumot készíteni. Minta alapján tudjon dokumentumot készíteni. Tudjon adatokat táblázatos formában és diagramon megjeleníteni. Tudja használni az internet egyes szolgáltatásait. Tudja, hogy a tárgyszó és a szakjelzet a könyv témáját fejezi ki. Tudjon a szakjelzet ismeretében a szabadpolcon műveket keresni. Legyen képes - segítséggel - a tárgyi katalógust használva egyszerű keresési feladatokat megoldani. Tudjon forrásokra hivatkozni.

Az ember és környezete

A kommunikáció eszközei és módjai

Anyagok és átalakításuk **Egyszerű alapanyagok alakítása, a kéziszerszámok kezelése.**

Eredményes (időbeli) sorrend betartása az alkotófolyamatban. Célszerű és környezetkímélő gazdálkodás az anyaggal.

Az alkotás örömeinek átélése e tevékenységben. Figyelem és elővigyázatosság az eszközök, szerszámok használatában.

Tervezés, építés

Mérés, műszaki ábrázolás

Mérés milliméter pontossággal, a mérési eredmények feljegyzése.

Méreték és elrendezés leolvasása egyszerű műszaki rajzokról.

A műszaki rajz jelképei, rajzjelei alapján egyszerű műszaki rajz készítése.

Épített tér és környezet

Az otthon, a lakóház, a falu, a város, mint közvetlen környezet megismerése, elemzése, modellezése.

Egyszerű megvalósítható tervek, vázlatrajzok készítése a gyakorlati tevékenységekhez.

Közlekedési ismeretek

A közlekedés szabályozásának, és a szabályok betartásának szükségessége. A gyalogos közlekedés biztonsága. A kerékpáros közlekedés szabályai-

Életvitel, háztartástan A család egészsége, táplálkozás

Következetes és rendszeres testápolás. A környezet tisztán tartása. Az egészséges táplálkozás fontossága. Rendszeres étkezés. Egyszerű ételkészítési eljárások.

Háztartás Ruházkodás

A textilanyagok egyszerű vizsgálati módszerei. **A textilanyagok fajtái, tulajdonságai. Egyszerű textil-megmunkálás és díszítés. A ruhaneműk célszerű használata, gondozása.**

Gazdálkodás

A takarékoság fontosságának tudatosítása. A tudatos fogyasztás fontossága.

Kertgazdálkodás alapjai

A továbbhaladás feltételei

A technika elveinek figyelembevételével a környezet jelentőségének felismerése. Ismerkedés a környezet tudatos átalakításának elveivel és szükségességével. Egyszerű, mindennapos technikai rendszerek azonosítása. A kommunikáció alapfogalmainak alkalmazása, tömegkommunikációs eszközök kezelése. Egyszerű műveleti algoritmusok értelmezése és végrehajtása (egyszerű tervek és vázlatrajzok készítése). Becslés centiméter pontossággal, mérés milliméter pontossággal. Egyszerű műszaki rajzok olvasása és készítése.

A gyalogos, a kerékpáros és a tömegközlekedés szabályainak és helyes magatartásformáinak alkalmazása.

Az egészséges életmód fontosságának tudata. A következetes és rendszeres tisztálkodás ismerete. Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenységben való részvétel. Az egészséges táplálkozás jelentőségének felismerése. A családi munkamegosztás ismerete, a házi és ház körüli munkák gyakorlása. A szükséges eszközök és szerszámok szakszerű és balesetmentes használata. Ismerje az öltözködés meghatározóit és gondozását.

Környezetkímélő magatartás és takarékoság fontosságának felismerése. A tudatos fogyasztói ismeret.

Az ember és környezete

A környezetbarát technika jelentősége.

Kommunikációs rendszerek

Műszaki kommunikáció. Egyszerű vetületi rajzok készítése és olvasása.

Anyagok és átalakításuk

Anyagok alakítása, kéziszerszámok kezelése. Az anyagok feldolgozásához szükséges szerszámok és eszközök balesetmentes használata.

Az anyagok feldolgozása

Gazdaságos, környezetkímélő tevékenységsor tervezése és alkalmazása. A munkavégzéshez szükséges elemi kézügyesség és eszközhasználati jártasság.

Tervezés, építés

Tervezés vázlatrajz készítése.

Mérés, műszaki ábrázolás

A mérés pontossága, méretarányok. Rajzolvasás. Vetületi ábra értelmezése. Vetületi ábrázolás, axometria. Műszaki rajzi szabályok. Egyszerű műszaki rajz készítése a műveleti algoritmus betartásával. Rajzeszközök gyakorlott, szakszerű használata.

Épített tér és környezet

A lakás jellemzői, funkció, belső terei, a részek kapcsolatai. A lakás és környezete. Energiatakarékos lakások. Lakás alaprajzának elkészítése.

Gép mint technikai rendszer

Logikai áramkörök értelmezése és építése.

Közlekedési ismeretek

Kerékpáros közlekedés. A kerékpár biztonsági felszerelése. Felelősség a közlekedésben.

Életvitel, háztartástan A család egészsége.

Személyi higiéné a kamasz korban, következetes és rendszeres testápolás fontossága.

Az emberi szervezetet károsító anyagok.(például: legális és illegális drogok, alkohol, cigaretta).

Egészséges táplálkozás. Egyszerű konyhatechnikai eszközök, egyszerűbb gépek használata.

Étkezési gyakorlatok. Terítés és tálalás szabályai

A lakás – lakókörnyezet

A lakás funkciói szerkezete és térszükséglete. A korszerű lakás berendezése.

Bútormodell készítése.

A lakás berendezésének, rendeltetésének igénye (személyes kompetencia).

A továbbhaladás feltételei

A természet törvényeinek ismerete, gazdálkodás a természeti erőforrásokkal. Az információtárolás és továbbítás eszközeinek használata. A munkavégzéshez szükséges anyagok, az átalakításhoz szükséges szerszámok és gépek kiválasztása, balesetmentes és szakszerű használata. Mérés milliméter pontossággal. Egyszerű műszaki rajzok készítése. Tárgyak felismerése vetületek alapján. A makett és a modell szerepe. Logikai áramkörök értelmezése. A biztonságos közlekedés alkalmazása. A kerékpáros közlekedés szabályai. Az egészséges életmód ismeretei. Az emberi szervezetet károsító anyagok elkerülési módjai. Egyszerű háztartási munkák gyakorlati végzése. Családi gazdálkodás összefüggései. A takarékoskodás lehetőségei, tudatos fogyasztás.

Ruházkodás

Egyszerű textilmegmunkálás, díszítés és munkaeszközei.

Textíliák javítása, ápolása.

Munkaszervezés

A háztartási munkák. Háztartási munkamegosztás.

A háztartási hulladékok szelektív gyűjtése.

Környezettudatos beállítottság.

Rendszeret. (személyes kompetencia).

Gazdálkodás

A családi gazdálkodás. A bevétel és kiadás tervezési módjai. Állandó, alkalmi és változó kiadások. Tudatos fogyasztás. Zsebpénz. A zsebpénzzel való gazdálkodás.

A takarékoság jelentősége a mindennapi életben.

Kertgazdálkodás alapjai

Szobanövények gondozása, ápolása.

Zöldségfélék szaporítása, növényvédelem.

Vegyszer nélküli növényvédelem.

Környezetvédelem jelentősége életünkben.

Fogalmak

Ember és környezete: **természeti folyamatok, a természet törvényei, természetes rendszerek, mesterséges rendszerek, energia.**

Kommunikációs rendszerek: **hír, jel, jelrendszer, információ, információ-tárolás, információ-továbbítás, műszaki kommunikáció, axonometrikus rajz, vetületi rajz.**

Anyagok és átalakításuk: **A fa tulajdonságai, hajlíthatóság, szilárdság, forgácsolhatóság, keménység, anyagkiválasztás, a fa szerkezete, fahibák, a fa betegségei, fapótlók, műanyagok, hőre lágyuló műanyagok, hőre keményedő műanyagok, műanyagok gyártása, technikai rendszer.**

Tervezés, építés: **tervezés, vázlatrajz, algoritmus, méretarányok, műszaki rajz szabványai, méretmegadás, vetületi ábrázolás, axonometria.**

Épített tér és környezet: **szerkezet, funkció, modellalkotás, makett, modell, házépítés, lakás funkciói, a lakásbelső terei, energiatakarékosság, stabilitás, egyensúly, elrendezés, építőipari szakmák. Gép mint technikai rendszer, logikai áramkörök, utasítást közvetítő áramkörök.**

Közlekedési ismeretek: **szárazföldi közlekedés története, közlekedési eszközök fejlődése, kerékpár működése, biztonságos közlekedés, a kerékpár biztonsági felszerelése, balesetmegelőzés, segítségnyújtás.**

Életvitel, háztartástan: **személyi higiéné, testápolás, a szervezetet károsító anyagok: drogok, alkohol, cigaretta, a lakás funkciói, a lakás szerkezete, a lakás térszükséglete, ergonómia, közérzet, harmonikus környezet, konyhatechnológia, konyhatechnikai műveletek, tápanyagok, táplálékok, tápanyagok, ételkészítési eljárások, étrend, konyhatechnikai eszközök, esztétikus terítés szabályai, tálalás szabályai, textilkészítési eljárások, ruhaneműk gondozása, textilmegmunkálás, öltésfajták, varrás, hímzés, háztartási munkák, háztartás irányítása, háztartási munkamegosztás, szelektív hulladékgyűjtés, családi gazdálkodás, takarékoság bevétel, kiadás, állandó kiadások, alkalmi kiadások, változó kiadások alapellátás, zsebpénz.**

Kertgazdálkodás alapjai: **növények ápolása, palántanevelés, zöldségtermesztés, növényvédelem, vegyszer nélküli növényvédelem, környezetvédelem.**

A továbbhaladás feltételei

A természet törvényeinek ismerete, gazdálkodás a természeti erőforrásokkal. Az információátvitel és továbbítás eszközeinek használata. A munkavégzéshez szükséges anyagok, az átalakításhoz szükséges szerszámok és gépek kiválasztása, balesetmentes és szakszerű használata. Mérés milliméter pontossággal. Egyszerű műszaki rajzok készítése. Tárgyak felismerése vetületek alapján. A makett és a modell szerepe. Logikai áramkörök értelmezése. A biztonságos közlekedés alkalmazása. A kerékpáros közlekedés szabályai. Az egészséges életmód ismeretei. Az emberi szervezetet károsító anyagok elkerülési módjai. Egyszerű háztartási munkák gyakorlati végzése. Családi gazdálkodás összefüggései. A takarékoskodás lehetőségei, tudatos fogyasztás.

Technika és életvitel

évfolyam

Az ember és környezete

Energia a természetben. Energiaforrások:megújuló energiaforrások: napsugárzás, a víz energiája, az ár-apály energia, geotermikus energia;ásványi energiaforrások: a kőszén, a kőolaj és a földgáz. Az erőművek és a bányászat környezetkárosító hatásai. Környezetkímélő technológiák.

Kommunikációs rendszerek

Műszaki kommunikáció. Metszeti ábrázolás alkalmazása. A műszaki rajz kommunikációja. Egyszerű metszeti ábrázolás.

Anyagok és átalakításuk

Anyagforrások. Energiahordozó ásványok. A fenntartható fejlődés formálása, egyéni és közösségi felelősség. (természettudományos kompetencia).

A környezetszennyező anyagok újrahasznosítása.

Tervezés, építés

A gépek környezetünkben. A kerékpár szerkezetének tanulmányozása. Az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében történő alkalmazások (műszaki kompetencia).

Közlekedés ismeretek

Magyarok a közlekedésért. A közúti, légi, vízi és vasúti közlekedés rendszere. A kerékpáros közlekedés. A közlekedési eszközök környezetkímélő használata. A környezetvédelem szerepe a közlekedésben. A közlekedési helyzetek és veszélyhelyzetek gyors felismerése és elhárítása (személyes kompetencia).

Életvitel, háztartástan A család egészsége

Következetes testápolás, tudatos higiénés magatartás. Környezeti tisztaság. Környezethigiénia. Káros szenvedélyek veszélyei Egészséges táplálkozás szabályai. A szabadidő hasznos eltöltése. Katasztrófavédelem. Konfliktusokat meg tud oldani.

Táplálkozás és konyhatechnikai eljárások

Konyhatechnikai eljárások. Konyhaeszközök és gépek használata. Az élelmiszerek tárolása.

Az egészséges táplálkozás szabályai, a korosztálynak, az évszakoknak, a megterhelésnek és a személyi adottságoknak megfelelően.Élelmiszervásárolási szempontok: ár és minőség.

A lakókörnyezet tervezése

A lakás energiaellátása. Energiatakarékos világítás és fűtés. Megfelelő hőszigetelés.

A lakás villany-, víz- és földgáz vezetéseinek megkülönböztetése.

Ruházkodás

Textíliák alapanyaga. A ruházat gondozása, javítása. Varrási gyakorlatok varrógéppel.

Háztartási munkák

Napi, heti és havi munka tervezése. (pl.: nagytakarítás szervezési feladatai).

Tisztítás, mosás. Vendéglátás. Vendéglátás tervezése és gyakorlati szervezése.

Gazdálkodás

Költségvetés készítése. Piac és kereskedelmi szolgáltató környezet, a piaci árak összehasonlítása. Termékelemzés. Fogyasztói érdekvédelem.

Kertgazdálkodási alapjai

Növényzaporítás, növénytermesztés, növényápolás. Kerti és szobanövények gondozása.

Pályaorientáció

Az eredményes munkavégzés összetevői. Pályaválasztási alapfogalmak összegyűjtése. Pályaismeret. A tanulás szerepe a sikerben.

A továbbhaladás feltételei

A technika társadalomra és természetire gyakorolt hatásainak vizsgálata. Véleményalkotás a fenntartható fejlődésről. A lehetséges környezetkímélő nyersanyag és energiaforrások bemutatása és elemzése a felhasználhatóság szempontjából. Információs rendszerek és csatornák, információ átadás továbbítás, tárolás. A számítógép szerkezete, működése. Egy konkrét egyszerű gyártási folyamat bemutatása. Az erőműtípusok egyszerű összehasonlítása. Az alternatív energiaforrások és a környezetkímélő technológiák áttekintése. Gépek működésének bemutatása, modellezése. A gépek általános jellemzőinek ismerete. Erőgépek működése. Jelentős magyar és külföldi találmányok és feltalálók azonosítása. A közúti, a légi, a vízi, a vasúti közlekedés rendszereinek elemzése. Kultúrált közlekedési magatartása alkalmazása. A korszerű táplálkozás módszereinek használata. Korszerű ételsor önálló összeállítása. Egyszerű háztartási gépek használata. Az infrastruktúra elemeinek ismerete. A fogyasztói érdekvédelem lehetőségeinek felismerése (reklamációk, fogyasztói jogok). A takarékoság alkalmazása. A piaci kínálat megítélése és minősítése. A növények gondozása, ápolása. Pályaválasztási alapfogalmak gyűjtése.

Ember környezete Anyag és energia

Az elektromos áram veszélyei. Villamos berendezések a lakásban.

Az emberiség energiaigénye és az ezzel kapcsolatos környezeti problémák.

Energia és környezet

Az erőművek környezeti hatásai. Alternatív energiaforrások. A napenergia.

A természet kizsákmányolása a fenntartható fejlődés. Környezetkímélő energiaforrások.

Korszerű épületek

A modern építészet anyagai. Építőanyagok, szerkezeti anyagok.

Tervezés, építés

A gépek irányítása. Önműködő rendszerek. A vezérlés és a szabályozás lényege, alkalmazása.

Közművek létrehozása és működtetése

A települések és a lakóépületek víz és csatornahálózata Fűtési rendszerek. A lakás fűtése.

Energiatakarékosság és a környezet megóvása.

Kommunikációs rendszerek

Műszaki ábrázolás.

Biztonságkultúra Katasztrófavédelem (tűz és polgári védelem), tervezés, megelőzés, beavatkozás, értékelés.

Közlekedési ismeretek

A közlekedés káros környezeti hatásai, pl. levegőszennyezés, zajártalom. A közúti közlekedés szabályai

Életvitel, háztartástan Élet a családban

Az egészségmegőrzés kultúrája. Egészséges táplálkozás fontossága. Teljes és nem teljes értékű fehérjék szerepe a táplálkozásban. Sav-lúg egyensúly biztosítása az étrendünkben.

Helyes napirend és életmód kialakítása. Káros szenvedélyek veszélyei.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés, (személyes kompetencia).

Konyhatechnikai eljárások

Étrend tervezése.. Élelmiszertartósító eljárások: szárítás, hőkezelés, soványítás, hűtés, fagyasztás, mélyhűtés, pácolás, füstölés. Az élelmiszerek tárolása.

Egészségügyi és takarékosági szempontok. Az ételkészítés és az évszak összehangolása. Átgondolt vásárlási szempontok.

Lakás, lakókörnyezet Energia megtakarítási lehetőségek a háztartásban. Szemét és hulladékgyűjtés, tárolás és ártalmatlanítás. Környezetkímélő szemétkezelési eljárások.

Ruházkodás

Textil anyagismeret. Személyiségnek, egyéni stílusnak megfelelő öltözködés. Fogékonyság az ízléses öltözködés kiválasztásában. Ruházat gondozása.

Munkaszervezés

A háztartás és a ház körüli munkákban való részvétel A vásárlás szokásainak, mintáinak, készségeinek, ismereteinek készletei. (személyes kompetencia).

Gazdálkodás

A család pénzgazdálkodása, a családi jövedelem kezelése. Takarékosági lehetőségek, (a pénzzel a munkával, az idővel) takarékosági formák a háztartásban. A fogyasztói társadalom és a reklám. Háztartási napló.

Kertgazdálkodás alapjai

A környezetbarát és környezetkárosító tevékenységek, anyagok felismerése

Növényvédelem. Növények ápolása, gondozása.

Pályaorientáció

Személyes igények, önismeret. A munka világa, pályaismeret, munkaerőpiac. Pályaártalmak. A tanulás szerepe. Folyamatos fejlődés. Álláskezelési technikák.

A továbbhaladás feltételei

A villamos áram útjának ismerete az erőműtől a fogyasztóig. A lakás villamos berendezéseinek ismerete és helyes használata. Alapvető balesetvédelmi és érintésvédelmi ismeretek. A vezérlés és szabályzás megismerése, áramkörök készítése. A közművek (vízvezeték és fűtésrendszere) működésének ismerete. Ismerje az információs rendszereket. A fenntartható fejlődés problémájának megismerése. Ismerje a katasztrófavédelem feladatait. A közlekedési helyzetek helyes megítélése, a veszélyhelyzetek gyors felismerés és elhárítása. Tudja az egészséget fenyegető veszélyeket elkerülni, különös tekintettel a dohányzás, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás veszélyeire. Ismerje az egészséges táplálkozás szabályait. Tudja a takarékoság lehetőségeit a háztarásban. Ismerje a fogyasztói érdekvédelem érvényesítését a gyakorlatban. Ismerje a katasztrófavédelem feladatait.

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

A technika és életvitel tantárgy ismeretanyaga elméleti és gyakorlati jellegű ismeretek ötvözete, ezért a tantervben szereplő témák elsajátításához az elméleti tanulás mellett gyakorlati tevékenység is szükséges.

A technikai és életvitel tantárgyban az ösztönző, formáló (formatív) értékelés kap nagyobb szerepet.

Az összegző, lezáró értékelésre az oktatási folyamat egy-egy tematikus egységének vagy hosszabb szakaszának lezárásakor kerül sor, minősítő jelleggel.

A helyes értékelés első feltétele, hogy minél több megbízható, visszajelző információk birtokában kerüljön sor az értékelésre. Maga az értékelés osztályzatban kifejezve mindig pozitív legyen.

A tényszerű értékelés mellől nem hiányozhat a pontosabb, árnyaltabb szöveges minősítő értékelés sem.

Az évfolyamok témakörei egymásra épülnek. Minden évben egyre bővülő ismeretanyagot kell a diákoknak elsajátítaniuk. Ezért is fontos a meghatározott továbbhaladási feltételek teljesítése.

Lényeges, hogy elméletileg megalapozott tudást alkalmazzunk a problémamegoldás, a gyakorlatok során.

Ha a diák nem ismeri például a megfelelő anyagokat, akkor nem tudja megfelelően alkalmazni a gyakorlatokban. Egy szerszám nem megfelelő használata balesetet, jobb esetben rosszul kivitelezett munkadarabot eredményez. Nagyon fontos, hogy elméletileg megalapozott tudást alkalmazzunk a problémamegoldás, a gyakorlatok során.

Az értékelés és ellenőrzés mindenkor előre megadott szempontok alapján történik.

Testnevelés és sport

évfolyam

Rendgyakorlatok: Ismerje a vezényszavakat, szakkifejezéseket /testfordulatok, testhelyzetek/

Gimnasztika: Tudjon 10-12 percig folyamatosan végezni gimnasztikai gyakorlatokat.

Fokozatosság elvének betartása a bemelegítésnél.

Atlétika:

, futások: - Ismerje az indítás vezényszavait és mozgáselemeit /álló, térdelő és guggolórajt/

Képes legyen rövid és hosszútávú futásra. 60m – 600m – 6p.

váltófutás alapelemeinek elsajátítása

, ugrások: - helyből távol – minimum: 120 cm

nekifutás sebességének változtatása /távol és magasugrás/

, kislabda hajítás: minimum 20m /fiú/

minimum 15m /leány/

, egyensúlyelemek padon /lányoknak merevítőn/

, zene és mozgás egysége

Torna:

, talaj: - gurulóátfordulások előre, hátra

3-4 elemből összeállított gyakorlat

tarkónállás

fejenállás, kézállás segítségadással

, ugrások: - egyszerű támaszugrás /függőleges repülés/

, mászásban 1-2 fogások kísérlet

Testnevelési és sportjátékok:

legalapvetőbb szabályos ismerete

jártasság a labdavezetésben, átadásoknál és átvételeknél

dobásbiztonság

motorikus tesztek minimum szinten való teljesítés

Önvédelmi játékok, küzdőjátékok:

alpjátékok szabályainak bemutatása, betartása

bátor küzdés, húzások – tolódások

Továbbhaladás feltételei:

Alapvető sportági fogalmak ismerete. Képességfejlesztés 2-3 technikai feladatsor megértése, alkalmazása. Önfegyelem. Saját gyengeség legyőzése. Jellemző alaptechnikák, mozgásstílus. Javuló színvonal. Sportteljesítmények kategóriájának megismerése, megértése. A minimum követelményi szint teljesítése. Kulturált test-test elleni harc.

Testnevelés és sport

évfolyam

Rendgyakorlatok:

menet megállítása, megindítása
vezényszavak, végrehajtások hely és helyzetváltoztatás
testfordulatok

Gimnasztika:

Ismerje a gimnasztika legalapvetőbb kifejezéseit.

Reggeli torna gyakorlatok /10 perc/

Kézi szerygyakorlatok /bot, labda, súlyzó/

Atlétika:

, futások: - iramfutás – iramváltoztatás

- álló, térdelő és guggolórajt /60m 600m 12 perc/minimum 6 p/

, ugrások: - helyből távol – minimum: 135 cm fiú

130 cm leány

- távolugrás 10-15m nekifutással

, dobások: - kislabda hajítás: 22m /fiú/

17m /leány/

-2-3 kg-os medicin lökése

Torna:

segítségadás mellett uralja a testtömegét

4-5 elemből talajtorna bemutatása /gurulóátfordulások előre-hátra, fejenállás/

Guggolóátugrás 3-4 r., szekrényen át, le és felugrások. Támaszugrások tanári segédlettel.

Zene és mozgás egysége.

Testnevelési és sportjátékok:

aktív részvétel a játékokban

helyben és haladással labdavezetés

labda átvétele, kézzel, lábbal, átadások

kosárra dobások egyénileg választott módban

egykezes kapuralövések választott módban

motorikus teszteknel a minimum teljesítése

Önvédelmi játékok, küzdőjátékok:

kiszorítók, küzdőjátékok

Továbbhaladás feltételei:

Egyéni képességek szerinti tanári utasítások elfogadása, törekvés a pontos végrehajtásra

erősödő önfegyelem

sportági alaptechnikák, mozgásstílus pontos rögzítése

sportszerűség

Testnevelés és sport

évfolyam

Rendgyakorlatok:

értse meg jelentőségét
fegyelmezetten kövesse az utasításokat
testfordulatok, testhelyzetek

Gimnasztika:

Tudjon 8-10 gyakorlattal bemelegíteni
pontos végrehajtás
erősítő és nyújtóhatású gyakorlatok
kéziszergyakorlatok /bot, gumikötél/

Atlétika:

, futások: -100, 800, 12 perc /fiú 8 perc, leány 6 perc/

- indítási feladatok, vezényszavak

, ugrások: - távolugrás guggoló technikával

- optimális nekifutási sebesség

, dobások: - kislabda hajítás távolba és célba /fiú min.: 25m, leány min.: 20m/

- lökések tömött labdával

Torna:

talaj: - legyen képes egy-egy elem bemutatására segítségadással /gurulóátfordulás előre, hátra,
kézenállás kézenátfordulás oldalra/

ugrás: - felguggolás és leterpesztés

-guggoló átugrás

egyensúly gyakorlatok:

pad merevítőjén járások, fordulások

2-3 elem összekapcsolása

zene és ritmus sajátosságai /Aerobic/

Testnevelési és sportjátékok:

adott sportjáték szabályismerete

labdához való viszony

labdás ügyességfejlesztő feladatok

támadás, védekezés alapvető jellegzetessége

dobás, rúgásformák /egyéni kiindulópályák/

motorikus tesztek minimum teljesítése

Önvédelmi játékok, küzdőjátékok:

bátorság, önmérséklet

kiszorító játékok

Továbbhaladás feltételei:

minimum követelmények teljesítése

utasítások elfogadása és végrehajtása

önállóság a végrehajtásban

technikai hibák javítása

együttjátékozás konfliktusai

Testnevelés és sport

évfolyam

Rendgyakorlatok:

értse a rendgyakorlatok jelentőségét
fegyelmezett utasítási végrehajtás
rendgyakorlatok teljes köre /testfordulatok – testhelyzetek/

Gimnasztika:

8-10 reggeli torna gyakorlat
kéziszerrel végzett gyakorlatsorok /választható/
erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok
helyes légző gyakorlat

Atlétika:

, futások: -futó – ugróiskola /bemelegítésnél/

rajtformák, indítási szabályok

legyen képes 12 percig kitartóan futni /leány 9p/

, ugrások: - távolugrás guggoló technikával /helyből távol: fiú 180cm, leány: 160cm/

energikus elugrás, légmunka

, dobások: - kislabda hajítás lépésmétléssel /fiú: 30m, leány: 25m/

lökések tömött labdával

Torna:

talaj: - legyen képes egy-egy elem segítségével való bemutatására

legalapvetőbb elemek: gurulóátfordulás előre-hátra

- fejenállás, fellendülés kézállásba

6-8 elemből gyakorlatsor

szekrényugrás: - 4 részre fel és leugrások

-2 kéz közötti átugrás

Egyensúly gyakorlatok:

a pad merevítőjén /járások – fordulatok/

zene és mozgás egysége /aerobic/

Testnevelési és sportjátékok:

adott sportjáték szabályismerete

labdás ügyességi feladatsorok

néhány technikai elem bemutatása

Önvédelmi játékok, küzdőjátékok:

bátorság küzdés,- kiszorítók, kiütők ismerete

Továbbhaladás feltételei:

minimum követelmények teljesítése

tanári utasítások maradéktalan végrehajtása

önállóság, belső kontroll

céltudatos egészségmegőrzés

sportági szabályok ismerete és betartása

fizikai teljesítmények javuló tendenciája

Felmenő tanterv szerint

Alsó tagozat

Erkölcstan

osztály

Témakör: Az én világom

Ki vagyok én?

Ilyen vagyok

Kedvenc helyeim, tárgyaim és tevékenységeim

Témakör: Társaim – Ők és én

Akiket ismerek

Mások másmilyenek

Kapcsolatba lépek másokkal

Gondolataim és érzéseim kifejezése

Témakör: Közvetlen közösségeim –

A család és a gyerekek

Különféle közösségeim

Család és rokonság

Családi hagyományok

A gyerekek élete

Témakör: Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség

Akik körülöttünk élnek

Más lakóhelyek, más szokások

Témakör: A környező világ

Kicsik és nagyok

A képzelet határai

A jó és a rossz

Növények és állatok a környezetünkben

A természet védelme

Továbbhaladási feltételek:

Rendelkezzen a tanuló reális képpel önmagáról.

Legyen képes kapcsolatot teremteni társaival.

Tudjon kommunikálni környezetével.

Legyen képes betartani az udvariasság elemi szabályait.

Legyen képes az átélt élményeit szóban kifejezni.

Tudja megkülönböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot

Erkölcstan

osztály

Témakör: Az én világom

Ki vagyok én?

Ilyen vagyok

Kedvenc helyeim, tárgyaim és tevékenységeim

Nehéz helyzetek

Témakör: Társaim – Ők és én

Akiket ismerek

Mások másmilyenek

Kapcsolatba lépek másokkal

Gondolataim és érzéseim kifejezése

Témakör: Közvetlen közösségeim –

A család és a gyerekek

Különféle közösségeim

Család és rokonság

Családi hagyományok

A gyerekek élete

Témakör: Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség

Akik körülöttünk élnek

Más lakóhelyek, más szokások

Témakör: A környező világ

Kicsik és nagyok

A képzelet határai

A jó és a rossz

Növények és állatok a környezetünkben

A természet védelme

Továbbhaladási feltételek:

Rendelkezzen a tanuló reális képpel önmagáról.

Legyen képes kapcsolatot teremteni társaival.

Tudjon kommunikálni környezetével.

Legyen képes betartani az udvariasság elemi szabályait.

Legyen képes az átélt élményeit szóban kifejezni.

Tudja megkülönböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot

Legyen képes elmondani, hogy egyes gyerekek sokszor más körülmények között élnek.

Erkölcstan

osztály

Témakör: Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?

Tulajdonságaim

Ahogy mások látnak engem

Hősök és példaképek

Témakör: Közösségben és egyedül – a társaim és én

Párbeszéd

Békében és haragban

Elfogadva és elutasítva

Témakör: Az osztály és az iskola

Közösségeim
A mi osztályunk
A mi iskolánk

Témakör: Kulturális-nemzeti közösség

Szokások és jelképek
Ünnepek
A Magyarországon együtt élő kulturális közösségek szokásai
Más kultúrák – más szokások – más ünnepek

Témakör: Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ

Lakóhelyi épített örökségünk
Tárgyaink világa
A világ öröksége

Témakör: A mindenség és én – Születés és elmúlás

Kezdet és vég
Fantázia és kreativitás

Továbbhaladási feltételek:

Legyen képes reális önértékelésre.
Legyen képes a konfliktusainak megoldási lehetőségeit elmondani.
Legyen képes a szabályok értelmezésére és alkalmazására.
Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék lehetnek.

Erkölcstan

osztály

Témakör: Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?

Tulajdonságaim
Szokásaim, érzelmeim és indulataim
Ahogy mások látnak engem
Hősök és példaképek

Témakör: Közösségben és egyedül – a társaim és én

Párbeszéd

Az igazi barát

Békében és haragban

Elfogadva és elutasítva

Témakör: Az osztály és az iskola

Közösségeim

A mi osztályunk

Az osztály működése

A mi iskolánk

Témakör: Kulturális-nemzeti közösség

Szokások és jelképek

Ünnepek

A Magyarországon együtt élő kulturális közösségek szokásai

Más kultúrák – más szokások – más ünnepek

Témakör: Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ

Lakóhelyi épített örökségünk

A világ öröksége

Témakör: A mindenség és én – Születés és elmúlás

Kezdet és vég

A világ megismerése

Fantázia és kreativitás

Továbbhaladási feltételek:

Legyen képes reális önértékelésre.

Legyen képes a konfliktusainak megoldási lehetőségeit elmondani.

Legyen képes a szabályok értelmezésére és alkalmazására.

Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék lehetnek.

Értse, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és tudja, hogyan vigyázhat rá.

Témakör	Tartalmak
<p>szédnkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>Olvasás, szövegértés</p>	<p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között.</p> <p>Kulcsfogalmak: Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).</p> <p>Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél.</p> <p>Kulcsfogalmak: anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, e-mail, emotikon.</p>

<p>Írás, fogalmazás</p>	<p>A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok ismerete</p> <p>Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)</p> <p>Kulcsfogalmak: Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.</p>
<p>Helyesírás</p>	<p>A szavak szerkezete: szó, szótó, toldalékok: képző, jel, rag.</p> <p>Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése.</p> <p>Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.</p> <p>Kulcsfogalmak: Szótó, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora.</p> <p>A magyar hangrendszer jellemzői</p>
<p>szavak szerkezete és jelentése</p>	<p>A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik:</p> <p>magánhangzók, mássalhangzók;</p> <p>magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú;</p> <p>mássalhangzók: zöngés, zöngétlen.</p> <p>A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.</p>

VI: A nyelv szerkezete

Magyar nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
szédnkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.
Olvasás, szövegértés	Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. Kulcsfogalmak: Üzenet, szöveggép, betűrend, tartalomjegyzék. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. A vázlatkészítés szabályai, fajtái, gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.
Írás, fogalmazás	Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzői Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél. Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment.

Témakör	Tartalmak
<p>szédőkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>Olvasás, szövegértés</p> <p>Írás, fogalmazás</p> <p>Helyesírás</p>	<p>Az érvelés alapjai</p> <p>Reagálás mások véleményére</p> <p>Kulcsfogalmak: Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd.</p> <p>A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>A különféle szövegfeldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás).</p> <p>Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény.</p> <p>A helyesírás értelemtükröző szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban.</p> <p>Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai.</p> <p>Kulcsfogalmak: Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel).</p>

<p>V. A nyelv szerkezete és jelentése</p>	<p>A mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek tanulmányozása.</p> <p>Mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.</p> <p>Kulcsfogalmak: Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat. Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat. Mondatrész, alany, állítmány, tárgy, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot).</p>
---	--

Magyar nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
<p>I. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p>	<p>A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata</p> <p>A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása.</p> <p>Kulcsfogalmak: Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet.</p> <p>Sajtműfaj (hír, tudósítás, interjú)</p>

<p>Olvasás, szövegértés</p>	<p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái.</p> <p>Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat.</p> <p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása.</p> <p>Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás).</p>
<p>Írás, fogalmazás</p>	<p>A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja.</p> <p>Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.</p> <p>Kulcsfogalmak: Egyenes, szabad függő, függő idézet.</p> <p>Mondatfajták típusai, használatuk.</p> <p>Szószerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés.</p> <p>A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyozók és mondatsozók.</p> <p>A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk.</p>
<p>Helyesírás</p>	<p>A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel.</p>

<p>V. A nyelv szerkezete</p>	<p>Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése</p> <p>Kulcsfogalmak: alárendelő és mellérendelő mondat, Szó szerkezet, mellérendelő és alárendelő szó szerkezet.</p> <p>A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon.</p> <p>A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználata.</p> <p>A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása.</p> <p>A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között. Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal.</p> <p>Kulcsfogalmak: Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád.</p>
<p>VI. A nyelv állandósága és változása</p>	

<p>VI. Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> – házi olvasmány</p>	<p>A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás).</p> <p>Kulcsfogalmak: Ifjúsági regény, cselekmény, tér- és időviszonyok, szerkezet, konfliktus, elbeszélői nézőpont.</p>
--	---

Magyar irodalom

évfolyam

Témakör	Tartalmak
<p>I. Ballada</p>	<p>Egy népballada értelmezése és előadása (pl. <i>Kőműves Kelemen</i> vagy <i>Kádár Kata</i>).</p> <p>A műfaji sajátosságok megfigyelése, elemzése (szaggatottság, kihagyás, elhallgatás stb.).</p> <p>Arany János: <i>A walesi bárdok</i> – egy műballada értelmezése és előadása.</p> <p>Műfaji sajátosságok (pl. kihagyásosság) és művészi megoldások (pl. ismétlés, fokozás, szórendcsere/inverzió, versforma, zeneiség).</p> <p>Magatartásformák; bűn és bűnhődés, lélektaniség.</p> <p>Kulcsfogalmak: Időmértékes verselési rendszer, versláb, jambus, jambikus verselés, spondeus, félrím, belső rím, alliteráció, szórendcsere.</p>

<p>Érzelmek, hangulatok, gondolatok</p> <p>Próbatételek, kalandok, hősök</p>	<p>A lírai műnem sokszínűsége: változatos szerkezeti megoldások, képiség, zeneiség, hangnemek – eltérő alkotói magatartások.</p> <p>Szemelvények a magyar irodalom különféle műfajú alkotásaiból, pl. Csokonai Vitéz Mihály, József Attila, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor műveiből – értelmezések, poétikai és verstani gyakorlatok.</p> <p>Kulcsfogalmak: Líra, lírai alany, téma, motívum, versforma, rímszerkezet.</p> <p>A hősiesség magatartás néhány példája, változata; a próbatételek, kalandok szerepe.</p> <p>A görög mitológiától és a <i>Bibliától</i> (pl. Héraklész, Odüsszeusz; Dávid és Góliát, Sámson) a klasszikus és a kortárs ifjúsági irodalomig (kis- és nagyepikai művek, műrészletek; verses és prózai formák).</p> <p>Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi</i> – műértelmezés.</p> <p>Szerkezet (a négy levonás kapcsolódása; ismétlés és fokozás); a konfliktusok jellege; népiesség és időmértékes forma</p> <p>Kulcsfogalmak: Próbatétel, kaland (cselekményszervező), ismétlődő motívum, vándortéma, daktilus, spondeus, kötött verssor, hexameter.</p> <p>Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> – sok szempontú megközelítés.</p> <p>Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok.</p> <p>Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód.</p>
--	--

<p>VI. Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> – házi olvasmány</p>	<p>Bornemissza Gergely életútja.</p> <p>A mű fontos témái (történelem, hősiesség, barátság, szerelem, árulás stb.) és motívumai (pl. hold, csillag, gyűrű).</p> <p>Kulcsfogalmak: Történelmi regény, ifjúsági regény, kalandregény; téma, motívum</p>
--	---

Magyar irodalom

évfolyam

Témakör	Tartalmak
<p>I. Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)</p>	<p>Az egyes kisepikai műfajok sajátosságai (pl. tér-, időviszonyok, előreutalás, késleltetés, nézőpont, szerkesztésmód, szereplők, hangnem, téma, motívumok).</p> <p>Kosztolányi Dezső, Mikszáth Kálmán és más magyar elbeszélők alkotásai.</p>

<p>II. Nagyepikai alkotás – regényelemzés</p>	<p>Kulcsfogalmak: Kisepika, mese, monda, legenda, anekdota, novella, elbeszélés, kisregény, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.</p> <p>Mikszáth Kálmán: <i>Szent Péter esernyője</i> – sok szempontú megközelítés.</p> <p>Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, anekdotikusság.</p> <p>A szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással).</p> <p>Elemzések, értelmezések és kreatív írások.</p> <p>Kulcsfogalmak: Nagyepika, szerkezet, időviszony, térvizony, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; anekdotikus; magatartásforma.</p>
<p>III. Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal, epigramma)</p>	<p>Alkotások műfaji szempontokból a magyar irodalom különféle korszakaiból, pl. Ady Endre, Arany János, Csokonai Vitéz Mihály (<i>A Reményhez</i>), Janus Pannonius (<i>Pannónia dicsérete</i>), József Attila, Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból.</p> <p>Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése – a műválasztás felölel alapvető lírai témákat (pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, öntudat, költősors, költészet/ars poetica).</p> <p>Nemzeti himnuszunk, ódáink – Kölcsey: <i>Hymnus</i>; Vörösmarty: <i>Szózat</i>; Petőfi: <i>Nemzeti dal</i> – műértelmezések, sok szempontú elemzések (pl. vershelyzet, szerkezet, műfaji változat, poétikai megoldások, versforma).</p>

<p>IV. Egy korstílus – a romantika</p>	<p>Kulcsfogalmak: Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma; verselési rendszer, rímes időmértékes verselés, rímtelen időmértékes verselés, versláb, spondeus, trocheus, trochaikus verselés, daktilus, kötött verssor, hexameter, pentameter, disztichon; rím, rímelhelyezkedés; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, szórendcsere.</p> <p>Egy-két szemelvény a korszak jellemző alapvetéseiről, törekvéseiről (pl. szabadság az irodalomban; új, jellegzetes műfajok; kevertség, töredékesség; romantika és népiesség).</p> <p>Szemelvények Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi korstílusra jellemző, különféle műfajú, tematikájú alkotásaiból (pl. Kölcsey: <i>Huszt</i>; Vörösmarty: <i>Ábránd</i>; Petőfi: <i>Egy gondolat bánt engemet...</i>).</p> <p>Kulcsfogalmak: Műfaji fogalmak (pl. óda, epigramma, rapszódia); romantikus ellentétezés, romantikus képalkotás.</p> <p>Nagyepikai alkotás (regényelemzés) - sok szempontú megközelítés.</p> <p>Jókai Mór: <i>A kőszívű ember fiai</i> (vagy esetleg egy másik regénye, pl. <i>Az új földesúr</i> vagy <i>A jövő század regénye</i>) – sok szempontú megközelítés.</p> <p>Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet.</p> <p>Hősök, magatartásformák, erkölcsi választások – a szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással).</p> <p>Regényműfaji változat (pl. heroikus regény, irányregény, utópia stb.).</p>
--	--

<p>V. Nagyepikai alkotás – egy Jókai-regény és a romantikus korstílus (regényelemzés)</p>	<p>A romantika megjelenési formái (pl. szerkezet, cselekményfordulatok, jellemelek, hangnem, előadásmód).</p> <p>Elemzések, értelmezések.</p> <p>Kulcsfogalmak: Romantikus regény; regényműfaji változat, pl. heroikus regény; romantikus hős, jellem, ábrázolásmód.</p> <p>Drámai műfajok – egy komédia sok szempontú megközelítése</p> <p>Molière: <i>Fösvény</i> (esetleg pl. <i>Képzelt beteg</i>) vagy Shakespeare egy vígjátéka vagy Szigligeti: <i>Liliomfi</i> vagy Goldoni: <i>Két úr szolgája</i>.</p> <p>Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok.</p> <p>Drámai szerkezet.</p> <p>A komikum megjelenési formái (pl. helyzet- és jellemkomikum).</p> <p>Komikus jellem, jellemtípus</p> <p>Kulcsfogalmak: Dráma, komédia, dialógus, konfliktus, alapszituáció, helyzetkomikum, jellemkomikum, típus, jellemtípus.</p> <p>Kulcsfogalmak: Jellem, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.</p>
---	---

ai műfajok (egy komédia)

média kifejezőeszközei (1)

Történet és elbeszélés a
mozgóképen

Magyar irodalom

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Kisepikai alkotások - prózai és verses, pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, komikus eposz, ballada	<p>Kisepikai alkotások – prózai és verses műfajok.</p> <p>Novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, egyperces novella, komikus eposz, ballada - műfaji rendszerezés.</p> <p>Tematikus kapcsolódások, archetipikus helyzetek felismerése (pl. gyerekkor-felnőttkor, szegénység-gazdagság, bűn-bűnhődés, házastársi kapcsolatok, hűség, kitartás, beavatás).</p> <p>Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Örkény István műveiből, valamint választható: Petőfi Sándor: <i>A helység kalapácsa</i> – a komikus eposz műfaji sajátosságai, illetve Arany János egy balladája (pl. <i>Zách Klára; Szondi két apródja</i>).</p> <p>Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> (részletek) – házi olvasmány.</p> <p>A karcolatgyűjtemény szerkezete; pár-novellák összevetése.</p> <p>Kulcsfogalmak: Kisepika, anekdota, novella, egyperces novella, komikus eposz, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.</p> <p>Nagyepikai alkotás – egy regény sok szempontú megközelítése. Pl. Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben</i> vagy Szabó Magda: <i>Abigél</i> vagy Móricz Zsigmond: <i>Légy jó mindhalálig</i> (vagy egy másik regénye, pl. <i>Pillangó, Árvácska</i>) vagy Gárdonyi Géza: <i>A láthatatlan</i></p>

<p>II. Nagyepikai alkotás – regényelemzés</p>	<p><i>ember</i> vagy egy kortárs magyar vagy világirodalmi alkotás.</p> <p>Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód.</p> <p>Hősök, tettek, magatartásformák – a szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással).</p> <p>Regényműfaji változat (pl. fejlődésregény, történelmi regény, példázatos regény).</p> <p>Elemzések, értelmezések.</p> <p>Kulcsfogalmak: Elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód; fejlődésregény, humor, példázat / parabola, történelmi regény.</p>
<p>III. Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok - óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra</p>	<p>Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok, pl. óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra - műfaji rendszerezés.</p> <p>Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése (a műválasztás felőlel alapvető lírai témákat, pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, háború, szabadság, öntudat, költősors, költészet / ars poetica).</p> <p>Verstani, poétikai fogalmak rendszerezése.</p> <p>Szemelvények Ady Endre, Arany János, Csokonai Vitéz Mihály, Janus Pannonius, József Attila, Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós (<i>Nem tudhatom</i>), Szabó Lőrinc, Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból.</p> <p>Szemelvények a reklám és a popzene új szóbeli költészetéből.</p> <p>Kulcsfogalmak: Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma, ekloga, verselési rendszer, rímes és rímtelen időmértékes verselés, versláb, spondeus, trocheus,</p>

	<p>trochaikus verselés, daktilus, kötött verssor, hexameter, pentameter, disztichon, rím, rímelhelyezkedés, alliteráció; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, figura etymologica, inverzió.</p> <p>Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség).</p> <p>Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió stílus- és formajegyei.</p> <p>Jellemző művek, ábrázolásmódok pl. Ady, Babits, Juhász Gyula, Tóth Árpád műveiből.</p> <p>Kulcsfogalmak: Impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió, szinesztézia, allegória, szimbólum, összetett költői kép.</p> <p>Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből – egy magyar vagy világirodalmi regény sok szempontú megközelítése.</p> <p>A népszerű irodalom műfajai (pl. ifjúsági, bűnügyi, fantasztikus regény, kalandregény, sci-fi), megoldásai, hatása; hangnemei (pl. humoros regény), formái (pl. naplóregény, levélregény). Pl. Golding: <i>A Legyek Ura</i> / Salinger: <i>Zabhegyező</i> / Rejtő Jenő egy műve / Verne egy műve / egy klasszikus bűnügyi regény.</p> <p>Kulcsfogalmak: Népszerű irodalom, bűnügyi történet, kalandregény, fantasztikus regény, tudományos-fantasztikus irodalom, humoros hangnem.</p> <p>Drámai műfajok – egy tragédia és/vagy egy komédia sok szempontú megközelítése.</p>
--	---

<p>IV. Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)</p>	<p>Shakespeare: <i>Romeo és Júlia</i> (vagy egy Shakespeare-komédia vagy Gogol: <i>A revizor</i>).</p> <p>Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet.</p> <p>A meghatározó minőség szerepe (tragikus/komikus cselekmény; tragikus/komikus hős).</p> <p>Hősök (egyéni és tipikus vonások).</p> <p>Tragikus bukás, értékvesztés/komikus lelepleződés.</p> <p>Kulcsfogalmak: Dráma, komédia, tragédia, komikum, tragikum, dialógus, konfliktus, alapszituáció, drámai nyelv, drámai jellem.</p>
<p>V. Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből - magyar vagy világirodalom, regényelemzés</p>	<p>Kulcsfogalmak: Dokumentum, fikció, műfaji, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller; szerzői, ábrázolási konvenció; tudósítás, riport, kritika, publicisztika.</p> <p>Kulcsfogalmak: Szimbolikus kód, technikai kód, mágikus gondolkodás, értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípa, reprezentáció.</p>
<p>VI. Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia</p>	

média kifejezőeszközei (2)

A mozgóképi és az írott sajtó
szövegeinek rendszerezése

média társadalmi szerepe,
használata

A média nyelve, a
médiaszövegek értelmezése

Angol nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
How are you? /Ki vagy? Fun at school Leisure time	köszönések: Good... I'm from létiige: forms of to be forms of to have; Genitive's, kié? (Whose?) színek, melléknevek, család, testrészek, foglalkzások I like/I don't like Dou you like folyamatos jelen idő, present continuous (+,-,? short answers) must/mustn't segédige egyszerű jelenidő, Simle Present Tense (+,-,? short answers) - gyakoriságot kifejező időhatározók óra mindennapi szokások (hét napjai, hónapok, évszakok) óra, cselekvések, ajándékok numbers, számok (20-100) helyhatározók mennyi? (how much?) some/any szabadidős tevékenységek: Place to go to, Films, At the cinema helyhatározók, irányok

At a party	<p>tárgyas névmások melléknévfokozás (közép-, felsőfok)</p>
Going out	<p>accusative of personal pronouns me, you, him, her, us, them clothes, shops, fashion numbers 31-100 demonstrative pronouns that/those</p>
Shopping	<p>Simple Present Tense, going to szerkezete How often? adverb of frequency Vehicles, City life, Usual activities</p>
Travelling	<p>travelling, adjectives, Countries of Europe comparison of adjectives (simple and irregular forms)</p>
Transports	<p>foglalkozások, cselekvések interrogative forms (to be/ to have/ can) simple present / going to simple past forms of to be and irregular verbs (+,-,? short answers)</p>
Jobs	

Food	<p>kedvenc időtöltéseim, mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások, vakációk, nyaralás, utazás</p> <p>Countable and uncountable nouns numbers, számok (millióig)</p> <p>helyhatározók mennyi? (how much?/how many?) a/an , some/any, the, a little, a few</p> <p>napi étkezések, kedvenc ételeim, italaim, egészséges táplálkozás, receptek, főzés, sütés</p> <p>szabadidős tevékenységek helyhatározók, irányok tárgyas névmások melléknévfokozás (közép-, felsőfok)</p> <p>accusative of personal pronouns me, you, him, her, us, them</p> <p>going to melléknevek, határozó szavak</p>
The world	

VI. Entertainment	
-------------------	--

Angol nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. My life (Az életem)	-Past Simple : be (létige múltideje) -szabályos és rendhagyó igék -kérdések -család, otthon -én és a családom
II. The future (A jövő)	-családi ünnepek -will segédige
III. Times and places (Idők és helyek)	-közlekedési eszközök -vakáció, nyaralás -utazás a jövőbe

<p>IV. London</p>	<p>-Past Continuous (folyamatos múlt) : tagadás, kérdés, kijelentés, rövid válaszok</p> <p>-Past Continuous and Past Simple (folyamatos múlt és egyszerű múlt összehasonlítása)</p> <p>-természeti katasztrófák</p> <p>-időjárás</p>
<p>V. Experiences (Élmények, tapasztalatok)</p>	<p>-névelők : the/ a, an</p> <p>-somebody/ anybody/ everybody</p> <p>-útbaigazítás</p> <p>-híres városok és nevezetességeik</p>
<p>VI. Problems (Problémák)</p>	<p>-Present Perfect (befejezett jelen) : kijelentés, kérdés , tagadás, rövid válaszok</p> <p>-ever, never, just</p> <p>-should / shouldn't segédige</p> <p>-must / mustn't , don't have to segédige</p> <p>-problémákról beszélni, tanácsot adni</p>

Angol nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Past and present (Múlt és jelen)	-Past Simple and Past Continuous (egyszerű múlt és folyamatos múlt) -used to segédige -too/enough -anyagnevek, ruhadarabok -családom múltja, jelene
II. Fame and fortune (Hírnév és vagyon)	-Present Perfect (befejezett jelen) -Present Perfect v. Past Simple (befejezett jelen v. egyszerű múlt) -for/since -question tags -a média szerepe a hétköznapi életben
III. Health and safety (Egészség és biztonság)	-subjective relative clauses (vonatkozó névmások) -should/might segédigék -testrészek -betegségek kezeléseik -helyes táplálkozás

IV. Heroes (Hősök)	-verb+ ing or infinitive -there's someone/something + ing see/hear someone + ing -melléknév + ed/ ing
V. Our environment (Környezetünk)	-Passive voice : present, past (szenvető szerkezet : jelen, múlt) -környezetünk
VI. Relationships (Kapcsolatok)	-First conditional (feltételes mondat 1. típus)

Német nyelv
évfolyam

Témakör	Tartalmak
Család	Családtagok otthoni feladatai. Napirend. Családi ünnepek.
Otthon	Vidék és város összehasonlítása Német hírességek bemutatása
Étkezés	Foglalkozások és helyszíneik Receptek, főzés, sütés.

	Bevásárlás
Idő, időjárás	Az óra. Öltözködés. Kedvenc ruháim. Ruházati boltban vásárlás
Sport	Testrészek. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom.
Iskola, barátok	Iskolám, osztálytermünk. Iskolaszerek. Tanórán kívüli közös programjaink.
Szabadidő, szórakozás	Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Közös időtöltés barátokkal. Internet, interaktív játékok.
Természet, állatok	Vadon élő és állatkerti állatok. Állatkertek Németországban, Ausztriában, Svájcban
Ünnepek és hagyományok	Családi és iskolai ünnepek.(születésnap, farsang).
Város, bevásárlás	Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Az én városom/falum. Vásárlás.

	Vakáció, nyaralás. Közlekedési eszközök.
Utazás, pihenés	
Fantázia és valóság	Képzeletem világa (fantasztikus szótár, egy jelmez készítése).
Egészséges életmód	A rendszeres testedzés.
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Perfekt Präteritum(1) haben, sein
Múltidejűség	Futur (mit Präsens)
Jövőidejűség	
Modalitás	müssen, wollen (Präsens) wollen, können, müssen (Präteritum)
Birtoklás kifejezése	Possessivpronomen(2) unser, euer tulajdonnevek birtokos esete
Térbeli viszonyok	Präpositionen(2) Lokaladverbien(2)

Időbeli viszonyok	selten, manchmal, oft, immer, nie
Mennyiségi viszonyok	alles, viel, wenig, nichts
Minőségi viszonyok	Jelzős sorszámnev
Esetviszonyok	Dativ(1)
összetartó eszközök	vonzatok
Tagadás	kein/keine/kein (Akk)

Német nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Család	Személyleírás. Szokásos napi tevékenységek.
Sport	Téli sportok. Csapatok. Sportbaleset, sportprogramok. Segítségnyújtás
Iskola, barátok	Tanórán kívüli közös programok. (Iskolai börze.)

Szabadidő, szórakozás	Szabadidős program tervezése. Meghívás programokra. Kisállatok.
Természet, állatok	
Város, bevásárlás	Tájékozódás, útbaigazítás. Híres német városok nevezetességei. Vásárlás, csere-bere.
Utazás, pihenés	Külföldi utazás, élmények. (Utazás a téli szünetben.) Kedvenc olvasmányaim, könyvem. Egy olvasmány élmény bemutatása.
Fantázia és valóság	A rendszeres testedzés.
Egészséges életmód.	Futur mit werden
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Perfekt ismétlése Präpositionen, Lokaladverbien
Térbeli viszonyok	bis
Időbeli viszonyok	Was für?

Minőségi viszonyok	
Esetviszonyok	Dativ an, auf, hinter, in, neben,..
Szövegösszetartó eszközök	ma

Német nyelv
évfolyam

Témakör	Tartalmak
Család	Családfa. Személyleírás. Szokásos napi tevékenységek
Otthon	Lakóhelyem, tágabb környezetem bemutatása. Falusi élet. Nevezetességek a célnyelvi országban (Melk, Bécs)
Idő, időjárás	Időjárás.
Sport	Sportszerek, sportversenyek, eredmények. Különleges sportok.
Iskola, barátok	Az orvosnál. Betegségek. Testrészek

Szabadidő, szórakozás	Barátok jellemzése, bemutatása.
Természet, állatok	Kirándulás, túra tervezése. Születésnap parti
Ünnepek és szokások	Házi állatok egy gazdaságban.
Város, bevásárlás	Családi ünnepek (Születésnap.)
Utazás, pihenés	Látnivalók, nevezetességek. Híres városok és nevezetességeik.
Fantázia és valóság	Vakáció, nyaralás. Élmények. Utazás Ausztriában. Közlekedési eszközök. Közlekedési táblák, szabályok.
Zene, művészetek	Egy mese modern feldolgozásban. (Der Wolf und die sieben Punker)
Egészséges életmód	Múzeum, kiállítás (pl. Schönbrunn, Minipolis)
Földünk és a világűr	Betegségek és megelőzésük
Cselekvés, történet, létezés kifejezése	Tájak, folyók, hegyek, tavak itthon és a célnyelvi országokban.

Birtoklás	es gibt Präteritum
Térbeli viszonyok	Sein/e, ihr/e
Esetviszonyok	Kettős esettel álló elöljárósók összefoglalása
Szövegösszetartó eszközök	Genitiv
Modalitás	dieser//diese/dieses wenn Dürfen(Präsens, Präteritum) sollen feltételes mód: wäre, hätte, würde

Német nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Család	Családtagok jellemzése. Napi időbeosztás.

<p>II. Otthon</p>	<p>Bútorok, egy szoba berendezése.</p> <p>Lakóhelyem, tágabb környezetem. Egy német város bemutatása (Nürtingen)</p> <p>Otthontalanok: utcagyerek Brazíliában</p>
<p>III. Étkezés</p>	<p>Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában.</p> <p>Német specialitások. (pl. kenyérfajták). Élelmiszervásárlás.</p>
<p>IV. Öltözködés</p>	<p>Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat világa. Ruhavásárlás.</p>
<p>V. Sport</p>	<p>Betegségek és kezelésük. Javaslatok. Gyógyszerek.</p> <p>Sportrekordok.</p>
<p>VI. Iskola, barátok</p>	<p>Órai tevékenységek. Osztályközösség, osztálytársak jellemzése.</p> <p>Konfliktusok barátok között. Iskolai élet Németországban.</p>
<p>VII. Szabadidő</p>	<p>Szabadidős program tervezése. Múzeumlátogatás, belépőjegyek</p> <p>Német és osztrák barátok szabadidős tevékenységei.</p>
<p>VIII. Természet, állatok</p>	<p>Más kontinensek élővilága, állatkert</p> <p>Látnivalók, nevezetességek. Vásárlás áruházban.</p>

Város, bevásárlás	Utazás külföldre. Utazási előkészületek. Csereutazás egy német partneriskolával.
Utazás, pihenés	Kiállítások, rendezvények, koncertek.
Zene, művészetek	Veszélyeztetett állat- és növényvilág
Környezetünk védelme	Tisztálkodás. Testápolás, testápolási szerek Betegségek és megelőzésük.
Egészséges életmód	Találmányok. Titkosírások
Tudomány, technika	Iskolám múltja, jelene. Lakóhelyem régen és most. Terveim a jövőre...
Múltunk és jövőnk	E-mail és facebook.
Média, kommunikáció	Präteritum (2)ismétlés sich-Verben (2)
Cselekvés, történet, létezés kifejezése	Helymeghatározás tulajdonnevek esetében

Térbeli viszonyok	Wie lange? Bis wann?
Időbeli viszonyok	außer, wegen
Esetviszonyok	weil, dass, kérdőnévmások előjáróval: womi/worüber...
Szövegösszetartó	brauchen+Akk. sich freuen+ über, Angst haben + vor, stb
Vonzatos igék	

Matematika

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Gondolkodási műveletek	<p>Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.</p> <p>Néhány elem kiválasztása. Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján.</p> <p>A részhalmaz fogalma.</p>

<p>II. Algebra</p>	<p>Két véges halmaz közös része.</p> <p>Két véges halmaz egyesítése. Változatos tartalmú szövegek értelmezése.</p> <p>Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább, legfeljebb). Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására.</p> <p>A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások. Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban.</p> <p>Definíció megértése és alkalmazása.</p> <p>Természetes számok milliós számkörben, egészek, törtek, tizedes törtek.</p> <p>Alaki érték, helyi érték. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása.</p> <p>Számok ábrázolása számegyenesen.</p> <p>Negatív szám értelmezése:</p> <p>adósság, fagypon alatti hőmérséklet, számolások az időszalagon, földrajzi adatok (magasságok, mélységek).</p> <p>Összeadás, kivonás szóban, (fejben) és írásban, szemléltetés számegyenesen.</p> <p>Alapműveletek negatív számokkal.</p> <p>Ellentett, abszolút érték.</p>
--------------------	---

<p>III. Geometria</p>	<p>Közönséges tört fogalma.</p> <p>Tizedes tört fogalma.</p> <p>A tizedes törtek értelmezése. Tizedes törtek jelentése, kiolvasása, leírása.</p> <p>Egész számok, törtek helye a számegyenesen, nagyságrendi összehasonlítások.</p> <p>Összeadás, kivonás az egészek és a törtek körében.</p> <p>Szorzás, osztás az egészek és a törtek körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban).</p> <p>Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel.</p> <p>Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.</p> <p>Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend.</p> <p>Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.</p> <p>A racionális számok halmaza.</p> <p>Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.</p> <p>A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány.</p> <p>Párhuzamosság, merőlegesség, konvexitás.</p> <p>Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma.</p> <p>A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése.</p> <p>Két pont, pont és egyenes távolsága.</p>
-----------------------	---

	<p>Két egyenes távolsága.</p> <p>Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Bolyai János, Bolyai Farkas</p> <p>Kör, gömb szemléletes fogalma.</p> <p>Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.</p> <p>Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok.</p> <p>Szakaszfelező merőleges.</p> <p>A szög fogalma, mérése. Szögfajták.</p> <p>A szög jelölése, betűzése.</p> <p>Nevezetes szögek szerkesztése: 30°, 60°, 90°, 120°.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> görög betűk használata a szögek jelölésére, a hatvanas számrendszer kapcsolata a szög mérésével.</p> <p>Adott egyenesre merőleges szerkesztése.</p> <p>Adott egyenessel párhuzamos szerkesztése.</p> <p>Téglalap, négyzet szerkesztése.</p> <p>Téglalap, négyzet kerülete, területe.</p> <p>Háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint.</p> <p>Sokszögek kerülete.</p> <p>Kocka, téglatest tulajdonságai, hálója.</p> <p>Téglatest (kocka) felszínének és térfogatának kiszámítása.</p> <p>A kör.</p>
--	---

<p>IV. Összefüggések, függvények, sorozatok</p>	<p>Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg.</p> <p>Matematikatörténeti érdekességek: a hatvanas számrendszer kapcsolata idő mérésével.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó rövidebb és hosszabb szövegek feldolgozása.</p> <p>Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.</p> <p>Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben.</p> <p>A Descartes-féle derékszögű koordinátarendszer.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Descartes.</p> <p>Egyszerű grafikonok értelmezése.</p> <p>Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével.</p> <p>Példák konkrét sorozatokra.</p> <p>Sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p> <p>Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével (biztos, lehetetlen esemény).</p> <p>Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.</p> <p>Egyszerű diagramok, értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.</p> <p>Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép).</p>
---	--

V. Valószínűség, statisztika	
---------------------------------	--

Matematika

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Gondolkodási műveletek	<p>Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.</p> <p>Néhány elem kiválasztása. Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján.</p> <p>A részhalmaz fogalma.</p> <p>Két véges halmaz közös része.</p> <p>Két véges halmaz egyesítése. Változatos tartalmú szövegek értelmezése.</p> <p>Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább, legfeljebb). Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására.</p> <p>A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások. Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése. Egyszerű,</p>

<p>II. Algebra</p>	<p>matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban.</p> <p>Definíció megértése és alkalmazása.</p> <p>Természetes számok milliós számkörben, egészek, törtek, tizedes törtek.</p> <p>Alaki érték, helyi érték. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása.</p> <p>Számok ábrázolása számegyenesen.</p> <p>Összeadás, kivonás szóban, (fejben) és írásban, szemléltetés számegyenesen.</p> <p>Alapműveletek negatív számokkal.</p> <p>Ellentett, abszolút érték.</p> <p>Közönséges tört fogalma.</p> <p>Tizedes tört fogalma.</p> <p>A tizedes törtek értelmezése. Tizedes törtek jelentése, kiolvasása, leírása.</p> <p>Egész számok, törtek helye a számegyenesen, nagyságrendi összehasonlítások.</p> <p>Összeadás, kivonás az egészek és a törtek körében.</p> <p>Szorzás, osztás az egészek és a törtek körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban).</p> <p>A számok reciprokának fogalma.</p> <p>Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel.</p> <p>Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.</p>
--------------------	--

<p>III. Geometria</p>	<p>Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend.</p> <p>Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.</p> <p>A racionális számok halmaza.</p> <p>Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.</p> <p>A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány.</p> <p>Párhuzamosság, merőlegesség, konvexitás.</p> <p>Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma.</p> <p>A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése.</p> <p>Két pont, pont és egyenes távolsága.</p> <p>Két egyenes távolsága.</p> <p>Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok.</p> <p><i>Matematikatörténet: Bolyai János, Bolyai Farkas</i></p> <p>Kör, gömb szemléletes fogalma.</p> <p>Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.</p> <p>Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok.</p> <p>Szakaszfelező merőleges.</p> <p>A szög fogalma, mérése. Szögfajták.</p> <p>A szög jelölése, betűzése.</p> <p>Szögmásolás, szögfelezés.</p>
-----------------------	--

	<p>Nevezetes szögek szerkesztése: 30°, 60°, 90°, 120°.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> görög betűk használata a szögek jelölésére, a hatvanas számrendszer kapcsolata a szög mérésével.</p> <p>Adott egyenesre merőleges szerkesztése.</p> <p>Adott egyenessel párhuzamos szerkesztése.</p> <p>Téglalap, négyzet szerkesztése.</p> <p>Téglalap, négyzet kerülete, területe.</p> <p>Háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint.</p> <p>A háromszög magasságának fogalma.</p> <p>Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése.</p> <p>Háromszög, négyszög, sokszög belső és külső szögeinek összege.</p> <p>Egyenlőszárú szárú háromszög és speciális négyszögek szerkesztése, egyszerűbb esetekben.</p> <p>Sokszögek kerülete.</p> <p>Kocka, téglatest tulajdonságai, hálója.</p> <p>Téglatest (kocka) felszínének és térfogatának kiszámítása.</p> <p>A tengelyes tükrözés.</p> <p>Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése.</p> <p>A tengelyes tükrözés tulajdonságai.</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus alakzatok.</p>
--	--

<p>IV. Összefüggések, függvények, sorozatok</p>	<p>Tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet), sokszögek.</p> <p>A kör.</p> <p>Derékszögű háromszög és tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe.</p> <p>Terület meghatározás átdarabolással.</p> <p>Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel.</p> <p>Arányos következtetések.</p> <p>A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel.</p> <p>Egyenes arányosság.</p> <p>A százalék fogalmának megismerése gyakorlati példákon keresztül.</p> <p>Az alap, a százalékkérték és a százalékláb értelmezése, megkülönböztetése.</p> <p>Egyszerű százalékszámítási feladatok arányos következtetéssel.</p> <p>Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg.</p> <p>Matematikatörténeti érdekességek: a hatvanas számrendszer kapcsolata idő mérésével.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása.</p>
---	--

	<p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó rövidebb és hosszabb szövegek feldolgozása.</p> <p>Egyszerű oszthatósági szabályok (2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel, 100-zal).</p> <p>Két szám közös osztói, közös többszörösei.</p> <p>Osztó, többszörös alkalmazása.</p> <p>Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.</p> <p>Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben.</p> <p>A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Descartes.</p> <p>Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.</p> <p>Egyszerű grafikonok értelmezése.</p> <p>Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben.</p> <p>Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre.</p> <p>Az egyenes arányosság grafikonja.</p> <p>Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével.</p> <p>Példák konkrét sorozatokra.</p> <p>Sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p>
--	--

<p>V. Valószínűség, statisztika</p>	<p>Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével (biztos, lehetetlen esemény).</p> <p>Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.</p> <p>Egyszerű diagramok, értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.</p> <p>Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép).</p>
---	---

Matematika

évfolyam

Témakör	Tartalom
<p>I. Gondolkodási műveletek</p>	<p>Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával.</p> <p>Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete.</p> <p>A részhalmaz.</p> <p>Matematikatörténet:</p>

<p>II. Algebra</p>	<p>Cantor</p> <p>Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata.</p> <p>Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.</p> <p>A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.</p> <p>A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Matematikai játékok.</p> <p>Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése).</p> <p>Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása.</p> <p>Racionális számok (véges, végtelen tizedes törtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek).</p> <p>A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata.</p> <p>Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése.</p> <p>Eredmények becslése, ellenőrzése.</p> <p>A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre, egész számok körében.</p>
--------------------	--

	<p>Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása.</p> <p>Hatványozásnál az alap és a kitevő változásának hatása a hatványértékre.</p> <p>10 egész kitevőjű hatványai.</p> <p>Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás.</p> <p>Matematikatörténet: érdekességek a prímszámok köréből.</p> <p>Oszthatósági szabályok.</p> <p>Számelméleti alapú játékok.</p> <p>Matematikatörténet: tökéletes számok, barátságos számok.</p> <p>Legnagyobb közös osztó, legkisebb pozitív közös többszörös.</p> <p>Arány, aránypár, arányos osztás.</p> <p>Egyenes arányosság, fordított arányosság.</p> <p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben.</p> <p>Az alap, a százalékérték és a százalékláb fogalmának ismerete, értelmezése, kiszámításuk következtetéssel, a megfelelő összefüggések alkalmazásával.</p> <p>A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok.</p> <p>Gazdaságossági számítások.</p> <p>Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása.</p> <p>Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás.</p> <p>Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel.</p> <p><i>Matematikatörténet: az algebra kezdetei.</i></p>
--	---

<p>III. Geometria</p>	<p>Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyismeretlenes egyenletek, elsőfokú egyismeretlenes egyenlőtlenségek megoldása.</p> <p>Azonosság.</p> <p>Azonos egyenlőtlenség.</p> <p>Alaphalmaz, megoldáshalmaz.</p> <p>A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés.</p> <p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása.</p> <p>Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.</p> <p>Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint.</p> <p>A háromszögek magassága, magasságvonala, magasságpontja.</p> <p>A háromszögek kerületének és területének kiszámítása.</p> <p>A háromszög és a négyszög belső és külső szögeinek összege.</p> <p><i>Matematikatörténet: Bolyai Farkas, Bolyai János.</i></p> <p>Érdekességek: gömbi geometria.</p> <p>Paralelogramma, trapéz, deltoid tulajdonságai, kerülete, területe.</p> <p>Szabályos sokszögek.</p> <p>Kör kerülete, területe.</p>
-----------------------	--

	<p>A kör és érintője.</p> <p>A tanult síkbeli alakzatok (háromszög, trapéz, paralelogramma, deltoid) szerkesztése.</p> <p>Nevezetes szögek szerkesztése: 15°, 45°, 75°, 105°, 135°.</p> <p>Középpontos tükrözés.</p> <p>A középpontos tükrözés tulajdonságai. A középpontos tükörkép szerkesztése.</p> <p>Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban.</p> <p>A tanult sokszögek osztályozása szimmetria szerint.</p> <p>Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben.</p> <p>Párhuzamos szárú szögek.</p> <p>Az egybevágóság szemléletes fogalma, a háromszögek egybevágóságának esetei.</p> <p>Az egybevágóság jelölése. \cong</p> <p>Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata.</p> <p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben.</p> <p>Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről.</p> <p>Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.</p> <p>Lineáris függvények.</p> <p>Egyenes arányosság grafikus képe.</p>
--	--

<p>IV. Összefüggések, függvények, sorozatok</p>	<p>(Példa nem lineáris függvényre: $f(x) = x^2$, $f(x) = x$).</p> <p>Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.</p> <p>Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.</p> <p>Egyszerű sorozatok vizsgálata.</p> <p>Matematikatörténet: Gauss.</p> <p>Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése.</p> <p>Valószínűségi kísérletek.</p> <p>Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma.</p> <p>Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése.</p> <p>Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.</p> <p>Matematikatörténet: érdekességek a valószínűség- számítás fejlődéséről.</p>
<p>V. Valószínűség, statisztika</p>	

Matematika

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Gondolkodási műveletek	<p>Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával.</p> <p>Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete.</p> <p>A részhalmaz.</p> <p>Matematikatörténet:</p> <p>Cantor</p> <p>Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata.</p> <p>Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.</p> <p>A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.</p> <p>A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Matematikai játékok.</p> <p>Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése).</p> <p>Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása.</p>

<p>II. Algebra</p>	<p>Racionális számok (véges, végtelen tizedes törtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek).</p> <p>A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata.</p> <p>Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése.</p> <p>Eredmények becslése, ellenőrzése.</p> <p>A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre, egész számok körében.</p> <p>Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása.</p> <p>Hatványozásnál az alap és a kitevő változásának hatása a hatványértékre.</p> <p style="text-align: center;">A négyzetgyök fogalma.</p> <p style="text-align: center;">Számok négyzete, négyzetgyöke.</p> <p style="text-align: center;">Példa irracionális számra (π, $\sqrt{2}$).</p> <p>Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása.</p> <p>Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel.</p> <p><i>Matematikatörténet: az algebra kezdetei.</i></p> <p>Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyismeretlenes egyenletek, elsőfokú egyismeretlenes egyenlőtlenségek megoldása.</p>
--------------------	--

<p>III. Geometria</p>	<p>Azonosság.</p> <p>Azonos egyenlőtlenség.</p> <p>Alaphalmaz, megoldáshalmaz.</p> <p>A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés.</p> <p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása.</p> <p>Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Bolyai Farkas, Bolyai János.</p> <p>Érdekességek: gömbi geometria.</p> <p>Paralelogramma, trapéz, deltoid tulajdonságai, kerülete, területe.</p> <p>Szabályos sokszögek.</p> <p>A tanult síkbeli alakzatok (háromszög, trapéz, paralelogramma, deltoid) szerkesztése.</p> <p>Nevezetes szögek szerkesztése: 15°, 45°, 75°, 105°, 135°.</p> <p>Eltolás, a vektor fogalma.</p> <p>Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálójá, tulajdonságai, felszíne, térfogata.</p> <p>Ismerkedés a forgáskúppal, gúlával, gömbbel.</p> <p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben.</p>
-----------------------	--

<p>IV. Összefüggések, függvények, sorozatok</p>	<p>Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről.</p> <p>Kicsinyítés és nagyítás.</p> <p>Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.</p> <p>Lineáris függvények.</p> <p>Függvények jellemzése növekedés, fogyás.</p> <p>Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.</p> <p>Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.</p> <p>Egyszerű sorozatok vizsgálata.</p> <p>Matematikatörténet: Gauss.</p> <p>Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése.</p> <p>Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.</p> <p>Számítási közép kiszámítása.</p> <p>Valószínűségi kísérletek.</p>
<p>V. Valószínűség, statisztika</p>	<p>Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma.</p>

	<p>Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.</p> <p>Matematikatörténet: érdekességek a valószínűség- számítás fejlődéséről.</p>
--	--

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

évfolyam

Témakör	Tartalom
<p>I. Az emberiség őskora.</p> <p>Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája</p>	<p>Ismétlés, az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok felidézése.</p> <p>Rejtőzködő múlt, a régészek munkája.</p> <p>Képek az őskori ember életéből.</p> <p>Varázslók és varázslatok. Az őskor kulturális emlékei.</p> <p>Az első letelepült közösségek: falvak és városok.</p> <p>Az időszámítás.</p> <p>Az ókori Egyiptom. Hétköznapiak és ünnepek.</p> <p>A piramisok titkai: az egyiptomi vallás, tudomány és művészetek.</p> <p>A Biblia. Történetek az Ószövetségből (a héber Bibliából) Dávid és Salamon.</p> <p>Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína területéről.</p> <p>Az írásbeliség kezdetei.</p>

<p>II. Az ókori görög-római világ</p>	<p>Mondák a krétai és trójai mondakörből.</p> <p>A görögök vallása és az ókori olimpiák.</p> <p><i>Hétköznapiak és ünnepek.</i></p> <p>Hétköznapiak Athénban és Spártában.</p> <p><i>Gyermekek nevelése, oktatása.</i></p> <p>Történetek a görög-perzsa háborúk korából.</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés. Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Az athéni demokrácia virágkora.</p> <p>Művészek és művészetek, tudósok és tudomány az ókori görög világban.</p> <p>Történetek Nagy Sándorról. <i>Birodalmak.</i></p> <p>Róma alapítása és terjeszkedésének kezdetei. A pun háborúk és hadvezérei.</p> <p><i>Birodalmak. A földrajzi környezet. Közlekedés, úthálózat, hírközlés.</i></p> <p>Köztársaságból egyeduralkodó. Híres és hírhedt császárok. <i>Uralkodók és államférfiak.</i></p> <p>A régi Róma művészeti emlékei, híres tudósai és művészei.</p> <p style="text-align: center;">Élet a Római Birodalomban.</p> <p style="text-align: center;"><i>Család, lakóhely.</i></p> <p>Pannónia provincia.</p> <p>A kereszténység zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története.</p> <p><i>A világvallások alapvető tanításai, vallásalapítók, vallásújítók.</i></p>
---------------------------------------	---

<p>III. A középkori Európa világa</p>	<p>A Római Birodalom meggyengülése, a Nyugatrómai Birodalom bukása.</p> <p>A Frank Birodalom és keresztény királyságok. A Bizánci Birodalom.</p> <p>Az iszlám vallás megjelenése és alapvető tanításai. Az iszlám kulturális hagyatéka. <i>Népek és vallások egymásra hatása, együttélése.</i></p> <p>A keresztény egyház felépítése, jellemzői.</p> <p>A fontosabb európai államok az első ezredfordulón.</p> <p><i>Megkülönböztetés, kirekesztés</i></p> <p>Az uradalmak. Földesurak és jobbágyok.</p> <p><i>Család, lakóhely.</i></p> <p>A keresztény egyház. Világi papok és szerzetesek.</p> <p>Lovagi életmód, lovagi erények. A kereszties hadjáratok.</p> <p>A középkori városok. A katedrálisok és a gótika.</p> <p>A polgárok. <i>Falvak és városok.</i></p> <p>A céhek kialakulása, feladatai és működésük.</p> <p>A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön.</p> <p><i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>Járványok a középkorban.</p> <p><i>Betegségek, járványok.</i></p> <p>A középkori Európa öröksége.</p> <p>A humanizmus és a reneszánsz. A könyvnyomtatás.</p>
---------------------------------------	---

<p>IV. A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora</p>	<p>Mondák, krónikák és történetek a magyarság eredetéről és vándorlásáról.</p> <p>Az ősi magyar harcmódor. Honfoglalás és letelepedés a Kárpát-medencében. A kalandozó hadjáratok.</p> <p>A keresztény magyar állam megalapítása, Géza fejedelem és Szent István intézkedései.</p> <p>A keresztény magyar állam megerősítése Szent László és Könyves Kálmán uralkodása idején.</p> <p>A tatárjárás. Az ország újjáépítése a tatárjárás után. IV. Béla, a második honalapító.</p> <p><i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p> <p>Árpád-kori kulturális örökségünk.</p>
---	---

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

évfolyam

Témakör	Tartalom
<p>I. A Magyar Királyság virágkora</p>	<p>A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején.</p> <p>Nagy Lajos, a lovagkirály. Főbb törvényei.</p> <p>Egy középkori város: Buda.</p> <p>Hunyadi János törökellenes harcai.</p> <p>A nándorfehérvári diadal.</p> <p>Hunyadi Mátyás uralkodása és reneszánsz udvara.</p>

<p>II. A világ és Európa a kora újkorban</p>	<p><i>Uralkodók és államférfiak.</i></p> <p>A mohácsi vereség és következményei. Buda eleste</p> <p>A földrajzi felfedezések okai és céljai. Hódítók és meghódítottak.</p> <p><i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre.</p> <p>A reformáció és a katolikus megújulás.</p> <p><i>Történelemformáló eszmék.</i></p> <p>Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában.</p> <p>A Napkirály udvara.</p> <p>A felvilágosodás kora. <i>Történelemformáló eszmék.</i></p> <p>Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte.</p>
<p>III. Magyarország a kora újkorban</p>	<p>A három részre szakadt ország lakóinak élete.</p> <p>Végyári harcok – végyári hősök. A nagy várháborúk éve (1552).</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon.</p> <p>Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején.</p> <p>Élet a török hódoltságban.</p> <p><i>Öltözködés, divat.</i></p>

<p>IV. A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon</p>	<p>Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században, a török kiűzése.</p> <p>A Rákóczi-szabadságharc.</p> <p>Az ország újjáépítése, a hódoltsági területek benépesítése.</p> <p>A francia forradalom és vívmányai. A jakobinus terror.</p> <p>Napóleon felemelkedése és bukása.</p> <p><i>Uralkodók és államférfiak.</i></p> <p>Az ipari forradalom első feltalálói és találmányai.</p> <p><i>Közlekedés, úthálózat, hírközlés.</i></p> <p>Széchenyi István elméleti és gyakorlati munkássága.</p> <p>A reformkori rendi országgyűléseken felmerülő fő kérdések.</p> <p>Kossuth Lajos programja és szerepe a reformkorban.</p> <p>Az 1848-as forradalom.</p> <p>A szabadságharc fontosabb csatái és jeles szereplői, a többség és kisebbség összefogása.</p>
---	--

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

évfolyam

Témakör	Tartalom
<p>I. A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei</p>	<p>Az egységes Németország létrejötte.</p> <p>Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.</p>

<p>II. Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon</p>	<p>Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai.</p> <p><i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása.</p> <p>Magyarország az önkényuralom éveiben.</p> <p>A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam.</p> <p><i>Államférfiak. Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése.</p> <p><i>Népek egymásra hatása, együttélése.</i></p> <p>Budapest világváros.</p> <p><i>Urbanizáció.</i></p> <p>Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete.</p> <p><i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p> <p>A millenniumi ünnepek. Hazánk a XX. század elején.</p> <p>A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon.</p> <p>Az első világháború kirobbanása.</p> <p>Tömegek és gépek háborúja.</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Magyarok az első világháborúban.</p>
---	---

<p>III. A nagyhatalmak versengése és az első világháború</p>	<p>A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése.</p> <p>Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban.</p> <p>A Párizs környéki békék. Európa új arca.</p> <p>A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. Sztálin, a diktátor.</p> <p>A GULAG rendszere.</p> <p><i>Birodalmak.</i></p>
<p>IV. Európa és a világ a két háború között</p>	<p>A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában.</p> <p>Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor.</p> <p><i>Megkülönböztetés, kirekesztés</i></p> <p>A náci terjeszkedés kezdetei Európában.</p>
<p>V. Magyarország a két világháború között</p>	<p>Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság okai, következményei.</p> <p>A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak kezdete.</p> <p>A Horthy-korszak jellegzetességei.</p> <p><i>Megkülönböztetés, kirekesztés</i></p> <p>A kultúra, a művelődés a Horthy-korszakban.</p> <p><i>Gyermekek nevelése, oktatása.</i></p>

<p>VI. A második világháború</p>	<p>A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.</p> <p>A revíziós politika első sikerei.</p> <p>A második világháború kezdete és első évei.</p> <p>A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború.</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Fordulat a világháború menetében.</p> <p>Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig.</p> <p>A hátország szenvedései. Népiirtás a második világháborúban, a holokauszt.</p> <p>A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia.</p> <p>Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás.</p>
<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</p> <p><u>8. évfolyam</u></p>	
<p>Témakör</p>	<p>Tartalom</p>

<p>I. Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése</p>	<p>A kétpólusú világ kialakulása.</p> <p>Az 1947-es párizsi békeszerződések.</p> <p>A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Válsággócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (A demokratikus Izrael Állam létrejötte, arab-izraeli és vietnami háborúk).</p> <p>Magyarország 1945–1948 között.</p>
<p>II. Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig</p>	<p>Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor.</p> <p>A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években.</p> <p><i>Hétköznapiak és ünnepek.</i></p> <p>Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc</p> <p>A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság.</p>
<p>III. A két vilárendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása</p>	<p>Az életmód változása, a populáris kultúra kialakulása és terjedése a világban.</p> <p><i>Öltözködés, divat.</i></p> <p>Tudományos és technikai forradalom. Fegyverkezési verseny és űrprogram.</p> <p><i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei.</p>

<p>IV. A Kádár-korszak jellemzői</p> <p>V. Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése</p> <p>VI. Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon</p>	<p><i>Államférfiak.</i></p> <p>Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása.</p> <p><i>Birodalmak.</i></p> <p>A rendszerváltó Kelet-Közép-Európa. Németország egyesülése.</p> <p>A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása.</p> <p>Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka.</p> <p>A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”.</p> <p>A pártállam csődje.</p> <p>A rendszer megváltoztatása kezdetei.</p> <p>Az Európai Unió létrejötte és működése.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>A közelmúlt háborúi, válságócai (Közel-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán).</p> <p>A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai.</p> <p>A demokratikus jogállam megteremtése.</p> <p>Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz.</p> <p>A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon.</p> <p>A magyarországi nemzetiségek.</p>
---	--

<p>VII. Társadalmi szabályok</p>	<p>A cigány (roma) népesség helyzete.</p> <p>A határon túli magyarság sorsa a rendszerváltozást követően.</p> <p>A Kárpát-medencén kívüli magyarság helyzete.</p> <p>Szokás, hagyomány, illem, erkölcs.</p> <p>A jogi szabályozás sajátosságai.</p> <p>Jogok és kötelességek.</p> <p>Az alapvető emberi jogok.</p> <p>A gyermekek jogai, diákjogok.</p> <p>Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban.</p> <p>Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.</p> <p>Államformák (királyság, köztársaság).</p> <p>Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra).</p> <p>A demokratikus állam működésének alapelvei (hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll).</p>
<p>VIII. Állampolgári alapismeretek</p>	<p>Állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p>Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviseltek).</p> <p>A média, mint hatalmi ág.</p> <p>A nyilvánosság szerepe a közéletben.</p> <p>Tapasztalatszerzés: részvétel a diákönkormányzat munkájában.</p>

<p>IX. Pénzügyi és gazdasági kultúra</p>	<p>A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők).</p> <p>A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció.</p> <p>Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam).</p> <p>Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel).</p> <p>Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről</p> <p>Családi bevételek:</p> <p>munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, vagyon).</p>
<p>X. Háztartás és családi gazdálkodás</p>	<p>Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházkodás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások).</p> <p>Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás).</p> <p>Családi pénzkezelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek).</p>

<p>XI. Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság</p> <p>A médiamodellek és intézmények.</p> <p>A média társadalmi szerepe, használata –</p> <p>Reklám és hír a hagyományos és az új médiában</p>	<p>Tapasztalatszerzés: látogatás egy pénzintézetben, a lakossági folyószámlákhoz kapcsolódó banki tevékenységek megismerése.</p> <p>Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban.</p> <p>A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megörökítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása.</p> <p>A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban</p> <p>A médiapiacon az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei.</p> <p>A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése.</p> <p>A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális héttér, érdeklődés).</p> <p>A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.</p> <p>A reklámok, a hirdetés és a médiaipar jellemzői.</p> <p>A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása.</p> <p>A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása.</p> <p>A pártatlanság és korlátai.</p>
---	--

Erkölcstan

osztály

Témakör	Tartalom
Test és lélek	<p>Hogyan változtak testi, lelki, szellemi tulajdonságaim az évek során?</p> <p>Mire van szükség ahhoz, hogy a testem jól fejlődjön?</p> <p>Mi kell a lelkem és az értelmem fejlődéséhez?</p> <p>Melyek az ember legfontosabb fizikai, lelki és szellemi szükségletei?</p> <p>Miben térnek el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember szükségletei?</p> <p>Miben különbözik egy ember az összes többi élőlénytől, és miben hasonlít rájuk?</p>
Kapcsolat, barátság, szeretet	<p>Kikkel tartok szorosabb vagy lazább kapcsolatot?</p> <p>Kihez mi fűz, és milyen mélységűek ezek az érzések?</p> <p>Mi tesz vonzóvá és mi tesz ellenszenvenné valakit?</p> <p>Milyen módon lehet elnyerni valakinek a rokonszenvét?</p> <p>Lehetnek-e a barátoknak titkaik egymás előtt?</p> <p>Megengedhető-e a hazugság a barátok között?</p> <p>-? Hogyan tudják segíteni egymást a barátok?</p> <p>Hogyan lehet bocsánatot kérni és megbocsátani?</p>

<p>III. Kortársi csoportok</p>	<p>Milyen formái vannak a szeretet kimutatásának és a figyelmességnek?</p> <p>Milyen problémák és milyen konfliktusok zavarhatják meg a barátságot?</p> <p>Milyen csoportokhoz tartozom?</p> <p>Melyik csoporthoz mennyire kötődöm, és miért?</p> <p>Melyik csoportomban érzem a legjobban magam, és miért?</p> <p>Milyen közös tevékenységeink, jeleink, szokásaink és szabályaink vannak?</p> <p>Milyen más csoportok vannak körülöttem, amelyekbe nem tartozom bele?</p> <p>Mi az oka annak, ha valakit vagy valamilyen csoportot idegennek érzünk?</p> <p>Milyen problémák és milyen konfliktusok fordulhatnak elő a csoportokon belül?</p> <p>Mi történik, ha valaki véletlenül vagy szándékosan kárt okoz a csoport többi tagjának?</p> <p>Mit fejez ki a büntetés, milyen elfogadható és el nem fogadható módjai vannak a bűnhődésnek?</p> <p>Lehet-e valaki egyszerre két egymással vetélkedő csoport tagja? Ha igen, hogy oldható ez meg? Ha nem, miért nem?</p>
--------------------------------	---

Erkölcstan

osztály

Témakör	Tartalom
I. Társadalmi együttélés	<p>ilyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?</p> <p>Mit tudunk a magyarországi kisebbségi népcsoportokról? Milyen sajátos jelképeik, szokásaik, hagyományaik és ünnepeik vannak?</p> <p>-Jó-e, ha egy országban többféle nép és többféle kultúra él egymás mellett? Milyen értékek és milyen nehézségek forrása lehet ez a helyzet?</p> <p>ilyen vallási közösségek működnek Magyarországon, illetve a környékünkön? Melyek alkotják a többséget, és melyek tartoznak a kisebbséghez hazánkban? Mit tudunk róluk? Jó-e, ha egy társadalomban többféle vallási csoport él egymás mellett? Milyen értékek és milyen problémák származhatnak egy térségben a vallási sokszínűségből?</p> <p>re mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Miért alakulnak ki vagyoni különbségek az emberek között? Mennyire függ az egyéntől, hogy milyen anyagi körülmények között él? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?</p> <p>Milyen okai lehetnek annak, hogy az interneten gyorsan ki tud alakulni egy virtuális közösség? Milyen előnyei és</p>

<p>II. A technikai fejlődés hatásai</p>	<p>milyen hátrányai lehetnek az ilyen csoportokhoz való tartozásnak? Mi az, amit nem illik vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?</p> <p>- Milyen kapcsolatban áll egymással az ember és a természet? Miért nem egyforma az emberek ökológiai lábnyoma a Föld minden részén? Mit tehetek a saját ökológiai lábnyomom csökkentése érdekében?</p> <p>- Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét? Melyek a mai világ legfontosabb technikai eszközei? Hogyan hat ezek jelenléte az egyének és a közösségek életére? Mik az előnyeik, mik a hátrányaik és mik a veszélyeik? Lehet-e függővé válni egy technikai eszköztől?</p> <p>- Mit tekinthetek a saját tulajdonomnak? Milyen védelem illeti meg a magántulajdont?</p> <p>Lehet-e közös tulajdonom más emberekkel? Hogyan használható és miként védhető meg a közös tulajdon?</p> <p>Kié a köztulajdon? Hogyan használható és miként védhető meg? Mikor lehet és mikor nem közös tulajdont vagy köztulajdont magáncélra használni?</p> <p>- Miért van annyi reklám a tévében és az interneten? Milyen eszközökkel próbálnak meg befolyásolni minket a reklámok?</p> <p>Miért és hogyan hatnak ránk a televíziós filmsorozatok?</p> <p>Hogyan alakítják a reklámok és a tévésorozatok a választásaimat és a véleményemet?</p>
---	--

<p>III. A mindenséget kutató ember</p>	<p>Miért gondolja az emberek jelentős része, hogy létezik egy embernél hatalmasabb erő is a világban? Milyen elképzelések alakultak ki különböző kultúrákban erről az erőről? Hogyan próbálnak az emberek kapcsolatba lépni a természetfeletti világgal, és miért fontos ez nekik?</p> <p>El lehet-e képzelni a világot természetfeletti erő létezése nélkül is?</p> <p>Milyen keretei, szertartásai és jelképei alakultak ki a természetfeletti erő(k) tiszteletének? Milyen helyeket, könyveket és tárgyakat tartanak szentnek egyes kultúrákban az emberek?</p> <p>A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?</p> <p>Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Vajon mitől függ, hogy találnak-e választ az általuk feltett kérdésekre? Milyen mélységben ismerhető meg a világ?</p> <p>Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék?</p> <p>Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számukra az, amit tesznek? Milyen eszközeik vannak arra, hogy kifejezzék az érzéseiket és a gondolataikat? Miért érdekel olyan sok embert az, amit mások előadnak vagy alkotnak?</p> <p>Bárkiből lehet művész? Hozzám melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?</p>
--	--

Erkölcstan

osztály

Témakör	Tartalom
ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok? Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok? Mi az, ami igazán érdekel? Mi az, amiben kevésbé vagyok sikeres, és vajon miért? Miben vagyok tehetséges? Mi minden befolyásolja a tetteimet és a döntéseimet? Hogyan hatnak a testi és lelki állapotunkra, tetteinkre a pozitív és a negatív érzések és érzelmek? Mi az, ami igazán fontos az életemben? Mik az én értékeim? Milyen testi változásokkal jár a serdülőkor, és ezeknek milyen lelki hatásai vannak? Milyen okai lehetnek annak, hogy egyesekhez vonzódunk, míg mások inkább taszítanak bennünket? Mit jelent a másik tisztelete és az egymás iránti felelősség a párkapcsolatban? Mikor elég érett egy fiatal a szexuális kapcsolatra? Milyennek képelem azt az embert, aki majd felnőttként a társam lesz az életben? Mit jelent a prostitúció, a pedofília, a pornográfia és a szexuális bántalmazás kifejezés? Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk
Párkapcsolat és szerelem	Milyen csoportokhoz tartozom és miért? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Miért van szükségünk arra, hogy együtt legyünk másokkal?

3. Egyén és közösség	<p>Milyen szerepet töltök be a közösségeim életében?</p> <p>Lehet-e egy csoporton belül másképp viselkedni, mint ahogy a többség teszi?</p> <p>Mennyire vagyok szabad és önálló a tetteimben és a választásaimban?</p> <p>Kiknek és milyen szabályoknak kell mindenképp engedelmeskednem?</p>
----------------------	---

Erkölcstan

osztály

Témakör	Tartalom
<p>1. Helyem a világban</p> <p>2. Mi dolgunk a világban?</p>	<p>Melyek az Európai Unió jelképei, és mit jelentenek ezek számomra?</p> <p>Miben hasonlítanak egymásra Európa különböző országainak lakói, és mi mindenben különböznek egymástól?</p> <p>Miért akarnak egyes emberek máshol tanulni vagy dolgozni, mint ahol megszülettek?</p> <p>Mi az oka annak, hogy sokan elmenekülnek saját hazájukból, és más országban akarnak letelepedni?</p> <p>Milyen jellegű szabályok vonatkoznak a társadalom minden tagjára?</p> <p>Milyen formában próbálnak egyes emberek mások által nem elérhető előnyökhöz jutni?</p> <p>Mi az, amit szabadon használhatunk fel az interneten elérhető tartalmak közül, és mi az, amit nem?</p> <p>Vannak-e a mobil telefon használatának közösségi szabályai?</p> <p>Mivel lehet a legnagyobb örömet, illetve bánatot okozni nekem?</p>

<p>3. Hit, világkép, világnézet</p>	<p>Mitől érzem jól magam a bőrömben, és mitől érzem rosszul? Miről tudnék könnyen lemondani a jelenlegi életem javai és lehetőségei közül? Hogyan képzelem el a jövőmet? Mikor érezném sikeresnek, értelmesnek az életem alakulását? Honnan tudjuk, hogy a valóságot mutatja-e be az, amit az újságban olvasunk, a tévében látunk, az interneten találunk? Hogyan tudunk különbséget tenni a tények és a vélekedések között? Mi a különbség a meggyőződés, a hit, a világkép és a világnézet között? Milyennek mutatja be a világ kezdetét, működését és végét a judaizmus, a kereszténység, az iszlám, a hinduizmus és a buddhizmus? Mit mond a kereszténység a jóról és a rosszról, a helyesről és a helytelenről? Melyek a világvallások közös értékei? Miről érdemes együtt gondolkodniuk a mai világban a különböző keresztény felekezetek képviselőinek, a keresztény és zsidó vallású embereknek, a keresztényeknek és más vallások követőinek, a hívőknek és a nem hívőknek? Milyen új vallási mozgalmak kialakulásának lehetünk tanúi napjainkban?</p>
-------------------------------------	--

<p>III. Állatok a házban és a ház körül</p>	<p>A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészség megőrzésében. Fogyasztásuk higiénés szabályai.</p> <p>A gyümölcs- és zöldségfélék kártevői: burgonyabogár, káposztalepke, házatlan csigák, monília.</p> <p>A kártevők elleni védekezés. A vegyszerhasználat következményei.</p> <p>A petúnia és a tulipán szervei, testfelépítése.</p> <p>Dísznövények szerepe közvetlen környezetünkben (lakás, osztályterem, udvar). A növények gondozásának elemi ismeretei.</p> <p>A földigiliszta és az éti csiga testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>Jellegzetes kerti madarak.</p> <p>Háziállatok: kutya</p> <p>Haszonállatok: sertés, szarvasmarha, házityúk testfelépítése, életmódja, hasznosítása. Az állatok életfeltételeihez illeszkedő felelős állattartás.</p> <p>Az állati eredetű tápanyagok szerepe az ember táplálkozásában. Állati eredetű anyagok felhasználása (toll, bőr).</p> <p>A házban és a ház körül élő állatok: házi veréb, füstifecske, házi légy testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében. A megelőzés lehetőségei.</p> <p>Madárvédelmi alapismeretek.</p>
---	--

<p>Kölcsönhatások és energia vizsgálata</p>	<p>A mozgás és mozgásállapot-változás.</p> <p>A mágneses kölcsönhatás: vonzás, taszítás.</p> <p>A gravitáció.</p> <p>Az elektromos kölcsönhatás: vonzás, taszítás. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben.</p> <p>A háztartásban használt energiahordozók jellemzése, felhasználásuk.</p> <p>Az energiatakarékosság.</p> <p>Az élő szervezetek energiája.</p> <p>- Iránytű. Fő-és mellékvilágítójak.</p> <p>A valós tér átalakítása, alaprajz, térképszerű ábrázolás.</p> <p>- A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térkép vázlat</p> <p>A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték</p> <p>-Térképfajták: domborzati, közigazgatási, turista-, és kontúrtérkép</p>
<p>Tájékozódás a valóságban és a térképen</p>	<p>Hazánk nagytájai, szomszédos országaink.</p> <p>Bolygónk térségei: földrészek és óceánok.</p> <p>- Helymeghatározás: földrajzi fókálózat.</p> <p>- Európa helyzete, határai. Hazánk helye Európában</p>

<p>VI. A Föld és a Világegyetem</p>	<p>A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben.</p> <p>Égitest, csillag, bolygó, hold. Sarkcsillag, csillagképek.</p> <p>A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, kölcsönhatása.</p> <p>- Kopernikusz hipotézisének tudománytörténeti jelentősége.</p> <p>A Föld alakja. A tengely körüli forgás és a Nap körüli keringés következményei.</p> <p>- Föld gömbhéjas szerkezete.</p> <p>Éghajlati övezetek.</p> <p>Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél.</p> <p>- Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-változásai.</p> <p>Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat.</p> <p>- Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat.</p> <p>- Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihar, hőség.</p>
-------------------------------------	---

Természetismeret

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Az erdő életközössége	<p>Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői.</p> <p>Az erdő mint életközösség. Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai.</p> <p>Az erdőszintek legjellemzőbb növényeinek (kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, erdei fenyő, gyepürózsa, erdei pajzsika, nagy seprűmoha) környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe.</p> <p>Az erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca faji sajátosságai.</p> <p>A (bazidiumos) gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe az életközösségekben, az egészséges táplálkozásban. A gombafogyasztás szabályai.</p> <p>Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztspók, közönséges kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében.</p> <p>A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés. A kullancseltávolítás fontossága, módszerei.</p> <p>Táplálkozási láncok, táplálékhálózat.</p> <p>A vadgazdálkodás szerepe, jelentősége.</p> <p>Az erdő szociális, környezetvédő szerepe; veszélyeztetettsége. Az erdőjárás szabályai.</p>

<p>II. Vizek, vízpartok élővilága</p>	<p>Herman Ottó munkásságának jelentősége.</p> <p>A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői.</p> <p>Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja.</p> <p>Vízi-vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárrétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek testfelépítése, életmódja jelentősége.</p> <p>A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok, szitakötők, (tiszavirág) ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védettségük.</p> <p>Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok.</p> <p>Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a méreganyag koncentrációja.</p> <p>Az életközösség védelme.</p> <p>Hazai alföldjeink keletkezése.</p> <p>A Kisalföld és az Alföld tájai, természeti adottságai.</p> <p>A füves puszták jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük.</p>
---------------------------------------	--

<p>III. Alföldi tájakon</p>	<p>Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja.</p> <p>A Kiskunsági vagy a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei.</p> <p>Alföldek hasznosítása, szerepük a lakosság élelmiszerellátásában. Termesztett növényei: búza, kukorica, napraforgó; jellegzetes szerveik, termesztésük, felhasználásuk.</p> <p>A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar összefüggései.</p> <p>Testkép, testalkat, testtájak. Az emberi test méretének, arányainak változásai az egyedfejlődés során.</p> <p>A mozgás szervrendszere. A vázrendszer és az izomzat fő jellemzői. A mozgás-szervrendszer felépítése és működése közötti kapcsolat. A kamaszkori elváltozások okai, következményei, megelőzésük lehetőségei.</p> <p>A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a keringés legfontosabb szervei. Kapcsolatok az anyagcsere életjenségei, szervrendszerei között.</p> <p>Az egészséges táplálkozás alapelvei. A táplálék mennyisége és minősége. Az étkezések száma, aránya.</p> <p>A férfi és a női nemi szervek felépítése és működése.</p> <p>Serdülőkori változások. A két nem testi és lelki tulajdonságainak különbségei. A nemi szervek egészsége, személyi higiénája.</p>
<p>IV. Az ember szervezete és egészsége</p>	

	<p>Az egyedfejlődés szakaszai. Méhen belüli és méhen kívüli fejlődés.</p> <p>A serdülő személyiségének jellemző vonásai.</p> <p>Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai.</p> <p>Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében</p> <p>A családi és a társas kapcsolatok jelentősége.</p> <p>Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben.</p> <p>Az érzékszervek szerepe. A látó és hallószerv károsító hatásai. megelőzésük módja.</p> <p>Elsősegélynyújtás elemi ismeretei.</p> <p>Környezet és az ember egészsége. Fertőzés, betegség, járvány. A leggyakoribb fertőző betegségek tünetei és megelőzésük módjai. Lázcsillapítás és diéta.</p> <p>Orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek.</p> <p>Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószeres hatásai az ember szervezetére, személyiségére.</p> <p>- Felszín alatti vizek: talajvíz, hévíz, ásványvíz, gyógyvíz jellemzői, jelentősége az ember életében, gazdasági életében.</p> <p>A belvizek kialakulásának okai és következményei, az ellene való védekezés formái.</p>
--	---

<p>V. Felszíni és felszín alatti vizek</p>	<p>- Felszíni vizek: hazánk legjelentősebb állóvizei, folyóvizei. A folyók útja a forrástól a torkolatig. Vízyűjtő terület, vízvásztó, vízjárás, folyók felszínformálása.</p> <p>- Árvizek kialakulásának oka, az ellene való védekezés formái.</p> <p>Állóvizek keletkezése, pusztulása. Legnagyobb tavunk: a Balaton (keletkezése, jellemzése).</p> <p>A folyók, tavak haszna, jelentősége. Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei. Vizek védelme.</p> <p>A Balaton-felvidéki vagy a Fertő-Hanság Nemzeti Park értékei.</p> <p>- Vízisztítási eljárások.</p> <p>Hazai hegységeink keletkezése, a belső erők szerepe a hegységképződésben: gyűrődés, vetődés, vulkánosság.</p> <p>- A külső felszínformáló erők: víz, szél, jég, hőmérsékletingadozás hatásai. A lepusztulás – szállítás – lerakódás – feltöltődés kapcsolata.</p> <p>Kőzetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, barnakőszén, feketekőszén jellegzetes tulajdonságai, felhasználásuk.</p> <p>Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység természeti adottságai, tájai.</p> <p>- Bükki Nemzeti Park természeti értékei.</p> <p>- Élet a hegyvidékeken: A természeti erőforrások és az általuk nyújtott lehetőségek. Az erdő gazdasági jelentősége,</p>
--	--

<p>VI. Hegyvidékek, dombvidékek</p>	<p>napsütötte déli lejtők – szőlőtermesztés – borászat, ásványkincsek és ipari felhasználásuk.</p> <p>Az ember gazdasági tevékenységének következményei. A táj arculatának változása.</p> <p>A dunántúli domb- és hegyvidék, Nyugat-magyarországi peremvidék természeti adottságai, tájai.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Élet a dombvidéken. Természeti erőforrások. - Termesztett növényei: lucerna, repce testfelépítése, termesztése, felhasználása. <p>A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar kapcsolata.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A mezőgazdaság hatása a környezetre: talajpusztulás, környezetszennyezés. <p>Gazdasági ágazatok: mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás. A gazdaság természeti feltételei.</p> <p>Településtípusok: tanya, falu, városjellemező képe, társadalmi, gazdasági szerepe. Élet a városban. A gazdasági ágazatok együttműködése. Hálózatok szerepe a lakosság ellátásában (víz-, energiaellátó rendszer, közlekedési hálózat).</p> <p>A város mesterséges életközösségének, sajátos állatvilága: házi egér vándorpatkány, csótány, feketeterítő, galamb, elszaporodásuk feltételei és következményeik</p> <p>A betegséget terjesztő állatok elleni védekezés formái.</p> <p>A háztartás anyag- és energiagazdálkodása. Vízfelhasználás és energiateljesítmény. Környezetszennyezés és</p>
---	--

<p>VII. A természet és társadalom kölcsönhatásai</p>	<p>csökkentésének formái. Az anyag- és energiatakarékosság lehetőségei. Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>A lakóhelyi táj természetföldrajzi és gazdasági-társadalmi jellemzői.</p> <p>Hazánk fővárosa, Budapest: földrajzi helyzete, gazdasági, kulturális jelentősége</p>
--	---

Biológia - egészségtan

évfolyam

Témakör	Tartalmak
<p>I. Az élőlények változatossága</p> <p>I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben</p>	<p>A környezeti tényezők (fény, hőmérséklet, levegő, víz, talaj) hatása a növényzet kialakulására.</p> <p>A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer).</p>

<p>II. Az élőlények változatossága</p> <p>II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhhoz</p>	<p>Példák az élőlényeknek a magas hőmérséklethez való alkalmazkodásra.</p> <p>Az életközösségek vízszintes és függőleges rendeződése mint a környezeti feltételek optimális kihasználásának eredménye.</p> <p>A forró éghajlati öv jellegzetes biomjainak jellemzése (területi elhelyezkedés, kialakulásuk okai, főbb növény- és állattani jellemzői).</p> <p>Fajok közötti jellegzetes kölcsönhatások (együttélés, versengés, élősködés, táplálkozási kapcsolat) a trópusi éghajlati öv életközösségeiben.</p> <p>A biológiai óra.</p> <p>Az élőhelyek pusztulásának, azon belül az elsivatagosodásnak az okai és következményei.</p> <p>A mérsékelt övezet és a magashegységek környezeti jellemzői.</p> <p>A mérsékelt éghajlati övezet biomjainak (keménylombú erdők, lombhullató erdőségek, füves puszták jellemzői) jellemzése (földrajzi helye, legjellemzőbb előfordulása, környezeti feltételei, térbeli szerkezete, jellegzetes növény- és állatfajok).</p> <p>A mérsékelt öv biomjainak jellegzetes növényei és állatai.</p> <p>Fajok közötti kölcsönhatások néhány jellegzetes hazai társulásban (erdő, rét, víz-vízpart).</p>
--	--

<p>III. Az élőlények változatossága</p> <p>III. Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez</p>	<p>Az ember természetátalakító munkájaként létrejött néhány tipikus mesterséges (mezőgazdasági terület, ipari terület, település) életközösség a Kárpát-medencében.</p> <p>A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő, víz, talajszennyezés).</p> <p>Invazív és allergén növények (parlagfű).</p> <p>A hideg éghajlati övezet biomjainak jellemzése az extrém környezeti feltételekhez való alkalmazkodás szempontjából.</p> <p>A világtenger, mint élőhely: környezeti feltételei, tagolódása.</p> <p>A világtengerek jellegzetes élőlényei, mint a vízi környezeti feltételekhez való alkalmazkodás példái.</p> <p>Az életközösségek belső kapcsolatai, a fajok közötti kölcsönhatások konkrét típusai.</p> <p>Anyagforgalom és energiaáramlás a tengeri életközösségekben.</p> <p>Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémes állatok vadászata, a túlzott halászat, a bálnavadászat, a szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményei.</p> <p>A Föld globális problémái: túlnépesedés – a világ élelmezése, fogyasztási szokások – anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlása.</p> <p>Konkrét példák a biológiának és az orvostudománynak a mezőgazdaságra, az élelmiszeriparra, a népesedésre gyakorolt hatására.</p>
---	--

	<p>A sejtosztódás fő típusai, és szerepük az egyed, illetve a faj fennmaradása szempontjából.</p> <p>A növényi és az állati szövetek fő típusai, jellemzésük.</p> <p>A növények táplálkozásának és légzésének kapcsolata; jelentősége a földi élet szempontjából.</p> <p>Az élőlényeket/sejteket felépítő anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) és szerepük az életműködések megvalósulásában.</p> <p>A szaporodás mint a faj fennmaradását biztosító életjelenség. Fő típusai.</p>
--	---

Biológia - egészségtan

8. évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Szépség, erő, egészség	<p>Az emberi test síkjai, szimmetriája, formavilága, esztétikuma.</p> <p>A bőr felépítése és funkciói.</p> <p>A bőr szerepe a külső testkép kialakításában: a bőr kamaszkori változásainak okai, következményei.</p> <p>A bőr- és szépségápolás.</p> <p>A bőr védelme; bőrsérülések és ellátásuk.</p> <p>Bőrbetegségek (bőrallergia, fejtetvesség, rühátka, gombásodás).</p>

<p>II. A szervezet anyag- és energia-forgalma</p>	<p>A mozgásszervrendszer aktív és passzív szervei. Az ember mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés).</p> <p>A csontok kapcsolódása.</p> <p>Az ízület szerkezete. A porcok szerepe a mozgásban.</p> <p>Mozgássérülések (ficam, rándulás, törés) ellátása, mozgásszervi betegségek (csipőficam, gerincferdülés, lúdtalp) és megelőzésük.</p> <p>A mozgás, az életmód és az energia-szükséglet összefüggései.</p> <p>Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) szerepe.</p> <p>A tápcsatorna részei és szerepük a tápanyagok emésztésében és felszívódásában.</p> <p>Az egészséges táplálkozás jellemzői (minőségi és mennyiségi éhezés, alapanyagcsere, testtömeg-index, normál testsúly).</p> <p>A vér és alkotóinak szerepe az anyagszállításban.</p> <p>A légzési szervrendszer részei és működésük. Hangképzés és hangadás.</p> <p>A keringési rendszer felépítése és működése.</p> <p>A táplálkozás és a légzés szerepe szervezet energiaellátásában.</p> <p>A vér szerepe a szervezet védelmében és belső állandóságának fenntartásában. Immunitás, vércsoportok.</p>
---	--

<p>III. A belső környezet állandóságának biztosítása</p>	<p>A védőoltások jelentősége.</p> <p>A kiválasztásban résztvevő szervek felépítése és működése.</p> <p>A vízháztartás és a belső környezet állandósága. A só- és vízháztartás összefüggése.</p> <p>Vérzéstípusok - vérzéscsillapítások.</p> <p>Légzőszervi elváltozások, betegségek megelőzése.</p> <p>A szív és az érrendszeri betegségek tünetei és következményei.</p> <p>Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának fontossága a belső környezet állandóságának fenntartásában.</p> <p>A rendszeres szűrővizsgálat, önvizsgálat szerepe a betegségek megelőzésében.</p> <p>Betegjogok: az orvosi ellátáshoz való jog; háziorvosi és szakorvosi ellátás.</p> <p>A környezeti jelzések érzékelésének biológiai jelentősége.</p> <p>A hallás és egyensúlyozás, a látás, a tapintás, az ízlelés és a szaglás érzékszervei.</p> <p>Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes részek. Az idegsejt felépítése és működése.</p> <p>A feltétlen és a feltételes reflex.</p> <p>A feltételes reflex, mint a tanulás alapja.</p>
--	---

<p>IV. A fogamzástól az elmúlásig</p>	<p>Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának működési alapelve.</p> <p>Az alkohol egészségkárosító hatásai.</p> <p>A lágy és kemény drogok legismertebb fajtái, hatásuk az ember idegrendszerére, szervezetére, személyiségére.</p> <p>A megelőzés módjai.</p> <p>A férfi és a nő szaporodási szervrendszerének felépítése és működése.</p> <p>Elsődleges és másodlagos nemi jelegek.</p> <p>A nemi hormonok és a pubertás.</p> <p>Az ivarsejtek termelődése, felépítése és biológiai funkciója.</p> <p>A menstruációs ciklus.</p> <p>Az önkielégítés.</p> <p>A fogamzásgátlás módjai, következményei.</p> <p>Az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései.</p> <p>A nemi úton terjedő betegségek kórokozói, tünetei, következményei és megelőzésük.</p> <p>A fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.</p> <p>A méhen kívüli élet főbb szakaszainak időtartama, az egyed testi és szellemi fejlődésének jellemzői.</p> <p>A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői.</p>
---	--

	<p>A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok.</p> <p>Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban.</p> <p>A családi és az egyéni (rokoni, iskolatársi, baráti, szerelmi) kapcsolatok jelentősége, szerepük a személyiség fejlődésében.</p> <p>A viselkedési normák és szabályok szerepe a társadalmi együttélésben.</p>
--	--

Fizika

évfolyam

Témakör	Követelmény
I. Az anyag néhány tulajdonsága, kölcsönhatások	szilárd, folyékony, légnemű anyagok belső szerkezete termikus kölcsönhatás mechanikai kölcsönhatás mágneses kölcsönhatás elektromos kölcsönhatás gravitációs kölcsönhatás
II. A testek mozgása	Egyenes vonalú egyenletes mozgás sebesség, mértékegysége, kiszámítása változó mozgás szabadesés
III. A dinamika alapjai	Tehetetlenség, tömeg sűrűség

	erő- fajták erő- ellenerő súrlódás, közegellenállás forgatónyomaték
IV. A nyomás	Nyomás Hidrosztatikai nyomás Légnyomás Közlekedőedények, hajszálcsövek Felhajtóerő és úszás, lebegés, merülés
V. Energia, Energiaátvitel	Energia, munka, energiatípusok Teljesítmény Hatásfok
VI. Hőjelenségek	A hő terjedése Hőtágulás Halmazállapot - változások

Fizika

évfolyam

Téma	Követelmény
I. Elektromos alapelenségek, áramerősség, feszültség	Az atomok belső szerkezete Elektromos állapot Elektromos áram, áramerősség Vezetők és szigetelők Áramkör, soros, párhuzamos kapcsolás Elektromos feszültség

II. Az elektromos ellenállás. Az egyenáram hatásai	Elektromos ellenállás, Ohm törvénye Az egyenáram hatásai Elektromos munka, teljesítmény, fogyasztás
III. Az elektromágneses indukció. A váltakozó áram	Elektromágneses indukció Váltakozó áram, generátor Transzformátor, energiaszállítás Néhány egyszerű elektromos berendezés működés
IV. Fénytan	A fény tulajdonságai Fényvisszaverődés, tükrök, alkalmazásuk Fénytörés, optikai lencsék, alkalmazásuk Egyszerű optikai eszközök működése Színek

Kémia

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Bevezetés	Laboratóriumi eszközök ismerete A kísérletezés szabályai Az anyagok veszélyjelzéseinek ismerete
II. Kémiai alapismeretek	Az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai Az anyagok fizikai és kémiai változásai A gáz, a folyadék és a szilárd halmazállapot jellemzői A halmazállapot változások: olvadás, fagyás, forrás, lecsapódás, párolgás, szublimáció

	<p>A levegő összetétele</p> <p>A levegő szennyezései: szmog, üvegházhatás, savas eső, ózonréteg vékonyodása</p> <p>Az égés fajtái és ismertetőjegyei</p> <p>Az oxidáció és a redukció</p> <p>A megújuló energiaforrások: napenergia, szélenergia, víz, geotermikus energia</p> <p>Nem megújuló energiaforrások: ásványi szenek, kőolaj, földgáz</p> <p>Az energia megmaradás törvénye</p> <p>Alapvető tápanyagok: fehérjék, zsírok, olajok szénhidrátok</p> <p>A víz, a hidrogén, oxigén és a durranógáz</p> <p>Ismerete</p> <p>A hidrogén, az oxigén és a víz legfontosabb tulajdonságai: színe, szaga, halmazállapota, vízben való oldhatósága, élettani hatása, előfordulása, előállítása, kimutatása</p> <p>Oldatok összetétele</p> <p>Néhány gyakorlati élet szempontjából fontos oldat</p> <p>Az oldatok tömeg %-os összetétele</p> <p>Kémhatásvizsgálatok, indikátorok</p> <p>pH skála jelentése</p>
--	---

	<p>Savas, lúgos, semleges kémhatás</p> <p>A keverékek szétválasztása összetevőikre: ülepítés, szűrés, bepárlás, kristályosítás, desztillálás, kristályosítás</p> <p>Az anyagok csoportosítása összetétel szerint: egyszerű anyagok (elem), összetett anyagok (vegyület, keverék, oldat)</p> <p>Magyar tudósaink: Müller Ferenc, Hevesy György</p>
<p>III. Bepillantás a részecskék világába</p>	<p>A daltoni atommodell</p> <p>Az anyagmennyiség, az Avogadro állandó</p> <p>A vegyjel jelentései</p> <p>A periódusos rendszer első húsz elemének vegyjele</p> <p>Az atom felépítése</p> <p>Az elemi részecskék jellemzése</p> <p>A rendszám és a tömegszám</p> <p>Az elektronfelhő szerkezete</p> <p>A periódusos rendszer első húsz elemének elektronszerkezete</p> <p>Az atomtörzs és a vegyértékelektronok fogalma</p> <p>A nemesgázszerkezet</p> <p>Az atomszerkezet és a periódusos rendszer összefüggései</p>

	<p>Az elsőrendű kémiai kötések: ionkötés, fémes kötés, kovalens kötés</p> <p>Az anyagi részecskék: atom, ion, molekula</p> <p>Fogalma</p> <p>Elemmolekulák: a hidrogén, oxigén, klór</p> <p>Nitrogén összegképlete, szerkezeti képlete, az anyagok tulajdonságai</p> <p>Vegyületmolekulák: a víz, a szén-dioxid, a hidrogén-klorid, ammónia összegképlete, szerkezeti képlete, az anyagok tulajdonságai</p> <p>Ionvegyületek képletének megszerkesztése</p>
<p>IV. Kémiai reakciók</p>	<p>A kémiai reakciók fogalma</p> <p>A tömegmegmaradás törvénye</p> <p>Egyszerű kémiai egyenletek írása: a hidrogén a szén, a kén, a magnézium égése, az ammónia keletkezése, a nátrium és a klór egyesülése</p> <p>Kémiai számítások az előző egyenletek alapján egyenes arányossági következtetéssel</p>

Témakör	Tartalom
I. Nemfémes elemek és vegyületeik	<p>Az elemek általános jellemzése</p> <p>A következő anyagok</p> <p>összegképlete, színe, szaga, halmazállapota, élettani hatása, előfordulása, előállítása, felhasználása</p> <p>Kémiai reakcióik jelölése egyenlettel</p> <p>Egyszerű kémiai számítások</p> <p>Nemesgázok, hidrogén, víz</p> <p>Klór, sósav</p> <p>Oxigén, ózon</p> <p>Kén, kén-dioxid, kénsav</p> <p>Nitrogén, ammónia, nitrogén-oxidok, salétromsav, választóvíz, királyvíz</p> <p>Foszfor, foszfor-pentaoxid, foszforsav</p> <p>Grafit, gyémánt, szén-dioxid, szén-monoxid, szénsav</p> <p>Szilícium, szilícium-dioxid</p>
II. Fémes elemek és vegyületeik	<p>A fémek általános jellemzése</p> <p>Az ötvözetek</p>

	<p>A fémek kémiai tulajdonságai</p> <p>A redukálósor alkalmazása az egyenletek felírásában</p> <p>A fémek korróziója és a korrózióvédelem</p> <p>Az alkálifémek: a nátrium és a kálium jellemzése, valamint legfontosabb vegyületeik a nátrium-klorid, nátrium-hidroxid,</p> <p>nátrium-karbonát képlete és tulajdonságai</p> <p>A kalcium és a magnézium, vegyületeinek a kalcium-oxidnak,</p> <p>a mészkőnek , az oltott mésznek a képlete, legfontosabb tulajdonságai</p> <p>A természetes vizek keménysége és a vízlágyítás</p> <p>Az alumínium tulajdonságai és az alumíniumgyártás munkaszakaszai</p> <p>Az ón és az ólom tulajdonságai</p> <p>A vas tulajdonságai, a vasgyártás és az acélgyártás kémiai folyamatai</p> <p>A réz, ezüst, arany, cink tulajdonságai és legfontosabb ötvözetei</p>
--	---

Földrajz

7. évfolyam

Témakör	Tartalom
I. A szilárd Föld anyagai és folyamatai	<p>Ásványokból összetett természetes (kőzetek, ércek) és mesterséges anyagok (pl. beton, téglá) összehasonlítása .</p> <p>A legfontosabb bio-és ércásványok, kőzetalkotó ásványok, drágakövek, magmás, üledékes és átalakult kőzetek (vas- és rézérc, bauxit, agyag, márvány) tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk</p> <p>.- A talaj anyagainak és szerkezetének megismerése különböző talajtípusok vizsgálata, összehasonlítása során. A talajkeletkezési folyamat és a talaj tulajdonságainak összekapcsolása. A földtani képződmények védelmének megismerése környékbeli példákön közvetlen tapasztalatszerzéssel.</p> <p>A földövek és méreteik, a kőzetöv és a kőzetlemezek felépítésének megismerése. A földtani és a természetföldrajzi kontinensfogalom összekapcsolása.</p> <p>Geológiai (belső) erők megnyilvánulásainak megértése a kőzetlemezek mozgásának és következményeinek összekapcsolásával (hegyláncok felgyűrődése, gyűrődés; mélytengeri árkok és óceáni hátságok keletkezése; vulkánosság és földrengés; emelkedés és süllyedés, vetődés, rögösödés; magmás, átalakult kőzetek keletkezése).</p> <p>A földrajzi (külső) erők felismerése folyamatokban (aprózódás és mállás; lepusztulás és felhalmozódás, feltöltődés; üledékképződés, üledékes kőzetek keletkezése). A geológiai erők és a földrajzi erők harcának értelmezése.</p>

<p>II. A földrajzi övezetesség alapjai</p>	<p>kontinensek területét gyarapító és fogyasztó folyamatok megkülönböztetése. A szárazföldek és a tengerek mindenkori földgömbi helyzete természetföldrajzi és környezeti következményeinek felismerése a mai földrészek kialakulásához vezető állapotok példái alapján.</p> <p>Ájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével.</p> <p>az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők érvényesülésének felismerése, magyarázata; az éghajlat övezetességét kialakító tényezők értelmezése; éghajlati diagram olvasása.</p> <p>sőerdővidék (a felszálló légáramlás következménye, jellemzői, erdőirtás és termőföld-erózió); szavannavidék (az évszakos esőzés következményei, legelőváltó gazdálkodás, az elsivatagosodás folyamata); sivatag (a leszálló légáramlás uralma, jellemzői, napenergia-készlet).</p> <p>mediterrán táj és a mediterrán gazdálkodás jellemzése; a természetföldrajzi jellemzők a földrészek belseje felé való változásának felismerése a valódi mérsékelt övben, a füves területek és a vegyes szántóföldi gazdálkodás összefüggéseinek bemutatása; a tajgavidék és az erdőgazdálkodás jellemzése.</p> <p>megvilágítás évszakos különbsége következményének felismerése a szélsőséges természeti viszonyokban.</p> <p>természetföldrajzi adottságok függőleges változásának és a hegység éghajlat- és vízváltó szerepének felismerése; a magashegységi táj jellemzése; a vízenergia-hasznosítás modellszerű értelmezése; helyes magatartás lavinaveszélykor.</p>
---	--

<p>III. Gazdasági alapismeretek</p>	<p>- A gazdasági ágazatok feladatának, szerepének megismerése egy ország életében; a szolgáltatás és a mindennapi élet kapcsolatának meglátása (lakóhelyen és a világhálón igénybe vehető szolgáltatások); az országok és a gazdasági fejlettség alapadatainak megismerése. Egy termék árát befolyásoló tényezők (ráfordítások, kereslet, kínálat) és kapcsolatuk megértése. A pénz és szerepe, típusai, fizetési módok megismerése. A piac működési alapelveinek, a kiadás-bevétel rendszer megértése egyszerű köznapi példákban. A kölcsön veszélyeinek felismerése. A takarékosodás és a megtakarítások lényege.</p> <p>Nemzeti és közös valuták, árfolyam egyszerű értelmezése, a valutaváltás eljárásának megismerése helyzetgyakorlatokban.</p> <p>A nemzetközi együttműködések szükségességének felismerése különböző típusú szervezetek példáin (EU, ENSZ, WHO, UNESCO, WWF, regionális és civil szervezetek).</p> <p>-Afrika domborzatának és tájainak megismerése.</p> <p>Erőforrások: a földtani szerkezet és az övezetesség következményeinek, valamint az ásványkincs- és energiahordozó-készletek területi és gazdasági ellentmondásosságának értelmezése</p> <p>- Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. A népességrobbanás, a fiatal népesség és következményeinek összekapcsolása esetleírásokban (etnikai feszültségek, országok közötti és polgárháborúk).</p>
--	--

<p style="text-align: center;">IV. Afrika és Amerika földrajza</p>	<p>A trópusi mezőgazdaság változatos formái (talajváltó, ültetvényes, oázis- és legeltető gazdálkodás) és az azokhoz kötődő életmódok különbségeinek feltárása.</p> <p>Száhel, az éhezés és a szegénység földje: a természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek (pl. menekültek, járványok, túllegeltetés), ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése.</p> <p>Egyiptom: az ősi kultúra és a globális világ ellentmondásainak megértése.</p> <p>Amerika szerkezeti tagolódásának, a szerkezetfejlődési múlt gazdaságot és életmódot meghatározó szerepének megismerése.</p> <p>Észak-, dél- és közép-amerikai tájtípusok összehasonlító elemzése.</p> <p>A természetföldrajzi övezetesség, az É-D-i nyitottság és K-Ny-i zártság következményeinek, veszélyhelyzeteinek felismerése. Az aszimmetrikus vízgyűjtő terület következményeinek megismerése, a vízrendszer-hasznosítás modellezése.</p> <p>A földrész népességföldrajzi tagolódásának megismerése; a népességkeveredésből fakadó társadalmi-gazdasági előnyök, hátrányok felismerése példákban.</p> <p>A népességkoncentrációk, a városodás és a városiasodás, a település-együttesek, az agglomerációs zóna kialakulási folyamatának értelmezése példákban.</p> <p>A farmgazdálkodás modellezése, a mezőgazdasági övezetesség átalakulásának értelmezése (pl. elmetérképezéssel).</p>
---	---

	<p>Az erőforrás-gazdálkodástól a tudásalapú társadalomig való fejlődési út értelmezése; a technológiai övezet jellemzése.</p> <p>Eltérő szerepű országok (világgazdasági nagyhatalom, felzárkózó erőterek, banánköztársaságok) földrajzi összehasonlítása.</p> <p>Amerikai Egyesült Államok mint világgazdasági vezető hatalom; Brazília mint gyorsan fejlődő ország.</p> <p>A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése.</p> <p>Belső-ázsiai sivatagok: kontinensbelseji zárt fekvés következményeinek megértése.</p> <p>Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben, jellemzésük, az öntözéses monszungazdálkodás modellezése.</p> <p>Népek és kultúrák jellemzőinek, népességkoncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban.</p> <p>Területi fejlettségi különbségek felismerése. A világ új fejlődési és gazdasági pólusa, felgyorsult gazdasági növekedés, technológiaátvitel-folyamat értelmezése.</p> <p>Eltérő szerepkörű országcsoportok: olajországok, mezőgazdasági alapanyag-termelők, összeszerelő-</p>
--	--

<p>V. Ázsia földrajza</p>	<p>beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak megismerése.</p> <p>India: a hagyományos zárt társadalom és az informatikai társadalom ellentmondásai.</p> <p>Japán: a termőföld-, energia- és nyersanyagszegénység; a biotechnológián és elektronikán alapuló gazdasági hatalom; a természeti katasztrófahelyzetek földrajzi alapjai, életmódbeli és környezeti következményei.</p> <p>Kína: a világ meghatározó gazdasága; a tengerparti és a belső területek fejlettségkülönbségének természeti alapjai, életmódbeli és környezeti következményei.</p> <p>Elszigetelt fekvés, ellentmondásos természeti adottságok (sivatag és artézivíz-készlet, termékeny alföldek és hegyvidék) és következményeik ismerete.</p> <p>Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; az ózonréteg-elvekonyodás okainak és következményeinek átlátása; a sarkvidék mint speciális élettér értelmezése; az Antarktika szerepének, a kutatóállomások jelentőségének megismerése.</p> <p>Az óceánok és tengerek földrajzi jellemzőinek, a tengeráramlások szerepének, a világtenger mint erőforrás (ásványkincsek, árapály-energia, halászat) és mint veszélyforrás (szökőár) megismerése; a veszélyeztető folyamatok (pl. vízszennyezés, túlhalászás) egyszerű értelmezése.</p> <p>Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.</p>
---------------------------	--

--	--

VI. Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	
--	--

Földrajz

7. évfolyam

8.

Témakör	Tartalom
I. Európa általános földrajza	<p>- Szerkezetalakító folyamatok és a külső erők felszíni következményeinek, a domborzati adottságok következményeinek és a nagytájak mozaikjának megismerése.</p> <p>Európa változatos és szeszélyes éghajlatának, a nyitottság a többi természetföldrajzi tényezőre való hatásának megismerése. A természeti adottságok szerepének meglátása az európai társadalmi-gazdasági életben.</p> <p>-Európa változó társadalmi erőforrásainak, az előregedő társadalom gazdasági következményeinek megismerése. Az európai erőter gyengülő világgazdasági szerepének felismerése, az új válságjelenségek (növekvő eladósodás, munkanélküliség) értelmezése; a transzkontinentális infrastruktúra szerkezetének térképezése.</p> <p style="text-align: center;">Az Európai Unió földrajzi lényegének megértése; az országok és térségek változó szerepének felismerése az integrációs folyamatban</p>

<p style="text-align: center;">II. Észak- és Mediterrán- Európa földrajza</p>	<p>A tengerparti fekvés elszigetelő és a világ más részeivel összekötő szerepének, az életmódra gyakorolt hatásának belátása.</p> <p>Az északi fekvés következményeinek megismerése; az eltérő jellegű természeti tájak, az adottságaikhoz igazodó munkamegosztás modellezése; országai jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése.</p> <p>-Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése; a napfényövezet, a kikötőövezet és az üdülőövezet földrajzi-környezeti modelljének megalkotása.</p> <p>Az országok gazdasági életének, a szolgáltató ágazatok súlyának megismerése.</p> <p style="text-align: center;">A népességmozgások és a menekültáradat kialakulási okainak és következményeinek értelmezése Olaszország példáján</p> <p style="text-align: center;">- A Balkán- térség természetföldrajzi jellemzése, a karsztvidékek modellezése; a kultúrák találkozási következményeinek felismerése példákban.</p> <p style="text-align: center;">- A nyugati fekvés földrajzi következményeinek felismerése, Nyugat-Európa természetföldrajzi jellemzése.</p> <p>A fosszilis energiahordozó és ásványi nyersanyagkészletek fogyása következményeinek felismerése. Bányavidékek és ipari körzetek átalakulási folyamatának és a gazdasági szerkezet modernizációjának értelmezése. A szélenergia-hasznosítás; a környezet savanyodása, a vízszennyeződés okozati és prognosztikus értelmezése.</p>
--	--

<p>III. Atlanti-Európa földrajza</p>	<p>- Egyesült Királyság (a gyarmattartó szigetország, a világ műhelye és a profilt váltó iparvidékek).</p> <p>Franciaország (az élelmiszertermelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának földrajzi összefüggései).</p> <p>kontinensbelseji fekvés és a hatalmas kiterjedés természet- és társadalom-földrajzi következményeinek felismerése (összehasonlító tematikus térképolvasás). A termelési kapcsolatrendszerek (ásványi nyersanyag-, energiahordozó-kitermelés és feldolgozóipari ágazatok; energiagazdaság, erdőgazdálkodás és fafeldolgozás; eltérő célú mezőgazdasági termelés) megértése.</p> <p>az európai és ázsiai erőközpont (Oroszo.) sokszínű természeti és társadalmi alapjai, nagy területi fejlettségkülönbségek.</p> <p>közép-európai magashegyvidék természetföldrajzi jellemzői társadalmi életet befolyásoló hatásának bizonyítása; a tej- és az erdőgazdaság, az idegenforgalom meghatározó szerepének igazolása.</p> <p>gazdasági-társadalmi élet eltérő jellegű feltételeinek feltárása a Közép-európai-sík- és rögvidék feltöltött alföldjein, dombvidékein, középhegységi tipikus tájain.</p> <p>A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A vegyipari és a gépipari kapcsolatrendszerek felismerése.</p>
<p>IV. Kelet- és Közép-Európa földrajza</p>	<p>Lengyelország és Csehország összehasonlító komplex földrajzi jellemzése.</p> <p>Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése</p>

<p>V. A Kárpát-medencevidék földrajza</p>	<p>- A Kárpát-medence szerkezetének, domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a medencejelleg modellezése.</p> <p>A medencejelleg következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban.</p> <p>A medencevidék nagytájainak földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése.</p> <p>A medencejelleg társadalmi hasznosításának, a tájatalakításnak és következményeinek az ok-okozati rendszerű megismerése, prognosztizálása.</p> <p>A Kárpát-medencei népesség összetételének értelmezése, a Magyarország határán túli néprajzi tájegységek és földrajzi alapú népszokásaik megismerése.</p> <p>Az alpi és a kárpáti országok természet- és társadalom-földrajzi jellemzőinek összehasonlítása; történelmondás hazai és külföldi utazások átélt élményeiről.</p> <p>Ausztria mint a legfejlettebb gazdaságú alpi szomszéd földrajzi jellemzése. Magyar szórványok, Órvidék; a hazánkkal való társadalmi-gazdasági kapcsolatok.</p> <p>Szlovénia mint a legfejlettebb délszláv térség és Szlovákia mint a fiatal kárpáti ország (a Felvidék) földrajzi jellemzőinek megismerése és bemutatása.</p> <p>Románia gazdag természeti erőforrásokra épülő útkereső gazdaságának bemutatása; Erdély és Partium földrajzi jellemzése.</p> <p>Ukrajna mint Kelet-Európa potenciális élesztára, energiaszolgáltatója földrajzi-környezeti kapcsolatrendszerének feltárása; Kárpátalja földrajzi jellemzése.</p>
--	--

<p style="text-align: center;">VI. A hazánkkal szomszédos országok földrajza</p>	<p>- Horvátország és Szerbia: hasonló nyelv, eltérő vallás és kultúra (országok összehasonlító természet- és társadalom-földrajzi jellemzése); a Vajdaság, Délvidék magyarlakta termékeny tájának földrajzi jellemzése.</p> <p>nedencei fekvés nagytájanként eltérő következményeinek értelmezése; az alföldi, a dombvidéki és a középhegységi nagytájak természet- és társadalom- földrajzi jellemzése, a természeti adottságok felhasználásának értelmezése és a táj átalakításának modellezése.</p> <p>magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján.</p> <p>védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése</p> <p>- A népességfogyás értelmezése; a népességszám-csökkenés és a társadalom öregedése okainak, következményeinek feltárása; népességszerkezet megismerése.</p> <p>A településfajták, a településhálózat átalakulásának értelmezése; lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet, gazdasági, szociális eltérések).</p> <p>A régiók és Budapest földrajzi jellemzése, változó súlyuk okainak elemzése; a falusias térségek válsághelyzetének, felzárkózásuk lehetőségeinek megismerése.</p>
---	---

<p style="text-align: center;">VII. Magyarország természeti és kulturális értékei</p>	<p>Magyarország gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése.</p> <p>A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása.</p> <p>Az átmenő forgalom jellemzői és infrastruktúrája; a térben és szerkezetében változó külgazdasági kapcsolatok.</p> <p>Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban, elérő jellegű körzetei (okozati és prognosztikus bemutatás).</p> <p>Hagyományos mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, ételek; a hagyományok földrajzi alapjai.</p> <p>A magyar mezőgazdaság helye a globális gazdaságban, európai integrációban.</p> <p>A húzóágazatok (autóipar, gyógyszeripar, kommunikációs ágazat) szerepe, jövőbeli lehetőségei.</p> <p style="text-align: center;">A tudásipar feltételei és jellemzése; az ipari és infoparkok szerepe.</p>
--	---

VIII. Magyarország társadalomföldrajza	
---	--

Ének-zene

évfolyam

Témakörök	Tartalom
I. Interpretáció	<p style="text-align: center;">a., Régi stílusú népdalok:</p> <p style="text-align: center;">Érik a szőlő</p> <p style="text-align: center;">Hull a szilva</p> <p style="text-align: center;">- Megrakják a tüzet</p> <p style="text-align: center;">- Aki dudás akar lenni</p> <p style="text-align: center;">b., Új stílusú népdalok:</p> <p style="text-align: center;">Erdő, erdő de magos</p> <p style="text-align: center;">Erdő, erdő, erdő</p> <p style="text-align: center;">Megyen már a ...</p> <p style="text-align: center;">c., Más népek dalai:</p> <p style="text-align: center;">Szamóca</p> <p style="text-align: center;">Postaváró</p>

	<p>d., Ünnepkörök dalai:</p> <p> Pásztorok, keljünk fel</p> <p> A, a, a, a farsangi ...</p> <p>e., 1848-as szabadságharc dalai:</p> <p> Gábor Áron</p> <p> - Föl, föl vitézek</p> <p> , Középkori gregorián dallam:</p> <p> - Ut Queant laxis</p> <p> , Reneszánsz zenei szemelvény:</p> <p> - Régi táncdal</p> <p> , Barokk zenei szemelvény:</p> <p> - Parasztkantáta</p> <p> , Himnusz, Szózat</p>
II. Improvizáció	- variációk szerkesztése 2-4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusértékekből és ritmusképletekből
III. Zenehallgatás:	<p>- zenei műfajok, szemelvények felismerése hangzó példák alapján</p> <p> - Regősének</p> <p> Kodály Zoltán: Kállai kettős</p> <p> Allelujah</p> <p> Ungareska</p> <p> - Vivaldi: Négy évszak (a tavasz, A tél)</p> <p> - J. S. Bach: G-dúr menüett</p>

	- G. F. Handel: Tüzijáték szvit
IV. Zenei olvasás:	<p>tanult ritmusértékek, ritmusképletek olvasása: egész, fél, negyed, nyolcad, nyolcadpár, nagy éles, nagy nyújtott ritmus, szinkópa</p> <p>új dallami elemek olvasása: a felső ré és mi hangok a hangköz fogalma, a tiszta hangközök ismerete. 1, 4, 5, 8</p> <p>ABC-s hangok megnevezése, elhelyezése a vonalrendszerben</p> <p>A violin-kulcs ismerete</p>

Ének-zene
évfolyam

Témakörök	Tartalom
I. Interpretáció:	<p>a., Újabb magyar népdalok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ősszel érik babám - Voltál-e már Igricében - A fiastyúk - Nem vagyok szép - Ablakomba, ablakomba - Ha felmegyek a budai nagy hegyre - Tisza partján mandulafa - Kék ibolya <p>b., Ünnepekörök, népszokások dalai:</p>

	<p>Csordapásztorok</p> <p>Fassang, fassang</p> <p>- Ma van húsvét napja</p> <p>c., Történeti énekek:</p> <p>Egri históriának summája</p> <p>- A jó lovas katonának</p> <p>Kossuth Lajos táborában</p> <p>- Csínom Palkó, Csínom Jankó</p> <p>- Ellopták szívemet</p> <p>d., Klasszikus műdalok:</p> <p>- J. Haydn: Szerenád</p> <p>- W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után</p> <p>- L. v. Beethoven: Százszorszép</p>
<p>II. Zenehallgatás:</p>	<p>- többször meghallgatott szemelvények felismerése, megnevezése:</p> <p>- Kodály Zoltán: Mátrai képek</p> <p>Háry János: Toborzó</p> <p>Tinódi Lantos Sebestyén: Eger várának viadaljáról szóló ének</p> <p>J. Haydn: Évszakok: Tavasz.kórus</p> <p>W. A. Mozart: Utazás szánon</p> <p>Török induló</p> <p>Egy kis éji zene</p>

	- L. v. Beethoven: VI. szimfónia (Zivatar)
III. Improvizáció:	- rögtönzés az ismert ritmikai, dallam, tempo, dinamikai és formai elemek felhasználásával
IV. Zenei olvasás	módosított hangok ABC-s megnevezése és szolmizálása a szekund és terc hangközök felismerése és megnevezése kottaképről

Ének-zene

évfolyam

Témakörök	Tartalom
I. Interpretáció:	<p>a., Újabb magyar népdalok:</p> <p>Megfogtam egy szúnyogot</p> <p>Hol jártál az éjjel</p> <p>Ködözik a Mátra</p> <p>- Kerek utca szegelet</p> <p>- Szépen úszik a vadkácsa</p> <p>- Csinálosi erdőn</p> <p>- Csillagok, csillagok</p> <p>- Hármat tojott a fekete kánya</p> <p>b., Ünnepekörök, népszokások dalai:</p> <p>- Mostan kinyílt egy szép rózsavirág</p>

	<p>- Farsang végi csúfoló</p> <p>c., Nemzetiségi és etnikai kisebbség dalai:</p> <p>- Tarka szoknya</p> <p>d., Verbunkos dallamok:</p> <p>- Kecskemét is kiállítja</p> <p>- Kossuth Lajos azt izente</p> <p>, Kodály Zoltán Hány János daljátékából:</p> <p>- Ó, mely sok hal</p> <p>- Sej, Nagybonyban</p> <p>- Felszántom a császár udvarát</p> <p>, Kodály Zoltán Székelyfonó daljátékából</p> <p>A csitári hegyek alatt</p> <p>- El kéne indulni</p> <p>, Népies műdalok</p> <p>Magasan repül a daru</p> <p>, Más népek dalai:</p> <p>Karcsú törzsed hajlik</p> <p>A nap nyugodni tér</p> <p>, Barokk, klasszikus és romantikus műdalok, zeneművek témái:</p> <p>J. S. Bach: Parasztkantáta-részlet</p> <p>J. Haydn: Szerenád</p> <p>- W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után</p>
--	---

	<p>- L. v. Beethoven: Százszorszép</p> <p>- Schubert: A pizstráng; Pusztai rózsa</p> <p>- Brahms: Bölcsődal</p>
II. Zenehallgatás:	<p>- a többször meghallgatott szemelvények felismerése, megnevezése:</p> <p>- Kodály Zoltán: Hány János: énekelt népdalok Toborzó</p> <p>Székelyfonó: énekelt népdalok</p> <p>- Erkel Ferenc: Hunyadi László: Meghalt a cselszövő; Palotás</p> <p>Bánk bán: Bordal, Bánk áriája</p> <p>- Verdi: Nabucco: Rabszolgák kórusa</p> <p>Aida: Radames románca; Bevonulási induló</p> <p>- Liszt Ferenc: XV. Magyar rapszódia (részlet)</p> <p>- Schubert: A pizstráng</p> <p>- Brahms: I. Magyar tánc</p>
III. Improvizáció:	<p>- új stílusú népdalforma rögtönzése megadott kezdősorral</p>
IV. Zenei olvasás:	<p>előadási és dinamikai jelek értelmezése</p> <p>a szext és szeptim hangközök felismerése és megnevezése kottaképről</p> <p>2# - 2b hangnemben való tájékozódás</p>

Ének-zene

évfolyam

Témakörök	Tartalom
I. Interpretáció:	<p>a., Újabb magyar népdalok:</p> <p>Erdő mellett estvéledtem</p> <p>Sárgul már a fügefa levele</p> <p>Által mennék én a Tiszán</p> <p>A szennai lipisen-laposon</p> <p>Elindultam szép hazámból</p> <p>b., Kuruc dalok:</p> <p>- Török bársony süvegem</p> <p>c., Bartók, Kodály és Bárdos műveinek énekes szelvényei:</p> <p>Kodály: Karácsonyi pásztortánc</p> <p>Bárdos: A szántói híres utca</p> <p>Bartók: Októbernek elsején</p> <p>d., Más népek dalai:</p> <p>- Ébred már a hajnaltündér</p> <p>- Régi mesékre emlékszel még</p> <p>e., Zenetörténeti szemelvények az ókortól a romantikáig:</p> <p>- Fornsete. Nyár-kánon</p>

	<p>- J. Haydn: Falusi jókedv</p> <p>W. A. Mozart: Papageno áriája a Varázsfuvolából</p> <p>L. v. Beethoven: Örömóda a IX. szimfóniából</p> <p>- Schubert: A molnár virágai</p> <p>f., XX. század szemelvényei:</p> <p>Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára-Purcell téma</p> <p>Gershwin: Porgy és Bess: Porgy dala, Klára bölcsődala</p>
<p>II. Zenehallgatás:</p>	<p>rendszerező ismétlés a magyar és európai zeneművészet századainak szemelvényeiből</p> <p>- Bartók .s Kodály énekkari, zenekari, és színpadi műveinek felismerése és megnevezése a hangzó részletek alapján</p> <p>XX. századzenei irányzatainak felismerése többször meghallgatott zeneművek részletei alapján:</p> <p>- Ut Queant laxis</p> <p>Lassus: A visszhang</p> <p>Vivaldi: Négy évszak</p> <p>- J. Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel főtéma</p> <p>- W. A. Mozart: Török induló</p> <p>- L. v. Beethoven: D-dúr hegedűverseny I tétel főtéma</p>

	<p>- Schubert: Pisztráng-ötös</p> <p>- Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok részlet</p> <p>Dvorak: Újvilág szimfónia IV. tétel főtéma</p> <p>- Debussy: Gyermekkuckó: Az elefánt bölcsődala</p> <p>- Hacsaturján: Kardtánc</p> <p>Bartók: A kékszakállú herceg vára részlet</p> <p>- Gershwin: Porgy és Bess részlet</p> <p>- Webber: Macskák részlet</p> <p>- Szőrényi-Bródy: István, a király részlet</p> <p>Pendereczki: Hirosíma emlékezete részlet</p> <p>Weiner Leó: I. Divertimento</p> <p>Kurtág: Játékok: hempergős</p>
III. Improvizáció:	- a tanult népdalformákban és hangkészletekben önálló rögtönzés
IV. Zenei olvasás:	8 ütemes ismeretlen zenei anyag olvasása 2#-2b-ig alterált hangokkal is Hangközök felismerése és megnevezése kottakép alapján

Tánc és dráma

5. évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Mozgást és ügyességet fejlesztő ritmusgyakorlatok	<p>Egyszerű ritmus visszatapsolása, népdalok, gyermekdalok felismerése tapsról (Bújj, bújj zöld ág, Körtéfa, Erre gyere, ne menj arra...)</p> <p>Egyszerű mozdulatsor visszaadása (kézmozdulatok, lépések)</p> <p>Ritmus és mozdulatsor kombinálva zenére</p>
II. Koncentrációfejlesztő gyakorlatok	<p>A hét napjai hétfőtől vasárnapig, majd visszafelé.</p> <p>A hónapok nevei januártól decemberig, majd visszafelé.</p> <p>Tíz szó megjegyzése és leírása.</p> <p>Tíz tárgy megfigyelése, a hiányzó tárgy megnevezése.</p> <p>Minek tudnánk elképzelni egy gyufásdobozt? –könyv, füzet, téglá stb.</p>
III. Légző- és beszédgyakorlatok	<p>A helyes légzés bemutatása.</p> <p>A hét napjai egy levegővételre.</p> <p>A hónapok nevei egy levegővételre.</p> <p>További gyakorlatok: Egy az nem kettő, kettő nem három...</p> <p>Hétfőn lesz matematika óránk, kedden nem lesz...</p> <p>Szájmozgás ügyesítése: lazító és feszítő mimika-mosoly/szigorúság,</p> <p>kíváncsiság/közöny stb.</p>

	<p>Gyakorlat beszédhangokkal: először széles, majd nagyon szűk szájnnyitással 20-szor egymás után:</p> <p>így-úgy, én-ő, erre-arra, körbe-körbe, Katika-Katika</p> <p>Nyelvtörők:</p> <p>Papnadrágban kappant fogtam.</p> <p>Egy kupac kopasz kukac meg még egy kupac kopasz kukac hány kupac kopasz kukac?</p> <p>Az ipafai papnak fapipája van, mert az ipafai fapipa papi fapipa.</p> <p>Sárga bögre, görbe bögre.</p>
IV. Olvasmányok, memoriterek	<p>Petőfi Sándor: János vitéz hősének bemutatása saját szavakkal</p> <p>Kötelező memoriter kifejező elmondása:</p> <p>Petőfi Sándor: János vitéz- I. fejezet</p>

Vizuális kultúra

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Kifejezés, képzőművészet	
1. Valóság és képzelet	<p>- A valóság célirányos megfigyelése adott szempontok alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal. (levél tónusos rajza, alma ceruzarajza, hossz- és keresztmetszete)</p> <p>- Egyszerű téri helyzetek leírása, az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű</p>

	<p>nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal. (levél festése, almascsendélet-festés)</p> <p>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára. Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. (monokróm festés)</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, és a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával. (illusztráció)</p>
<p>2. Stílus és mozgás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Különböző mozgások megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. (az ősember egy napja, római katona rajza) - Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. (görög vázafestészet, mitológiai lények ábrázolása) <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása szerint. (őskor művészete, egyiptomi művészet, Mezopotámia művészete, görög és római művészet)</p> <p>Képek, látványok, médiaszövegek, események szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával. (barlangrajzok, mozaikkép készítése)</p>
<p>II. Vizuális kommunikáció</p>	

1. Jelértelmezés, jelalkotás	- A népművészetben és az archaikus kultúrákban jelen lévő képi motívumok, jelek, jelképek, szimbólumok értelmezése és felhasználása alkotó tevékenység során. (népművészet, népviselet, hímes tojás motívumok)
2. Kép és szöveg	<p>- Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal. (betűírás, a betű, mint dekoratív elem, az iniciálé)</p> <p>- Hang és kép együttes alkalmazása, szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. (álarc készítése)</p> <p>- Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként vagy képgrafikaként. (kollázs, montázs, sordíszek, vonalritmusok)</p>
III. Tárgy- és környezetkultúra	
1. Tervezett, alakított környezet	<p>- A közvetlen környezetben található tárgyak, épületek elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.</p> <p>- Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében a történelmi korok, európai és Európán kívüli, illetve a népi kultúra és a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. (adventi naptár készítése)</p>
2. Tárgy és hagyomány	<p>- Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése.</p> <p>- A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával készített tárgy létrehozása, meghatározott tulajdonos</p>

	<p>vagy funkció számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. (társasjáték tervezése, készítése)</p> <p>- Különböző történeti korok és kultúrák sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata. (őskor, Egyiptom, Mezopotámia, görög és római művészet)</p>
--	---

Vizuális kultúra

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Kifejezés, képzőművészet	
1. Valóság és képzelet	<p>- A valóság célirányos megfigyelése adott szempontok alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal. (csendélet néhány természeti formából, cipótanulmány, kéztanulmányok, állatok világa)</p> <p>- Egyszerű téri helyzetek leírása, az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal. (csendéletfestés, monokrómfestés, kollázs, montázs)</p> <p>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára. Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. (geometrikus mozaikminta)</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, és a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak</p>

	<p>megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával. (elképzelt és valóságos élőlények)</p>
2. Stílus és mozgás	<p>Különböző mozgások megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását.</p> <p>- Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. (udvari bolond rajza, figura tervezése mértani alakzatokból)</p> <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása szerint. (ókeresztény és bizánci művészet, a honfoglaló magyarok művészete, a román stílus, a gótikus stílus, a reneszánsz és a barokk)</p> <p>-Képek, látványok, médiaszövegek, események szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával. (a bayeux-i szőnyeg sárkányszerű lényei)</p>
3. Idő- és térbeli változások	<p>- Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása. A mozgás megjelenítése vizuális átírással. (kép és képregény, történetmesélés rajzban)</p> <p>- A természet, az épített környezet időbeli folyamatainak, változásainak megfigyelése, modellezése személyesen választott cél érdekében. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. (Jáki templom grafikus ábrázolása, vártervezés)</p>

II. Vizuális kommunikáció	
1. Jelértelmezés, jelalkotás	<ul style="list-style-type: none"> - Képes, rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. (gyufásdoboz rajza, madáretető tervezése) - A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk képi tömörítése, direkt jellé alakítása, használatba helyezése. (piktogram) - A népművészetben és az archaikus kultúrákban jelen lévő képi motívumok, jelek, jelképek, szimbólumok értelmezése és felhasználása alkotó tevékenység során. (korsó rajza)
2. Kép és szöveg	<ul style="list-style-type: none"> - Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal. (a kódex, az iniciálék, betűtervezés) - Hang és kép együttes alkalmazása, szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. (szóképek alkotása) <p>Reklámhordozó felületek gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.</p> <p>Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként vagy képgrafikaként. (textilminták tervezése, meghívó tervezése)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nem mozgóképi reklámhordozók tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával, a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával. (CD-borító, póló tervezése, bélyeg tervezése)

III. Tárgy- és környezetkultúra	
1. Tervezett, alakított környezet	<ul style="list-style-type: none"> - Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból különféle eszközökkel és anyagokkal történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzban. (ókeresztény, bizánci, gótikus, reneszánsz, barokk művészet) - A közvetlen környezetben található tárgyak, épületek elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. (tarsolylemez rajza) - Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a népi kultúra és a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. (mérműves ablak szerkesztése, színes üveglak szerkesztése, címer, pajzs tervezése)
2. Tárgy és hagyomány	<ul style="list-style-type: none"> - Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése. - A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával készített tárgy létrehozása, meghatározott tulajdonos vagy funkció számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. - Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével,

	<p>illetve az alkotó személyes közlési szándékával. (geometrikus mozaikminta, barokk viselet)</p> <p>- Különböző történelmi korok és kultúrák sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata. (ókeresztény, bizánci, honfoglaló, gótikus, reneszánsz, barokk)</p>
--	--

Vizuális kultúra

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Kifejezés, képzőművészet	
1. Érzelmek, hangulatok kifejezése	<p>Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal, különböző színérzet, illetve különböző ábrázolási rendszerek használatával. (monokróm festés, az állatok világa, a portré, az emberi test)</p> <p>Művészeti élmények vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben. (festés pointillista stílusban)</p> <p>Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése. (fantomkép, karikatúra)</p>
2. A művészi közlés, mű és jelentése	<p>- Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténelmi korszakok, stílusirányzatok stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása szerint. (klasszicizmus, romantika, realizmus, plein air, impresszionizmus, posztimpresszionizmus)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával. (vonalminták, grafikai kompozíciók) - Képek, látványok, médiaszövegek, események önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel.
II. Vizuális kommunikáció	
1. Magyarázó képek, rajzok	<ul style="list-style-type: none"> - Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. - Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával, és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.
2. Vizuális kommunikációs formák	<ul style="list-style-type: none"> - A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva. - A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.
III. Tárgy- és környezetkultúra	
1. Tervezett, alakított környezet	<ul style="list-style-type: none"> - Tárgytervezés, tárgyalkotás a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. - Mintatervezés megadott cél érdekében. (könyvborító, váza, teáskanna, étkészlet, képkeret tervezése)

	<p>- Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok vagy más funkció betöltése érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalató folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. (axonometrikus ábrázolás)</p> <p>- A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.</p>
2. Az épített környezet története	<p>Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint. (hengeres tárgyak, forgásforma rajza)</p> <p>Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. (a Nemzeti Múzeum és a négy évszak)</p> <p>- Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól. (régi és új tárgyak, vasaló rajza)</p>

Vizuális kultúra

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. Kifejezés, képzőművészet	
1. Érzelmek, hangulatok kifejezése	- Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal, különböző színérzet, illetve

	<p>különböző ábrázolási rendszerek használatával. (monokróm festés, a perspektíva)</p> <p>Művészeti élmények vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben.</p> <p>(portré,</p> <p>Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése. (puzzle csoportmunkában)</p>
2. A művészi közlés, mű és jelentése	<p>- Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása szerint. (szecesszió, 20. századi irányzatok)</p> <p>- Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával. (absztrakt festészet, játék a vonalakkal, fekete-fehér vonalas kompozíciók)</p> <p>- Képek, látványok, médiaszövegek, események önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel.</p>
II. Vizuális kommunikáció	
1. Magyarázó képek, rajzok	<p>- Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával.</p> <p>- Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával, és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.</p>

2. Mozgóképi közlés	<p>- A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében.</p> <p>- A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán, mely a médium sajátos működésének felismerését célozza meg.</p>
3. Montázs	<p>- Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészzé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás érdekében.</p> <p>- A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek elemzése, összehasonlítása kapcsán.</p>
4. Vizuális kommunikációs formák	<p>- A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva.</p> <p>- A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.</p>
<p>III. Média és mozgóképkultúra- A média kifejezőeszközei</p>	
1. Reprodukálás és ábrázolás- a mozgókép kettős természete	<p>- A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása. A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül.</p>
2. A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi	<p>- Mozgóképi szövegek megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei.</p>

<p>ábrázolásban, az írott és az online sajtóban</p>	<p>- Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében.</p>
<p>3. A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban</p>	<p>A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban kreatív gyakorlatok kapcsán, az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében.</p> <p>Művészeti példák összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.</p>
<p>IV. Tárgy- és környezetkultúra</p>	
<p>1. Tervezett, alakított környezet</p>	<p>- Tárgytervezés, tárgyalkotás a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. (szecessziós kapu, korlát, lámpa vagy ékszer, önjel tervezése)</p> <p>- Mintatervezés megadott cél érdekében. (játék a vonalakkal)</p> <p>- Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok vagy más funkció betöltése érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.</p> <p>- A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.</p>
<p>2. Az épített környezet története</p>	<p>Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint.</p> <p>Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást szolgáló építészeti megjelenések összegzése a</p>

	<p>fontosabb építészettörténeti példák alapján. (egy- és két iránypontos perspektíva, szobabelső, utcarészlet)</p> <p>- Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</p>
--	---

Informatika

évfolyam

Témakör	Tartalmak
1. Az informatikai eszközök használata	Ergonómiailag megfelelő számítógépes munkakörnyezet. A számítógép és perifériái (billentyűzet, egér, monitor, lemezmeghajtók). Informatikai eszközök kezelése. Egyes informatikai eszközök működési elveinek bemutatása. Vágólap használata.
2. Informatika-alkalmazói ismeretek	Korábban megismert rastergrafikus (pixelgrafikus) program használata vagy hasonló megismerése (pl.: PAINT). Vektorgrafikus rajzolóprogram megismerése (Word rajzolás eszköztára). Alakzatok használata. Beépített alakzatok: vonal, nyíl, téglalap, ellipszis használata. Szabályos síkmértani alakzatok rajzolása (SHIFT billentyű). Jegyzetomb és mobil szerkesztési felület használata (WYSIWYG). Rajz készítése a Word-eszköztárral.
3. Problémamegoldás informatikai	Grafikus alakzatok készítésének vezérlése programnyelv segítségével. Nyitott és zárt alakzatok, zárt alakzat kifestése. Alakzatok vizsgálata.

eszközökkel és módszerekkel	
4. Infokommunikáció	Belépés a hálózatba. Azonosító, jelszó ismerete, jelentősége. Párbeszéd program kipróbálása. A „névtelenség” etikájának viselése. Képek, szövegek letöltése az internetről. Barangolás az interneten.
5. Médiainformatika	Oktatási, nevelési célú CD-k és DVD-k olvasása, katalógusaiknak kezelése, tartalmak letöltése (pl.: szövegfájlba).
6. Az információs társadalom	Hologram, feliratok. Szellemi termék. Mit kell megfigyelni egy dobozos szoftveren?
7. Könyvtári informatika	A könyvtár terei, szolgáltatásai. A könyvkölcsönzés módja. Olvasási szokások alakítása a könyvtárban. Gyermeklexikon használata.

Informatika

évfolyam

Témakör	Tartalmak
1. Az informatikai eszközök használata	Munkarend. Adat, információ. Jel, hír, kommunikációs rendszer, adat, adatfeldolgozás. Hardveralapok: szabvány, architektúra, processzor, memóriák. Alaplap és részei. A működés ütemezése. A számítógép elvi felépítése, rajzi modell értelmezése. A kettes számrendszer, mint a működés meghatározója. Kódolás, dekódolás (ASCII kód). A robot szerepe Munkakörnyezet beállításai: megjelenés, eger, billentyűzet, dátum és idő. A Vezérlőpult használata. Beállítási paraméterek értelmezése: például dupla kattintás, ismétlés stb.

	Mappák és állományok kezelése. Keresés mappák és állományok között. Fájlkézelő felület használata.
2. Informatika-alkalmazói ismeretek	<p>Szövegszerkesztés. Karakter, szó, mondat. Karakterformázás. Minta alapján különböző szövegek létrehozása: betűtípus, stílus, méret, különlegességek. A WordArt használata. Kép beszúrása és formázása. A <i>Publisher</i> program célorientált használata.</p> <p>Beépített formátumok: Szövegdokumentumok létrehozása, kép beillesztése. Hogyan kezeljük adatainkat?</p> <p>Hogyan rögzíthetjük az adatokat? A digitális adatbázis fogalma. Térképészeti alapismeretek.</p>
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	<p>Ismétlés lehetőségének felismerése (különösen szabályos, zárt alakzatok esetén). Eljárások alkalmazása. Véletlenszám alkalmazása. Zárt alakzatok kitöltése. Eljárások paraméterezése és kipróbálása. Egymásba ágyazott eljárások. Véletlenszám használata különböző paraméterek, bemenő adatok generálására. Algoritmusok készítése, használata. Grafikai háttér elkészítése. Alakzat mozgatásának megtervezése, programjának elkészítése. A legrövidebb út és a leghatékonyabb programlépések megtalálása.</p>
4. Infokommunikáció	<p>Regisztráció e-mail felületen. Ismerjen egy elektronikus levél küldésére alkalmas felületet! Tudjon regisztrálni ezen a felületen önálló e-mail címet! Legyen tisztában az e-mailezés etikai szabályaival. Levél részei. Levél küldése, fogadása, rendszerezés. Levelezőfelület beállításai. Webes keresés eredményének küldése e-mailben. E-mail mellékletek csatolása és fogadása.</p>
5. Médiainformatika	<p>Címszavas és tematikus keresők megismerése. Keresés eredményeinek letöltése, tárolása, elrendezése.</p>

6. Az információs társadalom	Az informatika (számolástudomány) történetének kezdeti évei. A korai felismerések tendenciáinak, eredményeinek felismerése a ma számítógépeinek kialakulásában. Adatvédelem, adatbiztonság. Hogyan védhetjük saját és mások adatait?
7. Könyvtári informatika	Papíralapú és digitális ismerethordozók. Az ismerethordozók nyilvántartásának rendje. Keresés cédula- és online katalógusban.

Informatika

évfolyam

Témakör	Tartalmak
1. Az informatikai eszközök használata	<p>A számítógép fő részei. Számítástechnikai eszközök kezelése. Billentyűzet, egér, lemez meghajtók, nyomtató, szkennerek (mikrofon, hangszóró, fülhallgató), digitális fényképezőgép. Hordozható számítógép. Mobil-kommunikációs eszközök. A jelek csoportosítása és átalakítása. Digitális jelek és az adatmennyiség. A számítógéppel való kommunikáció alapelemei és szabályai. A használt informatikai eszközök működési elveinek bemutatása. Az operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatásainak használata.</p> <p>Könyvtárszerkezet kialakítása a háttértárolón. Kiválasztott állományok másolása, mozgatása, átnevezése, törlése. A tömörítés fogalma. Állományok tömörítése és kibontása. A hálózat használatának alapszabályai.</p>
2. Informatika-alkalmazói ismeretek	Képek bevitele (szkennelés), digitális fényképezés. Mozgóképek, animáció. Hangrögzítés és lejátszás. Multimédiás

	<p>dokumentumok készítése. Bemutató készítése.</p> <p>Információszerzés adatbázisból, számítógépes hálózatról.</p>
<p>3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel</p>	<p>A feladatmegoldáshoz szükséges adatok és az eredmények kapcsolata. Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése. Algoritmusok tervezése. Algoritmusok készítése, leírása algoritmus-leíró nyelven. A feladatok megoldása fejlesztő rendszerrel. Feladatok megoldásához algoritmusok kódolása programozási nyelven. A program futtatása, tesztelése, javítása. A lépésenkénti finomítás elve. Kísérletezés véletlen jelenségek modelljeivel.</p>
<p>4. Infokommunikáció</p>	<p>Infokommunikáció, adatátvitel. Hasznos webhelyek, távoli adatbázisok. Az elektronikus levelezés, kiegészítő információk, levélmelléletek. Mobilkommunikáció.</p>
<p>5. Médiainformatika</p>	<p>A hagyományos médiumok digitális (elektronikus) változatai. Multimédia oktatóprogramok, oktatási anyagok.</p>
<p>6. Az információs társadalom</p>	<p>Az informatikai eszközhasználat veszélyei.</p>
<p>7. Könyvtári informatika</p>	<p>Könyvtártípusok. Az elektronikus könyvtár lehetőségei és alkalmazása a tanulási folyamatban, a közhasznú tájékozódásban és a rekreációban. A kézikönyvtár jellemző könyvtípusai. Irányított forrás és információkeresés.</p>

Informatika

évfolyam

Témakör	Tartalmak
1. Az informatikai eszközök használata	Digitális számítógépek. A vírus fogalma, fajtái. A vírusterjedés megakadályozása.
2. Informatika-alkalmazói ismeretek	Szöveges-rajzos-táblázatos dokumentumok tervezése, az elkészítés szokásos menete. A szövegegységek. Karakter-, bekezdés- és oldalformázás. Műveletek vágólappal. Ábrák, rajzok, képek, szimbólumok, objektumok beszúrása. Kisebb méretű dokumentum tervezése, szerkesztése (Például levél, újságoldal készítése.) Tabulátorok használata. Szöveg átrendezeése, keresés, csere, helyesírás. Táblázat beszúrása szöveges dokumentumba. Hipertext (hipermédia) dokumentum.
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Táblázatok használata a hétköznapi és az iskolai életben. Cella, sor, oszlop, hivatkozás, képlet. Adatok formátuma, típusai (szöveg, szám, pénznem). Az adatok szemléltetését segítő eszközök megismerése. Az adatok csoportosítása értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása. Diagramok, grafikonok készítése táblázatból. Problémamegoldás informatikai alkalmazásokkal.
4. Infokommunikáció	Weblapkészítés. Tematikus és kulcsszavas keresők. Keresés meglévő adatbázisban. Az internet szolgáltatásairól.
5. Médiainformatika	A számítógépek alkalmazási területei a társadalomban. Különbéféle számítógéppel ellátott eszközök, rendszerek (például gépkocsi, lakás, robot).

6. Az információs társadalom	<p>A számítástechnika történetéből. Magyar tudósok szerepe az informatikai kultúra fejlődésében. A hálózati szolgáltatások kialakulásának rövid története. Az informatika fejlődési irányai.</p> <p>Informatikai biztonság, az információ hitelessége. Szerzői jog. Szabad felhasználás körébe tartozó adatok, dokumentumok bemutatása példákkal. Felhasználói etika. Az emberi kapcsolatok változása az információs társadalomban.</p> <p>Infokommunikációs viselkedési szabályok bemutatása példákkal.</p>
7. Könyvtári informatika	<p>Az iskolai könyvtár teljes körű használata. Tárgyi katalógusok (hagyományos és elektronikus formában). A tematikus keresés algoritmusai. Keresési szempontok kifejezése a könyvtár kódrendszerével. A forrásfelhasználás szabályai.</p>

Technika, életvitel és gyakorlat

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Ételkészítés	<p>A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete.</p> <p>Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata.</p> <p>Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben.</p> <p>Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.</p> <p><i>1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</i></p>

Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban.
Korszerű, egészséges táplálkozás. A tradicionális magyar
konyha értékei, hungarikumok.

Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési
alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása.

A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének
meghatározása, a költségek, valamint a készítés
időszükségletének becslése.

Az élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos tudnivalók
(élelmiszerlánc, nyomon követhetőség). A tudatos és takarékos
élelmiszer-beszerzés szempontjai.

Az élelmiszer-biztonság alapszabályai. Kiemelt kockázatú
élelmiszertermékek.

Az élelmiszerek címkéjén feltüntetett információk értelmezése.

Ételreceptek értelmezése.

Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az
étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton
belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek
megbeszélése.

Ételek készítése

Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti
mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása.

Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások

Az étel-alapanyagok és az ételek háztartásban való tárolásának
alapvető élelmiszerhigiéniai szabályai, a kereskedelemből
származó élelmiszerek fogyaszthatósági, illetve eltarthatósági
adatainak értelmezése.

Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.

Konyhai eszközök, gépek használata

A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása.

Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása.

A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.

Étkezési kultúra

Az étkezési szokások és azok történeti háttere.

A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.

Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok

Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása.

A konyha és az étkező takarítása.

Környezettudatosság

Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése.

Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei.

A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása

<p>II. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben</p> <p>III. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés</p>	<p>Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal.</p> <p>Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai, kötőanyagok, felületi anyagok jellemzői. Árnyékolás, hő- és vízszigetelés.</p> <p><i>Műszaki kommunikáció alkalmazása</i></p> <p>Méretmegadás elemei.</p> <p>Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás.</p> <p>Vetületi ábrázolás.</p> <p><i>Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet</i></p> <p>Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata.</p> <p>A munkakörnyezet rendjének fenntartása.</p> <p>A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása.</p> <p>A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.</p> <p><i>A forgalomszabályozás közlekedési jelzései</i></p> <p>A közúti közlekedési jelzések hierarchiája.</p> <p>A jelzőablak és útburkolati jelek.</p> <p>A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése.</p> <p>A rendőri forgalomirányító tevékenység.</p>
---	--

IV. Közlekedés	A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése.
----------------	--

Technika, életvitel és gyakorlat

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Ételkészítés	<p>A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete.</p> <p>Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata.</p> <p>Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben.</p> <p>Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.</p> <p><i>1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</i></p>

	<p>Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás. A tradicionális magyar konyha értékei, hungarikumok.</p> <p>Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása.</p> <p>A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése.</p> <p>Az élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos tudnivalók (élelmiszerlánc, nyomon követhetőség). A tudatos és takarékos élelmiszer-beszerzés szempontjai.</p> <p>Az élelmiszer-biztonság alapszabályai. Kiemelt kockázatú élelmiszertermékek.</p> <p>Az élelmiszerek címkéjén feltüntetett információk értelmezése.</p> <p>Ételreceptek értelmezése.</p> <p>Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek megbeszélése.</p> <p style="text-align: right;"><i>Ételek készítése</i></p> <p>Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása.</p> <p>Főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás, bundás kenyér) készítése.</p> <p style="text-align: right;"><i>Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások</i></p>
--	--

ételtartósítási eljárások kipróbálása, az ételek és ételalapanyagok megromlásának vizsgálata.

Ételek tárolása, csomagolása.

A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése.

Az étel-alapanyagok és az ételek háztartásban való tárolásának alapvető élelmiszerhigiéniai szabályai, a kereskedelemből származó élelmiszerek fogyaszthatósági, illetve eltarthatósági adatainak értelmezése.

Konyhai eszközök, gépek használata

A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása.

Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása.

A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.

Étkezési kultúra

Az étkezési szokások és azok történeti háttere.

A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.

Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok

Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása.

A konyha és az étkező takarítása.

1.7. Környezettudatosság

Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése.

Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei.

A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása

Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására.

Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal.

Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai, kötőanyagok, felületi anyagok jellemzői. Árnyékolás, hő- és vízszigetelés.

Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról.

Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése.

Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása.

Igényesség a kulturált, rendezett, tiszta, esztétikus környezet iránt.

Az épített környezet biztonsága, katasztrófaelhárítás

Az épített környezet, az épületek és a háztartás tűz- és vagyonbiztonsága, védelem az időjárási hatások ellen.

<p>II. Teendők a háztartásban és a lakóköznyezetben</p>	<p>A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárás hatások azonosítása.</p> <p>Tűzveszélyes tevékenységek, helyzetek felismerése, tűzvédelmi szabályok ismerete.</p> <p>Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.</p> <p><i>Veszélyes anyagok a háztartásban</i></p> <p>Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószerek, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok.</p> <p>Az anyagok kémiai veszélyeiről való tájékozódás információforrásokból.</p> <p>A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása.</p> <p>Víz és energiatakarékosság. A pazarló használat felismerése. Kis zajterhelésű, víz- és energiatakarékos háztartási gépek használatának jelentősége.</p> <p>A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése. Mindennapjainkban keletkező újrafelhasználható és veszélyes hulladékok. A veszélyes hulladékok kezelése, tárolása.</p> <p>Tájékozódás a hulladékokról, veszélyeikről és újrahasznosításuk lehetőségeiről információforrásokból.</p> <p>Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenységek során.</p>
---	---

Műszaki kommunikáció alkalmazása

Méretmegadás elemei.

Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás.

Vetületi ábrázolás.

Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása.

Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása.

Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet

Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata.

A munkakörnyezet rendjének fenntartása.

A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása.

A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.

Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások

Az embert érő időjárási és természeti eredetű károsító hatások

(leégés, napszúrás, kiszáradás, túlhevülés, kihűlés, villámcsapás, allergia, kullancs- és rovarcsípések, fertőzések, élősködők az emberen és a lakásban).

A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.

III. Tárgyi kultúra,
technológiák,
tárgykészítés, modellezés

A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei.

A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok.

Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken.

Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a
balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete.

A forgalomszabályozás közlekedési jelzései

A közúti közlekedési jelzések hierarchiája.

A jelzőtáblák és útburkolati jelek.

A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése.

A rendőri forgalomirányító tevékenység.

A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés
rendszerének megismerése.

A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról
információszerzés.

Balesetvédelem

Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése,
megelőzése.

Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési-
és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe.

A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati
készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező
gyakorlati pályán.

A kerékpár karbantartása.

IV. Közlekedés	Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás.
----------------	--

Technika, életvitel és gyakorlat

6. évfolyam

7.

Témakör	Tartalmak
I. A háztartás és a közszolgáltatások	<p><i>1.1. A háztartás elektromos rendszere</i></p> <p>Az elektromos hálózat fizikai-műszaki jellemzői, áramkörtani elemek a háztartási hálózatban.</p> <p>Világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk.</p> <p>Az elektromos rendszer üzemzavarai, túláramvédelmi és érintésvédelmi eszközök jellemzői, szerepe.</p> <p>Az elektromos energiafogyasztás árának, díjának meghatározása, takarékosági lehetőségek. Villanyszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése.</p> <p><i>A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve -kezelő rendszere</i></p> <p>Felelősségünk a talajvíz és a vízbázisok tisztaságának megőrzésében.</p>

	<p>A vízfogyasztás árának, díjainak meghatározása, takarékosági lehetőségek. Víz- és csatornaszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>A csapadékvíz-gyűjtés és -felhasználás lehetőségei.</p> <p>Víztakarékos technológiai megoldások és rendszerek.</p> <p><i>A háztartás és a lakókönyezet különböző fűtési megoldásai</i></p> <p>Szilárd tüzelőanyagok és fűtőberendezéseik, üzemeltetési szabályaik.</p> <p>Füstgázelvezetés, az égéstermékek környezeti hatásai.</p> <p>A fűtési és más hőenergia-felhasználási költségek meghatározása, takarékosági lehetőségek. Gázszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>Megújuló energiaforrások felhasználása a fűtésben és a használati melegvíz készítésében.</p> <p><i>Hulladékgazdálkodás</i></p> <p>A hulladékok keletkezési módjai a háztartásban és a lakókönyezetben.</p> <p>A hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokások, hulladékok házilagos kezelése, komposztálás.</p> <p>A hulladékszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, energetikai célú hulladékhasznosítás települési környezettől függő rendszerei.</p> <p>A hulladékok kezelése, a hulladék keletkezésével, tárolásával, kezelésével járó veszélyek.</p> <p>Veszélyes hulladékok, környezeti és egészségügyi hatásaik.</p> <p>Komposztálható hulladékok.</p>
--	---

<p>i kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés</p> <p>Közlekedés</p>	<p>Világítási áramkör, foglalatok, izzófajták, energiatakarékos izzók, kapcsolók – adatok értelmezése, összehasonlítása.</p> <p><i>A kerékpáros közúti közlekedés</i></p> <p>A kerékpáros közúti közlekedés KRESZ szerinti szabályai, eszközrendszere.</p> <p>A balesetmentes, udvarias közlekedés.</p> <p>Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása.</p> <p>A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán.</p> <p>Felkészítés a közúti forgalomban történő kerékpáros közlekedésre.</p> <p><i>Környezet- és egészségtudatos közlekedés</i></p> <p>A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások.</p> <p>A mozgás élménye. A természet, mint közlekedési környezet.</p> <p>A biztonságos túrakerékpározás. Kerékpártúra-útvonalak, útvonalterv készítése.</p> <p>Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, alkalmazása.</p> <p>A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.</p> <p><i>A tanulási pálya</i></p>
---	---

<p>IV. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése</p>	<p style="text-align: center;">A tanulási pálya szakaszai.</p> <p>Képzési lehetőségek, eltérő tanulási utak, szakmatanulási lehetőségek megismerése, elemzése, összevetése.</p> <p>Iskolatípusok, képzési formák, közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés, érettségi, szakmai vizsga, diploma.</p> <p style="text-align: center;"><i>Szakmák és munkák</i></p> <p>Az egyes gazdasági ágazatokhoz tartozó munkák, foglalkozások, szakmák, szakmacsoportok megismerése, elemzése, összevetése.</p> <p>Szakmák közös és eltérő tevékenységi elemei, termékei, szolgáltatásai, munkakörülményei.</p> <p>A napi életvitelt meghatározó, az egyes szakmákhoz, foglalkozásokhoz kapcsolódó jellemzők (pl. munkaidő beosztás, szezon A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei.</p> <p>- A háztartás anyag- és energiagazdálkodása. Víz- és energiateljesítmény. Környezetszennyezés és csökkentésének formái. Az anyag- és energiatakarékosság lehetőségei.</p> <p style="text-align: center;">Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>- A lakóhelyi táj természetföldrajzi és gazdasági-társadalmi jellemzői.</p> <p>- Hazánk fővárosa, Budapest: földrajzi helyzete, gazdasági, kulturális jelentősége</p>
---	---

VI. Hegyvidékek, dombvidékek	
---------------------------------	--

Testnevelés és sport

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Rendgyakorlatok:	<p>Ismerje a vezényszavakat, szakkifejezéseket /testfordulatok, testhelyzetek. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Fejlődés, szakadozás./</p>
Gimnasztika:	<p>Tudjon 10-12 percig folyamatosan végezni gimnasztikai gyakorlatokat.</p> <p>Fokozatosság elvének betartása a bemelegítésnél.</p> <p>Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kézyszer- és szergyakorlatok.</p>
Atlétika:	<p>a., futások: - Ismerje az indítás vezényszavait és mozgáselemeit /álló, térdelő és guggoló rajt/</p> <p>- Képes legyen rövid és hosszú távú futásra. 60m – 600m – 6p.</p> <p>- váltófutás alapelemeinek elsajátítása</p>

	<p>b., ugrások: - helyből távol – minimum: 120 cm</p> <p>nekifutás sebességének változtatása /távol és magasugrás/</p> <p>c., kislabda hajítás: minimum 20m /fiú/ minimum 15m /leány/</p> <p>d., egyensúlyelemek padon /lányoknak merevítőn/</p> <p>e., zene és mozgás egysége</p>
<p>IV. Torna:</p>	<p>, talaj: - gurulóátfordulások előre, hátra</p> <p>- 3-4 elemből összeállított gyakorlat</p> <p>- tarkóállás</p> <p>- fejjállás, kézállás segítségadással</p> <p>b., ugrások: - egyszerű támaszugrás /függőleges repülés/</p> <p>c., mászásban 1-2 fogások kíséreltet</p> <p>Kosárlabda, röplabda, kézilabda, labdarúgás.</p> <p>-legalapvetőbb szabályok ismerete</p>
<p>V. Testnevelési és sportjátékok:</p>	<p>-jártasság a labdavezetésben, átadásoknál és átvételeknél</p> <p>-dobásbiztonság, rugásbiztonság</p> <p>-motorikus tesztek minimum szinten való teljesítés</p> <p>-alapjátékok szabályainak bemutatása, betartása</p> <p>-bátor küzdés, húzások – tolódások</p>

VI. Önvédelmi játékok, küzdőjátékok:	
---	--

Testnevelés és sport

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Rendgyakorlatok:	<ul style="list-style-type: none"> -menet megállítása, megindítása -vezényszavak, végrehajtások hely és helyzetváltoztatás -testfordulatok, testhelyzetek. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Fejlődés, szakadozás.
Gimnasztika:	<ul style="list-style-type: none"> -Ismerje a gimnasztika legalapvetőbb kifejezéseit. -Reggeli torna gyakorlatok /10 perc/ -Kézi szergyakorlatok /bot, labda, súlyzó/
Atlétika:	<ul style="list-style-type: none"> , futások: - iramfutás – iramváltoztatás - álló, térdelő és guggolórajt /60m, 600m, 12 perc/minimum 6 p/ , ugrások: - helyből távol – minimum: 135 cm fiú 130 cm leány - távolugrás 10-15m nekifutással c., dobások: - kislabda hajítás: 22m /fiú/ 17m /leány/ -súlylökés helyből

Testnevelés és sport

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Rendgyakorlatok:	értse meg jelentőségét fegyelmezetten kövesse az utasításokat testfordulatok, testhelyzetek
Gimnasztika:	Tudjon 8-10 gyakorlattal bemelegíteni pontos végrehajtás erősítő és nyújtóhatású gyakorlatok kéziszergyakorlatok /bot, gumikötél/
Atlétika:	a., futások: -100, 800, 12 perc /fiú 8 perc, leány 6 perc/ - indítási feladatok, vezényszavak b., ugrások: - távolugrás guggoló technikával - optimális nekifutási sebesség c., dobások: - kislabda hajítás távolba és célba /fiú min.: 25m, leány min.: 20m/ - lökések tömött labdával
Torna:	talaj: - legyen képes egy-egy elem bemutatására segítségadással /gurulóátfordulás előre, hátra, kézenállás kézenátfordulás oldalra/ ugrás: - felguggolás és leterpesztés -guggoló átugrás egyensúly gyakorlatok:

<p>V. Testnevelési és sportjátékok:</p> <p>VI. Önvédelmi játékok, küzdőjátékok:</p>	<p>pad merevítőjén járások, fordulások</p> <p>2-3 elem összekapcsolása</p> <p>zene és ritmus sajátosságai /Aerobic/</p> <p>adott sportjáték szabályismerete</p> <p>labdához való viszony</p> <p>labdás ügyességfejlesztő feladatok</p> <p>támadás, védekezés alapvető jellegzetessége</p> <p>dobás, rúgásformák /egyéni kiindulópont/</p> <p>motorikus tesztekkel minimum teljesítése</p> <p>bátorság, önmérséklet</p> <p>kiszorító játékok</p>
---	---

Testnevelés és sport

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Rendgyakorlatok:	<p>értse a rendgyakorlatok jelentőségét</p> <p>fegyelmezett utasítási végrehajtás</p>

<p>Testnevelési és sportjátékok:</p> <p>Önvédelmi játékok, küzdőjátékok:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - adott sportjáték szabályismerete - labdás ügyességi feladatsorok - néhány technikai elem bemutatása - bátorság küzdés,- kiszorítók, kiütők ismerete
--	--

Hon- és népismeret

5. osztály

Az én világom I.

A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód

Családunk története, családfa.

Szomszédság, rokonság

Rokoni viszonyok, elnevezések.

Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban.

Nagyszüleink, dédszüleink világának erkölcsi normái.

A harmonikusan működő családi minták.

Az én világom II.

A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód

Az én városom, falum

A lakóhely természeti adottságai, helytörténete, néphagyományai

A település társadalmi rétegződése (etnikum, felekezet, foglalkozás, életkor, vagyoni helyzet).

A lakóhelyhez köthető neves személyiségek, nevezetes épületek, intézmények.

Helytörténet, helyi hagyományok, nevezetességek.

A régió hon- és népismereti, néprajzi jellemzői, néphagyományai.

Találkozás a múlttal I.

A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek

A ház történeti fejlődése.

Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház.

A házak külső jellegzetességei: falazat, tetőszerkezet, tetőformák

A konyha, az ételkészítés és eszközei.

Kenyérsütés, gabonaételek, burgonyaételek, vajkészítés, hurkatöltés.

Konyhai cserépedények: a főzés, sütés, tálalás, élelmiszertárolás edényei.

Sarkos és párhuzamos elrendezésű szobák.

Munkamegosztás a családon belül.

Férfi és női munkák, a gyerekek feladatai.

Napi, heti és éves munkarend

Gyermekjátékok, a belenevelődés folyamata.

Az iskola régen és ma.

Találkozás a múlttal II.

A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)

A hétköznapiak rendje

A gazdálkodó ember legfontosabb munkái.

Gabonamunkák: szántás, vetés, aratás. A gabonamunkákhoz kapcsolódó szokások.

Állattartás: a szilaj-, a félszilaj- és a kezestartás.

A pásztorok ünnepei
Fonóbeli munkák és játékok
Hétköznapi és ünnepi viselet
Hétköznapi vászonruhák, a női és a férfi viselet darabjai.
Hagyományos paraszti ételek.
Napi és heti étrend
Téli és nyári étrend.

Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje.

Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében.

Társas munkák, közösségi alkalmak

Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében.
Karácsonyi ünnepkör.
Farsang, farsangi szokások.
Iskolába toborzó szokások: Balázs- és Gergely-járás.
Nagyböjt és a húsvéti ünnepkör jeles napjai és szokásai.
Májusfaállítás, pünkösd, pünkösdi szokások.
Gazdasági ünnepek, társas munkák
Az őszi jeles napokhoz, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások (pl. szüret, fonó, fonóbeli játékok, tollfosztó, kukoricafosztó), közösségi alkalmak (pl. vásár, pásztorünnepek).
Az emberi élet fordulói.

Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén.

A magyar nyelvterület néprajzi tájai, tájegységei, etnikai csoportjai, a határainkon túl élő magyarok.
Magyarországon élő nemzeti kisebbségek.
Népszokások, népdalok, a népköltészet fennmaradt alkotásai (mesék, mondák).

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén:

A tanuló ismerje meg lakóhelyük, szülőföldjük természeti adottságait, hagyományos gazdasági tevékenységeit, néprajzi jellemzőit, történetének nevezetesebb eseményeit, jeles személyeit! Kapjon általános képet a hagyományos gazdálkodó életmód fontosabb

területeiről, a család felépítéséről, a családon belüli munkamegosztásról! A megszerzett ismeretek birtokában legyen képes értelmezni a más tantárgyakban felmerülő népismereti tartalmakat! Fedezze fel a jeles napok, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak hagyományainak jelentőségét, közösségmegtartó szerepüket a paraszti élet rendjében! Élményszerűen, hagyományhű módon sajátítsa el egy-egy jeles nap, ünnepkör köszöntő vagy színjátékszerű szokását, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak népszokásait és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket! Ismerje meg a magyar nyelvterület földrajzi-néprajzi tájainak, tájegységeinek hon- és népismereti, néprajzi jellemzőit! Váljon világossá a tanuló számára, hogyan függ össze egy táj természeti adottsága a gazdasági tevékenységekkel, a népi építészettel, hogyan élt harmonikus kapcsolatban az ember a természettel

2. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai

Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:

osztályozó vizsga,

pótló vizsga,

javítóvizsga,

különbözeti vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi

osztályzat megállapításához, ha

a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve (egyéni munkarendben tanul)

engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,

ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,

a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik,

távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (69.§, 71.§), valamint a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló szabályok szerint szervezzük meg.

A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel

osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt három hónappal,

javítóvizsga esetén tanév végén

(bizonyítványosztáskor) közölni kell.

A szabályok vonatkoznak az intézmény valamennyi tanulójára:

aki egyéni munkarend jogviszony keretében teljesíti tankötelezettségét

akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,

akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít,
Továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgák előkészítése

A vizsga jogszerű előkészítéséért és a zavartalan lebonyolítás feltételeinek megteremtéséért az intézményvezető, tagintézmény-vezető felel.

A vizsgák háromtagú vizsgabizottság – elnök, kérdező tanár, ellenőrző pedagógus – előtt történnek. A bizottságba, amennyiben erre lehetőség van, legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tárgy tanítására. A vizsgabizottságot az intézményvezető bízza meg. Az elnök felelős a vizsga törvényes lebonyolításáért, a bizottság szakszerű működéséért és az iratok szabályszerű kitöltéséért.

A vizsgák anyagát a megbízott szaktanár állítja össze, és azt a vizsga előtt két nappal bemutatja az tagintézmény-vezetőnek

Vizsgák reggel nyolc óra és délután tizenhét óra között szervezhetők. Egy vizsganapon egy tanulónak legfeljebb 3 vizsga szervezhető. A vizsgázónak legalább 10 perccel a vizsga kezdete előtt meg kell jelennie a helyszínen. A vizsgák között 15 perc pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani.

A vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon, tétellapokon lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik. Az írásbeli feladatlapokon és a tétellapokon (szóbeli, gyakorlati vizsga esetén) szerepelnie kell a vizsgázó nevének, osztályának, a tantárgy nevének és a vizsga pontos idejének, alul a kapott érdemjegynek (szóval és számmal pl. közepes (3) és a kérdező tanár aláírásának. A feladatlapot és a tétellapot a kérdező tanár írja alá, a tétellapot és a jegyzőkönyvet az elnök vezeti. A feladatlap, a tétellap és a gyakorlati vizsga eredménye, amennyiben az rögzített formájú – pl.: vizuális kultúra, technika és tervezés, technika, életvitel és gyakorlat, digitális kultúra, informatika – a jegyzőkönyv mellékletét képezik.

A beszámoltatás formái

Általános iskola

magyar irodalom alsó tagozaton	szóbeli és írásbeli
magyar irodalom felső tagozaton	szóbeli

magyar nyelvtan	írásbeli,
matematika	írásbeli
idegen nyelv	írásbeli
környezetismeret	írásbeli
informatika	írásbeli és gyakorlati
digitális kultúra	írásbeli és gyakorlati
ének-zene	gyakorlati
vizuális kultúra	gyakorlati
testnevelés és sport	gyakorlati
testnevelés	gyakorlati
történelem	írásbeli
történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	írásbeli
természetismeret	írásbeli
természettudomány	írásbeli
földrajz	írásbeli
biológia és egészségtan	írásbeli
fizika	írásbeli
kémia	írásbeli
egészségtan	írásbeli
etika	szóbeli
etika/hit- és erkölcsstan	szóbeli
technika és tervezés	
alsó tagozat:	gyakorlati
felső tagozat:	írásbeli és gyakorlati
technika, életvitel és gyakorlat:	
alsó tagozat:	gyakorlat
felső tagozat:	írásbeli + gyakorlat
dráma és színház	írásbeli és gyakorlati
állampolgári ismeretek	írásbeli
hon- és népismeret	írásbeli

A vizsga szabályai

Az írásbeli vizsga szabályai

A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként 60 perc.

A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kiosztja a feladatlapokat.

A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a kérdező tanár alakítja ki.

A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez útbaigazítás, segítség nem adható.

A feladatlapot a kérdező tanár közvetlenül a vizsga befejezése után piros színnel kijavítja és leosztályozza.

Elégtelen írásbeli vizsga esetén a tanuló szóbeli javításra kap lehetőséget. Ilyenkor póttétel nem húzható.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére, ill. a szakértői vélemény szerint az igazgató engedélye alapján:

az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb 30 perccel meg kell növelni,

lehetővé kell tenni, hogy a vizsgázó az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,

engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen.

Ebben az esetben a tétellapra a feltett kérdések mellé minősítés kerül, alulra pedig a végleges osztályzat és az aláírás.

A szóbeli vizsga szabályai

A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként 10 percnél több nem lehet.

A felkészülésre vizsgatantárgyanként legalább 30 perc időt kell biztosítani a vizsgázó számára.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és kiválasztja a tétel kifejtéshez szükséges segédeszközöket.

A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a

vizsgabizottság tagjaitól vagy a vizsgáztató tanártól kaphat segítséget.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtésében elakadt.

A vizsgázót nem szabad félrevezetni, gondolkodásában vagy a tétel kifejtésében megzavarni. A vizsgázó a tétel kifejtésében akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésre álló idő letelt.

Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

A tételre egy érdemjegy adható. Póttétel húzása esetén a két érdemjegy átlaga adja a végleges osztályzatot az osztályzatot

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére illetve a szakértői vélemény szerint az intézményvezető engedélye alapján:

a 30 perc gondolkodási időt legfeljebb 10 perccel meg kell növelni, engedélyezni kell, hogy a tanuló szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen.

Ebben az esetben a dolgozat elkészítésére 30 percet kell biztosítani. Ezután a dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgáztató pedagógus felolvassa.

Az értékelés

Az írásbeli munka értékelése a pedagógiai programban rögzített teljesítményszintek alapján történik.

<i>Normál tagozaton tanulók</i>			<i>Tanulásban akadályozott tanulók</i>		
<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Szöveges minősítés</i>	<i>Teljesítmény</i>	<i>Érdemjegy</i>	<i>Szöveges minősítés</i>
0-40%:	elégtelen (1)	Felzárkóztatásra szorul	0-19 %:	Elégtelen (1)	Gyenge
41-60%:	elégséges (2)		20-44 %:	elégséges (2)	
61-75%:	közepes (3)		45-69 %:	közepes (3)	

76-90%:	jó (4)	Jól teljesített	70-85 %:	jó (4)	Jó
91-100%:	jeles (5)	Kiválóan teljesített	86-100 %:	jeles (5)	Kiváló

A feladatlapot pontozással kell javítani. A feladatok mellett az elért és elérhető pontszámot egyaránt fel kell tüntetni. Az összpontszámot, az elért százalékot és a megfelelő érdemjegyet vagy minősítést a kérdező tanár rögzíti, majd aláírja a lapot. A vizsgákon kapott osztályzatokat és a megfelelő záradékokat az osztályfőnök, ill. a főtárgy tanára vezeti be az iskolai dokumentumokba (ellenőrző, osztálynapló, törzslap, bizonyítvány, stb.)

Ének-zene 1–

2. évfolyam

Témakör neve		
	1.évf.	2.évf.
Zeneművek/Énekes anyag	Emlékezetből énekel legalább 5 gyermekdalt	Emlékezetből énekel legalább 10 gyermekdalt
Zeneművek/Zenehallgatás	Megismeri az énekelve megtanult dalt	Megismeri az énekelve megtanult dalt
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Tapsolja a dalok, mondókák ritmusát	Tapsolja a dalok, mondókák ritmusát
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	A dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklí, kézjelekkel mutatja	A dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklí, kézjelekkel mutatja
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel	Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

- Legyen képes 4-5 szabadon választott dal eléneklésére
- Legyen képes dalok, mondókát ritmusának megszólaltatására, hangoztatására
- Ismerjen ünnepkörhöz tartozó dalt (Mikulás, Karácsony)
- Ismerje fel a környezete zajait, zörejeit (állatok hangjai, gépe hangja)
- Legyen képes egyszerű ritmusok megszólaltatására tapssal, kopogással.

évfolyam:

- Tudjon, népi játékot, népdalt, mūdalt énekelni emlékezetből
- Gyerekdalokhoz tartozó játékok ismerje, játssza el
- Tudjon egyenletes lüktetéshez alkalmazkodóan járni, táncolni.
- Ismerjen fel néhány vokális és hangszeres hangszínt
- Tudja megszólaltatni kottaképről a tanult ritmusértékeket (negyed, negyed szünet, páros nyolcad, félérték és szünetjele) nevelői segítséggel.
- Tudjon tájékozódni a vonalrendszerben.

3–4. évfolyam

Témakör neve		
	3. évfolyam	4. évfolyam
Zeneművek/Énekes anyag	Emlékezetből énekel legalább 15 magyar népdalt	Emlékezetből énekel legalább 15 magyar népdalt Emlékezetből énekli a Himnusz
Zeneművek/Zenehallgatás	Megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól	Meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől Megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel; Felismeri az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus; Ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket	Ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel; Ismeri a 3/4-es ütemet; Felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus; Ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Megismeri, énekli és alkalmazza a tanult hangokat;	Megismeri, énekli és alkalmazza a tanult hangokat;
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;	Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; Tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Tudjon dalokat énekelni emlékezetből.(tempó,dinamika)
 Számoljon be a szempontokkal irányított zeneműrészek megfigyeléseiről
 Ismerje fel és nevezze meg az évfolyamon tanult hangszereket, és kórústípusokat
 Tudjon dallamotívumokat lejegyezni vonalrendszerbe, nevelői segítséggel
 Szólaltassa meg az évfolyamon tanult ritmus motívumokat.

évfolyam:

Tudjon dalokat énekelni emlékezetből.(tempó,dinamika)

Tudja énekelni a Himnuszt pontos szöveggel, tiszteletadással.
Ritmussor rögtönzése a tanult ritmikai elemekkel.
Ismerje fel a tanult népdalokat, számoljon be annak tartalmáról.
Tudja a rövid dalrészleteket kottába írni, nevelői segítséggel.
Tudja a tanult ritmusértékeket, ritmusképleteket megszólaltatni kottaképről

Etika

1-2. évfolyam

Témakör neve	1.évf.	2.évf.
Éntudat – Önismeret	Tevékenység keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait	Tevékenység keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait
Család – Helyem a családban	Felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket	Felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket ; Felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait
Helyem az osztály közösségében	Ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait	Ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; Megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	Érdeklődést mutat lakóhelye történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; Ismeri néhány ünnep jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket;	Érdeklődést mutat Magyarország és lakóhelye történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; Ismeri néhány ünnep jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	Példát fogalmaz meg ember és természet kapcsolódására Megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt	Példát fogalmaz meg ember és természet kapcsolódására Megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	Felismeri az olvasott vagy a hallott más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat	Felismeri az olvasott vagy a hallott más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket
megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait
Ismeri néhány ünnep jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket

évfolyam:

felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket
megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait
Ismeri néhány ünnep jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket

3-4. évfolyam

Témakör neve	3.évf.	4.évf.
Éntudat – Önismeret	<p>Tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;</p> <p>Felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit</p>	<p>Tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;</p> <p>Felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit</p>
Család – Helyem a családban	<p>Felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait</p> <p>Megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket</p> <p>Azonosítja saját szerepvállalását a család mindennapjaiban</p> <p>Ismer és megnevez a gyermekek és felnőttek feladatai közül néhányat</p>	<p>Felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait</p> <p>Megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket</p> <p>Azonosítja saját szerepvállalását a család mindennapjaiban</p> <p>Ismer és megnevez a gyermekek és felnőttek feladatai közül néhányat</p>
Helyem az osztály közösségében	<p>Ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait</p>	<p>Ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait</p>
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	<p>Ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, Felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre</p>	<p>Ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, Felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre</p>
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	<p>Példát fogalmaz meg ember és természet kapcsolódására</p> <p>Megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi</p>	<p>Példát fogalmaz meg ember és természet kapcsolódására</p> <p>Megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi</p>

	környezet iránt	környezet iránt
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	Megismer az egyes egyházi ünnepekörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat	Megismer az egyes egyházi ünnepekörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket
 megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait
 Ismeri néhány ünnep jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket
 Példát fogalmaz meg ember és természet kapcsolódására

évfolyam:

felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket
 megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait
 Ismeri néhány ünnep jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket
 Megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt

Környezetismeret

3–4. évfolyam

Témakör neve	3.évf.	4.évf.
Megfigyelés, mérés	<p>Azonosítja az anyagok halmazállapotát</p> <p>Felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait</p> <p>Felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait</p>	<p>Azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit</p> <p>Felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében</p> <p>Felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében</p>
Az élettelen környezet kölcsönhatásai	<p>Tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;</p> <p>A vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti</p>	<p>Tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;</p> <p>A vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti</p>
Tájékozódás az időben	<p>Felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;</p> <p>Megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;</p>	<p>Felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;</p> <p>Megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;</p> <p>Megnevezi az ember életszakaszait</p>
Tájékozódás a térben	<p>Felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket</p> <p>Megnevezi a fő- és mellékvilág-tájakat</p>	<p>Felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket</p> <p>Felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;</p> <p>Domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését</p>

		Megnevezi a fő- és mellékvilág-tájakat
Hazánk, Magyarország	<p>Felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;</p> <p>Térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó)</p>	<p>Felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;</p> <p>Térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó),</p> <p>Térkép segítségével megnevezi, megmutatja hazánk nagytájjait, felismeri azok jellemző felszínformáit;</p> <p>Térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is</p>
Életközösségek lakóhelyünk környezetében	<p>Felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);</p> <p>Felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához</p>	<p>Megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket</p> <p>Felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához</p>
Testünk, egészségünk	<p>Felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;</p> <p>Megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;</p> <p>Ismeri betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségeket, a betegségek megelőzésének</p>	<p>Felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;</p> <p>Megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;</p> <p>Belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;</p>

	alapvető módja	Ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségi tüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módja
--	----------------	--

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Megfigyeléseiről, tapasztalatairól a tanuló tudjon szóban beszámolni tanítói kérdések alapján.

Használja helyesen a napszakok nevét.

Sorolja fel az évszakokat és a hónapokat helyes sorrendben.

Tájékozódjon jól saját testén.

Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét

Nevezzen meg példákat közvetlen környezetéből a halmazállapot-változásra.

Ismerje a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját.

Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb jellemző élőlény fajt. Sorolja fel az élőlények életfeltételeit.

Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek. Tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot.

Nevezze meg a fő világtájakat.

évfolyam:

Mutasson be egy-egy ismert növényt, emlőst, madarat és gerinctelen állatot a lakóhely környezetéből. Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket.

Nevezzen meg a környezetéből környezetszennyező forrásokat, ismerje azok egészségkárosító hatásait.

Tudja, hogyan őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább.

Ismerje a domborzat jelölését a térképen.

Találja meg lakóhelyét, nagytájainkat Magyarország domborzati térképén.

Magyar nyelv és irodalom

Magyar irodalom

1–2. évfolyam

Témakör neve	1. évf.	2. évf.
Beszéd és kommunikáció	A szavakat hangokra, szótagokra bontja; A hangokból, szótagokból szavakat épít A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja	A szavakat hangokra, szótagokra bontja; A hangokból, szótagokból szavakat épít A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	Észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg	---
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	Szavakat hangokra, szótagokra bont; Hangokból, szótagokból szavakat épít; Biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét(a teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi) Szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért(szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése)	Szavakat hangokra, szótagokra bont; Hangokból, szótagokból szavakat épít; Biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét(a teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi) Szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért (8-10 mondatból álló szöveg olvasása és megértése)
Népmesék, műmesék	A mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről, tulajdonságairól megfogalmazott kérdésekre válaszol	A mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről, tulajdonságairól megfogalmazott kérdésekre válaszol, az események helyszínét, idejét, sorrendjét megnevezi Népmesék jellemző jegyeit megnevezi egy adott mesében: mese-számok, kezdő és záró fordulatok
Verseket, népköltészeti alkotások	Segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet	Önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet
Helyem a közösségben – család, iskola	Képes tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek összefoglalására	Képes önállóan segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására

		Felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	Ismer ünnepekhez kapcsolódó irodalmi műveket	Ismer ünnepekhez kapcsolódó irodalmi műveket Felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást
Állatok, növények, emberek	Különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas	Különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Érthető, tagolt beszéd.
Egyszerű utasítások megértése.
Szókincse életkorának megfelelő.
Válaszadás rövid kérdésekre.
Kialakult betűismeret- és betűbiztonság

évfolyam:

Egyszerű szóbeli közlések megértése.
Válaszadás kérdésekre
Pontosságra törekvő folyamatos hangos olvasás
Rövid szövegből információ kiemelése

3–4. évfolyam

Témakör neve	3. évf.	4. évf.
Beszéd és kommunikáció	A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja	A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja
Mesék, történetek	Felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést Azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért A szöveg megértését igazoló feladatokat végez Különbséget tesz a mesés és valószínű történetek között Megnevezi és felismeri a mesék jellemzőit: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és mese-számok	Felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést Azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért A szöveg megértését igazoló feladatokat végez Különbséget tesz a mesés és valószínű történetek között Megnevezi és felismeri a mesék jellemzőit: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és mese-számok
Mondák, regék	Azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért A szöveg megértését igazoló feladatokat végez Különbséget tesz a mesés és valószínű történetek között Mondák-regék valós és mesei elemeit elkülöníti	Azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért A szöveg megértését igazoló feladatokat végez Különbséget tesz a mesés és valószínű történetek között Mondák-regék valós és mesei elemeit elkülöníti Híres történelmi személyek és eseményeket ismer
Versek, népköltészeti alkotások	Önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet; Szövegszerűen felidézi Petőfi Sándor: Nemzeti dal című versének részleteit	Önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet; Szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat verseinek részleteit
Helyem a világban	Képességeinek megfelelő szöve-	Képességeinek megfelelő szöve-

	get hangos vagy néma olvasás útján megért Az olvasott szövegekben a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti	get hangos vagy néma olvasás útján megért Az olvasott szövegekben a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	Ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.)	Ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást
Állatok, növények, tájak, találmányok	Információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt Néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat	Információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; önállóan megfogalmazza azt Néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	--	--

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Egyszerű szerkezetű mesék tartalmának megértése, elmondás, összefüggő mondatok alkotása.

A szöveghez kapcsolódó feladatok megoldása.

A feldolgozott szöveg hangsúlyos felolvasása, felkészülés után.

Legalább egy vers elmondása a tanév során tanultak közül (Petőfi Sándor: Nemzeti dal)

évfolyam:

Érthető, folyamatos beszéd a mindennapi kommunikációban.

A szöveghez kapcsolódó feladatok lényegének megértése, megoldása.

o Erkölcsi értékek felismerése.

A feldolgozott szöveg hangsúlyos felolvasása, felkészülés után.

Aktív részvétel a drámajátékban.

Legalább egy memoriter elmondása a tanév során tanultak közül

**Magyar nyelv
1–2. évfolyam**

Témakör neve	1. évf.	2. évf.
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése		--
Írás jelrendszere	Elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét: a magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik	A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	Megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban: legalább 10-10 (összesen 20) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása és 10 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó Szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait	Megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban: legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása és 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó Szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	Szavakat, szószerkezeteket leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. Szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.
Kisbetű – nagybetű	Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét	Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejté-

		sének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál Saját nevét nagybetűvel kezdi
A magyar ábécé – a betűrend	Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét	Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	Megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban	Megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

A magyar abc kisbetűinek ismerete, írása.

Írásképe esztétikus, rendezett, olvasható

Tájékozódás a vonalrendszerben

évfolyam:

Egyéni, jól olvasható lendületes írás.

Az abc használata

A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében

j-ly helyes jelölése /10-15 szó/

Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor.

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása begyakorolt esetekben

3-4.évfolyam

Témakör neve	3.évf.	4. évf.
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	<p>Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;</p> <p>Megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;</p> <p>Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;</p> <p>A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;</p> <p>Szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait</p>	<p>Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;</p> <p>Megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;</p> <p>Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;</p> <p>A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;</p> <p>Szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait</p>
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	<p>Azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;</p> <p>Megadott szempontok alapján rövid mesét ír</p>	<p>Azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;</p> <p>Megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít</p>
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	<p>Megadott szempontok alapján rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó</p>	<p>Megadott szempontok alapján rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, elbeszélő szöveg</p>
Szótó és toldalék, szóelemzés	<p>A kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja</p> <p>Szavakat hangokra és szótagokra bont;</p> <p>Kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;</p> <p>Önállóan felismeri és elkülöníti az egytövéű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.</p> <p>A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban(15-20 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó</p>	<p>A kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja</p> <p>Szavakat hangokra és szótagokra bont;</p> <p>Kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;</p> <p>Önállóan felismeri és elkülöníti az egytövéű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.</p> <p>A hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban(20-25 gyakran használt „j”-t és „ly”-t</p>

	szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása (15-20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó	tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása (20-25 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó össze-olvadást vagy hasonulást tartalma-zó szó
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	Ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban	Ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban
Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	Felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat Megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát A több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; A személyneveket, állatneveket nagy kezdőbetűvel írja le	Felismeri és önállóan helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat Megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát A több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; Az egyszerű személynevek, állatnevek, intézménynevek, címek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le
Tulajdonságokat kifejező szavak	Felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat ; Ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban	Felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait; Ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban
Mennyiségeket kifejező szavak	Felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat	Felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait
Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	Felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat; Megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;	Felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat Megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;

A továbbhaladás feltételei:

3.évfolyam:

Egyéni, jól olvasható lendületes írás.

Az évfolyamon tanult szófajok / főnév, ige, melléknév / felismerése, megnevezése.

j-ly helyes jelölése

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása begyakorolt esetekben

4.évfolyam:

Egyéni, jól olvasható lendületes írás.

Az évfolyamon tanult szófajok felismerése szövegben.

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása begyakorolt esetekben.

A szótő és toldalékok megkülönböztetése.

j-ly helyes jelölése

Matematika

1–2. évfolyam

Témakör neve	1.évf.	2.évf.
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	Válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis	Megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis
Rendszerezés, rendszerképzés	Adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; Sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint	Adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; Sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint Megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait
Állítások	Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis	Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis
Problémamegoldás	A tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres	A tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres
Szöveges feladatok megoldása	Tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;	Szöveges feladatokat old meg a megjelenítésekről történő leolvasással Adatokat gyűjt, lényeges adatokat emel ki tanítói segítséggel Kérdést értelmez, a keresendő adatokat azonosítja tanítói segítséggel Adatokat és azok kapcsolatait megjelenít valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével
Szám és valóság kapcsolata	Érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, na-	Érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, na-

	gyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, pénz) kapcsolatban 20-as számkörben	gyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, pénz) kapcsolatban 100-as számkörben
Számlálás, becslés	Megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 20-as számkörben; oda-vissza számlál	Megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 100-as számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel
Számok rendezése	Nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket	Nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket Megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban Megnevezi a 100-as számkör számmainak egyes, tízes szomszédjait, tízesekre kerekített értékét
Számok tulajdonságai	Helyesen írja az arab számjeleket Számot jellemez más számokhoz való viszonyával;	Számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; Számot jellemez más számokhoz való viszonyával; Ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket
Számok helyi értékes alakja	Érti a számoktízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek összegére való bontását; Helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 20-ig	Érti a számoktízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek összegére való bontását; Érti a számok számjegyeinek helyi, alakai, valódi értékét; Helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 100-ig
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	Mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat	Mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat, időt
Alapműveletek értelmezése	Helyesen értelmezi és használja a 20-as számkörben az összeadást, a kivonást	Helyesen értelmezi és használja a 100-as számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást
Alapműveletek tulajdonságai	Felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat	Felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat

Szóbeli számolási eljárások	Alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat	Alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat
Fejben számolás	Fejben pontosan összead és kivon a 20-as számkörben	Fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben; Emlékezetből tudja a kiegészzeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig; Érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát; Fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során
Alkotás térben és síkon	Sormintát, síkmintát felismer, folytat	Testeket épít élekből, lapokból Sormintát, síkmintát felismer, folytat
Alakzatok geometriai tulajdonságai	Megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat	Megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket Megkülönbözteti és szétválogat szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat különbséget tesz testek és síkidomok között; Kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket
Transzformációk	Kirakja, megrajzolja hálón, sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét	Kirakja, megrajzolja hálón, sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét
Tájékozódás térben és síkon	Helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon	Helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat Elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után	Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat Elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is Tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot
Adatok megfigyelése	Adatokat gyűjt a környezetében	Adatokat gyűjt a környezetében

Valószínűségi gondolkodás	Tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között	Különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között
----------------------------------	---	---

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Legyen biztos számfogalma a 20-as számkörben.

Tudja 20-es számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

Ismerje fel a páros és páratlan számokat.

Tudja megnevezni a számok szomszédait

Legyen jártas az összeadás, kivonás elvégzésében.

Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.

Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.

évfolyam:

Legyen biztos számfogalma a 100-as számkörben.

Tudja 100-as számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

Ismerje fel a páros és páratlan számokat.

Tudja megnevezni a számok szomszédait, jelölje helyüket a számegyenesen, a számsorban.

Legyen jártas az összeadás, kivonás, szorzás, osztás (bennfoglalás, részekre osztás) elvégzésében.

Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.

Tudjon egyszerű szóveges feladatokat értelmezni tevékenységgel, rajzzal, tudja a tevékenységet műveletté alakítani, megoldani.

Legyen képes egyszerű állítások igazságtartamát megítélni.

Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.

Térbeli és síkbeli alakzatokat tudjon azonosítani és megkülönböztetni.

3–4. évfolyam

Témakör neve	3.évf.	4.évf.
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	Válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között Folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint	Válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között Folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint Két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat
Rendszerezés, rendszerképzés	Adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; Két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is	Adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; Két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is Megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást
Állítások	Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; Megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat	Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; Megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat
Problémamegoldás	A tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres	A tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres Megoldását értelmezi, ellenőrzi
Szöveges feladatok megoldása	Szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével	Önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget; Nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre
Szám és valóság kap-	Érti és helyesen használja a több,	Érti és helyesen használja a több,

csolata	<p>kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 1000-es számkörben;</p> <p>Használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében</p>	<p>kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;</p> <p>Használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében</p>
Számlálás, becslés	<p>Megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 1000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százaskkal;</p> <p>Becslését finomítja újrabecsléssel</p>	<p>Megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százaskkal, ezresekkel;</p> <p>Ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, becslését finomítja újrabecsléssel</p>
Számok rendezése	<p>Nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;</p> <p>Megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;</p> <p>Megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban a 1000-es számkörben;</p> <p>Megnevezi a 1000-es számkör számainak egyes, tízes, százastízesekre, százásokra kerekített értékét</p>	<p>Nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;</p> <p>Megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;</p> <p>Megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban a 10 000-es számkörben;</p> <p>Megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százaskkal, ezres szomszédjait, tízesekre, százásokra, ezresekre kerekített értékét</p>
Számok tulajdonságai	<p>Számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;</p> <p>Számot jellemez más számokhoz való viszonyával;</p> <p>Ismeri a római számjelek közül az I, V, X, L, C, D jeleket</p>	<p>Számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;</p> <p>Számot jellemez más számokhoz való viszonyával;</p> <p>Ismeri a római számjelek közül az I, V, X, L, C, D, M jeleket</p>
Számok helyi értékes alakja	<p>Érti a számok ezresek, százásokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százások, tízesek és egyesek összegére való</p>	<p>Érti a számok ezresek, százásokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százások, tízesek és egyesek összegére való</p>

	bontását; érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; Helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1000-ig	bontását; érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; Helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	Helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömegmérés szabványegységeit Ismeri az időmérés szabványegységeit Ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1000-es számkörben	Helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömegmérés szabványegységeit Ismeri az időmérés szabványegységeit Ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben Ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket
Alapműveletek értelmezése	Helyesen értelmezi a 1000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást Megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kiegészítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék; Szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti	Helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást Megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kiegészítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék; Szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti
Alapműveletek tulajdonságai	Számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; Megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében	Számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; Megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
Szóbeli számolási eljárások	Alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat	Alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat
Fejben számolás	Fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben; Emlékezetből tudja a kisegyszeregy	Fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben; Emlékezetből tudja a kisegyszeregy

	és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig Fejben pontosan számol a 1000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben	és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig Fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben
Írásbeli összeadás és kivonás	Helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást, megoldását értelmezi, ellenőrzi	Helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást, megoldását értelmezi, ellenőrzi
Írásbeli szorzás és osztás	Helyesen végzi el az írásbeli szorzást egyjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval, megoldását értelmezi, ellenőrzi	Helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval, megoldását értelmezi, ellenőrzi
Törtrészek	Tevékenységekkel megjelenít egységtörteket különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén; A kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására	Tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén; A kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására
Negatív számok	A negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;	A negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi; Nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül
Alkotás térben és síkon	Szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; Minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; Testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel	Szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; Minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; Testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel
Alakzatok geometriai tulajdonságai	Megnevezi a háromszögeket, négyszögeket és ezek tulajdonságait	Megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket és ezek tulajdon-

		ságait
Transzformációk	Megépíti, kirakja, megrajzolja há-lón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét	Megépíti, kirakja, megrajzolja há-lón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét
Tájékozódás térben és síkon	Helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon Térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével	Helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon Térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	Megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat	Megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat
Adatok megfigyelése	Gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol; Adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról	Gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol; Adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról
Valószínűségi gondolkodás	Tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehet-séges, de nem biztos” események között; Megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehet-séges, de nem biztos” esemé-nyekkel kapcsolatos állítások igaz-ságát	Tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehet-séges, de nem biztos” események között; Megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehet-séges, de nem biztos” esemé-nyekkel kapcsolatos állítások igaz-ságát

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Legyen biztos számfogalma az 1000-es számkörben.

Tudja 1000-es számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

Tudja a számokat helyi érték szerint bontani.

Ismerje fel a páros és páratlan számokat.

Tudja megnevezni a számok szomszédait, jelölje helyüket a számegyenesen, a szám-sorban.

Legyen jártas az összeadás, kivonás, szorzás, osztás elvégzésében.

Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.

Tudjon egyszerű szöveges feladatokat értelmezni tevékenységgel, rajzzal, tudja a te-vékenységet műveletté alakítani, megoldani.

Legyen képes egyszerű állítások igazságtartamát megítélni.

Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.
Térbeli és síkbeli alakzatokat tudjon azonosítani és megkülönböztetni.
Legyen ismerete az idő fogalmáról: év, hónap, hét, nap, napszak, óra, perc.
Ismerje fel és használja a m, dm, cm, kg, dkg, hl, l, dl szabvány mértékegységeket

évfolyam:

Legyen biztos számfogalma az 10 000-es számkörben.
Tudja 10 000-es számkörben a számjegyeket írni, olvasni.
Ismerje a számok helyi-, alaki- és valódi értékét.
Tudja megnevezni a számok szomszédait, jelölje helyüket a számegyenesen, a számsorban.
Legyen képes az összeadás, kivonás, szorzás, osztás elvégzésére.
Értse az szóbeli utasításokat, feladatok tartalmát.
Tudjon egyszerű szöveges feladatokat értelmezni, adatokat lejegyezni, megoldási tervet készíteni, ellenőrizni.
Legyen képes egyszerű állítások igazságtartamát megítélni.
Tudjon csökkenő és növekvő számsorozatot felismerni és folytatni adott szabály alapján.
Térbeli és síkbeli alakzatokat tudjon azonosítani és megkülönböztetni.
Legyen ismerete az idő fogalmáról: év, hónap, hét, nap, napszak, óra, perc.
Ismerje fel és használja a km, m, dm, cm, kg, dkg, hl, l, dl szabvány mértékegységeket.

Technika és tervezés

1–2. évfolyam

Témakör neve	1.évf.	2.évf.
Anyagok a környezetünkben	<p>Az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; Alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát</p>	<p>Az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; Alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát</p>
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	<p>Papírmunkák: hajtogatás, gyűrés, sodrás, tépés, nyírás, díszítés Fonalmunkák: hurkolás, fonás, csomózás Képlékeny anyagok alakítása: gyűrés, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás</p>	<p>Papírmunkák: hajtogatás, gyűrés, sodrás, tépés, nyírás, díszítés Fonalmunkák: hurkolás, fonás, csomózás Famunkák: darabolás, csiszolás Képlékeny anyagok alakítása: gyűrés, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás</p>
Otthon – család – életmód	<p>Ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi Otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteket felismeri, és ismeri megelőzésük módját</p>	<p>Ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi Otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteket felismeri, és ismeri megelőzésük módját</p>
Jeles napok, ünnepek	<p>Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat</p>	<p>Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat</p>
Közlekedés	<p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése</p>	<p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése</p>

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Ismerje a természetes és mesterséges környezetet.

Ismerje a természetes anyagokat (fa, termés stb) és a feldolgozott anyagokat(fonal, papír)

Ismerje az anyagok alakíthatóságát

Ismerje a gyalogos közlekedés szabályát a lakóhelyen

Tudjon felsorolni házimunkát, egészséges ételeke, ruházatot

évfolyam:

Ismerje a természetes és feldolgozott anyagokat, azok tulajdonságait.

Ismerje az anyagok alakíthatóságát(papír, fonal, fa)

Tudjon egyszerű eszközöket használni.

Csoportosítsa a házimunkákat, tudja felsorolni a családi munkamegosztást.

Tudjon egészséges ételeket kiválasztani, választását indokolja.

Ismerje gyalogos közlekedés legfontosabb szabályait

3–4. évfolyam

Témakör neve	3.évf.	4.évf
Anyagok a környezetünkben	Az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;	Az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat Papírmunkák: egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat, ollóval egyenesen és körív mentén nyír, vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol Famunkák: darabolás, csiszolás, hegyezés Fonalmunkák: szövés szövökerten vagy madzagszövőn, cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével, gombvarrás	Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat Papírmunkák: egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat, ollóval egyenesen és körív mentén nyír, vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol Famunkák: darabolás, csiszolás, hegyezés Fonalmunkák: szövés szövökerten vagy madzagszövőn, cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével, gombvarrás, előöltés, díszítőöltés
Otthon – család – életmód	Otthonunk tárgyait felsorolja Növényápolásban jártas Egészséges tápanyagokat ismer Terítés, tálalás alapjait elsajátítja Ételkészítés alapjaival ismerkedik Egészséges életmód, napirend ismérveit felsorolja Munkamegosztás a családban Megelőzi a háztartási baleseteket	Otthonunk tárgyait felsorolja Növényápolásban jártas Egészséges tápanyagokat ismer Terítés, tálalás alapjait elsajátítja Ételkészítés alapjaival ismerkedik Egészséges életmód, napirend ismérveit felsorolja Munkamegosztás a családban Megelőzi a háztartási baleseteket
Jeles napok, ünnepek	Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból	Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból
Közlekedés	Ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat	Ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat

	Ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait lakott területen Ismeri az úttest részei; útburkolati jeleket	Ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait, lakott területen és lakott területen kívül Ismeri az úttest részei; útburkolati jeleket
--	--	---

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Jelenítse meg az anyag, , a forma, a funkció és az esztétikum kapcsolatát saját tevékenységében(tárgykészítés)

Használja szakszerűn és biztonságosan az eszközöket, szerszámokat.

Mérés centiméter pontossággal.

Készítsen nevelői segítséggel egyszerű alaprajzot szabadon választottan közvetlen környezetéből (tanterem, lakóhelyiség)

Ismerje a kerékpáros közlekedés szabályait, jelzőtábláit.

Sorolja fel a helyes viselkedési szabályokat a tömegközlekedési eszközök igénybevételekor.

évfolyam:

Legyen képes munkaműveleteinek megtervezésére, kivitelezésére.

Tudjon tisztán, pontosan dolgozni.

Legyen képes algoritmus alapján egyszerű maketteket, modelleket elkészíteni.

Készítsen dísz tárgyat szín,forma, harmónia összefüggéseiben.

Nevezze a gyermekbalesetek veszélyforrásait, legyen véleménye a balesetek megelőzésére, elkerülésére.

Tervezze meg szabadidejének tartalmas eltöltésének lehetőségeit

Tervezze meg a napirendjét

Tervezzen egészséges menüt

Testnevelés

1–2. évfolyam

Témakör neve	1.évf.	2.évf
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat: 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szerygyakorlatok, alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat	Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szerygyakorlatok, alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat Ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait
Kúszások és mászások	Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat: -Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is) -Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók	Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat: -Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is) -Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók - Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban
Járások, futások	Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi: Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat,) mély és magas súlyponti helyzetekben, Állórajt indulások Folyamatos futások 4 percen keresztül	Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi: Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat,) mély és magas súlyponti helyzetekben, Állórajt indulások Folyamatos futások 4-6 percen keresztül
Szökdelések, ugrások	A különböző ugrásmódok alap-	A különböző ugrásmódok alapttech-

sok	technikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre: felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés	nikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre: felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, távolugrás
Dobások, ütések	A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre: dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés	A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre: dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás), (pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás)	Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok), (pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás)
Labdás gyakorlatok	Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet: mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés	Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet: mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés
Testnevelési és népi játékok	A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik	A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik
Küzdőfeladatok és -játékok	Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.
Foglalkozások alternatív környezet-	Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal	Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal

ben	tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben	tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben
Úszás	--	--

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

- Legyen képes az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerésére, pontos végrehajtására.
 Legyen képes a gyakorláshoz szükséges térformák felismerésére gyors és célszerű kialakítására.
 Legyen képes betartani a testnevelésórák alapvető rendszabályait, a legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait felismerni.
 Legyen képes a fegyelmezett gyakorlásra és odafigyelni a társakra, célszerű eszközhasználatra.
 Legyen képes az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtására.
 Legyen képes a játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazására.
 Legyen képes a labdát megfogni, görgetni, vezetni helyben és lassú haladás közben.

évfolyam:

- Ismerje fel az alapvető tartásos és mozgásos elemeket, pontos végrehajtásukat.
 Tartsa be a testnevelésórák alapvető rendszabályait.
 Ismerje fel a testnevelésórák legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait.
 Ismerje az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtását.
 Tartsa be a játékszabályokat és a játékszerepeket.
 Tudja a labdát megfogni, görgetni, eldobni, elkapni, pattintani, átadni társnak, vezetni helyben és haladás közben.
 Tudjon előre gurulóátfordulást végrehajtani.
 Tudjon függőleges és vízszintes álló célba dobni.
 Tudjon kúszni, mászni vízszintes és rézsútos padon.
 Tudjon tarkónállást végrehajtani.

3–4. évfolyam

Témakör neve	3.évf.	4.évf
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat(menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzságyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat)	A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat(menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzságyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat)
Kúszások és mászások	Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat(Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal, Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászásokat)	Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat(Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal, Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászásokat)
Járások, futások	Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi(Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal, 30 m síkfutás sávban, Folyamatos futások 6 percen keresztül)	Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi(Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal, 30 m síkfutás sávban, Folyamatos futások 6 -8 percen keresztül)
Szökdelések, ugrások	A különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre(Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra,	A különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre(Szökdelések helyváltoztatás közben előre,

	hátra, Elugrások páros lábon, Távolugrás, Magasugrás)	oldalra, hátra, Elugrások páros lábon, Távolugrás, Magasugrás)
Dobások, ütések	A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre(egykezes dobás, vetés..)	A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre(egykezes dobás, vetés..)
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Tudatosan és koordináltan hajtja végre a támasz- és függésgyakorlatokat tarkóállás, zsugorfejjállás, hajlékonyság, híd, bakugrás, függőleges repülés,	Tudatosan és koordináltan hajtja végre a támasz- és függésgyakorlatokat tarkóállás, kézállás, zsugorfejjállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, híd, bakugrás, függőleges repülés,
Labdás gyakorlatok	A labdás tevékenységeket tudatosan és koordináltan hajtja végre	A labdás tevékenységeket tudatosan és koordináltan hajtja végre
Testnevelési és népi játékok	A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat	A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat
Küzdőfeladatok és játékok	Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg (tompítás, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés)	Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg (tompítás, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés)
Foglalkozások alternatív környezetben	Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is	Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is
Úszás	--	--

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Ismerje fel az alapvető tartásos és mozgásos elemeket, pontos végrehajtásukat.

Tudja alkalmazni a gyakorláshoz szükséges térformákat.

Ismerje fel a testnevelésórák legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait.

Tudja a labdát megfogni, görgetni, eldobni, elkapni, pattintani, átadni társnak, vezetni helyben és haladás közben.

Tudjon egykezes átadásokat végezni.

Tudjon előre-hátra gurulóátfordulást végrehajtani.

Tudjon függőleges és vízszintes álló, mozgó célba doni.

Tudjon közlekedni, pontosan feladatokat végrehajtani akadálypályán.

Tudjon tarkónállást végrehajtani.

Tudjon kötelet hajtani.

évfolyam:

Ismerje fel az alapvető tartásos és mozgásos elemeket, pontos végrehajtásukat.

Ismerje fel a testnevelésórák legfontosabb veszélyforrásait, balesetvédelmi szempontjait.

Tudjon alapvető tartásos és mozgásos elemeket önállóan bemutatni.

Ismerje az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtását.

Tudjon részben önállóan tervezett 3-6 tornaelemet összekötni.

Tudja a labdát megfogni, görgetni, eldobni, elkapni, pattintani, átadni társnak, vezetni helyben és haladás közben.

Ismerje és alkalmazza a tanult labdaátadásokat.

Tudjon előre-hátra gurulóátfordulást végrehajtani.

Tudjon függőleges és vízszintes álló, mozgó célba doni.

Tudjon közlekedni, pontosan feladatokat végrehajtani akadálypályán.

Tudjon tarkónállást végrehajtani.

Tudjon mászó kulcsolással kötélén haladni.

Tudjon kötelet hajtani.

Ismerje a 3 lépéses dobóritmust.

Vizuális kultúra

1–2. évfolyam

Témakör neve	1.évf	2.évf
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe	
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest,	Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, formáz,
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	Egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; Adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; Pontosan ismeri nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit	Egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; Adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; Pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel	Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend,	Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. naplemente, Luca-búza fejlődése
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	Alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, kötöz, fűz, mintáz fon, sző, Gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez	Alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, kötöz, fűz, mintáz, fon, sző, gyöngyöt fűz, agyagozik; Gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez

Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	Egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában	
--	--	--

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Legyen képes egyszerű kompozíció létrehozásában.

Legyen képes megkülönböztetni és megnevezni színeket.

Legyen képes különbséget tenni a természeti és mesterséges formák között.

Legyen képes ábrák, jelek válogatására.

Legyen képes meseillusztráció készítésére a tanult technikákkal.

évfolyam:

A tanuló legyen képesek kifejezni élményeit.

Tudjon megrajzolni egyszerű helyzeteket, változásokat.

Tudja elrendezni a képelemeket,

Tudjon elkészíteni egyszerű tárgyakat.

Több színárnyalatot is használjon,

Legyen képes mintaképzésre, soralkotásra.

3–4. évfolyam

Témakör neve	3.évf.	4.évf.
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	<p>Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit, korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, formáz, épít;</p> <p>Rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, formáz, épít</p>	<p>Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit, korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, fotóz, formáz, épít;</p> <p>Rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, fotóz, formáz, épít</p>
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	<p>Az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;</p> <p>Egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;</p> <p>Pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;</p> <p>Adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;</p>	<p>Az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;</p> <p>Egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;</p> <p>Pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;</p> <p>Adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;</p> <p>Saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít</p>
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	<p>Valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél</p> <p>Az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figye-</p>	<p>Valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél</p> <p>Az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figye-</p>

	lemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez	lemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	Időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; Saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti	Időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; Saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti Adott cél érdekében fotót vagy készít
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	Irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza Különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; Gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez	Elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza Különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; Gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	Évszakoknak megfelelően természeti formákból való képet- és tárgyat alkot, Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságait megismeri	Egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza a különböző nézetekkel: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz

A továbbhaladás feltételei:

évfolyam:

Legyen képes a jellegzetes formákat ábrázolni, színeket visszaadni, magyarázó rajzot készíteni. Tudja megfogalmazni műélményét, ismerje lakóhelyének néhány nevezetes épületét, szobrát

évfolyam:

Élményeinek kifejezéséhez legyen képes önállóan megoldást választani, motívumai legyenek egyre változatosabbak.

Legyen jártas a műalkotások közös elemzésében, önálló véleményt formáljon, tudja tetszésítéletét megindokolni.

Rendelkezzék alapvető színismeretekkel, színhasználati jártassággal.

Alkalmazza a vizuális kommunikációt a tanulásban, tájékoztatásban. Legyen képes megalkotni egyszerű képi közléseket.

Angol nyelv
Osztályozó vizsga és javítóvizsga
évfolyam

Témakörök, tartalmak:

Friends and family :

a/an (határozatlan névelő)
többesszám
there is/there are szerkezet
létiige
birtokos névmások
birtokos 's

My world:

have got/ has got (tagadás, kérdés, kijelentés)
melléknevek helye a mondatban

Time:

egyszerű jelen idő (kijelentés, kérdés, tagadás)

Places:

there is/there are
can/ can't

People:

folyamatos jelen (kijelentés, kérdés, tagadás)
egyszerű jelen és folyamatos jelen összehasonlítása
how much is/are

évfolyam

Témakör	Tartalmak
My life	<p style="text-align: center;">Köszönések: Good... I'm from</p> <p>egyszerű jelen idő (Present Simple)</p> <p>létiige: forms of to be,</p> <p>have got, can questions;</p> <p>What's your name?</p> <p>What's in your bag?</p> <p>napirend, hobbik, szabadidős tevékenységek, emberek külső jellemzése</p> <p>numbers 1-10</p> <p>adverbs of frequency</p> <p>család bemutatása, családi ünnepek, nagyszülők</p>
Animals	<p style="text-align: center;">Present continuous</p> <p>folyamatos jelen idő, present continuous (+,-,? short answers)</p> <p>must/mustn't segédige</p> <p>kedvenc állataim, kisállatok, hazánk és más országok élővilága</p>
Holidays	<p>egyszerű múltidő, Simple Present Tense</p> <p>was/were</p> <p>(+,-,? short answers)</p> <p>- gyakoriságot kifejező időhatározók</p> <p>óra</p> <p>mindennapi szokások (hét napjai, hónapok, évszakok)</p> <p>regular and irregular verbs</p> <p>tájégségek</p> <p>kedvenc időtöltéseim, mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások, vakációk, nyaralás, utazás</p>
Food	<p>Countable and uncountable nouns</p> <p>numbers, számok (millióig)</p>

The world	helyhatározók mennyi? (how much?/how many?) a/an , some/any, the, a little, a few napi étkezések, kedvenc ételeim, italaim, egészséges táplálkozás, receptek, főzés, sütés szabadidős tevékenységek helyhatározók, irányok tárgyas névmások melléknévfokozás (közép-, felsőfok) accusative of personal pronouns me, you, him, her, us, them
Entertainment	going to melléknevek, határozó szavak

Angol nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello! Good morning!

Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)

köszönet kifejezése (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)

bemutakozás megfogalmazása (My name is ... Hello. Hi! Nice to meet you.)

információkérés, információadás (What's your name? My name is Peter. How old are you?

I'm 10. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July.

What's your favourite animal? My favourite animals are cats. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't.)

hogylét iránti érdeklődés (How are you? What's wrong?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry. I'm very sorry.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)

jókívánások kifejezése (Happy birthday! Good luck! Congratulations!)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szövegek (Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter!)

megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Dear Peter, Best wishes)

véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What do you think? I think ...)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like ...? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion about ...? I think ...)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's .../ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I don't.)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)

nem értés megfogalmazása (I don't understand.)

viszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Can you repeat it? Can you spell it for me?)

alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)

akarat, kívánság kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like ...)

kérés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here you are. Sorry, I can't.)

javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema., Good idea. Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)

meghívás és arra reagálás (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't. I'd like to invite you to my party.)

kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank you. Thank you.)

betűzés kérésének kifejezése (Could you spell it, please?)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text, please.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ... I'm not ... Are you ...? Is he ...? Who is he? What's that?)

szokásos cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?)

cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)

létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (I was ... I wasn't ... Were you ...? Was he...? Who was there? What was that?)

cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)

jövő idejűség kifejezése: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)

felszólító mód: felszólítások (Come here. Don't shout.)

kérdőmondatok, kérdőszavak (who?, when?, where?, what?, how?)

birtoklás: birtokos névmások és 's genitive (My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother ...)

mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám (dog-dogs, child-children)

mennyiségi viszonyok: számok (one, two, ..., hundred), sorszámok (first, second, third...)

mennyiségi viszonyok: megszámlálható főnevek (How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.)

mennyiségi viszonyok: megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I've got a lot of/little money.)

térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between ...)

időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.)

minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.)

minőségi viszonyok: rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse)

modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim. I must go.)

szövegösszetartó eszközök: névelők (a, an, the), mutató névmások (this, that, these, those), kötőszavak (and, or, but, because), névmások (I, he, they..., me, him, them...), some/any (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.), határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

A továbbhaladás feltételei:

az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

4027.évfoly

Témakör	Tartalmak
I. My life (Az életem)	-Past Simple : be (létege múltideje) -szabályos és rendhagyó igék -kérdések -család, otthon -én és a családom -családi ünnepek
II. The future (A jövő)	-will segédige -közlekedési eszközök -vakáció, nyaralás -utazás a jövőbe
III. Times and places (Idők és helyek)	-Past Continuous (folyamatos múlt) : tagadás, kérdés, kijelentés, rövid válaszok -Past Continuous and Past Simple (folyamatos múlt és egyszerű múlt összehasonlítása) -természeti katasztrófák -időjárás
IV. London	-névelők : the/ a, an -somebody/ anybody/ everybody -útbaigazítás -híres városok és nevezetességeik
V. Experiences (Élmények, tapasztalatok)	-Present Perfect (befejezett jelen) : kijelentés, kérdés , tagadás, rövid válaszok -ever, never, just
VI. Problems (Problémák)	-should / shouldn't segédige -must / mustn't , don't have to segédige -problémákról beszélni, tanácsot adni

4028.évfoly

Témakör	Tartalmak
I. Past and present (Múlt és jelen)	-Past Simple and Past Continuous (egyszerű múlt és folyamatos múlt) -used to segédige -too/enough -anyagnevek, ruhadarabok -családom múltja, jelene
II. Fame and fortune (Hírnév és vagyon)	-Present Perfect (befejezett jelen) -Present Perfect v. Past Simple (befejezett jelen v. egyszerű múlt) -for/since -question tags -a média szerepe a hétköznapi életben
III. Health and safety (Egészség és biztonság)	-subjective relative clauses (vonatkozó névmások) -should/might segédigék -testrészek -betegségek kezeléseik -helyes táplálkozás
IV. Heroes (Hősök)	-verb+ ing or infinitive -there's someone/something + ing see/hear someone + ing -melléknév + ed/ ing
V. Our environment (Környezetünk)	-Passive voice : present, past (szenvető szerkezet : jelen, múlt) -környezetünk
VI. Relationships (Kapcsolatok)	-First conditional (feltételes mondat 1. típus)

A 7-8. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák a következők:

Angol nyelvi funkciók (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

megszólítás kifejezése és arra reagálás (Excuse me. Can I help you?)

bemutakozás megfogalmazása (Let me introduce myself.)

személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your favourite subject? It's maths.)

hogylét iránti érdeklődés és reakció (What's the matter? I feel...)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. Don't worry about it. It doesn't matter.)

jókívánások kifejezésekor a reakció megfogalmazása (Thank you, the same to you.)

telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás (XY speaking.)

megszólítás, elbúcsúzás személyes levélben (Dear John, Best wishes, Love,)

véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion? In my opinion..., What do you think about ...? I think ...)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (How do you like it? I think it's...)

képesség kifejezése (Can you speak French? Are you able to ride a horse? I can understand French. I am unable to ride a horse.)

szükségesség kifejezése (Do I have to ...? Do I need to ...? You must ... We have to ...)

lehetőség kifejezése (It may rain. She might visit us.)

ígéret kifejezése (Will you help me? Don't worry, I will. I promise ...)

szándék, kívánság kifejezése (What would you like to do? Would you like to have a rest? I'd like to see that film.)

dicséret, kritika kifejezése (It's great. It's a good idea. It's boring.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's ..., It's made of ..., It's used for ...)

visszakérdés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)

nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)

betűzés kérése, betűzés (It spells ...)

felkérés hangosabb, lassúbb beszédre (Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.)

öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése (Are you happy about it? What do you think of that? How do you feel about it? Great! I'm glad to hear that. I'm so pleased that..., Good for you. I feel so happy for ... I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for ...)

elégedettség, elégedetlenség, bosszúság kifejezése (What do you think of...? Are you pleased with ...? Are you happy with ...? Are you satisfied with ...? That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice. I'm quite satisfied with ... I'm quite

happy with ... I'm quite pleased with ... It's not good enough. That wasn't very good.)

csodálkozás kifejezése (How come? Is he? What a surprise!)

remény kifejezése (I am looking forward to ... I hope ...)

javaslat és arra reagálás (Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)

meghívás és arra reagálás (I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.)

információkérés, -adás (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)

egyetértés, egyet nem értés (Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? I agree. I don't agree. I don't think so.)

valaki igazának az elismerése és el nem ismerése (You are right. You are wrong.)

egymást követő események leírása (What happened? First ... then ... finally ...)

bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Do you think they will come? They will probably come.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.)

cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)

jövő idejűség kifejezése: 'will' (When will you be fourteen? I'll help you.)

felszólító mód: Egyes/Többesszám 1. személy (Let's go.)

birtoklás: birtokos névmások (mine, yours, his, hers, its, ours, theirs)

birtoklás kifejezése múlt időben: 'have' (I didn't have many friends at school.)

birtoklás kifejezése jövő időben: 'have' (At the age of 25 I will have a car.)

időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.)

időbeli viszonyok: 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it yet. She has just entered the room.)

minőségi viszonyok: hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (She is the most intelligent of all. Tom's younger than Sue. Mary is more beautiful than Sue.)

modalitás: engedélykérés 'could', 'may' segédigékkel (Can/could/may I join you?)

modalitás: tanácsadás 'should/shouldn't' segédigével (You should ask her.)

modalitás: kötelezettség kifejezése 'have to' segédigével (Did you have to be there?)

modalitás: tiltás kifejezése 'mustn't' segédigével (You mustn't smoke here.)

szövegösszetartó eszközök: további kötőszavak (e.g. however)

feltételesség kifejezése (We'll stay at home if it rains.) A

továbbhaladás feltételei:

az adott tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Biológia-egészségtan

évfolyam (2018.)

Témakör	Tartalom
Tájak és életközösségek	
A földi élővilág általános jellemzése	<p>Az életközösségek jellemzői, az ökológiai környezet, az élő és élettelen környezeti tényezők fogalma.</p> <p>Az életközösségek szerveződése, anyagforgalma, a tápláléklánc.</p> <p>A környezetszennyezés és a környezetvédelem fogalma.</p>
A forró övezet élővilága	<p>A dél-amerikai trópusi esőerdők jellemző élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>Az afrikai szavannák élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A sivatagos területek jellemző élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása a trópusi övezet életközösségeiben.</p>
A mérsékelt övezet élővilága	<p>A mediterrán területek környezeti adottságai, előfordulása, néhány itt honos élőlény jellemzése.</p> <p>A bükkerdő jellemző élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A préri élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A tajgaerdők előfordulása, környezeti adottságai, jellemző élőlényeinek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása a mérsékelt övezet életközösségeiben.</p>

A hideg övezet élővilága	<p>A tundrák előfordulása, környezeti adottságai, a tundra jellemző élőlényeknek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A sarkvidékek környezeti adottságai, a sarkvidékek jellemző élőlényeknek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p>
A hegyvidékek élővilága	Az Alpok jellemző élőlényeknek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.
A tengerek és tengerpartok élővilága	<p>A tengerpartok jellemző élőlényeknek testfelépítése, életmódja, szerepe az életközösségben.</p> <p>A partközeli és a nyílt vizek, valamint a mélytengerek környezeti adottságai, legfontosabb élőlényeknek jellemzői és szerepe az életközösségben.</p>
Az élőlények rendszerezése	
A rendszerezés	<p>A rendszerezés elvei, a természetes rendszer.</p> <p>A legfontosabb rendszertani kategóriák.</p>
A sejtmagnélküliek és a sejtmagvas egysejtűek	A baktériumok, a növényi és állati életmódot folytató egysejtűek általános jellemzői, egészségügyi és ökológiai jelentőségük.
A gombák	A gombák általános jellemzői, egészségügyi és ökológiai jelentőségük.
A növények	<p>A növények általános jellemzői.</p> <p>Az alacsonyabb rendű növények: a moszatok, a zuzmók, a mohák, a harasztok. A nyitvatermők törzse.</p> <p>A zárvatermők törzse, ezen belül a kétszikűek és az egyszikűek osztályai.</p>
Az állatok	<p>Az állatok általános jellemzői.</p> <p>Az alacsonyabb rendű állatok: a szivacsok, a csalánozók, a</p>

	<p>gyűrűsférgék, a puhatestűek, az ízeltlábúak / rákok, rovarok, pókszabásúak osztályának / jellemzői.</p> <p>A gerincesek törzse és ezen belül a halak, a kételtűek, a hüllők, a madarak és az emlősök jellemzői.</p>
--	--

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék az életközösségek legjellemzőbb, táplálékláncot alkotó fajainak nevét, külső felépítését, életmódját.

Tudjanak egy-egy táplálékláncot összeállítani a különböző életközösségek megismert élőlényeiből.

Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.

Mondjanak egy-két példát a különböző életközösségek élőlényeinek testfelépítése és környezete közötti összefüggésre.

Legyenek tisztában azzal, hogy a természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú.

Észleljék, ha környezetük állapota romlik, és legyen igényük annak megakadályozására.

Ismerjenek példákat a különféle életközösségek károsításának módjára és annak megakadályozására.

Ismerjék, hogyan kell az élőlényeket hasonló tulajdonságaik alapján rendszerezni, csoportosítani.

Legyenek képesek a megfigyeléseik, vizsgálódásaik során nyert tapasztalatok értelmezésére.

Biológia-egészségtan

évfolyam (2018.)

Témakör	Tartalom
Az emberi szervezet felépítése és működése	
Az emberi test szerveződése	Szerveződési szintek: sejtek, szövetek, szervek, szervrendszerek, szervezet. Az ember sejtjeinek közös jellemzői. A hámszövetek, a kötő- és támasztószövetek, az izomszövetek, valamint idegszövet felépítése és funkciója.
Az emberi bőr	A bőr szerkezetének és funkciójának összefüggései. A bőr sérülései, védelme, bőrápolás.
A mozgás	A csontok felépítése, kapcsolódása és funkciói. Az izmok részei, rögzülése és funkciói. A rendszeres mozgás fontossága, a mozgásszegény életmód következményei.
A táplálkozás	A táplálkozás szerveinek elhelyezkedése. A táplálkozás funkciója a szervezet fenntartásában. A bélcsatorna szerkezete és működése. A legfontosabb tápanyagok. A vitaminok. A táplálkozás higiénéje és az egészséges táplálkozás.
A légzés	A légzés szerveinek elhelyezkedése. A légzés funkciója a szervezet fenntartásában. A légutak, a tüdő szerkezete és működése, a hangadás. A légcseré és a gázcseré. A légzőszervekre ható környezeti ártalmak, légzésvédelem, a dohányzás káros hatásai.
A keringés	A keringés szerepe a szervezet fenntartásában. A keringési rendszer részei. A vér összetétele, vércsoportok. A szív- és érrendszeri betegségek megelőzése. Védekezés a kórokozók ellen.
A kiválasztás	A kiválasztó működés jelentősége.

	A kiválasztás szervei és ezek működése.
A szaporodás	A férfiak ivarszervei és ezek működése. A nők ivarszervei és ezek működése, az ivari ciklus. Az ember nemi élete, a fogamzásgátlás. A terhesség kialakulása és eseményei, a szülés. Az ivarszervek higiénéje, a nemi úton terjedő betegségek megelőzése. Az öröklődés és az egészség közötti kapcsolat, öröklött kockázat.
Az ember egyedfejlődése	Az embrionális fejlődés főbb jellemzői. A posztembrionális fejlődés főbb jellemzői. A fejlődési szakaszok főbb egészségügyi problémái.
Idegi és hormonális szabályozás	A szabályozó működés jelentősége a szervezet fenntartásában. A látás és a hallás szerveinek főbb jellemzői és működése; az íz és a szag érzékelése, a bőrérzékelés. Az idegrendszer tagolódása, akaratlagos és akaratától független működése. A lelki egészség. Az idegrendszer működését befolyásoló élvezeti és kábítószeres káros hatása, szenvedélybetegségek. Kockázatok és veszélyek felismerése és kivédése. A hormonrendszer főbb jellemzői. Néhány belső elválasztású mirigy és hormonja, valamint ezek hatásai.

A továbbhaladás feltételei

Tudják felsorolni az egyes életműködések szervrendszereinek fő részeit és ismerjék ezek működésének lényegét.

Legyenek jártasak abban, hogy testükkel, életműködésükkel kapcsolatos ismereteket tudjanak szerezni a népszerűsítő művekből, és tudásuknak megfelelő szinten legyenek képesek az információk kritikus értékelésére.

Legyenek képesek elektronikus forrásokból a témákhoz kapcsolódó információk gyűjtésére, rendszerezésére és értelmezésére. Legyenek képesek ábrákról, képekről, diagramokról információk leolvasására, illetve azok értelmezésére.

Tudják az egyes témákhoz kapcsolódó elméleti és gyakorlati ismereteiket röviden összefoglalni szóban, illetve írásban.

Tudják az emberi életszakaszok főbb testi, lelki és viselkedésbeli jellemzőit felsorolni.

Tudatosuljon bennük, hogy az ivarszervek nem azonos ütemben fejlődnek a többi szervrendszerrel, a korai szexuális élet ártalmas lehet.

Értsék meg, hogy az egyes emberek egyedfejlődése különböző ütemű, ezért az azonos életkorúak között is lehetnek olyan jelentős fejlettségbeli különbségek, amelyek mégsem kórosak. Legyenek toleránsak a más ütemben fejlődő és fogyatékos emberekkel.

Legyen igényük a tisztaságra és az egészséges életmódra. Értsék a betegségek megelőzésének fontosságát.

Az 5–6. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy osztályozóvizsga

évfolyam

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás
Tudja az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítását, az algoritmus eljátszását, személyes élmények szerzését
Ismerje meg a Scratch programot. Tudja a szereplő mozgását faltól falig, háttér kiválasztása, jelmezváltás, hangok, zene
Scratch: Történetmesélés. Mozgások, mond, gondold parancsok. Háttér váltás.
Scratch: Rajzolás. Tolla le parancs. Alakzatok rajzolása. Ismétlések rövidítése ciklussal.
TÉMAKÖR: Online kommunikáció
Elektronikus levelezés. Hogyan épül fel az e-mail cím. Levelező program. Regisztráció. Belépés a postafiókba. Levél írás, válasz, mellékletek csatolása.
Digitális kommunikáció. Digitális lábnyom. Fórumok. Csetelés. Csetelés robottal.
Manapság minden a mobilra költözött. Legnépszerűbb mobil alkalmazások.
TÉMAKÖR: Robotika
Scratch programozás gyakorlása, komplex feladat megoldása: útiterv – gombnyomásra más és más alakzat
TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés
Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése
Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése.
Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése.
TÉMAKÖR: Bemutatókészítés
Ismerkedés a programmal, bemutatószerkesztés
A diatípusok használata.
A diatartalmak. Ugrás a diák között
TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése
Számítógépes grafika. Vektorgrafika. Dia típusok.
Mi az a pixelgrafika?
Képszerkesztés, vágólap használata
TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ
Hiteles információ. Álhírek/fake news. Wikipédia. Könyvtárak a neten
Fordítás. Térképek a neten.
Időjárás előrejelzés. Utazási információk.

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata
A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban
Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

évfolyam

Óraszám	Témakör
	TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás
	Algoritmus eljátszása nem számítógépes környezetben. Számítógép működésének szimulációja.
	Scratch program használata: Adatbekérés. Programozott rajzolás, a sokszög adatainak bekérése.
	TÉMAKÖR: Online kommunikáció
	Netezzünk. Az internet fogalma. Böngészés. Keresés.
	Tematikus keresők. Kulcsszavas keresők. A találatok szűkítése.
	Okoskereső. Képkeresés.
	Kommunikáció a Kréta rendszerben.
	TÉMAKÖR: Robotika
	Lego robot programozása
	TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés
	Új dokumentum. Papírméret, tájolás margók.
	Gépelés, hibajavítás, mentés.
	Kijelölési tudnivalók. Szövegformázás.
	Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése
	TÉMAKÖR: Bemutatókészítés
	Prezentáció készítése. A diaminta megnyitása és jellemzői.
	Élőfej és élőláb használata a bemutatóban.
	Fényképalbum használata, diák időzítése, filmkészítés.
	TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése
	Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges. Háttér eltávolítása.
	Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában
	Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában
	TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ
	Adatvédelem, adatbiztonság.

Szerzői jog.
Biztonságban a neten.
TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata
Bemutatóhoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

Osztályozóvizsga témakörei

Dráma és színház

évfolyam

Témakör: Szabályjátékok, népi játékok

a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése
a tárgyi világ jelenségeinek értelmezése megfigyelése, azonosítása
a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése
elképzelte verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások kitalálása és alkalmazása
a játékszabályok adta keretek között tevékenységeinek koncentrált figyelemmel végzése

Fogalmak: beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

Témakör: Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, táncsal)

a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit adekvát módon alkalmazza
a tárgyi világ kínálta eszközök és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) használata
a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek használata
a feszültség élményének és szerepének a dramatikus tevékenységekben történő felfedezése
a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségek felismerése

Fogalmak: drámajáték, kommunikáció, interakció

Témakör: Rögtönzés

az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat;
szerepbe lépés és az együttjátszás
alapszinten ismerje fel és alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit.

Fogalmak: szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

Témakör: Saját történetek feldolgozása

alapszinten a dramaturgiai alapfogalmak megkülönböztetése és alkalmazása
a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történetek értelmezése a különböző dramatikus tevékenységek révén;
problémahelyzetek és azok lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és megvizsgálása

a tanult dramatikus technikák alkalmazása a helyzetek megjelenítésében.

Fogalmak: forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet

Témakör: Műalkotások feldolgozása

a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történetek értelmezése a különböző dramatikus tevékenységek révén;
problémahelyzetek és azok lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és megvizsgálása

Fogalmak: fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia

Témakör: Dramaturgiai alapfogalmak

alapszinten a dramaturgiai alapfogalmak megkülönböztetése és alkalmazása
a dramatikus szituációk jellemzőinek (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás) felismerése és azonosítása

Fogalmak: szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény

Témakör: A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése
a dráma és a színház formanyelvi sajátosságainak felismerése és azonosítása a látott előadásokban.

Fogalmak: dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték

Témakör: Színházi műfajok, stílusok

a dráma és a színház formanyelvi sajátosságainak felismerése és azonosítása a látott előadásokban.

Fogalmak: tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

Témakör: Színházi előadás megtekintése

Színházi előadás megtekintése az interneten

a színházi kommunikáció erejének felfedezése
a színházi élmény fontosságának felismerése
a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja.

Fogalmak: színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok

Ének-zene

5.o

Javító és osztályozó vizsga követelményei

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag:

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből:

A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen ; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégen, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magas a teteje; Egy kis kertet keríttek ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt

Műzenei szemelvények, más népek dalai:

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra:

Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisse, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc

A továbbhaladás feltétele:

A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése

Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok éneklése kottaképről vagy emlékezetből, szöveggel

A tanult dalok szolmizációs éneklése

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag:

Zenehallgatási anyag – 5. osztály

Dunántúli ugrós táncok

Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar

Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel

Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar

Zene Mátyás király udvarából

J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)

W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló

Liszt Ferenc: Manók tánca

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje

Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

John Williams: Csillagok háborúja – induló

A továbbhaladás feltétele:

- az előbbieken felsorolt zenei anyag felismerése

a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete

A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés:

A továbbhaladás feltétele:

Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján

Páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása, hiányos ritmussorok kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal

A dalok ritmusának hangoztatása

TÉMAKÖR: Ismeretek – Hallásfejlesztés:

A továbbhaladás feltétele:

A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése

A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel

Zenei kérdés, válasz rögtönzése

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás: A

továbbhaladás feltétele:

ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása

ritmikai elemek felismerése kottaképből

a tanult hangközök éneklése

Ének-zene

6.o.

Javító és osztályozó vizsga követelményei

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag:

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből:

A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni , Duna parton ; Elment a két lány ; Este van már ; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai :

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra :

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok ; A kis Jézus megszületett ; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Örvendetes napunk támadt

A továbbhaladás feltétele:

A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezé

Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok éneklése kottaképről vagy emlékezetből, szöveggel

A tanult dalok szolmizációs éneklése

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag:

Zenehallgatási anyag – 6. osztály

Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)

Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar

Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt

Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven

Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel

Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel

W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő

Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet

Bedrich Smetana: Moldva – részlet

Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

A továbbhaladás feltétele:

az előbbieken felsorolt zenei anyag felismerése

A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés:

A továbbhaladás feltétele:

A dalok ritmusának hangoztatása

Ritmuskánon, felelgetős a tanárral

Egyszerűbb ritmushangszerek megszólaltatása

TÉMAKÖR: Ismeretek– Hallásfejlesztés:

A továbbhaladás feltétele:

A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése

A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel

Zenei kérdés, válasz rögtönzése

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

A továbbhaladás feltétele:

ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása

ritmikai elemek felismerése kottaképből

a tanult hangközök éneklése

Etika

5.o.

Javító és osztályozó vizsga követelményei

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

A továbbhaladás feltételei:

- Tudja felsorolni az emberi élet szakaszait
- Tudja felsorolni, az egészséges életmód feltételeit
- Tudja felsorolni a tisztaság és higiénia tényezőit
- Tudja megfogalmazni az egészséges és harmonikus életmód feltételeit
- Tudjon különbséget tenni a fogyatékkal élő és az egészséges ember között
- Fogalmazzon meg saját célokat, jövőképet

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családba A

továbbhaladás feltételei:

- Tudja bemutatni családját, rokonságát
- Tudja bemutatni családjának szokásait, ünnepeit
- Tudja bemutatni a családjában betöltött szerepeket, feladatokat
- Tudja bemutatni családjának külső kapcsolatait, kötődéseit
- Tudjon mesélni a felelős állattartásról
- Mutassa be kedvenc állatát

TÉMAKÖR: Társas tudatosság és társas kapcsolatok - Helyem a társas-lelkületi közösségekben

A továbbhaladás feltételei:

- Tudjon felsorolni társas kapcsolatokat, csoportokat
- Ismertesse a barátság szerepét az életében
- Tudjon különbséget tenni barát és ismerős között
- Ismertesse a viselkedési módokat a baráti társaságban
- Tudjon összehasonlítani egy régi és egy új iskolát
- Tudjon felsorolni csoportokon belüli szabályokat
- Meséljen egy adott konfliktus megoldásáról

Etika

6.0

Javító és osztályozó vizsga követelményei

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

A továbbhaladás feltételei:

Ismertesse egy közösség összetartó erejét

Ismertesse a nemzeti összetartást, összetartozást erősítő tevékenységek lehetőségeit

Mutassa be a Magyarországon élő nemzetiségeket

Tudja felsorolni nemzeti jelképeinket

Tudjon felsorolni hungarikumokat

Tudjon felsorolni a magyar nemzet vagy Európa kultúráját meghatározó, kiemelkedő személyiséget

Tudja felsorolni a nemzeti ünnepeinket

Tudja felsorolni településének értékeit

Tudja felsorolni az alapvető gyermekjogokat

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése és a fenntartható jövő

továbbhaladás feltételei:

Ismertesse a technika előnyeit, hátrányait, hatását a saját életmódjára

Mutassa be, hogy a média milyen hatással van az egyén életére

Fogalmazza meg mi az ökológiai lábnyom

Mutassa be, milyen egy tudatos vásárló

Mondja el, hogy a reklám milyen hatással van a vásárlóra

Ismertesse az egészséges táplálkozást

Fogalmazza meg mit jelent számára a természetes szépség

Tudja felsorolni az internet veszélyeit

Ismertesse a környezetszennyezés problémáit és megoldásait

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

A továbbhaladás feltételei:

Tudja összehasonlítani a vallásos és tudományos világnézetet

Sorolja fel a világvallásokat

Sorolja fel a keresztény világ vallási ünnepeit

Soroljon fel magyar találmányokat

Ismertesse a tudósok felelősségét

Hon- és népismeret

6.o.

Osztályozó és javítóvizsga követelményei

TÉMAKÖR: Az én világom: A

továbbhaladás feltételei:

- Családfa, a rokoni viszonyok, elnevezések ismerete
- Családi történetek elmesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából
- A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása
- A helyi hagyományok ismertetése
- A településre jellemző mesterségek felsorolása
- A közvetlen környezet természeti értékeinek, és műemlékeinek felsorolása

TÉMAKÖR: Találkozás a múlttal : A

továbbhaladás feltételei:

- Mesterségek megnevezése
- A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei
- A konyha és az ételkészítés eszközei
- A szoba berendezése, bútorzata
- A családon belüli munkamegosztás
- A keresztény ünnepek a népi hagyományokban:
 - Őszi jeles napok, ünnepek
 - Karácsonyi ünnepkör
 - Farsang
 - Húsvéti ünnepkör szokásai
 - Pünkösdi szokások
 - Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok,
 - Népi játékok
 - Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai
- A lakodalom, lakodalmi szokások
- A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük
- A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok
- Hétköznapi és ünnepi viselet
- Hagyományos paraszti ételek
- A népi táplálkozás jellemzői

A gazdálkodó ember legfontosabb munkái
Gyermekjátékok

TÉMAKÖR: Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink:

A továbbhaladás feltételei:

A határon túli magyarlakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájainak azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő néprajzi csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely), nemzetiségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát) megnevezése

Egy-egy határon túli tájegység legfontosabb természeti kincseinek, épített örökségének, népszokásainak megnevezése

Képek felismerése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetről,

Hungarikumok felsorolása

Egy megismert helyi népszokás, népdal, népmese vagy monda bemutatása

Világhírű magyar művészek és tudósok bemutatása,

A lakóhely nevezetes épületeinek, jeles szülötteinek bemutatása

Lakóhelyünk jellemző növény és állatvilágának rövid felsorolása

Osztályozóvizsga témakörök

Magyar nyelv - 5. évfolyam

Témakör: A kommunikáció alapjai

A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben

A nyelv zenei kifejezőeszközeinek felismerése, alkalmazása

A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása

A kommunikáció tényezőinek felismerése

A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak alkalmazása

Fogalmak: természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

Hang és betű, az ábécé

Betűrend, elválasztás

Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve, a szóelemzés elve, a hagyomány elve, az egyszerűsítés elve

Fogalmak: hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Témakör: Állandósult szókapcsolatok

Az állandósult szókapcsolatok, szólások, szóláshasonlatok, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése

Szállóigék

Köznyelvi metaforák

Fogalmak: állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Témakör: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

Hangképzés

A magánhangzók csoportosítása

Magánhangzótörvények: hangrend és illeszkedés

A mássalhangzók csoportosítása

Mássalhangzótörvények: részleges hasonulás, írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés

A szavak szerkezetének felismerése

egyszerű és összetett szavak

Szótó és toldalékok

A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése

Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése

Fogalmak: beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

Témakör: Hangalak és jelentés

A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése

Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése

Fogalmak: egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Szöveghű, értő szövegolvasás

A szóbeli és írásbeli szövegalkotás

A kreatív írás

Fogalmak: elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, könyvismertető

Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Néhány sajtótermék szerkezete, tartalma, jellemző jegyei

Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

- A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A hagyományos és a digitális íráshasználat

Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben:

Szóelemek szófajok

Az ige fogalma

Az igeidők

Az igemódok

Az ige ragozása

A leggyakoribb igeképzők

Az igék helyesírása

A határozószó

A főnév

Személynevek és helyesírásuk

A földrajzi nevek és helyesírásuk

Az állatnevek, égitestek, márkanév és helyesírásuk

Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk

A melléknév

A melléknevek helyesírása

A számnév

A számnév helyesírása

A névmások

A személyes és birtokos névmás

A kölcsönös és visszaható névmás

A mutató és kérdő névmás

A vonatkozó, határozatlan és általános névmás

Az igenevek

A főnévi igenév

A melléknévi igenév

A határozói igenév

Viszonyzó, mondatszók

Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása

Fogalmak: szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása

Reflektálás a szöveg tartalmára

Olvasási stratégiák alkalmazása

Szövegtípusok I. (hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Szövegtípusok II. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

A kreatív írás

Fogalmak: levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

Sajtótermékek jellemző jegyeinek felismerése

Fogalmak: könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben

A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása

A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás

Fogalmak: tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

Témakör: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben

Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése

Az egyszerű mondat központosítása

Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai

A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése

A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező]

A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete

Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak ismerete

Fogalmak: egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyias, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

Témakör: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

A nyelvek megjelenési formáinak ismerete

A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása

Fogalmak: irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

Témakör: Könyvtárhasználat

Fogalmak: szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

Magyar nyelv - 4057.

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás

- Különböző megjelenésű és típusú szövegek alkotása
- A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei
- Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői
- Az érv és a cáfolat

Fogalmak: elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

Témakör: Összetett mondat a szövegben

- A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint
- Az összetett mondatok típusainak felismerése
- Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése
- A sajátos jelentéstartalmú mellékmondat
- A központosítás az összetett mondatban
- Az idézés szabályainak ismerete

Fogalmak: összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

Témakör: Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan

- A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint
- Nyelvünk eredete, rokonsága
- Nyelvtörténet, nyelvemlékek
- Nyelvújítás

Fogalmak: rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben

Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

Fogalmak: népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

Művek (törzsanyag)

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék

Petőfi Sándor: Egy estém otthon, Füstbe ment terv, Magyar vagyok

Arany János: családi kör

Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér

Fehérlófia

Az égig érő fa (magyar népmese)

Arany János: Rege a csodaszarvasról

Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz

Bibliai történetek: A

világ teremtése

Noé

Jézus születése

A betlehemi királyok

Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok

Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

Fogalmak: verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Művek (törzsanyag)

Petőfi Sándor: János vitéz

Témakör: Szülőföld, táj

Fogalmak: hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

Művek (törzsanyag)

Petőfi Sándor: Szülőföldemen

Petőfi Sándor: Az alföld
Petőfi Sándor: Úti levelek
Nagy László: Balatonparton
Weöres Sándor: Tájékp

Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása

Fogalmak: Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

Művek (törzsanyag)

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása

Művek (törzsanyag)

Fekete István: A koppányi aga testamentuma

Kötelező olvasmányok:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Fekete István: A koppányi aga testamentuma

Memoríterek:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

Témakör: Hősök az irodalomban

Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg

Fogalmak: próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Művek (törzsanyag):

Arany János: Mátyás anyja
Arany János: A walesi bárdok
Csörsz árka
Lehel kürtje
Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet)
Mátyás-mondák
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi

Témakör: Arany János: Toldi

Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában

Fogalmak: verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Művek (törzsanyag)

Arany János: Toldi

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban

Fogalmak: líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Művek (törzsanyag)

Bibliai történetek:
Jézus születésének ígérete
Jézus születése
Jézus megáldja a gyermekeket
Kölcsey Ferenc: Himnusz
Vörösmarty Mihály: Szózat

Petőfi Sándor: Honfidal
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...
Radnóti Miklós: Bájoló

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak: történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Művek (törzsanyag)

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

(Daniel Defoe: Robinson Crusoe)

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével **Fogalmak:** A

korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

Művek (törzsanyag)

Daniel Defoe: Robinson Crusoe

Kötelező olvasmányok:

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Daniel Defoe: Robinson Crusoe

Memoriterek:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

Magyar irodalom

évfolyam

Témakör: I. Korok és portrék

A középkor

Ismerje az alábbi fogalmakat: középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelleum (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

Művek (törzsanyag):

István király intelmei Imre herceghez (részletek)

Reneszánsz, humanizmus, reformáció

Fogalmak: reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

Művek (törzsanyag):

Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)

Janus Pannonius: Pannonia dicsérete

Balassi Bálint: Egy katonaének

Balassi Bálint: Hogy Juliára találja, így köszöne néki

Irodalom és színház vagy film kapcsolata

A reneszánsz dráma: Shakespeare: Romeo és Júlia

Irodalmunk a 17–18. században

Fogalmak: kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

Művek (törzsanyag)

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)

Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának felismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)

Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora

A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése

Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése

A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

Fogalmak: romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kispika, anekdota, novella, elbeszélés

Művek (törzsanyag)

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Kölcsey Ferenc: Himnusz
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)
Vörösmarty Mihály: Szózat
Vörösmarty Mihály: Ábránd
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szeptember végén
Arany János: A fülemile
Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője

Témakör: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

Fogalmak: történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

Ajánlott olvasmány:

Jules Verne: Kétévi vakáció **vagy** Tonke Dragt: Levél a királynak **vagy**

Mándy Iván: Az enyedi diák **vagy** Csukás István: Vakáció a halott utcában

Kötelező olvasmányok:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
William Shakespeare: Romeo és Júlia

Memoriterek:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg

Kölcsey Ferenc: Huszt

Kölcsey Ferenc: Emléklapra

Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg

Petőfi Sándor: Nemzeti dal

Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem

Petőfi Sándor: Szeptember végén

Témakör: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása
Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása
Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

Fogalmak: metonímia, szimbólum; anafora

Művek (törzsanyag)

Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Őrizem a szemed
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba
Babits Mihály: Ádáz kutyám
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom
Juhász Gyula: Milyen volt...
Dsida Jenő: Hálaadás
József Attila: Rejtelmek
József Attila: Kertész leszek
József Attila: Születésnapomra
Reményik Sándor: Templom és iskola
Áprily Lajos: Március
Radnóti Miklós: Nem tudhatom

Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismerése
Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)

Fogalmak: kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

Művek (törzsanyag)

Kós Károly: Az országépítő (részlet)
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)
Nyirő József: Uz Bence (részlet)

„Vérző Magyarország”- Trianon

Fogalmak: békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Művek (törzsanyag)

Reményik Sándor: Mi a magyar?

Témakör: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
Néhány lírai műfaj jellemzőinek felismerése (lírai önéletrajz, népies dal)
Szóképek, alakzatok felismerése

Fogalmak: lírai önéletrajz, népies dal

Művek (törzsanyag)

Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet
Weöres Sándor: A társ
Kányádi Sándor: Két nyárfa
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)

Epika a 20. század második felének magyar irodalmában

Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismerése

Fogalmak: egyperces, groteszk, humor

Művek (törzsanyag)

Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)

Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata
A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek felismerése
A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése

Fogalmak: dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

Művek (törzsanyag)

Egy szabadon választott a tankönyvben szereplő drámai alkotás megismerése

Témakör: III. A 20. századi történelem az irodalomban

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

Fogalmak: jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

Művek (törzsanyag)

Irodalom és mozgókép: Szabó Magda: Abigél
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)
Choli Daróczi József: Dal
Irodalom és mozgókép: George Orwell: Állatfarm
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)

Témakör: IV. Szórakoztató irodalom

Fogalmak: szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

Művek (törzsanyag)

Irodalom és mozgókép: Agatha Christie egy tankönyvben szereplő Poirot-novellája

Kötelező olvasmányok:

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Szabó Magda: Abigél

Memoriterek:

Ady Endre: Őrizem a szemed
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

Osztályozó és javítóvizsga követelmények

Matematika

Írásbeli vizsga időtartama: 60 perc, feladatlap kitöltése.

A matematika javítóvizsga írásbeli vizsga. A vizsgázó segédeszközként szerkesztésekhez körzőt és vonalzót használhat. Mindezekről a tanulónak kell gondoskodnia. A rendelkezésre álló idő 60 perc. A javítást a szaktanár végzi, munkáját törvényességi szempontból a bizottság elnöke felügyeli.

Szóbeli vizsga: sikertelen írásbeli teljesítmény után szóbeli felelet a húzott témakör és a feltett kérdések szerint.

Értékelés:

normál tanrendű tanulóknak:

teljesítmény	érdemjegy
0 - 40 %	elégtelen(1)
41 - 60 %	elégséges(2)
61 – 75 %	közepes(3)
76 – 90 %	jó(4)
91 – 100 %	jeles(5)

SNI tanulóknak:

teljesítmény	érdemjegy
0 – 19 %	elégtelen(1)
20 – 44 %	elégséges(2)
45– 69 %	közepes(3)
70– 85 %	jó(4)
86 -100 %	jeles(5)

Természetes számok

A tízes számrendszer. A számok alakja, helyesírása, csoportosítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek halmazokkal. Kerekítés, becslés. Alapműveletek természetes számokkal.

Összeadás, kivonás, összeg és különbség változásai; zárójelek az összeadásban, kivonásban. Szorzás 10-zel, 100-zal, 1000-rel. Osztás. Műveleti sorrend.

Alakzatok

A tér alakzatai. A testek geometriai jellemzői. Testek hálójá. Párhuzamos, metsző és kitérő egyenesek. A sík alakzatai. Sokszögek.

Az egész számok

Negatív számok. Számok abszolút értéke. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása (természetes számmal). Zárójel nélküli írásmód.

Helymeghatározás, derékszögű koordináta-rendszer

Tájékozódás az egyenesen: számegyenes. Tájékozódás a síkon: derékszögű koordináta-rendszer.

Mennyiségek

A hosszúság mértékegységei, a terület mértékegységei. A szög fogalma, fajtái, mérése. A szögmérés mértékegységei. Mennyiségek összehasonlítása. Műveletek mennyiségekkel.

Törtek

A törtszám fogalma, írása. Törtek helye a számegyenesen, negatív törtek. Törtek egyszerűsítése, bővítése. Műveletek törtekkel: összeadás, kivonás, szorzás természetes számmal, osztás természetes számmal. Műveleti sorrend.

Kerület, terület, felszín, térfogat

A téglalap kerülete, területe. A téglalapról felszíne, térfogata.

Tizedes törtek

Tizedes törtek ábrázolása számegyenesen, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlítása, kerekítése. Műveletek tizedes törtekkel: összeadás, kivonás, szorzása természetes

számmal, osztása pozitív egész számmal. Tizedes törtek szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel. Átlag számítása. Tört alakban írt szám tizedes tört alakja.

A továbbhaladás feltételei:

A tanult számok helyes leírása, olvasása, számegyenesen való ábrázolása, két szám összehasonlítása. A tízes számrendszer biztos ismerete. Összeadás, kivonás, szorzás, kétjegyűvel való osztás a természetes számok körében. Egyjegyű nevezőjű pozitív törtek (legfeljebb ezredek tartalmazó tizedes törtek) összeadása és kivonása két tag esetén, az eredmény helyességének ellenőrzése. Helyes műveleti sorrend ismerete a négy alpművelet esetén. Egyszerű egyenletek, szóveges feladatok megoldása következtetéssel. Konkrét pontok ábrázolása, pontok koordinátáinak leolvasása. Szakasz másolása, adott távolságok felmérése. Felezőmerőleges szemléletes fogalma. Téglalap (négyzet) kerületének, területének, kocka felszínének és térfogatának kiszámítása konkrét esetekben. Hosszúság és terület szabványmértékegységei és egyszerűbb átváltások konkrét gyakorlati feladatokban. A térfogat, űrtartalom, idő, tömeg mértékegységei. Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése. Két szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

Műveletek egész számokkal

Egész számok összeadása, kivonása, szorzása osztása. Műveletek sorrendje. Több egész szám szorzása, osztása.

Alakzatok távolsága, tengelyes tükrözés

A tengelyes tükrözés tulajdonságai. Tükrözés pontonként. Tükörkép szerkesztése. Kör és részei. Szögek összehasonlítása, szerkesztése, szögmásolás. Szimmetriatengely szerkesztése. Speciális szögek szerkesztése.

Számelmélet

Oszthatósági szabályok. Törzsszámok, prímszámok. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.

Háromszögek, szabályos sokszögek

A háromszögek fajtái; háromszögek belső szögei; 60° -os szög szerkesztése adott félegyenesre; háromszögek külső szögei; háromszögek szerkesztése; a négyszögek fajtái; négyszögek belső szögei; négyszögek külső szögei; négyszögek szerkesztése; derékszögű háromszögek kerülete, területe; tengelyesen szimmetrikus háromszögek és négyszögek kerülete, területe; testhálók; szabályos sokszögek.

Műveletek törtekkel

A tört értelmezése. Törtek különböző alakban, bővítés, egyszerűsítés, vegyes törtek, tört alakban írt számok tizedes tört alakja; törtek összeadása, kivonása; törttel való szorzás; tizedes törttel való szorzás; a százalék fogalma; számok reciprok értéke; osztás törtalakú számmal; osztás tizedes törtalakú számmal.

Négyszögek, téglalatestek

A négyszögek fajtái; négyszögek belső szögei; négyszögek külső szögei; négyszögek szerkesztése; derékszögű háromszögek kerülete, területe; tengelyesen szimmetrikus háromszögek és négyszögek kerülete, területe; testhálók.

Nyitott mondatok

Egyenletek megoldása lebontogatással; egyenletek és egyenlőtlenségek megoldása mérlegelvvel; szöveges feladatok megoldása.

Arányosság, százalék, statisztika

Egyenes arányosság, fordított arányosság, százalékszámítás; bevezetés a statisztikába; adatsokaságok jellemzése, grafikonok olvasása.

A továbbhaladás feltételei:

Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Tört, tizedestört, negatív szám fogalma. Pozitív törtek szorzása és osztása pozitív egésszel. 2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság. A mindennapi életben felmerülő egyszerű, konkrét arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Egyszerű elsőfokú egy-ismeretlenes egyenletek megoldása szabadon választható módszerrel. Biztos tájékozódás a derékszögű koordinátarendszerben. A pont, egyenes, szakasz fogalmának helyes használata. Pont tengelyes tükröképének megszerkesztése. Párhuzamos és merőleges egyenesek előállítás, szögmásolás, szakaszfelező merőleges szerkesztése. Háromszögek, négyszögek területének kiszámítása. Téglalaprú felszíne és térfogata konkrét esetekben. A térfogat és űrtartalom mértékegységeinek átváltása. Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése. Néhány szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

Számok és műveletek

Hatványozás. A 10 hatványai. A normálalak.

A hosszúság, a terület és a térfogat mértékegységei.

Számok különféle alakjai: egész számok, hatványalakok, szorzatalakok. A törtek és tizedes törtek.

Műveletek a racionális számok körében: összeadás, kivonás, szorzás, osztás.

Műveletek sorrendje. Zárójel felbontás, láthatatlan zárójelek.

Középpontos tükrözés

Középpontos tükörkép szerkesztése. A középpontos tükrözés tulajdonságai.

Párhuzamos szárú szögek.

Középpontosan szimmetrikus alakzatok.

A paralelogramma tulajdonságai, szerkesztése.

Szabályos sokszögek.

Hozzárendelések, függvények

Függvények a geometriában. Lineáris függvények. A számtani sorozat.

Az arány fogalma, arányos következtetések

Az egyenes arányosság; arányos osztás; fordított arányosság; összetett arányossági feladatok.

Számelmélet

Oszthatóság (2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 8-cal, 9-cel, 10-zel, 12-vel, 20-szal, 24-gyel, 25-tel, 50-nel, 100-zal);

Törzsszámok, prímszámok;

Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.

A sokszögek és a kör

Háromszögszerkesztések egyértelműsége, alapszerkesztések,

Háromszögek egybevágóságának alapesetei; szögei és oldalai,

Háromszögek nevezetes vonalai (magasság, súlyvonal, középvonal), nevezetes körei.

A sokszögek szögei, a sokszögek nevezetes vonalai (trapéz középvonala, négyszögek átlói, konvex sokszög átlói), sokszögek nevezetes körei.

A paralelogramma, trapéz, háromszög, sokszögek kör területe, a kör kerülete.

Algebra

A valóság megragadása a matematika nyelvén, képletek.

Műveletek kapcsolatai, azonosságok.

Algebrai kifejezések sokféle alakban, egynemű algebrai kifejezések. Helyettesítési érték kiszámítása.

Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása.

Szöveges feladatok megoldása.

Hasábok, hengerek

Hasábok jellemzése, felszíne, térfogata. A henger felszíne, térfogata.

A továbbhaladás feltételei:

Gondolatok (állítások, feltételezések, választások, stb.) világos, érthető szóbeli és írásbeli közlése. Egyszerű állítások igazságának eldöntése. Sorbarendezés, kiválasztás legfeljebb 4 elem esetén. Alapműveletek helyes elvégzése kis abszolútértékű egészek, törtek, tizedestörtek körében egyszerű esetekben. 10 pozitív egész kitevőjű hatványai, 10-nél nagyobb számok normálalakja. Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása egyszerű konkrét feladatokban. Egyszerű százalékszámítási feladatok. Osztó, többszörös, két szám közös osztóinak, néhány közös többszörösének megkeresése. Egyszerű elsőfokú egy ismeretlenes egyenletek megoldása. Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel is. Lineáris függvények ábrázolása értéktáblázattal egyszerű esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, néhány taggal megadott sorozat esetén szabály(ok) keresése. Szög (fok), hosszúság, terület, térfogat, tömeg, úrtartalom, idő mérése a szabványos mértékegységeinek ismerete. Háromszögek területének kiszámítása. Adott pont középpontos tükrképének megszerkesztése. Szögfelező szerkesztése. Háromszöggel kapcsolatos legegyszerűbb szerkesztések. Háromszögek és konvex négyszögek belső szögeinek összege. Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok valamint a forgáshenger felismerése, jellemzése. A gyakoriság fogalma. Egyszerű grafikonok olvasása, készítése.

évfolyam

1. Gondolkodási és megismerési módszerek

Elemek halmazba rendezése több szempont alapján.

Egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása.

Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése egyszerűbb esetekben.

Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával.

Fagráfok használata feladatmegoldások során.

Számтан, algebra

Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Az eredmény becslése, ellenőrzése, helyes és értelmes kerekítése.

Mérés, mértékegység használata, átváltás. Egyenes arányosság, fordított arányosság. A százalékszámítás alapfogalmainak ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása feladatmegoldás során.

A legnagyobb közös osztó kiválasztása az összes osztóból, a legkisebb pozitív közös többszörös kiválasztása a többszörösök közül.

Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás.

Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értéke. Összevonás. Többtagú kifejezés szorzása egytagúval.

Négyzetre emelés, négyzetgyökvonás, hatványozás pozitív egész kitevők esetén.

Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek és egyenlőtlenségek. A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel. Ellenőrzés. A megoldás ábrázolása számegyenesen.

A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában.

Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.

Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, a lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.

Grafikonok elemzése a tanult szempontok szerint, grafikonok készítése, grafikonokról adatokat leolvasása. Táblázatok adatainak kiolvasása, értelmezése, ábrázolása különböző típusú grafikonon.

Geometria

A tanuló a geometriai ismeretek segítségével jó ábrák készítése, pontos szerkesztések végzése.

A tanult geometriai alakzatok tulajdonságainak ismerete (háromszögek, négyszögek belső és külső szögeinek összege, nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságai), ezek alkalmazása a feladatok megoldásában.

Tengelyes és középpontos tükrökép, eltolt alakzat képének szerkesztése. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül).

A Pitagorasz-tételt kimondása és alkalmazása számítási feladatokban.

Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének számítása feladatokban.

A tanult testek (háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, forgáshenger) térfogatképleteinek ismeretében a mindennapjainkban előforduló testek térfogatának, űrtartalmának kiszámítása.

Valószínűség, statisztika

Valószínűségi kísérletek eredményeinek értelmes lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása.

Konkrét feladatokban az esély, illetve valószínűség fogalmának értéke, a biztos és a lehetetlen esemény felismerése.

Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.

Néhány kiemelkedő magyar matematikus nevének ismerete, esetenként kutatási területének, eredményének megnevezés.

A továbbhaladás feltételei:

Szabatos, pontos írásbeli és szóbeli fogalmazás. Szövegértelmezés egyszerű esetekben. A tanult halmazműveletek felismerése két egyszerű, konkrét halmaz esetén. Sorbarendezés, kiválasztás legfeljebb 4-5 elem esetén, az összes eset felsorolása. Alapműveletek helyes sorrendű elvégzése egyszerű esetekben a racionális számkörben. Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesi érték kiszámítása. Elsőfokú egyenletek megoldása. Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel. $x \mapsto a + b$ függvény és ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén. Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok felszíne és térfogata. Adott pont eltolása adott vektorral. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi szituációkban. Pitagorasz-tétel ismerete (bizonyítás nélkül). Relatív gyakoriság. Leggyakoribb és középső adat meghatározása kisszámú konkrét adathalmazban. Grafikonok készítése, olvasása egyszerű esetekben.

Osztályozóvizsga és javítóvizsga

Német nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Család	Családtagok otthoni feladatai. Napirend. Családi ünnepek.
Otthon	Vidék és város összehasonlítása Német hírességek bemutatása
Étkezés	Foglalkozások és helyszíneik Receptek, főzés, sütés.
	Bevásárlás
	Az óra.
Idő, időjárás	Öltözködés. Kedvenc ruháim. Ruházati boltban vásárlás
	Testrészek. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom.
Sport	
Iskola, barátok	Iskolám, osztálytermünk. Iskolaszerek. Tanórán kívüli közös programjaink.
Szabadidő, szórakozás	Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Közös időtöltés barátokkal. Internet, interaktív játékok.
Természet, állatok	Vadon élő és állatkerti állatok. Állatkertek Németországban, Ausztriában, Svájcban
Ünnepek és	Családi és iskolai ünnepek.(születésnap, farsang).

hagyományok	Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Az én városom/falum.
Város, bevásárlás	Vásárlás.
Utazás, pihenés	Vakáció, nyaralás. Közlekedési eszközök.
Fantázia és valóság	Képzetelem világa (fantasztikus szótár, egy jelmez készítése).
Egészséges életmód	A rendszeres testedzés.
Cselekvés, történet, létezés	Perfekt
kifejezése	Präteritum(1) haben, sein
Múltidejűség	Futur (mit Präsens)
Jövőidejűség	
Modalitás	müssen, wollen (Präsens)
	wollen, können, müssen (Präteritum)
Birtoklás kifejezése	Possessivpronomen(2)
	unser, euer
	tulajdonnevek birtokos esete
Térbeli viszonyok	Präpositionen(2)
	Lokaladverbien(2)
Időbeli viszonyok	selten, manchmal, oft, immer, nie
Mennyiségi viszonyok	alles, viel, wenig, nichts
Minőségi viszonyok	Jelzős sorszámnev

XXI. Esetviszonyok	Dativ(1)
XXII. Szövegösszetartó eszközök	vonzatok
XXIII. Tagadás	kein/keine/kein (Akk)

Német nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Család	Személyleírás. Szokásos napi tevékenységek.
Sport	Téli sportok. Csapatok. Sportbaleset, sportprogramok. Segítségnyújtás
Iskola, barátok	Tanórán kívüli közös programok. (Iskolai börze.)
Szabadidő, szórakozás	Szabadidős program tervezése. Meghívás programokra.
Természet, állatok	Kisállatok.
Város, bevásárlás	Tájékozódás, útbaigazítás. Híres német városok nevezetességei. Vásárlás, csere-bere.
Utazás, pihenés	Külföldi utazás, élmények. (Utazás a téli szünetben.)
Fantázia és valóság	Kedvenc olvasmányaim, könyvem. Egy olvasmány élmény bemutatása.
Egészséges életmód.	A rendszeres testedzés.
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Futur mit werden Perfekt ismétlése
Térbeli viszonyok	Präpositionen, Lokaladverbien
Időbeli viszonyok	bis

Minőségi viszonyok	Was für?
Esetviszonyok	Dativ an, auf, hinter, in, neben,..
Szövegösszetartó eszközök	ma

Német nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag!

Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)

köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)

megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)

bemutakozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)

Információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in

... Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den

Ferien?)

hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)

hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)

jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...!

Alles Gute! Viel Spaß!)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes

neues Jahr.)

megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-

mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)

véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)

nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)

visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)

alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)

betűzés kérésének kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte. Lies den Text.)

kívánság kifejezése (Ich möchte...)

Német nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin Du bist Seid ihr ...?)

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), tőhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváló igekötős igék (Er liest das Märchen vor. Die Schüler machen das Buch auf.),

felszólító mód Imperativ (Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!)

birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)

mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)

térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)

kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)

időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber),
névmások (das, ich)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó
célnyelvi szöveget;

az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó
célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a
tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Követelmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
 - rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott témartományokban;
 - értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
 - kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
 - az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
 - üzeneteket ír;
 - megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
 - kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
 - kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
 - ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.
- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott témartományokhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószóvegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;

követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;

találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

Német nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
Család	Családfa. Személyleírás. Szokásos napi tevékenységek
Otthon	Lakóhelyem, tágabb környezetem bemutatása. Falusi élet. Nevezetességek a célnyelvi országban (Melk, Bécs)
Idő, időjárás	Időjárás.
Sport	Sportszerek, sportversenyek, eredmények. Különleges sportok.
Iskola, barátok	Az orvosnál. Betegségek. Testrészek
Szabadidő, szórakozás	Barátok jellemzése, bemutatása.
Természet, állatok	Kirándulás, túra tervezése. Születésnap parti
Ünnepek és szokások	Házi állatok egy gazdaságban.
Város, bevásárlás	Családi ünnepek (Születésnap.)
Utazás, pihenés	Látnivalók, nevezetességek. Híres városok és nevezetességeik.
Fantázia és valóság	Vakáció, nyaralás. Élmények. Utazás Ausztriában. Közlekedési eszközök. Közlekedési táblák, szabályok.
Zene, művészetek	Egy mese modern feldolgozásban. (Der Wolf und die sieben Pücker)

Egészséges életmód	Múzeum, kiállítás (pl. Schönbrunn, Minipolis)
Földünk és a világűr	Betegségek és megelőzésük
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Tájak, folyók, hegyek, tavak itthon és a célnyelvi országokban.
Birtoklás	es gibt Präteritum
Térbeli viszonyok	Sein/e, ihr/e
Esetviszonyok	Kettős esettel álló elöljárószók összefoglalása
Szövegösszetartó eszközök	Genitiv
Modalitás	dieser//diese/dieses wenn Dürfen(Präsens, Präteritum) sollen feltételes mód: wäre, hätte, würde

Német nyelv

évfolyam

Témakör	Tartalmak
I. Család	Családtagok jellemzése. Napi időbeosztás.
II. Otthon	Bútorok, egy szoba berendezése. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Egy német város bemutatása (Nürtingen) Otthontalanok: utcagyerek Brazíliában
III. Étkezés	Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában. Német specialitások. (pl. kenyérfajták). Élelmiszervásárlás.
IV. Öltözködés	Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat világa. Ruhavásárlás.
V. Sport	Betegségek és kezelésük. Javaslatok. Gyógyszerek. Sportrekordok.
VI. Iskola, barátok	Órai tevékenységek. Osztályközösség, osztálytársak jellemzése. Konfliktusok barátok között. Iskolai élet Németországban.
VII. Szabadidő	Szabadidős program tervezése. Múzeumlátogatás, belépőjegyek Német és osztrák barátok szabadidős tevékenységei.
VIII. Természet, állatok	Más kontinensek élővilága, állatkert
IX. Város, bevásárlás	Látnivalók, nevezetességek. Vásárlás áruházban.
X. Utazás, pihenés	Utazás külföldre. Utazási előkészületek. Csereutazás egy

	német partneriskolával.
Zene, művészetek	Kiállítások, rendezvények, koncertek.
Környezetünk védelme	Veszélyeztetett állat- és növényvilág
Egészséges életmód	Tisztálkodás. Testápolás, testápolási szerek Betegségek és megelőzésük.
Tudomány, technika	Találmányok. Titkosírások
Múltunk és jövőnk	Iskolám múltja, jelene. Lakóhelyem régen és most. Terveim a jövőre...
Média, kommunikáció	E-mail és facebook.
Cselekvés, történes, létezés kifejezése	Präteritum (2)ismétlés sich-Verben (2)
Térbeli viszonyok	Helymeghatározás tulajdonnevek esetében
Időbeli viszonyok	Wie lange? Bis wann?
Esetviszonyok	außer, wegen
Szövegösszetartó	weil, dass, kérdőnévmások előljáróval: womi/worüber...
Vonzatos igék	brauchen+Akk. sich freuen+ über, Angst haben + vor, stb

Német nyelvi funkciók a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

információkérés, információadás (Wie war das Hotel? Wo finde ich einen Supermarkt?)

véleménykérés és arra reagálás (Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.)

egyetértés kifejezése (Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt.)

egyet nem értés kifejezése (Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.)

akarat kifejezése (Ich will.)

képesség kifejezése (Ich kann.)

kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte! Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte?)

kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)

meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.)

Német nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: es gibt, sich-Verben (Ich freue mich.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Präteritum és Perfekt (Das Buch war sehr interessant. Ich habe gestern viel geschlafen.)

cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Futur I. (Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.)

birtoklás: haben, birtokos névmás (mein/meine, dein/deine, sein/seine, ihr/ihre), gehören (Dieses Fahrrad gehört mir.)

felszólító mód: Imperativ (Steh auf. Setzt euch. Nehmen Sie Platz.)

melléknévfokozás: Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten.

minőségi viszonyok: Wie? Was für ein? Welcher? - melléknévragozás (Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh. Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.)

térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in, auf, vor, hinter, neben)

időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (selten, manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich, jeden Tag), időpontok - Wann? (nächste Woche, letzte Woche, von ... bis) Um wie viel Uhr? (um 8 Uhr, gegen 8 Uhr)

modalitás: möchten, mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék (Ich möchte ein Eis. Magst du tanzen? Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen.)

esetviszonyok: Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv (Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű és páros kötőszavak (nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so) és névmások (das, ich, mich, mir, dich, dir, man)

szöveggrammatikai eszközök: névmások, névelők, névmási határozók mint előre és vissza utaló elemek a szövegben (das, dieser, der/die/das, daran, damit)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;
- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
- megéri a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, előszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;

értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

megéri a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;

információt cserél, információt kér, információt ad.

megéri a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;

egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába; felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématarományokhoz tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;

változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvroi tevékenységek és a feladatmegoldás során;

felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;

megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;

tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;

a szövegek létrehozásához nyomtatott és digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;

követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
hibáit többnyire észreveszi és javítja;
társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven;
megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.
használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;

rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;

üzeneteket ír;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és azokat használja;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

egyéni vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,

rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és törekszik azokat kihasználni;

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;

felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

<i>Évfolya</i>	<i>Hallott szöveg</i>	<i>Beszédképesség</i>	<i>Olvasott szöveg</i>	<i>Írásképesség</i>
----------------	-----------------------	-----------------------	------------------------	---------------------

<i>m</i>	<i>értése</i>		<i>értése</i>	
5-6. évfolyam	<p>A tanuló követni tudja a kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetést; megérti az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasításokat; megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdéseket, a néhány rövid mondatból álló megnyilatkozásokat; felismeri a mindennapi témakörökben elhangzó</p>	<p>Szóbeli interakció</p> <p>A tanuló képes beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva kifejezni; képes egyszerű kérdéseket feltenni ismert témákról, illetve egyszerű nyelvi eszközökkel válaszolni a hozzá intézett kérdésekre; képes rövid beszélgetést folytatni ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; képes rövid beszélgetést folytatni a társakkal a tanult témákról; közösen elő tud adni rövid,</p>	<p>A tanuló a megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert neveket, szavakat és mondatokat; megérti a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegét; egyszerű, autentikus szövegekben ől képes kiszűrni néhány alapvető információt; el tudja végezni az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatokat; a készségeket, képességeket kreatívan használja az olvasott szövegek értelmezéséhez;</p>	<p>A tanuló képes ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat írni; megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegeket alkot; írásbeli válaszokat ad személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre; elvégzi a közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatokat; részt vesz írásbeli nyelvi játékokban</p>

	<p>rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, ezekből képes következtetni a szövegek témájára; a megértést segítő feladatokra támaszkodva képes kiszűrni a lényegét és néhány konkrét információt ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből;</p> <p>egyre önállóbban alkalmaz néhány, a megértést segítő alapvető stratégiát.</p>	<p>egyszerű szövegeket; kiejtése az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelít, intonációja helyes és beszédtempója megfelelő.</p> <p>Összefüggő beszéd A tanuló el tud mondani rövid, egyszerű szövegeket, illetve elő tud adni társaival közösen, tanári segítséggel párbeszédet; egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírást tud adni saját magáról és a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről;</p> <p>képes néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta</p>	<p>érdeklődés e kialakul a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.</p>	<p>an; képes a meglévő szókincs, tudás kreatív alkalmazására az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásánál.</p>
--	---	---	---	--

		<p>használatára; képes szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történetek összekapcsol ására kötőszavakk al; be tudja mutatni munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel; el tud mondani ismert szöveget a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempó ban.</p>		
--	--	--	--	--

<i>Évfolyam</i>	<i>Hallott szöveg értése</i>	<i>Beszédképesség</i>	<i>Olvasott szöveg értése</i>	<i>Írásképesség</i>
7-8. évfolyam	A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasításokat; megérti az	Szóbeli interakció A tanuló kommunikálni tud egyszerű és közvetlen információszerzési igénylő feladatokban ismert témákról,	A tanuló megérti az ismerős témákról szóló rövid szövegeket; megtalálja az alapvető információkat az	A tanuló összefüggő mondatokat ír a közvetlen környezetrel kapcsolatos témákról;

	<p>ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdéseket és kijelentéseket;</p> <p>felismeri a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavakat, szó- és beszédfordulatokat, és ezekből következtet a szövegek témájára, tartalmára;</p> <p>követi az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;</p> <p>képes a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrésére az ismert témakörökben elhangzó szövegekben, részben önállóan, részben a megértést segítő,</p>	<p>egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal;</p> <p>kérdést tud feltenni kiszámítható, mindennapi helyzetekben, választ ad a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszédet folytat;</p> <p>megteszi az első lépéseket a célnyelv spontán módon történő használata útján;</p> <p>egyre több kompenzációs stratégiát alkalmaz tudatosan a megértés, illetve a beszédpartner megértése érdekében;</p> <p>törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.</p> <p>Összefüggő beszéd A tanuló képes saját</p>	<p>egyszerű, hétköznapi szövegekben;</p> <p>megérti az életkorának megfelelő témájú autentikus szövegek lényegét, képes a szövegekben az alapvető információk kiszűrésére;</p> <p>elvégzi az olvasott szövegekre vonatkozó feladatokat;</p> <p>kreatívan használja a készségét az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez;</p> <p>egyre tájékozottabb a célnyelvi kultúráról; érdeklődése fokozódik a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.</p>	<p>az írást kommunikációs eszközként használja az egyszerű interakciókban;</p> <p>képes a gondolatok kifejezésére egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban;</p> <p>a nyelvismertet kreatívan alkalmazza a egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról;</p> <p>felismeri és követi az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeit.</p>
--	--	--	---	--

	<p>változatos feladatokra támaszkodva; egyre önállóbban alkalmaz néhány, a megértést segítő alapvető stratégiát.</p>	<p>magáról és közvetlen környezetéről röviden, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggően beszélni; be tudja mutatni munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel; el tud mesélni rövid, egyszerű történeteket; meg tud fogalmazni egyszerű állításokat, összehasonlításokat, magyarázatokat, indoklásokat; használ egyszerű nyelvtani szerkezeteket és mondatfajtaikat; összekapcsolja a szavakat, szócsoportokat, egyszerű cselekvéseket, történéseket lineáris kötőszavakkal, és kifejezi az ok-okozati</p>		
--	---	--	--	--

		összefüggése k; alkalmazza a megértést segítő legfontosabb stratégiák; alkalmazza a célnyelvi normához közelítő kiejtést, intonációt és beszédtempót .		
--	--	--	--	--

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK

A vizsga részei

írásbeli

gyakorlati

	Írásbeli	Gyakorlati
<i>Időtartam</i>	30 perc	30 perc

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó az írásbeli vizsgán elér a 41%-ot

a gyakorlati vizsga feladatait elvégzi

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó az írásbeli vizsgán nem éri el a 41%-ot

ha a gyakorlati vizsga feladatait nem végzi el, teljes tájékozatlanságot mutat.

Ponthatárok

Osztályzat	%-os határok
jeles (5)	91%-100%
jó (4)	76%-90%
közepes (3)	61%-75%
elégséges (2)	41%-60%
elégtelen (1)	0%-40%

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetén:

Osztályzat	%-os határok
jeles (5)	86%-100%
jó (4)	70%-85%
közepes (3)	45%-69%
elégséges (2)	20%-44%
elégtelen (1)	0%-19%

A vizsgán a szöveges feladatok megoldását tollal, a rajzokat ceruzával kell készíteni!

Írásbeli és gyakorlati tematika

(A kerettanterv követelményei alapján készült)

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK (2020)

5. ÉVFOLYAM

Írásbeli és gyakorlati vizsga ismeretanyaga:

1. Otthon a lakásban

- a lakás feladata;
- a lakás helyiségei;

Szabad alkotás:

egyszerű alaprajz készítése;

Textiltechnika

az egészséges öltözködés alapjai;
a textíliák tulajdonságai;

Szabad alkotás:

öltöztető baba készítése;

Táplálkozás és ételkészítés

egészségtudatos táplálkozás;
tápanyagok: fehérjék, szénhidrátok, zsírok, olajok, vitaminok,
ásványi anyagok, a víz szerepe;
ételkészítési eljárások. sütés, főzés, párolás;
a terítés szerepe;

Szabad alkotás:

terítés;
szendvics készítése;

Gazdálkodás, munkamegosztás

munkamegosztás a családban;

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK (2020)

6. ÉVFOLYAM

Írásbeli és gyakorlati vizsga ismeretanyaga:

1.Otthon a lakásban

- a lakás feladata;
- a lakás helyiségei, feladatuk;
- a lakás bútorai, feladatuk;

Szabad alkotás:

alaprajz készítése;

Textiltechnika

népművészet, hungarikumok;

Szabad alkotás:

régiből-újat: bútormodell készítése;

Táplálkozás és ételkészítés

a konyha feladata, berendezése;
egészségtudatos táplálkozás;
tápanyagok: fehérjék, szénhidrátok, zsírok, olajok, vitaminok,
ásványi anyagok, a víz szerepe;
ételkészítési eljárások;
a terítés szerepe;

Szabad alkotás:

terítés;
melegszendvics készítése;

Gazdálkodás, munkamegosztás

takarékoskodás az elektromos árammal, vízzel, pénzzel;

Az ember és környezete

Energia a természetben. Energiaforrások: megújuló energiaforrások: napsugárzás, a víz, a szél energiája, az ár-áplály energia, geotermikus energia;

ásványi energiaforrások: a kőszén, a kőolaj és a földgáz. Az erőművek és a bányászat környeztkárosító hatásai. Környeztkímélő technológiák.

Kommunikációs rendszerek

Műszaki kommunikáció. Metszeti ábrázolás alkalmazása. A műszaki rajz kommunikációja. Egyszerű metszeti ábrázolás.

Anyagok és átalakításuk

Anyagforrások. Energiahordozó ásványok. A fenntartható fejlődés formálása, egyéni és közösségi felelősség. (természettudományos kompetencia).

A környezetszennyező anyagok újrahasznosítása. Szelektív hulladékgyűjtés.

Tervezés, építés

A gépek környezetünkben.

Közlekedés ismeretek

Magyarok a közlekedésért. A közúti, légi, vízi és vasúti közlekedés rendszere. A kerékpáros közlekedés. A közlekedési eszközök környeztkímélő használata. A környezetvédelem szerepe a közlekedésben. A közlekedési helyzetek és veszélyhelyzetek gyors felismerése és elhárítása (személyes kompetencia).

Életvitel, háztartástan A család egészsége

Következetes testápolás, tudatos higiénés magatartás. Környezeti tisztaság. Környezethigiénia. Káros szenvedélyek veszélyei Egészséges táplálkozás szabályai. A szabadidő hasznos eltöltése.

Táplálkozás és konyhatechnikai eljárások

Konyhatechnikai eljárások. Konyhaeszközök és gépek használata. Az élelmiszerek tárolása.

Az egészséges táplálkozás szabályai, a korosztálynak, az évszakoknak, a megterhelésnek és a személyi adottságoknak megfelelően. Élelmiszervásárlási szempontok: ár és minőség.

Tudatos fogyasztás.

A lakókörnyezet tervezése

A lakás energiaellátása. Energiatakarékos világítás és fűtés. Megfelelő hőszigetelés.

A lakás villany-, víz- és földgáz vezetékeinek megkülönböztetése.

Ruházkodás

Textíliák alapanyaga. A ruházat gondozása, javítása.

Háztartási munkák

Napi, heti és havi munka tervezése. (pl.: nagytakarítás szervezési feladatai).

Tisztítás, mosás. Vendéglátás. Vendéglátás tervezése és gyakorlati szervezése.

Gazdálkodás

Költségvetés készítése. Piac és kereskedelmi szolgáltató környezet, a piaci árak összehasonlítása. Termékelemzés. Fogyasztói érdekvédelem.

Kertgazdálkodási alapjai

Növényzaporítás, növénytermesztés, növényápolás. Kerti és szobanövények gondozása.

Komposztálás.

Pályaorientáció

Az eredményes munkavégzés összetevői. Pályaválasztási alapfogalmak összegyűjtése.

Pályaismeret. A tanulás szerepe a sikerben.

A továbbhaladás feltételei

A technika társadalomra és természetre gyakorolt hatásainak vizsgálata. Véleményalkotás a fenntartható fejlődésről. A lehetséges környezetkímélő nyersanyag és energiaforrások bemutatása és elemzése a felhasználhatóság szempontjából. Információs rendszerek és csatornák, információ átadás továbbítás, tárolás. A számítógép szerkezete, működése. Egy konkrét egyszerű gyártási folyamat bemutatása. Az erőműtípusok egyszerű összehasonlítása. Az alternatív energiaforrások és a környezetkímélő technológiák áttekintése. Gépek működésének bemutatása, modellezése. A gépek általános jellemzőinek ismerete. Erőgépek működése. Jelentős magyar és külföldi találmányok és feltalálók azonosítása. A közúti, a légi, a vízi, a vasúti közlekedés rendszereinek elemzése. Kultúrált közlekedési magatartás alkalmazása. A korszerű táplálkozás módszereinek használata. Korszerű ételsor önálló összeállítása. Egyszerű háztartási gépek használata. Az infrastruktúra elemeinek ismerete. A fogyasztói érdekvédelem lehetőségeinek felismerése (reklamációk, fogyasztói jogok). A takarékoság alkalmazása. A növények gondozása, ápolása. Pályaválasztási alapfogalmak gyűjtése.

TERMÉSZETTUDOMÁNY
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK

A vizsga részei

írásbeli

sikertelen írásbeli vizsga után: szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	10 perc

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész ábraelemzés, testfelépítés-működés összefüggéseit számon kérő és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 10 perc

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó az írásbeli vizsgán eléri a 41%-ot

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó az írásbeli vizsgán nem éri el a 41%-ot

ha a szóbeli vizsgán tájékozatlan a minimum követelmények ismeretanyagában.

Ponthatárok

Osztályzat	%-os határok
jeles (5)	91%-100%
jó (4)	76%-90%
közepes (3)	61%-75%
elégséges (2)	41%-60%
elégtelen (1)	0%-40%

Ényhe értelmi fogyatékos tanulók esetén:

Osztályzat	%-os határok
jeles (5)	86%-100%
jó (4)	70%-85%
közepes (3)	45%-69%
elégséges (2)	20%-44%
elégtelen (1)	0%-19%

A felkészüléshez ajánlott tankönyvek: az adott évfolyamon ismertette

A vizsgán a szöveges feladatok megoldását tollal, a rajzokat ceruzával kell készíteni!

Írásbeli és szóbeli tematika

(A kerettanterv követelményei alapján készült)

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK (2020)

5. ÉVFOLYAM

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Dr Angyal Zsuzsanna, Molnár Tamás: Természettudomány 5.

Írásbeli vizsga ismeretanyaga:

A növények testfelépítése

a virágos növény testfelépítése, a virág és a termés;
a paprika, a fejes káposzta, a burgonya, a vöröshagyma, az almafa, az
őszibarackfa, a szőlő jellemzői;
kártevők: a káposztalepke, a burgonyabogár, meztelen csigák;

Az állatok testfelépítése

a földigiliszta, a mézelő méh;
a házi tyúk, a házi kacsa, a füsti fecske;
a kutya, a házi sertés, a szarvasmarha testfelépítése;

Anyagok és tulajdonságaik

halmazállapot, - változások;
a talaj, a víz, a levegő;
az égés;

Mérések, mértékegységek, mérőeszközök

mértékegységek;
a hőmérséklet mérése (középhőmérséklet, hőingás számítása);

Tájékozódás az időben

a Föld forgása, keringése;
a Naprendszer;

Alapvető térképészeti ismeretek

a térkép színei, jelei;
domborzat (síkság, dombság, hegység)
fővilágtájak;

Alapvető légköri jelenségek és folyamatok

a levegő felmelegedése;
a szél, a csapadék keletkezése;
éghajlati övezetek;

Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség

egészséges táplálkozás;
a légzés, mozgás egészsége,

6. ÉVFOLYAM

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Dr Angyal Zsuzsanna: Természettudomány 6.

Írásbeli vizsga ismeretanyaga:

A Föld külső és belső erői, folyamatai

a Föld belső felépítése;
hegységképződés: gyűrődés, vetődés, vulkanizmus;
a felszín formáló külső erők;
a mészkőhegységek formakincsei;

Az energia

energiaforrások;
környezetvédelem;

Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás

a laboratóriumi vizsgálatok eszközei;

Topográfiai alapismeretek

a földrajzi fókálózat;
nevezetes szélességi körök;
Magyarország nagy tájai: Alföld, Kisalföld, Nyugat-magyarországi
peremvidék, Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-khg, Északi-
khg;
folyók (Duna, Tisza), tavak (Balaton, Fertő-tó, Velencei-tó);

Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái

az erdő szintjei;
az erdő táplálkozási lánc; (a kocsánytalan tölgy, a szarvasbogár, az
erdei egér, a gímszarvas, a vaddisznó, a vörös róka testfelépítése)
az erdő életközössége (táplálkozási kapcsolatok, versengés, együttélés,
élősködés);

A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái

az angol perje testfelépítése;
gyógynövényünk: az orvosi székfű;
az olasz sáska testfelépítése;
a fürge gyík testfelépítése;
a mezei pocok, mezei nyúl testfelépítése;
az egerészölyv testfelépítése;

Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái

a zöld szemesostoros, a papucsállatka testfelépítése;
a nád testfelépítése;
a tavi kagyló, a kecskerák, az óriás szitakötő testfelépítése;
a ponty, a kecskebéka, a vízisikló testfelépítése;

<p>V. Árpád-kori történelmünk</p>	<p>Egy középkori város</p> <p>Az arabok vallása, az iszlám</p> <p>Eredetmondáink, a vándorló életmód, törzsek</p> <p>Etelköz – vérszerződés, fejedelem választása</p> <p>Honfoglalás, a magyarok harcmódora</p> <p>Államalapítás, I. Szent István törvényei</p> <p>Árpád-házi királyok: I. Szent László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla és a tatárjárás</p> <p>Árpád-házi szentek: Szent István, Szent Imre, Szent Gellért, Szent László, Szent Erzsébet, Szent Margit</p> <p>A magyar koronázási jelvények</p>
<p>Évszámok</p>	<p>Kr.e. 776, Kr.e. 753, Kr.e. 490, Kr.u. 476</p> <p>895, 1000, 1222, 1241-42, 1301</p>
<p>Történelmi személyek</p>	<p>Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila</p> <p>Mózes, Jézus, Mária, József, Dávid, Salamon, Mohamed, Gutenberg</p> <p>Álmos, Árpád, Géza, I. István, I. László, Könyves Kálmán, IV. Béla,</p>

Történelem

évfolyam

Témakör	Tartalom
I. A magyar állam virágkora	Az Anjou-házi uralkodók és Luxemburgi Zsigmond A Hunyadiak
II. Új látóhatárok	Földrajzi felfedezések, gyarmatosítás A vallás megújulása, a reformáció
III. Magyarország a kora újkorban	Törökellenes harcok – az ország három részre szakadása, várháborúk Erdély aranykora A II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc Mária Terézia uralkodása
IV. A forradalmak kora	Az ipari forradalom, találmányok A nagy francia forradalom Bonaparte Napóleon
V. A magyar nemzeti ébredés és a polgárosodás	A reformkor – gr. Széchenyi István, Kossuth Lajos A pesti forradalom és az áprilisi törvények A magyar szabadságharc eseményei

Témakör

Tartalom

A nemzetállamok kora és a

gazdasági élet új jelenségei

Az egységes Németország létrejötte.

Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.

Önkényuralom és kiegyezés.

A dualizmus kora

Magyarországon

Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai.

Felfedezők, feltalálók.

Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása.

Magyarország az önkényuralom éveiben.

A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam.

Államférfiak. Egyezmények, szövetségek.

Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése.

Népek egymásra hatása, együttélése.

Budapest világváros.

Urbanizáció.

Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete.

Kisebbség, többség, nemzetiségek.

A millenniumi ünnepek. Hazánk a XX. század elején.

A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon.

Az első világháború kirobbanása.

Tömegek és gépek háborúja.

Békék, háborúk, hadviselés.

Magyarok az első világháborúban.

A nagyhatalmak

versengése és az első

világháború

Európa és a világ a két

háború között

Magyarország a két

világháború között

A háború következményei Oroszországban, Lenin és a
bolsevikok hatalomra kerülése.

Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a
világháborúban.

A Párizs környéki békék. Európa új arca.

A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. Sztálin, a diktátor.

A GULAG rendszere.

Birodalmak.

A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és

Európában.

Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor.

Megkülönböztetés, kirekesztés

A náci terjeszkedés kezdetei Európában.

Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság okai,

következményei.

A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak
kezdete.

A Horthy-korszak jellegzetességei.

terjedése a világban.

Öltözködés, divat.

Tudományos és technikai forradalom. Fegyverkezési verseny és űrprogram.

Felfedezők, feltalálók.

A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei.

A Kádár-korszak

jellemzői

Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése

Demokratikus viszonyok

megteremtése és kiépítése

Magyarországon

Államférfiak.

Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása.

Birodalmak.

A rendszerváltó Kelet-Közép-Európa. Németország egyesülése.

A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása.

Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka.

A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”.

A pártállam csődje.

A rendszer megváltoztatása kezdetei.

Az Európai Unió létrejötte és működése.

Egyezmények, szövetségek.

A közelmúlt háborúi, válsággócái (Közép-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán).

A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai.

A demokratikus jogállam megteremtése.

Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz.

A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon.

A magyarországi nemzetiségek.

Társadalmi szabályok

Állampolgári

alapismeretek

A cigány (roma) népesség helyzete.

A határon túli magyarság sorsa a rendszerváltozást követően.

A Kárpát-medencén kívüli magyarság helyzete.

Szokás, hagyomány, illem, erkölcs.

A jogi szabályozás sajátosságai.

Jogok és kötelességek.

Az alapvető emberi jogok.

A gyermekek jogai, diákjogok.

Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban.

Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.

Államformák (királyság, köztársaság).

Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra).

A demokratikus állam működésének alapelvei

(hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll).

Állampolgári jogok és kötelességek.

Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviseltek).

A média, mint hatalmi ág.

A nyilvánosság szerepe a közéletben.

Tapasztalatszerzés: részvétel a diákönkormányzat munkájában.

Pénzügyi és gazdasági

kultúra

Háztartás és családi

gazdálkodás

A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők).

A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció.

Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam).

Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel).

Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről

Családi bevételek:

munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, vagyon).

Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházkodás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatásikulturális, szabadidős és rekreációs kiadások).

Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás).

Családi pénzkezelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek).

Médiakörnyezet, a média

funkciói, a nyilvánosság

A médiamodellek és

intézmények.

A média társadalmi szerepe,

használata –

Reklám és hír a hagyományos

és az új médiában

Tapasztalatszerzés: látogatás egy pénzintézetben, a lakossági folyószámlákhoz kapcsolódó banki tevékenységek megismerése.

Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban.

A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megörökítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása.

A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban

A médiapiac az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei.

A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése.

A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális héttér, érdeklődés).

A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.

A reklámok, a hirdetés és a médiaipar jellemzői.

A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása.

A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása.

A pártatlanság és korlátai.

- szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

ANGOL NYELV

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, hallott szöveg értés, írás
(irányított fogalmazás)

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,
beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés
felkészülési idő: nincs

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
------------	-----------	--------------

- szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

évfolyam – Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció - Pioneer Elementary

évfolyam - Nyelvi specializáció – Pioneer Pre-Intermediate

9. évfolyam - Második idegen nyelv - Pioneer Elementary

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Elementary Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Elementary Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020). MM Publications - ELT Hungary, 2015

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció

Írásbeli

Szóbeli

- szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Társalgás:

Személyes vonatkozások, az élet fontos állomásai

Család

Baráti kör, kapcsolattartás kortársakkal és felnőttekkel

Napirend

Házimunka

Szabadidő

Otthon és lakóhely jellemzése

Külső és belső tulajdonságok bemutatása

Nyarlás

Időjárás

Nyelvi specializáció

Írásbeli

értésszövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, baráti kör

Az élet fontos állomásai

Emberek külső és belső jellemzése

Napirend

Családi élet és családi kapcsolatok

Hobbi, szabadidős elfoglaltságok

Öltözködés, divat

Ételek, étkezés

Sérülések, balesetek

Közlekedés és utazás

Környezetünk védelme

Személyes tervek

Második idegen nyelv

Írásbeli

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, az élet fontos állomásai

- szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Család

Baráti kör, kapcsolattartás kortársakkal és felnőttekkel

Napirend

Házimunka

Szabadidő

Otthon és lakóhely jellemzése

Külső és belső tulajdonságok bemutatása

Nyaralás

Időjárás

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, írás (irányított fogalmazás)
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján, beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés
felkészülési idő: nincs
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikerés a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégseges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

- 10. évfolyam – Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció - Pioneer Elementary
- 10. évfolyam - Nyelvi specializáció – Pioneer Pre-Intermediate
- 10. évfolyam - Második idegen nyelv - Pioneer Elementary

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Elementary Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Elementary Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020). MM Publications - ELT Hungary, 2015

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

- Étkezés különböző helyeken
- Ételek
- Közlekedés
- Lakóhely, város és falu összehasonlítása
- Útbaigazítás
- Öltözködés
- Vásárlás és szolgáltatások
- Utazás, szállás típusok
- Sportok
- Az iskola, iskolai hagyományok

Nyelvi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Kulturális és sportesemények
Színház, mozi, kiállítás, koncert, olvasás, rádió, tévé
Sportolás
Iskola, a munka világa, pályaválasztás
Családi gazdálkodás, a pénz szerepe
Nyaralás itthon és külföldön, nyaralás típusok
Ünnepek, családi ünnepek
Egészséges életmód
Tudományok, technikai eszközök a mindennapokban

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Étkezés különböző helyeken
Ételek
Közlekedés
Lakóhely, város és falu összehasonlítása
Útbaigazítás
Öltözködés
Vásárlás és szolgáltatások
Utazás, szállás típusok
Sportok
Az iskola, iskolai hagyományok

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, hallott szövegértés, írás
(irányított fogalmazás)
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,
beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés
felkészülési idő: nincs
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikeres a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

11. évfolyam – Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció - Pioneer Pre-Intermediate

11. évfolyam - Nyelvi specializáció – Pioneer Intermediate B1

11. évfolyam - Második idegen nyelv - Pioneer Pre-Intermediate

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020). MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Intermediate B1 Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2016

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Intermediate B1 Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2016

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, baráti kör

Emberek külső és belső jellemzése

Napirend

Családi élet és családi kapcsolatok

Hobbi, szabadidős elfoglaltságok

Öltözködés, divat
Ételek, étkezés
Sérülések, balesetek és gyógykezelések
Közlekedés és utazás
Környezetünk védelme, növények és állatok a környezetünkben
Személyes tervek

Nyelvi előkészítő

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, család
Ember és társadalom
Környezetünk
Az iskola
A munka világa
Életmód
Szabadidő, művelődés, szórakozás
Utazás, turizmus
Tudomány és technika

Nyelvi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Otthon és a lakóhely, lakás és a ház összehasonlítása
Házimunka
Időjárás
Balesetek, betegségek
A közlekedés lehetőségei és eszközei
Nyaralás, turizmus
Munkavállalás, Önkéntes munka, pályaválasztás
Számítógép, internet
Jövőbeli tervek

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Személyes vonatkozások, baráti kör

Emberek külső és belső jellemzése

Napirend

Családi élet és családi kapcsolatok

Hobbi, szabadidős elfoglaltságok

Öltözködés, divat

Ételek, étkezés

Sérülések, balesetek és gyógykezelések

Közlekedés és utazás

Környezetünk védelme, növények és állatok a környezetünkben

Személyes tervek

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: olvasáskészség, nyelvhelyesség, hallott szövegértés, írás
(irányított fogalmazás)
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján,
beszélgetés formájában, a második téma: kép alapján történő önálló témakifejtés
felkészülési idő: nincs
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikerés a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%

elégtelen (1)	0-39	0%-39%
---------------	------	--------

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

- 12. évfolyam – Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció - Pioneer Pre-Intermediate
- 12. évfolyam - Nyelvi specializáció – Pioneer Intermediate B1
- 12. évfolyam - Második idegen nyelv - Pioneer Pre-Intermediate

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Pre-Intermediate Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020). MM Publications - ELT Hungary, 2015

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Intermediate B1 Student's Book, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2016

H.Q. Mitchell- Marileni Malkogianni: Pioneer Intermediate B1 Workbook, (NAT, Kerettanterv 2020), MM Publications - ELT Hungary, 2016

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Angol-magyar, Magyar-angol, az írásbeli összetevőhöz, a fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Általános, Művészeti, Honvédelmi specializáció

Írásbeli

- szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

- Kulturális és sportesemények
- Színház, mozi, kiállítás, koncert, olvasás, rádió, tévé
- Sportolás
- Iskola, a munka világa, pályaválasztás
- Családi gazdálkodás, a pénz szerepe

Nyarlás itthon és külföldön, nyarlás típusok
Ünnepek, családi ünnepek
Egészséges életmód
Tudományok, technikai eszközök a mindennapokban

Nyelvi specializáció

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Növények és állatok a környezetünkben
Környezetvédelem
Vásárlási szokások
Étkezési szokások, életmód
Olvasás, szabadidős elfoglaltságok
Sport
Betegségek és gyógykezelések
Tudomány és technika

Második idegen nyelv

Írásbeli

szövegértés, nyelvhelyesség, hallásértés, levél (irányított fogalmazás)

Szóbeli

Társalgás:

Kulturális és sportesemények
Színház, mozi, kiállítás, koncert, olvasás, rádió, tévé
Sportolás
Iskola, a munka világa, pályaválasztás
Családi gazdálkodás, a pénz szerepe
Nyarlás itthon és külföldön, nyarlás típusok
Ünnepek, családi ünnepek
Egészséges életmód
Tudományok, technikai eszközök a mindennapokban

BIOLÓGIA

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK

Biológia tantárgyból mindhárom évfolyamon írásbeli és szóbeli vizsga van.

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész teszt, ábrás, és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (10%) – 5 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) - 3 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 10%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%

elégtelen (1)	0-31	0%-39%
---------------	------	--------

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-80	55%-100%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyvek: az adott évfolyamon ismertette

A vizsgán szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas számológép használható!

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény)

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK (2016)

ÉVFOLYAM

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Gál Béla: Biológia 10. Az élőlények változatossága, Mozaik Kiadó, 2015.

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A rendszerezés alapjai

A szerveződési szintek

Az élőlények vizsgálata és csoportosításuk

A vírusok

A prokarióták

A gombák teste és életműködése (az ehető és mérgező gombák közötti különbségek, ismertető jegyek) és a zuzmók

A szivacsok és a csalánozók

A férgek törzsei

A puhatestűek

Az ízeltlábúak

Az Újszájúak, a halak

A kétéltűek

A hüllők

A madarak

Az emlősök

Az állatok viselkedése, öröklött és tanult magatartás

A növények és anyagcseréjük, a növényi test szerveződése, a növényi szövetek

A növények szervei – a gyökér, a szár, a levél és a hajtás

A növényi hormonok

A növények szaporodása és egyedfejlődése

A növények egyedfejlődése

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A növények élete - MOZAIK 10. /MS-2641T/

- A növények és anyagcseréjük
- A növényi test szerveződése
- A növény szervei: a gyökér
- A növény szervei: a szár és a levél
- A hajtás működése
- A növény egyéb működései
- A növényi hormonok
- A növények szaporodása
- A növények egyedfejlődése

Ökológia. Az élőlények környezete, rendszerbiológia - MOZAIK 12. /MS-2643/

- Élőhelyi tényezők
- Az élettelen ökológiai tényezők
- A bioszféra jelene és jövője
- Környezetvédelem
- Természetvédelem Magyarországon
- Hazánk nemzeti parkjai
- A természetvédelem nemzetközi szinten

Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje -

MOZAIK 11. /MS-2642T/

- A sejtek felépítése
- A víz biológiai szempontból fontos tulajdonságai
- A szénhidrátok
- A lipidek
- A fehérjék
- Nukleotid típusú vegyületek
- Nukleinsavak
- A sejt
- A sejt membránja
- A színtest és a mitokondrium

A sejtek anyagcsere-folyamatai
A sejtek anyagfelvétele és leadása
Az anyagcsere-folyamatok áttekintése
A felépítő folyamatok
A lebontó folyamatok

Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai - MOZAIK 11. /MS-2642T/

Az öröklődő információ megjelenésének kémiai alapjai
A génműködés
A fehérjeszintézis (transzláció)
A sejtciklus és a DNS bioszintézise
A sejtosztódás típusai és biológiai jelentőségük
A mutációk típusai és következményei

Genetika: az öröklődés - MOZAIK 12. /MS-2643/

Alapfogalmak
Egy gén által meghatározott tulajdonság öröklődése
Néhány emberi tulajdonság és betegség öröklődése
Többgénes öröklődés
Kapcsoltság
A nemhez kapcsolt tulajdonságok öröklődése
A mennyiségi jellegek öröklődése
A gének és a környezet viszonya
A genetikai ismeretek, kutatások jelentősége

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A szaporodás és az egyedfejlődés. Egészségügyi ismeretek - MOZAIK 11. /MS-2642T/

Az ember szaporodása

Az emberi szexualitás és a fogamzásgátlás - Nemi betegségek vagy szexuális úton terjedő betegségek.

A megtermékenyítés és az embrionális fejlődés

A terhesség, a szülés és a posztembrionális fejlődés

A mindennapok egészségügyi ismeretei, elsősegélynyújtás, az orvosi ellátás igénybevétele

Rizikófaktorok, civilizációs ártalmak

Az öröklődés - MOZAIK 12. /MS-2643 /

Alapfogalmak

Egy gén által meghatározott tulajdonság öröklődése

Néhány emberi tulajdonság és betegség öröklődése

Többgénes öröklődés

Kapcsoltság

A nemhez kapcsolt tulajdonságok öröklődése

A mennyiségi jellegek öröklődése

A gének és a környezet viszonya

A genetikai ismeretek, kutatások jelentősége

Populációk és az életközösségek

Ökológia

Élőhelyi tényezők

Az élettelen ökológiai tényezők

Az élő ökológiai tényezők

Az életközösségek

Termelők, fogyasztók, lebontók, táplálkozási hálózatok

Az anyag-, és energiaforgalom

A létfontosságú anyagok körforgása a természetben

A társulás, mint életközösség

Természetes-, és mesterséges életközösségek

Az evolúció és a bioszféra

Az evolúció lényege

Az evolúció tényezői

Adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok. A fajok kialakulása.

Az evolúció bizonyítékai

Változások bolygónk kialakulásáig

A többsejtűek evolúciójának legfontosabb lépései a tengerekben

Az ember evolúciója

A bioszféra jelene és jövője I.-IV.

Környezetvédelem.

Természetvédelem Magyarországon

A természet védelme nemzetközi szinten

A biomok mint életközösségek

A forró övezet élővilága

A mérsékelt övezet élővilága

Sarkvidéki övezet élővilága – hegyvidékek

A tenger élővilága

Hazai társulások

Társulások Magyarországon I.-III.

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Gál Béla: Biológia 10. Az élőlények változatossága, Mozaik Kiadó, 2015.

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

A rendszerezés alapjai

A szerveződési szintek

Az élőlények vizsgálata és csoportosításuk

A vírusok

A prokarióták

A gombák teste és életműködése (az ehető és mérgező gombák közötti különbségek, ismertető jegyek) és a zuzmók

A szivacsok és a csalánozók

A férgek törzsei

A puhatestűek

Az ízeltlábúak

Az Újszájúak, a halak

A kétéltűek

A hüllők

A madarak

Az emlősök

Az állatok viselkedése, öröklött és tanult magatartás

A növények és anyagcseréjük, a növényi test szerveződése, a növényi szövetek

A növények szervei – a gyökér, a szár, a levél és a hajtás

A növényi hormonok

A növények szaporodása és egyedfejlődése

A növények egyedfejlődése

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Ökológia - MOZAIK 12. /MS-2643 /

Populációk és az életközösségek

Ökológia

Élőhelyi tényezők

Az élettelen ökológiai tényezők

Az élő ökológiai tényezők

Az életközösségek

Termelők, fogyasztók, lebontók, táplálkozási hálózatok

Az anyag-, és energiaforgalom

A létfontosságú anyagok körforgása a természetben

A társulás, mint életközösség

Természetes-, és mesterséges életközösségek

Hazai társulások

Társulások Magyarországon I.-III.

Természetvédelem Magyarországon – Nemzeti parkok

A bioszféra jelene és jövője I. –IV.

Környezetvédelem.

A természet védelme nemzetközi szinten

Sejtbiológia: a sejtek kémiai felépítése, elektronmikroszkópos szerkezete és anyagcseréje - MOZAIK 11. /MS-2642T/

A sejtek felépítése

A víz biológiai szempontból fontos tulajdonságai

A szénhidrátok

A lipidek

A fehérjék I.

A fehérjék II.

Nukleotid típusú vegyületek

Nukleinsavak

A sejt

A sejt membránja

A színtest és a mitokondrium

- A sejtek anyagcsere-folyamatai
- A sejtek anyagfelvétele és leadása
- Az anyagcsere-folyamatok áttekintése
- A felépítő folyamatok
- A lebontó folyamatok

Genetika: az öröklődés molekuláris alapjai

Az öröklődő információ megjelenésének kémiai alapjai

- A génműködés
- A fehérjeszintézis (transzláció)
- A sejtciklus és a DNS bioszintézise
- A sejtosztódás típusai és biológiai jelentőségük
- A mutációk típusai és következményei

Genetika: az öröklődés - MOZAIK 12. /MS-2643 /

- Alapfogalmak
- Egy gén által meghatározott tulajdonság öröklődése
- Néhány emberi tulajdonság és betegség öröklődése
- Többgénes öröklődés
- Kapcsoltság
- A nemhez kapcsolt tulajdonságok öröklődés
- A mennyiségi jellegek öröklődése
- A gének és a környezet viszonya
- A genetikai ismeretek, kutatások jelentősége

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Az emberi szervezet szabályozó működése. - MOZAIK 11. /MS-2642T/

A szervezet belső környezete

A szabályozás alapjai, a nyugalmi és az akciós potenciál

Az ingerület terjedése és a szinapszis

A reflexív elve

A gerincvelő

Az agyvelő részei

A környéki (perifériás) idegrendszer

A szem felépítése

A hallószerv felépítése és működése, az egyensúly érzékelése

Az ízlelés és a szaglás - A bőr érzőműködése

Az érzékszervek védelme és betegségei

A mozgatóműködés

Az idegrendszer vegetatív működése

Az emberi magatartást kialakító tényezők

Az idegrendszer működésével kapcsolatos egészségügyi ismeretek

A hormonális szabályozás alapelvei - A hipotalamusz-agyalapi mirigy rendszer

A pajzsmirigy, a mellékvese és a hasnyálmirigy legfontosabb hormonjai és ezek hatása

Az ember öfenntartó működése és ennek szabályozása.

Az ember táplálkozása - Az előbél felépítése és működése

A középbél - A vékonybél és a vastagbél

A légzőrendszer felépítése és működése

A légzőmozgások

A légzőszervekkel kapcsolatos egészségügyi ismeretek

A bőr felépítése - A bőr egészsége

A csontok szerkezete és kapcsolódása

A vázizomzat

A mozgási szervrendszer működése - A mozgásszervi betegségekkel és sérülésekkel kapcsolatos egészségügyi ismeretek

A kiválasztó szervrendszer felépítése és működése

A kiválasztás szabályozása és egészségügyi ismeretek
A vér összetétele, alkotói - A vérlemezkék és a fehérvérsejtek
Az értípusok összehasonlítása, a hajszálerek működése
A szív szerkezete és működése
A kis és a nagy vérkör funkciója

Immunológiai szabályozás. Az immunválasz alapjai

A nyirokrendszer és az immunitás - Az immunrendszer működése
Az immunrendszerrel összefüggő tényezők
Az immunitással összefüggő betegségek és a rák

Szaporodás, egyedfejlődés, egészségügyi ismeretek

Az ember szaporodása
Az emberi szexualitás és a fogamzásgátlás - Nemi betegségek vagy szexuális úton terjedő betegségek.
A megtermékenyítés és az embrionális fejlődés
A terhesség, a szülés és a posztembrionális fejlődés
A mindennapok egészségügyi ismeretei, elsősegélynyújtás, az orvosi ellátás igénybevétele
Rizikófaktorok, civilizációs ártalmak

Rendszerbiológia és evolúció - MOZAIK 12. /MS-2643 /

Az evolúció lényege
Az evolúció tényezői
Adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok. A fajok kialakulása.
Az evolúció bizonyítékai
Változások bolygónk kialakulásáig
A többsejtűek evolúciójának legfontosabb lépései a tengerekben
Az ember evolúciója.

BIOLÓGIA OSZTÁLYOZÓ ÉS JAVÍTÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK (2020)

ÉVFOLYAM

A felkészüléshez használható tankönyv: dr. Szerényi Gábor Biológia tankönyv 9-10. I. kötet
OH-BIO910TB/I

Témakörök (az aktuális, részletes érettségi vizsgakövetelmények alapján készült)

A biológia tudománya

A biológia tudományának kialakulása és fejlődése

Biológiai kutatások és alkalmazásuk

Az élet eredete és feltételei

Életjelenségek és az élet megjelenése

Az élővilág egysége, a felépítés és működés alapelvei

A biogén elemek és a víz

Szénhidrátok, fehérjék, lipidek, nukleotidok és nukleinsavak

Enzimek

A sejt és a genom szerveződése és működése

A vírusok

A baktériumok

A DNS és a tulajdonságok

A sejtciklus, az őssejtek és a rák

A sejt felépítése és működése

Sejtek és szövetek

A növényi szövetek, osztódó és állandósult szövetek

A növényi szervek, levél, szár, gyökér és virág

Az állati szövetek, hámszövetek, idegszövetek, kötőszövetek, támasztó szövetek és izomszövetek

Élet és energia

A felépítő folyamatok - fotoszintézis

A lebontó folyamatok – biológiai oxidáció

A szén ciklusa

A változékonyság molekuláris alapjai

A mutációk, génexpresszió

Biotechnológia

Bioinformatika

Bioetika

Egyedszintű öröklődés

Alapfogalmak

Öröklésmenetek

Minőségi és mennyiségi jellegek öröklődése

Genetikai eredetű betegségek, családfaelemzés

A biológiai evolúció

Az evolúció fogalma és folyamata

Változatosság és szelekció

A fajképződés

Az evolúció bizonyítékai

Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek biológiai sokfélesége

Szerveződési szintek

Az élettelen és az élő környezet

A populációk és társulások jellemzői

Anyag- és energiaforgalom az ökoszisztémákban

Bioszféra és környezetvédelem

A Föld és a Kárpát-medence értékei

A Kárpát-medence és élővilága

Hazai fás és fátlan társulások

A természetvédelem Magyarországon

A felkészüléshez használható tankönyv: dr. Szerényi Gábor Biológia tankönyv 9-10. II. kötet
OH-BIO910TB/II

Témakörök (az aktuális, részletes érettségi vizsgakövetelmények alapján készült)

Ember és bioszféra – fenntarthatóság

A bioszféra, mint rendszer

A globális környezet és változásai

A bioszféra védelme, a fenntarthatóság

Az emberi szervezet felépítése és működése – I. Testkép, testalkat, mozgásképesség

A modern ember kialakulása

Az emberi bőr és egészsége

Az ember mozgásszervrendszere (csontváz és vázizomzat) és egészsége

Emberi szervezet felépítése és működése – II. Anyagforgalom

A táplálkozás

Az emésztő szervrendszer egészsége

A légzőszervrendszer és egészsége

A keringési rendszer és a vér

A keringési rendszer egészsége

A kiválasztó szervrendszer és egészsége

Emberi szervezet felépítése és működése – III. Érzékelés, szabályozás

A szabályozás alapelvei

Az idegsejtek

Az idegrendszer felépítése és működése

Érzékelés és mozgásszabályozás

A vegetatív szabályozás

Az idegrendszer egészsége

Érzékszerveink felépítése és működése

A hormonrendszer

Az immunrendszer

Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai

Az emberi nemek

A férfi és a női szaporodási szervrendszer

Az emberi szexualitás

Az ember egyedfejlődése

A viselkedés biológiai alapjai, a lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése

Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás

Orvosi diagnosztika

Betegek orvosi ellátása

Fertőző betegségek és népbetegségek

Elsősegélynyújtás

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ TANTÁRGY OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei:

írásbeli
szóbeli

A vizsga teljesíthető:

Az adott évfolyamra vonatkozó témakör(ök)re épülő projektmunka elkészítése, bemutatása és megvédése digitális prezentációval

VAGY:

Írásbeli és szóbeli vizsga

	Írásbeli / Projekt	Szóbeli / Prezentáció
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész projektmunka elkészítéséből *vagy* tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (15%) – 9 pont

Szóbeli vizsga:

projektmunka prezentációja *vagy* egy tétel részletes bemutatása a feladat felkészülési idő: 30 perc
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 15% - (kerekítve) 5 pont

A vizsga értékelése:

Siker a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 15%-ot

Ponthatárok:

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	77-90	85%-100%
jó (4)	63-76	70%-84%
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégéséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégéséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Gabnai Katalin: Drámajátékok

Kiss Gabriella: Bevezetés a színházi előadások világába

Peter Simhandl: Színháztörténet

Gajdó Tamás: Magyar színháztörténet I-II-III.

további ajánlás: (hivatásos vagy amatőr színházi társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínjátszó csoportok előadásainak) megtekintése.

A vizsgán használható segédeszköz

projektmunka (amennyiben van)

A tanár által biztosított források, alkotások (drámairodalom, drámaelméleti tanulmányok, színházi előadások felvételről, színikritikák... stb.).

Írásbeli és szóbeli tematika:

(A témakörök évfolyamokra bontott **részletes** – érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült - **követelményei** a helyi tantervben megtalálhatók)

ÉVFOLYAM (művészeti specializáció)

Témakör neve
Szabályjátékok
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)
Rögtönzés
Saját történetek feldolgozása
Műalkotások feldolgozása
Dramaturgiai ismeretek
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)
Színjátékos tevékenység (vers- és prózamondás, jelenet, előadás)
Színházi előadás megtekintése

ÉVFOLYAM

Témakör neve
Szabályjátékok
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)
Rögtönzés
Saját történetek feldolgozása
Műalkotások feldolgozása
Dramaturgiai ismeretek
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)
Színjátékos tevékenység (vers- és prózamondás, jelenet, előadás)
Színházi előadás megtekintése

ÉVFOLYAM

Témakör neve
Szabályjátékok
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)
Rögtönzés
Saját történetek feldolgozása
Műalkotások feldolgozása
Dramaturgiai ismeretek
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)
Dráma- és színháztörténet
Dráma- és színházelmélet
Kortárs dráma és színház
Színjátékos tevékenység (vers- és prózamondás, jelenet, előadás)
Színházi előadás megtekintése

ÉNEK-ZENE OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

9. ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	<i>60 perc</i>	<i>15 perc</i>
<i>Elérhető pontszám</i>	<i>60 pont</i>	<i>30 pont</i>

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész teszt típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (15%) – 9 pont

Szóbeli vizsga:

egy népdal bemutatása, és egy zenetörténeti feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 15% - (kerekítve) 5 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 15%-ot

Ponthatárok

Osztályozó

vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	77-90	85%-100%
jó (4)	63-76	70%-84%
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	50-62	55%-69%

elégseges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Témakör neve:
Zeneművek/ Énekes anyag
Zeneművek/ Zenehallgatási anyag
Komplex készségfejlesztés

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Király Katalin: Ének - Zene 9. (Mozaik Kiadó Szeged, 2013)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nincs

Írásbeli és szóbeli tematika

MAGYAR NÉPZENE

NÉPDALGYŰJTŐINK

A MAGYAR NÉPZENE RÉTEGEI

A NÉPDALELEMZÉS SZEMPONTJAI

NÉPI HANGSZEREINK

MEGRAKJÁK A TÜZET

KOLOZSVÁROS OLYAN VÁROS

LEMENT A NAP

REPÜLJ MADÁR, REPÜLJ

HEJ, ROZMARING

TÚLSÓ SORON

SZIVÁRVÁNY HAVASÁN

KÖRÖSFŐI KERTEK ALATT

AJ, SIRASS ÉDESANYÁM

SZÁNKÓN VISZIK

A ZENE TÖRTÉNETE

A ZENE KEZDETEI, AZ ŐSKOR ZENÉJE

AZ ÓKOR ZENÉJE, ÓKORI KULTÚRÁK

A KÖZÉPKOR EGYHÁZI ZENÉJE: A GREGORIÁN

A KÖZÉPKOR VILÁGI ZENÉJE: A TRUBADÚR

A RENESZÁNSZ ZENÉJE, KORSZAKAI

PALESTRINA ÉS LASSUS MUNKÁSSÁGA

A MAGYAR RENESZÁNSZ, TINÓDI MUNKÁSSÁGA

A BAROKK KOR HANGSZERES ÉS ÉNEKES ZENÉJE

VIVALDI, BACH ÉS HANDEL MUNKÁSSÁGA

A XVII. SZ. MAGYAR ZENÉJE

A BÉCSI KLASSZICIZMUS: HAYDN, MOZART ÉS BEETHOVEN MUNKÁSSÁGA

10. ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	<i>60 perc</i>	<i>15 perc</i>
<i>Elérhető pontszám</i>	<i>60 pont</i>	<i>30 pont</i>

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli rész teszt típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (15%) – 9 pont

Szóbeli vizsga:

Egy népdal, és egy zenetörténeti feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 15% - (kerekítve) 5 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 15%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	77-90	85%-100%
jó (4)	63-76	70%-84%
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	50-62	55%-69%
elégséges (2)	36-49	40%-54%
elégtelen (1)	0-35	0%-39%

Témakör neve:
Zeneművek/ Énekes anyag
Zeneművek/ Zenehallgatási anyag
Komplex készségfejlesztés

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Király Katalin: Ének - Zene 10. (Mozaik Kiadó Szeged, 2013)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nincs

Írásbeli és szóbeli tematika

MAGYAR NÉPZENE

NÉPZENEKUTATÓK, NÉPDALGYŰJTŐK

NÉPDALELEMZÉS

JELES NAPOK

A MAGYAR NÉPDALOK RENDSZEREZÉSE

ELMEGYEK, ELMEGYEK

A DUDARI UTCÁN

HOL JÁRTÁL AZ ÉJJEL

LEMENT A NAP

NEM MESSZE VAN IDE KISMARGITA

KICSI MADÁR

TANAKAJDI TEMPLOM

A GYULAI KERT ALATT

MEGKÖTTÉK MÁR

A ZENE TÖRTÉNETE

A XVIII. SZ. MAGYAR ZENÉJE: KURUC DALOK, PÁLÓCZI HORVÁTH ÁDÁM MUNKÁSSÁGA

A ROMANTIKA KORA:

A MAGYAR ROMANTIKA: VERBUNKOS, ERKEL FERENC, LISZT FERENC

ROMANTIKUS OPERA: VERDI ÉS R. WAGNER MUNKÁSSÁGA

ROMANTIKUS DAL: SCHUBERT, SCHUMANN MUNKÁSSÁGA

ROMANTIKA HANGSZERES ZENÉJE: CHOPIN, MENDELSSOHN, BRAHMS MUNKÁSSÁGA

OROSZ ROMANTIKA: CSAJKOVSZKIJ, MUSZORGSZKIJ

CSEH ROMANTIKA: SMETANA, DVORAK

A VERISTA OPERA: PUCCINI MŰVEI

A SZÁZADFORDULÓ ZENÉJE: DEBUSSY, RAVEL

A XX.SZ. ZENÉJE: SCHÖNBERG, SZTRAVINSZKIJ, HONEGGER, ORFF

A XX. SZ. MAGYAR ZENÉJE: BARTÓK BÉLA, KODÁLY ZOLTÁN

A SZÓRAKOZTATÓ ZENE ÉS A JAZZ: GERSHWIN

FIZIKA OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

évfolyam

A vizsga két részből áll:

írásbeli

szóbeli

Az írásbeli vizsga 60 perces.

Maximális, elérhető pontszáma: 50 pont.

Minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (12.5%): 6 pont

A szóbeli vizsga maximum 40 perces.

Egy tétel részletes bemutatása a feladat.

Felkészülési idő: 30 perc

Felelési idő: 10 perc

Elérhető maximális pontszám: 30 pont

Minimális pontszám (hogy értékelhető legyen az osztályozó vizsga (12.5%): 4 pont

Sikeres a vizsga:

ha a két vizsgarészből összesen 40 %-ot elért a vizsgázó

illetve, az egyes vizsgarészekben a minimális követelményt teljesítette

Sikertelen a vizsga:

amennyiben a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40 %-ot a vizsgázó

illetve, ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 12.5 %-ot

Ponthatárok: (írásbeli és szóbeli összesen)

68 - 80=5 (85% - 100%)

56 - 67=4 (70% - 84%)

44 - 55=3 (55% - 69%)

32 - 43=2 (40% - 54%)

0 - 31 = 1 (0% - 39%)

Felkészüléshez ajánlott tankönyv: Fizika 9-10 I. kötet Oktatási Hivatal

Témakörök:

A fizikai jelenségek megfigyelése, modellalkotás, értelmezés, tudományos érvelés

Mozgások a környezetünkben, a közlekedés kinematikai és dinamikai vonatkozásai

A halmazállapotok és változásuk, a légnemű, folyékony és szilárd anyagok

tulajdonságai

Az emberi test fizikájának elemei

Fontosabb mechanikai, hőtani és elektromos eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásba.

A vizsga két részből áll:

írásbeli

szóbeli

Az írásbeli vizsga 60 perces.

Maximális, elérhető pontszáma: 50 pont.

Minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (12.5%): 6 pont

A szóbeli vizsga maximum 40 perces.

Egy tétel részletes bemutatása a feladat.

Felkészülési idő: 30 perc

Felelési idő: 10 perc

Elérhető maximális pontszám: 30 pont

Minimális pontszám (hogy értékelhető legyen az osztályozó vizsga (12.5%): 4 pont

Sikeres a vizsga:

ha a két vizsgarészből összesen 40 %-ot elért a vizsgázó

illetve, az egyes vizsgarészekben a minimális követelményt teljesítette

Sikertelen a vizsga:

amennyiben a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40 %-ot a vizsgázó

illetve, ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 12.5 %-ot

Ponthatárok: (írásbeli és szóbeli összesen)

68 - 80=5 (85% - 100%)

56 - 67=4 (70% - 84%)

44 - 55=3 (55% - 69%)

32 - 43=2 (40% - 54%)

0 - 31 = 1 (0% - 39%)

Felkészüléshez ajánlott tankönyv: Fizika 9-10 II. kötet Oktatási Hivatal

Témakörök:

Fontosabb mechanikai, hőtani és elektromos eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban

A hullámok szerepe a képek és hangok rögzítésében, továbbításában

Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és –felhasználás

4. Az atom szerkezete, fénykibocsátás, radioaktivitás

5. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása, az űrkutatás eredményei

FIZIKA OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

évfolyam

A vizsga két részből áll:

- írásbeli
- szóbeli

Az írásbeli vizsga 60 perces.

Maximális, elérhető pontszáma: 50 pont.

Minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (12.5%): 6 pont

A szóbeli vizsga maximum 40 perces.

Egy tétel részletes bemutatása a feladat.

Felkészülési idő: 30 perc

Felelési idő: 10 perc

Elérhető maximális pontszám: 30 pont

Minimális pontszám (hogyan értékelhető legyen az osztályozó vizsga (12.5%): 4 pont

Sikeres a vizsga:

- ha a két vizsgarészből összesen 40 %-ot elért a vizsgázó
- illetve, az egyes vizsgarészekben a minimális követelményt teljesítette

Sikertelen a vizsga:

- amennyiben a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40 %-ot a vizsgázó
- illetve, ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 12.5 %-ot

Ponthatárok: (írásbeli és szóbeli összesen)

68 - 80=5 (85% - 100%)

56 - 67=4 (70% - 84%)

44 - 55=3 (55% - 69%)

32 - 43=2 (40% - 54%)

0 - 31 = 1 (0% - 39%)

Felkészüléshez ajánlott tankönyv: Fizika 9-10 I. kötet Oktatási Hivatal

Témakörök:

- A fizikai jelenségek megfigyelése, modellalkotás, értelmezés, tudományos érvelés
- Mozgások a környezetünkben, a közlekedés kinematikai és dinamikai vonatkozásai
- A halmazállapotok és változásuk, a légnemű, folyékony és szilárd anyagok tulajdonságai
- Az emberi test fizikájának elemei
- Fontosabb mechanikai, hőtani és elektromos eszközeink működésének alapjai, fűtés és

világítás a háztartásban

évfolyam

A vizsga két részből áll:

írásbeli

szóbeli

Az írásbeli vizsga 60 perces.

Maximális, elérhető pontszáma: 50 pont.

Minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (12.5%): 6 pont

A szóbeli vizsga maximum 40 perces.

Egy tétel részletes bemutatása a feladat.

Felkészülési idő: 30 perc

Felelési idő: 10 perc

Elérhető maximális pontszám: 30 pont

Minimális pontszám (hogyan értékelhető legyen az osztályozó vizsga (12.5%): 4 pont

Sikeres a vizsga:

ha a két vizsgarészből összesen 40 %-ot elért a vizsgázó

illetve, az egyes vizsgarészekben a minimális követelményt teljesítette

Sikertelen a vizsga:

amennyiben a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40 %-ot a vizsgázó

illetve, ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 12.5 %-ot

Ponthatárok: (írásbeli és szóbeli összesen)

68 - 80=5 (85% - 100%)

56 - 67=4 (70% - 84%)

44 - 55=3 (55% - 69%)

32 - 43=2 (40% - 54%)

0 - 31 = 1 (0% - 39%)

Felkészüléshez ajánlott tankönyv: Fizika 9-10 II. kötet Oktatási Hivatal

Témakörök:

Fontosabb mechanikai, hőtani és elektromos eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban

A hullámok szerepe a képek és hangok rögzítésében, továbbításában

Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és –felhasználás

4. Az atom szerkezete, fénykibocsátás, radioaktivitás

5. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása, az űrkutatás eredményei.

HONVÉDELMI ALAPISMERETEK
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat
felkészülési idő: 30 perc
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikerés a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Honvédelmi alapismeretek tankönyv, Zrínyi Kiadó, 2019 /Ezt a kiadványt az Oktatási Hivatal a TKV/57-16/2019 számon tankönyvvé nyilvánította/

Honvédelmi alapismeretek munkafüzet, Zrínyi Kiadó, 2019 / Ezt a kiadványt az Oktatási Hivatal a TKV/58-16/2019 számon tankönyvvé nyilvánította. /

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

vonalzó, körző, középiskolai történelmi és középiskolai földrajzi atlasz

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

A vizsgán a vizsgázóknak az egyszerűbb ismeretszerzési eljárásokról, a rendszerezés és alkalmazás alapvető formáiról kell számot adniuk. A vizsgakövetelményekben megfogalmazott témakörök lényegi ismeretanyagának reprodukálása, a fontosabb összefüggések felismerése, a gyakorlati ismeretek elsajátítása és a vizsgán történő bemutatása, továbbá a katonai terminológia használata a követelmény. Az elsajátítandó témakörök elsősorban olyan ismereteket tartalmaznak, amelyek az állampolgárok alapvető honvédelmi ismereteihez járulnak hozzá. Némelyik témakör bonyolultabb ismeretszerzési eljárásokat, kifejezőkészséget, összetettebb összehasonlítási és elemzési szempontokat követel meg, valamint a tények és az adatok tágabb körét kéri számon.

ÉVFOLYAM

A hadviselés elméleti és filozófiai alapjai, hadikultúrák a történelemben.
A honfoglalás és az Árpád-kor hadművészeti bravúrai.
A török háborúk hadtörténeti érdekességei.
Julius Caesar egyeduralmi kísérlete
Az 1848–1849-es szabadságharc hősei
Magyar katonák az I. és a II. világháborúban
Hősök tisztelete, katonai és nemzeti ünnepeink.
Fegyvernemi jelek, jelzések, rendfokozatok a mai Magyar Honvédségben
Az altiszt és a tiszt képzés története a Magyar Honvédségben.
A túlélés alapjai, a rendkívüli helyzetekben követendő eljárások
Víz és élelemszerzés a természetből, a tűzgyújtás módszerei.
A menedékkészítés, csomók és kötések
Az álcázás és a rejtőzködés szabályai
Az alakiség alapfogalmai. A rend és a fegyelem jelentősége.
Alaki tevékenységek állóhelyben, egyénileg
A tiszteletadás, a jelentés és a jelentkezés szabályai.

Állampolgári kötelességek, különleges jogrend.
A Magyar Honvédség feladatai
A katonai kötelékek csoportosítása, a Magyar Honvédség katonai kötelékei
A Magyar Honvédség felépítése, vezetése és irányítása
A Magyar Honvédség személyi állománya.
Jelentkezés a Magyar Honvédségbe.
A katonák kiképzése
Az alakiség alapfogalmai. A rend és a fegyelem jelentősége.
Alaki tevékenységek állóhelyben, egyénileg
A tiszteletadás, a jelentés és a jelentkezés szabályai.
Az egyenruha története, szerepe a különböző korokban
A ballisztika és a lövés fogalma.
A tűzfegyverekkel leadott lövés folyamata, időszakai, jelenségei.
A lövedék röppályája.
A pontos lövés feltételei.
Tüzelési testhelyzetek.
Alapvető biztonsági rendszabályok
Gyalogsági fegyverek lőszerai

Az elsősegélynyújtás alapjai.
Sérültek kimentésének szabályai, sérültek mozgatása, fektetése.
Az eszmélet vizsgálata.
A hirtelen szívhalál, az alapszintű újraélesztés.
Vérzéstípusok jellemzői és ellátásuk, kötözési alapelvek.
Csonttörések, ízületi sérülések jellemzői és ellátásuk.
A NATO egészségügyi ellátási rendszere.
Harctéri sérültek vizsgálata és ellátása.
A terep felosztása, tájtípusok.

A terep ábrázolása, a térkép.
A terepi tájékozódás alapjai, a tájoló.
Vetületi alapismeretek, koordináta rendszerek.
A globális helymeghatározás, a GPS
A lőfegyverek története, csoportosítása
A lövészfegyverek
Lövegek, gránátok.
Gép- és harcjárművek, harckocsik, légieszközök
Harcászati alapismeretek.
A katonai híradás alapismeretei.
ABV alapismeretek.
A katonák feladatai, jogai és kötelességei, a függelmi viszony tartalma, a parancs.
Szabályzat szerinti élet és napirend, az alegység szintű szolgálat feladatai.

Magyarország biztonsági környezete.
A terrorizmus és a terrorizmus elleni küzdelem.
A NATO létrejötte, bővítése és működésének jellemzői.
Az Európai Unió létrejötte és bővítésének állomásai
Az ENSZ létrejötte, felépítése, az ENSZ válságkezelés jellemzői
Válságreagáló és béketámogató műveletek
A hadijog kialakulása. A genfi és a hágai egyezmények.
A hadifoglyokkal való bánásmód
A polgári lakosság védelme.
Hadviselési módok és eszközök, a háborús és az emberiség elleni bűnök.

INFORMATIKA
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA
9. ÉVFOLYAM

A vizsga részei

gyakorlati

szóbeli

	Gyakorlati	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	120 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

a gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%

közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Oktatási Hivatal – Digitális kultúra 9. 2020.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Nyelvi és művészeti és honvédelmi specializáció:

A számítógép működése

Háttértárak

Perifériák

Operációs rendszer használata

Állományokkal kapcsolatos műveletek

Számítógép hálózatok

A számítógép és a biztonság

Szövegszerkesztés alapjai (karakter-, bekezdés-, oldalformázás, táblázat készítése, körlevél készítése, dokumentum kiegészítése képekkel)

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, SUM, MIN, MAX)

Adatbázis kezelés alapjai (egy táblás adatbázis létrehozása, választó lekérdezések készítése)

Paint program használata

Egyszerű bemutató készítése

Humán specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, matematika-, statisztikai-, függvények használata pl. SZUM, MIN, MAX, ÁTLAG, DARAB, DARABTELI)

Informatikai specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Szövegszerkesztés további funkciói (keres és csere, nyelvi segédeszközök, hasábkézelés, élőfej, élőláb, szegélyezés, végjegyzet, lábjegyzet)

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, matematika-, statisztikai-, függvények használata pl. SZUM, MIN, MAX, ÁTLAG, DARAB, DARABTELI, importálás, exportálás, számformátumok használata, adatok rendezése, szűrése, összetett képletek készítése, dátum és idő-, kereső-, szövegkezelő-, mátrix-, és logikai függvények használata, diagramok készítése.)

Prezentáció és grafika (áttünések, effektusok, diaminta használata, elemi alakzatok megrajzolása, módosítása)

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

gyakorlati

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	120 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel részletes bemutatása a feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Oktatási Hivatal – Digitális kultúra 10. 2021.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Nyelvi és művészeti és honvédelmi specializáció:

Programozás jelölésrendszerei

Egyszerű algoritmusok készítése, értelmezése

Egy tetszőlegesen választott internetes oktató program bemutatás

Kommunikáció

Az informatika története

Munkavédelem és ergonómia

Etika, jogi ismeretek

Kommunikáció az interneten

Információ keresés, információközlési rendszerek

Közösségi oldalak használata előnyei, hátrányai

Vásárlás az interneten

Könyvtár informatika

Humán specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Prezentáció és grafika (áttünések, effektusok, diaminta használata, elemi alakzatok megrajzolása, módosítása)

Informatikai specializáció esetén kiegészül a következőkkel:

Jelátalakítás és kódolás,

Szövegszerkesztés (Stílusok használata, Tartalomjegyzék készítése, Nyomon követés, Szakaszformázások, Nyelvtani segédeszközök, Egyenletszerkesztés)

Táblázatkezelés (Függvények egymásba ágyazása, Kimutatások készítése. Diagramok formázása, összetett diagram készítése, Irányított szűrés, Pénzügyi függvények használata, Feltételes formázás)

Adatbázis kezelés (adatok importálása, kulcsok, kapcsolatok, törlő-, frissítő-, paraméteres-, táblakészítő lekérdezés, rendezés, számított mező, aggregáló függvények használata, űrlap-, jelentés készítése)

Weblap készítés (formázások, objektum beszúrása, hivatkozások)

Grafikai ismeretek (vektorgrafikus és pixelgrafikus képek készítése, módosítása)

Prezentáció készítés (akciógomok használata, vetítési beállítások, diagtammok
beszúrása, módosítása, vetítési beállítások, jegyzetoldal használata)

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

gyakorlati

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	120 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel részletes bemutatása a feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Holczer József - Informatika szóbeli érettségi - Közép- és emelt szinten

Bíró Zsolt - Csúri Péter - Fodor Zsolt: 10 próbaérettségi informatikából

Holczer József: Informatika gyakorlati érettségi közép- és emelt szinten

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Informatikai specializáció esetén:

Informatikai alapismeretek- hardver (2,10, 16 számrendszer átváltása, Logikai műveletek, ASCII kódtábla)

Weblap készítés (HTML, CSS, Kompozer)

Könyvtárhasználat (típusai, szolgáltatások, Információ keresés, Forráshasználat

Gimp program használata pixelgrafika szerkesztése.

Fakultáció esetén:

Információs társadalom (A jelek és kódok világa; telekommunikációs eszközök, rendszerek, információs társadalom; információ szerezés, informatika fejlődéstörténetének főbb állomásai; informatikai eszközhasználat veszélyei;informatika etikai és jogi vonatkozásai)

Informatikai alapok – hardver (a jelátalakítás és kódolás jelentősége és módszerei a korszerű informatikában; számítógép és perifériái; a helyi és a távhálózatok alapvető szolgáltatásai; számítógépes munkakörnyezet munkavédelmi és ergonómiai kérdései)

Informatikai alapok – szoftver (egy operációs rendszer felhasználói felülete operációs rendszer felépítése; operációs rendszer könyvtárszerkezete; állománykezelés, adatkezelés lehetőségei; számítógépes hálózat(ok), alapvető kommunikációs szolgáltatások)

Szövegszerkesztés (karakter-, bekezdés-, oldalformázás, táblázat készítése, körlevél készítése, dokumentum kiegészítése képekkel, keres és csere, nyelvi segédeszközök, hasábkezelés, élőfej, élőláb, szegélyezés, végjegyzet, lábjegyzet, stílusok használata, tartalomjegyzék készítése)

Adatbázis kezelés (több táblás adatbázis létrehozása, választó lekérdezések készítése adatok importálása, kulcsok, kapcsolatok, törlő-, frissítő-, paraméteres-, táblakészítő

lekérdezés, rendezés, számított mező, agregáló függvények használata, űrlap-, jelentés készítése)

Táblázatkezelés (táblázat formázása, importálás, exportálás, számformátumok használata, adatok rendezése, szűrése, összetett képletek készítése, dátum és idő-, kereső-, szövegkezelő-, mátrix-, és logikai- matematika-, statisztikai-, függvények használata, függvények egymásba ágyazása, diagramok készítése)

Felnőttek középiskolája:

A számítógép működése

Háttértárak

Perifériák

Operációs rendszer használata

Állományokkal kapcsolatos műveletek

Számítógép hálózatok

A számítógép és a biztonság

Szövegszerkesztés alapjai (karakter-, bekezdés-, oldalformázás, táblázat készítése, körlevél készítése, dokumentum kiegészítése képekkel)

Táblázatkezelés alapjai (táblázat formázása, képletek, SUM, MIN, MAX)

Adatbázis kezelés alapjai (egy táblás adatbázis létrehozása, választó lekérdezések készítése)

Paint program használata

Egyszerű bemutató készítése

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

gyakorlati

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	120 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati rész számítógéppel elvégezhető feladatok

A minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

Egy tétel részletes bemutatása a feladat

Felkészülési idő: 30 perc

Szóbeli felelet időtartama: 15 perc

A minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	56-67	70%-84%
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégséges (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	44-55	55%-69%
elégletes (2)	32-43	40%-54%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Holczer József - Informatika szóbeli érettségi - Közép- és emelt szinten
 Bíró Zsolt - Csúri Péter - Fodor Zsolt: 10 próbaérettségi informatikából
 Holczer József: Informatika gyakorlati érettségi közép- és emelt szinten
 java2.uw.hu

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

vonalzó

Gyakorlati és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Informatikai specializáció esetén:

1. Algoritmizálás, adatmodellezés (elemi és összetett adatok állományszervezése, relációs adatstruktúrák, algoritmus leíró eszközök, elemi algoritmusok, rekurzió, egy programozási nyelv ismerete, programfejlesztő környezet használata.)

Fakultáció esetén:

Weblap készítés (HTML, CSS, Kompozer)

Prezentáció és grafika

Felnőttek középiskolája:

Programozás jelölésrendszerei

Egyszerű algoritmusok készítése, értelmezése

Egy tetszőlegesen választott internetes oktató program bemutatás

Kommunikáció

Az informatika története

Munkavédelem és ergonómia

Etika, jogi ismeretek

Kommunikáció az interneten Információ keresés, információközlési rendszerek

Közösségi oldalak használata előnyei, hátrányai

Vásárlás az interneten

KÉMIA
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli feladatsor általános, szervetlen és szerves kémiai kérdéseket tartalmaz

az írásbeli feladatsor a következő típusú feladatokból állhat:

feleletválasztásos kérdések (ezen belül egyszerű, akár fejben is megoldható számítási feladat is lehetséges);

táblázat kiegészítés;

reakcióegyenletek kiegészítése;

elemző feladatok (kísérletelemzés, táblázatok, illetve diagramok elemzése, anyagok összehasonlítása, a jelenségek magyarázata stb. rövid szövegalkotási feladat formájában);

esettanulmány típusú problémafeladat (egy kémiai tárgyú szöveg (pl. újságcikk) értelmezése, és a hozzá kapcsolódó kérdések megválaszolása);

számítási feladatok (szöveges feladatok és feleletválasztásos kérdések egyaránt)

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Bárány Zsolt, Hotziné Pócsi Anikó, Marchis Valér, Várallyainé Balázs Judit: Kémia
Tankönyv a középiskolák 9-10. osztálya számára I. és II. kötet (NAT 2020)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Négyjegyű függvénytáblázat

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

Az anyagok szerkezete és tulajdonságai:

Az atom felépítése:

Az atom felépítése, szerkezete. Elemi részecskék: az atommag (proton, neutron), az elektronok és jellemzőik. Az atomok és az elemi részecskék töltése, mérete (átmérő), tömege. Tömegszám, protonszám, rendszám értelmezése. Izotópok legfontosabb tulajdonságai.

Relatív atomtömeg, anyagmennyiség (mol), moláris tömeg, Avogadro-szám fogalma.

A radioaktivitás és az atomenergia:

A radioaktív átalakulás. A radioaktivitás lényege, gyakorlati jelentősége.

Az elektronburok szerkezete:

Az atom elektronszerkezetének kiépülése a Bohr-féle atommodell szintjén, elektronszerkezet, alhéjak (telített, telítetlen), alap és gerjesztett állapot, páros –és párosítatlan elektronok, atomtörzs, vegyértékhéj, vegyértékelektronok (kémiai reakcióban betöltött szerepük).

A periódusos rendszer:

A periódusos rendszer felépítése (periódusok, oszlopok (csoportok)). A periódusos rendszer anyagszerkezeti értelmezése (héjak és vegyértékelektronok szempontjából). A periódusos rendszer fontosabb csoportjainak elnevezése és az azokat alkotó elemek vegyjeleinek ismerete.

A halmazállapotok jellemzése és a halmazállapot-változások:

Anyagi halmazok, halmazállapotok (légnemű, folyadék, szilárd) jellemzői, halmazállapotváltozások, (energiaváltozások), moláris térfogat, Avogadro-gáztörvénye. Kristályos és amorf anyagok, kristályrács.

A kémiai kötések:

A kémiai kötések kialakulásának oka a stabilitásra való törekvés, a nemesgázszerkezet elérése. Elsőrendű kémiai kötések: ionos, fémes, kovalens; az elektronegativitás, az elektronegativitás és a kötéstípusok kapcsolata.

Az ionkötés és az ionrács:

Ionok keletkezése atomokból (nemesgázszerkezet). Anionok, kationok képződése példákon szemléltetve. Ionsugár, atomsugár, atomok és ionok méretének kapcsolata. Ionvegyületek tulajdonságai, ionrácsos kristályok, rácsenergia. Fontosabb összetett ionok képződése.

A fémes kötés és a fémrács:

Fémek a periódusos rendszerben (s-,p-,d-,f – mező), fémes kötés, (delokalizált elektronok) fémkristályok (fémes rács típusok), fémek fizikai tulajdonságai (szín, megmunkálhatóság, hő-, és elektromos vezetés, olvadáspont).

A kovalens kötés és az atomrács. A molekulák alakja és polaritása:

Molekulaképződés szabályai. A kovalens kötés típusai: egyszeres és többszörös kötések, poláris és apoláris kötések. Egyszerű molekulák szerkezeti képletének megalkotása. A molekulák alakját befolyásoló tényezők, a molekulák polaritása, kötésszög. Molekulaalakok megalkotása (lineáris, síkháromszög, tetraéder, piramis, V-alak). Atomrácsos kristályok (gyémánt, grafit) jellemzői.

A másodrendű kötések és a molekularács:

Másodrendű kémiai kötések (diszperziós-, dipólus-dipólus-, hidrogénkötések). A másodrendű kötések és az olvadáspont, forráspont kapcsolata. Molekularácsos kristályok jellemzői.

Az oldatok és az oldódás:

A "hasonló a hasonlóban jól oldódik" elv értelmezése. Telített, telítetlen oldatok, az oldhatóság (jelölése, az anyag oldhatóságát befolyásoló tényezők: oldószer anyagi minősége, hőmérséklet). Az oldódás folyamata, az oldószer és az oldott anyag halmazállapota, oldódáskor fellépő kölcsönhatások, az oldódást kísérő energiaváltozások.

Kémiai átalakulások:

Kémiai átalakulások és feltételeik:

Kémiai és fizikai változások. Aktiválási energia. Katalizátor, inhibitor. A kémiai reakciók feltételei. Reakciók leírása: reakcióegyenlet, kiindulási anyagok, reakciótermékek, sztöchiometriai szám, atom-, tömeg- és töltés megmaradás törvénye. Ionreakciók vizes oldatokban.

A sztöchiometriai számítások alapjai.

A kémiai átalakulások energiaviszonyai:

A kémiai reakciókat kísérő energiaváltozások, exoterm és endoterm reakciók. A reakcióhő definíciója, jelölése, előjele. Reakcióhő egyensúlyi folyamatokra, energiadiagram, a képződéshők és a reakcióhő kapcsolata, a reakcióhő kiszámítása (Hess-tétel). Termokémiai egyenlet és jelentése.

A reakciók sebessége és befolyásolása:

Pillanat- és időreakciók, reakciósebesség, aktiválási energia, katalizátorok és hatásmechanizmusuk. Katalizátorok az élő szervezetben, gyakorlati jelentőségük. A reakciósebességet megváltoztató tényezők (koncentráció, hőmérséklet, katalizátorok).

A kémiai egyensúly és befolyásolása:

Egyirányú és megfordítható reakciók, dinamikus egyensúly, az oda- és visszaalakulás sebességének kapcsolata egyensúlyban. Az egyensúly eltolásának lehetőségeit Le Châtelier elve alapján (a legkisebb kényszer elve).

A sav-bázis reakciók:

Fontosabb savak, bázisok, és azok neve, képlete, Brønsted sav-bázis elmélete alapján a sav és bázis fogalma. A savak és bázisok erősségének és értékiségének jelentése. A víz autoprotolízise.

A kémhatás és a pH:

A pH-skála értelmezése, jelentése, a sav-bázis indikátorok.

A redoxireakciók és az oxidációs szám:

Az oxidáció-redukció értelmezése (redoxireakció) oxigénfelvétel és leadás alapján. És a tágabb értelmezése (elektronátmenet alapján) Oxidálószer, redukálószer. Oxidációs számváltozás.

A galvánelemek:

Elektromos áram és a kémiai reakciók közötti összefüggések (kémiai energiából elektromos energia egymásba alakítása). Elektrokémiai folyamatok, elektrokémiai rendszerek (galvánelem, elektrolízis), elektrolit, fémes vezető (elektród), anód, katód). Daniell-elem felépítése. A szárazelemekben, akkumulátorokban lejátszódó energiatermelő folyamatok.

Az elektrolízis:

A galvánelemek és az elektrolízis kapcsolata. Az elektrolizáló cella felépítése (anód, katód, elektrokémiai folyamatok, anód- és katódfolyamatok). Az elektrolízis lényege (hidrogén-klorid oldat grafit-elektrodos elektrolízise). Gyakorlati felhasználása (alumíniumgyártás, galvanizálás)

ÉVFOLYAM

A szén egyszerű szerves vegyületei

A szerves vegyületek csoportosítása:

A szerves vegyületek összetétele, organogén elemek. A szerves anyagok, mint szénvegyületek. A szénatom egyedi sajátosságai: elektronszerkezet, kötéstípus. A szénatomok kapcsolódása: láncok, gyűrűk, egyszeres és többszörös kötések. Telített és telítetlen szénvegyületek. Csoportosításuk fontos szempontja a vegyület tulajdonságait is meghatározó funkciós csoport. Heteroatom jelentése. Egyszerűbb szerves vegyületek szerkezeti- és összeg képlete. A szénhidrogének lehetnek telítettek (alkánok) és telítetlenek (alkének, alkinek).

A metán:

A metán molekula- és halmazszerkezete, fizikai (oldhatóság) és kémiai (égés, hőbomlás, szubsztitúció) tulajdonságai. Előfordulása, előállítása felhasználása. Környezeti hatásai jelentősek.

A homológ sor:

Homológ sor meghatározása. Elnevezés szabályai. A homológ soron belül a forráspont változása és annak oka.

Az izoméria:

Izoméria jelensége (konstitúció, konfiguráció, konformáció). Térizoméria (sztereoiszoméria).

Az etén és az acetilén:

Telítetlen szénhidrogén meghatározás. Az etén szerkezete, fontosabb tulajdonságai – fizikai és kémiai (égés, addíció, polimerizáció reakcióegyenletei), előállítása, előfordulása, felhasználása.

A benzol:

A benzol aromás szerkezete, a benzolgyűrű. Az aromás vegyület fogalma. A benzol jelentősége, élettani hatása, tulajdonságai. Jellemző reakciói: égés, szubsztitúció.

A fontosabb halogénezett szénhidrogének:

A halogéntartalmú szénvegyületek előfordulása, tulajdonságaik és elnevezésük. Élettani hatásuk. Régebben súlyosan mérgező gyógyszerek (teratogén hatás), növényvédő és rovarirtó szerek kerültek forgalomba. Ismertebb vegyületek: kloroform, freon, szén-tetraklorid, DDT, teflon, vinil-klorid, etil-klorid. Környezetkárosító hatásuk jelentős. Fontosabb reakcióik: szubsztitúció és elimináció.

Az alkoholok:

Oxigéntartalmú funkciós csoportok, a hidroxilcsoport, oxo csoport, éter csoport ismerete. Alkoholok meghatározása. Az alkanolok molekula szerkezete. Fizikai tulajdonságok. Hidrogénkötések alkoholmolekulák, illetve alkohol és vízmolekulák között. A vízben való oldódás és a hidrogénkötések kapcsolata. Kémiai tulajdonságok: égés, reakció nátriummal, vizes oldatuk semleges kémhatása. Az alkoholok előállítása és előfordulása. Az alkoholok fontosabb képviselői (metanol, etanol, glikol, glicerin), azok fontosabb tulajdonságait, élettani hatásuk és felhasználásuk.

Az aldehidek:

Aldehidek meghatározása. Az aldehidek funkciós csoportja. Az alkanalok homológ sora. Kémiai reakciók: ezüsttükörpróba és a Fehling-reakció. A metanal (formaldehid) fizikai és kémiai tulajdonságai. Élettani hatása. Felhasználása.

A ketonok:

A ketonok meghatározása. A propanon (aceton) tulajdonságai. Ipari alkalmazása

A karbonsavak:

A karbonsavak funkciós csoportja (karboxil-csoport). Az alkánsavak elnevezése, homológ sorozatuk. Vizes oldatuk kémhatása. Kémiai reakciók: sav-bázis és redoxireakciók. A fontosabb karbonsavak (hangyasav, ecetsav, zsírsavak) szerkezete és lényeges tulajdonságaik. Telített és telítetlen nagy szénatomszámú karbonsavak: palmitinsav, szterinsav, olajsav fontosabb tulajdonságai.

Az észterek:

Az észterek funkciós csoportja. Csoportosítása: karbonsav-észterek és szervesetlen savak észterei. A karbonsavészterek lehetnek: gyümölcsészterek, viaszok, gliceridek (zsírok, olajok). Előállítás, elnevezés, oldódás és oldó hatás. Szervesetlen savak észterei: salétromsav, kénsav és foszforsav alkohollal alkotott vegyületei. A gliceridek szerepe az élő szervezetben.

Szerkezetük alapján felismerni az aminok és az amidok egyszerűbb képviselőit, az aminocsoportot és az amidcsoportot.

Az életműködések kémiai alapjai

A lipidek:

A lipid fogalma. Ebbe a csoportba hasonló oldhatósági tulajdonságokkal rendelkező vegyületek tartoznak. A lipidek legfontosabb képviselői, azok szerkezeti képleteinek ismerete. Szerpük az élő szervezetben.

Az aminosavak:

Az aminosavak meghatározása. Az aminosavak általános szerkezetének ismerete és azok legfontosabb tulajdonságait. α -aminosavak, az oldalláncok helyzete. Az aminosavak kapcsolódása, az amidkötés vagy peptidkötés kialakulása.

A fehérjék:

A fehérjék felépülése aminosavakból, a polipeptid-lánc szerkezete. A fehérjemolekula elsődleges (oldalláncok sorrendje), másodlagos (α hélix és β -redő), harmadlagos (fibrilláris és a globuláris fehérjék) és negyedleges szerkezete. Az egyes fehérjecsoportok biológiai szerepe. A fehérjék kicsapásának módjai. A fehérjék a szervezetben és az élelmiszerekben betöltött szerepe.

A szénhidrátok:

A szénhidrátok meghatározása. Csoportosításuk példákkal. A szénhidrátok szerepe az élő szervezetben. A szőlőcukor összegképlete, szerkezete és tulajdonságai közötti kapcsolat. Tulajdonságai. A szőlőcukorszerepe az élő szervezetben (vércukor, inzulin).

A háztartásban található szénhidrátok besorolása a megfelelő csoportba, valamint köznapi tulajdonságaikat (ízük, oldhatóságuk) és felhasználásukat. A keményítő és a

cellulóz molekulaszervezete és tulajdonságai, valamint szerepük a szervezetben és a táplálékaink között.

Elemek és szervetlen vegyületek

A hidrogén, a halogének, a kalkogének, a nitrogén, a szén és fontosabb vegyületeik fizikai és kémiai sajátosságait, különös tekintettel a köznapiban előforduló anyagokra.

Halogén elemek és vegyületek közül részletesen: klór, hidrogén-klorid, nátrium-klorid.

Az oxigén, a víz, az ózon (mint az oxigén allotróp módosulata) tulajdonságai (mérgező hatása – szmog – és UV-elnyelő hatása (ózonpajzsban)).

A kén, a kén-dioxid és a kénsav jellemzése.

A nitrogén, az ammóniát, a nitrogén-dioxidot és a salétromsav tulajdonságai.

A vörösfoszfór, a foszforsav, fontosabb tulajdonságai és a foszfor gyufagyártásban betöltött szerepe.

A gyémánt és a grafit szerkezete és tulajdonságai, különbség a természetes és mesterséges szén között. A természetes szén felhasználását. A kokszt és az aktív szén felhasználását. A szén reakciói (pl. égés), a szén oxidjainak (CO, CO₂) a tulajdonságait, élettani hatása. A szénsav és sói, a karbonátok.

A fémrács szerkezete és az ebből adódó alapvető fizikai tulajdonságok. A fémek helye a periódusos rendszerben.

Az alkálifémek, az alkáliföldfémek jellemzése.

A vas, az alumínium, a réz, valamint a nemesfémek legfontosabb tulajdonságai.

A fémek egymáshoz viszonyított reakciókészsége oxigénnel, sósavval, vízzel és más fémionok oldatával. A fémek redukáló sorának felépülése, reakciókészségük a sorban elfoglalt helyük alapján.

A fontosabb fémek (Na, K, Mg, Ca, Al, Fe, Cu, Ag, Au, Zn) fizikai és kémiai tulajdonságai.

A fémek köznapiban szempontból legfontosabb vegyületeit, azok alapvető tulajdonságai (NaCl, Na₂CO₃, NaHCO₃, Na₃PO₄, CaCO₃, Ca₃(PO₄)₂, Al₂O₃, Fe₂O₃, CuSO₄).

A fémek ércekből történő előállítására (vas, alumínium).

Kémiai számításokhoz szükséges elméleti tudás

Fontos: jelek, mértékegységek, összefüggések az alábbiak között

anyagmennyiség, relatív atomtömeg, relatív molekulatömeg, moláris tömeg

gázok: Avogadro-törvénye; gázok moláris térfogata (standard légköri nyomáson)

oldatok, elegyek, keverékek: tömegszázalék; anyagmennyiség-koncentráció; tömegkoncentráció

összegképlet

sztoichiometriai egyenlet

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

Vizsgaleírás

9 – 12. évfolyam

A vizsga részei

- || írásbeli
- || szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

- || az írásbeli rész tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből magyar nyelvből és irodalomból egyaránt
- || a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele 7 pont (14%)

Szóbeli vizsga:

- || egy irodalom és egy magyar nyelv tétel részletes bemutatása a feladat
- || kötelező memoriter/ek felidézése, teljes terjedelemben vagy részletben történő előadása
- || felkészülési idő: 30 perc
- || szóbeli felelet időtartama: 15 perc
- || a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 4 pont (14%)

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

- || ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

- || ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

|| ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	68-80	85%-100%
jó (4)	57-67	71%-84%
közepes (3)	48-56	60%-70%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-56	60%-70%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

- || Irodalom tankönyv (9. 10. 11. 12.) – NAT 2020. Oktatási Hivatal
- || Magyar nyelv tankönyv (9. 10. 11. 12.) NAT 2020. Oktatási Hivatal

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

|| nincs

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgahely biztosít)

|| Szöveggyűjtemény, kötetek

Vizgakovetelmények

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizgakovetelmény és a kerettanterv alapján készült)

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizgakovetelmenyek2024/magy_nyelv_es_irod_2024_e.pdf

9. ÉVFOLYAM

Irodalom:

A görög epika – Homéroszi eposzok

A görög líra – Alkaios, Anakreon, Szappho

Görög dráma kialakulása, színház, színjátszás – Szophoklész: Antigoné

A római irodalom – Vergilius, Horatius

A Biblia ószövetségi része és történetei

A Biblia újszövetségi része és történetei

A középkor irodalma – Dante, Villon

Középkori nyelvemlékek: Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom

Az itáliai reneszánsz – Boccaccio, Petrarca

A magyar reneszánsz: Janus Pannonius

Szerzők, művek:

Homérosz: Íliász és Odüsszeia (szöveggyűjteményből)

Alkaios: A hajó, Anakreon: Gyűlölöm, Szappho: Aphroditéhoz

Szophoklész: Antigoné

Vergilius: IX. ecloga, Horatius: Licinius Murenához,

Leuconoének Szemelvények Bibliából -

szöveggyűjtemény

Dante: Isteni színjáték, Villon: Nagytestamentum – szöveggyűjtemény

Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom- szöveggyűjtemény

Boccaccio: Dekameron, Petrarca: Daloskönyv - szöveggyűjtemény

Janus Pannonius: Pannonia dicsérete, Búcsú Váradtól, Egy dunántúli mandulafáról -

szöveggyűjtemény

Magyar nyelv:

Kommunikáció, tömegkommunikáció

Hangtörvények

Szóelemek

Szófajok

Szóalkotási módok

Helyesírás

Mondattan

Az egyszerű mondat szintagmatikus szerkezete

Szövegalkotás

10. ÉVFOLYAM

Irodalom:

Reneszánsz és reformáció irodalma - Balassi Bálint, William Shakespeare

A magyar barokk és Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem

A francia klasszicista dráma: Moliere

Az angol felvilágosodás - Daniel Defoe, Jonathan Swift

A francia felvilágosodás – Rousseau, Voltaire: Candide

A német felvilágosodás - Goethe: Faust

A magyar felvilágosodás - Bessenyei György, Kazinczy Ferenc, Kármán

József, Batsányi János munkássága

Stíluszintézis Csokonai Vitéz Mihály költészetében

Berzsenyi Dániel költészete

A német romantika jellemzői

Az angol romantika – Byron, Shelley, Keats

Az orosz romantika – Puskin: Jevgenyij Anyegin

A francia realista regény: Balzac, Stendhal

Katona József: Bánk bán

Kölcsey Ferenc munkássága

Vörösmarty Mihály költészete, a Csongor és Tünde

Jókai Mór: Az arany ember

Petőfi Sándor életműve

Szerzők, művek:

Daniel Defoe, Jonathan Swift - szöveggyűjtemény

Rousseau - szöveggyűjtemény, Voltaire: Candide - részletek

Goethe: Faust I. rész

Bessenyei György, Kazinczy Ferenc, Kármán József, Batsányi János -
szöveggyűjtemény

Csokonai Vitéz Mihály: Az estve, A Reményhez, Dorottya, Tartózkodó kérelem

Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz I., Osztályrészem, Levéltöredék barátnémhoz

A német romantika jellemzői - szöveggyűjtemény

Byron, Shelley, Keats - szöveggyűjtemény

Puskin: Jevgenyij Anyegin

Katona József: Bánk bán

Kölcsey Ferenc: Himnusz, Huszt, Zrínyi - versek, Parainesis – szöveggyűjtemény

Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde - kötet

Vörösmarty Mihály: Szózat, Gondolatok a könyvtárban, Előszó–
szöveggyűjtemény Petőfi Sándor: A virágnak megtiltani nem
lehet...Kiskunság, Szeptember végén, Reszket a bokor, mert..., Minek
nevezzelek..., Nemzeti dal, A XIX. század költői, Egy gondolat bánt
engemet...

Balzac: Goriot apó, Stendhal: Vörös és fekete

Jókai Mór: Az arany ember

Magyar nyelv:

Szövegtan

Jelek és jeltípusok

A szavak jelentése

Stilisztikai alapfogalmak

A zeneiség stíluseszközei

Az alakzatok

A szóképek

A képszerűség egyéb stíluseszközei

A stílusrétegek

A stílusárnyalatok

Irodalom:

Arany János életműve

Madách Imre: Az ember tragédiája

Az orosz realizmus - Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés

A francia szimbolista költészet: Baudelaire, Verlaine, Rimbaud

A dráma megújítása – drámaiatlan dráma: Csehov: Sirály

Analitikus dráma - Ibsen :Nóra

Mikszáth Kálmán dzsenti – és parasztábrázolása

A Nyugat első nemzedéke: Ady Endre költészete

Móricz Zsigmond dzsenti –és parasztábrázolása

Az avantgárd irányzatok

Látásmódok: Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes

Babits Mihály életműve

Kosztolányi Dezső munkássága, Édes Anna

Juhász Gyula, Tóth Árpád költészete

Herczeg Ferenc művei

Szerzők, művek:

Arany János: Ágnes asszony, Letésem a lantot, Mindvégig, Kertben,

Őszikék versciklus versei, Toldi és Toldi estéje - szöveggyűjtemény Madách:

Az ember tragédiája - kötet

Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés- szöveggyűjtemény

Csehov: A sirály, Ibsen: Nóra - kötet

Mikszáth Kálmán: Tót atyafiak, A jó palócok: Szegény Gélyi János lovai,

Bágyi csoda- szöveggyűjtemény

Ady Endre: Góg és Magóg ..., A magyar Ugaron, Harc a nagyúrral, Lédával

a bálban, Héja – nász az avaron, Elbocsátó, szép üzenet, Őrizem a szemed, Az

eltévedt lovas, Emlékezés egy nyár – éjszakára, Párizsban járt az Ősz, A Sion

– hegy alatt - szöveggyűjtemény

Móricz Zsigmond: Tragédia, Barbárok - szöveggyűjtemény, Rokonok - kötet

Babits Mihály: A lírikus epilógja, Húsvét előtt, Cigány a siralomházban, Jónás

könyve - szöveggyűjtemény

Kosztolányi Dezső : Boldog, szomorú dal, Hajnali részegség-

szöveggyűjtemény, Édes Anna - kötet

Juhász Gyula: A tápai lagzi, Milyen volt...- szöveggyűjtemény

Tóth Árpád: Elégia egy rekettyebokorhoz, Körúti hajnal- szöveggyűjtemény

Magyar nyelv:

Az érvelő szöveg

Retorika

Az érvelő szöveg felépítése

Az érvek típusai

A hozzászólás, felszólalás

Esszé, az előadás, értekezés

Általános nyelvészeti ismeretek

A magyar nyelv területi nyelvváltozatai

A magyar nyelv társadalmi nyelvváltozatai

Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra

Irodalom:

A világirodalom epikai és lírai törekvései a 20. században

Bertold Brecht epikus színház

József Attila életműve

Radnóti Miklós költészete

Szabó Lőrinc költészete

Weöres Sándor pályaképe

Pilinszky János költészete

A költő Márai Sándor

Illyés Gyula lírája

A drámaíró Örkény István – groteszk látásmód, abszurd

Kortárs irodalom: Szabó Magda

Regionális kultúra: Závada Pál

Az irodalom határterületei: Szórakoztató irodalom

Szerzők, művek:

Franz Kafka: Az átváltozás - szöveggyűjtemény

Bertold Brecht: Kurázi mama - kötet

József Attila: Tiszta szívvel, Óda, Reménytelenül, Téli éjszaka, A Dunánál, (Talán eltűnök hirtelen), (Karóval jöttél...) Íme, hát megleltem hazámat, Mama, Anyám,

Kései sirató-szöveggyűjtemény

Weöres Sándor: Rongyszőnyeg- szöveggyűjtemény

Márai Sándor: Halotti beszéd- szöveggyűjtemény

Örkény István: Egyperces novellák- szöveggyűjtemény, Tóték - kötet

Szabó Magda: Az ajtó

Závada Pál: Jadviga párnája- kötet

Magyar nyelv:

Ismeretek a nyelvről

Nyelv és társadalom

A nyelvek eredete és típusai

A magyar nyelv finnugor rokonságának bizonyítékai

A magyar nyelv történetének főbb korszakai a nyelvemlékek tükrében

Nyelvtani rendszer, és a hangrendszer változásai

A nyelvújítás

MATEMATIKA
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 9. a gimnáziumok számára, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 9. (NAT, Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 9., Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005.

Oktatási Hivatal: Matematika 9. 2020.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Halmaz, üreshalmaz, véges és végtelen halmazok, halmazmegadási módok, halmaz számossága, valódi és nem valódi részhalmaz fogalma. Ponthalmazok.

Halmazműveletek: metszet, unió, különbség, alaphalmaz, komplementer. Ábrázolás Venn-diagramon, intervallumok ábrázolása. Logikai szita.

Számтан, algebra

Hatványozás azonosságainak bizonyítása, alkalmazása egész kitevőre, számok normálalakja.

Nevezetes szorzatok és használatuk: $(a+b)^2$, $(a-b)^2$, $(a+b)(a-b)$, szorzattá alakítás módszerei: kiemelés, azonosság, teljes négyzetté alakítás.

Műveletek algebrai törtekkel és egyszerűsítésük

Oszthatóság fogalma, tulajdonságai, oszthatósági szabályok

Prímszám, összetett szám, a számelmélet alaptétele, prímtényező felbontás. Osztó, többszörös, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.

Átváltás 10-es számrendszerből 2-9 számrendszerekbe és 2-9 számrendszerekből 10-es számrendszerbe.

Egyenes és fordított arányosság, százalékszámítás.

Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásának módszerei, szöveges feladatok.

Az elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldási módszerei.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Egyváltozós valós függvények: egyenes, másodfokú, négyzetgyök, tört, összetett függvények grafikonjainak rajzolása, függvénytranszformációk.

Függvények jellemzése.

Geometria

Pont, egyenes, sík és kölcsönös helyzetük, a szög fogalma, szögfajták, szögpárok

Háromszögek fajtái oldalak, szögek szerint, háromszög nevezetes vonalai. Bizonyítsa az oldalfélező merőlegesség metszéspontjára illetve a belső szögfelezők metszéspontjára vonatkozó tételt. Háromszögekre vonatkozó tételek: Pitagorasz-tétel és bizonyítása, megfordítása. Összefüggések a háromszög oldalai és szögei között.

Négyszögek fajtái. Speciális négyszögek, sokszögek fajtái, átlók száma, külső és belső szögek összege.

Nevezetes ponthalmazok. A kör és részei, a háromszögek nevezetes vonalai, körei. Körív hossza, körcikk területe. A Thalész tétele és bizonyítása, megfordítása és alkalmazásai.

Kerület, terület: háromszög területképletei, nevezetes négyszögek, szabályos sokszögek, kör, körív hossza, körcikk területe, körszelet kerülete és területe.

Egybevágósági transzformációk: eltolás, tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, háromszög egybevágósági alapesetei.

Alapszerkesztések.

Valószínűség, statisztika

A statisztikai adatok rendszerezése, rendezése, szemléltetése oszlop, box-plot és kördiagramon jellemzése, módusz, medián, átlag, terjedelem, szórás, kvartilisek.

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 10. a gimnáziumok számára, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 10. (NAT, Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 10., Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005.

Oktatási Hivatal: Matematika 9. 2021.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Matematikai logika, állítás tagadása, megfordítása. Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában.

Sorba rendezési problémák és alkalmazásuk feladatokban.

Gráfelméleti alapfogalmak: pont, él, fokszám.

Számtan, algebra

Másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek, diszkrimináns. Megoldóképlet, gyöktényezős alak. Másodfokú egyenletre visszavezethető magasabb fokú egyenletek.

Másodfokú egyenlőtlenségek.

Négyzetgyökös egyenletek.

Számtani és mértani közép.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Trigonometrikus függvények ábrázolása és jellemzése: szinusz, koszinusz, tangens, kotangens.

Trigonometrikus függvények transzformációi.

Geometria

Párhuzamos szelők és szelőszakaszok tétele és alkalmazás, szögfelezőtétel és alkalmazása.

A középpontos hasonlósági transzformáció, a hasonlósági transzformáció, a háromszögek hasonlóságának alapesetei. Hasonló síkidomok területének aránya, hasonló testek térfogatának aránya.

Arányossági tételek a derékszögű háromszögben és alkalmazásuk: magasságtétel, befogótétel.

Körív hossza, körcikk területe.

Hegyesszögek szögfüggvényei: szinusz, koszinusz, tangens, kotangens, nevezetes szögek szögfüggvényei. Szögfüggvény értékből szög számolása. Összefüggések a hegyesszögek szögfüggvényei között és alkalmazásaik.

A háromszögek különböző adatainak meghatározása szögfüggvényekkel

Vektor fogalma, tulajdonságai, műveletek vektorokkal.

Valószínűség, statisztika

18. A valószínűség-számítás alapjai: események, kísérlet, gyakoriság, relatív gyakoriság.

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 11. a gimnáziumok számára, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 11. (NAT, Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 11., Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005.

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Vegyes kombinatorikai feladatok, kiválasztási feladatok. A kombinatorika alkalmazása egyszerű geometriai feladatokban. Mintavétel visszatevés nélkül és visszatevéssel.

Gráfok: foksám, teljes gráf, foksám tétel, n pontú teljes gráf éleinek száma.

Számtan, algebra

Hatványozás: azonosságok, hatványozás egész és törtekitevőre. n -edik gyök fogalma.

Definíciók és azonosságok közvetlen alkalmazását igénylő exponenciális egyenletek megoldása, exponenciális folyamatokkal kapcsolatos problémák felismerése, modellezése és megoldása.

A logaritmus fogalma és használata feladatokban. Tetszőleges alapú logaritmus kiszámítása 10-es alapú logaritmus segítségével.

7. Logaritmikus egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek megoldási módszerei

Geometria

Színusztétel, koszinusztétel és alkalmazásaik, szinusz tétel bizonyítása.

Vektorműveletek a koordináta-rendszerben: összeadás, kivonás, szorzás számmal, vektor hossza.

Szakasz felezőpontja, szakasz hossza.

Egyenest meghatározó adatok, két egyenes párhuzamosságának és merőlegességének feltételei.

Egyenes egyenletének felírása különböző adatokból.

Kör egyenletének felírása, a kör egyenletéből a kör középpontjának és sugarának meghatározása.

Pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága. Egyenesek metszéspontja, kör és pont.

Összefüggések, függvények, sorozatok

Exponenciális függvények ábrázolása, jellemzése, transzformációi.

Számítási és mértani sorozatok: n -edik tag, első n tag összege és bizonyítása, alkalmazása feladatokban.

Kamatos kamat, gyűjtőjárdék, törlesztőrészlet számítás: a képletből bármely ismeretlen adat kiszámítása. Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatokat megoldása.

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli vizsga I. rész: 30 perc

írásbeli vizsga II. rész: 60 perc

	Írásbeli
<i>Időtartam</i>	90 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	60 pont

Írásbeli vizsga:

I. rész: rövidebb, egyszerűbb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

II. rész: hosszabb, összetettebb feladatok megoldásából áll a felsorolt témakörökből

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	51-60	85%-100%
jó (4)	42-50	70%-84%
közepes (3)	33-41	55%-69%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	33-60	55%-100%
elégséges (2)	24-32	40%-54%
elégtelen (1)	0-23	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Hajnal Imre, Számadó László, Békéssy Szilvia: Matematika 12. a gimnáziumok számára, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2011

Kosztolányi, Kovács, Pintér, Urbán, Vincze: Sokszínű matematika 12. (NAT, Kerettanterv 2007) Mozaik Kiadó, Szeged 2015

Czapáry Endre, Korom Pál: Matematika gyakorló feladatlapok 12., Nemzeti

Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2008

Matematika gyakorló és érettségire felkészítő feladatgyűjtemény I-II-III., Nemzeti tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2005

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

függvénytáblázat (egyidejűleg akár többféle is), szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, körző, vonalzó, szögmérő

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Gondolkodási és megismerési módszerek

Összeszámlálás, sorbarendezési, kiválasztási feladatok (permutáció, kombináció, variáció).

Geometria

Kocka felszíne és térfogata.

Hasáb felszíne és térfogata.

Forgáshenger felszíne és térfogata.

Gúla felszíne és térfogata.

Forgáskúp felszíne és térfogata.

Csonkagúla és csonkakúp felszíne és térfogata.

Gömb felszíne és térfogata.

Testek összetevése és darabolása.

Valószínűség, statisztika

Esemény és az eseménytér fogalmát konkrét példák esetén. Kapcsolatot a relatív gyakoriság és a valószínűség között.

A klasszikus és geometriai valószínűségi modell. Kedvező és összes eset meghatározása.

Esemény komplementerének a valószínűsége. Valószínűség számítás visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén.

Rendszerező összefoglalás

Halmazok, halmazműveletek, logika.

Kombinatorika, valószínűségszámítás.

Számelmélet, algebrai kifejezések.

Hatvány, gyök, logaritmus.

Egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek.

Függvények ábrázolása, jellemzése.

Egybevágósági, hasonlósági transzformációk.

Síkgeometria.

Térgeometria.

Vektorok, szögfüggvények, szinusz-tétel, koszinusz-tétel.

Koordinátagéometria, alakzatok egyenletei: egyenes, kör.

Statisztika.

RAJZ-ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA ÉS MŰVÉSZETEK TANTÁRGYAK
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

A vizsga részei

írásbeli

szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész képfelismerésekből, tesztszerű és esszé típusú feladatokból áll a felsorolt témakörökből

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégletes (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Témakör neve
Korszak, stílus, műfaj
Kortárs művészeti jelenségek – Művészi koncepció, személyes és társadalmi üzenet
A vizuális közlés hatásmechanizmusa – Vizuális információfeldolgozás
Digitális képképzés, közösségi média – Digitális tartalom-előállítás, személyesség
Design, divat, identitás – Tervezett környezet, azonosulás
Környezet és fenntarthatóság – Természeti és tervezett környezet egyensúlya

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Szabó Attila: Művészettörténet vázlatokban (Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2013)

Szabó Attila: Művészettörténet képekben (Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest 2013)

Herendi Miklós: Művészettörténet I. (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2004)

Herendi Miklós: Művészettörténet II. (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2004)

Beke László: Műalkotások elemzése (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2005)

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Alkotáshoz szükséges eszközök (rajzeszköz, ragasztó, olló)

Írásbeli és szóbeli tematika

(A részletes érettségi vizsgakövetelmény és a kerettanterv alapján készült)

9. ÉVFOLYAM

(Vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Énkép készítése
Őszi hangulat
Színátmenetek
Térbeliség érzékeltetése
Kollázs-montázs természetes anyagokkal
Gótikus ablakok
Népi motívumok
Őskori fossziliák
Kontrasztok
Totem
Ókori tanulmány (rajz)
Mona Lisa

ÉVFOLYAM

(Vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Kép és szöveg kapcsolata
Kontrasztos színtanulmányok
Textúra-faktúra
Barokk-rokokó viselet
Kollázs-montázs
Térbeli alkotás (interiőr)
A vonal
Victor Vasarely
Színátmenetek
Modigliani - portré
Szimbolista szobor
Modernizmus – clair-obscur
Hiperrealizmus – miniatúra

4219.

(Rajz és vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Őskori fosszília

Barlangképek- vegyes technika

Egyiptom - táj

Fáraó – portré

Kartus tervezése

Fantázialény tervezése

Bábel tornya

Társasjáték készítése

Görög maszkok

Mozaik

Freskó – minta

Ikon készítése

Bizánci mintakincs

Hajfonatkorong tervezése

Gótikus miniatúrák (kódex)

Gótika – üvegek

A Mona Lisa átirata

Az 1 iránypontos perspektivikus ábrázolás – szerkesztés –

Az 1 iránypontos perspektivikus ábrázolás – rajzolás –

Az 1 iránypontos perspektivikus ábrázolás – térfestés –

ÉVFOLYAM

(Művészetek, elméleti vizsga)

Őskor (építészet, szobrászat, festészet)

Egyiptom (építészet, szobrászat, festészet)

Mezopotámia (építészet, szobrászat, festészet)

Görög kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Római kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Ókeresztény kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Bizánci kultúra (építészet, szobrászat, festészet)

Román művészet – Romanika - (építészet, szobrászat, festészet)

Gótika (építészet, szobrászat, festészet)

Reneszánsz (építészet, szobrászat, festészet)

12. ÉVFOLYAM

(Rajz és vizuális kultúra, gyakorlati vizsga)

Barokk viselet tervezése
Rokokó frizura tervezése
A Magyar Nemzeti Múzeum látképe
Tájképfestés
Gyertyatartó festése
Üvegmodell utáni rajz
Az akvarell technika – festés kijelölt témában
Karikatúra készítése
Impresszionista kép festése
Alkotás Vincent van Gogh stílusában
Formaredukció
Ékszertervezés
Monokróm alkotás készítése
Kubista kollázs-plakát készítése
Futurista mozgástanulmányok
Edvard Munch: A sikoly című kép továbbgondolása
Expresszionista kép alkotása
Fametszet, papírmetszet, linómetszet
Lakás tervezése (2 iránypontos perspektivikus ábrázolás)
A papír, mint szobrászati alapanyag
Alkotás Kernstok Károly stílusában
Fotómontázs

(Művészetek, elméleti vizsga)

Barokk művészet (építészet, szobrászat, festészet)
Klasszicizmus (építészet, szobrászat, festészet)
Romantika (építészet, szobrászat, festészet)
Realizmus, realizmus Magyarországon
Impresszionizmus
Neo- és posztimpresszionizmus
Szecesszió
Monokróm festészet
Fauvizmus

12. ÉVFOLYAM

Kubizmus

Futurizmus

Expresszionizmus

A 20. századi művésze

NÉMET NYELV
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA

ÉVFOLYAM

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: lexikai, nyelvhelyességi és hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján, beszélgetés formájában, a második téma: önálló téma kifejtés
felkészülési idő: nincs
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Sikeres a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
9.	Első idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 1 (Lekt. 1-5)
9.	Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 1 (Lekt. 1-4)

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 1 Lehrbuch (NAT 2020)
MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 1 Arbeitsbuch (NAT 2020)
MM Publications

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár: Német-magyar, Magyar-német, az írásbeli fogalmazáshoz
(levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
--	--

Írásbeli	<p>Szövegértési, nyelvhelyességi, hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kérdőszavak Határozott névelő Igeragozás Szórend Birtokos névmások A sein létige Főnevek többes száma Eldöntendő kérdés Tagadás Határozatlan névelő Összetett szavak Birtoklás: haben Tagadás: kein Können, müssen, mögen, wollen, dürfen, sollen Elváló igeekötők Tőhangváltós igék: schlafen man
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <ul style="list-style-type: none"> Személyes vonatkozások, család, külső, belső jellemzés, baráti kör Hétköznapiak, napirend Szabadidő, hobbi, olvasás, színház, mozi Iskola, tanulás, tantárgyak, órarend, nyelvtanulás, iskolai élet, hagyományok Étkezés, ételek, étterem, menza
Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
Írásbeli	<p>Szövegértési, nyelvhelyességi, hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kérdőszavak Határozott névelő Igeragozás Szórend Birtokos névmások

	<p>A sein létige Főnevek többes száma Eldöntendő kérdés Tagadás Határozatlan névelő Összetett szavak Birtoklás: haben Tagadás: kein Können, müssen, mögen, wollen, dürfen, sollen Elváló igekötők Tőhangváltós igék: schlafen</p>
Szóbeli	<p>Társalgás: Személyes vonatkozások, család, külső, belső jellemzés, baráti kör Hétköznapiak, napirend Szabadidő, hobbi, olvasás, színház, mozi Iskola, tanulás, tantárgyak, órarend, nyelvtanulás, iskolai élet, hagyományok</p>

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: lexikai, nyelvhelyességi és hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján, beszélgetés formájában, a második téma: önálló témakifejtés
felkészülési idő: nincs
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Siker a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégseges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
10.	Első idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 1 (L 6-8) Welttour 2 (L1-2)
10.	Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 1 (L 5-8)

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 1 Lehrbuch (NAT 2020)
MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 1 Arbeitsbuch (NAT 2020)
MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska: Welttour 2 Lehrbuch (NAT 2020)
MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 2 Arbeitsbuch (NAT 2020)
MM Publications

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
Írásbeli	Szövegértési, nyelvhelyességi, hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap Nyelvtan: Mögen Tőhangváltós igék: essen, halten Felszólító mód Tárgyeset Részes eset Váltakozó vonzatú előljárók Számok egy millióig 'Es' személytelen szerkezet Szórend

	Birtokos névmások Melléknévragozás
Szóbeli	Társalgás: Egészséges életmód, gyakori betegségek, gyógykezelés Otthon, lakóhely, város, vidék Utazás, nyaralás, közlekedési eszközök Barátságok
Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
Írásbeli	Szövegértési, nyelvhelyességi, hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap Nyelvtan man Mögen Tőhangváltós igék: essen, halten Felszólító mód Tárgyeset Részes eset Váltakozó vonzatú előljárók Számok egy millióig 'Es' személytelen szerkezet Szórend
Szóbeli	Társalgás: Étkezés, ételek, étterem, menza Egészséges életmód, gyakori betegségek, gyógykezelés Otthon, lakóhely, város, vidék Utazás, nyaralás, közlekedési eszközök

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: lexikai, nyelvhelyességi és hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján, beszélgetés formájában, a második téma: önálló témakifejtés
felkészülési idő: nincs
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése**Siker a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
11.	Első idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 2 (L 3-7)
11.	Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 2 (L 1-4)

Sylwia Mróz-Dwornikowska: Welttour 2 Lehrbuch (NAT 2020)

MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 2 Arbeitsbuch (NAT 2020)

MM Publications

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Német-magyar, Magyar-német, az írásbeli összetevőhöz, az irányított fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás) Nyelvtan: Kötőszavak Präteritum: sein, haben Módbelei segédigék Präteritum alakja Összetett múlt

	<p>Igei vonzatok Um zu + Infinitiv Melléknevek, határozók fokozása Előljárók</p>
Szóbeli	<p>Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika Gazdaság</p>
Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
Írásbeli	<p>Szövegértési, nyelvhelyességi, hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap Nyelvtan: Birtokos névmások Melléknévragozás Kötőszavak Präteritum: sein, haben Módbelei segédigék Präteritum alakja Visszaható igék</p>
Szóbeli	<p>Társalgás: Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika Gazdaság</p>

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	70 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

Az írásbeli összetevői: lexikai, nyelvhelyességi és hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap
a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 10 pont

Szóbeli vizsga:

A szóbeli beszélgetés két témakörön belül: az első téma: tanári kérdések alapján, beszélgetés formájában, a második téma: önálló téma kifejtés
felkészülési idő: nincs
szóbeli felelet időtartama: 15 perc
a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) (14%) - 4 pont

A vizsga értékelése**Sikeres a vizsga**

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot
ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14 %-ot

Ponthatárok**Osztályozó vizsga**

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	85-100	85%-100%
jó (4)	70-84	70%-84%
közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
-------------------	------------------	---------------------

közepes (3)	55-69	55%-69%
elégséges (2)	40-54	40%-54%
elégtelen (1)	0-39	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Évfolyam		Tankönyv
12.	Első idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 3 (L 1-6)
12.	Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	Welttour 2 (L 5-7)

Sylwia Mróz-Dwornikowska: Welttour 2 Lehrbuch (NAT 2020)

MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 2 Arbeitsbuch (NAT 2020)

MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska: Welttour 3 Lehrbuch (NAT 2020)

MM Publications

Sylwia Mróz-Dwornikowska, Katarzyna Szachowska: Welttour 3 Arbeitsbuch (NAT 2020)

MM Publications

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Nyomtatott szótár, Német-magyar, Magyar-német, az írásbeli összetevőhöz, az irányított fogalmazáshoz (levélírás)

Írásbeli és szóbeli tematika (A részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

Első idegen nyelv (Humán, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
Írásbeli	Érettségi feladatokat tartalmazó feladatlap (olvasásértés, nyelvhelyesség, hallott szöveg értése, irányított fogalmazás)

	<p>Nyelvtan:</p> <ul style="list-style-type: none"> Genitiv Infinitiv szerkezetek Passiv Temporalsätze Konjunktiv II Vonatkozó névmás Melléknévi igenév
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <ul style="list-style-type: none"> Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika Gazdaság
Második idegen nyelv (Általános, Művészeti, Angol, Honvédelmi specializáció)	
Írásbeli	<p>Szövegértési, nyelvhelyességi, hallott szövegértési feladatokat tartalmazó feladatlap</p> <p>Nyelvtan:</p> <ul style="list-style-type: none"> Összetett múlt Kötőszavak Präteritum: sein, haben Módbelei segédigék Präteritum alakja Visszaható igék Infinitiv szerkezetek Passiv Konjunktiv II Vonatkozó névmás
Szóbeli	<p>Társalgás:</p> <ul style="list-style-type: none"> Személyes vonatkozások, család Ember és társadalom Környezet Az iskola A munka világa

	Életmód Szabadidő, művelődés, szórakozás Utazás, turizmus Tudomány és technika Gazdaság
--	---

TESTNEVELÉSÉS SPORT OSZTÁLYOZÓ VIZSGA

Gimnázium 9-12. évfolyam

A vizsga szerkezete: Testnevelés tantárgyból csak gyakorlati vizsga van.

Gyakorlati vizsga

Időtartama: 90 perc

Elérhető pontszám: 100 pont

A gyakorlati feladatok jellemzői: Az évfolyam számára felállított követelményszint teljesítése minden sportágban, illetve próbához.

Gyakorlati feladatok értékelési módja: A testnevelők által összeállított feladatsor pontozással történő mérése.

A gyakorlati vizsga alapján kialakított minősítés:

0%-50% - elégtelen

50%- 60% - elégséges

60%- 70% - közepes

70%- 85% - jó

85%- jeles

Témakör neve:
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
Atlétikai jellegű feladatmegoldások
Torna jellegű feladatmegoldások
Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)
Sportjátékok
Testnevelési és népi játékok
Önvédelmi és küzdősportok
Alternatív környezetben üzhető mozgásformák
Úszás

Sportági felmérés

Atlétika: (30 pont)

- magasugrás átlépő vagy flopp technikával
- távolugrás guggoló technikával
- kislabda hajítás nekifutással
- térdelő rajt bemutatása
- 60m síkfutás vagy 800m síkfutás (kötelezően választható)

Torna: (20 pont)

- szekrényugrás: 5részes (lányok 4részes) szekrényen keresztben, guggoló átugrás, lebegő támasszal.
- talajtorna: - guruló átfordulás előre, gurulóátfordulás hátra, zsugor fejállás.

Kosárlabda: (15 pont)

- ritmusos labdavezetés
- kétkezes mellső átadás
- büntető dobás

Röplabda: (15 pont)

- kosárérintés
- alkarérintés

Érdemjegy szerezhető (kizárólag jeles)

- függeszekedés kötélén álló helyzetből (fiuk)
- kötélmászás lábkulcsolással (lányok)
- büntető dobás kosárlabdával. (6:3)
- 800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

- ritmusos hasizom teszt
- ritmusos fekvőtámasz teszt
- ingafutó teszt
- helyből távolugrás
- törzsemelés teszt

Sportági felmérés

4238.

Atlétika: (30 pont)

magasugrás „flopp” technikával
súlylökés vagy kislabdahajítás
távolugrás guggoló technikával, kimért nekifutással
60m síkfutás vagy 400m síkfutás (kötelezően választható)

Torna: (20 pont)

szekrényugrás: 5részes (lányok 4részes) szekrényen keresztben, guggoló átugrás,
lebegő támasszal
talajtorna: fejjállás, kézállás, „tigrisbukfenc”, mérlegállás, gyertya, „cigánykerék”

Kosárlabda: (15 pont)

ritmikus labdavezetés, kétütemű megállás, sarkazás.

Röplabda: (15 pont)

alsó egyenes nyitás
játék kosár ill. alkar érintéssel

Érdemjegy szerezhető (kizárólag jeles)

függeszkedés kötélén álló helyzetből (fiuk)
kötélmászás lábkulcsolással (lányok)
büntető dobás kosárlabdával. (6:3)
800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

ritmikus hasizom teszt
ritmikus fekvőtámasz teszt
ingafutó teszt
helyből távolugrás
törzsemelés teszt

Sportági felmérés

Atlétika: (30 pont)

magasugrás „flopp” technikával
súlylökés
távolugrás guggoló technikával, kimért nekifutással
60m síkfutás vagy 400m síkfutás (kötelezően választható)

4239.

Torna: (20 pont)

talaj: - guruló átfordulás hátra futolagos kézálláson keresztül, fejen átfordulás.

9-10. évfolyamon tanult elemekből összeállított gyakorlat bemutatása

szekrény: (lányok) guggoló átugrás /4 rész/ keresztbe állított szekrényen.

(fiúk) terpeszátlugrás 5részes hosszába állított szekrényen

Kosárlabda: (15 pont)

ritmikus labdavezetésből kétütemű megállás, labdaátadás, visszakupás, fektetett dobás

Röplabda: (15 pont)

alsó egyenes nyitásból játékindítás, feladás, játék.

Érdemjegy szerezhető: (kizárólag jeles)

függeszakadás kötélén álló helyzetből (fiúk)

kötélmászás lábkulcsolással (lányok)

büntető dobás kosárlabdával. (6:3)

alsó egyenes nyitás röplabdával (5:4)

800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

ritmikus hasizom teszt

ritmikus fekvőtámasz teszt

ingafutó teszt

helyből távolugrás

törzsemelés teszt

Atlétika: (30 pont)

magasugrás „flopp” technikával

súlylökés

távolugrás guggoló technikával, kimért nekifutással

60m síkfutás vagy 400m síkfutás (kötelezően választható)

Torna: (20 pont)

talaj: 9-11. évfolyamon tanult elemekből összeállított gyakorlat bemutatása

szekrényugrás: (lányok) guggoló átugrás /4 rész/ keresztbe állított szekrényen.

4240.

(fiúk) terpeszátugrás 5 részes hosszába állított szekrényen

Kosárlabda: (15 pont)

ritmikus labdavezetésből kétütemű megállás, labdaátadás, visszakupás, fektetett dobás
kosárlabdajáték

Röplabda: (15 pont)

alsó egyenes nyitásból játékindítás, feladás, játék.

Érdemjegy szereshető: (kizárólag jeles)

függeszkedés kötélén ülő helyzetből (fiúk)

kötélmászás lábkulcsolással (lányok)

büntető dobás kosárlabdával. (6:3)

felső egyenes nyitás röplabdával

800 m síkfutás

NETFIT (20 pont)

ritmikus hasizom teszt

ritmikus fekvőtámasz teszt

ingafutó teszt

helyből távolugrás

törzsemelés teszt

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK
OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉS JAVÍTÓVIZSGA
NAT2020

A vizsga részei

írásbeli
szóbeli

	Írásbeli	Szóbeli
<i>Időtartam</i>	60 perc	15 perc
<i>Elérhető pontszám</i>	50 pont	30 pont

Írásbeli vizsga:

az írásbeli rész teszt szerű (*fogalmak, személyek, évszámok, topográfia - ismerete alkalmazása, továbbá szöveges forrás, képi forrás, statisztikai táblázat, statisztikai diagram, statisztikai grafikon, térkép, térképvázlat, ábra értelmezése, azonosítása*) és esszé típusú feladatokból állhat a felsorolt témakörökből

a minimális pontszám, ami a szóbeli vizsga elkezdésének feltétele (14%) – 7 pont

Szóbeli vizsga:

egy tétel részletes bemutatása a feladat

felkészülési idő: 30 perc

szóbeli felelet időtartama: 15 perc

a minimális pontszám (értékelhető vizsga érdekében) 14% - 4 pont

A vizsga értékelése

Siker a vizsga

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen 40%-ot elért

Sikertelen a vizsga:

ha a vizsgázó a két vizsgarészből összesen nem éri el a 40%-ot

ha valamelyik vizsgarész pontszáma nem éri el a 14%-ot

Ponthatárok

Osztályozó vizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
jeles (5)	72-80	90%-100%
jó (4)	60-71	75%-89%
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

Javítóvizsga

Osztályzat	Ponthatár	%-os határok
közepes (3)	48-59	60%-74%
elégséges (2)	32-47	40%-59%
elégtelen (1)	0-31	0%-39%

A felkészüléshez ajánlott tankönyv:

Borhegyi Péter: Történelem 9. (NAT 2020) (OH-TOR09TA) Oktatási Hivatal, 2020

Borhegyi Péter: Történelem 10. (NAT 2020) (OH-TOR10TA) Oktatási Hivatal, 2021

Borhegyi Péter: Történelem 11. (NAT 2020) (OH-TOR11TA) Oktatási Hivatal, 2022

Borhegyi Péter: Történelem 12. (NAT 2020) (OH-TOR12TA) Oktatási Hivatal, 2023

Megjegyzés:

A szaktanár a felkészüléshez egyéb nyomtatott vagy digitális tartalmakat, online felületeket is megjelölhet, amelyek segítik a felkészülést

A vizsgán használható segédeszköz (amelyet a vizsgázó biztosít)

Történelmi atlasz középiskolásoknak *(az érettségi vizsgaleírásnak megfelelő középiskolai történelmi atlasz)*

Írásbeli és szóbeli tematika

(A NAT 2020, a kerettanterv és a részletes érettségi vizsgakövetelmény alapján készült)

9. ÉVFOLYAM

Írásbeli vizsgarész

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia, Akropolisz, filozófia, jósa, olümpiai játékok, városállam/polisz, arisztokrácia, démosz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, patrícus, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, amfiteátrum, gladiátor, provincia, légió, limes, polgárjog.

Személyek: Hammurapi, Kleiszthenész, Periklész, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus.

Kronológia: Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor, Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.

Topográfia: Mezopotámia, Babilon, Egyiptom, Nílus, Olümpia, Athén, Alexandria, Itália, Róma, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Savaria, Jeruzsálem.

Fogalmak: politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra, Messias, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora, apostol, misszió, Biblia, Újszövetség, evangélium, püspök, zsinat.

Személyek: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Ábrahám, Mózes, Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok, Constantinus

Kronológia: a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.

Topográfia: Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem.

Fogalmak: népvándorlás, hunok, ortodox, iszlám, Korán, kalifa.

Személyek: Attila, Justinianus, Mohamed, Nagy Károly, I. Ottó.

Kronológia: 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása, 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.

Topográfia: Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.

Fogalmak: uradalom, földesúr, majorság, jobbágy, robot, kiváltság, rend, pápa, érsek, cölibátus, szerzetes, bencés rend, ferences rend, eretnek, inkvizíció, kolostor, katolikus, szent, kódex, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovag, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, keresztes hadjáratok, polgár, céh.

Személyek: Szent Benedek, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, Gutenberg, Dózsa György.

Kronológia: 476–1492 a középkor, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.

Topográfia: Egyházi Állam, Anglia, Franciaország, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, Szentföld.

Fogalmak: finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, kalandozások, székelyek, vármegye, egyházmegye, érsekség, tized, nádor, ispán, kancellária, kettős kereszt, szászok, kunok, tatárok/mongolok

Személyek: Álmos, Árpád, az Árpád-ház, Géza, I. (Szent) István, Koppány, Szent Gellért, Szent Imre, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, Szent Margit.

Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás.

Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Muhi, Erdély, Horvátország.

Fogalmak: aranyforint, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszónálunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, kormányzó, szekérvár, végvár, szultán, szpáhi, janicsár, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, zsoldos, Corvina, Szent Korona, Szent Korona-tan, Képes krónika.

Személyek: I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.

Kronológia: 1301 az Árpád-ház kihalása, 1308. I. Károly uralkodásának kezdete, 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–90 Mátyás uralkodása.

Topográfia: Visegrád, Lengyelország, Csehország, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom.

9. ÉVFOLYAM

Szóbeli vizsgarész

Tételcímek

- Az athéni államszervezet és működése a demokrácia virágkorában
- Köztársaságból egyeduralom: a római köztársaság működése, Caesar és Augustus
- A görög és a római építészet
- Politeizmus az ókori Keleten, a görög-római hitvilág (olümpiai játékok, görög vallás, római istenek)
- A zsidó monoteizmus
- A kereszténység kialakulása, tanai, elterjedése
- Mohamed tanításai és a Korán; az arab hódítás és feltartóztatása Európában
- A sztyeppei állam: a Hun Birodalom és hódításainak iránya
- Az egyházszakadás, a nyugati és a keleti kereszténység fő jellemzői
- Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer, a szerzetesség Európában és az Árpád-kori Magyarországon
- Román, gótikus és reneszánsz építészet – európai és magyar példák
- Az uradalom, a földbirtokosok és jobbágyok kötelességei és jogai
- A középkori város és lakói, a város kiváltságai, a céhek, a helyi és távolsági kereskedelem
- A magyar nép eredete, vándorlása, a honfoglalás okai és menete, a kalandozások/támadó hajáratok
- Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége, a földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet
- Az Aranybulla legfontosabb elemei
- IV. Béla uralkodása: tatárjárás és újjáépítés
- A királyi hatalom újbóli megszilárdítása Anjou I. Károly idején, a visegrádi királytalálkozó
- Nagy Lajos külpolitikája és az 1351-es törvények
- Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi János törökellenes harcai
- Hunyadi Mátyás reformjai és külpolitikája

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak: gyarmat, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, manufaktúra, tőke, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, örökös jobbágyság, reformáció, protestáns, evangélikus, református, anglikán, unitárius, vallási türelem, ellenreformáció, katolikus megújulás, jezsuiták, barokk.

Személyek: Kolumbusz Kristóf, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Apáczai Csere János, Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos.

Kronológia: 1492-től az újkor, 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék.

Topográfia: Spanyolország, India, London, Párizs/Versailles, Sárospatak.

Fogalmak: rendi országgyűlés, hajdúszabadság.

Személyek: I. Szulejmán, II. Lajos, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, Dobó István, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő.

Kronológia: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, 1686 Buda visszafoglalása, 1699 karlócai béke.

Topográfia: Mohács, Kőszeg, Eger, Szigetvár, Habsburg Birodalom, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság, Magyar Királyság (királyi Magyarország), Pozsony, Gyulafehérvár, Bécs.

Fogalmak: felvilágosodás, jogegyenlőség, hatalmi ágak megosztása, népfelség, társadalmi szerződés, szabad verseny, alkotmány, alkotmányos monarchia, elnök, miniszterelnök, felelős kormány, cenzus, általános választójog, forradalom, diktatúra, jakobinus, Szent Szövetség.

Személyek: Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, George Washington, Maximilien Robespierre, Bonaparte Napóleon.

Kronológia: 1689 a Jognyilatkozat, 1776 a Függetlenségi nyilatkozat, 1789 a francia forradalom, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, 1815 a waterlooi csata.

Topográfia: Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Párizs, Oroszország, Waterloo.

Fogalmak: kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.

Személyek: II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József.

Kronológia: 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc, 1711 a szatmári béke, 1740–1780 Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása.

Topográfia: Temesvár, Határörvidék, Poroszország.

Fogalmak: liberalizmus, nacionalizmus, nemzetállam, konzervativizmus, reform, ipari forradalom, munkanélküliség, tömegtermelés, szegregáció.

Személyek: James Watt, Thomas Edison, Henry Ford.

Topográfia: Manchester, New York.

Fogalmak: alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, közteherviselés, jobbágyfelszabadítás, örökváltság.

Személyek: József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Ganz Ábrahám.

Kronológia: 1830–1848 a reformkor, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről.

Topográfia: Pest-Buda.

Fogalmak: márciusi ifjak, sajtószabadság, cenzúra, áprilisi törvények, népképviselői országgyűlés, politikai nemzet, nemzetiség, honvédség, Függetlenségi nyilatkozat.

Személyek: Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Görgei Artúr, Bem József, Klapka György, Ferenc József, Julius Haynau.

Kronológia: 1848. március 15. a pesti forradalom, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, 1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése.

Topográfia: Pákozdi, Debrecen, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad.

10. ÉVFOLYAM

Szóbeli vizsgarész

Tételcímek

- A portugál és spanyol felfedezések, a korai kapitalizmus (árforradalom, manufaktúrák, bankok és tőzsde, a jobbágyrendszer átalakulása)
- A gyarmatosítás a 16-17. században, a világkereskedelem kialakulása
- A reformáció, a protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése Európában és Magyarországon
- Az ellenreformáció, a katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon
- A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás
- Az ország három részre szakadása; a várháborúk (1541–1568)
- Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete. Bethlen Gábor fejedelemsége
- Zrínyi Miklós pályafutása és a török kiűzése
- A Rákóczi-szabadságharc okai, céljai, fordulópontjai és a szatmári béke
- Magyarország újranevesítése és újranevesítése
- A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése
- A felvilágosodás államelméletei; az Emberi és polgári jogok nyilatkozata
- Napóleoni háborúk és a bécsi kongresszus
- Mária Terézia és II. József reformjai
- Új eszmék: liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus
- Az ipari forradalom első hulláma: textilipar, közlekedés, gyárpar
- Az ipari forradalom második hulláma: kutatás és fejlesztés, közlekedés, vegyipar, gépipar, elektronika – a világban és Magyarországon
- A reformkor fő kérdései (a magyar nyelv ügye, a jobbágykérdés, a polgári alkotmányosság kérdése), Széchenyi és Kossuth programja és vitája
- A rendi országgyűlés és a megyerendszer a reformkorban
- A pesti forradalom és az áprilisi törvények
- A szabadságharc főbb eseményei: harc a dinasztíával és a nemzetiségekkel, tavaszi hadjárat. Függetlenségi nyilatkozat, a szabadságharc leverése

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak: polgárháború, polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, szocializmus, szociáldemokrácia, kommunizmus, keresztényszocializmus, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.

Személyek: Abraham Lincoln, Otto von Bismarck, Karl Marx.

Kronológia: 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, 1871 Németország egyesítése.

Topográfia: Németország, Japán.

Fogalmak: emigráció, passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, közjogi kérdés, húsvéti cikk, dualizmus, nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népszerűgrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentri, népoktatás, Millennium, asszimiláció, autonómia.

Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.

Kronológia: 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, 1867 a kiegyezés, 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, 1896 a Millennium.

Topográfia: Budapest, Osztrák-Magyar Monarchia, Fiume.

Fogalmak: villámháború, front, állóháború, hátország, antant, központi hatalmak, hadigazdaság, hadifogság.

Személyek: II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.

Kronológia: 1914. június 28. a sarajevói merénylet, 1914–1918 az első világháború.

Topográfia: Brit Birodalom, Sarajevó, Doberdó, Románia, Szerbia, Olaszország.

Fogalmak: bolsevik, szovjet, örmény népiirtás, egypártrendszer, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), tanácsköztársaság, vörösteror, Lenin-fiúk, ellenforradalom, fehér különítményes megtorlások, “vörös térkép,” kisantant, jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.

Személyek: Kemal Atatürk, Vlagyimir I. Lenin, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Apponyi Albert.

Kronológia: 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, 1920. június 4. a trianoni békediktátum.

Topográfia: Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria, trianoni Magyarország.

Fogalmak: totális állam, többpártrendszer, egypártrendszer, személyi kultusz, koncepció per, GULAG, holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák, tervgazdaság, piacgazdaság, New Deal, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus, Führer, SS, Anschluss.

Személyek: Joszif V. Sztálin, Adolf Hitler.

Kronológia: 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, 1933 a náci hatalomátvétel, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.

Topográfia: Szovjetunió, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.

Fogalmak: kormányzó, Egységes Párt, numerus clausus, pengő, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, nyilasok.

Személyek: Bethlen István, Teleki Pál, Klebelsberg Kuno, Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, Szent-Györgyi Albert.

Kronológia: 1920–1944 a Horthy-rendszer, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.

Fogalmak: Molotov–Ribbentrop-paktum, tengelyhatalmak, szövetségesek, totális háború, kiugrási kísérlet, zsidótörvények, munkaszolgálat, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, haláltábor, népirtás, holokauszt, partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, malenkij robot.

Személyek: Franklin D. Roosevel, Winston Churchill, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund Veessenmayer, Szálasi Ferenc, Raoul Wallenberg, Salkaházi Sára, Apor Vilmos, Sztéhlo Gábor, Richter Gedeon.

Kronológia: 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, 1939–45 a második világháború, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, 1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, 1945. április a háború vége Magyarországon, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hirosima ellen.

Topográfia: Sztálingrád, Normandia, Pearl Harbor, Hirosima, Észak-Erdély, Don-kanyar, Kamenyec Podolszk Árpád-vonal, Auschwitz, Újvidék, Drezda, Szolyva.

11. ÉVFOLYAM

Szóbeli vizsgarész

Tételcímek

- A szocializmus eszméje (marxizmus)
- A polgári nemzetállam jellemzői, alkotmányosság és jogegyenlőség Németország, az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország példáján
- A kiegyezés okai, a közös ügyek, a magyar államszervezet
- Gazdasági kiegyezés és állami gazdaságpolitika a dualista Magyarországon
- Etnikai viszonyok, zsidó emancipáció, cigányok/romák Magyarországon a dualizmus korában
- Pest-Buda/Budapest fejlődése a reformkortól az első világháborúig
- A világháború kirobbanása, hadviselő felek, frontok, a háború jellemzői,
- A Párizs környéki békék, Közép-Európa átalakítása
- Magyarország részvétele a háborúban
- A forradalmi átalakulás kísérlete, tanácsköztársaság, ellenforradalom Magyarországon 1918–1920-ban
- A trianoni békediktátum születése, tartalma és következményei
- A világgazdasági válság, kezelése az USA-ban
- A nemzetiszocialista Németország. A kommunista Szovjetunió
- A fasiszta állam és ideológia
- Bolszevik hatalomátvétel, a kommunista Szovjetunió
- Politikai és gazdasági konszolidáció Magyarországon az 1920-as években
- A világgazdasági válság hatása, kezelése és következményei Magyarországon az 1930-as években
- Oktatás és kultúrpolitika Magyarországon
- A második világháború kitörése, hadviselő felek, a világháború jellemzői (háborús bűnök, polgári célpontok és lakosság elleni erőszak, háttország, ellenállás frontok, fordulópontok, a háború lezárása)
- A területi revízió lépései, az ország hadba sodródásának folyamata
- Magyarország részvétele a második világháborúban
- A zsidóság jogfosztásának folyamata és a holokauszt Európában és Magyarországon
- Német megszállás, nyilas diktatúra – a hadszíntérré vált ország, deportálások a Szovjetunióba
- A határon túli magyarság tragédiái 1944–46

12. ÉVFOLYAM

Írásbeli vizsgarész

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), kitelepítés, hidegháború, vasfüggöny, szuperhatalom, Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST), Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, kétpólusú világ, a berlini fal.

Személyek: Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, Nyikita Sz. Hruscsov, John F. Kennedy, Mahátma Gandhi, Mao Ce-tung.

Kronológia: 1945 az ENSZ létrejötte, 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.

Topográfia: Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Közel-Kelet, Izrael Észak- és Dél-Korea, Vietnam, Kuba, Afganisztán.

Fogalmak: népbíróság, háborús bűnös, földosztás, államosítás, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, Államvédelmi Hatóság (ÁVH), tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat.

Személyek: Tildy Zoltán, Kovács Béla, Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.

Kronológia: 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra, 1949 kommunista alkotmány.

Topográfia: Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.

Fogalmak: MEFESZ, pesti srácok, Molotov-koktél, munkástanács, sortüzek.

Személyek: Gerő Ernő, Maléter Pál, Nagy Imre, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, Kádár János.

Kronológia: 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, 1956. november 4. a szovjet támadás.

Topográfia: Kossuth tér és Corvin köz (Budapest), Mosonmagyaróvár, Salgótarján.

Fogalmak: Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), munkásörtség, Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelészövetkezet, háztáji, III/III. ügyosztály, tervgazdaság, új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, gulyáskommunizmus, „három T”.

Kronológia: 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.

Fogalmak: jóléti állam, prágai tavasz, Szolidaritás.

Személyek: Nicolae Ceaușescu, Mihail Sz. Gorbacsov, Lech Wałęsa, VI. Pál, II. János Pál, Ronald Reagan, Helmuth Kohl.

Kronológia: 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.

Topográfia: Szlovákia, Ukrajna.

Fogalmak: adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, rendszerváltoztatás, visegrádi

együttműködés, privatizáció, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.

Személyek: Pozsgay Imre, Németh Miklós, Horn Gyula, Antall József, Göncz Árpád, Orbán Viktor.

Kronológia: 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.

Fogalmak: modern kori migráció, multikulturalizmus, párhuzamos társadalom, népességrobbanás, iszlamizmus, terrorizmus, globalizáció.

Fogalmak: közvetett és közvetlen demokrácia, integráció, euró, Európai Unió, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.

Személyek: Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők).

Kronológia: 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.

Topográfia: Brüsszel.

Fogalmak: kitelepítés, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció.

Személyek: Esterházy János, Márton Áron, Tőkés László.

Kronológia: 1944–1945 magyarellenes atrocitások, 1990 fekete március.

Topográfia: Csúrog, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, Székelyföld.

12. ÉVFOLYAM

Szóbeli vizsgarész

Tételcímek

- A szovjet–amerikai szembenállás, a két Németország létrejötte, a két világháború jellemzői
India függetlenné válása, kommunista fordulat Kínában, Izrael megalapítása, arab–izraeli háborúk
- A szembenállás és enyhülés hullámai, hidegháborús konfliktusok: Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán
- Németország újraegyesítése, a Szovjetunió felbomlása, a kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában
- Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború
- A szovjetizálás Magyarországon: a kommunisták térnyerése, a korlátozott többpártrendszer, az egypárti diktatúra kiépítése
- A Rákosi-diktatúra: a pártállam, a terror, egyházüldözés, koncepciós perek, államosítás és kollektivizálás, erőltetett iparosítás, propaganda és mindennapok a diktatúra idején
- A forradalom okai és céljai a kormánypolitika változásai, a szabadságharc és leverése, a megtorlás
- A pártállam, a tévesztés, a tervezettség, a kultúrpolitika, az elnyomás változó formái – a kádári alku
- A pártállam válsága, az ellenzék megszerveződése és irányzatai 1988-ig
- A rendszerváltoztatás (1989–1991)
- A piacgazdaságra való áttérés, gazdasági szerkezetváltás, privatizáció, a külföldi tőke szerepe, a külkereskedelem átalakulás
- Az Európai Unió főbb szervei és működésük
- Demográfiai változások, a népmozgások irányjai a világban és Magyarországon 1945-től napjainkig
- Az Alaptörvény, a hatalmi ágak és intézményeik, az önkormányzatok és a választási rendszer
- A határon túli magyarok helyzete napjainkban (demográfia, asszimiláció, autonómia, oktatás)
- A magyarországi nemzetiségek és a cigányság helyzete napjainkban (demográfia, kisebbségi jogok, oktatás)